Digitized by Google

XIV.
F.
5

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XIV
F
5
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTHECÆ
IVRIS CANONICI VETERIS
TOMVS SECVNDVS

INSIGNIORES
ANTIQVORVM CANONVM
COLLECTORES GRÆCOS
COMPLECTENS:

Qui nunc primùm in lucem eduntur ex Biblioth. CHRISTOPH. IVSTELLI,
CVM VERSIONIBVS LATINIS, PRÆFATIONIBVS,
Notis, & Obseruationibus huic editioni necessariis.

Operâ & studio GVLIELMI VOELLI *Theologi ac Socij Sorbonici,*
Et HENRICI IVSTELLI, CHRISTOPHORI F.

LVTETIÆ PARISIORVM,
Apud LVDOVICVM BILLAINE, in maiori Aula Palatij, ad insigne
Magni Cæsaris, & Sancti Augustini.

CIↃ IↃC LXI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

ELENCHVS EORVM
QVÆ IN HOC TOMO CONTINENTVR.

Quæ aſteriſcis notantur, nunc primùm in lucem prodeunt.

* IOANNIS ANTIOCHENI *Scholaſtici dicti, Patriarchæ Conſtantinopolitani, Collectio Canonum in quinquaginta titulos diſtributa, Græcè & Latinè, quæ nunc primùm in lucem prodit è Codice MS. Bibliothecæ Claromontanæ Societatis* IESV. 499.

* *Eiuſdem* IOANNIS SCHOLASTICI *Nomocanon, Græcè & Latinè è Codice MS. Bibliothecæ Regiæ nunc primùm in lucem editus.* 603.

* ALEXII ARISTINI *Synopſis Canonum, Græcè & Latinè è Codice MS. Bibliothecæ Regiæ nunc primùm edita.* 673.

* SIMEONIS MAGISTRI ET LOGOTHETÆ *Epitome Canonum, Græcè & Latinè è Codice MS. eiuſdem Bibliothecæ Regiæ nunc primùm edita.* 710.

* ARSENII MONACHI *Patriarchæ Conſtantinop. diuinorum Canonum Synopſis, ſiue Nomocanon, Græcè & Latinè nunc primùm editus ex Codice MS. eiuſdem Bibliothecæ Regiæ.* 749.

PHOTII *Patriarchæ Conſtantinopolitani Nomocanon cum* THEODORI BALSAMONIS *Patriarchæ Antiocheni Commentariis, Græcè & Latinè è Codice MS. Bibliothecæ Palatinæ anno 1615. editus à Iuſtello: in hac verò editione ad Codicem MS. Eminentiſſ. Cardinalis Mazarini collatus.*

* *Cum Prolegomenis eiuſdem Photij, è Codice Bibliothecæ Oxonienſis Græcè & Latinè nunc primùm editis.* 789.

Eiuſdem PHOTII *opuſculum de ſeptem Synodis œcumenicis Græcè & Latinè.* 1141.

NILI *Metropolitæ Rhodij de ſanctis & œcumenicis Synodis enarratio ſynoptica Græcè & Latinè.* 1155.

Auctoris anonymi de ſex œcumenicis Synodis opuſculum Græcè & Latinè. 1161.

Συνόδικον, *ſiue libellus ſynodicus anonymi auctoris, omnes Synodos tam orthodoxas, quàm hæreticas, à tempore Apoſtolorum ad octauam œcumenicam complectens, Græcè & Latinè.* 1166.

* THEODORI BALSAMONIS *Collectio Conſtitutionum Eccleſiaſticarum è Codice, Digeſtis, & Nouellis Iuſtiniani congeſta, olim à Leunclauio Latinè ſub Paratitlorum nomine primùm edita, nunc verò è duobus antiquiſſimis Codicibus MSS. inter ſe collatis Græcè primùm prodit, cum eiuſdem Ioan. Leunclauij verſione in multis emendata.*

* CAROLI ANNIBALIS FABROTI *Notæ perpetuæ in eamdem Collectionem Theod. Balſamonis, nunc primùm editæ.*

IOANNIS LEVNCLAVII *in Paratitla Notatorum libri duo.*

Digitized by Google

Presbyteri & Diaconi Ecclesiæ Romanæ in Epist. ad Sanctum Cyprianum, inter eius epistolas XXXI.

Quid magis aut in pace tam aptum, aut in bellis persecutionis tam necessarium, quàm debitam severitatem diuini vigoris tenere? quam qui remiserit, instabili rerum cursu erret necesse est, & huc atque illuc variis & incertis negotiorum tempestatibus dissipetur, & quasi extorto de manibus consiliorum gubernaculo, nauem Ecclesiasticæ salutis illidat in scopulos, vt appareat non aliter saluti Ecclesiasticæ consuli posse, nisi si qui & contra ipsam faciunt, quasi quidam aduersi fluctus repellantur, & disciplinæ ipsius semper custodita ratio, quasi salutare aliquod gubernaculum in tempestate seruetur.

IVRIS

Digitized by Google

IVRIS CANONICI VETERIS

COLLECTORES GRÆCI

Ex antiquis exemplaribus MSS.
curâ CHRISTOPHORI IVSTELLI desumpti,
& nunc primùm editi.

INDEX EORVM QVÆ IN HOC opere continentur.

IOANNIS Antiocheni Presbyteri, Scholastici, & postea Patriarchæ Constantinopolitani, Collectio Canonum.

Eiusdem Io. Scholastici Patriarchæ CP. Nomocanon.

ALEXII ARISTINI Diaconi Ecclesiæ Constantinopolitanæ, Synopsis Canonum.

SIMEONIS Magistri ac Logothetæ Epitome Canonum.

ARSENII, monachi Hierosolymitani, & postea Patriarchæ Constantinopolitani, Synopsis Canonum.

PHOTII Patriarchæ Constantinopolitani Prolegomena ad suum Nomocanonem, nunc primùm edita.

CHRISTOPHORI IVSTELLI

PRÆFATIO AD LECTOREM.

CODICES *Canonum, tam Eccleſiæ Vniuerſæ, quàm Africanæ, anno* M. DC. X. *&* M. DC. XV. *Græcè & Latinè, primùm edidimus, eorúmque memoriam inſtaurauimus, quorum nouam & emendatiorem editionem paramus. Nunc verò tibi damus Collectiones Græcas quinque, antehac non editas,* IOANNIS *videlicet Antiocheni Preſbyteri, Scholaſtici dicti, poſtea Patriarchæ CP.* ALEXII ARISTINI *Diaconi Eccleſiæ CP.* SIMEONIS *Magiſtri & Logothetæ, &* ARSENII *Monachi* * *Hieroſolymitani, poſteà Patriarchæ CP. quarum editio poſtulat vt de iis quædam proloquamur.*

* Sinaïta

IOANNES SCHOLASTICVS (*ſic dictus, quòd primùm in foro* ἀπὸ σχολαστικῶν, *ex ſcholaſticorum, hoc eſt Aduocatorum numero fuerat*) *Antiochiæ Preſbyter, & Apocriſiarius fuit, & poſtmodum, Eutychio Patriarcha Conſtantinopolitano in exilium pulſo, in eius locum à Iuſtiniano Imperatore ſuffectus eſt. Is verò* συναγωγὴν κανόνων *compoſuit, quâ priorum Conciliorum Canones in veteri Codice Eccleſiæ vniuerſæ ſparſim diffuſos, (hoc eſt Nicani, Ancyrani, Neocæſarienſis, Gangrenſis, Antiocheni, Sardicenſis, Conſtantinopolitani, Epheſini & Calchedonenſis) in quinquaginta titulos, non ſeruato ordine temporis, nec ſerie ſeu conſequentia numerorum, ſingulóſque ex ſimilibus Canonibus, & ad eandem rem pertinentibus, cum Canonibus integris intexuit,* ἀ τάξιν τινὰ, ἢ ἀκολουθίαν ἀριθμῶν ἐφυλάξαμὴν, ἀλλ' ὅμοια τοῖς ὁμοίοις συναρμόσαντες, ἢ ἴσα κεφαλαίῳ συμπλέξαντες, *vt ipſemet teſtatur in præfatione ſua Collectioni præfixâ. Huic autem addidit primus Canones Apoſtolicos* XXCV. *Sardicenſes* XXI. (*quos licèt poſteriores præfert Antiochenis*) *&* S. *Baſilij* LXVIII. *Nicolaus I. Pontifex Ro. ad hanc Io. Scholaſtici Collectionem reſpexiſſe videtur, eámque, Concordiam Canonum, vocat, quia concordantes Canones, per certa capita appoſiti atque diſtributi, & in vnam conſonantiam com-*

mixti erant. Verba illius hæc ſunt in epiſtola ad Photium Patriarcham CP. Quomodo non ſunt penes vos Canones Sardicenſes, quando inter quinquaginta titulos, quibus CONCORDIA CANONVM apud vos texitur, ipſi quoque reperiuntur? *Huius autem Collectionis Io. Scholaſtici tria extant exemplaria MSS. vnum perquàm vetuſtum Romæ in Bibliothecâ Vaticanâ, Heidelbergâ adlatum, inſigne quidem & eximium, ſed exeſum & dimidiatum. Alterum, non minùs antiquum, & integrum in Bibliothecâ illuſtriſſimi Franciæ Cancellarij Petri Seguierij. Tertium quod, ex Bibliotheca Collegij Claromontani Pariſienſis, beneficio doctiſſimi Iacobi Sirmondi nacti ſumus, & nunc edimus.*

Extat etiam in Bibl. Regia, Vaticana, & Oxonienſi, eiuſdem Io. Scholaſtici NOMOCANON, *ſeu Epitome huius Collectionis quinquaginta titulorum, omiſſis integris Canonibus, quorum ſententiam & numerum tantùm adnotauit, cui τὰ συνᾴδοντα νόμιμα, hoc eſt concordantes leges, præſertim Iuſtiniani Imp. Nouellas Conſtitutiones, ad ſingulos titulos adiecit. Ad hanc etiam Collationem legum & Canonum reſpexiſſe videtur Theodorus Balſamo ad Canonem primum Concilij CP. in Trullo habiti, in exemplari Græco Io. Tillij, quo olim vſus eſt Gentianus Hervetus, in cuius Latinâ interpretatione hæc verba reperiuntur, quæ in Græca editione Pariſienſi deſiderantur.* Nomocanonum autem, *inquit*, quod in quinquaginta titulos leges & Canones redegit, & reliqua quæ Iuſtiniani Nouellas, quæ exoleuerunt, vt quæ in Imperio non receptæ ſunt, & alias quaſdam leges ex Digeſtis ac Codice continent, *&c. Hinc facile eſt colligere Io. Scholaſticum, cùm adhuc eſſet preſbyter Antiochiæ, Collectionem ſuam Canonum quinquaginta titulis diſtinctam, compoſuiſſe: Nomocanonem verò, poſtquam Patriarcha CP. à Iuſtiniano Imp. deſignatus eſt: Atque ideo adiectitiam & ſuppoſititiam eſſe epigraphen, quæ perperàm in prædicto codice MS. Bibl. Regiæ, nomen præfert* Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύρου, *quaſi Theodoretus Cyrreſtenſis Epiſcopus eſſet author huius Canonicæ Collectionis quinquaginta titulorum, cui Io. Scholaſticus leges adtexuit. Nec enim alibi vnquam, ab vllo quouis authore Græco, eius Nomocanonis, ſub Theodoreti nomine, mentio facta eſt, ſed Io. Scholaſtico tribuunt omnes codd. MSS. Sic enim habet Codex illuſtriſſimi Franciæ Cancellarij,* Ἰωάννου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ μετονομασθέντος Εὐτυχίου, συναγωγὴ κανόνων εἰς ν'. τίτλους διηρημένη. *Codex verò Claromontenſis,* Ἰωάννου πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας, ἀπὸ σχολαστικῶν, ὅτος συνετάξατο τοὺς ὅλους κανόνας εἰς ν'. τίτλους. *Et Codex Oxonienſis* συναγωγὴ κανόνων ἐκκλησιαστικῶν εἰς πεντήκοντα τίτλους διηρημένη. *& poſteà,* Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ σχολαστικοῦ εἰς τ' Νομοκανόνα προλόγος. *Quam*

inſcriptionem, vt veriſsimam, præfiximus Nomocanoni quem nunc edimus ex Cod. MS. Bibliotheca Regia, qui & in fine habet nomen Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἀπὸ σχολαστικῆς. *Vnde planum eſt & indubium vtramque hanc Collectionem eſſe eiuſdem authoris, Io. videlicet Scholaſtici. Nec ſanè Theodoreto digna eſt hæc Collectio, cuius ſtylus non redolet grauitatem tanti viri planéque doctiſsimi. Nec veriſimile eſt Theodoretum inſeruiſſe Canones Apoſtolicos & Sardicenſes, ſua ætate à Græcis nondum receptos, nec veteri Codici Canonum, quo vſa eſt Eccleſia vniuerſa in Concilio Calchedonenſi, cui ipſe interfuit, inſertos, & quos Io. Scholaſticus Collectionis quinquaginta titulorum, & Nomocanonis author, ſua Collectioni primus inſeruit, & poſtea Eccleſia Orientalis, in ſynodo Trullana probauit, & confirmauit anno demum* DCCVII. *ſub Iuſtiniano II. Imp. Sunt & multa alia, quæ eam Collectionem non eſſe Theodoreti, atque poſt eius obitum factam, indicare videantur: ſed in tanta luce ſufficit hæc adnotaſſe.*

Ioannem Scholaſticum, in hac editione ex Bibl. Regia, ſequitur ALEXIVS ARISTINVS, *Diaconus Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, ſic illum vocat Gilbertus Genebrardus libro de Trinitate, qui & fragmentum ſe habere ſcribit ex ipſius libro qui inſcribitur* σωσόπατρος * τῶν ὅλων χριστιανῶν τῶν ἐκτεθέντων παρὰ τῶν οἰκουμενικῶν ἁγίων leg. πατέρων ἐξ σωσόδωρ, καὶ τῶν μεταξὺ τῶν αὐτῶν τοπικῶν. *Hæc autem Epitome Canonum Ariſtini, quam iuſſu Io. Comneni Imp. edidiſſe obſeruauit doctiſsimus Allatius lib. de Collatione ordinum, hoc eſt anno* MCXXX. *continet Indicem ſeu Breuiarium veteris Codicis Canonum Eccleſiæ vniuerſæ, ſeruato etiam ordine priorum Conciliorum, Nicæni videlicet, Ancyrani, Neocæſarienſis, Gangrenſis, Antiocheni, Laodiceni, Conſtantinopolitani, Epheſini & Calchedonenſis, omiſſa tamen ſerie ſeu conſequentia numerorum, & additis Canonibus Apoſtolicis, Sardicenſibus, & Africanis* XXII. *& Trullenſibus, tribúſque Epiſtolis Canonicis S. Baſilij.*

SIMEON *Magiſter Logotheta, Ariſtino poſterior eſt, atque eius Epitome Canonum ex eodem Codice MS. Biblioth. Regiæ, eoſdem omnino Canones continet, ſed alio ordine. quatuor enim priora Concilia œcumenica Nicænum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum & Calchedonenſe, primum locum obtinent, ſequuntur particulares ſeu topicæ ſynodi, eo ordine, Ancyrana, Sardicenſis, Neocæſarienſis, Gangrenſis, Antiochena, & Laodicenſis, quibus etiam addidit Canones Apoſtolicos, ſed & Africanos* XXCIV. *& Trullenſes, & prædictas tres Epiſtolas Canonicas S. Baſilij.*

ARSENIVS *monachus, poſtea Patriarcha Conſtantinopolitanus (qui ſub Theodoro Laſcare iuniore vixit, circa annum*

M. CC. LV. *Synopſim Canonum prædictorum Conciliorum, ex ſimilibus & concordantibus Canonibus, Patrúmque Græcorum Epiſtolis Canonicis à ſynodo Trullana receptis & confirmatis, concinnauit. Sed &* νομικὰ κεφάλαια, *capita quædam legum concordantium adiecit; vnde & ipſe ſuam Collectionem, Nomocanonem vocat in fine Cod. MS. Bibl. Regiæ.*

His autem Canonum Græcis Collectionibus, quæ nunc primùm in lucem prodeunt, ſubiunximus PHOTII *Patriarchæ Conſtantinopolitani Prolegomena ad ſuum Nomocanonem, antehac non edita, ex Cod. MS. Bibliothecæ Oxonienſis, quem beneficio illuſtriſſimi Primatis Armachani nacti ſumus, quæ deerant in Cod. MS. Bibliothecæ Palatinæ, quo in Græcâ huius Photiani Nomocanonis editione anni* M. DC. XV. *vſi ſumus.*

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ,
ΤΟΥ ΑΠΟ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΩΝ,

οὗτος συνταξάμενος τοὺς ὅλους κανόνας εἰς ν'. τίτλους.

PRÆFATIO IOANNIS
ANTIOCHENÆ ECCLESIÆ PRESBYTERI
EX ORDINE SCHOLASTICORVM,

hic vniuerſos Canones in quinquaginta titulos digeſſit.

ΟΙ τῶ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι, καὶ μὲν καὶ ἡ ἐκκλησία αὐτῶν τῆς ἁγίας οἱ μετ' ἐκείνους καὶ κατ' ἐκείνους ἀρχιερεῖς καὶ διδάσκαλοι, τὸ ἐξ ἐθνῶν ἅμα καὶ Ἰουδαίων πλῆθος τῆς διαβολικῆς ἀπάτης καὶ τυραννίδος ἀποφοιτήσασθαι, ὀρθήν τε διάνοιαν καὶ πίστιν, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ κύριον τῆς δόξης αἰσθομένης, οὕτως ποιμήνδν ἐγχειρισθέντες ὑπὸ τῆς χάριτος, οὐκ ᾠοντο δεῖν ὥσπερ οἱ πολιτικοὶ νόμοι τοὺς πλημμελοῦντας αἰκίζεσθαι· τοῦτο γὰρ ἔνθες αὐτοῖς κομιδῆ, καὶ λίαν ἀτιμελὲς καταφαίνετο· παροξυνθῆναι δ' μᾶλλον αὐτῶν ἐπιμένοντα· καὶ τοὺς αὐτόπιν ἰόντας, ὑπισχνεῖσθαι ἐκκαυδιάζον· * ὅτι τοὺς πλανωμένους μὲν ἔτι, καὶ τῆς ὑγιείας ἐκκλίνοντας, ὡς ποιμὴν ὁ καλὸς, ἀμόγητι καταθέοντες. τοὺς δ' ἤδη κατενεχθέντας ὅτι δὲ βάραθρον, ἁρπάσασθαι πανοπλίαις παντοίαις ἀγωνιζόμενοι, καὶ δὲ μὴ ἤδη σαπρὸς καὶ

* Ox. ἵνα π.

MAGNI Dei & Seruatoris noſtri IESV CHRISTI Diſcipuli & Apoſtoli, atque etiam ſanctæ ipſius Eccleſiæ Pontifices & Doctores, tum qui illorum temporibus, tum qui poſt illos fuere, cùm hoc à diuina gratia ſibi commiſſum haberent, vt cùm gentium, tum Iudæorum multitudinem quæ à diabolica fraude & tyrannide receſſerat, rectáque mente & fide ad Regem & Dominum gloriæ vltrò ſe contulerat, ſanctè paſcerent: non exiſtimabant oportere, ſicut ciuiles leges ſanciunt, delinquentes verberibus fœdare, (hoc enim valde abſurdum & magnæ honeſtatis incuriæ plenum ipſis videbatur) quin potiùs toto ſtudio in id incumbebant, vt pro ipſis magna cum alacritate periculum adirent auerſóſque reducerent: dum ad eos qui errabant adhuc & à recta via deflectebant, ſicut paſtor bonus, ſine cunctatione currerent; eos verò qui iam præcipites delapſi erant in barathrum, ſurſum attrahere omnis generis machinis contenderent, & id quod iam putruerat gra-

uitérque affectum erat ſpiritus gladio ſapienter admodum & cum magna ſolertia abſcinderent ; quicquid verò ex ipſis contritum erat & diſſolutum lenibus quibuſdam medicamentis vinculiſque rationi conſentaneis adſtringerent. Sic gratia atque auxilio Spiritus ad priſtinam ſanitatem ægrotantes reduxerunt. Vt igitur & qui poſt illos futuri erant ſibi ſubditos incolumes conſeruarent, horum ſinguli ſuis temporibus in vnum conuenientes ter beati, diuina gratia hoc diſpenſante, atque vnaquaque ſynodo ipſorum conuentum congregante, leges quaſdam & canones non ciuiles, ſed diuinas de iis quæ agenda ſunt, & non agenda expoſuerunt, vniuſcuiuſque vitam & mores emendantes: eos quidem qui regia via incederent ſuffulcientes, ipſos verò cùm ad obliqua deuiarent corripientes. Quoniam igitur pro temporibus olim à diuerſis ad diuerſos diuerſiſque concordantes Leges & Canones Eccleſiæ editi ſunt, (decem enim, poſt Apoſtolos, magnæ Patrum celebratæ fuerunt ſynodi, præterea etiam Baſilius magnus de multis rebus canones compoſuit) idcirco non mirum ſi ſparſim ab ipſis, provt res quæ quibuſque temporibus oriebantur exigerent, & non ordine quodam rerum velut in capita diſtributarum canones ſcripti ſint : adeò vt propterea difficile admodum inuentu & conquiſitu ſit id quod à nonnullis confertim de canone requiritur. Propterea, cùm gratia Domini & Dei & Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti, ea quæ paſſim ab ipſis definita ſunt pro temporibus, in vnum colligere magno ſtudio enixi fuerimus, eáque in titulos quinquaginta diſtribuerimus, non ordinem quemdam & ſeriem numerorum ſeruauimus, primum, vt ita dicam, & ſecundum, & tertium, & quartum, & quintum deinceps canones coniungentes : ſed ſimilia ſimilibus quantum fieri potuit copulantes, & par pari capiti connectentes, facilem ſimul & laboris expertem omnibus, vt opinor, eorum quæ conquiruntur inuentionem reddidimus. Cùm non ipſi ſoli & primi inter cæteros ad hoc faciendum incitati fuerimus, ſed alios compererimus ea in titulos ſexaginta diuiſiſſe, ac neque Baſilij canones cum

λίαν ἁρμοστικὸς τῇ μαχαίρᾳ τῶν παθημάτων ὡς μάλα σοφῶς καὶ τεχνικῶς ἀποξέοντες· ὃ δὴ σωτηριῶδες ἐξ αὐτῶν καὶ λυόμενον φαρμακοῖς ἁπαλοῖς, καὶ δεσμοῖς λογικοῖς ἐπισφίγγοντες. ὅτω τῇ χάριτι καὶ συνεργίᾳ τῶν παθημάτων ὑπὸ τῷ πρώτῳ ὑγιεῖ * ἐπεμήναμεν τοὺς κάμνοντας. ἵνα τοίνυν καὶ αὖθις οἱ μετ' ἐκείνους * ἐσόμενοι τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀρχομένους ἀβλαβεῖς διασώζωσι· τούτων ἕκαστοι τῇ τριττῇ ἰδίοις εἰς ταὐτὸ συνιόντες οἱ τεσσαρακάριοι, τῆς θείας χάριτος οἰκονομούσης τότε, καὶ συναθροιζούσης, ἑκάστης αὐτῶν συνόδου τὴν σύλλογον, νόμους τινὰς καὶ κανόνας, οὐ πολιτικούς, ἀλλὰ θείους περὶ τῶν πρακτέων ἢ μὴ πρακτέων ἐξέθηκε, τὴν ἑκάστου βίον καὶ ἕξιν ἐπανορθούμενοι· τοὺς μὲν ὁδὸν βασιλικὴν παρελαύνοντας ὑποστηρίζοντες, ὑπολισθαίνοντας δὲ αὖθις ἀσφαλέστερα ἐπὶ τὰ πλάγια. ἐπεὶ οὖν πάλαι τῇ χρείᾳ ἐπὸ διαφόρων πρὸς διαφόρους καὶ διαφόροις ἁρμόζοντες οἱ νόμοι καὶ κανόνες τῆς ἐκκλησίας ἐτέθησαν· δέκα γὰρ μετὰ τοὺς ἀποστόλους αἱ μεγάλαι τῶν πατέρων γεγόνασι συνόδοι· πρὸς τούτοις δὲ καὶ Βασίλειος ὁ μέγας πρὸς πολλῶν ἐκανόνισεν· εἰκότως δὴ περὶ τούτου παρέδλωκεν ἐπ' αὐτῶν ὡς ἀπῆτει τὰ τῆς χρείας ἀναφυόμενα, καὶ ἡ τάξις ἁπλῶς τῶν γραμμάτων ὡς ἐν κεφαλαίοις διῃρημένων οἱ κανόνες ἐγράφησαν· ὡς ἐκ τούτου δυσεύρετον εἶναι χαμαὶ καὶ δυσανάσειστον τὸ πρὸς ἅπαν ἀληθῶς πρὸς κανόνος ἐπιζητούμενον. ἀφ' οὗ τὸ χαίρειν τοῦ κυρίου, καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὰ παρέδλωκεν ἐπ' αὐτῶν ἱερὰ τάγματα τῆς χρείας εἰς ἓν ἡμεῖς ἀθροίσαι παυδιάσαντες· καὶ ταῦτα διελόντες εἰς τίτλους πεντήκοντα, οὐ τάξιν τινὰ καὶ ἀκολουθίαν ἀριθμῶν ἐφυλάξαμεν, πρῶτον, ὡς εἰπεῖν, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον, καὶ πέμπτον αὖθις κανόνας συνάψαντες· ἀλλ' ὅμοια τοῖς ὁμοίοις, ὡς οἷόντε συναρμόσαντες, καὶ * ἴσον ἴσῳ κεφαλαίῳ συμπλέξαντες, ῥᾳδίαν ἐποιήσαμεν μάθησιν καὶ ἄπονον τοῖς πᾶσιν, ὡς οἶμαι, τῆς ζητουμένων τὴν εὕρεσιν. οὐκ αὐτοὶ πρῶτοι καὶ μόνοι καὶ πρῶτοι τῶν ἄλλων ποιῆσαι ὁρμήσαντες, ἀλλ' ἑτέρους εὑρόντες ταῦτα διελόντας εἰς τίτλους ἑξήκοντα, καὶ μήτε τοὺς * Βασιλείου κανόνας

* al. ἀπαθῶς.

* al. ἐπεμήναμεν

* al. ἐσόμενοι

* al. ἴσα ἴσῳ κεφαλαίῳ

* τῷ ἀγίῳ

τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις διατάξας, μήτε ὅμοια τοῖς ὁμοίοις, ὡς ἔδει, πράγματα συναρμόσασθαι, ὡς ἐν πολλοῖς δῆλον * ὂν πολλοὺς περὶ ἑνὸς κεφαλαίου κανόνας διείρεσθαι, καὶ δυσάλωτα γίνεσθαι τὰ περὶ τῆς πράξεως ἑνὸς παρὰ τὴν * ὅλων κρίσιν ζήτημα· σαφεστέραν ὡς οἷόντε ἐκ ἡμεῖς τῇ παραθέσει τῶν ὁμοίων ποιῆσαι τῶν κανόνων τὴν διαίρεσιν ἐπανορθώσαμεν· τὴν ἐκάστου πρὸς τούτοις τῶν τίτλων ἐπιγραφὴν προσημαίνουσαν μᾶλλον τὴν ἐμφερομένων τινὰ δύναμιν. καὶ ἡ τάξις αὕτη τῶν συνόδων μετὰ τοὺς ἀποστόλους, καὶ πόσους ἑκάστη κανόνας ἔθετο, πόσους ἢ καὶ Βασίλειος ὁ θαυμασὸς συνεγράψατο, διὰ τὴν ἐπικειμένων ἀπονητὶ τοῖς ζητοῦσι γνωσθήσεται· ἔστι γὰρ ὧδέ πως ἔχουσα καὶ οὐκ ἀσυμφανὴς, ἀλλὰ καὶ λίαν * διαυγὴς τοῖς ἐντυγχάνειν ἐθέλουσιν.

* συνόδων MS. Seguierij & Oxon.

Η ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ * ΚΑΝΟΝΩΝ.

Οἱ μὲν ἅγιοι τοῦ κυρίου μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι ὀγδοήκοντα πέντε διὰ Κλήμεντος κανόνας ἔθεντο· μετὰ δὲ τούτους οἱ καθεξῆς καθὼς ἐπετάχθησαν.

Τῶν ἁγίων τιη'. πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων * ἐπὶ ὑπατείας Παυλίνου καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν λαμπροτάτων, ἔτους ἐξακοσιοστοῦ ἕκτου ἀπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐν μηνὶ δεκίῳ ιθ'. * τοῦ δὲκα βίων καλανδῶν Ἰουλίων κανόνες εἴκοσι.

* ἐπὶ Κωνσταντίνου μεγάλου, * ὅς ἐστι μαΘ

Τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ μακαρίων πατέρων, οἵτινες προηγήσαντο μὲν εἶναι τῶν ἐν Νικαίᾳ κανόνων, δευτερεύουσι δὲ διὰ τὴν οἰκουμενικῆς συνόδου αὐθεντίαν ἤτοι παῤῥησίαν, κανόνες * κε'.

al. κδ'.

Τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ ἁγίων πατέρων· καὶ αὕτη τῶν μὲν ἐν Νικαίᾳ προτέρα γέγονε, τῶν δὲ ἐν Ἀγκύρᾳ, δευτέρα· διὰ δὲ τὴν τιμὴν * προτέτακται αὐτῶν ἡ ἐν Νικαίᾳ· κανόνες ιδ'.

al. ἐστὶ πρώτη ἐκείνη δὲ τῶν ἐν Νικαίᾳ.

Τῶν ἐν Σαρδικῇ συνελθόντων, μετὰ τοὺς ἐν Νικαίᾳ πατέρας, κανόνες κα'.

Τῶν ἐν Γάγγραις συνελθόντων πατέρων, ὑφ' ὧν ἐξετέθησαν, κανόνες κ'.

Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ συνελθόντων πατέρων, ὑφ' ὧν ἐξετέθησαν, κανόνες κε'.

Τῶν ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Φρυγίας συνελθόντων πατέρων, ὑφ' ὧν ἐξετέθησαν, κανόνες νθ'.

Τῶν ἐν Κωνσταντίνου πόλει συνελ-

aliis coniunxisse, neque res similes similibus, vt oportebat, velut sub titulis composuisse, propterea quòd multi de vno capite canones reperirentur, & ea quæ ab omnibus de vna re canonibus constituta sunt deprehensu essent difficilia: clariorem, quantum fieri potuit, nos similium collatione & compositione canonum diuisionem facere contendimus: vnaquaque præterea titulorum inscriptione eorum quæ proponuntur vim optimè declarante. Ipse autem ordo synodorum, quæ post Apostolos celebratæ sunt, & quot vnaquæque canones edidit, quot verò Basilius admirandus conscripsit, ex iis quæ subiiciuntur nullo negotio quærentibus innotescet: est enim eo modo digestus minimè obscurus, verùm etiam valde perspicuus iis qui legere volunt.

ORDO CANONVM.

Sancti Domini discipuli & Apostoli, octoginta quinque canones, Clementis operâ, ediderunt: post hos verò, qui deinceps consequuti sunt, prout infrà subiectum est.

Sanctorum cccxviii. Patrum Nicææ congregatorum, Consulatu Paulini & Iuliani clarissimorum, anno ab Alexandro sexcentesimo sexto, mensis Decij decimo nono, xiii. Kal. Iulij, canones xx.

Beatorum Patrum Ancyræ congregatorum canones xxv. qui quidem Nicænis canonibus tempore priores, propter authoritatem verò seu libertatem generalis synodi posteriores sunt.

Sanctorum Patrum Neocæsareæ congregatorum canones xiv. Ipsa etiam Synodus Nicænâ quidem prior fuit, Ancyranâ verò posterior, honoris verò gratiâ Nicæna ipsis præposita est.

Patrum Sardicæ congregatorum post Nicænos Patres canones xxi.

Patrum Gangris congregatorum, à quibus expositi sunt, canones xx.

Patrum Antiochiæ congregatorum, à quibus expositi sunt, canones xxv.

Patrum Laodiceæ Phrygiæ congregatorum, à quibus expositi sunt, canones lix.

Patrum Constantinopoli congrega-

torum à quibus expoſiti ſunt, canones VI.

Patrum Epheſi congregatorum, à quibus expoſiti ſunt, canones VII.

Patrum Calchedone congregatorum, à quibus expoſiti ſunt, canones XXVII.

Extant etiam S. Baſilij canones numero LXVIII.

TITVLORVM OPERIS conſtitutio & ordo.

TIT. I. DE honore Patriarchis ex Canonibus decreto, & quòd non liceat cuiquam horum prouinciam ad alium pertinentem, ordinationis atque adminiſtrationis cauſa ſubripere, verùm etiam ſubreptas iam iniuria affectis reddendas eſſe.

II. De honore Metropolitanis ex Canonibus decreto, & de Metropolitanis literis imperialibus factis: & quòd non oporteat ipſos pagos ad alium pertinentes vſurpare, neque prouinciam vnam in duas diuidere.

III. Non oportere Epiſcopum vltra diœceſim ſuam prodire non vocatum, præterquam poſſeſſionis ad ſe pertinentis inuiſendæ gratiâ: neque extra diœceſis ſuæ limites ordinare.

IV. Proprias Epiſcopi res ab Eccleſiaſticis ſeparatas eſſe, ipſúmque poteſtatem habere eas relinquendi quibuſcumque voluerit.

V. Oportere Epiſcopum habere poteſtatem adminiſtrandi ea quæ ad Eccleſiam pertinent, preſbyterorum & diaconorum operâ, ac fideles œconomos ex eis deſignare, necnon indigentibus ea quæ ſunt opus ſedulò ſuppeditare, ipſúmque res ſibi neceſſarias ſi opus habeat accipere, & conſanguineis ſuis ſi indigeant tanquam pauperibus pariter atque aliis præbere.

VI. Non oportere Epiſcopum ad Dominum abeuntem in locum ſuum deſignare quemcumque voluerit Epiſcopum, aut relinquere alicui Epiſcopatus dignitatem.

VII. Oportere Epiſcopum tum à

ἁγίων πατέρων*, ὑφ' ὧν ὡρίσθημεν, κανόνες ς'. * ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ μεγάλου βασιλείου

Τῶν ἐν Ἐφέσῳ συνελθόντων πατέρων, ὑφ' ὧν ὡρίσθημεν, κανόνες ζ'.

Τῶν ἐν Καλχηδόνι συνελθόντων πατέρων, ὑφ' ὧν ὡρίσθημεν, κανόνες κζ'. κα'. C.S.

Εἰσὶ δὲ καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανόνες τὸ ἀριθμὸν ξη'.

ΤΙΤΛΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ϗ πραγματείας.

α'. ΠΕΡΙ τῆς ὀφειλούσης τοῖς πατριάρχαις ἐκ τῶν κανόνων τιμῆς, καὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναί τινι αὐτῶν ὑφαρπάζειν ἐπαρχίαν ἑτέρῳ προσηκούσαν διὰ χειροτονίας καὶ διοικήσει· ἀλλὰ καὶ τὰς ὑφαρπαγείσας ἤδη τοῖς ἀδικηθεῖσιν ἀποκαθίστασθαι. C.S. διοικήσεσιν.

β'. Περὶ τῆς ὀφειλούσης τοῖς μητροπολίταις ἐκ τῶν κανόνων τιμῆς· καὶ περὶ τῶν ἐκ βασιλικοῦ γράμματος μητροπολιτῶν γινομένων· καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν αὐτοὺς ἐποφίαν ὑφαρπάζειν ἑτέρῳ προσηκούσης μήτε ἐπαρχίαν εἰς δύο καταλέγειν

γ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἄνευ δίκης ἄκλητον καθίστασθαι, πλὴν εἰ μὴ δι' ἐποψίαν κτήσεως αὐτῷ ἀφορώσης· μήτε ἐν χειροτονίαις ἀστοχεῖν.

δ'. Περὶ τῶν κεχωρισμένων εἴη ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου πράγματα, καὶ ἔχειν αὐτὸν ἐξουσίαν οἷς ἂν βούληται ταῦτα καταλιπεῖν.

ε'. Περὶ τοῦ δεῖν τὸν ἐπίσκοπον ἔχειν ἐξουσίαν διοικεῖν τὰ τῆς ἐκκλησίας ἅμα πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ πίστεις οἰκονόμους ἐκ τούτων προβάλλεσθαι, καὶ χορηγεῖν ἐπιμελῶς τοῖς δεομένοις τὰ δέοντα, μεταλαμβάνειν δὲ καὶ αὐτὸν τῶν ἀναγκαίων εἰ δέοιτο, καὶ συγγενέσι παρέχειν ὡς πένησιν, ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις, εἰ δέοιντο.

ϛ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀποδημοῦντα πρὸς κύριον ἀφ' ἑαυτοῦ χειροτονῆσαι ὃν θελήσει ἐπίσκοπον, ἢ καταλιπεῖν τινι τὴν ἐπισκοπῆς δ' ἀξίωμα.

ζ'. Περὶ τοῦ δεῖν τὸν ἐπίσκοπον ἀπὸ

ὑπό τε τ̃ μητροπολίτ᾽, καὶ τ̃ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ πάντων ἐπισκόπων, ἢ παρόντων αὐτῶν, ἢ διὰ γραμμάτων αὐτῶν, καὶ συναθροιζομένων ἐκκλησιῶν, καὶ μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τ̃ ἐπισκόπων. καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐν κώμαις καὶ χωρίοις ἐπισκόπους καθίστασθαι, ἀλλὰ περιοδευτάς.

Metropolitano, tum etiam ab omnibus eiusdem prouinciæ Episcopis ordinari, vel præsentibus ipsis vel scriptis consentientibus, ac non multitudini permittere Episcoporum electiones facere. Item quòd non oporteat in pagis ac vicis Episcopos constitui, sed circuitores.

η'. Περὶ τοῦ δεῖν τὰς χειροτονίας τ̃ ἐπισκόπων μὴ πλέον τριῶν μηνῶν ἀναβάλλεσθαι χρόνον· τοὺς δὲ ἀπὸ λαϊκῆς ἐπὶ τοῦτο καλουμένους πλείονα δοκιμάζειν χρεών, καὶ δι᾽ ἁπάντων αὐτοὺς τ̃ βαθμῶν. τὰς μέντοι προσοφειλὰς τ̃ ἀναβολῆς χρόνου παρὰ τῷ οἰκονόμῳ φυλάττεσθαι. εἰ δέοι τ̃ ἐκκλησιαστικῶν οἰκονομῶντας ἀπεμπολήσαι, τί δεῖ περὶ τούτων γενέσθαι;

VIII. Non oportere Episcoporum electiones vltra tres menses differri; eos verò qui ad hoc munus ex laïcis vocantur diutius examinare ac per omnes gradus ipsos promouere. Verumtamen redditus dilationis tempore perceptos apud œconomum asseruari. Si quid verò bonorum Ecclesiasticorum qui ea administrant vendiderint, quidnam de his fieri oporteat?

θ'. Περὶ τοῦ εὐνοῦχον μὲν ἑαυτὸν ἐκτεμόντα, εἰ ἐπισκοπῆς ἄξιος εἴη, μὴ ἀποδοκιμάζεσθαι· μήτε γὰρ χωλὸν ἢ μονόφθαλμον, εἰ μὴ κωφὸς εἴη τις, ἢ τυφλὸς, ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα κωλύηται.

IX. Eunuchum dummodo seipsum non exsecuerit, si Episcopatu dignus sit, non esse reiiciendum: neque verò claudum aut vnoculum, præterquam si surdus aut cæcus sit, ne Ecclesiæ munia impediantur.

ι'. Περὶ τ̃ χειροτονηθέντων ἐπισκόπων ἢ πρεσβυτέρων, καὶ τ̃ λειτουργίαν μὴ καταδεξαμένων, ἢ μὴ δεχθέντων ὑπὸ τ̃ πόλεως εἰς ἣν καθιερώθησαν, ἢ καθ᾽ ἑτέραν αἰτίαν· ἢ τ̃ μὴ τὴν χειροτονίαν ἀμελούντων τ̃ λεὼ καὶ τ̃ κλήρου.

X. De Episcopis & presbyteris qui ordinati munus suum non suscipiunt, aut ab vrbe in quam consecrati fuerant non sunt recepti, non sua sed aliorum culpa: aut qui post ordinationem populum & clerum negligunt.

ια'. Περὶ τ̃ ἐκ δυναστείας δεχομένων, ἢ ὅτι χρήμασι χειροτονηθέντων, καὶ τ̃ τούτοις χειροτονούντων, ἢ τῇ τοιαύτῃ χειροτονίᾳ μεσιτευόντων.

XI. De his qui primorum vrbium potentia, aut datis pecuniis ordinantur, & de iis qui ipsos ordinant, vel huiusmodi ordinationi interueniunt.

ιβ'. Περὶ τ̃ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀφιέναι τ̃ ἰδίαν πόλιν, καὶ θεάτροις ἀλλοτρίοις, ἢ καὶ τοῖς διὰ χειρῶν ἐπιπηδᾶν· μήτε καὶ ὑπὸ τ̃ πόλεως εἰς ἣν ἐχειροτονήθησαν, οὐκ ἐδέχθη· ἀλλὰ μηδὲ κληρικὸν ἐκ πόλεως μεταβαίνειν εἰς πόλιν.

XII. Non oportere Episcopum vrbem suam deserere, & in sedes alienas etiam vacantes inuadere: neque etiam si ab vrbe pro qua ordinati fuerunt non sint recepti: neque etiam clericum ex vrbe in vrbem transire.

ιγ'. Περὶ τ̃ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον αἰτεῖν παρὰ βασιλέως τὰ μὴ προσήκοντα, μήτε βαδίζειν ἐπὶ βασιλέα παρὰ γνώμην τ̃ μητροπολίτου, ἀλλὰ διὰ τ̃ οἰκείων διακόνων τὰς δεήσεις περὶ τ̃ δεόντων ἐκπέμπειν. εἰ δ᾽ πάντως δεήσοι προσελθεῖν τ̃ βασιλέα παρεῖναι, γράμμασιν αὐτὸν τ̃ μητροπολίτου, καὶ τ̃ συνόδου πάσης ἐφοδιάζεσθαι.

XIII. Non oportere Episcopum ab Imperatore petere quæ non conueniunt, neque ire ad Imperatorem præter voluntatem Metropolitani, sed per proprios diaconos petitiones de rebus necessariis mittere. Si verò omnino oporteat Imperatorem adire, Metropolitani, totiúsque synodi literis tanquam viatico instructum proficiscí.

ιδ'. Περὶ τ̃ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἢ ὅλως τ̃ ἐν κλήρῳ καταλεγέντων κοσμικὰς αἰτεῖσθαι καὶ δημοσίας φροντίδας, πολλῷ δὲ μᾶλλον μὴ καταδέχεσθαι· μήτε ὀμνύειν ὅτι τάχιον ποτέ, ἢ ἐλεύσεσθαι ἑαυτὸν ἐκδώσειν, μήτε στρατείας ἑαυτῷ πλάσαι καὶ ἀξίωμα.

XIV. Non oportere Episcopum, aut vno verbo, eum qui in clerum allectus sit, mundanas & publicas curas suscipere, præterquam si secundùm leges coactus esset: neque ad vsuram mutuare, neque vadimonium promittere, neque militaria munera & dignitatem sibi animo fingere.

XV. Non oportere Episcopum iracundiæ perturbatione commotum facilè prouocantes excommunicare, aut fidelium quemquam delinquentem verberare. Et quòd oporter eum qui excommunicatur, aut rem cum proprio Episcopo habet, ad Metropolitanum, si velit, confugere: si verò Metropolitanus aduersarius sit, apud diœceseos præfectum, aut Imperatoriæ vrbis Episcopum ipsum iudicio contendere. Si verò clericus cum clerico controuersiam habeat, non ab alio quàm ipsorum Episcopo diiudicari.

XVI. De Episcopis qui accusantur, & de iis qui ad accusandum debent aut non debent admitti. Item eum qui iniustè de gradu suo deiectus sit, non prohiberi quominus in aliis vrbibus degat: & quòd non oporteat in abdicati locum alium interim Episcopum ordinari, si abdicatus sui iterum defendendi potestatem iudiciique cognitorem postulet.

XVII. Non oportere eum qui de gradu suo deturbatus est, ministeria attingere audere, neque ad Imperatorem confugere, illiúsque aures obturbare maioris synodi iudicium recusantem.

XVIII. Nemini licere cum excommunicatis communicare, aut ab alio sede deiectos alium Episcopum ad communionem admittere.

XIX. Non oportere Episcopum alienos susci pere clericos & ad gradum promouere: neque in duarum vrbium Ecclesiis clericum censeri.

XX. Non oportere clericos præter voluntatem sui Episcopi peregrè proficisci, neque absque illius literis in aliam vrbem recipi, & munera obire: sed statim redire, aut si nolint penitus abdicari. Et de iis qui debent siue pacificis siue commendatitiis literis tanquam viatico instrui.

XXI. De Chorepiscopis & presbyteris qui in agris degunt, & sacro ministerio ipsis conueniente.

XXII. Oportere presbyteros atque omnes qui sunt in clero Episcopis suis subiici, ac nihil præter ipsorum sententiam obire, neque conuenticula aut molitiones contra ipsos agitare.

XXIII. Non oportere diaconos ante Episcopos Eucharistiam attingere: neque presbyteris communionem impertire: neque inter presbyteros sede-

ιε'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ὑπὸ πάθους ἐξυχολίας κινούμενον ἑτοίμως ἀφορίζειν τοὺς προξενοῦντας· ἢ τύπτειν τινὰ τῶν πιστῶν ἁμάρτημα. καὶ ὅτι δεῖ τὸν ἀφοριζόμενον, ἢ πρᾶγμα πρὸς τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον ἔχοντα καταφεύγειν ἐπὶ τὸν μητροπολίτην εἰ βούλοιτο· εἰ δὲ μητροπολίτης ὁ ἀντίδικος εἴη, πρὸς τὸν ἔξαρχον τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς βασιλευούσης αὐτὸν ἐπισκόπου δικάζεσθαι. εἰ δὲ κληρικὸς ἔχοι φιλονεικίαν πρὸς κληρικὸν, μὴ ἐξεῖναι τοῦτον ἐπισκόπου ἄλλου διαγινώσκεσθαι.

ις'. Περὶ ἐπισκόπων κατηγορουμένων, καὶ τίνες κατηγορίαν αὐτῶν ἐφαλόντων ἢ μὴ ἐφαλόντων προσδέχεσθαι. καὶ ὅτι δεῖ τὸν ἀδίκως καθῃρημένον ἐν πάσαις πόλεσιν ἄρχειν μὴ κωλύεσθαι. καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν αὐτὸν τὸν καθῃρημένον χειροτονεῖσθαι ἑτέρου ἐπίσκοπον, εἰ παλινδικίαν ὁ καθῃρημένος ἐπιζητοῖη, καὶ τὸν χρόνον ὑπογράφουσα.

ιζ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὸν καθῃρημένον τολμᾶν τὰς λειτουργίας ἐφάπτεσθαι, μήτε ἐν ἀναδέχεσθαι ἐπὶ τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς αὐτοῦ πρέσβεις ἀκοὰς τὸν ἐπὶ μείζονι συνόδῳ κρίσιν παραιτησάμενον.

ιη'. Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι κοινωνεῖν τινι τῶν ἀκοινωνήτων, ἢ τοὺς ὑπὸ μιᾶς καθῃρημένους μιᾶν ἐπίσκοπον εἰς κοινωνίαν προσδέχεσθαι.

ιθ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον μιᾶς οὔσης ὑποδέχεσθαι κληρικοὺς, καὶ εἰς βαθμὸν ἀναφέρειν μήτε μιᾷ ἐν δύο πόλεων ἐκκλησίαις κληρικὸν καταλέγεσθαι.

κ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν κληρικὸν πρὸς χώραν τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐπισκόπου ἀποδημεῖν, μήτε δίχα γραμμάτων αὐτοῦ δεχθῆναι αὐτὸν ἐν ἑτέρᾳ πόλει, καὶ λειτουργεῖν· μηδὲ παχέως ἐπιτρέφειν, ἢ μὴ θέλοντας καθαιρεῖσθαι τελείως. καὶ περὶ τῶν ἐφαλόντων εἴτε ἐν εἰρηνικοῖς εἴτε συναπτικοῖς ἐπιστολίοις ἐφοδιάζεσθαι.

κα'. Περὶ χωρεπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων ἐπιχωρίων, καὶ τοῦ προσηκόντος αὐτοῖς ἱερουργίας.

κβ'. Περὶ τοῦ δεῖν τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πόλεως τοὺς ἐν τῷ κλήρῳ τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν ὑποτάσσεσθαι, καὶ μηδὲν παρὰ γνώμην αὐτῶν ἐπιτελεῖν, μήτε φαντασίας καθ' αὐτῶν, ἢ καταποθαὶ ἀφορίζεσθαι.

κγ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν διακόνους πρὸ τῶν ἐπισκόπων ἅπτεσθαι τῆς θεουργείας· μήτε ὑπὸ πρεσβυτέροις ἐπιδιδόναι κοινωνίαν· μήτε μὴν ἐπὶ πρεσβυτέρων, εἰ μὴ πρὸ αὐτῶν

re, nisi ab his permissum sit: ipsos verò æqualem ex subiectis honorem habere.

xxiv. De ordinatione mulierum, & iis quæ post ordinationem viris copulantur: & quòd non oporteat vetulas ordinari, neque sanctuarium ingredi mulieres.

xxv. De ordinationis modo, déque iis qui ordinari non debent, & de iis qui raptim ordinantur.

xxvi. Cantores, lectores, ministros, & exorcistas neque dominica vasa attingere, neque orarium in sacro officio gestare. Item quòd cantores tantùm & lectores potestatem habeant in Domino vxores ducendi, non tamen cum hæreticis matrimonia contrahendi.

xxvii. Non oportere sacerdotem vxorem suam eiicere pietatis prætextu: neque verò cœlibem post ordinationem vxorem superducere, præterquam si dum ordinaretur protestatus sit sibi opus esse ad nuptias accedere.

xxviii. Non oportere sacerdotem subintroductam habere, exceptis iis quæ nullam suspicionem afferunt: neque ad bigamorum nuptias accedere, neque spectaculum in nuptiis videre, neque etiam in nuptiis Christianorum saltare.

xxix. Non oportere Episcopum, aut vno verbo clericum, vel laïcum à carnium esu & nuptiis in Domino celebrandis abhorrere, neque in eos qui his rectè vtuntur inuehi.

xxx. Non oportet Episcopum aut clericum omnino, aut laïcum in aleis & ebrietatibus & cauponis deprehendi: neque ad prandium inuitatum partes tollere, neque etiam eos qui fratres conuocant contemnere, neque ipsos imbecilles fratres decipere.

xxxi. Non oportere Episcopum, aut presbyterum, aut clericum omnino, vel laïcum tradita Ecclesiæ dissoluere ieiunia: neque memoriam sanctorum, aut panis oblationem facere in quadragesima, præterquam dominicis tantùm & sabbatis: neque etiam nuptias in quadragesima, & natalitia celebrare.

xxxii. De iis qui pietatis exercitationi indiscretè vacant, ieiunántque dominicis & sabbatis: atque amictus & habitus gratiâ fastum præ se ferunt, ac religionis prætextu à parentibus aut liberis aut cognatis segregan-

ὑπερπαπῆ καθίζεσθαι· καὶ αὐτοῖς ἔξεστι τιμὴν ἴσην ἐκ τῶν ὑποκειμένων τιμᾶν.

κδ'. Περὶ χειροτονίας γυναικῶν, καὶ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀνδράσι συναπτομένων· καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν χειροτονεῖσθαι πρεσβυτίδας, μήτε εἰς θυσιαστήριον εἰσιέναι γυναῖκας.

κε'. Περὶ ἔθους χειροτονίας, καὶ περὶ τοῦ χειροτονεῖσθαι μὴ ὀφλόντων, καὶ περὶ τῶν ἐκ συναρπαγῆς χειροτονουμένων.

κς'. Περὶ τῶν ψάλτας, καὶ ἀναγνώστας, καὶ ὑπηρέτας, καὶ ἐξορκιστάς, μήτε δεσποτικὰ ἐφάπτεσθαι σκεύη, μήτε ὠμοφόριον ἐν λειτουργίᾳ φορεῖν. καὶ περὶ τῶν ψάλτας μόνον καὶ ἀναγνώστας ἔχειν ἐξουσίαν ἐν κυρίῳ γαμεῖν, μὴ μὴν τοῖς αἱρετικοὺς ὑπογαμίας ποιεῖν.

κζ. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἱερέα τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐκβαλλεῖν προφάσει θεοσεβείας· μήτε ὃ μὴ χειροτονίαν τὸν ἄγαμον ἐπιγαμεῖν, πλὴν εἰ μὴ χειροτονούμενος δεῖν αὐτὸν τοῖς γάμοις ζῆν προμαρτύρηται.

κη'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἱερέα συνείσακτον ἔχειν, πλὴν τῶν ἀναγκαίων μὴ ἐμποιούντων ὑποψίαν· μήτε εἰς διγάμων τοὺς γίνεσθαι γάμους, μήτε θεωρίαν ἐν γάμοις ὁρᾶν, μήτε ὅλως ἐν γάμοις Χριστιανοῖς ὀρχεῖσθαι.

κθ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ὅλως ἢ λαϊκὸν κρεοφαγίαν καὶ γάμον τὸν ἐν κυρίῳ βδελύττεσθαι, μήτε ὃ τοῖς μετέχουσιν ὀρθῶς καταπαίρεσθαι.

λ'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ὅλως, ἢ λαϊκὸν ἐν κύβοις καὶ μέθαις, καὶ καπηλείοις βυρίσκεσθαι· μήτε ἐπαίρειν τὰ μεροὺς καλούμενον εἰς ἄριστον, μήτε πάλιν καταφρονεῖν τῶν συγκαλούντων ἀδελφούς, μήτε πάλιν καταφρονεῖν ἀδελφοὺς ἀδυνάτους.

λα'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ κληρικὸν ὅλως, ἢ λαϊκὸν τὰς παραδεδομένας τῇ ἐκκλησίᾳ παλύειν νηστείας· μήτε μνήμιον ἁγίων, ἢ προσφορὰν ἄρτου ποιεῖν ἐν παρασκευῇ, πλὴν εἰ μὴ μόνον ἐν τῇ κυριακῇ καὶ τοῖς σάββασιν· μήτε ὃ γάμους ἐπιτελεῖν ἐν τῇ παρασκευῇ, καὶ γενέθλια.

λβ'. Περὶ τῶν ἀσκούντων ἀδιακρίτως, καὶ νηστευόντων κυριακὰς καὶ σάββατα· καὶ τυφουμένων ἐν περιβολαίῳ καὶ σχήματος, καὶ προφάσει θεοσεβείας ἀπὸ γονέων ἢ τέκνων ἢ συγγενῶν χωρίζο-

tur, aut Sanctorum memorias, Ecclesiæque conuentus repudiant.

XXXIII. Oportere monachos subiectos esse Episcopis, neque loca in quibus collocati sunt deserere, neque monasteria constituere præter sententiam sui Episcopi: neque verò consecrata iam communia rursus fieri diuersoria: neque seruum in clerum, aut monasterium contra voluntatem proprij domini recipi.

XXXIV. De monachis & monialibus professionem religiosæ vitæ irritam facientibus.

XXXV. De Catechumenis lapsis, & de iis qui ante institutionem propositum irritum faciunt.

XXXVI. Non oportere recèns illuminatos statim ad sacerdotium prouehi: & si oportet Catechumenam prægnantem illuminari: & quòd oportet eos qui in morbo illuminantur, fidem edisscere post illuminationem. Item de fide orthodoxa quam edisscere necesse est eum qui illuminatur.

XXXVII. De Episcopis quitemerè ordinantur, & de hæreticis, iisque qui ipsis adhæresount. Item non oportere vnquam cum hæreticis aut Iudæis ieiunare, aut orare, aut festa celebrare, neque ab ipsis benedictiones accipere, neque in eorum synagogas intrare, aut offerre in iis oleum aut qualemcunque oblationem.

XXXVIII. De iis qui ab hæresi conuertuntur, & ad catholicam Ecclesiam accedunt: & de recipiendis iis qui ab hæreticis eiecti sunt, iisque qui à quibuscunque peccatis conuertuntur.

XXXIX. De his qui conuertuntur ex iis qui immolarunt & gustarunt carnes idolis immolatas necessitate coacti aut minis, aut ex propria voluntate: & de iis qui ante baptisma sacrificarunt, vtrum post baptisma ad ordines promouendi sint: item de iis qui Astrologiæ aut diuinationibus addicti sunt, & de iis qui ferunt aut faciunt amuleta.

XL. De cædibus inuoluntariis & voluntariis, déque iis qui seipsos mutilant, & de veneficiis atque infanticidio, & horum conscriis.

XLI. De iis qui ab adulterio conuertuntur, & his qui sine vlla ratione separantur & cum aliis copulantur: & de ea quæ cum alio matrimonio iungitur, priusquam viri ipsius absentis mors audita est.

μῶν· ἢ τὰς μνήμας τῶν ἁγίων, καὶ τὰς ἐκκλησίας συνάξεις παραπεμφθέντων.

λγ'. Περὶ τοῦ δεῖν τοὺς ἀσκητὰς ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἐπισκόποις, καὶ μὴτε ἀφιέναι τοὺς τόπους ἐν οἷς ἀπετάξαντο, μήτε συνιστᾶν μοναστήρια παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου· μήτε ἤδη καθιερωθέντα κοινὰ πάλιν γίνεσθαι κτήματα· μήτε δοῦλον ἐν κλήρῳ ἢ ἐν μοναστηρίῳ παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου δεσπότου παραδέχεσθαι.

λδ'. Περὶ τῶν μοναχῶν καὶ μοναστριῶν ἀθετούντων τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ σχήματος.

λε'. Περὶ κατηχουμένων παραπεσόντων, καὶ τῶν ἐν κατηχήσει τοὺς ἑαυτῶν παῖδας παραδιδόντων.

λς'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν αὖθις φωτισθέντας διὰ νόσον εἰς ἱερωσύνην παράγεσθαι· καὶ εἰ δεῖ κατηχουμένην ἐγκύμονα φωτίζεσθαι· καὶ ὅτι δεῖ τοὺς ἐν νόσῳ φωτιζομένους τὴν πίστιν ἐκμανθάνειν μετὰ τὸ φώτισμα. καὶ περὶ πίστεως ὀρθοδόξου ἣν ἐκμανθάνειν ἀνάγκη τὸν φωτιζόμενον.

λζ'. Περὶ τῶν ἀπάντων χειροτονουμένων ἐπισκόπων· καὶ περὶ τῶν αἱρετικῶν, καὶ τῶν τούτοις προσκολλωμένων. καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ποτὲ συνεσθίειν, καὶ συνεύχεσθαι, καὶ συνεορτάζειν αἱρετικοῖς ἢ τοῖς Ἰουδαίοις· μήτε παρ' αὐτῶν εὐλογίας λαμβάνειν, μήτε εἰς τὰς αὐτῶν εἰσιέναι συναγωγάς, ἢ προσφέρειν τὸ αὐτῶν ἔλαιον ἢ προσφορὰν οἱασδήποτε.

λη'. Περὶ τῶν ἐξ αἱρέσεως ἐπιστρεφόντων καὶ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν προσερχομένων· καὶ περὶ τοῦ δεχθῆναι τοὺς ἐκ τῆς αἱρετικῆς συναγωγῆς ἐκβληθέντας, καὶ τοὺς ἐξ ἁμαρτιῶν ἐπιστρέφοντας.

λθ'. Περὶ τῶν ἐπιστρεφόντων ἐκ τῶν ἐπιθυσάντων, ἢ γευσαμένων εἰδωλοθύτου ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἀπειλῆς, ἢ ἐξ οἰκείας προθέσεως, καὶ τῶν περὶ τοῦ βαπτίσματος ἐπιθυσάντων, εἰ δεῖ μετὰ τὸ βάπτισμα προχειρίζεσθαι, καὶ τῶν ἀστρολογίας, ἢ μαντείας ἢ γοητείας ἐχομένων, καὶ τῶν φορεμάτων, ἢ ποιούντων τὰ λεγόμενα φυλακτήρια.

μ'. Περὶ φόνων ἀκουσίων καὶ ἑκουσίων, καὶ τῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων, καὶ φθορέων, καὶ βρεφοκτονίας, καὶ τῶν τούτοις συνεργούντων.

μα'. Περὶ τῶν ἐκ μοιχείας ἐπιστρεφόντων, καὶ τῶν δόλῳ χωρισθέντων καὶ συναφθέντων ἑτέροις· καὶ περὶ τοῦ ἑτέρῳ ἀνδρὶ συναφθῆναι πρὸ τοῦ πυθέσθαι ἀκριβῶς τὸν ἀποδημοῦντος ἀνδρὸς αὐτῆς.

μβ'. Περὶ τ̃ ὀφλόντων πορνείας καὶ μοιχείας ἐπιτιμίῳ κολάζεσθαι, καὶ τ̃ ἐξ ἁρπαγῆς ἢ βίας γυναιξὶ συνοικούντων, καὶ περὶ παρθένων καὶ δουλίδων παρὰ γνώμην τ̃ κεκτημένων ἑαυτὰς ἐκδιδουσῶν.

μγ'. Περὶ τ̃ ᾠδὰ τρίτον διγαμησάντων, καὶ τ̃ πλείοσι γάμοις παρεπεσόντων, καὶ τ̃ ἀμύητον παρθένων καὶ μὴ παρθενευσάντων· καὶ περὶ τ̃ μηδένα δεῖν ἐν βαλανείῳ μετὰ γυναικῶν ἀπολούεσθαι.

μδ'. Περὶ τ̃ δύο ἀδελφοῖς ἢ ἀδελφαῖς συναπτομένων, καὶ τ̃ ἀδελφαῖς ἰδίαις ἢ μητρυιαῖς συμφθειρομένων· καὶ τ̃ ἐν ἄῤῥεσιν ἢ ἀλόγοις ἀκτημοσύνῃ κατεργαζομένων.

με'. Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ ὀπτόρχων, καὶ κλεικῶν ἐξομνυμένων· καὶ τ̃ ὑπὲρ τ̃ βλάψαι τινὰς ὀμνύντων παρεγχείρως.

μς'. Περὶ τ̃ μὴ δεῖν ἀφαιρεῖσθαί τι τ̃ ἐκκλησιαστικ̃ ἢ στρεπτερίζεσθαι, μήτε καρποφορίας, ἐκτὸς τ̃ ὁπιτεταγμένου ταῦτα διοικεῖν, ὑποδέχεσθαι· μήτε τὰ ἅγια ἐν ἑτέραις προσκίαις λόγῳ εὐλογιῶν ἀποπέμπεσθαι· καὶ τίνα δεῖ τ̃ προσφερομένων ἐν θυσιαστηρίῳ προσάγεσθαι.

μζ. Περὶ τ̃ ὑπὲρ τρεῖς κυριακὰς μὴ συνερχομένων ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ τ̃ μὴ προσμενόντων μετὰ τ̃ ἀναγνώσεως τὴν τ̃ ἁγίων μετάληψιν· καὶ κληρικ̃ μὴ κοινωνούντων ἀναφορᾶς γινομένης· καὶ τ̃ καταφρονούντων τ̃ ἐκκλησίας, καὶ τ̃ συναξέων. καὶ ὡς οὐ δεῖ ἐν οἰκίαις ὁπιτελεῖσθαι προσφοράς, οὔτε ἐν ἐκκλησίαις ὁπιτελεῖσθαι συμπόσια.

μη'. Περὶ τ̃ ἀπειθούντων τοῖς νόμοις τ̃ ἐκκλησίας· καὶ ὅτι δεῖ τοῖς ἀπειθοῦσι τοὺς ἱερεῖς προμαρτύρεσθαι· τοῖς δὲ μετανοοῦσι πρὸς τὸ παυσάσθαι καὶ τὸν χρόνον ὁρίζεσθαι.

μθ'. Περὶ τ̃ ποσάκις ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ, καὶ πότε δεῖ γίνεσθαι συνόδους· καὶ περὶ τ̃ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἐν ταῖς συνόδοις πλὴν εἰ μὴ δι' ἀνάγκην ἀπολιμπάνεσθαι.

ν'. Περὶ κτήνους ἀνέων, καὶ ψαλμῳδίας, καὶ ἀναγνώσεων· καὶ περὶ τ̃ μὴ δεῖν ἐν κυριακ̃ καὶ πεντηκοστῆς τὰ γόνατα κλίνειν τ̃ προσευχόμενον· καὶ περὶ τ̃ καιρ̃ τ̃ Πάσχα, καὶ τ̃ κανονιζόντων βιβλίων.

Τέλος τ̃ πίνακος τ̃ ν'. κεφαλ.

XLII. De iis qui fornicationis & adulterij ſupplicio puniri debent, iiſque qui ex raptu & vi cum mulieribus rem habent, & de virginibus & ancillis quæ præter voluntatem domini ſeipſas collocant.

XLIII. De iis qui liberè ſecundo copulantur matrimonio, & de iis qui plurima matrimonia contrahunt: item de iis qui peccare animo propoſuerunt, & non ſunt lapſi: & quòd non oporteat in balneo cum mulieribus lauari.

XLIV. De his qui cum duobus fratribus aut ſororibus matrimonio iunguntur, & iis qui cum ſororibus ſuis; aut nouercis inceſtum admittunt, & de iis qui in maſculis aut brutis turpitudinem exercent.

XLV. De furibus & ſepulcrorum ſuffoſſoribus, & periuris & clericis eiurantibus: & de iis qui aliquibus nocendi causâ temerè iurant.

XLVI. Non oportere quicquam eorum quæ ſunt Eccleſiæ auferre, aut tanquam proprium ſibi vendicare, neque fructuum oblationes ſuſcipere, eo excepto cui horum adminiſtratio commiſſa eſt: neque ſacra ad alias Eccleſias eulogiarum vice tranſmittenda eſſe; & quænam ad altare ſint offerenda.

XLVII. De iis qui per tres Dominicas non conueniunt in Eccleſiam: & de iis qui poſt lectiones non exſpectant ſanctorum ſumptionem: & de clericis non communicantibus dum fit oblatio, déque iis qui Eccleſiam & conuentus ſpernunt. Item quòd non oportet in priuatis ædibus peragi oblationes, neque in Eccleſiis celebrare conuiuia.

XLVIII. De iis qui legibus Eccleſiæ non obtemperant, & quòd oporteat non obedientibus ſacerdotes proteſtari: pœnitentibus verò pro affectus modo tempus etiam præſcribi.

XLIX. Quoties in ſingulis prouinciis, & quando ſynodum haberi oportet: & quod non oporteat Epiſcopum niſi propter aliquam neceſſitatem à ſynodis abeſſe.

L. De precibus canonicis, & pſalmorum cantatione & lectionibus: & quòd non oporteat Dominicâ & ante Pentecoſtem orantem genua flectere: & de tempore Paſchæ, & libris canonibus approbatis & receptis.

Finis Indicis quinquaginta Titulorum.

TITVLVS I.

De honore Patriarchis ex Canonibus decreto : & quòd non liceat cuiquam horum prouinciam ad alium pertinentem , ordinationis atque administrationis causa subripere , verùm etiam subreptas iam iniuriâ affectis reddendas esse.

Nicænæ Synodi Canon VII.

QVONIAM obtinuit consuetudo & antiqua traditio, vt qui est in Ælia Episcopus , honoretur, habeat honoris consequentiam , metropoli propria dignitate seruata.

Eiusdem Synodi Canon VI.

ANTIQVI mores seruentur qui sunt in Ægypto, Libya, & Pentapoli ; vt Alexandrinus Episcopus horum omnium potestatem habeat, quandoquidem & Episcopo Romano hoc est consuetum. Similiter & in Antiochia , & in aliis prouinciis sua priuilegia & auctoritates Ecclesiis seruentur.

Constantinopolitanæ Synodi Canon II.

EPISCOPI ad Ecclesias quæ sunt extra suam diœcesim suósque limites ne accedant, nec Ecclesias confundant : sed secundùm Canones Alexandriæ quidem Episcopus Ægyptum solam regat , Orientis autem Episcopi Orientem solum administrent , seruatis priuilegiis & præeminentiis quæ in Nicænis Canonibus sunt, Antiochenæ Ecclesiæ. Et Asianæ diœcesis Episcopi quæ sunt in sola Asiana administrent,& Ponticæ quæ sola sunt Ponticæ , & Thraciæ Thraciam tantùm regant. Non vocati autem Episcopi vltra diœcesim ne transeant ad ordinationem,vel aliquam aliam ad-

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τ ὀφειλόντων τοῖς πατριάρχαις ἐν τῶν κανόνων τιμῆς· καὶ τ μὴ ἐξεῖναί τινι αὐτῶν ὑφαρπάζειν ἐπαρχίαν ἑτέρου τοῦ ὑποκειμένου ἐπὶ χειροτονίᾳ & διοικήσει, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑφαρπαγείσας πάλιν τοῖς ἀδικηθεῖσιν ἀποδίδοσθαι.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ζ'.

ΓΕΙΔΗ συνήθεια κεκράτηκε καὶ παράδοσις ἀρχαία, ὥστε τ ἐν Αἰλίᾳ ἐπίσκοπον τιμᾶσθαι, ἐχέτω τ ἀκολουθίαν τ τιμῆς· τῇ μητροπόλει σωζομένου τοῦ οἰκείου ἀξιώματος.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ς'.

ΤΑ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ & Λιβύῃ & Πενταπόλει· ὥστε τ Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τ ἐξουσίαν· ἐπεὶ & τῷ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο συνήθες ἐστιν. ὁμοίως δὲ & κατ τ Ἀντιόχειαν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις, τὰ πρεσβεῖα σωζέσθω τ ἐκκλησίαις.

Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου κανὼν β'.

ΤΟΥΣ μὲν ἔξω διοικήσεων ἐπισκόπους τ ὑπερορίας ἐκκλησίας μὴ ἐπιέναι, μηδὲ συγχέειν τὰς ἐκκλησίας· ἀλλὰ κατ τοὺς κανόνας τ μὲν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον οἰκονομεῖν· τοὺς δὲ τ Ἀνατολῆς ἐπισκόπους τ Ἀνατολὴν μόνην διοικεῖν· φυλαττομένων τ ἐν τοῖς κανόσι τοῖς κατ Νίκαιαν πρεσβείων τῇ Ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ. & τοὺς τ Ἀσιανῆς διοικήσεως ἐπισκόπους τὰ κατ τ Ἀσιανὴν μόνον οἰκονομεῖν, & τοὺς τ Ποντικῆς τὰ τ Ποντικῆς μόνα, καὶ τοὺς τ Θρᾳκικῆς τὰ τ Θρᾳκικῆς μόνον οἰκονομεῖν. ἀκλήτους δὲ ἐπισκόπους ἔξω διοικήσεων μὴ ἐπιβαίνειν ἐπὶ χειροτονίᾳ, ἢ τισιν ἄλλαις οἰκονομίαις

μίας ἐκκλησιαστικῆς. Φυλαττομένου γὰρ τοῦ προγεγραμμένου περὶ τῶν διοικήσεων κανόνος, δῆλον ὡς τὰ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἡ τῆς ἐπαρχίας συνόδος διοικήσει, καὶ τὰ ἐν Νικαίᾳ ὡρισμένα. Τὰς δὲ ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσι τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας οἰκονομεῖσθαι χρὴ καὶ τὴν κατὰσταν ὑπὸ τῶν πατέρων συνήθειαν. Τὴν μὲν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν Ρώμης ἐπίσκοπον διὰ τὸ εἶναι καὶ αὐτὴν νέαν Ρώμην.

minisrationem Ecclesiasticam. Seruato autem præscripto de diœcesibus Canone, clarum est quòd vnamquamque prouinciam prouinciæ synodus administrabit secundùm ea quæ fuerunt Nicææ definita. Quæ autem in barbaris sunt gentibus, Dei Ecclesias, administrare, oportet secundùm Patrum quæ seruata est consuetudinem. Constantinopoleos verò Episcopum habere priores honoris partes post Romanum Episcopum, eo quòd sit ipsa noua Roma.

Τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κανὼν η'.

Ephesinæ Synodi Canon VIII.

ΠΡΑΓΜΑ περὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων πατέρων κεκινημένον, καὶ τὴν πάντων ὑμῶν εὐλάβειαν ἀπτόμενον, προσῆκεν ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ρηγῖνος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας Ζήνων καὶ Εὐάγριος. Ὅθεν ἐπεὶ τὰ κοινὰ πάθη μείζονος δεῖται τῆς θεραπείας, ὡς καὶ μείζονα τὴν βλάβην φέροντα, εἰ μηδὲ ἔθος προηκολούθησεν, ὡς τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἀντιοχέων πόλεως τὰς ἐν Κύπρῳ ποιεῖσθαι χειροτονίας, καθὰ καὶ διὰ τῶν λιβέλλων, καὶ διὰ τῶν οἰκείων φωνῶν ἐδίδαξαν οἱ εὐλαβέστατοι ἄνδρες οἱ τὴν προσοδον τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ποιησάμενοι· ἔξεσι δὲ αἰσεπῆ ἔσεσθαι καὶ ἀβέβηλον τοῖς τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ Κύπρον προεστῶσι, καὶ τοῖς κανόνας τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, δι' ἑαυτῶν τὰς χειροτονίας τῶν θεοσεβεστάτων ἐπισκόπων ποιεῖσθαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διοικήσεων, καὶ τῶν ἀπανταχοῦ ἐπαρχιῶν τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου ἑκάστου· ὥστε μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἑτέραν οὐκ ἴδιον ἀνῶσθαι καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ, ἤγουν τῶν πρὸ αὐτοῦ χεῖρα, καταλαμβάνειν· ἀνῆ εἴ καί τις καταλάβοι, καὶ ὑφ' ἑαυτὸν πεποίηκε βιασάμενος, ταύτην ἀποδιδόναι· ἵνα μὴ τῶν πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται, μηδὲ ἐν ἱερουργείας προσχήματι, ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς παρεισδύηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν ἣν μικροῦ ἀπολέσαντες, ἣν ἡμῖν ἐδωρήσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτής. Ἔδοξε τούτῳ τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ σώζεσθαι ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ καθαρὰ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ

Ephesine Synod Canon VIII.

REM præter leges Ecclesiasticas & sanctorum Patrum canones innouatam, & omnium libertatem attingentem, renunciauit nobis inprimis pius Episcopus Reginus, & qui eum eo sunt Cypriorum prouinciæ religiosissimi Episcopi Zeno & Euagrius. Quamobrem quoniam communes morbi maiori medicina opus habent, vt qui maius etiam damnum afferant, & maximè si neque antiqua consuetudo consecuta est, vt Antiochenæ ciuitatis Episcopus in Cypro ordinationes faciat, quemadmodum & libellis & propriis vocibus nos docuerunt viri religiosissimi qui ad sanctam synodum accesserunt: iis qui sacrosanctis Cypri Ecclesiis præsunt, fraudi ac probro non erit, nec vlla vis aut impedimentum eis afferetur, si secundùm sanctorum Patrum Canones & antiquam consuetudinem per se religiosissimorum Episcoporum electiones faciant. Idem autem & in aliis diœcesibus & quæ sunt vbique prouinciis seruabitur: vt nullus religiosissimorum Episcoporum prouinciam aliam, quæ non multis retro annis & ab initio sub sua, vel eorum qui illum præcesserunt, manu fuerit, inuadat. Sed & si quis inuaserit & sibi per vim submiserit, eam reddat, ne sanctorum Patrum Canones transiliantur, nec sub sacerdotalis muneris prætextu sæcularis potestatis fastus subeat, nec libertatem paulatim imprudentes amittamus, quam nobis proprio sanguine dedit Dominus omnium hominum liberator. Sanctæ ergo & vniuersali synodo visum est, vt vnicuique prouinciæ pura & inuiolata seruentur iura, quæ ab initio & multis

tetro annis habet ſecundùm conſuetudinem quæ iam olim ſeruata eſt, poteſtatem habente vnoquoque Metropolitano actorum exemplaria ad ſuam ſecuritatem accipere. Si quis autem conſtitutionem aliquam his quæ nunc definita ſunt repugnantem attulerit, eam quoque eſſe irritam viſum eſt toti ſanctæ & vniuerſali ſynodo.

TITVLVS II.

De honore Metropolitanis ex Canonibus decreto, & de Metropolitanis literis Imperialibus factis. & quòd non oporteat ipſos pagos ad alium pertinentes vſurpare, neque prouinciam vnam in duas diuidere.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXIV.

PISCOPOS vniuſcuiuſque gentis noſſe oportet eum qui in eis eſt primus, & exiſtimare vt caput, & nihil facere quod ſit arduum aut magni momenti præter illius ſententiam: illa autem ſolùm facere vnumquemque, quæ ad ſuam parochiam pertinent, & pagos qui ei ſubſunt. Sed nec ille abſque omnium ſententia aliquid agat. Sic enim erit concordia, & glorificabitur Deus per Dominum Ieſum Chriſtum in Spiritu ſancto, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus.

Antiochena Synodi Canon IX.

EPISCOPOS qui ſunt in vnaquaque prouincia ſcire oportet Epiſcopum qui præeſt metropoli, etiam curam ſuſcipere totius prouinciæ, eò quòd in metropolim vndequaque concurrunt omnes qui habent negotia. Vnde viſum eſt eum quoque honore præcedere: reliquos autem Epiſcopos nihil magni momenti aggredi ſine ipſo, vt vult qui ab initio obtinuit Patrum noſtrorum Canon: vel ſola, quæ ad vnituſcuiuſque parochiam conferunt, & regiones quæ ei ſubſunt.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τ̃ ὀφείλειν τοὺς μητροπολίτας ἐν τ̃ κανόνων τιμῆς, & περὶ τ̃ ἐν βασιλικῆ γράμματος μητροπολιτῶν γινομένων. καὶ περὶ τ̃ μὴ δεῖν αὐτοὺς ἐποφείλειν ἁρπάζειν ἑτέρῳ παροικοῦσαν, μήτε δὲ μίαν ἐπαρχίαν εἰς δύο κατατέμνειν.

Κανὼν τ̃ ἁγίων Ἀποστόλων λδ'.

ΟΥΣ ἐπισκόπους ἑκάστου ἔθνους εἰδέναι χρὴ τ̃ ἐν αὐτοῖς πρῶτον, & ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, καὶ μηδὲν τι περίττὸν ποιεῖν αὐτὸν τ̃ ἐκείνου γνώμης· ἐκεῖνα γὰρ μόνα ἕκαστον ποιεῖν, ὅσα τῇ αὐτοῦ προοικία ἐπιβάλλει, καὶ ταῖς κατ' αὐτὴν χώραις. ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνος ἄνευ τ̃ πάντων γνώμης ποιείτω τι. οὕτως γὰρ ὁμόνοια ἔσται, καὶ δοξασθήσεται ὁ θεὸς διὰ τ̃ κυρίου ἐν ἁγίῳ πνεύματι, ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν θ'.

ΤΟΥΣ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἐπισκόπους εἰδέναι χρὴ, τ̃ ἐν τῇ μητροπόλει προεστῶτα ἐπίσκοπον, καὶ τ̃ φροντίδα ἀναδέχεσθαι πάσης τ̃ ἐπαρχίας, διὰ τὸ ἐν τῇ μητροπόλει πανταχόθεν συντρέχειν πάντας τοὺς τὰ πράγματα ἔχοντας. ὅθεν ἔδοξε καὶ τῇ τιμῇ προηγεῖσθαι αὐτὸν, μηδὲν τε περαιτέρω πρᾶττον τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους ἄνευ αὐτ̃, κατ' τ̃ ἀρχαῖον κανόνα τῶν πατέρων ἡμῶν κρατοῦντα· ἃ τούτων μόνα ὅσα τῇ ἑκάστου ἐπιβάλλει παροικίᾳ, καὶ ταῖς κατ' αὐτὴν χώραις.

ἕκαστον γὰρ ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῆς ἑαυτοῦ παροικίας, διοικεῖν τε κατὰ τὴν ἐκάστῳ ἐπιβάλλουσαν θεοσέβειαν, καὶ πανταχοῦ τῆς χώρας τὴν ὑπὸ τὴν αὐτοῦ πόλιν. ὡς καὶ χειροτονεῖν διακόνους, καὶ πρεσβυτέρους καὶ μετὰ κρίσεως ἕκαστα διαλαμβάνειν· παρ' αὐτέρῳ δὲ μηδὲν πράττειν ἐπιχειρεῖν δίχα τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου· μήτε δὲ αὐτὸν ἄνευ τῆς τῶν λοιπῶν γνώμης.

Calchedonenſis Synodi Canon XII.

PERVENIT ad nos quòd quidam cùm præter ſtatuta Eccleſiaſtica ad potentatus acceſſiſſent, per pragmaticas vnam prouinciam in duas diuiſerunt, vt ex eo duo eſſent Metropolitani in eadem prouincia. Statuit ergo ſacra ſynodus ne Epiſcopus deinceps tale quid audeat: quoniam is qui hoc aggreditur à ſuo gradu excidit. Quæcunque autem ciuitates per litteras Imperatoris metropolis nomine honoratæ ſunt, ſolo honore fruantur, & qui eius Eccleſiam adminiſtrat Epiſcopus, ſeruatis ſcilicet veræ metropoli ſuis iuribus.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ιβ'.

ΗΛΘΕΝ εἰς ἡμᾶς, ὡς τινες παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς παραβαίνοντες δυναστείας, διὰ πραγματικῆς τινὸς μίαν ἐπαρχίαν εἰς δύο κατέτεμον, ὡς ἐκ τούτου δύο μητροπολίτας εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ. ὥρισεν τοίνυν ἡ ἁγία σύνοδος μηδὲν τοιοῦτο τολμᾶν παρὰ τὸν τοῦ ἐπισκόπου· ἐπεὶ τὸν τοιοῦτον ἐπιχειροῦντα ἐκπίπτειν τοῦ ἰδίου βαθμοῦ. ὅσαι δὲ ἤδη πόλεις διὰ γραμμάτων βασιλικῶν καὶ τῆς μητροπόλεως ἐτιμήθησαν ὀνόματι, μόνης ἀπολαυέτωσαν τῆς τιμῆς, καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς διοικῶν ἐπίσκοπος, δηλονότι σωζομένων τῇ κατ' ἐκάστην μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων.

Vnumquemque enim Epiſcopum habere ſuæ parochiæ poteſtatem & adminiſtrationem pro conueniente vnicuique religione, & totius regionis curam gerere quæ ſuæ vrbi ſubeſt. Vt etiam ordinent preſbyteros & diaconos: & vnaquæque cum iudicio tractent, & nihil vltrà facere aggrediantur ſine metropolis Epiſcopo, neque ipſe ſine reliquorum ſententia.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ιζ'.

ΤΑΣ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἀγροικικὰς παροικίας ἢ ἐγχωρίους μένειν ἀπαρασαλεύτους τοῖς κατέχουσιν αὐτὰς ἐπισκόποις· καὶ μάλιστα, εἰ τριακονταετῆ χρόνον ταύτας ἀδιαλείπτως διακατέχοντες οἰκονομοῦσιν. εἰ δὲ ἐντὸς τῶν τριάκοντα ἐτῶν γέγονέ τις ἢ γίνοιτο περὶ αὐτῶν ἀμφισβήτησις, ἐξεῖναι τοῖς λέγουσιν ἀδικεῖσθαι περὶ τούτων κινεῖν τοῖς τῆ συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας. εἰ δέ τις ἀδικοῖτο τοῖς ἰδίου ἐπισκόπου ἢ μητροπολίτου, τοῖς ἐξάρχου τῆς διοικήσεως, ἢ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως θρόνου δικαζέσθω, καθὰ προείρηται. εἰ δέ τις ἐν βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὖθις καινισθείη, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν ἡ τάξις ἀκολουθείτω.

Eiuſdem Synodi Canon XVII.

QVÆ ſunt in vnaquaque Eccleſia rurales vicanáſque parochias firmas & inconcuſſas manere apud eos qui illas tenent Epiſcopos, & maximè ſi triginta annorum tempore eas ſine vi detinentes adminiſtrauerint. Si autem intra triginta annos fuit aliqua vel fuerit de iis controuerſia, licere iis qui iniuriam ſibi fieri dicunt de iis litem mouere apud ſynodum prouinciæ. Si quis autem iniuriâ afficiatur à proprio Metropolitano, apud Exarchum diœceſis, vel Conſtantinopolitanam ſedem litiget, ſicut priùs dictum eſt. Sin autem etiam ciuitas aliqua ab Imperatoria auctoritate innouata eſt, vel deinceps innouata fuerit, ciuiles & publicas formas Eccleſiaſticarum quoque parochiarum ordo conſequatur.

TITVLVS III.

Non oportere Episcopum vltra diœcesim suam prodire non vocatum, præterquam possessionis ad se pertinentis inuisendæ gratiâ: neque extra diœcesis suæ limites ordinare.

Sanctorum Apostolorum Canon XXXV.

EPISCOPVS ne audeat extra suos fines facere ordinationes in vrbibus & pagis ei non subiectis: sin autem hoc feciſſe conuictus fuerit præter eorum ſententiam qui tenent pagos illos vel ciuitates, deponatur & ipſe, & ij quos ordinauit.

Antiochenæ Synodi Canon XIII.

NVLLVS Episcopus audeat ab vna prouincia in aliam transire, & aliquos in Ecclesiis ordinare ad sacrorum celebrationem, nec si alios vna secum inducat, nisi venerit literis accersitus Metropolitani, & Episcoporum qui sunt cum ipso, in quorum regionem accedit. Si autem nullo vocante ad aliquorum ordinationem, & Ecclesiasticarum rerum ad se non pertinentium constitutionem inordinatè insolentérque processerit, sint quidem irrita quæ ab ipso geruntur, ipse autem suæ insolentiæ & præter rationem factæ aggressionis det pœnas, à sancta scilicet synodo exinde depositus.

Eiusdem Antiochenæ Synodi Can. XXII.

EPISCOPVS in alienam ciuitatem quæ ei subiecta non est non ascendat, nec in regionem quæ ad eum non pertinet, ad alicuius ordinationem: nec presbyterum vel diaconum constituat in locis alij Episcopo subiectis, nisi cum voluntate proprij illius regionis Episcopi. Si quis autem tale quid ausus fuerit, infirma sit ordinatio, & ipse à synodo puniatur.

Sardicensis Synodi Canon XI.

OSIVS Episcopus dixit. Hoc quoque definire debemus, vt quan-

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ τῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ὑπὲρ διοίκησιν ἄκλητον παρεγίνεσθαι, πλὴν εἰ μὴ δι' ἐποψίαν κτήσεως αὐτῷ διαφερούσης· μήτε δὲ χειροτονεῖν ὑποδόεια.

Τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν λε'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ μὴ τολμᾶν ἔξω τῦ ἑαυτῦ ὅρων χειροτονίας ποιῆν εἰς τὰς μὴ ὑποκειμένας αὐτῷ πόλεις ἢ χώρας· εἰ δὲ ἐλεγχθείη ἄντο πεπεισμένως τῶν δεόντων τῦτο κατεχόντων τὰς πόλεις ἐκείνας, ἢ τὰς χώρας γνώμην, καθαιρείσθω ἐκεῖνος, ἢ οὓς ἐχειροτόνησεν.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ιγ'.

ΜΗΔΕΝΑ ἐπίσκοπον τολμᾶν ἀφ' ἑτέρας ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν μεταβαίνειν, ἢ χειροτονεῖν εἰς ἐκκλησίαν τινὰς εἰς παρουσίαν λειτουργίας· μηδὲ εἰ συνεπάγοιτο ἑαυτῷ ἕτερος, εἰ μὴ παρακληθεὶς ἀφικοῖτο δι' γραμμάτων τῦ τε μητροπολίτου ἐν τῷ συνόδῳ ἐπισκόπων, ὧν εἰς τὴν χώραν παρέρχοιτο. εἰ δὲ μηδενὸς καλοῦντος ἀπέλθοι ἁπάντως ἐπὶ χειροτονίᾳ τινῶν, ἢ καταξιοῖ ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων μὴ παρόντων αὐτῷ, ἄκυρα μὲν τὰ ὑπ' αὐτῦ παρόμενα τυγχάνειν· καὶ αὐτὸν δὲ ὑπέχειν τῆς ἀταξίας αὐτῦ καὶ τῆς παραλόγου ἐπιχειρήσεως τῶν παρόντων δίκην, καθηρημένον ἀκινδύνως ἤδη παντὸς τῆς ἁγίας συνόδου.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν κϛ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ μὴ ἐπιβαίνειν πόλεως ἑτέρας τῇ μὴ ὑποκειμένῃ αὐτῷ, μηδὲ χώρᾳ τῇ αὐτῷ μὴ διαφερούσῃ ἐπὶ χειροτονίᾳ τινός· μηδὲ καθίζειν δεχόμενος ἢ πρεσβυτέρους εἰς τόπους ἑτέρῳ ἐπισκόπῳ ὑποκειμένους, εἰ μὴ ἄρα μετὰ γνώμης τῦ οἰκείῦ τῆς χώρας ἐπισκόπῳ. εἰ δὲ τολμήσειέ τις τι τοιῦτο, ἄκυρον εἶναι αὐτῦ τῆς χειροτονίας, καὶ αὐτὸν ἐπιτιμίας ὑπὸ συνόδῳ τυγχάνειν.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν ια'.

ΟΣιος ἐπίσκοπος εἶπεν. καὶ τῦτο δεῖ ὁρίσαι ὀφείλομεν· ἵνα ἐπίσκοπος ὁ-

τὴν ἐξ ἑτέρας πόλεως παροικίαν εἰς ἑτέραν πόλιν, ἢ ἀπὸ ἑτέρας ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν ἐπαρχίαν κόμπου χάριν ἐγκωμίοις ἰδίοις ὑπηρετούμενος, ἢ θρησκείας καθοσιώσεως, καὶ πλείονα βούλοιτο χρόνον διάγειν, καὶ μὴ ὁ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐπίσκοπος ἔμπειρος ᾖ διδασκαλίας, μὴ καταφρονῆται ἐκείνου, καὶ συνεχέστερον ὁμιλῆ καταγωγίδην, καὶ καταντελίζηται τὸ πρόσωπον τοῦ αὐθέντου ἐπισκόπου. αὐτὴ γὰρ ἡ προφάσεις εἴωθε παραχαὶ πρέχειν, καὶ ἐκ τοιαύτης πανουργίας τὴν διοικησιαν καθέδραν ἑαυτῷ προμηθεύεσθαι, καὶ προσπαράγεσθαι ἀσυνδαίζειν, μὴ δικαίως τὴν αὐτῷ προδοθεῖσαν ἐκκλησίαν καταλιμπάνειν, καὶ εἰς ἑτέραν μεθίστασθαι. ὀφειλέτω οὖν νῦν ὅτι τοῦτῳ χρόνον· ὅπως δὲ τὸ μὴ ὑποδέχεσθαι ἐπίσκοπον τὴν ἀπόνοιαν ἐφ' ἡμῶν καὶ σκαιῶν εἶναι νενόμισται. μέμνησθε γὰρ ἐν τῷ παράγοντι χρόνῳ τοὺς πατέρας ἡμῶν κεκρικέναι, ἵνα εἴ τις λαϊκὸς ἐν τῇ πόλει διάγων τρεῖς κυριακὰς ἡμέρας ἐν ταῖς ἑβδομάσιν μὴ συνέρχοιτο, ἀποκινοῖτο τῆς κοινωνίας. εἰ τοίνυν ὅτι τοῖς λαϊκοῖς τοῦτο τεθέσπισται, οὐχρή, οὐδὲ πρέπει, οὐδὲ συμφέρει ἐπίσκοπον, εἰ μηδεμίαν βαρυτέραν αἰτίαν ἔχοι, ἢ πρᾶγμα δυσχερές, ἐπὶ πλεῖστον ἀπολείπεσθαι τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας, καὶ λυπεῖν τὸν ἐμπεπιστευμένον αὐτῷ λαόν. ἅπαντες οἱ ἐπίσκοποι εἰρήκασιν· καὶ αὐτὸν γνώμην σφόδρα εἶναι πρεπωδεστάτην ὀφείλομεν.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν γ'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν. Καὶ τοῦτο προσθεῖναι ἀναγκαῖον, ἵνα μηδεὶς ἐπισκόπων ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ ἐπαρχίας εἰς ἑτέραν ἐπαρχίαν, ἐν ᾗ ἱδρυμένοι εἰσὶν ὄντες ἐπίσκοποι, διαβαίνῃ, εἰ μή τις παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἑαυτοῦ κληθῇ, διὰ τὸ μὴ δοκεῖν ἡμᾶς τοῖς τῆς ἀγάπης ἀποκλείειν πύλας.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ιβ'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν. ὅτι μὲν οὐδὲν παραλειπτέον ἐστί, καὶ τοῦτο ὁριστέον. ἐπειδή τινες τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ συνεπισκόπων ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς ἐπίσκοποι καθίστανται, καὶ δοκοῦσι κεκτῆσθαι σφόδρα ὀλίγα ὑπάρχοντα ἴδια, ἐν ἑτέροις δὲ τόποις κτήσεις μεγάλας, ἐξ ὧν καὶ ἐπικουρεῖν δυνατοί εἰσιν, ἅπερ αὐτοῖς συγχωρητέον εἶναι κρίνω, ἵνα εἰ μέλλοιεν εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας κτήσεις, καὶ τὴν συνηθισμένην ἐκ καρπῶν ποιεῖσθαι, τρεῖς κυριακὰς ἡμέρας, τουτέστι τρεῖς ἑβδομάδας ἐν τοῖς ἑαυτῶν

do Episcopus ex alia ciuitate in aliam ciuitatem, vel ex alia prouincia in aliam prouinciam accesserit, iactationis gratiâ propriis laudibus seruiens, vel religionis sanctificationi, & velit longiori tempore illic agere, illius autem ciuitatis Episcopus doctrinæ non fuerit peritus, ne illum despiciat, & frequentiùs concionetur, studens dedecore afficere & vilipendere personam Episcopi. Hic enim prætextus solet turbas excitare, & eiusmodi calliditate alienam sedem sibi conciliare & attrahere studere, cùm non dubitet sibi traditam Ecclesiam relinquere, & in aliam transire. Ad hoc ergo tempus definiendum est, nam Episcopum non recipi inhumanum & inciuile existimatum est. Recordemini autem patres nostros in tempore præterito iudicauisse, vt si quis laïcus in vrbe agens tribus Dominicis in tribus hebdomadibus non conueniat, is communione moueatur. Si hoc ergo de laïcis statutum est, non oportet nec conuenit, sed neque est vtile, Episcopum, si nullam habet grandiorem necessitatem, vel negotium difficilius, longiùs à sua abesse Ecclesia, & sibi commissum populum dolore afficere. Omnes Episcopi dixerunt: hanc quoque sententiam esse conuenientissimam definimus.

Eiusdem Synodi Canon III.

OSIVS Episcopus dixit. Hoc quoque necessariò est adiiciendum vt nullus Episcoporum ex sua prouincia in aliam prouinciam in qua sunt Episcopi transeat, nisi vtique à suis fratribus vocetur, ne videamur dilectionis fores claudere.

Eiusdem Synodi Canon XII.

OSIVS Episcopus dixit. Quia nihil est prætermittendum, hoc quoque definiatur. Quidam fratres & Coëpiscopi in ciuitatibus, in quibus Episcopi constituuntur, videntur valde pauca quæ sibi sint propria possidere, in aliis autem locis magnas possessiones, ex quibus etiam possunt opem ferre pauperibus: iis ita esse concedendum iudico, vt si in suas possessiones venturi sunt, & fructus suos collecturi, tribus diebus Dominicis, id est tribus septimanis in suis possessi-

sionibus degant, & in Ecclesia quæ propè est, in qua presbyter populum congregat, ne à communione alienus videatur, conueniat, & sacrificium celebret, & ne frequentiùs in ciuitate in qua est Episcopus, adsit. Eo enim modo & res eius propter eius absentiam nihil detrimenti patientur, & arrogantiæ ac superbiæ crimen effugere videbitur. Omnes Episcopi dixerunt: placet hæc quoque constitutio.

κτήματα αὐθις διφθαι, καὶ ὁ τῇ ἀγχιτευούσῃ ἐκκλησίᾳ, ὁ ἡ πρεσβύτερος συναίρειν, ἐπεὶ τὸ μὴ χωρὶς συνελθόντας αὐθις εἰς δοκεῖν, συνέρχεσθαι καὶ συλλειτουργεῖν, καὶ μὴ συνεχέσθαι εἰς τὴν πόλιν ὁ ἡ ἐστὶν ἐπίσκοπος, ἀδοξότερον. τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον καὶ τὰ οἰκεῖα αὐτῆς πράγματα περὶ τὴν αὐτῆς ἀπουσίαν ἀδημίαν ὑπομένει ζημίαν, ὁ τὸ διαζοντίας καὶ τοῦ τύφου ἐκκλίνειν δόξῃ ὁ ἔγκλημα. πάντες οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· ἀρέσκει καὶ ἡ διατύπωσις αὕτη.

TITVLVS IV.

Proprias Episcopi res ab Ecclesiasticis separatas esse, ipsúmque potestatem habere eas relinquendi quibuscunque voluerit.

Sanctorum Apostolorum Canon XL.

MANIFESTÆ sint Episcopi res propriæ, si quidem res habet proprias, & manifestæ res dominicæ: & vt sit in potestate morientis Episcopi propria, quibus vult & vt vult, relinquere, & non rerum Ecclesiasticarum occasione res Episcopi intercidant, qui nonnunquam vxorem habet & liberos, vel cognatos, vel famulos. Est enim iustum & sanctum apud Deum & homines, vt nec Ecclesia damnum aliquod accipiat propter rerum Episcopi ignorationem: nec Episcopus vel eius cognati Ecclesiæ occasione proscribantur, vel in negotia litésque incidant qui ad eum attinent, & eius mortem maledictis prosequantur.

Antiochenæ Synodi Canon XXIV.

RECTE habet vt ea quæ sunt Ecclesiæ, Ecclesiæ seruentur cum omni cura & bona conscientia & fide in omnium præsidem & iudicem Deum: quæ etiam administrari conuenit cum iudicio & potestate Episcopi, cui est omnis populus creditus, & eorum animæ qui in Ecclesiam conueniunt. Sint autem manifesta quæ ad Ecclesiam pertinent, cum cognitione presbyterorum & diacono-

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ τοῦ κεχωρισμένα εἶναι ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου πράγματα, καὶ ἔχειν αὐτὸν ἐξουσίαν οἷς ἂν βούλοιτο ταῦτα καταλιπεῖν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μ'.

Τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου πράγματα ἂ ἔχει, ἔστω φανερά, καὶ φανερὰ ἔστω κτήματα· καὶ ἵνα ἐξουσίαν ἔχῃ τῶν ἰδίων, τελευτῶν ὁ ἐπίσκοπος, οἷς βούλεται, καὶ ὡς βούλεται, καταλεῖψαι, καὶ μὴ πρόφασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διαπίπτειν τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου, ἐάν ὅτε γυναῖκα καὶ παῖδας κεκτημένον, ἢ συγγενεῖς, ἢ οἰκείους. δίκαιον γὰρ ἐστὶν οὕτω τοῦτο παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις, ὅ μήτε τῇ ἐκκλησίᾳ ζημίαν τινὰ ὑπομένειν ἀγνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, μήτε τὸν ἐπίσκοπον ἢ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς προφάσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς οὐσίας διωκεῖσθαι, καὶ εἰς πράγματα ἐμπίπτειν τοῖς αὐτοῦ ἀδελφοῖς, καὶ τὸν αὐτοῦ θάνατον δυσφημίαις προβάλλεσθαι.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν κδ'.

Τὰ τῆς ἐκκλησίας, τῇ ἐκκλησίᾳ καλῶς ἔχειν φυλάττεσθαι μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ ἀκριβοῦς συνειδήσεως καὶ πίστεως τῆς εἰς τὸν πάντων ἔφορον καὶ κριτὴν θεόν· καὶ διοικεῖσθαι μετὰ πάσης κρίσεως καὶ ἐξουσίας τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐμπεπιστευμένου πάντα τὸν λαόν, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν σωζομένων. φανερὰ δὲ εἶναι τὰ διαφέροντα τῇ ἐκκλησίᾳ, μετὰ γνώσεως τῶν περὶ αὐτὸν πρεσβυτέρων καὶ διακό-

ων· ὥστε τοὺτοις ἐξεῖναι, καὶ μὴ ἀγνοεῖν, τινὰ πότε ἐστὶ τὰ ἴδια τῆς ἐκκλησίας, ὥστε μηδὲν αὐτοὺς λανθάνειν, ἵνα εἰ συμβαίη τὸν ἐπίσκοπον μεταλλάττειν τοῦ βίου, φανερῶν ὄντων τῶν διαφερόντων τῇ ἐκκλησίᾳ πραγμάτων, μήτε αὐτὰ διαπίπτειν ἐξ ἀπάλειας, μήτε τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου ἐνοχλεῖσθαι προφάσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων· δίκαιον γὰρ ἐξ ἀρέσκειν θεῷ τε καὶ ἀνθρώποις, τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου οἷς ἂν αὐτὸς βούληται, καταλιμπάνειν. Τὰ μὲν τοι τῆς ἐκκλησίας τῇ ἐκκλησίᾳ φυλάττειν, καὶ μήτε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζημίαν τινὰ, μήτε τὸν ἐπίσκοπον προφάσει τῆς ἐκκλησίας δημεύεσθαι, ἢ καὶ εἰς πρόσωπα ἐμπίπτειν τοὺς αὐτοῦ διαφέροντας, μὴ τῶν καὶ αὐτὸν μετὰ θάνατον δυσφημίᾳ περιβάλλεσθαι.

rum qui ſunt circa eum : vt ſciant & non ignorent quæ ſunt propria Eccleſiæ, vt nihil ipſos lateat, vt ſi contingat Epiſcopum è vita migrare, iis manifeſtis exiſtentibus quæ ad Eccleſiam pertinent, ne ea intercidant & pereant, nec quæ ſunt propria Epiſcopi, prætextu rerum Eccleſiaſticarum vexentur : eſt enim iuſtum & apud Deum & homines acceptum, vt Epiſcopus propria quibus velit relinquat. Quæ ſunt autem Eccleſiæ ipſi ſeruentur, & nec Eccleſia damnum aliquod ſuſtineat, nec Epiſcopus Eccleſiæ prætextu proſcribatur, vel qui ad eum attinent in negotia incidant, cum eo quòd & ipſum poſt mortem malis omnibus proſequantur.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι, κβ'.

Μὴ ἐξεῖναι κληρικὸν μετὰ θάνατον τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου διαρπάζειν τὰ διαφέροντα αὐτῷ πράγματα, καθὼς καὶ τοῖς πάλαι κανόσιν ἀπηγόρευται· ἢ τοὺς τοῦτο ποιοῦντας κινδυνεύειν εἰς τοὺς ἰδίους βαθμούς.

Calchedonenſis Synodi Canon XXII.

Non licere clericis poſt mortem proprij Epiſcopi, res quæ ad ipſum pertinent rapere, quemadmodum & antiquis Canonibus prohibitum eſt. Eos autem qui hoc faciunt, de ſuis gradibus in periculum venire.

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ τοῦ δεῖν τὸν ἐπίσκοπον ἔχειν ἐξουσίαν διοικεῖν τὰ τῆς ἐκκλησίας διὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ πιστοὺς οἰκονόμους ἐκ τούτων προβάλλεσθαι, καὶ χορηγεῖν ἐπιμελῶς τοῖς δεομένοις τὰ δέοντα, μεταλαμβάνειν δὲ καὶ αὐτὸν τῶν ἀναγκαίων εἰ δέοιτο, καὶ συγγενέσι παρέχειν ὡς πένησιν, ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις, εἰ δέοιντο.

TITVLVS V.

Oportere Epiſcopum habere poteſtatem adminiſtrandi ea quæ ad Eccleſiam pertinent, presbyterorum & diaconorum opera, ac fideles œconomos ex iis deſignare, nec non indigentibus ea quæ ſunt opus ſedulò ſuppeditare, ipſumque res ſibi neceſſarias ſi opus habeat accipere, & conſanguineis ſuis ſi indigeant, tanquam pauperibus pariter atque aliis præbere.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, λη'.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXVIII.

Πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὁ ἐπίσκοπος ἐχέτω τὴν φροντίδα, καὶ διοικείτω αὐτὰ ὡς θεοῦ ἐφορῶντος. μὴ ἐξεῖναι δέ τι αὐτοῦ σφετερίζεσθαι ἐξ αὐτῶν, ἢ συσ-

Omnium rerum Eccleſiaſticarum Epiſcopus curam gerat, & eas adminiſtret tanquam Deo intuente. Ne liceat autem ex eis aliquid ſibi vendicare, vel pro-

priis cognatis quæ Dei ſunt largiri: ſi autem ſunt pauperes vt pauperibus ſuppeditet: ſed non eorum prætextu vendat quæ ſunt Eccleſiæ.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XLI.

IVBEMVS Epiſcopum rerum Eccleſiæ poteſtatem habere, Si enim pretioſæ hominum animæ ſunt eis credendæ, multò magis ſunt eis committendæ pecuniæ, vt in eius ſit facultate omnia adminiſtrare, & iis qui egent per preſbyteros & diaconos ſubminiſtrare, cum Dei timore & omni religione; & etiam ſi ſit opus in neceſſarium ſuum vſum accipere, & fratrum qui hoſpitio excipiuntur, ita vt ipſi nullo modo egeant. Lex enim Dei hoc ſtatuit, vt qui altari aſſident ex altari alantur, quandoquidem nec miles vnquam ſuis ſtipendiis aduerſus hoſtes progreditur.

Deut. 18. 1. ad Cor. 9.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LIX.

SI quis Epiſcopus vel preſbyter, cùm ſit aliquis ex clericis egenus, ea quæ ſunt neceſſaria ei non ſuppeditat, ſegregetur: ſin autem perſeueret, deponatur, vt qui fratrem ſuum interfecerit.

Antiochenæ Synodi Canon XXV.

EPISCOPVS habeat rerum Eccleſiæ poteſtatem, vt eas in omnes egentes diſpenſet, cum multa cautione & Dei timore: ipſe autem eorum quæ opus eſt ſit particeps ad vſus neceſſarios, & fratrum qui apud eum hoſpitio excipiuntur, ita vt ipſi nullo modo priuentur, ſecundùm diuinum Apoſtolum, qui dicit, habentes autem alimenta & quibus tegamur iis contenti erimus: ſin autem iis non ſit contentus & res in proprios vſus conuertat, & Eccleſiæ redditus vel agrorum fructus non cum preſbyterorum vel diaconorum ſententia adminiſtret, ſed ſuis cognatis, vel fratribus, vel filiis præbeat facultates, vt per hæc rationes Eccleſiæ latenter lædantur, is det ſynodo prouinciæ rationem. Sin autem etiam aliàs inſimuletur Epiſcopus, vel qui cum eo ſunt preſbyteri, ea quæ pertinent ad Eccleſiam vel ex agris, vel ex alia quacunque cauſa

χωρίων ἰδίοις τέκνοις τοῦ θεοῦ χρήζεσθαι. εἰ δὲ πένητες εἶεν, ἐπιχορηγείτωσαν αὐτοῖς ὡς πένησι, ἀλλὰ μὴ προφάσει τούτων τὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπεμπολείτω.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, μα'.

ΠΡοστάσσομεν τὸν ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων. εἰ γὰρ ταῖς τιμίαις τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς αὐτὸν πιστευτέον, πολλῷ αὖ δεῖ μᾶλλον τοῦτο τῶν χρημάτων ἐπιτέλεσθαι, ὥστε καὶ τῶν αὐτοῦ ἐξουσίαν διοικεῖσθαι πάντα τοῖς δεομένοις διὰ τῶν πρεσβυτέρων μετὰ φόβου θεοῦ καὶ πάσης ἐπιμελείας· μεταλαμβάνειν δὲ αὐτὸν τῶν δεόντων, εἴτε δέοιτο, εἰς τὰς ἀναγκαίας αὐτοῦ χρείας, καὶ τῶν ἐπιξενωμένων ἀδελφῶν, ὡς καὶ μηδένα τούτοις ὑστερεῖσθαι. ὁ γὰρ νόμος τοῦ θεοῦ διετάξατο τοῖς τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύουσιν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου τρέφεσθαι, ἐπεὶ οὐδὲ στρατιώτης ποτὲ ὁπλα καὶ πολεμίοις ἰδίοις ὀψωνίοις ὑπηρέτησε.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, νθ'.

EI τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, τινὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἢ χήρων κληρικοῦ ἐνδεοῦς ὄντος, μὴ ἐπιχορηγήσοι τὰ δέοντα, ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ καθαιρείσθω, ὡς φονεύσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, κε'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ἔχειν τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων τὴν ἐξουσίαν, ὥστε διοικεῖν πάντας τοὺς δεομένους μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ φόβου θεοῦ· μεταλαμβάνειν δὲ αὐτὸν τῶν δεόντων, εἴτε δέοι εἰς τὰς ἀναγκαίας αὐτοῦ χρείας, * αὐτοὺς ὑστερεῖσθαι, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον τὸν λέγοντα, ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα· εἰ δὲ μὴ τούτῳ ἀρκοῖτο, μεταλάμβανε δὲ καὶ τὰ πράγματα εἰς τὰς αὐτοῦ χρείας, καὶ τοὺς πόρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοὺς τῶν ἀγρῶν καρπούς· μὴ μέντοι γνώμης τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων χωρὶς εἶναι δίκαιον, μηδὲ οἰκείοις ἑαυτοῦ καὶ συγγενέσιν, καὶ ἀδελφοῖς, καὶ υἱοῖς παρέχειν τὰ ὑπάρχοντα τῆς ἐκκλησίας, εἰς ὃ διατί τοιούτων λειτουργῶν βλάπτεσθαι τοὺς λόγους τῆς ἐκκλησίας, τὸν ἔθνους παρέχειν ὑπὲρ τῆς σωφροσύνης τῆς ἐπαρχίας. εἰ δὲ καὶ δόξειεν διαβάλλοιτο ὁ ἐπίσκοπος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρεσβύτεροι, ὡς τὰ τῆς ἐκκλησίας διαφέροντα, καὶ τοῖς ἐξ ἀγρῶν, καὶ ἐξ ἑτέρας παρόδου

f. d. καὶ τῶν ἐπιξενωμένων ἀδελφῶν· ὡς καὶ μηδένα ὑστερεῖσθαι, vt in Apoſtolorum Can. 41.

ἢ ἐποφάσεως ἐκκλησιαστικῆς εἰς ἑαυτὸν ἀποφερόμενοι, ὡς ἧλίβεσθαι μὲν τοὺς πένητας· ἀφελοῦ γὰρ τὴν βλασφημίαν περιρίσεται ὁ τε λόγος, καὶ τοῖς οὕτω διακεῖσθαι· καὶ τούτους διορθώσεως τυγχάνειν, ὃ πρέπον δοκιμαζούσης τῆς ἁγίας συνόδου.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι, κς'.

ΕΠΕΙΔΗ ἔνιοι ἐκκλησίαις, ὡς ἐφθάσαμεν, ἴδια οἰκονόμων οἱ ἐπίσκοποι τὰ ἐκκλησιαστικὰ χείριστα πράγματα· ἔδοξεν καλῶς ἐκκλησίαν ἐπίσκοπον ἔχουσαν, καὶ οἰκονόμον ἔχειν ἐκ τοῦ ἰδίου κλήρου, οἰκονομοῦντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἰδίου, ὥστε μὴ ἀμάρτυρον εἶναι τὸν οἰκονομίαν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐκ τούτου σκορπίζεσθαι τὰ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας πράγματα, καὶ λοιδορίαν τῇ ἱερωσύνῃ ἐπιτείθεσθαι. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσοι, ἀναγκεῖον αὐτὸν τοῖς θείοις κρίνειν.

Ecclesiastica, ad seipsos referre, vt pauperes quidem opprimantur, & inuidia ac infamia verbo inuratur, & iis qui sic administrant, ij quoque correctionem assequantur, sancta synodo id quod decet examinante.

Calchedonensis Synodi Canon XXVI.

QVONIAM in nonnullis Ecclesiis, vt sæpe à nobis auditum est, Episcopi absque œconomo tractant res Ecclesiasticas, placuit omnem Ecclesiam Episcopum habentem, ex proprio clero œconomum habere, qui res Ecclesiæ administret ex sententia sui Episcopi, vt nec sine testibus sit Ecclesiæ administratio, nec ideo res eius dissipentur, & probrum ac dedecus sacerdotio inuratur. Si autem hoc non fecerit, eum diuinis etiam Canonibus subiici.

ΤΙΤΛΟΣ ς'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀποδημοῦντα πρὸς κέρδος αὐθ' ἑαυτὸν χειροτονεῖν ὃν θελήσοι ἐπίσκοπον, ἢ καταλιπεῖν τινι τῆς ἐπισκοπῆς τὸ ἀξίωμα.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ος'.

ΟΤΙ μὴ χρὴ τὸν ἐπίσκοπον τῷ ἀδελφῷ, ἢ τῷ υἱῷ, ἢ τῷ ἑτέρῳ συγγενεῖ χαριζόμενον τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς, χειροτονεῖν ὃν αὐτοῖς βούλεται· κληρονόμους γὰρ τὸν ἐπισκοπῆς ποιεῖσθαι οὐ δίκαιον, τὰ τοῦ θεοῦ χαριζόμενον παρὰ δικαίαν· οὐ γὰρ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, ὡσπερ κληρονομίαν ὀφείλειν πέμπειν. Εἰ δέ τις τοῦτο ποιήσοι, ἄκυρος μὲν ἔστω ἡ χειροτονία αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ ἐπιτιμάσθω ἀφορισμῷ.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν κγ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ μὴ ἐξεῖναι αὐτὶ ἑαυτοῦ καθίσαι ἕτερον αὐτοῦ ζῶντος, κἂν ποτὲ τελευτᾷ τὸν βίον τυχών· εἰ δέ τι τοιοῦτο γένοιτο, ἄκυρον εἶναι καὶ ἀκατάστατον· φυλάττεσθαι δὲ

TITVLVS VI.

Non oportere Episcopum ad Dominum abeuntem, in locum suum designare quemcunque voluerit Episcopum, aut relinquere alicui Episcopatus dignitatem.

Sanctorum Apostolorum Canon LXXVI.

QVOD non oportet Episcopum fratri, vel filio, vel alij cognato gratificantem ad Episcopatus dignitatem quem vult eligere. Episcopatus enim hæredes facere iustum non est, ea quæ Dei sunt humana affectione largientem: nec debet Ecclesiam Dei pro hæreditate ducere. Si quis autem hoc fecerit, irrita quidem sit electio, ipse autem segregatione multetur.

Antiochenæ Synodi Canon XXIII.

NE LICEAT Episcopo alium pro se successorem constituere, etiamsi sit in fine vitæ. Si quid autem fiat eiusmodi, irrita sit constitutio. Seruetur autem

ritus Eccleſiaſticus, qui continet non aliter debere fieri, quàm cum ſynodo & iudicio Epiſcoporum, qui poſt defuncti dormitionem poteſtatem habent dignum prouehendi.

τ ἤθους τῆς ἐκκλησίας τ κελεύοντα μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἁπλῶς γίνεσθαι, ἢ μὴ συνόδου καὶ ἐπιτρόπων ἐπισκόπων τ μὴ τ κοίμησιν τ ἀναπεπαυμένου τ ἐξουσίαν ἐχόντων τὸ προάγεσθαι τ ἄξιον.

TITVLVS VII.

Oportere Epiſcopum tum à Metropolitano, tum etiam ab omnibus eiuſdem prouincia Epiſcopis ordinari, vel præſentibus ipſis, vel ſcriptis conſentientibus, ac non multitudini permittere Epiſcoporum electiones facere. Item quòd non oporteat in pagis ac vicis Epiſcopos conſtitui, ſed circuitores.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ τ δεῖν τ ἐπίσκοπον ὑπό τε τοῦ μητροπολίτου, καὶ τ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ πάντων χειροτονεῖσθαι, ἢ παρόντων αὐτῶν, ἢ συντιθεμένων ἐπιστόλαις, καὶ μὴ τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τ ἐπισκόπων. καὶ περὶ τ μὴ δεῖν ἐν κώμαις καὶ χωρίοις ἐπισκόπους καθίστασθαι, ἀλλὰ περιοδευτάς.

Sanctorum Apoſtolorum Canon I.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν α'.

EPISCOPVS à duobus vel tribus Epiſcopis ordinetur.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ παρ' ἑνὸς μὲν χειροτονείσθω ὑπὸ ἐπισκόπων δύο ἢ τριῶν.

Nicæna Synodi Canon IV.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν δ'.

EPISCOPVM oportet maximè quidem ab omnibus qui ſunt in prouincia conſtitui. Si autem hoc ſit difficile, vel propter vrgentem neceſſitatem, vel propter viæ longitudinem, tres omnino eundem in locum congregatos, abſentibus quoque ſuffragium ferentibus ſcriptiſque aſſentientibus, tunc ordinationem facere: eorum autem quæ fiunt confirmationem in vnaquaque prouincia à Metropolitano fieri.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ μάλιστα μὲν ὑπὸ πάντων τ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων καθίστασθαι. εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τοῦτο, ἢ διὰ κατεπείγουσαν ἀνάγκην, ἢ διὰ μῆκος ὁδοῦ, ἓξ ἅπαντος τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένους, συμψήφων γινομένων καὶ τ ἀπόντων, καὶ συντιθεμένων διὰ γραμμάτων, τότε τ χειροτονίαν ποιεῖσθαι· τὸ δὲ κύρος τ γινομένων δίδοσθαι κατ' ἐκάστην ἐπαρχίαν τῇ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπῳ.

Ex Nicæna Synodi Canone VI.

Ex τοῦ τῆς ἐν Νικαίᾳ κανόνος ς'.

ILLVD autem eſt omnino manifeſtum, quòd ſi quis abſque Metropolitani ſententia factus ſit Epiſcopus, eum magna ſynodus definiuit non eſſe Epiſcopum. Quòd ſi quidem communi omnium electioni, quæ & rationi conſentanea & regula Eccleſiaſtica facta eſt, duo vel tres propter ſuam qua delectantur contentionem contradicant, vincant plurium ſuffragia.

ΚΑΘΟΛΟΥ δὲ προδηλον ἐκεῖνο, ὅτι εἴτις χωρὶς γνώμης τοῦ μητροπολίτου χειροτονηθείη ἐπίσκοπος, τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μηδὲ εἶναι ἐπίσκοπον· ἐὰν μέντοι τῇ κοινῇ πάντων ψήφῳ βέλτιον ᾖ, καὶ κατ' τ κανόνα τ ἐκκλησιαστικὸν, δύο ἢ τρεῖς διὰ φιλονεικίαν οἰκείαν ἀντιλέγωσι, κρατείτω ἡ τ πλειόνων ψῆφος.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ιθ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ μὴ χειροτονεῖσθαι δίχα συνόδου καὶ παρουσίας τῶν ἐν τῇ μητροπόλει τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπου· τούτου δὲ παρόντος, ἐξαιρέτως βέλτιον μὲν συνεῖναι αὐτῷ πάντας τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ συλλειτουργοὺς, οὓς καὶ προσήκει δι' ἐπιστολῆς τὸν ἐν τῇ μητροπόλει συγκαλεῖν. καὶ εἰ μὲν ἀπαντῶεν οἱ πάντες, βέλτιον· εἰ δὲ δυσχερὲς εἴη τοῦτο, τοὺς γοῦν πλείους ἐξαιρέτως πάντως πάρειναι δεῖ, ἢ διὰ τῶν γραμμάτων ὁμοψήφους γίνεσθαι τῇ κατασάσει· καὶ οὕτως μὴ τῆς τῶν πλόνων ἤτοι παρουσίας ἢ ψήφου γίνεσθαι τὴν κατάστασιν· εἰ δὲ μήπω τοῦτο τὸ ὡρισμένον κανὼν γίνοιτο ἡ κατάστασις, μηδὲν ἰσχύειν τὸν χειροτονίαν. εἰ δὲ καὶ τὸ ὡρισμένον κανὼν γίνοιτο ἡ κατάστασις, αἱτιολογοῖεν δέ τινες δι' οἰκείαν φιλονεικίαν, κρατεῖν τὸν τῶν πλόνων ψῆφον.

Antiochena Synodi Canon XIX.

EPISCOPVS ne ordinetur absque synodo & præsentia Metropolitani prouinciæ: eo autem præsente omnino melius est omnes vnà cum eo adesse qui sunt in prouincia eiusdem muneris officiique socij, & oportet per epistolam Metropolitanum eos conuocare: & si omnes quidem accesserint, bene est: sin autem hoc fuerit difficile, plures omnino adesse oportet, vel per literas vnà cum illis suffragium ferre, & sic eum plurium præsentia vel electione fieri constitutionem: sin autem aliter præter hæc quæ decreta sunt, fiat, non valeat ordinatio. Sin autem ex præfinito Canone facta fuerit constitutio, aliqui autem propter suum contentionis studium contradicant, vincat plurium suffragium.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν ς'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν. Ἐὰν συμβῇ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ ἐν ᾗ πλείονες ἐπίσκοποι τυγχάνουσιν, ἕνα ἐπίσκοπον μένειν, κἀκεῖνος κατά τινα ἀμέλειαν μὴ βουληθῇ συνελθεῖν, καὶ συναινέσαι τῇ κατασάσει τῶν ἐπισκόπων, τὸ δὲ πλῆθος συνελθὸν παρακαλεῖν γίνεσθαι τὴν κατάστασιν τοῦ παρ' αὐτοῖς ζητουμένου ἐπισκόπου, καὶ πρότερον ἐκεῖνον τὸν μείναντα ἐπίσκοπον ὑπομιμνήσκεσθαι διὰ γραμμάτων* περὶ τοῦ ἄρχοντος τῆς ἐπαρχίας, λέγω δὴ τοῦ ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως, ὅπως ἀξιοῖ τὸ πλῆθος ποιμένα αὐτοῖς δοθῆναι· ἡγοῦμαι καλῶς ἔχειν καὶ τοῦτον ἐκδέχεσθαι, ἵνα παρῇ, καὶ συνὼν αὐτοῦ ἡ κατάστασις γένηται. εἰ δὲ μήτε διὰ γραμμάτων ἀξιωθεὶς παρεγένετο, μήτε μέντοι αἰτιῷτο, ὅτι ἰσχυὸν τῇ βουλήσει τοῦ πλήθους καὶ γένεσθαι. καὶ δεῖ μετακαλεῖσθαι καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου ἐπαρχίας ἐπισκόπους πρὸς κατάστασιν τοῦ τῆς μητροπόλεως ἐπισκόπου.

Sardicensis Synodi Canon VI.

OSIVS Episcopus dixit: Si contigerit in vna prouincia in qua sunt plurimi Episcopi, vnum Episcopum remanere, & ille per quandam negligentiam nolit conuenire, & Episcoporum constitutioni assentiri; congregata autem populi multitudo suadeat, & instet vt fiat constitutio Episcopi qui ab eis quæritur: oportet illum priùs qui remansit Episcopum admoneri per literas Exarchi prouinciæ, dico autem Episcopi metropolitani, quòd vult populus sibi pastorem dari: & existimo rectè habere hunc quoque admitti, vt adsit, & cum ipso constitutio fiat. Sin autem literis rogatus non adfuerit, sed neque rescripserit, populi voluntati satisfiat. Oportet autem ex vicina quoque prouincia accersiri Episcopos ad metropolitani Episcopi constitutionem.

* ie. παρὰ

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ς'.

ΜΗ ἐξεῖναι δὲ ἁπλῶς καθίζειν τὸν ἐπίσκοπον ἐν κώμῃ τινὶ ἢ βραχείᾳ πόλει, ἢ τινι ἐξ οἷς μόνος πρεσβύτερος ἐπαρκεῖ. οὐκ ἀναγκαῖον γὰρ ἐπίσκοπος ἐκεῖσε καθίζεσθαι, ἵνα μὴ καταντελίζηται τὸ τοῦ ἐπισκόπου ὄνομα, ἢ αὐθεντία· δεῖ δὲ

Ex eiusdem Synodi eodem Can. VI.

NON licere autem simpliciter Episcopum constituere in aliquo pago vel parua vrbe, cui vel vnus presbyter suffioit. Non necesse est enim illic Episcopum constitui, ne Episcopi nomen & auctoritas vilipendatur. Sed prouinciæ,

vt priùs dixi, Episcopi debent in iis vrbibus Episcopos constituere vbi etiam priùs Episcopi fuerunt. Si autem inueniatur vrbs aliqua tam populosa, vt ipsa Episcopatu digna iudicetur, accipiat. An hoc omnibus placet? Responderunt omnes, placet.

Laodicena Synodi Canon XII.

VT Episcopi Metropolitanorum & eorum qui sunt circumcirca Episcoporum iudicio, in Ecclesiastico magistratu constituantur, diu examinati, & in ratione fidei, & in bene moratæ vitæ conuersatione.

Eiusdem Synodi Canon XIII.

TVRBIS non esse permittendum, eorum qui sunt in sacerdotio constituendi, electionem facere.

Eiusdem Synodi Canon LVII.

QVOD non oportet in vicis & pagis Episcopos constitui, sed periodeutas, hoc est visitatores. Eos autem qui priùs constituti fuerunt, nihil agere sine mente Episcopi qui est in ciuitate. Similiter autem & presbyteros nihil agere sine mente Episcopi.

ἐπαρχίας, ὡς πρόσθεν, ἐπισκόπους ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι καθίστασθαι ἐπισκόπους ὀφείλουσιν, ἔνθα καὶ πρότερον ἐτύγχανον γεγονότες ἐπίσκοποι. εἰ δὲ διείσκοιτο οὕτως πληθυούσας τις ἐν πολλῷ ἀριθμῷ λαοῦ πόλις, ὡς ἀξίαν αὐτὴν καὶ ἐπισκοπῆς χαρίζεσθαι, λαμβανέτω. εἰ πᾶσιν ἀρέσκει τοῦτο; ἀπεκρίναντο πάντες· ἀρέσκει.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιβ'.

ΠΕΡΙ τοῦ, τοὺς ἐπισκόπους κρίσει τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν πλείξ ἐπισκόπων καθίστασθαι εἰς τιμὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, ὄντας ἐν πολλοῦ διδοκιμασμένους ἔν τε τῷ λόγῳ τῆς πίστεως, καὶ τῇ τοῦ βίου πολιτείᾳ.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ιγ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ταῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων καθίστασθαι εἰς ἱερωσύνην.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ιζ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐν ταῖς κώμαις, ἢ ἐν τοῖς χωρίοις καθίστασθαι ἐπισκόπους, ἀλλὰ περιοδευτάς. Τοὺς μὲν ἤδη προκαταστάντας μηδὲν πράττειν ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐν τῇ πόλει· αὐτοὺς δὲ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους μηδὲν πράττειν ἄνευ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου.

TITVLVS VIII.

Non oportere Episcoporum electiones vltra tres menses differri: eos verò qui ad hoc munus ex laïcis vocantur diutius examinare, ac per omnes gradus ipsos promouere. Verumtamen redditus dilationis tempore perceptos apud œconomum asseruari. Si quid verò bonorum Ecclesiasticorum qui ea administrant vendiderint, quidnam de bis fieri oporteat.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ τοῦ δεῖν τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων μὴ πλέον τριῶν μηνῶν ἀναβάλλεσθαι χρόνον τοὺς δὲ ἀπὸ λαϊκῶν ἐπὶ τοῦτο καλουμένους πλείονα δοκιμάζειν καιρὸν, καὶ δι' ἁπάντων παρέχειν αὐτοὺς τοὺς βαθμοὺς· τὰς μέντοι προσόδους τοῦ ἀναβολῆς χρόνου παρὰ τῷ οἰκονόμῳ φυλάττεσθαι. εἰ δέ τι τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἱ ταῦτα διοικοῦντες ἀπεμπολήσειαν, τί δεῖ περὶ τούτων γίνεσθαι.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν κε'.

ΕΠΕΙΔΗ τινες τ μητροπολιτῶν, ὡς παρεισήχθημεν, ἀμελοῦσι τ ἐγχειρισθέντων αὐτοῖς ποιμνίων, καὶ ἀναβάλλονται τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ἐντὸς τριῶν μηνῶν γίνεσθαι τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων, εἰ μή τινα ἄρα ἀπρόσιτος ἀνάγκη κατασκευάσει ἐπιτελεῖσθαι τ τῆς διαβολῆς χρόνον. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσουσι, ὑποκεῖσθαι αὐτοὺς τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ἐπιτιμίοις. τὴν μὲν τοι παροῦσαν τῆς χηρευούσης ἐκκλησίας σῶσαι πάντα καὶ τὸν οἰκονόμον τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας φυλάττεσθαι.

Calchedonenſis Synodi Canon XXV.

QVONIAM nonnulli Metropolitani, vt ſæpe à nobis auditum eſt, & greges ſibi commiſſos negligunt, & Epiſcoporum ordinationes differunt, ſanctæ ſynodo placuit vt intra tres menſes Epiſcoporum ordinationes fiant, niſi inexcuſabilis vtique neceſſitas effecerit, vt dilationis tempus prorogetur. Si autem hoc non fecerint, eos Eccleſiaſticæ pœnæ ſubiici. Viduæ verò Eccleſiæ redditum, apud Eccleſiæ œconomum ſaluum cuſtodiri.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν ι'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν· καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω, ἵνα μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ ἐπιμελείας ἐξετάζηται· ὥστε ἐάν τις πλούσιος ἢ σχολαστικὸς ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἀξιοῦται ἐπίσκοπος γενέσθαι, μὴ πρότερον καθίσασθαι, ἐὰν μὴ ἀναγνώσου, καὶ διακόνου, καὶ πρεσβυτέρου λειτουργήσῃ ἐκτελέσῃ· ἵνα καθ' ἕκαστον βαθμὸν, ἐὰν ἄξιος νομισθείη, εἰς τὴν ἀφίδα τῆς ἐπισκοπῆς καὶ πρόοδον διανηχθῇ. ἔξει δὲ ὁ ἑκάστου τάγματος βαθμὸς οὐκ ἐλαχίστου χρόνου διάστημα μῆκος, δι' οὗ ἡ πίστις αὐτοῦ, καὶ ἡ τῶν ἠθῶν καλοκἀγαθία, καὶ ἡ σωφροσύνη, καὶ ἡ ἐπιείκεια γνώσιμος γένοιτο διανοίᾳ, καὶ οὗτος ἄξιος κριθεὶς τῆς ἁγίας ἱερωσύνης ἐπιτρέπειν νομισθῇ, τῆς μεγίστης ἀπολαύσει τιμῆς. οὔτε γὰρ πρόσκαιρόν ἐστιν. οὔτε ἡ ἐπίσημον, οὔτε ἡ ἀγαθὴ ἐπιφανεστάτη ἐπιδέχεται πολυπραγμοσύνη καὶ κούφως ἐπὶ τοῦτο ἰέναι, ὥστε ἢ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον προχείρως καθίσασθαι. οὕτω γὰρ ἂν ἔνδοξος νεόφυτος νομισθείη, ἐπειδὴ μάλιστα καὶ ὁ μακάριος Ἀπόστολος, ὃς τῶν ἐθνῶν γενόμενος διδάσκαλος, φαίνεται κωλύσας ταχείας γενέσθαι τὰς κατασάσεις. τὸ γὰρ μακρὸν χρόνου ἡ δοκιμασία τὴν ἀναστροφὴν καὶ τὸν ἑκάστου τρόπον σὺν ἀπταίστοις ἐντυπῶν διανοίᾳ. ἅπαντες εἶπον ἀρέσκειν αὐτοῖς, καὶ καθάπαξ μηδένα διαπίπτειν τοῦτο.

Sardicenſis Synodi Canon X.

OSIVS Epiſcopus dixit: Hoc quoque neceſſarium exiſtimo, vt cum omni cura & diligentia examinetur, vt ſi quis diues vel ex foro ſcholaſticus Epiſcopus fieri dignus habeatur, non priùs conſtituatur quàm lectoris, diaconi, & preſbyteri miniſterium peregerit, vt in vnoquoque gradu ſi dignus exiſtimatus fuerit ad Epiſcopatus faſtigium per progreſſionem poſſit aſcendere. Habebit autem vniuſcuiuſque ordinis gradus, non minimi ſcilicet temporis longitudinem, per quod & fides, & morum probitas, & conſtantia, & moderatio poſſit cognoſci, & ipſe diuino ſacerdotio dignus exiſtimatus maximum honorem aſſequetur. Neque enim conuenit, neque ſcientia & bona conuerſatio hoc recipit, vt temerè & leuiter ad id accedatur, vt Epiſcopus, vel preſbyter, vel diaconus promptè ac facilè conſtituatur. Sic enim meritò neophytus exiſtimetur, quandoquidem beatiſſimus Apoſtolus, qui fuit etiam doctor gentium, maximè prohibuiſſe videtur ne cæteres fierent conſtitutiones. Longiſſimi enim temporis probatio, & conuerſationem & vniuſcuiuſque mores non improbabiliter exprimere poterit. Omnes dixerunt ipſis placere, & omnino non oportere ea ſubuertere.

Ancyrana Synodi Canon XV.

EX iis quæ pertinent ad Dominicum, quæcunque, dum non eſſet Epiſcopus, preſbyteri vendiderunt, reuocare dominicum: Epiſcopi autem iudicio relinqui an oporteat pretium recipere an non, vtpote quòd eorum quæ ſunt vendita reditus eis ipſis maius pretium reddiderit.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιε'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀφαιρεθέντων τὸ κυριακὸν, ὅσα ἐπισκόπου μὴ ὄντος πρεσβύτεροι ἐπώλησαν, ἀνακαλεῖσθαι τὸ κυριακόν. ἐν δὲ τῇ κρίσει τοῦ ἐπισκόπου εἶναι, εἴτε χρὴ ἀπολαβεῖν τὴν τιμὴν, εἴτε καὶ μή· ἆρα τὸ πολλάκις τὴν πρᾶσιν ἀναδοῦναι τῆς πεπραμένων διδασκάλιον αὐτοῖς τούτοις πλείονα τὴν τιμὴν.

TITVLVS IX.

Eunuchum dummodo ſeipſum non exſecuerit, ſi Epiſcopatu dignus ſit, non eſſe reiiciendum: neque verò claudum aut vnoculum, præterquam ſi ſurdus aut cæcus ſit, ne Eccleſiæ munia impediantur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXI.

EVNVCHVS, ſi ex hominum quidem iniuria factus ſit, vel in perſecutione virilibus priuatus ſit, vel ſic natus eſt, & dignus eſt, Epiſcopus fiat.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXVII.

SI quis vel oculo orbatus, vel femori oblæſus, Epiſcopatu autem dignus ſit, fiat: non enim corporis damnum eum polluit, ſed animæ inquinatio.

Sanctorum Apoſtolorum Can. LXXVIII.

QVI autem eſt ſurdus & cæcus ne ſit Epiſcopus, non vt polluctus, ſed ne Eccleſiaſtica impediantur.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ τοῦ εὐνοῦχον μὴ ἑαυτὸν ἐκτεμόντα, εἰ ἐπισκοπῆς ἄξιος εἴη, μὴ ἀποδοκιμάζεσθαι· μήτε δὲ χωλὸν ἢ μονόφθαλμον, εἰ μὴ κωφὸς εἴη τις, ἢ τυφλὸς, ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζοιτο.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κα'.

ΕΥΝΟΥΧΟΣ εἰ μὲν ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων ἐγένετο, ἢ ἐν διωγμῷ ἀφηρέθη τὰ ἀνδρεῖα, ἢ οὕτως ἐγεννήθη φύσεως ἐγκριθῇ, καὶ ἔστιν ἄξιος, ἐπίσκοπος γενέσθω.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οζ'.

ΕΑΝ τις ἀνάπηρος εἴη τὸν ὀφθαλμὸν, ἢ σκέλος πεπληγμένος, ἄξιος δὲ ἐπισκοπῆς ᾖ, χειροτονείσθω· οὐ γὰρ λώβη σώματος αὐτὸν μιαίνει, ἀλλὰ ψυχῆς μολυσμός.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οη'.

ΚΩΦΟΣ δὲ ὢν ἢ τυφλὸς, μὴ χειροτονείσθω ἐπίσκοπος· οὐχ ὡς μεμιασμένος, ἀλλ' ἵνα τὰ ἐκκλησιαστικὰ μὴ παρεμποδίζῃ.

TITVLVS X.

De Epiſcopis & presbyteris qui ordinati munus ſuum non ſuſcipiunt, aut ab vrbe in quam conſecrati fuerant non ſunt recepti,

ΤΙΤΛΟΣ Ι'.

Περὶ τῶν χειροτονηθέντων ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, καὶ τὴν λειτουργίαν μὴ καταδεξαμένων, ἢ μὴ δεχθέντων ὑπὸ τῆς πόλεως εἰς ἣν καθιερώθησαν,

ὑπὸ τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἑτέρων αἰτίαν· ἢ τοὺς μετὰ τὴν χειροτονίαν ἀμελοῦντας τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου.

non ſua ſed aliorum culpa: aut qui poſt ordinationem populum & clerum negligunt.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λϛ'.

Sanctorum Apoſtolorum Can. XXXVI.

EI τις χειροτονηθεὶς ἐπίσκοπος μὴ καταδέχοιτο τὴν λειτουργίαν, καὶ τὴν φροντίδα τοῦ λαοῦ τοῦ ἐγχειρισθῆναι αὐτῷ, τοῦτον ἀφωρισμένον τυγχάνειν, ἕως οὗ καταδέξηται· ὡσαύτως καὶ πρεσβύτερος, καὶ διάκονος. Εἰ δὲ ἀπελθὼν μὴ διδοίη, οὐ διὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ λαοῦ μοχθηρίαν, αὐτὸς μὲν ὅσον ἐχειροτονήθη, ἔστω ἐπίσκοπος, ὁ δὲ κλῆρος τῆς πόλεως ἀφοριζέσθω, ὅτι τοιούτου λαοῦ ἀνυποτάκτου παιδευτὰς οὐκ ἐγένοντο.

SI quis ordinatus Epiſcopus non ſuſcipiat miniſterium & curam ſibi commiſſam, ſit ſegregatus, donec eam ſuſceperit; ſimiliter & preſbyter & diaconus. Sin autem receſſerit nec ſuſceptus fuerit, non ſua quidem voluntate, ſed propter populi improbitatem, ipſe quidem cùm ſit ordinatus, maneat Epiſcopus, clerus autem ciuitatis ſegregetur, quòd eiuſmodi rebellis & inſolentis populi moderatores & correctores non fuerint.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νη'.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LVIII.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ἢ πρεσβύτερος ἀμελῶν τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ παιδεύων αὐτοὺς τὴν εὐλάβειαν, ἀφοριζέσθω· ὑπομενέτω δὲ τὴν ἀμέλειαν καὶ ῥᾳθυμίαν καθαιρείσθω.

EPISCOPVS, vel preſbyter, qui cleri vel populi curam non gerit, & eos pietatem non docet, ſegregetur: & ſi in ſocordia perſeueret, deponatur.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ιϛ.

Antiochenæ Synodi Canon XVII.

EI τις ἐπίσκοπος χειροθεσίᾳ ἐπισκόπου λαῶν, καὶ ὀφείλοις προστάναι λαοῦ, μὴ καταδέξοιτο τὴν λειτουργίαν, μηδὲ πείθοιτο ἀπιέναι εἰς τὴν ἐγχειρισθεῖσάν αὐτῷ ἐκκλησίαν, τοῦτον εἰς ἀκοινώνητον, ἕως ἀναγκασθεὶς καταδέξοιτο, ἢ ὀφείλῃ τι περὶ αὐτοῦ ἡ τελεία συνόδος τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἐπισκόπων.

SI quis Epiſcopus, accepta ordinatione & manuum impoſitione Epiſcopi & populo præeſſe iuſſus, munus non ſuſceperit, nec vt ad ſibi concreditam Eccleſiam proficiſcatur, perſuaderi poſſit, is ſit excommunicatus, donec coactus ſuſcipiat, vel perfecta ſynodus Epiſcoporum prouincialium de ipſo aliquid decernat.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ιθ'.

Antiochena Synodi Canon XVIII.

EI τις ἐπίσκοπος χειροτονηθεὶς, εἰς τὴν παροικίαν μὴ ἀπέλθῃ, εἰς ἣν ἐχειροτονήθη, οὐ διὰ τὴν αὐτοῦ αἰτίαν, ἀλλ' ἤτοι διὰ τὴν τοῦ λαοῦ παρρησίαν, ἢ δι' ἑτέραν αἰτίαν οὐκ ἐξ αὐτοῦ γινομένην, τοῦτον μετέχειν τῆς τιμῆς καὶ τῆς λειτουργίας μόνον, μηδὲν πρεσβεύοντα τοῖς πράγμασι τῆς ἐκκλησίας, ἵνα μὴ συνταράττοιτο, ἀλλ' ἐπιδέχεσθαι τοῦτο, ὃ αὖ ἡ τῆς ἐπαρχίας τελεία συνόδος κρίνασα ὃ πεπεισμένον εἶεν.

SI quis Epiſcopus ordinatus non ierit in parochiam, ad quam eſt ordinatus, non ſua quidem culpa, ſed propter populi recuſationem, vel aliquam aliam cauſam quæ à ſe non oritur, is ſit & honoris & muneris particeps, dummodo nullam rebus Eccleſiæ in qua conuenit moleſtiam afferat: is autem id ſuſcipiat quod perfecta prouinciæ ſynodus, eo quod ad ſe allatum eſt iudicato ſtatuerit.

TITVLVS XI.

De iis qui primorum vrbium potentia, aut datis pecuniis ordinantur, & de iis qui ipsos ordinant, vel huiusmodi ordinationi interueniunt.

Sanctorum Apostolorum Canon XXIX.

SI quis Episcopus per pecunias hanc sit dignitatem assecutus, vel presbyter, vel diaconus, deponatur & ipse, & qui eum ordinauit, & à communione omnino excindatur, vt Simon Magus à me Petro.

Sanctorum Apostolorum Canon XXX.

SI quis Episcopus sæcularibus Principibus vsus, per eos Ecclesiam adeptus sit, deponatur, & segregetur, & omnes qui illi communicant.

Calchedonensis Synodi Canon II.

SI quis Episcopus propter pecunias ordinationem fecerit, & non venalem gratiam in venditionem deduxerit, & propter pecunias ordinauerit Episcopum, vel Chorepiscopum, vel presbyterum, vel diaconum, vel aliquem eorum qui in clero annumerantur, vel propter pecunias promouerit œconomum, vel defensorem, vel mansionarium, vel omnino aliquem ex Canone, turpis quæstus gratia; qui hoc tentasse conuictus fuerit, de proprio gradu in periculum veniat: & qui est ordinatus ex ordinatione vel promotione quæ instar mercatorum venundatur, nihil iuuetur: sed sit à dignitate vel curatione alienus quam pecuniis adeptus est. Si quis autem sequester & intercessor adeò turpibus & nefariis luctis apparuerit, hic quoque si sit quidem clericus, proprio gradu excidat: si sit autem laicus vel monachus, anathematizetur.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ δυναστείας ἀρχιερατικῆς, ἢ ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων, καὶ τῶν τούτοις χειροτονούντων, ἢ τῇ τοιαύτῃ χειροτονίᾳ μεσιτευόντων.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κθ'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐπικρατήσῃ γένηται, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ χειροτονήσας, καὶ ἐκκοπτέσθω παντάπασι καὶ τῆς ἐκκλησίας, ὡς Σίμων ὁ Μάγος ὑπ' ἐμοῦ Πέτρου.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λ'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρείσθω καὶ ἀφορίζέσθω· καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν β'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος ἐπὶ χρήμασι χειροτονίαν ποιήσαιτο, καὶ εἰς πρᾶσιν καταγάγοι τὴν ἀπροσωπον χάριν, καὶ χειροτονήσαι ἐπὶ χρήμασιν ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ τινα τῶν ἐν τῷ κλήρῳ καταριθμουμένων· ἢ προβάλοιτο ἐπὶ χρήμασιν οἰκονόμον, ἢ ἔκδικον, ἢ πρωτομανδρίτην, ἢ ὅλως τινὰ τῶν τοῦ κανόνος, δι' αἰσχροκέρδειαν οἰκείαν· ὁ τοῦτο ἐπιχειρήσας, καὶ ἐλεγχθεὶς, κινδυνευέτω περὶ τὸν οἰκεῖον βαθμὸν, καὶ ὁ χειροτονούμενος μηδὲν ἐκ τῆς κατ' ἐμπορείαν ὠφελείσθω χειροτονίας ἢ προβολῆς, ἀλλ' ἔστω ἀλλότριος τῆς ἀξίας, ἢ τῆς φερομένης, οὗπερ λειτουργεῖν ἐπὶ χρήμασιν ἔτυχεν. Εἰ δέ τις καὶ μεσιτεύων φανείη τοῖς οὕτως αἰσχροῖς καὶ ἀθεμίτοις λήμμασιν, καὶ αὐτὸς, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, τοῦ οἰκείου βαθμοῦ ἐκπιπτέτω· εἰ δὲ λαϊκὸς ἢ μοναχὸς, ἀναθεματιζέσθω.

ΤΙΤΛΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀφιέναι τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, καὶ ἑτέροις ἀλλοτρίοις, ἢ καὶ τοῖς ἀνακαυροῦσιν ἐπιποθεῖν μήτε κἂν ἐκεῖθεν ὑπὸ τῆς πόλεως εἰς ἣν ἐχειροτονήθησαν, οὐκ ἐδέχθησαν ἀλλὰ μηδὲ κληρικὸν ἐκ πόλεως μεταβαίνειν εἰς πόλιν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιδ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ μὴ ἐξεῖναι καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἑτέρᾳ ἐπιποθεῖν, κἂν ὑπὸ πλείονων ἀναγκάζοιτο. Εἰ μήτις λόγος αἰτία ᾖ ἢ τὸ τοῦτο ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν ποιεῖν, ὡς πλέον τι κέρδος δυναμένου αὐτοῦ τοῖς ἐκεῖσε λόγῳ εὐσεβείας συμβάλλεσθαι· καὶ τοῦτο ἢ ὄντα ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κρίσει πολλῶν ἐπισκόπων, καὶ παρακλήσει μεγίστῃ.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ιε'.

ΔΙΑ τὴν πολὺν θόρυβον καὶ τὰς στάσεις τὰς γινομένας, ἔδοξε πανταπάσι περιαιρεθῆναι τὴν συνήθειαν τὴν παρὰ τινα κωμόπολιν ἢ καὶ ἀγρὸν διοικεῖσθαι ἐν τισι μέρεσιν, ὥστε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν μεταβαίνειν μήτε ἐπίσκοπον, μήτε πρεσβύτερον, μήτε διάκονον. Εἰ δέ τις μετὰ τὴν ἁγίαν μεγάλην συνόδου ὅρον τοιοῦτόν τι ἐπιχειρήσει, ἢ ἐπιδῷ ἑαυτὸν παραγμάτι τοιούτῳ, ἀκυρωθήσεται ἡ ἀπόφασις ὁ κεκαινοτόμηται, καὶ ἀποκατασταθήσεται τῇ ἐκκλησίᾳ, εἰς ἣν ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ἐχειροτονήθη.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ις'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος χηλεύων ἐπὶ χηλεύουσαν ἐκκλησίαν ἑαυτὸν ἐπιῤῥίψας, ὑφαρπάζῃ τὸν θρόνον δίχα συνόδου τελείας, τοῦτον ἀπελαυνέσθω, καὶ εἰ πᾶς ὁ λαὸς ὃν ὑφήρπασεν, ἕλοιτο αὐτὸν ἔχων ποιμένα. τελείαν δὲ ἐκείνην λέγω σύνοδον, ἣν συμπαρεῖναι καὶ τὸν τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπον.

TITVLVS XII.

Non oportere Episcopum vrbem suam deserere, & in sedes alienas etiam vacantes inuadere: neque etiam si ab vrbe pro qua ordinati fuerunt non sint recepti: neque etiam clericum ex vrbe in vrbem transire.

Sanctorum Apostolorum Canon XIV.

EPISCOPO non liceat sua relicta parochia ad aliam transilire etiamsi à pluribus cogatur, nisi sit aliqua causa rationi consentanea, quæ eum cogat hoc facere, vtpote ad maius lucrum, cùm possit ipse iis qui illic habitant pietatis verbo conferre, idque non ex se, sed multorum Episcoporum iudicio & maxima exhortatione.

Nicænæ Synodi Canon XV.

PROPTER multum tumultum & seditiones quæ fiunt, omnino visum est vt consuetudo quæ præter Canonem in nonnullis partibus inuenitur, tollatur, vt à ciuitate in ciuitatem nec Episcopus, nec presbyter, nec diaconus transeat. Si quis autem post sanctæ & magnæ synodi definitionem talo quidpiam aggressus fuerit, vel se rei eiusmodi dederit, quod factum erit, omnino infirmabitur, & Ecclesiæ restituetur, cui Episcopus, vel presbyter, vel diaconus ordinatus fuerit.

Antiochenæ Synodi Canon XVI.

SI quis vacans Episcopus in vacantem Ecclesiam irrumpens sedem arripuerit absque perfecta synodo, is sit eiectus, etiamsi omnis populus quem inuasit, eum elegerit. Sit autem illa perfecta synodus, cui vnà quoque adest Metropolitanus.

Antiochenæ Synodi Canon XXIV.

EPISCOPVS ab alia parochia in aliam ne tranſeat, nec ſe ſua ſponte gerens, nec à populis vi adactus, nec ab Epiſcopis coactus: maneat autem in ea quam à Deo ſortitus eſt Eccleſia, & ab ea non recedat ſecundùm decretum priùs de ea re editum.

Ancyranæ Synodi Canon XVIII.

SI qui conſtituti Epiſcopi, & ab illa parochia in quam nominati fuerunt non ſuſcepti, alias velint parochias inuadere, & iis qui conſtituti ſunt vim afferre, & ſeditiones aduerſus illos excitare, eos ſegregari. Sin autem velint in preſbyterio reſidere in quo priùs erant preſbyteri, ipſos honore non moueri. Quòd ſi aduerſus eos qui illic conſtituti ſunt Epiſcopos, ſeditiones excitauerint, honorem quoque preſbyterij ab eis auferri, & illos abdicatos effici.

Sardicenſis Synodi Canon I.

OSIVS vrbis Cordubæ Epiſcopus dixit. Non tantum mala conſuetudo, quantum perniciosiſſima rerum corruptela eſt ex ipſis fundamentis penitus extirpanda: ne cui Epiſcopo liceat à parua ciuitate in aliam migrare. Eius enim cauſæ prætextus eſt manifeſtus, propter quem talia aggreditur. Nullus enim Epiſcopus adhuc inueniri potuit, qui à maiori ciuitate in minorem tranſire ſtuduerit. Vnde conſtat eos ardenti plura habendi cupiditate ſuccendi, & magis arrogantiæ ſeruire, vt videantur maiorem habere poteſtatem. Placetne hoc omnibus vt eiuſmodi improbitas acerbiùs vindicetur; exiſtimo enim eos ne laicorum quidem debere habere communionem. Omnes Epiſcopi dixerunt; hoc placet omnibus.

Sardicenſis Synodi Canon II.

OSIVS Epiſcopus dixit: Si quis autem adeò inſanus vel audax inueniatur, vt de iis videatur aliquam afferre excuſationem, aſſerens ſibi à populo allatas eſſe lite-

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν κδ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ἀπὸ παροικίας ἐτέρας εἰς ἑτέραν μὴ μεθίστασθαι, μήτε αὐθαιρέτως ἐπιῤῥίπτοντα ἑαυτὸν, μήτε ὑπὸ λαῶν ἐκβιαζόμενον, μήτε ὑπὸ ἐπισκόπων ἀναγκαζόμενον· μενέτω δὲ εἰς ἣν ἐκληρώθη ἀπὸ θεοῦ ἐξ ἀρχῆς ἐκκλησίαν, καὶ μὴ μεθίστασθαι αὐτῆς καὶ τὴν ἤδη πρότερον περὶ τούτου ἐξενεχθεῖσαν ὅρον.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ιη'.

EI δέ τινες ἐπίσκοποι καταστάντες, καὶ μὴ δεχθέντες ὑπὸ τῆς παροικίας ἐκείνης εἰς ἣν ἀνομάσθησαν, ἑτέρας ἢ βούλοιντο παροικίας ἐπιέναι, καὶ βιάζεσθαι τοὺς ἐγκαθεστῶτας, καὶ στάσεις κινεῖν κατ' αὐτῶν, τούτους ἀφορίζεσθαι ἐκέλευσε μᾶλλον βούλοιντο εἰς τὸ πρεσβυτέριον καθίζεσθαι, ἔνθα ἦσαν πρότερον πρεσβύτεροι, μὴ ἀποκαλεῖσθαι αὐτοὺς τῆς τιμῆς. ἐὰν δὲ ἀπειθαίνωσι πρὸς τοὺς καθεστῶτας ἐκεῖ ἐπισκόπους, ἀφαιρεῖσθαι αὐτοῖς καὶ τὸν τῷ λαῷ τῷ πρεσβυτερίου, καὶ γίνεσθαι αὐτοὺς ἀκοινώνητους.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν α'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος πόλεως Κορδούβης εἶπεν. ἡ τοιαύτη συνήθεια, ὅσον ἡ βλαβερωτάτη τῶν πραγμάτων διαφθορὰ ἐξ αὐτῶν ῥιζῶν ἐστὶν ἐκριζωτέα, ἵνα μηδενὶ τῶν ἐπισκόπων ἐξῇ ἀπὸ πόλεως μικρᾶς εἰς ἑτέραν πόλιν μεθίστασθαι. ἡ γὰρ τῆς αἰτίας ταύτης προφάσις φανερά ἐστι, δι' ἣν τὰ τοιαῦτα ἐπιχειρεῖται. οὐδεὶς γὰρ πώποτε ἐπίσκοπος διῤῥιμμένην ἐδιώξατο, ὃς ἀπὸ μείζονος πόλεως εἰς μικροτέραν πόλιν ἐσπούδασε μεταβῆναι. ὅθεν οὖν συνέσχεν ἀφορμὴ πλεονεξίας τόπον ὑπεκκαίειν τοῖς τοιούτοις, καὶ μᾶλλον τῇ διαζωνείᾳ δουλεύειν, ὅπως ἐξουσίαν μείζονα δοκοῦσιν κεκτῆσθαι. εἰ πᾶσι τοίνυν τοῦτο ἀρέσκει, ὡς τὸ τοιαύτην σκαιότητα αὐστηρότερον ἐκδικηθῆναι· ἡδέως γὰρ μηδὲ λαϊκὴν χεῖρα ἔχειν τοὺς τοιούτους κοινωνίαν. οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· τοῦτο ἀρέσκει πᾶσιν.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν β'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν· εἰ δέ τις τοιοῦτος φανείσεται μανιώδης ἢ τολμηρός, ὡς καὶ τὸ τοιοῦτον δόξαν τινὰ φέρειν πράγματος, ἀφορισθήσεται ἀπὸ τῆς πλήθους ἑαυτὸν κοινωνίας

γράμματα δῆλόν ἐστιν, ὀλίγους τινὰς δεδωκῶσθαι μισθῷ καὶ τιμήματι διαφθαρέντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ στασιάζειν διὰ τὴν ἑαυτῶν πίστιν, ὡς δόξαν ἀξιοῦντας αὐτὸν ἔχειν ἐπίσκοπον καθάπαξ τοῦτο τὰς ῥαδιουργίας τὰς τοιαύτας καὶ τόλμας κωλυούσας εἶναι νομίζω, ὥστε μηδένα τοιοῦτον μηδὲ ἐν τῷ τέλει λαϊκῆς χρῆναι ἀξιοῦσθαι κοινωνίας. Εἰ τοίνυν ἀρέσκει ἡ γνώμη αὕτη, ἀπεκρίναντο· ἀπεκρίναντο οἱ ἅγιοι πατέρες τὰ λεχθέντα ἤρεσεν.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ε'.

ΠΕΡΙ τῶν μεταβαινόντων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν, ἔδοξε τοῖς περὶ τούτων τιθεῖσι κανόνας τοῖς ἁγίοις πατράσιν τὴν ἰδίαν ἔχειν ἰσχύν.

ras, clarum est potuisse paucos aliquos mercede & pretio corruptos in Ecclesia seditionem mouere, vt eundem, vtique velint habere Episcopum: omnino ergo has fraudes & artes puniendas esse existimo; vt nemo possit qui est eiusmodi ne in fine quidem laïca communione dignus haberi. An ergo hæc placet sententia, respondete: responderunt; placent quæ dicta sunt.

Calchedonensis Synodi Canon V.

DE Episcopis, vel clericis qui à ciuitate in ciuitatem transeunt, placuit eos qui editi sunt à sanctis Patribus Canones vires obtinere.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον αἰτεῖν παρὰ βασιλέως τὰ μὴ πρέποντα, μήτε βαδίζειν ἐπὶ βασιλέα παρὰ γνώμην τοῦ μητροπολίτου, ἀλλὰ διὰ τῶν οἰκείων διακόνων τὰς δεήσεις περὶ τῶν δεόντων ἐκπέμπειν. εἰ δὲ πάντως δεήσοι πρὸς τὸν βασιλέα παραγενέσθαι, χάρτασιν αὐτὸν τοῦ μητροπολίτου, καὶ τῆς συνόδου πάσης ἐφοδιάζεσθαι.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ζ'.

TITVLVS XIII.

Non oportere Episcopum ab Imperatore petere quæ non conueniunt, neque ire ad Imperatorem præter voluntatem Metropolitani, sed per proprios diaconos petitiones de rebus necessariis mittere. Si verò omnino oporteat Imperatorem adire, Metropolitani totiúsque synodi literis tanquam viatica instructum proficisci.

Sardicensis Synodi Canon VII.

ΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν· ἡ ἀναγκαία ἡμῶν, καὶ ἡ πολλὴ συνέχεια, καὶ αἱ ἄδικοι αἰτήσεις, πεποιήκασιν ἡμᾶς μὴ τοσαύτην ἔχειν χάριν καὶ παῤῥησίαν, ὅσην ὀφείλομεν κεκτῆσθαι. πολλοὶ γὰρ τῶν ἐπισκόπων οὐ θέλουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον παραγίνεσθαι, καὶ μάλιστα οἱ Ἀφροί, οἵτινες, καθὼς ἐγνώμεν * τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἡμῶν συλλειτουργὸν καὶ συνεπίσκοπον Γράτου, τὰ σωτηριώδεις συμβουλὰς οὐ παραδέχονται, ἀλλὰ καταφρονοῦσιν ὅτως, ὡς ἕνα ἄνθρωπον εἰς τὸ στρατόπεδον πλείας καὶ διαφόρους, καὶ μηδὲ δυ-

* *f.* περὶ

SIVS Episcopus dixit: Importunitas nostra, & multa assiduitas, & iniustæ preces effecerunt, vt nos non habeamus tantam gratiam & libertatem dicendi, quantam debebamus habere. Multi enim Episcopi non intermittunt ad castra accedere, & maximè Aphri, qui quemadmodum cognouimus à dilecto fratre nostro, & Coëpiscopo Grato salutaria consilia non admittunt, sed ita contemnunt, vt vnus homo plurimas & diuersas, & quæ non pos-

sunt iuuare Ecclesias, preces afferat, & non, vt debet fieri & conuenit pauperibus, & laicis, vel viduis opem & auxilium afferat, sed seculares dignitates & functiones aliquibus acquirat. Hæc ergo peruersitas detrimentum non sine offendiculo & condemnatione nobis conciliat. Conuenientius autem esse existimaui, vt Episcopus illi suum auxilium præbeat cui ab aliquo vis affertur, vel si quæ vidua iniuriâ afficiatur, vel si quæ rursus orba priuetur iis quæ ad ipsam pertinent. Si quidem hæc nomina justam habent causam & supplicationem. Si itaque, dilecti fratres, hoc omnibus videtur, statuite, nullum oportere Episcopum ad castra accedere, præter eos, quos pius Imperator noster suis literis accersit. Sed quia sæpe contingit aliquos qui egent misericordia, ad Ecclesiam confugere, qui propter sua peccata, vel relegatione, vel in insulam deportatione damnati sunt, vel quamuis aliam sententiam accepere, iis non esse negandum auxilium: sed sine cunctatione & dubitatione, iis veniam esse petendam. Si vtique hoc quoque placet, omnes vnà quoque vestrum suffragium ferte. Responderunt omnes: decernatur & hoc.

καὶ μόνας ὀφείλοντας τὰς ἐκκλησίας δεήσεις ἀφαιρεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ μὴ ὡς ὀφείλει γίνεσθαι, καὶ ὡς πρέπον ἐστὶ τοῖς πένησι, καὶ τοῖς λαϊκοῖς, ἢ τοῖς χήραις συμπαρέχεσθαι καὶ ὑπουργεῖν· ἀλλὰ κοσμικὰ ἀξιώματα καὶ προβάξεις περιποιεῖν τισίν. ὥστε εἶναι ἢ σφαλερὸν τῶν ἁμαρτιῶν ἕνεκεν ἕτερόν τινα ἐκπαιδεύσαι τινὸς ἡμῖν καὶ καταγνώσεως προξενῆσαι. πρεπωδέστερον οὖν τῷ ἐπισκόπῳ δοκοῦμεν ὑπάρχειν τὸν ἑαυτοῦ βοηθεῖν παρέχειν ὀφείλοντι, ὅστις ἂν ὑπό τινος βιάζηται, ἢ εἴ τις τὴν χήραν ἀδικοῖτο, ἢ δ' αὖ πάλιν εἴ τις ὀρφανὸς ἀποστεροῖτο τὰ αὑτοῦ προσόντων· εἴπερ ἄρα καὶ ταῦτα ἐν ἀνάγκῃ δικαίαν ἔχει τὴν ἀξίωσιν. Εἰ τοίνυν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἅπασι τοῦτο δοκεῖ, ἀποκρίνασθε, μηδένα ἐπίσκοπον χρεὼν εἰς ὁ στρατόπεδον παραγίνεσθαι, πλὴν τούτων, οὓς ἂν ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἡμῶν τοῖς ἑαυτοῦ γράμμασι μετακαλοῖτο. ὅτῳ δὲ πλεονάκις συμβαίνῃ τινὰς οἴκτου δεομένους καταφεύγειν ὅτε τ' ἐκκλησίαν, ἀφ' ὧν ἑαυτῶν πλημμελήματα, ἢ εἰς ἐξορισμοὶ, ἢ εἰς νήσους καταδικασθέντας, ἢ δ' αὖ πάλιν διαφόρους ἀποφάσεις ἐπιδεδομένους, τοῖς τοιούτοις μὴ ἀρνητέαν εἶναι τὴν βοήθειαν, ἀλλὰ χωρὶς μέμψεως, καὶ αὐθωρὶ τὴν δίκασιν, τοῖς τοιούτοις αἰτεῖσθαι συγχώρησιν. Εἰ τοίνυν καὶ τοῦτο ἀρέσκει, σύμψηφοι γίνεσθε ἅπαντες. ἀποκρίναντο πάντες· ἐκυρώθω καὶ τοῦτο.

Eiusdem Synodi Canon VIII.

OSIVS Episcopus dixit: Hoc quoque vestra solertia iudicet, vt quia visum est, ne aliquis Episcopus in condemnationem incidat ad castra veniens, si qui eorum, quorum superiùs meminimus, tales habeant preces, per proprium diaconum peragant. Hæc enim ministri persona non est inuidiosa, & quæ mandata fuerint citiùs ferre poterit. Responderunt omnes: & hoc definiatur.

Τῆς αὐτῆς κανὼν η'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν· καὶ τοῦτο ἡ ἀγχίνοια ὑμῶν κρινέτω, ἵνα ἐπειδὴ ἔδοξε μή τινα ὑπὸ κατάγνωσιν ἔλθῃ τῶν ἐπισκόπων ἀφικνούμενον εἰς ὁ στρατόπεδον, εἴ τινες αὐτῶν τοιαύτας ἔχουσι δεήσεις, οἵων ἐπάνω ἐμνήσθημεν, διὰ ἰδίου διακόνου ἀποστέλλοιεν. τὸ γὰρ ὑπηρέτου ὃ πρόσωπον οὐκ ἐπίφθονον τυγχάνει, καὶ τὰ προσταχθησόμενα ταχέως ἀναγκαῖον ἀπενεγκεῖν διώκεται. ἀποκρίναντο ἅπαντες· ὁρισθήτω καὶ τοῦτο.

Eiusdem Synodi Canon IX.

OSIVS Episcopus dixit: Hoc quoque consequens esse existimo, vt in quacunque prouincia Episcopi ad fratrem & Coëpiscopum suum mittant supplicationes, is qui est in maiori ciuitate, hoc est in Metropoli, ipse diaconum suum

Τῆς αὐτῆς κανὼν θ'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπε· καὶ τοῦτο ἀκόλουθον νομίζω εἶναι, ἵνα εἰ ποτὲ ἐπαρχίᾳ ἐπίσκοποι πρὸς ἀδελφὸν καὶ συνεπίσκοπον ἑαυτῶν ἀποστέλλοιεν δεήσεις, ὁ ἐν τῇ μείζονι τυγχάνων πόλει, τοῦτ' ἔστιν τῇ μητροπόλει, αὐτὸς καὶ τὸν διάκονον αὐ-

τὰς καὶ τοὺς διηνεκῶς ἀποστέλλοι, ἀφ' ἑκάστης αὐτοῦ συνόδου ἐπιστολὰς, γράφων ἅμα καὶ τοῖς λοιποῖς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν συλλειτουργοῖς ἡμῶν, οἵτινες ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐν ταῖς τόποις, ἢ ἐν ταῖς πόλεσι διάγουσιν, ἐν οἷς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς τὰ δημόσια διοικήματα ποιεῖται. Εἴ τις ἔχοι τῶν ἐπισκόπων φίλους ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως, καὶ βούλοιτο παρ' ἑκάστου τινὸς ὅσον μόνον τοῦ παρεγγυῆσαι ἐπὶ ἀγαθῷ μόνῳ καλύοιτο διὰ τοῦ ἑαυτοῦ διακόνου καὶ ἀξιοῦν καὶ ἐντέλλεσθαι αὐτοῖς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀγαθὰ βούλεσθαι ἀπὸ ἐμοῦ τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ ἡμῶν, οἷς εἰς Ῥώμην διαγινόμεθα, καὶ τοὺς παρόντας, ὦ φιλτάτου ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ συλλειτουργοῦ Ἰουλίου τοὺς διακόνους, ὡς ἔχοιεν δίδοναι, ὀφείλειν πρέχειν, ἵνα πρότερον αὐτὸς δοκιμάζοι, εἰ μή τινες ὑπ' αὐτοῦ ἀνεπιστάτητοι, καὶ οὕτως τὸν ἑαυτοῦ παρρησίαν καὶ φροντίδα πρέχων, εἰς τὸ γραπτὰς δοῦναι αὐτοῖς ἀποστέλλοι. ἀπάντων οἱ ἐπίσκοποι ἀπεκρίναντο, ἀρέσκειν αὐτοῖς καὶ πρέπουσαν εἶναι τὴν συμβουλὴν ταύτην.

Τῆς αὐτῆς χώρας κα'.

ΓΑΥΔΕΝΤΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπε. καὶ τοῦτο δὲ ἐκεῖθεν μᾶλλον γνώριμον γένοιτο, καὶ πληρωθείη, ἐάν ἕκαστος ἡμῶν ἐν ταῖς πρόοδοις, ἢ ὡς καὶ μᾶλλον καθεστῶτων, διαδόχους ἐπίσκοπον, ἐπιζητοῖ τὴν αἰτίαν τῆς παρόδου, καὶ ποῦ τὴν πορείαν ποιοῖτο· καὶ ἐὰν μὲν εὕρῃ αὐτὸν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπιόντα, ἐπιζητοῦντος τὰς αἱρέσεις τὰς ἐπὶ τῷ παρεγγυᾶσθαι· καὶ κεκλημένος ἀφικνῆται, ἀπιόντι αὐτῷ μηδὲν ἐμποδὼν γίνεσθαι. Εἰ δ' ὑπὲρ ἐπιδείξεως χάριν, καθὼς παρῄρηται τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ, ἢ διά τινων αἰτιώντων τοποθετοῦσι ἐπὶ στρατόπεδον, μήτε τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ὑπογράφειν, μήτε κοινωνεῖν τῷ τοιούτῳ. ἅπαντες εἶπον· ὀρθῶς καὶ τοῦτο.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ια'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, ὅλως ἐκ κανόνος, ἀνὰ γράμματα τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων, καὶ μάλιστα τῶν τῆς μητροπόλεως, πολλάκις πρὸς βασιλέα ὁρμᾶν, τὸν τοιοῦτον ἀποπαύεσθαι καὶ ἀποβάλλεσθαι κίνδυνον οὐ μόνον τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀξίας ἧς μετέχων τυγχάνει, ὡς πρεσβυτέρων πολλάκις τοῦ θεοφιλεστάτου

& ſupplicationes mittat, præbens ei commendatitias quoque epiſtolas, ſcribens ſcilicet per conſequentiam etiam ad fratres & Coepiſcopos noſtros, qui ſcilicet illo tempore in locis, vel vrbibus agant, in quibus Imperator inprimis pius rempublicam gubernat. Si quis autem Epiſcopus habet amicos in aula Imperatoris, & velit aliquid quod ſit honeſtum & iuſtum impetrare, ne prohibeatur per ſuum diaconum & rogare, & iis mandare, vt bonum ſuum auxilium ei velint præbere. Qui autem Romam accedunt, quemadmodum ſuperiùs dictum eſt, dilecto fratri noſtro & Coepiſcopo Iulio preces quas habent dandas præbere debent, vt ipſe prius examinet, niſi aliquæ earum ſint imprudentes, & ſic ſuam auctoritatem & curam præbens eos ad caſtra mittat. Omnes Epiſcopi dixerunt eis placere & eſſe conueniens hoc conſilium.

Eiuſdem Synodi Canon XXI.

GAVDENTIVS Epiſcopus dixit. Porro autem hoc quoque illinc erit maximè notum & comprobatum, ſi vnuſquiſque veſtrûm qui eſtis in tranſitu ſeu Canali conſtituti Epiſcopi, cùm viderit Epiſcopum, quærat cauſam aduentus, & quò pergit: & ſi eum quidem in caſtra proficiſcentem inuenerit, quæret conditiones quæ ſuperiùs propoſitæ ſunt: & ſi euocatus veniat ei abeunti nihil impedimenti fiat. Sin autem oſtentationis gratiâ, quemadmodum veſtræ dilectioni ſuperiùs dictum eſt, vel propter aliquorum preces in caſtra feſtinat, nec literis eius ſubſcribat, nec cum eo communicet. Omnes dixerunt: hoc quoque decernatur.

Antiochena Synodi Canon XI.

SI quis Epiſcopus, vel preſbyter, vel omnino ex canone, citra ſententiam & literas Epiſcoporum prouinciæ & maximè Metropolitanorum, ad Imperatorem proficiſci aggreſſus fuerit, is abdicetur & eiiciatur non ſolùm à communione, ſed etiam à dignitate cuius eſt particeps, vt qui religioſiſſimi Imp.

noſtri auribus moleſtiam afferre audeat præter ritum Eccleſiæ : ſi autem neceſſarius vſus exigat, vt ad Imperatorem ſe conferat, id agat cum deliberatione, & ſententia Metropolitani prouinciæ, & eorum qui ſunt in ea, eorúmque literis munitus iter inuadat.

βασιλέως ἡμῶν ἀναγκαῖα καὶ θεῖα ἐκ θεοῦ νόμου τῆς ἐκκλησίας. Εἰ δὲ ἀναγκαία καλοίη χρεία τοὺς βασιλέα ὁρμᾶν, τοῦτο ποιεῖτω μετὰ σπουδῆς, καὶ γνώμης τοῦ ἰδίου μητροπολίτου τῆς ἐπαρχίας ἐκείνου, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ, καὶ τοῖς τούτων ἐφοδιάζεσθαι γράμμασιν.

TITVLVS XIV.

Non oportere Epiſcopum, aut vno verbo, eum qui in clerum allectus ſit, mundanas & publicas curas ſuſcipere, præterquam ſi ſecundùm leges coactus eſſet : neque ad vſuram mutuare, neque vadimonium promittere, neque militaria munera, & dignitatem ſibi animo fingere.

Sanctorum Apoſtolorum Canon VI.

EPISCOPVS, vel preſbyter, vel diaconus ſæculares curas non ſuſcipiat : alioqui deponatur.

Eorundem Canon LXXXI.

DIXIMVS non oportere Epiſcopum, vel preſbyterum, ſeipſum ad publicas adminiſtrationes demittere, ſed in Eccleſiaſticis negotiis verſari. Vel ergo ita facere perſuadeatur, vel deponatur. Nemo enim poteſt duobus dominis ſeruire ſecundùm Domini præceptum.

Calchedonenſis Synodi Canon III.

PERVENIT ad ſanctam ſynodum quòd eorum qui in clerum cooptati ſunt, quidam propter turpe lucrum alienas poſſeſſiones conducunt, & ſæcularia negotia exercent diuinum miniſterium negligentes, ſæcularium verò domos ſubeuntes, & eorum facultatum tractationem ac curationem propter auaritiam ſuſcipientes. Definiit er-

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἢ ὅλως τὸν ἐν κλήρῳ καταλεγόμενον κοσμικὰς διαδέχεσθαι τὰς δημοσίας φροντίδας, πλὴν εἰ μὴ κατὰ νόμους ἀναγκασθείη μήτε δανίζειν ἐπὶ τόκῳ ποτέ, ἢ ἐγγύας ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, μήτε στρατείας ἑαυτῷ ἐπινοεῖν καὶ ἀξίωμα.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ϛ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος κοσμικὰς φροντίδας μὴ ἀναλαμβανέτω. Εἰ δὲ μὴ βούλοιτο, καθαιρείσθω.

Τῶν αὐτῶν κανὼν πα'.

ΕΠΟΜΕΝ ὅτι οὐ χρὴ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον καθῆναι ἑαυτὸν εἰς δημοσίας διοικήσεις, ἀλλὰ προσκαρτερεῖν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς χρείαις. Εἰ δὲ μὴ βούλοιτο, ἀποτιθέσθω. οὐδεὶς γὰρ δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, κατὰ τὴν κυριακὴν παράκλησιν.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν γ'.

ΗΛΘΕΝ εἰς τὴν ἁγίαν σύνοδον, ὅτι τῶν ἐν κλήρῳ κατειλεγμένων τινὲς διὰ αἰσχροκέρδειαν οἰκείων κτημάτων γίνονται μισθωταὶ, καὶ πράγματα κοσμικὰ ἐργολαβοῦσι, τὴν δὲ θεῖαν λειτουργίαν καταφρονοῦντες, τοὺς δὲ τῶν κοσμικῶν ὑποδέχοντες οἴκους καὶ ὑποθήκας χρεωμισθοὺς διαδεχόμενοι διὰ φιλαργυρίαν. ὥρισεν ὁ ἱ-

πω ἡ ἁγία καὶ μεγάλη σύνοδος, μηδένα τῶν λοιπῶν μὴ ἐπιτρέπειν, ἢ κληρικὸν, ἢ μονάζοντα, μισθοῦσθαι κτήματα, ἢ οἰκονομιάτων κοσμικῶν προΐστασθαι ἑαυτὸν ἀλογιστεῖν. πλὴν εἰ μή που ἐκ νόμων καλοῖτο τις εἰς ἀφηλίκων παίδων ἀπρόσιτον ἐπιτροπὴν, ἢ ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτρέποι φροντίζειν οἰκονομιάτων, ἢ ὀρφανῶν καὶ χηρῶν ἀπορουμένων καὶ τῶν προσώπων, ἃ μάλιστα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως βοηθείας, διὰ τὸν φόβον τοῦ κυρίου. Εἰ δέ τις παραβαίνοι τὰ ὡρισμένα ἢ λοιπὸν ἐπιχειρήσει, ὁ τοιοῦτος τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὑποκείσθω ἐπιτιμίοις.

go ſancta ſynodus neminem deinceps nec Epiſcopum, nec clericum, nec monachum, vel poſſeſſiones conducere, vel ſæcularibus poſſeſſionum adminiſtrationibus ſeipſum ingerere: niſi vtique ex lege ad inexcuſabilem impuberum tutelam vocetur, vel ciuitatis Epiſcopus eum rerum Eccleſiaſticarum curam gerere permittat, vel orphanorum, vel viduarum, quibus prouideri non poteſt, & perſonarum quæ Eccleſiaſtico auxilio maximè indigent, propter timorem Domini. Si quis autem quæ ſtatuta ſunt deinceps tranſgredi aggreſſus fuerit, is pœnis Eccleſiaſticis ſubiiciatur.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μδ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τόκους ἐπὶ πᾶσιν τοῖς δανιζομένοις ὑπ' αὐτοῦ, ἢ παυέσθω, ἢ καθαιρείσθω.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XLIV.

EPISCOPVS, aut preſbyter, aut diaconus pecunias mutuo datas cum fœnore exigens, aut ceſſet, aut deponatur.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν ιζ'.

ΕΠΕΙΔΗ πολλοὶ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενοι, τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν διώκοντες, ἐπελάθοντο τοῦ θείου γράμματος τοῦ λέγοντος· Τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ· δανεισάμενοι ἐκατοντάς ἀπαιτοῦσιν· ἐδικαίωσεν ἡ ἁγία καὶ μεγάλη σύνοδος, ὡς εἴ τις εὑρεθείη μετὰ τὸν ὅρον τοῦτον τοκογλυφῶν, ἢ ἐκ μεταχρήσεως, ἢ ἄλλως μεταβαίνων τὸ πρᾶγμα, ἢ ἡμιολίας ἀπαιτῶν, ἢ ὅλως ἕτερόν τι ὁτιοῦν αἰσχροῦ κέρδους ἕνεκα, καθαιρεθήσεται τοῦ κλήρου, καὶ ἀλλότριος τοῦ κανόνος ἔσται.

Nicæna Synodi Canon XVII.

QVONIAM multi qui in canone recenſentur, auaritiam & turpem quæſtum perſequentes obliti ſunt diuinæ ſcripturæ dicentis: Pecuniam ſuam non dedit ad vſuram: & fœnerantes centeſimas exigunt: æquum cenſuit ſancta & magna ſynodus, vt ſi quis inuentus fuerit poſt hanc definitionem vſuras ſumere ex mutuo, vel aliter eam rem conſectari, vel ſeſquialteras exigere, vel omnino aliquid aliud excogitare turpis lucri gratiâ, è clero deponatur, & ſit alienus à canone.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν δ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δεῖν ἱερατικοὺς δανείζειν, καὶ τόκους, καὶ ἃς λεγομένας ἡμιολίας λαμβάνειν.

Laodicenæ Synodi Canon IV.

QVOD non oporteat ſacerdotes fœnerari, & vſuras quæ centeſimæ dicuntur accipere.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κ'.

ΚΛΗΡΙΚΟΣ ἐγγύας διδοὺς καθαιρείσθω.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XX.

CLERICVS fideiubens deponatur.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν ζ'.

ΤΟΥΣ ἅπαξ ἐν κλήρῳ τεταγμένους, ἢ καὶ μοναχοὺς, εἰσάπαν μήτε εἰς στρατείαν, μήτε εἰς ἀξίαν κοσμικὴν ἔρχεσθαι· ἢ τοῦτο

Calchedonenſis Synodi Canon VII.

EOS qui in clero ſemel ordinati ſunt, & itidem monachos, ſtatuimus, nec ad militarem expeditionem, nec ad ſæcularem dignitatem poſſe venire. Qui autem hoc

audent, & non pœnitentiâ adducti ad id reuertuntur, quod propter Deum priùs elegerant, anathematizari.

Sanctorum Apostolorum Can. LXXXIII.

EPISCOPVS, aut presbyter, aut diaconus qui militiæ vacaueris, & simul vtrumque retinere volueris, Romanum scilicet magistratum, & sacerdotalem administrationem, deponatur. Quæ enim sunt Cæsaris, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.

Τελμήσαντας, καὶ μὴ μεταμελουμένους, ὥστε διαρρέψαι διὰ τοῦτο, ὃ πρὸ θεοῦ πρότερον εἵλοντο, ἀναθεματίζεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν πγ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, στρατείαν καλάζων, καὶ βουλόμενος ἀμφότερα κατέχειν, Ρωμαϊκὴν ἀρχὴν καὶ ἱερατικὴν διάκρισιν, καθαιρείσθω. Τὰ γὰρ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.

TITVLVS XV.

Non oportere Episcopum iracundiæ perturbatione commotum facilè prouocantes excommunicare, aut fidelium quemquam delinquentem verberare: & quòd oportet eum qui excommunicatur, aut rem cum proprio Episcopo habet, ad Metropolitanum si velit confugere: si verò Metropolitanus aduersarius sit, apud diœceseos Prefectum, aut Imperatoriæ vrbis Episcopum ipsum iure agere. Si verò clericus cum clerico controuersiam habeat, non ab alio quàm ipsorum Episcopo diiudicari.

Sanctorum Apostolorum Can. XXVII.

SI quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus verberauerit fideles peccantes, vel infideles qui iniuriam fecerunt, & per hæc vult perterrefacere, hunc deponi iubemus. Dominus enim nequaquam nos hoc docuit. Contrà autem ipse verberatus, non repercussit; maledictis

ΤΙΤΛΟΣ ΙΕ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἐπὶ παντὶ ὀξυχολίᾳ κινούμενον ἑτοίμως ἀφορίζειν τοὺς πταίοντας· ἢ τύπτειν τινὰ τῶν πιστῶν ἁμαρτάνοντα· καὶ περὶ τοῦ δεῖν τὸν ἀφοριζόμενον, ἢ πρᾶγμα πρὸς τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον ἔχοντα καταφεύγειν ἐπὶ τὴν μητροπολίτην εἰ βούλοιτο· εἰ δὲ μητροπολίτης ὁ ἀντίδικος εἴη, παρὰ τῷ ἄρχοντι τῆς διοικήσεως, ἢ τῷ τῆς βασιλευούσης αὐτὸν ἐπισκόπῳ δικάζεσθαι. εἰ δὲ κληρικὸς ἔχοι φιλονεικίαν πρὸς κληρικόν, μὴ ἔξωθεν τοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου διαγινώσκεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κζ'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τύπτει πιστοὺς ἁμαρτάνοντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας, καὶ διὰ τοῦτο φοβεῖν ἐθέλει, τοῦτον καθαιρεῖσθαι προστάττομεν· οὐδαμοῦ γὰρ ὁ κύριος τοῦτο ἡμᾶς ἐδίδαξεν. πολλαπλοῦν δὲ αὐτὸς τυπτόμενος οὐκ ἀντέτυπτε, λοιδο-

ρού-

εὐλάβως ὀφείλει διατελοῦντα, πάσχων ὀφείλει ἠπίλεγε.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν ιδ'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν· ὃ ἐγὼ πανταχοῦ με κινοῦν ἀποσιωπῆσαι οὐκ ὀφείλω. Εἴ τις ἐπίσκοπος ὀξύχολος διείσκοιτο, ὥστε οὐκ ὀφείλειν ἐν τοιούτῳ ἀνδρὶ πολιτεύεσθαι, καὶ ταχέως αὐτίκρυς πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου κινηθείς, ἐκβαλεῖν τῆς ἐκκλησίας τινὰ θελήσει, προνοητέον ἐστὶ μὴ ἀθρόον τὸν τοιοῦτον κατακρίνεσθαι, καὶ τῆς κοινωνίας ἀποστερεῖσθαι. πάντες εἰρήκασιν· ὁ ἐκβαλλόμενος ἐχέτω ἐξουσίαν ἐπὶ τὸν ἐπίσκοπον τῆς μητροπόλεως τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας καταφεύγειν· εἰ δὲ ὁ τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπος ἀπῇ, ἐπὶ τὸν πλησιόχωρον καταφέρεσθαι, καὶ ἀξιοῦν, ἵνα μετ' ἀκριβείας αὐτὰ ἐξετάζηται τὸ πρᾶγμα. οὐ χρὴ γὰρ μὴ κατὰ χώραν τοῖς ἀκοαῖς τοῖς ἀξιοῦσι. καὶ εἴτε ὁ ἐπίσκοπος ὁ δικαίως ἢ ἀδίκως ἐκβαλὼν τὸν τοιοῦτον, φερέτω ἀφειλῇ, ἵνα ἡ ἐξέτασις τοῦ πράγματος γένηται, καὶ ἡ κυρωθῇ αὐτοῦ ἡ ἀπόφασις, ἢ διορθώσεως τύχῃ. πρέπειν μέντοι πάντα ἐπιμελῶς καὶ μετὰ πίστεως ἔκκριτον ἐξετασθῆναι, ὁ μὴ ἔχων τὴν κοινωνίαν, πρὸ τῆς διαγνώσεως τοῦ πράγματος ἑαυτῷ οὐκ ὀφείλει ἐνδικεῖν τὴν κοινωνίαν. ἐὰν δέ τινες τῶν κληρικῶν τινες καταδέωσι τὴν ὑπεροψίαν καὶ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ· ὅπερ οὐ πρέπον ἐστὶν ὑβρεῖν ἢ μεμψιν ἄδικον ὑπομένειν πικροτέροις καὶ βαρυτέροις ῥήμασιν, ἐπιτρέφειν τὸν τοιοῦτον ὀφείλουσιν, ἵνα τῷ τὰ πρέποντα κελεύοντι ὑπηρετῶνται καὶ ὑπακούωσιν. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐπίσκοπος τοῖς ὑπηρέταις εἰλικρινῶς ὀφείλει τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διάθεσιν παρέχειν, τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ ὑποτεταγμένοι ἀδόλως τοῖς ἐπισκόποις τὰ τῆς ὑπηρεσίας ἐκτελεῖν ὀφείλουσιν.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν θ'.

ΕΙ τις κληρικὸς πρὸς κληρικὸν πρᾶγμα ἔχει, μὴ καταλιμπανέτω τὸν οἰκεῖον ἐπίσκοπον, καὶ ἐπὶ κοσμικὰ δικαστήρια καταφερέτω, ἀλλὰ πρότερον τὴν ὑπόθεσιν γυμναζέτω πρὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ γοῦν κατὰ τὴν αὐτοῦ ἐπισκόπου, ἢ ὑφ' οἷς δὴ τὰ ἀμφότερα μέρη βάλλονται τὸν τῆς δίκης συγκροτεῖσθαι. εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα ποιοῖ, κανονικαῖς ἐπιτιμίοις ὑποκείσθω. Εἰ δὲ

appetitus, maledicta non retulit; patiens, non minatus est.

Sardicensis Synodi Canon XIV.

OSIVS Episcopus dixit: Quod me vndiquaque mouet reticere non debeo. Si inueniatur quis Episcopus ad iram propensus, quod quidem ab eiusmodi homine abesse debet, & aduersus presbyterum, vel diaconum citò commotus, eum ex Ecclesia eiicere voluerit, prouidendum est, ne is repentè condemnetur & communione priuetur. Omnes dixerunt: qui eiicitur, potestatem habeat confugiendi ad Episcopum Metropolis eiusdem prouinciæ: si autem Metropolitanus abest, ad finitimum concurrendi & rogandi, vt suum negotium accuratè examinet. Neque enim non sunt aures præbendæ iis qui rogant. Ille quoque Episcopus qui iure vel iniuria eum expulit, æquo animo ferre debet, vt rei fiat examinatio, vel & eius confirmetur sententia, vel corrigatur. Priusquam autem diligenter & ex fide singula examinata fuerint, qui communionem non habet, non debet ante rei cognitionem sibi suo iure communionem tribuere. Si autem aliqui clerici conuenerint, & eius superbiam, & arrogantiam viderint, quia non conuenit contumeliam, vel iniustam expostulationem pati acerbioribus & grauioribus verbis, cum debent corrigere, vt ei qui iubet, quæ decet inseruiant & obediant. Sicut enim debet Episcopus ministris sincerè dilectionem & affectionem præbere: eodem modo & subiecti debent Episcopis non fraudulenter ministerium & obsequium exhibere.

Calchedonensis Canon IX.

SI quis clericus habet cum clerico litem, aut negotium, proprium Episcopum ne relinquat, & ad sæcularia iudicia ne excurrat: sed causam priùs apud proprium Episcopum agat, vel de Episcopi sententia, apud eos quos vtraque pars elegerit, iudicium agitetur. Si quis autem præter hæc fecerit, canonicis pœnis subiiciatur. Si cleri-

cus autem cum proprio, vel etiam alio Episcopo negotium, aut litem habet, à prouinciæ synodo iudicetur. Si autem cum ipsius prouinciæ Metropolitano, Episcopus, aut clericus controuersiam habeat, diœcesis exarchum adeat, vel Imperialis vrbis Constantinopolis thronum, & apud eum litiget.

κληρικὸς πρᾶγμα ἔχῃ, πρὸς τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον, ἢ καὶ ἕτερον πρὸς τῆς συνόδου τῆς ἐπαρχίας δικαζέσθω. εἰ δὲ πρὸς τὸν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας μητροπολίτην ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς ἀμφισβητοίη, καταλαμβανέτω ἢ τὸν ἔξαρχον τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, καὶ ἐκεῖ δικαζέσθω.

TITVLVS XVI.

De Episcopis qui accusantur, & de iis qui ad accusandum debent, aut non debent admitti. Item eum qui iniustè de gradu suo deiectus sit non prohiberi, quominus in aliis vrbibus degat: & quòd non oporteat in abdicati locum alium interim Episcopum ordinari, si abdicatus sui iterum defendendi potestatem, iudiciique cognitorem postulet.

ΤΙΤΛΟΣ ιϛ'.

Περὶ ἐπισκόπων κατηγορουμένων, καὶ τῶν εἰς κατηγορίαν αὐτῶν ὀφειλόντων ἢ μὴ ὀφειλόντων προσδέχεσθαι. καὶ περὶ τοῦ τὸν ἀδίκως καθῃρημένον ἐν ἄλλαις πόλεσι διάγειν μὴ κωλύεσθαι· καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν διὰ τὸ καθῃρημένου χειροτονεῖσθαι πρὸς ἐπίσκοπον ἕτερον, εἰ παλινδικίαν ὁ καθῃρημένος ἐπιζητοίη, καὶ τῆς κρίσεως ἐπιγνώμονα.

Sanctorum Apostolorum Canon LXXIV.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οδ'.

EPISCOPVM ob aliquid à viris fide dignis accusatum, ipsum ab Episcopis vocari necesse est: Et siquidem comparuerit, & confessus conuictúsque fuerit, statuatur pœna. Si verò vocatus non comparuerit, secunda quoque vice vocetur, missis duobus ad ipsum, Episcopis. Quòd si per contumaciam ne sic quidem comparuerit, tertia vice vocetur, missis rursum duobus ad ipsum Episcopis. Quòd si ne sic quidem comparuerit, synodus ea quæ videntur aduersus eum pronunciet, ne lucrifacere videatur dum iudicium subterfugit.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ κατηγορηθέντα ὑπό τινι τῶν παρὰ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν, καλεῖσθαι αὐτὸν ἀναγκαῖον ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων· κἂν μὲν ἀπαντήσοι καὶ ὁμολογήσοι, ἐλεγχθέντος αὐτοῦ, ὁρισθήτω ὁ ἐπιτίμιον. ἐὰν δὲ καταφρονήσας μὴ ὑπαντήσοι, καλείσθω καὶ δεύτερον, ἀποστελλομένων ἐπ' αὐτὸν καὶ δύο ἐπισκόπων. ἐὰν δὲ καὶ οὕτως καταφρονήσας μὴ ὑπαντήσοι, καλείσθω καὶ τρίτον, δύο πάλιν ἐπισκόπων ἀποστελλομένων πρὸς αὐτόν. ἐὰν δὲ καὶ οὕτω καταφρονήσας μὴ ὑπαντήσοι, ἡ σύνοδος ἀποφηνάσθω κατ' αὐτοῦ τὰ δικαιοῦντα, ὅπως μὴ δόξῃ κερδαίνειν φυγόδικος.

Sanctorum Apostolorum Canon LXXV.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οε'.

IN testimonium aduersus Episcopum hæreticus non admittatur, sed nec vnus solus fidelis. In ore

ΕΙΣ μαρτυρίαν δὲ κατ' ἐπισκόπου αἱρετικὸν μὴ προσδέχεσθαι, μηδὲ πιστὸν ἕνα μόνον. ἐπεὶ

κόματος γὰρ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.

enim duorum vel trium teſtium ſtabit omne verbum.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν κα'.

Calchedonenſis Synodi Canon XXI.

ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ἢ λαϊκοὺς κατηγορεῖν τοὺς ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, ἁπλῶς καὶ ἀδοκιμάστως μὴ προσδέχεσθαι εἰς κατηγορίαν, εἰ μὴ πρότερον ἐξετασθείη αὐτῶν ἡ ἀνατολή.

CLERICOS vel laïcos, Epiſcopos, aut laïcos accuſantes, non indiſcriminatim, nec citra inquiſitionem admittere ad accuſationem, niſi eorum exiſtimatio priùs examinata fuerit.

Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κανὼν ς'.

Conſtantinopol. Canon VI.

ΕΠΕΙΔΗ πολλοὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸν διατάξαι συγχεῖν καὶ ἀνατρέπειν βουλόμενοι, φιλεχθρως καὶ συκοφαντικῶς αἰτίας τινὰς κατὰ τῶν οἰκονομούντων τὰς ἐκκλησίας ὀρθοδόξων ἐπισκόπων συμπλάσασιν, τοῦτ' ἔστιν ἕτερον ἢ χαίνειν τὰς τῶν ἱερέων ἀνατολὰς, καὶ παραχὰς τῶν εἰρηνευόντων λαῶν κατασκευάζειν ἐπιχειροῦντες· τούτου ἕνεκεν ἤρεσε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσι τοῖς ἐπισκόποις, μὴ ἀνεξετάστως προσίεσθαι τοὺς κατηγόρους, μηδὲ πᾶσιν ἐπιτρέπειν τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι κατὰ τῶν οἰκονομούντων τὰς ἐκκλησίας, μηδὲ μὴν πάντας ἀποκλείειν· ἀλλ' εἴ μού τις οἰκείαν τινὰ μέμψιν, τουτέστιν ἰδιωτικὴν ἐπάγοιτο τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς πλεονεκτηθείς, ἢ ἄλλο τι παρ' αὐτοῦ πεπονθὼς, ἐπὶ τῶν τοιούτων κατηγοριῶν μὴ ἐξετάζεσθαι, μήτε τὸ πρόσωπον τοῦ κατηγόρου, μήτε τὴν θρησκείαν. χρὴ γὰρ πάντα ἔχειν τὸ, τε συνειδὸς τοῦ ἐπισκόπου ἐλεύθερον εἶναι, καὶ τὸν ἀδικεῖσθαι λέγοντα, οἵας ἂν εἴη θρησκείας, τῶν δικαίων τυγχάνειν. εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα τοῦ ἐπισκόπου, τότε δοκιμάζεσθαι χρὴ τῶν κατηγορούντων τὰ πρόσωπα· ἵνα πρῶτον μὲν αἱρετικοῖς μὴ ἐξῇ κατηγορίας κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων ὑπὲρ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ποιεῖσθαι. αἱρετικοὺς δὲ λέγομεν τούς τε πάλαι τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας, καὶ τοὺς μετ' ταῦτα ὑφ' ἡμῶν ἀναθεματισθέντας. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς τὴν πίστιν μὲν τὴν ὑγιῆ προσποιουμένους ὁμολογεῖν, ἀποσχισθέντας δὲ καὶ ἀντισυνάγοντας τοῖς κανονικοῖς ἡμῶν ἐπισκόποις. ἔπειτα δὲ καὶ εἴ τινες τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ αἰτίαις τισὶν προκατεγνωσμένοι εἶεν καὶ ἀποβεβλημένοι, ἢ ἀκοινώνητοι, εἴτε

QVONIAM multi Eccleſiaſticum ordinem confundere, & ſubuertere volentes, inimicè, & ſycophanticè aduerſus orthodoxos Epiſcopos qui Eccleſias adminiſtrant, accuſationes quaſdam confingunt, nihil aliud quàm ſacerdotum bonam exiſtimationem contaminare, & in pace degentium populorum tumultus concitare conantes: ea de cauſa placuit ſanctæ ſynodo Epiſcoporum, qui Conſtantinopoli conuenerunt, non ſine diſcuſſione accuſatores admittere, nec omnibus, eorum qui Eccleſias adminiſtrant, accuſationes permittere, nec omnes excludere: ſed ſi quis propriam quidem querelam, id eſt priuatam, intendat Epiſcopo, vt detrimento aliquo vel iniuriâ aliquâ ab ipſo affectus, in eiuſmodi accuſationibus, nec accuſatoris perſonam, nec religionem examinari. Oportet enim Epiſcopi conſcientiam eſſe omnibus modis liberam, & eum qui ſibi iniuriam factam eſſe dicit, cuiuſcunque ſit religionis, ius ſuum conſequi. Si autem ſit crimen Eccleſiaſticum quod Epiſcopo intenditur, tunc examinare perſonas accuſatorum: vt primùm quidem hæreticis non liceat orthodoxos Epiſcopos pro rebus Eccleſiaſticis accuſare. Hæreticos autem dicimus, & qui olim ab Eccleſia abdicati ſunt, & qui ſunt poſtea à nobis anathematizati. Ad hæc autem, & eos qui ſanam quidem fidem confiteri præ ſe ferunt, auulſi autem ſunt & abſciſſi, & aduerſus canonicos noſtros Epiſcopos congregationem faciunt. Præterea autem & ſi qui eorum ab Eccleſia, ob aliquas cauſas priùs condẽnati & eiecti vel excommunicati fuerint, ſiue

ex clero, siue ex laïcorum ordine: nec eis licere Episcopum accusare priusquam proprium crimen absterserint: similiter autem & eos qui priùs rei facti accusatique sunt, non priùs ad Episcopi vel aliorum clericorum accusationem admitti, quàm se obiectorum sibi criminum insontes ostenderint. Sed si nonnulli, nec hæretici, nec excommunicati fuerint, nec priùs damnati, vel aliquorum criminum accusati, dicant autem se habere aliquas aduersus Episcopum criminationes, eos iubet sancta synodus primùm quidem apud prouinciæ Episcopos accusationem persequi, & apud eos probare crimina Episcopi, qui aliquarum rerum accusatur. Quòd si euenerit vt prouinciales Episcopi crimina quæ Episcopo intentata sunt, corrigere non possint, tunc ipsos accedere ad maiorem synodum diœcesis illius Episcoporum pro hac causa conuocatorum; & accusationem non priùs intendere, quàm æquale sibi periculum statuant, si quidem in rebus examinandis accusatum Episcopum calumniari conuicti fuerint. Si quis autem iis quæ vt priùs declaratum est decreta fuerunt, contemptis, ausus fuerit, vel Imperatoris aures molestia afficere, vel sæcularium Principum iudicia, vel vniuersalem synodum perturbare, neglectis diœcesis Episcopis, eum nullo modo esse ad accusationem admittendum, vt qui canonibus iniuriam fecerit, & Ecclesiasticum ordinem euerterit.

Antiochena Synodi Canon XIV.

SI quis Episcopus ob aliqua crimina iudicetur: deinde contingat Episcopos qui sunt in prouincia, de eo dissentire, illis quidem eum de quo fertur sententia, innocentem pronuntiantibus: his verò reum: pro tota componenda controuersia visum est sanctæ synodo, vt Metropolitanus Episcopus ex propinqua prouincia alios euocet iudicaturos, & controuersiam decisuros, & cum prouincialibus, quod probatum fuerit, confirmet.

ἀπὸ κλήρου, εἴτε ἀπὸ λαϊκοῦ τάγματος: μηδὲ τούτοις ἐξεῖναι κατηγορεῖν ἐπισκόπους, πρὶν ἂν τὸ οἰκεῖον ἔγκλημα παντελῶς ἀποδύσωνται· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ἐπὶ κατηγορίᾳ παραληφθέντας ὄντας, μὴ πρότερον εἰς δικτὺς ἐκ ἐπισκόπου κατηγορίαν ἢ ἑτέρων κληρικῶν, πρὶν ἂν ἀθῴους ἑαυτοὺς ἐπιδείξωσιν ἐγκλημάτων. Εἰ μήτοι τινὲς μήτε αἱρετικοὶ, μήτε ἀκοινώνητοι εἶεν, μήτε προκατεγνωσμένοι ὑπό τινος πλημμελήμασι, λέγειν δὲ ἔχοι τινὰ ἐγκλήματα κατὰ ἐπισκόπου κατηγορίαν, τούτους κελεύει ἡ ἁγία σύνοδος, πρῶτον μὲν ὑπὸ τῶν τῆς ἐπαρχίας πρώτων ἐπισκόπων εἰσάγεσθαι τὰς κατηγορίας, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐξετάζειν τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἐπὶ αἰτίαις ὄντος ἐπισκόπου. εἰ δὲ συμβαίη ἀδυνατῆσαι τοὺς ἐπαρχιώτας πρὸς διόρθωσιν τῶν προφερομένων ἐγκλημάτων τοῦ ἐπισκόπου, τότε αὐτοῖς προσιέναι μείζονι συνόδῳ τῶν τῆς διοικήσεως ἐκείνης ἐπισκόπων κατὰ τῆς αἰτίας ταύτης συγκαλουμένων, καὶ μὴ πρότερον εἰσάγεσθαι τὴν κατηγορίαν, πρὶν ἐξεφῶς αὐτοῖς τὸν ἴσον αὐτῶν κινδυνεύεσθαι κίνδυνον, εἰ κατὰ τὸ τῶν προσώπων ἀξίωμα συκοφαντοῦντες τὸν κατηγορούμενον ἐλεγχθεῖεν. Εἰ δέ τις καταφρονήσας τῆς κρίσεως τὰ προδηλωθέντα διδυμῶν, τολμήσειε βασιλικὰς ἐνοχλεῖν ἀκοὰς, ἢ κοσμικῶν ἀρχόντων δικαστήρια, ἢ οἰκουμενικὴν σύνοδον ταράττειν, πάντως ἀτιμάσας τοὺς τῆς διοικήσεως ἐπισκόπους, τὸν τοιοῦτον ὁπόταν εἰς κατηγορίαν μὴ εἰς δικτὺν, ὡς καθυβρίσαντα τοὺς κριτὰς, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν λυμηνάμενον τάξιν.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κριτῶν ιδ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος ὑπό τινων ἐγκλήματα κρίνοιτο, ἔπειτα συμβαίη περὶ αὐτοῦ διαφωνεῖν τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπους, τῷ μὲ ἀθῷον τὸν κρινόμενον ἀποφαίνοντας, τῷ δ' ἔνοχον· ὑπὲρ ἀπαλλαγῆς πάσης ἀμφισβητήσεως ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τὸν τῆς μητροπόλεως ἐπίσκοπον ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου ἐπαρχίας μετακαλεῖσθαί τινας ἑτέρους τοὺς διακρίνοντας, καὶ τοὺς τῶν ἀμφισβήτησιν διαλύσοντας, καὶ διὰ τούτων βεβαιοῦσθαι σὺν τοῖς ἐν τῆς ἐπαρχίας ἐπικρίνουσι.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ιε'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος ἐπί τισιν ἐγκλήμασι κατηγορηθείη, καὶ χριθείη ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων, καὶ πάντες συμφώνως μίαν κατ' αὐτοῦ ἐξενέγκωσιν ψῆφον, τοῦτον μηκέτι ὑπ' ἑτέρων δικάζεσθαι, ἀλλὰ μένειν βεβαίαν τὴν σύμφωνον τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας ἀπόφασιν.

Antiochena Canon XV.

SI quis Episcopus aliquorum criminum accusatus, fuerit ab omnibus prouinciæ Episcopis condemnatus, & omnes vnam consentientem aduersus eum sententiam tulerint, is ne amplius ab aliis iudicetur: sed prouinciæ Episcoporum firma maneat sententia.

Ἐκ τῶν λοιπῶν τοῦ γ'. κανόνος τῆς ἐν Σαρδικῇ.

ΚΑΙ τοῦτο δὲ ὡσαύτως προσθετέον, ὥστε ἐάν τινι ἐπαρχίᾳ ἐπίσκοπος ἐν μικρᾷ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ συνεπισκόπου πρᾶγμα ᾖ, μηδέτερον ἐκ τούτων ἀπὸ ἑτέρας ἐπαρχίας ἐπισκόπους ἐπιγνώμονας ἐπικαλεῖσθαι. Εἰ δὲ ἄρα τις ἐπίσκοπος ἐν τινι πράγματι δόξῃ κατακρίνεσθαι, καὶ ὑπολάβῃ αὐτὸν μὴ κακὸν ἀλλὰ καλὸν ἔχειν πρᾶγμα, ἵνα καὶ αὖθις ἀνανεωθῇ ἡ κρίσις, εἰ δοκεῖ ὑμῖν τῇ ἀγάπῃ, Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου τιμὴν μνήμην ποιήσωμεν· καὶ γραφῶσι πρὸς τούτων τῶν κρινάντων Ἰουλίῳ τῷ ἐπισκόπῳ Ρώμης, ὥστε διὰ τῶν γειτνιώντων τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων, εἰ δέοι ἀνανεωθῆναι τὸ δικαστήριον, ἀνανεωθῆ, καὶ ἐπιγνώμονας αὐτὸς πρόσχοι. Εἰ δὲ μὴ συχωρῆσαι δυνατὸν εἴη τοῦτον αὐτὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, οἷς παλινῳδίας χρῄζει, τὰ ἅπαξ κεκριμένα μὴ ἀκυροῦσθαι, τὰ δὲ ὄντα βέβαια τυγχάνειν.

Ex reliquis Canonis tertij Sardicensis Synodi.

HOC autem etiam similiter prouidendum est, vt si in aliqua prouincia, Episcoporum quispiam aduersus fratrem suum & Coëpiscopum negotium habeat, neuter eorum, ex alia prouincia Episcopos cognitores euocet. Si quis autem Episcoporum in aliquo negotio condemnandus visus fuerit, & existimet se non malam, sed bonam causam habere, vt etiam rursus iudicium renouetur si vestræ dilectioni videtur, Petri Apostoli memoriam honoremus: Et ab iis qui iudicauerunt scribatur Iulio Romanorum Episcopo, vt per propinquos prouinciæ Episcopos, si opus sit iudicium renouari, renouetur, & cognitores ipse præbeat. Si autem probari non potest causam eius esse talem, vt eam rursus iudicari opus sit, quæ semel sunt iudicata non infirmentur, hæc verò firma sint.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν δ'.

ΓΑΥΔΕΝΤΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν. εἰ δοκεῖ ἀναγκαῖον προσθεῖναι ταύτῃ τῇ ἀποφάσει, ἣν ἔνια ἀγάπης καὶ εἰλικρινοῦς πλήρη ἐξενέγκω, ὥστε ἐάν τις ἐπίσκοπος καθαιρεθῇ τῇ κρίσει τούτων τῶν ἐπισκόπων τῶν γειτνιαζόντων, καὶ φάσκῃ πάλιν ἑαυτῷ ἀπολογίας πρᾶγμα ἐπιβάλλειν, μὴ πρότερον εἰς τὸν καθέδραν αὐτοῦ ἕτερον ἀποκαθιστᾶν, ἐὰν μὴ ὁ τῆς Ρωμαίων ἐπίσκοπος διαγνοὺς περὶ τούτων ὅρον ἐξενέγκῃ.

Sardicensis Canon IV.

GAVDENTIVS Episcopus dixit: Si videtur necesse esse adiici huic sententiæ, quam sincera dilectione plenam protulisti, vt si quis Episcopus fuerit depositus iudicio Episcoporum qui sunt in vicinia, & dicat rursus sibi responsionis negotium competere, non priùs in cathedram alius substituatur, quàm Rom. Episcopus causa cognita sententiam tulerit.

Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ε'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν. ἤρεσεν ἵνα εἴ τις ἐπίσκοπος καταλελῃ, ἢ κατηγορηθῇ, καὶ συναθροισθέντες οἱ ἐπίσκοποι τῆς ἐπαρχίας τοῦ αὐτοῦ, τὸν βαθμὸν αὐτῷ ἀποκινήσωσι, καὶ ὥσπερ ἐκκαλε-

Eiusdem Concilij Canon V.

OSIVS Episcopus dixit. Placuit vt si quis Episcopus delatus fuerit, atque accusatus, & congregati huius regionis Episcopi eum gradu mouerint, & veluti appel-

lans confugerit ad beatiſſimum Romanum Epiſcopum, & velit ipſum audire, & iuſtum eſſe exiſtimauerit eius rei examinationem renouari, Coëpiſcopis ſcribere dignabitur, qui ſunt propinqui prouinciæ, vt ipſi diligenter & accuratè ſingula perſcrutentur, & ex veritatis perſuaſione de re ſententiam ferant.

σάλωνος καταφύγῃ ὅτι τ̃ μακαριώτατον τ̃ Ρωμαίων ἐκκλησίας ὑπάρχοντα, καὶ βουληθῇ αὐτὸν ἀκοῦσαι, δίκαιόν τε εἶναι νομίσῃ ἀναπεμφθῆναι αὐτοῦ τ̃ ἐξέτασιν τ̃ πραγμάτων, γράφειν τοῖς ἐπισκόποις καταξιώσῃ τοῖς ἀγχιτεύουσι τῇ ἐπαρχίᾳ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐπιμελῶς καὶ μετ' ἀκριβείας ἕκαστα διερευνήσωσι, καὶ κατ̃ τ̃ τ̃ ἀληθείας πίστιν ψῆφον περὶ τοῦ πράγματος ἐξενέγκωσιν.

Eiuſdem Canon VI.

Τ̃ς αὐτ̃ς κανών ς'.

SI quis autem poſtulet ſuum negotium rurſus audiri, & ad ſuam ſupplicationem Rom. Epiſcopum iudicare viſum fuerit, à proprio latere preſbyteros mittat, vt ſit in poteſtate Epiſcopi quod rectè haberi probauerit, & ſtatuerit oportere, eos mitti, qui cum Epiſcopis ſint iudicaturi, habentes authoritatem eius à quo miſſi ſunt: hoc ponendum eſt in poteſtate Epiſcopi. Si autem ſufficere putauerit ad rei cognitionem & Epiſcopi ſententiam, faciet quod prudentiſſimo eius conſilio rectè habere videbitur. Reſponderunt Epiſcopi: quæ dicta ſunt placuerunt.

ΕΙ δέ τις ἀξιοῖ κ̃ πάλιν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα ἀνακριθῆναι, κ̃ τῇ δεήσει τῇ ἑαυτοῦ τ̃ Ρωμαίων ἐπίσκοπον κρίνῃ δόξῃ, ἀπὸ τ̃ ἰδίου πλευρᾶς πρεσβυτέρους ἀποστεῖλαι, ἵνα σὺν τῇ ἐξουσίᾳ εἶη τῇ αὐτ̃ τοῦ ἐπισκόπου, ὅσῳ ἂν καλῶς ἔχῃ δοκιμάσῃ, κ̃ οἰέσθω δεῖν ἀποστεῖλαι τοὺς μετ' τ̃ ἐπισκόπων κρινοῦντας, ἔχοντας τε τ̃ αὐθεντίαν τούτου, παρ' οὗ ἀπεστάλησαν· κ̃ τοῦτο δεῖν ἐν τῇ τοῦ ἐπισκόπου ἐξουσίᾳ. Εἰ δ' ἐξαρκεῖν νομίζῃ πρὸς τινὰ τ̃ πράγματος ἐπίγνωσιν κ̃ ἀπόφασιν τοῦ ἐπισκόπου, ποιήσῃ ὅσῳ ἂν τῇ εὐφρεστάτῃ αὐτοῦ βουλῇ καλῶς ἔχῃ δόξῃ· ἀπεφήναντο οἱ ἐπίσκοποι· ταῦτα λεχθέντα ἤρεσεν.

Eiuſdem Synodi Canon XVII.

Τ̃ς αὐτ̃ς κανών ιζ'.

OSIVS Epiſcopus dixit: Sugerente fratre noſtro Olympio, hoc quoque placuit, vt ſi quis Epiſcopus aut clericus vim paſſus, iniuſtè eiectus ſit vel propter ſcientiam, vel propter Catholicæ Eccleſiæ confeſſionem, vel propter veritatis defenſionem, & fugiens periculum innocens execrationi ſubiectus in aliam vrbem venerit, ne prohibeatur illic tandiu agere donec reuertatur, vel à facta ſibi iniuria poſſit liberationem inuenire. Durum enim eſt atque grauiſſimum, eum qui iniuſtam eiectionem paſſus eſt, à nobis non ſuſcipi. Is enim debet à nobis plurima benignitate & humanitate excipi. Omnes dixerunt: hoc placet.

Ὅσιος ἐπίσκοπος εἶπεν· παρακαλοῦντος κ̃ τ̃ ἀδελφοῦ ἡμῶν Ὀλυμπίου, κ̃ τοῦτο ἤρεσεν, ἵνα εἴτις ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς βίαν ὑπομείνας, κ̃ ἀδίκως ἐκβληθεὶς διά τ̃ ἐπιστήμην, ἢ διά τ̃ ὁμολογίαν τ̃ καθολικῆς ἐκκλησίας, ἢ διά τ̃ τ̃ ἀληθείας ἔκδικίαν, φεύγων τ̃ κίνδυνον, ἀθῶος καὶ ἀκατηγορήτως ὢν ἔλθῃ εἰς ἑτέραν πόλιν, μὴ κωλυέσθω ἐκεῖ ἐπὶ ποσοῦτον διάγειν, ἕως ἂν ἐπανέλθοι, κ̃ τ̃ ὕβρεως τ̃ μεγαληθείσης αὐτ̃ ἀπαλλαγὴν εὕρασθαι δυνηθείη. σκληρὸν γὰρ κ̃ βαρύτατον φαίνεται ἄδικον ὑπομεμενηκότα μὴ ὑποδέχεσθαι ὑφ' ἡμῶν. πλείστη γὰρ καλοκἀγαθία κ̃ φιλοθεΐᾳ ὀφειλὴ προσδέχεσθαι ὁ πιστὸς πᾶσιν εἰρήκασιν· ἤρεσε κ̃ τοῦτο.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΖ'.

Περὶ τ μὴ δεῖν τ καθηρημένον τολμᾶν τ λειτουργίας ἐφάπτεσθαι, μήτε ὑ διατρέχειν ἐπὶ τ βασιλέα, κ τὰς αὐτ ἀρενοχλεῖν ἀκοὰς, τ ἐπὶ μείζονι συνόδῳ κρίσιν παραιτησάμενον.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κη'.

EI τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος καθαιρεθεὶς δικαίως ὑπὸ ἐγκλήμασι φανεροῖς, τολμήσειν ἐφάψασθαι τ ποτε ἐγχειρισθείσης αὐτῷ λειτουργίας, οὗτε πανταπασιν ἀκοπτέσθω τῆς ἐκκλησίας.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν δ'.

EI τις ἐπίσκοπος ὑπὸ συνόδου καθαιρεθεὶς, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ὑπὸ τ ἰδίου ἐπισκόπου, τολμήσέ τι πρᾶξαι τ λειτουργίας, εἴτε ὁ ἐπίσκοπος κ τ πρεσάγουσαν συνήθειαν, εἴτε ὁ πρεσβύτερος, εἴτε ὁ διάκονος, μηκέτι ὄζον εἰ αὐτῷ μηδὲ ἐν ἑτέρᾳ συνόδῳ ἐλπίδα ἀποκαταστάσεως, μήτε ἀπολογίας χώραν ἔχειν· ἀλλὰ κ τοὺς κοινωνοῦντας αὐτῷ πάντας ἀποβάλλεσθαι τ ἐκκλησίας, & μάλιστα εἰ μαθόντες τ ἀπόφασιν τ κ τῶν πρεσβυτέρων ἐξενεχθεῖσαν, τολμήσειαν αὐτοῖς κοινωνεῖν.

TITVLVS XVII.

Non oportere eos qui de gradu ſuo deturbati ſunt miniſteria attingere audere, neque ad Imperatorem confugere, illiuſque aures obturbare, maioris ſynodi iudicium recuſantes.

Sanctorum Apoſtolorum Can. XXVIII.

SI quis Epiſcopus, aut preſbyter, aut diaconus iuſtè ob manifeſta crimina depoſitus, auſus fuerit ſibi aliquando creditum miniſterium attingere, ab Eccleſia omnino abſcindatur.

Antiochenæ Synodi Canon IV.

SI quis Epiſcopus à ſynodo depoſitus, vel preſbyter, vel diaconus à proprio Epiſcopo, ſacrum celebrare auſus fuerit, ſiue Epiſcopus ſecundùm præcedentem conſuetudinem, ſiue preſbyter, ſiue diaconus, nullam ampliùs ſpem reſtitutionis in alia ſynodo, neque defenſionis locum ei habere liceat: ſed & omnes qui ei communicant, ex Eccleſia eiiciantur, & maximè ſi cùm ſententiam aduerſus prædictos prolatam didicerint, eis communicare auſi fuerint.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΗ'.

Περὶ τ μὴ ἐξεῖναι κοινωνεῖν τινι τοῖς ἀκοινωνήτοις, ἢ τοὺς ὑπὸ ἄλλου καθηρημένους ἄλλον ἐπίσκοπον εἰς κοινωνίαν προσδέχεσθ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ια'.

EI τις κεκληρημένῳ ἀνδρὶ ἀπὸ τ κλήρου κληρικὸς ὢν ὡς κληρικῷ συνβίῳ, ἀφορίζέσθω.

TITVLVS XVIII.

Nemini licere cum excommunicatis communicare, aut ab alio ſede deiectos alium Epiſcopum ad communionem admittere.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XI.

SI quis cùm ſit clericus, vnà cum eo qui eſt depoſitus, orauerit, ſegregetur & ipſe.

Sanctorum Apoſtolorum Can. X.

SI quis cum excommunicato, vel in domo vna precatus fuerit, is ſegregetur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XII.

SI quis clericus, vel laïcus ſegregatus, ſiue non recipiendus, diſcedens, in altera vrbe receptus fuerit abſque literis commendatitiis, ſegregetur, & qui excepit, & qui exceptus eſt. Si autem eſt ſegregatus, eius intendatur ſegregatio, tanquam qui mentitus ſit, & Eccleſiam Dei ſeduxerit.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XVI.

SIN autem Epiſcopus, apud quem commoratos eſſe conſtiterit, nihili faciens aduerſus eos decretam à munere ceſſationem, eos vt clericos receperit, ſegregetur vt immodeſtiæ & inſolentiæ magiſter.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXII.

SI quis preſbyter, vel diaconus ab Epiſcopo ſuo ſit ſegregatus, hunc non licere ab alio recipi, ſed ab ipſo qui ipſum ſegregauerat: niſi fortè ſit mortuus is qui ſegregauit.

Ex ſecundo Canone Concilij Antiocheni.

NON licere autem communicare cum excommunicatis, neque in domibus conuenientes orare cum iis qui in Eccleſia non conueniunt, neque in alia Eccleſia recipi, qui in alia Eccleſia non conueniunt. Si quem autem ex Epiſcopis, vel preſbyteris, vel diaconis, vel quem ex canone cum excommunicatis communicare apparuerit, eum quoque eſſe excommunicatum, vt qui canonem Eccleſiæ confundat.

Sardicenſis Canon XIII.

OSIVS Epiſcopus dixit: Hoc quoque omnibus placeat, vt ſi diaconus, vel preſbyter, vel etiam aliquis ex clericis, ſit excommunicatus, & ad alium Epiſcopum qui eum nouit, confugerit, ſcientem eum à proprio Epiſcopo eſſe communione motum, non oportere Epi-

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ι'.

Εἴ τις ἀκοινωνήτῳ, κἂν ἐν οἴκῳ, συνευξηται, ἀφοριζέσθω.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϛ'.

Εἴ τις κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς, ἀφωρισμένος, ἤτοι ἄδεκτος, ἀπελθὼν εἰς ἑτέραν πόλιν δεχθῇ ἄνευ γραμμάτων συστατικῶν, ἀφοριζέσθω καὶ ὁ δεξάμενος καὶ ὁ δεχθείς. Εἰ δὲ ἀφωρισμένος εἴη, ἐπιτεινέσθω ὁ ἀφορισμὸς τούτῳ, ὡς ψευσαμένῳ καὶ ἀπατήσαντι τὸν ἐκκλησιάσαντα τοῦ θεοῦ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϛ'.

ΕΑΝ ὁ ἐπίσκοπος πρὸ ᾧ τυγχάνουσι, πρὸ οὐδὲν λογιζόμενος τὸ κατ' αὐτὸν ὁρισθὲν ἀγνοίᾳ, δέξηται αὐτοὺς ὡς κληρικοὺς, ἀφοριζέσθω ὡς διδάσκαλος ἀταξίας.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λϛ'.

Εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου γένηται ἐν ἀφορισμῷ, τοῦτον μὴ ἐξεῖναι πρὸ ἑτέρου δεχθῆναι, ἀλλ' ἢ τῷ ἀφορίσαντι αὐτόν· Εἰ μὴ ἄρα τῷ συγκυρεῖν τελευτῆσαι τὸν ἀφορίσαντα αὐτόν.

Ἐκ τοῦ δευτέρου κανόνος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ.

Μὴ ἐξεῖναι δὲ κοινωνεῖν τοῖς ἀκοινωνήτοις, μηδὲ τοῖς κατ' οἴκους ἐπιτρέπειν συνάγεσθαι τοῖς μὴ τῇ ἐκκλησίᾳ συναγομένοις, μηδὲ ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ὑποδέχεσθαι τοὺς ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ μὴ συναγομένους. Εἰ δέ φανείη τις τῶν ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων, ἢ τις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κανόνος, τοῖς ἀκοινωνήτοις κοινωνῶν, καὶ τοῦτον ἀκοινώνητον εἶναι, ὡς αἰτιώμενον τὰ κανόνια τῆς ἐκκλησίας.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν ιγ'.

ΟΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπε. καὶ τοῦτο πᾶσιν ἀρεστὸν ᾖ, ἵνα εἴ τις διάκονος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ καί τις τῶν κληρικῶν ἀκοινώνητος γένηται, καὶ τοὺς ἕτερον ἐπίσκοπον τὸν εἰδότα αὐτὸν καταφύγῃ, γινώσκοντα, ἀποκεκινῆσθαι αὐτὸν τῆς κοινωνίας παρὰ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, μὴ χρῆναι, ὃν συν-

σιωεπισκόπῳ καὶ ἀδελφῷ αὐτοῦ ὕβριν ποιοῦντα, μεταδέχειν αὐτῷ κοινωνίαν. Εἰ δὲ τολμήσοι τοῦτο ποιῆσαι, γινωσκέτω σιωελθόντων τῶν ἐπισκόπων ἀπολογίαν ἑαυτὸν ὑποβλῆσαι κριθησόμενον. ἅπαντες οἱ ἐπίσκοποι εἶπον· αὕτη ἡ κρίσις καὶ τὴν εἰρήνην πάντοτε διαφυλάξει, καὶ ἀμετρήτως τῶν πάντων ὁμόνοιαν.

fcopo & fratri ſuo iniuriam facientem, ei communionem præbere. Sin autem hoc facere auſus fuerit, ſciat cùm conuenerint Epiſcopi, ſeipſum cauſam eſſe dicturum. Omnes Epiſcopi dixerunt: Hoc iudicium pacem omni tempore cuſtodiet, & conſeruabit omnium concordiam.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν ιγ'.

ΠΕΡΙ δὲ τῶν ἐξοδευόντων ὁ παλαιὸς καὶ κανονικὸς νόμος καὶ νῦν φυλαχθήσεται καὶ νεῦν· ὥστε εἴ τις ἐξοδεύοι, τὸν τελευταῖον καὶ ἀναγκαιότατον ἐφόδιον μὴ ἀποστερείσθω. Εἰ δὲ ἀποκηρυχθεὶς καὶ κοινωνίας τυχὼν, καὶ εἰσφορᾶς μεταλαχὼν, πάλιν εἰς τοὺς ζῶσιν ἐξετασθείη, ἕως μὲν τῶν κοινωνούντων τῆς εὐχῆς μόνης, ἄχρις οὗ πληρωθῇ ὁ ὀφειλόμενος ὑπὸ τῆς μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου χρόνος. καθόλου δὲ ἐπὶ παντὶ πάντως οὐτινοσοῦν ἐξοδεύοντος, αἰτοῦντος δὲ μεταλαβεῖν εὐχαριστίας, ὁ ἐπίσκοπος μετὰ δοκιμασίας μεταδιδότω τῆς εἰσφορᾶς.

Nicæni Canon XIII.

DE iis autem qui excedunt, antiqua & canonica lex nunc quoque ſeruabitur, vt ſi quis vita excedat, vltimo & maximè neceſſario viatico ne priuetur. Si autem deploratus & communionem aſſecutus, oblationiſque particeps factus, rurſus in viuos relatus fuerit, ſit cum iis qui orationum ſunt tantùm communionis participes, quouſque adimpleatur tempus à magna & vniuerſali ſynodo definitum. In ſumma autem, de quolibet excedente & Euchariſtiæ participationem perente, Epiſcopus cum examinatione, oblationem impertiat.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΘ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀλλοτρίους ὑποδέχεσθαι κληρικοὺς, καὶ εἰς βαθμὸν ἀναφέρειν· μήτε μὴν ἐν δύο πόλεων ἐκκλησίαις κληρικὸν καταλέγεσθαι.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν ιε'.

ΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπε· καὶ τοῦτο ἡμεῖς ὡρίσαμεν, ἵνα εἴ τις ἐπίσκοπος ἐξ ἑτέρας παροικίας βουληθῇ ἀλλότριον ὑπηρέτην χωρὶς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου εἰς τινα βαθμὸν καταστῆσαι, ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος ἡ κατάστασις ἡ τοιαύτη νομιζέσθω. Εἰ δέ τινες τοῦτο ἑαυτοῖς ἐπιτρέποιεν, καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν καὶ συνεπισκόπων ἡμῶν, καὶ νουθετεῖσθαι, καὶ διορθοῦσθαι ὀφείλοιεν. ἅπαντες εἶπον· καὶ τοῦτο ὅρος ἡκέτω ἀσάλευτος.

TITVLVS XIX.

Non oportere Epiſcopum alienos ſuſcipere clericos, & ad gradum promouere: neque in duarum vrbium Eccleſiis clericum cenſeri.

Sardicenſis Concilij Canon XV.

SIVS Epiſcopus dixit: Hoc quoque omnino definiamus, vt ſi quis Epiſcopus ex alia parochia velit alienum miniſtrum ſine conſenſu proprij Epiſcopi in aliquo gradu conſtituere, irrita & infirma eiuſmodi conſtitutio exiſtimetur. Si qui autem hoc ſibi ipſis permiſerint, à fratribus & Coëpiſcopis, & admoneri, & corrigi debent. Omnes dixerunt: Hoc quoque decretum ſtet firmum & immobile.

Calchedonenſis Canon X.

NON licere clerico in duarum ciuitatum Eccleſiis eodem tempore in catalogum referri, & in ea in qua à principio ordinatus eſt, & in ea in quam, tanquam ad maiorem confugit, propter inanis gloriæ cupiditatem: eos autem qui hoc faciunt propriæ Eccleſiæ reſtitui, in qua ab initio ordinati ſunt, vt illic ſolum miniſtrent: ſed ſi iam quipiam ex alia in aliam Eccleſiam tranſlati ſunt, nihil prioris Eccleſiæ, vel eorum quæ ſub ea ſunt martyriorum, vel ptochotrophiorum, vel xenodochiorum rebus communicare. Eos autem qui auſi fuerint poſt magnæ huius & vniuerſalis ſynodi definitionem, aliquid eorum quæ ſunt prohibita, facere, ſtatuit ſancta ſynodus eos proprio gradu excidere.

Calchedonenſis Canon XX.

CLERICOS in Eccleſiis miniſterio fungentes, quemadmodum iam ſtatuimus non licere in alterius ciuitatis Eccleſia ordinari: ſed illa eſſe contentos, in qua ab initio vt miniſtrarent, digni habiti ſunt: præter illos qui amiſſa ſua patria in aliam Eccleſiam neceſſariò tranſierunt. Si qui autem Epiſcopi poſt hoc decretum, clericum qui ad alium Epiſcopum pertinet, ſuſceperint, placuit eſſe excommunicatos, eúmque qui ſuſceptus eſt, & eum qui ſuſcepit, donec clericus qui migrauit in ſuam Eccleſiam redeat.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι ϗμωὰν ιʹ.

ΜΗ ἐξεῖναι κληρικὸν ἐν δύο πόλεων καπὰ τὠὐτὸν καταλέγεσθαι ἐκκλησίαις, ἐν ᾗ τε πλεῖ ἀρχεῖ ἐγγεγράφθη, καὶ ἐν ᾗ παρεγένετο, ὡς μείζονι δῆθεν, ἀφ' ὑβρεως κενῆς ὀρεγόμενον· τοὺς δέγε τοῦτο ποιοῦντας ἀποκαθίστασθαι τῇ ἰδίᾳ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ ἐξ ἀρχῆς ἐγγεγράφθησαν, καὶ ἐκεῖ μόνον λειτουργεῖν. Εἰ μέντοι ἤδη τινὲς μετῆλθόν ἐξ ἄλλης εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν, μηδὲν τοῖς τῆς παρούσης ἐκκλησίας, ἤτοι τῷ ἐπ' αὐτῇ μαρτυρίων, ἢ πτωχείων, ἢ ξενοδοχείων ὑπάρχουσι παραμιγνύειν πράγμασι. τοὺς δέγε τολμῶντας μετὰ τὸν ὅρον τοῦτον τῆς μεγάλης καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου παρά τε τῶν ἀπηρθρωμένων, ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος ἐκπίπτειν τοῦ ἰδίου βαθμοῦ.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι ϗμωὰν κʹ.

ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ εἰς ἐκκλησίαν τελοῦντας, καθὼς ἤδη ὡρίσαμεν, μὴ ἐξεῖναι εἰς ἄλλης πόλεως ἐπιτίθεσθαι ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ τέρπειν ἐκείνῃ ἐν ᾗ λειτουργεῖν ἐξ ἀρχῆς ἠξιώθησαν, ἐκτὸς ἐκείνων, οἵτινες ἀποστάντες τὰς ἰδίας πατρίδας ἀπὸ ἀνάγκης εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν μετῆλθον. Εἰ δέ τις ἐπίσκοπος μετὰ τὸν ὅρον τοῦτον ἄλλου ἐπισκόπου παροικοῦντα δέξηται κληρικὸν, ἔδοξεν ἀκοινώνητον εἶναι, καὶ τὸν δεχθέντα καὶ τὸν δεχόμενον, ἕως ἂν ὁ μεταστὰς κληρικὸς εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανέλθῃ ἐκκλησίαν.

TITVLVS XX.

Non oportere clericos præter voluntatem ſui Epiſcopi peregrè proficiſci, neque abſque illius literis in aliam vrbem recipi, & munera obire: ſed ſtatim redire, aut ſi nolint, penitus abdicari: & de iis qui debent ſiue pacificis, ſiue

ΤΙΤΛΟΣ Κʹ.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν κληρικοὺς παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐπισκόπου ἀποδημεῖν, μήτε δίχα γραμμάτων αὐτοῦ δεχθῆναι αὐτοὺς ἐν ἑτέρᾳ πόλει, καὶ λειτουργεῖν ἀλλὰ ταχέως ἐπιστρέφειν, ἢ μὴ θέλοντας καθαιρεῖσθαι πλείως. καὶ περὶ τῶν ὀφειλόντων εἴτε εἰρηνικοῖς, εἴτε

συσταπικοῖς ἐπιστολίοις ἐφοδιάζεσθαι.

commendatitiis literis tanquam viatico inſtrui.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιε'.

Εἴ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ κληρικοῦ, ἀπολείψας τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, εἰς ἑτέραν ἀπέλθῃ, καὶ πάντελῶς ἀφῇ ἀφεῖσθαι ἐν ἄλλαις παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, τοῦτον κελεύομεν μὴ λειτουργεῖν, εἰ μάλιστα παρακαλουμένου αὐτὸν τοῦ ἐπισκόπου ἐπιμεληθῆναι, οὐχ ὑπακούσῃ, ἐπιμένων τῇ ἀπειθείᾳ· ὡς λαϊκὸς μέντοι ἐκεῖσε κοινωνείτω.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XV.

SI quis preſbyter, vel diaconus, vel omnino ex clericorum catalogo, relictâ ſuâ parochiâ in aliam abſceſſerit, & cùm penitus tranſierit præter ſui Epiſcopi ſententiam in alia parochia maneat, cum non ampliùs celebrare iubemus, maximè ſi eum adhortante Epiſcopo vt rediret, non paruerit, in contumacia & inſolentia perſeuerans: is tamen vt laïcus ibi communicet.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λγ'.

Μηδένα τῶν ξένων ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων ἄνευ συστατικῶν γραμμάτων προσδέχεσθαι· καὶ ἐπιφερομένων αὐτῶν, ἀνακρίνεσθαι. καὶ ἐὰν μὲν ὦσι κήρυκες τῆς εὐσεβείας, προσδέχεσθαι αὐτοὺς ἐν εἰ δὲ μήγε, τὰ πρὸς χρείας αὐτῶν ἐπιχορηγήσαντες, εἰς κοινωνίαν αὐτοὺς μὴ προσδέχεσθαι· πολλὰ γὰρ τὰ συναρπαγέντα ψεύδη.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXIII.

NVLLVS externorum Epiſcoporum, vel preſbyterorum, vel diaconorum, ſine literis commendatitiis recipiatur: has verò dum ferunt, examinentur. Si prædicatores pietatis extiterint, ſuſcipiantur: ſin minùs, nec quæ ſunt neceſſaria ſubminiſtrentur eis, nec ad communionem admittantur. Multa enim per ſubreptionem fiunt.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν ια'.

Πάντας τοὺς πένητας καὶ δεομένους ἐπικουρίας μετὰ δοκιμασίας ἐπιστολίοις, ἤγουν εἰρηνικοῖς ἐκκλησιαστικοῖς μόνοις ὁδεύειν ὡρίσαμεν, καὶ μὴ συστατικοῖς, ἀφ' ὧν τὰς συστατικὰς ἐπιστολὰς ἀπαιτεῖσθαι τοῖς οὕτως ἐν ὑποψίᾳ μόνοις ἀπροσώποις προσέχεσθαι.

Calchedonenſis Canon XI.

OMNES pauperes, & qui auxilio indigent, cum examinatione, cum epiſtolis ſeu pacificis Eccleſiaſticis ſolis viam ingredi ſtatuimus, & non cum commendatitiis: quoniam literas commendatitias iis ſolis perſonis quæ ſunt ſuſpectæ, præberi oportet.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κγ'.

Ἦλθεν εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς ἁγίας συνόδου, ὡς κληρικοί τινες καὶ μοναζοντες μηδὲν ἐγκαλούμενοι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀκοινώνητοι γινόμενοι πρὸς αὐτόν, καταλαμβάνοντες τὴν βασιλεύουσαν Κωνσταντινούπολιν, ἐπὶ πολὺν ἐν αὐτῇ διατρίβουσιν, παραχαὶ ἐμποιοῦντες, καὶ θορυβοῦντες τὴν ἐκκλησίαν, διαβέποισι οἴκους ἀνατρέπουσιν. ὥρισε τοίνυν ἡ ἁγία σύνοδος, τοὺς τοιούτους ὑπομιμνήσκεσθαι μὲν πρότερον διὰ τοῦ ἐκδίκου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίας ἐκκλησίας, ὅτι ὀφείλουσιν ἐξελθεῖν τῆς βασιλευούσης πόλεως, εἰ δὲ τοῖς αὐτοῖς πράγμασιν ὑπομένοιεν ἀναισχυντοῦντες, καὶ ἄκοντας αὐτοὺς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκδίκου

PERVENIT ad aures ſanctæ ſynodi, quòd clerici quidam & monachi, quibus nihil à proprio Epiſcopo mandatum eſt, & ſunt etiam nonnunquam ab ipſo communione ſegregati, ad Imperialem Conſtantinopolis vrbem ſe conferunt, & in eâ diu morantur, turbas excitantes, & ſtatum Eccleſiaſticum perturbantes, aliquorum domos ſubuertunt. Statuit ergo ſancta ſynodus, vt ij priùs à ſanctiſſimæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ defenſore admoneantur, vt Imperiali vrbe excedant: Si autem in iiſdem negotiis impudenter perſeuerent, vt per proprium defenſorem eii-

ciantur, & in propria loca reuertantur.

Nicæni Canon XVI.

QVICVNQVE temerè & inconsideratè, nec Dei timorem præ oculis habentes, nec Ecclesiasticum canonem scientes, presbyteri, vel diaconi, vel quicunque omnino in canone recensentur, ab Ecclesiis secesserint, ij in aliena Ecclesia nullo modo recipi debent: sed omnino cogendi sunt in suas ipsorum parochias redire, vel si perseuerent, eos à communione separatos esse oportet. Sin autem etiam ausus fuerit quispiam eum qui ad alium pertinet surripere, & in Ecclesia ordinare, non consentiente proprio Episcopo, à quo recessit qui in canone censetur, irrita sit ordinatio.

Antiocheni Canon III.

SI quis presbyter, vel diaconus, vel quis omnino ex sacerdotali ordine, relictâ suâ parochiâ, in aliam abierit: deinde omnino commigrans, in alia parochia longo tempore versari conatur: ne ampliùs celebret, maximè si proprio vocanti Episcopo vt in suam parochiam redeat, exhortantique non pareat. Si autem in insolentia perseuerat, is omnino à sacro ministerio deponatur, vt nequaquam locum restitutionis inueniat. Si autem eum qui propter hanc causam depositus est, alius Episcopus receperit, ille quoque à communi synodo puniatur, vt qui ritus Ecclesiasticos dissoluat.

Sardicensis Canon XVI.

AETIVS Episcopus dixit: Non ignoratis cuiusmodi & quanta sit Thessalonicensium Metropolis. Sæpe itaque ad eam ex aliis prouinciis presbyteri & diaconi accedunt: & breuis temporis morâ non contenti permanent, & omne tempus illic agentes transigunt, vel vix tandem post plurimum tempus in suas Ecclesias reuerti coguntur. De iis ergo definiendum est. Osius Episcopus dixit: Ea decreta quæ de Episcopis constituta sunt, seruentur etiam in huiusmodi personis.

ἐκβάλλεσθαι, καὶ τοὺς ἰδίους καταλαμβάνειν τόπους.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ χωρὼν ις'.

ΟΣΟΙ ῥιψοκινδύνως, μήτε τὸ φόβον τοῦ θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, μήτε τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα εἰδότες, διὰ χωρήσουσι τὰς ἐκκλησίας, πρεσβύτεροι ἢ διάκονοι, ἢ ὅλως ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενοι, ὅτοι οὐδαμῶς δεκτοὶ ὀφείλουσιν εἶναι ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ πάσῃ μηχανῇ ἀναγκάζεσθαι αὐτοὺς ἐπανελθεῖν καὶ, διαστρέφειν εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας, ἢ βιαιμώτερος εἶναι, ἀκοινωνήτους εἶναι προσήκει. εἰ δὲ καὶ παλιμποδήσῃ τις ὑφαρπάσαι τινὰ τῶν ἑτέρου διάφερον, καὶ χειροτονῆσαι ἐν τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ, μὴ συγκαταθεμένου τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ᾧ ἀναχωρήσει ὁ ἐν τῷ κανόνι ἐξεταζόμενος, ἄκυρος ἔστω ἡ χειροτονία.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ χωρὼν γ'.

ΕΙ τις πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τῶν ἐν ἱερατικῷ τάγματος, καταλιπὼν τὸν ἑαυτοῦ παροικίαν, εἰς ἑτέραν ἔλθοι, ἔπειτα πολυτελῶς μετοικεῖν, διατείθοι ἐν ἀλλοτρίᾳ παροικίᾳ πλειῶνα ὅτι πολλοῦ χρόνου, μηκέτι λειτουργεῖν, εἰ καὶ μάλιστα καλοῖτο τοῦ ἐπισκόπου ἰδίου, καὶ ἐπανελθεῖν εἰς τὴν παροικίαν τὴν ἑαυτοῦ παραινοῦντι μὴ πειθαρχοῦντα, ἀλλὰ βιαιμώτερον τῇ ἀταξίᾳ, πολυτελῶς αὐτὸν καθαιρεῖσθαι τῆς λειτουργίας, ὡς μηκέτι χώραν ἀποκαταστάσεως ἔχειν. Εἰ δὲ καθαιρεθείη διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν δέχοιτο ἕτερος ἐπίσκοπος, καὶεῖνον βιαιμώτερον τυγχάνειν τοῦ κοινῆς συνόδου, ὡς παραλύοντα τοὺς νόμους τοὺς ἐκκλησιαστικούς.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ χωρὼν ις'.

ΑΕΤΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπεν· Οὐκ ἀγνοεῖτε οἵα καὶ πηλίκη τυγχάνει ἡ τῶν Θεσσαλονικέων μητρόπολις. πολλάκις γάρ τοι οἱ ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι παραγίνονται· καὶ οὐκ ἀρκούμενοι βραχείᾳ διαγωγῇ χρόνου ἐναπομένουσι, καὶ ἅπαντα τὸν χρόνον αὐτόθι ποιούμενοι διατελοῦσιν, ἢ μόλις ποτὲ μετὰ πλεῖστον χρόνον εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐπαρχίας ἐπανιέναι ἀναγκάζονται· περὶ τῶν τοιούτων οὖν ὁριστέον. Οσιος ἐπίσκοπος εἶπεν· οὗτοι οἱ ὅροι οἱ καὶ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων ὡρισμένοι φυλαττέσθωσαν, καὶ ὑπὸ τούτων τῶν προσώπων.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν μα'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἱερατικὸν, ἢ κληρικὸν ἄνευ κελεύσεως τοῦ ἐπισκόπου ἀποδημεῖν.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΑ'.

Περὶ χωρεπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων ἀγροικούντων, καὶ τῶν προσηκούσης αὐτοῖς ἱερουργίας.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ιγ'.

ΧΩΡΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ μὴ ἐξεῖναι πρεσβυτέρους, ἢ διακόνους χειροτονεῖν, ἀλλὰ μὲν μηδὲ πρεσβυτέρους πόλεως, χωρὶς τῶν ἐπιτραπῶσι παρὰ τοῦ ἐπισκόπου μετὰ γραμμάτων ἐν ἑκάστῃ παροικίᾳ.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ιγ'.

ΕΠΙΧΩΡΙΟΙ ἐπίσκοποι ἢ πρεσβύτεροι ἐν ᾧ κωμοπόλει τῆς πόλεως προσφέρειν οὐ δύνανται παρόντος ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου τῆς πόλεως, ὅτι μὲν ἄρτον διδόναι εἰς εὐχὴν, οὐδὲ ποτήριον. ἐὰν δὲ ἀπῶσι, καὶ εἰς εὐχὴν κληθῇ ὁ ἐπιχώριος μόνος, δίδωσιν. οἱ δὲ χωρεπίσκοποι εἰσὶ μὲν εἰς τύπον τῶν ἑβδομήκοντα, ὡς δὲ συλλειτουργοὶ ἕνεκα τοῦ σπουδαίου τοῦ εἰς τοὺς πένητας προσφέρουσι τιμώμενοι.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ζ'.

ΜΗΔΕΝΑ ἄνευ εἰρηνικῶν διέχειν τῶν ξένων· μηδὲ πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ταῖς χώραις κανονικὰς ἐπιστολὰς ἐπιδιδόναι, ἢ πρὸς μόνους τοὺς γείτονας ἐπισκόπους ἐπιστολὰς ἐκπέμπειν. τοὺς δὲ ἀνεπιλήπτους χωρεπισκόπους διδόναι εἰρηνικά.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ι'.

ΤΟΥΣ ἐν ταῖς χώραις ἢ κώμαις, ἢ τοὺς καλουμένους χωρεπισκόπους, εἰ καὶ χειροθεσίαν εἴληφότας ἐπισκόπων εἰλήφοτες, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, εἰδέναι τὰ ἑαυτῶν μέτρα, καὶ διοικεῖν τὰς ὑποκειμένας αὐτοῖς ἐκκλησίας, καὶ τῇ τούτων ἐφεῖσθαι φροντίδι καὶ οἰκονομίᾳ· κληρικοὺς δὲ διαγράφειν καὶ ὑπο-

Laodiceni Canon XLI.

QVOD non oportet eum qui eſt ſacratus, vel clericus, ſine iuſſu Epiſcopi peregrè proficiſci.

TITVLVS XXI.

De Chorepiſcopis & presbyteris qui in agris degunt, & ſacro miniſterio ipſis conueniente.

Ancyrani Canon XIII.

CHOREPISCOPIS non licere preſbyteros, vel diaconos ordinare, ſed neque vrbis preſbyteris, niſi cum literis ab Epiſcopo permiſſum fuerit, in vnaquaque parochia.

Neocæſarienſis Canon XIII.

EPISCOPI vel preſbyteri ruris non poſſunt in Eccleſia ciuitatis offerre præſente Epiſcopo, vel preſbyteris vrbis: neque panem dare precationis, neque calicem. Sin autem abſint, & ſolus ad precationem vocatus fuerit, dat. Chorepiſcopi autem ſunt quidem in figura ſeptuaginta: vt autem comminiſtri, propter ſtudium in pauperes, offerunt honorati.

Antiocheni Canon VII.

NVLLVS externus ſine pacificis ſuſcipiatur. Nec preſbyteri qui ſunt in pagis, dent canonicas epiſtolas, vel ad ſolos vicinos Epiſcopos epiſtolas emittant. Chorepiſcopi autem qui ſunt irreprehenſibiles, dent pacificas.

Eiuſdem Canon X.

QVI ſunt in vicis vel pagis, vel qui dicuntur Chorepiſcopi, etiamſi Epiſcopi ordinationem manuúmve impoſitionem acceperint, viſum eſt ſanctæ ſynodo, vt ſuum modum ſciant, & ſibi ſubiectas Eccleſias adminiſtrent, earúmque cura & ſollicitudine gerenda contenti ſint: conſtituant autem lectores, hypodiacо-

nos, & exorciſtas, & eorum promotionem ſufficere exiſtiment, nec preſbyterum, nec diaconum ordinare audeant, abſque vrbis Epiſcopo, cui ſubiicitur ipſe & regio. Si quis autem ea quæ definita ſunt, tranſgredi audeat, ipſe quoque deponatur ab eo honore quem habet: fiat autem Chorepiſcopus ab Epiſcopo ciuitatis cui ſubiicitur.

διακόνους καὶ ἐφορκιστάς, καὶ τῇ τούτων ἀρχεῖσθαι παραγωγῇ· μήτε δὲ πρεσβύτερον, μήτε δὲ διάκονον χειροτονεῖν τολμᾶν δίχα τοῦ ἐν τῇ πόλει ἐπισκόπου, ᾧ ὑποκειται αὐτός τε καὶ ἡ χώρα. Εἰ δὲ τολμήσειέ τις παραβαίνειν τὰ ὁρισθέντα, καθαιρεῖσθαι αὐτὸν καὶ ἧς μετέχει τιμῆς. χωρεπίσκοπον δὲ γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως ᾗ ὑποκειται.

TITVLVS XXII.

Oportere presbyteros atque omnes qui ſunt in clero Epiſcopis ſuis ſubiici, ac nihil præter ipſorum ſententiam obire, neque conuenticula aut molitiones contra ipſos agitare.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΒ'.

Περὶ τοῦ δεῖν τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ κλήρῳ τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν ὑποτάσσεσθαι, καὶ μηδὲν παρὰ γνώμην αὐτῶν ἐπιτελεῖν, μήτε φρατρίας καθ' αὐτῶν, ἢ κατασκευὰς ἀπεργάζεσθαι.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXIX.

RESBYTERI & diaconi, ſine ſententia Epiſcopi nihil proficiant: ipſe enim eſt, cuius fidei populus eſt creditus, & à quo pro animabus ratio exigetur.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λθ'.

Οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου μηδὲν ἐπιτελείτωσαν. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐμπεπιστευμένος τὸν λαὸν τοῦ κυρίου, καὶ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν αὐτῶν λόγον ἀπαιτηθησόμενος.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LV.

SI quis clericus Epiſcopum contumeliâ affecerit, deponatur: principi enim populi tui non maledices.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νε'.

Εἴ τις κληρικὸς ὑβρίσῃ τὸν ἐπίσκοπον, καθαιρείσθω. ἄρχοντα γὰρ τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXI.

SI quis preſbyter, contempto proprio Epiſcopo, ſeorſum collectas egerit, & altare alterum fixerit, Epiſcopo ſuo in religione ac iuſtitia nulla in re à ſe condemnato, deponatur vt ambitioſus: eſt enim tyrannus. Similiter & reliqui clerici, & quotquot ei acceſſerunt. Laïci autem ſegregentur. eáque poſt vnam alteramque ac tertiam Epiſcopi admonitionem fiant.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λα'.

Εἴ τις πρεσβύτερος καταφρονήσας τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου χωρὶς συναγάγῃ, καὶ θυσιαστήριον ἕτερον πήξῃ, μηδὲν κατεγνωκὼς τοῦ ἐπισκόπου ἐν εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ, καθαιρείσθω, ὡς φίλαρχος· τύραννος γάρ ἐστι. καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί, ὅσοι αὐτῷ προσῆνται. οἱ δὲ λαϊκοὶ ἀφορίζεσθωσαν. τοῦτο δὲ μίαν, ἢ δευτέραν, ἢ τρίτην τοῦ ἐπισκόπου παράκλησιν γινέσθω.

Antiocheni Concilij Canon V.

SI quis preſbyter, vel diaconus proprio contempto Epiſcopo, ab Eccleſia ſeipſum ſegregauerit, & priuatim congregationem fecerit, & altare erexerit, & Epiſcopo ac-

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν ε'.

Εἴ τις πρεσβύτερος ἢ διάκονος καταφρονήσας τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἀφώρισεν ἑαυτὸν τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἰδίαν συναγαγὼν, καὶ θυσιαστήριον ἔστησε, καὶ τοῦ ἐπισκόπου πρεσ-

καλυμένων ἀπειθοίη, καὶ μὴ βούλοιτο αὐτῷ πείθεσθαι, μηδὲ ὑπακούειν πρῶτον καὶ δεύτερον καλοῦντι, τοῦτον καθαιρεῖσθαι πάντελῶς, καὶ μηκέτι θεραπείας τυγχάνειν, μήτε δευτέραν λαμβάνειν τῆς ἑαυτοῦ τιμῆς. εἰ δὲ παραμένοι θορυβῶν καὶ ἀνατρέπων τὴν ἐκκλησιάν διὰ τῆς ἔξωθεν ἐξουσίας, ὡς σωφρονῆσαι αὐτὸν ἐπιτρέπεσθαι.

Ordinatio Canonum Ecclesiasticorum.

CLERICI ptochotrophiorum, monasteriorum, & templorum Martyrum, sub potestate Episcoporum, qui sunt in vnaquaque ciuitate, ex sanctorum Patrum traditione permaneant, & non per arrogantiam se à proprio Episcopo, imperium eius detrectantes subducant. Qui hanc autem constitutionem quocunque modo euertere ausi fuerint, nec suo Episcopo subiiciuntur; si sint quidem clerici, canonum pœnis subiiciantur: si autem monachi, vel laïci, sint excommunicati.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν ιη'.

Τὸ τῆς συνωμοσίας καὶ φατρείας ἔγκλημα καὶ παρὰ τοῖς ἔξω νόμων πάντη κεκώλυται, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ τοῦτο γίνεσθαι ἀπαγορεύειν πρέπει. Εἴ τινες οὖν κληρικοὶ ἢ μοναζοντες εὑρεθεῖεν ἢ συνομνύμενοι, ἢ φατριάζοντες, ἢ κατασκευὰς τυρβάζοντες ἐπισκόπους ἢ συγκλητικοῖς, ἢ συμμοναζοῦσιν, ἐκπίπτέτωσαν πάντη τοῦ οἰκείου βαθμοῦ.

Calchedonenſis Canon VIII.

CONIVRATIONIS vel ſodalitatis crimen ab externis etiam legibus eſt omnino prohibitum: multò magis hoc autem in Dei Eccleſia fieri prohibere oportet. Si qui ergo clerici vel monachi inuenti fuerint, vel coniurantes, vel ſodalitates facientes, vel inſidias ſtruentes ac molientes aduerſus Epiſcopos ac clericos, proprio gradu omnino excidant.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν νς'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ πρεσβύτερον πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἐπισκόπου εἰσιέναι καὶ καθίζεσθαι ἐν τῷ βήματι, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἐπισκόπου εἰσιέναι· πλὴν εἰ μὴ αἰωμαλοίη ἢ ἀποδημοίη ὁ ἐπίσκοπος.

Laodicenſi Canon LVI.

QVOD non oporteat preſbyterum ante Epiſcopi introitum ſacrum tribunal ingredi & ſedere in tribunali, ſed cum Epiſcopo ingredi, præterquam ſi Epiſcopus infirmitate detineatur, vel profectus ſit peregrè.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΓ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν διακόνους πρὸ τῶν ἐπισκόπων ἅπτεσθαι τῆς εὐχαριστίας· μήτε ὑπὸ πρεσβυτέροις ἐπιδίδόναι κοινωνίαν, μήτε μὴν ἐπὶ

TITVLVS XXIII.

Non oportere diaconos ante Epiſcopos Euchariſtiam attingere, neque presbyteris communionem impertire, neque inter presbyte-

ros ſedere, niſi ab iis permiſſum ſit : ipſos verò equales ex ſubiectis honorem habere.

πρεσβυτέρων, εἰ μὴ παρ' αὐτῶν ἐπιτραπῇ καθέζεσθαι· καὶ αὐτοὺς ἔχειν τιμὴν ἴσην ἐν τῷ ὑποκειμένων τιμῇ.

Niceni Concilij Canon XVIII.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν ιη'.

PERVENIT ad ſanctam ſynodum, quòd in nonnullis locis, & ciuitatibus diaconi dant preſbyteris Euchariſtiam, quod neque Canon, neque conſuetudo tradidit, vt qui offerendi poteſtatem non habent, iis qui offerunt, dent corpus Chriſti. Iam verò illud etiam cognitum eſt, quòd quidam ex diaconis etiam ante Epiſcopos Euchariſtiam attingunt. Hæc ergo omnia auferantur, & diaconi intra ſuas menſuras permaneant, ſcientes quòd ſunt quidem Epiſcopi miniſtri, preſbyteris verò minores. Accipiant autem ſuo ordine Euchariſtiam poſt preſbyteros, eis præbente Epiſcopo, vel preſbytero: ſed nec in medio quidem preſbyterorum liceat diaconis ſedere. Id fit enim præter canonem & ordinem. Si quis autem non vult obedire, etiam poſt has conſtitutiones, à diaconatu deſiſtat.

ΗΛΘΕΝ εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην σύνοδον, ὅτι ἔν τισι τόποις καὶ πόλεσι τοῖς πρεσβυτέροις τὴν εὐχαριστίαν οἱ διάκονοι διδόασιν· ὅπερ οὔτε ὁ κανὼν, οὔτε ἡ συνήθεια παρέδωκε, τοῖς ἐξουσίαν μὴ ἔχουσι προσφέρειν, τοῦτον τοῖς προσφέρουσι δίδοναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. καὶ ἐκεῖνο δὲ ἐγνωρίσθη, ὅτι ἤδη τινὲς τῶν διακόνων καὶ πρὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς εὐχαριστίας ἅπτονται. Ταῦτα οὖν πάντα περιαιρείσθω, καὶ ἐμμενέτωσαν οἱ διάκονοι ἐν τοῖς οἰκείοις μέτροις, εἰδότες ὅτι τοῦ μὲν ἐπισκόπου ὑπηρέται εἰσὶ, τῶν δὲ πρεσβυτέρων ἧττον τυγχάνουσι. λαμβανέτωσαν δὲ κατὰ τάξιν τὴν εὐχαριστίαν μετὰ τοὺς πρεσβυτέρους, ἢ τοῦ ἐπισκόπου διδόντος αὐτοῖς, ἢ τοῦ πρεσβυτέρου· ἀλλὰ μὴν καθῆσθαι ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἐξέστω τοῖς διακόνοις. παρὰ κανόνα γὰρ καὶ τὴν τάξιν ἐστὶ τὸ γινόμενον· εἰ δέ τις μὴ θέλοι πειθαρχεῖν καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς ὅρους, παυέσθω τῆς διακονίας.

Laodiceni Canon XX.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν κ'.

QVOD non oporteat diaconum coram preſbytero ſedere: ſed iuſſu preſbyteri ſedere: Similiter autem & diaconis honor habeatur à miniſtris & omnibus clericis.

ΟΤΙ οὐ δεῖ διάκονον ἐνώπιον τοῦ πρεσβυτέρου καθέζεσθαι· ἀλλὰ μετὰ κελεύσεως τοῦ πρεσβυτέρου καθέζεσθαι· ὁμοίως δὲ ἔχειν τιμὴν καὶ τοὺς διακόνους ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν καὶ πάντων τῶν κληρικῶν.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LVI.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νς'.

SI quis clericus preſbyterum vel diaconum iniuriâ affecerit, ſegregetur.

ΕΙ τις κληρικὸς ὑβρίσῃ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἀφοριζέσθω.

Neocæſarienſis Canon XV.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ιε'.

DIACONI ſeptem eſſe debent, ex canone, etiamſi ſit magna ciuitas: eius autem rei fidem faciet liber Actorum.

ΔΙΑΚΟΝΟΙ ἑπτὰ ὀφείλουσιν εἶναι κατὰ τὸν κανόνα, κἂν πόλις μεγάλη ᾖ ἡ πόλις. πιστωθήσεται δὲ ἀπὸ τῆς βίβλου τῶν πράξεων.

ΤΙΤΛΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΚΔ'.

Περὶ χροτονίας γυναικῶν, καὶ τῆς μὴ δεῖν χροτονεῖσθαι πρεσβυτίδας, μήτε εἰς θυσιαστήριον εἰσιέναι γυναῖκας.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ια'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δεῖν τὰς λεγομένας πρεσβυτίδας, ἢ τὰς προκαθημένας, ἐν ἐκκλησίᾳ καθίσαι.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μδ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ γυναῖκας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἰσιέναι.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ιε'.

ΔΙΑΚΟΝΟΝ μὴ χειροτονεῖν γυναῖκα πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα, καὶ ταύτην μετ' ἀκριβοῦς δοκιμασίας· εἰ δέ γε δεξαμένη τὴν χειροτονίαν, καὶ χρόνον τινὰ συμμείνασα τῇ λειτουργίᾳ, ἑαυτὴν ὁτῳδὴ γάμῳ, ὑβρίσασα τὴν τοῦ θεοῦ χάριν, τοιαύτη ἀναθεματιζέσθω μετὰ τοῦ αὐτῆ συναφθέντος.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κδ'.

ΧΗΡΑΝ πρὸ κατελεγέσθω εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν χηρῶν, τουτέστι πρὸ ἀφιερωμένου, ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἔκρινεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος χαμευνοῦντι προσβλέπ. ἀνδρὶ ὃ χηρεύσαντι οὐδεὶς ὑπέκειται νόμος, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ τοιούτου ὁ τοῦ δισγάμου ὑπεύθυνος. ἡ μέντοι χήρα ἑξηκοντούτις γεγενῆσα, ἐὰν βούληται πάλιν ἀνδρὶ συνοικεῖν, οὐ κατοκνήσει τῆς τοῦ ἀγαθοῦ κοινωνίας, ἕως ἂν τῷ πάθους τῆς ἀκαθαρσίας παύσηται. ἐὰν μέντοι πρὸ ἑξήκοντα ἐτῶν ἀριθμήσωμεν, ἡμέτερον ὁ ἔγκλημα, οὐ τῆς γυναικός.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μδ'.

Η δεξάμενος ἢ δῷ βίῳ συμπορευθεῖσα, δεκτὴ ὅτιν εἰς τὴν μετάνοιαν· εἰς δὲ τὴν προσφορὰν δεχθήσεται ἐβδόμῳ ἔτει, δηλονότι ἐν ἁγνείᾳ

TITVLVS XXIV.

De ordinatione mulierum, & iis quæ post ordinationem viris copulantur: & quòd non oporteat vetulas ordinari, neque sanctuarium ingredi mulieres.

Concilij Laodiceni Canon XI.

NON oportere eas quæ dicuntur seniores viduæ, vel præsidentes, in Ecclesia constitui.

Laodicæni Canon XLIV.

QVOD non oporteat ingredi mulieres ad altare.

Calchedonensis Canon XV.

DIACONISSAM non esse ordinandam mulierem ante annum quadragesimum, & eam cum accurata examinatione. Si autem postquam ordinatione susceptâ in ministerio aliquo tempore permansit, seipsam matrimonio tradiderit, Dei gratiæ iniuriam faciens, ea vnà cum illo qui ei coniunctus est, anathematizetur.

Sancti Basilij Canon XXIV.

VIDVAM quæ in viduarum numerum relata est, hoc est quæ ab Ecclesia in diaconatum susceptа est, censuit Apostolus nubentem esse despiciendam: viro autem viduo nulla est lex imposita, sed digamorum eis pœna sufficit. Porro vidua sexaginta annos nata, si rursus cum viro habitare voluerit boni communione non dignabitur, donec ab impuritatis perturbatione cessauerit. Sed si ante sexaginta annos eam in numerum retulerimus, nostra est, non mulieris culpa.

Eiusdem sancti Basilij Can. XLIV.

DIACONISSA, quæ vnà cum Græco fornicata est, ad pœnitentiam est admittenda, ad oblationem autem septimo anno admittetur, scilicet si in castitate vitam

agat. Græcus autem qui poſt fidem rurſus ad ſacrilegium accedit, ad vomitum reuertitur. Nos verò diaconiſſæ corpus vt conſecratum, eſſe in vſu carnali non ampliùs permittimus.

ζῶσα· ὁ δὲ μετὰ τὴν πίστιν ἕλλην πάλιν τῇ ἱερωσύλῃ προσιὼν, ὅτι τὸν ἴδιον ἔμετον ὑποστρέφει. ἡμεῖς δὲ τῆς Δεσπότου τὸ σῶμα ὡς καθιερωμένον οὐκέτι ὑποτιθέμεθα εἰς χρῆσιν σαρκικήν.

TITVLVS XXV.

De ordinationis modo, déque iis qui ordinari non debent, & de iis qui raptim ordinantur.

Concilij Calchedonenſis Canon VI.

NVLLVM abſolutè ordinari, nec preſbyterum, nec diaconum, nec omnino aliquem eorum qui ſunt in ordine Eccleſiaſtico, niſi ſpecialiter in Eccleſia ciuitatis, vel pagi, vel martyrio, vel monaſterio is qui ordinatur, deſignetur. Eos autem qui abſolutè ordinantur, decreuit ſancta ſynodus irritam ac inualidam habere eiuſmodi ordinationem, & manuum impoſitionem, & nuſquam exercere ac operari poſſe, ad eius qui ordinauit iniuriam.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΕ'.

Περὶ τόπου χειροτονίας, καὶ περὶ τῶν χειροτονεῖσθαι μὴ ὀφειλόντων, καὶ περὶ τῶν ἐν συναρπαγῇ χειροτονουμένων.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ς'.

ΜΗΔΕΝΑ ἁπολελυμένως χειροτονεῖσθαι, μὴ πρεσβύτερον, μὴ διάκονον, μηδὲ ὅλως τινὰ τῶν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ τάγματι· εἰ μὴ ἰδικῶς ἐν ἐκκλησίᾳ πόλεως, ἢ κώμης, ἢ μαρτυρίῳ, ἢ μοναστηρίῳ ὁ χειροτονούμενος, ὁρισθήσοιτο. Τοὺς δὲ ἁπολύτως χειροτονουμένους ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος, ἄκυρον ἔχειν τὴν τοιαύτην χειροτονίαν, ἤτοι χειροθεσίαν, καὶ μηδαμοῦ δύνασθαι ἐνεργεῖν ἐφ' ὕβρει τοῦ χειροτονήσαντος.

Neocæſarienſis Canon XI.

PRESBYTER ante triginta annos non ordinetur, etiamſi ſit valde dignus: ſed reſeruetur. Dominus enim Ieſus Chriſtus in trigeſimo anno baptizatus eſt, & cœpit docere.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ια'.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν μὴ χειροτονείσθω, ἐὰν καὶ πάνυ ᾖ ἄξιος· ἀλλὰ τηρείσθω. ὁ γὰρ κύριος ἐν τριακοστῷ ἔτει ἐβαπτίσθη, καὶ ἤρξατο διδάσκειν.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XVII.

QVI poſt baptiſmum duobus coniugiis fuerit implicitus, vel habuerit concubinam, non poteſt eſſe Epiſcopus, vel preſbyter, vel diaconus, vel omnino ex numero ſacerdotali.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιζ'.

ΟΣΟΙ γάμοις συμπλακεῖς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ παλλακὴν κτησάμενος, οὐ δύναται εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τῶν καταλόγου τῶν ἱερατικοῦ.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XVIII.

QVI viduam accepit, vel eiectam, vel meretricem, vel ſeruam, vel mimam ſeu ſcenicam, non poteſt eſſe preſbyter, vel Epiſcopus, vel diaconus, vel omnino ex numero ſacerdotali.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιη'.

ΟΣΟΙ χήραν λαμβάνουσι, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἑταίραν, ἢ οἰκέτην, ἢ τὴν ἐπὶ σκηνῆς, οὐ δύναται εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τῶν καταλόγου τῶν ἱερατικοῦ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιθ'.

Ὁ ἀδελφὰς ἀγαγόμενος δύο, ἢ ἀδελφιδοῦν, οὐ δυνατὸν εἰς κληρικός.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξα'.

Εἴ τις κατηγορία γένηται κατὰ πιστοῦ πορνείας, ἢ μοιχείας, ἢ ἄλλης τινὸς ἀπηγορευμένης πράξεως, καὶ ἐλεγχθῇ, εἰς κλῆρον μὴ προσαγέσθω.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξη'.

Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, δευτέραν χειροτονίαν ἐὰν δέξηται παρά τινος, καθαιρείσθω καὶ αὐτὸς καὶ ὁ χειροτονήσας αὐτόν, εἰ μὴ συμφήνῃ ὅτι παρὰ αἱρετικῶν ἔλαβε τὴν χειροτονίαν. περὶ γὰρ τοιούτων χειροτονηθέντας οὐδὲ κληρικοὺς εἶναι δυνατόν, οὔτε πιστούς.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν π'.

Εἴ τις δαίμονα ἔχει, κληρικὸς μὴ γινέσθω, μηδὲ μετὰ τῶν πιστῶν συνευχέσθω. καθαιρεθεὶς δέ, προσευχέσθω, καὶ ἐὰν ᾖ ἄξιος, γινέσθω.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν θ'.

Εἴ τινες ἀνεξετάστως προήχθησαν πρεσβύτεροι, εἶτα ἀναχρινόμενοι ὡμολόγησαν τὰ ἡμαρτημένα αὐτοῖς, καὶ ὁμολογησάντων αὐτῶν τοῖς κανόνα κινοῦντες οἱ ἀδέκτοι τοῖς τοιούτοις χεῖρας ἐπιτιθέασι, τούτους ὁ κανὼν οὐ προσίεται. Ὃ γὰρ ἀνεπίληπτον ἐπιδείκνυται ἡ καθολικὴ ἐκκλησία.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ι'.

Ὅσοι προσκλαίεσθαι τὴν ἀξιοπίστως ἐχόντων κτῆσιν ἀγνοοῦσι, ἢ καὶ προσδόντων τὴν προσκλαυσιμαῖαν, τοῦτο ὁ προσκρίνει ᾧ κανόνι ἐκκλησιαστικῷ· χωσθέντες γὰρ καθαιρεθήσονται.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν θ'.

Πρεσβύτερος, ἐὰν ᾖ προημαρτηκὼς σώματι, καὶ ὁμολογήσῃ ὅτι ἥμαρτε πρὸ τῆς χειροτονίας, μὴ προσφερέτω, μενέτω δὲ ἐν τοῖς λοιποῖς, διὰ τὸν ἄλλον εὐσχημοσύνην. τὰ γὰρ πολλὰ ἁμαρτήματα φασὶν οἱ πολλοὶ καὶ τὴν χειροτονίαν ἀφιέναι. ἐὰν δὲ αὐτὸς μὴ

Sanctorum Apostolorum Canon XIX.

QVI duas sorores duxit, vel fratris sororisve filiam, non potest esse clericus.

Sanctorum Apostolorum Canon LXI.

SI aduersus fidelem aliqua accusatio intendatur, vel fornicationis, vel adulterij, vel alicuius prohibitæ actionis, & conuictus fuerit, ad clerum ne prouehatur.

Sanctorum Apostolorum Canon LXVIII.

SI quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus secundam ordinationem ab alio susceperit, deponatur & ipse, & qui ordinauit, nisi vtique constiterit quòd ab hæreticis ordinationem habeat. Qui enim ab eis baptizati, vel ordinati sunt, vt fideles vel clerici sint, fieri non potest.

Sanctorum Apostolorum Canon LXXX.

SI quis dæmonem habeat ne fiat clericus: sed neque cum fidelibus precetur. Purgatus autem recipiatur, & si sit dignus, fiat.

Concilij Nicæni Canon IX.

SI qui citra examinationem promoti sunt presbyteri, vel examinati sua peccata confessi sunt, eisque confessis, præter canonem moti homines manus imposuerunt, eos canon non admittit. Quod est enim irreprehensibile defendit Ecclesia Catholica.

Eiusdem Concilij Canon X.

QVICVMQVE ex iis qui lapsi sunt, vel per ignorantiam, vel scientibus iis qui promouerunt, ordinati sunt, hoc Ecclesiastico canoni non præiudicat: ij enim cogniti deponuntur.

Neocæsariensis Canon IX.

SI presbyter, qui corpore priùs peccauerat, promotus fuerit, & si ante ordinationem peccasse confessus fuerit, ne offerat, manens in aliis, propter aliud eius bonæ vitæ studium. Reliqua enim peccata dicunt multi manuum impositione tolli. Quòd si ipse non

confiteatur, apertè autem convinci non potuerit, potestatis suæ iudicio relinquatur.

Eiusdem Concilij Canon X.

SIMILITER & diaconus, si in eidem peccatum inciderit, ministri ordinem habeat.

TITVLVS XXVI.

Cantores, lectores, ministros & exorcistas, neque dominica vasa attingere, neque orarium in sacro officio gestare. Item quòd cantores tantum & lectores potestatem habeant in Domino vxorem ducendi, non tamen cum hæreticis matrimonia contrahendi.

Laodicenī Concilij Canon XXI.

QVOD non oporteat ministros libertatem habere intrandi in diaconicum, & sacra vasa tangendi.

Eiusdem Canon XXII.

QVOD non oporteat ministrum ferre orarium, neque ostia relinquere.

Eiusdem Canon XXIII.

QVOD non oporteat lectores aut cantores orarium ferre, & sic legere vel canere.

Eiusdem Canon XXV.

QVOD non oporteat ministros panem dare, vel calicem benedicere.

Eiusdem Canon XXVI.

QVOD eos adiutare non oporteat qui ab Episcopis promoti non sunt, neque in Ecclesiis, neque in ædibus.

ὁμολογήσῃ, ἐλεγχθῆναι ὃ φανερὸς μὴ δυνηθῇ, ἐπ' αὐτῷ σκείνῳ ποιεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ι'.

ΟΜΟΙΩΣ ὁ διάκονος ἐὰν ἐφ' ἁμαρτήματι πεσεῖται, τὴν τοῦ ὑπηρέτου τάξιν ἐχέτω.

ΤΙΤΛΟΣ Κϛ'.

Περὶ τοῦ ψάλτας, καὶ ἀναγνώστας, καὶ θυρωρούς, καὶ ἐξορκιστὰς, μήτε διακονικῶν ἐφάπτεσθαι σκευῶν, μήτε ὠμοφόριον ἐν λειτουργίᾳ φορεῖν. καὶ περὶ τοῦ ψάλτας μόνον καὶ ἀναγνώστας ἔχειν ἐξουσίαν ἐν κυρίῳ γαμεῖν, μὴ μὴν τοῖς αἱρετικοῖς ἐπιγαμίας ποιεῖν.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν κα'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ὑπηρέτας ἄδειαν ἔχειν εἰσιέναι εἰς τὸ διακονικὸν, καὶ ἅπτεσθαι διακονικῶν σκευῶν.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κβ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ὑπηρέτην ὠμοφόριον φορεῖν, οὔτε τὰς θύρας καταλιμπάνειν.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κγ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἀναγνώστας ἢ ψάλτας ὠμοφόριον φορεῖν, καὶ οὕτως ἀναγινώσκειν ἢ ψάλλειν.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κε'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ὑπηρέτας ἄρτον διδόναι, οὔτε ποτήριον εὐλογεῖν.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κϛ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐφορκίζειν τοὺς μὴ προαχθέντας ὑποδιακόνους, μήτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, μήτε ἐν ταῖς οἰκίαις.

Τῆς αὐτῆς κανὼν μγ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ὑποπρέσβεις καὶ μὴ βεβαίως καταλιμπάνειν τὰς θύρας.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ιε'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δεῖν πλείω τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τοῦ ἐπὶ τοῦ ἀμβωνα ἀναβαινόντων, καὶ ἀπὸ διφθέρας ἀλλόντων, ἑτέρους πινὰς ψάλλειν ἐν ἐκκλησίᾳ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κς'.

ΤΩΝ εἰς κλῆρον προελθόντων ἀγάμους κελεύομεν βουλομένους γαμεῖν ἀναγνώστας καὶ ψάλτας μόνον.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν ιδ'.

ΕΠΕΙΔΗ ἔν τισιν ἐπαρχίαις συγκεχώρηται τοῖς ἀναγνώσταις καὶ ψάλταις γαμεῖν, ὥρισεν ἡ ἁγία σύνοδος, μὴ ἐξεῖναί τινι αὐτῶν ἑτεροδόξου γυναῖκα λαμβάνειν· τοὺς δὲ ἤδη ἐκ τοιούτων γάμων παιδοποιησαμένους, εἰ μὲν ἔφθασαν βαπτίσαι τὰ ἐξ ἑαυτῶν τεκνία καὶ τοῖς αἱρετικοῖς, προσοφείλειν αὐτὰ τῇ κανονικῇ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας· μὴ βαπτίσαντας δὲ μὴ δύνασθαι ἐπὶ βαπτίζειν αὐτὰ καὶ τοῖς αἱρετικοῖς. μήτε μὴν συναπτέιν τοὺς γάμους αἱρετικῷ, ἢ Ἰουδαίῳ, ἢ ἕλλησι, εἰ μὴ ἄρα ἐπαγγείλοιτο μεταπλάσεσθαι εἰς τὸ ὀρθόδοξον πίστιν τὸ συναπτόμενον τοῦ σώματος τῷ ὀρθοδόξῳ. εἰ δέ τις τοῦτο τὸ ὅρον παραβαίη τῆς ἁγίας συνόδου, κανονικῷ ὑποκείσθω ἐπιτιμίῳ.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν ι'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δεῖν τοὺς τῆς ἐκκλησίας* διαφόρους τοὺς γάμους κτίνασθαι συναπτέιν τὰ ἑαυτῶν τέκνα αἱρετικοῖς.

*al. διαφόρως

Τῆς αὐτῆς κανὼν λα'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ τοὺς πάσας αἱρετικοὺς ἐπιγαμίας ποιεῖν, ἢ δίδοναι υἱοὺς ἢ θυγατέρας, ἀλλὰ μᾶλλον λαμβάνειν, εἴγε ἐπαγγέλοιντο Χριστιανοὶ γενέσθαι.

Eiusdem Canon XLIII.

QVOD non oporteat ministros vel breui tempore fores relinquere.

Eiusdem Canon XV.

QVOD non oporteat, præter canonicos cantores qui sugestum ascendunt, & de codice canunt, alios canere in Ecclesia.

Sanctorum Apostolorum Canon XXVI.

EX iis qui non ducta vxore ad clerum promoti sunt, iubemus, si velint, vxorem ducere lectores & cantores solos.

Calchedonensis Canon XIV.

QVONIAM in nonnullis prouinciis concessum est lectoribus & cantoribus vxores ducere, decreuit sancta synodus nulli eorum licere diuersæ à recta opinionis vxorem ducere, eos autem qui ex eiusmodi matrimonio liberos susceperunt, si eos quidem baptizare apud hæreticos præuenerint, ad Catholicæ Ecclesiæ communionem adducere, si autem non baptizauerint, non posse eos apud hæreticos baptizare. Sed neque hæretico, vel pagano, vel Iudæo, matrimonio coniungere, nisi vtique persona quæ orthodoxæ coniungitur, se ad orthodoxam fidem conuertendam spondeat. Si quis autem hoc sanctæ synodi decretum transgressus fuerit, canonicis pœnis subiiciatur.

Laodiceni Canon X.

QVOD non oporteat eos qui sunt Ecclesiæ, indiscriminatim suos filios hæreticis matrimonio coniungere.

Eiusdem Canon XXXI.

QVOD non oporteat cum omnibus hæreticis matrimonium contrahere, vel dare filios, aut filias: sed magis accipere, si se Christianos futuros profiteantur.

Sancti Basilij Canon LIV.

LECTOR, si cum sua sponsa ante matrimonium commercium habuerit, postquam anno cessauerit, ad legendum recipietur, manens non vlteriùs promouendus: quòd si absque desponsatione furtim coierit, cessabit à ministerio. Idem & minister.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νδ'.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ εἰ τὴν ἑαυτοῦ μνηστὴν πρὸ γάμου συναλλάξῃ, ἑαυτὸν ἀργήσας, εἰς ὃ ἀναγνώσηται διορθώσεται, μᾶλλον ἀποσχόμενος· κλεψιγαμήσας δὲ αὖθις μυηστείας, παυθήσεται τῆς ὑπηρεσίας· ὁ δὲ αὖθις καὶ ὑπηρέτης.

TITVLVS XXVII.

Non oportere sacerdotem vxorem suam eiicere pietatis prætextu: neque verò cælibem post ordinationem vxorem superducere, præterquam si dum ordinaretur protestatus sit sibi opus esse ad nuptias accedere.

Sanctorum Apostolorum Canon V.

EPISCOPVS, vel presbyter, vel diaconus vxorem suam ne eiiciat religionis prætextu: sin autem eiecerit, segregetur: & si perseueret, deponatur.

Concilij Neocæsariensis Canon I.

PRESBYTER si vxorem duxerit, ordine suo moueatur. Si autem fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit, penitus extrudatur, & ad pœnitentiam deducatur.

Ancyrani Canon X.

QVICVMQVE diaconi constituti, in ipsa constitutione testificati sunt, & dixerunt oportere se vxores ducere, cùm non possint sic manere, ij si vxorem postea duxerint, sint in ministerio, eo quòd hoc sit illis ab Episcopo concessum. Si qui autem hoc silentio præterito, & in ordinatione vt ita manerent susceptí sunt, postea autem ad matrimonium venerunt, ij à diaconatu cessent.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΖ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἱερέα πρόφασιν εὐλαβείας γυναῖκα ἐκβάλλειν· μήτε δὲ μὴ χειροτονηθέντα τὸν ἄγαμον ἐπιγαμεῖν, πλὴν εἰ μὴ χειροτονούμενος δεῖν αὐτὸν πρὸς γάμον ἐλθεῖν προμαρτύρηται.

Τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ε'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα μὴ ἐκβαλλέτω προφάσει εὐλαβείας. ἐὰν δὲ ἐκβάλῃ, ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ καθαιρείσθω.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν α'.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ἐὰν γήμῃ, τῆς τάξεως αὐτὸν καταπίπτειν. ἐὰν δὲ πορνεύσῃ ἢ μοιχεύσῃ, ἐξωθεῖσθαι αὐτὸν τέλεον, καὶ ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς μετάνοιαν.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ι'.

ΔΙΑΚΟΝΟΙ ὅσοι καθίσαντο, πρὸ αὐτοῦ τοῦ καθίσαι εἰ ἐμαρτύρησαν καὶ ἔφασαν γαμεῖν, μὴ δυνάμενοι οὕτως μένειν, ὅτοι μετὰ ταῦτα γαμήσαντες, ἔστωσαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ· ἃ δὲ ὑπεραπέλυσαν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐπισκόπου. τοῦτο δὲ εἴ τινες σιωπήσαντες, καὶ καταδεξάμενοι ἐν τῇ χειροτονίᾳ μένειν ὅτως, μετὰ ταῦτα ἦλθον ὅτι γάμον, πεπαῦσθαι αὐτοὺς τῆς διακονίας.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἱερέα συνείσακτον ἔχειν, πλὴν τῆς ἀναγκαίας μὴ ἐμποιούντων ὑποψίαν προσώπων· μήτε εἰς δίγαμων παραγίνεσθαι γάμους, μήτε θεωρεῖν ἐν γάμοις ὀρχεῖν, μήτε ὅλως ἐν γάμοις Χριστιανοὺς.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν γ'.

ΑΠΗΓΟΡΕΥΣΕ καθόλου ἡ μεγάλη συνόδος, μήτε ἐπισκόπῳ, μήτε πρεσβυτέρῳ, μήτε διακόνῳ, μήτε ὅλως τῶν ἐν κλήρῳ ἑνὶ ὑπείναι * ἐπίσακτον γυναῖκα ἔχειν, πλὴν εἰ μὴ ἄρα μητέρα, ἢ ἀδελφὴν, ἢ θείαν, ἢ ἀμόνον προσώπα, ἃ τὰ τοιαῦτα παντὸς ὑποψίαν ἀποφεύγει.

* συνείσακτον

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ζ.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ εἰς γάμους δι-γαμούντος μὴ ἑστάτω. ἐπεὶ μετανοοῦντος αἰτοῦντος τὸν δίγαμον, πῶς ἔσται ὁ πρεσβύτερος ὁ ἀφ' ἑστιάσεως συγκαταπλεόμενος τοῖς γάμοις.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν νγ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ Χριστιανοὺς εἰς γάμους ἀπερχομένους βαλλίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι, ἀλλὰ σωφρόνως δεῖπνειν, ἢ ἀρίστᾳν, καθὼς πρέπει Χριστιανοῖς.

Τῆς αὐτῆς κανὼν νδ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἱερατικοὺς ἢ κληρικοὺς ἁπλῶς θεωρίας θεωρεῖν ἐν γάμοις, ἢ δείπνοις, ἀλλὰ πρὸ τοῦ εἰσέρχεσθαι θυμελικοὺς, ἐγείρεσθαι αὐτοὺς καὶ ἀναχωρεῖν ἐκεῖθεν.

TITVLVS XXVIII.

Non oportere ſacerdotem ſubintroductam habere, exceptis iis quæ nullam ſuſpicionem afferunt; neque ad bigamorum nuptias accedere, neque ſpectaculum in nuptiis videre, neque etiam in nuptiis Chriſtianos ſaltare.

Concilij Niceni Canon III.

VETVIT omnino magna ſynodus, ne liceat Epiſcopo, nec preſbytero, nec diacono, nec vlli penitus eorum qui ſunt in clero introductam habere mulierem, præterquam vtique matrem, vel ſororem, vel amitam, vel eas tantùm perſonas quæ omnem ſuſpicionem effugiunt.

Neocæſarienſis Canon VII.

PRESBYTER in nuptiis eius, qui duas vxores ducit, ſeu digamus efficitur, ne conuiuetur. Cùm enim requirat pœnitentiam digamus, quis erit preſbyter, qui eo quòd ſit conuiuio acceptus, nuptiis aſſentiatur.

Laodicenſi Canon LIII.

QVOD non oporteat Chriſtianos ad nuptias venientes plaudere, vel ſaltare: ſed modeſtè cœnare & prandere, vt decet Chriſtianos.

Eiuſdem Canon LIV.

QVOD non oporteat ſacerdotes, aut clericos in nuptiis, vel conuiuiis aliqua ſpectacula contemplari: ſed priuſquam ingrediantur thymelici, ſurgere & inde ſecedere.

TITVLVS XXIX.

Non oportere Episcopum, aut vno verbo clericum, vel laïcum à carnium esu & nuptiis in Domino celebrandis abhorrere, neque in eos qui his rectè vtuntur inuehi.

Sanctorum Apostolorum Canon LI.

SI quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex sacerdotali numero, à nuptiis & carnibus, non propter exercitationem, sed propter abominationem abstineat, oblitus quòd omnia valde bona, & quòd masculinum & femininum fecit Deus hominem; sed blasphemans calumnietur opificium: vel corrigatur, vel deponatur, & ex Ecclesia eiiciatur. Similiter & laïcus.

Eorundem Canon LIII.

SI quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, in festis diebus carnem & vinum non sumit abhorrens, & non propter exercitationem, deponatur, vt qui habeat inustam conscientiam propriam, & sit multis offensionis causa.

Eorundem Canon LXIII.

SI quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex sacerdotali catalogo comederit carnes in sanguine animæ ipsorum, vel quid à feris captum vel morticinum, deponatur: hoc enim lex prohibuit: si autem sit laïcus, à communione excluditor.

Concilij Ancyrani Canon XIV.

QVI in clero sunt presbyteros, vel diaconos à carnibus abstinentes, visum est eas attingere, & sic, si velint, ab eis abstinere. Si autem abominentur olera quæ cum carnibus apponuntur comedere, & canoni non cedant, ab ordine cessare.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΘ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον, ἢ κληρικὸν ὅλως, ἢ λαϊκὸν κρεοφαγίαν καὶ γάμων τελεῖν ἐν κυρίῳ βδελύττεσθαι, μήτε ἐπ' αὐτῶν μεταχειρίζεσθαι ὀρθῶς κατεπαίρεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν να'.

EI τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου, γάμου καὶ κρεῶν, οὐ δι' ἄσκησιν, ἀλλὰ διὰ βδελυγίαν ἀπέχεται, ἐπιλανθανόμενος ὅτι πάντα καλὰ λίαν, καὶ ὅτι ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ βλασφημῶν διαβάλλει τὸν δημιουργόν, ἢ διορθούσθω, ἢ καθαιρείσθω, καὶ τοῦ ἐκκλησίας ἀποβαλλέσθω· ὡσαύτως καὶ ὁ λαϊκός.

Τῶν αὐτῶν κανὼν νγ'.

EI τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἑορτῶν οὐ μεταλαμβάνῃ κρεῶν ἢ οἴνου, βδελυσσόμενος, καὶ οὐ δι' ἄσκησιν, καθαιρείσθω, ὡς κεκακωτηριασμένος τὴν ἰδίαν συνείδησιν, καὶ ἐπ' αἴτιος σκανδάλου πολλοῖς γενόμενος.

Τῶν αὐτῶν κανὼν ξγ'.

EI τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ, φάγῃ κρέα ἐν αἵματι ψυχῆς αὐτῶν, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαῖον, καθαιρείσθω· τοῦτο γὰρ ὁ νόμος ἀπεῖπεν· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, ἀφοριζέσθω.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ιδ'.

ΤΟΥΣ ἐν κλήρῳ πρεσβυτέρους, ἢ διακόνους ὄντας, καὶ ἐπιχωμένοις κρεσὶ, ἔδοξεν ἐφάπτεσθαι· καὶ ὅτως, εἰ βούλοιντο, κρατεῖν ἑαυτῶν. Εἰ δὲ βδελύσσοιντο ὡς μηδὲ τὰ μὴ κρεσὶ βαλλόμενα λάχανα ἐσθίειν, καὶ μὴ ὑπείκοιεν τῷ κανόνι, πεπαῦσθαι αὐτοὺς τῆς τάξεως.

Τοῦ

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν * ιβ'. * In libris editis xi.

ΕΚΕΙΝΟ γε μωρὸν δοκεῖ μοι καταφανὲς, τὸ εὔξασθαί τινα ὑείων μὴ ἅπτεσθαι κρεῶν. ὥστε καταξίωσον διδάσκειν αὐτοὺς τὴν ἀπαιδεύτων εὐχῶν καὶ ἐπαγγελιῶν ἀπέχεσθαι· τὴν μέντοι χρῆσιν ἀδιάφορον εἶναι συγχώρησον. Κτίσις γὰρ κτίσμα θεοῦ ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ὥστε ἡ εὐχὴ καταγέλαστος, οὐχ ἡ ἀποχὴ ἀναγκαία.

Sancti Basilij Canon * xii. * In libris editis xxviii.

ILLVD quidem mihi visum est ridiculum, vouere aliquem carnes suillas non tangere. Quamobrem dignare eos docere, vt ab ineptis votis, & promissis abstineant, vsum quidem esse indifferentem permitte. Nulla enim Dei creatura est reiicienda, quæ cum gratiarum actione accipitur. Quare votum est ridiculum, non abstinentia necessaria.

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ κανὼν β'.

ΕΙ τις ἐσθίοντα κρέα χωρὶς αἵματος καὶ εἰδωλοθύτου καὶ πνικτοῦ μετ' εὐλαβείας καὶ πίστεως κατακρίνοι, ὡς ἀφ' ὧν μεταλαμβάνει ἐλπίδα μὴ ἔχοντα σωτηρίας, ἀνάθεμα ἔστω.

Gangrensis Canon 11.

SI quis eum qui carnem, præter sanguinem & idolothytum, & suffocatum, cum pietate & fide comedit, condemnat, tanquam eo quòd ea vescatur, spem non habeat salutis, sit anathema.

Τῆς αὐτῆς κανὼν α'.

ΕΙ τις τὸν γάμον μέμφοιτο, καὶ τὴν καθεύδουσαν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, οὕσαν πιστὴν καὶ εὐλαβῆ βδελύσσοιτο ἢ μέμφοιτο, ὡς μὴ δυναμένην εἰς βασιλείαν εἰσελθεῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

Eiusdem Canon 1.

SI quis matrimonium vituperet, & eam quæ cum marito suo dormit, quæ est fidelis & religiosa, abhorreat & infimulet, tanquam quæ non possit regnum ingredi, sit anathema.

Τῆς αὐτῆς κανὼν δ'.

ΕΙ τις διαχρίνοιτο περὶ πρεσβυτέρου γαμικοῦ ὡς μὴ χρῆναι λειτουργοῦντος αὐτὸν προσφορᾶς μεταλαμβάνειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Eiusdem Canon IV.

SI quis de presbytero qui vxorem duxit, contendat, non oportere eo sacra celebrante, oblationi communicare, sit anathema.

Τῆς αὐτῆς κανὼν θ'.

ΕΙ τις παρθένοι ἢ ἐγκρατεύοιτο, ὡς βδελυκτῶν ὄντων τὸν γάμων διαχωρίσας, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν τῆς παρθενίας ὄνομα, ἀνάθεμα ἔστω.

Eiusdem Canon IX.

SI quis virgo sit, vel continens, à matrimonio tanquam abominando recedens, & non propter pulchrum virginitatis nomen, sit anathema.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ι'.

ΕΙ τις τῶν παρθενευόντων διὰ τὸν κύριον καταπαίζοιτο τῶν γαμησάντων, ἀνάθεμα ἔστω.

Eiusdem Canon X.

SI quis eorum qui sunt virgines propter Dominum, insultet in eos qui vxores duxerunt, sit anathema.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ιδ'.

ΕΙ τις γυνὴ καταλιμπάνοι τὸν ἄνδρα, καὶ ἀναχωρεῖν αὐτὴ ἐθέλοι, βδελυττομένη τὸν γάμον, ἀνάθεμα ἔστω.

Eiusdem Canon XIV.

SI qua mulier relinquit maritum, & vult recedere, matrimonium abhorrens, sit anathema.

TITVLVS XXX.

Non oportet Episcopum aut clericum omnino, aut laïcum in aleis & ebrietatibus & cauponis deprehendi : neque ad prandium inuitatum partes tollere, neque etiam eos qui fratres conuocant contemnere : neque ipsos imbecilles fratres irridere.

Sanctorum Apostolorum Canon XLII.

EPISCOPVS, vel presbyter, vel diaconus, aleis & ebrietatibus vacans, vel cesset, vel deponatur.

Eorundem Canon XLIII.

SVBDIACONVS, vel lector, vel cantor, similia faciens, vel cesset, vel segregetur. Itidem & laïcus.

Eorundem Canon LIV.

SI quis clericus in caupona comedens deprehensus fuerit, segregetur, præterquam si in publico diuersorio in via propter necessitatem diuerterit.

Laodicena Synodi Canon XXIV.

QVOD non oporteat sacro ministerio deditos, à presbytero vsque ad diaconum, & deinceps quemlibet Ecclesiastici ordinis, vsque ad ministros, vel lectores, vel cantores, vel exorcistas, vel ostiarios, & ex ordine continentium & monachorum, in cauponam ingredi.

Eiusdem Canon LV.

QVOD non oporteat sacerdotes, aut clericos, ex collatione conuiuia peragere : sed neque laïcos.

Eiusdem Canon XXVII.

QVOD non oporteat sacro ministerio deditos, vel clericos, vel laïcos ad agapas vocatos, partes

ΤΙΤΛΟΣ Λ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ὅλως, ἢ λαϊκὸν ἐν κύβοις ἢ μέθαις, ἢ καπηλείοις διείσκεσθαι· μήτε ἐπαίρειν τῶν μερῶν καλούμενον εἰς ἄριστον, μήτε πάλιν καταφρονεῖν τῶν συγκαλούντων ἀδελφούς· μήτε χλευάζειν ἀδελφοὺς ἀδυνάτους.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μϚ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον κύβοις σχολάζοντα ἢ μέθαις, ἢ παίεσθαι, ἢ καθαιρεῖσθαι.

Τῶν αὐτῶν κανὼν μγ'.

ΥΠΟΔΙΑΚΟΝΟΣ, ἢ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης ἢ ὅμοια ποιῶν, ἢ παιέσθω, ἢ καθαιρείσθω· ὡσαύτως καὶ λαϊκός.

Τῶν αὐτῶν κανὼν νδ'.

ΕΙ τις κληρικὸς ἐν καπηλείῳ φωραθείη ἐσθίων, ἀφοριζέσθω, πλὴν τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύοντος.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν κδ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἱερατικοὺς ἀπὸ πρεσβυτέρων ἕως διακόνων, καὶ ἑξῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, ὑποπρετῶν καὶ ἀναγνωστῶν, καὶ ψαλτῶν, καὶ ἐξορκιστῶν, καὶ θυρωρῶν, καὶ τῶν τάγματος τῶν ἀσκητῶν, εἰς καπηλεῖον εἰσιέναι.

Τῆς αὐτῆς κανὼν νε'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἱερατικοὺς, ἢ κληρικοὺς ἐκ συμβολῆς συμπόσια ποιεῖν, ἀλλ' οὐδὲ λαϊκούς.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κζ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἱερατικοὺς, ἢ κληρικοὺς, ἢ λαϊκοὺς καλουμένους εἰς ἀγάπην,

μέρη ἀίρῃ, ἀφ' ὧ μὴ ὕβρει τὸν ἔξω παροξύνε-σθαι τῇ ἐκκλησιαστικῇ.

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου ια'.

Εἴ τις καταφρονοίη τῶν ἐν πίστει ἀγάπας ποιούντων, καὶ διὰ τιμὴν τοῦ κυρίου συνκαλουμένων τοὺς ἀδελφούς, καὶ μὴ θέλοι κοινωνεῖν ἐν ταῖς κλήσεσι, διὰ τὸ ἐξουθενίζειν τὸ μυνόμενον, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κζ'.

Εἴ τις κληρικὸς κωφὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ χωλὸν, ἢ τὸν βάσις πεπληγμένον χλευάσῃ, ἀφορισθήτω· ὡσαύτως καὶ λαϊκός.

tollere, eo quòd ignominia inuratur ordini ſacerdotali.

Gangrenſis Canon XI.

SI quis contemnat eos, qui agapas ex fide faciunt, & propter Dei honorem fratres conuocant, & nolit vocationibus communicare, quòd id quod fit vilipendat, ſit anathema.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXVII.

SI quis clericus claudum, vel ſurdum, vel eum cui vitioſus eſt inceſſus, irriſerit, ſeparetur. Similiter & laïcus.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ κληρικὸν ὅλως, ἢ λαϊκὸν τὰς παραδοθείσας τῇ ἐκκλησίᾳ παραλύειν νηστείας, μήτε μνήμην ἁγίων, ἢ προσφορὰν ἄρτου ποιεῖν ἐν τεσσαρακοστῇ, πλὴν εἰ μὴ μόνον ἐν ταῖς κυριακαῖς καὶ τοῖς σάββασιν· μήτε γὰμους ἐπιτελεῖν ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ, καὶ γενέθλια.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξθ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑπογεώτης, ἢ ψάλτης τὸν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν μὴ νηστεύῃ, ἢ παρασκευήν, ἢ τετράδα, καθαιρείσθω· ἐκτὸς εἰ μὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζοιτο. εἰ δὲ λαϊκὸς ἦ, ἀφοριζέσθω.

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ κανὼν ιθ'.

Εἴ τις τῶν ἀσκούντων χωρὶς σωματικῆς ἀνάγκης ὑπερηφανεύοιτο, καὶ τὰς παραδεδομένας νηστείας εἰς τὸ κοινὸν, καὶ φυλαττομένας ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας παραλύοι, ἐπιτιμεσθήτω ἐν αὐτῷ τελείου λογισμοῦ, ἀνάθεμα ἔστω.

TITVLVS XXXI.

Non oportere Epiſcopum, aut presbyterum, aut clericum omnino, vel laïcum, tradita Eccleſia diſſoluere ieiunia: neque memoriam Sanctorum, aut panis oblationem facere in quadrageſima, præterquam Dominicis tantùm & ſabbatis: neque enim nuptias & natalitia in quadrageſima celebrare.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXIX.

SI quis Epiſcopus, vel preſbyter, aut diaconus, vel lector, vel cantor ſanctam Paſchæ quadrageſimam non ieiunat, vel quartum diem, vel paraſceuem, præterquam ſi propter imbecillitatem corporalem impediatur, deponatur. Si ſit autem laïcus, ſegregetur.

Concilij Gangrenſis Canon XIX.

SI quis eorum qui religionis exercitio ſtudent, abſque neceſſitate corporali ſe inſolenter gerat, & tradita ieiunia quæ communiter ſeruantur ab Eccleſia, diſſoluat, * perfecta in eo reſidente ratione, anathema ſit.

* *Si aliam lectionem ſequaris, quæ habet,* ἀπηνεγκωμένε ἐν αὐτῷ εἰκαίῳ λογισμοῦ, *ſic vertendum:* Illa improbante quę in eo eſt propria ratiocinatione.

Laodicenæ Synodi Canon XLIX.

QVOD non oporteat in quadrageſima panem offerre, niſi in ſabbato & Dominica ſolùm.

Eiuſdem Canon L.

QVOD non oporteat in quadrageſima poſtremæ ſeptimanæ quintâ feriâ ieiunium ſoluere, & totam quadrageſimam iniuria afficere: ſed omnem hanc hebdomadam ieiunare, atidis veſcentes.

Eiuſdem Canon LI.

QVOD non oporteat in quadrageſima Martyrum natales peragere: ſed ſanctorum Martyrum facere commemorationem in ſabbatis & Dominicis.

Eiuſdem Canon LII.

QVOD non oporteat in quadrageſima nuptias, vel natalitia celebrare.

Τῆς ἁγ Λαοδικείας κανὼν μθ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐν τεσσαρακοστῇ ἄρτον προσφέρειν, εἰ μὴ ἐν σαββάτῳ, ἢ κυριακῇ μόνον.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ν'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐν τεσσαρακοστῇ τὴν ὑστέραν ἑβδομάδα τοῦ πέμπτου λύειν, καὶ ὅλην τεσσαρακοστὴν ἀτιμάζειν, ἀλλὰ πάσην τὴν ἑβδομάδα νηστεύειν ξηροφαγοῦντας.

Τῆς αὐτῆς κανὼν να'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐν τεσσαρακοστῇ μαρτύρων γενέθλια ἐπιτελεῖν, ἀλλὰ τῶν ἁγίων μαρτύρων μνείαν ποιεῖν ἐν τοῖς σαββάτοις καὶ κυριακαῖς.

Τῆς αὐτῆς κανὼν νβ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐν τεσσαρακοστῇ γάμους ποιεῖν, ἢ γενέθλιον * ποιεῖν. * ἐπιτελεῖν.

TITVLVS XXXII.

De iis qui pietatis exercitationi indiſcretè vacant, ieiunántque Dominicis & ſabbatis: atque habitus & amictus gratia faſtum præ ſe ferunt, ac religionis prætextu à parentibus, aut liberis, aut cognatis ſegregantur, aut Sanctorum memorias Eccleſiaque conuentus repudiant.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXVI.

SI quis clericus inuentus fuerit die Dominico, aut ſabbato, vno ſolo dempto, ieiunare, ſeparetur.

Gangrenſis Canon XVIII.

SI quis propter eam quæ exiſtimatur, exercitationem, in Dominico ieiunet, ſit anathema.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΒ'.

Περὶ τῶν ἀσκουμένων ἀδιακρίτως, καὶ νηστευόντων κυριακὰς καὶ σάββατα· καὶ τυφουμένων ἐν περιβολαίου καὶ ἱματίου, καὶ σχήματος, καὶ προφάσει θεοσεβείας ἀπὸ γονέων, ἢ τέκνων, ἢ συζύγων χωριζομένων ἢ τὰς μνήμας τῶν ἁγίων, καὶ τὰς ἐν ἐκκλησίᾳ συναξεις παραιτουμένων.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξς'.

ΕΙ τις κληρικὸς εὑρεθείη, τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ νηστεύων, ἢ τὸ σάββατον, πλὴν τοῦ ἑνὸς μόνου, ἀφοριζέσθω.

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ κανὼν ιη'.

ΕΙ τις διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἐν τῇ κυριακῇ νηστεύῃ, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς αὐτῆς κθ'.

Εἴ τις δι' ὃ νομιζομένην ἄσκησιν παρεβολάμβανε χρῆται, καὶ ὡς ἐν τούτῳ θεοσεβείαν ἔχων, κατεμφίζοιτο τῶν μετ' εὐσεβείας τοὺς βρέφη φορεμάτων, καὶ τὴν δι' ἡμέρας καὶ ἐν συνηθείᾳ οὖσαν ἐσθῆτα καταγινώσκων, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιε'.

Εἴ τις καταλιμπάνει τὰ ἑαυτοῦ τέκνα, καὶ μὴ τρέφοι αὐτὰ εὐσεβείας χάριν, καὶ ὅσον ἐπ' αὐτῷ πρὸς θεοσέβειαν τὴν προσήκουσαν ἀγάγῃ, ἀλλὰ προφάσει τῆς ἀσκήσεως ἀμελεῖν, ἔστω ἀνάθεμα.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ις'.

Εἴ τινα τέκνα γονέων μάλιστα πιστῶν ἀναχωρήσῃ, προφάσει θεοσεβείας, καὶ μὴ τὴν κατήκουσαν ἀμοιβὴν τοῖς γονεῦσιν ἀπονέμει, προτιμῶν ὡς δηλονότι πρὸ αὐτῶν τὴν θεοσέβειαν, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ιζ'.

Εἴ τις γυναικὶ διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἀποκείροιτο τὴν κεφαλήν, ἣ ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς ὑπομνησιν τῆς ὑποταγῆς, ὡς ἂν παραλύουσα τὸ πρόσταγμα τῆς ὑποταγῆς, ἀνάθεμα ἔστω.

Einſdem Canon XII.

SI quis propter eam quæ exiſtimatur exercitationem, amiculo vtitur, & tanquam habens ex eo iuſtitiam, eos condemnet qui cum pietate beros ferunt, & alia communi & conſueta veſte vtuntur, ſit anathema.

Gangrenſis Canon XV.

SI quis ſuos liberos relinquit, nec eos alit, nec quantum in ſe eſt, ad conuenientem pietatem, religionémque adducit: ſed exercitationis prætextu negligit, ſit anathema.

Einſdem Canon XVI.

SI qui filij à parentibus maximè fidelibus, prætextu pietatis receſſerint, & parentibus quem par eſt honorem non tribuerint, apud eos ſcilicet præpoſita in Deum pietate, ſint anathema.

Einſdem Canon XVII.

SI qua mulier propter eam quæ exiſtimatur pietatem, tondeat comam, quam Deus ei dedit ad recordationem ſubiectionis, vt quæ ſubiectionis præceptum diſſoluat, ſit anathema.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΓ'.

Περὶ τοῦ δεῖν τοὺς ἀσκητὰς ὑποτετάχθαι τοῖς ἐπισκόποις, καὶ μήτε ἀφιέναι τοὺς τόπους ἐν οἷς ἀπετάξαντο, μήτε σωνιστᾶν μοναστήρια παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου μήτε ἤδη καθιερωθέντα κοινὰ πάλιν γίνεσθαι καταγώγια· μήτε δοῦλον ἐν κλήρῳ ἢ ἐν μοναστηρίῳ παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου δεσπότου παραδέχεσθαι.

TITVLVS XXXIII.

Oportere monachos ſubiectos eſſe Epiſcopis, neque loca in quibus collocati ſunt deſerere, neque monaſteria conſtituere præter ſententiam ſui Epiſcopi: neque verò conſecrata iam communia rurſus fieri diuerſoria: neque ſeruum in clerum aut monaſterium contra voluntatem proprij Domini recipi.

Concilij Chalcedonenſis Canon IV.

QVI verè & ſincerè monaſticam vitam aggrediuntur, digni conuenienti honore habeantur. Quoniam autem nonnulli monachico prætextu vtentes, & Eccleſias, & negotia ciuilia perturbant, temerè & citra vllam diſcriminis rationem, in vrbibus circumcurſantes, quinetiam monaſteria ſibi conſtituere ſtudentes, viſum eſt nullum vſquam ædificare nec conſtruere poſſe monaſterium, vel oratoriam domum præter ſententiam ipſius ciuitatis Epiſcopi: monachos autem qui ſunt in vnaquaque regione & ciuitate, Epiſcopo ſubiectos eſſe & quietem amplecti, & ſoli ieiunio & orationi vacare, in quibus ordinati ſunt locis, fortiter perſeuerantes, nec Eccleſiaſticis, nec ſecularibus negotiis ſe ingerere, vel communicare, propria relinquentes monaſteria, niſi quandoque propter neceſſariam cauſam à ciuitatis Epiſcopo eis permiſſum fuerit: nullum autem in monaſteriis ſeruum recipi, ad hoc vt fit monachus præter voluntatem ſui domini. Eum autem qui hanc noſtram definitionem tranſgreditur, definiuimus eſſe excommunicatum, ne nomen Dei blaſphemetur. Ciuitatis autem Epiſcopum oportet eam quam par eſt monaſteriorum curam gerere.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν δ'.

ΟΙ ἀληθῶς καὶ εἰλικρινῶς τὸν μονήρη μετιόντες βίον, τῆς παρεπομένης ἀξιοῦσθαι τιμῆς. ἐπειδή τινες τῷ μοναχικῷ κεχρημένοι σχήματι, τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ πολιτικὰ διαταράττουσι πράγματα, παρείποντες ἀδιαφόρως ἐν ταῖς πόλεσιν, οὐ μόνον δὲ καὶ μοναστήρια ἑαυτοῖς οἰκίζειν ὑποτιθέντες, ἔδοξε μηδένα μηδαμοῦ οἰκοδομεῖν, μηδὲ οἰκίζειν μοναστήριον ἢ οἶκτήριον οἶκον, παρὰ γνώμην τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου. τοὺς δὲ καθ' ἑκάστην πόλιν καὶ χώραν μοναζόντας ὑποτάσσεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τὴν ἡσυχίαν ἀσπάζεσθαι, καὶ πρόσκαιρον μὲν τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ, ἐν οἷς τόποις ἀπετάξαντο προκαρτερεῖν. μήτε δὲ ἐκκλησιαστικοῖς, μήτε βιωτικοῖς πράγμασιν ἐπιχειρεῖν πράττειν, ἢ ὑπηρετεῖν, καταλιμπάνοντας τὰ ἴδια μοναστήρια. Εἰ μή ποτε ἄρα ὑπὸ χρείαν διαγκαίαν ὑπὸ τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου. μηδένα δὲ προσδέχεσθαι ἐν τοῖς μοναστηρίοις δοῦλον ἐπὶ τῷ μονάσαι παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου δεσπότου. τὸν δὲ παραβαίνοντα τοῦτον ἡμῶν τὸν ὅρον ἀκοινώνητον εἶναι, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. τὸν μέντοι ἐπίσκοπον τῆς πόλεως χρὴ τὴν διοικουσαν παρ' αὐτοῦ ποιεῖσθαι τῶν μοναστηρίων.

TITVLVS XXXIV.

De monachis & monialibus profeſſionem religioſæ vitæ irritam facientibus.

Nicenæ Synodi Canon XII.

QVI autem à gratia quidem euocati, & primum ſuum ardorem oſtenderunt, & cingula depoſuerunt, poſtea autem vt canes ad ſuum vomitum reuerſi ſunt, vt nonnulli etiam pecuniam profunderent, & beneficiis militiam aſſequerentur, hi decem annis pro-

ΤΙΤΛΟΣ ΛΔ'.

Περὶ τῶν μοναχῶν καὶ μοναστριῶν ἀθετούντων τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ σχήματος.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν ιβ'.

ΟΙ δὲ προσκληθέντες μὲν ἀπὸ τῆς κλήσεως, καὶ τὴν πρώτην ὁρμὴν ἐνδειξάμενοι, καὶ ἀποθέμενοι τὰς ζώνας, μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὸν οἰκεῖον ἔμετον ὑποστρέψαντες ὡς κύνες, ὥς τινας καὶ δῶρα δοῦναι, καὶ βενεφικίοις κατορθῶσαι δι' ἀναστρατεύσεως, οὗτοι δέκα ἔτη ὑπο-

πτπλέτωσαν μὴ τὸν τῆς πίστεως ἀκροάσεως χρόνον· ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις πρέπει ἐξετάζειν τὴν προαίρεσιν, καὶ τὸ εἶδος τῆς μετανοίας. ὅσοι μὲν γὰρ καὶ φόβῳ καὶ δάκρυσι, καὶ ὑπομονῇ, καὶ ἀγαθοεργίαις τὸν ὑποκριτικὸν ἔργῳ, καὶ οὐ σχήματι ὑποδείκνυνται, οὗτοι πληρώσαντες τὸν χρόνον τὸν ὡρισμένον τῆς ἀκροάσεως, εἰκότως τῆς εὐχῆς κοινωνείτωσαν, μὴ τῆς ἐξεῖναι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ φιλανθρωπότερόν τι περὶ αὐτῶν βουλεύσασθαι. ὅσοι δὲ ἀδιαφόρως ἤνεγκαν, καὶ τὸ σχῆμα τῆς εἰσόδου εἰς τὸν ἐκκλησίαν ἔρχεσθαι αὐτοῖς ἠγήσαντο πρὸς τὸν ὑποκριτικὸν, ἐξάπαντος πληρούτωσαν τὸν χρόνον.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου ιθ'.

ΟΣΟΙ παρθενίαν ἐπαγγελλόμενοι, ἀθετοῦσι τὴν ἐπαγγελίαν, οὗτοι τὸν δισγάμων ὅρον ἐκπληρούτωσαν. Τὰς μέντοι συνερχομένας παρθένους ποιεῖν ὡς ἀδελφὰς ἐκωλύσαμεν.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου ις'.

ΠΑΡΘΕΝΟΝ ἀναθεῖσάν ἑαυτὴν τῷ θεῷ διαιτᾶσθαι, ὡσαύτως τῷ μοναχῷ, μὴ ἐξεῖναι γάμῳ συνοικεῖν. Εἰ δὲ γε εὑρεθεῖεν τοῦτο ποιοῦντες, ἔστωσαν ἀκοινώνητοι. ὀφείλομεν δὲ καὶ τῷ ἀναθεμένῳ τὴν ἐπ' αὐτοῖς φιλανθρωπίαν τοῦ τόπου ἐπίσκοπον.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν * β'.

* *In libris editis*, ιά.

ΠΕΡΙ τῶν ἐκπεσουσῶν παρθένων τῶν καθομολογησάντων κρεῖττον ἐν σεμνότητι βιοῦν, μετὰ δὲ εἶτα ἐκκοπτουσῶν τοῖς πάθεσι τῆς σαρκὸς ἀθετουσῶν τὰς ἑαυτῶν συνθήκας, οἱ μὲν πατέρες ἡμῶν ἁπαλῶς καὶ πράως συμπεριφερόμενοι ταῖς ἀσθενείαις τῶν καταλιθαζομένων, ἐνομοθέτησαν δεκταὶ εἶναι μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν, καθ' ὁμοιότητα τῶν δισγάμων διαταξάμενοι· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ· ἐπειδὴ τῇ τοῦ θεοῦ χάριτι προϊοῦσα ἡ ἐκκλησία κρατυτέρα γίνεται, καὶ πληθύνεται νῦν τὸ τάγμα τῶν παρθένων· προσέχειν ἀκριβῶς δεῖ τῷ κατ' ἔννοιαν φαινομένῳ πράγματι, καὶ τῇ τῆς γραφῆς διανοίᾳ, ἐν οἷς δυνατὸν ἐξευρεῖν ἀπὸ τοῦ ἀκολούθου. χηρεία γὰρ παρθενίας ἐλάττων· ὀφείλουν καὶ τῶν χηρῶν

sternantur supplices, etiam post triennij auditionis tempus: in his autem omnibus examinare conuenit consilium & speciem pœnitentiæ. Quicunque enim & metu, & lacrymis, & tolerantia, & bonis operibus, conuersionem & opere, & non habitu ostendunt, hi impleto auditionis tempore quod præfinitum est, meritò orationum communionem habeant, cum eo quòd etiam liceat Episcopo humanius aliquid de eis statuere. Quicunque autem non adeò grauiter tulerunt, nec multùm sua referre existimarunt, satisque esse putarunt in Ecclesias ingredi ad conuersionem, tempus omnino impleant.

Ancyranæ Synodi Canon XIX.

QVICVNQVE virginitatem profitentes professionem suam irritam reddunt, ij bigamorum definitionem impleant. Virgines quidem certè, quæ cum quibusdam tanquam sorores congrediuntur, prohibuimus.

Calchedonensis Canon XVI.

VIRGINEM quæ se Domino Deo dedicauit, similiter & monachum, non licere matrimonio coniungi. Sin autem hoc fecisse inuenti fuerint, sint excommunicati. Ostendendæ autem in eos humanitatis auctoritatem habere statuimus Episcopum eius loci.

Sancti Basilij Canon * II.

* *In libris editis*, XVIII.

DE lapsis virginibus quæ vitam in honestate Domino professæ sunt, deinde quoniam carnis perturbationibus subiectæ sunt, sua pacta conuenta infirmarunt, patres quidem clementer & leniter in eorum qui labuntur infirmitatem se gerentes, esse admittendas sanxerunt post annum, ad similitudinem digamorum. Mihi autem videtur, quòd quoniam Dei gratiâ procedens Ecclesia sit fortior, & ordo virginum nunc augetur, est adhibendus animus rei, quæ per intelligentiam cernitur, & sententiæ scripturæ quæ potest ex consequentia inueniri. Viduitas enim virginitate minor est. Ergo & viduarum

delictum à virginum delicto multò inferius eſt. Videamus ergo quid à Paulo ad Timotheum ſcriptum eſt: viduas iuniores deuita. Quando enim in Chriſto deliciatæ fuerint, volunt nubere, habentes iudicium quòd primam fidem irritam fecerunt. Si vidua itaque grauiſſimo iudicio ſubiecta eſt; vt quæ fidem in Chriſtum irritam fecerit, quid de virgine putandum eſt, quæ eſt ſponſa Chriſti, & ſacrum vas Domino dedicatum? Magnum quidem eſt peccatum, ancillam quoque quæ clandeſtinis matrimoniis ſe dedit, ſtupri domum implere, & poſſeſſorem per malam vitam iniuria afficere: ſed multò eſt grauius ſponſam fieri adulteram, & vnione eum ſponſo ignominia & dedecore affecta, ſe incompetentibus voluptatibus tradere. Vidua itaque vt corrupta ancilla condemnatur. Virgo verò adulteræ iudicio ſubiicitur, ſicut eum qui cum aliena muliere cohabitat, adulterum nominamus, non eum priùs ad communionem admittentes, quàm à peccato ceſſauerit, ita videlicet & in eo qui virginem habet afficiemur. Illud autem nobis nunc confiteri eſt neceſſarium, quòd virgo nominatur quæ ſe ſua ſponte Domino obtulit, & matrimonio renuntiauit, & vitam in ſanctificatione prætulit. Profeſſiones autem ab eo tempore iudicamus, quo ætas rationis complementum habuerit. Non enim pueriles voces omnino in his eſſe ratas exiſtimare oportet: ſed eam quæ ſupra ſedecim vel ſeptemdecim annos nata fuerit, rationiſque compos, & diu examinata probatáque perſeuerauerit, & vt admittatur precibus contendat, tum oportet in ſacrarum virginum catalogum referri, eiúſque confeſſionem comprobare, & illius infirmationem inexorabiliter punire. Multas enim parentes & fratres offerunt, & quidam eorum qui eas cognatione attingunt, ante ætatem non ex ſe ipſis ad cœlibatum incitatas, ſed ſæculare quippiam procurantes, quas non facilè admittere oportet donec apertè ſuam ſententiam perſcrutati fuerimus.

ἁμάρτημα πολλῷ δεύτερον ὂν τῆς τῶν παρθένων. ἴδωμεν τοίνυν τί γέγραπται Τιμοθέῳ περὶ τῆς χήρας τοῦ Παύλου· νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ. ὅταν γὰρ καταστριηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. Εἰ τοίνυν χήρα κρίματι ὑποκειται βαρυτάτῳ, ὡς τὴν εἰς Χριστὸν ἀθετήσασα πίστιν· τί χρὴ λογίζεσθαι περὶ τῆς παρθένου, ἥτις νύμφη ἐστὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ σκεῦος ἱερὸν ἀναπεφὴν τοῦ δεσπότου; μέγα γὰρ ἁμάρτημα καὶ δούλῃ λαθραίοις γάμοις ἑαυτὴν ἐκδιδοῦσαν, φθορέας ἀναπλήσαι τὸν οἶκον, καὶ καθυβρίζειν αὐτὸ τὸν πατρῷον βίον τε κεκτημένον. πολλῷ δὲ δήπου χαλεπώτερον τὴν νύμφιον μοιχαλίδα γενέσθαι, καὶ τὸν τοῦ νυμφίου ἔρωτα ἀτιμάσαντα, ἡδοναῖς ἀκολάστοις ἑαυτὴν ἐκδοῦναι. Οὕτω μὴ μὲν χήρα ὡς βουλῇ διεφθαρμένη καταδικάζεται· ἡ δὲ παρθένος τοῦ κρίματι τῆς μοιχαλίδος ὑποκειται· ὥσπερ οὖν τὴν ἀλλοτρίᾳ γυναικὶ συνόντα μοιχὸν ὀνομάζομεν, οὐ πρότερον παραδεξάμενοι εἰς κοινωνίαν πρὶν ἢ παύσασθαι τῆς ἁμαρτίας· οὕτω δηλονότι καὶ περὶ τοῦ τὴν τοῦ παρθένον ἔχοντος διατεθησόμεθα. ἐκεῖνο δὲ νῦν προσδομολογεῖσθαι ἡμῖν ἀναγκαῖον, ὅτι παρθένος ὀνομάζεται, ἡ ἑκουσίως ἑαυτὴν προσαγαγοῦσα τῷ κυρίῳ, καὶ ἀποταξαμένη τῷ γάμῳ, καὶ τὸν ἁγιασμῷ βίον προτιμήσασα. Τὰς δὲ ὁμολογίας τότε ἐγκρίνομεν, ἀφ' οὗπερ ἂν ἡ ἡλικία τὴν τοῦ λόγου συμπλήρωσιν ἔχῃ. οὐ γὰρ τὰς παιδικὰς φωνὰς πάντως κυρίας ἐπὶ τῶν τοιούτων εἶναι προσήκειν, ἀλλὰ τὴν ὑπὲρ τὰ δεκαέξ ἢ δεκαεπτὰ γεγονυίαν ἔτη κυρίαν οὖσαν τῶν λογισμῶν, ἀκριβεῖσθαι ὀφείλειν, εἶτα παραμεῖναι, καὶ προσδοκᾶν ἐφ' ἱκανοῖς προσὼ προσδιορίζειν, τότε ἐγκαταλέγεσθαι χρὴ τοῖς παρθένοις, καὶ τὴν ὁμολογίαν τῆς τοιαύτης κυρίαν, καὶ τὴν ἀθέτησιν αὐτῆς ἀπράγητον κολάζειν. πολλοὶ γὰρ γονεῖς προσάγουσι, καὶ ἀδελφοὶ, καὶ τῶν προσηκόντων τινὲς, πρὸ τῆς ἡλικίας, οὐκ οἰκοθεν ὁρμηθέντες πρὸς ἀγαμίαν, ἀλλά τι βιωτικὸν ἑαυτοῖς διοικουμένας, ἃς οὐ ῥᾳδίως προσδέχεσθαι δεῖ, ἕως ἂν φανερῶς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐρευνήσωμεν γνώμην.

Tof

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν γ'.

ΑΝΔΡΩΝ δὲ ὁμολογίας οὐκ ἔγνωμεν, πλὴν εἰ μή τινες ἑαυτοὺς τῷ τάγματι τῶν μοναζόντων ἐγκατατεθείκασιν· οἱ καὶ δοκοῦσι τὸν ἀγαμίαν πλὴν καὶ ἐπ' ἐκείνοις τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς ἐρωτᾶσθαι αὐτοὺς καὶ λαμβάνειν τὴν περὶ αὐτῶν ὁμολογίαν σαφῆ, οὕτω δὴ μεταπίπτειν πρὸς τὸν φιλόσαρκον καὶ ἡδονικὸν βίον, ὑπάγειν αὐτοὺς τῷ τῶν πορνευόντων κανονισμῷ.

Eiuſdem Canon * III. *XIX.

VIRORVM autem profeſſiones non nouimus, præterquam ſi qui ſeipſos monachorum ordini adiudicarint: qui tacitè videntur cœlibatum admittere. Sed in illis quoque illud exiſtimo præcedere oportere, vt ipſi interrogentur, & euidens ipſorum accipiatur profeſſio, vt poſtquam ſe ad libidinoſam & voluptariam vitam conuerterint, eorum qui fornicantur punitioni ſubiiciantur.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ξ'.

ΗΤὴν παρθενίαν ὁμολογήσασαν, καὶ ἐκπεσοῦσαν τῆς ἐπαγγελίας, τὸν χρόνον τῆς ὑπὲρ τῆς μοιχείας ἁμαρτήματος ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ καθ' ἑαυτὴν ζωῆς πληρώσει. Ὁ αὐτὸς καὶ ὑπὲρ τῶν βίον μοναζόντων ἐπαγγελλομένων καὶ ἐκπιπτόντων.

Eiuſdem Canon LX.

QVÆ virginitatem profeſſa à voto ſuo ac profeſſione lapſa eſt, peccati adulterij tempus in ſuæ vitæ diſpenſatione complebit. Idem & in iis qui vitam monaſticam profitentur & labuntur.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΕ'.

Περὶ κατηχουμένων παραπεσόντων, καὶ τῶν πρὸ κατηχήσεως τὰς ἑαυτῶν προθέσεις παραβαινόντων.

TITVLVS XXXV.

De catechumenis lapſis, & de iis qui ante inſtructionem propoſitum irritum faciunt.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν ιδ'.

Concilij Nicani Canon XIV.

ΠΕΡΙ τῶν παραπεσόντων κατηχουμένων ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ μεγάλῃ συνόδῳ, ὥστε τριῶν ἐτῶν αὐτοὺς ἀκροατὰς μόνον, μετὰ ταῦτα δὲ γενέσθαι μετὰ τῶν κατηχουμένων.

DE catechumenis, qui lapſi ſunt, viſum eſt ſanctæ & magnæ ſynodo, vt ij tribus annis tantùm audientes, poſtea orent cum catechumenis.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ε'.

Neocæſarienſis Canon V.

ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΟΣ ἐὰν εἰσπορευόμενος εἰς κυριακὸν ἐν τῇ τῶν κατηχουμένων τάξει στῇ, εἶτα δὲ φανῇ ἁμαρτάνων, ἐὰν μὲν γόνυ κλίνων, ἀκροάσθω μηκέτι ἁμαρτάνων· ἐὰν δὲ καὶ ἀκροώμενος ἐπὶ ἁμαρτάνῃ, ἐξωθείσθω.

CATECHVMENVS ſi in dominicum ingrediens, in catechumenorum ordine ſteterit, is autem peccat: ſi genu quidem flectens, audiat, non ampliùs peccans. Sin autem etiam audiens adhuc peccet, extrudatur.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν δ'.

Sancti Baſilij Canon * IV. *XX.

ΟΣΑΙ γυναῖκες ἐν αἱρέσει οὖσαι πρὸ γενίδου ὡμολόγησαν, εἶτα μετὰ ταῦτα γάμον ᾑρέσαντο, οὐχ ἡγοῦμαι χρῆναι καταδικάζειν αὐτάς· ὅσα γὰρ ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν

QVÆCVNQVE mulieres cùm eſſent hæreticæ, virginitatem profeſſæ ſunt, deinde poſtea matrimonium maluerunt, non exiſtimo eas oportere condemnari. quæcunque enim dicit lex, iis dicit qui

ſunt in lege. Quæcunque autem iugum Chriſti nondum ſubierunt, ea nec Domini leges norunt. Quare ſunt ab Eccleſia cum omnibus ſuſcipiendæ, & propter hoc habent remiſſionem ex fide in Chriſtum, & omnino quæ in catechumenica, ſeu quæ initiatur vita, fiunt, in iudicium non vocantur. Clarum eſt autem quòd eas Eccleſia non ſine baptiſmo recipit. Quare generationis priuilegia ſunt in ipſis neceſſaria.

τῷ νόμῳ λαλεῖ· οἱ γὰρ μήπω ὑποτελθόσαι τῷ ζυγῷ τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ τὰ νομοθετήματα ἔγνωσαν τοῦ δεσπότου. ὅσαι δικαιοῦνται τῇ ἐκκλησίᾳ μὴ πιστεύσασαι, καὶ τοῦτο ὅτι τούτοις ἄφεσιν ἔχουσιν ἐκ τῆς πίστεως τῆς εἰς Χριστόν· καὶ καθόλου τὰ ἐν τῷ κατηχουμένῳ βίῳ γινόμενα εἰς κρίσιν οὐκ ἄγεται. Ταῦτας γὰ δηλονότι αὐτὰ βαπτίσματος ἡ ἐκκλησία οὐ παραδέχεται· ὅσαι ἀναγκαῖόν ἐστι τούτοις τὰ προσόντα τῆς γενέσεως.

TITVLVS XXXVI.

Non oportere recèns illuminatos ſtatim ad ſacerdotium prouehi, & an oporteat catechumenam prægnantem illuminari: & quòd oporteat eos qui in morbo illuminantur fidem ediſcere poſt illuminationem. Item de fide orthodoxa, quam ediſcere neceſſe eſt eum qui illuminatur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXX.

QVI ex gentilibus acceſſerit & baptizatus fuerit, vel ex improba viuendi ratione, non æquum eſt protinus Epiſcopum fieri. Iniquum eſt enim, vt qui ſui nondum experientiam oſtenderit, ſit aliorum magiſter, niſi fortè hoc diuina gratia fiat.

Nicæna Synodi Canon II.

QVONIAM multa, vel neceſſitate, vel vrgentibus alioqui hominibus, præter canonem Eccleſiaſticum facta ſunt, vt homines qui è vita gentili ad fidem nuper acceſſerunt, & exiguo tempore catechumeni, id eſt iniciati fuerunt, ſtatim ad lauacrum ſpirituale deducant, & ſimul ac baptizati fuerint ad Epiſcopatum vel preſbyteratum proueheant, rectè habere vi-

ΤΙΤΛΟΣ Λς'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν αὖτι φωτισθέντας βιάιως εἰς ἱεροσυνίαν προάγεσθαι· καὶ εἰ δεῖ κατηχουμένην φοροῦσαν φωτίζεσθαι· καὶ ὅτι δεῖ τοὺς ἐν νόσῳ φωτιζομένους τὴν πίστιν ἐκμανθάνειν μετὰ τὸ φώτισμα. καὶ περὶ πίστεως ὀρθοδόξου ἣν ἐκμανθάνειν ἀνάγκη τὸν φωτιζόμενον.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν π'.

ΤΟΝ ἐξ ἐθνῶν προσελθόντα καὶ βαπτισθέντα, ἢ ἐκ φαύλης ἀγωγῆς, οὐ δίκαιον ἐστὶ παραυτίκα προχείρισθαι ἐπίσκοπον. ἄδικον γὰρ τὸν μήπω πεῖραν ἑαυτοῦ δεδωκότα ἑτέρων εἶναι διδάσκαλον. Εἰ μήτι ἄρα χάρις θεία τοῦτο γένοιτο.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν β'.

ΕΠΕΙΔΗ πολλά ἐστι παρὰ ἀνάγκης, ἢ ἄλλως ἐπειγομένων τῶν ἀνθρώπων ἐγένετο παρὰ τὸν κανόνα τὸν ἐκκλησιαστικόν, ὥστε ἀνθρώπους ἀπὸ ἐθνικοῦ βίου ἄρτι προσελθόντας τῇ πίστει, καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ κατηχηθέντας, βιάιως ὅτι τὸ πνευματικὸν λουτρὸν ἀνάγειν, καὶ ἅμα τῷ βαπτισθῆναι προάγειν εἰς ἐπισκοπὴν, ἢ εἰς πρεσβυτέριον, καλῶς ἔχειν ἔδο-

ξε τῦ λοιποῦ μηδὲν τοιοῦτο γίνεσθαι. χρὴ γὰρ καὶ χρόνου δεῖ τῷ κατηχουμένῳ, καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα δοκιμασίας πλείονος. σαφὲς γὰρ τὸ Ἀποστολικὸν γράμμα λέγον· μὴ νεόφυτον· ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τῦ διαβόλου. Εἰ δ' προϊόντος τῦ χρόνου ψυχικόν τι ἁμάρτημα εὑρεθείη περὶ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐλέγχοιτο ὑπὸ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων, παυέσθω ὁ τοιοῦτος τῦ κλήρου. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν, ὡς ἐναντία τῇ μεγάλῃ συνόδῳ φρονεύμενος, αὐτὸς κινδυνεύσῃ * καὶ τῦ κλήρου τῦ ἰδίου.

* ἴσως πρὸς τὸν κλῆρον

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ς'.

ΠΕΡΙ κυοφορούσης, ὅτι δεῖ φωτίζεσθαι ὁπότε βούλεται· οὐ γὰρ ἐν τούτῳ κοινωνεῖ ἡ τίκτουσα τῷ τικτομένῳ, ἀλλ' ὅ ἐκείνου τινὶ ἰδίᾳ προαίρεσιν τινὶ ὅτι τῇ μετανοίᾳ, ἤτοι ὁμολογίᾳ δείκνυσθαι.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ιβ'.

ΕΑΝ ἐν νόσῳ τις φωτισθῇ, εἰς πρεσβύτερον ἄγεσθαι οὐ δύναται. οὐκ ἐκ προαιρέσεως γὰρ ἡ πίστις αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης· Εἰ μὴ τάχα διὰ τινὰ μετ' ταῦτα αὐτοῦ σπουδὴν καὶ πίστιν, καὶ διὰ σπάνιν ἀνδρῶν.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν γ'.

ΠΕΡΙ τῦ μὴ δεῖν πρόσφατον φωτισθέντα προάγεσθαι ἐπὶ βαθμὸν ἱερατικόν.

Τῆς αὐτῆς κανὼν με'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ μετὰ δύο ἑβδομάδας τῦ παραδεχθῆναι δέχεσθαι εἰς τὸ φώτισμα.

Τῆς αὐτῆς κανὼν μς'.

ΟΤΙ δεῖ τοὺς φωτιζομένους τὴν πίστιν σημαθαίνειν, καὶ τῇ πέμπτῃ τῦ ἑβδομάδος ἀπαγγέλλειν τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ τοῖς πρεσβυτέροις.

Τῆς αὐτῆς κανὼν μζ'.

ΟΤΙ δεῖ τοὺς ἐν νόσῳ βαπτιζομένους τὸ φώτισμα, καὶ εἶτα διασάντας, σημαθαίνειν τὴν πίστιν, καὶ γινώσκειν τίνας θείας δωρεᾶς κατηξιώθησαν.

sum est, vt nihil deinceps tale fiat: Nam & catechumeno tempore opus est, & post baptismum probatione maiore. Apertum enim est scriptum Apostolicum quod dicit, non neophytum, ne inflatus in iudicium incidat & diaboli laqueum. Si autem procedente tempore animale aliquod peccatum circa personam inuentum fuerit, & à duobus vel tribus testibus conuincatur, cesset qui talis est à clero. Qui autem præter hæc facit, tanquam contraria statutis magni Concilij ausus, ipse de clericatu in periculum veniat.

Neocæsariensis Canon VI.

DE ea quæ vterum gerit, quòd eam oporteat illuminari quando velit: neque enim ea quæ parit, cum fœtu qui paritur, ea in re habet aliquid commune, quòd proprium vnius cuiusque institutum ac propositum in pœnitentia aut confessione ostendatur.

Neocæsariensis Canon XII.

SI quis ægrotans fuerit illuminatus, non potest in presbyterum euehi: fides enim eius non est ex instituto, sed ex necessitate: nisi fortè propter sequens studium & fidem eius, atque hominum raritatem.

Laodicenæ Canon III.

NON oportere eum qui recèns est illuminatus, in ordinem sacerdotalem promoueri.

Eiusdem Canon XLV.

QVOD non oporteat post duas hebdomadas quadragesimæ ad illuminationem admitti.

Eiusdem Canon XLVI.

QVOD oporteat eos qui illuminantur fidem discere, & quinta hebdomadis feria Episcopo renuntiare, vel presbyteris.

Eiusdem Canon XLVII.

QVOD oporteat eos qui in morbo baptismum accipiunt, deinde resurgunt, fidem edisce re, & nosse quo diuino munere digni habiti sunt.

Eiusdem Canon XLVIII.

QVOD oporteat, eos qui illuminantur poſt baptiſma inungi ſupercæleſti chriſmate, & eſſe regni Chriſti participes.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XLVII.

EPISCOPVS, vel preſbyter, eum qui verè habet baptiſmum ſi denuò baptizauerit, vel ſi eum qui ab impijs polluxus eſt non baptizauerit, deponatur, vt qui irrideat mortem & crucem Domini, & non diſcernat ſacerdotes à falſis ſacerdotibus.

Eorundem Canon XLIX.

SI quis Epiſcopus, vel preſbyter, iuxta vocem Domini non baptizauerit in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti: ſed in tres patres, vel tres filios, vel tres paracletos, ſit anathema.

Eorundem Canon L.

SI quis Epiſcopus, vel preſbyter non tria vnius myſterij baptiſmata perfecerit: ſed vnum baptiſmum qui datur in mortem Domini, deponatur. Non enim dixit Dominus, in mortem meam baptizate: ſed ambulantes docete omnes gentes, baptizantes ipſos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. * Diſcat autem omnis qui baptizatur, Patrem non fuiſſe crucifixum, nec generationem humanam ſuſtinuiſſe, neque verò Spiritum ſanctum hominem factum eſſe, neque paſſum, non enim incarnatus eſt: vnigenitus autem Filius liberauit mundum ab ira ipſi imminente: amore & beneuolentia qua homines proſequebatur factus eſt homo, formato ſibi per Virginem corpore. Sapientia enim ædificauit ſibi domum vt opifex, crucem verò ſuſtinuit volens, liberauit autem mundum ab ira quæ ipſi incumbebat, eos ſcilicet qui baptizantur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Qui autem non ita baptizant, vt ignorantes myſterium pietatis, deponantur.

Baptizamur igitur in nomine Patris, non vt qui homo factus eſt vel paſſus, in nomine verò Filij, vt

** Hæc poſtrema pars huius Canonis, & ſequens Canon integer non extant in libris editis. Codex tamen Seguierij vtrumque exhibet ſub diſtinctis titulis, codex verò Oxonienſis ſub vnico tit. nempe ſo vtex Iacobo Vſſerio Armachano colligitur in diſſertatione de Ignatij epiſtolis cap. 6. vbi & præſentis huius Ioan. Antioch. collectionis Canonum meminit. Porro doctrina quæ his duobus Canonibus continetur deſumpta videtur ex epiſt. ad Philippenſes, quæ B. Martyri Ignatio vulgò tribuitur.*

Τῆς αὐτῆς ρμθ'.

ΟΤΙ δεῖ τοὺς φωτιζομένους μετὰ τὸ βάπτισμα χρίεσθαι χρίσματι ἐπουρανίῳ, καὶ μετόχους εἶναι τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μζ'.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ἢ πρεσβύτερος ἢ κατ' ἀλήθειαν ἔχοντα βάπτισμα, ἐὰν ἄνωθεν βαπτίσῃ, ἢ μεμολυσμένον ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν ἐὰν μὴ βαπτίσῃ, καθαιρείσθω, ὡς γελῶν τὸν σταυρὸν, καὶ τὸν τοῦ κυρίου θάνατον, καὶ μὴ διακρίνων ἱερέας ψευδιερέων.

Τῶν αὐτῶν κανὼν μθ'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος κατὰ τὸ τοῦ κυρίου φωνὴν μὴ βαπτίσῃ εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἀλλ' εἰς τρεῖς πατέρας, ἢ τρεῖς υἱοὺς, ἢ εἰς τρεῖς παρακλήτους, * ἔστω ὑπὸ ἀνάθεμα. * παρειλ. Cod. Seguier.

Τῶν αὐτῶν κανὼν ν'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος μὴ τρία βαπτίσματα μιᾶς μυήσεως ἐπιτελέσῃ, ἀλλ' ἓν βάπτισμα εἰς τὸν θάνατον τοῦ κυρίου διδόντων, καθαιρείσθω. οὐ γὰρ εἶπεν ὁ κύριος * εἰμὶ, εἰς τὸν θάνατόν μου βαπτίσατε· ἀλλὰ πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. διδασκέσθω μὲν ὁ βαπτιζόμενος, ὅτι ὁ πατὴρ οὐκ ἐσταυρώθη, οὔτε πάθους ἀνθρώπου ὑπέμεινεν, οὔτε ὁ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἄνθρωπος ἐγένετο, ἀλλ' οὔτε τὸ πάθος ὑπέσχε· οὐ γὰρ ἐσαρκώθη. ἐλυτρώσατο δὲ τὸν κόσμον τῆς ἐπικειμένης ὀργῆς ὁ μονογενὴς υἱός· φίλανθρωπος γὰρ * φιλανθρωπίᾳ ἑαυτῷ ἐκ παρθένου σῶμα ἁρμοσάμενος. ἡ σοφία γὰρ ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, ὡς δημιουργός· σταυρὸν δὲ ὑπέμεινεν ἑκών· ἐρρύσατο δὲ τὸν κόσμον τῆς ἐπικειμένης ὀργῆς, a βαπτιζομένους εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. οἱ δὲ μὴ οὕτως βαπτίζοντες, ὡς ἀγνοοῦντες τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας, καθαιρείσθωσαν.

* C. Seg. & Oxon. ἐμοῦ,

* ἰσ. διὰ φιλανθρωπίαν

* Cod. Seguier. hæc παρενθετικῶς ſic exprimit.

* a Βαπτιζόμεθα οὖν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, οὐχ ὡς ἀνθρώπου γενομένου ἢ παθόντος· εἰς δὲ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ, ὡς

ἀποκτάντες ἡμῖνται, ὡς ἀνομίαντες φανεὶν, ὡς ἀποδιαγόντες ἢ ἀναιρέντες· εἰς τὸ ὄνομα ἢ τὸ ἅγιον πνεῦμα, ὡς ὁμοούσιον πατρὶ ἢ υἱῷ.

qui fubiit generationem, vt qui fuſtinuit crucem, vt qui mortuus eſt & reſurrexit: in nomine verò Spiritus ſancti, vt conſubſtantialis Patri & Filio.

Τῶν αὐτῶν κανὼν ια'.

Ὁ τὸν πατέρα φιπονθέναι λέγων, ἀσεβεῖ Ἰουδαίων βαρύτερον, μετὰ Χριστοῦ καὶ τὸν πατέρα σταυρώσας· ὁ δὲ τὸν υἱὸν ἀγνοούμενον τὸν μονογενῆ δι' ἡμᾶς σαρκωθῆναι, καὶ τὸν σταυρὸν ὑπομεῖναι, θεομάχος ἐστὶ, καὶ τῶν ἁγίων πολέμιος. ὁ δὲ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὀνομάζων πατέρα ἢ υἱὸν, ἀπαίδευτός ἐστι καὶ ἄφρων. ὁ μὲν γὰρ υἱὸς συνδημιουργὸς τῷ πατρὶ, καὶ συνέδριος, καὶ συνομοθέτης, καὶ κριτὴς, καὶ τῆς ἀναστάσεως αἴτιος· καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁμοούσιον. τρεῖς γὰρ ὑποστάσεις εἰσὶν ὁμοούσιοι τῇ θεότητι. ἐφ' ἡμῶν γὰρ Σίμων ὁ Μάγος ἐξηνδύξατο, σπάσας * τὸ ἄλαλον, πλανῶν καὶ ἄστατον, καὶ πονηρὸν εἰς ἑαυτὸν πνεῦμα, καὶ ἕνα φιλόνυμον εἰς φλυαρήσας τὸν θεόν· ποτὲ μὲν καὶ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ, ἐκ τινὼν ἡδονῶν ἀποσκόλας. ὑμεῖς οὖν, ὦ ποθητότατοι, εἰς ἕνα πατέρα καὶ υἱὸν ἅγιον πνεῦμα, πίστιν βαπτίζετε κατὰ τὸ τοῦ κυρίου νόμιμον, καὶ τινὼ ἡμετέραν εἰς πνεύματι διάταξιν.

* τῷ λαῷ, *Cod. Seguier.*

Eorundem Canon XI.

QVI dicit Patrem paſſum eſſe magis eſt impius quàm Iudæi, crucifigens etiam Patrem cum Chriſto: qui autem negat Filium vnigenitum propter nos incarnatum eſſe & crucem tuliſſe, contra Deum pugnat, & Sanctorum eſt hoſtis. Qui verò Spiritum ſanctum nominat Patrem aut Filium, imperitus eſt, & demens. Filius enim vnà cum Patre operatur, & ſedet, & loges fert, & iudicat, & reſurrectionis eſt author. Et Spiritus ſanctus eſt conſubſtantialis. Tres enim perſonæ ſunt conſubſtantiales diuinitati. Contra nos autem debacchatus eſt Simon Magus in ſeipſum trahens ſpiritum mutum, errantem, inſtabilem & malum, vt qui vnum Deum trinominem eſſe ineptè garriat, nonnunquam autem & generationem, & paſſionem Chriſti abſcindat. Vos igitur, ô dilectiſſimi, in vnum Patrem & Filium, & Spiritum ſanctum ter baptiſate, ſecundùm ſententiam Domini, & noſtram in ſpiritu ordinationem.

Τῆς ὡς Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ε'.

ΠΕΡΙ τοῦ τόμου τῶν δυτικῶν· καὶ τοὺς ὡς Ἀντιοχείας ἀποδεξάμεθα, τοὺς μίαν ὁμολογοῦντας πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος θεότητα. οἱ δὲ συνελθόντες ἐπίσκοποι, εἰσὶν οὗτοι· Νεκτάριος ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος Ἀλεξανδρεὺς, καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι ρν'.

Conſtantinopolitanæ Synodi Can. V.

QVOD ad volumen attinet Occidentalium, etiam eos ſuſcipimus qui Antiochiæ vnam Patris, & Filij, & Spiritus ſancti deitatem confitentur. Qui conuenerunt Epiſcopi hi ſunt: Nectarius Epiſcopus Conſtantinopolitanus, Timotheus Alexandrinus, & cæteri Epiſcopi centum quinquaginta.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΖ'.

Περὶ τῶν ἀπάκτως χειροτονουμένων ἐπισκόπων καὶ περὶ τῶν αἱρετικῶν, καὶ τῶν τούτοις προσκολλωμένων. καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ποτὲ συννηστεύειν, καὶ συνεύχεσθαι, καὶ συνεορτάζειν αἱρετικοῖς ἢ τοῖς Ἰουδαίοις,

TITVLVS XXXVII.

De Epiſcopis qui temerè ordinantur, & de hæreticis, iiſque qui ipſis adhæreſcunt. Item non oportere vnquam cum hæreticis aut Iudæis ieiunare, aut orare, aut feſta celebrare,

neque ab ipſis benedictiones accipere, neque in eorum ſynagogas intrare, aut offerre in iis oleum, aut qualemcunque oblationem.

Conſtantinopolitanæ Synodi Canon IV.

STATVERVNT etiam de Maximo Cynico, & eius inſolentia quæ fuit Conſtantinopoli, vt Maximus Epiſcopus nec fuerit vel ſit, nec qui ab eo ordinati fuerunt, in vllo, quicunque is ſit, gradu cleri: omnibus, & quæ circa ipſum fuerunt, & quæ ab illo facta ſunt, infirmatis.

Epheſinæ Synodi Canon I.

QVONIAM oportet etiam eos qui ſanctæ ſynodo non interfuerunt, & qui ruri remanſerunt aut in vrbe, propter aliquam cauſam Eccleſiaſticam, vel corporalem, non ignorare ea quæ in ipſa de ipſis ſtatuta ſunt, veſtræ ſanctitati & dilectioni notum facimus, quòd ſi quis Metropolitanus à ſancta & vniuerſali ſynodo deficiens, apoſtaſiæ ſeu defectionis conſeſſui ac conuenticulo adhæſit, vel poſthac adhæſerit, vel cum Ario & Neſtorio ſenſit aut ſenſerit, is aduerſus ſuæ prouinciæ Epiſcopos nihil penitus agere poteſt, omni Eccleſiaſtica communione abhinc iam à ſynodo eiectus, & ad nullum exercendum munus officiúmque idoneus exiſtens. Sed & ipſis prouinciæ Epiſcopis, & qui ſunt circumcirca Metropolitanis, qui quæ ſunt rectæ opinionis ſentiunt, omnino ſubiicietur, & de Epiſcopatus gradu deiicietur.

Eiuſdem Canon II.

SI autem nonnulli prouinciales Epiſcopi ſanctæ ſynodo non interfuerunt, & apoſtaſiæ acceſſerunt, vel accedere conati ſunt, vel cùm etiam Neſtorij depoſitiõni ſubſcripſiſſent, ad apoſtaſiæ conſeſſum recurrerunt, ij omnino vt ſanctæ ſynodo viſum eſt, ſint à ſacerdotio alieni, & gradu excidant.

μήτε ἀπ' αὐτῶν εὐλογίας λαμβάνειν, μήτε εἰς τὰς αὐτῶν εἰσιέναι συναγωγὰς, ἢ προσφέρειν ἐν αὐταῖς ἔλαιον, ἢ προσφορὰν οἱανδήποτε.

Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κανὼν δ'.

ΠΕΡΙ Μαξίμου κυνικοῦ, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης, ὥστε μήτε Μάξιμον ἐπίσκοπον γενέσθαι ἢ εἶναι, μήτε τοὺς ἀπ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ κλήρου, πάντων, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν ἀπ' αὐτοῦ γενομένων, ἀκυρωθέντων.

Τῆς ἐν Ἐφέσῳ κανὼν α'.

ΕΠΕΙΔΗ ἐχρῆν καὶ τοὺς ἀπολειφθέντας τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ ἀπομείναντας κατὰ χώραν ἢ πόλιν διά τινα αἰτίαν ἐκκλησιαστικὴν, ἢ σωματικὴν, μὴ ἀγνοῆσαι τὰ περὶ αὐτῶν τετυπωμένα, γνωρίζομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιότητί τε καὶ ἀγάπῃ, ὅτι εἴ τις μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ἀποστατήσας τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, προσέθετο ἢ τῇ ἀποστασίᾳ συνεδρίᾳ, ἢ μᾶλλον τοῦτο προσηλέν, ἢ τὰ τοῦ Ἀρείου καὶ Νεστορίου ἐφρόνησεν, ἢ φρονήσει, οὗτος καὶ τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων δύναται καὶ προσήκεται οὐδαμῶς δύνασθαι, πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἐκτεῦθεν ἤδη ἐκτὸς τῆς συνόδου ἐκβεβλημένος, καὶ ἀνενέργητος ὑπάρχων· ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς τοῖς τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόποις καὶ τοῖς πέριξ μητροπολίταις τοῖς τὰ τῆς ὀρθοδοξίας φρονοῦσιν, ὑποκεῖσθαι ὁ πάντη, καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβληθῆναι.

Τῆς αὐτῆς κανὼν β'.

ΕΙ τινες ἐπαρχιῶται ἐπίσκοποι ἀπελείφθησαν τῆς ἁγίας συνόδου, καὶ τῇ ἀποστασίᾳ προσετέθησαν, ἢ προσεθελῆσαι πειράθηεν, ἢ καὶ ὑποχαλάσαντες τῇ καιρέσει τοῦ Νεστορίου ἐπαλινδρόμησαν πρὸς τὸ τῆς ἀποστασίας συνέδριον, τούτους πάντη καὶ τὰ δόξαντα τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ἀλλοτρίους εἶναι τῆς ἱερωσύνης, καὶ τοῦ βαθμοῦ ἐκπίπτειν.

Τῆς αὐτῆς κθ΄.

ΕΙ τινες ἀποστατήσαντες τ κλήρου, ἢ τελεμήσαντες ἢ κατ' ἰδίαν, ἢ δημοσίᾳ τὰ Νεστορίου φρονῆσαι, καὶ τούτους καθηρημένους ὑπὸ τ ἁγίας συνόδου διεκρίθημεν.

Einſdem Canon IV.

SI qui autem clerici defecerint, & auſi ſint, vel priuatim, vel publicè cum Neſtorio ſentire; eos quoque eſſe à ſancta ſynodo depoſitos, iuſtum viſum eſt.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ε΄.

ΟΣΟΙ ἢ ἐπὶ ἀτόποις πράξεσι κατεκρίθησαν, ὑπὸ τ ἁγίας συνόδου, ἢ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων, καὶ τούτοις ἀκριβοῦς ἀφορμὴν ὁ πᾶσιν ἀδιαφορῶν αὐτὸς ὁ Νεστόριος, ἢ οἱ τὰ αὐτὰ φρονοῦντες, ἀποδοῦναι ἐπιχείρησαν, ἢ πιεσθῆναι, ἢ κοινωνίαν, ἢ βαθμὸν, ἀνωφελὲς μόνον, καὶ τούτους ἐκπεσόντας ἢ τὸν καθηρημένους ἐδικαιώσαμεν.

Einſdem Canon V.

QVICVNQVE autem propter indigna ſua facta à ſancta ſynodo, vel à proprio Epiſcopo condemnati ſunt, & eis non canonicè provt omnia facit indiſcriminatim Neſtorius, vel qui idem cum eo ſentiunt, reſtituere tentarunt vel tentauerint, vel communionem, vel gradum, id nihil eis prodeſſe, & depoſitos nihilo feciùs manere iuſtum putauimus.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν ς΄.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ συγχωρεῖν τοῖς αἱρετικοῖς εἰσιέναι εἰς τὸν οἶκον τ θεοῦ, ὑπομνήσεως τῆ αἱρέσει.

Laodicena Synodi Canon VI.

NON permittendum hæreticis, vt in domum Domini ingrediantur, ſi in hæreſi permaneant.

Τῆς αὐτῆς κανὼν θ΄.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ συγχωρεῖν εἰς τὰ κοιμητήρια, ἢ εἰς τὰ λεγόμενα μαρτύρια πάντων τῶν αἱρετικῶν ἀπιέναι τοὺς τ ἐκκλησίας, εὐχῆς ἢ θεραπείας ἕνεκα· ἀλλὰ τοὺς τοιούτους, ἐὰν ὦσι πιστοὶ, ἀκοινωνήτους γίνεσθαι μέχρινός. μετάνοιαν δῶσι καὶ ἐξομολογησάμενοι ἀσφάλεται, τότε δέχεσθαι.

Einſdem Canon IX.

NON concedendum eſſe, vt in cœmeteria vel in ea quæ dicuntur martyria quorumuis hæreticorum, abeant ij qui ſunt Eccleſiæ, orationis vel venerationis gratia. Sed tales ſi ſint fideles, eſſe aliquantiſper excommunicatos. Sin autem pœnitentia ducantur, & ſe deliquiſſe confiteantur, ſuſcipi.

Τῆς αὐτῆς κανὼν λδ΄.

ΟΤΙ οὐ δεῖ πάντα Χριστιανὸν ἐγκαταλιπεῖν μάρτυρας Χριστοῦ, καὶ ἀπιέναι πρὸς τοὺς ψευδομάρτυρας, τουτέστιν αἱρετικούς· ἢ αὐτοὺς προφθάσαντας αἱρετικοὺς γενομένους ὑπισκόπους. ἅτοι γὰρ ἀλλότριοι τυγχάνουσι τ θεοῦ· ἔστω οὖν ἀνάθεμα οἱ ἀπερχόμενοι πρὸς αὐτούς.

Einſdem Canon XXXIV.

QVOD non oporteat omnem Chriſtianum Chriſti martyras relinquere, & ad falſos martyras, hoc eſt hæreticos abire; vel ipſos præfatos hæreticos Epiſcopos factos. Hi enim ſunt à Deo alieni; ſint ergo anathema qui ad eos abeunt.

Τῆς αὐτῆς κανὼν λε΄.

ΟΤΙ οὐ δεῖ Χριστιανοὺς ἐγκαταλιπεῖν τ δόξαν τοῦ θεοῦ, καὶ τ ἐκκλησίαν αὐτοῦ, καὶ ἀγγέλους ὀνομάζειν, καὶ συνάξεις ποιεῖν· ἃ ὠφ ἀπηγόρευται. Εἴ τις οὖν εὑρεθῇ ταύτῃ τῇ κεκρυμμένῃ εἰδωλολατρείᾳ χολάζων, ἔστω ἀνάθεμα, ὅτι ἐγκατέλιπε τ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ εἰδωλολατρείᾳ προσῆλθεν.

Einſdem Canon XXXV.

QVOD non oporteat Chriſtianos relinquere gloriam Dei, & Eccleſiam ſuam, & Angelos nominare, vel congregationes facere; quæ prohibita ſunt. Si quis ergo inuentus fuerit huic occultæ idololatriæ vacare, ſit anathema; quia reliquit Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & acceſſit ad idololatriam.

Eiuſdem Canon XXXII.

QVOD non oporteat hæreticorum benedictiones accipere, quæ ſunt potiùs maledictiones, quàm benedictiones.

Eiuſdem Canon XXXVII.

QVOD non oporteat quæ à Iudæis vel hæreticis mittuntur feſtiua accipere, neque vnà cum eis feſtum agere.

Eiuſdem Canon XXXVIII.

QVOD non oporteat à Iudæis azyma accipere, vel eorum impietatibus communicare.

Eiuſdem Canon XXXIX.

QVOD non oporteat cum ethnicis feſtum agere, & eorum impietati communicare.

Eiuſdem Canon XXXIII.

QVOD non oporteat vnà cum hæreticis vel ſchiſmaticis orare.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XLV.

EPISCOPVS, vel preſbyter, vel diaconus qui cum hæreticis vel ſolùm comprecatus eſt, ſegregetur. Sin autem eis tanquam clericis aliquid operari permiſerit, deponatur.

Eorundem Canon XLVI.

EPISCOPVM, vel preſbyterum, qui hæreticorum baptiſmum, vel ſacrificium admiſerit, deponi iubemus. Quæ eſt enim conuentio Chriſti cum Belial? aut quæ pars eſt fidelis cum infideli?

Eorundem Canon LXIV.

SI quis clericus, aut laïcus ſynagogam Iudæorum, aut hæreticorum conuenticulum ingreſſus fuerit, vt preces cum illis coniungat, deponitor & à communione ſecluditor.

Eorundem Canon LXXI.

SI quis Chriſtianus oleum deferat in templum gentium, vel in ſynagogam Iudæorum, vel lucernam accendit in eorum feſtis, ſegregetur.

Τῆς αὐτῆς κθ΄.

ΟΤΙ οὐ δεῖ αἱρετικῷ εὐλογίας λαμβάνειν, αἵτινές εἰσιν ἀλογίαι μᾶλλον ἢ εὐλογίαι.

Τῆς αὐτῆς κθ΄.

ΟΤΙ οὐ δεῖ παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἢ αἱρετικῶν τὰ πεμπόμενα ἑορτασικὰ λαμβάνειν, οὐδὲ συνεορτάζειν αὐτοῖς.

Τῆς αὐτῆς κθ΄.

ΟΤΙ οὐ δεῖ παρὰ τῶν Ἰουδαίων ἄζυμα λαμβάνειν, ἢ κοινωνεῖν ταῖς ἀσεβείαις αὐτῶν.

Τῆς αὐτῆς κθ΄.

ΟΤΙ οὐ δεῖ Ἕλληνι συνεορτάζειν, καὶ κοινωνεῖν τῇ ἀθεότητι αὐτῶν.

Τῆς αὐτῆς κθ΄.

ΟΤΙ οὐ δεῖ αἱρετικοῖς ἢ σχισματικοῖς συνεύχεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κθ΄.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ἢ πρεσβύτερος, ἢ ἅγιος, τοῖς αἱρετικοῖς συνευξάμενος μόνον, ἀφοριζέσθω. εἰ δὲ καὶ ὑπιτρέψειεν αὐτοῖς ὡς κληρικοῖς ἐνεργῆσαί τι, καθαιρείσθω.

Τῶν αὐτῶν κθ΄.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ, ἢ πρεσβύτερον, ἢ ἅγιον, αἱρετικῶν δεξαμένους βάπτισμα ἢ θυσίας, καθαίρεσθαι προστάττομεν. τίς γὰρ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαλ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου.

Τῶν αὐτῶν κθ΄.

ΕΙ τις κληρικός, ἢ λαϊκὸς εἰσέλθοι εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων, ἢ αἱρετικῶν προσεύχεσθαι, καθαιρείσθω καὶ ἀφοριζέσθω.

Τῶν αὐτῶν κθ΄.

ΕΙ τις Χριστιανὸς ἔλαιον ἀπενέγκοι εἰς εἰδωλικὸν οἶκον, ἢ εἰς συναγωγὴν Ἰουδαίων, ἢ λύχνους ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν ἅψοι, ἀφοριζέσθω.

Τῶν

Τῶν αὐτῶν κανὼν ο'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς νηστεύῃ μετὰ Ἰουδαίων, ἢ συνεορτάζῃ μετ' αὐτῶν, ἢ δέχεται αὐτῶν τὰ τῆς ἑορτῆς ξένια; οἷον, ἄζυμα, ἢ τοιοῦτον, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεσθω.

Eorundem Canon LXX.

SI quis Epiſcopus, aut clericus ieiunet cum Iudæis, aut cum ipſis feſtum agat, vel eorum feſtorum xenia vt azyma, aut tale aliquid accipiat, deponatur. Si autem laicus ſit, ſegregetur.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κθ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ Χριστιανοὺς ἰουδαΐζειν, καὶ ἐν τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλ' ἐργάζεσθαι αὐτοὺς ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ· πλὴν τὴν κυριακὴν προτιμήσαντας, εἶτα δυνατὸν, σχολάζειν, ὡς Χριστιανοί. Εἰ δὲ εὑρεθεῖεν Ἰουδαΐζοντες, ἔστωσαν ἀνάθεμα παρὰ Χριστῷ.

Laodicenæ Synodi Canon XXIX.

QVOD non oporteat Chriſtianos iudaïzare, & in ſabbato otiari, ſed eo die operari: diem autem Dominicum præferentes, otiari ſi modò poſſint vt Chriſtiani. Quòd ſi inuenti fuerint vt Iudaïzantes, ſint anathema apud Chriſtum.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΗ'.

Περὶ τῶν ἐξ αἱρέσεως ἐπιστρεφόντων καὶ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ προσερχομένων· καὶ περὶ τοῦ δεχθῆναι τοὺς ὑπὸ αἱρετικῶν ἐκβληθέντας, καὶ τοὺς ἐξ ἁμαρτιῶν ἐπιστρέφοντας.

TITVLVS XXXVIII.

De iis qui ab hæreſi conuertuntur, & ad Catholicam Eccleſiam accedunt: & de recipiendis iis qui ab hæreticis electi ſunt, iiſque qui à quibuſcunque peccatis conuertuntur.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν η'.

ΠΕΡΙ τῶν ἑνομοσθύτων ἑαυτοὺς καθαροὺς ποτε, προσερχομένων δὲ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, ὥστε χειροθετουμένους αὐτοὺς οὕτω μένειν ἐν τῷ κλήρῳ· πρὸ πάντων δὲ τοῦτο ὁμολογῆσαι αὐτοὺς ἐγγράφως προσήκει, ὅτι συνθήσονται καὶ ἀκολουθήσουσι τοῖς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας δόγμασι· τοῦτ' ἔστι, καὶ διγάμοις κοινωνεῖν, καὶ τοῖς ἐν τῷ διωγμῷ παραπεπτωκόσιν, ἐφ' οἷς καὶ ὁ χρόνος τέτακται, καὶ καιρὸς ὥρισται, ὥστε αὐτοὺς ἀκολουθεῖν ἐν πᾶσι τοῖς δόγμασι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. ἔνθα μὲν οὖν πάντες εἴτε ἐν κώμαις, εἴτε ἐν πόλεσιν αὐτοὶ μόνοι διῳκοῦντο * χειροτονηθέντες, οἱ διοικοῦντες ἐν τῷ κλήρῳ, ἔσονται ἐν αὐτῷ τῷ σχήματι. ὅπου δὲ πᾶσα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου ὄντος προσέρχονταί τινες, προδήλου ὡς ὁ μὲν ἐπίσκοπος τῆς ἐκ-

* al. χειροτονητέντες,

Nicænæ Synodi Canon VIII.

DE iis qui ſeipſos Catharos, id eſt puros, quandoque nominant, ſi ad Catholicam Eccleſiam accedunt, ſanctæ ſynodo viſum eſt, vt impoſitis eis manibus ſic in clero maneant: ante omnia autem hoc in ſcriptis ipſos profiteri conuenit, quòd adhærebunt & ſequentur Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ decreta: id eſt quòd & cum digamis communicabunt, & cum us qui in perſecutione lapſi ſunt, in quibus & tempus conſtitutum eſt, & opportunitas præfinita, vt ipſi ſequantur in omnibus Eccleſiæ decreta. Vbi ergo omnes ſiue in vicis, ſiue in vrbibus ipſi ſoli inueniuntur ordinati, qui inueniuntur in clero, erunt in eodem ordine. Si autem Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopo, vel preſbytero exiſtente, accedunt aliqui, clarum eſt quòd Eccleſiæ quidem Epiſco-

pus, Epiſcopi dignitatem habebit: Qui autem apud eos qui Cathari dicuntur nominatur Epiſcopus, preſbyteri honorem habebit, niſi vtique Epiſcopo placeat, ipſum nominis honorem impertire. Si autem hoc illi non placeat, vel Chorepiſcopi, vel preſbyteri locum excogitabit, vt eſſe omnino in clero videatur, ne in ciuitate duo ſint Epiſcopi.

Laodicenæ Synodi Canon II.

QVOD oportet eos qui in diuerſis delictis peccant, & in oratione confeſſioneque, & pœnitentia fortiter perſeuerant, & ſe à malis conuertunt, tempore pœnitentiæ eis pro delicti proportione dato, propter Dei miſerationes & ipſius bonitatem, offerri communioni.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LII.

SI quis preſbyter eum qui à peccatis conuertitur non recipit, ſed eiicit, deponatur, quoniam Chriſtum moleſtiâ afficit qui dixit: Gaudium eſt in cælo propter vnum peccatorem pœnitentiam agentem.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν β'.

ΠΕΡΙ τῶν ἐξαμαρτανόντων ἐν διαφόροις πλημμελήμασι, καὶ προσκαρτερούντων τῇ προσευχῇ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας, καὶ τὴν ἀποστροφὴν τελείαν τῶν κακῶν ποιουμένων, καὶ τὴν ἀναλογίαν τοῦ πλήμματος καιρὸν μετανοίας δεδόντος τοῖς τοιούτοις, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, προσήκειν προσφέρεσθαι τῇ κοινωνίᾳ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νβ'.

EI τις πρεσβύτερος τὸν ἀποστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας οὐ προσδέχεται, ἀλλὰ ἀποβάλλεται, καθαιρείσθω, ὅτι λυπεῖ τὸν Χριστὸν τοῦ εἰπόντα· ὅτι χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

TITVLVS XXXIX.

De his qui conuertuntur ex iis qui immolarunt, & guſtarunt carnes idolis immolatas, neceſsitate coacti aut minis, aut ex propria voluntate: & de iis qui ante baptiſma ſacrificarunt, vtrum poſt baptiſma ad ordines promouendi ſint: item de iis qui Aſtrologiæ aut diuinationibus addicti ſunt, vel de iis qui ferunt aut faciunt amuleta.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXII.

SI quis clericus propter metum humanum vel Iudæi, vel Græci, vel hæretici

ΤΙΤΛΟΣ ΛΘ'.

Περὶ τῶν ἀποστρεφόντων ἀπὸ τῶν εἰδωλοθύτων, ἢ γευσαμένων εἰδωλοθύτου ἐξ ἀνάγκης, ἢ ἀπειλῆς, ἢ ἐξ οἰκείας προθέσεως· καὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἀποθυσάντων, εἰ δεῖ μετὰ τὸ βάπτισμα προχειρίζεσθαι· καὶ τῶν ἀστρολογίας, ἢ μαντείας, ἢ γοητείας ἐχομένων, καὶ τῶν φορούντων, ἢ ποιούντων τὰ λεγόμενα φυλακτήρια.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξβ'.

EI τις κληρικὸς διὰ φόβον ἀνθρώπινον, Ἰουδαίου, ἢ Ἕλληνος, ἢ αἱρετικοῦ,

ἀφαιρήσεται, εἰ μὲν τὸ ὄνομα τῦ Χριστοῦ, ἀφαιρείσθω· εἰ δὲ τὸ ὄνομα τῦ κλήρου, καθαιρείσθω· μετανοήσας δὲ ὡς λαϊκὸς δεχθήσεται.

negauerit siquidem nomen Christi eiiciatur: si autem nomen clerici, deponatur. Pœnitentiam autem agens, vt laïcus recipietur.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν ια'.

Nicænæ Synodi Canon XI.

ΠΕΡΙ τῶν ἀδεκάστων χωρὶς ἀνάγκης, ἢ χωρὶς ἀφαιρέσεως ὑπαρχόντων, ἢ χωρὶς κινδύνου, ἢ ἄλλου τοιούτου, ὁ γέγονεν ἐπὶ τῆς τυραννίδος Λικινίου, ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, εἰ καὶ ἀνάξιοι ἦσαν φιλανθρωπίας, ὅμως χρηστεύσασθαι εἰς αὐτούς. ὅσοι οὖν γνησίως μετανοοῦσι, τρία ἔτη ἐν ἀκροωμένοις ποιήσουσιν οἱ πιστοὶ, καὶ ἑπτὰ ἔτη ὑποπεσοῦνται· δύο δὲ ἔτη χωρὶς προσφορᾶς κοινωνήσουσι τῷ λαῷ τῆς προσευχῆς.

DE iis qui sine necessitate, vel sine facultatum suarum ablatione, vel sine vllo periculo, vel aliquo eiusmodi, transgressi sunt; quod sub Licinij tyrannide factum est, sanctæ synodo visum est, etsi humanitate indigni sint, clementia tamen & benignitate in eos vti. Quicunque ergo verè pœnitentia ducuntur, tres annos inter audientes, vt fideles exigent, & septem annis prosternentur supplices, duobus autem annis absque oblatione erunt orationum cum populo participes.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν α'.

Ancyranæ Canon I.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ θυσιάσαντας, εἶτα ἀναπαλαίσαντας, μήτε ἐκ μελέτης τινὸς, ἀλλ' ἐξ ἀληθείας, μήτε προκατασκευάσαντας καὶ ὑποστησάμενοι καὶ πείσαντας, ἵνα δόξωσι μὴ βασάνοις ὑποκάλλεσθαι, ταύτας δὲ τῷ δοκεῖν καὶ τῷ σχήματι προσαγόντων· τούτοις ἔδοξε τῆς μὲν πρώτης τοῦ χοροῦ τιμῆς μετέχειν, προσφέρειν δὲ αὐτοῖς, ἢ ὁμιλεῖν, ἢ ὅλως λειτουργεῖν ἢ τὰ ἱερατικὰ λειτουργίαν μὴ ἔξεῖναι.

PRESBYTEROS, qui sacrificarunt, deinde contrà reluctati sunt, non fraudulenter & insidiosè, sed verè, nec hoc priùs machinati sunt, nec consultò ac de industria id fecerunt & persuaserunt, vt tormentis subiici viderentur, cùm ea specie & opinione tantùm inferrentur: visum est eos cathedræ quidem honoris esse participes; non licere autem ipsis offerre, nec sermonem conferre, vel omnino sacerdotale aliquod munus obire.

Τῆς αὐτῆς κανὼν β'.

Eiusdem Canon II.

ΔΙΑΚΟΝΟΥΣ ὡσαύτως θυσιάσαντας, μετὰ δὲ ταῦτα ἀναπαλαίσαντας, τιμὴν μὲν ἄλλην βαθμοῦ ἔχειν, πεπαῦσθαι δὲ αὐτοὺς πάσης ἱερατικῆς λειτουργίας, τῆς τε τοῦ ἄρτου ἢ ποτηρίου ἀναφέρειν, ἢ κηρύσσειν. εἰ μήτοι τινὲς τῶν ἐπισκόπων τούτοις συνείδοιεν κάμνουσιν ἢ ταπείνωσιν φρονοῦντας, καὶ θέλοιεν πλέον τι διδόναι ἢ ἀφελεῖν, ἐπ' αὐτοῖς ἔσται τῆς τοιᾶς τιμῆς ἡ ἐξουσία.

DIACONOS similiter qui sacrificarunt, postea autem reluctati sunt, alium quidem honorem habere; ipsos autem ab omni sacerdotali ministerio cessare, siue à pane, siue à calice offerendo, vel prædicando. Sed si ex Episcopis aliqui conscij sunt laboris eorum, & humilitatis, & mansuetudinis, & voluerunt eis aliquid ampliùs tribuere vel adimere, penes ipsos erit potestas.

Τῆς αὐτῆς κανὼν γ'.

Eiusdem Canon III.

ΤΟΥΣ φύγοντας καὶ συλληφθέντας, ἢ ἄλλως τὰ ὑπάρχοντα ἀφαιρεθέντας, ἢ ὑπομείναντας βασάνους, ἢ εἰς δεσμωτήριον ἐμβληθέντας, βοηθεῖ τε ὅτι εἰσὶ Χριστιανοὶ, καὶ ὁμολογήσαντας, ἢτοι εἰς τὰ

EOS qui fugientes comprehensi sunt, vel suis alioqui facultatibus priuati, vel tormenta perpessi, vel in carcerem coniecti sunt, clamantes se esse Christianos, & diuulsi ac distracti sunt, vel iis qui

vim afferebant in manus immittentibus, vel cibo aliquo per neceſſitatem ſuſcepto, ſe tamen eſſe Chriſtianos perpetuò fatentes, & eius quod accidit dolorem, & amictu, & habitu, & vitæ humilitate præ ſe ferentes, hos velut inculpatos à communione non arceri: ſin autem etiam ab aliquo ſunt prohibiti, maioris cautionis gratiâ, vel etiam propter aliquorum ignorantiam, ſtatim admittantur. Hoc autem ſimiliter in clericis & aliis laïcis, hoc quoque eſt examinatum, an poſſint etiam laïci qui in eandem neceſſitatem inciderunt ad ordinem promoueri. Viſum eſt ergo & eos vt qui nihil peccaſſent, ſi etiam præcedens eorum vitæ inſtituendæ ratio recta inueniatur promoueri.

χεῖρας τοὺς βίᾳ ἐμβαλλόντων τῶν βιαζομένων, ἢ βρῶμά τι τοὺς ἀνάγκῃ δεξαμένους, ὁμολογοῦντας ὅμως ὅλου, ὅτι εἰσὶ Χριστιανοὶ, καὶ τὸ πάθος τῆς συμβαίσης ἀεὶ ὑποδυομένους τῇ πάσῃ καταστολῇ καὶ τοῦ σχήματι, καὶ τῇ τοῦ βίου ταπεινότητι, τούτους ὡς ἔξω ἁμαρτήματος ὄντας τῆς χοινωνίας μὴ κωλύεσθαι· εἰ δὲ κωλύθησάν τινος, τοῦ ἕνεκα ἀκριβείας ἕνεκεν, ἢ καὶ ἀγνοιῶν ἄγνοιάν, αὐτοὺς προσδέχεσθαι. τοῦτο δὲ ὁμοίως ὅτι τε τῶν ἐν τῷ κλήρῳ καὶ τῶν ἄλλων λαϊκῶν. προσεξητάσθη δὲ καὶ τοῦτο, εἰ δύνανται καὶ λαϊκοὶ τῇ αὐτῇ ἀνάγκῃ περιπεσόντες προσάγεσθαι εἰς τάξιν. ἔδοξεν οὖν καὶ τούτους, ὡς μηδὲν ἡμαρτηκότας, εἰ καὶ ἡ προλαβοῦσα ὀρθὴ τοῦ βίου πολιτεία συμπροτρέπει, προσχωρεῖσθαι.

Einſdem Canon IV.

Τῆς αὐτῆς κανὼν δ'.

DE his qui vi ſacrificauerunt, & præterea ad idola pranſi ſunt, quicunque abducti quidem, & lætiore habitu acceſſerunt, & veſte ſumptuoſiore vſi ſunt, & parati prandij non ægrè id ferentes, participes fuerunt, viſum eſt vno anno audire, tribus autem annis ſubſternni, ac ſupplices eſſe, ſoli autem orationi duobus annis communicare, & tunc ad id quod eſt perfectum accedere.

ΠΕΡΙ τῶν τοὺς βίᾳ θυσάντων, ὅτι δὲ τούτοις, καὶ τῶν ἀπηντηκότων εἰς τὰ εἴδωλα. ὅσοι μὲν οὖν ἀπηχθέντες, καὶ σχήματι φαιοτέρῳ ἐλήλυθον, καὶ ἐσθῆτι ἐγχρήσαντο πολυτελεστέρᾳ, καὶ μετέσχον τῶν βρωμάτων τῶν εἰδωλικῶν ἀδιαφόρως, ἔδοξεν ἑαυτοὺς ἀκροᾶσθαι, ἐνιαυσιαίους ὄντας τελείους ἔτη, δύο δὲ μόνης χοινωνῆσαι δύο ἔτη, καὶ τότε ἐλθεῖν ὅτε τὸ τέλειον.

Einſdem Canon V.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ε'.

QVICVNQVE autem cum veſte lugubri acceſſerunt & accumbentes comederunt, interea toto accubitus tempore lacrymas fundentes, ſi triennale ſubſtrationis tempus impleuerint, ſine oblatione recipiantur. Si autem non comederunt, cùm duobus annis ſupplices ſubſtratique fuerint, tertio anno communicent ſine oblatione, vt id quod perfectum eſt, quadriennio accipiant. Statuimus autem vt Epiſcopi, modo conuerſationis examinato, poteſtatem habeant vel vtendi clementia, vel plus temporis adiiciendi. Ante omnia autem & præcedens vita, & quæ conſecuta eſt, examinetur, & ſic eis clementia impertiatur.

ΟΣΟΙ δὲ αὐτῶν μετὰ ἐσθῆτος πενθικῆς, καὶ ἀνακειμένοις ἔφαγον, μεταξὺ δὲ ὅλης τῆς ἀνακλίσεως δακρύοντες, εἰ ἐπληρώσαν τὸν τῆς ὑποστάσεως τελετῆ χρόνον, χωρὶς προσφορᾶς δεχθήτωσαν. εἰ δὲ μὴ ἔφαγον, δύο ὑποπεσόντες ἔτη, τῷ τρίτῳ κοινωνείτωσαν χωρὶς προσφορᾶς, ἵνα τὸ τέλειον τῇ πεμπτείᾳ λάβωσι· τοὺς δὲ ὑπισχνουμένους ἐξουσίαν ἔχειν τὸν ζῆτον τῆς ὑπερφυοῦς δοκιμάσαι, φιλανθρωπεύεσθαι, ἢ πλείονα προσθῆναι χρόνον. πρὸ πάντων δὲ καὶ ὁ προλαβὼν βίος, καὶ ὁ μετὰ ταῦτα ἐξεταζέσθω· καὶ οὕτως ἡ φιλανθρωπία ὑπομετρείσθω.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ε'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀπειλῇ μόνῃ ἐξαίρτων κολάσεως καὶ ἀφαιρέσεως ὑπαρχόντων, ἢ μετοικίας, καὶ θυσάντων, καὶ μέχρι τοῦ παρόντος καιροῦ μὴ μετανοησάντων, μηδὲ διεστραμμένων· νυνὶ δὲ περὶ τὸν καιρὸν τῆς συνόδου παρεληλύθοντων, καὶ εἰς διάνοιαν τῆς διεστροφῆς ἐληλυθότων· ἔδοξε μέχρι τῆς μεγάλης ἡμέρας εἰς ἀκρόασιν δεχθῆναι, καὶ μετὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν ὑποπεσεῖν τρία ἔτη, καὶ μετ' ἄλλα δύο ἔτη κοινωνῆσαι χωρὶς προσφορᾶς, καὶ οὕτως ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ τέλειον, ὥστε τὴν πᾶσαν ἑξαετίαν πληρῶσαι· εἰ δέ τινες πρὸ τῆς συνόδου ταύτης ἐδέχθησαν εἰς μετάνοιαν, ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου λελογίσθαι αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν τῆς ἑξαετίας· εἰ μήτι τις κίνδυνος καὶ θανάτου προσδοκία ἐκ νόσου, ἢ ἄλλης τινὸς προφάσεως συμβαίη, τούτους ὅπῃ ὅρᾳ δεχθῆναι.

Eiuſdem Canon VI.

DE iis qui ſupplicij minis, & bonorum ablationis, vel exterminationis tantùm ceſſerunt & ſacrificarunt, & ad præſens vſque tempus pœnitentiam non egerunt, nec conuerſi ſunt, nunc autem circa tempus ſynodi proceſſerunt, & conuerſionis cogitationem induerunt, viſum eſt ad magnam vſque diem ad auditionem admitti, & poſt magnum diem tribus annis eſſe ſupplices & ſubſterni: & poſt alios duos annos communicare ſine oblatione: & ſic ad id quod eſt perfectum venire, vt totum ſexennium impleant. Si qui autem ante hanc ſynodum ad pœnitentiam admiſſi ſunt, ab illo tempore eis ſexennium reputari. Sed ſi periculum, mortiſque expectatio, ex morbo, vel aliqua alia occaſione euenerit, ij ſub definitione recipiantur.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ζ'.

ΠΕΡΙ τῶν συνεστιαθέντων ἐν ἑορτῇ ἐθνικῇ, ἢ ἐν τόπῳ ἀφωρισμένῳ τοῖς ἐθνικοῖς, ἴδια βρώματα ἐπεισομισαμένων, καὶ φαγόντων, ἔδοξε διετίαν ὑποπεσόντας δεχθῆναι· εἰ δέ, εἰ χρὴ μετὰ τῆς προσφορᾶς, ἑκάστου τῶν ἐπισκόπων ἐστὶ δοκιμάσαι, καὶ τὸν ἄλλον βίον ἐφ' ἑκάστου ἐξετάσαι.

Eiuſdem Canon VII.

DE iis qui in feſto ethnico, aut in loco gentilibus deputato, conuiuati ſunt, & proprios cibos attulerunt, & comederunt, viſum eſt cùm biennio ſubſtrati fuerint, eſſe recipiendos. An vnumquemque autem cum oblatione recipere oporteat, ſingulorum eſt Epiſcoporum examinare, & aliam vitam in vnoquoque inquirere.

Τῆς αὐτῆς κανὼν η'.

ΟΙ δὲ δὶς καὶ τρὶς ὑπενεχθέντες μετὰ βίας, τριετίαν ὑποπιπτόντων, δύο δὲ ἔτη χωρὶς προσφορᾶς κοινωνείτωσαν, καὶ τῷ ἑβδόμῳ τελείως δεχθήτωσαν.

Eiuſdem Canon VIII.

QVI autem bis vel ter ſacrificarunt per vim, quadriennio ſubſternantur, duobus autem annis ſine oblatione communicent, & ſeptimo perfectè ſuſcipiantur.

Τῆς αὐτῆς κανὼν θ'.

ΟΣΟΙ δὲ μὴ μόνον ἀπέστησαν, ἀλλὰ καὶ ἐπανέστησαν, καὶ ἠνάγκασαν τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ αἴτιοι ἐγένοντο τοῦ ἀναγκασθῆναι· οὗτοι ἔτη μὲν τρία τῆς ἀκροάσεως δεξάσθωσαν τόπον· εἶτα δὲ ἄλλη ἑξαετία τῆς ὑποπτώσεως. ἄλλοι δὲ ὁμοίως κοινωνείτωσαν χωρὶς προσφορᾶς, ἵνα τῷ δεκαετίᾳ πληρώσαντες, τοῦ τελείου μεταλάβωσιν. ἐν μέντοι τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ τὸν ἄλλον αὐτῶν ἐπιτηρεῖσθαι βίον.

Eiuſdem Canon IX.

QVICVNQVE autem non ſolùm deſciuerunt: ſed etiam inſurrexerunt, & fratres ſuos coëgerunt, & cauſæ fuerunt vt cogerentur, ij annis quidem tribus auditionis, alio verò ſexennio ſubſtrationis locum ſuſcipiant, alio autem anno ſine oblatione communicent, vt decennio expleto, eius quod eſt perfectum ſint participes. Eorum autem in eo quoque tempore, vitam examinare oportet.

Eiusdem Canon XII.

EOS qui ante baptismum sacrificarunt, & postea baptizati sunt, visum est ad ordinem promoueri, vt qui abluti sunt.

*XLV. *Sancti Basilij Canon* *XXIX.

SI quis accepto nomine Christianismi, Christum contumelia afficit, nulla est isti appellationis vtilitas.

*LXXIII. *Eiusdem Canon* *LVIII.

QVI Christum negauit, & salutis mysterium transgressus est, eum toto vitæ suæ tempore deflere, & confiteri conuenit, in tempore quo è vita excedit, sacramento dignum habitum, propter fidem diuinæ clementiæ.

*LXXXI. *Eiusdem Canon* *LXV.

QVI in barbarorum incursione fidem & caritatem in Christum violarunt, factis sacramentis gentilibus & quibusdam nefariis, quæ idolis magicis oblata sunt ab eis gustatis, ij secundùm definitiones à Patribus traditas & canones dispensentur. Qui enim grauem necessitatem ex tormentis sustinuerunt, & non ferentes labores ad negationem tracti sunt, tribus annis sint non recipiendi, & in duobus audiant, & cùm tribus annis substrati fuerint, sic ad communionem admittantur. Qui autem sine magna necessitate fidem in Christum prodiderunt, & dæmoniorum mensam attigerunt, & Græca sacramenta iurarunt, tribus quidem annis eiiciantur, duobus audiant, postquam autem in substratione tribus annis orauerint, & in aliis tribus cum fidelibus adfuerint, sic admittantur ad boni communionem.

*LXV. *Eiusdem Canon* *L.

QVI præstigias vel venesicium fatetur, is homicidæ tempore confitebitur, ita dispensatus, vt qui vnoquoque peccato seipsum conuicit.

*LXXII. *Eiusdem Canon* *XLVII.

QVI se vatibus, vel eiusmodi aliis tradit, ipse quoque homicidarum tempore punietur.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ιϛ'.

ΤΟΥΣ περὶ τῦ βαπτίσματος πεπωκότας, καὶ μετ' ταῦτα βαπτισθέντας, ἔδοξεν ἐν τάξει προάγεσθαι, ὡς ἀπλουσταμένους.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κθ'.

ΟΣ ἐάν τις λαϊκὸν ὄνομα τῦ Χριστιανισμοῦ ἐπονείδιστον τῦ Χριστοῦ, σόδεν ὄφελος αὐτῷ ἀπὸ τῆς προσηγορίας.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν νη'.

Ο τὸν Χριστὸν ἀρνησάμενος, καὶ πᾶσαν τὸ σωτηρίας μυστήριον, ἐν πάσῃ τῷ χρόνῳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, πενθοκλαίειν ὀφείλει, καὶ ἐξομολογεῖσθαι χρεωστεῖ, ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐκβαίνει τὸ βίου, ἀγιάσματος ἀξιούμενος, πίστει τε τῆς θεοῦ φιλανθρωπίας.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ξε'.

ΕΠΕΙΔΗ οἱ πολλοὶ ἐν τῇ τῶν βαρβάρων καταδρομῇ πρόφασιν τὸ εἰς θεὸν ἀγάπην καὶ πίστιν, ὅρκους ἐθνικοὺς τελέσαντες, καὶ ἀθεμίτων βρωμάτων γευσάμενοι τῶν ἐν τοῖς εἰδώλοις τοῖς μαγικοῖς προσενεχθέντων αὐτοῖς, οὗτοι καὶ τοὺς ἤδη παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ὡρισμένους ὅρους, καὶ κανόνας οἰκονομεῖσθωσαν. οἱ μὲν γὰρ ἀνάγκην χαλεπὴν ὑπομείναντες, καὶ μὴ φέροντες τοὺς πόνους, καὶ αἰχμαλώτοις τοῖς τῶν ἀθέων ὑποπεσόντες, καὶ ἐν δυσὶν ἀκροάσεσι, καὶ ἐν τρισὶν ὑποπεσόντες, ἔτεσι δεκτοὶ γινέσθωσαν εἰς τὴν κοινωνίαν. οἱ δὲ ἄνευ ἀνάγκης μεγάλης προδόντες τὴν εἰς θεὸν πίστιν, καὶ ἁψάμενοι τῆς τραπέζης τῶν δαιμόνων, καὶ ὀμόσαντες ὅρκους ἡμιωνικοὺς, ἐκβαλλέσθωσαν μὲν ἐν τρισὶν ἔτεσιν, καὶ ἐν δυσὶν ἀκροάσεσι, ἐν ὑποπτώσει δὲ ὀφείλοντες ἐν τρισὶν ἔτεσι, καὶ ἐν ἄλλοις τρισὶ συστάντες τοῖς πιστοῖς εἰς τὴν δέησιν, οὕτως δεκτοὶ εἶναι τῆς τῦ ἀγαθοῦ κοινωνίας.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ν'.

Ο μαντείαν καὶ φαρμακείαν ἐξαγορεύων, καὶ τὴν φονέως χρέαν ἐξομολογήσεται, οὕτως οἰκονομούμενος, ὡς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἁμαρτήματι ἑαυτὸν ἐλέγξας.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν μζ'.

Ο μαντεῖσιν ἑαυτὸν ὑποδοὺς, ἢ ἄλλοις τοιούτοις, τὴν χρέαν τῦ φονέως καὶ αὐτὸς οἰκονομηθήσεται.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ξζ'.

Οἱ καταμαντευόμενοι, καὶ ταῖς συνηθείαις τῶν ἐθνῶν ἀκολουθοῦντες, ἢ εἰσαγαγόντες γυναῖκας εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν ὅπως ἀνεύρωσι φαρμακειῶν καὶ καθάρσεως, μετὰ τὸ κανόνα πεντέτους τὸν ἐξαετίας, ἐνιαυτὸν παρακλαύσαντες, καὶ ἐνιαυτὸν ἀκροασάμενοι, καὶ ἐν τρισὶν ἔτεσιν ὑποπεσόντες, καὶ ἐν ἐνιαυτῷ συστάντες τοῖς πιστοῖς, οὕτω δεχθήτωσαν.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν κδ'.

Οἱ καταμαντευόμενοι, καὶ τὰ τῶν συνηθείας τῶν ἐθνῶν ἀκολουθοῦντες, ἢ εἰσάγοντες οἴκους εἰς τοὺς ἑαυτῶν οἴκους ἐπὶ ἀνεύρεσιν φαρμακειῶν καὶ καθάρσεως, ὑπὸ τὸν κανόνα πεντέτους τῶν τεσσάρων τῆς μετανοίας καὶ τοὺς βαθμοὺς τοὺς ὡρισμένους, ἐπὶ ἔτη ὑποπτώσεως, καὶ δύο ἔτη εὐχῆς χωρὶς προσφορᾶς.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν λς'.

Ὅτι οὐ δεῖ ἱερατικοὺς, ἢ κληρικοὺς, μάγους ἢ ἐπαοιδοὺς εἶναι, ἢ μαθηματικοὺς, ἢ ἀστρολόγους, ἢ ποιεῖν τὰ λεγόμενα φυλακτήρια, ἅτινά ἐστι δεσμωτήρια ψυχῶν· τοὺς γὰρ φορεῖν ταῦτα ἐκβάλλεσθαι ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκελεύσαμεν.

Eiuſdem Canon *LXVII. *LXXXIII.

Qvi vaticinantur & gentium conſuetudinem ſequuntur, & aliquos in ædes ſuas introducunt ad veneficiorum inuentionem & eorum expurgationem, cadant in canonem ſexennij, & poſtquam anno defleuerint & anno audierint, in tribus annis ſubſtrati, & anno cum fidelibus conſiſtentes, ſic admittantur.

Ancyrani Concilij Canon XXIV.

Qvi vaticinantur & gentium conſuetudinem ſequuntur, vel in ſuas ædes aliquos introducunt, ad medicamentorum inuentionem, vel luſtrationem, in quinquennij canonem incidant, ſecundùm gradus præfinitos, tres annos ſubſtrationis, & duos annos orationis ſine oblatione.

Laodicenſi Canon XXXVI.

Qvod non oporteat eos qui ſunt ſacrati, vel clerici, eſſe magos, vel incantatores, vel mathematicos, vel aſtrologos, vel facere ea quæ dicuntur amuleta, quæ quidem ſunt animarum vincula: eos qui ea ferunt, eiici ex Eccleſia iuſſimus.

ΤΙΤΛΟΣ Μ'.

Περὶ φόνων ἀκουσίων καὶ ἑκουσίων, καὶ τῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων· καὶ φθορέων, καὶ βρεφοκτονίας, καὶ τῶν τούτοις συνεργούντων.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν κβ'.

ΠΕΡΙ ἀκουσίων φόνων, ὑποπιπτέτωσαν μὲν, τὸ δὲ τελείου ποιεῖς τῶν τέλει τοῦ βίου καταξιούσθωσαν.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κγ'.

ΕΠΙ ἀκουσίων φόνων, ὁ μὲν πρότερος ὅρος ἐν ἑπταετίᾳ κελεύει τῶν τελείων μετέχειν καὶ τοὺς

TITVLVS XL.

De cædibus inuoluntariis & voluntariis, déque ipſis qui ſeipſos mutilant: & de veneficiis, atque infanticidio, & horum conſciis.

Ancyrani Concilij Canon XXII.

DE voluntariis cædibus, ſupplices quidem ſubſternantur: eo autem quod perfectum eſt in fine vitæ digni habeantur.

Eiuſdem Canon XXIII.

DE inuoluntariis cædibus prior quidem conſtitutio iubet, in ſeptennio per præfinitos gradus eſſe

perfecti participes : ſecunda verò quinquennium implere.

ὡρισμένους βαθμούς. ὁ δὲ δεύτερος, τὸ πεντα-
τῆ χρόνον πληρῶσαι.

*LVI. *Sancti Baſilij Canon* *XL.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μ'.

QVI ſua ſponte interfecit, & poſtea pœnitentia ductus eſt, viginti annis ſacramento non communicabit. Viginti autem anni ſic in eo diſpenſabuntur. Debet quatuor annis deflere ſtans extra foras, & fideles ingredientes rogans, vt pro eo precentur, ſuam iniquitatem pronuntians: poſt quatuor autem annos inter audientes recipietur, & quinque annis cum ipſis egredietur: ſeptem autem annis cum iis qui in ſubſtratione orant, egredietur. In quatuor annis ſolùm ſtabit cum fidelibus: ſed non erit oblationis particeps. Iis autem expletis, erit ſacramentorum particeps.

Ὁ ἑκουσίως φονεύσας, μὴ ἢ τοῦτο μετα-
μελητὸς, εἴκοσιν ἔτη ἀκοινώνητος ἔσται
τοῖς ἁγιάσμασι. τοὺς ἢ εἴκοσι ἔτη οὕτως οἰκονο-
μηθήσεται ἐπ' αὐτῷ. ὁ τέσσαρσιν ἔτεσιν προσ-
κλαύσει ὀφειλὴ ἔξω τῆς θύρας ἑστὼς, καὶ τῶν εἰ-
σιόντων πιστῶν δεόμενος, δύχιὼ ὑπὲρ ἑαυτοῦ
πεῖσθαι, καὶ ἐξαγορεύων τὴν ἰδίαν παρανο-
μίαν· μετὰ ἢ δ'. ἔτη εἰς τοὺς ἀκροωμένους δεχθή-
σεται· καὶ ἐπὶ πέντε ἔτεσιν μετ' αὐτῶν ἐξελεύσε-
ται· ἐπὶ ἑπτὰ ἔτεσι μετὰ τῶν ὑποπιπτόντων προσ-
δυσωπήσων ἐξελεύσεται. ἐν τέσσαρσι συνέσ-
ται μόνον τοῖς πιστοῖς, προσφορᾶς ἢ οὐ με-
τελήψεται. πληρωθέντων ἢ πάντων, μεθέξει
τῶν ἁγιασμάτων.

*LVII. *Eiuſdem Canon* * XLI.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν μα'.

QVI non voluntariè interfecit, decem annis ſacramentis non communicabit. Decem autem anni ſic in eo diſpenſabuntur, duos quidem annos deflebit, tres autem annos inter audientes perſeuerabit, quatuor ſubſtratus, & anno ſolùm conſiſtet, & deinceps ad ſacra admittetur.

Ὁ ἀκουσίως φονεύσας, ὁ δέκα ἔτεσιν ἀ-
κοινώνητος ἔσται τῶν ἁγιασμάτων. οἰκονο-
μηθήσεται δὲ τὰ δέκα ἔτη ἐπ' αὐτῷ οὕτως· δύο
μὲν ἔτη προσκλαύσει, τρία δὲ ἔτη ὁ ἀκροω-
μένοις συμπαρέσται, ὁ τέσσαρσιν ὑποπίπτων,
καὶ ἐν ὁμοίῳ συνισθήσεται μόνον, καὶ ὁ ἕξης εἰς
τὰ ἅγια δεχθήσεται.

*LIV. *Eiuſdem Canon* *XXXIX.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν λθ'.

DE inuoluntariis cædibus ſcio me ante hoc tempus ſcripſiſſe pro viribus pietati tuæ, & nihil vltra illa poſſum dicere: eſt autem tuæ prudentiæ pro circumſtantiæ proprietate pœnas intendere, vel remittere.

ΤΑΣ τῶν ἀκουσίων φόνων διαφορὰς πολὺ
χρόνου οἶδα ὑπομείλας τῇ θεοσεβείᾳ σου,
καὶ ὃ ἐμοὶ δυνατὸν, καὶ πλέον ἐκείνων εἰ-
πεῖν οὐδὲν δύναμαι. τῆς δὲ σῆς συνέσεως ἴδιόν
καὶ ὃ ἰδίωμα τὴν ἀξίωσιν ὑποτίνειν τὰ ὑπο-
τίμια, ἢ ὑφεῖναι.

*LV. *Eiuſdem Canon* * XLIII.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν μγ'.

QVI ſe latronibus aduerſos obiiciunt, ſi ſint quidem extra Eccleſiam, à boni communione arcentur: ſi ſint autem clerici, à gradu deponuntur. Quicunque enim, inquit, gladium accepit, gladio peribit.

Οἱ τοῖς λῃσταῖς κατεπεξιόντες, ἔξω μὲν ὄν-
τες τῆς κοινωνίας εἴργονται τῶν ἁγίων· κλη-
ρικοὶ δὲ ὄντες, τοῦ βαθμοῦ καθαιροῦνται. πᾶς
γὰρ, φησὶν, ὁ λαβὼν μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ
ἀπολοῦνται.

*XLIII. *Eiuſdem Canon* * XXVIII.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν κη'.

QVI mortis ictum dedit proximo, eſt homicida; ſiue prior percuſſit, ſiue vltus eſt.

Ὅς θανάτου πληγὴν ὡς πλησίον ἔδωκε,
φονεύς ἐστιν, εἴτε εἶρξε τὴν πληγὴν, εἴτε
ἠμύνατο.

Τῶν

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξε'.

Εἴ τις κληρικὸς ἐν μάχῃ τινὰ κρούσας τῷ ἀπὸ τοῦ κρούσματος ἀποθάνῃ, καθαιρείσθω.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXV.

SI quis clericus in pugna pulſatum aliquem vno ictu occiderit, deponatur.

Τῶν αὐτῶν κανὼν κβ'.

Ὁ ἀκρωτηριάσας ἑαυτὸν μηνιέσθω κληρικός· αὐθέντης γὰρ ἐστι, καὶ τοῦ θεοῦ δημιουργίας ἐχθρός.

Eorundem Canon XXII.

QVI ſeipſum mutilauit, ne ſit clericus: eſt enim ſui homicida, & Dei opificij hoſtis.

Τῶν αὐτῶν κανὼν κγ'.

Εἴ τις κληρικὸς ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσῃ, καθαιρείσθω· φονεὺς γάρ ἐστιν ἑαυτοῦ.

Eorundem Canon XXIII.

SI quis clericus ſeipſum mutilauerit, deponatur: eſt enim ſui homicida.

Τῶν αὐτῶν κανὼν κδ'.

Λαϊκὸς ἑαυτὸν ἀκρωτηριάσας ἀφοριζέσθω ἔτη τρία· ἐπίβουλος γάρ ἐστι τοῦ ἑαυτοῦ ζωῆς.

Eorundem Canon XXIV.

LAICVS qui ſeipſum mutilauit, tribus annis ſegregetur: eſt enim ipſius vitæ inſidiator.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν α'.

Εἴ τις ἐν νόσῳ ὑπὸ ἰατρῶν ἐκδουρήθη, ἢ ὑπὸ βαρβάρων ἐξετμήθη, οὗτος μενέτω ἐν τῷ κλήρῳ. Εἰ δέ τις ὑγιαίνων ἑαυτὸν ἐξέτεμε, τοῦτον καὶ ἐν τῷ κλήρῳ ἐξεταζόμενον παύεσθαι προσήκει, καὶ ἐν τοῖς ὅλως μηδένα τοιοῦτον χειροτονεῖσθαι. ὥσπερ δὲ τοῦτο πρόδηλον, ὅτι περὶ τῶν ὑποπιπτόντων ὁ λόγος, καὶ τολμώντων ἑαυτοὺς ἀκρέμονα εἶρηται· οὕτως εἴ τινες ὑπὸ βαρβάρων ἢ ὑπὸ δεσποτῶν εὐνουχίσθησαν, διείσκοιντο δὲ ἄλλως ἄξιοι, καὶ τοιούτους εἰς κλῆρον προσίεται ὁ κανών.

Concilij Nicæni Canon I.

SI quis à medicis in morbo excisus, vel à barbaris exectus eſt, is in clero maneat. Si quis autem cùm eſſet ſanus ſeipſum execuit, eum etiam in clero examinatum ceſſare conuenit, & deinceps nullum talem oportet promoueri. Quemadmodum autem hoc manifeſtum eſt, quod de iis qui de induſtria hoc agunt, & ſeipſos audent excindere dictum eſt: ita ſi aliqui à barbaris vel dominis caſtrati ſunt, inueniantur autem & ij alioqui digni, tales in clerum admittit canon.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιη'.

Γυνὴ ἥτις ἐν ὁδῷ τρώσασα, καὶ ἀμελήσασα τοῦ κυήματος, τοῦ τοῦ φόνου ἐγκλήματι ὑποκείσθω.

Sancti Baſilij Canon * XVIII. *XXXIII

MVLIER quæ in via peperit, & ſui fœtus curam non geſſit, cædis crimine teneatur.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν λζ'.

Ἡ τοῦ κυήματος καὶ τὴν ὁδὸν ἀμελήσασα, εἰ μὲν οὖν δυναμένη φείσασθαι κατέφθορεν, ἢ συγκαλύψαι τοῦ ἁμαρτήματος ἕνεκεν νομίσασα, ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ἀπανθρώπῳ λογισμῷ χρησαμένη, ὥσπερ ἐπὶ φόνῳ κρινέσθω. Εἰ δὲ οὐκ ἐδυνήθη φείσασθαι, καὶ δι' ἐρημίαν καὶ ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων διεφθάρη τὸ γεννηθέν, συγγνώστη ἡ μήτηρ.

Eiuſdem Canon *XXXVII. *LII.

QVÆ fœtus in via nati curam non geſſit, ſi cùm poſſet ſeruare neglexerit, vel ſe ideo peccatum celare exiſtimans, vel etiam omnino belluina, & inhumana cogitatione impulſa, tanquam propter homicidium iudicetur. Sin autem eum concinnare & componere non potuit, & propter ſolitudinem rerúmque neceſſariarum inopiam fœtus interiit, matri ignoſcendum eſt.

Ancyrani Concilij Canon XXI.

DE mulieribus quæ ſunt fornicatæ, & fœtus in vtero perimunt, & medicamentis abortionis faciendis ſtudent: prior quidem definitio vſque ad vitæ exitum prohibebat, & ei quidam aſſentiuntur. Humaniùs autem agentes definimus, vt decennium per gradus præfinitos impleant.

Eiuſdem Canon XXV.

QVIDAM cui erat puella deſponſa, eius ſororem corrupit, ita vt & ipſa conciperet, ſponſam autem poſtea duxit, illa verò quæ corrupta eſt necem ſibi intulit. Hi qui conſcij fuerunt, iuſſi ſunt decem annis inter eos qui conſiſtunt recipi, ſecundùm gradus definitos.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν κα'.

ΠΕΡΙ τῶν γυναικῶν τῶν ἐκπορνευουσῶν, καὶ ἀναιρουσῶν τὰ γινόμενα, καὶ φαρμακειῶν φθορεῖα ποιῶν, ὁ μὲν πρότερος ὅρος μέχρις ἐξόδου ἐκώλυσεν, καὶ τούτῳ συνῃνέσαμεν. φιλανθρωπότερον δέ πως διορίσαντες, ὡρίσαμεν δεκαέτη χρόνον κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοὺς ὡρισμένους.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κε'.

ΜΝΗΣΤΕΥΣΑΜΕΝΟΣ τις κόρην, προσφθάρη τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς, ὡς καὶ ἐμβρυοῦσθαι αὐτήν· ἔγημε δὲ τὴν μνηστὴν μετὰ ταῦτα· ἡ δὲ ἀδελφὴ ἡ φθαρεῖσα ἀπήγξατο. οἱ συνειδότες ἐκελεύσθησαν ἐν δεκαετίᾳ δεχθῆναι εἰς τοὺς συνεστῶτας κατὰ τοὺς ὡρισμένους βαθμούς.

TITVLVS XLI.

De his qui ab adulterio conuertuntur, & his qui ſine vlla ratione ſeparantur, & cum aliis copulantur: & de ea quæ cum alio matrimonio iungitur, priuſquam viri ipſius abſentis mors audita ſit.

Ancyrani Concilij Canon XX.

SI alicuius vxor adulterata fuerit, vel quis eam adulterauerit, oportet eum in ſeptem annis quod perfectum eſt aſſequi per gradus qui eò deducunt.

Neocæſarienſis Canon VIII.

SI alicuius vxor cùm eſſet laïcus, adulterata fuiſſe conuicta fuerit, is non poteſt ad miniſterium accedere. Sin autem etiam poſt ordinationem adulterata fuerit, debet eam dimittere. Quòd ſi cohabiter, non poteſt propter eam ſibi commiſſum miniſterium exequi.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑ'.

Περὶ τῶν ἐκ μοιχείας ἐπιτρεφόντων, καὶ τῶν ἀλόγως χωριζόντων, καὶ συναφθέντων ἑτέροις καὶ περὶ τῆς ἑτέρου ἀνδρὶ συναφθείσης πρὸ τοῦ πυθέσθαι τὸν ἀποδημοῦντος ἀνδρὸς αὐτῆς.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ι'.

ΕΑΝ τινος γυνὴ μοιχευθῇ, ἢ μοιχεύσῃ τις, ἐν ἑπτὰ ἔτεσιν δεῖ αὐτὸν τοῦ τελείου τυγχάνειν, κατὰ τοὺς βαθμοὺς τοὺς προσήκοντας.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν η'.

ΓΥΝΗ τινος μοιχευθεῖσα λαϊκοῦ ὄντος, ἐὰν ἐλεγχθῇ φανερῶς, ὁ τοιοῦτος εἰς ὑπηρεσίαν ἐλθεῖν οὐ δύναται. ἐὰν δὲ μετὰ τὴν χειροτονίαν μοιχευθῇ, ἀπολῦσαι ὀφείλει αὐτήν· ἐὰν δὲ συζῇ, οὐ δύναται ἔχειν τὴν ἐγχειρισθεῖσαν αὐτῷ λειτουργίαν.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιθ'.

ΤΑΣ μοιχευθείσας γυναῖκας, καὶ ἐξαγορεύσας δι' ἀλήθειαν, ἢ ὁπωσοῦν ἐλεγχομένας, δημοσιεύειν οὐκ ἐκώλυσαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἵνα μὴ θανάτου αἰτίαν τοῖς ἁλόντας ἐλεγχθείσας, ἵστασθαι δὲ αὐτὰς ἄνευ κοινωνίας προσέταξαν, μέχρι τοῦ συμπληρῶσαι τὸν χρόνον τῆς μετανοίας.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν κδ'.

Η ἐν μοιχείᾳ συζῶσα, μοιχαλίς ἐστι πάντα χρόνον· ὁ μοιχεύσας δέκα καὶ πέντε ἔτη ἀκοινώνητος ἔστω τῶν ἁγιασμάτων, ἐπὶ τέσσαρσιν ὑποπίπτων, ἐπὶ δυσὶ συνεστὼς ἄνευ κοινωνίας.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν λγ'.

Η ἐγκαταλιφθεῖσα παρὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τινὶ ἑαυτὴν γαμήσει, * μοιχὴν ὀφείλει· εἰ γὰρ ὁ κύριος εἶπεν· ὅτι ἐάν τις καταλείπῃ γυναῖκα ἐκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· ἐκ τοῦ μοιχαλίδα αὐτὴν ὀνομάσαι, ἀπέκλεισεν αὐτὴν τῆς πρὸς ἕτερον κοινωνίας. πῶς γὰρ δύναται ὁ μὲν ἀνὴρ ἔνοχος εἶναι, ὡς μοιχείας αἴτιος, ἡ δὲ γυνὴ ἀνέγκλητος εἶναι, ἡ μοιχαλὶς παρὰ τοῦ κυρίου δι' τινὰ προτέραν πρὸς ἕτερον ἄνδρα κοινωνίαν προσαγορευθεῖσα;

* ἄγαμος' additur in editis D. Basilij libris.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ξς'.

Ο μὴ πιστὸν καταλιμπάνων τινὰ νομίμως συναφθεῖσαν αὐτῷ γυναῖκα, καὶ ἑτέραν ἀγαγόμενος, καὶ τινὰ τοῦ κυρίου ἀπόφασιν, τῷ τῆς μοιχείας ὑποκεῖται κρίματι. κεκρίνεται δὲ παρὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, τοὺς υἱοὺτους ἑαυτῶν προσκλαίειν, διετίαν ἐπακροᾶσθαι, τριετίαν ὑποπίπτειν, τῷ ἑβδόμῳ συνίστασθαι τοῖς πιστοῖς· καὶ οὕτως τῆς προσφορᾶς καταξιοῦσθαι, ἐὰν μετὰ δακρύων μετανοήσωσι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μη'.

Εἴ τις λαϊκὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐκβαλὼν, ἑτέραν λάβοι, ἢ τοῦ ἄλλου ἀπολελυμένην, ἀφοριζέσθω.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ις'.

Η ἀναχωρήσασα τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἀφανοῦς ὄντος, πρὸ τῆς πιθανῆς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἑτέρῳ συνοικήσασα, μοιχᾶται.

Sancti Basilij Canon XIX. *XXXIV.

ADVLTERIO pollutas mulieres, & confitentes ob pietatem, vel quomodocunque conuictas, publicare quidem Patres noſtri prohibuerunt, ne conuictis mortis cauſam præbeamus, eas autem ſtare ſine communione iuſſerunt, donec impleretur tempus pœnitentiæ.

Eiuſdem Canon * XXIV. *XXXIX.

QVÆ viuit cum adultero, eſt per omne tempus adultera. Qui fornicatus fuerit, per annos quindecim à ſacramentis remouebitur, quatuor annis ſubſtratus, duobus conſiſtens ſine communione.

Eiuſdem Canon * XXXIII. *XLVIII

QVÆ à marito dimiſſa eſt, meâ quidem ſententiâ manere debet. Si enim Dominus dixit: ſi quis reliquit vxorem præterquam ratione fornicationis, facit eam adulterari, ex eo quòd eam adulteram nominet, excluſit eam à ſocietate cum alio. Quomodo enim poteſt vir quidem eſſe reus, vt author adulterij, mulier autem nulli eſſe culpæ affinis, quæ adultera appellata eſt à Domino, propter priorem cum alio viro conſuetudinem?

Eiuſdem Canon LXII.

QVI mulierem quidem ſibi legitimè copulatam dimittit, & aliam ducit, ſecundùm Domini ſententiam, adulterij iudicio ſubiicitur: & à Patribus noſtris canonicè ſtatutum eſt, vt ij anno defleant, biennio audiant, triennio ſubſternantur, ſeptimo cum fidelibus conſiſtant, & ita oblatione digni habeantur, ſi cum lacrymis pœnitentiam egerint.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XLVIII.

SI quis laïcus ſua eiecta vxore, aliam acceperit, vel ab alio dimiſſam, ſegregetur.

Sancti Basilij Canon * XVI. *XXXI.

QVÆ cùm vir ſeceſſit & non apparet, antequam de eius morte certior facta ſit, cum alio cohabitauit, mœchatur.

*XXXVI. *Einſdem Canon* XXI.

MILITVM vxores, quæ, cùm mariti ipſarum non appareant, nupſerunt, eidem rationi ſubiiciuntur, cui & quæ propter maritorum peregrinationem ac abſentiam reditu non expectato nupſerint: ſed res nonnullam hîc veniam admittit, quòd maior ſit mortis ſuſpicio.

Τοῦ αὐτοῦ κανών κα'.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΔΕΣ αἱ τῶν ἀνδρῶν ἀφανῶν γαμηθεῖσαι, ὧν αὐτῶν ὑπόκεινται λόγῳ, ὥσπερ καὶ αἱ διὰ τὴν ἀποδημίαν τῶν ἀνδρῶν, μὴ ἀναμείνασαι τὴν ἐπάνοδον· πλὴν ἔχει τινὰ συγγνώμιον τὸ πρᾶγμα αὐτῷ, διὰ τὸ μᾶλλον πρὸς θάνατον εἶναι τὴν ὑπόνοιαν.

TITVLVS XLII.

De his qui fornicationis & adulterij ſupplicio puniri debent: iiſque qui ex raptu & vi cum mulieribus rem habent: & de virginibus & ancillis quæ præter voluntatem domini ſeipſas collocant.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΒ'.

Περὶ τῶν ὀφλόντων πορνείας καὶ μοιχείας ἐπιτιμίῳ κολάζεσθαι· καὶ τῶν ἐξ ἁρπαγῆς ἢ βίας γυναιξὶ συνοικούντων· καὶ περὶ παιδίσκων καὶ δουλίδων παρὰ γνώμην τοῦ κρατοῦντος ἑαυτὰς ἐκδιδουσῶν.

*XXXVII. *Sancti Baſilij Canon* * V.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ε'.

SI vir cum muliere cohabitans, poſtquam matrimonio non delectatus in fornicationem inciderit, eum fornicatorem iudicamus, & eum pœnis ampliùs grauamus: canonem tamen non habemus, qui eum adulterij crimini ſubiiciat, ſi in ſolutam à matrimonio peccatum commiſſum ſit. Nam adultera quidem, inquit, polluta polluetur, & ad virum ſuum non reuertetur, & qui adulteram detinet, ſtultus eſt & impius. Qui autem fornicatus eſt, non excludetur à cohabitatione cum vxore: quamobrem mulier maritum ſuum à fornicatione reuertentem excipiet. Vir autem eam quæ polluta eſt, à ſuis ædibus amandabit. Atque iſtorum quidem rario minimè eſt facilis. Conſuetudo ſic inualuit.

ΕΙ ἀνὴρ γυναικὶ συνοικῶν, ἐπειδὴ μὴ ἀρκεσθεὶς τῷ γάμῳ, εἰς πορνείαν ἐκπέσῃ, πόρνον κρίνομεν τὸν τοιοῦτον, καὶ πλεῖον αὐτοῦ κατακρίνομεν ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις· οὐ μὴν ἔχομεν κανόνα, τὸν τῆς μοιχείας αὐτὸν ἐπάγοντα ἐγκλήματι, ἐὰν εἰς ἐλευθέραν γάμου ἡ ἁμαρτία γένηται· ὅτι ἡ μοιχαλὶς μὲν μιαίνεται, φησὶ, μιανθήσεται, καὶ οὐκ ἀναστρέψει πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· καὶ, ὁ κατέχων μοιχαλίδα, ἄφρων καὶ ἀσεβής· ὁ μέντοι πορνεύσας οὐκ ἀποκλεισθήσεται τῆς πρὸς γυναῖκα ἑαυτοῦ συνοικήσεως· ὥστε ἡ μὲν γυνὴ ἀπὸ πορνείας ἐπανιόντα τὸν ἄνδρα αὐτῆς προσδέξεται. ὁ δὲ ἀνὴρ τὴν μιανθεῖσαν τῶν οἴκων ἑαυτοῦ ἀποπέμψει. καὶ τούτων μὲν ὁ λόγος οὐ ῥᾴδιος· ἡ δὲ συνήθεια οὕτω κεκράτηκε.

*XXXVII. *Einſdem Canon* * XLII.

QVI poſtquam aliena ei ablata fuerit, vxorem duxerit, in prima quidem adulterij accuſabitur, in ſecunda verò reus non agetur.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν μβ'.

ΜΕΤΑ μὲν ἀφαιρεθῆναι τὴν ἀλλοτρίαν ὁ γαμήσας, ὅτι μὲν τῇ πρώτῃ μοιχείας ἐγκληθήσεται· ὅτι δὲ τῇ δευτέρᾳ αἰδήμονος ἔσται.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν λα'.

Ἡ τῷ καταλφθέντι τοὺς κυρίους τῆς γυναικὸς καὶ ἀγνοίᾳ γημαθῇ, εἶτα ἀφεθεῖσα, πρὸ τοῦ ἐπανελθεῖν τοὺς αὐτῆς κυρίους, ἐπορνεύσει μέν, ἐν ἀγνοίᾳ δέ. γαμοῦ οὖν οὐκ ἐκωλύθη· κάλλιον δὲ μείνῃ οὕτως.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξζ'.

Εἴ τις παρθένον ἁμπέχοντον βιασάμενος ἔχει, ἀφοριζέσθω· μὴ ἐξεῖναι δὲ αὐτὴν ἑτέρου λαμβάνειν, ἀλλ' ἐκείνου κατέχειν ὃν ἡρετίσατο, κἂν πενιχρὰ ᾖ.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι κανὼν κζ'.

Τοὺς ἁρπάζοντας κόρας ἐπ' ὀνόματι συνοικεσίου, ἢ συμπορεύοντας, ἢ συναγομένους τοῖς ἁρπάζουσιν, ἢ ἁγίαν σύνοδον ἔχειν, εἰ μὲν κληρικοί εἰσιν, ἐκπίπτειν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ μοναζοντες ἢ λαϊκοὶ, ἀναθεματίζεσθαι.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ια'.

Τὰς μνηστευθείσας κόρας, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπὸ ἄλλων ἁρπαγείσας, ἔδοξεν ἀποδίδοσθαι τοῖς προμνηστευσαμένοις, εἰ καὶ βίαν ὑπ' αὐτῶν πάθοιεν.

Eiusdem Canon * XXXI. *XLVI.

QVÆ per ignorantiam nupsit ei qui ab vxore ad tempus derelictus est, deinde dimissa est, vt prior ad ipsum reuertatur, fornicata quidem est, sed per ignorantiam. A matrimonio ergo non prohibebitur: sed melius est si sic manserit.

Sanctorum Apostolorum Canon LXVII.

SI quis virginem non desponsam vi allata habet, segregetur: ei autem aliam accipere non liceat, sed illam retinere quam elegit, etiamsi pauper sit.

Concilij Calchedonensis Canon XXVII.

EOS qui nomine coniugij puellas rapiunt, vel opem ferunt, ac consentiunt iis qui rapiunt, statuit synodus si sint quidem clerici, proprio gradu excidere: sin autem monachi vel laici, anathematizari.

Ancyrani Canon XI.

DESPONSAS aliis puellas, & ab aliis postea raptas, visum est iis quibus desponsæ erant reddi, etiamsi vim passæ sint.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ς'.

Τοὺς ἐξ ἁρπαγῆς ἔχοντας γυναῖκας, εἰ μὲν ἄλλοις προμεμνηστευμένας εἶεν ἀφῃρημένοι, πρότερον χρὴ παραδίδοσθαι, ἐὰν ἔτι ἀδελφαῖς αὐτῶν, καὶ ἐπ' ἐξουσίας τῶν ἐξ ἀρχῆς μνηστευσαμένων ποιῆσαι, εἴτε βούλοιντο λαβεῖν αὐτάς, εἴτε ἀποσῆναι· εἰ δὲ χολάζουσί τις λαβοῦσι, ἀφαιρεῖσθαι μὲν δεῖ, καὶ τοῖς οἰκείοις ἀποκαθιστᾶν· ἐπιτρέπειν δὲ τῇ γνώμῃ τῶν οἰκείων, εἴτε γονεῖς εἶεν, εἴτε ἀδελφοὶ, εἴτε οἱανεσοῦν προεστῶτες τῆς κόρης, κἂν μὴ ἕλωνται τοὺς αὐτοὺς παραδοθῆναι, ἴσασθαι δὲ συνοικέσιον· ἐὰν δὲ ἀναβιῶσι, μὴ βιάζεσθαι. τοὺς μέντοι ἐκ διαφθορᾶς, εἴτε λαθραίας, εἴτε βιαστέρας, γυναῖκα ἔχοντας ἀνάγκη δὲ τῆς πορνείας ἐπιγνῶναι ἐπιτίμιον. ἔστι δὲ ἐτῶν δ'. ἔτεσιν ὑφεσιμέτη τοῖς πορνεύουσιν ἡ ἐπιτιμησις· χρὴ δὲ τοὺς πρώτους ἐκβεβλῆσθαι τῆς προσευχῆς, καὶ προσκλαύσαι αὐτοὺς τῇ θύρᾳ τῆς ἐκκλησίας· εἶτα δευτέρᾳ παρεῖναι εἰς ἀκρόασιν, εἶτα

Sancti Basilij Canon * VI. * XXII.

EOS qui ex raptu habent mulieres, si aliis quidem desponsas abripuerint, non priùs oportet admittere, quàm ab eis ablatæ sint, & sit in eorum potestate quibus desponsæ fuerant, an eas velint accipere, an desistere. Si quis autem vacantem acceperit, auferre quidem oportet, & suis restituere, illorum autem sententiæ permittere, siue sint parentes, siue fratres, siue quicunque alij virgini præsint, & si ei quidam tradere voluerint, matrimonium constituere: sin autem renuerint non cogi. Ei autem qui mulierem vel vi, vel clàm à se vitiatam habet, necesse est fornicationis pœnas imponere: est autem in quatuor annis præfinitum fornicatoribus supplicium. Oportet autem eos anno primo à precibus expelli, & ipsos deflere ad fores Ecclesiæ, secundo autem ad auditionem admitti, ter-

tio ad pœnitentiam, quarto ad congregationem cum populo, abſtinentes ab oblatione, deinde eis permitti boni communionem.

τῳ εἰς μετάνοιαν, ϗ τετάρτῳ εἰς σύςασιν μετ' τοῦ λαοῦ, ἀπεχομένους τῆς προσφορᾶς. Εἶτα αὐτοῖς ἐπιτρέπεσθαι τ' κοινωνίαν τοῦ ἁγιάσματος.

*XXV. *Eiuſdem Canon* * X.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ι'.

QVI à ſe ſtupratam mulierem detinet, ſtupri quidem pœnam ſubibit: ei autem mulierem habere permittetur.

Ὁ τ' διεφθαρμένην ὑφ' ἑαυτοῦ εἰς γυναῖκα κατέχων, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ φθορᾷ ἐπιτίμιον ὑποςήσεται, τ' δ' γυναῖκα ἔχειν συγχωρηθήσεται.

*XXX. *Eiuſdem Canon* * XXIX.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν κϑ'.

DE his qui rapiunt, canonem quidem antiquum non habemus: ſed propriam ſententiam proferimus, vt ipſi, & qui cum eis rapiunt, tribus annis ſint extra orationes. Quod autem violenter non fit, nulli eſt pœnæ obnoxium, quando nec ſtuprum, nec furtum rem præceſſerit: eſt autem vidua ſui iuris, & in eius eſt poteſtate ſequi. Quare non eſt nobis figurarum ac prætextuum vlla cura gerenda.

ΠΕΡΙ τῶν ἁρπαζόντων, κανόνα μὲν παλαιὸν οὐκ ἔχομεν, ἰδίαν δ' γνώμην ἐποιησάμεθα, τρία ἔτη καὶ αὐτοὺς, καὶ τοὺς συναρπάζοντας αὐτοῖς, ἔξω τῶν εὐχῶν γίνεσθαι. Τὸ μὴ βιαίως γινόμενον, ἀνεύθυνόν ἐστιν, ὅταν μὴ φθορὰ ᾖ, μηδὲ κλοπὴ ἡγουμένη τοῦ πράγματος· αὐτεξούσια δ' ἡ χήρα, καὶ ἐπ' αὐτῇ τὸ ἀκολουθῆσαι. ὥςε τῶν σχημάτων ἡμῖν οὐ φροντιστέον.

*XLIX. *Eiuſdem Canon* * XXXIV.

Τοῦ 'αὐτοῦ κανὼν λδ'.

STVPRA quæ per vim inferuntur non ſunt accuſationi obnoxia. Quare etſi ancillæ vis allata fuerit à proprio domino, ea à culpa eſt libera.

Αἱ παρὰ γνώμην θυόμεναι φθοραὶ ἀνεύθυνοί εἰσιν· ὥςε ἡ δούλη εἰ βιάσθη παρὰ τοῦ οἰκείου δεσπότου, ἀνεύθυνός ἐστιν.

*XXXVIII. *Eiuſdem Canon* * XXIII.

Τοῦ 'αὐτοῦ κανὼν κγ'.

PVELLIS quæ præter patris ſententiam fornicatores ſecutæ ſunt, reconciliatis parentibus, videtur factum remedium accipere: ſed non protinus ad communionem reſtituuntur, ſed triennio punientur.

Αἱ κόραι αἱ παρὰ γνώμην παθοῦσαι πορνεύσεσι, διαλλαγέντων τ' γονέων, δοκεῖ θεραπείαν λαμβάνειν ὁ γάμος· οὐκ εὐθέως δ' εἰς τὴν κοινωνίαν ἀποκαθίστανται, ἀλλ' ὑπομενοῦσιν ἔτη γ'.

*XL. *Eiuſdem Canon* * XXV.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν κε'.

QVÆ præter domini ſententiam ſe viro tradidit, fornicata eſt; quæ autem poſtea libero matrimonio vſa eſt, nupſit: quare illud quidem fornicatio, hoc verò matrimonium. Eorum enim qui ſunt in alterius poteſtate, pacta conuenta firmi nihil habent.

Ἡ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότου ἀνδρὶ ἑαυτὴν ἐκδοῦσα, ἐπόρνευσεν· ἡ δ' μετ' ἐκεῖνα παρρησιασμένῳ γάμῳ χρησαμένη, ἐγήματο. ὥςε ἐκεῖνο μὲν πορνεία, τοῦτο δ' γάμος. αἱ γὰρ συνθῆκαι τῶν ἐπ' ἐξουσίαν ὄντων ἔχουσι βέβαιον.

*XLII. *Eiuſdem Canon* * XXVII.

Τοῦ 'αὐτοῦ κανὼν κζ'.

QVÆ ſine iis qui habent poteſtatem fiunt matrimonia, ſunt fornicationes. Nec ergo viuente patre, nec domino, ij qui conueniunt ſunt ab accuſatione liberi, donec coniugio domini annuerint:

Οἱ ἄνευ τῶν κεκτημένων γάμοι, πορνεῖαί εἰσιν· οὔτε οὖν παθὸς ζῶντος, οὔτε δεσπότου, οἱ συνιόντες ἀνεύθυνοί εἰσιν, ἕως ἂν ὑπανδρώσωσιν οἱ κύριοι τὴν συνοίκησιν.

πότε λαμβάνῃ ὁ τῦ γάμου βέβαιον.

tunc enim accipit firmitatem coniugium.

Τοῦ αὐτοῦ κανών ια'.

Eiusdem Canon * XI. *XXVI.

Ἡ πορνεία γάμος οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ γάμου ἀρχή. ὥστε εἰ μὲν ἦν δυνατὸν, τοὺς διὰ πορνείαν συναπτομένους χωρίζεσθαι, τοῦτο κρεῖττον. εἰ δὲ φέρουσιν οἱ πάντως ζεύγους τὸ συνοικέσιον, ὁ μὲν τῆς πορνείας ἐπιτίμιον γνωριζέτωσαν· ἀφιέσθωσαν δὲ, ἵνα μὴ χεῖρόν τι γένηται.

FORNICATIO non est matrimonium, sed nec initium matrimonij. Quare si fieri possit, vt qui per fornicationem coniunguntur, separentur, hoc est melius. Sin autem eis omnino placeat consortium, fornicationis quidem pœnam agnoscant: ne separentur autem, ne quid deterius accidat.

Τοῦ αὐτοῦ κανών μδ'.

Eiusdem Canon * XLIV. *LIX.

Ὁ πόρνος οὐ βαπτισθήσεται ἔτεσιν ἑπτὰ ἀκοινώνητος ἔσται τῶν ἁγιασμάτων, δύο ἔτη παρακλαίων, καὶ δύο ἀκροώμενος, καὶ δύο ὑποπίπτων, καὶ ἐν συστάσει μένων· τῷ ὀγδόῳ δεχθήσεται εἰς τὴν κοινωνίαν.

FORNICATOR septem annis sanctis non communicabit, duobus desiens, & duobus audiens, & duobus substratus, vno solo consistens, octauo autem ad communionem admittetur.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΓ'.

Περὶ τῶν ἐλευθερίως διγαμούντων, καὶ τῶν πλείοσι γάμοις παρεπόντων, καὶ τῶν ἁμαρτῆσαι βουλομένων καὶ μὴ πραξάντων· καὶ περὶ τοῦ μηδένα δεῖν ἐν βαλανείῳ μετὰ γυναικῶν ἀπολούεσθαι.

TITVLVS XLIII.

De his qui liberè secundo copulantur matrimonio, & de his qui plurima matrimonia contrahunt: item de iis qui peccare animo proposuerunt, & non sunt lapsi: & quod non oporteat in balneo cum mulieribus lauari.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανών α'.

Concilij Laodiceni Canon I.

ΠΕΡΙ τοῦ δεῖν κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κανόνα τοὺς ἐλευθερίως καὶ νομίμως συναφθέντας δευτέροις γάμοις, μὴ λαθραγαμίαν ποιησαμένους, ὀλίγου χρόνου παρελθόντος, καὶ φιλανθρωπίας τοὺς παρουσίας καὶ νηστείας, κατ' συγγνώμην ἀποδίδοσθαι αὐτοῖς τὴν κοινωνίαν εἰκότως.

OPORTERE secundùm Ecclesiasticam regulam iis qui liberè & legitimè secundo matrimonio coniuncti sunt, & non clàm vxores duxerunt, cùm exiguum tempus præterierit, & rationibus & ieiuniis vacauerint, ex venia dari communionem.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανών κς'.

Sancti Basilij Canon * XXVI. *XLII.

Ἡ ἐν τῇ χηρείᾳ ἐξουσίαν ἑαυτῆς ἔχουσα, καὶ ἀνδρὶ συνοικεῖν ἀνέγκλητος, εἰ μηδεὶς ἔστιν ὁ * διαπτύων τὸ συνοικέσιον· κατὰ τὸν Ἀποστόλου εἰπόντος· ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἔστιν, ᾧ θέλει, γαμηθῆναι· μόνον ἐν κυρίῳ.

QVÆ in viduitate habet sui potestatem & viro cohabitat, ab omni accusatione est libera, si nemo est qui coniugium diuellat, cùm dicat Apostolus: Si mortuus sit maritus, libera est vt nubat cui velit, tantùm in Domino.

* al. διαπτύων

*LIII. *Eiuſdem Canon* *XXXVIII.*

VIDVA ancilla non multùm lapſa eſt, quæ ſub raptus ſimulatione ſecundum matrimonium eligit. Quamobrem eam de illo accuſare non oportet: non enim ſimulatio iudicatur, ſed voluntas. Clarum eſt autem quòd illam manet pœna digamiæ.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν λη'.

Ἡ χήρα δούλη οὐ μέγα ἔπταικεν, ἐλευθέρῳ δευτέρῳ γάμῳ συνάψαι ἁρπαγῆς. ὥστε οὐδὲν τούτου ἕνεκεν ἐγκαλεῖσθαι χρή· οὐ γὰρ τὰ σχήματα κρίνεται, ἀλλ' ἡ προαίρεσις. δῆλον δ' ὅτι τῆς διγαμίας μόνῃ αὐτῇ ἐπιτίμιον.

*L. *Eiuſdem Canon* * XXXV.

TRIGAMIÆ lex non eſt. quare lege tertium matrimonium non approbatur. Veruntamen ea vt Eccleſiæ inquinamenta videmus: ſed publicis condemnationibus non ſubiicimus, vt quæ ſoluta ac profuſa fornicatione ſunt magis expetenda.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν λε'.

ΤΡΙΓΑΜΙΑΣ νόμος οὐκ ἔστιν· ὥστε νόμῳ γάμος τρίτος οὐ γίνεται. τὰ μέντοι τοιαῦτα, ὡς ῥυπάσματα τῆς ἐκκλησίας ὁρῶμεν. δημοσίαις δὲ καταδίκαις οὐχ ὑποβάλλομεν, ὡς τῆς ἀφειμένης πορνείας αἱρετώτερα.

*XXC. *Eiuſdem Canon* *LXV.

PATRES polygamiam ſilentio prætermiſere, vt belluinam, & penitus ab hominum genere alienam. Nobis autem probatur eam maius eſſe fornicatione peccatum, & ideo conſentaneum eſt, vt ij canonibus ſubiiciantur, vt ſcilicet poſtquam anno defleuerint, & tribus ſubſtrati fuerint, ſic ſuſcipiantur.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ξε'.

ΤΗΝ πολυγαμίαν οἱ πατέρες ἀπροσώπητον ὡς κτηνώδη, καὶ πάντελῶς ἀλλοδαπὴν τῶν γνησίων τῶν ἀνθρώπων. ἡμῖν δὲ δοκεῖ πλέον τι πορνείας εἶναι τὸ ἁμάρτημα· διὸ εὔλογον τοὺς τοιούτους ὑποβάλλεσθαι τοῖς κανόσι· δηλονότι ἵνα τὸν προσκλαύσωσι, καὶ ἐν πρώτοις ὑποπεσόντες, οὕτως δεκτοὶ γίνωνται.

Neocæſarienſis Concilij Canon III.

DE iis qui in plurima matrimonia incidunt, tempus quidem præſtitutum eſſe manifeſtum eſt: ſed conuerſio & pœnitentia eorum tempus contrahit.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν γ'.

ΠΕΡΙ τῶν πλείοσι γάμοις περιπιπτόντων, ὁρισθὲν χρόνος σαφὴς οὐ προσκείμενος· ἡ δὲ ἀναστροφὴ καὶ ἡ πίστις αὐτῶν σωτήριος τὸν χρόνον.

Eiuſdem Canon IV.

SI quis propoſuerit concupiſcere mulierem ad dormiendum cum ipſa, eius autem deſiderium ad opus non venerit, videtur eſſe à gratia liberatus.

Τῆς αὐτῆς κανὼν δ'.

ΕΑΝ προέληται τις, ἐπιθυμήσας γυναικός, συγκαθευδῆσαι μετ' αὐτῆς, μὴ ἔλθῃ δὲ εἰς ἔργον αὐτοῦ ἡ ἐπιθύμησις, φαίνεται ὅτι χάριτος ἐξέπεσεν.

Laodiceni Canon XXX.

QVOD non oporteat ſacratos, vel clericos, aut exercitatores, in balneo cum mulieribus lauari, neque omnem pœnitus Chriſtianum, vel laïcum: hæc eſt enim prima apud gentes condemnatio.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν λ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἱερατικοὺς, ἢ κληρικοὺς, ἢ ἀσκητὰς ἐν βαλανείῳ μετὰ γυναικῶν λούεσθαι, μήτε ὅλως Χριστιανὸν, ἢ λαϊκόν· αὕτη γὰρ πρώτη κατάκρισις παρὰ τοῖς ἔθνεσιν.

ΤΙΤΛΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΜΔ'.

Περὶ τῶν δύο ἀδελφοῖς ἢ ἀδελφαῖς συναπομιγνύων, καὶ τῶν ἀδελφαῖς ἰδίαις ἢ μητρυιαῖς συμφθειρομένων· καὶ τῶν ἐν ἄρρεσιν ἢ ἀλόγοις ἀσημοσυνίᾳ καταζομένων.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν β'.

ΓΥΝΗ ἐὰν γαμηθῇ δύο ἀδελφοῖς, ἐξωθείσθω μέχρι θανάτου· πλὴν ἐν τῷ θανάτῳ, δῶμεν αὐτῇ φιλανθρωπίαν, ἐπισώσα ἐὰν ὑγιάνασα λύσῃ τὸν γάμον, ἔξει τὴν μετάνοιαν· ἐὰν δὲ τελευτήσῃ ἡ γυνὴ ἐν τοιούτῳ γάμῳ οὖσα, ὅπου ὁ ἀνὴρ, δυσχερὴς τῷ μείναντι ἡ μετάνοια.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν η'.

ΠΕΡΙ τῶν δύο ἀδελφὰς γαμησάντων, ἢ ἀδελφοῖς δυσὶ γαμουμένων, ἐπιστολίδιον ἡμῖν ἐκπεφώνηται, οὗ τὸ ἀντίγραφον ἀπεστείλαμεν σὺν τῇ φιλαβείᾳ σου· ὁ δὲ ἀδελφοῦ ἰδίου γυναῖκα λαβών, οὐ πρότερον δεχθήσεται παρὰ ἀποστόλων αὐτῆς.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ξγ'.

Ὁ αὐτὸς δὲ κανὼν τύπος καὶ τῶν δύο ἀδελφὰς λαμβανόντων εἰς * συνοικέσιον, εἰ καὶ ἐν διαφόροις χρόνοις. Τὸ αὐτὸν δὲ ἕτερον φησὶ τὸ ἐγκεκαλυμμένον ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ κανόνι, τουτέστι τῷ ἑξηκοστῷ δευτέρῳ, τῷ λέγοντι περὶ τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὰς ἑαυτῶν, καὶ λαμβανόντων ἑτέρας· ἐν ᾧ ἡ ἐπιτιμία γέγραπται· ὡς τοὺς τοιούτους ἑαυτὸν προσπλαίειν, διετίαν ἐπακροᾶσθαι, τριετίαν ὑποπίπτειν, ἓξ ἐνιαυτοὺς συνίστασθαι τοῖς πιστοῖς· καὶ ὕστερον τὴν προσφορὰν καταξιοῦσθαι, ἐὰν μὴ δάκρυσιν μετάνοιαν ποιήσωσιν.

* al. συνοίκησιν,

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν νβ'.

ΑΔΕΛΦΟΜΙΞΙΑ τῆς φονέως χρόνον ἐξομολογηθήσεται.

TITVLVS XLIV.

De his qui cum duobus fratribus aut ſororibus matrimonio iunguntur, & iis qui cum ſororibus ſuis, aut nouercis inceſtum admittunt, & de iis qui in maſculis aut brutis turpitudinem exercent.

Concilij Neocæſarienſis Canon 11.

FEMINA ſi duobus fratribus nupſerit, extrudatur vſque ad mortem: ſed in morte propter humanitatem, ſi dixerit, quòd ſi conualuerit ſoluet matrimonium, habebit pœnitentiam: ſed ſi mortua fuerit mulier exiſtens, vel eius maritus in tali coniugio, difficilis eſt pœnitentia.

Sancti Baſilij Canon * VIII. *XXIII.

DE his autem qui duas ſorores ducunt, vel iis quæ duobus fratribus nubunt, à nobis edita eſt epiſtola, cuius exemplum tuæ pietati miſimus. Qui autem ſui fratris vxorem accepit, non priùs admittetur, quàm ab ea receſſerit.

Eiuſdem Canon * LXIII. *LXVIII.

EADEM autem forma obſeruetur & in iis qui duas ſorores in matrimonio accipiunt, etſi diuerſis temporibus. * Eodem modo dicunt ſcriptum eſſe in præcedenti canone ſcilicet ſexageſimo ſecundo, qui loquitur de iis qui ſuas vxores relinquunt & alias accipiunt, in quo pœna ſcripta eſt, vt ij anno deſleant, biennio audiant, triennio ſubſternantur, ſeptimo cum fidelibus conſiſtant, & ita oblatione digni habeantur, ſi cum lacrymis pœnitentiam egerint.

* *Hæc verba non ſunt D. Baſilij, ſed Ioan. Antiocheni vel alterius ſcholion. Canon autem D. Baſilij quæ citatur 62. eſt in libris edit. 78.*

Eiuſdem Canon * LII. *LXVII.

CVM ſorore coïtus homicidæ tempore punietur.

*LXVIII *Einſdem Canon* * LIII.*

PROHIBITÆ cognationis in matrimonium coniunctio, ſi deprehenſa fuerit, vt quæ in peccatis facta eſt, ſubibit adulterorum pœnas.

*LXXV. *Einſdem Canon* * LX.*

QVI cum propria ex patre, vel ex matre ſorore pollutus eſt, in domum orationis ne permittatur accedere, donec ab iniqua & nefaria actione deſiſtat. Poſtquam autem in horrendi peccati ſenſum & animaduerſionem venerit triennio defleat, ſtans prope fores domus oratoriæ, & rogans populum ingredientem ad orationem, vt vnuſquiſque pro ipſo miſericorditer ad Dominum intenſas fundat preces. Poſtea autem alio triennio ad ſolam auditionem admittatur, & ſcripturam ac doctrinam audiens eiiciatur, & nec oratione dignus habeatur. Deinde ſiquidem illam cum lacrymis exquiſiuit, & Domino cum cordis contritione, & valida humiliatione ſupplex procidit, detur ei ſubſtratio in aliis tribus annis: & ſi poſtquam pœnitentiæ fructus dignos oſtenderit, duodecimo anno in fidelium orationes ſuſcipiatur ſine oblatione, & cum duobus annis vnà cum fidelibus ad orationem ſubſtiterit, ſic deinceps dignus habeatur boni communione.

*LXXVI. *Einſdem Canon* * LXI.*

IDEM eſt decretum in eos quoque qui ſuas nurus accipiunt.

*LXXIX. *Einſdem Canon* * LXIV.*

II autem qui in ſuas nouercas inſaniunt, ſunt eidem canoni obnoxij, cui & ij qui in ſuas ſorores inſaniunt.

*LXII. *Einſdem Canon* * XLVII.*

QVI ſuam in maribus turpitudinem oſtendit, ei tempus diſpentiabitur illius qui adulterij ſcelus admiſit.

*LXIII. *Einſdem Canon* * XLVIII.*

QVI in brutorum concubitu ſuam impietatem profitetur, idem tempus confitens obſeruabit.

Τοῦ αὐτοῦ κανόνος νγ'.

Ἡ ἀπειρημένης συγγενείας εἰς γάμον αἰδεσίμων συζυγιῶν, εἰ φωραθείη ὁ αἴτιος τὴν μιαρὰν ἐπιτίμια δέξεται.

Τοῦ αὐτοῦ κανόνος ξ'.

Ὁ ἀδελφῇ ἰδίᾳ ὁμοπάτρῳ ἢ μητρὸς συμμιαιθείς, εἰς οἶκον προσευχῆς μὴ ἐπιτρεπέσθω πρόσαναι, ἕως ἂν ἀπόστῃ τοῦ παρανόμου καὶ ἀθεμίτου προσέξεως. μετὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν εἰς συναίσθησιν τοῦ φοβεροῦς ἁμαρτίας ἐκείνης, τετράετίαν προσκλαιέτω τὴν θύραν τοῦ οἴκου εὐκτηρίου οἴκων πρεσπεύων, καὶ δεόμενος τοῦ λαοῦ εἰσιόντος ὑπὲρ τοῦ προσευχοῦ, οὕτως ἔκκειτον μετὰ συμπαθείας γενέσθαι αὐτοῦ ἐκτενῆ παῤῥησίαν τὰς προσευχὰς πρὸς τὸν κύριον. μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλον τετράετίαν εἰς ἀκρόασιν μόνην προσδεχέσθω, καὶ * ἀκούσας τοῦ γραφοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας ἐκβαλλέσθω, καὶ μὴ καταξιούσθω προσευχῆς. ἔπειτα, εἰ γάρ μετὰ δακρύων ἐξεζήτησεν αὐτοῦ, καὶ προσέπεσε τῷ κυρίῳ μετὰ συντετριμμένης καρδίας, καὶ ταπεινώσεως ἰσχυρᾶς, δίδοσθω αὐτῷ ὑποπτώσεις ἐν ἄλλοις τρισὶν ἔτεσι· καὶ οὕτως ἐπιδοὺς τοὺς καρποὺς τῆς μετανοίας ἀξίους ὑπόδειξηται, τῷ δωδεκάτῳ ἔτει εἰς τὸν τῶν πιστῶν δῆλον δεχθήτω χωρὶς προσφορᾶς, καὶ δύο ἔτη συσταὶς εἰς τὸν δῆλον τοῖς πιστοῖς, οὕτω λοιπὸν καταξιούσθω τῆς τῶν ἁγίων κοινωνίας.

* f. ἀκούσας

Τοῦ αὐτοῦ κανόνος ξα'.

Ὁ αὐτὸς τύπος καὶ περὶ τῶν τὰς νύμφας ἑαυτῶν λαμβανόντων.

Τοῦ αὐτοῦ κανόνος ξδ'.

Οἱ ταῖς μητράσιν ἑαυτῶν ὑπομιγνύμενοι τῷ αὐτῷ ὑποκείνται κανόνι, ᾧ καὶ οἱ ταῖς ἑαυτῶν ἀδελφαῖς ὑπομιγνύμενοι.

Τοῦ αὐτοῦ κανόνος μζ'.

Ὁ τὴν ἀσημοσύνην τῶν τοῖς ἄρρεσιν ὑποδεικνύμενος, τὸν χρόνον τῆς τοιαύτης παρανομίας οἰκονομηθήσεται.

Τοῦ αὐτοῦ κανόνος μή'.

Ὁ τὸν ἀλόγοις τὴν ἑαυτῆς αἰσχύνην ἐξαγορεύων, τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξομολογούμενος παραφυλάξεται.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ις'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀλογαμιθέντων, ἢ καὶ ἀλογαμησάντων, ὅσοι πρὶν εἰκοσαετεῖς γενέσθαι ἥμαρτον, δεκαπέντε ἔτεσιν ὑποπεσόντες, κοινωνίας τυγχανέτωσαν εἰς τὰς προσευχάς. Εἶτα ἐν τῇ κοινωνίᾳ διατελέσαντες ἔτη πέντε, τότε καὶ τῆς προσφορᾶς ἐφαπτέσθωσαν. ἐξεταζέσθω δὲ αὐτῶν καὶ ὁ ἐν τῇ ὑποπτώσει βίος, καὶ οὕτως τυγχανέτωσαν τῆς φιλανθρωπίας. Εἰ δέ τινες κατακόρως ἐν τοῖς ἁμαρτήμασι γεγόνασι, πλεῖ μακρὸν ὑποπιπτέτωσαν ἐχέτωσαν. ὅσοι δὲ ὑποφερόντες τὴν ἡλικίαν ταύτην, καὶ γυναῖκας ἔχοντες προεκκεκόπασι τῷ ἁμαρτήματι, πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη ὑποπεσόντες κοινωνίας τυγχανέτωσαν τῆς εἰς τὰς εὐχάς· εἶτα συντελέσαντες πέντε ἔτη ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν εὐχῶν, τυγχανέτωσαν τῆς προσφορᾶς. Εἰ δέ τινες καὶ γυναῖκας ἔχοντες, καὶ ὑποφερόντες τὸν πεντηκοστὸν ἔτη χρόνον ἥμαρτον, ὅτε τῇ ἐξόδῳ τοῦ βίου τυγχανέτωσαν τῆς κοινωνίας.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ιζ'.

ΤΟΥΣ ἀλογαμιθέντας καὶ λεπρωθέντας ὄντας, ἤτοι λεπρωθέντας, τούτους προσέταξεν ἡ ἁγία σύνοδος εἰς τοὺς χειμαζομένους προσεύχεσθαι.

Ancyrani Canon XVI.

DE iis qui rationis expertia animalia inierunt vel ineunt, quicunque priùs quàm ſedecim quidem annos nati eſſent peccarunt, poſtquam quindecim annis ſubſtrati ac ſupplices fuerint, communionem ad preces aſſequantur: deinde & cùm in communione quinque annis perſeuerauerunt, tunc etiam oblationem attingant. Examinetur & in eorum ſubſtratione vita, & ita humanitatem conſequantur. Si qui autem improbè ac malignè in peccatis fuerunt, longam ſubſtrationem habeant. Quicunque autem hanc ætatem tranſgreſſi, vel habentes vxores, in hoc peccatum inciderunt, viginti quinque annis tum ſubſtrati communionem ad preces aſſequantur: Deinde cùm in orationis communione quinque annos peregerint, oblationem aſſequantur. Si qui autem & mulieres habentes, & quinquageſimum annum tranſgreſſi, peccauerunt, in vitæ exitu communionem aſſequantur.

Eiuſdem Canon XVII.

EOS qui rationis expertia animantia inierunt, & qui leproſi ſunt vel fuerunt, iuſſit ſancta ſynodus inter hyemantes orare.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕ'.

Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ ἐπιόρκων, καὶ κληρικῶν ἐξομνυμένων· καὶ τῶν ἐπὶ τὸ βλάψαι τινὰς ὀμνυόντων προχείρως.

TITVLVS XLV.

De furibus, & ſepulcrorum ſuffoſſoribus, & periuris, & clericis eiurantibus: & de iis qui aliquibus nocendi cauſa temerè iurant.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξα'.

Sancti Baſilij Canon LXI.

ΚΛΕΨΑΣ, εἰ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ μεταμεληθεὶς κατηγορήσει ἑαυτοῦ, ἐνιαυτὸν κωλυθήσεται μόνον τῆς κοινωνίας τῶν ἁγιασμάτων. Εἰ δὲ ἐλεγχθείη, ἐν δυσὶν ἔτεσι, μεμερισθήσεται δὲ ὁ χρόνος αὐτῷ εἰς ὑπόπτωσιν καὶ σύστασιν· καὶ τότε ἀξιούσθω τῆς κοινωνίας.

QVI furatus eſt, ſi ex ſe quidem pœnitentia motus ſeipſum accuſauerit, anno à ſola ſacramentorum communione arcebitur. Sin autem conuictus fuerit, duobus annis tempus illi ad ſubſtrationem diuidetur, & conſiſtentiam, & tunc communione dignus habeatur.

*LXVI. *Eiusdem Canon* * LI.

QVI sepulcra effodit, vndecim annis carebit communione, duobus defiens, tribus audiens, quatuor subſtratus, vno consistens, & tunc admittendus.

Τοῦ αὐτῆ κανὼν να'.

Ὁ τυμβωρύχος * ἐν δέκα ἔτεσιν ἀκοινώνη- * al. ἐνδεὴς
τος ἔστω, ἐν δυσὶ προσκλαίων, ἐν τρισὶν ἀκροώμενος, ἐν τέσσαροιν ὑποπίπτων, ἑνὶ δὲ συνεστώς· καὶ τότε δεχθησόμενος.

*LXIV. *Eiusdem Canon* * XLIX.

PERIVRVS vndecim annis non erit communionis particeps, duobus annis defiens, tribus audiens, quatuor subſtratus, anno solùm consistens, & tunc communione dignus habebitur.

Τοῦ αὐτῆ κανὼν μθ'.

Ὁ ἐπίορκος ἐν δέκα ἔτεσιν ἀκοινώνητος ἔστω· δυσὶν ἔτεσι προσκλαίων, τρισὶν ἀκροώμενος, τέσσαροιν ὑποπίπτων, ἐν ἑαυτῷ συνεστὼς μόνον, καὶ τότε τῆς κοινωνίας ἀξιούμενος.

*LXXXII *Eiusdem Canon* * LXVII.

DE iis qui peierarunt, si vi quidem & necessitate iuramenta transgressi sunt, leuioribus pœnis subiiciuntur, vt post sex annos possint suscipi. Qui autem sine necessitate suam fidem prodiderunt, cùm duobus annis defleuerint, & duobus annis audiuerint, & quinque in subſtratione fuerint, & duobus aliis sine oblatione in orationis communionem susceptri extiterint; ita tandem condignâ scilicet pœnitentiâ ostensâ in corporis Christi communionem recipientur.

Τοῦ αὐτῆ κανὼν ξζ'.

ΚΑΙ περὶ τῶν ἐπιορκησάντων, εἰ μὲν ἐκ βίας καὶ ἀνάγκης παρέβησαν τοὺς ὅρκους, κουφοτέρᾳ ὑποκεινται τοῖς ἐπιτιμίοις, ὥστε μετ' ἓξ ἔτη πάντως δεκτοὺς εἶναι αὐτούς. οἱ δὲ αὐθαιρέτως, προδόντες τὴν ἑαυτῶν πίστιν, ἐν δυσὶν ἔτεσι προσκλαύσαντες, καὶ ἐν δυσὶν ἀκροασάμενοι, καὶ πέντε ἐν ὑποπτώσει διέξαμενοι, καὶ ἐν δυσὶν ἄλλοις αὖθις προσφορᾶς εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς προσευχῆς παραδεξάμενοι, οὕτω τελευταῖον, ἀξιόλογον δηλαδὴ τὴν μετάνοιαν ἐπιδειξάμενοι, ἀποκαθίστανται εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

*XVII. *Eiusdem Canon* * I.

Est caput 2. epist 2. ad Amphilochium.

INTERROGASTI nos de Bianore presbytero, an propter iusiurandum sit in clerum susceipiendus. Ego verò commune iam quoddam decretum de omnibus qui simul iurauerunt, iis qui Antiochiæ sunt clericis me edidisse memini, vt ipsi à publicis conuentibus abstineant, priuatim autem presbyterorum munera obeant: eodem autem modo & ad suum presbyterium ei potestatem præbere oportet, quia non est Antiochiæ sacerdotium, sed Iconij, quod, vt ipse ad nos scripsisti, Antiochia ad habitationem permutauit. Est ergo vir ille susceipiendus, à quo tua pietas postulat, vt ob facilitatem iusiurandi eum pœniteat quod sub infideli viro iurauit, cùm parui illius periculi molestiam ferre non potuerit.

Τοῦ αὐτῆ κανὼν α'.

ΗΡΩΤΗΣΑΣ ἡμᾶς περὶ Βιανόρος τοῦ πρεσβυτέρου, εἰ δεκτός ἐστιν εἰς τὸν κλῆρον διὰ τὸν ὅρκον. ἐγὼ δὲ ἤδη τινὰ καὶ κοινὸν ὅρον περὶ πάντων ὁμοῦ τῶν μετ' αὐτοῦ ὀμωμοκότων, τοῖς ἐν Ἀντιόχειᾳ κληρικοῖς οἶδα ἐκτεθεικώς· ὥστε τῶν μὲν δημοσίων αὐτοὺς ἀπέχεσθαι συλλόγων, ἰδίᾳ δὲ ἐνεργεῖν τὰ τῶν πρεσβυτέρων. ὃ δὴ αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τοῦ αὐτῆ ὑπηρεσίαν ἄλλην αὐτοῦ πρέπει. ὅτι οὐκ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐστὶν ἡ ἱερωσύνη, ἀλλ' ἐν Ἰκονίῳ· ἣν, ὡς αὐτὸς ἐπέστειλας ἡμῖν, τῆς Ἀντιοχείας εἰς οἴκησιν ἀντηλλάξατο. ἔστιν οὖν δεκτὸς ἐκεῖνος ὁ ἀνὴρ, ἀπαιτούμενος παρὰ τῆς εὐλαβείας σου μεταμελεῖσθαι ὑπὲρ τῆ θυμηδίᾳ τοῦ ὅρκου, ὃν ὑπὲρ τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς ἐξωμόσατο, βασάσαι τὴν ὀχλησιν τοῦ μικροῦ ἐκείνου κινδύνου μὴ δυνηθείς.

Τοῦ αὐτοῦ κανὼν ιδ'.

ΑΡΧΟΝΤΑΣ μὴτοι ὀμνύειν ἐπὶ τῷ κακοποιεῖν τοὺς ἀρχομένους, καὶ πάνυ θεραπεύεσθαι χρεών ἐστιν. θεραπεία δ' τούτων διττή· μία μέν, μὴ ὀμνύειν αὐτοὺς διδάσκειν χειρός· ἑτέρα δὲ, μὴ ἐπιμένειν ἐν ταῖς πονηραῖς κρίσεσιν. ὥστε ὅρκῳ προληφθεὶς ὃς εἰς κακοποιΐαν ἑτέρου, τοῦτο μὲν ἐπὶ τῇ προπετείᾳ τοῦ ὅρκου μετανοίαν ἐπιδεικνύσθω· μὴ μέντοι προφάσει δικαιοσύνης τοῦτο πονηρίαν ἑαυτῷ βεβαιούτω. οὐδὲ γὰρ Ἡρῴδῃ συνήνεγκεν ὀμόσαντι, ὅς ἵνα μὴ ἐπιορκήσῃ δόξει, φονεὺς ἐγένετο τοῦ προφήτου. ἅπαξ μὲν γὰρ ὁ ὅρκος ἀπηγόρευται· πολλῷ δὲ δήπου εἰκὸς τὸν ἐπὶ κακῷ γενόμενον καταχρίεσθαι. ὥστε μεταφέρειν χρὴ τὸν ὀμνύοντα, οὐχὶ καταδάζειν βεβαιοῦν ἑαυτοῦ τὸ ἀνόσιον. ἐξέτασον γὰρ πλατύτερον τοῦτο ἀποπίσω· εἴ τις ὀμόσειεν ἐξορύξειν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀδελφοῦ, εἰ καλὸν τοιοῦτον εἰς ἔργον ἀγαγεῖν αὐτόν, ἢ εἴ τις φονεύσειν; εἴ τις ὅλως δι' ὅρκου ἐντολὴν παραβήσεσθαι; ὤμοσα γὰρ κἀγὼ ἔξησα οὐχὶ τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλὰ τοῦ φυλάξαι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου. ὥσπερ οὖν ἐντολὴν ἀμεταθέτοις κρίμασι προσῆκε βεβαιοῦν, οὕτω τὴν ἁμαρτίαν πανταχοῦ καθήκει ἀνατρέπεσθαι καὶ ἀφανίζεσθαι.

Eiuſdem Canon * XIV. *XXIX.

ID quoque, quod eſt iurare principes quòd ſubiectis malè facturi ſint, magna medicina opus habet. Medela autem eorum eſt duplex: vna, vt ipſi doceantur non facilè iurare: altera autem, ne in malis iudiciis perſiſtant. Quare qui ſe alteri malè facturum iurare anticipauit, quòd ad iurandum nimiùm facilis fuerit, ſe pœnitere oſtendat: non autem pietatis prætextu ſuam improbitatem confirmet. Neque enim Herodi iurare profuit, qui ne peieraret Prophetam occidit. Semel enim iuſiurandum eſt prohibitum, multò autem magis conſentaneum eſt, id eſſe condemnatum quod propter malum iurarum eſt. Quare eum qui iurauit pœnitere, non impietatem ſtudere confirmare oportet. Eius enim abſurditatem fuſiùs exquire. Si quis ſe fratris oculos effoſſurum iurauerit, eine honeſtum eſt hoc ad effectum deducere: Ii quis ſe interfecturum, ſi quis omnino iurauerit mandatum aliquod tranſgreſſurum? Iuraui enim & ſtatui non peccatum, ſed ſeruare iudicia iuſtitiæ tuæ. Quemadmodum autem mandatum eſt immutabilibus iudiciis confirmandum, ita peccatum omnino infirmare & delere oportet.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κε'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ἁλῷ ἐπὶ πορνείᾳ, ἢ ἐπιορκίᾳ, ἢ κλοπῇ, καθαιρείσθω, καὶ μὴ ἀφοριζέσθω· λέγει γὰρ ἡ γραφή· οὐκ ἐκδικήσεις δὶς ἐπὶ τὸ αὐτό. ὡσαύτως καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXV.

EPISCOPVS, vel preſbyter, vel diaconus, fornicationis, vel periurij, vel furti conuictus, deponatur, & non ſegregetur. Dicit enim ſcriptura: * Non vindicabis bis in idipſum. Similiter reliqui quoque clerici.

* *Nahum i. vers. 9. ſecundùm editionem Septuagintæ.*

ΤΙΤΛΟΣ Μϛ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἀφαιρεῖσθαι τὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἢ σφετερίζεσθαι μήτε καρποφορίας, ἐκτὸς τοῦ ἐπιτεταγμένου ταῦτα διοικεῖν, ὑπο-

TITVLVS XLVI.

Non oportere quicquam eorum quæ ſunt Eccleſiæ auferre, aut tanquam proprium ſibi vendicare, neque fructuum oblationes ſuſcipere, eo excepto cui horum adminiſtratio com-

miſſa eſt : neque ſacra ad alias Eccleſias eulogiarum vice tranſmittenda eſſe : & quænam ad altare ſint offerenda.

δέχεσθαι· μήτε τὰ ἅγια ἐν ἑτέραις παροικίαις λέγω εὐλογιῶν διαπέμπεσθαι· καὶ ποῖα δεῖ τὰ προσφερομένων τῷ θυσιαστηρίῳ προσάγεσθαι.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXII.

SI quis clericus, vel laïcus, à ſancta Eccleſia ceram & oleum auferat, ſegregetur: quintam autem partem cum eo quod cepit adiiciat.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οβ'.

Εἴ τις κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀφέληται κηρὸν ἢ ἔλαιον, ἀφοριζέσθω, καὶ τὸ ἀπιμηθὲν προστιθέτω μέρος οὗ ἔλαβεν.

Eorundem Canon LXXIII.

VAS aureum vel argenteum ſanctificatum, vel velum nemo ampliùs in ſuum vſum conuertat: hoc fit enim præter ius & contra leges. Si quis autem deprehenſus fuerit, multetur ſeparatione.

Τῶν αὐτῶν κανὼν ογ'.

ΣΚΕΥΟΣ ἀργυροῦν ἢ χρυσοῦν ἁγιασθὲν, ἢ ὀθόνιον, μηδεὶς εἰς οἰκεῖαν χρῆσιν σφετερίζεσθω· ἄδικον γάρ· εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτιμάσθω ἀφορισμῷ.

Concilij Gangrenſis Canon VII.

SI quis vult fructus Eccleſiæ oblatos accipere, vel dare extra Eccleſiam præter Epiſcopi ſententiam, vel eius, cui cura eorum tradita eſt, & non cum eius ſententia ea velit agere, ſit anathema.

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ κανὼν ζ'.

Εἴ τις καρποφορίας ἐκκλησιαστικὰς ἐθέλοι ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας λαμβάνειν ἢ διδόναι παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ ἐγκεχειρισμένου τὰ τοιαῦτα, καὶ μὴ μετὰ γνώμης αὐτοῦ ἐθέλοι πράττειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Eiuſdem Canon VIII.

SI quis dat vel accipit fructus oblatos, præter Epiſcopum, vel eum qui eſt conſtitutus ad beneficentiæ diſpenſationem, & qui dat & qui accipit, ſit anathema.

Τῆς αὐτῆς κανὼν η'.

Εἴ τις δίδοι ἢ λαμβάνοι καρποφορίαν παρεκτὸς τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ ἐπιτεταγμένου τὴν οἰκονομίαν τῆς διπολίας, καὶ ὁ διδούς, καὶ ὁ *al. κὰν οἰκ. λαμβάνων, ἀνάθεμα ἔστω.

Sanctorum Apoſtolorum Canon III.

SI quis Epiſcopus, vel preſbyter, præter Domini de ſacrificio ordinationem, alia quædam ad altare attulerit, mel, vel lac, vel pro vino ſiceram, vel confecta, vel aues, vel aliqua animalia, vel legumina, deponatur, præterquam noua legumina, vel vuam tempore opportuno. Ne liceat autem aliquid aliud ad altare offerre, quàm oleum ad luminare, & incenſum tempore ſanctæ oblationis.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν γ'.

Εἴ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος παρὰ τὴν κυρίου διάταξιν τὴν περὶ τῆς θυσίας, ἑτέρᾳ τινὰ προσενέγκῃ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἢ μέλι, ἢ γάλα, ἢ ἀντὶ οἴνου σίκερα ἐπιτηδεύσας, ἢ ὄρνιθας, ἢ ζῷά τινα, ἢ ἑψητὰ, καθαιρείσθω, πλὴν νέων χλόων, ἢ σταφυλῆς, ὡς καιρῷ ὡς δέον τι· μὴ ἐξὸν ᾖ ἔτι προσάγεσθαί τι παρὰ τὸ θυσιαστήριον, εἰ μὴ ἔλαιον εἰς τὴν λυχνίαν, καὶ θυμιάματα τῷ καιρῷ τῆς ἁγίας προσφορᾶς.

Eorundem Canon IV.

OMNIS autem alius fructus domum mittatur, primitiæ Epiſcopo & preſbyteris, ſed non offeratur ad altare. Clarum autem

Τῶν αὐτῶν κανὼν δ'.

Ἡ ἄλλη πᾶσα ὀπώρα εἰς οἶκον ἀποστελλέσθω ἀπαρχὴ τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, μὴ μὲν πρὸς τὸ θυσιαστήριον. δῆλον δὲ

ὡς ὁ ἐπίσκοπος, καὶ οἱ πρεσβύτεροι μείζοσιν διακόνοις καὶ τοῖς λοιποῖς κληρικοῖς.

est quòd Episcopus, & presbyteri diaconis & reliquis clericis distribuunt.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΖ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς μὴ συνερχομένων ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ τῶν μὴ προσμενόντων μετὰ τὰς ἀναγνώσεις τὴν τῶν ἁγίων μετάληψιν· καὶ κληρικῶν μὴ κοινωνούντων διαφορᾶς γενομένης· καὶ τῶν καταφρονούντων τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν συνάξεων. καὶ ὡς οὐ δεῖ ἐν οἰκίαις ἐπιτελεῖσθαι προσφοράς, οὔτε ἐν ἐκκλησίαις ἐπιτελεῖσθαι συμπόσια.

Ἐκ τῆς ια'. τῆς ἐν Σαρδικῇ.

TITVLVS XLVII.

De iis qui per tres Dominicas non conueniunt in Ecclesiam, & de iis qui post lectiones non expectant sanctorum sumptionem: & de clericis non communicantibus dum fit oblatio, déque iis qui Ecclesiam & conuentus spernunt. Item quòd non oporteat in priuatis ædibus peragi oblationes, neque in Ecclesiis celebrare conuiuia.

Sardicensis Canon XI.

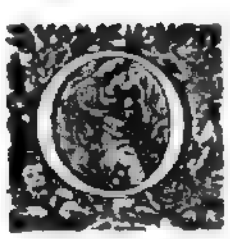

ΣΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπε· μέμνησθε ἐν τῷ παράγοντι χρόνῳ τοὺς πατέρας ἡμῶν κεκρικέναι, ἵνα εἴ τις λαϊκὸς ἐν τῇ πόλει ἀγόντων τρεῖς κυριακὰς ἡμέρας ἐν τρισὶν ἑβδομάσι μὴ συνέρχοιτο, ἀποκινοῖτο τῆς κοινωνίας.

Sivs Episcopus dixit: Recordemini autem patres nostros, in tempore præterito iudicauisse, vt si quis laïcus in vrbe agens, tribus diebus Dominicis in tribus hebdomadibus non conueniat, is communione moueatur.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κρατὼν β'.

Concilij Antiocheni Canon II.

ΠΑΝΤΑΣ τοὺς εἰσιόντας εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἀκούοντας, μὴ κοινωνοῦντας δὲ τῆς κοινῆς εὐχῆς ἕνεκά τινος ἀταξίας, ἢ ἀποστρεφομένους τὴν ἀγίαν μετάληψιν τῆς κοινωνίας, ἤτοι τῆς διδασκαλίας κατά τινα ἀπαξίαν, τούτους ἀποκλήτους γίνεσθαι τῆς ἐκκλησίας, ἕως ἂν ἐξομολογησάμενοι καὶ τοὺς καιροὺς ἔλθωσι, καὶ δείξαντες καρποὺς μετανοίας, καὶ παρακαλέσαντες, τυχεῖν δεήσεως συγγνώμης. μὴ ἐξεῖναι δὲ κοινωνεῖν τοῖς ἀκοινωνήτοις, μηδὲ κατ' οἴκους συνελθόντας συνεύχεσθαι τοῖς μὴ τῇ ἐκκλησίᾳ συνευχομένοις· μηδὲ ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ κοινωνεῖν τοὺς ἐν ἑτέρᾳ ἐκκλησίᾳ μὴ συναγομένους· εἰ δέ φανείη τις τῶν ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων, ἢ τις τῶν κανόνος τοῖς ἀκοινωνήτοις

OMNES qui in Ecclesiam ingrediuntur & sacras scripturas audiunt, vltimæ autem orationi cum populo non communicant, vel sanctam Eucharistiæ participationem, propter aliquam insolentiam auersantur, eos ab Ecclesia expelli, donec postquam confessi fuerint, fructúsque pœnitentiæ ostenderint, & implorauerint, veniam assequi possint: non licere autem communicare cum excommunicatis, neque in domibus conuenientes orare pro iis qui in Ecclesia non communicant, neque in alia Ecclesia recipi, qui in alia Ecclesia non conueniunt. Si autem ex Episcopis, vel presbyteris, vel diaconis, vel quem ex canone excommunicatis

communicare apparuerit, eum quoque esse excommunicatum, vt qui canonem Ecclesiæ confundat.

Sanctorum Apostolorum Canon IX.

QVICVNQVE fideles ingrediuntur, & scripturas audiunt, in precatione autem & sacra communione non permanent, vt Ecclesiæ confusionem afferentes, segregari oportet.

Eorundem Canon VIII.

SI quis Episcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel ex sacerdotali catalogo, factâ oblatione non communicauerit, causam dicat, & si probabilis fuerit veniam consequatur: sin verò minùs, segregetur, vt qui populo offensionis causa sit, & suspicionem dederit aduersus eum qui obtulit, tanquam non dignè obtulerit.

Concilij Gangrensis Canon V.

SI quis docet domum Dei esse contemnendam, & quæ fiunt in ea congregationes, sit anathema.

Eiusdem Canon VI.

SI quis præter Ecclesiam vult priuatam Ecclesiam habere, & contemnens Ecclesiam, vult ea quæ sunt Ecclesiæ agere, non conuenientes presbytero, de Episcopi sententia, sit anathema.

Eiusdem Canon XX.

SI quis arrogantia vtens, & martyrum congregationes abhorrens, & sacra quæ in eis celebrantur, & eorum memorias accuset, sit anathema.

Laodiceni Canon LVIII.

QVOD non oporteat in domibus fieri oblationes ab Episcopis, vel presbyteris.

χοινωνῶν, καὶ τῶν τὸν ἀκοινώνητον ποιῶν), ὡς δὴ συγχέοντα τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐκκλησίας.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν θ'.

ΠΑΝΤΑΣ τοὺς εἰσιόντας πιστοὺς, καὶ τὴν γραφὴν ἀκούοντας, μὴ μέντοι μένοντας ἐν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει, ὡς ἀταξίαν ἐμποιοῦντας τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀφορίζεσθαι χρή.

Τῶν αὐτῶν κανὼν ι'.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ προσενέγκαντος θυσίαν μὴ μεταλάβῃ, τὴν αἰτίαν εἰπάτω· καὶ ἐὰν ᾖ εὔλογος, συγγνώμης τυγχανέτω· ἐὰν δὲ μὴ λέγῃ, ἀφοριζέσθω, ὡς αἴτιος βλάβης γινηθεὶς τῷ λαῷ, καὶ ὑπόνοιαν ποιήσας κατὰ τοῦ προσενέγκαντος, ὡς μὴ ὀρθῶς προσενέγκαντος.

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ κανὼν ε'.

ΕΙ τις διδάσκει τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ βδελυκτὸν φεύγειν τις), καὶ τὰς ἐν αὐτῷ συνάξεις, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ς'.

ΕΙ τις παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἰδίαν ἐκκλησιάζει, καταφρονῶν τῆς ἐκκλησίας, καὶ πάντα τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐθέλει πράττειν, μὴ συνιόντος τοῦ πρεσβυτέρου καὶ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς αὐτῆς κανὼν κ'.

ΕΙ τις αὐθάδειαν ὑπερηφανίᾳ ἀγαπήσας ἐκκλησιῶν ἀγέρμους καὶ βδελυττομένους τὰς συνάξεις τῶν μαρτύρων, ἢ τὰ ἐν αὐταῖς γινόμενα λειτουργίας, καὶ τὰς μνήμας αὐτῶν, ἀνάθεμα ἔστω.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν νη'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐν τοῖς οἴκοις προσφορὰς γίνεσθαι παρ' ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΗ'.

Περὶ τῶν ἀπειθούντων τοῖς νόμοις τὴν ἐκκλησίας· καὶ ὅτι δεῖ τοῖς ἀπειθοῦσι τοὺς ἱερεῖς προμυρτύρεσθαι· τοῖς δὲ μετανοοῦσι πρὸς πλὴν ταχυτέρων καὶ τὸν χρόνον διορίζεσθαι.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ κανὼν κ'.

ΑΥΔΕΝΤΙΟΣ ἐπίσκοπος εἶπε. Ταῦτα σωτηριωδῶς καὶ ἀκολούθως ὡρισθέντα, καὶ πρεπόντως τῇ ἐπιλυμίᾳ ἡμῶν τῶν ἱερέων, καὶ θεῷ ἀρεστὰ καὶ ἀνθρώποις, πλὴν δυνάμιν καὶ πλὴν ἰσχυὶ αὐτῶν κατισχεῖν οὐ δυνήσεται, ἐὰν μὴ καὶ φόβος τῆς ἐπεξελθούσης ἀποφάσιον ἐπακολουθήσῃ· ἴσμεν γὰρ καὶ αὐτοὶ πλεονάκις διὰ πλὴν ὀλίγων ἀναιδειτάτων, ὃ θεῖον καὶ σεβάσμιον ὄνομα τῆς ἱερωσύνης εἰς κατάγνωσιν ἐληλυθέναι. Εἰ πίνυν τις τὰ παρὰ πᾶσι δόξαντα τολμήσοι, ταυτολάζων τύφῳ μᾶλλον καὶ ἀλαζονείᾳ, ἢ τῷ θεῷ ἀρέσαι, ἕτερόν τι διαπράξασθαι, γινωσκέτω ἐγκλήματι ἀπονοίας ἑαυτὸν ὑποδίκιον καθίστασθαι, καὶ πλὴν πιμὴν καὶ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς ἀποβάλλειν. πάντες οἱ ἐπίσκοποι ἀπεκρίναντο· πρέπει καὶ ἀρέσκει ἡμῖν ἡ τοιαύτη γνώμη.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιθ'.

ΕΑΝ μέντοι γε ἕκαστος τῶν ἐν τοῖς προγεγραμμένοις ἁμαρτήμασι γνωρίμων ταπεινὸς γένηται, ἐξομολογούμενος· ὁ πιστευθεὶς παρὰ τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίας λύειν καὶ δεσμεῖν, εἰ φιλανθρωπότερος γένοιτο, ὀφθαλμὸν τῆς ἐξομολογήσεως ὁρῶν τοῦ ἡμαρτηκότος, εἰς ὀλιγωθῆναι τὸν χρόνον τῶν ἐπιτιμίων, οὐκ ἔσται καταγνώσεως ἄξιος, τὰ ἐν ταῖς γραφαῖς ἱστορίας γνωρίζουσης ἡμῖν, ὅτι μετὰ μείζονος πόνου ἐξομολογουμένοις ταχέως τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν καταλαμβάνειν. * οὐκ ἀναριθμείτω δὲ σώματι τοῦ Χριστοῦ τοὺς τὰ τοιαῦτα τολμῶντας.

* Verba sunt transcriptoris, non D. Basilij.

TITVLVS XLVIII.

De iis qui legibus Ecclesiæ non obtemperant: & quòd oporteat non obedientibus sacerdotes protestari: pœnitentibus verò pro affectus modo tempus etiam præscribi.

Concilij Sardicensis Canon XX.

AVDENTIVS Episcopus dixit: hæc salutariter & consequenter definita, & nostrorum sacerdotum dignitati conuenienter, & quæ Deo & hominibus placuerunt, potentiam & vires suas obtinere non poterunt, nisi etiam metus editas sententias consecutus fuerit. Ipsi enim scimus sæpe propter paucorum impudentiam, diuinum & imprimis venerandum sacerdotij nomen in damnationem incurrisse. Si quis ergo præter ea quæ omnibus visa sunt, ausus fuerit, studens fastui & arrogantiæ magis, quàm Deo placere, aliquid aliud agere, sciat se iam reum constituere, & Episcopatus honorem & auctoritatem amittere. Omnes responderunt: decet & placet nobis hæc sententia.

Sancti Basilij Canon *LIX. *LXXIV.

SIN autem vnusquisque eorum qui in prædictis peccatis fuere, confessus bonus euaserit, & is cui à Dei benignitate ligandi & soluendi credita est potestas, si fiat clementior, videns summam eius, qui peccauit confessionem, ad diminuendum pœnarum tempus, non erit dignus damnatione, cùm quæ est in scripturis, nobis historia significet, quòd qui cum maiori labore confitentur, Dei misericordiam celeriter apprehendant.

TITVLVS XLIX.

Quoties in ſingulis prouinciis, & quando ſynodum haberi oporteat: & quòd non oporteat Epiſcopum, niſi propter aliquam neceſsitatem à ſynodis abeſſe.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXVII.

BIs in anno fiat Epiſcoporum ſynodus, & inter ſe examinent decreta religionis & incidentes Eccleſiaſticas controuerſias componant: ſemel quidem quarta hebdomada Pentecoſtes: iterum autem hyperberetæi duodecimo; * hoc eſt ſecundùm Ægyptios, ſecundo menſis phaophi, ſecundùm autem Romanos nono Octobris.

* *Hæc verba non ſunt canonis, ſed ſcholium cuiuſdam.*

Concilij Niceni Canon V.

DE his qui à communione ſegregati ſunt, ſiue clericorum, ſiue laicorum ſint ordinis, ab Epiſcopis qui ſunt in vnaquaque prouincia: valeat ſententia ſecundùm canonem qui pronuntiat, eos qui ab aliis electi ſunt, non eſſe ab aliis admittendos. Examinetur autem, nunquid vel ſimultate, vel contentione, vel aliqua eiuſmodi Epiſcopi acerbitate, congregatione pulſi ſint. Vt hoc ergo conuenientem examinationem accipiat, rectè habere viſum eſt, vt ſingulis annis in vnaquaque prouincia bis in anno ſynodi fiant, vt cùm omnes prouinciæ Epiſcopi in eundem locum communiter conueniant, eiuſmodi quæſtiones examinentur: & ſic quos Epiſcopum offendiſſe conſtiterit, iuſtè eſſe à congregatione ſeparati apud omnes videantur, donec Epiſcoporum congregationi videatur pro iis humaniorem ferre ſententiam. Synodi autem fiant, vna quidem ante quadrageſimam, ſecunda autem poſt autumni tempus.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΘ'.

Περὶ τῶν ποσάκις ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ, καὶ πότε δεῖ γίνεσθαι σύνοδον. καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἐν ταῖς συνόδοις πλεῖν εἰ μὴ δι' ἀναγκαίαν ἀποδημίαν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λζ'.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ τοῦ ἔτους σύνοδος γινέσθω τῶν ἐπισκόπων, καὶ διακρινέτωσαν ἀλλήλοις τὰ δόγματα, καὶ τὰς ἐμπιπτούσας ἐκκλησιαστικὰς ἀμφιλογίας διαλυέτωσαν, ἅπαξ μὲν τῇ τετάρτῃ ἑβδομάδι τῆς πεντηκοστῆς, δεύτερον δὲ, τῷ δευτεραίῳ δωδεκάτῃ· τοῦτέστι κατ' Αἰγυπτίους μὲν φαωφὶ δευτέρᾳ· καὶ δὲ Ῥωμαίους, Ὀκτωβρίου ἐνάτῃ.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ κανὼν ε'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀκοινωνήτων γενομένων, εἴτε τῶν ἐν κλήρῳ, εἴτε τῶν ἐν λαϊκῷ τάγματι * κατὰ τὴν καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν τῶν ἐπισκόπων, κρατείτω ἡ γνώμη καὶ τὸν κανόνα τὸν ἀφορίζοντα, τοὺς ὑφ' ἑτέρων ἀποβληθέντας, ὑφ' ἑτέρων μὴ προσίεσθαι. ἐξεταζέσθω δέ, μὴ μικροψυχίᾳ ἢ φιλονεικίᾳ, ἤ τινι τοιαύτῃ ἀπονοίᾳ τῶν ἐπισκόπου ἀποσυνάγωγοι γεγόνασιν. ἵνα οὖν τοῦτο τοῦ πρέποντος ἔχῃ τὴν λαμβάνειν, καλῶς εἶχεν ἔδοξεν, ἑκάστου ἔτους καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν δὶς τὸ ἔτος συνόδους γίνεσθαι· ἵνα κοινῇ πάντων τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας ὄντι τὸ αὐτὸ συναγομένων, τὰ τοιαῦτα ζητήματα ἐξετάζοιντο· καὶ οὕτως ὁμολογούμενον ᾖ, ὡς οἱ προσεκκρουκότες τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ λόγου ἀκοινώνητοι πᾶσιν ἐν δόξωσι, μέχρις ἂν τῇ κοινῇ τῶν ἐπισκόπων δόξῃ τοῦ φιλανθρωποτέραν ὑπὲρ αὐτῶν ἐπενεχθῆναι ψῆφον. αἱ δὲ συνόδοι γινέσθωσαν, μία μὲν πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς, δευτέρα δὲ μετὰ τὸν τοῦ μετοπώρου καιρόν.

* *al.* πατριάρχου, ἢ τοῦ μητροπολίτου.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν μ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἐπισκόπους καλουμένους εἰς συνόδων καταφρονῆν, ἀλλ' ἀπιέναι καὶ διδάσκειν ἢ διδάσκεσθαι, εἰς κατόρθωσιν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν. Εἰ δέ τις καταφρονήσειεν, ὁ τοιοῦτος ἑαυτὸν αἰτιάσθω· πρῶτος εἰ μὴ δι' ἀσθενείαν ἀπολιμπάνοιτο.

Laodiceni Concilij Canon XL.

QVOD non oporteat Epiſcopos qui vocantur ad ſynodum, negligere, ſed abire & docere, vel doceri ad correctionem Eccleſiæ & reliquorum. Si quis autem neglexerit, is ſeipſum accuſet, præterquam ſi propter intemperiem & ægritudinem non veniat.

ΤΙΤΛΟΣ Ν'.

Περὶ κανόνος ᾠδῶν, καὶ ψαλμῳδίας, καὶ ἀναγνώσεων· καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐν κυριακῇ, καὶ περὶ πεντηκοστῆς τὰ γόνατα κλίνειν τὸν προσευχόμενον. καὶ περὶ τοῦ καιροῦ τοῦ Πάσχα, καὶ τῶν κανονισθέντων βιβλίων.

TITVLVS L.

De precibus canonicis, & pſalmorum cantatione, & lectionibus: & quòd non oporteat Dominicâ & ante Pentecoſtem orantem genua flectere: & de tempore Paſchæ, & libris canonibus approbatis & receptis.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν ιζ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δεῖν ἐκτοπωμάτων ἐν ταῖς συναξέσι τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου καθ' ἕκαστον ψαλμὸν γίνεσθαι ἀνάγνωσιν.

Laodiceni Concilij Canon XVII.

NON oportere pſalmos in conuentibus contexere: ſed in vnoquoque pſalmo interiecto ſpatio, lectionem fieri.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ιη'.

ΠΕΡΙ τοῦ τὴν αὐτὴν λειτουργίαν δεῖν δίχα πάντοτε καὶ ἐν ταῖς ἐννάταις, καὶ ἐν ταῖς ἑσπέραις ὀφείλειν γίνεσθαι.

Eiuſdem Canon XVIII.

IDEM precum miniſterium omnino debere fieri in nonis & veſperis.

Τῆς αὐτῆς κανὼν ιθ'.

ΠΕΡΙ τοῦ δεῖν ἰδίᾳ πρῶτον μετὰ τὰς ὁμιλίας τῶν ἐπισκόπων, καὶ τοὺς κατηχουμένους δίχα εὔχεσθαι, καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν τοὺς κατηχουμένους, τοὺς ἐν μετανοίᾳ τὰς δίχα γίνεσθαι· καὶ τούτων προελθόντων ἐπὶ χεῖρα, καὶ ἐξομολογησαμένων, οὕτως τοὺς πιστοὺς τὰς δεήσεις γίνεσθαι πρῶς, μίαν μὲν τὴν προτέραν σιωπῇ, τὴν δὲ δευτέραν καὶ τρίτην διὰ προφωνήσεως πληροῦσθαι· εἶθ' οὕτω τὴν εἰρήνην δίδοσθαι· καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς πρεσβυτέρους δοῦναι τῷ ἐπισκόπῳ τὴν εἰρήνην, τότε τοὺς λαϊκοὺς τὴν εἰρήνην διδόναι· καὶ οὕτω τὴν ἁγίαν * διαφορὰν ἐπιτελεῖσθαι· καὶ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἔξον εἶναι εἰσιέναι εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ κοινωνεῖν.

* al. περιφορὰν

Eiuſdem Canon XIX.

OPORTERE ſeorſum primùm, poſt Epiſcoporum ſermones, catechumenorum orationem peragi, & poſtquam exierint catechumeni, eorum qui pœnitentiam agunt, fieri orationem: & cùm ij ſub manum acceſſerint, & ſeceſſerint, fidelium preces ſic ter fieri: vnam quidem primam ſilentio: ſecundam autem & tertiam per pronuntiationem impleri: deinde ſic pacem dari. Et poſteaquam preſbyteri Epiſcopo pacem dederint, tunc laïcos eam dare: & ſic ſanctam oblationem perfici: & ſolis licere ſacratis ad altare accedere, & communicare.

Eiuſdem Canon XVI.

VT Euangelium cum aliis ſcripturis ſabbato legatur.

Eiuſdem Canon LIX.

QVOD non oporteat priuatos & vulgares aliquos pſalmos dici in Eccleſia, nec libros non canonicos: ſed ſolos canonicos veteris & noui Teſtamenti.

Concilij Nicæni Canon XX.

QVONIAM ſunt quidam, qui in die Dominico genu flectunt, & ipſis diebus Pentecoſtes: vt omnia ſimiliter in omni parochia ſeruentur, viſum eſt ſanctæ ſynodo, vt ſtantes Domino orationes effundant.

Antiocheni Concilij Canon I.

OMNES qui audent diſſoluere decretum ſanctæ & magnæ ſynodi, quæ Nicææ coacta eſt in præſentia pietatis religioſiſſimi Imperatoris Conſtantini de ſancto feſto ſalutiferi Paſchæ, eſſe excommunicatos, & Eccleſia iectos ſtatuimus, ſi aduerſus ea quæ rectè decreta ſunt, contentioſiùs inſiſtere perrexerint. Et hæc quidem de laïcis dicta ſunt. Si quis autem eorum qui præſunt Eccleſiæ, Epiſcopus, vel preſbyter, vel diaconus, audebit poſt hoc decretum ad populorum ſubuerſionem, & Eccleſiarum perturbationem ſeorſum agere, & Paſcha cum Iudæis peragere, ſancta ſynodus eum abhinc alienum eſſe ab Eccleſia iudicauit, vt qui non ſolùm ſibi peccata accumulat, ſed & multis exitij & ſubuerſionis cauſa fuerit: & non ſolùm eos à miniſterio deponit: ſed & eos qui audent iis communicare poſt depoſitionem. Depoſitos autem etiam externo honore priuari, cuius ſanctus Canon, & Dei ſacerdotium fuit particeps.

Sanctorum Apoſtolorum Canon VII.

SI quis Epiſcopus, preſbyter, vel diaconus, ſacri Paſchæ diem an-

Τῆς αὐτῆς κθ'.

ΠΕΡΙ τῦ, ὸν σαββάτῳ Εὐαγγέλια μὴ ἑτέρων γραφῶν ἀναγινώσκεσθαι.

Τῆς αὐτῆς κθ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ἰδιωτικοὺς ψαλμοὺς λέγεσθαι ὸν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐδὲ ἀκανόνιστα βιβλία ἀναγινώσκεσθαι, ἀλλὰ μόνα τὰ κανονικὰ τ παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης.

Τῆς ὸν Νικαίᾳ κανὼν κ'.

ΕΠΕΙΔΗ τινές εἰσιν ὸν κυριακῇ γόνυ κλίνοντες, καὶ ὸν ταῖς τ πεντηκοστῆς ἡμέραις, ἵνα τ τὰ πάντα ὸν πάσῃ παροικίᾳ ὁμοίως φυλάττεσθαι, ἑστῶτες ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τὰς δεήσεις ἀποδίδναι τῷ κυρίῳ.

Τῆς ὸν Ἀντιοχείᾳ κανὼν α'.

ΠΑΝΤΑΣ τοὺς παλιωθέντας ἀθετεῖν τὸν ὅρον τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης συνόδου τῆς ὸν Νικαίᾳ συγκροτηθείσης ὑπὸ παρουσίᾳ τῦ θεοσεβεστάτου βασιλέως Κωνσταντίνου, περὶ τ ἁγίας ἑορτῆς τῦ Πάσχα τῦ σωτηριώδους, ἀκοινωνήτους καὶ ἀποβλήτους εἶ) τ ἐκκλησίας, εἰ ὑπομείνειεν φιλονεικότερον ἐπιχαίνειν τοῖς παλαιῶς διαταχθεῖσι. καὶ ταῦτα εἰρήσθω περὶ τῶν λαϊκῶν. Εἰ δέ τις τῶν προεστώτων τῆς ἐκκλησίας ὑποσκάπτων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων, μὴ τὸν ὅρον τῦτον παλιώσειεν ἐπὶ διαφθορᾷ τῶν λαῶν, καὶ παρεγχῇ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἰδιάζειν, καὶ μὴ Ἰουδαίων ὑποπεσεῖν τὸ Πάσχα, τῦτον ἡ ἁγία σύνοδος ἐντεῦθεν ἤδη ἀλλότριον ἔκρινε τ ἐκκλησίας, ὡς οὐ μόνον ἑαυτῷ ἀμαρτίας ὑποσωρεύοντα, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς διαφθορᾶς καὶ διαστροφῆς αἴτιον γινόμενον· καὶ οὐ μόνον τοὺς τοιούτους καθαιρῆ τῆς λειτουργίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς τολμῶντας τούτοις κοινωνεῖν μὴ τιμὴ καθαίρεσιν. τοὺς δὲ καθαιρεθέντας ἀποστερεῖσθαι καὶ τῆς ἔξωθεν τιμῆς, ἧς ὁ ἅγιος κανὼν, καὶ ὁ τῦ θεοῦ ἱερατεῖον μετέλαχεν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ζ.

ΕΙ τις ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τὴν ἁγίαν τῦ Πάσχα ἡμέραν τοῦ

τ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας μετ' Ἰουδαίων ἐπιτελέσῃ, καθαιρείσθω.

Τῶν αὐτῶν κανὼν ξ'.

Εἴ τις τὰ ψευδεπίγραφα τῶν αἱρετικῶν βιβλία, εἰς ἅγια, ὅπερ τῆς ἐκκλησίας δημοσιεύῃ ὅπερ λύμην τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, καθαιρείσθω.

Τῶν αὐτῶν κανὼν πδ'.

Ὅστις ὑβρίσῃ βασιλέα, ἢ ἄρχοντα ἐπ' ἀδίκῳ, ἀμφοῖν γινέσθω· καὶ εἰ μὲν κληρικὸς ἦ, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζέσθω.

Τῶν αὐτῶν κανὼν πε'.

Ἔστω δὲ ὑμῖν πᾶσι κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς βιβλία σεβάσμια καὶ ἅγια· τῆς μὲν παλαιᾶς διαθήκης, Μωσέως πέντε, Γένεσις, Ἔξοδος, Λευιτικὸν, Ἀριθμοὶ, Δευτερονόμιον· * Ἰησοῦ Ναυῆ ἕν· κριτῶν ἕν· Ρουθ ἕν· βασιλέων τέσσαρα· Παραλειπομένων τῆς βίβλου τῶν ἡμερῶν, δύο· Ἔσδρα δύο· Ἐσθὴρ ἕν· ψαλτήριον ἕν· Σολομῶντος τρία, Παροιμίαι, Ἐκκλησιαστὴς, * ἅσμα ἀσμάτων· Ἰὼβ ἕν· προφητῶν δεκαδύο· ἕν Ἡσαΐου· ἕν Ἰερεμίου· Ἰεζεκιὴλ ἕν· Δανιὴλ ἕν. ἔξωθεν δὲ ὑμῖν ἐπιγινώσκεσθαι μανθάνειν ὑμᾶς τοὺς νέους τὴν πολυμαθοῦς Σιρὰχ τῆς σοφίας. ἡμέτερα δὲ, τουτέστι τῆς καινῆς διαθήκης, Εὐαγγέλια τέσσαρα, Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, καὶ Ἰωάννου· Παύλου ἐπιστολαὶ ιδ'. Πέτρου ἐπιστολαὶ β'. Ἰωάννου γ'. Ἰακώβου α'. Ἰούδα α'. Κλήμεντος ἐπιστολαὶ β', καὶ αἱ διαταγαὶ ὑμῖν τοῖς ἐπισκόποις δι' ἐμοῦ Κλήμεντος ἐν ὀκτὼ βιβλίοις συγγεγραμμέναι, αἷς οὐ χρὴ δημοσιεύειν ἅπασιν διὰ τὰ ἐν αὐταῖς μυστικὰ μυστήρια, καὶ αἱ πράξεις ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων.

* al. ἰοῦ

* al. ἄσματα

Ταῦτα δὲ περὶ κανόνων διατετάχθω ὑμῖν παρ' ἡμῶν, ὦ ἐπίσκοποι. ὑμεῖς ἐμμένοντες αὐτοῖς, σωθήσεσθε, καὶ εἰρήνην ἕξετε· ἀπειθοῦντες δὲ κολασθήσεσθε, καὶ πόλεμον μετ' ἀλλήλων αἰώνιον ἕξετε, δίκην

te vernum æquinoctium cum Iudæis celebrauerit, deponatur.

Eorundem Canon LX.

SI quis falsò scriptos impiorum libros tanquam sanctos in Ecclesia publicat ad populi & cleri perniciem, deponatur.

Eorundem Canon LXXXIV.

QVISQVIS regem vel principem præter ius contumeliâ affecerit, pœnas luat: & si quidem clericus, deponatur: si verò laïcus, segregetur.

Eorundem Canon LXXXV.

SINT vobis omnibus clericis & laïcis libri venerandi & sancti, veteris quidem Testamenti, Mosis quinque, Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri & Deuteronomium: Iesu Naue vnus, Iudicum vnus, Ruth vnus: Regum quatuor: Paralipomenon id est derelictorum dierum duo, Esdræ duo, libri Esther vnus, Machabæorum tria, Psalterij vnus: Solomonis tres, Prouerbia, Ecclesiastes, Cantica Canticorum: Iob vnus: Prophetarum duodecim, Esaiæ vnus, Ieremiæ vnus, Iezechiel vnus, Daniel vnus. Extrinsecus autem à vobis intelligatur, debere vestros adolescentes discere Sapientiam eruditissimi Sirach. Nostra autem, id est noui Testamenti, Euangelia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis: Pauli Epistolæ quatuordecim, Petri Epistolæ duæ, Ioannis tres, Iacobi vna, Iudæ vna: Clementis epistolæ duæ, & constitutiones vobis Episcopis per me Clementem in octo libris editæ, quæ non sunt omnibus diuulgandæ, quòd sint in eis mystica: & Actus nostri Apostolorum.

Hæc verò, Episcopi, vobis de canonibus sint à nobis constituta. Vos autem in iis perseuerantes, & pacem fouentes salui eritis. Inobedientes autem si fueritis, puniemini, & bellum sempiternum vobiscum geretis,

vltionem contumaciæ debitam pendentes.

Deus autem qui ſolus eſt, & ſolus æternus, vniuerſorum creator, nos omnes vinculo pacis in Spiritu ſancto copulabit, conſummabit in omne opus bonum immutabiles, à querela & crimine liberos, & vitâ æternâ nobiſcum dignabitur, per mediatorem dilectum filium ſuum Ieſum Chriſtum Deum, & ſaluatorem noſtrum, [& interceſſiones caſtæ Dei genitricis, quæ ſine ſemine peperit, & omnium Sanctorum] Amen.

τῆ δυνκείας τῆ παρεπιχουσῆ ἡμῖν.

Ὁ δὲ μόνος, ὁ μόνος ἀίδιος, ὁ τῶν ὅλων ποιητὴς, ἀπολύσας ἡμᾶς διὰ τῆς εἰρήνης ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἑνώσῃ, καταρτίσῃ εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀτρέπτους, ἀμεμπτους, ἀνεγκλήτους, καὶ ἀξιώσῃ τῆς ζωῆς τῆς αἰωνίου σὺν ἡμῖν, διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ ἠγαπημένου παιδὸς αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν, * [παρθενείας δ' ἀσπόρως τεκούσης ἁγίας θεομητέρας, καὶ πάντων τῶν ἁγίων.] Ἀμήν.

* *Hæc verba absunt ab omnibus libris editis, & à Codice MS. Illuſtriſſ. Cancellarij. Eorum autem loco hæc habentur,* μεθ' οὗ ἡ δόξα αὐτῷ τῷ σὺν πατρὶ θεῷ καὶ παναγίῳ, καὶ ἀγαθῷ πνεύματι τῷ παρακλήτῳ, νῦν τε καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Cum quo eſt gloria ipſi per omnia, Deo patri cum ſancto Spiritu paracleto nunc & ſemper, & in ſæcula ſæculorum.

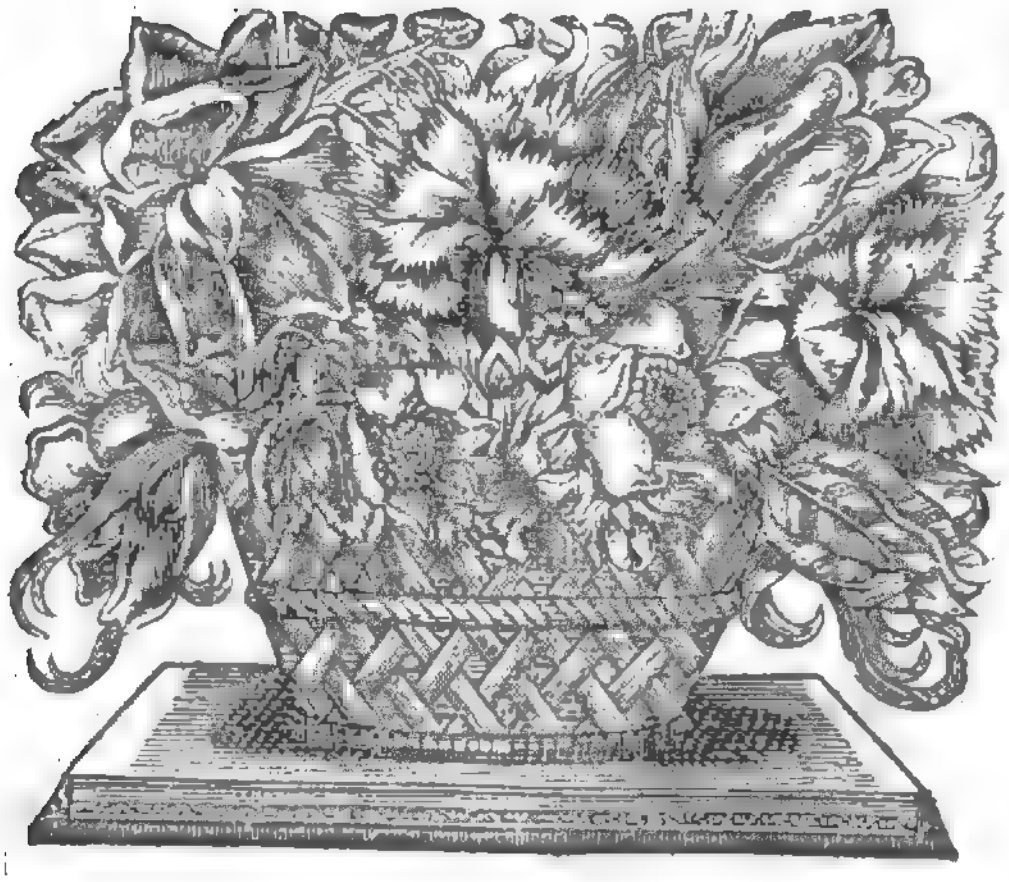

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΥ

ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ.

IOANNIS SCHOLASTICI

PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI

NOMOCANON.

---

* Cod. Ox. τίτλοι εξ-πλοῖς

* ΑΡΧΗ ΤΩΝ Ν'. ΤΙΤΛΩΝ.

Περὶ τῆς ὀφειλούσης τοῖς πατριαρ-
χαις ἐν τοῖς κανόσι τιμῆς· καὶ ὅτι
μὴ ἐξεῖναι τινὶ αὐτῶν ὑφαρπά-
ζειν ἐπαρχίαν ἑτέρου προσηκου-
σαν ἐπὶ * χειροτονίᾳ καὶ διοικήσει·
ἀλλὰ καὶ τὰς ὑφαρπασθείσας ἤ-
δη τοῖς ἀδικηθεῖσιν αὐτὰ ἀποδίδο-
σθαι.

* χειροτονίαν καὶ διοίκησιν

INITIVM L. TITVLOR.

De honore Patriarchis ex canonibus decreto: & quòd non liceat cuiquam horum, prouinciam ad alium pertinentem, ordinationis atque administrationis causa, surripere: verùm etiam surreptas iam iniuria affectis reddendas esse.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ζ.
Τῆς αὐτῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου κανὼν ϐ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κανὼν γ'.
Τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κανὼν ζ.

Nicænæ Synodi Canon VII.
Eiusdem Synodi Nicænæ Can. VI.
Synodi Constantinopolit. Can. II.
Eiusdem Synodi Constantinopolitanæ Canon III.
Synodi Ephesinæ Canon VII.

* πρὸς περικειμένην κανόνων Cod. Ox.

Τὰ συναδοντα νόμιμα * τῷ ἀ. τίτλῳ.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

* Cod. Ox. τῶ προσώπου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ * Α'. ΤΙΤΛΟΥ.

* ἱερᾶς κανόνας * ἁγίων

ΕΙΣ δόξαν τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ νεῦ συντιθέμενα * τοῖς ἱεροῖς κανόσι, τῶν τε * ἁγίων καὶ μακαρίων Ἀποστόλων,

PRÆFATIO I. TITVLI.

AD gloriam magni Dei, & Seruatoris nostri Iesu Christi. Ea quæ cum sanctorum beatorúmque Apostolorum, &, qui in singulis synodis eorum

τοσαφημένων ἁγίων συνόδων τὰ δόγματα καθάπερ τὰς θείας γραφὰς * διαλάμβανε, καὶ περὶ τούτων ὡς νόμους φυλάττομεν. διὰ ταῦτα τοίνυν καὶ κατὰ τοὺς αὐτῶν ὅρους τὸν ἁγιώτατον τὸν τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἐπίσκοπον πρέπει πρωτεύειν πάντων τῶν ἱερέων· τὸν δὲ μακαριώτατον ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως τῆς νέας Ρώμης δευτέραν ἔχειν τάξιν μετὰ τὸν ἅγιον Ἀποστολικὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης· τῶν δὲ ἄλλων πάντων προτιμᾶσθαι τὸν μακαριώτατον ἐπίσκοπον τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος· καὶ ἔχειν ἀεὶ ὑπὸ τὴν ἰδίαν δικαιοδοσίαν τοὺς ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν. καὶ ἐξῆς θεσπίζομεν φυλάττεσθαι πρὸς τούτοις καὶ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ἄλλων σεβασμίων οἴκων τὰς κτήσεις· μὴ ῥυπαρὰς λειτουργίας ἢ ἐξαιρέτους οἷα δήποτε ὑποφέρειν. Εἰ μέντοι ὁδοποιΐας, ἢ γεφύρων οἰκοδομῆς, ἢ ἀναπεώσεως χρεία γένηται, κατὰ μίμησιν τῶν κτητόρων, ὃ τοιοῦτον ἔργον καὶ τὰς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ τοὺς ἄλλους σεβασμίους οἴκους πληροῦσθαι. Εἴ τινες δὲ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς συνόδου ἀμφισβήτησίν τινα πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν, εἴτε ὑπὲρ ἄλλων τινῶν πραγμάτων· πρότερον ὁ μητροπολίτης αὐτῶν μετὰ ἑτέρων ἐκ τῆς ἰδίας συνόδου ἐπισκόπων, ὃ πρᾶγμα κρινέτω· καὶ μὴ ἐξαρκείτω ἑκατέρου μέρους τοῖς κεκριμένοις, τηνικαῦτα ὁ μακαριώτατος πατριάρχης ἐκείνης τῆς διοικήσεως μεταξὺ αὐτῶν ἀκροάσθω, κἀκεῖνα ἐξιζέτω, ἅτινα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς νόμοις καὶ κανόσι συνᾴδει, τοῦτο μέρους καὶ τῆς ψήφου αὐτῶν αἱρησέσθω δυναμένου.

* *desunt in Oxon.*

dictarum quatuor sanctarum synodorum doginata, tanquam diuinas scripturas, & canones, vt leges, custodimus: ac propterea statuimus, secundùm ipsarum definitiones, sanctissimum veteris Romæ Episcopum, primum omnium sacerdotum esse: beatissimum verò Episcopum Constantinopolis nouæ Romæ, secundum, post sanctam Apostolicam Sedem veteris Romæ, locum obtinere: aliis verò omnibus præponi beatissimum Episcopum primæ Iustinianæ, patriæ nostræ, ac semper sub sua iurisdictione prouinciarum Episcopos habere. Ac deinceps statuimus præterhæc, omnium Ecclesiarum, aliarúmque religiosarum ædium possessiones custodiri, neve sordida munera aut extraordinaria qualiacumque sustinere: Si tamen viarum munitione, aut pontium ædificatione, aut instauratione opus fuerit, ad imitationem possessorum, eiusmodi opus etiam sanctas Ecclesias, aliásque religiosas domos explere. Si qui verò sanctissimi Episcopi eiusdem synodi aliquam controuersiam inter se habeant, siue pro aliis quibusdam rebus, Metropolitanus ipsorum vnà cum aliis è sua synodo Episcopis rem priùs diiudicet: ac nisi vtraque pars iis quæ iudicata fuerint acquieuerit, tunc beatissimus Patriarcha illius diœcesis inter ipsos rem audiat, eáque definiat, quæ Ecclesiasticis legibus & canonibus congruunt, ita vt nulla pars ipsorum sententiæ contradicere possit.

Ibid. cap. 2.

Ibid. cap. 3.

Ibid. cap. 5. & l. 5. C de sacrosc. Eccl.

l. 7. C. de sacrosc. Eccles.

Nouel. 123. cap. 22.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τῆς ὀφειλούσης τοῖς μητροπολίταις ἐκ τῶν κανόνων τιμῆς καὶ τῶν ἐκ βασιλικοῦ γράμματος μητροπολίτων γινομένων· καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν αὐτοὺς ἐποφείλειν ὑφαρπάζειν ἑτέρᾳ παροικούσαν μήτε ὅλην ἐπαρχίαν εἰς δύο κατατέμνειν.

TITVLVS II.

De honore Metropolitanis ex canonibus decreto, & de Metropolitanis literis Imperialibus factis: & quòd non oporteat ipsos agrum ad alium pertinentem vsurpare, neque prouinciam vnam in duas diuidere.

Sanctorum Apostolorum Canon XXXIV.
Antiochenæ synodi Canon IX.
Calchedonensis synodi Canon XII.

Leges quæ cum secundo titulo concordant.

Ex XXV. *Nouella constitutione* I.

Nouel. 131. cap. 4.

SERVETVR sedi Africæ, Archiepiscopale ius, iuxta priuilegium ipsi concessum.

Ex eadem Nouella II.

QVOTQVOT Episcopi Metropolitarum ius habent, ipso in perpetuum fruantur.

Ex I. *titulo constitutionis Codicis* III.

l. 16. C. de sacros. Eccl.

DIVINÆ sortis Zenone, imperij sui tempore, ex regia vrbe peregrè profecto, cùm Basiliscus, tyrannico more, Imperium inuasisset, ac nonnulla contra Ecclesias & sanctissimos Episcopos constituisset: hæc constitutio, omnia ab eo innouata funditus euertit: veterem verò statum permanere iubet: iisque, qui illo tempore expulsi sunt, Episcopis, reditum concedit.

Ex II. *lib. Codicis constitutione* I.

l. 6. C. de sacr. Eccles.

SIMILI modo Ecclesiastici canones, iuxta veterem consuetudinem, in toto Illyrico seruentur. Si verò de aliqua re dubitent in illa regione, nihil absque sanctissimo Ecclesiæ Constantinopolitanæ Episcopo constituant: quandoquidem veteris Romæ iuribus Constantinopolis munita est.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λδ'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ις'.

Τῆς β'. τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ κε'. νεαρᾶς διατάξεως α'.

ΥΛΑΤΤΕΣΘΩ τῷ θείῳ Ἀφρικῆς ὁ ἀρχιερατικὸν δίκαιον καὶ ὁ δοθὲν αὐτῇ προνόμιον.

Ἀπὸ τ αὐτῆς νεαρᾶς β'.

ΟΣΟΙ τῶν ἐπισκόπων μητροπολιτικὸν ἔχουσι δίκαιον, ἀπολαυέτωσαν τοῦτο διηνεκῶς.

Ἀπὸ τ πρώτου τίτλου τ διατάξεως τοῦ κώδικος γ'.

ΕΚΔΗΜΗΣΑΝΤΟΣ τοῦ τ θείας λήξεως Ζήνωνος ἐπὶ τοῦ χειρῶ τ βασιλείας ἐκ τ βασιλίδος πόλεως, ἐπὶ Βασιλίσκου τυραννικῷ τρόπῳ τ βασιλείας ἐπιλαβομένου, καί τινα διατυπώσαντος καὶ τὰ ἐκκλησιῶν καὶ τ ὁσιωτάτων ἐπισκόπων· ἡ διάταξις αὐτὴ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ κεκινημένα καθάπαξ διαλύει· τ παλαιὰν τάξιν κατάστασιν ἀποκαθιστᾶσα· καὶ τοῖς κινηθεῖσιν ἐπισκόποις ἐκ ἐκείνου τοῦ χειρῶ χωρίζεται τὴν ἐπάνοδον.

Ἀπὸ τ βιβλίου τ κώδικος β'. διατάξεως α'.

ΟΜΟΙΩΣ κρατείτωσαν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες κατὰ τ παλαιὰν συνήθειαν, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ Ἰλλυρικῷ. Εἰ δέ τινος ἀμφιβάλλουσι ἐν ἐκείνῳ τῷ κλήματι· μηδὲν δίχα τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τ ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διατυπούτωσαν· ὅπερ τοῖς τ παλαιᾶς Ῥώμης δικαίοις καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις ὀχυροῦται.

TITVLVS III.

Non oportere Episcopum vltra diœcesim suam prodire non vocatum, præterquam possessionis ad se pertinentis inuisendæ gratiâ: neque extra diœcesis suæ limites ordinare.

Sanctorum Apostolor. Can. XXXV.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἐπὶ ἑτέρᾳ διοικήσει ἄκλητον ἐπιβαίνειν, πλὴν εἰ μὴ δι' ἐποψίαν κτήσεως αὐτῷ διαφερούσης· μήτε χειροτονεῖν ἐπαρχίαν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λε'.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ιγ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν κβ'.
Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου ἐκ τῶν γ'. κανόνος.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ια'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιβ'.

Synodi Antiochenæ Canon XIII.
Eiuſdem Synodi Antioc. Can. XXII.
Synodi Sardicenſis Canon III.
Eiuſdem Synodi Sardicenſis Canon XI.
Eiuſdem ſynodi Sardicenſis Canon XII.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Leges quæ cum hoc tit. concordant.

Ἀπὸ τῶν νβ'. κεφαλαίου εἰς * τὸ δ'.

* ἢ πεντήκοντα

Ex LII. *cap. ad* IV.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ἀναγνώστας, καὶ ψάλτας τοὺς πάντας κληρικοὺς καλοῦμεν. καὶ τὰ προσήμοντα παντὶ οἴῳ δήποτε ἔστω εἰς τὴν αὐτοῦ δεσποτείαν προσελθόντα, ἔχειν ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν προστάττομεν, καθ' ὁμοιότητα τῶν καστρησίων πεκουλίων· καὶ δωρεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, καὶ ἐπ' αὐτοῖς διατίθεσθαι, κἂν ὑπὸ τὴν τῶν γονέων * εἶσιν ἐξουσίαν· οὕτω μέντοι γε ὥστε τοὺς τούτων παῖδας, ἢ τούτων μὴ * ὄντων, ὃ νόμιμον μέρος τοὺς γονεῖς αὐτῶν κομίζεσθαι.

* ὦσιν Ox.
* εἰ πάντων ἢ ὄντων Ox.

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ρκέ. νεαρᾶς διατάξεως * β'.

* διατάξεως Ox.

Ex Nouella CXXV. *eadem Nouella conſtitutione* II.

ΤΑΣ τῶν ἀδιαδόχων καὶ ἀδιαθέτων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ λοιπῶν ἱερωμένων οὐσίας, αἱ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίαι κληρονομείτωσαν.

EPISCOPORVM, & clericorum, aliorúmque ſacris dicatorum, ſine ſucceſſoribus & teſtamento decedentium facultates, Eccleſiæ quibus addicti ſunt, hæredum loco ſortiantur.

Ἀπὸ τῆς ρλέ. νεαρᾶς διατάξεως γ'.

Ex Nouella CXXXV. *conſtitutione* III.

Ὁ βουλευτὴς πρὸ τῆς διατάξεως χειροτονήσας ἐπίσκοπος, τῆς μὲν τύχης ἐλευθεροῦται, ὃ νόμιμον μέρος ἦν εἶχεν ὑποστάσεως, τῷ * βι'. λη'. καὶ τῷ δημοσίῳ πρόσχων. ἃ δὲ μετὰ τὸν ἐπισκοπὸν προσεκτήσατο, ἡ κατ' αὐτὸν ἐκκλησία διαδέξεται.

* Ox. βουλῇ

CVRIALIS, qui ante hanc conſtitutionem ordinatus fuerit Epiſcopus, conditione quidem curiali liberatur, modò legitimam partem bonorum quæ poſſidet in fiſcum afferat: quæ verò poſt adeptum Epiſcopatum præterea acquiſiuit, Eccleſia cui præpoſitus eſt accipiet.

Nouel. 123. *cap.* 4.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ τοῦ κεχωρισμένα εἶναι ἀπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τὰ ἴδια τοῦ ἐπισκόπου πράγματα, καὶ ἔχειν αὐτὸν ἐξουσίαν οἷς ἂν βούλοιτο ταῦτα καταλιπεῖν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μ'.

TITVLVS IV.

Proprias Epiſcopi res ab Eccleſiaſticis ſeparatas eſſe, ipſúmque poteſtatem habere eas relinquendi quibuſcumque voluerit.

Sanctorum Apoſtolorum Can. XL.

Synodi Antiochenæ Canon XXIV.
Synodi Calchedonenſis Can. XXII.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

Ex I. lib. Codicis conſtitutione III.

I. 41. §. 1. Cod. de Epiſc. & Cler.

EPISCOPI ne teſtentur, vel donatione, aut alio quocumque modo alienent ea quæ poſt adeptum Epiſcopatum acquiſierint, aut ex ſucceſſione ipſis obuenerint: niſi fortè à parentibus ſuis, aut auunculis, aut fratribus acceperint, vel poſtea acquiſituri ſint: de iis enim ſolis quæ ante Epiſcopatum acquiſierunt, permittit ipſis conſtitutio teſtari: & in iis etiam quæ à parentibus aut auunculis, aut fratribus ad ipſos perueniunt. Quæ verò ex quacumque perſona, at non poſt ordinationem, ab ipſis acquiruntur, ad ſanctiſſimam Eccleſiam pertinent. Idcirco enim donationes qualeſcumque, aut fructuum importationes ad Epiſcopos factas per præſumptionem fieri conſenſit, vt per ipſos in pauperes, aut in ſanctiſſimam Eccleſiam inſumerentur.

TITVLVS V.

Oportere Epiſcopum habere poteſtatem adminiſtrandi ea quæ ad Eccleſiam pertinent, presbyterorum & diaconorum operâ, ac fideles diſpenſatores ex iis deſignare, necnon indigentibus ea quæ ſunt opus ſedulò ſuppeditare, ipſumque res ſibi neceſſarias ſi opus habeat accipere, & conſanguineis ſuis, ſi indigeant, tanquam pauperibus pariter atque aliis prabere.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXVIII.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν κδ'.
Τῆς ἐν * Καρχηδόνι συνόδου κανὼν κϚ'. * ἤτ. Χαλχηδόνι

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ̃ πρώτης βίβλου τ̃ κώδικος τ̃ γ'. διατάξεως.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ μὴ διαθέσθωσαν, ἢ κτ' δωρεὰν, ἢ καθ' ἕτερον οἷον δήποτε τρόπον, ἀπαλλοτριούτωσαν ἁπλῶς ἃ μὴ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἐκτήσαντο, ἢ * διαδεχόμενοι· εἰ μὴ ἄρα ἀπὸ γονέων αὐτῶν, ἢ θείων ἢ ἀδελφῶν ἐκτήσθαι, ἢ μετὰ ταῦτα κτήσονται· ὅπερ μόνοις γὰρ οἷς πρότερον πρὸ τ̃ ἐπισκοπ̃ ἐκτήσθαι, ἐπιτρέπει αὐτοῖς ἡ διάταξις διατίθεσθαι· καὶ ὅπερ τοῖς ἀπὸ γονέων, ἢ θείων, ἢ ἀδελφῶν εἰς αὐτοὺς * καταφερόμενα. τὰ γὰρ ἐξ οἱουδήποτε προσώπου, ἀλλ' οὐ μετὰ τὴν χειροτονίαν κτώμενα αὐτοῖς, τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ διαφέρει. κατὰ πρόληψιν γὰρ ἐδίξατο τὰς νομιζομένας εἰς ἐπισκόπους οἵας δήποτε δωρεὰς, ἢ προσκομιδὰς διὰ τ̃το γίνεσθαι, ἵνα δι' αὐτῶν εἰς πτωχοὺς δαπανῶνται, ἢ πρὸς τὴν ἁγιωτάτην ἐκκλησίαν. * Ox. καταφερομένας

TITVLVS VI.

De eo quod Epiſcopum oportet ea quæ ad Eccleſiam pertinent, per presbyteros & diaconos diſponere, & per eos oeconomos ex ipſis mittere, & indigentibus ea quæ ſunt opus ſedulò ſuppeditare, & ipſum ea quæ ſibi neceſſaria ſunt, ſi opus habeat, accipere, & conſanguineis ſuis, ſi indigeant, tanquam pauperibus pariter atque aliis prabere.

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ τ̃ δεῖν τὸν Ἐπίσκοπον ἔχειν ἐξουσίαν διοικεῖν τὰ τῆς ἐκκλησίας διὰ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων, καὶ πιστοὺς οἰκονόμους ἐκ τούτων πρόβαλλεσθαι, καὶ χορηγεῖν ἐπιμελῶς τοῖς δεομένοις τὰ δέοντα, μεταλαμβάνειν δὲ καὶ αὐτὸν τ̃ ἀναγκαίων εἰ δέοιτο, καὶ συγγενέσι πρόσχειν ὡς πένησιν ἐξ ἴσου τοῖς ἄλλοις εἰ δέοιντο.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λη'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μα'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νε'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν κε'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν κς'.

Sanctorum Apostolorum Canon XLI.
Sanctorum Apostolorum Can. LV. * LIX.
Synodi Antiochenæ Canon XXV.
Synodi Calchedonensis Can. XXVI.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ β'. τίτλου.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

Ex I. *libro* II. *tituli.*

α'. ΕΚΕΙΝΟ δῆλον ὄντος ὅτι περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως μόνον τὸν οἰκονόμον * ἀγωνίζεσθαι χρή, ὃν ἂν ὁ ἐπίσκοπος ἐπιλέξηται.

* ἴσ. εὐαγγέλιον

LIVD manifestum est, pro Ecclesiasticis rebus solum dispensatorem, quem Episcopus elegerit, actionem mouere oportere. *l. 41. C. de Episc. & Cler.*

Ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

Ex eodem libro.

β'. ΕΠΙΤΡΕΨΑΣΑ ἅπαξ ἡ διάταξις τὰ τῶν τελευτώντων ἐπισκόπων πράγματα εἰς * ἁγιωτάτας ἐκκλησίας φέρεσθαι, νομοθετεῖ τοῖς οἰκονόμοις ἅμα τῇ τοῦ ἐπισκόπου τελευτῇ λόγους ἀπαιτεῖσθαι τῆς τῶν ἐπισκόπων οὐσίας, κελεύσασα καὶ αὐτοὺς τοὺς οἰκονόμους μετὰ κρίσεως * δοκιμασίας προσβάλλεσθαι τοῖς τῶν ἐπισκόπων, καὶ κατ' ἐνιαυτὸν λογοθετεῖσθαι· καὶ εἴτι βλάβοισι τὰ ἐκκλησιαστικά, ἢ εἴτι * κερδήσουσιν ἐξ αὐτῶν, ἀπαιτεῖσθαι μὴ μόνον παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς αὐτῶν κληρονόμους.

* forte deest ἢ

* κερδήσουσιν Ox.

CVM semel permiserit constitutio defunctorum Episcoporum res ad sanctissimas Ecclesias deuolui, sancit, simul ac obierit Episcopus, rationes facultatum Episcoporum à dispensatoribus exigi: iubens etiam ipsos dispensatores cum iudicio & probatione ab Episcopis constitui, ac singulis annis rationes reddi: & si quid damni rebus Ecclesiasticis attulerint, aut si quid lucrati fuerint ex ipsis, id non solùm ab ipsis superstitibus, verùm etiam ab ipsorum hæredibus repeti.

ΤΙΤΛΟΣ ς'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀποδημοῦντα πρὸς κύριον αὐθ' ἑαυτοῦ χειροτονεῖν ὃν θελήσει ἐπίσκοπον, ἢ καταλιπεῖν τινι τῆς ἐπισκοπῆς τὸ ἀξίωμα.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ος'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν κγ'.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῆς με'. διατάξεως περὶ τὸ μέσον.

TITVLVS VI.

Non oportere Episcopum ad Dominum abeuntem in locum suum designare quemcumque voluerit Episcopum, aut relinquere alicui Episcopatus dignitatem.

SS. Apostolorum Canon LXXVI.
Synodi Antiochenæ Canon XXIII.

Leges concordantes.

Ex eodem libro constitutionis XLV. *circa medium.*

α'. *Hæc desunt in Cod. Seg.*

ΝΙΚΑ ὁ πλουτήσας ῥητοῖς τισι πρόσωποις ἐπιτρέψαι τὰ τοιαῦτα διαγῶν οἰκείων διέθηκεν, * καὶ φερέσθω ἡ διάταξις τοῖς

* συγχωρη-

V M defunctus certis quibusdam personis eiusmodi sanctarum ædium administrationem commiserit, constitu- *l. 45. C. & 46. C. de Episc. & Cler.*

tio etiam eos qui à testatore electi fuerint hanc curam suscipere iubet: atque ita Episcopos ea quæ ab his fiunt inspicere, ac vel laudare ipsos rectè dispensantes, vel reiicere malè administrantes, inque ipsorum locum alium substituere. Quòd si nullos testator eiusmodi curationibus præfecerit, sed hæredibus suis totum permiserit, illi verò sese in his segniter gesserint: tunc Deo charissimos Episcopos vult constitutio tum administrare, tum aliquos constituere qui pauperes alant, vel ægrotos curent, vel aliarum eiusmodi rerum administratores, à quibus omnino pia testatoris voluntas executioni mandetur.

Liceat vnicuique ex hac vita decedenti proprias res sanctis Ecclesiis relinquere: præcipere verò ex iis domum orationi dicatam, & hospitium, & locum curandis ægrotis destinatum, & monasterium exstrui, atque administrari, prout ab ipso mandatum fuerit: oportet enim obseruari etiam ipsorum voluntates.

ὑπὸ τῦ * Δφαθησόμου πεφοβελημένοις· ἐπισκόπην ἢ καὶ οὕτω τοὺς ἐπισκόπους τὰ πεεὶ αὐτῶν μνήσθηνα, καὶ ἢ ἐπαινεῖν αὐτοὺς καλῶς οἰκονομοῦντας, ἢ ἀποβάλλεσθαι κακῶς διοικοῦντας, καὶ ἕτεεον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν καθιστᾶν. Εἰ δ' μὴ ἐπίσηοί τινας ὁ Δφαθήμενος τοῖς τοιούτοις φεοστήσασιν, ἀλλὰ τοῖς κληεονόμοις αὐτῦ ὅλον δέδωκεν, εἰ δ' ῥαθύμως ἐεί ταῦτα * φέεοντες· τότε τοὺς * θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους βούλεται ἡ Δφάταξις καὶ διοικεῖν καὶ πεφοβάλλεσθαι πτωχοτόφους, ἢ * νοσοκόμους, ἢ τὴν ἄλλων τοιούτων πεαγμάτων διοικήσας, ὑφ' ὧν πτωτεχθὲν εἰς ἔεγον ἄγεσθαι τὴν διοεθῆ τῦ Δφαπεμένου βούλησιν.

* Διακόνου

* φεούσης Ox.

* θεοφιλεῖς Ox.

Ox.

* οἰκονόμους

Εξέτω ἑκάστῳ τελευτῶντι τὰ οἰκεῖα πεάγματα καταλιμπάνειν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις· πεοστάττειν δ' Δφ' τούτων καὶ διατεέσιον οἶκον, καὶ * ξενῶνα, καὶ νοσοκομεῖον, καὶ μοναστήειον κτίζεσθαι, καὶ διοικεῖσθαι ὑπ' ὁ Δφαπεπραγμένου πεὸ αὐτῦ· δεῖ γὰεφυλάττεσθαι καὶ τὰς γνώμας αὐτῶν.

β'.

Hæc desunt in C. Ox.

* κ. ξενῶνα

TITVLVS VII.

Oportere Episcopum tum à Metropolitano, tum etiam ab omnibus eiusdem prouinciæ Episcopis ordinari, vel præsentibus ipsis, vel scriptis consentientibus, ac non multitudini permittere Episcoporum electiones facere. item quòd non oporteat in pagis & vicis Episcopos constitui, sed circuitores.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Πεεὶ τῦ δεῖν τὸν Δπίσκοπον ὑπό τε τῦ μητεοπολίτου, καὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαεχίᾳ πάντων χεοτονεῖσθαι, ἢ Δφαιεθησομένων αὐτῶν, ἢ συνπαεθησόντων ἐπιγεάφως, καὶ μὴ τοῖς ὄχλοις Δπιτεέπειν τὰς ἐκλογὰς ποιεῖσθαι τῶν Δπισκόπων καὶ πεεὶ τῦ μὴ δεῖν ἐν κώμαις καὶ χωεείοις Δπισκόπους καθίστασθαι, ἀλλὰ πεειοδευτάς.

Sanctorum Apostolorum Can. I.
Synodi Nicænæ Canon IV.
Eiusdem Synodi Nicænæ ex VI. canone.
Synodi Antiochenæ Canon IX.
Synodi Sardicensis Canon VI.
Synodi Laodicenæ Canon XII.

Τῶν ἁγίων Δποστόλων κανὼν α'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν δ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου ἐκ τῦ ς'. κεφ.
Τῆς ἐν Δντιοχείᾳ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς ἐν Σαεδικῇ συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιβ'.

Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιγ'.

Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν νζ'.

Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon XIII.

Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon LVII.

Τὰ συνᾴδοντα νόμιμα.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

Ἀπὸ τ ρξε'. νεαρᾶς διατάξεως.

Ex CLXV. *noua conſtitutione.*

α'.

Αὐτὸς βασιλεὺς Πέτρῳ μαγίστρῳ. Εἰς τοὺς πολιτικοὺς νόμους. χρὴ τὰ ψηφίσματα τῶν χειροτονουμένων ἐπισκόπων ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τῶν πρωτευόντων τῆς πόλεως γίνεσθαι· προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ὑπὲ * περὶ προσώπων· καὶ ἔκαστον αὐτῶν ὀμνύειν κατ' αὐτῶν, ὅτι οὐ δι' * δόσεως, ἢ ὑποσχέσεως, ἢ φιλίᾳ, ἢ χάριτι, ἢ ἄλλῳ οἱᾳδήποτε προσωπείῳ· ἀλλ' * εἰδότες τοὺς ψηφισθέντας ὀρθῆς πίστεως καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ * τὸ τριακοστὸν ἔτος ὄντας, τούτους * ἐπελέξαντο, καὶ γράμματα εἰδέναι· καὶ οὐδὲ γαμετὴν, οὐδὲ παῖδας ἴσασιν αὐτοῖς ἔγγαμους νομίμους ἢ φυσικοὺς, ἢ παλλακὴν ἐφηκέναι ἢ ἔχειν· ἀλλ' εἰ καὶ τοιόν τις ἐξ αὐτῶν γαμετὴν ἔσχε, καὶ αὐτὴν μίαν, καὶ παρθένον, καὶ ἐκ παρθενίας αὐτῷ συνοικήσασαν· προτιθέναι δὲ τοῖς ψηφίσμασιν, ὡς οὐδὲ πολιτευόμενον, ἢ παξεώτην ἕνα τῶν ψηφιζομένων γινώσκουσι· πλὴν εἰ μὴ ἐν μοναστηρίῳ οὐκ ἔλαττον δέκα πέντε ἐνιαυτῶν ὁ * πολιτευόμενος, ἢ ὁ παξεώτης βίον ἀνεπίληπτον ἔχοιεν· ἵνα ἐκ τῶν οὕτως συμψηφιζομένων τριῶν προσώπων ἐπίσκοπος χειροτονηθῇ τῇ ἐκλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονοῦντος.

Ex quibus ſuffragiis eliguntur, Epiſcopus ordinetur, electione & iudicio ordinantis.

β'. Χρὴ δὲ τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι πρὸ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖν λίβελλον ἀπαιτεῖσθαι τὴν αὐτοῦ * πιστούμενος πληροφορίαν· ἀπαγγέλλοντος αὐτοῦ καὶ τὴν ἁγίαν προσκομιδὴν, τήν τε ὑπὲρ τῆς ἁγίας κοινωνίας γινομένην δέησιν, καὶ τὰς λοιπὰς προσευχάς. ὀμνύειν καὶ αὐτὸν τὸν χειροτονούμενον καὶ τὰ ἅγια εὐαγγέλια, ὡς οὔτε δι' ἑαυτοῦ, οὔτε δι' ἑτέρου προσώπου δέδωκέ τι ἢ ὑπέσχετο, ἢ μέλλοντα δώσειν, ἢ τῷ χειροτονοῦντι αὐτὸν, ἢ τοῖς τὰ ψηφίσματα εἰς αὐτὸν ποιουμένοις, ἢ ἑτέρῳ τινὶ ἕνεκεν * εἰς αὐτὸν γινομένης χειροτονίας. τούτων δὲ μὴ φυλαττομένων, καὶ τὸν

Ordinaturum ab ordinando libellum petere oportet, qui pleniſſimam ipſius fidem & teſtimonium contineat: exponente ipſo ſanctiſſimam oblationem, & quæ in ſancta communione fit, orationem aliáſque preces: ipſum etiam qui ordinatur per ſancta Euangelia iurare, ſe neque per ſeipſum, aut per aliam perſonam quicquam dediſſe, aut promiſiſſe, vel poſtea daturum, aut ei qui ipſum ordinat, aut iis qui ſuffragia in ipſius gratiam ferunt, aut alij cuiquam ordinationis ſuæ cauſa. Hæc verò niſi obſeruentur, tum

* f. περὶ

* δόσει C. Ox.

* ἰσ. εἰδότες

* τὰ περὶ τοῦτο ἐν C. Ox.

* ἐπιλεξάντες

* πολιτευόμενος

* f. πιστούμενον

Nouel. 137. c. 2 & l. 30. C. de Epiſc. & Cler. nou. 123. cap. 1.

eum qui ordinatur, tum qui ordinat ab Episcopatu reiiciendos esse.

Ex tertia Constit. primi libri Codicis.

CONSTITVTIO, vt paucis rem absoluat, omnis Episcopi ordinationem cum accurata examinatione fieri vult, ac neque pecuniæ gratiâ quemquam ordinari: sed talem ipsum esse, vt ipsius cura & administratione omnis locus sanctificetur: ac neque eum qui huic rei operam dat, sed eum qui cogitur, ordinari.

χλειροτουήμενον, καὶ τὸν χλειροτονοῦντα τοῦ ἐπισκοπῆς * ἐκβάλλεσθαι. * ἐκβαλλέσθω

Ἀπὸ τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ κώδικος τῆς γ'. διατάξεως.

Ἡ διάταξις ὡς ἐν συντόμῳ πάντος ἐπισκόπου χειροτονίαν μετ' ἀκριβοῦς δοκιμασίας βούλεται γίνεσθαι, καὶ μηδὲ ὅτι χρήμασι χειροτονεῖσθαί τινα· ἀλλὰ τοιοῦτον αὐτὸν τὴν, ὥστε πάντα τόπον ἀναλέξασθαι δι' ἐκείνου τὴν ἐπιτροπὴν αὐτοῦ· καὶ ὥστε μὴ τὸν ἐπιτηδεύοντα χειροτονεῖσθαι, ἀλλὰ τὸν ἀναγκάζοντα.

TITVLVS VIII.

Non oportere Episcoporum electiones vltra tres menses differri: eos verò qui ad hoc munus ex laïcis vocantur diutius examinare, ac per omnes gradus ipsos promouere. Verumtamen reditus dilationis tempore perceptos apud dispensatorem asseruari. Si quid verò bonorum Ecclesiasticorum qui ea administrant vendiderint, quidnam de his fieri oporteat.

Synodi Calchedonensis Canon XXV.
Synodi Sardicensis Canon x.
Synodi Ancyranæ Canon XV.

Leges huic titulo concordantes.

Ex CXXX. *noua Constitutione.*

Nouel. 123. cap. 1. §. 2. damus autem licentiam.

POTESTATEM facio iis qui in electionibus suffragia ferunt, si quem mundanum, præter curialem aut officialem, dignum existiment, hunc simul cum aliis duobus clericis, aut monachis eligendi: atque ita clericis ipsis non minùs quàm tres menses annumeratum, & sanctos canones Ecclesiæque officium edoctum ordinari. Si verò non reperiantur tres personæ ad hanc electionem aptæ, liceat in duarum aut

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ τοῦ δεῖν τὰς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων μὴ πλέον τεσσαράκοντα ἀναβάλλεσθαι χρόνον· τοὺς δὲ ἀπὸ λαϊκῶν ἐπὶ τοῦτο καλουμένους, πλείονα δοκιμάζειν καιρόν, καὶ διὰ πάντων ἄγειν αὐτοὺς τοὺς βαθμούς· τὰς μέντοι προσόδους τοῦ τε ἀναβολῆς χρόνου παρὰ τῷ οἰκονόμῳ φυλάττεσθαι. εἰ δέ τι τῶν ἐκκλησιαστικῶν οἱ ταῦτα διοικοῦντες ἀπεμπωλήσειαν, τί δεῖ περὶ τούτων γίνεσθαι.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν κε'.
Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ι'.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιε'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τοῦ ρλ'. νεαρᾶς διατάξεως.

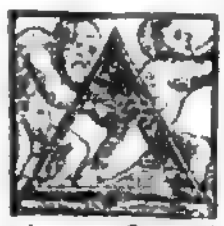

ΙΔΩΜΙ ἄδειαν τοῖς τὰ ψηφίσματα ποιουμένοις, ἔνα κοσμικὸν, δίχα βουλευτοῦ ἢ ταξεώτου, ἄξιον εἶναι νομίσουσι, τὸν τοιοῦτον ἅμα ἄλλοις δυσὶ κληρικοῖς ἢ μοναχοῖς ἐπιλέξασθαι· καὶ οὕτω τοῖς κληρικοῖς οὐκ ἔλαττον τριῶν μηνῶν αὐτοῖς συναριθμηθέντα, καὶ τοὺς ἁγίους κανόνας, καὶ τὴν τῆς ἐκκλησίας λειτουργίαν διδαχθέντα χειροτονεῖσθαι. εἰ δὲ μὴ εὑρεθεῖεν εἰκὸς τρία πρόσωπα πρὸς τὴν τοιαύτην ἐπιλογὴν, ἀξίσω ἐπὶ δύο καὶ ἑνὶ

ἐπὶ προσώπῳ ψηφίσμα ποιήσασθαι, πάσας μόνοι τὰς ἐξ ἀρχῆς ἔχοντι μαρτυρίας.

vnius perſonæ gratiam, ſuffragia ferre, dummodo prædicta teſtimonia habeat.

* ἰσ. ἀφ' οὗ Ox.

* Οἱ δὲ ὀφείλοντες τὰ ψηφίσματα ποιῆσαι, ἐὰν τὰς μέλλουσι ἐξ μὴ ποιήσωσι, πενταμήνου τὸν χειροτονοῦντα τῆς ἰδίας ψυχῆς * ἐκείνοις ᾧ ἁρμόζει τὸν ἐπίσκοπον χειροτονείτω· ὁ δὲ παρὰ τὴν προγεγραμμένην ἀκολουθίαν χειροτονῶν, ὅτι ἕνα ἐνιαυτὸν χωριζέσθω, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν, ἢ διαφωτείσθω τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ διεκδικείτω, καὶ ὁ χειροτονηθεὶς ἐκβαλλέσθω.

Si illi qui decreta facere debent, intra ſex menſes non fecerint, tunc ille cui competit animæ ſuæ periculo Epiſcopum ordinet. Qui verò præter ordinem prædictum ordinat, vnum annum ſegregetur, ac ſua ipſius bona, vel ſuæ Eccleſiæ dominium aſſerat, & ordinatus eiiciatur.

* ἀπὸ τ ξ'. Cod. Ox.

* Τίτλου ζ'. τ ῥλ'. νεαρᾶς Διατάξεως.

Tituli VII. *nouellæ Conſtitutionis* CXXX.

Μὴ ἐξεῖναι οἰκονόμῳ, ἢ φιλοχόρτῳ, ἢ νοσοκόμῳ, ἢ πᾶσι δεικνυτῇ διαγωγῇ οἴκου λογισμοὺς ἐκπληρώσῃ τῷ οἰκείῳ ἐπισκόπῳ, περὶ τ τῆ ἀπαιτήσεως ἐξετάσεως, καὶ τ ἀπαιτήσεως τῆς χρέους, τοὺς ἰδίους ἐπισκόπους ἀποφεύγειν, καὶ ἐπὶ ἄλλα δικαστήρια προσέρχεσθαι.

Non licere diſpenſatori, aut ei qui mendicos alit, aut valetudinarios curat, aut omni ſacræ domus adminiſtratori rationes proprio Epiſcopo reddenti, ante rei examinationem debitique repetitionem, proprios Epiſcopos effugere, & ad alia iudicia accedere. *Nouel. eiuſdem cap.* 23.

Tituli LXI. *eiuſdem Conſtitutionis.*

Τίτλου ξα'. τῆς αὐτῆς.

Εἰ δέ τις ὁ τ ἐκκλησιαστικῶν τινα τοιαύτην διοίκησιν ἐμπιστευθεὶς περὶ τ τῶν λογισμῶν προσθέσεως, καὶ τ τῶν ἐποφειλομένων * καταβολῆς τελευτήσῃ, κελεύομεν τοὺς αὐτοῦ κληρονόμους ὡσαύτως τὸν ὅμοιον τρόπον καὶ τοῖς λογισμοῖς, καὶ τῇς ἀπαιτήσεσιν ὑποκεῖσθαι.

Si quis verò, cui rerum Eccleſiaſticarum aliqua eiuſmodi adminiſtratio credita eſt, ante rationum redditionem debitorúmque ſolutionem obierit: iubemus ipſius hæredes ſimili modo rationibus reddendis repetitionibúſque obnoxios eſſe. *Ibid.*

* μετα-βολῆς Ox.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ τῦ εὐνοῦχον μὴ ἑαυτὸν ἐκτεμόντα, εἰ ἐπισκοπῆς ἄξιος εἴη, μὴ ἀποδοκιμάζεσθαι, μήτε ὑ χωλὸν ἢ μονόφθαλμον, πλὴν εἰ μὴ κωφὸς ἢ τις, ἢ τυφλὸς, ἵνα μὴ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἀδεμποδίζοιτο.

TITVLVS IX.

Eunuchum, dummodo ſeipſum non execuerit, ſi Epiſcopatu dignus ſit, non eſſe reiiciendum: neque verò claudum aut vnoculum, præterquam ſi ſurdus aut cæcus ſit, ne Eccleſiæ munia impediantur.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κα'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οζ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οη'.

Sanctorum Apoſtolor. Canon XXI.
Sanctorum Apoſtolorum Canon * LXXVII.
Sanctorum Apoſtolorum Canon * LXXVIII.

* *alio ordine in vulg. ſeil.* os. & oζ.

Τὰ σιωπώμενα νόμιμα τῦ θ'.
Τίτλου οὐκ ἐγράφη.

Leges huic titulo concordantes, non ſunt ſcriptæ.

TITVLVS X.

De Episcopis & presbyteris qui ordinati munus suum non suscipiunt, aut ab vrbe in quam consecrati fuerant non sunt recepti, non suâ sed aliorum culpâ: aut qui post ordinationem populum & clerum negligunt.

Sanctorum Apostolorum Canon XXXVI.

Sanctorum Apostolorum Canon LVIII.

Synodi Antiochenæ Canon XVII.

Eiusdem Synodi Antiochenæ Canon XVIII.

Leges huic titulo concordantes.

Ex nouella Constitutione.

OMNIS clericus, licèt in lectorum ordine constitutus sit, & sacro ministerio absistat, aut aliud vitæ genus sectetur: siquidem inops sit, præsidum apparitor erit: si verò locuples sit, senator fit, pro substantiæ copia.

Ex XIX. *capite nouellæ Constitutionis.*

NON oportere eos qui seipsos à sacris mysteriis summouent, aut qualicumque prætextu ab Ecclesia penitus recedunt, excommunicari.

Ex XXXVI. *capite nouellæ Constitut.*

CLERICI vsque ad cantores in Ecclesiis sacrisque ministeriis assidui sint, ac licèt alterius potestati sint subiecti, ea quæ in castrensi peculio acquisierunt, habeant, possintque ex iis testari: seruato ascendentibus iure legibus constituto.

Ex primo libro Codicis constitutione XLV.

l. 42. §. 10. C. de Episc. & cler. §. 9.

IVBET autem omnes clericos per seipsos cantare nocturnas, & matutinas & vespertinas preces, ipsósque singulis diebus quæri à sanctis E-

ΤΙΤΛΟΣ Ι'.

Περὶ τῶν χροτονουμένων ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων, καὶ τῆς λειτουργίας μὴ καταδεχομένων, ἢ μὴ δεχθέντων ὑπὸ τῆς πόλεως εἰς ἣν καθιερώθησαν, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν ἀλλ' ἑτέρων αἰτίαν· ἢ τῆς μὴ τῆς χροτονίαν ἀμελούντων τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ κλήρου.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λϛ'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νη'.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ιζ'.

Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ιη'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τῆς πανδέκτης Ἰουστινιανοῦ.

ΠΑΣ κληρικὸς, εἰ καὶ ἐν τοῖς ἀναγνώσταις τέτακται, τῆς ἱερᾶς ἀφίσθω λειτουργίας, ἢ μεταδιώκων ἕτερον βίον, * ἄπορος μὲν ὢν, ἔσται ὑπηρέτης ταξεώτης, εἰ καὶ βέβηθος εἴη, βουλευτὴς γενέσθω, ὡς τὴν ὑπόστασιν ἐπιδείκνυσθαι.

* ἀπορος μὲν ὢν, ἔσται ὑπηρέτης ταξεώτης, εἰ καὶ βέβηθος εἴη, βουλευτὴς γενέσθω, ὡς τὴν ὑπόστασιν ἐπιδείκνυσθαι. Cod. Ox.

Ἀπὸ τοῦ ιθ'. κεφαλαίου τῆς νεαρᾶς διατάξεως.

ΜΗ δεῖν τοὺς ἐξάρχοντας ἑαυτοὺς τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου, ἢ καθ' οἱανοῦν προφάσεως παντελῶς ἀναχωρεῖν τῆς ἐκκλησίας ὀφείλειν.

Ἀπὸ τοῦ λϛ'. κεφαλαίου τῆς νεαρᾶς διατάξεως.

Οἱ κληρικοὶ μέχρι ψαλτῶν αἰτῶν τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς ἱερὰς παρακαρτερείτωσαν λειτουργίας, ἔχοντες, εἰ καὶ ὑποτελεῖς εἰσιν, ἐν καίρεσι πεκουλίων τὰ ὁπωσοῦν κτηθέντα, καὶ διανέμεσθαι εἰς αὐτὰ ἐξεῖναι, φυλάττοντες τοῖς αἰτοῦσι τὸ δίκαιον νόμισμα.

Ἀπὸ τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ κώδικος * τῆς με'. διατάξεως.

* ἐπιτομῆς Justiniani με'. Cod. Ox.

ΝΟΜΟΘΕΤΕΙ δὲ καὶ πρώτας τοὺς κληρικοὺς δι' ἑαυτῶν ψάλλειν τὰ νυκτερινὰ, καὶ ὀρθρινὰ, καὶ ἑσπερινὰ, ζητεῖσθαί τε καθ' ἡμέραν αὐτοὺς βουλόμενος καὶ τῶν θείων

ὀπισκόπων καὶ δύο πρεσβυτέρων, καὶ τῶν καλουμένων ἐξάρχου αὐτῶν, καὶ τοῦ ἐκδίκου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· ἐφ' ᾧ τοὺς μὴ εὑρισκομένους, καὶ δι' ἑαυτῶν ψάλλοντας ἀπωθεῖσθαι τοῦ κλήρου· ὀπτρέπει δὲ καὶ πρώτῃ καταγγέλλειν εἴτε * παραλείπεται τῶν εὑρισκομένων.

piscopis & duobus presbyteris, atque ipsorum præfecto, sanctæque Ecclesiæ vindice: vt qui non inueniuntur & per seipsos cantant, expellantur è clero. permittit verò cuilibet deferre ‖ quid ex supradictis violatum sit.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ δυναστείας ἀρχοντικῆς, ἢ ὑπὲ χρήμασι χειροτονουμένων, καὶ τῶν τούτοις χειροτονούντων, ἢ τῇ τοιαύτῃ χειροτονίᾳ μεσιτευόντων.

TITVLVS XI.

De iis qui primorum vrbium potentiâ, aut datis pecuniis ordinantur, & de iis qui ipsos ordinant, vel huiusmodi ordinationi interueniunt.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κθ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λ'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν β'.

Sanctorum Apostolorum Canon XXIX.
SS. Apostolorum Canon XXX.
Synodi Calchedonensis Canon II.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Statuta quæ cum hoc titulo concordant.

Ἀπὸ τῆς νεαρᾶς ς'.

Ex nouella VI.

α'. ΕΙ τις ἐπίσκοπος ἔλαβέ τι ἀπὸ χειροτονίας, καὶ τὰ δοθέντα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀποκαταστήσει, καὶ ἡ ἱερωσύνης ἐκβληθήσεται. Εἰ δὲ λαϊκός ἐστιν ὁ λαβών, διπλοῦν. Ὃ ληφθὲν ἀποδώσει τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀξοείᾳ διηνεκεῖ ὑποβληθήσεται, ἐκπίπτων καὶ ἧς * ἔχων τυχὸν ἀρχῆς τοῦ δεδωκότος ἐπισκόπου, μηδὲ ἐν εἶχε πρότερον ἱερατικὴν ἀξίαν ἐκδικεῖν δυνατόν.

Ἀπὸ τ. ιθ'. κεφαλαίου τῆς ρλ. νεαρᾶς διαταξέως.

I quis Episcopus aliquid acceperit pro ordinatione, tum ea quæ ipsi data sunt Ecclesiæ restituet, tum sacerdotio eiicietur. Si verò sæcularis sit ille qui accepit, acceptum reddet duplum Ecclesiæ, exilióque perpetuo subiacebit, eo etiam quem obtinebat magistratu expulsus: cùm is qui dedit Episcopus ne quidem eam quam priùs habebat sacerdotalem dignitatem vendicare possit.

Nou. 6. cap. 1. vers. 9. hæc sola ex omnibus quas refert, suo ordine citatur.

Nouel. 123. cap. 2. in fin.

Ex XIX. *capite nouellæ Constitutionis* CXXX.

β'. ΠΑΣ ἐπίσκοπος * δωρεὰν χειροτονείσθω, τοῦ διδόντος, καὶ λαμβάνοντος τῆς ἱερωσύνης ἐκπίπτοντος.

Ὀμνύειν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν χειροτονούμενον. Ἐγγράφηται δὲ, * εἰς τὸ β'. κεφάλαιον τοῦ ζ'. τίτλου.

OMNIS Episcopus gratis ordinetur, tum dante, tum accipiente sacerdotio eiecto.

Iurare verò etiam eum qui ordinatur oportet.

Scriptum est in posteriori parte, ad II. caput VII. tituli. *Nouel. 123. cap. 2.*

* ἐν τῷ βασιλικῷ, ἐν τ. πίνακι ἐγγέγραπται

* παραλείπει C. Ox.

* ἔχει τυχὸν C. Ox.

* ὡς ἐν Ox.

TITVLVS XII.

Non oportere Epiſcopum vrbem ſuam deſerere, & in ſedes alienas etiam vacantes inuadere: neque etiam ſi ab vrbe pro qua ordinati fuerant non ſint recepti: neque etiam clericum ex vrbe in vrbem tranſire.

Sanctorum Apoſtolorum Can. XIV.
Synodi Nicænæ Canon XV.
Synodi Antiochenæ Canon XVI.
Eiuſdem Synodi Antiochenæ Canon XXI.
Synodi Ancyranæ Canon XVIII.
Synodi Sardicenſis Canon I.
Eiuſdem Synodi Sardicenſis Canon II.
Synodi Calchedonenſis Canon V.

Leges quæ cum hoc titulo concordant non ſunt ſcriptæ.

Nou. 5. cap. 2. & nou. 5. cap 5. qua de clericis & monachis.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀφιέναι τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, καὶ * ἑτεροίοις ἀλλοτρίοις, ἢ καὶ τοῖς ἀπαιροῦσιν ἐπιποδὼν μήτε καὶ ἐὰν ὑπὸ τῆς πόλεως εἰς ἣν ἐχειροτονήθησαν, οὐκ ἐδέχθησαν· ἀλλὰ μηδὲ κληρικὸν ἐκ πόλεως μεταβαίνειν εἰς πόλιν.

* al. ἑτέρους

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιδ'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ιε'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ις'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν κα'.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιη'.
Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν α'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν β'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ε'.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα τῷ ιϛ'. τίτλου οὐκ ἐγράφη.

TITVLVS XIII.

Non oportere Epiſcopum ab Imperatore petere quæ non conueniunt, neque ire ad Imperatorem præter voluntatem Metropolitani: ſed per proprios diaconos petitiones de rebus neceſſariis mittere. Si verò omnino oporteat Imperatorem adire, Metropolitani totiúſque ſynodi literis tanquam viatico inſtructum proficiſci.

Synodi Sardicenſis Canon VII.
Eiuſdem Synodi Sardicenſis Canon VIII.
Eiuſdem Synodi Sardic. Canon IX.
Eiuſdem Synodi Sardic. Can. XXI.
Synodi Antiochenæ Canon XI.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον αἰτεῖν παρὰ βασιλέως τὰ μὴ προσήκοντα, μήτε βαδίζειν ἐπὶ βασιλέα παρὰ γνώμην τοῦ μητροπολίτου· ἀλλὰ διὰ τῶν οἰκείων διακόνων τὰς δεήσεις περὶ τῶν δεόντων ἐκπέμπειν. εἰ δὲ πάντως δεήσει τὸν ἐπίσκοπον πρὸς τὸν βασιλέα πορεύεσθαι, χρὴ μεμῆσθαι αὐτὸν τοῦ μητροπολίτου καὶ τῆς συνόδου πάσης ἐφοδιάζεσθαι.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ζ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν η'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν κα'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ια'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τῆς ς'. νεαρᾶς Διατάξεως.

ΜΗΔΕΝΑ τῶν ἐπισκόπων πλέον ἢ ἐνιαυτὸν ἔξω τῆς καθ' ἑαυτὸν ἐκκλησίας ἀπολιμπάνεσθαι· πλὴν εἰ μὴ * ἢ τοῦτο κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν. μηδὲ προφασιζέσθω ὡς τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ οὐ δίκης * καθισταμένης· ταῦτα γὰρ διὰ τῶν κληρικῶν, ἢ τῶν οἰκονομούντων, ἢ τῶν ἀποκρισιαρίων δεῖ γίνεσθαι· καὶ μήτε δίκα συναπτέσθω ὁδοῦσι, μήτε προσαγορεύοντα εἰς τὴν βασιλίδα ὀφθῆναι βασιλεῖ, πρὶν ἂν προσγένηται πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην, ἢ πρὸς τοὺς ἑκάστης διοικήσεως ἐξ ἧς εἰσιν * ἀποκρισιαρίους, καὶ αὐτοῖς κοινοῦσθαι τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἦλθον, καὶ οὕτω συνεισιέναι πρὸς τὸν βασιλέα. ἐξέστω δὲ τοῖς ἐπισκόποις διὰ τῶν ῥεφερενδαρίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων τῶν πατριαρχῶν διαφέρειν τῇ βασιλείᾳ· ὥστε αὐτοὺς ἢ δίκαια αἰτοῦντας τυγχάνειν, ἢ ἄδικα, ταχὺ ἀπαλύειν.

* ἴσ. ἢ

* ἐπιτιμᾶται Ox.

* κ. ἀποκρισιαρίους

Leges huic titulo concordantes.

Ex nouella Constitutione VI.

NVLLVM Episcopum pluſquam annum à ſua Eccleſia abeſſe : niſi fortè id Imperatoris iuſſu fiat. Neque verò hanc excuſationem prætendat, quòd ipſius Eccleſia in litibus verſetur: hæc enim per clericos, aut diſpenſatores, aut apocriſiarios fieri oportet. Neque etiam ſine commendatitiis literis itineri ſe accingere, neque, vbi in regiam vrbem venerit, ſtatim in conſpectum Imperatoris venire, priuſquam ſanctiſſimum Patriarcham adierit, aut vniuſcuiuſque diœceſis apocriſiarios, ipſiſque aduentus ſui cauſas communicauerit, & ſic ad Imperatorem ſimul ingredi. Liceat verò Epiſcopis per referendarios magnæ Eccleſiæ, aut per apocriſiarios Patriarcharum ad Imperatorem referre : vt ipſi vel, ſi iuſta petant, ea impetrent, vel ſi iniuſta, confeſtim domum redeant.

Nouel. 6. cap. 2.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον, ἢ ὅλως ἐν κλήρῳ καταλεγόμενον κοσμικὰς ἀναδέχεσθαι καὶ δημοσίας φροντίδας· πλὴν εἰ μὴ κατὰ νόμους ἀναγκασθείη· μήτε ὑπὲρ τόκου ποτὲ δανείζειν ἐπὶ τόκῳ ποτέ· μήποτε ἐπὶ ὕλαις ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, μήτε στρατείας ἑαυτῷ προνοεῖν, καὶ ἀξίωμα.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ς'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν πα'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν γ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μδ'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ιζ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν δ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κ'.

TITVLVS XIV.

Non oportere Epiſcopum, aut vno verbo, eum qui in clerum allectus ſit, mundanas & publicas curas ſuſcipere, præterquam ſi ſecundùm leges coactus eſſet : neque ad vſuram mutuare, neque vadimonium promittere, neque militaria munera & dignitatem ſibi animo fingere.

Sanctorum Apoſtolorum Can. VI.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXXI.
Synodi Calchedonenſis Canon III.
SS. Apoſtolorum Canon XLIV.
Synodi Nicænæ Canon XVII.
Synodi Laodicenæ Canon IV.
Sanctorum Apoſtolorum Can. XX.

Synodi Calchedonenſis Can. VII.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXXIII.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ζ.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν πγ'.

Leges huic titulo concordantes.

Ex XXI. cap. Conſtitutionum.

Τὰ συναφόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τοῦ κα'. κεφαλαίου τῶν Διατάξεων.

Nov. 131. cap. 5. & 6. & nov. 131. cap. 12. & nov. 123. cap. 32.

NON oportere fœnerantem agricolæ occupare illius agrum, vſuram verò accipere per totum annum nummi ſiliquam vnam. Si verò frumentum fœneratum ſit, octauam modij partem pro ſingulis modiis: quia notarij error teſtamentis non nocet, quòd qui dicit ſe aliquem non ignorare, ipſum conſtet illum noſſe. Sed neque collectorem aut exactorem publicorum tributorum, aut redemptorem vectigalium, aut alienarum poſſeſſionum, aut curatorem domus, aut eum cui domus vel lis demandata ſit, aut qui pro eiuſmodi cauſis fideiuſſorem ſe præſtiterit, Epiſcopum vel diſpenſatorem, vel alium clericum qualiſcumque gradus, vel monachum priuato nomine, vel Eccleſiæ, vel monaſterij, adire permittimus. Si tamen Eccleſiis aut monaſteriis poſſeſſiones quædam adiacentes reperiantur, voluerintque adminiſtratores harum ſacrarum ædium ipſas conducere, aut ad emphyteuſim accipere: tunc id fiat, omnibus clericis & monachis, vel in contractu vel in actis, conſentientibus & declarantibus id pro communi vtilitate fieri. Itidem omnibus ſanctis Eccleſiis poteſtatem facimus locandarum poſſeſſionum, & ad emphyteuſes dandarum: ſimilitérque clericis propriarum Eccleſiarum poſſeſſionum conducendarum: veruntamen ex Epiſcopi & diſpenſatoris ſententia, exceptis perſonis, quas quidem alia lege hoc facere prohibuimus.

Μὴ δεῖν τὸν δανείζοντα γεωργῷ κεκτῆσθαι τοῦ ἐκείνου χωρίου, λαμβάνειν δὲ τόκον ἑκατοστὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ * νομίσματος κεφάλαιον ἕν. Εἰ δὲ σῖτος ὁ δανειζόμενος, ὀγδόου μοῖραν μοδίου ἐφ' ἑκάστῳ μοδίῳ· ὅτι ἡ πλάνη τοῦ συμβολαιογράφου τοῦ διαθήκης οὐκ ἀδικεῖ· ὅτι * ὁ λέγων ἀνὰ μὴ ἀγνοεῖν, αὐτὸς στοιχεῖται τὸ ἐκεῖνον εἰδέναι. Ἀλλ' οὐδὲ ἐκλήπτορα, ἢ * ἀπαιτητὴν δημοσίων συντελειῶν, ἢ μισθωτὴν τελῶν, ἢ ἀλλοτρίων κτήσεων, ἢ κουράτορα οἴκου, ἢ ἐκτολέα οἴκου, ἢ * ἐκτολεαδίκης, ἢ ἐκδίκητὴν ὑπὲρ τῶν τοιούτων αἰτιῶν, ἐπίσκοπον, ἢ οἰκονόμον, ἢ ἄλλον κληρικὸν οἱονδήποτε βαθμοῦ, ἢ μοναχὸν ἰδίῳ ὀνόματι, ἢ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τοῦ μοναστηρίου ἐπιτρέπομεν συγχωρεῖσθαι. Εἰ μήτοι ἐκκλησίαις ἢ μοναστηρίοις * κτίσις τινὲς αἱ παρακείμεναι εὑρεθῶσι, καὶ βουληθεῖεν οἱ διοικηταὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν οἴκων εἰς μίσθωσιν ἢ ἐμφύτευσιν ταύτας λαβεῖν· πᾶσι δοκεῖ πᾶσι τοῖς κληρικοῖς, καὶ τοῖς μοναχοῖς, ἢ ἐν τῷ συμβολαίῳ, ἢ ὅπου ταρέξεως ὑπομνημάτων συναγομένων καὶ φανερωμένων ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος γίνεσθαι. Ὃ αὐτὸ δὴ καὶ τοῖς ἀλλήλας πάσας ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις ἄδειαν δίδομεν μισθώσεις καὶ ἐμφυτεύσεις ποιεῖν· καὶ τοῖς κληρικοῖς ὁμοίως τῶν οἰκείων ἐκκλησιῶν τὰς κτίσεις μισθοῦσθαι, γνώμῃ μήτοι τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ οἰκονόμου, ἐξηρημένων τῶν προσώπων, ἅτινα δι' ἑτέρου νόμου τοῦτο ποιεῖν ἐκωλύσαμεν.

* γρ. in Ox. & in margine τῶν μισθώσεων

* ὀγδόην Ox.

* ὀλίγων

* ἴσ. ἀπαιτητὴν Ox.

* ἴσ. ἐκτολέα δίκης

* ἴσ. κτήσεις

Ex III. *cap. nouellæ Conſtitutionis.*

Ἀπὸ τοῦ γ'. κεφαλαίου τῆς νεαρᾶς Διατάξεως.

LEGATA ſacris ædibus, aut Eccleſiis, aut conuentibus relicta, intra ſex menſes poſtquam in apertum venerit teſtamentum perſolui. Sin verò, is, cui id oneris impoſitum eſt, fructus ipſorúmque vſuras atque incrementorum dabit.

ΤΑ βιαγέσιν οἴκοις, ἢ ἐκκλησίαις, ἢ * συστήμασι καταλιφθέντα λεγάτα, ἐάν μὲν ὑπὲρ ἐμφανείας τῆς διαθήκης καταλλείψει ἓξ μήνας, ὁ τούτοις βεβαρημένος καρπεῖται καὶ τόκους αὐτῶν καὶ ἐπαυξημάτων παρέξει.

* χ. συστήματα Ox.

Ἀπὸ τῦ ιϚ. κεφαλαίυ τ νεαρῶς διατάξεως.

ΕΙ ὁ συμβῇ τ̃ χειροτονούμενον ὑπὸ τ̃ τ̃ ἰδίων γονέων ἐξουσίᾳ εἶναι, ἐξ αὐτῆς τ χειροτονίας αὐτεξούσιος ἔστω. τοὺς δὲ θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἢ μοναχοὺς ὁκ. μηδενὸς τρόπου ἐπιτρόπους ἢ κουράτωρας οἱουδήποτε προσώπου συγχωροῦμεν γίνεσθαι.

Τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ὑποδιακόνους * τ δικαίων συγγενείας εἰς ἐπιτροπὴν ἢ κουρατωρείαν καλουμένους, τ τοιαύτην ὑποδέχεσθαι λειτουργίαν συγχωροῦμεν.

Ex XII. cap. nouellæ Constitutionis.

SI verò contigerit eum qui ordinatur suorum parentum potestati subditum esse, ex ipsa ordinatione suæ potestatis sit. Dei amantissimos verò Episcopos vel monachos nullo modo tutores aut curatores qualiscumque personæ fieri permittimus.

Presbyteros & diaconos, & subdiaconos consanguinitatis solùm iure ad tutelam vel curationem vocatos, huiusmodi munus suscipere concedimus.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΕ'.

Περὶ τῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ὑπὸ παθους ὀξυχολίας κινούμενον ἑτοίμως ἀφορίζειν τοὺς προσκυνοῦντας, ἢ τύπτειν πνὰ τ̃ πιστῶν ἁμαρτάνοντα· καὶ περὶ τῦ δεῖν τ̃ ἀφοριζόμενον, ἢ πρᾶγμα πρὸς τὸν ἴδιον ἐπίσκοπον ἔχοντα καταφεύγειν ἐπὶ τὸν μητροπολίτην, εἰ βούλοιτο· εἰ δὲ μητροπολίτης ὁ ἀντίδικος εἴη, ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τῆς διοικήσεως, ἢ τὸν τῆς βασιλευούσης αὐτὸν ἐπίσκοπον δικάζεσθαι. εἰ δὲ κληρικὸς ἔχοι φιλονικίαν πρὸς κληρικὸν, μὴ ἑτέρωθεν τῦ αὐτῶν ἐπισκόπου διαγινώσκεσθαι.

TITVLVS XV.

Non oportere Episcopum iracundiæ perturbatione commotum facilè prouocantes excommunicare, aut fidelium quemquam delinquentem verberare. & quòd oporteat eum qui excommunicatur, aut rem cum proprio Episcopo habet, ad Metropolitanum, si velit, confugere: si verò Metropolitanus aduersarius sit, apud diœceseos præfectum, aut Imperatoriæ urbis Episcopum ipsum iure agere. Si verò clericus cum clerico controuersiam habeat, non ab alio quàm ipsorum Episcopo diiudicari.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κζ'.
Τ̃ς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιε'.
Τ̃ς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν θ'.
Τ̃ς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιδ'.

Sanctorum Apostolorum Canon XXVII.
Synodi Sardicensis Canon XV.
Synodi Calchedonensis Canon IX.
Synodi Sardicensis Canon XIV.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Leges concordantes.

Τ̃ς β'. διατάξεως.

Secundæ Constitutionis.

ΟΙΣ ἐπισκόποις, καὶ πρεσβυτέροις ἀπαγορεύομεν χωρίζειν τ̃ ἁγίας κοινωνίας

EPISCOPIS & presbyteris interdicimus segregare à sanctâ communione quem- Nou. 123. cap. 11. & 21. l. 6. c. de sacros. Eccl.

quam, priusquam causa demonstrata fuerit, propter quam Ecclesiastici canones hoc fieri iubent. Si quis autem contra hæc à sancta communione segregauerit quemquam, ille quidem qui iniustè à communione segregatus est, abrogata segregatione à maiore sacerdote, ad sanctam communionem admittatur: qui verò iniustè excommunicauit, ab Episcopo cui subditus est excommunicabitur, quandiu illi expedire videbitur.

Constitutionis XL.

VERVM neque propriis manibus licet Episcopo quemquam percutere, hoc enim alienum est à sacerdote.

Constitutionis LV.

SI quis aduersus aliquem clericum aut monachum, aut diaconissam, aut monialem habeat aliquam litem, eam sanctissimo Episcopo, cui horum vterque subditus est, prius exponat: ille verò rem inter ipsos disceptet: & siquidem vtraque pars iudicatis acquieuerit, rectè: sin verò, iubemus per magistratum hæc executioni tradi. Si verò quis litigantium intra decem dies iis quæ iudicata fuerint contradixerit, tunc locorum magistratus rem examinet: & si iudicium rectè factum inuenerit, & sententiâ suâ illud confirmet, eáque quæ iudicata fuerint executioni tradat: neque liceat victo in eiusmodi negotio iterum appellare. Si verò magistratus sententia his quæ à Dei amantissimo Episcopo iudicata sunt contraria sit, tunc appellationem locum habere contra magistratus sententiam, háncque iuxta legum ordinem referri ac disceptari.

Constitutionis LVI.

SI verò res Ecclesiastica sit, nullam eius communicationem habeant ciuiles magistratus, sed Episcopi secundùm sacros canones.

Constitutionis XXVII.

SI qui verò sanctissimi Episcopi eiusdem Synodi

ἢ ἀνά, πρὶν ἡ αἰτία δειχθῇ δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γίνεσθαι κελεύουσιν. Εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα, τῆς ἁγίας κοινωνίας χωρίσῃ τινά, ἐκεῖνος μὲν ὡς ἀδίκως ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐχωρίσθη, λυομένου τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ μείζονος ἱερέως τῇ ἁγίας ἀξιούσθω κοινωνίας. ὁ δὲ ἀδίκως χωρίσας ὑπὸ τοῦ ὁσιωτάτου ὑφ' οὗ ὑποτέτακται χωρισθήσεται, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐκεῖνος συμβάλλει.

Τῆς μ'. Διατάξεως.

ΑΛΛ' οὐδὲ οἰκείαις χερσὶν ἐξέστω ἐπισκόπῳ τινὰ πλήττειν, τοῦτο γὰρ ἀλλότριον ἱερέως.

Τῆς ν'. Διατάξεως.

ΕΙ τις κατά τινος κληρικοῦ, ἢ μοναχοῦ, ἢ διακονίσσης, ἢ ἀσκητρίας ἔχοι τινὰ * ἀγωγήν, διδασκέτω παρ' ἑτέρῳ τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον, ᾧ τινι τούτων ἕκαστος ὑποτέτακται. ἐκεῖνος δὲ τὸ πρᾶγμα μεταξὺ αὐτῶν διακρινέτω· καὶ εἰ μὲν ἑκάτερον μέρος τοῖς κριθεῖσιν ἐφησυχάσῃ, καλῶς· εἰ δὲ μήγε, κελεύομεν διὰ τοῦ ἄρχοντος ταῦτα ἐκτελεσθῆναι. Εἰ δέ τις τῶν διαλεχθέντων ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀντείποι τοῖς κεκριμένοις, τότε καὶ τὸν τόπων ἄρχων τὸ πρᾶγμα διετάξετω· καὶ εἰ μέν τῷ κρίσιν ὀρθῶς ἠνεχθεῖσαν, καὶ διὰ ψήφου ἰδίας ταύτην βεβαιούτω, καὶ ἐκτελεσθῆναι παραδιδότω τὰ κριθέντα, καὶ μὴ ἐξέστω δεύτερον ἐπὶ τῷ τοιούτῳ πράγματι νικηθέντι ἐγκαλεῖσθαι. εἰ δὲ ἡ παρά τοῦ ἄρχοντος ψῆφος ἀπατηθεῖσα εἴη τοῖς παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου * κεκριμένοις, * al. κεκριτὸν τότε καὶ χρέος ἔχειν τὸ ἔγκλητον καὶ τὴν ψῆφον κυρώσαι τοῦ ἄρχοντος· καὶ ταύτην καὶ τὸν τῶν νόμων τάξιν διαφέρεσθαί τε καὶ γυμνάζεσθαι.

Τῆς νς'. Διατάξεως.

ΕΙ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ πρᾶγμα, μηδεμίαν κοινωνίαν ἐχέτωσαν οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες, ἀλλ' οἱ ἐπίσκοποι καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσι.

Τῆς κζ'. Διατάξεως.

ΕΙ τινες δὲ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς συνόδου.

Εγκά-

Ἐγράφη ὄπισθεν. * Εἰς τὸ β'. κεφάλαιον τῆς α'. πτύλου.

Scriptum eſt à tergo: in II. caput I. tituli.

* deeſt in Ox.

Ἀπὸ τ. ς'. διατάξεως τ. ιϛ'. βιβλίου τ. κώδικος.

E VI. conſtitutione XII. lib. Codicis.

ΕΙ δέ τινος ἀμφιβάλλοιεν οἱ ἐν τῷ κλίματι τ Ἰλλυρικοῦ, μηδὲν δίχα τ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τ ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διατυπούτωσαν. ὅπερ τοῖς τ παλαιᾶς Ῥώμης κ ἡ Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησία ὀχυροῦται δικαίοις.

SI verò de aliqua re ambigant ij qui in Illyrici climate degunt, nihil abſque ſanctiſſimo Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Epiſcopo decernant: quandoquidem veteris Romæ iuribus Conſtantinopolitana etiam nititur Eccleſia.

ΤΙΤΛΟΣ Ις'.

Περὶ ἐπισκόπων κατηγορουμένων, κ τῶν εἰς κατηγορίαν ὀφειλόντων, ἢ μὴ ὀφειλόντων προσδέχεσθαι· κ περὶ τ * τῶν ἀδίκως καθῃρημένων ἐν ἄλλαις διάγειν πόλεσι μὴ κωλύεσθαι· & περὶ τ μὴ δεῖν αὐτὸ τ καθῃρημένου χειροτονεῖσθαι τέως ἐπίσκοπον ἕτερον, εἰ παλινδικήσει ὁ καθῃρημένος ἐπιζητοίη, & τῆς κρίσεως ἐπιγνώμονα.

* ἀδίκως καθῃρημένων

TITVLVS XVI.

De Epiſcopis qui accuſantur, & de iis qui ad accuſandum debent, aut non debent admitti. Item eum qui iniuſtè de gradu ſuo deiectus ſit non prohiberi quo minus in aliis vrbibus degat: & quòd non oporteat in abdicati locum, alium interim Epiſcopum ordinari, ſi abdicatus ſui iterum defendendi poteſtatem iudiciique cognitorem poſtulet.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οδ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οε'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν κα'.
Τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ιδ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ιε'.
Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν γ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν δ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ε'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιη'.

SS. Apoſtolorum Canon LXXIV.
SS. Apoſtolorum Canon LXXV.
Synodi Calchedonenſis Can. XXI.
Synodi Conſtantinopolitanæ Canon VI.
Synodi Antiochenæ Canon XIV.
Eiuſdem Synodi Antioch. Can. XV.
Synodi Sardicenſis Canon III.
Eiuſdem Synodi Sardic. Can. IV.
Eiuſdem Synodi Sardic. Canon V.
Eiuſdem Synodi Sardicenſis Canon XVIII.

Τὰ συναδοντα νόμιμα.

Leges concordantes.

Ἀπὸ τ * ς'. νεαρᾶς διατάξεως.

* ἕκτης Ox.

E VI. nouella conſtitutione.

Βουλόμενος κατηγορεῖν τῶν μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἵνα ζητήσεως γενομένης, εἰ μὲν δειχθῇ ἀληθεύων, ἐπιτελῇ ἡ χειροτονία· εἰ δὲ ἀνάξιος φανῇ ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, ἢ ὁ κατήγορος ἐκκλίνῃ

QVI voluerit accuſet ordinandum Epiſcopum, vt inquiſitione factâ, ſi conſtiterit verum dicere, inhibeatur ordinatio: ſi verò inſons apparuerit ordinandus, aut accuſator ab accu-

Nou. 6. cap. 1. nou. 137. cap. 3. & l. 3. qui accuſ. poſſunt, l. 21. C. de hæreticis, l. 9. § 1. & l. C. de epiſcop. & cleric. nou. 123. c. 3.

fatione deſtiterit, ordinatio quidem fiat, ipſe verò pœnæ perpetuæ & excommunicationi ſubiiciatur. Si verò accuſationis examinatio negligatur, tum qui ordinauit, tum qui ordinatus eſt, ſacerdotio priuentur.

Si ordinandus Epiſcopus, aut preſbyter, aut diaconus, aut alius clericus, aut præpoſitus accuſatus fuerit, electio aut creatio fiat præſente accuſatore & peragente, accuſationémque ordinans examinet. Si verò abſit accuſator, exactior accuſationis quæſtio fiat intra tres menſes: & ſi ſontem inueniat ordinandum, ſiue ſecundùm canones, ſiue ſecundùm ciuiles leges, differatur ordinatio. Accuſator verò niſi obiecta crimina probauerit, aut ſubterfugerit, ſiquidem clericus ſit, ſuo gradu expellatur: ſi verò laïcus, conuenientem caſtigationem perferat. Hæc verò niſi obſeruentur, ſimiliter & qui ordinat & qui ordinatur, eiiciantur. ea verò quæ dicta ſunt, etiam in electione præpoſitorum valeant & ſeruentur.

τὴν κατηγορίαν, ἢ μὴ χειροτονία γένοιτο, αὐτὸς ὑπ' ἀτιμίας διωκέσθω καὶ ἀκοινωνησίας ὑποβληθήτω· προσωφείλησε γὰρ τῇ τοῦ κατηγορίας ἐξετάσεως, ὁ χειροτονήσας, ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσέτωσαν.

Κατηγορηθέντος τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἢ ἄλλου κληρικοῦ, ἢ ἡγουμένου, τὴν χειροτονίαν, ἢ τὴν * παρεσβολὴν ποιεῖσθαι πρόντος τοῦ κατηγόρου καὶ * ἐπεξιόντος, ἐξεταζέτω τὴν κατηγορίαν. Εἰ δὲ καὶ ἀπολιμπάνεται ποιεῖσθαι ζήτησιν ἀκριβεστέραν τῆς κατηγορίας ἐν τοῖς μείζοσι τόποις· καὶ διέποντων αὐτὸν τὰ μέλλοντα χειροτονεῖσθαι, εἴτε κατὰ τοὺς κανόνας, εἴτε καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους, ὑποκεῖσθαι τὴν χειροτονίαν. ὁ δὲ κατήγορος μὲν συγχωρείσθω ἢ ἀποφυγών, εἰ μὲν κληρικός ἐστιν, ἐξωθείσθω τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκός, τὸν πρέποντα σωφρονισμὸν ὑπομενέτω. Τούτων δὲ μὴ φυλαττομένων, ὡσαύτως ὁ χειροτονῶν καὶ ὁ χειροτονούμενος ἐκβαλλέσθω. Τὰ δὲ εἰρημένα καὶ ὅτε παρεσβολῆς ἡγουμένων κρατείτω.

* legendum ſit. lib. 12. Cod.

Ex III. *conſtitutione* 1. * *lib. Codicis.*

NVLLVS poteſt accuſationem publicam inſtituere, niſi priùs inſcripſerit, & fideiuſſorem dederit ſe accuſationem peracturum. Si verò datâ ſponſione abfuerit accuſator, vocatur edicto vt præſto adſit, & accuſationem peragat. & ſi neque vocatus acceſſerit, non ſolùm extraordinariè punitur, verùm etiam ſumptus qui contigerunt accuſato in lite & in itinere cogitur perſoluere. Si verò ordinationis tempore accuſator apparuerit, omnia perficiantur quæ in Epiſcoporum electionibus ſuperiùs ſtatuimus.

Ἀπὸ τ γ'. διαπάξεως τ α'. βιβλίου τ κώδικος.

ΟΥΔΕΙΣ δυνατὸν δημόσιον πούβλικον κινεῖν, εἰ μὴ πρότερον ἐγγράψηται, καὶ * ἐγγυητὴν παράσχῃ, ὡς ἐπεξέρχεται ἡ κατηγορία. ἐὰν δὲ μὴ τὸ δοθὲν τοῖς ἐγγύαις * ἀπολάβῃ ὁ κατήγορος, καλῶς ἐκδικεῖται ὅτι ὧν παρέσχετο, καὶ τὴν κατηγορίαν πληρώσῃ· καὶ εἰ μὲν δι' αὐτὸν μὴ τὴν κλῆσιν παρέσχοντο, οὐ μόνον ἐκτραορδιναίως τιμωρεῖται, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναλώματα τὰ συμβεβηκότα τῷ κατηγορηθέντι, καὶ τρὶς τὸν δίκλινον, καὶ πεζῇ τὴν ὁδὸν ἀναγκάζεται καταβάλλειν. Εἰ δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας κατήγορος φανῇ, πρότερα παρεσβαινέτωσαν, ἵνα ἐν τοῖς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίαις ἀκριβέστερον ἐξετασθῶσιν.

* ἐγγυητὰ *Ox.*

* κ. ἀπολαβῇ

Ἀπὸ τῆς κα'. διαπάξεως.

Ex XXI. *conſtitutione* *.

CONTRA orthodoxos qui in ius vocantur, hæreticus, aut Iudæus teſtari non poteſt, ſiue vtraque pars inter orthodoxas perſonas cenſeatur, ſiue altera tantùm.

* *lib.* I. *tit.* V. *Cod.*

ΚΑΤΑ ὀρθοδόξων δικαζομένων αἱρετικὸς ἢ Ἰουδαῖος οὐ δύναται μαρτυρῆσαι, εἴτε ἑκάτερα τὰ μέρη ὀρθοδόξων ἐστὶ πρόσωπα, εἴτε * θατέρων τῶν μερῶν.

* ἑτέρων *Ox.*

Ex conſtitutione IX. * *Codicis.*

* *lib.* IV. *tit.* XX.

Ἀπὸ τ θ'. διαπάξεως τ δ'. βιβλίου τ κώδικος.

VNVM teſtem in quacumque materia iudex ne admittat, ne quidem ſi ſenatorij ſit ordinis.

ΕΝα μάρτυρα ἐν οἱαδήποτε πράγματι ὁ δικάζων μὴ δεχέσθω, μηδὲ εἰ συγκλητικὸς ἐστιν.

Τῆς λα'. Διατάξεως.

ΕΙ δέ τις κατηγορήσῃ τοῦ ἐπιλεγέντος προσώπου, ἀναβαλλέσθω ἡ τούτου χειροτονία· καὶ εἰ ἀναδύηται δίκην, καλυέσθω. Εἰ δὲ ὁ κατήγορος, εἴτε μὴ ἀποδείξει, εἴτε καὶ ἀπέφυγε τὴν προτεθεῖσαν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ εἰκεῖ ἐκβαλλέσθω.

Ex constitutione XXXI.

SI quis verò accusauerit electam personam, differatur eius ordinatio: & si fontem inuenerit, prohibeatur. Accusator verò, siue non probauerit, siue non peregerit propositam contra ipsum accusationem, è prouincia in qua habitat eiiciatur.

* Περὶ συνηθείας τῶν χειροτονουμένων τῆς λϐ'. Διατάξεως.

De consuetudine eorum qui ordinantur XXXII. *constitutionis.*

* χ. περίχεσθαι

ΥΠΕΡ συνηθειῶν ἐκεῖνα μόνα * παραδέχεσθαι ἀπὸ τῶν χειροτονουμένων ἐπισκόπων συγχωροῦμεν, ἃ ἕνα ἑφεξῆς τῷ πρόσθεν νόμῳ ἐκφέρεται. κελεύομεν τοίνυν τοὺς μακαρίους ἐπισκόπους καὶ πατριάρχας, τουτέστι τὴν πρεσβυτέρας Ρώμης, καὶ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεουπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων, εἰ μὲν ἡ συνήθεια ἔχει, ἐπισκόποις ἢ κληρικοῖς ἐν τῇ αὐτῶν χειροτονίᾳ ἔλαττον ἀνὰ χρυσίου λ'. λίτρας δίδοσθαι, τοσοῦτο μόνα παρέχειν ἀνὰ ἡ συνήθεια μανθάνει· εἰ δὲ πλέον μέχρι τούτου τοῦ νόμου παρείχετο, μηδὲν ὑπὲρ ταύτης εἴκοσι λίτρας τοῦ χρυσίου παρέχεσθαι. τοὺς δὲ χειροτονουμένους ἀπὸ τῆς ἰδίας συνόδου, ἢ ἀπὸ μητροπολιτῶν ἢ πατριαρχῶν, εἰ μὲν μὴ ἔλαττον τριάκοντα χρυσίου λιτρῶν τοσοῦτον ἔχει ἡ ἐκκλησία τοῦ χειροτονουμένου, δίδοναι ὑπὲρ ἐπισκοπικῶν μὲν νομίσματα ρ'. νοταρίοις * τοῦ χειροτονοῦντος, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπηρετοῦσιν αὐτῷ, καὶ ἓξ ἔθοις λαμβάνουσι, νομίσματα διακόσια. εἰ δὲ αἱ τῆς ἐκκλησίας προσόδοι ἔλαττον μὲν ὑπὸ διακοντα χρυσίου λιτρῶν κατ' ἐνιαυτὸν συντελοῦσιν, οὐχ ἧττον δὲ ἢ δέκα, ὑπὲρ ἐπισκοπικῶν νομίσματα ἑκατόν· τοῖς δὲ ἄλλοις πᾶσι τοῖς ἐκ συνηθείας λαμβάνουσι, νομίσματα σιακόσια. εἰ δὲ ἔλαττον ὑπὲρ δέκα, ὀκτὼ ἔλαττον δὲ τῶν πέντε λιτρῶν τοῦ χρυσίου, δίδοναι ὑπὲρ ἐπισκοπικῶν νομίσματα πεντήκοντα· πᾶσι δὲ τοῖς ἓξ ἔθοις νομίσματα, ἑβδομήκοντα. Εἰ δὲ ἔλαττον τῶν πέντε, ὀκτὼ ἔλαττον δὲ τριῶν ἡ ἐκκλησία προσόδους ἔχει, πρέπειν ὑπὲρ ἐπισκοπικῶν νομίσματα δέκα ὀκτώ· καὶ τοῖς ἓξ ἔθοις κδ'. εἰ δὲ ἔλαττον * τριῶν, ὀκτὼ ἔλαττον δὲ τῶν δύο λιτρῶν τοῦ χρυσίου, ἡ ποσότης τῶν προσόδων * [τῆς ἐκκλησίας διορισθήτω, δίδοναι ὑπὲρ ἐπισκοπικῶν νομίσματα

SI verò ea quæ ab Episcopis ordinandis dari permittimus, quæ quidem deinceps præsenti lege exponuntur. Iubemus igitur beatos Episcopos & Patriarchas, hoc est veteris Romæ & Constantinopolis, & Alexandriæ, & Theopolis, & Hierosolymorum, siquidem fert consuetudo, Episcopis aut clericis in eorum ordinatione minùs quàm auri viginti libras dari, hæc sola præbere quæ consuetudo statuit. Si verò plus ante hanc legem dabatur, nihil supra viginti auri libras dari. Eos verò qui à sua synodo, aut à Metropolitanis, aut Patriarchis ordinantur, siquidem non minorem triginta auri libris reditum eius qui ordinatur habeat Ecclesia, pro constitutione in sede centum nummos dare notariis ordinantis, aliisque ipsi ministrantibus, & iis qui pro more accipiunt trecentos nummos. Si verò Ecclesiæ prouentus minùs quàm triginta auri libras singulis annis conficiunt, non minùs verò quàm decem, pro constitutione in sede centum nummos: aliis verò omnibus ex consuetudine accipientibus nummos ducentos. Si verò minùs decem, non minùs verò quinque auri libris sit, dare pro constitutione in sede quinquaginta nummos: omnibus verò ex consuetudine accipientibus septuaginta nummos. Si verò minores quinque, non minores verò tribus auri libris Ecclesia reditus habeat, dare pro constitutione in sede octodecim nummos: iis verò qui pro more accipiunt viginti quatuor. Si verò minor tribus, non minor verò duabus auri libris redituum Ecclesiæ quantitas inueniatur, dare pro constitutione in sede nummos duo-

* ἡ Ox.

* ῶν Ox.

* *Hæc desunt in Oxon. C.*

* ἔλαττον

decim, pro omni verò alia consuetudine nummos sexdecim: Episcopum enim Ecclesiæ, si minorem duabus auri libris reditum habeat, neque pro constitutione in sede, neque pro alia consuetudine quicquam dare concedimus. hæc verò accipientes Archipresbyter & Archidiaconus ordinantis Episcopi, iis quibus mos est distribuant.

ιϛ'. ὑπὲρ ὁ πάσης ἄλλης συνηθείας νομίσματα ις'. ὑπίσχηται γὰρ ἐκκλησίας. ἔλαττον ὁ δύο λιτρῶν χρυσίου * ἔχουσι προσόδου, οὐδὲ ὑπὲρ ἐνθρονιστικοῦ,] οὐδὲ ὑπὲρ ἄλλης * δήποτε συνηθείας δοῦναί τι συγχωροῦμεν. Τοῦτα ὁ ὑποδεχόμενοι ὁ, τε ἀρχιπρεσβύτερος καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ χειροτονοῦντος ὑπισχόπου τοῖς ὡς ἔθους διαιρείτωσαν.

β'. λιτῶν χρυσίου ἐλάττους προσόδους, οὐδὲ ὑπὲρ ἐνθρονιστικῶν, οὐδὲ ὑπὲρ * ἄλλης * ἰσ. ἔχοντα * ἴσως

Scholia huius capitis.

SCIENDVM est hanc constitutionem Apostolicis canonibus & sanctis synodis aduersari: quòd sancti quidem Apostoli & qui post illos fuerunt sancti Patres sacerdotum mores ab auaritia alienos esse debere censuerunt: nósque omnes oportet Christi ipsorúmq; discipulos omnia quæ nobis præclarè tradiderunt, diligenter ac sincerè custodire. Verùm, si placet, hoc consideremus, hanc Imperatoris esse constitutionem, qui cùm omnes mundi res in sua potestate habeat, munera Episcopis prouidit. Etenim magi aurum, thus & myrrham Christo obtulerunt: ac diuitibus quidem, postquam diuina gratia digni comperti fuerint, hæc dare permittit: non tamen ordinantem ad munera respicere, vel omnino animum eius iis oblectari, vel eos qui sine muneribus accedunt, pauperes quidem, at diuina gratia dignatos reiicere aut probris afficere: sed ad Deum respicientem accuratè considerare eum qui verè dignus sit, eúmque ordinare. Christi enim discipulus cùm totum mundum abnegauerit propter præclarum illius nomen, nihil habet quod offerat, præter gratiam sancti Spiritus, quam à dilecto Christo accepit. Si verò ordinans hunc quidem despiciat non habentem pecunias, ad eum verò qui habet respiciat, non consideret verò verum dignus sit an non, hic non est Christi discipulus qui dixit, Nolite possidere aurum neque argentum: sed mundi principis diaboli: & talis anathemate feriendus est.

Σχόλια τοῦ κεφαλαίου.

ΔΕΙ εἰδέναι ὅτι ὥσπερ ἀναιροῦσι αὐτὴν ἡ διάταξις τῶν ἀποστολικῶν κανόνων, καὶ τῶν ἁγίων συνόδων, ὅτι οἱ μὲν ἅγιοι ἀπόστολοι, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς ἅγιοι * πατέρες ἀφιλάργυρον τὸν τῶν ἱερέων τάττειν τοῦτο ἐβούλοντο· καὶ * δι' ἡμᾶς τοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτῶν μαθητάς, πάντα ὅσα ἡμῖν καλῶς παραδεδώκασιν, ἀκριβῶς καὶ ἀμωμήτους αὐτὰ διατηρεῖν. ἀλλὰ τοῦτο εἰ δοκεῖ σκεπτώμεθα· ὅλη γὰρ αὕτη ἡ διάταξις βασιλέως * ἐστὶν, ὃς τοῦ κόσμου πάντα τὰ πράγματα ὑπεξουσίως ἔχων, ἐπιτρέπουσα δῶρα τοῖς ὑπισχνουμένοις· καὶ γὰρ οἱ μάγοι χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν τῷ Χριστῷ προσήνεγκαν· καὶ τοῖς μὲν εὐπόροις, μὴ καὶ ἀναξίοις δὲ τῆς θείας χάριτος, ὑπιέναι τοῦτο παρέχει· οὐ μὴν ὁ τὴν χειροτονοῦσαν εἰς τὰ δῶρα ἀποβλέπειν, ἢ καὶ τὸν τοιοῦτον ὅλως ἐν αὐτοῖς ἡδύνεσθαι, ἢ τοὺς χωρὶς δώρων, πτωχοὺς μόνους, ἀξιοῦσθαι ὁ τῆς θείας χάριτος, ἀποπέμπεσθαι ἢ ὀνειδίζειν· ἀλλ' εἰς τὸν θεὸν ἀποβλέπων ἀκριβῶς σκοπεῖν τὸν ὄντως ἄξιον, καὶ τοῦτον χειροτονεῖν· ὁ γὰρ τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς πᾶν τὸν κόσμον ἀρνησάμενος, διὰ τὸ ἐκείνου καλὸν ὄνομα, οὐδὲν ἔχει ὃ προσενέγκῃ, ἢ πλὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος, ὃν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἠγαπημένου Χριστοῦ. Εἰ δὲ ὁ χειροτονῶν τοῦτον μὴ ὑπερείδῃ μὴ ἔχοντα χρήματα, τοὺς δὲ ἔχοντα χρήματα ἀποβλέψῃ, μὴ σκοπῶν ὁ καὶ ἄξιός ἐστι καὶ τοιοῦτος οὐκ ἔστι τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς, τοῦ εἰπόντος· μὴ κτήσησθε χρυσὸν, μήτε ἄργυρον· ἀλλὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ κόσμου τοῦ διαβόλου· καὶ ὁ τοιοῦτος ἀναθεματίζεσθαι χρή.

* deest in Ox.
* ex Ox.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τοὺς καθηρημένους τολμᾶν τῆς λειτουργίας ἐφάπτεσθαι, μήτε ὃ διαδέχεται ἐπὶ τὴν βασιλέα, μήτε τὰς αὐτοῦ ἀφενοχλεῖν ἀκοάς, τιὼ ἐπὶ μείζονι συνόδῳ κρίσιν ἀφαιτησαμένους.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κη'.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν δ'.

Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ιβ'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Τῆς * μέ. Ἀφαιρέσεως. * μέ. Ox.

Εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας ἡ ἱερωσύνης ἐκβληθείς, τολμήσῃ ἐπιβῶναι τῆς πόλεως ἐξ ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλείπειν τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐκελεύσθη διάγειν, κελεύομεν τοῦτον μοναστηρίῳ ἐν ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ κατοικῶν ἀφορίζεσθαι, ἵνα * ἐνταῦθα ἐν τῇ ἱερωσύνῃ * ἥμαρτεν, ἐν τῷ μοναστηρίῳ διάγων διορθώσηται. * ἐκεῖ Ox. * ἁμαρτοι

Ἀπὸ τῆς ιδ'. Ἀφαιρέσεως τοῦ γ'. βιβλίου.

Ὁ ἐπὶ χρίσιν ἱερέων ἀποκινηθεὶς ἐπίσκοπος, καὶ ἐπιχειρῶν ταράττειν καὶ τινα ποιεῖν, καὶ τῷ ἱερωσύνῃ αὖθις * ἐπανιέναι ἧς ἐξέπεσεν, ἐξελαυνέσθω τῆς πόλεως ἐν ᾗ ἐπιχείρησε ταράξαι, καὶ ὑπὲρ ἑκατὸν μίλια αὐτῆς ἀφιστάτω, καὶ μὴ προσίτω βασιλέα, μηδὲ ἀντιγραφῶν ἐλπιζέτω. Εἰ δὲ ἐπιτύχοι ἀντιγραφῆς, μηδὲν * ὠφελείσθω. Ἀλλὰ καὶ οἱ διαφενδεύοντες αὐτὸν ὑποπιπτέτωσαν * τῇ ἀγανακτήσει. * ἐπανιέναι Ox. * ὠφε Ox. * deeſt in Ox.

TITVLVS XVII.

Non oportere eos qui de gradu ſuo deturbati ſunt, miniſteria attingere audere, neque ad Imperatorem confugere, illiuſque aures obturbare, maioris ſynodi iudicium recuſantes.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXVIII.

Synodi Antiochenæ Canon IV.

Eiuſdem Synodi Antioch. Can. XII.

Leges concordantes.

Ex XLV. *conſtitutione.*

SI quis Epiſcopus ſecundùm Eccleſiaſticos canones ſacerdotio eiectus, audeat ingredi vrbem ex qua expulſus eſt, aut relinquere locum in quo iuſſus eſt degere: iubemus hunc in monaſterium in alia præfectura conſtitutum coniici, vt quæ in ſacerdotio delicta commiſit, ea in monaſterio degens corrigat. *Nou.* 123. *cap.* 11.

Ex XIV. *conſtitutione* III. *libri.*

EPISCOPVS ſacerdotum iudicio amotus, ac tumultum aliquem excitare aggrediens, ſacerdotiúmque quo deiectus eſt recuperare poſtulans, expellatur vrbe quam perturbare conatus eſt, ac ſupra centum millia ab ipſa degat, neve ad Imperatorem accedat, neque reſcriptum ſperet. Si verò reſcriptum impetrauerit, id nihil ei proſit: verùm etiam qui ipſum defendunt, indignationem incurrant.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι κοινωνεῖν τινι τοῖς ἀκοινωνήτοις, ἢ τοὺς ὑπό ἄλλου καθηρημένους ἄλλον ἐπίσκοπον εἰς κοινωνίαν προσδέχεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ι'.

TITVLVS XVIII.

Nemini licere cum excommunicatis communicare, aut ab alio ſede deiectos, alium Epiſcopum ad communionem admittere.

Sanctorum Apoſtolorum Can. X.

Sanctorum Apostolorum Can. XI.
Sanctorum Apostolorum Can. XII.
SS. Apostolorum Canon XIII.
SS. Apostolorum Canon XVI.
SS. Apostolorum Canon XXXII.
Synodi Antiochenæ Canon CXII. capite.
Eiusdem Synodi Antiochenæ Canon VI.
Synodi Sardicensis Canon XIII.
Synodi Nicænæ Canon XIII.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ια'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϛ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιγ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ις'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λϛ'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ἐκ τῶν β'. κεφαλαίων.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιγ'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ιγ'.

Leges concordantes.

Ex VI. *novella Constitutione.*

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

* Τῆς ς'. νεαρᾶς διατάξεως. * ἀπὸ Ox.

Nov. 58. IN privatis ædibus sacrum missæ officium ne celebretur, aut aliud quippiam ad sacerdotalem ordinem spectans, nisi priùs locorum Episcopus postulatus permiserit iis qui in locis degunt, siue orthodoxis clericis hoc facere. Si verò præter hæc fiat, domus quidem publicetur, & dominus ipsius, Imperatoris indignationem incurrat.

ΙΣ ἰδιωτικὸν οἶκον λειτουργία μὴ γινέσθω, ἢ ἐπερόν τι τοῖς ἱερατικὸν βλέπων κατάσασιν, εἰ μὴ πρότερον αἰτηθεὶς ὁ τ῀ τόπων ἐπίσκοπος ἐπιτρέψῃ τοῖς ἐντοπίοις, ἤγουν ὀρθοδόξοις κληρικοῖς τοῦτο ποιῆσαι· εἰ δὲ παρά ταῦτα γένηται, ὁ μὲν οἶκος δημευέσθω, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ τοῦ βασιλικοῦ ἀγανάκτησιν ἔχω.

TITVLVS XIX.

Non oportere Episcopum alienos suscipere clericos, & ad gradum promouere: neque in duarum vrbium Ecclesiis clericum censeri.

Synodi Sardicensis Canon XV.
Synodi Calchedonensis Canon X.
Eiusdem Synodi Calchedonensis Canon XX.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΘ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἀλλοτρίους ὑποδέχεσθαι κληρικοὺς, καὶ εἰς βαθμὸν ἀναφέρειν μήτε μὲν ἐν δύο πόλεων ἐκκλησίαις κληρικὸν καταλέγεσθαι.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιε'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ι'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν κ'.

Leges concordantes.

Ex III. *cap. novellæ constitutionis.*

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ῀ γ'. τίτλου κεφαλαίων δ' * νεαρᾶς διατάξεως. * πέμπτης Ox.

Nov. 3. NON oportere contrà quàm decet ordinare clericos, sed qui comperti sint secundùm antiquum canonem esse. qui verò contra hæc facit, sibiipsi periculum, & sumptus ex propriis facultatibus, tum qui suppeditauit dispensator, tum qui hoc permisit Episcopus accersat. neque liceat rursus incertos quosdam ordinare, aut

ΜΗ δεῖν μήτε ὅλον * κλῆρον χειροτονῆν κληρικούς, ἀλλ' * ἐγνωσμένους εἴ τε κατὰ τὸν ἀρχαῖον κανόνα. ὃ δὲ μὴ τούτοις ποιῶν, ἑαυτῷ κίνδυνον, καὶ τῷ δαπανῶντι ἐξ οἰκείας οὐσίας, ἔστε ὑπεξαιρούμενος * οἰκονόμων, καὶ ὁ τοῦτο ἐπιτρέψας ἐπίσκοπος ὑπογράφῃ· μήτε ὃ πάλιν ἀφεῖναι ἀδοξίστους τινὰς χειροτονῆν, ἢ * πέμπτης Ox. * ἐγνωσμένον Ox. * οἰκονόμως Ox.

καταπάλιν. Εἰ δέ τις παρὰ τὸ μέγεθος τῆ παροδῷ τῆς ἀληθοπάτης ἐκκλησίας ἐγκαταλέξας, ἐν πλήθει ἱερατικοῦ βαθμοῦ, ὅτι ἡμῖν μὴ τοὺς ὄντας, ἄχρις αὖ εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ σύμμετρον τῆς ἐκκλησίας πάγια καθίσῃ· ἵνα καὶ τοῖς οὖσι κληρικοῖς, καὶ τοῖς * περιοδοι πένησιν ἱκανὴ ἔσῃ ἡ ἐκκλησία ἐπιχορηγεῖν. ἄδειαν δὲ δίδομεν πᾶσιν, ὁποίᾳ δήποτε τάξει καθίστασθαι, καὶ * ἡμῖν παραδηλοῦν τὰ τούτων παραβαινόμενα μηνύειν ἡμῖν.

* ἐν. περιέουσιν

deligere. Si quis verò præter modum in ſanctiſſimæ Eccleſiæ conſum quoſdam priùs retulerit, ex omni ſacro gradu qui in dignitate ſunt maneant, donec ad antiquum & conuenientem ſtatum Eccleſiæ ordo redactus ſit: vt & iis qui ſunt clerici, & circumeuntibus pauperibus poſſit Eccleſia ſufficere. Poteſtatem verò facimus omnibus, in quacumque conditione & genere vitæ ſint conſtituti, ſi quid horum violari viderint, id vt nobis indicent.

ΤΙΤΛΟΣ Κ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν κληρικοὺς παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐπισκόπου ἀποδημεῖν, μήτε δίχα γραμμάτων αὐτοῦ δεχθῆναι αὐτοὺς ἐν ἑτέρᾳ πόλει, καὶ λειτουργεῖν· ἀλλὰ ταχέως ἐπιστρέφειν, ἢ μὴ θέλοντας, καθαιρεῖσθαι πελείως. καὶ περὶ τῶν ὀφειλόντων εἴτε εἰρηνικοῖς, εἴτε συστατικοῖς ἐπιστολίοις ἐφοδιάζεσθαι.

TITVLVS XX.

Non oportere clericos præter voluntatem ſui Epiſcopi peregrè proficiſci, neque abſque illius literis in aliam vrbem recipi & munera obire: ſed ſtatim redire, aut ſi nolint, penitus abdicari. & de iis qui debent ſiue pacificis, ſiue commendatitiis literis tanquam viatico inſtrui.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιε'.

Sanctorum Apoſtolor. Can. XV.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λγ'.

SS. Apoſtolorum Canon XXXIII.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ια'.

Synodi Calchedonenſis Canon XI.

Τῆς αὐτῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ιγ'.

Eiuſdem Synodi Calchedonenſis Canon XIII.

Τῆς αὐτῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν κγ'.

Eiuſdem Synodi Calchedonenſis Canon XXIII.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ις'.

Synodi Nicænæ Canon XVI.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν γ'.

Synodi Antiochenæ Canon III.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ις'.

Synodi Sardicenſis Canon XVI.

Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιζ'.

Eiuſdem Synodi Sardic. Can. XVII.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μα'.

Synodi Laodicenæ Canon XLI.

Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μβ'.

Eiuſdem Laodicenæ Synodi Can. XLII.

Τὰ συνᾴδοντα νόμιμα.

Ἐκ τῆς ιη'. κεφαλαίου ρδ'. νεαρᾶς Ἀθανασίου.

Leges concordantes.

Ex XVIII. *cap.* CIV. *nouellæ conſtitutionis.*

Μὴ ἀποδημείτω ἐπισκόπου κληρικὸς χωρὶς θείας κελεύσεως, ἢ ἐπιτροπῆς τοῦ ἔχοντος τὸν κατ' αὐτοῦ δικαιοδοσίαν· μήτε δὲ ἀποδημῶν πλέον ἐνιαυτοῦ ὑπερτιθέσθω τὸν ἐπάνοδον· ἐπεὶ

ME ſecedat ab Epiſcopo clericus abſque diuino iuſſu, aut permiſſione eius qui iuriſdictionem in ipſum habet: neque ſi peregrè abeat, vltra annum reditum differat, quandoqui-

Nou. 123. *c.* 9. *& cap.* 31. *l.* 10. *C. de Epiſc. & cler. l.* 11. *C. de epiſc. nou.* 83. *cap.* 1. *nou.* 123. *c.* 22. *in fine.*

dem non accipiet ſumptus ab Eccleſia ſua. Si verò canonicè vocatus non redierit intra præfinitum tempus, alius ordinetur. Si verò iuxta præſcripta è Conſtantinopoli aſcenderit, per eius Patriarcham Imperatori ſignificetur.

l. 12. C. de pan.

Ex XLI. *cap. eiuſdem conſtitutionis Canon* CIV.

CLERICVS contra voluntatem ſui Epiſcopi ne peregrinetur, prædictas pœnas cauens, quas contra Epiſcopos ſanxit conſtitutio.

Ex LXXIV. *conſtitutione.*

SI quis dum diuina myſteria peraguntur, aut alia munera, ſanctam ingreſſus Eccleſiam, Epiſcopo aut clericis, aut aliis Eccleſiæ miniſtris contumeliam aliquam inferat, iubemus hunc tormenta ſubire, & in exilium amandari. Si verò ipſa etiam diuina myſteria diuináque officia turbauerit, aut peragi prohibuerit, capite plectatur: atque hæc vindicare iubemus non ſolùm ciuiles, ſed etiam militares magiſtratus. Si verò Eccleſiaſticum ſit negotium, nullam eius communicationem habeant ciuiles magiſtratus, ſed Epiſcopus iuxta ſacros canones.

Ex II. *cap.* XXCV. *nouellæ conſtitutionis.*

SI verò in Eccleſiaſticum delictum inciderit clericus, hoc Epiſcopus ſeorſum per ſe iudicet, cùm non poſſit magiſtratus aditum ad hoc habere.

Ex II. *conſtitutione eiuſdem tituli.*

NVLLVS in quoquam loco & vrbe populi vociferationibus inſoleſcat, cùm nouerint qui eiuſmodi voces emittunt, ſe ex clamoribus ſuis nihil commodi percepiſſe, aut percepturos. Pœnis verò ſubiicientur contra immodeſtos ex legibus conceptis.

οὐ λήψεται δαπάνας ἐκ τ ἐκκλησίας αὐτ. εἰ δὲ κανονικῶς καλούμενος μὴ * ἐπιμέλῃ εἶσω τ ὠρισμένου χρόνου, ἕτερος χειροτονείσθω. αἰτιῶν δ' ἡ τὰ ὠρισμένα * ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δηλ. τ αὐτῆς * πατριάρχου μηνυέσθω τῷ βασιλεῖ.

* ἐπιμέλοιτο Ox.

* ἐκ Κωνσταντινουπόλει

* πατριάρχου Ox.

Ἀπὸ τῦ μα'. κεφαλαίου τ αὐτῆς κανὼν ρδ'.

Ὁ κληρικὸς ὢν τὰ γνώμῃ τῦ ἰδίου ἐπισκόπου μὴ ἀποδημείτω, τὰς ὠφελημάσας ποινὰς ὑπολαβούμενος, ἃς ἡ τῶν ἐπισκόπων ἐπάγαγεν ἡ ἀφόρισις.

* Cod. Ox. τ κβ'. τὰ ἀνωφόρητα νόμιμα τ οδ'. διατάξεων

Ἀπὸ τῆς * οδ'. ἀφορίσεως.

Εἴ τις τ θείων μυστηρίων ἐπιτελουμένων, ἢ τ ἀλλων λειτουργιῶν, ἐν ἁγίᾳ εἰσελθὼν ἐκκλησίᾳ, ἢ * τῶν * ἐπισκόπῳ ἢ τοῖς κληρικοῖς, ἢ τοῖς ἀλλοις ὑπηρέταις τ ἐκκλησίας ὕβρεώς τι ἐπαγάγοι, κελεύομεν τὸν τοιοῦτον ἐπιτιμίαις, καὶ εἰς ἔξοδον τῦ βασανιστηρίου. Εἰ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ θεῖα μυστήρια, καὶ τὰς θείας λειτουργίας παρέξῃ, ἢ ἐπιτελᾶς κωλύοι, κεφαλικῶς ζημιοῦσθαι καὶ τοῦτο ἐκδικεῖν κελεύομεν, ἵνα μόνον τοὺς πολιτικοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς ἄρχοντας. Εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ πρᾶγμα, μηδεμίαν ἐχέτωσαν κοινωνίαν οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες, ἀλλ' ὁ ἐπίσκοπος καὶ τοὺς ἱερεῖς κανόνας.

* πῆς * τοις

Ἀπὸ τ β'. κεφαλαίου τ πε'. τελευτᾶς διατάξεως.

Εἰ δὲ ἐκκλησιαστικῷ ἁμαρτήματι ὑποπέσοι ὁ κληρικὸς, τῦτο ὁ ἐπίσκοπος καθ' ἑαυτὸν κρινέτω, μὴ δυναμένου τῦ ἄρχοντος πρόδηλον ποιεῖν τῦτο ἔχειν.

Ἀπὸ τ β'. διατάξεως τ αὐτ. τίτλου καὶ βιβλίου.

ΜΗΔΕΙΣ ἔν τινι τόπῳ ἢ πόλει διὰ τὴν τῦ δήμου ἐκβοήσεων ὕβριζέτω, εἰδέτω τ τὰς παιδικὰς φωνὰς ἀφιέντων, ὡς οὐδὲν μὲν ὄφελος ἐκ τῶν ἐβόησαν ὠφελήθησαν, ἢ ὠφεληθήσονται. ὑποβληθήσονται δὲ ἡμετέραις ταῖς καὶ τὴν ἀπάντων ἐκ τῶν νόμων ἐπαφλημμέναις.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΑ'.

Περὶ χωρεπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων ἀγροικούντων, καὶ τῆς θεσπισθείσης αὐτοῖς ἱερουργίας.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιγ'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανὼν ιγ'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ζ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν η'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ι'.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα τῷ κα'. τίτλου οὐκ ἐγράφη.

TITVLVS XXI.

De Chorepiscopis & presbyteris qui in agris degunt, & sacro ministerio ipsis conueniente.

Synodi Ancyranæ Canon XIII.
Synodi Neocæsarienſis Can. XIII.
Synodi Antiochenæ Canon VII.
Eiuſdem Synodi Antiochenæ Canon VIII.
Eiuſdem Synodi Antioch. Can. X.

Leges titulo 21. concordantes non ſunt ſcriptæ.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΒ'.

Περὶ τοῦ δεῖν τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ κλήρῳ τοῖς ἐπισκόποις αὐτῶν ὑποτάττεσθαι, καὶ μηδὲν παρὰ γνώμην αὐτῶν ἐπιτελεῖν, μήτε φερέσεις κατ' αὐτῶν ἢ κατασκευὰς ἀπεργάζεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λθ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νε'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λα'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν ε'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν νς'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ν'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ιη'.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα τῷ κβ'. τίτλου οὐκ ἐγράφη.

TITVLVS XXII.

Oportere presbyteros, atque omnes qui ſunt in clero, Epiſcopis ſuis ſubiici, ac nihil præter ipſorum ſententiam obire, neque conuenticula, aut molitiones contra ipſos agitare.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXIX.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LV.
Sanctorum Apoſtolor. Can. XXXI.
Synodi Antiochenæ Canon V.
Synodi Laodicenæ Canon LVI.
Synodi Calchedonenſis Canon L.
Synodi Calchedonenſ. Can. XVIII.

Leges concordantes titulo 22. non ſunt ſcriptæ.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΓ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν διακόνους πρὸ τῶν ἐπισκόπων ἅπτεσθαι τῆς εὐχαριστίας, μήτε ὑπὸ πρεσβυτέροις ἐπιδιδόναι κοινωνίαν, μήτε μεταξὺ τῶν πρεσβυτέρων, εἰ μὴ ὑπ' αὐτῶν ἐπιτραπῇ, ἐγκαθέζεσθαι. ἔχειν δὲ καὶ

TITVLVS XXIII.

Non oportere diaconos ante' Epiſcopos Euchariſtiam attingere, neque presbyteris communionem impertire, neque inter presbyteros ſedere, niſi ab his permiſſum ſit: ipſos verò

æqualem ex ſubiectis honorem habere.

Synodi Nicænæ Canon XVIII.
Synodi Laodicenæ Canon XX.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LVI.
Synodi Neocæſarienſis Can. XIV.

Leges titulo 23. reſpondentes non ſunt ſcriptæ.

TITVLVS XXIV.

De ordinatione mulierum, & iis quæ poſt ordinationem viris copulantur: & quòd non oporteat vetulas ordinari, neque ſanctuarium ingredi mulieres.

Synodi Laodicenæ Canon XI.
Synodi Calchedonenſis Canon XV.
Sancti Baſilij Canon VIII.
Synodi Laodicenæ Canon XLIV.
Sancti Baſilij Canon XXVIII.

Leges concordantes.

Ex IX. Conſtitutione I. tituli.

Nou. 6. cap. 6. & nou. 123. cap. 44.

NVLLA mulier diaconiſſa fiat niſi ſexageſimum annum attigerit, hoc enim à ſanctis etiam Apoſtolis præceptum eſt: Eccleſiarum verò diaconiſſæ non minùs quàm quinquaginta annos natæ eligantur. Si verò in monaſterio hac ætate minor fuerit, propter neceſſitatem fiat, cùm nullum ibi virorum ſit commercium, neque pro animi libidine & arbitrio viuatur: ſed multitudo ſimul in eodem loco verſetur. huiuſmodi autem mulieres ne habeant fratrum loco aut cognatorum aut dilectorum qui vocantur ſecum vnà degentes, ſed ſeorſum, aut cum parentibus ſolis & veris filiis, aut fratribus aut auunculis viuant: neque liceat ampliùs ei quæ ad diaconatum peruenerit cum perſona quomodocumque ſuſpecta habitare. Si verò poſtea ad nuptias animum adiecerit, aὐτὸς τῷ ἴσῳ ἐκ τῶν ὑποκειμένων τιμᾶν.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ιη'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νϛ'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν ιδ'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα τῷ κγ'. τίτλου ἐκ ἐγράφη.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΔ'.

Περὶ χειροτονίας γυναικῶν, καὶ τῶν μὴ δεῖν χειροτονεῖσθαι ἀνδράσι συναπτομένων· καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν χειροτονεῖσθαι πρεσβυτίδας, μήτε εἰς θυσιαστήριον εἰσιέναι γυναῖκας.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ια'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ιε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν η'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μδ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κη'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ῀ θ'. Ἀφηλίκεως τοῦ α'. τίτλου.

ΜΗΔΕΜΙΑ γυνὴ χειροτονείσθω διακόνισσα πρὸ τοῦ ἐξηκοστὸν ἐνιαυτὸν, τοῦτο γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων προστέτακται· τὰς δὲ διακονίσσας τῆς ἐκκλησίας μὴ ἐλάττονα πεντήκοντα ἐτῶν χειροτονεῖσθαι. Εἰ δὲ ἐν μοναστηρίῳ * ἐλάττονι τούτου τῆς ἡλικίας γένοιτο, διὰ ἀναγκαίαν ἔστω, ἅτε μηδρῶν ἐπιμιξίας οὐκ οὔσης, καὶ αὐτεξουσίου διαίτης· ἀλλὰ πλήθους συνόντος· τὰς δὲ τοιαύτας μὴ ἔχειν ἐν τάξει δήθεν ἀδελφῶν ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν καλουμένων ἀγαπητῶν συνοικεῖν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτάς, ἢ γονεῦσι μόνοις, καὶ * παισὶ τοῖς ἀληθείας, ἢ ἀδελφοῖς, ἢ θείοις· καὶ μὴ ἐξεῖναι ἔτι τῇ εἰς διακονίαν ἐρχομένῃ συνοικεῖν τισὶ πάντως ὑπονοίαν ἔχοντι. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο εἰς γάμον ἑαυτῇ ὁπτάνῃ,

*ἤγουν ἐλάττονι τοῦ

*ἤγουν τοῖς ἀληθῶς

ἀφαιρεθήσεται τ προεστώσης οὐσίας· καὶ ὁ τοιοῦτος λαϊκὸν τῇ τ ξίφους βλασφεμίᾳ ὑποβληθήσεται, καὶ τ οὐσίαν αὐτοῦ κεκτήσεται τὸ δημόσιον.

bonis ſuis ſpoliabitur: & qui eam acceperit, gladij ſupplicio mulctabitur, ipſiúſque bona in fiſcum redigentur.

Τῆς πθ'. Διατάξεως.

Εἴ τις ἁρπάσει, ἢ ὑποκλέψει, ἢ διαφθείρει ἀσκήτριαν ἢ διάκονισσαν, ἢ μοναχρίδα, ἢ ἄλλην οἱανδήποτε γυναῖκα, ἐλλαβῆ βίον ἢ σχῆμα ἔχουσαν, καὶ τούτου τοιούτου μύσους αὐτῷ μεταχόντων, κελεύομεν τ ἁγίαν τόπον, ἐν ᾧ ἡ τοιαύτη γυνὴ ᾤκει, διά τ κτ τ τόπον ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, καὶ τ οἰκονόμων αὐτῶν, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκείσε ἐπαρχίας ἀρχόντων, καὶ τῶν αὐτῶν διατάξεων διεκδικεῖσθαι. τοὺς δὲ τοιαῦτα τολμήσαντας τὸν κεφαλικὸν κίνδυνον ὑποφέρειν· τὴν δὲ γυναῖκα μετὰ τῶν αὐτῆς πραγμάτων μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, ἐν ᾧ ἀσφαλέστερον φυλάττεσθαι δύναται· ἵνα μὴ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι εὑρεθείη· Εἰ μέντοι διάκονισσα εἴη, καὶ παῖδας νομίμους ἔχοι, τὸ νόμιμον μέρος δίδοσθαι τοῖς παισίν. εἰ δὲ εἴσω ἑνὸς ἐνιαυτοῦ, μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ τοιοῦτον μῦσος, τὰ πράγματα μὴ ἐκδικηθῇ ὑπὸ τ διαφόρων οἴκων· κελεύομεν πᾶσι τρόποις τ κόμητα τ ἱερῶν πραιβάτων ὧν ἡμετέρῳ φίσκῳ ζημιοῦσθαι προστιμῶ· ἢ ὁ τ τόπων ἄρχοντος τὴν ἀμέλειαν ἐκδικήσαι τὰ τοιαῦτα πράγματα τ ζώνης ἀφαιρουμένου, καὶ πέντε χρυσίου λίτρων πρόστιμον ὑπὸ τ κόμητος τῶν πραιβάτων εἰσπραττομένου.

Conſtitutionis xxcix.

SI quis rapuerit aut vitiauerit, aut corruperit cultui diuino dicatam, aut diaconiſſam, aut monialem, aut aliam mulierem religioſam vitam, aut habitum præ ſe ferentem, huius res eorúmque qui huiuſmodi ſceleris cum ipſo participes ſunt, iubemus ſacrum locum, in quo eiuſmodi mulier habitabat, per ſanctiſſimos locorum Epiſcopos, eorúmque diſpenſatores, atque etiam vniuſcuiuſque prouinciæ præfectos eorúmque edicta vendicare: eos verò qui talia auſi fuerint capitis periculum ſubire, mulierem verò cum ſuis rebus in monaſterium coniici, in quo tutiùs cuſtodiri poſſit, ne rurſus in eodem crimine deprehendatur. Si tamen diaconiſſa ſit, liberóſque habeat legitimos, partem legibus præſcriptam liberis dari. Si verò intra annum vnum poſtquam tale flagitium cognitum fuerit, res à ſacris ædibus non vendicatæ fuerint, iubemus omnibus modis priuatorum Comitem hæc in noſtrum fiſcum referre: locorum magiſtratu qui eiuſmodi res vendicare neglexerit, cingulo ſpoliato, & quinque auri libris à priuatorum Comite mulctato.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΕ'.

Περὶ τόπου χροτονίας, καὶ τῶν περὶ τὴν χροτονεῖσθαι μὴ ὀφειλόντων, καὶ περὶ τ ἐξ ἁρπαγῆς χροτουμένων.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν β'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ε'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν ια'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιζ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιη'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιθ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξα'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξη'.

TITVLVS XXV.

De ordinationis modo, déque iis qui ordinari non debent, & de iis qui raptim ordinantur.

Sanctorum Apoſtolorum Can. II.
Synodi Calchedonenſis Can. VI.
Synodi Laodicenæ Canon V.
Synodi Neocæſarienſis Can. XI.
Sanctorum Apoſtolorum Canon XVII.
Sanctorum Apoſtolorum Canon XVIII.
Sanctorum Apoſtol. Canon XIX.
Sanctorum Apoſtol. Canon LXI.
Sanctorum Apoſtol. Canon LXVIII.

SS. Apoſtolorum Canon LXXIX.
Synodi Neocæſarienſis Canon IX.
Synodi Nicænæ Canon X.
Synodi Neocæſarienſis Can. IX.
Eiuſdem Synodi Neocæſarienſis Canon X.

Leges concordantes.

Ex XLII. *Conſtitutione.*

Nou. 123. cap. 12. 13. & 14.

CLERICOS ordinari non aliter permittimus, quàm ſi literas nouerint, & rectâ fide honeſtâque vitâ fulgeant: ac neque prohibitas lege diuiniſque canonibus vxores acceperint.

Conſtitutionis XLIII.

PRESBYTERVM autem triginta annis minorem fieri non permittimus, neque etiam diaconum, aut ſubdiaconum minorem viginti quinque, neque minùs quàm octo annos natum lectorem. Diaconiſſam verò in ſancta Eccleſia non ordinari, quæ infra quadraginta annos ſit, aut ſecundas inierit nuptias.

Conſtitutionis XLV.

NON aliter autem ordinari diaconum cœlibem, niſi priùs promittat ſe poſſe abſque legitima coniuge caſtè viuere: cùm non poſſit is qui ordinauit, ordinationis tempore permittere diacono poſt ordinationem vxorem accipere. Si verò hoc fiat, Epiſcopus qui id permiſit Epiſcopatu deiiciatur.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οθ'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ι'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν ι'.

Τὰ συναίδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τῆς μβ'. Διατάξεως.

ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ οὐκ ἄλλως συγχωροῦμεν χειροτονεῖσθαι, εἰ μὴ γράμματα ἴσασι, καὶ ὀρθὴν πίστιν, καὶ βίον σεμνὸν ἔχουσι· καὶ μηδὲ ἀπηγορευμένον τῷ νόμῳ, καὶ τοῖς κανόσι τοῖς θείοις λάβωσι γάμον.

Τῆς μγ'. Διατάξεως.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ ἢ ἐλάττονα τεσσάρων γίνεσθαι οὐκ ἐπιτρέπομεν, ἀλλ' οὐδὲ διάκονον ἢ ὑποδιάκονον ἥττονα εἰκοσιπέντε· οὐδὲ ἔλαττον ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἀναγνώστην. Διακόνισσαν δὲ ἐν ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ μὴ χειροτονεῖσθαι, ἥτις ἔλαττόν ἐστιν ἐτῶν τεσσαράκοντα, ἢ εἰς δευτέρους ἦλθε γάμους.

Τῆς με'. Διατάξεως.

ΜΗ ἄλλως δὲ χειροτονεῖσθαι διάκονον ἀγαμον, εἰ μὴ πρότερον ἐπαγγείληται δύνασθαι χωρὶς νομίμης γαμετῆς σεμνῶς βιοῦν, οὐ δυναμένου τοῦ χειροτονήσαντος ἐν ᾧ χωρῷ ἡ χειροτονία ὑπηρέτειν τῷ διακόνῳ μὴ τὴν χειροτονίαν γαμετὴν λαμβάνειν. Εἰ δὲ τοῦτο γένηται, ὁ ὑπηρέτας ὑπόκειται τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐκβαλλέσθω.

TITVLVS XXVI.

Cantores, lectores, miniſtros & exorciſtas neque dominica vaſa attingere, neque orarium in ſacro officio geſtare. item quòd cantores tantùm & lectores poteſtatem habeant in Domino vxores ducendi, non tamen cum hæreticis matrimonia contrahendi.

ΤΙΤΛΟΣ Κς'.

Περὶ τοῦ ψάλτου, καὶ ἀναγνώστου, καὶ ὑπηρέτου, καὶ ἐξορκιστοῦ, μήτε διακονικῶν ἐφάπτεσθαι σκευῶν, μήτε ὠφέλιμον ἐν λειτουργίᾳ φορεῖν· καὶ περὶ τοῦ ψάλτου μόνου, καὶ ἀναγνώστου, ἔχειν ἐξουσίαν ἐν κυρίῳ γαμεῖν· μὴ μέντοι πρὸς αἱρετικοὺς ἐπιγαμίας ποιεῖν.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κα'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κβ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κγ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κε'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κς'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μγ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιε'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κς'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ιδ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ι'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν λα'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν να'.

Synodi Laodicenæ Canon XXI.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XXII.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XXIII.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon XXV.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XXVI.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon XLIII.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XV.
SS. Apoſtolorum Canon XXVI.
Synodi Calchedonenſis Can. XIV.
Synodi Laodicenæ Canon X.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon XXXI.
Sancti Baſilij Canon LI.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Leges concordantes.

Ἀπὸ τῆς ς'. νεαρᾶς διατάξεως.

Ex VI. *nouella Conſtitutione.*

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ δευτερογαμῶν μὴ προκοπτέτω εἰς βαθμὸν ἱερωσύνης· τριγαμῶν δὲ πεπαύσθω τοῦ κλήρου.

LECTOR ſecundum matrimonium contrahens ne promoueatur ad gradum ſacerdotij: ſi verò tertium contraxerit, clero eiiciatur. *Nou. 6. cap. 5. nou. 22. cap. 42. nou. 123. cap. 14.*

Ἐκ τῆς αὐτῆς διατάξεως.

Ex eadem conſtitutione.

ΚΛΗΡΙΚΟΣ δευτερογαμῶν, τουτέστι πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἐξωθείσθω τῆς χειροτονίας· ἀναγνώστης δὲ μὴ προκοπτέτω· δίγαμος δὲ μὴ χειροτονείσθω· μηδὲ ὁ χήραν λαβών, ἢ ἀπολελυμένην, ἢ ἐκ πορνείας.

CLERICVS ſecundum contrahens matrimonium, hoc eſt presbyter aut diaconus, ordine deturbetur: lector verò ne promoueatur: bigamus verò ne ordinetur, neque is qui viduam aut dimiſſam, aut ex fornicatione vxorem duxerit.

Ἀπὸ τῆς λδ'. κεφαλαίου τῆς κε'. νεαρᾶς διατάξεως.

Ex XXXII. *cap.* XXV. *nouellæ conſtitutionis.*

ΜΗ χειροτονείσθω ὁ χήραν ἢ ἀπολελυμένην γαμήσας.

NE ordinetur qui viduam aut dimiſſam in vxorem acceperit.

Ἐκ τῆς μζ'. νεαρᾶς διατάξεως.

Ex XLVII. *nouellæ conſtitutione.*

ΕΙ ἀναγνώστης δευτέραν γαμετὴν ἀγάγηται, ἢ πορνίδιον μὲν, χήραν δὲ, ἢ διαζυχθεῖσαν ἀνδρὸς, ἢ τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην, μηκέτι εἰς ἄλλον ἐκκλησιαστικὸν βαθμὸν προβαινέτω· εἰ δὲ οἱῳδήποτε τρόπῳ εἰς μείζονα βαθμὸν ἀχθείη, ἐκβαλλέσθω, καὶ τῷ πρότερῳ ἀποκαθιστάσθω.

SI lector ſecundam vxorem duxerit, aut primam quidem, ſed viduam, aut à viro ſeparatam, aut legibus vel ſacris canonibus prohibitam, ne ampliùs ad alium eccleſiaſticum gradum prouehatur. Si verò qualicumque modo ad maiorem gradum prouectus fuerit, eiiciatur, prioríque reſtituatur.

TITVLVS XXVII.

Non oportere ſacerdotem vxorem ſuam eiicere pietatis prætextu, neque verò cælibem poſt ordinationem vxorem ſuperducere: præterquam ſi dum ordinaretur proteſtatus ſit ſibi opus eſſe ad nuptias accedere.

Sanctorum Apoſtolorum Canon v.
Synodi Neocæſarienſis Canon I.
Sancti Baſilij Canon XI.
Synodi Ancyranæ Canon X.
Sancti Baſilij Canon XVI.
Sancti Baſilij Canon XXXV.
Sancti Baſilij Canon LIV.

Leges concordantes.

Ex VI. nouella conſtitutione.

Nou. 6. cap. neque vxor. copulatus. Et c. 3. verſ. ſi cuius aliquis.

PRESBYTER, aut diaconus, aut ſubdiaconus ſi poſt ordinationem ad nuptias accedat, vel concubinam ſubinducat manifeſtè aut fictè, ſacerdotio expulſus priuatus ſit.

Conſtitutionis LXXII.

EPISCOPVM nullam penitus vxorem habere, aut cum ipſa habitare permittimus. Si verò hoc non obſeruaſſe compertus fuerit, Epiſcopatu deiiciatur.

TITVLVS XXVIII.

Non oportere ſacerdotem ſubintroductam habere, exceptis iis quæ nullam ſuſpicionem afferunt: neque ad bigamorum nuptias accedere, neque ſpectaculum in nuptiis videre, neque etiam in nuptiis Chriſtianorum ſaltare.

Synodi Nicænæ Canon III.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΖ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἱερέα πλεῖω ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐκβάλλειν προφάσει εὐλαβείας, μήτε ὃν μὴ χηρεύοντα τὸν ἄγαμον ἐπιγαμεῖν· πλεῖω εἰ μὴ χηροτονούμενος δεῖν αὐτὸν πρὸς γάμον ἐλθεῖν προμαρτύρηται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ε'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν α'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ια'.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ι'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ις'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νδ'.

Τὰ συναδοντα νόμικα.

Ἀπὸ τ. ς'. κεφ. Διατάξεως.

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος μὴ τὴν χειροτονίαν γάμῳ προσομιλῶν, ἢ παλλακὴν ἐπεισάγων φανερῶς ἢ ἐσχηματισμένως, τὴν ἱερωσύνης ἐκπίπτων ἰδιώτης ἔσω.

Τῆς ος'. Διατάξεως.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ μηδεμίαν πάντελῶς γυναῖκα ἔχειν, ἢ μετ' αὐτῆς οἰκεῖν συγχωροῦμεν· εἰ δὲ ἀποδείκνοιτο τοῦτο μὴ φυλάξας, τὴν ἐπισκοπῆς ἐκβαλλέσθω.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΗ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἱερέα συνείσακτον ἔχειν, πλὴν τῆς μητρὸς καὶ ἀδελφῆς καὶ ἐμπιστευτῶν μήτε εἰς δευτέρων γάμους, μήτε θεωρεῖν ἐν γάμοις ὀρχοῦν, μήτε ὑπορχεῖν ἐν γάμοις Χριστιανῶν.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν γ'.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν ζ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν νγ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν νδ'.

Synodi Neocæſarienſis Can. VII.
Synodi Laodicenæ Canon LIII.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon LIV.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ ϛ ιθ'. Διατάξεως τῆς τρίτου τόμου.

Leges concordantes.

Ex XIX. *Conſtitutione* III. *tituli.*

ΠΕΙΔΗ τινες κληρικοὶ συνοικοῦντες γυναιξὶν ἀδελφὰς αὐτὰς ἐκάλουν, οὐ μικρὰν ὄνειδος αὐτοῖς ἐπιφέρει τὸ πρᾶγμα· νομοθετεῖ ἡ Διάταξις, κληρικὸν ὄντα μὴ δυνασθαι ἐπ' ὀνόματι ἀδελφῆς οἱᾳδήποτε συνοικεῖν γυναικὶ, ἀλλὰ νομίμους ἔχειν γαμετὰς, ἢ ταῖς ἀληθῶς ἀδελφαῖς ὁμοπατρίοις συνοικεῖν, ἐν αἷς οὐδὲν ὑποπτεύεσθαι δυνατὸν διὰ τὴν ἐπισκότουσαν συνήθειαν. οὐδὲ γὰρ τὰς γαμετὰς αὐτῶν καταλιμπάνειν ὀφείλουσιν, αἷς πρὸ τῆς χειροτονίας ἐχήκασιν· ὅπως οὕτω πρεπόντως αὐτοῖς συνοικήσωσι, ὥστε ἀξίους ἱερωσύνης διὰ τὴν συναναγωγὴν αὐτῶν φανῆναι αὐτούς.

CVM quidam clerici cum mulieribus habitantes ſorores ipſas vocarent, dedecus verò non mediocre res illa ipſis afferret: ſancit conſtitutio eum qui ſit clericus non poſſe ſororis nomine cum qualibet habitare muliere, ſed legitimas habere vxores, aut cum veris ſororibus eodem patre natis habitare, in quibus nihil ſuſpicionis eſſe poteſt propter proximam conſanguinitatem. Neque enim vxores ſuas relinquere debent, quas ante ordinationem habuerant: quandoquidem ita decenter earum contubernio vſi ſunt, vt propter earum conuictum ipſi ſacerdotio digni viſi fuerint.

Tit. 3. lib. 1. l. 19. nou. 123. cap. 1. in fin. & cap. 10. in medio vbi de aleæ & ſpectaculis, l. 19. C. de Epiſc. & Cler.

Τῆς οα'. Διατάξεως.

Ex Conſtitutione LXXI.

ΠΑΣΙ δὲ τοῖς ἐν κλήρῳ καταλεγομένοις, καὶ μὴ ἔχουσι γαμετὰς, κατὰ τοὺς κανόνας ἀπαγορεύομεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἐπείσακτον ἔχειν, εἰ μὴ μήτηρ μονὴ, καὶ ἀδελφὴ, καὶ θυγάτηρ, καὶ τῶν ἄλλων προσώπων, ἅτινα πᾶσαν ὑποψίαν ἐκφεύγει.

OMNIBVS autem his qui in clerum adſcribuntur, & non habent vxores, nos etiam ſecundùm canones interdicimus in priuatis ædibus ſubintroductam habere: exceptâ tamen matre & ſorore & filia, aliiſque perſonis quæ omnem ſuſpicionem effugiunt.

Τῆς λϛ'. Διατάξεως.

Conſtitutionis XXXVI.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΟΜΕΝ τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ πρεσβυτέροις, καὶ διακόνοις, καὶ ὑποδιακόνοις, καὶ ἀναγνώσταις, καὶ παντὶ ἑτέρῳ οἱῳδήποτε κλάρου τάγματος ἢ σχήματος καθεστῶτι παίζειν, ἢ τοιαῦτα παίζοντων κοινωνοὺς ἢ θεωρητὰς γενέσθαι. εἰ δέ τις ἐξ αὐτῶν τοῦτο ἁμάρτοι, κελεύομεν τοῦτον ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἐνιαυτοὺς πάσης ἑτέρας ἱερουργίας κωλύεσθαι, καὶ ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι.

INTERDICIMVS ſanctiſſimis Epiſcopis, & presbyteris, & diaconis, & ſubdiaconis, & lectoribus, & cuilibet alij in quocumque religioſo ordine & habitu conſtituto tabulis ludere, aut huic luſui deditorum ſocios aut ſpectatores fieri. Si quis verò ex ipſis hoc delictum admiſerit, iubemus hunc tres annos ab omni pio miniſterio arceri, atque in monaſterium includi.

TITVLVS XXIX.

Non oportere Episcopum, aut uno verbo clericum, vel laicum à carnium esu & nuptiis in Domino celebrandis abhorrere, neque in eos qui his rectè utuntur inuehi.

Sanctorum Apostolorum Can. LI.
Sanctorum Apostolorum Can. LIII.
SS. Apostolorum Canon LXIII.
Synodi Ancyranæ Canon XIV.
Sancti Basilij Canon XIJ.
Synodi Gangrensis Canon II.
Synodi Gangrensis Canon I.
Eiusdem Synodi Gangrensis Canon XIV.
Eiusdem Synodi Gangr. Can. IX.
Eiusdem Synodi Gangrensis Canon IV.
Eiusdem Synodi Gangrens. Can. X.

Leges concordantes non sunt scriptæ.

TITVLVS XXX.

Non oportere Episcopum, aut clericum omnino, aut laicum in aleis & ebrietatibus & cauponis deprehendi: neque ad prandium inuitatum partes tollere, neque etiam eos qui fratres conuocant contemnere, neque ipsos imbecilles fratres decipere.

SS. Apostolorum Canon XLII.
Sanctorum Apostolorum Canon XLIII.
SS. Apostolorum Canon LIV.
Synodi Laodicenæ Canon XXIV.
Eiusdem Synodi Laodic. Can. LV.
Eiusdem Synodi Laodicenæ Canon XXVII.

ΤΙΤΛΟΣ ΚΘ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον, ἢ κληρικὸν ὅλως, ἢ λαϊκὸν κρεοφαγίαν καὶ γάμον τὸν ἐν κυρίῳ βδελύττεσθαι, μήτε τῶν μετεχόντων ὀρθῶς καταπαίρεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν να'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νγ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξγ'.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιδ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν * ιϛ'. * κβ'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν β'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν α'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιδ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν δ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ι'.

Τὰ συνᾴδοντα νόμιμα τῷ κθ'. πίπτου δὲ ἐγράφη.

ΤΙΤΛΟΣ Λ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον, ἢ κληρικὸν ὅλως ἢ λαϊκὸν ἐν κύβοις, καὶ μέθαις, καὶ καπηλείοις διατρίβειν· μήτε ἐπαίρειν τὸ μέρος κεκλυμμένον εἰς ἄριστα· μήτε πάλιν καταφρονεῖν τῶν συγκαλούντων ἀδελφούς· μήτε αὐτοὺς ἐξαπατᾶν τοὺς ἀδυνάτους ἀδελφούς.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μϛ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μγ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νδ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κδ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν νε'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κζ'.

Τῆς

Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ια'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νζ'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ ρλ'. νεαρᾶς Διατάξεως.

ΠΕΡΙΕΡΓΑΖΕΣΘΩΣΑΝ οἱ ἐπίσκοποι τοὺς κυβίζῃ ἢ ἀλέᾳ παρὰ τὴν διάταξιν ἀποτελεσιωργοῦντας, καὶ παραδιδότωσαν τοῖς τῆς πόλεως, ἢ πῳ ἐνδίκῳ· οὕτι διὰ τούτων αὐτοὺς σωφρονίζεσθαι.

Μοναχὸς ἐν καπηλείῳ πίνων ὑπὸ τ τ τόπων ἐνδίκου, ἢ τ ἐπ' χαι ῥεγχόμενος, σωφρονιζέσθω· δεῖ γὰρ αὐτὸν ταῖς θείαις ἐνασχολεῖσθαι γραφαῖς, ἢ ἐργάχλεῖ τινα ἐργάζεσθαι.

Synodi Gangrenſis Canon XI.
SS. Apoſtolorum Canon LVII.

Leges concordantes.

Ex CXXX. *nouella conſtitutione.*

DILIGENTER inquirant Epiſcopi eos qui taxillis aut alea contra conſtitutionem ludere audent, tradántque vrbis magiſtratibus aut vindici, vt ab his ipſi caſtigentur. *Nou. 123. & 10. l. vlt. C. de Epiſc. aud.*

Monachus in caupona bibens à locorum vindice aut præfectis ſi deprehendatur, caſtigetur: oportet enim ipſum in diuinis ſcripturis occupari, aut manibus aliquid operari. *Nou. 123. cap. 6.*

ΤΙΤΛΟΣ ΛΑ'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ κληρικὸν ὅλως, ἢ λαϊκὸν τὰς παραδεδομένας τῇ ἐκκλησίᾳ παραλύειν νηστείας, μήτε μνήμην ἁγίων, ἢ προσφορὰν ἄρτου ποιεῖν ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ πλὴν εἰ μὴ μόνον ἐν ταῖς κυριακαῖς, καὶ τοῖς σάββασιν· μήτε δὲ γάμους ἐπιτελεῖν ἐν τεσσαρακοστῇ, ἢ γενέθλια.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξθ'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιθ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μθ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ν'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν να'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν νβ'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα τῷ λα'. πίπλου ἐκ ἐγκάφη.

TITVLVS XXXI.

Non oportere Epiſcopum, aut presbyterum, aut clericum omnino vel laicum tradita Eccleſiæ diſſoluere ieiunia, neque memoriam Sanctorum, aut panis oblationem facere in quadrageſima, præterquam Dominicis tantùm & ſabbatis: neque etiam nuptias in quadrageſima, & natalitia celebrare.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXIX.
Synodi Gangrenſis Canon XIX.
Synodi Laodicenæ Canon XLIX.
Synodi Laodicenæ Canon L.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon LI.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. LII.

Leges cum 31. *titulo concordantes non ſunt ſcriptæ.*

ΤΙΤΛΟΣ ΛΒ'.

Περὶ τ ἀσχολούντων ἀδιακρίτως;

TITVLVS XXXII.

De iis qui pietatis exercitationi indiſcretè vacant,

ieiunántique dominicis & ſabbatis, atque amictus & habitus gratia faſtum pre ſe ferunt, ac religionis pratextu à parentibus aut liberis aut cognatis ſegregantur, aut Sanctorum memorias Eccleſiaque conuentus repudiant.

SS. Apoſtolorum Canon LXIV.
Synodi Gangrenſis Canon XVIII.
Eiuſdem Synodi Gangr. Can. XII.
Eiuſdem Synodi Gangr. Can. XIII.
Eiuſdem Synodi Gangr. Can. XV.
Eiuſdem Synodi Gangr. Can. XVI.
Eiuſdem Synodi Gangrenſis Canon XVII.
Eiuſdem Synodi Gangr. Can. XX.

Leges concordantes.

Ex LXXXII. *conſtitutione.*

Nov. 123. cap. 41.

NVLLAM poteſtatem facimus parentibus liberos, aut liberis parentes mundanam vitam relinquentes tanquam ingratos propria hæreditate excludendi, propter cauſam quæ ſolitariam vitam conſequuta fuerit. Prohibemus verò parentes filios ſuos ſolitariam vitam eligentes à ſactis monaſteriis abſtrahere.

TITVLVS XXXIII.

Oportere monachos ſubiectos eſſe Epiſcopis, neque loca in quibus collocati ſunt deſerere, neque monaſteria conſtituere prater ſententiam ſui Epiſcopi: neque verò conſecrata iam communia rurſus fieri diuerſoria: neque ſeruum in clerum, aut monaſterium contra voluntatem proprii domini recipi.

Synodi Calchedonenſis Can. IV.

καὶ νηστευόντων κυριακαῖς καὶ σαββάτῳ, καὶ τῶν φουμίων ἕνεκα σχολαίου καὶ σχήματος, καὶ προφάσει θεοσεβείας ἀπὸ γονέων ἢ τέκνων ἢ συγγενῶν χωριζομένων, ἢ τὰς μνήμας τῶν ἁγίων, καὶ τὰς ἐκκλησίας συνάξεις φραιτυομένων.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξδ'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιδ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιϛ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιγ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιε'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ις'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ιζ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν κ'.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ. πϛ'. διατάξεως.

ΥΔΕΜΙΑΝ ἄδειαν δίδομεν τοῖς γονεῦσι τοὺς παῖδας, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς γονέας, τὸ κοσμικὸν διάγειν καταλιμπάνοντας, εἰς ἀφαίρεσιν ἀποκλείειν τῆς ἰδίας κληρονομίας, ὑπὲρ αἰτίας τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀκολουθησάσης. ἀπαγορεύομεν δὲ τοῖς γονεῦσι τοὺς ἰδίους παῖδας μοναχὸν βίον ὑπολεξαμένους τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ἀφέλκειν.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΓ'.

Περὶ τοῦ δεῖν τοὺς ἀσκητὰς ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἐπισκόποις, μήτε ἀφίστασθαι τοὺς τόπους ἐν οἷς ἀπετάξαντο, μήτε σύνοικον μοναστήρια χωρὶς γνώμης τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου αὐτῶν· μήτε δὲ τὰ ἤδη καθιερωθέντα κοινὰ πάλιν γίνεσθαι κατηγορίας· μήτε δοῦλον ἐν κλήρῳ, ἢ ἐν μοναστηρίῳ χωρὶς γνώμης τοῦ ἰδίου δεσπότου προσδέχεσθαι.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν δ'.

Τῆς αὐτῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν κδ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν πβ'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν γ'.

Eiuſdem Synodi Calchedonenſis Canon XXIV.
SS. Apoſtolorum Canon LXXXII.
Synodi Gangrenſis Canon III.

Τὰ συνᾴδοντα νόμιμα.

Leges concordantes.

Τῆς λγ'. διατάξεως.

XXXIII. *Conſtitutionis*

ΓΙΝΕΣΘΑΙ ἐν καιρῷ χρείας ἡγούμεθον, οὐ πάντως τὸν κατὰ τάξιν, ἀλλὰ τὸν ἄξιον, δοκιμασίᾳ τε καὶ ἐπιλογῇ τοῦ ἐπισκόπου πρότερον, καὶ τῶν λοιπῶν· καὶ τοῦτο μὴ μόνον ἐν τοῖς μοναστηρίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀσκητηρίοις κρατεῖν βουλόμεθα· πᾶσι δὲ τρόποις κωλύομεν ἀπὸ ἱερατικοῦ σχήματος εἰς ἰδιωτικὸν διάγωγὸν μεταχηματίζεσθαι μοναστήριον.

PRÆPOSITVM fieri neceſſitatis tempore, non vtique ordine priorem ſed dignitate, Epiſcopi verò & reliquorum approbatione & electione præcedente: eáque non ſolùm in monaſteriis, verùm etiam in locis pietatis exercitio deſtinatis valere ſeruaríque volumus. Omnibus verò modis prohibemus à ſacro habitu ad priuatam viuendi rationem transformari monaſterium.

Nou. 5. cap. 2. 6. & 9. nou. 123. c. 14. & cap. 27. & 17.

Εἰ δέ τις * μοναχικὸν βίον ἐλθεῖν βουληθείη, κελεύομεν ἵνα εἰ μὲν δῆλός ἐστιν ὅτι εὐθυμίᾳ τύχῃ ὑποκείμενος, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου, ὅτε συνείδοι, τὸ σχῆμα αὐτῷ παρέχοι, ἐντὸς τριῶν ἐτῶν μὴ λαμβάνῃ αὐτὸν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἵνα ἐντὸς τῆς τριετίας, εἰ μηδεὶς αὐτῷ ἐναγάγοι, καὶ ἄξιος κριθείη, τηνικαῦτα τοῦ σχήματος ἀξιούσθω.

*f. al. εἰς

Si quis autem ad ſolitariam vitam ſe conferre voluerit, iubemus vt, ſi conſtiterit nulli conditioni ipſum eſſe ſubiectum, monaſterij præfectus, cùm ei videbitur, habitum ipſi præbeat: intra tres annos verò ipſum monachi habitum non ſumere, vt intra triennium, ſi nullus ipſum accuſet dignúſque iudicetur, tunc habitu donetur.

Τῆς αὐτῆς νεαρᾶς διατάξεως.

Eiuſdem nouellæ conſtitutionis.

ΕΙ δὲ ἔνδον τριετίας ἔλθοι ὡς, καὶ ἵνα αὐτῷ εἰς ἄσκησιν καταλεχθέντων ἕλκειν ὡς εἰκότως βουληθείη, λέγει τε ὡς ὀφείλετό τινα πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο εἰσδραμεῖν εἰς τὸ μοναστήριον, διαιτῶμεν μὴ προχείρως τοῦτο προσθεῖναι, ἀλλὰ πρότερον ἐπιδεικνυμένην τὴν ἀληθείαν, ὡς καὶ δοῦλός ἐστι, καὶ ἐπὶ κλοπῇ τυχόν, ἢ ἐπὶ βίῳ χαλεπῷ καὶ παιδεύμασι, ἀποδράσοι μὲν διὰ τὸ εἰκεῖον πάθημα, εἰς δὲ τὸ μοναστήριον οὐ τῆς ἀληθείας κατάσεως ἕνεκεν εἰσελήλυθε. τοῦτον οὖν ἀποδίδοσθαι τῷ * κεκτημένῳ ὧν ὡς εἰκὸς ὀφείλετο, εἴγε καὶ ἐκεῖνα ἐν μοναστηρίῳ εἶεν· τὸν δὲ δεσπότην δίδοσθαι πίστιν, ὡς οὐδὲν τοιοῦτο ἐλέγχοιτο, φαίνοιτο δὲ σπουδαῖος καὶ ἐπιεικής, καὶ μαρτυροῖτο ὡς καὶ τῷ κεκτημένῳ, κἂν εἰ μήπω πεπερασμένος ὁ τῆς δίκης χρόνος, ἀλλ' οὖν καὶ ὅτῳ μένοι καὶ ὁ μοναστήριον, τῆς τῶν ἐλκόντων

*κ. κεκλημένῳ

Si quis verò intra triennium acceſſerit, eorúmque qui pietatis exercitio dant operam, aliquem tanquam famulum trahere voluerit, dicátque ipſum nonnullas res furripuiſſe, atque idcirco ad monaſterium confugiſſe, edicimus ne temerè hoc faciat, ſed priùs re vera demonſtret ipſum ſeruum eſſe, ac propter furtum forſitan, aut improbam vitam & delictum aufugiſſe, propter delictum quidem, non verò pietatis amore incenſum monaſterium ingreſſum fuiſſe. Hunc igitur domino reddi iubemus cum iis quæ furripuit, vt par eſt, ſiquidem ea in monaſterio fuerint: dominum verò fidem dare, quòd ſi nullius eiuſmodi criminis conuictus ſit, appareat verò honeſtus & probus, taliſque apud dominum ſuum fuiſſe teſtimonio comprobetur, etſi nondum triennij tempus finitum ſit, tamen ſic maneat in monaſterio, trahentium

audacia liberatus : triennali verò tempore expleto, tanquam religiosæ vitæ grauitate dignus in monachorum numerum adscribatur. Nemini potestatem facimus omninò de ipsa quicquam curiosiùs inquirendi: sufficit enim ad mediocrem delictorum purgationem triennalis temporis testimonium, modò ea quæ furto sublata sunt apud quoscumque reperta fuerint reddantur. Si autem postquam seruitutem effugerit, præterea monasterium reliquerit, aliúdque vitæ genus sectetur, permittimus domino ipsum trahere, modò conditionem ostendat, atque inter famulos ipsum habere. Si seruus sciente & non contradicente domino in clerum admissus fuerit, ex eo ipso quòd clero adscriptus est, liber & ingenuus sit. Si enim ignorante domino ordinatio facta fuerit, liceat domino intra vnius anni præscriptum tempus huius conditionem demonstrare, propriúmque seruum recipere. Si verò seruus, siue sciente, siue ignorante domino ad qualemcumque gradum admissus, ecclesiasticum ministerium deseruerit, & ad sæcularem vitam transierit, domino suo tradatur.

Capitis LXV.

SI quando verò causa oriatur monitionem aut coactionem pro qualicumque pecuniaria re, siue publica siue priuata afferendi clerico, aut monacho, aut moniali cuiuscumque monasterij, & maximè mulierum, absque contumelia & cum honore conuenienti iubemus monitionem & coactionem fieri. Non tamen monialem aut pietatis exercitio deditam monasterio abstrahi, sed mandatarium ab ipsis designari qui pro re respondeat.

TITVLVS XXXIV.

De monachis & monialibus professionem religiosæ vitæ habitus irritam facientibus.

Synodi Ancyranæ Canon XIX.

ἀπηλλαγμένος θρασύτητος· τῷ τελείοις δὲ πληρωθέντος χρόνου, ἐγκριθεὶς ὡς τῆς μοναχικῆς ἄξιος καθιερώσεως σεμνότητος. ἄδειάν οὐδενὶ δίδομεν πανταχοῦ πολυπραγμονεῖν τι περὶ τῆς κατ' αὐτὴν· ἀρκεῖ γὰρ πρὸς μετρίαν κάθαρσιν τῶν ἡμαρτημένων ἡ τῶν τελείοις χρόνου μαρτυρία· τὰ μέντοι κλαπέντα παρ' οἷς ἂν εὑρεθείη ἀποδιδόσθω. Εἰ μέντοι τὴν δουλείαν φυγὼν παρέλθοι τὸ μοναστήριον καταλιπὼν, ἕτερόν τε βίου τρόπον διώκειν, ἄδειαν δίδομεν τῷ κεκτημένῳ αὐτὸν ἕλκειν, ἀποδεικνύντι τὴν τύχην, καὶ εἰς οἰκέτας αὖθις ἔχειν. εἰ δοῦλος εἰδότος, καὶ οὐκ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότου ἐν κλήρῳ καταλεγῇ, ἐξ αὐτοῦ τοῦ καταλεγῆναι ἐλεύθερος, καὶ ἀνεύθυνος ἔστω. Εἰ γὰρ ἀγνοοῦντος τοῦ δεσπότου ἡ χειροτονία γένηται, ἐξέστω τῷ δεσπότῃ ἐντὸς ἐνιαυσίου τούτου τὴν τύχην ἀποδεικνύειν, καὶ τὸν ἴδιον δοῦλον ἀναλαμβάνειν. Εἰ δὲ δοῦλος εἴτε εἰδότος, εἴτε ἀγνοοῦντος τοῦ δεσπότου καταλεγεὶς ἐν οἱῳδήποτε βαθμῷ τῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑπηρεσίᾳ καταλείψοι, καὶ εἰς κοσμικὸν μεταλθοι βίον, ᾧ ἰδίῳ δεσπότῃ παραδιδόσθω.

Τοῦ ξε'. κεφαλαίου.

ΕΙ ποτε ἡ αἰτία ἀναφύοι τῆς ἐπιτιμήσεως ἢ ἐκβιάσεως προσενεχθῆναι ἐπὶ οἱασδήποτε χρηματικῆς αἰτίας, εἴτε δημοσίας, εἴτε ἰδιωτικῆς, κληρικῷ, ἢ μοναχῷ, ἢ μοναστρίᾳ οἱῳδήποτε μοναστηρίου, καὶ μάλιστα γυναικί, ὕβρεως χωρὶς, καὶ μετὰ πάσης σεμνότητος ἡμῖν, κελεύομεν τὴν ἐπιτιμήσεως καὶ τὴν ἐκβιάσεως γίνεσθαι· μὴ μέντοι μοναστρίᾳ, ἢ ἀσκητικῷ τοῦ μοναστηρίου ἀφέλκεσθαι, ἀλλ' ἐντολέα ἐξ αὐτῶν προβάλλεσθαι, τὸν ἐπὶ τοῦ πράγματος ἀποκρινούμενον.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΔ'.

Περὶ μοναχῶν καὶ μοναστριῶν ἀπροσώπων τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ ἡμάτος.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιθ'.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ις'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ιβ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν β'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν γ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μδ'.

Synodi Calchedonensis Canon XVI.
Synodi Nicænæ Canon XII.
Sancti Basilij Canon II.
Sancti Basilij Canon III.
Sancti Basilij Canon XLIV.

Τὰ συνᾴδοντα νόμιμα.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

ΕΙ δέ τις ἑαυτὸν καθιερώσας μοναστηρίῳ, καὶ τυχὼν τοῦ σχήματος, βουληθείη ἰδιωτικὸν τυχὸν ἔλκειν βίον, αὐτὸς μὲν οἶδε πῶς ἀπολογήσεται· τὰ μέντοι πράγματα ὁπόσα ἔχει ἐνίκα εἰς τὸ μοναστήριον εἶσιν, τῆς δεσποτείας ἔσται τοῦ μοναστηρίου.

Κἀκεῖνα δὲ προσδιορίζομεν, ὥστε πρὶν εἰς μοναστήριον ἐλθεῖν τὸν βουλόμενον, ἄδειαν ἔχειν τοῖς ἑαυτοῦ χρήσασθαι ὡς βούλεται· εἰσελθόντι γὰρ συνακολουθήσει καὶ τὰ πράγματα, κἂν εἰ μὴ ῥητῶς εἰσάγῃ αὐτά. Εἰ δὲ παῖδας ἔχοι, εἰ μὲν ἔτυχεν ἤδη πράγματά τινα δωρησάμενος, καὶ αὐτοῖς ἢ κατὰ προικῶν προφάσιν ὁπωσδήποτε, καὶ ποιεῖ ταῦτα ὃ τέταρτον, τὸν ἐξ ἀδιαθέτου τῆς αὐτοῦ οὐσίας, μηδεμίαν ὅπως τοῖς λοιποῖς πράγμασιν ἐγκέτωσθαι μειουσίαν οἱ παῖδες. Εἰ δὲ οὐδὲν αὐτοῖς δεδώκοιτο, ἢ ἔλαττον τοῦ τετάρτου, καὶ μετὰ τὴν ἀποταξαμένου εἰς μοναχοὺς, οὐδὲν ἧττον ὃ τέταρτον ὀφειλέσθω τοῖς παισίν, ἢ εἰς ἀναπλήρωσιν, * εἴτε ἔτυχον ἤδη λαβόντες, ἢ καὶ ἐφ' ᾧ τὸ πᾶν αὐτοῖς δοθῆναι· εἰ δὲ γυναῖκα ἔχοι, φυλαττέσθω ἡ προῖξ, καὶ ὃ ἀπὸ τελευτῆς σύμφωνον.

* κ. εἴτε

Εἰ δ' ἀνὴρ ἢ γυνὴ τὸν μοναχικὸν ἀπολέξηται βίον, τὰ πράγματα αὐτοῦ διαφέρειν τῷ μοναστηρίῳ κελεύομεν.

Εἰ δ' ὁτιοῦν πρόσωπον παῖδας ἔχοι, καὶ μὴ διατυπώσαιτο τὰ κατ' αὐτοὺς πρὶν εἰσέλθοι, ἐξέστω αὐτῷ καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον, τὴν οἰκείαν οὐσίαν εἰς τοὺς οἰκείους διελεῖν παῖδας· ὅπως μέντοι γε, ὥστε μηδενὶ τῶν αὐτοῦ παίδων βλαπῆναι τὸ νόμιμον μέρος, ὃ μὴ δεδομένον τοῖς παισὶ μέρος τοῦ μοναστηρίου διαφερέτω. εἰ δ' ὅλῃ τινὶ ἰδίαν οὐσίαν μεταξὺ τῶν παίδων διελεῖν βουληθείη, τοῦ οἰκείου αὐτοῦ προσώπου τοῖς παισὶ συναριθμουμένου· ἐν ἑαυτῷ

SI quis autem postquam se monasterio consecrauerit, habitúmque adeptus fuerit, vulgarem fortè vitam degere voluerit, ipse quidem nouit quomodo se defendet: verumtamen res quascumque habebat quando monasterium ingressus est, in ipsius monasterij dominio erunt. *Nou. 5. cap. 4. & 5. nou. 123. cap. 38. 39. 40. 42.*

Illa verò insuper præscribimus, vt qui monasterium ingredi vult, priusquam ingrediatur, potestatem habeat de suis rebus statuendi prout voluerit: ingredientem enim res ipsius etiam consequentur, licèt ipsas manifestè non introducat. Quòd si liberos habeat, siquidem nonnullas res ipsis iam donauerit, aut dotis nomine contulerit, & hæc quartam partem ipsius bonorum ex intestato faciant, nullam in reliquis rebus partem habeant liberi. Si verò nihil ipsis dederit, aut minùs quarta parte, etiam postquam sæculo vale dicto ad monachos se recipiens id suis mandauerit, nihilominus quarta pars liberis debeatur, vel ad supplementum si quid iam acceperint, vel vt totum ipsis detur. Si verò vxorem habeat, conseruetur dos, & pactum ab obitu factum.

Si autem vir aut mulier monasticam vitam elegerit, res ipsius ad monasterium pertinere iubemus.

Si verò eiusmodi persona liberos habeat, neque res ipsorum constituerit priusquam ingrederetur, liceat ipsi monasterium ingresso sua bona inter liberos suos diuidere: ita tamen, vt nulli ipsius liberorum legitimâ parte diminutâ, ea pars quæ liberis non est data ad monasterium pertineat. Si autem omnes suas facultates inter liberos diuidere voluerit, ita vt propria ipsius persona liberis connumeretur: vnam partem

quomodocùmque ſibi retineat, quæ ad monaſterij ius pertinere debeat. Si verò in monaſterio degens obierit, priuſquam inter liberos ſuas res diſtribuerit, legitimam partem liberi accipient: reliqua verò bonorum pars ad monaſterium pertinet.

Deſponſatione inter quoſdam ſecundùm legem factâ, ſiue ſponſus monaſterium ingreſſus fuerit, ea quæ pro ſponſalibus pignorum nomine data ſunt recipiat: ſiue ſponſa monaſticam vitam elegerit, ſimiliter faciat, dono vtrique conceſſo. Si verò contracto matrimonio vir ſolus aut mulier ſola monaſterium ingrediatur, diſſoluatur matrimonium, citra tamen repudium: verùm poſtquam perſona quæ monaſterium ingreditur, monacho conuenientem habitum ſumpſerit. Et ſiquidem vir ſit, reſtituat dotem mulieri, & ſi quid aliud ab ipſa nuptialis doni nomine accepit, tantam partem quanta ex obitu viri competebat mulieri ſecundùm pactum dotalibus contractibus contentum. Si verò mulier ſit monaſterium ingreſſa, ſimili modo retineat vir nuptiale donum, ac dotem, & ſi quid aliud eorum quæ mulieris ſunt apud eum inuentum fuerit, reſtituere iubemus. Cùm enim vtrique ſolitariam vitam amplectuntur, iubemus ceſſantibus dotalibus pactis virum retinere nuptiale donum, ac mulierem ſuam dotem recipere, & ſi quid aliud viro dediſſe comperta fuerit. Niſi, vt par eſt, vel ſponſus ſponſæ, vel ſponſa ſponſo, vel vir mulieri, vel mulier viro donare aut concedere aliquid voluerit.

Si monachus reliquerit ſuum monaſterium, & in aliud ingreſſus fuerit, ſi res aliquas eo tempore quo monaſterium reliquit, habere compertus fuerit, ad primum monaſterium, quod ab initio ingreſſus eſt, hæc deferri iubemus. Si verò ad ſæcularem vitam migrauerit, ab Epiſcopo locorúmque magiſtratu in monaſterium coniiciatur: & res quas eum habere oſtenſum fuerit, ad monaſterium in quod coniectus eſt pertineant. Quòd ſi rurſus reliquerit monaſterium, tunc ipſum præfectus prouinciæ in quam ſe recepit apprehendat, inque ſubiectum ipſi ordinem redigat.

μέρος πᾶσι ξένοις προσήκειν τίτω, * ὀφείλων * Ιν. ὀφᾶ-
τῷ δικαίῳ τῦ μοναστηρίου ἀφαιρεῖν. Εἰ δὲ ἐν λον
τῷ μοναστηρίῳ ἀφῶν τελευτήσοι, πρὶν μετα-
ξὺ τ παίδων τὰ ἴδια διανεμηθῆναι πράγματα, ὃ
νόμιμον μέρος οἱ παῖδες λήψονται· ὃ δ' λοιπὸν τ
οὐσίας τῷ μοναστηρίῳ ἀφαιρεῖ.

Μνηστίας μεταξύ ἐνων κ τ νόμου γαμηθείσης, εἴτε ὁ μνηστὴρ εἰς μοναστήριον εἰσέλθοι, ἀπαλλαμ-βανέτω τὰ ὑπὲρ μνηστίας ἀρραβώνων ὀνόματι δεδόμενα· εἴτε ἡ μνηστὴ τ μοναχικὸν βίον ἐπιλέ-ξηται, ὁμοίως ποιείτω, τ ποινῆς ἑκατέρῳ συγ-χωρηθείσης. εἰ δ' σωεζῶντος τ γάμου ὁ ἀνὴρ μόνος ἢ ἡ γυνὴ μόνη εἰσέλθοι εἰς μοναστήριον, διαλυέσθω ὁ γάμος· κ δίχα μέντοι ἀποδύσεως· πλὴν ὁ μέντοι τὸ σχῆμα εἰσερχόμενον ἐν τῷ μοναστηρίῳ μο-ναχικὸν λήψεται. κ εἰ μὲν ὁ ἀνὴρ εἴη, ἀποκα-θιστάτω κ τ προῖκα τῇ γυναικί, κ εἴτι δῶρον πρὸς αὐτῆς ἔλαβε πρὸ τῆς ἐν τῆς γαμικῆς διαιρέσεως τοσοῦτον μέρος, ὅσον ἐπὶ τ τελευτῆς τ ἀνδρὸς ἤρμοζε τῇ γυναικὶ κ τὸ σύμφωνον τοῖς προ-γικῴοις συμβολαίοις ἐμφερόμενον. Εἰ δὲ γυνὴ εἴη εἰς τὸ μοναστήριον εἰσελθοῦσα, τ ὅμοιον τρόπον προσήκειν τίτω ὁ ἀνὴρ τὴν γαμικὴν δω-ρεάν, κ τὸ κάσον τῆς προικός, κ εἴτι ἄλλο τῶν πραγμάτων τῆς γυναικὸς πρὸς αὐτῷ εὑρεθείη, ἀποκαθιστᾶν προσκελεύομεν. ἀμ-φοτέρων δὲ τὸν μοναχικὸν βίον ἐπιλεξαμένων, κελεύομεν ἀδιαιρέτων τῶν προικιμαίων συμ-φώνων τὸν ἄνδρα προσήκειν τὴν γαμικὴν δωρεάν, κ τ γυναῖκα τὴν ἰδίαν ἀναλαμβά-νειν προῖκα, κ εἴτι ἄλλο τῷ ἀνδρὶ δεδωκέναι δείχθείη· εἰ μὴ ὡς εἰκὸς ἦ ὁ μνηστὴρ τῇ μνηστῇ, ἢ ἡ μνηστὴ τῷ μνηστῆρι, ἢ ὁ ἀνὴρ τῇ γυναικί, ἢ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ δωρήσασθαί τι ἢ συγχωρῆσαι βουληθῇ.

Ἐὰν μοναχὸς καταλείπῃ τὸ ἴδιον μοναστήριον, κ εἰς ἄλλο μοναστήριον εἰσέλθῃ, εἴτινα πράγματα ἐν τῷ χωρίῳ καθ' ὃν τὸ μοναστήριον κατέλιπεν ἔχειν φανείη, τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐξ ἀρχῆς εἰσῆλθε, ταῦτα ἀφαιρεῖσθαι κελεύομεν. εἰ δ' εἰς κοσμικὸν βίον μετέλθοι, ὑπὸ τ ἐπισκό-που κ τ ἄρχοντος τ τόπων εἰς μοναστήριον ἐμ-βαλλέσθω· ἔν τε πράγματα ὁπόσα ἔχειν ἀφαιρεῖσθαι ὧν μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐμβάλλεται ἀφαιρεῖται. εἰ δὲ πάλιν καταλείποι τὸ μοναστήριον, τότε αὖθις ὁ ἄρ-χων τ ἐπαρχίας ἐν ᾗ αὖ πορθμὸν κατείπω, κ τ ὑποχειρίων αὐτῷ τάξιν στοιχειούσθω.

TITVLVS XXXV.

De catechumenis lapſis, & de iis qui ante inſtructionem propoſitum ſuum irritum faciunt.

Synodi Nicænæ Canon XIV.
Synodi Neocæſarienſis Canon V.
Sancti Baſilij Canon IV.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

Ex XV. *conſtitutione* V. *lib. Codicis.*

PVNIANTVR autem quotquot ſunt Manichæi, & qui ſimulant ſe eſſe orthodoxos, Manichæorum verò conſuetudine gaudent, & ſeſe occultant. Non enim poſſunt eſſe puri Chriſtiani, quandiu ſe ab omni Manichæorum conſortio non abduxerint.

Ex conſtitutione VII. *tituli.*

QVI è Chriſtiano fit Iudæus, ſi eo nomine accuſatus conuictus fuerit, publicetur.

TITVLVS XXXVI.

Non oportere recèns illuminatos ſtatim ad ſacerdotium prouehi: & an oporteat catechumenam prægnantem illuminari: & quòd oportet eos qui in morbo illuminantur fidem ediſcere poſt illuminationem. Item de fide orthodoxa, quam ediſcere neceſſe eſt eum qui illuminatur.

SS. Apoſtolorum Canon LXXX.
Synodi Nicænæ Canon II.
Synodi Neocæſarienſis Can. VI.
Eiuſdem Synodi Neocæſarienſis Canon XII.
Synodi Laodicenæ Canon III.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XLV.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΕ'.

Περὶ κατηχουμένων ἁμαρτόντων, καὶ τῶν περὶ κατηχήσεως τὰς ἑαυτῶν προθέσεις ἀβεβαιούντων.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ιδ'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν ε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν δ'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἐκ τῆς ιε'. διατάξεως τῆς ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος.

ΤΙΜΩΡΕΙΣΘΩΣΑΝ δὲ ὅσοι μανιχαῖοι, καὶ οἱ προσποιούμενοι εἶναι ὀρθόδοξοι, χαίροντες δὲ τῇ τῶν μανιχαίων συνδιαγωγῇ, καὶ συγκρύπτοντες ἑαυτούς. οὐ γὰρ δύνανται εἰ μὴ καθαροὶ Χριστιανοὶ, ἕως μὴ πάσης ὁμιλίας τοὺς μανιχαίους ἀφελκύσωσιν.

Ἀπὸ τῆς διατάξεως τοῦ ζ'. τίτλου.

Ὁ ἀπὸ Χριστιανοῦ Ἰουδαῖος γενόμενος, ἐὰν περὶ τούτου κατηγορηθεὶς διελεγχθείη, δημευέσθω.

ΤΙΤΛΟΣ Λς'.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τοὺς ἀρτι φωτισθέντας βαπτίσεως εἰς ἱερωσύνην προάγεσθαι· καὶ εἰ δεῖ κατηχουμένην κυοφορουσαν φωτίζεσθαι· καὶ ὅτι δεῖ τοὺς φωτιζομένους ἐν νόσῳ πρὸ πίστιν ἐκμανθάνειν μετὰ τὸ φώτισμα· καὶ περὶ πίστεως ὀρθοδόξου ἣν ἐκμανθάνειν ἀνάγκη τὸν φωτιζόμενον.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν π'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν β'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν ιβ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν γ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν με'.

Eiuſdem Synodi Laod. Can. XLVI.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon XLVII.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon XLVIII.
SS. Apoſtolorum Canon XLV.
SS. Apoſtolorum Canon XLIX.
SS. Apoſtolorum Canon L.
SS. Apoſtolorum Canon LI.
Synodi Conſtantinopolit. Can. V.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

Ex III. *digeſtorum* XIX. *tituli.*

L. 3. ff. de pœnis.

VANDO mulier grauida capite damnatur, differtur ſupplicium, nec punitur donec pepererit. Vlpianus verò dicit: Illud etiam noui obſeruari, ne quæſtio cum tormentis de ipſa fiat, quamdiu eſt grauida. Adeò verò parienti cum infante nihil commune eſt, cùm in tertio titulo primæ inſtitutionis reperias: quòd ſi libera quidem cùm eſſet conceperit, in ſeruitutem verò redacta pepererit, quoniam paſſa eſt ſe pretio venundari, res ita digerenda eſt, vt infans liber ſit. Qui enim vtero geſtatur, nihil detrimenti ex calamitate caſúque matris accipit.

L. 4. C. ne ſanct. bapt.

Ex VI. *titulo* II. *lib. Codicis.*

EPISCOPVS ſecundò baptiſans aliquem, ſacerdotio excidat. Abſurdum enim eſt eos qui doctrinam Apoſtolorum violant & conculcant manere in ſacerdotio.

Ex III. *cap.* XXXIX. *nouellæ conſtitutionis.*

HÆRETICI ab omni adminiſtratione publica arceantur: qui verò ſecundò baptiſati ſunt, militiæ munus ne obeant, verùm etiam quæcumque acquiſierint ex militia amittant.

Ex I. *conſtitutione* I. *lib. Codicis.*

L. 1. c. 4. de ſum. Trin. l. 4. C. eod.

OMNES ita credere vult conſtitutio, ſicut Sanctus Petrus Apoſtolus Romanis tradidit: quem quidem Damaſus Romæ Epiſcopus ſequutus eſt *, vt Patris, & Filij, & Spiritus ſancti vnam diuinitatem, vnam eſſentiam, vnam virtutem & poteſtatem eſſe credamus. Et qui ita

* Habet lex 1. & Petrum Alexandriæ Epiſcopum

Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μς'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μζ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μη'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν με'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μθ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ν'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν να'.
Τῆς ἐν Κωνσταντίνου πόλει κανὼν ε'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τοῦ γ'. τῶν διατάξεων τοῦ ιθ'. τίτλου.

ΕΤΕ γυνὴ ἐξετάσωσι κατάκριτος εἶναι ἀναιρεθῆναι, ὑπερτίθεται ἡ τιμωρία, ἕως οὗ τέκῃ· ἡ γοῦν Οὐλπιανὸς φησὶν, οἶδα κἀκεῖνο φυλάττεσθαι, ἵνα μὴ ζητήσεως ἐμβάσθους γένηται ἐπ' αὐτῇ, ἐφ' ὅσον βέβηκεν ἐγκύμων. Ὅτι τοσοῦτον ἡ κυοφορία ἢ τὸ κυοφορεῖσθαι τοῦ ἀκτομένου, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ βίου τέλει ἡ ἀφέτης ἱππίσιος διείσηται, ὡς ἐὰν βούλεται μὴ οὖσα συλλάβῃ, καταδουλωθῆναι τέκῃ, ὅπως ἐωυτὴν ἀποδόσθαι τοῖς ἀκτομένοις βούλεται γένηται. ὁ γὰρ κυοφορούμενος οὐ βλάπτεται ἐκ τῆς συμφορᾶς ἢ ἀποστάσεως ἢ μισθοῦ.

Ἀπὸ τοῦ γ'. τίτλου τοῦ β'. βιβλίου τοῦ κώδικος.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ἐὰν δευτέρου βαπτίζων τινὰ, ἡ ἱερωσύνης ἐκπιπτέτω· ἄτοπον γὰρ τοὺς τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων καταπατοῦντας μένειν ἐν τῇ ἱερωσύνῃ.

Ἀπὸ τοῦ γ'. κεφαλαίου τοῦ λθ'. νεαρᾶς διατάξεως.

ΟΙ αἱρετικοὶ πάσης δημοσίας κωλυέσθωσαν· οἱ δὲ ἀναβαπτιζόντες μὴ στρατευέσθωσαν, ἀλλὰ καὶ ἂν κτήσωνται ἐν στρατείᾳ ἀποβαλλέτωσαν.

Ἐκ τοῦ α'. διατάξεως τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος.

ΠΑΝΤΑΣ οὕτω πιστεύειν βούλεται ἡ διάταξις, ὡς ὁ ἅγιος Πέτρος Ἀπόστολος παραδέδωκε τοῖς Ῥωμαίοις· ἣν καὶ Δαμάσος ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος ἐπηκολούθησεν, ἵνα τὸν πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος μίαν θεότητα, μίαν οὐσίαν, μίαν δύναμιν τοῦτο πιστεύωμεν. καὶ οἱ μὴ οὕτω πιστεύον-

πιστεύοντες Χριστιανοὶ καλεῖσθαι, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς αἱρετικοὶ ἀπιμοῶνται, ὑποκείμενοι καὶ τῇ ἐκ θεοῦ ζημίᾳ, καὶ βασιλικῇ κινήσει.

Μήτε στρατευόμενός τις, μήτε οἱασδήποτε τύχης ὑπαρχων περὶ πίστεως ἐν ἀγορᾷ φιλονεικείτω· μήτε τὰ κεκρυμμένα ὑπὸ τῆ ἐν Καλχηδόνι ἁγιωτάτης συνόδου ἀναπετάσθω. ἐξεβαιώσαμεν γὰρ καὶ ὅσα οἱ τιη. ἐν Νικαίᾳ, καὶ ὅσα ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱ ρ'. καὶ ὅσα οἱ τῆς ἐν Ἐφέσῳ α'. ἐν ᾗ Νεστόριος κατεκρίθη· οἱ γὰρ περὶ πίστεως φιλονεικοῦντες οὐ μόνον ἐναντιοῦσθαι ταῖς συνόδοις δοκοῦσιν, ἀλλὰ καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι δημοσιεύειν τὰ προσκυνητὰ μυστήρια. ὅθεν κληρικὸς μὲν περὶ πίστεως φιλονεικῶν ἐκβαλλέσθω τοῦ κλήρου· καὶ ὁ στρατευόμενος ἐκβαλλέσθω τῆς στρατείας αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ ἐλεύθεροι μὲν ὄντες ἐκβαλλέσθωσαν τῆς βασιλίδος πόλεως· δοῦλοι δὲ ὄντες, πικρῶς μαστιγούσθωσαν.

credunt, Christiani vocantur: reliqui verò vt hæretici infames habentur, cùm diuinæ vltioni & imperatoriæ indignationi sint obnoxij.

Neque militiæ addictus quispiam, neque alius cuiuscumque sit conditionis de fide in foro contendat, neque ea quæ ab adoranda Synodo Calchedonensi sunt tecta, euertantur. Confirmauimus enim quæcumque trecenti decem & octo Patres apud Nicæam, & quæ Constantinopoli 150. & quæ qui in prima Ephesina Synodo in qua Nestorius condemnatus est, sanxerunt. Qui enim de fide contendunt, non tantùm aduersari Synodis videntur, verùm etiam Iudæis & Græcis adoranda mysteria publicare. Quocirca clericus quidem de fide contendens clero eiiciatur, miles verò militia exauthoretur: cæteri verò siquidem liberi sint, regia vrbe expellantur: serui verò, acerbè flagris cædantur.

&c. quæ verba omisit Io. Scholasticus C.P. Patriarcha, quòd ipse nimirum coforet, nemine primus post Constantinopolitanam, vt volebat haberi, tulèrit hoc priuilegium Constantinopolitana Synodo prima tantùm ei concessum fuerit.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΖ'.

Περὶ τῶν ἀτάκτως χειροτονουμένων ἐπισκόπων, καὶ περὶ τῶν αἱρετικῶν, καὶ τῶν τούτοις προσκολλωμένων. καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ποτε συννηστεύειν, ἢ συνεύχεσθαι, ἢ συνεορτάζειν αἱρετικοῖς, ἢ τοῖς Ἰουδαίοις, μήτε ὧν αὐτῶν εὐλογίας λαμβάνειν, μήτε εἰς τὰς αὐτῶν εἰσιέναι συναγωγάς, ἢ προσφέρειν ἐν αὐταῖς ἔλαιον ἢ προσφορὰν οἱανδήποτε.

Τῆς ἐν Κωνσταντίνου πόλει συνόδου κανὼν δ'.
Τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κεφ. α'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κανὼν β'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κεφ. ς'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κεφ. λδ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν λε'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κεφ. λβ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν λζ.

TITVLVS XXXVII.

De Episcopis qui temerè ordinantur, & de hæreticis; iisque qui ipsis adhærescunt. Item non oportere vnquam cum hæreticis aut Iudæis ieiunare, aut orare, aut festa celebrare, neque ab ipsis benedictiones accipere, neque in eorum synagogas intrare, aut offerre in iis oleum aut qualemcumque oblationem.

Synodi Constantinopolit. Can. IV.
Synodi Ephesinæ Canon I.
Eiusdem Synodi Ephesinæ Can. II.
Synodi Laodicenæ Canon VI.
Eiusdem Synodi Laod. Can. IX.
Eiusdem Synodi Laod Can. XXXIV.
Eiusdem Synodi Laod. Can. XXXV.
Eiusdem Synodi Laodicenæ Canon XXXII.
Eiusdem Synodi Laodicenæ Canon XXXVII.

Eiusdem Synodi Laodicenæ Canon XXXVIII.

Eiusdem Synodi Laodicenæ Canon XXXIX.

Eiusdem Syn. Laod. Can. XXXIII.

SS. Apostolorum Canon XLV.

SS. Apostolorum Canon XLVI.

SS. Apostolorum Canon LXV.

SS. Apostolorum Canon LXXI.

Synodi Laodicenæ Canon XXIX.

Sanctorum Apostolor. Can. LXX.

Leges quæ cum hoc titulo concordant.

Ex XXIII. *constitutione* V. *lib. Codicis.*

L. 23. C. de Episc. & Cleric.

LAVIANVS Constantinopolis Episcopus, cùm de fide contendisset cum Eutyche hæretico, raptim depositus est in secunda Ephesina Synodo. Verùm postea Calchedone Synodo celebratâ Eutyches hæreticus esse declaratus est, Flauianus verò temerè depositus. Quare constitutio Eutychis quidem, eorúmque quæ ab ipso dicta sunt, vtpote à Synodo condemnata, nequidem mentionem fieri vult: Flauianum verò iam defunctum reuocat, eiúsque mentionem in sacris diptychis fieri sancit.

Ex VI. *constitutione.*

ECCLESIÆ Catholicæ clericus & orthodoxæ fidei monachus, si Apolinarista aut Eutychianista fuerit, omnibus contra hæreticos constitutis pœnis subiiciatur, & extra omne solum Romanum eiiciatur iuxta Manichæorum imitationem.

Ex XVIII. *constitutione.*

QVI Christianum fecerit Iudæum fieri, eius bona publicentur, & capite plectatur.

Ex XXXIX. *nouella constitutione.*

HÆRETICVS ne baptiset, neque Episcopus ordinetur, neque rempublicam administret, aut officium exerceat.

Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν λη'.

Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν λθ'.

Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν λγ'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν με'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μς'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξε'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οα'.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κθ'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ο'.

Τὰ συναφθέντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ. κγ'. Διατάξεως τ. ε'. βιβλίου τ. κώδικος.

ΦΛΑΒΙΑΝΟΣ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος φιλονεικήσας περὶ πίστεως μετ' Εὐτυχέος τοῦ αἱρετικοῦ, καθῃρέθη κατὰ συναρπαγὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ κατ' Ἔφεσον συνόδῳ. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου γενομένης, ἀποδείξεως αἱρετικὸς ὢν ὁ Εὐτυχὴς, Φλαβιανὸς μὲν ἐτέθη καθηρημένος. ὅθεν ἡ Διάταξις Εὐτυχέα μὲν, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ ἑρμηνεύματα, ὡς ὑπὸ τῆς συνόδου καταχριθέντα, οὐδὲ μνημονεύεσθαι βούλεται· Φλαβιανὸν δὲ ἤδη τετελευτηκότα ἀνακαλεῖται, καὶ μνημονεύεσθαι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις κελεύει.

Ἀπὸ τ. ς'. Διατάξεως.

Ὁ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας κληρικὸς, καὶ ὁ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως μοναχὸς, εἰ μὲν Ἀπολιναριστὴς, ἢ Εὐτυχιανιστὴς γένηται, πάσαις ταῖς κατὰ τῶν αἱρετικῶν κατακειμέναις ἡμῖν ποιναῖς, καὶ ἔξω πάντος ἐδάφους Ῥωμαϊκοῦ ἐκβαλλέσθω κατὰ μίμησιν τῶν Μανιχαίων.

Ἀπὸ τ. ιη'. Διατάξεως.

Ὁ τὸν Χριστιανὸν ποιήσας Ἰουδαῖον ἡμεδαπὸν, ἢ δημευέσθω, ἢ κεφαλικῶς ἡμφιέσθω.

Ἀπὸ τ. λθ'. νεαρᾶς Διατάξεως.

Ὁ αἱρετικὸς μὴ βαπτιζέτω, μηδὲ ἐπίσκοπος χειροτονείσθω, μήτε πολιτευέσθω, ἢ ὀφφίκιον μετιέτω.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΗ'.

Περὶ τῶν ἐξ αἱρέσεως ἐπιστρεφόντων, καὶ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ προσερχομένων· καὶ περὶ τοῦ δεχθῆναι τοὺς ὑπὸ αἱρετικῶν ἐκβληθέντας, καὶ τοὺς ἐξ ἁμαρτιῶν ἐπιστρέφοντας οἱωνδήποτε.

Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν η'.
Τῆς αὐτῆς συνόδου κανὼν ιθ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λα'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ζ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν η'.
Τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κανὼν γ'.
Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν ιθ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν κ'.
Τῆς ἐν Κωνσταντίνου πόλει συνόδου κανὼν α'.
* *forſ.* ι'. Τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κανὼν * ι'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν β'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϛ'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἐκ τῆς η'. διατάξεως τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος.

ΟΙ μὴ πιστεύοντες κατὰ τοὺς τιη'. πατέρας τοὺς ἐν Νικαίᾳ, καὶ τοὺς ρν'. τοὺς ἐν Κωνσταντίνου πόλει, καὶ τοὺς ἐν Ἐφέσῳ τῆς πρώτης Κύριλλος, καθ' ἣν ἐξεβλήθη Νεστόριος, καὶ * ἣν ἡ ἐν Καλχηδόνι συνοδος ἠκολούθησε, μηδὲ ἀφελομένη τοῦ θείου συμβόλου, μήτε μιαν προσθεῖσα, ἀλλὰ τὴν Εὐτυχοῦς κακοδοξίαν ἐκβαλοῦσα· αἱρετικοὶ ἔστωσαν, καὶ Ἀπολιναρισταὶ καλείσθωσαν· τῶν δὲ Ἀπολιναρίου δόξαν ἐζήλωσαν Εὐτυχὴς καὶ Διόσκορος· καὶ πῶς ἂν τῶν Εὐτυχιανιστῶν ὑμνῳδίας ὑποκείσθωσαν.

* *χ. ἣν*

TITVLVS XXXVIII.

De his qui ab hereſi conuertuntur, & ad Catholicam Eccleſiam accedunt: Et de recipiendis iis qui ab hereticis eiecti ſunt, iiſque qui à quibuſcumque peccatis conuertuntur.

Synodi Nicænæ Canon VIII.
Eiuſdem Synodi Nic. Can. XIX.
Sancti Baſilij Canon XXXI.
Synodi Laodicenæ Canon VII.
Eiuſdem Synodi Laodicenæ Canon VIII.
Synodi Epheſinæ Canon III.
Synodi Sardicenſis Canon XIX.
Eiuſdem Synodi Sardicenſis Canon XX.
Synodi Conſtantinopolit. Can. I.
Synodi Epheſinæ Canon * L. * *f.* VIII.
Synodi Laodicenæ Canon II.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LII.

Leges cum hoc titulo concordantes.

Ex VIII. *conſtitutione* I. *libri Codicis.*

QVI trecentorum octodecim Patrum Nicææ congregatorum fidem non ſeruant, & centum quinquaginta qui Conſtantinopoli coacti ſunt, eorúmque qui Epheſinæ ſynodo interfuerunt, cui præfuit Cyrillus, in qua Neſtorius eiectus eſt, & quam Calchedonenſis ſynodus ſequuta eſt, quæ neque detraxit diuino ſymbolo, neque adiecit quicquam, ſed Eutychis peruerſam opinionem reiecit, ſint hæretici, atque Apolinariſtæ vocentur: nam Apolinarij opinionem ſectati ſunt Eutyches & Dioſcorus: pœníſque contra Eutychianiſtas conſtitutis ſubiiciantur. *L. 8. C. de hæret. & Manich.*

TITVLVS XXXIX.

De his qui conuertuntur ex iis qui immolarunt & guſtarunt carnes idolis immolatas, neceſsitate coacti, aut minis, aut ex propria voluntate: & de iis qui ante baptiſma ſacrificarunt, vtrum poſt baptiſma ad ordines promouendi ſint: item de iis qui aſtrologiæ, aut diuinationibus addicti ſunt, & de iis qui ferunt aut faciunt amuleta.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXII.
Synodi Nicænæ Canon XI.
Synodi Ancyranæ Canon I.
Eiuſdem Synodi Ancyr. Can. IV.
Eiuſdem Synodi Ancyr. Can. V.
Eiuſdem Synodi Ancyr. Can. VI.
Eiuſdem Synodi Ancyranæ Canon VII.
Eiuſdem Synodi Ancyranæ Canon VIII.
Eiuſdem Synodi Ancyranæ Canon IX.
Eiuſdem Synodi Ancyr. Can. XII.
Sancti Baſilij Canon XXIX.
Sancti Baſilij Canon LVII.
Sancti Baſilij Canon LXV.
Sancti Baſilij Canon XLVIII.
Sancti Baſilij Canon LVI.
Sancti Baſilij Canon LXVII.
Synodi Ancyranæ Canon XXIV.
Synodi Laodicenæ Canon XXXVI.

Leges concordantes.

Ex II. conſtitutione XVIII. capitis IX. libri Codicis.

L. 2. 4. 5. C. de maleſ. & mathem.

GEOMETRIÆ artem tum diſcere, tum profiteri publicè conducit: mathematica verò condemnata eſt & prohibita.

ΤΙΤΛΟΣ ΛΘ'.

Περὶ τῶν ἀπιερεφόντων ἐκ τῶν ἐπιθυσάντων ἢ γευσαμένων εἰδωλοθύτου ἐξ ἀνάγκης ἢ ἀπειλῆς, ἢ ἐξ οἰκείας προθέσεως· καὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἐπιθυσάντων, εἰ δεῖ μετὰ τὸ βάπτισμα προχείζεσθαι· καὶ τῶν ἀστρολογίας ἢ μαντείας ἐχολακότων, καὶ τῶν φορούντων ἢ ποιούντων τὰ λεγόμενα φυλακτήρια.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξβ'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ια'.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν α'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν δ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ε'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ς'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ζ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν η'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν θ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανὼν ιϐ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κθ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νζ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μη'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νς'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξζ'.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν κδ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν λς'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ. β'. Διατάξεως τῆ ιη'. κεφαλαίου τῆ θ'. βιβλίου τῆ κώδικος.

ΤΗΝ μὲν τ. γεωμετρίας τέχνην καὶ μαθέσθαι καὶ ἐπιτηδεύειν δημοσίᾳ συμφέρει· ἡ δὲ μαθηματικὴ κατακέκριται καὶ ἀπαγορεύεται.

Ἀπὸ τ δ'. διαπάξεως τῦ αὐτῦ ς'. βιβλίου.

Ὁ διὰ τ μαγικῆς τέχνης *τὴ σωτηρίαν τ ἀνθρώπων ἐπιβουλεύων, ἢ τοὺς σεμνοὺς τρόπους εἰς ἡδονὴν ἐπικάμπτων κολαζέσθω, καὶ ὅτι αὐτὸ μόνον εἰδέναι τὰ τοιαῦτα. εἰ δέ τινες ἐπῳδάς τινας ἴσασιν ἐπωιδὰς, ἢ περὶ γεωργίαν συμβαλλομένας, οἵτινές εἰσιν οἱ τοὺς βλαπτικοὺς ὄμβρους ἀποδιώκοντες, καὶ τὰς χαλάζας, ὑπὲρ τ τούτους βλάπτουσι σωτηρίαν, ἢ τ ὠφέλειαν, ἀλλὰ μᾶλλον συμβάλλονται· ἵνα μὴ τὰ ἐκ θεοῦ προτρέμματα τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τὰ ἐκ τ κόπων αὐτῶν περιγιόμενα βλάπτωνται, μὴ ἔστωσαν ὠφελοῦντα κατηγορείσθωσαν.

*f. σωτηρίας

Ex IV. constitutione eiusdem VI. libri.

QVI arte magica saluti hominum insidiatur, aut probos mores ad voluptatem inflectit, puniatur, ob hoc ipsum quod solùm hæc nouerit. Si qui verò incantationes quasdam nouerint curandi vim habentes, aut agriculturæ conducentes, cuiusmodi sunt qui noxios imbres arcent & grandines: quandoquidem nullius saluti nocent aut existimationi, sed potiùs conducunt: ne dona hominibus à Deo collata, eorúmque laborum fructus pereant, ne accusentur.

Ἀπὸ τ ε'. διαπάξεως.

ΜΗΔΕΙΣ ἐρωτάτω ἢ τὸν *θυσίαν μαντευόμενον, ἢ τὸν μαθηματικὸν, ἢ τ ὅλως δήποτε μάντιν. οἱ δὲ Καλδαῖοι, καὶ οἱ μάγοι, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οὓς διὰ τὸ μέγεθος τῶν κακῶν αὐτῶν μαλεφίδους ὁ πλῆθος καλεῖ, μηδὲ παντὸς μαντείας εἴδους κεχρήσθωσαν· ἀλλὰ σιωπάσθω διηνεκῶς ἢ τὸ μαντεύεσθαι φερέτω. ὁ δὲ ταῦτα ποιῶν, ξίφει ἀποτεμνέσθω.

*f. d. διὰ vel ἐκ

Nvllvs interroget aruspicem, aut mathematicum, aut qualemcumque vatem. Chaldæi verò & magi, aliique omnes, quos propter malorum magnitudinem malefidos vulgus appellat, nullo vaticinationis genere vtantur, sed vaticinandi studium perpetuo silentio obruatur. Qui autem contra hæc fecerit, gladio caput ei abscindatur.

Ἀπὸ τ ς'. διαπάξεως τῦ αὐτῦ ς'. βιβλίου.

ΠΟΛΛΟΙ διὰ τ μαγικῆς τέχνης αὐτῶν, καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα θορυβοῦσι, καὶ τὴν ζωὴν τῶν ἀναιτίων ἐπιβουλεύουσι, καὶ ἐπιφημίζουσι δαίμονας καλεῖν, ὅτι ὁ διὰ τ κακίστης αὐτῶν τέχνης ἵνας τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ἀμύνασθαι. οὗτοι τοίνυν ὡς ξένοι τ φύσεως ὄντες, διὰ θηρίων ἀναλισκέσθωσαν.

Ex VI. constitutione eiusdem sexti libri.

MVLTI magica sua arte ipsa etiam elementa turbant, vitæque innocentium insidias moliuntur, ac dæmones inuocare feruntur, vt pessimâ ipsorum arte quidam inimicos suos vlciscantur. Hi igitur tanquam à natura alieni ad bestias damnentur.

ΤΙΤΛΟΣ Μ'.

Περὶ φόνων ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων, καὶ τ ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων, καὶ φθορίων, καὶ βρεφοκτονίας, καὶ τ τούτοις συνεργούντων.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν κβ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν κγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μα'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λη'.

TITVLVS XXXX.

De cædibus voluntariis & inuoluntariis, déque iis qui seipsos mutilant, & de veneficiis, atque infanticidio, & horum consciis.

Synodi Ancyranæ Canon XXII.
Eiusdem Synodi Ancyranæ Canon XXIII.
Sancti Basilij Canon XL.
Sancti Basilij Canon XLI.
Sancti Basilij Canon XXXVIII.

Sancti Basilij Canon XXXIX.
Sanctorum Apostolorum Canon XVI.
Sancti Basilij Canon XXVII.
Sanctorum Apostolorum Canon XXIII.
SS. Apostolorum Canon XXII.
Sanctorum Apostolorum Canon XXIV.
Synodi Nicænæ Canon I.
Sancti Basilij Canon XVII.
Sancti Basilij Canon XXXVI.
Synodi Ancyranæ Canon XXV.
Sancti Basilij Canon LV.

Leges 40. titulo respondentes.

Ex 1. constitutione.

L. 1. §. 7. C. ad leg. Corn. de sic. l. 4. vers. cùm quadam. l. 1. §. Diuus Adrianus, vsque ad finem.

NVNC cædis crimen committitur, cùm interfectoris voluntas ostenditur. Quæ verò de improuiso accidunt, casui potiùs quàm ei qui deliquit imputantur.

Ex 1. constitutione eiusdem lib.

QVI latronem occidit, procul dubio non accusatur: quandoquidem volentem occidere iure occidit.

Qui non dedita opera sed casu occidit, quoniam calce percutiens occidit aliquem: si verum dicat, ab omni cæde & suspicione absolutus est: neque enim tanquam homicida reus agitur.

Ex VI. constitutione eiusdem lib.

QVI cum gladio obambulat ad aliquem occidendum, tanquam homicida crimine obstringitur. Quemadmodum qui dolo cædis author fuit, & vir aut mulier si infantem occidat, capitali supplicio mulctatur.

Ex IX. themate L. tit. XLVIII. lib. dig.

MORTIS causa quidam fuit, non ex malo animo, sed per delicias & lusum. Ac Diuus Adrianus Ignatium Taurum Proconsulem Bæticæ approbauit, quoniam hanc ipsam inuoluntariam cædem quinquennali exilio mulctasset.

Ex themate II. eiusdem tit. & lib. dig.

DIVVS Adrianus rescripsit, eum qui aliquem occiderit, si occi-

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λθ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ις'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κζ.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κγ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κϛ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κδ'.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν α'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιζ.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λς'.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν κε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νε'.

Τὰ συναόδοπα νόμιμα τῦ μ'. πίλυ.

Ἀπὸ τ̃ α'. διαπάξεως.

ΟΤΕ ὁ τῦ φόνου ἔγκλημα ἀμαρτάνεται, ὅτε καὶ προαίρεσις φονεύοντος δείκνυται. ἐὰν δ' ἀπροαιρέτως συμβαίνοντα, τῇ τύχῃ μᾶλλον ἢ τῷ ἁμαρτάνοντι.

Ἀπὸ τ̃ α'. διαπάξεως τῦ αὐτῦ βιβλίου.

Ὁ τ̃ λῃστὴν φονεύων, ἀναμφιβόλως οὐκ ἁμαρτάνει. ὅτῳ γὰρ τ̃ βουλόμενον ἀπολέσθαι, νομίμως ἀπόλλει.

Ὁ μὴ κατὰ προαίρεσιν, ἀλλ' ἐκ τύχης πεφονευκὼς, ὅτῳ * λακτίσας ἀπόλλυσί τινα, ἐὰν * f. λακτίσας ἀληθεύῃ, πάντως φόνου καὶ ὑποψίας ἀπαλλάσσεται· οὐ γὰρ ὡς φονεὺς κρίνεται.

Ἀπὸ τ̃ ς'. διαπάξεως τῦ αὐτῦ βιβλίου.

Ὁ μετὰ ξίφους περιὼν ὅτι ὃν φονεύσαι θέλει, ὡς φονεὺς κατέχεται· ὥσπερ ὁ κατὰ δόλον αἴτιος φόνου γενόμενος, καὶ ὁ ἄνδρα ἢ γυναῖκα φονεύων, ἢ φονεύουσα, κεφαλικῶς κολάζεται.

Ἀπὸ τ̃ θ'. κεφαλαίου τῦ ν'. τίτλου τῦ μη'. βιβλίου τῶν δικαίων.

ΘΑΝΑΤΟΥ ὡς γένηται αἴτιος, οὐκ ἐν παιδιᾷ διαθέσεως, ἀλλὰ κατὰ παραλλήλου τε καὶ παίγνιον· καὶ ὁ θεῖος Ἀδριανὸς Ἰγνάτιον Ταῦρον ἀνθύπατον ὅτε τ̃ Βαιτικῆς ἀπεδέξατο, ὅτῳ τοῦτον αὐτὸν τ̃ ἀκούσιον φόνον ὅτε πεντετῆ χρόνον ἐπελεγάτευσεν.

Ἀπὸ τ̃ β'. κεφαλαίου τῦ αὐτῦ τίτλου καὶ βιβλίου τῶν δικαίων.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ ἀντέγραψεν ὁ θεῖος Ἀπατος, τὸν φονεύσαντά τινα, εἰ μὴ

χῆ ψυχῆ ἐπῆγε τὸ φονεῦσαι, καλῶς αὐτὸν ἀπολύεσθαι· ὡσπερ οὖν καὶ ὃ ἐναντίον, τὸν μὴ φονεύσαντα μέν, πλήξαντα δὲ ἐπὶ θανάτῳ ἀνελόντα, χρῆναι αὐτὸν φονέως κατάδικον γενέσθαι· καὶ τοιοῦτος ἀξιοῦσθαι τινὰ καὶ κατάληψιν χρῆναι τῆς γεγενημένης ἐξ αὐτοῦ ἐξετάσεως καὶ γνώσεως ποιεῖσθαι. Εἰ γὰρ ξίφος κατέσχε, καὶ ἔπληξεν αὐτὸν, προδήλως φαίνεται ὅτι τῇ τοῦ φονεύσαι ψυχῇ τοῦτο πεποίηκεν. εἰ μὴ ὅπλον θανατηφόρον ὅπλον ἕτερον ἐπλήξατο μάχης γενομένης ἔπληξεν αὐτὸν, εἰ καὶ σιδήρῳ ἔπληξεν, οὐ φόνος· εἰ δὲ ψυχὴ προσῆκεν τῷ φαίνεται, ἡ αὐτὴ προαίρεσις εἰς τὸ κατ' αὐτοῦ ἐκκεῖσθαι· ὡς ἐν μάχῃ ἐκ συμβεβηκότος μᾶλλον, καὶ οὐκ ἐκ προαιρέσεως τὸ φόνον ἐπληρωκέναι. Φαίνεται πάλιν ἕτερα ἀντιγραφὴ, καθ' ἣν ὁ αὐτὸς ὅσιος Ἀδριανὸς προσεκελεύσατο ἀπολυθῆναί τινα, ὃς ἀνεῖλε συνόντα αὐτῷ, ἢ τὴν αὐτοῦ γυναῖκα βίᾳ ἐπαγαγόντα. κἀκεῖνα δὲ ἀνελόντα τὸν ἑαυτοῦ γαμετὴν ἐπὶ μοιχείᾳ καταληφθεῖσαν, ἐλαφροτέρᾳ καθυποβάλλεσθαι ζημίᾳ Pius ἀντέγραψεν ὁ ὅσιος, καὶ δι' ἐτῶν μὲν ὅσα προσεκελεύσατο αὐτὸν ἐξορίᾳ διωκεῖσθαι τὸν δὲ ἀξίᾳ δὲ τινι τυγχάνοντα τοῦτο κατὰ μέρος ἀπολαμβάνεσθαι.

f. φησὶν

dendi voluntatem non habuerit, rectè ipsum absolui: sicut è contrario, eum qui non occiderit quidem, percussérit verò occidendi animo, tanquam homicidam condemnandum esse: atque ex eiusmodi animi affectu examinationem & cognitionem facti statuendam esse. Si enim gladium habuit, ipsúmque percussit, manifestè apparet, occidendi animo ipsum hoc fecisse. Si autem instrumentum aliquod ferens coortâ pugnâ aliquem ipso percusserit, etsi ferro percussit, non est cædes: si verò animus adfuisse videatur, rescriptum iubet leniori supplicio ipsum afficiendum esse, quòd in pugna casu potiùs, quàm voluntariè cædem patrarit. Extat rursus aliud rescriptum, quo Diuus Adrianus quemdam absolui iussit, qui occiderat stipite, aut ipso vim alicui intulerat: quemdam etiam qui suam vxorem in adulterio deprehensam interfecerat, leniori pœna plectendum esse Diuus * Rhius rescripsit, atque ipsum quidem, si tenuis sit conditionis, exilio perpetuo mulctari iussit, si verò in dignitate constitutus, ad tempus relegari.

* *f.* Pius

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑ'.

Περὶ τῶν ἐκ μοιχείας ἀποστρεφόντων, καὶ τῶν ἀλόγως χωρισθέντων καὶ συναφθέντων ἑτέροις· καὶ περὶ τῆς ἑτέρῳ συναφθείσης πρὸ τοῦ θανάτου ἀκουσθῆναι τοῦ ἀποδημοῦντος ἀνδρὸς αὐτῆς.

Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν κ'.
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν η'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιη'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μβ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λβ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξα'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μη'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κ'.

TITVLVS XLI.

De iis qui ab adulterio conuertuntur, & his qui sine vlla ratione separantur & cum aliis copulantur: & de ea quæ cum alio matrimonio iungitur, priusquam viri ipsius absentis mors audita sit.

Synodi Ancyranæ Canon XX.
Synodi Neocæsarienſis Canon VIII.
Sancti Basilij Canon XVIII.
Sancti Basilij Canon XXIII.
Sancti Basilij Canon XLII.
Sancti Basilij Canon XXXII.
Sancti Basilij Canon LXI.
Sanctorum Apostolorum Canon XLVIII.
Sancti Basilij Canon XV.
Sancti Basilij Canon XX.

Leges concordantes.

Ex XI. *cap.* XXV. *nouellæ conſtitutionis.*

Nou. 22. ca. 14. non. 134. cap. 12.

SI miles decem annos abfuerit, & ab vxore flagitatus nihil ipſi ſcriptis, aut ſine ſcriptis declarauerit, citra damnum ſoluatur matrimonium. Illius autem vxor non priùs nubet, quàm, vbi magiſtratum adierit, ex Imperatoris reſcripto ei permiſſum fuerit nubere.

Ex III. *cap.* CLIII. *nouellæ conſtit.*

SI adulterij accuſatus aliquo modo pœnas effugerit, deinde poſtea repertus fuerit cum adultera conſuetudinem habere, aut eam in matrimonium acceperit: matrimonium quidem inualidum eſt, ipſe verò à quocumque iudice correptus puniatur, cùm non opus ſit alia probatione aut accuſatione. Et mulier tonſa toto vitæ tempore habitet in monaſterio: amborum facultatibus, ſicut prædictum eſt, inter aſcendentes & deſcendentes ipſorum, & monaſteria diuiſis, idque periculo priuatorum Comitis, & cæterorum magiſtratuum.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ̃ ια'. κεφαλαίου τ̃ ης'. νεαρᾶς διατάξεως.

ΟΥ στρατιώτου ἐπὶ δεκαετῆ χρόνον * ἀποληφθέντος, καὶ ὀχλουμένου ὑπὸ τ̃ ἰδίας γαμετ̃ης, καὶ μηδὲν αὐτ̃ῃ ἐγγράφως, ἢ ἀγράφως δηλώσαντος, ἀζημίως λυέσθω ὁ γάμος· ἡ δὲ τοῦ γαμετ̃οῦ γυνὴ πρότερον γαμηθήσεται, πρὶν τῶν ἄρχοντα αὐτ̃ῃ προσπλοῦσαι ἐκ βασιλικ̃ης ἀνταφ̃ης ἐπιτρεπτ̃ῃ γαμηθ̃ῆναι.

* is. ἀποληφθέντος

Ἀπὸ τ̃ γ'. κεφαλαίου τ̃ ρη'. νεαρᾶς διατάξεως.

ΕΙ ὁ κατηγορηθεὶς ἐπὶ μοιχείᾳ ἔφυγε μὲν τὴν δίκην, εἶτα μ̃ετὰ ταῦτα εὑρεθ̃ῇ συνὼν τ̃ῇ μοιχευθείσῃ, ἢ πρὸς γάμον αὐτὴν λάβῃ· ὁ μὲν γάμος, ἄκυρος· αὐτὸς συνήθως παρὰ παντὸς δικαστικοῦ κολασθήτω, μὴ δεομένης ἑτέρας ἀποδείξεως ἢ κατηγορίας· καὶ ἡ γυνὴ καρέσα, μέχρι τέλους εἰκὸς ἐν μοναστηρίῳ τ̃ης ἑκατέρων οὐσίας, καθὰ προείρηται, διαιρουμένης εἰς τε τοὺς ἀπογόνους καὶ καταγόνους αὐτῶν, καὶ τὰ μοναστήρια, κινδύνῳ τ̃ῶν κτητόρων τ̃ῶν προειρημένων, καὶ τ̃ῶν λοιπῶν ἀρχόντων.

TITVLVS XLII.

De iis qui fornicationis & adulterij ſupplicio puniri debent, iiſque qui ex raptu & vi cum mulieribus rem habent: & de virginibus & ancillis quæ præter voluntatem domini ſeipſas collocant.

Sancti Baſilij Canon v.
Sancti Baſilij Canon XXI.
Sancti Baſilij Canon XXX.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LXVII.
Synodi Ancyranæ Canon XI.
Synodi Calchedonenſis Canon XXVII.
Sancti Baſilij Canon VI.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΒ'.

Περὶ τ̃ ὀφειλόντων πορνείας καὶ μοιχείας ἐπιτιμίῳ κολάζεσθαι, καὶ τ̃ῶν ἐξ ἁρπαγ̃ης καὶ βίας γυναιξὶ συνοικούντων· καὶ περὶ παρθένων καὶ δουλίδων παρὰ γνώμην τ̃οῦ κρατοῦντος ἑαυτὰς ἐκδιδουσῶν.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κα'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξζ'.
Τ̃ης ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ια'.
Τ̃ης ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν κζ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ς'.

Τοῦ

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. θ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. ιδ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. κγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. κϛ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. κδ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. κς'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. μγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφ. ι'.

Sancti Basilij Canon IX.
Sancti Basilij Canon XIV.
Sancti Basilij Canon XXIII.
Sancti Basilij Canon XXII.
Sancti Basilij Canon XXIV.
Sancti Basilij Canon XXVI.
Sancti Basilij Canon XLIII.
Sancti Basilij Canon X.

Τὰ συναδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ̃ κϛ'. διατάξεως τ̃ θ'. βιβλίου τ̃ κώδικος.

Φανερὸς ὅτι μισθῷ πορνεύσασα, μὴ ποιείτω κατὰ τοῦ συνειδότος μοιχόν.

Leges concordantes.

Ex XXII. *constitutione* IX. *lib. Codicis.*

QVÆ manifestè mercedis gratiâ fornicatur, nihil faciat contra adulterum qui cum ea rem habuit. *L. 41. & 29. C. de adult. L. 29. vid.*

Ἀπὸ τ̃ κη'. διατάξεως τ̃ αὐτ̃ ϛ'. βιβλίου.

Ex XXVIII. *constitutione eiusdem* VI. *libri.*

Μὴ ἔστω στύμφορον ἢ μοιχόν, * ἢ πορνὸς τῷ ἐργαστηρίου προέστω μίξις. Εἰ μήπως ὡς δεσποινα τοῦ ἐργαστηρίου προέστη, μηδεμίαν ὑπηρεσίαν παρέχουσα. *ita. ἢ

NE sit stuprum aut adulterium, concubitus cum ea quæ in fornice prostat, nisi fortè tanquam officinæ venereæ domina hoc faciat, nullum verò præstet ministerium.

Ἀπὸ τ̃ α'. διατάξεως τ̃ μζ'. βιβλίου τ̃ διγέστων.

Ex I. *themate* XLVII. *lib. digestorum.*

Οἱ ἀναιροῦντες, καὶ καταλύοντες τοὺς ἀλλοτρίους γάμους, καὶ οἱ ἀναιρεῖσθαι ἀλλότρια συνοικέσια, εἰ καὶ μὴ δύνανται ἀπολαῦσαι τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ μίσους τούτου, κἂν μὴ πρὸς ἔργον αὐτοῖς ἐξέλθῃ ὁ μυσαρὸν ἐπιχείρημα, ἐκτραορδιναίως διὰ τὴν προαίρεσιν τὴν ἐπὶ λέθρου ἡδονῆς ὑποβεβλῶνται.

QVI aliena matrimonia & coniugia labefactant, corrumpunt atque euertunt, etsi huiusce flagitij effectu frui non possint, ac licèt nefarius ille conatus ad opus non peruenerit, propter pernicioſæ huius voluptatis propositum extraordinariè puniuntur. *L. 1. initio de extraord. crim.*

Ἀπὸ τ̃ κζ'. κεφαλαίου τ̃ πεμπτ̃ διατάξεως.

Ex XXVII. *cap. nouellæ constitutionis.*

Εἴ τις τ̃ ἰδίαν ἐλευθερώσας δούλην, γυναῖκα νόμιμον αὐτὴν προσλάβηται, οὐ δύναται * αὐτ̃ ῥεπουδίῳ καταλῦσαι τ̃ γάμον, ἢ ἄκοντος ἑτέρῳ γαμεῖσθαι· ἡ γὰρ τοιαύτη συνάφεια, πορνεία ἐστὶ, καὶ οὐ γάμος. *ita. αὐτὴ

SI quis ancillâ suâ manumissâ in vxorem legitimam ipsam acceperit, non potest ipsa repudio matrimonium dissoluere, aut eo inuito alij nubere: huiusmodi enim copula fornicatio est, non matrimonium.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΓ'.

Περὶ τῶν ἐλευθέρως διγαμούντων, καὶ τῶν πλείοσι γάμοις προσπεσόντων, καὶ τῶν ἁμαρτεῖν σκοπὸν προθεμένων καὶ μὴ παραπεσόντων: καὶ περὶ τοῦ μὴ

TITVLVS XLIII.

De iis qui liberè secundo copulantur matrimonio, & de iis qui plurima matrimonia contrahunt; item de iis qui peccare animo proposuerunt & non sunt lapsi: & quòd non opor-

teat in balneo cum mulieribus lauari.

Synodi Laodicenæ Canon I.
Sancti Basilij Canon XXV.
Sancti Basilij Canon XXXVII.
Sancti Basilij Canon XXXIV.
Sancti Basilij Canon LXIV.
Sancti Basilij Canon ....
Synodi Neocæsariensis Canon III.
Eiusdem Synodi Neocæsariensis Canon IV.
Synodi Laodicenæ Canon IV.

Leges tit. 43. concordantes non sunt scriptæ.

δεῖν ἐν βαλανείῳ μὴ γυναικῶν ἀπολούεσθαι.

Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν α'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κε'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λζ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λδ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξδ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ....
Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν γ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν δ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν δ'.

Τὰ συναδόντα νόμιμα τῷ μγ'. πίτλου δηλ. ἐγκάφη.

TITVLVS XLIV.

De his qui cum duobus fratribus aut ſororibus matrimonio iunguntur, & iis qui cum ſororibus ſuis aut nouercis inceſtum admittunt: & de iis qui in maſculis aut brutis turpitudinem exercent.

Synodi Neocæsariensis Canon II.
Sancti Basilij Canon VII.
Sancti Basilij Canon LXII.
Sancti Basilij Canon L.
Sancti Basilij Canon LIII.
Sancti Basilij Canon LIX.
Sancti Basilij Canon LX.
Sancti Basilij Canon LXIII.
Sancti Basilij Canon XLVI.
Sancti Basilij Canon XLVII.
Synodi Ancyranæ Canon XVI.
Eiusdem Synodi Ancyranæ Canon XVII.

Leges concordantes.

Inſtit. tit. de nupt. vbi de prohibitis nuptiis ſororis vxoris. deinde cinat l. penult. lib. 5. Cod. tit. 5.

NEQVE coniugem fratris mei licet mihi vxorem ducere, neque ſororem vxoris meæ poſſum accipere in matrimonium, diſſoluto qualicumque modo cum priore vxore mea contracto connubio.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΔ'.

Περὶ τῶν δύο ἀδελφοῖς, ἢ καὶ ἀδελφαῖς συναπτομένων, καὶ τῶν ἀδελφαῖς ἰδίαις ἢ μητρυιαῖς συμφθειρομένων· καὶ τῶν ἐν ἄρρεσιν, ἢ ἀλόγοις τισὶ αἰσχύνην ἐργαζομένων.

Τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου κανὼν β'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ζ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξς'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ν'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νθ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μς'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μζ.
Τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ις'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου κανὼν ιζ.

Τὰ συναδόντα νόμιμα.

ΟΥΤΕ τὴν γαμετὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔξεστί μοι γαμεῖν· οὐδὲ τὴν ἀδελφὴν τῆς γυναικός μου δύναμαι λαμβάνειν εἰς γάμον, διαφθαρεῖσαν καθ' οἱονδήποτε τρόπον τοῦ εἰς τὴν προτέραν γαμετήν μου συνοικεσίου.

Ἀπὸ τ̃ κ'. δ̃ιατάξεως τ̃ ε'. βιβλίου τ̃ κώδικος.

ΤΗΣ εἱρηνάρχης διατάξεως κωλυούσης τὴν γυναῖκα τ̃ ἀδελφοῦ μου γαμετὴν ἀγαγέσθαι, σωέβη τινὰς ἐν Αἰγύπτῳ μὴ πλησιάσαι τ̃ς γαμετ̃ς αὐτῶν σωματικῶς, ὥστε μ̃ τὴν ἐκείνων τελευτὴν παρθένους αὐτὰς εὑρεθῆναι· καὶ ἐπιχείρουσιν οἱ ἀδελφοὶ τ̃ν γυναικῶν προτέρων ἀνδρῶν αὐτῶν, λαμβάνειν αὐτὰς πρὸς γάμον, ὡς μὴ γυναῖκας ἐν ἔργῳ μ̃ τ̃ν ἰδίων ἀδελφῶν. τοῦτο τοίνυν μαθοῦσα ἡ προκειμένη διάταξις λέγει. Εἴ τινες τ̃ν Αἰγυπτίων διὰ τοῦτο τὰς γαμετὰς τ̃ν τελευτησάντων ἀδελφῶν αὐτῶν ἤγαγον, ὅτι μ̃ τὴν ἐκείνων τελευτὴν παρθένοι εὑρέθησαν· ἐνθυμηθέντες ὡς εἴρηταί τισι νομικοῖς, ἵνα μὴ σωάπτωνται τινες σωματικῶς ἀλλήλοις, μὴ σωεστηκέναι τὸν γάμον· ἐκείνοις μὲν συνεχωρήσαμεν. διὰ δὲ τοῦ παρόντος νόμου διατάττομεν, εἴ τοιοῦτοι γάμοι γένονται, καὶ τοῖς συναλλάξασι τούτοις, καὶ τοῖς ἐκ τούτων γινομένοις τῇ δυνάμει τ̃ν παλαιῶν ὑποκεῖσθαι νόμων, ὡς ἀθεμίτων τ̃ν γάμων τυγχανόντων.

Ex XX. *conſtitutione* V. *lib. Codicis*

CVM prædicta conſtitutio prohibeat eam quæ fratris mei fuerit vxorem ducere, contigit quoſdam in Ægypto cum vxoribus ſuis copula carnali non miſceri, ita vt poſt illorum obitum virgines ipſæ inuentæ fuerint: ac conabantur fratres priorum virorum ipſarum in matrimonium ipſas accipere, vtpote quæ cum fratribus ſuis matrimonij opus non conſummauerint. Hoc igitur cùm animaduerterit præſens conſtitutio inquit: & ſi Ægyptiorum nonnulli idcirco defunctorum fratrum ſuorum vxores duxerunt, quia poſt illorum mortem virgines inuentæ ſunt: animo reputantes, vt dictum eſt à quibuſdam legum peritis, cùm aliqui corpore copulari inuicem non fuerint, non conſtitiſſe nec confirmatum fuiſſe matrimonium: illis quidem id condonauimus. Præſenti verò lege ſancimus, ſi eiuſmodi facta fuerint matrimonia, tum qui ipſa contraxerint, tum qui ex his naſcuntur, veterum legum poteſtati ſubiici, eo quòd illicita ſint hæc matrimonia.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΕ'.

Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ ἐπιόρκων, καὶ κληρικῶν ἐξομνυμένων, καὶ τ̃ ἐπὶ τῷ βλάψαι τινὰς ὀμνύοντων ψεύδεσθαι.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν με'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μθ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νϚ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξϚ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν α'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιγ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κε'.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ̃ β'. διατάξεως.

ἐπιορκήσας μὲν ἑαυτὸν μὴ ὑφορᾶσθω κίνδυνον, καὶ θερμῶς σπευδέτω εἰς τὴν σωτηρίαν ὁμοίως τοῦ βασιλέως.

TITVLVS XLV.

De furibus, & ſepulcrorum ſuffoſſoribus, & periuris, & clericis eiurantibus, & de iis qui aliquibus nocendi cauſa temerè iurant.

Sancti Baſilij Canon XLV.
Sancti Baſilij Canon XLIX.
Sancti Baſilij Canon LII.
Sancti Baſilij Canon LXVI.
Sancti Baſilij Canon I.
Sancti Baſilij Canon XIII.
Sanctorum Apoſtolorum Canon XXV.

Leges concordantes.

Ex ſecunda conſtitutione.

QVI peierauit, humanum ne formidet periculum, licèt animi ardore incitatus in ſalutem Imperatoris iurauerit.

Ex cap. XXII. *novellæ conſtitutionis.*

FVRES ſunt, qui clàm & ſine armis peccant: ſi verò peccent vel cum armis, vel etiam ſine his, in qualicumque loco aut via aliquos adorientes.

Ἀπὸ τῦ κβ'. κεφαλαίυ τ νεαρᾶς διατάξεως.

ΚΛΕΠΤΑΙ εἰσὶν, οἱ λάθρα καὶ δίχα ὅπλων ἁμαρτάνοντες. ἐὰν δὲ πλημμελῶσιν ἢ μετ' ὅπλων, ἢ καὶ τούτων χωρὶς, ἐν οἱῳδήποτε τόπῳ, ἢ ὁδῷ, πᾶσιν ἐπιφερόμενοι.

Ex VI. *themate* III. *digeſtorum* VI. *tituli.*

Ἀπὸ τῦ ς'. θέματος τῦ γ'. τῶν διγέστων τῦ ς'. τίτλου.

L. 3 §. 7. *ad. nerſus, ff. de ſepulcro violato.*

EOS qui mortuorum reliquias ſpoliant, ſiue qui ſepulcra ſuffodere & deprædari dicuntur ſeueriùs magiſtratus punire debent, præſertim ſi cum armis ſepulcrum inuaſerint. Eorum verò ſeueritas hunc habeat modum: vt ſi armati latronum more hoc fecerint, capite plectantur, ſicut diuinus Heber reſcripſit: ſi verò ſine armis prædictum facinus patrarint, ad metalla damnandi ſint.

ΤΟΥΣ τὰ λείψανα τῶν τελευτώντων σκυλεύοντας, ἤτοι τοὺς λεγομένους τυμβωρύχους, αὐστηρότερον οἱ ἄρχοντες κολάζειν ὀφείλοισι, μάλιστα εἰ μετ' ὅπλων ἐπέβησαν τῷ τάφῳ. τὰ δὲ τ αὐστηρίας αὐτῶν τοῦτον ἐχέτω τὸν τρόπον· ἵνα εἰ μὲν ὡπλισμένοι ἔθη, καὶ τῷ τρόπῳ ληστῶν τοῦτο πεποιήκασι, καὶ εἰς κεφαλὴν ἡμφιέσθωσαν, ὡς καὶ Εβερ αὐτέγραψεν ὁ θειότατος· εἰ δὲ δίχα ὅπλων τὴν ἐρημίαν ἐτόλμησαν δραματουργίαν, χρὴ τῦ μετάλλου προσελθεῖν ποινάς.

TITVLVS XLVI.

Non oportere quicquam eorum quæ ſunt Eccleſiæ auferre, aut tanquam proprium ſibi vendicare, neque fructuum oblationes ſuſcipere, eo excepto cui horum adminiſtratio commiſſa eſt: neque ſacra ad alias Eccleſias eulogiarum vice tranſmittenda eſſe: & quænam ad altare ſint offerenda.

ΤΙΤΛΟΣ Μς'.

Περὶ τῦ μὴ δεῖν ἀφαιρεῖσθαί τι τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἢ σφετερίζεσθαι, μήτε καρποφορίας, ἐκτὸς τῦ ἐπιτραπέντος παρὰ τῶν διοικεῖν, ὑποδέχεσθαι· μήτε τὰ ἅγια ἐν ἑτέραις παροικίαις λόγῳ εὐλογιῶν διαπέμπεσθαι· καὶ τίνα δεῖ τὰ προσφερομένα τῷ θυσιαστηρίῳ προσάγεσθαι.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXII.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXIII.
Synodi Gangrenſis Canon VII.
Eiuſdem Synodi Gangr. Can. VIII.
Synodi Laodicenæ Canon XIV.
SS. Apoſtolorum Canon III.
SS. Apoſtolorum Canon IV.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οβ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ογ'.
Τῆς Γάγγρας συνόδου κανὼν ζ'.
Τῆς αὐτῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν η'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιδ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν γ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν δ'.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ α'. διατάξεως θ'. βιβλίου τ κώδικος.

ΕΙΤΕ ἀγνοῶν τις ἱερὰ πράγματα, εἴτε εἰδὼς καὶ περιφρονῶν ἁρπάσῃ αὐτά, ὡς ἱερόσυλος τιμωρείσθω.

Ἀπὸ τ δ'. βιβλίου τῶν διγέστων τ ις'. τίτλου.

Ὁ μήπω ἀφιερωθὲν συλήσας, κλοπὴν καὶ οὐχ ἱεροσυλίαν ἁμαρτάνει.

Ἀπὸ τ θ'. κεφαλαίου τ ρλ'. νεαρῶν.

ΔΥΝΑΤΑΙ ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, καὶ πρὸ τ ἐπισκοπῆς, καὶ μετ' αὐτὴν ἐπισκοπεῖν, τουτέστι μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἴδια προσφέρειν πράγματα τῇ ἐκκλησίᾳ, εἰς ἃ μέλλει χειροτονεῖσθαι.

Leges concordantes.

Ex I. *conſtitutione* IX. *libri Codicis.*

SIVE ignorans quis res ſacras, ſiue ſciens, & contemnens, ſurripuerit ipſas, tanquam ſacrilegus puniatur. *L. 1. de crim. ſacrilegij.*

Ex IV. *libro digeſtorum* XVI. *tituli.*

QVI rem nondum conſecratam compilat, furtum, non ſacrilegium committit. *L. 3. C. de furtis.*

Ex IX. *cap.* CXXX. *nouelle.*

POTEST ordinandus, ante Epiſcopatum & poſt Epiſcopatum, hoc eſt poſt ordinationem, ſuas res Eccleſiæ ad quam ordinandus eſt offerre. *Nou. 123. cap. 3.*

ΤΙΤΛΟΣ ΜΖ'.

Περὶ τ ὑπὸ τρεῖς κυριακὰς μὴ συνερχομένων ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ τῶν μὴ προσμενόντων μετὰ τὰς ἀναγνώσεις τὴν τῶν ἁγίων μετάληψιν· καὶ κληρικῶν μὴ κοινωνούντων διαφορᾶς γινομένης· καὶ τῶν καταφρονούντων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν συνάξεων· καὶ ὡς οὐ δεῖ ἐν οἰκίαις ἐπιτελεῖσθαι προσφορὰς, οὔτε ἐν ἐκκλησίαις ἐπιτελεῖσθαι συμπόσια.

TITVLVS XLVII.

De iis qui per tres Dominicas non conueniunt in Eccleſiam, & de iis qui poſt lectiones non exſpectant Sanctorum ſumptionem: & de clericis non communicantibus dum fit oblatio: déque iis qui Eccleſiam & conuentus ſpernunt. Item quòd non oportet in priuatis ædibus peragi oblationes, neque in Eccleſiis celebrari conuiuia.

Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου ἐκ τ ια'. κανόνος.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ἐκ τ β'. κανόνος.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν θ'.
Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν η'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ε'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς ἐν Γάγγρᾳ συνόδου κανὼν κ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν κη'.

Synodi Sardicenſis ex XI. Canone.
Synodi Antiochenæ ex II. Canone.
Sanctorum Apoſtolorum Canon IX.
Sanctorum Apoſtolorum Canon VIII.
Synodi Gangrenſis Canon V.
Synodi Gangrenſis Canon VI.
Synodi Gangrenſis Canon XX.
Synodi Laodicenæ Canon XXVIII.

Leges concordantes.

Ex III. *constitutione* I. *lib. Codicis.*

L. 5. C. de his qui ad Eccles.

QVICVMQVE voluérint ad Ecclesias confugiant. Non enim solùm templa & sancta ipsorum altaria securitatem ad ea confugienti præstant, verùm etiam loca intermedia, & siquid his vlteriùs vsque ad vltimas ianuas sanctæ Ecclesiæ sunt: & si contigerit inter ea domos sitas esse, vel hortos, vel balnea: etenim qui in his versatur ita tutus est ac munitus, ac si intra templum sederet. Nullus verò inde auellat eum qui confugerit: qui verò auellit, tanquam sacrilegus iudicetur. Qui autem eò perfugiunt, neque arma, neque aliud ferrum intra sanctos limites ferant: sed neque in templo manducent aut dormiant, cùm habeant qui res huiusmodi necessarias ipsis subministrent: ac contra eos qui ipsos inuaserint capitale supplicium constitutum est. Qui verò cum armis contra constitutionem eò se recipiunt, cogantur authoritate Episcopi per clericos arma deponere: neque enim ita ipsos arma iuuant, ac sanctæ Ecclesiæ honor. Si verò Episcopo aut clericis non obedierint armáque abiecerint, armati milites ad ipsos mittendi sunt, atque ab Ecclesiis auellendi, & magistratibus tradendi.

Τὰ συνάδοντα νόμιμα.

Ἀπὸ τ γ'. διατάξ. τῆ α'. βιβλ. τῆ κώδικος.

ΠΑΝΤΕΣ οἱ βουλόμενοι καταφεύγετωσαν ταῖς ἐκκλησίαις· οὐ γὰρ μόνον οἱ ναοὶ, καὶ τὰ ἅγια αὐτῶν θυσιαστήρια τὴν ἀσφάλειαν τῷ καταφεύγοντι παρέχουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ μεσαύλια, καὶ εἴτι τούτων περαιτέρω ἄχρι τῶν ἐσχάτων θυρῶν, τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἐστίν· εἰ καὶ συμβῇ μεταξὺ οἰκους, ἢ κήπους εἶναι, ἢ λουτρα. καὶ ἐν τούτοις γὰρ διάγων, οὕτως ἀσφαλίζεται· ὥσπερ ὁ ἔνδον τοῦ ναοῦ καθεζόμενος. μηδεὶς δὲ ἀποσπάτω τὸν καταφεύγοντα· ὁ δὲ ἀποσπῶν ὡς ἱερόσυλος κρινέσθω. οἱ δὲ καταφεύγοντες μήτε ὅπλα, μήτε ἄλλον σίδηρον ἐπιφερέσθωσαν ἔσω τῶν ἁγίων ὅρων. μηδὲ μὴν ἐν τῷ ναῷ ἐσθιέτωσαν, ἢ καθευδέτωσαν, ἔχοντες τοὺς διακονοῦντας ταῖς τοιαύταις αὐτῶν χρείαις, καθ' ὧν ἐπιόντων αὐτοῖς κεφαλικὴ ὥρισται τιμωρία· οἱ δὲ μὴ τῶν ὅπλων μηδὲ τῆς διαίτης καταφεύγοντες, διαγκαζέσθωσαν αὐτεντία τοῦ ὀπισκόπου διὰ τῶν κληρικῶν ἀποτίθεσθαι τὰ ὅπλα· οὕτω γὰρ αὐτοῖς τὰ ὅπλα συμβάλλονται, ὡς ἡ τῶν ἁγίας ἐκκλησίας τιμή. ἐὰν δὲ μὴ ἀπάρχωνται τοῦ ὀπισκόπου, ἢ τῶν κληρικῶν, καὶ ἀποθῶνται τὰ ὅπλα· χρὴ στρατιώτας ὑπαπέμπεσθαι αὐτοῖς ἐν ὅπλοις, καὶ ἀποσπᾶν αὐτοὺς τῆς ἐκκλησίας, καὶ παραδιδόναι τοῖς ἄρχουσιν.

TITVLVS XLVIII.

De iis qui legibus Ecclesiæ non obtemperant: & quòd oporteat non obedientibus sacerdotes protestari; pœnitentibus verò pro affectus modo tempus etiam præscribi.

Synodi Calchedonensis Canon I.
Synodi Ephesinæ Canon VI.
Synodi Sardicensis Canon XXI.
Sancti Basilij Canon LXVIII.
Sancti Basilij Canon LVIIII.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΗ'.

Περὶ τῶν ἀπειθούντων τοῖς νόμοις τῆς ἐκκλησίας· καὶ ὅτι δεῖ τοῖς ἀπειθοῦσι τοῖς ἱερεῦσι παραμυθεῖσθαι· τοῖς δὲ μετανοοῦσι πρὸς τὸν καιρὸν καὶ τὸν χρόνον ὁρίζεσθαι.

Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν α'.
Τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου κανὼν ς'.
Τῆς ἐν Σαρδικῇ συνόδου κανὼν κα'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξη'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν νη'.

Τὰ συναφόντα νόμιμα.

Ἀπὸ τῦ α'. βιβλίου τῶν δηγέσεων.

Εἴ τις ποιήσει τι, ϗ δι' αὐτῦ τὰς ἁπλουστέρας τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς περὶ τὴν θρησκείαν τοῦ θείου παρενοχλήσει ἡ διάταξις Μάρκου τοῦ θειοτάτου, τοὺς τοιούτους εἰς νῆσον ἐξορίζεσθαι.

Leges concordantes.

Ex primo libro digestorum.

SI quis fecerit aliquid, quo simpliciores hominum animas in Dei religione & cultu perturbet, sancit constitutio Diui Marci eiusmodi homines in insulam esse deportandos.

ΤΙΤΛΟΣ ΜΘ'.

Περὶ τοῦ ποσάκις ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ; ϗ πότε δεῖ γίνεσθαι συνόδους· ϗ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπίσκοπον ἐν ταῖς συνόδοις, πλὴν εἰ μὴ δι' ἀνάγκην, ἀπολιμπάνεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λζ.
Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν ε'.
Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν κ'.
Τῆς ἐν Καλχηδόνι συνόδου κανὼν ιθ'.
Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν μ'.

TITVLVS XLIX.

Quoties in singulis prouinciis, & quando Synodum haberi oportet: & quòd non oporteat Episcopum, nisi propter aliquam necessitatem, à Synodis abesse.

Sanctorum Apostolorum Canon XXXVII.
Synodi Nicænæ Canon V.
Synodi Antiochenæ Canon XX.
Synodi Calchedonensis Can. XIX.
Synodi Laodicenæ Canon XL.

Τὰ συναφόντα νόμιμα.

ΟΙ πατριάρχαι ϗ οἱ μητροπολῖται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ δὶς κοινὰς ποιείτωσαν συνόδους, τάς τε διηλων, ϗ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων, ϗ κληρικῶν διακρίνοντες αἰτίας, ϗ τὰ ἀναφύντα τε ϗ κανόνα θέμενοι κεφάλαια.

Leges concordantes.

PATRIARCHÆ & Metropolitani semel aut bis in anno communes conuentus celebrent, in quibus causas seu controuersias, quas inter se & cum sibi subditis Episcopis & clericis habent, dirimant, & res quæ emerserint secundùm regulas componant.

Nou. 123. c. 10. nou. 137. c. 5. 6. & 10.

ΤΙΤΛΟΣ Ν'.

Περὶ κανόνων ὠδῶν, ϗ ψαλμῳδίας, ϗ ἀναγνώσεων· ϗ τοῦ μὴ δεῖν ἐν κοιλακῇ, ϗ ἀπὸ πεντηκοστῆς τὰ γόνατα κλίνειν τὸν προσευχόμενον· ϗ περὶ τοῦ καιροῦ τοῦ πάσχα, ϗ τῶν κανονιζόντων βιβλίων.

TITVLVS L.

De precibus canonicis, & psalmorum cantatione, & lectionibus: & quòd non oporteat Dominicâ & ante Pentecostem orantem genua flectere: & de tempore Paschæ, ac libris canonibus approbatis & receptis.

Synodi Laodicenæ Canon XVII.	Τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιζ'.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XIX.	Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιθ'.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XVIII.	Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ιη'.
Eiuſdem Synodi Laod. Can. XVI.	Τῆς αὐτῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου κανὼν ις'.
Synodi Niczenæ Canon XX.	Τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου κανὼν κ'.
Synodi Antiochenæ Canon I.	Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου κανὼν α'.
Sanctorum Apoſtolorum Canon VII.	Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ζ'.
SS. Apoſtolorum Synodi Can. LX.	Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συνόδου κανὼν ξ'.
Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXXI.	Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν πα'.
SS. Apoſtolorum Canon LXXXV.	Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν πε'.

Legum concordantium quinquageſimus titulus non eſt repertus.

Τῶν συνᾳδόντων νομίμων ὁ ν'. τίτλος οὐχ εὕρηται.

Finis titulorum legum cum Eccleſiaſticis Canonibus concordantium nouellæ conſtitutionis.

Τέλος τ̄ τίτλων τ̄ συνᾳδόντων νομίμων τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι τῆς νεαρᾶς διατάξεως.

ΕΤΕΡΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ τῆς αὐτῆς νεαρᾶς διατάξεως.

ALIA CAPITA ECCLESIASTICA eiuſdem nouellæ conſtitutionis.

I. *Vitam eius qui ad Epiſcopatum promouetur priùs eſſe explorandam.*

PRÆCIPIMVS igitur diuinos in omnibus ſequentes canones, quando aliquis in poſterum omne tempus ad ordinationem Epiſcopus promouebitur, eius vitam priùs explorari iuxta diuinum Apoſtolum, ſi honeſta & inculpata atque ab omni parte irreprehenſibilis ſit, ac bonis operibus ſpectata & ſacerdote digna, ac neque ex apparitorum præſidum aut decurionum conditione prodierit: niſi fortè ab ineunte ætate, prout iam ſancitum eſt, in monaſterium cooptatus è priore fortuna vindicatus fuerit: quarta quidem bonorum parte priùs curiæ attributa. Neque ex plebeiis, iiſque qui laici vocantur, vnus ſtatim ad Epiſcopatum aſcendat, aut cum vxore habitans, vel qui vxorem quidem habuerit quæ virgo

Περὶ τοῦ σκοπεῖσθαι πρότερον τὸν βίον τοῦ ἐπὶ ἐπισκοπὴν ἀγομένου.

ΕΣΠΙΖΟΜΕΝ οὖν τοῖς θείοις λόγοις πάντων ἑπόμενοι κανόσιν, ὥστε καὶ εἰς τὸν λοιπὸν ἅπαντα χρόνον ὅτε χειροτονίας ἐπίσκοπος ἄγοιτο, σκοπεῖσθαι πρότερον αὐτοῦ τὸν βίον καὶ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, εἰ σεμνός τε καὶ ἀμεμπτος, καὶ πάντα χρόνον ἀνεπίληπτος εἴη, καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς μεμαρτυρημένος τε καὶ ἱερᾶς πρέπων· καὶ οὔτε ἐκ ταξεωτικῆς ἢ βουλευτικῆς ὁρμωμένος τύχης· πλὴν εἰ μὴ ἐκ νέας ἡλικίας, καθ' ὃ ἤδη προτετύπωται, ἐν μοναστηρίῳ καταλεχεὶς, ἐλευθερωθείη τῆς τύχης· ὃ τέταρτον μέντοι πρότερον τῆς οὐσίας ἀποδίδοις τῇ βουλῇ. οὔτε ἐξ ἰδιώτου καὶ τῶν καλουμένων λαϊκῶν * εἰς καθεξῆς, εἶτα * χ. εἰς ἄνδρα ὄντα τῶν διακονικῶν ἀναβαίνων, ἢ γαμετῇ συνοικῶν, ἢ γυναῖκα μὴ ἔχων, ἐκ ἐκ πρώτης τῆς

εἰς

ἐὰν αὐτὸν ἐλθοῦσθαι, ἀλλ' οὐδὲ χήραν, οὐδὲ ἀφεζυγθεῖσθαι, οὔτε παλλακὴν, οὔτε παῖδας, ἢ ἐγγόνους ἔχων, οὔτε γνησίους νόμῳ, οὔτε ὑπ' ἐκείνου μεμισημένους· οὐδὲ χρημάτων ὠνήσασθαι τὴν ἱερατείαν· ἀλλὰ καὶ ἀναγινώσκειν αὐτὸν χρὴ τοὺς κανόνας, καὶ τηνικαῦτα ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν χειροτονίαν, εἴγε ὡς ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ ὁμολογεῖ τούτοις φυλάξειν. δεῖ γὰρ τοὺς ἱερεῖς κανόνας ἀντὶ νόμου φυλάττειν.

ad cum non venerit: non etiam viduam, neque separatam, neque concubinam, neque si liberos aut nepotes habeat lege non agnitos, aut ipsi inuisos. Neque pecuniis sacerdotium emere; verùm etiam legere ipsum oportet canones, ac tunc ad ordinationem accedere, siquidem pro humanis viribus se illos obseruaturum polliceatur. Oportet enim sacros canones legum instar custodire.

β'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι κληρικὸν ἀγράμματον.

Clericum illiteratum fieri non oportere. II.

ΕΝ. οὐδεμιᾷ τάξει κληρικὸν εἶναι ἀγράμματον.

IN nullo ordine clericum fieri literarum imperitum.

γ'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι κληρικὸν βουλευτὴν ἢ ταξεώτην.

Non debere fieri clericum curialem aut officialem. III.

ΑΛΛΑ μηδὲ βουλευτὰς ἢ ταξεώτας κληρικοὺς γίνεσθαι, ἵνα μή τις ἐκ τούτων τῷ διαγεῖ κλήρῳ ὕβρεως προσγένηται· εἰ δὲ τοιαῦτα πρόσωπα ἐν κλήρῳ καταταγῇ, ὡς μὴ γνωμένης τῆς χειροτονίας, τῇ ἰδίᾳ τύχῃ ἀποκαθιστάσθωσαν. πλὴν εἰ μὴ ὡς εἰκὸς μοναχικὸν βίον τις αὐτῶν οὐκ ἔλαττον ιε'. ἐνιαυτῶν διέλυσε. τοὺς τοιούτους γὰρ χειροτονεῖσθαι κελεύομεν· τῆς νομίμης δηλονότι μοίρας ἀπὸ τοῦ βουλευτοῦ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δημοσίῳ διδομένης.

NEQVE etiam curiales aut officiales clericos fieri, ne aliquod ab his sancto clero dedecus accedat. Si verò huiusmodi personæ in clerum cooptatæ fuerint, quasi ordinatio facta non fuerit, in ordinem cogantur. Præterquam si, vt verisimile est, ipsorum aliquis monasticam vitam non minùs quindecim annis egerit. Tales enim ordinari iubemus: legitima videlicet bonorum parte à curiali curiæ & fisco attributa.

δ'. Περὶ ὅτι χρηματικῇ, ἢ ἐγκληματικῇ κατηγόρῳ ψευδομάρτυρησάντων πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων.

De presbyteris aut diaconis in pecuniaria aut criminali causâ falsum testimonium dicentibus. IV.

ΤΟΥΣ δὲ θεοσεβεστάτους πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, εἰ εὑρεθεῖεν κατ' αὐτῶν χρηματικῆς αἰτίας ψευδομάρτυρήσαντες, ἐξήκοντα αὐτοὺς βασάνων ὑπὲρ τῆς ἑαυτοὺς χωρίζεσθαι τῆς θείας λειτουργίας, καὶ μοναστηρίοις ὑπεισδόσθαι· κατ' ἐγκληματικῶν δὲ αἰτιῶν εἰ ψευδῆ μαρτυρίαν εἴποιεν, τῶν κλήρου γυμνουμένους ταῖς νομίμοις καταβάλλεσθαι ποιναῖς προστάττομεν· τοὺς δὲ λοιποὺς τοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκκλησιαστικαῖς τάξεσιν ἀναφερομένους, εἰ μαρτυρίαν ἐν οἱῳδήποτε πράγματι, εἴτε χρηματικῷ, εἴτε ἐγκληματικῷ εἰρηκέναι διελεγχθείησαν, μὴ μόνον τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἐκβάλλεσθαι, ἀλλὰ καὶ βασάνοις καταβάλλεσθαι.

RELIGIOSISSIMOS autem presbyteros & diaconos, si compertí fuerint pro pecuniaria causa falsum dixisse testimonium, sufficiet pro verberibus per tres annos à diuino ministerio remoueri & monasteriis tradi. Pro criminalibus verò causis si falsum testimonium dixerint, cleri honore priuatos pœnis lege sancitis subiici iubemus: reliquos verò ad alios ecclesiasticos ordines prouectos, si testimonium in qualicumque re, siue pecuniaria, siue criminali dixisse conuicti fuerint, non solùm clero atque ecclesiastico officio eiici, verùm etiam verberibus subdi.

Nouel. 123. cap. 20. Iulian num. 160.

IV. *Non licere magiſtratui in iudicium accerſire Epiſcopum ad teſtimonium dicendum, citra Imperatoris iuſſum.*

NVLLI autem magiſtratuum liceat Dei amantiſſimos Epiſcopos cogere in iudicium venire, vt teſtimonium dicant: ſed iudex ex ſuis miniſtris aliquos mittat, vt propoſitis ſanctis euangeliis, prout ſacerdotes decet, dicant quæ nouerunt. Non item pecuniariæ aut criminalis cauſæ gratia Epiſcopum ad magiſtratum ciuilem aut militarem perduci vel ſiſti citra Imperatoris iuſſum permittimus: verùm magiſtratum qui hoc, ſiue ſcripto, ſiue ſine ſcripto præcipere auſus fuerit, poſt cinguli detractionem, tormentis etiam ſubiicimus, atque in exilium amandamus.

Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι ἀρχοντικοῖς δικαστηρίου πρὸς δ'.
σιν ἐπίσκοπον εἰς μαρτυρίαν, ἐκτὸς
βασιλικῆς κελεύσεως.

ΟΥΔΕΝΙ ὁ τῶν ἀρχόντων ἐξέσω τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους ἀναγκάζειν εἰς δικαστήριον παραγίνεσθαι, ὑπὲρ τοῦ εἰς μαρτυρίαν· ἀλλ' ὁ δικαστὴς πεμπέτω τινὰς * τῶν ἐξ ὑπηρε- * ἰσ. ἐκ τῶν
τουμένων αὐτῷ, ἵνα προκειμένων τῶν ἁγίων
εὐαγγελίων καὶ ὃ πρέπον ἱερεῦσιν, εἴπωσιν ἃ-
περ γινώσκουσιν· ἀλλ' οὐδὲ ὑπὲρ χρηματικῆς ἢ
ἐγκληματικῆς αἰτίας, ἐπίσκοπον παρὸς ἄρχον-
τα πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν ὄντα, ἢ ἀφέλεσθαι,
ἢ πρίασθαι, δίχα βασιλικῆς κελεύσεως συγ-
χωρεῖσθαι. ἀλλὰ τὸν ἄρχοντα τοῦτο εἴτε ἐγγρά-
φως, εἴτε ἀγράφως παρασάξαι τολμήσαντα,
μετὰ τῆς ζώνης ἀφαίρεσιν, καὶ βασάνοις ὑπο-
βάλλομεν, καὶ εἰς ἐξορίαν πέμπομεν.

V. *De non cogendo Epiſcopo clericum ſuum dimittere.*

NVLLVM Epiſcopum cogi quemlemcumque clericum ſibi ſubditum à ſuo clero dimittere.

Περὶ τοῦ μὴ ἀναγκάζεσθαι ἐπίσκοπον ἴδιον ε'.
κληρικὸν ἀπολύσαι.

ΜΗΔΕΝΑ ἐπίσκοπον καταναγκάζεσθαι οἱῳδήποτε κληρικὸν ὑπ' αὐτὸν ὄντα τοῦ ἰδίου κλήρου ἀπολύειν.

VI. *De qualiſcumque ordinationis accuſatore.*

SI autem tempore ordinationis clerici qualiſcumque ordinis accuſator prodierit, cuncta procedant quæcumque in Epiſcoporum ordinationibus ſuperiùs conſtituimus.

Περὶ τοῦ ἀναφαινομένου κατηγόρου τῶν ς'.
οἱασοῦν χειροτονίας.

ΕΙ δέ τις ἐν τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας τοῦ κληρικοῦ οἱουδήποτε τάγματος κατήγορος ἀναφανῇ, πάντα προβαινέτωσαν ἃ ἦσαν ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας ἀνώτερον ἐθεσπίσαμεν.

VII. *De non mulctando clerico ratione emphaniſticorum.*

NON oportere clericos qui ordinantur mulctari ratione emphaniſticorum.

Περὶ τοῦ μὴ ζημιοῦσθαι κληρικὸν λόγῳ ζ.
ἐμφατικίμων.

ΜΗ δεῖν τοὺς χειροτονουμένους κληρικοὺς ζημιοῦσθαι λόγῳ ἐμφατικίμων.

VIII. *De non ſegregando eo qui ob qualemcumque cauſam à ſacramentis, aut ſacro officio receſſerit.*

NON oportere eos qui à ſacris myſteriis ſe remouent, aut qualemcumque ob cauſam penitus ab Eccleſia diſcedunt, ſegregari.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν διορίζεσθαι τὸν καθ' οἱανοῦν ποτε η'.
τρόπον ἀφιστῶντα ἑαυτὸν τῶν μυστη-
ρίων ἢ τῆς λειτουργίας.

ΜΗ δεῖν τοὺς εἴργοντας ἑαυτοὺς τῶν ἱερῶν μυστηρίων, ἢ καθ' οἱανοῦν τρόπον πάντελῶς ἀναχωροῦντας τῆς ἐκκλησίας, διορίζεσθαι.

IX. *Non licere laicis preces facere ſine Epiſcopis aut clericis.*

OMNIBVS autem laicis interdicimus preces facere abſque ſanctiſſimis locorum Epiſcopis & re-

Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι λαϊκοῖς λιτὰς ποιεῖν ἐκ- θ'.
τὸς ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.

ΠΑΣΙ δὲ τοῖς λαϊκοῖς ἀπαγορεύομεν λιτὰς ποιεῖν, δίχα τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων

τ πόπων, ϗ τ̃ν ὑπ' αὐτοὺς βλασφεσάτων κληρικ̃ν. ποία γὰρ ὕβρις λιτὴ ἐν ἡ ἱερεῖς οὐχ ὑφίστανται;

ιβ'. Περὶ κληρικ̃ν ἐχόντων τι πρὸς ἀλλήλους, ἢ ϗ παραλαμβάνων ὑπό τινος· ϗ ὅτι μὴ πλέον δισὶ μησὶ ὑπερβαίνειν τ δίκην. ϗ εἰ φανερὸν εἴη κληρικὸς ποινῆς ἄξιος, τί δεῖ γίνεσθαι;

Ο αὐτὸς βασιλεὺς Ιωάννῃ ὑπάρχῳ πρατωρείων, τὸ δεύτερον ἀπὸ τ̃ν ὑπάτων, ϗ πατρικίῳ. πολλοὺς ἱεροὺς γεγραφότες νόμους, τούς τε περὶ τ̃ θεοφιλεσάτων ἐπισκόπων, τ τε ἐφεξ̃ης ἱερατείας πάσης· ϗ μὴν ϗ περὶ τ βλασφεσάτων μοναχ̃ν· ϗ ἔναγχος τοῦτο ποιήσαντες, ὅτε οἷς ἠβουλήθημεν τοῖς βλασφεσάτοις μοναχοῖς παρὰ μόνοις τοῖς τ πόλεων ἐπισκόποις, ὑφ' οὓς ἐστι τὰ μοναστήρια, τὰς ἐγκλήσεις ὑπομεν̃ναι· ἠτήθημεν παρὰ Μηνᾶ τ θεοφιλεσάτου ἀρχιεπισκόπου τ̃ς βασιλίδος ταύτ̃ς πόλεως, ϗ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ϗ τοῖς βλασφεσάτοις κληρικοῖς ταύτην δοῦναι τὴν ποσομισίαν· ὥστε εἴ τις ἔχοι τινὰ πρὸς αὐτὸν χρηματικὴν ἀγωγήν, πρότερον παρὰ τ θεοφιλεσάτου ἐπισκόπου ὑφ' ὃν τελεῖ, ϗ ἀντυγχάνειν, ϗ ἀγράφου δίκης ἀπολαύειν· ϗ εἰ μὲν γένοιτο τοῦτο, μήτε ἐνοχλεῖν αὐτὸν, μήτε ἔχειν εἰς δικαστήρια πολιτικὰ, ἀλλὰ ἀγράφως ϗ ζημίας χωρὶς λαμβάνειν τύπον· ἴσως ϗ ἐγγράφως, εἰ τοῦτο βούλοιτο μέρη βουληθεῖεν· ϗ ἀπαλλάττεσθαι τ̃ς πρὸς ἀλλήλους ἔριδος. εἰ δὲ μή τινα δυσκολίαν οὐ γένοιτο δυνατὸν τὸν ἐπισκόπου τελεῖν τὴν ἐπιστροφὴν, τότε ἄδειαν εἶναι ϗ τοῖς πολιτικοῖς ἄρχουσιν ἐλθεῖν, τ̃ν πρεπόντων ἀπάντων φυλαττομένων, ὁπόσα τοῖς βλασφεσάτοις κληρικοῖς αἱ θεῖαι διατάξεις δίδασι, ϗ ἀγωνίζεσθαι, ϗ πρὸς ἐπιτίθεσθαι τῇ δίκῃ. εἰ μέντοι πρὸς ἐγκλημάτων ἐπάγοιτο, εἰ μὲν πρὸς πολιτικὸν, ἐπιτήδεια μὲν οἱ πρόσφορα ἄρχοντες· ὅπου δὲ τ̃ν ἐπαρχιῶν οἱ τούτων ἡγούμενοι ἔστωσαν δικασταί, μὴ ὑπερβαίνουσης τ̃ς δίκης μηνῶν δύο προθεσμίαν, ἀφ' οὗ πρωτοκαθεδρίας ἤρξαντο· ὥστε σύντομον ἐπιτίθεσθαι πρὸς τὸ πρᾶγμα, ἐκείνου δήλου ὄντος· ὥστε εἴγε ὑπάδικον τ ἐπαρχίας ἡγούμενος νομίσειεν ὁ τ ἐπαρχίας ἡγούμενος, ϗ ποινῆς ἄξιον κρίνοι, πρότερον γυμνοῦσθαι

ligiosissimis clericis ipsis subditis. Quales enim sunt preces quibus sacerdotes non intersunt?

De clericis aliquid negotij inter se inimicem habentibus, aut qui ab aliquo deferuntur: & quòd vltra duos menses causa protrahi non debeat: & si deprehendatur clericus pœna dignus, quid fieri oporteat? X.

IDEM Imperator Ioanni Præfecto Prætorio, secundùm Consuli & Patricio. Cùm multas sacras leges scripserimus, tum de Deo carissimis Episcopis & reliquo omni sacerdotio, tum etiam de religiosissimis monachis: & cùm hoc nuper fecerimus, quum voluimus religiosissimos monachos apud solos vrbium Episcopos, quibus subiecta sunt monasteria, accusationes subire: rogati sumus à Mena Dei amantissimo felicis huiusce vrbis Archiepiscopo atque vniuersali Patriarcha, religiosissimis etiam clericis hoc priuilegium concedere. Vt si quis habet aliquam aduersus alium pecuniariam actionem, priùs ad Dei amantissimum Episcopum cui subditus est accedat, & iudicium non scriptum accipiat: & siquidem hoc fiat, neque ipsi negotium facessat, neque ad iudicia ciuilia trahat, sed sine scripto & citra mulctam iudicium accipiat: forsan etiam cum scripto, si hoc partes voluerint; & mutuam contentionem componant ac dirimant. Si verò propter aliquam difficultatem impossibile sit Episcopo decidere controuersiam, tunc licere ad ciuiles magistratus se conferre, priuilegiis omnibus seruatis, quæ religiosissimis clericis diuinæ constitutiones tribuunt, & iudicio contendere, finémque liti imponere. Si autem de criminibus iisque ciuilibus agatur, hîc quidem congruentes sunt magistratus: in prouinciis verò harum Præfecti sint iudices, cùm duorum mensium præscriptum tempus causa non excedat, ex quo litis contestatio facta fuerit: vt breuiter finis rei imponatur, cùm ipsa sit manifesta. Ita vt si fontem reum existimauerit prouinciæ Præfectus, & pœnæ dignum iudicauerit, priùs ipse à Deo

cariſſimo Epiſcopo ſacerdotali dignitate priuetur, atque ita in legum manus deueniat. Si verò eccleſiaſticum ſit delictum, quod correctione pœniſque eccleſiaſticis opus habeat, Epiſcopus hoc iudicet: nolumus enim eiuſmodi cauſas à ciuilibus magiſtratibus cognoſci.

τῦτον πρὸς τῦ θεοφιλεςάτου ἐπισκόπου τ ἱερατικῆς ἀξίας, οὕτω τε ὑπὸ τῆς τ νόμων χείρας γίνεσθαι. εἰ μήτοι ἐκκλησιαςικὸν εἴη τὸ ἁμάρτημα, δεόμενον σωφρονισμοῦ καὶ ἐπιτιμίων ἐκκλησιαςικῶν, ὁ ἐπίσκοπος τῦτο κρινέτω· οὐ γὰρ βουλόμεθα τοιαύτας ὑποθήκας γινώσκεσθαι τοῖς πολιτικοῖς ἄρχουσιν.

XI. *De rerum eccleſiaſticarum immobilium alienatione, exceptis iis quæ ſunt Conſtantinopoli.*

Περὶ τ τῶν ἐκκλησιαςικῶν ἀκινήτων πραγμάτων ἐκποιήσεως, πλὴν τῶν ἐν Κωνσταντίνου πόλει. ια'.

Nouel. 46. in præfat. Iulianus Conſtit. 3. c. 7.

IDEM Imperator Ioanni Præfecto Prætorio, iterum Exconſuli & Patricio. Idcirco legum cura omniúmque aliarum rerum ſummo ſtudio à nobis ſuſcepta eſt, quòd vtilitas inde ad noſtros ſubditos eſſet promanatura. Id quod ita ſe habere comperimus, cùm id quod nimis effuſum eſt & immodicum coërceremus, quod verò certis terminis & menſura contentum eſt & finitum in illius locum ſubſtitueremus. Sancimus igitur, ſi aliqua ſanctarum Eccleſiarum aut aliarum religioſarum ædium publica debet tributa, ac vnde ea ſoluat non habeat, omnes ſimul in vnum conuenire tum clericos tum Deo cariſſimum Epiſcopum eiuſdem vrbis, ac diuinis propoſitis oraculis, res examinetur. Quòd ſi nulla ratio reperta fuerit, citra alienationem, qua publicum debitum ſolui poſſit: tunc ipſis permitti, eiuſmodi præeunte ſententia & decreto apud prouinciæ iudicem facto, poſſeſſiones etiam immobiles attingere, eáſque alienare debiti ſoluendi gratiâ. Ita vt emptores quidem in fiſcum perſoluant, indéque inſtrumenta accipiant quibus oſtendant ſe ſoluiſſe, ac debitum publicum ſubeant, & cautionem inde habeant, nihilque lege antea à nobis lata opus habeant. Vendentes autem immunes ſint, publicæ verò probationes manifeſtè in commentariis extent, & qui eas fecerunt redigant in acta: vt & apud ſanctiſſimas Eccleſias ſeruetur id quo perſpicuè oſtendatur publica tributa eſſe perſoluta, neque poſſint aliqui debitum publicum fingere, atque ita ad alienationes immobilium procedere. Idcirco enim decretum fieri permiſimus, vt & publicum debitum teſtimonio

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννῃ ἐπάρχῳ πραιτωρείων, τὸ δεύτερον ὑπάτῳ πατρικίῳ. Καὶ ὅτι μὲν τοῖς νόμοις ἀσύμβατον, καὶ τἆλλα πάντα ἡμῖν δῆλα τῦτο καθ' ἑκάστην ἐπιπόνηται, δῆλον ὅτι συμφέρον τοῖς ἡμετέροις ὑπηκόοις. ὅθεν ἐξευρίσκομεν, τὸ μὲν ἐκκεχυμένον καὶ ἄμετρον παύοντες· τὸ δὲ ὡρισμένον καὶ μεμετρημένον ἀντεισφέροντες. ἡπαίξομεν τοίνυν, εἴ τις τ ἀκινήτων ἐκκλησιῶν, ἢ τῶν λοιπῶν σεβασμίων οἴκων δημοσίους ὀφειλὰς φόρους, καὶ ὅθεν ποιήσοιτο τὴν τούτων ἀπόδοσιν ἔχει, συνιέναι πάντας εἰς ταὐτὸν, τοῖς τε ἐν τῷ κλήρῳ, τὸν τε θεοφιλέςατον ἐπίσκοπον τ αὐτῆς πόλεως, καὶ τῶν θείων προκειμένων λογίων, τὸ πρᾶγμα ἐξετάζεσθω. καὶ εἰ μὴ φανείη μηδὲ εἰς τρόπος, ἐκποιήσεως χωρὶς, δυναμένους λύσαι τὸ δημόσιον ὄφλημα· τηνικαῦτα ἄδειαν αὐτοῖς εἶναι ψήφου τοιαύτης προϊούσης, καὶ δηλητηρίου νομίσματος τῆς τῆς ἐπάρχου ἀρχῆς, καὶ * κτήσεων ἀκινήτων ἅπτεσθαι, καὶ ταύτας ἐκποιεῖν εἰς λύσιν τῦ ὀφλήματος. τῶν μὲν ὠνουμένων ὅπως τὸ δημόσιον καταβαλλόντων, καὶ τὰς ἀποδείξεις ἐκεῖθεν λαμβανόντων, καὶ ἐπιδεικνύντων τὸ δημόσιον ὄφλημα, καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἐκεῖθεν ἐχόντων, καὶ οὐδὲν δεόντων τῶν ἔμπροσθεν τεθέντα νόμων πρὸς ἡμᾶς. τῶν δὲ τοῦ πρᾶσιν ποιουμένων ἀνενόχλητον καθεςώτων· τὰς δὲ δημοσίων ἀποδείξεων ἐμφανῶς ἐν ὑπομνήμασι γινομένων, καὶ καταπεμπομένων τῶν πεποιημένων αὐτάς· ἵνα καὶ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν σώζοιτο τὸ ἐμφανὲς ἀπόδειξις τ καὶ τοῖς δημοσίοις φόροις καταβεβλῆσθαι, καὶ οὐ δυναμένων τινῶν πλάττειν δημόσιον ὄφλημα, καὶ οὕτως ὅπως ταῖς ἐκποιήσεσι τῶν ἀκινήτων χωρῆν. Διὰ τῦτο γὰρ καὶ τοῦ τῦ δηλητηρίου ποίησιν ἐπετρέψαμεν, ἵνα καὶ τὸ δημόσιον ὄφλημα

* κ. κτήσιν

Nouel. 7. intelligis.

μάρτυρᾶται, καὶ ἐκ πόσων κάτεισι χρόνων, καὶ ὅπως οὐκ ἐκ χρημάτων ἐγένη· ἀλλ' εἰς ἀνάγκην ἐκποιήσεως ἦλθεν. Εἰ μὲν οὖν ἰδιώτης ἦς ὀφλόμενος εἴη, δυνατὸν τῷ παρόντος τὸ ζήμιον λαμβάνειν ἀκίνητος κτήσεις, κἀν τοῦτο διαφήπου γινομένου, καὶ πρὸς τὸ μέσον τῆς ἀληθείας ὀφλομένων αὐτῷ εἰς ἐκποίησιν ἀκινήτων χωρεῖν. Ἐξαιρεθήσεται δὲ τούτου τοῦ νόμου τῷ τε ἁγιωτάτῳ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς ἀνηκούσαις αὐτῇ εὐαγέσι οἴκοις, ὧν αὐτὴ τὴν φροντίδα * ἀναδέδεκται.

* ἰσ. ἀναδέδεκται

comprobetur, & à quot annis prodierit, & quo modo non eſt pecunia ſolutum, ſed ad alienationis neceſſitatem deuenerit. Si igitur priuatus aliquis ſit cui debetur, poteſt titulo pro ſoluto accipere immobiles poſſeſſiones: atque hic decreto facto, etiam pro modo eorum quæ reuera ipſi debentur, ad immobilium alienationem procedere. Eximimus autem hac lege ſanctiſſimam magnam Eccleſiam, ipſiúſque viciniam, ac domos orationi deſtinatas, quarum ipſa curam ſuſcepit.

Diſt. nouel. 46. cap. 2. & 3.

ιβ'. Περὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐμφυτεύτων, τίνα δεῖ τρόπον δίδοναι καὶ ἐμφυτεύεσθαι.

De rebus Eccleſiaſticis quæ ad emphyteuſim dantur, quenam pacto ad emphyteuſim dandæ ſint. XII.

Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς, Πέτρῳ ἐπάρχῳ πραιτωρείων. πολλῶν καὶ διαφόρων νόμων ἐπὶ ταῖς ἐκποιήσεσι καὶ ἐμφυτεύσεσι, καὶ τῇ λοιπῇ διοικήσει τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων φοιτησάντων, συνείδομεν ἄριστα τῷ παρόντι * ἐκλεξαμένους νόμῳ. ἄδειαν τοίνυν δίδομεν τοῖς βιαλέσιν οἴκοις τοῖς ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τῆς ἡμετέρας πολιτείας κειμένοις, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ μοναστηρίοις, ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ τῇ ταύτης προαστείῳ, μὴ μόνον προσκαιρον ἐμφύτευσιν ποιεῖσθαι τῶν ἀκινήτων αὐτοῖς προσηκόντων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ διηνεκῶς ταῦτα τοῖς βουλομένοις ἐμφυτευτικῷ δικαίῳ δίδοναι. καὶ εἰ μὲν ἁγιώτατα ἐκκλησία τυγχάνοιεν, ἢ ἕτερα βιαλεῖς οἶκοι, ὧν τῷ διοίκησιν ὁ κατὰ τόπον ἁγιώτατος ἐπίσκοπος, ἢ δι' ἑαυτοῦ, ἢ διὰ τῶν βιαλέων αὐτῶν κλήρου ποιεῖται, κατὰ γνώμην αὐτοῦ καὶ συνέσιν γίνεσθαι τὸ τοιοῦτον συναλλαγμα, ὁμνύοντων πρόσωπα αὐτοῦ τῶν οἰκονόμων, καὶ διοικητῶν, καὶ χαρτουλαρείων τῶν αὐτοῦ βιαλέων οἴκου· ὡς ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ὠφέλιμα ζημία τῷ βιαλεῖ οἴκῳ ἐπάγεται. Εἰ δὲ πτωχεῖα, ἢ ξενῶνες, ἢ νοσοκομεῖα, ἢ ἕτεροι βιαλεῖς εἰσιν οἶκοι ἰδίαν διοίκησιν ἔχοντες· εἰ μὲν ἅγιοι βιαλεῖοι οἶκοι συμβαίη κατὰ γνώμην τοῦ πλείονος μέρους τῶν ἐκδοσι λειτουργούντων, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῦ οἰκονόμου· εἰ δὲ ξενῶν, ἢ πτωχεῖον, ἢ νοσοκομεῖον, ἢ ὅσα τοιαῦτα, ὁμνύοντων τῶν διοικούντων, προεστὼς τοῦ ἐπισκόπου, ὑφ' οὗ καθίστανται,

Nouel. 120. Iuliani Conſt. III. l. 14 C. de ſacroſ. Eccleſ.

IDEM Imperator Petro Præfecto Prætorio. Cùm multæ variæque leges de alienationibus, emphyteuſibus, & reliqua adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum promulgatæ fuerint, optimum eſſe iudicauimus omnia præſenti lege complecti. Poteſtatem igitur facimus ſacris domibus, quæ in omnibus noſtri Imperij prouinciis ſitæ ſunt, necnon etiam monaſteriis, quæ in regia vrbe ipſiúſque vicino agro extructa ſunt, vt non ſolùm ad tempus emphyteuſim faciant rerum immobilium ad ea pertinentium, verùm etiam in perpetuum ea volentibus emphyteuſis iure dent. Et ſiquidem ſanctiſſimæ ſint Eccleſiæ, aut aliæ ſacræ domus, quas loci Epiſcopus, vel per ſe, vel per ſanctum ſuum clerum adminiſtrat, ex ipſius ſententia & conſilio eiuſmodi fieri contractum, iurantibus, ipſo præſente, diſpenſatoribus & adminiſtratoribus & chartulariis ipſius ſacræ domus, ex hac re nullum damnum ſacræ domui inferri. Si verò mendicorum domus, aut hoſpitia, aut loca ægrotis curandis deſtinata, aut aliæ ſacræ ſint domus propriam adminiſtrationem habentes: ſiquidem ſacras domos orationi dicatas dari contingat, iuxta ſententiam maioris partis eorum qui hîc miniſtrant, atque etiam diſpenſatoris id fieri: ſi verò hoſpitium ſit, aut mendicorum domus, aut locus curandis ægrotis, aut alia eiuſmodi, iurantibus adminiſtratoribus præſente Epiſcopo à quo conſtituuntur,

Nou. 120. cap. 6. § 1.

nihil ad detrimentum aut læsionem
Ibid. cap. 6. §. 2. fieri. Quod verò spectat ad sacra monasteria, eorum præfectos cum maiori monachorum parte contractum facere: hac verò obseruatione præcedente releuationem non maiorem sexta reditus parte fieri, quem res quæ ad emphyteusim datur afferre potest. Simile autem iusiurandum præstetur etiam in alienatione rei immobilis, priuati debiti causâ: per viginti verò dies scripto proponantur: atque hoc modo inuitandi sunt qui emere volunt, vt qui plus offert
Nouel. 7. ca. 3. §. 1. Iulianus nou. 7. num. 34. præferatur. Si autem aliquod ecclesiasticum prædium suburbanum magni pretij ad emphyteusim detur, eo quòd magno pretio dignum sit, minimum verò prouentum afferat, nequaquam ipso prouentu emphyteusim metiri, sed suburbanum exactè æstimari, ac collecti pretij viginti annorum prouentum computare: ac pro reditu qui hinc proficiscitur, emphyteusim quemadmo-
Nou. 120. cap. 8. dum antea diximus fieri. Scire autem eos qui ad emphyteusim accipiunt conuenit, quòd si per duos annos continuos emphyteuticum canonem non persoluerint, emphyteuseos iure ipsos omnino excidere.

ὡς οὐδὲν πρὸς βλάβην ἢ διαγραφὴν γίνεται· ὅπερ ἐπὶ τῶν διαφόρων μοναστηρίων, τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν μὴ πλείονος μέρους τῶν μοναχῶν ὃ συναλλαγμα ποιεῖσθαι· καὶ ταύτης δὲ τῆς προφυλακῆς προϊούσης, κυρίσμον μὴ πλείονα γίνεσθαι τοῦ ἕκτου μέρους τῆς προσόδου, ἵν' ἔχῃ ὃ εἰς ἐμφύτευσιν διδόμενον πρᾶγμα. τὸν ὅμοιον ἐπάγειν ὅρκον καὶ ὅτι ἐκποιητοῦ ἀκινήτου πράγματος, ἕνεκεν ἰδιωτικοῦ χρέους. ἐγγράφως ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας προτιθέσθωσαν· καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ προτρέπειν τοὺς ἀγοράσαι βουλομένους, ἵνα ὁ πλέον προσφέρων προτιμηθείη· εἰ δέ τινος ἐκκλησιαστικοῦ προσαγείου τῶν πολυτιμήτων ἐμφύτευσιν διδοῖτο, ὡς πολλοῦ μὲν ἀξίου τιμῆς, ἐλαχίστην δὲ φέροντος πρόσοδον, μὴ τῇ προσόδῳ μετρεῖσθαι τὴν ἐμφύτευσιν, ἀλλὰ ἀξιοτιμᾶσθαι τὸ προάστειον ἀκριβῶς, καὶ συλλογίζεσθαι τὴν τοῦ ἀναλογιζομένου πιπράσκοντος δυναμένην εἴκοσι σύμπαν ὠνεῖσθαι πρόσοδον· καὶ ὅπερ τῇ ἐκτεθείσῃ προσόδῳ, τὴν ἐμφύτευσιν, καθαπερ ἔφημεν εἰπόντες γίνεσθαι. εἰδέναι δὲ τοὺς ἐμφυτευτὰς προσήκει, ὡς εἴπερ ὅπερ διετοῦς ἐφεξῆς μὴ καταθείεν τὸ ἐμφυτευτικὸν κανόνα, πάντως ἔξω τοῦ ἐμφυτεύματος γίνεσθαι.

XIII. *De Ecclesiis ære publico obstrictis, aut alia necessitate contingente, & de emphyteusibus inter se inuicem faciendis, exceptis iis quæ Imperatoris dono concessa sunt.*

Περὶ τῶν ἐπὶ χρέει δημοσίων, ἢ ἑτέρας ἀνάγκης ιγ'. γινομένης ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ τοῦ τὰς ἀλλήλας ἐμφυτεύσεις ποιεῖν, χωρὶς τῶν ἐκ βασιλικῆς δωρεᾶς.

Nou. 120. cap. 4. & 6. §. 2. SI autem propter publica tributa, aut aliam necessariam causam ipsius domus, debitis obnoxiæ sint, secundùm primum quidem ordinem in priuatum pignus dari, vt ex fructibus computentur ea quæ conferri debent in ipsa publica debita, & in vsuras quæ quartam centesimæ
Nou. 120 c. 7 non. 54. cap. 2. partem non excedant. Licere verò omnibus sanctissimis Ecclesiis quæ sunt in regione emphyteuses inter se facere, seruata vtrique parti indem-
Nou. 120. c. 7. Iulianus nou. 11. num. 410. nitate. Quæ verò ab Imperatoris domo processere aut processura sunt, nullo modo vendi, aut permutari, aut oppignerari, aut alio pacto alienari.

Εἰ δὲ ὑπὲρ δημοσίων συντελῶν, ἢ ἄλλης ἀναγκαίας αἰτίας τοῦ αὐτοῦ οἴκου, χρέη ἔνοχοι ὑπάρχοιεν, κατὰ πρότιμον μὲν τάξιν εἰς ἰδικὸν ἐνέχυρον δίδοσθαι, ἵνα ἐκ τῶν καρπῶν καταλογίζηται εἰς αὐτὰ τὰ δημόσια, καὶ εἰς τοὺς τόκους, μὴ πλείονας τοῦ τετάρτου μέρους τῆς ἑκατοστῆς· ἄζειναι δὲ πάσαις ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις ταῖς κατὰ τόπον, ἐμφυτεύσεις πρὸς ἀλλήλας ποιεῖσθαι, ἑκατέρῳ μέρει τοῦ ἀζημίου φυλαττομένου. τὰ δὲ ἀπὸ βασιλικοῦ οἴκου προελθόντα ἢ προελθησόμενα κατ' οὐδένα τρόπον πιπράσκεσθαι, ἢ ἀπαλλάττεσθαι, ἢ ὑποτίθεσθαι, ἢ ἄλλως ἐκποιεῖσθαι.

ιδ'. Περὶ τ ἔχειν ἄδειαν τ ἁγιωτάτου Ἱεροσολύμων πωλῆσαι οἰκίας.

ΤΗΝ ἁγίαν Ἀνάστασιν, ἄδειαν ἔχειν τοὺς οἰκίας τοὺς αὐτῇ προσηκούσας ἐν τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ πόλει πιπρᾶσκειν, μὴ ἐλάττονι ποσότητι, ἢ ἀφ' ἑκατὸν τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, ἐπὶ πεντήκοντα ἐνιαυτοὺς συνάγεται.

Quòd Hierosolymorum Ecclesia potestatem habeat vendendi domos. XIV.

SANCTAM autem Anastasim potestatem habere domos ad ipsam pertinentes in ipsa sancta vrbe vendendi, non minore pretio, quàm ex ipsarum locationibus in quinquaginta annos colligitur. *Novel. 120. cap. 9. & nov. 40. Iustiniani const. 11. num. 413.*

ιε'. Περὶ τ διατυποιούντων ἐν διαθήκαις προσῆξιν δίκαιον προσπλέκειν· ἢ ὅτι ἀμελοιῶντων τῶν κληρονόμων, ὑπὸ τ ἰδίων χώραν ἐπισκόπων ἀναγκασθήσονται· Εἰ ἢ τὰ μάλιστα τοῖς διαθεμένοις, ἢ δωρησαμένοις ἀπηγορεύθη αὐτοῖς.

De iis qui instituunt in testamentis pium opus fieri: & quòd si id negligant hæredes, à regionis Episcopis cogentur: etsi maximè à testatoribus, aut donatoribus ipsis interdictum fuerit. XV.

ΕΙ. τις καταπλεύσῃ σεβασμίου ξενῶνος, ἢ ξενοδοχείου, ἢ πτωχείου, ἢ ὀρφανοτροφείου, ἢ νοσοκομείου, ἢ ἄλλου σεβασμίου οἴκου ἐν τῇ τελευταίᾳ βουλήσει γενέσθαι διατυπώσῃ, ὃ δίκτηριον μιᾶ εἴσω πέντε ἐνιαυτῶν πληρουσθῆναι κελεύομεν, προνοίᾳ τ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου, ἢ τ ἄρχοντος. ἢ Εἰ μὲν αὐτὸς ὁ διατιθέμενος ὀρίζῃ τοὺς ὀφείλοντας ξενοδόχους, ἢ πτωχοτρόφους, ἢ ἄλλους τοιούτους διοικητάς, Εἴτε τοῖς ἰδίοις κληρονόμοις τ αὐτὸ ἐπιτρέψαι παρέμοιτο· κελεύομεν πᾶσι τρόποις τοὺς κληρονόμους τὰ διατυπωθέντα πληροῦν, τῆς ἢ τόπων ἐπισκόπων ἐπιτρεπόντων. Εἰ καλῶς ἡ διοίκησις προβαίνῃ· καὶ Εἰ βέλτιστοι μὴ χρήσιμοι εἰς τοὺς διοικητάς, ἄδειαν ἔχειν αὐτοῦ χωρὶς ἄλλους ἀντ' αὐτῶν ἐπιτηδείους ποιῆσαι. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις βουλήσεσι, τοὺς ὁσιωτάτους τ τόπων ἐπισκόπους βουλόμεθα προνοεῖν, ὡς πάντα καὶ τὰ τ τελευτήσαντος βούλησιν προβαίνειν· εἰ ἢ τὰ μάλιστα τοῖς διαθεμένοις, ἢ τῆς δωρεᾶς ἀπηγορευθῆναι αὐτοῖς ἔχειν προσῆκον τὰ τοιαῦτα μετοικίσαι. Εἰ δὲ οἱ ταῦτα ποιῆσαι κελευσθέντες, ἅπαξ καὶ δὶς τοῦ τ ἐπισκόπου τῶν τόπων, ἢ τῶν τούτου οἰκονόμων διὰ δημοσίων προσώπων νουθετηθέντες ἀφῶσιν τὰ διατυπωθέντα πληρῶσαι· κελεύομεν τούτοις ἅπαν ὃ κέρδος ὃ * καταλαφθὲν αὐτοῖς παρὰ τ ταῦτα κελεύσματος ἀπολλύειν· τοὺς δὲ ὁσιωτάτους ἐπισκόπους τῶν τόπων πάντα τὰ προάγματα τὰ πάσας, ὡς προείρηται, ταῖς βυσσοῖσιν αἰῶσι ἀφορισθέντα, μὴ καρπῶν ἢ ἐπαυξήσεων τὸ μέσον χρό-

* ἴσ. αὐτοῖς

* χ. καταλαφθὲν

SI quis pium oratorium, aut hospitium, aut mendicorum domum, aut locum pupillis alendis aut ægrotis curandis destinatum, aut aliam religiosam domum in vltima voluntate exstrui instituerit, oratorium quidem intra quinque annos perfici iubemus, curâ Deo carissimi Episcopi & magistratus: ac siquidem ipse testator præscribat quinam esse debeant hospitum susceptores, aut mendicorum nutritores, aut alij eiusmodi administratores, siue hæredibus suis hanc electionem permiserit: iubemus omnimodis hæredes ea quæ instituta sunt adimplere, locorum Episcopis inspicientibus, num rectè administratio procedat: ac si repererint non esse commodos administratores, potestatem habere absque damno alios in eorum locum idoneos substituendi. In omnibus enim eiusmodi voluntatibus; sanctissimos locorum Episcopos volumus operam dare; vt omnia iuxta defuncti voluntatem fiant: etsi maximè à testatoribus aut donatoribus prohibiti sint ipsi sese his rebus immiscere. Si autem ij quibus hæc facere mandatum est, semel atque iterum ab Episcopo locorum atque huius dispensatoribus per publicas personas admoniti, ea quæ sunt instituta perficere distulerint, iubemus eos omne lucrum ipsis ab eo qui hæc mandauit relictum amittere: sanctissimos verò locorum Episcopos omnes res omnibus, vt prædictum est, piis rebus sepositas, vnà cum fructibus & accessionibus intermedij tem-

poris ac commemorato lucro vendicare, & quæ testator instituit adimplere: cuilibet etiam alij liceat eiusmodi quæstionem mouere, idque diligenter curare, vt omnibus modis huiusmodi piæ res perficiantur. Si autem hæres ea quæ in pias causas relicta sunt non præstiterit, dicens relictas sibi facultates non sufficere: iubemus omni quarta Falcidij parte vacante, quantum repertum fuerit in eiusmodi bonis, sanctissimi locorum Episcopi curâ in eas res in quas relicta sunt conferri.

κνι. *De tempore legatorum repetitioni præscripto, & de modo alienationis & pretij ac permutationis, si opus fuerit.*

SI autem legatum sit, iubemus intra sex menses, qui à tempore quo in apertum venerit testamentum numerentur, hoc omnibus modis dari iis quibus relictum est. Si verò ij quibus id oneris impositum est, eiusmodi legatum dare distulerint, ab his fructus & fœnora, omnisque legitima accessio repetentur, à tempore mortis eius qui hoc reliquit.

Si verò legatum religiosæ alicui domui relictum fuerit, nullo pacto eiusmodi legatum alienari. Si verò loca aut personæ, ex quibus hoc dari mandatum est, procul distent: tunc liceat illis quibus hoc relictum est, & si partem obstrictam esse contingat, permutare legatum, ac præsentem pro ipso reditum vberem & expeditum accipere, idque cum accessione non minore quarta parte relictæ quantitatis, ac neque multis publicis tributis grauatum. Si autem vendere voluerint, ne minus pretium accipiant, quàm ex huiusmodi legato in triginta quinque annos colligitur: ita tamen, vt eiusmodi pretium in commodum & vtilitatem prædictæ religiosæ domus vbi relictum est cedat.

νου, καὶ τ μνημονευθέντος κέρδεις ἐκδικεῖν. ἐὰν δὲ ὁ θεοφιλέστατος διετύπωσε πληρωθῆναι· καὶ πάντ ἢ ἑτέρῳ ἀδελφῷ τοιαύτην ζήτησιν κινῆσαι, καὶ ἀσχολίαν παρασχεῖν, ἵνα ἔγγειος ἅπασιν αἱ τοιαῦται εὐσεβεῖς αἰτίαι πληρωθῶσιν. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλελειμμένα μὴ πληρώσῃ, λέγων τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ οὐσίαν μὴ ἀρκεῖν· κελεύομεν πάντως τ τετάρτου Φαλκιδίου μέρους ὁλοκλήρου ὄντος, ὅσον δήπου εὑρεθείη ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, παρεκχωρεῖν παρουσίᾳ τ ὁσιωτάτου τ τόπων ἐπισκόπου εἰς τὰς αἰτίας, εἰς ἃς καταλέλειπται.

Περὶ τ ὠρισμένου χρόνου τῆ τ λημάτων ἐκποιήσεως, καὶ περὶ ἔγκτου ἐκποιήσεως, καὶ ζημίας, καὶ ἀμπαλλαγῆς εἰ δέοι. κζ'.

ΕΙ δὲ λημάτιον αὐ εἴη, κελεύομεν εἴσω μίλιων ἓξ, ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τ θεοφιλεστάτης ἀριθμουμένων, τοῦτο πᾶσι ἔγκτοις παρέχεσθαι οἷς καταλέλειπται. εἰ δὲ ὑπερβαίνοντα οἱ * τοῦτο βεβαρημένοι τ τοιοῦτον λημάτιον παρέχειν, καὶ καρπούς, καὶ τόκους, καὶ πᾶσαν νόμιμον ἐπαύξησιν ἀπαιτηθήσονται ἀπὸ τ καιρ τ τελευτῆς τ τοῦτο καταλιπόντος. * ἐν τούτῳ

Εἰ δὲ λημάτιον σεβασμίῳ τινὶ οἴκῳ καταλειφθῇ, μηδεμίαν ἔγκτου τοιοῦτον λημάτιον ἐκποιεῖσθαι. εἰ δὲ οἱ τόποι, ἢ τὰ πρόσωπα, ἐξ ὧν τοῦτο δοθῆναι παρεστάθη, πορρώτερον εἶναι, πλειόνων ἐξέστω ἐκείνοις, οἷς τοῦτο καταλέλειπται, εἰ καὶ τὸ ἐνεχόμενον μέρος συμβαίνῃ ἀμείζονα τὸ λημάτιον, καὶ πλείονα λαμβάνειν τοῦτου παρόδου εὔπορον· καὶ μετ παθήκης οὐκ ἐλάττονος τ τετάρτου μέρους τῆς καταλειφθείσης ποσότητος, καὶ μηδὲ πολλαῖς δημοσίοις τελέσμασι βεβαρημένον. εἰ δὲ πωλῆσαι βουληθῶσι, μὴ ἔλαττον εἰς τὸ τίμημα λαβεῖν, τὸ ὅσον εἰκὸς ἐκ τ τοιούτου λημάτου ἐπὶ πεντήκοντα πέντε ἐνιαυτοῖς συνάγεται, οὕτω μέντοι, ὥστε τὸ τοιοῦτον τίμημα εἰς τὸ συμφέρον τ παρόντος σεβασμίου οἴκου ὅπου καταλέλειπται παρέχειν.

ιζ. Περὶ τοῦ μηδένα κτίζειν εὐκτήριον χωρὶς ἐπισκόπου, καὶ εἰ μὴ πρότερον τὰ εἰς λυχνικὰ, καὶ φιλοπτωχεῖα, καὶ ἀπόβολα τῶν προεδρευόντων ᾖται.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, Μηνᾷ τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ. καὶ τὰ περὶ τὰς ἁγιωτάτας ἐκκλησίας πολλοῖς προσλαβόντες νόμοις, ἔτι καὶ ἑτέρου δεόμεθα πρὸς τοῖς αἰσχυλάσαις τὰ ὑπάρχοντα, καὶ αὐτῆς διαφυομένας ἀρκοῦντες. πολλοὶ ὀνόματος ἕνεκεν πρὸς ποίησιν τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν ὁρμῶσιν· εἶτα ταύτας οἰκοδομησάμενοι, οὐκέτι φερούσας πλοῦτον τοῖς καὶ δαπάνῃ αὐτῶν ἀφορίσαι παρέπουσάν, εἴς τε λυχνικὰ, εἴς τε τὰ τῶν προεδρευόντων ἀπόβολα, καὶ τὰ ἱερᾶς λειτουργίας· ἀλλὰ καταλιμπάνοντες αὐτὰς ἐν γυμνοῖς * οὐσίας οἰκοδομήματι, καὶ ἢ καταλυομένας, ἢ ἀπάσης ἱερᾶς λειτουργίας ἐστερημένας. διατάζομεν οὖν περὶ πάντων μὲν ἐκεῖνο γίνεσθαι, ὥστε μηδὲ προσῆκεν εἶναι, * εἰ δή μοναστήριον, μηδὲ ἐκκλησίαν, μηδὲ εὐκτήριον οἶκον ἄρχεσθαι οἰκοδομεῖν, πρὶν αὖ ὁ τῆς πόλεως θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος ἐλθὼν τε ἐν τῷ τόπῳ ποιήσοιτο, καὶ φανερὸν πήξαιτο· δημοσίαν ἐκεῖσε προσόδου ποιησάμενος, καὶ τὸ πρᾶγμα φανερὸν ἅπασι καταστήσοι. καὶ μὴ ἄλλως τινὰ ἐκκλησίαν ἐκ νέας οἰκοδομεῖν, πρὶν αὖ ἀφελέσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ δεῖσαι ὃ μέλλει ὅσον ἀφορίζει πρός τε λυχνικὰ, καὶ τὰ ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ τὰ * ἀφέλοιτο τῆς οἰκείου τήρησιν, καὶ τὰ τῶν προεδρευόντων ἀπόβολα. εἰ δέ τις ἐκ ἀρκοίη πρὸς τοῦτο, ὀνόματος ἵνα ἐπιθυμῶν, τοῦ καὶ αὐτὸν κτίσαι ἐκκλησίας κεκλεῖσθαι· πολλαὶ ἐκκλησίαι τυγχάνουσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, καὶ ἐν ταύτῃ βασιλίδι πόλει, κινδυνεύουσαι ἢ καταπεσεῖν ὑπὸ παλαιότητος, ἢ ἐν σμικρῷ καθεστῶσαι, καὶ ἀκοσμότεραι· καὶ ἔξεστιν αὐτῷ μίαν τούτων ἐκκλησίαν ἀπολαβόντι, ταύτην οἰκοδομήσασθαι· κἀνταῦθα γνώμῃ τοῦ θεοφιλεστάτου τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπου.

* ἴσ. οὐσίας

* ἴσ. μηδὲ

* ἴσ. διέφθορεν

Nemini licere oratorium exſtruere abſque Epiſcopo, ac niſi priùs conſtituta fuerint ea, quæ ad lucernarum accenſionem ornatúſque elegantiam, atque alimentum eorum qui huic aſſiduè deſeruiunt, ſunt neceſſaria. XVII.

IDEM Imperator Menæ ſanctiſſimo Archiepiſcopo. Cùm ea quæ ad ſanctiſſimas Eccleſias pertinent multis legibus complexi fuerimus, aliâ præterea nobis opus eſt, vt iis rebus quæ ortæ ſunt, orientúrque in poſterum occurramus. Multi nominis causâ ad ſanctiſſimas Eccleſias ædificandas animum applicant: deinde his ædificatis, non ampliùs curant ſumptus ipſis conuenientes aſſignare, tum ad lucernarum accenſionem, tum etiam ad eorum qui his perpetuò aſſident deſeruiúntque alimentum, ſacrúmque miniſterium: ſed relinquunt ipſas in nudis ædificiis conſiſtentes, ac vel collabentes, vel omni ſacro miniſterio deſtitutas. Sancimus igitur ante omnia quidem hoc fieri, non licere cuiquam neque monaſterium, neque Eccleſiam, neque domum orationi dicatam exſtruendam ſuſcipere, priuſquam Deo cariſſimus vrbis Epiſcopus preces in eo loco fecerit, crucémque fixerit, publicis ſupplicationibus illuc conuocatis, ac rem palam omnibus fecerit. Neque verò aliter quemquam nouam Eccleſiam ædificare, priuſquam cum Epiſcopo contulerit, certáſque facultates conſtituerit, quas aſſignet ad lucernarum accenſionem & ſacrum miniſterium, aliámque domus conſeruationem, atque eorum qui huius miniſterio aſſiduè incumbunt alimentum. Si cui verò ad hæc facultates non ſuppetant, cùm nominis famam forſan appetat, vt & ipſe Eccleſiæ conditor appelletur: multæ ſunt Eccleſiæ in prouinciis atque in hac regia vrbe, quas periculum eſt ne præ vetuſtate corruant, aut etiam paruæ ſunt, omnique ornatu deſtitutæ: ac licet ipſi vnam ex his Eccleſiam deligenti, hanc ædificare, idque ex ſententia Deo cariſſimi orthodoxorum Epiſcopi.

XVIII. *Licere magiſtratui clericum criminis poſtulatum ante iudicium Epiſcopi iudicare: ſi verò res pecuniaria ſit, citra fideiuſſorem & iuſiurandum, ſtipulationem, ſeu conſenſum reum exhibere.*

SI autem qualicumque religioſarum perſonarum quarum meminimus, ſiue clericorum, crimen intentetur: ſiquidem coram Epiſcopo quis accuſatus fuerit, atque ita veritatem comperire potuerit, honore ſiue gradu ſecundùm eccleſiaſticos canones hunc deiiciat, túncque competens iudex hunc corripiat, ac ſecundùm leges cauſam examinet, ipſique finem imponat. Si verò priùs ad ciuilem magiſtratum accuſator acceſſerit, ac legitima diſquiſitione crimen probari potuerit: tunc locorum Epiſcopo acta ſeu monumenta oſtendantur: ac ſi ex his compertum fuerit obiecta crimina reum admiſiſſe, tunc ipſe Epiſcopus hunc ſecundùm canones ab honore ſeu gradu, quem obtinet, amoueat, iudex verò pœnas legibus conuenientes ipſi irroget. Si autem exiſtimet Epiſcopus ea quæ acta ſunt non iuſtè eſſe conſtituta, tunc liceat ipſi differre perſonam accuſatam dignitate ſpoliare: ita tamen vt eiuſmodi perſona ſub legitima ſit cuſtodia, ſicque ad nos cauſa tum ab Epiſcopo, tum etiam à iudice referatur: vt nos ea cognita, quæ nobis viſa fuerint iubeamus. Si quis verò pro pecuniaria cauſa contra aliquam commemoratarum perſonarum actionem aliquam habeat, atque Epiſcopus inter ipſos rem diiudicare cunctetur: licentiam habeat accuſator ad ciuilem magiſtratum ſe conferendi: ita tamen, vt accuſata perſona nullo modo cogatur fideiuſſorem dare, ſed ſtipulationem ſolùm ſine iureiurando cum rerum ſuarum oppigneratione exponere. Si verò pro criminali re accuſatio contra aliquam commemoratarum perſonarum allata ſit, ſub legitima cuſtodia accuſatam eſſe perſonam.

Περὶ τῆ ἐξεῖναι ἀρχοντι κλεικὸν ὅτι ἐγκλήματι κατηγορούμενον πρὸ κρίσεως τῆ ἐπισκόπου κρῖναι. ιη'.

Εἰ δὲ ἔγκλημα εἴη ὃ καθ' οἱονδήποτε τῶν μνημονευθέντων διλαβεσάτων προσώπων, ἤγουν κλεικῶν ὑπαφερόμενον· εἰ μὲν * πρὸ ἐπισκόπου τις κατηγορηθῆ, καὶ οὕτω τὴν ἀλήθειαν διαπύθηται, ἀπὸ τῆς τιμῆς, ἤτοι τοῦ βαθμοῦ τοῦτον τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνας ἐκβαλλέτω· καὶ τότε ὁ προσφορὸς δικαστὴς τοῦτον συνεχέτω, καὶ τοῖς νόμοις τὰ δίκαια ἐξεπάζων, ταῦτας αὐτῆ ὑπιπλέτω. εἰ δὲ πρὸ τοῦ τὸν πολιτικῶ ἄρχοντι προσέλθοι ὁ κατήγορος, καὶ ὃ ἔγκλημα διὰ νομίμου ἐξετάσεως διαπύθηται ἀποδεῖξαι, τότε ὁ ἐπισκόπω τῶν τόπων τὰ ὑπομνήματα φανερούσθω· καὶ εἰ ἐξ αὐτῶν γνωσθῆ τὰ προτεθέντα ἐγκλήματα πλημμελῆσθαι κατ' αὐτῶ, τότε αὖθις ὁ ἐπίσκοπος τοῦτον τοῖς κανόνας ἀπὸ τῆς τιμῆς, ἤτοι τοῦ βαθμοῦ ὃν ἔχει, χωριζέτω· ὁ δὲ δικαστὴς ἐκδίκησιν αὐτῶ ὑπιφερέτω νόμοις ἁρμοδίως. εἰ δὲ νομίσῃ ὁ ἐπίσκοπος τὰ πεπραγμένα μὴ δικαίως συνεῖναι, τότε ἐξέτω αὐτῶ ὑπερθέσθαι τὴν γυμνῶσαι τῆς τιμῆς ὃ κατηγορηθέν πρόσωπον· οὕτω μέντοιγε, ἵνα τοιοῦτον πρόσωπον ὑπὸ τοῦ νόμιμον ἀσφάλειαν ᾖπται· καὶ ὅτω πρὸς ἡμᾶς ἡ ἀνάθεσις, τοῦτο μὲν ἀνὼ τοῦ ἐπισκόπου, τοῦτο δὲ καὶ ἀνὼ τοῦ δικαστοῦ αἴρεσθαι· ἵνα ἡμεῖς ταῦτα γινώσκοντες, τὰ φαινόμενα ἡμῖν κελεύσωμεν. εἰ δέ τις ὑπὲρ χρηματικῆς αἰτίας κατά τινος τῶν μνημονευθέντων προσώπων ἀγωγὴν ἔχει τινά, καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἀναβάλλεται μεταξὺ αὐτῶν δικάσαι· ἀδείαν ὁ ἀναγνῶν ἐχέτω τῶ πολιτικῶ ἄρχοντι προσιέναι· ὅτω μέντοιγε ἵνα τὸ αἰτιαθὲν προσώπων μηδενὶ τρόπω ἀναγκάζηται ἐγγυητὴν δοῦναι, μηδὲ μόνον ὁμολογίαν αὐτοῦ ὅρκου μὴ ὑποθήκης τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐκτίθεσθαι. εἰ δὲ ὑπὲρ ἐγκληματικῆς αἰτίας κατηγορία κατά τινος τῶν μνημονευθέντων προσώπων ἀποτεθείη, ἀνὼ τοῦ νόμιμον ἀσφάλειαν τὸ κατηγορούμενον γίνεσθαι πρόσωπον.

ιθ'. Περὶ τοῦ μηδεμίαν ἐγγύην ἢ ὁμολογίαν ἀπαιτεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ ἐναγομένου.

ΥΠΕΡ ὧν πασῶν αἰτιῶν, εἴτε πρὸς τὸν ἴδιον μητροπολίτην, εἴτε πρὸς τὸν πατριάρχην, εἴτε πρὸς ἄλλους οἵους δήποτε δικαστὰς ὑπὸ σκοποὶ ἐναγόμενοι, μηδεμίαν ἐγγύην ἢ ὁμολογίαν ὑπὲρ τοῦ δίκης ἀπαιτηθείσθωσαν· ἵνα μὴ τοῦτο μόνον, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπολύσωσι τὰς ἐπαγομένας αὐτοῖς αἰτίας ἑαυτοὺς διαλυτοῦν.

XIX. *Nullam fideiuſſionem aut ſtipulationem ab Epiſcopo qui reus agitur exigi.*

PRO omnibus autem cauſis, ſiue apud proprium Metropolitanum, ſiue apud Patriarcham, ſiue apud alios qualeſcumque iudices Epiſcopi rei agantur, nulla fideiuſſio aut ſtipulatio pro cauſa ab his exigatur: ita tamen vt & ipſi enixè curent obiecta ſibi crimina diluere.

κ'. Περὶ τοῦ μὴ κατὰ βαθμὸν πρώτως, ἀλλὰ κατ' ἐκλογὴν τοὺς ἡγουμένους γίνεσθαι· τοῦτο δὲ καὶ ἐν γυναικείοις μοναστηρίοις.

XX. *Non ordine gradus, ſed electione præpoſitos fieri, idque etiam in feminarum monaſteriis.*

ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ ἡμῖν ἐστὶ καὶ περὶ τῶν ἁγίων μοναστηρίων, καὶ τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν διατυπῶσαι· κελεύομεν τοίνυν, ὅταν ἀεὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης ἐν ἑκάστῳ μοναστηρίῳ προβάλλεσθαι χρὴ, μὴ πρώτως κατὰ τοὺς βαθμοὺς τῶν μοναχῶν, ἀλλ' ὅν πρώτους οἱ μοναχοὶ, ἢ οἱ κρείττονες ὄντες ὑπολήψεως ἐκλέξονται, οὐ διά τι, ἀλλ' ὡς τὴν πίστιν ὀρθὸν, καὶ τὸν βίον σώφρονα, καὶ τῆς διοικήσεως ἄξιον, καὶ δυνάμενον τοῖς τῶν μοναχῶν ἐκτιμᾶν, καὶ πᾶσαν τοῖς τοῦ μοναστηρίου κατάστασιν χρησίμως φυλάξαι· καὶ οὕτως αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς παροικίας προβληθῆναι· τὸν αὐτὸν δὲ προκελευόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῖς τῶν γυναικῶν ἁγίοις μοναστηρίοις, καὶ ἀσκητηρίοις γίνεσθαι.

RESTAT nobis vt & de ſacris monaſteriis & religioſiſſimis monachis aliquid ſtatuamus. Iubemus igitur, quotieſcumque Abbas aut Archimandrita in vnoquoque monaſterio deſignandus erit, non prorſus ſecundùm gradus monachorum, ſed quem omnes monachi, aut qui melioris & ſanioris ſunt iudicij elegerint, non ob vllam rem, ſed tanquam fide rectum, vitæque probitate & moderatione conſpicuum, atque adminiſtratione dignum, & qui poſſit monachorum diſciplinam omnémque monaſterij ſtatum vtiliter cuſtodire: atque ita ipſum à diœceſis Epiſcopo creari. Eadem verò iubemus etiam in ſacris feminarum monaſteriis fieri.

κα'. Περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι μηδενὶ * κεχρῆσθαι ἢ * ἐμπίξαι διὰ παντὸς σχήματι, ἢ πάσῃ ἐκκλησιαστικῇ καταστάσει, καὶ τῆς τούτοις ὀφειλομένης κολάσεως.

XXI. *Non licere cuiquam abuti aut illudere religioſo habitui, aut omni eccleſiaſtico ordini, & de pœnitione his conſtituta.*

ΠΑΣΙ δὲ καθάπαξ ἀπαγορεύομεν * χρῆσθαι * σχήματα μοναχοῖς, ἢ μοναστρίαις, ἢ ἀσκητρίαις, ἢ οἱῳδήποτε ἄλλῳ * ἐμπίξαι εἰς ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν. Τοὺς δὲ τῶν ὑπεναντίων τολμήσαντας, σωματικὰς ἐπιφέρεσθαι ζημίας, καὶ ὑπερορίαν διαδέχεσθαι, προσέτι τοῦ τόπου οὗ μόνον τῶν τοπικῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτικῶν, καὶ στρατιωτικῶν ἀρχόντων. ἢ δὴ τοίνυν ἐνδόξοτης τὰ ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου νεωστὶ διατυπωθέντα, ὅτι μόνοις τοῖς μέλλουσι φυλάττεσθαι, καὶ εἰς τὸ

PRO omnibus autem prorſus interdicimus abuti habitu monachi, aut monialis, aut ſacræ mulieris, aut quocumque modo Eccleſiaſtico ſtatui illudere: eos verò qui hoc auſi fuerint, corporalia ſubire ſupplicia, atque in exilium amandari, huius rei curam gerentibus non ſolùm locorum Epiſcopis, verùm etiam ciuilibus & militaribus magiſtratibus. Tua igitur dignitas ea, quæ præſenti lege nuper conſtituta in poſterum tantùm obſeruari, ac in

perpetuum valere noſtra præcepit ſerenitas, omnino cuſtodiri curet, atque in omnium, qui in hac Imperatoriâ vrbe verſantur, cognitionem producat.

διωνεκὲς ἰσχύσῃ τὰ ἡμέτερα ἐδίκαιοι γαλήνωτης, καὶ πάντα φυλαχθῆναι προνοησάτω, καὶ εἰς τὴν ἀπάντων γνῶσιν, καὶ ταύτην τὴν βασιλίδα πόλιν περιπλεκέσθω.

Finis Capitum ex Nouellis Conſtitutionibus de Eccleſiaſtica diſpoſitione, IOANNIS SCHOLASTICI, ARCHIEPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Τέλος τῶν κεφαλαίων ἐκ τῶν νεαρῶν διατάξεων τῶν περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαθέσεως, Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντίνου πόλεως τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν.

Η ΥΠΟ ΑΡΙΣΤΙΝΟΥ
ΣΥΝΟΥΙΣ
ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΑΝΤΩΝ.

SYNOPSIS CANONVM OMNIVM
AB ARISTINO CONSCRIPTA.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

α'. ΔΥΟ ἢ τρεῖς ἐπίσκοποι χειροτονείτωσαν ἐπίσκοπον· εἷς δὲ, πρεσβύτερον καὶ διάκονον.

β'. Ἱερεὺς γάλα, ἢ μέλι, ἢ σίκερα, ἢ ζῶα, ἢ ὁπώρια τοῦ θυσιαστηρίου προσάγων, πλὴν σταφυλῆς χόρων, καὶ σταφυλῶν*, καὶ ἐλαίου, καὶ θυμιάματος, καθαιρείσθω.

γ'. Αἱ ὀπῶραι, οἶκοι πεμπέσθωσαν, * αἱ οἱ πρῶτοι τοῖς ἑξῆς διανέμοιεν.

δ'. Τὴν βοηθὸν ἱερέως ἀκόλουθον ἀφοριζέσθω, μὴ εἰσάγων δὲ, καθαιρείσθω.

ε'. Κοσμικὰς φροντίδας δεχόμενος ἱερεύς, ἀπίερος.

ϛ'. Καθαιρεῖται ὁ πλὴν μετὰ Ἰουδαίων τὸ πάσχα.

ζ'. Ἱερεὺς ὁ μὴ μεταλαμβάνων λεγέτω τὸ αἴτιον, ἀφοριζέσθω δὲ μὴ λέγων· ὕποπτον γὰρ πεποίηκε τὸν προσάγοντα.

η'. Ἀφορίσθω τὸν τῇ εὐχῇ καὶ τῇ μεταλήψει μὴ συμμένοντα.

θ'. Ὁ στεφανηφόρος ἀχειροτονήτω, ἢ καθηρημένῳ, αὐτοκατάκριτος.

ι'. Ὁ δεξάμενος τὸν ἄλλοθεν ἄδεκτον, ἀδεκτότερος.

ια'. Ὁ τὸν ἀφορισμὸν ψευσάμενος, ἀδεκτότατος.

* ἀπαρχὴ τῶν ἐπικάρπων, ἢ πῖς προσφορᾶς.

Sanctorum Apostolorum.

1. DVO aut tres Episcopi ordinant Episcopum : vnus verò, presbyterum & diaconum.

2. Sacerdos lac, aut mel, aut siceram, aut animalia, aut legumina offerens ad altare, præterquam novas spicas & vuas & oleum & thymiama, deponatur.

3. Fructus domum mittantur, quos primi sequentibus distribuant.

4. Coniugem sacerdos si eiiciat, excommunicetur : si verò non introducat, gradu deiiciatur.

5. Sæculares curas susciplens sacerdos, sacerdotio priuetur.

6. Qui cum Iudæis Pascha celebrat, deponitur.

7. Sacerdos non communicans dicat causam : quòd si non dixerit, excommunicetur : suspectum enim reddit offerentem.

8. Excommunicabis eum qui in oratione & communione non perseuerat.

9. Qui orat cum excommunicato aut gradu deiecto, ipsemet condemnatur.

10. Qui aliunde eiectum susceperit, magis ipse eiiciendus est.

11. Qui excommunicationem mentitur, ideo maximè reiiciendus est.

12. Sedem ex ſede non inuades, niſi iis qui ibi degunt vtilior, tanquam ad docendum aptiſſimus iudiceris. Idque multorum Epiſcoporum iudicio atque obteſtatione.

13. Omnis clericus propriâ relictâ Eccleſiâ in aliena degens, ſi ab Epiſcopo reuocatus non redeat, excommunicatur: & qui hunc ſciens & prudens detinet, ipſemet condemnatur.

14. Quilibet ſecundo matrimonio iunctus, aut concubinam nutriens, ad ſacerdotium non admittitur.

15. Quiſquis dimiſſam, aut viduam, aut ancillam, aut infanam in vxorem acceperit, verè ſacerdotio indignus.

16. Non allegitur in clerum quiſquis duas ſorores, aut conſobrinam in matrimonium duxerit.

17. Clericus fideiuſſiones non dat.

18. Eunuchus ſacerdotio fungi poteſt, qui verò ſeipſum abſciderit nequaquam.

19. Si quis poſtquam in clerum cooptatus fuerit, ſeipſum abſciderit, deponatur.

20. Laicus qui ſeipſum execuerit, per triennium ſegregatur.

21. Sacerdos fornicatione, aut periurio, aut furto obſtrictus, deponitur.

22. Qui ad ſacros ordines promouendus eſt, ſi velit, priùs vxorẽ ducat.

23. Sacerdos fidelem, aut infidelem ſi percuſſerit, deponitur.

24. Depoſitus iuſtam ob cauſam, ſi res diuinas rurſum attigerit, maximè expellendus eſt.

25. Qui datâ pecuniâ ſacerdos factus eſt vnà cum eo qui ipſum ordinauit deponatur, ac Simonis Magi inſtar in perpetuum excõmunicetur.

26. Qui principum aut magiſtratuum potentia fretus ad epiſcopatum peruenerit, depoſitus ſegregetur.

27. Epiſcopus qui ſine cauſa ſe ab aliis ſegregauerit, atque aliud altare conſtruxerit, cum ipſo deiicietur.

28. Ab aliis non recipiatur, quiſquis ab alio ſuperſtite excommunicatus fuerit.

29. Externus ſacerdos abſque commendatitiis epiſtolis non recipitur, & ſi habeat, diligenter examinatur, num eos qui rectam fidem tenent approbet: ſin verò, ſegregatur atque ablegatur.

ιϛ'. Θεῖον οὐκ ὀπτανδίσῃς ἐκ ξείνου, εἰ μὴ τοῖς ἐκεῖ λειτουργέεσι, ὡς διδακτικώτατος χρήιοιο· καὶ τοῦτο πολλῶν ἐπισκόπων ἀμαχρίοις καὶ ἀποδοκίμοις.

ιζ'. Κληρικὸς ἅπας ὁ τῆς οἰκείας ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἀλλοτρίαν οἰκῶν, καὶ εἰς τὸν ἐπισκόπου δυσωπούμενος, καὶ οὐ παλινοστῶν, ἀκοινώνητος· καὶ τοῦτον ὁ ἐν γνώσῃ κατέχων, αὐτοκατάκριτος.

ιη'. Ἀνὴρ ἅπας δίγαμος, ἢ παλλακὴν ἐπιδέφων.

ιθ'. Ἀπολελυμένην, ἢ χήραν, ἢ πεφυραγμένην, ἢ μοιχάδα λαβὼν ἱερεύς, ὁποῖος ἀνὴρ ἔσται.

κ'. Ὁ τὰς δύο ἀδελφὰς, ἢ ἀνεψιὰς ἀγαγόμενος.

κα'. Κληρικὸς ἐγγύας οὐ διδόσθω.

κβ'. Εὐνοῦχος ἱερᾶται· ἐκτομίας δὲ, οὔ.

κγ'. Ὁ μὴ χλῆρον ἑαυτὸν ἐκτεμών, καθῃρήσθω.

κδ'. Ὁ ἑαυτὸν ἐκτεμὼν λαϊκὸς, ἐπὶ τριετίδι ἀφορίσθω.

κε'. Πορνείᾳ χλῆρος ἱερεὺς, ἢ ἐπιορκίᾳ, ἢ κλέμματι, καθῃρήσθω.

κϛ'. Ὁ ἱερᾶσθαι μέλλων, εἰ βούλοιτο, γαμείτω.

κζ'. Ἱερεὺς πιὼν, ἢ ἄπιον τυπήσας, καθαιρείσθω.

κη'. Ὁ καθαιρεθεὶς ἀλογώτατα, εἰ τῶν θείων ἅψοιτο πάλιν, ἀκοινώνητος.

κθ'. Ὁ ἐπὶ χρήμασιν ἱερεὺς, μετὰ τοῦ χειροτονήσαντος καθαιρούμενος ἔσται, καὶ μετὰ Σίμωνα εἴσεται ἀκοινώνητος.

λ'. Ὁ δι' ἀρχόντων ἐπίσκοπος, καθαιρούμενος ἀφορίζέσθω.

λα'. Ὁ ἐξ αἱρετοῦ χλοθεὶς ἐπίσκοπος, καὶ πηγὴν ἄλλο θυσιαστήριον, μετ' αὐτὸ ἔξει τὸν ἑκτέλεστον.

λβ'. Ἀδεκτος ἑτέρῳ ὁ ἐξ ἑτέρου ἀφορισμένος.

λγ'. Ξένος ἱερεὺς δίχα συστατικῶν οὐ προσδέχεται, καὶ ἔχων, ἐπιμαχρίνεται, καὶ εἰ τοὺς ὀρθοτομοῦντας προσοίεται. Εἰ δ' οὔ, ἀφορίζόμενος ἀποπέμπεται.

λ'. Δίχα τῦ πρώτου ποιεῖ οὐδὲν ὁ ἐπίσκοπος, εἰ μὴ τὰ τῆς παροικίας αὐτῦ· καὶ ὁ πρῶτος ἄτερ ἐκείνου οὐδέν, διὰ τὴν ὀφειλομένην ὁμόνοιαν.

λα'. Μὴ χρεωστεῖν ὑπερόρια· ὁ δὲ παρὰ τὴν γνώμην τῶν ἐγχωρίων ἐπιτελῶν, ἀπρόσδεκτος.

λβ'. Ὁ νεοπροβλητος, εἰ δυσθυμήσει πρὸς ὃ ἐγχείρημα, ἀφορίζεται, μέχρις ἂν παραδέξηται· εἰ δὲ παρὰ τῦ λαοῦ μὴ δεχθείη, ὁ κλῆρος ἀφορίζεται, ὅτι μὴ τὸν ὄχλον πεπαίδευκεν, ὁ δὲ ἐστὶν ἐπίσκοπος.

λγ'. Δὶς κατ' ἔτος οἱ ἐπίσκοποι συνιέτωσαν διὰ τὰ δόγματα καὶ τὰ πράγματα. πρῶτον μὲν, τῇ τετάρτῃ τῆς πεντηκοστῆς ἑβδομάδι· δεύτερον δὲ, τῇ καρπεραίου δωδεκάτῃ.

λδ'. Διοικείτω μετ' ἐξουσίας τὰ τῆς ἐκκλησίας ὁ ἐπίσκοπος πράγματα, μήτι τούτων συγχωρῶν, εἰ μὴ ὡς πένητι, χαριζόμενος.

λε'. Ἄτερ ἐπισκόπου ποιῶ πρεσβύτερος οὐδὲν, διὰ τὸ δόξαν· διὰ γὰρ τοῦτο πεπίστευται τὸν λαόν.

λς'. Τὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ τοῦ ἐπισκόπου πρόσεισιν πράγματα φανερά. ἵνα καὶ ὁ ἐπίσκοπος δόξαν ἔχῃ, καὶ μηδὲν ἡ ἐκκλησία ἀζήμιος.

λζ'. Ἐξουσιαζέτω τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁ ἐπίσκοπος πραγμάτων, καὶ τῶν ψυχῶν μᾶλλον. καὶ διοικείτω πάντα κατὰ τὸν θεῖον φόβον.

λη'. Ὁ κυβιστὴς καὶ πρόσωπος ἱερᾶς, εἰ οὐ παύσοι, καθαιρήσθω.

λθ'. Κληρικὸς, καὶ λαϊκὸς τὰ ὅμοια πραττων ἀφορίζεται.

μ'. Τόκους ἀπαιτῶν δανείου ἱερᾶς, εἰ οὐ παύσοι, καθαιρήσθω.

μα'. Ὁ συνδυάζων αἱρετικοῖς, ἀφορίζεται· καθαιρῆται δὲ ὁ κληρικὸς οὗτος ἠρεμοῦν.

μβ'. Βάπτισμα καὶ θυσίαν αἱρετικῶν δέχόμενος ἱερᾶς, ἀνάξιος.

μγ'. Ὁ ἀναβαπτίζων τὸν ὄντως βεβαπτισμένον, καὶ μὴ ἀναβαπτίζων τὸν μεμολυσμένον ἀσεβῶς, ἀνάξιος.

μδ'. Τὴν οἰκείαν γαμετὴν ἐκβάλλων ὁ κοσμικὸς, καὶ ἄλλην ἑτέραν, ἢ ἀπολελυμένην, ἀφορισθήτω.

με'. Ὁ μὴ βαπτίζων εἰς πατέρα, καὶ

30. Absque Primate nihil facit Episcopus, nisi ea quæ sunt suæ parœciæ: ac Primas sine illo nihil facit, propter debitam concordiam.

31. Extra proprios fines non est ordinandum, qui autem præter sententiam eorum qui in locis degunt sacros ordines peragit, pro non ordinato habeatur.

32. Qui recèns designatus est, si demandatum munus exequi grauetur, segregatur, donec susceperit: si verò à populo non receptus fuerit, clerus excommunicatur, quòd plebem non corripuerit: ipse verò manet Episcopus.

33. Singulis annis Episcopi bis conueniant propter dogmata & res. Primùm quidem, quarta Pentecostes hebdomada. Secundò verò, duodecima Octobris.

34. Episcopus res Ecclesiæ cum potestate administret, nihil quicquam consanguineo, nisi tanquam pauperi largiens.

35. Absque Episcopo nihil facit presbyter & diaconus. Etenim ipsi populus creditus est.

36. Res ad Ecclesiam & ad Episcopum pertinentes manifestæ extent: vt & Episcopus testetur, atque Ecclesia nullum damnum accipiat.

37. Episcopus potestatem habeat super res ecclesiasticas, cùm eam super animas habeat: atque omnia iuxta diuinam voluntatem administret.

38. Sacerdos alcator atque ebriosus, si non desinat, deponatur.

39. Clericus & laicus similia faciens excommunicatur.

40. Sacerdos mutui vsuras exigens, nisi desinat, deturbetur.

41. Qui cum hæreticis orat, excommunicatur: qui verò clericos hos existimat, gradu mouetur.

42. Sacerdos baptisma & sacrificium hæreticorum recipiens, sacerdotio indignus est.

43. Qui verè baptisatum denuò baptisat, ac eum qui impietate pollutus est non rebaptisat, sacerdos non est habendus.

44. Sæcularis propriam vxorem eiiciens, aliámque aut dimissam ducens, excommunicandus est.

45. Qui non baptisat in Patrem, &

Filium, & Spiritum ſanctum, ſed tranſgreditur illud præceptum, ſacerdotio fungi non debet.

46. Qui non tribus initiat merſionibus, ſed vna in Domini mortem, quod Dominus non dixit, ſacerdotio mouendus eſt.

47. Omnis clericus à nuptiis,& carne,& vino abhorrens, ſi non emendetur, expellendus eſt.

48. Qui pœnitentibus non ignoſcit, ipſe venia indignior eſt.

49. Sacerdos à vino & carnibus abſtinens, niſi exercitationis cauſa, deponitur.

50. Clericus citra itineris neceſſitatem in caupona manducans, ſegregandus eſt.

51. Clericus iniuria afficiens Epiſcopum, deiicitur: presbyter verò, & diaconus excommunicatur. Similiter autem & qui ſurdum, claudum,& cæcum cauillis inſectatur.

52. Epiſcopus pietatem non docens excommunicatur: deponitur verò,ſi perſeueret non docere.

53. In clericum inopia laborantem ſi ſe beneficum non præſtet ſacerdos, excommunicatur: deponitur verò,ſi immiſericors permaneat.

54. Qui impij libri mentionem facit in concione, deponitur.

55. Fidelis criminum conuictus, in clerum non admittitur.

56. Qui Chriſtum negat, expellendus eſt: qui verò clerum ſpernit & inuertit, pro laico recipiendus eſt.

57. Sacerdos ſi ſuffocatum, aut à fera captum, aut morticinum guſtauerit, deponendus eſt: laicus verò excommunicandus.

58. Qui cum Iudæis orat, excommunicatur.

59. Clericus homicida, deponitur: laicus verò, ſegregatur.

60. Qui Dominica aut ſabbato ieiunat, vno excepto, eiiciendus eſt.

61. Qui puellæ vim attulerit, excommunicatus ipſam inopem licèt ſibi habeat.

62. Bis ordinatus, cum ordinatore deponitur: niſi hæretici manu primùm ordinatus ſit.

63. Clericum quadrageſima aut quatuor temporibus, & paraſceue non ieiunantem depones: laïcum verò excommunicabis: niſi infir-

ἡὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἀλλὰ πλανᾶται, ἀπίεως.

μς'. Ὁ μὴ τρισὶ μυσὶν καταδύσεσιν, ἀλλὰ μιᾷ εἰς τὸν τοῦ κυρίου θάνατον, ὃ μὴ ὁ κύριος εἶπεν, ἀπίεως.

μζ. Κληρικὸς ἅπας γάμου, καὶ κρέως, καὶ οἴνου βδελυσσόμενος, εἰ μὴ διορθοῖτο, ἀποκήρυκτος.

μη'. Ὁ τοῖς μετανοοῦσι μὴ συγγινώσκων, ἀσυγγνωστότερος.

μθ'. Μὴ μεταλαμβάνων ἱερεὺς οἴνου καὶ κρεῶν, εἰ μὴ δι' ἄσκησιν, καθήρηται.

ν'. Ὁ δίχα τοῦ κατ' εἶδος ἀνάγκης κληρικὸς εἰς καπηλεῖον ἐσθίων, ἀφορισθήτω.

να'. Ὑβρίζων ἐπίσκοπον κληρικὸς, καθαιρεῖται· πρεσβύτερος δὲ, καὶ διάκονος ἀφορίζεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ κωφὸν, καὶ χωλὸν, καὶ τυφλὸν διασκελίζων.

νβ'. Τὸν βλασφημοῦντα οὐ διδάσκοντα ἐπίσκοπος, ἀφορίζεται. καθαιρεῖται δὲ μένων ἀδίδακτος.

νγ'. Ἐπιδεᾶ κληρικὸν ἱερεὺς ὢν μὴ ἐπαρκῶν, ἀφορίζεται· καθαιρεῖται δὲ μένων ἀνέλεος.

νδ'. Ὁ ἀσεβοῦς βίβλου ἐπιλησιάζων, καθαιρεῖται.

νε'. Πιστὸς ἐλεγχθεὶς ἐπ' ἐγκλήμασιν, ἀκλήρως.

νς'. Ὁ ἀρνησίχριστος, καὶ ἀπόβλητος· ὁ δὲ τὸν κληρικὸν ἀθετῶν καὶ μεταστρέφων, τὸν λαϊκὸν προσιτός.

νζ'. Γλυκύθυμος θύτης πικτοῦ, ἢ θηριαλώτου, ἢ θηριμαίου, καθαιρετέος· ὁ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεται.

νη'. Ὁ Ἰουδαίοις συνευχόμενος, ἀφορίζεται.

νθ'. Φονεὺς κληρικὸς, καθαιρεῖται· λαϊκὸς, ἀφορίζεται.

ξ'. Κυριακὴν καὶ σάββατον ὁ νηστεύων, πλὴν ἑνὸς, ἀποκήρυκτος.

ξα'. Ὁ βιασάμενος κόρην, ἀφοριζόμενος κατεχέτω καὶ ἄπορον αὐτὴν οὖσαν.

ξβ'. Ὁ διχειροτόνητος μετὰ τοῦ χειροτονοῦντος καθαιρεῖται, εἰ μὴ αἱρετικὴ χεὶρ ἡ πρώτη.

ξγ'. Τὸν οὐκ ἀσιτοῦντα τὴν τεσσαρακοστὴν, ἢ τετράδα, καὶ παρασκευὴν κληρικὸν καθαιρήσεις· τὸν δὲ λαϊκὸν ἀφορίσεις· εἰ μὴ δι'

ἀθέτειδν ἐμποδίζωνται.

ξδ'. Λαϊκὸν ἀφορίσας ἰουδαΐζοντα· ἢ δι' κληρικὸν, καθαιρήσας.

ξε'. Ἀφορίζεται ὁ κλέπτων ἢ ἔλαιον τῆς ἐκκλησίας σύλων, μετὰ τῆς τριπλοῦ τοῦτο καταθήνας.

ξς'. Ὁ ἱερὰ σκεύη εἰς χρῆσιν σφετεριζόμενος, ἀφορίζεται.

ξζ'. Κατηχούμενος ἐπίσκοπος, καὶ καλούμενος, καὶ μὴ ἀκούων, καὶ δὶς καλείσθω καὶ τρὶς. τῆς δ' ἐπιμένοντος, ὁ δόξαν ἢ συνόδου ἀποφαίνοιτο.

ξη'. Αἱρετικὸς οὐ κατηγορῆ ἐπίσκοπον, οὐδὲ πιστὸς εἷς.

ξθ'. Ἐπίσκοπον αὐτὸν αὐτῆ ἐπίσκοπος ἀποβιοῖ. οὐ καθίσησιν.

ο'. Γίνεται χωλὸς καὶ ἑτερόφθαλμος, ἄξιος ὢν ἀρχῆν, ἐπίσκοπος· ὁ μέντοι τυφλὸς καὶ κωφὸς, οὐ γενήσεται.

οα'. Ὁ δαιμονῶν οὐ κληροῦται, οὐδὲ συνοδεύεται· μετὰ δὲ τὸν καθαρμὸν, εἰ ἄξιος ἔστι, γίνεται.

οβ'. Οὐκ ἐπίσκοπος νεοφώτιστος, οὐδὲ ἀφ' ταχέως ὁ ἐκ φαύλης ἀναγωγῆς προελθών.

ογ'. Ἐπίσκοπος ἀνεπίσκοπος ὁ δημόσια χειρίζόμενος.

οδ'. Οἰκέτης ἀκλήρωτος· ὁ δ' ὢν ἄξιος, ἐλευθερωθεὶς προβιβάζεται.

οε'. Ὁ ἱερὰς ἄρχων, ἀνίερος.

ος'. Ὁ ἄρχοντα καὶ βασιλέα ἀναθεματίζων ἡμᾶς ὑβρίζων, ἀμφρητέος.

οζ'. Σεβάσμιος ἢ ἐξηκοντάβιβλος μόνον.

mitas ipsis impedimento sit.

64. Laicum iudaïzantem excommunicabis: clericum verò gradu deiicies.

65. Qui ceram aut oleum Ecclesiæ furatur, excommunicatur: ac præterea quintuplum persoluet.

66. Qui sacra vasa in proprios vsus transfert, segregatur.

67. Episcopus reus factus, si vocatus non pareat, bis & ter vocetur: si verò perseueret, sententiam synodus proferat.

68. Hæreticus non accusat Episcopum, neque fidelis vnus.

69. Episcopus vitâ excedens Episcopum in suum locum non subrogat.

70. Claudus & altero oculo priuatus, si dignus sit, sit Episcopus: cæcus tamen & surdus non fiet.

71. Dæmoniacus non cooptatur in clerum, neque cum aliis orat: post purgationem verò, si dignus sit, fit clericus.

72. Recèns illuminatus non creatur Episcopus, neque qui nuper à malo vitæ genere recessit.

73. Episcopus negotia publica tractans, Episcopatu indignus est.

74. Seruus in clerum non recipitur: qui verò dignus est, libertate donatus promouetur.

75. Sacerdos magistratum obiens, profanus habeatur.

76. Qui Magistratum & Imperatorem contra ius fasque contumeliâ afficit, puniendus est.

77. Sexaginta librorum canon tantùm veneratione dignus est.

Σινόδου πρώτης τῶν ἐν Νικαίᾳ.

Synodi Nicænæ I.

CONCILIVM NICÆNVM.

α'. Οἱ εὐνοῦχοι εἰς κλῆρον δεχέσθωσαν· οἱ δὲ τέμνοντες ἑαυτοὺς, οὐ δεχέσθωσαν.

1. EVNVCHI in clerum recipiantur: qui verò seipsos exsecant, non recipiantur.

β'. Οἱ ἐξ ἐθνικοῦ βίου μὴ ταχέως εἰς πρεσβυτέριον ἀγέσθωσαν· δίχα γὰρ τῆς ἀφ' χρόνου δοκιμασίας, κακὸς ὁ νεόφυτος.

2. Qui ex gentili vita prodeunt, ne statim ad presbyteratum promoueantur: nam absque probatione quæ progressu temporis fit, reiiciendus est neophytus.

γ'. Εἴ τις μετὰ χειροτονίαν ἁμάρτοιτας ἀποδειχθεῖη πρέπειν, * ὕστερον· οὕτω πεπαύσθω τοῦ κλήρου.

*f. d. ἢ

3. Si quis post ordinationem deliquisse compertus fuerit priùs aut postea, hic clero expellatur.

δ'. Ἐπίσκοπον μήτις ἐχέτω, μηδὲ εἰς μηδὲν, ἢ ἀδελφῆς, καὶ τῶν προ-

4. Subintroductam nequis habeat, præter matrem, aut sororem, eásque

perſonas quæ omnem ſuſpicionem effugiunt.

5. Epiſcopus ab omnibus prouincialibus conſtituitur : ſin verò, ſaltem à tribus : reliquis per literas conſentientibus. Præcipuam tamen authoritatem Metropolitanus habeat.

6. Qui ab aliis excommunicati ſunt, ab aliis ne ſuſcipiantur : præterquam ſi propter puſillanimitatem, aut contentionem, aut quid eiuſmodi excommunicatio facta fuerit.

7. Alexandrinus Epiſcopus ſuper Ægyptum, Libyam, & Pentapolim poteſtatem habeat : & Romanus ſuper eos qui Romæ ſubditi ſunt. Item Antiochenus aliique ſuper ſibi ſubiectos.

8. Si quis Epiſcopus citra primi ſententiam creatus fuerit, ne ſit Epiſcopus.

9. Multorum ſuffragio ſecundùm canonem lato, ſi tres aliqui contradicant, eorum ſententia irrita ſit.

10. Epiſcopus Æliæ honoretur, ſeruatâ metropoli dignitate ſuâ.

11. Hæretici Cathari, id eſt puri, dicti accedentes primùm profiteantur, ſe Eccleſiæ ſanctionibus aſſenſuros, ac cum bigamis communicaturos, lapſiſque veniam impertituros. Ac ſi qui ordinati reperiantur, ſint in eodem ordine : exempli gratia, qui verè eſt Epiſcopus, ſit Epiſcopus : qui verò apud Catharos eſt Epiſcopus, ſit Chorepiſcopus, vel presbyteri aut Epiſcopi honore gaudeat. Neque enim duo erunt in vna vrbe Epiſcopi.

12. Qui ſine examinatione ordinantur, ſi deinceps delicti arguantur, è gradu deturbentur.

13. Qui ſine neceſſitate tranſgreſſi ſunt, & ſi venia ſint indigni, veniam tamen aliquam conſequuti duodecim annos ſeſe ſubmittant.

14. Qui vim paſſi ac reſtitiſſe viſi ſunt, deinde impietati conſenſerunt, ac reſipuerunt, decem annos excommunicentur.

15. Conſiderandum eſt in omnibus pœnitentiæ genus. Ac ſi is qui pœnam ſuſcipit feruentiorem ſe in pœnitendo oſtendat, humaniùs cum eo agat Epiſcopus : ſi verò frigidiorem, feueriùs.

σώπων ἀ πᾶσιν ἐπισκόπῳ ἀποδιδράσκῃ.

ε'. Ἐπίσκοπος ὑπὸ πάντων τῶν ἐπαρχιωτῶν καθίσταται· εἰ δὲ μή, τέως τριῶν· τῶν ὑπολοίπων δι' γραμμάτων γινομένων συμψήφων. ὃ μέντοι κράτος ὁ μητροπολίτης ἐχέτω.

ς'. Οἱ ὑπ' ἑτέρων ἀφοριζόμενοι, ὑφ' ἑτέρων μὴ προσδιχέσθωσαν· πλὴν εἰ μὴ διὰ μικροψυχίαν ἢ φιλονεικίαν, ἢ τι τοιοῦτον ὁ ἀφορισμὸς γένοιτο.

ζ. Αἰγύπτου, καὶ Λιβύης, καὶ Πενταπόλεως ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐχέτω πᾶσιν ἐξουσίαν· καὶ ὁ Ῥώμης τῶν ὑπὸ Ῥώμην· ἔτι δὲ καὶ Ἀντιοχείας, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν οἰκείων.

η'. Εἴ τις ἐπίσκοπος * τῶν πρώτων δίχα γνώμης· * f. l. τῆς τοῦ γνώμης, μὴ ἔστω ἐπίσκοπος.

θ'. Ἐπὶ τοῖς τῶν πολλῶν ψήφοις γινομένοις κῦρος κανόνα, εἰ τρεῖς τινες ἀντιλέγοιεν, εἶεν ἀβέβαιοι.

ι'. Ὁ ἐπίσκοπος Αἰλίας τιμάσθω, σωζομένου τῇ μητροπόλει τὸ αὐτῆς ἀξιώματος.

ια'. Οἱ καθαροὶ προσερχόμενοι πρῶτον ὁμολογείτωσαν, ὅτι συνδήσονται τοῖς τῆς ἐκκλησίας δόγμασι· καὶ κοινωνήσουσι διγάμοις, καὶ συγχωρήσουσι τοῖς πεπτωκόσι. καὶ οἱ βιωσάμενοι κεχειροτονημένοι, * εἶεν ἂν τῷ * f. l. εἰ αὐτῷ τάγματι· οἷον, ὁ μὲν κυρίως ἐπίσκοπος, εἴη ἐπίσκοπος· ὁ δὲ παρὰ τοῖς καθαροῖς ἐπίσκοπος, ἢ χωρεπίσκοπος ἔστω, ἢ πρεσβυτέρου τιμὴν, ἢ ἐπισκόπου κεκτήσθω. οὐ γὰρ ἔσονται δύο ἐν μιᾷ πόλει ἐπίσκοποι.

ιβ'. Οἱ ἀνεξετάστως χειροτονούμενοι, εἰ ἐξῆς ἐλέγχοιντο ὅτι ἥμαρτον, ὄντως πεπαιδεύσθωσαν.

ιγ'. Ὅσοι χωρὶς ἀνάγκης πρέπουσιν, εἰ καὶ συγγνώμης ἦσαν ἀνάξιοι, συγγνώμης τινὸς ἀξιούσθωσαν, ιβ'. ἔτη ὑποπιπτέτωσαν.

ιδ'. Οἱ βιαζόμενοι, καὶ δόξαντες ἀντισχεῖν, εἶτα κακωθέντες τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ ἀναστρατευσάμενοι, δεκαετίαν ἀφοριζέσθωσαν.

ιε'. Σκεπτέον ἐφ' ἅπασι τὸ εἶδος τῆς μετανοίας. καὶ θερμοτέρως μὲν μεταμελουμένου τὸν δεξάμενον τὸ ἐπίτιμιον, φιλανθρωπότερον ὁ ἐπίσκοπος ἀναστρεφέσθω· ψυχροτέρως δ', δριμύτερον.

ιε'. Οἱ ἐξοδεύοντες, κοινωνείτωσαν. Εἰ δέ τις αὐτῶν ὑγιάνοι, ἔστω μετὰ τῶν τῆς * εὐχῆς κοινωνούντων, καὶ μόνον.

* al. ἁγίας

ιϛ'. Εἴ τις καταπέσοιτο κατηχούμενος, οὕτω δὲ τελοῖν ἔτεσιν ἀκροάσθω, καὶ μόνον. Εἶτα μετὰ τῶν κατηχουμένων εὐχέσθω.

ιη'. Ἐκ πόλεως εἰς πόλιν μήτε ἐπίσκοπος, μήτε πρεσβύτερος, μήτε διάκονος μεταβαινέτω· ἐπεὶ πάλιν ἀποδοθήσονται ταῖς ἐκκλησίαις ἐν αἷς κεχειροτόνηνται.

ιθ'. Ὅσοι πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι τὰς ἐκκλησίας ἀναχωρήσουσιν, ἄδεκτοι εἰς ἑτέρας ἐκκλησίας γενήσονται· ἀλλ' ἐπιστρεφέτωσαν εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας. εἰ δέ τις τὰ ἑτέρῳ διαφέροντα χειροτονήσοι διὰ γνώμης τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ἄκυρος ἡ χειροτονία.

κ'. Εἴ τις τόκους, ἢ ἡμιόλια λαμβάνοι, ἀλλότριος ἔστω, μετὰ τὸ ὅρον τῆς ἐκκλησίας καθαιρούμενος.

κα'. Οἱ διάκονοι τοῖς ἰδίοις μέτροις μενέτωσαν, μηδὲ μέσον πρεσβυτέρων καθιζέσθωσαν. παρὰ κανόνα γὰρ καὶ ἀταξίαν ἐστὶν, εἴ τι καὶ τοιοῦτον γένοιτο.

κβ'. Οἱ Παυλιανισταὶ ἀναβαπτίζονται· καὶ εἴ τινες κληρικοὶ ἄμεμπτοι δειχθεῖεν ἀναβαπτισθέντες, χειροτονείσθωσαν· εἰ μὴ ἄμεμπτοι δειχθεῖεν, καθαιρείσθωσαν.

κγ'. Αἱ διάκονισσαι ἐξαπατηθεῖσαι, ἐπεὶ μὴ χειροτονίας μετέχουσιν, ἐν τοῖς λαϊκοῖς ἐξετασθήσονται.

κδ'. Ἐν ταῖς κυριακαῖς οὐ δεῖ κλίνειν γόνυ, ἀλλ' ὀρθίοις εὔχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους.

16. Qui vitâ excedunt, communicent. Si verò quis ipsorum conuiuiscat, sit cum iis tantùm qui orationis sunt participes.

17. Si quis Catechumenus lapsus fuerit, sic tres annos audiat, idque solùm. Deinde cum Catechumenis oret.

18. Ex vrbe in vrbem neque Episcopus, neque presbyter, neque diaconus migret. Siquidem rursus restituentur ecclesiis in quibus ordinati sunt.

19. Quotquot presbyteri, & diaconi ab Ecclesia recesserint, in alias ecclesias non recipientur: verùm ad suas parœcias reuertantur. Si quis verò eum qui ad alium pertinet ordinauerit citra sententiam proprij Episcopi, irrita erit ordinatio.

20. Si quis vsuras aut sescuplum accipiat, post Ecclesiæ determinationem tanquam alienus deponetur.

21. Diaconi in suis terminis maneant, neque inter presbyteros sedeant. Nam contra canonem & decentem ordinem est, si quid tale contingat.

22. Pauliciani denuò baptisantur: ac si qui clerici irreprehensibiles comperiantur, rebaptisati, ordinentur. Nisi verò irreprehensibiles videantur, deponantur.

23. Diaconissæ deceptæ, quandoquidem ordinationis expertes sunt, inter laicos versentur.

24. Dominicis diebus non oportet genu flectere, sed rectos homines orare.

Τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ.

Synodi Ancyranæ. ANCYRANVM.

α'. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙ, καὶ διάκονοι ὅσοι πρὶν θυσάμενοι, εἶτα ἐξ ἀμαθείας ἀναπαλαίσαντες, μόνης τῆς καθέδρας, καὶ τῆς τιμῆς μετεχέτωσαν, μηδὲν τῶν ἁγίων ἐπιτελοῦντες.

1. PRESBYTERI, & diaconi qui priùs sacrificarunt, deinde verè resipuerunt, solius cathedræ & honoris participes sint, nihil sanctorum mysteriorum peragentes.

β'. Οἱ βασανισθέντες, καὶ βιασθέντες ἀληθῶς, καὶ μὴ τυραννίδος βρώματα λαβόντες εἰδώλου, τῆς κοινωνίας μὴ κωλυέσθωσαν· καὶ λαϊκοὶ ὁ τὸ παθόντες, ὡς ὄφελον ἡμαρτηκότες, εἰ βούλοιντο κληρικοὶ τυχεῖν, τυγχανέτωσαν, ἄλλως ἀνεπίληπτοι ὄντες.

2. Qui tormenta ac vim verè passi sunt, & cum tyrannide cibos idolis oblatos sumpserunt, communione ne prohibeantur: laici verò, si hoc ipsis acciderit, ac si nihil deliquissent, si velint ordines consequi, consequantur, modò in aliis irreprehensibiles sint.

γ'. Ὅσοι ἀπαχθέντες μετὰ δυμηδίας

3. Quotquot abducti cultiore habi-

tu aſcenderunt & comederunt, ſex annos pœnitentiæ ſeſe ſubmittant.

4. Qui cum lugubri veſte aſcenderunt & comederunt, cum lacrymis triennio ſubmiſſi pœnitentiam agant : ſi verò non comederunt, biennio.

5. Præcedens vita & conſequens, lapſorum ſcilicet, bona aut mala, Epiſcopum humaniorem aut ſeueriorem reddit.

6. Vir qui minis tantùm ceſſerit & ſacrificauerit, deinde pœnituerit, quinquennio pœnitentiæ ſubiiciatur.

7. Si quis proprios cibos habens gentilium conuiuiis interfuerit in eorum feſtis, biennio pœnitentiæ ſubiaceat.

8. Qui non ſolùm voluntariè ſacrificauerit, verùm etiam alium coëgerit, decem annos pœnitentiæ ſubmittatur.

9. Qui ſecundò & tertiò ſacrificauerit, ſed vi adactus, ſeptennio pœnitentiæ ſubiiciatur.

10. Qui diaconus ordinandus eſt, ſi proteſtatus fuerit Epiſcopo ſe non poſſe cælibem perſeuerare, vxore ducta ſit diaconus. Si verò cùm tacuerit, poſtea vxorem duxerit, eiiciatur.

11. Si deſponſata puella, ab alio rapta fuerit, priori reſtituitur.

12. Qui ante baptiſma ſacrificauit, poſt baptiſma inſons habeatur.

13. Chorepiſcopus non ordinat ſine licentia Epiſcopi.

14. Sacerdos à carnibus abſtinens vbi tantùm guſtauerit, ſic abſtineat: ſi verò neque olera quæ cum carnibus ſunt guſtet, à fungendo munere deſiſtat.

15. Si quid ad Eccleſiam pertinens presbyteri diſtraxerint, id inualidum ſit, ac penes Epiſcopi iudicium maneat.

16. Qui contra rationem venere abuſus fuerit ante viginti annos, quindecim annis pœnitentiæ ſubiiciatur: ſi verò hanc ætatem exceſſerit, vxorémque habeat, ac ſupra quinquaginta annos natus ſit, vſque ad exitum vitæ pœnitentiam agat.

17. Leproſus qui contra rationem verſatus, aut etiam lepra infectus

αὐτὴλθον καὶ ἔφαγον, ἐπὶ ἓξ ἐτέσιν ὑποπιπτέτωσαν.

δ'. Οἱ μετὰ πενθικῆς στολῆς ἀπελθόντες, καὶ φαγόντες, μετὰ δακρύων τριετίαν ὑποπιπτέτωσαν· εἰ δὲ μὴ ἔφαγον, διετίαν.

ε'. Ὁ προάγων βίος, καὶ ὁ ἑπόμενος, τὸν τῶν πεπτωκότων δηλωτικὸν, σπουδαῖος ὤν, ἢ οὐ σπουδαῖος, τὸν ἐπίσκοπον φιλανθρωπότερον, ἢ ἀφιλανθρωπότερον δείκνυσιν.

ϛ'. Ἀνὴρ ἀπειλῇ μόνον εἴξας, καὶ θύσας, εἶτα μετανοήσας, πενταετίαν ὑποπιπτέτω.

ζ'. Εἰ τις ἴδια βρώματα ἔχων συνεσθίοι τοῖς ἔθνεσιν ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν, διετίαν ὑποπιπτέτω.

η'. Ὁ μὴ μόνον ἑκουσίως πεσὼν, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἀναγκάσας, δεκαετίαν ὑποπιπτέτω.

θ'. Ὁ δεύτερον, καὶ τρίτον θύσας, ἀλλὰ μὴ βίᾳ, ἑπταετίαν ὑποπιπτέτω.

ι'. Ὁ μέλλων ἀφώνους χειροτονεῖσθαι, εἰ προμαρτύροιτο τῷ ἐπισκόπῳ μὴ δύνασθαι καρτερεῖν ἄγαμος, γαμήσας ἔστω ἀφώνους. Εἰ δὲ σιωπήσας ἔγημεν ὕστερον, ἀποκαλείσθω.

ια'. Εἰ ἐμνηστεύθη τις, ἡρπάγη δὲ παρ' ἄλλου, τῷ πρώτῳ ἀποκαθίσταται.

ιβ'. Ὁ πρὸ τοῦ βαπτίσματος θύσας, ἀνένδυτος ἔστω μετὰ τὸ βάπτισμα.

ιγ'. Χωρεπίσκοπος οὐ χειροτονεῖ ἄνευ ἐπιτροπῆς ἐπισκόπου.

ιδ'. Ἱερατικὸς κρεῶν ἀπεχόμενος, λαχάνοις μόνον, οὕτως ἀπεχέσθω· εἰ δὲ μηδὲ τῶν μετὰ κρέατος λαχάνων, πεπαύσθω.

ιε'. Εἰ τὰ τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτεροι διασπάσειεν, ἔστω ἀβέβαια, καὶ μενέτω τῇ κρίσει τοῦ ἐπισκόπου.

ις'. Ὁ ἀλογαμήσας πρὸ τῶν ἐτῶν εἴκοσι χρόνων, πεντεκαίδεκα ἔτεσιν ὑποπιπτέτω· εἰ δὲ καὶ τὴν ἡλικίαν ταύτην ὑπερβαίη, καὶ γυναῖκα ἔχων, καὶ ὑπὲρ τὰ ν'. πλείω ἔτη, ἄχρι τῆς ἐξόδου ὑποπιπτέτω.

ιζ'. Ὁ λεπρὸς ἀλογαμήσας, ἢ καὶ λεπρο-

χὴς, τοῖς χειμαζομένοις συνδύχοιτο.

ιη'. Ο ἐπίσκοπος καταςὰς, ἐὰν οὐ δέχηται ὑπὸ τῆς προικίας εἰς ἣν ἐκλήθη, ἀλλ' ἑτέροις ἐπισκόποις ἐνοχλεῖ, ἀφοριζέσθω. Εἰ δὲ τοῖς πρεσβυτέροις ἐθέλοι συναριθμεῖσθαι, συναριθμεῖτο. Εἰ δὲ καὶ τοῖς ἐκεῖ ἐπισκόποις ἀρέσκοιτο, ἀπωθείσθω καὶ τῆς τοῦ πρεσβυτέρου τιμῆς.

ιθ'. Ο ἐπαγγειλάμενος παρθενίαν, καὶ ἀθετῶν, τεσσάρων ἀφοριζέσθω.

κ'. Αἱ παρθένοι ὡς ἀδελφοῖς χρὴ μὴ συνοικεῖτωσαν.

κα'. Η μοιχαλὶς, καὶ ὁ μοιχὸς ἑπτακαίδεκα ἀφοριζέσθωσαν.

κβ'. Αἱ πόρναι λαμβάνουσαι φθόρια, δεκαπέντε ἐπιτιμησάτωσαν.

κγ'. Ο αὐθαίρετος ἀνδροφόνος, ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου τυγχανέτω.

κδ'. Ο ἀκούσιος φονευτὴς, πενταετίαν ἐπιτιμησάτω.

κε'. Ο καταμυστευόμενος, καὶ ὁ εἰσάγων χρὰ τοῖς οἴκοις ὅπου φαρμακείας, ἢ κληδόνος, πενταετίαν ἐπιτιμησάτω.

κς'. Κόρην ὡς μνηστευσάμενος συνεφθάρη τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς, εἶτα τῷ μνηστῷ ἔλαβεν· ἢ πρότερον ἀπήγξατο· καὶ οἱ συνειδότες δεκαετίαν ἐπιτιμησάτωσαν.

fuerit, cum iis qui à dæmone infeſtantur oret.

18. Epiſcopus conſtitutus, ſi ab Eccleſia ad quam vocatus eſt non recipiatur, ſed aliis Epiſcopis negotium faceſſat, excommunicetur. Si autem presbyteris annumerari velit, annumeretur. Si verò ab Epiſcopis qui ibi degunt diffideat, etiam presbyteratus honore expellatur.

19. Qui virginitatem profeſſus eſt, ac votum irritum facit, triennio excommunicetur.

20. Virgines ne ad aliquos tanquam fratres accedant.

21. Adultera & adulter, ſeptem annos excommunicentur.

22. Meretrices medicamenta enecandis fœtibus accipientes, decem annos pœnitentiæ ſubiiciantur.

23. Voluntarius homicida, in fine vitæ communionem conſequatur.

24. Inuoluntarius homicida, quinquennio pœnitentiæ ſubiiciatur.

25. Qui vaticiniis vtitur, atque introducit aliquem in domos exquirendi veneficij, aut luſtrationis gratiâ: quinquennio pœnitentiæ ſubiaceat.

26. Quidam puellâ deſponſatâ, ſorori eius vitium attulit, deinde ſponſam accepit: prima ſuſpendio vitam finiit: ij etiam qui facti conſcij ſunt, decennio pœnitentiæ ſubiiciantur.

Τῶν ἐν Νεοκαισαρείᾳ.

α'. ΓΗΜΑΣ πρεσβύτερος, ἀποπλέσθω· ἐξωθείσθω δὲ πορνεύσας, ἢ μοιχεύσας.

β'. Η ἀδελφοῖς γημαμένη δυσὶν, ἀφ' βίου ἐξωθείσθω· Εἰ δὲ κατὰ τὸν θάνατον ἀρνοῖτο τὸν γάμον, ἔξοι μετάνοιαν. Εἰ δὲ τελευτήσει, τῷ μείναντι κάκιστον.

γ'. Τῶν πολυγάμων ὁ χρόνος σαφὴς· ὃ δὲ τῆς μετανοίας ἀσυνδεσμον, αὐδεὶς ἐπιτίμητος.

δ'. Αἱ περὶ τῆς πορνικῆς ἔργων ἐπιθυμίαι εἰ ἐμποδίζονται, οὐκ ἄνευ ἐμποδίζονται.

ε'. Ο ἐν τῷ κατηχεῖσθαι ἁμαρτάνων,

Synodi Neocæſarienſis.

NEOCÆSARIENSIS.

1. PRESBYTER qui vxorem duxerit, deponatur: ſi verò ſcortatus aut mœchatus fuerit, expellatur.

2. Mulier quæ duobus fratribus nupſerit, per totam vitam expellatur: ſi verò morti proxima nuptias repudiet, pœnitentiam conſequetur: ſi verò obierit, ſuperſtiti viro peſſimum.

3. Eorum qui multa matrimonia contrahunt, tempus certum eſt: pœnitentiæ verò ſtudium illud præcidit.

4. Concupiſcentiæ fornicationis opera præcedentes ſi impediantur, non ſine diuino auxilio impediuntur.

5. Qui dum fidei myſteriis inſtitui-

tur peccat, audiat non peccans : si autem adhuc perseueret, penitus eiiciatur.

6. Prægnans quandocumque vult baptisatur : vniuscuiusque enim voluntas iudicatur.

7. Presbyter non debet interesse conuiuio eius qui secundas nuptias celebrat : quomodo enim ipsum venia dignum iudicabis.

8. Laicus cuius vxor adulterium commisit, non adscribitur in clerum: & qui in clero versatur, si post adulterium retinet ipsam, expellitur.

9. Si confessus fuerit presbyter se peccasse, ab oblatione tantùm abstineat : quædam enim peccata ordines remittunt. Si verò non confiteatur, neque conuincatur, ipse sui potestatem habeat.

10. Diaconus etiam eodem crimine obstrictus, minister maneat.

11. Ne fiat presbyter nisi trigesimum annum agens, etiamsi dignus sit, exemplum habens seruatoris baptisma.

12. Propter morbum baptizatus ne fiat presbyter; nisi ob certamen quod postea subierit, atque hominum raritatem.

13. Presbyter ruri degens in vrbis templo non offert, nisi absit Episcopus totúsque presbyterorum cœtus : si autem absint, & vocetur, offert.

14. Chorepiscopi tanquam comministri offerunt, cùm septuaginta imaginem referant.

15. Septem diaconi, secundùm acta Apostolorum, etiam in magna vrbe sint.

ἀκροάσθω μὴ ἁμαρτάνων· εἰ δ' ἔτι ὑπομείνῃ, τέλεον ἀποῤῥιπτείσθω.

ς'. Ἡ κυοφορήσασα ὅτε θέλῃ βαπτίζεται· ἑκάστου γὰρ ἡ προαίρεσις κρίνεται.

ζ'. Οὐκ ἐξεστὶ πρεσβύτερος ὢν ἐπὶ δείπνῳ παρεῖναι γαμικῷ· πῶς γὰρ αὐτὸν ἀξιώσεις συγγνώμης.

η'. Ὁ λαϊκὸς οὗ ἡ γυνὴ μεμοίχευται, οὐ κληροῦται· ἐὰν δὲ κληρικὸς ὢν, εἰ μὲν τὴν μοιχείαν κατέγνω αὐτῆς, ἐκβαλλέσθω.

θ'. Ἐὰν ὁμολογήσῃ πρεσβύτερος ὅτι ἥμαρτε, μὴ προσφερέτω μόνον· ἔνια γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων αἱ χλευτονίαι ἀφιᾶσιν. εἰ δὲ μὴ ὁμολογεῖ, μήτ' ἐλέγχοιτο, αὐτὸς ἐχέτω τὴν ἐξουσίαν.

ι'. Καὶ διάκονος τῷ αὐτῷ συνεχθεὶς, ὑπηρέτης μενέτω.

ια'. Εἰ μὴ τριακοντούτης μὴ γινέσθω πρεσβύτερος, κἂν ᾖ ἀξιόλογος, ἔχων ὑπόδειγμα τὸ τοῦ σωτῆρος βάπτισμα.

ιβ'. Ὁ διὰ νόσον βαπτισθεὶς, μὴ γινέσθω πρεσβύτερος· εἰ μὴ διὰ τὴν ἐξῆς ἀγῶνα, καὶ ἀνάγκην ἀνθρώπων.

ιγ'. Ἐπίσκοπος πρεσβύτερος εἰς ναὸν πόλεως οὐ προσάγει, εἰ μὴ ἀπὼν ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὅ πρεσβυτέριον ὅλον· ἐὰν δὲ ἀπῶσι, καὶ καλοῦσι, προσάγει.

ιδ'. Οἱ χωρεπίσκοποι ὡς συλλειτουργοὶ προσφέρουσι, τὴν ἑβδομήκοντα τὸν τύπον ἐπέχοντες.

ιε'. Ἑπτὰ διάκονοι, κἂν αἱ πράξεις, καὶ εἰς μεγαλόπολιν ἔστωσαν.

Concilij Gangrensis.

GANGRENSE.

1. IMPROBANTI legitimum matrimonium, & condemnanti carnes manducantem, absque suffocato, atque idolis immolato, anathema.

2. Ei qui seruo persuadet vt à domino recedat pietatis prætextu, atque ei qui dubitat communionem à presbyteris matrimonio iunctis accipere, anathema.

3. Qui Dei domum contemptibilem esse dicit, & qui priuatim ecclesiasticos conuentus habet, ac præter Episcopi aut presbyteri senten-

Τῶν ἐν Γάγγρᾳ.

α'. Τῷ ἀθετοῦντι τὸν νόμιμον γάμον, καὶ τὸν κατακρίνοντι τὸν κρεωφαγοῦντα, δίχα πνικτοῦ καὶ εἰδωλοθύτου, ἀνάθεμα.

β'. Τῷ πείθοντι τὸν δοῦλον ἀναχωρεῖν τοῦ δεσπότου προσκαίρου εὐσεβείας προφάσει, καὶ τῷ διακρινομένῳ μεταλαμβάνειν ἀπὸ πρεσβυτέρων συνοικησάντων, ἀνάθεμα.

γ'. Ὁ τὸν θεῖον οἶκον ἀκαταφρόνητον ὀνομάζων, καὶ ὁ ἐκκλησιάζων ἰδίᾳ, καὶ παρὰ γνώμην ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέ-

ἐστω τῆς ἐκκλησίας τελῶν, εἴη ἀνάθεμα.

δ'. Ὁ διδοὺς, ἢ ὁ λαμβάνων καρποφορίας ἔξω τῆς ἐκκλησίας, καὶ παρὰ γνώμην ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου· καὶ ὁ μὴ διὰ τὸ καλὸν παρθενεύειν, ἀλλὰ διὰ τὸ τοὺς γάμους βδελύττεσθαι, ἢ καταπαίρεσθαι τῶν γαμούντων, εἴη ἀνάθεμα.

ε'. Ὁ τοὺς κελευομένους εἰς ἀγάπας ἀφιεὶς, καὶ τούτοις οὐ κοινωνῶν κεκλημένος· καὶ ὁ φαυλίζων τοὺς φορεμνοῦντας τοὺς βίους· καὶ ὅσαι γυναῖκες ἀνδράσιν ἀποκρίνονται ἱματίοις· καὶ ὅσαι τῶν ἀνδρῶν διαζεύγνυνται βδελυσσόμεναι τὸν γάμον· καὶ οἱ τὰ τέκνα καταλιμπάνοντες, καὶ οὐχὶ πρὸς θεοσέβειαν ἐκτρέφοντες, καὶ τέκνα ὅσα ἀπίστων ἀποκιττῶσι γονέων, ἀνάθεμα.

ϛ'. Ὅσαι γυναῖκες τὰς κόμας τίλλουσι, θεοσέβειαν ὑποκρινόμεναι· καὶ ὁ τὴν κυριακὴν ἀσιτῶν, καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς νηστείας ἐκτρέπων· καὶ ὁ τὰς τῶν μαρτύρων συνάξεις παρεμφορῶν, ἀνάθεμα.

tiam Eccleſiæ munia obit, ſit anathema.

4. Quiſquis dat aut accipit fructuum oblationes extra Eccleſiam, ac præter ſententiam Epiſcopi aut presbyteri: item qui non honeſtatis cauſâ virginitatem colit, ſed eo quòd nuptias abominetur, aut etiam in eos qui matrimonio iuncti ſunt ſeſe extollat, ſit anathema.

5. Qui ſpernit eos qui ad agapas vocant, & qui vocatus cum his non communicat: item qui contemptui habet eos qui biros geſtant: ac quæcumque mulieres virorum abutuntur veſtimentis, quæque à viris ſeparantur eo quòd matrimonium faſtidiant: item qui liberos relinquunt, ac non ad pietatem eos inſtruunt, nec non liberi qui à parentibus infidelibus diſcedunt, anathema.

6. Quæcumque mulieres comas tondent, pietatem ſimulantes: & qui Dominicâ cibo abſtinet, ac ieiunia Eccleſiæ euertit: nec non quiſquis conuentus qui ad martyrum ædes fiunt deſpicit, anathema.

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ.

α'. Ὅτι ἔνθεσμον τὴν πάσχα παράδοσιν πειρώμενος ἀλλοιοῦσθαι, λαϊκὸς μὲν τελῶν, ἔστω ἀπόβλητος· κληρικὸς ᾖ, ἀνεκκλησίαστος.

β'. Ὁ εἰς ἐκκλησίαν εἰσιὼν, καὶ προσέχων τῇ ἱερᾷ γραφῇ, εἶτα παρεμφορῶν, καὶ ἐξιὼν, καὶ ἀπερεφόμενος τῷ μεταλήψει, ἀπόβλητος.

γ'. Ὁ ἀκοινωνήτῳ κοινωνῶν, ἀκοινώνητος· καὶ ὁ συνευχόμενος τοῖς μὴ τῇ ἐκκλησίᾳ συνευχομένοις, ἐπαθύνητος· καὶ ὁ τὸν εἰς ἐκκλησίαν μὴ συνερχόμενον ἀποδεχόμενος, ὑπαίτιος.

δ'. Ὁ ὑπὸ συνόδου καθηρημένος ἐπίσκοπος, καὶ ὁ ὑπὸ ἐπισκόπου πρεσβύτερος καὶ διάκονος, εἰ αὐθαδιαζόμενος λειτουργήσοι, ἀπέλπιστος.

ε'. Πᾶς ὁ ἐπισκόπου καταφρονῶν, καὶ ἀφιστάμενος πρεσβύτερος ἢ διάκονος, καὶ οἰκοδομῶν ἄλλο θυσιαστήριον· εἰ μεγοκαλούμενος δὶς καὶ τρὶς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἐπιμένοι τῇ ἀπονοίᾳ, καθαιρούμενος ἔστω, καὶ ἀπεράπλητος.

ϛ'. Τὸν ἀφορισθέντα ὑπὸ ἐπισκόπου

Concilij Antiocheni. ANTIOCHENVM.

1. QVI legibus ſanctam Paſchæ traditionem mutare conatur, ſiquidem laicus ſit, eiiciatur: clericus verò ab Eccleſia arceatur.

2. Qui Eccleſiam ingreſſus, ſacram ſcripturam attentè audit: deinde egreſſus deſpicit auerſatúrque communionem, eiiciendus eſt.

3. Qui cum excommunicato communicat, excommunicatus cenſetur: & qui orat cum iis qui cum Eccleſia non orant, reus eſt. Item qui ſuſcipit eum qui Eccleſiæ conuentibus non intereſt, culpa non vacat.

4. Epiſcopus à ſynodo depoſitus, ac presbyter & diaconus ab Epiſcopo gradu motus, ſi per contumaciam munus obeat, deploratæ ſpei eſt.

5. Omnis presbyter, aut diaconus Epiſcopum contemnens & ab eo recedens, aliúdque altare exſtruens: ſi ab Epiſcopo bis térque accerſitus in arrogantia perſiſtat, deponatur, curationis ſpe deſtitutus.

6. Excommunicatum ab Epiſcopo

λίτης, μὴ γινέσθω ἐπίσκοπος. Εἰ δὲ διά τινα δυσχερὲς μὴ συναίροιντο ἅπαντες, πέως οἱ πλείους, ἢ γράμμασιν ἔστωσαν σύμψηφοι. εἰ δ' οὕτω τοῦ πράγματος πεπραγμένου φιλονεικεῖν τινες, ἡ τῶν πλείονων ψῆφος ἰσχυέτω.

κα'. Ἐπίσκοπος μὴ ὑπὸ λαῶν βιαζόμενος, καὶ ὑπὸ ἐπισκόπων ἀναγκαζόμενος, μὴ μεθιστάσθω εἰς ἑτέραν παροικίαν ἑτέραν.

κβ'. Ἐπὶ τὸ χειροτονῆσαί τινας ἐπίσκοπος ἐκ πόλεως εἰς πόλιν μὴ ἀπιέτω, ἀλλ' ἢ γνώμῃ τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως· εἰ δ' οὕτω, ἀβέβαιος ἡ χειροτονία, καὶ ἔνοχος ὑποδίκος.

κγ'. Μὴ καθιστάτω ἕτερον ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ ἐπίσκοπον ὁ ἐπίσκοπος· ἐκείνου γὰρ κοιμηθέντος, μετὰ συνόδου τῶν ἐχόντων ἐξουσίαν ὁ ἄξιος προβεβλήσθω.

κδ'. Περὶ τοῦ κληρωθῆναι τὴν ἐκκλησίας ἡμᾶς διοικονόμους εἶναι, ἵνα τοῦ ἐπισκόπου τελευτῶντος, τὰ οἰκεῖα τῆς ἐκκλησίας διαφυλάττηται· τὰ δὲ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῖς ἐκείνου διοικῆται διάταξιν.

κε'. Κύριος ὁ ἐπίσκοπος τῶν τῆς ἐκκλησίας ἔξω πραγμάτων, εἰ μὴ ἐκφυοῖτο, τοῖς ἐκφυσοῦσιν αὐτῶν, καὶ ἃ μὲν πράγματα, καὶ τοῖς πόροις μεταβάλλοι τῆς ἐκκλησίας μὴ μετὰ γνώμης τοῦ κλήρου, εἰ αὐτεξουσιάσθω δίχως τοῦ συνόδου. εἰ δὲ καὶ πάντων ὀφλήσοιμα εἰς ἑαυτὸν σφετερίζεται, καὶ οὕτω τῇ συνόδῳ λόγον ἀποδιδότω.

tano ne fiat Episcopus. Si autem propter aliquam difficultatem non conuenerint omnes, interim plures, vel literis assentiantur. Si verò re ita peractâ contendant aliqui, plurium suffragium valeat.

21. Episcopus, nisi vi à populis illatâ, & ab Episcopis cogatur, in aliam paroeciam ne transeat.

22. Episcopus ex vrbe in vrbem ad ordinandos aliquos ne abeat, præterquam de vrbis Episcopi sententia. Sin verò, inualida est ordinatio, ipséque iudicio obnoxius.

23. Episcopus in exitu vitæ constitutus alium pro se Episcopum ne constituat: postquam autem ille obdormierit, cùm eorum qui potestatem habent conuentu dignus creetur.

24. Toti clero res Ecclesiæ cognoscere licet, vt decedente Episcopo, Ecclesiæ quæ sua sunt conseruentur: quæ verò sunt Episcopi iuxta illius dispositionem administrentur.

25. Episcopus rerum ad Ecclesiam pertinentium potestatem habeat. Si autem non sit contentus iis quæ sufficiunt, res verò ac reditus Ecclesiæ in alienos vsus transferat absque cleri consilio, synodi iudicium subeat. Si verò ea etiam quæ pauperibus debentur sibi ipsi vendicet, ita etiam synodo rationem reddat.

Τῶν ἐν Λαοδικείᾳ.

α'. Ὁ μὴ λαθραγαμήσας δίγαμος, ὀλίγα τοῖς ἐπιτιμίοις χολάσας, ἀβλαβής.

β'. Οἱ διαφόροις ἀγνοήμασιν ἁλισκόμενοι, εἰ ἐπιγόντες ἐξομολογοῖντο, καὶ ἀναλόγως μετανοοῖεν, δεκτοὶ ἔστωσαν.

γ'. Ὁ νεοφώτιστος, ἀνιερώτευτος.

δ'. Τόποις ἱερατικοὺς οὐ λαμβάνει.

ε'. Αἱ χειροτονίαι ἐπ' ἀκροωμένοις οὐ γίνονται.

ς'. Αἱρετικοῖς ὁ ἱερὸν διέπεσθαι.

ζ'. Ναυατιανοὶ καὶ τεσσαρεσκαιδεκατῖται, εἰ μὴ τάς τε ἄλλας αἱρέσεις ἀναθεματίζοιεν, καὶ τὴν οἰκείαν, ἀποδέκτοι· μὴ μέντοι ὃ ἀναθεμα χειόμενοι, κοινωνείτωσαν.

Synodi Laodicenæ. LAODICENVM.

1. BIGAMVS, si non occultè matrimonium inierit, vbi paululum pœnas subierit, insons habeatur.

2. Qui variis delictis obstricti sunt, si iis agnitis confiteantur, ac pro eorum ratione pœnitentiam agant, facilè recipiuntur.

3. Recèns illuminatus, sacris ordinibus non est idoneus.

4 Sacerdos fœnora non accipit.

5. Ordinationes coram audientibus tantùm non fiunt.

6. Hæreticis sacra ædes inaccessa.

7. Nouatiani & quartodecimani, nisi cæteras hæreses suámque abiurent, non sunt suscipiendi: post tamen abiurationem vncti, communicent.

8. Phryges pœnitentiam agentes denuò baptiſandi ſunt, licèt apud illos in clerum cooptati ſint.

9. Qui in cœmeteriis & martyriis hæreticorum orat, excommunicatus eſt.

10. Viduæ ſeniores in Eccleſia ne baptizantor.

11. Cum hæretico affinitatem ne contrahas.

12. Qui fide ac vitæ ratione probatiſſimus atque eruditiſſimus eſt, idoneus eſt, qui in Epiſcopum eligatur.

13. A ſæcularibus electus non eſt ordinandus Epiſcopus.

14. Sancta ad aliam parœciam mitti, indignum.

15. Nullus in ambonem aſcendit, exceptis iis qui de codice legunt.

16. Euangelia atque Apoſtoli legantur ſabbatis.

17. In conuentibus lectiones pſalmos interſecent.

18. Horis nonis ac veſperis eædem preces peragantur.

19. Poſt Catechumenorum orationem pœnitentium preces offerantur: poſtea verò fidelium: ac poſt pacem, oblatio fiat: ſolis ſacerdotibus pro ſuggeſtu ſedentibus.

20. Diaconus niſi iuſſus ne ſedeat.

21. Vaſa miniſter ne tangat, neque enim orario induitur.

22. Cantor & lector non ferunt orarium.

23. Omnis clericus cauponam ingredi non debet.

24. Panem & calicem miniſter non dat.

25. Non exorcizat, niſi qui ab Epiſcopo ad hoc munus prouectus eſt.

26. Ab altari clericus partes non aufert.

27. Accubitus & agapæ in eccleſiis non fiunt.

28. Chriſtianus ne ſabbatizet, ſed prima, hoc eſt Dominica die ferietur.

29. Cum mulieribus lauari, nefas.

30. Accipiendi ſunt, non dandi hæreticis in matrimonium liberi.

31. Hæreticorum benedictiones, maledictiones ſunt cenſendæ.

32. Qui falſos hæreticorum martyres honorat, anathema.

η'. Φρύγας μεταμελομένους ἀναβαπτίζεσθαι, εἰ καὶ πρὸ ἐκείνοις κεκλήρωνται.

θ'. Ὁ κοιμητηρίοις, καὶ μάρτυρίοις αἱρετικῶν ἐπιδημοῦντας, ἀκοινώνητος.

ι'. Πρεσβυτίδες ἐν ἐκκλησίᾳ μὴ βαπτιζέσθωσαν.

ια'. Αἱρετικῷ μὴ συνάλλασσε.

ιβ'. Ὁ πίστει καὶ πολιτείᾳ δοκιμώτατος, καὶ λογιώτατος, ἐπιτήδειος εἰς ἐπίσκοπον.

ιγ'. Ἀνεπίλεκτος ὁ παρὰ κοσμικῶν ἐκλεγόμενος.

ιδ'. Διαπέμπεσθαι τὰ ἅγια εἰς παροικίαν, ἀνάξιον.

ιε'. Εἰ μὴ ἀπὸ διφθέρας, σανίδες ἀμώνιζεται.

ιϛ'. Εὐαγγέλια, καὶ Ἀπόστολοι ἀναγινωσκέσθωσαν τοῖς σάββασιν.

ιζ'. Ἐν ταῖς συνάξεσιν, * ἀναγινώσκεσθαι τοὺς ψαλμοὺς συνεχῶς ποιείσθωσαν. *f. d. αἱ

ιη'. Ἐννάτης * ἑσπερινὰς αἱ αὐταὶ δεῖ καὶ ὄρθρους τελείσθωσαν. *f. d. καὶ

ιθ'. Μετὰ τὴν τῶν * κατηχουμένων εὐχήν, τὴν ἐν μετανοίᾳ προσευχὴν μὴ τοῦτο τὸν τῶν πιστῶν, καὶ μὴ πρὸ εἰρηνικῶν, τὴν διαφορὰν γίνεσθαι, βουλομένων μόνον τῶν ἱερέων. *ἴσ. κατηχουμένων

κ'. Ἀκάθιστος μὴ καθεζέσθω ἀφώτιστος.

κα'. Σκεῦος ὑποδητὴς μὴ ἅπτοιτο, οὐ γὰρ ὠφάριον ἀμφιέννυται.

κβ'. Ψάλτης καὶ ἀναγνώστης οὐ φορεῖσιν ὠφάριον.

κγ'. Ἅπας κληρικὸς ἀκαπήλευτος.

κδ'. Ἄρτον καὶ ποτήριον ὑποδητὴς οὐ δίδωσιν.

κε'. Οὐκ ἐξορκίζει ὁ μὴ πρὸ ἐπισκόπου ἀνηγμένος.

κϛ'. Ἀπὸ * αἰτίας κληρικὸς μερίδας οὐκ ἀναιρεῖται. * ἴσ. ἐξαιρεῖται

κζ'. Ἀκοίτια καὶ ἀγάπαι ἐπ' ἐκκλησίαις οὐ γίνονται.

κη'. Οὐ σαββατίσει Χριστιανός, ἀλλὰ σχολάσει τῇ κυρίᾳ.

κθ'. Γυναιξὶ τὰ ἀθμίτων συλλούεσθαι.

λ'. Λαμβάνειν, οὐ δοῦναι δεῖ τοῖς αἱρετικοῖς εἰς συναφείαν τέκνα.

λα'. Ἀλογίαι αἱ τῶν αἱρετικῶν εὐλογίαι.

λβ'. Ὁ ψευδομάρτυρας αἱρετικοὺς ὑμνῶν, ὁ ἀνάθεμα.

λγ'. Ο παρατηρῶν, καὶ ὀνομάζων ἀγγέλους, εἰδωλολατρείας πλησίον.

33. Qui alienos ab Eccleſia conuentus agit, Angelorúmque nomina inuocat, idololatriæ proximus eſt.

λδ'. Οὐκ ἔσται μάγος, ἢ ἐπαοιδὸς, ἢ μαθηματικὸς, ἢ ἀστρολόγος, ἢ περιάπτης, ὁ ἱερατείαν ἐπαγγελλόμενος.

34. Qui ſacerdotium profitetur, non erit magus, aut incantator, aut mathematicus, aut aſtrologus, aut ex eorum numero qui amuleta collo appendunt.

λε'. Οὐ συνεορτάσῃς, οὐδὲ δεξιωθήσῃ Ἑβραίοις ἢ αἱρετικοῖς.

35. Feſta non celebrabis cum Iudæis & Gentilibus, neque cum his ſocietatem inibis.

λϛ'. Ο καλούμενος ὑπὸ συνόδου, καὶ ἀθετῶν, εἰ μὴ ἀσθενήσας, οὐκ ἀναίτιος.

36. Qui vocatur ad Synodum & ſpernit, niſi infirmus ſit, culpa non vacat.

λζ. Ἀκοινώνητος κληρικὸς, ἢ ἀπερίστατος, οὐ πορεύσεται· καὶ χωρητὰς ταῖς θύραις ἀφεὶς οὐ προσεύξεται.

37. Clericus ſine commendatitiis literis, aut iniuſſus nuſquam proficiſcitur: ac miniſter non debet oſtiis relictis orare.

λη'. Γυναιξὶ τὸ ἱλαστήριον ἄβατον.

38. Mulieribus altare inacceſſum.

λθ'. Εἴποι τὸν πίστιν τῇ πέμπτῃ τῆς ἑβδομάδος ὁ βαπτιζόμενος· καὶ ὁ ἐν νόσῳ, μετὰ βραχύ.

39. Baptizatus dicat fidem quinta feria hebdomadæ: & qui in morbo conſtitutus eſt, paulo pòſt.

μ'. Τῇ τεσσαρακοστῇ μὴ προσφέρειν, μηδὲ λῦσαι τὸ νηστεύειν, μηδὲ μνείας μαρτύρων τελεῖν, εἰ μὴ κυριακῆς τε καὶ σαββάτου.

40. Quadrageſima non oportet offerre, neque ieiunium omnino diſſoluere, neque memorias martyrum celebrare, niſi Dominicis & ſabbatis.

μα'. Οὐ τελεῖται τῇ τεσσαρακοστῇ γάμος, οὐδὲ γενέθλιον.

41. Quadrageſima non celebrantur nuptiæ, neque natalitia.

μβ'. Αὐλίζειν ἐν γάμοις, ἢ ὀρχεῖσθαι, ἀνάξιον. τὸν μέντοι ἱερατικὸν καὶ τοῦ θυμέλης ἀναχωρεῖσθαι.

42. Tibia canere in nuptiis aut ſaltare, indignum. At verò ſacris deſeruienti ante thymelicorum ingreſſum abeundum eſt.

μγ'. Ἑορτίοις οὔτε κληρικὸς, οὔτε λαϊκὸς συντελέσεται.

43. Conuiuia ex collatis ſymbolis neque clericus neque laïcus celebrabit.

μδ'. Πρεσβύτερος ὑπὲρ βήματος προκαθέζεσθω τοῦ ἐπισκόπου οὐκ ἐξέστω, οὐδὲ καθησθω.

44. Presbyter in ſuggeſtum ante Epiſcopum ne ingrediatur, neque ſedeat.

με'. Εἰς κώμας ἢ χώρας ἐπίσκοπος οὐ καθίσατω· εἰ δέ τις καθέζοιτο, μήτι διοικείτω τῶν ἐπισκόπου δόξαν τοῦ τῆς πόλεως.

45. In vicis aut pagis Epiſcopus non conſtituitur: ſi quis verò conſtitutus ſit, nihil quicquam adminiſtret ſine vrbis Epiſcopo.

μϛ'. Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος εἰς οἶκον μὴ προσφερέτω.

46. Epiſcopus aut presbyter in priuatis ædibus ne offerat.

μζ. Ἰδιωτικὰ βιβλία ναοῖς οὐκ ἀναγινώσκεται.

47. Libri à priuatis compoſiti in templis non leguntur.

Sanctorum ac beatorum Patrum CL. *Conſtantinopoli congregatorum Theodoſio Magno imperante.*

1. NICÆNA fides obtineat ſeruetúrque: hæreſes verò, anathema.

2. Nullus externus ad eccleſiarum confuſionem neque ordinet, neque in ſede collocet. Verumtamen in eccleſiis quæ ſunt apud Gentiles, Patrum conſuetudo ſeruetur.

3. Conſtantinopolitanus Epiſcopus primum poſt Romæ Epiſcopum honorem obtineat.

4. Maximus Cynicus ab Epiſcopis alienus: ac quiſquis ab eo in clerum adſcriptus eſt, profanus habeatur.

5. Occidentalium tomus Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum conſubſtantiales aſſerens, facilè admittitur.

6. Qui mala opinione imbutus eſt, ſi iniuriam patiatur, accuſet coram Epiſcopo. Si autem ſacerdotum crimen ſit, ne dicat. Neque etiam alius antea condemnatus, dicat: neque excommunicatus, neque deiectus, & qui nonnullorum criminum accuſatur, dicat: donec intentata ſibi crimina diluerint. Accuſet autem orthodoxus, communionis particeps, non condemnatus, non accuſatus: ac prouincialibus crimen communicetur. Si verò non poſſint, ad maiorem ſe conuertant ſynodum, ac citra profeſſionem eiuſdem affectus ne audiantur. Qui autem contra hæc Imperatorem adit, eíque moleſtiam exhibet, abdicetur.

7. Quartodecimanus, Arianus, Nouatianus, Macedonianus, Sabbatianus, poſt pœnitentiam recipiendi: vbi ſcilicet omnia ſentiendi eorum inſtrumenta ſacro oleo vncta fuerint.

8. Eunomiani vnâ merſione baptizati, Sabelliani & Phryges, tanquam Gentiles accipiantur.

Τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων ρν'. ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

α'. Ἡ κατὰ Νικαέων πίστις κρατείτω· τὰ δὲ τῶν αἱρέσεων, ἀνάθεμα.

β'. Ὑπερόριος εἰς ἐκκλησιῶν σύγχυσιν μὴ ἔστω μηδεὶς, μήτε χειροτονῶν, μήτε ἐνθρονίζων. ὅπου μέντοι τῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκκλησιῶν, ἡ τῶν πατέρων κρατείτω συνήθεια.

γ'. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶς μετὰ τὴν Ρώμης τετίμηται.

δ'. Μάξιμος ὁ κύων τῶν ἀποστόπων ἀλλότριος· καὶ ἅπας ἀπ' ἐκείνου κεκληρωται.

ε'. Ὁ πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα τῶν δυτικῶν τόμος ὁμοούσια προσγράφων, διαπόδεκτος.

ς'. Καὶ ὁ κακόδοξος πλεονεκτούμενος ἐγκαλείτω κατ' ἀποστόπου· εἰ δὲ τῶν ἱερωτέρων εἴη τὸ ἔγκλημα, μὴ λεγέτω. μὴ λεγέτω δὲ μηδ' ἄλλος εἰ προκατέγνωσται. μὴ λεγέτω καὶ ὁ ἀκοινώνητος· μὴ λεγέτω καὶ ὁ ἀπόβλητος, καὶ ὁ κατηγορούμενος ἐν ὅσιν, ἕως ἀποδύσωνται τὰ οἰκεῖα· κατηγορείτω δὲ ὁ ὀρθόδοξος, ὁ κοινωνικὸς, ὁ ἀκατάγνωστος, ὁ ἀκατηγόρητος· καὶ κοινωνείσθω τοῖς ἐπαρχιώταις τὸ ἔγκλημα. εἰ δ' ἀδυνατοῖεν, πρὸς μείζονα πεπιέσθωσαν σύνοδον· καὶ δίχα ἐγγραφῆς τῆς ὁμοπαθείας μὴ ἀκουέσθωσαν. ὁ δὲ καθ' ὁμοῦ τῷ βασιλεῖ προσιών, καὶ ἐνοχλῶν, ἀποκήρυκτος.

ζ'. Ὁ παραρεσπαδικαπίτης, ὁ Ἀρειανὸς, ὁ Νωβατιανὸς, ὁ Μακεδονιανὸς, ὁ Σαββατιανὸς μετὰ* ..... ἀπόδεκτοι· χριόμενοι δηλαδὴ πρώτα τὰ ἀξιθετήρια. * *f. l.* τῶν μετάνοιαν

η'. Οἱ καταδύσει μιᾷ Εὐνομιανοὶ βαπτιζόμενοι, καὶ οἱ Σαβέλλιοι, καὶ οἱ Φρύγες, ἕλληνες εἰσδεχέσθωσαν.

Τῶν ἐν Ἐφέσῳ σ'. ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

α'. ΕΑΝ ἀποδράσῃ ὁ μητροπολίτης τῷ Κελεστίνου αἱρέσεται ἢ αἱρήσεται, ἀποβλητος, καὶ ὁ ἐξῆς ἀδιοίκητος. καὶ ὅστις Νεστορίῳ σύμφρων καὶ ὁμόφρων ἐπίσκοπος, ἀποκήρυκτος.

β'. Ος τοῦ Νεστορίου τῆς ἱερωσύνης κεκώλυται, ἱερώτατος· ὁ δὲ δικτέος ἐκείνῳ, ἀνίερος.

γ'. Ο κατακριθεὶς ὑπ' ἐπισκόπου, καὶ τοῦ Νεστορίου δεχθεὶς, ἀνωφέλητος.

δ'. Ακοινώνητος ὁ λαϊκὸς ὁ ἀντοφθαλμῶν τῇ συνόδῳ· ὁ δὲ κληρικὸς ἔτι ἀποκήρυκτος.

ε'. Ο πίστιν ἑτέραν τῆς ἐν Νικαίᾳ προσφέρων ἐπίσκοπος, ἀλλοτρίωται· λαϊκὸς δὲ ἐξωστράκισται.

ς'. Τηρείσθω τοῖς ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ προσόντα δίκαια καθαρὰ, καὶ ἀβίαστα· ὁ δὲ τοὐναντίον αἱρησόμενον τούτοις ἐπάγων, ἀνόητος.

ζ'. Αντέχειν ὀφείλων Εὐσταθίος καρτερῶς (τοῦτο γὰρ ἅπας ἐπίσκοπος) κατὰ δειλίαν ἀφελῶς προήτησατο. Θεόδωρος ἀντὶ τούτου κεχειροτόνηται· ὁ δὲ κλαίων καὶ δυσωπῶν τὸν ἰδιόν αἰτεῖ· ὁ δι' ἐκείνου χειροτονήσας ἀνάξιος, ἔχων δηλαδὴ τὸν ἐκείνου πρᾶξιν δι' ἐγκλήματος· ὁ δὲ δεδικαίωται μόνον τοῦτο, ὃ τῆς ἐπισκοπῆς ἔχειν ὄνομα, καὶ τὸν κοινωνίαν αὐτῶν. καὶ ὅπερ χρηστότερον δέδοκται.

Sanctorum Patrum CC. *Epheſi congregatorum ſub Theodoſio Iuniore.*

1. METROPOLITANVS qui Celeſtino adhæret aut adhæſurus eſt, reiiciendus, ac deinceps ab adminiſtratione Eccleſiæ remouendus. Ac quiſquis Epiſcopus Neſtorio aſſentitur fauétque, abdicandus eſt.

2. Quicumque à Neſtorio ſacerdotio deiectus eſt, ſacerdotio digniſſimus eſt: qui verò ab illo ſuſceptus eſt, profanus.

3. Qui ab Epiſcopo condemnatus, à Neſtorio ſuſceptus eſt, id nihil ei proſit.

4. Laïcus qui Synodo reſiſtit, excommunicatur: clericus verò inſuper abdicetur.

5. Epiſcopus aliam à Nicæna fidem proferens, alienus ab Eccleſia habetur: laïcus verò, expellitur.

6. Seruentur ſua cuique prouinciæ iura pura atque inuiolata: qui autem contrariam his formam inducit, futilis eſt.

7. Euſtathius cùm reſiſtere fortiter deberet (hoc enim omnis debet Epiſcopus) terga leuiter dans refugit. Theodorus in eius locum ordinatus eſt. Ille verò lacrymans atque exorans, honorem repetit qui illius loco alium ordinauit, inſons eſt, cùm illius detrectationem procrimine habeat. Hoc autem iuſtum eſſe viſum eſt, Epiſcopatus nomen illum habere, ipſamque communionem: quodque hoc benignius viſum ſit.

Τῶν ἐν Καλχηδόνι χ'. ἐπὶ Μαρκιανοῦ.

α'. Ο ἀξιούμενος καὶ παράσκων χειροτονίαν, περὶ τοὺς βαθμοὺς κινδυνεύει· ὁ δὲ νόμος ἕως καὶ πρωτομανδάτου.

β'. Οἱ κοσμικῶν οἴκων ἐπιμέλειαν ἀναδεχόμενοι, ἐπιτήδειοι· πλὴν εἰ μὴ καλέσῃ νόμος εἰς ἀφήλικος ἡλικίαν ἀπαραίτητον· ἢ ὁ ἐπίσκο-

Sanctorum Patrum DC. *Calchedone congregatorum Martiano imperante.*

1. QVI emit & qui vendit ordinationem, circa gradus periclitantur: lex autem etiam vſque ad defenſorem.

2. Qui domorum ſæcularium curam ſuſcipiunt, corripiendi: niſi fortè ad minoris adminiſtrationem inexcuſabilem lex vocauerit, aut Epi-

ad pupillorum & viduarum curam incitauerit.

3. Domus orationi dicata, aut mónasterium citra Episcopi sententiam non sunt exstruenda. Omnis autem monachus Episcopo subiiciatur, neve à sua mansione discedat, nisi ab eo inuitetur.

4. Seruus absque domini consensu, monasticam vitam ne amplectatur.

5. Qui è ciuitate in ciuitatem transeunt, canonibus de hac re sancitis subiiciantur.

6. In martyriis aut oratoriis, sed non absolutè, ordinabis. Sin verò, qui ordinatus est, gradu excidit.

7. Qui inter clericos aut monachos allectus est, si militiam aut dignitatem arroganter affectet, maledictus.

8. Clericus in mendicorum domo aut in monasterio degens, Episcopi vrbis potestati subiaceat: qui verò ab eo resilit, pœnam subeat.

9. Clerici litigantes, si relicto Episcopo ad sæcularia iudicia se conferant, canonicè puniantur. Ac clericus cum Episcopo contendens, synodum exspectet: Metropolitanus verò Episcopus ad Constantinopolitanum prouocet.

10. Duarum vrbium Ecclesiis clericus non addicitur: si verò addictus fuerit, ad primam reuertetur. Si quis autem iam translatus fuerit, prioris Ecclesiæ rerum nullo modo particeps sit.

11. Pauperes epistolis instructi, at non commendatitiis literis iter faciant: commendatitiæ enim existimatione præditis dantur.

12. In duas prouincias vna prouincia non scinditur: qui verò sciderit, Episcopatu deiicitur. Quæ autem Imperatoris rescripto scissæ sunt ciuitates, honore fruantur tantùm, & qui ibidem versatur Episcopus: ei verò qui verè Metropolitanus est, propria conseruentur iura.

13. Clericus absque commendatitiis literis in alius vrbis communionem non recipitur.

14. Cantor & lector à recta fide alienus, si ducta vxore liberos sustulerit, eos ad communionem adducit, siquidem ibidem baptizati

πος εἰς ὀρφανοὺς, καὶ χηρῶν ἐπιμέλεσθαι προστάττειν.

γ'. Εὐκτήριος οἶκος, ἢ μοναστήριον δίχα γνώμης τοῦ ἐπισκόπου οὐ σύστατα. ἁπᾶς ὁ μοναχὸς ὑποτασσέσθω τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τῆς μονῆς, εἰ μὴ πρ' αὐτοῦ προστρέποιτο, μὴ ἀφίστασθαι.

δ'. Δοῦλος, εἰ μὴ γνώμῃ τοῦ δεσπότου, μὴ μοναζέτω.

ε'. Οἱ μεταβαίνοντες ἐκ πόλεως εἰς πόλιν, τοὺς περὶ τούτου κανόνας ὑποβλεπέτωσαν.

ς'. Επὶ μαρτυρείοις, ἢ εὐκτηρίοις, ἀλλ' οὐκ ἀπολύτως χειροτονήσῃς. εἰ δὲ μή, ἀχειροτόνητος, ὁ δῆθεν χειροτονούμενος.

ζ'. Ο κληρωθεὶς ἢ μοναστὰς, εἰ ἐπὶ στρατείᾳ ἢ ἀξίᾳ ἀποσταλείσῃ, ἐπάρατος.

η'. Ο ἐν πτωχείᾳ, ἢ ἐν σημείῳ κληρικὸς, βλεπέτω τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως· ὁ δὲ τούτου ἀφιστάζων, μετανοείτω ὡς ἐπίτιμον.

θ'. Κληρικοὶ δικαζόμενοι, εἰ ἀφέμενοι τὸν ἐπίσκοπον, κοσμικοῖς κριτηρίοις ὁρμήσουσι, κανονικῶς ἐπιτιμάσθωσαν. καὶ κληρικὸς ἐπισκόπῳ διαφερόμενος, μενέτω τῇ συνόδῳ· καὶ μητροπολίτης ἐπίσκοπος τὸν Κωνσταντινουπόλεως αἰτησάσθω.

ι'. Δύο πόλεων ναοῖς κληρικὸς οὐ καταλέγεται. Εἰ δὲ καταλεχθείη, τῷ προτέρῳ ἐπιγραφήσεται. Εἰ δὲ μετετέθη ὡς ἤδη, μὴ ἐπικοινωνείτω κατὰ μηδένα τρόπον τοῖς τῆ προτέρας προστάγμασιν ἐκκλησίας.

ια'. Οἱ πέμπτες ἐπιτολαῖς, ἀλλὰ μὴ συστατικοῖς ὀφείλετωσαν· αἱ γὰρ συστατικαὶ τοῖς ἐν ὑποληψει προέχουσι.

ιβ'. Εἰς ἐπαρχίας δύο, ἐπαρχία μία οὐ τέμνεται· ὁ δὲ τεμὼν, αὐτεπίσκοπος. αἱ δὲ χαράγματι βασιλικῷ τιμηθεῖσαι πόλεις, τῆς ἰδίας ἀπολαυέτωσαν μόνον, καὶ ὁ αὐθὶς ἐπίσκοπος· τῷ δὲ ἀληθῶς μητροπολίτῃ τὰ οἰκεῖα σωζέσθωσαν δίκαια.

ιγ'. Κληρικὸς δίχα συστατικῶν ἀκοινώνητος εἰς ἑτέραν πόλιν.

ιδ'. Ετεροδόξος ψάλτης, καὶ ἀναγνώστης, εἰ γήμας ἐτέκνωσε, προσάγει τῇ κοινωνίᾳ τὰ τέκνα, εἰ δὲ ἐκεῖσε βεβάπτισται·

Εἰ δ' ἔτι μᾶλλον ἀβαπτίστα, ἐκεῖσε βαπτίζεσθαι τοῖς αἱρετικοῖς.

ιε'. Διακόνισσα Εἰ μὴ τεσσαρακονταέτις οὐ χειροτονεῖται· τὴν δὲ μετὰ γάμου τελοῦσαν λειτουργίαν ἐξουθενοῦσαν ἀνάθεμα.

ις'. Μοναζοντες, ἢ μοναζούσας μὴ γαμεῖτωσαν, ἐπεὶ ἔξωσαν ἀκοινώνητοι.

ιζ. Εγχώριος καὶ ἀγρικὴ παροικία, Εἰ τεσσαρακονταετίαν ἐχέτωσαν, κατεχέσθωσαν· Εἰ δὲ τούτης ἔσται ἔλαττον· ὑπόδικοι· Εἰ δὲ κατὰ νέωσιν βασιλικῆς ἐκ κελεύσεως πόλις, ἡ τάξις, καὶ ὁ τύπος ἀκολουθείτω τοῖς πολιτικοῖς δημοσίοις, καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ παροικίας.

ιη'. Κληρικοὶ καὶ μοναζοντες, εἰ φωραθεῖεν ἢ φραττιαζοντες, ἢ στασιαζόμενοι κατ' ἐπισκόπου, τῆ βαθμῶν αὐτῶν ἐκπίπτοιεν.

ιθ'. Ο τὴν οἰκείαν ἀπολέσας παροικίαν, εἰς ἐπ' ἄλλην ἐκκλησίαν ἐλεύσεται, ἀνεπιλήμπτως.

κ'. Επίσκοπος ξένον κληρικὸν Εἰσδεξάμενος, μετὰ τῆς δεχθέντος ἔξει τὸ ἀκοινώνητον.

κα'. Αδόκιμος κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἐπισκόπου κατηγορῶν, ἀνεπίδεκτος.

κβ'. Ο ἐξ ἀλλοτρίων ἐπισκόπου γεγυμνωμένου, τὰ ἐκείνου ἁρπάζων, τῆ βαθμοῦ ἀμφισβητεῖται.

κγ'. Οἱ ἐπισκόπου δίχα τῆ Κωνσταντινουπόλει διατρίβοντες, καὶ ταραχὰς ἐγείροντες, τῆς πόλεως ἐλαυνέσθωσαν.

κδ'. Μοναστήριον ἐπισκόπου γνώμη παγὲν μενέτω ἀμεταπόητον· καὶ ὅ, τι τούτῳ ἀνήκειτο, ἀνεκποίητον. ὁ δ' ἄλλως ἐπιχειρῶν, ἔσται ἀνέγκλητος.

κε'. Εἴσω μηνῶν τριῶν αἱ τῶν ἐπισκόπων τελοῦνται χειροτονίαι. ἐπιτεινέσθω δὲ τὸν χρόνον ἀνάγκη τις ἀναπόδραστος. Εἰ δὲ μή, ὁ χειροτονῶν ἔνοχος ἔστω· ἢ μὴν τοσούτους λαβέτω τοὺς οἰκονόμους.

κς'. Οἰκονόμος ἀνὰ πάσας ἔστω τὰς ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ κλήρου· ὁ δὲ τούτου καταφρονῶν ἐπίσκοπος, ἔσται ἀνέγκλητος.

κζ'. Κληρικὸς ἁρπάζων γυναῖκα, ἀφορισθήτω· ὁ δὲ λαϊκὸς ἔστω ἀνάθεμα· ὡσαύτως καὶ ὁ συναινῶν.

κη'. Ο τῆς νέας ἐπίσκοπος Ρώμης τοῦ τῆς παλαιοτέρας ὁμότιμος, διὰ τὸν τῆς σκηπτούχου μετάστασιν.

fuerint: si verò nondum sint baptizati, non amplius baptizantur apud hæreticos.

15. Diaconissa, nisi quadraginta annos nata non ordinatur: ei autem quæ inito matrimonio, sacro muneri dedecus attulerit, anathema.

16 Monachi aut moniales matrimonium ne contrahant: siquidem hoc fecerint excommunicentur.

17. Rusticana parœcia seu pagicuria, si triginta annos possessæ fuerint, possideantur: si autem intra illud tempus, sint iudicio obnoxij earum possessores. Si verò Imperatoris iussu vrbs renouata fuerit, ordo ac forma Ecclesiæ parœcialis ciuiles ac publicas ordinationes sequatur.

18. Clerici ac monachi si compertì fuerint conuenticula habere ac coniurare contra Episcopum, gradibus suis excidant.

19. Qui amissâ patriâ ad aliam Ecclesiam venerit, irreprehensibilis.

20. Episcopus qui extraneum clericum susceperit, cum suscepto excommunicabitur.

21. Clericus aut laicus non probatus accusans Episcopum, reiiciendus.

22. Qui Episcopo vita functo, illius bona rapit, gradu deiicietur.

23. Qui iniussu Episcopi Constantinopoli commorantur, ac turbas excitant, vrbe expellantur.

24. Monasterium de sententia Episcopi exstructum, maneat immutabile: & quicquid ad ipsum pertinet, ne alienetur. Qui verò secus facere aggredietur, non erit innoxius.

25. Intra tres menses Episcoporum ordinationes perficiantur: tempus verò prorogat necessitas aliqua ineuitabilis. Si secùs fiat, ordinans pœnæ erit obnoxius Reditus tamen penes dispensatorem maneant.

26. Dispensator in omnibus Ecclesiis de clero constituatur: qui verò hoc contemnit Episcopus, crimine non caret.

27. Clericus mulierem rapiens, Ecclesia eiiciatur: laicus verò sit anathema: & qui his consentit, eidem pœnæ subiaceat.

28. Nouæ Romæ Episcopus eodem cum veteris Romæ Episcopo honore fruatur, propter Imperij translationem.

29. Ponti, Aſiæ Thraciæque Epiſcopi ac barbari à Conſtantinopolitano ordinentur.

30 Qui Epiſcopum ad presbyteri gradum demittit, ſacrilegus: ipſe enim culpæ obnoxius & ſacerdotio indignus. Qui verò inſons deiectus eſt, ſit Epiſcopus.

31. Mos eſt Ægyptiis, niſi Archiepiſcopus permiſerit, non ſcribere. Quo fit vt minimè culpandi ſint, cùm ſancti Leonis epiſtolæ non ſubſcripſerint, donec Archiepiſcopus creatus fuerit.

κθ'. Οἱ Πόντου, καὶ Ἀσίας, καὶ Θράκης, καὶ οἱ βάρβαροι τῷ τῆς Κωνσταντίνου χειροτονείσθωσαν.

λ'. Ὁ καταβιάζων ἐπίσκοπον εἰς πρεσβύτερον, ἱερόσυλος· ὁ γὰρ ἔνοχος, καὶ ἀνάξιος. ὁ δὲ καταβιασθεὶς ἀναίτιος, ἔστω ἐπίσκοπος.

λα'. Εἴθισται τοῖς Αἰγυπτίοις, ἐὰν μὴ ἀρχιεπίσκοπος ἐπιτρέπῃ, μὴ γράφειν. ἐστιν ἂν μεμιασμοὶ μὴ ἐπιγεγραφότες τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσίου Λέοντος, ἕως ἀρχιεπίσκοπος γένηται.

Sanctorum Patrum Sardicæ congregatorum.

SARDICENSE.

1. EPISCOPVS ex maiore ciuitate in minorem tranſire non comperitur. Qui igitur ex humili ſede in ſublimiorem tranſilit, tanquam arrogans & auarus compertus, per totam vitam excommunicatur.

2. Epiſcopus in alius Epiſcopi vrbem ne tranſeat non inuitatus: ac prouinciæ Epiſcopus ſi aliquam litem habeat, alienos Epiſcopos ne euocet, præterquam à Romano Pontifice, ſi expedire iudicauerit.

3. Epiſcopo depoſito, ſi affirmet ſe defenſionem allaturum, non conſtituitur alius, niſi Epiſcopus Romæ definierit. Diſpiciet enim depoſitionem, aut per nuntios, aut per literas.

4. Si laïcis petentibus Epiſcopum, Epiſcopi præſentes ſint, vnus verò quidam abſit, vocetur etiam ille. Si verò vocatus neque ſcribere, neque accedere voluerit, is qui petitur, ordinetur.

5. Cùm Metropolitanus conſtituitur, vicini etiam Epiſcopi accerſendi ſunt.

6. In parua vrbe & pago, cui vnus ſufficit preſbyter, Epiſcopus non conſtituitur: ſi verò populo frequentiſſima ſit vrbs, non indigna eſt Epiſcopo.

7. Si pupillus, & vidua, & qui tutore caret, vi opprimantur, iis ſuppetias ferat Epiſcopus. Verumtamen ne eiuſmodi prætextu in comitatu regio verſetur, quin potiùs diaconus mittatur.

8. Iis qui ad Eccleſiam confugiunt

Τῶν ἐν Σαρδικῇ.

α'. ΑΝΕΞΕΡΕΥΝΗΤΟΣ ἐπίσκοπος ἐκ μείζονος ἐπὶ μείονα πόλιν· ἢ τίνων ἐκ ταπεινῆς ἐφ' ὑψηλοτέραν μεταπηδῶν, ὡς ἁλαζὼν καὶ πλεονέκτης καταδεδικάσθω, ἀφῃρῆσθαι βίου πάντως ἀκωλύτως.

β'. Ἐπισκόπου εἰς πόλιν, ἄκλητος μὴ ἀφικνείσθω ἐπίσκοπος· καὶ ὁ ἐπιχώριος εἴ τι πρὸς δίκην ἔχοι, ἀλλοτρίους ἐπισκόπους οὐκ ἐκκαλείσθω, ἢ παρὰ τῆς Ῥώμης, εἰ ἐπιχρίοι.

γ'. Ἐπισκόπου καθαιρεθέντος, καὶ ἀφορισθέντος φέρειν ἀπολογίαν, εἰ μὴ ὁ Ῥώμης ἐπίσκοπος, οὐ καθίσται ἕτερος. ἀφορισμὸς γὰρ τῆς καθαιρέσεως ἢ ἀποστολαῖς, ἢ γράμμασιν.

δ'. Εἰ τῷ λαϊκῷ ἐπιζητούντων ἐπίσκοπον, οἱ ἐπίσκοποι προκαθίζοιεν, εἷς δέ τις ἐλλείποι, παρακαλείσθω κἀκεῖνος· εἰ δὲ παρακαλούμενος οὔτε γράφοι, οὔτε συνελθεῖν βούλοιτο, ὁ ζητούμενος χειροτονείσθω.

ε'. Μητροπόλεως καθιζομένου, καὶ οἱ πλησιόχωροι μετάπεμπτοι ἔστωσαν.

ς'. Εἰς ὀλίγην πόλιν, καὶ κώμην, ἢ καὶ εἰς αὐτάρκης πρεσβύτερος, ἐπίσκοπος οὐ καθίσταται· εἰ δὲ πολυανθρωποτάτη γένοιτο πόλις, οὐκ ἀνάξιον.

ζ'. Ὀρφανοῦ, καὶ χήρας, καὶ ἀπορουμένου βιαζομένων, εἰς βοήθειαν καταλαμβάνῃ ἐπίσκοπος· ἀλλὰ * τῇ τοιαύτῃ παρρησίᾳ ἀφορμεῖσθαι εἰς ὃ τραπέσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀφέξεσθαι χρή. * ἴσ. μὴ τῇ

η'. Τοῖς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιῶν καταφεύγουσι πρὸ-

πολιτὴ αὐτὴ βοηθητέον.

θ'. Ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφὸν ἀποστέλλοντος, ὁ μητροπολίτης τὸν ἀπόστολον ἰσχέτω, καὶ γραφέτω πρὸς τοὺς, ἐν οἷς ἡ ἀξίωσις τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ ἀποστόλου ἀντιλαμβάνεσθαι.

ι'. Ἀγοραῖος, σχολαστικὸς, ἢ πλούσιος, εἰ μὴ τοὺς ἱεροὺς διέλθοι βαθμοὺς, ἐπίσκοπος οὐ καθίσταται. Ὁ γὰρ τῶν βαθμῶν διάστημα, οὐ λίαν ὀλιγοχρόνιον· δι' οὗ ὁ δοκίμιον τῆς πίστεως, καὶ καλοκἀγαθίας αὐτοῦ δοκιμάζοιτο. ὁ γὰρ ἕτερος, νεόφυτος.

ια'. Ὁ πρεσβυτέρους *ἐπίσκοπον ἐξ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου ἰδιώτου τυγχάνοντος, μὴ συνεχέστερον δημηγορεῖν. μῶμος γὰρ τοῦτο, τοῦ ἰδιώτου, καὶ μανικὸν τὸ ἐπισκόπου ἐκείνου· καὶ ἀμφότερα δεῖ ἀμώμητα.

ιβ'. Ἀνάγκης δίχα βαρείας, δυσχερὲς ὂν ἐπὶ πλέον τὸν ἐπίσκοπον τῆς οἰκείας ἐκκλησίας ἀπολιμπάνεσθαι.

ιγ'. Ἐπίσκοπος κτήσεις κεκτημένος ἐκτοπίους, εἰ μέλλοι ταύτας ἴσας, χρονιζέτω μὴ πλέον κυριακῶν τεσσάρων διαστήματος· οὕτω γὰρ ἡ οἰκεία αὐτῷ ποίμνη καταπλουτήσῃ, καὶ αὐτὸς ἄτυφος διαμένοιτο.

ιδ'. Ὁ τὴν ἀκοινώνητον ἄλλοθι κοινωνίας ἀξιῶν μὴ γνῶσιν, οὐκ ἀναίτιος.

ιε'. Ὁ παρ' ὀξυχόλου κατάκριτος ἐπιτυχείας διάδικος, οὐκ ἀνάκουστος· ἄχρι γὰρ ἐπιτυχείας δηλαδὴ ἀκοινώνητος.

ις'. Τὸν ἀλλότριον ἐκκαιρέτως, ἀλλότριος δίχα τοῦ ἐκείνου γνώμης ἐμβαθμον καθίσαι, κωλύσιν· ἀλλ' ἀβέβαιον.

ιζ. Οἱ ὑπὲρ τοὺς τῶν ἐπισκόπων βραδύτητος ὅρους, καὶ ὑπὲρ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων ἔχουσι δύναμιν.

ιη'. Ἀδίκως ἐπίσκοπος ἐκπεσὼν, εἰ ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας διάγοι, δικτέος, ἕως τοῦ ὔβρεως ἀπαλλαγῆναι.

ιθ'. Ἀδικος ὁ κληρικὸς ὁ μὴ πρὸς τὸν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ κεκλήρωται. Εὐτυχιανὸς μὴν, καὶ Μουσαῖος ἐπισκόπου κλῆσιν οὐκ ἐκδικήσουσι· κοινωνίας μὴν κατὰ τοὺς λαϊκοὺς ἐὰν θέλωσιν, ἐπιτεύξονται.

κ'. Ὁ τὰ καλῶς, καὶ θεαρέστως οἰκουμενικὰ τύφῳ καθαιρεῖν πειρώμενος, οὐκ ἐπίσκοπος.

totis viribus succurrendum.

9. Si frater ad fratrem mittat, Metropolitanus nuntium literis suis muniat, scribátque ad eos, quos Episcopus rogat vt nuntium protegant.

10. Forensis, scholasticus, aut diues nisi per sacros ordines transierit, non creatur Episcopus. Graduum autem interstitium ne nimis breue sit, quo maior fidei morúmque probitatis eius probatio haberi possit. Qui enim aliter cõstituitur, neophytus est.

11. Episcopus ab Episcopo accersitus, si is qui accersit imperitus sit, ne nimis assiduè concionetur: hoc enim imperito erit dedecori, illéque Episcopatum ambire videbitur: ac vtraque reprehendenda.

12. Sine graui necessitate diutissimè Episcopum à sua abesse Ecclesia graue est.

13. Episcopus qui possessiones extra diœcesis suæ limites habet, si eas inuisurus sit, ne tres ampliùs Dominicas moretur. Sic enim ipsius grex eo fruetur, ipséque fastus suspicione carebit.

14. Qui excommunicatum ab alio communione dignatur, re cognita, non est insons.

15. Ab iracundo condemnatus si auxilio indigeat, audiendus est. Quoúsque verò auxilium impetrauerit, excommunicatus maneat.

16. Alienum ministrum si quis citra illius Episcopi consensum in aliquo gradu constituat, constituit quidem, sed ordinatio inualida est.

17. Ea quæ de longiori Episcoporum mora definita sunt, in presbyteris quoque & diaconis vim habent.

18. Episcopus iniustè expulsus, si in aliena Ecclesia degat, suscipiendus est, donec propulsata iniuria pristino statui restitutus sit.

19. Clericus non degens in Ecclesia in qua ordinatus est, non est recipiendus. Eutychianus tamen & Musæus Episcopi appellationem non sibi vendicabunt: communionem verò cum laïcis, si voluerint, consequentur.

20. Quisquis ea quæ rectè & ex diuino præscripto edita sunt per arrogantiam labefactare conatur, non est Episcopus.

* ἴσ. ἐπίσκοπος

21. Episcopus si viderit Episcopum ad aulam Principis euntem, ne sit ei impedimento, siquidem cognouerit eum ob aliquid eorum quæ prædicta sunt proficisci. Si secùs, excommunicationem ei denuntiet.

κα'. Τετραμήνος ἐπίσκοπος ἐπίσκοπον ἐρχόμενον ἐπὶ τραπέζῃ, ἐμποδὼν μὴ γινέσθω, εἰ γοῦν κατά τι τῶν προφερομένων ἐρχόμενον· εἰ δ' ἄλλως, προσαγγελλέτω ὁ ἀκοινώνητον.

Synodi Africanæ.

AFRICANVM.

1. QVI propriæ confessioni aut subscriptioni aduersatur, suomet iudicio ignominia notabitur.

2. Sacerdos non sit curator.

3. Lector pubes aut continentiam, aut coniugium profiteatur.

4. Qui ad diaconatum ante viginti quinque annos prouectus est, non est diaconus.

5. Defuncti corpori Eucharistia non datur: non enim comedit aut bibit.

6. Qui res sacras tractant, ab vxoribus, secundùm statuta, abstineant.

7. Panis & vinum, aquâ mixtum, offeratur, idque solùm.

8. Sancta, nisi à ieiunis non offeruntur.

9. Theatra Dominicis, aut festis diebus non frequentantur.

10. Quæ ex gentili consuetudine adhuc celebrantur conuiuia, tollantur.

11. Altaria quæ in agris aut vineis exstructa sunt, in quibus martyris alicuius reliquiæ non sunt repositæ, nisi popularis tumultus fiat, euertuntur: & quæcumque per insomnia vanásque reuelationes erectæ sunt statuæ, ac quodlibet simulacrum, euertenda sunt.

12. Principes, qui in pietate geniti, atque in fide educati sunt, manum præbere Ecclesiis debent: quandoquidem, indigente Paulo, militaris manus factiosorum conspirationem dissipauit.

13. Qui publicum ab Imperatore iudicium petit, non est dicendus Episcopus.

14. Qui primum parentem dicit etiam sine peccato moriturum fuisse propter naturæ necessitatem, anathema.

15. Quisquis infantes qui recèns nati baptizantur, dicit nihil ex Ada-

---

Συνόδου Αφρικῆς.

α'. Ὁ τῆς οἰκείας ὁμολογίας, ἢ ὑπογραφῆς ἑαυτοῦ, οἴκοθεν ἔξει τὸ ἄτιμον.

β'. Ὁ ἱερεὺς, κηδεμὼν οὐ γινέσθω.

γ'. Ὁ ἔμβιος ἀναγνώστης ἢ ἐγκρατείαν, ἢ συζυγίαν ὁμολογείτω.

δ'. Ὁ πρὸ τῶν κ'. καὶ πέντε χρόνων διάκονος, οὐ διάκονος.

ε'. Τῷ τῶν τελουμένων σώματι δωρεὰ οὐ δίδοται· οὐ γὰρ ἐσθίει ἢ πίνει.

ς'. Οἱ τὰ ἱερὰ χειζόμενοι, καὶ ἀπὸ τῶν συμβίων κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους ἐγκρατευέσθωσαν.

ζ'. Ἄρτος, καὶ οἶνος ὕδατι κεκερασμένος προσφερέσθω, καὶ μόνον.

η'. Εἰ μὴ ἀπὸ νηστόντων ἅγια οὐ προσφέρεται.

θ'. Θέατρα κυριακῶν, καὶ ἑορτῶν ὁ συναγέσθω.

ι'. Τὰ ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἐθάδος τελούμενα ἐπὶ συμπόσια παραιρείσθωσαν.

ια'. Θυσιαστήρια ἐν ἀγροῖς, ἢ ἀμπελῶσι συνιστάμενα, ἐν οἷς οὐ λείψανον κεῖται μάρτυρος, εἰ μὴ δημόσιος θόρυβος γίνεται, καταστρέφεται· καὶ ὅσα δι' ἐνυπνίων, καὶ ἀποκαλύψεων συνίστανται μορφῶν, ἀνύστατα ξόανα, ἄπαντα καὶ εἴδωλον.

ιβ'. Οἱ γνησθέντες εὐσεβείᾳ, καὶ πίστει διαφθέντες βασιλεῖς, χεῖρα πρέπει ταῖς ἐκκλησίαις ὀφείλουσιν· ἐπεὶ καὶ Παύλου διομιλοῦντος, στρατιωτικὴ χεὶρ τῶν τὴν ἀπάτην διέλυσε συμποσίου.

ιγ'. Δημοσίου κρίσιν ὁ παρὰ βασιλέως αἰτῶν, οὐκ ἐπίσκοπος.

ιδ'. Τὸν πρωτόπλαστον ὁ λέγων καὶ δίχα τῆς ἁμαρτίας πεθνήξεσθαι, δι' ἀνάγκην τῆς φύσεως, ἀνάθεμα.

ιε'. Ὁ τὰ νεογνὰ βαπτιζόμενα λέγων μηδὲν ἕλκειν ἐκ τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἁμαρ-

πίας, ὃ καθαιρούμενον, ἐπάρατος. Ἀφ' ἑνὸς γὰρ τοῦ ἑνὸς, καὶ ὁ θάνατος, καὶ ἡ ἁμαρτία παγκόσμιος.

ιε'. Ὁ δοξάζων τὴν τοῦ θεοῦ χάριν μόνην ἄφεσιν τῶν ἤδη πεπλημμεληκότων ἐπαγέχθω, ἀλλὰ μὴ καὶ τῶν μελλόντων βοήθειαν, ὃς ἐπάρατος.

ιζ'. Ὁ κηρύσσων, ὅτι δίχα τῆς χάριτος δυσχερέστερόν μοι, ἀλλ' οὖν ἐκπληρούμεν τὰς ἐντολὰς, τρὶς ἐπάρατος. χωρὶς γάρ ἐμοῦ, ὁ κύριος εἶπεν, οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

Τοῦ θεολόγου θεολογοῦντος, ὅτι ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι ἁμαρτία ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν, ἑαυτοὺς ἀπατῶμεν· καὶ ὁ περιμένων ὅτι οὐκ ἀληθῶς, ἀλλὰ ταπεινοφρόνως εἴρηκε τοῦτο, ἀνάθεμα.

ιη'. Ὁ ἀφαιρούμενος ὃ, ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφλήματα ἡμῶν, τὰ τῶν πολλῶν λέγων, οὐχ ἕκαστον, καὶ τὰ οἰκεῖα, ἀνάθεμα. μὴ πολλῶν καὶ τὸν Δανιὴλ βλέπων λέγοντα, ἐξομολογοῦμαι τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ μου.

ιθ'. Κεῖται ὑπεξαιρεθεὶς ἐκ τῶν δύο μερῶν, ἀποδείκτικος.

κ'. Γεωφθεὶς ὑπέσκοπος τῶν ἐκτὸς τῶν αἱρετικῶν ὑπομένων, καὶ ἀνομμωμοκότως, εἰ ὅτι τῆς ἰδίας ἀφῆκε, ὅτι ἐξ μηνῶν ἀβλάβητος· ὑπομένων δὲ καὶ μὴ τοῦτο τῇ ῥᾳθυμίᾳ, ἔξει δὲ ἀκοινώνητον.

κα'. Ὁ κατήγορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου μάρτυρας οὐ καθίστησιν.

κβ'. Τὸν μὴ ἐλεγχθέντα κοινωνίας στερήσας ὑπίσκοπος, στερεῖτο καὶ αὐτὸς τῆς ἑτέρου ὁμοίως.

mi peccato trahere, quòd baptiſmo expurgetur, execrandus eſt. Per vnum enim mors & peccatum in toto mundo.

16. Quiſquis opinatur Dei gratiam remiſſionem ſolam peccatorum iam commiſſorum continere, at non etiam futurorum auxilium, bis maledictus.

17. Quicumque prædicat, abſque gratia nos difficiliùs quidem, attamen adimplere mandata, ter maledictus: nam ſine me, inquit Dominus, non poteſtis facere quicquam.

Theologo docente, ſi dicamus quòd peccatum in nobis non eſt, nos ipſos decipere: ac qui perperam interpretatur quòd non verè ſed cum humilitate hoc dixerit, anathema.

18. Qui explicat illud, & dimitte nobis debita noſtra, multorum dicens, non ſingula ac cuiuſque propria, anathema. Cùm Daniel videat cum multis dicentem, Confiteor peccata mea & peccata populi mei.

19. Iudex à duabus partibus expetitus recuſari non poteſt.

20. Epiſcopus quam ſuſcipere debet hæreticorum curam negligens, atque admonitus, ſi in ſua diœceſi degat, vſque ad ſex menſes, caret crimine: quòd ſi poſtea in deſidia perſiſtat, excommunicabitur.

21. Accuſator è domo ſua teſtes non producit.

22. Epiſcopus qui communione priuauerit non compertum criminis, priuetur etiam ipſe ſimiliter aliorum communione.

Τῶν ἐν τῷ Τρούλλῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

α'. Ἡ τῶν Ἀποστόλων πίστις ἀκηλίδωτος. ἣν οἱ Νικαίας ὁλόκληρος, ἣ ὃ Ἀρείου δόγμα βαθμοὺς εἰσάγον ἀπότομος ἀφ' τοῦ ὁμοουσίου κατέσφαλεν.

β'. Ἡ ὅτι Θεοδοσίου τοῦ μεγίστου σύνοδος ἀποδόκιμος, ἣ Μακεδόνιον, δοῦλον εἰπόντα τὸ ἅγιον πνεῦμα, καθήρπασεν.

γ'. Οἱ ὅτι ἐπὶ μικροῦ Θεοδοσίου εἰς Ἔφεσον συνιόντες σ'. ἀσεβέσαντα Νεστόριον, ἄνδρα

Eorum qui in Trullo Conſtantinop.

1. APOSTOLORVM fides ne immutetur. Nicæna integra ſeruetur, quæ Arij opinionem diuinitatis gradus introducentem per ὁμοούσιον euertit.

2. Synodus ſub Theodoſio Maximo habita inuiolata permaneat, quæ Macedonium, ſeruum dicentem Spiritum ſanctum, gradu deturbauit.

3. Ducenti qui ſub Theodoſio Iuniore apud Epheſum conuenerunt, impiiſſimum Neſtorium, hominem

seorsim, ac Deum seorsim Dominum dicentem expulerunt.

4. Qui apud Chalcedonem cum Marciano conuenerunt æternæ memoriæ digni, Eutychem opinione tantùm peractum esse magnum mysterium dicere ausum depossuerunt: ac Nestorium & Dioscorum, qui similia è diametro peruersè ratiocinati fuerant.

5. Apud regiam vrbem centum sexaginta quinque Iustiniano imperante conuenerunt, qui Origenem corporum animarúmque circuitus affirmantem, nec non etiam Theodoritum contra duodecim Cyrilli capita audacter inuectum, anathemate perculerunt.

6. Byzantij à Constantino coacta est synodus, quæ Honorium Romæ, ac Sergium Constantinopolis, Episcopos vnam voluntatem vnámque operationem dogmatibus suis docentes eiecit.

7. Quæ Apostolorum sanctionibus, Clementis operâ editis, furtim ab hæreticis inserta sunt, repudianda.

8. Sacerdotes bigami atque impœnitentes gradu moti sunt: qui verò malum à se remouerunt, sacro munere vsque ad certum tempus abstinebunt: neque enim benedicit vulneratus. Et qui contra leges matrimonium contraxerunt, & qui post viduitatem coniugium inierunt, post certum tempus gradibus suis restituantur, ita tamen, vt ad altiores non promoueantur, coniugio scilicet dimisso. Qui verò etiam post definitum tempus, dissoluti & depositi maneant.

9. Clericus cum Domini sponsa matrimonio copulatus, deponatur: laïcus verò excommunicetur.

10. Eunuchus sacerdos ancillas aut alias, exceptis personis quæ suspicione vacant, ne habeat.

11. Ordinatus, etsi matrimonio iunctus sit, deponitur.

12. Diaconus etiam officium habens, nisi vicarius sit Patriarchæ aut Episcopi, si ante presbyteros sedeat, sit omnium postremus.

13. Ingredi cauponam prohibitus est clericus, magis etiam habeat prohibebitur.

τον ἰδικῶς, καὶ θεὸν ἰδικῶς εἰπόντα τ̃ κύριον ἐξήλασαν.

δ'. Οἱ κατὰ τὴν Καλχηδόνα τῷ Μαρκιανῷ συνελθόντες ἀείμνηστοι, Εὐτυχέα δοκήσει πλεονάζων τὸ μέγα μυστήριον φάσκοντα ἐκβεβόηνται καθελόντες· καὶ Νεστόριον, καὶ Διόσκορον, τοὺς ἐκ διαμέτρου τὰ ἴσα παραλογισαμένους.

ε'. Εἰς τὴν βασιλεύουσαν ε'. καὶ ξ'. καὶ ρ'. ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ συνελθόντων· οἳ Ὠριγένην σωμάτων καὶ ψυχῶν περιόδους ἀποφηνάμενον, καὶ Θεοδώρητον κατὰ τῶν ιβ'. κεφαλαίων Κυρίλλου θρασυνθέντα, ἀναθεματίσαντες.

ς'. Ἐπὶ τὴν Βύζαντι ὑπὸ Κωνσταντίνου συνειλεγθεῖσαν σύνοδος, ἣ Ὁνώριον τὸν Ρώμης, καὶ Σέργιον τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἓν θέλημα, καὶ μίαν ἐνέργειαν δογματίσαντας ἀπεβάλετο.

ζ'. Τὰ παρά τ̃ ἁγίων ἀποστόλων κλησιαστικὰ ἐμβεβλημένα τοῖς ἁγίοις Κλήμεντος τῶν Ἀποστόλων διατάξεσιν, ἀποκήρυκτα.

η'. Ἱερεῖς δίγαμοι, καὶ ἀμεταμέλητοι καθήμενοι. οἱ γὰρ τὸ κακὸν ἀπωσάμενοι, τῆς λειτουργίας ὅσον ῥητὸν παύονται χρόνον· οὐκ εὐλογεῖ γὰρ ὁ τραυματίας. καὶ οἱ παρανόμως γαμήσαντες, καὶ οἱ μετὰ τὴν χηρείαν συζυγέντες, μετὰ τὸν ῥητὸν χρόνον τοῖς βαθμοῖς γυμνοῦσθωσαν, ἀναβήσεσθαι μέλλοντες, δηλαδὴ τὴν συζυγέαν ἀφέμενοι· οἱ δὲ μὴ τὸν ὅρον, καὶ λυόμενοι, καὶ καθηρημένοι μένέτωσαν.

θ'. Κλεπτὴς νύμφη κυρίου συναπτόμενος, καθαιρείσθω· λαϊκὸς δέ, ἀφορίζέσθω.

ι'. Καὶ εὐνοῦχος ἱερὰς, παλλακίδας, ἢ ἑτέρας, πλὴν τῶν ἀνυπόπτων μὴ κεκτήσθω παρέστωσαν.

ια'. Ὁ γαμετὴν, εἰ καὶ ζῶσιν, καθαιρέσθω.

ιβ'. Καὶ ὀφφίκιον ἔχων ἀφόμενος, εἰ μὴ τοπατριάρχου ἢ πατριάρχου, ἢ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρων καθεζόμενος, ἀπάντων ἔσχατος ἔστω.

ιγ'. Εἰσιέναι καπηλεῖον κεκώλυται κληρικὸς, ἐξ ἔχθρας κωλυθήσεται μᾶλλον.

ιδ'. Ἄζυμα Ἰουδαίων ἀποπτυέσθω· ὁ δὲ καὶ ἰατροὺς αὐτοὺς προσκαλούμενος, ἢ συλλουόμενος, ἐκβαλλέσθω.

ιε'. Εἰ καὶ λέλεκται μὴ ἐκβάλλειν γυναῖκα, ἀλλὰ τῆς ὅτι ὃ κρεῖττον προσκοπῆς προσμηδόμενοι, τῷ προεστῶτι τοῦ κλήρου μηκέτι συνοικεῖν γυναικὶ παραγγέλλομεν.

ις'. Εἰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν εἰς διάκονον, καὶ πρεσβύτερον προαγόμενον ἀφίεσθαι τῶν γυναικῶν βεβούλωνται· ἡμεῖς ἐρρῶσθαι τοὺς διακόνων, καὶ πρεσβυτέρων βουλόμεθα συνοικέσια. ὁ δὲ διαζύμενος λυέσθω, καθηρημένος.

ιζ'. Πρεσβύτερος τριακοντούτης ἐστὶν, καὶ διάκονος εἰκοσιπενταετής, καὶ διακόνισσα τεσσαρακοντούτις, καὶ εἰκοσαετὴς ὑποδιάκονος, ἀνακαθαίρεσθαι.

ιη'. Γινωσκέτω ὁ λέγων ἐπὶ διακόνους εἶναι τὸ εἰρημένον περὶ ἐξέσεως, ὅτι οὐ περὶ τῶν διακονούντων τοῖς μυστηρίοις ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν τὰς τραπέζας ὑπηρετούντων.

ιθ'. Ὁ προσδεχόμενος ξένον κληρικὸν, καὶ χειροτονῶν, σὺν τῷ κακῶς χειροτονήσαντι καθήρηται.

κ'. Ὁ ἀπὸ βαρβαρικῆς ὁπισδρομῆς μεταναστὰς, πανσαμένης τὴν ὁπισδρομὴν, πολιτευέσθω τῇ καθ' ἣν ἐκκλησίᾳ κεκλήρωται· εἰ δὲ μή, μὴ τῆς προσηλύτου ἀφοριζέσθω.

κα'. Ὁ πρεσβύτης ἐκκλησίας κατ' ἐξαίρετον, τοῖς κυριακοῖς διδασκέτω τὰ δόγματα, καὶ διερμηνευέτω μὴ οἰκοθεν, ἀλλ' ὡς οἱ θεῖοι πατέρες ἐξέθεσαν.

κβ'. Ὁ διὰ νεκρὸν καθηρημένος, καὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς ἀποδοθεὶς, μεταμελούμενος χειρέσθω καὶ μόνον· εἰ δὲ μή, τὴν κόμην ὑπερφέτω.

κγ'. Καὶ ὁ τὸ ἀχράντου μεταδιδοὺς κοινωνίας, ὀβολὸν ἀπαιτῶν, ἢ ἕτερόν τι εἶδος, καθαιρείσθω.

κδ'. Κληρικὸς ἱπποδρομίας αἴτιος, ἢ μελλόντων εἰσιέναι θυμελικῶν εἰς γάμους μὴ ἀφιστάμενος, καθαιρείσθω.

κε'. Ἀγωνιστὴς καὶ ἐγχείρων πρᾶξιν τελετικὴν ἐχέτω, καταχέσθωσαν· ἔνδον δὲ, ὃ ἀμφισβητούμενον ἔχουσι.

κς'. Πρεσβύτερος ἀξίωμα ἐκκλησιαστικὸν γάμου, καθαιρέσεως καὶ ὕβρεως τυγχάνει καὶ μόνου, πάντος ἀμελυθεὶς τοῦ μιάσματος.

14. Azyma Iudæorum respuenda: qui verò etiam medicos ipsos ad se vocat, aut cum iis lauatur, eiiciendus est.

15. Etsi dictum sit non esse eiiciendam vxorem, tamen profectui in melius prospicientes, præsidi qui ordinatur, ne ampliùs cum vxore habitet, denuntiamus.

16. Quamuis Romani eum qui ad diaconatum & presbyteratum promouetur, vxorem dimittere voluerint: nos diaconorum ac presbyterorum connubia valere volumus: qui autem dissoluere coëgerit, deponetur.

17. Presbyter triginta annis minor, & diaconus viginti quinque, & diaconissa quadraginta, ac subdiaconus viginti, deponendi sunt.

18. Qui dicit septem diaconos esse, iuxta id quod in actibus dictum est, sciat, non de iis qui mysteriis deseruiunt, sed de iis qui mensis ministrabant, sermonem esse.

19. Qui suscipit externum clericum eúmque ordinat, cum malè ordinato deponitur.

20. Qui propter barbarorum incursionem locum mutauit, vbi cessauerit incursio, reuertatur ad eam Ecclesiam in cuius clerum ascitus est: sin verò, cum eo qui ipsum suscepit segregetur.

21. Qui Ecclesiæ eximio quodam modo præpositus est, Dominicis doceat dogmata, atque interpretetur non suo marte, sed sicut sancti Patres exposuerunt.

22. Qui in perpetuum depositus est, atque in laicorum ordinem redactus, pœnitens tondeatur, idque solum: sin verò, comam nutriat.

23. Et qui immaculatam communionem impertiendo obolum exigit, aut aliam speciem, deponatur.

24. Clericus qui ad Circenses ascenderit, aut chymelicis ad nuptias ingressuris non recedit, deponatur.

25. Rusticanæ & quæ in vicis sunt parœciæ, si per triginta annos possessæ fuerint, teneantur: infrà verò, controuersia de iis moueri poterit.

26. Presbyter qui in illicitum inciderit matrimonium, depositus cathedræ solùm particeps fit, omni piaculo expurgatus.

27. Vuæ à quibuſdam incruento ſacrificio adhibentur: hoc verò quominus quiſquam ampliùs audeat, decreto cautum eſt.

28. Presbyteri qui in barbarorum Eccleſiis verſantur, etſi vxorum commercio ad tempus abſtineant, tamen ne ampliùs cum iis quolibet modo conſuetudinem habeant.

29. Patrum nonnulli die diuinæ cœnæ poſtquam cœnaſſent, offerebant: viſum eſt igitur ſynodo hoc non ampliùs fieri.

30. Niſi cum conſenſu Epiſcopi, in oratorio quod eſt intra domum non offeres.

31. Eorum, qui ſolam aquam in ſacrificium adhibebant, hæreſim tollens Chryſoſtomus, quando, inquit, paſſus eſt Dominus & reſurrexit, vino vſus eſt. Hoc accepto Armenij vinum ſolum offerunt, neſcientes ipſum etiam Chryſoſtomum, & Baſilium, ac Iacobum vino aqua mixto vſos fuiſſe, nobiſque vt ita offerremus tradidiſſe. Si quis igitur aut vino ſolo, aut aqua ſola, non verò mixta vtatur, deponatur.

32. Ordinatione dignus, & qui in ſacro cenſetur genere, atque alio, ordinetur: qui verò non eſt tonſus, ac benedictionem conſequutus eſt, in ambone ſacros ſermones non leget.

33. Epiſcopo vitâ excedente, clerus acta illius ſeruabit: ſi autem non relictus eſt clericus, Metropolitanus ipſa cuſtodiet vſque ad alius ordinationem.

34. Epiſcopus qui propter barbarorum incurſionem throno non præſidet, propriam ſedem obtineat ordinétque, atque omnia ſacerdotij munera validiſſimè fungatur.

35. Monachus decennio ſolitariam vitam deget. Licèt enim Diuus Baſilius eam quæ detonſa eſt ſeptemdecim annos exigere conſuerit: verùm quoniam præcipiente Apoſtolo viduam in Eccleſia ſexaginta annos natam eligendam eſſe, Patres diaconiſſam quadragenariam fieri dixerunt: validiore facta Eccleſia, nos quoque citiùs ſigillum monacho imponimus.

36. Qui includendus eſt, triennium in monaſterio priùs degat, ac priuſ-

κζ. Σταφυλαὶ μὴ ἐξ ἴνων τῇ αἱμαλώτῳ θυσίᾳ συναπλοῦνται· ὃ ἢ μηκέτι τελμᾶσθαι, διώρισαν.

κη. Καὶ οἱ ἐν βαρβαρικαῖς ἐκκλησίαις ἱερεῖς, εἰ καὶ τῆς συμβίου παρακαίρου ὁμιλίας ἀπέχοιντο· ἀλλ' οὖν μηκέτι τοιούτοις κατ' οἰονδηποτοῦν ὁμιλεῖτωσαν τρόπον.

κθ. Τινὲς τῶν πατέρων τὴν ἡμέραν τοῦ θείου δείπνου μετὰ δεῖπνον παρῆσαν· ἔδοξε τοίνυν τῇ συνόδῳ τοῦτο μὴ γίνεσθαι.

λ'. Εἰ μὴ μετὰ γνώμης ἐπισκόπου, ἔνδον οἴκου εἰς εὐκτήριον, οὐ παρασχήσει.

λα'. Τῶν τὸ ὑδροπαρασταθέντων. ἀναιρῶν αἵρεσιν ὁ Χρυσόστομος, ἐπείπερ, φησὶ, πέπονθεν ὁ κύριος, καὶ ἐγήγερται, οἴνῳ ἐχρήσατο. τοῦτο λαβόντες οἱ Ἀρμένιοι οἶνον παρασκευάζουσι μόνον, οὐκ εἰδότες καὶ αὐτὸν τὸν Χρυσόστομον, καὶ Βασίλειον, καὶ Ἰάκωβον οἴνῳ μεμιγμένῳ ὕδατι χεχρημένους, καὶ ἡμῖν οὕτω παραδεδωκότας παρασκευάζειν. εἴ τις οὖν ἢ οἴνῳ μόνῳ, ἢ ὕδατι μόνῳ, ἀλλ' οὐχὶ μεμιγμένῳ χρῷτο, καθαιρείσθω.

λβ'. Ὁ χειροτονίας ἐπάξιος, ἐξ ὧν ἱερατικοῦ τελῶν γένους, ἐξ ὧν ἑτέρου, χειροτονείσθω· ὁ δὲ μὴ κεκαρμένος, ἐξ εὐλογίας τυχών, ἐπ' ἀμβωνος ἱερεῖς λόγους οὐκ ἀναγνώσεται.

λγ'. Τελευτῶντος ἐπισκόπου, ὁ κλῆρος ἀφυλάξει τὰ πράγματα εἰ δὲ μὴ ὑπολείποιτο κληρικὸς, ὁ μητροπολίτης αὐτὰ ἀφυλάξει ἕως τῆς ἑτέρου χειροτονίας.

λδ'. Ὁ ἀφ' βαρβάρων ἐφοδον μὴ ἐπιὼν τῷ ἰδίῳ ἐπίσκοπος, ἐν καθέδρᾳ τῇ οἰκείᾳ ἐχέτω, καὶ χειροτονείτω, ἐν πάσῃ τῇ ἱερωσυνῇ ἐνεργείτω βεβαιότατα.

λε'. Ὁ μονάζων, μονάσαι δικαιείτω. εἰ γὰρ καὶ ὁ θεῖος Βασίλειος τῇ ἀποκειρομένῃ τὸν ἑπταεικοσαέτη χρόνον ἀπέφηνεν· ἀλλ' ἐπεὶ τῷ Ἀποστόλου ἐξηκονταετῆ οὖσαν τὴν ἐν ἐκκλησίᾳ χήραν ἐκλυσάντος, οἱ πατέρες τὴν διακόνισσαν ἔφασαν τεσσαρακονταετῆ γίνεσθαι, κραταιοτέρας τῆς ἐκκλησίας γεγενημένης, καὶ ἡμεῖς ὀξύτερον τὴν σφραγῖδα τῷ μονάζοντι σημαίνομεν.

λς'. Ὁ ἐγκλειόμενος δεκέτιαν παρδιάγειν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ πρὸ τοῦ ἐγκλείστρας ἐπι-

ϱγι ὁπιστὸι μιπιὼν, οὕτως ϵἰσίτω. καὶ μὴ ἐξιέτω, ϵἰ μὴ βιάζοιτο θάνατος, ἢ τοῦς ὃ κοινὸν λειτοτέλφα.

λζ'. Μελανείμων, ἢ ἀκροκόμης ἐρημίτης, ϵἰ μὴ χειρόμβως ἐγκαταλείποιτο μοναστηίῳ, ἢ πόλεως ἀπελαυνέσθω.

λη'. Ἀδέλφ ἄπας, ὁ τὸν ζάλλων ἢ βίν φθύγων, καὶ ϵἰς μοναστήριον εἰσιέναι βουλόμβος, ἀπενέγκαιτο.

λθ'. Μοναχὸς ζβιγνύμβος, ἢ πορνεύων, δεχέσθω ὃ τῆς πορνεύοντος ὀπτήμιον.

μ'. Οὐκ ἀμφιάσουσιν αἱ γονῆς σπερμοῖς τὴν τοῦτελουμβένω μονάσαν, καὶ οὕτω ὃ χῆμα περιθήσουσιν· ἀνάμμησις γὰρ τοῦτο τοῦ ῥέοντος κόσμου.

μα'. Οὐκ ἔξδοι μονάσασα τῆς μονῆς, ϵἰ μὴ μετ' εὐλογίας τῆς προεστώσης· καὶ μηδὲ μόνη, ἀλλὰ μὲτ' ἑτέρας πρεσβυτίδος· ἐξόκοντος γὰρ ὃ ὑπνῶν οὐ γίνεται. ὁμοίως καὶ μοναχὸς, ϵἰ μὴ μετ' ὑπεξουσίου ἡγουμένου, τῆς μονῆς μὴ ἐξιέτω.

μβ'. Οὔτε γυναῖκα χρεὼν ἀνδρῶν καθυδῆσαι μοναστηίῳ, οὔτε γυναικῶν ἄνδρα.

μγ'. Η ἀφιερωθεῖσα τῷ ὑπισκόπῳ δέξασθαι μέλλοντος, μὴ τὴν χειροτονίαν εἰσιέτω εἰς μοναστήριον, ἢ ὑπισκόπης παῤῥωπάτω, καὶ ἀπολαυέτω τῆς προνοίας τῆς ὑπισκόπου.

μδ'. Οσα ὁμοῦ γνώμην ὑπισκόπου πέπηγε μοναστήρια, οὐκέτι κοσμικὰ καταγώγια γίνεται, οὐδὲ κοσμικοῖς ἀνδράσιν ἐκδίδοται.

με'. Οὐδὲ τὸν λαϊκὸν κυβεύειν δίον, οὐδὲ μίμους εἶναι· οὐδὲ θεάτρων, καὶ κυνηγίων ἀπέχεσθαι.

μς'. Διόλου τῆς τεσσαρακοστῆς, δίχα κυριακῆς καὶ σαββάτου, τὰ ἁγιασθέντα προσάγεται.

μζ. Τοὺς ἀναδεχθέντας παῖδας ἀπὸ βαπτίσματος, οὐ συναφθῆναι ταῖς τῶν παίδων ἐάσῃς μητράσιν· εἰ δέ τις καὶ συναφθείη, μὴ ὃ ἀποσυναφθῆναι, καὶ ὃ ὀπτήμιον γοίη.

μη'. Οὐ συγχωρήσῃς ἀδελφὴ συζυγῆναι ἀδέλφου, οὐδὲ θυγατρὶ καὶ μητρὶ υἱὸν καὶ πατέρα. οὐδὲ δυσὶν ἀδελφοῖς μητέρα καὶ θυγατέρα· οὐδὲ δυσὶν ἀδελφαῖς ἀδελφούς. ϵἰ δέ τι τοιοῦτον καὶ γένοιτο, μετὰ τὴν διαλύσεως ἐπιδεκέτη ἐπιτιμήσατωσαν.

quam includatur vbi alium annum exegerit ſic ingrediatur, neque egrediatur, niſi mors aut communis vtilitas cogat.

37. Solitarius pulla veſte indutus atque indetonſus, niſi tondeatur monaſterióque includatur, vrbe expellatur.

38. Quilibet vitæ procellam fugiens, atque in monaſterium ingredi cupiens, eius rei licentiam habeat.

39. Monachus matrimonio iunctus, aut fornicans, fornicatoris pœnam ſubeat.

40. Parentes filiam, quæ ſolitariam vitam degere inſtituerit, ſericis veſtibus non induent, ſicque habitum ei circumponent. Hoc enim labentis mundi admonitio eſt.

41. Monialis non egredietur è monaſterio niſi cum benedictione præpoſitæ: neque verò ſola, ſed cum altera ſeniore: foris autem nequaquam pernoctet: ſimiliter & monachus, niſi cum præfecti venia, monaſterio ne egrediatur.

42. Neque mulierem in virorum monaſterio, neque virum in muliebri dormire oportet.

43. Quæ à futuro Epiſcopo ſeparata eſt, poſt ordinationem ingrediatur monaſterium, procul ab Epiſcopi domo, ac Epiſcopi cura fruatur.

44. Quæcumque ex conſenſu Epiſcopi exſtructa ſunt monaſteria, non ampliùs ſæcularia diuerſoria fiunt, neque ſæcularibus hominibus elocantur.

45. Neque laïcum alea ludere oportet, neque hiſtrionem eſſe, neque ſpectaculis & venationibus indulgere.

46. Per totam quadrageſimam, exceptis Dominicis & ſabbato, ſancta offeruntur.

47. Suſceptos à baptiſmate filios, eorum matribus copulari non ſines. Si quis verò copulatus fuerit, poſt ſeparationem, pœnam quoque ſubeat.

48. Non permittes patrueli matrimonio iungi patruelem, neque filiæ & matri filium & patrem, neque duobus fratribus matrem & ſororem, neque duabus ſororibus fratres. Si quid verò tale factum fuerit, poſt diſſolutionem, ſeptennio pœnitentiæ ſubiiciantur.

49. Romani quadrageſimæ ſabbatis ieiunant. Admonet igitur ſynodus in his etiam canonem valere.

50. Armenij oua & caſeum quadrageſimæ ſabbatis manducant. Statutum eſt igitur totum orbem ab his etiam abſtinere: ſin verò, penitus excommunicari.

51. Laïcus ſibiipſi communionem non impertit; ſin verò, ſeptem diebus excommunicatur.

52. In oratoriis, quæ ſunt intra magnatum ædes, baptiſmum non peragent.

53. Si quis ſimulat ſe à dæmonio agitari, dæmoniacorum ſupplicia ſubibit.

54. Quiſquis ſe centurionibus aut vatibus addicit, vt ſecreti aliquid diſcat, ſex annos pœnitentiæ ſubiaceat: eodem modo & qui iuramenta extorquet.

55. Qui circulatoribus & nebulonibus adhæret, ac fato & fortunæ credit, ab Eccleſiæ conuentu arcendus eſt.

56. A fidelium vitæ ratione auferantur paſcua & brumalia, & ſaltationes in deorum honorem, necnon comicæ, ſatyricæ & tragicæ perſonæ, atque inuocatio Bacchi in torcularibus, riſúſque in doliis. Qui verò poſt hunc canonem in his perſtiterint, crimini erunt obnoxij.

57. Conficta à Græcis martyrologia, in Eccleſiis ne recitentur.

58. Laïcus ne doceat: non enim omnes Prophetæ, neque omnes Apoſtoli.

59. Rogi qui in tabernis nouiluniis exſtruuntur, quíque eos tranſiliunt, abrogentur.

60. Totâ poſt reſurrectionem hebdomadâ, quilibet fidelis eccleſiaſtico conuentui interſit.

61. Clericus ſanguinem manducans deponitur: laïcus verò excommunicatur.

62. Non corrumpes diuinum codicem, neque corrumpendum dabis, niſi prorſus inutilis ſit redditus.

63. Præter Imperatorem, nullus laïcorum propitiatorium ingreditur.

64. Mulieribus loqui in Eccleſia non permiſſum eſt.

65. Excommunicatur legis peritus, qui more gentili vtitur, ac theatris adhibet & ſeſe volutat.

μθ'. Οἱ Ρωμαῖοι τὰ δ' παρεγκεῖται νηστεύουσι σάββατα· ὥστε μιμητέον τούτων ἡ σύνοδος ἔδοξε καὶ τούτων χρῆναι κρατεῖν.

ν'. Οἱ Ἀρμένιοι ὠὰ ἔτι καὶ τυρὸν τοῖς τῆς παρεγκειμένης ἐσθίουσι σάββασιν· ὥστε πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἔδοξε τούτων ἀπέχεσθαι· εἰ δὲ μή, πάντως ἀφορίζεσθαι.

να'. Λαϊκὸς οὐ μεταδίδωσιν ἑαυτῷ· εἰ δὲ μή, ἑπτὰ ἡμέρας ἀφορίζεται.

νβ'. Ἐν βύκτριοις ὑπαρχόντων ἔνδοθεν οἴκων, οὐκ ὀφείλουσι βαπτίζεσθαι.

νγ'. Εἴ τις ὑποκρίνεται δαιμονᾶν, τὰ τῶν δαιμονιώντων ὑπομένειν ὑποκείσεται.

νδ'. Ὅστις ἑαυτὸν ἐκατοντάρχοις, ἢ μάντεσιν ὑπέδωκε, ὡς καὶ τῶν ἀπορρήτων μυστάγωγον, ἐξαετίαν ὑποπιπτέτω· καὶ τοῦτο δὲ ὁ * ἄρτους ὀπτοὺς ἐξομνύμενος. * al. ἱερεὺς

νε'. Ὁ χρεωκοπίας, καὶ πενομοιρίας κολλώμενος, καὶ εἱμαρμένῃ, καὶ τύχῃ πιστεύων, τῆς ἐκκλησίας ἀποσυνάγωγος.

νς'. Χωρίζεσθαι τῆς τῶν πιστῶν καὶ βουλῆς πολιτείας, καὶ τὰ βρουμάλια, καὶ αἱ ὀρχήσεις αἱ εἰς θεούς, καὶ τὰ κωμικὰ, καὶ σατυρικὰ, καὶ τὰ τραγικὰ προσωπεῖα, καὶ ἡ ἐπὶ ληνοῖς τοῦ Διονύσου ἐπίκλησις, καὶ ὁ ἐπὶ τοῖς πίθοις γέλως. οἱ δὲ ὑπομένοντες μὴ τὸν κανόνα, ἔνοχοι.

νζ'. Τὰ ὑφ' ἑλλήνων συμπλασθέντα μαρτυρολόγια, μὴ ἐκκλησιάζοιτο.

νη'. Λαϊκὸς μὴ διδασκέτω· μὴ γὰρ πάντες προφῆται, μὴ πάντες Ἀπόστολοι.

νθ'. Αἱ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἐν νουμηνίαις πυρκαϊαὶ, καὶ οἱ τοὺς ἁλλόμενοι, καταργείσθωσαν.

ξ'. Τῷ μὴ τὴν ἀνάστασιν ἑβδομάδα πάσαν, πᾶς ἐκκλησιαζέσθω πιστός.

ξα'. Ὁ κληρικὸς αἷμα ἐσθίων καθαιρέσθω· ὁ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεται.

ξβ'. Οὐ διαφθερεῖς θεῖον βιβλίον, οὔτε δώσεις διαφθαρῆναι, εἰ μὴ τέλεον κατηχρείωται.

ξγ'. Εἰ μὴ βασιλεύς, οὔτις τῶν λαϊκῶν εἰς ἱερατεῖον εἴσεισιν.

ξδ'. Γυναῖκι λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ οὐκ ἐπιτέτραπται.

ξε'. Ἀφορίζεσθω νομομαθὴς ἢ ἡμιωικῷ χορεύων, καὶ θεάτροις ἐπαγόμενος, καὶ κυλίων.

ξς'.

ξς'. Ακυρος ὁ μετὰ τῶν αἱρετικῶν γάμος· οἱ δὲ προσληφθέντες εἰ ἐθέλοιεν, μενέτωσαν.

66. Inualidum cum hæreticis matrimonium: qui autem antea contraxerunt, si velint, in eo permaneant.

ξζ'. Ο ἐν ἐδάφει σταυρὸς, ἀφανίζεται.

67. Crux ſolo impreſſa, obliteratur.

ξη'. Αγάπαι, καὶ ἀνακύβιται κυριακῆς οὐ τελοῦται.

68. Agapæ & accubitus Dominicis non peraguntur.

ξθ'. Ακτητος κραυγὴ τοῦ ψάλλοντος ἀναιδῶς, καὶ ὁ ὑπερλέγων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀφαρμοστα.

69. Inconditus clamor canentis impudenter, quíque ea quæ in Eccleſia dicuntur effert, minimè congruunt.

ο'. Εν ἱερῷ περιβόλῳ καπηλεῖον ἀσύστατον καὶ πωλούμενα βρώματα, μάταια.

70. Intra ſacrum ſeptum caupona conſtitui non debet: ac ibidem cibos vendi, ineptum.

οα'. Χριστιανὸς γυναιξὶν οὐ συλλούεται.

71. Chriſtianus cum mulieribus non lauatur.

οβ'. Ο φωτιζόμενος τὴν πίστιν ἀπαγγελλέτω τῇ πέμπτῃ τῆς ἑβδομάδος.

72. Illuminatus quintâ hebdomadæ fidem profiteatur.

ογ'. Αφορίζεται ὁ μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς θεοτόκου σεμίδαλιν, ἢ ἄλλο σκευάζων διὰ τὰ λεγόμενα λόχια.

73. Excommunicatur qui poſt feſtum Deiparæ ſimilam aut aliud apparat, propter ea quæ vocantur poſt partum purgamenta.

οδ'. Εἰ μὴ δι' ἀνάγκην ἀπολιμπάνεται τις τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τρεῖς κυριακῆς, ἀκοινώνητος.

74. Si quis citra neceſſitatem per tres Dominicas ab Eccleſia abſit, excommunicatur.

οε'. Τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ ὁ σταυρώσιμον δέ, σταυρωθείς, ἐπεγδόξος.

75. Qui ad triſagium hymnum adiicit illud, crucifixus, hæreticus cenſetur.

οϛ'. Οὐ γραΐξῃς ἀμνὸν εἰς τύπον Χριστοῦ, ἀλλ' ἐκεῖνον αὐτόν.

76. Non ſculpes agnum in figuram Chriſti, ſed illum ipſum.

οζ'. Ελευθερούμενος ὑπὸ τοῦ δεσπότου δοῦλος ὅτε τρισὶ μάρτυσιν, εἴη ἀδούλωτος.

77. Seruus à Domino manumiſſus coram tribus teſtibus, ſeruitutis expers ſit.

οη'. Ο σταυρὸν πόρνας ἐπ' ὀλέθρῳ ψυχῶν, ἀφορίζεται.

78. Qui congregat meretrices in perniciem animarũ, excommunicatur.

οθ'. Η ἐξ ἀνδρὸς ἐπ' ἄλλον ἰοῦσα, μοιχαλίς· καὶ ὁ ἀπὸ γυναικὸς ἐπ' ἄλλην, τὸν αὐτὸν, ὁμοίως.

79. Quæ à viro ad alium ſe confert, adultera eſt: & qui ab vxore ad aliam ſe applicat, ex Domini ſententia, ſimili crimine tenetur.

π'. Ιερὸν ἔνδον οὐκ εἰσάγεται κτηνῶν, εἰ μὴ καταλαβούσης ἐν ὁδῷ μεγίστης ἀνάγκης.

80. Intra templum pecus non introducitur, niſi maxima neceſſitas in via contigerit.

πα'. Τῷ μεγίστῳ σαββάτῳ περὶ μέσας νύκτας τὴν νηστείαν διαφυακτέον.

81. Maximo ſabbato circa mediam noctem in ieiunio perſeuerãdum eſt.

πβ'. Μετὰ τὴν ἑσπερινὴν εἴσοδον τοῦ σαββάτου, μὴ γόνυ κλίνῃς.

82. Poſt veſpertinum ingreſſum ſabbati, ne genu flectas.

πγ'. Καὶ ὁ διδοὺς, καὶ ἡ λαμβάνουσα ἀμβλωθρίδια, ἀνδροφόνοι.

83. Tum qui dat, tum quæ accipit abortiuos fœtus, homicidæ.

πδ'. Ανδρὸς ἀφανουμένου, ἢ περὶ τοῦ παθεῖν λαβοῦσα, μοιχᾶται· ὁ δὲ ὑποστρέψας ἀνὴρ, εἰ προεῖρηται, λήψεται αὐτήν.

84. Viro non comparente, quæ priuſquam de illius obitu certi aliquid compererit, alij nupſerit, mœchatur: vir autem qui reuerſus fuerit, ſiquidem prædictum ſit, accipiat ipſam.

πε'. Ο ἑλληνικῶς ὀμνύμενος, ἐπιτιμητέος.

85. Qui gentili more iurat, puniendus.

πϛ'. Οἱ τὰς κόμας ἐν πλοκῇς ἐπινοίᾳ πρὸς λύμην ἐργαζόμενοι τῶν ὁρώντων

86. Qui capillos artificioſis nexibus intorquent ad ſpectantium perni-

ciem, excommunicandi.

87. Vxori addictus, ac per contemptum manens in templo, expellatur etiam è catechumenorum ordine.

88. Quidam Iudaïco more in templis coxerunt mel. Qui igitur hoc permiserit, aut tale acceperit, non est habendus sacerdos. Si quis verò domo attulerit, ipse prout sufficit offerenti, accipiat.

89. Picturæ quæ ad turpia aspectum mouent, non sunt pingendæ.

90. Manus in crucis figuram componit, qui eucharistiam sumpturus est. Qui verò receptaculum aureum, aut aliam materiam vice manus parat, excommunicandus.

91. Delicti qualitas in omnibus consideratur, conuersióque perspicitur: atque ita misericordia ad mensuram tribuitur.

Sancti Basilij Epistola I.

1. HÆRETICVS est, qui à fide alienus: qui verò circa aliquam sanabilem quæstionem errat, schismaticus. Inobedientes verò qui hos congregant, ab Ecclesiæ conuentu arcendi sunt.

2. Hæretici baptisma, reiiciendum: schismatici verò atque ab Ecclesia alieni, recipiendum.

3. Paracletum Pepusiani Montanum vocant. Vnde & qui in ipsum baptizantur, non censentur baptizati.

4. Catharorum, Hydroparastatarum, atque Encratitarum baptisma, quamuis non recipiendum, propter Spiritus sancti apud eos defectum, tamen dispensationis gratia recipiatur.

5. Quæ de industria fœtum corrupit, quandocumque corruperit homicidio tenetur.

6. Diaconus qui fornicatus fuerit, in laïcorum locum relegatus, communione ne prohibeatur.

7. Vnum aut duos annos excommunicatur bigamus, tres verò & quatuor trigamus, atque etiam quinque, iuxta consuetudinem quæ hactenus inualuit.

8. Hæreticus in fine vitæ pœnitens, discretione adhibita suscipiendus.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

α'. ΑΙΡΕΤΙΚΟΣ, ὁ κατὰ τὴν πίστιν ἀλλότριος· ὁ δὲ περί τι ἰάσιμον ζήτημα, σχισματικός. οἱ δὲ συναγόντες αὐτοὺς τοὺς ἐκείνους, ἀποδοκιμάζονται.

β'. Τὸ ἐξ αἱρετικοῦ βάπτισμα, ἄδεκτον· δεκτὸν δὲ τὸ σχισμᾶ, καὶ ἀποδοκιμάζου.

γ'. Παράκλητον οἱ πεπουζηνοὶ τὸν Μοντανὸν ὀνομάζουσιν· ὅθεν καὶ εἰς αὐτὸν βαπτιζόμενοι.

δ'. Τὸ τῶν καθαρῶν, καὶ ὑδροπαραστατῶν, καὶ ἐγκρατιτῶν βάπτισμα, εἰ καὶ ἄδεκτον διὰ τὸ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τούτοις τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλ' οὖν οἰκονομίας χάριν ἔστω δεκτόν.

ε'. Ἡ κατ' ἐπιτήδευσιν φθείρασα, ὅτε ἂν φθείρῃ, φονεύτρια.

ϛ'. Διάκονος πορνεύσας, εἰς τὸν τῶν λαϊκῶν μεταξὺ τόπον, ἔστω τῆς κοινωνίας ἀκώλυτος.

ζ'. Ἐπὶ χρόνον ἢ δύο ἀφορίζεται δίγαμος· τρεῖς δὲ τέσσαρας ὁ τρίγαμος, καὶ πέντε, καθ' ἓν ἀεὶ συνήθειαν.

η'. Αἱρετικὸς πρὸς τὴν τελείαν μετάνοιαν, δεκτὸς μετ' ἐπικρίσεως.

θ'. Ο κληρικὸς, εἴπου κὴ ζεύγνυται, ἀφεζεύγνυται.

ι'. Ἀρρενοφθόρους, ⸀ ζωοφθόρους, ⸀ φονεῖς, ⸀ φαρμακοὺς, ⸀ εἰδωλολάτρας κὴ τ̃ παλαιὸν τύπον ⸀ δεξαμένους.

ια'. Φονεὺς, ὁ κὴ τ̃ γυναικὸς ἀφ' ὑμὸν ἀξίνῃ χειρώμενος.

ιβ'. Ἀκούσιος φονεὺς, ὁ λίθον ἀφεὶς ὅπῃ κύνα, ⸀ ἀνθρώπου τυχὼν, κὴ ὁ παιδεύων ἰμᾶσι, ⸀ λύγῳ· ὁ δὲ ⸀ μάχῃ ξύλῳ ἢ χειρὶ δοὺς ὅπῃ ⸀ τὰ κύρια, κὴ ἀπελὼν, ἄγχι τ̃ ἑκουσίου.

ιγ'. Ο ξίφει χρησάμενος, ἢ τοιούτῳ τινὶ, πάντως ἑκούσιος· κὴ ὁ λῃστὴς, ⸀ ὁ πολέμιος, κὴ ὁ δι' ἄλλην αἰτίαν ὅπισθεν φάρμακον, ⸀ ἀπέλῃ, ἑκούσιος· ⸀ αἱ τὰ ⸀ ἀμβλωθρίδια διδοῦσαι, κὴ λαμβάνουσαι.

ιδ'. Κατὰ τὸν τ̃ κυρίου λόγον, ἵνας κατακρίνωσι κὴ ἀνὴρ κὴ γυνὴ, ἀφ' πορνείᾳ ἀποζευγνύμενοι· ἢ ἵ στοιχεῖα τὸν μοιχὸν, κὴ τὸν πόρνον οὐ ἀφεζεύγνυσι τ̃ συμβίων· ⸀ εἰ δέ τις ἀφέτῳ αὐτὸν συζυγῆναι, οὐκ ἔνι μοιχαλίς. Ὃ γὰρ αἴτιον ὅπῃ τὴν ἀλόγως ἀφῆκεν· * ἢ κὴ μοιχαλὶς, ⸀ εἰ πρὸς ἕτερον ζεύγνυται· ὁ δὲ ἀφεθεὶς, συγγνωστός· ὁ ἵ τὴν γυναῖκα λιπὼν, κὴ ἐπ' ἄλλην ἰὼν, κὴ αὐτὸς μοιχὸς, κὴ αὐτὴν μεμοιχεῦσθαι ποιεῖ, κὴ ἡ αὐτ̃ συνοικοῦσα γυνή.

ιε'. Οὐκ ἀναγκάσεις τ̃ μὴ χειροτονῆσαι ὁμόσαντα.

ις'. Ἀκούσιος φονεὺς δεκαετίας ὑποπιπτέτω.

ιζ'. Ο δίγαμος, κὴ ἀκλήρωτος.

ιη'. Ο πολεμιστὴς τ̃ θρησκείᾳ πεντέτιν ὑποπιπτέτω.

* Is. 3

Τοῦ αὐτ̃ ⸀ ἐπιστολὴ β'.

α'. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Βιάιωρ ὀμόσας, ⸀ μεταμελόμενος, δεῖται τ̃ βίαν ἐκείνου τ̃ ὅρκου, δικτέος.

β'. Μετ' ἐνιαυτὸν ⸀ αἱ μὴ τ̃ ὁμολογίαν ἐκπεπτωκυῖαι παρθένοι οἱ πατέρες ἐδέχοντο· ἀφ' ὅ δὲ μετεμελήθη τ̃ ἐκκλησίαν, μοιχαλί-

9. Canonicus ſi matrimonio iunctus ſit, diſiungitur.

10. Maſculorum animaliúmque corruptores, atque homicidæ & venefici ac idololatræ iuxta antiquam formam ſuſcipiendi.

11. Homicida eſt, qui vxorem iratus ſecuri percuſſerit.

12. Inuoluntarius homicida eſt, qui lapide in canem miſſo, hominem aſſequutus eſt, & qui loro ac vimine corripit. Qui verò in rixa fuſte, aut manu lethale vulnus inflixerit atque interfecerit, ad voluntarium propè accedit.

13. Qui gladio, aut aliquo eiuſmodi inſtrumento vſus fuerit, prorſus voluntarius eſt homicida. Item latro, hoſtis, & qui propter aliam cauſam venenum dederit atque interfecerit, voluntarius, nec non etiam quæ abortiuos fœtus dant & accipiunt.

14. Iuxta Domini ſermonem, vir & mulier fornicationis cauſa ſeparati pariter condemnantur: conſuetudo verò adulterum & fornicatorem à coniugibus non diſiungit. Si qua autem mulier dimiſſo ab vxore viro iuncta fuerit, non eſt adultera: culpa enim in eam quæ ſine ratione dimiſit reiicienda eſt: quæ etiam adultera eſt, ſi cum alio iungatur, dimiſſus verò, venia dignus eſt. Qui verò relicta vxore ad aliam ſe confert, mœchus ipſe eſt, atque ipſam mœchari facit, ea etiam cum qua conſuetudinem habet.

15. Non cogeseum, qui ſe non ordinatum eſſe iurauerit.

16. Inuoluntarius homicida decennio pœnitentiæ ſubiacebit.

17. Bigamus non eſt in clerum recipiendus.

18. Pietatis hoſtis triennio pœnitentiæ ſubiiciatur.

Eiuſdem Epiſtola II.

1. PRESBYTER Bianor cùm iurauerit ac pœnitentiam egerit, propter illius iuramenti leuitatem, ſuſcipiendus.

2. Virgines poſt profeſſionem lapſas exacto anno Patres recipiebant. Quoniam autem validior facta eſt Eccleſia, eam quæ virginitatem pro-

feſſa lapſa eſt, adulteram vocamus, & qui talem detinet, mœchum.

3. Virginitatem profitetur, quæ poſt ſeptemdecim annos probata, vt in eo vitæ inſtituto permaneat deprecatur.

4. Qui ſæculo renuntiat interrogetur, ac perſpicuè & clarè profiteatur, vt ſi ſententiam mutet, corripiatur.

5. Virgo quæ in hæreſim lapſa eſt, ac deinceps reſipuit, atque accipit, pœna non mulctatur.

6. Virum qui fornicatus fuerit, vxor recipiet: inquinatam verò adulterio mulierem vir remittet: fornicator enim, non mœchus, qui vxori iunctus eum ſoluta rem habuerit.

7. Qui deſponſatam rapit, ſponſo eam reſtituet: ſi verò non deſponſatam, ſuis reddet, atque ex eorum ſententia contrahetur matrimonium, ſiquidem velint. Ipſe verò fornicationis pœnas dabit.

8. Fratrem ſororem habere vxorem, impoſſibile eſt.

9. Si vidua in miniſterium allecta nupſerit, deſpicitur: qui verò viduus eſt, ſi ſolùm vxorem duxerit, bigamorum pœnam ſubeat. Vidua autem quæ poſt ſexaginta annos matrimonium contraxerit, excommunicetur, donec ab impuritate receſſerit. Si quis verò ante ſexaginta annos allectus fuerit, crimine obſtringetur.

10. Qui habet eam quam priùs corrupit, modò ei permittatur habere, mulctæ ſubiacebit.

11. Si coniux propter fornicationem diſiungatur, melius: ſi verò indiuulsè copulatus ſit, id ei concedatur, ſuſceptâ pœnâ.

12. Presbyter qui per ignorantiam in illicitum incidit matrimonium, ſolâ fruatur præſidentiâ, functione priuatus.

13. Qui ſe à ſuillis carnibus abſtinere iactauerit, ridiculus: ſuſcipiendus eſt verò, ſi iis vtatur.

14. Si interdictum eſt iurare ſimpliciter, id magis propter malum. Itaque non ſolùm opus prohibebis, verùm etiam ipſum quod ex eo naſcitur iuramentum.

15. Raptor triennio pœnitentiæ ſub-

δα τὴν πρθηνίδα ὁμολογήσασθαι ἀνομάζομεν ἀπειπάσθουσθαι, καὶ μοιχὸν τὸν τοιαύτην κατέχοντα.

γ'. Ὁμολογεῖ πρθηνίαν ἡ μὴ τὰ ἑπταεκαίδεκα ἔτη διακρινομένη, καὶ παθημάτων ἀπολιπαρούσα.

δ'. Καὶ ὁ ἀποτασσόμενος ἐρωτάσθω, καὶ σαφῶς ὁμολογείτω, ἵνα μεταπηδήσας ὀπτιμᾶται.

ε'. Εἰς αἵρεσιν οὖσα πρθήνος, εἶτα μεταγοῦσα, καὶ λαμβάνουσα, οὐκ ἀζύνεται.

ϛ'. Ἀνδρα πεπορνευκότα ἡ ἰδία πρθηλήφθαι· μιαιθεῖσθαι γὰρ γυναῖκα ὁ ἀνὴρ ἀποπέμψαι· πόρνος γὰρ, οὐ μοιχὸς, ὁ εἰς ἑταίρων σκηνὰς ἀποχωρήσας.

ζ'. Ὁ μνηστευθεῖσθαι ἁρπάζων, ἀποκαθιστᾶσθαι μὲν μνηστευσαμένῳ· εἰ δ' ἀμνήστευτον, τοῖς οἰκείοις ἐγκαθιστᾶσθαι, καὶ κατ' ἐκείνων γνώμην ποιεῖσθαι τὰ συναρέσκοντα, εἴγε βούλοιντο· ἑαυτὸν δ', τῆς πορνείας ὀπτίμιον εἴσεται.

η'. Ἀδελφὸν ἀδελφῷ γυναῖκα ἔχειν ἀδύνατον.

θ'. Εἰ γήμῃ ἀξιοκονουμένη χήρα, προρρᾶται ὁ δ' χηρῶν γήμας μόνον, τὸ τῶν διγάμων ὀπτίμιον γοᾶται. ἡ δ' μὴ ἑξήκοντα ἔτη λαμβάνουσα χήρα, ἀκοινώνητος, ἕως ἀποστῇ τ ἀκαθαρσίας. Εἰ δὲ ἧς πρὸ τῶν ἑξήκοντα χρόνων ἐγκαταλέξεται, ἐκείνου τὸ ἔγκλημα ἄφεται.

ι'. Ὃς ἔχει ἰδ πρσφθορὰν, συγχωρούμενος ἔχειν, τὸ ὀπτίμιον γνώσεται.

ια'. Εἰ ὁ σύζυγος ἀφ' πορνείαν διαζύγνυται, βέλτιον· εἰ δ' ἀδιακρίτως συνέζευκται, συγχωρείσθω διχόθεν ὀπτίμιον.

ιβ'. Ἀθέσμῳ πρσπορὴς γάμῳ ἐν ἀγνοίᾳ πρεσβύτερος, μόνης ἀπολαυέτω τ πρεδρίας, τ ἐνεργείας στερούμενος.

ιγ'. Ὁ χρεὼν ὑείων ἀπέχειν ἐπαυξάμενος, γελοῖος· δεκτέος δ', εἰ μεταλήψοιτο.

ιδ'. Εἰ ἀπαγορεύσει τὸ ὀμνύειν, τὸ ὅτι κακῶ μᾶλλον· ὥστε μὴ μόνον τὸ ἔργον κωλύσεις, ἀλλὰ κ αὐτὸν τ ὀμνύειν ὅρκον.

ιε'. Ὁ ἁρπάζων, τριετίαν ἐπιτιμάτω.

Εἰ δὲ ἡ χήρα συμπολεύηται, αἰδέσιμον τὸ κακόν.

ις'. Τὴν πρὸς θάνατον ἁμαρτήσας κληρικὸς, μὴ τῷ λαῷ κοινωνείτω· οὐ γὰρ δὶς τὸ ἐν ἐγκλήματι.

ιζ'. Ἡ κυήσασα κατ' ὀδὸν, ἢ ἀμελήσασα, φονεύτρια.

ιη'. Ἀδημοσιεύτους μὲν τὰς μοιχευθείσας, καὶ ἐλεγχομένας ἐγνώκαμεν· ἀκοινωνήτους δὲ ἔτι ἐῶμεν, ἕως οὗ τὸ ὀφειλόμενον ἀποπληρώσωσιν.

ιθ'. Ἐὰν ἀπόντος αἰχμαλώτου ἡ γυνὴ, αὐτὴ μὲν οὐκ αἰδέσιμος· ὁ δὲ ἀπομείνας, αἰδέσιμος.

κ'. Αἱ γραπτοὶ αἱ διὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἀφάνειαν ἄλλοις ζευγνύμεναι, συγγνωστότεραι τῶν ἀλλων, αἱ διὰ τὰς ἀποδημίας οὐ περιμενούσιν.

κα'. Ὁ τὴν ἀλλοτρίαν ἀφεὶς, καὶ λαβὼν ἐλευθέραν, ὀφειλέτω μὲν διὰ τὴν πρώτην· ἔτι δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἀναίδεσιμος.

κβ'. Παρὰ γνώμην πατρὸς ἡ ἀκολουθήσασα, πόρνη κρίνεται· εἰ δὲ καὶ οἱ γονεῖς διαλλαγεῖεν, καὶ ὁ γαμβρὸς προαιρεῖται ἔχειν δοκεῖ, ὅμως πενταετίαν ὑποπιπτέτω.

κγ'. Ἡ συζῶσα μοιχῷ, διαμοιχᾶται.

κδ'. Ἡ ἑαυτὴν ἀνδρὶ ὑποδοῦσα δούλῃ, πορνεύει· συναπτέτω δὲ, ἢ μὴ γνώμης δεσποτικῆς· τὰ γὰρ τῶν ὑποκειμένων, ἀβέβαια.

κε'. Ἀνέγκλητος ἡ χήρα λαμβανούσα.

κς'. Ὁ ὑποκείμενος υἱὸς, καὶ δοῦλος ὢν τῶν κυρίων ζευγνύμενος, οὐκ αἰδέσιμοι.

κζ'. Ὁ πλήξας πρὸς θάνατον, καὶ ἀρχόμενος, καὶ ἀμυνόμενος, ἀνδροφόνος.

κη'. Διάκονος θύραν πορνεύσασα, καὶ μετανοοῦσα, ἑπταετίαν ὑποπιπτέτω.

κθ'. Ὀφείλων Χριστιανὸς τὸν Χριστὸν, ἀπὸ τῆς κλήσεως ἀωφέλητος.

λ'. Ἐγκαταλιπὼν ἀνδρὶ καὶ ἄλλῳ ἀφεμένῳ· εἶτα τῷ πρώτῳ ἀπέφυγεν· ἢ δ' ἀφείθη· πορνεύσαι καὶ ἄλλῳ, καὶ εἰ θέλοι, ζεύγνυται· κἄλλως ἢ, εἰ μὴ ζεύγνυται.

iacebit: si verò vidua sequuta fuerit, animaduersione vacat illud malum.

16. Clericus qui mortale peccatum commiserit, cum populo communicat: non enim bis idem vindicatur.

17. Quæ pepererit in via, ac neglexerit, homicidij rea est.

18. Adulterij conuictas non esse publicè traducendas nouimus: excommunicatas verò statuimus, donec pœnæ tempus expleuerint.

19. Si mulier sine ratione recesserit, ipsa quidem non est insons: qui verò remanserit, culpâ vacat.

20. Vxores militum, quæ eo quòd earum viri nusquam appareant, aliis junguntur, veniâ digniores sunt aliis, quæ propter eorum peregrinationes non expectant.

21. Qui alienam dimisit, & accepit liberam ac solutam, corripiendus quidem est propter primam; propter secundam verò, crimine vacat.

22. Quæ contra voluntatem patris sequuta est, scortum censetur: si verò parentes reconciliati fuerint, factúmque remedium accipere videatur, tamen triennio pœnitentiæ subiaceat.

23. Quæ cum adultero viuit, mœchatur.

24. Ancilla quæ se viro tradiderit, fornicatur: matrimonio verò iungitur, quæ cum domini consensu id facit. Quæ enim fiunt ab iis qui alienæ potestati subdici sunt, inualida.

25. Vidua quæ virum accipit, criminis expers est.

26. Filius patris potestati subditus, & seruus citra dominorum consensum, matrimonium contrahens, culpæ obnoxij sunt.

27. Qui percusserit ad mortem, tum qui lacessit, tum qui vlciscitur, homicida.

28. Diaconissa cum Gentili fornicata, ac pœnitentiâ ducta, septennio pœnitentiæ subiiciatur.

29. Christianus contumeliâ Christum afficiens, nullum fructum ex vocatione sua percipiat.

30. Nupsit quædam per ignorantiam viro dimisso: deinde priori ipse restitutus est: ipsa verò dimissa, scortum reputatur per ignorantiam, ac si velit, nubere potest: melius verò, si non nubat.

31. Encraticas, Sarcophoros, atque Apotactitas denuò baptizabis. Quamuis enim dicant se in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum esse baptizatos, verumtamen quoniam malorum auctorem Deum impiè asserunt iuxta Marcionem, nisi denuo baptizentur, non sunt recipiendi.

32. Quæ à viro dimissa est, sic maneat: si enim mœchetur, iuxta Domini sermonem, alius communione excluditur.

33. Corruptio per vim admissa, crimine vacat, atque ancilla si vim patiatur à Domino, insons est.

34. Qui tertium matrimonium contrahit, contra leges peccat. Pro vt autem Ecclesiæ res nunc se habent, eiusmodi facinora, si non publicè traducantur, dissoluta fornicatione tolerabiliora iudicantur.

λα'. Ἐγκρατίτας, καὶ Σαρκοφόρους, καὶ ἀποτακτίτας ἀναβαπτίσεις. Εἰ γὰρ καὶ λέγουσιν ὅτι εἰς πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα ἐβαπτίσθησαν, ἀλλ' ἐπεὶ κακὸν ποιητὴν τὸν θεὸν βλασφημοῦσι κατὰ Μαρκίωνα, μὴ ἀναβαπτιζόμενοι, ἄδεκτοι.

λβ'. Ἡ παρ' ἀνδρὸς ἀφεθεῖσα, μενέτω οὕτως· εἰ γὰρ μοιχᾶται, κατὰ τὸν κυρίου λόγον, τῆς παρ' ἑτέρου κλείεται κοινωνίας.

λγ'. Φθορὰ καταναγκασμένη, ἀναίτιος· καὶ δούλη βιαζομένη παρὰ δεσπότου, ἀναίτιος.

λδ'. Ὁ τείχαμος, ἄγαμος· ὡς ὁ ῥέπτης τῆς ἐκκλησίας τὰ τοιαῦτα βλασφήμια, ἀσηλίτευτα κρείττων τῆς ἀναιδοῦς πορείας κριτόμενα.

Eiusdem Epistola tertia.

1. CLERICI qui in delictum incidunt, gradibus deiiciuntur, siue ministrent, siue ordinati sint.

2. Quæ fœtum neglexerit, propterea quòd amicis rebúsque ad vitam necessariis destituta sit, criminis expers est.

3. Non magnum crimen est ancillæ viduæ, si ad secundas nuptias rapiatur: bigamiæ verò pœnam subibit.

4 Homicidarum pœnæ, pro circumstantiarum ratione, augentur aut minuuntur.

5. Voluntarius homicida viginti annos pœnitentiæ subiiciatur, inuoluntarius decem annos: fornicator septennium. Virgines post professionem lapsæ, quindecim annos.

6. Qui furatus est ac resipuit, annum pœnitentiam agat, conuictus verò, duos annos.

7. Masculorum concubitor, sicut adulter. Qui contra rationem versatus est, similiter. Periurus, decennio. Incantator & veneficus, vt homicida. Qui sepulcra deprædatur, decennio. Qui cum sorore miscetur, vt homicida. Prohibitum in consanguinitate matrimonium, eâdem quâ adulterium pœnâ vindicatur.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ τρίτη.

α'. Οἱ κληρικοὶ παραπίπτοντες, τοῖς βαθμοῖς ἀποπίπτουσιν, εἴτε λειτουργοῦσιν, εἴτε χειροτονῆνται.

β'. Ἡ ἀμβήσασα τοῦ κυήματος δι' ἐρημίαν ἢ ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων, ἀναίτιος.

γ'. Οὐ μέγα πλημμα τῇ χήρᾳ δούλῃ πρὸς δεύτερον γάμον ἁρπαζομένῃ· ὁ δὲ τῆς διγαμίας ἐπίμιον ἔξει.

δ'. Τῶν φονευόντων τὰ ἐπιτίμια, καὶ ὁ ἰδίωμα τῆς προαιρέσεως ἐπιτείνεται, ἢ ὑφίεται.

ε'. Ὁ ἑκούσιος φονευτὴς εἰκοσαετίαν ἐκποιείτω· ὁ ἀκούσιος δεκαετίαν· ὁ πόρνος ἑπταετίαν· αἱ παραπίπτουσαι τὴν ὁμολογίαν πρῶτοι, * πέντε καὶ δεκαετίαν. * πεντεκαιδεκαετίαν

ς'. Ὁ κλέψας καὶ μετανοῶν, ἑαυτὸν ἐλεγχθεὶς ᾖ, ἕτερον ἕνα.

ζ'. Ἀρσενοκοίτης, ὡς μοιχός. ὁ ἀλογαμόμενος, ὁμοίως· ὁ ἐπίορκος, δεκαετίαν· ὁ γόης, καὶ ὁ φαρμακὸς, ὡς ὁ φονεύς. ὁ τυμβωρύχος, δεκαετίαν· ὁ ἀδελφόμικτος, ὡς φονεύς· ὁ ἀπειρημένος ἐν συγγενείᾳ γάμος, καὶ μοιχός.

η'. Ο πρὸ γάμου συναλλάσσων διαγνώσης μενσῆ, μενέτω διαγνώσης ἀπρόσκοπος· κλεψίγαμος δὲ ἀποθείσθω.

θ'. Ὁμολογήσας διάκονος καὶ πρεσβύτερος χείλεσιν ἁμαρτῆσαι, τῆς λειτουργίας ἐνεργήτως, χειροτεινέτωσαν.

ι'. Ο συνεγνωκὼς ἑκάστῳ, καὶ ἀποκρυπτόντων, ὃ ἴσον ὑπεπέσυπται.

ια'. Ο ἀρνησίχριστος, διὰ βίου μετανοείσθω.

ιβ'. Οὐκ εἰσέσται εἰς ναὸν ὁ ἀδελφῆ ἢ νύμφῃ μεμιασμένος· ἀποχὰς δὲ ποιήσασθαι ὅτι διετίαν πρὸ πλαγέτω, καὶ ἑξαετίαν ὑποπιπτέτω.

ιγ'. Ο τὴν ἰδίαν ἀφεὶς, καὶ λαμβάνων ἑτέραν, μοιχὸς ὤν, ἐπταετίαν ὑποπιπτέτω.

ιδ'. Ο τῇ μητρυᾷ μένεις, ὡς ὁ μανεὶς ἀδελφῇ.

ιε'. Οἱ πολύγαμοι, κτηνώδεις· ἀλλ' οὖν μὴν τριετίαν δεχέσθωσαν.

ις'. Οἱ προδόται τὴν πίστιν διὰ βασάνων, ὀκταετίαν ὑποπιπτέτωσαν· οἱ δ' αὐθαιρέτως, δωδεκαετίαν.

ιζ'. Ο ἐκ βίας ὑποροκήσας, μὴ ἑξαετίαν δικτὸς· εἰ δ' αὖθι ἀνάγκης, μὴ δύο καὶ δέκα.

ιη'. Μὴ χρόνῳ κρίνῃς, ἀλλὰ τρόποις καὶ διατίμια· εἰ δ' ἐμμένοιεν τῇς ἁμαρτίαις, σὺ δὲ σῶζε τὴν οἰκείαν ψυχήν.

8. Lector qui ante nuptias rem habet cum ſponſa, maneat lector, ita vt ad maiores gradus non promoueatur: qui verò furtiuum iniit matrimonium, expellatur.

9. Diaconus & presbyter confeſſi ſe labiis peccaſſe, à miniſterio remoti communicent.

10. Qui conſcius eſt vnicuique, & celat, æquali pœnâ mulctatur.

11. Qui Chriſtum negauerit, per totam vitam pœnitentiam agat.

12. Non ingredietur in templum, qui cum ſorore aut ſponſa inquinatus eſt: vbi tamen à peccato deſtiterit, triennio lugeat, ac ſexennio pœnitentiæ ſubiaceat.

13. Qui propria vxore dimiſſa, aliam accipit, cùm ſit mœchus, ſeptennio pœnitentiæ ſubiaceat.

14. Qui inſano in nouercam amore exarſit, vt qui ſororem deperiit.

15. Polygami, belluini ſunt: verumtamen poſt triennium recipiantur.

16. Qui fidem per tormenta violarunt, octo annos pœnitentiam agant: qui verò ſponte & vltrò, duodecim.

17. Qui vi coactus peierauit, poſt ſexennium ſuſcipiendus: ſi verò citra neceſſitatem, poſt duodecim.

18. Ne tempore ſed modis pœnas expendas: ſi verò in peccatis permaneant ac contradicant, tu verò ſerua animam tuam.

FINIS.

ΣΥΜΕΩΝ
ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ
ΕΠΙΤΟΜΗ ΚΑΝΟΝΩΝ.

SYMEONIS MAGISTRI
ET LOGOTHETÆ
EPITOME CANONVM.

CANONES APOSTOLORVM.

Sanctorum Apoſtolorum.

Τῶν Ἀποστόλων.

1. DVo aut tres Epiſcopi ordinant Epiſcopum.

2. Vnus verò presbyterum, vel diaconum.

3. Sacerdos lac, aut mel, aut ſiceram, aut animalia, aut legumina offerens ad altare, præterquam nouas ſpicas & vuas & oleum, & thymiama, deponatur.

4. Fructus domum mittantur, primitiæ Epiſcopo aut presbyteris, quos primi ſequentibus diſtribuant.

5. Coniugem ſacerdos ſi eiiciat, excommunicetur: ſi verò non introducat, gradu deiiciatur.

6 Sæculares curas ſuſcipiens ſacerdos, ſacerdotio priuetur.

7. Qui cum Iudæis páſcha celebrat, deponitur.

8. Sacerdos non communicans dicat cauſam, quòd ſi non dixerit, excommunicetur: ſuſpectum enim reddit offerentem.

9. Excommunicabis eum qui in oratione & communione non perſeuerat.

α'. ΔΥΟ ἢ τρεῖς ἐπίσκοποι χειροτονείτωσαν ἐπίσκοπον.

β'. Εἷς δέ, πρεσβύτερον καὶ διάκονον.

γ'. Ἱερεὺς ὁ γάλα, ἢ μέλι, ἢ σίκερα, ἢ ζῶα, ἢ ὅσπερια τῷ θυσιαστηρίῳ προσφέρων, πλὴν χάδρων καὶ *σαφυλῆς, καὶ ἐλαίου, καὶ κηρίου, καὶ * σαρυλῆν θυμιάματος, καθαιρείσθω.

δ'. Αἱ ὀπῶραι οἴκοι πεμπέσθωσαν, ἀπαρχὴ τῷ ἐπισκόπῳ ἢ τοῖς πρεσβυτέροις, οὐ δὲ τοῖς διακόνοις καὶ τοῖς ἐξῆς διαμοιρέτω.

ε'. Τὴν βοηθὸν ἱερεὺς ἐκβαλλέτω ἀφοριζέσθω, μὴ εἰσάγων δὲ, καθαιρείσθω.

ϛ'. Κοσμικὰς φροντίδας ἀναδεξάμενος ἱερεὺς, ἀπέστω.

ζ'. Καθαιρείσθω ὁ πασχων μετὰ Ἰουδαίων τὸ πάσχα.

η'. Ἱερεὺς μὴ μεταλαμβανόμενον λεγέτω τὸ αἴτιον, ἀφορίζεσθω γὰρ μὴ λέγων· ὑποπτον γὰρ ποιήσει τὸν προσφέροντα.

θ'. Ἀφορίσθω ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ τῇ μεταλήψει μὴ συμμενέτω.

ι'. Ο σεσυζυγήμενος ἀκοινωνήτῳ, ἢ καθηρημένῳ, ἀζυγοκατάκριτος.

ια'. Ο δεξάμενος τὴν ἀπόθεν ἄδεκτον, ἀδεκτότερος.

ιβ'. Ο τὴν ἀφορισμὸν ψευσάμενος, ἀδεκτότατος.

ιγ'. Θρόνον οὐκ ἐκποδὼν ἐκ θρόνου, εἰ μὴ τοῖς ἐκεῖ λυσιτελέστερος, ὡς διδασκαλώτατος κρίνοιο· καὶ τοῦτο πολλῶν ἐπισκόπων καὶ ἀρχιερέως, καὶ συνόδου.

ιδ'. Κληρικὸς ἅπας ὁ τὴν οἰκείας ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἀποστείλαν οἶκον, καὶ πρὸς τοῦ ἐπισκόπου δυσωπούμενος, καὶ οὐ παλινοστῶν, ἀκοινώνητος. Ὁ τοῦτον ὁ ἐν γνώσει κατέχων, αὐτοκατάκριτος.

ιε'. Ἀνιέρως ἅπας δίγαμος, ἢ παλλακὴν ἐπιτρέφων.

ις'. Ο ἀποπελυριάλιον, ἢ χήραν, ἢ θεράπαινάν, ἢ μαστράπαν λαβὼν ἱερᾶς, ὄντως ἀνίερος.

ιζ'. Οὐ κληροῦται ὁ δύο ἀδελφὰς, ἢ ἀνεψιὰς ἀγαγόμενος.

ιη'. Ο κληρικὸς ἐγγύας οὐ δίδωσιν.

ιθ'. Εὐνοῦχος ἱερᾶται.

κ'. Ἐκτομίας δὲ οὔ.

κα'. Ο μὴ κλῆρον ἑαυτὸν ἐκτεμὼν, καθήρηται.

κβ'. Ο ἑαυτὸν ἐκτεμὼν λαϊκὸς, ἐπὶ τριετίαν ἀφορίζεται.

κγ'. Πορνείᾳ συνεχὴς ἱερὰς, ἢ ἐπιορκίᾳ, ἢ κλέμματι, καθήρηται.

κδ'. Ο ἱερᾶσθαι μὴ ὢν, Εἰ βούλοιτο, πρωτογαμείτω.

κε'. Ἱερὰς πιὼν ἢ ἄπιον τυπτήσας καθαιρῆται.

κς'. Ο καθαιρεθεὶς δίλογώτατος, εἰ τὴν ἱερὰν ἅψεται πάλιν, ἀνακηρυκτότατος.

κζ'. Ο ἐπὶ χρήμασιν ἱερὰς, μετὰ τοῦ χειροτονήσαντος καθαιρούμενος ἔσται, καὶ μετὰ Σίμωνα εἰσαεὶ ἀκοινώνητος.

κη'. Ο δι' ἀρχόντων ἐπίσκοπος γενόμενος, καθαιρούμενος ἀφορίζεσθω.

10. Qui orat cum excommunicato aut gradu deiecto suâpte sententiâ condemnatur.

11. Qui aliunde eiectum susceperit, magis ipse eiiciendus est.

12. Qui excommunicationem mentitur, ideò maximè reiiciendus est.

13. Sedem ex sede non inuades, nisi qui ibi degunt vtilior sis, tanquam ad docendum aptissimus iudiceris, idque multorum Episcoporum iudicio atque obtestatione.

14. Omnis clericus propria relicta Ecclesia in aliena degens, si ab Episcopo reuocatus non redeat, excommunicatur, & qui hunc sciens & prudens detinet, ipsemet condemnatur.

15. Quilibet secundo matrimonio iunctus, aut concubinam nutriens ad sacerdotium non admittitur.

16. Quisquis dimissam aut viduam, aut ancillam, aut bacchantem in vxorem acceperit, verè sacerdotio indignus.

17. Non allegitur in clerum quisquis duas sorores, aut consobrinas in matrimonium duxerit.

18. Clericus fideiussiones non dat.

19. Eunuchus sacerdotio fungi potest.

20. Qui verò seipsum abscideriť, nequaquam.

21. Si quis postquam in clerum cooptatus fuerit, seipsum abscideriť, deponatur.

22. Laïcus qui seipsum execuerit, per triennium segregatur.

23. Sacerdos fornicatione, aut periurio, aut furto obstrictus, deponitur.

24. Qui ad sacros ordines promouendus est, si velit priùs vxorem ducat.

25. Sacerdos fidelem aut infidelem si percusserit, deponitur.

26. Depositus iustam ob causam, si res diuinas rursum attigerit, maximè compellendus est.

27. Qui datâ pecuniâ sacerdos factus est, vnà cum eo qui ipsum ordinauit deponatur, ac Simonis Magi instar in perpetuum excommunicetur.

28. Qui Principum, aut Magistratuum potentiâ fretus ad Episcopatum peruenerit, depositus segregetur.

29. Episcopus qui sine causa se ab aliis segregauerit, atque aliud altare construxerit, cum ipso deiicietur.

30. Ab aliis non recipiatur, quisquis ab alio superstite excommunicatus fuerit.

31. Externus sacerdos absque commendatitiis epistolis non recipitur, & si habeat, diligenter examinatur, num eos qui rectam fidem tenent approbet: sin verò segregatur atque ablegatur.

32. Absque Primate nihil facit Episcopus, nisi ea quæ sunt suæ parœciæ: ac primas sine illo nihil facit propter debitam concordiam.

33. Extra proprios fines non est ordinandum: qui autem præter sententiam eorum qui in locis degunt sacros ordines peragit, pro non ordinato habeatur.

34. Qui recèns designatus est: si demandatum munus exequi grauetur, segregatur, donec susceperit: si verò à populo non receptus fuerit, clerus excommunicatur, quòd plebem non edocuerit: ipse verò manet Episcopus.

35. Singulis annis bis Episcopi conueniant, propter dogmata & negotia. Primùm quidem quarta Pentecostes hebdomada, secundò verò duodecima Octobris.

36. Episcopus res Ecclesiæ cum potestate administret.

37. Nihil quicquam consanguineo, nisi tanquam pauperi largiens.

38. Absque Episcopo nihil facit presbyter & diaconus. Etenim ipsi populus creditus est.

39. Res ad Ecclesiam & Episcopum pertinentes manifestæ extent, vt & Episcopus testetur, atque Ecclesia nullum damnum accipiat.

40. Episcopus potestatem habeat super res Ecclesiasticas, cùm eam super animas habeat: atque omnia iuxta diuinam voluntatem administret.

41. Sacerdos aleator atque ebriosus, si non desinat, deponatur.

42. Clericus & laïcus similia faciens excommunicatur.

43. Sacerdos mutui vsuras exigens; nisi desinat deturbetur.

44. Qui cum hæreticis orat ex-

κθ'. Ο ἐξ ἀμαρτίου γινόμενος ἐπίσκοπος, καὶ πηγὰς ἄλλο θυσιαστήριον, μετ' αὐτὸν ἕξει ὃ *ἔκτωτον.

* ἴσ. ἔκπωτον

λ'. Ἀδεκτος ἑτέρου ὁ ἐξ ἑτέρου ἀδιόντος ἀποφωρισμένος.

λα'. Ξένος ἱερεὺς δίχα συστατικῶν οὐ προσδέχεται· καὶ ἔχων ἐπιμαχρίνεται, καὶ εἰ τὴν ὀρθοτομοῦσαν προσίεται. Εἰ δ' οὖν ἐφοδιαζόμενος ἀποπέμπεται.

λβ'. Δίχα τοῦ πρώτου ποιεῖ τι ὁ ἐπίσκοπος, εἰ μὴ τὰ τῆς παροικίας αὐτῷ· καὶ ὁ πρῶτος ἄτερ ἐκείνου τι δρᾷ διὰ τὴν ὀφειλομένην ὁμόνοιαν.

λγ'. Μὴ χειροτονία ἐκτόπιος· ὁ δὲ παρὰ γνώμην τῶν ἐγχωρίων ἐπιτελῶν, μὴ τοῦ τελουμένου ἀτελὴς ἔστω.

λδ'. Ο νεοπροβλητος εἰ δυσθυμαχεῖ πρὸς τὸ ἐγχείρημα, ἀφορίζεται μέχρις αὐτὸ παραδέξηται· εἰ δ' ὑπὸ τοῦ λαοῦ μὴ δεχθείη, ὁ κλῆρος ἀφορίζεται, ὅτι μὴ τὸν ὄχλον πεπαίδευκεν· ὁ δὲ ἐστὶν ἐπίσκοπος.

λε'. Δὶς κατ' ἔτος οἱ ἐπίσκοποι συνιέτωσαν διὰ τὰ δόγματα, καὶ τὰ πράγματα· πρῶτον μὲν, τῇ τετάρτῃ τῆς πεντηκοστῆς ἑβδομάδι· τῇ δὲ, ἐπὶ Θεοφάνῃ, δωδεκάτῃ τοῦ δευτέρου.

λς'. Διοικείτω μετὰ κυρίας τὰ τῆς ἐκκλησίας ὁ ἐπίσκοπος πράγματα.

λζ'. Μήτε τούτων συγχεῖ, μήτε πάντα χρεζόμενος.

λη'. Ἀτερ ἐπισκόπου ποιεῖ πρεσβύτερος τοῦτο καὶ διάκονος· καὶ γὰρ οὗτος πεπίστευται τὸν λαόν.

λθ'. Τὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ τοῦ ἐπισκόπου πρακτέα πρόδηλα ἔστω· ἵνα καὶ ὁ ἐπίσκοπος διαπίθηται, καὶ μήτε ἡ ἐκκλησία ἀζήμιος.

μ'. Ἐξουσιαζέτω τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὁ ἐπίσκοπος πραγμάτων, καὶ τῶν ψυχῶν γὰρ· καὶ διοικείτω πάντα κατὰ τὸν θεῖον βούλημα.

μα'. Ο κυβιστὴς καὶ πάροινος ἱερεὺς, εἰ οὐ παύσῃ, καθαιρείσθω.

μβ'. Κληρικὸς, καὶ λαϊκὸς, τὰ ὅμοια πράττων ἀφορίζεσθω.

μγ'. Τόκους ἀπαιτῶν δανειστὴς ἱερεὺς, εἰ οὐ παύσῃ, καθαιρείσθω.

μδ'. Ο συνευχόμενος αἱρετικοῖς ἀφορι-

ζεται· καθαιρεῖται δὲ ὁ κληρικὸς τούτοις ἐγκύμενος.

με'. Βάπτισμα καὶ θυσίαν αἱρετικῶν δεξάμενος ἱερεύς, ἀνάξιος.

μς'. Ὁ ἀναβαπτίζων τὸν ὄντως βεβαπτισμένον, καὶ μὴ ἀναβαπτίζων τὸν μεμολυσμένον ἀσεβήσαντα, ἀνάξιος.

μζ'. Τὴν οἰκείαν ἐκβάλλων ὁ κοσμικὸς, καὶ ἄλλην ἑτέραν, ἢ ἀπολελυμένην, ἀφορισθήτω.

μη'. Ὁ μὴ βαπτίζων εἰς πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἀλλὰ παραβαίνων, ἀνάξιος.

μθ'. Ὁ μὴ τρισὶ μυσὶν καταδύσεσιν, ἀλλὰ μιᾷ εἰς τὸν τοῦ κυρίου θάνατον, ὃ μὴ ὁ κύριος εἶπεν, ἀνάξιος.

ν'. Κληρικὸς ἅπας γάμου, καὶ κρέα, καὶ οἶνον βδελυσσόμενος, εἰ μὴ διορθοῖτο, ἐκκήρυκτος.

να'. Ὁ τοῖς μετανοοῦσι μὴ συγγινώσκων, ἀσυγγνωστότερος.

νβ'. Μὴ μεταλαμβάνων ἱερεὺς οἴνου καὶ κρεῶν, εἰ μὴ δι' ἄσκησιν, καθαιρείσθω.

νγ'. Ὁ δίχα τῆς τοῦ τρίτου ἀνάγκης κληρικὸς εἰς καπηλεῖον εἰσιὼν, ἀφορισθήτω.

νδ'. Τρεῖς ὑπάτους κληρικὸς καθαιρείσθω.

νε'. Πρεσβύτερος δὲ καὶ διάκονος ἀφορίζεσθω.

νς'. Ὁ δὲ κωφὸν, καὶ χωλὸν, καὶ τυφλὸν διαβάλλων ὁμοίως.

νζ'. Τὴν εὐσέβειαν οὐ διδάσκων ἐπίσκοπος ἀφορίζεσθω, καθαιρείσθω δὲ μένων ἀδίδακτος.

νη'. Ἐπιδιᾶ κληρικὸν ἱερεὺς ὄντα ἀνεργετῶν ἀφορίζεσθω· καθαιρείσθω δὲ μένων ἀνέλεος.

νθ'. Ἀσεβεῖς βίβλον ἐκκλησιάζων καθαιρεῖσθω.

ξ'. Πιστὸς ἐλεγχθεὶς ἐπ' ἐγκλήμασι, ἄκλητος.

ξα'. Ὁ ἀρνησίχριστος καὶ ἀπόβλητος· ὁ δὲ τῶν κλήρων ἀθετῶν, καὶ μεταστρέφων, ὡς λαϊκὸν παρεστὸς.

ξβ'. Γυνὴ μοιχὸν φύτης πιστοῦ, ἢ θηριαλώτου, ἢ θνησιμαίου, καθαιρετέος· ὁ δὲ λαϊκὸς ἀφορίζεσθω.

communicatur: qui verò hos clericos existimat, gradu mouetur.

45. Sacerdos baptisma & sacrificium hæreticorum recipiens, sacerdotio indignus est.

46. Qui verè baptizatum denuò baptizat, ac eum qui impietate pollutus est non rebaptizat, sacerdos non est habendus.

47. Sæcularis propriam vxorem eiiciens, aliámque aut dimissam ducens, excommunicandus est.

48. Qui non baptizat in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, sed transgreditur illud præceptum, sacerdotio fungi non debet.

49. Qui non tribus initiat mersionibus: sed vnâ in Domini mortem, quod Dominus non dixerit, sacerdotio mouendus est.

50. Omnis clericus à nuptiis & carne & vino abhorrens, si non emendetur, expellendus est.

51. Qui pœnitentibus non ignoscit, ipse venia indignior est.

52. Sacerdos à vino & carnibus abstinens nisi exercitationis causa, deponitur.

53. Clericus citra itineris necessitatem in caupona manducans, segregandus est.

54. Clericus iniuriâ afficiens Episcopum deiicitur.

55. Presbyter verò & diaconus excommunicatur.

56. Similiter autem qui surdum, claudum, & cæcum cauillis infectatur.

57. Episcopus pietatem non docens excommunicatur: deponitur verò si perseueret non docere.

58. In clericum inopiâ laborantem, si se beneficum non præstet sacerdos, excommunicatur: deponitur verò si immisericors permanet.

59. Qui impij libri mentionem facit in concione, deponitur.

60. Fidelis criminum conuictus, in clerum non admittitur.

61. Qui Christum negat expellendus est: qui verò clerum spernit & subuertit, pro laïco habendus est.

62. Sacerdos si suffocatum, aut à fera captum, aut morticinum gustauerit, deponendus est: laïcus verò excommunicandus.

63. Qui cum Iudæis orat excommunicatur.

64. Clericus homicida deponitur, laïcus verò ſegregatur.

65. Qui Dominica aut ſabbato ieiunat, vno excepto, eiiciendus eſt.

66. Qui puellæ vim attulerit, excommunicatus, ipſam inopem licèt ſibi habeat.

67. Bis ordinatus cum ordinatore deponitur, niſi hæretici manu primùm ordinatus ſit.

68. Clericum quadrageſima, aut quatuor temporibus, & paraſceue non ieiunantem depones: laïcum verò excommunicabis: niſi infirmitas ipſis impedimento ſit.

69. Qui ceram aut oleum Eccleſiæ furatur excommunicatur: ac præterea quintuplum perſoluit.

70. Qui ſacra vaſa in proprios vſus transfert, ſegregatur.

71. Epiſcopus reus factus, ſi vocatus non pareat, bis & ter vocetur: ſi verò perſeueret ſententiam ſynodus proferat.

72. Hæreticus non accuſat Epiſcopum, neque fidelis vnus.

73. Epiſcopus vitâ excedens, Epiſcopum in ſuum locum non ſubrogat.

74. Claudus & altero oculo priuatus, ſi dignus ſit fit Epiſcopus.

75. Cæcus tamen & ſurdus non fiet.

76. Dæmoniacus non cooptatur in clerum, neque cum aliis orat; poſt purgationem verò ſi dignus ſit, fit clericus.

77. Recèns illuminatus non creatur Epiſcopus, neque qui nuper à malo vitæ genere receſſit.

78. Epiſcopus negotia publica tractans, Epiſcopatu indignus eſt.

79. Seruus in clerum non recipitur, qui verò dignus eſt, libertate donatus promouetur.

80. Sacerdos magiſtratum obiens, profanus habeatur.

81. Qui Magiſtratum & Imperatorem contra ius fáſque contumelia afficit, puniendus eſt.

82. Sexaginta librorum canon tantùm veneratione dignus eſt.

ξγ'. Ο Ιουδαίοις συνευχόμενος ἀφορίζεται.

ξδ'. Φονεὺς κληρικὸς καθαιρεῖται· λαϊκὸς δὲ ἀφορίζεται.

ξε'. Κυριακὴν καὶ σάββατον νηστεύων, πλὴν ἑνὸς, ἀποκήρυκτος.

ξς'. Ο βιασάμενος κόρην, ἀφοριζόμενος, κατεχέτω καὶ ἄποφον αὐτὴν ἐκ τῶν ἀρχόντων.

ξζ'. Ο δὶς χειροτόνητος, μετὰ τῶν χειροτονούντων καθαιρεῖται, εἰ μὴ αἱρετικὴ χεὶρ ἦν πρότερον.

ξη'. Τὸν οὐκ ἀποτιννύντα τὸ παναρχικὸν, ἢ πεντάδα, καὶ ἐπιτιμίῳ, κληρικὸν καθαιρήσεις, τὸν δὲ λαϊκὸν ἀφορίσεις· εἰ μὴ δι' ἀσθένειαν ἐμποδίζωνται.

ξθ'. Αφορίζεται ὁ κηρὸν ἢ ἔλαιον τῆς ἐκκλησίας συλῶν. μετὰ τοῦτο καὶ πενταπλοῦν τοῦτο καταπίπτει.

ο'. Ο ἱερὰ σκεύη εἰς χρῆσιν σφετεριζόμενος ἀφορίζεται.

οα'. Κατηγορούμενος ἐπίσκοπος, καὶ καλούμενος, καὶ οὐκ ἀκούων, καὶ δὶς καλείσθω, καὶ τρίς· εἶτα ἐπιμένοντος, ὁ δόξαν ἡ συνοδος ἀποφαίνοιτο.

οβ'. Αἱρετικὸς οὐ κατηγορεῖ ἐπισκόπου, οὐδὲ πιστὸς εἷς.

ογ'. Επίσκοπος μετ' αὐτὸν ἐπίσκοπον ἀποδιοῖς οὐ καθίσησιν.

οδ'. Γίνεται χωλὸς καὶ ἑτερόφθαλμος, ἄξιος καταρχῶν, ἐπίσκοπος.

οε'. Ο μωρὸν τυφλὸς καὶ κωφὸς οὐ χειροτονήσεται.

ος'. Ο δαιμονῶν οὐ κληροῦται, οὐδὲ συνευχέσθω· μετὰ τὸν καθαρμὸν, εἰ ἄξιός ἐστι, γινέσθω.

οζ'. Οὐκ ἐπισκοπεῖ νεοφώτιστος, οὐδὲ * παχέων ἐκ φαύλης διαγωγῆς προϊών. * ἴσ. παχέως

οη'. Επίσκοπος ἀνεπίσκοπος ὁ δημόσια μεταχειριζόμενος.

οθ'. Οἰκέτης ἀκλήρωτος· ὁ δὲ ὢν ἄξιος, ἐλευθερωθεὶς προβιβάζεται.

π'. Ιερεὺς ἄρχων λύεται.

πα'. Ο ἄρχοντα καὶ βασιλέα ὑβρίζων ὑβρίζεται ὑπὸ τῶν ἡμῶν ὑβριζόντων.

πβ'. Σεβάσμιος ἡ ἑξηκοντάβιβλος μόνον.

Ἐπιτομὴ κανόνων τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων ιη'. ἁγίων πατέρων.

Epitome Canonum Patrum Niceæ connocatorum. CCCXVIII. CONCILIVM NICÆNVM.

α'. Οἱ εὐνοῦχοι εἰς κλῆρον δεχέσθωσαν· οἱ δὲ τέμνοντες ἑαυτοὺς μὴ δεχέσθωσαν.

1. EVNVCHI in clerum recipiantur, qui verò ſeipſos exſecant, non recipiantur.

β'. Οἱ ἐξ ἐθνικοῦ βίου μὴ ταχέως εἰς πρεσβυτέριον ἀγέσθωσαν· δίχα γὰρ τοῦ ἀφ' ἱκανοῦ δοκιμασίας, κακὸς ὁ νεόφυτος. Εἴπις δὲ καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν ἁμάρτησας ἀποδεχθείη πρεσβύτερον, ἢ ὕστερον, οὗτος πεπαύσθω τοῦ κλήρου.

2. Qui ex gentili vita prodeunt, ne ſtatim ad presbyteratum promoueantur, nam abſque probatione quæ progreſſu temporis fit reiiciendus eſt neophytus. Si quis poſt ordinationem deliquiſſe compertus fuerit priùs aut poſtea, hic clero expellatur.

γ'. Επίσακτον μήτις ἐχέτω, μηδὲ δίχα, ἢ ἀδελφῆς, καὶ τῶν προσώπων ἃ πᾶσαν ὑποψίαν ἀποδιδράσκει.

3. Subintroductam ne quis habeat, præter matrem aut ſororem, eáſque perſonas, quæ omnem ſuſpicionem effugiunt.

δ'. Επίσκοπος ὑπὸ πάντων τῶν ἐπαρχιωτῶν καθίσταται. Εἰ δὲ μή, διὰ τριῶν, τῶν δὲ λοιπῶν ἀφ' ἑαμμάτων γινομένων συμψήφων· ὃ μέντοι κρίτος ὁ μητροπολίτης ἐχέτω.

4. Epiſcopus ab omnibus prouincialibus conſtituitur: ſin verò ſaltem à tribus, reliquis per literas conſentientibus: præcipuam tamen authoritatem Metropolitanus habeat.

ε'. Οἱ δι' ἑτέρων ἀφοριζόμενοι, ὑφ' ἑτέρων μὴ προσδεχέσθωσαν. πλὴν εἰ μὴ ἀφ' μικροψυχίαν, ἢ φιλονεικίαν, ἢ τοιοῦτον ὁ ἀφορισμὸς γένοιτο.

5. Qui ab aliis excommunicati ſunt, ab aliis ne ſuſcipiantur, præterquam ſi propter puſillanimitatem, aut contentionem, aut quid eiuſmodi excommunicatio facta fuerit.

ϛ'. Αἰγύπτου, καὶ Λιβύης, καὶ Πενταπόλεως, ὁ Αλεξανδρεὺς ἐχέτω πᾶσαν ἐξουσίαν· καὶ ὁ Ρώμης τῶν ὑπὸ Ρώμην· ἔτι οἱ ἐν Αντιοχείᾳ· καὶ οἱ λοιποὶ τὰ οἰκεῖα.

6. Alexandrinus Epiſcopus ſuper Ægyptum, Libyam, & Pentapolim poteſtatem habeat: & Romanus ſuper eos qui Romæ ſubditi ſunt. Item Antiochenus, aliique ſuper ſibi ſubiectos.

ζ'. Εἴτις δὲ ἐπίσκοπος τῆς τοῦ πρώτου δίχα γνώσεως γνώμης, μὴ ἔστω ἐπίσκοπος· ἐπὶ δὲ πάντων τῶν πολλῶν ψῆφον γινομένων κατὰ κανόνα, εἰ τρεῖς τινὲς ἀντιλέγοιεν, κενὴ ἀβέβαιος.

7. Si quis Epiſcopus citra primi ſententiam creatus fuerit, ne ſit Epiſcopus. Multorum ſuffragio ſecundùm canonem ſaltò ſi tres aliqui contradicunt, eorum ſententia irrita ſit.

η'. Ο ἐπίσκοπος Αιλίας τιμάσθω, σωζομένου τῇ μητροπόλει τοῦ ἰδίου ἀξιώματος.

8. Epiſcopus Æliæ honoretur, ſeruata Metropoli dignitate ſua.

θ'. Οἱ καθαροὶ προσερχόμενοι, πρότερον ὁμολογείτωσαν, ὅτι συνθήσονται τοῖς τῆς ἐκκλησίας δόγμασι· καὶ κοινωνήσουσι διγάμοις, καὶ συγχωρήσουσι τοῖς πεπτωκόσι· καὶ οὕτως οἱ δοκιμασθέντες κεχειροτονημένοι ἐν τῷ αὐτῷ τάγματι. οἷς, ὁ μὲν κυρίως ἐπίσκοπος, εἴη ἐπίσκοπος· ὁ δὲ παρὰ τοῖς καθαροῖς ἐπίσκοπος, ἢ χωρεπίσκοπος ἔστω, ἢ πρεσβύτερος μόνον, ἢ ἐπισκόπου κεκτήσθω. οὐ γὰρ

9. Hæretici Cathari id eſt puri dicti accedentes primùm profiteantur ſe Eccleſiæ functionibus aſſenſuros, ac cum bigamis communicaturos, lapſiſque veniam impertituros. Ac ſi qui ordinati reperiantur, ſint in eodem ordine, exempli gratiâ, qui verè eſt Epiſcopus, ſit Epiſcopus: qui verò apud Catharos eſt Epiſcopus, ſit Chorepiſcopus, vel presbyteri aut Epiſcopi honore gaudeat. Neque enim

duò erunt in vna vrbe Episcopi

10. Qui sine examinatione ordinantur, si deinceps delicti arguantur, è gradu deturbentur.

11. Quicumque ex lapsis ordinati sunt per ignorantiam, aut dissimulationem eorum qui eos ordinarunt, deponantur.

12. Qui sine necessitate transgressi sunt, etsi venia sint indigni, veniam tamen aliquam consequuti duodecim annos sese submittant.

13. Qui vim passi ac restitisse visi sunt: deinde impietati consenserunt ac resipuerunt, decem annos excommunicantur. Considerandum est in omnibus pœnitentiæ genus. Ac si is qui pœnam suscipit feruentiorem se in pœnitendo ostendat, humaniùs cum eo agat Episcopus: si verò frigidiorem seueriùs.

14. Qui vitâ excedunt communicent. Si verò quis ipsorum conualescat, sit cum iis tantùm qui orationis sunt participes.

15. Si quis Catechumenus lapsus fuerit, hic tres annos audiat, idque solùm: deinde cum Catechumenis oret.

16. Ex vrbe in vrbem neque Episcopus, neque presbyter, neque diaconus migret. Siquidem rursus restituentur Ecclesiis in quibus ordinati sunt.

17. Quotquot presbyteri & diaconi ab Ecclesia recesserint, in alias Ecclesias non recipientur: verùm ad suas parœcias reuertantur. Si quis verò eum qui ad alium pertinet ordinauerit citra sententiam proprij Episcopi, irrita erit ordinatio.

18. Si quis vsuras aut sescuplum accipiat post Ecclesiæ determinationem, tanquam alienus deponatur.

19. Diaconi in suis terminis maneant, neque inter presbyteros sedeant, nam contra canonem & decentem ordinem est, si quid tale contingat.

20. Paulianistæ denuò baptizantur: ac si qui clerici irreprehensibiles comperiantur, rebaptizati ordinentur, nisi verò irreprehensibiles videantur, deponantur. Diaconissæ deceptæ, quandoquidem ordinationis expertes sunt, inter laïcos versentur.

ἔσονται δύο ἐν μιᾷ πόλει ἐπίσκοποι.

ι'. Οἱ ἀνεξετάστως χειροτονούμενοι, εἰ ἐξῆς ἐλέγχοιντο ὅτι ἥμαρτον, οὕτω πεπαύσθωσαν.

ια'. Οἱ ἀβιαστοπαθοῦντες ἢ ἀγνοίᾳ, ἢ γνώσει τῶν χειροτονούντων, παραληφθέντες, καθαιρείσθωσαν.

ιβ'. Ὅσοι χωρὶς ἀνάγκης παρέβησαν, εἰ καὶ συγγνώμης ἦσαν ἀνάξιοι, συγγνώμης τινὸς ἀξιούμενοι, δώδεκα ἔτη ὑποπιπτέτωσαν.

ιγ'. Οἱ βιαζόμενοι εἶτα δόξαντες αἰτίᾳ ἴσῃ, εἶτα καταδήλωμοι τῇ ἀσεβείᾳ, εἶτα ἀναστρατευσάμενοι, δεκαετίαν ἀφορισθέτωσαν. σκοπητέον δὲ ἐφ' ἅπασι τὸ εἶδος τῆς μετανοίας· καὶ θερμοτέρως μὲν μεταμελουμένου τοῦ δεξαμένου τὸ ἐπίτιμον, φιλανθρωπότερον ὁ ἐπίσκοπος ἀφιστάσθω· ψυχροτέρως δέ, δραστικώτερον.

ιδ'. Οἱ ἐξοδεύοντες κοινωνείτωσαν· εἰ δέ τις αὐτῶν ὑγιαίνοι, ἔστω μετὰ τῆς εὐχῆς κοινωνούντων, καὶ μόνον.

ιε'. Εἴ τις βαπτίσοιτο κατηχούμενος, οὗτοι τρισὶν ἔτεσιν ἀκροάσθω, καὶ μόνον· εἶτα μετὰ τῶν κατηχουμένων εὐχέσθω.

ις'. Ἐκ πόλεως εἰς πόλιν μήτε ἐπίσκοπος, μήτε πρεσβύτερος, μήτε διάκονος μεταβαινέτω· ἐπεὶ πάλιν ἀποδοθήσονται τοῖς ἐκκλησίαις ἐν αἷς κεχειροτόνηνται.

ιζ'. Ὅσοι πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι τὰς ἐκκλησίας ἀναχωρήσουσιν, ἄδεκτοι εἰς ἑτέρας ἐκκλησίας γενήσονται, ἕως ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας· εἰ δέ τις τὸν ἑτέρῳ διαφέροντα χειροτονήσοι δίχα γνώμης τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ἄκυρος ἡ χειροτονία.

ιη'. Εἴ τις τόκους ἢ ὁμολίας λαμβάνοι, ἀλλότριος ἔστω τοῦ τόπου τῆς ἐκκλησίας, καθαιρούμενος.

ιθ'. Οἱ διάκονοι τοῖς ἰδίοις μέτροις μενέτωσαν, μηδὲ μέσον πρεσβυτέρων καθιζέτωσαν· παρὰ κανόνα γὰρ καὶ * ἀταξίαν ἐστὶν, εἴ τι τοιοῦτον καὶ γένοιτο.

* ἴσ. ἀσυταξίαν

κ'. Οἱ Παυλιανισταὶ ἀναβαπτίζονται· καὶ εἴπερ κληρικοὶ ἄμεμπτοι δειχθήσονται ἀναβαπτισθέντες χειροτονείσθωσαν· εἰ δὲ μὴ ἄμεμπτοι δειχθήσονται, καθαιρείσθωσαν. αἱ δὲ διάκονισσαι ἐξαπατηθεῖσαι, ἐπεὶ μὴ χειροτονίας μετέχουσιν, ἐν τοῖς λαϊκοῖς ἐξεταζέσθωσαν.

κα'. Ἐν ταῖς κυριακαῖς οὐ δεῖ κλίναι τὸ γόνυ, ἀλλ' * ὀρθοὺς εὔχεσθαι τοὺς ἀνθρώπους.

* ὀρθίους

21. Dominicis diebus non oportet genu flectere: sed rectos homines orare.

Ἐπιτομὴ κανόνων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ρν'. ἁγίων πατέρων.

CONSTANTINOPOLITANVM.

Epitome Canonum CL. *Patrum Conſtantinopoli congregatorum.*

α'. Ἡ τῶν Νικαέων πίστις κρατείτω. καὶ ὁ τῆς αἱρέσεων ὁ ἀνάθεμα.

1. NICÆNA fides obtineat ſeruetúrque: hæreſes verò anathema.

β'. Ὑποδεέστερος εἰς ἐκκλησιῶν σύγχυσιν, μηδεὶς ἔστω, μήτε χειροτονείτω, μήτε ἐνθρονίζων. ὅτι μὴν τὰ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκκλησιῶν, ἡ τῶν πατέρων κρατείτω συνήθεια.

2. Nullus externus ad Eccleſiarum confuſionem neque ordinet, neque in ſede collocet. Verumtamen in Eccleſiis quæ ſunt apud gentiles, Patrum conſuetudo ſeruetur.

γ'. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶς μετὰ τὸν Ρώμης τετιμήσθω.

3. Conſtantinopolitanus Epiſcopus primum poſt Romæ Epiſcopum honorem obtineat.

δ'. Μάξιμος ὁ κύων, οὐκ ἐπεσκόπων ἀλλότριος· καὶ ἅπας ἀκύρως ὅς ἐκείνῳ κεκληρωται.

4. Maximus Cynicus ab Epiſcopis alienus: ac quiſquis ab eo in clerum adſcriptus eſt, profanus habeatur.

ε'. Ὁ πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα τῆς δυνάμεως τόμος ὁμοούσια παρεξηγεῖται, ἀπόδεκτος.

5. Occidentalium tomus Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum conſubſtantiales aſſerens, facilè admittitur.

ς'. Καὶ ὁ κακόδοξος πλεονεκτούμενος, ἐγκαλείτω κατ' ἐπισκόπου· εἰ δὲ τῶν ἱερωτέρων εἴη τὸ ἔγκλημα, μὴ λεγέτω· μὴ λεγέτω δὲ μηδ' ἄλλος, εἰ προκατέγνωσται· μὴ λεγέτω ὁ ἀκοινώνητος· μὴ λεγέτω ὁ ἀπόβλητος, ὁ κατηγορούμενος ἐν τισιν, ἕως ἀποδύσωνται τὰ εἰκεῖα. κατηγορείτω ὁ ὀρθόδοξος, ὁ κοινωνικὸς, ὁ ἀκατάγνωστος, ὁ ἀκατηγόρητος· καὶ κοινωνείσθω τοῖς ἐπαρχιώταις τὸ ἔγκλημα. εἰ δ' ἀδυνατοῖεν, πρὸς μείζονα παραπέμπωσθω σύνοδον· καὶ δίχα ἐκφορᾶς τῆς ταυτοπαθείας μὴ ἀκουέσθωσθω· ὁ δὲ ταῦτα τῷ βασιλεῖ προσιών, καὶ ἐνοχλῶν, ἀποκήρυκτος.

6. Qui mala opinione imbutus eſt, ſi iniuriam patiatur accuſet coram Epiſcopo. Si autem ſacerdotum crimen ſit ne dicat, neque etiam alius anteà condemnatus dicat, neque excommunicatus, neque deiectus, & qui nonnullorum criminum accuſatur dicat, donec intentata ſibi crimina diluerint: accuſet autem orthodoxus, communionis particeps, non condemnatus, non accuſatus, ac prouincialibus crimen communicetur. Si verò non poſſint ad maiorem ſe conuertant ſynodum, ac citra profeſſionem eiuſdem affectus ne audiantur. Qui autem contra hæc Imperatorem adit, eique moleſtiam exhibet, abdicetur.

Ἐπιτομὴ κανόνων τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἁγίων πατέρων.

EPHESINVM.

Epitome Canonum Sanctorum Patrum Epheſi congregatorum.

α'. ἘΑΝ ἀπολυθεὶς ὁ μητροπολίτης τῷ Κελεστίνου αἱρέσει, ἢ αἱρήσεται, ἀπόβλητος, καὶ ὁ ἐξῆς ἀδιόρθωτος.

1. METROPOLITANVS qui Celeſtino adhæret aut adhæſurus eſt, reiiciendus, ac deinceps ab adminiſtratione Eccleſiæ remouendus eſt.

β'. Ὅσις Νεστορίῳ σύμφρων ὁμόφρων ἐπίσκοπος, ἀποκήρυκτος.

2. Quiſquis Epiſcopus Neſtorio aſſentitur, abdicandus eſt.

γ'. Ὃς ὑπὸ Νεστορίου τῆς ἱερωσύνης κεχώλυται, ἐ-

3. Quicumque à Neſtorio ſacerdotio deiectus eſt, ſacerdotio digniſſi-

mus eſt: qui verò ab illo ſuſceptus eſt, profanus.

4. Qui ab Epiſcopo condemnatus, à Neſtorio ſuſceptus eſt, id nihil ei proſit.

5. Laïcus qui ſynodo reſiſtit excommunicatur: clericus verò inſuper abdicetur.

6. Epiſcopus aliam à Nicæna fidem proferens, alienus ab Eccleſia habetur: laïcus verò expellitur.

7. Seruentur ſua cuique prouinciæ iura pura atque inuiolata: qui autem contrariam his formam inducit, futilis eſt.

8 Euſtathius cùm reſiſtere conſtanter deberet (hoc enim omnis debet Epiſcopus) terga facilè dans detrectauit. Theodorus in eius locum ordinatus eſt. Ille verò lacrymans atque exorans honorem repetit. Qui illius loco alium ordinauit inſons eſt, cùm illius recuſationem pro crimine habeat. Hoc autem iuſtum eſſe viſum eſt, Epiſcopatus nomen illum habere, ipſámque communionem, quódque hoc benignius viſum ſit.

ρώτατος· ὁ ὴ δικτίος ἐκείνῳ, αἱρέσεως.

δ'. Ο καταχριθεὶς ὲξ ἐπισκόπου, καὶ ὑπὸ Νεσορείου δεχθεὶς, ἀνωφέλητος.

ε'. Ακοινώνητος ὁ λαϊκὸς ὁ ἀντοφθαλμῶν τῇ συνόδῳ· ὁ δὲ κληρικὸς, ἔτι καὶ ἀποκήρυκτος.

ς'. Ο πίστιν ἑτέραν ὁ ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἐπίσκοπος, ἀλλοτρίωται· λαϊκὸς δὲ ἐξωστράκισται.

ζ. Τηρείσθω τὰ ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ συνόντα δίκαια, καθαρὰ καὶ ἀβίαστα. ὁ ὴ τύπιν αἰτικίμενον τούτοις εἰσάγων, ἀσύνητος.

η'. Αντέχειν ὀφείλων Εὐστάθιος καρτερῶς· τοῦτο γὰρ ἅπας· καὶπερ δειλὸς ἀφελῶς παρῃτήσατο. Θεόδωρος αὐτὶ τούτου καθιστάνται· ὁ ὴ κλαίων καὶ δυσωπῶν τὴν ἰμὴν αἴτησιν· ὁ αὐτ' ἐκείνου καθιστήσας ἀνύβυνος, ἔχων δηλαδὴ τὴν ἐκείνου παραίτησιν αὐτ' ἐγκλήματος· ὁ ὴ δεδικαίωται μόνον τοῦτο, ὃ τ' ἐπισκοπῆς ἔχειν ὄνομα, καὶ τὴν κοινωνίαν αὐτὴν· καὶ ὅπ χρηστότερον δέδοκται.

CALCHEDONENSE.

Epitome Canonum Sanctorum Patrum Calchedone congregatorum.

Επιτομὴ κανόνων τ῀ ἐν Καλχηδόνι ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων.

2. QVI emit & qui vendit ordinationem, circa gradus periclitatur. Lex autem etiam vſque ad paramonarium.

3. Qui domorum ſæcularium curam ſuſcipiunt, corripiendi, niſi fortè ad minoris adminiſtrationem inexcuſabilem lex vocauerit, aut Epiſcopus ad pupillorum & viduarum curam incitauerit.

4. Domus orationi dicata, aut monaſterium citra Epiſcopi ſententiam non ſunt exſtruenda. Omnis autem monachus Epiſcopo ſubiiciatur, neue à ſua manſione diſcedat, niſi ab eo inuitetur. Seruus abſque domini conſenſu monaſticam vitam ne amplectatur.

5. Qui è ciuitate in ciuitatem tranſeunt, canonibus de hac re ſancitis ſubiiciantur.

6. In martyriis aut oratoriis, ſed non abſolutè ordinabis. Sin verò qui ordinatus eſt, gradu excidit.

β'. Ο ἀξιούμενος καὶ ὁ πιστεύσαντες χειροτονίαν, εἰς τοὺς βαθμοὺς ἐπικινδυνεύουσι· ὁ ὴ νόμος ἕως καὶ παραμοναείου.

γ'. Οἱ κοσμικῶν οἴκων ἐπιμέλειαν ἀναδεχόμενοι, ἐπιτιμητέοι· πλὴν εἰ μὴ καλέσῃ νόμος εἰς ἀφήλικας ὀρφανῶν ἀπραίτητος· ἢ ὁ ἐπίσκοπος ὀρφανῶν, καὶ χηρῶν ἐπιμέλειαν ἐπιτρέψειεν.

δ'. Εὐκτήριος οἶκος, ἢ μοναστήριον, γνώμης δίχα τοῦ ἐπισκόπου οἰκίζεται· ἅπας δὲ μοναχὸς ὑποτασσέσθω τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ τῆς μονῆς, εἰ μὴ πρὸ αὐτοῦ τοῦτο παραιτήσοιτο, μὴ ἀφίσται. δοῦλος δὲ, εἰ μὴ γνώμῃ τοῦ δεσπότου, μὴ μοναζέτω.

ε'. Οἱ μεταβαίνοντες ἐκ πόλεως εἰς πόλιν, τοῖς περὶ τούτου κανόνας ὑποβαλεπέτωσαν.

ς'. Επὶ μαρτυρίοις ἢ εὐκτηρίοις, οὐκ ἀπολύτους χειροτονήσῃς· εἰ δὲ μή, ἀχειροτόνητος ὁ δεῖνα χειροτονούμενος.

ζ.

ζ'. Ὁ κληρωθεὶς ἢ μονάσας, * ἢ ὅτι ῥαπτίδιον, ἢ ἀξίδιον, ἀπαυθαδιάσῃ, ἐπάρατος.

η'. Ὁ ἐν τοιχείῳ ἢ σημείῳ κληρωθεὶς, βλεπέτω τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως. ὁ δὲ τούτου ἀφιστάζων, γινωσκέτω ὃ ἐπιτίμιον.

θ'. Κληρικοὶ δικαζόμενοι, εἰ ἀφέλοιντο τὸν ἐπίσκοπον, κοσμικοῖς κριτηρίοις ὁρμήσωσι, κανονικῶς ἀγωνιζέσθωσαν· καὶ κληρικὸς ἐπισκόπῳ διαφερόμενος μενέτω τὴν σύνοδον· καὶ μητροπολίτης ἐπίσκοπος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξαιτήσοιτο.

ι'. Δύο πόλεων ναοῖς κληρικὸς οὐ καταλέγεται· εἰ δὲ καταλεχθείη, τῷ πρώτῳ ἐπιγραφήσεται. Εἰ δὲ μετετέθη τις ἤδη, μὴ ἐπικοινωνήτω κατά τινα τρόπον τοῖς τῆς πρώτης πράγμασιν ἐκκλησίας.

ια'. Οἱ πέντε ἐπισολαῖς, ἀλλὰ μὴ συστατικαῖς ἐδιδέτωσαν· αἱ γὰρ συστατικαὶ τὴν ἐπιστολὴν περέχονται.

ιβ'. Εἰς ἐπαρχίας δύο ἡ ἐπαρχία μία οὐ τέμνεται· ὁ δὲ τιμὴν, ἀνεπίσκοπος. αἱ δὲ γράμμασι βασιλικοῖς τιμηθεῖσαι πόλεις, τῆς ἰδίας ἀπολαυέτωσαν μόνον, καὶ ὁ αὐθέντην ἐπίσκοπος· τῇ δὲ ἀληθῶς μητροπόλει τὰ οἰκεῖα σωζέσθωσαν δίκαια.

ιγ'. Κληρικὸς δίχα συστατικῶν ἀκοινώνητος εἰς πόλιν ἑτέραν.

ιδ'. Ἑτερόδοξος, καὶ ψάλτης, καὶ ἀναγνώστης, εἰ γήμας ἐτέκνωσε, πρὸ τῆς κοινωνίας τὰ τέκνα, εἴωθε ὀρθοῦν βεβαπτίσθαι· εἰ δ' ἔτι μόνῃ ἐβαπτίσθη, ὀφείλει βαπτίζεσθαι τοῖς αἱρετικοῖς.

ιε'. Διακόνισσα εἰ μὴ πεντηκοντούτις ἔτη οὐ γίνεται· τῇ δὲ δι' ἓν γάμου τὴν λειτουργίαν ἐξυβρισάσῃ, ἀνάθεμα.

ις'. Μονάζοντες ἢ μονάζουσαι μὴ γαμείτωσαν· ἐπεὶ ἔξωσθεν ἀκοινώνητοι.

ιζ'. Ἐγχώριος καὶ ἀγροικὴ παροικία, εἰ τριακονταετίας ἐκράτησαν, κατεχέσθωσαν· εἰ δὲ ταύτης ἔντος *, εἶεν ἐπίδικοι· εἰ δὲ καὶ * κοσμικὴ βασιλικῆς ἐκκλησίας πόλις, ἡ τάξις καὶ ὁ τύπος ἀκολουθείτω τοῖς πολιτικοῖς δημοσίοις, καὶ * ἐκκλησιαστικῆς παροικίας.

ιη'. Κληρικοὶ καὶ μονάζοντες εἰ φωραθεῖεν

* f. μήποτέ τις περὶ αὐτῶν ἀμφισβήτησις
* ἴσ. κατακρίσεως
* sic

7. Qui inter clericos aut monachos allectus est, si militiam aut dignitatem arroganter affectet, maledictus.

8. Clericus in mendicorum domo, aut in monasterio degens Episcopi vrbis potestati subiaceat. Qui verò ab eo resilit, pœnam subeat.

9. Clerici litigantes, si relicto Episcopo ad sæcularia iudicia se conferant, canonicè puniantur: ac clericus cum Episcopo contendens synodum expectet: Metropolitanus verò Episcopus ad Constantinopolitanum prouocet.

10. Duarum vrbium Ecclesiis clericus non addicitur: si verò addictus fuerit, ad primam reuertetur. Si quis autē iam translatus fuerit, prioris Ecclesiæ rerū nullo modo particeps sit.

11. Pauperes epistolis instructi, at non commendatitiis literis iter faciant: commendatitiæ enim existimatione præditis dantur.

12. In duas prouincias vna prouincia non scinditur, qui verò sciderit Episcopatu deiicitur. Quæ autem Imperatoris rescripto scissæ sunt ciuitates, honore fruantur tantùm, & qui ibidem versatur Episcopus: ei verò qui verè Metropolitanus est, propria conseruentur iura.

13. Clericus absque commendatitiis literis in alius vrbis communionem non recipitur.

14. Cantor & lector à recta fide alienus, si ducta vxore liberos sustulerit eos ad communionem adducit, siquidem ibidem baptizati fuerint. Si verò nondum sint baptizati, non ampliùs baptizantur apud hæreticos.

15. Diaconissa nisi quadraginta annos nata non ordinatur: ei autem quæ inito matrimonio, sacro muneri dedecus attulerit, anathema.

16. Monachi aut moniales matrimonium ne contrahant: siquidem hoc fecerint, excommunicentur.

17. Rusticana parœcia, seu pagi curia, si triginta annos possessæ fuerint, possideantur: si autem intra illud tempus fuerit aliqua de his controuersia, sint iudicio obnoxij earum possessores. Si verò Imperatoris iussu vrbs renouata fuerit, ordo ac forma Ecclesiæ parœcialis ciuiles ac publicas ordinationes sequatur.

18. Clerici ac monachi si comperti

fuerint conuenticula habere ac coniurare contra Episcopum, gradibus suis excidant.

19. Qui amissâ patriâ ad aliam Ecclesiam venerit, irreprehensibilis.

20. Episcopus qui extraneum clericum susceperit, cum susceptο excommunicabitur.

21. Clericus aut laïcus non probatus accusans Episcopum, reiiciendus.

22. Qui Episcopo vitâ functo, illius bona rapit, gradu deiicietur.

23. Qui iniussu Episcopi Constantinopoli commorantur ac turbas excitant, vrbe expellantur.

24. Monasterium de sententia Episcopi exstructum, maneat immutabile, & quicquid ad ipsum pertinet ne alienetur. Qui verò secùs fecerit non erit innoxius.

25. Intra tres menses Episcoporum ordinationes perficiantur: tempus verò prorogat necessitas aliqua ineuitabilis. Si secùs fiat, ordinans pœnæ erit obnoxius, reditus tamen penes dispensatorem maneant.

26. Dispensator in omnibus Ecclesiis de clero constituatur: qui verò hoc contemnit Episcopus, crimine non caret.

27. Clericus mulierem rapiens, Ecclesiâ eiiciatur: laïcus verò sit anathema, & qui his consentit eidem pœnæ subiiciatur.

28. Nouæ Romæ Episcopus eodem cum veteris Romæ Episcopo honore fruatur propter Imperij translationem.

29. Ponti, Asiæ, Thraciæque Episcopi ac barbari à Constantinopolitano ordinentur.

30. Qui Episcopum ad presbyteri gradum demittit, sacrilegus: ipse enim culpæ obnoxius & sacerdotio indignus. Qui verò insons deiectus est, sit Episcopus.

31. Mos est Ægyptiis, nisi Archiepiscopus permiserit non scribere, quò fit vt minimè culpandi sint, cùm sancti Leonis epistolæ non subscripserint, donec Archiepiscopus creatus fuerit.

ἢ φατριάζοντες, ἢ συνομνύμενοι κατ' ἐπισκόπων, τῷ βαθμῷ αὐτῶν * ἔκπτωτοι. * ἴσ. ἐκπίπτωσι

ιθ'. Ὁ τὴν οἰκείαν ἀπολέσας πατρίδα, εἰ ἐπ' ἀλλοτρίῳ ἐκκλησιάσῃ ἐλήλυθεν, ἀνεπιτίμητος.

κ'. Ἐπίσκοπος ὁ ξένον κληρικὸν ἐξασπασάμενος, μετὰ τὸ διαθέντος ἐξῆς ὁ ἀκριβώσαντον.

κα'. Ἀδόκιμος κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς ἐπισκόπου κατηγορῶν, ἀνεπιδεκτος.

κβ'. Ὁ ἐξ ἀποδημίαν τοῦ ἐπισκόπου τελευτήσαντος, τὰ ἐκείνου ἁρπάζων, τοῦ βαθμοῦ ἀποπεσέτω.

κγ'. Οἱ ἐπισκόπου δίχα τῆς Κωνσταντίνου διατρίβοντες πόλεως, καὶ παραχαὶ * ἀναστρεφόμενοι, τῆς πόλεως ἐκβαλλέσθωσαν. * ἀναστρέφονται

κδ'. Μοναστήριον ἐπισκόπου γνώμῃ παλαιᾷ, μενέτω ἀμεταποίητον· καὶ * ὅτι τοῦτο αἰτήσαιτο ἀνεκποίητον. ὁ δ' ἄλλως ἐπιχειρῶν, οὐκ ἀναίτιος. * ἴσ. ἐ, τ τούτῳ

κε'. Εἴσω μειζόνων πειρῶν αἱ τῶν ἐπισκόπων τελευτῶσι διαστάσεις· ὡσαυτείνῃ ὁ τὸν χρόνον ἀνάγκης ἀπαραίτητος. εἰ δὲ μή, ὁ διαστασῶν ὁ ἐπιτίμιον εἰσέτω· ἢ μενέτωσαν ἐφόδους μενέτω τῷ οἰκονόμῳ.

κς'. Οἰκονόμος ἀπὰ πάσας τὰς ἐκκλησίας ἔστω ἀπὸ τοῦ κλήρου· ὁ ὁ τοῦτο καταφρονῶν ἐπίσκοπος οὐκ ἀνέγκλητος.

κζ'. Κληρικὸς ἁρπάζων γυναῖκα, ἀφοριζέσθω· ὁ ὁ λαϊκὸς ἔστω ἀνάθεμα, καὶ τοῦτο καὶ ὁ * συναιρῶν. *ἴσ. συναιρῶν

κη'. Ὁ τῆς νέας ἐπίσκοπος Ῥώμης τῶν τῆς παλαιοτέρας ὁμότιμος, διὰ τὴν τῶν σκήπτρων μετάσεσιν.

κθ'. * Αἱ Πόντου, καὶ Ἀσίας, καὶ Θρᾴκης, καὶ οἱ βάρβαροι τῶν τῆς Κωνσταντίνου καθιερούσθωσαν. * ἴσ. οἱ

λ'. Ὁ καταβιβάζων ἐπίσκοπον εἰς πρεσβύτερον, ἱερόσυλος· ὁ γὰρ ἱερεὺς ἱερεύς, καὶ ἁγίους. ὁ δὲ καταβιβασθεὶς ἐπίσκοπος ἀναίτιος.

λα'. Εἴθισται τοῖς Αἰγυπτίοις, ἐὰν μὴ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐπιτρέπῃ, μὴ γράφειν· ὁπόθεν ἀμεμπτοι μὴ ἐπιγράφοντες τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁσίου Λέοντος, ἕως ἀρχιεπίσκοπος γένηται.

Σχόλια εἰς θ'. κεφάλαιον τῆς δ'. οἰκουμενικῆς συνόδου.

Ἔξαρχον διοικήσεως καλεῖ, τὸν πατριάρχην ἑκάστης διοικήσεως, ὑφ' ὃν οἱ τῆς ἐκείνης ἐπαρχίαν τελοῦσι μητροπολῖται. Φησὶν οὖν ὁ κανὼν ὅτι εἴ τις ὁ ἀμφισβητῶν πρὸς τὸν ἴδιον μητροπολίτην ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς οἱασδήποτε διοικήσεως, ἢ τὸν αὐτῆς καταλαμβανέτω πατριάρχην, ἢ εἰ μὴ βούλοιτο, ἄδειαν ἔχει πρὸς τὸν Κωνσταντίνου πόλεως ἀναπέμψαι θρόνον· ὅπερ προνόμιον οὐδενὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν ἐδόθη, οὔτ' ἐκ τῶν ἁγίων κανόνων, οὓς ἐξέθεντο αἱ οἰκουμενικαὶ τέσσαρες συνόδοι· οὔτε ἐκ τῶν βασιλέων νόμων.

Scholia ad IX. Canonem Oecumenicæ quartæ Synodi.

Exarchum diœceſis vocat Patriarcham vniuſcuiuſque diœceſis, ſub quo cenſentur annumerantúrque Prouinciarum illius Metropolitæ: Dicit igitur canon, quando Epiſcopus aut clericus cuiuſcumque diœceſis controuerſiam habet cum proprio Metropolitano, vel huius diœceſis Patriarcham adeat, vel ſi nolit, libertatem habet ad Conſtantinopolitanum thronum recurrendi. Quod quidem priuilegium nulli aliorum Patriarcharum conceſſum eſt, vel à ſanctis canonibus quos expoſuerunt œcumenicæ quatuor Synodi, vel à religioſis legibus.

Ἐπιτομὴ κανόνων τῶν ἐν Ἀγκύρᾳ μακαρίων πατέρων.

β'. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙ, καὶ διάκονοι ὅσοι πρὶν θυσιάσωσι, εἶτα δ' ἀληθείας ἀναπαλαίσωσι, μόνης τῆς καθέδρας καὶ τῆς τιμῆς μετεχέτωσαν, μηδὲν τῶν ἁγίων ἐπιτελοῦντες.

γ'. Οἱ βασανισθέντες καὶ βιασθέντες ἀληθῶς, καὶ μετὰ τυραννίδος βρώματα λαβόντες εἰδώλου, τῆς κοινωνίας μὴ κωλυέσθωσαν. καὶ λαϊκοὶ δὲ τὸ αὐτὸ παθόντες, ὡς ὄντες ἡμαρτηκότες, εἰ βούλοιντο χειροτονίας τυχεῖν, τυγχανέτωσαν, ἀληθῶς ἀνεπίληπτοι ὄντες.

δ'. Ὅσοι ἀπαχθέντες μετ' ἀθυμίας ἀνῆλθον, καὶ ἔφαγον, ὅτι ἓξ ἐτῶν ὑποπιπτέτωσαν.

ε'. Οἱ μετὰ πενθικῆς στολῆς ἀνελκυσθέντες, καὶ φαγόντες, μετὰ δακρύων τρισὶν ὑποπιπτέτωσαν· εἰ δὲ μὴ ἔφαγον, δισσὸν. ὁ γὰρ προάγων βίος καὶ ὁ ἐπόμενος, σπουδαῖος ὤν, ἢ οὐ σπουδαῖος, τὸν ἐπίσκοπον φιλανθρωπότερον ἢ ἀφιλανθρωπότερον δείκνυσιν.

ϛ'. Ἀνὴρ ἀπειλῇ μόνον ἐλθὼν καὶ θύσας, εἶτα μετανοήσας, πενταετίαν ὑποπιπτέτω.

ζ'. Εἴ τις ἴδια βρώματα ἔχων συνεστιάθη τοῖς ἔθνεσιν ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν, διετίαν ὑποπιπτέτω.

Epitome Canonum Beatorum Patrum Ancyræ congregatorum. ANCYRANVM.

2. PRESBYTERI & diaconi qui priùs ſacrificarunt, deinde verè reſipuerunt, ſolius cathedræ & honoris participes ſint, nihil ſanctorum myſteriorum peragentes.

3. Qui tormenta ac vim verè paſſi ſunt, & cum tyrannide cibos idolis oblatos ſumpſerunt, communione ne prohibeantur: laïci verò, ſi hoc ipſis acciderit, ac ſi nihil deliquiſſent, ſi velint ordines conſequi, conſequantur, modò in aliis irreprehenſibiles ſint.

4. Quotquot abducti cum animi delectatione aſcenderunt & comederunt, ſex annos pœnitentiæ ſeſe ſubmittant.

5. Qui cum lugubri veſte aſcenderunt & comederunt, cum lacrymis triennio ſubmiſſi pœnitentiam agant: ſi verò non comederunt biennio. Præcedens vita & conſequens, lapſorum ſcilicet, bona aut mala, Epiſcopum humaniorem aut ſeueriorem reddit.

6. Vir qui minis tantùm ceſſerit & ſacrificauerit, deinde pœnituerit, quinquẽnio pœnitentiæ ſubiiciatur.

7. Si quis proprios cibos habens gentilium conuiuiis interfuerit in eorum feſtis, biennio pœnitentiæ ſubiaceat.

mum annum agens, etiamsi dignus sit, exemplum habens seruatoris baptisma.

12. Propter morbum baptizatus ne fiat presbyter: nisi ob certamen quod postea subierit, atque hominum raritatem.

13. Presbyter ruri degens in vrbis templo non offerat, nisi absit Episcopus totúsque presbyterorum cœtus: si autem absint, & vocetur, offert: & Chorepiscopi vt comministri offerunt.

14. Septem diaconi secundùm acta Apostolorum etiam in magna vrbe, septuaginta locum tenentes.

SARDIENSE.

Epitome Canonum Sanctorum Patrum Sardicæ congregatorum.

1. EPISCOPVS ex maiore ciuitate in minorem transire non comperitur.

2. Qui igitur ex humili sede in sublimiorem transilit, tanquam arrogans & auarus compertus, per totam vitam excommunicatur.

3. Episcopus in alterius Episcopi vrbem ne transeat non inuitatus: ac prouincialis si aliquam litem habeat, alienos Episcopos ne euocet, præterquam à Romano Pontifice, si expedire iudicauerit.

4 Episcopo depositio, si affirmet se defensionem allaturum, non constituitur alius, nisi Episcopus Romæ definierit, dispiciet enim depositionem aut per nuntios, aut per literas.

5 Si laicis petentibus Episcopum, Episcopi præsentes sint, vnus verò quidam absit, vocetur etiam ille. Si verò vocatus neque scribere, neque accedere voluerit, is qui petitur ordinetur.

6 Cùm Metropolitanus constituitur, vicini etiam Episcopi accersendi sunt. In parua vrbe & pago, cui vnus sufficit presbyter, Episcopus non constituitur: si verò populo frequentissima sit vrbs, non indigna est Episcopo.

7. Si pupillus & vidua, & qui tutore caret vi opprimatur, iis suppetias ferat Episcopus. Verumtamen ne eiusmodi prætextu in aula Imperatoris versetur, quin potiùs diaconus mit-

---

Ἐπιτομὴ κανόνων τῶν ἐν Σαρδικῇ μακαρίων πατέρων.

α'. ΑΝΕΞΕΡΕΥΝΗΤΟΣ ἐπίσκοπος ἐκ μείζονος ἐπὶ ἔλαττονα πόλιν.

β'. Ὁ τίνων ἐκ ταπεινῆς ἐφ' ὑψηλοτέραν μεταπηδῶν, ὡς ἁρπαγὴν καὶ πλεονέκτης ἀποβλεπόμενος, ἀφ' βίου πάντος ἀκοινώνητος.

γ'. Ἐπισκόπου εἰς πόλιν, ἄκλητος μὴ * διαβαινέτω ἐπίσκοπος· καὶ ὁ ἐπιχώτης, εἰ μὴ δικάζοιτο, ἀλλοτρίους ἐπισκόπους οὐκ ἐκκαλέσεται, εἰ μὴ τοῦ Ῥώμης, ἐὰν ἐπικρίνοι. * ἴσ. διαβαινέτω

δ'. Ἐπισκόπου καθαιρεθέντος, καὶ διαβεβαιουμένου φέρειν ἀπολογίαν, εἰ μὴ ὁ Ῥώμης ἕτερος καθυβρίσεται ἕτερος. Διαφορὰν γὰρ καθαίρεσιν ἢ ἀποστολὴς ἢ γράμμασιν.

ε'. Εἰ τὴν λαϊκὴν ἐπιζητούντων ἐπίσκοπον, οἱ ἐπίσκοποι προκατάσουσιν, εἷς δ' ἂν ἐλλείποι, προσκαλείσθω κἀκεῖνος· εἰ δ' προσκαλούμενος οὔτε γράφειν, οὔτ' ἐνδημεῖν βούλοιτο, ὁ ζητούμενος χειροτονείσθω.

ς'. Μητροπολίτου καθιζομένου, καὶ οἱ πλησιόχωροι μετάπεμπτοι ἔσονται. καὶ εἰς * ὁ λιμὴν πόλιν καὶ κώμιον, ἢ καὶ εἷς αὐτάρκης πρεσβύτερος, ἐπίσκοπος οὐ καθίσταται. Εἰ δὲ πολυανθρωποτάτη γένοιτο πόλις, οὐκ ἀνάξιον. * ἴσ. ἁλίμην

ζ'. Ὀρφανοῦ, καὶ χήρας, καὶ ἀπορουμένου βιαζομένων, εἰς βοήθειαν καταπλήττειν ἐπίσκοπος· ἀλλὰ μὴ τῇ τοιαύτῃ προφάσει διατρίβῃ εἰς τὸ πραιτώριον· μᾶλλον διάκονος στέλ-

λοιτο. Τοῖς ἢ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καταφεύγουσι πάντι σθένει βοηθητέον.

η'. Ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφὸν ἀποστέλλοντος, ὁ μητροπολίτης τὸν ἀπόστολον ἰσχυέτω· καὶ γράφῃ πρὸς τοὺς ἐν οἷς ἡ ἀξίωσις ἐπισκόπου, τὸν ἀπόστολον ἀντιλαμβάνεσθαι.

θ'. Ἀγορᾶιος σχολαστικὸς, ἢ πλούσιος, εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς διέλθῃ βαθμούς, ἐπίσκοπος οὐ καθίσεται· ὁ δὲ τοῦ βαθμοῦ διάστημα οὐ λίαν ὀλιγοχρόνιον· δι' οὗ ὁ δόκιμος τῆς πίστεως, καὶ καλοκἀγαθίας αὐτοῦ δοκιμάζοιτο. ὁ γὰρ ἑτέρως, νεόφυτος.

ι'. Ὁ πρεσβυτέρου ἐπίσκοπον ἐξ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρου ἰδιώτου τυγχάνοντος, μὴ συνεχέστερον δημηγορείν· μῶμος γὰρ τῷ ἰδιώτου, καὶ μανικία τῷ ἐπισκόπῃ ἐκείνῳ, καὶ ἀμφότερα οὐκ ἀμώμητα. ἀνάγκης δίχα βαρείας, δυσχερὲς ὃ ἐπιπλέον τὸν ἐπίσκοπον τῆς οἰκείας ἐκκλησίας ἀπολιμπάνεσθαι.

ια'. Ἐπίσκοπος κτήσεις κεκτημένος ὑπερορείους, εἰ μέλλοι ταύτας ἰδεῖν, χρονιζέτω μὴ πλέον κυριακῶν τριῶν διαστήματος. οὕτω γὰρ ἡ οἰκεία τοῦ ποίμνη καταπλουτήσῃ, καὶ αὐτὸς ἄτυφος διαμένοιτο.

ιβ'. Ὁ τὴν ἀκοινώνητον ἀνάθεν κοινωνίας ἀξιῶν, μὴ γνῶσιν οὐκ ἀβλύνους.

ιγ'. Ὁ πρὸ ὀξυτόνου καταίρειτος ἐπιστυλίας διάδημος, οὐκ ἀνάκτορος. ἄγει δὲ τὴν ἐπιστυλίας δηλαδὴ ἀκοινώνητος.

ιδ'. Τὸν ἀνάτερον ὑπηρέτην, ἀλλότριος δίχα τοῦ ἐκείνου γνώμης ἔμβαθμον καθίσας, καθίσηται, ἀλλ' ἀβέβαιον.

ιε'. Οἱ ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων βεβαιότητος ὅροι, καὶ ἐπὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἔχουσι δυνάμιν.

ιϛ'. Ἀδίκως ἐπίσκοπος ἐκπεμπόμενος, εἰ ἐπὶ τὴν ἀλλοτρίαν διάγοι, δεκτέος, ἕως τοῦ ἴδιον ἐπανασώσοιτο.

ιζ'. Ἀδεκτος ὁ κληρικὸς, ὁμοῦ πᾶσι εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν ᾗ κεκλήρωται. Εὐτυχιανὸς μέντοι καὶ Μουσαῖος ἐπισκόπου κλῆσιν οὐκ ἐκδικήσουσιν. * κοινωνικὰς μέντοι καὶ τοῖς λαϊκοῖς ἐὰν ἐθέλωσιν, ἐπιτεύξονται.

* ἴσ. κοινωνίας

ιη'. Ὁ τὰ καλῶς καὶ παρέσως ἐκπεμπόμενα τύφῳ ἀναστατοῦν πειρώμενος, οὐκ

tatur. Iis verò qui ad Eccleſiam confugiunt totis viribus ſuccurrendum.

8. Si frater ad fratrem mittat, Metropolitanus nuntium literis ſuis muniat, ſcribátque ad eos, quos Epiſcopus rogat vt nuntium ſuſcipiant.

9. Forenſis ſcholaſticus aut diues, niſi per ſacros ordines tranſierit non creatur Epiſcopus. Graduum autem interſtitium ne nimis breue ſit, quo maior fidei morúmque probitatis eius probatio haberi poſſit. Qui enim aliter conſtituitur, neophytus eſt.

10. Epiſcopus ab Epiſcopo accerſitus, ſi is qui accerſit imperitus ſit, ne nimis aſſiduè concionetur: hoc enim imperito erit dedecori, illéque Epiſcopatum ambire videbitur, ac vtraque reprehendenda. Sine graui neceſſitate diutiſſimè Epiſcopum à ſua abeſſe Eccleſia, indignum eſt.

11. Epiſcopus qui poſſeſſiones extra diœceſis ſuæ limites habet, ſi eas ſit inuiſurus, ne ampliùs quàm tres Dominicas moretur. Sic enim ipſius grex eo fruetur, ipſéque faſtus ſuſpicione carebit.

12. Qui excommunicatum ab alio communione dignatur, re cognita non eſt inſons.

13. Ab iracundo condemnatus ſi auxilio indigeat, audiendus eſt. Quouſque verò auxilium impetrauerit, excommunicatus maneat.

14. Alienum miniſtrum ſi quis citra illius Epiſcopi conſenſum in aliquo gradu conſtituat, conſtituit quidem, ſed ordinatio inualida eſt.

15. Ea quæ de longiori Epiſcoporum mora definita ſunt, in presbyteris & diaconis vim habent.

16. Epiſcopus iniuſtè expulſus, ſi in aliena Eccleſia degat, ſuſcipiendus eſt, donec propulſatâ iniuriâ priſtino ſtatui reſtitutus ſit.

17. Clericus non degens in Eccleſia in qua ordinatus eſt, non eſt recipiendus. Eutychianus tamen & Muſæus Epiſcopi appellationem non ſibi vendicabunt: communionem verò cum laïcis, ſi voluerint conſequentur.

18. Quiſquis ea quæ rectè & ex diuino præſcripto edita ſunt per arrogantiam labefactare conatur, non eſt

Episcopus. Episcopus si viderit Episcopum ad aulam Principis euntem, ne sit ei impedimento, siquidem cognouerit eum ob aliquid eorum quæ prædicta sunt proficisci. Si secùs, excommunicationem ei denuntiet.

ἐπίσκοπος· τελαμῶνος δὲ ἐπίσκοπον ἐρχόμενον ἐν τραπέζῃ, ἐμποδὼν μὴ γινέσθω, εἰ γοῦν κατά τι τῶν προφερομένων ἐρχόμενον· εἰ δ' ὅλως, προσαγγελλέτω ὃ ἀκινούντων.

GANGRENSE.

Epitome Canonum Sanctorum Patrum in Gangra congregatorum.

1. IMPROBANTI legitimum matrimonium, & condemnanti carnes manducantem, absque suffocato & idolothyto, anathema.

2. Ei qui seruo persuadet vt à domino recedat pietatis prætextu, atque ei qui dubitat communionem à presbyteris matrimonio iunctis accipere, anathema.

3. Qui Dei domum contemptibilem esse dicit, & qui priuatim Ecclesiasticos conuentus habet, ac præter Episcopi aut presbyteri sententiam Ecclesiæ munia obit, sit anathema.

4. Quisquis dat aut accipit fructuum oblationes extra Ecclesiam, ac præter sententiam Episcopi aut presbyteri, anathema.

5. Qui non honestatis causa virginitatem colit: sed eo quòd nuptias abominetur, aut etiam in eos qui matrimonio iuncti sunt sese extollat, sit anathema.

6. Qui spernit eos qui ad agapas vocant, & qui vocatus cum his non communicat: item qui contemptui habet eos qui biros gestant: ac quæcumque mulieres virorum abutuntur vestimentis, quæque à viris separantur eo quòd matrimonium fastidiant: Item qui liberos relinquunt, ac non ad pietatem eos instruunt, nec non liberi qui à parentibus infidelibus discedunt, anathema.

7. Quæcumque mulieres comas tondent pietatem simulantes; & qui Dominica cibo abstinet, ac ieiunia Ecclesiæ euertit: necnon quisquis conuentus qui ad martyrum ædes fiunt despicit, anathema.

Ἐπιτομὴ κανόνων τῶν ἐν Γάγγρᾳ μακαρίων πατέρων.

α'. Τῷ ἀθετοῦντι τὸν νόμιμον γάμον, καὶ τῷ κατακρίνοντι τὸν κρεοφαγοῦντα, δίχα πνικτοῦ καὶ εἰδωλοθύτου, ἀνάθεμα.

β'. Τῷ πείθοντι δοῦλον ἀναχωρῆν τῆς δεσπότου θεοσεβείας προφάσει, καὶ τῷ διακρινομένῳ μεταλαμβάνειν ἀπὸ πρεσβυτέρων ἐγγαμούντων, ἀνάθεμα.

γ'. Ὁ τὸν θεῖον οἶκον διαφεύγοντα, ὀνομάζων, καὶ ὁ ἐκκλησιάζων ἰδίᾳ, καὶ παρὰ γνώμην ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου τὰ τῆς ἐκκλησίας τελῶν, εἴη ἀνάθεμα.

δ'. Ὁ διδοὺς ἢ λαμβάνων καρποφορίας ἔξω τῆς ἐκκλησίας, καὶ παρὰ γνώμην ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου, ἀνάθεμα.

ε'. Ὁ μὴ διὰ τὸ καλὸν παρθενίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ τὸν γάμον βδελύσσεσθαι, ἢ καταπαίρεσθαι τοὺς γαμοῦντας, εἴη ἀνάθεμα.

ϛ'. Ὁ τοὺς καλοῦντας εἰς ἀγάπην ἀθετῶν, καὶ τούτων οὐ κοινωνῶν κεκλημένος· καὶ ὁ φαυλίζων τοὺς φοροῦντας τοὺς βύσσους· καὶ ὅσαι * γυναῖκες ἀνδρῶν ἐγκρίνονται ἱματίοις, καὶ ὅσαι τοὺς ἀνδρῶν διαζεύγνυνται βδελυσσόμεναι τὸν γάμον, καὶ οἱ τὰ τέκνα καταλιμπάνοντες, καὶ οὐχὶ πρὸς θεοσέβειαν ἐκτρεφοντες, καὶ τέκνα * ὡς ἀπίστων ἀποκιρτῶσι * κ. ἀπὸ γονέων, ἀνάθεμα.

ζ'. Ὅσαι γυναῖκες τὰς κόμας πλέκουσι, θεοσέβειαν ὑποκρινόμεναι· καὶ ὁ τὴν κυριακὴν ἀσιτῶν, καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς νηστείας ἐκτρέπων· καὶ ὁ τοὺς μαρτύρων συναξεις περιφρονῶν, ἀνάθεμα.

Τῆς

Τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου τῶν κανόνων ἐπιτομή.

α'. Ὁ τὴν ἔνθεσμον τῆς πάσχα παράδοσιν * μεταθεῖναι πειράσθω, λαϊκὸς μὲν τυπτέσθω, ἔστω ἀπόβλητος· κληρικὸς δέ, ἀκοινώνητος.

* χ. διαφθεῖραι

β'. Ὁ εἰς ἐκκλησίαν ἐλθὼν, καὶ προσέχων * χ. ἐλὼν τῇ ἱερᾷ γραφῇ, εἶτα παρεφθαρμένῃ καὶ ἀξιοῦν, καὶ ἀποστρεφόμενος τὴν μετάληψιν, ἀπόβλητος.

γ'. Ὁ δὲ ἀκοινωνήτοις κοινωνῶν, ἀκοινώνητος· καὶ ὁ συνευχόμενος τοῖς μὴ τῇ ἐκκλησίᾳ * προσευχομένοις, ὑπεύθυνος· ὁ δὲ τὸν εἰς ἐκκλησίαν μὴ συναγόμενον ὑποδεχόμενος, οὐκ αἰτίος.

* χ. συνευχομένοις

δ'. Ὁ τοῦ συνόδου καθηρημένος ἐπίσκοπος, ὁ τοῦ ἐπισκόπου πρεσβύτερος ὁ διάκονος, εἰ αὐθαδιαζόμενος λειτουργήσοι, ἀπέλπιστος.

ε'. Πᾶς ὁ ἐπισκόπου καταφρονῶν, καὶ ἀφιστάμενος πρεσβύτερος ἢ διάκονος, καὶ οἰκοδομῶν δύο θυσιαστήριον, εἰ προσπαλουμένου δὶς καὶ τρὶς τῷ ἐπισκόπου ἐπιμένοι τῇ ἀπονοίᾳ, καθαιρούμενος ἔστω, καὶ ἀπερίπτυτος.

ς'. Τὸν ἀφορισθέντα ὑπὸ ἐπισκόπου κληρικὸν ἢ λαϊκὸν, ἐὰν μείζων σύνοδος προσδέξοιτο, ἢ κατακρίνοιτο, τέρμα χρεὼν τὴν ἀπόφασιν.

ζ'. Ὁ ξένος εἰρηνικὰς οὐ προσάγων, ἀπροσδέκτος.

η'. Ὁ κατὰ χώρας πρεσβύτερος μὴ διδότω χωρικὰς ἐπιστολὰς, ἢ πρὸς μόνον ἐπίσκοπον γείτονα.

θ'. Τοῦ μητροπολίτου τὴν γνώμην ἁπαρτᾶσθαι τοὺς ἐπισκόπους, καὶ μὴ τὴν αὐτῶν προαιρέσεις οἰκονομεῖν μόνα, ἢ μόνα τὰ τῆς ἰδίας ἐπαρχίας προστάττειν, καὶ χειροτονίας ἀνεπιλήπτοις ἀνδράσιν ἐπιτελεῖν.

ι'. Ἐξορκιστὰς, καὶ ἀναγνώστας, καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ψάλτας καθίστησι χωρεπίσκοπος, οὐ μὴν πρεσβύτερον ἢ διάκονον, ἄνευ τοῦ τοῦ τόπου ἐπισκόπου· ὁ δὲ τοῦτο τολμῶν ἐπιχειρεῖν, ἐάτω καθηρημένος· καὶ ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος ποιείτω χωρεπίσκοπον.

ια'. Ὁ προαιρέσεως ἰδιώματος τῷ βασιλεῖ ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, καὶ οὐχὶ κληθεὶς πρὸς τοῦ τῆς χώρας μητροπολίτου, μετὰ τῆς κοινωνίας ἐκπιπτέτω καὶ τῆς ἀξίας.

Epitome Canonum Synodi Antiochenæ.

ANTIOCHENVM.

1. QVI legibus ſancitam Paſchæ traditionem mutare conatur, ſiquidem laïcus ſit, eiiciatur: clericus verò ab Eccleſia arceatur.

2. Qui Eccleſiam ingreſſus ſacram ſcripturam attentè audit: deinde egreſſus deſpicit auerſatúrque communionem, eiiciendus eſt.

3. Qui cum excommunicato communicat, excommunicatus cenſetur: & qui orat cum iis qui cum Eccleſia non orant, reus eſt. Item qui ſuſcipit eum qui Eccleſiæ conuentibus non intereſt, culpâ non caret.

4. Epiſcopus à ſynodo depoſitus, ac presbyter & diaconus ab Epiſcopo gradu motus, ſi per contumaciam munus obeat, deploratæ ſpei eſt.

5. Omnis presbyter aut diaconus Epiſcopum contemnens, & ab eo recedens, aliúdque altare exſtruens: ſi ab Epiſcopo bis térque accerſitus in arrogantia perſiſtat, deponatur, curationis ſpe deſtitutus.

6. Excommunicatum ab Epiſcopo clericum aut laïcum, ſi maior ſynodus ſuſceperit, aut condemnauerit, acquieſcere oportet ſententiæ.

7. Peregrinus pacificas non afferens epiſtolas, non eſt ſuſcipiendus.

8. Presbyter rúri degens ne canonicas det epiſtolas, niſi ad ſolum vicinum Epiſcopum.

9. A Metropolitani ſententia pendere oportet Epiſcopos, nihílque citra illius conſilium inſtituere, niſi ea ſola quæ ad ſuam cuiuſque diœceſim pertinent, ac viris reprehenſioni non obnoxiis manus imponere.

10. Exorciſtas, lectores, ſubdiaconos, & cantores conſtituit chorepiſcopus: non tamen presbyterum aut diaconum abſque ciuitatis Epiſcopo: qui autem hoc audeat, deponatur. Vrbis Epiſcopus facit chorepiſcopum.

11. Si Epiſcopus, aut presbyter ſponte ac ſine prouinciæ Metropolitani iuſſu Imperatorem adierit, communione ac dignitate excidat.

12. Depositus si molestiam Imperatoris auribus exhibeat, synodum maiorem petat, illiúsque decreto stet. Quòd si rursus indignetur, pristinæ dignitatis recuperandæ nulla ei spes esse potest.

13. Si nemine rogante Episcopus in aliam prouinciam se conferat, ordinétque ac res administret: ipsa irrita manent, atque ille deponetur.

14. Si accusato Episcopo prouinciæ Episcopi inter se discrepent, alij sunt è vicinis locis aduocandi ad controuersiam certò dirimendam.

15. Accusato Episcopo, si omnium prouinciæ Episcoporum sententiæ concordes sint, redintegratio actionis non datur.

16. Qui citra integram synodum, atque ipsum Metropolitanum in vacantem Ecclesiam inuadit, quamuis ipse munere vacet, eiiciendus est.

17. Qui susceptο ordine ab eo resilit, excommunicatur, quousque pœnitentiâ ductus munus suscipiat.

18. Episcopus ordinatus honore fruatur, licèt à ciuitate non recipiatur, tantúmque munus obeat, expectans quicquid prouinciæ synodus pronuntiauerit.

19. Absque synodo & Metropolitano ne fiat Episcopus. Si autem propter aliquam difficultatem non conuenerint omnes, interim plures vel literis assentiantur. Si verò re ita peractâ contendant aliqui, plurium suffragium valeat.

20. Episcopus, nisi vi à populis illata, & ab Episcopis cogatur, in aliam parœciam ne transeat.

21. Episcopus ex vrbe in vrbem ad ordinandos aliquos ne abeat, præterquam de vrbis Episcopi sententia. Sin verò, inualida est ordinatio, ipséque iudicio obnoxius.

22. Episcopus in exitu vitæ constitutus alium pro se Episcopum ne constituat: postquam autem ille obdormierit, cum eorum qui potestatem habent conuentu, dignus creetur.

23. Toti cleto res Ecclesiæ cognoscere licet, vt decedente Episcopo, Ecclesiæ quæ sua sunt conseruentur: quæ verò, sunt Episcopi iuxta illius dispositionem administrentur.

24. Episcopus rerum ad Ecclesiam

ιϛ'. Ο καθηρημένος ἐκ τοῦ τόπου τοῦ βασιλέως, αἰτείτω συνόδου μείζονα, καὶ ὃ ἐκεῖθεν δόξαν τοιχείτω· εἰ δὲ καὶ τῆς συνόδου ἀποδυσαιτοίη, ἕως ἀπέλπιστος.

ιζ'. Εἰ μηδενὸς ἀξιοῦντος, ἐπίσκοπος εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν ἀπίη, καὶ χειροτονείτω, καὶ διοικείτω πράγματα· κἂν τι ἄκυρον μάθῃ, καὶ ἐκεῖνος καθαιρεθήσεται.

ιη'. Εἰ ἐπισκόπου κρινομένου, οἱ τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοποι διαφέροιντο, μετακλητέοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἑτέρους, εἰς ἀναμφίβολον ἀμφισβήτησιν.

ιθ'. Ἐπισκόπου δικαζομένου, εἰ πᾶς ἐπαρχιώτης ἐπίσκοπος διάφωνος κρίνοιτο, παλινδικία οὐ γίνεται.

κ'. Ο δίχα συνόδου τελείας, καὶ κατὰ τοῦ μητροπολίτου ἐπὶ χαλκέουσαν ἐκκλησίαν ἐπιπηδῶν, κἂν ἡ χαλκέων, ἀποβλήτος.

κα'. Ακοινώνητος ὁ διχάζοντος χειροτονίαν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀποκειρτῶν, ἕως μετανοίᾳ καταδέξοιτο.

κβ'. Μετεχέτω τῆς ἁγίας ἐπίσκοπος ὁ χειροτονηθείς, καὶ μὴ διχάζοντος τοῦ τόπου· καὶ λειτουργείτω μόνον, ἀναιδίων ὤν, καὶ ἡ τῆς ἐπαρχίας ἀποφαίνοιτο σύνοδος.

κγ'. Εἰ μὴ σύνοδος εἴη, καὶ ὁ μητροπολίτης μὴ κτάται ἐπίσκοπος. Εἰ δὲ διὰ δυσχερές μὴ συνάγοιντο ἅπαντες, τίνες οἱ πλείους ἢ χάριμα ἔποιντο σύμψηφοι. εἰ δ' οὕτω τοῦ πράγματος τελευτῶντος φιλονεικεῖν ἔναι, ἡ τῶν πλεόνων ψῆφος ἰσχυέτω.

κδ'. Ἐπίσκοπος ὁ [*] λαῶν βιαζόμενος, καὶ κατὰ ἐπισκόπων μαινομένου μὴ μιθισάσθω εἰς προικίαν ἑτέραν. [*] ἰσ. κατὰ λαῶν

κε'. Ἐπιχειροτονεῖν ἔναι ἐπίσκοπος ἐκ πόλεως εἰς πόλιν μὴ ἐπιέτω· ἀλλ' ἡ γνώμη τοῦ ἐπισκόπου τῆς πόλεως. εἰ δ' ἄνευ, ἀβέβαιος ἡ χειροτονία, καὶ ἐκεῖνος κατάδικος.

κϛ'. Μὴ μιθισᾶν ἕτερον ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ ἐπίσκοπον ὁ ἐπίσκοπος· ἐκείνου γὰρ κοιμηθέντος, μετὰ συνόδου τῶν ἐχόντων τὴν ἐξουσίαν, ὁ ἄξιος προβεβλήσθω.

κζ'. Παντὶ τῷ κλήρῳ τῆς τῆς ἐκκλησίας ἡμᾶς ἀφηνιάσθαι, ἵνα τοῦ ἐπισκόπου τελευτῶντος, τὰ οἰκεῖα τῆς ἐκκλησίας ἀφυλάκτητα· τὰ δὲ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τὴν ἐκείνου διοικῆται ἀπάξιν.

κη'. Κύριος ὁ ἐπίσκοπος τῶν τῆς ἐκκλησίας

ἔτω πραγμάτων· εἰ δὲ μὴ ἐχωροῖτο, τοῖς ἐχωροῦσιν αὐτὸν· τὰ δὲ πράγματα καὶ τοὺς πένητας μεταβάλλοι τῆς ἐκκλησίας μὴ μετὰ γνώμης τοῦ κλήρου, ἐξαπορηθέσθω δίκας πρὸς τῆς συνόδου. Εἰ δὲ καὶ τὰ πένησιν ὀφλήματα εἰς ἑαυτὸν στρεπτίζεται, καὶ οὕτω τῇ συνόδῳ λόγον ἀποδιδότω.

pertinentium poteſtatem habeat: ſi autem non ſit contentus iis quæ ſufficiunt, res verò ac reditus Eccleſiæ in alienos vſus transferat, abſque cleri conſilio, ſynodi iudicium ſubeat. Si verò ea etiam quæ pauperibus debentur ſibi ipſi vendicet, ita etiam ſynodo rationem reddat.

Ἐπιτομὴ κανόνων τῶν ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου.

Epitome Canonum Synodi Laodicenæ.

LAODICENVM.

α'. Ὁ μὴ λάθρα γαμήσας δίγαμος, ὀλίγα τοῖς ἐλαττίμοις χαλέσας, ἀνάξιος.

1. BIGAMVS ſi non occultè matrimonium inierit, vbi paululum pœnas ſubierit, inſons habeatur.

β'. Οἱ ἀφ' αἱρέσεως ἀγνήσιοι ἐαλωκότες, εἰ ὀφείλοντες ὁμολογοῖντο, ἀναλόγως μετανοοῖεν, δεκτοὶ γίνονται.

2. Qui verè delictis obſtricti ſunt, ſi iis agnitis confiteantur, ac pro eorum ratione pœnitentiam agant, facilè recipiuntur.

γ'. Ὁ νεοφώτιστος, ἀνιερώτευτος.

3. Recèns illuminatus, ſacris ordinibus non eſt idoneus.

δ'. Τόκοις * ἱερατικὸς λαμβάνειν.

4. Sacerdos fœnora non accipit.

ε'. Αἱ χειροτονίαι ἐπ' ἀκροωμένοις οὐ γίνονται.

5. Ordinationes coram audientibus tantùm non fiunt.

ς'. Αἱρετικοῖς ὁ ἱερὸς ἀνέπεδαπος.

6. Hæreticis ſacra ædes inacceſſa.

ζ'. Ναυατιανοὶ καὶ Τεσσαρεσκαιδεκατῖται, εἰ μὴ τάς τε ἄλλας αἱρέσεις ἀναθεματίζοιεν, καὶ τὴν οἰκείαν, ἀποδεκτοί. μὴ μὴν οὗτοι ὁ ἀνάθεμα χειρόμενοι, κοινωνείτωσαν.

7. Nouatiani & Quartodecimani, niſi cæteras hæreſes, ſuámque abiurent, non ſunt ſuſcipiendi: poſt tamen abiurationem vncti, communicent.

η'. Φρύγας μεταμέλοις ἀναβαπτίζεσθαι, εἰ καὶ πρὸ ἐκείνοις κεκλήρωνται.

8. Phryges pœnitentiam agentes denuò baptizandi ſunt, licèt apud illos in clerum cooptati ſint.

θ'. Ὁ κοιμητηρίοις καὶ μαρτυρίοις αἱρετικῶν ἐπαυχόμενος, ἀκοινώνητος.

9. Qui in cœmeteriis & martyriis hæreticorum orat, excommunicatus eſt.

ι'. Πρεσβυτίδες ἐν ἐκκλησίᾳ μὴ βαπτίζεσθωσαν.

10. Viduæ ſeniores in Eccleſia ne baptizentur.

ια'. Αἱρετικῷ μὴ συναλλάσσειν.

11. Cum hæretico affinitatem ne contrahas.

ιβ'. Ὁ πίστει καὶ πολιτείᾳ ἀδοκιμώτατος, καὶ λογιώτατος, ἐπιτήδειος εἰς ἐπίσκοπον.

12. Qui fide ac vitæ ratione probatiſſimus atque eruditiſſimus eſt, idoneus eſt qui in Epiſcopum eligatur.

ιγ'. Ἀνεπίλεκτος ὁ κοσμικοῖς ἐκλεγόμενος.

13. A ſæcularibus electus, non eſt ordinandus Epiſcopus.

ιδ'. Διαπέμπεσθαι τὰ ἅγια εἰς παροικίαν, ἀνάξιον.

14. Sancta ad aliam parœciam mitti, indignum.

ιε'. Εἰ μὴ ἀπὸ διφθέρας, οὐδεὶς ἀμβωνίζεται.

15. Nullus in ambonem aſcendit, exceptis iis qui de codice legunt.

ις'. Εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι ἀναγινωσκέσθωσαν τοῖς σαββάτοις.

16. Euangelia atque Apoſtoli legantur ſabbatis.

ιζ'. Ἐν ταῖς συναξεσιν αἱ ἀναγνώσεις τοὺς ψαλμοὺς ὑπακουέτωσαν.

17. In conuentibus lectiones pſalmos interſecent.

ιη'. Ἐννάτης, ἑσπερινὰς αἱ αὐταὶ δύο αἱ ὁπτελείσθωσαν.

18. Horis nonis ac veſperis eædem preces peragantur.

19. Poſt Catechumenorum orationem pœnitentium preces offerantur, poſtea verò fidelium: ac poſt pacem oblatio fiat, ſolis ſacerdotibus pro ſuggeſtu ſedentibus.

20. Diaconus niſi iuſſus ſedeat.

21. Vaſa miniſter ne tangat, neque enim orario induitur.

22. Cantor & lector non ferunt orarium.

23. Omnis clericus cauponam ingredi non debet.

24. Panem & calicem miniſter non dat.

25. Non exorciſat, niſi qui ab Epiſcopo ad hoc munus prouectus eſt.

26. Ab altari clericus partes non offert.

27. Accubitus & agapæ in Eccleſiis non fiunt.

28. Chriſtianus ne ſabbatizet, ſed prima hoc eſt Dominica die ferietur.

29. Cum mulieribus lauari nefas.

30. Accipiendi ſunt non dandi hæreticis in matrimonium liberi.

31. Hæreticorum benedictiones maledictiones ſunt cenſendæ.

32. Qui falſos hæreticorum martyras honorat, anathema.

33. Qui alienos ab Eccleſia conuentus agit, Angelorúmque nomina inuocat, idololatriæ proximus eſt.

34. Qui ſacerdotium profitetur, non erit magus, aut incantator, aut mathematicus, aut aſtrologus, aut ex eorum numero qui amuleta collo appendunt.

35. Feſta non celebrabis, neque ſocietatem inibis cum Hebræis & Gentilibus.

36. Qui vocatur ad ſynodum & & ſpernit, niſi infirmus ſit, culpa non vacat.

37. Clericus ſine commendatitiis literis, aut iniuſſus nuſquam proficiſcitur.

38. Miniſter non debet oſtiis relictis orare.

39. Mulieribus altare inacceſſum.

40. Baptizatus dicat fidem quintâ feriâ hebdomadæ.

41. Et qui in morbo conſtitutus eſt paulo pòſt.

42. Quadrageſimâ non oportet offerre, neque ieiunium omnino diſſoluere, neque memorias marty-

ιθ'. Μετὰ τ̃ τ̃ κατηχουμένων εὐχὴ, τὴν ὲν μετανοίᾳ προσπίπτειν. ὲ μ τοῦτο τ̃ τ̃ πιστῶν· ὲ μ εἰρωνίων, τὴν ἀναφορὰν γίνεσθαι, βηματιζόντων μόνων τ̃ ἱερέων.

κ'. Ἀκέλευστος μὴ καθιζέσθω ὑπηρέτης.

κα'. Σκευῶν ὑπηρέτης μὴ ἅπτοιτο· οὐ γὰ ὠράριον ἀμφιέννυται.

κβ'. Ψάλτης κ ἀναγνώστης οὐ φορέσουσιν ὠράριον.

κγ'. Ἅπας κληρικὸς ἀκαπήλευτος.

κδ'. Ἄρτον ὲ ποτήριον ὁ ὑπηρέτης οὐ δίδωσιν.

κε'. Οὐκ ἐφορκίζει ὁ μὴ πρ' ἐπισκόπου ἀνθέντος.

κς'. Ἀπὸ ἑστίας κληρικὸς μερίδας οὐκ ἄγεται.

κζ. Ἀκοίτια ὲ ἀγάπαι ἐπ' ἐκκλησίας οὐ γίνονται.

κη'. Οὐ σαββατίσει Χριστιανὸς, ἀλλὰ σχολάσει τ κυριακ.

κθ'. Γυναιξὶ τ ἀγνίστων συλλούσασθαι κωλυτέον.

λ'. Λαμβάνειν οὐ δοτέον τοῖς αἱρετικοῖς ἐὶς σωτηρίαν τίνα.

λα'. Ἀλογίαι αἱ τ αἱρετικ ὑλογίαι.

λβ'. Ὁ ψευδομάρτυρας αἱρετικοὺς ὑμῶν, εἴη ὁ ἀνάθεμα.

λγ'. Ὁ παρατηρῶν, κ ὀνομάζων ἀγγέλους, εἰδωλολατρείας πλησίον.

λδ'. Οὐκ ἔστω μάγος, ἢ ἐπαοιδὸς, ἢ * μαθηματικὸς, ἢ ἀστρολόγος, ἢ περιάπτης, ὁ ἱερατικὸν ἐπαγγελλόμενος. * ἴσ. μαθηματικὸς

λε'. Οὐ σαββατίσεις, ἀλλὰ διῤῥωσμένοις Ἑβραίοις κ ἔθνεσιν.

λς'. Ὁ κωλυόμενος ὑπὸ συνόδου, κ ἀθετῶν, εἰ μὴ ἀσθενὴς, ἄμεμπτος.

λζ'. Ἀκοινώνητος κληρικὸς, ἢ ἀπερίπατος, οὐ προέλθοι.

λη'. Ὑπηρέτης τὰς θύρας ἀφεὶς οὐ προσεύχεται.

λθ'. Γυναιξὶ τὸ ἱλαστήριον ἄβατον.

μ'. Εἴποι τὴν πίστιν τ πέμπτ τ ἑβδομάδος ὁ βαπτιζόμενος.

μα'. Καὶ ὁ νόσῳ, μ βεβαίῳ.

μβ'. Τ παρεσκευασμ μὴ προσπίπτειν, μηδὲ ἀφαιρεῖν καθόλου, μηδὲ μνείας μαρτύ-

ρων τελῶν, εἰ μὴ κυριακῆς τε καὶ σαββάτου.

μγ'. Οὐ τελοῦται τῇ τεσσαρακοστῇ γάμος, οὐδὲ γενέθλιον.

μδ'. * Βαλλίζειν ἐν γάμοις, ἢ ὀρχεῖσθαι, ἀνάξιον.

με'. Τὸν μέλποντα ἱερατικὸν ἐν τῷ τῆς θυμέλης ἀναβαίνειν.

μς'. Ἑορτὴν οὔτε κληρικὸς, οὔτε λαϊκὸς ἐκτελέσεται.

μζ'. Πρεσβύτερος ὑπὲρ βήματος τοῦ ἐπισκόπου οὐκ εἰσέσται, οὐδὲ καθήσεται.

μη'. Εἰς κώμην, ἢ χώραν* ἐπίσκοπον οὐ καθίσεται, εἰ δέ τις κατέστη, μηδὲν δρασσέτω τῆς ἐπισκόπου ἄνευ τῆς πόλεως.

μθ'. Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος εἰς οἶκον μὴ προσαγέτω προσφοράν.

ν'. Ἰδιωτικὰ βιβλία ναοῖς οὐκ ἀναγινώσκεται.

* ἴσ. ἀναλίζειν

* ἴσ. ἐπίσκοπος

Ἐπιτομὴ κανόνων τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου.

α'. ΕΙ καθέλωσιν ἐπίσκοπον ἐπίσκοποι, ἐὰν τὸν Ρώμης * ἔγκλητον ἐπάγηται πρὸς ἀκρόασιν, τῆς Ρώμης γράφοντος ἢ ἐπιτάττοντος.

β'. Ἐπὶ μὴ εὑρῆσθαι τὰ εἰς Νίκαιαν πεπραγμένα, ἄξιος ὁ Ρώμης τῆς Κωνσταντίνου ἢ * Ἀλεξάνδρου γράφαι, καὶ λαβόντα ἐκεῖθεν αὐτὰ, καὶ ἡμῖν ἐμφανίσαι.

γ'. Πρεσβύτερος ὁ ἀφορισμένος ἄδειαν ἔχει τοῖς ὁμόφοις * ἐγκαλεῖν. Εἰ μέλποι φέρειν ἀνεξικάκως ὁ ἀφορισθεὶς, ὃ κυρωθησόμενον ὑποφέρεσθαι.

δ'. Τὰ ὑπὲρ ἀπόντα τοῖς τῆς Νίκαιας ἅπασιν, ἄτρεπτα.

ε'. Οὐδὲν τῆς τριάδος ἀφίστησιν ἢ γνώσεται, ἢ διδάσκεται, ἢ πεῖ τῆς ἐν Νικαίᾳ βεβαιώσεως.

ς'. Ἐπίσκοπος, καὶ πρεσβύτερος, καὶ διάκονος ἁγνὸς ἔστω καὶ ἐγκρατὴς, καὶ γυναικὸς ἀπεχόμενος, ἵνα τῆς αἰτουμένων ἐπιτυγχάνοιεν.

ζ'. Ἐν οἷς ὁ λαϊκὸς διορθοῦται, πόσῳ ὁ κληρικὸς μᾶλλον.

* f. Ἀλεξανδρείου

* χ. ἐγκαλεῖν.

rum celebrare, nisi Dominicis & sabbatis.

43. Quadragesimâ non celebrantur nuptiæ, neque natalitia.

44. Tibia canere in nuptiis, aut saltare indignum.

45. At verò sacris deseruienti ante thymelicorum ingressum abeundum est.

46. Conuiuia ex collatis symbolis neque clericus, neque laïcus celebrabit.

47. Presbyter in suggestum ante Episcopum ne ingrediatur, neque sedeat.

48. In vicis aut pagis Episcopus non constituitur: si quis verò constitutus sit, nihil quicquam administret sine vrbis Episcopo.

49. Episcopus aut presbyter in priuatis ædibus ne offerat.

50. Libri à priuatis compositi in templis non leguntur.

Epitome Canonum Concilij Carthaginensis.

CARTHAGINENSE.

1. SI Episcopum Episcopi deposuerint, si Episcopum Romanum ad quem appellatum est accerserit, hic benignè audiendus, rescribente præsertim aut iubente Pontifice Romano.

2. Quandoquidem non inuenta sunt acta Concilij Nicæni, dignetur Episcopus Romanus scribere ad Episcopum Constantinopolitanum vel Alexandrinum, eáque inde accipiat, nobísque repræsentet.

3. Presbyter & diaconus segregatus, libertatem habet ad vicinos appellandi. Enimuerò qui segregatus fuit tenetur æquo animo ferre quod confirmatum fuerit.

4 Quæ à Concilio Nicæno omnibus permissa sunt, ea immutabilia sunt.

5. Nihil quod à Trinitate discrepat, vel cognoscitur vel docetur, secundùm Nicæni Concilij constitutionem.

6. Episcopus, presbyter & diaconus castus sit & continens & ab vxore abstineat, vt postulata impetrent.

7. In quibus laïcus corrigitur, in his multò magis clericus prædamnatur.

8. Presbyter à proprio Episcopo condemnatus, facultatem habebit ad vicinos Episcopos appellandi: sin autem appellauerit, sacrificia tamen offerat Deo schisma faciens & inflatus, anathema sit.

9 Episcopum è gradu suo deiectum, si non sit perfecta synodus, interea duodecim obseruant Episcopi, & presbyterum sex, & diaconum tres.

10. Primate iubente, & tres Episcopi constituant Episcopum: qui autem propriæ confessioni aut subscriptioni aduersatur, suomet iudicio ignominia notabitur.

11. Propter inopiam quæ est in Tripoli, vnus Episcopus ad legationem sufficit.

12. Episcopus aut clericus causâ criminali ei institutâ, si relicta Ecclesia ad iudicia publica recurrat & absoluatur, proprium amittit gradum: si verò & in ciuili negotio vincit, si hoc sequatur, proprium etiam amittet gradum.

13. Si gratiâ aut odio iudices Ecclesiastici iudicasse conuinci nequeant, qui appellauit non defenditur.

14. Si partes elegerint iudices, ab his non abscedant.

15. Sacerdos non fit curator.

16. Lector pubes factus, aut continentiam, aut coniugium profiteatur.

17. Qui ad diaconatum ante XXV. annos prouectus est, nō est diaconus.

18. Lector non salutabit populum

19. Placita Conciliorum auribus eius qui ordinandus est, inculcabuntur.

20. Defuncti corpori Eucharistia non datur: non enim comedit aut bibit.

21. Per ignorantiam presbyter non baptizat mortuum.

22. Episcopus qui accusatur & in iudicium adducitur, habeat duorum mensium spatium, siquidem altera pars alicuius moræ auxilio indigeat. Postea autem si non occurrerit à communione priuatur; si verò præsente accusatore, accusatus aufugiat, à communione priuabitur.

23. Accusator qui calumniatur, accusator non est.

24. Clericorum filij cum hæreticis matrimonio non iunguntur.

η'. Πρεσβύτερος ὑπὸ ἐπισκόπου κατακεκριμένος, τοῖς πλησίον ἐπισκόποις * ἐγκαλεῖν ἐξέσται· εἰ δὲ μή, ἀγίασμα τῷ θεῷ προσαγάγοι, σχίζων καὶ πεφυσιωμένος, ἔστω ἀνάθεμα. * χ. ἐκκαλεῖν.

θ'. Ἐπίσκοποι ἐκκλησθέντα, ἐὰν μὴ τελεία συνόδος, τέως ἐνδέκα ἐπιτηροῦσιν ἐπίσκοποι, ἓξ πρεσβύτεροι ἔξ, καὶ διάκονοι τρεῖς.

ι'. Τοῦ πρωτεύοντος ἐπιτάττοντος, καὶ τρεῖς ἐπίσκοποι καθιστῶσιν ἐπίσκοπον· ὁ δὲ τῆς οἰκείας ὁμολογίας ἢ ὑπογραφῆς ἑαυτὸν, οἴκοθεν ἔξοι ὃ ἄτιμον.

ια'. Διὰ τὴν εἰς Τρίπολιν ἔνδειαν, καὶ εἷς ἐπίσκοπος εἰς τοποτηρησίαν ἐπαρκέσει.

ιβ'. Ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς ἐγκληματικοῦ κεκινημένου πράγματος, εἰ τὴν ἐκκλησίαν ἀφεὶς, τοῖς δημοσίοις προσδράμοι, καὶ δικαιούμενος, τὸν ἴδιον ἀπολέσει βαθμόν· εἰ δὲ καὶ περὶ πολιτικοῦ κεφαλαίου, εἰ τούτῳ σοιχεῖ, τὸν ἴδιον ἀπολέσει βαθμόν.

ιγ'. Δικασταὶ ἐκκλησιαστικοὶ, εἰ μὴ ἐλέγχοιντο κατὰ πάθος ἢ ἀντιπάθειαν προδιαφθείροντες, * ἔγκλητος γινόμενος, οὐκ ἀμυνεῖ). * f. ἔκλητος.

ιδ'. Ἐὰν τὰ μέρη ἐπιλέξωνται δικαστὰς, τούτων μὴ ἀφιστάσθωσαν. πρ.

ιε'. Ὁ ἱερὰς χειροτόνητος οὐ γίνεται.

ις'. Ὁ ἔνοχος ἀναγνώσης ἢ ἐγκρίτειδι, ἢ συζυγίᾳ ὁμολογείτω.

ιζ'. Ὁ περὶ τὸ κε'. χρόνων διάκονος, οὐ διάκονος.

ιη'. Ἀναγνώσης οὐ προσπαίσῃ τὸν δῆμον.

ιθ'. Τὰ ταῖς συνόδοις δόξαντα ὁ χειροτονησόμενος ἐκτιθέσθω.

κ'. Τῷ τελευτήσαντος σώματι εὐχαριστία οὐ δίδοται, οὐ γὰρ ἐσθίει ἢ πίνει.

κα'. Ἀγνοίᾳ πρεσβύτερος οὐ βαπτίζει τὸν τελευτήσαντα.

κβ'. Κατηγορούμενος ἐπίσκοπος, καὶ ἀγόμενος, ἐχέτω μῆνας δύο ἔνδοσιν· εἴτε ἑτέρωθεν ὅτι τῆς βραδυτῆτος βοήθεια. ἐξῆς δὲ ἀκινώνητον ἔχει μὴ ὑπαντήσας· ἐὰν δὲ προυσιάζοντος τῷ κατηγορουμένου ὁ κατηγορούμενος ἀποφύγῃ, ἔξει ὃ ἀκοινώνητον.

κγ'. Διαβαλλόμενος κατήγορος, οὐ κατήγορος.

κδ'. Αἱρετικοῖς τέκνα κληρικῶν οὐ συνάπτεται.

κε'. Οἱ τὰ ἱερὰ χειζόμενοι, καὶ ἀπὸ τῶν συμβίων καὶ τοὺς ἰδίους ὅρους ἐγκρατευέσθωσαν.

κς'. Ἀπρακτα τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Εἰ δὲ μὴ πρόσοδον ἔχοι, γνώμῃ τοῦ ἐπισκόπου πιπράσκεται. Εἰ δὲ ἀνάγκη οὐκ ἐπιτρέπῃ τὸ βουλεύσασθαι, τοὺς γείτονας ὁ πιπράσκων καλέσεται. εἰ δ' οὐκ οὕτω, θεῷ τε καὶ τῇ συνόδῳ ἔνοχος.

κζ'. Πρεσβύτερος ἐλεγχόμενος, καὶ μετανοοῦντων ὡς πρέπον, οὐκ ἀναβαπτίζεται, οὐδὲ εἰς λαϊκὸν αὖθις κληροῦται.

κη'. Ὁ ἀκοινώνητος κοινωνήσας, συμπαθείας αὐτοῦ κατέκρινε.

κθ'. Κατήγορος ἐὰν ὁδοῦ μῆκος προβάλληται, ἐκ ἔγγιστα προσκομιζέτω τοὺς μάρτυρας.

χ. ἐπιτρ. λ'. Ὁ πρὸς μείζονα τιμὴν ἐγκαλούμενος καὶ ἀπειθῶν, καὶ τιμὴν ἣν ἔχει προσαπολέσεται.

λα'. Ὁ μὴ ὃ πρόσθεν ἀγὼν ἀξιούμενος, οὐδὲν ἔχων, ἴσως τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν τοιούτων, εἰ μὴ ἐκ διαδοχῆς συγγενείας, ἢ καθαρᾶς φιλοτιμίας τοῦτο προσεληλύθη. πρεσβύτερος ἐκκλησιαστικὸν πρᾶγμα, τοῦ ἐπισκόπου χωρὶς, οὐ πιπράσκει· οὐδὲ χωρὶς ἐπίσκοπος, συνόδου μὴ ἐπιγνωσθείσης.

λβ'. Οὐ χειροτονεῖται ὁ μὴ ζυγεὶς τὴν οἰκίαν ἀπροσδέκτους ὀρθοδόξους ποιήσας.

λγ'. Ἄρτος καὶ οἶνος ὕδατι κεκερασμένος προσαγέσθω, καὶ μόνον.

λδ'. Κληρικοὶ, καὶ ἐγκρατευόμενοι, χήρας ἢ παρθένους μὴ προσιέσθωσαν, εἰ μὴ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων ἐπιταγῇ· καὶ οὕτω μὴ μόνοι, ἀλλ' ἢ μεθ' ὧν ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ πρεσβύτεροι βαίνουσιν.

λε'. Εἰ μὴ ἀπὸ νηστείας ἅγια οὐ προσάγεται.

λς'. Κληρικὸς ἐπ' ἐκκλησίας ἀσυμποσίαστος.

λζ'. Ἡ ὑπὲρ παρθενίαν τῆς παιδὸς ἀφισαμένη, πρὸς γαμικοὺς τῶν γυναικῶν προβήσεται.

λη'. Σκηνικὸς ἐπιστρέφων, δεκτός ἐστιν εἰς μετάνοιαν.

λθ'. Ἀναβαπτίσεις, καὶ αἰσχρογαμίας, καὶ μεταθέσεις ἐπισκόπων οὐ γίνονται.

μ'. Κρεσκώνιος τὸν ἴδιον λαὸν ἀπεστὰς, τὴν Τουβηκίνη ἐκκλησίαν ἐπέβη. καὶ ἐπεὶ ἐκκλησιαστικῶς κατεγγελώμενος οὐ μετέστη·

25. Qui res ſacras tractant, ab vxoribus ſecundùm propria ſtatuta abſtineant.

26. Res Eccleſiæ vendi non debent: ſi verò redditus non habeat, ſententiâ Epiſcoporum venduntur. Si autem neceſſitas non ferat vt conſulatur, vendens vicinos Epiſcopos vocabit. Si verò hoc ita non faciat, Deo & Concilio reus teneatur.

27. Presbyter conuictus & pœnitens vt promouendus non rebaptiſatur, neque vt laïcus iterum ordinatur.

28. Excommunicatus qui communicauerit, ipſe in ſe condemnationis ſententiam tulit.

29. Si accuſator itineris longitudinem obiiciat, è proximo loco teſtes producet.

30. Qui ad maiorem honorem euocatur, & non obtemperat, etiam ipſo quem habet honore priuabitur.

31. Qui poſt promotionem nihil habens agrum emerit, Eccleſiæ conferat qui illum acquirit, niſi ſucceſſione cognationis, vel pura liberalitate ei obuenerit. Presbyter rem quæ ad Eccleſiam pertinet ſine Epiſcopo non vendit, neque prædium Epiſcopus, niſi ſynodus id exploratum habuerit.

32. Non ordinatur niſi qui omnes domeſticos orthodoxos fecerit.

33. Panis & vinum aquâ mixtum offeratur, idque ſolùm.

34. Clerici & continentes ad viduas vel virgines non accedant, niſi ex iuſſu Epiſcoporum & presbyterorum, & ſic non ſoli, ſed vel cum iis quos Epiſcopus vel presbyteri ſecum ducunt.

35. Sancta niſi à ieiunis non offeruntur.

36. Clericus in Eccleſia non conuiuetur.

37. Quæ à patre propter virginitatem ſeceſſerit, grauioribus feminis commendetur.

38. Scenicus ſeſe conuertens ad pœnitentiam recipiendus eſt.

39. Rebaptiſationes, & reordinationes, & tranſlationes Epiſcoporum non fiunt.

40. Creſconius plebe ſuâ derelictâ Tubienſem inuaſit Eccleſiam; & quia Eccleſiaſticè monitus non mu-

tatus eſt, auctoritate iudiciaria ab ea prohibeatur.

41. Qui ſibimet putat plebes ſuas ſufficere, fraternâ dilectione contemptâ, etiam propriis publicâ carebit auctoritate.

42. Epigonati lectorem cùm Iulianus diaconum ordinauerit, niſi eum, priuſquam ad id auctoritate iudiciaria cogatur, repræſentet, pœnas ſuæ contumaciæ augebit.

43. Diaconus, etiam non literatus in Africa ob raritatem non inuenitur, quanto minus ſuperioris gradus miniſtri.

44. Propter neceſſitatem, paruuli qui apud Donatiſtas baptizati ſunt, ſi pœnitentiam egerint, & illam hæreſim anathematiſauerint, & aliàs digni inueniantur, ordinentur.

45. Idolorum reliquiæ penitus aboleantur.

46. Theatra Dominicis aut feſtis diebus non frequentantur.

47. Quæ ex gentili conſuetudine adhuc celebrantur conuiuia, tollantur.

48. Qui à Donatiſtis ordinati ſunt, etiamſi pœnitentes à Concilio tranſmarino excluſi ſint, recipiantur, ſi ſe corrigant: cùm bonum ſit omnes ſaluari.

49. Si teſtes non inueniantur qui paruulos alienigenas baptizatos eſſe teſtentur, nec ipſi ſe baptiſma accepiſſe meminerint, baptizentur.

50. Vt Epiſcopus non turbetur, adſint defenſores.

51. Clericus crimine conuictus ſi adeſſe ſuæ cauſæ velle dicat, intra annum cauſam defendat: poſtea verò non admittatur.

52. Qui aliquem de alieno monaſterio ſuſcipit, & ad clericatum promouit, vel ſuo monaſterio præficit, erit à communione alienus.

53. Epiſcopus qui hæreticos vel ethnicos ſcribit hæredes, anathema ſit.

54. Altaria quæ in agris aut vineis exſtructa ſunt, in quibus reliquiæ alicuius martyris non ſunt repoſitæ, niſi populi tumultus fiat, euertuntur.

55. Similiter & quæcumque per inſomnia vanáſque reuelationes eriguntur malè cohærentes ſtatuæ, & ſimulacra omnia.

56. Non antepones iis qui te præ-

τοι, ἀρχοντικῶς κεκωλύθω.

μα'. Ὁ τοῖς ἰδίοις ὄχλοις ἀρκεῖσθαι δοκῶν, καὶ τὴν ἀδελφικῆς ἀγάπης καταφρονῶν, καὶ τῶν ἰδίων ἀρχοντικῶς στρηνιάσεται.

μβ'. Τὸν * Ἐπιγονάτου ἀναγνώστην Ἰουλιανὸς χειροτονήσας * διάκονος, εἰ μὴ τὴν ὡρὶν αὐθις αὐθεντίᾳ παραστήσῃ, ὁ κατάκριμα τῆς μονοτονίας καταπλουτήσῃ. * ἰσ. Ἐπιγόνου * γρ. διάκονον

μγ'. Διάκονος, οὐδὲ * γράμματος ὢν τῇ χώρᾳ τῆς Ἀφρων ἀφ' εὑρεῖν δύνασται, πόσῳ οἱ ἀνώτεροι. * γράμματος

μδ'. Διὰ τὴν ἔνδειαν, οἱ τοῖς Δονατιστὰς νήπιοι βαπτισθέντες, εἰ * μεταμεληθῶσι, καὶ ἀναθέματι τὴν αἵρεσιν παραπέμποντες, εἰ ἄλλως ἐπάξιοι εἶεν, χειροτονείσθωσαν. * f. μεταμελούμενοι

με'. Τὰ ἐγκαταλείμματα τῶν εἰδώλων, τέλεον ἀφανιζέσθωσαν.

μς'. Θέατρα κυριακῇς, καὶ ἑορταῖς οὐ συναγέσθω.

μζ. Τὰ ὑπὸ τῶν ἐθνικῆς ἐθάδος τελούμενα ἐπὶ συμπόσια, παραιρείσθωσαν.

μη'. Οἱ ὑπὸ τῶν Δονατιστῶν κεχειροτονημένοι, εἰ ἐν τῇ αἱρέσει συνόδῳ μεταμελούμενοι ἀποκλεισθῶσιν· ἀλλ' ἐπὶ τῷ σωθῆναι πάντας καλὸν, διορθούμενοι παραδεχέσθωσαν.

μθ'. Εἰ μάρτυρες ἐπὶ ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν οὐχ ὑρεθῶσιν νηπίων ὅτι βεβάπτισται, οὐδὲ αὐτὰ ὑπομεμνήκασι, βαπτιζέσθωσαν.

ν'. Ἵνα μὴ ὁ ἐπίσκοπος πραγματεύηται, ἔστωσαν ἔκδικοι.

να'. Ἐλεγχόμενος κληρικὸς ἐπ' ἐγκλήματι, ἐὰν ἐπαγωνίσασθαι λέγῃ, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, ἀγωνίζοιτο. μὴ ὢν τοῦτο, ἔστω ἀπαράδεκτος.

νβ'. Ὁ ἐξ ἀλλοτρείας τινὰ μονῆς προσδεχόμενος, καὶ ἐπάνω τὴν προσκλησιν, ἢ τῆς οἰκείας μονῆς ἡγούμενον, ἔξω τῆς κοινωνίας.

νγ'. Ἐπίσκοπος αἱρετικοὺς ἢ ἕλληνας κληρονόμους γράφων, ἔστω ἀνάθεμα.

νδ'. Θυσιαστήρια ἐν ἀγροῖς ἢ ἀμπελῶσι συνιστάμενα, ἐν οἷς οὐ λείψανα κεῖται μαρτύρων, εἰ μὴ δημόσιος θόρυβος γένηται, καταστρέφεται.

νε'. Καὶ δι' ὀνείρων ἢ ἀποκαλύψεων συνίστασθαι ματαίων, ἀνύστατα, ξόανα ἅπαντα, καὶ εἴδωλα.

νς'. Οὐ προτιμήσεις * τὸν πρὸς σὲ σε- * Legendum sic, τῷ σοὶ συ- συνιόντα.

αὐτὸν, ἀλλ' ἐπακολουθήσῃς. ὁ γὰρ καταφρονῶν τοὺς πρότερος, δίκαιος καταφρόνητος.

κζ'. Ὁ εἰς τὸν Ἀφρικὸν κεχειροτονημένος, ὀφείλει φέρειν τὰ γράμματα τοῦ χειροτονήσαντος χειρὶ γραφέντα ἰδιοχείρως.

κη'. Οἱ γνησίως καὶ ἀσυβήτως, καὶ πίστει ἀβασκάνῳ βασιλεῖς, χεῖρα προσφέρειν ταῖς ἐκκλησίαις ὀφείλουσιν· ἐπὶ τοῦ Παύλου δεομένου, στρατιωτικὴν χεῖρα τὸν τῶν ἀτάκτων διέλυσε συμπνοίαν.

κθ'. Αἱρετικὸς ἀλειτούργητος, καὶ καταλιμπάνειν, καὶ λαμβάνειν στερήσεως ἄξιος· ὁ μεταστρέφων ἔπαξιος.

λ'. Ἐκβιβασταὶ δίδονται διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς δυσχερείας.

λα'. Καὶ ἐκδίκους τὸν κυρίου τῆς ἐκδικήσεως ἔχοντες.

λβ'. Οἱ ἀπὸ τῶν Δοναπιστῶν μεταστρέφοντες, καὶ τοὺς ἰδίους αἰτοῦμενοι ἐπισκόπους μεταστρεφομένους, ἀπαίτητοι· τούτου δὲ τελευτήσαντος, οἱ μὴ δεξάμενοι ἕτερον, εἰ ἐπ' ἄλλον ἐπίσκοπον καταφύγοιεν, μενοῦσιν.

λγ'. Αἱ τεμνόμεναι συζυγία, εἰ μὴ καταλλάττοιντο, ἀφορισθήτωσαν οὕτως· εἰ δὲ μή, τοῖς μετανοοῦσιν ἀναγκάζονται.

λδ'. Δημοσίῳ κρίσιν ὁ τοῦ βασιλέως αἰτῶν, οὐκ ἐπίσκοπος.

λε'. Τὸν πρωτόπλαστον λέγων καὶ δίχα ἁμαρτίας πεπηγέναι δι' ἀνάγκην φύσεως, ἔστω ἀνάθεμα.

λς'. Ὁ τὰ νεογνὰ καὶ βαπτιζόμενα λέγων μηδὲν ἕλκειν ἐκ τοῦ Ἀδὰμ ἁμαρτίας ὃ καθαιρούμενον, ἐπάρατος· ἀφ' ἑνὸς γὰρ τοῦ θανάτου, καὶ ἡ ἁμαρτία παγκόσμιος.

λζ'. Ὁ δοξάζων τὸν τοῦ θεοῦ χαρίσασθαι μόνην ἄφεσιν τῶν πλημμελημάτων ἐπαρκέσαν, ἀλλὰ μὴ καὶ τῶν μελλόντων βοηθῆσαν, δὶς ἐπάρατος.

λη'. Ὁ κηρύσσων ὅτι δίχα τῆς χάριτος δυσχερέστερον μόνον, ἀλλ' οὐκ ἐκπληροῦσθαι τὰς ἐντολὰς, ἐπάρατος· χωρὶς γὰρ ἐμοῦ ὁ κύριος εἶπεν, οὐ δύνασθε ποιῆσαι οὐδέν.

λθ'. Ὁ τῷ θεολόγῳ θεολογοῦντος, ὅτι ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς ἀπατῶμεν, περισσῶς λέγων ὅτι οὐκ ἀληθῶς, ἀλλὰ ταπεινοφρόνως εἴ-

cedunt teipsum: sed sequêris. Qui autem priores contemnit, contemnendus ipse est.

57. Qui intra Africam ordinatus est, afferat literas manu propriâ scriptas illius qui manum imposuit.

58. Imperatores qui in pietate nati sunt, & in fide enutriti Ecclesiis opem ferre debent, * cùm B. Paulo indigente militum manus factiosorum conspirationem dissoluit. *Act. 23.*

59. Hæreticus nec legandi potens nec legati capax est, & indignus qui relinquendi vel capiendi consuetudine fruatur: qui autem se conuertit, dignus.

60. Executores dantur propter Ecclesiasticas difficultates.

61. Et defensores qui potestatem defendendi habeant.

62. Qui ex Donatistis conuertuntur, & postulant proprios Episcopos qui conuersi sunt, non sunt repellendi: hoc verò defuncto nec alterum susceperint, si ad alium confugerint maneant.

63. Quæ coniugia dissoluunt, nisi reconcilientur, sic permanent: quòd si id contempserint ad pœnitentiam adigantur.

64. Qui publicum ab Imperatore iudicium petit, non est Episcopus.

65. Qui primum hominem dicit, etiam sine peccato fuisse moriturum propter si naturæ necessitatem, anathema sit.

66. Qui dicit infantes qui recèns nati baptisantur, nihil ex Adami peccato trahere quod baptismo expurgetur, excecrandus est. * Per vnum enim & mors & peccatum in vniuerso mundo. *ad Rom. 5.*

67. Qui docet Dei gratiam remissionem solam peccatorum iam commissorum continere, non verò etiam ad auxilium contra futura dari, bis execrandus est.

68. Qui prædicat, absque gratia difficiliùs quidem nos, attamen adimpleri mandata, maledictus est: dixit enim Dominus, * Sine me nihil potestis facere. *Ioan. 15.*

69. Qui Theologo diuinitus dicente, * Quòd si dicamus quòd peccatum in nobis non est, nos ipsos sedùcimus, perperam interpretatur quòd non verè, sed præ humilitate hoc *1. Ioan. 1.*

dixerit, anathema sit.

70. Qui exponit illud, & dimitte nobis debita nostra, quæ multorum sunt dicere, non quæ singulorum & propria, anathema sit. Cùm Danielem cum multis dicentem videat, Confitemur peccata nostra, & peccata populi. *Dan. 9.*

71. Qui conuersi sunt ex parte Donati diuidant diœceses, senior diuidat, iunior verò eligat.

72. Si quis locum aliquem ad fidem orthodoxam conuerterit, eúmque per triennium retinuerit, sit sine culpa. Similiter & Episcopus conuersus à parte Donati; si intra triennium ex quo conuersus est repetat, iure agat.

73. Iudex ab ambábus partibus expetitus, recusari non potest.

74. Episcopus quam de hæreticis curam debet suscipere negligens, atque admonitus, si in sua diœcesi degat vsque ad sex menses crimine caret. Quòd si postea in desidia persistat, excommunicabitur.

75. Presbyter & diaconus qui de Episcopo suo queruntur, ad vicinos Episcopos appellent & mare non traiiciant.

76. Episcopi qui ad Concilium venerunt, cùm ibi diu permanere non possunt, ternos de singulis prouinciis eligant.

77. A communione segregatus non fert testimonium.

78. Nec seruus.

79. Nec libertus, nec antè accusatus aliquo eorum criminum ob quæ à publico arceatur iudicio. Nec histrio.

80. Nec ethnicus, nec hæreticus, nec Iudæus.

81. Nec qui multa obiecerit crimina, & nihil probauerit, nec qui natus non fuerit annorum quatuordecim.

82. Accusator è domo sua testes non producit.

83. Episcopo qui dicit, quòd vicinus mihi soli crimen suum confessus est, & vicinus negat, non facilè fides adhibetur.

84. Episcopus qui priuauit communione non conuictum crimine, similiter & ipse aliorum communione priuetur.

ρηκε τοῦτο, ἀνάθεμα.

ο'. Ὁ διαφθείζων τὸ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφλήματα ἡμῶν, τὰ τῶν πολλῶν * λέγειν, καὶ οὐχ ἕκαστον τὰ οἰκεῖα, ἀνάθεμα· μὴ πολλῶν καὶ τὸν Δανιὴλ λέγοντα βλέπων, ἐξομολογούμεθα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. * ἰσ. λέγει

οα'. Οἱ μεταστρέψαντες ἀπὸ τοῦ Δονάτου διέλωσι τὰς διοικήσεις, καὶ ὁ μὲν παλαιότερος ἐπιμεριζοι, ὁ δὲ νέος ἐκλεγέσθω.

οβ'. Τόπον μεταστρέφων ἐπὶ τὴν ὀρθόδοξον, καὶ τοῦτον ἐπὶ διετίαν κατέχων, ἔστω ἀνέγκλητος· καὶ ὁ μεταστρέφων ἐπίσκοπος ἀπὸ Δονάτου, εἰ ἐντὸς τριετίας ἀφ' οὗ ἐπέστρεψεν ἐπανέλθοι, ἐπανελθέτω.

ογ'. Κριτὴς ἐπιζητηθεὶς ἐκ τῶν δύο μερῶν, ἀποδοκιμασθήτω.

οδ'. Γειτνιῶν ἐπίσκοπος τοῖς ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν ἐπιμελόμενος καὶ νουθετούμενος, εἰ ἐπὶ ἔτη ἐν ἰδίᾳ διαμένοι ἐπὶ ἓξ μῆνας, ἀνεύθυνος. ἐπιμένων δὲ καὶ μὴ τούτου τῇ ῥᾳθυμίᾳ, ἔξοι ὃ ἀκινώνητον.

οε'. Πρεσβύτερος δὲ διάκονος ἐπιμεμφόμενος τῷ ἐπισκόπῳ * ἐγκαλείτω γείτοσιν ἐπισκόποις, καὶ μὴ διαπεράτω ὃ πέλαγος. * χ. ἐγκαλεῖτω

ος'. Ἐπὶ πολὺ μὴ δυναμένων διαμένειν τῶν εἰς τὴν συνοδον ἐπισκόπων ἐλευθότων, ἀνὰ τρεῖς ἐξ ἑκάστης ἐπαρχίας ἐπιλεγέσθων.

οζ'. Οὐ μάρτυρι ὁ ἀφωρισμένος.

οη'. Καὶ ὁ δοῦλος.

οθ'. Καὶ ὁ ἀπελεύθερος, καὶ ὁ πρόσκατηγορηθεὶς ἐπί τινι τῶν οὐ προσδεχομένων τὰ δημόσια· καὶ ὁ μῖμος.

π'. Καὶ ὁ ἕλλην· καὶ ὁ αἱρετικός. καὶ ὁ Ἰουδαῖος.

πα'. Καὶ ὁ κατηγορήσας πολλά, καὶ ἐλέγξας οὐδέν· καὶ ὁ μὴ ἐτῶν ιδ'.

πβ'. Ὁ κατήγορος ἐκ τῆς ἰδίου οἴκου μάρτυρας οὐ καθίστησιν.

πγ'. Λέγων ὁ ἐπίσκοπος ὅτι ὁ ἔγκλημα κατ' ἐμοῦ ὁ πέλας μοι ὡμολόγησεν, εἰ ὁ πέλας ἀρνῆται, οὐκ ἄπιστος.

πδ'. Τὸν μὴ ἐλεγχθέντα κοινωνίας στερήσας ἐπίσκοπος, στερεῖτο καὶ αὐτὸς τῶν ἑτέρων ὁμοίως.

Επτομὴ κανόνων τ ἁγίου Βασιλείου.

α'. Αἱρετικος, ὁ κὶ πίστιν ἀλλότριος· ὁ ὴ κατὰ τι ἰσόμοιρον ζήτημα, σχισματικός. οἱ δὲ συναγοντες ἀνυπόπτους τούτους ἐκείνους, ἀποσυνάγωγοι· τὸ δὲ αἱρετικοῦ βάπτισμα, ἄδεκτον· δεκτὸν τῶ χρόνου, κὶ ἀποσυναγώγου. παράκλητον οἱ Γεπουζιανοὶ τὸν Μοντανὸν ὀνομάζουσιν. ὅθεν κὶ εἰς αὐτὸν ἀβάπτιστοι βαπτιζόμενοι. τὸ τῶν καθαρῶν, κὶ ὑδροπαρασατῶν, κὶ ἐγκρατιτῶν βάπτισμα, εἰ κὶ ἄδεκτον, ἀλλ' ὅτι *ὀπιλῆται τούτοις τὸ πνῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλ' οἰκονομίας χάριν ἔτω δεκτόν.

*ὀπιλῆται. ὑστερεῖ

β'. Η κατ' ὀπιτήδευσιν φθείρασα, ὅτε δὲ φθείρη, φονεύτρια.

γ'. Διάκονος πορνεύσας, εἰς τὸν τῶν λαϊκῶν μεταξὺ τόπον, ἔτω τ κοινωνίας ἀκώλυτος.

δ'. Ενα χρόνον ἢ δύο ἀφορίζεται δίγαμος· τρεῖς δὲ κὶ τέτραγος ὁ τρίγαμος, ἢ πέντε, κὶ τῶ ἀρτι συνήθους.

ε'. Αἱρετικὸς ποτὲ τῶν τέλει μετανοοῦν δεκτέος μετ' ὀπιχρίσεως.

ς'. Ο κοινωνικὸς εἴπου ἐ ζεύγνυται, ἀφιζεύγνυται.

ζ. Ἀρσενοφθόρος, ἐ φονεὺς, ἢ φαρμακεὺς, ἢ εἰδωλολάτρας, κὶ τὸν παλαιὸν τύπον εἰσδέξαι.

η'. Φονεὺς, ὁ κὶ τ γυναικὸς ἀφ' ὑμοῦ ἀξίνη χρησάμενος.

θ'. Ακούσιος φονεὺς ὁ λίθον ἀφεὶς ὀπὶ κύνα, ἐ ἀνθρώπου τυχών, κὶ ὁ παιδίων ἰμάτιον, ἐ λύγω· ὁ δὲ ἐν μάχη ξύλῳ ἢ χαλκῷ δοὺς ὀπὶ πὸ κτείνει, κὶ ἀνελών, ἄγχι τῶ ἑκουσίου.

ι'. Ο ξίφει χρησάμενος, ἢ τοιούτῳ τινὶ, πάντως ἑκούσιος· κὶ ὁ λῃστὴς, κὶ ὁ πολέμιος, κὶ ὁ δι' ἄλλην αἰτίαν ὀπιδοὺς φάρμακον, εἰ κὶ ἀνελῇ, ἑκούσιος.

ια'. Καὶ οἱ τὰ ἀμβλωθρίδια ἢ δόντες, κὶ λαμβάνοντες.

Sancti Basilij Epistola I.

1. Hæreticvs est, qui à fide alienus: qui verò circa aliquam leuem quæstionem errat, schismaticus. Inobedientes verò qui hos congregant, ab Ecclesiæ conuentu arcendi sunt. Hæretici baptisma reiiciendum: schismatici verò atque ab Ecclesia alieni, recipiendum. Paracletum Pepusiani Montanum vocant. Vnde & qui in ipsum baptizantur, non censentur baptizati. Catharorum, Hydroparastatarum, atque Encratitarum baptisma, quamuis non recipiendum, propter Spiritus sancti apud eos defectum, tamen dispensationis gratiâ recipiatur.

2. Quæ de industria fœtum corrupit, quandocumque corruperit, homicidio tenetur.

3. Diaconus qui fornicatus fuerit, in laïcorum locum relegatus, communione ne prohibeatur.

4. Vnum aut duos annos excommunicatur bigamus, tres verò & quatuor trigamus, atque etiam quinque, iuxta consuetudinem quæ hactenus inualuit.

5. Hæreticus in fine vitæ pœnitens, discretione adhibitâ suscipiendus.

6. Canonicus si matrimonio iunctus sit, disiungitur.

7. Masculorum animaliúmque corruptores, atque homicidæ, & venefici, ac idololatræ iuxta antiquam formam suscipiendi.

8. Homicida est, qui vxorem iratus securi percusserit.

9. Inuoluntarius homicida est, qui lapide in canem misso, hominem assequutus est, & qui loroae vimine corripit. Qui verò in rixa fuste aut manu lethale vulnus inflixerit atque interfecerit, ad voluntarium propè accedit.

10. Qui gladio aut aliquo eiusmodi instrumento vsus fuerit, prorsus voluntarius est homicida. Item latro, hostis, & qui propter aliam causam venenum dederit atque interfecerit, voluntarius.

11. Necnon etiam quæ abortiuos fœtus dant & accipiunt.

12. Iuxta Domini ſermonem, vir & mulier fornicationis cauſa ſeparati pariter condemnantur: conſuetudo verò adulterum & fornicatorem à coniugibus non diſiungit. Si qua autem mulier dimiſſo ab vxore viro iuncta fuerit, non eſt adultera: culpa enim in eam quæ ſine ratione dimiſit reiicienda eſt: aut quæ etiam adultera eſt, ſi cum alio iungatur: dimiſſus verò, venia dignus eſt. Qui verò relictâ vxore ad aliam ſe confert, mœchus ipſe eſt, atque ipſam mœchari facit, ea etiam cum qua conſuetudinem habet.

13. Non coges eum, qui ſe non ordinatum eſſe iurauerit.

14. Inuoluntarius homicida decennio pœnitentiæ ſubiacebit.

15. Bigamus non eſt in clerum recipiendus.

16. Pictatis hoſtis triennio pœnitentiæ ſubiiciatur.

ιϛ'. Κατὰ τὸν τῆς κυρίου λόγον, ἵσος κατακλίζεται καὶ ἀνὴρ, καὶ γυνὴ ἀφ' πορνείας ἀποζευγνύμενοι. ἡ γὰρ συνοίκησα τὸν μοιχὸν, καὶ τὸν πόρνον οὐ ἀφαζεύγνυσι τῶ συμβίων. Εἰ δέ τις ἀφέτῳ ἀνδρὶ συζεύχθείη, ὅτι ἔνι τυχὸν μοιχαλίς· ὃ γὰρ αἴτιον ὅτι τὸν ἀλόγως ἀφίεσαθαι· ἢ καὶ μοιχαλὶς, εἰ τοιοῦς ἕτεροι ζεύγνυται· ὁ γὰρ ἀφεθεὶς σύζυγος. ὁ δὲ τὴν γυναῖκα καταλιπὼν, καὶ ἐπ' ἄλλην ἰὼν, καὶ αὐτὸς, καὶ αὐτὴν μοιχεύεσθαι ποιεῖ. Ὁ ἡ αὐτῷ συνοικοῦσα γυνή.

17. Non coges eum, qui ſe non ordinatum eſſe iurauerit.

ιζ'. Οὐκ ἀναγκάσεις τὸν μὴ χειροτονηθῆναι ὀμόσαντα.

18. Inuoluntarius homicida decennio pœnitentiæ ſubiacebit.

ιη'. Ο ἀκούσιος φονευτὴς δεκαετίαν ὑποπιπτέτω.

19. Bigamus non eſt in clerum recipiendus.

ιθ'. Ο δίγαμος, καὶ ἀκλήρωτος.

20. Pietatis hoſtis triennio pœnitentiæ ſubiiciatur.

κ'. Ο πολεμιὸς τῇ εὐσεβείᾳ, τριετίαν ὑποπιπτέτω.

Eiuſdem Epiſtola II.

1. PRESBYTER Bianor cùm iurauerit ac pœnitentiam egerit, propter illius iuramenti leuitatem, ſuſcipiendus.

2. Virgines poſt profeſſionem lapſas exacto anno patres recipiebant. Quoniam autem validior facta eſt Eccleſia, eam quæ virginitatem profeſſa lapſa eſt, adulteram vocamus, & qui talem detinet, mœchum. Virginitatem profitetur, quæ poſt ſeptemdecim annos probata, vt in eo vitæ inſtituto permaneat, deprecatur.

3. Qui ſæculo renuntiat interrogetur, ac perſpicuè & clarè profiteatur, vt ſi ſententiam mutet, corripiatur.

4. Virgo quæ in hæreſim lapſa eſt, ac deinceps reſipuit, atque accipit, pœna non mulctatur.

5. Virum qui fornicatus fuerit, vxor recipiet: inquinatam verò adulterio mulierem vir remittet. Fornicator enim, non mœchus, qui vxori iunctus cum ſoluta rem habuerit.

6. Qui deſponſatam rapit, ſponſo eam reſtituet: ſi verò non deſponſatam, ſuis reddet, atque ex eorum ſententia contrahetur matrimonium, ſiquidem velint.

Τοῦ αὐτοῦ Ἐπιστολὴ β'.

α'. Ο πρεσβύτερος Βιάνωρ ὀμόσας καὶ μετανοήσας, ἀφὲ τὴν βιαιοτέραν ἐκείνου τῆς ὅρκου, δεκτέος.

β'. Μετ' ἐνιαυτὸν τὰς μὲν τὴν ὁμολογίαν ἐκπεπτούσας παρθένους οἱ πατέρες ἐδέχοντο. ἀφὲ ἧς δὲ κραταιοτέραν γενέσθαι τὴν ἐκκλησίαν, μοιχαλίδα τὴν παρθένον ὁμολογήσασαν ὀνομάζομεν τὴν ἐκπεπτωκυῖαν, καὶ μοιχὸν τὸν τοιαύτην κατέχοντα. ὁμολογεῖ παρθένον ἡ περὶ τὰ ἑπταικαίδεκα ἔτη, καὶ διακρινομένη, καὶ τὸν βίον μόνως ἐκλιπαροῦσα.

γ'. Καὶ ὁ ἀποτασσόμενος ἐρωτάσθω, καὶ σαφῶς ὁμολογείτω, ἵνα μεταπηδήσας βλαπτιμᾶται.

δ'. Εἰς αἵρεσιν οὖσα παρθένος, εἶτα μετανοοῦσα, καὶ λαμβάνουσα, οὐκ ἀζημιοῦται.

ε'. Ἀνδρα πεπορνευκότα ἡ ἰδία ἀφαλήφεται. μισθῶσαι γὰρ γυναῖκα ὁ ἀνὴρ ἀποπέμψεται· πόρνος γὰρ οὐ μοιχὸς ὁ εἰς ἐλευθέραν ἐκπεσὼν σωζομένας.

ς'. Ο μνηστευθῆσαι ἁρπάζων, ἀποκαταστήσῃ ᾧ μνηστευσαμένῳ· εἰ δὲ ἀμνήστευτον, τοῖς οἰκείοις ἐγκαταστήσῃ, καὶ τὴν ἐκείνων γνώμην προσήσεται τὰ συνοικέσια, εἴγε βούλοιντο.

ὁ ᾖ, ὃ τ πορνείας ἄτιμον εἶσεται.

ζ'. Ἀδελφὸν ἀδελφῇ γυναῖκα ἔχειν ἀδυνατον.

η'. Εἰ γήμῃ δίγαμον χήρα, προσέσται. ὁ ᾖ χηρεύων, γήμας μόνον, ὃ τῷ δίγαμον ἄτιμον ποιεῖ. ἡ ᾖ μὴ ἐξήκοντα ἔτη λαμβάνουσα χήρα, ἀκοινώνητος, ἕως ἀπὸ τ ἀκαθαρσίας ἀποσῇ. εἰ δέ τις πρὸ τῶν ἑξήκοντα χρόνων ἐγκαταλέξηται, ἀνείπης ὃ ἔγκλημα ἄφεται.

θ'. Ος ἔχει ὃν προέφθασε, συγχωρούμενος ἔχειν, ὃ ἄτιμον γνώσεται.

ι'. Εἰ ὁ συζυγεὶς μὴ πορνείᾳ διαζεύγνυται, βέλτιον· εἰ δὲ ἀδιακρίτως συνέζευκται, συγχωρείσθω δεχόμενος ἄτιμον.

ια'. Ἀθέσμως προπρεὶς γάμῳ ὁ ἀγοίᾳ πρεσβύτερος, μόνης * ἀπολαυέτω τ προεδρίας, τ ἐνεργείας στερούμενος.

* γρ. ἀποκλείσθω

ιβ'. Ὁ χρεὼν ὑείων ἀπέχειν ἐπαυξάμενος, γελοῖος. δεκτέος δέ, εἰ μεταλήψοιτο.

ιγ'. Εἰ ἀπαγορεύεται ὁ ὀμνύειν, ὃ ὅτι κακῷ μᾶλλον· ὥστε μὴ μόνον ὃ ἔργον κωλύσεις, ἀλλὰ ὲ αὐτὸν τ ὅλον ἀναφυγεῖν ὅρκον.

ιδ'. Τῷ περὶ θανάτου ἁμαρτάνοντι κληρικὸς, μὴ τῷ λαῷ κοινωνείτω· οὐ γὰρ δὶς ὃ ἐν ἐκδικεῖται.

ιε'. Ἡ κυήσασα κατ' ὁδὸν, καὶ ἀμελήσασα, φονεύτρια.

ις'. Ἀδημοσιεύτους μὲν τὰς μοιχευθείσας, τὴ ἐλεγχομένας ἐγκωλύομεν· ἀκοινωνήτους δὲ ἐῶμεν, ἕως ὃ ἄτιμον ἀποπληρώσωσιν.

ιζ'. Ἐαὶ ἀλόγως ἀναχώρησεν ἡ γυνὴ, αὐτὴ μὲν οὐκ αἰτία, ὁ δὲ ὑπομείνας, αἰτία.

ιη'. Αἱ στρατιώτιδες, αἱ μὴ πρὸ τοῦ τῶν ἀνδρῶν ἀφανίσθαι ἄλλοις ζευγνύμεναι, συγγνωστέραι τῶν ἄλλων, αἱ μὴ τὰς ἀποδημίας οὐ προσμένουσιν.

ιθ'. Ὁ τοῦ ἀλλοτρίου ἀφεὶς, καὶ λαμβάνων ἐλευθέραν, ἀτιμητέος μὲν μὴ πρὸ τοῦ πρώτου· ἅπαξ γὰρ τῇ δευτέρᾳ, αἰτίαν.

κ'. Παρὰ γνώμην πατρὸς ἡ ἀκολουθήσασα, πόρνη κρίνεται· εἰ δὲ καὶ οἱ γονεῖς διαλλαγεῖεν, καὶ ὃ μετὰ τοῦτο διεγ-

Ipſe verò fornicationis pœnas dabit.

7. Fratrem ſororem habere vxorem, impoſſibile eſt.

8. Si vidua in miniſterium allecta nupſerit, deſpicitur: qui verò viduus eſt, ſi ſolùm vxorem duxerit, bigamorum pœnam ſubeat. Vidua autem quæ poſt ſexaginta annos matrimonium contraxerit, excommunicetur, donec ab impuritate receſſerit. Si quæ verò ante ſexaginta annos allecta fuerit, crimine obſtringetur.

9. Qui habet eam quam priùs corrupit, modò ei permittatur habere; mulctæ ſubiacebit.

10. Si coniux propter fornicationem diſiungatur, meliùs: ſi verò indiuulsè copulatus ſit, id ei concedatur, ſuſceptâ pœnâ.

11. Presbyter qui per ignorantiam in illicitum incidit matrimonium, ſolâ fruatur præſidentiâ, functione priuatus.

12. Qui ſe à ſuillis carnibus abſtinere iactauerit, ridiculus: ſuſcipiendus eſt verò, ſi iis vtatur.

13. Si interdictum eſt iurare ſimpliciter, id magis propter malum. Itaque non ſolùm opus prohibebis: verùm etiam ipſum quod ex eo naſcitur iuramentum.

14. Clericus qui mortale peccatum commiſerit, cum populo communicet: non enim bis idem vindicatur.

15. Quæ pepererit in via, ac neglexerit, homicidij rea eſt.

16. Adulterij conuictas non eſſe publicè traducendas nouimus, excommunicatas verò ſtatuimus, donec pœnæ tempus expleuerint.

17. Si mulier ſine ratione receſſerit, ipſa quidem non eſt inſons: qui verò remanſerit, culpa vacat.

18. Vxores militum, quæ eo quòd earum viri nuſquam appareant, aliis iunguntur, veniâ digniores ſunt aliis, quæ propter eorum peregrinationes non expectant.

19. Qui alienam dimiſit, & accepit liberam ac ſolutam, corripiendus quidem eſt propter primam; propter ſecundam verò, crimine vacat.

20. Quæ contra voluntatem patris ſequuta eſt, ſcortum cenſetur: ſi verò parentes reconciliati fuerint, factúmque remedium accipere videa-

tur, tamen triennio pœnitentiæ ſubiaceat.

21. Quæ cum adultero viuit, mœchatur.

22. Ancilla quæ ſe viro tradiderit, fornicatur: matrimonio verò iungitur, quæ cum domini conſenſu id facit. Quæ enim fiunt ab iis qui alienæ poteſtati ſubditi ſunt, inualida.

23. Vidua quæ virum accipit, criminis expers eſt.

24. Filius patris poteſtati ſubditus, & ſeruus citra dominorum conſenſum, matrimonium contrahens, culpæ obnoxij ſunt.

25. Qui percuſſerit ad mortem, tum laceſſit, tum qui vlciſcitur, homicida.

26. Diaconiſſa cum Gentili fornicata, ac pœnitentiâ ducta, ſeptennio pœnitentiæ ſubiiciatur.

27. Chriſtianus contumeliâ Chriſtum afficiens, nullum fructum ex vocatione ſua percipiat.

28. Nupſit quædam per ignorantiam viro dimiſſo: deinde priori ipſe reſtitutus eſt, ipſa verò dimiſſa: ſcortum reputatur per ignorantiam, ac ſi velit, nubere poteſt: melius verò, ſi non nubat.

29. Encratitas, ſarcophoros atque apotactitas denuò baptizabis. Quamuis enim dicant ſe in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum eſſe baptizatos, verumtamen quoniam malorum auctorem Deum impiè aſſerunt iuxta Marcionem, niſi denuo baptizentur, non ſunt recipiendi.

30 Quæ à viro dimiſſa eſt, ſic maneat: ſi enim mœchetur, iuxta Domini ſermonem, alius communione excluditur.

31. Corruptio per vim admiſſa, crimine vacat: atque ancilla ſi vim patiatur à domino, inſons eſt.

32. Qui tertium matrimonium contrahit, contra leges peccat. Prout autem Eccleſiæ res nunc ſe habent, eiuſmodi facinora, ſi non publicè traducantur, diſſolutâ fornicatione tolerabiliora iudicantur.

πείλω ἔχῃ δοκεῖ, ὅμως τελεπάλω ἐπιτιμάτω.

κα'. Η συζῶσα μοιχῷ, μοιχεύεται.

κβ'. Ἑαυτὴν ἀνδρὶ ὑποτάσσουσα δούλη, πορνεύσουσα δὲ ἡ μὴ γαμοῦσα ἀκαίρου. τὰ γὰρ ὑπεξουσίων, ἀβέβαια.

κγ'. Ἀνέγκλητος ἡ χήρα λαμβάνουσα ἄνδρα.

κδ'. Ο ὑπεξούσιος υἱὸς, καὶ δοῦλος, δίχα τῆς κυρίων ζυγούμενοι, οὐκ ἀνύβυνοι.

κε'. Ο πλήξας εἰς θάνατον, ϛ ἀρχόμενος, καὶ ἀμυνόμενος, ἀνδροφόνος.

κϛ'. Διάκονος Ἕλληνι πορνεύσασα καὶ μετανοοῦσα, ἑπταετίαν ἐπιτιμάτω.

κζ'. Υβρίζων Χριστιανὸς τὸν Χριστὸν, ἀπὸ τῆς κλήσεως ἀκαρπέλπτος.

κη'. Ἐγήματό τις ἀνδρὶ καὶ ἄγνοιαν ἀφέμενος· εἶτα τῷ πρώτῳ ἀπέφυγεν. ἡ δ' ἀφεθεῖσα πόρνη λογίζεται καὶ ἄγνοιαν, καὶ εἰ θέλοι ζυγῆναι· κάλλιον δ' εἰ μὴ ζυγῆναι.

κθ'. Ἐγκρατίτας, καὶ σαρκοφόρους, καὶ ἀποτακτίτας, ἀβαπτίστους. Εἰ γὰρ καὶ λέγουσιν ὅτι εἰς πατέρα, καὶ υἱὸν, καὶ ἅγιον πνεῦμα ἐβαπτίσθη, ἀλλ' ἐπεὶ κακὸν ποιητὴν τὸν θεὸν βλασφημοῦσι κατὰ Μαρκίωνα, μὴ ἀναβαπτιζόμενοι ἄδεκτοι.

λ'. Η παρ' ἀνδρὸς ἀφεθεῖσα, μενέτω οὕτως· εἰ γὰρ μοιχᾶται κατὰ τὸν τοῦ κυρίου λόγον, ὑπὸ τοῦ ἑτέρου κλείεται κοινωνίας.

λα'. Φθορᾷ καταναγκασμένη ἀνύβυνος· ϛ δούλη βιαζομένη παρὰ δεσπότου, ἀνύβυνος.

λβ'. Ο τέτταρος ἄνομος· ὡς ἂν ῥέπῃ τὰ ἐκκλησίας τὰ τοιαῦτα βλεπόμενα, ἀσπλίτευτα, χρείττω τῆς ἀνομίας πορείας κρινόμενα.

Eiuſdem Epiſtola tertia.

1. CLERICI qui in delictum incidunt, gradibus deijciuntur, ſiue miniſtrent, ſiue ordinati ſint.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ τρίτη.

α'. Οἱ κληρικοὶ παραπίπτοντες, τῷ βαθμῷ ἀποπίπτουσιν, εἴτε ὑπηρετῶσιν εἴτε χειροτονήθησαν.

β'. Η ἀμβήσασα τὸ κυήματος δι' ἐρημίαν ἢ ἀπειρίαν τὴν ὑπιτηδείων, ἀνεύθυνος.

γ'. Οὐ μέγα πλημμα τῇ χήρᾳ δούλη τοῦ δευτέρου γάμου ἁρπαζομένη· ὁ δὲ τῆς δισγαμίας ὑπιτίμιον ἔξει.

δ'. Τῶν * φονώντων τὰ ὑπιτίμια, καὶ ὁ ἰδίωμα τῆς προαιρέσεως ὑπιτείνεται, ἢ ὑφίεται.

ε'. Ο ἑκούσιος φονεὺς, εἰκοσαετίαν ὑποπιπτέτω.

ς'. Ο ἀκούσιος δεκαετίαν.

ζ'. Ο μοιχὸς, πεντεκαιδεκαετίαν.

η'. Ο πόρνος, ἑπταετίαν.

θ'. Αἱ παρθενεύουσαι μετὰ τὴν ὁμολογίαν φθείρουσι, πέντε καὶ δεκαετίαν.

ι'. Ο κλέπτας καὶ μεταμοὺς, ἐνιαυτὸν, καὶ ἐλεγχθεὶς δὲ, καὶ ἕτερον ἕνα.

ια'. Ο ἀρσενοκοίτης, ὡς ὁ μοιχός.

ιβ'. Ο διγαμόνυμφος, ὁμοίως.

ιγ'. Ο ἐπίορκος δεκαετίαν.

ιδ'. Ο γόης καὶ φαρμακὸς, ὡς ὁ φονεύων.

ιε'. Ο τυμβωρύχος δεκαετίαν.

ις'. Ο ἀδελφόμικτος, ὡς ὁ φονεύσας.

ιζ'. Ο ἀπειρημένος ἐν συγγενείᾳ γάμος, καὶ μοιχὸν.

ιη'. Ο τοῦ γάμου συναλλάσσων διαγνώσεις μηκέτι, μενέτω ἀναγνώσης ἀποσχόμενος. κλεψίγαμος ἢ ἀπωθείσθω.

ιθ'. Ομολογήσας ἁμάρτημα καὶ πρεσβύτερος χείλεσιν ἁμαρτῆσαι, τῆς λειτουργίας ἐκπιπτέντες κοινωνείτωσαν.

κ'. Ο συνεγνωκὼς ἐκέτῃ, καὶ ἀποκρύπτων, ὅ ἐστιν ὑπιτιμήσει.

κα'. Ο ἀρνησίχριστος, ἅπαν βίου μεταμελείσθω.

κβ'. Οὐκ εἰσέρχονται εἰς ναὸν, ὁ ἀδελφῆ ἢ νύμφῃ μεμιασμένος. ἀποσχὰς μέντοι ὅτι τελείαν τοῦ πλημμέλειαν, καὶ ἑξαετίαν ὑποπιπτέτω.

κγ'. Ο τὴν ἰδίαν ἀφεὶς, καὶ γαμβαίνων ἑτέραν, μοιχὸς ὢν, ἑπταετίαν ὑποπιπτέτω.

κδ'. Ο τῇ μητρυᾷ μανεὶς, ὡς ὁ μανεὶς ἀδελφῇ.

2. Quæ fœtum neglexerit, propterea quòd amicis rebúsque ad vitam neceſſariis deſtituta ſit, criminis expers eſt.

3. Non magnum crimen eſt ancillæ viduæ, ſi ad ſecundas nuptias rapiatur: bigamiæ verò pœnam ſubibit.

4. Homicidarum pœnæ, pro circumſtantiarum ratione, augentur aut minuuntur.

5. Voluntarius homicida viginti annos pœnitentiæ ſubiiciatur.

6. Inuoluntarius decem annos.

7. Mœchus quindecim annos.

8. Fornicator ſeptennium.

9. Virgines poſt profeſſionem lápſæ, quindecim annos.

10. Qui furatus eſt ac reſipuit, annum pœnitentiam agat: conuictus verò, duos annos.

11. Maſculorum concubitor ſicut adulter.

12. Qui contra rationem verſatus eſt ſimiliter.

13. Periurus, decennio.

14. Incantator & veneficus, vt homicida.

15. Qui ſepulcra deprædatur, decennio.

16. Qui cum ſorore miſcetur, vt homicida.

17. Prohibitum in conſanguinitate matrimonium, eâdem quâ adulterium pœnâ vindicatur.

18. Lector qui ante nuptias rem habet cum ſponſa, maneat lector, ita vt ad maiores gradus non promoueatur: qui verò furtiuum iniit matrimonium, expellatur.

19. Diaconus & presbyter confeſſi ſe labiis peccaſſe, à miniſterio remoti communicent.

20. Qui conſcius eſt vnicuique, & celat, æquali pœnâ mulctatur.

21. Qui Chriſtum negauerit, per totam vitam pœnitentiam agat.

22. Non ingredietur in templum, qui cum ſorore aut ſponſa inquinatus eſt: vbi tamen à peccato deſtiterit, triennio lugeat, ac ſexennio pœnitentiæ ſubiaceat.

23. Qui propriâ vxore dimiſſâ, aliam accipit, cùm ſit mœchus, ſeptennio pœnitentiæ ſubiaceat.

24 Qui inſanoin nouercam amore exarſit, vt qui ſororem deperiit.

* In emendat.

25. Polygami, belluini ſunt: verumtamen poſt triennium recipiantur.

26. Qui fidem per tormenta violarunt, octo annos pœnitentiam agant: qui verò ſponte & vltrò, duodecim.

27. Qui vi coactus peierauit, poſt ſexennium ſuſcipiendus: ſi verò citra neceſſitatem, poſt duodecim.

28. Ne tempore, ſed modis pœnas expendas: ſi verò in peccatis permaneant ac contradicant, tu verò ſerua animam tuam.

κε'. Οἱ πολύγαμοι κτηνώδεις· ἀλλ' οὖν μὴ πρὸ τριετίας δεχέσθωσαν.

κς'. Οἱ ψευδόρκως τὴν πίστιν ἀφ' βασάνων, ὀκταετίαν ἐπιτιμιέσθωσαν. οἱ δ' αὐθαιρέτως, δωδεκαετίαν.

κζ'. Ὁ ἐκ βίας ἐπιορκήσας, μὴ ἑξαετίαν δεκτός· ὁ δ' ἄνευ ἀνάγκης, μὴ δύο καὶ δέκα.

κη'. Μὴ χρόνον κρίνῃς, ἀλλὰ τρόπους τῶν ἐπιτιμίων· εἰ δ' ἐμμένουσι ταῖς ἁμαρτίαις, καὶ ἀπειλήσειεν, σὺ σῶζε τὴν οἰκείαν ψυχήν.

TRVLLA-NVM. *Synodus* CLXV. *Patrum conuocata in Trullo Conſtantinop. ſub Iuſtiniano qui ab amputato naſo ῥινότμητος dictus eſt.*

Ἡ ἐν τῷ Τρούλλῳ τῶν Κωνσταντινουπόλεως ρξέ'. τῶν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου συνελθόσα.

1. APOSTOLORVM fides ne immutetur. Nicæna integra ſeruetur, quæ Arij opinionem diuinitatis gradu introducentem per ὁμοούσιον euertit. Synodus ſub Theodoſio Maximo habita inuiolata permaneat, quæ Macedonium, ſeruum dicentem Spiritum ſanctum gradu deturbauit. Ducenti qui ſub Theodoſio Iuniore apud Epheſum conuenerunt, impiiſſimum Neſtorium, hominem ſeorſim ac Deum ſeorſim Dominum dicentem expulerunt. Qui apud Calchedonem cum Marciano conuenerunt æternæ memoriæ digni, Eutychem opinione tantùm peractum eſſe magnum myſterium dicere auſum depoſuerunt: ac Neſtorium & Dioſcorum, qui ſimilia è diametro peruersè ratiocinati fuerant. Apud regiam vrbem centum ſexaginta quinque Iuſtiniano imperante conuenerunt, qui Origenem corporum animarumque circuitus affirmantem, necnon etiam Theodoritum contra duodecim Cyrilli capita audacter inuectum, anathemate percuſerunt. Byzantij à Conſtantino coacta eſt ſynodus, quæ Honorium Romæ, ac Sergium Conſtantinopolis, Epiſcopos vnam voluntatem vnamque operationem dogmatibus ſuis docentes eiecit.

2. Quæ Apoſtolorum ſanctionibus Clementis operâ editis, furtim ab hæreticis inſerta ſunt, repudianda.

α'. Ἡ τῶν Ἀποστόλων πίστις ἀκρηνοτόμητος. καὶ ἡ ἐν Νικαίᾳ ὁλόκληρος, ἣ τὸ Ἀρείου δόγμα βαθμοῖς εἰσάγον θεότητος ἀφ' τοῦ ὁμοουσίου καταίρεψεν. ἡ ὑπὸ * Θεοδώρου τοῦ μεγίστου συνόδου ἀπρόπτωτος, ἣ Μακεδόνιον δοῦλον εἰπόντα τὸ ἅγιον πνεῦμα καθήρηκεν. αἱ ὑπὸ τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου εἰς Ἔφεσον συνιόντες ἀφωσίωσαν, τὸν ἀσεβέστατον Νεστόριον, ἀνθρωπον ἰδικῶς, καὶ θεὸν ἰδικῶς εἰπόντα τὸν κύριον ἐξελάσαντες. οἱ κατὰ τὴν Καλχηδόνα τῷ Μαρκιανῷ συνελθόντες ἀείμνηστοι, Εὐτυχέα δεκάτῳ τελεσθῆναι τὸ μέγα μυστήριον φάσαντα τολμήσαντα καθελόντες· καὶ Νεστόριον, καὶ Διόσκορον τοὺς ἐκ διαμέτρου τὰ ἴσα παραληρήσαντας· εἰς τὴν βασιλεύουσαν πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ ρ'. ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου συνελθόντες· οἱ Ὠριγένην σωμάτων καὶ ψυχῶν περιόδους ἀποκηρύξαντα, καὶ Θεοδώρητον κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων Κυρίλλου αἰσχυντηλίαν. ὑπὸ τὴν Βυζάντιον ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Γωγωνάτου συνελέκτη συνόδου, ἣ Ὁνώριον τὸν Ρώμης, καὶ Σέργιον τὸν τῆς Κωνσταντίνου, ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν δογματίσαντας ἀποβεβλήκει.

β'. Τὰ παρὰ τῶν ἑτεροδόξων κλεπτομένως ἐμβεβλημένα, τοῖς Κανόσι τῶν Ἀποστόλων ἀφαίρεσιν ἀποκήρυκτα.

* ἴσ. Θεοδοσίου

γ'. Ιερεῖς δίγαμοι καὶ ἀμεταμελέτητοι καθαιρεῖσθαι. οἱ δὲ ἑκόντες ἀπολώσαντες, τὴν λειτουργίαν ἕως ῥητοῦ παύσονται χρόνου· οὐδὲ γὰρ εὐλογεῖ ὁ τραυματίας, καὶ οἱ παρανόμως γαμήσαντες.

3. Sacerdotes bigami atque impœnitentes gradu moti sunt: qui verò malum à se remouerunt, sacro munere vsque ad certum tempus abstinebunt. Neque enim benedicit vulneratus, & qui contra leges matrimonium contraxerunt.

δ'. Καὶ οἱ μετὰ τὴν χειροτονίαν συζυγέντες, μετὰ τὸ ῥητὸν χρόνον τοῖς βαθμοῖς παρεκβαινέτωσαν, ἀπερίκοποι μένοντες, δηλονότι τῇ συζυγίᾳ ἀφειμένοι. οἱ δὲ μετὰ τὸ ὅρον, καὶ λυόμενοι, ἐκκαθαιρέσθωσαν μενέτωσαν.

4. Et qui post viduitatem coniugium inierunt, post certum tempus gradibus suis restituantur, ita tamen, vt ad altiores non promoueantur, coniugio scilicet dimisso. Qui verò etiam post definitum tempus, dissoluti & depositi maneant.

ε'. Κληρικὸς νύμφῃ θεοῦ συναπτόμενος καθαιρείσθω. λαϊκὸς δὲ ἀφορισθήτω.

5. Clericus cum Domini sponsa matrimonio copulatus, deponatur: laïcus verò excommunicetur.

ς'. Καὶ Εὔνουχος ἱερεὺς, θεραπαινίδας, ἢ ἑτέρας, πλὴν τῶν ἀναπόφευκτα μὴ κεκτήσθω προσώπων.

6. Eunuchus sacerdos ancillas aut alias, exceptis personis quæ suspicione vacant, ne habeat.

ζ'. Ὁ χειροτονητὸς, εἰ ζεύγνυται, καθαιρείσθω.

7. Ordinatus, si matrimonio iunctus sit, deponitur.

η'. Καὶ ὀφφίκιον ἔχων διάκονος, εἰ μὴ τοποτηρητὴς ᾖ πατριάρχου, ἢ ἐπισκόπου, τοῦ πρεσβυτέρων καθεζόμενος, ἀπάντων ἐσχατώτατος ἔστω.

8. Diaconus etiam officium habens, nisi vicarius sit Patriarchæ aut Episcopi, si ante presbyteros sedeat, sit omnium postremus.

θ'. Εἰσιέναι καπηλεῖον κεκώλυται κληρικὸς, καὶ ἔχειν κωλυθήσεται μᾶλλον.

9. Ingredi cauponam prohibitus est clericus, magis etiam habere prohibebitur.

ι'. Ἄζυμα Ἰουδαίων ἀπόπτυστα. ὁ δὲ καὶ ἰατροὺς αὐτοὺς παρακαλούμενος, ἢ συλλουόμενος, ἐκπίπτω.

10. Azyma Iudæorum respuenda: qui verò etiam medicos ipsos ad se vocat, aut cum iis lauatur, eiiciendus est.

ια'. Εἰ καὶ λέλεκται μὴ ἐκβάλλειν γυναῖκα, ἀλλὰ διότι τὸ κρεῖττον προκόπτειν προμηθούμενοι, τῷ χειροτονουμένῳ παρέδρῳ μηκέτι συνοικεῖν γυναικὶ παραγγέλλομεν.

11. Et si dictum sit non esse eiiciendam vxorem, tamen profectui in melius prospicientes, præsidi qui ordinatur, ne ampliùs cum vxore habitet, denuntiamus.

ιβ'. Κἂν οἱ Ρωμαῖοι τὸν εἰς διάκονον καὶ πρεσβύτερον προαγόμενον ἀφεῖναι τὴν γυναῖκα βεβούλωνται, ἡμεῖς ἐῤῥῶσθαι τὰ διακόνων καὶ πρεσβυτέρων βουλόμεθα συνοικέσια. ὁ δὲ διαζόμενος λύσαι καθηρημένος.

12. Quamuis Romani eum qui ad diaconatum & presbyteratum promouetur, vxorem dimittere voluerint: nos diaconorum ac presbyterorum connubia valere volumus: qui autem dissoluere coëgerit, deponetur.

ιγ'. Πρεσβύτερος τριακονταετὴς ὀφείλων, καὶ διάκονος εἰκοσαπενταετὴς, καὶ διακόνισσα τεσσαρακονταετὴς, καὶ εἰκοσαετὴς ὑποδιάκονος, δικαθαίρεσθαι.

13. Presbyter triginta annis minor, & diaconus vigintiquinque, & diaconissa quadraginta, ac subdiaconus viginti, deponendi sunt.

ιδ'. Γινωσκέτω ὁ λέγων ἑπτὰ διακόνους εἶναι τὸ εἰρημένον ταῖς πράξεσιν, ὅτι οὐ περὶ τῶν διακονουμένων τοῖς μυστηρίοις ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν ταῖς τραπέζαις ὑπηρετουμένων.

14. Qui dicit septem diaconos esse, iuxta id quod in Actibus dictum est, sciat non de iis qui mysteriis deseruiunt, sed de iis qui mensis ministrabant, sermonem esse.

ιε'. Ὁ παραδεχόμενος ξένον κληρικὸν, καὶ χειροτονῶν, σὺν τῷ κακῶς χειροτονῆσαι καθῃρήσθω.

15. Qui suscipit externum clericum, eúmque ordinat, cum malè ordinato deponitur.

16. Qui propter barbarorum incurſionem locum mutauit, vbi ceſſauerit incurſio, reuertatur ad eam Eccleſiam in cuius clerum aſcitus eſt: ſin verò, cum eo qui ipſum ſuſcepit ſegregetur.

17. Qui Eccleſiæ eximio quodam modo præpoſitus eſt, Dominicis doceat dogmata, atque interpretetur non ſuo marte, ſed ſicut ſancti Patres expoſuerunt.

18. Qui in perpetuum depoſitus eſt, atque in laïcorum ordinem redactus, pœnitens tondeatur, idque ſolùm: ſin verò, comam nutriat.

19. Et qui immaculatam communionem impertiendo obolum exigit, aut aliam ſpeciem, deponatur.

20. Clericus qui ad Circenſes aſcenderit, aut thymelicis ad nuptias ingreſſuris non recedit, deponatur.

21. Ruſticanæ & quæ in vicis ſunt parœciæ ſi per triginta annos poſſeſſæ fuerint, teneantur: infra verò, controuerſia de iis moueri poterit.

22. Presbyter qui in illicitum inciderit matrimonium, depoſitus cathedræ ſolùm particeps ſit, omni piaculo expurgatus.

23. Vuæ à quibuſdam incruento ſacrificio adhibentur: hoc verò quominus quiſquam ampliùs audeat, decreto cautum eſt.

24. Patrum nonnulli die diuinæ cœnæ poſtquam cœnaſſent, offerebant: viſum eſt igitur ſynodo hoc non ampliùs fieri.

25. Presbyteri qui in barbarorum Eccleſiis verſantur, etſi vxorum commercio ad tempus abſtineant, tamen ne ampliùs cum iis quolibet modo conſuetudinem habeant.

26. Niſi cum conſenſu Epiſcopi, in oratorio quod eſt intra domum non offeres.

27. Eorum, qui ſolam aquam in ſacrificium adhibebant, hæreſim tollens Chryſoſtomus, quando, inquit, paſſus eſt Dominus & reſurrexit, vino vſus eſt. Hoc accepto Armenij vinum ſolum offerunt, neſcientes ipſum etiam Chryſoſtomum, & Baſilium, ac Iacobum vino aquâ mixto vſos fuiſſe, nobiſque vt ita offeremus tradidiſſe. Si quis igitur aut vino ſolo, aut aquâ ſolâ, non verò mixtâ vtatur, deponatur.

ις'. Ο ἀφ' βαρβαρικὴν ἐπιδρομὴν μετοικήσας, παυσαμένης τῆς ἐπιδρομῆς, παλινοστείτω τῇ καθ' ἣν ἐκκλησίαν κεκλήρωται· εἰ δὲ μή, μὴ τοῦ συμπολίτου ἀφορίζέσθω.

ιζ'. Ο παρεστὼς ἐκκλησίας κατ' ἐξαίρετον, ταῖς κυριακαῖς διδασκέτω τὰ δόγματα, καὶ διερμηνευέτω, μὴ οἰκοθεν, ἀλλ' ὡς οἱ θεῖοι πατέρες διέλαβον.

ιη'. Ο διηνεκῶς καθηρημένος, καὶ εἰς τὴν λαϊκὴν ἀπωθεῖς, μεταμελούμενος κειρέσθω καὶ μόνον, εἰ δὲ μή, τὴν κόμην ἐπιτρεφέτω.

ιθ'. Καὶ ὁ τὴν ἀκρόπου μεταλλοδοὺς κοινωνίαν, ὀβολὸν ἀπαιτῶν, ἢ ἕτερον εἶδος, καθαιρείσθω.

κ'. Κληρικὸς ἱπποδρομίαις δυσὶν, εἰ καὶ μελλόντων εἰσιέναι γαμικῇ συμπλοκῇ τοῖς γάμοις μὴ ἀφίσταται, καθαιρείσθω.

κα'. Ἀγρικοὶ καὶ ἐγχώριοι πρόκοιμα τεσσαρακονθήμερα ἐχέτωσαν. ἔνθεν καὶ ὁ ἀμφιβαπτισμὸν ἔχουσιν.

κβ'. Πρεσβύτερος ἀθέσμως τελεσθεὶς γάμος καθαιρεθεὶς, καὶ ἕδρας μετεχέτω ἐν μόνῳ, πάντος ἀφορίσμου τοῦ μυστηρίου.

κγ'. Σταφυλαὶ τοῖς ὕδωρ τῷ ἀναιμάκτῳ θυσίᾳ συναπτόντων. ὃ δὲ μηκέτι τολμᾶσθαι διώρισαν.

κδ'. Τινὲς τῶν πατέρων τὴν ἡμέραν τοῦ θείου δείπνου μετὰ τὸ δεῖπνον προσῆγον. ἔδοξε τοίνυν τῇ συνόδῳ τοῦτο μὴ γίνεσθαι.

κε'. Καὶ οἱ ἐν βαρβαρικαῖς ἐκκλησίαις ἱερεῖς, εἰ καὶ τῶν συμβίων προσκαίρου ὁμιλίας ἀπέχονται, ἵνα οὖν μηκέτι τούτοις καθ' οἱονδηποτοῦν ὁμιλεῖτωσαν ἔθει.

κς'. Εἰ μὴ μετὰ γνώμης ἐπισκόπου, ἔνδον οἴκου εἰς οἰκτήριον οὐ προσφέρεις.

κζ'. Τὴν ὑδροπαρῳστῶν αἵρεσιν ὁ Χρυσόστομος ἐπειδὴ φησὶ, καὶ πέπονθεν ὁ κύριος, καὶ ἐγήγερται, οἴνῳ ἐχρήσατο· τοῦτο λαβόντες οἱ Ἀρμένιοι, οἶνον προσφέρουσι μόνον, οὐκ εἰδότες ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν Χρυσόστομον, καὶ Βασίλειον, καὶ Ἰάκωβον οἴνῳ μεμιγμένῳ ὕδατι κεχρημένους, καὶ ἡμῖν οὕτω παραδεδωκότας προσφέρειν. εἴ τις οὖν ἢ οἴνῳ μόνῳ, ἢ ὕδατι μόνῳ, ἀλλ' οὐχὶ μεμιγμένοις χρῷτο, καθαιρείσθω.

κη'. Ο χειροτονίας ἐπάξιος, & ἐξ ἱερατικοῦ τελῶν γένους, & ἐξ ἑτέρου, χειροτονείσθω. ὁ δὲ μὴ κεκαρμένος, καὶ εὐλογίας τυχών, ἐπ' ἄμβωνος ἱεροὺς λόγους οὐκ ἀναγνώσεται.

28. Ordinatione dignus, & qui in ſacro cenſetur genere, atque alio, ordinetur: qui verò non eſt tonſus, ac benedictionem conſequutus eſt, in ambone ſacros ſermones non leget.

κθ'. Τελευτῶντος ἐπισκόπου, ὁ κλῆρος αὐτοῦ φυλαξάτω τὰ πεφάσματα· εἰ δὲ μὴ ὑπολέλειπται κληρικός, ὁ μητροπολίτης αὐτὰ φυλαξάτω ἕως τῆς ἑτέρου χειροτονίας.

29. Epiſcopo vitâ excedente, clerus acta illius ſeruabit: ſi autem non relictus eſt clericus, Metropolitanus ipſa cuſtodiet vſque ad alius ordinationem.

λ'. Ο διὰ βαρβάρων ἔφοδον ἐπίσκοπος μὴ ἐπιὼν τοῦ θρόνου, καὶ καθέδρᾳ τῇ οἰκείᾳ ἐχέτω, καὶ χειροτονείτω, & πάντα τὰ ἱερατεύματα ἐνερχέσθω βεβαιότατα.

30. Epiſcopus qui propter barbarorum incurſionem throno non præſidet, propriam ſedem obtineat ordinétque, atque omnia ſacerdotij munera validiſſimè fungatur.

λα'. Ο μοναζων μονάσαι δεκαετίαν· εἰ γὰρ καὶ ὁ θεῖος Βασίλειος τῇ ἀποκειρομένῃ τὴν ἑπταεικοσαέτιν χρόνον αὐτὴν ἀπέφηνεν· ἀλλ' ἐπεὶ τῶν Ἀποστόλων ἑξήκοντα ἔτη οὖσαν τὴν ἐκκλησίαν χήραν ἐκύρωσαν, οἱ πατέρες τὴν διακονίσσαν ἑβδομηκοντούτιδα γενέσθαι, κρατυτέρας τῆς ἐκκλησίας γενομένης, καὶ ἡμεῖς ὀξύτερον τῇ σφραγῖδα τοῦ μοναζοντι σημαινόμεθα.

31. Monachus decennio ſolitariam vitam deget. Licèt enim Diuus Baſilius eam quæ detonſa eſt ſeptemdecim annos exigere cenſuerit: verùm quoniam præcipiente Apoſtolo viduam in Eccleſia ſexaginta annos natam eligendam eſſe, Patres diaconiſſam quadragenariam fieri dixerunt, validiore facta Eccleſia, nos quoque citiùs ſigillum monacho imponimus.

λβ'. Ο ἐγκλεισθησόμενος τελείᾳ πρεσβυτέρῳ μοναζων ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ πρὸ τῆς ἐγκλείστρας ἕτερον ἐνιαυτὸν μενιῶν, οὕτως εἰσίτω, καὶ μὴ ἐξίτω, εἰ μὴ βιάζοιτο θάνατος, ἢ πρὸς τὸ κοινὸν λειτούργια.

32. Qui includendus eſt, triennium in monaſterio priùs degat; ac priuſquam includatur vbi alium annum exegerit ſic ingrediatur, neque egrediatur, niſi mors aut communis vtilitas cogat.

λγ'. Μελανείμων, & ἀκερσοκόμης ἐρημίτης, εἰ μὴ χειροθείη ἐγκαταλέγοιτο μοναστηρίῳ, τῆς πόλεως ἀπελαυνέσθω.

33. Solitarius pullâ veſte indutus, atque indetonſus, niſi tondeatur monaſterióque includatur, vrbe expellatur.

λδ'. Ἀδελφὸν ἅπας, * ὅτι ζάλλω τὸν βίου φεύγων, καὶ εἰς μοναστήριον εἰσιέναι βουλόμενος, ἀπενέγκοιτο.

* Ἀπὸ τῶν

34. Quilibet vitæ procellam fugiens, atque in monaſterium ingredi cupiens, eius rei licentiam habeat.

λε'. Ο μοναχὸς ζευγνύμενος, ἢ πορνεύων, διχέσθω τὸ τῆς πορνεύοντος ἐπιτίμιον.

35. Monachus matrimonio iunctus aut fornicans, fornicatoris pœnam ſubeat.

λς'. Οὐκ ἀμφιάσουσιν οἱ γονεῖς συνεχῶ τῇ προελομένῃ μονάσαι, & οὕτω τὸ σχῆμα περιθήσουσιν· ἀνάμνησις γὰρ τοῦτο τοῦ ῥέοντος κόσμου.

36. Parentes filiam, quæ ſolitariam vitam degere inſtituerit, ſericis veſtibus non induent, ſicque habitum ei circumponent: hoc enim labentis mundi admonitio eſt.

λζ'. Οὐκ ἔξεισι μοναζουσα τῆς μονῆς, εἰ μὴ μετ' εὐλογίας τῆς προεστώσης· καὶ μηδὲ μόνη, ἀλλὰ μετ' ἑτέρας πρεσβυτίδος· ἐξώκειτος δὲ τὸ παράπαν οὐ γένηται. ὡσαύτως & μοναζων εἰ μὴ μετ' ἐπιτροπῆς ἡγουμένου τῆς μονῆς μὴ ἐξίτω.

37. Monialis non egredietur è monaſterio niſi cum benedictione præpoſitæ: ac neque verò ſola, ſed cum altera ſeniore: foris autem nequaquam pernoctet: ſimiliter & monachus, niſi cum præfecti venia, monaſterio ne egrediatur.

λη'. Οὔτε γυναῖκα χειρὶ ἀνδρὸς

38. Neque mulierem in virorum

monaſterio, neque virum in muliebri dormire oportet.

39. Quæ à futuro Epiſcopo ſeparata eſt, poſt ordinationem ingrediatur monaſterium, procul ab Epiſcopi domo, ac Epiſcopi cura fruatur.

40. Quæcumque ex conſenſu Epiſcopi exſtructa ſunt monaſteria, non amplius ſæcularia diuerſoria fiunt, neque ſæcularibus hominibus elocantur.

41. Neque laïcum alea ludere oportet: neque hiſtrionem eſſe.

42. Neque ſpectaculis & venationibus indulgere.

43. Per totam quadrageſimam, exceptis Dominicis & ſabbato, ſancta offeruntur.

44. Suſceptos à baptiſmate filios, eorum matribus copulari non fines. Si quis verò copulatus fuerit, poſt ſeparationem, pœnam quoque ſubeat.

45. Non permittes patrueli matrimonio iungi patruelem, neque filiæ & matri filium & patrem, neque duobus fratribus matrem & ſororem, neque duabus ſororibus fratres. Si quid verò tale factum fuerit, poſt diſſolutionem, ſeptennio pœnitentiæ ſubiiciantur.

46. Romani quadrageſimæ ſabbatis ieiunant. Admonet igitur ſynodus in his etiam canonem valere.

47. Armenij oua & caſeum quadrageſimæ ſabbatis manducant. Statutum eſt igitur totum orbem ab his etiam abſtinere: ſin verò, penitus excommunicari.

48. Laïcus ſibiipſi communionem non impertit: ſin verò, ſeptem diebus excommunicatur.

49. In oratoriis quæ ſunt intra magnatum ædes, baptiſmum non peragent.

50. Si quis ſimulat ſe à dæmonio agitari, dæmoniacorum ſupplicia ſubibit.

51. Quiſquis ſe centurionibus aut vatibus addicit, vt ſecreti aliquid diſcat, ſex annos pœnitentiæ ſubiaceat: eodem modo & qui iuramenta extorquet. Qui circulatoribus & nebulonibus adhæret, ac fato & fortunæ credit, ab Eccleſiæ conuentu arcendus eſt.

καθευδῆσαι μοναστηρίῳ, οὔτε γυναικὶ ἄνδρα.

λθ'. Η ἀφιερωθεῖσα τῷ * ἐπισκόπου δέξασθαι μέλλοντος, μετὰ τὴν χειροτονίαν, εἰσίτω εἰς μοναστήριον, * τῆς ἐπισκόπου παροικίας, καὶ ἀπολαυέτω τῆς οἰκονομίας τοῦ ἐπισκόπου. * τῷ ἐπισκόπῳ

μ'. Ὅσα κατὰ γνώμην ἐπισκόπου πέπηγε μοναστήρια, οὐκέτι κοσμικὰ καταγώγια γίνεται, οὐδὲ κοσμικοῖς ἀνδράσιν ἐνδίδοται.

μα'. Οὐδὲ τὸν λαϊκὸν κυβεύειν, δίον, οὐδὲ μίμον εἶναι.

μβ'. Οὐδὲ θεάτρων, καὶ κυνηγίων ἀπέχεσθαι.

μγ'. Δι' ὅλης τῆς τεσσαρακοστῆς, πλὴν κυριακῆς καὶ σαββάτου, τὰ ἁγιασθέντα προσφέρεται.

μδ'. Τοὺς ἀναδεχομένους παῖδας ἀπὸ βαπτίσματος, οὐ συναφθήσεσθαι ταῖς τῶν παίδων ἑαυτῶν μητράσιν· εἰ δέ τις καὶ συναφθείη, μετὰ ὃ ἀποσυναφθῆναι δεῖ ὃ ἐπιτίμιον γοίη.

με'. Οὐ συγχωρήσομεν ἀδελφῇ συζυγῆσαι ἀδελφῷ, οὐδὲ θυγατρὶ καὶ μητρὶ υἱὸν καὶ πατέρα, οὐδὲ δυσὶν ἀδελφοῖς μητέρα καὶ θυγατέρα· οὐδὲ δυσὶν ἀδελφαῖς ἀδελφούς. εἰ δέ τι τοιοῦτον καὶ γένοιτο, μετὰ τὸ ἀφανίσεως, ἐπιτασσέσθω ἐπτανιστέτωσαν.

μς'. Οἱ Ρωμαῖοι τὰς τῆς τεσσαρακοστῆς νηστεύουσι σάββατα. ἐπομμυήσαι τοίνυν ἡ συνοδος καὶ ὅτι τούτων τὸ Ἀποστολικὸν κρατεῖν.

μζ. Οἱ Ἀρμένιοι ὠὰ καὶ τυρὸν τὰς τῆς τεσσαρακοστῆς ἐσθίουσι σάββασιν· ὥστε τοίνυν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἀπέχεσθαι. Εἰ δὲ μή, πάντως ἀφορίζεσθαι.

μη'. Λαϊκὸς οὐ μεταδίδωσιν ἑαυτῷ· εἰ δὲ μή, ἑπτὰ ἡμέρας ἀφορίζεται.

μθ'. Ἐν δικτυείοις οἴκοις, ἔνδοθεν οἴκων οὐ τελεῖσθαι βάπτισμα.

ν'. Εἴ τις ὑποκρίνεται δαιμονᾶν, τὰ τῶν δαιμονώντων ὑπομένειν ὑποκείσθω.

να'. Ὃς ἑαυτὸν ἑκατοντάρχοις ἢ μάντεσιν ὑποδῷ, ὥς τι τῶν ἀπορρήτων μαθεῖν, ἓξ ἔτη ὑποπιπτέτω· καὶ τοῦτο καὶ ὁ ὅρκους ὑποτυθείς. ὁ δὲ ἀγύρτας καὶ νεφελοκίστας καλ- * κ. ἀμυλοῦντος, καὶ ἐμπλοκὴν καὶ τύχην πιστεύων, τῆς ἐκκλησίας ἀποσυναγέσθω. * τοὺς

νϛ'. Πεελαυρείσθω τ τῶν πιστῶν πολιτείας τὰ βοσκὰ, καὶ τὰ βρωμάπα, καὶ αἱ ὀρχήσεις αἱ εἰς θεοὺς, καὶ τὰ κωμικὰ, καὶ τὰ σατυρικὰ, καὶ τραγικὰ πρόσωπα, καὶ ἡ ἐπὶ ληνοῖς τοῦ Διονύσου ἐπίκλησις, καὶ ὁ ἐπὶ τοῖς πίθοις γέλως. οἱ δὲ ἐπιμένοντες μετὰ τ χρόνα, ἐνοχόζυνοι.

56. A fidelium vitæ ratione auferantur pascua & brumalia, & saltationes in deorum honorem, necnon comicæ, satyricæ & tragicæ personæ, atque inuocatio Bacchi in torcularibus, risúsque in doliis. Qui verò post hunc canonem in his perstiterint, criminis erunt obnoxij.

νζ'. Τὰ ὑφ' ἑλλήνων συμπλασθέντα μύθευρήματα μὴ ἐκκλησιάζοιτο.

57. Conficta à Græcis martyrologia, in ecclesiis ne recitentur.

νη'. Λαϊκὸς μὴ διδάσκῃ, μὴ γὰρ πάντες προφῆται, μὴ πάντες Ἀπόστολοι.

58. Laïcus ne doceat: non enim omnes prophetæ, neque omnes Apostoli.

νθ'. Αἱ ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἐν νουμηνίαις πυρκαϊαὶ, καὶ οἱ ταύτας ἐνσφαλλόμενοι, καταργείσθωσαν.

59. Rogi qui in tabernis nouiluniis exstruuntur, quíque eos transiliunt, abrogentur.

ξ'. Τῇ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἑβδομάδι πᾶσι, πᾶς ἐκκλησιαζέσθω πιστός.

60. Totâ post resurrectionem hebdomadâ, quilibet fidelis Ecclesiastico conuentui interstit.

ξα'. Ὁ κληρικὸς αἷμα ἐσθίων καθαιρείσθω· ὁ δὲ λαϊκὸς ἀφορίζεσθω.

61. Clericus sanguinem manducans deponitur: laicus verò excommunicatur.

ξβ'. Οὐ διαφθερεῖς θεῖον βιβλίον, οὔτε δώσεις διαφθαρῆναι, εἰ μὴ τέλεον κατηχρείωται.

62. Non corrumpes diuinum codicem, neque corrumpendum dabis, nisi prorsus inutilis sit redditus.

ξγ'. Εἰ μὴ βασιλεῖ, οὔτις τῶν λαϊκῶν εἰς ἱλαστήριον εἴσεισι.

63. Præter Imperatorem, nullus laicorum propitiatorium ingreditur.

ξδ'. Γυναιξὶ λαλεῖν ἐπ' ἐκκλησίας οὐκ ἐπιτέτραπται.

64. Mulieribus loqui in Ecclesia, non permissum est.

ξε'. Ἀφορίζεσθω νομομαθὴς ἔθη ἑλληνικῶν χορεύων, καὶ θεάτροις ἐπαγόμενος, καὶ *κυλίων.

65. Excommunicatur legis peritus, qui more gentili vtitur, ac theatris adhibet, & sese volutat.

*Ἰσ. ἀνιέν.

ξϛ'. *Κύριος ὁ μετὰ τ αἱρετικῶν γάμος. οἱ δὲ προσλαβόντες, εἰ ἐθέλοιεν, μενέτωσαν.

66. Inualidum cum hæreticis matrimonium: qui autem antea contraxerunt, si velint, in eo permaneant.

ξζ'. Ὁ ἐν ἐδάφει γραφὲς, ἀφανίζεσθω.

67. Crux solo impressa, obliteratur.

ξη'. Ἀγάπαι καὶ ἀκοίτια κυριακῆς οὐ τελεῖσθω.

68. Agapæ & accubitus Dominicis non peraguntur.

ξθ'. Ἄτακτος κραυγὴ τῶν ψαλλόντων αἰσχρῶς, καὶ ὁ ὑπολέγων τὰ τ ἐκκλησίας, ἁρμόζει.

69. Inconditus clamor canentis impudenter, quíque ea quæ in Ecclesia dicuntur effert, minimè congruunt.

ο'. Ἐν ἱερῷ περιβόλῳ κάπηλον οὐσίαν, καὶ πωλούμενα βρώματα μάτην.

70. Intra sacrum septum caupona constitui non debet: ac ibidem cibos vendi, ineptum.

οα'. Χριστιανὸς γυναιξὶν οὐ συλλούεται.

71. Christianus cum mulieribus non lauatur.

οβ'. Ὁ φωτισθεὶς τῇ πίστει ἀπαγγελλέτω τῇ πέμπτῃ τ ἑβδομάδος.

72. Illuminatus quintâ hebdomadæ fidem profiteatur.

ογ'. Ἀφορίζεσθω ὁ μετὰ τὴν ἑορτὴν τ θεοτόκου σεμίδαλιν ἢ ἄλλο σκυβάλων ἕνεκα τῶν λεγόμενα λόχια.

73. Excommunicatur qui post festum Deiparæ similam aut aliud apparat, propter ea quæ vocantur post partum purgamenta.

70. Si quis citra neceſſitatem per tres Dominicas ab Eccleſia abſit, excommunicatur.

71. Qui ad triſagium hymnũ adiicit illud, crucifixus, hæreticus cenſetur.

72. Non ſculpes agnum in figuram Chriſti, ſed illum ipſum.

73. Seruus à domino manumiſſus coram duobus teſtibus, ſeruitutis expers ſit.

74. Qui congregat meretrices in perniciem animarũ excõmunicatur.

75. Quæ à viro ad alium ſe confert, adultera eſt: & qui ab vxore ad aliam ſe applicat, ex Domini ſententia, ſimili crimine tenetur.

76. Intra templum pecus non introducitur, niſi maxima neceſſitas in via coëgerit.

77. Maximo ſabbato circa mediam noctem in ieiunio perſeuerandũ eſt.

78. Poſt veſpertinum ingreſſum ſabbati, ne genu flectas.

79. Tum qui dat, tum quæ accipit medicamenta abortionem cientia, homicidæ.

80. Viro non comparente, quæ priuſquam de illius obitu certi aliquid compererit, alii nupſerit, mœchatur: vir autem qui reuerſus fuerit, ſiquidem prædictũ ſit, accipiat ipſam.

81. Qui gentili more iurat, puniẽdus.

82. Qui capillos artificioſis nexibus intorquent ad ſpectantium perniciem, excommunicandi.

83. Vxori addictus, ac per contemptum manens in templo, expellatur etiam è catechumenorum ordine.

84. Mœchus eſt qui alteri deſponſatam ducit.

85. Quidam Iudaïco more in templis coxerunt mel. Qui igitur hoc permiſerit, aut tale acceperit, non eſt habendus ſacerdos. Si quis verò domo attulerit, ipſe prout ſufficit offerenti, accipiat.

86. Picturæ quæ ad turpia aſpectum mouent, non ſunt pingendæ.

87. Manus in crucis figuram componit, qui Euchariſtiam ſumpturus eſt. Qui verò receptaculum aureum, aut aliam materiam vice manus parat, excommunicandus.

88. Delicti qualitas in omnibus conſideratur, conuerſióque perſpicitur: atque ita miſericordia ad menſuram tribuitur.

FINIS.

ο'. Εἰ μὴ δι' ἀνάγκην ἀπολιμπάνεταί τις ἐκκλησίας, ὅπι τρισὶ κυριακῆς, ἀκοινώνητος.

οα'. Τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ ὁ σταυρωθεὶς δι', σταυρωθείς, ἑτερόδοξος.

οβ'. Οὐ γλύφεις ἀμνὸν εἰς τύπον Χριστοῦ, ἀλλ' ἐκεῖνον αὐτόν.

ογ'. Ἐλευθερούμενος ὑπὸ τοῦ δεσπότου δοῦλος, ὅτι δυσὶ μάρτυσιν, εἶη ἀδούλωτος.

οδ'. Ὁ σταύρων πόρνας ἐπ' ὀλέθρῳ ψυχῶν, ἀφορίζεται.

οε'. Ἡ ἐξ ἀνδρὸς ἐπ' ἄλλον ἰοῦσα, μοιχαλίς· καὶ ὁ ἀπὸ γυναικὸς ἐπ' ἄλλην, κατὰ τὸν κύριον ὁμοίως.

ος'. Ἱερεῦ ἔνδον οὐκ εἰσαγέτω κτῆνος, εἰ μὴ καταλαβούσης ἐν ὁδῷ μεγίστης ἀνάγκης.

οζ'. Τῷ μεγίστῳ σαββάτῳ, περὶ μέσας νύκτας τοῦ νηστίμου διαγρυπνητέον.

οη'. Μετὰ τὸν ἑσπερινὸν ἔνδον τοῦ σαββάτου, μὴ γονυκλίνῃ.

οθ'. Καὶ ὁ διδοὺς, καὶ ἡ λαμβάνουσα ἀμβλωθρίδια, φονεῖς.

π'. Ἀνδρὸς ἀφανισμένου, ἡ περὶ τοῦ πεπλανῆσθαι λαβοῦσα, μοιχᾶται, ὁ δ' ὑποστρέψας ἀνὴρ, εἰ παρείρηται, λήψεται αὐτήν.

πα'. Ὁ ἑλληνικῶς ὀμνύμενος, ὑπιμήτιος.

πβ'. Οἱ τὰς κόμας ἐμπλοκῆς ὑπονοίᾳ περὶς λύμην ἐργαζόμενοι τῶν ὁρώντων, ἀφορισταί.

πγ'. Ὁ ὑπογυμνίαιος, ὁ καταφρονητικῶς μένων ἐν ἱερῷ, ἐξωθείσθω καὶ τῶν κατηχουμένων.

πδ'. Μοιχός ἐστιν ὁ τὴν ἑτέρᾳ * μνηστευθεῖσαν ἀγόμενος. * al. μνηστήν

πε'. Ἰουδαϊκῶς ἐν ἱερεῖς τινες ἔψησαν μέλι· ὃς οὖν τοῦτο συγχωρήσει, ἢ λάβοι τοιοῦτον, οὐκ ἱερεύς. Εἰ δέ τις οἴκοθεν ἄγοι ὧδε, κατὰ τὸ ἀρκοῦν τῷ προσάγοντος λήψεται.

πς'. Αἱ περὶ τὰ αἰδοῖα κινοῦσαι τὴν ὄρεξιν γραφαί, ἀζωγράφητοι.

πζ'. Τὰς παλάμας εἰς σφαῖραν τυποῖ ὁ μεταλαμβάνων· ὁ δὲ δοχεῖον χρυσοῦν, ἢ ἄλλην ὕλην ἀντὶ χειρὸς σκευάζων, ἀφορισθήτω.

πη'. Ἡ τῶν ἁμαρτιῶν ὅτι πᾶσι σκοπεῖται ποιότης, καὶ ἡ ὑποστροφὴ καθορᾶται, καὶ οὕτω μετρεῖται τὸ ἔλεος.

ΤΕΛΟΣ.

ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΩι ΑΓΙΩι ΟΡΕΙ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

ΣΥΝΟΥΙΣ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ.

Παρακειμένων ἑκάστῳ κεφαλαίῳ καὶ τῶν ἀριθμούντων ψηφίων τῶν θείων κανόνων. ἀφ' ὧν καὶ ὁ νοῦς εἴληπται. ἃ διαγινώσκων ἀκόπως εὑρήσεις τὰ συνιέντα· πρότερον μὲν ἀπὸ τῶν κεφαλαίων τὸν ἅπαντα νοῦν ἐκμανθάνων ἔπειτα ἐκ τοῖς ψηφίοις ἀναζητῶν ἐν τῇ τῶν κανόνων βίβλῳ· καὶ πλατύτερον περὶ ἑκάστου πληροφορούμενος, εἰς δόξαν τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου τριάδος. Ἀμήν.

ARSENII MONACHI EIVS QVOD EST IN SANCTO MONTE MONASTERII DIVINORVM CANONVM SYNOPSIS.

Appositis vnicuique capiti congruentibus diuinorum canonum numeris, ex quibus mens desumpta est. Quæ legendo, nullo negotio inuenies ea quæ ad rem pertinent: primùm quidem ex capitibus omnem sensum ediscendo, deinde verò numerorum ope in canonum libro inuestigando, pleniùs etiam de singulis certior factus, ad gloriam sanctæ & consubstantialis Trinitatis. Amen.

α' ΤΙ δεῖ πρὸ πάντων ὀρθοδόξως πιστεύειν εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα, τοῖς δόγμασι τῶν ὁσίων ἡμῶν πατέρων καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων ἀκολουθοῦντας· οἱ γὰρ μὴ οὕτω πιστεύοντες ἀναθεματίζονται.

1. PORTERE ante omnia secundùm sanam opinionem credere in sanctam & consubstantialem Trinitatem, Sanctorum Patrum nostrorum atque œcumenicorum Doctorum decretis inhærentes. Qui enim non ita credunt, anathemate percelluntur.

Ἀποκάλυψις τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ.

Reuelatio sancti Gregorij Thaumaturgi.

Orationes 2. ex ſynodalibus ſancti Sophronij.
Libellus Michaëlis Syncelli.
Oratio de ſanctis & œcumenicis VII. ſynodis.
Synodi Conſtantinopolitanæ Canon I. & V.
Synodi Epheſinæ Canon VII. VIII. & IX.
Synodi Carthaginenſis Canon II. CXXXV. CXXXVI. CXXXVII.
Synodi ſextæ Canon primus.

II. Non oportere quemquam dicere domum Dei contemptui habendam eſſe, quòd in ea conuentus habeantur, ſanctorúmque martyrum memoria celebretur. Qui enim hæc dicunt, anathemate feriuntur.

Synodi Gangrenſis Canon V. & XX.

III. Oportere abſque cunctatione diuinos & ſacros canones ſeruare. Qui enim eos non cuſtodiunt, ſiquidem ſacris officiis addicti ſint, deponuntur: laïci verò excommunicantur.

Synodi Epheſinæ Canon VII.
Synodi Calchedonenſis Canon I.
Synodi Sardienſis Canon XX.
Synodi Carthag. Canon I. XVIII. XXXIV. CXXXV. CXXXVI. CXXXVII.
Synodi VI. Canon II.
Synodi VII. Canon I. II. XI.
Synodi in templo ſanctorum Apoſtolorum celebratæ Canon X.
Sancti Baſilij Canon LXXXVIII.
Conſtitutionis caput I. II. XXII.

IV. Suſcipiendas eſſe ac legendas omnes receptas diuinas ſcripturas veteris & noui teſtamenti, necnon & Sanctorum Patrum noſtrorum & Doctorum ſcripta: atque ex iis Epiſcopos ſingulis Dominicis aliquid populum edocere. Qui verò corrumpunt aut concîdunt aliquid ex his ſacris libris, excommunicantur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXXV.
Synodi Laodicenæ Canon LX.
Synodi Carthaginenſis Canon XXIV.
Synodi VI. Canon XIX. & LXVIII.
Verſus ſancti Gregorij Theologi, & Verſus ſancti Amphilochij.

V. Non eſſe legendos in Eccleſia impiorum libros, aut ea quæ dicuntur apocrypha, aut falſa martyrolo-

Λόγοι β'. ἐκ τῆς συνοδικῆς τοῦ ἁγίου Σωφρονίου.
Λίβελλος Μιχαὴλ Συγκέλλου.
Λόγος περὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ζ'. συνόδων.
Συνόδου Κωνσταντίνου πόλεως κεφαλαῖα α'. καὶ ε'.
Συνόδου Ἐφέσου κεφαλαῖα ζ'. καὶ η'. καὶ θ'.
Συνόδου Καρθαγένης κεφαλαῖα β'. ρλε'. ρλς'. ρλζ'.
Καὶ συνόδου ἕκτης κεφαλαίων τεσσάρων.

β'. Ὅτι οὐ δεῖ λέγειν κενὰ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἀκαταφρόνητον εἶναι, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ συνάξεσθαι, καὶ τὰς μνήμας τῶν ἁγίων μαρτύρων· οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες ἀναθεματίζονται.

Συνόδου Γαγγρῶν κεφαλαίων ε'. καὶ κ'.

γ'. Ὅτι δεῖ ἀναφῶς τηρεῖν τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας· οἱ γὰρ μὴ φυλάσσοντες αὐτούς, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιροῦνται· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται.

Συνόδου Ἐφέσου κεφαλαίων ζ'.
Συνόδου Καλχηδόνος κεφαλαίων α'.
Συνόδου Σαρδέων κεφαλαίων κ'.
Συνόδου Καρθαγένης κεφαλαίων α'. ιη'. λδ'. ρλε'. ρλς'. ρλζ'.
Συνόδου ς'. κεφαλαίων β'.
Συνόδου ζ'. κεφαλαίων α'. β'. ια'.
Τῆς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κεφαλαίων ι'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κεφαλαίων πη'.
Νομικὸν κεφάλαιον α'. β'. κϛ'.

δ'. Ὅτι δεῖ δέχεσθαι καὶ ἀναγινώσκειν πάσας τὰς δεδομένας θείας γραφὰς, τήν τε παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης, καὶ τὰς συγγραφὰς τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν καὶ διδασκάλων· διδάσκειν τε τοὺς ἐπισκόπους ἐκ τούτων κατ' ἐκάστην κυριακὴν τὸν λαόν. οἱ δὲ διαφθείροντες ἢ καταπτύοντες ἐκ τούτων τῶν ἱερῶν βιβλίων, ἀφορίζονται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κεφαλαίων πε'.
Συνόδου Λαοδικείας κεφαλαίων ξ'.
Συνόδου Καρθαγένης κεφαλαίων κδ'.
Συνόδου ς'. κεφαλαίων ιθ'. καὶ ξη'.
Στίχοι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· καὶ στίχος τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου.

ε'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀναγινώσκεσθαι ἐπ' ἐκκλησίας βιβλία αἱρετῶν, ἢ τὰ λεγόμενα ἀπόκρυφα, ἢ τὰ ψευδῆ συντεθέντα μαρτυρολόγια,

για, ὡς εἰς ἀπιστίαν ἐμβάλλοντα τοὺς ἀκούοντας· οὔτε ἢ ἀναγνῶναί τι βιβλίον δίκαιον ὅλως· ἀλλὰ πυρὶ τοῦτα καταναλίσκειν· οἱ δὲ ὡς ἀληθῆ παραδέχοντες τούτοις, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀναθεματίζεσθαι· τὰ μέντοι διὰ τῆς ἐκκλησίας μαρτύρια τῶν ἁγίων ἀναγινώσκεσθαι δεῖ ἐν ταῖς μνήμαις αὐτῶν.

Gia, vt pote quæ in infidelitatem auditores coniiciant. Neque verò liber vllus non canonicus omnino recipiendus eſt, verùm igni hæc conſumenda ſunt. Qui autem his tanquam veris attendunt, ſiquidem ſacris initiati ſint, deponuntur: laïci verò anathemati ſubiiciuntur. Verumtamen recepta in Eccleſia ſanctorum teſtimonia, in eorum commemorationibus legenda ſunt.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξ'.

Σινόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. καὶ ξ'.

Σινόδου Καρθαγένης κανὼν κδ'. καὶ μς'.

Σινόδου ς'. κανὼν ξγ'. καὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου κανόνες β'.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LX.

Synodi Laodicenæ Canon LIX. & LX.

Synodi Carth. Can. XXIV. & XLVI.

Synodi VI. Canon LXIII. & ſancti Athanaſij Canones II.

ς'. Ὅτι οὐ δεῖ ἅνα οἰκοδομεῖν θεῖον ναὸν μὴ ἔχοντα τὰ πρὸς ἀπαρτισμόν. οὔτε δὲ καθιερωῦν τοῦτον χωρὶς καταθέσεως ἁγίων λειψάνων· ὁ γὰρ ἐκτὸς τούτων καθιερῶν καθαιρεῖται. καὶ ὅτι αἱρετικοὶ εἰς οἶκον θεοῦ οὐκ εἰσέρχονται· οὔτε ἢ πρόντων αὐτῶν γίνεται συνάξις.

VI. Non eſſe ædificandum diuinum templum, niſi inſtructum ſit iis quæ ad illius complementum faciunt: neque verò illud conſecrandum abſque ſanctarum reliquiarum depoſitione. Qui enim abſque his conſecrat, deponitur. Item hæreticos domum Dei non ingredi, neque præſentibus illis miſſam celebrari.

Σινόδου Λαοδικείας κανὼν ς'.

Σινόδου ζ'. κανὼν ζ'. ιζ'. καὶ τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν ζ'.

Synodi Laodicenæ Canon VI.

Synodi VIII. Canon VII. XVII. & ſancti Timothei Canon VII.

ζ'. Ὅτι δεῖ τοὺς εἰσιόντας εἰς ναὸν θεοῦ παραμένειν τῇ ἀκροάσει τῶν θείων λογίων, κἂν μὴ ποιῶσιν ἃ ἀκούουσι· καὶ τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖν, καὶ τῇ ἁγίᾳ μεταλήψει· καὶ ἀπὸ νηστείας τὰς θυσίας προσάγεσθαι· οἱ γὰρ μὴ οὕτω ποιοῦντες ἀφορίζονται.

VII. Oportere Dei templum ingreſſos diuinorum oraculorum auſcultationi inſiſtere, quamuis non faciant ea quæ audiunt: nec non etiam in oratione perſeuerare, ac ſancta communione, atque à ieiunis ſacrificia offerri. Qui enim non ita faciunt, excommunicantur.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ν'. καὶ θ'.

Σινόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'.

Σινόδου Καρθαγένης κανὼν μα'.

Σινόδου ς'. κανὼν κθ'. καὶ τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν ιζ'.

καὶ νομικὸν κεφάλαιον θ'.

Sanctorum Apoſtolorum Canon L. & IX.

Synodi Antiochenæ Canon II.

Synodi Carthagin. Canon XLI.

Synodi VI. Canon XXIX. & ſancti Timothei Canon XVII. & legis caput IX.

η'. Ὅτι δεῖ ἐν ταῖς συνάξεσιν ψαλμοὺς μὲν ἐκ ἑτέρων γραφῶν ἀναγινώσκεσθαι, καὶ ψαλμοὺς ᾄδειν, ἐκ δὲ μέσου γίνεσθαι ἀναγνώσεις· καὶ τὴν αὐτὴν ἢ λειτουργίαν πάντοτε ποιεῖν.

VIII. In ſynaxibus cum aliis ſcripturis legenda eſſe euangelia, & pſalmos canendos, lectionéſque interiiciendas, atque idem officium ſemper celebrandum.

Σινόδου Λαοδικείας κανὼν ς'. ιζ'. ιη'. ιθ'.

Σινόδου Καρθαγένης κανὼν ργ'.

Synodi Laodicenæ Canon VI. XVII. XVIII. XIX.

Synodi Carthaginenſis Can. CIII.

θ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἐν τεσσαρακοστῇ ἄρτον προσφέρειν, οὔτε ἢ μαρτύρων μνήμας ἐπιτελεῖν, εἰ μὴ ἐν σαββάτῳ καὶ κυριακῇ μόνον· καὶ

IX. Non oportere in quadrageſima panem offerre, neque martyrum commemorationes peragere, niſi in ſabbato & Dominica tantùm: ac

festum Annuntiationis. In cæteris verò diebus sanctæ quadragesimæ, diuinum pridem sanctificatorum celebretur officium.

Synodi Laodicenæ Canon XLI. & LI. & Synodi VI. Canon II.

X. Non oportere quemquam fidelium à diuinis synaxibus abesse: si enim per tres hebdomadas non interfit, siquidem sacris deditus sit, deponatur: laïcus verò, excommunicetur.

Synodi VI. Canon LXXX.

XI. Non oportere clericum in duarum vrbium Ecclesiis ordinari, sed vnâ contentum esse iuxta Canonum definitionem, ab altera verò penitus recedere: sin verò, deponitur. In vicis verò qui sunt extra vrbem, propter hominum defectum, hoc concedatur.

Synodi Calchedonensis Canon X. & XX. & Synodi VII. Canon XV.

XII. Trisagio hymno non esse adiiciendum, Crucifixus propter nos: hæreticorum enim est eiusmodi vox. Siquidem enim sacris addictus sit qui hoc dicit, deponatur: laïcus verò, excommunicetur.

Synodi VI. Canon LXXXI.

XIII. Oportere solos sacerdotes ad sanctum altare accedere & communicare: ac defunctorum corporibus non esse dandam communionem.

Synodi Laodicenæ Canon XIX.
Synodi Carthaginensis XVIII. &
Synodi VI. Canon LXXXIII.

XIV. Non oportere quemquam laïcorum sibi diuina sacramenta impertire, præsente Episcopo, aut presbytero, aut diacono. Item communicantes debere in crucis figuram manus suas componere, sicque ad diuina sacramenta accedere.

Synodi VI. Canon LVIII. & CI.

XV. Non oportere sancta eulogiarum nomine à parœcis ad parœcos transmitti, neque in priuatis ædibus fieri oblationes absque Ecclesiæ Episcopo aut presbytero.

Synodi Laodicenæ Canon XIV. & LVIII.

XVI. Non oportere qualemcumque speciem numi exigere ab his qui corpus Christi sumunt: alioquin deponuntur.

τὴν ἑορτὴν τῆς Βλαχέρνης. ὅτι ἡ τῶν λοιπῶν ἡμέρας τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, μόνῃ τῇ ἁγίᾳ τῶν τεταριχευμένων λειτουργία.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μα'. καὶ τα'. Ἐν συνόδου ς'. κανὼν β'.

ι'. Ὅτι οὐ δεῖ ἵνα τις τῶν πιστῶν ἀπολιμπάνεσθαι τῶν θείων συναξέων. Εἰ γὰρ ἀπολειφθῇ ἐν ἑβδομάσι τρισὶν, εἰ μὲν ἱερωμένος ἐστὶ, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεσθω.

Συνόδου ς'. κανὼν π'.

ια'. Ὅτι οὐ δεῖ κληρικὸν ἐν δύο πόλεων καταπάττεσθαι ἐκκλησίαις, ἀλλὰ ἀρκεῖσθαι κατὰ τὸν τῶν κανόνων ὅρον τῇ μιᾷ· τῆς δὲ ἑτέρας ἀφίστασθαι πάντως, ἐπεὶ καθαιρεῖται· ἐν δὲ τοῖς ἔξω πόλεως χωρίοις, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀνθρώπων * δύναται χωρείτω τοῦτο. * ἴσ. παραχωρείσθω

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ι'. καὶ α'. καὶ συνόδου ζ'. κανὼν ιε'.

ιβ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἐν τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ προσθήκην ποιεῖσθαι, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς· αἱρετικὸν γὰρ ἐστιν ἡ τοιαύτη φωνή. ἐπεὶ εἰ μὲν ἱερωμένος ἐστὶν ὁ τοῦτο λέγων, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεσθω.

Συνόδου ς'. κανὼν πα'.

ιγ'. Ὅτι δεῖ μόνοις τοῖς ἱερεῦσι εἴσοδον εἶναι εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ μεταλαμβάνειν· ἐν ὅτι τοῖς σώμασι τῶν τελευτησάντων κοινωνίαν οὐ δίδοται.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'.

Καρθαγένης ιδ'. καὶ συνόδου ς'. κανὼν πγ'.

ιδ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἵνα τῷ λαϊκῷ ἑαυτῷ τὰ θεῖα μυστήρια παραδίδοται παρόντος ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου· καὶ ὅτι οἱ μεταλαμβάνοντες ὀφείλουσιν εἰς σταυροῦ τύπον χειρίζεσθαι τὰς ἑαυτῶν χεῖρας, καὶ οὕτω προσέρχεσθαι τοῖς θείοις μυστηρίοις.

Συνόδου ς'. κανὼν νδ'. καὶ ρα'.

ιε'. Ὅτι οὐ δεῖ διαπέμπεσθαι τὰ ἅγια εἰς λόγον εὐλογιῶν ἀπὸ παροίκων εἰς παροίκους· οὔτε δὲ ἐν οἴκοις γίνεσθαι προσφορὰν χωρὶς ἐκκλησίας παρὰ ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιδ'. καὶ νδ'.

ιϛ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀπαιτεῖν τὸ οἱονοῦν εἶδος παρὰ τῶν μεταλαμβανόντων τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ· ἐπεὶ καθαιρεῖται.

Συνόδου ς'. κανὼν κγ'.

ις'. Ὅτι οὐ δεῖ πλέον τῶν κανονικῶν ψαλτῶν ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλειν, ἢ ἐξορκίζειν ἐξορκιστάς· ἢ ἅπτεσθαι ἱερῶν σκευῶν, ἢ ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν· ἀλλὰ μηδέποτε τὰς θύρας ἐγκαταλιμπάνειν· καὶ τοὺς ψάλλοντας ἐν μὴ βοαῖς ἀπάκτοις χρωμένους τοῦτο ποιεῖν.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιε'. κα'. κβ'. κγ'. κε'. κς'. καὶ μγ'.

Συνόδου ς'. κανὼν λγ'. κανὼν οε'. καὶ συνόδου ζ'. κανὼν ιδ'.

ιη'. Ὅτι δεῖ τηρεῖν καὶ τὰς ἀγράφους πάσας ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις, τὰς ἐκ συνηθείας δεδομένας τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ μὴ ἐναντιουμένας ἐγγράφοις τύποις.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ς'. καὶ ζα'.

ιθ'. Ὅτι οὐ δεῖ παρά τινι τῶν κυρίου ἐφόδιον ἕτερόν τινα εἰς θυσίαν προσφέρειν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, ἢ μόνον ἄρτον καὶ οἶνον ὕδατι μεμιγμένον· ὁ γὰρ παρὰ ταῦτα ποιῶν, καθαιρείσθω.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν γ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λζ'.

Συνόδου ς'. κανὼν κπ'. λζ'. καὶ ξζ'.

κ'. Ὅτι οὐ δεῖ εἰσάγεσθαι ἐν ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ τὰς προσφερομένας καρποφορίας καὶ ἀπαρχάς, ἀλλ' εἰς οἶκον ἀποστέλλεσθαι, ὡς ἂν διαμείνωσι ταῦτα ὅ, τε ἐπίσκοπος, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοί. οἱ δὲ ταῦτα κλέπτοντες ἢ ἀφαιρούμενοι παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἀναθεματίζονται, καὶ ζημιοῦνται πενταπλασίονα.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν δ'. καὶ οϛ'.

Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν β'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λζ'.

Καὶ συνόδου ς'. κανὼν κπ'. νζ'. καὶ ϙθ'.

Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας κανὼν π'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον ιθ'.

κα'. Ὅτι οὐ δεῖ ὀθόνιον ἢ σινδῶνος ὃ οἱονοῦν ἁγιασθὲν εἰς ἑτέραν χρῆσιν μένα σφετερίζεσθαι· ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν, εἰ μὲν ἱερωμένος ὑπάρχει, ὡς ἱερόσυλος καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορίζεσθω ἀκοινώνητος.

Synodi VI. Canon XXIII.

XVII. Non oportere plusquam canonicos cantores in medio Ecclesiæ cantare, aut ministros exorcisare, aut sacra vasa tangere, aut panem tradere, aut calicem benedicere: verùm etiam nunquam ianuas relinquere: canentes verò nequaquam inconditis clamoribus hoc agere.

Synodi Laodicenæ Canon XV. XXI. XXII. XXIII. XXV. XXVI. & XLIII.

Synodi sextæ Canon XXXIII. LXXV. & Synodi VII. Canon XIV.

XVIII. Omnes ecclesiasticas traditiones non scriptas, ex consuetudine in Ecclesia receptas, scriptísque constitutionibus minimè contrarias, esse seruandas.

Sancti Basilij Canon LXXXX. & LXXXXI.

XIX. Non oportere contra Domini mandatum alia quæpiam in sacrificium ad sanctum altare afferre, præter solum panem & vinum aquâ mixtum: qui enim præter hæc facit, deponatur.

Sanctorum Apostolorum Canon III.

Synodi Carthaginensis Canon XXXVII.

Synodi sextæ Canon XXVIII. XXXVII. & LVII.

XX. Fructus & primitias quæ offerunntur, non esse sancto altari inferendas, sed domum mittendas, vt eas Episcopus & cæteri clerici diuidant. Qui autem hæc furantur aut auferunt præter voluntatem Episcopi, anathemate feriuntur, ac quintuplo mulctantur.

Sanctorum Apostolorum Canon IV. & LXXII.

Synodi Gangrensis Canon II.

Synodi Carthaginensis Canon XXXVII.

Synodi sextæ Canon XXVIII. LVII. & XCIX.

Theophili Alexandrini Canon VIII.

Et legis caput XIX.

XXI. Non oportere linteum aut vas quodlibet sanctificatum alij cuipiam vsui attribuere. Qui enim hoc facit, siquidem sacris deseruiat, tanquam sacrilegus deponitur: laïcus verò excommunicatur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXIII.

Synodi in templo ſanctorum Apoſtolorum celebratæ Canon X.

Et ſancti Gregorij Nyſſeni Canon VIII.

XXII. Non oportere Dominicâ aut Pentecoſte genu flectere, ſed ſtantes Domino preces offerre.

Synodi Nicænæ Canon XX.

Synodi VI. Canon LXXXX.

Sancti Petri Alexandrini Canon XV.

Sancti Baſilij Canon LXXXX.

XXIII. Ceſſandum eſſe ab operibus die Dominica, niſi neceſſitas vrgeat: ſabbato verò operandum. Qui enim illud otioſi degunt, anathemate percelluntur.

Synodi Laodicenæ Canon XXIX.

XXIV. Sanctas imagines erigendas eſſe atque adorandas, cùm honor ad exemplar tranſeat. Si quis autem apud ſe occultum habet librum eorum qui imagines oppugnant, ſiquidem ſacris operetur, deponatur: ſi verò laïcus ſit, ſegregetur.

Synodi VI. Canon LXXXII.

Synodi VII. Canon VII. IX.

XXV. Crucis figuram ſuper ſolum non eſſe effingendam, verùm & ſi reperiatur, omni modo ipſam eſſe abolendam: qui enim hoc recipiunt, excommunicantur.

Synodi VI. Canon LXXIII.

XXVI. Non oportere fideles ante vernum æquinoctium Paſcha celebrare: qui enim hoc faciunt, ſiquidem ſacris addicti ſint, deponuntur, ac dignitate priuantur: ſi verò laïci, ſegregantur, atque Eccleſia eiiciuntur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon VII.

Synodi Antiochenæ Canon I.

Synodi Carthag. Canon XXXIV. LI. & LXXIII.

XXVII. Non oportere quemquam fidelium poſtridie Chriſti natiuitatis purificationem ſanctiſſimæ Deiparæ celebrare. Diuinum enim Virginis partum purgamentorum expertem confitemur. Qui autem hoc facit, ſiquidem ſacro munere fungatur, deponitur: laïcus verò ſegregatur.

Synodi VI. Canon LXXIX.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ογ'.

Συνόδου ς' ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ι'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν η'.

κϛ'. Ὅτι οὐ δεῖ κλίνειν γόνυ ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν τῇ πεντηκοστῇ· ἀλλ' ἑστῶτας προσφέρειν τῷ κυρίῳ τὰς δεήσεις.

Συνόδου Νικαίας κανὼν κ'.

Συνόδου ϛ'. κανὼν ς'.

Τοῦ ἁγίου Πέτρου Ἀλεξανδρείας κανὼν ιε'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ς'.

κγ'. Ὅτι δεῖ χαλᾶσθαι τῶν ἔργων ἐν κυριακῇ, εἰ μὴ ἀνάγκη καταπίπτῃ· ἐν ᾗ τῷ σαββάτῳ ἐργάζεσθαι. οἱ γὰρ ἀργοῦντες αὐθ', ἀναθεματίζονται.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κθ'.

κδ'. Ὅτι δεῖ ἀνατιθεσθαι ἁγίας εἰκόνας, καὶ προσκυνεῖσθαι αὐτάς, ὡς τῆς ψυχῆς ὄντι τὸ προτότυπον ἀπεικαζούσας· εἰ δέτις κρύπτῃ πρ' ἑαυτῷ βιβλίον τῶν εἰκονομάχων, εἰ μὲν ἱερωμένος ὄστι, καθαιρείσθω· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορίζεσθω.

Συνόδου ϛ'. κανὼν πϐ'.

Συνόδου ζ'. κανὼν ζ'. θ'.

κε'. Ὅτι οὐ δεῖ ὅτι τῆς ἐδάφους σανιδοῦ τύπον καταστυλοῦν· ἀλλ' εἰ μὴ εὑρεθείη, πάντη δεῖ αὐτὴν ἀφανίζεσθαι τοῦτον· ἀφορίζονται γὰρ οἱ τοῦτο καταδεικνύμενοι.

Καινὼν ογ'. συνόδου ς'.

κϛ'. Ὅτι οὐ δεῖ τοὺς πιστοὺς πρὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας τὸ πάσχα ἑορτάζειν. οἱ γὰρ τοῦτο ποιοῦντες, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσί, καθαιροῦνται, καὶ ἀτιμάζονται· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀφορίζονται, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλονται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ζ'.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν α'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λδ'. να'. καὶ ογ'.

κζ'. Ὅτι οὐ δεῖ τινα τῶν πιστῶν τῇ ἐπαύριον τῆς Χριστοῦ γενέσεως ἑορτὴν τῇ πανάγιᾳ θεοτόκῳ ἑορτάζειν· ἀδόκητον γὰρ τὸν ἐκ τῆς παρθένου θεῖον τόκον ὁμολογοῦμεν· ὁ δὲ τοῦτο ποιῶν, εἰ μὲν ἱερωμένος ὄστιν, καθαιρεῖται· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεται.

Συνόδου ϛ'. κανὼν οθ'.

κη'. Οτι δεῖ ἐγκρατεύεσθαι πρεσβύτερον, καὶ ἀξιόχρεον, καὶ ὑποδιάκονον ἀπὸ τῶν ἰδίων γυναικῶν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς λειτουργίας αὐτῶν· οἱ γὰρ μὴ οὕτω ποιοῦντες, καθαιρεθήσονται· τοὺς δὲ λοιποὺς κληρικοὺς οὐ χρὴ ἀναγκάζεσθαι εἰς τοῦτο.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν γ'. δ'. κε'. καὶ ξ'.

Συνόδου ς'. κανὼν ιγ'.

κθ'. Οτι οὐ δεῖ ἐν κωμαχῇ πόλεως ἐπισκοπεύοις πρεσβυτέρους καθιστάναι.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιγ'.

λ'. Οτι οὐ δεῖ καταφρονεῖν τῶν ἐν πίστει ἀγάπας ποιούντων, καὶ συγκαλούντων τοὺς ἀδελφούς· μὴ ποιεῖν δὲ ταύτας ἐν ἐκκλησίᾳ, ἐπεὶ ἀφορίζονται· μήτε δὲ ἀπ' αὐτῶν μέρη ἐν αὐταῖς· καὶ ὅτι οἱ ἐξουθενίζοντες ταύτας, καὶ μὴ κοινωνοῦντες ταῖς * κλήσεσιν, ἀναθεματίζονται.

* πάσαις

Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ια'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κζ'. ν'. καὶ κη'.

Συνόδου Καρθαγένης μς'.

Συνόδου ς'. κανὼν οδ'.

λα'. Οτι δεῖ τοὺς τῇ ἐκκλησίᾳ καταφεύγοντας ἐλευθέρους τυγχάνειν· αἰτουμένων καὶ τούτων τῆς τῆς ἐκκλησίας καταφυγεῖν καὶ καταστῶσι Χριστιανικωτάτοις βασιλεῦσι.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξδ'. πδ'.

λβ'. Οτι οὐ δεῖ διδάσκειν λαϊκὸν δημοσίᾳ, ἐπεὶ ἀφορίζεται ἡμέρας τεσσαράκοντα· οὔτε δὲ λαλεῖν γυναῖκα ἐν ἐκκλησίᾳ· οὐδὲ καθεσθῆναι ἐν αὐτῇ· οὔτε εἰς ἄλλον θυσιαστήριον εἰσελθεῖν, ἐκτὸς τοῦ βασιλέως μέλλοντος προσάξαι δῶρα θεῷ· οὔτε ὁ λαϊκὸς ἔξεστι ποιεῖν λαϊκοῖς.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ια'. μδ'.

Συνόδου ς'· κανὼν ξδ'. ξθ'. καὶ ο'.

Νομικὸν κεφάλαιον οε'.

λγ'. Οτι οὐ δεῖ προτίθεσθαι ὤνια ἐν τοῖς τῆς ἱερᾶς προσβόλοις· οὔτε ἰσχρεῖσθαι προσώπα ἐν καλλωπισμῷ δυνάμενα ἕλκειν τοὺς ὁρῶντας εἰς ἡδονήν· ὁ γὰρ οὕτω ποιῶν ἀφορίζεται.

Συνόδου ς'. κανὼν ος'. καὶ ρ'.

xxviii. Oportere presbyterum, diaconum, & subdiaconum iis diebus quibus officiis suis funguntur, ab vxoribus suis se continere: qui enim non ita faciunt, deiiciuntur. Cæteri verò clerici non sunt ad hoc cogendi.

Synodi Carthaginensis Canon iii. iv. xxv. & lx.

Synodi VI. Canon xiii.

xxix. Non oportere ruris presbyteros in Ecclesia ciuitatis offerre.

Synodi Neocæsarienſis Canon xiii.

xxx. Non esse contemnendos eos qui ex fide agapas faciunt & fratres conuocant, eas verò in Ecclesia non esse faciendas: nam qui secùs faciunt, excommunicantur: neque verò partes in ipsis esse tollendas. Qui autem ipsas parui faciunt, neque * vocationibus communicant, anathemate percutiuntur.

* f. fractionibus

Synodi Gangrensis Canon xi.

Synodi Laodicenæ Canon xxvii. l. & xxviii.

Synodi Carthagin. Canon xlii.

Synodi VI. Canon lxxiv.

xxxi. Oportere eos qui ad Ecclesiam confugiunt liberos esse: cùm ipsorum Ecclesiæ perfugarum ipsi etiam Christianissimi Imperatores sint protectores.

Synodi Carthagenæ Canon lxiv. & lxxxiv.

xxxii. Non oportere laïcum publicè docere, alioqui excommunicatur diebus quadraginta: neque verò mulierem in Ecclesia loqui, neque præsidere in ea; neque ad sanctum altare accedere, præter Imperatorem munera Deo oblaturum. Neque etiam laïcis licet preces facere.

Synodi Laodicenæ Canon xi. xliv.

Synodi sextæ Canon lxiv. lxix. & lxx.

Legis caput lxxv.

xxxiii. Non oportere intra templorum ambitus res venales proponere: neque facies superfluo cultu ita exornare, vt spectantes ad libidinem pertrahere possint: qui enim ita facit, segregatur.

Synodi VI. Canon lxxvi. &c.

XXXIV. Non oportere citra magnam neceſſitatem, quæ in itinere incidat, qualecumque iumentum in ſacrum templum introducere: verùm neque remanere in eo, aut inter Catechumenos quemquam cum muliere habitantem. Qui enim hæc faciunt, ſiquidem ſacris addicti ſint, deponuntur: ſi verò laïci, excommunicantur.

Synodi VI. Canon LXXXVIII. & XCII.

XXXV. Oportere primùm inſtruere & docere fidem, deinde baptizare in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, tribus merſionibus, atque vngere vnguento poſt baptiſma: non autem ſicut nonnulli hæretici in tres principij expertes, aut tres filios, aut tres paracletos: neque etiam in vna merſione in mortem Domini. Qui enim ita faciunt, deponuntur.

SS. Apoſtolorum Can. XLIX. & L.
Synodi Laodicenæ Canon XLV. XLVI. XLVII. & XLVIII.
Synodi Conſtantinopolitanæ Canon VII. & Synodi VI. Canon LXXVIII.

XXXVI. Oportere etiam paruulos infantes in remiſſionem peccatorum baptizare, propter adhærens ipſis peccatum ex Adami prævaricatione. Item quòd ſancti baptiſmatis gratia virtutem & auxilium præbet contra peccatum. Qui enim non ita faciunt & dicunt, anathemate percutiuntur.

Synodi Carthagenæ Canon CX. CXI. CXII. & CXIII.

XXXVII. Neminem dicendum eſſe peccati expertem: qui enim hoc dicit anathemate percellitur.

Synodi Carthagenæ Canon CXIV. CXV. & CXVI.

XXXVIII. Non oportere eum qui verè baptizatus ſit iterum baptizare, neque eos qui ab hæreticis baptizantur, aut eos qui ab impiis inquinati ſunt non baptizare: verùm neque mortuum baptizare: qui enim hæc faciunt, gradu mouentur. Eos autem qui à ſchiſmaticis, iiſque qui ſeorſim ab Eccleſia conuentus celebrant baptizantur, ſuſcipere oportet, verùm cum exacta & diligenti inquiſitione.

λδ'. Ὅτι οὐ δεῖ χοιρὸς μεγάλης ἀνάγκης ἐν ὁδῷ καταλαβούσης τὸ οἰονοῦν κτῆνος εἰς ἱερὸν ναὸν εἰσάξαι· ἀλλ' οὐδὲ καταμένειν ἐν αὐτῷ τινά, ἢ ἐν τοῖς κατηχουμένοις τοῦ ναοῦ γυναικὶ συνοικοῦντα· οἱ γὰρ ταῦτα ποιοῦντες, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιρεῖσθαι· εἰ δ' λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι.

Συνόδου ς'. κανὼν πδ'. καὶ κζ'.

λε'. Ὅτι δεῖ πρότερον κατηχῆσαι, καὶ οὕτω διδάσκειν τὴν πίστιν· εἶτα βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν τρισὶ καταδύσεσι· καὶ χρίεσθαι μύρῳ μετὰ τὸ βάπτισμα. καὶ οὐχ ὥς τινες τὴν αἱρετικὴν εἰς τρεῖς ἀναρχίας, ἢ τρεῖς υἱοὺς, ἢ τρεῖς παρακλήτους· οὔτε μιᾷ ἐν μιᾷ καταδύσει τὴν εἰς τὸν θάνατον τοῦ κυρίου· οἱ γὰρ οὕτω ποιοῦντες, καθαιροῦνται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μθ'. καὶ ν'.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν με'. μς'. μζ'. καὶ μη'.
Συνόδου Κωνσταντίνου πόλεως κανὼν ζ'. ἡ συνόδου ς'. κανὼν οη'.

λς'. Ὅτι δεῖ καὶ τὰ μικρὰ βρέφη εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν βαπτίζειν, διὰ τὴν ὑπεικομένην αὐτοῖς ἁμαρτίαν ἐν τῇ τοῦ Ἀδὰμ παραβάσει· καὶ ὅτι ἡ χάρις τοῦ ἁγίου βαπτίσματος δύναμιν καὶ βοήθειαν παρέχει κατὰ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν. οἱ γὰρ μὴ οὕτω ποιοῦντες, καὶ λέγοντες, ἀναθεματίζονται.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρί'. ρια'. ριϚ'. καὶ ριγ'.

λζ'. Ὅτι οὐ δεῖ λέγειν τινὰ ἀναμάρτητον· ὁ γὰρ τοῦτο λέγων ἀναθεματίζεται.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ριδ'. ριε'. καὶ ριϛ'.

λη'. Ὅτι οὐ δεῖ τὸν κατὰ ἀλήθειαν ἔχοντα βάπτισμα πάλιν ἀναβαπτίζειν· οὔτε μὴν τοὺς παρὰ τῶν αἱρετικῶν βαπτιζομένους, ἢ παρὰ τῶν ἀσεβῶν μεμολυσμένους μὴ βαπτίζειν· ἀλλ' οὐδὲ νεκρὸν βαπτίζειν· καθαιροῦνται γὰρ οἱ παρὰ ταῦτα ποιοῦντες. τοὺς δὲ παρὰ τῶν σχισμάτων, καὶ τῶν τὰς παρασυναγωγὰς ποιούντων βαπτιζομένους δέχεσθαι δεῖ, πλὴν μετὰ δοκιμασίας ἀκριβοῦς.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μς'. μζ'. καὶ ξη'.

Συνόδου . . . . κανὼν ιθ'.

Συνόδου Καρθαγ̃ης κανὼν ιη'. καὶ μη'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν α'. καὶ μζ'.

Καὶ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἅγιον μάρτυρα ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας.

λθ'. Ὅτι δεῖ βαπτίζεσθαι τὴν κυοφορουμένην ὁπότε θέλει· καὶ ὅτι ὁ ἀδυνατῶν οὐ βαπτίζεται, εἰ μὴ ἐπιζητεῖ τοῦτο· εἰ δὲ σωφρονῶν μένει, καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θανάτου αὐτὸν ἐπιζητήσουσιν οἱ ἴδιοι αὐτοῦ τὸ ἅγιον βάπτισμα, βαπτίζεται· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ δαιμονιζόμενος ἐν τῷ θανάτῳ αὐτὸν βαπτίζεται· ὁμοίως καὶ ὁ ἀμφιβόλως ἔχων εἰ βαπτίσθη.

Συνόδου Νικαίας κανὼν ς'.

Συνόδου Καρθαγ̃ης κανὼν μς'. καὶ οϛ'. καὶ τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν δ'.

μ'. Ὅτι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι ὑπὸ πλειόνων, ἢ καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπισκόπων, λέ. ἐτῶν ἀγόντα τὴν ἡλικίαν· ἐκλέγονται δὲ καὶ κοσμικοὶ, καὶ μοναχοὶ εἰς ἐπισκόπους, ἔχοντες τὴν μητροπολίτου τὸν κῦρος. ὅτι δὲ ταῖς ἴσαις γνωμοδοσίαις ἡ πλειόνων ψῆφος κρατεῖ. πλὴν μετὰ δοκιμασίας πολλῆς αἱ χειροτονίαι γίνονται. καὶ ὅτι δεῖ τοὺς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι ἀφωρίσθαι φυλάττειν τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας· καὶ οὐδὲ ἐπιτρέπειν δεῖ τοῖς ὄχλοις τὴν ἐπιλογήν. ὁ δὲ τοῦτο ποιῶν καθαιρεῖται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν α'.

Συνόδου Νικαίας κανὼν δ'. καὶ ε'.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιθ'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε'. καὶ ιγ'.

Συνόδου Σαρδίων κανὼν ς'. καὶ ι'.

Συνόδου Καρθαγ̃ης κανὼν ιγ'. ιη'. μθ'. καὶ ν'.

Συνόδου ζ'. κανὼν β'.

Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιζ'.

Νομικὰ κεφάλαια β'. κη'. κθ'. λ'. λα'. καὶ λγ'.

μα'. Ὅτι δεῖ τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ λοιποὺς κληρικοὺς ὑπὸ ἑνὸς ἐπισκόπου χειροτονεῖσθαι, καὶ μὴ εἰς τούτους παρὰ τὸν δέοντα ἀριθμὸν, καὶ ὅτι μετὰ δοκιμασίας πολλῆς χειροτονοῦσι. καὶ ὅτι δεῖ τοὺς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι ἀφωρίσθαι φυλάττειν τοὺς θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας· καὶ ὃ μὴ ἔχοντα ἀβαπτίστους ἐν ᾧ

Sanctorum Apoſtolorum Canon XLVI. XLVII. & LXVIII.

Synodi ..... Canon XIX.

Synodi Carthaginenſis Canon XVIII. & XLVIII.

Sancti Baſilij Canon I. & XLVII.

Et Epiſtola ad ſanctum martyrem Epiſcopum Antiochiæ.

XXXIX. Baptizandam eſſe prægnantem quandocumque voluerit. Item ægrotantem non eſſe baptizandum, niſi hoc poſtulet. Si verò mente captus ſit, ac mortis tempore propinqui eius ſanctum baptiſma requirant, baptizatur. Similiter etiam qui à dæmone vexatur, moribundus baptizatur: item is de quo dubium eſt an ſit baptizatus.

Synodi Nicænæ Canon VI.

Synodi Carthag. Canon XLVI. & LXXII. & S. Timothei Can. IV.

XL. Epiſcopum à tribus, aut etiam ab omnibus prouinciæ Epiſcopis, triginta quinque annos natum, eſſe ordinandum. Eliguntur etiam in Epiſcopos, ſæculares & monachi, Metropolitani authoritate confirmati. Vbi verò æqualia fuerint partium ſtudia, plurium ſuffragium præualet: verumtamen cum multa inquiſitione ordinationes fiant. Item oportere ordinandos proteſtari ſe diuinos & ſacros canones ſeruaturos: neque permittenda eſt plebi electio. Qui autem contra hæc facit, deiiciatur.

Sanctorum Apoſtolorum Can. I.

Synodi Nicænæ Canon IV. & V.

Synodi Antiochenæ Canon XIX.

Synodi Laodicenæ Can. V. & XIII.

Synodi Sardicenſis Canon VI. & X.

Synodi Carthagin. Canon XIII. XVIII. XLIX. & L.

Synodi VII. Canon II.

Synodi in templo Sanctorum Apoſtolorum Canon XVII.

Legis caput II. XXVIII. XXIX. XXX. XXXI. & XXXIII.

XXXXI. Presbyteros, diaconos & cæteros clericos ab vno Epiſcopo eſſe ordinandos, ac non plures quàm neceſſe ſit, idque cum multa examinatione. Item ordinandos proteſtari oportere ſe diuinos ſacróſque canones ſeruaturos, ac neminem qui non ſit baptizatus, ſe domi

ſuæ habere, nec quemquam horum illiteratum eſſe, ac non ſecundùm genus, ſed ſecundùm meritum ordinationes fieri: presbyterum quidem triginta annos natum, diaconum xxv. ſubdiaconum xx. lectorem verò octo. Qui enim contra hæc faciunt, gradu deiiciuntur.

Sanctorum Apoſtolorum Can. II.
Synodi Nicænæ Can. XI. XII.
Synodi Laodicenæ Canon XIII.
Synodi Sardicenſis Canon X.
Synodi Carthaginenſis Canon XVI. XVIII. & XXXVI.
Synodi VI. Canon XIV. XV. & XXXIII.
Sancti Baſilij Canon LXXXVIII.
Sancti Cyrilli Canon IV. V. VI. & XXXIII.
Legis caput IV. XX. XLII. XLIII. XLIV. & XLVIII.

XLII. Oportere eum qui ad Epiſcopi aut presbyteri aut diaconi gradum promotus eſt, ordinem miniſteriúmque ſuſcipere, ſibique commiſſi populi curam gerere: quiſquis enim non ſuſcipit, ſegregatur, donec ſuſceperit, vel donec integra ac plena prouinciæ ſynodus de ipſo aliquid ſtatuerit.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXVI.
Synodi Antiochenæ Can. XVII.
Synodi Carthagin. Can. XXXI.

XLIII. Oportere ordinatos Epiſcopos, à ſua parœcia non receptos, citra ſuam culpam, dignitate ſua gaudere, ac munus ſuum obire, donec perfecta ſynodus de ipſis ſtatuerit: clerum verò eius quæ non receperit parœciæ excommunicari.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXVI.
Synodi Antiochenæ Can. XVIII.

XLIV. Oportere etiam ex eunuchis in omni ſacro gradu ordinari, ſi alioquin digni ſint, aut ex hominum iniuria vel morbo virilia amiſerint, vel ſi fortè ſic nati ſint. Si quis autem propria voluntate exſectus fuerit, in clerum prorſus non admittitur, vt qui ſibi ipſe manus violentas attulerit. Quinetiam qui ſanos caſtrant, homicidæ ſunt: atque idcirco, ſiquidem ſacris initiati ſint, deponuntur: ſi verò laïci, ſegreganur per tres annos.

οἴκῳ αὐτῶν· καὶ ὃ μὴ ἔξεστιν ἀγράμματόν τινα τούτων, καὶ μὴ χρὴ γήμας τὰς χειροτονίας γίνεσθαι, ἀλλὰ κατ' ἀξίαν· τὸν μὲν πρεσβύτερον τριάκοντα ἔτη ἔχοντα ἐτῶν· τὸν δὲ διάκονον κε'. καὶ τὸν ὑποδιάκονον εἴκοσι· τὸν δὲ ἀναγνώστην ὀκτώ. οἱ γὰρ τοῦτο ποιοῦντες καθαιροῦνται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ϛ'.
Συνόδου Νικαίας κανὼν ια'. ιϛ'.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιγ'.
Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ι'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ις'. ιη'. & λς'.
Συνόδου ϛ'. κανὼν ιδ'. ιε'. & λγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν πη'.
Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κανὼν δ'. ε'. ϛ'. & λγ'.
Νομικὸν κεφάλαιον δ'. κ'. μϛ'. μγ'. μδ'. καὶ μη'.

μϛ'. Ὅτι δεῖ καταδέχεσθαι τὸν χειροτονίαν & τὴν λειτουργίαν τὸν παραβιαζόμενον εἰς βαθμὸν ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου· & φερπίζειν τῶν ἐγχειρισθέντος αὐτῷ λαοῦ. ὁ γὰρ μὴ καταδεχόμενος ἀφορίζεται ἕως ἂν καταδέξηται, ἢ ἕως ἂν ὁρίσῃ περὶ αὐτοῦ ἡ τελεία σύνοδος τῆς ἐπαρχίας.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λϛ'.
Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιϛ'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν λα'.

μγ'. Οὐ δεῖ τοὺς χειροτονηθέντας ἐπισκόπους, καὶ μὴ δεχθέντας ὑπὸ τῆς ἰδίας παροικίας, οὐ παρὰ τινὸς ἑαυτῶν αἰτίαν, μετέχειν τῆς ὑμνῆς, καὶ τῆς λειτουργίας, ἕως ἂν ἡ τελεία σύνοδος ὁρίσῃ περὶ αὐτῶν· τὸν δὲ κλῆρον τῆς μὴ δεξαμένης πρόνοιαν ἀφορισθῆναι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λϛ'.
Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιη'.

μδ'. Ὅτι δεῖ & ἐξ εὐνούχων χειροτονεῖσθαι εἰς πᾶσι ἱερατικῷ βαθμῷ, ἐὰν ἄλλως ἄξιοί εἰσιν, ἢ & ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων, ἢ πρεσβυτέρου νοσήματος ἀφῃρέθησαν τὰ ἀνδρῶν· ἢ ἐὰν οὕτως ἴσως ἐγεννήθησαν. Εἰ δὲ οἰκείᾳ γνώμῃ εὐνουχισθῇ τις, εἰς κλῆρον ὅλως οὐκ ἔρχεται, ὡς αὐτοφονευτὴς γεγονώς· ἀλλὰ καὶ οἱ εὐνουχίζοντες ὑγιαίνοντας, φονευταί εἰσι· & ἀφ' τοῦτο, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιροῦνται· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται ἐπὶ γ'. ἔτη.

Τῶν

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κα'. κβ'. καὶ κγ'.

Συνόδου Νικαίας κανὼν α'.

Συνόδου ἐν ᾧ ναῷ τ' ἁγίων Ἀποστόλων η'.

μέ'. Ὁλα δεῖ τὸν ἄξιον προάγεσθαι εἰς ἐπισκοπὴν, κἂν ἀνάπηρος ᾖ τ' ὀφθαλμῶν, ἢ σκέλος πεπληγμένος· εἰ δὲ κωφὸς εἴη ἢ τυφλὸς πάντη, μὴ γίνεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κζ'. καὶ κη'.

μς'. Ὅτι οὐ δεῖ οἰκέτας εἰς κλῆρον προάγεσθαι, ἢ μοναχοὺς γίνεσθαι, εἰ μὴ ἐλευθερωθῶσι παρὰ τ' ἰδίων δεσποτῶν ἐπὶ πρόσωπον μαρτύρων· ἢ πληρώσωσι πρόσωπον μηδενὸς τύπους * εἰς δουλείαν ἕλκεσθαι· ὁ δ' παρὰ ταῦτα ποιῶν, ἀκοινωνησίᾳ καθυποβάλλεται. καὶ οἱ διδάσκοντες δ' τούτους τοὺς ἰδίους κυρίους καταφρονεῖν, & ἀφίστασθαι τῆς δουλείας αὐτῶν, ἀναθεματίζονται.

* *forſ. ἀπὸ προσώπου*

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κθ'.

Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν γ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν δ'.

Συνόδου ς'. κανὼν πέ.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον π'. ρ'. καὶ να'.

μζ'. Ὅτι οὐ δεῖ χολάζοντα ἐπίσκοπον χολάζουσθαι ἐκκλησίᾳ ἀφαιρέσει δίχα γνώμης τοῦ ἰδίου μητροπολίτου, καὶ τῶν ἐπισκόπων· εἰ δ' μή, ἀπόβλητος γίνεται τ' ἐκκλησίας.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ις'.

μη'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀφ' ὁσηστάσεως κοσμικῶν ἀρχόντων τινὰ εἰς ἱερωσύνην ἐλθεῖν, ἢ ἐγχειρεῖν ἐκκλησίας ἡγέσθαι· καθαιροῦνται γὰρ καὶ ἀφορίζονται καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτοῖς πάντες.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ις'.

Συνόδου ζ'. κανὼν γ'.

μθ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀφ' χρημάτων ἀξίας ἐπισκοπῆς ἢ ἱερατικῆς μετασχεῖν. καθαιρεῖται γὰρ καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ χειροτονήσας αὐτὸν· καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐκπίπτουσι, ὡς Σίμων ὁ Μάγος. οὐ μόνον δὲ οὗτοι, ἀλλὰ καὶ εἴ τινες ἁρπαγῶσι μετατιθέντες τοῖς τοιούτοις.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κθ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν κβ'.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXI. XXII. & XXIII.

Synodi Nicænæ Canon I.

Synodi in templo Sanctorum Apoſtolorum celebratæ VIII.

XLV. Eum qui dignus ſit ad Epiſcopatum eſſe promouendum, licèt altero oculo ſit priuatus, vel crure debilis: ſi verò ſurdus ſit aut cæcus omnino, non eſt promouendus.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXVII. & LXXVIII.

XLVI. Non oportere ſeruos ad clerum promoueri, aut monachos fieri, niſi libertate donati ſint à dominis ſuis coram tribus teſtibus, aut triennium expleuerint, ita vt nullus poſſit eos in ſeruitutem pertrahere. Qui autem contra hæc facit, excommunicationi ſubiicitur. Qui verò docent eos dominos ſuos contemnere, atque ab eorum ſeruitute recedere, anathemate feriuntur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXXII.

Synodi Gangrenſis Canon III.

Synodi Calchedonenſis Can. IV.

Synodi VI. Canon LXXXV.

Et legis caput VIII. L. & LI.

XLVII. Non oportere Epiſcopum nulli Eccleſiæ addictum, vacantem Eccleſiam inuadere, citra conſenſum prouinciæ Metropolitani atque Epiſcoporum: ſin verò, ab Eccleſia eiicitur.

Synodi Antiochenæ Canon XVI.

XLVIII. Non oportere ſæcularium magiſtratuum authoritate quemquam ad ſacerdotium peruenire, aut Eccleſiæ regimen ſuſcipere. Deturbantur enim ac ſegreganter ipſi vnà cum iis omnibus qui cum ipſis communicant.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXX.

Synodi Calchedonenſis Can. XII.

Synodi VII. Canon III.

XLIX. Non oportere pecuniâ dignitatem Epiſcopalem aut ſacerdotalem conſequi: ipſe enim ordinatus & qui ordinauit eum gradu deiiciuntur, atque Eccleſia exſcinduntur, velut Simon Magus. Non ſolùm autem hi, ſed & ſi qui eiuſmodi rebus interueniſſe reperti fuerint.

SS. Apoſtolorum Canon XXIX.

Synodi Calchedonenſis Can. XXII.

Synodi VI. Canon XXII.
Synodi VII. Canon V.
Epiſtola ſancti Taraſij.
Sancti Baſilij Canon LXXXV.
Epiſtola Gennadij Patriarchæ.
Legis caput II.

L. Non oportere verè ordinatos denuò ordinari. Siquidem deponuntur tum ipſi, tum etiam ij qui ipſos ordinant.

SS. Apoſtolorum Canon LXVIII.
Synodi Carthaginenſis Canon XLVIII.

LI. Non oportere Epiſcopum conſanguineo ſuo aut amico gratificari, aut in ſuum locum quemcumque velit ordinare. Qui enim hoc facit excommunicatur, atque eiuſmodi ordinatio manet irrita.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXVI.
Synodi Antiochenæ Can. XXIII.

LII. Eos qui ex Gentilibus ordinandi ſunt, poſt baptiſma congruo tempore probandos eſſe, ſicque ordinandos. Qui autem non ita faciunt, deponuntur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXX.
Synodi Ancyranæ Canon XII.
Synodi Nicænæ Canon II.
Laodicenæ Canon III.

LIII. Non oportere quemquam abſolutè ordinari, niſi ſeorſim in Eccleſia aut monaſterio denuntietur. Qui enim ita ordinantur deponuntur.

Synodi Calchedonen. Canon VI.

LIV. Oportere ea quæ pertinent ad clericum ex extrema paupertate ad clerum prouectum, quíque ex hoc prædia & agros acquiſiuit, Eccleſiæ poteſtati ſubiici.

Synodi Carthagin. Canon XXXVII.

LV. Dæmoniacum non debere ad cletum prouehi, aut cum fidelibus orare, aut corporis Chriſti crebrò participem fieri, ſed poſt longum interuallum, ac tum ſi non blaſphemet. Cùm verò à dæmone mundatus fuerit, ſi alioqui dignus ſit, conſecretur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXXIX.
Sancti Timothei Canon III.

LVI. Non oportere presbyteros ante Epiſcopum in cathedram ingre-

Σινόδου ς'. κανὼν κϐ'.
Σινόδου ζ'. κανὼν ε'.
Επιστολὴ τοῦ ἁγίου Ταρασίου.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν τιέ'.
Επιστολὴ Γενναδίου πατριάρχου.
Νομικὸν κεφάλαιον β'.

ν'. Οὐ δεῖ δεῦτε κ' δηήσθαι χειροτονήσας ἐκ δευτέρου χειροτονεῖσθαι· ἐπεὶ καθαιρεθῶσι καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ χειροτονοῦντες αὐτούς.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξη'.
Σινόδου Καρθαγένης κανὼν μη'.

να'. Οτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἰδίῳ συγγενεῖ χαρίζεσθαι ἢ φίλῳ, ἢ ὅλως αὐτῷ χειροτονεῖν ὃν βούλεται. ὁ γὰρ ποιῶν τοῦτο, ἀφορίζεται· καὶ ἡ τοιαύτη χειροτονία ἄκυρος μένει.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οϛ'.
Σινόδου Ἀντιοχείας κανὼν κγ'.

νϐ'. Οτι δεῖ τοὺς ἐξ ἐθνῶν χειροτονεῖσθαι μέλλοντας μὴ τὸ βάπτισμα δοκιμάζειν καιρῷ ἁρμοδίῳ, καὶ οὕτω χειροτονεῖν. οἱ γὰρ μὴ οὕτω ποιοῦντες, καθαιροῦνται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν π'.
Σινόδου Ἀγκύρας κανὼν ιϐ'.
Σινόδου Νικαίας κανὼν β'.
Λαοδικείας κανὼν γ'.

νγ'. Οτι οὐ δεῖ ἵνα ἀπολελυμένως χειροτονεῖσθαι, εἰ μὴ ἰδικῶς ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ μοναστηρίῳ ἀπαγγέλοιτο· οἱ γὰρ οὕτω χειροτονούμενοι, καθαιροῦνται.

Σινόδου Καλχηδόνος κανὼν ς'.

νδ'. Οὐ δεῖ τὰ ἀφαιρεθέντα * κληρικοῖς τῷ ἐξ ἐσχάτης πενίας εἰς κλῆρον προαχθέντι, καὶ ἐκ τούτου ἀπεκτησαμένῳ χωρία ἢ ἀγρούς, κατασχεῖσθαι τῷ ἐξουσιαστικῷ τῆς ἐκκλησίας.

* ἴσ. κλερικῷ

Σινόδου Καρθαγένης κανὼν λζ'.

νε'. Οτι οὐ δεῖ δαιμονῶντα εἰς κλῆρον προάγεσθαι, ἢ τοῖς πιστοῖς συνεύχεσθαι, ἢ τῆς σώματος τοῦ Χριστοῦ μεταλαβεῖν συχνάκις, ἀλλὰ ἀφ' χρόνου, καὶ τότε ἐὰν μὴ βλασφημῇ· καθαιρεῖται δὲ τοῦ δαίμονος, ἐὰν ἄξιος ᾖ, καθηρωθήτω.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οθ'.
Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν γ'.

νς'. Οὐ οὐ δεῖ πρεσβυτέρους ἐπισείεσθαι πρὸ τοῦ ἐπισκόπου ἐν τῇ καθέδρᾳ· οὔτε

*f. διακό-νοις

δὲ * ... μεταδιδόναι τοῖς ἱερεῦσιν, ἢ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου μεταλαμβάνειν· ὑπηρέται γὰρ τοῦ ἐπισκόπου εἰσὶ, τῶν δὲ πρεσβυτέρων ἐλάττους. Διὸ καὶ τοῦτο οὐδὲ καθέζεσθαι αὐτοὺς ἁρμόζει ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ τοὺς διακόνους δὲ παρὰ τῶν λοιπῶν κληρικῶν ὁμοίως τιμᾶσθαι πρέπει.

Συνόδου Νικαίας κανὼν ιη'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κ'. καὶ κα'.

Συνόδου ς'. κανὼν ζ'.

νζ'. Ὅτι δεῖ ἐκδίκους ἀπὸ τοῦ βασιλέως αἰτεῖσθαι κατὰ τοῦ πλησίον τυραννίδος, ἐξ ἐπιλογῆς τῶν ἐκκλησιῶν, διὰ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν πενήτων κόπους· καὶ ὅτι μὴ δεῖ τὸν δανείζοντα γεωργῷ κατέχειν τοῦ ἀγροῦ.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν οα'. καὶ ξζ'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον κα'.

νη'. Ὅτι οὐ δεῖ ἐσθῆτα ἐκ σηρικῶν ὑφασμάτων ἱερωμένους ἀμφιέννυσθαι, ἢ μύρῳ χρίεσθαι· ἀφορίζονται γὰρ οἱ τοῦτο ποιοῦντες.

Συνόδου ς'. κανὼν κζ'.

Συνόδου ζ'. κανὼν ις'.

νθ'. Ὅτι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους μὴ ἀμελεῖν τοῦ ὑποκειμένου αὐτοῖς λαοῦ, καὶ ὑπὲρ ἓξ μῆνας τῆς οἰκείας ἀφίστασθαι ἐκκλησίας· οἱ γὰρ οὕτω ποιοῦντες, καθαιροῦνται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νδ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν οα'. ρια'. ριγ'.

Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ις'.

ξ'. Ὅτι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους ἐπιχορηγεῖν τοῖς ἐνδεέσι τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς τὰ δέοντα τῆς τροφῆς· οἱ γὰρ μὴ οὕτω ποιοῦντες, καθαιροῦνται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νθ'.

ξα'. Ὅτι οὐ δεῖ χωρεπισκόπους χειροτονεῖν πρεσβύτερον, καὶ διάκονον, ἀλλὰ μήτε ἓνα μόνον ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, καὶ ἐξορκιστάς· καὶ ὅτι περιοδεύειν μᾶλλον ἢ χωρεπισκόπους δεῖ ποιεῖν.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιγ'.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιγ'.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ι'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ξ'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν πβ'.

ξβ'. Ὅτι δεῖ τοὺς διὰ βαρβάρων ἔφοδον βαρβαρικὴν, ἢ δι' ἑτέραν ἀνάγκην καὶ βίαν μὴ δυναμένους ἀπελθεῖν

di, neque diaconos ſacerdotibus communionem dare, aut ipſam ante Epiſcopum ſumere : miniſtri enim ſunt Epiſcopi, presbyteris verò inferiores. Atque idcirco neque ſedere ipſos conuenit in medio presbyterorum : diaconos verò à reliquis clericis ſimiliter etiam honorari cõuenit.

Synodi Nicænæ Canon XVIII.

Synodi Laodicenæ Canon XX. & LVI.

Synodi VI. Canon VII.

LVII. Oportere vindices ab Imperatore petere contra proximi tyrannidem, ex Epiſcoporum electione, propter Eccleſiarum & pauperum oppreſſionem. Item non oportere fœnerantem agricolæ, illius agrum detinere.

Synodi Carthaginenſis Can. LXXV. & XCVII.

Et legis caput XXI.

LVIII. Non oportere ſacris addictos ſericis veſtibus indui, aut vnguento vngi : ſegregantur enim qui hoc faciunt.

Synodi VI. Canon XXVII.

Synodi VII. Canon XVI.

LIX. Oportere Epiſcopos & presbyteros non negligere populum ſibi ſubditum, ac vltra ſex menſes à ſua Eccleſia abeſſe. Qui enim ſic faciunt deiiciuntur.

SS. Apoſtolorum Canon LVIII.

Synodi Carthagin. Canon LXXI. CXXI. CXXIII.

Synodi in templo ſanctorum Apoſtolorum celebratæ Can. XVI.

LX. Oportere Epiſcopos & presbyteros egentibus ſibi ſubditis neceſſaria ad vitam ſuppeditare : qui enim non ita faciunt deponuntur.

SS. Apoſtolorum Canon LIX.

LXI. Non oportere Chorepiſcopos ordinare presbyterum & diaconum, ſed tantùm ſubdiaconos, lectores & exorciſtas : item circuitores potiùs quàm Chorepiſcopos eſſe conſtituendos.

Synodi Ancyranæ Canon XIII.

Synodi Neocæſarienſis Can. XIII.

Synodi Antiochenæ Canon X.

Synodi Laodicenæ Canon LVII.

Sancti Baſilij Canon LXXXII.

LXII. Oportere eos qui propter barbarorum incurſionem, aut aliam neceſſitatem & vim non poſſunt ab-

ire, aut esse in suis Ecclesiis, sine præiudicio versari atque operari in aliis diœcesibus, donec pace fruatur eorum Ecclesia, ad quam tunc licèt inuiti reuertentur. Nisi enim discesserint, segregantur: similiter etiam Episcopi qui ipsos detinent.

Synodi Calchedonensis Can. xx.
Synodi VI. Canon xviii. & xxxvii.

LXIII. Oportere eos qui ad mortem ægrotant, atque excommunicationi subiacent, protestati se corporis Domini participes fieri cupere: si verò hoc facto à morte reuocati fuerint, rursus excommunicantur.

Synodi Nicænæ Canon xiii.
Sancti Gregorij Nysseni Canon v.

LXIV. Oportere pubertatis tempore lectores rogare, velintne coniuges ducere, an continentiam profiteri. Nam post diaconi ordinationem nuptias inire non licet. Si verò hoc permiserit Episcopus, hic & ille deponuntur: similiter etiam diaconus & presbyter.

Synodi Carthaginensis Canon xvi.
Synodi VI. Canon vi.
Legis caput xlv. & xlvi.

LXV. Oportere sacris initiatos, confitentes se ante ordinationem peccasse, ab officio deiici, in reliquis remanentes, siquidem probi sint: ita vt iis qui eos ordinarunt nullum præiudicium afferatur, nisi conscij fuerint.

Synodi Nicænæ Canon ix. & x.
Theophili Alexandrini Canon iii. v.

LXVI. Oportere conscios vnà cum eo qui deliquit, licèt non confitentes, excommunicari. Item præfectos talibus acquiescentes eidem iudicio subiacere.

Synodi Ancyranæ Canon xxv.
Sancti Gregorij Thaumaturgi Canon ii.
Sancti Basilij Canon lxxi.

LXVII. Non oportere quemquam clericum aut monachum sæculares magistratus, aut curas aut militaria officia suscipere: alioquin, gradu mouetur atque anathemate percellitur.

Sanctorum Apostolorum Canon vi. lxxxi. & lxxxiii.

ῆιν, ἢ εἰ) ἐν ταῖς οἰκείαις ἐκκλησίαις, ἀποκριματίστως εἶναί τε ἐνεργεῖν ἐν ἑτέραις παροικίαις, ἄχρις ἂν ἐν εἰρήνῃ γένηται ἡ αὐτῶν ἐκκλησία, ἐν ᾗ παλινδρομήσουσιν οἱ ποιοῦντοι τότε καὶ μὴ θέλωσιν· εἰ γὰρ μὴ ἀπέλθωσιν, ἀφορίζονται· ὁμοίως καὶ οἱ κατέχοντες αὐτοὺς ἐπίσκοποι.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν κ'.

Συνόδου ς'. κανὼν ιη'. καὶ λζ'.

ξγ'. Οτι δεῖ τοὺς πρὸς θάνατον νοσοῦντας, καὶ ἐν ἀφορισμῷ ὄντας, μεταμέλεσθαι τοῦ σώματος τοῦ κυρίου· εἰ δὲ τούτου γενομένου τοῦ θανάτου ἀνακληθῶσιν, αὖθις ἀφορίζονται.

Συνόδου Νικαίας κανὼν ιγ'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ε'.

ξδ'. Οτι δεῖ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἥβης ἀπαιτεῖν ἀναγνώστας συμβίους ἄγεσθαι, ἢ ἐγκράτειαν ὁμολογεῖν. μετὰ γὰρ τὸν τοῦ διακόνου χειροτονίαν οὐκ ἔξεστιν εἰς γάμον ἐλθεῖν· εἰ δὲ παρεπέσῃ τοῦτο ὁ ἐπίσκοπος, καθαιρέσθω καὶ οὗτος· ὁμοίως δὲ καὶ διάκονος, καὶ πρεσβύτερος.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ις'.

Συνόδου ς'. κανὼν ς'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον με'. καὶ μς'.

ξε'. Οὐ δεῖ τοὺς ὁμολογοῦντας τὴν ἱερωσύνην παρὰ τὴν χειροτονίαν ἡμαρτηκέναι, καθαιρεῖσθαι τῆς λειτουργίας, ἐν τοῖς λοιποῖς μένοντας, εἴ γε σπουδαῖοι τυγχάνοιεν· μηδὲν τῶν χειροτονουμένων παρεγκριματιζομένων, εἰ μὴ συνεγνώκεσι.

Συνόδου Νικαίας κανὼν θ'. καὶ ι'.

Θεοφίλου Αλεξανδρείας κανὼν γ'. ε'.

ξς'. Οὐ δεῖ συναφορίζεσθαι τοὺς συνεγκαλοῦντας τῷ ἁμαρτήσαντι, ἐὰν μὴ ὁμολογήσωσιν· ἐὰν ὅτι οἱ παρεστῶτες ἐφησυχάζοντες τοῖς τοιούτοις, τῷ αὐτῷ κρίματι ὑποκείνται.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κε'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ κανὼν β'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν οα'.

ξζ'. Οὐ οὐ δεῖ ἵνα τῶν ἱερωμένων ἢ μοναχῶν, κοσμικὰς ἀρχὰς ἢ φροντίδας, ἢ στρατείας ἀναδέχεσθαι· ὅπερ καθαιρεῖται καὶ ἀναθεματίζεται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ς'. οα'. καὶ ογ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κεφαλ. γ'. δ'. καὶ ζ'.
Συνόδου Καρθαγένης κεφαλ. ις'.
Συνόδου ζ'. κεφαλ. ι'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ια'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον λγ'. λδ'. λε'.

ξη'. Ὅτι οὐ δεῖ πρεσβύτερον εἰς γάμους διγαμούντων ἢ καθυπομενόντων ἐστιᾶσθαι.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ζ'.
Καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ια'.

ξθ'. Οὐ δεῖ φανερὰ εἶ) τὰ τοῦ ἐπισκόπου ἴδια πράγματα, εἴγε ἔχει· ἃ δὲ πλούτων καταλείφοι οἷς ἂν ἐθέλοι· οὐ γὰρ ἔξεστι τοῖς κληρικοῖς διαρπάζειν αὐτά· ἐπεὶ ἐκπίπτοιεν τοῦ οἰκείου βαθμοῦ. Φανερὰ δ' ὀφείλοιεν εἶ) δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας, ἃ καὶ ἀμείωτα τῇ ἐκκλησίᾳ δεῖ σώζεσθαι, διαγινωσκόμενα παρὰ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων. Δεῖ οὐ δεῖ ἀπαιτεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν πράγματα ἄνωθεν καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν αἰθεφάτων τοῦ τοῦ κοινοῦ· ἢ μόνων γεφυρῶν οἰκοδομῆ, δι' ἀνεπώσεις ἐκ τούτων γινήσονται. καὶ μηδὲ διώκεσθαι τὸν ἐπίσκοπον ἀπεμπολῶν ἀπὸ τῶν τῆς ἐκκλησίας χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης· δι' τότε *κ.τ.λ.ἰδίων* εἰ δεήσοι τῷ πρωτεύοντος τῆς ἐπαρχίας, ἤτοι μείζονος ἀρχιερέως. ὁμοίως καὶ τοὺς ἐμφυτεύσεις εἰδότος αὐτὸ γίνεσθαι· καὶ ὅτι ὁ μὴ καταβάλλων τὸν ἐμφυτευτικὸν κανόνα ἐπὶ διετίᾳ, ἐκπίπτῃ πανταπάσι τοῦ ἐμφυτεύματος.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μ'.
Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κδ'.
Συνόδου Καλχηδόνος κεφαλ. κβ'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κε'. καὶ λγ'.
Συνόδου ζ'. κεφαλ. ιθ'.
Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κεφαλ. β'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον ιγ'. ιδ'. ιε'. κγ'. καὶ λε'.

ο'. Ὅτι δεῖ μηδὲν πράττειν τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους χωρὶς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λθ'.
Συνόδου Ἀγκύρας κεφαλ. ιε'.
Καὶ συνόδου Καρθαγένης κανὼν λγ'.

οα'. Ὅτι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῶν ὑποκειμένων αὐτῷ ψυχῶν, καὶ φροντίζειν τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων μετὰ φόβου θεοῦ, καὶ μὴ σφετερίζεσθαι ταῦτα, ἢ συγγενέσι χαρίζεσθαι, ἀλλὰ πένησιν

Synodi Calched. Can. III. IV. & VII.
Synodi Carthaginenſis XVI.
Synodi VII. Canon X.
Synodi in templo ſanctorum Apoſtolorum habitæ Canon XI.
Legis cap. XXXIII. XXXIV. XXXV.

LXVIII. Non oportere presbyterum, eorum qui ſecundum matrimonium contrahunt & leges violant, nuptialibus conuiuiis intereſſe.

Synodi Neocæſarienſis Can. VII.
SS. Apoſtolorum Canon XI.

LXIX. Res Epiſcopi proprias, ſiquidem habeat, manifeſtas eſſe oportere, quas moriens quibus velit relinquat: neque enim licet clericis ipſas diripere; alioquin gradibus ſuis excidunt. Res etiam Eccleſiæ palàm eſſe debent, quæ quidem integræ conſeruandæ ſunt Eccleſiæ, presbyteris & diaconis notæ. Neque verò ea ſunt ab Eccleſia exigenda, quæ à reliquis communibus hominibus: præterquàm quòd tantùm pontium exſtructiones atque inſtaurationes ab iis fient. Ac neque poſſe Epiſcopum quicquam diuendere eorum quæ ad Eccleſiam pertinent citra magnam neceſſitatem, idque ex ſcientia prouinciæ primatis, ſeu maioris prælati: ſimiliter etiam emphyteuſes ipſo ſciente fieri. Item eum qui non ſoluit canonem emphyteuticum poſt biennium, penitus excidere emphyteumate.

Sanctorum Apoſtolorum Can. XL.
Synodi Antiochenæ Canon XXIV.
Synodi Calchedon. Canon XXII.
Synodi Carthagin. Canon XXV. & XXXIII.
Synodi VII. Canon XIX.
Sancti Cyrilli Canon II.
Legis caput XIII. XIV. XV. XXIII. & XXXV.

LXX. Non oportere presbyteros & diaconos quicquam facere abſque Epiſcopi conſenſu.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXIX.
Synodi Ancyranæ Canon XV.
Synodi Carthagin. Can. XXXIII.

LXXI. Oportere Epiſcopum in ſubditas ſibi animas poteſtatem habere, rerúmque Eccleſiæ curam gerere cum Dei timore, ac non eas ſibi vendicare, aut ſanguine ſibi coniunctis largiri, ſed pauperibus

ſubminiſtrare, tanquam harum rationem Deo redditurus. Verumtamen per presbyteros & diaconos ipſas diſtribuere debet pro ſua poteſtate, vno ex ipſis diſpenſatore conſtituto, ac non per perſonas ſibi ſanguine coniunctas. Si verò ipſe fortaſſe nolit habere diſpenſatorem, licet prouinciæ Primati œconomum deſignare. Ipſum autem Epiſcopum ex his rebus ea quæ ſibi & fratribus apud ipſum hoſpitij nomine commorantibus ſunt neceſſaria ſumere oportet. Qui verò hæc non ſeruat, obnoxius erit ſynodo, pœnæ ſubiectus: licentiâ cuilibet volenti datâ, ſi quid horum violari viderit, id Imperatori indicandi.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XXXVIII. & XLI.
Synodi Antiochenæ Canon XXV.
Synodi Calchedon. Can. XXVI.
Synodi VII. Canon XI.
Theophili Alexandrini Canon X. & XI.
Sancti Cyrilli Canon II.
Legis caput XX. LX & LXI.

LXXII. Oportere ciuitates per litteras imperiales Metropolis nomine ornatas ipſo honore frui: antiquas verò metropoles in iiſdem locis exiſtentes nullum propriorum iurium inde detrimentum pati.

Synodi Calchedonenſis Canon XII. & XVII.
Synodi VI. Canon XXXV.

LXXIII. Oportere Epiſcopos iniuſtè expulſos, in alias prouincias ſuſcipi, atque ipſis omnimodè ſuccurri manúmque porrigi: donec iniuria ipſis illata vindicata fuerit.

Synodi Sardicenſis Canon XVII.

LXXIV. Oportere Patriarchas pacificè inter ſe agere atque honorari pro eo quem obtinent gradu, nec non & Metropolitanos atque Epiſcopos; neque quicquam facere eos qui ipſorum diœceſibus ſubditi ſunt, abſque ipſorum conſenſu: neque ipſos etiam quicquam agere citra omnium ſententiam.

SS. Apoſtolorum Canon XXXIV.
Nicænæ Synodi Canon VI. & VII.
Synodi Antiochenæ Canon IX.
Synodi Conſtantinopolitanæ Canon II. & III.

ὑπηρετεῖσθαι, ὡς μέλλων λόγον ἀποδώσων περὶ αὐτῶν τῷ θεῷ· πλὴν ἀλλὰ διὰ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, ταῦτα διανέμειν καθ' ἑαυτὸν ἐξουσίαν, ἕνα ἐξ αὐτῶν ἔχοντος οἰκονόμον, καὶ οὐχὶ διὰ συγγενῶν αὐτὸν θεραπόντων. Εἰ δ' αὐθις ἴσως μὴ θέλοι ἔχειν οἰκονόμον, ἔξεστι τῷ τῆς ἐπαρχίας προστεύοντι προβάλλεσθαι ἐξ ἀπάντων οἰκονόμον. αὐτὸν δὲ τὸν ὑπέχοντα διοικεῖσθαι ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας καὶ μόνον, καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν ὑπαξιουμένων ἀδελφῶν· ὁ δὲ μὴ ταῦτα τηρῶν, ἔνοχος ἔσται τῇ συνόδῳ, ὑποκείμενος ὑπευθύνῳ· ἀδείας οὔσης παντὶ τῷ βουλομένῳ, εἴ τι τούτων παραβαινόμενον ἴδοι, μηνύειν τῷ βασιλεῖ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λη'. καὶ μα'.
Καὶ συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κε'.
Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν κς'.
Συνόδου ζ'. κανὼν ια'.
Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας κανὼν ι'. καὶ ια'.
Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κανὼν β'.
Νομικὸν κεφάλαιον ν'. ξ'. καὶ ξα'.

οϚ'. Ὅτι δεῖ τὰς ἀπὸ γραμμάτων βασιλικῶν ἠμηρίσας πόλεις ἐπ' ὀνόματι μητροπόλεως ἔχειν τὴν τιμήν· τὰς δὲ ἀρχαίας μητροπόλεις τὰς ἐν ταῖς αὐταῖς τοποθεσίαις οὔσας, μὴ καταλαμβάνεσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐν τοῖς ἰδίοις δικαίοις.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ιϚ'. καὶ ιζ'.
Καὶ συνόδου ς'. κανὼν λε'.

οη'. Ὁμοίως δεῖ τοὺς ἀδίκως ἐκπεμπομένους ὑπερόπους δίκαιον εἶναι ἐπὶ ἑτέρας οἰκείας, καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι πανταχοῦ καὶ χεῖρα ὀρέγεσθαι, ἄχρις οὗ ἡ ἐπ' αὐτοῖς ὕβρεως διόρθωσις.

Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιζ'.

οθ'. Ὅτι δεῖ εἰρηνεύειν μετ' ἀλλήλων τοὺς πατριάρχας, καὶ τιμᾶσθαι αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἀποκειμένῃ τάξει. καὶ μὴν καὶ τοὺς μητροπολίτας καὶ ὑπερόπους μηδὲν ἐκ ποιεῖν τοὺς ἐπὶ ταῖς οἰκείαις αὐτῶν, χωρὶς γνώμης τοῦ αὐτῶν· μήτ' αὐτοὺς ἐκ ποιεῖν χωρὶς τῆς πάντων γνώμης.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λδ'.
Συνόδου Νικαίας κανὼν ς'. καὶ ζ'.
Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν θ'.
Συνόδου Κωνσταντίνου πόλεως κανὼν β'. καὶ γ'.

Συνόδου Εφέσου κανὼν ι'.
Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν κ'. καὶ κα'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιζ'. λθ'. μ'. πς'. καὶ ρα'.
Συνόδου ς'. κανὼν λς'. καὶ λθ'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τ῀ ἁγίας Σοφίας κανὼν α'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον κβ'.

οε'. Οτι οὐ δεῖ αὐθαιρέτως τὸν ἐπίσκοπον ἄλλην παροικίαν διεξιέναι κληρικὸν ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ· ἐπεὶ ἀφορίζεται καὶ ὁ δεξάμενος, καὶ ὁ διεξιών· εἰ μὴ ὁ πρῶτος κατέχων αὐτὸν, καθαιρεῖσθω καὶ αὐτός· οὔτε ὁ συγχωρήσας ἕτερος τῷ ὑφ' ἑτέρου ἀφορισθέντι, εἰ μὴ ἂν ᾖ συγκινείσθω τελευτήσῃ ὁ ἀφορίσας αὐτόν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϐ'. ιγ'. ιε'. ις'. ιη'. ιθ'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν νδ'. καὶ ξ'.
Συνόδου ς'. κανὼν ιθ'.
Συνόδου ζ'. κανὼν ι'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τ῀ ἁγίας Σοφίας κανὼν α'.

οϛ'. Οτι οὐ δεῖ ἐπίσκοπον ἐπιτροπὴν τῆς μὴ ὑποκειμένης αὐτῷ παροικίας, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ κατὰ καιρὸν, καὶ ὑπὸ πλείονων ἀναγκάζεται· εἰ μή ποτε δι' ἄλλην αἰτίαν· καὶ οὕτως οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κρίσει πολλῶν ἐπισκόπων, καὶ τοῦ κατὰ χώραν ἀρχιερέως· οὔτε ὁ χειροτονήσας ποιήσας ἐν ἑτέρᾳ παροικίᾳ τινὰ ἄνευ γνώμης αὐτοῦ. ἐπεὶ καθαιρεῖται ἐκ αὐτός, καὶ οὓς ἐχειροτόνησε.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ια'. λδ'. καὶ λε'.
Συνόδου Κωνσταντίνου πόλεως κανὼν γ'.
Συνόδου Εφέσου κανὼν ι'.
Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ε'.
Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν α'. β'. καὶ γ'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μη'.

οζ. Οτι οὐ δεῖ ἐπίσκοπον διδάσκειν ἐν ἑτέρᾳ πόλει· εἰ δὲ τοῦτο φωραθείη ποιῶν, καθαιρεῖται ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τ῀ ἐπισκοπῆς εἰς τὸν τοῦ πρεσβυτέρου βαθμόν.

Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ια'. καὶ ιϐ'.
Συνόδου ς'. κανὼν κ'.

Synodi Ephesinæ Canon x.
Synodi Calched. Canon VIII. & XXVIII.
Synodi Carthaginensis Canon XVII. XXXIX. LV. LXXXVI. & CI.
Synodi VI. Canon XXXVI. & XXXIX.
Synodi in templo sanctæ Sophiæ celebratæ Canon I.
Legis caput XXII.

LXXV. Clericum in alienam parœciam sine consensu ipsius Episcopi non esse recipiendum: alioquin excommunicatur tum qui recepit tum qui receptus est. Si autem perseueret ipsum detinere, ipse gradu deiiciatur: neque verò ei qui ab alio excommunicatus fuerit alius veniam dabit, nisi fortè is qui excommunicauit, obierit.

Sanctorum Apostolorum Canon XII. XIII. XV. XVI. XVIII. XIX.
Synodi Carthaginensis Can. LIV. & XC.
Synodi VI. Canon XIX.
Synodi VII. Canon X.
Synodi in templo sanctæ Sophiæ habitæ Canon I.

LXXVI. Non oportere Episcopum parœciam sibi non subditam aut omnino aut pro tempore inuadere, quamuis à pluribus cogatur, nisi fortè propter causam rationi consentaneam: idque non suo ipsius motu, sed multorum Episcoporum atque ipsius prouinciæ Archiepiscopi iudicio: neque verò ordines conferre in alia parœcia præter ipsius consensum: alioquin deponitur tum ipse, tum ij quos ordinauit.

Sanctorum Apostolorum Canon XI. XXXIV. & XXXV.
Synodi Constantinopolitanæ Canon III.
Synodi Ephesinæ Canon X.
Synodi Calchedonensis Can. V.
Synodi Sardicensis Canon I. II. & III.
Synodi Carthaginensis Canon XLVIII.

LXXVII. Non oportere Episcopum docere in aliena vrbe: si verò hoc facere deprehensus fuerit, deprimitur ab Episcopatus gradu ad presbyteri gradum.

Synodi Sardicensis Can. XI & XII.
Synodi VI. Canon XX.

LXXVIII. Non oportere Episcopum attonderi, ac deinceps in Episcopatu remanere: neque verò monasterium priuatim exstruere ex Episcopatus reditibus, ad ipsius Episcopatus destructionem: alioquin, pœnæ subiicitur.

Synodi in templo sanctorum Apostolorum celebratæ Canon VII.

Synodi in templo sanctæ Sophiæ celebratæ Canon II.

LXXIX. Oratoria in agris & vineis tanquam in memoriam martyrum exstructa quocunque modo esse destruenda: in interioribus verò oratoriis sacra missæ officia esse celebranda, verùm cum regionis Episcopi permissione: baptizare verò in illis non licet, sed potiùs in Ecclesiis vniuersalibus. Qui autem contra hæc facit & qui cum eo communicant laïci segregantur.

Synodi Carthaginensis Canon LXXXIII.

Synodi VI. Canon XXXI. & LIX.

Synodi in templo sanctorum Apostolorum celebratæ Can. XII.

LXXX. Prælatos non debere à clericis sibi subditis aurum aut argentum aut aliquam speciem exigere, ac propterea quemquam excommunicare, aut Dei templo excludere: alioquin eidem pœnæ, hoc est, excommunicationi subiacet.

Synodi VII. Canon IV.

Et legis caput XXXIX.

LXXXI. Non oportere Metropolitanum, aut Episcopum, aut presbyterum, aut clericum suos prælatos contemptui habere, atque ad sacra missarum officia eorum nomina non adhibere: aut seorsim conuentus habere propter suspicionem fortè alicuius criminis, ante synodi cognitionem: aut ab eorum communione sese abscindere, vel populum furtim ad se pertrahere. Qui enim ita faciunt, tyranni sunt, atque idcirco gradu deiiciuntur, anathematísque subiiciuntur, & quotquot cum ipsis communicant: citra nimirum manifestam hæresim quæ ab ipsis palam prædicetur.

Sanctorum Apostolorum Canon VIII. & XXXI.

Synodi Gangrensis Canon VI.

οη'. Ὅτι οὐ δεῖ ἐπίσκοπον ἀπεκαρδιῶσαι, καὶ εἶναι αὐθις ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ· οὔτε δὲ μοναστήριον ἴδιον οἰκοδομῆσαι ἐκ τῶν τῆς ἐπισκοπῆς προσόδων, ὑπὲρ καταλύσεως τῆς ἐπισκοπῆς· ἐπεὶ ἄλλῳ κολάσει ὑποβάλλεται.

Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ζ'.

Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας κανὼν β'.

οθ'. Ὅτι δεῖ τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς, καὶ τοῖς ἀμπελῶσιν εὐκτήρια οἰκοδομεῖ εἰς μνήμην μαρτύρων καθιερώμενα, πάντη ἔξωθεν καταρρέφεσθαι. ἐν δὲ τοῖς ἔνδον εὐκτηρίοις γίνεσθαι μὲν λειτουργίας· πλεῖν μέντοι καὶ τοῦτο τῇ τοῦ χώρου ἀρχιερέως, βαπτίζειν δὲ ἐν αὐτοῖς οὐκ ἔξεστιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν ταῖς καθολικαῖς ἐκκλησίαις· ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν πγ'.

Συνόδου ς'. κανὼν λα'. καὶ νθ'.

Καὶ συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϛ'.

π'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀπαιτεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ὄντων κληρικῶν χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ εἶδός τι, καὶ ἀφ' οὗτο ἀφορίζειν τινὰ, ἢ κλείειν τινὰ τοῦ ναοῦ· ὅπερ ἀντιπαθείας, τυτέστιν ἀφορισμῷ ὑποπίπτει.

Συνόδου ζ'. κανὼν δ'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον λθ'.

πα'. Ὅτι οὐ δεῖ μητροπολίτην, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ κληρικὸν καταφρονεῖν τῶν ἰδίων ἀρχιερέων, καὶ μὴ ἐκφέρειν τὰ τούτων ὀνόματα ἐν ταῖς ἱεραῖς λειτουργίαις· ἢ χωρὶς συνοδικῆς ἐξετάσεως ἴσως τινὸς ἐγκλήματος, περὶ συνοδικῆς ἐξετάσεως· ἢ ἀποχίζεσθαι τῆς κοινωνίας αὐτῶν· ἢ λαὸν ὑφαρπάζειν. οἱ γὰρ οὕτω ποιοῦντες, τύραννοί εἰσι· καὶ ἀφ' τοῦτο καθαιροῦνται, καὶ ἀναθεματίζονται, καὶ ὅσοι ἂν αὐτοῖς κοινωνῶσι· χωρὶς δηλονότι προφανοῦς αἱρέσεως κηρυττομένης ἀναφανδὸν ὑπ' αὐτῶν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν π'. καὶ λα'.

Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ς'.

Συνό-

Συνόδου Αντιοχείας κανὼν ε'.
Συνόδου Καρθαγ. κανὼν ι'. ια'. νγ'. ζη'. καὶ ρε'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιγ'. ιδ'. καὶ ιε'.

οϚ'. Ὅτι οὐ δεῖ τινὰ τύπτειν, ἢ φυλακίσαι, ἢ ὑβρίσαι ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, ἢ βασιλέα, ἢ ἄρχοντα, ὡς συμπλασάμενον αἰτίάν τινὰ τούτων, ἢ σίωσάξεως ἐπιτελουμένης τὴν ἐκκλησίαν παύσαι· οἱ γὰρ ταῦτα ποιοῦντες, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιροῦνται· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται, καὶ ἀναθεματίζονται, καὶ ζημιοῦνται, καὶ βασανίζονται, ἢ καὶ κεφαλικῶς τιμωροῦνται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νε'. νϚ'. καὶ πδ'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Σοφίας κανὼν γ'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον λδ'. καὶ οδ'.

οϛ'. Ὅτι οὐ δεῖ τινα τῶν τῆς ἱερατικῆς τάξεως τύπτειν ἁμαρτήσαντας πιστοὺς, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας, οὔτε δι' ἑαυτῶν, οὔτε δι' ἑτέρων, ὅπως καθαιρεθῶσι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κϚ'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν θ'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον μ'.

ϖδ'. Ὅτι δεῖ τὸν διὰ δεκάδων λογισμοὺς, κρίσει τοῦ κατὰ χώραν ἐπισκόπου τοῦτο ποιεῖν· ἔχειν δὲ ἐξουσίαν πρὸς τὸν μετανοοῦντα τὸν προσερχομένου ἐν ἀληθείᾳ κυβερνῆσαι τὰ ἐπιτιμώμενα, εἴτε ἀποτομώτερον, εἴτε φιλανθρωπότερον, καὶ μετριώτερον· καὶ οἵας καὶ ὅσας διεξέλθοι ἁμαρτίας. Καὶ ὅτι ἀπὸ δωδεκαετοῦς κρίνονται τὰ ἁμαρτήματα· καὶ ὅτι τὸν ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας προσδέχεσθαι χρή. Ὁ γὰρ μὴ δεχόμενος τοιοῦτον, καθαιρεῖται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν νϚ'.
Συνόδου Νικαίας κανὼν ιϚ'.
Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν γ'.
Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν κα'.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν β'.
Συνόδου Καρθαγ. καν. ς'. ζ'. μγ'. καὶ με'.
Συνόδου ς'. κανὼν ρζ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου καν. γ'. νδ'. οδ'. καὶ ϖδ'.
Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης προλογος.

Synodi Antiochenæ Canon v.
Synodi Carthaginensis Canon x. xi. liii. xcviii. & cv.
Synodi in templo Sanctorum Apostolorum habitæ Can. xiii. xiv. & xv.

lxxxii. Non oportere quemquam verberare, aut in carcerem coniicere, aut contumeliâ afficere Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum, aut Imperatorem, aut magistratum, tanquam confictâ aliquâ horum causâ, vel dum sacrum officium peragitur, Ecclesiam turbare. Qui enim hæc faciunt, siquidem sacris seruiant, gradu deturbantur: si verò laïci, segregantur, anathemate feriuntur, multantur, torquentur, aut etiam capite plectuntur.

Sanctorum Apostolorum Can. lv. lvi. & lxxxiv.
Synodi in templo sanctæ Sophiæ celebratæ Canon iii.
Legis caput xxxiv. & lxxiv.

lxxxiii. Non oportere quemquam sacri ordinis verberare delinquentes fideles, aut infideles iniuriam inferentes, neque per se, neque per alios: alioquin deponuntur.

SS. Apostolorum Canon xxvii.
Synodi in templo Sanctorum Apostolorum celebratæ Can. ix.
Legis caput xl.

lxxxiv. Oportere eum qui rationes recipit, hoc Episcopi regionis iudicio facere: habere verò potestatem, iuxta accedentis pœnitentiam, pœnæ cum discretione irrogandæ, siue seueriùs siue humaniùs, siue moderatiùs, pro delictorum quæ admisit qualitate & quantitate: & quòd à decennio delicta iudicantur: item à peccato se conuertentem suscipiendum esse. Qui enim talem non recipit, gradu deiicitur.

Sanctorum Apostol. Canon liii.
Synodi Nicænæ Canon xii.
Synodi Neocæsarienſis Can. iii.
Synodi Gangrensis Canon xxi.
Synodi Laodicenæ Canon ii.
Synodi Carthaginensis Can. vi. vii. xliii. & xlv.
Synodi sextæ Canon cvii.
Sancti Basilij Canon iii. liv. lxxiv. & lxxxiv.
Sancti Gregorij Nyssæni prologus.

Sancti Timothei Apoſtoli Canon XVIII.

LXXXV. Non oportere abſque Imperatoris iuſſu, aut ſententia, & literis prouinciæ Archiepiſcopi quemquam Epiſcoporum Imperatorem adire: qui enim ſic facit, deiicitur atque excommunicationi ſubiicitur: magis enim decet per clericos ſuos potiùs petitiones ac monitiones facere.

Synodi Antioch. Can. XI. & XII.
Synodi Conſtantinopol. Can. VI.
Synodi Sardicenſis Canon VII. VIII. IX. XXI.
Synodi Carthagin. Canon CVI. Et legis caput III.

LXXXVI. Oportere conuenienti tempore rogare atque implorare magiſtratuum potentiam ad auxilium & caſtigationem.

Synodi Antiochenæ Canon V.
Synodi Carthaginenſis Canon XLVIII. & LIII.
Synodi in templo Sanctorum Apoſtolorum celebratæ Canon IX.

LXXXVII. Non oportere exercitationis adulterinæ videlicet prætextu ſua bona relinquere, ſed neque liberos ſuos parentes pios exiſtentes: quoniam qui hoc faciunt, anathemate feriuntur.

Synodi Gangr. Can. XV. XVI. XXI.
Synodi Carthaginen. Can. XXXI.

LXXXVIII. Eos qui vi ab impiis cibum pollutum in os acceperunt & tormenta paſſi ſunt, quaſi nullum peccatum admiſerint, recipiendos eſſe ad communionem & ad ſacerdotium, ſi alioqui digni ſint, vt qui confeſſores fuerint.

Synodi Ancyranæ Canon III.
Sancti Petri Alexandr. Can. XIV.
Sancti Gregorij Thaumaturgi Canon I.

LXXXIX. Non eſſe orandum aut communicandum cum excommunicatis tanquam non excommunicatis: ſiquidem qui gradu deiectum aut ſegregatum tanquam non deiectum & irreprehenſum ſuſcipit, ipſe etiam ſimiliter atque hic à canone punitur. Simpliciter autem talem recipere ac deiectum habere, crimine vacat: quemadmodum etiam eum qui crimine tenetur & non confitetur, neque poteſt manifeſtè conuin-

Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου τῦ Ἀποστόλου κανὼν ιη'.

ωε'. Οτι οὐ δεῖ αὐθ βασιλικῆς ωροσταξεως ἢ γνώμης, καὶ γραμματος τῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀρχιερέως ἵνα τῶν ὑπατικῶν ωροσπελθῇν βασιλεῖ· ὁ γὰρ οὕτω ποιῶν, καθαιρεῖται, καὶ ἀκοινωνησίᾳ καθυποβάλλεται. καὶ ὅτι ωρεπωδέστερον μᾶλλον ἀφ' ἑαυτῦ καλεισθῶ τὰς δεήσεις καὶ ὑπομνήσεις ωοιεῖσθαι.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ια'. καὶ ιϛ'.
Συνόδου Κωνσταντίνου πόλεως κανὼν ς'.
Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ'. η'. θ'. κα'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρϛ'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον γ'.

ωϛ'. Οτι δεῖ ἐν καιρῷ τῶ ωροσήκοντι δέεσθαι, & ωροσκαλεῖσθαι ἀρχόντων ἐξουσίαν εἰς ὑπακοὴν καὶ παιδεῖαν.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μη'. καὶ νγ'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν θ'.

ωζ'. Οτι οὐ δεῖ ωροφάσει ἀσκήσεως κενοφωνίᾳ ἀλλοτρίᾳ καταλιμπάνειν ἴνα τὰ ἑαυτῦ· ἀλλ' οὐδὲ τέκνα τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς θεοσεβεῖς ὄντας· ἐπεὶ καὶ οἱ τῦτο ποιοῦντες ἀναθεματίζονται.

Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιε'. ις'. κα'.
Καὶ συνόδου Καρθαγένης κανὼν λα'.

ωη'. Οτι δεῖ τοὺς βία ωαρὰ τῶν ἀσεβῶν βρῶμα μεμιασμένον δεξαμένους ἐν τῷ στόματι, καὶ βασάνους ὑπομείναντας, ὡς μηδὲν ἡμάρτηκότας δέχεσθαι εἰς κοινωνίαν, καὶ εἰς ἱερωσύνην, εἴπερ ἀνῶς ἄξιοί εἰσιν, ὡς ὁμολογηταὶ γινόμενοι.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ'.
Τοῦ ἁγίου Πέτρου Ἀλεξανδρείας κανὼν ιδ'.
Καὶ τῦ ἁγίου Γρηγορίου τῦ Θαυματουργοῦ κανὼν α'.

ωθ'. Οτι οὐ δεῖ συνεύχεσθαι, ἢ κοινωνεῖν τοῖς ἀκοινωνήτοις ὡς κοινωνικοῖς· ὅπερ ὁ τὸν καθηρημένον ἢ ἀφωρισμένον ὡς ἀκαθαίρετον καὶ ἀνεπιτίμητον δεχόμενος, καὶ αὐτὸς ὁμοίως τούτῳ ὑπὸ τῦ κανόνος κολάζεται. Ὁ δ' ἁπλῶς δέχεσθαι τὸν τοιοῦτον, καὶ καθηρημένον ἔχειν, ἀνέγκλητόν ἐστιν· ὥσπερ καὶ ὁ τὸν ἐγκλήματι ὄντα, καὶ μὴ ὁμολογοῦντα, μήτε δεδειγμένον φανερῶς ἐλεῖ-

χθῶναι, ἔχῃ εἰς κοινωνίαν, ἀνέγκλητόν ἐστιν.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ι'. ια'. ιϛ'. ιγ'. ιε'. ιϛ'. κη'. λ'. λα'.

Συνόδου Νικαίας κανὼν πέμπτος.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'. γ'. δ'. ϛ'.

Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιγ'. ιθ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν θ'. ια'. ρλϛ'. καὶ ρλγ'.

Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας κανὼν ϛ'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον λθ'.

ϛ'. Ὅτι δεῖ γίνεσθαι συνόδους περὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας κατὰ τόπους, δὶς τοῦ ἔτους, ἢ καὶ ἅπαξ, ὅπου διορθώσῃ τὰ σφαλλομένων· καὶ ὅτι αὐτῷ τῷ περὶ τῆς μητροπόλεως οὐ γίνονται. Καὶ ὅτι τοὺς ἐπαρχίας ἀποκεκριμένους δεῖ ἐν τοῖς κατὰ τόπους συνόδοις· εἰ μὲν κωλυθῶσι παρὰ τοῦ ἄρχοντος, ἀφορίζεσθω ὁ ἄρχων· εἰ δὲ ἀμελείᾳ τῆς μητροπόλεως κωλυθῶσιν, ἔστω αὐτὸς ὑπὸ ἐπιτιμίᾳ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν λζ'.

Συνόδου Νικαίας κανὼν ε'.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κ'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ιθ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιη'. νϛ'. οη'. οϛ'. οζ'. μδ'. καὶ με'.

Συνόδου ϛ'. κανὼν η'.

Συνόδου ζ'. κανὼν ἕκτος.

ζα'. Ὅτι δεῖ τὸν κατηχούμενον καὶ βαπτισθέντα ἐπιτιμᾶσθαι ἐν τρισὶν ἔτεσιν· εἶτ' αὖθις κατηχεῖσθαι, καὶ βαπτίζεσθαι. εἰ δὲ συμβῇ αὐτὸν ἀσθενήσαντα πρὸς θάνατον, κατηχεῖσθαι, καὶ βαπτίζεσθαι, καὶ εἶναι τῆς τελειότητος. Καὶ ὅτι δεῖ βαπτίζεσθαι τὸ κατηχούμενον παιδίον, εἰ ἀγνοοῦν μεταλάβοι.

Συνόδου Νικαίας ιδ'. κανών.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ε'.

Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν α'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κανὼν ζ.

ζϐ'. Ὅτι οὐ δεῖ αἰτεῖν ἀπὸ τῆς βασιλέως ἀφέγγωσιν δημοσίων πραγμάτων, ἢ δικαστηρίων· ἀλλὰ * κρίσιν ὑποκεῖσθαι αἰτεῖν τοὺς ἱερωμένους. Εἰ μὴ γὰρ οὕτω πίστοι, καθαιρεῖσθαι.

* ἐν κρίσει

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρδ'. καὶ ρκ'.

ci, ad communionem recipere, reprehenſione caret.

Sanctorum Apoſtolorum Canon X. XI. XII. XIII. XV. XVI. XXVIII. XXX. XXXI.

Synodi Nicænæ Canon quintus.

Synodi Neocæſarienſis Can. IX.

Synodi Antiochenæ Canon II. III. IV. VI.

Synodi Sardic. Canon XIII. XIX.

Synodi Carthaginenſis Canon IX. XI. CXXXII. & CXXXIII.

Theophili Alexandrini Can. VI.

Legis caput XXXIX.

XC. Synodos ſtatis temporibus bis aut ſaltem ſemel in anno ad erratorum correctionem eſſe celebrandas, idque non ſine regionis Metropolitano. Item prouincias ſynodorum temporibus eſſe viſitandas: ſiquidem à præſide prohibiti fuerint, excommunicetur præſes: ſi verò à Metropolitano prohibeantur, ipſe pœnæ ſubiacebit.

SS. Apoſtolorum Canon XXXVII.

Synodi Nicænæ Canon V.

Synodi Antiochenæ Canon XX.

Synodi Laodicenæ Canon XL.

Synodi Calchedonenſis Canon XIX.

Synodi Carthag. Canon XVIII. LII. LXXIII. LXXVI. LXXVII. XCIV. & XCV.

Synodi VI. Canon VIII.

Synodi VII. Canon VI.

XCI. Catechumeno lapſo tres annos pœnam eſſe ſubeundam, deinde rurſus ipſum eſſe inſtruendum & baptizandum. Si verò contingat ipſum ægrotare ad mortem, inſtruatur & baptizetur etiam intra triennium. Item puerum qui inſtruitur eſſe baptizandum, ſi ignorans participet.

Synodi Nicænæ Canon XIV.

Synodi Neocæſarienſis Canon V.

Sancti Timothei Canon I.

Sancti Cyrilli Canon VII.

XCII. Publicarum rerum aut iudiciorum cognitionem ab Imperatore non eſſe petendam, ſed Epiſcoporum iudicia ab his qui ſacris addicti ſunt eſſe requirenda. Niſi enim ita faciant, gradu mouentur.

Synodi Carthagin. Canon CIV. & CXX.

XCIII. Non oportere quemquam dicere mortalem à Deo factum esse Adamum: qui enim ita dicit, anathemati subiicitur.

Synodi Carthaginensis Can. CIX.

XCIV. Non oportere eodem simul tempore deponere atque excommunicare eum qui sacris addictus sit, ob admissum delictum, sed contentum esse sola perpetua depositione.

SS. Apostolorum Canon XXV.

Synodi Carthag. Canon XXVII.

Sancti Basilij Canon III. XXXII. & LI.

XCV. Presbyterum ob crimina gradu deiectum in clerici ordinem esse deprimendum, nec promouendum vlteriùs, si nimirum à malo desistat: similiter & lectorem, si ante nuptias cum sua sponsa rem habuerit: si verò etiam ante desponsationem, penitus deturbatur.

Synodi Neocæsarien sis Canon IX. & X.

Synodi VI. Canon XXI.

Sancti Basilij Canon LXIX.

XCVI. Oportere Episcopum accusatum & citatum adesse intra duos menses: nisi enim adsit, sententia excommunicationis in eum fertur. Hæreticus verò non recipitur ad accusandum, neque fidelis vnus, nisi fortè propriam aliquam negotialem causam habeat. Neque verò excommunicatus ad accusandum recipiendus est, neque infamatus, neque seruus, neque proprius libertus, neque ab Ecclesia abscissus, neque is qui antea in alia accusatione mentitus fuerit, neque intra quartum & decimum ætatis annum. Neque priùs accusationem recipiendam esse quàm scripto confessi fuerint, se eumdem casum subiisse. Item Episcopos à propriis Episcopis iudicari: ac siquidem omnes prouinciæ Episcopi consenserint in ferenda sententia, ab iis non prouocatur: si verò contigerit ipsos dissentire, licet regionis Metropolitano ex alia prouincia aduocare qui vnà cum locorum Episcopis rem diiudicent, aut ad maiorem synodum se conuertere. Item clericum criminis accusatum atque excommunicatum, non habiturum licentiam post exactum vnum annum seipsum à crimine purgandi:

ιγ'. Οτι οὐ δεῖ τινά φησιν λέγειν ἀπὸ θεοῦ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ· ὁ γὰρ οὕτω λέγων, ἀναθεματίζεται.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρθ'.

ιδ'. Οτι οὐ δεῖ ἐν ταυτῷ καθαίρειν, καὶ ἀφορίζειν ἱερωμένον ἀμφότερα· ἀλλὰ ἀρκεῖσθαι μόνῃ τῇ διηνεκεῖ καθαιρέσει.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κε'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κζ'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν γ'. λβ'. καὶ να'.

ιε'. Οτι δεῖ τὸν ἐν ἐγκλήμασι καθηρημένον πρεσβύτερον, εἰς τὸν τοῦ κληρικοῦ βαθμὸν καταγειν, καὶ ἀπρόκοπον μένειν, εἰ ἀφ' ἑαυτοῦ παύσεται. ὁμοίως καὶ ἀναγνώστην, εἰ τῇ ἑαυτοῦ μνηστῇ πρὸ γάμου συναφθείη· εἰ δὲ καὶ πρὸ τῆς μνηστείας, καθαιρεῖται πάντως.

Συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'. καὶ ι'.

Συνόδου ς'. κανὼν να'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξθ'.

ις'. Οτι δεῖ τὸν κατηγορούμενον ὑπόκριτον, καὶ καλούμενον ἀπαντᾶν εἴσω μηνῶν δύο· εἰ γὰρ μὴ ἀπαντήσοι, ἀπόφασις γίνεται κατ' αὐτοῦ ἀκοινωνησίας. αἱρετικὸν δὲ οὐ προσδέχονται εἰς κατηγορίαν, ἀλλ' οὐδὲ πιστὸς εἶναι· εἰ μήτι δή οἰκείων τινὰ πραγματικῶς ἔχῃ δίκην. οὔτε δὲ ἀκοινώνητος εἰς κατηγορίαν δεκτὸς, οὔτε διαβεβλημένος, οὔτε δοῦλος, οὔτε ἴδιος ἀπελεύθερος, οὔτε ἀπόκριτος· οὔτε ὃς προεψεύσατο ἐν ἑτέρᾳ κατηγορίᾳ· οὔτε ἐντὸς * χειρῶν ἐτῶν δεκατεσσάρων· καὶ μὴ πρότερον δεχθῆναι κατηγορίαν, πρὶν αὐτὸν ἐγγράφως ὁμολογήσωσι ταυτοπαθεῖαν ἐνοχλῆσαι. καὶ ὅτι οἱ ὑπόκριτοι ἐκ τῶν ἰδίων ὑποκρίτων κρίνονται· καὶ εἰ μὲν συμφωνοῦσιν οἱ ἐντὸς ἐπαρχίας πάντες ὑπόκριτοι ὑπὲρ τῆς ψήφου τῆς δίκης, οὐκ ἐγκαλοῦνται· εἰ δὲ συμβαίη διαφωνεῖν αὐτούς, ἔξεστι τῷ τῆς χώρας μητροπολίτῃ προσκαλεῖσθαι ἀφ' ἑτέρας ἐπαρχίας τοὺς ὑπερέχοντας ἅμα τοῖς ἐντοπίοις· ἢ ὑπὲρ μείζονα σύνοδον τρέπεσθαι. καὶ ὅτι ὁ εἰς ἔγκλημα κατηγορηθεὶς κληρικὸς, καὶ ἀκοινώνητος γενόμενος, οὐκ ἔξεστιν ἀδείαν μετὰ τριάκοντα ἐνὸς ἐνιαυτοῦ ἐκκαθῆραι αὐτὸν τοῦ ἐγκλήματος·

* ἑξήκοντα

καὶ ὅτι τὰς παραμιτικὰς ἀγωγὰς ἡ τεσσαρακοστὴ κλείει, ἢ ἡ τεσσαρακοστή.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν οδ'. καὶ οε'.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιϛ'. ιδ'. καὶ ιε'.

Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ϛ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν θ'. ιζ'. καὶ κα'.

Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ'. δ'. καὶ ε'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν η'. ιϛ'. ιδ'. ιε'. ιθ'. κ'. κη'. κθ'. λ'. νθ'. ξϛ'. ξε'. οζ'. οθ'. πζ'. πη'. ϛ'. ρ'. ρζ'. ρκα'. ρκϛ'. ρκε'. ρκζ. ρκη'. ρκθ'. ρλ'. ρλα'. ρλδ'. ρλη'.

Ὑπόμνημα περιέχον ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ βαπτίσματος. καὶ ἀγάπης.

Συνόδου ϛ'. κανὼν κε'.

Θεοφίλου κανὼν δ'. ϛ'. ζ'. καὶ θ'.

Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κανὼν α'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον ιϛ'. ιη'. κδ'. λα'. μδ'. νϛ'. νγ'. νδ'. νε'. ξ'. ξϛ'. ξγ'. ξδ'. ξε'. ξζ'. ξη'. ξθ'. ο'. οϛ'. καὶ οη'.

ιζ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀναβάλλεσθαι παρὰ τῶν μητροπολιτῶν χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης δι' ἀμέλειάν τινος χειροτονίαν· ἀλλὰ καὶ τὰ πράγματα, ἢ τὴν χηρεύουσαν ἐκκλησίαν, ἢ τινὰ πρόσοδον μὴ ἁρπάζεσθαι ἢ συκοφαντεῖσθαι τὸν μητροπολίτην· ἀλλὰ παρὰ τοῦ οἰκονόμου τὰ αὐτῆς ἐκκλησίας φυλάττεσθαι πάντα σῶα.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν κε'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν οδ'. καὶ οη'.

Συνόδου ϛ'. κανὼν λε'.

ιζ'. Ὅτι οὐ δεῖ στασιωτείας γίνεσθαι, παραχάς τε καὶ θορύβους, καὶ ἀκαταστασίας παρὰ κληρικῶν ἢ μοναχῶν· ἐπεὶ ἐκπίπτουσι πάντη τοῦ οἰκείου βαθμοῦ, καὶ ἀφορίζονται.

Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε'.

Συνόδου Κωνσταντίνου πόλεως κανὼν δ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν δ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιγ'.

Συνόδου ϛ'. κανὼν λδ'.

Συνόδου ἐν Ζῶ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν θ'.

ιθ'. Ὅτι οὐ δεῖ μόνον κανονικὰς ἐπιστολὰς, ἢ εἰρηνικὰς, ἢ συστατικὰς ὁδοιδῶν λαμβάνειν τοὺς ἱερωμένους· καὶ

item negotiales actiones trigesimum aut quadragesimum annũ terminare.

Sanctorum Apostolorum Canon LXXIV. & LXXV.

Synodi Antiochenæ Canon XII. XIV. & XV.

Synodi Constantinopol. Can. VI.

Synodi Calchedonensis Canon IX. XVII. & XXI.

Synodi Sardic. Can. III. IV. & V.

Synodi Carthaginensis Canon VIII. XII. XIV. XV. XIX. XX. XXVIII. XXIX. XXX. LIX. LXII. LXV. LXXVII. LXXIX. LXXXVII. LXXXVIII. XCVI. C. CVII. CXXI. CXXII. CXXV. CXXVII. CXXVIII. CXXIX. CXXX. CXXXI. CXXXIV. CXXXVIII.

Actum Constantinopoli factum de ..... & de charitate.

Synodi VI. Canon XXV.

Theophili Can. IV. VI. VII. & IX.

Sancti Cyrilli Canon I.

Legis caput XII. XVIII. XXIV. XXXI. XLIV. LII. LIII. LIV. LV. LX. LXII. LXIII. LXIV. LXV. LXVII. LXVIII. LXIX. LXX. LXXII. & LXXVIII.

XCVII. Ordinationem Episcopi à Metropolitanis citra magnam necessitatem non esse per negligentiam differendam: necnon etiam res ac viduatam pastore Ecclesiam, & reditus Metropolitanum non debere auferre aut sibi vendicare, verùm apud dispensatorem ipsius Ecclesiæ omnia salua esse custodienda.

Synodi Calchedon. Canon XXV.

Synodi Carthaginensis Canon LXXIV. & LXXVIII.

Synodi VI. Canon XXXV.

XCVIII. Non oportere coniurationes, turbas, tumultus ac seditiones à clericis aut monachis excitari: alioqui gradu suo prorsus excidunt, atque excommunicantur.

Synodi Antiochenæ Canon V.

Synodi Constantinopol. Can. IV.

Synodi Calchedonensis Can. IV.

Synodi Carthagin. Canon LIII.

Synodi sextæ Canon XXXIV.

Synodi in templo Sanctorum Apostolorum celebratæ Can. IX.

XCIX. Non oportere sine canonicis epistolis aut pacificis aut commendatitiis quemquam eorum qui sacris sunt initiati iter facere, eósque

qui has afferunt examinari : qui enim aliter hos recipiunt, deponuntur ac ſegregantur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XII & XXXIII.
Synodi Antioch. Can. VII. & VIII.
Synodi Laod. Can. XLI. & XLII.
Synodi Calched. Can. XI. & XIII.
Synodi Sardicenſis Canon IX.
Synodi Carthaginenſis Canon XXIII. LXXXV. LXXXIX. & CVI.
Synodi VI. Canon XVII.
Legis caput III.

C. Non oportere præ puſillanimitate aut contentione Epiſcopum quemquam gradu deiicere: ſi verò hoc factum fuerit, licet adire Metropolitanum vicinóſque Epiſcopos aduerſus ipſum: ac ſi repertus fuerit iniuſtè ipſum ſegregaſſe, remouebitur & ipſe qui ſegregauit. Et quòd licèt per iniuriam quis excommunicatus fuerit, ante rei diſcuſſionem, non debet communionem ſibi vendicare.

Synodi Nicænæ Canon V.
Synodi Antiochenæ Canon VI.
Synodi Sardicenſis Canon XIV.
Synodi Carthaginenſis Canon CXXXIV.
Legis caput XXXIX.

CI. Epiſcoporum excuſationes liberè ac ſponte factas, eſſe recipiendas, alióſque in eorum loco ordinandos, ipſos verò ſummi ſacerdotij honorem ac munus habere: ſi autem non fiant proprio motu, verùm ex caſu aliquo & metu, ipſas non eſſe recipiendas: amotum verò Epiſcopum ad presbyteri gradum non eſſe redigendum.

Synodi Epheſinæ Canon XI.
Synodi Calchedon. Canon XXIX.
Synodi in templo ſanctorum Apoſtolorum habitæ Canon XVI.
Sancti Cyrilli Canon III.

CII. Non oportere quemquam ſacris addictum ſubintroductam habere mulierem, ſed neque poſt ordinationem licet Epiſcopo cum propria vxore habitare, aut omnino mulierem in Epiſcopali domo verſari: alioqui gradu deiicitur: verùm neque eunuchum habere ſubintroductam, alioquin ſegregatur, ſi laïcus ſit: ſi verò ſacris addictus, ipſe etiam deponitur.

ὅτι διαχρίνονται οἱ τοιοῦτοι ἀπορεόμενοι. οἱ γὰρ ἄλλως δεχόμενοι τούτους, καθαιρεῦνται, καὶ ἀφορίζονται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. καὶ λγ'.
Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ζ'. καὶ η'.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν μα'. καὶ μβ'.
Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ια'. ς' καὶ ιγ'.
Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν θ'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κγ'. πε'. πθ'. καὶ ρς'.
Συνόδου ς'. κανὼν ιζ'.
Νομικὸν κεφάλαιον γ'.

μ'. Οὐ δεῖ ἐκ μικροψυχίας ἢ φιλονεικίας ἐπίσκοπον καθαιρεῖν τινά. Εἰ δὲ καὶ γένηται, ἔξεστι προσελθεῖν τῷ μητροπολίτῃ, καὶ τοῖς ὁμορεῦσι κατ' αὐτὸν ἐπισκόποις· καὶ εἰ εὑρεθῇ ἀδίκως ἀφορίσας αὐτὸν, ἀφορισθήσεται ὁ ἀφορίσας αὐτὸν. καὶ ὅτι καὶ ἀδίκως ἀφορισθῇ τις, πρὸ ἐξετάσεως, οὐκ ὀφείλει ἐκδικεῖν τιμὴν κοινωνίας ἑαυτοῦ.

Συνόδου Νικαίας κανὼν ε'.
Συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ς'.
Συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιδ'.
Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλδ'.
Νομικὸν κεφάλαιον λθ'.

μα'. Ὅτι δεῖ δέχεσθαι τὰς πρεσβείας τῶν ἐπισκόπων, καὶ αὐτὸν ἑτέρους πέμπειν, αὐτῶν οἰκειοθελῶς πραττομένων· τοῦτον δὲ τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης λαμβάνειν, καὶ τὴν λειτουργίαν ἔχειν· μὴ οἰκειοθελῶς δὲ γινομένας, ἀλλ' ἐκ φόβου καὶ ἀνάγκης, οὐ δεῖ ταύτας δέχεσθαι· ἀπεκτηθέντα δὲ ἐπίσκοπον εἰς τὸν τῆς πρεσβυτέρου βαθμὸν οὐ δεῖ καταγεσθαι.

Συνόδου Ἐφέσου κανὼν ια'.
Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν κθ'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ις'.
Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου κανὼν γ'.

μβ'. Οὐ δεῖ ἔνα τῶν ἱερωμένων ἔχειν συνείσακτον γυναῖκα· ἀλλ' οὐδὲ μὴν τὴν κεκτημένην ἔξεστιν ἐπισκόπῳ συνοικεῖν τῇ ἰδίᾳ γυναικί, ἢ ἁπλῶς γυναῖκα εἰς τὸν τῆς ἐπισκοπίου, ἐπεὶ καθαιρεῖται· ἀλλ' οὐδὲ εὐνοῦχον ἔχειν συνείσακτον, ἐπεὶ ἀφορίζεται, εἴπερ ἐστὶ λαϊκός· εἰ δὲ ἱερωμένος, καὶ αὐτὸς καθαιρεῖται.

Συνόδου Νικαίας κανὼν γ'.
Συνόδου Ἀγκύρας κεφ. ιθ'.
Συνόδου ς'. κεφ. ιθ'. καὶ μή'.
Συνόδου ζ'. κεφ. ιή'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν πζ'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον ε'. οα' οϚ'.

ργ'. Ὅτι οὐ δεῖ μοναστήριον οἰκοδομεῖσθαι, ἢ ἕτερον διαγῆ οἶκον, ἢ νοσοκομεῖον, χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῆς χώρας ἀρχιερέως, καὶ τῆς τούτου βουλῆς τε καὶ συναινέσεως· κἂν ἐκ διαθήκης τι τοιοῦτον προστάσσηται ἢ ὑπὲρ ψυχῆς· καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπαρχίαν ἢ αὐτὸν μοναχοὺς αὐτῷ δεῖ ὑποτάσσεσθαι, ἐν τοῖς πνευματικοῖς δηλονότι. καὶ ὅτι ἡ πεντηκονταετία, ἢ ἡ τεσσαρακονταετία κλείει τὰς χρηματικὰς ἀγωγάς. καὶ ὅτι τὰ ἅπαξ καθιερωθέντα μοναστήρια οὐ δύναται γενέσθαι κοσμικὰ καταγώγια· καὶ ὅτι οἰκονόμον ὁ ἡγούμενος ὀφείλει ποιεῖν ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ· εἰ δὲ μή, ὁ ἐπίσκοπος ποιείτω ἀπειθοῦντος αὐτοῦ. μήτε δὲ ὑπό τινος τῶν ἀπόρων κοσμικῶν ἀνδρῶν μοναστήριον οἰκοδομεῖσθαι· ὁ γὰρ οὕτω ποιῶν, ὑπεύθυνος κανονικῆς ὑποβάλλεται. καὶ ὅτι οὐ δεῖ γίνεσθαι διπλοῦν μοναστήριον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· καὶ ὅτι οὐ δεῖ οἰκεῖσθαι γυναῖκας ἐν μοναστηρίῳ ἀνδρῶν. καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἐκποιεῖσθαί τι τῶν τοῦ μοναστηρίου· οὔτε δὲ δοῦναι ἀποτάξει, ἢ λαμβάνειν· ἐπεὶ ὁ τοῦτο ποιῶν ἡγούμενος ἢ ἐπίσκοπος, ἢ τις τῶν ἱερωμένων, καθαιρεῖται. Εἰ δὲ ἀνήκοός ἐστιν ἡγούμενος, ἐκβάλλεται τῆς ἡγουμενίας· Εἰ μὴ ἐκ προθέσεως οἰκείας προσάξῃ τι τῶν αὐτοῦ· ἀμέμπτου γὰρ τοῦτο. καὶ ὅτι ἐν τῷ ἰδίῳ μοναστηρίῳ ποιεῖ ὁ ἡγούμενος ἀναγνώστην, ἐὰν ᾖ ἱερεύς, καὶ τὸ σφραγίδα τοῦ ἡγουμένου ἔχειν παρὰ ἀρχιερέως. ὃς οὖν δηλοῦται, ὅτι γίνονται ἡγούμενοι ἀνίερεῖς, καὶ πρὸ ἐπισκόπων ἀσφράγιστοι. οὔτε δύναται ἡγούμενος ὁτιοῦν ἐμφυτεύσαι ἐκκλησιαστικὸν ἢ τῶν μονῆς, χωρὶς γνώμης τοῦ προστεύοντος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ· καὶ ὅτι ὁ μὴ καταβάλλων τὰ ἐμφυτευτικὰ χρέα, ἐκπίπτει πάντη τοῦ ἐμφυτεύματος.

Synodi Nicænæ Canon III.
Synodi Ancyranæ Canon XIX.
Synodi VI. Canon XIX. & XLVIII.
Synodi ſeptimæ Canon XVIII.
Sancti Baſilij Canon LXXXVII.
Legis caput V. LXXI. LXXII.

CIII. Monaſterium, aut aliam religioſam domum, aut noſocomium non eſſe ædificandum ſine regionis Epiſcopi permiſſione illiúſque conſilio & conſenſu, licèt ex teſtamento aliquid huiuſmodi pro anima fieri ſupplicetur: monachos verò ſub ipſius diœceſi degentes ei obedire oportere, nimirum in ſpiritualibus. Actiones pecuniarias trigeſimo aut quadrageſimo anno terminari. Monaſteria ſemel conſecrata non poſſe fieri ſæcularia diuerſoria: ac præfectum debere in monaſterio ſuo diſpenſatorem conſtituere: quòd ſi hoc recuſet, Epiſcopus faciat. Neque verò à quoquam omnino ſæcularibus viris monaſterium elocari: qui enim hoc facit, canonicis pœnis ſubiicitur. Item non oportere fieri duplex monaſterium virorum & mulierum: neque mulieres in virorum monaſterio degere. Non oportere quicquam ad monaſterium pertinens alienari, neque dare renuntiationes aut accipere: quoniam qui hoc facit, ſiue præfectus, ſiue Epiſcopus, aut quis ſacri ordinis, gradu mouetur. Si verò dicto audiens non ſit præfectus, præfectura eiicitur: niſi ex propria voluntate aliquid de ſuo afferat: hoc enim culpa vacat. Item præfectum in monaſterio ſuo lectorem conſtituere, ſi ſacerdos ſit, ac præfecti ſigillum ab Epiſcopo habeat. Ex quo conſtat præfectos ſacris non initiatos & ab Epiſcopis non ſignatos creari. Neque poteſt præfectus quicquam ad monaſterium pertinens ad emphyteuſim dare abſque prouinciæ Primatis conſenſu: item eum qui non ſoluit emphyteuticum canonem, re ad emphyteuſim accepta penitus excidere.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν δ'. καὶ ή'.
Συνόδου ς'. κανὼν μή'.
Συνόδου ζ'. κεφ. ια'. ιγ'. ιδ'. ιϚ'. ιή'. ιθ'. καὶ κ'.
Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Απο-

Synodi Calchedonenſis Canon IV. & VIII.
Synodi VI. Canon XLVIII.
Synodi VII. Canon XI. XIII. XIV. XVII. XVIII. XIX. & XX.
Synodi in templo ſanctorum Apo-

ſtolorum habitæ Canon I.
Legis caput VI. XII. XIV. XV. XVI. XVII. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. XXXV. XLIX. LIV. LV. LVI. LX. LXI. LXV. LXIII. LXVII. LXVIII. LXIX.

CIV. Oportere eum qui ſæculo nuntium remittit & fit monachus, non minùs quàm decem annos natum eſſe : neque verò quocumque modo ab vllo homine ad hoc impedietur : neque licentiam habebit egrediendi è monaſterio abſque præpoſiti conſenſu, neque è monaſterio ſuo in aliud migrandi : alioquin ſegregatur tum ipſe, tum qui eum ſuſcipit. Neque verò proprium quippiam debent habere monachi, ſed omnia quæcumque ad ipſos pertinent, ſunt monaſterij : ac neque pater ea quæ ad filium vitam ſolitariam amplectentem pertinent detinebit. Item præpoſitum non omnino ſecundùm gradum, ſed ſecundùm virtutem eſſe eligendum.
Synodi Carthaginenſis Can. LXXX.
Synodi VI. Canon XL. XLIII. & XLVI.
Synodi VII. Canon XXI.
Synodi in templo SS. Apoſtolorum celebratæ Can. III. IV. VI.
Legis caput IX. X. XI. LXXVI. LXXVIII. LXXIX. LXXX. LXXXI. LXXXII. LXXXIII. LXXXIV.

CV. Non oportere ſacras virgines eſſe incuſtoditas : neque verò quemquam temerè in colloquium cum ipſis venire : item nihil proprium ipſas habere debere : alioquin ſegregari.
Synodi Carthaginenſis Canon XXXVIII. & XLIV.
Synodi ſextæ Canon XLVI.
Synodi ſeptimæ Canon XXII.
Synodi in templo SS. Apoſtolorum celebratæ Canon VI.

CVI. Non oportere quemquam attonderi, niſi præſentes adſint ij quibus ſubiiciendus eſt : qui enim non ita facit, deponitur. Item non oportere perfectum monachum, hoc eſt magnum habitum gerentem attonderi intra triennium, niſi grauis morbus qui mortem minetur inciderit : aut niſi ſit aliquis vir pius, multis eo nomine notus, eorúmque teſtimonio comprobatus : his enim

ϲόλων καινών α'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον ϛ'. ιϐ'. ιδ'. ιε'. ις'. ιζ'. κδ'. κε'. κϛ'. κζ'. λε'. μθ'. νδ'. νε'. νϛ'. ξ'. ξα'. ξε'. ξγ'. ξζ'. ξη'. ξθ'.

ρδ'. Οτι δεῖ τὸν ἀποτασόμενον, καὶ μοναχὸν γινόμενον, μὴ ἔτη ὀκτὼ δέκα ἐτῶν τὴν ἡλικίαν ὑπάρχειν· οὔτε ὑπ' ἐμποδισθῆναι τινὸς τρόπου ἢ αἰτίας εἰς τοῦτο. οὔτε ἔξω ἀδείαν ἐξέρχεσθαι τῆς μονῆς, αὐτὸν γνώμης τοῦ προεστῶτος αὐτῆς· οὔτε μεταβαίνειν ἀπὸ τῆς μονῆς αὐτοῦ εἰς ἑτέραν· ἐπεὶ ἀφορίζεται καὶ αὐτὸς, καὶ ὁ τοῦτον ὑποδεχόμενος. οὔτε δὲ ἴδιόν τι ὀφείλουσιν ἔχειν οἱ μοναχοί· ἀλλὰ πάντα, ὅσα ἂν διαφέρωσιν αὐτοῖς, τοῦ μοναστηρίου εἶσι. καὶ οὔτε πατὴρ τὰ διαφέροντα τῷ υἱῷ κεκτήσῃ, αἱρουμένῳ μονάζειν. καὶ ὅτι ἡγούμενον οὐ πάντως κατὰ βαθμὸν, ἀλλὰ κατ' ἀρετὴν δεῖ γίνεσθαι.
Σινόδου Καρθαγένης καινῶν ϖ'.
Σινόδου ϛ'. κανὼν μ'. μγ'. καὶ μϛ'.
Σινόδου ζ'. κανὼν κα'.
Σινόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καινὼν γ'. δ'. ϛ'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον θ'. ι'. ια'. οϛ'. οη'. οθ'. π'. πα'. πϐ'. πγ'. πδ'.

ρε'. Οτι οὐ δεῖ ἀφυλάκτους εἶναι τὰς ἱερὰς παρθένους· οὔτε δὲ ἔρχεσθαι εἰς συντυχίαν αὐτῶν τινα ὡς ἔτυχε· καὶ ὅτι ὀφείλουσιν ἔχειν ἴδιον· ὅπερ οὐ ἀφορίζεται.
Σινόδου Καρθαγένης κανὼν λη'. καὶ μδ'.
Σινόδου ϛ'. κανὼν μϛ'.
Σινόδου ζ'. κανὼν κϐ'.
Καὶ συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καινὼν ϛ'.

ρϛ'. Οτι οὐ δεῖ ἀποχειροτονεῖσθαί τινα χωρὶς παρουσίας τοῦ εἰς ὑποπτίαν μέλλοντος αὐτὸν δέχεσθαι· ὁ γὰρ μὴ τοῦτο ποιῶν, καθαιρεῖται. καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἀποχειροτονεῖσθαι μοναχὸν τέλειον, τουτέστι μεγαλόσχημον, εἰ μὴ τελείας, χωρὶς μεγάλης παρατεινούσης νόσου, θάνατον ἀπειλούσης· ἢ ἐάν τίς ἐστιν ἀνὴρ δίκαιος, ἐκ μαρτυριῶν δηλονότητα· τούτῳ γὰρ

ὁ ἑξαμηνιαῖος χρόνος ἀρκεῖ εἰς ἀπόπειραν· ὁ γὰρ πρὸ τούτων τοιοῦτος ἠρεύμβνος, ἐκβάλλεται τῆς ἡγουμενείας.

Συνόδου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν β'. καὶ ε'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον ζ'. καὶ ὀ'.

ρζ'. Οὐ δεῖ τοὺς ἐν ἐγκλείστρᾳ μέλλοντας εἰσελθεῖν πρότερον ἐν μοναστηρίῳ, καὶ τελείαν ὑπακοὴν μένειν ὅπου βούλοιτο χρόνους· εἶτα τότε καὶ ὅταν κρίνῃ καλῶς ὁ τοῦ τόπου ἐπίσκοπος ἑαυτὸν δοκιμάζειν. καὶ εἰ μὲν ὑπομείνῃ τῇ ἀγαθῇ προθέσει, ἐγκλείειν αὐτόν· καὶ δύνασθαι ἢ αὐτὸν μὴ τοῦτο πρᾶξαι ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου ἐξελθεῖν χωρὶς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου. καὶ τοὺς ἐρημικὸν ἢ σκοτεινὸν ἅμα, καὶ τὰς κεφαλὰς κειρομένους μὴ ἐᾶν περιέρχεσθαι ἐν πόλει· ἀλλ' εἰ μὲν μὴ ἀνδράσιν ἐθέλουσιν εἰσελθεῖν, ἐν μοναστηρίῳ ἀνδρῶν βίλαβοῦν τούτοις εἰσελθεῖν, καὶ βιοῦν ὡς αὐτοί. εἰ δὲ μή, πάντη ἔξωθεν τούτους ἀπελαύνειν τῆς πόλεως, καὶ ἀναγκάζεσθαι ἐν τοῖς ἐρήμοις οἰκεῖν.

Συνόδου ς'. κανὼν μα'. καὶ μβ'.

ρη'. Ὅτι οὐ δεῖ μοναχοὺς, ἢ παρθένους, τῷ θεῷ ἀνατεθέντας εἰς γάμον ἐλθεῖν, ἢ ἁρπάζεσθαι ὑπό τινος, ἢ φθείρεσθαι· εἰ δὲ μὴ γάμος λύσει, αὐτοὶ δὲ ὑπομένουσι τὰ ἐπιτίμια ἕτεσιν· εἰ δὲ ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιρεθῆναι· εἰ δὲ * τέλειός ἐστι μεγαλόφημος, τὰ δεκαπέντε ἔτεσιν ὑπομένουσι· ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου κεφαλικῆς ζημιοῦσθαι.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιθ'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ς'.

Συνόδου ς'. κανὼν δ'. καὶ με'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ς'. ιη'. ιθ'. καὶ ξ'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον τε'. καὶ τς'.

ρθ'. Ὅτι οὐ δεῖ, εἰ μὴ δι' ἀνάγκην, εἴσω τῶν κε'. χρόνων, ἢ ις'. ἡλικίας, παρθένους εἰς ὃ τῶν μοναχῶν ἄγιον σχῆμα ἐλθεῖν. ἀλλ' οὐδὲ ἐν ταῖς μέλλῃ χαίρεσθαι ὀφείλῃ κοσμεῖσθαι ἱματίοις ποικίλοις· μήτε δὲ σχεδίαν τῆς μονῆς αὐτῆ γνώμης τῆς προεστώσης, καὶ τότε μετὰ προσωπίδων ἀναφέρειν· καὶ μὴ ἔξω κοιτῶσιν ὅλως τῆς μονῆς· εἰ δὲ ἀφορίζοντας· ὁμοίως καὶ ἐὰν μεταβαίνωσιν ἀπὸ μονῆς εἰς μονήν.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκς'.

etiam ſemeſtre tempus ad tonſuram ſufficit. Præfectus autem contra hæc faciens, præfectura eiicitur.

Synodi in templo SS. Apoſtolorum celebratæ Canon II. & V.

Legis caput VII. & LXXVII.

CVII. Oportere eos qui in clauſtra ingreſſuri ſunt, priùs in monaſterio & perfecta obedientia tres annos verſari, deinde à regionis Epiſcopo alium annum probari, & ſiquidem in bono propoſito permaneat, ipſum includere: non poſſe verò ipſum poſtea quocumque modo clauſtro egredi ſine Epiſcopi conſenſu. Item eos qui ſolitario conuenientem habitum induerunt, & capita totonderunt, non ſincerè per vrbem vagari: ſed ſiquidem cum hominibus eſſe velint, virorum religioſorum monaſterium ingredi, ac eorum more viuere: ſin verò, omnimodè ipſos vrbibus expellere, atque in deſertis habitare cogere.

Synodi VI. Canon XLI. & XLII.

CVIII. Non oportere monachos & virgines Deo dicatas matrimonium contrahere, aut rapi ab aliquo, aut corrumpi: alioquin matrimonium quidem ſoluitur, ipſi verò ſeptem annis pœnam ſubeunt. Si verò ſacris addicti ſint, gradu mouentur. Si autem perfectus ſit monachus magnum habitum gerens, quindecim annos punitur: à lege verò capitali ſupplicio afficitur.

Synodi Ancyranæ Canon XIX.

Synodi Calchedonenſis Can. VI.

Synodi ſextæ Canon IV. & XLIV.

Sancti Baſilij Canon VI. XVIII. XIX. & LX.

Legis caput LXXXV. & LXXXVI.

CIX. Non oportere, niſi propter neceſſitatem, intra XXV. aut XVII. annos ætatis virgines ſanctum monialium habitum conſequi: neque interea dum tondendæ ſunt, variegatis veſtimentis ornari debent, neque verò è monaſterio prodire abſque præpoſitæ conſenſu, idque tunc cum ætate proiectis feminis virtute præditis, ac non extra monaſterium prorſus cubare. Alioquin, ſegregantur. Similiter etiam ſi è monaſterio in monaſterium migrent.

Synodi Carthaginenſis Canon CXXVI.

Synodi ſextæ Can. XLVI. & XLV.
Synodi ſeptimæ Canon XXI.
Sancti Baſilij Canon XVII.

CX. Non oportere mulierem in virorum monaſterio dormire, neque virum in mulierum: alioquin ſegregatur. Neque diaconiſſam ante quadraginta annos mulierem ordinari, idque cum accurata probatione: ſi verò poſt hæc matrimonium contraxerit, anathemate percellitur tum ipſa, tum is qui cum ea copulatus eſt.

Synodi Calchedon. Canon XV.
Synodi VI. Canon XIV. XL. XLVII. XLVIII.
Sancti Baſilij Can. XXIV. & XLIV.
Legis caput V. XLIII. & LXXIII.

CXI. Non eſſe ieiunandum ſabbato aut Dominica, excepto ſolo magno ſabbato: ſed neque ſabbatis & Dominicis quadrageſimæ caſeum aut ouum manducandum; hoc enim hæreticorum eſt, & qui hoc facit, gradu deiicitur, ſi ſacris addictus ſit: ſi verò laïcus, anathemate percellitur. Item oportere omnem Chriſtianum ieiunare quatuor temporibus, paraſceue, ſancta quadrageſima, & magna hebdomada: magna autem paraſceue & magno ſabbato nihil omnino comedere vſque ad mediam ipſorum noctem: cætera verò ieiunia omnia fideliter ieiunare; quæ ex traditione eccleſiaſtica habemus, niſi propter infirmitatem corporalem impediantur. Qui enim non ita faciunt; ſiquidem ſacris initiati ſint, deiiciuntur: laïci verò, anathemate feriuntur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXIV. & LXIX.
Synodi Gangr. Can. XVIII. & XIX.
Synodi VI. Canon LV.
Synodi Laodicenæ Canon L.
Synodi ... Can. XXIX & LXXXXIX.
Sancti Dionyſij Canon I.
Sancti Petri Alexandr. Can. XV.
Sancti Timothei Canon VIII. & X.
Theophili Canon I.

CXII. Non oportere eum qui virgini vim attulit, aliam in vxorem accipere, ſed hanc, licèt paupercula ſit, pœnâ ipſi VII. annos irrogatâ ob præcedentem corruptelam: ſi verò deſponſata ſit virgo, ei qui priùs

Συνόδου ς'. κανὼν μς'. καὶ με'.
Συνόδου ζ'. κανὼν κα'.
Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ιζ'.

ρι'. Ὅτι οὐ δεῖ καθεύδειν γυναῖκα ἐν ἀνδρῶνι μοναστηρίου, οὔτε ἄνδρα ἐν γυναικείῳ· ἐπὶ ἀφορίζεται. οὔτε διάκονον πρὸ ἐτῶν τεσσαράκοντα χειροτονεῖσθαι γυναῖκα· ἐὰν ταῦτα μὴ ἀκριβοῦς δοκιμασίας· εἰ δὲ μὴ ταῦτα πρὸς γάμον ἔλθοι, ἀναθεματίζεται ἐὰν * αὐτή, καὶ * χ. αὐτὸς ὁ συναφθεὶς αὐτῇ.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ιε'.
Συνόδου ς'. κανὼν ιδ'. μ'. μζ'. μη'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κθ'. λ'. μθ'.
Καὶ νομικὸν κεφάλαιον ε'. μγ'. ἐν οη'.

ριά'. Ὅτι οὐ δεῖ νηστεύειν ἐν σαββάτῳ ἢ ἐν κυριακῇ, δίχα τοῦ μεγάλου καὶ μόνου σαββάτου· ἀλλ' οὔτε ἐν τοῖς σάββασι, καὶ ταῖς κυριακαῖς τῆς παραμοιχοῦς τυχὸν, ἢ ὠὸν ἐσθίειν· αἱρετικὸν γὰρ τοῦτο· καὶ ὁ τοῦτο ποιῶν καθαιρεῖται, ἐὰν ἱερωμένος ἐστὶν· ἐὰν δὲ λαϊκὸς, ἀναθεματίζεται· καὶ ὅτι δεῖ νηστεύειν πάντα Χριστιανὸν τετράδα, καὶ * παρα. . . . * ἴσ. παρασκευὴν καὶ τὴν ἁγίαν παρασκευὴν, καὶ τὴν μεγάλην ἑβδομάδα· τὴν μέντοι μεγάλην παρασκευὴν, ἐν ὅ μέγα σάββατον, μηδ' ὅλως ἐσθίειν, ἄχρι τοῦ μεσονυκτίου αὐτῶν· ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ νηστείαις πάσαις πιστῶς νηστεύειν, αἳ ἐκ παραδόσεως ἐκκλησιαστικῆς ἔχουσιν, εἰ μὴ δι' ἀσθένειαν σωματικὴν ἐμποδίζονται. οἱ γὰρ μὴ οὕτω ποιοῦντες, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιρεθήτωσαν· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀναθεματίζονται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξδ'. ἐν ξθ'.
Συνόδου Γάγγρας κανὼν ιη'. καὶ ιθ'.
Συνόδου ς'. κανὼν νε'.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ι'.
Συνόδου . . . κανὼν κθ'. ἐν ϟ'.
Καὶ τοῦ ἁγίου Διονυσίου κανὼν α'.
Τοῦ ἁγίου Πέτρου Ἀλεξανδρείας κανὼν ιε'.
Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν η'. καὶ ι'.
Καὶ Θεοφίλου κανὼν α'.

ριβ'. Ὅτι οὐ δεῖ τὸν βιασάμενον παρθένον, ἑτέρᾳ λαβεῖν εἰς γυναῖκα ἀλλὰ ταύτην, κἂν πενιχρὰ τυγχάνῃ, ὑπομένοντα χρόνους ζ'. ἀφ' ἧς πρώην παρεγένετο φθορᾶς· εἰ δὲ μεμνηστευτο ἡ παρθένος, ἀποδοθῆναι

τῷ πεφωτισμένῳ. Εἰ δὲ κατέχοι τοῦτο, τῷ δὲ μοιχείας καθυποβάλλεται ἐγκλήματι· εἰ δὲ ἁρπαγῇ ἡ παθένος χάριν συνοικεσίου, εἰ μὲν ἱερωμένοι οἱ ἁρπάσαντες, καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ λαϊκοί, ἀναθεματίζονται· οὐ μόνον δὲ αὐτοί, ἀλλὰ καὶ οἱ συναφόμενοι αὐτοῖς.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξζ'.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν κζ'.

Συνόδου ς'. κεφ. μ'. καὶ μθ'.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ κεφ. α'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κβ'. κε'. λ'. καὶ μθ'.

ριγ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀπέχεσθαι ὡς βδελυκτῶν τῶν γάμων, ἢ τῶν κρεῶν, ἢ τοῦ οἴνου, ἢ ἑτέρων τινῶν τοιούτων· ἀλλὰ δι' ἄσκησιν μὴ πάντα τούτων σπουδάζειν ἐγκρατεύεσθαι· ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν, εἰ μὲν ἱερωμένος ἐστί, καθαιρεῖται· εἰ δὲ λαϊκός, ἀναθεματίζεται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν να'. καὶ νη'.

Συνόδου Ἀγκύρας κεφ. ιδ'.

Συνόδου Γαγγρῶν κεφ. α'. β'. δ'. θ'. ι'. ιϛ'. ιγ'. ιδ'. ιζ'.

Συνόδου ς'. κανὼν ιγ'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κη'. μζ'. καὶ πε'.

ριδ'. Ὅτι οὐ δεῖ ξένα μεθύειν, καὶ ἐν καπηλείῳ εἰσέρχεσθαι, καὶ ἐσθίειν ἐν αὐτῷ, ἢ ἔχειν ἐργασήριον καπηλικὸν, καὶ ἐν αὐτῷ ὑπηρετεῖν. ἐπεὶ εἰ μὲν ἱερωμένοι εἶεν, καθαιροῦνται. εἰ δὲ λαϊκοί, ἀφορίζονται. πλὴν τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύοντος.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μδ'. μγ'. καὶ νδ'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν κδ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μ'.

Συνόδου ς'. κανὼν θ'. καὶ κς'.

ριε'. Ὅτι οὐ δεῖ κληρικὸν ἐγγύας διδόναι, ἤγουν * συμβόλαια ποιεῖν ἐν ἱπποδρομίᾳ, ἢ ἐν παγκρατίῳ τινί· ἐπεὶ καθαιρεῖται. οὕτω γὰρ δίδοναι ἐγγύας ἐρρωμένον ἐστί. Τὸ γὰρ ἐγγυᾶσθαί τινα ἐν κινδύνῳ γενομένῃ δι' ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καλόν. πρέπει γὰρ δεῖ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ πλησίον· δεῖ δὲ τοῖς ἀδυνατοῦσι, καὶ μὴ δυναμένοις ὑπὲρ ἀδελφῶν ἀποθνήσκειν, καὶ τοιούτῳ ἐγγύᾳ μὴ πράττεσθαι.

ipsam desponsauit reddi: si verò detineat ipsam, adulterij crimini subiacet. Quòd si rapta fuerit virgo coniugij gratia, siquidem sacris addicti sint ij qui rapuerunt, gradu mouentur: si verò laici, anathemate feriuntur. Non tantùm autem ipsi, sed & qui ipsis opem tulerunt.

SS. Apostolorum Canon LXVII.
Synodi Ancyranæ Canon XI.
Synodi Calchedon. Canon. XXVII.
Synodi sextæ Can. XCII. & XCVIII.
Sancti Gregorij Thaumat. Can. I.
Sancti Basilij Canon XXII. XXV. XXX. & XLIX.

CXIII. Non esse abstinendum à nuptiis tanquam abominandis, aut carnibus, aut vino, aut aliis eiusmodi rebus: verùm propter veram exercitationem ab his legitimè se continere. Qui enim contra hæc facit, siquidem sacris sit addictus, deiicitur: si verò laïcus, anathemate feritur.

SS. Apostolorum Can. LI. & LIII.
Synodi Ancyranæ Canon XIV.
Synodi Gangrensis Canon I. II. IV. IX. X. XII. XIII. XIV. XVII.
Synodi VI. Canon XIII.
Sancti Basilij Canon XVIII. XLVII. & LXXXV.

CXIV. Non oportere quemquam ebrietati indulgere, ac in cauponam ingredi, in eáque manducare, aut officinam cauponariam habere, ac in ea ministrare: quoniam siquidem sacris addicti sint, gradu mouentur: si verò laïci, segregantur: præterquam si quis propter itineris necessitatem in hospitio diuersetur.

Sanctorum Apostolorum Canon XLII. XLIII. & LII.
Synodi Laodicenæ Can. XXIV.
Synodi Carthaginens. Canon XL.
Synodi sextæ Canon IX. & XXVI.

CXV. Non oportere clericum fideiussiones dare, seu conuentiones & pacta facere in circo, aut in aliquo ludicro: alioquin, gradu deiicitur. Sic enim fideiussiones dare interpretatum est. Nam fideiussorem se aliquem præstare pro eo qui in periculo versetur, propter Dei caritatem, honestum est: oportet enim ponere animam suam pro proximo: infirmis verò, quique pro fratribus mori non possunt, eiusmodi fideiussio non est deneganda.

* πηγάς Hesychius interpretatur σωτῆρ, id est, eadem conuentio: vnde apud Harmenopulum lib. 1. tit. 8. §. 1. pacta & conuentiones, πηγάς dicuntur.

SS. Apoſtolorum Canon XX.
Legis caput XXXV.

CXVI. Non oportere alea ludere aut tabulis, aut ludicra tolerare, vel horum ſpectatores eſſe, aut ſaltationum, aut thymelicarum cantilenarum, aut eorum qui ludicri gratia vrſas poſt ſe trahunt, aut eorum qui ſe à dæmone vexari fimulant, aut eorum qui accendunt rogos ac ludicri cauſa ſupra eos tranſiliunt, aut venationibus vel circenſibus addictos eſſe: quoniam, ſiquidem ſacris initiati ſint, gradu mouentur: ſi verò laïci, ſex annos ſegregantur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XX. XLII. XLIII.
Synodi Laod. Can. LII. LIV. LV.
Synodi Carthaginenſis Can. XV. LI. LXIII.
Synodi VI. Canon XXIV. L. LI. LX. LXI. LXII. LXV. LXVI. LXXI.
Synodi VII. Canon XXII.
Legis caput XXXVII. & LXXXVII.

CXVII. Non eſſe accipiendas vſuras: quoniam, ſiquidem ſacris ſint initiati, deiiciuntur; ſi verò laïci, ſegregantur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon XLIV.
Synodi Nicænæ Canon XVII.
Synodi Laodicenæ Canon IV.
Synodi Carthagin. Can. X. & XVI.
Sancti Gregorij Nyſſeni Can. VI.

CXVIII. Non eſſe cauillandum aut illudendum claudo, aut cæco, aut pedibus mutilato: qui enim hoc facit, excommunicatur.

SS. Apoſtolorum Canon LVII.

CXIX. Non eſſe excommunicandum eum qui fornicari conſtituerit, ad opus tamen non venerit, vt qui diuina gratia ſit ſeruatus.

Synodi Nicænæ Canon IV.

CXX. Non oportere Chriſtianum, ſanguinem aut carnem à beſtia captam, aut morticinum comedere: ſi enim ſacri ſit ordinis, deiicitur: ſi verò laïcus, ſegregatur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXIII.
Synodi Gangrenſis Canon II.
Synodi ſextæ Canon LXII.

CXXI. Ad vatem non eſſe accedendum: ſi enim ſacris initiati ſint, gradu mouentur: ſi verò laïci, ſex annos ſegregantur: quòd ſi perſeue-

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κ'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον λε'.

ριζ'. Ὅτι οὐ δεῖ κυβεύειν, ἤτοι ταυλίζειν, ἢ παίγνια ἀσκεῖσθαι, ἢ θεωρητὰς γίνεσθαι τούτων· ἢ ὀρχήστων, ἢ θυμελικῶν ἀσμάτων, ἢ τῶν τὰς ἄρκους ὀπισθομένων χαίειν παιγνίου· ἢ τῶν δαιμονᾶν ὑποκρινομένων· ἢ τῶν ἀναπόντων πυρκαϊὰς, καὶ ἐν παιγνίῳ ὑπεραλλομένων αὐτάς· ἢ παρεδρεύειν κυνηγίοις, ἢ ἱπποδρομίοις· ἐπεὶ, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεῖσθαι· εἰ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι ἐπὶ ἔξ χρόνοις.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κ'. μθ'. μγ'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν νδ'. νε'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιε'. ξα'. ξγ'.

Συνόδου ς'. κανὼν κδ'. ν'. να'. ξ'. ξα'. ξδ'. ξε'. ξς'. οα'.

Συνόδου ζ'. κανὼν κδ'.

Νομικὸν κεφάλαιον λζ'. καὶ πζ'.

ριζ'. Ὅτι οὐ δεῖ τόκους λαμβάνειν. ἐπεὶ εἰ μὲν ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεῖσθαι. εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν μδ'.

Συνόδου Νικαίας κανὼν ιζ'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν δ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ι'. καὶ ιϛ'.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ϛ'.

ριη'. Ὅτι οὐ δεῖ χλευάζειν, ἤτοι ἐμπαίζειν χωλῷ ἢ τυφλῷ, ἢ τῷ τὰς βάσεις πεπληγμένῳ· ἐπεὶ ὁ τοῦτο ποιῶν, ἀφορίζεται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιζ'.

ριθ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἀφορίζειν τὸν κατεγνωσμένον μὴ πορνεῦσαι, μὴ ἐλθόντα εἰς ἔργον, ὑπὸ τῆς θείας χάριτος ῥυσθέντα.

Συνόδου Νικαίας κανὼν δ'.

ρκ'. Ὅτι οὐ δεῖ μεταλαμβάνειν Χριστιανὸν αἵματος ἢ θηριαλώτου, ἢ θνησιμαίου. Εἰ μὲν γὰρ ἱερωμένος ἐστὶ, καθαιρεῖται· εἰ δὲ λαϊκὸς, ἀφορίζεται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξγ'.

Συνόδου Γαγγρῶν κανὼν β'.

Συνόδου ς'. κανὼν ξϛ'.

ρκα'. Ὅτι οὐ δεῖ μάντει προσέχειν. Εἰ μὲν γὰρ ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται ἐπὶ ἔξ χρόνοις· εἰ δὲ ἐπι-

μῦσιεν, πᾶσι τοῖς ἐκκλησίας ἀποβάλλονται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξγ'.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κδ'.

Συνόδου ς'. κανὼν ξα'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν οϛ'. οϛ'.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν β'.

ρκϛ'. Οὐ οὐ δεῖ κλέπτειν, ἢ διορυχεῖν, ἢ τυμβωρυχεῖν. ἐπεὶ εἰ μὲν ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι ἀκοινωνήτους. ὁ μὲν κλέπτων, ἐὰν μεταμεληθεὶς ὁμολογήσῃ, ἐνιαυτὸν ἕνα· εἰ δ' οὐ μή, δύο. ὁ δὲ ἐπίορκος, καὶ τυμβωρύχος ὅτι χρόνους δέκα.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κε'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξα'. ξδ'. ξε'. καὶ πϛ'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ς'. καὶ ζ'.

ρκγ'. Ὅτι οὐ δεῖ πορνεύειν· εἰ μὲν γὰρ ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι ἐπὶ ζ'. ἔτεσιν. ὁ δὲ γυναικὶ συναφθεὶς ὅτι πορνείᾳ, εἰ μὴ ἀφίσταται ταύτης· ἕως ἀφωρισμένος καὶ τὰ κανόνα· ἀφιέσθω δὲ πορνεύειν, ἵνα μὴ χεῖρόν τι πάθῃ.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κε'. ξα'.

Συνόδου Νικαίας κανὼν α'. καὶ γ'.

Συνόδου ς'. κανὼν μδ'. καὶ ος'.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ κανὼν α'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν δ'. κα'. κς'. λη'. μ'. μϛ'. μγ'. ν'. νθ'. καὶ π'.

Καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.

ρκδ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἵνα τὴν ἱερωμένων τινὰ ἰδίαν γυναῖκα ἐκβάλλειν εὐσεβείας διὰ· ἀλλ' οὔτε λαβεῖν γυναῖκα χήραν, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἑταίραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ τὴν ἐπὶ σκηνῆς, ἢ εἰς δεύτερον γάμον ἐλθεῖν. ἀλλ' οὔτε καὶ ἀγνοοῦν εἰς παράνομον ἐλθεῖν· ἐπεὶ καθαιρεῖται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ε'. ιϛ'. ιη'. ιθ'.

Συνόδου Νικαίας κανὼν α'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρϛ'.

Συνόδου ς'. κανὼν γ'. καὶ κς'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν θ'. καὶ ιϛ'. μη'. οϛ'.

Θεοφίλου κανὼν ιγ'.

Καὶ νομικὸν κεφάλαιον μς'. μδ'. μζ.

rent, ex Eccleſia penitus eiiciuntur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon LXIII.

Synodi Ancyranæ Canon XXIV.

Synodi ſextæ Canon LXI.

Sancti Baſilij Canon LXXII. & LXXXIII.

S. Gregorij Nyſſeni Canon II.

CXXII. Non eſſe furandum, aut peierandum, aut ſepulcra deprædandum: quoniam, ſiquidem ſacris addicti ſint, deiiciuntur: ſi verò laïci, excommunicantur. Qui furatus eſt, ſiquidem pœnitentiâ ductus confeſſus fuerit, vnum annum: ſin verò, duos: periurus verò ac mortuorum ſpoliator, decem annos.

SS. Apoſtolorum Canon XXV.

Sancti Baſilij Canon LXI. LXIV. LXV. & LXXXII.

S. Greg. Nyſſeni Can. VI. & VII.

CXXIII. Non eſſe fornicandum: ſi enim ſacris addicti ſint, deponuntur: laïci verò excommunicantur ſeptem annos. Qui autem cum muliere per fornicationem copulatus eſt, niſi ab ea recedat, excommunicetur ſecundùm canonem: ſinatur verò fornicari, ne quid deterius contingat.

SS. Apoſtolorum Can. XXV. LXI.

Synodi Nicænæ Canon I. & III.

Synodi VI. Can. XLIV. & LXXXVI.

S. Gregorij Thaumaturgi Can. I.

Sancti Baſilij Can. IV. XXI. XXVI. XXXVIII. XL. XLII. XLIII. L. LIX. & LXXX.

S. Gregorij Nyſſeni Canon III.

CXXIV. Non oportere quemquam ſacri ordinis vxorem ſuam eiicere religionis prætextu, ſed neque viduam mulierem accipere, aut eiectam, aut meretricem, aut ſeruam, aut ex iis quæ in ſcena operas ſuas præſtant, aut ſecundas inire nuptias; verùm etiam neque per ignorantiam illegitimum contrahere matrimonium: alioquin deponitur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon V. XVII. XVIII. XIX.

Synodi Nicænæ Canon I.

Synodi Carthagin. Canon CII.

Synodi VI. Canon III. & XXVI.

Sancti Baſilij Canon IX. & XII. XLVIII. LXXVII.

Theophili Canon XIII.

Legis caput XLVI. XLIV. XLVII.

CXXV. Non oportere in prohibito conſanguinitatis gradu illegitimè matrimonium contrahere: alioquin ſegregatur diuerſis modis pro generis proximitate, alius quidem VII. annos, alius verò decem, alius XII. alius XV. vbi ſcilicet priùs ab illicito coniugio receſſerint, ſicque ſuſcepti fuerint.

SS. Apoſtolorum Can. IX. XLVIII.
Synodi Gangrenſis Canon XXV.
Synodi Nicænæ Canon I. & II.
Synodi ſextæ Canon LIII. LIV.
Sancti Baſilij Canon XXIII. LXVII. LXVIII. LXXV. LXXVI. LXXVIII. LXXIX. & XCVI.
Sancti Timothei Canon XI.

CXXVI. Ei qui ſecundum contrahit matrimonium, vnum aut duos annos pœnam eſſe irrogandam.

Synodi Laodicenæ Canon I.
Sancti Baſilij Canon XLI. & LIII.

CXXVII. Non eſſe mœchandum: quoniam ſiquidem ſacris miniſtrent, deponuntur: ſi verò laïci, excommunicantur VII. aut XV. aut etiam XXX. annos. Eſt enim etiam in hoc diſcrimen ſecundùm diuinos canones.

Sanctorum Apoſtolor. Can. LXI.
Synodi Ancyranæ Canon XX.
Synodi Nicænæ Canon I. & VIII.
Synodi ſextæ Canon LXXXVII. & XCIII.
Sancti Baſilij Canon VII. IX. XXI. XXXI. XXXIV. XXXVI. XXXVII. XXXIX. XLVIII. LVIII. LXXVII.
S. Gregorij Nyſſeni Can. III.
Sancti Timothei Canon XV.

CXXVIII. Maſculorum corruptores ac brutorum puniuntur: ſiquidem ſacris addicti ſint, gradu mouentur: ſi verò laïci, XV. aut XXX. annos excommunicantur.

Synodi Ancyr. Can. XVI. & XVII.
Sancti Baſilij Canon VII. LXII. & LXIII.
S. Gregorij Nyſſeni Canon III.

CXXIX. Oportere eos qui voluntariè aut inuoluntariè occidunt, aut qui ſeipſos vel alios exſecant vel eunuchos faciunt: ſimiliter eos qui medicamenta dant quibus fœtus necentur in vtero, atque etiam præſtigiatores & veneficos, ſiquidem ſacris addicti ſint, gradu deiicere: ſi verò laïci, ad ſacerdotium non prouehi, ſed ſegregari hoc modo: eum

ρκέ. Οτι οὐ δεῖ ὥρα ὅτι ἀπειρημένῃ συγγνείᾳ παραγινόμενος εἰς γάμον ἐλθεῖν. ἐπεὶ ἀφορίζεται διαφόρως κατὰς τὴν οἰκειότητα τῶν γάμους. ὁ μὲν, ὅτι χρόνοις ζ'. ὁ δὲ, ὅτι δέκα. ὁ δὲ, ὅτι ιε'. ὁ δέ, ὅτι ιε'. ἀποσάντες δηλονότι κατέτεροι τῶν ἀθέσμου συνοικεσίου, καὶ οὕτω κατεσδεχόμενοι.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν θ'. μή.
Καὶ συνόδου Γαγγρῶν κανὼν κε'.
Συνόδου Νικαίας κανὼν α'. καὶ β'.
Συνόδου ς'. κανὼν ιγ'. νδ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν κγ'. ξζ'. ξη'. οε'. οϛ'. οη'. οθ'. καὶ πϛ'.
Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν ια'.

ρκϛ'. Οτι δεῖ ὑπομεῖναι διγαμοῦντι ὅτι χρόνῳ ἑνὶ, ἢ δύο.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν α'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν μα'. νγ'.

ρκζ. Οτι οὐ δεῖ μοιχεύειν ἐπεὶ, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιροῦνται· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται * ἀκοινωνήτους ὅτι χρόνοις ἑπτὰ, * ἴσ. ἀπὸ ἢ ιε'. ἢ καὶ λ'. ἔστι γὰρ ἐν τούτῃ διαφορὰ κατὰ τοὺς γάμους κανόνας.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξα'.
Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κ'.
Συνόδου Νικαίας κανὼν α'. καὶ η'.
Συνόδου ς'. κανὼν πζ'. καὶ ϛγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ζ'. θ'. κα'. λα'. λδ'. λϛ'. λζ'. λθ'. μη'. νη'. οζ'.
Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.
Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν ιε'.

ρκη'. Οτι ὑπομένουσι ἀρρενοφθορεῖοι, καὶ ζωοφθορεῖοι· εἰ μὲν ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιροῦνται· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται ὅτι χρόνοις ιε'. ἢ λ'.

Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ις'. καὶ ιζ'.
Καὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ζ'. ξϛ'. καὶ ξγ'.
Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.

ρκθ'. Οὐ δεῖ τοὺς φονεύοντας ἑκουσίως, ἢ ἀκουσίως, ἢ ἐκτέμνοντας ἑαυτοὺς, ἢ ἑτέρους, εὐνουχίζοντας· ὁμοίως καὶ τοὺς τὰ ἐμβρυοκτόνα φάρμακα διδόντας, καὶ μὲν τοὺς γήντας καὶ τοὺς φαρμακοὺς, εἰ μὲν ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεῖσθαι ἀποβάλλειν· εἰ δὲ λαϊκοὶ, εἰς ἱερωσύνην μὴ ἔρχεσθαι, ἀλλ' ἀφορίζεσθαι οὕτως· τὸν

μὼ ἑκουσίως φονεύσαντα, ὅτι χρόνους δεκαπέντε ἢ λ'. τὸν δ' ἀκουσίως, ὅτι χρόνους ζ'. ἢ δέκα. τὸν ἑαυτὸν ἢ ἑτέρους θύνουχίζοντα, ἢ ἐκτέμνοντα, ὅτι χρόνους γ'. τοὺς τὰ ἐμβρυοκτόνα φάρμακα διδόντας, ὅτι χρόνους δέκα· τοὺς γόητας, καὶ φαρμακοὺς ὅτι χρόνους κ'. ἢ λ'.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν κα'. κβ'. καὶ κγ'.

Συνόδου ς'. κανὼν ιγ'.

Συνόδου ἐν Ὦ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν π'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν β'. ζ'. π'. ια'. ιγ'. λγ'. μγ'. νβ'. νε'. νς'. ρζ'. καὶ ξε'.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν δ'.

Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν ιδ'.

ρλ'. Ὅτι οὐ δεῖ τινας εἰς μάγους, ἢ γόητας, ἢ μαθηματικοὺς, ἢ ἀστρολόγους, ἢ *γυτεύσας, ἢ ποιεῖν τὰ λεγόμενα φυλακτήρια, ἢ τοιούτοις ὁισὶ παρεσυνέχειν. Εἰ μὲν γὰρ ἱερωμένοι εἰσὶ, καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζεσθαι ὅτι χρόνους ς'. ἢ ζ'. ἢ ιε'. Εἰ δὲ ὑπεμένοιεν τούτοις, ἀπορρίπτεσθαι τῆς ἐκκλησίας πάντη.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λς'.

Συνόδου ς'. κανὼν ξα'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ξ'.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν β'.

ρλα'. Ὅτι δεῖ τοὺς ἐν διωγμοῖς ἀποδειλιάσαντας, καὶ παρερχομένους τῇ ἐκκλησίᾳ παρεστάναι ἐν διαφορᾷ ὑπηκόων· ἤγουν τοὺς μὲν χωρὶς ἀνάγκης ἀποβαίνοντας, ἕως θανάτου, ἢ ἐν ιβ'. ἔτεσι. τοὺς δὲ βίᾳ, ἐν χρόνοις ς'. ἢ π'. τοὺς δὲ μετὰ κλαυθμοῦ τὸ πάθος ποιοῦντας, ἐν γ'. χρόνοις· καὶ ταῦτα μὲν συντελοῦντες φαμέν. ἔστι γὰρ καὶ ἑτέρα τις διάκρισις λεπτοτέρα ἀπὸ τοῖς κανόσιν, ἐν ᾗ διαγινώσκων εὑρήσεις. καὶ ὅτι οἱ ἀρχιερεῖς ἐξουσίαν ἔχουσι δοκιμάζειν τὸν τρόπον τῆς ἐπιστροφῆς, καὶ φιλανθρωπεύεσθαι ἐπ' αὐτῆς, ἢ πλείονας παρατείνειν χρόνους. τοῖς γὰρ ἀρχαῖα δεδωκόσι, καὶ ἐκφυγοῦσιν, ἢ πάντα καταλείψασι, καὶ ἀναχωρήσασιν, οὐ χρὴ ἐγκαλεῖν. καὶ ἱερωμένους δὲ γενομένους καὶ διαπαλαίσαντας καθαιρεῖσθαι χρὴ μόνον· ἀπολαύειν δὲ τῆς ἱερᾶς.

quidem qui voluntariè occidit, xv. aut xxx. annos: qui verò inuoluntariè, vii. aut x. eum qui seipsum vel alios castrat aut exsecat, iii. annos: eos qui dant medicamenta ad fœtus necandos, x. annos: præstigiatores & veneficos, xx. aut xxx. annos.

Sanctorum Apostolorum Canon xxi. xxii. & xxiii.

Synodi sextæ Canon xci.

Synodi in templo sanctorum Apostolorum celebratæ Canon xci.

Sancti Basilij Canon ii. vii. viii. xi. xiii. xxxiii. xlii. lii. lv. lvi. lvii. & lxv.

Sancti Gregorij Nysseni Can. iv.

Sancti Timothei Canon xiv.

cxxx. Nullos esse oportere magos, aut præstigiatores, aut mathematicos, aut astrologos, aut circulatores, aut phylacteria, vt vocant, facere: aut eiusmodi hominibus rebúsve adhærere. Si enim sacris initiati sint, deponuntur: si verò laïci, segregantur vi. aut vii. aut xv. annos: quòd si in his perseuerent, ex Ecclesia penitus eiiciuntur.

Synodi Laodicenæ Canon xxxvi.

Synodi sextæ Canon lxi.

Sancti Basilij Canon lx.

Sancti Gregorii Nysseni Canon ii.

cxxxi. Eos qui in persecutionibus transgressi sunt, atque ad Ecclesiam accedunt, suscipiendos esse, pœnâ, adhibito discrimine, ipsis irrogatâ: videlicet iis qui citra necessitatem transgressi sunt, vsque ad mortem aut xii. annis: iis qui vim passi sunt, vi. aut viii. annis: iis verò qui cum fletu hoc fecerunt, iii. annis. Atque hæc quidem compendiosè dicimus. Est verò etiam alia quædam distinctio accuratior in canonibus, quam legendo inuenies. Item etiam Episcopos potestatem habere conuersionis modum explorandi, ita vt humaniter in eos se gerere, aut in plures annos pœnam prorogare possint. Ii verò qui pecuniam dederunt atque euaserunt, aut omnia reliquerunt ac secessum petierunt, non sunt accusandi. Sacris autem initiati, si sacrificauerint ac resipuerint, gradu solùm deiiciendi sunt, honore verò frui possunt.

* γυτεύσας, Eadem voce vsus est Aristinus in lv. Can. Conc. Trullani suprà p. 702. Corrupta vox ex γοητεύσας quæ legitur in omnibus libris editis in textu Can. xxi. præfati Concilij, si editionem Canonum Ecclesiæ Orientalis à Ioanne Tilio anno 1540. euulgatam, quam secutus est Gesnerus in sua editione anni 1552. excipias, quæ γυτεύσας habet. Hac autem voce intelligũt prædicti auctores *Circulatores seu agyrtas.*

SS. Apoſtolorum Canon LXI.
Synodi Nicænæ Canon XI. & XII.
Synodi Ancyranæ Canon I. II. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII.
Sancti Baſilij Canon XLV. LXXIII. LXXXI.
Sancti Gregorij Nyſſeni Canon I.

CXXXII. Non oportere quemquamiurare: quod ſi contigerit, ſiquidem ad mandati diuini tranſgreſſionem, hoc eſt, animæ ſuæ detrimentum vel alius cuiuſlibet, non eſt ſeruandum iuramentum. Cùm verò iurauerit ſe ordinationem non eſſe ſuſcepturum, aut aliud quid eiuſmodi, ne peieret: ſi verò periculi metu iuret, venia dignus eſt.

S. Baſilij Canon X. XVII. XXIX.

CXXXIII. Non oportere fideles quicquam offerre in templo Gentilium, aut Iudæorum, aut hæreticorum, aut communicare cum ipſis, aut ad eos ſe conferre orationis aut curationis gratia, aut cum ipſis feſtum celebrare, aut ieiunare, aut munera ab iis accipere aut azyma, aut ab ipſis curari, aut in balneo vnà lauari, aut ipſos tanquam clericos vt aliquid agant rogare: ſed tantùm, ſi quando acceſſerint, res neceſſarias ipſis ſubminiſtrare, ad communionem verò non admittere. Qui enim contra hæc facit, ſiquidem ſacris ſit initiatus, gradu mouetur: ſi verò laïcus, ſegregatur. Nonnulli verò ex ipſis deiiciuntur ſimul ac ſegregantur: quidam etiam anathemate feriuntur.

Sanctorum Apoſtolorum Canon VII. XXXIII. XLV. LXV. LXX. LXXI.
Synodi Laodicenæ Canon IX. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVII. XXXVIII. XXXIX.
Synodi ſextæ Canon XI.
Theophili Canon VIII.

CXXXIV. Eos qui à Iudæis aut hæreticis conuertuntur ſuſcipiendos eſſe, ſi ſcripto profiteantur ſe Eccleſiæ decretis adhærere, atque omnes hæreſes anathematizent, ac magis eam à qua detinentur: niſi verò ſic pœnitentiam ſuam declarent, ſed contemnant, ab omni communione alienos eſſe. Item non licere Iudæum ſeruum pecuniâ ſibi comparare. Nec non Epiſcopos toto ſtudio in id

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ξα'.
Συνόδου Νικαίας κανὼν ια'. καὶ ιβ'.
Συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α'. β'. δ'. ε'. ϛ'. ζ'. η'. θ'. ι'. ια'. ιϛ'. ιγ'.
Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν με'. οϛ'. πα'.
Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν α'.

ρλϛ'. Ὅτι οὐ δεῖ ὀμνύειν ψευδῆ. Εἰ δὲ γένοιτο συμβῇ, εἰ μὲν ὅτι παραβάσεως ἐντολῆς θεοῦ ὁμόσῃ, τουτέστι τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἢ ἑτέρου ἀνθρώπου, οὐ δεῖ τηρεῖν τὸν ὅρκον. ὅτε δὲ ὁμόσῃ μὴ καταδέξασθαι χειροτονίαν, ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτον, μὴ ὑπορχείτω· εἰ δὲ ὑπὸ φόβου κινδύνου ὀμόσῃ, συγγνώμης ἄξιος ἐστί.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ι'. ιξ'. κθ'.

ρλγ'. Ὅτι οὐ δεῖ πιστοὺς προσφέρειν τι εἰς ἱερὸν ἐθνῶν, ἢ Ἰουδαίων, ἢ αἱρετικῶν, ἢ συγκοινωνεῖν αὐτοῖς, ἢ πρὸς αὐτοὺς ἀφορᾶσθαι ψυχῆς ἢ θεραπείας ἕνεκα· ἢ συνεορτάζειν αὐτοῖς, ἢ συννηστεύειν, ἢ δέχεσθαι παρ' αὐτῶν ξένια, ἢ ἄζυμα, ἢ ἰατρεύεσθαι παρ' αὐτῶν, ἢ ἐν βαλανείῳ συλλούεσθαι, ἢ ὡς κληρικοῖς προστάττειν αὐτοῖς ἐνεργεῖν τι· ἀλλὰ μόνον ποτὲ προσβαλόντας, ἐπιχορηγεῖν τὰ πρὸς τὴν χρείαν· εἰς κοινωνίαν δὲ αὐτοὺς μὴ προσδέχεσθαι. ἐπεὶ ὁ παρὰ ταῦτα ποιῶν, εἰ μὲν ἱερωμένος ἐστί, καθαιρεῖται· εἰ δὲ λαϊκός, ἀφορίζεται· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ καθαιροῦνται ἐν ταύτῃ, καὶ ἀφορίζονται· τινὲς καὶ ἀναθεματίζονται.

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ζ'. λγ'. με'. ξε'. ο'. οα'.
Συνόδου Λαοδικείας κανὼν θ'. λϛ'. λγ'. λδ'. λε'. λζ'. λη'. λθ'.
Συνόδου ϛ'. κανὼν ια'.
Καὶ Θεοφίλου κανὼν ζ.

ρλδ'. Ὅτι δεῖ τοὺς ἀπὸ Ἰουδαίων, ἢ αἱρετικῶν ἐπιστρέφοντας δέχεσθαι, εἰ ὁμολογήσουσιν ἐγγράφως ἀκολουθεῖν τοῖς τῆς ἐκκλησίας δόγμασι, καὶ ἀναθεματίσουσι πάσας τὰς αἱρέσεις, καὶ μᾶλλον ὑφ' ἃς κατέχονται· εἰ δὲ μὴ οὕτω μετανοήσουσι, ἀλλὰ καταφρονοῖεν, πάσης κοινωνίας ἀλλοτρίους εἶναι. καὶ ὅτι οὐκ ἔξεστιν Ἰουδαῖον ὠνητὸν δοῦλον κτᾶσθαι· καὶ ὅτι ἀνοσίως πᾶσιν ὀφείλουσιν οἱ δεχε-

χειρὸς εἰσάξαι εἰς τὸ ὑπερέφειν αὐτοῖς.

Συνόδου Νικαίας κανὼν η'.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ'. καὶ η'.

Συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ'.

Συνόδου Ἐφέσου κανὼν α'. β'. γ'. δ'. ε'. ϛ'. η'. θ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν μζ'. νζ'. κϛ'. κζ'. ξη'. ξθ'. οϛ'. οη'. ϟ ρη'. ριη'. ριθ'. ρκγ'. ρκδ'.

Συνόδου ϛ'. κανὼν οε'.

Συνόδου ζ'. κανὼν η'.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ε'. ϟ κ'.

Θεοφίλου κανὼν ιϟ'.

ρλε'. Ὅτι δεῖ πᾶς εἰδωλικοὺς ναοὺς, καὶ τὰ εἴδωλα πάντη ζήτου καταστρέφεσθαι· διορθώσει ἡμῶν περὶ πάντων τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν νη'. ϖδ'. ρϛ'. ρλϛ'.

ρλϛ'. Ὅτι οὐ δεῖ ἵνα τῶν Χειστιανῶν ἐν βαλανείῳ μὴ γυναιξὶν ἀπολούεσθαι· εἰ μὴ γὰρ ἱερωμένοι εἰσὶνοἱ τοῦτο ποιοῦντες, καθαιρεῖσθαι· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ'.

Συνόδου ϛ'. κανὼν οϛ'.

ρλζ'. Ὅτι οὐ δεῖ σπουδὴν πᾶσαν γάμου κοινωνίαν τὰ ἑαυτῶν τέκνα αἱρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις, ἢ ἐθνικοῖς· εἰ μὴ ἐπαγγέλλονται Χειστιανοὶ γενέσθαι. εἰ δὲ καὶ σπουδάσειεν, ἀφωρίσθαι δεῖ τοιοῦτον ἄθεσμον σπουδαστήν· μήτε γὰρ ὡς συγγενῆς οἰκειοῦσθαι τούτοις· ἐπεὶ εἰ μὲν ἱερωμένοι εἶεν, καθαιρεθήσονται· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀφορίζονται· ἀλλ' οὐδὲ καταλειφθήσεται τούτοις κληρονομία· οἱ γὰρ τοῦτο ποιοῦντες οὐ μεμνοῦνται ὡς Χειστιανοὶ, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναθεματίζονται.

Συνόδου Λαοδικείας κανὼν ι'. καὶ λα'.

Συνόδου Καλχηδόνος κανὼν ιδ'.

Συνόδου Καρθαγένης κανὼν κα'. κϛ'. ϖδ'.

Συνόδου ϛ'. κανὼν ια'. καὶ οϛ'.

ρλη'. Ὅτι δεῖ τοὺς τῶν ἀλλοτρίων ἐφαπτομένους, καὶ πλεονεκτοῦντας ἀκκλήτους γίνεσθαι τῆς ἐκκλησίας.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ κανὼν β'.

Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ϛ'.

Θεοφίλου κανὼν ιδ'.

incumbere debere, vt eos ab errore reuocent.

Synodi Nicænæ Canon VIII.

Synodi Laodicenæ Canon VII. & VIII.

Synodi Constantinop. Can. VII.

Synodi Ephesinæ Canon I. II. III. IV. V. VI. VIII. IX.

Synodi Carthagin. Canon XLVII. LVII. XXVI. XXVII. LXVIII. LXIX. XCII. XCIII. XCIV. XCIX. & CVIII. CXVIII. CXIX. CXXIII. CXXIV.

Synodi sextæ Canon XCV.

Synodi septimæ Canon VIII.

Sancti Basilij Canon V. & XX.

Theophili Canon XII.

CXXXV. Idolorum templa, ipsáque idola quocumque modo esse euertenda: quod vt fiat, imperiali authoritate nobis opus est.

Synodi Carthaginensis Canon LVIII. LXXXIV. CVI. CXXXVI.

CXXXVI. Nullum Christianum oportere in balneo cum mulieribus lauari: si enim sacris addicti sint qui hoc faciunt, gradu mouentur: si verò laïci segregantur.

Synodi Laodicenæ Canon XXX.

Synodi sextæ Canon LXXVII.

CXXXVII. Non oportere liberos suos cum hæreticis, aut Iudæis, aut Gentilibus matrimonio iungere, nisi promittant se Christianos fore. Quòd si iuncti fuerint, eiusmodi coniugium tanquam illicitum esse dirimendum. Neque verò his vt consanguineis familiariter vtendum: alioquin si sacris addicti sint, deiiciuntur; si verò laici, segregantur. Quinetiam neque hæreditas ipsis relinquetur: qui enim hoc faciunt, pro Christianis non habentur, quin potiùs anathemate feriuntur.

Synodi Laodic. Can. X. & XXXI.

Synodi Calchedonensis Can. XIV.

Synodi Carthaginensis Canon XXI. XXII. LXXXIV.

Synodi VI. Canon II. & LXXII.

CXXXVIII. Eos qui in alienas res manus immittunt, ac plus habendi cupiditate laborant, ex Ecclesia esse eiiciendos.

Sancti Gregorij Thaumaturgi Canon II.

Sancti Gregorij Nysseni Can. VI.

Theophili Canon XIV.

CXXXIX. Eum qui ab vxore sua præter rationem relictus sit, communione non esse priuandum.

Sancti Basilij Canon XXXV.

CXL. Non oportere immundam mulierem, hoc est, menstrui profluuij tempore, ad sanctam communionem accedere: quin neque eos qui matrimonio iuncti sunt, nisi ex compacto à mutuo contactu abstinuerint: neque verò qui nocturnum fluxum passi sunt, siquidem mulieris concupiscentia se se correptos videant. Si quis verò aqua se abluens, aut in balneo lauans ac inuitus aquam sorbuerit, ab ea non arcebitur.

Sancti Dionysij Can. II. III. IV.

Sancti Athanasij Canon I.

Sancti Timothei Canon V. VII. XII. XIII. XVI.

CXLI. Absente Episcopo, aut presbytero, aut diatono, licere ei qui velit per se diuina sacramenta priùs sanctificata sumere.

Sancti Basilij ex epistola ad Cæsarium Patricium.

Finis diuinorum Canonum Nemecanonis Sancti Arseny.

ρλθ'. Οτι ὁ δεῖ τρέφεσθαι τ κοινωνίας τ ἀδόγως καταλιφθέντα ὑπὸ τ ἰδίας γυναικός.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν λε'.

ρμ'. Οτι οὐ δεῖ ἀκάθαρτον γυναῖκα, τυτέστιν ἐν τοῖς μιαιφόνοις αὐτῆς, τῇ ἁγίᾳ κοινωνίᾳ προσελθεῖν. Ἀλλ' οὐδὲ οἱ ἐν συζυγίᾳ ὄντες, εἰ μὴ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀποχήσουσιν αὐτοὺς ἐκ συμφώνου τ μετ' ἀλλήλων σπουδαίας. οὔτε δὲ οἱ ἐν νυκτερινῇ ῥύσῃ γλιόμενοι, εἴπερ ἑαυτοὺς ὀπτημένους ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς κεκεντημένους ὁρῶσιν· εἰ δέ τις πίνοιμός τις ὕδατι, ἢ ἀπολουόμενος ἐν βαλανείῳ, ἢ μὴ θέλων καταπίῃ ὕδωρ, οὐκ εἴργεσθαι τούτου.

Τοῦ ἁγίου Διονυσίου κανὼν Β'. γ'. δ'.

Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου κανὼν α'.

Τοῦ ἁγίου Τιμοθέου κανὼν ε'. ζ'. ιβ'. ιγ'. ιε'.

ρμα'. Οτι μὴ πρόντος ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου ἔξεστι τῷ βουλομένῳ δι' ἑαυτοῦ τὰ προηγιασμένα θεῖα μυστήρια μεταλαμβάνειν.

Τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐκ τ πρὸς Καισάριον πατρίκιον ἐπιστολῆς.

Τέλος τῶν τῆς νομοκάνονος θείων κεφαλαίων τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου.

PHOTII
PATRIARCHÆ
CONSTANTINOPOLITANI
NOMOCANON

CVM COMMENTARIIS THEODORI BALSAMONIS,
ex editione CHRISTOPH. IVSTELLI an. M. DC. XV.
& interpretatione Latina HENRICI AGYLÆI, in multis emendata, & Græco textui accommodata.

Huic editioni præfixa ſunt eiuſdem PHOTII *in ſuum Nomocanonem prolegomena hactenus non edita,*
Græcè & Latinè.

Quibus acceſſere eiuſdem Photij, Nili Metropolitæ Rhodi, & Anonymi Tractatus de Synodis œcumenicis.

Digitized by Google

SERENISSIMO POTENTISSIMOQVE PRINCIPI

FRIDERICO V.

COMITI PALATINO AD RHENVM,

BAVARIÆ DVCI,

Sacri Romani Imperij Electori

PIO, FELICI, AVGVSTO, INCLYTO.

REDIT *tandem ad ſuum dominum* (SERENISSIME PRINCEPS) PHOTII *Patriarchæ Conſtantinopolitani Nomocanon, quem ex veteri codice MS. diuiſſimæ tuæ Bibliothecæ à me deſcriptum, concedente tua Celſitudine, nunc primùm euulgari & excudi Græcè curaui. Hunc priuatum olim, nunc tuæ Celſitudinis beneficio publicum, tuo auguſto nomini dicatum reſtituo, atque vt eadem qua vtendum conceſſiſti beneuolentia & humanitate à me ſuſcipias exopto atque deprecor. Eſt hoc opus veluti breuiarium Iuris Canonici Græcorum, ex vetuſtis Conciliis, veterum & ſanctorum Patrum epiſtolis canonicis, & Imperatorum conſtitutionibus Eccleſiaſticis ab ipſo Photio collectum atque compoſitum,* (*vnde &* NOMOCANON *appellatur*) *præclarum atque eximium Canonicæ Iuriſprudentiæ monumentum, ex quo perſpicere licet quæ fuerit veteris Eccleſiæ* πολιτεία, *quis Eccleſiaſticæ diſciplinæ vſus, cuius Chriſtiani Principes ſemper ſe præbuerunt aſſertores vindicéſque acerrimos; quorum in numero ſunt illuſtriſſimi Maiores tui, qui hoc diuino beneficio Eccleſiam affecerunt, ſibique æternam laudem & gloriam parauerunt, vnde veriſſimè dici poteſt illis non minùs Rempublicam Chriſtianam, quàm illos Reipublicæ Chriſtianæ debere. Tu haud degener illis, nec pietati, nec beneuolentiæ, nec fortitudini cuiuſquam cedis, vt hanc poſſeſſionem laudis & gloriæ retineas. Nec minor ex literis commendatio tot virtutibus acceſſit, cùm eruditione tantùm profeceris, vt quibuſuis palmam præripias, & nihil non in te Principes admirentur, populus amet, omnes laudent. Quapropter opus hoc non omnino ingratum tuæ Celſitudini fore exiſtimo. Nec diſplicebit, vt ſpero, me addidiſſe verſionem Latinam H. Agylæi viri doctiſſimi, vt & eiuſdem* PHOTII, *&* NILI *Metropolitæ Rhodi, &* ANONYMI *cuiuſdam de ſynodis œcumenicis tractatus, non ſolùm quòd eiuſdem ſint argumenti, ſed etiam quòd hi libelli, qui quidem nunc primùm in lucem prodeunt, deſumpti ſint ex Bibliotheca Sedanenſi, quam illuſtriſſimus & fortiſſimus Dux* BVLLONIVS, *Princeps Sedanenſis, auunculus tuus, dominus meus obſeruandiſſimus, in gratiam ſtudioſorum maxima cum liberalitate quotidie inſtruit & adimplet. Peccarem in publica commoda, ſi diutiùs his te detinerem. Deum Opt. Max. obnixè precor, vt tuam Celſitudinem bono Reipublicæ & rei literariæ incolumem quàm diutiſſimè & feliciſſimè conſeruet. Lutetiæ Pariſiorum Kalend. Ianuar. Anno* CIↃ. IↃCXV.

CELSITVDINIS TVÆ

Deuotiſſimus CHRISTOPHORVS IVSTELLVS.

ΕΠΗ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Θεουπόλεος ἤτοι μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ πάσης ἀνατολῆς κυρίου Θεοδώρου Βαλσαμῶν περὶ τῆς αὐτῆς ἀμφὶ τῆς νομοκανόνα ἐπιθέσεως.

ΑΣΤΕΡΕΣ ὡς πολύφωτοι ἀφεγγέες ὄμματα νυκτὸς,
Κόσμοιο ἐκλεγόμενοι ἐρικυδέων κηρύκων,
Θεσπεσίων πατέρων τε περικλυτέα θεσπίσματα,
Αλλ' ὅτω τελέθοντες ἀπλανέες οὐρανοβάται,
Παύροις ἐν πεδίοισιν ἰλαδὸν ἔπλετο φάος.
Τοὶ μὲν ἀνατολίηθεν ἑωσφόροι ἀμφαέντες,
Κόσμοι πανημέριοι λάμπον, καὶ νύκτα·
Αλλοι δ' ἑσπερίοισιν ἐν μεσάτοις φαίνοντες,
Τάων κατισάουσιν ἀμυδρὸν ἐρεβεννόν.
Μῆνις μὲν κρυόεσσα διηνεφέων βασιλήων,
Καὶ τοὺς γ' ἀϋδρομένους ἐς πόντον ἔβαλε τυφλόν,
Ωκεανὸς δ' οὐκ ἔπνατο παγχθονίης στεινοδικῆς.
Τύποις ἐν μεμβράναις, ὡς γ' ἐν σήμασι θητῶν,
Κατὰ Μωσῆν ἱσθμὸν Φαραωνίτην ἐάλω.
Μήτηρ κατέλεκτο κυδρὴ, ἀμφίγυοις μὲν ὄνφαρ,
Ἀπὰρ δὲ μαχλύμβοι ἔχον ἑτέρων ἰσχύν·
Ἰσχανε μὲν σύμπνοιαν ἀφιλτάτου ἀμφάσιος.
Ἀναξ Δυρυμίδων ὃ κεραιὸς πάμφορος λέων,
Καὶ Φώτιος τ' ἀγαπλυτὸς πατριάρχης,
Τὼ δ' οὐρανίδαι τε πραγοίσμητες σφαῖραι
Τέτλαμεν κ' κλίμακα, ἠδὲ μέτρα πάσης γῆς,
Κάμοσιν, ὡς ἀστρᾶσιν ἀπλανέσιν ἠδὲ πλανήτας.
Γεὼς ὃ νόμος, ἠπείριο λάβρηίνοι κελεύθοις,
Ῥᾳ κατισίεσθαι σοφίη τε Φερεμμοσυνή τε.
Ἐπλάπολον σφαῖραν μὲν ἠύθ', ὀείζοντ' ἄγγελον,
Ἐπλάδα τ' ἀλίσφατον ἀστροφόρων πλανήτων,
Ἐπλὰ παγχθονίων στεινόδων κυανέας ὁλολαμπεῖς
Ἐνθάδε περίαλλα ἀφάσκως ἀμαπτίλλει.
Ὡς δύο μὲν δέκα ὃ ψυχοπέφας αὖ ἀστέρας,
Ζώδια τοὺς καλέουσιν ἀμείμονες οὐρανοφάνται,
Δώδεκα κηρύκων ζαλέων κάμοντας, ἰδ' ἐφέλμας,
Λάμπειν ἐν μεσάτοισι πλανήτας τετεύχατον.
Ἰδὴς, ἰὼ ἐθάλης, καὶ πλειάδων ἐπλάδα
Αὐγαὶ ὡς περιχέουσιν ἀλαμπεῖς ἐν κόσμῳ,
Θεοπερόπια ἐπλὰ στεινόδων ἁγίων,
Ας ποικιλὰ φάσκουσιν ἀηδὴς ἱερόφάται·
Ἀθρῆ καὶ πόλον αὖτε νότιον κλεοδόξητα,
Κύδιμον Ἀθανάσιον, ἐρίηρόν τε Κύριλλον,
Ἀστέρας Ἀλεξανδρείης, ὄμματα Λιβύης.
Καὶ πόλον ἴδε βόρηον, Καππαδοκίων πατέρα,
Βασίληον πάμμεγαν, ἄπτυστον αἱρεσιάρχην.
Ναὶ μὲν καὶ θρασυκάρδιον ἐσιόντα, κρατερὸν
Ἰωάννην Χρυσόστομον, Ἀντιοχέων κρηπῖδα,
Ἀρτέμιν ὡς σφάλλοντα βαλιὸν ἀδελφεὸν,
Οὕνεκα χήρας οἰκοτόκεν λωβήσατο γαμβρὸς.
Ἐστὶ καὶ λύρα τετράχορδος ταῖς δὴ ἐν μολπαῖς
Θείου πνεύματος αὔρῃ πλημμελέων πλησμόνως,
Ἥτις ἑπομβρίοισι μετ' αἰθερίοισιν ἔσῃ
Ἀοιδὰς ἰάλλουσα ἀηδέσι σωτηρίης.
Ἔσαν δὲ οὗτοι κυδάλιμοι Γρηγόριοι δύο,
Νυσσέων ὁ κασίγνητος, καὶ ὃς αὖ πᾶσαν γλῶ
Λάμψε θεηγορίῃ, διδάγμασί τε θείοις.
Ἄειρε καὶ δὲ λύρας τετραχόρδοιο φθόγγον.
Καὶ Πέτρος Ἀλεξάνδρειος ὃς λάχε πολιεθρεύειν.
Γεὼς δὲ αὖ Διονύσιος Ἀχαιῶν ὄρχαμος ἱερός.
Τοίῃ οὐρανίῃ κατισίεσθαν πυκτίδα,
Ἀναξ, ἠδὲ πατριάρχης, Ῥώμης στεινοχῆες.
Ὅσοι γαῖῃ ὀρίατε ἀπλανέως ἀφὲ ταύτης
Κανονικὰ θεσπίσματα, πιστῶν δεύτερα φάτα,
Καὶ νόμιμ' ἀσφαλισθέντα καὶ συσκιάς,
Λιπάξεσθε θείῳ τελεσυπόστατον φύσιν,
Ἣ πόλων ἑστρέωσιν, ἰδ' ἄστρων ἄπλετα φύλα,
Εὐσεβέσι μὲν χείροις ἀρχαρῇ βασιλῆί τε,
Οἵ τῆς δὴ ἐν μεμβράναις πόλον ἐξετύωσαν,
Ἠὺ δέμας καὶ δαίδαλ' ἁρμαπτὰ γράφῃ,
Αἰδίῳ πορσύναι οὐρανῶν βασιλείῳ.
Τῷ δὴ αὖ Ἀντιοχείης παπεινῷ πατριάρχῃ,
Βαλσαμῶν Θεοδώρῳ, ὃς τῷ δὴ οὐρανίων
Σωμάτων πλύπτυσιν ἀπειρεσίοις δυνάμεις,
Πλανήτων τε νόμων παγχθονίῳ καταδύσιν.
Γεὶν λάχε θρόνον Ἀντιοχείης πρὸς κυδρῆς,
Σωτηρίῳ ψυχῆς. Ταύτης γὰρ περὶ θρίνῳ.

ΤΕΛΟΣ.

ΦΩΤΙΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
εἰς τὸν Νομοκάνονα πρόλογος.

PHOTII

PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI
IN NOMOCANONEM PRÆFATIO.

Τὰ μὲν σώματα καταλλήλως σίτου μεταλαμβάνοντα ἔρρωται, αὐξάνεταί τε καὶ θάλλει μέχρι τοῦ πεπηγότος τοῖς τοιούτοις αὐξήσεσι μέτρου τε καὶ χρόνου. ἡ δὲ λογικὴ ψυχὴ τῶν συγγενῶν καταρδομένη τε καὶ πιαινομένη λόγῳ, πνευματικῶς ἐπιδίδωσι· καὶ τοῦ σώματος ὅτι γῆς αἰτέχεσθαι δοκοῦσα, τὰ πολλὰ πρὸς ὑψηλοτέρας ἀπάγεται θεωρίας καὶ τῶν οὐρανίων αὐλίδων ἔνδοθι γίνεται, τοῦτο ἐκ μέτρου τε καὶ χρόνου μηδαμῶς ὑφισαμένη * κωλύεσιν, ἄνω τε ταῖς φωταγωγοῖς συνομιλεῖ καὶ συμπολιτεύεται δυνάμεσιν, οὐ τῶν ἐν σκιᾷς, ἀλλὰ τῶν ὄντως ἀγαθῶν ἀπολαύουσα. ἔπρεπε γὰρ ἀναλόγως ἐνθάδε, τοῦτο μὲν ἀθάνατον ἀπέφηνε, τὸ δὲ θνητὸν ὑπέκκαυμα τῷδε τῷ δημιουργῷ κληρώσασθαι. δεῖ τοίνυν τούτοις ἑκάστοτε προσεθίζειν τε καὶ συνδιαιτᾶν τὸ τῆς ψυχῆς ἀεικίνητον, καὶ μὴ δίδοναι καιρὸν αὐτῇ, τῶν γνησίων ἀφεμένην δογμάτων, νόθου τινὸς, ἀντιλαμβάνεσθαι. οὕτω γὰρ αὐτῇ λόγοις τε καὶ πράγμασιν ἀγαθοῖς ἐνδιατρίβουσα, καὶ τὰς καθ' ὕπνον καὶ δι' ὀνείρων φαντασίας εὐκόλους ἕξει συμβαίνοντας. Ταῦτα κατ' ἐμαυτὸν οἰκονῶν, καὶ

* χωλύουσιν

ΟΡΡΟΡΑ quidem ſi materiali alimento conuenienter reficiantur, vigent floréntque vſque ad præſtitutum huiuſmodi incrementis modum ac tempus. Anima verò ratione prædita, ſi congrua naturæ ſuæ doctrina irrigetur ac pinguefiat, ſpirituale incrementum accipit: cúmque corpori ſuper terram adhærere videatur, ad ſublimiores, plerumque euehitur contemplationes, cæleſtéſque penetrat abſides, impedimentis illis quæ à menſura & & tempore afferri ſolent, minimè obnoxia; ſed in ſupernis manſionibus virtutum illarum diuino lumine perfuſarum conuerſatione ac contubernio gaudens, non iam vmbratilibus, ſed veris bonis perfruitur. Decebat enim hîc pro ratione vtriuſque partis, eam quidem quæ immortalis eſſet, ſine carentia; mortalem verò caduca fatóque obnoxia ab opifice ſuo ſortitam fuiſſe. Proinde animam quæ in perpetuo motu verſatur, his ſemper aſſueſcere ac coniungi conuenit, nec quicquam vacui temporis illi dari, quo genuinis relictis dogmatibus, ſpurium quippiam & aſcititium amplectatur. Sic enim fiet, vt dum in bonis ſermonibus operibúſque aſſiduè verſatur, diuinæ per quietem & ſomnia viſiones ipſi obuerſentur. Hæc dum ipſe mecum animo cogito, ſi-

múlque id quod à quodam ex antiquis externæ ſapientiæ profeſſoribus dictum eſt, ad ſacras ſanctiones transfero; cúmque mihi perſuaſum ſit, Dei quidem inuentum ac donum ipſas eſſe, prudentum verò ac diuinorum hominum decretum, voluntariorum inuoluntariorúmque peccatorum correctionem, nec non piæ & ad æternam vitam perducentis conuerſationis certam regulam: quotquot à ſanctis decem ſynodis diuerſis temporibus ad ſalutaris doctrinæ confirmationem, bonámque omnium hominum inſtitutionem habitis editi ſunt ſacri Canones, eos omnes in vnum corpus colligendos magna animi alacritate ſuſcepi, ita vt vniuſcuiuſque ſynodi appellationi ac titulo ſui proximè Canones ſubiecti ſint: nec non etiam eos Canones qui Sanctorum Apoſtolorum eſſe dicuntur, eodem opere complexus ſum; quamuis nonnulli quibuſdam cauſis moti pro dubiis eos habuerint. Sacram autem Synodum Carthagine in Africa Honorij & Arcadij felicis recordationis Impp. temporibus celebratam cùm reperiſſem, multa, quæque multum vtilitatis vitæ humanæ afferre poſſunt, conſtituiſſe, tametſi quædam ex ipſis ad ſolum domeſticum motum, rerúmque illius regionis conſtitutionem referantur, nonnulla verò ab iis quæ tum publicè tum priuatim ſancita ſunt, eáque quæ in aliis diœceſibus ſeu prouinciis obtinet, Eccleſiaſtici ſtatus ratione abhorreant, iiſque diſſentanea ſint; à quibus hoc vnum definitum eſt, vt ij qui ſupra lectorum ordinem in clerum allegantur, à legitimis coniugibus ſibi ante huiuſmodi ordinationem matrimonio iunctis prorſus abſtineant. Non enim ex præcepto, ſed libera voluntate vnaquæque huiuſmodi perſonarum aut continentiam religioſæ exercitationis gratiâ, aut immaculatam coniunctionem ob matrimonij honorem inter nos amplectitur, nulla prorſus macula ex ea re ſuſcepta: eam, inquam, ſynodum huic opuſculo adiunxi, præclarum ratus vnâ eâdémque operâ mentionem facere eorum quæ à quibuſdam ſanctis Patribus priuatim in epiſtolis, interrogationibus ac reſponſionibus piè dicta ſunt, quæque quodammodo Canonis formam præſtare

ὃ πάλαι μὲν τῶν ἔξω σοφῶν εἰρημένον ὑπὸ τοὺς ἱεροὺς, μεταβαίζων ἥσμους, καὶ πεπεισμένος τούτοις ῥῆμα μὴ καὶ δῶρον εἶναι θεοῦ, δόγμα δὲ φρονίμων τε καὶ θεοφόρων ἀνθρώπων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἑκουσίων καὶ τῶνδε βουλήσει ἁμαρτημάτων, καὶ πολιτείας βίοτόν τε καὶ τοῦς ἀτελεύτητον ζωὴν ἀγούσης ἀσφαλῆ κανόνα, τοσοῦτος ἐπεχείρησα τοὺς ὑπὸ τῶν ἐν χρόνοις διαφόροις γεγενημένων ἁγίων δέκα συνόδων ἐπὶ βεβαιώσει τοῦ σωτηρίου δόγματος, καὶ χρηστὴ διδασκαλίᾳ πάντων ἀνθρώπων ἐκτεθέντας θεοπρεπεῖς κανόνας εἰς ταὐτὸν συναγαγεῖν, ἐκάστης συνόδου τῇ τοσουτρείᾳ τοὺς αὐτῆς ἐγγενέσιν ἐπιτηδείς. οὐ μόνον δὲ καὶ τοὺς λεγομένους τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· εἰ καί τινες αὐτοὺς ἀμφιβόλους διά τινας αἰτίας ἠγήσαντο. τὸν δὲ κατὰ τὸν ἐν Λιβύῃ Καρχηδόνα γεγενημένον ἐπὶ χρόνοις Ὁνωρίου, καὶ Ἀρκαδίου, τῶν τῆς βασιλείας λήξεως, ἱερὸν σύνοδον βίρηκώς πολλά τε καὶ πολλοῦ ὠφέλιμα εἰσάγειν τῷ βίῳ δυνάμενα διατεταγμένον· εἰ καί τινα μὴ αὐτῶν τοῖς μόνοις τὸ ὑπαρχεῖον ἀναφέρεται κίνησίν τε καὶ κατάστασιν· τινὰ δὲ τοῖς τὰ κεκοινωνισμένα κοινῶς τε καὶ ἰδιάζοντως, καὶ τὸν κεφαλὴν ἐν ταῖς ἄλλαις διοικήσεσιν, ἤγουν ἐπαρχίαις, ἐκκλησιαστικὸν κατάστασιν ἀπεμφαίνοι· ὧν ἓν κεφάλαιόν ἐστι τὸ περὶ αὐτῶν διορίσαι· ὥστε τοὺς ὑπὸ τοὺς ἀναγνώστας ἐν κλήρῳ καταλεγομένους, ἐκ τύπου πάντας τῶν τοιαύτης κεφαλαίας συζυγιῶν αὐτοῖς ἀπέχεσθαι νομίμων γαμετῶν. οὐ γὰρ ἐξ ἐπιτάγματος, ἀλλ' αὐθαιρέτῳ γνώμῃ, τῶν τοιούτων προσώπων ἕκαστον, ἢ τὸν ἀποχὴν διὰ φιλόθεον ἄσκησιν, ἢ τὸ ἀμίαντον συνάφειαν διὰ τὸ τοῦ γάμου τίμιον ἐν ἡμῖν ὑπιτηδεύῃ· μᾶλλον ὁσδένα δίκαιον ἐκ τοῦ γινομένου πάντελῶς ὑφιστάμενον, τῶν πρόσθεν συνέζυξα κανονδάσματι· καλὸν ἡγησάμενος ἐν τούτῳ μνημονεύσαι καὶ τὰ τῶνδε ἁγίων πατέρων διατάξαντας ἐν ἐπιστολαῖς, πρόσοσί τε καὶ ἀποκρίσεσιν διοικοῦς εἰρημένα, καί τινα τοῦτον κανόνος πρόσχεσθαι

δυνά-

δυνάμενα. ὅτι ἀγνοῶν μὴ, ὡς καὶ τοῖς μεγάλοις Βασιλείῳ τε καὶ Γρηγορίῳ δοκεῖ, χρεὼν αἱ κρίσεις ἐκκλησιαστικὰς ἐκείνους λέγειν τε καὶ κρίνειν, οἷς οὐ μόνον καθ' ἑαυτόν τις, ἀλλὰ πλείους ἅγιοι πατέρες εἰς ταὐτὸν συνιόντες, κοινῇ γνώμῃ, καὶ μεμελετημένῃ βασάνῳ διεπράξαντο· λογισάμενος ταῖς τοιαύταις τῶν διδασκάλων ἐκθέσεις, ἢ καὶ τῶν ἤδη συνοδικῶς εἰρημένων ἔτι), καὶ πότερον χρήσιμόν τι συνοίσειν ἐκείνοις τῇ σαφηνείᾳ τῶν, ὡς εἰκὸς, περὶ δυσπαραλήπτων ἔτι) δοξάντων, ἢ πρωτοφανῶς αὐτὰ καὶ ἴσως ὑπό τινων κριθησόμενα, οὐδαμῶς τῇ λέξει ἢ νοεῖν ἐμφαινομένων ταῖς διαγραφομέναις συνοδικαῖς ζητήσεσί τε καὶ τομαῖς· καὶ δυνάσθαι τοὺς ὅτι μὴ τοιούτοις κρίνειν λαχόντας, ἔκ τε τῆς τῶν προσώπων ἀξιοπιστίας, ἔκ τε τοῦ πνευματικοῦ φωτὸς τοῦ κατ' ἐνέργειαν θεοῦ τοῖς εἰρημένοις ἐπαφρόντος, οὐ μόνον ἀνεγκλήτους, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπαινουμένας ποιεῖσθαι ταῖς κρίσεις. Πλείστων γὰρ συνελεγμένων πολὺ δυνάμενον εἰς πόλεις διακοσμεῖν πέρασι συνελῶν, καὶ τούτων ἕκαστον εἰς διαφόρους κεφάλαια διελών· εἶτα τοῖς προκειμένοις ἑκάστῳ ζήτησιν ἁρμόζοντας ὅρους ὑποθείς, ταῖς τε προσηγορίαις τῶν αὐτοῖς * ἐνειλημένων διλώσας, καὶ τὸν ἀριθμὸν διὰ τῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων ὑποσημάνας, ὡς οἶμαι, καὶ δυνάμενον σύνταγμα πεποίημαι. Τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον τυποῦσαι τὴν ἔκθεσιν φημὶ διὰ τῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων, διὰ μὴ ῥητῶς ἑκάστῳ κεφαλαίῳ τὴν προσφορὰν ὑποβαλλούσαις ἀναγνώσεσιν· προέκειτο τὴν αἰτίαν ὃ μὴ βούλεσθαί με πρὸς τὴν χρείαν τῶν διαφόρων ζητήσεων, ἢ πολλάκις τὰ αὐτὰ κατὰ γράφειν, καὶ προσχρῆν φαίνεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν· ἢ τὴν ἑνὸς πλείστων διαλαμβάνοντα κεφαλαίων, ἐξ ἀνάγκης εἰς πολλὰ κατατέμνειν τε καὶ διαπαρίζειν· ὅπερ μοι τὸ πρῶτον γενόμενον * τὸ διορθοῦσθαι· ἐκ δικαίου οὐκ βούλομαι τόλμης ἔτι τῇ τοιαύτῃ κατατομῇ πρόφασί μοι αἰτίαν ἀπενέγκασθαι. εἴ που δὲ χρεὼν πρὸς ταῖς τοιαύταις κανονικαῖς συλλογαῖς τὴν πολιτικὴν νομοθεσίαν ὑπέλαφα, ταύτης βραχέα τε καὶ συντετμημένα τοῖς συγγενέσι κεφαλαίοις προσήρμοσα· ὁ ἰδιάζοντι μέρει τῆς δὲ τοῦ βίβλου τὰ εἰς ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀνηκόντων θεσπίσεις, εἴτε τῶν βασι-

* emige ζόντων

possunt: cùm non ignorarem magnos illos viros Basilium & Gregorium in ea esse sententia, vt existiment, Canones Ecclesiasticos eos esse dicendos & habendos, quos non modò seorsum & priuatim aliquis, sed plures sancti Patres in vnum conuenientes de communi sententia, cum accurata ac sollicita perquisitione decreuissent: illud etiam cogitans, huiusmodi Doctorum expositiones aut de iis esse factas, quæ iam in synodis sunt agitata, ac vtile quippiam omnino illis conferre ad perspicuitatem eorum, quæ, vt credibile est, intellectu difficilia nonnullis esse visa fuerint: aut de nouis quibusdam rebus tractare, quarum verba, aut etiam sensus ipse in synodicis quæstionibus ac decisionibus quæ literis mandatæ sunt, minimè reperiuntur: eósque qui huiusmodi rebus diiudicandis præpositi sunt, cùm ex personarum dignitate, tum etiam è spirituali lumine, quod diuina virtute in iis quæ dicta sunt elucet, non modò irreprehensibilia, sed etiam valde laudabilia iudicia pronuntiare posse. Horum autem omnium ita collectorum vi in titulos quatuordecim contracta, ac vnoquoque horum titulorum in varia capita distributo: deinde vnicuique quæstioni conuenientibus definitionibus subiectis, auctorúmque ipsarum nomine declarato, nec non etiam numero per arithmetica elementa appositio, intellectu facile, vt opinor, pro viribus commentarium elaboraui. Vt autem ad hunc modum, per arithmetica, inquam, elementa hanc editionem digererem, non verò expressè vnicuique capiti conuenientem expositionem subiicerem, in causa fuit, quòd noluerim prout necessitas variarum quæstionum exigeret, aut sæpe eumdem Canonem scribere, fastidiúmque lectoribus afferre; aut vnum eumdémque de pluribus tractantem capitibus necessariò in multas partes concidere ac dissecare, (quod quidem à nonnullis antea factum est) iustúmque inconsultæ audaciæ crimen ob huiusmodi dissectionem apud quosdam mereri. Sicubi verò vtilem ad huiusmodi Canonica scripta ciuilem legum sanctionem arbitratus sum, pauca quædam eáque breuia ex ea desumpta similibus capitibus adiunxi; eorum quæ ad Ecclesiasticam modestiam pertinent, cùm in Impera-

toriis conſtitutionibus, tum in ſapientum interpretationibus, breui quadam, collectionis inſtar, in peculiari huiuſce libri parte expoſitione facta; idque eo conſilio, vt cùm ad recordationem, tum ad perfectam ipſorum indagationem lectores deducerem. Vtinam autem Dei ope ſanctorúmque precibus adiutus, propoſito opere abſoluto, aliquid vtile maximè quidem mihi, deinde aliis præſtiterim; ſin minus, ſtudij ſaltem promptique animi mercedem referre poſſim.

Huic autem præfationi cùm id potiſſimum propoſitum fuerit, vt Canones ab eo tempore quo Chriſtianorum dogma Apoſtolorum vocibus per totum terrarum orbem diffuſum atque explicatum eſt, ad quintam vſque ſynodum editos in vnum corpus colligeret: promiſſis quidem ſuis finem impoſuit non indignum. Atque eos quidem quos ipſa quinta, quæque ipſam præceſſerunt ſynodi conſtituerunt, in vnum congeſſit: ac ſi quos alios ſanctos viros interuallum illud temporis interiectum ſingulatim ad tantam virtutis ſublimitatem euexit, ita vt eorum doctrina eam auctoritatem adepta ſit, vt ad parem cum canonica dignitatem & gradum perueniat, neque horum labores, quòd propoſiti operis natiuam puritatem non corrumperent, tanquam extraneos repudiauit.

Quoniam autem tempus quintam ſynodum inſecutum, cùm alia non pauca vitæ humanæ vtilia innouauit, tum etiam ſacras Synodos ob varias cauſas coactas in lucem protulit: antiquorum laboribus nihil nocentes, aut detrahentes; ad quod audendum multos proprio marte ac ſtudio innoteſcendi impotentia ſæpe compulit, in eúmque errorem induxit, vt facto rerum alienarum furto, ſapientiæ ſupercilium attollerent. At verò nos eos qui boni alicuius vitæ humanæ auctores fuerunt, reuerentia ac laudibus proſequentes, etiam in hoc eos quos ſequimur honorare decreuimus. Itaque illorum laboribus præcipuum honorem inuiolatum ſeruantes, imò verò augentes, ea quæ poſtea facta ſunt cum præcedentibus coniungimus: quódque ipſis poſterius tempus non addidit, hoc nos additamentum, tanquam damnum ſarcientes integrum ipſis, quantum ad præſens

λικοῖς διαπόμασιν, ἔν τε ταῖς τῶν σοφῶν ἑρμηνείαις, συντόμοις ἐν συναγωγῇ ποιησάμενος ἔκθεσιν· ἅμα μὲν εἰς ἀνάμνησιν, ἅμα δὲ πρὸς τελείαν αὐτῶν τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἔρευναν. Γένοιτο δέ μοι σὺν θεῷ, παῖς τῶν ἀγάθων βύχαις βοηθούμενον, ἐξανύσαντα τὸν σκοπὸν, μάλιστα μὲν ἐμαυτῷ καὶ ἑτέροις χρήσιμον ἂν ποήσασθαι, ἐπεὶ τῆς γοῦν σπουδῆς τε καὶ προθυμίας τὸ μισθὸν ἀπενέγκασθαι.

Ὁ μὲν πρῶτον προάλογος, ἀφ' οὗ τὸ Χριστιανῶν δόγμα τοῖς τῶν Ἀποστόλων φθόγγοις εἰς τὸν οἰκουμένην διήπλωται, ἐξ ἐκείνου τοὺς μέχρι τῆς πέμπτης συνόδου χρόνους εἰς ἓν συναγαγεῖν θέλησας σκοπὸν, ὃ πρᾶς ὧν ὑπέσχετο τῆς ἐπαγγελίας ἐπέθετο τέλος ἀξιον. καὶ οἷς αὐτή τε ἡ πέμπτη καὶ αἱ προλαβοῦσαι διετύπωσαν, εἰς ἓν τε ἠθροίσατο, καὶ εἴ τινας ἄλλους καθ' ἕνα τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν ὁ μεταξὺ τῶν χρόνου διάστημα, εἰς τοσοῦτον ὕψος ἀρετῆς ἀναδραμεῖν ἔδωξεν· ὥστε καὶ ὁ ἀξιόπιστον αὐτῶν λαβεῖν, τοῖς τε λόγοις εἰς κοινωνικὸν ἐλθεῖν ἰσοτιμίαν & συντάξιν, οὐδὲ τούτων τοῖς πόνοις τῆς προκειμένης πραγματείας ὁ συλλέγων οὐ νοθεύοντας, οὐκ ἀπέξένωσεν.

Ἐπεὶ δὲ ὁ μετὰ τὴν πέμπτην σύνοδον χρόνος ἄλλα τε κατὰ τὸν βίον οὐκ ὀλίγα μετεώκισεν, & συνόδους ἱερὰς ὑπὲρ διαφόρους αἰτίας τῶν ὑστάτων λαβούσας αὐξησιν ἔδωξε, τῶν μὲν παλαιῶν ἀνδρῶν τοῖς πόνοις οὐ λυμαινόμενοι, ὅπερ πολλοῖς πολλάκις ἡ ἀπορία τοῦ ἐξ οἰκείας ὑπογραφῆναι σπουδῆς πολεμῆσαι συνέπλεσε, καὶ κλοπὴν τῶν ἀλλοτρίων ὀφρῦν αἰδοῦς ἀντὶ σοφίας ἐπάτησεν. ἀλλ' οἷς ἡμεῖς γε τοὺς ἀγαθοῦ τινος ἀρξαντας τοῦ βίου, εἰς αἰδῶ καὶ ἔπαινον ἀναφέροντες, κἀν τούτῳ τιμᾶν ἐγνώκαμεν οἷς ἐπόμεθα. Τοῖς οὖν ἐκείνων καμάτοις ἄσυλον διατηροῦντες τὸ πρόσθεν, μᾶλλον δὲ & συναυξάνοντες, τὰ μετὰ τοῦτο γεγονότα τοῖς προλαβοῦσι συνάπτομεν· καὶ ὥσπερ αὐτοῖς ὑστερίζων ὁ χρόνος οὐκ ἔδωκε, τούτῳ αὐτοῖς ἡμεῖς τῷ προσθήκῃ, ὡς ζημίαν, ἀναπληροῦντες, ὁλόκληρον αὐτοῖς, ὅσον γε εἰς τὸ πρόσ-

* ῥ. ἐπιφόρεσις

πε χρόνον, ὅπερ διήκουμεν ὃ φιλοπόνημα. δηλοῖ δὲ τὸ πρὸ βιβλίον τοῦτο ἐν μὲν ἃ περιέχει ὁ πρόλογος. περιέχει δὲ τὰ αὐτὰ εἰρμὸν καὶ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν τῆς συντάξεως, ἣν οἱ πρὸ ἡμῶν ἐφιλοτεχνήσαντο, ἐν οἷς ἡ οἰκουμενικὴ ἕκτη διωρίσατο συνόδος· καὶ δὴ καὶ οἷς ἡ ἑβδόμη τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, τῶν κατὰ Νίκαιαν συγκροτηθέντων τὸ δεύτερον πάλιν ἐπέχουσα· ἣν καὶ τὴν εἰκονομαχικὴν καθελοῦσα λύσασα, οὐκ ὀλίγοις τῶν τῆς ἱερᾶς πολιτείας ἐπανορθωτῶν θεσμοὺς συνετάξατο. πρὸς τούτοις δὲ οἷς μετὰ ταῦτα ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρώτη καὶ δευτέρα συνόδος, ἀειδοῦς λύσας αἱρέσεως, τὸ πανσέπτου ναοῦ τῶν Ἀποστόλων ποιησαμένη τὰ πραττόμενα ἀκροατήριον, ἐτυπώσατο. ἀλλὰ καὶ οἷς ἡ μετὰ ταῦτα σύνοδος ὀλίγῳ ὕστερον τῆς ἐκκλησίας ὁμονοίᾳ συνῆσα, καὶ πάλιν ἐν Νικαίᾳ συνοδον ὁσιοφρονήσασα, αἱρετικῷ μὲν πάσῃ καὶ χωματικῷ ἀποβαλοῦσα πλάνῃ· καὶ τούτοις τοῖς τῶν ἁγίων συνόδων κανόσι συνέταξεν.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ νομικάς τινας ῥήσεις ὁ νῦν ἐξηρημένος τοῦ βιβλίου πόνος, αἳ τοῖς ἱεροῖς συμφθέγγονται κανόσιν, οὐδὲ τούτων ἀπέλιπεν ἀπημάσας, πρὸς ἱερολογίας συνέζυξεν· ἵνα δὲ καὶ τὸν χρόνον ἧς εἰδείη, ὃς τοῖς φθάσασι τὸν πρόπαν συνηρμόσατο, ἔστι μὲν κατὰ χιλιάδα ἐτῶν μεγέθους, εἰς ὃ ἑξακισχίλιον τοῦτος διαβαίνων, ὑπερβάλλων δὲ καὶ τοῦτο, ἐν μηδὲ μέχρι τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν τὸν δρόμον ἰσῶν, εἰς ὃ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος ἐλαύνων, ὑπ' αὐγὰς ἡλίου τὸ προκειμένῳ πρᾶξιν προσήνεγκεν.

tempus attinet, elaboratum opus repræsentamus. Idcirco præsens liber ea continet, de quibus in præfatione mentio facta est. Eadem verò serie, eadémque ordinis consecutione, in quo qui ante nos fuerunt, summa industria elaborarunt, complectitur etiam eos canones, quos sexta vniuersalis synodus definiuit; nec non etiam quos septima œcumenica Synodus Nicææ iterum congregata edidit, quæ imagines oppugnante rabie euersa, non paucas sanctiones sacram vitæ rationem emendantes constituit. Præterea verò eos etiam Canones complectitur, quos postea prima & secunda Synodus Constantinopolitana in venerando Apostolorum templo celebrata, motâ ac ventilatâ quâdam controuersiâ, sanciuit: nec non etiam quos illa synodus constituit, quæ communis concordiæ causâ postmodum habita est, quæque Nicænam Synodum confirmauit, omnem verò hæreticum ac schismaticum errorem sustulit: hos, inquam, Canones eodem quo similium Synodorum Canones ordine collocauit.

Præter hæc omnia, quasdam etiam legales sententias sacris Canonibus consonas nuper commemoratus liber, harum collationem non aspernatus, cum sacris eloquiis coniunxit. Vt autem tempus etiam notum sit, quo præsentia cum præcedentibus composita ac coagmentata sunt; ipsum quidem millenis annis dimensum, ad sexies tantùm, quantus hic est numerus, ascendens, adeóque etiam excedens, nequidem vbi ad trecentesimum insuper annum peruenit, cursum sistit, sed ad primum vsque & nonagesimum præterea annum progrediens, propositum opus in lucem protulit. Anno mundi 6391. æræ Christianæ 883.

Ἐκ ποίων συνόδων τε καὶ προσώπων, καὶ πόσων κανόνων ὃ πρὸ ἡμῶν ἐξείλετο σύνταγμα.

Οἱ λεγόμενοι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διὰ Κλήμεντος κανόνες πε'.

Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ τῶν ἁγίων πατέρων κανόνες κ'.

Συνόδου τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ κανόνες κε'.

Συνόδου τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ κανόνες ιδ'.

Συνόδου τῆς ἐν Γάγγρᾳ κανόνες κ'.

Ex quibusnam synodis & personis, quótque canonibus præsens liber sit compositus & collectus.

Canones qui Sanctorum Apostolorum dicuntur, Clementis opera collecti LXXXV.

Synodi Nicænæ Sanctorum Patrum Canones XX.

Synodi Ancyranæ Canones XXV.

Synodi Neocæsariensis Canones XIV.

Synodi Gangrensis Canones XX.

Synodi Antiochiæ in Syria Can. xxv.
Synodi Laodicenæ Phrygiæ Canones LIX.
Synodi Conſtantinopolitanæ Sanctorum Patrum centum & quinquaginta Canones VII.
Synodi Epheſinæ Sanctorum Patrum CC. Canones VII.
Eiuſdem Synodi epiſtola ad Pamphyliæ Epiſcopos.
Synodi Calchedonenſis DCXXX Sanctorum Patrum Canones XXVIII.
Synodi Sardicenſis Canones XXI.
Synodi Carthaginenſis Canones CXXXVIII.
Synodi Conſtantinopolitanæ Can. I.
Synodi ſextæ Canones CII.
Synodi ſeptimæ Canones XXII.
Synodi Conſtantinopolitanæ primæ & ſecundæ Canones XVII.
Dionyſij Archiepiſcopi Alexandrini ex epiſtola ad reginam, Canones IV.
Petri Archiepiſcopi Alexandrini & martyris ex oratione de pœnitentia, Canones XIV.
Eiuſdem ex ſermone in Paſcha Canon I.
Gregorij Thaumaturgi Epiſcopi Neocæſarienſis epiſtola canonica.
Baſilij Epiſcopi Cæſareæ Cappadociæ è tribus canonicis epiſtolis ad Amphilochium Iconij Epiſcopum, Canones LXXXIV.
Eiuſdem ex alia epiſtola ad eumdem Amphilochium Epiſcopum, Canon I.
Eiuſdem epiſtola canonica ad Diodorum.
Eiuſdem epiſtola canonica ad Diodorum.
Eiuſdem epiſtola canonica ad Gregorium presbyterum.
Eiuſdem epiſtola canonica ad Archiepiſcopos.
Eiuſdem epiſtola canonica ad Epiſcopos ſibi ſubditos.
Eiuſdem ex his quæ ad Amphilochium ſcripta ſunt de Spiritu ſancto.
Gregorij Epiſcopi Nyſſeni ex epiſtola canonica ad Letoïum Melitenum Epiſcopum, Canones VIII.
Timothei Archiepiſcopi Alexandrini Veteris dicti ex interrogationibus & reſponſionibus ab eo ſcriptis, Canones XV.
Theophili Archiepiſcopi Alexandrini allocutio de ſancta Dei apparitione, quæ vulgò Epiphania dicitur.

Σινόδου τ῀ ἐν Ἀντιοχείᾳ τ῀ Συρίας κανόνες κε'.
Σινόδου τ῀ ἐν Λαοδικείᾳ τ῀ Φρυγίας καν. νθ'.
Σινόδου τ῀ ἐν Κωνσταντινουπόλει τ῀ν ρν'. ἁγίων πατέρων κανόνες ζ'.
Σινόδου τ῀ ἐν Ἐφέσῳ τ῀ν σ'. ἁγίων πατέρων κανόνες ζ.
Τῆς αὐτῆς ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Παμφυλίας ἐπισκόπους.
Σινόδου τ῀ ἐν Καλχηδόνι τ῀ν χλ'. ἁγίων πατέρων κανόνες κη'.
Σινόδου τ῀ ἐν Σαρδικῇ κανόνες κα'.
Σινόδου τ῀ ἐν Καρθαγένῃ κανόνες ρλη'.
Σινόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν α'.
Σινόδου τ῀ ἕκτης κανόνες ρϛ'.
Σινόδου τ῀ ἑβδόμης κανόνες κϛ'.
Σινόδου Κωνσταντινουπόλεως πρώτης καὶ δευτέρας κανόνες ιζ'.
Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τ῀ πρὸς βασιλίδα ἐπιστολῆς κανόνες δ'.
Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ μάρτυρος ἐκ τ῀ περὶ μετανοίας λόγου κεφ. ιδ'.
Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τ῀ λόγου τ῀ εἰς τὸ πάσχα κεφ. α'.
Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τῆς Θαυματουργοῦ ἐπιστολὴ κανονική.
Βασιλείου ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας ἐκ τ῀ πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπίσκοπον Ἰκονίου κανονικῶν γ'. ἐπιστολῶν κανόνες πδ'.
Τοῦ αὐτοῦ ἐξ ἐπιστολῆς ἑτέρας πρὸς τ῀ αὐτὸν ἐπίσκοπον Ἀμφιλόχιον κεφάλ. α'.
Τῆ αὐτῆ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Διόδωρον.
Τῆ αὐτῆ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Διόδωρον.
Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Γρηγόριον πρεσβύτερον.
Τῆ αὐτῆ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς Ἀρχιεπισκόπους.
Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ κανονικὴ πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν ἐπισκόπους.
Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τ῀ πρὸς Ἀμφιλόχιον περὶ τ῀ ἁγίου πνεύματος γεγραμμένων.
Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης ἐκ * τ῀ πρὸς Λητοΐου ἐπίσκοπον Μελίτης κανονικῶν ἐπιστολῶν κανὼν η'.
Τιμοθέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας τ῀ Παλαιοῦ, ἀπὸ τ῀ γεγραμμένων αὐτῷ πίστεων καὶ ἀποκρίσεων κανόνες ιε'.
Θεοφίλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας πρὸς φώνησις περὶ τ῀ ἁγίων θεοφανείων.

* ἴσ. τῆς

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ τοῦ πρὸς τὴν Λυκῶ πόλιν τῆς Αἰγύπτου, κανόνες ι'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Ἀφύγγιον ἐπίσκοπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Ἀγαθὸν ἐπίσκοπον.

Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ πρὸς Μῆναν ἐπίσκοπον.

Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κανόνες γ'.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς κατὰ Λιβύην καὶ Πεντάπολιν ἐπισκόπους ἐπιστολῆς κανόνες δ'.

Γενναδίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ ἁγίας συνόδου ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ πρὸς ἁπάντας τοὺς ὁσιωτάτους μητροπολίτας.

Πρῶτος Γεννάδιος Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

Ἰστέον ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν προκειμένων συνόδων οὐ γέγονε πρὸς τὴν τάξιν τῶν χρόνων * καθὼς συνῆλθον· ἡ μὲν γὰρ ἐν Νικαίᾳ μετακειμένη κατὰ τὸν χρόνον οὖσα τῆς τε ἐν Ἀγκύρᾳ καὶ τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ, διὰ δὲ τῆς ἡμῶν ἐξαίρετον προτέτακται, ἡ δὲ ἐν Σαρδικῇ καὶ ἐν Καρθαγένῃ, τῷ χρόνῳ μετὰ τῶν λοιπῶν συνόδων προτεθεῖσαι, μετ' αὐτὰς ἐτέθησαν, διὰ δὲ πολλὰ περί τινων ἐπιτηδείων, ἤγουν τῶν δυτικῶν μερῶν, διορίσασθαι. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὁνωρίου τῶν βασιλέων ἐν Κωνσταντινουπόλει συνελθοῦσα πασῶν μετακειμένην ἔλαχε τάξιν, διὰ δὲ μὴ ζητήσεως ἐκκλησιαστικῆς, ἀλλ' ἐγκαινίων χάριν τοῦ ἐν Ῥουφινιαναῖς εὐκτηρίου αὐτοῖς συνελθεῖν· οὕτω τε πάντων πρεσβυτέρων ἀμφισβητήσεων περὶ τοιούτων ποιήσασθαι.

Eiusdem ex commentario propter Lycopolim Ægypti vrbem facto, Canones x.

Eiusdem epistola ad Aphyggium Episcopum.

Eiusdem epistola ad Agathum Episcopum.

Eiusdem epistola ad Menam Episcopum.

Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini ex epistola ad Domnum, Canones III.

Eiusdem ex epistola ad Episcopos Libyæ & Pentapolis, Canones IV.

Gennadij sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani, sanctæque Synodi cum eo congregatæ circularis epistola ad omnes sanctissimos Metropolitanos.

Primus Gennadius Archiepiscopus Constantinopolitanus.

Sciendum est propositarum Synodorum editionem non factam fuisse secundùm ordinem temporum, quibus ad eas Patres conuenerunt. Siquidem Nicæna cùm sit tempore posterior Ancyrana & Neocæsariensi, tamen eximij honoris gratiâ illis præposita est. Sardicensis verò, & ea quæ Carthagenæ habita est, cùm priores sint nonnullis reliquarum Synodorum, post illas tamen collocatæ sunt, propterea quòd multa de quibusdam ad loca & regiones pertinentibus, siue occidentalibus partibus definierint. Simili etiam modo ea quæ Arcadij & Honorij Impp. temporibus Constantinopoli congregata est, postremum omnium ordinem obtinuit, eo quòd non propter quæstionem Ecclesiasticam, sed dedicationis gratia oratoriæ domus Sanctorum Apostolorum in Ruphinianis ipsi Patres conuenerint, sicque controuersias quasdam quæ interuenerant, deciderint.

QVATVORDECIM titulorum præsentis operis à Patriarcha Photio compositorum exactus Index.

ΓΙΝΑΞ ΣΥΝ ΘΕΩι ΤΟΥ ΩΔΟΝΤΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΤΥΤ' ΕΣΤΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΠΕΡΙΣ ΤΟΙΣ ΠΕΝΤΕΡΣΙ ΠΙΝΑΚΩΝ ΤΩΝ ΩΠΟ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΕΚΕΙΝΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΦΩΤΙΟΥ ΣΥΝΤΕΘΕΝΤΩΝ.

TITVLVS I.

De Theologia, & orthodoxa fide, & canonibus, & ordinationibus.

CAP. 1. *DE Theologia & orthodoxa fide.*

2. *Quot canones valere oporteat.*

3. *Vt consuetudo ecclesiastica non scripta seruetur, vt lex, & quòd necesse non sit seruare legem Mosaicam.*

4. *Quòd non ab vno Episcopo, sed à communi Episcoporum cœtu canones promulgentur.*

5. *De Patriarchis, Metropolitanis, & iis qui in Africa dicuntur primates.*

6. *Qui, & vbi ordinentur Episcopi aut clerici, & , si ordinatus per libellum Episcopatum recuset.*

7. *Electionem sacerdotum promiscuæ plebi permittendam non esse.*

8. *De contradictione, quæ in Episcopi ordinatione fit.*

9. *Intra quod tempus Episcopi ordinandi sint.*

10. *Ne quisquam aut Episcopus, aut presbyter, aut diaconus ordinetur, priusquam omnes domesticos suos effecerit Christianos orthodoxos.*

11. *De iis qui ex laicorum statu Episcopi fiunt.*

12. *Quomodo gentilis, aut ægrotus, aut recèns baptizatus, aut quisquam ex mala conuersatione prodiens, ordinetur aut Episcopus aut clericus.*

13. *Quomodo Episcopus Episcopa-*

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ θεολογίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ χειροτονιῶν.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ θεολογίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως.

β'. Πόσους δεῖ κρατεῖν κανόνας.

γ'. Περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὰ ἄγραφα ἐκκλησιαστικὰ ἔθη οἷς νόμοις, καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ἔμμενα αἰσχύνῃ φυλάττειν τὰ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου.

δ'. Ὅτι οὐχ ὑφ' ἑνὸς ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται.

ε'. Περὶ πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων πριμάτων.

ϛ'. Περὶ τοῦ πῶς καὶ ποῦ χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπους, ἢ κληρικούς, καὶ ἐὰν ὁ χειροτονηθεὶς δι' ἐλλέλου προφερέσθω τῷ ἐπισκοπῇ.

ζ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὴν τῶν ἱερέων ἐκλογήν.

η'. Περὶ τῆς μεταξὺ ἀπολογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου.

θ'. Περὶ τοῦ χρόνου οὗ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι.

ι'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι τινὰ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ὀρθοδόξους ποιῆσαι.

ια'. Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῆς μεταβάσεων ἐπισκόπων.

ιβ'. Πῶς ὁ ἐθνικὸς, ἢ ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεοστὶ βαπτισθεὶς, καὶ ὁ ἐκ φαύλης ἀναγωγῆς χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπος ἢ κληρικός.

ιγ'. Πῶς ὁ χολάζων ἐπίσκοπος

γίνεται εἰς χολάζουσαν ἐπισκοπῆν.

ιδ'. Πότε γίνεται ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς εὐνοῦχος, ἢ ἄλλως ἐμπαθὴς τὸ σῶμα.

ιε'. Περὶ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι.

ις'. Περὶ τοῦ μὴ πιθαρχοῦντος τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ βουλομένῳ χειροτονῆσαι αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμόν.

ιζ. Περὶ ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυνηθέντος ἀπελθεῖν.

ιη'. Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν τελευτῶντα ἐπίσκοπον ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονῆσαι.

ιθ'. Περὶ τοῦ μὴ ἁπλῶς ἐν κώμῃ ἢ πόλει βραχείᾳ γίνεσθαι ἐπίσκοπον.

κ'. Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο ἐπισκόπους, ἢ ἐν δυσὶ πόλεσιν ἕνα κληρικόν.

κα'. Περὶ τῶν χειροτονούντων ἐν ταῖς μὴ οὔσαις ὑπ' αὐτοὺς πόλεσι, ἢ ἐπαρχίαις.

κβ'. Περὶ τῶν διὰ τοιαύτας δεξάντων χειροθεσίας ἐγκεκριτῶν ἐκκλησιῶν.

κγ'. Περὶ τῶν διὰ γάμων ἢ παλλακισμὸν μὴ χειροτονουμένων ἐπισκόπων.

κδ'. Περὶ τῶν ὑπὲρ χρήματα χειροτονουμένων, ἢ λαμβανόντων ὀφφίκια.

κε'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι δυὰ χειροτονήσεις.

κς'. Περὶ τοῦ μὴ μετέναι ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν.

κζ'. Περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἁμαρτήματι καὶ χειροτονηθέντος.

κη'. Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἀρρένων καὶ θηλέων.

κθ'. Περὶ ποιήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν, ἢ μεταδιδόασι, καὶ τίνας χειροτονοῦσιν, ἢ οὔ.

λ'. Περὶ τοῦ ἑπτὰ καὶ μόνους εἶναι διακόνους κἂν ἡ πόλις μεγάλη ᾖ.

λα'. Τίνες εἰσὶ κληρικοὶ ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως.

λβ'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὗτι-

tum non habens, ad vacantem Episcopatum perueniat.

14. *Quando eunuchus, aut qui alioqui malè affecto corpore est, Episcopus aut clericus creetur.*

15. *Vt qui dæmonem habet, clericus non fiat.*

16. *De eo qui suo Episcopo non obedit, volenti ipsum ordinare in altiorem gradum.*

17. *De Episcopo, aut clerico ordinato, qui ab incolis non suscipitur, aut non suscipit, aut abire non potest.*

18. *Ne Episcopus moriens possit alium pro se ordinare.*

19. *Ne omnino in parua ciuitate, aut pago Episcopus fiat.*

20. *Ne in vna prouincia duo metropolitani sint, aut in vna ciuitate duo Episcopi, aut in duabus ciuitatibus vnus clericus.*

21. *De his qui ordinant in ciuitatibus aut prouinciis, quæ ipsis non subsunt.*

22. *De his qui patrocinio magistratuum Ecclesias occupant.*

23. *De his qui propter matrimonium aut concubinatum non ordinantur Episcopi, aut clerici.*

24. *De his qui datis pecuniis ordinantur, aut suscipiunt officia.*

25. *Ne ordinationes iterentur.*

26. *Ne Episcopus aut clericus ex vna ciuitate in aliam transeat.*

27. *De eo qui dum obnoxius peccato esset, ordinatus est.*

28. *De ætate ordinandorum, siue mares, siue feminæ sint.*

29. *De creatione Chorepiscoporum, & quando, & quomodo offerant aut communicent, & quos ordinent, aut non.*

30. *Vt septem duntaxat diaconi sint, etiamsi ciuitas magna sit.*

31. *Quinam cleri, ecclesiasticive ordinis sint.*

32. *Ne ordinetur, cuius vxor adul-*

terium commiſit, & ſi clerici uxor adulterium commiſerit.

33. *Ne clericus in liberum miniſterium, ſed omnino in certam Eccleſiam aut monaſterium ordinetur.*

34. *De viſitatoribus, & vicorum Eccleſiis.*

35. *Vt prochiorum, monaſteriorum, & martyriorum clerici ſub Epiſcopo ciuitatis ſint.*

36. *De ſeruis qui clerici fiunt.*

37. *De diaconiſſis, &, quòd mulier presbytera non fiat.*

38. *De peccatis, quæ per ordinationem remittuntur.*

νος ἢ γυνὴ ἐμοιχεύθη, ϗ ἑαὶ γυνὴ κληεικὸς μοιχευθῇ.

λγ'. Περὶ τοῦ μὴ χρεωτονεῖσθαι κληεικὸν ἀπολελυμένως, ἀλλὰ πρώτως εἰς ἐκκλησίας ϗ εἰς μοναστήρια.

λδ'. Περὶ περιοδευτῶν ϗ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλησιῶν.

λε'. Περὶ τῶν ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶναι κληεικοὺς τῶν προαστείων, ϗ μοναστηρίων, ϗ μαρτυρίων.

λς'. Περὶ δούλων κληερωθέντων.

λζ. Περὶ διακονισσῶν, ϗ ὅτι γυνὴ οὐ χίνεται πρεσβυτέρα.

λη'. Περὶ τῶν διὰ τῆς χρεωτονίας λυομένων ἁμαρτημάτων.

TITVLVS II.

De exſtruendis eccleſiis, & ſacris vaſis & donariis, & clericis qui præter Epiſcoporum ſententiam altaria erigunt, & dedicatione eccleſiarum, & martyriorum nullas Sanctorum reliquias habentium.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τῆς ποιήσεως ἐκκλησιῶν, ϗ ἱερῶν σκευῶν, ϗ διαθημάτων, ϗ κληρικῶν ἢ ἀγνώμων ἐπισκόπων ἱστώντων θυσιαστήρια, ϗ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν ϗ μαρτυρίων μὴ ἐχόντων λείψανα ἁγίων.

CAP. I. *DE exſtruendis eccleſiis, & dedicatione eccleſiarum, & martyriorum, nullas Sanctorum reliquias habentium.*

2. *De ſacris vaſis & donariis.*

3. *De clericis ſchiſma facientibus, & citra voluntatem Epiſcoporum altaria erigentibus.*

κεφ. α'. ΠΕΡΙ τῆς ποιήσεως ἐκκλησιῶν, ϗ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν ϗ μαρτυρίων μὴ ἐχόντων λείψανα ἁγίων.

β'. Περὶ ἱερῶν σκευῶν ϗ διαθημάτων.

γ'. Περὶ κληεικῶν ἀποχιζόντων, ϗ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἱστώντων θυσιαστήρια.

TITVLVS III.

De precibus, & pſalmodia, & lectione, & oblatione, & communione, & de veſtitu & miniſterio lectorum, cantorum & miniſtrorum.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ εὐχῶν, ϗ ψαλμῳδίας, ϗ ἀναγνώσεως, ϗ διαφορᾶς, ϗ κοινωνίας ϗ Φορεσίας, ϗ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν ϗ ὑπηρετῶν.

CAP. I. *QVALES preces populus audiat, & quapropter*

κεφ. α'. ΠΟΙΩΝ ὁ λαὸς εὐχῶν ἀκροᾶται, ϗ διὰ τί ποτὲ διὰ-

ἀνατολὰς ὁρῶντες εὐχόμεθα.

β'. Περὶ τοῦ τίνα, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν ἢ ἀναγινώσκειν.

γ'. Περὶ τοῦ χρῆναι τὸ σάββατον ἀναγινώσκεσθαι εὐαγγέλιον μετ' ἄλλων ἱερῶν γραφῶν.

δ'. Περὶ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς, καὶ κοινωνίας.

ε'. Πῶς δίδασι τὸν εἰρμὸν οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοί.

ς'. Περὶ τῶν ἀφωρισμένων κοινωνεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος.

ζ. Περὶ τοῦ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεῖναι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ περὶ τοῦ μὴ εἶσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ θυσιαστήριον

η'. Πότε προσφέρουσι καὶ δίδασι κοινωνίαν οἱ χωρεπίσκοποι.

θ'. Περὶ οὗ μὴ προσφέρῃ διάκονος, μήτε δοῦναι πρεσβυτέρῳ κοινωνίαν.

ι'. Περὶ φορεσίας καὶ ὑποστολῆς ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὑπηρέτην ἄρτον δοῦναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν.

ια'. Περὶ τῶν ἀφεστώτων ἐν πόλει, καὶ ὅτι τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνοῦσιν.

ιβ'. Περὶ τῶν ἀκουόντων τῶν γραφῶν, καὶ μὴ παραμενόντων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, καὶ μεταλαμβανόντων.

ιγ'. Περὶ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσι ἢ οὔ.

ιδ'. Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων, ἢ ἐκκλησιαζόντων.

ιε'. Περὶ ὑποπόπτων, ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἱρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις, ἢ ὑπηρετούντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν θυσίας.

ις'. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰ ἅγια λόγῳ βίᾳ λαὸν εἰς τὰς παροικίας πέμπεσθαι.

ιζ. Περὶ τοῦ μὴ δοῦναι τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων κοινωνίαν.

ιη'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν.

in orientem prospicientes precemur.

2. *Quos, quomodo, qualia canere, precari, aut legere oporteat.*

3. *In sabbatis Euangelium cum aliis sacris legi oportere.*

4. *De sacra oblatione, atque communione.*

5. *Quomodo clerici & laïci pacem dent.*

6. *De his qui dubitant eucharistiæ sacramentum sumere à presbytero coniugato.*

7. *Quòd iis solis qui sacerdotalis ordinis sunt, in altari communicare liceat, & ne mulier ad altare ingrediatur.*

8. *Quando offerant, ac communionem exhibeant Chorepiscopi.*

9. *Ne diaconus offerat, neque presbytero communionem exhibeat.*

10. *De vestitu & ministerio lectorum, cantorum, & ministrorum, & quòd non oporteat ministrum panem sacratum dare, aut calicem consecrare.*

11. *De iis qui, quum in ciuitate sunt, in tribus hebdomadibus non communicant.*

12. *De iis qui scripturas audiunt, & in postremis precibus non permanent, neque communicant.*

13. *De his qui à dæmone obsessi sunt, quomodo communicent, aut non.*

14. *De his qui extra Ecclesias offerunt, aut cœtus conuocant.*

15. *De Episcopis aut clericis, qui cum hæreticis aut Iudæis communicant, vel preces coniungunt, aut ipsis operari sacris permittunt, vel ipsorum sacrificium suscipiunt.*

16. *Quòd non conueniat sanctas oblationes benedictorum munerum nomine in alias parochias mitti.*

17. *Ne corporibus defunctorum sacramentum eucharistiæ detur.*

18. *Quòd non conueniat mulierem in diebus purgationis suæ communicare.*

19. *Quomodo communicet, cui in somnis semen fluxit.*
20. *Ne præsentibus hæreticis peragatur oblatio.*
21. *Quando propter communionem ab uxore abstinere oporteat.*
22. *Quomodo oblatio celebretur pro eo, qui seipsum interfecit.*

ιθ'. Πῶς ὁ ὀνειρωδὴς κινούμενος.
κ'. Περὶ τοῦ μὴ χίνεσθαι αἱμαφορεῖν πρόσωπον αἱρετικοῦ.
κα'. Πότε δεῖ τὸν γαμέτην ἀπέχεσθαι τῆς γαμετῆς.
κβ'. Πῶς χίνεται προσφορὰ περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.

TITVLVS IV.

De Catechumenis, & sacro Baptismate.

CAP. 1. NEMINEM *duabus septimanis post quadragesimam ad baptismum suscipi debere.*
2. *De his qui infideles religionem docent.*
3. *Quomodo baptizandum sit.*
4. *Quòd qui ad baptismum recipiendum illuminantur, eos fidei articulos recitare oporteat.*
5. *Vt baptizentur, qui ignorant an baptizati sint.*
6. *Ne defuncti baptizentur.*
7. *De iis qui ante baptismum peccant, & de iis qui dum fidei initiis imbuuntur, impingunt.*
8. *De Episcopis & clericis, qui hæreticorum baptismum suscipiunt.*
9. *De iis qui in morbo baptizantur.*
10. *De prægnante baptizanda.*
11. *Quòd post sacrosanctum baptisma ungi debeamus.*
12. *De confectione sacræ unctionis.*
13. *De iis qui bis, aut non ritè baptizantur, & qui infirmos non baptizant.*
14. *Quinam hæreticorum ad orthodoxam fidem transeuntes baptizentur, & quinam tantummodo ungantur.*
15. *Quomodo à dæmone obsessus, aut in morbo mente captus baptizetur.*
16. *Quòd non conueniat, mulierem tempore purgationis suæ baptizari.*

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ κατηχουμένων, καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὀφείλειν μιᾷ δυὸ ἑβδομάδας τὸν πασαμενιστὴν δέχεσθαι πρὸς τὸ φώτισμα.
β'. Περὶ τῶν ὑποκριζόντων.
γ'. Πῶς δεῖ βαπτίζειν.
δ'. Περὶ τοῦ χρεωστεῖν τοὺς φωτιζομένους ἀπομάθειν τὴν πίστιν.
ε'. Περὶ τοῦ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν.
ς'. Περὶ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τοὺς τελευτήσαντας.
ζ'. Περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτανόντων, καὶ πρὸς κατηχουμένων.
η'. Περὶ ὑποπιπτόντων ἢ κλινικῶν δεχομένων βάπτισμα αἱρετικόν.
θ'. Περὶ τῶν ἐν νόσῳ βαπτιζομένων.
ι'. Περὶ ἐγκύου βαπτιζομένης.
ια'. Περὶ τοῦ ὀφείλειν μὲν ὃ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι.
ιβ'. Περὶ ποιότητος τοῦ ἁγίου χρίσματος.
ιγ'. Περὶ τῶν δὶς, ἢ μὴ ὑγιῶς βαπτιζομένων, καὶ τῶν τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτιζόντων.
ιδ'. Τίνες τῶν αἱρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται.
ιε'. Πῶς ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν βαπτίζεται.
ιϛ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς βαπτίζεσθαι.

ιζ'. Εἰὰν ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ.

17. *Si qui in fide inſtituitur, ante baptiſmum communicaverit.*

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ τῶν καταφρονούντων τὰς ἐκκλησιῶν, καὶ συναξέων, καὶ μνημῶν, καὶ τῶν ἐσθιόντων ἐν ἐκκλησίαις, καὶ περὶ ἀγαπῶν.

TITVLVS V.

De iis qui eccleſias, cœtus, atque memorias contemnunt, & qui in eccleſia comedunt. Et de agapis.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς συναξεις, καὶ τὰς μνήμας ἀκαταφρονήτους.

Cap. 1. *De his qui docent, domum Dei, cœtus & memorias, res contemptibiles eſſe.*

β'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν.

2. *Ne pauperibus in eccleſiis conuiuia exhibeantur, neque in iis comedatur.*

γ'. Περὶ τῶν διτελιζόντων τὰς χορηγίας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη ἐπιλαμβάνειν εἰς ἀγάπην.

3. *De his qui contemnunt paſtiones pauperum, &, quòd non conueniat, ad eas vocatos partem ſumere.*

ΤΙΤΛΟΣ ς'.

Περὶ καρποφοριῶν.

TITVLVS VI.

De fructuum oblationibus.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ καρποφοριῶν.

Cap. 1. *De fructuum oblationibus.*

β'. Τίνας δεῖ λαμβάνειν καρποφορίαν, ἢ δόσιν· καὶ περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.

2. *Quoſnam oporteat accipere aut dare fructuum oblationes, &, de iis qui in eccleſiis ceram aut oleum ſurripiunt.*

γ'. Περὶ τῶν προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν.

3. *De iis qui offerunt ſynagogis, aut templis gentium.*

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ νηστείας καὶ τεσσαρακοστῆς, καὶ τοῦ πάσχα, καὶ πεντηκοστῆς, & κυριακῆς, & σαββάτου, & γονυκλισίας.

TITVLVS VII.

De ieiunio & quadrageſima, & Paſchate & Pentecoſte, & Dominica, & ſabbato, & genuflexione.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ νηστείας καὶ τῶν κεκωλυμένων, ἢ ἐπιτεταγμένων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν.

Cap. 1. *De ieiunio, & iis quæ in quadrageſima ieiuniorum vetita aut permiſſa ſunt.*

β'. Περὶ τοῦ μήτε τὸν λεχὼ, μήτε τὸν ἐν νόσῳ μὴ δυνάμενον ἀναγκάζεσθαι τὸ πάσχα νηστεύειν.

2. *Ne puerpera, neque qui per morbum non poſſit, Paſcha ieiunare cogatur.*

3. *De die atque tempore Paſchali, & Theophaniis.*

4. *Dominico die ſpectacula edi, aut Dominico die, vel Pentecoſtes diebus genua flecti non debere, &, quoad eius fieri poteſt, Dominico die ab operibus vacandum eſſe, non item Sabbato, &, Sabbati die ſcripturas legi oportere.*

5. *Quæ ſit cauſſa geniculationis, &, ne genua flectantur die Dominico, aut diebus Pentecoſtes, &, quare Orientem verſus ſpectantes precemur.*

γ'. Περὶ τ ἡμέρας καὶ τ ὥρας τ πασχαλίου, καὶ τῶν θεοφανίων.

δ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἐν κυριακῇ ἡμέρα γίνεσθαι, ἢ γόνυ κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ὅτι χρὴ ἐν ἐνχωρήσει δεῖ σχολάζειν τὴν κυριακὴν, οὐ μὴν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γραφὰς ἀναγινώσκειν τὸ σάββατον.

ε'. Τίς ἡ αἰτία τ γονυκλισίας, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τ πεντηκοστῆς, καὶ ἀφ' ἧ πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα.

TITVLVS VIII.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

De parochiis & quomodo Epiſcopi & clerici viuere debeant, & de peregrinatione ipſorum, de Conciliis quotannis habendis, & doctrina & hoſpitalitate, & commendatitiis pacificiſque literis, & quales res, ſiue priuatas, ſiue publicas, gerant, & quomodo clerici ſe inuicem honorent.

Περὶ παροικιῶν, καὶ πῶς διάγουσιν ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοὶ, καὶ περὶ ἀποδημίας αὐτῶν καὶ περὶ τῶν κατ' ἔτος συνόδων, καὶ ξενοδόχων, καὶ διδασκάλων, καὶ συστατικῶν καὶ εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν, καὶ ποῖα πράγματα ἰδιωτικὰ, ἢ δημόσια πράγματα, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ ἀλλήλοις τιμῶσιν.

CAP. I. *DE parochiis, &, de nouationibus, quæ per Imperatorias formas fiunt.*

κεφ. α'. ΠΕΡΙ παροικιῶν καὶ τῶν ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γινομένων καινισμῶν.

2. *Ne Epiſcopus temerè peregrinetur, aut clericus in alia prouincia degat.*

β'. Περὶ τοῦ μὴ ἐπίσκοπον, ὡς ἔτυχεν, ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἑτέρᾳ διάγειν ἐπαρχίᾳ.

3. *Epiſcopos itineris Epiſcoporum ſuas ditiones tranſeuntium cauſſas inquirere oportere.*

γ'. Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τ ὁδοιπορίας τῶν δι' αὐτῶν πορευόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν.

4. *De Epiſcopis & clericis, qui ad Imperatorem, eiuſve comitatum abeunt.*

δ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ἀπιόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτόν.

5. *De peregrinorum ſuſceptione, &, de pacificis commendatitiiſque literis.*

ε'. Περὶ ξενοδοχῆς ξένων, καὶ περὶ εἰρηνικῶν, καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.

6. *De differentia pacificarum & commendatitiarum literarum.*

ς'. Περὶ διαφορᾶς εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.

7. *Quibus Epiſcopos ſubuenire oportet.*

ζ'. Τίσι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν,

καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων μὴ χορηγούντων τοῖς ἐνδέουσι ἐκκλησιαστικῆς.

η'. Περὶ συνόδων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰς μὴ ἀπιόντων.

θ'. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἐμμαγκιπατεύειν.

ι'. Πῶς ἐνδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἀφορίζοντας αὐτῶν τόπους καὶ δὲ αἱρετικῶν κατεχομένους.

ια'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς λαϊκοὺς γόνατα τῷ δήμῳ προσκλίνειν.

ιβ'. Περὶ ἐπισκόπων μὴ ἐπιτρεφόντων τοῖς αἱρετικοῖς, καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν μὴ διδασκόντων τὸν λαόν, καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ θεῷ, καὶ πότε τοῦ λαοῦ ἁμαρτάνοντος ὁ κλῆρος ἀφορίζεται.

ιγ'. Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κοσμικόν τι πραττόντων, δημόσιον, ἢ ἰδιωτικὸν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν.

ιδ'. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν συνόντων γυναιξὶ συνεισάκτοις.

ιε'. Περὶ πῶς δεῖ ἐπισκόπους, ἢ κληρικοὺς, ἢ ἐγκρατευομένους εἰσίναι πρὸς γυναῖκας.

ις'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν κληρικὸν συνεισᾶσαι τῷ δὶς τετραγάμῳ, ἢ πορνοκόμῳ γαμετῇ.

ιζ'. Περὶ τοῦ μηδὲν ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἄνευ τῆς ἐπισκόπου αὐτῶν.

ιη'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἐν συμβολῇ συμπόσια.

ιθ'. Περὶ τῆς ἐν χορῷ τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθίζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους.

teat, &, de Epiſcopis, presbyteris, & diaconis, qui indigentibus Eccleſiaſtici ordinis hominibus neceſſaria non ſuppeditant.

8. *De ſynodis, & qui ad eas non accedunt.*

9. *Ne temerè Epiſcopi aut clerici liberos ſuos emancipent.*

10. *Quomodo Epiſcopi competentia ſibi loca, quæ ab hæreticis detinentur vindicent.*

11. *Quòd lectores plebem verſus geniculari non debeant.*

12. *De Epiſcopis, qui non conuertunt hæreticos, &, de Epiſcopis & clericis, qui non docent populum, &, quòd Epiſcopus pro populo Deo rationem reddat, &, quando, quum populus peccauit, clerus excommunicetur.*

13. *De Epiſcopis & clericis mundanum aliquid exercentibus, ſiue id publicum ſiue priuatum ſit, aut etiam redempturam aut tutelam.*

14. *De Epiſcopis & clericis, qui aſcititiis mulieribus cohabitant.*

15. *Quomodo Epiſcopos, clericos, aut caſtitatis voto obſtrictos ad mulieres ingredi oporteat.*

16. *Quòd clericus cum nuptias iterante, aut præter leges uxorem ducente, conuiuari non debeat.*

17. *Ne clerici ſine Epiſcopis ſuis quicquam faciant.*

18. *Ne clerici ex contributione conuiuia inſtituant.*

19. *De ordine Epiſcoporum, ex tempore, &, quomodo clerici ſedeant, & ſe inuicem honorent.*

TITVLVS IX.

De delictis, accuſationibus, excommunicatione, depoſitione, pœnitentia Epiſcoporum & clericorum, & cuiuſmodi peccata ordinatio remittat.

CAP. I. *A Quibus, & apud quos accuſentur Epiſcopi, aut clerici.*

2. *Quot, & qui aduerſus Epiſcopos aut clericos teſtimonium dicant.*

3. *Si quis, vbi de multis criminibus clericum accuſauit, primum propoſitum caput non probet.*

4. *De iis qui ſuis Epiſcopis non obediunt, & de Epiſcopo qui à ſuo Epiſcopo eiectum, aut à communione exclusum recipit.*

5. *De controuerſiis Epiſcoporum, & clericorum.*

6. *De retractatione ſententiarum Epiſcopalium.*

7. *Si Epiſcopus aduerſus collegam actionem habens, non agat, ſed cum illo tranſigat.*

8. *Quando Epiſcopus contra Epiſcopum apud ciuilem magiſtratum actionem mouere poſſit.*

9. *De Epiſcopis & clericis, qui iniuſtè ex Eccleſiaſtico ordine eiiciuntur.*

10. *De his qui ab Eccleſia vel communione ſeparantur, aut eiiciuntur.*

11. *Ob cuiuſmodi cauſſas Epiſcopus, aut clericus, aut laïcus à communione ſegregetur, & de, ſi Epiſcopus accuſatus per libellum, Epiſcopatum recuſet, & quòd non oporteat ſemel Epiſcopum factum, poſtmodum autem ſiue iuſta ſiue iniuſta de cauſſa eiectum, in presbyteri gradum deduci.*

12. *Quòd quanto tempore Epiſcopus non communicat cum eo, qui ab ipſo*

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ ἁμαρτημάτων & δικῶν ἐπισκόπων & κληρικῶν, & ἀφορισμοῦ, & καθαιρέσεως· καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἡ χειροτονία λύει.

κεφ. α'. ΤΙΝΕΣ καὶ πρὸ τίνι κατηγορῆσιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν.

β'. Πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυρῆσιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν.

γ'. Εἰ τις ὅτι πολλοῖς ἐγκλήμασι κληρικοῦ κατηγορήσας, μὴ ἀποδείξῃ τὸ πρῶτον προτεθὲν πρᾶγμα κεφάλαιον.

δ'. Περὶ τῶν μὴ πειθαρχούντων τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις, καὶ τοῦ ἐπισκόπου δεχομένου τὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐκκλησιαστικοῦ ἐκβληθέντα ἐπισκόπου, ἢ ἀπὸ κοινωνίας ὄντα.

ε'. Περὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν.

ς'. Περὶ αὐταφηφίσεως ὑφ' ἑαυτῶν ἐπισκόπων.

ζ'. Εἰ ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον μὴ διαίτηται, ἀλλὰ χρὴ πρᾶξαι.

η'. Πότε δυνατὸν ἐπίσκοπον κινεῖν ἐπισκόπῳ πρὸς ἀρχοντα πολιτικόν.

θ'. Περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

ι'. Περὶ τῶν ἀφορισθέντων, ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς κοινωνίας.

ια'. Ἐκ ποίων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς, καὶ εἰ ἐπίσκοπος κατηγορούμενος πρὸ λιβέλλου πρόκειται τῷ ἐπισκοπεῖν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γενόμενον ἐκβαλλόμενον λόγῳ ἢ ἀλόγως εἰς πρεσβυτέρου καταγεσθαι βαθμόν.

ιβ'. Ὅτι ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ πρὸ αὐτοῦ ἀφορισθέντι,

εἴτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορίσαντι.

ιγ'. Πόσοι ἐπίσκοποι καθαιρεῖσθαι ἐπίσκοπον.

ιδ'. Ἐκ ποίων τὶς αἰτιῶν καθαιρεῖται.

ιε'. Ἐκ ποίων τὶς αἰτιῶν καὶ ἀφορίζεται καὶ καθαιρεῖται ὅτι τὸ αὐτό, ἢ καθαιρεῖται καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκκόπτεται.

ιϛ'. Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται.

ιζ'. Ὅτι οὐ χρὴ δὶς ἐκδικεῖν ὅτι τὸ αὐτό.

ιη'. Ἐκ ποίων τὶς αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται.

ιθ'. Γέτε τὶς καθέδρας μὲν, ἢ τάξεως ἱερατικῆς μετέχει, οὐκ ἐνεργεῖ δέ τι τῶν λειτουργιῶν.

κ'. Περὶ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι τοὺς ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδιαζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογῆσαι τὸ ἁμάρτημα.

κα'. Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ ἐαθίοντος χρία ἐν αἵματι, ἢ θηριάλωτον ἢ θνησιμαῖον.

κβ'. Περὶ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερὰ ψηλαφῶντας ἀφεῖλθαι ἀπὸ γάμων τῶν ἰδίων γαμετῶν.

κγ'. Περὶ κληρικοῦ χηδεύοντος τὴν ἀδελφήν.

κδ'. Περὶ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος.

κε'. Περὶ κληρικῶν ἀποστατῶν, ἐ θυτῶν, ἐ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, ἐ ἀστρολόγων, ἐ μαθηματικῶν, ἐ περὶ μάντεων καὶ φαρμακείων καὶ τελεσμάτων.

κϛ'. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν τυπτόντων ἢ φονεύοντων.

κζ'. Περὶ ἐπισκόπων ἐ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσκόντων, ἢ ἡνίας ἐφαλλόντων, τυμβωρυχούντων, κλεπτόντων, ἐπορκούντων, τοκίζοντων, ἢ λαμβανόντων ἡμίολια, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπιτηδευόντων χέρδος.

κη'. Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον

sine iusta causſa excommunicatus eſt: tanto etiam alij Epiſcopi cum ipſo qui excommunicauit non communicent.

13. *Quot Epiſcopi Epiſcopum deponant.*

14. *Propter cuiuſmodi cauſſas aliquis deponatur.*

15. *Ob quales cauſſas aliquis ſimul & excommunicetur & deponatur: aut deponatur, & à communione vel Eccleſia ſeparetur.*

16. *Quas ob cauſſas clericus aut laïcus anathemate feriatur.*

17. *De eodem delicto bis non eſſe exigendam vindictam.*

18. *Ob quas cauſſas aliquis omnino ab Eccleſia eiiciatur.*

19. *Quando aliquis ſedem ſtationémque ſacerdotalem retineat, non autem reliqui quicquam facit.*

20. *Ne credatur Epiſcopo dicenti, clericum primatum confeſſum eſſe peccatum.*

21. *De Epiſcopis aut clericis carnes in ſanguine, aut à beſtiis captas, aut morticinas comedentibus.*

22. *Quòd Epiſcopi, presbyteri, diaconi, & quotquot ſacra tractant, ab uxoribus ſuis abſtinere debeant.*

23. *De clerico debiles ſubſannante.*

24. *De clerico ſibi virilia amputante.*

25. *De clericis apoſtatis, immolatoribus, magis, incantatoribus, aſtrologis, mathematicis, diuinatoribus, veneficis, & amuleta appendentibus.*

26. *De Epiſcopis & clericis, qui percutiunt aut occidunt.*

27. *De Epiſcopis & clericis, qui aleis ludunt, inebriantur, ſpectacula viſunt, ſepulcra violant, furantur, peierant, fœnerantur, ſemiſſes uſuras accipiunt, aut aliud ſibi turpe lucrum excogitant.*

28. *De his qui matrimonium, uiuente,*

aut carnes abominantur.

29. *De permiſsis, aut prohibitis nuptiis, & quòd lectores puberes facti interrogentur, an matrimonium contrahere velint, & de concubinatu, ſcortatione, atque adulterio.*

30. *De iis qui matrimonij cauſſa mulieres rapiunt.*

31. *De ſacri ordinis hominibus qui ſe cum mulieribus lauant.*

32. *De Epiſcopis & clericis, qui laïci facti fuerint, aut ad mundanas dignitates peruenerint, aut militauerint.*

33. *De iis qui clericos delinquere ſciunt, & non manifeſtant.*

34. *Quæ qui clerici fideiuſsionem dant, deponantur.*

35. *De clericis qui in caupona, vel publico diuerſorio cibum capiunt.*

36. *De clericis Imperatorem, Epiſcopum, magiſtratum, aut presbyterum contumelia afficientibus.*

37. *De iis qui faciunt coniurationes, aut ſodalitates.*

38. *Cuiuſmodi delicta ordinatio diluat.*

39. *De pœnitentia, & quinam facultatem habeant dandi pœnitentibus abſolutionem, & quòd ſacerdoti liceat minuere & augere pœnas.*

μων, ἢ τὸν οἶνον ἢ τὰ κρέα.

κθ'. Περὶ τῶν * τετραμηνίων, ἢ κεχωλυμηνίων γάμων, καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς ἀναγινώσκας ἐφήβους ἡνομηνίους, εἰ βούλονται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακίσεως καὶ μοιχείας, καὶ πορνείας. * *f.* ὁπὲρ

λ'. Περὶ τῶν ὅτι γάμῳ γυναῖκας ἁρπάζοντων.

λα'. Περὶ ἱερατικῶν συλλουομένων γυναιξί.

λβ'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν γινομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων.

λγ'. Περὶ τῶν συνεπιζαμένων ἁμαρτήμασι κληρικοῖς, καὶ μὴ φανερούντων.

λδ'. Περὶ τοῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς διδόντας ἐγγύας.

λε'. Περὶ κληρικῶν ἐσθιόντων ἐν καπηλείῳ ἢ πανδοχείῳ.

λς'. Περὶ κληρικῶν ὑβριζόντων βασιλέα, ἢ ἄρχοντα, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον.

λζ'. Περὶ τῶν ποιούντων συνωμοσίας ἢ φρατρίας.

λη'. Ποῖα ἁμαρτήματα λύει ἢ χλευάζει.

λθ'. Περὶ μετανοίας, καὶ τίνες ἄδειαν ἔχουσι διδόναι μετανοοῦσι καταλλαγὴν, καὶ ὅτι ἔξεστι τῷ ἱερεῖ μειοῦν ἢ αὔξειν ἐπιτίμια.

TITVLVS X.

De adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum, & de rebus Epiſcoporum propriis.

ΤΙΤΛΟΣ Ι'.

Περὶ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου.

CAP. I. QVOD *œconomum ex clero Eccleſiæ, cuius œconomus eſt, eſſe oporteat.*

2. *De rerum eccleſiaſticarum adminiſtratione.*

3. *De rebus & reditibus eccleſiarum, quæ ſine Epiſcopo ſunt.*

κεφ. α'. ΠΕΡΙ τοῦ χειρίζειν τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας εἶναι.

β'. Περὶ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

γ'. Περὶ πραγμάτων καὶ προσόδων τῶν αἰτητικῶν ἐκκλησιῶν.

δ'. Περὶ ἐκποιήσεως πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν.

ε'. Περὶ τῶν μὴ τινὶ χρεωστούμενα κτωμένων ἐπισκόπῳ ἢ κληρικῷ.

ϛ'. Περὶ τῶν ἰδιωτῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων καὶ ὅτι οὐκ ὤφελεν ἀδιάθετος τελευτᾶν.

ζ'. Περὶ τοῦ τοὺς ἐν βαρβαρικοῖς ἔθνεσι οὖσας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας κατὰ τὴν κρατήσασαν συνήθειαν διοικεῖσθαι συνήθη.

η'. Περὶ τοῦ ἐπισκόπου, μήτε κληρικὸν δι-δόναι ἀφ' δωρεᾶς ἢ ἀφ' ἁπλῆς αἱρετικῷ κἂν ἦ συγγενὴς αὐτοῦ.

4. *De alienatione rerum eccleſiaſticarum.*

5. *De bonis Epiſcoporum & clericorum poſt ordinationem acquiſitis.*

6. *De propriis Epiſcopi rebus: & quòd inteſtatus decedere non debeat.*

7. *Vt quæ in barbaris gentibus ſunt Dei eccleſiæ ſecundùm obtinentem conſuetudinem adminiſtrentur.*

8. *Ne Epiſcopus, neque clericus per donationem aut teſtamentum quicquam hæretico det, tametſi ipſius cognatus ſit.*

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

Περὶ ποιήσεως μοναστηρίων.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ ποιήσεως μοναστηρίων καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι αὐτὰ ἰδιωτικὰ, καὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων.

β'. Περὶ τῶν ἐξ ἑτέρων μοναστηρίων γινομένων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν.

γ'. Περὶ δούλων μοναζόντων, ἢ προφάσει εὐλαβείας καταφρονούντων, καὶ μὴ δουλευόντων τοῖς δεσπόταις.

δ'. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξιέναι τοῦ μοναστηρίου, & πράγματα πραγματεύειν· καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον εἰσίν.

ε'. Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἢ παῤ οἷν, ὡς ἀδελφαῖς συνεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελλομένας παρθενίαν, ἑτέραις συνοικεῖν.

ϛ'. Περὶ μοναχῶν ποιούντων φατρείας ἢ συνωμοσίας.

ζ'. Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι ἀσκητὰς γυναιξίν.

η'. Περὶ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων.

θ'. Περὶ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων.

ι'. Περὶ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανουσῶν τὸ σχῆμα, καὶ ποία λέγεται παρθένος.

ια'. Περὶ μοναχῶν γινομένων κληρικῶν,

TITVLVS XI.

De exſtructione monaſteriorum.

CAP. 1. *DE exſtructione monaſteriorum, & ne illa priuati iuris fiant: & de rebus monachorum.*

2. *De iis qui ex aliis monaſteriis præſules aut clerici fiunt.*

3. *De ſeruis qui monachi fiunt, & pietatis prætextu dominos contemnunt, neque illis ſeruiunt.*

4. *Ne temerè monachus monaſterium exeat, & negotia agat: & quòd monachi Epiſcopo ſubſint.*

5. *Ne monachi matrimonium contrahant, aut cum aliquibus mulieribus, tanquam ſororibus, conuerſentur: & ne virginitatem profeſſæ viris cohabitent.*

6. *De monachis, qui factiones aut coniurationes faciunt.*

7. *Ne monachi lauentur cum mulieribus.*

8. *De cuſtodia ſacratarum virginum.*

9. *De vitiatione virginum ſacratarum.*

10. *De ætate earum quæ habitum ſumunt, & cuiuſmodi virgo dicatur.*

11. *De monachis qui clerici fiunt, aut*

profanos honores conſequuntur, aut militant.

12. *De iis qui monaſtico habitu vtuntur, ac damnant eos qui veſtitu communi vtuntur.*

13. *De muliere virilia indumenta geſtante.*

14. *Ne mulieres religionis ergô detondeantur.*

15. *De eo qui prætextu religionis liberos aut parentes non alit.*

16. *Cuiuſmodi ciuilia negotia vel procurationes monachi obire poſſunt.*

TITVLVS XII.

De hæreticis, Iudæis, & Paganis.

CAP. 1. QVID *ſit hæreſis, quid ſchiſma, quid adulteratum conuenticulum.*

2. *Quid ſit hæreticus.*

3. *De libris hæreticorum.*

4. *De tollendis ſimulacris.*

5. *De Neſtorio, Muſæo, Eutychiano, Porphyrio, Maximo, Celeſtio, & hæreticis qui ab ipſis in eccleſiis conſtituti, atque orthodoxis qui eiecti ſunt.*

6. *Oblationem non eſſe faciendam præſente hæretico.*

7. *De clericis hæreticis, qui orthodoxæ Eccleſiæ accedunt.*

8. *De Epiſcopis & clericis, qui communicant, vel preces coniungunt cum hæreticis, aut ipſis ſacris operari concedunt, aut ipſorum baptiſmum vel ſacrificium ſuſcipiunt.*

9. *De Epiſcopis & clericis, qui ab hæreticis vel Iudæis eulogias accipiunt, aut in Eccleſiis vel monaſteriis hæreticorum ethnicorumve orant: aut cum Iudæis ſabbata eorúmve feſta obſeruant, aut ſynagogis templiſve gentium offerunt: & de Angelitis.*

10. *De Epiſcopo, qui ſciens hæ-*

ἢ λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν οὐ γραπτευμένων.

ιϛ'. Περὶ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχῶν, καὶ καταφιλουμένων τὴν κοινὴν χρωμένων ἐσθῆτι.

ιγ'. Περὶ γυναικὸς φορούσης ἀνδρεῖα.

ιδ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκείρεσθαι διὰ ἄσκησιν.

ιε'. Περὶ τοῦ προφάσει ἀσκήσεως μὴ τεκνεκφοιτῶντα ἢ παιδεκφοιτῶντα.

ιϛ'. Ποῖα πολιτικὰ πράγματα ἢ κηδεμονίας οἱ μοναχοὶ δύνανται μετιέναι.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ αἱρετικῶν, καὶ Ἰουδαίων, καὶ ἑλλήνων.

κεφ. α'. ΤΙ ἐστιν αἵρεσις, καὶ τὶ σχίσμα καὶ τὶ συναγωγή.

β'. Τί ἐστιν αἱρετικός.

γ'. Περὶ βιβλίων αἱρετικῶν.

δ'. Περὶ καθαιρέσεως ξοάνων.

ε'. Περὶ Νεστορίου, Μουσαίου, Εὐτυχιανοῦ, Μαξίμου καὶ Κελεστίου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν καταστάντων αἱρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκβληθέντων.

ϛ'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν διαφορὰν γίνεσθαι πρὸς τοὺς αἱρετικούς.

ζ'. Περὶ κληρικῶν αἱρετικῶν τῇ ὀρθοδόξῳ προσιόντων ἐκκλησίᾳ.

η'. Περὶ ὀπισχόντων ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ σεσυζυγουμένων ἢ ὑπηρετούντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν βάπτισμα, ἢ θυσίαν.

θ'. Περὶ ὀπισχόντων ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐλογίας ἐξ αἱρετικῶν, ἢ Ἰουδαίων· ἢ εὐχομένων ἐν ἐκκλησίαις, ἢ μοναστηρίοις αἱρετικῶν, ἢ ἐθνικῶν· ἢ σαββατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν· καὶ περὶ Ἀγγελιτῶν.

ι'. Περὶ ὀπισχόντος ἐν εἰδώλῳ λέγει-

τος κοινωνικὸν τὸν αἱρετικόν.

ια'. Περὶ τοῦ μὴ ἀπιέναι τοὺς τῶν αἱρετικῶν ψευδομάρτυρας.

ιβ'. Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι τοὺς αἱρετικοὺς ἐκκλησίαν.

ιγ'. Περὶ γάμων αἱρετικῶν τοῖς ὀρθοδόξοις.

ιδ'. Περὶ τῶν ἐξ αἱρετικῶν εἰς ὀρθοδοξίαν ὑπιγραφέντων, καὶ εἰ δυνατὸν τούτους κληροῦσθαι· καὶ τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον μὴ χρίονται· καὶ ὅτι πρέπει δεῖ τοῖς αἱρετικοῖς κεχρῆσθαι, ἐφ' ᾧ ὑπιγρέφεσθαι αὐτούς.

ιε'. Περὶ τοῦ μήτε ὑπισκόπους, μήτε κληρικοὺς δωρεῖσθαί τι ἢ διαθήκας δίδοναι τοῖς αἱρετικοῖς, κἂν ὦσιν αὐτῶν συγγενεῖς.

ις'. Περὶ αἱρετικῶν μετανοούντων.

ιζ'. Πῶς διακεῖσθαι οἱ ὑπίσκοποι τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρ' αἱρετικῶν κατεχομένους.

ιη'. Περὶ τῶν πειρωμένων ἀλλοιεῖν τὰ ἐν Ἐφέσῳ τεθειμένα.

reticum ad communionem idoneum esse dicit.

11. *Non eundum esse ad hæreticorum falsos martyres.*

12. *Ne hæretici Ecclesiam ingrediantur.*

13. *De matrimonio hæreticorum cum orthodoxis.*

14. *De hæreticis ad rectam fidem conuersis, & an hi in clerum allegi possint, & quinam illorum baptizentur, quinam verò duntaxat ungantur: & quòd benignè cum hæreticis agi oporteat, vt conuertantur.*

15. *Ne Episcopi aut clerici hæreticis quippiam donent, aut in testamentis dent: tametsi ipsorum cognati sint.*

16. *De hæreticis pœnitentiam agentibus.*

17. *Quomodo Episcopi, quæ ipsis competunt, sed ab hæreticis detinentur, loca vindicent.*

18. *De iis qui reprobare conantur quæ Epheſi acta sunt.*

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ λαϊκῶν.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ τοῦ ἀποκεῖσθαι τὸν λαϊκὸν τῆς ἁγίας κοινωνίας ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς ἐν πόλει ἀφίχθαντα, καὶ μὴ συνελθόντα τῇ ἐκκλησίᾳ.

β'. Περὶ λαϊκῶν δευτερογαμούντων ἢ πολυγαμούντων, καὶ κεκωλυμένων γάμων καὶ μίξεως.

γ'. Περὶ τῶν ἀποδημούντων ἀποθανεῖν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν ἀπολιμπανομένους, καὶ γαμουσῶν.

δ'. Περὶ τῶν ἀφοζευγνυμένων.

ε'. Περὶ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς, καὶ ἀρρενοκοιτίας.

ς'. Ἐὰν γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῇ.

ζ'. Περὶ φθορᾶς καὶ γάμου κόρης, καὶ τίνα λέγεται κόρη.

TITVLVS XIII.

De Laïcis.

CAP. I. *VT qui laïcus tribus Dominicis diebus in ciuitate degens, in Ecclesiam non conuenerit, à sancta communione remoueatur.*

2. *De laïcis iterum sæpiusve matrimonium contrahentibus, & vetitis nuptiis ac commixtione.*

3. *De mulieribus, quæ absentes maritos suos obiisse suspicantes nubunt.*

4. *De iis qui diuortium faciunt.*

5. *De fornicatione, adulterio, stupro, & pædicatione.*

6. *Si laïci vxor adulterium passa sit.*

7. *De stupro & nuptiis viduæ: & quæ vidua dicatur.*

8. *De iis qui matrimonii cauſſa mulieres rapiunt, aut violant, aut virgines conſtuprant, & de iis qui illis conſcij ſunt.*

9. *De his quæ præter voluntatem parentum aut dominorum nubunt.*

10. *De mulieribus fornicantibus, fœtum perimentibus, vel ad necandos fœtus medicamenta conficientibus.*

11. *De iis qui abominantur matrimonium, carnem & vinum.*

12. *De laïcis ſibi virilia amputantibus.*

13. *De laïcis qui comedunt idolis immolata, vel carnes in ſanguine, vel ſuffocata, vel à beſtiis capta, vel morticina.*

14. *De laïco Imperatorem contumelia afficiente.*

15. *De orthodoxis, qui ab hæreticis aut Iudæis eulogias accipiunt, vel cum illis feſtos dies agunt, vel cum Iudæis iciunant: & quòd ſabbati die feriandum non ſit, ſed quoad eius fieri poteſt, Dominico: & de iis qui in monaſteriis aut eccleſiis hæreticorum orant.*

16. *De laïcis qui clericos monaſteriorum, ptochiorum, aut martyriorum ſollicitant, ne ſub poteſtate Epiſcoporum maneant.*

17. *De laïcis qui excommunicatis, vel ſchiſma facientibus presbyteris adhærent, & ſine conſenſu Epiſcoporum ſuorum altaria erigunt.*

18. *De periuris, & in cuiuſmodi caſibus eos qui iurant, non rectè iurare oporteat.*

19. *De iis qui profanæ ſuperſtitionis inſurandum iurant.*

20. *De apoſtatis, immolatoribus, magis, incantatoribus, mathematicis, diuinatoribus, & amuleta appendentibus.*

21. *De hiſtrionibus, mimis, & ſimilibus pœnitentiam agentibus.*

22. *De ſpectaculis & rebus ludicris.*

η'. Περὶ τῶν ἐπὶ γάμου γυναῖκας ἁρπαζόντων, ἢ βιαζομένων, ἢ φθειρόντων παρθένους, καὶ τῶν συνιςόντων αὐτῶν.

θ'. Περὶ τῶν ἄνευ γάμου τῶν οἰκείων γονέων ἢ δεσποτῶν γαμουσῶν.

ι'. Περὶ τῶν πορνευουσῶν καὶ αἰσχρευουσῶν τὰ τικτόμενα, ἢ ποιουσῶν φθόρια.

ια'. Περὶ τῶν βδελυττομένων τὸν γάμον καὶ οἶνον καὶ κρέα.

ιβ'. Περὶ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων.

ιγ'. Περὶ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθυτα, ἢ κρέα σὺν αἵματι, ἢ πνικτὰ, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα.

ιδ'. Περὶ λαϊκοῦ ὑβρίζοντος βασιλέα.

ιε'. Περὶ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας, ἀπὸ αἱρετικῶν Ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συννηστευόντων Ἰουδαίοις· καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τῇ κυριακῇ· καὶ περὶ τῶν διχοιδίων εἰς μοναστήριον, ἢ εἰς ἐκκλησίας αἱρετικῶν.

ις'. Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων.

ιζ. Περὶ λαϊκῶν προσκειμένων τοῖς ἀποξυζομένοις, ἢ ἀπηχέσιν πρεσβυτέροις, καὶ χωρὶς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνυμένων.

ιη'. Περὶ ὅρκων, καὶ εἰ ποίοις δεῖ τοὺς ὀμνύοντας μὴ ὀμνύειν.

ιθ'. Περὶ τῶν ὀμνύντων ὅρκους ἑλληνικούς.

κ'. Περὶ ἀπόντων, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, μώντων καὶ φυλάττων.

κα'. Περὶ σκηνικῶν καὶ μίμων, καὶ τῶν ὁμοίων μετανοούντων.

κβ'. Περὶ θεωρίων καὶ παιγνίων.

κγ'. Περὶ κλεπτῶν, ⁊ τυμβωρύχων, ⁊ λησῶν ⁊ ἱεροσύλων.

κδ'. Περὶ τοῦ μὴ βαλλίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις.

κε'. Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι γυναιξὶν ἄνδρας.

κς'. Περὶ τοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς.

κζ'. Περὶ τοῦ μὴ ⁊ἰδιώτας γυναῖκας ⁊εἰς θυσιαστήριον, ⁊ ὅτι τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεσι κοινωνεῖν ⁊ὸ τοῦ θυσιαστηρίου.

κη'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια.

κθ'. Περὶ κυβευόντων ἢ μεθυσκομένων.

λ'. Περὶ δαιμονιζομένων.

λα'. Περὶ τοῦ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος, ⁊ δεχθέντος ἄλλου παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος.

λβ'. Περὶ τῶν ⁊ὸ κυριακὴ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων.

λγ'. Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον θεοῦ, ⁊ τὰς συνάξεις διακαθαίρεσθαι.

λδ'. Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ ὑπὸ ⁊ὸ Ἐφέσῳ συνόδου.

λε'. Περὶ τῶν ἀκροωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τέλους μὴ παραμενόντων, ἢ μὴ κοινωνούντων.

λς'. Περὶ τῶν ἰδίᾳ ἐκκλησιαζόντων.

λζ'. Περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευδῆσαι γυναικὶ, ⁊ μὴ παρέξαντος.

λη'. Περὶ τῶν μὴ νηστευόντων τὴν παρασκευὴν, καὶ τεσσαράδα καὶ κυριακήν.

λθ'. Περὶ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.

μ'. Περὶ λαϊκῶν ἀκοινωνήτων γινομένων.

μα'. Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκούς.

23. *De furibus, ſepulcrorum violatoribus, latronibus, & ſacrilegis.*

24. *Ne in nuptiis ad inſtrumenta muſica ſaltetur aut tripudietur.*

25. *Ne viri cum mulieribus ſe lauent.*

26. *De imbecillos ſubſannante.*

27. *Ne mulieres ad altare introeant, & quòd ſolis ſacri ordinis hominibus in altari communicare liceat.*

28. *Ne ex contributione conuiuia inſtituantur.*

29. *De iis qui alea ludunt, aut inebriantur.*

30. *De obſeſſis dæmone.*

31 *De laïco excommunicato, & ab altero præter voluntatem eius qui excommunicauit recepto.*

32. *De iis qui Dominico ſabbatiue die ieiunant.*

33. *De iis qui docent, domum Dei atque conuentus eſſe deſpiciendos.*

34. *De laïcis qui acta Concilij Epheſini reprobare conantur.*

35. *De iis qui ſcripturas audiunt, & ad finem uſque non manent, aut non communicant.*

36. *De iis qui priuatim cœtus cogunt.*

37. *De eo qui cum muliere concumbere concupiuit, non tamen fecit.*

38. *De iis qui quadrageſimam, quartam feriam, & paraſceuen non ieiunant.*

39. *De iis qui ex ſacra æde ceram aut oleum auferunt.*

40. *De laïcis qui excommunicati ſunt.*

41. *Ne laïci doceant.*

TITVLVS XIV.

De omnibus hominibus promiſcuè.

CAP. 1. DE auaritia.
2. *De iis qui cum brutis animantibus commercium habent.*
3. *De homicidis & latronibus.*
4. *Vt qui in pœnam incommunicabilitatis inciderunt, morituri communicare debeant: & quid fiat, ſi poſtquam ideo communicarint, non moriantur.*
5. *De eo cui in ſomnis ſemen fluxit, & de eo qui ab vxore ſua ſecubat, volens communicare: & quo die propter hoc à mutua miſtione coniuges debeant abſtinere.*
6. *Quomodo oblatio fiat pro eo, qui ſeipſum interemit.*
7. *De eo qui vxorem dæmone obſeſſam habet, ac propterea aliam ducere vult.*

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Περὶ κοινῶν πάντων ἀνθρώπων.

κεφ. α'. ΠΕΡΙ πλεονεξίας.
β'. Περὶ ἀλογοσαμφίων.
γ'. Περὶ ληστῶν & φονέων.
δ'. Περὶ τῶν ὑπὸ ἐπιτιμίου ἀκοινωνησίας ἐχόντων ὀφείλειν κοινωνεῖν μέλλοντας τελευτᾶν· & τί γίνεται ἐὰν διὰ τοῦτο μεταλαβόντες μὴ ἀποθάνωσι.
ε'. Περὶ τοῦ ὀνειρωθέντος, ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι, καὶ ποίας ἡμέρας δεῖ τῆς τοὺς ἀλλήλοις μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι.
ς'. Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.
ζ'. Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην, καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΚΑΙ ΘΕΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

τῶν τε ἁγίων, καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν τοπικῶν ἤτοι μερικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πατέρων. πρὸς δὲ καὶ δήλωσις τῶν ἐνεργούντων νόμων καὶ μὴ ἐνεργούντων τῶν διαπεπομένων ἐν τοῖς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις τοῖς κατ' ἀρχὰς τῶν κανόνων κειμένοις, πονηθεῖσα κατὰ πρόταξιν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν Θεοδώρῳ τῷ ἀτελεῖ διακόνῳ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, νομοφύλακι, χαρτοφύλακι, καὶ πρώτῳ τῶν Βλαχερνῶν τῷ Βαλσαμῶνι, τῷ μετὰ χρόνους τινὰς γενομένῳ Πατριάρχῃ Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ πάσης ἀνατολῆς.

EXPOSITIO SACRORVM DIVINORVMQVE

Canonum Sanctorum celebratiſſimorumque Apoſtolorum, & ſacrorum œcumenicorum, atque etiam prouincialium ſiue particularium Conciliorum, reliquorúmque ſanctorum Patrum: inſuper & declaratio efficacium atque inefficacium legum in quatuordecim ante canones poſitis titulis collocatarum: elaborata iuſſu Imperatorio atque Patriarchali, à Theodoro Balſamone, humili ſanctiſſimæ Dei magnæ eccleſiæ diacono, Nomophylace & Chartophylace, præfecto Blachernarum, qui etiam poſt aliquot annos Theopolis [ſiue] magnæ Antiochiæ, totiúſque Orientis Patriarcha factus eſt.

ΠΕΙΘΕΣΤΕ τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Πείθεσθε

pote quòd debeatur. Quapropter ſanè nos quoque, vbi à diuinitus coronato ſancto noſtro Imperatore D. Manuele Comneno, & ſanctiſſ. domino noſtro atque œcumenico patriarcha D. Michaële Anchialo, qui philoſophorum princeps fuit, decretum eſſet, vt ſacros canones diligenter perſpiceremus, & quæ in illis obſcuriora eſſent modóque aliquo legibus aduerſari viderentur, declararemus atque interpretaremur: ſimiliter etiam quæ à ſanctiſſ. illo patriarcha D. Photio conſcripta, & in quatuordecim titulis tractata canonibúſque compendiosè præpoſita ſunt, ſummâ adhibitâ curâ excuteremus, ex poſito in illis iure quod efficax ſit oſtendentes: quod verò vacet, nec ſecundùm vltimam legum repurgationem à celeberrimo Imperatore D. Conſtantino Porphyrogenneta factam receptum ſit diuerſo modo docentes quò videlicet lectores non impingant, necius inefficax tanquam efficax ſuſcipiant, indéque ceu errones à recta atque regia via recedant quod ipſum, parum abfuit quin etiam dicto ſanctiſſ. domino noſtro, [*eidémque*] omnium qui noſtra hac ætate ſunt ſapientum ſapientiſſimo, in cauſſa illius Amaſeni metropolitani D. Leonis acciderit) audacter hunc laborem ſuſcepimus, eorum qui illum nobis iniunxiſſent, ſubſidio atque precibus confiſi. Ac primùm quidem, quod ius in quatuordecim titulis ab eo patriarcha qui nomocanonum compoſuit conſcriptum eſt, * ad legum repurgationem (quomodo dictum eſt) excutientes, bifariam id diuiſimus: & quod ex eo vim obtineat ideo quòd in Imperatorio ſexaginta legalium librorum [*velut*] ſolo collocatum ſit, quódque omnino quia in repurgatione receptum non ſit vigore deſtitutum vacet, planum atque manifeſtum fecimus. Deinde [*verò*] quæ in quinquaginta libris digeſtorum, & duodecim libris codicum antehac poſita, in quibus nunc libris & titulis baſilicorum conſtrata inueniantur indicauimus. Similiter etiam quæ inter hæc in ſpeciem eſſe contraria viderentur, ſecundùm veteres interpretationes, ac pro tenui qua præditi ſumus ſcientia diſſoluimus. Quem [*ſanè*] ad modum & quæ ex Iuſtinianeis nouellis in repurgationem non admiſ-

* *Lego* πρὸς τὴν ἀναγλάφεσιν, *pro* πρὸ τῆς ἀναγλάφεως.

ὡς ὀφελήσαμεν. τοῦτο δὲ ἡμεῖς ὁριαθέντες παρὰ τοῦ θεοτρόφου ἀγίου ἡμῶν * αὐθεντοκράτορος κυρίου Μανουὴλ Κομνηνοῦ, καὶ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου, καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τοῦ γενομένου ὑπάτου τῶν φιλοσόφων κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου, τοὺς ἱεροὺς κανόνας κατασκέψασθαι, καὶ τὰ ἐν τούτοις ἀσαφῆ, καὶ τοῖς νόμοις δοκεῖν ἐναντιούμενα σαφηνίσαι, καὶ ἑρμηνεῦσαι· ὡσαύτως καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυροῦ Φωτίου συγγραφέντα, καὶ εἰς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις θεωρούμενα, καὶ περὶ τῶν κανόνων συγκεφαλαιωθέντα μεθ' ἑπισασίας πολυπραγμονῆσαι, καὶ τὰ μὲν ἐν τούτοις τεθέντα νόμιμα καὶ ἐνεργοῦντα προδηλῶσαι, τὰ δὲ χολάσθαντα καὶ μὴ δεχθέντα καθ' ὑπέρθεσιν τοῦ παλαιοτάτου ἀναγλάφου τοῦ νόμου τοῦ νομιζομένου παρὰ τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, αὖθις ἀναδιδάξαι ὡς ἂν μὴ ἕνες ἐνιυχθεῖσι τούτοις, καὶ τὰ ἀσυναρτήσαντα νόμιμα ὡς ἐνεργοῦντα καὶ ἔμπρακτα δέχοιτο), καὶ τέλος ὡς πλεῖστα τῆς δικαίας καὶ βασιλικῆς ὁδοῦ ἀποδέχωσιν ὅσῳ καὶ ᾧ ῥηθέντι παναγιωτάτῳ δεσπότῃ ἡμῶν ᾧ ὑπὲρ πάντας ἡμᾶς καὶ τοὺς ἡμετέρους τότε γνησίως ὄντας σοφοὺς, σοφωτέρῳ συμπεσεῖν ἐκινδύνευσιν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τοῦ μεγαλοπολίτου ἐκείνου Ἀμασείας κυροῦ Λεόντος, πρὸς ὃ πρὸν ἀπειλημμένοι πόνημα θαρσήσαντες ἐπὶ τῇ δυτικῇ ψυχῇ καὶ τῇ θύρᾳ τοῦ ἐπιστρεφομένου τοῦτο ἡμῖν. καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἐν τοῖς εἰρημένοις δέκα πρὸς τοῖς τέσσαροι τίτλοις συγγραφέντα νόμιμα παρὰ τοῦ παλαιάρχου τοῦ συνθεμένου τὸ νομοκάνονον πρὸ τῆς τῶν νόμων ἀναθαλάρσεως, ὡς εἴρηται) κατασκεψάμενοι, εἰς δύο αὐτὰ διείλομεν καὶ ἐσαφηνίσαμεν ποῖα ἐξ αὐτῶν ἐνεργοῦντα εἰσὶν, ὡς καὶ ἐν ᾧ βασιλικῷ ἐδάφει, τῶν ἑξήκοντα νομίμων βιβλίων χείμενα, καὶ τίνα πλείους ὡς μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀναθαλάρσει, ἠπορήκτησεν. εἶτα προδηλώσαμεν τίνα ἐκ τούτων ἐν τοῖς πεντήκοντα βιβλίοις τῶν διγέστων, καὶ τοῖς ιβ'. βιβλίοις τῶν κωδίκων πρὸ τοῦτο χείμενα. Ἀρτιὲν ποίοις βιβλίοις καὶ τίτλοις τῶν βασιλικῶν κατεσκευάσθαι εὑρίσκεται). ὡσαύτως καὶ τὰ ἐν τούτοις δοκοῦντα ἐναρτιοφανῆ ἡγούσαμεν καὶ τὰς παλαιὰς ἑρμηνείας, καὶ τὴν προσοδον ἡμῖν ὑδαμινὴν γνῶσιν. ὡσπερ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Ἰουστινιανείων νεαρῶν μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀνα-

καθαρσ, καὶ πρὸς τὸ πατριάρχου ὡς ἐνεργουῦντα καὶ ἀποφάσεις ὡς πέτρας σκανδάλου αἴρομεν. Καὶ δὴ καὶ δέκα τινὰ χρήσιμα καὶ ἐνεργοῦντα διατάγματα μετὰ τὸ διακάθαρσιν ἐξενεχθέντα ἀπὸ τῶν βασιλικῶν προσταγμάτων καὶ νεαρῶν διατάξεων, εἴγε μὴ καὶ συνοδικῶν παραδόσεων, ἐν τοιούτῳ πονήματι κατεστρώσαμεν, ὡς ἂν ἔχοιεν πλημμελῶς οἱ ἐντυγχάνοντες τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἀπερίσκεπτον εἰδέναι μὴ καθῆκον ἴσως γέγραπται ἢ ἐν τούτοις ἢ ἐν τοῖς κανόνων ἑρμηνείαις, ἀξιούσθω συγγνώμης· οὐδὲ γὰρ ἡμέτερόν ἐστι τόλμημα, τὸ τοῦ πονήματος μέγεθος, ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὑποταγῆς ἀποκύημα.

sa, à Patriarcha autem tanquàm efficacia descripta sunt, velut offensionis lapidem sustulimus. [*Postremò*] verò nonnullas quoque alias vtiles efficacésque ex imperatoriis iussionibus, commentariis, nouellisque constitutionibus, atque etiam ex synodalibus actis post repurgationem editas sanctiones huic labori inseruimus : quò [*videlicet*] vndique lectores inconcussam habeant certitudinem. Cæterum si quid fortè aut in his, aut in canonum interpretationibus, præter decorum scriptum sit, venia dignum habetor. Neque enim hæcce lucubrationum moles audaciæ nostræ, sed necessariæ obedientiæ partus est.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ χειροτονιῶν.

DE THEOLOGIA, orthodoxa fide, canonibus, & ordinationibus.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

TITVLVS PRIMVS.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ θεολογίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀποστόλων κανὼν μθ'. καὶ ν'. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν α'. ε'. συνόδου Ἐφέσου κανὼν ζ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν β'. συνόδου ς'. κανὼν α'. ογ'. πα'.

CAPVT I.

DE Theologia, & orthodoxa fide. Apostolorum Canon XLIX. & L. Concilij Constantinopolitani Canon I. V. Concilij Ephesini Canon VII. Concilij Carthaginensis Canon II. Concilij sexti Canon I. LXXIII. LXXXI.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Βιβλίον α'. τῦ κώδικος τίτ. α'. διάταξις α'. ε'. ς'. ζ'. η'. θ'.

TEXTVS.

Liber I. codicis titulo I. constitutione I. V. VI. VII. VIII. IX.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ μὲν πρώτη διάταξις τῦ α'. τίτ. τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος, ἔστι κεφ. α'. τῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, Χειστιανός ἐστιν ὁ πιστεύων μίαν εἶναι θεότητα ἐν ἴσῃ ἐξουσίᾳ τοῦ πατρός, τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὁ γὰρ τοῖς τὰ εἰρημένα δοξάζων αἱρετικός ἐστιν. ἡ δὲ ε'. ζ. καὶ

SCHOLIVM.

Prima constitutio tit. 1. lib. 1. Codicis, est 1. caput 1. lib. Basilicorum, quod sic ait: Christianus est, qui credit Patris, Filij, & Spiritus sancti sub pari maiestate vnam esse deitatem. Qui verò contra [*iam*] dicta docet, hæreticus est. V. VI. VII. VIII.

& 1 x. conſtitutiones non ſunt poſitæ in Baſilicis.

CAPVT II.

QVOT canones valere oporteat. Concilij Calchedonenſis canon I. Concilij Carthaginenſis canon I. Concilij ſexti Canon II. Concilij Nicæni ſecundi Canon II.

TEXTVS.

Conſtitutio III. tit. II. nouellarum, ſeptem Conciliorum canones, eorúmque placita, tanquam ſacras ſcripturas vult valere. Verùm in I. lib. Codicis tit. III. conſtitut. XLIV. & in I. & IV. conſtitutione tit. I. nouellarum, partim canones vt leges valere, partim leges ſequi canones [*traditur.*] Et lib. I. tit. II. conſt. XII. pragmaticas formas, quæ canonibus aduerſantur, irritas eſſe [*habet.*]

SCHOLIVM.

Conſtit. III. tit. II. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXXI. [*quæ*] poſita [*eſt*] in lib. V. Baſil. tit. III. cap. I. themate I. quod ſic habet: Sancimus igitur, vt ſancti eccleſiaſtici canones qui à ſanctis ſeptem Conciliis promulgati aut confirmati ſunt vicem legum obtineant. Nempe à Nicæno trecentorum duodeuiginti Patrum Concilio, in quo Arius, cui à furore cognomen iuditum eſt, anathemate eſt percuſſus: Conſtantinopolitano Patrum centum quinquaginta, à quibus Spiritus ſancti oppugnator Macedonius infamia notatus eſt: Epheſino primo, in quo Neſtorius condemnatus eſt: Calchedonenſi, in quo Eutyches cum Neſtorio anathemate percuſſus eſt;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΟΣΟΥΣ δεῖ κρατεῖν κανόνας. συνόδου Καλχηδόνος κανὼν α'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν α'. συνόδου ς'. κανὼν β'. συνόδου Νικαίας τ̃ β'. κανὼν β'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η γ'. διάταξις τ̃ β'. τίτ. τ̃ νεαρῶν, τοῦ τ̃ ἑπτὰ συνόδων κανόνας θέλει κρατεῖν, καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν ὡς τὰς θείας γραφάς. ἐν ᾧ α'. βιβλίῳ τ̃ κώδικος τίτ. γ'. διατάξει μδ'. καὶ τῇ α'. καὶ δ'. διατάξει τ̃ α'. τίτλου τ̃ νεαρῶν, πῇ μὲν ὅτι οἱ κανόνες ὡς νόμοι κρατοῦσι, πῇ δὲ ὅτι τοῖς κανόσιν οἱ νόμοι ἀκολουθοῦσι. καὶ βιβ'. α'. τίτ. β'. διατάξει ιϛ'. ὅτι οἱ τοῖς κανόσιν ἐνδιατυπούμενοι θεσμικοὶ τύποι ἄκυροί εἰσιν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η γ'. διάταξις τ̃ β'. τίτ. τ̃ νεαρῶν ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. χειμῶνι ἐν βιβλίῳ ε'. τ̃ βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. α'. θέμα α'. οὕτως ἔχον· καινίζομεν τοίνυν, νόμων τάξιν ἐπέχειν τοὺς ἁγίους ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τ̃ ἁγίων ζ'. συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας, τουτ'έστι τοὺς ἐν Νικαίᾳ τ̃ τιν'. καθ' ὧν ὁ Ἄρειος ὁ τ̃ μωλίας ἐπώνυμος ἀνεθεματίσθη, καὶ τῆς ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει τ̃ ἁγίων ρν'. πατέρων, ὑφ' ὧν ὁ πνευματομάχος Μακεδόνιος ἐξηλιτεύθη, καὶ τ̃ ἐν Ἐφέσῳ α'. ἐν ᾗ Νεστόριος κατεκρίθη, καὶ τ̃ ἐν Χαλκηδόνι καθ' ὧν Εὐτυχὴς μετὰ Νεστορίου ἀνεθεματίσθη·

πρὸς ἓ τοῦτοις τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅ β'. δι' ἧς Ωριγένης μετὰ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, καὶ ἕτεροί τινες δυσεβεῖς προεβλήθησαν· καὶ ἔτι τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅ γ'. ἧττις διαφόρους αἱρέσεις θριαμβεύσασα τὰ τῶν προγεγενεστέρων ἁγίων συνόδων θεῖα δόγματα ἐπεκύρωσε, καὶ ὅτι πᾶσι τὸ ἐν Νικαίᾳ ὅ β'. ἐξ ἧς οἱ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων λυττήσαντες ἅμα τοῖς προλαβοῦσι αἱρετικοῖς τῆς καθολικῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀπεκηρύχθησαν. Τῶν γὰρ προειρημένων ἁγίων συνόδων καὶ δόγματα, καθάπερ τὰς θείας γραφὰς δεχόμεθα, καὶ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττομεν. Ἡ μὲν διάταξις τοῦ γ'. κεφ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐπέρχεται τοῖς βασιλικοῖς, οὐδὲ ἡ α'. καὶ δ'. διάταξις τοῦ α'. κεφ. τῶν νεαρῶν, ὧν ἡ μὲν ἐκτίθεται νεαρᾷ Ἰουστινιανοῦ, ἡ δὲ τ'. ὡσαύτως οὐδὲ ἡ ιϛ'. διάταξις τοῦ β'. κεφ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος· καὶ μηδὲ σὺ τούτοις προσέχῃς, πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲ ἐναντιοῦνται τῇ ρλα'. Ἰουστινιανείῳ νεαρᾷ, εἶτα ὅτι οὐδὲ ἐδέχθησαν ἐν τοῖς βασιλικοῖς.

ΕΤΕΡΟΝ ΣΧΟΛΙΟΝ.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν τῷ πρόσθεν β'. κεφ. διαλαθόντων νομίμων, ἐγράφησαν τὰ εἰκότα. γίνωσκε δὲ ὅτι διαφόρως εἶπον τινὲς ἐν τούτοις ἐναντίον τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου μὴ ὀφείλειν κρατεῖν τοὺς κανόνας, ἕνεκα νόμοις ἐναντιουμένους, διὰ δὲ τὴν ἀναθάρσεως τούτοις συγγεγραφῶσθαι, καὶ οὕτω χαλᾶσθαι τοὺς αὐτοῖς μὴ συνᾴδοντας. Ἄλλοι δὲ προσκομίσαντες κανόνας τοῖς νόμοις ἐναντιουμένους, καὶ χρησάμενοι τῇ πρώτῃ ρλα'. νεαρᾷ τῇ κειμένῃ ἐν βιβλίῳ ε'. τοῦ βασιλικοῦ πτ. γ'. κεφ. α'. λεγούσῃ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττεσθαι, καὶ ὡς θείας γραφὰς, ἐπεσύμισαν τοὺς δυσφημοῦντας αὐτοῖς· ὅτε καὶ κεῖνον εἰπόντων ἀνένδεκτον εἶναι τινὰ τοιαύτην νεαρᾶν, ὡς παρὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ λεγομένην γνώσθαι, καὶ μεμνημένην καὶ τῆς μετὰ τὴν Ἰουστινιανὴν συνόδων, καὶ οὕτω ἀτοπόν τι δόξαν καταισχυνόντων, αὐτοὶ μᾶλλον καὶ τοῦτον καταλαμβάνεσθαι εἶπον, ὅ οἰκειώσασθαι δεῖ καὶ τὴν νεαρᾶς τὸν τότε ἀναθεώρησιν καὶ ἀνακάθαρσιν τῶν νόμων ποιησάμενον βασιλέα. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν οὐκ ἂν καὶ τοὺς τῶν μεταγενεστέρων συνόδων κανόνας ὡς νόμους κρατεῖν προσῆκτο, καὶ ὡς θείας γραφάς.

ad hæc, Constantinopolitano secundo, à quo Origenes vnà cum operibus suis, & alij quidam impij, ignominia affectus est: præterea Constantinopolitano tertio, quod de multis hæresibus triumphans, vetustiorum sanctorum Conciliorum placita confirmauit: ad extremum verò, Nicæno secundo, in quo illi qui aduersus sacras imagines insaniebant, pariter cum anterioribus hæreticis Dei Ecclesia abdicati sunt. Prædictorum etenim sanctorum Conciliorum decreta perinde vt sacras scripturas suscipimus, & canones vt leges custodimus. const. XLIV. tit. III. lib. I. codicis non est posita in Basil. neque verò I. aut IV. const. tit. I. nouellarum, quarum hæc quidem est VI. Iustiniani nouella, illa verò LXXX. eiusdem. Neque [*item*] const. XII. tit. II. lib. I. cod. Neque verò tu illis animum applices. Primùm, quia non aduersantur CXXXI. Iustiniani nouellæ. Deinde, quia in Basilicis non sunt receptæ.

ALIVD SCHOLIVM.

De iure quidem, quod in præsenti II. cap. declaratum est, scripta sunt decentia. Scias tamen, quòd aliter nonnulli dixerint, idque in præsentia sancti nostri Imperatoris [*nempe*] canones non debere valere, quando aduersantur legibus: propterea quòd ante [*legum*] repurgationem illi conscripti sunt: atque ita qui [*canones*] cum [*legibus*] non conueniunt, otiosos esse. Alij verò prolatis, qui legibus aduersantur, canonibus, & præsenti CXXXI. nouella, quæ in V. lib. Basil. tit. III. cap. I. posita est, [*in medium*] producta, aduersariis os obturarunt: [*quum illa*] canones tanquam leges atque sacras scripturas custodiendos esse dicat. Quod verò illi dicerent, non suscipiendam esse illam nouellam, vt quæ, quum à Iustiniano edita dicatur, Conciliorum post Iustinianum [*habitorum*] mentionem faciat, atque ita absurditatem quandam constituerent: se inde etiam magis [*illam*] amplecti aiebant, quòd quæ nouella tradit, is Imperator qui leges repurgauit atque recognouit, sibi vendicauit. Nam si id [*ita*] non esset, non etiam posteriorum Conciliorum canones, vt leges atque sacras scripturas, valere [*debere*] adiecisset

Atque hanc etiam [*inquiebant*] vt alias Iuſtiniani nouellas, velut otioſam reddidit, quòd ipſam baſilicis non aſperſit. Quod ſanè ſanctus Imperator etiam probabat. Nota verò præſentem nouellam, quæ non modò à ſeptem ſanctis Conciliis promulgatos canones, verùm etiam qui ab illis confirmati ſunt (prouincialium Conciliorum canones nempe) vt leges valere dicit. Lege etiam ſecundum canonem ſexti Concilij, qui non ſolùm prouincialia Concilia, ſed etiam aliorum ſanctorum ſcripta confirmat. Nota etiam præſentem interpretationem, eámque in memoria habens dic, Canones maioris authoritatis eſſe, quàm leges. Illi enim canones nempe cùm ab Imperatoribus atque ſanctis Patribus promulgati confirmative ſint, vt ſacræ ſcripturæ ſuſcipiuntur : leges verò à ſolis Imperatoribus ſuſceptæ ſunt, atque idcirco ſacris ſcripturis ſiue canonibus non præualebunt.

Αλλὰ καὶ ταύτην ὡς καὶ ἄλλας Ιουστινιανείους νεαρὰς ἵνα ἐφέλκυσον ἐκ τῆ μὴ κωλῦσαι αὐτὴν εἰς τὰ βασιλικά. ὅπερ *ἐδέξατο, καὶ *ἐπήνεσε καὶ τὸν βασιλέα τὸν ἅγιον. Σημείωσαι τὴν πρόσοψιν νεαρὰν ὡς νόμους κρατεῖν μὴ μόνον τοὺς ἁγίους τῆ ζ'. ἁγίων συνόδων ἐκτεθέντας κανόνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ τούτων βεβαιωθέντας, ἤγουν τοὺς κανόνας τῆ τοπικῆ συνόδου. καὶ διάγνωθι τῆ β'. κανόνα τῆ ς'. συνόδου, βεβαιοῦντα μὴ μόνον τὰς τοπικὰς συνόδους, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων ἁγίων συγγράμματα. Επισημείωσαι τὴν πρόσοψιν ἑρμηνείαν, καὶ ἔχων αὐτὴν ὑπὸ μνήμης, λέγε τοὺς κανόνας ἰσχύειν πλέον τῆ νόμων· οἱ μὲν γὰρ ἤγουν κανόνες ὑπὸ βασιλέων, ἁγίων πατέρων ἐκτεθέντες καὶ ἐπικυρωθέντες ὡς αἱ θεῖαι γραφαὶ δέχονται. οἱ δὲ οἱ νόμοι ὑπὸ βασιλέων μόνον ἐδέχθησαν, ἢ συνετέθησαν, καὶ διὰ τοῦτο οὐ κυριεύουσι τῶν θείων γραφῶν οὐδὲ τῶν κανόνων.

CAPVT III.

VT conſuetudo eccleſiaſtica non ſcripta ſeruetur, vt lex. Et quòd neceſſe non ſit ſeruare leges Moſaicas. Concilij ſexti canon LXXXI. Baſilius ex epiſtola ad Diodorum, & ex cap. XXVII. & XXIX. epiſtolarum ad Amphilochium de Spiritu ſancto.

TEXTVS.

Et in iure ciuili conſuetudo quando in iudicio confirmata eſt, nec ſcriptæ legi repugnat, vt lex non ſcripta valet. Ac verò ſicubi [*propoſita*] quæſtionis conſuetudo non inuenitur, tunc conſuetudinem [*vrbis*] Romæ ſequi oportet, quemadmodum lib. I. Digeſt. tit. III. digeſto

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τῆ φυλάττεσθαι τὸ ἄγραφον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ὡς νόμον· καὶ ὅτι οὐκ ἐχόμεθα αὐτάγκλως φυλάττειν τὰ τῆ Μωσαϊκοῦ νόμου. συνόδου ς'. κανὼν πά'. Βασιλείου ἀπὸ τῆς πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῆς, καὶ ἐν τῆ κζ'. καὶ ἐν τῆ κθ'. κεφ. τῆ πρὸς Αμφιλόχιον ἐπιστολῶν περὶ τῆ ἁγίου πνεύματος.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ ἐπὶ τῆ πολιτικοῦ νόμου τὸ ἔθος ὡς ἄγραφον νόμος ἰσχύει, ὅτε ἐν δικαστηρίῳ ἡ συνήθεια βεβαιωθῇ, καὶ ὅτι μὴ ἐναντίον νόμῳ ἐνομοθετήθη. εἰ δ' ἔν τισι τόποις μήτε συνήθειαν ζητουμένην ἐστὶν εὑρεῖν, τότε τῷ ἔθει τῆ Ρώμης ἕπεσθαι δεῖ. ὡς βιβλίῳ α'. τῆ διατάξεων πτ. γ'. διατάξει

ή. κὴ λϐ'. λγ'. λδ'. λε'. λς'. λζ'. λη'. κὴ βιβλίῳ ή'. τῆς κώδικος πτ. νϐ'. διατάξει α'. β'. γ'. δ'ρηται ὃ κὴ βιβλίῳ ν'. διατάξει ρϐ'. ὅτι δυσχερῶς μὲν, ὅμως ὃ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος παραβαίνομεν τὴν συνήθειαν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ δ'. ἀφόρισμα τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν ἀφορέσεων ὅτι βιβλίου τ' βασιλικῶν β'. πτ. α'. κεφ. μα'. οὕτω λέγον, περὶ ὧν ἔγγραφος οὐ κεῖται νόμος, παραφυλάττειν δεῖ τὸ ἔθος, καὶ τὴν συνήθειαν. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἐλλείποι, ἀκολουθεῖν τοῖς πλησιάζουσι καὶ ὁμοίοις τῷ ζητουμένῳ. Εἰ δὲ μήτε τοῦτο διείσκεται, τότε νόμιμον ᾧ πολὺ ἡ Ῥώμη κέχρηται φυλάττειν δεῖ, καὶ θέμα β'. ἡ παλαιὰ συνήθεια δύτι νόμου φυλάττεται. καὶ θέμα ς'. ὥσπερ ἡ θέσις τοῦ νόμου ἔγγραφός ἐστι, οὕτω καὶ ἡ ἀναίρεσις ἢ δι' ἐγγράφου γίνεται νόμου, ἢ δι' ἀγράφου, τοῦτ' ἔστι τῆς ἀχρησίας. καὶ κεφ. μϐ'. ἡ μακρὰ συνήθεια δύτι νόμου κρατεῖ ἐν οἷς ὁπόταν ἔστιν ἔγγραφος. καὶ κεφ. μγ'. τότε κεχρήμεθα τῇ συνηθείᾳ τινὸς πόλεως ἢ ἐπαρχίας, ὅτε ἀμφισβητηθεῖσα ἐν δικαστηρίῳ ἐβεβαιώθη. καὶ κεφ. μδ'. καὶ τὰ μακρᾷ συνηθείᾳ δεδοκιμασθέντα, καὶ ὅτι πολλοῖς ἐτῶν φυλαχθέντα οὐχ ἧττον τῶν ἐγγράφων κρατοῦσι. καὶ κεφ. με'. ὡς τὰ δεδοκιμασθέντα ὥστε καὶ μὴ διατυπωθῆναι ἐγγράφου. καὶ κεφ. μς'. ἐν τῇ τῶν νόμων ἑρμηνείᾳ, τῇ συνηθείᾳ δεῖ προσέχειν τῆς πόλεως. καὶ κεφ. μζ'. καὶ ὅπως ὅτι τῶν ὁμοίων ἀεὶ πάντως ἐνηφίσθη. διδάσκει ὃ ὁ Στέφανος ἐν τῷ μϐ'. κεφ. διδασκαλίαν ἀείσιτον, ἐν λυθῇ τοῖς περὶ ἀγράφου συνηθείας ἐναντιοφανείας, λέγων οὕτως, ἡ χρονία συνήθεια τότε ὡς νόμος κρατεῖ, ὅτε μὴ ἐγγράφῳ ἀφομάχηται νόμῳ. Καὶ μὴ νόμιζε τοῦτο ἐναντίον εἶ) ἔσῃ τῷ ἔμπροσθεν προλαβόντος* ἀφορίσματος· ἐκεῖ μὲν γὰρ περὶ συνηθείας λέγει, φησὶν ὅτι δύναται αὐτὴ νόμον ἀναιρεῖν· ἐνταῦθα δὲ περὶ συνηθείας φησὶ καὶ λέγει ὅτι κρατεῖ

IV. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVI. XXXVII. XXXVIII. & lib. VIII. Cod. tit. LII. const. I. II. III. [*proditum est.*] Inuentum est etiam lib. L. tit. XVII. digesto CII. quod ægrè, æquitate tamen postulante consuetudinem transgredimur.

SCHOLIVM.

Digestum * IV. tit. III. lib. I. Digest. est lib. Basil. II. tit. I. cap. XLI. quod sic ait: De quibus causis nulla scripta lex est, custodiri oportet mores & consuetudinem. Quòd si hæc defecerint, proxima propositæ quæstioni similia sunt sequenda. Si ne hæc quidem inueniantur, tunc ius quo vrbs Roma vtitur, seruari oportet, Et them. II. inueterata consuetudo pro lege custoditur, & VI. them. cap. XLI. tit. I. lib. II. quod ait: quemadmodum latio legis [*aut*] in scripta refertur, aut non refertur: ita eius etiam abrogatio aut per legem scriptam fit, aut non scriptam, id est, per desuetudinem. Et cap. XLII. De quibus causis lex scripta non est, inueterata consuetudo pro lege valet. Et cap. XLIII. Tunc alicuius vrbis aut regionis consuetudine vtimur, quando in disceptationem vocata, in iudicio firmata est. Et cap. XLIV. Quæ longa consuetudine comprobata sunt, ac per multos annos obseruata, non minus quàm [*ea, quæ*] scripta [*sunt iura*] seruantur. Et cap. XLV. Vt quæ in tantum probata sint, vt non fuerit necesse scripto comprehendere. Et cap. XLVI. In legum interpretatione ciuitatis consuetudo animaduertenda est. Et cap. XLVII. [*Inspiciendum etiam*] quomodo in similibus perpetuò iudicatum sit. Docet porrò Stephanus cap. XLII. quiddam optimum, & quæ circa consuetudinem non scriptam diuersitas apparet, soluit: Diuturna consuetudo (inquiens) tunc vt lex valet, quando legi scriptæ non repugnat. Neque verò hoc fini præmissi digesti aduersari existimes. Illic enim de desuetudine loquens, quòd illa legem possit abrogare, dicit. Hîc verò de consuetudine loquitur dicens, quòd consuetudo ius

* *Non hæc, sed digest. 32. hæc tradit.*

* δηλαδὴ

nouum non introducit, si veteri cuipiam legi repugnet. Fieri enim potest, vt per desuetudinem iure aliquo non vtamur: non autem, vt contrario modo vtamur. Nota igitur hanc doctrinam, vt quæ & speciosa sit, & in iudiciis frequentetur. Const. I.II.III.tit. III.lib.VIII Cod. in Basil.positæ non sunt. Digestum verò CII. tit. XVII. lib. L. Dig. est caput CLXXXIII. tit. III.lib. II.Basil. quod sic habet: Ægrè quidem, at [*certè*] tamen æquitate exigente mutamus consuetudinem. Verùm tu hanc legem, secundùm postmodum præsenti huic III. cap. [*insertas*] leges interpretare, atque dic, tum propter vtilitatem aliquam consuetudinem mutari, quando in iudicio confirmata non est: [*alioqui verò*] tanquam legem scriptam valituram. Propterea enim hic adiectum est, Ægrè quidem, attamen æquitate exigente consuetudinem immutamus. Non est lex scripta, quæ statuat, vt si qua tonderi atque diuortium facere cum marito velit, ne confestim tondeatur: sed in monasterium abducatur, & trimestri spacio exploretur, num fortè in [*ipso vrbis*] pugnæ initio tonsuram deprecetur. Sed ex non scripta consuetudine, fæpenumero in iudicio probata & confirmata receptum est, ne aliter mulieri tonsura permittatur, quàm si post tres menses interrogata sit, an in hoc bono proposito permanere [*velit*]. Ac [*sane*] hac de re coram imperatorio tribunali] *abunde*] satis certatum est. Quum enim multi dicerent debere vxori illius Pyrrogeorgij crines confestim detonderi, quòd firmi [*plenique*] iudicij esset, vt quæ etiam quadraginta annos haberet: ac verò nulla lex scripta de trimestri [*isto*] ageret: à Deo coronatus optimus & sanctus noster Imperator longam consuetudinem (vt dictum est) confirmatam pro scripta lege suscepit, atque tunc æquitate postulante, siue iustis causis propositis, non scriptam consuetudinem transgredi [*licere*,] quando iudiciali sententia non est corroborata, * scripto confirmauit. Noui autem non scriptam [*quandam*] consuetudinem, quæ quia ita corroborata non esset, reprobata [*& reiecta*] est. Quum enim moris fuisset, vt qui ex laicis sacerdo-

* σημειώματι

σὴν εἰσάγ᾽ νόμιμον ἡ συνήθεια, εἰ παλαιῷ τινὶ νόμῳ μάχηται. δυνατὸν μὲν γὰρ ὅτι τῆς ἀσυνηθείας μὴ κεχρῆσθαι νομίμῳ, οὐ μὴν καὶ ἐναντίως κεχρῆσθαι. Σημείωσαι οὖν τὴν παιώτην διδασκαλίαν ὡραίαν οὖσαν, καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συχάζουσαν. Η α'. β'. ε' γ'. Ἀφόπαξις τῆς ν϶'. πτ. τῆς η'. βιβλίου τῆς κώδικος, ὅτι ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Η ϟ ρϟ'. Ἀφόπαξις τῆς ιϛ'. πτ. τῆς ν'. βιβλίου * τῆς κώδικός ἐστι κεφ. ρσγ'. τῆς γ'. πτ. τῆς β'. βιβλίου τῶν Βασιλικῶν ἔχον οὕτως, δυσχερῶς μέν, ὅμως ὑπὸ τῆς δικαίου ἀπαιτοῦντος ἀναλλάσσομεν τὴν συνήθειαν. πλὴν οὐ πᾶσαν τοιαύτην νόμον ἐρμηνεύειν χρὴ καὶ ὅπαθεν καταστρωθέντας νόμους, ἤγουν ὑπὸ τῶν πρόσθεν γ'. κεφ. καὶ λέγε τότε μόνον συνήθειαν ἀναλλάσσεσθαι ἀφ᾽ ἧς ἐχρήσιμεν, ὅτε μὴ βεβαιωθῇ αὕτη ἐν δικαστηρίῳ, καὶ ὡς νόμος * ἔγγραφος κρατήσῃ· ἀφ᾽ οὗ γὰρ τότε καὶ ἐνταῦθα παρῳκήθη, ὃ δυσχερῶς μέν, ὅμως ὑπὸ τῆς δικαίου ἀπαιτοῦντος ἀναλλάσσομεν τὴν συνήθειαν. νόμος ἄγραφος ὅτι ἔστι δηλοῦσθαι τὴν ἀλλουσθαι ἀποκαρῶναι καὶ ἀφαιρεῖσθαι τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς μὴ ἀπειπεῖσθαι ἀποκείρεσθαι, ἀλλ᾽ εἰς μοναστήριον ἀπάγεσθαι, καὶ ἀφ᾽ τριμήνου κρίνεσθαι δοκιμάζεσθαι, μή ποτε χρὴ ἀνιμαχίαν τὴν ἀποκαρὸν ὑπηρέσασθαι. Ἀλλ᾽ ἐξ ἀγράφου συνηθείας δοκιμασθείσης πολλάκις ὅτι δικαστηρίου καὶ βεβαιωθείσης νενόμισται μὴ ἄλλως τινὰ ἀποκαρὸν ὑπηρετεῖσθαι τὴν γυναικὸς, εἰ μὴ μετὰ τριμήνου ἐρωτηθῇ, τῷ ἀγαθῷ τούτῳ σκοπῷ ἐμμένῃ. καὶ ἐγμαρτύρησεν τὰ περὶ τούτου ἐφ᾽ ἑκάστου ὅτι τοῦ βασιλικοῦ βήματος. πολλοὶ γὰρ λεγόντων ὀφείλειν τὴν γυναῖκα τοῦ Πυρρογεωργίου ἐκείνου ἀπαιτεῖσθαι ἀποκαρῶναι, ἀφ᾽ οὗ εἰ αὐτὴν φρενήματος τοιοῦ ὡς καὶ τοιαυτέχνητον ἔτη οὖσαν, μὴ εἶναι ἢ νόμον ἔγγραφον χάειν τὴν τριμήνου, ὁ θεοσεφὴς, κράτιστος, καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς τὴν μακρὰν συνήθειαν κυρωθεῖσαν ὡς εἴρηται αὐτὴ νόμου ἐγγράφου ἐδίξατο, καὶ σημειώματι ἐπέστειλεν, ὥστε τότε ἄγραφος συνήθεια τοῦ βεβαίνεται τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος, ἤγουν αἰτιῶν προσκλιθέντων λόγων ὅτε μὴ ἐβεβαιώθη ἀφ᾽ δικαστικῆς ἀφηγήσεως. εἶδον γὰρ καὶ ἄγραφον συνήθειαν μὴ οὕτω κυρωθεῖσαν ἀθετηθεῖσαν. συνηθείας γὰρ οὔσης τοὺς ἀπὸ ἱερέων λαϊ-

κοὺς μοναδικοὺς, καὶ ὄντας πρότερον κεκαταλεγμένους, εἰς διακονίας ἱερέων, καὶ μὴ τὸν μοναδικὸν βίον ἐν τῇ διακονίᾳ συγκαταλέγεσθαι σώματι, καὶ μὴ λαϊκοῖς ἱερέων συναναστρέφεσθαι· ὁ πανάγιώτατος ἡμῶν δεσπότης κύριος Μιχαὴλ, τῷ μακρᾷ ταύτῃ συνηθείᾳ οὐδὲν ἐλογίσατο, καὶ διωρίσατο ἀπὸ μόνων λαϊκῶν ἱερέων τὰς διακονίας συνίστασθαι, καὶ τοὺς μοναχοὺς ἐν ταῖς οἰκείαις προσδρεύειν μοναῖς. συνηθείας οὔσης τοὺς Ἰουδαίους δικάζεσθαι ἐπὶ μόνου τοῦ στρατηγοῦ τοῦ στενοῦ, ὁ κρατιστὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς διωρίσατο ἐπὶ πάντας δικαστηρίου καὶ νόμοις τούτους δικάζεσθαι. καὶ ἡ συνήθεια ἐλογίσθη οὐδὲν μὴ συνιστᾶσα νομίμως. Σημείωσαι τὴν πρόσθεν ἑρμηνείαν λέγειν ἀγράφου συνηθείας ὡς ἀναγκαιοτάτην διαφόρων νόμων ἐπὶ μακρᾶς συνηθείας νομοθετουμένων, καὶ ἐναντιουμένων ἀλλήλοις ὡς τῶν μὲν λεγόντων τὴν μακρὰν συνήθειαν ἐν δικαστηρίῳ συνηθεῖσθαι ἄκυρον εἶναι ὅτι νόμῳ ἐναντιοῦται ἐγγράφῳ, τῶν δὲ προσκαλουμένων ταύτην κρατεῖν καὶ ἐγγράφου ἐναντιοῦσθαι· ὃ πρὸν ἔκτον ἐστὶ νόμος τοῦ μν'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν Βασιλικῶν λύεται τὸ * ἐναντιοφανές, φησὶ γὰρ τὸν λόγον τοῦ νόμου ἄγραφον εἶναι καὶ ἔγγραφον, ὡσαύτως καὶ τὸν αἱρέσεων, καὶ τὸν μὲν λόγον ἀφ' οὗ τοῦ ἀγράφου συνηθείας ἀχρήστους ὡς ὀλιγαρῶν τῶν ἐπιτηδείων διαιρεῖσθαι ἀφ' ὃ φιλανθρωπον, τὸν δὲ αἱρέσεων ἀφ' συνηθείας ἤτοι ἀγράφου νόμου μὴ ἀνατρεπτῶν, ἀφ' ὃ ἐναντιοῦσθαι φιλανθρωπῳ νόμῳ, οὕτω λύσον τὸν ἐναντιοφανῆ ἀκολούθως τῷ ἀφηλεγμένῳ κεφαλαίῳ, τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Στεφάνου, καὶ ᾧ νόμῳ ᾧ λέγοντι, πρὸς ὃ φιλανθρωποτέρων τοὺς νόμους ἑρμηνεύεσθαι. Περὶ ἐκείνης μόνου τῆς συνηθείας * ἐκβαλοῦ ταύτης τὴν ἐν δικαστηρίοις συνηθείσης.

* ἐναντιοφανῆ

* ἐκείνου

tibus monachi facti essent, quoniam priùs ministerio sacerdotum adscripti fuissent, post [*susceptam*] vitam monachicam in corpore [*& collegio*] ministeriorum recensérentur, & cum sacerdotibus laïcis conuersarentur: sacrosanctissimus noster D. Michael hanc longam consuetudinem pro nihilo reputauit, ac [*verò*] decreuit, vt ex laïcis sacerdotibus solùm ministeria constituerentur, monachi autem in recessibus suis assidui essent. Quum [*item*] moris esset, vt Iudæi coram solo * angiportus præfecto litigarent: optimus atque sanctus noster Imperator statuit, vt coram quocunque tribunali secundùm leges causas agerent. Ac consuetudo [*quidem*] pro nihilo habita est, vt quæ legitimè non fuisset confirmata. Nota hanc præsentem interpretationem, quòd quum multæ leges de longa consuetudine præscribant, & sibi inuicem aduersentur, quòd aliæ dicant longam consuetudinem [*tametsi*] in iudiciis confirmatam, esse irritam, si scriptæ legi repugnet: aliæ verò illam, etiamsi scriptæ legi repugnet, valere iubeant: præsens VI. thema cap. XLVIII. tit. I. lib. II. Basil. soluit quæ his inesse videtur contrarietatem: latio legis (inquiens) aut in scripta refertur, aut non refertur: [*sic*] similiter [*eius*] abrogatio. Et legislatio quidem, si grauis subditis sit, humanitatis contemplatione per desuetudinem à non scripta consuetudine abrogatur: abrogatio verò, per consuetudinem seu legem non scriptam otiosa [*& irrita*] non fit, propterea quòd benignæ legi aduersetur. [*Atque*] sic [*quidem*] apparentem [*in his*] contrarietatem solue, sequens explicatum caput, per interpretationem Stephani & legis, quæ benigniùs leges interpretandas esse præcipit. De illa autem consuetudine hæc intelligе, quæ in iudiciis confirmata est.

* στρατηγοῦ τοῦ στενοῦ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΤΙ οὐχ ὑφ' ἑνὸς ἐπισκόπου ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινότητος οἱ

CAPVT IV.

QVOD non ab vno Episcopo, sed à communi Episcoporum cœtu

canones promulgentur. Basilij canon XLVII. circa finem, Gregorij Nyssæi canon VI. circa medium.

καινόνες ἐκπίπτουσι. Βασιλείου καινὼν περὶ τὸ τέλος μζ'. Γρηγορίου Νύσσης περὶ τὰ μέσα καινὼν ς'.

CAPVT V.

DE Patriarchis, Metropolitanis, & iis qui in Africa dicuntur Primates. Apostolorum canon XXXIV. Concilij Nicæni canon IV. VI. VII. Concilij Antiocheni canon IX. Concilij Constantinopolitani canon II. III. Concilij Ephesini canon VIII. Concilij Calchedonensis canon IX. XVII. XXVIII. Concilij Sardicensis canon III. IV. V. Concilij Carthaginensis canon XVII. XXXIX. Concilij sexti canon XXXVI. XXXIX.

TEXTVS.

De ordine Patriarcharum, & de iis quæ ab illis, reliquísque Episcopis pro ipsorum ordinatione dantur: denique quòd omnium ecclesiarum caput sit Constantinopolis, lege lib. I. Cod. tit. I. const. VII. & tit. II. const. VI. XX. XXIV. & tit. I. nouellarum constit. II. & tit. II. const. III. Const. verò * XVI. tit. II. lib. I. dicit, quòd Constantinopolitanus [*supra*] alios habeat præeminentiam. Et const. VIII. tit. I. nouellarum, & III. tit. II. faciunt primæ Iustinianæ Archiepiscopum, ac [*habent*] quòd maior

* *Nihil tale in hac const. habemus sed simile quiddam in 6.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ Πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων πριμάτων. Ἀποστόλων καινὼν λδ'. συνόδου Νικαίας καινὼν δ'. ε'. ζ'. συνόδου Ἀντιοχείας καινὼν θ'. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως καινὼν β'. γ'. συνόδου Ἐφέσου καινὼν η'. συνόδου Καλχηδόνος καινὼν θ'. ιζ'. κη'. συνόδου Σαρδικῆς καινὼν γ'. δ'. ε'. συνόδου Καρθαγένης καινὼν ιζ'. λθ'. συνόδου ς'. καινὼν λς'. λθ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ τῆς τάξεως τῶν Πατριαρχῶν, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χειροτονίας διδομένων· καὶ ὅτι πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν κεφαλή ἐστιν ἡ Κωνσταντινούπολις, διάγνωθι βιβλίον α'. τῦ κώδικος, τίτ. α'. διατάξει ζ'. καὶ τίτ. β'. διατάξει ε'. καὶ κ'. καὶ κδ'. καὶ τίτ. α'. τῶν νεαρῶν διατάξει β'. καὶ τίτ. β'. διατάξει γ'. ἡ ὃ ις'. διάταξις τῦ β'. τίτ. τῦ α'. βιβλίου φησὶν ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τῶν ἄλλων πρεσβεῖον. καὶ ἡ κ'. διάταξις τῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ γ'. τοῦ β'. τίτ. ποιῶσι τὸν πρῶτον Ἰουστινιανῆς ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ὅτι μείζων

ὅτι μητροπολίτου, καὶ ὅπως ὑπὸ τὴν συνόδου αὐτοῦ χειροτονεῖται, καὶ ποίας ἐπαρχίας ἔχει.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ζ'. διατ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίς τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ς'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ὅστι κεφ. ς'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶν ὅτω, δεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ περὶ κανονικοῦ τινὸς ζήτησιν ποιουμένους ἀναφέρειν τοῦτο ὅπερ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ παρ' αὐτῷ τῇ ἱερατικῇ συνόδῳ καὶ ἁγίᾳ κρίσει καὶ θείῳ νόμῳ διακρίνεσθαι. Η δὲ κ'. καὶ κδ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐ βιβλίου οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ημῖν δὲ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ὅστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. θ'. οὕτως ἔχοντι, πρὸ πάντων ἐκεῖνο φυλάττεσθαι ὁριζόμεθα φυλακῇ θείᾳ, ἵνα μηδεὶς διὰ δόσεως χρυσίου ἢ ἄλλων πραγμάτων ἐπίσκοπος χειροτονηθῇ. Εἰ δέ τι τοιοῦτον ἁμαρτηθείη, αὐτοὶ ἑαυτοὺς οἱ διδόντες καὶ οἱ λαμβάνοντες καὶ οἱ μέσοι αὐτῶν τῇ τῆς θείας γραφὰς καὶ τοὺς θείους κανόνας καταχρίσει ὑποβαλλόντων· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ δοὺς καὶ ὁ λαμβάνων καὶ ὁ μέσος νομίμως τῆς ἱερωσύνης ἢ τοῦ κλήρου ἁπάσης ἀποκινείσθω. Τὸ γὰρ τούτου τὴν αἰτίαν δοθὲν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ ἐκδικείσθω ἧς ἐβουλήθη τὴν ἱερωσύνην ὠνήσασθαι. Εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη ὁ ὑπὲρ τούτου τὴν αἰτίαν δόντα λαμβάνων ἢ μέσος ὢν πράγματι νομίμως τὰ δοθέντα τὰ πράγματα ἐν διπλῷ αὐτὸν ἀπαιτεῖσθαι κελεύομεν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκδικηθησόμενα· οὐ μόνα δὲ τὰ κατὰ τοῦτον δεδομένα ὅπως ἐκδικεῖσθαι πράττομεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀσφάλειαν ὑπὲρ τούτου καθ' οἱονδήποτε ὅπως ἐκπεθεῖσαν, καὶ τῶν ἐνεχύρων ἢ τοῦ ἐκδίκου ἐκλύειν καὶ πᾶσαν ἄλλην οἱανδήποτε ἀγωγὴν ἀργεῖν θεσπίζομεν. Καὶ πρὸς τούτοις ὁ τὴν ὑποθέσεων λαμβάνων μὴ μόνον τὴν ὁμολογίαν ἀποδιδότω, ἀλλὰ καὶ ἄλλο τοσοῦτον ὅσον ἡ ὁμολογία περιέχει ἀπαιτείσθω ὀφείλον τῇ ἐκκλησίᾳ δοθῆναι. Εἴ τις μέντοι ἐκ τῶν ἐπισκόπων εἴτε πρὸ τῆς ἰδίας χειροτονίας, ἢ μὴ τὴν χειροτονίαν βουληθῇ τὰ ἴδια πράγματα, ἢ μέρος ἐξ αὐτῶν προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ ἧς τὴν ἱερωσύνην λαμβάνῃ οὐ μόνον

sit Metropolitano, & quòd à sua synodo creetur: denique, quas prouincias [*sub se*] habeat.

SCHOLIVM.

Const. VII. tit. I. lib. I. Cod. non est posita in Basil. Const. verò VI. tit. II. eiusdem lib. est cap. VI. tit. I. lib. V. Basil. dicitque in hunc modum: Oportet illos qui in Illyrico de [*re*] quapiam canonica quæstionem mouet, de ea ad Archiepiscopum Constantinopolitanum referre, & ab ipso ad sacerdotalem conuentum, qui sancto iudicio & diuina lege [*illam*] diiudicet. Const. XX. etiam & XXIV. eiusdem tit. & lib. posita non est in Basil. Verùm const. II. tit. I. nouellarum est Iustiniani nouella CXXIII. [*ac*] posita [*est*] in lib. III. Basil. tit. I. cap IX. qui sic habet: Præ omnibus autem illud custodiri sancimus, vt nemo per largitionem auri, aut aliarum rerum ordinetur Episcopus. Si quid tale delinquatur, tam qui dant, quàm qui accipiunt, & mediatores eorum, ipsi seipsos condemnationi secundùm diuinas scripturas & diuinos canones subiiciunt. Ac propterea tam is qui dat, quàm qui accipit, & mediator existens à sacerdotio aut clericali honore remouetor. Quod verò per hanc causam datum fuerit, illi ecclesiæ vindicator, cuius sacerdotium voluit redimere. Si mundanus sit qui per hanc causam accipit, aut mediator in negotio factus est, datas res in duplum ab eo exigi iubemus vindicandas [*scilicet*] ecclesiæ: non solùm autem quæ hoc modo data sunt, vindicari præcipimus, sed etiam omnem cautionem pro hoc quocunque modo expositam, aut pignorum ac fideiussoris obligationem; omnem denique aliam quamcunque actionem vacare sancimus. Atque insuper qui promissionem acceptauit, non solùm confessionem reddito: sed etiam alterum tantum, quantum confessione continetur, exigitor, quod ipsum dari debet ecclesiæ. Si quis tamen ex Episcopis, siue ante ordinationem suam, siue post ordinationem, voluerit proprias res suas, aut ex iis partem ecclesiæ, cuius sacerdotium suscepit, offerre: non solùm id non

prohibemus, & omni eum condemnatione ac pœna liberum esse per hanc legem sancimus: sed etiam omni laude dignum iudicamus: quandoquidem id non emptio, sed oblatio est. Constit. XVI. tit. II. lib. I. non est posita in Basil. neque [*etiam*] constit. VIII. tit. I. nouellarum, quæ est XI. Iustiniani nouella. Constit. verò III. tit. II. nouellarum, est Iustiniani nouella CXXXI. quæ in lib. V. tit. III. cap. I. themate II. hunc in modum posita est: Ac propterea sancimus, vt secundùm eorum definitiones sanctiss. veteris Romæ Papa, primus omnium sacerdotum sit: beatissimus verò Archiepiscopus Constantinopolis nouæ Romæ, secundum locum post sanctam Apostolicam veteris Romæ sedem obtineat, cæteris que omnibus præferatur. Beatissimus autem pro tempore Archiepiscopus Iustinianeæ primæ patriæ nostræ, semper sub iurisdictione sua habeat Episcopos prouinciarum Daciæ mediterraneæ, & Daciæ Ripensis, item Prævaliæ, ac Dardaniæ, & Mysiæ superioris: & ab ipso hi ordinentur, & in prouinciis ipsi subiectis locum teneat Apostolicæ sedis Romanæ, secundùm ea quæ sanctus Papa Vigilius constituit. Consimili modo & Archiepiscopale munus, quod Episcopo Iustinianeæ Carthaginis Africanæ diœceseos dedimus, ex quo Deus nobis hanc restituit, conseruari iubemus. Nota verò ex præsenti Iustinianea nouella, priuilegia Archiepiscopi Bulgariæ. Hic namque est Archiepiscopus primæ Iustinianeæ, patriæ Imperatoris Iustiniani. Atque Bulgaria quidem propterea Iustinianea dicitur. Cæterùm Iustinianea Carthago Africanæ diœceseos, nuncupata Iustinianea est, quòd Imperator Iustinianus regionem illam restituerit Romanorum imperio.* Ac idcirco etiam præsens caput in inscriptione meminit priuatorum Africanæ Carthaginis, quod est priuilegiorum eius. Secundùm Latinos enim priuatum dicitur τὸ ἰδικόν. Lege verò etiam finem scholij præsentis capitis, qui pars est CXXXI. Iustinianeæ nouellæ, & statuit, vt ecclesia Carthaginensis Apostolicæ sedis priuilegia habeat.

* *Perperam hæc annotantur à Balsamone: nec mirum id videri debet, cùm vno posito absurdo multa inde sequi absurda necesse sit. In textu enim Photij non τριῶν sed πριμάτων legendum esse, vt in hac editione emendauimus, ex Canonibus Codicis Ecclesiæ Africanæ in textu citatis omnino liquet.*

οὐ κωλύομεν, & πάσης καταδίκης & ποινῆς ἐλευθεροῦν εἶναι νομίζομεν τὸν πρόντες νόμου, ἀλλὰ & πάντος ἐπαίνου ἄξιον κρίνομεν· ὅπερ τοῦτο οὐκ ἔστιν * ἀγορᾷ, ἀλλὰ προσφορά. ἡ ἐν Καρχηδόνι ἐκκλησία. διάτ. τῆς β'. πίτ. τοῦ α'. βιβλίου οὐκ ἐπεδήκεις τὰ βασιλικά· οὐδὲ ἡ ἡ'. διάτ. τοῦ α'. πίτ. τοῦ νεαρῶν ια'. οὗσα Ἰουστινιάνου νεαρά. ἡ ἐν γ'. διάτ. τοῦ β'. πίτ. τοῦ νεκραί ἐστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου κειμένη ἐν βιβλίᾳ. τοῦ βασιλικοῦ πίτ. γ'. κεφ. α'. θέματι β'. οὕτως ἔχουσα· καὶ ἀφ' τοῦτο νομίζομεν καὶ τοὺς αὐτῶν ὅρους τοῦ ἁγιώτατον τοῦ πρεσβυτέρας Ρώμης Γ' ἁπάντων, πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων, τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως τῆς νέας Ρώμης δευτέραν τάξιν ἐπέχειν, μετὰ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τοῦ πρεσβυτέρας Ρώμης, τὸν δὲ ἄλλους πάντων προπολᾶν, τὸν δὲ καὶ τοὺς μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς α'. Ἰουστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἔχειν ἀεὶ ὑπὸ τὸν οἰκείαν δικαιοδοσίαν τοὺς ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν Δακίας μεδιτερρανίας, καὶ Δακίας Ριπησίας, Γερμανικιανῆς καὶ Δαρδανίας, & Μυσίας τῆς δευτέρας, & πᾶν' αὖ τοὺς χειροτονεῖν, & ἐν αὐταῖς τοὺς ὑποκειμένους αὐτῷ ἐπαρχίας τὸν τόπον ἐπέχειν αὐθις τῆς ἀποστολικῆς Ρώμης θεσμοῦ, καὶ τὰ σεισθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γ' ἁπα * Βασιλείου. Καὶ τὸ ὅμοιον ἕξειν ὃ δίκαιον τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ὅσαν ἔχει ἐπισκόπων Ἰουστινιανῆς Καρχηδόνος τῆς Ἀφρικῆς διοικήσεως διδόκαμεν, ἐξ οὗ καὶ ὁ θεὸς ἔδωκεν ἡμῖν ἀποκατέστησε φυλάττεσθαι κελεύομεν. Σημείωσαι ἀπὸ τῆς προύσης Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τὰ προνόμια τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρείας, οὗτε γάρ ἐστιν ἀρχιεπίσκοπος τῆς α'. Ἰουστινιανῆς τῆς πατρίδος τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. & ἡ μὲν Βουλγαρία διὰ τοῦτο κεκλῆσθαι Ἰουστινιανὴ διὰ τὸ τὴν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀποκαταστῆσαι τῇ βασιλείᾳ τῶν Ρωμαίων πλὴν τοιαύτην χώραν. διὰ γὰ τοῦτο μέμνηται τὸ πρὸν κεφ. εἰς πλὴν ὑπογραφὴν & τῶν Πειβάτων τῆς ἐν τῇ Ἀφρικῇ Καρχηδόνος, δηλονότι τῶν προσνομίων αὐτῶν. Πείβατον γὰ λέγεται καὶ Λατῖνοις τὸ ἰδικόν. Καὶ ἀναγνωθι τὸ τέλος τοῦ σχολίου τοῦ πρόντος κεφ. μέρος ὂν τῆς ρλα'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, καὶ διορίζομεν ἔχειν καὶ πλὴν ἐκκλησίαν τῆς Καρχηδόνος τὰ προνόμια τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου.

* *lege* Βιγιλίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΕΡΙ τῦ πίνας καὶ ποῦ χροτονοῦσιν ἐπισκόπους ἢ κληρικούς, κὴ ἐὰν ὁ χροτονηθεὶς διὰ λιβέλλου ἀναιτῆται τὴν ἐπισκοπήν. Ἀποστόλων κανὼν α'. β'. λε'. συνόδου Νικαίας κανὼν δ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ'. ιθ'. κβ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε'. ιβ'. συνόδου Ἐφέσου κανὼν η'. κὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ συνόδου, συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ς'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κη'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιγ'. ιη'. μθ'. νς'. συνόδου ς'. κανὼν λγ'. λζ'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν β'. συνόδου α'. κὴ β'. συγκροτηθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ις'. Βασιλείου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς χωρεπισκόπους, Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς, κανὼν α'. γ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ κὴ Πενταπόλῃ ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, κανὼν α'. γ'. Θεοφίλου ἐκ τῦ ἐωμνηστικοῦ κανὼν ς'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Βιβλίον α'. τ. κώδικος πτ. γ'. διάταξις ιβ'. λ'. μβ'. μζ'. νβ'. κὴ πτ. α'. τ. νεαρῶν διάταξις α'. β'. ιζ'.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ιβ'. διάταξις καὶ ἡ λ'. μβ'. μζ'. καὶ νβ'. τ. γ'. τίτλου τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος ἐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ Βασιλικά. Ο δὲ α'. τίτλος τῶν παρόν, ἐν αὐτῷ α'. καὶ β'. καὶ ιζ'. διατά-

CAPVT VI.

QVI, & vbi ordinentur Episcopi, aut clerici, & si ordinatus per libellum episcopatum recuset. Apostolorum can. I. II. XXXV. Concilij Nicæni canon IV. Concilij Antiocheni canon XIII. XIX. XXII. Concilij Laodiceni canon V. XII. Concilij Ephesini canon VIII. & epistola ad Pamphilienſe Concilium, [*missa*] Concilij Sardicensis canon VI. Concilij Chalcedonensis canon XXVIII. Concilij Carthaginensis can. XIII. XVIII. XLIX. LVI. XCVIII. Concilij sexti canon XXXIII. XXXVII. Concilij Nicæni secundi canon II. Concilij primi & secundi Constantinopoli in æde sanctorum Apostolorum coacti canon XVI. Basilij epistola ad Chorepiscopos, Cyrilli ex epistola ad Domnum canon I. III. Cyrilli ex epistola ad Episcopos Libyæ & Pentapolis canon I. III. Theophili ex commonitorio canon VI.

TEXTVS.

Lib. Cod. I. tit. III. constit. XII. XXX. XLII. XLVII. LII. & tit. I. nouellarum constit. I. II. & XVII.

SCHOLIVM.

Constit. XII. XXX. XLII. XLVII. LII. tit. III. lib. I. Cod. in Basil. non sunt positæ. Primus verò tit. nouellarum, eiusdémque I. II. & XVII. con-

ſtic. ſunt in nouellis Iuſtiniani VI. CXXIII. & CXXXVII. Interim VI. non eſt in Baſil. poſita. CXXIII. verò eſt cap. IX. tit. I. lib. III. quod à nobis poſitum eſt in cap. V. præſentis tit. quod quæras. Nouella autem CXXXVII. eſt cap. VIII. tit. I. lib. III. quod aſperſum eſt ſcholio VIII. cap. præſentis tit. circa finem, quod etiam quæras.

ξῆς ἐτέθησαν. Εἰς νεαρὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ϛ'. ρκγ'. καὶ ρλζ'. πλὴν ἡμιῶν ϛ'. Οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ρκγ'. ἐστὶ κεφ. θ'. τοῦ α'. πίτ. τοῦ γ'. βιβλίου, ὅπερ καὶ ἐτέθη περὶ ἡμιῶν εἰς κεφ. ε'. τοῦ παρόντος πίτ. καὶ ζήτει αὐτό. Ἡ δὲ ρλζ. νεαρά ἐστι κεφ. ιδ'. τοῦ α'. πίτ. τοῦ γ'. βιβλίου, ὅπερ κατετέθη εἰς σχόλιον τοῦ ιη'. κεφ. τοῦ παρόντος πίτ. περὶ τὸ τέλος, καὶ ζήτει τοῦτο.

CAPVT VII.

ELECTIONEM ſacerdotum promiſcuæ plebi permittendam non eſſe. Concilij Laodicenſis canon XIII. Concilij Nicæni ſecundi canon III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ χρεὼν εἶναι τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν περὶ τῶν ἱερέων ἐπιλογῆς. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιγ'. συνόδου Νικαίας τοῦ β'. κανὼν γ'.

CAPVT VIII.

DE contradictione, quæ in Epiſcopi ordinatione fit. Concilij Antiocheni canon XIX. Concilij Carthaginenſis canon XLIX.

TEXTVS.

Tit. I. nouellarum conſt. I. II. & XVII. in quibus etiam de obiectione aduerſus ordinationem clericorum & præſulum [*tractatur.*] Prima namque conſt. tit. I. nouellarum, iubet Epiſcoporum ordinationes coram omni populo eccleſiæ fieri, inſuper & quemcunque contradicendi facultatem habere. Et ſi quidem ante ordinationem contradictio fiat, ne priùs ordinatio procedat, quàm examinatione habita omnino illum inno-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ τῆς γινομένης ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιθ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μθ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Τίτλος α'. τῶν νεαρῶν διάταξις α'. β'. ιζ'. ἐν οἷς καὶ περὶ ἀντιλογίας χειροτονίας κληρικῶν, καὶ ἡγουμένων. ἡ μὲν γὰρ α'. διάταξις τοῦ α'. πίτ. τῶν νεαρῶν φησὶ δεῖν τὰς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας, ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς ἐκκλησίας γίνεσθαι, πρὸς τὸ ἀδείαν ἔχειν πάντα τὸν βουλόμενον ἀντιλέγειν. καὶ εἶναι πρὸ τῆς χειροτονίας γίνηται ἡ ἀντίῤῥησις, μὴ πρότερον χειροτονεῖσθαι, πρὶν ἂν ἡ ἐξέτασις γένηται, καὶ φανῇ παντε-

χήθεν ἀνάθεμα. εἰ δὲ πρὸ τῆς ἐξετάσεως χειροτονηθείη τῆς χειροτονίας ἐκπεσεῖται σὺν τῷ χειροτονήσαντι. εἰ μήτοι ὁ πρὸ τῆς χειροτονίας διάπιπτων συκοφάντης φανείη, ἢ μὴ ἐπιξέλθῃ, χωρίζεσθω διηνεκῶς τῆς ἁγίας κοινωνίας, παρὰ τοῦ τὴν χειροτονίαν ποιουμένου, ἡ δὲ χειροτονία γινέσθω. ἡ δὲ β'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ πάπλου φησὶν, ὅτι ἐὰν ἡ διάῤῥησις ἐπὶ αἰτίᾳ γένηται ἐμποδίσαι τῇ χειροτονίᾳ δυναμένῃ, κατὰ τοὺς νόμους ἢ τοὺς κανόνας, καὶ ὅτι παρόντος ἑκατέρου μέρους ἡ ἐξέτασις γίνεται, ἢ τοῦ κατηγόρου ὑπερθεμένου ἐπὶ ξξ μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν, καὶ ὅτι μὴ δείκνυσι ὁ κατήγορος ἢ ἀποφεύγων ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἢ ἐνοικεῖ. γινομένης δὲ τῆς χειροτονίας πρὸ τῆς ἐξετάσεως, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν κωλύεται τῆς ἁγίας λειτουργίας, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ προσκυροῦται τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ. ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις θέλει τὰ αὐτὰ κρατεῖν καὶ ἐπὶ τῆς χειροτονίας τῶν κληρικῶν. ἡ δὲ ιζ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ πάπ. φησὶν ὅτι τινὸς κατηγορουμένου ἐφ' οἱασδήποτε αἰτίᾳ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι, γινέσθω πρότερον ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγόρου ἐπιξιόντος·

centem esse constet. Si verò ante examinationem ordinatus [*quispiam*] sit, is vnà cum eo qui ordinauit, sacerdotio excidat. At si qui ante ordinationem contradixit, calumniandi animo eum id fecisse appareat, aut [*reum*] non damnet ac conuincat, ab eo qui ordinationi præest, in perpetuum à sancta communione segregetur, atque ordinatio peragatur. Secunda [*autem*] const. eiusdem tit. ait: Si contradictio fiat ob [*talem*] causam, quæ secundùm leges aut canones ordinationem impedire possit: &, quòd vtraque parte præsente, aut vbi accusator ad tres menses accusationem adimplere distulerit, examinatio fieri [*debeat*,] &, quòd si accusator aut non probet, aut aufugiat, eiiciatur extra prouinciam, in qua habitat. At si ordinatio ante examinationem fiat, ordinatus [*sacerdotio*] expellatur: ordinator autem in annum à sacro ministerio arceatur, vniuersáque ipsius substantia eius ecclesiæ applicetur. Atque eadem [*hæc*] const. etiam in ordinatione clericorum eadem vult obtinere. Const. autem XVII. eiusdem tit. dicit: Si quis quacunque de causa ordinandum accuset, primùm accusator, si criminationem persequatur, examinator:

ſin deſiſtat, aut differat, ordinaturus intra tres menſes [*in ordinandum*] inquirito: & ſi innocens [*aut*] præſente aut abſente accuſatore appareat, [*ipſum*] ordinato. Accuſator autem ſi clericus ſit, gradu eiicitor: ſi laïcus, caſtigator. Si ordinatio ante examinationem fiat, ſacerdotio & ordinator & ordinatus eiiciuntor. Atque dicit eadem obtinere in ordinatione clericorum, Epiſcoporum, & præſulum [*monaſteriorum*].

εἰ δὲ ὑπολειφθῇ ἢ διαβάλληται, ποιείτω τὴν ζήτησιν εἴσω τεσσάρων μηνῶν ὁ μέλλων χειροτονεῖν, καὶ ἐὰν αἰδέσιμος φανῇ πρόσωπον ἢ ὑπολειφθέντος τῆς κατηγορίας χειροτονείσθω. κἂν ὁ κατήγορος, εἰ μὲν κληρικὸς, ἐκβαλλέσθω τοῦ βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκὸς, σωφρονίζεσθω. τῆς δὲ χειροτονίας γινομένης πρὸ ἐξετάσεως, ὁ ἱεροσύνης ὁ χειροτονήσας, κἂν ὁ χειροτονηθεὶς ἐκβάλλονται. λέγω δὲ τὰ αὐτὰ κρατεῖν καὶ ἐπὶ χειροτονίᾳ κληρικῶν καὶ ἐπισκόπων καὶ ἡγουμένων.

Scholivm.

Conſtit. I. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani VI. quæ in Baſil. non eſt poſita. Conſtit. II. eiuſdem I. tit. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. Illud verò eius caput etiam non eſt poſitum in Baſil. Conſtit. XVII. eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. poſita [*quæ eſt*] in lib. III. Baſil. tit. I. cap. VIII. quod hunc in modum habet: Cæterùm ſi quis contra eum qui Epiſcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut alius clericus, aut etiam præſul monaſterij ordinandus eſt, accuſationem aliquam inſtituat quacunque de cauſa, quæ poſſit ſecundùm leges aut canones eius impedire ordinationem: differtor huiuſmodi ordinatio, & interponitor priùs examinatio accuſationis: præſente etiam accuſatore, & ea quæ ab ipſo in crimen delata ſunt, ad terminum vſque perſequente. Imò quamuis accuſator ſe abſenter, aut moras nectat: nihilominus ſic quoque is qui ordinationem facturus eſt, intra menſes tres exactiſſimam ea de re quæſtionem habeto. Et ſiquidem eum qui accuſatione in crimen vocatus fuit, ſiue ſecundùm ſacros canones, ſiue ſecundùm noſtras leges obnoxium inuenerit; prohibetor ordinatio. Si verò innoxius apparuerit, celebrator ordinatio, ſiue præſente ſiue abſente accuſatore. Accuſator autem, ſi præſens non probauerit, ſiue [*inſti-*

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. διατ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνου ς'. ἥτις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Η β'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Η ιζ'. διάταξίς ἐστιν νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. η'. οὕτως ἔχουσι· Εἰ δέ τις κατηγορείαν ποιήσοι τινὰ κατὰ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου ἢ διακόνου, ἢ ἄλλου κληρικοῦ, καὶ ἡγουμένου ἐφ' οἱασδήποτε αἰτίᾳ, ἀναβαλλέσθω ἡ τοιαύτη χειροτονία, καὶ γινέσθω πρότερον ἐξέτασις τῆς κατηγορείας πρόντος τοῦ κατηγόρου καὶ ἐπιζώντος εἰς πᾶν αὐτῆς προσαχθεῖσιν. Εἰ δὲ ἀπολιμπάνοιτο, ἢ ἀναβάλλοιτο ὁ κατήγορος, καὶ οὕτως ὁ τὴν χειροτονίαν μέλλων ποιεῖν ζήτησιν ἀκριβεστάτην ποιείσθω μηνῶν ἐντὸς τεσσάρων, καὶ εἰ μὲν ἀναίτιον εὕρῃ τὸν τὴν κατηγορείαν ὑποβεβληκότα, εἴτε κατὰ τοὺς θείους κανόνας, εἴτε κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους κωλυέσθω ἡ χειροτονία. Εἰ δὲ αἰδέσιμος φανείη, εἴτε πρόντος τοῦ κατηγόρου ἢ κατὰ πάντος, γινέσθω ἡ χειροτονία. Ο δὲ κατήγορος, εἴτε πρὸν μὲν ἀποδείξῃ, εἴτε

ἀποφύγῃ, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, ἐξωθείσθω τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη, τὸν πρέποντα σωφρονισμὸν ὑπομενέτω. Εἰ δέ τις πρὸ ἐξετάσεως τὸν κατηγορηθέντα χειροτονήσῃ, ὅτε χειροτονήσας, καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐκβαλλέσθω. Σημείωσαι τὴν πρόσοδον ταύτην διωρισμένην ἀφορισμῷ καθυποβάλλουσαν τὸν συκοφαντικὴν ψυχὴν κωλύσαντα τὴν τοῦ ἐπισκόπου χειροτονίαν· ὅπερ ὄντως καινὸν καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ αἱρετόν. Ἐπὶ σημείωσαι ὅτι οὔτε ἡ ς'. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ διωρισμένη ἀφορισμῷ τὸν κατήγορον καθυποβάλλουσα, οὔτε ὁ τῆς ρκγ'. νεαρᾶς κεφ. διορίζόμενον ἐκβάλλεσθαι τῆς ἐπαρχίας ἢ ἐποικεῖν τὸν κατήγορον, ἐδέχθησαν εἰς τὰ βασιλικά· ἀλλ' ὁ φιλανθρωπότερον κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς ὁ διορίζόμενον τὸν τοιοῦτον συκοφάντην λαϊκὸν μὲν ὄντα σωφρονίζεσθαι, κληρικὸν δὲ καθαιρεῖσθαι. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐντὸς μιλίων τεσσάρων τέμνεσθαι τὴν τῆς χειροτονίας ὀφείλοντος εἰσαγομένου κατηγορεῖσθαι ἢ πρόντος τοῦ κατηγόρου ἢ καὶ ἀπόντος, ἰδικόν ἐστι καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρήσιμον τῆς χειροτονίας. νομίζω οὖν ὅτι οἱ μεταγενέστεροι νόμοι οἱ διορίζόμενοι ἀφ' ἑκατὸν ἡμερῶν ὑπὲρ φωνημάτων μεταπέμπεσθαι τοὺς κατηγόρους, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περὶ κατηγόρων νομοθετηθέντα οὐκ ἔχουσι χώραν ὑπὲρ τῆς πρώτης * γέμματος· εἰ γὰρ δοθείη τοῦτο, χαλεπὸν ἔσεσθαι τὴν ἐξέτασιν ἐντὸς τετραμήνου κειμένου. Ἡ μήπως τῶν ἐγκλημάτων δόσις ἀπαραίτητος γένηται, τοῦ κατηγόρου δι' ὀλιγοημέρων μηνυμάτων ἐγκλήμα μεταπεμπομένου.

tutam accusationem] deseruerit: siquidem clericus sit, proprio gradu depellitor. Si laicus, competentem coërcitionem sustineto. At si quis accusatum ante examinationem ordinauerit: tam qui ordinauit, quàm qui ordinatus est, vterque sacerdotio depellitor. Nota autem præsentem nouellam, quòd eum qui Episcopi ordinationem calumniandi animo impedierit, perpetuæ excommunicationi subiiciat. Quod sanè nouum est, & propterea etiam abrogatum. Nota præterea quòd neque nouella Iustiniani VI. neque CXXIII. nouellæ [*illud*] caput, quod accusatorem extra prouinciam in qua habitat, eiici præcipit, in Basil. recepta sunt. Sed benignius eiusdem nouellæ caput, quod talem calumniatorem, si laicus sit, esse castigandum: sin clericus, deponendum statuit, [*receptum est.*] Sed & quòd intra tres menses introductam aduersus ordinandum accusationem, siue præsente siue absente accusatore, decidi [*oporteat*], speciale est, [*atque* propter vtilitatem ordinationis [*constitutum*]. Existimo itaque posteriores leges, quæ * triginta edictis scripto comprehensis accusatores euocandos esse statuunt, ac [*insuper*] reliqua quæ de accusatoribus legibus prodita sunt, in præsenti specie non habere locum. Nam si hoc concedatur, superfluum erit quòd intra trimestre spacium examinatio fieri debeat. Verumenimuerò, quum accusator paucorum dierum scripto comprehensis edictis euocari debeat, ineuitabiliter [*& necessariò*] illa dari oportebit.

* τριακοντα ἡμέρων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

CAPVT IX.

ΠΕΡΙ τοῦ χρόνου οὗ ἐντὸς δεῖ τὸν ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κε'. συνόδου ς'. κανὼν ιδ'.

INTRA quod tempus Episcopi ordinandi sint. Concilij Chalcedonensis canon XXV. Concilij VI. canon XIV.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐὰν ἐπι-

TEXTVS.

Constit. II. tit. I. nouellarum ait: Si ciuitatis [*cle-*

rici & primores] vltra ſex menſes Epiſcopum decernere differant, is qui ordinandi ius habet, periculo animæ ſuæ [*Epiſcopum*] ordinato : [*atque*] alia omnia ſeruantor.

ἀνωνται οἱ τῆς πόλεως ἐφ' ἑξ μῆνας ψηφίσασθαι τὸν ἐπίσκοπον, ποιείτω τὴν χροτονίαν ᾧ ζημιοῦσθαι, κινδυνεύων τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, τ' ἄλλων πάντων ἀσφαλιζομένων.

Scholivm.

Conſtit. II. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. Hoc autem eius cap. in Baſil. poſitum non eſt. Verùm ſcias ſanctiſſ. dominum noſtrum & vniuerſalem patriarcham Dn. Michaelem hoc iure vſum, quum tribus vicibus Metropolitanum illum Amaſenum Dn. Leonem, edicto impeteret, quòd Aminſi epiſcopatum vltra annum [*iam*] vacantem nemini decerneret. Dicebat enim, quia [*iam*] diutino tempore Aminſus à Metropolitano [*nemini*] decreta eſſet, ac inſuper tribus edictis vt epiſcopatum [*cuiquam*] decerneret præcipientibus ad ipſum emiſſis, ipſe tamen hoc non feciſſet : ſe rectè ex præſcripto iſtius legis epiſcopum decreturum, ac [*iam*] decretum ordinaturum. Quum autem [*tum*] nonnulli dicerent, nouellum illud præſcriptum non eſſe in Baſil. receptum, ideóque nullarum virium eſſe: [*nihilominus*] permanſit [*in ſententia*,] atque indignum eſſe dixit, ſi [*vel vnus*] apex eorum quæ in nomocanone, [*id eſt, in libro ex legibus & canonibus conſarcinato*] ſcripta ſunt quum [*ille*] tanquam à Deo ſcriptæ tabulæ in eccleſia æſtimetur, reprobaretur. Verùm quum poſtmodum idem, quod antè, ex Imperatoris ore, & præcipuis ſenatoribus audiſſet, ſe confeſtim ad præſentis operis compoſitionem contulit, quemadmodum [*etiam*] in proœmio ſignificauimus. Atque ita ſanè inefficaci iſti nouellæ Chalcedonenſis Concilij canon XXV. præualet. De ordinatione epiſcoporum in præſenti cap. tempus comprehenſum duplicem habet interpretationem. Siquidem XXV. canon Calchedonenſis Concilij ſtatuit, vt intra tres menſes in vacantes eccleſias Epiſcopi * præconio declarati [*introducantur*] Concilij verò VI. canon XIV. de ætatis

* ἀνακηρύττεσθαι

Σχολιον.

Η β'. διάτ. τῆς α'. τῆς νεαρᾶς ὅτι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. τοῦτο δ' αὐτῆς ὁ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἔσο δ' εἰδὼς ὡς τῷ νομίμῳ χρώμενος ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν δεσπότης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Μιχαὴλ ἐπεφώνησατο τὸν μητροπολίτην ἐκεῖνον Ἀμασείας κύριον Λέοντα ἐκτεῖσαι, χάριν τ' μὴ ψηφίσασθαι τὸν ἐπίσκοπον τὸν τ' Ἀμισοῦ τοῦ χρόνου ἑνὸς ἤδη χηρεύσαντος. ἔλεγε γὰρ ὡς ἐπεὶ χρονίως πρῆλθε κἀμοὶ καὶ ἡ Ἀμισὸς οὐκ ἐψηφίσθη τοῦτ' τ' μητροπολίτου, ἀλλὰ καὶ πεῖα γεγόνασι τοῖς αὐτὸν ἐπιφωνήμασιν ἐξ ὁρισμοῦ τούτου, ὡς δὴ ψηφίσηται τ' ἐπίσκοπον. ὁ δ' οὐκ ἐπείσθη τοῦτο καλῶς αὐτῷ κεῖσθαι τὸ ὄφελος τοιούτου νόμου, ἵνα ψηφίσηται αὐτὸν, καὶ ποινὴν τῷ χρονίσαντι τοῦ ψηφισθησομένου, ὅτε καὶ ἑνὸς λεχθέντος μὴ δεχθῆναι εἰς τὰ βασιλικὰ τ' τοιαύτην τῆς νεαρᾶς ἄφεσιν κἀντεῦθεν ἀποκτεῖναι), αὖθις ἐπείσθη λέγων μὴ δίκαιον εἶναι κεφαλαίαν ἀθετηθῆναι ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ νομοκάνονος γεγραμμένων τῶν ὡς θεοσδότους πλάκας τῇ ἐκκλησίᾳ λογιζομένῳ, ἀλλ' ὕστερον μαθὼν ἐκ τε τῶν βασιλικῶν λόγων, καὶ ἐκ τῶν ἀποκρίτων τῆς συγκλήτου βουλῆς, ὅπερ καὶ πρότερον ἤκουεν εἰς τὴν τῆς πρώτης ποινήματος ἐπίσασιν σύγκρισιν, καθὼς καὶ ἐν τοῦ προοιμίου προδηλωσάμεθα. τῆς γοῦν τοιαύτης νεαρᾶς μὴ ἐνεργούσης κρατεῖ ὁ κεφ. κανὼν δ' ὁ ἐν Χαλκηδόνι συνόδου. Ὁ χρόνος τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου τοῦ πρώτου κανόνι ἀποκεχρίσθω χρόνος διττῶς ἑρμηνεύεται. Ὁ μὲν γὰρ κεφ. κανὼν, δ' ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ὁρίζεται, ἐντὸς τριῶν μηνῶν εἰς τὰς χηρευούσας ἐκκλησίας ἐπίσκοπους ἀποκηρύττεσθαι. Ὁ δὲ ιδ'. κανὼν τῆς ς'. συνόδου φησὶ τ' χρόνου τῆς ἡλι-

ἡλικίας τ̃ ἐπισκόπου διδάσκ. ἡ δ̓ παράβασις ἐκείνου μὲν ἐκκλησιαστικῷ κεφαλοβαλλ᾽ ἐπιτιμίῳ, τούτου δ̓ καθαιρέσ.

Episcoporum tempore docet. Ac transgressio quidem illius, ecclesiasticæ pœnæ [*reum*] subiicit: huius verò, [*à sacerdotio*] remotioni.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΠΕΡΙ τ̃ μὴ χειροτονεῖσθαί τινα ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτ̃ χριστιανοὺς ὀρθοδόξους ποιῆσαι· συνόδου Καρθαγ̃νης κανὼν λς΄.

CAPVT X.

NE quisquam aut Episcopus, aut presbyter, aut diaconus ordinetur, priusquam omnes domesticos suos effecerit Christianos orthodoxos. Concilij Carthaginensis canon XXXVI.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ ἡ ιη΄. διατ. τ̃ ε΄. πτ. τ̃ α΄. βιβ. καὶ ἡ ι΄. τ̃ ια΄. πτ. ζημιοῦται τοὺς Σαμαρείτας καὶ ἕλληνας βαπτιζομένους, κὰν μὴ τοὺς γαμετὰς αὐτῶν καὶ παῖδας τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι.

TEXTVS.

Etiam const. XVIII. tit. V. lib. I. & const. X. tit. XI. punitunt Samaritanos & paganos baptizatos, si vxores suas & liberos quos domi habent, ad sacrosanctum baptisma non adducant.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ιη΄. διατ. τ̃ ε΄. πτ. α΄. βιβλίου τ̃ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, τοῦδε ἡ ι΄. τ̃ ια΄. πτ. τ̃ αὐτ̃ βιβλίου. ἐρωτήσῃ τις εἰς τὸν λς΄. κανόνα τ̃ ἐν Καρθαγ̃νη συνόδου διαιρουμένου μὴ χειροθετεῖσθαί τινα εἰ μὴ ποιήσῃ χριστιανοὺς πρώτους τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτ̃, πῶς αἱ παροῦσαι διατάξεις αἱ λέγουσαι τοὺς ἐξ ἑλλήνων γεγονότας πιστοὺς ζημιοῦσθαι εἰ μὴ προσάγοιεν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι γαμετὰς αὐτῶν, καὶ παῖδας καὶ πρώτους τοὺς ἐν τοῖς οἰκείοις αὐτῶν, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ, συνάδουσαι οὖσαι τοῖς τότε χρόνοις. λύσις. αἱ μὲν διατάξεις οὐ παρελήφθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ διὰ τὸ τ̃ ἁγίου Ἀποστόλου παραγγελίαν τ̃ διαιροῦντος μὴ λύεσθαι τοὺς τ̃ ἀπίστων συνοικήσεις, ἐὰν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν πιστὸς γένηται. τί γάρ, φησὶν, οἶδας ἐὰν ὁ πιστὸς μεταλάβῃ πρὸς τὴν πίστιν τὴν ἄπιστον σύζυγον αὐτ̃, καὶ ὁκ τ̃ ἐναντίου; Ὁ γοῦν ἀνὴρ οὐ μᾶλλον συνοικεῖν οὐ μηδέποτε γενέσθαι ἄπιστον, ἀλλ᾽ ὀρθοδόξων τὴν μὴ ἀπίστου, πολλῷ δ̓ πλέον μὴ κληρωσιν· διὰ τοῦτο οὐ παραχρεῖ αὐτὸν κληρωθῆναι.

Const. XVIII. tit. V. lib. I. Cod. in Basil. non est posita, neque constit. X. tit. XI. eiusdem lib. Quæret fortasse aliquis, quum XXXVI. canon Concilij Carthaginensis statuat, ne quisquam in clericorum numerum recipiatur, nisi omnes domesticos suos Christianos faciat: quomodo præsentes constitutiones, quum dicant eos qui ex paganis Christiani facti sunt, puniri, nisi vxores suas & liberos, omnésque domesticos suos ad sacrosanctum baptisma adducant, positæ non sunt in Basil. quum [*tamen*] in his cum canone conueniant. Solutio. Constit. in Basil. assumptæ non sunt, propter sancti Pauli Apostoli præceptum statuentis, ne infidelium matrimonium soluatur, si alter illorum fidelis fiat. Qui namque scis (inquit) an fidelis infidelem coniugem suam ad fidem sit deducturus, & è contrario? Canon autem non vult, eum qui nunquam infidelis, sed [*semper*] orthodoxæ fidei fuit, cohabitare infideli: [&] multo quidem minùs, postquam in clerum [*allectus sit*]: ac idcirco in clerum assumi non permittit.

Quin alij quoque canones fidelem [*in matrimonium*] coniungi infideli non ſinunt. Eſt ergo differentia inter eum qui quum infidelis fuiſſet, ad fidem conuerſus eſt, & eum qui à natiuitate fidelis fuit. Ille enim venia dignus habetur, ſi cognatos [*& neceſſarios*] infideles non eiiciat, quòd ſe illos etiam ad orthodoxam fidem conuerſurum ſperet : hic verò punitur, tanquam cum infidelibus commercium habeat, & vt in clerum aſſumatur non permittitur. Lege etiam LXXII. can. Synodi in Trullo, ita fideles diuidentem, & in fine hæc dicentem : ſanctificatus eſt enim vir infidelis in muliere: ſanctificata eſt etiam mulier infidelis in viro. Lege etiam S. Pauli ex epiſtola ad Corinthios valde aptum de hac re locum qui dicit : fratres, ſi quis ſororem mulierem habeat infidelem, & quæ ſequuntur : & dic ex iis omnibus eum ſacerdotio dignum habendum qui baptiſatus eſt, & alios ſanctificat etiam antequam eos baptiſauerit qui vnà ſecum habitant.

καὶ ἕτεροι δὲ κανόνες οὐ παραχωροῦσι τῷ πιστῷ συναφθῆναι μὴ πίστου. διαφορὰ οὖν ἐστὶν ἀπίστου εἰς τὴν πίστιν ἐπιστρέψαντος, καὶ τοῦ ἐκ γενετῆς ὄντος πιστοῦ. ὁ μὲν γὰρ συγγνώμης ἀξιοῦται μὴ ἐκβάλλων τοὺς προσηλυτεῖς αὐτῷ ἀπίστους, μεταστρέψαι καὶ τούτους ἐλπίζων εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν· ὁ δὲ ἡμαρτεῖται ὡς μὴ ἀπίστων συγκοινωνῶν, καὶ οὐ παραχωρεῖται κληροῦσθαι. ἀλλὰ γνῶθι καὶ τὸν ὁ'. κανόνα τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου οὕτω διαιροῦντα τοὺς πιστούς, καὶ πρὸς τὰ τέλη ταῦτα διεξιόντα· ἡγίασται γὰρ ὁ ἄπιστος ἀνὴρ ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ ἄπιστος γυνὴ ἐν τῷ ἀνδρί. μάλιστα καὶ ἀπὸ τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου ὃ περὶ τούτου προσφορὸν χρεῖον λέγων· ἀδελφοί, εἴ τις ἀδελφὴν γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ εἰπὼν ἀπὸ πάντων κελεύει ἱερωσύνης ἀξιοῦσθαι βαπτισθέντα καὶ ἁγιάζοντα ἄλλους καὶ περὶ τοῦ βαπτίσαι τοὺς σὺν αὐτῷ οἰκοῦντας.

CAPVT XI.

De his qui ex laïcorum ſtatu Epiſcopi fiunt. Concilij Sardicenſis canon X. Concilij primi & ſecundi in ſanctorum Apoſtolorum æde coacti, canon XVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ι'. συνόδου α'. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ιζ'.

TEXTVS.

Conſtit. II. tit. I. nouellarum, non permittit ex laïcorum [*ſtatu*] confeſtim [*aliquem*] Epiſcopum creari : ſed [*requirit*] vt priùs clericus fiat, & ad tres menſes ſcripturas & canones diſcat. Conſt. autem I. eiuſdem lib. & tit. vult vt non minùs ſex menſibus clericus priùs aut monachus fuerit.

Textus non extat in exemplari Græco.

SCHOLIVM.

Conſtit. II. eiuſdem I. tit. nouellarum eſt (vt ſuperiùs dictum eſt) Iuſtiniani nouella CXXIII. Hoc verò eius caput non eſt poſitum in Baſil. Et conſtit. I. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani VI. Et neque hæc, quum [*tamen*] de his qui ex laïcis

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστιν ὡς δῆλον ἐστὶν ἐκ τῶν νεαρῶν Ἰουστινιανοῦ ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς ὃ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τοὺς βασιλικούς· καὶ ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ς'. καὶ οὐδὲ αὐτὴ περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῆς

χειροθεσιῶν ἐπισκόπων ἀφαλαμβάνουσα, καταστρώῃ εἰς τὰ βασιλικὰ, ὥσπερ δὴ καὶ ἡ διάθηκις Ἰουστινιανὴ νεαρὰ περὶ τούτου διαλαμβάνει. προσέχες τοίνυν χρεὼν τούτου μόνῳ καὶ ιζ'. κεφαλαίῳ τῶν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συγχροτηθείσης α'. καὶ β'. συνόδου. ἐκεῖσε γὰρ πᾶσιν εἴρηται ὅπως τὰ τῶν κεφαλαίων ἐκλαμβάνονται, καὶ ἀπὸ τῶν νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ἃ κρατεῖ.

Episcopi fiunt, tractet, inserta est Basil. quemadmodum neque quæcunque Iustiniani nouella alia, quæ hac de re differit. Huius igitur [*rei*] causa vni XVII. canoni I. & II. Concilij in sanctorum Apostolorum æde coacti, animum adhibe. Illic enim omnino dicetur, quomodo canon interpretandus sit, & quid ex Iustiniani Imperatoris nouellis obtineat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΩΣ ὁ ἐθνικὸς ἢ ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεωστὶ βαπτισθεὶς, καὶ ὁ ἐκ φαύλης διαγωγῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός. κανὼν Ἀποστόλων π'. συνόδου Νικαίας κανὼν β'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν γ'.

CAPVT XII.

QVOMODO gentilis, aut ægrotus, aut recens baptizatus, aut [*quisquam*] ex mala conuersatione [*prodiens*] ordinetur [*aut*] Episcopus, aut clericus. Apostolorum canon LXXX. Concilij Nicæni canon II. Concilij Neocæsarienſis canon XII. Concilij Laodicenſis canon III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΩΣ ὁ χολάζων ἐπίσκοπος γίνεται εἰς χολάζουσαν ἐπισκοπήν. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ις'.

CAPVT XIII.

QVOMODO Episcopus Episcopatum non habens ad vacantem Episcopatum perueniat. Concilij Antiocheni canon XVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΟΤΕ γίνεται ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς εὐνοῦχος, ἢ ἄλλως ἐμπαθὴς τὸ σῶμα. Ἀποστόλων κανὼν κα'. κβ'. οζ'. οη'. συνόδου Νικαίας κανὼν α'.

CAPVT XIV.

QVANDO eunuchus, aut qui alioqui malè affecto corpore est, Episcopus, aut clericus creetur. Apostolorum canon XXI. XXII. LXXVII. LXXVIII. Concilij Nicæni canon I.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ὁ πολιτικὸς νόμος τοὺς ἑαυτοὺς

TEXTVS.

Ciuilis lex eos qui seipsos

aut alios caſtrant, diuerſimodè punit: aliàs capite, aliàs [*bonorum*] publicatione & exilio, aliàs talione. Omnino enim in noſtra republica neminem eunuchum fieri permittit: ſed apud barbaros ſolùm barbaros. Si quis tamen apud nos caſtratus ſit, liber fit, ſi ſeruus fuerit, etiamſi propter morbum caſtratus ſit: vt lib. IV. Cod. tit. XLII. conſt. I. II. & lib. XLVIII. tit. VIII. digeſtum III. V. VI. XI. & in nouella ſanctione CXLII. de his qui eunuchos faciunt.

ἢ ἑτέροις εὐνουχίζοντας, διαφόρως ζημιοῦσθαι, ποτὲ μὲν κεφαλικῶς, ποτὲ δὲ ὑπὸ δημεύσεως καὶ ἐξορείας, ποτὲ δὲ καὶ ποινῆς. καθόλου δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν, οὐ συγχωρεῖ εὐνουχίζεσθαι, ἀλλὰ παρὰ βαρβάροις καὶ μόνοις βαρβάροις. εἰ δέ τις ὑφ' ἡμῶν εὐνουχισθῇ, ἐλεύθερος ἔστω, εἰ καὶ δοῦλος, κἂν διὰ νόσον εὐνουχισθῇ, ὡς βιβ. δ'. τῦ κώδικος πτ. μβ'. διάτ. α'. β'. καὶ βιβλίον μη'. πτ. η'. διάτ. γ'. δ'. ε'. ς'. ια'. καὶ ἐν τῇ τῶν εὐνουχιζόντων ρμβ'. νεαρᾷ.

SCHOLIVM.

Conſt. I. & II. tit. XLII. lib. IV. Cod. poſitæ ſunt in lib. Baſil. XIX. tit. I. cap. LXXXVII. quod ad hunc modum habet: Conſtitutio iubet, ne quis Romanus eunuchus fiat, ne extra Romanum quidem ſolum: & ne [*quis*] Romanum eunuchum factum emat: ſed vt qui eunuchum fecit, ac ipſe emptor, [*tum*] & tabellio qui de ea [*re*] inſtrumentum conſcripſit, & publicanus [*denique*] qui vectigalis aliquid pro eo ſuſcepit, puniantur. Barbara verò mancipia, extra Romanum ſolum caſtrata, quibuſcumque negotiatoribus emere liceat, & vendere. Tit. porrò VIII. lib. XLVIII. Dig. eſt in lib. LX. Baſil. tit. XXXIX. Hæc verò capita omiſſa ſunt, & non poſita. Nouella autem Iuſtiniani CXLII. poſita eſt in lib. Baſil. LX. tit. LI. cap. IV. quod ſic habet: Sancimus, vt qui in quocunque reipublicæ noſtræ loco quamcunque perſonam caſtrare præſumunt, aut etiam præſumpſerunt: ſi quidem viri ſunt qui hoc facere præſumpſerint, aut etiam præſumunt: idem hoc quod aliis fecerunt, & ipſi patiantur. Et ſi incolumes euaſerunt, tam bona eorum addicantur fiſco, per eum qui pro tempore magiſtratum obit gloriæ tuæ: quàm ipſi mittantur in gypſum, vbi locorum per omne vitæ ſuæ tempus eſſe

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. ⁊ β'. διάτ. τ μβ'. πτ. τ ν'. βιβλίου τῦ κώδικος ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τ βασιλικῶν ιθ'. πτ. α'. κεφ. ωζ'. ὃ καὶ ἔχει οὕτως, ἡ διάταξις κελεύει ὥστε μηδένα Ρωμαῖον εὐνουχίζεσθαι, μηδὲ ἔξω τ Ρωμαϊκοῦ ἐδάφους, μηδὲ ἀγοράζειν μηδένα τ εὐνουχισθέντα Ρωμαῖον, ἀλλὰ καὶ τ εὐνουχίσαντα, ⁊ αὐτὸν ἀγοράσαντα καὶ τ συμβολαιόγραφον τ συγγράψαντα αὐτῷ τὸ συμβόλαιον, ⁊ τ τελώνιον τ κομισάμενον τέλος ὑπὲρ τούτου ζημιοῦσθαι. τὰ δὲ βάρβαρα ἀνδράποδα τὰ εὐνουχίζόμενα ἔξωθεν τῦ Ρωμαϊκοῦ ἐδάφους ἔξεστι πᾶσι τοῖς ἐμπόροις καὶ ἀγοράζειν ⁊ πωλεῖσθαι. τ δὲ μη'. βιβλίου τῦ κώδικος ὁ ιη'. τίτλος κεῖται ἐν βιβλίῳ ξ'. τ βασιλικῶν πτ. λθ'. τὰ δὲ κεφάλαια ταῦτα παρέλειφθησαν, ⁊ οὐκ ἐτέθησαν. Η δὲ ρμβ'. νεαρὰ τ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς βιβλίον τ βασιλικῶν ξ'. τίτλον να'. κεφ. δ'. ὃ ⁊ ἔχει οὕτως· βουλόμεθα ἐν οἱῳδήποτε τόπῳ τ ἡμετέρας πολιτείας εὐνουχίζειν τολμῶντας ἢ τολμήσαντας οἱονδήποτε πρόσωπον, εἰ μὲν ἄνδρες εἶεν οἱ τῦτο τολμήσαντες, ἢ ⁊ τολμῶντες, ταὐτὸ τῦτο παθεῖν ὃ πεποιήκασι· καὶ εἰ σωθείησαν, τὰ πράγματα αὐτῶν τῷ δημοσίῳ προσνεμέσθαι, μέχρι τ νῦν καιροῦ τῆς σῆς ἐνδεξιότητος ἀνύοντος ἀρχῆς, κἀκείνους ἐν χώλῳ πέμπεσθαι, ὀφείλοντας τ ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον

ἐκεῖ εἶῃ. Εἰ δ' γυναῖκες εἶεν αἱ τοῦτο ποιοῦσαι, καὶ ταύτας ζημιοῦσθαι, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀφ' ἧς ἂν ἡμέρας τῷ κατὰ καιρὸν τιμῶντι αὐτὰς αἰτήσαντος δεχθῆναι τῷ δημοσίῳ παραπεμφθῆναι, καὶ εἰς ἐξορίαν πέμπεσθαι, ἵνα ἐξ ἧς ἐνόμισαν ἢ ἐνόησαν ἀσεβείας κέρδος αὐταῖς προσποιῆσαι, ἐξ αὐτῆς ζημιωθῶσι καὶ ἔκπλουτοι τῶν ἰδίων πραγμάτων γένωνται. πρὸς μὴν τοῖς ὑπαξάσας, καὶ ὅτι τούτῳ πρόσωπον παραδεδωκότας, ἢ καὶ οἴκους, ἢ τόπον τινὰ ὅτῳ τούτῳ προσφκοδομήσαντας εἴτε προέχοντας, εἴτε ἄνδρες εἶεν, εἴτε γυναῖκες ταῖς αὐταῖς κελεύομεν ὑποκεῖσθαι ζημίαις ὡς συνίστορας γενομένους τῆς ἀδίκου ταύτης πράξεως, αὐτοὺς δὲ τοὺς διὰ νουχαδίου γενομένους ἐλεύθερα μὲν ἀπὸ παλαιοτέρων χρόνων. Γαλεὼ κελεύομεν τοὺς ἀπὸ τῆς ἰνδ. ἐπινεμήσεως τοῦ νῦν ἐπελθόντος κύκλου διὰ νουχαδίου γενομένους πανταχοῦ ἐν τόποις τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἐλευθέρους εἶναι, καὶ μηδένα τόπον ἢ οἱονδήποτε εἶδος συναλλάγματος εἰς δουλείαν καθέλκεσθαι, μηδὲ συμβόλαιον ἐπ' αὐτοῖς ἀγορεῖον, ἢ ἰδιόχειρον καθ' οἱονδήποτε τόπον ἢ καὶ παρ' οἱουδήποτε γινόμενον ἢ ἀποδιδόμενον κρατεῖν, μηδὲ ταῖς λεγομέναις διακρίσεσιν ἐπὶ τοιούτοις γένεσι προσώποις ἢ γινομένας κρατεῖν. Ἀλλὰ δεῖ πάντας τοὺς τοιούτους συναλλάγματα ὅλως ἐκποιουργοῦντας, τοῖς αἰωτέρω κελεύομεν εἰρημέναις ὑποκεῖσθαι ποιναῖς. Εἰ μέντοι διὰ πάθος συμβῇ δοῦλον διὰ νουχαδίου γενέσθαι, κἀκεῖνον κελεύομεν τῆς ἐλευθερίας τυγχάνειν. Οἱ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὄντες ἐλεύθεροι πάθει ὡς εἰκὸς τοιούτῳ περιπίπτοντες ἑαυτῶν ἔχουσιν ἐξουσίαν ἵν' αὐ θέλωσι θεραπείαν ἑαυτοῖς προσάγειν. Τοὺς διὰ νουχαδίου γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ μνημονευθέντος χρόνου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ παρ' οἱῳδήποτε προσώπῳ ὄντας κελεύομεν ἀναζητεῖσθαι, καὶ ἐλεύθερους εἶναι, καὶ μηδέποτε εἰς δουλείαν τούτους καθέλκεσθαι. Εἰ μέντοι θαῤῥήσουσί τινες ἐξ αὐτῶν τῶν διὰ νουχαδίου γενομένων τινὰς μετὰ τὸν παρόντα ἡμῶν ὁπισχεῖν νόμον, δίδομεν ἄδειαν καὶ τοῖς διὰ νουχαδίοις αὐτοῖς ὡς ἅπαξ ἐλευθερίας ἐκ τοῦ παρόντος ἡμῶν τυχόσι νόμου, ἐντεῦθεν μὲν τῆς τε βασιλείας προσιέναι, τῶν τε κατὰ καιρὸν ἀληθινῶν πατριάρχῃ, καὶ τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἡμῶν ἄρχουσι προσαγγέλ-

debebunt. Sin verò mulieres ſunt quæ id egerunt, afficiantur & ipſæ ſupplicio, & bona earum per eum qui pro tempore gerit magiſtratum tuum addicantur fiſco, mittantúrque in exilium: vt ex quo putarint aut cogitarint impium ſe lucrum aſſecuturas, ex eo ſupplicia ſimul & bonorum ſuorum amiſſionem ſuſtineant. Porrò & eos qui ad hoc mandatum dederint, obtulerint-ve perſonas, aut etiam domos vel locum aliquem ad hoc præbuerint, aut præbent, ſiue viri ſint ſiue mulieres, eadem ſubire ſupplicia iubemus: vtpote qui iniuſtæ huius actionis teſtes facti ſunt. Verùm ipſos caſtratos tametſi à vetuſtioribus temporibus liberos eſſe oportebat: iubemus tamen, vt qui iam inde à decima indictione ineuntis circuli per quemcunque in locis noſtræ reipublicæ caſtrati fuerunt, liberi ſint: neque vllo modo, aut quouis genere contractus in ſeruitutem retrahantur: neque item inſtrumentum de ipſis vel publicum, vel priuata manu conſcriptum, quocunque tandem modo, aut per fraudem factum, aut fiendum, valeat. Sed neque inquirendi illorum ſtatus cauſſa cognitiones, quæ διακρίσεις dicuntur, de iſtiuſmodi perſonis interponantur, aut interpoſitæ valeant. Sed & omnes eos qui tali contractui in poſterum miniſterium præbent, ſuperiùs traditas ſubire pœnas iubemus. Præterea ſi vſueniat, vt ſeruus propter morbum caſtretur: iubemus, vt & ille libertatem nanciſcatur. Qui enim ab initio liberi ſunt, ſi fortè in hoc genus morbi incidunt, ſui poteſtatem habent, vt quod velint, ſibi remedium adhibeant. Iubemus igitur vt in noſtra republica caſtrati iam inde à memorato tempore, apud quamcunque perſonam ſint, perquirantur, & liberi ſint, neque vnquam in ſeruiturem retrahantur. Cæterùm ſi qui eorum poſt præſentem noſtram legem aliquos detinere apud ſe caſtratos præſumpſerint: damus etiam ipſis caſtratis licentiam, nimirum qui ſemel ex præſente noſtra lege libertatem promeruerint, vt hîc quidem maieſtatem Imperatoriam, & ſanctiſſ. pro tempore Patriarcham adeant, neque non apud glorioſiſſ. Imperij noſtri proceres relationem ea de re inſti-

tuant: in prouinciis verò, apud religioſiſſ. locorum Epiſcopos, & horum præſides: quò omnino prouidentia noſtrorum magiſtratuum, & periculo obtemperantium ipſis cohortium (ſiue Conſtantinopoli, ſiue alibicunque locorum noſtræ reipub.) his ſecundùm libertatem dentur vindiciæ, libertáſque ex præſente noſtra lege ipſis largita conſeruetur. Nam tot cædes conniuentibus oculis accipere per cauſam eorum qui talia præſumunt, in noſtra republica neutiquam ſuſtinuerimus. Si enim barbari, ſimulatque noſtra de hoc audierunt mandata, hæc cuſtodierunt: quomodo tandem permitteremus, vt poſt tot retro Principum ſanctiones tale quid denuò delinquatur, aut etiam inultum relinquatur in noſtra republica?

λφν. Εν ᾗ πᾶις ἐπαρχίαις τοῖς κατὰ τόπον ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ τοῖς τούτων ἄρχουσιν, ἐφ' ᾧ τῆς τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων, καὶ κινδύνῳ τῶν πειθομένων αὐτοῖς τάξεων, εἴτε ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἴτε ἐν ἑτέρῳ οἱῳδήποτε τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας, τύτοις ἐκδικεῖσθαι, καὶ φυλάττεσθαι τὰ ἐκ τῆς παρόντος ἡμῶν νόμου δεδομένα αὐτοῖς ἐλευθερίαν. παιδεῖν γὰρ φόνοις τοσύτοις γινομένοις καὶ παρόφασιν τῶν τοιῶτα τολμώντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ οὐδαμῶς ἀνεχόμεθα. Εἰ γὰρ βάρβαροι ἀκούσαντες τῶν ἡμετέρων περὶ τούτων διαταγμάτων ταῦτα ἐφύλαξαν, πῶς ἂν ἡμεῖς συγχωρήσαιμεν μετὰ τοσαύτας τὰ πρὸ ἡμῶν βασιλευκότων νομοθεσίας τοιοῦτόν τι ἁμαρτάνεσθαι, ἢ καὶ ἀνεκδίκητον τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ καταλιμπάνεσθαι;

CAPVT XV.

VT qui dæmonem habet, clericus non fiat. Apoſtolorum canon LXXVIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι. Ἀποστόλων κανὼν οη'.

CAPVT XVI.

DE eo qui ſuo Epiſcopo non obedit volenti ipſum ordinare in altiorem gradum. Concilij Carthaginenſis canon XXXI. Baſilij canon X.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντος τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, βουλομένῳ χειροτονεῖν αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμόν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν λα'. Βασιλείου κανὼν ι'.

CAPVT XVII.

DE Epiſcopo, aut clerico ordinato, qui ab incolis non ſuſcipitur, aut non ſuſcipit, aut abire non poteſt. Apoſtolorum canon XXXVI. Concilij Ancyrani canon XVIII. Concilij Antiocheni canon XVII. XVIII. Concilij ſexti canon XVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ιζ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος, καὶ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς χώρας, ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυναμένου ἀπελθεῖν. Ἀποστόλων κανὼν λς'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιη'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιζ'. ιη'. συνόδου ς'. κανὼν ιζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δυνάσθαι τὸν πεπλανημένον ἐπίσκοπον ἕτερον αὖτ' αὖθις χειροτονεῖν. τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ος'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κγ'.

CAPVT XVIII.

NE Episcopus moriens possit alium pro se ordinare. Apostolorum canon LXXVI. Concilij Antiocheni canon XXIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ἁπλῶς ἐν πόλει βραχείᾳ, ἢ κώμῃ γίνεσθαι ἐπίσκοπον. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ε'.

CAPVT XIX.

NE temere in parua ciuitate aut pago Episcopus fiat. Concilij Laodicensis canon LVII. Concilij Sardicensis canon VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει, δύο ἐπισκόπους, ἢ ἐν δυσὶ πόλεσιν ἕνα κληρικόν. συνόδου Νικαίας κανὼν ή'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ι'. ιϛ'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιε'.

CAPVT XX.

NE in vna prouincia duo Metropolitani sint, aut in vna ciuitate duo Episcopi, aut in duabus ciuitatibus vnus clericus. Concilij Nicæni canon VIII. Concilij Chalcedonensis canon X. XII. Concilij Nicæni secundi canon XV.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ο Ελευθέρνησος δύο ἔχει μητροπόλεις, ὡς ἡ κη'. νεαρά· καὶ ἡ Παφλαγονία διαφόρους, ὡς ἡ κθ'. νεαρά· καὶ ἡ Φρυγία Καπατιανὴ καὶ ἡ β'. Καππαδοκία. οὔτε εἰς δύο πόλεις δυνατόν ἐστιν ἕνα εἶναι ἐπίσκοπον. ἐξήρηται ὁ Τομεὺς, αὐτὸς γὰρ καὶ τὴν λοιπῶν ἐκκλησιῶν Σκυθίας προνοεῖται· καὶ ἡ Λεοντόπολις

TEXTVS.

Helenopontus duos Metropolitanos habet, vt XXVIII. nouella [*tradit*]: Paphlagonia multos, vt XXIX. nouella: [*sic*] etiam Phrygia Capatiana, & Cappadocia secunda. Neque in duabus ciuitatibus potest quis esse Episcopus. Excipitur Episcopus Tomensis. Ille enim reliquarum ecclesiarum Scythiæ curam gerit. [*Tum*] & Leontopolis

Isauriæ sub Episcopo Isauropolis est, vt lib. I. Cod. tit. III. const. XXXV. [*habet.*] Neque præsul [*quisquam*] duorum monasteriorum fit, vt const. XXXIX. eiusdem tit.

Ισαυρείας ὑπὸ τὴν Ἁγιοπολιν ὄντων Ισαυροπόλεως, ὡς βιβλίῳ α'. τῶ κώδικος, πλ. γ'. διατ. λε'. οὔτε δὲ ἡγούμενος γίνεται δύο μοναστηρίων, οἷς διατ. λθ'. τῶ αὐτῶ πίλου.

SCHOLIVM.

Nouella XXVIII. posita est in lib. VI. Basil. tit. XII. cap. I. quæ hîc à nobis [*ideo*] non est posita, quòd quarum regionum mentionem facit, illarum multùm ab impiis barbaris immutatus sit status, eáque ratione irritæ factæ sint nouellæ. Nouella verò XXIX. scripta est in lib. Basil. VI. tit. XIII. cap. I. hîc autem propter eandem causam non est posita. Porrò XXXV. constit. tit. III. lib. I. Cod. est cap. III. tit. I. lib. III. Basil. quod sic ait: Eum, qui quamcunque veterem aut recèns conditam ciuitatem proprij Episcopatus iure alióve priuilegio priuat, tametsi Principis permissu [*id faciat*] infamia notat multátque bonis constitutio, ac simul inceptum facit irritum. Excipit autem Scythiæ prouincias, & Leontopolim in Isauria. Const. XXXIX. eiusdem tit. & lib. non est posita in Basil. Nota, & huic loco insertæ legi (cap. videlicet III. tit. I. lib. III.) animum ne aduertas. Siquidem à canone VII. Chalced. Concilij, & canone XXXVIII. in Trullo [*habiti*] Concilij, est abrogata. Legas autem XXXVIII. illum canonem, eiúsque expositionem. Inserta sunt enim illi scripti Imperatorij verba, quæ, quomodo Imperatoribus iura priuilegiáque Ecclesiastica transmutare concedatur, explicant. Nota. Const. XXXIX. tit. III. lib. I Cod. quæ statuit, ne quis præsul duorum monasteriorum fiat, [*quamquam*] nullius efficaciæ esse debeat, quòd in Basil. posita non sit: efficaciam [*tamen*] habet ex interpretatione XV. canonis Concilij septimi constituentis, ne quis in duabus Ecclesiis vnius vrbis clericus fiat. Si namque non permittitur cuiquam in duabus Ecclesiis clericum fieri, multo magis præsul duo monasteria non moderabitur: quemadmodum neque vnum caput duo corpora. Quòd autem Pantocratorenus præsul multis

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η κη'. νεαρὰ κεῖται εἰς βιβλίον τῶ βασιλικῶ ς'. πτ. ιδ'. κεφ. α'. ἥτις ἐνταῦθα οὐκ ἐτέθη πρὸς ἡμῶν. Ἐξ ὧν μεγάλως ἀλλοιωθεῖσαι τὰ τότε ἐν ταύτη διλουμένων χωρῶν καὶ πάσαν ὑπὸ τῶν ἀθέων βαρβάρων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπραγτήσασαι τὰ τότε νεαραῖς. Καὶ ἡ κθ'. νεαρὰ ἐγράφη εἰς βιβλίον τῶ βασιλικῶ ς'. πτ. ιγ'. κεφ. α'. ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐτέθη διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Η λε'. διατ. τῶ γ'. πτ. τῶ α'. βιβλίου τῶ κώδικος ἐστὶ κεφ. γ'. τῶ α'. πτ. τῶ γ'. βιβλίου τῶ βασιλικῶ οὕτω λέγον, τὸν ἀφαιρούμενον πόλεως οἱασδήποτε ἴνος πόλεως οὔσης, ἢ νεωποιηθείσης δὲ τῆς ἰδικῆς ὀρθοδοξοπόλεως δίκαιον ἢ ἑτέρου ποιοῦντος, κἂν ἀπὸ βασιλικῆς ὀρθροπῆς, ἀτιμοῖ καὶ δημεύει ἡ ἀφαίρεσις, ἀκωλύτου καὶ τῆς ἐγχείρησιν. ὑπεξαιρεῖ δὲ τὰ τῆς Σκυθίας ἐπαρχίας καὶ Λεοντόπολιν τῆς Ισαυρείας. Η δὲ λθ'. ἀφαίρεσις τοῦ αὐτοῦ πτ. καὶ βιβλίου ἐνταῦθα ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι ὅτι ἐκείνῳ καταφρονεῖται νόμῳ ἤγουν ὅτι γ'. κεφ. τῶ α'. πτ. τοῦ γ'. βιβλίου μὴ ποιεῖσθαι. ἀνῃρέθη γὰρ ὑπὸ τῆς ιζ'. κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τῆς λη'. κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ συνόδου. Καὶ αἰαγνωθῆ τὸ βιβλίον λη'. κεφάλαια καὶ τὴν ἑρμηνείαν αὐτῶ· καταφρονεῖται γὰρ ἐν αὐτῆ σημείῳ μὲν βασιλικὰ ῥήματα διαλαμβάνοντα πῶς τοῖς βασιλεῦσι ἔφεται ἐκκλησιαστικὰ μετασκευάζειν δίκαια καὶ νομία. Σημείωσαι. Η λθ'. διατ. τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἡ ὁρισθεῖσα μὴ γίνεσθαί ἴνα. * δύο μοναστηρίων, μὴ ὀφείλουσα ἐνεργεῖν διὰ τὸ μὴ τεθῆναι εἰς τὰ βασιλικά, ἐνεργεῖ ἀκωλύτως ὡς ιε'. κανόνι τῆς ζ'. συνόδου ὁρίζοντος μὴ γίνεσθαί ἴνα κληρικὸν εἰς δύο ἐκκλησίας μιᾶς πόλεως. Εἰ γὰρ ἐκ ἔφεται κληροῦσθαί ἴνα εἰς δύο ἐκκλησίας, πολλῶ πλέον οὐδὲ ἡγούμενος δύο μοναστηρίων ποιήσει), ὡς-περ οὐδὲ κεφαλὴ μιὰ δύο σωμάτων. Τὸ δὲ ποιήσαι τὸ Παντοκρατορινὸν ἡγούμενον πολλῶν μοναστη-

* f. ἡγούμενον

μοναστηρίων οὐκ ἐναντιοῦται τῷ κανόνι. Ὁ γὰρ πολλὰ μοναστήρια ὡς ἓν λογίζονται, διὸ καὶ κατ' ὀπτίδιον συνελθεῖν εἰς τὸν Γαντοκεφάτορα.

monasteriis præest, non aduersatur canoni. Nam multa illa monasteria, vt vnum reputantur, quòd auctarij instar ad illum deuenerunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ΠΕΡΙ τῶν χειροτονούντων ἐν παρ' αὐτοῖς μὴ οὔσαις ὑπ' αὐτοὺς πόλεσιν ἢ ἐπαρχίαις. Ἀποστόλων κανὼν λε'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ'. κδ'. συνόδου Ἐφέσου κανὼν η'.

CAPVT XXI.

DE his qui ordinant in ciuitatibus, aut prouinciis, quæ sub ipsis non sunt. Apostolorum canon XXXV. Concilij Antiocheni canon XIII. XXII. Concilij Ephesini canon VIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

ΠΕΡΙ τῶν διὰ παρεισάκτου ἀξιώσεως ἐχόντων χειροτονίαν ἐγκρατῶν ἐκκλησιῶν. Ἀποστόλων κανὼν λ'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν γ'.

CAPVT XXII.

DE his qui patrocinio magistratuum ecclesias occupant. Apostolorum canon XXX. Concilij Nicæni secundi canon III.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἀνάγνωθι δὲ α'. κεφάλαιον τῆς η'. πτ. τῆς πρώτης συνταγματος, καὶ εὑρήσεις παρεγγεγραμμένα.

SCHOLIVM.

Lege cap. I. tit. VIII. præsentis operis, & quæ in illo annotantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

ΠΕΡΙ τῶν διὰ γάμον ἢ παλλακισμὸν μὴ χειροτονουμένων Ἐπισκόπων. Ἀποστόλων κανὼν ιϛ'. ιζ'. ιθ'. συνόδου ς'. κανὼν γ'. ιϛ'. Βασιλείου κανὼν ιϛ'.

CAPVT XXIII.

DE his qui propter matrimonium aut concubinatum non ordinantur Episcopi. Apostolorum canon XII. XVIII. XIX. Concilij sexti canon III. XII. Basilij canon XII.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Τίτλος α'. Τῶν νεαρῶν, διάταξις α'. β'. ιζ'. ἐν αἷς εἴρηται ὅτι ὁ χειροτονούμενος Ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος ὀφείλει εἶναι παρθένος, ἢ ἀπὸ παρθενίας

TEXTVS.

Lege tit. I. nouellarum const. I. II. XVII. in quibus dicitur, eum qui Episcopus, presbyter, diaconus, aut hypodiaconus creandus est, debere esse virginem, aut ex virginitate vnam [*duntaxat*

κατ] vxorem virginem duxiſſe.

SCHOLIVM.

Conſt. I. II. & XVII. tit. I. nouellarum ſunt poſitæ in nouellis Iuſtiniani VI. CXXIII. & CXXXVII. Verumtamen quæ ad nouellam VI. [*pertinent*] poſita non ſunt in Baſil. Quæ autem ad nouellam CXXIII. [*pertinent*] poſita ſunt in lib. Baſil. III. tit. I. cap. XXVII. quod ſic inquit : clericos autem non aliter ordinari concedimus, niſi literas ſciant, & recta fide ac honeſta vita ſint, & neque concubinam, neque naturales habuerint aut habeant liberos : ſed qui vel caſtè viuunt vel vxorem habuerint aut habent legitimam, & eam vnam & primam, neque viduam, neque [*diuortio*] ſeparatam à viro, neque alioqui legibus aut ſacris interdictam canonibus. Quæ verò CXXXVII. conſt. ſunt, poſita ſunt in cap. VII. eiuſdem lib. & tit. quod ſic habet: Sancimus, vt quoties opus fuerit ordinare Epiſcopum, coeant in vnum clerici & primates ciuitatis, cui Epiſcopus ordinandus eſt, & propoſitis ſacroſanctis Euangeliis de tribus perſonis decreta faciant, & quiſque eorum iuret per ſacra eloquia, idque ipſis decretis inſerant, quòd neque per largitionem, neque promiſſionem, neque amicitiam, aut gratiam, aut quamcunque aliam affectionem, ſed quòd ſciant ipſos rectæ & Catholicæ fidei ac honeſtæ vitæ eſſe, & ſupra trigeſimum ætatis annum hos elegerunt : & quòd neque vxorem, aut concubinam, aut naturales liberos nouerunt ipſos habuiſſe, aut habere : ſed & ſi quis ipſorum priùs vxorem habuerit, tamen eam ſolam, & neque viduam, neque ſeiunctam à viro, neque legibus ſacris-ve canonibus interdictam habuerit. Sed neque curiæ muneribus addictum, neque cohortalem aliquem ex his nouerint, qui decretis electus eſt : præterquam ſi curiæ muneribus addictus, aut cohortalis, non minùs annis quindecim monachicam in monaſterio vitam extra omnem calumniam tranſegerit : videlicet obſeruatione, quæ priùs à nobis dicta eſt, per facienda de ipſis decreta, & in his perſonis cuſtodienda:

μονογαμήσας ὤφθην.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. β'. καὶ ιζ'. ἀφηγ. τῆς α'. πτ. τῶν νεαρῶν ἐτέθησαν εἰς νεαρὰς Ἰουστινιανείους ς'. ργ'. καὶ ρλζ'. πλὴν τὰ τῆς ς'. νεαρᾶς οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. τὰ δὲ τῆς ργ'. νεαρᾶς ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. πτ. α'. κεφ. κζ'. οὕτω λέγοντι, κληρικοὺς δὲ οὐκ ἄλλως χειροτονεῖσθαι συγχωροῦμεν εἰ μὴ γράμματα ἴσασι, καὶ ὀρθὴν πίστιν καὶ βίον σεμνὸν ἔχουσι, καὶ οὔτε παλλακὴν, οὐ φυσικὸν ἔχον ἢ ἔχουσι παῖδα, μηδὲ ἢ σωφρόνως βιοῦντας, ἢ γαμετὴν νόμιμον, καὶ αὐτὴν μίαν, καὶ πρώτην ἐγκήδευτας, ἢ ἔχοντας, καὶ μηδὲ χήραν μηδὲ ἀφωρισθησόμην ἀνδρὸς, μηδὲ ἀθέως τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς θείοις κανόσιν ἀπηγορευμένην. τὰ δὲ ἑξῆς ρλζ'. νεαρᾶς ἐτέθησαν ἐν κεφ. ζ'. τῷ αὐτῷ βιβλίου καὶ πτ. οὕτως ἔχοντος· διαιρίζομεν ἐπάνω χειροτονίαν γίνεσθαι ἐπίσκοπον κληρικῶν συνιέναι τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως ἧς μέλλει ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, καὶ προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ἐπὶ τριοὶ προσώποις, ψήφισμα ποιεῖν καὶ ἕκαστον αὐτῶν ὀμνύειν κατὰ τῶν θείων λογίων, καὶ ἐγγράφειν ἐν αὐτοῖς ὅτι τε οὐ δι' δόσιν, οὔτε δι' ὑποσχεσιν, οὔτε δι' φιλίαν, ἢ χάριν, ἢ μέλλων οἱασδήποτε προσαιτήσθαι, ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς, καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ λ'. ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοὺς ἐπιλέξασθαι, καὶ ὅτι οὐδὲ γαμετὴν ἔχει, ἢ παλλακὴν, ἢ παῖδας φυσικοὺς αὐτοὺς γνησίους ἐγκήδευτας ἢ ἔχει, ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν τις ἐξ αὐτῶν γαμετὴν εἶχε, καὶ αὐτὴν μίαν καὶ οὐδὲ χήραν, οὐδὲ ἀνδρὸς ἀποζυγεῖσαν, οὐδὲ τοῖς νόμοις, οὐδὲ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην. ἀλλ' οὐδὲ πολιτευόμενον ἢ ταξεώτην ὑπὸ τῶν ψηφιζομένων εἶναι γνήσιον· πλὴν εἰ μὴ ἐν μοναστηρίῳ οὐχ ἧττον δεκαπέντε ἐτῶν, μοναχὴν ὁ πολιτευόμενος ἢ ὁ ταξεώτης βίον ἀδιαβλήτως ἐξετέλεσε, δηλαδὴ τῆς ἔμπροσθεν ἡμῶν εἰρημένης παρατηρήσεως, καὶ ὅτι τούτων τῶν προσώπων ἐν τοῖς ἡμετέροις ἐκεῖ αὐτῶν ψηφίσμασι φυλαττομένης,

ἵνα ὁ τῶ οὕτω ψηφιζομένων ἐπισκόπων ὁ βέλτιον χειροτονηθῇ τῇ ἐκλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονοῦντος. Σημείωσαι, εἰ καὶ ἀπὸ τῆς προύσης ρλζ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς ἤτοι τοῦ ζ'. κεφ. τοῦ α'. πιτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κωλύεται ὁ ψηφίζεσθαί τινα εἰς ἐπισκοπὴν ἔχοντα γαμετὴν νόμιμον, μηδὲ οὐ μὴν προσχῇς ταύτῃ, προσχὰς δὲ μᾶλλον τῷ μη'. κανόνι τῆς ἐν τῇ Τρούλλῳ συνόδου, ὃν καὶ ἀναγνῶθι καὶ λέγε, καὶ ἀπὸ τούτου προτιμᾶσθαι τοὺς νόμους τοὺς κανόνας. ἀναγνῶθι δὲ καὶ τὰ γραφέντα πρὸ ἡμῶν εἰς τὴν διαληφθεῖσαν κώμην. Σημείωσαι. ἐρωτήσῃ δέ τις ὡς τῆς προύσης Ἰουστινιανείου νεαρᾶς διαῤῥήδην εἰς τὰ βασιλικὰ τὰ διορισμένα, μὴ δήπως χειροτονεῖσθαί τινα ἐπίσκοπον εἰ μὴ ἐπὶ παροῦσι προσώποις ψήφισμα γένοιτο παρά τε τοῦ κλήρου τῆς τῶν πρώτων τῆς πόλεως, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐπομόσειεν κατὰ τῶν ἁγίων διαγελίων περὶ αὐτῆς ὅσα τῇ νεαρᾷ περιέχονται, πῶς οὖν ἡ ἐκ τούτων σήμερον ἐνεργεῖ. Ἀπὸ τοῦ δ'. κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, τοῦ ιθ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ τοῦ ιη'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ διοριζομένων τὰς ψήφους τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τὰς χειροτονίας παρὰ ἐπισκόπων ἐπὶ τῷ κρίματι τούτων γίνεσθαι, ἀπαίτησον, προχειρισθέντων τῶν ἁγίων διαγελίων γίνεσθαι τὰς ψήφους τῶν ἐπισκόπων παρά τε τοῦ κλήρου καὶ τῶν πολιτῶν. Διὰ γὰρ τοῦτο ὡς ἔοικεν οὐκ ἐνεργεῖ καὶ ὁ ἐν τῷ ζ'. βιβλίῳ κείμενος νόμος, καὶ διοριζόμενος δικάζειν τοὺς δικαστὰς προχειρισθέντων τῶν ἁγίων διαγελίων. Τὸ δὲ ἐπὶ τοῖς προσώποις γίνεσθαι τὰς ψήφους παρὰ τῶν ἐπισκόπων τῶν σήμερον, ὡς νομίζω ἀπὸ τῆς προύσης νεαρᾶς ἀναγκασμένον ἐστί.

vt ex tribus illis perſonis, quæ decretis hoc modo eliguntur, melior ordinetur, electione & iudicio eius qui ordinandi ius habet. Nota, etiam ſi à præſenti CXXXVII. Iuſtiniani nouella ſeu VII. cap. I. tit. III. lib. Baſilicorum prohibetur quempiam eligi ad Epiſcoparum qui habeat vxorem legitimam, ne tamen eam ſequaris, ſed potiùs XLVIII. canonem ſynodi in Trullo, quem etiam lege, & dic canones ex eo præferri legibus. Lege etiam quæ à nobis ſcripta ſunt in prædictum canonem. Nota. Quæret [*forteſſe*] quiſpiam, quum præſens Iuſtiniani nouella in Baſil. recepta ſit, ac ſtatuat, ne aliter quiſquam Epiſcopus ordinetur, quàm ſi à clericis & primoribus ciuitatis de tribus perſonis electio fiat, & quiſque illorum iuſiurando per ſacra Euangelia concepto de iis ea aſſerat, quæ in nouella comprehenduntur: quomodo nihil horum hodie [*in vſu*] obtineat? Per canonem IV. Concilij Nicæni, canonem XIX. Concilij Antiocheni, & XVIII. Laodiceni, ſtatuentes, Epiſcopum ab Epiſcopis ipſorum iudicio decerni atque ordinari debere: irritum redditur, quòd propoſitis ſacroſanctis Euangeliis à clericis & ciuibus de Epiſcopis electiones fieri [*debeant*]. Idcirco enim (vt videtur) etiam illa in VII. lib. poſita lex, quæ ſtatuit, vt iudices propoſitis ſacroſanctis Euangeliis iudicent, nullam vim & authoritatem habet. Quòd verò de tribus perſonis ab Epiſcopis [*etiam*] hodie electiones fiunt: ad id (ni fallor) præſens nouella [*ipſos*] adigit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων ἢ λαμβανόντων ὀφφίκια. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν β'. Ἀποστόλων κανὼν κθ'. συνόδου ς'. κανὼν κε'. κγ'. Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου πρὸς Ἀδριανὸν πάπαν Ῥώμης ἐπιστολή, συνόδου Νικαίας τὸ β'. κα-

CAPVT XXIV.

De his qui datis pecuniis ordinantur, aut ſuſcipiunt officia. Concilij Chalcedonenſis canon II. Apoſtolorum canon XXIX. Concilij ſexti canon XXII. XXIII. Taraſij Archiepiſcopi ad Adrianum Papam Rom. epiſtola, Concilij Nicæni ſecundi ca-

non IV. V. XIX. Basilij ex epist. ad Episcopos, Gennadij & [*coacti*] cum ipso Concilij, ex circulari ad sanctiss. Metropolitanos epistola.

TEXTVS.

Lege lib. I. tit III. const. XXX. XLI. & tit. I. nouellarum const. I. II. XI. in quibus etiam dicitur de insinuatiuis, quæ ab Episcopis & clericis dantur, & quòd Byzantij [*solùm*] magnæ Ecclesiæ, non verò etiam aliarum [*ecclesiarum*] clerici hæc collegis suis dant. Qui verò illa dant, non dare ampliùs, quàm vnius anni diaria. [*Quòd etiam*] neque curam qualemcunque, neque administrationem ecclesiasticam per [*quarumpiam rerum*] dationem sumere, vel pauperum domibus, xenodochiis, domuive [*cuipiam*] sacræ præfici quisquam potest. Quæ verò propter hæc dantur aut promittuntur, ea omnia ecclesiam sacram-ve domum vindicare. Episcopos autem facultatem habere, vt aut ante aut post ordinationem ecclesiis [*quidlibet*] offerant.

SCHOLIVM.

Const. XXX. & XLI. tit. III. lib. I. Cod. positæ non sunt in Basil. atque ideo irritæ factæ sunt. Const. autem I. II. XI. tit. I. nouellarum, sunt nouellæ Iustiniani VI. CXXIII. & LVI. Atque VI. quidem const. præsens caput non est positum in Basil. neque item nouella LVI. quæ de insinuatiuis quæ Byzantij à clericis illic ordinandis dantur, docet. Nouella verò

νῶν δ'. ε'. ιθ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, Γενναδίου, καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ συνόδου ἐκ τῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς οἰκουμενικοὺς μητροπολίτας ἐπιστολῆς.

KEIMENON.

Βιβλίῳ α'. πτ. γ'. διάταξις λ'. μα'. καὶ πτ. α'. τῶν νεαρῶν διάταξις α'. β'. ια'. ἐν αἷς εἴρηται καὶ περὶ τῶν διδομένων ἐμφυσικῶν παρὰ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ ὅτι ἐν Βυζαντίῳ μόνοι ⓓ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας οὐ μὴν ⓓ τὰ ἄλλων κληρικοὶ τοῖς αὐτῶν συγκληρικοῖς ταῦτα διδόασιν. ⓓ δὲ παραγόντες οὐ διδόασιν πλέῳ ἑνὸς ἑαυτῷ διάρια. οὔτε δὲ φρόντισμα οἱονδήποτε ἢ διοικησιν ἐκκλησιαστικὴν τινὰ ἐξεῖναι λαβεῖν ἐπὶ δόσει, ἢ ἐπὶ τῶ πτωχείων γίνεσθαι, ἢ ξενώνων, ἢ βιαίοις οἴκου προσῆκον. πάντα ὅ τε ἐπὶ τούτῳ διδόμενα ἢ ὑποσχούμενα, ἡ ἐκκλησία, ἢ ὁ βιαίος οἶκος ἐκδικεῖ. ἐξουσίαν δὲ ἔχουσιν ⓓ ἐπίσκοποι, καὶ πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ μὴ ταῦτα ταῖς ἐκκλησίαις προσφέρειν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η λ'. κεφ. α'. ἀφ' ὧν τ. γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου ὁ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ, καὶ ἀφ' οὗ τοῦτο παρέλκυσαν. ἡ μὲν οὖν α'. β'. κεφ. α'. διατ. τοῦ α'. πτ. τῶν παρῶν εἰσὶν νεαραὶ Ἰουστινιάνου ρ'. ργ'. κεφ. ς'. ἡ δὲ μὴν ς'. ὁ παρὼν κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ὡσαύτως οὐδὲ ἡ νς'. νεαρὰ διδάσκουσα περὶ τῶν ὑπὸ Βυζαντίῳ διδομένων ἐμφυσικῶν παρὰ τῶν τοιούτων κληρικῶν. Η ὁ ργ'. νεαρὰ

ἐπέθη ὡς πολλάκις εἴρηται ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. θ'. καὶ ἐφ' ἑξῆς, ὅπερ θ'. κεφ. κατεγράψη ἔξωθεν τῷ ε'. κεφ. τῶν παρόντος τίτ. ὃ καὶ αἰάγνωθι διδάσκον περὶ τῶν ὅπῃ χρήμασι χειροτονουμένων. Περὶ δὲ τῶν διδομένων ἀφορείων ζήτει τῷ αὐτῷ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. λε'. καὶ λς'. οὕτως ἔχον, ἀλλ' οὐδὲ κληρικὸν οἱουδήποτε βαθμοῦ δίδομεν ἢ ἐκείνῳ ὑφ' οὗ χειροτονῆται, ἢ ἄλλῳ οἱῳδήτινι προσώπῳ οὐ συγχωροῦμεν, μόνας δὲ πρέπειν αὐτὸν τὰς συνηθείας τοῖς τῶν χειροτονοῦντι ὑπηρετουμένοις, καὶ ἃς ἔθους κομιζομένοις ἑνὸς ἑκάστου ἀφορεία μὴ ὑπερβαινούσας. ἐν δὲ τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ἣ καταπέμπεται πρὸς θείαν πλεονῶν λειτουργίαν, ἐξ μηδὲν πρωτελῶς τοῖς ἰδίοις συγκληρικοῖς δίδοναι ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐμφανείας, μηδὲ ἀφ' ταύτην πρὸς αἰτίαν τῶν ἰδίων ἀποζημιοῦσθαι, ἢ τῶν δήμων μεριτικῶν αὐτὸν ἀποστερεῖσθαι, ἀλλὰ μηδὲ ξενοδόχον ἢ προσκόμιον, ἢ νοσοκόμον, ἢ δήμου διαγορεῖς οἱουδήποτε οἴκου δημοσιεύειν, ἢ οἱουδήποτε ἐκκλησιαστικὸν φόρτιον χειζόντα δίδοναι τι ἐκείνῳ ὑφ' οὗ προβάλλεται, ἢ δήμῳ οἱῳδήποτε προσώπῳ ὑπὲρ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ διοικήσεως. ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ἀντιποιούμενος ἢ διδοὺς, ἢ λαμβάνων, ἢ μεσίτης γινόμενος, τῆς ἱεροσυνῆς ἤτοι τοῦ κλήρου, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἱασδήποτε διοικήσεως, γυμνωθήσεται, τῶν διδομένων ἐκδικηθησομένων παρὰ διαγεῖ τόπου οὗ ἦνος ὃ τοιοῦτον πρόσωπον τοῦ χειροτονῆσαι ἢ φορτίσασθαι ἢ διοίκησιν ἔλαβεν. Εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη ὁ λαμβάνων, ἢ μεσίτης γινόμενος, ὃ δοθὲν διπλοῦν ἀπαιτηθήσεται, καὶ παρὰ διαγεῖ τόπῳ ἐν ᾧ ὃ τοιοῦτον πρόσωπον τοῦ διοίκησιν ἢ τοῦ χειροτονῆσαι ἢ τοῦ φορτίδα ἔλαβε παρέξεται. Εἰ δέ τις κληρικὸς οἱουδήποτε βαθμοῦ, ἢ διοικητὴς οἱουδήποτε διαγεῖς οἴκου, ἢ πρὸ τ χειροτονίας, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἱασδήποτε διοικήσεως, ἢ φορτίδος μὴ ταῦτα βουληθῇ τι τῶν ἰδίων πραγμάτων προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ χειροτονεῖται, ἢ παρὰ τόπῳ οὗτινος τοῦ διοίκησιν, ἢ τοῦ φορτίδα αἱαδέχεται, οὐ μόνον οὐ κωλύομεν τοῦτο γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον προτρέπομεν αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα ὑπὲρ

CXXIII. (vt sæpè dictum est) posita est in III. lib. Basil. tit. I. cap. IX & deinceps. Quod [*quidem*] IX. cap. præsentis tit. capiti v. extrinsecus [*in Scholio nempe*] insertum est: quod legas, [*vt pote*] quod de iis qui datis pecuniis ordinantur, doceat. Porrò de diariis quæ dantur, quære eiusdem lib. & tit. cap. XXXV. & XXXVI. quæ sic habent: Cæterùm neque clericum cuiuscunque gradus dare quippiam illi à quo ordinatur, vel cuicunque alij personæ permittimus. Tantummodo eius qui ordinat, ministris, & qui ex more accipere [*solent*], consuetudines dabit, quæ tamen vnius anni diaria non exuperent. In sanctiss. ecclesia in quam allegitur, sacrum munus explebit, & nihil omnino collegis suis pro sua insinuatione dabit, neque per hanc causam, aut solida sua mercede, aut aliis quæ particulatim obueniunt, frustrabitur. Sed neque xenodocho, aut prochotropho, aut nosocomo, aut alius cuiuscunque sacræ domus dispensatori, aut [*denique*] ei qui qualemcunque ecclesiasticam curam suscipit, pro concredita ipsi administratione quicquam illi à quo præficitur, alij-ve qualicunque personæ, dare [*concedimus*]. Qui verò præter hæc quæ constituimus, aut dederit, aut ceperit, aut mediator factus fuerit, sacerdotio siue clericatu, aut concredita ipsi qualicunque administratione nudabitur: quæ autem data erunt, vindicabuntur sacro loco, cuius talis persona aut ordinationem, aut curam, aut administrationem suscepit. Sed si mundanus sit, qui capit, aut mediator [*negotio*] interuenerit: quod datum est, eius duplum exigetur, sacróque loco in quo illa persona vel administrationem, vel ordinationem, vel curam suscepit, præbebitur. Si quis tamen clericus cuiuscunque gradus, aut dispensator cuiuscunque sacræ domus, aut ante ordinationem, aut ante concreditam ipsi qualemcunque administrationem vel curam, [*aut etiam*] postmodum voluerit aliquid rerum suarum offerre ecclesiæ in quam ordinatur, vel loco cuius administrationem curam-ve suscipit: non solùm id fieri non prohibemus, verùm etiam vt id pro salute animæ suæ faciant, etiam

atque etiam ipſos hortamur. Illa enim dari prohibemus, quæ priuatis quibuſpiam hominibus præbentur, non etiam quæ ſanctiſſ. Eccleſiis aliiſque ſacris locis offeruntur. Lege etiam finem cap. IX. tit. I. lib. III. in cap. V. præſentis tit. quòd illic præſens lex inſerta ſit. Nota: præſens nouella remotioni ſubiicit canonicos, qui datis pecuniis ordinantur, aliam-ve quampiam eccleſiaſticam ſuſcipiunt curam: atque laïcos qui in his [*rebus*] mediatores facti ſunt, eius quod ipſis datum eſt, in duplum exactioni facit obnoxios. Canon autem II. Concilij Chalcedonenſis, laïcos qui in his mediatores interueniunt, anathemati ſubiicit. Verùm quòd laïci qui datis pecuniis ſacrorum locorum adminiſtrationes ſuſcipiunt, puniantur, ex præſenti nouella conſtat. [*At*] quiſnam [*tandem*] laïcus citra dationem, aut procurationem ſacri loci, miniſterium-ve eccleſiaſticum ſuſcipiat, aut clericus fiat, aut in cellam monaſticam admittatur, [*equidem*] ignoro: ac propterea flexis genibus Deum oro, vt nos ab iſtiuſmodi minis liberare velit, [*clamans*] Si iniquitates obſeruaueris Domine, quis ſuſtinebit?

οωτηείας τ ἰδίας ψυχῆς ποιῆν. ἡμεῖς γὰ ἐκφύτα μόνα δίδομ κωλύομεν ἀ τινα ἰδιωτῶν ποὶ προσώποις πρέχηται, ἃ μὶ ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις, ἢ τοῖς θείοις διάκοσιν οἴκοις προσφερόμενα. διάγνωθι ἢ ὃ τέλος τῆ θ'. κεφ. τῆ α'. πρ. τῆ γ'. βιβλίου εἰς κεφ. ε'. τῆ πρόντος πρ. ἀλλ' ὃ ἐκ καταγρωθῶναι τ πρόντα νόμον. Σημείωσαι. Η μ πρόσφατα κατὰ κεφαλαίου καθυποβάλλ τοὺς κληρικοὺς χρεωστουμένους, ἢ ἑτέρῳ τι φορτίσμα ἐκκλησιαστικὸν ὀφὶ χρήμασι λαμβάνοντας, ἢ τοὺς μεσάσθντας ὀφὶ τούτοις λαϊκοὺς, τῇ εἰς ὃ διπλάσιον ἀπαιτήσ τῆ δοθέντος αὐτοῖς ὑπογραφῆς. ὁ ἢ β'. κανὼν τ ἐν Χαλκηδόνι συνόδου αἰτιᾶται καθυποβάλλ τοὺς τὰ τοιαῦτα μεσάζοντας λαϊκούς. Τὸ μέντοι ὑμπορᾶσθαι τοὺς λαϊκοὺς ὀφὶ χρήμασιν ἀναδεχομένους δημοσίας διοικήσεις διαγεῖν οἴκων, ἀπὸ τ προύσης νεαρᾶς ἀναφαίνεται. ποῖος οὖν ἐστιν ὁ αἰτιατὸς λαϊκὸς δημόσιον διαγεῖν οἶκον, ἢ δουλείαν ἐκκλησιαστικὴν, ἢ κληρικὸς γινόμενος, ἢ ἐν κελλιωτικῇ μονῇ καταπατόμενος ἀδοπ, ἀγνοῶ· καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ πρὸς θεὸν πάντας ἡμᾶς ἐκ τ τοιούτ ῥυσθῆναι ἀπειλῆς, ἐὰν γὰ ἀνομίας παρατηρήσ κύριος, τίς ὑποστήσεται;

CAPVT XXV.

NE ordinationes iterentur. Apoſtolorum canon LXVIII. Concilij Carthaginenſis canon XLVIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ γίνεσθαι δὶς χειροτονήσεις. Ἀποστόλων κανὼν ξη'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μη'.

CAPVT XXVI.

NE Epiſcopus aut clericus ex vna ciuitate in aliam tranſeat. Concilij Nicæni canon XV. XVI. Concilij Antiocheni canon XXI. Concilij Chalcedonenſis canon V. XII. XX. Concilij Sardicenſis canon I. II. XV. Concilij Carthaginen-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ μετέναι ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. συνόδου Νικαίας κανὼν ιε'. ις'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κα'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ε'. ις'. ιζ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν α'. β'. ιε'. συνόδου Καρθα-

ληΐης κανὼν νδ'. ξ'. σινωόδου ε'. κανὼν ιζ'. ιη'. κ̀ χ'.

KEIMENON.

Hθ'. κ̀ ι'. διάτ. τ̃ α'. πτ. τ̃ νεαρῶν λέγ̀ πῶς εἰς τ̀ μεγάλην ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως οἱ τ̃ ἄλλων αὐτ̃ ἐκκλησίας κληρικοὶ μεταπίπτουσι.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Hθ'. διάτ. τ̃ α'. πτ. τ̃ νεαρῶν ὅτι νεαρά Ιουστινιανοῦ γ'. κ̀ ἐτέθη εἰς βιβλίον τ̃ βασιλικ̃ν γ'. πτ. β'. κεφ. α'. ἥτις μ̀ ὸ ἀπαριθμήσασα τοὺς ὀφείλοντας εἶ κληρικοὺς εἰς τε τ̀ μεγάλην ἐκκλησίαν, ὲ εἰς ἡΐνας ἑτέρας ναὺς, ὲ κωλύσασα τ̀ ἐξ ἑτέρας ἐκκλησίας εἰς ἑτέραν μετάβασιν τ̃ κληρικ̃ν, φησὶ ὲ ταῦτα ῥητῶς· εἰ γὰρ ὅπου τῶν διαγῶν μοναστηρίων κωλύομεν ἐξ ἑτέρου μοναστηρίου πρὸς ἕτερον μεταβαίνειν, πολλῷ μᾶλλον καὶ τοῖς διαβεβοημένοις κληρικοῖς τοῦτο ἐφήσομεν, κέρδους τε κ̀ ἐμπορείας ἀπόδειξιν ἔχειν τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν ἡγούμενοι. εἰ ὅ κ̀ ποτε τοιαύτην μετάστασιν ἡ σὴ μακαριότης ἢ ἡ κ' χειρὶ βασιλεία ἡμέας σπουδὴ μὴ δικαίως τοῦτο παραλάβοι, πρὶν αὖ εἰς τ̀ εἰρημένον ἡμῖν ἀριθμὸν περιεχθῆναι, ὥστε τ̀ μετάστασιν εἰς τ̀ τῶν λειπόντων τάξιν γίνεσθαι, ἀλλ' ὑχὶ πρ̃ τ̀ ἀριθμὸν ἵνα πληρωθῇ ἐμβαίνοντα· τοῦτο γὰρ οὔτε ἀδημίας μηχανῆς, οὐδὲ ἔκ τινος τρόπου γίνεσθαι συγχωροῦμεν. ἢ ὅ ι'. διάτ. τ̃ α'. πτ. τ̃ νεαρῶν ὅτι νεαρά Ιουστινιάνου ις'. ἐτέθη δὲ βιβλίῳ γ'. τ̃ βασιλικ̃ν. πτ. γ'. κεφ. α'. ὃ κ̀ ἀνάγνωθι διδάσκουσα αὐτὰ ἀκριβῶς, ὲ ὅ τοὺς λείποντας κληρικοὺς, ἀπὸ τ̃ περισσῶν ἀναπληροῦσθαι. Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τ̃ παλαιᾶς νεαρᾶς ἐτέθη ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ὲ μόνης ἑτέρας ἐπαρχίας ὲ δικαιοῦται τ̃ ὑποσπᾶσθαι αὐτῶν· ἔχει ὅ τοῦτο παρανόμιον ὲ ὁ Καρθαγένης ἐπίσκοπος ὲ *ζητ̃ ἀπὸ ἑτέρων ἐκκλησιῶν δέχεσθαι κληρικοὺς, κ̀ ὡ ἰδίῳ κλήρῳ ἐγκαταλέγειν, ἢ ὲ ὑποσπᾶσθαι ποιεῖν. τοῦτο ὅ ἐτέθη ὲ ὡ ὑποσπᾶσθαι Καρχηδόνος. ἀνάγνωθι κ̀ τ̀ ὸ Καρθαγένης σινωόδου κεφάλαια ε'. κ̀ τ̀ οἰκουμενικ̃ν ζ'. σινόδου κεφάλαια ι'. ὲ τὰ ὸ αὐτοῖς γεγραμμένα· τότε δὲ λέγεσθαι, δικαίαν τ̀ Κωνσταντινουπόλεως κ̀ τὴν Καρχηδόνος ἀπὸ ἑτέρων ἐπαρχιῶν κληρικοὺς σφετερίζεσθαι πᾶσα γνώ-

*ζητ. non reperitur in aliis exemplar.

sis canon LIV. XC. Concilij sexti canon XVII. XVIII. XX.

TEXTVS.

Const. IX. & X. tit. I. nouellarum aiunt, quòd in magnam ecclesiam Constantinopolitanam aliarum eius ecclesiarum clerici transferantur.

SCHOLIVM.

Const. IX. tit. I. nouellarum est nouella Iustiniani III. positáque est in lib. Basil. III. tit. II. cap. I. quæ vbi enumerauit, quot clerici in magna ecclesia, aliisque sacris ædibus esse debeant, & transitionem clericorum ex vna ecclesia in aliam prohibuit: in hæc verba loquitur: Nam si in sacris monasteriis prohibemus, ne quis de vno ad aliud transeat: multo minus id reuerendiss. clericis permittemus, rati huiusmodi cupiditatem speciem præ se ferre quæstus & nundinationis. Cæterùm si quando & hoc transitionis genus vel beatitudini tuæ, vel pro tempore maiestati Imperatoriæ probabitur: ne aliter id fiat, nisi priùs [*res ipsa*] ad numerum quem prædiximus, redigatur, vt ea transitio in deficientis locum fiat, neque supernumerarius omnino aliquis irrepat. Nulla enim id machinatione, neque vllo modo fieri permittimus. Porrò X. constit. I. tit. nouellarum est Iustiniani nouella XVI. positáque est in lib. Basil. III. tit. III. cap. I. quod lege, quia eadem fermè: & vt [*quo loco*] clerici desunt, ex superfluis ministeriis [*defectus*] suppleatur docet. Nota verò, quòd à præsenti nouella Patriarchæ Constantinopolitano ex aliis ecclesiis clericos suscipere, suóque clero accensere, aut etiam Episcopos efficere conceditur. Quod etiam à canone conceditur Episcopo Carthaginensi. Lege etiam Carthaginensis Synodi canon. I V. & septimæ œcumenicæ Synodi canon. X. & quæ in eis scripta sunt. Tunc verò dici, posse Constantinopolitanum & Carthaginensem Episcopos ab aliis prouinciis clericos ad se traducere præter senten-

tiam eorum qui ipſos ordinarunt, quando clericorum inopia laborant. Quod quidem Conſtantinopoli locum non habet, propter ipſius cleri multitudinem, & quòd nulla ſit omnino eorum penuria; quinetiam quando neceſſitas eos impulerit, vt alienos clericos recipiant, non poterunt aliter hoc facere, niſi ipſorum clericorum numerus deficiat. Quomodo autem præſtitutus clericorum numerus hodie abſque vllo periculo non ſeruetur ignoro.

μίαν τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς, ὅτε ἐν ἐνδείᾳ εἰσὶ κληρικῶν. ὅπερ τέως εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλεως χώραν οὐκ ἔχει, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ κλήρου αὐτοῦ, καὶ τὸ πάντως ὀλίγοι πᾶσιν ἀνενδεές, καὶ ὅταν δὲ ἀνάγκη σώσῃ τοῦτο ἀλλοτρίους λαοὺς κληρικοὺς, ἄλλως οὐ δυνήσονται τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ ὑπὸ ἔνδειαν ἔρθιμος τὸ κληρικὸν αὐτῶν. ὅπως δὲ σήμερον τοῦ ἐρίθμου τῶν κληρικῶν ἡ ἀθέτησις ἀκινδύνως γίνεται, ἄγνοῶ.

CAPVT XXVII.

DE eo qui dum obnoxius peccato eſſet, ordinatus eſt. Concilij Nicæni canon IX. X. Concilij Neocæſarienſis canon IX. X. Baſilij canon XXVII. Theophili ex commonitorio canon IV. V. VIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ΠΕΡΙ ὑποκειμένου ἁμαρτήματι καὶ χειροτονηθέντος. συνόδου Νικαίας κανὼν θ'. ι'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'. ι'. Βασιλείου κανὼν κζ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν δ'. ε'. ϛ'.

CAPVT XXVIII.

DE ætate ordinandorum ſiue mares ſiue feminæ ſint. Concilij Carthaginenſis canon XVI. Concilij ſexti canon XIV. XV. Concilij Neocæſarienſis canon XI. Concilij Chalcedonenſis canon XV.

TEXTVS

Conſt. IX. tit. III. lib. I. Cod. non concedit diaconiſſam fieri, quæ ſexageſimum annum non ſuperauit. Conſt. verò I. tit. I. nouellarum dicit, [*Satis eſſe, ſi*] quinquaginta annorum ſit. Et ſi propter neceſſariam aliquam cauſam hac ætate [*ali-*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

ΠΕΡΙ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων διακόνων καὶ θηλειῶν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ις'. συνόδου ς'. κανὼν ιδ'. ιε'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ια'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιε'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η θ'. διάταξις τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβ. τοῦ κώδικος οὐ συγχωρεῖ γίνεσθαι διακόνισσαν τὴν μὴ ὑπερβάλλουσαν τὸν ξ'. ἐνιαυτόν. ἡ δὲ α'. διάταξις τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν, ν'. ἐτῶν αὐτὴν εἶναι θέλει, ὡς εἴγε διά τινα αἰτίαν ἀναγκαίαν ἐλάτ-

ἐλάττων οὖσα ταύτης τῆς ἡλικίας ἐχροτονήθη, βούλεται μοναστηρίῳ ἐμβληθῆναι, ἐν ᾧ ἀνδρῶν ἐπιμιξία οὐκ ἔστιν, οὔτε αὐτεξούσιος διαιτα. ἡ μέντοι β'. διατ. τῆς αὐτῆς πίτ. οὐ θέλει διακόνισσαν ἐκκλησίας γίνεσθαι παρελθοῦσαν ἐνιαυτῶν ἤττονα. ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις φησὶ τὴν χροτονουμένην πρεσβύτερον μὴ ὀφείλειν εἶναι ἤττονα τῶν λ'. ἐτῶν, καὶ κε'. τὸν διάκονον, τὸν δὲ ἀναγνώστην * κ'. καὶ τὸν ἐπίσκοπον λε'. ἡ δὲ ις'. διάταξις τῆς αὐτῆς πίτ. θέλει αὐτὸν ὑπερβεβηκέναι τὰ λ'. ἔτη.

*f. ιε'.

qua] minor ordinata fuerit, [*illam*] in monaſterium detrudi vult, in quo viri commercium non habent, nec libera viuendi ratio eſt. Verùm conſt. II. eiuſdem tit. eccleſiæ diaconiſſam fieri non vult, quæ quadraginta annis minor ſit. Eadem porrò conſt. ait : ordinandum presbyterum non debere eſſe minorem annis triginta, diaconum XXV. lectorem octodecim, Epiſcopum [*denique*] triginta quinque. Sed conſt. XVII. eiuſdem tit. vult vt Epiſcopus trigeſimum annum exceſſerit.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η θ'. διατ. τῆς γ'. πίτ. τῆς α'. βιβ. τῆς κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ α'. διάταξις τῆς α'. πίτ. τῶν νεαρῶν, ς'. οὖσα νεαρὰ Ἰουστινιάνου, ὡς διείληπται. Η β'. διάταξις τῆς α'. πίτλου τῶν νεαρῶν ὅτι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. κεῖται δὲ ἐν βιβλίῳ τῷ βασιλικῷ γ'. πίτ. α'. κεφ. κθ'. ἔχοντι οὕτως, Διακόνισσαν δὲ ἐν ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ μὴ χειροτονεῖσθαι, ἥτις ἐλάττων ἐστὶν ἐνιαυτῶν μ'. ἢ εἰς δευτέρους ἦλθε γάμους. ὡσαύτως φησὶ τὴ αὐτὴ πίτ. κεφ. κη'. μέσης ἐν τῇ αὐτῆς νεαρᾷ ταῦτα, πρεσβύτερον δὲ ἐλάττονα τῶν λ'. ἐνιαυτῶν γίνεσθαι οὐκ ἐπιτρέπομεν· ἀλλ' οὐδὲ διάκονον ἢ ὑποδιάκονον ἤττονα τῶν κε'. ἐνιαυτῶν· οὔτε ἀναγνώστην ἐλάττονα τῶν ιη'. ἐνιαυτῶν. πλεῖω γίνωσκε ὅτι ἡ μὲν νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς πλάτος διείσκυψεν, λέγει γίνεσθαι ἀναγνώστην τὸν ὄντα χρόνων ιη'. ἐπίσκοπον τὸν ὄντα χρόνων λε'. καθὼς τοῦτο φησὶ καὶ τὸ πρὸ τοῦ βιβλίον. ἐν δὲ τῇ ἀνακαθάρσει ὁ μὲν χρόνος τοῦ ἐπισκόπου πλεῖον ἐλείφθη τελείως, ὁ δὲ χρόνος τοῦ ἀναγνώστου ἐπλεόνασεν· αὐτὴ γὰρ η'. χρόνων, ιη'. χρόνων εἶναι φησὶ τὸν ἀναγνώστην. ὀφείλεις οὖν προσέχειν πλέον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τοῖς βασιλικοῖς καὶ τοῖς

Scholivm.

Conſtit. IX. tit. III. lib. I. Cod. poſita non eſt in Baſil. neque verò conſt. I. tit. I. nouellarum quæ nouella ſexta Iuſtiniani eſt, vt explicatum eſt. Conſtit. autem II. tit. I. nouellarum eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. habetúrque lib. Baſil. III. tit. I. cap. XXIX. quod ſic habet : Diaconiſſa autem in ſancta eccleſia non ordinator, quæ minor quadraginta annis ſit, aut ad ſecundas peruenit nuptias. Similiter eiuſdem tit. cap. XXVIII. quod eiuſdem nouellæ pars eſt, hæc dicit : Presbyterum verò minorem annis triginta fieri non concedimus. Sed neque diaconum, aut ſubdiaconum minorem viginti quinque : neque item lectorem minorem annis decem & octo. Verumtamen ſcias, quòd Iuſtiniani nouella, vt ad longum inuenitur, lectorem fieri dicit, qui eſt annorum octo : & Epiſcopum, qui eſt triginta quinque : quemadmodum hoc etiam præſens liber dicit. Enimuero in [*legum*] repurgatione Epiſcopi tempus perfectè eſt exceptum [*ac deſcriptum*] : lectoris autem tempus, ſuperbundanter. Pro octo namque annis, octodecim [*habet, ac tot*] annorum lectorem [*debere*] eſſe dicit. Debes itaque magis audire quæ in Baſil. ſcripta ſunt, quàm

quæ comprehenduntur in libris qui ante repurgationem authoritatem obtinuerunt, [*nunc*] autem irriti sunt. Constit. XVII. tit. I. nouellarum est nouella Iustiniani CXXXVII. quæ posita est in lib. Basil. III. tit. I. cap. VIII. quod [*ipsum*] caput aspersum est XXIII. cap. præsentis tit. ad hunc modum incipiens: Sancimus, vt quoties opus fuerit ordinare Episcopum. De eo autem, qui Episcopus ordinandus est, illud caput ex parte hæc disertè dicit: Sed quòd sciant ipsos rectæ & catholicæ fidei, ac honestæ vitæ esse, & supra trigesimum ætatis annum, hos elegerint. Abrogat igitur hæc nouella, quantum ad ætatem Episcopi [*attinet*] nouellam CXXIII.

ALIVD SCHOLIVM.

Nota quòd ex præsenti XXVIII. cap. ac in eo scriptis, didicisti ætates ordinandorum. De iis autem qui in imperfecta ætate officia aut dignitates suscipiunt, repositum est in publicis secretis edictum Dn. Alexij Comneni semper celebrandi Imperatoris. [*Tu verò*] illud etiam cognosce. Habet [*autem*] ita ad verbum: multi vbi ob denunciatam reipublicæ aliquam vtilitatem, aut per ambitionem, qualemcunque dignitatem vel officium aut capere, aut permutare, aut vendere petierunt: ea in paruos pueros transferunt. Ne igitur hoc fiat, neque tales imponere [*nobis*] aut decipere conspiciantur: statuit Imperatoria mea maiestas vt quicunque dignitatem vel officium, siue propter denunciationem, siue propter beneuolentiam aliquam, siue per commutationem, siue in munus & per largitionem, aut dum animum nostrum oblectamus, ab Imperatoria maiestate acceperit: ne [*is*] quempiam qui honoretur, viginti annis minorem [*in locum suum*] admittat. Quin omnes quicunque per easdem causas aut dignitatem aut officium accipiunt, maiores viginti annis sunto. Quando verò Imperatoria mea maiestas non propter talem causam, sed nulla causa interueniente honorauerit quempiam, aut officio donauerit: tametsi honoratus viginti annis minor fuerit, citra dubitationem tamen illi [*insignia*] insternuntor. Reponatur igitur præsens hæc tabella inter chartas secreto-

περιεχομένοις ἐν τοῖς βιβλίοις τοῖς ἐπεργασθεῖσι περὶ τῆς διακαθάρσεως, καὶ φυλάσσουσιν. ἢ ις'. Διάταξις τῆς α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλζ'. ἥτις ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν Βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. ιδ'. ἐν ᾧ κεφαλαίῳ κατεγράφη τὸ τοῦ κγ'. κεφ. τῆς πρώτης τίτ. ἔχει δὲ τὰς λέξεις αὐτοῦ τοιάσδε· διατάττομεν ὁσάκις χρεία γένηται χειροτονῆσαι ἐπίσκοπον, ταῦτα ῥητῶς ἐν μέρει. ἵνα εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ λ'. ἔτος εἶναι τούτους ἐπιλέξωνται. αἱρεθεὶς γὰρ ὁ τοιαύτη νεαρᾷ ὅσον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ἐπισκόπου τιθεὶς ρκδ'. νεαρᾷ.

ΕΤΕΡΟΝ ΣΧΟΛΙΟΝ.

Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης κη'. κεφ. καὶ τῶν ἐν αὐτῇ γραφέντων, ἔμαθες περὶ χρόνους τῶν ὀφφικίων χειροτονεῖσθαι· ὅτι δὲ χρεία τῶν λαμβανόντων ὀφφίκια ἢ ἀξιώματα ἀτελῶν κατέστρωται εἰς τὸ δημόσιον σέκρετον παράγραμμα τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. γίνωσκε καὶ τοῦτο ἔχον κατὰ ῥῆμα, πολλοὶ παρασκαλέσαντες ὠφέλιμα τοῦ δημοσίου ἐνά, ἢ αἰτούμενοι κατὰ φιλοτιμίαν λαβεῖν, ἢ ἀλλαλλάξαι, ἢ πωλῆσαι ἀξίωμα οἱονδήποτε ἢ ὀφφίκιον, μεταβιβάζουσι ταῦτα εἰς παῖδας μικρούς. ἵνα οὖν μὴ τοῦτο γένηται, μηδὲ δοκῶσι φεναξίζειν ἢ ἀπατᾶν οἱ τοιοῦτοι, ὁρίζεται ἡ βασιλειά μου ἵνα ὁποῖος λάβῃ ἀξίωμα ἢ ὀφφίκιον, εἴτε ἀφ' παρακλήσεως, εἴτε δι' ἀνοιδύνια, εἴτε κατὰ ἀνθηγλώ, εἴτε κατὰ δωρεὰν καὶ φιλοτιμίαν τῆς βασιλείας μου, ἢ ψυχικὸν αὐτῆς, μὴ δέχεσθαι παράπαν τὸ ἀμφίβολον ἕλαττον τῶν κ'. χρόνων. ὅσοι δὲ πάντες οἱ ἀφ' ταύτας αὐτὰς αἰτίας ἢ ἀξίωμα ἢ ὀφφίκιον λαμβάνοντες, ἔστωσαν μείζονες τῶν κ'. χρόνων. ὅτε δὲ ἡ βασιλεία μου, οὐ δι' τινα αὐτῶν αἰτίαν, ἀλλὰ ἀμέσως ἀμύνῃ τινά, ἢ δωρήσεται ὀφφικίου τινί, κἂν ἐλάττων ἢ τῶν κ'. χρόνων ὁ ἀμφίβολος, καταγραφέσθω οὕτως ἀναμφιβόλως. καταγραφήτω οὖν τὸ πρὸν πιττάκιον ἐν τοῖς τῶν ὑφ'

ἡμᾶς δικρέτων χάρτοις, εἰς δήλωσιν τῆς προσταξεως καὶ εἰσηγομίας τῆς βασιλείας μου, ὡς αὖ οὕτως ἐνεργεῖται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ὁπὶ τὰ ἔμπροσθεν. ὀφείλῃ δὲ προσκεῖσθαι εἰς τὸ πιττάκιον τῆς ἀμέσως ὑμνωμένου, ὃ καταχρωνέτω, μὴ κωλυόμενον ἀπὸ τῆς γενικῆς προσταξεως παρὰ τῆς βασιλείας μου τοὺς τιμωμένους ἐλαττόνων τῶν κ'. ἐτῶν. καὶ ἔστω γνώρισμα τοῦτο τῆς ἀμέσως ὡς εἴρηται τιμωμένων ὡς ἂν εἰδήσῃ τοῦτον γινομένης τῆς βασιλείας μου ὁ μὲν ἰανουαρίῳ ἰνδικτιῶνος ιε'. περὶ τοῦ βασιλέως. τὰ μὲν δηλα τῶν καταχρωνέντων ἐνταῦθα νόμων χάριν τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἱερέων, τῶν διακόνων, καὶ τῶν ὑποδιακόνων τοὺς τῶν χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτῶν, κεκανόνισται καὶ ἐνήρεσαν, ὅτι καὶ τοῖς κανόσι ταῦτα ἔδοξεν· ὃ δὲ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ χρόνου τῶν ἀναγνωστῶν ὅπως οὐκ ἐνεργεῖ, ἀγνοῶ. τοῦ γὰρ νόμου λέγοντος ιη'. χρόνων ὀφείλειν τὸν ἀναγνώστην, σήμερον σφραγίζονται ἀναγνώστας πλείονες ἑξαετεῖς, ἔστι δ' ὅτε καὶ πενταετεῖς. ἀναγνώστην οὖν τὸν ιδ'. καὶ ιε'. χρόνων τῆς ς'. συνόδου καθαιρεσὶ καθυπέβαλλόντα τοὺς χειροτονοῦντας διακόνους καὶ ὑποδιακόνους περὶ συμπληρώσεως τοῦ κε'. χρόνου αὐτῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς ἱερεῖς περὶ τοῦ λ'. χρόνου. οἱ δὲ λέγοντες μὴ βλάπτεσθαι τοὺς σφραγιζομένους ἀναγνώστας περὶ συμπληρώσεως τοῦ ιη'. χρόνου τῆς ἡλικίας αὐτῶν, διὰ τὸ μὴ μεμνῆσθαι καὶ τούτων τοὺς κανόνας, κακῶς λέγουσιν. ἔνθα μὲν γάρ ἐστιν ἃ οἱ κανόνες διορίζονται, ὀφείλομεν τοῖς νόμοις ἀκολουθεῖν, ἢ ἐπὶ τῶν ὁμοίων τὰ ὅμοια.

rum noſtrorum, ad oſtendendam imperandi gubernandique Imperatoriæ meæ maieſtatis rationem, [&] vt hoc modo deinceps in omne futurum tempus efficaciam habeat. Debet autem in eius qui citra [*cauſam*] mediam honoratur, tabula adiici: Inſternitor. [*Atque ita*] non impedietur per edictum de iis qui minores viginti annis honorantur, ab Imperatoria mea maieſtate factum. Ac verò eſto hoc ſignum eorum, qui (vt dictum eſt) citra cauſam mediam honorantur: tanquam Imperatoria mea maieſtas hoc ſciuerit. Menſe Ianuario indictione decima quinta, per Imperatorem. Alia quidem [*certè*] legum hîc de Epiſcoporum, ſacerdotum, diaconorum, atque ſubdiaconorum ætatis annis aſperſarum [*capita*], quòd eadem & canonibus placuerunt, [*in republica*] obtinent atque rata ſunt: illud autem de ætate lectorum qua de cauſa non obtineat, non video. Tametſi enim lex dicat, octodecim annorum lectorem eſſe debere: inſigniuntur tamen hodie lectorum clericorum [*titulo*], qui ſex annorum, & interdum etiam trium [*tantummodo*] ſunt. Lege igitur XIV. & XV. canones Concilij ſexti, qui remotioni ſubiiciunt eos, qui diaconos aut ſubdiaconos ordinant ante completum vigeſimum quintum [*ætatis*] ipſorum annum: aut ſacerdotes ante trigeſimum annum. Qui verò dicunt non peccari, ſi lectores ante completum duodeuigeſimum ætatis ſuæ annum inſigniantur, quòd ipſorum canones mentionem non faciant, malè dicunt. Vbi enim canones nihil determinant, ſequi debemus leges, & ſimilia ex ſimilibus decidere.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

ΠΕΡΙ ποιήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν ἢ μεταδιδόασι, καὶ τίνας χειροτονῶσιν ἢ ὑ. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιγ'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν

CAPVT XXIX.

DE creatione Chorepiſcoporum, & quando, & quomodo offerant, aut communicent, &, quos ordinent, aut non. Concilij Ancyrani canon XIII. Concilij Neocæſarienſis canon

XIII. Concilij Antiocheni canon X. Basilius ex epistola ad Chorepiscopos.

CAPVT XXX.

VT septem duntaxat diaconi sint, etiamsi ciuitas magna sit. Concilij Neocæsariensis canon XIV. Concilij sexti canon XVI.

TEXTVS.

Const. I. tit. I. nouellarum dicit, quòd eorum numerum, qui in vnaquaque ecclesia ministrant, reditùum quantitas & inueterata consuetudo definiat. Constit. verò IX. eiusdem tit. iubet, vt in magna ecclesia Constantinopolitana sint presbyteri sexaginta, diaconi centum, diaconissæ viginti, subdiaconi nonaginta, lectores centum & decem, cantores viginti quinque, ostiarij centum. Eiusdem autem tit. const. X. vult, vt in aliis ecclesiis seruetur ab initio definitum statutum. Cæterùm per formam Dn. Heraclij constituti sunt in eadem magna ecclesia presbyteri octoginta, diaconi ducenti & quinquaginta, diaconissæ quadraginta, subdiaconi septuaginta, lectores centum sexaginta, cantores viginti quinque, ostiarij septuaginta quinque.

SCHOLIVM.

Const. I. tit. I. nouellarum est no-

ιγ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ι'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τὸν χωρεπισκόπους ἐπιστολῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

ΠΕΡΙ τοῦ ζ'. Ὡς μόνους εἶναι διακόνους, κἂν ἡ πόλις μεγάλη ᾖ. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιδ'. συνόδου ς'. κανὼν ις'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η α'. διάταξις τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν φησὶν, ὅπ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ λειτουργούντων ἡ ποσότης προσόδων καὶ κρατήσεσα συνήθεια. ἡ δὲ θ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ πτ. προστάττει ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι ἐξήκοντα πρεσβυτέρους, διακόνους ἑκατὸν, καὶ εἴκοσι διακονίσσας, ὑποδιακόνους ἑβδομήκοντα, ἀναγνώστας ἑκατὸν κθ' δέκα, ψάλτας εἴκοσι καὶ πέντε, θυρωροὺς ἑκατόν. ἡ δὲ ι'. τοῦ αὐτοῦ πτ. διάταξις βούλεται ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκκλησίαις φυλάττεσθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὡρισθὲν ἑκάστου. ὑπὸ τύπου δὲ τοῦ Ἡρακλείου ὡρίσθησαν ἐν τῇ αὐτῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, πρεσβύτεροι π'. διάκονοι σν'. διακονίσσαι μ'. ὑποδιάκονοι ο'. ἀναγνῶσαι ρξ'. ψάλται κε'. θυρωροὶ οε'.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. διατ. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν ὅτι νεα-

ἐκ Ἰουστινιάνου ς'. τοῦτο ὃ δὲ κεφ. αὐτῆς οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ☩ αὐτοῦ ὃ πτ. ἡ θ'. Διάφ. ὅτι νεαρὰ Ἰουστινιάνου γ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. πτ. β'. κεφ. α'. ἥμισυ τοσοῦτόν ἐστιν, ὥστε ἁπαξαπλοῦ μὲν ἑξήκοντα πρεσβυτέρων καὶ τοσούτων μεγάλων ἐκκλησιῶν εἶναι, διακόνους δὲ ἄρρενας ρ'. καὶ μ'. θηλείας, καὶ ὑποδιακόνους ἑ'. ἀναγνώστας δὲ ρ'. καὶ ψάλτας κέ'. ὡς εἶναι τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν τῶν ἀκλεεστάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους, καὶ ρ'. πρὸς τούτοις τῶν καλουμένων πυλωρῶν. καὶ ἡ ι'. Διάφ. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν ὅτι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ις'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν πτ. γ'. κεφ. α'. ὃ καὶ ἀναγνῶθι εἰ θέλεις· οὐ κατεγράφη γὰρ ἐνταῦθα διὰ τὸ πρότερον ἀχρηστῆσαι. οὐ μόνα γὰρ ☩ τοιούτου νόμου ἠχρειώθημεν, ἀλλὰ καὶ ☩ τοῦ Ἡρακλείου νεαρᾶς τῆς μνημονευομένης ἐν τῷ παρόντι συντάγματι. καὶ ἐδείξατο ἀπὸ συμπλείας ἀριθμὸν κληρικῶν ἡ ἐκκλησία ἕτερον διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀπορίαν. οὐδεὶς γὰρ ἠγνόησεν ὡς εἰ μὴ ὄφελος ☩ κρατοῦντος καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, καὶ ☩ ἁγίου βασιλέως ἡμῶν καὶ πατρὸς αὐτοῦ προσέφθασεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ὡς καὶ πάντας, εἰς ὀλίγον πάντως ἂν ἐλαττωθῆναι ὁ τῶν κληρικῶν ἀριθμὸς διὰ τὴν τῶν πραγμάτων στενοχωρίαν. διὸ καὶ αὐτῶν μὲν ὑποβλέπεσθαι χρεών, πῶς δὲ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν παλαιοτέραις νομοθεσίαις μὴ προσέχειν· ἀρκετὸν γὰρ εἰ τῇ μακρᾷ συνηθείᾳ ἑπόμεθα, καὶ κατὰ ταύτην ποιοῦμεν.

uella Iuſtiniani VI. Hoc autem eius caput non eſt poſitum in Baſil. Eiuſdem verò tit. conſt. IX. eſt nouella Iuſtiniani III. poſita [*que eſt*] in lib. Baſil. III. tit. II. cap. I. themate penultimo, quod ſic habet: Quapropter ſancimus, ne quando in magna eccleſia vltra ſexaginta presbyteros, diaconos verò mares centum, feminas quadraginta, & ſubdiaconos nonaginta, lectores autem vltra centum & decem, cantores vltra vigintiquinque exiſtant: vt vniuerſus reuerendiſſ. clericorum maioris eccleſiæ numerus in quadringentis vigintiquinque perſonis, & centum præterea oſtiariis (vt vocant) conſiſtat. Et conſt. X. tit. I. nouellarum eſt nouella Iuſtiniani XVI. poſita [*que eſt*] in Baſil. III. tit. III. cap. I. quod etiam legas, ſi viſum ſit. Quia enim omnino in vſu eſſe deſiit, hîc non inſeritur. Neque verò hæc lex ſola in vſu eſſe deſiit, verum etiam Heraclij nouella, cuius in præſenti capite mentio fit. Propter rerum namque inæqualitatem eccleſia ex conſuetudine numerum clericorum alium ſuſcepit. Nemo enim non nouit, quòd niſi miſericordia optimi atque ſancti Imperatoris noſtri, eiúſque patris [*ſimiliter*] ſancti noſtri Imperatoris, magnæ eccleſiæ ſuccurriſſet, clericorum numerus propter rerum anguſtias in exiguam omnino quantitatem, vt vbique [*locorum*] redactus fuiſſet. Quamobrem pro illis [*Deus*] precandus eſt, veteribúſque de clericorum numero legiſlationibus non auſcultandum. Sufficit enim, ſi longam conſuetudinem ſequamur, ac ſecundùm illam faciamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΑ'.

ΤΙΝΕΣ εἰσὶ κληρικοὶ ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως. σύνοδος Λαοδικείας κανὼν κδ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η β'. διάτ. τοῦ α'. πτ. τ῀ νεαρῶν κληρικοὺς λέγει πρεσβυτέρους, διακόνους, ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας,

CAPVT XXXI.

QVINAM clerici, eccleſiaſtici-ve ordinis ſint. Concilij Laodiceni canon XXIV.

TEXTVS.

Conſt. II. tit. I. nouellarum, presbyteros, diaconos, ſubdiaconos, lectores, can-

tores, clericos [*esse*] dicit. Quin exorciſtarum etiam & oſtiariorum conſt. VI. tit. III. lib. I. Cod. meminit.

ψάλτας. ἡ μὴν οἱ ε'. διάτ. τῆς γ'. πίτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, καὶ ἐξορκιστῶν καὶ πυλωρῶν μέμνηται.

SCHOLIVM.

Conſt. II. tit. I. nouellarum eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. poſita [*quæ eſt*] in lib. Baſil. III. tit. I. cap. XLII. quod tale quiddam, quale cap. XXXI. in textu dicit, non complectitur. Tradit autem hæc, in hæc verba: Presbyteri autem & diaconi, neque non ſubdiaconi, & lectores, ac cantores, quos omnes clericos appellamus, vt res quocunque modo ad ipſorum dominium deuolutas ſub poteſtate ſua habeant ad inſtar caſtrenſium peculiorum, præcipimus: vt & donare eas poſſint, & de his teſtari tametſi ſub poteſtate parentum ſint. Ita tamen, vt horum filij, aut his non ſubſiſtentibus, parentes eorum legitimam portionem ferant. Conſt. VI. tit. III. lib. I. Cod. poſita eſt in lib. Baſil. III. tit. III. cap. V. Verùm exorciſtæ omiſſi ſunt in repurgatione; habet enim illud caput hunc in modum: Omnis clericus vſque ad oſtiarios à perſonalibus excuſator muneribus. Atque hæc quidem hoc modo. Interim etiam ſcias, quòd hodie eccleſia alios agnoſcat oſtiarios, & ianitores. Quapropter non iis quæ de his ſcripta ſunt, ſed inueteratæ conſuetudini eſt obtemperandum. Clerici autem etiamnum hodie illi vocantur, quos XLII. cap. tit. I. lib. III. enumerauit, quod & ſuperiùs partim inſertum eſt. Nota quòd Patriarcha, qui nomocanonum hoc compoſuit, doctus quinam ſint clerici, [*lectorem*] mox remiſit ad canonem XXIV. Concilij Laodiceni, qui clericis etiam monachos connumerat. Ego verò non recedo ab iis quæ in canonem XIV. Concilij ſeptimi ſcripſi, quæ lege. Quin ſcriptis adiicio, quòd ſi concedatur per ſolam tonſionem monachos fieri lectores, citra diſtinctionem quicunque monachi tonſi, quæ lectorum [*propria*] ſunt, facient: tametſi à monachis ſacerdotibus, qui [*monaſteriorum*] præſules non ſunt, neque ab Epiſcopo [*tondendi*] facultatem acceperunt, tonſi ſint: quod abſurdum eſt. Imò

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ β'. διάτ. τῆς α'. πίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ'. χιλιοστὴ ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. πίτ. α'. κεφ. μβ'. τοιοῦτόν τι οἷόν ἐστὶν φησὶ δὲ λα'. κεφ. μὴ ἀφιέναι, διαλαμβάνουσι γὰρ ἐκεῖνα ῥητῶς· τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ἀναγνώστας καὶ ψάλτας, οὓς πάντας κληρικοὺς καλοῦμεν, τὰ παράπαν ἀφ' οἱασδήποτε χρόνου εἰς τὰ αὐτῶν διατεταγμένα τοῖς ἐλθόντα ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ἐκέλευσα προσκαλεῖσθαι κατὰ ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίων, ὥστε δωρεὰς αὐτοὺς καὶ δωρεὰς κατ' νόμους καὶ ἐπ' αὐτοῖς διατίθεσθαι. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ τὴν τῶν γονέων εἰσὶν ἐξουσίαν, οὕτω μέντοιγε ὥστε τοὺς τούτων παῖδας, ἢ τούτων μὴ ὑπαρχόντων τοὺς γονεῖς αὐτῶν τὸ νόμιμον μέρος κομίζεσθαι. ἡ γ'. διάτ. τῆς γ'. πίτ. τῆς α'. βιβλίου τῶν κώδικος ἐστὶν ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. ε'. πλὴν τὸ περὶ τῶν ἐξορκιστῶν παρελείφθη ἐν τῇ ἀναθεωρήσει· ἔχει γὰρ οὕτω τὸ κεφ. πᾶς κληρικὸς ἄχρι καὶ τῶν ὀστιαρίων, παρωνυμίᾳ ἐξηνωσπισμένῃ λειτουργιῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως· σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι ἄλλοις σήμερον ὀνομάζομεν ἡ ἐκκλησία ὀστιαρίους καὶ πυλωρούς· διὸ οὐκ ὀφείλομεν προσέχειν τοῖς περὶ τούτων γεγραμμένοις, ἀλλὰ τῇ κρατούσῃ συνηθείᾳ. κληρικοὶ δὲ ἐκεῖνοι καλοῦνται καὶ σήμερον, οὓς ὁ μδ'. κεφ. τῆς α'. πίτ. τοῦ γ'. βιβλίου ἀπαριθμήσατο, ὅπερ καὶ κατεγράφη ἐν μέρει ἄνωθεν. Σημείωσαι. ὁ μὲν συνηθέστερος ὁ νομοκάνων παντελῶς μὴν διδάξαι τίνες εἰσὶ κληρικοί, πρέπειν αὐτὸ εἰς τὸ κδ'. κεφάλαιον τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου συναριθμοῦντα τοῖς κληρικοῖς καὶ τοὺς μοναχούς· ἐγὼ δὲ οὐκ ἀφίσταμαι ὧν ἔγραψα εἰς τὸ ιδ'. κεφάλαιον τῆς ζ'. συνόδου, καὶ * δῶρα *f. αἰτεῖται. πρόσθεν τοῖς γεγραφόσιν ἐστὶ ταῦτα, καὶ ὅτι εἰ δοθῇ ἀπὸ μέσης τῆς ἀποκαρτερήσεως ἀναγνώστης τοῖς μοναχοῖς, ἀδιαστάτως ἐστὶ τῶν ἀναγνωστῶν ἐνεργήσουσι πάντες μοναχοὶ ἀποκεκαρμένοι, καὶ οὐδὲ μοναχῶν ἱερέων ἀπεκάρησθαι, μήτε ἡγουμένων ὄντων, μήτε ἀπὸ ὁτουοῦν λαβόντων τὸ ἐνδύσιμον, ὅπερ ἄτοπον. καὶ

γυναιξὶ δὲ μοναχαῖς τοῦτο δίκαιον ὑπὸ φιλοτιμηθῆναι διὰ τὴν ἀπόκρισιν, ὅσῳ ἐστὶν ὑπὸ πλέον ἀτοπώτατον. μὴ γοῦν προσέχῃς τῇ κακῇ συνηθείᾳ, ζήτει δὲ τὸ διάφορον. Σημείωσαι, ἀπὸ τοῦ παρόντος νόμου καὶ μόνου ἀφαίνεσθαι ὃ μὴ ἀπολύεσθαι ἐκ τῆς ἐξουσιότητος διὰ τὸ κληρωθῆναι. ὃ δ' ἔχει ἐξουσιον κληρικὸν ἢ ἀφ' οἱουδήποτε ἕτερου ὑπάρχοντα αὐτῷ πράγματα καὶ διοικητέα ὑπ' αὐτοῦ κατὰ ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίων, μὴ ἐκλαβοῦ καὶ εἰς τὰ ἀπὸ λεγάτων ἢ κληρονομιῶν ἢ δωρεῶν προελθόντα αὐτοῖς· τὰ καὶ λεγόμενα πεκούλια ἀποφατικὰ εἶναι, ἀλλὰ εἰς μόνα τὰ προφάσει τοῦ κλήρου ὑπάρχοντα αὐτοῖς. οὕτω γὰρ ἐκληπτέον τὸ ἀφ' οἱουδήποτε ἕτερου, ὅτι οὐδὲ διαφέρουσιν ἐκ τοῦ παρόντος νόμου, οἱ περὶ τῶν πεκουλίων νόμοι. ζήτει δὲ καὶ τὸ λϚ'. κεφάλαια δ' ἐν Καρθαγένῃ συνόδου ἕτερόν τι διδάσκοντα περὶ τοῦ παρόντα νόμον χάριν τῶν προφάσει τοῦ κλήρου προελθόντων πραγμάτων εἰς τοὺς κληρικούς, καὶ χάριν τῶν διαθήκαις καταλιμπανομένων ὀφειλόντων ἐκ τούτων πραγμάτων. νομίζω γὰρ ὡς προτιμηθήσονται τὰ τοῦ κλήρου κἂν ἀπὸ συνηθείας τοῦτο οὐ γίνεται. Ἐκ παντὸς μὲν χάριν τῶν πραγμάτων τῶν κληρικῶν, καὶ τῆς ἐξουσιότητος αὐτῶν. τὰ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόνου ἀρχοντικὰ ἀπολύουσι τῆς ἐξουσιότητος τοὺς κληρικούς, καὶ αἰδέσιμα τὰ περὶ τούτου πρὸ ἡμῶν γεγραμμένα εἰς τὸ λς'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. Τὸ δὲ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς ἀπέναντι ἀπαλλάττει τοὺς χειροτονουμένους ἐκ τῆς ἐξουσιότητος, καθὼς καὶ τὰ περὶ τούτου ἐν τῷ αὐτῷ κεφ. πλατύτερον προεδηλώσαμεν.

verò mulieribus monachis hoc ius propter tonſionem etiam indulgeri debebit, quod longè abſurdiſſimum eſt. Ne igitur auſcultes malæ conſuetudini, ſed correctionem quæras. Ex præſente hac, eáque ſola lege conſtat, non liberari quemquam à patria poteſtate, eo quòd in clerum aſciſcitur. Quòd verò [*dicitur*] clericum patriæ poteſtati obnoxium, pleno dominij atque vſusfructus iure ad inſtar caſtrenſium peculiorum habere res quocunque modo ipſi acquiſitas: [*id*] ne intelligas de iis, quæ ipſi ex legatis, hæreditatibus, vel donationibus obuenere, quæ peculia profectitia vel aduentitia appellantur: ſed de iis modò, quæ ipſi occaſione clericatus acceſſere. Ita enim illud, Quocunque modo, intelligendum eſt. Nam à præſente lege leges de peculiis non euertuntur. Quære verò etiam XXXII. canonem Concilij Carthaginenſis, qui de rebus quæ clericatus occaſione ad clericos deuoluuntur, & quæ ab ipſis in teſtamentis relinqui debent, diuerſum quiddam ab hac præſente docet. Exiſtimo enim canonis [*præſcriptum*] prælatum iri, quanquam id non faciat mala conſuetudo. Atque hæc quidem de bonis clericorum, atque patria poteſtate in ipſos. Porrò Patriarchæ Conſtantinopolitani, [*eius*] que ſolius magiſtratuum inſignia, patria poteſtate clericos liberant. Qua de re lege quæ in cap. XXXVI. præſentis tit. à nobis ſcripta ſunt. Epiſcopatus verò dignitas in ipſa confeſtim ordinatione à patria poteſtate liberat, quemadmodum hoc etiam in eodem capite latiùs demonſtrauimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

CAPVT XXXII.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὗ τινος ἡ γυνὴ ἐμοιχεύθη, καὶ ἐὰν γυνὴ κληρικοῦ μοιχευθῇ. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν η'.

NE ordinetur, cuius vxor adulterium commiſit: & ſi clerici vxor adulterium commiſerit. Concilij Neocæſarienſis canon VIII.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ τὰς

TEXTVS.

Etiam ciuilis lex, quicun-

que vxores ſuas adulteras non repudiant, punit. Conſt. autem II. tit. IX. lib. IX. Cod. lenonem eſſe dicit eum, qui vxorem ſuam in adulterio deprehenſam, in matrimonio detinuerit: non autem, etiam qui adulteram ſolummodo ſuſpectam habuerit. Hodie verò etiam poſt condemnationem poteſt maritus vxorem ſuam adulteram è monaſterio recipere: [*idque*] ſecundùm obſeruationem nouellæ CXXXIV. de repudiis.

γυναῖκας ἑαυτῶν μοιχευομένας μὴ ἀπολύοντας ζημωρεῖται. Ἡ δὲ β'. διάτ. τῆς θ'. πίτ. τῆς θ'. βιβλίου τῆς κώδικος λέγει, ὅτι προαγωγός ἐστιν ὁ πρὸ ἑαυτῆς γαμετῆς μοιχευθεῖσαν μὴ ἀπολύσας, οὐ μὴν ὁ φιλῶς ὑποπτεύσας. σήμερον δὲ καὶ μετὰ κατάκρισιν διώκασαι ὁ ἀνὴρ ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ μοναστηρίου πρὸ μοιχευθεῖσαν αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ πρὸ παρατήρησιν τοῦ προπηδίου ρλδ'. νεαρᾶς.

Scholivm.

Tit. IX. lib. IX. Cod. poſitus eſt in lib. Baſil. IX. tit. XXXVII. cap. XLII. Hoc verò caput omiſſum eſt. Nouella [*autem*] Iuſtiniani CXXXIV. poſita eſt in lib. Baſil. XXVIII. tit. VII. cap. I. themate VII. quod pro parte ita habet: Mulier quæ adulterium commiſit, competentibus ſubdita pœnis, in monaſterium coniiciatur: atque ſi maritus intra biennium eam recipere voluerit, damus ei huius agendi licentiam, vt & in matrimonio eam habeat, neque vllum ex hoc reuereatur periculum: matrimonio quoque per ea quæ medio tempore facta ſunt, non lædendo. Atque hæc quidem ciuilis lex. Intellige verò hanc nouellam de laïcis. Eccleſiaſtica namque lex, ſiue can. VIII. Concilij Neocæſarienſis, neque maritum mulieris adulteræ ad ſacerdotale miniſterium deuenire, neque ſacerdotem maritum mulieris, quæ poſt [*ſuſſus*] ordinationem adulterium commiſit, deinceps ſacerdotem eſſe ſinit: ſed hunc vxorem adulteram, ſi modò ſacerdotio fungi velit, repudiare cogit.

Σχολιον.

Ὁ θ'. πίτ. τῆς θ'. βιβλίου τῆς κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ξ'. τῶν βασιλικῶν πίτ. λζ. κεφ. μδ'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. παρελείφθη. ἡ ρλδ'. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ κη'. τῶν βασιλικῶν πίτ. ζ'. κεφ. α'. θέμ. ζ'. ἐν μέρει οὕτως ἔχοντι, τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκα ταῖς προσηκούσαις ὑποβαλλομένην ποιναῖς ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, καὶ εἰ μὲν εἴσω διετίας ὁ ἀνὴρ αὐτὴν ἀναλαβεῖν βουληθείη ἐξουσίαν αὐτῷ δίδομεν τοῦτο ποιεῖν, καὶ σπουδαιοῦν αὐτῇ μηδένα κίνδυνον ἐκ τούτου ἀπειλούμενον, μήτε ἀφ' ὧν ἐν μέσῳ γενομένων καταβλαπτομένου τοῦ γάμου· καὶ ταῦτα μὲν φησιν ὁ πολιτικὸς νόμος. καὶ ἔχε τὰ δὲ νεαρᾶς ταύτης ἐπὶ τῶν λαϊκῶν. ὁ γὰρ ἐκκλησιαστικὸς νόμος ἤτοι ὁ ν'. κανὼν δὲ τῶν Νεοκαισαρείας συνόδου οὔτε τὸν ἄνδρα τῆς μοιχευθείσης γυναικὸς εἰς ὑπηρεσίαν ἱερατικὴν ἐπιδέχεσθαι ἔρχεσθαι, οὔτε τὸν ἱερέα τὸν σύζυγον δὲ μὴ τὴν χθεσινὴν μοιχευθεῖσαν ἐπιδέχεσθαι καὶ αὐτὴν εἶναι ἱερέα, ἀλλὰ ἀναγκάζειν τοῦτον ἀπολύσαι τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ θέλει τέως ἱερατεύειν.

Caput XXXIII.

NE clericus in liberum miniſterium, ſed omnino in [*certam*] eccleſiam,

Κεφαλαιον Λγ'.

Περι τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι κληρικὸν ἀπολελυμένως, ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίας,

ἡ μοναστήρια. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ς'.

aut monasterium ordinetur. Concilij Chalcedonensis canon VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκοπικῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλησιῶν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'.

CAPVT XXXIV.

DE * circuitoribus, & vicorum ecclesiis. Concilij Laodiceni canon LVII.

* *Sunt qui visitatores vocent.*

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ια'. διάτ. τῆς γ'. πίτ. τῆς α'. βιβλίου, λέγει ἐκ τῶν χωρίων, καὶ ἐκ τῶν κωμῶν, καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν χειροτονεῖσθαι, ὥστε συντελεῖν ἰδίαν καπικὸν καὶ τὸ δημόσιον. ἡ δὲ ιε'. διάτ. τῆς αὐτῆς πίτ. καὶ ἡ β'. τῆς α'. πίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶ τοὺς ἐναπογράφους καὶ ἀκόντων τῶν δεσποτῶν ἐν ταῖς κατ' αὐτοὺς κτήσεσι χειροτονεῖσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ τῶν δεσποτῶν τὸ καπικὸν συντελεῖν, καὶ διὰ ὑποκαταστάτων λειτουργεῖν.

TEXTVS.

Const. XI. tit. III. lib. I. dicit, ex [*ipsis*] possessionibus & vicis, non autem aliunde, in ecclesias ipsorum ordinari [*debere*], vt propriam capitationem ac vectigal contribuant. Constitut. verò XVI. eiusdem tit. & II. tit. I. nouellarum aiunt, censibus annotatos, etiam inuitis [*agri*] dominis, in iis vicis in quibus mansitant, ordinari: [*ita tamen*] vt capitationem contribuere, & per substitutos ruralia obsequia exequi, per dominos compellantur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ια'. διάτ. τῆς γ'. τίτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος ἐτέθη εἰς βιβ. γ'. τῆς βασιλικῆς, πίτ. γ'. κεφ. ς'. οὕτως ἔχον· ἐξ αὐτῆς τῆς κώμης, ἐν ᾗ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία καὶ ἀναλογίᾳ τῶν τόπων κληρικοὶ χειροτονεῖσθωσαν, ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου χειροτονείσθωσαν, καὶ τὸ οἰκεῖον ὑπογινωσκέτωσαν κεφάλαιον. ἡ ις'. διάτ. τῆς αὐτῆς τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ β'. διάτ. τῆς α'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. λπ'. οὕτως ἔχον· τοὺς ἐναπογράφους ἐν αὐταῖς μόνον τῆς κτήσεσιν ἐν αἷς εἰσὶν ἐναπόγραφοι, κληρικοὺς καὶ ἀδεῖ γεωμέλιν τῶν δεσποτῶν γίνεσθαι συγχωροῦμεν, ἐφ' ᾧ μόνῃ ὥστε κληρικοὺς αὐτοὺς γινομένους

SCHOLIVM.

Const. XI. tit. III. lib. I. Cod. posita est in lib. Basil. III. tit. III. cap. VI. quod sic habet: Ex eodem vico, in quo est ecclesia, secundùm proportionem loci, iudicio Episcopi clerici ordinantor: ac propriam capitationem agnoscunto. Const. XVI. eiusdem tit. & lib. in Basil. non est posita. Constit. autem II. tit. I. nouellarum est nouella Iustiniani CXXIII. positáque est in lib. Basil. III. tit. I. cap. XXXVIII. quod sic habet: Assciptitios verò in his solis possessionibus quarum assciptitij sunt, clericos citra voluntatem dominorum fieri concedimus: ea tamen conditione, vt clerici facti ni-

hilominus impoſitam ſibi agricolationem adimpleant. Scias autem, quòd hæc nouella, quæ de aſſcriptitiis [*tractat*] aliter habuit, priuſquam componeretur corpus nouellarum, & aliter in corpore ſcripta, & in Baſil. tranſpoſita eſt. Antea enim & capitationis (quod etiam capita Latinis dicitur) mentio facta, & aſſcriptitios per ſubſtitutos ruralia officia exequi [*debere*] ſtatutum fuerat. In corpore verò [*Nouellarum*] alterum ipſorum (de capitatione nempe) non eſt poſitum. Quapropter etiam quantum ad capitationem ſiue canonarium [*tributum*] attinet, ad legem ſuperiùs inſertam, atque in lib. III. tit. III. cap. VI. poſitam: quantum verò ad aſſcriptitios, ad canonem LVII. Laodiceni Concilij, & nouellam Iuſtiniani CXXIII. ſiue caput XXXVIII. tit. I. lib. III. Baſil. quod itidem ſuperiùs inſertum eſt, te referre debes. De canonario autem [*tributo*], & conſuetudinibus quæ pro ordinatione dantur, hucuſque [*in republica*] vim habet aurea bulla celebris iſtius Imperatoris Dn. Iſaacij Comneni, quæ partim ita habet: Statuit verò Imperatoria mea maieſtas, vt etiam in ordinatione ſacerdotum & canonariis [*tributis*] vetus forma authoritatem obtineat, & nihil in ordinatione Epiſcopus qui ordinat, amplius accipiat, quàm præſtimatæ monetæ Imperatoriæ meæ maieſtatis ſeptem aureos nummos duntaxat: vnum videlicet, quando ordinandum faciat ſimplicem papam ſiue lectorem: tres, quando ordinat diaconum: alteros tres, quando ſacerdotem ſiue presbyterum perficit. Sic ſimiliter pro canonario [*tributo*] à vico triginta infumibula habente, ſimilem aureum vnum, argenteos duos, arietem vnum, ordei modios ſex: vini menſuras ſex, farinæ modios ſex, gallinas triginta: à vico verò qui viginti infumibula habet, aurei beſſem, pro duobus argenteis argenteum [*vnum*] agnum dimidiatum, ordei modios quatuor, vini menſuras quatuor, farinæ modios quatuor, & gallinas viginti: à vico denique qui decem infumibula habet, argenteos quinque, agnellum vnum, ordei modios duos, vini menſuras duas, farinæ modios duos, & gallinas decem: quemadmodum

πλὴ ὀπτειμάτου αὐτοῖς γεωργίου πληροῦν· πλὴ γίνωσκε ὅτι αὕτη ἡ παρὰ ἡ περὶ τῶν ἐναπογράφων δήμων εἶχε περὶ τοῦ σωτηθῆναι ὃ πλάτος τῶν παροίκων, καὶ δήμους ἐγράφη εἰς ὃ πλάτος, καὶ μετετέθη εἰς τὰ βασιλικά· πρότερον μὲν γὰρ καπιτίου τι ἐμέμνητο ἤτοι κεφαλικίου, ὅτι καὶ κεφάτιος ἡ κεφαλὴ ᾗ λατίνοις λέγεται, καὶ δι' ὑποκαπεζάτων λειτουργεῖν τοὺς ἐναπογράφους διωείζετο. Εἰς δὲ τὸ πλάτος καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ ὃ ἐν ᾧ αὐτῶν ἦτοι τῆς κεφαλικίου οὐκ ἐτέθη. διὸ καὶ ὀφείλει προστίχειν χάριν μὲν τῆς κεφαλικίου ἤτοι τοῦ καπνικοῦ τῷ δήμῳ καταγραφέντι νόμῳ καὶ χιλιάδι ὑπὲρ βιβλίου γ'. λιτ. γ'. κεφ. ς'. χάριν ὧν τῶν ἐναπογράφων τῷ νζ'. κανόνι τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ τῇ ρκγ'. Ἰουστινιανείῳ νεαρᾷ, ἤγουν τῷ λη'. κεφ. τοῦ α'. λιτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τῷ καὶ αὔριον καταγραφέντι. χάριν δὲ τοῦ καπνικοῦ, καὶ τῶν ὑπὸ χλεπτικίας διδομένων συνηθῶν, ἐνεργεῖ μέχρι τοῦ νῦν χρυσόβουλλον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ οὕτως ἔχον ἐν μέρει, τυποῖ δὲ ἡ βασιλεία μου, καὶ ὅτι τῇ χλεπτικίᾳ τῶν ἱερέων, καὶ ὅτι τῷ καπνικῷ τοῦ παλαιοῦ ἐνεργεῖν τύπον, καὶ μηδὲν ὅτι τῇ χλεπτικίᾳ λαμβάνῃ πλέον τῶν χλεπτοποιήτων τριῶν ὑπίσχνου, ἀλλ' ἢ μόνα τὰ ζ. χρυσᾶ νομίσματα τῆς προτιμωμένης χράγης τῆς βασιλείας μου, ἤγουν ἓν μὲν ὅτε ποιῇ αὐτὸν λιτὸν παπᾶν ἤτοι αἰαγνώστην, τρία δὲ ὅτε χλεπτοῖ αὐτὸν ἀναγνώστην, καὶ ἕτερα τρία ὅτε πληροῖ αὐτὸν ἱερέα, ἤτοι πρεσβύτερον. οὕτω καὶ ὑπὲρ τοῦ καπνικοῦ ἀπὸ ἕξ ἕως ἑπτὰ χωρίου λ'. καπνοὺς, νόμισμα ἓν χρυσοῦ ὅμοιον, ἀργυρᾶ δύο, κριὸν ἕνα, * καρπὸν μοδίους ἓξ, οἴνου μέτρα * κριῶν ἓξ, ἀλεύρου μόδια ἓξ, καὶ ὀρνίθια λ'. ἀπὸ μόδια ς'. ὀκτὼ τοῦ ἑξ ἕως κ'. καπνοὺς ὃ δίμοιρον τοῦ νομίσματος, ᾗ ἀντὶ τῶν δύο ἀργυρῶν ἀργυροῦν α'. μέρος ἓν, καρπὸν μόδια δ'. οἴνου μέτρα δ'. ἀλεύρου μόδια δ'. καὶ ὀρνίθια κ'. ἀπὸ ὀκτὼ τοῦ ἑξ ἕως ι'. καπνοὺς χωρίου, ἀργυροῦν ς'. ἄρνα ἕν, καρπὸν μόδια β'. οἴνου μέτρα β'. ἀλεύρου μόδια β'. καὶ ὀρνίθια ι'. καθὼς

καὶ ἐν τοῖς σιγίλλοις τῶν παλαιῶν * τοιαῦτα ἀναγράφονται. καὶ ἡ σύμφωνος κατάθεσις τ̄ ὅλων ἡμαπλοῦ πρέσπει τῇ βασιλείᾳ μου. σὺν τῷ τοιούτῳ ὁ χρυσοβούλλῳ τυπικῷ γέγονε καὶ σημείωμα συνοδικὸν κ̄τ̄ τοῦ ἰε. τοῦ νοεμβρίου μηνὸς ἰ. ἰνδικτιῶνος τοῦ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυροῦ Νικολάου τοῦ Χαλκηδόνιος κ̄τ̄ ὅ τοιοῦτον χρυσόβουλλον δίδοσθαι τὰ κανονικὰ, ἤτοι τὰ ὑπὲρ χειροτονίας. Σημείωσαι. ἀναγκαῖον διὰ τὰ ζητούμενα κανονικὰ τοῦ τ̄ ἀρχιερέων, ἤτοι μὴ δίδοται ἴσως, οἱ πλείους γὰρ τ̄ λαϊκῶν οὐ δίδασι καλοθελῶς τοῖς ἰδίοις ἀρχιερεῦσι αὐτῶν τὰ κανονικὰ, λέγοντες ὃ εὐαγγελικὸν ῥῆμα, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε· ὅπερ ὄντως ἐστὶν ἀμίσητον· οὐδὲ γὰρ ἔστι μισθὸς, ὃ χάριν ἄνω ἔφθης δίδομενον τοῦ ἀρχιερέως.

* φακτικὸν

[*hac*] in veterum actuariorum ſigillis etiam perſcripta ſunt. Atque [*hæc quidem dandarum*] ſpecierum conueniens ordinatio Imperatoriæ meæ maieſtati placuit. Cum hac verò aurea formali bulla confectus eſt etiam xv. menſis Nouembris indictionis x. à ſanctiſſ. illo Patriarcha Dn. Nicolao ſynodalis commentarius, qui iubet, vt ſecundùm hanc auream bullam canonaria [*tributa*], ac pro ordinatione [*dari ſolita*,] dentur. Nota bene, propter canonicas penſiones quæ à Pontificibus exiguntur, neque fortaſſe penduntur. Plerique enim laicorum prompta voluntate non largiuntur Pontificibus ſuis Canonica, Euangelicum illud verbum vſurpantes, Gratis accepiſtis, gratis date, quod non eſt admittendum. Neque enim merces eſt quod alimentorum gratiâ Pontifici datur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

ΠΕΡΙ τοῦ εἶναι τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἰς τοὺς κλήρους τῶν παροικιῶν, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν η'.

CAPVT XXXV.

VT ptochiorum, monaſteriorum, & martyriorum clerici ſub Epiſcopo ciuitatis ſint. Concilij Chalcedonenſis canon VIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛϚ'.

ΠΕΡΙ δούλων κληρουμένων. Ἀποστόλων. κανὼν πϚ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η λϚ'. διάταξις τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν ὅτι δοῦλος οὔτε κατὰ γνώμην τοῦ δεσπότου κληροῦται, εἰ μὴ πρότερον ἐλευθερωθῇ. ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι ἐὰν γινώσκοντος, καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότου κληρωθῇ, ἐλεύθερος γίνεται, καὶ ἀνίγκλητος γίνεται· εἰ δὲ

CAPVT XXXVI.

DE ſeruis, qui clerici fiunt. Apoſtolorum canon LXXXII.

TEXTVS.

Conſt. XXXVI. tit. III. lib. I. Cod. ait, ſeruum ne volente quidem domino clericum fieri, niſi priùs manumittatur. Conſt. II. tit. I. nouellarum ait, ſi ſciente neque contradicente domino clericus factus fuerit, [*eum*] liberum eſſe, ac fieri ingenuum. Si verò [*dominus*]

quum ignoraſſet, intra annum [*illi ſuam*] fortunam oſtendat, [*eum illum poſſe*] recipere. [*Denique*] liberum factum, ſi mundanus fiat, domino ſuo in ſeruitutem tradi. Eadem conſt. dicit, Epiſcopatum à ſeruili atque aſſcriptitiorum conditione, & à patria poteſtate liberare. Quod ipſum fanè etiam nouella LXXXI. quæ tradit, per quas dignitates curiæ [*nexus*] patriáque poteſtate quis liberetur.

ἀγνόησε δήπου εἰσω ἑαυτοῦ πλὴ πύχλω, λαμβάνει αὐτόν· ὁ δὲ ἐλευθερούμενος ἐὰν κοσμικὸς γένηται, παραδίδοται εἰς δουλείαν τῷ δεσπότῃ αὐτοῦ. ἡ δὲ αὐτὴ διάτ. λέγει ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ καὶ δουλικῆς καὶ ἐναπογράφου τύχης ἐλευθεροῖ ὑποξουσίους. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἡ πά. νεαρὰ, ἡ διαλαμβάνουσα διὰ ποίων ἀξιωμάτων βουλευτηρίου τις ἐλευθεροῦται, καὶ ὑποξουσίους.

SCHOLIVM.

Tit. III. lib. I. Cod. poſitus eſt in lib. III. Baſil. cap. II. veruntamen hoc cap. in repurgatione omiſſum, & non poſitum eſt. Conſtit. II. tit. I. nouellarum eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. poſitáque eſt in lib. Baſil. III. tit. I. cap. XXXVII. quod ſic habet, vti in compendio propoſitum eſt. Quod verò aſſcriptitij liberentur, pars eſt eiuſdem nouellæ CXXIII. poſitúmque eſt in lib. Baſil. III. tit. I. cap. XI. quod ſic habet: Poſt ordinationem verò ſeruili aſſcriptitiorum fortuna Epiſcopos liberos eſſe iubemus: niſi cohortalis præter prædictam obſeruationem ordinatus ſit. Eiuſmodi enim remotos ab epiſcopatu cohorti ſuæ reſtitui iubemus, ne qua ex tali fortuna ſacerdotio oboriatur contumelia. Cæterùm Iuſtiniani LXXXI. nouella poſita eſt in lib. XXXI. Baſil. tit. V. cap. I. quod ſic in initio habet: Sancimus, vt ordinarij conſules. Ac deinceps iubet eadem nouella, vt quicunque magiſtratus, dignitates & officia habet, ſui iuris ſit, tametſi à à patre emancipatus non fuerit. Atqui IX. X. XI. Imperatoris Dn. Leonis Philoſophi nouel. iubent, vt qui ſeruus ignorante domino aut clericus, aut monachus, aut Epiſcopus factus fuerit, is priſtino domino reſtituatur. Tu igitur vbi ex XI. cap. tit. I. lib. III. Baſil. didiciſti, ſeruili aſſcriptitiorum fortunæ obno-

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ογ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν κεφ. β'. πλὴν τοῦ κεφ. τοῦτο παρελείφθη εἰς τὸν διακάθαρσιν, καὶ οὐκ ἐτέθη. ἡ β'. δηλότι. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ'. πτ. α'. κεφ. λζ'. ὅπως ἔχει ὡς σεσημείωται. ὃ δὲ βλάπτεσθαι τοὺς ἐναπογράφους μέρος ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ ρκγ'. νεαρᾶς, καὶ ἐτέθη ἐν βιβλ. γ'. τῶν βασιλ. πτ. α'. κεφ. ια'. ἔχοντι ὅπως μὴ ὁ τῆς χειροτονίας καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ὑποξουσίους εἶναι βλάπτειν κελεύομεν, εἰ μὴ ἀξιούσης παρὰ τὴν προφερομένην χειροτονίαν παρατήρησιν. τοὺς γὰρ τοιούτους τῆς ὑποξουσίας ἀπεικυμένους τῇ τάξει ἀποκαθίσασθαι κελεύομεν, ἵνα μὴ ἐκ τοιαύτης τύχης τῇ ἱερωσύνῃ ὕβρεις γένηται. ἡ μέντοι πα'. Ἰουστινιάνου νεαρὰ κεῖται εἰς βιβλίον λα'. τῶν βασιλικῶν πτ. ε'. κεφ. α'. ὅπως ἔχει περὶ τῆς ἀρχῆς· ἡγούμεθα τοὺς ἐμβαθμους ὑπάτους καὶ ἐφ' ὅξης προκεκλῆσθαι ἢ αὐτὴν νεαρὰ ἵνα πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἔχοντες ὀφφίκια ἄρχοντες αὐτεξούσιοι ὦσι, κἂν τῆς πατρικῆς χειρὸς ὑπ' ἔφασαν ἀπολυθῶσι. ἡμέντοι θ'. ι'. ια'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου τοὺς ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότου, ἀλλὰ μὴ ἐκ τῆς μοναδικῆς ἢ τῆς ἀρχιερατικῆς ὑποξουσίου ἀποκαθίσασθαι τῷ πρότερῳ δεσπότῃ. σὺ γοῦν μαθὼν ἀπὸ τοῦ ια'. κεφ. τοῦ α'. πτλν τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὅτι καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου

τύχης οἱ ἐπισκοπικῷ τετιμημένοι ἀξιώματι ἐλευθέρους εἶναι, μὴ ἐναντιωθῆς τοῖς λζ. κεφ. τῆς αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου λέγουσι, μηδ' ὅλως τὸν δοῦλον ἐλεύθερον γίνεσθαι κἂν κληρωθῇ, εἰ μὴ προσκαλουμένου τοῦ δεσπότου εἴδησις, μηδὲ κατὰ τοῦτο νοῆς τὸ ἔγκλημα. οἱ γὰρ λέγοντες, ὅτι διὰ τὸ τὸν ἐπισκοπῆς ἀξίωμα ἐλεύθερον εἶναι τὸν δοῦλον, κἂν προσκαλουμένου τοῦ δεσπότου ἐπίσκοπος γένηται, καλῶς λέγουσιν. ἐρμηνεύεται γὰρ τὸ πρῶτον κεφ. ἀπὸ τοῦ ἐφ' ἑξῆς κεφ. μιᾶς γάρ εἰσι νεαραὶ καὶ ἀμφότεραι, καὶ πάντως ἀπὸ τῆς μεταγενεστέρου ἤτοι τοῦ λζ. κεφ. τὸ προγενέστερον κεφ. ἤτοι τὸ ια'. ἑρμηνεύθήσεται. αἱ νεαραὶ δὲ τοῦ βασιλέως νεωστὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, αἷς ἐπιγραφὴ μετ' ὀπτιμελείας, ἐστὶ κληρωθέντα, ἐστὶ μοναστήρια, καὶ τὸν ἐπίσκοπον γενόμενον δοῦλον ἀποκαθιστῶσι πρὸς τὸ προτέρου δουλικοῦ τύχου, διὰ τὸ ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότου τοιοῦτον τινὸς ἀξιωθῆ. πλὴν δυεῖσιν τισὶ τοῖς νεαραῖς τοῦ αὐτοῦ βασιλέως νεωστὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ λέγουσιν ὅτι τὸ παλαιὸν μέχρι τεσσάρων χρόνων ἐδύνατο ὁ δεσπότης τὸ μοναστήριον φυγάδα δοῦλον αὐτοῦ ἀναμένεσθαι, τούτου δὲ τοῦ χρόνου παρελθόντος ἀπεκλείετο, καὶ δεσμευομένῳ τῇ γνώμῃ τοιαύτῃ μοναστήριον οἰκέτην καὶ πάντα καθ' ὃν αὐ δυεῖσιν τισὶν ὕστερον τὸ πρότερον διατάττεσθαι, ἐστὶ δηλονότι τὸν δοῦλον ἀφανῆ μὲν βλέπεσθαι τοῦ δεσπότου ἐν τῇ παρόδῳ τῆς ζ. ἐτῶν δὲ τὸν ἐν τῇ τελευτῇ διδάσκοντα νόμον, ἐστὶ οὐχ ὑφεῖσθαι αὐτὸν μόνου τοῦ κατεγνωσθέντος αὖθις, καὶ λέγοντας ὅτιοὖν ὀφείλειν τὸν δεσπότην ἀναζητεῖν τὸν κληρωθέντα δοῦλον ἐν χρόνῳ αὐτοῦ. δεῖ καὶ ἀναγκάζομαι ἀκολουθεῖν τοῖς παρὰ τοῦ σοφοῦ νομοθετηθεῖσι. νομίζω δὲ ὅτι καὶ τὰ τῆς πρώτης νεαρᾶς ἔχει τινὰ ἀπορίαν, μεγάλας ἵνα εὕρῃ ἀμφιβολίας. εἰ γὰρ οὕτως αὕτη φησὶν τὸν ἐν φυγῇ ὄντα δοῦλον καὶ μοναστήριον μέχρι τῆς ἐμφανείας αὐτοῦ ὁ δεσπότης ἀναζητεῖ, πάντως ἐξ ἀντιδιαστολῆς τὸν μὴ ἐν φυγῇ μοναχὸν ὄντα δοῦλον, ἀλλ' ἐμφανιζόμενον ἐντὸς μόνης ζ ἐτῶν ὁ δεσπότης ἀναγκαλέσεται, τοῦτο δὲ μὴ ποιήσας ἀποκλεισθήσεται. τοῦτο ὅπερ δυσείξεται γίνεσθαι ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἡ ῥηθεῖσα Ἰουστινιανοῦ παρὰ ι'. εἰ τοῦτο ἔστως εἴ-

xios, posteáque Episcopali dignitate fuerint honorati, liberos esse: ne aduerseris XXXVII. cap. eiusdem tit. & lib. quod non aliter seruum, tametsi clericus factus sit, liberum fieri dicit, quàm il domini cognitio [*ad eam rem*] accesserit: sed secundùm hoc illud etiam caput intelligas. Siquidem qui seruum, licèt præter voluntatem domini Episcopum factum, & liberum esse dicunt, non rectè dicunt. Hoc namque caput ex posteriore capite interpretationem accipit. Etenim [*quanquam*] ambo eiusdem nouellæ sint, omnino [*tamen*] à posteriore, nempe XXXVII. capite, prius, nempe XI. caput interpretationem accipiet. Nouellæ porrò Imperatoris Dn. Leonis Sapientis, quas [*tu*] diligenter lege, seruum clericum, monachum, aut Episcopum factum, si ignorante domino, aliquo horum dignus habitus est, in pristinam seruilem restituunt conditionem. Verumenimuero postquam nouellam X. eiusdem Imperatoris Dn. Leonis Sapientis inueni, (quæ olim dominum ad tres vsque annos fugitiuum seruum monachum factum reuocare potuisse: hoc autem tempore exacto, excluſum fuisse dicit: atque, vt seruus tali consilio monachus factus, quocunque tandem tempore inueniatur, in pristini domini potestatem subigatur. Neque quòd seruus lateat, ex triennij decursu dominus lædatur, statuit) summa diligentia legem de triennio docentem quæsiui, sed non inueni: extra quàm id solum, quod superiùs insertum, dominum intra annum seruum suum citra voluntatem suam clericum factum inuestigare posse, dicit. Quocirca etiam sequi cogor, quæ à Sapiente sunt constituta. Existimo verò, quòd si quis nouellam illam extenuare velit, [*non*] magnam omnino ambiguitatem inuenturus sit. Etenim si, vt hæc dicit, dominus fugitiuum seruum monachum factum, donec [*is*] compareat, inuestigat: omnino ex contraria oppositione seruum monachum non in fuga existentem, sed manifestum, intra triennium tantummodo dominus reuocabit: atque si ita non fecerit, ab hoc excludetur: id quod dicta Iustiniani nouella intra annum fieri [*debere*] statuit. Si hæc ita dixe-

ris atque interpreteris, conciliabuntur Imperatorum nouellæ, præterquam in ſolo tempore, quod conſolandi domini cauſa in triennium protenditur. Ex Iuſtiniani nouella CXXIII. [*quæ*] (vt dictum eſt) poſita [*eſt*] in libro III. Baſil. tit. I. ac ſtatuit, vt poſt ordinationem à ſeruili aſſcriptitiorum fortuna Epiſcopi liberi ſint: itémque ex nouella LXXXI. [*quæ*] poſita [*eſt*] in libro Baſilicorum XXXI. tit. V. cap. I. quæque iubet vt quicunque ab Imperatoribus, dignitatibus, officiis-ve præfectoriis honorati fuerint, patria poteſtate etiam citra patris voluntatem liberentur: [*hinc inquam,*] dixerunt nonnulli eccleſiaſticos etiam magiſtratus, ſimulatque [*dignitate*] inſigniti fuerint, illuſtres & eſſe & vocari, ac ſui iuris fieri: vtentes etiam nouello oraculo percelebris Imperatoris & Apoſtolorum ſimilis, ſancti Conſtantini ad ſanctum Silueſtrum, qui tunc Romanus Papa erat, miſſo, quod à nobis in ſcholio cap. I. tit. VIII. præſentis operis inſerta eſt, quæ ſtatuit, vt Papa Romanus facultatem habeat honorandi dignitatibus clericos qui ſub ipſo ſunt, qualibus Imperator ſub ſe conſtitutos honorat: &, vt ſancta ſynodus eſſet, qualis Imperatorius ſenatus: itidémque legibus ſimiliter à nobis inſertis, quæ ſtatuunt, vt eccleſia Conſtantinopolitana veteris Romæ priuilegia habeat. Alij verò [*contra*], fine nouellæ LXXXI. vſi, quæ poſita eſt in quinto titulo XXXI. libri, atque hæc ad verbum dicit: Palàm verò eſt neminem exiſtere qui ignoret, præ omnibus vtique religioſiſſimis etiam Epiſcopis vnà cum ordinatione ſuæ poteſtatis ius accedere. Nam qui omnium ſpirituales patres ſunt, quomodo aliorum adhuc poteſtati ſubditi ſint, aſſerere conati ſunt, ex ſola Epiſcopali dignitate Epiſcopos à patria poteſtate liberos eſſe: non verò etiam eccleſiaſticos magiſtratus ex patriarchico ſigillo ſui iuris fieri. Nam profectò, inquiunt, hoc etiam nouellæ additum eſſet. Verùm mihi videtur hos non rectè dicere. Non enim nouellum ſancti Conſtantini oraculum, quod perinde atque Imperatoriam maieſtatem, Romanam Eccleſiam in

πης καὶ ἑρμηνεύσης, συμβιβασθήσονται αἱ τῶν βασιλέων νεαραὶ αὐθις μόνου τοῦ χρόνου ὅτι τριετίαν διωρισμένου ἕνεκα τοῦ ἐλευθερῶσαι τὸν δεσπότου. ἀπὸ τῆς ρκγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς χειμῶνος, ὡς εἴρηται, ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. καὶ ὀφειλομένης μὲν τινὶ χρεωπονίας, καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ὑποκειμένους ἐλευθερίας εἴη. ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τ' τοῦ α'. νεαρᾶς τῆς χειμῶνος ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν λα'. τίτ. ε'. κεφ. α'. καὶ τοὺς ἐκλελυμένους πρώτως τοὺς ὑμνοῦντας τοὺς βασιλέων, ἀξιώμασιν ἢ ὀφφικίοις ἐξηντικηῆς, ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἐπιτεξουσιότητος, καὶ δίχα γνώμης τοῦ πατρὸς, εἶπεν τινὲς καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας, ἅμα τῷ σφραγιδίων, ἀξιωματικὰς εἴη, καὶ ὀνομάζεσθαι καὶ αὐτεξουσίους γίνεσθαι. χρώμενοι δὲ καὶ τοῦ τοῦδε τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως ἐν ἁγίοις πατρὸς ἁγίου Κωνσταντίνου ἀπολυθέντι νεαρᾶς θεσπίσματι πρὸς τὸν τότε πάπαν Ρώμης ἅγιον Σίλβεστρον, τῷ καὶ κατεσταλέντι πρὸ ἡμῶν ἔξωθεν τῆς α'. κεφ. τῆς ἡ'. τίτ. τοῦ πρόντος συντάγματος, καὶ ὀφειλομένῳ ἔχει ἐκ' ἀδείας τὸν πάπαν Ρώμης ἀξιώματα ὑμᾶν τοὺς ἐκ' αὐτὸν κληρικοὺς, οἱοῖς ἐκ ὁ βασιλεὺς τιμᾷ τοὺς ἐκ' αὐτὸν, καὶ εἶναι τινὰ ἱερὰν συνοδον οἵαν καὶ τὴν βασιλικὴν σύγκλητον. ὡσαύτως καὶ τοῖς νόμοις τοῖς κατεσταλεῖσι πρὸ ἡμῶν, ὁμοίως καὶ ὀφειλομένοις ἔχειν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ πατρόμια τῆς παλαιᾶς Ρώμης. ἕτεροι δὲ τῷ τέλει τοῦ τοῦ α'. νεαρᾶς χρησαμένοι τῆς χειμῶνος ἐν τῷ ε'. βιβλίῳ τῶν λα'. τίτ. καὶ λεγούσης ταῦτα ῥητῶς· προδηλον δὲ ὡς οὐκ ἔστιν ὅς ἀγνοεῖ, πρὸς γε ἁπάντων τοῖς ὁσιωτάτοις ὑποκειμένοις ἅμα τῇ χειροτονίᾳ καὶ τὴν αὐτεξουσιότητα προσγίνεσθαι. οἱ γὰρ πάντων ὄντες πνευματικοὶ πατέρες πῶς ἂν ἔτι τὴν ἑτέρων ἐξουσίαν τελοῖεν, ἐπιχείρουσιν εἶπεῖν ἀπὸ μόνου τοῦ ὑποκειμένου ἀξιώματος ἐλευθεριάζειν τοὺς ὑποκειμένους τῆς ἐπιτεξουσιότητος. οὐ μὴν δὲ καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας αὐτεξουσίους γίνεσθαι τὰ πατριαρχικῆς σφραγίδος, ἣ γὰρ αἴ φασι τοῦτο τῇ νεαρᾷ προστεθῆ. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μὴ καλῶς λέγειν τοῦτοις, οὐδὲ γὰρ ἀνῃρέθη τὸ νεαρὸν θέσπισμα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τ'

ἀφελίζωθαι ὑπὸ τῆς βασιλείας τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης οὐ ἀξιώμασι σεμνύεται, ἀλλὰ τῷ ὑπερτίμου ἀξιώματος διδομένῳ μὴ μόνον παρὰ τῶν πατριαρχῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ μητροπολιτῶν, καὶ ἔνθεν ἴσως ἀμφιβαλλόντων μή γίνεσθαι αὐτεξουσίους τοὺς ὑπηκόους πόλεως, ἡ Ιουστινιάνος νεαρὰ πόλεως τοὺς ὑπηκόους αὐτεξουσίους γίνεσθαι διωρίσατο, κἂν μὴ παρὰ πατριαρχῶν χειροτονῶνται. ὅθεν καὶ ἀδιενδιάστως φημὶ ἀξιωματικοὺς εἶναι τοὺς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἄρχοντας, καὶ ὀφείλειν αὐτοὺς ὑμᾶς ὡς τῆς ἱερᾶς συγκλήτου λογάδας καὶ τὸ κατὰ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τὰ λοιπὰ νόμιμα τὰ ἄνωθεν μνημονευόμενα. τοῦτο γὰρ ἰδιόν ἐστι τοῦ νόμου τοῖς ἄρχουσι τοῦ θρόνου τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν διὰ τὸ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου κατὰ τοῦ. οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν προσέτηκε μὲν τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν ὑπηκόων τῶν αὐτοῦ προνομίων οὐκ ἀξιωθήσονται. Σημείωσαι. ἀπὸ τοῦ ιθ τοῦ πρώτου λς'. κεφ. καταστρωθέντων νεαρῶν συναλλαγὴ καὶ εἰπέ, ὅτι οἱ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότου κληρωθέντες δοῦλοι, ἢ ἐπισκοπεύοντες εἰς τὸ πρότερον δεσπότην καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἐπιστρέφονται, οὐκ ἐκ τῆς χειροτονίας μὴ ὠφελούμενοι. ὡσαύτως εἰπέ, ὅτι οὐκ ἀπροσδιορίστως δύναται ὁ δεσπότης ἀνακαλεῖσθαι τούτους, ἀλλ' ἐντὸς τετραετίας μὲν ὅλως ἐν ἑαυτοῖς εἴδησιν τοῦ γεγονότος φιλοτιμήσῃ. ἔτι εἰπὲ ὅτι τοῦ νόμου λέγοντος τὸν ἐρωτώμενον, καὶ μὴ ἀντιλέγοντα, ἀλλὰ σιωπῶντα, κερδαίνοντα μὲν ἀντὶ συναινοῦντος παραλαμβάνεσθαι, ζημιούμενον δὲ ἀντὶ ἀρνουμένου. ὅτι τοῦ πρώτου ἤτοι τοῦ εἰδὼς τὴν χειροτονίαν τοῦ δούλου αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγων αὐτὴν συναινοῦντος λογίζεσθαι, καὶ οὕτω βλαπτόμενος· καὶ ἔστι τοῦτο ἰδικὸν ἐφ' ἑαυτοῦ ἐλευθερίαν. ἔτι εἰπὲ ὅτι ἀπὸ μόνης τῆς ὑπερτιμικῆς χειροτονίας οἱ ὑπεξούσιοι αὐτεξούσιοι γίνονται, οὐ μὴν ἀπὸ κληρώσεως οἱασδήποτε. τὸ δὲ ἀρχοντικὸν τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόνου αὐτεξουσίους ποιοῦσι τοὺς ὑπεξουσίους. ὃ δὲ εἰς τελευτὴν προσεπίνεσθαι τῷ δεσπότῃ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ χειροτονηθέντος δούλου ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐστι καὶ κρατεῖ, κἂν ὑπεναλλὲς τῇ ἐλευθερίᾳ ἐστὶ δόξῃ τὸ δίκαιον.

dignitatibus glorioſam eſſe ſtatuit, à Iuſtiniani nouella abrogatum eſt. Quum verò Epiſcopalis dignitas non modò à Patriarchis, verumetiam à Metropolitanis conferatur: atque hinc [*tum*] nonnulli ambigerent, num omnes Epiſcopi ſui iuris fierent: Iuſtiniani nouella omnes Epiſcopos, etiamſi à Patriarchis non ordinentur, ſui iuris fieri ſtatuit. Vnde indubitanter dico, illuſtres eſſe magnæ eccleſiæ magiſtratus, & debere ipſos honorari, tanquam ſacroſancti ſenatus patres conſcriptos: [*idque*] ſecundùm oraculum D. Conſtantini, & reliqua iura ſuperiùs commemorata. Atque hoc [*quidem*] peculiare priuilegium eſt, [*ſoliſque*] magiſtratibus ſolij C P. eccleſiæ per D. Constantini ſanctionem [*datum eſt*]. Nam aliorum Patriarcharum, inſuper & Metropolitanorum, & Epiſcoporum magiſtratus iiſdem priuilegiis digni non habebuntur. Nota. Ex nouellis præſenti huic xxxvi. cap. inſertis collige, & dic, ſeruos præter voluntarem domini clericos aut etiam Epiſcopos factos, ad priſtinum dominum quamuis inuitos reuerti, nihilque ex ordinatione vtilitatis capere. Dic ſimiliter, dominum hos non indiſtinctè reuocare poſſe ſed intra triennium, poſteaquam rem cognouerit, ſupputandum. Inſuper dic, [*quanquam*] lex tradat, interrogatum non contradicentem, ſed tacentem in re ipſi lucroſa pro conſentiente, damnoſa verò pro negante haberi: in præſenti [*tamen*] ſpecie, ſcientem ordinationem ſerui ſui, & non contradicentem, tametſi damno afficiatur, pro conſentiente reputari. Atque eſt hoc [*quidem*] ſpeciale propter libertatem. Denique dic, per ſolam ordinationem in Epiſcopum patriæ poteſtati ſubditos ab ea liberari: non autem [*per ordinationem*] in qualiſcunque gradus clericum. Inſignia verò magiſtratuum Patriarchæ Conſtantinopolitani, eiúſque ſolius patriæ poteſtati obnoxios emancipant. Quòd verò domino reuocatio ordinati ſerui in triennium protenditur, [*id*] ex nouella Imperatoris Dn. Leonis Sapientis [*deſumptum*] eſt: & quanquam libertati graue ſit, [*eique impedimentum adferat*], propter ius [*tamen & æquitatem*] vigorem habet.

CAPVT XXXVII.

DE diaconiſſis, & quòd mulier preſbytera non fiat. Concilij Nicæni canon XIX. Concilij Laodiceni canon XI. Concilij Chalcedonenſis canon XV. Concilij ſexti canon XIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

ΠΕΡΙ διακονισσῶν, ϗ ὅτι γυνὴ οὐ χίνεται πρεσβυτέρα. συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ια'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιε'. συνόδου ς'. κανὼν ιδ'.

CAPVT XXXVIII.

DE peccatis, quæ per ordinationem remittuntur. Concilij Neocæſarienſis canon IX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

ΠΕΡΙ τῶν διὰ τῆς χειροτονίας λυομένων ἁμαρτημάτων. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'.

TITVLVS II.

De exſtruendis eccleſiis, & dedicatione eccleſiarum, & martyriorum nullas Sanctorum reliquias habentium. De ſacris vaſis, atque donariis: & de clericis citra voluntatem Epiſcoporum altaria erigentibus.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ ποιήσεως ἐκκλησιῶν, ϗ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν, ϗ μαρτυρείων μὴ ἐχόντων λείψανα ἁγίων· ϗ περὶ ἱερῶν σκευῶν, ϗ ἀναθημάτων, ϗ κληρικῶν παρὰ γνώμην ἐπισκόπων ἱερῶν θυσιαστήρια.

CAPVT I.

DE exſtruendis eccleſiis, & dedicatione martyriorum nullas Sanctorum reliquias habentium. Concilij Carthaginenſis canon VI. LXXXIII. Concilij Nicæni ſecundi canon VII. XVII.

TEXTVS.

In cap. XIV. tit. III. præ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ποιήσεως ἐκκλησιῶν, ϗ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν ϗ μαρτυρείων μὴ ἐχόντων λείψανα ἁγίων. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ς'. πγ'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ζ'. ιζ'.

KEIMENON.

Ἐν τῷ ιδ'. κεφαλαίῳ τοῦ γ'. πτ. τοῦ πρ-

πρόντος σὺν παίγματος προσχάφη πῶς γίνεται ἐκκλησία. λέγει δὲ καὶ διάταξις ιε'. τῆς β'. πτλου τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, ὡς ἐάν τις δωρήσηται πρᾶγμα κινητὸν, ἢ ἀκίνητον, ἢ αὐτοκίνητον, εἰς πρόσωπον μάρτυρος ἢ προφήτου, ἢ ἀγγέλου ὡς αὐτῷ μέλλων δίκτιον οἰκοδομεῖν, καὶ τὴν δωρεὰν ἐμφανίσῃ ἐφ' ὧν δίκαιόν ἐστιν, ἀναγκάζεται τὸ ἔργον, κἂν μὴ ἤρχθη πληρῶσαι μετὰ * κληρικῶν, καὶ πληρωθέντος δοῦναι τὰ τῆς δωρεᾶς. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ξενοδοχείων, καὶ νοσοκομείων, καὶ πτωχείων, ἀδείας οὔσης τοῖς ἐπισκόποις καὶ οἰκονόμοις ἐπάγειν αὐτοῖς. τούτων δὲ πληρουμένων ἡ διοίκησις κατὰ τὰ δόξαντα τοῖς φιλοτιμοτέροις, καὶ τοὺς ἐπιθέντας ὅροις γίνεται. καὶ ἡ με'. διάταξις τῆς γ'. πτλου τῆς αὐτῆς α'. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐάν τις διαθῆ ποιήσοιτο διατύπωσιν ἢ ἐν ἐγγράφοις, ἢ λαγάτῳ, ἢ εἰς πίστιν αὐτῶν, ἢ μέρος καῦσα δωρεὰν, ἀνάγκῃ ἔχει κελευσθεὶς διὰ τοῦ ἐπισκόπου κἂν ἐκωλύθη δόλῳ διαθέμενου φρονοῦσθαι, εἰ μὴ ἐκκλησίαν ἐπιτράπη ποιῆσαι, πληροῖ αὐτὴν εἴσω τελευτῆς, εἰ δὲ ξενῶνα, εἴσω ἐνιαυτοῦ· δυνατὸν γὰρ καὶ οἶκον εἰς διάκλησιν τῶν ἀσθενούντων μισθοῦσθαι, ἕως οὗ τὸ ἔργον

* f. κλησιτήμων

sentis operis transcripsi, quomodo fiat ecclesia. Dicit verò etiam const. XV. tit. II. lib. I. Cod. quòd si quis rem mobilem, immobilem, aut seipsam mouentem, personæ [*cuiusp iam*] martyris, aut prophetæ, aut angeli, tanquam ipsi oratorium exstructurus donauerit, donationémque vbi oportet, in acta retulerit: cogatur opus, quanquam cœptum non sit, cum hæredibus adimplere, [*eo*] que adimpleto donationem conferre. Idémque de xenodochio, nosocomio, atque ptochio [*dicit. Tum etiam*] Episcopis & œconomis, vt hos vrgeant, facultatem esse. Postremò hæc completa, prout donatoribus visum est, ac secundùm iniunctas præceptiones administrari. Ac Const. XLV. tit. III. eiusdem I. lib. dicit, quòd si quis aut per institutionem, aut legatum, fideicommissum-ve, aut mortis causa donationem, piam dispositionem fecerit: cogatur per Episcopum mandatarius, etiamsi Episcopo à testatore prohibitum sit, ne curet, vt si ecclesiam facere ipsi iunctum fuerit, intra triennium illam absoluat: si verò xenonem, intra annum. Etenim dum opus consummetur, recipiendis ægrotis [*aliam*] domum conduci

posse. Deinde eo tempore elapso, Episcopum relicta [*pariter*] cum fructibus atque accessionibus à tempore mortis testatoris exigere: ac ecclesias, xenones, gerontocomia, orphanotrophia, nosocomia, aut ptochia, ædificare: [*tum*] etiam administratores ipsis præficere, nisi testator, quis administrare debeat, expressè dixerit: & tametsi [*administratorem testator*] nominarit, potestatem [*tamen*] habere Episcopum, vt si malè ille administret, [*ipsum*] remoueat, & alium faciat: si verò qui iussus est ab Episcopo interpellatus magistratuum [*etiam*] admonitionem expectet, [*ipsum*] quod relictum est, duplicatum dare: si Episcopus negligentiùs agat, Metropolitanum, aut tractus istius Archiepiscopum, vt quod præceptum est adimpleatur, cogere, & quemcunque ciuium [*posse quæstionem*] mouere: si post mortem suam hæredes aliquid dare aut facere iussi fuerint, prædictum tempus post illorum decessum computari: [*denique*] vt hæc impleantur, [*ipsos*] magistratus cogere [*debere.*]

πληρωθῇ. τῆς δὲ τοιούτου χρόνου παρερχομένου ἀπαιτεῖ τὸ καταλειφθὲν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ καρπῶν καὶ ἐπαυξήσεων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τοῦ διαθεμένου τελευτῆς, καὶ ποιεῖται τὰς οἰκοδομὰς τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ξενώνων, καὶ τῶν γηροκομείων, ἢ ὀρφανοτροφείων, ἢ νοσοκομείων, ἢ πτωχείων, καὶ προσχρείζεται τοὺς διοικητὰς αὐτῶν, εἶτα μὴ ῥητῶς ὁ τελευτήσας εἴπῃ τὸν ὀφείλοντα διοικεῖν· εἰ δὲ καὶ ὀνομάζῃ, ἄδειαν ἔχει ὁ ἐπίσκοπος κακῶς αὐτὸν διαχειρίζοντα ἀποκινεῖν, καὶ ποιεῖν ἄλλον· εἰ δὲ ὁ κελευσθεὶς καὶ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ὀχλήσεις προχειρίζοιτο ὑποφυγὴν αἰσχρείνην, δίδωσι διπλοῦν τὸ καταλειφθέν· ῥαθυμοῦντος δὲ τοῦ ἐπισκόπου ἀναγκάζει πληροῦσθαι τὸ διατυπωθὲν ὁ μητροπολίτης ἢ ὁ τῆς διοικήσεως ἐκείνης ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶς βουλόμενος τῶν πολιτῶν κινεῖ. εἰ δὲ μὴ πρὸ ἰδίου τελευτῶν ὁ κληρονόμοι ἐπιτελέσασθαι δοῦναι, ἢ τι ποιῆσαι, χρόνος ὁ παρῳχηκὼς μετὰ τὸν ἀποβίωσιν αὐτῶν ἀριθμεῖται· ὁ δὲ ἄρχοντες ἀναγκάζουσι ταῦτα πληροῦσθαι.

Scholium.

Const. xv. tit. ii. lib. i. Cod. posita est in lib. v. Basil. tit. i. cap. vii. ad eum modum habens, vt in textu compendiosè proposita est. Constitutio xlv. tit. iii. lib. i. Codicis non est

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ ιε'. διάταξις τοῦ β'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν Βασιλικῶν τίτ. α'. κεφαλαίῳ ζ'. οὕτως ἔχουσα ὡς ἐνθάδε συνωψίσθη. ἡ μὲ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ

ἐπίδη εἰς τὰ βασιλικὰ, καὶ μηδὲ σὺ ταύτῃ προσχῇς. αὐτάγγωθι δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦ γ'. πίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, μέρος ὂν τοῦ ρλα'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, τὰ αὐτὰ σχεδὸν νομοθετοῦσα καὶ παραγωγὴν εἰς τὸ ὕστερον καταβατὸν. κτ' τοῦ μαρτίου μηνὸς ἰνδικτιόνος, γέγονε παρὰ τοῦ ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ὃ μέρη τινὰ διέξιόσα, σὺν τούτοις καὶ τοῦτο ἐπιζεύγνυσι τοῖς προγεγραμμένοις τοιόνδε. πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν τοῖς ὑπερτελευτίοις αὐτῶν διατάγμασιν, ὑπερέσεις ἤγουν διοικητὰς, τῶν παρ' αὐτῶν διοικουμένων καταλιμπάνουσι, καὶ τούτοις διαπιστοῦσι τῶν τοιούτων αὐτῶν οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν, τὸν Χριστὸν κληρονόμον γεγράφοντες, ὃ γλυκὺ τοῦτο καὶ κοσμιώτατον ὄνομα. τοῦτο γὰρ δοκοῦσι ποιεῖν δι' ὧν τοῖς πένησι τὰς οὐσίας αὐτῶν καταμερισθῆναι προστάττουσι· τῷ γὰρ αἰτοῦντος λαμβάνοντος ἴσα) ὁ Χριστὸς συνηγωνίσατο τούτῳ τὴν χεῖρα· ἐφόσον γάρ φησιν ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ὥστε καλοῦμεν οὖν ὅταν ἐπιζητικὴ τρία) διοικήσεις προέχωσιν, καὶ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας διανομὴ, καὶ πρὸς ψυχικὰς οἰκονομίας, καὶ ὀρφανῶν ἀφηλίκων τε καὶ πενήτων ἀναγωγὰς καὶ διατροφὰς τείνωσι, μὴ χώραν ἔχειν ἐν ταύταις τοὺς τῶν δικαστηρίων ὑπερβιβασμοὺς, ἐν τῷ ἐντεῦθεν χρονοτριβήσεις· συμβαίνει γὰρ ἐντεῦθεν τὰς τῶν τελευτώντων ζημιοῦσθαι ψυχὰς, καὶ τοὺς ἐπ' ἀγαθῷ καὶ κοινῇ λυσιτελείᾳ τῶν πάντων τεθέντας νόμους, εἰς τοὐναντίον μεθίστασθαι· οὐ γὰρ δίκαιον κρίνει ἡ βασιλεία μου τοῦτο τοῖς λοιποῖς δικαστηρίοις χαριζόμενον ἀκολουθεῖν, ἐν τοῖς τοιούτοις πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ τὰς ὑπὸ ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσιν ἀμφιβολίας ἀπερίτευκτον λύεσθαι, μὴ λιβέλλου δεδομένου, εἰδήσεως δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτης ἢ καὶ ὑπὲρ τεσσάρων προτεινομένης, μήτινος δικαστικῆς ὑποθέσεως ἐπεισαγομένης, ἢ τὴν παρόντων ἑκάτερον δικαίων ζητήσεως κατάξέσεως, καὶ μεταληφθήσονται καὶ ἄμφω τὰ μέρη δίχα τινὸς ὑπερημερίας, καὶ ἀπαντηθήσονται ἑκάτερα τὰ μέρη δίχα τινὸς τοῦ δοκοῦντα σωστεύειν αὐτοῖς παρεκβαλέσθαι, καὶ οὕτω δι' ὀλίγου καιροῦ μηνιαίου τυχὸν, ἢ καὶ εἰς δεύτερον προτεινομένου κρίνει ὁ δόξαν ᾧ δικαστῇ, προσήκουσ δίκαιον λύσιν ὁ δυνατὸν ἀμφισβο-

posita in Basilicis, sed neque tu illi inhæreas. Legas verò IX. cap. tit. III. lib. v. Basil. quod est nouellæ Iustiniani CXXXI. eadémque ferè statuit, ac proximè sequenti scholio insertum est. Mense autem Martio Indict. XIV. facta est [*quædam*] nouella sancti nostri Imperatoris Dn. Manuelis Comneni, quæ partim hæc statuit: Cum his hoc etiam, iis quæ antè scripta sunt, sanciendo coniungimus. Multi hominum in extremis suis dispositionibus procuratores siue executores eorum quæ præscripserunt, relinquunt, iísque CHRISTO, dulci isto ac mundo salutari nomine, hærede scripto, rerum suarum dispensationem atque administrationem iniungunt. Hoc autem videntur facere, quum pauperibus substantias suas diuidi præcipiunt. Quum enim mendicans accipit, astat CHRISTVS, ac vnà cum illo [*dantis*] manum vacuat. Quatenus namque, inquit, [*ipse*] *Matth.* vni ex minimis hisce fratribus fecistis, mihi fecistis. Iubemus igitur, vt quando huiusmodi procuratoriæ dispensationes, & in pias causas distributiones, quæ ad animæ rectum ductum, ac pupillorum, senum atque pauperum educationem, & exhibitionem tendunt, proponuntur: in his iudiciorum protelationes, atque qui hinc existunt inanes temporum decursus, locum non habeant. Contingit hinc enim, vt defunctorum animæ damnum subeant, & communis omnium boni vtilitatisque causa latæ leges commutentur in contrarium. Tum neque iustum [*esse*] Imperatoria mea maiestas iudicat, vt qui ordo in reliquis iudiciis obtinet, [*is*] etiam in istiusmodi vsurpari [*debeat*:] sed vt talium specierum ambiguitates confestim soluantur: [*ita vt*] neque libellus detur, & cognitio in tres aut [*summum*] quatuor dies differatur: nulla iudiciaria dilatione introducenda, quid cuique iure competat, disquiratur: citra omnem dilationem vtraque pars accersatur, atque vt quid iuris se habere putet, proponat, exigatur: túmque demum per breue tempus in mensem fortè [*vnum*] aut etiam alterum extendendum, res in controuersiam deducta, prout iudici visum fuerit, conuenienter dirima-

tur: [*vt tamen*] in ſua [*quaſi*] ſede ac ſoliditate firmiter maneant [*ea* [leges, quæ non mox à defuncti morte, ſed poſt aliquot dierum decurſum ſucceſſores ipſius in iudicium trahi ſtatuunt, quemadmodum quæ huc pertinent fuſiùs in Baſilicis tractata ſunt. Si verò procurator ad dilationem vergere videatur, eáque dolo euertere deprehendatur, nec quemadmodum teſtator præcepit, procraſtinationes nectendo faciat: à rerum defuncti procuratione ac diſpenſatione remoueatur, eáque quibus Imperator ſtatuerit, iniungatur: aut ſi is fortè peregrè ſit, præfectus vrbis vnà cum ſanctiſſ. eccleſiæ œconomo res illas proeuret ac diſpenſet: qui de his quæ in huiuſmodi ſpeciebus adminiſtrarunt, Imperatori, aut ſi fortaſſis hic peregrè erit, ſanctiſſ. Patriarchæ reddere rationem debebunt. Non tamen prout Imperator iuſſerit, defuncti voluntas adimplebitur.

TEXTVS.

Conſt. III. tit. II. nouellarum ait, [*aliquid facere aut dare*] iuſſum, ſi ab Epiſcopo & œconomo per publicas perſonas bis admonitus adhuc differt, ab omnî lucro excidere, & Epiſcopum omnem ſubſtantiam cum medij temporis acceſſionibus, non retenta [*ab illo*] Falcidia, in quæ conſtitutum eſt inſumere: & ſi vniuerſaliter quippiam legetur, idem eſſe. Eadem conſt. III. tit. II. nouellarum ait, intra ſex menſes poſt aperturam teſtamenti [*relictis non datis*], propter dilationem fructus, vſuras atque acceſſiones à morte eius qui reliquit, exigi. Eadem conſt. III. tit. II. nouellarum ait, intra quinquennium eccleſiam debe-

λον, τηρουμένων δηλονότι τ̃ νόμων ὅτι τ̃ οἰκείας ἕδρας καὶ παγιότητος. ὅσοι μὴ μ̃ τ̃ τ̃ τελευτήσαντος ἥκιστα, οὗ χρὴ τὰς ἐκείνου ἀφορμὰς εἰς δικαστήριον εἵλκεσθ̃ * ἀφαιρεῖσθαι, μηδὲ μ̃ τοσοῦτον ἡμερῶν τινῶν καθὼς καὶ τούτων πλατύτερον τοῖς βασιλικοῖς διηρθρωται. εἰ δέγε ὅτι ἔξωπος εἰς ὑπαρχόντος φανεῖν χώραν, καὶ τοιαῦτα σκαιωρῶν φωραθείη, καὶ τοὺς ὑπαρχικοὺς χωρήσῃ, μὴ ποιῶν καθὼς ὁ ἀφορίσμος διετάξατο, ἀ ὅτι ἔξωπος καὶ οἰκονομίας τ̃ τ̃ τελευτήσαντος παραγμάτων μετασχεθήσεται, ἀφαιρεθήσεται ὑ αὐτῆ, οἷς αὖ ὁ βασιλεὺς ἀφελοῖτο, ἢ τούτου ἴσως ἀποδημοῦντος, ὁ τῆς πόλεως ἔπαρχος ἅμα τῷ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίας οἰκονόμῳ, τ̃ τούτου ποιήσεται οἰκονομίαν τε καὶ δόσιν, ὀφείλοντες εἰδῆσαι διδόναι τ̃ ὅτι ταῖς τοιαύταις ὑποθήκαις οἰκονομουμένων τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ κ̃ τ̃ ἡμέρων ἀγιωτάτῳ πατριάρχῃ, εἰ τύχοι τ̃ βασιλέα ἀποδημεῖν εἶναι· καὶ μὴ κ̃ προσταξαι αὐτὸν τὰ τ̃ τελευτήσαντος πληρωθῆναι θελήματα.

* διοείζεται

KEIMENON.

Η γ'. διάτ. τ̃ β'. πίτ. τ̃ νεαρῶν φησὶ διὰ δημοσίων προσώπων δὶς ὀχλουμένῳ τ̃ κεκοιμημένου πρὸ τ̃ ἐπισκόπου καὶ τ̃ οἰκονόμου καὶ ὑπερθέμῳ, ἐκπίπτειν πάντος κέρδους, καὶ τ̃ οὐσίαν πᾶσαν ὁ ἐπίσκοπος μ̃ τῶν ἐν μέσῳ ἐπαυξήσεων δαπανᾶν εἰς τὰ διατυπωθέντα, μὴ ἀφαιρουμένου φαλκιδίου, ἀλλ' αὐτὸ ὅτι κἂν πρὸς ἅπαξ πληρωθῇ. ἡ αὐτὴ γ'. διάτ. τ̃ β'. πίτ. τ̃ νεαρῶν φησὶν εἴσω ἐξ μηνῶν μ̃ τ̃ ἐμφανίσθω τ̃ διαθήκης, ἐξ ὑπερθέσεως καρπούς, καὶ τόκους, ἐπαυξήσεις, ἀπὸ τελευτῆς τ̃ καταλείποντος ἀπαιτεῖσθαι. ἡ αὐτὴ γ'. διάτ. τ̃ β'. πίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν εἴσω πενταετίας πλὴν ἐκκλησίᾳ ὀφεί-

λειν πληροῦσθαι, τοῦτ' ἢ ἄλλους διαχεῖς οἴκοις εἶσω ἑαυτοῦ, εἰ δὲ μὴ ἐντὸς τῶ ἑαυτοῦ ποιήσουσιν οἱ κληρονόμοι, διαγκαζέσθωσαν οἶκον ἀγοράζειν, ἢ μισθοῦσθαι, ἔνθα διάπαν τ' κελευσθέντα πληροῦσθαι. τὰ δ' περὶ τῆς διοικήσεως ὁμοίως τῇ προλεγούσῃ μετ'. διατάξει διατυποῖ.

re perfici: alias verò venerabiles domus intra annum. Si verò intra annum hæredes [*eas*] non fecerint [*ipsos*] cogi domum [*aliquam aut*] emere aut conducere, vbi iussa queant exequi. Procurationem autem perinde atque præmissa XLV. const. instituit.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η γ'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τ' παρὰ ὅτι παρὰ Ἰουστινιάνῳ φλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τίτλῳ γ'. τὰ δ' συνοψισθέντα εἰσὶ τῆς αὐτοῦ τίτλου κεφάλαιον ἡ'. οὕτως ἔχον· εἴδε τοῦ αἰχμαλώτων ἢ καταλήψεως, ἐὰν μὴ ὀνόματι ὁ διαθέμενος εἴπῃ, διά τινος χρὴ γνώσεως τ' διάθεσιν, ἐὰν οὕτως κελεύομεν τὰ πραγματα τὰ ὑπὲρ τούτου καταλειφθέντα, τούτων τόπων ὑπίσκοπον, καὶ τ' τούτου οἰκονόμον λαβεῖν, ἐὰν ὅλον τὸν θεοσεβῆ ἔργον πληροῦν. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις θεοσεβέσι βουλήσεσι, τοῖς ἁγιωτάτοις τ' τόπων ὑπισκόποις βουλόμεθα προνοεῖν, ὥστε πάντα κατὰ τ' τελευτήσαντος βούλησιν προβαίνειν, εἰ δὲ τὰ μάλιστα παρὰ τ' διαθεμένων ἢ τ' δωρησαμένων, ἀπηγορευθῇ αὐτοῖς ἔχειν τοῦτο αὐτά τινα μετοποιεῖσθαι εἰ μὴ οἱ ταῦτα ποιῆσαι κελευσθέντες, ἅπαξ ἐὰν δὶς παρὰ τ' μακαριωτάτου τ' τόπων ὑπισκόπου ἐὰν τ' τούτων οἰκονόμων διὰ δημοσίων προσώπων νουμηνιάντες, ἀναγνῶναι τὰ διατυπωθέντα πληροῦσαι, κελεύομεν τούτους ἀπαθῆ κέρδος καταλείφθην αὐτοῖς παρὰ τοῦ ταῦτα κελεύσαντος ἀπολλύναι, τοῖς δ' ἁγιωτάτοις τ' τόπων ὑπισκόποις πάντα τὰ πράγματα τὰ πᾶσαν ὡς εἴρηται τ' διοικήσιν αἰτίας ἀφορισθέντα, μετὰ καρπῶν καὶ ἐπαυξήσεων τ' μέσου χρόνου, καὶ τῶ μεμνησθαι τοὺς χρόνου κέρδους, ἐκδικεῖν, ἐὰν δὲ ὁ διαθέμενος διετύπωσε, πληροῦν, εἰδότας ὡς εἰ ῥαθυμήσαιεν, ὑπὲρ πάντων τούτων λόγον τῷ Θεῷ πρέξουσιν. εἰ μέντοι ὁ ἁγιώτατος τ' τόπων ὑπισκόπος παραλείποι τ' ἡμῖν εἰρημένων, ἐξέστω καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ αὐτῆ μητροπολίτῃ, ταῦτα ἅπαντα εἰσπράττειν καὶ πληροῦν· ἐὰν πάντι δὲ ἑτέρῳ ἄδεια ἔστω, περὶ τοιαύτης ζήτησιν κινῆσαι, καὶ ἀναιδάζειν

SCHOLIVM.

Const. III. tit. II. nouellarum est nouella Iustiniani CXXXI. [*& est*] posita in lib. V. tit. III. Quæ verò in compendio proposita sunt, eiusdem tit. sunt cap. IX. quod sic habet: Item si pro redemptione captiuorum aliquid relictum sit, neque testator nominatim dixerit, per quem redemptionem fieri oporteat: itidem iubemus, vt res in hoc relictas, locorum Episcopus & huius œconomus capiat, & huiusmodi pium opus impleat. In omnibus enim istis piis voluntatibus volumus etiam ipsos religiosiss. locorum Episcopos prouidentiam accommodare, vt omnia secundùm testatoris voluntatem procedant: etsi maximè à testatoribus aut donatoribus interdictum ipsis sit, ne quid in iis habeant commercij. Certè si illi qui hæc exequi iussi sunt, semel atque iterum à beatiss. locorum Episcopo, & eius œconomis per publicas personas admoniti, ea quæ disposita sunt, implere distulerint: iubemus vt ij omne lucrum, quod ab eo qui ista iussit relictum est, amittant: religiosiss. verò locorum Episcopi omnes res, quæ quibuscunque (vt dictum est) piis causis deputatæ sunt, cum fructibus & medij temporis accessionibus, atque item memorato * temporali lucro vindicent: & quæ testator disposuit, adimpleant scituri, quòd si & ipsi negligentiùs egerint pro omnibus his rationem Deo reddituri sint. Sanè si religiosiss. locorum Episcopus aliquid eorum quæ à nobis dicta sunt, prætermiserit: licitum esto religiosiss. eius Metropolitano, hæc exigere atque implere. Sed & cuiuis alij licentia erit, ea de re quæstionem mouere, daréque ope-

* χρόνου, quam vocem nulla nouella edidit habet, neque quid hic faciat video.

ram vt omnibus modis id genus piæ cauſæ exequantur. Si verò hæres ea quæ in pias cauſas relicta ſunt, non impleat, dicens non ſufficere ad has relictum ſibi patrimonium: iubemus, vt omni lucro quod ex Falcidia prouenit, vacante, quicquid in eiuſcemodi facultatibus inuentum fuerit, prouidentia ſanctiſſ. locorum Epiſcopi totum in cauſas in quas relictum eſt, procedat. Quòd ſi legatum ab aliquo ad pias cauſas relictum fuerit: iubemus, vt intra ſex menſes ab inſinuatione teſtamenti numerandos, omnibus hoc modis præſtetur his, quibus relictum eſt. Sin autem, qui hoc grauati ſunt huiuſmodi legatum præſtare diſtulerint: & fructus & vſuræ, & omnis legitima acceſſio, ab ipſis iam inde à tempore mortis eius qui reliquit, exigentur. Si legatum annuum cuicunque venerabili domui relictum fuerit, ſi quidem hi, qui hoc dare iuſſi ſunt, aut locus ex quo id præſtari iuſſum eſt, in eadem aut vicina prouincia eſt: iubemus, ne vllo modo tale legatum alienetur. Sin loca, aut perſonæ, ex quibus, aut à quibus hoc dari iuſſum eſt, in remotioribus ſint partibus: tunc integrum illis eſto, quibus id relictum eſt, vt ſi obligata etiam pars conſentit, legatum permutent, & vicinum aliquem pro hoc reditum capiant vberem, & cum acceſſione, quæ non minùs quarta relictæ quantitatis parte continet, & neque multis publicis præſtationibus onuſtum. Sed & ſi vendere tale legatum voluerint, non minus pretij nomine capiant, quàm ex tali legato per triginta quinque annos colligatur: ita tamen, vt eiuſmodi pretium ad vtilitatem prædictæ venerabilis domus procedat, cui relictum eſt. [*Similiter*] etiam cap. VII. eiuſdem lib. & tit. quod ſic habet: Si quis oratorium templum, aut xenonem, aut prochium, aut orphanotrophium, aut noſocomium, aut aliam venerabilem domum exſtrui in vltima voluntate diſpoſuerit: iubemus, aut oratorium intra quinque annos perficiatur, prouidentia locorum Epiſcopi & ciuilis magiſtratus: xenon verò, vt ptochium, aut alia venerabilis domus intra vnum annum exſtruatur. Si intra annum hæredes xenonem, aut quam-

ἵνα πᾶσι τόποις αἱ τριαῦ) διοικήσεις αἰτίαις πλήρωθῶσιν. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος πὰ εἰς διοικήσεις αἰτίας καταλελειμμένα μὴ πληρώσῃ, λέγων ἢ καταλειφθῆναι αὐτῷ κληρονομίαν μὴ ἐξεῖναι εἰς ταύτας, κελεύομεν πᾶντος ἢ ἐκ τῆ φαλκιδίου κέρδους φαλκίζοντος ὁσονδήποτε εὑρεθῆναι ἐν τῇ τριαύτῃ οὐσίᾳ παραχωρεῖν ἐν τῇ προνοίᾳ ἢ ἁγιωτάτης τῶν τόπων ἐπισκόπης εἰς ταὶς αἰτίας αἷς καταλέλειπται. εἰ δὲ ληγάτον πρά τινος εἰς διοικήσεις αἰτίας καταλειφθεῖη, κελεύομεν εἴσω μηνῶν ἓξ ἀπὸ τῆ ἐμφανίσεως τῆ διαθήκης ἀριθμουμένων, τῦτο πᾶσι τρόποις παρέχεσθαι εἰς καταλέλειπται. εἰ δὲ ὑπερθῶνται οἱ τούτῳ βεβαρημένοι τὸ τοιῦτον ληγάτον παρέχειν, τὰ καρποὺς τὰ τόκους τὰ πᾶσαν νόμιμον ἐπαύξησιν ἀπαιτηθήσονται ἀπὸ τῆ καιροῦ τῆ τελευτῆς ταύτα καταλιπόντος. Εἰ δὲ ληγάτον ἐτήσιον οἱαδήποτε σεβασμίᾳ οἴκῳ καταλειφθεῖη, εἰ μὲν οἱ διοῦται δοῦναι κελευσθέντες, ἢ ὁ τόπος ἐξ οὗ ἐκελεύσθη τῦτο παρέχεσθαι, ἐν τῇ αὐτῇ ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἴη, κελεύομεν μὴ ὅπως ἔξεστιν τὸ τοιῦτον ληγάτον ἐκποιεῖσθαι. εἰ δὲ οἱ τόποι ἢ τὰ πρόσωπα ἐξ ὧν τῦτο δοθῆναι προστάχθη, πρῤῥωτέρω εἴησαν, τιμητέα ἔξεστω ἐκείνοις οἷς τῦτο καταλέλειπται, εἰ ἓ τὸ ἐπεχόμενον μέρος συναινῇ, ἀμείβειν τὸ ληγάτον, καὶ πλησίον λαμβάνειν χῶρον τούτου πρόσοδον δύνασθαι, καὶ μὴ προσθήκης οὐκ ἐλάττονος τῦ τετάρτου μέρους τῆς καταλειφθείσης ποσότητος, καὶ μηδὲ πολλοῖς δημοσίοις τελέσμασι βεβαρημένης. Εἰ δὲ καὶ πωλῆσαι βούλεται τοιοῦτον, μὴ ἔλαττον εἰς τὸ ἄμεμπτον λαβεῖν, τῦ ὄσου γὰρ τοιούτου ἢ ληγάτου ὀκτὼ λέ. ἐαυτοῖς συναίρεται, οὕτω μόνοι ὥστε τὸ τοιῦτον τίμημα εἰς τὸ συμφέρον ἢ προφερομένου σεβασμίου οἴκου, ὅπου καταλείφθη παραχωρεῖν. καὶ κεφάλαιον ζ. τῦ αὐτῦ βιβλίου ἓ τίτλου οὕτως ἔχον· εἴ τις κατασκευάσῃ δίκτυόν τινα, ἢ ξενῶνος, ἢ πτωχείου, ἢ ὀρφανοτροφείου, ἢ νοσοκομείου, ἢ ἄλλου σεβασμίου οἴκου, ἐν τελευταίᾳ βουλήσει χωρεῖ δίκαιον τοιοῦτον, τὸ δίκτυον μὲν πέντε εἴτε ἐαυτῶν πληροῦσθαι κελεύομεν παραινοῦντες ἢ τὰ τόπων ὀφικίου, καὶ ἢ πολιτικῆ ἀρχόντος, ἢ δὲ ξενῶνα καὶ τὸ πτωχεῖον, ἢ ἄλλον σεβάσμιον οἶκον, εἴσω ἑνὸς ἐαυτῷ γίνεσθαι. εἰ δὲ ἐντὸς ἐαυτῦ μὴ ποιήσωσιν οἱ κληρονόμοι τὸν ξενῶνα, ἢ

οἱονδήποτε σεβάσμιον οἶκον, ὑπὸ τ διαθεμένου διαλυπωθέντα χρέως, κελεύομεν τούτοις οἶκον ἢ ἀγοράζειν, ἢ μισθοῦν, ὅπου δυνάσεται τὰ κελευσθέντα πληροῦσαι, ἕως ἂν ὁ τοιοῦτος σεβάσμιος οἶκος πληρωθῇ. καὶ εἰ μὲν αὐτὸς ὁ διαθέμενος ὁρίσῃ τοὺς ὀφείλοντας ξενοδόχους χρέως, ἢ πτωχοτρόφους ἢ ἄλλους τοιούτους διοικητὰς εἴτε τοῖς ἰδίοις κληρονόμοις τ τοιαύτην ἐπιλογὴν παρασχῇ, κελεύομεν ὅπως ἅπασι τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ, τὰ πρὸ αὐτοῦ διατυπωθέντα πληροῦν, τ καὶ τόπον μηκαιρεστάτων ἐπισκόπων ἐποπτεύοντων εἰ καλῶς ἡ διοίκησις προβαίνῃ, & εἰ ἄρωσι μὴ χρησίμους ὄντας τοὺς διοικητὰς ἄλλους ἐχόντων ἀμέμπτων ζημίας, ἄλλους ἀντὶ τούτων ὑποτιθεῖσι ποιῆν. Σημείωσαι, ἀπὸ τ ἐντεῦθεν καταγραφῶν νεαρῶν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν κτητόρων γινόμενα τυπικὰ εἰ μὴ τοῖς χρωμένοις ἐναντιοῦνται, κρατοῦσιν, ὅτι ὁ καὶ χώραν ἐπισκοπος, & οἰκονόμος αὐτοῦ καταμαγκάζοισι & μὴ βουλομένους μὴ μόνους τοὺς διαδόχους τῶν δωρεαμένων τινὰ χρεῖα ἀποτεῖσαι αἰτίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς δωρεαμένους, δοῦναι τὰ δωρηθέντα, κἂν μὴ ἐκεδόθη τοῦτο τῷ διαθεμένῳ, ἢ κἂν & ἐκωλύθη, ὅτι τὰ εἰς ἀποδοχὴν αἰτίας καταλειμπόμενα, οὐ * φαλκιδιοῦνται, ὅτι ἔξεστι τοῖς ἐπισκόποις μεταστῆσαι ἀπὸ τ διοικήσεως τ οἴκων, τοὺς καταλειμπομένους τῶν κτητόρων διοικητὰς κακοὺς ἀναφαινομένους, καὶ ἄλλους ποιῆσαι. καὶ ταῦτα σημειωσάμενος λέγε, ἀνυπόστατα εἶ) τὰ ἐν τοῖς τυπικοῖς γραφόμενα τῶν τ κτητόρων χρεῖαν τοῦ μὴ μετέχειν ὅλως τοὺς ἐγχωρίους ἀρχιερεῖς εἰς τὰ περὶ αὐτῶν κτιζόμενα μοναστήρια. ὡσαύτως καὶ τὰ τῶν ἀρχιερέων ὑπομνήματα τὰ διαλαμβάνοντα μὴ μετέχειν εἰς τὰ μοναστήρια τοὺς μετ' αὐτοὺς ἐπισκόπους, καὶ τοὺς τῶν ἐπισφομένους ἐν τῶν ἐκκλησίαις ἀφορισμοὺς στρέφεσθαι ὡς αἰτιολόγους εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀφορισάντων.

cunque venerabilem domum, quam testator exstrui disposuit, non fecerint: iubemus, vt domum ij vel emant, vel conducant, vbi iussa queant exequi, tantisper dum eiusmodi venerabilis domus absoluatur. Ac si quidem ipse testator definierit, quinam xenodochi, aut prochotrophi, aut id genus alij dispensatores fieri debeant, aut hæredibus suis huius rei optionem præbuerit: iubemus, vt omnibus modis hæredes ipsius his quæ ab ipso disposita sunt, satisfaciant: beatissimis locorum Episcopis inspecturis, an dispensatio pulchrè procedat: & si deprehenderint eos qui dispensationem habent, nequam homines & nullius bonæ rei esse, licentiam habituris, vt sine damno alios in illorum locum magis idoneos sufficiant. Nota ex nouellis hîc insertis valere formas à possessoribus de [*exstruendis*] monasteriis factas, extra quàm si canonibus aduersentur, &, loci Episcopum, eiúsque œconomos cogere inuitos non solùm successores eorum, qui res aliquas in pias causas donarunt, verumetiam ipsos donatores, vt dent quæ donata sunt, tametsi hoc ipsis à testatore concessum non sit: imò tametsi vetitum sit, &, quæ in pias causas relinquuntur, Falcidiam non admittere, &, licere Episcopos remouere ab administratione venerabilium domuum relictos à possessoribus dispensatores, si nequam [*eos*] esse constet, & alios sufficere. His verò notatis dic, non subsistere, quod à possessoribus in formis scribitur, ne omnino locorum Episcopi se immisceant negotiis monasteriorum à se exstructorum. Item pontificum commentarios complectentes, ne qui ipsis succedent Episcopi monasteriorum negotiis se immisceant: propterque id ex transgressione incussas excommunicationes, tanquam ratione destituta conuerti in capita eorum qui excommunicarunt.

* φαλκιδιοῦνται.

KEIMENON.

Λέγε ὃ βιβλίον α'. τ διατάξεων πτ. ἡ. διατάξει α'. ὅτι τὰ ἱερὰ θείου δικαίου εἰσὶν, καὶ ὑδενὸς διακρίνονται. ἱερὸν ὃ πράγμα ἐστὶ, τὸ ἀνιερωθὲν δη-

TEXTVS.

Lib. verò I. dig. tit. VIII. digestum I. dicit, res sacras diuini iuris, ac in nullius bonis esse. Res autem sacra est, quæ publicè consecrata

est. Nam quæ hominum priuatorum sunt, non sacra sunt, sed profana. Si verò ædificium [*sacrum*] collapsum fuerit, locus sacer manet, vt digesto VI. Consecrantur verò [*loca*] & in ciuitatibus & in agris. Locus publicus citra iussum Principis non fit sacer, vt digesto * VIII. & IX. Res sacra non recipit æstimationem, vt digesto * X. Et [*lib.*] Instit. II. tit. I. Sacræ (inquit) res sunt quæ ritè per pontifices Deo consecratæ sunt: veluti ædes sacræ, & vasa. Et ædibus sacris dirutis, manet locus sacer. Non est autem sacrum, quod quispiam sua authoritate quasi sacrum constituerit. Et tit. VI. neminem possessionis suffragio res sacras vsucapere. Nemo vtiliter res sacras stipulatur, vt Instit. III. tit. * XIX. Et tit. * XXIII. Nemo sciens [*rectè*] emit rem sacram. Si verò deceptus emit quasi priuatam, agit ad id quod interest. Et Inst. IV. tit. XV. in [*loco*] sacro ædificare prohibemur. Lib. [*dig.*] I. tit. XVI. dig. VII. Magistratus ædes sacras inspiciunt, ac ornandas curant. Lib. II. tit. XIV. dig. LX. Non rectè quis pacisci tur, ne locum suum dedicet. Lib. VI. tit. I. dig. XXIII. [*loca*] sacra, quasi nostra, in rem actione petere non possumus. Lib. VIII. tit. I.

* *In lib. nostris* IX. *Immodo* IX.
* *In lib. nostris* IX.
* *In lib. nostris* XX.
* *In nostris* XXIV.

μοσίῳ· τὰ γὰρ ἰδιωτικὰ ἔτι εἰσὶν ἱερὰ, ἀλλὰ βέβηλα. εἰ δὲ καταπέσοι τὸ οἰκοδόμημα, μένει ὁ τόπος ἱερὸς ὡς διάταξις ε'. καθιερουῦται δὲ καὶ ἐν πόλεσι καὶ ἐν χωρίοις. δημόσιος δὲ τόπος ὃν ἐκκέλευσιν βασιλέως οὐ γίνεται ἱερὸς, ὡς διάταξις η'. καὶ θ'. ἀδιαπίμπτον δέ ἐστι τὸ ἱερὸν, ὡς διάταξις ι'. καὶ ἱνστιτουτίων β'. τίτ. α'. φησὶν ὅτι ἱερόν ἐστι τὸ ὀρθῶς καὶ διὰ τῆς ἱερέως τῷ θεῷ ἀνιερούμενον, ὡς ναοὶ καὶ τὰ σκεύη. τοῦ δὲ ναοῦ καταπεσόντος μένει ὁ τόπος ἱερός. οὐκ ἔστι δὲ ἱερὸν ὅπερ τις κατ' οἰκείαν αὐθεντίαν ὡς ἱερὸν ποιήσῃ, καὶ τίτ. ε'. ὅτι οὐ κτᾶταί τις τὰ ἱερὰ διὰ τῆς χρονίας νομῆς, οὔτε ἰσχυρός τις ἐπιτροπὴ λαβεῖν ἱερὸν, ὡς ἱνστιτουτίων γ'. τίτ. ιθ'. καὶ πάλου κγ'. ὅτι οὐδεὶς ἐν εἰδότι ἀγοράζει ἱερὸν, εἰ δὲ ἀπατηθεὶς ἠγόρασεν ὡς ἰδιωτικὸν, κινεῖ ἐπὶ τῷ διαφέροντι. καὶ ἱνστιτουτίων δ'. τίτ. ιε'. ὅτι κωλύεταί τις ἐν ἱερῷ κτίζειν. βιβλίῳ α'. τίτ. ις'. διάταξις ζ'. οἱ ἄρχοντες ἐπιβλέπουσι τὰ ἱερὰ καὶ παρασκευάζουσιν αὐτὰ φιλοκαλεῖσθαι. βιβλίῳ β'. τίτ. ιδ'. διάταξις ξ'. οὐ καλῶς τις πακτεύει καθιερωῦν τὸν ἴδιον τόπον, βιβλίῳ ε'. πάλου α'. διάταξις κγ'. Τὰ ἱερὰ ὡς ἡμέτερα ἐνδικεῖν οὐ δυνάμεθα. βιβλίῳ η'. τίτ. α'.

Ἐφέτ.

διάτ. ιδ'. ἱεροῦ τόπου ἀφιερωθέντος καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ὁδὸς εἰς ἰδιωτικὸν ἐμποδίζεται. δουλεία γὰρ οὐ συνίσταται διὰ τοιούτου τόπου. βιβλίῳ ια'. τίτ. ζ'. διάταξις λς'. Τὰ ἱερὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν πολεμίων, παύεται εἶναι ἱερά, ὥσπερ ὁ ἐλεύθερος δουλωθείς· ἀπολυτρωθέντα δὲ τῆς συμφορᾶς ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν. βιβλίῳ ιζ'. τίτ. β'. διάτ. ξγ'. ὅτε ἐὰν διαφθαρῇ τὸ κοινὸν πρᾶγμα λύεται ἡ ἐπ' αὐτῷ κοινωνία. καὶ βιβλίῳ ιη'. τίτ. α'. διάτ. ν'. ς'. ξϛ'. Τοῦ ἱεροῦ πράγματος ἀγοραστὰ συνίσταται, ἐὰν ἀγνοῇ ὁ ἀγοραστὴς ἱερὸν αὐτὸ εἶναι, καὶ ἔχει τοῦ πράτου, εἰς ὅσον αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι. εἰ δὲ γινώσκει ὁ ἀγοραστής, οὐ συνίσταται ἡ πρᾶσις. καὶ διάτ. ογ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τοῦ ἱεροῦ πεσόντος ὁ τόπος οὐ γίνεται βέβηλος, ὅθεν οὐδὲ πωλεῖται.

dig. XIV. Sacro loco interueniente, iter per ipsum in priuatum [*locum*] impeditur. Seruitus enim peristiusmodi locum non consistit. Lib. XI. tit. VII. dig. XXXVI. Loca sacra ab hostibus capta desinunt esse sacra: sicut [*homo*] liber in seruitutem pertractus. Ab [*hac*] verò calamitate liberata, pristinum statum recipiunt. Lib. XVII. tit. II. dig. LXIII. Si res communis consecrata fuerit, in illa societas soluitur. Lib. XVIII. tit. I. dig. IV. VI. LXII. Sacræ rei emptio consistit, si illam sacram esse emptor ignoret: habétque aduersus venditorem [*actionem*] quanti eius interfuit, ne] *ea res*] vindicaretur. Si verò sciat emptor, non consistit venditio. Et digest. LXXIII. eiusdem tit. Æde sacra diruta, locus non fit profanus: vnde neque vænire potest.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ α'. Ἀφόρισμα τοῦ ν'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου τῶν Ἀφορίξεων, ἔστι βιβλίου μς'. τῶν βασιλικῶν τίτλος γ'. κεφάλαιον α'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ὃ ς'. Ἀφόρισμά ἐστι κεφάλαιον ν'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου ὅμοιον τῷ πρώτῳ τοῦ Ἀφορίσματι. ὡσαύτως καὶ ὃ ν'. ϛ'. ζ'. ι'. Τὰ δὲ τοῦ α'. καὶ ς'. τίτλου τῶν β'. Ἰνστιτούτων, οὕτως ἔχουσιν, ὡς ἐν τοῖς Ἰνστιτούτοις ἐγράφη. Ζήτει οὖν ἀπὸ τούτων μαθεῖν τελεώτερον τὰ ἐκ τούτων γραφέντα ἐν τοῦ Πρόχρι συνόψεως. Ὃ δὲ γράμμα τοῦ ἱερέων μεγάλου ἱερὸν πρόσωπον, οὐκ ἔστιν ἱερόν, ὡς οἴμεν ποιεῖται ὅσον εἰς τὸ λογίζεσθαι ὀρθοδοξικόν, ἐκ ἔχει προνόμια καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ μὴ λογίζεσθαι ἰδιωτικόν· ἐπείτοιγε εἰς τὸ μὴ

Scholivm.

Digestum I. tit. VIII. lib. I. dig. est lib. XLVI. Basil. tit. III. cap. I. quod sic habet, vt scriptum est. Digestum VI. est cap. VIII. eiusdem lib. & tit. quod dig. per omnia simile est. Similiter & [*dig.*] VIII. IX. & X. Quæ verò ex tit. I. & VI. secundi [*lib.*] Instit. [*desumpta sunt*] sic habent, vt in Instit. scriptum est. Da igitur operam, vt perfectiùs ex his ea quæ inde in præsens opus transcripta sunt, discas. [*Quòd*] verò [*res*] sacra, quæ ab aliquo citra sacerdotum suffragium [*sacra*] facta est, sacra non est: intelligitur (vti arbitror) quantum ad [*id attinet, vt*] episcopalis reputetur, ac catholicæ ecclesiæ priuilegium habeat, neque priuata censeatur. Quandoquidem quò ne ad

vulgares vſus reuocetur, licèt ſacra non nominetur, attamen ſancta eſt. Ac [*ſanè*] quod non interuenientibus ſacerdotis precibus ædificatum eſt, ſi collabatur, tanquam ſanctum, non iterum ad vulgares vſus deducetur. Dig. VII. tit. XVI. lib. I. dig. eſt lib. Baſil. VI. tit. II. cap. IX. quod habet, vt ſcriptum eſt. Dig. LX. tit. XIV. lib. II. eſt lib. XI. cap. LX. quod eadem dicit Digeſtum XXIII. tit. II. lib. VI. eſt lib. XV. tit. I. cap. XXIII. them. II. quod habet, quemadmodum ſcriptum eſt. Digeſt. XIV. t. I. lib. VIII. eſt lib. LVIII. tit. I. cap. XIV. thema vlt. quod ſimili modo habet. Dig. XXXVI. tit. VII. lib. XI. dig. eſt lib. Baſil. LIX. tit. I. cap. XXXVI. quod habet quomodo ſcriptum eſt. Digeſt. LXIII. tit. II. lib. XVII. dig. eſt lib. Baſil. XII. tit. I. cap. LXIII. thema vlt. quod dicit: Soluitur ſocietas, quum aut perſonæ, aut res, aut actio, aut voluntas interit. [*Intereunt autem*] perſonæ maxima aut media * capitis deminutione, & morte. Res perit, quando aut omnino non ſubſiſtit, aut conditionem mutauit, [*quòd vel*] conſecrata vel publicata ſit. Cùm autem audis legem meminiſſe eius quod eſt profanum, ne id pro immundo ſed pro priuato accipias. Digeſtum V. VI. & LXII. tit. I. lib. XVIII. dig. eſt lib. XIX. tit. I. cap. IV. quod eadem dicit. Digeſtum LXXIII. eiuſdem tit. & lib. eſt eiuſdem XIX. lib. tit. I. cap. LXXIII. quod ſic habet, vt ſcriptum eſt. Scias verò, quòd [*res*] ſanctæ non conſecratæ væneant, donentur, & vſucapiantur, ſiue per [*longum*] tempus dominio ſubiiciantur: ſacræ autem nullo modo in [*cuiuſquam*] dominium concedant, &, quòd qui rem ſacram furatur, tanquam ſacrilegus puniatur: qui verò ſanctam priuati hominis imaginem, tanquam fur teneatur. Sed ſunt etiam aliæ multæ harum rerum differentiæ. Quòd ſi quis interroget, quomodo væneant monaſteria & ſacrorum vaſorum capſæ: audiat, nihil iſtiuſmodi neque emi neque vendi: quanquam ius, quod cuipiam in his competit, & vendatur & ematur. Qui enim ſciens locum aut vas ſacrum emerit, perdit pretium, & punitur. Et quære librum ·.· tit. ·.· & cap. ·.· Interdum tamen propter iuſtas aliquas cauſas res ſacræ etiam

* κεπαφάσεως ἀναλλαγῆς, *ſtatus mutatione.*

κοινωθῆναι, κἂν μὴ ἱερὸν ὀνομάζῃ), ἀλλ' ἅγιόν ἐστι. καὶ ὃ οἰκοδομηθὲν δίχα εὐχῆς ἱερέως, κἂν καταπέσῃ ὡς ἅγιον, οὐκ ἐπικοινωθήσεται). Ὃ ζ. διάταγμα τ ις'. πτλω τ α'. βιβλίω τ διαπάξεων, ἔστι βιβλίου τ βασιλικῶν ς'. πτλος β'. κεφάλαιον θ'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ὃ ξ'. διάταγμα τ ιδ'. πτλου τ β'. βιβλίου, ἔστι βιβλίου ια', κεφ. ξ'. λέγον τὰ αὐτά. Ὃ κγ'. διάταγμα τ β'. πτλου τ ς'. βιβλίου, ἔστι βιβλίου ιε'. πτλος α'. κεφάλαιον κγ'. θέμα β'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ὃ ιδ'. διάταγμα τῦ α'. ὑπλου τ ν'. βιβλίω, ἔστι βιβλίου νε'. πτλος α'. κεφάλαιον ιδ'. θέμα τελυταῖον ὁμοίως ἔχον. Ὃ λς'. διάταγμα τ ζ'. πτ. τῦ ια'. βιβλίου τῆ διαπάξεων, ἔστι βιβλίου τ βασιλικῶν νθ'. ὑτ. α'. κεφάλαιον λς'. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. Ὃ ξγ'. διάταγμα τ β'. ὑπλου τῦ ιζ'. βιβλίου τ διαπάξεων, ἔστι βιβλίου τ βασιλικῶν ιϛ'. ὑτ. α'. κεφάλαιον ξγ'. θέμα τελυταῖον λέγον· λύεται ἡ κοινωνία φθειρομένων τ προσώπων, ἢ τ πράγματος, ἢ τ ἀγωγῆς, ἢ τ γνώμης. προσώπων μὲν ὅτε τ μεγάλης ἢ μέσης καταστάσεως ἀναλλαγῆς, καὶ θανάτῳ. φθείρεται δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅταν ἢ πάντελῶς οὐχ ὑπάρχῃ, ἢ τ καταστάσιν ἀπόλλαξεν ἀνιερωθὲν ἢ καὶ δημευθέν. ἀκούων οὖν τ νόμῳ μεμνημένῳ βεβηλότητος, μὴ ἀπολαβῇς αὐτὸν εἰς ἀκαθαρσίαν μηδὲ εἰς ἰδιωτείαν. Ὃ ε'. ς'. καὶ ξϛ'. διατάγματα τ α'. ὑτ. τῦ ιπ'. βιϐ. τ διαπάξεων, ἔστι βιβλίου ιθ'. ὑτ. α'. κεφ. δ'. τὰ αὐτὰ λέγον. Ὃ ογ'. διάταγμα τῦ αὐτῦ ὑπλου καὶ βιβλίου, ἔστι τ αὐτ ιθ'. βιϐ. ὑτ. α'. κεφ. ογ'. ὅτως ἔχον ὡς γέγραπται. γίνωσκε οὖν ὅτι τὰ μὲν μὴ ἱερωθέντα ἅγια, καὶ πωλῶσι καὶ δωροῦσι καὶ ὑποκειμένοις, καὶ διὰ χρέους κινεῖνται· τὰ δὲ ἱερὰ ὁπωσδήποτε οὐ διακινοῦνται, καὶ ὅτι ὁ μὴ κλέψας ἱερὸν, ὡς ἱερόσυλος κολάζεται. ὁ δὲ κλέψας ἰδιωτικὸν ἁγίασμα εἰκόνα, ὡς κλέπτης ἐπέχεται. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ τούτων διαφοραί. Εἰ δέ τις ἐρᾷ καὶ πῶς πωλοῦνται μοναστήρια καὶ σκευοφυλάκια, ἀκουσάτω ὅτι τοιοῦτόν τι οὔτε ἀγοράζεται οὔτε πωλεῖται. Ὃ δὲ δίκαιον ὅτι τούτοις προσφορμίζον μὲν καὶ πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται. ὁ γὰρ ἀγοράζων ἱερὸν τόπον ἢ σκεῦος ὡς ἰδιωτικὸν ἀπόλλυσι τὸ τίμημα, καὶ κολάζεται. καὶ ζήτει βιβλίον, πτλον, κεφάλαιον. ἐξ ὧν λέγων δὲ πισὶν αἰτίαν πωλεῖται, ἔστιν ὅτε

καὶ τὰ ἱερά. καὶ ζήτει τ̄ α'. καὶ β'. τίτλον τῆ ε'. βιβλίου. διδάσκουσι γὰρ περὶ ἐκκλησιῶν, καὶ μοναστηρίων, καὶ βιαγῶν οἴκων καὶ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ δικαιωμάτων αὐτῶν, καὶ περὶ ἀποτάξεως, καὶ ἐμφυτεύσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τ̄ ἱερῶν. τὰ δὲ ἀπὸ καρποφορίας προσαγόμενα οὔκ εἰσιν ἱερά. καὶ ζήτει βιβλίον νδ'. τίτλον γ'. κεφάλαιον α'.

KEIMENON.

Καὶ βιβλίῳ κδ'. τίτ. α'. διάτ. ε'. καλῶς δώροσμαι τῇ γαμετῇ μου τόπον ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ναὸν ἐν αὐτῷ, καὶ γίνεται ὁ τόπος ἱερός. βιβλίῳ κζ'. τίτ. ι'. διάτ. ιϐ'. ὁ τῆς μαινομένου κουράτωρ οὐ δύναται πρᾶγμα αὐτοῦ καθιερῶσαι. βιβλίῳ λ'. διάτ. λθ'. ὁ ἱερὸν ληγατεύων δοκεῖ μαίνεσθαι, καὶ οὔτε τὸ τίμημα δίδοται, ὅπερ οὔτε ὅλως πωλεῖται. βιβλίῳ λθ'. τίτλῳ α'. διάτ. α'. ἡ τῆς καινοτομίας ἄδεια χώραν ἔχει, ἵνα μὴ γένηται παρὰ τὸν νόμον ἔργον ἐν ἱερῷ τόπῳ. τίτ. γ'. διάτ. ιζ'. ἱεροῦ τόπου παρεπιδημοῦντος δουλεία οὐ συνίσταται. βιβλίῳ μα'. τίτ. β'. διάτ. λα'. νέμεσθαι παυόμεθα τόπον γινομένου ἱεροῦ, κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχομεν. τίτ. γ'. διάτ. θ'. τὰ ἱερὰ οὐ κτώμεθα διὰ χρονίας νομῆς. βιβλίον μγ'. τίτ. α'. διάτ. α'. β'. οὐ δεῖ γίνεσθαί τι ἐν ἱεροῦ τόπου, καὶ γενόμενον ἀποκαθίσταται. τίτ. ε'. τῆ αὐτῆ βιβλίου διάτ. α'. ἐὰν ἔξεστί τι ποιεῖν, ἢ ἐμβάλλειν ἐν ἱερῷ

væneunt. Quorsum quæras I. & II. tit. v. lib. Docent enim de ecclesiis, monasteriis, & venerabilibus domibus: [*eam*]etiam de rebus & iure ipsarum: ac [*postremò*] de alienatione, & emphyteusi rerum ecclesiasticarum. Et hæc quidem de sacris. Quæ autem ex fructibus offeruntur sacra non sunt. Et quære lib. LIV. tit. III. cap. I.

TEXTVS.

Et lib. XXIV. tit. I. digestum V. Rectè dono vxori meæ locum, vt in ipso ædem sacram faciat, atque locus fit sacer. Lib. XXVII. tit. X. digest. XII. Furiosi curator rem eius dedicare non potest. Lib. XXX. digest. XXXIX. Qui rem sacram legat, furere videtur: neque æstimatio [*eius*] præstatur, quoniam nullo prorsus modo distrahitur. Lib. XXXIX. tit. I. digest. I. Noui operis nuntiatio locum habet, ne contra leges in sacro loco opus fiat. Tit. III. digest. XVII. Sacro loco interueniente seruitus *[*non*] consistit. Lib. XLI. tit. II. digest. XXXI. Definimus possidere locum, vbi ille sacer factus est: tametsi non vt talem, sed vt priuatum eum habeamus. Tit. III. dig. IX. Res sacras non acquirimus per longi temporis possessionem. Lib. XLIII. tit. I. dig. I. & II. Non debet aliquid fieri in sacro loco, & quod factum est, restituitur. Tit. VI. eiusdem lib. digest. I. Non licet aliquid facere in loco sacro, in-ve eum im-

* *Negatio enim requiritur, & Pand. habent.*

* *In lib. nostris est* XXX.

mittere ; quod deformitatem illi, & non ornamentum adferat. Hoc autem ad priuata ſacra non pertinet. Planè cura ſacrorum locorum mandata eſt his qui illis præſunt. Tit. VIII. digeſt. II. Non licet in loco ſacro ædificare : ſed & quod ædificatum eſt, diruitur. Lib. XLIV. tit. VI. digeſt. III. Non licet rem litigioſam Deo dedicare : & qui hoc fecerit, præſtat duplum aduerſario, eo quòd aduerſario traditus ſit illo potentiori.

SCHOLIVM.

Digeſtum v. tit. I. lib. XXIV. digeſt. eſt lib. XXX. tit. I. cap. V. thema VIII. Si magni pretij monumentum purum vxori meæ donauero, valet [*donatio*], poſteaquam in eo ſepelierit. Sed ſi ipſa in eo ſepulta fuerit, fiet ſepulturæ nomine religioſum. [*Proinde*] & ad oblationem Dei rectè dono vxori meæ, vel locum, in quo opus publicum, quod promiſerit, faciat, aut ſacram ædem : ac fit locus ſacer. Digeſt. XII. tit. X. lib. XXVII. eſt lib. XXXVIII. tit. X. cap. X. them. II. cap. [&] XI. & XII. quæ ſic habent : Curator furioſi rectè rem ſuam quaſi furioſi, alienat : non autem furioſi, quaſi ſuam. Poteſt tamen in furioſi vtilitatem oppignorare, dedicare autem ipſius rem non poteſt. Digeſt. XXXIX. lib. XXX. eſt lib. XLIV. tit. I. cap. XXXIX. thema vlt. Si quis publica ſacra, vel priuata Principis legauerit, furere videtur : nec æſtimatio eorum præſtatur, quoniam alia neutiquam diſtrahuntur, Principis verò [*priuata*] non niſi ipſius iuſſu. Digeſt. I. tit. I. lib. XXXIX. digeſt. eſt lib. LVIII. tit. X. cap. I. thema II. Noui operis mutatio in futuris operibus competit. Nam ſi iam [*aliquid*] factum ſit, [*interdictum*] QVOD VI AVT CLAM, quod factum erit [*vt reſtituatur*,] aut [*illud*] de loco religioſo, aut de loco

τόπῳ ὅπερ ἀμορφίαν καὶ οὐ κόσμον αὐτῷ φέρει. τοῦτο δὲ πρὸς τὰ ἰδιωτικὰ ἱερὰ ἐστὶ δυνήσει. ἡ δὲ φυλακὴ τοῦ ἱεροῦ τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐπιτέτραπται. πίτ. ια'. διάτ. β'. κτίζειν δὲ ἔξεστι καὶ τόπου ἱεροῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ κτισθὲν καταλύεται. βιβλίου μδ'. πίτ. ε'. διάτ. γ'. δὲ ἔξεστι τὸ ἐπίδικον τῷ θεῷ καθιερωῦν, καὶ ὁ τοῦτο ποιήσας δίδωσι τὸ διπλοῦν τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ὑπὲρ ὧν δυνατωτέρῳ ἀντιδίκῳ αὐτὸς παρεδόθη.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ ε'. δίγμα τῆς α'. πίτλου τοῦ κδ'. βιβλίου τῆς διατάξεως, ἔστι βιβλίου λ'. πίτλος α'. κεφάλαιον ε'. θέμα η'. εἰ καὶ πολύτιμον κενοτάφιον δωρήσομαι τῇ γαμετῇ μου, ἔρρωται, λιθολιθοῖς θαλάμοις ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ αὐτὴ ἐν αὐτῷ ταφῇ, κινεῖται εἰς ταφὼν ἐπιερωμένον, καὶ ὅτι ὡς προσαγαγεῖν τῷ θεῷ, κωλῶς δωρήσομαι τῇ γαμετῇ μου ἢ τόπον, ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ἐν αὐτῷ δημόσιον ἔργον ὅπερ ἐπηγγείλατο, ἢ ναὸν, καὶ γίνεται ὁ τόπος ἱερός. δ ιθ'. δίγμα τῆς ι'. πίτλου τοῦ κζ'. βιβλίου, ἔστι βιβλίου λη'. πίτλος ι'. κεφάλαιον ι'. θέμα β'. κεφάλαιον ια'. καὶ ιθ'. οὕτως ἔχον· ὁ κύριος ἑκτὼρ τῆς μαγνομένου, κωλῶς ἴδιον προσάγμα ὡς τοῦ μαγνομένου ἐκποιεῖ, οὐ μὴν δὲ τοῦ μαγνομένου ὡς ἴδιον. δύναται δὲ ὅτι συμφέροντι τοῦ μαγνομένου ἐκχειρίζει, καθιεροῖ δὲ αὐτὸ προσάγμα οὐ δύναται. δ λδ'. δίγμα τῆς λ'. βιβλίου, ἔστι βιβλίου μδ'. πίτλος α'. κεφάλαιον λδ'. θέμα τελευταῖον. εἰ δέ τις τὰ δημόσια ἢ τὰ ἱερὰ, ἢ τὰ ἰδικὰ τοῦ βασιλέως λογατεύσῃ, μαίνεσθαι δοκεῖ. καὶ ὅτε δὲ τίμημα αὐτῶν δίδοται, ὅτι τὰ μὲν οὐδ' ὅλως πωλεῖται, τὰ δὲ βασιλικὰ οὐ πρόκειται τοῦ βασιλέως. δ α'. δίγμα τοῦ α'. πίτλου τοῦ λθ'. βιβλίου τῆς διατάξεως, ἔστι βιβλίου νη'. πίτλος ι'. κεφάλαιον α'. θέμα β'. τὸ δὲ περὶ τῆς κτηνοτομίας πρόκειται, ὅτι τοῖς μὴ γόνιμον ἔργοις ἁρμόζει. εἰ γὰρ ἤδη λέγονται τὰ ὅπερ βίᾳ ἢ λῃστρικὰ παραλύειν, ἢ τὰ περὶ τόπου σεβασμίου, ἢ τὰ περὶ τό-

που ἱεροῦ, ἢ τοῦ περὶ ποταμοῦ δημοσίου, ἢ τοῦ περὶ ὄχθης δημοσίας, χώρου ἔχει. τὸ ιζ. Διάταγμα τῶν γ'. πίτλου, ἔστι βιβλίου νη'. πίτλος ιγ'. κεφάλαιον ιζ. θέμα δ'. περὶ ὃ πίλος. εἰ ἢ κεῖται μεταξὺ ἡμῶν τόπος ἱερός, ἢ εἰς ταφὴν, ἢ ἅγιος, ἢ δυνάται συζῆν δουλεία. τὸ λα'. Διάταγμα ἓν β'. πίτλου τῶν μα'. βιβλίου ὅστι πίτλος β'. κεφάλαιον λ'. θέμα β'. τῶν ν'. βιβλίων, παύομαι νέμων ὅσον δῆμος ὀφείλετό μου, ἢ τὸ μνημεῖον ἱερὸν γινόμενον. παρόντες ἴσμεν ὅτι ἐν τῇ αἰακαθάρσει οὐκ ἐτέθη τὸ ἐντὸς κειμένου μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον· κἂν μὴ ὡς ἴδιον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχομεν. ἢ διὰ τοῦτο ὀφείλεις παρεισέχειν πλέον τοῖς ἐν τῇ βασιλικῇ παρεγκειμένοις. τὸ ἡ'. Διάταγμα τῶν γ'. πίτλου ὅστι βιβλίων ε'. πίτλος γ'. κεφάλαιον ϛ'. διὰ χρονίας νομῆς διαπόζονται τὰ σωματικὰ, χωρὶς ἱερῶν ἢ ἁγίων, ἢ δημοσίων, ἢ δήμου Ρωμαίων, ἢ πόλεως, ἢ ἐλευθέρων ἀνθρώπων. τὸ α'. ἢ β'. διάταγμα τῶν α'. πίτλου τῶν μγ'. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίων νη'. πίτλος ιδ'. κεφάλαιον β'. θέμα τὸ δι' ὅλου. τὰ νόμιμα παραγγέλματα ἁρμόζοισιν ἀνθρωπίνου δίκαιον, ὥσπερ ἵνα μὴ ῥυπᾶται ὁ ἱερὸς τόπος, ἢ καὶ ῥυπᾷ), ἵνα ἀποκατασταθῇ, ἢ τοῦ τῶν εἰσκομίσαι νεκρὸν, ἢ κτίσαι ταφον. τὸ α'. Διάταγμα τῶν ϛ'. πίτλου ὅστι πίτλος ιε'. κεφάλαιον α'. τῶν π'. βιβλίων ὅπως ἔχει· λέγει ὁ πραίτωρ, ὃν ἱερῷ τόπῳ ἢ ποιεῖν ἢ εἰσπέμπειν τι κωλύω. τοῦτο τοῦ ἱεροῦ τόπου, ἃ τοῦ βεβήλου ἁρμόζει, οὐ Διὸς κοσμεῖσθαι αὐτὸν, ἀλλὰ Διὸς μὴ βλάπτεσθαι. ἢ ὁ φεύγων τῶν ἱερῶν τόπων τοῖς φεύγουσιν αὐτῶν δύναται. ὁ β'. Διάταγμα τῶν η'. πίτλου τῶν μγ'. βιβλίου ὅστι βιβλίων π'. πίτλος η'. κεφάλαιον ε'. θέμα ια'. οὕτως ἔχει ὡς καὶ ἐν τῷ χειρῶνι ἐγράφη. ὁ γ'. Διάταγμα τῶν ϛ'. πίτλου τῶν μδ'. βιβλίου, ἔστι βιβλίων κζ'. κεφάλαιον η'. λέγει οὕτως ὡς ἐγράφη εἰς τὸ χεῖρωνον. ἐρωτήσει τις, καὶ ἵνος χάριν οὐ προετέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς τὸ μέρος τούτου τοῦ νόμου, τὸ λέγει, κἂν μὴ ὡς ἴδιον, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχομεν. ἐνομοθετήθη ἐν κεφαλαίῳ ιγ'. τοῦ δ'. πίτλου τοῦ μ'. βιβλίου, μὴ ἐξισχύειν τὴν συνηθειαν, ἐν τοῖς λαθεῖν Διὰ τὴν ἀγνοίας εἴδησιν, τὴν καλὴν πίστιν νομίσαι, ὅτι ἀλλότριον νέμεται. ἔδοξεν οὖν Διὰ τοῦτο τῷ ποιοῦντι τὴν αἰακάθαρσιν, ἄδικον

sacro, aut de flumine publico, aut de ripa publica locum habet. Digeſt. XVII. tit. III. eſt lib. LVIII. tit. XIII. cap. XVII. thema IV. circa finem: Si inter nos locus ſacer, aut ſepulcri, aut ſanctus, ſitus eſt, ſeruitus conſiſtere non poteſt. Dig. XXXI. tit. II. lib. XLI. eſt tit. II. cap. XXX. thema II. lib. L. Deſino poſſidere, quod alius mihi ademit, & [*vbi*] monumentum [*poſitum eſt*], & quod ſacrum factum eſt. Animaduerte autem, in repurgatione poſitam non eſſe eam in textu poſitam legis partem, quæ dicit: tametſi non vt talem, ſed priuatum eum habeamus. Ac idcirco adhærere illis debes quæ in Baſil. continentur. Digeſtum IX. tit. III. eſt lib. L. tit. tertij cap. IX. Per diuturnam poſſeſſionem vſucapiuntur [*res*] corporales, exceptis [*rebus*] ſacris, ſanctis, publicis, populi Romani, ciuitatum, item liberis hominibus. Digeſtum I. & II. tit. I. lib. XLIII. digeſtorum, eſt lib. quinquageſimi octaui tituli decimi quarti cap. II. thema penult. Legitima interdicta competunt diuini iuris cauſa, ſicut [*eſt*]: NE QVID IN LOCO SACRO FIAT: vel, QVOD FACTVM EST, VT RESTITVATVR: & DE MORTVO INFERENDO, vel SEPVLCRO ÆDIFICANDO. Digeſtum I. tit. VI. eſt tit. XV. libri quinquageſimi octaui cap. I. quod ſic habet: Ait Prætor, IN LOCO SACRO FACERE, IN-VE EVM IMMITTERE QVID, VETO. Hoc de loco ſacro, non de profano competit. [*Neque hoc petitat*] ne ſacer locus adornetur, ſed ne [*illi*] noceatur. Sacrorum locorum cura ad eos pertinet, qui illa curant. Digeſtum II. tit. VIII. lib. XLIII. eſt lib. LVIII. tit. VIII. cap. V. thema XI. quod ſic habet, vt in textu ſcriptum eſt. Digeſtum III. tit. VI. libri quadrageſimi quarti, eſt lib. XXVII. caput nonum, quod dicit, quemadmodum in textu ſcriptum eſt. Sed rogabit [*fortaſſe*] quiſpiam: quamobrem hæc legis pars quæ habet, Tametſi non vt talem, ſed priuatum eum habeamus, in Baſil. non ſit appoſita? Lege cautum eſt in cap. XIII. tit. IV. lib. XL. non rumpi vſucapionem inde, quòd bonæ fidei poſſeſſor per denuntiationem ſe aliena poſſidere intelligat. Propter hoc igitur repurgationis authori iniquum eſſe vi-

ſum eſt, ſi bonæ fidei poſſeſſoris poſſeſſio rumpatur, eo quòd Deo conſecratum ſit, quod bona fide poſſidet. Atque (*id quidem multò*) magis [*iniquum viſum eſt*], ſi ex iudice hoc non intellexerit, & quaſi priuatum illud poſſederit. [*Ac*] propter hoc [*quidem*] legis [*ea*] pars quæ habet: Tametſi non vt ſacrum, ſed vt priuatum eum poſſideamus: non eſt recepta. Sancta verò hîc, ne priuata ſancta dixeris: ſed monumenta, quæ etiam religioſa dicuntur. Priuata enim ſancta, vt non conſecrata, dominio ſubiiciuntur.

TEXTVS.

Lib. XLV. tit. I. digeſtum XXXVIII. Rectè abs te ſtipulor, vt ædem ſacram ædifices. Et in iſtiuſmodi [*re*] locatio valet. Digeſtum LXXXIII. Rem ſacram ſtipulari non poſſumus, quamuis profana fieri poſſit. Nam tametſi locum profanum promiſero, illúmque citra dolum meum conſecrari contingat, liberor: nec ſi locus rurſus lege aliqua profanus eſſe cœperit, in obligationem reuocor. Neque rem ſacram ſtipulari poſſum ſub conditione, quando profana eſſe cœperit. Illa enim [*duntaxat*] ſtipulari poſſumus, quæ tempore ſtipulationis ſubiici vſibus dominióque noſtro poſſunt. Digeſt. XCI. Si res in ſtipulationem deducta in rebus humanis ſit, ſed dari non poſſit, quòd fortè ſacra facta ſit: & verò tempore ſtipulationis vel poſtea promiſſoris [*illa*] fuerit, & deinde ſacra facta ſit, tenetur [*promiſſor*]: quem-

εἰ τὸ ἀδεικόητεσθαι τὴν νομὴν τῆς καλῆς πίστεως νομέως, ἐκ τοῦ δύνασθαι τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τῆς καλῆς πίστεως νεμόμενον, καὶ μᾶλλον εἰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν τούτου εἴδησιν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἄλλως ἰδιωτικὴν αὐτὸ ἐνέμετο. Διόπερ τοῦτο τὸ μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον· καὶ μὴ ὡς ἱερὸν, ἄλλως ἰδιωτικὸν αὐτὸν νεμόμεθα, οὕτε ἐδίχθη. ἅγια σύνταξις μὴ τὰ ἰδιωτικὰ ἅγια εἶπε, ἀλλὰ τὰ μνημεῖα, τὰ καὶ θρησκεύματα λεγόμενα. τὰ γὰρ ἰδιωτικὰ ἅγια, ὡς τὰ μὴ ἱεροφάντα διασώζονται.

KEIMENON.

Βιβλίῳ μέ. πτ. α'. διάτ. λή. καλῶς ἐπιτρέπω σε κτῆσαι ἱερὸν, καὶ ἡ ὅτι τῷ τοιούτῳ γὰρ μίσθωσις ἔῤῥωται. διάταξις πγ'. οὐ δυνατὸν ἱερὸν ἐπιτρέπειν κἂν εἰ δυνατὸν γένηται ἰδιωτικόν. εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπιτρέπω τόπον, καὶ συμβῇ αὐτὸν χωρεῖς δόλου μου καθιερωθῆναι, ἐλευθεροῦμαι, καὶ εἰ συμβῇ ἐκ νέου νόμου γενέσθαι πάλιν ἰδιωτικὸν τὸν τόπον, οὐκ ἐνέχομαι. οὐ δύναμαι δὲ ἱερὸν ἐπιτρέπειν ὑφ' αἵρεσιν τινὶ ὅταν ἰδιωτικὸν γένηται· ἐκεῖνα γὰρ ἐπιτρέπειν δυνάμεθα, ὅσα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπιτροπήσεως τῆς χρήσεως καὶ τῆς διανοπείας ἡμῶν εἶναι δυνάται. διάταξις ϛα'. ἐὰν τὸ ἐπιτρεπθὲν πρᾶγμά ἐστι μὲν ἐν φύσει, οὐ δυνάται δὲ δοθῆναι διὰ τὸ τυχὸν αὐτὸ γενέσθαι ἱερόν· εἰ μὲν ἐν καιρῷ τῆς ἐπιτροπήσεως ἢ μετὰ ταῦτα τῆς ἐπιτρεπθέντος ἐῶ, καὶ οὕπως γένηται ἱερὸν, ἐνέχεται. ὥσπερ

δὲ δι' ἑτέρου πωλήσαντος αὐτὸ γέγονεν ἱερόν. εἰ δὲ τοῦ πράγματος ὄντος ἀλλοτρίου συμβῇ δι' ἑτέρου ἱερὸν γενέσθαι, ἐὰν ἐνέχεται ὁ ἐπερωτηθείς, εἰ μὴ μέχρι τοῦ ποιῆσαι αὐτὸν ὑστέρησιν, γέγονε τὸ πρᾶγμα ἱερόν. διατ. ρλζ. ἀνιαρῶς ἐπρωτᾶ ὑφ' αἵρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένην, οἷς δίδως, ἐάν τις πωλήσῃ τὸν ἴδιον, εἰ μὴ δυνατόν ἐστιν ὕστερον ἐναλλαγῆναι τὸ δίκαιον αὐτοῦ.

admodum etiam, quando [*res ab ipso*] alienata per alium sacra facta est. Si verò res aliena fuerit, & ab alio eam sacram fieri contigerit, non tenetur promissor: nisi posteaquam moram fecit, res sacra facta fuerit. Dig. CXXXVII. Inutiliter stipulor sub conditione, quæ à lege prohibita est: vt, DABIS SI QVIS REM SACRAM VENDIDERIT? tametsi fieri possit, vt postmodum eius ius mutetur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ λη'. Ἀξίωμα τοῦ α'. τίτλου τοῦ με'. βιβλίου, ἔστι βιβλίον μγ'. τίτ. α'. κεφ. ιζ'. θέμα ε'. οὕτως ἔχον· καλῶς ἐπρωτᾷς σε παρεῖναι τόδε, ἢ κτίζειν ἱερὸν ἢ μνημείου τόπον. καὶ ἡ ὅτι τῶν τοιούτων γὰρ τόπων μίσθωσις ἐρρώται. καὶ ὅ τοῦ'. Ἀξίωμα τούτου ἐστὶ βιβλίον μγ'. τίτλος α'. κεφάλαιον τοῦ'. θέμα δ'. οὔτε ἱερὸν, οὔτε μνημείου τοῦ τόπος, οὔτε ὃ διηνεκῶς τῇ δημοσίᾳ χρήσει ἀφορισθέν, ἐπρωτᾶν δυνάμεθα, οὔτε τὸν ἐλεύθερον δοῦλον, κἂν εἰ δυνατὸν δοῦλος ὁ ἐλεύθερος γένοιτο, καὶ ὁ ἱερὸς ἢ ὁ δημόσιος ἰδιωτικός. εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπρωτηθῶ τόπον, ἢ δοῦλον, καὶ συμβῇ τὸν τόπον καθιερωθῆναι ἢ τὸν δοῦλον ἐλευθερωθῆναι χωρὶς δόλου μου, ἐλεύθερός μου, καὶ εἰ συμβῇ ἐκ τινος νόμου πάλιν τὸν τόπον ἰδιωτικὸν, ἢ τὸν ἐλεύθερον δοῦλον γενέσθαι σε ἐπέχομαι. καὶ θέμα ζ'. τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου λέγει, τὸν ἐλεύθερον οὐ δυνάμεθα ἐπρωτᾶν ὑπὸ αἵρεσιν τὸν ὅτε δοῦλος γένηται, οὔτε τὸ ἱερὸν ἢ μνημεῖον ὅτε γένηται ἰδιωτικά. ἕκαστα γὰρ ἐπρωτᾶν δυνάμεθα, ἅσαι καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἐπρωτήσεως, τῆς χρήσεως, καὶ τὰ διαστήματα ἡμῖν γένεσθαι δύνανται. Τὸ ζα'. Ἀξίωμά ἐστι βιβλίου μγ'. τίτ. α'. κεφάλαιον ζα'. θέμα β'. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἀναλαμβάνων ὅσα καὶ ὁ πατριάρχης σαφέστερον ἔγραψε. τὸ ρλζ'. Ἀξίωμά ἐστι τοῦ μγ'. βιβλίου καὶ τίτλου, κεφαλαίου ρλζ'. θέματος δ'. λέγει, ἀνιαρῶς ἐπρωτῶμεν σε εἰ αἵρεσιν

SCHOLIVM.

Dig. XXXVIII. tit. I. lib. XLV. est lib. XLIII. tit. I. cap. XVII. thema V. quod sic habet: Rectè stipulor abs te, vt illum sistas, aut [*eidem*] sacram vel locum religiosum ædifices. Nam & in istiusmodi locis locatio valet: & LXXXIII. digest. I. tit. XLV. lib. est lib. XLIII. tit. I. cap. LXXXIII. thema IV. Neque rem sacram, neque religiosam, neque publicis vsibus in perpetuum segregatam stipulari possum. Neque [*verò etiam*] hominem liberum, tametsi ex libero seruus, & res sacra publica-ve, priuata fieri possit. Nam licèt locum profanum, aut seruum promisero, ac locum consecrari, & seruum sine dolo meo liberari contingat, liberor: nec in obligationem reuocor, si rursus lege aliqua locus profanus, aut [*homo*] liber seruus esse cœperit. Et thema VII. eiusdem cap. quod dicit: [*Hominem*] liberum stipulari non possum sub conditione, quando seruus effectus erit: neque locum sacrum religiosum-ve, quando profanus [*erit*]. Illa enim [*duntaxat*] stipulari possumus, quæ tempore stipulationis subiici vsibus dominióque nostro possunt. Digestum XCI. est lib. XLIII. tit. I. cap. XCI. thema II. quod eadem fermè comprehendit, quæ Patriarcha fusiùs scripsit. Digestum CXXXVII. est eiusdem XLIII. lib. & tit. cap. CXXXVII. thema IV. quod ait: Inualidè stipulor sub conditione,

quæ lege prohibita eſt: veluti, DABIS, SI PETRVS REM SACRAM, VEL RELIGIOSAM, VEL PVBLICIS VSIBVS IN PERPETVVM SEGREGATAM VENDIDERIT: tametſi fieri poteſt, vt earum rerum ius mutetur. Idem [*eſt*,] ſi conditio natura impoſſibilis ſit. Locatio autem de ſacra [*ade*] valet, quæ de ea ædificanda, non autem [*in locatum*] tradenda, eſt inita. Si quis enim monaſterium conduxerit, non modò non ex conductione, tum iure deſtituta, tum inualida, vtilitatem ſentiet: verumetiam punietur. Qui enim conducunt, ac interuenientibus pactis ſuſcipiunt monaſteria, vt qui iure improbatum contractum inierint, Dei legiſque condemnationem metuunto.

TEXTVS.

Lib. XLVII. tit. XXII. digeſt. II. & lib. XLVIII. tit. IV. digeſtum I. Qui cum armis locum ſacrum occupant, obnoxij pœnæ ſunt. Mouetur enim aduerſus ipſos lex [*Iulia*] maieſtatis Lib. L. tit. XVI. digeſt. XVII. Sacra non ſunt publica.

SCHOLIVM.

Digeſtum II. tit. XXII. lib. XLVII. eſt lib. LX. tit. XXXII. cap. II. Quiſquis contra legem collegium fecerit, tenetur ea pœna, qua [*tenentur hi*] qui cum armis locum publicum vel ſacrum occupant. Digeſtum I. tit. IV. lib. XLVIII. dig. eſt lib. LX. tit. XXXVI. cap. I. Lex de [*maieſtatis*] inſidiatoribus ſimilis eſt legis de ſacrilegio. Et tenetur illa, qui aduerſus populum Romanum [*aliquid*] commiſit. Et qui dolo [*malo*] effecit, vt obſides iniuſſu Principis interciderint: vt armati homines in vrbe aduerſus vrbem ſint, vt locus [*aliquis*] aut templa occupata, vel ſeditioſus conuentus factus ſit: vt magiſtratus occideretur. Et qui hoſtibus nuntium aut literas miſit, ſignúmve dedit, aut alioqui ipſos iuuit, atque adulatus eſt. Qui denique milites aduerſus rempublicam ad ſeditionem tumultum-ve concitauerit. Digeſt.

ἐπὶ τῷ νόμῳ κεκωλυμένῳ, οἵτινες δίδως ἐὰν Πέτρος πωλήσῃ τὸ ἱερὸν, ἢ τὸ μνημεῖον, ἢ τὸ τῇ δημοσίᾳ χρήσῃ ἀφωρισμένον, εἰ καὶ δυνατὸν ὂν τὸ δίκαιον τῶν τοιούτων ἀλλαγῶν ἀμεταβλήτων, τὸ αὐτὸ καὶ τῇ φύσει ἀδυνάτως ὄντων ἢ αἱρεσις. Σημείωσαι, μίσθωσις δὲ ἡ ὅπου τοῦ ἱερῷ ἔρρωται, ἢ συσσᾶσα χάριν τοῦ κτισθῆναι τὸ ἱερὸν, οὐ μὴν ἡ ὅπου ἐκδοσις τοῦ ἱεροῦ. ἐάν γάρ τις ἐκλεχθῇ μισθωτικῶς μοναστήριον, ἃ μόνον οὐκ ὠφεληθήσεται ἀπὸ τῆς μισθώσεως ὡς οὔσης παρανόμου καὶ ἀδικήτου, ἀλλὰ καὶ κολασθήσεται. οἱ γὰρ μισθούμενοι ἢ οἱ πακτωτικῶς ἐκλεγόμενοι μοναστήρια, ὡς παράνομον συναλλαγμα πεποιηκότες, ὑποφερέτωσαν τὴν ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ νόμου κατάκρισιν.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Βιβ. μζ'. πτ. κδ'. διατ. β'. Οἱ σὺν ὅπλοις κατέχοντες τόπον ἱερὸν ὑπόκεινται ποινῇ. κινεῖται γὰρ κατ' αὐτῶν ὁ περὶ καθοσιώσεως νόμος, καὶ βιβλίῳ μη'. πτ. δ'. διατ. α'. βιβλίῳ ν'. πτ. ις'. διατ. ιζ'. Τὰ ἱερὰ οὐκ εἰσὶ δημόσια.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ β'. ἀφόρισμα τοῦ κδ'. τίτλου τοῦ μζ'. βιβλίου, ἔστι βιβλίων ξ'. πτλος λδ'. κεφάλαιον β'. ὁ περὶ μιᾶς πράξεως σύστημα, τῇ χῇ τῶν σὺν ὅπλοις τόπον δημόσιον, ἢ ἱερὸν κατεχόντων, ὑπόκειται ποινῇ. Τὸ α'. ἀφόρισμα τοῦ δ'. τίτλου τοῦ μη'. βιβλίου τῶν ἀφορίσεων, ἔστι βιβλίων ζ'. τίτλος λς'. κεφάλαιον α'. ὁ περὶ τῶν ὑποβουλίων νόμος, ὅμοιός ἐστι τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ὑπέχεται αὐτῷ ὁ χῇ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δήμου πλημμελήσας, καὶ ὁ κατασκάσας χῇ δόλον περὶ κέλευσιν βασιλέως ἀναιρεθέντων τοὺς ὁμήρους, ἢ ἵνα ἔνοπλοι ἄνδρες ὦσιν ἐν πόλει χῇ τῆς πόλεως ὦσιν, ἢ ἵνα τόπος ἢ ἱερὰ καταληφθῶσιν, ἢ στασιώδης γένηται συνοδος, ἢ ἵνα φονευθῇ ὁ ἄρχων, καὶ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄγγελον ἢ γράμματα πέμψας, καὶ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκώς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ συνωθεύσας, ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον χῇ τῆς πολιτείας. Τὸ ιζ'. ἀφόρ.

Διγέστ. τῦ ις'. Κεφ. τῦ ν'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίου β'. Κεφ. β'. κεφ. ις'. οὕτω λέγει ὅτι τὰ ἀφιερωμένα, ἐν οἷς τοῖς δημοσίοις οὐ τεθείληται, οὔτε τὰ ἱερὰ, οὔτε τὰ μνημεῖα, οὔτε τὰ τοῖς δημοσίοις χρήσεσιν ἀφωρισμένα, ἀλλ' εἴ τινά ἐστι τῆς πόλεως, οἷς αἱ οὐσίαι.

KEIMENON.

Βιβ. λγ'. πίτ. α'. διάτ. κ'. ἐὰν λιγατεύσω τοῖς ἱεροφύλαξι δηνάρια δέκα νομίσματα δίδαξ τῷ καιρῷ τῆς ἑορτῆς αὐτῷ τῷ ἱερῷ, δοκεῖ τὰ ι'. νομίσματα καταλιπεῖν ἐτήσια. βιβ. λδ'. πίτ. α'. διάτ. ις'. ἐὰν ἀφορίσας δούλους μου εἰς φραφυλακὴν τοῦ φρ' ἐμοῦ κτιζομένου ἱεροῦ λιγατεύσω αὐτοῖς ἐτήσια πρὸς ἀποχρῶσιν, ἕως βεβαίου, λαμβάνουσιν ἀπὸ μου πλουτῆς μέλλεις δ' πληροῦσθαι ὁ ναὸς δοῦλοι οὓς μένουσι δ' κληρονόμου δ' ὁ διαθέμενος εἰς φραφυλακὴν τοῦ αὐτοῦ κτισθέντος ἱεροῦ ἀφέσεισιν, εἰ μὴ αὐτοῦ ἠλευθέρωσεν, ὡς βιβ. μ'. πίτ. ιβ'. διάλ. λε'. βιβ. κδ'. πίτ. α'. διάλ. ε'. καλῶς δωρεῦμαι τῇ γαμετῇ μου πρᾶγμα ἐφ' ᾧ τῷ θεῷ προσαγαγεῖν αὐτό. βιβ. λδ'. πλ. β'. διάλ. λζ'. ἐὰν εἴπω χρυσᾶς σταυρὰς ἀπὸ ἑκατὸν λίτρων καὶ διαπεθείσας τῷ δὲ τῷ ἱερῷ, πάντες οἱ ὄντες τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες, ἀργυροῖ καὶ χαλκοῖ εἰσιν, οὐ μὴν χαλκοὺς δίδωσιν, οὔτε χρυσοῦς ἀναγκάζεται ποιεῖν, ἀργυροῦς δ' κληρονόμος ἀναγκάζεται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ κ'. διγέστ. τοῦ α'. κεφ. τοῦ λγ'. βιβλίου τοῦ διγεστῶν, ἔστι θεμα τελευταῖον τοῦ κ'. κεφ. τοῦ δ'. κεφ. τοῦ μδ'. βιβ. ὅπως ἔχει ὡς σεσωσμένον. Ὁ ις'. διάτ. τοῦ α'. κεφ. τοῦ λδ'. βιβλίου, ἔστι τοῦ βασιλικοῦ βιβλίου μδ'. κεφ. ιδ'. κεφ. ις'. ὅπως ἔχει ὡς σεσω-

XVII. tit. XVI. lib. L. eſt lib. II. tit. II. cap. XVII. quod ſic ait circa initium: Inter publica non continentur, neque ſacra, neque religioſa, neque quæ publicis vſibus ſunt deſtinata: ſed ſi qua ſunt ciuitatum, velut [*earum*] bona.

TEXTVS.

Lib. XXXIII. tit. I. digeſt. XX. Si legauero ſacratum rerum cuſtodibus denaria decem, [*ita*] vt dentur die feſto: videor decem denaria annua relinquere. Lib. XXXIV. tit. I. digeſt. XVII. Si ſeruis meis ad cuſtodiam templi à me ædificandi deſtinatis, legauero annua cibaria & veſtiaria: capiunt [*illi iſta*] à morte mea, tantiſper dum templum conſummatum ſit. Serui tamen quos teſtator ad templi à ſe ædificandi cuſtodiam deſtinauit, niſi ipſos manumiſit, hæredis manent: vt lib. XL. tit. XII. dig. XXXV. Lib. XXIV. tit. I. dig. V. Rectè dono vxori meæ rem, quam Deo offerat. Lib. XXXIV. tit. II. digeſt. * XXXVII. Si dixerim, vt fiant cruces ex centum libris, & in illa ſacra æde ſtatuantur: ac verò quæ in ea [*cruces*] ſunt omnes argenteæ & æreæ ſint: argenteas facere hæres cogetur. * *In lib. noſtris* XXXVIII.

SCHOLIVM.

Digeſt. XX. tit. I. lib. XXXIII. digeſt thema vlt. cap. XX. tit. IV. lib. XLIV. quod ſic habet, vt in compendio propoſitum eſt. Digeſt. XVII. tit. I. lib. XXXIV. eſt Baſil. lib. XLIV. tit. XIV. cap. XVII. quod ita habet, quemadmodum compendioſè propoſitum

eſt. Digeſt. xxxv. tit. xii. lib. xl. eſt lib. xlviii. tit. viii. cap. xxxv. Quum quidam ædificaret oratorium, deſtinauit illi ſeruos, hi hæredis erunt. Digeſt. v. tit. i. lib. xxiv. eſt lib. Baſil. xxx. tit. i. cap. v. thema viii. quod partim ita habet, vt in textu poſitum eſt. Digeſt. xxxvii. tit. ii. lib. xxxiv. eſt lib. xliv. Baſil. tit. xv. cap. xxxvii. thema vlt. quod ſic habet: Si dixerim, vt fiant cruces ex centum libris, & in illa ſacra æde ſtatuantur: ac verò quæ in ea [*cruces*] ſunt omnes argenteæ & æreæ ſunt, argenteas facere hæres cogetur: non autem æreas aut aureas dare [*poterit.*]

TEXTVS.

Lib. XXXV. tit. II. digeſt. I. In iis quæ Deo legata ſunt, locus [*eſt*] Falcidiæ. Lib. L. tit. XII. digeſt. II. Si quis rem [*aliquam*] vouerit, ipſe obligatur, non autem res. Quando verò res ſoluitur, ipſa ſacra non efficitur, ſed promiſſor liberatur. Ex tali autem promiſſione ſui iuris puberes obligantur, non autem alienæ poteſtati obnoxij ſine patris domini-ve authoritate. Si decimam quis bonorum voueat, non priùs [*illa*] in eius bonis eſſe deſinit, quàm ipſam ſeparet: ſi verò ea nondum ſeparata deceſſerit, obſtringuntur hæredes eius. Voti enim obligatio ad hæredes tranſit. Lib. I. Cod. tit. II. conſt. I. Licet vnicuique in ſuprema voluntate ſanctis eccleſiis relinquere. Firmas enim moricntium voluntates eſſe oportet. Conſt. XIII. Licet viduis, diaconiſſis,

ψιθη δ λε'. διάτ. τῦ ις'. τίτ. τῦ μ'. βιβλίυ, ἔςι βιβλίον μη'. τίτ. ν'. κεφ. λε'. κτίζων τις βύκτηριον ἀφώρισεν αὐτῷ δούλυς, τῦ κληρονόμου ἔσονται ὅτοι. ϛε'. διάτ. τῦ α'. τίτ. τῦ κδ'. βιβ. ἔςι βιβλίον τ βασιλικῦ λ'. τίτ. α'. κεφ. ε'. θέμα η'. ἔχον δε μέρη καθὼς εἰς δ κείμενον ἐτέθη. δ λζ'. διάτ. τῦ β'. τίτ. τῦ λδ'. βιβ. ἔςι βιβλίον μδ'. τ βασιλικῦ τίτ. ιε'. κεφ. λζ'. θέμα τελευταῖον οὕτως ἔχον, ἐὰν εἴπω ψευδῆ ταυρικὰ ἀπὸ ρ'. λιβρῶν, ἢ αἱματιθῶναι δε τῷ δε τῷ ἱερῷ· πάντες δ δε τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες, ἀργυρᾶ ἢ χαλκᾶ εἰσιν, ἀργυρᾶς ὁ κληρονόμος διαγκάζεται ποιῆσαι, οὐ μὴν χαλκᾶς δίδωσιν, οὔτε χρυσᾶς.

KEIMENON.

Βιβλε'. πη'. β'. διατ. α'. ἢ ἐπὶ τοῖς τῷ θεῷ λεγατευομένοις, χώρα τῷ Φαλκιδίῳ. βιβ. ν'. τίτ. ις'. διατ. β'. ἐὰν τις πρᾶγμα καρποφορήσῃ, γίνεται αὐτὸς ἔνοχος, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα· ὅταν δὲ τὸ πρᾶγμα καταβληθῇ, αὐτὸ μὲν ἱερὸν ἀγίνεται, ἢ ἀθιερῶτος δ ὁ ἐπαγγειλάμενος. ἐκ δ τοιαύτης ἐπαγγελίας ἐνέχονται αὐτεξούσιοι ἔφηβοι, ἀλλὰ ὑπεξούσιοι ἔφηβοι παρὰ γνώμην τ πατέρων ἢ τῶν δεσποτῶν. εἰ δέτις τὸ ι'. μέρος καρποφορήσῃ τ αὐτῦ πραγμάτων, ἕως ἂν αὐτὸ χωρίσῃ, οὐ πανδ δ τῆς οὐσίας αὐτῦ· εἰ δ πλουτήσας μὴ χωρίσας, ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι αὐτῦ, διαβαίνει γὰρ εἰς κληρονόμους ἡ τ καρποφορίας ἐνοχή. βιβ. α'. τῦ κώδικος τίτ. β'. διατ. α'. ἔξεστι τῷ βουλομένῳ καταλιμπάνειν ἐν πλουτείᾳ βουλήσει ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις. βεβαίας γὰρ δεῖ τὰς τῶν πλουτούντων βουλήσεις, διατ. ιγ'. ἐν ἐρρωμένῃ διαθήκῃ, ἢ κωδικέλλῳ, ἢ ἀγράφῳ βουλήσει ἔξεστι ταῖς χήραις, ἢ ταῖς διακονίσσαις,

καὶ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις, καὶ ταῖς μοναστρίαις, καὶ ταῖς ἄλλαις ἱεραῖς καταλιμπάνειν ἐκκλησίαις, καὶ κληρικοῖς καὶ μοναχοῖς καὶ πτωχοῖς ἢ ἐνγεάσῃ, καὶ ὑποκαταγεάσῃ, καὶ λιγάτοις, καὶ φιδικομίσσοις ἰδίοις καθ' ὁμάδα.

virginibus Deo dicatis, ſanctimonialibus, & aliis religioſis [*feminis*]: vt vel iuſto teſtamento, vel codicillo, vel voluntate non ſcripta, ſiue inſtitutione, ſiue ſubſtitutione, ſiue legato, vel fideicommiſſo, ſeu ſpeciali ſeu vniuerſali, [*aliquid*] relinquant eccleſiis, clericis, monachis, aut pauperibus.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ α'. Διγέστ. τῦ β'. Τίτ. τῦ λε'. βιβλίου τῆς Διγέστ. ἔστι βιβλ. μα'. τῆς βασιλικῆς Τίτ. α'. κεφ. α'. θέμα γ'. λέγει δὲ μέρη φαλκιδιοῦσθαι καὶ τὰ τῷ θεῷ λιγατευόμενα. ἔξωθεν δὲ τῦ αὐτῦ κεφ. φησὶν ὁ Παλαιὸς ταῦτα ῥητῶς, ἢ περὶ διαφόρων κεφαλαίων ἐκκλησιαστικῶν ρλα'. νεαρά, οὐ συγχωρεῖ ὁ Φαλκιδίῳ τοιοῦτόν τι εἰς διοικήσεις αἰτίας λιγατευόμενα. ὁ δὲ σχολιαστὴς φησὶ ταῦτα· οἶμαι ὡς ὃ πρὸ ὀλίγου αἰρεθὲν παρὰ τῆς ρλα'. νεαρᾶς ἢ κειμένης ἐν τῷ γ'. Τίτ. τῦ ε'. βιβλίου, καὶ αὐτίκα διδάσκει πλατύτερόν πως αἱρεθὲν ὁ νόμος οὗτος. καὶ ταῦτα μὲν εἶπον ὁ σχολιαστὴς καὶ ὁ Παλαιός. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι οὐ καλῶς αὐτοῖς ἐξελήφθησαν τὰ τῆς νεαρᾶς· οὐδὲ γὰρ ἀδιακρίτως ἀφαλκιδίωτα δίδονται τὰ εἰς διοικήσεις αἰτίας καταλελειμμένα. ἀλλ' εἰ μὲν κατεσταλμένος ὁ κληρονόμος περὶ τὴν δόσιν τῦ λιγατευθέντος ἀπόλλοιτο τὸ αὐτῷ τοῦτο φαλκίδιον, καὶ δίδωσι τὰ λιγατευθέντα ὡς ἡ νεαρά φησιν· εἰ δὲ διαγωμένος περὶ τὴν δόσιν τούτων, λαμβάνει τὸ αὐτῷ φαλκίδιον. φησὶ γὰρ ἡ αὐτὴ νεαρὰ κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. Τίτ. γ'. κεφ. θ'. οὕτω ῥητῶς, εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς διοικήσεις αἰτίας καταλελειμμένα μὴ πληρώσῃ, λέγων τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ περιουσίαν μὴ ἐξαρκεῖν εἰς ταύτας, κελεύομεν πάντως τὸ ὅλον τὴν φαλκιδίου κέρδος σχολάζοντος, ὅσον δήποτε εὑρεθῇ ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, περιχωρεῖν προνοίᾳ τῦ ἁγιωτάτου τῆς τόπων ἐπισκόπου, εἰς ἃς αἰτίας, εἰς ἃς καταλέλειπται. ζήτει καὶ τὸ ὅλον θ'. κεφ. καὶ ἀνάγνωθι αὖθις αἰαγκαῖον ὄν. Τὸ β'. Διγέστ. τῦ ιϛ'. Τίτ. τῦ ν'. βιβλίου τῆς Διγέστ. ἔστι βιβλίον τῆς βασιλικῆς ιδ'. Τίτ. ιδ'. κεφ. β'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. ια'.

SCHOLIVM.

Digeſt. 1. tit. 11. lib. xxxv. digeſti, eſt lib. XLI. Baſil. tit. 1. cap. 1. thema III. quod partim dicit, etiam quæ Deo legantur, Falcidiæ obnoxia eſſe. Verùm in ſcholio ad idem cap. dicit hæc expreſſè Palæus: * De diuerſis eccleſiaſticis capitulis, nouella CXXXI. non permittit Falcidia accidi, quæ in pias cauſas legata ſunt. Scholiaſtes verò hæc dicit: Exiſtimo præſens [*hoc*] digeſtum abrogatum eſſe à nouella CXXXI. quæ poſita eſt in tit. III. lib. V. & mox latiùs docet, quomodo hæc lex abrogata ſit. Atque hæc quidem dixerunt ſcholiaſtes & Palæus. Mihi autem videtur, illos non rectè nouellam intellexiſſe. Non enim indiſtinctè retenta Falcidia dantur, quæ in pias cauſas relicta ſunt. Sed ſi hæres dolum in dandis legatis committat, perdit competentem ſibi Falcidiam, & dat legata, quemadmodum nouella dicit: ſi verò probè in illis dandis verſetur, percipit competentem ſibi Falcidiam. Loquitur enim ipſa nouella lib. V. tit. III. cap. IX. poſita, hunc ad modum expreſſis verbis: Si verò hæres ea quæ in pias cauſas relicta ſunt, non impleat, dicens, non ſufficere ad has relictum ſibi patrimonium: iubemus, vt omni lucro quod ex Falcidia prouenit vacante, quicquid in huiuſmodi facultatibus inuentum fuerit, prouidentia ſanctiſſ. locorum Epiſcopi totum in cauſas, ad quas relictum eſt, procedat. Quæras verò totum IX. cap. atque legas, quum [*cognitu*] neceſſarium ſit. Digeſt. II. tit. XII. lib. L. dig. eſt lib. Baſil. LIV. tit. XIV. cap. II. quod ſic habet, vt in textu ſcriptum eſt. Con-

* *In lib. noſtris inſcribitur, De eccleſiaſticis canonibus, &c.*

ſtit. I. tit. II. lib. I. Cod. eſt cap. I. tit. I. lib. V. quod ita habet, vt in textu ſub compendio eſt propoſitum. Conſtit. XIII. eiuſdem tit. & lib. in Baſil. non eſt poſita.

TEXTVS.

Conſt. XIX. Quæ donationes citra actorum confectionem vſque ad quingentos ſolidos in eccleſiam, xenodochium, noſocomium, orphanotrophium, vel ptochium fiunt, valent. Reliquæ verò, tametſi in pias cauſas fiant, quæque amplioris quingentis ſolidis quantitatis eſſe dicuntur, exceptis Imperialibus donationibus, actorum confectione opus habent. Conſt. XXII. Quæ ex liberalitate curialis ad venerabiles domus perueniunt, à lucratitiorum inſcriptionibus immunia ſunt. Conſt. XXIII. Si quid donatum, aut hæreditas legatum-ve rerum mobilium, vel immobilium in redemptionem captiuorum venerabili [*cuipiam*] loco relictum ſit : [*actio*] perſonalis, in rem, & hypothecaria competit, & ſola centum annorum præſcriptione [*qui horum quippiam vindicant*] reiiciuntur. Hoc enim tempus diuturnæ vitæ hominis eſt. Conſt. XXV. Si quis CHRISTVM Dominum hæredem ſcripſerit, neque oratorij appellationem addiderit : eccleſia loci, in quo defunctus habi-

ἀφήτ. τῦ β'. τί. τῦ α'. βιβλίου ϝ κώδικος, ἔστι κεφ. α'. τῦ α'. τί. τῦ ε'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωμολόηται. νεαρ. διατ. τῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

KEIMENON.

Διάταξις ιθ'. αἱ γινόμεναι μέχρι πεντακοσίων νομισμάτων δωρεαὶ ἀνεμφανίστως εἰς ἐκκλησίαν, ἢ ξενοδοχεῖῳ, ἢ νοσοκομεῖῳ, ἢ ὀρφανοτροφεῖῳ, ἢ βρεφοτροφεῖῳ, ἢ πτωχεῖῳ, ἐρρώνται. αἱ δὲ λοιπαὶ κἂν εἰς θεοσεβεῖς αἰτίας γένωνται, χρήσεσιν ἐμφανείας, καὶ αἱ λεχθεῖσαι ὑπὲρ τὰ πεντακόσια νομίσματα οὖσαι, ἐξηρημένων τῶν βασιλικῶν δωρεῶν. διάταξις κβ'. τὰ εἰς διαγεῖς οἴκους ἀπὸ φιλοτιμίας βουλευτικῆς ἐρχόμενα, οὐκ ἐκφεύγεται τὴν τῶν ἐπικερδῶν ἤτοι λευκρατίβων διαγραφήν. διάταξις κγ'. ἐὰν διαθήκη, ἢ κληρονομία, ἢ λῆγατον διαγεῖ τόπῳ καταλειφθῇ εἰς ἀπάρτισιν αἰχμαλώτων, κινητὸν ἢ ἀκίνητον, ἁρμόζοισι περσοναλίαι, καὶ ἐν ῥεμ, καὶ ὑποθηκαείαι, καὶ μόνῃ τῇ τῶν ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ἐκβάλλονται διαγραφῇ. οὗτος γὰρ ὁ χρόνος ὅσπερ τῦ μακροβίου ἀνθρώπου. διάταξις κε'. ἐάν τις γράψῃ τὸν δεσπότην Χριστὸν κληρονόμον, μὴ προσθεὶς δικτηείου προσηγορείαν, ἡ ἐκκλησία τῦ τόπου καθ' ὃν ὁ τελευ-

πόσας δοκεῖ γεγράφθαι. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ λιγάτου, καὶ ἀναχωρεῖ εἰς διαδοχὴν πτωχῶν. εἰ δέ τινι τῶν ἁγίων ἀγγέλων ἢ μαρτύρων καταλίπῃ μὴ μνημονεύσας οἴκων· εἰ μὲν ἔστιν * ἐκείνῃ τῇ πόλει ἢ τῇ ἐπαρχείᾳ αὐτῆς τοιοῦτος οἶκος, αὐτὸς λαμβάνει. εἰ δὲ μή ἐστιν, ὁ ἐν τῇ μητροπόλει λαμβάνει. εἰ δὲ μήτε ἐκεῖ τοιοῦτός ἐστιν οἶκος, αἱ κατὰ τὸν τόπον ἐκκλησίαι λαμβάνουσιν αὐτά, τῶν ἄλλων οἴκων αὐταῖς παραχωρούντων, εἰ μὴ δειχθῇ ὁ πελευτήσας, ἕτερα ἐνθυμηθεὶς καὶ ἕτερα εἰπών. τότε γὰρ τὸ ἀληθὲς, καὶ οὐ τὸ γεγραμμένον κρατεῖ. εἰ δὲ τόπον εἴπῃ ῥητὸν, εὑρεθῶσι δὲ πολλοὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν τῇ πόλει, ἢ τῇ παροικίᾳ. εἰ μὲν παρά τινα τούτων εἶχε μείζονα προσπάθειαν, ἢ συνεχῶς ἐκεῖ ἐφοίτα, αὐτῷ δοκεῖ καταλελεῖφθαι. τοιούτου δὲ μὴ διαλογιζομένου, ὁ μᾶλλον ἐν τοιούτων ἐνδεὴς οἴκων λαμβάνει τὸ καταλειφθέν.

tabat, ſcripta videtur. Idem etiam in legato. Procedit autem [*quod relinquitur*] in alimoniam pauperum. Si verò cuipiam ſanctorum angelorum aut martyrum reliquerit, neque mentionem fecerit domuum : [*tum*] ſi quidem in illa ciuitate eiúſve territorio iſtiuſmodi domus ſit, illa capit : ſin minus, [*ædes ſacræ*] quæ in metropoli eſt, accipit. At ſi neque illic iſtiuſmodi ædes ſit, loci eccleſiæ, illis aliis ſacris ædibus cedentibus, iſta capiunt : ſi modò defunctum non aliud cogitaſſe, ac aliud locutum eſſe oſtendatur. Tunc enim quod verum, non autem quod ſcriptum eſt, obtinet. Cæterùm ſi certum locum dixerit, inueniantur autem in ciuitate, ei-ve vicinis locis multa eiuſdem nominis : tum ſi erga horum quempiam maiorem affectionem habuerit, ſæpius-ve acceſſerit, illi reliquiſſe videtur. Verùm ſi tale nihil inueniatur ; quæ ex iſtiuſmodi ædibus magis indiget, accipit relictum.

* ſ. ὦ

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ ιθ'. Διγ'. τῆς β'. Πλ. τῆς α'. βιβλίου τῶν χωδίκων, ἔστι κεφ. ν'. τῆς α'. πλ. τῆς ε'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὑπολέξεως ὡς εἰς τὸ χείμενον ἐγράφη. σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ κδ'. Διγ'. ἐτέθη εἰς βιβλίον ε'. πλ. α'. κεφ. ι'. πλὴν οὐχ ὡς εἰς τὸ χείμενον κεῖται, ἀλλὰ ἄλλως· φησὶ γάρ, μὴ διαγραφέσθω ἐκκλησία, ἢ διασεβὴς οἶκος ἢ μοναστήριον ὅτι κέρδει. Σημείωσαι οὖν τοῦτο πολ-

SCHOLIVM.

Conſt. XIX. tit. II. lib. I. Cod. eſt cap. VIII. tit. I. lib. V. Baſil. quod ſic ad verbum habet, quemadmodum in textu ſcriptum eſt. Nota verò, quòd conſt. XXII. in lib. V. tit. I. cap. X. poſita eſt, verumtamen non vt in textu habetur, ſed aliter. Dicit enim : Ne deſcribatur eccleſia, aut venerabilis domus, aut monaſterium in lucrum. Obſerua igitur hoc, quod mul-

tum vtilitatis adfert, aduerſus eos qui monaſteria donant, & vendunt aut emunt venerabiles domus. Conſt. XXIII. & XXV. in Baſil. non ſunt poſitæ. Tu verò ſcias, quòd tametſi illa conſt. ſtatuat, ſolo centum annorum curriculo venerabiles domus reiici: [*contrà*] tamen I. cap. nouellæ Iuſtiniani CXI. ſiue vlt. cap. tit. II. lib. V. Baſil. hæc in hæc verba ſanciat: nulla actio, quæ venerabili cuipiam domui competit, ſiue perſonalis ſiue hypothecaria ſit, tranſcendit quadraginta annos temporalium præſcriptionum, quæ vnicuique iſtiuſmodi ſacræ domui competunt, & quidem ſua tempora ſeruant.

TEXTVS.

Et tit. III. eiuſdem lib. conſt. XXIV. ait, ratum firmúmque eſſe, quod pauperibus relinquitur. Conſt. XXVIII. eiuſdem tit. Valet, quod in redemptionem captiuorum relinquitur. Et ſi quidem teſtator dixerit, quis [*iſti*] rei operam nauare debeat: is exigit, & pro ſua conſcientia ſtatutum adimplet. Sin autem perſonam non dixerit, [*illius*] ciuitatis, in qua teſtator natus eſt, Epiſcopus relictum percipit: dono apud præſidem in acta referendo datarum ſibi pecuniarum quantitatem, ac poſt annum redemptorum numerum & data pro his [*pretia*] manifeſta facturus. Quòd ſi teſtator barbaræ nationis fuerit, & de eius patria aliqua ambiguitas emerſerit: Epiſcopus loci in quo defunctus eſt, pecunias accipit, & quod præſcriptum eſt adimplet.

καὶ χρησμεύον εἰς τοὺς ἐκποδὼν ἱζοντας μοναστήρια, καὶ πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας διαγεῖς οἴκους. ν' κγ'. Διάταξις, καὶ ν' κε'. Οὓς ἐτέθημεν εἰς τὰ βασιλικά. σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι καὶ ἡ παλαιὰ διάταξις διορίζηται μὲν ἑκατονταετία τοὺς διαγεῖς οἴκους ἐκβάλλεσθαι, ἀλλὰ τὸ α'. κεφ. τῆς ρια'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, ἤτοι τὸ τελευταῖον κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τῶν ῥητῶν λατίνῃ· πᾶσα ἀγωγὴ προσήκουσα σεπτῷ οἴκῳ, εἴτε προσωπικὴ εἴτε ὑποθηκαρία ἐστὶν, οὐχ ὑπερβαίνει τὰ μ'. ἔτη τῶν ἁρμοζουσῶν ἑκάστῳ οἴκῳ παλαιᾷ διαγεῖ προσταίρων ἀφιερωθέντων, φυλαττουσῶν μέντοιγε τοὺς οἰκείους χρόνους.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ πλοῦ τελείου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάταξις κδ'. Φησὶν ἐρρῶσθαι τὸ τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον. διάταξις κη'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐρρῶσθαι τὸ καταλιμπανόμενον εἰς ἀναλύτρωσιν αἰχμαλώτων. καὶ ὁ μὲν εἶπεν ὁ διαθέμενος τὸν ὀφείλοντα ἐπουργῆσαι τῷ πράγματι, αὐτὸς ἀπαιτεῖ, καὶ κατὰ τὸ οἰκεῖον συνείδησιν πληροῖ τὸ διατυπωθέν. εἰ δὲ μὴ εἶπε τὸ πρόσωπον, ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος ἐν ᾗ ὁ διαθέμενος ἐτελεύτησε, λαμβάνει τὸ καταλειφθὲν, φανερὸν ἐπὶ προσέξεως δῶρον πρὸ τῷ ἄρχοντι συνιστάμενον, τὸ ποσὸν τῶν δοθέντων αὐτῷ χρημάτων, καὶ μετὰ ἀκριβοῦς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναῤῥυσθέντων, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν δοθέντων. εἰ δὲ βάρβαρος ἦν ὁ διαθέμενος, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀμφιβάλλεται, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου καθ' ὃν ἐτελεύτησε, λαμβάνει τὰ χρήματα, καὶ πληροῖ τὸ διατυπω-

δέν. ὁ δὲ γινώσκων τὸ καταλειφθὲν, καλῶς ποιεῖ λέγων τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ οὐκ ἔστι δηλατόριον. ἡ τρίτη διάταξις τῦ δευτέρου τίτλου τῶν νεαρῶν εἶπε, τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως, ἐν ᾗ τὴν οἴκησιν εἶχεν ὁ διαθέμενος, λαμβάνειν τὰ χρήματα, καὶ ποιεῖν τὰ διατυπωθέντα. διάταξις μέ. ἐὰν ἐπίσκοπος διαφανὴς λιγατευθῇ, ἢ δωρηθῇ τόποις εὐαγέσιν, ἢ κλήρῳ, ἢ μοναχοῖς, ἢ μοναστηρίαις, ἢ πτωχοῖς, καὶ ἁπλῶς εὐαγέσιν οὐκ ἀπογραμμένοις συστήμασιν, οὐκ ἔξεστιν ἐπ' αὐτοῖς διαλύεσθαι, εἰ μὴ δοθῇ τοσοῦτος εὐθαλὴς, μηδὲ βεβαρημένη δημοσίοις, καὶ τοσαύτη οὐχ ἧττον τῦ τετάρτου τῆς καθαρᾶς τοσοῦδου μέρος ἔχουσα, μηδέποτε ἐκποιηθησομένη. δεῖ δὲ καὶ συγγραφὰς καὶ διαλύσεις ἐγγράφους ἐπὶ τούτῳ γίνεσθαι, καὶ ἐν ὑπομνήμασιν ἐμφανίζεσθαι. εἰ δὲ παρὰ ταῦτα ἐκπίπτει τοῦ δοθέντος χρυσίου ὁ διαλυσάμενος, ἐκδικεῖ τὸ τοσοῦτον ὁ εὐαγὴς οἶκος, ἔχων εἰς ὑποθήκην τὰ τοσοῦτα τῦ καταλιπόντος, καὶ ἐπὶ καρποῖς, & τοσούτοις καὶ πᾶσι νομίμῳ ἐπανέξιον, καὶ ὃν αὐτίκειται τῇ ἀγωγῇ χρονία προγραφὴ, καθ' ἑνιαυτὸν γὰρ πίπτει. τῷ μέντοι

Qui verò [*aliquid*] relictum [*esse*] scit, rectè facit, si [*id*] rectori prouinciæ & Episcopo dicat, neque [*idcirco*] delator efficitur. Const. III. tit. II. nouellarum dicit, [*illius*] ciuitatis, in qua testator domicilium habuit, Episcopum pecunias capere, & quæ constituta sunt facere. Const. XLV. Si annuum [*idque*] perpetuum legatum aut munus vel venerabilibus locis, vel clero, vel monachis, vel sanctimonialibus, vel pauperibus, vel breuiter venerabilibus & non prohibitis collegiis, relictum aut donatum fuerit, non licet de illis transigere: nisi fi vber, nullísque publicis [*præstationibus*] oneratus reditus detur. [*Detur*] item nunquam alienanda accessio, quæ non minus quadrante puri [*integrique*] reditus contineat. Oportet autem de his pacta & transactiones scriptas fieri, eásque in [*actorum*] monumenta referri. Si contra hæc [*factum sit*], dato auro qui transactionem fecit, excidit, atque rem venerabilis domus vindicat, hypothecæ nomine res eius qui reliquit, in fructibus, reditibus, omníque legitima accessione [*sibi obstrictas*] habens. Neque [*verò eius*] actioni longi temporis præscriptio aduersatur. Singulis enim annis nascitur. Sanè

verò qui aurum dedit, ſibi obnoxium habet eum qui cum ipſo contraxit, eiúſque hæredes, vt eiuſdem tit. conſt. LV. [*tradit.*]

SCHOLIVM.

Conſt. XXIV. tit. III. lib. I. Cod. eſt lib. XLIV. tit. XVIII. cap. XXXIV. Non autem in Baſil. poſitum eſt, vt Cod. tradit. ſed dicit illud ita: Quod pauperibus relinquitur, ne incertum exiſtimator. Conſt. XXVIII. in Baſil. non eſt poſita. Conſt. III. tit. II. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXXI. [*ac*] poſita [*eſt*] in lib. Baſil. V. tit. III. cap. VIII. quod ſic habet: Sed & ſi quis pro redemptione captiuorum, aut alimonia pauperum, hæreditatem vel legatum, in rebus mobilibus, aut ſeſe mouentibus, aut immobilibus, ſiue ſemel ſiue annuum reliquerit: & hoc modis omnibus ſecundùm teſtatoris voluntatem per eos qui id exequi iuſſi ſunt præſtator. Si ſpecialiter non dixerit, cuius loci pauperibus hæc reliquerit: iubemus, vt religioſiſſ. ciuitatis Epiſcopus, in qua teſtator domicilium habuit eas res ad ſe recipiat, & inter pauperes ſuæ ciuitatis diſtribuat. Cæterùm conſt. XLV. tit. II. nouellarum in Baſil. non eſt poſita, ſimiliter neque conſt. LV. eiuſdem tit. & lib.

TEXTVS.

Conſt. verò III. tit. II. nouellarum de huiuſmodi legato dicit: Si qui [*id*] capere & dare iuſſi ſunt, aut locus ex quo conſtitutum eſt dari, in eadem aut vicina prouincia ſint, ne quo modo illud alienetur: ſin in remotioribus ſint partibus, licet vtroque conſentiente vicinum [*aliquem*] reditum vberem, neque multis præſtationibus prægrauatum, cum acceſſione quadrantis relictæ quantitatis, pro illo

δεδωκότι τὸ χρυσίον ὑποκείνται ἢ συμβαλλὼν αὐτῷ μὴ κληρονόμων, καὶ οἰκοθεν αὐτὸ δίδωσιν, ὡς ἡ νε'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ πίπλου.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ κδ'. ἀφόρ. τοῦ γ'. πίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν κωδίκων, ἔστι βιβλίου μδ'. τίτ. ιη'. κεφ. λδ'. οὐκ ἐτέθη δὲ ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὡς ὁ κώδιξ διελθόμεν· ἀλλ' οὕτω φησὶν ὁ βασιλικὸς, ὅτι τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον μὴ νομίζεσθαι ἄδηλον. ἡ κη'. ἀφόρ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ'. ἀφόρ. τοῦ β'. πίτ. τῆς νεαρᾶς ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν πίτ. γ'. κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχουσα, εἴ τις ἐπὶ ἀναῤῥύσεως αἰχμαλώτων, ἢ ἀποδημίας πενήτων κληρονομίαν ἢ λεγάτον καταλείπῃ ἐν τεσσάρασι κινητοῖς, ἢ αὐξκινήτοις, ἢ ἀκινήτοις, εἴτε ἅπαξ, εἴτε ἐτήσιον, καὶ τοῦτο ἑκάστοις ἅπασι κατὰ τὸ διαληφθὲν γνώμιλιν ἀπὸ τῶν κελευσθέντων τοῦτο ποιῆσαι, πληρούσθω. εἰ δὲ μὴ ἰδικῶς εἴπῃ ποίου τόπου πένησι ταῦτα καταλιπεῖν, κελεύομεν τὸν ὁσιώτατον τῆς πόλεως ἐπισκοπον ἐν ᾗ οἰκίᾳ ὁ διαθέμενος εἶχε τὸν διάλαμβάνειν τὰ αὐτὰ τεσσάρατα, καὶ τοῖς τῆς αὐτῆς πόλεως πένησι διανέμειν. ἡ δὲ με'. ἀφόρ. τοῦ β'. πίτ. τῶν νεαρῶν οὐκ ἐτέθη εἰς βασιλικά· ὡσαύτως οὐδὲ ἡ νε'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ πίτ.

KEIMENON.

Ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. πίτ. τῆς νεαρᾶς, ὅπου τοιούτου λεγάτου φησὶν, εἰ μὲν οἱ δίδοναι καὶ οἱ λαμβάνειν κελευσθέντες, ἢ ὁ τόπος ἐξ οὗ ἐτυπώθη δίδοσθαι ἐν τῇ αὐτῇ, ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἴησαν, μηδενὶ ζήτει τὸ λεγάτον ἐκποιεῖσθαι. εἰ δὲ πορρωτέρω εἰσὶν, ἔξεστιν ἑκατέρου μέρους συναινοῦντος, πλησίον ὑπὸ αὐτῷ λαμβάνειν τοσοῦτον ὕπαρχον, καὶ μὴ τοσαύτης τῆς δ'. τὸ καταλειφθείσης ποσότητος μὴ βεβαρημένης πολλοῖς πλέ-

τελέσμασιν. εἰ δὲ πωλῆσαι τὸ λιγάτον βούλοιντο, μὴ λαμβανέτωσαν ἧττονα τιμὴν τῆς σιμαζομένης ἐπὶ λέ. ἐνιαυτοῦ ἀπὸ τοῦ λιγάτου, ὥστε μένειν τὸ τίμημα, εἰς τὸ συμφέρον τοῦ σεβασμίου οἴκου ᾧ κατελείφθη προχωρῆσαι.

capi. Si verò vendere legatum velint, ne minus pretij nomine capiant, quàm ex legato per triginta quinque annos colligatur: ita tamen, vt pretium ad vtilitatem venerabilis domus, cui relictum est, procedat.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν παρόν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιανῷ ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. θ'. ἡ δὲ ἀρχὴ καταστρώθη ἐξ ὁλοκλήρου ἐν τῇ καταρχῇ τοῦ πρώτου κεφ. διαλαμβάνουσα οὕτως, Εἰ δέ τις ὑπὲρ ἀναρρύσεως αἰχμαλώτων.

SCHOLIVM.

Const. III. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXI. [*ac*] posita [*est*] in lib. v. Basil. tit. III. cap. IX. quod & integrum in initio præsentis cap. insertum est, ita incipiens: Sed & si quis pro redemptione captiuorum.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ἢ μή. διάτ. τοῦ γ'. πίτ. τοῦ α'. βιβ. φησὶν, ὅτι ἐρρωμένως τις γράφῃ αἰχμαλώτους κληρονόμους, καὶ λαμβάνει τὴν κληρονομίαν ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς πόλεως οἰκονόμος, ἐν ᾗ πρὸ οἰκήσιν εἶχε, καὶ δαπανῶσιν εἰς ἀνάῤῥησιν τῶν αἰχμαλώτων, ἢ τὰς ζημίας τῶν πραγμάτων, ἢ τὰς προσόδους τῶν ἀκινήτων, μακροπρόθεσμοι φαλκίδι, καὶ ἐνάγονται, ὑπὲ τοῖς χρέεσι, καὶ τοῦ πλουτοῦς καλῶς τις γράφῃ κληρονόμους, καὶ ἐὰν μὴ προσδιορίσηται τοίους, ὁ ξενοδόχος τῆς αὐτῆς πόλεως λαμβάνῃ τὰ πράγματα, καὶ ἐκ τῆς διαπράσεως αὐτῶν ἀγοράζῃ πρόσοδον. εἰ δὲ πολλοὶ ξενῶνες εἰσὶν ἐν τῇ πόλει, ὁ μᾶλλον ἀπορώτερος αὐτὰ λαμβάνει. τὰ περὶ τούτου δοκιμάζονται τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ ἐπ' αὐτὸν κλήρου. εἰ δὲ μὴ ἔχῃ ξενῶνα ἡ πόλις, διανέμονται τὰ πράγματα διὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ οἰκονόμου εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ

TEXTVS.

Constitut. * XLVIII. tit. III. lib. I. ait, Quòd quis rectè captiuos hæredes scribat, hæreditatémque Episcopus & œconomus ciuitatis, in qua [*testator*] larem fouit, suscipiant, qui aut rerum pretia, aut immobilium reditus in redemptionem captiuorum consumant: & * [*non*] retenta Falcidia conueniantur propter debita. Et [*quod*] pauperes rectè quis hæredes scribat, ac [*tum*] si non definiat, quos [*hæredes esse velit*] xenodochus eiusdem vrbis facultates capiat, & ex venditione illarum reditus comparet. Si verò multi xenones in ciuitate sint, pauperrimus illas capiat: eam [*autem*] rem Episcopus & sub ipso constituti clerici discutiant. At si ciuitas xenonem non habeat, res per Episcopum aut œconomum in pauperes alioqui-

* *alias* XLIX.

* *Negatiuam particulam ex ipsa const. adiicio.*

ve egenos non retenta Falcidia diſtribuantur. * Sin autem in certam perſonam, venerabilem-ve certam domum reſpiciens reliquerit: illa ſola capit, non ſubiens Falcidiam. Conſtit. verò III. tit. II. nouellarum in paupere res per Epiſcopum diſtribui ait. Et conſt. LII. tit. II. lib. I. Cod. ait, quòd ſi quis grauetur ſubſtitutione aut reſtitutione, ſi liberi non exiſtant, ac nolens matrimonium contrahere ſuſcipiat vitam monaſticam: res [*relictas*] in perpetuum retineat: ac dum ſupereſt, inſumat, aut relinquat quomodo vult: dummodo in pios vſus. [*Quòd*] etiamſi ſub conditione ſuſcipiendorum liberorum illis relictum ſit [*aliquid*], id habeant, tametſi liberos non ſuſcipiant, [*Et quòd*] hoc ipſum [*obtineat*] & in virginitati ſeruandæ obſtrictis mulieribus, & in matrimonium contrahere prohibitis clericis. Conſtit. II. lib. I. nouellarum dicit, quòd, ſi legato, aut reſtitutione grauatus ſub conditione nuptiarum, vel ſi liberi non exiſtant, clericus, monachus, diaconiſſa, vel aſcetria fiat, reſtitutio extinguatur. Et [*quòd*] clerici ac diaconiſſæ eccleſiarum, quando vſque ad finem vitæ ſuæ in iis permanſerint: ſub hac condi-

* *Græca corrupte habent: ἢ πρὸς δῆλον ἢ ἄδηλον ὄνομα ἐκκλησίας ἢ ἐυαγῆ οἰκοπέδον.*

ἄλλως ἐνδεῖς μὴ βραχρατουμένου Φαλκιδίου. εἰ δὲ πρὸς δῆλον ἢ * ἄδηλον, ὄνομα ἐκκλησίας, ἢ διαζυῖς οἶκον ἀπιδὼν καταλιπεν, αὐτὸς λαμβάνει μόνος, μὴ ὑφιστάμενος Φαλκιδίου. ἡ δὲ τρίτη διάταξις τῦ δευτέρου πίπλου τῶν νεαρῶν, λέγει, ὅτι τοῖς πένησι διὰ τῦ ἐπισκόπου διδυέμονται. καὶ πεντηκοστὴ δευτέρα διάταξις τῦ τρίτου πίπλου τῦ πρώτου βιβλίου τῦ κώδικος φησὶν, ὅτι ἐάν τις βαρυζῆ ἐπιτροπεύσαι ἢ ἀποκαταστάσει ἐξ ἀπαιδίας, καὶ μὴ βουληθῆ γαμῆσαι δι' ἄσκησιν μένει ἔχων τὰ πράγματα καὶ δαπανᾷ ταῦτα πρὸς, ἢ καταλιμπάνει ὡς θέλει, δύσεβῶς μλύοι. εἰ δὲ καὶ ἐπὶ αἱρέσιν παιδοποιίας καταλειφθῆ αὐτοῖς, ἔχουσιν αὐτὰ, καὶ μὴ παιδοποιοῦντες. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ βραχυτάτοις, καὶ ἐπὶ τοῖς γαμεῖν κεκωλυμλύοις κληρικοῖς. ἡ ὁ δευτέρα διάταξις τῦ πρώτου πίπλου τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι ὁ βεβαρημλύος ληγάτῳ ἢ ἀποκαταστάσει γάμου, ἢ ἀπαιδίας, ἢ ἐὰν οὔπω δωρηθῆ ἢ ἐαθῆ τινι καὶ γλύπται κληρικὸς, ἢ μοναχὸς ἢ διακόνισσα, ἢ ἀσκήτρια, σβέννυται ἡ ἀποκατάστασις· ἀλλ' ἐπὶ μλὺ κληρικῶν ἢ διακονισσῶν τῶν ἐκκλησιῶν, κρατεῖ ὅσον μέχρι τῆς ἰδίας ζωῆς τοῖς τοιούτοις ἐπιμλύοιεν. ἢ τὰ ὑπὸ τοιού-

* *Delenda eſt hæc vox ἄδηλον.*

τῶν αἱρεσιν δωρηθέντα, ἢ καταλειφθέντα βιαίως διαπαύσωσιν, ἢ καταλίπωσιν. ⓐ εἰ δὲ μοναχοὶ ἢ ἀσκήτριαι καὶ τῶν μοναστηρίων αὐτῶν ἐξέλθωσιν, ὅμως τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν πραγμάτων τοῖς μοναστηρίοις διαφέρῃ. εἰ δὲ ἐπὶ αἰχμαλώτων ἀγορᾷ αἰχμαλώτων, ἢ πτωχῶν ἀποζοφῇ ὑπὸ τὰς εἰρημένας αἱρέσεις, ἢ ὑποκαταστάσεις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἀποκλείεσθαι δύναται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ μη'. διάτ. τοῦ γ'. πίτ. τοῦ α'. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ γ'. διάτ. τοῦ β'. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. κειμένη δὲ βιβλίῳ τῷ βασιλικῷ ε'. πε. γ'. κεφ. ν'. ὃ καὶ καταχρῶνται εἰς τὸ προελθὸν καταβατόν. ἡ νδ'. διάτ. τοῦ β'. πε. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ μέντοι β'. διάτ. τοῦ α'. πε. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. καὶ ἐτέθη δὲ βιβλίῳ τῷ βασιλικῷ δ'. πε. α'. κεφ. ε'. ς'. οὕτω φερόντως ἐνταῦθα κεῖται.

KEIMENON.

Λέγει δὲ ἡ α'. καὶ μόνη διάταξις τοῦ μη'. πίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅτι ἐρρέθη τὸ καταλιμπανόμενον δημοσίῳ συστήματι, ἢ σωματείῳ, οἷς συγκλητικοῖς, ἢ βουλῇ, ἢ τάξει ἄρχοντος, ἢ ἰατροῖς, ἢ διδασκάλοις, ἢ συντεχνίταις, ἢ στρατιώταις, ἢ ἱερεῦσιν, ἢ ἑτέρῳ τινὶ καὶ μεριζόντων κατὰ πρόσωπον ἐξ ἴσου οἱ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τελευτῆς ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρισκόμενοι, εἰ μὴ ῥητόν ποσὸν ἢ διανέμοντι ἐπάσῃ οἰκίᾳ. καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς αὐτῆς διατάξεως, ὅτι ἐὰν πρός ἅπαξ,

tione donata vel relicta, in pios vſus inſumere aut relinquere poterunt. Si autem monachi aut aſcetriæ monaſteria deſerant, iſtiuſmodi res cum aliis ipſorum bonis ad monaſteria pertinere. Si tamen ad redemptionem captiuorum aut exhibitionem pauperum prædictis conditionibus ſubſtitutio fiat: nullo prædictorum modorum [*hanc*] excludi.

SCHOLIVM.

Conſt. XLVIII. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. Conſt. verò III. lib. II. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXXI. poſita [*que eſt*] in lib. Baſil. V. tit. III. cap. VIII. quod & ſecundo abhinc ſuperiori Scholio inſertum eſt. Conſt. LII. tit. II. lib. I. Cod. in Baſil. non eſt poſita. Verùm conſt. II. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. ac poſita eſt in lib. Baſil. IV. tit. I. cap. V. & VI. ad eumdem propè modum, quo hîc.

KEIMENON.

Dicit porrò I. eáque vnica conſt. tit. XLVIII. lib. VI. Cod. valere quod relinquitur licito [*cuipiam*] collegio aut corpori, clericis collegis puta, aut curiæ, aut cohorti præſulis, aut medicis, aut doctoribus, aut aduocatis, aut militibus, aut eiuſdem artis opificibus, aut ſacerdotibus, aut cuipiam alij: & diuidi viritim ex æquo [*iis*] qui tempore mortis in albo reperiantur: præterquam ſi certam quantitatem teſtator vnicuique attribuerit. Et in fine eiuſdem conſt. [*dicitur*] quòd, ſi ſe-

mel aut annuum in pios vſus relictum ſit [*aliquid*] aut eccleſiis , aut xenonibus , aut ptochiis, aut venerabilibus domibus , aut communi clerico , aut ad captiuorum redemptionem , [*aut*] ipſis pauperibus , vel captiuis, valeat defuncti voluntas.[*Lib.*] Inſtit. III. tit. * XXVII. [*habetur* :] Interdum quod per errorem non debitum , ſolutum eſt , non repetitur : vt in iis , quæ venerabilibus domibus vel religionis vel pietatis intuitu legata ſunt. [*Lib.*] Inſtit. IV. tit. XVI. Quod venerabilibus locis legatum eſt , ex inficiatione duplatur. Dicit etiam conſt. II. tit. II. nouellarum , quòd ſi qui cuicunque venerabili domui vbilibet conſtitutæ infructuoſam poſſeſſionem donauerint , vendiderint , alio-ve modo ſuppeditarint, aut [*etiam*] reliquerint : illa publicorum tributorum nomine non oblædatur , neque quacunque alia de cauſa prægrauetur : ſed omne iſtiuſmodi grauamen in eos qui dederunt , earúmque hæredes redundet :[*quippe*] qui & datas poſſeſſiones recipere,& omne damnum quod venerabili domui obuenerit, præſtare cogantur. Quòd [*item*], ſi fortè dolo malo aliquo pro iſtiuſmodi infructuoſis nonnihil à venerabilium domuum [*diſpenſatoribus*]

* *In noſtris lib.* XXVIII.

ἢ ἐπίσῳ , καταλειφθῇ δίσεβῶς , ἢ ἐκκλησίαις , ἢ ξενῶσιν , ἢ πτωχείοις , ἢ διαγέσιν οἴκοις , ἢ κοινῷ κληρικῷ , ἢ εἰς αἰχμαλώτων ῥύσιν , ἢ αὐτοῖς τοῖς πτωχοῖς , ἢ τοῖς αἰχμαλώτοις , κρατεῖ ἡ τοῦ πελευτήσαντος βούλησις. ἰνστιτουτιῶνος τείτου πτλος κζ'. ἐστὶν ὅτε τὸ κατὰ πλαίω ἀνεβείπως διδόμενον οὐ ῥεπετιτεύεται , ὡς ἐπὶ τῶν ληγατευομένων διαγέσιν οἴκοις σκοπῷ θρησκείας ἢ δισεβείας. ἰνστιτουτίωνος τετάρτου πτλος ις'. τὸ ληγατευόμενον διαγέσιν οἴκοις , ἐξ ἀρνήσεως διπλασιάζεται. φησὶ δὲ καὶ ἡ δευτέρα διάταξις τοῦ δευτέρου βιβλίου τῶν νεαρῶν , ὡς ἐάν τινες οἱωδήποτε σεβασμίῳ οἴκῳ ὁπουδήποτε καθιερωμένῳ ἄπορα κτήσιν δωρήσωνται , ἢ πωλήσωσιν , ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ ἀφάρωσιν , ἢ καταλίπωσι, μὴ βλάπτεσθαι τὸν σεβάσμιον οἶκον , ἢ δημοσίῳ ὀνόματι , ἢ ἄλλης οἱασουῦν αἰτίας χρέων βαρύνεσθαι , ἀλλὰ ἅπαν τὸ * τοιοῦτον βάρος , εἰς τοὺς δεδωκότας καὶ τοὺς αὐτῶν κληρονόμους ἐπανιέναι , ἀναγκαζομένους , τὴν τοιαύτας κτήσεις ἀναλαβεῖν , καὶ πᾶσαν ζημίαν τοιαύτῃ προσχωμένῳ διαγεῖ οἴκῳ ἀποκαθιστᾶν. εἰ δὲ κατά τινα δόλον , καὶ τινα ἑτέραν τοιούτων ἀφορμῶν ἐδόθη τοῖς διά-

* *f.* τοῦτο

γέσιν οἴκοις, τὰ μὲν δοθέντα τῷ σεβασμιῳ οἴκῳ ἀποκερδαίνειν, τὰ δ' ἄπορα τοιαῦτα τῷ δεδωκότι καὶ τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις ἀποκαθίστασθαι. ἡ δ' α'. διατ. τοῦ αὐτοῦ πίτ. φησὶν, ὅτι ὁ τοιοῦτο πραξας, οἰκονόμος ἢ ἡγούμενος, ἢ ξενοδόχος, ἢ νοσοκόμος, ἢ πτωχοτρόφος, ἢ ὀρφανοτρόφος ἢ γεροντοκόμος, οἱονδήν τῷ δεδωκότι διαπεύσῃ τινὰ ἐπιδῶν αὐτῷ συμβᾶσαν ζημίαν.

datum fuerit: id quod datum eſt, venerabilis domus lucretur, & res infructuoſæ ei qui dedit, eiúſque hæredibus reſtituantur. Conſt. autem I. eiuſdem tit. ait, quòd, qui œconomus, [*religioſarum domuum*] præfectus, xenodochus, noſocomus, ptochotrophus, orphanotrophus aut gerontocomus tale quippiam fecerit: de ſuo ei qui dedit, quod illi inde damnum obuenerit, reſarciet.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. δηλότ. τοῦ μη'. πίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται ἐν βιβλίῳ μδ'. πίτ. ιη'. κεφ. λ'. ἐν ζήτει τοῦτο περὶ τῶν μέσα δεχομένων ὅσα εἰς ὃ κείμενον ἐγράφησαν. τὰ δὲ λεγόμενα παρεῖχθαι ἐν τῷ κζ'. πίτ. τῆς γ'. ἐν ις'. πίτ. τῆς δ'. ἰνστιτουτιώνος, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. ἡ μέντοι β'. δηλότ. τοῦ β'. πίτ. τῶν πανδ. ἐστὶ ιη'. κεφ. τοῦ β'. πίτ. τῶν ε'. βιβλίου, καὶ φησι ταῦτα τὰ αὐτά. ἡ δὲ α'. δηλότ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν πανδ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Conſtit. I. tit. XLVIII. lib. Cod. poſita eſt in lib. XLIV. tit. XVIII. cap. XXX. quod quære. Circa medium enim tractat, quæcunque in textu ſcripta ſunt. Quæ verò dicuntur comprehendi in XXVII. tit. [*lib.*] III. & XVI. tit. [*lib.*] IV. Inſtit. in Baſil. non ſunt poſita. Sanè verò conſtit. II. tit. II. nouellarum, eſt cap. XVIII. tit. II. lib. V. quod ferè eadem dicit. Conſt. autem I. eiuſdem lib. nouellarum in Baſil. non eſt poſita.

* *In textu* VI. *ſed nusquam tale quiddam inuenitur.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ἱερῶν σκευῶν καὶ διαθημάτων. Ἀποστόλων κανὼν ογ'. συνόδου α'. καὶ β'. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν α'. ι'. Κυρίλλου ἐπιστ. πρὸς Δόμνων ἐπιστολῆς κεφ. β'.

CAPVT II.

DE ſacris vaſis, & donariis. Apoſtolorum canon LXXIII. Concilij I. & II. in æde ſanctorum Apoſtolorum coacti, canon I. X. ex epiſtola Cyrilli ad Domnum, caput II.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ιζ'. διατ. τοῦ β'. πίλου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος φησὶν, ὅτι, κινητῶν ὄντων ἔξωθεν τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἀρχεῖ τὰ ἀναγκαίων ἀκινήτων, καὶ τῶν ἱερῶν ἡ ἐκποίησις, καὶ ἡ

TEXTVS.

Conſtit. XVII. tit. II. lib. I. Cod. ait, quòd dum extra ſacra vaſa [*alia*] res mobiles ſunt, rerum neceſſariarum immobilium & ſacrorum vaſorum alienatio atque hy-

potheca ceſſat. Et conſtit. XXI. eiuſdem tit. ait, quòd qui non per cauſam redimendorum captiuorum ſacra vaſa vel donaria emit, aut in hypothecam pignuſve capit, etiam pretio excidat: eáque per Epiſcopos, œconomos, & vaſorum cuſtodes vindicantur, etiamſi conflata ſint, aut illorum exiguntur pretia, ſi non compareant. Dicit lib. XVIII. tit. I. dig. LXII. quòd qui neſciens rem ſacram pro priuata comparat, licèt venditio non teneat, tamen [*actionem*] aduerſus venditorem habeat, in quantum eius interfuit, ne deciperetur. Et [*lib.*] Inſt. II. tit. I. dicit, quòd ſacra vaſa neque alienentur, neque obligentur, niſi propter redemptionem captiuorum. Conſt. autem I. tit. II. nouellarum, pœnis ſubiicit eos, qui ſacra vaſa contra legem aut oppignerant, aut vendunt, aut conflant, niſi propter redemptionem captiuorum.

ὑποθήκην. καὶ ἡ κα'. διάταξις τῆς αὐτῆς πίτλου φησὶν, ὅτι ὁ μὴ διὰ ἀνάῤῥησιν αἰχμαλώτων ἱερὰ σκεύη ἀγοράζων, ἢ ἀπλώματα, ἢ λαμβάνων εἰς ὑποθήκην ἢ ἐνέχυρον, καὶ τῷ τιμῆ καὶ τῷ χρέους ἐκπίπτει, καὶ ἐκδικοῦνται διὰ τῶν ἐπισκόπων, καὶ οἰκονόμων, καὶ σκευοφυλάκων, εἰ καὶ ἐχωνεύθησαν, ἢ καὶ αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἀπαιτοῦνται, εἰ καὶ μὴ φαίνονται. Φησὶ βιβλίῳ ιη'. πτ. α'. διάτ. ξϚ'. ὅτι ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἱερὸν ὡς ἰδιωτικὸν ἀγοράζων εἰ καὶ μὴ συνίσαται ἡ πρᾶσις, ὅμως ἔχει καὶ τὸ πράτου εἰς ὅσον αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι. καὶ ἰνστιτούτων β'. πτ. α'. φησὶν ὅτι τὰ ἱερὰ σκεύη, οὔτε πιπράσκεται, οὔτε ὑποτίθεται εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων. ἢ ὃ α'. διάτ. τῆς β'. πτ. τῶν νεαρῶν, ἐπιμίοις ὑποβάλλει τοὺς ἱερὰ σκεύη πρὸς τὸν νόμον ἐνεχυράζοντας, ἢ πωλοῦντας, ἢ χωνεύοντας, ἢ ἐκποιοῦντας, εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων.

Scholivm.

Conſt. XVII. tit. II. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. neque XXI. Verùm dig. LXII. tit. I. lib. XVIII. eſt lib. XIX. Baſil. tit. I. cap. LXII. thema II. quod habet, vt in textu ſcriptum eſt. Tit. I. [*lib.*] II. Inſtit. in Baſil. non eſt poſitus. Conſt. I. tit. II. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXX. Hoc autem eius caput non eſt poſitum in Baſil.

Textvs.

Conſt. II. eiuſdem tit. dicit, vt ne ſacra vaſa eccleſiæ

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ιζ'. διάτ. τῆς β'. πί. τῆς α'. βιβλίου τῶν κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ κα'. ὅλως ξϚ'. διάτ. τῆς α'. πί. τῶν ιη'. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον ιθ'. τῶν βασιλικῶν πί. α'. κεφ. ξϚ'. θέμα β'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. ὁ α'. πί. τῆς β'. ἰνστιτουτίνος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ α'. διάτ. τῆς β'. πί. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκ'. τοῦτο ὃ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

Κειμενον.

Η ὃ β'. διάτ. τῶν αὐτῆς πίτ. φησὶν ὥστε τὰ ἱερὰ σκεύη τῆς ἐκκλησίας

Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ὁπουδήποτε κειμένων εὐκτηρίων, μὴ ἄλλως πωλεῖσθαι ἢ ὑποτίθεσθαι εἰ μὴ εἰς ἀνάῤῥησιν αἰχμαλώτων. εἰ πλείονα εἶεν σκεύη, μηδεμίαν ἀναγκαίαν ἐμποιοῦντα χρῆσιν, συμβῇ δέ τινα τῶν διαγῶν οἴκων βαρύνεσθαι χρέεσι, καὶ μὴ ὑπεστιν ἕτερα κινητὰ πράγματα ἐξ ὧν ὀφείλει διδόναι τὰ χρέα, ἄδεια ἔσται συνισαμένης πρὸξεως ἀζημίως, ἐπισκόπου μὲν ἐκποιοῦντος πρὸς τῷ μητροπολίτῃ, μητροπολίτου δὲ πρὸς τῷ ἰδίῳ πατριάρχῃ τὰ περιττὰ σκεύη ἄλλοις διαγέουσιν οἴκοις χρείαν ἔχουσι πωλεῖν, ἢ χωνεύειν καὶ πωλεῖσθαι, καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς τὸ χρέος πρόσχειν, ὥστε μὴ τὰ ἀκίνητα αὐτῶν ἐκποιεῖσθαι. λέγει δὲ βιβλίῳ α'. τίτλῳ ιη'. διάταξις ιγ'. ὅτι οἱ ἄρχοντες διαζητοῦσι τοὺς ἱεροσύλους. καὶ βιβλίῳ ι'. τίτ. β'. διάτ. δ'. ὅτι τὰ ἐξ ἱεροσυλίας κτηθέντα οὐ διαιροῦνται οἱ κληρονόμοι. καὶ βιβλίῳ με'. τίτ. α'. διάτ. κς'. ὅτι αἰνιγμάτως τις ὁμολογεῖ ἱεροσυλεῖν, καὶ οὐχ ἁρμόζει ἐκ τούτου ἀγωγή.

Constantinopolitanæ, aut vbicunque constitutorum oratoriorum, aliter vendantur, opponantur-ve pignori, quàm pro captiuorum redemptione. Sanè si plura vasa sint, quæ necessarium [*de se*] vsum non præbeant, & vsuueniat, vt aliqua venerabilium domuum ære alieno grauetur, neque suppetant aliæ res mobiles, ex quibus æs alienum solui debeat: facultas erit, vt actorum monumentis Episcopo alienante, apud Metropolitam, Metropolita verò apud ipsius Patriarcham citra damnum confectis, superflua aliis venerabilibus domibus, quæ [*his*] opus habent, vendantur, aut conflentur, ac [*deinde*] vendantur, pretiúmque eorum ad dissoluendum æs alienum conferatur, ne illarum res immobiles alienentur. Dicit porrò lib. I. tit. XVIII. digest. XIII. quòd præsides conquirere debeant sacrilegos. Et lib. X. tit. II. digest. IV. quòd quæ sacrilegio quæsita sunt, hæredes [*inter se*] non diuidant. Et lib. XLV. tit. I. digest. * XXVI. quòd inualidè quispiam se sacrilegium facturum promittat, atque inde actio non competat.

* *In lib. nostris* XXVII.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η β'. διάταξις τοῦ β'. τίτλου τῶν παρῶν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιάνου ρκ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν Βασιλικῶν τίτ. β'. κεφ. κα'. οὕτως ἔχουσα καθὼς εἰς τὸ κείμενον διε-

SCHOLIVM.

Constit. II. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXX. posita [*quæ est*] in lib. V. Basil. tit. II. cap. XXI. quod habet, vt in textu comprehen-

ſum eſt. Digeſt. XIII. tit. XVIII. lib. I. eſt lib. VI. tit. I. cap. XLII. quod ſic habet: Præſes pacis curam habeto, ſacrilegos, plagiarios, fures, ac [*eorum*] receptores conquirens, eorúmque delictum [*ſupplicio*] perſequens. Digeſt. IV. tit. II. lib. X. eſt Baſil. lib. XLII. tit. III. cap. IV. thema II. quod dicit: Exceptis enim nominibus, reliquæ res in iudicium familiæ erciſcundæ deducuntur etiam mala medicamenta & libri magici ac ſimiles: ſed officium iudicis eſt, vt protinus hæc corrumpat. Porrò quæ ſacrilegio, peculatu, vi aut aggreſſura quæſita ſunt, non diuiduntur. Tu verò ſcias, quòd quæcunque mala fide defunctus poſſedit, non deducantur in familiæ erciſcundæ iudicium, ſed integra cuſtodiantur domino. Digeſtum XXVI. tit. I. lib. XLV. dig. eſt lib. Baſil. XLIII. tit. I. cap. XXV. quod ait: Turpes ſtipulationes nullius ſunt momenti: veluti ſi quis homicidium vel ſacrilegium promittat ſe facturum. Neque enim ex huiuſmodi [*obligationibus*] actio competit.

TEXTVS.

Et lib. XLVIII. tit. IV. digeſt. I. quòd crimen læſæ maieſtatis ſacrilegio ſimile ſit. Et tit. XIII. eiuſdem lib. digeſtum I. [*quòd*] ſacrilegij actio moueatur aduerſus eum, qui ex ſacris pecuniis [*quippiam*] abſtulit, vel in rem ſuam vertit, vel dolo fecit, quò horum quid fieret. Digeſt. IV. Sacrilegi pro qualitate delicti puniuntur.

SCHOLIVM.

Digeſt. I. tit. IV. lib. XLVIII. dig. eſt Baſil. lib. LX. tit. XXXVI. cap. I. quod dicit: Lex de [*maieſtatis*] inſidiatoribus ſimilis eſt legis de ſacrilegio. Et tenetur illa, qui aduerſus populum Romanum [*aliquid*] commiſit. Et qui dolo [*malo*] effecit, vt obſides iniuſſu Principis interciderint: vt armati homines in vrbe aduerſus vrbem ſint: vt locus [*aliquis*] aut templa occupata, vel ſeditioſus con-

λήφθη. Ὁ ιγ'. Δ(ιγέστ.) τ(οῦ) ιη'. πίτ. τ(οῦ) α'. βιβλίου, ἔστι βιβλίου ς'. πίτ. α'. κεφ. μϚ'. οὕτως ἔχει· ὁ ἄρχων φροντιζέτω τῆς εἰρήνης ζητῶν τοὺς ἱεροσύλους καὶ ἀνδραποδιστάς, καὶ κλέπτας καὶ ὑποδοχεῖς καὶ ὡσαύτως τὸ πλημμέλημα ἐπεξιὼν αὐτοῖς. Ὁ δ'. Δ(ιγέστ.) τ(οῦ) β'. πλ. τ(οῦ) ι'. βιβλίου, ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλίων μϚ'. πλ. γ'. κεφ. δ'. θέμα β'. λέγει, ἐξηρημένων τῶν χρεῶν τὰ λοιπὰ πράγματα καταγόμενα εἰς τὸ διαιρετὸν τῆς φαμιλίας τοῦ κληρονομικοῦ δικαστηρίου, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ ὅμοια· ὀφείλουσι δὲ δικαστοῦ παρεγχείρημα τὰ τοιαῦτα Δ(ιγέστα) διαφθείρειν. οὐ διαιρεῖται δὲ τὰ ἀπὸ ἱεροσυλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δήμου κλαπέντα, ἢ ἀπὸ βίας κτηθέντα, ἢ ἐφόδου. σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι πάντα ὅσα κακῇ πίστει πράττεται ὁ τελευτήσας, οὐ καταγόμενα εἰς τὸ διαιρετὸν δικαστήριον, ἀλλὰ φυλάττεται ὡς ἰδίῳ δεσπότῃ ἀμείωτα. Τὸ ις'. Δ(ιγέστ.) τοῦ α'. πλ. τοῦ με'. βιβλίου τ(ῶν) διατ(άξεων). ἔστι βιβ. τ(ῶν) βασιλικῶν μγ'. πλ. α'. κεφ. κε'. λέγει, αἱ αἰτίαι ἐφ' ὡτινοσοῦν αἰτιῶν εἰσιν, ὡς ὅταν τις ὁμολογῇ φόνον ποιῆσαι ἢ ἱεροσυλίαν· ὅτε γὰρ ἀγωγὴ ἐν τοιούτοις ἁρμόζει.

KEIMENON.

Καὶ βιβ. μη'. πίτ. δ'. διάτ. α'. ὅτι ὁμοιόν ἐστι τὸ ἔγκλημα τῆς καθοσιώσεως, τῷ περὶ τῆς ἱεροσυλίας. καὶ πίτ. ιγ'. τοῦ αὐτοῦ βιβ. διατ. α'. ὁ περὶ τῆς ἱεροσυλίας κινεῖται νόμος κατὰ τοῦ ὑφελομένου τι τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἢ σφέλαντος εἰς ἰδίας χρείας, ἢ φραυσθύσαντος κατὰ δόλον χρύσωμα ἢ τοῦπον. διάτ. δ'. Οἱ ἱερόσυλοι πρὸς τὸ ποιὸν τοῦ ἁμαρτήματος ζημιοῦνται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ α'. Δ(ιγέστ.) τοῦ δ'. πίτ. τοῦ μη'. βιβλίου τ(ῶν) διατ(άξ). ἔστι τ(ῶν) βασιλικῶν βιβλίων ξ'. πίτ. λς'. κεφ. α'. λέγει, ὁ περὶ τ(ῶν) ὁπλοβούλων νόμος ὁμοιός ἐστι τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ἐπέχεται αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δήμου πλημμελήσας, καὶ ὁ κατασκάσας κατὰ κέλευσιν βασιλέως αἱρεθῆναι τοὺς ὁμήρους, ἢ ἵνα ἔνοπλοι ἄνθρωποι κατὰ τὴν πόλεως ἐν πόλει ὦσιν, ἢ ἵνα τόπος ἢ ἱερὸν καταληφθῶσιν, ἢ στασιώδης γέ-

νη-

ιη' συϊόδος, ἢ ἵνα φονευθῇ ὁ ἄρχων, ἢ ὁ τοὺς πολεμίους ἄγγελον ἢ γράμματα πέμψας, ἢ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκώς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ στασιάσας, ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον κτ' τὴ πολιτείας. Θ α'. Δῆγ. τῦ ιγ'. Εἰτ. τῦ αὐτῦ βιβλίου τῆ Δῆγ. ἔστι βιβλίον ξ'. πτ. με'. κεφ. β'. ὁ ἢ πειρυλάτους κινῆσαι κτ' τῦ ὑφελομένου ἐκ τῆ ἱερῶν, ἢ τῶν μνημείων ἢ δημοσίων, ἢ χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίας χρήσεις· πλὴν τῶν ἀπὸ νόμου ὑποτεθαμμένων, καὶ τῶν ἀναθεμάτων κτ' δόλον γένεσθαί τι τούτων, καὶ τῦ μίξαντος τὸ δημόσιον χρυσῶ ἢ ἀργύρῳ χαλκὸν, ἢ ἕτερον βλαβερὸν αὐτά. Θ δ'. διάτ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

uentus factus sit: vt magistratus occideretur. Et qui hostibus nuntium aut literas misit, signum-ve dedit; aut alioqui ipsos iuuit; & adulatus est: qui [*denique*] milites aduersus rempublicam ad seditionem tumultúmve concitauerit. Digest. I. tit. XIII. eiusdem lib. dig. est lib. LX. tit. XLV. cap. II. Peculatus [*actio*] mouetur aduersus illum, qui ex pecunia sacra, religiosa, publica-ve [*quid*] abstulit, vel in rem suam conuertit, qui-ve dolo effecit, vt horum quippiam fieret: nisi si cui à lege [*id*] permissum sit. [*denique*] qui auro argento-ve publico æs vel aliud [*quippiam*] quo ea peiora fiant, immiscuit. Digest. autem IV. in Basil. non est positum.

KEIMENON.

Διάτ. ς'. τὸ ἐξ ἱερῶν ἰδιωτικὰ χρήματα ὑφελέσθαι οὐκ ἔστιν ἱεροσυλία, ἀλλὰ κλοπή. ἐν ᾗ πῶ ις'. διατάγματι τῆ ιθ'. πτ. ε'. μή. βιβλίῳ λέγει, τὸν τόπον διακρίνειν τῆ κλέπτου ἀπὸ τῆ ἱεροσύλου. καὶ βιβλίῳ ς'. τῆ κώδικος, πτ. β'. διάτ. γ'. ὅτι ὁ κλέπτων τὸ μήπω τῷ θεῷ καθιερωθὲν ὡς κλέπτης ἐνέχεται.

TEXTVS.

Dig. * VI. Ex sacra æde priuatas pecunias subripere, non sacrilegium, sed furtum est. In dig. XVI. tit. XIX. lib. XLVIII. dicitur, locum furem à sacrilego discernere. Et lib. VI. Cod. tit. II. const. III. eum qui furatur quod nondum Deo dedicatum est, vt furem [*in iudicio*] conueniri.

* In lib. nostris V.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

* κ. θ'. Τὸ ς'. Δῆγ. τῦ * δ'. Εἰτ. τῦ μή. βιβλίου τῆ Δῆγ. ἔστι τῆ βασιλικῆ βιβλίου ξ'. πτ. με'. κεφ. ς'. καί φησι, Τὸ ὑφελέσθαι ἀπὸ ἱερῶν χρήματα ἰδιωτικὰ οὐκ ἔστιν ἱεροσυλία ἀλλὰ κλοπή. Θ ις'. Δῆγ. τῦ ιθ'. Εἰτ. τῦ μή. βιβλίου τῆ Δῆγαξεως, ἔστι τῆ βασιλικῆ βιβλίον ξ'. Εἰτ. να'. κεφ. ις'. λέγει, τὸν τόπον ποιεῖν τῆ κλοπεῖ, ἢ τῆ ἱεροσυλίᾳ. καὶ φαίνονται μὲν ἐναντία τὰ κεφ. οὐκ εἰσὶ δέ. ἀλλ' ὁ μὲν ἰδιωτικὰ χρήματα κλέπτων, κἂν ἐξ ἱεροῦ τόπου, κλέπτης ἐστίν. ὁ δὲ τὰ ἀναθεθέντα τῷ θεῷ κλέπτων, κἂν ἐξ ἰδιωτικοῦ τόπου κλέψῃ, ὡς ἱερόσυλος ἐνέχεται. πλὴν ἐπί εἰσί τινα ἱερὰ μὲν ἀναθέματα τῷ θεῷ, ὡς τὰ ἰδικῶς ἡμῖν διαφέροντα εἰκονίσματα, καὶ λοιπὰ μήπω ναοῖς, ἢ μοναστηρίοις ἀναθέντα, καὶ τοῦτο λέγει Θ ις'. κεφ. τῆ να'. Εἰτ. τῆ ξ'. βιβλίου, τὸν τόπον ποιεῖν πλὴν κλοπεῖ, ἢ πλὴν ἱεροσυλίᾳ. ὁ γὰρ τῆ ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν φυσικὴν εἰκόνα κλέπτων, οὐκ ἔστιν ἱερό-

Digest. VI. tit. XIII. lib. XLVIII. dig. est Basil. lib. LX. tit. XLV. cap. VI. & ait: Subripere ex sacra æde pecunias priuatas, non sacrilegium, sed furtum est. Dig. XVI. tit. XIX. lib. XLVIII. dig. est lib. Basil. LX. tit. LI. cap. XVI. quod ait, locum facere, [*vt idem vel*] furtum vel sacrilegium [*sit.*] Et videntur quidem contraria esse [*hæc*] capita, non sunt tamen. Ac [*certè*] quidem qui priuatas pecunias furatur, tametsi ex loco sacro furetur, fur est: qui autem Deo dedicata furatur, tametsi ex loco priuato furetur, tanquam sacrilegus tenetur. Verumtamen quia sunt res quædam sacræ Deo non dedicatæ, veluti simulacra quæ priuatim ad nos pertinent, & reliqua necdum templis aut monasteriis dedicata: secundùm hoc dicit XVI. cap. tit. LI. lib. LX. locum facere furtum aut sacrilegium. Qui enim sacram imaginem in cella nostra furatur, non sacrilegus

eſt, ſed fur. [*Siquidem*] ſi hoc ita non interpretati fuerimus, eum qui numiſmata imaginem Chriſti aut Dei genitricis habentia furatur, tanquam ſacrilegum in ius vocari, omnino [*neceſſe eſt, vt*] dicamus: quod [*ſanè &*] abſurdum [*eſt*] & falſum. Conſt. III. tit. II. lib. VI. Cod. eſt Baſil. lib. LX. tit. VI. cap. XX. quod dicit: Qui rem hauddum dedicatam furatur, furti tenetur. Non enim ſacrilegus eſt, qui rem nondum conſecratam furatur. Ex hoc igitur capite apparet, rectè ſolutam eſſe, quæ ſuperiùs eſſe videbatur, capitum contrarietatem.

συλος, ἀλλὰ κλέπτης. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο οὕτως ἑρμηνεύσομεν, εὑρήσομεν πολλοὺς καὶ τὰ κλέπτοντα νομίσματα ἔχοντα εἰκόνα Χριστοῦ, ἢ θεοτόκου, ὡς ἱεροσύλων ἀναλαμβάνεσθαι ὅπερ ἄτοπον καὶ ψευδές. ἢ γ'. Ἀφότ. τοῦ β'. Ἀτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλίων ξ'. Ἀτ. ς'. κεφ. κ'. λέγει, ὁ δὲ μήπω καθιερωθὲν κλέψας κατέχεται τῇ φούρτῳ, οὔπω γὰρ ἱεροσυλός ἐστιν ὁ κλέψας δὲ μηδέπω καθιερωθέν. ἐπὶ τοῦ τοιούτου οὖν κεφ. φαίνεται ὡς κλοπὴς ἐλύθη αἰωτέρω ἢ δοκοῦσα ἀναντιοφωνία τῶν κεφαλαίων.

TEXTVS.

Lib. XLVIII. tit. XIII. conſt.* VII. Sacrilegij pœna pro qualitate perſonarum, delicti, temporis, ætatis & ſexus, grauior aut leuior infligitur. Nonnulli enim beſtiis traduntur, nonnulli exuruntur, aliqui in furcas ſuſpenduntur. Moderata verò pœna eſt, ſi nocturnus ſacrilegus beſtiis tradatur: diurnus verò, qui modicum aliquid ex templo tulit, metalli pœna coërceatur: aut ſi honeſtiore loco natus ſit, deportetur. Dig. * XI. Sacrilegi capite puniuntur. Sunt autem ſacrilegi, qui publica ſacra compilant: at qui priuata ſacra ædiculáſque incuſtoditas ſpoliant, minùs quàm ſacrilegi, ampliùs quàm fures puniuntur. Item peregrinus qui ſacra ſuffuratur, ſacrilegij crimini obnoxius eſt. Cæterum ſi is cui ſacrorum cuſtodia concredita eſt, ex illis aliquid ſubri-

* *In lib. noſtris* VI.

* *In lib. noſtris* XX.

KEIMENON.

Βιβλίῳ μη'. πτ. ιγ'. διάτ. * ζ'. * κ. ε'. ἡ τῆς ἱεροσύλου ποινὴ ἀπὸ τῆς ποιότητος τῶν προσώπων, καὶ τῆς ἁμαρτήματος, καὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τῆς ἡλικίας, καὶ τῆς φύσεως, ἢ βαρυτέρα, ἢ ἐλαφροτέρα ἐπιφέρεται. Τινὲς γὰρ θηρίοις παραδίδονται, τινὲς καίονται, τινὲς φουρκίζονται. μεμεξημένη καὶ ποινή ἐστι τὸ παραδοθῆναι θηρίοις τὸν νυκτερινὸν ἱερόσυλον· τὸν ἡμερινὸν δὲ μέτριόν τι ἱεροσυλήσαντα, μεταλλίζεσθαι, τὸν δὲ τίμιῳ ἐπιτραπεύεσθαι. διάτ. ια'. Οἱ ἱερόσυλοι κεφαλικῶς κολάζονται. ἱερόσυλοι δέ εἰσιν, οἱ τοὺς δημοσίους ναοὺς κλέπτοντες. Οἱ δὲ ἰδιωτικὰ ἱερὰ καὶ τοὺς μικροὺς ναοὺς ἀφυλάκτους ὄντας κλέπτοντες, ἧττον μὲν τῶν ἱεροσύλων, πλέον δὲ τῶν κλεπτῶν ζημιοῦνται. ὁ δὲ ἐξωτικὸς ὑποκλέπτων τὰ ἱερὰ, ὑπόκειται τῷ τῆς ἱεροσυλίας ἐγκλήματι. ὁ γὰρ τῶν ἀστῶν φυλακὴν πεπιστευμένος, κἂν ὑφέληται

πι ἐξ αὐτῆς, οὐχ ὑπόκειται τύπῳ τῷ νόμῳ. διάτ. ιϛ'. ἀποστατεύεται ὁ ἐκβάλλων αὐθέρπον κιβωτίῳ, καὶ φραγμῷ αὐτὸν ἐν ναῷ, ἐὰν ἐκεῖνος ἐξιὼν τῆς κιβωτοῦ, κλίψῃ τινὰ ἔξω. ἰσοδ. διάτ. ις'. τὸ δ' ἱεροσυλίας καὶ κληρονόμων αἱρεῖζει. ἐπὶ γὰρ χρημάτων ὑφαιρεθέντων ὅδ' ἐν αὐτῇ ζήτησις.

puerit, legi obnoxius non eſt. Dig. * XII. Deportatur qui hominem in arculam includit, eámque in templo deponit, ſi ille de illa exiens nonnulla de templo ſuffuretur. Digeſt. * XVI. Sacrilegij iudicium etiam aduerſus hæredem competit: nam de ſublatis pecuniis in eo eſt quæſtio.

* *In lib. noſtris* X.

* *In lib. noſtris* XIV.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ ζ'. ἀφ' οὗ τοῦ ιγ'. τίτλου τῆς μη'. βιβλίου ἐστὶ ἐπὶ τὸ εἰς τὰ βασιλικὰ, ὁσὰ ὅ ια'. ὅ δ' ιϛ'. ὅπ κεφ. ιγ'. τῆς με'. τῆς ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς ὃ κείμενον δηλοῦται· ὡσαύτως καὶ ὁ ις'. ὅπ κεφ. ις'. τῆς αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τὰ αὐτὰ διεξιόν.

SCHOLIVM.

Digeſtum VII. tit. XIII. lib. XLVIII. non eſt poſitum in Baſil. neque [*etiam*] XI. Verùm XII. eſt caput decimum tertium tit. XLV. lib. LX. quod habet, vt in textu ſcriptum eſt. Similiter XVI. eſt cap. XVI. eiuſdem lib. & tit. quod eadem recenſet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ κληρικῶν ἀποιζόντων, καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἱερὰ ἱστώντων θυσιαστήρια. Ἀποστόλων κανὼν λα'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ι'. συνόδου ς'. κανὼν λα'. συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϐ'. ιγ'. ιδ'. ιε'.

CAPVT III.

DE clericis ſchiſma facientibus, & citra voluntatem Epiſcoporum altaria erigentibus. Apoſtolorum canon XXXI. Concilij Antiocheni canon V. Concilij Carthaginenſis canon X. Concilij ſexti canon XXXI. Concilij I. & II. in ædeſanctorum Apoſtolorum [*habiti*] XII. XIII. XIV. XV.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ ᾠδῶν, καὶ ψαλμῳδίας, καὶ ἀναγνώσεως, καὶ ἀναφορᾶς, καὶ κοινωνίας, καὶ Φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν.

TITVLVS III.

De precibus, cantu, lectione, oblatione, communione, & veſtitu, atque miniſterio lectorum, cantorum, & miniſtrorum.

CAPVT I.

QVALES preces populus audiat, & quapropter in Orientem proſpicientes precemur. Concilij Laodiceni canon V. XIX. Baſilij ex cap. XXVII. de ſancto Spiritu.

TEXTVS.

Conſt. XVII. tit. I. nouellarum dicit, preces ſacroſanctæ communionis & ſacroſancti baptiſmatis à populo exaudiri debere.

SCHOLIVM.

Conſt. XVII. tit. I. nouellarum, eſt cap. XXI. tit. I. lib. III. Baſil. quod ſic habet: Ad hæc iubemus, vt omnes Epiſcopi pariter & presbyteri, non tacito modo, ſed clara voce, quæ à fideliſſimo populo audiatur, ſacram oblationem, & preces in ſancto baptiſmate adhibitas celebrent: quò ad maiorem exinde compunctionem ac Domini Dei glorificationem audientium ànimi efferantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΟΙΩΝ ὁ λαὸς δίχωῦ ἀκροᾶται, καὶ διά τι πρὸς ἀνατολὰς ὁρῶντες δίχόμεθα. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε'. καὶ ιθ'. Βασιλείου ἐκ τῆς κζ. κεφ. τῆς περὶ τῆς ἁγίου πνεύματος.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ιζ. διατ. τῶν α'. πτ. τῶν νεαρῶν, λέγα τὸν δίχλὼ τῆς ἁγίας κοινωνίας καὶ τῆς ἁγίου βαπτίσματος ὀφείλειν ἐξακούεσθαι τῷ λαῷ.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ιζ. διατ. τῶν α'. πτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. κα'. τῶν α'. πτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ὅπως ἔχει, πρὸς τοῦτοις κελεύομεν πάντας ὁπωσοῦν τε καὶ πρεσβυτέρους μὴ μετὰ σιωπηλοῦ, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς τοῦ πιστοτάτου λαοῦ ἐξακουομένης τὴν θείαν προσκομιδὴν, ἐν τῷ ὅτι δὴ ἁγίᾳ βαπτίσματι προσεύχεσθαι, πρὸς δὲ καὶ πάντων τῶν ἀκουόντων ψυχὰς εἰς πλείονα κατάνυξιν, καὶ τιμὴν πρὸς τὸν δεσπότην θεὸν διαμίσασθαι δοξολογίαν.

CAPVT II.

QVOS, quomodo, qualia canere, precari, aut legere oporteat. Apoſtolorum canon LX. LXXXV. Concilij Laodiceni canon XV. XVII. XVIII. XIX. XXIII. LIX. Concilij Carthaginenſis canon XXIV. XLVI. CIII. Concilij ſexti canon XXXIII. LXIII. LXXV. LXXXI. Concilij Nicæni ſecundi canon XIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ τῶν τίνας, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν, ἢ δίχεσθαι, ἢ ἀναγινώσκειν. Ἀποστόλων κανὼν ξ'. πε'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιε'. ιζ'. ιη'. ιθ'. κγ'. νθ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κδ'. με'. ργ'. συνόδου ς'. κανὼν λγ'. ξγ'. οε'. πα'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τῦ χειρῶαι κ) σάββατον διαγινώσκεσθ βιβλίον μ) ἑτέρων γραφῶν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ις'.

CAPVT III.

IN ſabbatis euangelium cum aliis [*ſacris*] ſcripturis legi oportere. Concilij Laodiceni canon XVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ τῆς ἁγίας διαφορᾶς κ) κοινωνίας. Ἀποστόλων κανὼν γ'. δ'. λα'. συνόδου Νικαίας κανὼν ιη'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιγ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. μθ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν λζ'. μα'. μζ'. συνόδου ς'. κανὼν κα'. κγ'. κη'. νζ'. νη'. ξϛ'. κ) ρα'.

CAPVT IV.

DE ſacra oblatione atque communione. Apoſtolorum canon III. IV. XXXI. Concilij Nicæni canon XVIII. Concilij Ancyrani canon I. Concilij Neocæſarienſis canon XIII. Concilij Laodiceni canon XIX. XLIX. Concilij Carthaginenſis canon XXXVII. XLI. XLVII. Concilij ſexti canon XXI. XXIII. XXVIII. LVII. LVIII. LXII. & CI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΩΣ διδόασι τ εἰρηνίλιν ὁ κληρικοὶ κ) ὁ λαϊκοί. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ἐννεακαιδέκατος.

CAPVT V.

QVOMODO clerici & laïci pacem dent. Concilij Laodiceni canon XIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΕΡΙ τῶν διακρινομένων κοινωνεῖν ὑπὸ πρεσβυτέρων γεγαμηκότων. συνόδου Γαγγρᾶς κανὼν τέταρτος.

CAPVT VI.

DE his qui dubitant euchariſtiæ ſacramentum ſumere à presbyteris coniugatis. Concilij Gangrenſis canon IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ τῦ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεῖναι κοινωνεῖν

CAPVT VII.

QVOD iis ſolis qui ſacri ordinis ſunt, in al-

tari communicare liceat, & ne mulier ad altare ingrediatur. Concilij Laodiceni canon XIX. XLIV. Concilij ſexti canon LXIX. LXX.

ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ ὅλως τὸ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ θυσιαστήριον. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. μδ'. συνόδου ϛ'. κανὼν ξθ'. οπ'.

CAPVT VIII.

QVANDO offerant, ac communionem exhibeant Chorepiſcopi. Concilij Neocæſarienſis can. XIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΟΤΕ προσφέρουσι καὶ διδόασι κοινωνίαν οἱ χωρεπίσκοποι. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν τεσσαρεσκαιδεκάτος.

CAPVT IX.

NE diaconus offerat, neque presbytero communionem exhibeat. Concilij Nicæni can. XVIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ προσφέρειν διάκονον, μήτε διδόναι πρεσβυτέρῳ κοινωνίαν. συνόδου Νικαίας κανὼν ιη'.

CAPVT X.

DE veſtitu & miniſterio lectorum, cantorum & miniſtrorum: & quòd non oporteat miniſtrum panem [*ſacratum*] dare, aut calicem conſecrare. Concilij Laodiceni canon XXI. XXII. XXIII. XXV. XLIII. Concilij ſexti canon XXVII. Concilij Nicæni ſecundi canon XIV. XVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΕΡΙ φορεσίας καὶ λειτουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ λειτουργεῖν ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον βλύζειν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κα'. κβ'. κγ'. κε'. μγ'. συνόδου ϛ'. κανὼν κζ'. συνόδου Νικαίας τὸ δεύτερον κανὼν πεντεκαιδεκάτος, ἑξακοσιοστοῦ.

CAPVT XI.

DE iis qui quum in ciuitate ſunt, in tribus hebdomadibus non communicant. Concilij Sardicenſis canon XI. Concilij ſexti canon LXXX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ τῶν διαζόντων ἐν πόλει, καὶ ὅτι τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνούντων. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ια'. συνόδου ϛ'. κανὼν ὀγδοηκοστός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀκουόντων τῶν γραφῶν, καὶ μὴ συνεπαρτερούντων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, καὶ μεταλαμβανόντων. Ἀποστόλων κανὼν η'. θ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'.

CAPVT XII.

DE his qui ſcripturas audiunt, & in poſtremis precibus non permanent, neque communicant. Apoſtolorum canon VIII. IX. Concilij Antiocheni canon II.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσι. Ἀποστόλων κανὼν οθ'. Τιμοθέου κανὼν γ'.

CAPVT XIII.

DE his qui dæmone obſeſſi ſunt, quomodo communicent, aut non. Apoſtolorum canon LXXIX. Timothei canon III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ἐξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων, ἢ ἐκκλησιαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν λα'. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ς'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'. ε'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νη'. συνόδου ἕκτης κανὼν λα'. νθ'.

CAPVT XIV.

DE his qui extra eccleſias offerunt, aut cœtus conuocant. Apoſtolorum canon XXXI. Concilij Gangrenſis canon VI. Concilij Antiocheni canon II. V. Concilij Laodiceni canon LVIII. Concilij ſexti canon XXXI. LIX.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ζ'. διατ. τῆς α'. πτ. τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ γ'. τῆς β'. πτ. φησὶν, ὅτι δεῖ τὸν θέλοντα οἰκτῆσαι, ἢ ἐκκλησίαν κτῆσαι, διαλέγεσθαι περὶ τούτου τῷ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ, καὶ δωρεῖσθαι τὰ ἀρκοῦντα πρὸς τὸν λυχνοκαΐαν, καὶ τὸν ἱερὸν λειτουργὸν, καὶ τὸν ἀδιάφθορον τῆς τόπου τήρησιν, καὶ τὸν ἀπο-

TEXTVS.

Conſt. VII. tit. I. nouellarum & III. tit. II. aiunt, quòd eum qui oratorium aut eccleſiam ædificare velit, ea dere cum ciuitatis Epiſcopo verba facere oporteat, & ſufficientes [*ſumptus*] ad incendenda luminaria, ad ſacrum miniſterium, ad ſartam tectam loci conſeruationem, & ad ſuſtentatio-

nem eorum qui [*illic*] assideant, donare. Deinde verò Episcopum rem omnibus manifestam reddere, publicè illuc procedere, & adhibitis precibus crucem figere, ac tum [*demum*] opus inchoari [*debere*]. Et quòd qui nouum [*oratorium*] exstruere, vel vetus reuocare cœperit, cœptum perficere ab œconomis, Episcopo, & magistratu cum hæredibus cogatur.

SCHOLIVM.

Const. VII. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani LXVII. & non est posita in Basil. Const. III. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXI. [*atque*] est in lib. V. Basil. tit. III. cap. IV. & V. quæ etiam habent vt in textu compendiosè proposita sunt.

TEXTVS.

Quòd si quis in priuata domo, suburbano aut prædio sine clericis à locorum Episcopo deputatis, sacrum ministerium peragat, vel aliquibus peragere concedat: locus, in quo id sciente domino factum est, per Episcopum, œconomum & magistratum addicitur ecclesiæ, secundùm constit. III. tit. II. nouellarum. Constit. autem VI. tit. I. nouellarum, illum confiscari dicit. Et const. XV. tit. III. lib. I. Cod. * Si verò rem illam ignorauit dominus, non multatur: sed scientes procuratores, & conductores, emphyteutæ rebus ipsorum ecclesiæ ad-

** Non ubi hic posita const. sed eum const. VIII. tit. V. eiusd. lib. proprie-dum conueniunt.*

ζημίωι τῶν προσεδρευόντων, καὶ τότε τὸν ἐπίσκοπον τὸ πρᾶγμα πᾶσι φανερωῦτα, δημοσίᾳ ἐπεῖσε προιέναι, καὶ σὺν βύχῃ πηγνῦαι σταυρὸν, καὶ τότε τὸ ἔργον ἄρχεται· καὶ ὅτι ὁ ἐξαμβῶν νέον κτίζειν, ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται μετὰ κληρονόμων αὐτῦ, παρὰ τῶν οἰκονόμων, καὶ τῦ ἐπισκόπου, καὶ τῦ ἄρχοντος τὸ ἐξοδιθὲν πληρῶσαι.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ζ'. διάτ. τῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιανῷ ξζ'. καὶ οὐκ ἐπέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ'. διάτ. τῦ β'. πίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιανῷ ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν πίτ. γ'. κεφ. δ'. καὶ ε'. ἃ καὶ ἔχουσιν ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωφίσθησαν.

KEIMENON.

Εἰ δέ τις ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, προαστείῳ, ἢ χωρίῳ, ἱερέων ἐκπλέοντι λειτουργίαν, ἢ πᾶσιν ἐκπλεῖν συγχωρήσῃ, ἢ δίχα κληρικῶν ἀφορισμένων παρὰ τῶν τῶν τόπων ἐπισκόπου, ὁ τόπος ἐν ᾧ τοῦτο γέγονεν ἐν εἰδήσει τῦ δεσπότου προσκυροῦται τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τῦ ἐπισκόπου, καὶ τῦ οἰκονόμου, καὶ τῦ ἄρχοντος κατὰ τὸ γ'. διάτ. τῦ β'. πίτ. τῶν νεαρῶν. ἡ χῦ ς'. διάτ. τῦ α'. πίτ. τῶν νεαρῶν εἶπεν αὐτὸν φθονοῦσθαι, καὶ ἡ ιε'. διάτ. τῦ γ'. πίτ. τῦ α'. βιβ. τῦ κώδικος. εἰ δὲ ἠγνόησε τὸ γινόμενον ὁ δεσπότης, οὐ ζημιοῦται, ἀλλ' οἱ γινώσκοντες φροντιεῖ, καὶ μαθοῦσι, καὶ ἐμφυτευταὶ, ἐξοδεύοντες τῆς ἐφόδους, τῦ πρα-

πραγμάτων αὐτῶν πεθοκυρουμένων τῇ ἐκκλησίᾳ, ⓐ δὲ ὑπάρχοι ταῦτα πληροῦντες ἐν εἰδικῇ ν'. λίτρας ζημιοῦσθαι, καὶ ἡ τάξις ν'. ἔξεσι μὲν τοῖς ἔχουσιν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν διακόνια, διδάσκεσθαι, οὐ μὴν καὶ λειτουργίας πρὸς τὰ εἰρημένα ποιεῖν.

dictis, extra prouinciam mittuntur in exilium. Præfecti verò qui scientes hæc * permittunt, quinquaginta libris multantur, & cohors tantidem. Licet interim, vt qui in ædibus oratoria habent, [*inibi*] precentur: non verò etiam [*diuina*] ministeria contra [*iam*] dicta exequantur.

* *Non* πληροῦντες, *sed* παρεχωροῦντες *lego.*

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Περὶ τ. γ'. διατάξ. τοῦ β'. πιτ. τῶν νεαρῶν διελάβομεν εἰς ὃ διελθὸν σχόλιον. κ. ς'. διάτ. τοῦ α'. πιτ. τῶν νεαρῶν κ λέγουσα φυλάττεσθαι, μήποι δημοσιεύεσθαι τ' τόπον, ἐν ᾧ γίνεταί τι ἱερὸν παρὰ γνώμην τ' ἐπισκόπων, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου π'. ἥτις καὶ ἀπαγόρευσεν εἰς μὲν τὰ θεῖα εἰς τὰ βασιλικά. κ ιε'. διάτ. τοῦ γ'. πιτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

De constit. III. tit. II. nouellarum tractauimus in præcedenti scholio. Const. VI. tit. I. nouellarum, quæ confiscari dicit locum, in quo præter scientiam Episcoporum sacrum aliquod celebratur, est nouella Iustiniani LVIII. quæ etiam irrita facta est, vt quæ in Basil. posita non sit. Constit. XV. tit. III. lib. I. Cod. in Basil. non est posita.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

CAPVT XV.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἱρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις, ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν θυσίας. Ἀποστόλων κανὼν ι'. μέ'. μς'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λγ'.

DE Episcopis, aut clericis, qui cum hæreticis aut Iudæis communicant, vel preces coniungunt, aut ipsis operari [*sacris*] permittunt, vel ipsorum sacrificium suscipiunt. Apostolorum canon X. XLV. XLVI. Concilij Antiocheni canon II. Concilij Laodiceni canon XXXIII.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ἡ δ'. διάταξις τοῦ ς'. πίτλου τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι συναγόντες ⓐ αἱρετικοὶ, καὶ ⓐ πρὸς αὐτοὺς συναγόμενοι, τὰς ἀπὸ τῶν διατάξεων ποινὰς ὑπομένουσι, καὶ ⓐ οἶκοι ἐν οἷς ἁμαρτάνεται τοῦτο, τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ προσχωροῦνται.

TEXTVS.

Const. IV. tit. VI. nouellarum ait, quòd qui hæretici * cœtus cogunt, quíque apud illos congregantur, in * Digestis descriptas pœnas sustineant: & domus, in quibus hoc delinquitur, sanctæ ecclesiæ addicantur.

* *Pro* διατάξεων, *malim* διατάξει, *constitutionibus, atque ita cum nouella* CXXXII. *congruet.*

Scholivm.

Const. IV. & VI. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXII. [*quæ*] posita [*est*] in lib. XI. Basil. tit. I. cap. vlt. [*ac*] vocatur Edictum de fide, Constantinopolitanis: quæ interdicta conuenticula & adulterata baptismata hæreticorum prohibet. Traditautem, quæcunque in textu comprehensa sunt.

Σχολιον.

Η δ'. διάτ. τῆς ς'. τίτ. τ̃ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλϛ'. χειμένη ἐν βιβλίῳ ια'. τ̃ βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. τελευταίῳ, καλουμένη ἔδικτον περὶ πίστεως, Κωνσταντινουπολίτας, κωλύουσα ταῖς παροικίαις, καὶ τὰ παραβαπίσματα τ̃ αἱρετικῶν, καὶ διαλαμβάνουσα ὅσα εἰς τὸ χείμενον διελήφθησαν.

Caput XVI.

Quod non conueniat sancta instar eulogiarum ad [*alias*] parochias mitti. Concilij Laodiceni canon XIV.

Κεφαλαιον Ιϛ'.

Περὶ τ̃ μὴ δεῖν τὰ ἅγια, λόγῳ εὐλογιῶν, εἰς τὰς παροικίας πέμπεσθαι. συνόδου Λαοδικείας κανὼν πεντεκαιδέκατος.

Caput XVII.

Ne corporibus defunctorum sacramentum Eucharistiæ detur. Concilij Carthaginensis canon XVIII. Concilij sexti can. LXXXIII.

Κεφαλαιον Ιζ'.

Περὶ τ̃ μὴ δίδοναι τοῖς σώμασι τ̃ν τελευτώντων κοινωνίαν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιη'. συνόδου ἕκτης κανὼν πγ'.

Caput XVIII.

Quod non conueniat mulierem in diebus purgationis suæ communicare. Dionysij ex epistola ad Basiliden cap. II. IV. Timothei canon VI. VII.

Κεφαλαιον ιη'.

Περὶ τ̃ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. β'. δ'. Τιμοθέου κανὼν ϛ'. ζ'.

Caput XIX.

Quomodo communicet, * cui in somnis semen fluxit. Dionysij ex epistola ad Basiliden caput IV. Timothei canon XII.

* ὀνειρώξις, quod efflatus ὀνειρόπλων dicitur.

Κεφαλαιον ιθ'.

Πως ὁ ὀνειρώξεις κοινωνεῖ. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. δ'. Τιμοθέου κανὼν ιϛ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι διαφορὰν ἐν προσώποις αἱρετικῶν. Τιμοθέου καινὼν κανὼν θ'.

CAPVT XX.

NE præsentibus hæreticis peragatur oblatio. Timothei Archiepiscopi Alexandrini canon IX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ποτε δεῖ τῆς γαμετῆς διὰ πλεῖω χρόνου ἀπέχεσθαι. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. γ'. Τιμοθέου καινὼν ε'. ιγ'.

CAPVT XXI.

QVANDO propter communionem ab vxore abstinere oporteat. Dionysij ex epistola ad Basiliden caput III. Timothei canon V. XIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Πως γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος. Τιμοθέου καινὼν παραπεσκαιδεκάτος.

CAPVT XXII.

QVOMODO oblatio celebretur pro eo qui se ipsum interfecit. Timothei canon XIV.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ὁ πολιτικὸς νόμος τὸν ἑαυτὸν ἀνελόντα, ἢ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντα διὰ φόβου ἐγκλήματος, οὐ μὴν διὰ νόσον, ἢ μῖσος ζωῆς, τιμωρεῖται, ὡς τὸν ἕτερον ἀνελόντα, καὶ δημεύει πρὸ οὐσίαν αὐτοῦ· ὡς βιβλίου μ'. τίτ. κα'. καὶ βιβλίου θ'. τοῦ κώδικος τίτ. ν'.

TEXTVS.

Lex ciuilis eum qui sibi mortem consciuit, aut consciscere conatus est, [*idque*] metu criminis, non autem propter morbum, aut tædium vitæ, punit, vt qui alium interfecit, eiúsque bona confiscat : quemadmodum lib. XLVIII. tit. XXI. lib. IX. Cod. tit. L. [*traditur.*]

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ὁ κα'. τίτ. τοῦ μ'. βιβλίου τῶν Διγεστῶν. ἔστι κεφ. γ'. καὶ δ'. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν Βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διεξιόντες. ὁ δὲ ν'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

SCHOLIVM.

Tit. XXI. lib. XLVIII. dig. est cap. III. & IV. tit. LIII. lib. LX. Basil. quæ eadem tradunt. Tit. L. lib. IX. Cod. in Basil. non est positus.

TITVLVS IV.

De Catechumenis, & de ſacroſancto baptiſmate.

CAPVT I.

NEMINEM duabus ſeptimanis poſt quadrageſimam ad baptiſmum ſuſcipi debere. Concilij Laodiceni canon XLV.

CAPVT II.

DE iis * qui infideles religionem docent. Concilij Laodic. can. XXVI.

* ἀφορίζοντων, *quod Balſamon interpretatur* κατηχούντων ἁπλῶς.

CAPVT III.

QVOMODO baptizandum ſit. Apoſtolorum canon XLIX. L. Concilij ſexti canon LIX.

CAPVT IV.

QVOD qui [*ad baptiſmum recipiendum*] illuminantur, eos fidei [*articulos*] recitare oporteat. Concilij Laodiceni canon XLVI. XLVII. Concilij ſexti canon LXXVIII.

TEXTVS.

Conſtit. X. tit. VIII. lib. I. Cod. iubet, vt pagani, qui parui [*adhuc & pueri*] ſunt, citra dilationem baptizen-

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ κατηχουμένων, καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὀφείλειν μετὰ δύο ἑβδομάδας τῆς παρεσχοσῆς δέχεσθαι τοὺς τὸ φωτισμόν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μέ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀποφιζόντων. συνόδου Λαοδικείας κανὼν εἰκοστὸς ἕκτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΩΣ δεῖ βαπτίζειν. Ἀποστόλων κανὼν μθ'. ν'. συνόδου ἕκτης κανὼν νθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ τοῦ χρεωστεῖν φωτιζομένους ἀπαγγέλλειν τὴν πίστιν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μς'. μζ'. συνόδου ἕκτης κανὼν οη'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ι'. διατ. τοῦ η'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος προσελθέτωσαν τοὺς Ἕλληνας μικροὺς μὴ ὄντας χρεὶς διαβολῆς βαπτί-

ζεσθαι, τὸν δὲ πλείους πρότερον τὰς γραφὰς καὶ τὸν ἁγίους κανόνας διδασκομένους. ἢ ἰστέον ὅτι οὐχ εὑρίσκομεν κανόνα τι τοιοῦτο διδάσκοντα. ἡ δὲ γ'. διάταξις τῆς γ'. πτ. τῶν νεαρῶν, β'. οὖσα περὶ Σαμαρειτῶν, κεῖται ἐν τῷ ῥητῷ τῶν ἐν τῷ πατριαρχείῳ βιβλίων, βιβλίῳ ρλγ'. διαταζει μὴ προχείρως τὸν Σαμαρείτας ἐπὶ τὸ ἁγίον εἰσδέχεσθαι βάπτισμα, ἀλλὰ τὸν μὲν χρησῆς διδασκαλίας αἰσθανομένους, ἐπὶ διετίαν κατηχεῖσθαι, καὶ οὕτω βαπτίζεσθαι, τὸν δὲ νέους παῦν, καὶ διδασκαλίας οὐ συνιέντας, ἢ χωρὶς τῆς παρατηρήσεως ταύτης, ἀξιοῦσθαι τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

tur: qui verò adoleuerint, priùs ſcripturas & ſacroſanctos canones doceantur. Sciendum eſt autem, nos non inuenire canonem, qui tale quippiam doceat. Verùm conſtit. III. tit. III. nouellarum, quæ ſecunda eſt de Samaritanis, ac in textu librorum in Patriarchico exiſtentium CXXXIII. ſancit, ne confeſtim Samaritani ad ſacroſanctum baptiſma recipiantur: ſed qui bonam doctrinam [*iam per ætatem*] percipere poſſunt, per biennium in fide inſtituantur, atque tum baptizentur: omnino autem pueri, qui doctrinam intelligere nequeunt, etiam abſque hac obſeruatione ſacro baptiſmate digni habeantur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η'. Διάτ. τῆς η'. πτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς χαϑδικης, οὐκ ἔστιν εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ'. Διάτ. τῆς γ'. πτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ μδ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν α'. πτ. α'. κεφ. να'. ἥτις καὶ γραφήσεται εἰς τὸ τέλος τῆς ζ'. κεφ. τῆς δ'. πτ.

SCHOLIVM.

Conſtit. X. tit. VIII. lib. I. Cod. non eſt in Baſil. Conſtit. III. tit. III. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXLIV. poſita [*quæ eſt*] in lib. Baſil. I. tit. I. cap. LI. quæ etiam ſcribetur in fine cap. VII. tit. IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ τοῦ βαπτίζεσθαι τὸν ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν οϚ'. συνόδου ς'. κανὼν πδ'.

CAPVT V.

VT baptizentur, qui ignorant an baptizati ſint. Concilij Carthaginenſis canon LXXII. Concilij ſexti canon LXXXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τὸν τελευτήσαντας. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ὀκτωκαιδέκατος.

CAPVT VI.

NE defuncti baptizentur. Concilij Carthaginenſis canon XVIII.

CAPVT VII.

DE iis qui ante baptiſmum peccant, & de iis qui dum fidei initiis imbuuntur, impingunt. Concilij Nicæni canon XIV. Concilij Ancyrani canon XII. Concilij Neocæſarienſis canon V. Baſilij canon XX. Theophili ex commonitorio canon IV. Cyrilli ex epiſtola ad Africæ & Pentapolis Epiſcopos canon IV.

TEXTVS.

Conſt. I. tit. XII. lib. I. Cod. ait, quòd [*ſi*] Iudæus, vt crimen aut debitum euitet, Chriſtianus fieri velit, ipſum ſuſcipi non oporteat, donec innocens appareat, vel debitum perſoluat. Conſt. verò X. tit. XI. lib. I. vult, vt pagani baptizentur, ac eorum [*quidem*] liberi, ſi paruuli ſint, citra dilationem: ſi verò adoleuerint, priùs canones & ſcripturas doceantur. Verùm conſt. III. tit. III. nouellarum, per biennium adultos Samaritanos in fide inſtitui vult.

SCHOLIVM.

Conſt. I. tit. XII. lib. I. Cod. eſt cap. XLIV. tit. I. lib. I. Baſil. quod ita dicit, vt in textu declaratum eſt. Conſt. X. tit. XI. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. Verùm conſt. III. tit. III. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXLIV. [*quæ*] lib. I. Baſil. tit. I. cap. LI. poſita [*eſt, ac*] ſancit, ne Samaritani ex teſtamento, aut ab inteſtato, aut per donationem quicquam capiant, neque hæreticis teſtamento

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτανόντων, καὶ πρὸ καταχουμένων παραπιόντων. συνόδου Νικαίας κανὼν ιδ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιϛ'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ε'. Βασιλείου κανὼν κ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν δ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς κανὼν δ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η α'. διατ. τοῦ ιϛ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅπι ἐὰν Ἰουδαῖος διὰ τὸ φυγεῖν ἔγκλημα, ἢ χρέος, πρὶν ἢ τελείαν χριστιανίσῃ, ἃ δεῖ αὐτὸν προσδεχθῆναι, ἕως ἂν ἀνέγκλητος φανῇ, καὶ τὸ χρέος καταβάλλῃ. ἢ ὃ ι'. διατ. τοῦ ια'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου, πρὶν τοὺς ἕλληνας βαπτίζεσθαι, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν χωρὶς ἀναβολῆς μικρὰ ὄντα, τὰ δὲ τέλεια προδιδάσκεσθαι καὶ τοὺς κανόνας καὶ τὰς γραφάς. ἢ ὃ γ'. τοῦ γ'. πτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι διετίᾳ πρὶν τοὺς τελείους Σαμαρείτας εἰσκατηχεῖσθαι.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. ἀφῆτ. τοῦ ιϛ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. μδ'. τοῦ α'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγει καθὼς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη. ἢ ι'. ἀφῆ. τοῦ ια'. πρὶ τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐπέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἢ μᾶλλον γ'. ἀφῆ. τοῦ γ'. πρὶ τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρμδ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ α'. τῶν βασιλικῶν πρὶ. α'. κεφ. να'. διατάζουσα Σαμαρείτας μηδέν τι λαμβάνειν ἀπὸ ἀφαιρέσεως, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, ἢ ἐκ δωρεᾶς, μηδὲ ἀφαιρεῖσθαι αὐτούς,

ἢ διορθοῦσθαι αἱρετικῆς, μόνοις δὲ τοῖς γεωργοῖς Σαμαρείταις κληρονομεῖν, καὶ ἐξ ἀδιαθέτου, καὶ ἐκ διαθήκης ἀλλήλοις, ἀλλὰ μηδὲ γίνεσθαί τινα ἐκ τούτων στρατιώτην, ἢ σιωπήσεσθαι, ἢ ἕτερόν τι ὀφφίκιον αὐτοῖς ἐγχείρεσθαι, κατηχεῖσθαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ διετίαν, δεκτικοὺς ὄντας τῆς κατηχήσεως, ἔπειτα ἐλευθεροῦσθαι καὶ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἐξωνουμένους δούλους Χριστιανοὺς ὄντας.

[*quicquam*] perſcribant aut donent. Samaritani tamen ruſtici, [*& illi quidem*] ſoli, & ab inteſtato & ex teſtamento ſibi inuicem hæredes ſint. Ne [*item*] horum quiſpiam miles patronuſ-ve cauſarum fiat, aut aliud aliquod officium aſſumat. [*Vt denique*] qui eruditionis capaces ſunt, per biennium in fide inſtituantur: & inſuper quos Chriſtianos ſeruos emerint, liberi fiant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν δεχομένων βάπτισμα αἱρετικῶν. Ἀποστόλων κανὼν μς'.

CAPVT VIII.

DE Epiſcopis & clericis, qui hæreticorum baptiſmum ſuſcipiunt. Apoſtolorum canon XLVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἐν νόσῳ βαπτιζομένων. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μζ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν με': Τιμοθέου κανὼν δ'.

CAPVT IX.

DE iis qui in morbo baptizantur. Concilij Neocæſarienſis canon XII. Concilij Laodiceni canon XLVII. Concilij Carthaginenſis canon XLV. Timothei canon IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΕΡΙ ἐγκύου βαπτιζομένης. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ς'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καίτοι ἐν τῷ α'. διατ. τ. δ'. πτ. τῆς κε'. βιβλίου τῶν διατάξεων φησὶ, τὸ κυοφορούμενον εἶναι μέρος τῆς ἐγκύου. ἐν ᾧ τῷ ι'. διατ. τ. γ'. πτ. τ. μα'. βιβλίου, καὶ βιβλίου ε'. πτ. ις'. διατ. κς'. ὅτι τὸ κυοφορούμενον οὐκ ἔστι μέρος τῆς μήτρας, καὶ ἄλλα δὲ διάφορα νόμιμα περὶ τούτου συνήγαγον ἐν τῷ γεγραφέναι μοι περὶ ἐναντιοφανιῶν μόνῃ βίβλῳ.

CAPVT X.

DE prægnante baptizanda. Concilij Neocæſarienſis canon VI.

TEXTVS.

Quanquam in digeſto I. tit. IV. lib. XXV. dig. dicatur, partum eſſe portionem prægnantis, in digeſto tamen X. tit. III. lib. XLI. & lib. L. tit. XVI. digeſt. XXVI. quòd partus pars matris non ſit. Verùm alia etiam hac de [*re*] diuerſa iura in libro meo, de in ſpeciem contrariis, ſingulari collegi.

Scholivm.

Digeſt. I. tit. IV. lib. XXV. dig. eſt thema II. cap. I. tit. VII. lib. XXXI. quod ſic habet: Partus antequam edatur, mulieris portio eſt. Atque idcirco donec editus ſit, non competit patri, codice de liberis [*agnoſcendis.*] Dig. X. tit. III. lib. XLI. dig. eſt thema III. cap. X. lib. XL. Baſil. quod ſic dicit: Partum bouis aut ancillæ furtiuæ & furis hæres & bonæ fidei emptor diuturna poſſeſſione vſucapit. Partus enim [*rei*] furtiuæ pars non eſt. Dig. XXVI. tit. XVI. lib. I. dig. eſt cap. XXVI. tit. II. lib. II. Baſil. quod ſic habet: Partus ancillæ furtiuæ ipſius pars non eſt. Hæc [*igitur*] quum ita [*ſeſe*] habeant, quæret [*fortaſſe*] aliquis, quum X. cap. præſentis tractatus de prægnante baptizanda doceat, qua de cauſa Patriarcha dictorum cap. tanquam in ſpeciem contraria eſſe videantur, mentionem fecerit? Dubium [*aliquando*] fuit, an prægnantem baptizari oporteret. [*Fuerunt*] enim qui dicerent, quoniam fœtus [*in*] maternis viſceribus abſconditus, matri, tanquam omnino pars ipſius, counitus eſt: non poſſe [*ipſum vnà*] cum illa illuminari, ideo quòd nondum in lucem prodierit, neque ad aſſentiendum ſacroſancto baptiſmati voluntatem habeat: nec [*ipſam*] prægnantem debere baptizari, ſed expectare [*oportere*] fœtus in lucem editionem, vt ne aliud ipſius membrum baptizetur, aliud non illuminatum maneat: & quòd ſi fœtus [*vnà*] cum prægnante baptizatus, poſtquam in lucem prodierit, baptizetur, inueniatur bis [*eſſe*] baptizatus, quod [*eſt*] inſolens. Ac idcirco Neocæſarienſe Concilium in VI. canone ſoluit ambiguitatem, ita de prægnante conſtituens, vt quando velit, [*illam*] illuminari oporteat. Neque enim hac in re prægnans cum partu communionem habet, eo quòd propria vtriuſque ad aſſentiendum [*baptiſmati*] voluntas oſtendatur. Quum igitur ſacer hic canon dicat, partum cum prægnante communicationem non habere: Patriarcha, qui præſens opus compoſuit, memoratas iam leges aliàs præter vim canonis partum portionem prægnantis eſſe, aliàs non eſſe, dicere inueniens, poſuit in textu in ſpeciem

Σχολιον.

Τὸ α'. ἀφότ. τῆ δ'. πίτ. τῆ πέ'. βιβλίου τῶ ἀφότ. ἔστι θέμα β'. τῆ α'. κεφ. τῆ ζ. πίτ. τῆ λα'. βιβλίου οὕτως ἔχον, Ὁ ἐγκυομενούμενον περὶ ἡ τεχθῆ μέρος ἐστὶ τ' γενῶς, καὶ ἀφ' ὅτου ἕως αὖ τεχθῆ οὐχ ἁρμόζῃ ὡς παρὰ, ὁ περὶ παίδων δόγμα. Ὁ ι'. ἀφότ. τῆ γ'. πίτ. τῆ μα'. βιβλίου τῶ ἀφαιρέσεων, ἔστι θέμα γ'. τῆ ι'. κεφ. τῆ μ'. βιβλίου τ' βασιλικῶν οὕτω λέγον, Ὁ τεχθὲν ἀπὸ βοὸς ἢ δούλης κλεψίμου, καὶ κληρονόμος τ' κλέπτου, καὶ ἀγοραστὴς ἀγνοῶν ἀφ' ἑτέρου νομῆς διασῴζῃ. Ὁ γὰρ τεχθὲν οὐκ ἔστι μέρος τῆ κλεψίμου. Ὁ κς'. ἀφότ. τῆ ς'. πίτ. τῆ ν'. βιβλίου τῶ ἀφότ. ἔστι κεφ. κς'. τῆ β'. πίτ. τῆ β'. βιβλίου τῶ βασιλικῶν, οὕτως ἔχον· ὁ τοκετὸς κλεψίμης δούλης οὐκ ἔστι μέρος αὐτῆς. τούτων οὕτως ἐχόντων ἐρωτήσῃ τις, πῶς χρεὼν τῆ ι'. κεφ. τῆ παρόντος συντάγματος περὶ ἐγκύου βαπτιζομένης διδάσκοντος, ἐμνήσθη ὁ πατριάρχης τῶν ῥηθέντων κεφ. ὡς δοκούντων ἐναντιοφωνεῖν. ἀμφιβολία ἐστὶ περὶ τ' εἰ χρὴ τ' κυοφορεῖσθαι βαπτίζεσθαι· ἔλεγον γάρ τινες ὡς ἐπεὶ τὸ κυοφορούμενον τοῖς μητρικοῖς ἐγκάτοις κρυπτόμενον συνειλίωται τῆ μητρὶ ἀφ' ὅλου ὡς μέρος αὐτῆς, καὶ δ' ἀδύνατον συνὶ τῆ μητρὶ φωτισθῆναι ἀφ' ὃ μηκέτι εἰς φῶς ἐλθεῖν, μηδὲ προαίρεσιν ἔχειν τ' ὁμολογίας τ' θείου βαπτίσματος, οὐδὲ ἡ ἐγκυμονοῦσα ὀφείλῃ βαπτίζεσθαι, ἀλλὰ συμμένειν τ' εἰς τὸ φῶς τ' κυοφορουμένου ἐξέλεσιν, ἵνα μὴ τὸ μὲν ἐν μέρει αὐτῆς βαπτισθῇ, τὸ δ' ἕτερον ἀφώτιστον, καὶ ὅτι δὲ συνὶ τῆ ἐγκυμονούσῃ τὸ κυοφορούμενον βαπτισθῇ, μὴ τὸ εἰς φῶς ἐξελθεῖν ἐὰν βαπτισθείη, δύνασθαι δ' βαπτιζόμενον, ὅσπερ ἄτοπον. Ἐ ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδος ἔλυσε τὸ ς'. κανόνι τὸ ἀμφίβολον οὕτω διορισαμένη περὶ κυοφορούσης, ὅτι δεῖ φωτίζεσθαι ὁπότε βούλεται, ὅ· δεῖ γὰρ ἐν τούτῳ κοινωνεῖ ἡ τίκτουσα τῶ τικτομένῳ διὰ τὸ ἑκάστου ἰδίαν τ' προαίρεσιν τ' ὅτι τῆ ὁμολογίᾳ δείκνυσθαι. τ' γοῦν θείου τούτου κανόνος λέγοντος μὴ δύνασθαι κοινωνεῖν τῆ τικτούσῃ τὸ τικτόμενον, ὁ τὸ πρὸν συντάγμα συνθέμενος πατριάρχης διείσπασε τοὺς διαληφθέντας νόμους, ποτὲ μὲν λέγουσα μέρος εἶ) τ' ἐγκύου τὸ κυοφορούμενον διὰ τ' δύναμιν τῆ κανόνος, ποτὲ δ' μὴ εἶ), τέλειον ἐν τῶ ὕφει ἑαυτὸ φαῆ,

φασὶ, τ̃ λύσιν ὡς ἔοικεν εἰς τ̃ ἡμετέραν ἀμαρτίαν ἀναβάλλεσθαι. φαμὲν πίνω ὡς οὐκ ἐναντίων) ἀλλήλοις τὰ ῥηθέντα νόμιμα. τὸ γὰρ κυοφορούμενον ἀεὶ πρὸ τ̃ τεχθῆναι μέρος ἐστὶ τ̃ μητρός, ὡς καὶ τὸ τ̃ λα'. βιβλίου κεφ. φησὶ, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται πατὴρ ἀπαιτεῖσθαι αὐτὸ ὡς ὑπερούσιον. μετὰ μέντοι τὸ γεννηθῆναι δύναται τοῦτο, ὡς μὴ ὂν μέρος τ̃ μητρός. καὶ ὁ καλῶς ἔχει νομοθέτης τὸ τεχθὲν ἀπὸ κλοπιμαίας δούλης διακρίνει αὐτὸ, ὡς μὴ ὄντος κλοπιμαίου. ὁ μέντοι κεφ. ι'. οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι) μέρος τ̃ κυοφορούσης τὸ κυοφορούμενον, ἐπέτρεψε τὸ βάπτισμα τούτῳ, μέρος γὰρ ὄντι αὐτῆς πρὸ τ̃ τεχθῆναι, διὰ διὰ τὸ μὴ ὑπεικοινωνεῖν τ̃ πίστου σαν ᾧ πιστευθέν, ἤγουν μὴ λογίζεσθαι καὶ τοῦτο ἀφώτιστον ὂν τ̃ μὴ δύνασθαι τὸ κυοφορούμενον βαπτίσματος ὁμολογίαν ἀναδέχεσθαι. ποτὲ μὲν ὁ πατὴρ τ̃ κλοπίμου δούλης διακρίνεται, καὶ ποτὲ οὔ, φασὶ νόμοι διάφοροι. καὶ ζήτει τὰ γραφέντα ἔξωθεν τ̃ δίωθεν καταγραφέντος κε'. κεφ. τ̃ β'. πλ. τ̃ β'. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν.

contraria, ſolutionem (vt coniicere eſt) in noſtram imperitiam ſuſpendens. Dicimus itaque dicta iura ſibi inuicem non aduerſari. Nam partus priuſquam edatur, matris ſemper portio eſt, vt lib. XXXI. cap. Atque eapropter non poteſt pater illum depoſcere, vt ſuum. Atqui poſteaquam editus eſt, [*rectè* ipſum depoſcit, vt pote qui non [*amplius*] matris portio ſit. Et qui bona fide partum ancillæ furtiuæ poſſidet, illum vſucapit, vti qui furtiuus non ſit. Verùm can. x. non propterea quòd fœtus non ſit pars prægnantis, permiſit illuminationem huius (eſt enim [*omnino*] ipſius pars ante partum) ſed quia prægnans cum fœtu communionem non habet, ſiue non exiſtimatur non illuminata, eo quòd fœtus baptiſmi profeſſionem ſuſcipere nequeat. Cæterùm quando ancillæ furtiuæ partus vſucapiatur, & quando non, diuerſæ tractant leges. Quæras autem, quæ ſcripta ſunt ex XXVI. cap. tit. II. lib. II. Baſil. ſuperiùs inſerto.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ τ̃ ὀφείλειν μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μη'.

CAPVT XI.

QVOD poſt ſacroſanctum baptiſma vngi debeamus. Concilij Laodiceni canon XLVIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ποιήσεως τ̃ ἁγίου χρίσματος. συνόδου Καρθαγ̃νης κανὼν ς'.

CAPVT XII.

DE confectione ſacri chriſmatis. Concilij Carthaginenſis canon VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ τ̃ δὶς, ἢ μὴ δεόντως βαπτιζομένων, καὶ τ̃ τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτιζόντων. Ἀποστόλων κανὼν μζ'. μθ'. ν'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ τ̃ ἀναβαπτιζόντων, καὶ

CAPVT XIII.

DE iis qui bis, aut non ritè baptizantur, & qui infirmos non baptizant. Apoſtolorum canon XLVII. XLIX. L.

TEXTVS.

De iis qui rebaptizant, &

rebaptizantur, tractant I. & II. conſt. [*tit.* VI.] lib. I. Cod. quarum illa Epiſcopo deiectionem, [*à ſacerdotio*] hæc verò [*vtrique*] & qui baptizauit, & qui baptizatus eſt, ſi tamen criminis per ætatem capax ſit, vltimum ſupplicium inducit. Scias verò, quòd qui pubertati appropinquat, ei in nulla cauſa ſubueniatur: vt lib. XXIX. tit. V. digeſt. XIV. [*traditur.*] Eſt autem pubertas in maſculo decimuſquartus annus completus, in femina verò duodecimus: vt lib. XXVIII. tit. I. digeſt. V. & lib. Cod. V. tit. LX. conſt. III. [*& lib.*] Inſtit. I. tit. XXII. [*docent.*] Quòd ſi aliquibus, donec puberes fiant, alimenta legata ſint: maſculus, donec decimumoctauum annum compleuerit: femina, donec decimumquartum, percipit: vt lib. XXXIV. tit. I. digeſt. XIV. [*habet.*] Impubes falſum non committit: vt lib. XLVIII. tit. X. digeſt. XXII. Adulterium poſt pubertatem committitur: vt digeſt. XXXVI. tit. V. eiuſdem XLVIII. lib. nouella XXXVII. quæ de eccleſiis Africanis tractat, ait, rebaptizatos militare quidem non poſſe, ſed tamen pœnitentiæ locum habere.

SCHOLIVM.

Conſt. I. & II. tit. VI. lib. I. Cod. in Baſil. non ſunt poſitæ. Dig. XIV. tit. V. lib. XXIX. digeſt. eſt cap. XIV.

ἀναβαπτιζομένων διαλαμβάνουσιν ἡ α'. καὶ ἡ β'. διάταξις τῆς β'. πτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, ἡ μὲν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ καθαίρεσιν ἐπάγει, ἡ ὃ ἐφάπτεται παιδείᾳ καὶ τῷ βαπτίσαντι καὶ τῷ βαπτισθέντι, εἴγε ἡλικίας ἐστὶν ἐγκλήματος δεκτικῆς. γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τῇ ἥβῃ πλησιάζων ἐπ' οὐδεμίᾳ αἰτίᾳ βοηθεῖται, ὡς βιβλίου κθ'. πτ. ε'. διάταξις ιδ'. ἔστι δὲ καὶ ἥβη ἐπὶ τῆς ἄρρενος ὁ ιδ'. ἐνιαυτὸς πεπληρωμένος, ἐπὶ δὲ τῆς θηλείας ἡ συμπλήρωσις τῆς ιβ'. ἐνιαυτῆς, ὡς βιβλίου κη'. πτλου α'. διάταξις ε'. καὶ βιβλίου τῆς κώδικος ε'. πτ. ξ'. διάταξις γ'. ἰνστιτουτίων α'. πτ. κβ'. εἰ δέ τισι λειτουργηθῇ ἀποζημίωσις ἕως οὗ εἰσὶν ἄῤῥηβοι, ὁ μὲν ἄῤῥενα λαμβάνῃ ἕως οὗ πληρώσῃ τὸ ιδ'. ἐνιαυτόν, ἡ ὃ θήλεια τὸν ιδ'. ὡς βιβλίου λδ'. πτ. α'. διατ. ιδ'. ἄῤῥηβος ὁ τὸ πλασὸν οὐ πλημμελεῖ, ὡς βιβλίου μη'. πτ. ι'. διατ. κβ'. καὶ ἡ μοιχεία μὴ τὸ ἥβαι πλημμελεῖται, ὡς διατ. λς'. τοῦ ε'. πτ. τῆς αὐτῆς μη'. βιβλίου. ἡ ὃ διαλαμβάνουσα περὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἀφρικῆς λζ'. νεαρά φησιν, ὅτι οἱ ἀναβαπτισθέντες στρατεύεσθαι μὲν οὐ δύνανται, μετανοίας δὲ χώραν ἔχουσιν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. καὶ β'. διάταξις τῆς ε'. πτλου τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, οὐκ ἐπέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ ιδ'. διάταγμα τῆς ε'. πτ. τῆς κθ'. βιβλίου τῶν διατ. ἔστι κεφ. ιδ'.

τῆς ις'. τίτ. τῆς λε'. βιβλίου τῶ βασιλικῶν οὕτως ἔχει, ἐὰν πλησιάζων τῇ ἥβῃ ἀνὴβος κοιμηθεὶς καθεύδων τῷ ἀναιρεθέντι διαστὴν μὴ δημοσιεύσῃ ὁ γεγονὼς, ἀμφοτέρων. τοῖς γὰρ τοιούτοις τὸ αὐτὸ ἐπὶ λοιπῶν ἀνήβοις συγχωρεῖ, οὐ μὴν τοῖς ὑπηρέταις, ἢ μετέχοις εἰ δυνατὸν νοῆσαι ὁ τοιοῦτος. οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐδὲ ἐφ' ἑτέρας αἰτίας βοηθοῦνται. Τὸ ε'. διάτ. τῆς α'. τίτλου τῆς κη'. βιβλίου, ἔστι θέμα τελευταῖον τῶ ε'. κεφ. τῶ α'. τίτ. τῆς λε'. βιβλίου οὕτω διέξιει, ὁ ἀρρὴν πληρώσας ἔτη ιδ'. ἔτη διατίθησι, ἡ δὲ θήλεια ἐτῶν ιβ'. ὁ δὲ θηλυθεὶς καλένδας ἰανουαρίας δοκεῖ πληρωῦν τὸ ἑαυτοῦ ἀπὸ ς'. ὥρας τῆς νυκτὸς τῆ πρὸ μιᾶς καλενδῶν ἰανουαρίων τῆς ἑξῆς ἔτους. ἡ γ'. ἀφήτ. τῆς ξ'. τίτ. τῆς ε'. βιβλίου τῆς κοδ'. ἔστι κεφ. γ'. τῆς ιθ'. τίτ. τῆς λη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει, ὃ παλαιὸν ἡ μὲν τῶν θηλέων ἥβη ἀπὸ μόνων τῶν ιβ'. ἐτῶν ἐκρίνετο, ἡ δὲ τῶν ἀρρένων ἐκ τῆς πληρώσεως τῶν ιδ'. ἑαυτοῦ μέν τοι συνδέχεται καὶ τινὰ τῆς σώματος ἕξιν, ὡς ἔγνως καὶ ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις. ἡ ἀφήτ. οὕτω καλεῖ καὶ ὅτι τῶν ἀρρένων ἀπὸ τῶν ιδ'. ἑαυτῶν κρίνεσθαι, μὴ ὅτι ζητουμένων ἡμῶν ὁ θῆμα τοῦ σώματος δηλοῖ ὁ ἀνωφελές. ὁ δὲ κδ'. πλ. τ' α'. ἰνστιτουτίανος ἐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὁ α'. τίτ. τῆς λδ'. βιβλίου τῶν ἀφήτ. ἐτέθη εἰς βιβλίον μδ'. τίτ. ιδ'. καὶ ζήτει κεφ. αὐτοῦ ιδ'. οὕτω λέγων, ἐὰν ἀνήβοις λησατεύσῃ ἀφροδισίοις, καὶ μὴ δείκνυται ἕως ποτὲ ἡ ἥλικος λαμβάνῃ αὐτούς, ἕως οὗ ζῶσι λαμβάνουσιν. εἰ δὲ εἶπον μέχρι τῆς ἥβης, ὁ μὲν ἀρρὴν μέχρι τῆς ιη'. ἔτους, ἡ δὲ θήλεια τῆς ιδ'. λαμβάνουσιν. ὅτι μόνην δὲ τὴν διαφθορὰν φιλοσόφως οὕτως ἡ ἥβη ὁρίζεται. Τὸ κδ'. διάτ. τῆς ι'. τίτ. τῶν μη'. βιβλίου, ἔστι κεφ. κδ'. τῆς μα'. τίτ. τῆς ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω διαλαμβάνει, οὔτε τῷ λιβανείῳ δόγματι, οὔτε τῷ ἐγκλήματι τῆς πλάσεως ἀνήβου ἐκποιεῖται. Τὸ λς'. ἀφήτ. τῆς ε'. τίτ. τῶν μη'. βιβλίου, ἔστι κεφ. μ'. τῶν λζ'. πλ. τῶν ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγων, μὴ τῷ ἥβῃ πλημμελῆ ὁ νέος μοιχείαν, καὶ ὑπόκειται τῷ νόμῳ. ἡ δὲ λζ'. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον α'. τίτλου α'. κεφάλαιον μέ. οὕτως ἔχει, αἱρετικὸς μὴ βαπτιζέτω, μήτε πολιτευέσθω, μήτε μετελθέτω οἱουδήποτε πολιτικοῦ ὀφφικίου. ὁ ἀναβαπτισθεὶς στρατείας μόνης

tit. XVI. lib. XXXV. Basil. quod sic habet : si impubes pubertati appropinquans, prope dominum dormierit, quum occideretur, neque eam rem euulgarit, punitur. His enim impuberibus [s. c. *duntaxat*] parcit, qui [*tantùm*] sub eodem tecto fuissent : non etiam ministris vel participibus [*cædis*] si modò rem intelligere potuerint. Nam talibus neque in aliis causis subuenitur. Digest. v. tit. I. lib. XXVIII. est thema vlt. cap. v. tit. I. lib. XXXV. quod sic narrat : masculus vbi compleuit quatuordecim annos, testamentum facit : femina verò, vbi duodecim. Qui natus est calend. Ianuar. videtur complere annum ab hora sexta noctis pridie calend. Ianuar. subsequentis anni. Const. III. tit. LX. lib. V. Cod. est cap. III. tit. XIX. lib. XXXVIII. Basil. quod sic habet : olim feminarum pubertas solùm ex duodecim annis iudicabatur : masculorum verò ex completo anno decimoquarto, vt tamen concurreret corporis habitus, quemadmodum in Instit. didicisti. Const. itaque iubet, vt etiam in masculis ex quatuordecim annis iudicetur, nulla in corporis habitum propter [*rei*] indecentiam inquisitione habita. Tit. verò XXII. [*lib.*] I. Instit. in Basil. non est positus. Tit. I. lib. XXXIV. Dig. positus est in lib. XLIV. tit. XIV. cuius XIV. cap. quære, quod sic habet : si impuberibus alimenta legauero, neque pateat, quàm diu [*ipsos*] illa percipere voluerim, donec viuunt, percipiunt. Quòd si vsque ad pubertatem dixerim, masculus vsque ad decimum octauum annum, femina [*vsque ad*] decimumquartum percipit. Verùm in solis alimentis pietatis intuitu ita pubertas definitur. Digest. XXII. tit. X. lib. XLVIII. est cap. XXII. tit. XLI. lib. LX. Basil. quod sic tradit : neque in Libonianum s. c. neque in falsi crimen impubes incidit. Dig. XXXVI. tit. V. lib. XLVIII. est cap. XL. tit. XXXVII. lib. LX. Basil. quod dicit : post pubertatem committit minor annis adulterium, legique est obnoxius. Nouella XXXVII. posita est in lib. I. tit. I. cap. XLV. quod sic habet : Hæreticus ne baptizato, neque rempublicam gubernato, neque qualecunque ciuile officium subito. Rebaptizatus sola mili-

tia arcetor, Iudæus Christianum mancipium ne habeto, &c. Atque hæc quidem docent capita [*illa*] de impuberibus, & rebaptizatis, aliter-ve peccantibus, interdum ignoscentia, interdum non ignoscentia: & cuiusmodi sit post pubertatem tempus. Tu verò altiùs repetito sermone, impuberem ætatem trifariam diuidi dicas: in infantiam, [*quum*] impubes [*articulata*] voce priuatus est, & iam triennium complet: in proximam infantiæ, [*quum*] voci [*articulatæ*] appropinquat, & septimum annum complet: ac [*denique*] in proximam pubertati, [*quum maturiori*] ætati appropinquat, atque doli capax est: [*quod de eo intelligitur*] qui à septimo anno ad ipsum decimumquartum procedit. Atque impuberes quidem doli non capaces ob delictum non subeunt iudicium. Præter hos verò [*alij*,] siue qui septimum annum compleuere, tum rebaptizati iudicium subeunt, tum aliter delinquentes puniuntur: secundùm XIV. cap. tit. XVI. lib. XXXV. quod hic etiam insertum est. Secundum quod sanè caput interpretari etiam debes, & XXII. cap. tit. XLI. lib. LX. ac illum impuberem in falsi crimen non incidere dicas, qui minor septem annorum est. Quinetiam cap. XL. tit. XXXVII. lib. LX. hunc ad modum interpretare. Quod enim post pubertatem minor annis adulterij crimini obnoxius redditur, tale est, quòd videlicet teneatur ille qui delinquit non modò in impubere ætate, verumetiam postmodum. Illud porrò de alimentis est * à lege propter summam alimentorum necessitatem [*introductum*,] quemadmodum etiam ipsum XIV. cap. XIV. tit. XLIV. lib. dicit, quod etiam huic tit. insertum est. Veruntamen scias, quòd tales impuberes non vt adulti, sed moderatè puniuntur. Quæras verò lib. XXXV. tit. XVI. cap. I. thema vlt. & lib. LX. tit. L. cap. XV. thema II. & lib. II. tit. III. cap. CVIII.

* *Pro ratione lege ratione.*

χωλύεται, Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἐχέτω, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ τοῦτο μὲν διδάσκουσι τὰ κεφ. περὶ τῶν ἀνηβώντων καὶ τῶν ἀναβαπτιζομένων, ἢ ἄλλως ἁμαρτανόντων, ποτὲ συγχωροῦντα, καὶ ποτὲ οὐ συγχωροῦντα, καὶ ποῖος χρόνος ὁ μετὰ τὴν ἥβην ὅτι. σὺ δὲ σειραϊκῶν εἰπὲ, ὅτι ἡ ἀνηβότης εἰς τρία διαιρεῖται· εἰς ἄμφατα αἴνηβον τὸ ἐξαρθρωμένον φωνῆς, καὶ ἤδη συμπληρωῦτα τὴν τετάρτην· εἰς πρόσιμον ἄμφατα τὸ πλησιάζοντα τῇ φωνῇ, καὶ συμπληρωῦτα τὸ ζ'. ἐνιαυτόν· καὶ εἰς πρόσφατον τοῦ ἑρπετὸν τὸ πλησιάζοντα τῇ ἡλικίᾳ, καὶ δεκτικὸν ὄντα δόλου, ὅστις ἀπὸ τοῦ ζ'. ἐνιαυτοῦ καὶ μέχρι τοῦ ιδ'. καὶ αὐτὸ προβαίνει. καὶ οἱ μὲν μὴ δεκτικοὶ δόλου αἴνηβοι ἀπὸ ἁμαρτήματος οὐκ ὑπέχονται, οἱ δὲ πρόσφατοι ἥγουν οἱ πληρώσαντες τὸ ζ'. ἐνιαυτὸν, καὶ ἀναβαπτιζόμενοι ὑπέχονται, καὶ ἄλλως ἁμαρτήσαντες τιμωροῦνται, κτ' ὃ ιδ'. κεφ. τοῦ ιε'. Ἀλ. τοῦ λε'. βιβλίου, ὅπερ καὶ ἐνταῦθα κατεγράφη· καθ' ὃ δὲ κεφ. ἑρμηνεῦσαι ὀφείλεις καὶ τὸ κδ'. κεφ. τοῦ μα'. Ἀτ. τοῦ ξ'. βιβλίου. καὶ εἰπὲ ἐνιαύσιον τὸ ἄνηβον μὴ ὑποπίπτειν τῷ ἐγκλήματι τοῦ πλάσαι τὸ ἥπιον τοῦ ζ'. ἐνιαυτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὸ μ'. κεφ. τοῦ λζ'. Ἀλ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἑρμήνευσον. τὸ γὰρ μετὰ τὴν ἥβην ὑποκεῖσθαι τὸν νέον τῷ περὶ μοιχείας ἐγκλήματι, τοιοῦτόν ἐστιν ἥγουν τὸ ἐπέχειν αὐτὸν πλημμελοῦντα οὐ μόνον ἐν ἀνηβότητι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο τὸ ἐν τῷ διαφθοράν, ἔστι δὲ καὶ * ἡμίσεως δηλαδὴ τὸ αἰαγκαῖον τοῦ διαφθοράν, καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ ιδ'. κεφ. τοῦ ιδ'. πλ. τοῦ μδ'. βιβλίου φησὶν, ὅπερ κατεγράφη ἐνταῦθα. πλὴν γίνωσκε ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἀνήβοι οὐ κολάζονται ὡς οἱ τέλφοι, ἀλλὰ μετρίως τιμωροῦνται. καὶ ζήτει βιβλίον λε'. Ἀλ. ις'. κεφ. α'. θέμα τελευταῖον, καὶ βιβλίον ξ'. Ἀλ. ν'. κεφ. ιε'. θέμα β'. καὶ βιβλίον β'. Ἀλ. γ'. κεφ. ρη'.

* ἡμίσεως

CAPVT XIV.

QVINAM hæreticorum ad orthodoxam fidem

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΤΙΝΕΣ ἐξ αἱρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες

βαπτίζονται, καὶ τινες μόνῳ χρίονται. συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ'. η'. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ'. συνόδου ς'. κανὼν ξε'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν η'. Βασιλείου κανὼν μζ'.

transeuntes baptizentur, & quinam tantummodo vngantur. Concilij Nicæni canon XIX. Concilij Laodiceni canon VII. VIII. Concilij Constantinopolitani canon VII. Concilij sexti canon XCV. Concilij Nicæni secundi canon VIII. Basilij canon XLVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΩΣ ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν, βαπτίζεται. Τιμοθέου κανὼν β'. δ'.

CAPVT XV.

QVOMODO dæmone obsessus, aut in morbo mente captus, baptizetur. Timothei canon II. IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

ΠΕΡΙ τῆς μὴ χρῆναι γυναῖκας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι. Τιμοθέου κανὼν ς'.

CAPVT XVI.

QVOD non conueniat mulierem tempore purgationis suæ baptizari. Timothei canon VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΕΑΝ ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ. Τιμοθέου κανὼν α'.

CAPVT XVII.

SI qui in fide instituitur, ante baptismum communicauerit. Timothei canon I.

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ τῶν καταφρονούντων τὴν ἐκκλησίαν καὶ συνάξεων, καὶ μνημῶν, καὶ τῶν ἐσθιόντων ἐν ἐκκλησίαις· καὶ περὶ ἀγαπῶν.

TITVLVS V.

De iis qui ecclesias, synaxes, atque memorias contemnunt, & qui in Ecclesia comedunt: & de agapis.

CAPVT I.

DE his qui docent domum Dei, ſynaxes, & memorias [*res*] contemptibiles [*eſſe.*] Concilij Gangrenſis canon V. XIX. Concilij ſexti canon LXXVI. LXXXVIII. XCVII.

CAPVT II.

NE in eccleſiis agapæ exhibeantur, neque in iis comedatur. Concilij Laodiceni canon XXVIII. Concilij Carthaginenſis canon XLII. Concilij ſexti canon LXXIV. LXXVI. XCVII.

TEXTVS.

Et conſt. * III. tit. XII. lib. I. Cod. vetat, ne qui ad templa confugiunt, in iis edant, aut dormiant: ſed ſecurè in veſtibulis, atriis, porticibus, balneis, & hortis degant.

* *Hæc conſtit. in lib. noſtris non eſt, ſed in Theodoſiano Cod. reperitur.*

SCHOLIVM.

Conſtit. III. tit. XII. lib. I. Cod. eſt lib. V. Baſil. tit. I. cap. XI. quod ſic habet: qui ad eccleſiam confugiunt, vſque ad eius terminos, qui ante publicum forum ſunt, ſecuritatem habento. Interioribus balneis, hortis, domibus, atriis, aut porticibus vtuntor, intra templum aut edere aut dormire vetantor. Ne ſe armis muniunto, ſed illa apud Epiſcopum deponunto: & ni quamprimum pareant mox iuſſu Epiſcopi & magiſtratuum eiiciuntor.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τῶν διδασκόντων ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, καὶ τῶν συναξέων, καὶ τῶν μνήμας διὰ καταφρονήτους. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ε'. ιθ'. συνόδου ς'. κανὼν ος'. πη'. ἁζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κη'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μϛ'. συνόδου ς'. κανὼν οδ'. ος'. ἁζ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ ἡ γ'. διατ. τοῦ ιϛ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος κωλύει τοὺς προσφεύγοντας ἐσθίειν ἢ καθεύδειν ἐντὸς ναοῦ, ἀλλὰ διαγεν ἀσφαλῶς ἐντὸς τοῦ προθύρου ἐν αὐλαῖς, καὶ στοαῖς, καὶ λουτροῖς, καὶ κήποις.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ γ'. διατ. τοῦ ιϛ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι βιβλίον ε'. τῶν βασιλικῶν πτ. α'. κεφ. ια'. οὕτως ἔχον, μέχρι τοῦ δημοσίας ἀγορᾶς τῆς ἐκκλησίας ὅρων, ὃ ἀσφαλὲς ἐχέτωσαν οἱ προσφυγόντες, ἐσθητέοις λουτροῖς, ἢ κήποις, ἢ οἰκήμασιν, ἢ αὐλαῖς, ἢ στοαῖς χρώμενοι, καὶ κωλυέσθωσαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἢ ἐσθίειν, ἢ κατακοιμᾶσθαι. ὅπλοις δὲ ἑαυτοὺς μὴ ἀσφαλιζέσθωσαν, ἀλλ' ἀποτιθέσθωσαν παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ πειθόμενοι προῖτον, ἢ μὴ ταῦτα ἐκβαλλόμενοι καὶ κέλευσιν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν ἀρχόντων,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τ῀ ὑπελιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη λαμβάνειν εἰς ἀγάπην. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ια'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κζ'.

TITAOΣ ε'.

Περὶ καρποφορίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ καρποφορίων. Ἀποστόλων καν. γ'. δ'. οα'. συνόδου ε'. κανὼν κη'. νζ'. οθ'. ιθ'. Κυρίλλου ἐπ῀ τῆς πρὸς Δόμνον κανὼν β'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η λη'. διάταξις τ῀ γ'. τίτλου τ῀ α'. βιβλίου, φησὶν ὅτι οὐ δεῖ τ῀ τ῀ ἐπισκόπους, ἢ τ῀ τ῀ κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀπαρχὰς δίδόναι, ἢ διὰ ταῦτα ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν, ἢ μὴ δίδόναι κοινωνίαν, ἢ μὴ βαπτίζειν, κἂν ἔθος ἐπιφέρωσι τοιοῦτο. ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι δέκα λίτρας. ταῦτα δὲ κρατεῖν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ, καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς αὐτόθι τόποις τοῖς ὑπὸ τ῀

CAPVT III.

DE his qui contemnunt agapas: & quòd non conueniat ad eas [*vocatos*] partem ſumere. Conc. Gangrenſis canon XI. Concilij Laodiceni canon XXVII.

TITVLVS VI.

De fructuum oblationibus.

CAPVT I.

DE fructuum oblationibus. Apoſtolorum canon III. IV. LXXI. Concilij ſexti canon XXVIII. LVII. LXXIX. XCIX. Cyrilli ex epiſt. ad Domnum canon II.

TEXTVS.

Conſt. XXXVIII. tit. III. lib. I. Cod. ait, quòd non conueniat Epiſcopos aut clericos cogere aliquos, vt fructus offerant, aut angarias præſtent, vel propterea excommunicare, vel anathemate ferire, vel Euchariſtiæ ſacramentum non porrigere, vel non baptizare: tametſi conſuetudine id inualuerit. Tranſgreſſorem autem ab eccleſia, eiúſque adminiſtratione excidere, ac decem libras dare. Atque hæc quidem in ſola regia [*vrbe*] eiúſque territorio, & locis aut ad Metropolitanos qui à

Patriarcha ordinantur, aut ad Episcopos qui ab hisce [*Metropolitanis*] creantur, pertinentibus obtinere. Lege quæ annotata sunt in cap. I. tit. II. huius operis, de oblationibus, & iis quæ donantur aut relinquuntur venerabilibus domibus.

SCHOLIVM.

Const. xxxviii. tit. iii. lib. i. Cod. in Basil. non est posita.

πατριάρχου χειροτονουμένοις μητροπόλεσι, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις. αἰσθητὰ τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ α'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ συντάγματος περὶ προσφορῶν, καὶ τῶν δωρουμένων, ἢ καταλιμπανομένων θειοτέροις οἴκοις.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ αὐτ. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

CAPVT II.

QVOSNAM oporteat accipere, aut dare fructuum oblationes: & de iis qui ex ecclesia ceram aut oleum surripiunt. Apostolorum canon LXXII. Concilij Gangrensis canon VII. VIII. Theophili ex commonitorio canon VII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΤΙΝΑΣ δεῖ λαμβάνειν, ἢ διδόναι καρποφορίδων, καὶ περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν, ἢ ἔλαιον. Ἀποστόλων κανὼν οβ'. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ζ'. η'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν ζ'.

CAPVT III.

DE iis qui offerunt synagogis, aut templis gentium. Apostolorum canon LXXI. LXXII.

TEXTVS.

Const. I. tit. IX. lib. I. Cod. ait, quod legatur vniuersitati Iudæorum, non peti. Est const. IX. tit. XI. eiusdem lib. quòd si quid donetur aut relinquatur ad constituendum paganismum, id ciuitas capiat.

SCHOLIVM.

Const. I. tit. IX. lib. I. Cod. in Basil. non est posita. Sed constit. IX. tit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τῶν προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν. Ἀποστόλων κανὼν οα'. οβ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅπου τὸ τῇ ὁμάδι Ἰουδαίων ληγαπευόμενον, ὅτε ἀπαιτεῖται· καὶ ἡ θ'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἐάν τι δωρηθῇ ἢ καταλειφθῇ ὑπὲρ συσσιτίου ἑλληνισμοῦ, ἡ πόλις αὐτὸ λαμβάνει.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' ἐστὶ διάτ. τοῦ ια'.

ια'. Ἡ. τῆ α'. βιβλίου τ̃ κώδικος, ἔστι βιβλίον τ̃ βασιλικῶν α'. Ἡ. α'. κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχει ὡς εἰς τ̃ κείμενον σεσωφίαται.

XI. lib. I. Cod. eſt lib. I. Baſil. tit. I. cap. XIV. quod ſic habet, vt in textu ſub compendio propoſitum eſt.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ νηστείας, καὶ τ̃ τεσσαρακοστ̃ς, καὶ τ̃ πάσχα, καὶ τ̃ πεντηκοστ̃ς, καὶ κυριακ̃ς, καὶ σαββάτου, καὶ γονυκλισίας.

TITVLVS VII.

De ieiunio, Quadrageſima, Paſchate, Pentecoſte, Dominico die, Sabbato, & geniculatione.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ νηστείας, καὶ τ̃ν κεκωλυμένων, ἢ ἐπιτεταγμένων γίνεσθαι ἐν τ̃ τεσσαρακοστ̃ τ̃ νηστειῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξς'. ξθ'. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιη'. ιθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μθ'. ν'. να'. νβ'. συνόδου ς'. κανὼν χθ'. νδ'. νε'. νς'. πθ'. Πέτρου κανὼν ιε'.

KEIMENON.

Η ε'. διάταξις τ̃ ιϛ'. πλου τ̃ γ'. βιβλίου τ̃ κώδικος, φησὶν ὅτι ἐν ταῖς προσλαβούσαις τ̃ πάσχα μ'. ἡμέραις, πᾶσα ζήτησις τ̃ ἐγκληματικῶν βασανίζεται. καὶ ἡ ς'. διάταξις, ὅτι ἀπρακταί εἰσιν αἱ πρὸ τ̃ πάσχα ζ'. ἡμέραι, καὶ ζ'. μετὰ τὸ πάσχα, καὶ ἡ χρησουγλύνα, καὶ τὰ θεοφάνια, καὶ ἡ τ̃ παθῶν τ̃ Ἀποστόλων, καὶ ἡ κυριακὴ, καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, οὔτε θέατρα, οὔτε πλεῖται, οὔτε δίκη λέγεται. ἐν δὲ

CAPVT I.

DE ieiunio, & iis quæ in quadrageſima ieiuniorum vetita aut permiſſa ſunt. Apoſtolorum canon LXVI. LXIX. Concilij Gangrenſis canon XVIII. XIX. Concilij Laodiceni canon XLIX. L. LI. LII. Concilij ſexti canon XXIX. LII. LV. LVI. LXXXIX. Petri canon XV.

TEXTVS.

Conſt. * V. tit. XII. lib. III. Cod. ait, quòd quadraginta diebus Paſcha anticipantibus, omnis cognitio criminalium quæſtionum ceſſet. Et conſt. * VI. quòd feriati [*dies*] ſint, qui ſepteno numero Paſcha vel præcedunt vel ſequuntur: [*dies*] etiam natalis Chriſti, atque theophania, [*dies*] paſſionis Apoſtolorum, & [*dies*] Dominicus: neque iſtis diebus ſpectacula exhibeantur, neque iudicium dictetur: &

* *In lib. noſtris* VI.

* *In lib. noſtris* VIII.

Scholivm.

Digeſt. I. tit. IV. lib. XXV. dig. eſt thema II. cap. I. tit. VII. lib. XXXI. quod ſic habet: Partus antequam edatur, mulieris portio eſt. Atque idcirco donec editus ſit, non competit patri, codice de liberis [*agnoſcendis.*] Dig. X. tit. III. lib. XLI. dig. eſt thema III. cap. X. lib. XL. Baſil. quod ſic dicit: Partum bouis aut ancillæ furtiuæ & furis hæres & bonæ fidei emptor diuturna poſſeſſione vſucapit. Partus enim [*rei*] furtiuæ pars non eſt. Dig. XXVI. tit. XVI. lib. L. dig. eſt cap. XXVI. tit. II. lib. II. Baſil. quod ſic habet: Partus ancillæ furtiuæ ipſius pars non eſt. Hæc [*igitur*] quum ita [*ſeſe*] habeant, quæret [*fortaſſe*] aliquis, quum X. cap. præſentis tractatus de prægnante baptizanda doceat, qua de cauſa Patriarcha dictorum cap. tanquam inſpeciem contraria eſſe videantur, mentionem fecerit? Dubium [*aliquando*] fuit, an prægnantem baptizari oporteret. [*Fuerunt*] enim qui dicerent, quoniam fœtus [*in*] maternis viſceribus abſconditus, matri, tanquam omnino pars ipſius, counitus eſt: non poſſe [*ipſum vnà*] cum illa illuminari, ideo quòd nondum in lucem prodierit, neque ad aſſentiendum ſacroſancto baptiſmati voluntatem habeat: nec [*ipſam*] prægnantem debere baptizari, ſed expectare [*oportere*] fœtus in lucem editionem, vt ne aliud ipſius membrum baptizetur, aliud non illuminatum maneat: & quòd ſi fœtus [*vnà*] cum prægnante baptizatus, poſtquam in lucem prodierit, baptizetur, inueniatur bis [*eſſe*] baptizatus, quod [*eſt*] inſolens. Ac idcirco Neocæſarienſe Concilium in VI. canone ſoluit ambiguitatem, ita de prægnante conſtituens, vt quando velit, [*illam*] illuminari oporteat. Neque enim hac in re prægnans cum partu communionem habet, eo quòd propria vtriuſque ad aſſentiendum [*baptiſmati*] voluntas oſtendatur. Quum igitur ſacer hic canon dicat, partum cum prægnante communicationem non habere: Patriarcha, qui præſens opus compoſuit, memoratas iam leges aliàs præter vim canonis partum portionem prægnantis eſſe, aliàs non eſſe, dicere inueniens, poſuit in textu in ſpeciem

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ α'. ἀφόρ. τῶν δ'. πίτ. τῶν κε'. βιβλίου τῶν ἀφορ. ἔστι θέμα β'. τοῦ α'. κεφ. τοῦ ζ. πίτ. τοῦ λα'. βιβλίου οὕτως ἔχει, Ὃ ἐγκυμονούμενον μόριόν ἐστι τῆς τεχθείσης μέρος ὂν τῆς γυναικὸς, καὶ ἀφὸ τούτου ἕως αὖ τεχθῇ οὐχ ἁρμόζει ὡς παῖδι, ὃ καὶ περὶ παίδων δόγμα. Ὃ ι'. ἀφόρ. τοῦ γ'. πίτ. τοῦ μα'. βιβλίου τῶν ἀφορέσεων, ἔστι θέμα γ'. τοῦ ι'. κεφ. τοῦ μ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, Ὃ τεχθὲν ἀπὸ βοὸς ἢ δούλης κλεψίμου, καὶ κληρονόμος τῶν κλέπτου, καὶ ἀγοραστὴς ἀγοράσῃ χρονίας νομῆς διακατέχει. Ὃ γὰρ τεχθὲν οὐκ ἔστι μέρος τοῦ κλεψιμαίου. Ὃ κς'. ἀφόρ. τοῦ ς'. πίτ. τοῦ ν'. βιβλίου τῶν ἀφορ. ἔστι κεφ. κς'. τοῦ β'. πίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον· ὁ τοκετὸς κλεψιμαίας δούλης οὐκ ἔστι μέρος αὐτῆς. τούτων οὕτως ἐχόντων ἐρωτήσαί τις, πῶς χρὴ νοεῖν τοῦ ι'. κεφ. τοῦ πρόντος συνταγματος τοῦ ἐγκύου βαπτιζομένης διδάσκοντος, ἐμνήσθη ὁ πατριάρχης τῶν ῥηθέντων κεφ. ὡς δοκούντων ἐναντιοφανῶν. ἀμφιβολία γὰρ πρὸ εἰ τὸ ἐν τῇ κυοφορουμένου βαπτίζεσθαι· ἔλεγον γάρ τινες ὡς ἐπεὶ τὸ κυοφορούμενον τοῖς μητρικοῖς ἐγκάτοις κρυπτόμενον συνλούεται τῇ μητρὶ ὅλου ὡς μέρος αὐτῆς, καὶ δύναται συνὰ τῇ μητρὶ φωτισθῆναι διὰ τὸ μηκέτι εἰς φῶς ἐλθεῖν, μηδὲ προαίρεσιν ἔχειν τῆς ὁμολογίας τοῦ θείου βαπτίσματος, οὐδὲ ἡ ἐγκυμονουσα ὀφείλει βαπτίζεσθαι, ἀλλὰ προσμένειν εἰς τὸ φῶς τὸ κυοφορουμένου ἐξέλειστν, ἵνα μὴ τὸ μὲν ἐν μέρει αὐτῆς βαπτισθῇ, τὸ δὲ μείνῃ ἀφώτιστον, καὶ ὅτι δὲ συνὰ τῇ ἐγκυμονούσῃ τὸ κυοφορούμενον βαπτισθῇ, μὴ τὸ εἰς φῶς ἐξελθεῖν ἐὰν βαπτισθείη, εὑρεθείη δὲ βαπτιζόμενον, ὅσον ἀποτον. Ἡ δὲ ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδος ἔλυσε τὸ ς'. κανόνι τὸ ἀμφίβολον οὕτω διορισαμένη περὶ κυοφορούσης, ὅτι δεῖ φωτίζεσθαι ὁπότε βούλεται, ἐπεὶ γὰρ ἐν τούτῳ κοινωνεῖ ἡ τίκτουσα τῷ τικτομένῳ διὰ τὸ ἐκάστου ἰδίαν προαίρεσιν διὰ τῆς ὁμολογίας δείκνυσθαι. Τοῦ γοῦν θείου τούτου κανόνος λέγοντος μὴ δεῖν κοινωνεῖν τῇ τικτούσῃ τὸ τικτόμενον, ὁ τὸν πρὸν συντάγμα συνθέμενος πατριάρχης δύεσθαι τοῖς διαληφθεῖσι νόμοις, ποτὲ μὲν λέγουσα μέρος εἶναι τοῦ ἐγκύου τὸ κυοφορούμενον καὶ τὴν δύναμιν τοῦ χρόνου, ποτὲ δὲ μὴ εἶναι, τέθεικεν ἐν τῷ ὑφ' ἓν ἀναπτυ-

φαῖς,

φαμὲν, τὸ λύσιν ὡς ἔοικεν εἰς τὸ ἡμέτερον διαφέρουσας ἁμαρτήσας. φαμὲν πίνω ὡς οὐκ ἐναντιοῦμαι) διήλοις τὰ ῥηθέντα νόμιμα. τὸ γὰρ κυοφορεῖσθαι ἀεὶ πρὸ τοῦ τεχθῆναι μέρος ἐστὶ τῆς μητρός, ὡς καὶ τὸ τοῦ λαβεῖν κεφ. φησὶ, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται πατὴρ ἀπαιτῆσαι αὐτὸ ὡς ὑπερέχουσιον. μὴν μέντοι τὸ γνωσθῆναι δύασθαι τοῦτο, ὡς μὴ ὂν μέρος τῆς μητρὸς. καὶ ὁ καλῶς ἂν πίστιν ἐνεμήσεις τὸ τεχθὲν ἀπὸ κλοπιμαίας δούλης διασώζεσθαι αὐτῷ, ὡς μὴ ὄντος κλοπιμαίου. ὁ μέντοι κεφ. ἰ. οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι μέρος τῆς κυοφορούσης τὸ κυοφορούμενον, ἐπέτρεψε τὸ βάπτισμα ταύτης, μέρος γὰρ ὄντα αὐτῆς πρὸ τοῦ τεχθῆναι, διὰ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸ τίκτουσαν ὡς τικτομένῳ, ἤγουν μὴ λογίζεσθαι καὶ ταύτην ἀφώτιστον ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ κυοφορούμενον βαπτίσματος ὁμολογίαν ἀναδέχεσθαι. ποτὲ μὲν ὁ τοκετὸς τῆς κλοπίμου δούλης διασώζεται, καὶ ποτὲ οὔ, φασὶ νόμοι διάφοροι. καὶ ζήτει τὰ γραφέντα ἔξωθεν τοῦ δύνασθαι καταγρωσθέντος κς'. κεφ. τοῦ β'. πλ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν.

contraria, solutionem (vt coniicere est) in nostram imperitiam suspendens. Dicimus itaque dicta iura tibi inuicem non aduersari. Nam partus priusquam edatur, matris semper portio est, vt lib. XXXI. cap. Atque eapropter non potest pater illum deposcere, vt suum. Atqui posteaquam editus est, [*rectè* ipsum deposcit, vt pote qui non [*amplius*] matris portio sit. Et qui bona fide partum ancillæ furtiuæ possidet, illum vsucapit, vti qui furtiuus non sit. Verùm can. X. non propterea quòd fœtus non sit pars prægnantis, permisit illuminationem huius (est enim [*omnino*] ipsius pars ante partum) sed quia prægnans cum fœtu communionem non habet, siue non existimatur non illuminata, eo quòd fœtus baptismi professionem suscipere nequeat. Cæterùm quando ancillæ furtiuæ partus vsucapiatur, & quando non, diuersæ tractant leges. Quæras autem, quæ scripta sunt ex XXVI. cap. tit. II. lib. II. Basil. superiùs inserto.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ τοῦ ὀφείλειν μὴ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μη'.

CAPVT XI.

QVOD post sacrosanctum baptisma vngi debeamus. Concilij Laodiceni canon XLVIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ποιήσεως τοῦ ἁγίου χρίσματος. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ς'.

CAPVT XII.

DE confectione sacri chrismatis. Concilij Carthaginensis canon VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ τῶν δὶς, ἢ μὴ δεόντως βαπτιζομένων, καὶ τῶν τοὺς ἀσθενεῖς μὴ βαπτιζόντων. Ἀποστόλων κανὼν μζ'. μθ'. ν'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ τῶν ἀναβαπτιζόντων, καὶ

CAPVT XIII.

DE iis qui bis, aut non ritè baptizantur, & qui infirmos non baptizant. Apostolorum canon XLVII. XLIX. L.

TEXTVS.

De iis qui rebaptizant, &

rebaptizantur, tractant I. & II. conſt. [*tit.* VI.] lib. I. Cod. quarum illa Epiſcopo deiectionem, [*à ſacerdotio*] hæc verò [*vtrique*] & qui baptizauit, & qui baptizatus eſt, ſi tamen criminis per ætatem capax ſit, vltimum ſupplicium inducit. Scias verò, quòd qui pubertati appropinquat, ei in nulla cauſa ſubueniatur: vt lib. XXIX. tit. V. digeſt. XIV. [*traditur.*] Eſt autem pubertas in maſculo decimuſquartus annus completus, in femina verò duodecimus: vt lib. XXVIII. tit. I. digeſt. V. & lib. Cod. V. tit. LX. conſt. III. [*& lib.*] Inſtit. I. tit. XXII. [*docent.*] Quòd ſi aliquibus, donec puberes fiant, alimenta legata ſint: maſculus, donec decimumoctauum annum compleuerit: femina, donec decimumquartum, percipit: vt lib. XXXIV. tit. I. digeſt. XIV. [*habet.*] Impubes falſum non committit: vt lib. XLVIII. tit. X. digeſt. XXII. Adulterium poſt pubertatem committitur: vt digeſt. XXXVI. tit. V. eiuſdem XLVIII. lib. nouella XXXVII. quæ de eccleſiis Africanis tractat, ait, rebaptizatos militare quidem non poſſe, ſed tamen pœnitentiæ locum habere.

SCHOLIVM.

Conſt. I. & II. tit. VI. lib. I. Cod. in Baſil. non ſunt poſitæ. Dig. XIV. tit. V. lib. XXIX. digeſt. eſt cap. XIV.

ἀναβαπτιζομένων διαλαμβάνουσιν ἡ α'. καὶ ἡ β'. διάταξις τῆς β'. πίτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, ἡ μὲν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ καθαίρεσιν ἐπάγει, ἡ δὲ ἐφάπλω πρεσβύτῃ καὶ τῷ βαπτίσαντι καὶ τῷ βαπτισθέντι, εἴγε ἡλικίας ὄντων ἐγκλήματος δεκτικῆς. γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τῇ ἥβῃ πλησιάζων ἐπ' οὐδεμίᾳ αἰτίᾳ βοηθεῖται, ὡς βιβλίου κθ'. πίτ. ε'. διάταξις ιδ'. ἔστι δὲ καὶ ἥβη ἐπὶ τῆς ἄρρενος ὁ ιδ'. ἐνιαυτὸς πεπληρωμένος, ἐπὶ δὲ τῆς θηλείας ἡ συμπλήρωσις τῆς ιβ'. ἐνιαυτῆς, ὡς βιβλίου κη'. πίτλου α'. διάταξις ε'. καὶ βιβλίου τῆς κώδικος ε'. πίτ. ξ'. διάταξις γ'. ἰνστιτουτίωνος α'. πίτ. κβ'. εἰ δέ τισι λαγατευθῇ ἀποζῆφαι ἕως οὗ εἰσὶν ἄῤῥηβοι, ὁ μὲν ἄῤῥην λαμβάνει ἕως οὗ πληρώσῃ τὸ ιη'. ἐνιαυτόν, ἡ δὲ θήλεια τὸν ιδ'. ὡς βιβλίου λδ'. πίτ. α'. διάτ. ιδ'. ἄῤῥηβος δὲ τὸ πλασὸν οὐ πλημμελεῖ, ὡς βιβλίου μη'. πίτ. ι'. διάτ. κβ'. καὶ ἡ μοιχεία μὴ τὸ ἥβῃ πλημμελεῖται, ὡς διάτ. λς'. τῆς ε'. πίτ. τῆς αὐτῆς μη'. βιβλίου. ἡ δὲ διαλαμβάνουσα περὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἀφρικῆς λζ'. νεαρά φησιν, ὅτι οἱ ἀναβαπτισθέντες στρατεύεσθαι μὲν οὐ δύνανται, μετανοίας δὲ χώραν ἔχουσιν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. καὶ β'. ἀφόρισις τῆς ς'. πίτλου τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, οὐκ ἐπέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ ιδ'. ἀφόρισμα τῆς ε'. πίτ. τῆς κθ'. βιβλίου τῶν ἀφορ. ἔστι κεφ. ιδ'.

τῦ ις'. ἴτ. τῦ λε'. βιβλίου τ βασιλικῶ οὕτως ἔχον, ἐὰν πλησιάζων τῇ ἥβῃ αὐτὸς ὡς ἀκαθύδων πῳ αἱρεθείη διαφθορᾷ μὴ δημοσιεύσῃ ὃ γεγονὸς, ἀμύητος. τοῖς γὰρ ἀπὸ τ αὐτῶν τέκνοις αὐτὸς συγχωρῶ, οὐ μὴν τοῖς ὑπηρέταις, ἢ μετόχοις εἰ δυνάμενοι νοῆσαι ὃ ἐπράττομεν. οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐδὲ ἐφ' ἑτέρας αἰτίας βοηθοῦνται. Τὸ ε'. διάτ. τῦ α'. τίτλου τῦ κη'. βιβλίου, ἔστι θήλεα τελειωτῶν τ ε'. κεφ. τ α'. τίτ. τ λε'. βιβλίου οὕτω διεξιών, ὁ ἄῤῥην πληρώσας ἔτη ιδ'. ἔτη διατίθησι, ἡ δὲ θήλεα ἔτη ις'. ὃς γὰρ γενηθεὶς καλένδαις ἰανουαρίαις δεκαι πληρωθεὶς ἑαυτὸν ἀπὸ ς'. ὥρας τ νυκτὸς τ πρὸ μιᾶς καλενδῶν ἰανουαρίων τῦ ἑξῆς ἔτους. ἡ γ'. διάτ. τῦ ξ'. τίτ. τῦ ε'. βιβλίου τῦ κώδ. ἔστι κεφ. γ'. τῦ ιθ'. τίτ. τῦ λη'. βιβλίου τῶ βασιλικῶ οὕτως ἔχον, ὃ παλαιὸν ἡ μὲν τῶ θηλειῶν ἥβη ἀπὸ μόνων τῶ ις'. ἑαυτῶν ἐκρίνετο, ἡ δὲ τῶ ἀῤῥένων ἐκ τῦ πληρωθῆναι τ ιδ'. ἑαυτὸν μέν τε συνδέχεσθαι καὶ πρὸ τῦ σώματος ἕξιν, ὡς ἔμπροσθεν καὶ ἐν τοῖς ἱνστιτούτοις. ἡ διάτ. οὕτω κελεύει καὶ ὅπως τῶν ἀῤῥένων ἀπὸ τῶν ιδ'. ἑαυτῶν κρίνεσθαι, μὴ ὅπως ζητουμένων ἡμῶν ὃ σχῆμα τε σώματος διὰ ὃ ἀσχημοσύνης. ὃ ἐν κδ'. πρ. τ α'. ἱνστιτουτιανὸς ἐκ τέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὁ α'. τίτ. τε λδ'. βιβλίου τ διάτ. ἐτέθη εἰς βιβλίον μδ'. τίτ. ιδ'. καὶ ζήτει κεφ. αὐτῦ ιδ'. οὕτω λέγων, ἐὰν αὐτοῖς λεγατεύσω διαθήσῃς, καὶ μὴ δίκηται ἕως ποτὲ ἡ ἥλικος λαμβάνῃ αὐτάς, ἕως οὗ ζῶσι λαμβάνουσιν. εἰ δὲ εἶπον μέχρι τῆς ἥβης, ὁμοῦ ἄῤῥένι μέχρι τῦ ιε'. ἔτους, ἡ δὲ θήλεα τῦ ιδ'. λαμβάνουσιν. ὅτι μόνων δὲ τ διαθηκῶν φιλανθρώπως οὕτως ἡ ἥβη ὁρίζεται. Ὃ κδ'. διάτ. τῦ ι'. τίτ. τ μή'. βιβλίου, ἔστι κεφ. κδ'. τῦ μα'. ἴτ. τῦ ξ'. βιβλίου τῶ βασιλικῶ οὕτω διαλαμβάνον, οὔτε τῶ λιβανείῳ δόγματι, οὔτε τῶ ἐγκλήματι τῦ πλασσοῦ αἴτιος γενόμενος. Τὸ λς'. διάτ. τῦ ε'. τίτ. τ μή'. βιβλίου, ἔστι κεφ. μ'. τ λζ'. πρ. τ ξ'. βιβλίου τῶ βασιλικῶ λέγων, μὴ τῷ ἥβῃ πλημμελῆ ὁ νέος μοιχεύσῃ, καὶ ὑποκείσεται τῷ νόμῳ. ἡ δὲ λζ'. πραγ ἐτέθη εἰς βιβλίον α'. τίτλου α'. κεφάλαιον μέ'. οὕτως ἔχον, αἱρετικὸς μὴ βαπτιζέτω, μήτε πολιτευέσθω, μήτε μετελθέτω οἱουδήποτε πολιτικὸν ὀφφίκιον. ὁ ἀναβαπτισθεὶς στρατείας μόνης

tit. XVI. lib. XXXV. Basil. quod sic habet: si impubes pubertati appropinquans, prope dominum dormierit, quum occideretur, neque eam rem euulgarit, punitur. His enim impuberibus [s. c. *dumtaxat*] parcit, qui [*tantùm*] sub eodem tecto fuissent: non etiam ministris vel participibus [*cedis*] si modò rem intelligere potuerint. Nam talibus neque in aliis causis subuenitur. Digest. v. tit. I. lib. XXVIII. est thema vlt. cap. v. tit. I. lib. XXXV. quod sic narrat: masculus vbi compleuit quatuordecim annos, testamentum facit: femina verò, vbi duodecim. Qui natus est calend. Ianuar. videtur complere annum ab hora sexta noctis pridie calend. Ianuar. subsequentis anni. Const. III. tit. LX. lib. v. Cod. est cap. III. tit. XIX. lib. XXXVIII. Basil. quod sic habet: olim feminarum pubertas solùm ex duodecim annis iudicabatur: masculorum verò ex completo anno decimoquarto, vt tamen concurreret corporis habitus, quemadmodum in Instit. didicisti. Const. itaque iubet, vt etiam in masculis ex quatuordecim annis iudicetur, nulla in corporis habitum propter [*rei*] indecentiam inquisitione habita. Tit. verò XXII. [*lib.*] I. Instit. in Basil. non est positus. Tit. I. lib. XXXIV. Dig. positus est in lib. XLIV. tit. XIV. cuius XIV. cap. quære, quod sic habet: si impuberibus alimenta legauero, neque pateat, quàm diu [*ipsos*] illa percipere voluerim, donec viuunt, percipiunt. Quòd si vsque ad pubertatem dixerim, masculus vsque ad decimum octauum annum, femina [*vsque ad*] decimumquartum percipit. Verùm in solis alimentis pietatis intuitu ita pubertas definitur. Digest. XXII. tit. X. lib. XLVIII. est cap. XXII. tit. XLI. lib. LX. Basil. quod sic tradit: neque in Libonianum s. c. neque in falsi crimen impubes incidit. Dig. XXXVI. tit. V. lib. XLVIII. est cap. XL. tit. XXXVII. lib. LX. Basil. quod dicit: post pubertatem committit minor annis adulterium, legique est obnoxius. Nouella XXXVII. posita est in lib. I. tit. I. cap. XLV. quod sic habet: Hæreticus ne baptizato, neque rempublicam gubernaro, neque qualecunque ciuile officium subito. Rebaptizatus sola mili-

tia arcetor, Iudæus Christianum mancipium ne habeto, &c. Atque hæc quidem docent capita [*illa*] de impuberibus, & rebaptizatis, aliter-ve peccantibus, interdum ignoscentia, interdum non ignoscentia: & cuiusmodi sit post pubertatem tempus. Tu verò altiùs repetito sermone, impuberem ætatem trifariam diuidi dicas: in infantiam, [*quum*] impubes [*articulata*] voce priuatus est, & iam triennium complet: in proximam infantiæ, [*quum*] voci [*articulatæ*] appropinquat, & septimum annum complet: ac [*denique*] in proximam pubertati, [*quum maturiori*] ætati appropinquat, atque doli capax est: [*quod de eo intelligitur*] qui à septimo anno ad ipsum decimumquartum procedit. Atque impuberes quidem doli non capaces ob delictum non subeunt iudicium. Præter hos verò [*alij*,] siue qui septimum annum compleuere, tum rebaptizati iudicium subeunt, tum aliter delinquentes puniuntur: secundùm XIV. cap. tit. XVI. lib. XXXV. quod hîc etiam insertum est. Secundum quod sanè caput interpretari etiam debes, & XXII. cap. tit. XLI. lib. LX. ac illum impuberem in falsi crimen non incidere dicas, qui minor septem annorum est. Quinetiam cap. XL. tit. XXXVII. lib. LX. hunc ad modum interpretare. Quod enim post pubertatem minor annis adulterij crimini obnoxius redditur, tale est, quòd videlicet teneatur ille qui delinquit non modò in impubere ætate, verumetiam postmodum. Illud porrò de alimentis est * à lege propter summam alimentorum necessitatem [*introductum*,] quemadmodum etiam ipsum XIV. cap. XIV. tit. XLIV. lib. dicit, quod etiam huic tit. insertum est. Veruntamen scias, quòd tales impuberes non vt adulti, sed moderatè puniuntur. Quæras verò lib. XXXV. tit. XVI. cap. I. thema vlt. & lib. LX. tit. L. cap. XV. thema II. & lib. II. tit. III. cap. CVIII.

* *Pro κατέπειτα lege νέμει.*

κωλύεται, Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἐχέτω, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ταῦτα μὲν διδάσκουσι τὰ κεφ. περὶ τῶν ἀνήβων καὶ τῶν ἀναβαπτιζομένων, ἢ ἄλλως ἁμαρτανόντων, πότε συγγινώσκονται, καὶ πότε οὐ συγγινώσκονται, καὶ ποῖος χρόνος ὁ μετὰ τὴν ἥβην δηλ. οὐ γὰρ σιναγαγὼν εἶπε, ὅτι ἡ ἀπηβότης εἰς τρία διαιρεῖται· εἰς ἔμφατα ἄπηβον τὸν ἐστερημένον φωνῆς, καὶ ἤδη συμπληρωσάντα τὴν τριετίδα· εἰς προέξιμον ἔμφατα τὸν πλησιάζοντα τῇ φωνῇ, καὶ συμπληρωσάντα τὸν ζ'. ἐνιαυτόν· καὶ εἰς προέξιμον τελεύταιον τὸν πλησιάζοντα τῇ ἡλικίᾳ, καὶ δεκτικὸν ὄντα δόλου, ὅστις ἀπὸ τοῦ ζ'. ἐνιαυτοῦ καὶ μέχρι τοῦ ιδ'. καὶ αὐτὸ προβαίνει. καὶ οἱ μὲν μὴ δεκτικοὶ δόλου ἄπηβοι ἀπὸ ἁμαρτήματος οὐκ ὑπέχονται, οἱ δὲ πρόσθεν τούτοις ἥγουν οἱ πληρώσαντες τὸν ζ'. ἐνιαυτὸν, καὶ ἀναβαπτιζόμενοι ὑπέχονται, καὶ ἄλλως ἁμαρτήσαντες τιμωρεῖται, κατὰ τὸ ιδ'. κεφ. τοῦ ιε'. τίτ. τοῦ λε'. βιβλίου, ὅπερ καὶ ἐνταῦθα κατεγράφη· καθ' ὃ δὲ κεφ. ἐρμηνεύσαι ὀφείλεις καὶ τὸ κδ'. κεφ. τοῦ μα'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου. καὶ εἰπὲ ἐνίσχυον τὸν ἀνήβον μὴ ὑποπίπτειν τῷ ἐγκλήματι τοῦ πλασσοῦ τὸν ἥττονα τοῦ ζ'. ἐνιαυτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὸ μ'. κεφ. τοῦ λζ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἑρμηνεύουσιν. τὸ γὰρ μετὰ τὴν ἥβην ὑποκεῖσθαι τὸν νέον τῷ μοιχείας ἐγκλήματι, τοιοῦτόν ἐστιν ἥγουν τὸ ἐπέχειν αὐτὸν πλημμελοῦντα οὐ μόνον ἐν ἀνηβότητι, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα τὸ δὲ περὶ τὴν διαφθοράν, ἔστι γὰρ * κρυόνας δηλ. τὸ ἀναγκαιότατον τὴν διαφθοράν, καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ ιδ'. κεφ. τοῦ ιδ'. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλίου φησὶν, ὅπερ κατεγράφη ἐνταῦθα. πλὴν γίνωσκε ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἄνηβοι οὐ κολάζονται ὡς οἱ τέλειοι, ἀλλὰ μετρίως τιμωρεῖται. καὶ ζήτει βιβλίον λε'. τίτ. ιε'. κεφ. α'. θέμα τελευταῖον, καὶ βιβλίον ξ'. τίτ. ν'. κεφ. ιε'. θέμα β'. καὶ βιβλίον β'. τίτ. γ'. κεφ. ρη'.

* *Pro κρυόνας lege νέμει.*

CAPVT XIV.

QVINAM hæreticorum ad orthodoxam fidem

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΤΙΝΕΣ ἐξ αἱρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες

βαπτίζονται, καὶ τινες μόνῳ χρίονται. συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ'. η'. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ'. συνόδου ς'. κανὼν ιε'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν η'. Βασιλείου κανὼν μζ'.

transeuntes baptizentur, & quinam tantummodo vngantur. Concilij Nicæni canon XIX. Concilij Laodiceni canon VII. VIII. Concilij Constantinopolitani canon VII. Concilij sexti canon XCV. Concilij Nicæni secundi canon VIII. Basilij canon XLVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΩΣ ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν, βαπτίζεται. Τιμοθέου κανὼν β'. δ'.

CAPVT XV.

QVOMODO dæmone obsessus, aut in morbo mente captus, baptizetur. Timothei canon II. IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι. Τιμοθέου κανὼν ς'.

CAPVT XVI.

QVOD non conueniat mulierem tempore purgationis suæ baptizari. Timothei canon VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΕΑΝ ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ. Τιμοθέου κανὼν α'.

CAPVT XVII.

SI qui in fide instituitur, ante baptismum communicauerit. Timothei canon I.

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ τῶν καταφρονούντων τὴν ἐκκλησίαν καὶ συνάξεων, καὶ μνημῶν, καὶ τῶν ἐσθιόντων ἐν ἐκκλησίαις· καὶ περὶ ἀγαπῶν.

TITVLVS V.

De iis qui ecclesias, synaxes, atque memorias contemnunt, & qui in Ecclesia comedunt: & de agapis.

CAPVT I.

DE his qui docent domum Dei, ſynaxes, & memorias [*res*] contemptibiles [*eſſe.*] Concilij Gangrenſis canon V. XIX. Concilij ſexti canon LXXVI. LXXXVIII. XCVII.

CAPVT II.

NE in eccleſiis agapæ exhibeantur, neque in iis comedatur. Concilij Laodiceni canon XXVIII. Concilij Carthaginenſis canon XLII. Concilij ſexti canon LXXIV. LXXVI. XCVII.

TEXTVS.

Et conſt. * III. tit. XII. lib. I. Cod. vetat, ne qui ad templa confugiunt, in iis edant, aut dormiant: ſed ſecurè in veſtibulis, atriis, porticibus, balneis, & hortis degant.

* *Hæc conſtit. in lib. noſtris non eſt, ſed in Theodoſiano Cod. reperitur.*

SCHOLIVM.

Conſtit. III. tit. XII. lib. I. Cod. eſt lib. V. Baſil. tit. I. cap. XI. quod ſic habet: qui ad eccleſiam confugiunt, vſque ad eius terminos, qui ante publicum forum ſunt, ſecuritatem habento. Interioribus balneis, hortis, domibus, atriis, aut porticibus vtuntor, intra templum aut edere aut dormire vetantor. Ne ſe armis muniunto, ſed illa apud Epiſcopum deponunto: & ni quamprimum pareant mox iuſſu Epiſcopi & magiſtratuum eiiciuntor.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰς συναξεις, καὶ τὰς μνήμας ἀκαταφρονήτους. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ε'. ιθ'. συνόδου ς'. κανὼν ος'. πη'. ζζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κη'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μβ'. συνόδου ς'. κανὼν ος'. ος'. ζζ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ ἡ γ'. διατ. τοῦ ιϛ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος κωλύει τοὺς προσφεύγοντας ἐσθίειν ἢ καθεύδειν ἐντὸς ναοῦ, ἀλλὰ διαγεν ἀσφαλῶς ἐντὸς τοῦ προθύρου ἐν αὐλαῖς, καὶ στοαῖς, καὶ λουτροῖς, καὶ κήποις.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ γ'. διατ. τοῦ ιϛ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι βιβλίον ε'. τῶν βασιλικῶν τ. α'. κεφ. ια'. οὕτως ἔχον, μέχρι τοῦ τὸ δημοσίας ἀγορᾶς τῆς ἐκκλησίας ὅρων, ὃ ἀσφαλὲς ἐχέτωσαν οἱ προσφυγόντες, ἐσθῆτι λουτροῖς, ἢ κήποις, ἢ οἰκήμασιν, ἢ αὐλαῖς, ἢ στοαῖς χρώμενοι, καὶ κωλυέσθωσαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἢ ἐσθίειν, ἢ κοιμᾶσθαι. ὅπλοις δὲ ἑαυτοὺς μὴ ἀσφαλιζέσθωσαν, ἀλλ' ἀποτιθέσθωσαν παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ πειθόμενοι σπουδῇ, ἢ μὴ παῦσαι ἐκβαλλόμενοι καὶ κέλευσιν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν δικαστῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τ῀ ἀπειλιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη λαμβάνειν εἰς ἀγάπην. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ια'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κζ'.

TITΛOΣ ς'.

Περὶ καρποφορίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ καρποφορίων. Ἀποστόλων καν. γ'. δ'. οα'. συνόδου ς'. κανὼν κη'. νζ'. οθ'. ιζ'. Κυρίλλου ἐπ τῆς πρὸς Δόμνον κανὼν β'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η λη'. διάταξις τῦ γ'. τίτλου τῦ α'. βιβλίου, φησὶν ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπισκόπους, ἢ τὸν κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀπαρχὰς δίδόναι, ἢ διὰ ταῦτα ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν, ἢ μὴ δίδόναι κοινωνίαν, ἢ μὴ βαπτίζειν, κἂν ἔθος ἐπιφέρητε τοιοῦτο. ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι δέκα λίτρας. ταῦτα δὲ κρατεῖν ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ, καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς αὐτόθι τόποις τοῖς ὑπὸ τῦ

CAPVT III.

DE his qui contemnunt agapas: & quòd non conueniat ad eas [*vocatos*] partem ſumere. Conc. Gangrenſis canon XI. Concilij Laodiceni canon XXVII.

TITVLVS VI.

De fructuum oblationibus.

CAPVT I.

DE fructuum oblationibus. Apoſtolorum canon III. IV. LXXI. Concilij ſexti canon XXVIII. LVII. LXXIX. XCIX. Cyrilli ex epiſt. ad Domnum canon II.

TEXTVS.

Conſt. XXXVIII. tit. III. lib. I. Cod. ait, quòd non conueniat Epiſcopos aut clericos cogere aliquos, vt fructus offerant, aut angarias præſtent, vel propterea excommunicare, vel anathemate ferire, vel Euchariſtiæ ſacramentum non porrigere, vel non baptizare: tametſi conſuetudine id inualuerit. Tranſgreſſorem autem ab eccleſia, eiúſque adminiſtratione excidere, ac decem libras dare. Atque hæc quidem in ſola regia [*vrbe*] eiúſque territorio, & locis aut ad Metropolitanos qui à

ια'. Αλ. τῦ α'. βιβλίου τ κώδικος, ἔστι βιβλίου τ βασιλικῦ α'. αλ. α'. κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχον ὡς ἐν τῦ χείμενον σεωνωμίθη.

xi. lib. i. Cod. eſt lib. i. Baſil. tit. i. cap. xiv. quod ſic habet, vt in textu ſub compendio propoſitum eſt.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ νηστείας, καὶ τ τεσσαρακοστῆς, καὶ τ πάσχα, καὶ τ πεντηκοστῆς, καὶ κυριακῆς, καὶ σαββάτου, καὶ γονυκλισίας.

TITVLVS VII.

De ieiunio, Quadrageſima, Paſchate, Pentecoſte, Dominico die, Sabbato, & geniculatione.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ νηστείας, καὶ τῶν κεκωλυμένων, ἢ ἐπιτεταγμένων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τ νηστειῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξε'. ξθ'. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιη'. ιθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μθ'. ν'. να'. νβ'. συνόδου ε'. κανὼν κθ'. νϛ'. νε'. νς'. πθ'. Πέτρου κανὼν ιε'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ε'. διάταξις τῦ ιϛ'. πτλου τ γ'. βιβλίου τ κώδικος, φησὶν ὅτι ἐν ταῖς προλαβούσαις τ πάσχα μ'. ἡμέραις, πᾶσα ζήτησις τῶν ἐγκληματικῶν βασάνων χολάζει. καὶ ἡ ε'. διάταξις, ὅτι ἀπρόσκοπταί εἰσιν αἱ πρὸ τ πάσχα ζ'. ἡμέραι, καὶ ζ'. μετὰ τὸ πάσχα, καὶ ἡ χριστουγέννα, καὶ τὰ θεοφάνια, καὶ ἡ τ παθῶν τ Ἀποστόλων, καὶ ἡ κυριακὴ, καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, οὔτε θέατρα, οὔτε δίκη λέγεται. ἐν δὲ

CAPVT I.

DE ieiunio, & iis quæ in quadrageſima ieiuniorum vetita aut permiſſa ſunt. Apoſtolorum canon LXVI. LXIX. Concilij Gangrenſis canon XVIII. XIX. Concilij Laodiceni canon XLIX. L. LI. LII. Concilij ſexti canon XXIX. LII. LV. LVI. LXXXIX. Petri canon XV.

TEXTVS.

Conſt. * v. tit. XII. lib. III. Cod. ait, quòd quadraginta diebus Paſcha anticipantibus, omnis cognitio criminalium quæſtionum ceſſet. Et conſt. * VI. quòd feriati [*dies*] ſint, qui ſepteno numero Paſcha vel præcedunt vel ſequuntur: [*dies*] etiam natalis Chriſti, atque theophania, [*dies*] paſſionis Apoſtolorum, & [*dies*] Dominicus: neque iſtis diebus ſpectacula exhibeantur, neque iudicium dictetur: &

* *In lib. noſtris* VI.

* *In lib. noſtris* VIII.

quindecim Paſchalibus diebus ne debitum quidem ſiue priuatum ſiue publicum exigatur. Conſtit. verò * VII. in quindecim [*iſtis*] diebus manumiſſiones ac emancipationes fieri, & ſuper illis acta confici permittit. Ac conſt. * VIII. dicit, quòd in quadrageſima & Paſchali die de latronibus, & maximè Iſauris quæſtio habeatur, quò conſcios prodant. Conſt. porrò III. tit. IV. lib. I. Cod. ait, quòd diebus Paſchalibus nemo includatur aut vinciatur, præterquam adulter, maleficus, virginum raptor, ſepulcrorum violator, veneficus, monetæ adulterator, homicida, parricida, & * reus maieſtatis. Atque hos quidem ſemper * comprehendi, reliquis verò ſemel duntaxat ignoſci.

* *In noſtris* VIII.

* *In noſtris* IX.

* tyrannus.

* *Pro* ἀπολαμβάνειν, *lege* ἀπολαμβάνεσθαι.

τὰς ιε'. ἡμέρας τ̃ πάσχα, οὔτε χρέος ἰδιωτικὸν, ἢ δημόσιον ἀπαιτεῖται. ἢ ὃ ζ'. διάτ. ἐπιδέπει ἐν ταῖς αὐταῖς ιε'. ἡμέραις ἐλευθερίας καὶ ἐμμαγκιπατίωνας πράττεσθαι, καὶ τὰ ἐπ' αὐταῖς ἐκουμνήματα συνίστασθαι. ἢ ὃ ια'. διάτ. φησὶν ὅτι καὶ ἐν τῇ μ'. ἐν τῇ ἡμέρᾳ τ̃ πάσχα βασανίζονται οἱ λῃσταὶ, ἐφ' ᾧ καὶ σὺν συνίστορας ἐξιπεῖν, καὶ διαφέροντως οἱ ἴσαυροι. ἢ ὃ γ'. διάτ. τ̃ δ'. πιτ. τ̃ α'. βιβλίου τ̃ κώδικος φησὶν, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχαλίας, οὐδεὶς ἐγκλείεται, ἢ δεσμεῖται πλὴν μοιχοῦ, καὶ αἱρεσιώτου, καὶ ἀρπαγος παρθένων, καὶ τυμβωρύχου, καὶ ζόπτου, καὶ φαρμακέως, & φονέως, καὶ παρσοκτόνου, καὶ τυραννίδος. πάντες γὰρ ἔστι πάντοτε * ἀπολαμβάνουσιν, ἅπαξ ὃ μόνον οἱ λοιποὶ συγγινώσκονται.

* ἀπολαμβάνεσθαι,

SCHOLIVM.

Conſt. v. tit. XII. lib. III. Cod. eſt cap. XXII. tit. XVII. lib. VII. Baſil. Conſt. VI. eiuſdem tit. eſt cap. eiuſdem lib. & tit. XXIII. Conſt. VII. eſt cap. XXIV. eiuſdem lib. & tit. Conſt. VIII. eſt cap. XXV. eiuſdem lib. & tit. quod in textu comprehenſa dicit. Conſt. III. tit. IV. lib. I. Cod. eſt cap. XXVI. tit. XVII. lib. VII. Baſil. quod ita ferè habet, quemadmodum à Patriarcha in compendium eſt contractum. Cæterùm ſi quonam die iudicia ceſſent, exactè diſcere velis: lege adorandam illam diuinitus coronati, optimi [*maximi*], ac ſancti noſtri Imperatoris, Dn. Manuelis Comneni * nouellam, menſe Martio, indictione XIV. anno mundi 6674. emiſſam, atque hæc poſt proœmium complectentem: Sancimus igitur, vt illi dies feriati ſint, quos in præſenti conſtitutione nominatim enumerabimus. Quorum alij

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ηε'. διάτ. τ̃ ις'. τίτ. τ̃ γ'. βιβλίου τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. κβ'. τ̃ ιζ'. τίτ. τ̃ ζ'. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν. ν̃ ς'. διάταξις τ̃ αὐτ̃ τίτ. ἔστι κεφ. τ̃ αὐτ̃ βιβλίου καὶ τίτλου κγ'. ν̃ ζ'. διάταξις ἔστι κεφ. κδ'. τ̃ αὐτ̃ βιβλίου καὶ τίτλου. ν̃ η'. διάτ. ἔστι κεφ. κε'. τ̃ αὐτ̃ τίτ. καὶ βιβλίου τὰ ὑπ' ὄψιν κεφάλαια λέγει. καὶ ν̃ γ'. διάτ. τ̃ δ'. τίτ. α'. βιβλίου τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. κς'. τ̃ ιζ'. τίτ. τ̃ ζ'. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν οὕτως ἔχον κεφάλαιον, ὡς καὶ τ̃ πατριάρχου συνωψίσθη. Εἰ θέλεις ὃ μαθεῖν ἀκριβῶς καὶ ποίαν ἡμέραν ἀποσχοῦσι τὰ δικαστήρια, διάγνωθι τ̃ καὶ τ̃ μ̃νὸς μῆνα τ̃ ιδ'. * ἰνδικτιῶν. ε̃ ς̃χος ν'. ἔτους ἀπολυθεῖσαν παρούσης τ̃ νεαρ̃ τ̃ θεοστεφῶν, πορφύρου, καὶ ἁγίου ἡμ̃ν αὐτοκράτορος Μανουὴλ τ̃ Κομνηνοῦ, καὶ ταύτης μὲν ὃ προκείμενον διαλαμβανούσης· ἀπαριθμοῦμεν οὖν ἐκείνας αἷς τ̃ ἡμερ̃ν ἀφαίρετος αὐ ἐν τῇ παρούσῃ διατ. ῥητῶς ἀπαριθμούμεθα, καί τινας μ̃

* *Habetur hac non. tom.* 1. *Iuris Græco-Rom. pag.* 160.

* *Vel* ὁμοίως, *vt legit Leunclauius in præfat. huius Nouellæ in* 1. *Iuris Græco-Rom. pag.* 160.

ἀπολῦ ὃ πολίτη ἀνωφκτον ἔχειν, ὡς μηδαμῶς ὅλου τοῦ ἀπολυ διαφηματος συνίστασθαι δικαστήριον, εἰ μὴ βασιλεὺς ἴσως οἰκονομίας ἕνεκεν, ἢ ἀνάγκης ὁποῖα πολλάκις ὁ τῶν πραγμάτων παραλλαγὴ εἰσάγει, θελήσῃ καθίσαι καὶ ἐν αὐταῖς δικαστήρια· οἷς ἀπὸ μέσης ἄχρι τῶν δικαστηρίων σχολὴ, ὡς οἷς ἔωθεν μέχρι καὶ εἰς αὐτὸν τῆς θείας λειτουργίας καιρὸν, ἵνα τοῖς δικαταῖς εὐξὶν προσομένων δίκῃ, καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον δοξολογίᾳ, καὶ μὴ τῇ θείᾳ ἱερατελεσίᾳ ὑπιμελῶσθαι καὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῖς ἄδικα πεποιθόσιν ἐπιτρέπῃ καὶ τῇ τῶν νόμων ἰσχύι. οἱ μέντοι οὕτω μὴ τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ὑπερτεθαμμένοι δικάζειν ἐν τοῖς γενομένοις πρὸ ἀπολυ σημειώμασι μεμνήσονται τοῦ καιροῦ καθ' ὃν τὰ σημειώματα προέπιπτον. καὶ δὴ πρῶτον περὶ τῶν τελέως ἀνωφκτων διαληπτέον. ἢ τοίνυν καὶ τῇ ια'. τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς ἡμέραν τὴν πανσεβάστου διαστάσης, καὶ θεομήτορος, ἀνωφκτός ἐστιν. ὡσαύτως καὶ ἡ ιδ'. τῇ ὑψώσει τιμωμένη τοῦ ζωοφόρου σταυροῦ. καὶ ἡ κε'. ἀφ' ἧς τοῦ Ἀποστόλου καὶ διαγγελιστοῦ Ἰωάννου θεολόγου μετάστασιν. ἢ ς'. τοῦ ὀκτωβρίου ἀφ' ὃ τῇ μνήμῃ ἐν αὐτῇ τελεσθαι τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ. ἢ θ'. ἀφ' ἧς τοῦ Ἀλφαίου Ἰάκωβον τὸν Ἀπόστολον. καὶ ἡ ιε'. ἀφ' ὃν Ἀπόστολον καὶ διαγγελιστὴν Λουκᾶν. ἢ ιγ'. τοῦ νοεμβρίου μηνὸς, ὅτι ἐν αὐτῇ ἡ μνήμη τοῦ * Χριστοῦ πάσχει τελεῖται. ἢ ιδ'. ὅτι ἐν αὐτῇ ὁ Ἀπόστολος Φίλιππος ἑορτάζεται. ἢ ις'. ὅτι ὁ διαγγελιστὴς καὶ Ἀπόστολος Ματθαῖος. ἢ κα'. ὅτι τὰ εἰς τὸν ναὸν εἰσόδια τῆς θεομήτορος ἐν ταύτῃ πανηγυρίζεται. καὶ ἡ λ'. ὅτι ὁ Ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐν αὐτῇ ἑορτάζεται. ἢ θ'. τοῦ δεκεμβρίου εἰς τῆς συλλήψεως ἐν αὐτῇ τελουμένης τῆς ὑπεραγίας μητρὸς τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ἢ κ'. μέχρι καὶ αὐτῆς ταύτης ς'. τοῦ ἰανουαρίου εἰς ἐν αὐταῖς ἑορταζομένων τῶν γενεθλίων, καὶ τοῦ βαπτίσματος τοῦ κυρίου, καὶ θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἢ ιη'. τῇ αὐτῇ ἰανουαρίου ἀφ' ἧς τοὺς θείους πατέρας καὶ διδασκάλους πατέρας Ἀθανάσιον καὶ Κύριλλον. ἢ κε'. τῇ αὐτῇ μηνὸς ἀφ' ἧς μνήμης τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου θεολόγου. ἢ β'. τοῦ φευρουα-

omnino toti feriati ſint, vt nullo modo vlla ipſorum parte conſtitui iudicium poſſit, extrà quàm ſi fortè Imperator diſpenſationis modo, aut [*propter*] neceſſitatem (vt multa ſæpenumero rerum viciſſitudo nouiter introducit) in illis etiam iudicium conſtituere velit: alij verò ex parte à iudiciis ceſſent, à mane videlicet vſque ad ipſum diuini miniſterij tempus, vt iudicibus precationibus atque glorificando Deo vacare liceat, ac [*deinde*] poſt diuinum ſacrificium iuſtitiæ operam nauent, ſecundúmque legum vim iniuriam paſſis auxilium ferant. Verumenimuerò quibus ita poſt diuinum miniſterium iudicare permiſſum eſt, in conficiendis à ſe inſtrumentis, temporis quo illa confecta ſunt, mentionem facient. Ac primùm quidem de omnino feriatis eſt agendum. Natalis itaque dies puriſſimæ Dominæ ac Dei genitricis, qui eſt octaua Septembris, feriatus eſt. Item decimus quartus, qui propter exaltationem viuificæ Crucis honoratur. Item vigeſimus ſextus, propter Apoſtoli & Euangeliſtæ Ioannis Theologi tranſlationem. Item ſextus Octobris, quòd tum memoria ſancti Thomæ Apoſtoli celebretur. Item nonus, in honorem Iacobi Alphæi Apoſtoli. Item decimus octauus, in honorem Lucæ Apoſtoli & Euangeliſtæ. Item decimus tertius Nouembris, quòd tum memoria patris Chriſti celebretur. Item decimus quartus, quòd tum Philippus Apoſtolus feſtiuiter honoretur. Item decimus ſextus, quòd [*tum*] Matthæus Euangeliſta & Apoſtolus honoretur. Item vigeſimus primus, quòd tum Dei genitricis in templum introitus celebretur. Item trigeſimus, quòd tum Andreas Apoſtolus feſtiuiter honoretur. Item nonus Decembris, quippe quia tunc genitricis Dei noſtri conceptio celebretur. Item vigeſimus, vſque ad ipſum ſextum Ianuarij, vtpote quòd diebus illis natalitia & baptiſmus Domini & Dei & Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti celebrentur. Item eiuſdem Ianuarij duodeuigeſimus, diuinorum patrum & doctorum Athanaſij & Cyrilli gratiâ. Item eiuſdem menſis vigeſimus quintus propter memoriam magni patris Gregorij Theologi. Item ſe-

* θεοῦ

cundus Februarij, quòd num Seruatori obuiam irum ſit. Item tertius, celebrandæ memoriæ Simeonis Dei ſuſceptoris cauſâ. Item vigeſimus quintus Martij, boni nuntij ergò ad Dei genitricem [*delati.*] Item dies Paſchales ab ipſa Lazari reſurrectione, vſque ad ipſum poſt ſacrum Paſcha octauum. Item vigeſimus quintus Aprilis, in honorem Apoſtoli & Euangeliſtæ Marci. Item trigeſimus, in honorem fratris Theologi & Euangeliſtæ, Iacobi Apoſtoli. Item octauus Maij, ob memoriam Euangeliſtæ Ioannis Theologi. Item decimus, propter [*memoriam*] Simonis Zelotæ Apoſtoli. Item vigeſimus primus, propter memoriam ſanctorum ac Apoſtolis æqualium, magnorum Imperatorum, Conſtantini & Helenæ. Item vigeſimus ſextus, propter [*memoriam*] Apoſtoli Alphæi Iudæ. Item vndecimus Iunij, in honorem Bartholomæi Apoſtoli. Item vndeuigeſimus in honorem Apoſtoli Iudæ, qui & Thaddæus & Lebæus & Iacobus [*nominatur.*] Item vigeſimus quartus, propter Præcurſoris natalitium. Item vndetrigeſimus, propter Principum Apoſtolorum Petri & Pauli celebrationem. Item trigeſimus, propter duodecim [*Apoſtolorum celebrationem.*] Item vigeſimus quintus Iulij, propter ſanctæ Annæ, matris Dei genitricis, obdormitionem. Item ſextus Auguſti, propter Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti transformationem. Item nonus, propter memoriam ſancti Mathiæ Apoſtoli. Item decimus quintus, propter glorioſam ſanctæ Dei genitricis emigrationem. Item vigeſimus propter memoriam ſancti Thaddæi Apoſtoli. Item vigeſimus quartus, propter Bartholomæi Apoſtoli [*memoriam.*] Item vndetrigeſimus, propter venerabilis Præcurſoris decollationem. Hiſce omnino feriatis [*diebus*] connumerabuntur medietates quadrageſimalis ieiunij & Pentecoſtæ, [*tum*] etiam Seruatoris aſſumptio, & omnes totius anni Dominici dies, vt in illis omnis in iudicium aditus præcludatur, ac nemo iudicium iudiciale quiddam faciat. Sanè verò qui [*dies*] ex parte iudicium ſiſtent, neque toti (vti antea diximus) feriati erunt, hi ſunto. Menſis Septembris ſextus: quoniam tunc

εἰου ἀφ' ἑνὶ τῷ τῆς σωτῆρος ὑπαπαντῆ. καὶ ἡ γ'. ἀφ' ἑνὶ τῆς μνήμης τῦ ἁγίου Συμεὼν τελετῆ. ἡ κε'. μάρτιου, ἀφ' ἑνὸς τῆς ἁγίας ἀναστάσεως διαγελισμός. αἱ παραλίαι τῆ ἡμέρᾳ ἀπ' αὐτῆς τῆς τῦ Λαζάρου ἐγέρσεως μέχρι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα ὀγδόην. ἡ κε'. τῦ ἀπριλλίου ἀφ' ἑνὸς τῦ Ἀποστόλου καὶ διαγελιστῦ Μάρκου. καὶ ἡ λ'. ἀφ' ἑνὸς τῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου τῦ τῆς ἁγιολόγου καὶ διαγελιστῦ ἀδελφόν. ἡ ὀγδόη τῦ μαΐου ἀφ' ἑνὸς τῆς μνήμης τῦ διαγελιστῦ Ἰωάννου τῦ ἁγιολόγου. ἡ ι'. ἀφ' ἑνὸς τῦ Ἀποστόλου Σίμωνος τῦ ζηλώτου. ἡ κα'. ἀφ' ἑνὸς μνήμης τῶν ἁγίων καὶ ἰσαποστόλων καὶ μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. καὶ ἡ κς'. ἀφ' ἑνὸς τῦ Ἀποστόλου Ἀλφαίου τῦ Ἰούδα. ἡ ια'. τῦ ἰουνίου ἀφ' ἑνὸς τῦ Ἀποστόλου Βαρθολομαίου. ἡ ιθ'. ἀφ' ἑνὸς τῦ Ἀποστόλου Ἰούδα τῦ καὶ Θαδδαίου, καὶ Λεββαίου, καὶ Ἰακώβου. ἡ κδ'. ἀφ' ἑνὸς τῦ πρεσβύτου ῥήγιλλου. ἡ κθ'. ἀφ' ἑνὸς τῶν ἐπὶ τοῖς κορυφαίοις τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου πανηγύρεων. καὶ ἡ λ'. διὰ ἑνὸς ὅτι τοῖς ιβ'. ἡ κε'. τῦ ἰουλίου ἀφ' ἑνὸς τῆς ἁγίας Ἀννης τῆς μητρὸς τῆς θεομήτορος κοίμησιν. ἡ ς'. τῦ αὐγούστου ἀφ' ἑνὸς τῆς σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταμόρφωσιν. ἡ θ'. ἀφ' ἑνὸς μνήμης τῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ματθίου. ἡ ιε'. ἀφ' ἑνὸς ὑποδοχὴν τῆς ἁγίας θεοτόκου μετάστασιν. ἡ κ'. διὰ ἑνὸς μνήμης τῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θαδδαίου. ἡ κδ'. ἀφ' ἑνὸς τῦ Ἀποστόλου Βαρθολομαίου. καὶ ἡ κθ'. διὰ ἑνὸς τῦ ἡμίσου πρεσβύτου ἀποτομή. Τούτοις ὡς τέλεον ἀπράκτοις συνεξεπαθήσουσι καὶ αἱ μεσότητες τῆς παρεκκλησιαστικῆς ἱκετείας καὶ τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ἡ τῦ σωτῆρος ἀνάληψις, καὶ αἱ πᾶσαι τῶν ἐνιαυτῶν ἡμέραι τῦ ἐνιαυτῦ ἡμέραι κυριεύουσαι, ὡς ἐν αὐταῖς ἀποκλείεσθαι πᾶσαν πρόοδον εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ μηδένα μηδένα τῶν ἀκαίρως λαχόντων δικαστὴν ἀφαιρεῖσθαι. αἱ γὰρ τῶν δικαστηρίων ἀπὸ μέρους σχολάζουσαι, καὶ μὴ καθ' ὁλόκληρον ὡς προειλήφαμεν ἀνεῳγμένου ἔξεστι τῷ αὐτῷ, ἡ ς'. τῦ σεπτεμβρίου μηνὸς, ὅτι ἐν

αὐτῇ ὃ ἐν χώροις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ θαῦμα τετελεσπούργηται. ἡ κγ'. τοῦ ὀκτωβρίου, ὅτι τὴν μνήμην τοῦ ἀδελφοθέου Ἰακώβου τελοῦμεν. ἡ κς'. ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα καὶ μυροβλύτην Δημήτριον ἑορτάζομεν. ἡ πρώτη τοῦ νοεμβρίου διὰ τοὺς θαυματουργοὺς καὶ ἀναργύρους Κοσμᾶν, καὶ Δαμιανὸν ἑορτάζεσθαι. ἡ ὀγδόη διὰ τὴν σύναξιν τῶν ἀοιδίμων τελεῖσθαι. καὶ ἡ κη'. διὰ τὸν ὁσιομάρτυρα Στέφανον τὸν νέον πανηγυρίζεσθαι. ἡ τετάρτη τοῦ δεκεμβρίου διὰ τὴν καλλιμάρτυρα Βαρβαρᾶν. καὶ ἡ ἕκτη διὰ τὸν ἐν θαύμασι θαυμαστὸν καὶ μυροβλύτην Νικόλαον. ἡ δεκάτη τοῦ ἰανουαρίου διὰ τὸν Νύσσης θεῖον Γρηγόριον. ἡ ἑκκαιδεκάτη διὰ τὴν προσκύνησιν τῆς ζωσῆς τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου ἁλύσεως. ἡ ἑπτακαιδεκάτη διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ ζωσοῦ νεκροῦ τοῦ θεολόγου. καὶ ἡ κζ'. διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ σεβασμίου λειψάνου τοῦ Χρυσοστόμου. ἡ ἑβδόμη τοῦ φεβρουαρίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηλάτην Θεόδωρον. καὶ ἡ ἑπτακαιδεκάτη διὰ τὸν ἀθληφόρον Θεόδωρον τὸν Τήρωνα. ἡ ὀγδόη τοῦ μαΐου, ὡς τῆς μνήμης τελουμένης τῶν ἁγίων μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ μ'. ἡ κγ'. τοῦ ἀπριλλίου ὡς τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου λαμπροῦ. ἡ δευτέρα τοῦ μαΐου διὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. ἡ ὀγδόη τοῦ ἰουνίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηλάτην Θεόδωρον. ἡ ἑνάτη διὰ τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας. καὶ ἡ κζ. διὰ τὸν ὅσιον καὶ θαυματουργὸν Σαμψών. ἡ πρώτη τοῦ ἰουλλίου, ὅτι ἐν αὐτῇ τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων τὴν μνήμην τελοῦμεν. ἡ δευτέρα, ὅτι τῆς κατθέσεως τῆς ζωσῆς ἐσθῆτος τῆς θεομήτορος μνημονεύομεν. ἡ ὀγδόη, ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα Προκόπιον ἑορτάζομεν. ἡ ια'. ὅτι τὴν καλλιμάρτυρα Εὐφημίαν πανηγυρίζομεν. ἡ κ'. ὅτι προφήτην Ἠλίαν τιμῶμεν. ἡ κζ. ὅτι τὸν

per infundibula ſuromi ducis Michaëlis miraculum prodigiosè peragitur. Item vigeſimus tertius Octobris, quoniam memoriam fratris Dei Iacobi celebramus. Item vigeſimus ſextus, quia magnum illum martyrem, & vnguento ſcaturientem feſtiuiter veneramur, Demetrium. Item primus Nouembris, quòd miraculorum effectores & gratis medentes Coſmas & Damianus feſtiuè colantur. Item octauus, quòd conuentus defunctorum celebretur. Item duodetrigeſimus, quòd ſanctus Stephanus martyr iunior celebretur. Item quartus Decembris, in honorem egregiæ martyris Barbaræ. Item ſextus, in honorem miraculis celebris vnguentóque ſcaturientis Nicolai. Item decimus Ianuarij, in honorem diuini Gregorij Nyſſæi. Item decimus ſextus, propter adorationem venerabilium Principis Apoſtolorum Petri vinculorum. Item decimus nonus, propter recuperationem venerabilis defuncti Gregorij Theologi. Item vigeſimus ſeptimus, propter recuperationem venerandarum reliquiarum Chryſoſtomi. Item ſeptimus Februarij, in honorem magnifici martyris, ducis exercitus, Theodori. Item decimus ſeptimus, in honorem præmiis decorati Theodori *tironis. Item nonus Martij, nempe quòd [*tum*] ſanctorum quadraginta Chriſti martyrum memoria celebretur. Item vigeſimus tertius Aprilis, quippe quia [*tum*] magnificus martyr Georgius honoretur. Item ſecundus Maij, in honorem magni Athanaſij. Item octauus Iunij, in honorem magnifici martyris Theodori, exercitus ducis. Item nonus, in honorem ſancti patris noſtri Cyrilli Alexandrini. Item vigeſimus ſeptimus, in honorem ſancti & miraculoſi Sampſonis. Item primus Iulij, quia tum ſanctorum & miraculorum effectorum gratis medentium memoriam colimus. Item ſecundus, quia depoſitionem pretioſæ veſtis Dei genitricis recolimus. Item octauus, quia magnificum martyrem Procopium feſtiuiter honoramus. Item vndecimus, quia eximiam martyrem Euphemiam concelebramus. Item vigeſimus, quia prophetam Heliam honoramus. Item vigeſimus ſeptimus,

* *Græcè* τίρωνα, *quod in ea lingua nihil ſignificat. Sic autem reddi debere, ex proximo præcedenti coniecturam capio.*

quoniam præmiis decoratum & miraculosum Panteleemonem festiuè colimus. Item trigesimus primus Augusti, propter pretiosi cinguli immaculatæ Dei genitricis depositionem. Atque hi [*quidem dies sunt*], qui quodammodo feriati, & quodammodo non feriati sunt. Quibus verò [*diebus*] propter natiuitatem aut creationem Principis feriamur, hos Imperatoria mea maiestas inter non feriatos collocat: ac præsentem sanctionem à se inchoans, iisdem ipsamet reliquis in exemplum [*quippiam*] peractura est. Non perinde enim præsentis constitutionis sermo [*quantumuis*] in illum attentis, atque Imperatoriæ maiestatis meæ actio persuadeat. Mea itaque Imperatoria maiestas, quibus diebus tum in hanc vitam producta, tum diuina prouidentia in Imperatorem designata est, ne [*illi*] feriati sint, neque vllas inducias in illis iudicia habeant, sancit. Sanè præter suprà descriptos anni dies, omnes [*alij*] fasti erunt, & in illis iudicia, iudiciariisque sententiis consentaneæ executiones exercebuntur. Persuasum autem habemus, Deo etiam hanc Imperatoriæ meæ maiestatis sanctionem fore gratam. Quum enim Pharisæos execraretur Dominus, [*neglectum ab ipsis*] misericordiæ iudicium ante omnia causatus est.

ἀθλοφόρων καὶ θαυματουργῶν Παντελεήμονα ἑορτάζομεν. καὶ ἡ τοῦ ἁγνοτάτου λα'. διὰ τὴν τῆς τιμίας ζώνης τῆς ἀχράντου θεοτόκου κατάθεσιν. αὗται δὴ αἱ πως μὲν ἀνωφελεῖς, πῶς δ' ἐμφερεῖς εἰσι. ταῖς μὲν γὰρ διὰ βασιλικὰ ἢ θύνουσιν, ἢ ἀπαγορεύουσι σχολάζουσας τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ταύτας ταῖς ἐμφερέσι ἐγκρίνει ἡ βασιλεία μου, ἀφ' ἑαυτῆς ἀρχομένη τῆς προνοίας θεσμοθετήσασα, καὶ ἐν οἷς αὐτὴ ἀφωρίσατο διδάσκουσα τοὺς λοιπούς. οὐ γὰρ οὕτω ὁ τῆς προνοίας ἀφορίσεως λόγος πείσει τοὺς αὐτῷ προσομιλοῦντας, ὡς ἡ αὐτὴ τῆς βασιλείας μου πρᾶξις. αὕτη γὰρ ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς ἡ βασιλεία μου καὶ εἰς τὸν τῇδε βίον προῆκται, καὶ εἰς βασιλέα πρόνοια θεοῦ ἀπηρτίσθη, ἐμφερεῖς ἔσονται τῇσδε, καὶ μηδεμιᾶν ἐκλείψει ἐν ταύταις ἀεὶ τὰ δικαστήρια. πᾶσαι μὲν αἱ τῷδε ταῖς * δύο καταγραφείσαις ἡμέραις * ἐν τῷ χρόνῳ, καὶ ἐμφερεῖς ἔσονται, καὶ δικαστήρια ἐν αὐταῖς θήσονται, καὶ ἐκβάσεις ἀκωλύτους ταῖς δικαστικαῖς ἀποφάσεσι. πέπεισμαι δ' ὅτι καὶ θεῷ φίλον ἔσται τὸ πρὸν τῆς βασιλείας μου θεσμοθέτημα, παλαίζων γὰρ τοὺς Φαρισαίους ὁ κύριος, ἢ αὐτὸ τὸ ἔλεος πλημμελοῦν προέτρεψε.

CAPVT II.

NE puerpera, neque qui per morbum non possit, Pascha ieiunare cogatur. Timothei canon VIII. X.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ τῆς μὴ πεπτειωκέναι, μηδὲ νοσοῦντα μὴ δυνάμενον, διὰ νηστείας τὸ πάσχα ἑορτάζειν. Τιμοθέου κανὼν ια'. ι'.

CAPVT III.

DE die atque tempore Paschali, & Theophaniis. Apostolorum canon VII. Concilij Antiocheni canon I. Concilij Carthaginensis canon LXXIII. Concilij sex-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς ὥρας τοῦ πασχαλίου, καὶ τῶν θεοφανίων. Ἀποστόλων κανὼν ζ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν α'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ογ'. συνόδου ς'.

κανὼν ξς'. πθ'. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς, κανὼν α'. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν θεοφανίων προσφωνήσεως.

ti canon LXVI. LXXXIX. Dionysij ex epistola ad Basiliden canon I. Theophili ex compellatione de Theophaniis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ δεῖν ἐν κυριακῇ σκάπτειν γίνεσθαι, ἢ γόνυ κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ὅτι καὶ τὸ ἐγχωρεῖν δεῖ σχολάζειν τῷ κυριακῷ, οὐ μὴν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γράφας ἀναγινώσκειν τὸ σάββατον. συνόδου Νικαίας κανὼν κ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κθ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξα'. συνόδου ς'. κανὼν ιθ'. ξς'. Πέτρου κανὼν ιε'. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν θεοφανίων προσφωνήσεως.

CAPVT IV.

DOMINICO die spectacula edi, aut Dominico die vel Pentecostes diebus genua flecti non debere, & quoad [*eius*] fieri potest, Dominico die ab operibus vacandum esse, non item Sabbato, & Sabbati die scripturas legi oportere. Concilij Nicæni canon XX. Concilij Laodiceni canon XXIX. Concilij Carthaginensis canon LXI. Concilij sexti canon XIX. LXVI. Petri canon XV. Theophili ex compellatione de Theophaniis.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ς'. διάταξις τοῦ ιϚ'. πτλου τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει τὴν κυριακὴν ἄφεκτον εἶναι. ἡ δὲ θ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ πτ. ὅτι ἐν αὐτῇ οὐχ ὑπομιμήσκεταί τις, ἢ εἴσεως ἀπαιτῆται, ἢ δημόσιον, ἢ ἰδιωτικὸν χρέος, οὔτε δικάζεται, οὔτε σκηνικὴ θέα, ἢ ἱπποδρόμου πλεῖται· ἀλλ' εἰ καὶ φθάσῃ βασιλέως γενέσιον ἐν κυριακῇ, ὑπερτίθεται τὸ θέαμα. ὁ δὲ θεωρῶν ἐν κυριακῇ

TEXTVS.

Constit. VI. tit. XII. lib. III. Cod. Dominicum diem feriatum esse dicit. Et const. *IX. eiusdem tit. eadem [*die*] neminem [*debiti*] admoneri, aut [*à quoquam*] fideiussiones, debitum-ve vel publicum vel priuatum exigi: neque in iudicio agi: neque scenicum spectaculum aut arenariam venationem, aut circense certamen celebrari. Quin & si natalis Imperatoris in Dominicum diem incidat, spectacula differri. Qui spectaculis Dominico [*die*] * *In lib. nostris* x.

interfuerit, & qui apparitor legem transgressus sit, eum militia priuari, eiúsque patrimonium proscribi. Licere tamen eo [*die*] paciſci & transigere. Dictum est autem lib. I. tit. IX. const. * II. [*&*] XIII. quòd Iudæi die sabbato, aliísque ipsorum festis diebus, neque corporale munus obeunt, neque quicquam faciunt, neque propter publicam priuatam-ve causam in ius vocantur, aut [*ipsi*] Christianos in ius vocant.

* *In lib. IX. nihil ejusmodi habemus: & XIII. in lib. nostris est XII.*

Scholivm.

Const. VI. tit. XII. lib. III. Cod. & const. IX. eiusdem lib. & tit. sunt cap. vlt. tit. XVII. lib. VII. Basil. quod sic propè habet, vt in textu comprehensum est. Veruntamen ipsæ constitutiones diei Dominici duntaxat mentionem faciunt: Basilicum verò, vti omnis dies diuinæ maiestati assignatus, similiter honoretur, statuit. Ac addit [*etiam*], vt apparitores, aduocati, atque præcones taceant, & licitè quæcunque pacta conciliatiua incantur, [*idque*] non solùm per forensia scripta, verumetiam per acta iudicialia. Ναπάλια autem sunt Imperatorum natalitia, eorúmque designatio. Const. II. tit. IX. lib. I. Cod. non est posita in Basil. Const. verò XIII. eiusdem lib. & tit. est lib. Basil. I. tit. I. cap. XXXVIII. quod habet, vt in textu scriptum est.

δποσρατεύεσθαι, καὶ δημεύεσθαι· καὶ ὁ ἐμβιβασὴς ῥαβδας τὸν νόμον. ἔξεστι δὲ παχτεύειν καὶ διαλύεσθαι ἐν κυριακῇ. εἴρηται δὲ βιβλίῳ α'. πτ. θ'. διατάξ. β'. ιγ'. ὅτι Ⓓ Ιουδαῖοι ἐν τῷ σαββάτῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις αὐτῶν ἑορταῖς, οὔτε σωματικῶς λειτουργοῦσιν, οὔτε ποιοῦσιν, οὔτε διὰ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν αἰτίαν ἐνάγονται, ἢ Χριστιανοῖς ἐνάγουσιν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ς'. διάτ. τῦ ις'. τίτ. τῦ γ'. βιβλίου τῦ κώδικος, καὶ ἡ θ'. διάτ. τῦ αὐτῦ βιβλίου καὶ τίτ. εἰσὶ κεφ. πεπλατυσμένον τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει φερόμενα εἰς ἐντὸς διελήφθη, πλὴν ὅτι μόνην πλάτος κυριακῆς μόνης ἐμέμνητο, ὁ δὲ βασιλικὸς πᾶσαν ἡμέραν ἀφωρισμένος εἰς τιμὴν τῦ θεοῦ τιμᾶν πρὸ ἐμοίως τιμᾶσθαι διορίζεται. τοιγαροῦν ὀφείλει καὶ τοὺς παῤῥησίας, καὶ τοὺς διαλόγους, καὶ τοὺς κήρυκας, μίαν δὲ πᾶσι τὰ συναλλαγματικὰ σύμφωνα ἀκωλύτως οὐ μόνον δι' ἀγοραίων ἐκλεγόντων, ἀλλὰ καὶ διὰ σημειωμάτων δικαστῶν. ναπάλια δέ εἰσι τὰ τῶν βασιλέων γενέθλια, καὶ ἡ τούτων ἀναγόρευσις. ἡ β'. διάτ. τῦ θ'. τίτ. τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ιγ'. διάτ. τῦ αὐτῦ βιβλίου καὶ τίτ. ἔστι βιβλίου τῶν βασιλικῶν α'. τίτ. α'. κεφ. λη'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη.

Caput V.

QVÆ sit causa geniculationis, & ne genua flectantur [*die*] Dominico, aut die Pentecostes, & quare versus Orientem spectantes precemur. Basilij ex cap.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΤΙΣ ἡ αἰτία γονυκλισίας, καὶ τῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα. Βασιλείου ἐπι

τῆ κζ. κεφ. τῆ περὶ Ἀμφιλόχ@ περὶ τ ἁγίου πνεύματος.

XXVII. eorum quæ ad Amphilochium, de Spiritu ſancto ſcripta ſunt.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ παροικιῶν, καὶ πῶς διάγουσιν ἐπίσκοποι, & κληρικοὶ, καὶ περὶ ἀποδημίας αὐτῶν· καὶ περὶ τῶν κατ' ἔτος συνόδων, & ξενοδοχίας, & διδασκαλίας, & συστατικῶν, & εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν· καὶ ποῖα πρέπουσι ἰδιωτικὰ, ἢ δημόσια πράγματα, & πῶς ὁ κληρικοὶ ἀλλήλοις τιμῶσι.

TITVLVS VIII.

De parochiis, & quomodo Epiſcopi & clerici viuere debeant, & de peregrinatione ipſorum: de Conciliis quotannis habendis, & doctrina, & hoſpitalitate, & commendatitiis pacificisque literis: & quales res, ſiue priuatas, ſiue publicas gerant, & quomodo clerici ſe inuicem honorent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ παροικιῶν, καὶ τῶν ὑπὸ βασιλικῶν τύπων γινομένων καινισμῶν. συνόδου Χαλκηδόν@ κανὼν ιζ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν νγ'. νς'. οα'. συνόδου ς'. κανὼν κε'. λς'. λζ'. λη'. λθ'.

CAPVT I.

DE parochiis, & de nouationibus, quæ per Imperatorias formas fiunt. Concilij Chalcedonenſis canon XVII. Concilij Carthaginenſis canon LIII. LVI. LXXI. Concilij ſexti canon XXV. XXXVI. XXXVII. XXXVIII. XXXIX.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ς'. διάταξις τῆ β'. τίτλου τῆ α'. βιβλίου τῆ κώδικος, φησὶν ὅτι τὰς διαφυομένας κανονικὰς ἀμφισβητήσεις ἐν ὅλῳ τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ δεῖ γίνεσθαι παρὰ γνώμην τῆ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς αὐτῆ συνόδου, ἥτις ἔχει τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχαίας Ρώμης. ἡ ὃ ις'. διατ.

TEXTVS.

Conſtit. VI. tit. II. lib. I. Cod. ait, quòd quæ canonicæ dubietates per vniuerſum Illyricum emergunt, eas non abſque ſcientia antiſtitis vrbis Conſtantinopolitanæ (quæ veteris Romæ prærogatiuas habet) eiúſque [*ſacerdotalis*] conuentus oporteat decidi. Conſt. verò XVI. tit.

II. lib. I. Cod. abrogat, quæcunque tempore tyrannidis aduerſus Zenonem [*inſtituta*], in præiudicium ſacerdotum Eccleſiaſtici-ve ſtatus, contra anteriorum Principum ſanctiones facta ſunt, & quæ antea obtinuiſſent renouat, ac Conſtantinopolitanum Archiepiſcopum ante alios ſedendi ius habere dicit. Conſt. XXXV. tit. III. lib. I. vnaquæque, inquit, ciuitas proprium Epiſcopum habeto. Et ſi quis vel per diuinum reſcriptum ciuitatem [*aliquam*] aut ſuo Epiſcopo, aut territorio, aut alio quopiam iure priuare audeat: exuitur bonis, & infamis redditur. Excipitur autem Tomenſium Scythiæ ciuitas. Illius enim Epiſcopus reliquarum etiam [*ciuitatum*] curam gerit. [*Tum*] etiam Leontopolis Iſauriæ ſubeſt Epiſcopo Iſauropolitano. Quòd porrò Conſtantinopolis priuilegia veteris Romæ habeat, dicitur lib. XI. Cod. tit. * XXI. conſt. vnica. Conſt. verò I. tit. XVII. lib. I. Cod. ipſam [*etiam*] Romam nominari dicit.

* *In lib. noſtris* XX.

ἀκυροῖ τὰ χρώμενα ἐπὶ τῆ κατὰ Ζηνωνος τυραννίδι, ἅτινα τὰ πρώτου βασιλικὰ διατάγματα περὶ ἱερέων, ἢ καταστάσεων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τὰ πρώτου ἀνέτρεψαν, καὶ φησὶ τ Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν τ ἄλλων πρωτεδρίαν. ἡ ὃ λέ. διάτ. τῦ γ'. πίπλου τῦ α'. βιβλίου λέγει, ἑκάστη πόλις ἰδίῳ ἐχέτω ἐπίσκοπον. κἂν ὃ διὰ θείας ἀνταφῆς πολιήσῃ τις ἀφελέσθαι πόλιν τῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ τῆς παροικίδος αὐτῆς, ἢ τινος ἄλλου δικαίου, γυμνοῦται τ ὄντων καὶ ἀτιμοῦται. ἐξήρηται ὃ Τόμεων Σκυθίας πόλις, ὁ γὰρ ἐπίσκοπος αὐτῆς, καὶ τῶν λοιπῶν προνοεῖ, καὶ ἡ Λεοντόπολις Ἰσαυρείας, ὑπὸ τ ἐπίσκοπόν ἐστιν Ἰσαυροπόλεως. ὅτι ὃ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει τὰ προνόμια τ ἀρχαίας Ρώμης, εἴρηται βιβλίου ια'. τ κώδικος πίτ. κα'. διάτ. α'. καὶ μόνη. ἡ ὃ α'. διάτ. τ ιζ'. πίτ. τ α'. βιβλίου τ κώδικος, Ρώμην αὐτὴν ὀνομάζεσθαι λέγει.

SCHOLIVM.

Conſt. VI. tit. II. lib. I. Cod. eſt cap. VI. tit. I. lib. V. Baſil. quod habet, vt propoſitum eſt. Quòd verò Conſtantinopolitanus prærogatiuas veteris Romæ habeat, in Baſil. non eſt additum. Lege canonem XXVIII. Conc. IV. & ea quæ in eo ſcripta ſunt. Conſt. XVI. tit. II. lib. I. Cod. in Baſil. non eſt poſita. Conſt. XXXV. tit. III. lib. I. Cod. eſt cap. III. tit. I. lib. III. Baſil. quod habet, vt in textu

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ ς'. ἀφάτ. τῦ β'. πίτ. τῦ α'. βιβλίου τ κώδικος, ἔστι κεφ. ς'. τῦ α'. πίτ. τῦ ε'. βιβλίου τ βασιλικῶν οὕτως ἔχει ὡς κατιδρώθη. ὃ ὃ ἔχει τ Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς παλαιᾶς Ρώμης, οὐ προτεθείσης τὰ βασιλικά. ἀπάγωθι καὶ τ κη'. κεφάλαια τ δ'. σωμάτου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφέντα. ἡ ις'. διάτ. τῦ β'. πίτ. τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ λε'. διάτ. τῦ γ'. πίτ. τῦ α'. βιβλίου τ κώδικος, ἔστι κεφ. γ'. τ α'. πίτ. τ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει ὡς ἐν τῷ

κείμενον σεσωφίσθω· αὐθ τῆς ἐχέν τ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα τ ἀρχαίας Ρώμης. ἡ α'. διάτ. τῆ κα'. πτ. τῆ ια'. βιβλίου τ κώδικος, ἔστι κεφ. ς'. τ α'. πτ. τ ε'. βιβλίου τ βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ἡ Κωνσταντινούπολις μὴ μόνον τ Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τ Ρώμης τῶν νομίοις χαίρέσθω. ἡ ὴ α'. διάτ. τῆ ιζ'. πτ. τ α'. βιβλίου τ κώδικος, ἔστι κεφ. κ'. τ ς'. πτ. τ β'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, τῇ συνηθείᾳ τ Ρώμης ἀκολουθεῖν ὀφείλ. οἷα δέ ἐστι τὰ πρεσβεῖα τ ἐν τῇ παλαιᾷ Ρώμῃ ἁγίας ἐκκλησίας, πρίσκιον ἡμῖν ὁ πρῶτα τ ἱσαποστόλου ἁγίου μεγάλου Κωνσταντίνου γεγενὸς ἔγγραφον θέσπισμα πρὸς τ ἅγιον Σίλβεστρον τ τότε πάπαν τῆς Ρώμης, ὁ δὲ ἔχ οὕτως.

Δέον ἐκείναμεν μετ πάντων τ σατραπῶν ἡμῶν, καὶ πάσης τ συγκλήτου, καὶ τ ἀρχόντων, καὶ μετ πάντος τ λαοῦ τ ὑπ αὐτὸν τ ἐξουσίαν τ Ρωμαϊκῆς δόξης, ἵνα ὡς ὁ ἅγιος Πέτρος ἐκ προσώπου τ υἱοῦ τ θεοῦ ὅστις ἐστὶν εἰς τὴν γῆν, ὕτως καὶ οἱ ἐπίσκοποι οἱ διάδοχοι τ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων, ἀρχικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν γῆν ἔχωσι, πλέον πρ' ὅτ ἔχ ἡ βασιλεία τ δόξης ἡμῶν, καὶ τοῦτο πρεχωρήθη ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀπὸ τ βασιλείας ἡμῶν· καὶ θέλομεν ἡμεῖς αὐτὸν τὸν κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων, καὶ τοὺς διαδόχους αὐτ ἐκ προσώπου αὐτ, πρέσβεις πρὸς τ θεὸν πατέρας εἶ) καὶ διαφέροντας. καὶ ὥσπερ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἡμῶν εἰς τὴν γῆν σέβεσθαι καὶ ὑμᾶσθαι, οὕτω θεσπίζομεν σέβεσθαι καὶ ὑμᾶσθαι τὴν ἁγίαν τῶν Ρωμαίων ἐκκλησίαν, καὶ πλέον πρὸ τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ τὸν γήϊνον θρόνον, τὴν ἁγίαν καθέδραν τ ἁγίου Πέτρου, δοξάζεσθαι καὶ ὑψοῦσθαι· δεδόντες αὐτῇ δυνάμιν καὶ δόξης ἀξίωμα. καὶ ἀμαχρίνοντες θεσπίζομεν, ἵνα ἔχῃ ἐξουσίαν ἀρχικὴν, καὶ εἶναι τούτῃ κεφαλὴν τῶν τεσσάρων θρόνων, ἤτοι τ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἁπλῶς εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας ἁπάσης τῆς οἰκουμένης. καὶ ὁ ἐπίσκοπος ὁ μέλλων εἶναι εἰς τὴν ἁγίαν τῶν Ρωμαίων ἐκκλησίαν, ὀφείλ εἶναι ἔνδοξος καὶ ὑψηλότερος πάντως τοὺς ἱερεῖς τ κόσμου· καὶ εἴ τι ἔστι πρὸς

compendiosè positum est : præterquam [*quòd non habeat*,] Constantinopolitanum prærogatiuas veteris Romæ habere. Constit. 1. tit. XXI. lib. X 1. Cod. est tit. 1. lib. V. Basil. cap. VI. quod sic ait: Vrbs Constantinopolitana non solùm iuris Italici, sed etiam ipsius Romæ prærogatiua fruitor. Const. verò 1. tit. XVII. lib. 1. Cod. est cap. XX. tit. VI. lib. II. Basil. quod sic ait: omnis ciuitas consuetudinem Romæ sequi debet. Cæterùm cuiusmodi sint priuilegia sanctæ ecclesiæ veteris Romæ, euidenter tradit nobis scriptum illud oraculum ab Apostolis æquali sancto Constantino Magno ad sanctum Siluestrum eo tempore Papam Romanum emissum, quod in hunc habet modum.

Cum omnibus satrapis nostris, cum vniuerso senatu, cum præfectis, denique cum omni populo potestati Romanæ maiestatis subdito, conueniens esse iudicauimus, vt quemadmodum sanctus Petrus ex persona filij Dei [*Ecclesiæ caput*] est in terris : ita etiam Episcopi, qui successores sunt principis Apostolorum, primariam in terris potestatem habeant : [*& quidem*] ampliùs quàm nostræ gloriæ Imperatoria maiestas habeat. Atque id [*quidem*] concessum est à nobis, * Augustáque nostra coniuge : ac volumus, vt ipse Princeps Apostolorum, eiúsque successores, ex ipsius persona primi apud Deum patres sint, atque defensores. Et quemadmodum Imperatoriæ nostræ maiestatis potestas colitur & honoratur : ita sancimus, vt & sancta Romanorum ecclesia colatur & honoretur : atque suprà quàm Imperatoria nostra maiestas, terrenúmque solium, sancta sedes sancti Petri laudibus cumuletur atque exaltetur. [*Ac*] data [*iam*] ipsi potestate, maiestatísque dignitate, confirmato [*deinde*] iudicio sancimus, vt primariam illam habeat potestatem, atque caput sit quatuor soliorum, Alexandrini videlicet, Antiocheni, Hierosolymitani, & Constantinopolitani : ac [*verò*] breuiter omnium ecclesiarum vniuersi terrarum orbis. [*Vt*] etiam qui sanctæ Romanorum ecclesiæ Episcopus futurus est, glorioſus esse debeat, & supra omnes [*totius*] mundi sacerdotes excelsus. Vt [*postremò*,] si quid ad

* *f.* & à nostra Imperatoria Maiestate.

cultum Dei, Christianámque fidem instaurandam ac constabiliendam pertineat, [*id*] ab ipso diiudicetur. Æquum enim est, vt illic sacra lex originem & initium sumat, vbi sacrosanctus legislator seruator noster Iesus Christus beatum Apostolum Petrum sedem obtinere iussit, crucis afflictionem sustinuit, beatæque mortis calicem bibit: & vbi [*ille*] etiam imitator magistri atque domini sui factus est. Vt [*item*] illic inclinent gentes capita sua propter confessionem nominis Christi, vbi illarum doctor beatus Apostolus Paulus extenso propter Christum collo martyrij coronam accepit: vt [*insuper*] vsque ad finem mundi [*ille*] doctorem quærant, vbi Sanctorum eius reliquiæ quiescunt. [*Ad extremum verò, vt*] quo loco superbo illi Regi seruiuimus eodem supini ac in terram expansi cælestis Regis & Dei & Seruatoris nostri Iesu Christi officiis deseruiamus. Tradimus itaque ipsis sanctis Apostolis, beatis dominis meis Petro & Paulo, ac post illos beato Siluestro, patri nostro, magno Episcopo, & Catholico Papæ vrbis Romæ, omnibúsque successoribus eius, qui ab hodierno [*die*] vsque ad finem mundi in solio beati Petri præsidebunt, Imperatorium nostrum palatium Lateranense, quod superat atque vincit totius mundi palatia: præterea etiam diadema, siue coronam capitis nostri: tum lorum quoque & humerale, quod Imperatoriæ maiestatis collum cingit: simul etiam purpuream chlamydem, & tunicam coccineam, omniáque Imperatoria indumenta, nec non Imperatoriorum iumentorum insignia: similiter etiam Imperatoria sceptra, omnia signa, banta, reliquáque Imperatoriæ maiestatis ornamenta, & potentiæ nostræ gloriam. Insuper sancimus, vt viri religiosiss. clerici multorum ordinum, qui eidem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ deseruiunt, ornentur & habeant illam sublimitatem & magnificentiam qua ornatus est magnus noster Senatus, Patricij nempe, & Consules, & reliquæ dignitates. Et [*quemadmodum*] Imperialis exercitus ornatus est: ita sancimus, vt & sanctæ Romanæ

τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ, καὶ τοῖς διορθώσιν τῆς τῶν ἱερέων τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν, ἵνα κρίνηται παρ' αὐτῆς· δίκαιον γάρ ἐστι, ἵνα ἐκεῖθεν ὁ ἅγιος νόμος ἔχῃ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἀρχήν, ὅπου ὁ ἅγιος νομοθέτης, ὁ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, τὸν μακάριον Ἀπόστολον Πέτρον ἐκέλευσε κρατεῖν τὴν καθέδραν, καὶ ὅπου τὸ πάθος τοῦ σταυροῦ ἔπαθε, καὶ μακαρίου θανάτου ποτήριον ἔπιε, καὶ ἐγένετο ἀκόλουθος τῆς μιμήσεως καὶ κυρίου αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ τὰ ἔθνη ἵνα κλίνωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, διὰ τὴν ὁμολόγησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὁ διδάσκαλος αὐτῶν ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος, διὰ τὸν Χριστὸν ἐκτείνας τὸν τράχηλον, στέφανον τοῦ μαρτυρίου ἐδέξατο· καὶ ἕως τέλους τοῦ κόσμου, ἵνα ἀναζητῶσι τὸν διδάσκαλον, ὅπου τὰ τῶν ἁγίων λείψανα ἀναπαύονται· καὶ ἐκεῖ ὑπήκοοι καὶ εἰς τὸν ἡμῶν ὑπλωμένοι, τοῦ οὐρανίου βασιλέως καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δουλεύωμεν ὀφφίκια, ὅπου ἐδουλεύσαμεν ᾧ ὑπηρετοῦμεν ἐκείνῳ βασιλεῖ. ᾧ διδάσκαλον ἔχομεν αὐτοὺς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, τοὺς μακαρίους κυρίους μου, τὸν Πέτρον καὶ Παῦλον, καὶ μετ' αὐτοὺς τὸν μακάριον Σιλβέστρον, καὶ πατέρα ἡμῶν, τὸν μεγάλον ἐπισκοπον, καὶ καθολικὸν Πάπαν τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτῶν, οἵτινες ἕως τοῦ τέλους τοῦ κόσμου μέλλουσι προκαθῆσθαι εἰς τὸν θρόνον τοῦ μακαρίου Πέτρου ἀπὸ τοῦ σήμερον, τὸ ἡμέτερον βασιλικὸν παλάτιον, τὸ λατερανήσιον, τὸ ὑπερβαῖνον καὶ ὑπερνικῶν τὰ τοῦ ὅλου κόσμου παλάτια ἐπέκεινα· καὶ τὸ διάδημα, ἤτοι τὸ στέφανον τῆς κεφαλῆς ἡμῶν· ἅμα καὶ τὸν λῶρον, καὶ τὸ ὠμοφόριον, ὅπερ κυκλοῖ τὸ βασιλικὸν τράχηλον· ἅμα δὲ καὶ τὴν πορφυρᾶν χλαμύδα, καὶ χιτῶνα κόκκινον, καὶ πάντα τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα, καὶ τὰ ἀξιώματα τῆς βασιλικῆς ἱππασίας ὁμοίως καὶ τὰ βασιλικὰ σκῆπτρα, καὶ πάντα τὰ σήμεια καὶ τὰ * βάντα, καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα τῆς βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας, καὶ τὴν δόξαν τῆς ἡμῶν ὑπεροχίας. ἀνδρας τε εὐσεβεστάτους κληρικοὺς πολλῶν τάξεων τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ Ῥωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ δουλεύοντας, στεφανοῦμεν κοσμοῦντες, καὶ ἔχειν ἐκείνην τὴν ὑπεροχὴν καὶ μεγαλωσύνην, ἣν κεκτήμεθα ἡ μεγάλη σύγκλητος ἡμῶν, ἤτοι οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ ὑπατικοὶ, ἤτοι οἱ ὕπατοι, καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιώματα. καὶ ἡ βασιλικὴ στρατιὰ κεκόσμηται, οὕτω στεφανοῦμεν κοσμοῦντες καὶ τὸν κλῆρον τῆς ἁγίας

* *Alij* βάνδα, *significasse putant Imperatoris praedentis insignia, quæ Itali hodieque banderas vocant.*

Ρώμης ἐκκλησίας. καὶ οἷον τρόπον ἡ βασιλικὴ δύναμις δι' πολλῶν ὀφφικίων κεκόσμηται, ἤτοι κουβουκουλαρείων, πορταρίων, ἐξκουβίτων, οὕτως καὶ τὴν ἁγίαν τοῦ Ρωμαίων ἐκκλησίαν κοσμῆσαι θέλομεν. καὶ ἵνα καὶ πλάτος ὁ ἐπισκοπικὸς φῶς ὑπερλάμπῃ, πιστεύομεν καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ κληρικοὶ τὴν ἁγίαν Ρωμαίων ἐκκλησίας καβαλλικεύωσιν ἐν τρόχα, κεκοσμημένα διὰ ὀθονίων λευκῶν. καὶ ὡς ἡ ἡμετέρα σύγκλητος φέρῃ ὑποδήματα, ἤτοι σανδάλια λευκὰ διὰ ὀθονίων· οὕτως καὶ τὰ ὑπόδια, ὡς καὶ τὰ γόνατα, πρὸς αἴνεσιν τοῦ θεοῦ. ὑπὲρ πάντων δὲ τῶν ἁγίων διδάσκομεν ἀδῆναι, καὶ πρέπον ἐστὶν αὐτῷ ὃν ἁγιωτάτῳ πατρὶ ἡμῶν καὶ Σιλβέστρῳ ἐπισκόπῳ καὶ πάπᾳ πόλεως Ρώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ μακαρίοις ἐπισκόποις, εἰς ἡμᾶς καὶ δόξαν τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν αὐτὴν μεγάλην καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν, ἵνα ἐάν τις τῶν συγκλήτου βουληθῇ μὴ ἰδίᾳ θελήματος καὶ διαιρέσου γενέσθαι κληρικὸς, καὶ τὸ τῶν ἁγίων κληρικῶν συναριθμεῖσθαι, μή τις τολμήσῃ ἀπὸ πάντων ἐμποδίζειν τοῦτο. ἐπιτρέπομεν δὲ πρὸς τούτοις, ἵνα καὶ ὁ αὐτὸς θεοσεβὴς πατὴρ ἡμῶν Σίλβεστρος, μέγας ἐπίσκοπος, καὶ πάντες οἱ διάδοχοι αὐτοῦ καὶ ἐπίσκοποι, ἵνα φορῶσι τὸ διάδημα, ἤτοι τὸ στεφάνιον, ὃν προσηνέγκαμεν αὐτῷ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἐκ χρυσίου καθαροῦ καὶ μαργαριτῶν ἀτιμήτων· καὶ ἵνα αὐτοὶ χρήσωνται εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εἰς τὴν αἴνεσιν τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς ἡμᾶς τὸν ἁγίου κορυφαίου καὶ Ἀποστόλου. αὐτὸς δὲ ὁ μακαριώτατος πάπας Σίλβεστρος ὑπὲρ τὸ στεφάνιον, ἤτοι τὸ * παπαλήθραν, ὃν εἶχε πρὸς δόξαν τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πέτρου, οὐκ ἤθελε βαστάζειν στεφάνιον ἐκ χρυσίου καὶ μαργαριτῶν. ἡμεῖς δέ, διότι οὐκ ἤθελεν ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἐκ χρυσίου στεφάνιον, τὸ ὑπέρλαμπρον λαβεῖν σημαίνοντα τὸ ἁγίαν ἀνάστασιν, τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ αὐτοῦ ἰδίαις χερσὶν ἐπεθήκαμεν. καὶ κρατήσαντες τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου αὐτοῦ, διὰ τὴν προσκύνησιν καὶ τὸν φόβον τοῦ ἁγίου Πέτρου, στράτορος ὀφφίκιον ἐποιήσαμεν· θεσπίζοντες, ἵνα πάντες οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ὡς λώρῳ χρήσωνται εἰς τὰς προβολάς, πρὸς μίμησιν τῆς βασιλείας. διὰ τοῦτο δέ, ἵνα μὴ ὁ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς καταφρονηθῇ· ἀλλὰ πλέον πρὸ τοῦ βασιλείου ἡμῶν τοῦ γένους, καὶ κρότους

ecclesiæ clerus ornetur. Adhæc quo modo Imperatoria potestas multis officiis exornatur, cubiculariis, ostiariis & excubitoribus, sic etiam sanctam Romanorum ecclesiam exornari volumus. At [*verò*] vt Episcopalis splendor in omnibus præluceat, etiam hoc sancimus, vt clerici sanctæ Romanorum ecclesiæ caballos candidis linteis ornatos equitent. Et quemadmodum Senatus noster calciamenta siue sandalia ex linteis candida gestat [*ita etiam illi : vt*] eodem modo cælestia, quo terrestria, ad laudem Dei [*pertinent.*] Supra omnia in honorem & & gloriam ipsius Domini & Seruatoris nostri Iesu Christi, ipsi sanctiss. patri nostro Siluestro Episcopo & Papæ vrbis Romæ, omnibúsque successoribus eius beatis Episcopis, in eadem magna atque Apostolica ecclesia potestatem damus ac concedimus, vt si quis ex senatu suapte sponte ac lubente voluntate clericus fieri, numeróque sanctorum clericorum numerari velit, nullus omnium illi impedimento esse audeat. Sanciuimus ad hæc, vt & ipse pius pater noster Siluester magnus Episcopus, & omnes Episcopi successores eius, gestarent diadema siue coronam ex puro [*puro*] auro & inæstimabilibus margaritis [*confectam*], quam ex capite nostro ipsi tradidimus : gestarent autem in capitibus suis ad laudem Dei, & in honorem sancti Principis Apostolorum. Verùm ipse beatiss. Papa Siluester super coronam siue papalethram, quam ad gloriam Dei & sancti Petri habebat, nolebat portare coronam meam vel margaritarum plenam. Nos verò, propterea quòd sanctus Siluester auream coronam respuit, sancto ipsius capiti radiantissimum lorum, sacrosanctam resurrectionem denotans, nostris manibus imposuimus: & arrepto, adorationis timorísque sancti Petri ergô, equi ipsius freno, stratoris officium fecimus: sancientes, vt omnes successores eius ad imitationem Imperatoriæ maiestatis loro vtantur in processionibus. Ac verò [*id*] ideo, vt ne dignitas Episcopalis contemnatur. Quinetiam [*vt*] ampliore, quàm Imperatoria nostra terrena maiestas, potentiæ quoque

* *Fortasse* παπιώτην, *Papalem mitram: nec minùs placet,* τιάραν, *tegmen capitis: mìsi* στεφάνιον, *reddi debet, verticem, sine rasam in vertice coronam.*

ſplendore adornetur : ecce palatium noſtrum (vt prædiximus) & vrbem Romam , nec non vniuerſæ Italiæ Occidentaliúmque regionum præfecturas , loca atque caſtra prædicto beatiſſ. Epiſcopo , & patri noſtro Silueſtro Papæ tradimus , & ipſi eiúſque ſucceſſoribus Imperatoriam imperandi authoritatem ac poteſtatem permittimus [*atque eam*] per hanc diuinam iuſſionem ac pragmaticam conſtitutionem firmam permanere ſancimus , viríſque ſanctæ Romanorum eccleſiæ in æternum concedimus. Quorſum [*etiam*] vtile [*fore*] conſiderauimus, ſi Imperatoriam noſtram maieſtatem eiúſque potentiam in Orientales regiones transferremus , & in Byzantico agro loco commodo ſub nomine noſtro ciuitatem erigeremus , atque ibi noſtram maieſtatem collocaremus. Quandoquidem vbi primarium ſacerdotium , Chriſtianæque religionis caput cælitùs eſt conſtitutum , vt ibidem terrenus princeps dominatum habeat, haud iuſtum fuerit. [*Qua ſanè etiam de cauſa*] hoc [*orationis*] Imperatoriæ noſtræ maieſtatis contextu propriis manibus in venerandas ſancti Apoſtoli & Principis Petri reliquias proſtrato ac repoſito , hæc nos omnia illæſa conſeruaturos illic iurauimus, & ſucceſſoribus noſtris Imperatoribus in commentariis noſtris eadem ſeruanda tradidimus. Patri [*itaque*] noſtro ſancto & Catholico Epiſcopo & Papæ ,atque per ipſum omnibus ſucceſſoribus eius Epiſcopis , annuente Domino noſtro & ſeruatore Ieſu Chriſto , omnia antè ſcripta rectè in æternum conſeruanda tradidimus.

Nota quòd ex præſenti edicto,ſeu regia iuſſione ſancti & magni Conſtantini,ius habet Papa Rom. Imperatoriis priuilegiis fruendi, præter ſolam coronam: & ideo in omnibus , quæ vbique fiunt proceſſionibus & diuinis eorum myſteriis , Regio loro caput eius regitur : induitur autem etiam veris veſtimentis & cum vero Imperatoris more equitat ; eóſque qui ei ſubſunt Imperatoriis dignitatibus honorat. Quia autem ſecunda ſynodus dedit Archiepiſcopo Conſtantinopolitano omnia Papæ Romani priuilegia , conati ſunt nonnulli Patriarchæ , vt ille Cerulas & dominus Michael , & alij eadem

δόξη κοσμῆται· ἰδοὺ ὃ παλάτιον ἡμῶν, ὡς προεἰπομεν , καὶ τὴν Ρωμαίων πόλιν, καὶ πάσης τῆς Ἰταλίας, καὶ δυσμῶν χωρῶν ἐπαρχίας, τόπους, καὶ κάστρα, ᾧ προσηγορευμένῳ μακαριωτάτῳ ἐπισκόπῳ, καὶ πατρὶ ἡμῶν Σιλβέστρῳ καθολικῷ πάπᾳ τῆς δεδώκαμεν, καὶ ἀφήκαμεν αὐτῷ, καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, ἐξουσίαν καὶ δύναμιν προσὼ βασιλικῷ τοῦ προσάγματος, διὰ ταύτην θείαν κέλευσιν, καὶ πραγματικὸν σύγκημα, ἐφεστάσαμεν διαμένειν, καὶ τοῖς ἁγιωτάτοις τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας εἰς τὸ αἰώνια προχωρήσαμεν. Διὸ τοῦτο ὑ χρήσιμον ἐνοήσαμεν τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ ὃ κράτος τῆς βασιλείας, εἰς τοὺς ἀνατολικοὺς χώρους μεταφέρειν, καὶ ἐν τῇ Βυζαντίῳ χώρᾳ, τόπῳ χρησίμῳ, τὴν πόλιν ἐπὶ ᾧ ὀνόματι ἡμῶν ἱδρυθῆναι, καὶ τὴν ἡμῶν βασιλείαν ἐκεῖ συστῆναι. διόπερ ὅτι ἐστὶν ἡ ἀρχικὴ ἱερωσύνη, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἀπὸ τοῦ θεοῦ δεδομένη, ἄδικον ἐστιν, ἵνα ἐκεῖ ὁ γήϊνος βασιλεὺς ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν. τοῦτο ὑ τὸ ὕφος τῆς βασιλείας ἡμῶν ἰδίαις χερσὶ καταχρώσαντες εἰς τὰ ἅγια λείψανα τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου καὶ κορυφαίου Πέτρου ἐθήκαμεν, καὶ ἐκεῖ ὡμόσαμεν, ταῦτα πάντα ἀπαραθράυστα διαφυλάξειν· καὶ τοῖς διαδόχοις ἡμῶν βασιλεῦσι ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἡμῶν ταῦτα φυλάξειν παραδώκαμεν. ᾧ παρὶ ἡμῶν ᾧ ἁγίῳ καὶ καθολικῷ ἐπισκόπῳ καὶ πάπᾳ, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐπισκόποις, τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ προσηνέγκαμεν τοῦ παραδόναι ὅλα τὰ προεγγεγραμμένα καλῶς εἰς τὸν αἰῶνα διαφυλάττεσθαι.

Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἰδικτίωνος, ἤτοι βασιλικοῦ προστάγματος τοῦ ἁγίου μεγάλου Κωνσταντίνου διατάξαντος ὁ πάπας Ρώμης διὰ πολλῶν τῶν βασιλικῶν προνομίων μεγαλωσύνης αὐτοῦ μόνου τοῦ στέμματος, διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐν τῷ ὑποδήματι προνομίαις προελθόντων αὐτοῦ, καὶ τῆς θείας αὐτοῦ ἱερατικῆς διὰ βασιλικοῦ λώρου τοῦ κεφαλίου καλαμαύκιον, ἀμφιέννυ ὑ καὶ μηνιαῖα ὑποδήματα, καὶ καβαλικεύει μὲ μηνιαῖον σελοχαλίνιον, καὶ τοῖς βασιλεῦσι, τιμᾷ ὑ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διὰ ἀξιωμάτων βασιλικῶν. ὅτι ὑ ἡ δευτέρα σύνοδος δέδωκε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Κωνσταντίνου πόλεως τὰ προνόμια πάντα τοῦ πάπα Ρώμης, ἐπεχείρησάν τινες τῶν πατριαρχῶν ὡς ὁ Κύριλλος ἐκεῖνος καὶ κύριος Μιχαὴλ, καὶ ἕτεροι τοῖς αὐτοῖς

ἀποσημάνται προνομίοις, ὑ μέντοι γε αὐτοῖς εἰς κακὸν ἡ ἐπιχείρησις. πρέπει γὰρ διὰ ἀξιωμάτων τοὺς κληρικοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ κακολυτέον· πλὴν ἐν τούτοις κακολουθητέα εἰσίν. ὁ δὲ χαρτοφύλαξ ἀπὸ τῆς πρώτης ἑδίκτου δικαιοῦται καβαλικεύειν καὶ τῷ λευκῷ τῶν ἁγίων νοταρίων ὁ πατριαρχικὸς ὀφείλει μετὰ ὀθονίου λευκοῦ. ἔδει γὰρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς κεκαλυμμένην πατριαρχικοῦ στέπτου μετὰ χρυσῆς λαέρας, ἥτις ἐστὶν ἐν χαρτοφυλακίῳ ἀπόκειται. δηλοῖ δὲ ὁ καὶ καιρὸς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τῆς πρώτης ἰδίκτου δικαιοῦται μετὰ λώρου λιθουργῆν. ἔμαθε γὰρ ἐξουσίαν ταύτην ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ πάπα Ρώμης Κελεστίνου, ὅτε ἡ ἐν Ἐφέσῳ γέγονε συνόδος κατὰ Νεστορίου. ἐπεὶ γὰρ Κελεστῖνος μὴ δυναμένου παρεῖναι εἰς Ἔφεσον, καὶ κρῖναι τὸν Νεστόριον, συνέδοξε θεσπεσίᾳ τοῦ ἁγίου Κύριλλον ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου προκαθῆσαι τῆς συνόδου ἀντ' αὐτοῦ. εἰσελθὼν οὖν ἔχειν αὐτὸν τὸ δίκαιον τοῦ πάπα Ρώμης Κελεστίνου ἐκάθησε μετὰ λαοῦ, καὶ κατεδίκασε τὸν Νεστόριον. ἐκ τότε οὖν μετὰ τοῦ αὐτοῦ λαοῦ ἱερουργοῦσι, καὶ προοδεύουσιν οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ αἰτίαν οὐκ ἐπιτίθενται. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τοῦτο ὑπομνῆσαι τοῦ ἁγίου Κελεστίνου καταστρωθέντα οὕτω εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς γ'. συνόδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε ἐπισκοπον ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἑτέρᾳ διάγειν ἐπαρχίᾳ. Ἀποστόλων κανὼν ιδ'. ιε'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιη'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν γ'. ιγ'. κβ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μα'. μβ'. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιγ'. κγ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ'. ια'. ιϛ'. ις'. ιζ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κγ'. οα'. συνόδου ς'. κανὼν ιζ'. ιη'. κ'. συνόδου Νικαίας τὸ

sibi priuilegia arrogare, sed eis non rectè cessit. Clericos autem Constantinopolitanos dignitatibus honorari non est vetitum, sed eæ quoque sunt mutilæ. Ius autem habet ex hoc edicto Chartophylax equitandi in festo sanctorum Notariorum equum Patriarchalem cum albo linteamine. Oporteret autem etiam eius caput vtpote Patriarchalis caddenarij tegi aurea tiara: quæ etiam in Chartophylacio seu tabulario sita est. Huius quoque temporis Patriarcha Alexandrinus ex præsenti edicto ius habet vt cum phrygio celebret. Habuit autem hanc facultatem sanctus Cyrillus Alexandrinus à Romano Papa Celestino, quando coacta est Ephesina synodus aduersus Nestorium. Cùm non posset Celestinus adesse Ephesi & iudicare Nestorium, visum est vt sancto Cyrillo à Celestino permitteretur huic synodo præsidere. Vt itaque constaret eum habere ius & authoritatem Papæ, sedit cum phrygio, & condemnauit Nestorium. Ab eo ergo tempore cum eodem phrygio sacra celebrant & procedunt Patriarchæ Alexandrini, nec verentur reprehendi. Lege etiam sancti Celestini ea de re epistolam, quæ exstat in actis tertiæ Synodi.

CAPVT II.

NE Episcopus temere peregrinetur, aut clericus in alia prouincia degat. Apostolorum canon XIV. XV. Concilij Ancyrani canon XVIII. Concilij Antiocheni canon III. XIII. XXII. Concilij Laodiceni canon XLI. XLII. Concilij Constantinopolitani canon II. Concilij Chalcedonensis canon XIII. XXIII. Concilij Sardicensis canon III. XI. XII. XVI. XVII. Concilij Carthaginensis canon XXIII. LXXI. Concilij sexti canon XVII. XVIII. XX. Concilij Nicæni secun-

di canon X. Concilij primi & ſecundi in æde ſanctorum Apoſtolorum [*habiti*] canon XVI.

TEXTVS.

Conſt. XLII. tit. III. lib. I. Cod. ait: ob nullum omnino negotium citra iuſſum Principis Conſtantinopoli Epiſcopus eſto, ſed apocriſiarios mittito. Qui tranſgreditur, [*à ſacerdotio*] remouetur, ac indignationem incurrit. Conſt. autem I. tit. I. nouellarum ait: nullus Epiſcopus à ſua eccleſia amplius annum, niſi ex Principis iuſſu, abeſto. Patriarchæ illos in eccleſiis ſuis perdurare cogunto. Si [*quis*] verò citra Imperatoriam iuſſionem vltra annum abſit, eius tractus Patriarcha ſacrorum canonum præſcriptiones obſeruans, ſolemnibus ipſum vocato edictis: & ſi omnino immorigerus maneat, ipſum ab epiſcopatu depellito, atque alium facito. Si verò non Metropolitanus, ſed alius Epiſcopus ſit, qui remanet, Metropolitanus prædicta ſuper illo facito. Verùm ſi cauſentur ob propriam eccleſiaſticam-ve litem [*ſe eccleſiam*] deſerere debere: libellos ſupplices ad Imperatoriam maieſtatem per œconomos, clericos, aut apocriſiarios mittunto, quæ in [*rebus*] eccleſiaſticis deſiderant, impetraturi. Proinde

β'. καινὼν ί'. συνόδου α'. κὴ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ις'.

KEIMENON.

Ἡμῶν διατ. τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος ἐφ' οἱῳδήποτε πράγματι πρὸς κέλευσιν βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει μὴ γινέσθω, ἀλλὰ ἀποκρισιάριον στελλέτω. ὁ δὲ πρᾶγμα ἐγκαλῶν ἀφορίζεσθω καὶ ἀγανακτεῖται. ἢ δὲ α'. διατ. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν φησὶ, μηδεὶς ἐπίσκοπος ἔξω τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας πλέον ἐνιαυτοῦ ἀπολιμπανέσθω, εἰ μὴ κατὰ βασιλικὸν κέλευσιν, τῶν πατριαρχῶν ἀναγκαζόντων αὐτοὺς τὰς αὐτῶν ἐκκλησίας περισκαρτερεῖν. εἰ δὲ πρὸς κέλευσιν βασιλικὸν πρᾶς τις ἐνιαυτοῦ ἀπολειφθείη, ὁ τοῦ κλίματος πατριάρχης αὐτὸν καλείτω τοῖς νενομισμένοις κηρύγμασι, φυλάττων πλὴν τῶν ἱερῶν κανόνων διατήρησιν. εἰ δὲ μείνει ἀπειθῶν, ἐξωθείτω αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ ἑτέρῳ ποιείτω. εἰ δὲ οὐ μητροπολίτης ἀλλ' ἑτέρου ἐπίσκοπός ἐστιν ὁ ἀπολιμπανόμενος, ὁ μητροπολίτης ἐπ' αὐτῷ ποιείτω τὰ εἰρημένα. εἰ δὲ προφασίσοιτο δίκης ἕνεκεν ἰδικῆς, ἢ ἐκκλησιαστικῆς ὀφείλειν ἀπολιμπάνεσθαι, δεήσεις τῇ βασιλείᾳ διὰ τῶν οἰκονόμων, ἢ κληρικῶν ἢ ἀποκρισιαρίων πεμπέτωσαν, τυγχάνοντες δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῶν ζητουμένων. μὴ αἰτέ-

αὐτέπω δὲ ἐπίσκοπος ἐν Βυζαντίῳ, πρὶν αὖ κῆ τοῦ κανόνας τ᾽ οἰκείου μητροπολίτου λάβῃ γράμματα τὰ καλούμενα συστατικὰ πρὸς τὴν βασιλείαν μαρτυροῦντα τῷ αἰσχναίῳ τῆς ἀποδημίας. ὁ δ᾽ μητροπολίτης ἀποδημῶν, τὰ πατριαρχικὰ λαμβανέτω γράμματα, κὴ μὴ δι᾽ ἑαυτῶν μηνυέτωσαν πρὸς τὴν βασιλείαν, ἀλλὰ τῷ πατριάρχῃ κὴ τοῖς ἀποκρισιαρείοις τῆς αὐτῶν διοικήσεως κοινούσθωσαν, κὴ αὐτοῖς συνειεέτωσαν. ἔξεστι δ᾽ αὐτοῖς, κὴ διὰ τ᾽ ῥαιφερενδαρείων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ διὰ τῶν ἀποκρισιαρείων τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, διαφέρειν τῷ βασιλεῖ. ἡ δὲ ζ'. διάταξις τ᾽ αὐτοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐαὶ ἐπίσκοπος χρόνῳ πολλῷ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπολειφθῇ, μὴ χορηγείτω αὐτῷ δαπάνας ὁ οἰκονόμος, ἀλλ᾽ ἡ τοιαύτη δαπάνη ἀναλισκέσθω εἰς προφάσεις ἐκκλησιαστικὰς, καὶ εὐσεβεῖς. καὶ ἡ γ'. τ᾽ αὐτοῦ πτ. διάταξις, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος χωρὶς γραμμάτων τ᾽ πατριάρχου αὐτοῦ ἀπιὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλόσε ᾧ ἑαυτὸν ποιεῖ τ᾽ σχήματος. ἡ δὲ β'. διάτ. τ᾽ αὐτοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι μὴ χρείας δι᾽αναγκαίας ἐκδημοῦντες ὁ ἐπίσκοποι γράμματα λαμβανέτωσαν τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, ἢ μητροπολιτῶν, ἢ κῆ βασιλικὰ κέλευσιν

antequam ſecundùm canones literas commendatitias (vt vocantur) quæ teſtimonium de neceſſitate peregrinationis ſuæ perhibeant, à Metropolitano ſuo ad Imperatoriam maieſtatem acceperit: Epiſcopus Byzantium ne venito. Metropolitanus peregrinaturus patriarchales literas accipito. Ne ipſi per ſe [*de rebus ſuis*] ad Imperatoriam maieſtatem referunto: ſed cum Patriarcha, aut ſuæ ditionis apocriſiariis communicanto, ac cum illis [*ad Imperatorem*] ingrediuntor. Licet autem ipſis etiam per referendarios magnæ eccleſiæ vel Patriarcharum ſuorum ad Imperatorem referre. Conſt. porrò VII. eiuſdem tit. I. nouellarum: quòd ſi Epiſcopus, inquit, multo tempore eccleſiam ſuam reliquerit, ne ipſi œconomus ſumptus ſuppeditato: ſed iſtiuſmodi ſumptus in occaſiones eccleſiaſticas & pias præbetor. Et eiuſdem tit. conſtit. III. quòd ſi Epiſcopus ſine literis ſui Patriarchæ Conſtantinopolim ierit, ſe ab habitu alienum facit. Conſt. verò II. eiuſdem tit. I. nouellarum ait: Epiſcopi neceſſaria de cauſa peregrinaturi, Patriarcharum aut Metropolitanorum ſuorum literas accipiunto, vel Imperatoriæ maieſtatis iuſſu

peregrinantor : & qui Patriarchæ Conſtantinopolitano ſubſunt, ſine ipſius permiſſu ipſum ne accedunto. Qui hoc pacto peregrinantur, ne ampliùs anno eccleſiam ſuam relinquito. Qui Epiſcopus Conſtantinopolim venerit, qualiſcunque ſit, ad Patriarcham ingreditor, & per ipſum ad Imperatorem. Contra hæc, aut ſupra [*ſtatutum*] tempus peregrinantibus œconomi ſumptus ne ſubminiſtranto: & ſacerdotes ſub quibus cenſentur, vt reuertantur, per literas hortantor : ſi differant, ad [*indicij*] certamina euocanto : & niſi intra præſtitutum tempus reuertantur, eiiciunto, atque alios ordinanto. Eadem etiam in clericis cuiuſcunque gradus obtinento. Conſtitutio denique duodecima eiuſdem tit. I. nouellarum iubet, vt ſi ab aliqua eccleſia recedant clerici, alij qui ſubrogantur, annonarias penſiones percipiant : neque illi, ſi reuertantur, illas capiant : neque qui id genus erogationis ſuſtinent, illas lucrentur. Si verò [*erogatores*] ex annonariis penſionibus [*quippiam*] interuerterint, certa [*ex*] illorum poſſeſſionibus [*portio Principis*] priuatis aſſignetur, vt inde illarum fiat erogatio.

ἀποδημείτωσαν. καὶ ⓐ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχλω χωρὶς ἐπιζητῆς αὐτῦ μὴ μείτωσαν, καὶ ὁ οὕτως ἀποδημῶν, μὴ πλέον ἐνιαυτῦ τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν ἐάτω. ὁ δὲ παραγινόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱοσδήποτε ἐπίσκοπος, εἰσίτω πρὸς τὸν πατριάρχλω, καὶ δι' αὐτῦ πρὸς τὸν βασιλέα. τοῖς ὑπὲρ ταῦτα, καὶ ὑπὲρ τὸν χρόνον ⓑ ἀποδημοῦσιν, ⓒ οἰκονόμοι δαπάνας μὴ χορηγείτωσαν, καὶ προτρεπέτωσαν αὐτοὺς ⓓ ἱερεῖς ὑφ' οἷς τέλεσι διὰ γραμμάτων ὑποτρέφειν, καὶ ὑστερημένους πρὸς τοὺς ἀγῶνας καλείτωσαν, καὶ μὴ ὑποτρέφοντας ἐάτω τῦ ὡρισμένου χρόνου ἐκβαλλέτωσαν, καὶ ἄλλους χειροτονείτωσαν. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ κληρικῶν οἱουδήπνⓔ βαθμοῦ κρατεῖ. ἡ ὑ ιϛ'. διάτ. τῦ αὐτῦ α'. πίτ. τῶν νεαρῶν προκελεύεται, ἵνα ἐάν τιν ⓕ ἐκκλησίας ἀποστῶσι κληρικοὶ, ἕτεροι δυνηθέντες τὰς αὐτῶν στοὰς λαμβάνωσι, καὶ μηδὲ ὑποτρέφοντας αὐτοὺς λαμβάνειν αὐτὰς, καὶ μὴ κερδαίνειν αὐτὰς τοὺς χορηγοῦντας. εἰ ὑ στερήσωσι, κτῆσις αὐτῶν ῥητὴ τοῖς πρόσθεν ἀφορίζεται, ὥστε τὴν χορηγίαν τῆς στοᾶς ἐκεῖθεν γίνεσθαι.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η μϐ'. διάτ. τῦ γ'. πίτ. τῦ α'. βιβλίυ τῦ κώδικος ὑκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὑδὲ ἡ α'. διαλ. τῦ α'. πίτ. τ̃ νεαρῶν οὖσα Ἰουστινιάνδος ϛ'. ὑδὲ ἡ ζ'. διάτ. τῦ αὐτῦ α'. λίτ. τ̃ νεαρᾶ οὖσα Ἰουστινιάνδος ξζ'. ἡ γ'. διάτ. τ̃ αὐτ̃ λίτ. ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνδος πϛ'. χειμένη ἐν βιβλίῳ ϛ'. τ̃ βασιλικ̃ λίτ. κϐ'. περὶ ὃ τέλος ὕτως ἔχουτι· ὅτι ὃ μοναχὸν, ὅτε κληρικὸν, ὅτε ἐπίσκοπον καλυόμενον ἔρχεσθαι ἀνεῦ δύο τ̃ ὁσιωτάτου αὐτ̃ πατριάρχου, ἢ εἰδέτωσαν ὡς δι' ἀξίους ἑαυτοὺς τ̃ ἡμετέρους ποιήσουσι. καὶ σημείωσαι ὅτι τὸ μὲν πλάτος τ̃ νεαρῶν μόνυ ἐπισκόπυ ἐμνήσθη, τὰ δὲ βασιλικὰ ὅτε ἐπίσκοπον, ὅτε κληρικὸν προσέρχεσθαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιδημεῖν δίχα γνώμης τ̃ πατριάρχου. ἡ β'. διάτ. τῦ α'. λίτ. τ̃ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνδ ρκγ'. χειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τ̃ βασιλικ̃ λίτ. α'. κεφ. ιη'. ἓ ιθ'. ἃ καὶ ἔχουσιν ὕτω καθὼς σεσωφίσθηται. οὐδὲ πρόσχες μᾶλλον ὦ ις'. κανόνι τ̃ ἐν ὁ ναῷ τ̃ ἁγίων Ἀποστόλων α'. καὶ β'. συνόδυ ἑξαμήνιον σπουδὴν τ̃ ἀποδημίας χρόνον. ἡ ιϐ'. διάτ. τῦ α'. πίτ. τ̃ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνδος ρζ'. χειμένη ἐν βιϐ γ'. τ̃ βασιλικ̃ πίτ. δ'. ἓ οὕτω χεδὸν περὶ λήψεως ἔχουσα, ὡς εἰς ὃ χειμένον ἐδηλώθη. ἀπάγωθι οὖν ταύτην, ἀπάγωθι καὶ τ̃ ὑ ἁγιωτάτυ ἐκείνου ἓ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Νικολάου συνοδικὸν σημείωσιν, τ̃ γενομένυ κ τ̃ ιδ'. τῦ μ̃ρτίου μηνὸς τ̃ γ'. ἰνδικτιῶνος, ἓ ὑποτυποῦσθαι πόσον χρεὼν ὀφείλουσιν ἀπολιμπάνειν ἀπροκρίματίστως οἱ μεγάλης ἐκκλησίας ἱερ̃ς τε ἓ διάκονοι. λέγουσι δέ τινες ὅτι ταύτης μὴ ἁπτομένης τοὺς περὶ τ̃ ἀπόντων κληρικ̃ χρόνους, μηδὲ τ̃ πρώτην καταργεῖσθαι Ἰουστινιάνδον νεαρά. Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τ̃ ἐν ᾧ πρόσθι κεφ. καταργουμένων δύο Ἰουστινιανείων νεαρῶν, ἤγουν τ̃ πϛ'. ἓ τ̃ ρκγ'. δύο ταῦτα ἐνομοθέτησαν. ἓν μὲν ὃ μὴ ἐπιδημεῖν εἰς τ̃ τ̃ πόλεων βασιλευούσης ἀρχιερ̃ς, ἢ μοναχοὺς, ἢ κληρικοὺς δίχα γραμμάτων τ̃ πατριάρχου αὐτ̃, ἕτερον ὃ μὴ δύνασθαι ἀρχιερέα ὅπου πολὺ ἐν Κωνσταντινουπόλ. ἐπεὶ ὃ ἓ ἀμφω βλέπομεν ἀθετούμενα, οὔτε γὰρ οἱ ἀρχιερ̃ς διὰ γραμμάτων πατριαρχικ̃ εἰς τ̃ βασιλεύουσαν ἐπιδημοῦσι, ἀλλ' οἰκειοθελῶς εἰς τ̃ θύραν τ̃ Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενοι δεδίασιν

SCHOLIVM.

Const. XLII. tit. III. lib. I. Cod. in Basil. non est posita: neque constit. I. lib. I. nouellarum, quæ est nouella Iustiniani VI. neque constit. VII. eiusdem I. tit. nouellarum, quæ est nouella Iustiniani LXVII. Constit. III. eiusdem tit. est nouella Iustiniani LXXXVI. posita [*quæ est*] in lib. VI. Basil. tit. XXII. qui circa finem sic habet: Sed iubemus, vt neque monachus, neque clericus, neque Episcopus sine religiosiss. Patriarchæ sui [*literis*] huc accedat: aut certi sunto, quòd religionis habitu se indignos facient. Nota verò, quòd integræ nouellæ Episcopi duntaxat mentionem faciant: Basilica verò neque clericum, neque Episcopum Constantinopolim inscio Patriarcha accedere sinant. Const. II. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXIII. [*ac est*] posita in lib. III. Basil. tit. I. cap. XVIII. & XIX. quæ habent, vt in compendio proposita sunt. Tu verò potiùs adhæresca XVI. canoni [*Concilij*] primi & secundi in templo sanctorum Apostolorum [*habiti*], in sex menses peregrinationis tempus coarctanti. Const. XII. eiusdem tit. nouellarum, est nouella Iustiniani LVII. posita [*quæ est*] in lib. Basil. III. tit. IV. atque ita ferè de perceptione [*annonæ*] habet, vt in textu scriptum est. Hanc igitur lege. Legas [*verò*] etiam sanctiss. illius ac vniuersalis Patriarchæ Dn. Nicolai synodicum commentarium XIV. mensis Martij [*die,*] indict. III. confectum, qui constituit, quanto tempore magnæ ecclesiæ sacerdotes & diaconi abesse citra præiudicium debeant. Verùm dicunt nonnulli, hinc canones de absentibus clericis, neque Iustiniani nouellam superiùs insertam, non abrogari. Nota verò, quòd ex duabus præsenti capiti insertis Iustiniani constitutionibus, LXXXVI. videlicet & CXXIII. hæc duo constituta sunt: vnum, ne Antistes diu Constantinopoli hæreat: alterum, ne Antistites, monachi, aut clerici sine literis Patriarchæ sui vrbem vrbium accedant. Sed quoniam vtrumque reiectum [*esse*] videmus (neque enim Antistites per literas Patriarchales [*vrbium*] dominatricem accedunt: sed ad Constantinopolitanam portam venientes, suapte sponte Patriarcham

[*de aduentu ſuo*] certiorem faciunt, atque ita citra periculum magnam vrbem ingrediuntur, multóque tempore in illa commorantes nullam vexationem ſuſtinent) quo id pacto fiat, quærendum eſt. [*Atque ego*] quidem puto nouellam LXXXVI. quæ ſtatuit vt Epiſcopi, clerici, & monachi, qui citra ſcientiam Patriarchæ ſui huc accedunt, deponantur, abrogatam eſſe per nouellam Iuſtiniani CXXIII. quæ recentior eſt, & ſtatuit, ne Epiſcopis tale quippiam facientibus ex ipſorum eccleſiis ſumptus ſuppeditentur, in hoc vnum pœnam concludens. Vt autem Epiſcopi, illi qui citra rationabilem cauſam vltra annum ſecundùm nouellam CXXIII. aut vltra ſemeſtre tempus ſecundùm canonem XVI. Concilij primi & ſecundi in æde ſanctorum Apoſtolorum coacti, Conſtantinopoli hærent, deponantur: [*id verò*] abrogatum eſt per iuſſionem celeberrimi Imperatoris Dn. Manuelis Comneni, quæ edita eſt menſe Septembri, indictione ſeptima, & hæc conſtituit in hæc verba: vbi igitur Imperatoria mea maieſtas hæc expendit, ad præſentem diſpoſitionem etiam inuita deſcendere coacta eſt: ac ſancit per præſentem hanc iuſſionem, ne ſacerrimi Epiſcopi citra ineuitabile aliquod impedimentum & euidenter rationabilem cauſam, longiore tempore, quàm à piis legibus diuiniſque canonibus præfinitum eſt, in magna vrbe commorentur: aut alioqui vel inuiti ab illa eiicientur. Verùm ipſorum in magnam vrbem introitus ſecundùm veterem ex canonibus & legibus ortam fieri debet conſuetudinem.

CAPVT III.

EPISCOPOS itineris Epiſcoporum ſuas ditiones tranſeuntium cauſſas inquirere oportere. Concilij Sardicenſis canon XXI.

CAPVT IV.

DE Epiſcopis & clericis, qui ad Imperatorem

εἴδησιν τῶ παηριάρχη, & οὕτω τ μεγαλοπόλεως ἀκινδύνως ὑπεβαίνοισι, & ὅπὶ πολιῶ χρόνον ἐν αὐτῆ διατρίβοντες οὐδεμίαν κάκωσιν ὑπομένοισι, ζητητέον ὅπως τοῦτο γίνεται. οἶομαι οὖν ὡς ἡ μὲ πρ'. παρὰ ἣν δικαιολογίαν καθαιρεῖ τοὺς ἐπισκόπους, κληρικούς τε καὶ μοναχοὺς τοῦ πατριάρχου αὐτῶν ἀνεῦ ὑπαδήμου ὄντας, αἱρέσθη διὰ τ ρκγ'. Ἰουστινιανείᾳ νεαρᾶς μεταγνεστέρας οὔσης, & δικαιολογίαν μὴ χορηγοῦς δαπάνας τοῖς τισὶ τὰ τισὶν ὑπὸ τ ἐκκλησιῶν αὐτῶν, καὶ εἰς τοῦτο μόνον ἀφικνουμένους τὴν ἰδιωτείαν. ὃς κωλύει τοὺς ἐπέκεινα χρόνου κ' τὴν τοιαύτην ρκγ'. νεαρὰν, ἢ ἐπέκεινα ἑξαμήνου κ' τ ις'. κρίνει τ ἐν τῶ ναῶ τ ἁγίων Ἀποστόλων συνόδου α'. & β'. συνόδου, διατρίβοντας ὑπὸ τοὺς ἐπισκόπους εἰς Κωνσταντινούπολιν χωρὶς βιάλου αἰτίας, αἱρέσθη διὰ παραγγελίας τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἀπολυθείσης κ' μηνὶ Σεπτεμβρίου ἰνδικτιῶνος ζ'. ἡ δικαιολογία ταύτα ῥητῶς· ταύτα τοίνυν διαλογισαμένη ἡ βασιλεία μου πρὸς τ παροῦσαν ζῆλον οἰκονομίαν ἐλιάσθη & ἄκουσα, καὶ δικαίᾳ διὰ τ πρόνοιαν * ταύτης τῆς προσταγματος * f. πάνυ μὴ πλείονα τοῦ δέοντος τ φιλθυσιῶν νόμων, καὶ τ ἱερῶν κανόνων ὑφαπλωθέντος κατὰ τοὺς ἱερωτάτους ἀρχιερεῖς ἐπιδαπείδην δίκαι ἐνὸς ἀπραγμόνου ἐμποδισμοῦ ἐν τῇ μεγαλοπόλει, καὶ παρουσίας δίκαιον παρουσίας, ἢ μὴ καὶ ἄκοντες τ μεγαλοπόλεως ἐκβληθήσονται. ἡ μόνοικος ἐν τῇ μεγαλοπόλει εἰσοίκισις αὐτῶν ὀφειλῇ γίνεσθαι καὶ τ ἔκπαλαι κρατούσας, καὶ νομίμως κρατησάσθω σωθήσεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τῦ χρῆναι τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τ ὁδοιπορίας τῶν δι' αὐτῶν ἰόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κα'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν ἀπόντων πρὸς βασιλέα,

ἢ τοῦ θεὶ αὐτόν. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ια'. ιϛ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ'. η'. θ'. κα'. συνόδου Καρθαγ(ύ)ης κανὼν ρδ'. ρε'.

eiúſ-ve comitatum abeunt. Concilij Antiocheni canon XI. XII. Concilij Sardicenſis can. VII. VIII. IX. XXI. Concilij Carthaginenſis canon CIV. CVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ ξενοδοχῆς ξένων, & θεὶ εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν. Ἀποστόλων κανὼν ιϛ'. λγ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ζ'. η'. ια'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μα'. μϛ'. συνόδου Χαλκηδόν(ος) κανὼν ιγ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν θ'. συνόδου Καρθαγ(ύ)ης κανὼν κγ'. συνόδου ϛ'. κανὼν ιζ'.

CAPVT V.

DE peregrinorum ſuſceptione, & de pacificis commendatitiiſque literis. Apoſtolorum canon XII. XXXIII. Concilij Antiocheni canon VII. VIII. XI. Concilij Laodiceni canon XLI. XLII. Concilij Chalcedonenſis canon XIII. Concilij Sardicenſis canon IX. Concilij Carthaginenſis canon XXIII. Concilij ſexti canon XVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

ΠΕΡΙ διαφορᾶς εἰρηνικῶν, καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν. συνόδου Χαλκηδόν(ος) κανὼν ια'. συνόδου Καρθαγ(ύ)ης κανὼν ρϛ'.

CAPVT VI.

DE differentia pacificarum & commendatitiarum literarum. Concilij Chalcedonenſis canon XI. Concilij Carthaginenſis canon CVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΤΙΣΙ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν· καὶ θεὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων μὴ χορηγούντων τοῖς ἐνδεέσιν ἐκκλησιαστικοῖς. Ἀποστόλων κανὼν νθ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ'.

CAPVT VII.

QVIBVS Epiſcopos ſubuenire oporteat: & de Epiſcopis, presbyteris & diaconis, qui indigentibus eccleſiaſtici [*ordinis hominibus neceſſaria*] non ſuppeditant. Apoſtolorum canon LIX. Concilij Sardicenſis canon VII.

TEXTVS.

Indigentes hæretici non accipiunt è iudiciis, aut eccleſiis ea quæ honoraria dicuntur, vt lib. I. tit. V. conſt. VIII. [*traditur.*]

SCHOLIVM.

Conſt. VIII. tit. V. lib. I. Cod. eſt cap. XXVIII. tit. I. lib. I. Baſil. quod habet, vt in textu compendiosè propoſitum eſt.

KEIMENON.

Οἱ πενόμενοι αἱρετικοὶ οὐ λαμβάνουσι τὰ λεγόμενα ἀξιωματικὰ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, ἢ τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς βιβλίῳ α'. πτ. ε'. διάτ. η'.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η η'. διάτ. τοῦ ε'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κθ'. τοῦ α'. τίτ. φδ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει ὡς συνωφίσθη εἰς τὸ κείμενον.

CAPVT VIII.

DE ſynodis, & qui ad eas non accedunt. Apoſtolorum canon XXXVII. Concilij Nicæni canon V. Concilij Antiocheni canon XX. Concilij Laodiceni canon XL. Concilij Chalcedonenſis canon XIX. XXI. Concilij Carthaginenſis canon XVIII. LXXIII. LXXVI. XCV. Concilij ſexti canon VIII. Concilij Nicæni ſecundi canon VI.

TEXTVS.

Conſt. II. & XVII. tit. I. nouellarum volunt, vt ſemel aut bis quotannis [*in menſe*] Iunio aut Septembri Metropolitanorum apud Patriarchas, & Epiſcoporum apud Metropolitanos celebrentur ſynodi, in quibus cauſæ, quas Epiſcopi, clerici & monachi aduerſus ſe inuicem habent, examinentur: & de fide, canonibus, ac eccleſiaſticis aliiſque rebus [*tractetur*:] denique quæ ad-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ συνόδων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰς μὴ ἀπόντων. Ἀποστόλων κανὼν λζ'. συνόδου Νικαίας κανὼν ε'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μ'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιθ'. κα'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιη'. ογ'. οσ'. ϟε'. συνόδου ς'. κανὼν η'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ς'.

KEIMENON.

Η β'. καὶ ιζ'. διάταξις τοῦ α'. πλου τῶν νεαρῶν βούλονται, ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους τῷ ἰουνίῳ, ἢ τῷ σεπτεμβρίῳ γίνεσθαι συνόδους τῶν μητροπολιτῶν παρὰ τοῖς πατριάρχαις, καὶ τῶν ἐπισκόπων παρὰ τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐξετάζεσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι, περί τε πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἄλλων, καὶ τὰ παρὰ τοῦ

καιρόνας ἁμαρτανόμενα διορθοῦσθαι. ⊙ ὁ ἄρχοντες, καὶ αἱ τάξεις αὐτῶν μὴ ἐπισκήμμοι τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐπισκόποις ὑστερισκήμμοις ποιεῖν τὰς συνόδους, ἢ μὴ μελλόντες τῇ βασιλείᾳ, ἐφ' ὅτῳ δημοσιοῦται.

uersum canones commissa sunt, corrigantur. [*Item vt*] præsides eorúmque cohortes, nisi Metropolitanos & Episcopos synodos celebrare procrastinantes vrgeant, aut Imperatori [*eam rem*] significent, supremo afficiantur supplicio.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η β'. καὶ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, εἰσὶ δὲ μὲν ρκγ'. νεαρᾶς κεφ. ιγ'. δὲ ὁ ρλδ'. κεφ. ζ'. κατεγράφησαν ὁ ἄμφω εἰς βιβλίῳ τοῦ βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. κ'. καὶ κα'. ἃ καὶ αἰάγνωθι ἐκεῖ. ἐνταῦθα δὲ οὐ κατεγράφησαν ὡς μὴ ἐνεργοῦντα.

SCHOLIVM.

Constit. II. & XVII. tit. I. nouellarum, sunt nouellæ CXXIII. cap. XIII. & nouellæ CXXXVII. cap. VII. Inserta sunt autem ambo lib. Basil. III. tit. I. cap. XX. & XXI. quæ etiam illic legas. Nam hic inserta non sunt, vt quæ efficaciam non habeant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον, ἢ κληρικὸν ἐμμαγκιπεύειν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν λε'.

CAPVT IX.

NE temerè Episcopi aut clerici [*liberos suos*] emancipent. Concilij Carthaginensis can. XXXV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΩΣ ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόπους ὑφ' αἱρετικῶν κατεχομένους. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκα'.

CAPVT X.

QVOMODO Episcopi competentia sibi loca, quæ ab hæreticis detinentur, vindicent. Concilij Carthaginensis canon CXXI.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η λζ'. νεαρῶν φησὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς κτήσεις αὐτῶν, καὶ ἐὰν ἕλληνες ἢ αἱρετικοὶ ἔχωσίν τινας αὐτῶν ἢ οἴκους ἢ σκεύη, ἀφαιρεῖσθαι αὐτὰ, μὴ ἀντικειμένης αὐταῖς χρονίας ὑφαιρέσεως.

TEXTVS.

Nouella XXXVII. ait, ecclesias Africæ firmiter obtinere possessiones suas: & si pagani aut hæretici ipsarum aliquas aut domos aut vasa habeant, illas non obstante longi temporis præscriptione, auferre [*posse.*]

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η λζ'. νεαρὰ ἐπέθη εἰς τὰ βασιλικά. τοῦτο δὲ αὐτῆς δ' κεφ. οὐκ ἐπέθη, καὶ μὴ ματαιοπονήσῃς.

SCHOLIVM.

Nouella XXXVII. posita est in Basil. Hoc autem ipsius cap. non est positum. Quamobrem ne inanem laborem suscipias.

CAPVT XI.

QVOD lectores populum ſalutare non debeant. Concilij Carthaginenſis canon XVI.

CAPVT XII.

DE Epiſcopis, qui non conuertunt hæreticos, & de Epiſcopis & clericis, qui non docent populum: & quòd Epiſcopus pro populo Deo rationem reddat: & quando quum populus peccauit, clerus excommunicatur. Apoſtolorum canon XXXVI. XXXIX. LVIII. Concilij Carthaginenſis canon CXXIII. CXXIV. Concilij ſexti canon XIX. LXIV.

CAPVT XIII.

DE Epiſcopis & clericis mundanum aliquid exercentibus, [*ſiue id*] publicum, ſiue priuatum [*ſit,*] aut [*etiam*] redempturam aut tutelam. Apoſtolorum canon VI. LXXXI. Concilij Chalcedonenſis canon III. Concilij Carthaginenſis canon XVI. Concilij Nicæni ſecundi canon X. Concilij primi & ſecundi in templo ſanctorum Apoſtolorum [*habiti*] canon XI.

TEXTVS.

Conſt. XVII. tit. III. lib. I.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς αἰαγώσας τῷ δήμῳ θεραπεύειν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ις'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων μὴ ἐπιτρεφόντων τοὺς αἱρετικούς, καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, μὴ διδασκόντων τὸν λαόν· καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ θεῷ· καὶ πότε τοῦ λαοῦ ἁμαρτήσαντος, ὁ κλῆρος ἀφορίζεται. Ἀποστόλων κανὼν λς'. λθ'. νη'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκγ'. συνόδου ς'. κανὼν ιθ'. ξδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κοσμικόν τι πραγματευόντων δημόσιον, ἢ ἰδιωτικόν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν. Ἀποστόλων κανὼν ς'. πα'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν γ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ις'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ι'. συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ια'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ιζ'. διατ. τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου

βιβ. ὁ κλῆρος, καὶ λύει τοὺς κληρικοὺς τῆς ὁδὸν ἔχειν εἰς τὰς δημοσίας πράξεις, ἢ τὰς ἀρμοζούσας ταῖς βουλαῖς. καὶ ἡ μ'. τοῦ αὐτοῦ πτ. διατ. ἀπαγορεύει τοῖς ἐκκλησιεκδίκοις, ἐμφανίζειν τελευταίας βουλήσεις, ποινὴν ἐπιφερούσας ὀείζουσα ν'. λίτρων. καὶ ἡ να'. τοῦ αὐτοῦ πτ. φησὶν ὅτι ⓐ ἐπίσκοποι, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, καὶ ὑποδιάκονοι, καὶ μοναχοὶ, κἂν μὴ ἔχωσι χειροτονίαν, ἀλειτουργησίαν ἔχουσι πάσης ἐπιτροπῆς καὶ κουρατωρείας, φυλάττοντες μόνοι ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, καὶ μὴ ἀμελοῦντες τῆς θείας λειτουργίας.

Cod. vetat, ne clerici acceſſum habeant ad publicas vel ad curiam pertinentes actiones. Et * XL. eiuſdem tit. conſt. interdicit defenſoribus eccleſiarum, ne extremas voluntates inſinuent, atque in temeratores pœnam quinquaginta librarum [*auri*] ſtatuit. Et eiuſdem tit. * LI. ait, quòd Epiſcopi, presbyteri, diaconi, ſubdiaconi & monachi, * licèt non ſunt clerici, omnino immunitatem tutelæ atque curæ habeant: ſi tamen eccleſiis & monaſteriis ſuis operam nauent, neque diuinum miniſterium negligant.

* *In lib. noſtris* XLI.

* *In lib. noſtris* LII.

* tametſi ordinati non ſint.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ιζ'. διάτ. τοῦ γ'. διατ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν κωδίκων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ μ'. οὐδὲ ἡ να'. καὶ μάτην μὴ κοπία.

SCHOLIVM.

Conſt. XVII. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. neque XL. neque LI. ne fruſtra labores.

KEIMENON.

Η δὲ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῆς νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος ἢ μοναχὸς οὐ γίνεται κηδεμών· ⓐ δὲ ἄλλοι κληρικοὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν κηδεμονεύουσι, ἐὰν εἴσω δ'. μηνῶν παρὰ τῷ ἁρμοδίῳ δικαστῇ, οἰκεία θεραπεύσῃ καταδέξωνται, καὶ οὐ προκριματίζονται περὶ ἄλλου κηδεμονίαν, οὔτε δὲ δημοσίων ἐκλήπτορες, ἢ τελῶν, ἢ κτήσεων ἀλλοξίων, ἢ κουρατωρείας οἴκου, ἢ ἐντολεῖς δίκης, ἢ ἐγγυηταὶ ὑπὲρ τῆς τοιούτων αἰτιῶν, ἐπίσκοποι

TEXTVS.

Conſtit. II. tit. I. nouellarum ait, quòd Epiſcopus aut monachus tutor non fiat: alij autem clerici cognatorum ſuorum tutores ſint, ſi intra quatuor menſes apud competentem iudicem [*tutelam*] propria voluntate ſuſceperint: quo facto, nullum præiudicium circa aliam tutelam ſuſtineant. [*Quòd item*] neque publicarum [*contributionum*] ſuſceptores, neque vectigalium alienarum-ve poſſeſſionum [*conductores*], neque familiæ curatores, neque procuratores litis, neque ſuper iſtiuſmodi cauſis fideiuſſores ſuo, aut

ecclesiæ monasterij-ve sui nomine, vel Episcopi vel œconomi, vel alij clerici fiant. Possint autem adiacentes ipsis venerabilibus domibus possessiones in conductionem & emphyteusin accipere: [*vt tamen*] omnes clerici & monachi in instrumento aut actis consentiant, & declarent eam rem fore conducibilem. Ipsas autem venerabiles domus clericis suis locare, & in emphyteusin dare, exceptis personis per aliam legem prohibitis, ac easdem à clericis accipere. [*Quòd etiam*] qui contra hæc fecerit, siquidem Episcopus sit, omnes ipsius facultates, ipsius ecclesiæ addicantur: si verò œconomus, aut alius clericus, pœnam pecuniariam subeat, quam Episcopus ipsius probauerit. [*Quòd postremò*] qui ipsis administrationes crediderint, aut fideiussores ipsos acceperint, aduersus ipsos, aut res, aut fideiussores, aut ecclesias, aut monasteria actionem non habeant: sed etiam si quod damnum publico obuenerit, [*id*] de suo resarciant.

ἢ οἰκονόμοι, ἢ ἄλλος κληρικὸς γίνεται ὀνόματι ἰδίῳ, ἢ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ. τὰς δὲ προκειμένας κτήσεις τοῖς αὐτοῖς θειοτάτοις οἴκοις δυνατὸν μισθοῦσθαι, καὶ ἐμφυτεύεσθαι, πάντων τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν ἐν συμβόλῳ ἢ ὑπομνήσει συναινούντων, καὶ φανερούντων συμφέρειν τὸ γινόμενον. καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ σεπτοὶ οἶκοι τοῖς κληρικοῖς αὐτῶν μισθοῦσι καὶ ἐμφυτεύουσι, χωρὶς τῶν δι' ἑτέρου νόμου κωλυόντων προσώπων· καὶ αὐτοὶ πρὸς τῶν κληρικῶν ἐκλαμβάνουσιν. ὁ δὲ πρὸς παῦσαι ποιῶν, εἰμὴ ἐπίσκοπός ἐστι, τὰ πράγματα αὐτοῦ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ προσκυροῦται. εἰ δὲ οἰκονόμος, ἢ ἄλλος κληρικὸς, ποινὴν δίδωσι χρηματικὴν τὴν νομιζομένην τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ. οἱ δὲ πιστεύσαντες αὐτοῖς τὰς διοικήσεις, ἢ λαβόντες αὐτοῦ ἐγγύας, οὐκ ἔχουσιν ἀγωγὴν κατ' αὐτῶν ἢ πραγμάτων, ἢ ἐγγυητῶν, ἢ ἐκκλησιῶν, ἢ μοναστηρίων ἀλλὰ καὶ τὴν συμβαίνουσαν τῷ δημοσίῳ βλάβην, οἴκοθεν ἀποκαθιστάνουσι.

Scholium.

Constit. 11. tit. 1. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXIII. posita [*quæ est*] in lib. Basil. III. tit. 1. cap. XIII. XIV. XV. Habent autem hæc, quemadmodum compendiosè proposita sunt. Quæras [*verò*] necessariò synodicum etiam commentarium, [*die*] octauo mensis Septembris indictionis

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν παρόν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιάνῳ ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. ιγ'. ιδ'. ιε'. ἔχουσι δὲ ταῦτα καθὼς συνωψίσθησαν. ζήτει δὲ αναγκαίως καὶ τὸν χρόνον τῆς η'. τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς τῆς ε'. ἰνδι-

κτόνος ἡμερδρίου σεινοδικαὶ σημείωσιν παρὰ τῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ χάριν τῶν ἐνεργούντων κληρικῶν δημοσιακῆς δουλείας καὶ προσωπικῆς, καὶ καταστρωθείσης ἐν τῷ ις'. χρόνῳ τῦ ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. ὅτε τῆς πατριαρχείας ἦν τῦ μακαρίτου κυρίου Ἰωάννου τῦ μιᾶ φθεγγαρείου ἰνδικτίονος η'. γέγονε σημείωμα συνοδικὸν διορισθὲν μὴ συνηγορεῖν ἀφιλόνικοις, ἢ ἁπλῶς ἐκκλησιαστικοῖς, ἢ μοναχοῖς, ὃ καὶ ἀναγνωθὲν καταστρωθὲν ἐν τῷ ις'. χρόνῳ τῦ ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. τῦ ἦν τὸν ἰανουάριον μιᾶ τῦ δ'. ἰνδικτίονος, πατριαρχεύοντος τῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τῦ Ἀγχιάλου γέγονε σημείωμα συνοδικὸν ἀφορισθὲν πρὸ ὁμοίου τῷ ἱερεῖ, καὶ τῷ ἀφιλόνικῳ, καὶ τὸν διακονικόν, καὶ πάντα ἱερώμενον ἀπέχεσθαι τῆς ἐνεργείας τῶν κοσμικῶν ἐφφικίων, καὶ τῶν δουλείων. οὗ δὴ σημειώματος ἡ δύναμις καταστρώθη ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ. ἡ μιᾶτοι ξη'. παρὰ τῦ κυρίου βασιλέως Λέοντος τῦ φιλοσόφου κωλύεται μὴ ἀναδέχεσθαι ἐπιτροπάς, ἢ κουρατωρείας ὀρφανῶν κληρικοὺς ἢ μοναχούς· ἐπιτρόπους γ' γίνεσθαι καὶ δέχεσθαι ἐπὶ τελευταίων βουλημάτων κωλύει χαρτί, ἐ μᾶλλον εἴπερ ψυχικὰ δόματός ὀφείλεται κωλύει τούτων ποιεῖσθαι. καὶ σημείωσαι τοῦτο, οὐδὲ γὰρ ἀνήκουσης ἀλλαχοῦ κειμένου τινὸ τοιούτου ἀφαιρέσεως. ἀλλὰ καὶ ἡ πς'. παρὰ τῦ αὐτῦ βασιλέως νεαρᾷ μήτε ἐπίσκοπον, μήτε τινὰ κληρικὸν συνηγορίας, ἢ μισθώσεων, ἢ ἐγγύας ἀναδέχεσθαι. τ' ἢ τοιοῦτόν τι ποιοῦντα ἐπὶ χρόνον μέν τινα ἀφορίζεσθαι, ἐπιμένοντα δὲ καθαιρεῖσθαι. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. ἀφικνοῦς δέ τις κινδυνὸς ποτε κατὰ τ' μακαρίτου πατριάρχου Κυρίλλου Λουκᾶ τῦ συνηγορῆσαι, χρωμένου τοῖς ἀφιλονίκοις κανόσι, καὶ λοιπαῖς νομοθεσίαις, εἶπεν ἐπὶ βασιλικοῦ βήματος, πρόντος καὶ τῦ πατριάρχου μὴ ἔχειν χώραν τὰ τ' τοιούτων κανόνων καὶ νόμων εἰς τοὺς σήμερον συνηγοροῦντας, ἀλλ' εἰς τοὺς τότε συνηγόρους τοὺς πεπαιδευμένους εἰς πολιτικὰ δικαστήρια, καὶ λαμβάνοντας βασιλικὰ στρατήσια, καὶ κατὰ πριμικηρίους ὄντας, καὶ σφραγιζομένους κοσμικῶν ἀρχόντων, ὅτε

sextæ à sanctiſſ. Patriarchâ Dn. Luca, de clericis publica & perſonalia munera ſubeuntibus, confectum: qui decimo ſexto canoni Concilij Carthaginenſis inſertus eſt. Item ſub patriarchatu felicis memoriæ Dn. Ioannis Patriarchæ menſe Februario indictionis octauæ factus eſt ſynodicus commentarius, qui ne diaconi, aut ſummatim eccleſiaſtici [*homines*] vel monachi patroni cauſarum ſint, conſtituit: quem etiam ſextodecimo canoni Concilij Carthaginenſis inſertum legas. Menſe autem Ianuario indictionis quartæ, quum patriarchatum gereret felicis memoriæ Dn. Michael Anchialus Patriarcha, confectus eſt ſynodicus commentarius, qui ſimiliter atque ſacerdotem & diaconum, lectorem etiam, ſacríque ordinis quemcunque complectitur, vt ab actione mundanorum officiorum atque munerum abſtineat: cuius quidem commentarij vis eidem eſt inſerta canoni. Rurſus nouella LXVIII. Imperatoris Dn. Leonis Philoſophi iubet, ne clerici aut monachi pupillorum tutelam aut curam ſuſcipiant: ſed permittit, vt extremarum voluntatum procuratores atque executores fiant. Ac [*verò*] magis, ſi pro anima erogationes ab his fieri debeant. Quod ſanè nota. Nuſquam enim alibi huiuſcemodi diſtinctionem inuenies. Sed & nouella eiuſdem Imperatoris LXXXVI. ſancit, ne Epiſcopus, neque quicunque clericus, aduocationibus, redempturis, aut ſponſionibus occupetur: & qui tale quippiam fecerit, ad aliquod tempus [*à communione*] ſegregetur, qui verò [*in iis*] perſeuerauerit, [*à ſacris functionibus*] remoueatur. Atque hæc quidem ad hunc modum. Verùm diaconus quidam à felicis memoriæ Patriarcha Dn. Luca, commemoratis canonibus reliquíſque legiſlationibus vtente, aduocatum agere aliquando prohibitus, coram Imperatorio tribunali præſente Patriarcha dixit, canones illos atque leges in hodiernis aduocatis non habere locum: ſed in illius temporis aduocatis, qui in ciuilibus iudiciis ſtationes habebant, Imperiales frumentarias teſſeras accipiebant, ſub primiceriis erant, atque à mundanis magiſtratibus confirmabantur: quo tempore

omnino rectè clerici mundanis aduocatorum officiis fungi prohibebantur. At quoniam qui hodie aduocati sunt, tanquam liberalem aliquam artem, aduocationem exercent: neque sacri ordinis homines [*in iure*] patrocinari, impediri [*debere.*] Et sermonem suum adstruens, non actionem, sed modum à canonibus puniri, caussabatur. Non solùm enim [*inquit*] clerici, verùm etiam Episcopi pro amicis [*in iure*] certantes veniam consequentur: neque qui in controuersia [*rei*] ecclesiasticæ patrocinium præstant, notabuntur: quemadmodum ipsum etiam ius hoc euidenter docet. Vt autem clericus, quemadmodum mundani officiales, aduocatum agat, & ab [*homine*] profano confirmetur: odiosum est, atque punitur. Verùm quòd aduocati officium aliquando mundanum fuerit, & ordinarij aduocati * Imperatorias annonæ pensiones ceperint, atque sub primiceriis fuerint: [*id verò*] ex multis constat. Lege autem postremum cap. tit. I. lib. VIII. Basil. & quæ in Præfecti libro de aduocatis digesta sunt. Tradunt enim aduocatos collegium esse, atque à cuiuscunque temporis Præfecto confirmati. [*Atque*] hæc [*quidem*] quum dixisset, applausúmque ipsi esset, etiam à Patriarcha [*porrò causis*] patrocinari, vt antea [*fecisset*], permissum illi est.

* *Aliàs* δημοσιακὰ è publico, publicas.

πρώτους κελεύει οἱ κληρικοὶ ἐκωλύοντο συνηγόρων ὀφφίκια κοσμικὰ ἐνεργεῖν. ἐπεὶ δὲ οἱ σήμερον συνηγορεύοντες ὡς ἐλευθέριόν τι ἀσκούδασμα τὸ συνηγορεῖν μετέρχονται, οὐδὲ οἱ ἱερώμενοι ἐμποδιζόμενοι συνηγορῶσι. καὶ κατασκευάζων τὸν οἰκεῖον λόγον ἐδικαιολογήσατο μὴ τὴν τοιαύτην, ἀλλὰ τὸν τύπον κολάζεσθαι τοὺς τῶν κοσμικῶν. οὐ μόνοι γὰρ κληρικοὶ, ἀλλὰ καὶ ἐπίσκοποι ὑπὲρ φίλων ἀγωνιούμενοι συγγνωσθήσονται, καὶ ὑπὲρ ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως συνηγορεῖν οὐκ αἰσχυνθήσονται, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ νόμιμα τοῦτο διδάσκουσι. Ὁ δὲ συνηγορῆσαι κληρικὸν ὡς οἱ κοσμικοὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ δέχεσθαι σφραγίδα λαϊκοῦ, μισεῖται καὶ κολάζεται. ὅτι δὲ τὸ συνηγορεῖν ὀφφίκιον ἐπί ποτε κοσμικὸν, καὶ σιτηρέσια ἐλάμβανον δημοσιακὰ οἱ τεταγμένοι συνήγοροι, καὶ ὑπὸ τὸν πριμικήριον ἦσαν, δῆλόν ἐστιν ἀπὸ πολλῶν. ἀναγνωθήτω τὰ τελευταῖα κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ η'. βιβλίου τοῦ βασιλικοῦ, καὶ τὸ ὑπὸ τὸν βιβλίῳ τοῦ ἐπάρχου περὶ συνηγόρων διάταγμα· ἀφαλαμβάνοιτο γὰρ τοὺς συνηγόρους σύστημα ἔχειν, καὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐπάρχου σφραγίζεσθαι. Τοῦτο εἰπὼν καὶ παραδιδοὺς ἐχωρήθη καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου συνηγορῆσαι ὡς καὶ πρότερον.

CAPVT XIV.

DE Episcopis & clericis, qui ascititiis mulieribus cohabitant. Concilij Nicæni canon III. Concilij sexti canon V. Concilij Nicæni secundi canon XVIII. Basilij ex epistola ad Gregorium Episcopum.

TEXTVS.

Const. XIX. tit. III. lib. I. Cod. ait: sacerdotes & clerici matribus suis solummodo, & filiabus & sororibus,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν συνόντων γυναιξὶ συνεισάκτοις. συνόδου Νικαίας κανὼν γ'. συνόδου ς'. κανὼν ε'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιη'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον ἐπιστολῆς.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ηιθ'. διατ. τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβ. τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ μόναις συνοικείτωσαν μητράσιν αὐτῶν, καὶ θυγατράσιν, καὶ ἀδελφαῖς,

καὶ ταῖς περὶ τοῦτου γαμηθείσαις αὐτοῖς. κὴ ἡ α'. διατ. τῦ α'. πίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· μὴ ἐχέτωσαν αἱ διακόνισσαι συνόντας αὐταῖς ἕνας ἐν τάξει δῆθεν ἀδελφῶν, ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν καλουμένων ἀγαπητῶν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰς οἰκείτωσαν ἢ τοῖς ἀληθείαν αὐτῶν ἀδελφοῖς, ἢ θείοις, ἢ γονεῦσιν, ἢ παισίν. εἰ δὲ λέγοιτο συνεῖναι ἐγκαταμεμένη ἀγαθῆ περιστερεία, πονηρᾶς δὲ ὑποψίας, μὴ χειροτονείσθω, καὶ χειροτονηθεῖσα τῦ ἁγίματος ἐκπιπτέτω, ὑπεύθυνος οὖσα συνοικεῖν αὐτῷ κὴ τούτῳ τῷ νόμῳ καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς περὶ φθορέας κολάζουσιν. ἡ δὲ β'. διάταξις τῦ αὐτῦ α'. πίτ. τῶν νεαρῶν λέγει· μηδεὶς κληρικὸς γυναῖκα μὴ ἔχων, ἐπείσακτον ἐχέτω ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῦ πλὴν μητρὸς, καὶ ἀδελφῆς, καὶ θυγατρὸς, κὴ τῶν ἄλλων ἀνυπόπτων. εἰ δὲ μὴ ταῦτα φυλάττοι, ὑπομνησθεὶς ὑπὸ τῦ ἐπισκόπου, ἢ τῶν συγκληρικῶν μὴ ἐκβάλλῃ αὐτὴν, ἢ κατηγορηθεὶς ἀποδειχθῇ συνοικῶν φθορεῖ ἀσέμνως αὐτὸς, καθαιρείσθω, κὴ δεδόσθω τῇ βουλῇ τῆς πόλεως ἧς ἐστὶ κληρικός. ἐπίσκοπος δὲ καθόλου γυναικὶ συνοικῶν, καθαιρεῖται. οὔτε δὲ διακόνισσα συνοικεῖν δύναται ἑνὶ δυναμένῳ χεῖν ὑποψίαν ἄσεμνον· ὑπομιμνησκομένη δὲ παρὰ τῦ ἐπισκόπου ἐὰν αὐτὴν

& quæ ipſis antea nupſerint, cohabitanto. Et conſt. I. tit. I. nouellarum: diaconiſſæ (inquit) nullos ſecum loco fratrum, cognatorum, aut qui dilecti vocantur, habitantes habento: ſed aut ſolæ, aut cum germanis ſuis fratribus, patruis etiam vel auunculis, aut parentibus vel filiis habitanto. Quòd ſi quæ ſub ſpecie honeſti nominis, ſed non abſque mala ſuſpicione [*cuipiam*] cohabitare dicatur, ne ordinator: ac verò iam ordinata, ab habitu excidito: & cum cohabitatore huic legi reliquíſque quæ in ſtupratores animaduertunt, obnoxia eſto. Conſtit. autem II. eiuſdem tit. I. nouellarum dicit: nullus clericus, qui vxorem non habet, præter matrem, filiam, ſororem, & in quas alioqui ſuſpicio non cadit, in domo ſua aſcititiam [*mulierem*] habeto. Quòd ſi hæc non obſeruauerit, & bis ab Epiſcopo aut collegis admoneatus mulierem non eiecerit, vel accuſatus probetur inhoneſtè cum illa conuerſari: deponitor, & curiæ ciuitatis in qua clericus fuit, traditor. Epiſcopus autem, qui mulieri cohabitat, omnino deponitur. Neque verò diaconiſſa cuipiam, in quem ſiniſtra ſuſpicio cadat, cohabitare poteſt. Quæ ab Epiſcopo commonefacta, ſi illum

eiicere differat, ſpoliatur miniſterio & diariis, atque per omnem vitam ſuam in monaſterium iniicitur. Res autem eius, ſi liberos habeat, inter ipſam & illos pro rata diuiduntur: & quæ ipſi portio competit, eam pro eius alimonia monaſterium capit: ſin liberos non habet, eccleſia in qua erat, & monaſterium ex æquo illas partiuntur.

ἐκβαλεῖν ὑποτρπήσηται, στρεῖται δ ὑπηρεσίας, καὶ τ διαφίων, καὶ ἐμβάλλεται εἰς μοναστήριον ὅλιω τ ζωλιὰ αὐτ. ⁊ τὰ πρόγματα αὐτ τ, εἰ μὲν ἔχι παῖδας, ἀναλόγως εἰς αὐτὸν καὶ αὐτοὺς μερίζονται, καὶ τὸ ἀρμόζον αὐτῇ μέρος τὸ μοναστήριον ὑπὲρ διατροφῆς αὐτῆς λαμβάνει· εἰ δὲ μὴ ἔχι παῖδας ἡ ἐκκλησία ἐν ᾗ ἦν, ⁊ τὸ μοναστήριον ἐξ ἴσης αὐτὰ μερίζονται.

Scholivm.

Conſt. xix. tit. iii. lib. i. Cod. non eſt poſita in Baſil. neque etiam conſt. i. tit. i. nouellarum. Conſt. verò ii. eiuſdem tit. eſt nouella Iuſtiniani cxxiii. poſita [*que eſt*] in lib. iii. tit. i. cap. liv. lv. & lvi. Quæ capita ita habent, vt in compendio propoſita ſunt.

Σχολιον.

Ἡ βʹ. διάτ. τῦ γʹ. κεφ. τῦ αʹ. βιβλίου τῦ κώδικος οὐκ ἐπέβη εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλ' οὐδὲ ἡ αʹ. διάτ. τῦ αʹ. κεφ. τ παρόν. ἡ δὲ βʹ. διάτ. τῦ αὐτοῦ κεφ. ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ργʹ. κειμένη ἐν βιβλίῳ γʹ. τίτ. αʹ. κεφ. νδʹ. νεʹ. νϛʹ. ἃ ὧδε κεφ. οὕτως ἔχουσιν ὡς σεσωφίσθαι.

Caput XV.

Quomodo Epiſcopos, clericos, aut caſtitatis voto obſtrictos, ad mulieres ingredi oporteat. Concilij Carthaginenſis canon xxxviii. Concilij Nicæni ſecundi canon xxii.

Κεφαλαιον ιεʹ.

Πῶς δεῖ ἐπισκόπους, ἢ κληρικοὺς, ἢ ἐγκρατευομένους, εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ληʹ. συνόδου Νικαίας τὸ βʹ. κανὼν κϛʹ.

Caput XVI.

Quod clericus cum nuptias iterante, aut præter leges vxorem ducente, conuiuari non debeat. Concilij Neocæſarienſis canon vii. Timothei canon x.

Κεφαλαιον ιϛʹ.

Περὶ τῦ μὴ ὀφείλειν κληρικὸν συνεστιᾶσθαι τῷ δευτερογαμοῦντι, ἢ πρὸ γάμου γαμοῦντι. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ζʹ. Τιμοθέου κανὼν ιʹ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μηδὲν ποιεῖν τὸν κληρικοὺς δίχα τοῦ ἐπισκόπων αὐτῶν. Ἀποστόλων κανὼν λθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸν κληρικοὺς ἐν συμβολῆς συμπόσια. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νε'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ τῆς ἐν χρόνου τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθίζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους. συνόδου Νικαίας κανὼν ιη'. συνόδου Λαοδικείας κ'. νς'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν πς'. πθ'. συνόδου ς'. κανὼν ζ'.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ ἁμαρτημάτων, καὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, καὶ ἀφορισμοῦ, καὶ καθαιρέσεως, καὶ μετανοίας, καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἡ χειροτονία λύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΙΝΕΣ, καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν. Ἀποστόλων κα-

CAPVT XVII.

NE clerici sine Episcopis suis quicquam faciant. Apostolorum canon XXXIX. Concilij Laodiceni canon LVII.

CAPVT XVIII.

NE clerici ex contributione conuiuia instituant. Concilij Laodiceni canon LV.

CAPVT XIX.

DE ordine Episcoporum ex tempore, & quomodo clerici sedeant, & se inuicem honorent. Concilij Nicæni canon XVIII. Concilij Laodiceni canon XX. LVI. Concilij Carthaginensis canon LXXXVI. LXXXIX. Concilij sexti canon VII.

TITVLVS IX.

De delictis, iudiciis, excommunicatione, depositione, pœnitentia Episcoporum, & clericorum, & cuiusmodi peccata ordinatio remittat.

CAPVT I.

QUibus, & apud quos accusentur Episcopi aut clerici. Apostolorum ca-

non LXXIV. Concilij Conſtantinopolitani canon VI. Concilij Chalcedoneńſis canon IX. XXI. Concilij Carthaginenſis canon VIII. XI. XII. XV. XXX. CXXVIII. CXXIX. Cyrilli ex epiſtola ad Domnum caput I.

TEXTVS.

Generaliter de iis qui de publico crimine quamcunque perſonam accuſare prohibentur, tractat lib. IX. Cod. tit. I. & lib. XLVIII. dig. tit. II. de criminalibus verò, & pecuniariis, & canonicis quæſtionibus dicitur in codice & nouellis. Ait autem lib. I. tit. II. conſt. VI. quòd ſi quid in vniuerſo Illyrico canonicæ dubietatis emerſerit, id non abſque ſcientia Antiſtitis vrbis Conſtantinopolitanæ, quæ Romæ veteris prærogatiua lætatur, eiúſque ſynodi oporteat decidi. Et tit. III. conſt. XXII. quòd ſi quis per calumniam Epiſcopum accuſando, [*ipſum ſe*] exhibere apud competentem iudicem [*cogat*], triginta pondo [*auri*] det. Et conſt. XXV. eiuſdem tit. quòd clerici Conſtantinopolitani, ſi actores nolint ipſos apud Patriarcham conuenire, apud ſolos Præfectos litigent: [*idque ſiue*] conueniant, ſiue conueniantur: [*tum etiam ſiue*] pecuniaria ſiue criminalis, [*item ſiue*] de [*rebus*

νῶν οδ'. συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κανὼν ς'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν θ'. καὶ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν η'. ια'. ιϛ'. ιε'. λ'. ρκη'. ρκθ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. α'.

KEIMENON.

Γενικῶς περὶ τῶν κωλυομένων κατηγορεῖν οἱουδήποτε προσώπου ἐπὶ δημοσίῳ ἐγκλήματι διαλαμβάνει βιβλίῳ θ'. τῷ κώδικος τ. α'. ἐν βιβλίῳ μη'. τῶν διατάξεων τίτ. β'. περὶ ὧν ἐγκλημάτων, καὶ κοινῶν, καὶ δημοσίων ζητήσεων, εἴρηται ἐν τῷ κώδικι καὶ ταῖς νεαραῖς. Φησὶ γὰρ βιβλίῳ α'. τίτ. β'. διάτ. ς'. ὅτι τὰς ἀναφυομένας κανονικὰς ἀμφισβητήσεις ἐν ὅλῳ τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ δεῖ πρότερον κρίνεσθαι πρὸ γνώμης τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς αὐτῆς συνόδου, ἥτις ἔχει τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχαίας Ρώμης. καὶ τίτ. γ'. διάταξις κβ'. ὅτι ὁ κτὶ συκοφαντίᾳ ὑπὸ πράσσοντος πρὸ δικαστοῦ προσφόρου αἰτώμενος ἐπίσκοπον λ'. δίδωσι λίτρας. καὶ διάτ. κέ. τῆς αὐτῆς τίτ. ὅτι οἱ κληρικοὶ Κωνσταντινουπόλεως τῶν ἐναγόντων μὴ βουλομένων αὐτοῖς ἐνάγειν πρὸ τοῦ παρχιάρχου, πρὸς μόνους τοὺς ὑπάρχους δικάζονται ἐνάγοντες καὶ ἐναγόμενοι κοινῶς καὶ ἐγκληματικῶς καὶ ὑπὲρ

ἰδιωτῶν

ἰδικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν. καὶ οἱ μὲν κληρικοὶ τὸν οἰκονόμον ἢ τὸν ἐκκλησιέκδικον διδόασιν ἐγγυητὴν καὶ οὐχ ἕτερον, ἕως ν'. λιτρῶν. καὶ ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὸ πρᾶγμα ὁμολογίαν ἐνώμοτον ἐπὶ τῷ ὑπερβαίνοντι ποσῷ ποιοῦσιν.

ipſorum] propriis ſiue eccleſiaſticis [*lis inſtituatur. Similiter quòd*] clerici vſque ad quinquaginta libras [*auri*] œconomum aut eccleſiæ defenſorem, non autem alium, fideiuſſorem dent : & ſi res [*eam quantitatem*] excedat, pro reſiduo citra iuſiurandum caueant.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ὁ α'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τῶν κωδίκων, ἔστι βιβλίου τῶν βασιλικῶν ξ'. τίτ. λδ'. κεφ. κγ'. καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ κεφ. εἰσὶν ἕτερα κεφ. διδάσκοντα τίνες δικάζονται κατὰ ἐγκληματικὰ δικαστήρια, καὶ τίνες οὐ δικάζονται· ἃ καὶ ἀναγνῶθι. ὁ β'. τίτ. τοῦ μη'. βιβλίου τῶν Δίγ. ἔστι βιβλίου ξ'. τίτ. λδ'. καὶ ζήτει τὸ α'. τούτου κεφ. καὶ ἐφ' ἑξῆς διάφορα περὶ ἐγκληματικῆς κατηγορίας διδάσκοντα. ἰς'. Δίγ. τῶν β'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κωδίκος, ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλ. ε'. τίτ. α'. κεφ. ς'. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. τὸ πρὸν ἢ κεφ. διαλαμβάνῃ πρὸς τίσιν ὀφείλονται συνάγεσθαι χάριν ἐγκληματικῆς, καὶ χρηματικῆς ὑποθέσεως, ὁπόσοι καὶ κληρικοί. γίνωσκε ὅτι ὁπόταν πεφανῇ τῶν θείων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἡρακλείου διορισμένη, μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν, μήτε μοναχὸν, χρηματικῆς ἢ ἐγκληματικῆς αἰτίας πρὸς πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν συνάγεσθαι ἄρχοντα, ἀλλὰ πρὸς μόνους τοὺς ἰδίους ἐπισκόπους, ἢ μητροπολίτας ἢ πατριάρχας. τὰ αὐτὰ διορίζεται καὶ ὃ καὶ τῷ τ' ἰουλίου μηνὶ τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςφπθ'. ἔτους ἀπολυθὲν χρυσόβουλλον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, πρόσκειται τούτοις ῥητῶς· εἰ δὲ μεῖσμός ἐστι τοῖς διαμαχομένοις ἐστὶ, καὶ ὁ μὲν τῆς κοσμικῆς φαίνεται καταστάσεως, ὁ δὲ τῷ θείῳ κλήρῳ ἐγκατείλεκται, ὁ συνάγων τὴν καθ' ὃν φόρῳ τοῦ συναγωμένου ἐξάπτωτος ὑποκείσεται, καὶ ἕκαστος εἰς τὸ πρόσφορον δικαστήριον ἀπελεύσεται, εἰ μήπου πολλάκις ἐκ τῶν ἀπόντων τὸ βασιλικὸν δικαστήριον ὑποζητοῖτο. τότε γὰρ χολαζόντων ἀπόντων ἡ βασιλικὴ μεγαλειότης διαγνώσεται τὴν δίκην, καὶ τεμεῖ τὸ ἀμφίβολον. ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιε'. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. ἡ κδ'. Δαλ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τῶν κωδίκων, ἔστι

Scholivm.

Tit. 1. lib. IX. Cod. eſt lib. Baſil. LX. tit. XXXIV. cap. XXIII. Et poſt illud ipſum cap. ſunt alia cap. quæ docent, quinam poſſint mouere eccleſiaſtica iudicia, & quinam non poſſint: quæ lege. Tit. II. lib. XLVIII. dig. eſt lib. LX. tit. XXXIV. cuius 1. cap. quære, & deinceps [*alia*] multa, quæ de criminalibus actionibus docent. Conſtit. VI. tit. II. lib. I. Cod. eſt Baſil. lib. V. tit. I. cap. VI. quod ſic habet, quemadmodum in textu ſcriptum eſt. Cæterùm præſens cap. tractat, apud quos conueniri debeant de criminalibus pecuniariiſque controuerſiis Epiſcopi & clerici. Scias autem eſſe nouellam piorum Imperatorum Heraclij, & Conſtantini, quæ ſtatuit, ne Epiſcopus, neque clericus, neque monachus ob pecuniariam criminalem-ve cauſſam apud ciuilem vel militarem conueniatur magiſtratum : ſed apud ſuos Epiſcopos duntaxat, aut Metropolitanos, aut Patriarchas. Eadem etiam ſtatuit aurea bulla celeberrimi Imperatoris Dn. Alexij Comneni, vulgata menſe Iulio, indictione IV. anno [*ab orbe condito*] 6589. quæ hæc in hæc verba addit : ſi verò partitio inter aduerſarios fuerit, & alterum mundani ſtatus eſſe appareat, alter in ſacrum clerum allectus ſit : [*tunc*] actor foro rei per omnia ſubiacebit, & vterque ad competens iudicium abibit : niſi ſi quando tribunal Imperatorium aliquis requiret. Tunc enim omnibus ceſſantibus Imperatoria maieſtas litem diiudicabit, & decidet controuerſiam. Legas etiam XV. canonem Concilij Carthaginenſis, & quæ in illo [*comprehenduntur.*] Conſtit. XXII. tit. III. lib. I. Cod. eſt

cap. 11. tit. 1. lib. 111. Basil. quod quære insertum expositioni XLI. canonis Concilij Laodiceni. Const. verò XXV. tit. 111. lib. 1. Cod. in Basil. non est posita. Nota. Verùm huius aureæ bullæ segmentum, quod statuit, vt quicunque ad qualecunque tribunal trahuntur, si Imperatorij tribunalis auditorium requirant, admittantur: irritum factum est ex posteriore iussione eiusdem Imperatoris Dn. Alexij Comneni, quæ euulgata est mense Maio, indictione 111. & statuit post procemium hæc, in hæc verba: Præscribit igitur omnibus vobis, qui iudiciis præestis, Imperatoria mea maiestas, ne vnquam posthac obtemperetis cuiusmodicunque rescripto, quod iudicum quempiam iudicium ad ipsum transmissum exercere prohibeat, tametsi cinnabari subsignatum sit, tametsi cereæ bullæ sigillum habeat. Sed si quidem post libelli oblationem intra viginti cognitionis dies, qui in iudicium pertractus est, dimissionem Imperatoriæ nostræ maiestatis impetret, quæ alterum iudicem illi cui priùs causa transmissa est, adiungat: in vnum conueniant constituti iudices, & legitimam decisionem [*rebus*] controuersis imponant. Si verò viginti dierum tempus decurrerit, ne alter iudex admittatur (quoniam hoc etiam legi videtur): neque verò [*hoc*] prætextu, quòd fortasse postmodum statui possit vt causa ad Imperatoriæ maiestatis tribunal introducatur, nullo modo [*iudex*], quo minus iudicium ferat, impediatur, sed transmissam sibi controuersiam ad legis præscripta exactè decidat, vt tamen litigator, si se iniuria affectum putet, à prouocatorio iudicio neutiquam excludatur. Atque hoc [*quidem*] omnes vos iudices cognoscentes, nitimini commissas vobis lites seruare, & legitimum illis finem imponere. Non vult enim Imperatoria mea maiestas, vt posteaquam ex iussione ipsius ad iudicem quempiam [*aliquem*] controuersia transmissa fuerit, per cuiusmodicunque posterius scriptum, quod controuersiam ad Imperatoriam meam maiestatem introduci demander, cognitio impediatur, sed vt illa apud eundem iudicem, aut (vt superiùs dictum est) [*apud*] iudices intra viginti cognitionis dies [*vna*] cum ipso datos, vsque ad finem, ita vt subtrahi non possit, procedat: ac post iudiciũ finι-

κεφ. β'. τῆς α'. διτ. τῆς γ'. βιβλίου τ βασιλικῆς, ϗ ζήτει τοῦτο καταχρωθῆναι εἰς τ ἐρμηνείαν τοῦ μα'. κανόνος τ ἁγ Λαοδικείας συνόδου. ἡ ϗ κε'. διάφ. τ γ'. διτ. τ α'. βιβλίου τ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι. τὸ τοιοῦτον ϗ χρυσοβούλλου ἡ φρικτὴ ἡ θεοζόμην προσδέχεσθαι πολίτας τοὺς ἐλκομένους εἰς οἱονδηποτοῦν δικαστήριον, ϗ ζητοῦντας τ βασιλικοῦ βήματος τ ἀκρόασιν, ἐκώλυσεν ἀπὸ μεταγενεστέρας προστάξεως τ αὐτοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τ Κομνηνοῦ, ἀπολυτίκιος ϗ μηνὶ μαΐῳ ἰνδικτιόνος γ'. ϗ θεοζόμην μ τὸ προοίμιον τῶν τοιούτων, θεοζεῖ) ὑμῖν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς τ δικαστηρίων προεδρεύουσι ἡ βασιλεία μου, μηκέτι ὅ ἀπὸ τῆς δι προσάξεως οἱασδήποτε μεταγενεστέρας γραφῆς κωλυούσης τινὰ τ δικαζῶν τ ἐπ' αὐτῷ κατεπειγόντως δίκην γυμνάζειν, κἂν θεοζοντιναβαρέως ἐσφραγισμασμένη τυγχάνῃ, κἂν τ κηροβούλλου σφραγῖδα φέρηται. ἀλλὰ μ τ τ λιβέλλου δόσει, εἰ μὲν ἐντὸς τ εἴκοσι ἡμερῶν τ διοσκόψεως ὁ ὑπὲρ τὸ δικαστήριον ἑλκόμενος λύσει τ βασιλείας ἡμῶν πρόσταγμα, ϗ ἕτερον δικαστὴν τῷ ἐφ' ὃν πρότερον ἀνεπείμφθη ἡ δίκη προζητήσασθαι συνιέναι τοὺς ὀφειλέτας ϗ ταυτὸν δικάσαι, ϗ τ τὸ μὴ ἐπάγειν τοῖς ἀμφιβόλοις ἔννομον. εἰ δ' ὁ τ εἴκοσι ἡμερῶν προθεσμίαν χρόνος, μήτε συνδικάσῃ ἕτερον παραδέχεσθαι, ὅτι ϗ τῷ νόμῳ τούτῳ δοκεῖ, μήτι μὴν προφάσει τ ὅτι ἐν τ βασιλείας μου βήματι ὀφειλήσαι ἴσως ἑτέρῳ τ δίκην γίνεσθαι εἰσαγώγιμον ἐμποδίζεσθαι ὅλως εἰς τ διάγνωσιν, ἀλλὰ τέμνειν τ καταπεμφθῆσόμ τούτου ἀμφιβολίαν ϗ τ τῆς νόμου ἀκρίβειαν μὴ ἀποκλεομένου πάντως ἐν δικαζομένῳ τῷ τ ἐκκλήτου δικαστηρίου, εἴγε βεβλάφθαι οἴεται. ϗ τοῦτο πάντες ὑμεῖς γινώσκοντες οἱ δικάζοντες ἀπόδοτε τὰς διαπεμφθείσας ὑμῖν δίκας τηρεῖν, ὡς τέλος τούτοις ἐπάγειν ἔννομον. οὐ βούλεται ϗ ἡ βασιλεία μου μ ὅ τ διαπεμφθῆναι ὅλως διὰ τῶν δικαστῶν κωλύεσθαι ϗ τοῦτο ἀπὸ τῆς οἱασδήποτε μεταγενεστέρας γραφῆς ὑπερεπούσης τ βασιλείᾳ μου εἰσαχθῆναι τινὶ δίκῃ, τ διάγνωσιν ἐμποδίζεσθαι, ἀλλὰ τοῦτο ἐᾶν τέλος ἀνυποστόλως τ δὲ αὐτῷ δικαστῇ, ἢ τοῖς ὡς ἀνωτέρω εἰρημένοις συνδιαδίκοις τούτου συνδικαστῆς, ἐντὸς δηλαδὴ τῆς τ κ'. ἡμερῶν προθεσμίας. μ ϗ

ἢ τ δίκης σφαλῶσιν τῷ ἀδικηθέντι ἴσως εἰσομένῳ ἐπ' ἀδείας εἴη καὶ ἕτερον δικαλέσασθαι κατ' ἔκλητον δικαστήριον, ἢ τῷ τῆς κρείττονος ἡμῶν ζητῆσαι ἀκρόασιν.

tum ei qui fortasse iniuria se affectum putabit, facultas sit, vt per prouocationem aliud tribunal imploret, aut potentiæ nostræ audientiam requirat.

KEIMENON.

Καὶ οἱ νόμοι γάρ, καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὀμνύναι, ὁ δὲ οἰκονόμος ἐναγόμενος οὐ δίδωσιν ἐκδικητήν, καὶ αὐτὸς ὀμνύῃ, καὶ οἱ κληρικοὶ δύο νομίσματα ὑπὲρ ὑπομνήσεως καὶ προβολῆς διδόασιν ἐκπολέως, τὰ δὲ λοιπὰ δαπανήματα φειδωλοτέρως ποιοῦσι. καὶ ἡ λβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ Ζήν. φησὶν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ διάδικοι οὐ γίνονται, ἀλλὰ πρὸ ἀρχόντων τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐναγόνται· ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ διεκπόμενοι πρὸ μόνου τοῦ ὑπάρχου ἐναγόνται, ἔνθα καὶ ἡ ἰλιμὴ αὐτοῖς φυλάττεται, καὶ συνηγόρους λαμβάνουσιν. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ὑπὲρ ἰδίων πραγμάτων ἐναγόμενοι, ἢ τοῦ ἐκκλησιεκδίκου δίδόασιν ἐκδίκους, πρὸ δὲ τοῦ ὑπάρχου χρηματικῶς ἐναγόμενοι, ἢ ἀλλήλοις ἐγγυῶνται, ἢ ἐκυποθήκους ποιοῦσιν ὁμολογίας. ὑπὲρ δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μόνῳ ὁ οἰκονόμος ἐνάγεται, ὃν χρὴ πρὸ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι, καὶ δίδωσι τὸν ἐκκλησιέκδικον ἐκδικητὴν, καὶ ἐν μὲν τοῖς ἥττοσι δικαστηρίοις ὑπὲρ ὑπομνήσεως δίδόασιν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ τοῖς ἐκβιβασταῖς οὐ πλέον τοῦ νομίσματος. εἰ δὲ ἐκβιβασθοῦ

TEXTVS.

Etenim leges atque canones clericum iurare prohibent. [*Postremò verò, quòd*] in ius vocatus œconomus fideiussorem non det, & tum ipse tum clerici pro monitione, ac procuratoris institutione duos solidos executori dent, reliquósque sumptus parciùs faciant. Et const.* XXXII. eiusdem tit. ait, quòd Episcopi, clerici, & monachi [*ad extranea iudicia*] non traducantur, sed apud rectores prouinciarum conueniantur: & Constantinopoli reperti, apud præfectos duntaxat iudicio pulsentur, vbi & honor ipsis seruetur, & aduocatos accipiant. Si verò in prouinciis ob proprias res in ius vocentur, œconomos duntaxat, aut ecclesiæ defensores fideiussores dent: apud præfectos autem de rebus pecuniariis conuenti, aut vicarias fideiussiones præstent, aut sub facultatũ suarum obligatione cautiones faciant. [*Quòd*] de ecclesiasticis [*rebus*] solus œconomus conueniatur, quẽ ab Episcopo ordinari oportet, atque [*ille*] Ecclesiæ defensorem fideiussorem præbeat. [*Quòd*] in minoribus iudiciis Episcopi & clerici pro monitione executoribus non ampliùs solido sportularũ nomine dent. Si verò ab apparitore

* *In lib. nostris* XXXI. *aliàs* XXXIII.

præfectorum ex ſententia ipſorum admoneantur in prouincia, non ampliùs duobus ſolidis præbeant. Byzantij autem peregrinus clericus ſportularum gratia* tres aureos det, ob quantamcunque [*ſummæ*] quantitatem conuentus fuerit. [*Quòd*] executor, qui cuiuſmodicunque clericum contumeliis affecerit, aut vexauerit, cingulo priuetur, & ſupremo ſupplicio feriatur. [*Quòd denique*] ſi qui ſine iuſta cauſa ipſos conueniſſe videantur, [*illi*] ipſis omnes expenſas, quas occaſione illorum ab exordio litis ſubierint, reddant.

* *In lib. noſtris v-num.*

τῷ ἐπαρχῶν ἀπὸ ψήφου αὐτῷ ἐπαναμενάτωσαν ἐν ἐπαρχίᾳ, οὐ πλέῳ δύο νομισμάτων διδόασιν ὑπὲρ ἀπορτούλων. ἐν Βυζαντίῳ δὲ νομίσματα γ'. δίδωσιν ὁ ἐξωτικὸς κληρικὸς ὑπὲρ ἀπορτούλων, ἐφ' ὁσονδήποτε πρᾶγμα ἐναγόμενος, ὁ ἐκβιάσας οἱονδήποτε κληρικὸν ὑβρίζων, ἢ σπύλλων, ἀποζώννυται καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖται. εἰ δέ τινες φανῶσιν ἀδίκως αὐτοῖς ἐναγόντες, διδόασιν αὐτοῖς πάσας τὰς κατὰ πρόφασιν αὐτῶν ἐκ προοιμίου τῆς δίκης προσγενομένας αὐτοῖς δαπάνας.

Scholivm.

Non inuenio legem aut canonem prohibentem, aut permittentem, vt clerici iurent. [*Haud ſcio*] itaque, an præſens legiſlatio ad illud quod à Domino in Euangeliis dicitur, ne quis iuret, reſpexerit, & pro ſancta Scriptura legis atque canonis mentionem fecerit. Conſtit. autem XXXII. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. [*Proinde*] legas etiam ſecundum Scholium cap. XXVII. præſentis tit.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Οὐχ εὑρίσκω νόμον ἢ κανόνα κωλύοντα, ἢ ἐπιτρέποντα τοῖς κληρικοῖς ὀμνύειν, μήποτε οὖν ἡ πρόοσα νομοθεσία ἀπτηται πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐν εὐαγγελίοις εἰρημένον περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν ὅλως, καὶ ἀντὶ τοῦ ἁγίας γραφῆς νόμου καὶ κανόνος ἐμνήσθη. ἡ δὲ λϚ'. Δ|φτ. τῆς γ'. Κτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος οὐκ ἐπέθη εἰς τὰ βασιλικὰ ἀνάγνωθι καὶ ὃ β'. χάλκου τῆς κζ'. κεφ. τῆς πρόσης Κτ.

Deeſt hîc τὸ κείμενον.

TEXTVS.

Conſt.* L. eiuſdem tit. dicit, quòd clerici rectè in inſtrumentis fori præſcriptioni renuntient. Generaliter enim cuique licet contemnere, quæ pro ſe [*indulta ſunt.*] Et conſt. II. tit. IV. eiuſdem lib. quòd ſi ante finem ſententiæ clericus prouocauerit, multam quinquaginta librarum argenti in hoc aduerſus alios conſtitutam, ab ipſo fiſcus non accipiat, ſed pauperibus eroget. Conſt. autem VII. eiuſdem tit. quòd in pecuniariis duntaxat [*cauſis*] inter conſentientes, non autem etiam inuitos efficaciter Epiſcopus iudicet. Et conſt. VIII. quòd Epiſcoporum iudicium ratum ſit inter eos qui ipſos elegerint, ac ſimile ſit præfectorum ſententiis, à quibus prouoca-

* *In lib. noſtris* XXXIX. *aliàs* LI.

re non licet. Et conſt. XIII. quòd actor volens, at non etiam inuitus, apud Epiſcopum Conſtantinopolis lite pulſet œconomum, aut alios eius clericos, ſiue aduerſus ipſos, ſiue aduerſus eccleſiam [*actionem*] habeat. Et XXIX. conſtit. Nemo * prima vice apud Patriarcham, ſed Epiſcopum ſuum, clericum accuſato. Si verò ſuſpectum illum habeat, apud Metropolitanum. Qui ſi quoque ſuſpectus ſit, oportet cum illo iudicare * loco totius ſynodi tres ſecundùm ordinationis ordinem primores: & ſi iudicatis non acquieſcatur, [*illius*] tractus Patriarcham aduocari, atque tanquam ipſe ab initio cauſam cognouiſſet, eius iudicatis obtemperari. Non enim Patriarcharum ſententiæ prouocationem recipiunt. Idem etiam de iis qui Epiſcopos in ius vocant [*dicendum eſt.*] Licet autem à Patriarcha petere, vt per literas ſuas controuerſiam Epiſcopis tranſmittat, & [*ille*] pro ſportulis non plus quàm quatuor * ſiliquas: clericus [*vero*] qui à Patriarcha aut ad Metropolitanum, aut vbi Epiſcopus * delegatus fuerit, mittitur, non plus quàm ſex * ſolidos accipit: [*idque*] in cuiuſmodicunque cauſa & [*ſummæ*] quantitate. Audit etiam Patriarcha prouocationes [*ab*] Epiſcopis aut Metropolitanis, qui ex ipſius mandato iudicarunt, [*factas*]. Qui verò contra hæc fecerit, quod ampliùs exactum eſt, [*eius*] duplum dat, hæcque [*illi*] à Patriarcha aut Metropolitano eccleſiaſtica pœna infligitur, vt extra eccleſiaſticos catalogos eiiciatur. [*Atque*] hæc quidem, quando controuerſia eccleſiaſticum ſtatum concernit. At ſi ciuilis ſit, non cogitur actor aut accuſator hæc cuſtodire: ſed apud præſides mouendæ [*actionis*] facultatem habet. Conſt. autem IV. eiuſdem tit. nouellarum ait: ſi quis aduerſus clericum actionem pecuniariam habeat, Epiſcopum ſub quo ille cenſetur, interpellato. Is non interueniente ſcriptura citra [*vllos*] ſumptus iudicato. Et ſi partes velint, ſententia * in literas refertur. Verùm ſi propter aliquam cauſam Epiſcopus controuerſiam decidere non poſſit, tunc ſeruatis clericis [*ſuis*] priuilegiis, apud [*ciuiles*] magiſtratus lis inſtituitur. At ſi de criminibus quæratur, & illis quidem ciuilibus, [*ciuiles*] magiſtratus & Byzantij & in prouinciis iudicant: [*vt tamen*] lis * poſt conteſtationem duos menſes non tranſcendat. Et ſi clericus pœna dignus [*eſſe*] videatur, priùs per Epiſcopum ſacra dignitate nudatur, ac deinde legis manibus ſubiicitur. Sanè ſi delictum eccleſiaſticum ſit, ſecundùm canones, quos leges etiam ſequuntur, Epiſcopus iudicato, nec cognitioni [*ciuiles*] magiſtratus [*ſe*] immiſcento. Et conſt. XV. eiuſdem tit. Qui

* ἐπ᾽ αρχὴν

* ἐπ᾽ αὐτὸν

* μεγάλιον

* ὁ πρὸς τοῦτο

* Ponerem hic quoque ſiliquas, niſi quæ in Græcis nota eſt, omnino cum ſolidos ſignificantibus notis conueniret.

* Non ἐ-χαρος, ſed ἔγγραφος lego.

* μὴ πλείους τῶν δύο μηνῶν.

(inquit) aduerſus monachum aliquem, aut conſecratam virginem, aut mulierem monaſterio mancipatam, [*actionem*] habet: ipſorum Epiſcopum accedito. Is verò illum aut illam per præſules, apocriſiarios, alioſ-ve [*homines*] probos honeſtè producito, [*cauſam*] que conſiderato. Qui [*ciuilis*] magiſtratus [*huic rei*] ſe immiſcere tentauerit, * non admittitur, & vnà cum cohorte ſua decem libris [*auri*] fiſco [*inferendis*] multatur. Executores verò in * cancellos includuntur, & pro merito caſtigantur, atque per Epiſcopos de reliquo executorum officio fungi prohibentur.

* *Lego* οἱ διαλιχθησ

* κίγκελλα

SCHOLIVM.

Conſt. L. tit. III. lib. I. Cod. eſt cap. IX. tit. III. lib. III. Baſil. Illud verò Codicis: generaliter enim licet cuique contemnere, quæ pro ſe [*indulta ſunt:*] in Baſil. non eſt poſitum. Conſtit. II. tit. IV. lib. I. Cod. non eſt in Baſil. Neque [*verò*] VII. eiuſdem lib. & tit. neque VIII. neque XIII. Legas autem cap. XLIV. tit. I. libri tertij, quod pars eſt nouellæ CXXIII. ac dicas, ſecundùm illud priùs actiones inſtitui apud Epiſcopos. Cap. autem VI. eiuſdem tit. & lib. ne auſcultes. Eſt enim huius conſtitutio, atque per dictam recentiorem nouellam abrogatum eſt. Sed neque alteram Iuſtinianæam nouellam, quæ aduerſum quiddam dicit, audias. Nam non eſt poſita in Baſil. tametſi inueniatur. Cæterùm quantum ad [*id attinet, vt*] primùm apud Epiſcopos & Metropolitanos controuerſiæ proponantur, ac deinde ad Patriarcham deueniant: animum dicto XLIV. cap. tit. I. lib. III. applica. Quantum verò ad [*id,*] ne ciuiles aut militares magiſtratus commercium aliquod aduerſus conſecratos habeant: nouellam Imperatorum Conſtantini & Heraclij, ac nouellam Imperatoris Dn. Alexij Comneni, quarum in initio præſentis tit. mentionem fecimus, audias. Legas inſuper XV. canonem Concilij Carthaginenſis, & IX. canonem Chalcedonenſis, quæque in in ipſo comprehenduntur, quæ omnem ambiguitatem ſoluunt. Ipſa autem XXIX. conſt. quæ in Baſil. poſita non eſt, hunc ad modum habet: aduerſus enim tales Epiſcopales ſententias prouocationi locum non eſſe, à prædeceſſoribus noſtris lege cautum

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ι'. Διάτ. τῆ γ'. πίτ. τῆ α'. βιβλίου τῆ κώδικος, ἔστι κεφ. θ'. τῆ γ'. πίτ. τῆ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. Ὃ γὰρ ῥῆμα ὃ * λεγόμενον ἐν * λίμιτι τῷ κώδικι, γλιχαῖς γὰρ ἔξεστιν ἑκάστῳ τῶν ἐαυτῷ καταφρονῆσι, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β'. Διάτ. τῆ δ'. πίτ. τῆ α'. βιβλίου τῆ κώδικος οὐκ ἔστιν εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ζ'. Διάτ. τῆ αὐτῆ πίτ. καὶ βιβλίου, οὐδὲ ἡ ἡ'. οὐδὲ ἡ ιγ'. ἀλλ' ἀγνοῆι γὰρ ὅ μὲν. κεφ. τῆ α'. πίτ. τῆ γ'. βιβλίου μέρος ὂν τὸ ρκγ'. νεαρᾶς, καὶ λέγει κατὰ τῶτο γίνεσθαι τοὺς ἐλαυνομένους παρὰ τῶν ἐπισκόπων. ὃ γὰρ ς'. κεφ. τῆ αὐτῆ πίτ. καὶ βιβλίου μὴ παραγράφει. Διάτ. γὰρ ὅτι τῶτο, καὶ αἱρέθη παρὰ τοῦ ῥηθέντος μεταγενεστέρας νεαρᾶς· ἀλλὰ μηδὲ ἑτέρα Ιουστινιανείῳ νεαρᾶ παραγράφει ἑτέρῳ τι λεγούσῃ, ὅτι οὐδὲ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, κἂν θεώρηται. ἀλλ' ὅσων μὲν εἰς ὁ παρόντως πρὸς τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τοὺς μητροπολίτας λαλεῖσθαι τὰς ἐπαοιδάς, καὶ οὕτως ἔρχεσθαι αὐτὰς εἰς τὸν πατριάρχην, παρέχει τῷ ῥηθέντι μδ'. κεφ. τῆ α'. διατ. τῆ γ'. βιβλίου. ὅσον δὲ εἰς τὸ μὴ ἔχειν μετοχὴν μετὰ τῶν πολιτικῶν, ἢ στρατιωτικῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἱερωμένων, παρέχει τῇ νεαρᾷ τῶν βασιλέων Κωνσταντίνου, καὶ Ἡρακλείου, καὶ τῇ νεαρᾷ τῶν βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὧν μνείαν ἐποιησάμεθα ἐν τῇ κατάρχῃ τοῦ παρόντος διατ. διαγνῶσι καὶ τοῦ ιε'. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τοῦ θ'. κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς λύοντα πᾶσαν ἀμφιβολίαν. τὸ πλάτος δὲ τοῦ κθ'. διατ. ὅτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά, οὕτως ἔχει· τὰ δὲ τοιούτων ἐπισκοπικῶν ἀποφάσεων ἐκκλητον εἶναι χωρεῖ ἐκκλήτου τοῖς πρὸ ἡμῶν νενομοθετη-

τιμ. ἡ μιᾷ τοι δ'. διάτ. ἐστι παρὰ πγ'. τῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, οὐκ ἐπιδη ἐἰς τὰ βασιλικά. καὶ ἡ ιε'. διάτ. ἔστι παρὰ οθ'. καὶ οὐδὲ αὐτὴ ἐπεγράφθη.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Γίνωσκε δὲ ὅτι ἡ β'. διάτ. τῦ αὐτῦ α'. πλοῦ τούτων πασῶν ἰσχυροτέρα οὖσα, ὡς καὶ μεταγενεστέρα φησὶν, ὅτι ἐάν τις τῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ κατηγορήσῃ ἐπ' αἰτίᾳ δυναμένῃ κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας ἐμποδίσαι τῇ χειροτονίᾳ, ἐπεχέσθω αὐτῷ, καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖν ἐξεταζέτω μὲν αἰτίαν, ὠφελοῦντος καὶ ἐπεξιόντος τὸν κατηγόρου, ἢ ἀναβαλλομένου ἐπὶ ἡμέρας μείζονας πλειόνων μὲν κατηγορείαν· εἰ μὲν αἰδύνατος φανῇ χειροτονείσθω, εἰ δὲ ὑπεύθυνος, ἐμποδιζέσθω. ὁ δὲ κατήγορος μὴ ἐπιδείξας ἢ ἀποφυγὼν, ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ κατοικεῖ. τῆς δὲ χειροτονίας πρὸ ἐξετάσεως γινομένης, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας χωρίζεται, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτῦ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ προσκυροῦται. τὰ αὐτὰ φησι καὶ ἡ ις'. διάτ. τῦ αὐτῦ τίτ. οὐ μόνῳ περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου καὶ κληρικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡγουμένου. διαλάπει δὲ λέγουσα ὅτι ὁ

uerit, ſed deſtiterit, ſi clericus ſit, ſuo gradu depellatur: ſi laïcus, caſtigetur. Et quòd, ſi ordinatio ante inquiſitionem fiat, tam qui ordinauit, quàm qui ordinatus eſt, ſacerdotio depellatur.

SCHOLIVM.

Conſt. II. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. Verùm hoc eius cap. non eſt poſitum in Baſil. Conſt. autem XVII. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXXVII. poſita [*que eſt*] in lib. III. Baſil. tit. I. cap. VIII. themate VIII. quod infertum eſt cap. VIII. tit. I. præſentis operis circa finem.

TEXTVS.

Eadem conſt. II. tit. I. nouellarum dicit: qui contra clericum, vel diaconiſſam, vel monachum, vel monaſtriam, vel aſcetriam, actionem habet, illorum Epiſcopum adito: atque is iudicato: & ſi vtraque pars acquieuerit, executio per magiſtratum peragitor. Quòd ſi quis litigatorum intra decem dies [*iudicatis*] contradicat, locorum magiſtratus negotium examinato: & [*ſi rectè iudicatum eſſe videat*], ſententiam confirmato & exequitor: neque qui iterum in hoc victus fuerit, [*amplius*] prouocandi poteſtatem habeto. Siverò magiſtratus contrario modo, atque Epiſcopus, iudicet, magiſtratus ſententia prouocationi obnoxia eſto: atque ſecundùm legem refertor, & examinator. Planè ſi ex iuſſione aut mandatu

δείξας, ἀλλ' ἀπόστας, εἰ μὲν κληρικός ἐστιν, ἐξωθεῖται τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς σωφρονίζεται· καὶ ὅτι γινομένης τῆς χειροτονίας πρὸ ζητήσεως ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐξωθοῦνται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. τοῦτο δὲ αὐτῆς ὁ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλζ'. κειμένου δὲ βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν πτ. α'. κεφ. π'. θέματι η'. καταφαίνεται δὲ τὸ τέλος τοῦ η'. κεφ. τοῦ α'. πτ. τοῦ πρόντος συντάγματος.

KEIMENON.

Ἡ δὲ αὐτὴ β'. διάταξις τοῦ α'. πτλου τῶν νεαρῶν φησὶν, ὅτι ὁ ἔχων δίκλιν πρὸς κληρικὸν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μοναχὸν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἀσκητρίδι τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ προσιτω, κἀκεῖνος κρινέτω, καὶ ἐὰν ἐφησυχάσῃ μέρος ἑκατέρῳ, ὁ * ἐκδοιασμὸς διὰ τοῦ ἄρχοντος γινέσθω. εἰ δέ τις τῶν δικαζομένων εἴσω δέκα ἡμερῶν ἀντείπῃ, ὁ τῶν τόπων ἄρχων ἐξεταζέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ βεβαιούτω τὴν ψῆφον· καὶ ἐκβιβαζέτω, μὴ δυναμένου τοῦ δεύτερου ἐπὶ τούτῳ ἐγκαλεῖσθαι. ἐναντίως δὲ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἄρχοντος ψηφιζομένου, καὶ τοῦ ἄρχοντος ψῆφον ὑποκείσθω ἐκκλήτου, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀναφέρεται καὶ ἐξετάζεται. ἐὰν δὲ κελεύσεως καὶ προστάξεως

* f. ἐκδικασμὸς

ξεως

ξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἡ ἔγκλη-
τος τὴν ψῆφον αὐτῷ, ἐπὶ τὸν
προπέμψαντα τὴν ἐπόθησιν
διαφέρει. ἐὰν ἔγκλημα κινεῖται
κατὰ ἑνὸς τῶν εἰρημένων, εἰ μὲν
παρὰ ἐπισκόπου καὶ εὕρῃ τὴν
ἀλήθειαν, ἐκβαλέτω αὐτὸν τοῦ βα-
θμοῦ, καὶ πεπαύσθω ὁ κατόπτρο-
ν δικαστὴς αὐτὸν συνεχέτω,
καὶ τὴν δίκην νομίμως ἐξετάζων
ἐπιθέτω αὐτῇ πέρας. εἰ δὲ πρῶ-
τον παρὰ τῷ ἄρχοντι κινηθῇ,
καὶ ἀποδειχθῇ, φανερούσθω τὰ ὑ-
πομνήματα τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ
εἰ ἐξ αὐτῶν εὕρῃ τὸ πλημμέλη-
μα, χωριζέτω αὐτὸν τοῦ βα-
θμοῦ, καὶ ὁ δικαστὴς ἐπιφερέτω
αὐτῷ νόμιμον ἐπίκρισιν. εἰ δὲ νο-
μίσῃ ὁ ἐπίσκοπος μὴ δικαίως συ-
στῆναι τὰ πεπραγμένα, μενέτω
ὁ κατηγορηθεὶς ἐπὶ νόμιμον ἀ-
σφάλειαν, μὴ ἐξωθούμενος τοῦ ἰ-
δίου βαθμοῦ, ἕως αὖ ἡ βασιλεία τοῦ
ἐπανθέσεως ἐν εἰδήσει διὰ τοῦ ἐπι-
σκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος γινομένης,
κελεύσῃ τὸ φαινόμενον αὐτῇ.
ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος ἐπιτρέψῃ ἐ-
πὶ τοῖς χρηματικοῖς δικαστηρίοις,
ἐχέτω ἄδειαν ὁ ἐνάγων προσιέ-
ναι τῷ ἄρχοντι, ὁ δὲ αἰτηθεὶς οὐ
δώσει ἐγγυητήν, ἀλλὰ ὁμολο-
γίαν ποιεῖ ἐνυπόθηκον ἄνευ ὅρκου.
ἐπὶ τοῖς ἐγκληματικοῖς ἐπὶ τὴν
νόμιμον ἀσφάλειαν τὸ κατηγο-
ρούμενον πρόσωπον γινέτω. ἐπὶ
δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὁ ἐπίσκοπος

to Episcopus iudicet, pro-
uocatio sententiam eius ad
eum qui controuersiam de-
legauit, referto. [*At*] si cri-
men contra dictorum quem-
piam moueatur, si quidem
apud Episcopum, [*is*] que
veritatem deprehendat, gra-
du ipsum deiicito: ac tunc
competens iudex eum com-
prehendito, & legitimè cau-
sam examinans illi finem im-
ponito. Si verò primùm a-
pud [*ciuilem*] magistratum
[*crimen*] motum atque com-
probatum fuerit, Episcopo
actorum monumenta exhi-
bentor: qui si ex illis delic-
tum deprehendat, reum à
gradu separato, ac illi iudex
legitimam vindictam infer-
to. Verùm si Episcopus pu-
tauerit acta non iustè consti-
tisse, accusatus, donec Im-
peratoria maiestas ab Epi-
scopo & iudice de causa cer-
tior facta, quod iustum ipsi
videbitur, iubeat: à suo gra-
du non depulsus, sub legiti-
ma fideiussione constituitor.
[*Proinde*] si in pecuniariis
iudiciis [*iudicare*] Episco-
pus differat, actor [*ciuilem*]
magistratum adeundi facul-
tatem habeto: reus autem
fideiussorem non dato, sed
absque iusiurando pignora-
ticiam cautionem facito. In
criminalibus verò sub legi-
tima cautione persona quæ
accusatur constituitor. In ec-
clesiasticis autem Episcopus,

[*ciuili*] magiſtratu nullam communionem habente, ſecundùm canones diiudicato. Epiſcopi eiuſdem ſynodi inter ſe [*actionem*] habentes, apud Metropolitanum ſuum & alios eiuſdem ſynodi Epiſcopos litiganto: & niſi vtraque pars [*iudicatis*] inſiſtat, ipſorum Patriarcha [*cauſam*] cognoſcito, ac nulli contradicendi illis quæ ab illo ſtatuuntur, poteſtas eſto. Si clericus aduerſus Epiſcopum ſuum actionem mouere velit, idem eſto. Cùm autem contra Metropolitanum interpellatio inſtituitur, Patriarcha ipſius ſimiliter cognoſcito. Epiſcopus litigans neque fideiuſſiones dato, neque confeſſionem facito. Oeconomi, ptochotrophi, noſocomi, & ſimiles ſuo Epiſcopo ſubſunto: & quod ipſos debere patuerit, exiguntor: neque ante exactionem ad aliud iudicium recedendi poteſtatem habento. At ſi poſt exactionem iniuria ſe affectos eſſe exiſtimauerint, ſiquidem Epiſcopus iudicauit, Metropolitanus [*rem*] examinato: ſi verò Metropolitanus, Patriarcha cognoſcito. Quòd ſi quis prædictorum ante rationum confectionem & exactionem mortuus fuerit, hæredes eius obnoxij ſunto.

κατὰ τὸν κανόνας σκοπεῖ, ὃ τ ἀρχοντος μηδεμίαν ἔχοντος μετουσίαν. Ἐπίσκοποι πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες δίκλιν τῆς αὐτῆς συνόδου παρὰ τῷ μητροπολίτῃ αὐτῶν, καὶ ἑτέροις ἐπισκόποις τῆς αὐτῆς συνόδου δικάζονται, καὶ εἰ μὴ μέρος ἑκατέρῳ ἐμμένει, ὁ πατριάρχης αὐτῶν σκοπεῖ, οὐδενὸς τῶν παρ' αὐτῷ τυπουμένοις ἀντιλέγειν δυναμένου. τὸ αὐτὸ ὅτι κἂν κληρικὸς κτλ. τ ἐπισκόπου αὐτῷ προσέλθῃ. προελθόντος δὲ κτλ μητροπολίτου γινομένης ὁ πατριάρχης αὐτῷ ὁμοίως σκοπεῖ. ἐπίσκοπος δικαζόμενος οὔτε ἐγγυας δίδωσιν, οὔτε ὁμολογίας ποιεῖ. Οἱ οἰκονόμοι καὶ πτωχοτρόφοι καὶ νοσοκόμοι, καὶ ὁ τοιοῦτοι τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ ὑποκείνται, καὶ τὸ φαινόμενον ὀφείλειν αὐτὸν ἀπαιτοῦνται, μὴ δυναμένοις πρὸ τῆς ἀπαιτήσεως, εἰς ἄλλο δικαστήριον ἀναχωρεῖν. ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπαίτησιν, ἐὰν νομίσωσι βεβλάφθαι, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστι ὁ κρίνας, ὁ μητροπολίτης ἐξετάζει· εἰ δὲ ὁ μητροπολίτης ἔκρινεν, ὁ πατριάρχης σκοπεῖ. εἰ δὲ πρὸ τῆς τῶν λογισμῶν ποιήσεως ἢ τῆς ἀπαιτήσεως τελευτήσῃ τις τῶν εἰρημένων, κληρονόμοι αὐτῷ ὑποκείνται.

Scholivm.

Conſt. 11. tit. 1. nouellarum (quem-

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν παρόν, ὡς εἰ-

πολίν, οὖσα παρὰ Ἰουστινιάνῳ ρκγ'. καὶ χειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν Βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. λζ'. λη'. λθ'. μέχρι τοῦ μ'. ἀφαλαμβαίνῃ ὅσα συνωψίαθησαν.

admodum diximus) nouella Iuſtiniani CXXIII. exiſtens, ac in lib. Baſil. tit. I. cap. XXXVII. XXXVIII. XXXIX. vſque ad XL. poſita, complectitur quæcunque in compendio propoſita ſunt.

KEIMENON.

Ὁμοίως βιβλίῳ α'. πτ. α'. διάτ. μα'. ἥτις φησὶ ὅτι κατ' ἐνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος τὸν λόγον τῆς ἰδίας διοικήσεως ἀπαιτεῖται τῷ ἐπισκόπῳ. ἡ ὴ κδ'. διάτ. τοῦ β'. πτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λέγει, ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους Κωνσταντινουπόλεως κατὰ μῆνα ἢ τὸ μήκιστον ὑπὲρ δύο, λογοποιεῖν τοῖς τοῦ ἀρχαείου, ἐπεὶ κινδυνεύουσιν.

TEXTVS.

Similiter lib. I. conſt. XLI. quæ ait, quòd vnoquoque anno œconomus rationem adminiſtrationis ſuæ reddat Epiſcopo. Conſt. verò XXIV. tit. II. eiuſdem libri dicit, quòd œconomos vrbis Conſtantinopolitanæ ſingulis, aut ſummùm alternis menſibus apud arcarios rationes conficere oporteat, alioquive periclitentur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ μα'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ κδ'. ἀφῆτ. τοῦ β'. πτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

SCHOLIVM.

Conſt. XLI. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. neque conſt. XXIV. tit. II. eiuſdem lib.

KEIMENON.

Ἐξ ἐπαρχίας ἐν Κωνσταντινουπόλει διεισκόμενος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς τοῖς ἐναντίοις παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις τῶν πραιτωρείων, ἢ τῷ παρὰ τῆς βασιλείας ἀφορίζομένῳ ἀπολογεῖται, εἰ μὴ ὅτι χώρας ἤρχθη ἡ ὑποθέσεις, τότε γὰρ ἐκεῖ πληροῦται. οἱ τῶν ἐγκλήσεων διλαβεῖς ἀποχρισιάριοι ὅτι ἐναγονται ὑπὲρ τῶν ἐπισκόπων, ἢ τῶν ἐγκλήσεων χάριν δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ χρέους, εἰ μὴ ἐξ ἐντολῶν τῶν ἐπισκόπων, ἢ τῶν οἰκονόμων ἐναγουσί τισι. τότε γὰρ μόνοι αὐτῶν τὰς ἐναγωγὰς ὑποδέχονται. εἰ δὲ μὴ

TEXTVS.

Qui Epiſcopus aut clericus ex prouincia Conſtantinopoli ab aduerſariis inuenitur, apud prætoriorum Præfectos ſolummodo, aut eum qui ab Imperatoria maieſtate [*ad hoc*] deſignatur, [*ſe*] tuebitur: extra quàm ſi in prouincia lis cœpta fuerit, tunc enim illic impletur. Religioſi eccleſiarum apocriſiarij pro Epiſcopis aut clericis propter publicum priuatum-ve debitum non conueniuntur, aut exiguntur: niſi ſi ex mandatis Epiſcoporum aut œconomorum aliquos [*ipſi*] conueniant. Tunc enim ab iiſdem [*& iis*] ſolis actiones ſuſcipiunt. [*Sed*] &

ſi dum [*in iudicio*] reſpondent, ſe obnoxios reddiderint, [*etiam*] inde exiſtentes actiones excipiunt. Epiſcopi & clerici per cauſam legationis aut ordinationis peregrè agentes, non conueniuntur donec reuerſi fuerint : [*vt tamen*] qui ipſos obnoxios habent, ex abſentia ipſorum circa longi temporis præſcriptionem non lædantur. Citationes atque executiones clericis, monachis, aſcetriis & aſcetis in pecuniariis [*cauſis ſiue*] publicis [*ſiue*]priuatis reuerenter inferuntor. Nulla monaſtria vel aſcetria è monaſterio abſtrahitor : ſed per procuratorem cauſam dicito. Monachus proprias aut monaſterij [*cauſas*] ſiue per ſe, ſiue per procuratorem agit. Si verò contra hæc fiat, iudex cingulo denudatur, & quinque libras [*auri rebus Principis*] priuatis dat : executor autem tormentis ſubditur, & in exilium mittitur : [*idque*] cura Epiſcopi, qui etiam magiſtratu vltionem [*irrogare*] differente, [*id ad Principem*] refert. Pro citatione pecuniaria vel criminali huiuſmodi perſonæ Conſtantinopoli, atque alibicunque, non vltra quatuor ſiliquas dant. Quòd ſi quis Imperiali iuſſione aut à magiſtratu, aut à Patriarcha ad citandos illos miſſus fuerit,

ἐνόχοις αὐτὸν καταστήσουσιν ἐν τῷ ποιεῖν τὰς ἀποκρίσεις δέχονται τὰς ἀφορμὰς τούτων ἐναγωγάς. ⓐ ἐπίσκοποι καὶ ⓐ κληρικοὶ διὰ πρεσβείαν ἢ χειροτονίαν ἀποδημοῦντες, οὐκ ἐνάγονται, μέχρις ἂν ἐπιστρέψωσι, μὴ βλαπτομένων τῶν ἐχόντων αὐτοὺς ὑπευθύνους ἐκ τῆς αὐτῶν ἀπολείψεως εἰς χρονίαν παραγραφήν. αἱ ἐπιτιμήσεις καὶ ⓐ ἐκβιβασμοὶ μετὰ ζημίας πρασσέσθωσαν τοῖς κληρικοῖς, καὶ μοναχῆς, καὶ ἀσκητρίαις, καὶ ἀσκηταῖς ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς, ἰδιωτικοῖς καὶ δημοσίοις. καὶ μονάστρια ἢ ἀσκήτρια τοῦ μοναστηρίου μὴ ἀφελκύσθω, ἀλλὰ δι' ἐντολέως κρινέσθω. ὁ δὲ μοναχὸς τὰς ἰδίας ἢ τὰς τοῦ μοναστηρίου, εἴτε δι' ἑαυτοῦ, εἴτε δι' ἐντολέως θέλει. εἰ δὲ ἀφ' ἁπάντων χλανίδων, ὁ δικαστὴς ἀποζωννύσθω, καὶ πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις δίδωσι, κἂν ὁ ἐκβιβαστὴς βασανίζεσθω καὶ ἐξορίζεσθω προνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, ὅστις καὶ ἀναφέρει τῷ ἄρχοντι ὑπερτιθεμένου τὴν ἐκδίκησιν. ὑπὲρ δὲ ἐπιτιμήσεως, ἢ ἐγκλημάτων, τὰ τοιαῦτα πρόσωπα ἔν τε Κωνσταντινουπόλει κἂν ὁπουδήποτε πλέον τῶν δ'. κεφαλίων δίδόασιν. εἰ δὲ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν ἢ ἀφ' ἀρχοντος ἢ πατριάρχου σταλῇ τις εἰς ὑπόμνησιν αὐ-

τῷ, οὐ πλέω λήψεται ἑνὸς νομίσματος. εἰ δὲ πολλὰ τοιαῦτα πρόσωπα ὑπὸ μιᾶ καὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ὑπομιμνῄσκουσιν, ἑνὸς μόνου προσώπου διδόασιν. ὁ ἐπίσκοπος ὑπὲρ τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐναγόμενος δίδωσι σπόρτουλαν, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ μὴ ὀχλείσθω, ἀλλ' ὁ οἰκονόμος, ἢ ὁ ὑπὸ τούτῳ προβαλλόμενος. ὁ δὲ πρὸς ταῦτα σπόρτουλαν λαβὼν τὸ διπλοῦν ἀναδίδωσι, καὶ ὑποστρατος μὲν ὢν ἀποζώννυται, κληρικὸς δὲ καθαιρεῖται. ὁ ἐπίσκοπος οὔτε ἐπὶ χρηματικῇ οὔτε ἐγκληματικῇ δίκῃ χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς, διάγεται, ἢ φρίσσεται. ὁ δὲ πρὸς ταῦτα προσκαλεσάμενος ἢ ἐγγράφως ἢ ἀγράφως καὶ ἀποζώννυται, καὶ εἴκοσι λίτρας ζημιοῦται τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ὁ ἐκδικαστὴς ἀποζώννυται, καὶ βασανιζόμενος ἐξορίζεται. καὶ ἡ ἑπτακαιδεκάτη διάταξις τοῦ πρώτου τίτλου τῶν νεαρῶν φησὶν, ὅτι ἐπισκόπου κατηγορουμένου ὁ μητροπολίτης κρίνει· εἰ δὲ μητροπολίτης κατηγορεῖται, ὁ πατριάρχης αὐτῷ σκοπεῖ· εἰ δὲ κληρικὸς ἢ μοναχὸς, ὁ ἐπίσκοπος αὐτῷ· καὶ ὁ παῖσας, κανονικῶς σωφρονίζεται τῷ κρίματι τοῦ ἐξετάζοντος. ἢ ὃ περὶ τοποτηρητῶν ρλδ'. νεαρὰ λέγει ὅτι μοναστήρια διὰ οὐδε-

non vltra vnum ſolidum capiet. Quin ſi multæ iſtiuſmodi perſonæ in vna eadémque cauſa citentur, vnius tantùm perſonæ [*ſportulas*] dant. Epiſcopus rerum ſuarum nomine in ius vocatus, dat ſportulas: ſed pro rebus eccleſiæ ſuæ ne inquietatur [*quidem*] ſed œconomus, qui-ve ad id deſignatus eſt. Qui verò contra hæc ſportulas ceperit, duplum reddit: & ſi in militia [*quapiam*] ſit, cingulo priuatur: ſi clericus, deponitur. Epiſcopus neque propter pecuniariam neque propter criminalem cauſam, citra Imperatoriam iuſſionem, ducitur aut ſiſtitur. Qui verò contra hoc aut per ſcripturam aut citra ſcripturam iuſſerit, & cingulo ſpoliatur, & viginti libris eccleſiæ Epiſcopi [*applicandis*] multatur: executor autem cingulo denudatur, & tormentis ſubditus exulare iubetur. Et conſt. XVII. tit. I. nouellarum: quum Epiſcopus (inquit) accuſatur, Metropolitanus iudicat. Si verò Metropolitanus accuſetur, ipſius Patriarcha cognoſcit. Sed ſi clericus aut monachus, eius Epiſcopus. Qui autem deliquit, iudicio eius qui [*cauſam*] examinat, ſecundùm canones caſtigatur. Porrò nouella CXXXIV. de vicariis, dicit, quòd monaſtria per nul-

lam actionem è ſuo monaſterio trahatur.

SCHOLIVM.

A præſenti loco incipit nouella CXXIII. quæ eſt in lib. Baſil. III. tit. I. cap. XLVII. XLVIII. XLIX. L. LI. LII. & LIII. quæ in compendio [*iam*] propoſita, quemadmodum ad longum [*in ipſa nouella*] comprehenduntur, habent: atque illa [*quidem*] lege. Quòd verò Epiſcopus citra Imperiale iuſſum non ducatur, vel ſiſtatur, poſitum eſt in lib. Baſil. III. tit. I. cap. XVII. quod ſic habet, vt in compendio propoſitum eſt. Conſtit. autem XVII. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXXVII. poſita [*que eſt*] in lib. III. Baſil. tit. I. cap. XX. quod circa medium ita habet, quemadmodum in textu ſcriptum eſt. Nouella CXXXIV. poſita eſt in lib. VI. tit. XIX. cap. IX. themate V. Dicit autem VIII. huius cap. ita ad verbum: monaſtriam planè, aut aſcetriam, nullo actionis genere è ſuis abſtrahi monaſteriis aut aſcetériis concedimus.

μίαν ἀγωγὴν ἐκ τῶν ἰδίων μοναστηρίου ἕλκεται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἀπὸ τοῦ πρόντος χωρίου ἀρχεται ἡ ρκγ'. νεαρὰ κειμένη ἐν βιβλίῳ τῷ βασιλικῷ γ'. τίτ. α'. κεφ. μζ'. μή'. μθ'. ν'. να'. νβ'. καὶ νγ'. καὶ ἔχουσι τὰ συνωψισθέντα ὡς ἐν τῇ πλάτει τοῦ ἐχοντα· καὶ διάγνωθι ταῦτα. Ὃ γὰρ ἐπίσκοπον χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς μὴ διάγεσθαι, ἢ πρίσεσθαι, κεῖται ἐν βιβλίῳ γ'. τῷ βασιλικῷ τίτ. α'. κεφ. ιζ'. ἔχοντι ὡς συνωψισθη. ἡ ιζ'. λέγει. τῷ α'. πίτ. τῷ νεαρῷ, ἥτις νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρλζ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῷ βασιλικῷ τίτ. α'. κεφ. κ'. ἐστὶ τὰ μέσα οὕτως ἔχοντι ὡς εἰς ὃ κείμενον ἐγράφη. ἡ ρλδ'. νεαρὰ κεῖται ἐν βιβλίῳ ς'. τίτ. ιθ'. κεφ. θ'. ῥήματι ε'. λέγει ὃ π'. ταύτης κεφ. οὕτω ῥητῶς, μονάστριάν μήποτε, ἢ ἀσκητείαν δὲ τοιαύτην ἀγωγὴν ἀφέλκεσθαι συγχωροῦμεν ἐκ τῶν οἰκείων ἢ μοναστηρίων, ἢ ἀσκητηρίων.

CAPVT II.

QVOT & qui aduerſus Epiſcopos aut clericos teſtimonium dicant. Apoſtolorum canon LXXV. Concilij Chalcedonenſis canon XXI. Concilij Carthaginenſis canon LIX. CXXVIII. CXXIX. CXXX. & CXXXI.

TEXTVS.

Quales eſſe oporteat qui in iudicio teſtimonium dicunt, docet tit. V. lib. XXII. & tit. XX. lib. IV. Cod. & nouella X C. de teſtibus. Conſt. autem IX. eiuſdem XX. tit. ait, quòd vnus ſolus non audiatur, etiamſi honore præfulgeat. Hæreticus autem omnino contra orthodoxum

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΟΣΟΙ καὶ τίνες καταμάρτυροῦσιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν. Ἀποστόλων κανὼν οε'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κα'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν νθ'. ρκη'. ρκθ'. ρλ'. καὶ ρλα'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ὁποίους δεῖ εἶναι τοὺς ἐν δίκῃ μαρτυροῦντας, διδάσκει ὁ ε'. τίτλος τοῦ κβ'. βιβλίου, καὶ ὁ κ'. τίτλος τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ μαρτύρων ζ'. νεαρά. ἢ ὃ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ κ'. πίτ. φησὶν ὅτι εἷς μόνος οὐκ ἀκούεται κἂν μέγας εἴη ἀξιωματικός. αἱρετικὸς δὲ καθόλου οὐ καταμαρτυρεῖ

ὀρθοδόξου, εἰ μὴ ϖερὶ βουλευτικῆς καταϛάσεως ὁ ὀρθόδοξος ἐναγέτω, ὡς βιβλίῳ α'. τ κώδικος τίτ. ε'. διάτ. καὶ ϗ ἐν τῇ ϖερὶ βουλευτῶν ϗ ταξεωτῶν αἱρετικῶν μέ. νεαρᾷ, ἥτις αἰτήνεκται ἐν τοῖς παραπτίλοις τ γ'. πτλς τ νεαρῶν.

non dicit teſtimonium, niſi propter curialem ſtatum orthodoxus in ius vocetur: vt [*tradit*] lib. I. Cod. tit. V. conſt. XXI. & nouella de decurionibus & cohortalibus hæreticis XLV. quæ relata eſt inter paratitla tit. III. nouellarum.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Οε'. τίτ. τῆς κϚ'. βιβλίου τ δίγτ. ἔϛι τίτ. α'. τ καὶ'. βιβλίου τ βασιλικῶν, ϗ λέγ ὃ αὐτὸ α'. κεφ. ἀξιοπίϛους εἶ δεῖ τοὺς μάρτυρας, καὶ παραγέγραπται ϗ ὅτι χρηματικοῖς οἱ μὲν κεκωλυμένοι ἀπὸ τ νόμου ἢ ἐξκουσατευόμενοι. ὀκ'. τίτ. ϛ δ'. βιβλίου ϛ κώδικος, ἔϛι κεφ. κα'. ϛ α'. τίτ. τ κα'. βιβλίου οὕτως ἔχον, ἀπόβλητος εἰς μάρτυρίαν γίνεται ὁ καταδικασθεὶς ὅτι ὃ ποιήσας παραχώδη φλυαρίαν. ἢ ϖερὶ μαρτύρων ζ'. νεαρὰ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τ βασιλικῶν καὶ. κεφ. λϛ'. οὕτως ἔχουσα ϖερὶ τ ἀρχῶν, παιζόμεθα δὲ μάλιϛα ὅτι ἡ μεγάλης πόλεως ταύτης ϗ δίδαγμος. ἐ αἰτάγωγη ταύτῃ σφόδρα οὔσῃ αἰαγκαίᾳ, ϗ πολλὰ ϖερὶ τ ὀφειλόντων μάρτυρῆ διδάσκουσῃ. ἢ θ'. δίγτ. ϛ κ'. τίτ. ϛ δ'. βιβλ. ϛ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τ βασιλικῶν καὶ. τίτ. α'. κεφ. λϛ'. ἤτοι β'. οὕτως ἔχοντ· δεῖ τοὺς μάρτυρας ϖροτέρων ὁμοιῶαι, πρὶν ἢ μαρτυρῆσαι. δῆ ϗ τοῖς τιμιωτέροις μᾶλλον πιϛεύειν. ἑνὸς ϗ μαρτυρία οὐκ ἔϛι δεκτὴ ἐν οἱαδήποτε δίκῃ, κἂν συγκλητικὸς εἶῃ· ἢ καὶ. διάτ. ϛ ε'. τίτ. ϛ α'. βιβ. ϛ κώδικος, ἔϛι βιβλ. καὶ. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. μέ. οὕτως ἔχον· τ αἱρετικῶν οἱ μὲν μανιχαῖοι, ἢ βορβορῖται, ἢ ἕλληνες, ἢ σαμάρῃται, ἢ μοντανιϛαί, ἢ πασκοδρουγῖται, ἢ ὀφῖται, ἢ οἱ τ Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν σέβοντες, ἐν μηδενὶ μαρτυρείτωσαν· οἱ ϗ λοιποὶ πάντες ἐν δικαϛηρίῳ μὲ ὀρθόδοξον ἔχοντι ἀντίδικον, μὴ δεχέσθωσαν· ἐν ϗ τοῖς λοιποῖς πᾶσι συναλλάγμαϛιν, ἢ διαθήκαις, ἢ δικαϛηρίοις αἱρετικοὺς ἔχουϛιν ἀντιδίκους, ἀδιαϛίκτως μαρτυρείτωσαν τ πλάτους χάριν τ ἀποδείξεων. τὰ ϗ ἐν τῇ τοιαύτῃ διατάξει ϖεριεχόμενα ϖερὶ τ βουλευτικῆς τάξεως, ϗ καταϛάσεως οὐκ ἐτέθησαν ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ἀλλὰ οὐδὲ ἡ μέ. Ἰουϛινιανοῦ νεαρὰ ἡ ἐν τοῖς παραπτίλοις κειμένη.

SCHOLIVM.

Tit. v. lib. XXII. dig. eſt tit. I. lib. XXI. Baſil. ac primum [*quidem*] eius caput dicit: fide dignos oportet eſſe teſtes, ac producuntur, & in pecuniariis & in criminalibus qui [*quidem*] lege non prohibentur aut excuſantur. Tit. XX. lib. IV. Cod. eſt cap. XXI. tit. I. lib. XXI. quod ſic habet: reiiciendus à [*dicendo*] teſtimonio eſt, qui tumultuoſam petulantiam deſignaſſe iudicatus eſt. Nouella XC. de teſtibus, poſita eſt in lib. Baſil. XXI. cap. XXXVI. quæ ſic inchoat: Sancimus, & maximè in magna hac & felice vrbe: quam lege, vti quæ valde neceſſaria ſit, & de iis qui teſtimonium ferre debeant, permulta doceat. Conſt. IX. tit. XX. lib. IV. Cod. poſita eſt in lib. Baſil. XXI. tit. I. cap. XXXVI: themate II. quod ita habet: Iurare teſtes priùs oportet, quàm teſtimonium perhibeant. Oportet autem honeſtioribus potiùs fidem haberi. Proinde vnius teſtimonium in nulla cauſa admittendum eſt, etiamſi ſenator ſit. Conſt. XXI. lib. I. Cod. tit. V. eſt lib. XXI. Baſil. tit. I. cap. XLV. quod ſic habet: Ex hæreticis Manichæi, Borboritæ, Pagani, Samaritæ, Montaniſtæ, Taſcodrogitæ, Ophitæ, vel qui Iudaïcam ſuperſtitionem colunt, in nulla [*re*] teſtimonium perhibento: reliqui verò omnes in iudicio quod orthodoxum litigatorem habet, ne admittuntor: in cæteris autem omnibus contractibus, teſtamentis aut iudiciis, quæ hæreticos litigatores habent, quò latior facultas probationum ſit, ſine diſtinctione teſtantor. Quæ verò in *tali conſtitutione de decurionum ordine & ſtatu continentur, non ſunt poſita in Baſil. ſed neque nouella Iuſtiniani XLV. quæ inter paratitla poſita [*eſt.*]

* *Nulla in ea conſt. decurionum fit mentio.*

CAPVT III.

SI quis vbi de multis criminibus clericum accusauit, primùm propositum caput non probet. Concilij Carthaginensis can. CXXX.

CAPVT IV.

DE iis qui suis Episcopis non obediunt, & de Episcopo, qui à suo Episcopo eiectum aut à communione exclusum recipit. Concilij Antiocheni canon V. VI. Concilij Carthaginensis canon IX. XXIX. LXII. LXXIX. CXXII. & CXXXVIII.

CAPVT V.

DE controuersiis Episcoporum & clericorum. Apostolorum canon LXXIV. Concilij Antiocheni canon XIV. XV. Concilij Chalcedonensis canon IX. XVII. Concilij Sardicensis canon III. V. XIV. Concilij Carthaginensis canon XV. XXVIII. CXX. CXXI. CXXVIII.

TEXTVS.

Quæ in hoc cap. annotari debeant, coniunxi annotationibus præcedentis [I.] cap. Illic igitur [*tractatum*] de pecuniariis aut criminalibus causis quærens lege.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΕΑΝ τις ἐπὶ πολλοῖς ἐγκλήμασιν κληρικοῦ κατηγορήσας μὴ ἀποδείξῃ τὸ πρωτεῖον πρᾶγμα. συνόδου Καρθαγ. καιρῶν ρλ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ τῶν μὴ πειθαρχούντων τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις, καὶ περὶ ἐπισκόπου δεχομένου ἢ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐκβληθέντα ἐπίσκοπον, ἢ ἀπὸ κοινωνίας ὄντα. συνόδου Ἀντιοχείας καιρῶν ε'. ς'. συνόδου Καρθαγ. καιρῶν θ'. κθ'. ξς'. οθ'. ρκς'. καὶ ρλη'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν. Ἀποστόλων καιρῶν οδ'. συνόδου Ἀντιοχείας καιρ. ιδ'. ιε'. συνόδου Καλχηδόνος καιρῶν θ'. ιζ'. συνόδου Σαρδικῆς καιρῶν γ'. ε'. ιδ'. συνόδου Καρθαγένης καιρῶν ιε'. κη'. ρκ'. ρκα'. καὶ ρκη'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Τὰ ὀφείλοντα ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ παραγραφῶν συνῆψα ταῖς πράγραφαῖς τ' περιλαβόντος κεφ. ζητῶν οὖν περὶ χρηματικῶν ἢ ἐγκληματικῶν δικῶν, ἐκεῖνα διάγνωθι.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΕΡΙ ἀναφηλαφήσεως ψήφων ἐπισκόπων. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ς'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ'. δ'. ε'. ιδ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιδ'. ιε'. κη'. οθ'. ϟ'. ρκϛ'. ρκε'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η η'. διάταξις τῦ δ'. τίτλου τῦ α'. βιβλίου φησὶ ὅτι αἱ τῶν ἐπισκόπων ψῆφοι παρὰ τῶν ὑπαρχόντων ἐοίκασι, ἀφ' ὧν ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστι. καὶ ἡ κθ'. διάταξις τῦ αὐτῦ τίτλου· ὅτι εἴτε μόνος μητροπολίτης, εἴτε μετὰ τῆς συνόδου αὐτῦ δικάσῃ ἐπισκόπῳ, ἢ κληρικῷ, καὶ μὴ ἐγκριθῇ τὸ πεπραγμένον, ὁ τῆς διοικήσεως πατριάρχης σκοπεῖ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῦ κεκριμένοις ἐμμένουσιν, ὡς δὴ εἰ αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐδίκασε. οὔπω γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν πατριαρχῶν ψῆφοι. τὸ αὐτὸ καὶ ἡ β'. διάταξις τῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν, ἥτις φησὶν ὡς εἴ τις τῶν παρὰ ἐπισκόπων δικαζομένων, εἴσω ι'. ἡμερῶν διϊσχυρίσηται, ὁ τῶν τόπων ἄρχων ἐξεταζέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡ βεβαιούτω τὴν ψῆφον, καὶ ἐμβιβαζέτω, μὴ δυναμένου τῦ δευτέρου ἐπὶ τούτῳ ἡττηθέντος, ἐκκαλεῖσθαι. εναντίως δὲ τῦ ἄρχοντος

CAPVT VI.

DE retractatione sententiarum Episcopalium. Concilij Antiocheni canon VI. Concilij Sardicensis canon III. IV. V. XIV. Concilij Carthaginensis canon XIV. XV. XXVIII. LXXIX. XCVI. CXXII. CXXV.

TEXTVS.

Const. VIII. tit. IV. lib. I. ait, quòd sententiæ Episcoporum similes sint sententiis Præfectorum, à quibus prouocare non licet. Et const. XXIX. eiusdem tit. Siue solus Metropolitanus, siue cum synodo sua Episcopi aut clerici [*causam*] iudicet, & sententiæ non acquiescatur, [*eius*] diœcesis Patriarcha cognoscit: ipsiúsque iudicatis, perinde atque si ab initio iudicasset, insistitur. A Patriarcharum namque sententiis non prouocatur. Idem etiam const. II. tit. I. nouellarum [*tradit*,] quæ dicit: quòd si quis eorum qui apud Episcopos litigant, intra decem dies [*iudicatis*] contradicat, locorum magistratus negotium examinato: & [*si rectè iudicatum esse videat*] sententiam confirmato & exequitor: neque qui iterum in hoc victus fuerit, [*amplius*] prouocandi potestatem habeto. Si verò magistratus contrario modo, at-

que Epiſcopus, iudicet, magiſtratus ſententia prouocationi obnoxia eſto : atque ſecundùm legem refertor & examinator. Cæterùm ſi ex iuſſione aut mandato Epiſcopus iudicet, prouocatio ſententiam eius ad eum qui controuerſiam delegauit, refert.

τῷ ἐποπόπῳ ψηφιζομένου, ἡ τῆς ἀρχοντος ψῆφος ὑποκείσθω ἐκκλήτῳ, καὶ κρίνεσθαι τὸν νόμον διαφέρεται, καὶ ἐξετάζεται. εἰ δὲ ὑπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικαίου ἐπίσκοπος, ἡ ἔκκλητος τῷ ψήφῳ αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν πρωτόθρονον τῆς διοικήσεως ἀναπέμπεται.

Scholivm.

Conſt. VIII. tit. IV. lib. I. non eſt poſita in Baſil. neque eiuſdem tit. conſt. XXIX. Conſt. II. tit. I. nouellarum, eſt cap. XXXIII. nouellæ CXXIII. quod poſitum eſt in lib. III. Baſil. tit. I. cap. XLIV. ac dicit eadem ferè, quæ in textu ſub compendio ſunt propoſita. Veruntamen in fine eiuſdem cap. nouella hæc dicit : ſi eccleſiaſticum negotium ſit, nullam communionem habento ciuiles magiſtratus cum ea controuerſia : ſed religioſiſſ. Epiſcopi ſecundùm ſacros canones negotio finem imponunto. Legas etiam XLV. cap. tit. I. lib. III. Baſil. quod pars eſt CXXIII. Iuſtinianeæ nouellæ, atque hæc dicit : Præterea ſi qui eiuſdem ſynodi religioſiſſ. Epiſcopi aliquam inter ſe controuerſiam habeant, ſiue de iure eccleſiaſtico, ſiue de quibuſdam aliis rebus, priùs Metropolitanus ipſorum cum aliis duobus eiuſdem ſynodi Epiſcopis rem diiudicato. Et niſi vtraque pars iudicatis inſiſtat, tunc beatiſſ. Patriarcha illius diœceſeos audientiam ipſis accommodato, & illa ſtatuito quæ eccleſiaſticis canonibus & legibus concinunt, neutra parte ſententiæ eius contradicere queunte, &c.

Σχολιον.

Ἡ ιʹ. διάτ. τοῦ δʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλ' ἡ κθʹ. διάτ. τῆς αὐτῆς τίτ. ἡ. βʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τῶν παραλ, ἔστι κεφ. * λςʹ. ϛ * λγʹ. ρκγʹ. παρᾶς, ὅπερ ἐστὶ τῷ βιβλίῳ γʹ. τῶν βασιλικῶν τίτ. αʹ. κεφ. μδʹ. καὶ φησι τὰ αὐτὰ περὶ ὧν ὅσα εἰς ὃ κείμενον σεσωφίσθησθω. πλὴν ἐν τέλει τοῦ αὐτοῦ κεφ. φησὶν ἡ παρᾶ ταῦτα· εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ πρᾶγμα, μηδεμίαν κοινωνίαν ἐχέτωσαν οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες πρὸς τὸ τοιοῦτον ἀγών, ἀλλ' οἱ ὁσιώτατοι ὀρθόδοξοι καὶ τοὺς ἱερεῖς κανόνας ὡς πράγματι πέρας ἐπιτιθέτωσαν. ἀναγνωστὴς δὲ μεʹ. κεφ. τοῦ αʹ. πίτ. τοῦ γʹ. βιβλ. τῶν βασιλικῶν, μέρος ὀνʹ. ρκγʹ. Ἰουστινιανείου παρᾶς, καὶ λέγει ταῦτα· εἴ τινες δὲ ὁσιώτατοι ὀρθόδοξοι τῆς αὐτῆς συνόδου ἀμφισβήτησίν τινα πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν, εἴτε περὶ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, εἴτε περὶ ἄλλων τινῶν πραγμάτων, πρότερον μὲν ὁ μητροπολίτης αὐτῶν μετ' ἑτέρων δύο ἐκ τῆς αὐτῆς συνόδου ὀρθοδόξων τὸ πρᾶγμα κρινέτω· εἰ δὲ μὴ ἐμμένοιεν ἑκάτερον μέρος τοῖς κεκριμένοις, τότε καὶ ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῆς διοικήσεως ἐκείνης, μεταξὺ αὐτῶν ἀκροάσθω, καὶ κεῖνα θεσπίζετω, ἅπερ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι, καὶ τοῖς νόμοις συνᾴδει, τοῦτον μέρος κρίνων τῆς ψήφου αὐτοῦ ἀπλήκτῳ δυναμένην, καὶ πάντῃ

Caput VII.

SI Epiſcopus aduerſus collegam [*actionem*] habens, non agat, ſed [*cum illo*] tractet. Concilij Carthaginenſis canon XX.

Κεφαλαιον Zʹ.

ΕΑΝ ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον, μὴ δικάσηται, ἀλλὰ χρὴ πραΐξῃ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κʹ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΟΤΕ δυνατὸν ἐπίσκοπος κινεῖν ἐπισκόπῳ πρὸ ἀρχῆς πολιτικῶν. συνόδου Καρθαγ. καινῶν μη'.

CAPVT VIII.

QVANDO Episcopus contra Episcopum apud ciuilem magistratum [*actionem*] mouere possit. Concilij Carthaginensis canon XLVIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν. συνόδου Νικαίας τὸ β'. καινῶν δ'. συνόδου Σαρδικῆς ιδ'. ιε'. ιθ'.

CAPVT IX.

DE Episcopis & clericis, qui iniustè [*ex ecclesiastico ordine*] eiiciuntur. Concilij Nicæni secundi canon IV. Concilij Sardicensis canon XIV. XVIII. XIX.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η κγ'. διάταξις τοῦ γ'. τόμου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, δέχεται τὴν μνήμην Φλαβιανοῦ, ἐκβάλλει Εὐτυχέα. ἡ ὴ λη'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ ζητ. φησὶν ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀσφαλείας διδόναι, ἢ ἐπηρεάζειν, ἢ ἀφορίζειν, ἢ μὴ βαπτίζειν, ἢ διδόναι κοινωνίαν διὰ ταῦτα, κἂν ἔθος ἐπικράτησεν. ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, ἐκδίδωσι ι'. λίτρας. ταῦτα δὲ κρατεῖν ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ ἐκ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς, ἐκ τοῖς αὐτὴν οἰκοῦσι τόποις μητροπόλεσι τοῦ τῆς πατριάρχου χειροτονουμένοις,

TEXTVS.

Const. XXIII. tit. III. lib. I. Cod. facit mentionem* Flauiani, & eiicit Eutychetem. Const. verò XXXVIII. eiusdem tit. ait: quòd non oporteat Episcopos aut clericos cogere aliquos, vt fructus offerant aut angarias præstent: vel propterea vexare, vel excommunicare, vel anathemate ferire, vel non baptizare, vel eucharistiæ sacramentum non porrigere: tametsi consuetudine id inualuerit. Transgressorem autem ab ecclesia eiúsque administratione excidere, ac decem libras dare. Atque hæc quidem in sola regia vrbe, eiúsque territorio, & locis aut ad Metropolitanos qui à Patriarcha ordinantur,

* *In lib. nostris* Fabiani.

aut ad Episcopos qui ab hisce [*Metropolitanis*] creantur, pertinentibus obtinere. Et const. II. tit. I. nouellarum ait, quòd Episcopus aut presbyter, qui citra causam in canonibus comprehensam à communione quempiam segregat: resoluta separatione per maiorem sacerdotem, ipse quantocunque tempore sacerdoti cui subest visum fuerit, à communione excludatur.

ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων χινομένοις ἐπισκόποις. καὶ ἡ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος χωρὶς κανονικῆς αἰτίας ἀφορίζων τινὰ τῆς κοινωνίας, λυομένου τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως, αὐτὸς ἀκοινώνητος γίνεται ἐφ' ὅσον χρόνῳ ὁ ἱερεὺς ὑφ' ὃν τέλει συνεῖδεν.

Scholivm.

Const. XXIII. tit. III. lib. I. Cod. non est posita in Basil. neque const. XXXVIII. eiusdem tit. nec verò illis animum aduertas. Const. autem II. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXIII.* ac est in lib. Basil. III. tit. I. cap. XXIV. & sic habet: Omnibus Episcopis & presbyteris interdicimus, ne quempiam à sacra communione priùs segregent, quàm causa monstretur, quamobrem ecclesiastici hoc canones fieri iubent. Si quis autem contra hæc à sancta communione aliquem separauerit: ille quidem qui iniustè à communione separatus fuit, resoluto vinculo per maiorem sacerdotem, sancta dignus habeatur communione. Is verò qui iniustè aliquem à sancta separare communione ausus fuerit, omnibus modis per sacerdotem sub quo collocatus est, à communione separabitur, quantocunque tempore illi visum erit, vt quod iniustè alij fecit, ipse iustè sustineat.

* cap. XI.

Σχολιον.

Ηκγ'. Διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐπέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ λη'. Διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ μὴ προσέχῃς τούτοις. ἡ δὲ β'. Διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. καὶ κεῖται ὁ βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. κδ'. οὕτως ἔχουσα· πᾶσι δὲ τοῖς ἐπισκόποις, ἢ καὶ πρεσβυτέροις ἀπαγορεύομεν μὴ ἀφορίζειν τινὰ τῆς ἁγίας κοινωνίας, πρὶν ἡ αἰτία δείχθῃ δι' ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γίνεσθαι κελεύουσιν. Εἰ δέ τις παρὰ* τὰς ἁγίας κοινωνίας τινὰ χωρίσῃ, ἐκεῖνος μὲν ὡς ἀδίκως ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐχωρίσθη, λυομένου τοῦ δεσμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως, τῆς ἁγίας ἀξιούσθω κοινωνίας· ὁ δὲ ἀδίκως τινὰ τῆς ἁγίας κοινωνίας τολμήσας χωρίσαι, πᾶσι τρόποις ὑπὸ τοῦ ἱερέως ὑφ' ὃν τέτακται χωρισθήσεται τῆς κοινωνίας, ἐφ' ὅσον χρόνον συνίδῃ ἐκεῖνος, ἵνα ὅπερ ἀδίκως ἐποίησε, δικαίως ὑπομείνῃ.

* forsan τῶν

Caput X.

De his qui ab Ecclesia vel communione separantur, aut eiiciuntur. Apostolorum canon XII. XIII. XXXII. LI. Concilij Nicæni

Κεφαλαιον Ι'.

Περὶ τῶν ἀφοριζομένων, ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῆς κοινωνίας. Ἀποστόλων κανὼν ιβ'. ιγ'. λβ'. καὶ συνόδου Νικαίας

καινὼν ε'. ις'. ιγ'. συνόδου Ἀντιοχείας καινὼν ς'. συνόδου Λαοδικείας καινὼν λς'. συνόδου Χαλκηδόνος καινὼν δ'. ις'. συνόδου Σαρδικῆς καινὼν ιγ'. ιδ'. συνόδου Καρθαγ ίνης καινὼν ξε'. συνόδους'. καινὼν κα'.

KEIMENON.

Η ιδ'. διάταξις τοῦ γ'. πίλου τοῦ α'. βιβλίου λέγει, ὅτι ὁ κατὰ δοκιμασίαν ἐπισκόπων ἐκβληθεὶς ἐπίσκοπος, ἐὰν δὲ ποιῇ παρεχώρησις, καὶ θέλῃ ἐπιλῦσαι τῇ αὐτῇ ἐπισκοπῇ, πόρρω τῆς πόλεως ρ' μίλια ἐκβάλλεται, καὶ οὐκ ἔχει ἄδειαν προσιέναι βασιλεῖ ἢ λαμβάνειν ἀντίγραφον, ἀλλ' εἰ καὶ λάθῃ οὐκ ἀπολαύει, καὶ ὁ βοηθῶν αὐτῷ ἀγανακτεῖται. καὶ ἡ κγ'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου ἐκβάλλει Εὐτυχέα. καὶ ἡ ε'. διάταξις τοῦ α'. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐκβάλλει Πέτρον, Ἄνθιμον, Σέβηρον, καὶ Ζωοραῖν, ἀπειλοῦσα τοῖς ἔχουσι συγγράμματα Σεβήρου καὶ μὴ καίουσιν αὐτά, ποινὰς ἐτέρας, καὶ χερῶν ἀποκοπάς. ἡ δὲ β'. διάταξις τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος κανονικῶς τῆς ἱεροσύνης ἐκπεσών, καὶ ἐπιβαίνων τῇ πόλει ἀφ' ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιμπάνων τὸν τόπον ἐν ᾧ διάγειν ἐκελεύσθη, μοναστηρίῳ ἄλλης ἐπαρχίας ἐμβάλλεται.

canon V. XII. XIII. Concilij Antiocheni canon VI. Concilij Laodiceni can. XXXVI. Concilij Chalcedonenſis canon IV. XVI. Concilij Sardicenſis canon XIII. XIV. Concilij Carthaginenſis canon LXV. Concilij ſexti canon XXI.

TEXTVS.

Conſt. XIV. tit. III. lib. I. Si (inquit) qui iudicio Epiſcoporum ab Epiſcopatu detruſus eſt, contra quietem publicam aliquid faciat, & inuadere eundem Epiſcopatum velit: procul ab vrbe ad centum [*paſſuum*] millia propellitur: nec adeundi Principem, aut accipiendi reſcriptum facultatem habet: quin etſi [*reſcriptum*] impetrarit, nullum [*inde*] commodum capit: ac defenſor [*eius*] indignationem ſubit. Et XXIII. conſt. eiuſdem tit. Eutychetem eiicit. Et conſt. V. tit. I. nouellarum, Petrum, Anthimum, Seuerum, & Zooram expellit: iis qui Seueri ſcripta habent, nec comburunt, alias pœnas & abſciſſionem manuum interminata. Conſt. verò II. tit. I. nouellarum ait quòd ſi Epiſcopus, qui ob cauſam canonibus agnitam ſacerdotio excidit, ingrediatur vrbem ex qua eiectus eſt, aut derelinquat locum in quo degere iuſſus eſt: in monaſterium alterius prouinciæ coniiciatur.

SCHOLIVM.

Const. XIV. tit. III. lib. I. Cod. est lib. III. Basil. tit. I. cap. I. quod eadem dicit. Const. XXIII. tit. III. lib. I. Cod. non est posita in Basil. Const. V. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani * XLI. Hoc autem eius cap. non est positum in Basil. Const. II. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXIII. positáque est in lib. III. Basil. tit. I. cap. XXVI. quod sic habet: certè si quis Episcopus quum secundùm sacros canones sacerdotio electus est, ingredi ciuitatem ausit ex qua electus, aut locum derelinquere in quo degere iussus est: iubemus, hunc in monasterium in alia prouincia constitutum tradi.

* *In lib. nostris* XLII.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ησδ'. Δφ. τῆς γ'. Νϊτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, ἔστι βιβλ. γ'. τ βασιλικῶν Νϊτ. α'. κεφ. α'. καὶ λέγλ τὰ αὐτά. ἡ κγ'. Δφ. τῆς γ'. Νϊτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ ε'. Δφ. τῆς α'. Νϊτ. τ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ιουστινιάνου * μα'. τοῦτο ὁ αὐτὸς ὁ * με'. κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β'. Δφ. τῆς α'. Νϊτ. τ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ιουστινιάνου ρκγ'. ἐν κεῖται τῷ βιβλίῳ γ'. τ βασιλικῶν Νϊτ. α'. κεφ. κς'. οὕτως ἔχοντι, εἴπερ ὁ ἐπίσκοπος κρ τινὰ ἐκ τῶν ἱερῶν κλήρων τ ἱερωσύνης ἐκβληθεὶς τολμήσῃ ἐπισκοπῆσαι τῆς πόλεως ἐξ ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιπὼν τ τόπον ἐν ᾧ ἐκελεύσθη Δφῆναι, καλύσομεν τοῦτον μοναστηρίῳ ἐν ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ καθεστῶτι προσδιδόναι.

CAPVT XI.

OB cuiusmodi causas Episcopus, aut clericus, aut laïcus [*à communione*] segregetur: & si Episcopus accusatus per libellum Episcopatum recuset: & quòd non oporteat [*semel*] Episcopum factum, [*postmodum autem siue*] iusta siue iniusta de causa electum, ad presbyteri gradum deduci. Apostolorum canon V. VIII. IX. XI. XII. XIII. XV. XVI. XX. XXIV. XXX. XXXVI. XLIII. XLV. XLVIII. LI. LVI. LVII. LVIII. LIX. LXV. LXVII. LXX. LXXI. LXXII. LXXIII. LXXVI. LXXXIV. Concilij Chalcedonensis ex actis Photij Episcopi Tyri, & Eustathij Episcopi Beryti. Concilij sexti canon XX. & quæ in eo apparentem in canonibus contrarietatem soluunt. Concilij Ancyrani canon

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΕΚ ποίων αἰτιῶν ἀφορίζεται ὁ ἐπίσκοπος, καὶ κληρικὸς, ἢ λαϊκός. καὶ ἐὰν ἐπίσκοπος κατηγορούμενος διὰ βιβλίου παραιτῆται τὴν ἐπισκοπήν. καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γενόμενον, ἐκβαλλόμενον δικάως ἢ ἀδίκως εἰς πρεσβυτέρου καταγεσθαι βαθμόν. Ἀποστόλων κανὼν ε'. ιη'. θ'. ι'. ια'. ιϛ'. ιγ'. ιε'. ις'. κ'. κδ'. λ'. λϛ'. μγ'. με'. μη'. να'. νϛ'. νζ'. νη'. νθ'. ξε'. ξζ'. ο'. οα'. οϛ'. ογ'. οϛ'. πδ'. συνόδου Χαλκηδόνος ἐκ τῆς προσλήψεως τ περὶ Φωτίου τοῦ ἐπισκόπου Τύρου, καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Βηρυτοῦ. συνόδου ϛ'. κανὼν κ'. καὶ τὰ ἐν. αὐτῷ λύοντα τὴν ἐναντιοφάνειάν τῶν κανόνων. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν

ιη'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. α'. γ'.

XVIII. Concilij Neocæsariensis canon I. Cyrilli ex epistola ad Domnum cap. I. III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΟΤΙ ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ' αὐτῷ ἀφορισθέντι, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορίσαντι. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλγ'.

CAPVT XII.

QVOD quanto tempore Episcopus non communicat cum eo qui ab ipso [*sine iusta causa*] excommunicatus est, [*tanto*] etiam alij Episcopi cum ipso qui excommunicauit, non communicent. Concilij Carthaginensis canon CXXXIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΟΣΟΙ ἐπίσκοποι καθαιροῦσιν ἐπίσκοπον. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως τῆς κατὰ τοὺς ἐπισκόπους Αἰγυπτίας. τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου κανὼν ιϚ'. καὶ κ'. ὧν ιϚ'. ἓξ ς'. ἓξ γ'. ἐπισκόπων.

CAPVT XIII.

QVOT Episcopi Episcopum deponant. Concilij Constantinopolitani aduersus Arabiæ Episcopos [*habiti*]. Concilij Carthaginensis canon XII. & XX. à duodecim [*videlicet*] & sex, & tribus Episcopis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΕΚ ποίων τις αἰτιῶν καθαιρεῖται. Ἀποστόλων κανὼν γ'. ε'. ς'. ζ'. ια'. κ'. κγ'. κε'. κζ'. κθ'. λ'. λα'. λε'. μϚ'. μδ'. με'. μς'. μζ'. μθ'. ν'. να'. νϚ'. νγ'. νε'. νθ'. ξ'. ξϚ'. ξγ'. ξδ'. ξε'. ξς'. ξη'. ξθ'. ο'. πα'. πγ'. πδ'. συνόδου Νικαίας κανὼν β'. ι'. ιζ'. συνόδου Ἀγκύρας κα-

CAPVT XIV.

PROPTER cuiusmodi causas aliquis deponatur. Apostolorum canon III. V. VI. VII. XI. XX. XXIII. XXV. XXVII. XXIX. XXX. XXXI. XXXV. XLII. XLIV. XLV. XLVI. XLVII. XLIX. L. LI. LII. LIII. LV. LIX. LX. LXII. LXIII. LXIV. LXV. LXVI. LXVIII. LXIX. LXX. LXXXI. LXXXIII. LXXXIV. Concilij Nicæni canon II. X. XVII. Concilij Ancyrani ca-

non X. XIV. XVIII. Concilij Neocæſarienſis can. I. Concilij Antiocheni canon I. III. IV. V. XIII. Concilij Epheſini canon II. Concilij Chalcedonenſis canon II. XVIII. XXVII. Concilij Sardicenſis canon XXI. Concilij ſexti canon III. IV. V. IX. XI. LXXXVI. XCVII. Baſilij canon LXX.

νὼν ι'. ιδ'. ιπ'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν α'. γ'. δ'. ε'. ιγ'. συνόδου Ἐφέσου κανὼν β'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν β'. ιπ'. κζ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κα'. συνόδου ς'. κανὼν γ'. δ'. ε'. θ'. ια'. πς'. ξζ'. Βασιλείου κανὼν ο'.

CAPVT XV.

OB quales cauſas aliquis ſimul & excommunicetur & deponatur: aut deponatur, & à communione vel eccleſia ſeparetur. Apoſtolorum can. XXV. XXIX. XXX. LXV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ἐκ ποίων ἂν αἰτιῶν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀφορίζεται, καὶ καθαιρεῖται, ἢ καθαιρεῖται, καὶ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς ἐκκλησίας ἐκκόπτεται. Ἀποστόλων κανὼν κε'. κθ'. λ'. ξε'.

CAPVT XVI.

QVAS ob cauſas clericus aut laïcus anathemate feriatur. Concilij Gangrenſis canon XVIII. Concilij Chalcedonenſis canon II. VII. Baſilij ex epiſtola ad Gregorium presbyterum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιπ'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν β'. ζ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον πρεσβύτερον ἐπιστολῆς.

CAPVT XVII.

DE eodem [*delicto*] bis non eſſe exigendam vindictam. Apoſtolorum canon XXV. Baſilij canon III. XXXII. LI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΟΤΙ οὐ δεῖ δὶς ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτό. Ἀποστόλων κανὼν κε'. Βασιλείου κγ'. λδ'. να'.

CAPVT XVIII.

OB quas cauſas aliquis omnino [*ab eccleſia*] eiiciatur. Apoſtolorum ca-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Ἐκ ποίων ἂν αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται. Ἀποστόλων κα-

νὼν

νὼν κή. ναʹ. ξϛʹ. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν δʹ. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λϛʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν καʹ.

non XXVIII. LI. LXII. Concilij Antiocheni canon IV. Concilij Laodiceni canon XXXVI. Concilij sexti canon XXI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘʹ.

ΠΟΤΕ τὶς καθέδρας μὲν ἢ στάσεως ἱερατικῆς μετέχῃ, οὐκ ἐνεργεῖ δὲ τι τῶν λοιπῶν. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν αʹ. βʹ. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν γʹ. κϛʹ. Βασιλείου κανὼν κζʹ. οʹ.

CAPVT XIX.

QVANDO aliquis sedem stationémque sacerdotalem retineat, non autem reliquorum quicquam facit. Concilij Ancyrani can. I. II. Concilij Neocæsariensis canon IX. Concilij sexti canon III. XXVI. Basilij canon XXVII. LXX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κʹ.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδιαζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογῆσαι τὸ ἁμάρτημα. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλβʹ.

CAPVT XX.

NE credatur Episcopo dicenti, clericum priuatim confessum esse peccatum. Concilij Carthaginensis canon CXXXII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑʹ.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ ἐσθίοντος κρέα ἐν αἵματι, ἢ θηριάλωτον, ἢ θνησιμαίων. Ἀποστόλων κανὼν ξγʹ. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν ξζʹ.

CAPVT XXI.

DE Episcopis aut clericis carnes in sanguine, aut à bestiis captas, aut morticinas edentibus. Apostolorum canon LXIII. Concilij Ancyrani canon III. Concilij sexti canon LXVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒʹ.

ΠΕΡΙ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους ἢ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερὰ ψηλαφῶντας,

CAPVT XXII.

QVOD Episcopi, presbyteri, diaconi, & quotquot sacra tractant, ab

vxoribus ſuis abſtinere debeant. Concilij Carthaginenſis canon III. IV. XXV. LXX. Concilij ſexti canon XII. XIII.

ὀφείλειν ἀπέχεσθαι τῶν οἰκείων γαμετῶν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν γ'. δ'. κε'. ὁ'. συνόδου ς'. κανὼν ιϛ'. ιγ'.

CAPVT XXIII.

DE clerico debiles ſubſannante. Apoſtolorum canon LVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

ΠΕΡΙ κληρικοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς. Ἀποστόλων κανὼν πεντηκοστὸς ἕβδομος.

CAPVT XXIV.

DE clerico ſibi virilia amputante. Apoſtolorum canon XXIII. Concilij Nicæni canon I. Concilij primi & ſecundi in æde ſanctorum Apoſtolorum [*habiti*] canon VIII. Lege quæ ſuperiùs annotata ſunt in cap. XIV. tit. I. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

ΠΕΡΙ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος. Ἀποστόλων κανὼν κγ'. συνόδου Νικαίας κανὼν α'. συνόδου α'. κγ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν η'. διάγνωθι δὲ ὡς πρόκειται τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ α'. πίν. τοῦ παρόντος συντάγματος.

CAPVT XXV.

DE clericis apoſtatis, immolatoribus, magis, incantatoribus, aſtrologis, mathematicis, diuinatoribus, veneficis, & amuleta appendentibus. Apoſtolorum canon LXII. Concilij Ancyrani canon I. II. Concilij Laodiceni canon XXXVI. ſancti Baſilij canon LXXIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

ΠΕΡΙ κληρικῶν ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ περὶ μαντιῶν, καὶ φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων. Ἀποστόλων κανὼν ξϛ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α'. β'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λς'. τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ογ'.

TEXTVS.

De veneficis, mathematicis ſimilibúſque tit. XVIII. lib. IX. Cod. conſt. I. hæc ſtatuit: Plus eſt veneno, quàm gladio occidere. Conſt. II.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ φαρμακῶν, καὶ μαθηματικῶν, καὶ τῶν ὁμοίων, διαλαμβάνει ὁ ιη'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος διάτ. α'. ταῦτα, μεῖζόν ἐστι τῷ φαρμάκῳ ἢ ξίφει φονεῦσαι. διάτ. β'.

πλὴ γεωμετρίαν χρήσιμόν ὄστιν εἰδέναι, ἡ δὲ μαθηματικὴ ἀπηγόρευται καὶ κατακρίνεται. διάταξις γ'. μηδεὶς οἰωνοσκόπος, ἢ ἱερεὺς ἢ τῶν ὑπουργούντων τοιαύτη θρησκείᾳ, εἰσίτω πρός τινα ἐν οἱαδήποτε αἰτίᾳ κἂν αὐτῷ φίλος ᾖ, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς καίεται, καὶ ὁ προτρεψάμενος αὐτὸν δεπορτατεύεται δημευόμενος, καὶ ὁ βουλόμενος κατηγορεῖ. διάτ. δ'. ⓐ διὰ μαγείας τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἢ τὴν σωφροσύνην ἐπιβουλεύοντες ζημιοῦνται, οὐ μὴν ⓐ πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνθρώπων ἢ τὴ διατηρεῖν τῶν καρπῶν ποιοῦντες, οἳ βροχὴν, ἢ χάλαζαν ἐπέχοντες. διάτ. ε'. μηδεὶς ἐφοπάτου μαντείου, ἢ θυτείου, ἢ οἰωνοσκόπου, μήτε χρηματιζέτω χαλδαῖος, ἢ μαθηματικὸς, ἢ ὡς παραπλήσιος· ὁ δὲ πρὸς ταῦτα ποιῶν ἀποτεμνέται.

Geometriam ſcire vtile eſt: ars autem mathematica interdicta eſt, & damnata. Conſt. III. nullus artifex, aut ſacerdos, aut eorum quiſquam qui huic ritui miniſtrant, ob vllam omnino cauſam ad aliquem, tametſi amicus ipſius ſit, introeat: alioquin & ipſe concrematur: & qui ipſum euocauerit, poſt bonorum confiſcationem deportatur: & eum qui vult accuſat. Conſt. IV. Qui magicis artibus ſaluti hominum aut pudicitiæ inſidiantur, puniuntur: non autem qui [*per illas*] hominibus medentur, aut fructuum prouentum vberem conſeruant, imbres aut grandines auertentes. Conſt. V. Nemo aut vatem, aut aruſpicem, aut augurem conſulat: neque diuinet Chaldæus, aut mathematicus, aut quiſpiam ſimilis. Qui contra hæc fecerit, decollatur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ α'. ἀφόρ. τῦ ιθ'. τίτ. τῦ θ'. βιβλίου τῦ κώδικος κεῖται ἐν βιβλίῳ τῷ βασιλικῷ ξ'. τίτ. λθ'. κεφ. κα'. οὕτως ἔχοντι ὡς συνωφίδη. ἡ β'. ἀφόρ. τῦ αὐτῦ τίτ. καὶ βιβλίου, ἔστι τῦ αὐτῦ βιβ. καὶ τίτ. κεφ. κδ'. ἡ γ'. ἀφορ. τῦ αὐτῦ τίτ. καὶ βιβλίου, ἔστι τῦ αὐτῦ τίτ. καὶ βιβλίου κεφάλαιον κγ'. πλὴν οὐκ ἐγράφη ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὡς εἶχε λέξεως πρότερον, ἀλλ' οὕτω φησὶ, καὶ ὁ ἀφ' θυσιῶν μαντεύεσθαι, ὁ δὲ τοιοῦτος ξίφει ζημιούσθω. καὶ ὁ τοῦτον προτρεψάμενος, ἢ πρόξενος, ἢ μισθῷ, ἐξουσίᾳ καὶ δημεύσει ὑπόκειται. καὶ ὁ κατηγορῶν τούτου τῦ ἐγκλήματος οὐκ ἔστι δηλατωρ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπάθλου ἄξιος τυγχάνει. βλέπε οὖν ὅπη ὁ φιλανθρωπότερον μετέπεσε τὰ παλαιότερα

SCHOLIVM.

Conſt. I. tit. XVIII. lib. IX. Cod. poſita eſt in lib. LX. Baſil. tit. XXXIX. cap. XXI. quod etiam ita habet, vt in compendio propoſitum eſt. Conſt. II. eiuſdem tit. & lib. eſt eiuſdem tit. & lib. cap. XXII. Similiter conſtit. III. eiuſdem tit. & libri, eſt eiuſdem tit. & libri cap. XXIII. Veruntamen non ſcriptum eſt in Baſil. quemadmodum priùs legebatur, ſed ita habetur: & per mactationes vaticinari. Talis verò gladio punitor. Et qui hunc euocauerit aut ſuaſionibus, aut præmio, confiſcationi & exilio obnoxius eſt. Accuſator autem huius criminis non delator eſt, ſed magis præmio dignus habetur. Conſidera igitur, ad clementiorem formam recidiſſe vetera

iura, nec qua priùs vi prædita erant, [*cum ea*] in repurgatione esse posita. Abrogatum est enim, vt author sceleris concremetur, & illi qui euocarunt deportentur. Ad eundem etiam modum omissum est aruspicum [*nomen*]: & ne quis horum ad quemquam, licèt amicus ipsius sit, introeat. Prohibitum autem tantùm est per mactationes vaticinari. Hoc igitur nota. Constit. IV. eiusdem tit. & lib. Cod. est eiusdem tit. & lib. Basil. cap. XXIV. Verùm neque hoc insertum est, quemadmodum positum fuerat ad longum: sed prætermissum est, ne punirentur, qui medendi corporibus aut fructuum prouentum vberem conseruandi causa magicum quidpiam facerent, & imbres aut grandines prohiberent. Atque [*illud quidem*] caput hunc ad modum insertum est. Const. ait, quòd qui magicarum artium exercitio pudicos animos ad libidinem traxerit, aut contra salutem hominum [*aliquid*] molitus fuerit, confiscatione & exilio puniatur. Ne ergo animum illis adhibeas, quæ in textu scripta sunt, sed quæ posita sunt in Basil. Quoniam & à legibus, & ab illis quæ in textu posita sunt, definitum est, vt puniantur non solùm qui propter aliquam causam magica quæpiam faciunt, verumetiam qui ipsos accedunt: tametsi tanquam boni cuiusquam causa [*quicquam*] exquirant, velut quando de vbertate fructuum consulunt. Similiter etiam const. V. eiusdem tit. & lib. Cod. est eiusdem lib. & tit. Basil. cap. XXV. quod ita ait: Nemo diuinandi artem profitentem consulat. Chaldæi & magi ne in ipsis quidem diuinationibus se [*consulendos*] præbeant, & in capitale supplicium ferri obnoxij sint. Nota etiam ex insertis præsentis XXV. cap. interpretationi constitutionibus, quòd tametsi ex Dig. & Cod. quæ ante repurgationem in republica obtinuerunt, capitali supplicio comprehenderetur concremari, decollari, & in furcas suspendi: non tamen Imperator qui legum repurgationem fecit, & Basilica composuit, illa recepit, & constitutionibus ex Cod. Basilicis insertis hæc tria non apposuit. Ne igitur aduersetis positis in tit. I. lib. LX. legibus, quæ digesta sunt, & capitale supplicium

νόμιμα, καὶ οὐχ ὡς εἶχον δυνάμεως πρότερον κατεγράφησαν ἐν τῇ διακαθάρσει. ἀπηρέθη γὰρ καὶ ὁ κρίνεσθαι τοὺς αὐθυρμοὺς, καὶ ὁ ἐκπορπατεύεσθαι τοὺς προσηγμένους. ὡσαύτως παρεῖτο καὶ ὁ τῶν οἰωνοσκόπων, καὶ ὁ μὴ εἶναί τινα ἐκ τούτων πρός τινα, κἂν ἦ φίλος αὐτῷ. ἐκωλύθη δὲ μόνον ὁ ἀφ' ὑσιῶν μαντεύεσθαι. σημείωσαι οὖν τοῦτο. ἡ δ'. ἀφόρ. τῆ αὐτῆ διτ. καὶ βιβλίου τῆ κώδικος, ἔστι τῆ αὐτῆ διτ. τῆ βιβλ. τῶν βασιλικῶν κεφ. κδ'. πλὴν ὁδὶ τοῦτο κατεγράφη ὡς ἔκειτο ἐν τῷ πλάτει, ἀλλὰ παρεῖτο ὁ μὴ πιμπρεῖσθαι τοὺς πρὸς θεραπείαν τῶν σωμάτων, ἢ πρὸς διετηρεῖσθαι τῶν καρπῶν ποιοῦντάς τι μαγικὸν, καὶ ἐπέχοντας βροχὴν, ἢ χάλαζαν. καὶ κατεγράφη ὁ κεφ. οὕτω. ἡ δίφορ. φησὶ τὸ βασανιζόμενον ζητεῖσθαι ἐλκυσθῆναι εἰς ἔρωτα τοὺς σώφρονας λογισμοὺς, ἢ κατὰ σωτηρίας ἀνθρώπων μηχανασάμενον δημεύσει καὶ ἐξορίᾳ πιμωρεῖσθαι. μὴ προσχῆς οὖν τοῖς ἐν τῷ χειμένῳ γεγραμμένοις, ἀλλὰ τοῖς τελεῖσιν ἐν τῷ βασιλικῷ· ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν νόμων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐντὸς χειμένων κανόνων ὤφειλεν πιμωρεῖσθαι μὴ μόνον τοὺς ἀφ' πινα αἰτίαν μαγικά τινα ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ τοὺς προσερχομένους αὐτοῖς, κἂν δῆθεν ἀγαθοῦ τινος χάριν ποιῶσι ζήτησιν, ὡς ὅταν περὶ εὐφορίας καρπῶν ἐρωτῶσιν. ὡσαύτως καὶ ἡ ἐ. ἀφόρ. τῆ αὐτῆ βιβλίου καὶ διτ. τῆ κώδικος, ἔστι τῆ αὐτῆ βιβλίου καὶ διτ. τῶν βασιλικῶν κεφ. κε'. οὕτω φάσκον· μηδεὶς ἐρωτάτω τινὰ μαντικὸν ἐπαγγελόμενον. οἱ γὰρ χαλδαῖοι καὶ οἱ μάγοι μηδὲ ἐν αὐταῖς ταῖς μαντείαις ἑαυτοὺς παρεχέτωσαν, ἀλλὰ κεφαλικῶς τῇ ἀφορισθέντι πιμωρίᾳ ὑποκειέσθωσαν. Σημείωσαι ἀπὸ τῶν καταγραφῶν ἀφόρ. ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῆ πρώτης κεφ. ὅτι κἂν ὑπὸ τῶν δηλόντων, καὶ ἀπὸ τῶν κωδίκων τῶν περὶ τῆ αἱρεσεως πολιτευομένων τῇ κεφαλικῇ πιμωρίᾳ περιείχετο καὶ ὁ κρίνεσθαι, καὶ ἀποτέμνεσθαι καὶ φουλκίζεσθαι· ἀλλὰ ὁ ποιήσας τὴν διακάθαρσιν τῶν νόμων βασιλικῶν, καὶ συνθήκας τὰ βασιλικὰ οὐκ ἐδέξατο ταῦτα, ἀλλὰ τὰς ἀπὸ τῶν κωδίκων διαπάξεις καταγράψας ἐν τοῖς βασιλικοῖς τὰ περὶ ταῦτα οὐ παρέθετο. μὴ γοῦν ἐναντιωθῇς τοῖς ἐν τῷ α'. διτ. τῆ ξ'. βιβλίου κειμένοις νόμοις, δηλόντοις οὖσι, καὶ λέγουσι κεφα-

λικλω εἰ) πμωείδω, καὶ ὃ κφέεσθαι ἴνας, ἀποτέμνεσθαι, καὶ φουλκίζεσθαι. Εἰ γὰρ αἱ ἀφαιρέσεις αἱ μεταγνεσθεῖσαι αἱ τοῦτο δηλοῦσαι οὐκ ἐδέχθησαν, πολλῷ πλέον τὰ δίγεστα. ἀκολούθως οὖν τοῖς εἰρημένοις λθ'. κεφ. καὶ πρωτοκόλλοις νόμοις μεταγνεσθεῖσιν οὖσι, καὶ μὴ τοῖς διγέστοις ὡς παλαιοτέροις καὶ ἀθετουμένοις. Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου κεφ. ὅτι ὥσπερ ὃ κφέεσθαι ἴνας οὐκ ἐδέξατο ὁ βασιλεύς, καθὼς εἴπομεν εἰς τὴν τοῦ πρώτου κεφ. ἑρμηνείαν, οὕτως οὐδὲ ὃ ἀποτέμνεσθαι ἤτοι ἀποκεφαλίζεσθαι τοὺς χαλδαίους, καὶ τοὺς μάγους, ἀλλὰ ἀντὶ τούτου ἀφ' οὗ σιδήρου πμωεῖα ἐπιτάπτη. ἁπλῶς οὖν σωματικὴν καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν, οὐ μόνον δὲ καὶ ἀπὸ τούτων μὴ εἰ) πμωείδω κεφαλικλω τὸν ἀποκεφαλισμόν, ὃ κφέεσθαι, ὃ φουλκίζεσθαι, ὃ λιθοβολεῖσθαι, ὃ εἰς βυθὸν ῥίπτεσθαι, ἀλλὰ ἀπόνηθες θάνατον· πμωείδω δὲ κεφαλικλω εἰ) τὸν ἀθεσιασμόν, τοῦ τύφλωσιν, τοῦ ἀποκοπῆς χειρός, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα καὶ ἐς ὄψιν κφέρει διδόασι τῷ ἀμφεγκλήματι, καὶ τῷ ἐπιβαλομένου ἀπάσαι, ἀφ' οὗ ὑπολαμβάνεται, εἰπὲ ὅτι ὅσα νόμιμα δίεισιν) ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπαντία τῇ παρούσῃ διδασκαλίᾳ δίγεστά εἰσι, καὶ οὐκ ὀφείλουσι κρατεῖν. νενόμισται γὰρ ἀποκυρωτέρους εἰ) τὰς ἀφαιρέσεις τῶν διγέστων ἔνθα ἀθετεῖ τὴν αὐτὴν καὶ ἑνὸς νομοθετοῦσι π. καὶ ὅτι τοῖς νόμοις δοκεῖ καὶ πάσαις ταῖς νεαραῖς ὅτι τὸ φιλανθρωπότερον τοῖς νόμοις ἑρμηνεύεσθαι, καὶ οὕτω τὰς ἀποφάσεις γίνεσθαι. μὴ γοῦν θαυμάσῃς ὅτι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνοδος ἤτοι τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Μιχαὴλ τοῦ Ὀξειτ. λέγω, καὶ ἐπέτρεψε καυθῆναι βωγομίλους. Εἰκὸς γὰρ ὅτι μὴ πεπαιδεῦσθαι τότε τοὺς νόμους, ἢ μᾶλλον ὅτι τότε ἀμεταθέτους ἔχοντες τῆς οἰκείας αἱρέσεως οἱ βωγόμιλοι ὡς μαρτύριον προήρπαζον τὴν καῦσιν. ἐγὼ δὲ εἰδὼς μηδένα κανόνα ἐπιτρέψαι ποτὲ πμωείδω, ὅτι μηδὲ οἶδεν ὁ ἐκκλησιαστικὸς νόμος σωματικὰς ποινάς, ἀλλ' ὁ πολιτικός· καὶ ἐπὶ θαυμάζω πῶς τοιαύτην ἀφήνωσιν τότε ἡ συνοδος ἐξέβετο· ἐκκόπτειν γὰρ ἐκ τοῦ σώματος τῆς Χριστιανῶν τοὺς αἱρετικοὺς διδιδάγμεθα, πμωρὸν δὲ αὐτοὺς οὐκ ἐμάθομεν, ἀλλὰ

esse concremari, decollari, & in furcas suspendi, dicunt. Si enim quæ hæc statuunt constitutiones, cùm recentiores sint, non receptæ sunt: multo [*profectò*] minus [*sunt receptæ*] digesta. Applica igitur animum cap. XXXVIII. insertis legibus, vt quæ iuniores sint: non autem digestis, quæ vetustiora sunt, nec vllam ampliùs functionem habent. Nota item ex præsenti XXV. cap. quòd quemadmodum vt aliqui concrementur, ab Imperatore (quomodo in præsentis cap. interpretatione diximus) non receptum est: ita neque vt Chaldæi & magi decollentur, sed pro hoc ferri pœna iniuncta est. Breuiter igitur, decollari, concremari, in furcam suspendi, lapidari, in profundum proiici, non capitalem pœnam, sed diram mortem esse: capitalem autẽ pœnam esse deportationem, excæcationem, manus exectionem, & reliqua quæ reditus tempus punito dant, & recedendi à peccatis, quòd diu qui deliquit, puniatur, [*illum omnino*] exterminant: quum ex aliis multis, tum verò etiam ex his colligẽs, dic, quòd quæcunque iura præsenti doctrinæ contraria in Basil. inueniuntur, digesta sint, nec (quia iure receptum sit, vt, quando constitutiones & digesta de vna eadémque [*re diuersa*] statuunt, illæ digestis præferantur) authoritatem iuris obtinere debeant: & quòd legibus omnibúsque nouellis, vt benigniùs leges interpretemur, atque ita sententias feramus, placeat. Ne itaque mireris, Concilium Constantinopolitanum temporibus sanctiss. illius Patriarchæ Dn. Michaelis Oxitæ, vt Bogomili concremarentur, & statuisse & mandasse. Veri enim simile est, de legibus tunc tractatum non fuisse. Quin potiùs, quòd Bogomili mordicus & obstinatè suæ hæresi inhærentes, tanquam [*constantiæ suæ*] testimonium, concremationem præripuerint. Ego autem sciens nullum vnquam canonem supplicium permisisse (non enim ecclesiastica lex, sed ciuilis, corporales pœnas nouit) etiamnum miror, quomodo Concilium istiusmodi tum tulerit sententiam. Siquidem excidere è Christianorum corpore hæreticos docti sumus: supplicio autem ipsos afficere non didicimus. Verùm cùm

obſtinati ſunt, ciuili legi tradimus, atque à magiſtratibus in illos ſententiæ feruntur.

TEXTVS.

Conſt. VI. Qui elementa turbant, aut inimicos ſuos per manes occidunt, à feris abſumuntur. Conſt. VII. Cùm vbique maleficia odioſa ſint, qui in Imperatorio [*comitatu*] magi, arioli, in enarrandis ſomniis diuinantes, aut aruſpices inueniuntur, torquentur, & negantes ac [*facinus*] probantibus repugnantes [*in aculeo vngulis*] inciduntur, nullum valentes habere priuilegium. Conſt. VIII. Similia ſunt prohibita diſcere, & docere. Conſt. IX. Qui nouerit præſtigiatorem aliquem, ipſumque in præſtigiatura occupauerit: [*illum*] tradito. Si quis verò [*agitatorum ſiue*] aurigarum, alius-ve quiſpiam contra hoc fecerit, aut clandeſtinis ſuppliciis oppreſſerit, vltimo ſupplicio afficitur. Suſpicio eſt enim, ipſum hoc tanquam inimico feciſſe, aut [*certè ideò*], ne ille facinoris ſocios publicaret. Dicit verò etiam lib. I. Cod. tit. VII. conſt. III. quòd præſtigiatores in diebus Paſchalibus & includantur & vinciantur. Et conſt. X. eiuſdem tit. quòd mathematici qui non concrematis coram Epiſcopo libris ſuis ad orthodoxam fidem acceſſe-

ἀμεταθέτους ὄντας ἀποδιδόναι τῷ πολιτικῷ νόμῳ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τοῖς κατ' αὐτῶν ἀποφάσεις ἐκφέρεσθαι.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Διάταξις ε'. Οἱ τὰ στοιχεῖα ταράσσοντες, ἢ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν διὰ δαιμόνων φονεύοντες θηρίοις διαιροῦνται. διάταξις ζ'. παντελῶς μὲν ἀμάρτημα μυσαρόν ἐστιν, ἐν δὲ τῇ βασιλευούσῃ Οἱ διεσκόμβοι γόητες ἢ μάντεις ἢ ἐν ἀφηνίσι ὀνείρων μαντευόμενοι ἢ οἰωνοσκόποι, βασανίζονται καὶ ξέονται ἀρνούμενοι, καὶ τοῖς ἐλέγχοισιν ἀντιτάσσόμενοι, ἀσεβνόμα ἔχειν οὐ δυνάμενοι. διάταξις η'. ἴσον ὅτι τὰ ἀπηγορευμένα μαθεῖν καὶ διδάσκειν. διατ. θ'. ὁ εἰδὼς γόητά τινα, καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ἐπὶ γοητείᾳ, παραδιδότω. εἰ δὲ λαϊκός, ἢ τις ἕτερος παρὰ ταῦτα ποιήσῃ, ἢ λαθραίως αὐτὸν ἐμπορήσεται, ἐξάπτως ζημιωθήσεται. ὑπολαμβάνεται γὰρ ταῦτα πεπρᾶξαι ὡς εἰς ἐχθρὸν, ἢ ἵνα συνεργῷ μὴ δημοσιεύσῃ τοὺς συνίστορας. λέγει δὲ καὶ βιβλίῳ α'. τῷ κώδικος τίτ. ζ'. διατ. γ'. ὅτι Οἱ γόητες καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν παραλίας, ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται. καὶ διάταξις ι'. τῷ αὐτῷ τίτλου, ὅτι Οἱ μαθηματικοὶ μὴ καίοντες τὰς βίβλους αὐτῶν, προσιόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τῆς ἐπι-

σκόπων πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως, εἰ ὄν ἐν πόλει εὑρεθῶσιν, ἢ τὰ τῆς ἰδίας θρησκείας δημοσιεύοντες, ἐκπορθεύονται.

rint, omni ciuitate pellantur: & si in ciuitate [*aliqua*] fuerint deprehensi, vel ceremoniarum suarum professionem publicauerint, deportentur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ς'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τοῦ βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κεφ. κς'. οὕτως ἔχον· οἱ εἰς βλάβην ἀνθρώπων δαίμονας ἐπικαλούμενοι ξίφει τιμωρείσθωσαν. ν' ζ. διάτ. ἔστι κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου κζ'. λέγει οὕτως· οἱ ἀξιωματικοὶ οὐ κατέχονται βασάνοις, εἰ μὴ ὅτι τοῦ κακουργήματος. Εἰ δέ τινες μάγοι εὑρεθῶσι τυγχάνοντες, ἢ οἱανδήποτε μαντείαν ἐπαγγελλόμενοι μαντείαν μηδενὶ παραιτουμένῳ ἀξιώματος κακρέπεσθωσαν. παρέπεται γὰρ τῷ γινομένῳ περὶ αὐτῶν ἁμαρτήματι τὸ ἀμφρᾶσθαι αὐτοὺς, ἐὰν ἐν τῷ κομιτάτῳ τοιοῦτον ἁμαρτήσωσιν. ἴδε γοῦν ὡς καὶ ἐνταῦθα προεῖπε τὸ τῶν οἰωνοσκόπων καὶ τὸ τῶν μαντευομένων δι' ὀνείρων, καὶ ἐκωλύθη πλατύτερον τὸ ὁπωσδήποτε μαντεύεσθαι. ὡσαύτως προεῖπε καὶ τὸ ξέεσθαι τοὺς ἐρευνωμένους πάντως κατὰ τινὰ καθόλου προδιόσιν τινὰ ἀπαιτῆσαι ἀποδεικνύειν τοὺς κατηγόρους. ν' η'. διάτ. ἔστι κεφ. κη'. τοῦ αὐτοῦ λθ'. τίτ. οὕτως ἔχον ὡς σεσωφίσθη. ν' θ'. διάτ. ἔστι κεφ. πεμπτοπάρου τοῦ λθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβ. τὰ αὐτὰ διεξιόν. ν' γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κς'. τοῦ ιζ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλίου οὕτως ἔχον· τῇ πρώτῃ τῶν πασχαλίων ἡμέρᾳ, καὶ μὴ βασιλικῆς ἰδικῆς ὅτι τοιούτῳ κατακρίσεως κελεύσεως, πάντες οἱ ἐν φυλακαῖς ἀπολυέσθωσαν, εἰ μὴ ἁγίας ἱερόσυλός ἐστιν, ἢ μοιχὸς, ἢ πρᾴστων αὐτῶν, ἢ τυμβωρύχος, ἢ φαρμακὸς, ἢ μοιχοπλάστης ὅστις καταδεξάμενος, ἢ φονεὺς, ἢ παρρησίτου, ἢ κατὰ βασιλέως, ἢ πόλεως μηχανησάμενος. ν' ιβ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ιζ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς σεσωφίσθη. Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου κεφ. ὅτι οὐδὲ τὸ θηρίοις ἀναιρεῖσθαι τοὺς διὰ δαιμόνων φονεύοντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ἐδέξατο ἡ διάτ. ς'. καταγρωθεῖσα ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ἀλλὰ καὶ τούτοις ξίφει τιμωρεῖσθαι διωρίσατο. πρόχες

SCHOLIVM.

Const. VI. eiusdem tit. & lib. Cod. est tit. XXXIX. lib. I X. Basil. cap. X X V I. quod sic habet: qui ad nocendum hominibus manes euocant, gladio puniuntor. Const. VII. est cap. eiusdem tit. & lib. XXVII. quod ita ait: dignitatibus præditi tormentis non sunt obnoxij, nisi in crimine læsæ maiestatis. Sed & si qui magi, aut qualemcunque diuinandi artem modicè profiteri deprehensi fuerint, nullo dignitatis priuilegio vtuntor. Conuenit enim ipsorum facinori, vt pœnas luant, si in comitatu [*Principis*] id committant. Vide igitur, quomodo hîc quoque aruspices, quique ex somniis diuinant, omissi sint, ac qualiscunque diuinatio latiùs * prohibeatur. Similiter etiam, vt negantes contra generalem regulam, quæ accusatores [*criminationem*] probare vult, omnino [*in aculeo vnguis*] fulcentur, omissum est. Const. VIII. est cap. XXVIII. eiusdem XXXIX. tit. quod sic habet, vt in compendio propositum est. Const. IX. est vlt. cap. tit. XXXIX. eiusdem LX. lib. quod eadem narrat. Constit. III. tit. IV. lib. I. Cod. est cap. XXVI. tit. XVII. lib. VII. quod ita habet: Primo Paschali die, etiam nulla speciali Imperatoria iussione in hoc præueniente, omnes qui in carceribus sunt, absoluantor: nisi si aut sacrilegus, aut adulter, virginum raptor, aut sepulcrorum violator, aut veneficus sit: nisi falsam monetam excepter: nisi vel homicida vel parricida, vel aduersus Principem vrbem-ve [*quippiam*] molitus sit. Const. verò X. tit. IV. lib. I. Cod. est cap. XVII. tit. I. lib. I. Basil. quod sic habet, vt in compendio propositum est. Nota etiam ex præsenti cap. quòd neque, vt à bestiis interimantur, qui per manes inimicos suos occidunt, receperit const. VI. Basil. inserta: sed etiam hos gladio puniri constituerit. Attendas igi-

* *Pro* ἀκωλύθη, punitum est, *lege* ἀκολάζεται.

tur paulo antè ſcriptæ noſtræ interpretationi.

TEXTVS.

Et tit. XI. eiuſdem lib. conſtit. II. Nemo per extorum ſectionem diuinato. Acerbè enim punitur, qui contra vetitum præſentium vel futurarum [*rerum*] explorat veritatem. Lib. V. tit. XVII. conſtit. VIII. Maritus deprehendens vxorem ſuam veneficam [*eſſe, miſſo*] repudio rectè ſoluit matrimonium: & è diuerſo mulier, ſi vir veneficus fuerit. Similiter etiam nouella, quæ de repudiis [*tractat*]. Lib. VII. tit. LXV. conſtit. II. Veneficij condemnatus, ſi quidem argumentis, teſtibus, atque ſua ipſius confeſſione conuictus fuerit, non poteſt appellare: ſi verò teſtibus, inſtrumentis, aliiſque argumentis, non autem ſua confeſſione [*conuictus*,] vel formidine tormentorum confeſſus ſit, prouocare non impeditur. Lib. IX. tit. XLI. conſtit. III. Primùm ſerui alieni torquentur, & quando de crimine veriſimilia dicere videntur, tunc qui venenum porrexiſſe dicitur, torquetur. Et tit. XLVII. eiuſdem libri conſtit. XVI. Non eſt in veneficos ferenda ſententia, priuſquam per rei confeſſionem, tormenta, atque concordantia teſtimonia probatum fuerit crimen.

τῶν τῇ ὀπιθεν γεγραμμένῃ ἑρμηνείᾳ ἡμῶν.

KEIMENON.

Καὶ πτ. ιά. τῦ αὐτῦ βιβλίου διάτ. β'. μηδεὶς διὰ ασυναγχωσίας μαντευέσθω, πῶς γὰρ ζημωρεῖται ὁ τῶν ἐνεστώτων, ἢ τῶν μελλόντων παρὰ τὸ κεκωλυμένον ἐκζητῶν τὴν ἀλήθειαν. βιβλ. ε'. πτλ. ιζ'. διάταξις ὀγδόη. βιλόγως ὁ ἀνὴρ διελόσων τὴν αὐτῦ γαμετὴν φαρμακὸν, ῥεπουδίῳ λύει τὸν γάμον, & ἐκ τῦ ἐναντίου ἡ γυνὴ τῦ αὐτῦ ἀνδρὸς ὄντος φαρμακοῦ. ὁμοίως & ἡ περὶ ῥεπουδίων νεαρά. βιβλίῳ ζ'. πτ. ξε'. διάτ. β'. ὁ ἐπὶ γοητείᾳ καταδικασθεὶς εἰ μὲν ἀπὸ τεκμηρίων, καὶ μαρτυρίων, καὶ ἰδίας ἐλεγχθῇ καταθέσεως οὐ δύναται ἐκκαλεῖσθαι, εἰ δ' ἀπὸ μαρτύρων, καὶ δικαιωμάτων, καὶ ἄλλων τεκμηρίων, οὐ μὴν ἐξ οἰκείας καταθέσεως, ἢ φόβῳ τῶν βασάνων κατέκτο, δύναται ἐκκαλεῖσθαι. βιβ. θ'. τίτ. μα'. διάτ. γ'. περὶ ποτε βασανίζονται οἱ ἀλλότριοι δοῦλοι, καὶ ὅτι δόξοισι λέγειν τινὰ περὶ τῦ ἐγκλήματος, τότε ὁ λεγόμενος φαρμάξαι βασανίζεται. & πτ. μζ'. τῦ αὐτῦ βιβλίου διάτ. ις'. οὐ δεῖ ψηφίζεσθαι περὶ γοήτων, ἕως ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἔγκλημα διὰ καταθέσεως τῦ κατηγορουμένου, καὶ βασάνων, καὶ συμφώνων καταθέσεων.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ β'. διά. τ̃ ια'. πτ. τ̃ α'. βιϐ. τ̃ χώδικος, ἔστι κεφ. ζ'. τ̃ α'. πτ. τ̃ α'. βιϐ. τ̃ Βασιλικ̃ῶ λέγει, μηδεὶς ἢ πρὸ κὴ ἔγκαια καθορᾶν ζητείτω τὰ μηνύοντα τ̃ ἐκ τ̃ σταυρώσεως ὑμωμοσίαν ἀγωνιῶν. ἡ η'. δι. τ̃ ιζ'. πτ. τ̃ ε'. βιϐ. τ̃ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ Βασιλικὰ ὡς ἀρκούντων τ̃ ἐν τοῖς ἐχομένοις ἐν τῇ περὶ ἐπουδίων ριζ'. νεαρᾷ, τῇ κειμένῃ ὁμοίως ἐν βιϐ. κη'. τ̃ Βασιλ. τίτ. ζ'. αὐτὰ γὰρ διδάσκουσι διαζεύγνυσθαι τοὺς ὁμοζύγους, κὴ ἐὰν τ̃ βουλεύσασθαι θάτερον ἐξ αὐτῶν διὰ φαρμακείας κτ̃ τ̃ τ̃ ἑτέρου ζωῆς. ἡ β'. διάτ. τ̃ ξε'. πτ. ζ'. βιϐ. ἔστι κεφ. ρλς'. τ̃ α'. τίτ. τ̃ θ'. βιϐ. τ̃ Βασιλικ̃ῶ λέγει ὅτως· οἱ φανερῶς ἐπὶ ἀμαρτήμασιν ἁλόντες, ἐξεταζόντες, καὶ καταδίκοι ὄντες ἔτι δύνανται ἐγκαλέσαι. ὅτε γὰρ ἐπὶ φορτικῶς πιστεύειν τῇ φωνῇ τ̃ κρινομένων. κὴ σημείωσαι ὅτι καὶ ὁ πλάτος περὶ μόνων τ̃ ἐπὶ φονικίᾳ καταδικασθέντων διελάμβανεν, ὁμῶ ὁ τὰ Βασιλικὰ συνθέμενος περὶ πάντων τ̃ ὅτι ἁμαρτήμασι κριθέντων ὃ νόμιμον ὑπέκειτο. σημείωσαι γὰρ κὴ ὃ εἰρημένον ἐν ᾧ τέλει, περὶ ὧν μὴ πιστεύεσθαι ὑπὲρ ἑαυτῶν ὁμολογοῦσας. ζήτει δὲ βιϐ. ξ'. πτ. ν'. κεφ. α'. θέμα ζ'. λέγον, οὐ δεῖ πιστεύειν καταδίκοις τ̃ κρινομένων, εἰ μὴ καὶ ἀπόδειξις διδάσκῃ τ̃ δικαζομένου. κὴ ὧν θ'. βιϐ. τίτ. δ'. κεφ. α'. κὴ ἐκεῖ σημείωσαι παραγεγραμμένα. ἡ γ'. διάτ. τ̃ μα'. πτ. τ̃ θ'. βιϐ. τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. κε'. τ̃ ν'. τίτ. τ̃ ξ'. βιϐ. τ̃ Βασιλικ̃ῶ λέγον· ἐὰν γυνὴ ἐγκαλέσῃ ὡς φαρμάκοις φονεύσασα τ̃ ἴδιον ἄνδρα, κὴ δοῦλοι κατ' αὐτῆς οὐ μόνον ἴδιοι ἀλλὰ κὴ ἀλλότριοι ἐξετάζονται, πρῶτον μὲν οἱ ἀλλότριοι, κἂν δεῖγμα δόξῃ ἀληθὲς, κὴ αὐτὴ ἡ γυνὴ βασανίζεται. ἡ ις'. διάτ. τ̃ μζ'. πτ. τ̃ θ'. βιϐ. τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. νς'. τ̃ να'. τίτ. τ̃ ξ'. βιϐ. λέγον· μὴ ταχέως ὁ ἄρχων κεφαλικὴν ψηφοφορίαν ἐκφερέτω, εἰ μὴ πρότερον ὁ ἀναγόρευσις διὰ τ̃ οἰκείας ὁμολογίας, ἢ διὰ τ̃ μαρτύρων ἐρωτήσεως, ἤτοι τ̃ Βασιλέων οὕτως ἐλεγχθῇ, ὥστε μηδὲν μηδὲ ἑαυτῷ δύνασθαι ἀναιρεῖσθαι. πάλιν δὲ ὃ πρὸ κεφ. πρὸς τὸ ζ'. θέμα τ̃ α'. κεφ. τ̃ ν'. τίτ. τ̃ ξ'. βιϐλίου ἑρμήνευσον.

KEIMENON.

Καὶ βιϐ. ι'. πτ. ιε'. διάτ. α'. ὅτι ἔξεστιν ἑκάστῳ τῷ ἰδίῳ τόπῳ ζητεῖν ἠσκεμ-

SCHOLIVM.

Const. II. tit. XI. lib. I. Cod. est cap. VII. tit. I. lib. I. Basil. quod ait: Nemo iccur & exta inspiciens, crucifixionis pœnam formidans futura explorato. Const. VIII. tit. XVII. lib. V. Cod. non est posita in Basil. quòd [*videlicet*] quæ in nouella CXVII. de repudiis, quæ similiter est posita in lib. XXVIII. Basilic. tit. VII. comprehenduntur, sufficiant. Docent enim ipsæ etiam dirimi coniuges, quòd alter alterius vitæ malis artibus aut veneficio insidiatus sit. Const. II. tit. LXV. lib. VII. est cap. CXXXVI. tit. I. lib. IX. Basil. quod ita dicit: qui manifestè de criminibus conuicti sunt, & confessi, non ampliùs prouocare possunt. Neque verò temerè rei voci credendum est. Nota autem, quòd quanquam ipsa const. de iis solùm qui veneficij damnantur, tractet: is tamen qui Basil. composuit, de quibuscunque criminum reis legem hanc proposuerit. Nota item quod in fine dicitur, ne facilè iis credatur, qui aduersum se confitentur. Quæras [*verò*] etiam lib. IX. tit. I. cap. I. thema VII. quod sic ait: non est credendum confessionibus reorum, nisi etiam euidens probatio iudicem instruat. & lib. IX. tit. IV. cap. I. quæque illic annotata sunt. Constit. III. tit. XLI. lib. IX. Cod. est cap. XXV. tit. I. lib. IX. Basil. quod dicit: si mulier accusetur, tanquam veneno maritum suum occiderit, & aduersus illam serui non solùm proprij, sed & alieni examinentur, primùm autem alieni, sitque verum demonstratum argumentum: ipsa quoque mulier torquetur. Const. XVI. tit. XLVII. lib. IX. Cod. est cap. LVI. tit. II. lib. LX. quod ait: ne facilè iudex capitalis pœnæ [*sententiam*] proferto: nisi priùs reus per suam confessionem, aut testium interrogationem siue tormenta ita conuictus sit, vt vix sibiipsi aduersari possit. Cæterum præsens cap. etiam ad thema VII. cap. I. tit. I. lib. LX. interpretare.

TEXTVS.

Et lib. X. tit. XV. const. I. Licet vnicuique in suo loco sine sacrificiis aliqua-ve legibus odiosa arte thesaurum

quærere, ac fruitur inuento, neque licet de ea [*ad Principem*] referre. De apoſtatis dicit tit. VII. lib. I. Cod. conſtit. I. quòd qui ex Chriſtiano Iudæus factus eſt, [*eius bona*] confiſcentur. Conſtit. II. Qui dicit defunctum teſtari non potuiſſe, quòd ex Chriſtiano Paganus aut Iudæus factus ſit: intra quinquennium agit. Conſt. III. Qui ex orthodoxo hæreticus factus eſt, non conuerſatur cum hominibus, neque teſtimonium dicit, neque teſtamenti factionem habet, neque in hæreditatibus ſuccedit, neque vt in aliis criminibus, pœnitentiæ [*remedium*] habet. Nouella tamen XXXVII. quæ de eccleſiis Africanis differit, orthodoxis qui ab hæreticis baptizati ſunt, pœnitentiæ tempus tribuit. Conſt. IV. Qui Chriſtianus [*à fide*] defecerit, & ſacrificauerit, aliiue ſacrificare mandauerit, non oppoſiturus longi temporis præſcriptionem à quocunque accuſatur, & neque ex quo deſciuerit donat, neque venditionis ſpecie legi fraudem facit: [*inſuper*] non teſtatur, ſed ab inteſtato cuncta ipſius cognatis competunt, quibus etiam poſt mortem permittitur accuſare, tametſi aduerſus profanum [*adhuc*] viuum nulla facta ſit conteſtatio. Euer-

ρὸν δώδεκα θυσιῶν, ἢ ζυγὸν παρανόμου τέχνης, καὶ ἀποκλείει ὁ διείσιων, καὶ τοῖς τοιούτων οὐκ ἔξεστι προσαγγέλλειν. τοῖς δὲ ἀποστατῶν φησὶ ὁ ζ. τίτλος τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος διάταξις α'. ὅτι ὁ ἀπὸ Χριστιανῶν γινόμενος ἰουδαῖος δημεύεται. διάταξις β'. ὁ λέγων τὸ τελευτήσαντα μὴ δεδόσθαι διαθέσθαι, διὰ τὸ ἀπὸ Χριστιανῶν αὐτὸν ἰουδαῖον ἢ ἕλληνα γενέσθαι, εἴσω πενταετίας ἐνάγει. διάταξις γ'. ὅτι ὁ ἐξ ὀρθοδόξου γενόμενος αἱρετικὸς, οὐ συνδιαφέρεται τοῖς αὐθεντικοῖς, οὐ μαρτυρεῖ, ἢ διατίθεται, ἢ κληρονομεῖ, οὐκ ἔχει μετανοίαν ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις ἁμαρτήμασιν. ἡ δὲ περὶ τῶν ἐπικλήσεων Ἀφρικῆς διαλεγομένη λζ'. πεπρακὲ, δίδωσι καιρὸν μετανοίας τοῖς ἐξ ὀρθοδόξων ὑπὸ αἱρετικῶν βαπτισθεῖσι. διάταξις δ'. ὅτι ὁ Χριστιανὸς ἀποστὰς, οὐ θύσας, ἢ ἐπιτελέσας ἑτέρῳ θῦσαι, ἢ πρὸς πάντας κατηγορεῖται, μὴ ἀπαξιοῦται χρονίαν προγραφήν. οὔτε δωρεῖται ἐξ ὅτου ἀποστῇ, οὔτε ἐν χρήμασι πράσεως παραφυλάττει τὸν νόμον, οὔτε διατίθεται, ἀλλ' ἐξ ἀδιαθέτου πάντα τοῖς αὐτοῦ συγγενέσιν ἁρμόζει, οἷς οὐ μετὰ θάνατον ἐφεῖται κατηγορεῖν, εἰ οὐ μὴ γένοντο οὐδ' ζῶντος τοῦ μισροῦ προκατάρξις, οὐδὲ αἱ δωρεαὶ

ἀναιρέποντας ; καὶ αἱ διαθῆκαι αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ νόμου καλουμένοις ἁρμόζουσιν. διάτ. ε'. ὁ δοῦλον, ἢ ἀίχμῃ Χριστιανὸν ἄκοντα ἢ διὰ συμβουλῆς μεταγαγὼν εἰς ἀθέμιτον θρησκείαν κεφαλικῶς ζημιωρεῖται καὶ δημεύεται. διάτ. ς'. ὀρθόδοξος κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, θρησκεύων τὰ Εὐτυχοῦς ἢ Ἀπολιναρίου, ὑποκείται τοῖς κατὰ αἱρετικῶν νόμοις, καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐξωθεῖται πολιτείας καθὰ καὶ περὶ μανιχαίων νομοθετηθέντα.

tuntur ipſorum donationes & teſtamenta, atque iis qui à lege vocantur, competunt. Conſt. V. Quicunque ſeruum vel ingenuum Chriſtianum, inuitum vel ſuaſione ad nefandum religionis ritum traduxerit, capite punitur, bonáque eius confiſcantur. Conſt. VI. Qui clericus aut monachus orthodoxus Eutychetis aut Apollinaris dogmata ſectatus fuerit, tenetur legibus aduerſus hæreticos [*latis* :] & prout de Manichæis ſancitum eſt, extra Romanam rempublicam profligatur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. διφ'. τοῦ ιε'. τίτ. τοῦ ι'. βιβλίου, ἔστι κεφ. ιγ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ νς'. βιβλίου τῶν Βασιλικῶν οὕτω λέγει· μηδεὶς ὑποτιθέτω δεήσεις ἐφ' ᾧ τε ὑποτραπῶσι τὰ ἰδίοις τόποις ἢ ἐν ἀλλοτρίοις ἀναζητεῖν ἡσυχεύειν, μήτε ὡς ἄρων αὐτὸς ἡσυχεύειν, μήτε ὡς ἑτέρου τινὸς ἀρότρου δίκην διδότω δεήσεις. Εἰ μὲν γὰρ ἐν ἰδίοις τόποις τις χωρὶς παντὸς μυσαροῦ θυσίας, ἢ ἄλλης τινὸς τέχνης νόμοις ἀπηγορευμένης ἄρῃ ἡσυχεύειν, τοῦτ' ἔστι χρήματα ἀποτεθέντα παρά τινων πρόσθεν τῷ χρόνῳ, κεχρήσθω τοῖς εὑρεθεῖσιν ἀδεῶς, ἐν μὴ τῷ θεοῦ φιλοτιμίᾳ εἰς τὸ καθ' αὑτὸ συκοφαντίᾳ τρεπέτωσαν τινες. ἐπειδὴ τοίνυν τῷδε τῷ νόμῳ ὑποτέτραπται, καὶ περιττὸν ἔστι δεήσεις ὑποτίθεσθαι περὶ τούτου, ὡς τοῦ βασιλέως τῶν πάντων δεήσεις προφθάνοντος. ἐν ἀλλοτρίῳ δ' τόπῳ μηδὲ ἄκοντος, μηδὲ βουλομένου τοῦ δεσπότου, ἢ ἀγνοοῦντος τολμάτω τις ἀναζητεῖν ἡσυχεύειν, ἀλλ' εἴτε δεήσεις ὑποτεθεῖσαι, εἴτε καὶ χωρὶς δεήσεως ἐρευνήσας τὸν τόπον τὸν νόμον εὕρῃ τις ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ ἡσυχεύειν, ἀναφερέτω μὲν τῷ δεσπότῃ τοῦ τόπου τὰ εὑρεθέντα· ὁ δ' εὑρὼν ὡς παρανομῶν τὸν νόμον σφοδρῶς ζημιούσθω. ἐὰν δ' οὐδὲ ζητήσας, οὐδὲ δεήσεις ὑποθεμένος, ἀλλ' ἐν τῷ τυχὸν ἀροτριῶν τὴν γῆν, ἢ ἄλλως πως γεωργῶν τὴν ἀλλοτρίαν γῆν, οὐ

SCHOLIVM.

Conſtit. I. tit. XV. lib. X. Cod. eſt cap. XIII. tit. VII. lib. Baſil. LVI. quod ſic ait: vt in ſuis aut alienis locis theſaurum quærere permittatur, nemo preces offerto. Neque tanquam ipſe vel tanquam alius quiſpiam theſaurum inuenerit, [*quiſquam*] ſupplicato. Nam ſiquidem in ſuis locis, ſine vllo ſcelerato ſacrificio aut alia quapiam arte legibus vetita theſaurum (id eſt, conditas ab aliquibus pecunias [*longo*] tempore ignoratas) inuenerit, inuentis liberè fruitor: neque vlli Dei beneficium ad illum calumniandum conuertunto. Poſtquam verò hoc lege conceſſum eſt, ſuperfluum fuerit de eo preces offerre: quippe cùm Princeps omnium preces præuenerit. In alieno potrò loco, neque inuito * neque [*non*] volente aut ignorante domino, quiſquam theſaurum quærere audeto: ſed ſiue preces obtulerit, ſiue non oblatis precibus contra hanc legem in alieno loco ſerutando theſaurum inuenerit, inuenta ad loci dominum pertinento: inuentor autem tanquam qui legem temerauerit, vehementer punitor. Quòd ſi quum neque quæſiſſet, neque preces obtuliſſet, ſed dum fortè araret, alias-ve alienam terram coleret, non

* *Lego* : μηδὲ μὴ βουλομένου, *vt ſui ſimile hoc cap. ſit, atque cum l. C. conueniat.*

perſcrutandi ſtudio in alieno loco aliquis theſaurum repererit: inuentorum dimidium ipſe lucrator, alterum verò loci domino dato. Quæras etiam lib. Baſil. xv. tit. I. cap. LX. Conſt. I. tit. VII. lib. I. Cod. eſt cap. XXIII. tit. LIV. lib. Baſil. LX. quod expreſſè habet, vt ſcriptum eſt. Conſt. II. eiuſdem tituli & libri eſt cap. XXIV. eiuſdem tit. & lib. Baſil. quod ſic habet, vt in compendio propoſitum eſt. Conſt. III. eſt cap. XXV. quod ſic habet: Qui ſanctum baptiſma prodit, teſtimonium non dicit, neque teſtamentum facit, neque vlli in hæreditate ſuccedit, a poſtata enim habetur. Animaduerte igitur, id quod * in textu poſitum eſt, ne [*videlicet*] iſtiuſmodi cum hominibus conuerſentur: & ne ipſi pœnitentiæ tempus habeant: non eſſe additum in Baſil. ſed tanquam ab humanitate alienum, expulſum. Itaque propter hæc etiam Baſil. architecto ſunt agendæ gratiæ. Nouella Iuſtiniani XXXVII. quæ de Eccleſiis Africanis [*tractat*], non eſt inſerta Baſil. Conſt. IV. memorati VII. tit. lib. I. Cod. eſt cap. XXVI dicti LIV. tit. lib. LX. quod ſic habet, vt in compendio propoſitum eſt. Conſt. V. eſt cap. XXVII. eiuſdem tit. & lib. quod eadem recenſet. Conſt. VI. eſt cap. XXVIII. illius, quod ſimiliter iubet.

* *in textu poſitum eſt, quod vt ita, non autem (in ipſa conſtitutione) vedderem, coactus fe-ci, quòd nihil iſtiuſmodi in lib. noſtris habeamus.*

TEXTVS.

Lib. I. tit. IX. conſtit. * XVIII. Iudæus qui eum qui Iudaïcæ religionis non eſſet, contraria doctrina ad illam traduxerit, bonorum proſcriptione damnatur * miſerúmque in modum punitur. Cæterùm de iſtiuſmodi in dig. etiam tractatur. Ait enim lib. IX. tit. II. digeſt. VII. quòd qui ſeruo venenum pro medicamento dedit, ad ipſius precium [*præſtandum*] teneatur, vt qui cauſam mortis præbuerit. Scias au-

* *Simile quiddam in lib. noſtris in conſt. XV. eſt.*

* *In Scholio pro κεφαλικῶς, κεφαλικῶς, capitaliter legitur.*

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Βιβλίῳ πρῶτον πίπλ. θ'. διατ. ιη'. ἰουδαίῳ τὸν μὴ ὄντα τῆς αὐτῆς θρησκείας ἐναντίᾳ διδασκαλίᾳ μεταγαγὼν εἰς αὐτὸ, δημεύεται καὶ κεφαλικῶς ζημιοῦται. διαλαμβάνει δὲ περὶ τῶν τοιούτων καὶ ἐν τοῖς διγέστοις· φησὶ γὰρ βιβλίου θ'. πίπλ. β'. διάταξις ζ'. ὅτι ὁ φαρμακον δοὺς ἰατρείας δούλῳ δεδωκὼς, ὑπόκειται εἰς πρὸ αὐτῆς ζημιῶ, ὡς αἰτίαν θανάτου πα-

ερχών. ἴδι ὃ ὅτι χώρος τῷ ἐγκλήματι καὶ εἰ ἦν ταχέως δοίη φάρμακον, ὡς διάταξις ια'. ὁμοίως καὶ περὶ ἰατραίνης διάταξις θ'. βιβλίῳ ι'. τίτ. β'. διάταξις δ'. οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρονόμων, τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὑρεθέντα κακὰ φάρμακα, ἢ μαγικὰ βιβλία, ἢ τὰ ὅμοια, ἀλλὰ κρίσει δικαστοῦ φθείρονται. βιβλίον ιη'. τίτλ. α'. διάταξις λε'. τὰ κακὰ φάρμακα οὐ πωλοῦνται, εἰ μήποτε δεόμενα μίξιν χρησιμεύουσιν, ὡς ἐπὶ τῆς αὐτηδόπου πωλοῦνται. βιβλίῳ μζ'. τίτ. ι'. διατ. ιε'. ὁ παραφρονῆσαί τινα φαρμάκῳ ποιοῦντες, ἐνέχονται τῷ περὶ ὕβρεων νόμῳ. εἰ ὃ κακῶς ἀστρολογίαν ἢ ἑτέραν μαντείαν ἀπηγορευμένην μετὰ ἐρωτηθεὶς εἴπῃ κλέπτην τὸν μὴ ὄντα, ὑπόκειται ταῖς διατάξεσι. βιβλίῳ μη'. τίτλ. η'. διάταξις β'. τῷ περὶ φονέων νόμῳ κατέχεται ὁ διὰ τὸ φονεῦσαι δῶρόν, ποιῶν φάρμακον, ἢ πωλῶν, ἢ ἔχων. εἰσὶ ὃ φάρμακα, ἃ τὴν ὑγίειαν ἐμποιοῦντα, καὶ τὰ λεγόμενα φίλτρα. εἰ ὃ καί τις μὴ κακῷ λογισμῷ φάρμακῃ γυναικὶ συλλήπτικόν, καὶ τελευτήσῃ ἡ λαβοῦσα, ἐξορίζεται, καὶ ὁ πιμπράσιος πέρπατῶς δόδυς τινὶ κώνειῳ, ἢ σαλαμάνδρᾳ, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πτυοκάμ-

tem, quòd actioni [*etiam*] locus[*ſit,*] ſi medicamentum perperam dederit, vt digeſt. VIII. [*ait.*] Similiter etiam de obſtetrice digeſt. IX. Lib. X. tit. II. digeſt. IV. In hæreditate reperta mala medicamenta, aut magici ſimilesve libri inter hæredes non diuiduntur: ſed iudicis arbitrio corrumpuntur. Lib. XVIII. tit. I. digeſt. XXXV. Venena mala non venduntur. Si tamen [*aliis materiis*] miſta, vtilia ſint, vt de antidoto [*dici debet,*] venduntur. Lib. XLVII. tit. X. dig. XV. Qui medicamento alicuius mentem alienauerint, tenentur iniuriarum actione. Si verò qui aſtrologiam aliam-ve vetitam diuinationem exercet, conſultus,[*aliquem*] furem dixerit, qui non erat: tenetur conſtitutionibus. Lib. XLVIII. tit. VIII. digeſt. * II. Tenetur lege [*Cornelia*] de ſicariis, qui venenum necandi hominis cauſa[*vel*] facit, vel vendit, vel habet. Sunt autem etiam venena quæ ſanant, & quæ amatoria dicuntur. Si verò quiſpiam licèt non malo animo mulieri medicamentum ad conceptionem dederit, eáque [*ex eo*] mortua ſit, relegatur. [*Similiter*] etiam pigmentarius, qui temerè alicui cicutam, ſalamandram, aconitum, pityocampam,

* *In lib. noſtris* XII.

bupreſtum, mandragoram, aut cantharidas dederit.

πλω, ἢ βούβεφσιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

SCHOLIVM.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Conſt. XVIII. tit. IX. lib. I. Cod. eſt cap. XLI. tit. I. lib. I. Baſil. quod habet, vt in compendio propoſitum eſt: excepto, quòd Iudæus capitaliter puniatur. Id namque in Baſil. non eſt poſitum. Digeſt. VII. tit. II. lib. IX. Dig. eſt thema VII. tit. III. lib. LX. quod ait: Qui non occidit, ſed mortis cauſam præſtitit (puta, qui venenum pro medicamento, aut gladium furenti dedit) in factum, non [*autem*] lege Aquilia tenetur. Digeſt. VIII. eſt VIII. cap. eiuſdem tit. & lib. Similiter etiam IX. dig. IV. tit. II. lib. X. Dig. eſt thema II. cap. IV. tit. III. lib. XLII. quod ſic habet: Exceptis nominibus reliquæ res deducuntur in iudicium familiæ erciſcundæ. Mala etiam medicamenta, & magici ſimilésque libri: ſed iudicis officium eſt, vt hæc protinus corrumpat. Non diuiduntur autem, quæ ex ſacrilegio vel peculatu quæſita ſunt, vel vi, aut aggreſſurâ. Animaduertas igitur, quòd in Dig. ſcriptum ſit, ne magici libri maláque medicamenta diuidantur: Baſil. autem illa diuidi dicat. Atque illud [*quidem*] Baſil. multo eſt exactius. Rectè enim diuiduntur illa, vt quæ in dominio fuerint. Vt autem officio iudicis comburantur, alterius rationis eſt: ne [*videlicet*] ex illis aliquibus noceatur. Digeſt. XXXV. tit. I. lib. XVIII. Dig. eſt thema III. cap. XXXV. tit. I. lib. XIX. Baſil. quod eundem ad modum habet. Digeſt. XV. tit X. lib. XLVII. Dig. eſt cap. XV. tit. XXI. lib. LX. Baſil. quod eadem dicit, excepto quòd conſtitutionibus teneatur, qui per aſtrologiam aliamve diuinationem furem dixerit, qui non erat. Hoc enim in eodem cap. non eſt poſitum, ſed in * themate VIII. eiuſdem cap. Digeſt. II. tit. VIII. lib. XLVIII. Dig. eſt cap. III. tit. XXXIX. lib. LX. Baſil. quod eadem ferè dicit, quæ in textu ſcripta ſunt. Addit autem Baſil. vt qui amatoria conficiunt, poſt publicationem bonorum relegentur. Quæ verò de pigmentario ſcripta ſunt, collocata ſunt in themate III. eiuſdem cap. quod ait: Et pigmentarius [*etiam*] qui temerè alicui

Η ιη'. δγλ'. τ̃ θ'. τ̃ι. τ̃ α'. βιϐ. τ̃ κώδ. ἔστι κεφ. μα'. τ̃ῦ α'. τ̃ι. τ̃ῦ α'. βιϐ. οὕτως ἔχον ὡς συνωφθη, ἀλλὰ τ̃ κεφαλικῶς ζημιωθῆναι τ̃ ἰουδαῖον· τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὃ ζ'. διά. τ̃ β'. τ̃ι. τ̃ῦ θ'. βιϐ. τ̃ δγλ. ἔστι θέμα ζ'. τ̃ γ'. τ̃ι. τ̃ῦ ξ'. βιϐ. λέγον· ὁ μὲν φονεύσας, μὴ αἰτίαν θανάτου δεδωκὼς τ̃ῇ ἐμφακτοῦμ, ᾧ ὡς ἀκουσίῳ ὑπόκει), ὡς ὁ δεδωκὼς φάρμακον αἰτίαν ἰατρείας, ἢ ξίφος ὡς μαινομένῳ. ὃ ιʹ. διάτ. ἔστι ιʹ. κεφ. τ̃ῦ αὐτ̃ῦ τ̃ι. τῷ βιϐ. ὡσαύτως τῷ ὃ θ'. ὃ δ'. διάτ. τ̃ῦ β'. πτ. τ̃ῦ ι'. βιϐ. τ̃ δγλ. ἔστι θέμα β'. τ̃ δ'. κεφ. τ̃ῦ γ'. τ̃ι. τ̃ῦ μϐ'. βιϐ. οὕτως ἔχον· ἐξηρημένων τ̃ χρεῶν τὰ λοιπὰ πράγματα καταλύει) εἰς ὃ διαιρεῖσθω τῇ φαμιλίᾳ τ̃ κλῆρον διαιρετέον, τῷ τὰ κακὰ φάρμακα, τῷ τὰ μαγικὰ βιβλία τῷ τὰ ὅμοια, μὴ ὀφφίκιόν ἐστι τ̃ῦ δικαστοῦ πράγμα ταῦτα διαιρῆσαι· ἢ τὰ ἀπὸ ἱερουλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δήμου κλαπέντα, ἢ βίᾳ κτηθέντα, ἢ ἐφόδῳ. πρόχειρος δοίην ἂν ἐγὼ μὲν τοῖς διγέστοις γράψαι μὴ διαιρῆσαι τὰ μαγικὰ βιβλία, τῷ τὰ κακὰ φάρμακα. ὁ δὲ βασιλικὸς λέγει διαιρῆσαι ταῦτα, τῷ ἔστι κατὰ πολὺ ἀκριβέστερον ὃ τ̃ βασιλικοῦ. τῷ ταῦτα γὰρ ὡς ὑπὸ δικαστοῦ γινόμενα, κωλύει διαιρεῖσθαι). ἕτερα δ' λοιπόν ἐστι ὃ κωλύει αὐτὰ ὀφφικίῳ τ̃ῦ δικαστοῦ, διὰ ὃ μὴ ζημίας ἐκ τούτων βλαβῶσιν. τὸ λε'. διάτ. τ̃ῦ α'. τ̃ι. τ̃ῦ ιη'. βιϐ. τ̃ δγλ. ἔστι θέμα γ'. τ̃ῦ λε'. κεφ. τ̃ῦ α'. τ̃ι. τοῦ ιϐ'. βιϐ. τ̃ βασιλικῶν ὁμοίως ἔχον. τὸ ιε'. διάτ. τοῦ ι'. τ̃ι. τοῦ μζ'. βιϐ. τῶν δγλ. ἔστι κεφ. ιε'. τοῦ κα'. τ̃ι. τοῦ ξ'. βιϐ. τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον, ἀλλὰ τοῦ ἐπουσίαν τ̃ῆς δγλ. τ̃ῶν διὰ ἀστρολογίας, ἢ ἑτέρας μαντείας εἰπόντα κλέπτειν τ̃ μὴ ὄντα. τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὸ αὐτὸ κεφ. ἀλλὰ εἰς θέμα η'. τοῦ αὐτ̃ῦ κεφ. τὸ β'. διάτ. τοῦ η'. τ̃ι. τοῦ μη'. βιϐ. τ̃ δγλ. ἔστι κεφ. γ'. τοῦ λϑ'. τ̃ι. τοῦ ξ'. βιϐ. τ̃ βασιλικῶν τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ὁ δὲ βασιλικὸς προσέθηκε τ̃ μὴ δημεύσιον ἀφορίσαι καὶ τ̃ ποιούντων τὰ φίλτρα. τὰ δὲ γραφέντα περὶ τοῦ πιμπλαμένου αἰσχύνης εἰς τὸ γ'. θέμα τοῦ αὐτ̃ῦ γ'. κεφ. λέγοντος· καὶ ὁ πιμπλάμενος παρὰ τοῦ δόντος

* *Fortaſſe cap. VIII. eiuſdem tit.*

ζνι κώνϑον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπτην, ἢ βούπρηστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

cicutam, ſalamandram, aconitum, pityocampam, bupreſtim, mandragoram, aut cantharidas dedit.

KEIMENON.

Διάτ. ιγ'. ὁ ποιῶν θυσίας ἀπηγορευμένας, τῷ μὲν φονέων νόμῳ ὑπόκειται. βιβλίον μη'. πίτ. ιθ'. διατ. κη'. Φαρμακοὶ ἀξιωματικοὶ ὄντες, ἀπορτατεύονται. Φ ὁ λοιποὶ εἰς κεφαλὴν ζημιοῦνται. διάτ. λη'. ὁ δεδωκὼς πόμα πρὸς φίλτρον ἢ ἀμβλωτρίδιον χωρὶς δόλου ἀπελὴς μὲν ὤν, μεταλλίζεται, ζημιοῖ δ ὀξυείζει μὴ μερικῆς δημεύσεως. ἐφάπτη δ ζημία ὑπάγεται ἐάν τις ἐκ τούτου τελευτήσῃ.

Textvs.

Digeſt. XIII. Qui vetita ſacrificia facit, lege [*Cornelia*] de ſicariis tenetur. Lib. XLVIII. tit. XIX. dig. XXVIII. Venenarij dignitate præditi deportantur, reliqui capite puniuntur. Digeſt. XXXVIII. Qui amatorium aut abortionis poculum ſine dolo dedit: ſi vilis ſit, in metallum damnatur: ſi honeſtus, amiſſa parte bonorum relegatur: ſed ſi quis inde mortuus ſit, ſummum ſupplicium infligitur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ ιγ'. διάτ. ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλ. ϛ' τίτ. κεφ. θ'. τὰ αὐτὰ λέγει. τὸ κη'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μη'. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ϛ' τὸ λη'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μη'. βιβλίου τῆς διατάξεως, ἔστι θέμα ϛ'. τοῦ λη'. κεφ. τοῦ να'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. ἀλλὰ γνωστὸν ὅτι τοὺς καμμύους καινὰς ἐν τῷ κ'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ πρώτου συντάγματος τοῦ διδάσκοντος περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, ϛ ἐπαοιδῶν, ϛ ἀστρολόγων, μαθηματικῶν, μαντέων, καὶ περιάπτων.

Scholivm.

Dig. XIII. eſt eiuſdem lib. & tit. cap. IX. quod eadem dicit. Digeſt. XXVIII. tit. XIX. lib. XLVIII. non eſt poſitum in Baſil. Et dig. XXXVIII. tit. XIX. eiuſdem XLVIII. lib. Dig. eſt thema VI. cap. XXXVIII. tit. LI. lib. LX. quod habet vt ſcriptum eſt. Legas [*verò*] etiam canones in cap. XX. tit. XIII. præſentis operis poſitos, quod de apoſtatis, ſacrificatoribus, magis, incantatoribus, aſtrologis, mathematicis, diuinatoribus, & amuleta appendentibus docet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κϛ'.

CAPVT XXVI.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν τυπτόντων, ἢ φονευόντων. Ἀποστόλων καινὼν κζ'. ξε'. συνόδου α'. ϛ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καινὼν θ'. Βασιλείου καινὼν νε'.

DE Epiſcopis & clericis, qui percutiunt, aut occidunt. Apoſtolorum canon XXVII. LXV. Concilij primi & ſecundi in æde ſanctorum Apoſtolorum [*habiti*] canon IX. Baſilij canon LV.

KEIMENON.

Η ϛ'. διάτ. τῆς α'. πίτ. τῶν νεαρῶν ἀπαγορεύει μὲν τοῖς ἐπισκό-

Textvs.

Conſtit. II. tit. I. nouellarum Epiſcopis quidem ma-

nibus ſuis percutere prohibet: ſed pœnam non definit. Generaliter autem de quocunque qui verberat vel iniuriam facit, ciuilis lex ſtatuit, lib. XLVII. tit. X. lib. IX. tit. XXXV. Cod. dans aduerſus illos iniuriarum actionem, quæ depoſita ſcriptura tum pecuniariè, tum criminaliter inſtituitur. Quæ etiam [*lex*] cuiuſmodi iniuria atrox ſit, cuiuſmodi leuis, determinat. De homicidis autem tractat tit. VIII. lib. XLVIII. & tit. XVI. lib. IX. Cod. Scias verò, quòd homicidium ex affectu conſideretur, ſi ſcopum habuerit occidendi. Vnde inuenire eſt, quòd qui percuſſit, tametſi non occidit, vt homicida tamen puniatur: & qui occidit, modò tantùm percutere voluit, vt homicida non puniatur. Atque iſtiuſmodi [*quidem*] affectus ex inſtrumento, quo percuſſum eſt, conſideratur. Cæterùm voluntarij homicidij pœna in honeſtis eſt deportatio, & omnium bonorum publicatio: in humilibus, vt gladio & beſtiis tradantur: in eo qui per negligentiam ſiue ſocordiam occidit, quinquennale exilium. In non voluntario autem venia datur. Quum igitur de homicidio quæres, legas dictos titulos cum ipſorum paratitlis. Dictum eſt autem generaliter

ποις πλήξειν χερσὶν οἰκείαις, οὐχ ὅρισε δὲ ποινῶ. γλυκῶς δὲ περὶ παντὸς τύπτοντος, ἢ ὑβρίζοντος ὁ πολιτικὸς διορίζει νόμος. βιβλίῳ μζ. πτλ. ι'. βιβλίῳ θ'. τῆς κώδικος πτλ. λε'. διδοὺς κατ' αὐτῶν τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν, ἥτις καὶ χρηματικῶς κινεῖται, καὶ ἐγκληματικῶς γραφῆς ἀποπλημμύρης, καὶ διορίζεται ποία ὅτι πραχεῖα ὕβρεις, ποία δ' ἐλαφρά. περὶ δ' φονέων διαλαμβάνει ὁ η'. πτ. τῆς μη'. βιβλίου, ὃς ὁ ις'. τίτλος τῆς θ'. βιβλίου τῆς κώδικος. γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ φόνος ἀπὸ τῆς διαθέσεως σκοπεῖται, εἰ σκοπὸν ἔχει φονεῦσαι. ὅθεν ἔστιν εἰρεῖν, ὅτι καὶ ὁ πλήξας μὴν, μὴ φονεύσας δὲ, ὡς φονεὺς τιμωρεῖται, καὶ ὁ φονεύσας οὐ τιμωρεῖται ὡς φονεύς, ἐὰν μόνῳ ἠθέλησε πλῆξαι. ἡ δὲ τοιαύτη διάθεσις σκοπεῖται ἀπὸ τῆς πλήξεως ὀργάνου. καὶ ἔστι τῆς μὲν ἑκουσίου φόνου ἐπὶ μὲν ἐντίμου φονεύσαντος δεπορτατίων, καὶ τέλεια δήμευσις, ἐπὶ δὲ τῶν ἀτελῶν, ξίφει καὶ θηρίοις παραδοθῆναι, ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ βλακείαν ἤγουν ἀμέλειαν φονεύοντος πενταετὴς ἐξορία, ἐπὶ δὲ τῆς ἀκουσίου συγγνώμη δίδοται. ζητῶν οὖν περὶ φόνου, ἀναγίνωσκε τοὺς εἰρημένους τίτ. σὺν τοῖς αὐτῶν παρατίτλοις. εἴρηται δὲ γλυκῶς βι-

βλίῳ

ελίᾳ μή. τίτ. ιθ'. διατ. ε'. ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἐγκλήμασι δεῖ ζητεῖν εἰ ἐκ προνοίας, ἢ κατὰ τύχην ἥμαρτε, καὶ οὕτως, ἢ πρὸς τὸ νόμον, ἢ πρὸ αὐτὸ ἐλάττονα τιμωρίαν ἐπιφέρειν. καὶ διάτ. ια'. ὅτι ἢ ἀπὸ προνοίας τις ἁμαρτάνει, ὡς ὁ φαρμακείαν συνιστῶν, ἢ ἐξ ὁρμῆς, ὡς ὁ θυμούμενος, ἢ κατὰ τύχην, ὡς ὁ ἐν θήρᾳ κατὰ θηρίου ῥίψας, ἐφ' ἑτέρου δὲ πεσόν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τ πεφαλῆ, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. κειμένη ἐν βιβ. γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. κε'. ὃ καὶ ἔχει οὕτως ὡς ἐδηλώθη. οἱ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβ. τ διατ. καὶ ὁ λε'. τίτ. τῆ θ'. βιβ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ λζ'. ἐτέθησαν εἰς τ κα'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβ. τ βασιλικῶν ἀπ' αὐτῆς ἀρχῆς, καὶ ζήτει διάφορα τούτου κεφ. ὁ α'. τίτ. τοῦ μη'. βιβ. τ διατάξεων ἐτέθη εἰς τὸ ξ'. βιβ. τίτ. λγ'. κεφ. α'. καὶ ἐφ' ἑξῆς. οἱς'. τίτ. τοῦ θ'. βιβ. τοῦ κώδικος κεῖται εἰς βιβ. ξ'. τὸ τίτ. λθ'. κεφ. ιγ'. καὶ ἐφ' ἑξῆς. ἀναγνωθήσῃ οὖν ἀπὸ τούτων τ βιβ. πᾶν. καὶ κεφ. διάφορα, καὶ τ π'. κωνσταντίνου τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ πλὴν ὅσα αὐτῷ πεπλήσθη περὶ φονέων παρὰ τοῦ βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τ Κομνηνοῦ. τὸ ε'. διάτ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μη'. βιβ. ἔστι θέμα β'. τοῦ ε'. κεφ. τοῦ να'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγον ῥητῶς. τὸ δὲ ια'. διάτ. ἐστὶ θέμα γ'. τοῦ ια'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ να'. τίτ. τὰ αὐτὰ διεξιόν ἀπαραλλάκτως.

lib. XLVIII. tit. XIX. digeſt. V. quòd in omnibus criminibus quæri oporteat, conſulto-ne, an caſu [*aliquid*] admiſſum ſit, atque ita aut ad legem aut mitiorem pœnam inferri. Et digeſt. XI. quòd aliquis delinquat aut propoſito, vt qui factionem excitat: aut impetu, vt qui iratus eſt: aut caſu, vt qui in venatione in feram [*telo*] miſſo hominem occidit.

SCHOLIVM.

Conſt. II. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. poſita [*quæ eſt*] in lib. Baſil. III. tit. I. cap. XXV. quod habet, vt ſignificatum eſt. Tit. X. lib. XLVII. Digeſt. & XXXV lib. IX. Cod. poſiti ſunt in tit. XXI. lib. Baſil. LX. ab ipſo initio, cuius multa cap. quære. Tit. I. lib. XLVIII. Digeſt. poſitus eſt in lib. LX. tit. XXXIII. cap. I. & deinceps. Tit. XVI. lib. IX. Cod. poſitus eſt in lib. LX. tit. XXXIX. cap. XIII. & deinceps. Ex his igitur lib. & tit. diuerſa cap. lege. Ac [*lege etiam*] VIII. canonem ſancti Baſilij, poſitámque in eo de homicidis nouellam Imperatoris Dn. Manuelis Comneni. Digeſt. V. tit. XIX. lib. XLVIII. eſt thema II. cap. V. tit. LI. lib. LX. quod expreſſè eadem dicit. Digeſt. XI. eſt thema III. cap. XI. eiuſdem LI. tit. quod omnino eadem narrat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων, ἢ θέας παραβαλλόντων, τυμβωρυχούντων, κλεπτόντων, ἐπορκούντων, τοκιζόντων ἢ λαμβανόντων ἡμιολίας, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπινοούντων κέρδος. Ἀποστόλων κανὼν κε'. μβ'. μγ'. μδ'. συνόδου Νι-

CAPVT XXVII.

DE Epiſcopis & clericis, qui alea ludunt, inebriantur, ſpectacula viſunt, ſepulcra violant, furantur, peierant, fœnerantur, ſemiſſes [*vſuras*] capiunt, aut aliud ſibi turpe lucrum excogitant. Apoſtolorum canon XXV. XLII. XLIII. XLIV. Concilij Nicæ-

ni can. XVII. Laodiceni can. IV. LIV. Carthaginenſ. can. V. XVI. Concilij ſexti canon X. XXIII. XXIV. L. LI. Concilij Nicæni ſecundi can. IV. Baſilij canon XIV. XVII. XXIX.

TEXTVS.

Conſt. XXXIV. tit. IV. lib. I. Cod. Epiſcopus aut clericus, inquit, qui aut alea ludit, aut cum aleatoribus commercium habet, vel [*iis*] aſſidet, aut ſpectacula arenaria-ve venationes ſpectat: ab omni ſacro ſegregatur miniſterio, annonariis ſuis priuatur penſionibus: & conſtituitur illi pœnitentiæ tempus, intra quod ſi dignè pœnitere videatur, ſacerdotali benignitate dignus habetur: at ſi [*in vitiis iſtis*] perſtiterit, omninò è clero eiicitur, & cuius ciuitatis clericus erat, eius cum ſubſtantia ſua curiæ mancipatur: aut ſi ea ciuitas curiam non habet, concedit in deſtitutam [*aliquam curiam*] vicinarum [*ciuitatum*]. Quòd ſi nullas facultates habeat, fit apparitor. Cuſtodiunt autem hæc Patriarchæ, Epiſcopi, Eccleſiæ defenſores, cuiuſque iuriſdictionis præfecti & præſides. Atque defenſores hæc ſacerdotibus annunciant. Oportet etiam hæc ſumma cum diligentia coram Euangeliis inquiri, & in calumniatores indignationem concipi: ac in præ-

καίας καινὼν ιζ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ καινὼν δ'. νδ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ καινὼν ε'. ις'. συνόδου ς'. καινὼν ι'. κγ'. κδ'. ν'. να'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. καινὼν δ'. Βασιλείου καινὼν ιδ'. ιζ'. κθ'.

KEIMENON.

Η λδ'. διάτ. τῆς δ'. ὑπ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος φησιν· ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς κυβεύων, ἢ κοινωνῶν τοῖς κυβεύουσιν, ἢ παρακαθήμενος, ἢ θεωρῶν ἢ κυνηγίων θεωρῶν, ἀφορίζεται πάσης ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ τῶν στρατειῶν αὐτῷ στερεῖται, καὶ δείζεται αὐτῷ χρόνος εἰς μετάνοιαν, καὶ ἐὰν ἀξίως εἴσω τῆς χρόνου μετανοήσας φανῇ, ἱερατικῆς ἀξιοῦται φιλανθρωπίας. εἰ δὲ μετὰ τὸν χρόνον ἐπιμείνῃ, πελείως ἐκβάλλεται τῆς κλήρου, καὶ γίνεται βουλευτὴς μετὰ τῆς αὐτῆς πολειτείας τῆς πόλεως ἧς ἰδίως κληρικὸς, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης οὐκ ἐχούσης βουλευτήριον, ἢ εἰς πλεῖ χρήσουσαι ἐκ τῶν πλησιαζουσῶν. εἰ δὲ μὴ ἔχῃ οὐσίαν, γίνεται ταξεώτης. Φυλάττουσι δὲ ταῦτα πατριάρχαι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἐκκλησίδικοι, καὶ ἑκάστης διοικήσεως ἔπαρχοι, καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ ἔκδικοι ταῦτα τοῖς ἱερεῦσι προσαγγέλλουσι. δεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα μετὰ ἀκριβείας ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων ζητεῖσθαι, καὶ τοὺς συκοφάντας ἀγανακτεῖσθαι. ποινὰς

ὃ διαφόρους ὀείλει κῆ τῶν ἀρχόντων, κὴ τῶν τάξεων, κὴ τῶν ἐκδίκων, εἰ ταῦτα μαθόντες μὴ προσαγγέλλοιεν τοῖς προϕόροις ἱερεῦσιν. ἡ μὴν β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅπου τελείδη εἶπεν αὐτοῦ τῆς λειτουργίας κωλύεσθαι, κὴ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, ἄδηλον ϕαίνεται τοῖς ἱερεῦσι μετανοίας ὑποδεκνυμένης ἐλαττοῦν τὸν χρόνον.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ νδ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ ὃ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. κειμένη δὲ βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεϕ. κδ'. ἀϕαλεσμένοις ὅσα εἰς τὸ κείμενον διελήϕθησαν.

KEIMENON.

Οὐ μόνον ἐπορκεῖν κωλύεται κληρικὸς, ἀλλὰ καὶ καθόλου ὀμνύναι· εἴρηται βιβλίῳ α'. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διατ. κε'. ὅτι οἱ κληρικοὶ δικαζόμενοι διδόασιν ἐγγύας μέχρι ν'. λιτρῶν· εἰ δὲ τὸ πρᾶγμα ὑπερβαίνει, ὁμολογίαν ἐπὶ τῷ ὑπερβαίνοντι ποιοῦσιν αἰώμοτον. διόπερ καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὀμνύειν. εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἴρηται βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. ιϐ'. διατάξ. γ'. ὅτι δεῖ τοὺς προσφεύγοντας, προτρεπομένους καὶ ὅρκον ἐπὶ τῇ ἀσφαλείᾳ λαμβάνοντας, ἀποτίθεσθαι ἅπερ ἐπιφέρονται ὅπλα. καὶ ἡ ς'. διάτ. τῶν αὐτῶν ιϐ'. τίτ. φησὶν, ὅτι ἐὰν ὑπόνοια περὶ

sides, cohortes, atque defensores, si vbi hæc didicerint, competentibus sacerdotibus non annunciarint, diuersas pœnas statui. Verùm const. II. tit. I. nouellarum dicit, vt triennio illi à ministerio prohibeantur, ac in monasterium coniiciantur: facultatem sacerdotibus præbens, vt si pœnitentia compareat, tempus imminuant.

SCHOLIVM.

Const. XXXIV. tit. IV. lib. I. Cod. non est posita in Basil. Constit. II. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXIII. posita [*quæ est*] in lib. III. Basil. tit. I. cap. XXII. quod complectitur quæcunque in textu comprehensa sunt.

TEXTVS.

Non modò peierare, verùm etiam iurare in vniuersum clericis prohibetur. Dicitur enim lib. I. Cod. tit. III. const. XXV. quòd clerici litigantes, fideiussiones dent vsque ad quinquaginta libras [*auri*] & si res [*hanc summam*] excedat, pro exuperanti cautionem iniurati faciant: eo quòd & leges & canones clericum iurare prohibeant. quanquam [*vel*] maximè dicatur eodem lib. tit. XII. const. III. quòd oporteat eos qui [*ad ecclesias*] confugiunt, admonitos, & de securitate iureiurando accepto, deponere quæ [*in illas*] intulerint arma: & const. VI. eiusdem XII. tit. dicat, quòd si suspicio sit de

clerico, tanquam res [*aliquas*] confugæ habeat, iussu Episcopi sui iuret. De prohibitione autem, ne clerici vsuras accipiant, vbique, [*vbi*] de pecuniæ creditæ siue pacti [*actionibus*], quin etiam iis quæ ex dilatione actionum bonæ fidei tacitè competunt [*agitur*,] mihi esse dictum videtur.

κληρικῶ, ὡς ἔχοντος πρᾶγμα ὃ πρόσφυγος, κελεύοι τὸν ἐπισκοπον αὐτῷ ὀμνύειν. ἡ δὲ κώλυσις τοῦ λαμβάνειν κληρικοὺς τόκους, ἐμοὶ φαίνεται παντελῶς περὶ τοῦ ἀπὸ δανείου, ἤγουν συμφώνων λελέχθαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν σιωπηρῶς αἱρομένων ἐξ ὑστερήσεως ἀπὸ τῶν βοναφίδι ἀγωγῶν.

SCHOLIVM.

Const. XXV. tit. III. lib. I. Cod. non est excepta in Basil. Const. III. tit. XII. lib. I. Cod. est cap. XI. tit. I. lib. V. Basil. quod insertum est interpretationi cap. II. tit. V. præsentis operis, quod nihil de iureiurando tractans lege. Const. VI. eiusdem lib. & tit. Cod. est thema vlt. cap. XIII. tit. I. lib. V. Basil. nihilque de iureiurando tractat. Quærendum est igitur, an Episcopi & clerici conceptis verbis iurare debeant. Et existimo, quòd postquam quæ capita ex codicibus excerpta & in Basil. posita sunt, quorum etiam Photius in textu mentionem fecit, omnino iurisiurandi non meminerunt, prorsus vetitum sit ne Episcopus aut clericus iuret. Idcirco enim etiam pro concepto iureiurando adinuenta scripta [*cautio*] est, quæ & confessionis locum obtineat, & quod conceptum iusiurandum præstiturum erat adimpleat. Lectores itaque conceptis verbis iurare perperam coguntur, sunt enim clerici.

Ηκε'. Δ|ιάτ. τῆ γ'. τίτ. τῆ α'. βιβλ. τῆς κώδικος οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ'. διάτ. τῆ ιϛ'. τίτ. τῶ α'. βιβ. τῆς κώδικος, ἔστι κεφ. ια'. τῆ α'. τίτ. τῆς ε'. βιβ. τῶ βασιλικῶν ὡσῶς κατεγράφη εἰς τὸ ἑρμηνείαν τῆ β'. κεφ. τῆ ε'. τίτ. τῶ προόντος σεσωπάγματος. ϗ αἰαγνωθι τῆτο μηδὲν περὶ ὅρκου δ|ιαλαμβάνον. ἡ ς'. δ|ιάτ. τῆ αὐτῆ βιβ. ϗ τίτ. τῆς κώδικος θέμα οὖσα τελευταῖον τῆ ιγ'. κεφ. τῆ α'. τίτ. τῆ ε'. βιβ. τῶ βασιλικῶν οὐδέν τι περὶ ὅρκου δ|ιαλαμβάνῃ. ζητητέον οὖν εἰ ὀφείλουσιν οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ ὅρκους διδόναι σωματικούς, ϗ νομίζω ὅτι ἐπεὶ ϗ ἀπὸ τῶν κωδίκων ἐκλήφθησαν κεφ. ϗ τεθήσονται εἰς τὰ βασιλικά, περὶ ὧν ϗ ὁ Φώτιος μνείαν εἰς τὸ κείμενον ἐποίησεν, οὐ μεμίμηνται ὅλως ὅρκων, ἐκωλύθη τὸ ὀμνύειν ὅλως ἐπίσκοπον ἢ κληρικόν. διὰ γὰρ τῆτο ϗ αὐτὴ σωματικὴ ὅρκου, ἐπενοήθη ἡ ἐξαίρεσις κατὰ θέσεως τόπον ἐπέχουσα, ϗ ἀναπληροῦσα ὅσα ὁ σωματικὸς ὅρκος ποιῆσαι ἔμελλε. οἱ γὰρ ἀναγκάζονται κακῶς ἀναγκάζονται ὅρκοις σωματικοὶς διδόναι, κληρικοὶ γάρ εἰσιν.

TEXTVS.

Atqui const. III. tit. II. nouellarum, in piis legatis propter dilationem vsuras atque fructus exigi dicit. Proinde de furtis clericorum speciatim lex non differit. Generaliter autem de furtis tractat tit. II. lib. VI. Cod. & tit. II. lib. XLVII. Dig. Furtorum autem duæ sunt species, quarum al-

Αμέλει ϗ ἡ χ'. διάτ. τῆ β'. τίτ. τῆ νεαρῶν περὶ λιγάτων εἰσεβῶν ἐξ ὑστερήσεως εἶπεν ἀπαιτεῖσθαι τόκους, ϗ καρπούς· περὶ ὧν κλοπῆς κληρικῶν ἰδικῶς ὁ νόμος οὐ διαλέγεται· χωρικῶς ὧν διαλαμβάνει περὶ κλοπῆς ὁ β'. τίτ. τῆ ς'. βιβ. τῆς κώδικος, ϗ ὁ πτ β'. τῆ μζ'. βιβ. τῆ διατάξεων. δύο δέ εἰσιν εἴδη τῆς κλοπῆς, ϗ τὸ μὲν αὐτῆς

λέγεται φανερὰ κλοπή, τὸ δὲ ἀφανής. φανερὸς κλέπτης ἐστὶν, ὁ μετὰ τὸ κλοπιμαίου πράγματος ἐξ οἱουδήποτε προσώπου λαμβανόμενος, πρὶν ἢ τὸ πρᾶγμα ἀπαγάγῃ, ἔνθα προέκειτο ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, εἴτε ἐν δημοσίῳ, εἴτε ἐν ἰδιωτικῷ τόπῳ. εἰ δὲ ἀπήγαγεν αὐτὸ ὅπου προέκειτο, κἂν λοιπὸν συλληφθῇ μετ' αὐτοῦ, οὐκ ἔστι φανερὸς κλέπτης, ὁ δὲ μὴ τοιοῦτος ἀφανὴς κλέπτης ἐστίν. ἡ δὲ ποινὴ τοῦ φανεροῦ κλέπτου γίνεται, εἰς τὸ τετραπλοῦν τοῦ ζημιώματος τοῦ κλαπέντος, ἔστιν ὅτε καὶ τοῦ διαφέροντος, τοῦ δὲ ἀφανοῦς εἰς τὸ διπλοῦν. καὶ ἐφ' ἑκατέρου ἐξωθεῖται τοιαύτης ποινῆς, δίδοται τὸ πρᾶγμα, ἢ ἡ διατίμησις αὐτοῦ.

tera manifeſtum furtum dicitur: altera nec manifeſtum. Manifeſtus fur eſt, qui cum furtiua re à qualicunque perſona, priuſquàm eam perferat, quò eo die [*perferre*] deſtinarat, ſiue in loco publico ſiue in priuato deprehenditur. Sed ſi pertulerit quò deſtinauit, tametſi poſtmodum cum re furtiua deprehendatur: non eſt fur manifeſtus. Qui verò talis non [*eſt*,] fur nec manifeſtus eſt. Cæterùm pœna furis manifeſti procedit ad quadruplum pretij rei furtiuæ, interdum etiam eius quod intereſt: non manifeſti, ad duplum. Et ab vtroque exacta ea pœna, datur [*inſuper*] res [*furtiua*] eiusve æſtimatio.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η γ'. διατ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. κειμένη εἰς βιβ. τῶν βασιλικῶν ε'. τίτ. γ'. κεφ. θ'. καταχρωσθεῖσα εἰς σχόλιον τοῦ α'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ πρώτου συντάγματος περὶ τῶν ἀρχαί. διηγήσησθαι οὖν τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ καλῶς ἑρμηνεύσαντι ἀπαιτεῖν ὡς διαφέροι τόκους, τοῖς ἐπισκόποις, καὶ τοῖς κληρικοῖς. ὁ β'. τίτ. τοῦ ς'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἐπέρχεται εἰς βιβ. τῶν βασιλικῶν ξ'. πίτ. ς'. κεφ. ιβ'. καὶ ζητεῖ διαφέρειν τούτου κεφ. περὶ κλοπῶν καὶ κλεπτῶν. ὁ δὲ β'. πίτ. τοῦ μζ'. βιβ. τῶν διατ. ἐπέρχεται εἰς βιβ. τῶν βασιλικῶν ξ'. πίτ. ιϛ'. κεφ. α'. καὶ ἐφ' ἑξῆς. ζητεῖ κεφ. β'. γ'. δ'. ε'. τὰ αὐτὰ λέγοντα ῥητῶς ὅσα καὶ εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ζητεῖ δὲ καὶ ἕτερον κεφ. τοῦ αὐτοῦ πίτ. διδάσκον περὶ ἀφανοῦς κλοπῆς καὶ φανερᾶς, καὶ εἰπὲ ὅτι κἂν ἱερωμένων κλεπτῶν οἱ μέμψεται οἱ τοιοῦτοι πίτ. διὰ ἐπεὶ ἀφ' ὧν νομίμων συνάγονται λαϊκοὶ, ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ κληρικοὶ συνάγονται, προνόμια δὲ οὐκ ἐδόθη τισὶ τοῦ μὴ ἐναγεσθῆναι ἐξ ἀναι-

Scholivm.

Conſt. III. tit. II. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXXI. poſita [*quæ eſt*] in lib. Baſil. V. tit. III. cap. IX. quod inſertum eſt ſcholio cap. I. tit. II. præſentis operis circa initium. Gratias igitur age Patriarchæ Photio, qui rectè interpretatus eſt, Epiſcopos & clericos, tanquam id quod intereſt, vſuras exigere. Tit. II. lib. VI. Cod. poſitus eſt in lib. Baſil. LX. tit. VI. cap. XVIII. ac quæras varia huius cap. de furtis & furibus. Tit. II. lib. XLVII. Dig. poſitus eſt in lib. Baſil. LX. tit. XII. cap. I. ac deinceps. Quæras cap. II. III. IV. V. quæ expreſſè eadem dicunt, quæ in textu ſcripta ſunt. Sed quæras etiam alia eiuſdem tit. cap. quæ de nec manifeſto & manifeſto furto docent, ac dicas, quòd tametſi hi tituli ſacerdotum furum non meminerint: attamen quia ex quibus legibus conueniuntur laïci, ex iiſdem etiam clerici conueniantur, neque verò priuilegium his datum ſit, ne de furto conueniri poſſint: neceſſariò com-

muni de furtis iure & ipsi constringentur.

TEXTVS.

Qui ex incendio aut naufragio [*quippiam*] capit, extra rem [*captam*] intra vtilem annum quadruplum ei cui furatus est, & quadruplum fisco dat: post annum verò simplum, vt lib. VI. Cod. tit. II. const. XVIII. & tit. IX. lib. XLVII. [*dicunt*]. Plerunque criminaliter scriptura præcedente fures accusantur, quemadmodum digest. * XCIII. eiusdem tit. [*de furtis traditur*,] & cessat dupli aut quadrupli pœna. Dicitur enim digest. * LVII. eiusdem [*tit.*] quòd si quis furem tradat præfecto vigilum aut præsidi, & [*ille*] condemnatus rem eius-ve pretium dederit: tollatur aduersus ipsum actio, [*ideo*] quòd [*de maiore pœna*] periclitetur. Qui autem furti damnatus est, aut amicè datis pecuniis [*de eo*] transegit: infamis redditur, vt lib. III. tit. II. digest. I. IV. VI.

* *In lib. nostris* XCIV.

* *In lib. nostris* LVIII.

SCHOLIVM.

Constit. XVIII. tit. II. lib. VI. Cod. est cap. XXXV. tit. VI. lib. LX. Basil. quod sic dicit: Si quis ex incendio vel naufragio quippiam abstulerit aut imminuerit: intra definitum annum præter pœnam olim statutam, in quadruplum, post annum in simplum tenetur. Vt autem fisco etiam quadruplum detur, quomodo [*id*] in Cod. comprehendatur, non positum est in Basil. Dicunt ergo nonnulli, idcirco fiscum quadruplum non exigere. Verùm quomodo mihi videtur, inde quòd Basil. dicit eum qui ita peccarit,

κης τῷ κοινῷ νομίμῳ τῷ περὶ τῆς κλοπῆς καὶ αὐτὸν συσφιγχθήσονται.

KEIMENON.

Ὁ ὑπὸ ἐμπρησμοῦ ἢ ναυαγίου λαμβάνων ἔξωθεν τοῦ πράγματος, δίδωσιν εἴσω μὲν ἐνιαυτοῦ τὸ τετραπλοῦν τῷ κλαπέντι, καὶ τῷ φίσκῳ τὸ τετραπλοῦν, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἁπλοῦν, ὡς βιβ. ϛ'. τοῦ κώδικος τίτ. β'. διάτ. ιη'. Ἐν δὲ τῷ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου. ὡς ὅπου τὸ πολὺ ὑπὸ, ἐγκλημάτικως καὶ κλέπται κατηγοροῦνται γραφῆς ἠγουμένης, ὡς διάτ. κγ'. τοῦ αὐτοῦ β'. τίτ. καὶ ὀργεῖ ἡ τοῦ διπλοῦ ἢ τοῦ τετραπλοῦ ποινή. εἴρηται γὰρ διατ. νζ'. τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐάν τις τὸν κλέπτην παραδοὺς νυκτοφύλαξι, ἢ τῷ ἄρχοντι, καὶ καταδικασθεὶς παρασχῇ τὸ τεθέν, ἢ τινὰ διαπίμησιν αὐτοῦ, * ἀγανακτεῖται ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ, ὡς αὐτῷ κινδυνεύσαντος. ὁ δὲ καταδικασθεὶς ὑπὸ κλοπῆ, ἢ φιλικῶς ἀπαλλαγεὶς ὑπιδόσι χρημάτων, ἄτιμος γίνεται, ὡς βιβλίον γ'. τίτ. β'. διάτ. α'. δ'. καὶ ϛ'.

* ἀνιᾶται

SCHOLION.

Ἡ ιη'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ϛ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι θέμα λε'. τοῦ ϛ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγει· ἐάν τις ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ἢ ναυαγίου ἀφέληταί τι, ἢ μειώσῃ, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἀφαιρεμένου εἰς τὸ τετραπλοῦν κατέχεται· μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἁπλοῦν πρὸς τὴν ἤδη ἀφαιρεμένην ποινήν. τὸ δὲ δίδοσθαι καὶ τῷ φίσκῳ ἤγουν τῷ δημοσίῳ τὸ τετραπλοῦν, καθὼς ἐν τῷ κώδικι προστίθεται, οὐ προστέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς. λέγουσι γοῦν τινες διὰ τοῦτο μὴ ἀπαιτεῖσθαι παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ τετραπλοῦν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι ἀπὸ τῆς εἰπεῖν τὸν βασιλικὸν ἔνοχον εἶναι τὸν οὕτως ἡμαρτηκότα

σιω ὡ τετραπλῶ ϗ τῆ ὠφελουμένη ποινῆ, πρίσασθαι δυνάσθ ϗ τ δημόσιον ἀπαιτεῖν ὃ τετραπλοῦν. φησὶ γ ϗ ὁ λα'. κεφ. ϛ γ'. τίτ. ϛ ιγ'. βιβ. τοῦτο· ὁ ἁρπάζων, ἢ κτ δόλον κερδαίνων ἐκ ναυαγίου, εἰς ὅσον κατέχεται ὡ ζημιωθέντι, τοσοῦτον ϗ ὡ δημοσίῳ δίδωσιν. ὁ γ ἡ'. πτ. ϛ μζ'. βιβ. τ δίγεστ. ἐτέθη εἰς τίτ. κ'. τοῦ ξ'. βιβ. τ βασιλικῶν δίγεσθαι μέλλοντα περὶ τ ἀφανισθέντων ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ϗ καταπλώσεως. λέγει γ ὁ τέλος ϛ α'. κεφ. ϛ' αὐτοῦ τίτ. ἁρμόζει ἐπίκλησις τ χρηματικῆς ποινῆς, ϗ ἐγκληματικὴ ἐπιξέλθοιν. ϗ ἔστι τοῦτο ἰδικὸν εἰς τοὺς ἁρπάζοντας ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ϗ καταπλώσεως ϗ ναυαγίου. πμωρούνται γὰρ ϗ χρηματικῶς ϗ ἐγκληματικῶς, ὅπερ ὅτι τ ἄλλων ἁμαρτημάτων οὐκ ἔστι. ϗ φησὶ ὁ ζ. δίγεστ. τοῦ θ'. πτ. ϛ μζ'. βιβ. τ δίγεστ. ὅ ἐστι θέμα β'. τοῦ κζ'. κεφ. ϛ ιϛ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβ. τ βασιλικῶν οὕτως ἔχει ὡς σωωφίσθη. ἐὰν γὰρ ὁ ὑβρισθεὶς, ἢ ὁ κλέπτης ἐγκληματικῶς ἐλκυσθεὶς πμωρηθῇ, ποινὴν οὐ δίδωσι χρηματικήν. ὃ μέντοι ιγ'. δίγεστ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τ δίγεστων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. σημείωσαι γ ὅτι ὅταν ἐγκληματικῶς κινηθῇ ἡ ἀπὸ ἁμαρτήματος ἀγωγὴ, δίδονται ϗ ἐγγραφαί. ὁ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν δίγεστ. ἔστι βιβλίου τ βασιλικῶν κ'. τίτ. β'. διδάσκων ἐν ποίων ἐγκαλεῖται ἀτιμία. ϗ αὐάγνωθι θέμα γ'. τοῦ α'. κεφ. λέγει, ἄτιμός ἐστι ϗ ὁ ἰδίῳ ὀνόματι καταχριθεὶς τῇ τοῦ κλοπῆς ἀγωγῇ, ἢ τῇ τοῦ ἁρπαγῆς τραυμάτων, ϗ τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ, ϗ τῇ τοῦ δόλου, ἢ συμφωνήσας ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀγωγῶν, ϗ χρήματα δοὺς μήπω τραυματέρξεως γνωσθείσης.

KEIMENON.

Περὶ τυμβωρύχων γλυπτῶς διαλαμβάνει ὁ ιϛ'. πτ. τοῦ μζ'. βιβλίου, ἐν ᾧ φησιν ὅτι ϗ χρηματικῶς ϗ ἐγκληματικῶς ἐνέχεται, ϗ ἔστιν ἡ χρηματικὴ ποινὴ, ποτὲ μὲν εἰς ρ'. νομίσματα, ποτὲ δὲ εἰς διακόσια, ποτὲ δὲ εἰς τὸ διαφέρον τῆς γλυπτῆς ζημίας, ϗ ἄτιμος γίνεται ὁ καταδικαζόμενος. ϗ

eum quadruplo etiam ſtatutæ pœnæ obnoxium eſſe: conſtituitur, etiam fiſcum quadruplum exigere poſſe. Ait verò & XXXI. cap. tit. III. lib. LIII. hæc: Qui rapit, aut dolo lucrum percipit ex naufragio, in quantum tenetur ei qui damno affectus eſt, tantundem etiam fiſco dat. Porrò tit. IX. lib. XLVII. Dig. poſitus eſt in tit. XX. lib. IX. Baſil. qui complectitur tractatum eorum quæ ex incendio & ruina ſubripiuntur. Dicit autem finis cap. I. eiuſdem tit. competere ſupra pecuniariam pœnam etiam actionem criminalem. Atque eſt hoc ſpeciale in iis qui ex incendio, ruina, naufragio [*quid*] rapiunt. Puniuntur enim tum pecuniariè, tum criminaliter: quod in aliis delictis non fit, quemadmodum dicit digeſt. VII. tit. IX. lib. XLVII. Dig. quod ipſum eſt thema II. cap. LVII. tit. XII. lib. LX. Baſil. quod habet, vt in compendio propoſitum eſt. Neque enim iniurius aut fur, ſi criminali actione impetitus punitus ſit, pœnam pecuniariam dat. Sanè dig. XCIII. tit. II. lib. XLVII. Dig. non eſt poſitum in Baſil. Nota tamen, quòd quando criminaliter de delicto actio mota fuerit, in crimen ſubſcriptiones dentur. Tit. II. lib. I II. Dig. eſt lib. Baſil. XXI. tit. II. qui docet, quibus modis infamia irrogetur: ac lege thema III. cap. I. quod dicit: Infamis eſt, qui ſuo nomine furti, vi bonorum raptorum, iniuriarum, de dolo [*malo*] damnatus, aut nondum lite conteſtata ſuper his actionibus datis pecuniis pactus fuerit.

TEXTVS.

De ſepulcrorum violatoribus generaliter tractat titulus XII. libri XLVII. cùm dicit: [*Sepulcri violati reus*] tum pecuniariè tum criminaliter tenetur. Ac pecuniaria [*quidem*] pœna aliàs in centum aureos, aliàs in ducentos, aliàs ad id quod intereſt damnum factum eſſe procedit. Condemnatus autem infamis fit. Qui

ſepulcra violant, ſi armati [*id faciant*], capite plectantur: ſi ſine armis, vſque ad metalli [*pœnam proceditur.*] Qui verò reliquias aut oſſa remouerint, ſi humilis fortunæ ſint, ſummo ſupplicio afficiuntur: ſi honeſti, deportantur. Qui aliter in monumentum [*quidpiam*] commiſerint, aut relegantur, aut in metallum damnantur. Qui idem tit. ac VII. lib. XI. Dig. [*etiam*] docet, quomodo citra periculum & damnum mortuorum corpora transferri & monumenta exornari poſſint. Qui ſepulcra violant, etiam ſacrilegij lege tenentur, vt lib. XLVIII. tit. XIII. & conſt. V. tit. XIX. lib. IX. Cod. [*traditur*] in quo [*poſteriore tit.*] pœnæ etiam augentur, aliàs poſſeſſionum, agri, aut domus, ſi in ea materia [*aliqua*] de monumento [*detracta*] aſportata fuerit, priuatione inducta: aliàs decem pondo [*auri reis*], & viginti magiſtratui [*hoc facinus*] non vindicanti multa irrogata. Denique in diebus Paſchatis ſepulcrorum violatores [*in carcerem*] includuntur atque vinciuntur, vt lib. I. Cod. tit. IV. conſt. III. [*traditur.*]

SCHOLIVM.

Tit. XII. lib. XLVII. dig. eſt tit. XXIII. lib. LX. Baſil. qui de violatione monumentorum, ſiue corporum ſepulturæ traditorum docet. Dicit au-

δὲ τυμβωρυχοῦντες εἰ μὲν μεθ' ὅπλων κεφαλικῶς ζημιοῦνται· εἰ δὲ χωρὶς ὅπλων μέχρι μετάλλου. ⓐ δὲ λείψανα ἢ ὀστᾶ μετακινοῦντες, ἀτελεῖς μὲν ὄντες ἄκρως ζημιοῦνται, ἔντιμοι δὲ ἀποπεμπόμενοι, ἢ εἰς μέταλλ(ον) καταδικάζονται. πῶς ἂν δυνατὸν ἀκινδύνως καὶ ἀζημίως μεταφέρειν λείψανα, καὶ φιλοκαλεῖν μνημεί(ων), διδάσκει ὁ αὐτὸς τίτλ(ος), καὶ ὁ ἕβδομος τοῦ ἑνδεκάτου βιβλίου τῶν διατάξεων. ὑποκεινται δὲ ⓓ τυμβωρυχοῦντες, ⓒ τῷ περὶ ἱεροσυλίας νόμῳ, ὡς βιβλί(ων) πεντηκοστὸν ὄγδο(ον) τίτλ. ιγ'. καὶ διατ. ε'. τοῦ ἑνδεκάτου βιβλίου τῶν κώδικος. ἐν ᾧ καὶ τὰς ζημιακὰς αὔξει ποινάς, ποτὲ μὲν στέρησιν κτήματος, ἢ ἀγροῦ ἢ οἴκου ἐπάγων, ἐὰν εἰς αὐτοῦ ὕλη ἀπενεχθῇ ἀπὸ μνημείου. ποτὲ δὲ δέκα λιτρῶν ποινὴν ἐπάγων, καὶ εἴκοσι τῷ ἄρχοντι μὴ ἐπεξιόντι. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πάσχα ⓓ τυμβωρύχοι ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται, ὡς βιβλί(ου) α'. τῶν κώδικος τίτ. ν'. διατ. γ'.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο ιϛ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν Δίγ. ἔστι τίτ. κγ'. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν περὶ καταφθορᾶς μνήματος, ἤτοι τῶν ἐνταφείων λειψάνων διδάσκων. φησὶ γὰρ

Ο

ὃ ὄγδοον κεφ. τ' αὐτ. Τὸ ἔγκλημα τ τυμβωρυχίας ὑπὸ τ περὶ βίας δημόσιον ἀναφέρε) νόμον. ἁρμόζῃ ὃ καὶ χρηματικῶς. ἡ ποσότης ὃ τ ποινῆς οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. Τὸ α'. κεφ. φησὶ τὸ τ τυμβωρυχίας ἔγκλημα ἀτιμίαν ἐπιφέρ. τὸ ζ. θέμα τ δ'. κεφ. φησίν, οἱ τυμβωρυχοῦντες, καὶ γυμνοῦντες τὰ τ τελευτώντων σώματα, εἰ μὲν μετ' ὅπλων κεφαλικῶς ζημιοῦν), εἰ δὲ χωρὶς ὅπλων μέχρι μετάλλου. τὸ ι'. κεφ. λέγ. οἱ τὰ λείψανα, ἢ τὰ ὀστὰ μετακινοῦντες, καὶ ἐφ' ὅσῃς ὅσα ἂν χαιμόθεν περιέχον). ὁ ζ. πτ. τοῦ ια'. βιβ. τ δίγεστ. ἐστὶ τίτ. α'. τ νθ'. βιβ. τ βασιλικῶν διδάσκων περὶ μνημάτων καὶ δαπάνης τῆς κηδείας. τὸ δ'. θέμα τοῦ γ'. κεφ. τοῦ κγ'. πτ. τοῦ ξ'. βιβ. φησὶν· ὃ δεῖ τὰ λείψανα τ τελευτώντων ψηλαφᾶσθαι, ἢ σκύλλεσθαι. τὰ δ' ποτεσπαίρως ἀποτεθέντα μεταφέρειν ἔξεστι. τὸ ζ. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶ, χρεὼν δὲ τὸ μνῆμα μένειν, φιλοκαλεῖσθαι μέντοι αὐτὸ ἔξεστι μὴ ἐφαπτομένων τ λειψάνων. τὸ ἡ'. κεφ. τοῦ α'. πτ. τοῦ ιθ'. βιβ. τ βασιλ. περὶ τέλος φησὶ, ἐὰν δ' ὁ τοῦ τόπου δεσπότης πρὸ κέλευσιν ἱερέως, ἢ κέλευσιν βασιλέως ἐκβάλῃ τ ἐξ ἄλλου μεθέντα ἢ τὰ λείψανα ὀστέα, ἐνάγε) τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ. καὶ κεφ. α'. τοῦ γ'. πτ. τοῦ αὐτοῦ βιβ. λέγει, ἔξεστιν δὲ διὰ λόγου αἰτίας προσελθεῖν τῷ ἄρχοντι, καὶ μεταφέρειν εἰς ἕτερον τόπον τὸ ἀποκείμενον λείψανον πρενοχλούμενον. καὶ κεφ. ιδ'. φησὶ, μηδεὶς ἀνθρώπινον σῶμα χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς εἰς ἕτερον τόπον μεταφερέτω, ἡ τὸ πρὸν οὐκ ἔστιν ἀνάμεσον τῇ α'. δίγεστ. ἐκεῖνο γὰρ ἀπὸ διὰ λόγου αἰτίας ἐπέτρεψε μεταφέρειν τὰ λείψανα τ διάγνωσιν τῷ ἀρχόντων. αὕτη δὲ μηδαμοῦ μνημονεύουσα διὰ λόγου αἰτίας, ὅτι χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς οὐκ ἔξεστιν αὐτὰ μεταφέρειν. ὁ ιγ'. πλ. τοῦ μη'. βιβ. τ δίγεστ. ἐπὶ τῇ εἰς πλ. με'. τοῦ ξ'. βιβ. τ βασιλικῶν. φησὶ τὸ β'. κεφ. ὁ δεσποτικοὺς τοὺς κινήσαι τ τ ἀφελομένου ἐκ τ ἱερῶν, ἢ τ μνημείων, καὶ τὰ ἐξῆς. Τὸ δ'. κεφ. λέγ, ὃ δεσποτικοὺς τῷ ὑποκειμ), καὶ ὁ ἱερὸς ἐκ μνημείων, ἢ χρήματα λαμβάνων, ἢ ὃ δωρηθὲν τῷ θεῷ. ἡ ε'. δίγεστ. τοῦ ιβ'. πλ. τοῦ θ'. βιβ. τοῦ κώδικος ἐπὶ τῇ εἰς κεφ. ις'. τοῦ κγ'. πτ. τοῦ ξ'. βιβλίου. καὶ ἀπάγωνται δὲ ια'. ις'. ιγ'. καὶ ιδ'. κεφ. τὰ αὐτὰ λέγοντα ὅσα σεσωφίσθηται. ἡ γ'. δίγεστ. τοῦ δ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κς'. τοῦ ις'. πτ. τοῦ ζ'. βιβλίου τῷ βασιλικῶν, ὃ

tem eiuſdem tit. cap. VIII. Sepulcri violati crimen ad legem [*Iuliam*] de vi * publica refertur. Competit verò etiam [*actio*] pecuniaria. Verùm pœnæ quantitas in Baſil. non eſt tranſumpta. Cap. [*autem*] I. dicit: Sepulcri violati crimen infamiam irrogat. Thema VII. cap. IV. ait: Qui ſepulcra violant, & cadauera ſpoliant, ſi armati [*ſi faciant*], capite plectuntur: ſi ſine armis, vſque ad metalli [*pœnam proceditur.*] Cap. X. dicit: Qui reliquias vel oſſa mouerint, & quæ deinceps in textu comprehenduntur. Tit. VII. lib. XI. Dig. eſt tit. I. lib. LIX. Baſil. qui de monumentis & ſumptibus funerum docet. Thema [*verò*] IV. cap. III. tit. XXIII. lib. LX. ait: Reliquiæ mortuorum non ſunt contrectandæ, aut vexandæ: ſed quæ aliquandiu reconditæ fuerint, eas transferri licet. Cap. VII. eiuſdem tit. ait: Monumentum deterius faciendum non eſt: ſed tamen reliquiis non contactis illud reficere licet. Cap. VIII. tit. I. lib. LIX. Baſil. in fine: Quòd ſi loci dominus (inquit) citra iuſſum ſacerdotis vel Principis eiiciat ab alio ſepultum, aut recondita oſſa, actione iniuriarum conuenitur. Et cap. I. tit. III. eiuſdem lib. dicit: Iuſta de cauſſa magiſtratum adire, & corpus ſepulturæ traditum, in alium locum transferre, etiamſi commiſceri debeat, licet. Et cap. XIV. Nemo, inquit, humanum corpus citra iuſſionem Imperatoriam in alium locum transferto. Atque vetus [*quidem lex*] non eſt contraria conſt. I. Hæc enim ob iuſtam cauſam ad decretum magiſtratus reliquias transferri permiſit. Illa verò iuſtæ cauſæ nuſquam meminit, quòd citra iuſſionem Imperatoriam illas transferri non liceat. Tit. XIII. lib. XLVIII. Dig. poſitus eſt in tit. XLV. lib. LX. Baſil. cuius II. cap. ait: [*Lex Iulia*] peculatus mouetur aduerſus eum qui ex [*locis*] ſacris, aut religioſis, &c. [*quippiam*] ſurripuerit. Cap. IV. dicit: [*Lege Iulia*] peculatus tenetur, qui ſacra ex monumentis, aut pecunias capit, aut [*etiam*] quod donatum eſt Deo. Conſt. V. tit. XIX. lib. IX. Cod. poſita eſt in cap. XII. tit. XXIII. lib. LX. & lege XI. XII. XIII. & XIV. quæ eadem dicunt, quæ in compendio propoſita Conſt. III. tit. IV. lib. I. Cod. eſt cap. XXVI. tit. XVII. lib. VII. Baſil. quod

* *Pro δημόσιον lege δημοσίου*

etiam legas insertum interpretationi cap. XXV. præsentis IX. tit. Hæc [*autem*] quum ita [*sese*] habeant, notabis, quòd sepulcri violati lege teneantur, qui corpora defunctorum plenis iustis sepulta, citra Imperatoriam Episcopalemve iussionem, vel magistratus decretum remouerint. Verùm magistratus citra iustam causam illorum tralationem permittere nequeunt: sed Imperator & Episcopi illam indistinctè permittere possunt. Qui ergo dicunt, citra præiudicium illam à quocunque fieri, modò turpis lucri causa non subsit: quomodo mihi videtur, malè dicunt. Propterea enim quidam veneran di sancti Mocij monasterij præfectus, quum citra istiusmodi permissionem reliquias transposuisset, per synodum à præfectura deiectus est, & depositus.

καὶ διάγνωθι καταστρωθὲν εἰς τὸν ἑρμηνέα τῷ κε'. κεφ. τῆς πρώτης θ'. λιτ. τούτων οὕτως ἐχόντων σημείωσαι ὅτι τῶν περὶ τυμβωρυχίας νόμῳ ὑπέχονται, καὶ οἱ χωρὶς καλύσεως βασιλικῆς, ἢ ὑπερτερικῆς, ἢ ἀρχιερατικῆς ἐξουσίας μεταχειρισάμενοι λείψανα τεθνεώτων μετὰ τελείας ὁσίας ἀνέστησαν. πλὴν οἱ μὲν ἄρχοντες χωρὶς βλάβης αἰτίας οὐ δύνανται ὑπερτέρειν τὸν τούτων μετάθεσιν. ὁ βασιλεὺς γὰρ καὶ οἱ ὑπέρτεροι δύνανται ταύτην ἀδιαστάτως ὑπερτέρειν. οἱ γοῦν λέγοντες ἀπερισκέπτως ταύτην γίνεσθαι παρὰ τὸν βουλομένου μὴ περισκεπτομένης αἰτίας αἰσχροκερδοῦς, κακῶς λέγειν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο καί τις καθηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου χωρὶς τοιαύτης ὑπερτέρου λείψανα μεταθέμενος ἐξεβλήθη συνοδικῶς ἀπὸ τῆς ἡγουμενείας, καὶ καθῃρέθη.

CAPVT XXVIII.

De his qui matrimonium, vinum, aut carnes abominantur. Apostolorum canon LI. LIII. LXVI. Concilij Ancyrani canon XIV. Concilij sexti canon XIII. XXX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὰ κρέα. Ἀποστόλων κανὼν να'. νγ'. ξς'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιδ'. συνόδου ς'. κανὼν ιγ'. λ'.

CAPVT XXIX.

De permissis, aut prohibitis nuptiis: & quòd lectores puberes facti interrogentur, an matrimonium contrahere velint: & de concubinatu, scortatione, atque adulterio. Apostolorum canon XVII. XVIII. XIX. XXV. XXVI. Concilij Ancyrani canon X. Concilij Neocæsarienſis canon I. IX. X. Concilij Chalcedonensis can. XIV. XV. Concilij Car-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ τῶν ἐπιτραπέντων ἢ κεκωλυμένων γάμων, καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τὸν ἀναγνώστας ἐφήβους γενομένους, εἰ βούλονται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακισμοῦ, καὶ πορνείας καὶ μοιχείας. Ἀποστόλων κανὼν ιζ'. ιη'. ιθ'. κε'. κς'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ι'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α'. θ'. ι'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιδ'. ιε'. συνόδου Καρθαγένης

καινὼν ις'. σαωόδου ς'. καινὼν γ'. δ'. ε'. ις'. ιγ'. μη'. νη'. Βασιλείου καινὼν γ'. ε'. ις'. ξθ'. ὁ Θεοφίλου ἐν τῷ ὑπομνηστικοῦ καινὼν δ'. ε'.

KEIMENON.

Βιβλίῳ α'. τῷ κώδικος τίτλ. γ'. διαταξ. ε'. ἐαὶ τις μόνῳ πιεσθῇ λαβεῖν γαμετὴν παρθένῳ ἱερᾷ, κεφαλικῶς ζημωρεῖται. καὶ διάταξ. μδ'. τῶ αὐτῶ πίπλου, ὅτι ἐὰν πρεσβυτέρῳ, ἢ διάκονῳ, ἢ ὑποδιάκονῳ γαμήσῃ, ὑπόκειται μὲν τοῖς κανόσιν, οἵτινες οὐχ ἧττῳ τῶν νόμων ἰσχύουσι, καὶ τῆς ἱεροσυνῆς ἐκπίπτει· καὶ ⓓ παῖδες ὡς ἐξ ἀθεμίτων γάμων πεφυκότες, οὔτε φυσικοὶ, οὔτε νόθοι εἰσὶ, & οὔτε κατὰ δωρεὰν, ἢ διαδοχὴν, ἢ ἐκμισθωμένῳ δανείῳ, ἢ ἑτέρων ἐνοχὴν λαμβάνουσί τε παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν, ἢ αἱ μητέρες αὐτῶν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα λαμβάνει ἡ κατ' αὐτὸν ἐκκλησία. λείπει δὲ & ἡ ιγ'. διατ. τῶ α'. πτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι ἐὰν μοναχὸς κληρωθῇ, μὴ ταῤῥείτω τοὺς γάμους ἐλθεῖν, κἂν τοιούτου βαθμοῦ τεύχηκεν ἐν τῷ κλήρῳ, ἐν ᾧ τοῖς κληρικοῖς ἔξεστι γαμεῖν, τοῦτ' ἔστι ψάλτῃ, καὶ ἀναγνώστῃ. Τοῖς γὰρ ἄλλοις ἅπασι καθάπαξ ὁ γάμος ἀπηγόρευται. εἰ δὲ γαμήσῃ, ἢ παλλακὴν

thaginenſis canon XVI. Concilij ſexti canon III. IV. VI. XII. XIII. XLVIII. LVIII. Baſilij canon III. VI. XVI. LXIX. Theophili ex commonitorio canon IV. V.

TEXTVS.

Lib. I. Cod. tit. III. conſt. V. Si quis ſacram virginem vxorem ducere tantummodo tentarit, capitali pœna feritur. Et conſt. XLIV. eiuſdem tit. Si presbyter, aut diaconus, aut hypodiaconus nuptias contraxerit, canonibus tenetur, qui non minùs valent quàm leges, & ſacerdotio excidit. Liberi autem, tanquam ex illicitis nuptiis nati, neque naturales neque nothi ſunt, & neque ex donatione, ſucceſſione, ficto debito, aut aliorum obligatione quicquam percipiunt à patribus ſuis: ſed neque matres ipſorum: verùm illa capit Eccleſia, in qua illi deſeruierint. Dicit verò etiam conſt. XIII. tit. I. nouellarum: ſi monachus clericus factus ſit, ad matrimonium deuenire ne audeto: tametſi in clero eum gradum nactus ſit, in quo clericis matrimonium contrahere licet, [*qualem videlicet*] cantores, & lectores [*obtinent.*] Aliis enim omnibus in vniuerſum nuptiæ interdictæ ſunt. At ſi aut nuptias contrahat, aut concubinam

habeat, aut impudicè viuat, è clero eiicitor, ac plebeius esto. Ad militiam [*verò*] vel aliud officium deuenire ne audeto. Et constit. 1. eiusdem tit. Nullus qui matrimonium iterauit, presbyter aut diaconus ordinator: neque etiam qui vxori cohabitat, quæ maritum suum [*facto diuortio*] reliquit: neque qui concubinam habet. At [*talis*] castam vitam agat, aut etiam vxori cohabitet, vel vnius [*vxoris eiusdémque*] castæ, ac ex virginitate [*assumptæ*] maritus fuerit. Cæterùm si quis quum presbyter sit, aut diaconus, aut hypodiaconus, vel palàm, vel clam, vel sub aliquo prætextu [*ad se*] vxorem aut concubinam introduxerit: sacro confestim ordine excidito, & priuatus atque plebeius esto. Lector autem matrimonium iterans [*ad altiora*] ne progreditor, neque ad tertias nuptias deuenito. Ac si post iteratum coniugium progredi enitatur, plebeius esto. Dicit item: Quæ diaconissæ ordinantur, admonentor: [*ac*] sciunto, quòd si contracto matrimonio alia-ve vitæ ratione [*susceptæ*] dedecorare ordinationem ausæ fuerint, reæ mortis fient, & facultates suæ monasteriis aut ecclesiis suis applicabuntur. Qui verò dueercillas aut con-

ζῇ, ἢ ἀσελγῶς ζήσῃ, ἐκβαλλέσθω τοῦ κλήρου, καὶ ἰδιώτης ἔστω, πρὸς στρατείαν ἢ ἑτέραν ὑπηρέτησιν ἐλθεῖν οὐ θαρρῶν. καὶ ὁ πρότερον διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ὅτι μηδεὶς δευτερογαμήσας χειροτονείσθω πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, μήτε μὴν γυναικὶ συνοικεῖ τὸν οἰκείῳ αὐδρα καταλιπούσῃ, μήτε εἰ παλλακὴν ἔχῃ, ἀλλὰ σωφροσύνῃ σύζῃ, καὶ ἢ γαμετῇ συνοικῶν, ἢ μιᾶς ἀνὴρ χηρώμενος σώφρονος, καὶ ἐκ παρθενίας. εἰ δέ τις πρεσβύτερος ὢν, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος γαμετὴν, ἢ παλακὴν εἰσάγοιτο φανερῶς, ἢ λαθραίως, καὶ ἐκπιπτέτω τοῦ ἱερᾶς ἐκπλέπω τάξεως, καὶ ἰδιώτης ὡς λαϊκὸς ἔστω. διαγωώσης δὲ δευτερογαμιῶν μὴ προκοπτέτω, μὴ μὴν καὶ τριγαμείτω. εἰ δὲ δευτερογαμήσας, αὐτοῦ προκόψαι, γινέσθω ἰδιώτης. λέγει δὲ ὅτι χειροτονούμεναι διακόνισσαι νουθετείσθωσαν, εἰδῆσαι ὡς εἰ θαρρήσωσιν καταχειωθεῖσαι τὴν χειροτονίαν, πρὸς ὁμιλήσωσι γάμῳ, ἢ ἄλλου βίου πορείᾳ, θανάτῳ ζημιοῦνται ἔνοχοι, καὶ τοῖς αὐτῶν μοναστηρίοις, ἢ ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις αἱ αὐτῶν οὐσίαι προσκυροῦνται. ὁ δὲ γήμας ἢ φθεῖρας

αὐτὰς τολμήσαντες, ὑποβύθιοι εἰσι ξίφει, ⁊ τὴν οὐσίαν αὐτῶν τὸ δημόσιον λήψεται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ε'. διάτ. τῦ γ'. πτ. τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος, ὑ ἡ μν'. διάτ. τῦ αὐτοῦ πτ. οὐκ ἐπιδοθήσεται εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ ιγ'. διάτ. τῦ α'. πτ. τ νεαρῶν μέρος οὖσα τ Ιουστινιανείου νεαρᾶς ε'. οὐδὲ ἡ α'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ πτ. τ νεαρῶν μέρος οὖσα τ ς'. Ιουστινιανείων νεαρᾶς. Σημείωσαι περὶ τ ἐκπεσόντων τ ἱερωσύνης, ὑ γυναιξὶ συνῳκησάντων ὑ τούτων τεκνοποιησάντων, μὴ συγχωρεῖσθαι εἰς κληρονόμον αὐτῶν κληθῆναι, μηθ' ὅλως δύνασθαι τὰ τοιαῦτα παιδία ἢ γνήσια τούτων κληθῆναι ἢ φυσικὰ, ἢ καθ' οἱονδήποτε τρόπον περιελθεῖν τινα τ πραγμάτων αὐτῶν εἰς αὐτούς, ἢ εἰς μητέρας αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα αὐτῶν λαμβάνειν τὰς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίας, ἢ τοὺς κλήρους. τοὺς δὲ τοιοῦτόν τι τολμῶντας μὴ τὴν τ ἱερωσύνης γύμνωσιν, μὴ δυναμένους εἰς τὰ κοσμικὰ ἀξίωμα, ἢ στρατείαν ἀναχθῆναι, ἀλλὰ ἰδιωτεύοντας πάντα τ χρόνον. ὅπως δὲ σήμερον οὐ φυλάττεται τοῦτο ἀγνοῶ.

KEIMENON.

Καὶ ἡ β'. διάτ. τῦ αὐτ Ιίτ. ὅτι ἐὰν βουλευτὴς, ἢ ταξεώτης ἐπὶ ιε'. ἔτη μοναύσας γένεται κληρικὸς, εἶτα γαμήσας, ἀποδίδοται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ· τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν τῶν ἀπὸ μοναχῶν, κἂν μὴ γεγόνασι βουλευταὶ, ἢ ταξεῶται. καὶ ὅτι ὁ χειροτονῶν ἄγαμον ἐρωτάτω αὐτὸν εἰ δύναται χωρὶς νομίμου γαμετῆς σεμνῶς βιοῦν. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας ἐπιτρέπων διακόνῳ, ἢ ὑποδιακόνῳ γαμῆσαι μετὰ τὴν χειροτονίαν, τ ἐπισκοπῆς ἐκβάλλεται. πρεσβύ-

stuprare ausi fuerint, gladio obnoxij erunt, eorúmque substantiam fiscus capiet.

SCHOLIVM.

Constit. v. tit. III. lib. I. Cod. & const. XLIV. eiusdem tit. non sunt positæ in Basil. Neque [*etiam*] constit. XIII. tit. I. nouellarum, quæ pars est nouellæ Iustinianeæ V. Neque [*item*] constit I. eiusdem tit. nouellarum, quæ pars est nouellæ Iustinianeæ VI. Nota de iis qui à sacris ordinibus exciderunt & matrimonio iuncti sunt mulieribus & liberos genuerunt, non permitti eos hæreditatem cernere, neque omnino posse liberos eiusmodi vel legitimos eorum vel naturales filios appellari, aut vlla ratione quicquam eiusmodi bonorum ad eos peruenire, vel etiam ad matres illorum: sed facultates quasuis illorum, ecclesias vel clericorum cœtus percipere: eos verò qui talequid ausi fuerint, postquam sacris ordinibus abdicati fuerint, non posse ad aliquam sæcularem prouehi dignitatem aut ad ordinem militarem, sed toto vitæ suæ tempore priuatos degere. Quo verò pacto fiat, vt hoc minimè seruetur, ignoro.

TEXTVS.

Constit. II. eiusdem tit. Si decurio aut cohortalis, vbi quindecim annis monachus fuerit, clericus fiat, [*ac*] deinde nuptias contrahat, [*pristinæ*] suæ fortunæ restituitur. [*Quod*] idem & in aliis, qui ex monachis clerici [*facti sunt, obtinet*:] tametsi decuriones aut cohortales non fuerint. Et: Qui cœlibem ordinat, interrogato illum, an sine legitima vxore castè viuere possit. Qui verò tempore ordinationis diacono post ordinationem matrimonium contrahere permiserit, ab Episcopatu eiicitur. Porrò.

presbyter, aut diaconus, aut hypodiaconus qui poſt ordinationem matrimonium contrahit, è clero eiicitur, & cum rebus ſuis curiæ ciuitatis in qua clericus erat, traditur. Item lector qui nuptias iterat, aut viduam, vel diuortio diſiunctam, vel legibus canonibus-ve interdictam, [*in vxorem*] aſſumit, in alium gradum ne procedito. Quin & ſi proceſſerit, priori reſtituitur. Dicit inſuper: Qui aſcetriam, aut monaſtriam, aut diaconiſſam, aut alium religioſum habitum geſtantem [*mulierem*] rapiunt, corrumpunt, vel conſtuprant, quique [*illis ſeſe*] aſſociant: capitali ſupplicio afficiuntur, ac res illorum iniuria affectæ [*mulieris*] eccleſiæ aut monaſterio per œconomum, Epiſcopum, præſides & cohortes vindicantur: ipſa verò cum rebus ſuis in monaſterium coniicitur, [*ibidem*] cautè aſſeruanda. Planè ſi diaconiſſa ſit, & legitimos liberos habeat, [*illi*] legitimam partem capiunt. Quòd ſi intra annum quo iſtiuſmodi ſcelus innotuit, [*eas*] facultates venerabiles domus non vindicent: fiſcus illas accipit. Quas ſi præſes vindicare neglexerit, cingulo priuatur, atque quinque libris [*auri rebus Principis*] priuatis [*applicandis*] multatur.

ρ@ δὲ, ἢ διάκον@, ἢ ὑπο-διάκον@ μετὰ τὴν χειροτονίαν γαμῶν, ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ μετὰ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων δίδοται τῇ βουλῇ τῆς πόλεως ἐν ᾗ κληρικὸς ἦν. δευτερογαμῶν δὲ ἀναγώστης, ἢ χήρεαν, ἢ διεζευγμένην λαμβάνων, ἢ ταῖς νόμοις, ἢ ταῖς κανόσιν ἀπηγορευμένοις, εἰς ἄλλον μὴ προβαινέτω βαθμόν. ἀλλὰ & προβὰς, ἀποκαθίσταται τῷ πρότερῳ. λέγω δὲ ὅτι @ ἁρπάζοντες, ἢ ὑπονοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ μοναστρίαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ ἄλλο δίλαβὲς ἔχουσαν σχῆμα, & @ μεταχόντες κεφαλικῶς ζημιοῦνται, & τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ τῷ μοναστηρίῳ ὑποδιοικοῦντα, διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν τάξεων. αὐτὴ ὃ μὴ τῶν αὐτῆς πραγμάτων μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. εἰ ὃ διακόνισσά ἐστιν νομίμους ἔχουσα παῖδας, τὸ νόμιμον μέρ@ λαμβάνουσιν. εἰ δὲ ὅπι ἐνιαυτὸν μὴ τὸ γνωσθὲν τὸ μοῦσος, μὴ ἐκδικήσωσι τὰ πράγματα @ βιαγεῖς οἶκοι, ὁ φίσκ@ αὐτὰ λαμβάνει, τοῦ ἀμελουῦντος ἐκδικηθῆναι ἄρχοντος, ἀποζωννυμένου, καὶ πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις πρασσομένου.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η β'. διάτ. τ̃ αὐτ̃ α'. τίτ. τ̃ νεαρῶν, ἔστ κεφ. κς'. τ̃ ρκγ'. νεαρᾶς τ̃ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ἤτοι κεφ. λγ'. τ̃ α'. πίτ. τ̃ γ'. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν τὰ αὐτὰ δηλαδὴ ὅσα στεφανωθήσεται. λέγει δὲ ὅ κδ'. κεφ. τ̃ αὐτ̃ς νεαρᾶς, ἤτοι ὅ λα'. κεφ. τ̃ αὐτ̃ πίτ. ἀλλὰ μὴν ὅ τὸ λϛ'. περὶ τ̃ ἐρωτᾶν τοὺς μέλλοντας γαμεῖσθαι εἰ δύνανται σωφρονεῖν, καὶ περὶ γαμούντων ἱερωμένων, καὶ δευτερογαμούντων ἀναγνωστῶν, ὅσα τοίνυν ὁ πατριάρχου διελήφθη, * πεπερασται- κῶς. περὶ δὲ τ̃ ἁρπαζόντων, ἢ δηλαδὴ φθειρόντων, ἢ ὑποτιθεμένων τὰς τ̃ θεῶ ἀνατεθειμένας, διδάσκει ἡ αὐτὴ β'. διάτ. τ̃ α'. τίτ. τ̃ νεαρῶν οὖσα ξγ'. κεφ. τ̃ ρκγ'. Ἰουστινιαν. νεαρᾶς, ἤτοι κεφ. ιϛ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν τὰ αὐτὰ λέγει ὅσα στεφανωθήσεται πλὴν τ̃ ποινῆς. ὁ μὲν γὰρ βασιλικὸς φησι τ̃ ἐκ τοῦ νόμου κινδυνον ὑποστήσεσθαι τοὺς πλημμελήσαντας, καὶ τοὺς μεταχείρας τ̃ τοιούτου μίσους. ὁ δὲ στεφανίτης τὸ νομοκάνονον λέγει κεφαλικῶς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι. σὺ δὲ μᾶλλον τ̃ βασιλικ̃ν τεύξει. καὶ εἰ θέλεις μαθεῖν ποῖαί εἰσιν αἱ νόμιμοι ποιναί, ἀνάγνωθι βιβ. ξ'. τίτ. νη'. κεφ. α'. οὕτως ἔχον· οἱ ἁρπάσαντες γυναῖκα, ἢ μνηστευομένην, ἢ ἀμνηστευτον, ἢ χήραν, εἴτε θυγάτηρ ἐστὶ, εἴτε δούλη, ἢ ἀπελευθέρα, καὶ μάλιστα ἐὰν τ̃ θεῶ ὦσιν αἱ γυναῖκες καθιερωμέναι, νομίμως τιμωρείσθωσαν, τοῦτ' ἔστιν εἰ μὲν μετ' ὅπλων, εἴτε ξίφους, ἢ ῥοπάλων τ̃ ἁρπαγὴν ἐποιήσαντο, οἱ τοιοῦτοι ξίφει τιμωρείσθωσαν· οἱ δὲ συνεργοῦντες αὐτοῖς, ἢ συνεφόρτες, ἢ ἔχοντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἱαδήποτε ἀσυδίᾳ εἰσηνεγκόντες, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπείσθωσαν· ὅπερ οἱ προσθέντες πρὸ ἑαυτοῖς ἁρπάσαι, ἕτοιμοί εἰσι καὶ φονεύειν τοὺς ἀνθισταμένους. εἰ δὲ χωρὶς οἱωνδήποτε ὅπλων τ̃ ἁρπαγὴν ἐποιήσαντο, ὁ μὲν τ̃ ἁρπαγὴν ποιήσας, χειροκοπείσθω, οἱ δὲ βοηθήσαντες τοῖς τοιούτοις ἐν τῇ ἁρπαγῇ, ἢ συνεφόρτες, ἢ ὑπηρετήσαντες, ἢ ἔχοντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἱαδήποτε ἀσυδίᾳ εἰσηνεγκόντες αὐτοῖς, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ἐξορίζεσθωσαν. ζήτει καὶ τὴν λέ'. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ Φιλοσόφου τὰ αὐτὰ περὶ τούτων νομοθετοῦσαν.

SCHOLIVM.

Const. II. eiusdem I. tit. nouellarum, est cap. XXVI. nouellæ Iustiniani CXXIII. siue cap. XXXIII. tit. I. lib. III. Basil. quod eadem complectitur quæ in compendio proposita sunt. Loquitur autem XXIV. cap. eiusdem nouellæ, siue XXXI. cap. eiusdem tit. quinetiam XXXII. [*cap.*] de eo quòd ordinandi interrogentur, an castè viuere possint: & de sacerdotibus nuptias contrahentibus & lectoribus nuptias iterantibus, quæcunque à Patriarcha fusiùs comprehensa sunt. De iis verò qui Deo consecratas [*mulieres aut*] rapiunt, aut constuprant, aut corrumpunt, docet eadem II. const. tit. I. nouellarum, quæ est cap. LXIII. nouellæ Iustiniani CXXIII. siue cap. XII. tit. I. lib. IV. Basil. quod eadem dicit quæ in compendio sunt proposita, exceptâ pœnâ. Siquidem Basil. eos qui [*id scelus*] committunt, ac eorum in scelere socios, ex lege periculum sustinere: qui verò Nomocanonum composuit, illos capitaliter puniri dicit. Tu interim Basil. magis audi: & si discere velis, cuiusmodi legitimæ pœnæ sint, lege lib. LX. tit. LVIII. cap. I. quod sic habet: Qui rapuerint mulierem, aut sponsam aut nondum sponsam, aut viduam, siue ingenua sit, siue ancilla, aut [*etiam*] libertina, & maximè si mulier Deo consecrata sit, legitimè puniuntor. Nempe si cum armis siue gladiis, aut fustibus raptum fecerint, huiusmodi gladio puniuntor. Qui verò ipsis ministerium præbuerint, aut conscij fuerint, aut voluntarij receperint, aut qualemcunque opem tulerint: verberati & tonsi, naribus mutilantor. Quoniam qui *cum armis rapere statuunt, parati sunt etiam occidere, si qui obsistant. Si verò omnino sine armis raptus factus sit, qui illum fecit, manu mutilator: qui verò in raptu auxiliati sunt, aut [*eius*] conscij fuerunt, aut ministerium præstiterunt, aut sponte receperunt, aut qualemcunque opem tulerunt, verberati & tonsi exulanto. Quæras etiam nouellam Imperatoris Dn. Leonis Philosophi XXXV. quæ propemodum eadem sancit.

* *Loco* πεπ' ἑαυτοῖς, *lege* σὺν ὅπλοις.

CAPVT XXX.

DE iis qui matrimonij cauſa mulieres rapiunt. Apoſtolorum canon LXVII. Concilij Ancyrani canon XI. XXV. Concilij Chalcedonenſis canon XXVII. Concilij ſexti canon XCII. Theophili ex commonitorio canon II.

TEXTVS.

Lib. I. tit. III. conſt. V. Si quis rapuerit, aut ſaltem in vxorem capere ſacratam virginem conatus ſit: capitali pœna feritur. Et conſtit. *LIII. eiuſdem tit. Parentibus, fratribus, & tutoribus ſiue curatoribus virginum, diaconiſſarum, & conſecratarum Deo viduarum, licèt raptores earum, & qui eis auxilium tempore inuaſionis præbent, in ipſo actu deprehenſos occidere. Sin autem fuga euaſerint, inueſtigant ipſos Conſtantinopoli Præfecti [*Prætorio*] & præfectus [*vrbis*]: in prouinciis verò quicunque magiſtratus & ciuiles & militares: & poſt [*teſtium*] coactionem illos nulla admiſſa fori præſcriptione vltimo ſupplicio afficiunt: ac bona raptoris, eiúſque qui (vt dictum eſt) illi ſuppetias tulit, capit monaſterium aut aſceterium, vt inde vim paſſa illic alatur. Si verò quæ vim paſſa eſt, diaconiſſa duntaxat ſit, non

* *In lib. noſtris* I. IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἁρπαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν ξζ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια'. κε'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κζ'. συνόδου ς'. κανὼν ϛζ'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ἐπομνηστικοῦ κανὼν β'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Βιβλίῳ α'. τίτ. γ'. διάτ. ε'. ἐάν τις ἁρπάσῃ, ἢ πειραθῇ λαβεῖν γαμετὴν παρθένῳ ἱερὰν, κεφαλικῶς ζημιούσθω. καὶ διάταξ. νγ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. Τοῖς γονεῦσι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς κηδεμόσι τῶν ὀρφάνων, καὶ διακονισσῶν, καὶ τῶν χηρευουσῶν τῷ θεῷ χηρῶν, ἔξεστι τοὺς ἁρπαγὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐν καιρῷ τῆς ἐφόδου βοηθοῦντας αὐτοῖς ἐπαυτοφώρῳ φονεύειν. εἰ δὲ διαφύγωσιν, ἀναζητεῖσθαι αὐτοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν οἱ ὕπαρχοι, καὶ ὁ ἔπαρχος. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, πάντες οἱ ἄρχοντες πολιτικοί τε καὶ στρατιωτικοὶ, καὶ μετὰ σύστασιν μὴ χωρισθέντας φόρου ὑποβαλέσθαι ζημίᾳ ἐσχάτῃ, καὶ τὰ πράγματα τοῦ ἁρπαγος καὶ τοῦ ὡς εἴρηται βοηθήσαντος αὐτῷ λαμβάνειν τὸ μοναστήριον, ἢ τὸ ἀσκητήριον, ἐφ' ᾧ καὶ τὴν βιασθεῖσαν, ἐξ αὐτῶν ἐπεῖ ζῆσθαι. εἰ δὲ μόνῃ διακόνισσα ἦν ἡ βιασθεῖσα καὶ ἐπ ἀσκη-

ἀσκήτρια, εἴτε μονάστρια τῇ μὲν δεσποτείᾳ ἡ κατ' αὐτὴν ἐκκλησία χαμβάνει, αὐτὴ δὲ τῇ χρῆσιν. οἱ δ' ἄλλως αὐτοῖς βοηθήσαντες, ἢ συνεργήσαντες, ἢ συνεφόπτες, ἢ ὑποδεξάμενοι, ἢ ὁπωσδήποτε οἱανδήποτε συνεισαγαγόντες, μόνῃ τῇ ἐσχάτῃ τιμωρίᾳ ὑποκείνται. κἂν ἐκ τῶν εἰρημένων, κἂν ἐκδοσί τις τῶν εἰρημένων γυναικῶν ἁρπασθῇ. βιβλίῳ α'. τίτ. δ'. διάτ. γ'. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πάσχα οἱ τῶν παρθένων ἁρπαγες ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται. βιβλίῳ γ'. πίτ. κδ'. διάτ. α'. ὁ μὴ ὢν ἰλλούστριος, ἀλλὰ μόνον λαμπρότατος ἁρπάσῃ ἐν ἐπαρχίᾳ παρθένου πλημμελήσας, ἐκεῖ τοῖς νόμοις ὑποβάλλεται, μὴ χρώμενος φόρου παραγραφῇ.

autem aſcetria, neque monaſtria: proprietatem ipſius eccleſia, ipſa verò vſumfructum capit. Cæterùm qui alio modo ipſis adiumento fuerunt, aut miniſterium præbuerunt, aut conſcij fuerunt, aut ſuſceperunt, aut quamcunque opem attulerunt, vltimo tantummodo ſupplicio ſubiacent. Locum autem prædicta [*habent*,] tametſi volens dictarum mulierum aliqua rapta ſit. Lib. I. tit. IV. conſt. III. Et in diebus Paſchatis virginum raptores [*in carcerem*] includuntur & vinciuntur. Lib. III. tit. XXIV. conſt. I. Qui illuſtris non eſt, ſed tantummodo clariſſimus, ſi raptum virginis in prouincia commiſerit, illic legibus ſubiugatur, nec fori præſcriptione vtitur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ ε'. διάτ. τῆς γ'. τίτ. τῆς α'. βιβ. τῆς κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡδὶ ἡ ιγ'. καὶ μὴ σὺ παρέχῃς ταύτας. ἡ γ'. διάτ. τῆς δ'. τίτ. τῆς α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κς'. ὃ ἐστὶ ζ'. τίτ. ὃ ζ'. βιβ. τῶν βασιλικῶν, καὶ κατεγράφη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῆς κε'. κεφ. τῆς πρώτης θ'. πίτ. ὃ καὶ διάγνωθι. ἡ α'. διάτ. τῆς κδ'. τίτ. τῆς γ'. βιβλίου τῆς κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ξα'. τῆς ε'. τίτ. τῆς ζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τοῦτο ὃ κεφ. παρελείφθη.

SCHOLIVM.

Conſt. v. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. neque [*etiam*] LIII. neque verò tu illis auſcultes. Conſt. III. tit. I v. lib. I. Cod. eſt cap. XXVI. tit. XVII. lib. VII. Baſil. inſertáque eſt interpretationi cap. XXV. præſentis IX. tit. quod legas. Conſt. I. tit. XXIV. lib. III. Cod. poſita eſt in cap. XCI. tit. v. lib. VII. Baſil. Hoc autem cap. prætermiſſum eſt.

KEIMENON.

Τίτλος μα'. διάτ. δ'. ὁ λέγων παρὰ δούλου τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἁρπαγῆναι, οὐ τὸν δεσπότην, ἀλλ' αὐτὸν κατηγορεῖν ὀφείλει. βιβλίον ζ'. τίτ. ιγ'. διάτ. γ'. ἐὰν δοῦλος καταμηνύσῃ ἁρπαγὴν

TEXTVS.

Tit. XLI. conſt. IV. Qui dicit à ſeruo vxorem ſuam raptam eſſe, non dominum, ſed ipſum accuſare debet. Lib. VII. tit. XIII. conſt. III. Si ſeruus detulerit virginis

raptum, pacto aut dissimulatione celatum, libertate donatur. Lib. IX. tit. IX. constit. VII. Maritus de violenta virginis constupratione, ante matrimonium [*facta*], nisi [*illa*] sponsa eius fuerat, [*actionem*] mouere, tanquam maritus, non potest. Ipsa autem vnà cum curatoribus mouet. Tit. X. const. I. Si quis eam cuius tutor fuit, stuprauerit, deportatur, eiúsque vniuersæ facultates publicantur. Tit * XI. const. III. Si rapta fuerit sponsa filij mei, legem [*Iuliam*] de vi moueo. Lib. IX. tit. XIII. const. I. & vnica. Si quis qualemcunque mulierem, siue ingenuam siue seruam, rapuerit: tametsi ipsi desponsa fuerit, capitali sententia condemnatus moritur, & pariter cum eo qui in raptu auxilium tulerint. Raptarum autem patribus, fratribus, tutoribus vel curatoribus, patronis & dominis inuasionis tempore hos interficere licet. Sin autem fuga euaserint, inuestigant ipsos Byzantij præfecti [*praetorio*] & præfectus [*vrbi*:] in prouinciis verò quicunque magistratus, magistri militum, & duces: atque post [*testium*] coactionem interimunt, fori præscriptione aut prouocatione vti non queuntes. Et si quidem ancilla vel libertina rapta

* *In lib. nostris* XII.

παρθένου λαθοῦσαν, πάντω ἢ ὑποφαινούσης, ἐλευθεροῦται. βιβλίῳ ἑνάτῳ τίτλ. θ'. διάταξ. ζ'. ὁ ἀνὴρ οὐ δυνάται κινεῖν ὡς ἀνὴρ περὶ τῆς προγάμου βιαίας τῆς παρθένου φθορᾶς, εἰ μὴ ἦν αὐτῷ μνηστή. αὐτὴ δὲ κινεῖ συνόντων τῶν κουράτορων. τίτλου δεκάτου διάταξις πρώτη· ἐάν τις φθείρῃ τὴν παρ' αὐτῷ ἐπιτροπευθεῖσαν δεπορτατεύεται, καὶ εἰς ὁλόκληρον δημεύεται. τίτλου ἑνδεκάτου διάταξις τρίτη· ἐὰν ἁρπάσῃ μνηστὴν τοῦ υἱοῦ μου, κινῶ τὸν περὶ βίας νόμον. βιβλίου ἑνάτου τίτλου τεσσαρεσκαιδεκάτου διάταξιν πρώτην καὶ μόνην· ἐάν τις ἁρπάσῃ οἱανδηποτοῦν γυναῖκα, δούλην, ἢ ἐλευθέραν, κἂν ἦν αὐτῷ μεμνηστευμένην, κεφαλικῶς ὑποδικαζόμενος ἀποθνήσκει, καὶ ὁ ἐν τῇ ἁρπαγῇ βοηθήσαντες αὐτῷ. καὶ τοῖς παροῦσι τῶν ἁρπαγέων ἔξεστι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τοῖς κηδεμόσι, καὶ δεσπόταις, ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐκφόδου τούτους φονεύειν. εἰ δὲ διαφύγωσιν ἀναζητοῦσιν αὐτοὺς ἐν μὲν Βουζαντίῳ οἱ ὕπαρχοι, καὶ ὁ ἔπαρχος, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις πάντες οἱ ἄρχοντες, καὶ στρατηλάται, καὶ δοῦκες, καὶ μετὰ σύστασιν ἀναιροῦσι μὴ δυναμένους χρήσασθαι φόρου προαγορᾷ, ἢ ἐγκλήτῳ. καὶ εἰ δούλη ἢ ἀπελευθέρα ἁρ-

πάγη, διαιροῦνται ⓓ ἁρπα-
γες, οὐ μὴν καὶ μείωσιν τῆς οὐ-
σίας ὑφίστανται. εἰ δὲ ἐλευθέρη
ἡρπάγη, πάντα τὰ τοιαῦτα τοῦ
ἁρπάσαντος, καὶ τῶν βοηθη-
σάντων αὐτῷ τοσκυροῦνται τῇ
ἁρπαγείσῃ. οὔτε δὲ συναινοῦν-
τος τῷ πατρὶ διώκεται γα-
μεῖσθαι τῷ ἁρπάσαντι αὐτήν.
τὴν αὐτὴν δὲ ποινὴν τῷ θα-
νάτου καὶ τῶν τοιαμάτων ὑ-
φίστανται ⓓ τοὺς τὴν ἔφοδον
αὐτῷ ἀκολουθήσαντες · ⓓ ὑπη-
ρέται καὶ ὑποδοχεῖς, καὶ ὑποδε-
χεῖς, ⓒ ⓓ ὁπωσοῦν αὐτοῖς τοσου-
δάσαντες, οἵας ἂν εἶεν φύσεως,
ⓒ τύχης ἢ βαθμοῦ, ἢ ἀξίας,
μόνην τὴν κεφαλικὴν ὑφίστα-
ται ζημίαν, εἰ ⓒ ἑκοῦσα ἡ
γυνὴ ἡρπάγη. εἰ δὲ ⓓ γονεῖς τῆς
ἁρπαγείσης ἀνάγκην, καὶ πα-
ρεχωρήσουσι, δεπορτανεύονται,
ⓓ δὲ ὑποδυσάμενοι δοῦλοι καὶ
δοῦλαι καίονται, ⓒ δεῖ πάν-
τα τὰ περὶ ἁρπαγῆς γυναικῶν
ἄλλοθι νενομοθετημένα, τοῦ δρού-
σης διατ. ἀρκούσης ἐπὶ αὐτῷ,
ⓒ ἱερῶν, καὶ χηρῶν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η δ'. δίφτ. τῶν μα'. πτ. τῶν γ'. βιβ. τῶν κώ-
δικος, ἔστι κεφ. μς'. τῶν ε'. πτ. τῶν ξ'. βιβλ. λέ-
γουσα· ἡ δίφτ. ὁμοία τῇ β'. ἐστὶ καὶ τῇ γ'. καὶ λέ-
γει, ὅτι ὁ δεσπότης ἀγνοῶν τὸ πλημμα τοῦ οἰ-
κέτου νοξάλια μόνον κατέχεται, εἰδὼς δ', ἰδίῳ
ὀνόματι. ὅλον δ' τὸ τῆς δίφτ. νόμιμον τοιοῦ-
τόν ἐστιν, ὅτι ἐὰν οἰκέτης ἀλλότριος ἁρπά-
σῃ, ⓒ ἴσωμὲν ἑαυτῷ τὸ τετραπλοῦν ζητεῖ ἡ

fuerit, interficiuntur rapto-
res: ſed nullam ſubſtantiæ
imminutionem ſuſtinent.
At ſi ingenua rapta ſit, om-
nes res raptoris, eorúmque
qui ipſi auxilium præbue-
runt, applicantur raptæ:
quæ ne conſentiente quidem
patre raptori ſuo nubere po-
teſt. Eandem autem pœnam
& mortis & [*amiſſionis*] re-
rum excipiunt, qui ad ag-
greſſuram raptorem comita-
ti ſunt. Sed conſcij, & mini-
ſtri, & ſuſceptores, & qui
quomodocunque raptoribus
opem tulerint, [*vtriuſcun-
que*] ſexus, & cuiuſcunque
aut fortunæ, aut gradus, aut
dignitatis ſint: pœnam tan-
tummodo capitalem ſub-
eunt, [*idque*] etiamſi mu-
lier volens rapta ſit. Planè
ſi parentes raptæ [*mulieris*]
patientiam præbuerint &
connixerint, deportantur.
Serui & ancillæ, qui [*in ra-
ptu*] miniſterium præbue-
rint, concremantur. Porrò
quum hæc conſtitutio de ra-
ptu mulierum & ſacratarum
& viduarum ſufficiat: ceſſant
quæ de eo alibi conſtituta
ſunt omnia.

SCHOLIVM.

Conſtit. IV. tit. XLI. lib. III. Cod.
eſt cap. XLVI. tit. V. lib. LX. quod
dicit: Conſtitutio ſimilis ſecundæ
eſt & tertiæ; & dicit, quòd dominus
ignorans delictum ſerui [*iudicio*]
duntaxat noxali teneatur: non igno-
rans autem, ſuo nomine. Vniuerſum
verò conſtitutionis ius huiuſmodi
eſt, vt ſi alienus ſeruus rapuerit, intra
annum quadruplum [*vi*] bonorum

raptorum actio exigat: post annum verò simplum, quò dominus seruum noxæ dedat, aut ipse in id quantum ad eum peruenit teneatur. At si conscio [*seruus*] rapuit, ad id quod competit, is omnino obstringatur, id est, ad quadruplum, aut ad simplum. Quòd si vxorem tuam rapuit, contra ipsum seruum publicam accusationem instituas. Const. III. tit. XIII. lib. VII. Cod. est cap. III. tit. XVIII. lib. XLVIII. Basil. quod sic habet: Si seruus raptum virginis detulerit, aut per conniuentiam suppressum arguerit, liber fit. Const. VII. tit. IX. lib. IX. Cod. non est posita in Basil. neque [*etiam*] tit. X. eiusdem lib. neque XI. Const. I. tit. XIII. lib. IX. Cod. est cap. I. tit. LVIII. lib. LX. atque ipsum quidem insertum est XXIX cap præsentis IX tit. circa finem: eius autem II. thema hæc dicit: si itaque ex his quispiam aut à mulierum parentibus, aut fratribus, aut tutoribus, aut curatoribus, aut patronis, aut dominis in ipso raptu fuerit comprehensus i conuictus propriis ipsorum manibus interficitor. Præsertim [*verò*] si mulieres nuptas rapere conati fuerint. Atque hoc ipsum dicimus, si quis saltem sponsam suam rapuerit. Sed si tales effugere potuerint: & Constantinopoli & vbicunque terrarum magistratus atque magistri militum eam rem vindicanto, ipsósque comprehensos puniunto, prouocare ipsis non concedentes. Et si quidem [*mulieres*] raptæ ancillæ vel libertinæ sint, raptores vtique [*supplicio*] obnoxij sunto; si verò ingenuæ, res raptorum, eorúmque qui eis auxilium præbuerint, ipsarum dominio cedunto: [*idque*] prouidentia iudicum atque parentum: [*vt*] illæ res in dotem [*ipsis procedant, aut*] si nubere nolint, [*pleno iure ab ipsis*] possideantur. Vt autem mulier ipsum raptorem in maritum deligat, aut parentes eius id ipsi iubeant, illicitum esto. Raptoribus porrò, & qui in raptu auxilium ipsis præbuerunt, omnes constitutionis pœnæ incumbunto: conscij autem & ministri, quíque illos susceperunt, aut quamcunque opem attulerunt, [*prius*] dictæ pœnæ, siue volentibus mulieribus siue nolentibus raptus factus sit, sub-

περὶ ἁρπαγῆς χρημάτων ἀγωγή, μὴ ὑπὲρ τὸ ἐνιαυτὸν ὃ ἁπλοῦν, ἤτοι ἐφ' ᾧ δοῦναι τὸν οἰκέτην εἰς νόξαν, ἢ κατέχεσθαι τὸ διαφέρον αὐτοῦ, καὶ εἰς πρόσλημψιν εἰς αὐτόν. εἰ δὲ συνειδότος τοῦ δεσπότου ἥρπασεν, εἰς ὃ ἀμφότερα ἐνέχεται ὁ δεσπότης πρώτως, τοῦτ' ἔστιν εἰς ὃ τετραπλοῦν, ἢ εἰς ὃ ἁπλοῦν. εἰ δὲ τὴν σὴν γαμετὴν ἥρπασε κατ' αὐτοῦ τὸν οἰκέτου κίνησον ὃ δημόσιον ἔγκλημα. ἡ γ'. ἀμφότ. τῶν ιγ'. πίτ. τῶν ζ. βιβ. τῶν κώδικος, ἔστι κεφ. γ'. τῶν ιη'. πίτ. τῶν μη'. βιβ. τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει· ἐὰν δοῦλος ἁρπάσῃ παρθένου καταμίωσιν ἐλεύθερος γένεται, ἢ ἐὰν τὸν ἤδη συγχωρηθεῖσαν ἀπελέγξῃ. ἡ ζ. ἀμφότ. τῶν θ'. ἴδιτ. τῶν θ'. βιβ. τῶν κώδικος ὃν ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ οἱ'. ἴδιτ. τὸν αὐτὸν βιβ οὐδὲ οἱα'. ἡ δὲ α'. ἀμφότ. τῶν ιγ'. ἴδιτ. τῶν θ'. βιβ. τῶν κώδικος, ἔστι κεφ. α'. τὸν μη'. ἴδιτ. τοῦ ξ'. βιβ. καὶ αὐτὸ μὲν κατεγράφη περὶ ὃ τέλος τοῦ κθ'. κεφ. τοῦ πρόντος θ'. ἴδιτ. τὸ δὲ β' θέμα τούτου λέγει ταῦτα· ἐὰν οὖν ἐν αὐτῇ τῇ ἁρπαγῇ εἰς ἐκ τούτων καταληφθῇ ἢ τοῦ τῶν πατέρων τῶν γυναικῶν, ἢ τοῦ τὰ ἀδελφῶν, ἢ ἐπιτρόπων, ἢ κουρατόρων, ἢ πατρώνων, ἢ δεσποτῶν, ἐλεγχθέντες φονευέσθωσαν αὐτοχεί, μάλιστα ἐὰν καὶ γαμεταὶς γυναῖκας ἐπιχειρήσωσιν ἁρπάσαι. τὸ αὐτὸ δὲ λέγομεν καὶ εἰ μνηστεύσῃ τις ἰδίαν ἥρπασεν. εἰ δὲ δυνηθῶσιν οἱ τοιοῦτοι διαφυγεῖν, καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ οἱ ἐν πάσῃ χώρᾳ ἄρχοντες καὶ στρατηλάται ἐκδικείτωσαν τὸ ἁμάρτημα, κατέχοντες αὐτοὺς καὶ ἀμφοτέρους, καὶ μὴ συγχωροῦντες αὐτοῖς ἐκκαλέσασθαι. εἰ δὲ δοῦλαί εἰσιν αἱ ἁρπαγεῖσαι ἢ ἀπελεύθεραι, οἱ ἁρπάσαντες ὑποκείσθωσαν, εἰ δὲ καὶ βούλοιτο ἢ δέσποινα τὰ στρέμματα τῶν ἁρπασάντων, καὶ τῶν βοηθούντων αὐτοῖς, ἡ δεσποτείας αὐτῶν γενέσθωσαν προνοίᾳ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν γονέων τοῦ κόρης, ἢ ἐὰν μὴ βούλησθαι γαμῆσαι κατέχειν ταῦτα τὰ στρώματα. μὴ ἐξέστω δὲ τῇ γυναικὶ αὐτὸν τὸν ἁρπάσαντα ἄνδρα λέγειν, μηδὲ τοῖς γονεῦσι αὐτῆς τοῦτο αὐτῇ κελεύειν. αἱ δὲ ἐμφανεῖαι τῆς δίκης. πᾶσαι ἔστωσαν κατ' αὐτῶν τῶν ἁρπασάντων, καὶ βοηθησάντων αὐτοῖς ἐν τῇ ἁρπαγῇ. οἱ μέντοι συνειδότες καὶ ὑπηρετήσαντες, καὶ οἱ ὑποδεξάμενοι, καὶ οἱανδήποτε συνδρομὴ αὐτοῖς συνεπενεγκόντες τῇ εἰρημένῃ ἐμφανείᾳ ὑποκείσθωσαν, εἴτε βουλομένων τῶν γυναικῶν, εἴτε μὴ βουλομένων ἡ ἁρπαγὴ

γένηται. καὶ οἱ γονεῖς ἢ τῆς γυναικὸς κἂν ἀνεξικακήσωσι, φερέσθωσαν. εἰ δὲ καὶ δοῦλος λύρᾳ ἐν τῷ πράγματι, κτείνεται πασῶν τῶν ἄλλων ζημιῶν χολαζουσῶν.

iacento. Quinetiam mulieris parentes, ſi [*raptum*] patienter tulerint, deportantor. Si verò ſeruus etiam in ea re deprehendatur, [*is*] omnibus aliis pœnis ceſſantibus concrematur.

KEIMENON.

Καὶ βιβλίῳ μζ'. πτ. β'. διάτ. λθ'. ὁ δούλῳ ἀλλοτρίᾳ πόρνῃ οὔσαν ἁρπάζων, ἢ κρύπτων, οὔτε ὡς κλέπτης, οὔτε ὡς ὑβρεοδιώκης ἐνέχεται. οὐ γὰρ κλοπῆς ἀλλ' ἡδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησε. βιβ. μη'. τίτ. ε'. διάτ. χθ'. ὁ ὠφελημένος εἰς κατηγορίαν τῆς μοιχείας χρόνῳ τῆς πενταετίας, ὑπ' ἔλαττόν ἐστι τῆς κατὰ βίαν γινομένης φθορᾶς. ἀποδιορίστως γὰρ κινεῖται, ἐπειδὴ κ' δημοσία πλημμελεῖται. ὁμοίως διάτ. ε'. τοῦ ς'. πτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ φησιν ὅτι ἡ ἁρπαγὴ μείζων ἐστὶ τῆς μοιχείας, κ' ὁ ἁρπάσας γαμηθήτω, ἢ μὴ γαμηθῆναι ἐθέλοντος ζημιούσθω, κ' ἐξωτικοῦ κατηγοροῦντος, ἐὰν ὁ πατὴρ κόρης προκληθεὶς συνεχώρησε. λέγει δὲ καὶ διάτ. α'. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι οἱ φθείροντες διακόνισσαν ξιφήνυτοί εἰσι ξίφει, καὶ πᾶς οὐσίας αὐτῶν λαμβάνει τὸ δημόσιον. ἡ περὶ μανδάτου ἀρχόντων διαλεγομένη νεαρὰ ιζ'. ἀπαγορεύει ὅρους ἀσυλίας φυλάττεσθαι τοῖς ἁρπαξι τῶν παρθένων. καὶ ἡ β'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. φησιν, ὅτι ἁρπάζοντες, ἢ ὑπονοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μοναστρίαν, ἢ ἄλλως θρησκεύουσαν

TEXTVS.

Et lib. XLVII. tit. II. digeſt. XXXIX. Qui meretricem alienam ancillam rapuit, vel celauit: neque vt fur, neque vt plagiarius tenetur. Non enim furti, ſed libidinis cauſa hoc fecit. Lib. XLVIII. tit. V. digeſt. XXIX. Quinquennij tempus accuſationi adulterij præfinitum, in ſtupro per vim facto locum non habet. Nam quum vis publica committatur, citra temporis præfinitionem [*illa*] inſtituitur. Similiter digeſt. V. tit. VI. eiuſdem libri, quum dicit, quòd raptus enormior ſit adulterio, & quòd qui nuptam aut innuptam rapuit, vltimo ſupplicio puniatur: [*idque*] extraneo etiam poſtulante, ſi pater mulieris exoratus connixerit. Dicit verò etiam conſt. I. tit. I. nouellarum, quòd qui diaconiſſam conſtuprant, obnoxij ſint gladio, eorúmque facultates fiſcus capiat. Nouella XVII. quæ de mandatis præſidum differit, interdicit, ne virginum raptoribus aſyli termini ſeruentur. Et conſtit. II. eiuſdem tit. ait: Qui diaconiſſam, aut monaſtriam, aut aliam religioſum habitum geſtantem [*mulierem*] rapiunt, corrumpunt,

vel conſtuprant: quíque [*illis ſeſe*] aſſociant, capitali ſupplicio afficiuntur, ac res illorum iniuriâ affectæ mulieris eccleſiæ aut monaſterio per œconomum, Epiſcopum, præſides & cohortes vindicantur: Ipſa verò cum rebus ſuis in monaſterium coniicitur [*ibidem*] cautè aſſeruanda. Planè ſi diaconiſſa ſit, & legitimos liberos habeat, [*illi*] legitimam partem capiunt. Quòd ſi intra annum quàm iſtiuſmodi ſcelus innotuit, [*eas*] facultates venerabiles domus non vindicent: fiſcus illas accipit. Quas ſi præſes vindicare neglexerit, cingulo priuatur, atque quinque libris [*auri rebus Principis*] priuatis [*applicandis*] multatur. Nouella autem CXLIII. quæ de muliere rapta, quæ raptori nupſit, diſſerit, iſtiuſmodi [*mulierem*] res raptoris neque ex lege, neque ex ipſius teſtamento, nec [*item res*] eorum qui ſceleris ſocij fuerunt, capere poſſe: ſed illas parentes ipſius, niſi ſpecialiter matrimonio conſenſerint, percipere: & ſi conſenſerint, aut [*non*] ſuperſint, eaſdem confiſcari dicit.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ λθ'. δίγ. τῶν β'. τίτ. τῶν μζ'. βιβ. ἔστι κεφ. λθ'. τῶν ιϛ'. τίτ. τῶν ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς συνωφελήθη. γίνωσκε δ' ὅτι ὁ τοιοῦτος καὶ μὴ ἐνέχηται ὡς κλέπτης ἢ ὡς ἀνδραποδιστής, ἀλλὰ

ζήμια, & οἱ μεταχόντες κεφαλικῶς ζημιοῦνται, & τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὑδελφθείσης ποιοῦνται διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων, αὐτὴ δὲ μετὰ τῶν πραγμάτων αὐτῆς, ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. εἰ δὲ διακόνισσά ἐστιν ἔχουσα νομίμους παῖδας τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσι. εἰ δὲ μὴ ἐνιαυτὸν μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ μῦσος, μὴ ἐκδικήσωσι τὰ πράγματα οἱ διαγεῖς οἶκοι, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει. τοῦ ἀμελοῦντος αὐτὰ ἐκδικηθῆναι ἀρχόντος, ἀποζωννυμένου, & πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις ἀποτιμωμένου. ἡ δὲ ρμγ'. νεαρὰ διαλεγομένη περὶ γυναικὸς ἁρπαγείσης, καὶ γαμηθείσης τῷ ἁρπάσαντι, φησὶ τὴν τοιαύτην μὴ δύνασθαι λαβεῖν τὰ πράγματα αὐτοῦ, μήτε ἐκ τοῦ νόμου, μήτε ἐκ διαθήκης αὐτοῦ, μήτε οἱ μεταχόντες τοῦ μύσους, ἀλλ' οἱ γονεῖς αὐτῆς λαμβάνουσιν αὐτὰ, εἰ μὴ τῷ γάμῳ ἰδικῶς συνήνεσαν. εἰ γὰρ συνήνεσαν ἢ μὴ φθείσει φισκοῦται τὰ τοιοῦτα πράγματα.

Digeſt. XXXIX. tit. II. lib. XLVII. eſt cap. XXXIX. tit. XII. lib. LX. quod habet, vt in compendio propoſitum eſt. Scias tamen, quòd tametſi talis vt fur aut plagiarius non teneatur: pe-

χρημαπικῶς ὑμορφῆται πρὸς τὸ τοῦ ἄρχοντος, ἐσωφρονίζεται. καὶ ζήτει θέμα πρὸ τελευτῶν τοῦ λζ'. ὑπ. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβ. λέγει πρὸς τὸ τέλος· ὁ δὲ εἰς ἀλλοτρίαν δούλαν παρανόμων τὴν μὲν ὑπόρρησιν ὑπαρχέτω, παρεχέτω δὲ τὴν τοῦ σώματος τῆς δεσπότης τῆς δούλης νομίσματα λς'. εἰ δὲ πένης εἴη τυπτέσθω, καὶ καθ' ἑσὸν ὑπορρήσσεται ἀναλογίαν τῶν λς'. νομισμάτων διδότω. ὃ καθ'. θέμ. τοῦ ε'. ὑπ. τοῦ μη'. βιβ. ἔστι θέμα τελευταῖον τοῦ κθ'. κεφ. τοῦ λζ. ὑπ. τοῦ ξ'. βιβ. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. ὃ δὲ ε'. θέμ. τοῦ ς'. ὑπ. τοῦ μη'. βιβ. τῶν θέμ. ἔστι θέμα β'. τοῦ ε'. κεφ. τοῦ ιη'. ὑπ. τοῦ ξ'. βιβ. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. ἡ α'. θέμ. τοῦ α'. ὑπ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. ιϛ'. τοῦ ς'. νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὃν ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλ. ἡ περὶ μανδάτων θέμα λεγούμενη ιζ'. νεαρά, ἔστι κεφ. καὶ. τοῦ γ'. ὑλ. τοῦ ς'. βιβ. τῶν βασιλ. λέγει ζῶν παρήτως· ὅτε δὲ ἀνδροφόνοις, οὔτε μοιχοῖς, ὅτε πρὸ ἐνῶν ἁρπαξιν ἁρπαίοις τὸν ὅρων φυλάξεις ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ ἐκείνοις ἐξελεύσεις καὶ ὑμοειδῶν αὐτοῖς ἐπάξεις. οὐ γὰρ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτανόντων φείδεσθαι πρέπει, ἀλλὰ τῶν λοιπῶν ἵνα μὴ τοιαῦτα τῶν πολιτευομένων πάσχοιεν. ἄλλως τε καὶ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια οὐ τοῖς ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις δέδοται πρὸς τοῦ νόμου, καὶ οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν ἑκάτερον ἀσφαλίζεσθαι τῇ πρὸς τῶν ἀσύλων τόπων ἀσφαλείᾳ, ὃ τῶν ἀδικουμένων, ὃ τῶν ἀδικούντων. καὶ β'. διάτ. τῶν αὐτοῦ ὑπ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ'. κεφάλαιον δὲ βιβ. δ'. τῶν βασιλικῶν πτ. α'. οὗ κεφ. ιϛ'. ταῦτά φησιν, εἴ τις ἁρπάσῃ, καὶ τὰ ἑξῆς ἐγράφησαν εἰς ὃ κείμενον. ἡ ρμγ'. νεαρὰ κεῖται εἰς κεφ. β'. τοῦ νη'. ὑπ. τοῦ ξ'. βιβ. οὕτω διαλαμβάνον ὡς ἐδηλώθη. ἀνάγνωθι δὲ τὸν αὐτὸν κβ'. πτ. ὅλον ὥραιά τινα διδάσκοντα, καὶ διαφέρει πρὸς τὸν ἁρπαζόντων αἰσχυντηρὰς γυναῖκας.

cuniariè tamen à magiſtratu puniatur & caſtigetur. Quæras etiam thema vltimum tit. XXXVII. lib. LX. quod circa finem dicit: Qui alienam ancillam ſtuprat, ſi diues eſt, pro delicto aureos triginta ſex ancillæ domino præbeto: ſi verò vilis, verberator, & quatenus facere poteſt, triginta ſex aureos dato. Digeſt. XXIX tit. v. lib. XLVIII. eſt thema vlt. cap. XXIX tit. XXXVII. lib. LX. quod ita habet, vt ſcriptum eſt. Dig. v. tit. VI. lib. XLVIII. Dig. eſt thema II. cap. V. tit. XVIII. lib. LX. quod habet, quomodo ſcriptum eſt. Conſtit. I. tit. I. nouellarum eſt cap. XII. nouellæ Iuſtiniani VI. ſed non eſt poſita in Baſil. Nouella XVII. quæ de mandatis differit, eſt cap. XXI. tit. III. lib. VI. Baſil. quod hæc ad verbum dicit: cæterum homicidis, & adulteris, & raptum virginum committentibus intra [*ſacros*] terminos ſecuritatem non ſeruabis: ſed inde eos abſtrahes, & ſupplicium illis irrogabis. Neque enim his qui ad hunc delinquunt modum: ſed cæteris, ne ab improbioribus talia patiantur, conuenit parcere. Præſertim [*verò quum*] ſacrorum [*locorum*] immunitas à lege non iniuriantibus, ſed affectis iniuria conceſſa ſit. Atque [*adeò*] ne poſſibile [*quidem*] ſit, vt vterque, tam qui iniuriam facit, quàm qui patitur, [*ex æquo*] in ſacroſanctorum locorum immunitate, protegatur. Conſt. II. eiuſdem tit. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. [*atque*] poſita in lib. IV. Baſil. tit. I. cuius cap. XII. hæc dicit: Si quis [*aſcenſam*] rapuerit, &c. vt ſcripta ſunt in textu. Nouella CXLIII. poſita eſt in cap. II. tit. LVIII. lib. LX. quod tradit quemadmodum manifeſtatum eſt. Legas verò eundem LVIII. tit. etiam totum, vt qui ſpecioſa quædam ac multa de quarumcunque mulierum raptoribus doceat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

ΠΕΡΙ ἱερατικῶν συλλουομένων γυναιξί. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ'. συνόδου ς'. κανὼν οζ'.

CAPVT XXXI.

DE ſacri ordinis hominibus, qui ſe cum mulieribus lauant. Concilij Laodiceni canon XXX. Concilij ſexti canon LXXVII.

TEXTVS.

Nouella CXVII. quæ de repudiis [*tractat,*] facultatem marito dat, vt ſi præter voluntatem eius cum viris ſe vxor lauet, ipſi repudium mittat,& matrimonium diſſoluat, eiúſque lucretur dotem.

SCHOLIVM.

Nouella Iuſtiniani CXVII. poſita eſt in lib. XXVIII. tit. VII. atque IV. thema cap. I. hæc dicit in hæc verba: ſi vnà cum extraneis viris nolente marito agitet conuiuia, aut cum iis ſe lauet. Atque eſt hæc etiam vna cauſſarum, quæ matrimonium ſoluunt.

KEIMENON.

Η ϖερὶ ῥεπουδίων νεαρὰ ριζ'. δίδωσιν ἄδηλα τῷ ἀνδρὶ τῆς ἀυτ῀ γαμετῆς ϖρὰ γνώμην ἀυτ῀ συλλουομένης ἀνδράσι, στέλλειν αὐτῇ ῥεπούδιον ϗ λύειν τὸν γάμον, ϗ κερδαίνειν τὰ αὐτῆς ϖροῖκα.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ριζ'. νεαρὰ τ῀ Ιουστινιανοῦ κεῖται εἰς βιβλίον κδ'. τίτ. ζ'. ϗ λέγει ὃ δ'. θέμα τ῀ α'. κεφ. Ταῦτα ῥητῶς· ἐὰν ἀνδράσιν ἀξιωτικοῖς γυνὴ μὴ βουλομένου τ῀ ἀνδρὸς συμποσάζῃ, ἢ συλλούηται, ϗ ἔστι μία τ῀ν λουσῶν τὸν γάμον αἰτιῶν, ϗ αὕτη.

CAPVT XXXII.

DE Epiſcopis & clericis, qui laïci facti fuerint, aut ad [*mundanas*] dignitates peruenerint, aut militauerint. Apoſtolorum canon LXXXIII. Concilij Nicæni canon XII. Concilij Chalcedonenſis canon VII.

TEXTVS.

Lib. I. Cod. tit. III. conſt. XXXVII. * Serui qui voluntate dominorum monachi fiunt, libertatem conſequuntur. At ſi relicto [*monachali*] exercitio ad alium ſtatum tranſeant, in ſeruitutem retrahuntur. Et conſt. LII. eiuſdem tit. Si quis quum clericus ſit, armatam militiam obeat, aut [*iam*] depoſitus in militiam concedat, exauthoratur, & confeſtim ſuæ ciuitatis, aut alte-

* *Vide nouellam* CXXIII. *cap.* XVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, ϗ κληρικῶν γινομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν ἢ στρατευομένων. Ἀποστόλων κανὼν πγ'. συνόδου Νικαίας κανὼν ιβ'. συνόδου Χαλκηδόν῀ κανὼν ζ'.

KEIMENON.

Βιβλίου α'. τ῀ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. λζ'. Οἱ δοῦλοι γνώμῃ τ῀ δεσποτῶν μοναζοντες ἐλευθεροῦνται. εἰ δὲ καταλιπόντες πρὸς ἄσκησιν, ἐπέρων κατάστασιν μεταθῶσιν, δουλοῦνται. ϗ διάτ. νϛ'. τ῀ αὐτ῀ τίτ. ὅτι ἐάν τις ὢν κληρικὸς ἐνόπλως στρατεύσηται, ἢ καταρεθεὶς μετάθῃ στρατείαν, ἀποστρατεύεται, ϗ βουλευτὴς παραχρῆμα γίνεται τ῀ς ἰδίας πόλεως, ἢ ἐπέ-

ερς

ρας μέχει μιᾶς ἐπαρχίας, ἐαὶ ἡ πόλις αὐτῦ πολλοὺς ἔχῃ βουλευτάς. εἰ δὲ λανθάνῃ, ἐπιλαμβάνονται οἱ βουλευταὶ τῶ πραγμάτων αὐτῦ, καὶ τὸ μὲν ἥμισυ ἐν προσόδῳ οὔσῃ, ἢ ὠνουμένῃ λαμβάνουσι, τὸ δὲ ἥμισυ τῇ τραπέζῃ τῶν ὑπαρχόντων εἰσκομίζεται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μοναχοῦ ὁπωσοῦν στρατευσαμένου, ἢ λαβόντος ἀξίαν, ἢ τὸν ἐν δικαστηρίοις βίον μεταδιώκοντος.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ηλζ. διάτ. τῦ γ'. τίτ. τῦ α'. βιβ. τῶν κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ νδ'. διάτ. τῦ αὐτῦ τίτ. οὐδὲ ἡ νγ'. ζήτει δὲ βιβ. τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α'. κεφ. ια'. θέσμα γ'. οὕτω λέγον, ἐαὶ μοναχὸς καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν βίον ἐπάλθῃ, τοῦτον τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς εἰ ἦναι ἔχῃ σκοπὸν γυμνωθέντα ὑπὸ τοῦ θεσπεσίου τῶν τόπων, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπαρχίας ἄρχοντος, εἰς μοναστήριον βάλλεσθαι, καὶ τὰ πράγματα ὅσα μὴ ἔχων ἦν δικαίως τῷ μοναστηρίῳ ὧν ἐμβάλλεται διαφέρῃ. εἰ δὲ καὶ πάλιν καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, τότε αὐτὸν ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας ὧν ἡ αὐθεντίαν κρατείτω, καὶ τῇ ὑποκειμένῃ αὐτῷ τάξει συναριθμείτω. ὁμ κεφ. γ'. τοῦ αὐτοῦ βιβ. καὶ τίτ. οὕτως ἔχον· εἴτις ἐστὶν εἰς μοναχικὸν βίον ζῆσαι βουληθείς, κελεύομεν ἵνα εἰ μὲν γνώριμός ἐστιν ὅτι σωφροσύνῃ τύχῃ ὑπόκειται, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου ὅτε συνίδῃ, τὸ ζήτημα αὐτῷ παρεχέτω· εἰ δὲ μὴ γνωρίζεται εἰ σωφροσύνῃ τύχῃ ὑπόκειται, ἐντὸς τριῶν ἐνιαυτῶν μὴ λαμβάνειν αὐτὸν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἀλλ' ἐντὸς τῶν εἰρημένων χρόνων ἀποπειράσθω τοῦτου ἀναστροφῆς ὁ τοῦ μοναστηρίου ἡγούμενος. καὶ εἰ ἐντὸς τριετίας ἀναφύῃ τις λέγων ἢ δοῦλον, ἢ κολωνόν, ἢ ἐναπόγραφον τοῦτον ἴδιον εἶναι, ἢ ὡς φυγόντα τὴν γεωργίαν, ἢ ὡς τι κλέψαντα, ἢ διά τι πταῖσμα εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸν εἰσεληλυθέναι, καὶ ταῦτα ἀποδείξειν, ὁ ἰδίῳ διαστήσῃ τοῦτον ἀποκεκρίσθαι μὴ πραγμάτων ὑπ' ὧν ἀποδείξειν εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγών, λόγον πρότερον, ὡς οὐδὲν ὑπομένῃ παρὰ τοῦ ἰδίου διαστήσῃ

rius intra vnam prouinciam, si ipsius ciuitas multos decuriones habet, decurio fit. Quòd si deliteſcat, ipsius bona decuriones inuolant, & ſemiſſem ex reditibus [*iam*] conſtitutis aut emendis percipiunt; alter autem ſemis præfectorum menſæ infertur. Idem etiam in monacho, qui quomodocunque militat, aut dignitatẽ aſſumit, aut forenſem vitam ſectatur, [*obtinet.*]

SCHOLIVM.

Conſt. XXXVII. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil neque eiuſdem tit. LII. neque LIII. Quæras autem lib. Baſil. IV. tit. I. cap. XI. thema III. quod ſic ait: Quòd ſi monachus monaſterium reliquerit, & ad ſæcularem vitam tranſierit: hic militia primùm & honore, ſi quem habet, denudatus per locorum Epiſcopum & prouinciæ præſidem in monaſterium remittitor: & res quas poſtea habere monſtratus fuerit, ad monaſterium, in quod immittitur, pertinẽto. Si denuò quoque monaſterium relinquat: tunc præſes eum prouinciæ, in qua inuentus fuerit, detineto, & ſubiectæ ſibi cohorti accenſeto. Et cap. III. eiuſdem lib. & tit. quod ſic habet: cæterùm ſi quis ad monaſticam venire vitã voluerit, iubemus, vt ſiquidem de eo conſtet, quòd nulli [*ſeruili*] conditioni obnoxius ſit: præſul monaſterij habitũ illi, quando ſibi viſum fuerit, adhibeat. Si de eo non conſtet, cuinam conditioni obnoxius ſit, intra tres annos habitum is monaſticũ non aſſumat, ſed intra prædictum tempus monaſterij præſul periculum facito, ſi pedem referre velit. Et ſi intra triennium emergat aliquis, qui hunc vel ſeruum, vel colonum, vel aſcriptitium ſuum eſſe dicat, quódque vel agricolationis laborẽ fugiens, vel aliquid furatus, vel propter aliquod delictum in monaſterium ingreſſus ſit, & hæc comprobata fuerint: reſtituitor is domino ſuo cum rebus quas in monaſterium intuliſſe probatus fuerit, data priùs & accepta fide, quòd nihil à domino ſuo malì

perpetietur. Si nemo intra triennium contra aliquam prædictarum perſonarum actionem & controuerſiam mouerit: monaſterij præſul poſt triennij decurſum tunc illi habitum præbeto, ſi iſtiuſmodi hominem dignum iudicauerit: neque poſtea quiſquam ei negotium de ſtatu ac conditione ſua faceſſito, quamdiu tamen in monaſterio degit. Res verò quas in monaſterium intuliſſe videbitur, probanti id domino reſtituuntor. At ſi quis prædictarum perſonarum reliquerit monaſterium, & ad ſecularem vitam tranſierit, ſiue in vrbibus ſiue per agros oberrans: ſuæ fortunæ ac conditioni redditor. Et cap. x. eiuſdem tit. quod dicit: Interdicimus item parentibus, ne filios ſuos, ſimulatque monaſticam vitam elegerint, è venerabilibus monaſteriis abſtrahant.

λαμβάνοντα. Εἰ ὁ αὐτὸς τελευτήσας μηδεὶς ἀναγάγῃ λιτὴν τῶν εἰρημένων προσώπων, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου μὴ πλεῖω τοῦ τριετοῦς χρόνου εἰ τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἄξιον κρίνει, τότε διδότω αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ μηδεὶς αὐτῷ ὄχλησιν μὴ πραγματείαν περὶ τῆς τύχης εἰσφερέτω ἐν ὅσῳ μένει γε ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἀφ' οὗ. Τὰ δὲ πράγματα ἄνεν εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγὼν φανείη τῷ δεχομένῳ διασώτη ἀποδιδόσθω. Εἰ δέ τις τῶν εἰρημένων προσώπων καταλείψει τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν ἔλθῃ βίον, ἢ ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ ἐν τοῖς ἀγροῖς περιέρχηται, τῇ ἰδίᾳ τύχῃ παραδιδόσθω. καὶ κεφ. ι'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. λέγει· ἀπαγορεύομεν δὲ τοῖς γονεῦσι τοὺς ἰδίους παῖδας μοναχικὸν βίον ἀσπαζομένους ἐκ τῶν βιαίων μοναστηρίων ἀφέλκειν.

TEXTVS.

Conſt. LV. eiuſdem tit. Non licet parentibus, vt impediant, quò minus liberi volentes monachi aut clerici fiant: aut propter hoc ſolum [*illos*] exhæredent. Sed ſi ipſi teſtamentum condant, neceſſe habent, vt illis quadrantem relinquant: ſin autem, locus [*eſt*] ab inteſtato. Quòd ſi [*illi*] eccleſias aut monaſteria relinquant, atque mundani fiant: omne ipſorum ius ad monaſterium aut eccleſiam pertinet. Dicit verò etiam conſt. I. tit. I. nouellarum, quòd ſiue presbyter, ſiue diaconus, aut hypodiaconus, aut lector clericalem habitum relinquere, & ad aliud vitæ genus tranſire voluerit: vel cum bonis curiæ, vel egenus cohortali conditioni aſcribatur. Et conſt. II. eiuſdem

KEIMENON.

Διάτ. νέ. τοῦ αὐτοῦ πίτ. ὅτι ἔξεστι τοῖς γονεῦσι βουλομένους τοὺς παῖδας μονάσαι ἢ κληρωθῆναι κωλύειν, οὔτε διὰ τοῦτο μόνον ἀποκληρονόμους ποιεῖν· ἀλλ' εἰ μὲν τὸ καθ' ἑαυτοὺς διατυποῦσιν, ἀναγκαῖον ἔχουσι ζῆς ὀγδόας ἐὰν αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ διατυπώσωσι, χωρεῖ τοῖς ἐξ ἀδιαθέτου. εἰ δὲ τὰς ἐκκλησίας ἢ τὰ μοναστήρια καταλίπωσι, καὶ κοσμικοὶ γένωνται, πάντα τὰ δίκαια αὐτῶν, τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ διαφέρειν. λέγει δὲ καὶ ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι εἴτε πρεσβύτερος, εἴτε διάκονος, εἴτε ὑποδιάκονος, ἢ ἀναγνώστης, ἀπολιπεῖν βουληθῇ τὸ σχῆμα τοῦ κληρικοῦ, καὶ εἰς ἕτερον βίον μεταλθεῖν, ἢ εἰς βουλευτήριον μετὰ τῆς οὐσίας, ἢ ἄπορος ὢν εἰς ταξεωτικὸν καταχθήσεται. τύχοι. καὶ ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ

ζετ. φησὶν, μηδεὶς γὰρ οἰκείῳ κλήρῳ ἐὰν γένηται κοσμικὸς, ἐπεὶ ⸫ τῆς ὡς εἰκὸς προσούσης αὐτῷ ἀξίας, ἢ στρατείας ἀποστερεῖται, καὶ τῇ βουλῇ τῆς ἰδίας πόλεως ἀποδίδοται. ⸫ ἐὰν δοῦλος εἰδότος, καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότου κληρωθῇ, ἐλεύθερος ⸫ βίβλυης γίνεται. ἀγνοῶν δὲ ὁ δεσπότης εἴσω ἐνιαυτοῦ τὸν τύχην ἀποδοκιμάζει λαμβάνει αὐτόν. ὁ δὲ οὕτως ἐλευθερούμενος ἐὰν εἰς κοσμικὸν βίον μεταλθῇ, παραδίδοται τῷ δεσπότῃ αὖθις εἰς δουλείαν. καὶ ὅτι ὁ διὰ τὸ μοναστὴν ἐλευθερωθεὶς ἐὰν κοσμικὸς γένηται, ἢ ἐν πόλεσιν, ἢ ἐν ἀγροῖς περιέρχηται, ἀποδίδοται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ. ⸫ ιγ'. διατ. τοῦ αὐτοῦ ζετ. φησὶν, ὅτι δοῦλος κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ παραπόρησιν μοναστὴν ἐὰν πειραθῇ τὸ μοναστήριον καταλιπεῖν, καὶ βίου ἑτέρου σχῆμα μεταλθεῖν, ἔξεστι τῷ δεσπότῃ τῆς τύχης ἀποδοκιμασίαν ἔλκειν αὐτὸν, καὶ εἰς οἰκέτας ὑποβάλλειν. λέγει δὲ ⸫ ἡ β'. διατ. τοῦ α'. ζετ. τῶν νεαρῶν, ὅτι ἐὰν μοναχὸς γένηται λαϊκὸς, γυμνοῦται τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, ⸫ διὰ τοῦ ἐπισκόπου μεθ' ὧν ἐπεκτήσατο εἰς μοναστήριον βάλλεται. εἰ δὲ πάλιν καταλείπῃ τὸ μοναστήριον ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ συνειλήφθη ἐνοῖ αὐτὸν τῷ ἐπιχωρίῳ τάξει.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ νε'. ἀφέτ. τοῦ γ'. ζετ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν κωδίκων σὺν ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ὡς καὶ

tit. Nemo, inquit, [*eccleſiaſticam*] ſuam ſortem deſerens, mundanus efficitor. Alioqui dignitate, quæ fortè ipſi obuenerit, aut militia priuabitur, & ſuæ ciuitatis curiæ tradetur. Si ſeruus ſciente neque contradicente domino clericus factus fuerit: liber & ingenuus fit. At ſi dominus ignorauerit, atque intra annum fortunam comprobet, illum recipit. Quòd ſi ita liber factus, ad mundanam vitam tranſeat, traditur domino in ſeruitutem. Item: Si qui per monachatum liber factus eſt, mundanus fiat, aut in ciuitatibus vel in agris circumerret, ſuæ fortunæ reſtituitur. Et conſt. XIII. eiuſdem tit. ait: Si ſeruus ſecundùm obſeruationem in illa [*traditam*] monachus factus, monaſterium relinquere, aliámque vitæ rationem ſectari tentauerit: licebit domino, poſteaquam fortunam comprobarit, vt ipſum trahat, & inter ſeruos ſubiiciat. Sed & conſt. II. tit. I. nouel. dicit: Si monachus laïcus factus fuerit, denudatur militia: & cum iis quæ acquiſiuerit, per Epiſcopum in monaſterium mittitur. Si autem rurſus relinquit monaſteriũ, præſes prouinciæ in qua cõprehenſus fuerit, adiungit ipſum prouinciali cohorti.

SCHOLIVM.

Conſtit. LV. tit. III. lib. I. Cod.

non eſt poſita in Baſil. quemadmodum etiam antea diximus. Quæras tamen lib. IV. tit. I. cap. IX. quod ſic habet: Nullam autem licentiam damus aut patribus, vt liberos: aut liberis, vt parentes, qui ſecularem conuerſationem relinquunt, tanquam ingratos hæreditate ſua excludant, per cauſam aliquam quæ monaſticam vitam præceſſerit. Conſt. I. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani VI. Hoc autem eius cap. non eſt poſitum in Baſil. Conſt. II. eiuſdem tit. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. poſita [*que eſt*] in lib. Baſil. III. tit. I. cuius XXXIV. cap. dicit, quæcunque in textu comprehenduntur. Legas [*etiam*] eiuſdem lib. & tit. cap. XXXVII. quod inſertum eſt interpretationi capnt XXXVI. tit. I. præſentis operis. Conſt. XIII. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani V. Hoc autem caput non eſt poſitum in Baſil. Conſt. II. eiuſdem tit. eſt ſimiliter nouella CXXIII. poſita [*que eſt*] in lib. Baſil. IV. tit. I. cap. XI. quod ad verbum initio præſentis XXXII. cap. inſertum legas.

ὅπως δὲν ἐγκαλῶμεν. ζήτει δὲ βιβλίον δ'. τίτ. α'. κεφ. θ'. οὕτως ἔχον· Συνδεμίαν ἢ ἄδειαν δι-δόναμεν ἢ τοῖς γονεῦσι τοὺς παῖδας, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς γονέας τὴν κοσμικὴν διαγωγὴν καταλιμπάνοντας ὡς ἀχαρίστους ἀποκλείειν τῆς ἰδίας κληρονομίας διὰ αἰτίας τινὸς τοῦ μοναχικοῦ βίου προκαταλαμβανούσης. α'. διήγ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ς'. τοῦτο ἢ ὃ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β'. διήγ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. χειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. ἐν λέγει ὃ λδ'. κεφ. τούτου, ὅσα εἰς ὃ χείμενον παρέρχεται. ἀναγνωθῇ τῶν αὐτοῦ βιβλίου ἐν τίτ. κεφ. λζ'. ὅπερ κατεχρώθη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν λς'. κεφ. τῶν α'. τίτ. τοῦ πρόχρους συντάγματος. ἡ ιγ'. διήγ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ε'. τοῦτο ἢ ὃ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ ἢ β'. διήγ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. χειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν δ'. τίτ. α'. κεφ. ια'. ἐν ἀναγνωθῇ τοῦτο κατεχρώθη ῥητῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρόχρους λδ'. κεφ.

CAPVT XXXIII.

DE iis qui clericos delinquere ſciunt, & non manifeſtant. Baſilij canon LXXI.

TEXTVS.

De iis qui fures, aliiſve criminibus obnoxios, aut recipiunt, aut occultant, aut quum poſſunt non tradunt, tractant tit. XXXIX. lib. IX. Cod. & tit. XVI. lib. XLVII. Digeſt. iam ipſos pœnis quæ contra illos competunt, ſubiicientes: iam diuerſas pœnas inferentes. [*Qui*] etiam [*tractant*], quomodo rei qui in agris degunt, abſtrahantur. Qui verò latronem

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

ΠΕΡΙ τῶν συνεπισταμένων ἁμαρτάνουσι κληρικοῖς, καὶ μὴ φανερούντων. Βασιλείου κανὼν οα'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ τῶν ὑποδεχομένων, ἢ κρυπτόντων λῃστὰς, ἢ δραπετῶν, καὶ μὴ παραδιδόντων, ἢ ἑτέροις ἐγκλήμασιν ὑποκειμένων, διαλαμβάνει ὁ λθ'. τίτ. τῶν θ'. βιβ. τοῦ κώδικος, καὶ ὁ ις'. τίτ. τῶν μζ'. βιβ. τῶν διατάξεων, πρὸ μὲν αὐτοῖς ὑποβάλλοντες τὰς καθ' ἑκάστων ἀρμοζούσας τιμωρίας, πρὸ δὲ διαφόρους ἑτέρας ποινὰς ἐπάγοντες· καὶ πῶς ἀποσπῶνται οἱ γεωργοῦντες διάγοντες ἐν χωρίοις. ὁ μὲν συγχωρῶν,

ἢ ἀγχιστέα φυλάξας λησ-λὼ ϗ διασώσας, μέσως πῶς ζημωρεῖται, ὡς διάτ. β'. τῦ εἰρημβύου ις'. ζίτ. τῦ μζ'. βιβλίου.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο λθ'. ζίτ. ϝ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. γ'. τοῦ κζ. ζίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῦ βασιλικῦ, καί φησιν οὕτως· ὁ ἐπόπτης ζυγὰ ἐπεχόμβυον ἐγκλήματι ἐν εἰδήσῃ, τὴν αὐτὴν ὑποφέρεται ζημίαν. ὁ δὲ ὑποδεξάμβυος λῃστὰς ϗ μὴ προσαγαγὼν αὐτοὺς δικαστηρίῳ, δημεύεται, ἢ ζημιοῦται κατ' ἀξίαν τοῦ προσώπου ὡς δοκεῖ ὁ δικαστὴς σωφρόνως. ὁ ις'. ζίτ. τοῦ μζ'. βιβ. τῆς δ'ζητ. ἐτέθη εἰς κεφ. α'. τοῦ αὐτοῦ κζ. πίτ. τοῦ ξ'. βιβ. καί φησιν, οἱ ὑποδοχεῖς τῦ λῃστῶν ὡς λῃσταὶ ζημιοῦνται, ϗ οἱ δυνάμβυοι κρατῆσαι τοὺς λῃστὰς, ϗ ἀπολύσαντες χρήματα λαβόντες, ἢ μέρος τῦ ληστευθέντων. τὸ β'. δ'ζητ. τοῦ ις'. πίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῆς δ'ζητάξεως, ἔστι κεφ. β'. τοῦ ῥηθέντος κζ. πίτ. τοῦ ξ'. βιβ. οὕτως ἔχον ῥητῶς ὡς ἐγράφη. ἀπάγωδι ϗ τὸ δ'. αὐτοῦ κεφ. διδάσκει πῶς ἀποσπῶνται οἱ ἐπεχόμβυοι ἐγκλήμασι, ϗ ἀφαιροῦνται ἐν κτήμασι, ϗ ὅτι εἰ μὴ διδοῖεν τούτοις οἱ δεσπόται τοῦ κτήματος ὃ ἄρχοντι, στείρονται τῆς δεσποτείας αὐτοῦ, ϗ οἱ προστατεύοντες ϗ οἱ φροντισταὶ τούτου ἐξορίζονται. σὺ δὲ ζήτει τὸ ὅλον κζ'. πίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου. ἀπάγωδι ϗ βιβλίου α'. πίτ. β'. κεφ. κϐ'. ν'. ϗ ζ'. καὶ βιβλίου ξ'. πίτ. λθ'. κεφ. τελβυταῖον. ἀφορίζεται δὲ ὅτι ὅπερ ἐστὶν τοῖς αἱρετικοῖς καὶ τοῖς μάγοις κολάζον) οἱ αὐτοὺς ὑποδεχόμβυοι ϗ συγκαλύπτοντες.

cognatum aut propinquum custodit & conseruat, medio quodam modo punitur : vt dig. II. dicti XVI. tit. lib. XLVII. [*docet.*]

SCHOLIVM.

Tit. XXXIX. lib. IX. Cod. positus est in cap. III. tit. XXVII. lib. LX. Basil. & ait in hunc modum : Qui sciens quempiam obnoxium crimini receperit, eandem pœnam sustinebit. Qui fures receperit, & in iudicium non adduxerit : [*substantia eius*] publicator : aut pro qualitate personæ, prout iudici visum fuerit, punitor. Tit. XVI. lib. XLVII. Dig. positus est in cap. I. eiusdem XXVII. tit. lib. LX. & ait : Latronum receptores, & qui quum apprehendere latrones possent, pecunia vel subreptorum parte acceptâ, [*illos*] dimiserunt : perinde atque latrones puniuntur. Digest. II. tit. XVI. lib. XLVII. Dig. est cap. II. dicti XXVII. tit. LX. lib. quod expressè habet, vt scriptum est Legas etiam IV. eius caput, quod docet quomodo criminibus obnoxij, qui in prædiis [*rusticis*] degunt [*inde*] abstrahantur : & quòd nisi prædij domini hos magistratui offerant, eius dominio priuentur : primates autem prædij & procuratores, [*nisi id faciant,*] in exilium mittantur. Verùm tu quæras totum XXVII. tit. LX. lib. [*a*] legas etiam I. tit. II. cap. XXII. L. XC. & lib. LX. tit. XXXIX. cap. vlt. Complectuntur enim, quòd perinde atque hæretici & incantatores, ij qui illos recipiunt & occultant, puniantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

ΠΕΡΙ τῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς διδόντας ἐκδύας. Ἀποστόλων κανὼν κ'.

CAPVT XXXIV.

QVOD qui clerici fideiussiones dant, deponantur. Apostolorum canon XX.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η κε'. ϗ λϐ'. διάτ. τῦ γ'. ζίτ τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος λέγοισι τοὺς κληρικοὺς δικαζομβύους διδόναι

TEXTVS.

Constit. XXV. & * XXXII. tit. III. lib. I. Cod. clericos litigantes fideiussiones dare

* *In lib. nostris* XXXIII.

dicunt. Et conſtit. II. tit. I. nouellarum, clericos litigantes fideiuſſorem non dare, ſed confeſſionem pignoraticiam ſine iuramento facere: Epiſcopos autem litigantes neque fideiuſſiones dare, neque confeſſionem facere dicit.

ἐγγύας. ἡ ὴ β'. διάτ. τῆ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει τοὺς μὲν κληρικοὺς δικαζομένους μὴ δίδόναι ἐγγυητὰς, ἀλλὰ ὁμολογίαν ἐκυπόθηκον ποιεῖν ἄνευ ὅρκου· τοὺς ὴ ἐπισκόπους δικαζομένους μήτε ἐγγύας δίδόναι, μήτε ποιεῖν ὁμολογίαν.

SCHOLIVM.

Conſtit. XXV. & XXXII. tit. III. lib. I. Cod. non ſunt poſitæ in Baſil. Conſtit. autem II. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. poſita [*quæ eſt*] in lib. III. Baſil. tit. I. cuius XLIV. & XLV. cap. circa finem dicunt, quæcunque à Photio in compendio propoſita ſunt. Cæterùm quæ ſcripta ſunt in expoſitione XX. canonis ſanctorum Apoſtolorum, ad ſolutionem ambiguitatis quæ de fideiuſſionibus Epiſcoporum & clericorum inducitur, ſufficiunt: quæ legas.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η κε'. καὶ λϛ'. ἀφόρ. τῆ γ'. τίτ. τῆ α'. βιβλίου τῆ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς βασιλικά. ἡ δὲ β'. ἀφόρ. τῆ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανίου ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. καὶ φησι τὸ μδ'. κεφ. τῆ με'. αὐτῆ δὲ καὶ τὰ τέλη ὅσα σεσωφίσθησαν καὶ τῆ παρεμάρχου. τὰ μέντοι γραφέντα εἰς ἑρμηνείαν τῆ κ'. κανόνος τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀρκοῦσιν εἰς διάλυσιν τῆ ἐκ τοιαύτης ἀμφιβολίας χάριν τῆ ἐγγύων τῆ ἐπισκόπων, καὶ τῶν κληρικῶν, καὶ ἀπάγωγη αὐτῶν.

CAPVT XXXV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

DE clericis, qui in caupona, vel publico diuerſorio cibum capiunt. Apoſtolorum canon LIV. Concilij Laodiceni can. XXIV. Concilij Carthaginenſis canon XL. Concilij ſexti canon IX.

ΠΕΡΙ κληρικῶν ἐσθιόντων ἐν καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ. Ἀποστόλων κανὼν νδ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κδ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μ'. συνόδου ϛ'. κανὼν θ'.

TEXTVS.

Conſt. XIV. tit. I. nouellarum ait, quòd monachum in caupona conuerſantem caſtigari oporteat, in prouinciis quidem à ciuitatum defenſoribus, Conſtantinopoli verò à prætoriorum præfecto: & à monaſteriorum antiſtite expelli. [*Tunc etiam hanc*] legem vbique valere, eámque obſeruan-

KEIMENON.

Η ιδ'. διάτ. τῆ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν ὅτι τὸν μοναχὸν αἰσχροφόρμιον ἐν καπηλείῳ δεῖ σωφρονίζεσθαι, ἐν μὲν ταῖς ἐπαρχίαις ὑπὸ τῶν ἐκδίκων, ἐν ὴ Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τῆ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων, ἐξωθοῦσθαι τῶν μοναστηρίων ὑπὸ τῆ ἡγουμένου. πανταχοῦ ὴ κρατεῖ ὁ νόμος, καὶ ὑπὸ-

νοοῦσι τῆς φυλακῆς αὐτῷ ⓐ ὑ-
πηρέται δὲ ⓐ ἄρχοντες.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ιδ'. ἀφέτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρλγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. ις'. οὕτως ἔχοντι ὡς σεσωσμένη, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο. ζήτει καὶ κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μθ'. μγ'.

dam præfectos atque præsides curare [*debere.*]

SCHOLIVM.

Constit. XIV. tit I. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXIII. posita [*quæ est*] in lib. IV. Basil. tit. I. cap. XVI. quod sic habet, quemadmodum in compendio propositum est, & hoc lege. Quæras [*verò*] etiam sanctorum Apostolorum canonem XLII. & XLIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λς'.

ΠΕΡΙ κληρικῶν ὑβριζόντων βασιλέα, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ ἄρχοντα, ἢ πρεσβύτερον ⓦ. Ἀποστόλων κανὼν νε'. νς'. καὶ νζ'.

CAPVT XXXVI.

DE clericis Imperatorem, Episcopum, magistratum, aut presbyterum contumelia afficientibus. Apostolorum canon LV. LVI. LXXXIV.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ἰδικῶς μὲν περὶ κληρικῶν ὑβριζόντων ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ διαλαμβάνει, λέγει δὲ βιβλίῳ θ'. τῷ κώδικος τίτλ. ζ'. διάτ. α'. καὶ μόνη, ὅτι ὁ τὸν βασιλέα ὑβρίζων οὐ τιμωρεῖται, οὔτε τι σκληρὸν ἢ πρακτὸν ὑπομένει. ἢ γὰρ ἀπὸ κουφότητος εἶπε καὶ παραφρονεῖται, ἢ ἐξ ἀνοίας καὶ ἐλεεῖται, ἢ ὡς ἀδικούμενος, καὶ συγχωρεῖται. ἀναφέρεται δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου κρίνει, εἰ ὀφείλει συγχωρηθῆναι ἢ τιμωρηθῆναι. εἴρηται γὰρ ἐν βιβλίῳ μη'. τίτ. δ'. διάτ. ζ'. ὅτι οὐ χρὴ τοὺς δικαστὰς ἀποκεχρῆσθαι τῇ βασιλικῇ

De clericis contumelia afficientibus ciuilis lex specialiter nihil tractat. Dicit autem in lib. IX. Cod. tit. VII. constit. I. eáque vnica, quòd qui Imperatorem conuiciis incesserit, non puniatur, neque durum aliquid nec asperum sustineat. Aut enim [*inquit*] ex leuitate dixit, & contemnitur: aut ex insania, & miseratione dignus habetur: aut tanquam iniuriam passus, & condonatur. [*Eam*] autem [*rem*] ad Imperatorem referri, eúmque ex qualitate personæ iudicare, veniane dignanda, an verò punienda sit. Nam dicitur etiam libri XLVIII. tit. IV. digest. VII. iudices Principalis [*maiestatis*] veneratione abuti non

debere, ſed veritatem ſpectare, an [*videlicet*] perſona [*illa id*] facere potuerit, & an antè fecerit, & an cogitauerit, & an ſanæ mentis fuerit. Neque enim facilè garrulum puniri debere, niſi ſi tale delictum ſit, quod ex certa lege, aut ad exemplum puniatur. Acerbiùs autem in milites inſurgi. Generaliter [*vero*] de iis qui contumelia afficiunt, vel verberant, vel famoſos [*libellos*] conficiunt, vel illos reperiunt, vel legunt & non diſrumpunt, tractat liber XLVII. tit. X. & lib. IX. Cod. tit. XXXV. & XXXVI. & Inſtit. [*lib.*] IV. tit. IV. in quibus dicitur, quòd [*iniuriarum actio*] tum pecuniariè tum criminaliter moueatur. Et quòd iniuriarum damnatus infamis fiat: tametſi ſeruum alienum iniuria affecerit, aut amicè datis pecuniis [*de ea actione*] tranſegerit, vti lib. III. tit. II. digeſt. * II. & VI. [*traditur*]. Et quòd atrox iniuria ſit, quæ magiſtratui, conſuli, ſacerdoti, [*alioqui*] ve honore prædito fit. Et quòd intra annum duntaxat [*hæc actio*] moueatur. Cæterùm in eos qui famoſos [*libellos*] componunt, quive illos legunt, quive vim eorum aliquibus dicunt, capitalis pœna conſtituta eſt: quemadmodum lib. IX. tit. XXXVI. [*docet.*]

* *In lib. noſtris 1.*

ζημῆ, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς σκοπεῖν, καὶ εἰ δυνατὸν ἦν τὸ πρόσωπον ποιῆσαι, καὶ εἰ πρὸ τούτου ἐποίησε, καὶ εἰ ἐνεθυμήθη, καὶ εἰ ἔννοιαν· καὶ οὔτε γὰρ δίχα ὁ φλύαρος ὀφείλει ζημιωθῆναι, εἰ μὴ τοιοῦτό ἐστι τὸ ἁμάρτημα ὅπερ νόμος ῥητῶς ἢ ἐξ ὁμοίου ζημιοῖ. πραχύτερον δὲ κατὰ στρατιωτῶν κινεῖται. γυναικῶν τε τῶν ὑβριζόντων ἢ τυπτόντων, ἢ τοιούτων φάμενσα, καὶ τῶν διεσκόντων αὐτὰ καὶ ἀναγινωσκόντων, καὶ μὴ διαῤῥηγνύντων, διαλαμβάνει βιβλίῳ μζ. τίτ. ι'. καὶ βιβλίῳ θ'. τῷ κώδικος τίτ. λέ. καὶ λς'. καὶ ἰνστιτούτων δ'. τίτ. δ'. ἐν οἷς εἴρηται ὅτι κατὰ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖται, καὶ ὅτι ὁ τρὶς ὕβρεως καταδικαζόμενος ἄτιμος γίνεται, κἂν ἀλλότριον δοῦλον ὕβρισεν, ἢ φιλικῶς ἐπιδόσει χρημάτων ἀπηλλάγη, ὡς βιβλίῳ γ'. τίτ. β'. διάτ. β'. καὶ ς'. κατὰ ὅτι πραχεῖα ὕβρις ἐστὶν ἡ γερουσίᾳ ἄρχοντι, ἢ ὑπάτῳ, καὶ ἱερεῖ, κατὰ ἀξιωματικῷ, καὶ ὅτι εἰς ἐνιαυτὸν μόνον κινεῖται. κεφαλικὴ δὲ ζημία ὥρισται κατὰ τῶν ποιούντων φάμουσα, καὶ τῶν διαγινωσκόντων αὐτὰ, καὶ τινὰ δυνάμιν αὐτῶν λεγόντων εἶσιν, ὡς βιβλίῳ θ'. τίτ. λς'.

ΣΧΟ-

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ α'. Ἀφ' τ. τῦ ζ'. τ. τῦ θ'. βιβλίου τῶ κώδικος, ἐστὶ βιβλίου ξ'. τ. λς'. κεφ. ιγ'. οὕτως ἔχον εἰς σύνοψιν θη. Ὁ ζ'. Ἀφ' τ. τῦ δ'. τ. τῦ μή. βιβλίου, ἐστὶ θεμα β'. τῦ ή. κεφ. τῦ λς'. τ. τῦ ξ'. βιβλίου, διαλαμβάνων ῥητῶς ὅσα εἰς ὃ κείμενον ἐγκάφησαν. σημείωσαι οὖν καὶ ἀμφότερα ξένα ὄντα, καὶ χρήσιμα καὶ πολύ. ὁ ι'. τί. τῦ μζ'. βιβλίου τῆς Ἀφανίσεων ἐτέθη εἰς τί. κα'. τῦ ξ'. βιβλίου τῶ βασιλικῶ ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς. καὶ ζήτει κεφ. Ἀφόρα τούτου περὶ ὕβρεων, καὶ φαμώσων διαλελειμμα. Ὁ α'. κεφ. τῦ αὐτοῦ τί. λέγει τῶν ῥητῶς, ὅλως μὲν ὕβρεις λέγεται ὃ παρὰ νόμον, ἰδικῶς δὲ ἡ εἰς τιμὴν ἀδικήματος, καὶ ἡ ζημία εἰς ὅτι τὸ ἀκυϊλίου, καὶ ἡ ἀδικία εἰς ὅτι τὸ ἀδίκως καὶ παρανόμως ψηφισαμένου. ὁ λε'. τ. τῦ θ'. βιβλίου τῶ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. μγ'. τοῦ κα'. τ. τοῦ ξ'. βιβλίου λέγει· ὁ δὲ συκοφαντίαν κινήσας τῆ περὶ ὕβρεως ἀγωγῆ, ἢ ὀφειλέτω, ἢ τοῦ ἀξιώματος ἀποκινήσθω. καὶ ὁ λς'. τί. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου κεῖται εἰς τί. ξγ'. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ φησι τὸ α'. κεφ. τούτου, πᾶς ὁ διείσων φλαουίῳ ἐσφραγισμένῳ ἢ ἀσφράγιστον, καὶ μὴ παραχρῆμα καίων, καὶ δίκα διαλυσάσθω, ὑποκείσθω ποιναῖς ἃς ἂν ὑπέσχετο καὶ ὁ συντυχὼν τῶ φλαουίῳ. καὶ κεφ. β'. ὁ δὲ ῥῶν φλαουίῳ μηδενὶ ἑτέρῳ λεγέτω τὴν δύναμιν αὐτῆς, ἀλλὰ διαῤῥηξάτω αὐτὸ ἢ καυσάτω. ὁ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσας κεφαλικῆ ποινῆ ὑποβληθήσεται. πᾶς γὰρ θαῤῥῶν ἀνὴρ ἐπὶ τῆ φλαουίᾳ καταγρείτω γενόσεων ὅπερ ἐὰν ἀποδείξῃ, τιμῆς ἀξιούσθω, μὴ ἀποδείξας δὲ ζημιούσθω. ὁ δὲ τοιοῦτος χάρτης τῶν καθ' οὗ ἐτέθη ὑπόληψιν μὴ βλαπτέτω. ὁ δὲ δ'. τί. τῦ δ'. ἰνστιτουτίων οὐκ ἐτέθη μιᾶς τῶν βασιλικῶν. φησὶ δὲ τὸν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖσθαι. Τὸ β'. ἐν τ'. Ἀφ' τ. τοῦ β'. τί. τοῦ γ'. βιβλίου τῆς διατάξεως ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ α'. κεφ. τοῦ β'. τί. τοῦ κα'. βιβλίου τῆς βασιλικῆς. καὶ ζήτει διάφορα κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐν τῇ. αἰάγνωθι καὶ γ'. θέμα τοῦ α'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τῇ. καὶ βιβλίου κατάγραθι εἰς τὸ κζ'. κεφ. τοῦ πεῖσις τῇ. περὶ τὰ μέσα.

SCHOLIVM.

Conſtit. 1. tit. VII. lib. IX. Cod. eſt lib. IX. tit. XXXVI. cap. XIII. quod habet, quomodo in compendio propoſitum eſt. Digeſt. VII. tit. IV. lib. XLVIII. eſt thema II. cap. VIII. tit. XXXVI. lib. LX. quod expreſſè complectitur quæcunque in textu ſcripta ſunt. Nota itaque vtrumque, vt admirandum, & ſanè quàm vtile. Tit. X. lib. XLVII. Dig. poſitus eſt in tit. XXI. lib. LX. Baſil. ab initio, cuius diuerſa capita quæras de iniuriis & famoſis [*libellis*] differentia. Primum autem eiuſdem tit. cap. hæc ad verbum dicit: Generaliter iniuria dicitur, quicquid non iure fit: ſpecialiter contumelia, & damnum [*culpa datum*], vt in [*lege*] Aquilia: & iniquitas, vt in eo qui iniquè & iniuſtè ſententiam dixit tit. XXXV. lib. IX. Cod. poſitus eſt in cap. XLIII. tit. XXI. lib. LX. quod dicit: Qui iniuriarum actionem per calumniam inſtituit, aut relegatur, aut à dignitate amouetur. Tit. XXXVI. eiuſdem lib. poſitus eſt in lib. LX. tit. LXIII. cuius I. cap. hæc dicit: Quicunque libellum famoſum obſignatum aut non ſignatum reperiens, non ſtatim combuſſerit, ſed legerit: ſubiaceto pœnæ, quam author eius [*deprehenſus*] ſubiret. Et cap. II. Qui libellum famoſum repererit, nulli alteri vim eius dicito: ſed diſrumpito, aut comburito. Qui hoc non fecerit capitali pœnæ ſubiugabitur. Sanè verò quiſque, quæ in famoſo libello ponere velit, cum fiducia deferto: ſciens quòd ſi [*illa*] probauerit, honore dignandus: ſi non probauerit, puniendus erit. Iſtiuſmodi autem libellus, eius in quem editus eſt exiſtimationem non lædit. Tit. IV. [*lib.*] IV. Inſtit. non eſt poſitus in Baſil. Dicit autem iniuriarum actionem & pecuniariè & criminaliter moueri. Digeſt. II. & VI. tit. II. lib. III. Dig. poſita ſunt in initio cap. I. tit. II. lib. XXI. Baſil. cuius eiuſdem tit. diuerſa cap. quæras, ac [*ſimul*] legas thema III. cap. I. eiuſdem tit. & lib. quod inſertum eſt XXVII. cap. præſentis tit. circa medium.

CAPVT XXXVII.

DE iis qui coniurationes aut ſodalitates faciunt. Concilij Chalcedonenſis canon XVIII. Concilij Carthaginenſis canon LIII. Concilij ſexti canon XXXIV.

TEXTVS.

Ciuilis etiam lex factiones atque coniurationes punit: quemadmodum lib. XLVIII. tit. IV. & tit. XIX. digeſtum XI. & XVI. [*docent.*]

SCHOLIVM.

Tit. IV. lib. XLVIII. Dig. poſitus eſt in tit. XXXVI. lib. LX. Baſil. cuius IV. cap. quære. Ait autem illud, poſteaquam ipſum præcedentia cap. quinam læſæ maieſtatis crimine teneantur, dixerunt, hæc in hæc verba: & qui effecit, vt aduerſus rempublicam coniurarent: & qui in exercitu inſidias ſtruxit, eum-ve hoſtibus prodidit: & qui dolo [*malo*] impediit, quominus hoſtes in poteſtatem Romanorum deuenirent: aut cuius operâ hoſtes [*commeatus*] copia, armis, equis, pecunia, alio-ve modo adiuti fuerint: aut ex reipublicæ amicis hoſtes fecit: aut qui impediuit, quominus alia natio reipublicæ obtemperet: aut qui effecit, vt obſides, pecuniæ, aut iumenta hoſtibus * darentur. Digeſt. XI. & XVI. tit. XIX. lib. XLVIII. Digeſt. eſt thema III. cap. XI. tit. LI. lib. LX. & cap. XVI. eiuſdem tit. & libri. Vtrumque enim eos qui coniurationes aut factiones faciunt, punit.

* *Pro ἀυ ζθλιῶν, lege* ζθλιῶν.

CAPVT XXXVIII.

CVIVSMODI delicta ordinatio diluat. Concilij Nicæni canon IX. Concilij Ancyrani canon XII. &

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

ΠΕΡΙ τῶν ποιουτῶν συνωμοσίας ἢ φαρτείας. συνόδου Χαλκηδόνος καινῶν ιη'. συνόδου Καρθαγένης καινῶν νγ'. συνόδου ς'. καινῶν λδ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος τιμωρεῖται τὰς φαρτείας, καὶ τὰς συνωμοσίας, ὡς βιβλίῳ μη'. τίτ. δ'. & τίτ. ιθ'. διατ. ια'. κγ ις'.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο δ'. τίτ. τοῦ μη'. βιβλίου τῶν Δίγ. ἐστὶν εἰς τὸν λς'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶ βασιλικῶν, & ζήτει κεφ. δ'. λέγει δὲ τοῦτο μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ περὶ αὐτοῦ κεφ. τίνες ὑπέχονται τῶν περὶ καθοσιώσεως ἐγκλήματι, ζῶν τα ῥητέως· καὶ ὁ συνωμοσίδων κτ' τῆς πολιτείας τῶ δημοσιεύσας ᾖ θέσθαι, καὶ ὁ βπιβουλεύσας εἰς στρατοπέδω, ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτὰ παραδοὺς, καὶ ὁ κατὰ δόλον ἐμποδίσας τοὺ ῥωμαίους ᾖ θέσθαι τοὺς πολεμίους, ἢ παραδιδάσας αὐτοὺς βοηθείαν πλήθη, ἢ ὅπλοις, ἢ ἵπποις, ἢ χρήμασιν ἢ ἑτέρῳ εἰσοδήποτε τρόπῳ, ἢ τοὺς φίλους τῆς πολιτείας ἐχθροὺς ποιήσας, ἢ κωλύσας ἕτερον ἔθνος πειθαρχῆσαι τῇ πολιτείᾳ, ἢ παραδιδάσας τοῖς ἐχθροῖς διεθεῖαν ὁμήρους ἢ χρήματα, ἢ κατασύρια. τὸ ια'. κγ ις'. Δίγ. τοῦ ιθ'. τίτ. τ μη'. βιβλίου τῶν Δίγ. εἰσὶ θήματ γ'. τ ια'. κεφ. τ να'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ κεφ. ις'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου. καὶ ἀμφω δὲ κολάζουσι τοὺς ποιοῦντας τὰς συνωμοσίας ἢ φαρτείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

ΠΟΙΑ ἁμαρτήματα λύει ἡ χειροτονία. συνόδου Νικαίας καν. θ'. κγ τ ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου καινῶν ιβ'.

καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παρ' ἡμῶν γεγραμμένα.

quæ in eo à nobis ſcripta ſunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

ΠΕΡΙ μετανοίας, καὶ τίνες ἄνδρα ἔχουσι δόσιν μετανοοῦσι καταλλαγῆναι, καὶ ὅτι ἔξεστι τῷ ἱερεῖ μειοῦν καὶ αὔξειν τὰ ἐπιτίμια. Ἀποστόλων κανὼν να'. νϚ'. συνόδου Νικαίας κανὼν ια'. ιϚ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α'. β'. γ'. δ'. ε'. ϛ'. ζ'. η'. θ'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α'. β'. ια'. ιϚ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ϛ'. ζ'. κζ'. μγ'. με'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν β'. συνόδου ϛ'. κανὼν ρϚ'. Βασιλείου κανὼν ε'. λδ'. οδ'. οε'. οϛ'. πϚ'. πδ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'. δ'. ζ'. η'.

CAPVT XXXIX.

DE pœnitentia, & quinam facultatem habeant dandi pœnitentibus abſolutionem: & quòd ſacerdoti liceat minuere & augere pœnas. Apoſtolorum canon LI. LII. Concilij Nicæni canon XI. XII. Concilij Ancyrani canon I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. Concilij Neocæſarienſis canon I. II. XI. XII. Concilij Carthaginenſis canon VI. VII. XXVII. XLIII. XLV. Concilij Laodiceni canon II. Concilij ſexti canon CII. Baſilij canon V. XXXIV. LXXIV. LXXV. LXXVI. LXXXII. LXXXIV. Gregorij Nyſſeni canon III. IV. VII. VIII.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η γ'. διάτ. τῆς ζ'. λίτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος αἰτίαν ἔδωκε τὴν μετανοίαν τῆς ὀρθοδόξων εἰς αἱρετικοὺς ἀποστάντων. ἡ δὲ λζ'. νεαρὰ ἡ περὶ τῆς ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς διαλεγομένη, καὶ τοῖς τοιούτοις καιρὸν δέδωκε μετανοίας. ἡ δὲ λδ'. διάτ. τῆς δ'. λίτ. τῆς α'. βιβλίου τῆς κώδικος, καὶ ἡ β'. διάταξ. τῆς α'. λίτ. τῆς νεαρῶν, ἄνδρα τῷ ἐπισκόπῳ δέδωκε θεωροῦντι μετάνοιαν τοῦ κυβεύσαντος κληρικοῦ, ἢ θέατρα παρεμβαλόντος, μειοῦν τὸ ἐπίτιμον, καὶ πρὸ συμπληρώσεως τοῦ ὁρισθέντος χρόνου ἀποκαθίσαι αὐτὸν τῇ ἱερᾷ λει-

TEXTVS.

Conſtit. III. tit. VII. lib. I. Cod. ſuſtulit pœnitentiam orthodoxorum ad hæreticos deficientium. Nouella autem XXXVII. quæ de Africanis eccleſiis diſſerit, talibus pœnitentiæ tempus dedit. Conſtit. porrò XXXIV. tit. IV. lib. I. Cod. & conſt. II. tit. I. nouellarum, Epiſcopo videnti pœnitentiam clerici qui alea luſit, aut ſpectaculis [ſe] immiſcuit, poteſtatem facit, vt pœnam minuat, & antequam ſtatutum tempus completum ſit, ipſum ſacro miniſterio

restituat. Verùm hoc in Episcopis speciale est. Nam ciuiles iudices facultatem habent, vt in ipsa sententia pœnam tum augeant, tum minuant: vt tamen in vtroque [*modo*] rationem non excedant: quemadmodum lib. XLVIII. tit. XIX. dig. XII. & XIII. [*traditur*], tametsi eiusdem lib. tit. XVI. dig. I. & lib. L. tit. I. digest. XV. [*vel*] maximè dicatur, quòd iudici facti quæstio, non autem legis persecutio commissa sit. Certè quidem qui iudicauit, sententiam euertere non potest. Dicitur namque lib. VII. Cod. tit. L. const. I. quòd neque suam neque decessoris sui sententiam quisquam rescindere possit. Et lib. IX. tit. XLVII. const. XV. quòd præsidi pœnam sua dictam sententia reuocare non liceat.

SCHOLIVM.

Constit. III. tit. VII. lib. I. Cod. non est posita in Basil. quanquam istiusmodi tit. in lib. LX. positus tit. LIV. cap. XXIII. Nouella Iustiniani XXXVII. quæ de ecclesiis Africanis differit, non est posita in Basil. dat [*interim*] tamen his pœnitentiæ tempus. Const. XXXIV. tit. IV. lib. I. Cod. non est posita in Basil. Constit. II. tit. I. nouellarum est cap. XXII. tit. I. lib. III. Basil. quod habet, vt in compendio propositum est, [*quod idem*] è nouella Iustiniani CXXIII. cuius XV. cap. est, exemptum [*ist*]. Dig. XII. & XIII. tit. XIX. lib. XLVIII. Dig. est cap. XI. tit. LI. lib. LX. quod sic habet: pro qualitate delicti oportet pœnam pronunciari: & verò iudicem neque seuerum, neque mitem apparere: sed in leuioribus

πυρηία. τῦτο ὃ καὶ ἐπισκόπων ἰδικόν ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ πολιτικῶς δικάζοντες, ἄδηδον ἔχουσι τὴν ἀρχὴν ψηφιζόμενοι, καὶ αὔξειν ἢ μειοῦν τὴν ποινὴν, ὡς μέντοι ἐπὶ ἑκατέρου μὴ παρεξίεναι τὸ συμμετρέϊσθαι, ὡς βιβλίῳ μή. τίτ. ιθ'. διατ. ιϛ'. ιγ'. εἰ καὶ πὰ μάλιστα εἴρηται βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. ις'. διατ. α'. ἢ βιβλίῳ ν'. τίτ. α'. διατ. ιέ'. ὅπ ἡ τῦ φάκτου ζήτησις ἐπιτέτραπται τῷ δικαστῇ, οὐ μὴν ἡ τῦ νόμου ἐπεξέλευσις. ὅμως μέντοι ὁ ψηφισάμενος οὐκέτι δύναται τὸ ψῆφ. δύνασθαι. εἴρηται γὰρ βιβλίῳ ζ. τῦ κώδικος τίτ. ν'. διατ. α'. ὅπ οὔτε τὸ ἴδιον ψῆφον, οὔτε τὸ τῦ διαδεχθέντος δύναταί τις ἀνασκέψαι· καὶ βιβλίον θ'. τίτ. μζ'. διατ. ιέ'. ὅπ ὁ ἄρχων ἀναζέπειν οὐ δύναται τὴν παρ' αὐτῦ ὀφληθεῖσαν ποινήν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η γ'. διάτ. τῦ ζ'. πτ. τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, καίτοι ὁ τοιοῦτος πτ. κεῖται ἐν βιβλίῳ ξ'. πτ. νδ'. κεφ. κδ'. ἢ ὃ καὶ τῆς ἐκκλησίας Ἀφρικῆς ἀφαιρεμένη λζ'. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. δέδωκε δὲ τούτοις χρόνον μετανοίας. ἢ λδ'. διάτ. τοῦ δ'. πτ. α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἢ β'. διάτ. τοῦ α'. πτ. τῆς νεαρᾶς ἐστι κεφ. κϛ'. τοῦ α'. πτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωφίθη ἀπὸ τ ρκγ'. νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκκοπὲν, καὶ κεφ. ὃν αὐτῆς ιέ'. ϐιϛ'. διάτ. καὶ τὸ ιγ'. τοῦ ιθ'. πτ. τοῦ μή'. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἐστὶ κεφ. ια'. τοῦ κα' πτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον· ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ ἁμαρτήματος δεῖ τὸ ἁμαρτεῖν ἐκφέρεσθαι, καὶ μήτε σκληρὸν, μήτε μὴν ἐλαφρὸν φαίνεσθαι τὸ δικαστήριον, πλὴν ἐν τοῖς ἐλαφροῖς

ζαφερὸν εἶ) αὔξειν δεῖ, καὶ ἐν τοῖς βαρυτέροις σφοδρὸν μὲν καὶ θηλυθυμοῦς συμμειξίας. καὶ κεφ. ιδ'. ὁ ἐξαιρέτως δικάζων ἐγκλήματα αὔξειν, καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν δύναται, ὥστε μέντοι ἐπὶ ἑκατέρου μὴ παρεξιέναι τὸ συμμέτριον. τὸ α'. δηλ. τοῦ ις'. πλ. τοῦ μη'. βιβ. τῶν δηλ. ἔστι κεφ. ι'. τοῦ α'. πλ. τοῦ ξ'. βιβ. λέγει περὶ τὸ τέλος, ὡς ἡ μὲν τοῦ ὑποθέσεως ζήτησις ὑπετέθαπται τῷ δικαστῇ, ἡ δὲ μὴ ἡ τοῦ νόμου ἐπιξήλεσις. ὁ δὲ α'. πλ. τοῦ ν'. βιβ. τῶν δηλ. ἐστὶ δὲ εἰς βιβ. νδ'. τῶν βασιλικῶν πλ. α'. κεφ. α'. τὸ ιε'. δηλ. παρείη. ἡ α'. διάλ. τοῦ ν'. πλ. τοῦ ζ. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ως'. τοῦ α'. πλ. τοῦ θ'. βιβ. τῶν βασιλικῶν ὅτως ἔχει, ὅτε τὸν τοῦ προηγησαμένου ἀπόφασιν, ὅτε τὴν ἰδίαν δύνασθαί τινα ἀναλῦσαι εἰς ἀμφιβολίαν ἢ φέρεται· μηδὲ ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως προτίθεσθαι ἔκκλητον φανερὸν νομίμου ὄντος. ἡ ιε'. διάλ. τοῦ μζ. πλ. τοῦ θ'. βιβ. τῶν κώδικος, ἔστι κεφ. νε'. τοῦ να'. τίτ. τῶν ξ'. βιβ. τῶν βασιλικῶν ὅτων λέγει, τὴν ὁμοίαν ἰσχὺν ἔχειν τῷ ἀρχοντι ἀναλῦσαι. ζήτει καὶ πλ. ν'. τοῦ αὐτοῦ ξ'. βιβ. κεφ. α'. τέλος τελευταῖον, καὶ βιβ. ζ'. πλ. β'. κεφ. κ'. καὶ βιβ. θ'. πλ. α'. κεφ. πδ'. καὶ ρκζ'. καὶ βιβλίου ις'. πλ. ι'. κεφ. κ θ'.

lenem esse ipsum oportet, ac in grauioribus cum benigno temperamento seuerum. Et cap. XIV. Qui extra ordinem de criminibus cognoscit, augere & minuere pœnam potest: ita tamen, vt in vtroque [*modo*] rationem non excedat. Digest. I. tit. XVI. lib XLVIII. Dig. est cap. X. tit. I. lib. LX. quod circa finem dicit, quòd facti quidem quæstio iudici commissa sit, legis autem persecutio non item. Tit. I. lib. L. Dig. positus est in lib. LIV. Basil. tit. I. cap. I. Dig. autem XV. omissum est. Const. I. tit. L. lib. VII. Cod. est cap. LXXXVI. tit. I. lib. IX. Basil. quod sic habet: neque decessoris neque suam sententiam quenquam reuocare posse, in dubium non venit: nec ab huiusmodi decreto prouocationem proponi, explorati iuris est. Constit. XV. tit. XLVII. lib. IX. Cod. est cap. LV. tit. LI. lib. LX. Basil. quod sic dicit: Pœnam reuocare præsidi non licet. Quæras etiam tit. L. eiusdem LX. lib. cap. I. thema vlt. & lib. VII. tit. II. cap. XX. & lib. IX. tit. I. cap. LXXXIV. & CXXVII. & lib. LVI. tit. VIII. cap. XXIX.

KEIMENON.

Ἐν ᾧ τῷ με'. διατάγματι τῷ α'. πτ. τῶν μδ'. βιβ. φησὶν, ὅτι τὴν ὑφιεῖσαν ποινὴν αὔξειν ἢ μειοῦν ὁ ἄρχων χωρὶς βασιλικῆς αὐθεντίας οὐ δύναται. καὶ βιβ. μη'. πλ. ιη'. διατ. α'. φησὶν, ὅτι ἐὰν δοῦλος φοβούμενος τὸν δεσπότην ὑποστρέψαι εἴπῃ καθ' ἑαυτοῦ πλασῶς, καὶ μετὰ καταδίκην ἐρωτηθῇ περὶ τοῦ συνειδότος ἡ ἀλήθεια, ἐλευθεροῦται τῆς ποινῆς, καὶ διὰ τῆς πράσεως προσάπτεται ᾧ μὴ ὑποστρέψαι τὸν δεσπότην, ἀλλὰ τῷ δεσπότῃ δίδοται. αὐτὸς γὰρ καταδικάσας ὡς ἀληθῆ τινα δοῦλον ἐλευθεροῦν ἀναίτιον διελεσθαι. ὅτε γὰρ τὸν τοιοῦτον φόνον διαλύει, κἂν χρηματικὴ εἴη.

In dig. XLV. tit. I. lib. XLII. pœnam sententia dictam, sine Principali authoritate neque ampliari, neque minui posse dicitur. Et lib. XLVIII. tit. XVIII. dig. I. ait: Si seruus metu ad dominum reuertendi [*crimen aliquod*] in se confingat, & post condemnationem eo de conscriis quæsito, veritas appareat: liberatur pœnâ, eaque conditione ne ad dominum reuertatur, à cohorte diuenditur, & pretium domino datur. Iudex autem qui aliquem damnauit tanquam sontem, liberare insontem compertum non potest. Neque enim quisquam sententiam suam reuocat, etiamsi pecuniaria sit.

TEXTVS.

In dig. XLV. tit. I. lib. XLII. pœnam sententia dictam, sine Principali authoritate neque ampliari, neque minui posse dicitur. Et lib. XLVIII. tit. XVIII. dig. I. ait: Si seruus metu ad dominum reuertendi [*crimen aliquod*] in se confingat, & post condemnationem eo de conscriis quæsito, veritas appareat: liberatur pœnâ, eaque conditione ne ad dominum reuertatur, à cohorte diuenditur, & pretium domino datur. Iudex autem qui aliquem damnauit tanquam sontem, liberare insontem compertum non potest. Neque enim quisquam sententiam suam reuocat, etiamsi pecuniaria sit.

In criminibus igitur de eo ad Principem referre [*iudicem*] oportet. Et digeſt. IX. & XXVII. tit. XIX. eiuſdem lib. Decurio neque in metallum, neque in opus metalli damnatur, nec furcæ ſubiicitur, neque exuritur. Sed tametſi tale quippiam iudicatum ſit, liberatur : non [*quidem*] per iudicem, ſed per Principem, qui [*eam rem*] edoctus pœnam aut permutat, aut remittit. Et : Præſides ſententias ſuas non reſcindunt. Si tamen in ſe quis mentitus, aut ob defectum teſtificationum condemnatus fuerit, & poſtmodum probationes quæ ipſum iuuent inueniantur, Princeps aut liberat eum, aut pœnam minuit.

δεῖ οὖν ἐπὶ τούτου βασιλεῖ διαφέρειν ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων. κὴ διάτ. θ'. ℰ κζ'. τῆς ιθ'. πίτ. τῆς αὐτῆς βιβλίου, ὅτι ὁ βουλευτὴς οὔτε εἰς μετάλλ(ω), οὔτε εἰς ἔργον μετάλλου καταδικάζεται, οὔτε φουλκίζεται, οὔτε καίεται, ἀλλ' εἰ καί τι τοιοῦτο ψηφισθῇ, ἐλευθεροῦται οὐ διὰ τοῦ ἄρχοντος, ἀλλὰ διὰ τοῦ βασιλέως διδασκομένου καὶ τὴν ζημίαν ἐναλλάσσοντος, ἢ ἐλευθεροῦντος. καὶ ὅτι (ϕ) ἄρχοντες οὐκ ἀναζέτουσι τὰς ἰδίας ψήφους. εἰ μέντοι τις καθ' ἑαυτοῦ ψευσάμενος, ἢ ἀποδείᾳ συσάσεων καταδικασθῇ, καὶ ὕστερον εὑρεθῶσι δικαιώματα βοηθοῦντα αὐτῷ, ὁ βασιλεὺς ἢ ἐλευθεροῖ αὐτὸν, ἢ μειοῖ τὴν ποινήν.

Scholivm.

Digeſt. XLV. tit. I. lib. XLII. eſt thema penult. cap. XLVI. tit. III. lib. IX. Baſil. quod habet, quomodo ſcriptum eſt. Interrogabit verò quiſpiam, quum cap. XIII. tit. LI. lib. LX. paulo antè inſertum, iudicem augere & minuere pœnam poſſe dicat : qua ratione hîc dicatur contrarium. [*Sanè verò*] qui extraordinariè de crimine iudicat, augere & minuere pœnam poteſt : qui autem de ordinaria cauſſa, quæ ex lege definitam & certam pœnam habet, criminaliter iudicat, id facere non poteſt. Aut dicas, quòd ante ſententiam quidem augere & minuere pœnam, etiam à lege definitam, poſſit : poſt ſententiam autem non poſſit : deſiit enim eſſe iudex. Quorſum quæras cap. XIV. eiuſdem LI. tituli lib. LX. [*Atque*] in hunc [*quidem*] modum ſoluas & VIII. thema cap. XIII. tit. II. lib. XXI. & III. atque IV. cap. tit. III. eiuſdem libri. Digeſt. I. tit. XVIII. lib. XLVIII. eſt

Σχολιον.

Τὸ κε'. Ψήφ. Ϝ α'. πίτ. τῆς μϚ'. βιβλίου, ἔστι θέμα παρατέλθιον τῆς μς'. κεφ. τῆς γ'. πίτ. τῆς θ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. ἐρωτήσῃ δέ τις ℰ μὴ ὅτι καταγρωθὲν ὑπὸ δικαστοῦ ιγ'. κεφ. τῆς να'. διτ. τῆς ξ'. βιβ. λέγει δύνασθαι τὸν δικαστὴν αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινήν. πῶς οὖν ἐνταῦθα λέγει ὁ ἐναντίον. ὁ μὲν δικάζων ἐξτραορδιναίου ἐγκλήματα, δύναται αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινήν, ὁ δὲ τὰ ἐγκληματικῶς ἐνορδίνῳ ἐκτεθεὶς ἀπὸ νόμου ἐχούσῃ ὡρισμένην ποινὴν οὐ δύναται τοῦτο ποιεῖν. ἢ ℰ εἰ πὸ ὅτι καὶ μὴ ἀποφάσεως δύναται αὔξειν ℰ μειοῦν τὴν ποινήν, κἂν ὡρισμένη ἀπὸ τοῦ νόμου ὅτι μὴ ἡ τὰ ἀποφάσει δύναται· πέπαυται γὰρ τοῦ εἶ) δικαστής. ℰ ζήτει κεφ. ιδ'. τοῦ αὐτοῦ να'. διτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτω λύσον, καὶ ὃ ιε'. θέμα τοῦ ιγ'. κεφ. τῆς κα'. βιβλίου, καὶ ὃ γ'. καὶ δ'. κεφ. τῆς γ'. διτ. τῆς αὐτοῦ βιβλίου. ὃ α'. δίγ. τῆς ιη'. διτ. τῆς μη'. βιβλίου, ἔστι

θημα ιβ'. τῦ α'. κεφ. τῦ ν'. ζιτ. τῦ ξ'. βιβλίου τῦ αὐτὰ λέγον ὅσα σεωφίσθησθαι. Ϛ θ'. δ ζητ. τῦ ιβ'. ζιτ. τ αὐτῦ βιβλίου τ δ ζητ. ὃς ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ϛ κζ'. κεφ. τῦ ιβ'. ζιτ. τῦ μη'. βιβλίου τ διατάξεων, ἔστι θημα β'. τῦ κζ'. κεφ. τῦ ια'. ζιτ. τῦ ξ'. βιβ. οὕτως ἔχον · ἐὰν οἱ πολιτευόμενοι, ἢ οἱ τ πόλεως σεφτεύοντες ἀμῴτεροί τι κεφαλικὸν ὡς ἀξίους αὐτοὺς εἰ) ὀξορείας, ἢ σεξοριομοῦ, ἢ κεφαλικῆς ζημείας, δεῖ τ ἄρχοντα διδιμῶσους αὐτοὺς φυλάτειν, καὶ ἀναφέρειν τῷ βασιλεῖ σεοσζημῶσι τῇ ἀναφορᾷ καὶ τ ἐπ' αὐτοῖς ψῆφον. τὸ ϑ' α'. θημα τῦ αὐτῦ κεφ. κζ'. φησὶν, οἱ ἄρχοντες τὰς ἰδίας ἀποφάσεις ἀναιρέτειν οὐ δυνατοι, καὶ ἐφ' ἑξῆς ὅσα σεωφίσθησθαι.

KEIMENON.

Ταῦτα σερὶ αὐτοτελῶν εἴρηται ψήφων. τὰ γὰρ κτ' μέρος διαλελυμένα δυνατοι ὁ δικαστὴς τελείως αἰρεῖν, καὶ ἀναλαθέσθαι· ὡς βιβλίῳ μϐ'. ζιτ. α'. διατ. ιδ'. Ϛ βιβλίῳ δ'. πτ. ή. διατ. ιϐ'. καὶ κ'. Ϛ εἰκότως· ὁ μὲν γὰρ διαλαλήσας μένει δικαστὴς, ὁ δὲ ψηφισάμενος πέπαυται ἐπ' ἀυτῷ τῷ σεράγματι ἢ εἰ) δικαστὴς, ὡς βιβλίῳ μϐ'. διατ. νέ.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ ιδ'. δ ζητ. τῦ α'. ζιτ. τῦ μϐ'. βιβλίου τ δ διατάξεων, ἔστι κεφ. ιδ'. τῦ γ'. ζιτ. τῦ θ'. βιβλίου, ὅ φησιν, ὁ κελεύσας, ἢ κωλύσας ὁ σραίτωρ δυνατοι ἀναιρέτειν, οὐ μὴν ψῆφον οἰκείαν. τὸ ιϑ'. δ ζητ. τῦ η'. ζιτ. τῦ δ'. βιβλίου τῦ δ ζητ. καὶ τὸ κ'. Εἰσὶ τῦ ζιτ. β'. τῦ βιβλίου ζ. κεφ. ιϑ'. οὕτως ἔχον · ὁ αἱρετὸς δικαστὴς τὸ δοκοῦν αὐτῷ ψηφίζεται, καὶ οὐ σολυσοχμένος τὴν ψῆφον ὁ σραίτωρ. Εἰ δὲ δόξῃ τοῖς αἱρετικοῖς δικασηρίοις ὥστε τόδε ψηφίσασθαι, τόν ἔρριπται, τόδε ἀναγκάζεται ψηφίσασθαι. ψηφίζεται δ' ὁ γνώμην ἐχικὼς δ ζητ. τῦ δ διαλαλυμένου σᾶσιν τὴν δίκην

thema XIX. cap. I. tit. I. lib. IX. quod eadem dicit, quæ in compendio ſunt propoſita. Dig. IX. tit. XIX. eiuſdem lib. Dig. non eſt poſitum in Baſil. Digeſt. XXVII. eiuſdem tit. & lib. Dig. eſt thema II. cap. XXVII. tit. LI. lib. IX. quod ſic habet: Si decurione? vel principales ciuitatum capitale aliquid committant, vti exilio, relegatione, aut capitali pœna digni ſint, oportet præſidem eos vinctos cuſtodire, & ad Principem referre, relationi adiuncta in ipſos lata ſententia. Thema autem I. eiuſdem cap. XXVII. ait: Præſides ſententias ſuas reſcindere nequeunt: & quæ deinceps in compendio ſunt propoſita.

TEXTVS.

[*Atque*] hæc [*quidem*] de perfectis ſententiis dicta ſint. Siquidem quæ iudex in parte [*aliqua iudicij*] interlocutus fuerit, ea prorſus tollere & immutare poteſt: quemadmodum lib. XLII. tit. I. digeſt. XIV. & lib. IV. tit. VIII. digeſt. XIX. XX. [*traditur.*] Et meritò [*quidem.*] Nam qui interloquutus eſt, manet iudex: qui verò ſententiam dixit, in eadem [*illa*] re iudex eſſe deſiit: vt lib. XLII. tit. I. dig. LV. [*docetur.*]

SCHOLIVM.

Digeſt. XIV. tit. I. lib. XLII. Digeſt. eſt cap. XIV. tit. III. lib. IX. quod dicit, quod iuſſerit vel prohibuerit Prætor poteſt reuocare: non tamen ſuam ſententiam. Dig. XIX. tit. VIII. lib. IV. Dig. & XX. ſunt tit. II. lib. VII. cap. XIX. quod ſic habet: Arbiter prout ſibi videtur iudicat, neque in [*eius*] ſententiam inquirit Prætor. Quòd ſi in arbitrium [*ita*] compromiſſum ſit, vt certam ſententiam dicat: non valet [*arbitrium*], nec ſentiam dicere cogitur. Dicit autem ſententiam, qui in animo habet pronuntiato ſuo omnem controuerſiam

decidere. Sed ſi de multis rebus [*arbiter*] ſumptus ſit, ſententiam dicere non videtur, niſi omnes controuerſias finiat. Cæterùm ſi iudicauerit aliquid dari, aut reum abſoluí: non poteſt poſtmodum contrariam ſententiam dicere. Quæ verò de præparatione cauſæ interlocutus eſt, mutare poteſt: vt puta ſi iuſſerit calendis [*iudicium*] obſeruare, & mox idibus iubeat. Et cap. xx. Et ſi errauerit in ſententia dicenda, non corrigit, quandoquidem qui iudicauit, iudex eſſe deſiit. Digeſt. verò LV. tit. I. lib. XLII. Dig. eſt cap. LV. tit. III. lib. IX. quod ſic habet: Qui ſententiam pronuntiauit deſinit eſſe iudex, nec iam ſuam ſententiam corrigit.

τεμεῖν. Εἰ γὰρ ὅτι πολλοῖς πεφοτελήφη κεφαλαίοις οὐ δοκεῖ ψηφίζεσθαι εἰ μὴ πάσας τὰς φιλονεικίας διατέμοι. Ὁ εἰ μὲν ψηφίζεται δοῦναί τι ἢ ἀπολυθῆναι τὸν ἐναγόμενον, οὐ δύναται μετὰ ταῦτα ψηφίζεσθαι τοὐναντίον. Τὸ γὰρ διαλελυμένον ὅτι παρασκευὴ τῆς δίκης ἀμείβειν δύναται, οἱ διελάλησε κελεύσας παραφυλάξαι, ὑστερον διελάλησε τοῖς εἰθισμένοις. Ὁ κεφ. κ'. κἂν πλανηθῇ ἐν τῷ ψηφίζεσθαι οὐ διορθοῦται. Ψηφισάμενος γὰρ πέπαυται εἶναι δικαστής. Ὃ δὲ νε'. διάτ. τοῦ α'. λίτ. τοῦ μϚ'. βιβλίου, ἔστι κεφ. νε'. τοῦ γ'. λίτ. τοῦ θ'. βιβλίου οὕτως ἔχον· ὁ ψηφισάμενος πέπαυται εἶναι δικαστής, καὶ οὐκέτι διορθοῦται περὶ ψήφου.

TITVLVS X.

De adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum, & de [rebus] *Epiſcoporum propriis.*

ΤΙΤΛΟΣ Ι'.

Περὶ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου.

CAPVT I.

QVOD œconomum ex clero eccleſiæ, [*cuius œconomus eſt*] eſſe oporteat. Concilij Chalcedonenſis canon XXVI. Concilij Nicæni ſecundi canon XI. Theophili ex Commonitorio canon IX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τοῦ χειροτονεῖσθαι τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας εἰς. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κϚ'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ια'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν θ'.

TEXTVS.

Conſtit. * XXXII. tit. III. lib. I. Cod. œconomum ab Epiſcopo fieri oportere dicit. Et conſt. * XLI. eiuſdem tit. per exſplorationem fieri. Conſt. XXIV. tit. II. eiuſdem lib. quòd oporteat œconomos ſingulis, vel ſummum alternis menſibus

* *In libris noſtris* XXXIII.

* *In libris noſtris* XLII.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η λϚ'. διάταξις τοῦ γ'. τίτλου τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, λέγει τὸν οἰκονόμον χειροτονεῖσθαι παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι. καὶ ἡ μα'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ πτλ. ὅτι κατὰ δοκιμασίαν γίνεται. ἡ δὲ κδ'. τοῦ β'. λίτ. ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους κατὰ μῆνα, ἢ τὸ μήκιστον ὑπὲρ δύο,

λογι-

λογοποιεῖν πρὸς τοὺς ἀρχαιρεσίους ἐπεὶ κινδυνεύουσιν, καὶ ὅτι ὅπερος μὲν οἰκονόμος ζητεῖ τὰ τῆς ὑφ' ἑαυτὸν διοικήσεως, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ πρόταξιν ἐγγράφου τοῦ πατριάρχου, τοῖς λογισμοῖς ὑπογράφοιτο, τὸ αὐτὸ λέγω. καὶ τὸ χωρὶς τῆς τοιαύτης παρατηρήσεως λογιζόμενον, οὕτω τὸν οἰκονόμοις δίδασι. καὶ ἡ μβ'. τοῦ γ'. τίτλου, ὅτι κατ' ἐνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος ἀπαίτειται λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀποδίδωσιν, εἴ τι φθορᾷ βλάψας, ἢ κερδάνας. εἰ δὲ πλουτήσῃ πρὸ τῆς λογισμῶν, ὑποκείνται τούτοις καὶ κληρονόμοι αὐτοῦ. ὑποκείνται γὰρ καὶ ἀπὸ ῥᾳθυμίας, καὶ ἐν ἀπόροις ἐκδόσῃ. ἡ δὲ β'. διάταξ. τοῦ β'. τίτλ. τῶν νεαρῶν, ἀπαγορεύει τοῖς οἰκονόμοις καὶ ὀρφανοτρόφοις, καὶ διοικηταῖς τῶν λοιπῶν εὐαγῶν οἴκων, ἔτι μὴν καὶ τοῖς πάντων χαρτουλαρίοις, καὶ τοῖς τούτων γονεῦσι, καὶ παισὶ, καὶ τοῖς κατὰ γένος, ἢ γάμον αὐτοῖς συναπτομένοις, ἐμφυτεύσεις, καὶ μισθώσεις, καὶ ὑποθήκας πραγμάτων τῶν εὐαγῶν οἴκων, ἢ δι' ἑαυτῶν, ἢ διὰ προσώπων παρεμβαίνειν· ἐπεὶ καὶ τὸ συνάλλαγμα ἀκυροῦται, καὶ πᾶσα ἡ περιουσία τῶν οἰκονόμων, καὶ χαρτουλαρίων, καὶ διοικητῶν,

apud arcarios rationes conficere, alioqui periclitari. Et quòd quisque œconomus quærat quæ suæ administrationis sunt: reliqui verò secundùm iussionem Patriarchæ non scriptam, rationibus subscribant, legi: quòdque citra hanc obseruationem in rationem deducitur, id de suo œconomi dent. Et XLII. tit. III. quòd singulis quibusque annis œconomus rationes reddat tractus sui Episcopo, & restituat, si quod damnum dedisse, aut lucrum fecisse videatur. Si verò ante [*redditas*] rationes moriatur, illis hæredes eius teneri. Teneri autem ob negligentiam, aut si [*quid*] iis qui soluendo non sunt elocauerit. Portrò II. const. tit. II. nouellarum, interdicit œconomis, & orphanotrophis, & reliquarum venerabilium domuum dispensatoribus, atque insuper quarumcunque [*domuum*] chartulariis, & horum parentibus simul & liberis, & aliis genere ipsis aut affinitate coniunctis, ne emphyteuses, aut locationes, aut hypothecas rerum venerabilibus domibus [*competentium*] vel per se vel per interpositas personas suscipiant. Alioquin [*inquiens*] & contractus irritus erit, & œconomorum, & chartulariorum, & dispensatorum,

quibus [*illi*] prædicto modo coniuncti sunt, vniuersum patrimonium post ipsorum mortem ad venerabilem domum, vnde rem susceperunt, perueniet.

οἷς κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον συναπτονται, εἰς τὸν διαγῆ οἶκον, ἐξ οὗ τὸ πρᾶγμα λαμβάνουσι περιέρχεται μὴ τοῖς αὐτῶν κληρονόμοις.

SCHOLIVM.

Constitutio XXXII. tit. III. lib. I. Codicis non est posita in Basil. neque XLI. neque XLII. Legas autem & III. Iustiniani nouellam, siue cap. vlt. tit. II. lib. III. Basil. quod sic habet: Quemadmodum autem ad eam [*ecclesiam*] pertinentes sumptus certa fine descripsimus, ita conuenit, vt sanctiss. pro temporibus Patriarcha & reuerendiss. clerici circunspiciant, ne reliqui sumptus, qui ex ecclesiasticis reditibus fiunt, aliter quàm in pias & Deo placitas causas insumantur: & vt in illos conferantur, qui & reuera egent, nec aliunde habent vnde viuant. (Hæc enim Dominum Deum conciliare solent) Non verò per patrocinia & hominum studia in locupletes distribuant ea quæ ad ecclesiasticos sumptus suppetunt, vt exinde egentes vitæ necessariis defraudentur. Nouerint enim Dei amantiss. œconomi, tam qui nunc, quàm qui olim pro temporibus futuri sunt, quòd si quid in his deliquerint, non tantùm pœnis cælestibus erunt obnoxij, sed etiam de substantia sua sacrosanctæ ecclesiæ indemnitatem præstabunt. Const. II. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXX. siue thema II. cap. VII. tit. II. lib. V. Basil. quod habet, vt in compendio propositum est. Notes ergo præsentem Iustiniani nouellam propter formas, quæ à Patriarchis fraternitatum reliquarúmque frumentariarum pensionum nomine ad diuites atque potentes personas emittuntur: atque duas has secundùm eius præscriptum esse inualidas: quæ verò ad egenos mittuntur esse ratas.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ηλϐ'. δηότ. τῆς γ'. τίτ. τῆς α'. βιβλίου τῶν κωδίκων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ μα'. οὐδὲ ἡ μϐ'. ἀνάγνωθι τῆς γ'. Ἰουστινιανοῦ νεαρά. ζήτει κεφ. πελθυπάτου τῆς β'. τίτ. τῆς γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· ὥσπερ οὖν τὰ περὶ τῶν δαπανῶν ὡρίσαμεν, οὕτως προσήκει τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην, καὶ τοὺς εὐλαβεστάτους οἰκονόμους περισκοπεῖν τοῦτο, καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας τὰς γινομένας ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων περὶ διοικεῖσθαι δαπανᾶσθαι προσῆκε, καὶ τοῖς ἐνδεεῖς, καὶ τοῖς ἀπορουμένους, καὶ εἰς ἐκείνους ταύτας χορηγεῖν, τοὺς τῆς ἀληθείας διώκοντας, καὶ οὐκ ἔχοντας ἑτέρωθι ἐφοδίου ἀφορμήν. ταῦτα γὰρ τὸν θεοπρεπῆ θεραπεύει. ἀλλὰ μὴ προσωπείας, καὶ συνοδίας δι' ἀθρόων τὰς ἐκκλησιαστικὰς δαπάνας εἰς αὐθρόους διαπορθοῦντας ἐπιδιδόναι, καὶ ἐνδεῶν τοὺς ἀπορουμένους μὴ τυγχάνειν τῆς αἰσχρᾶς. ἴσασιν γὰρ οἱ θεοφιλέστατοι οἰκονόμοι οἵτε νῦν, οἵτε καὶ κληρικοὶ ἐσόμενοι, ὡς εἴ τι παρὰ ταῦτα πραχθείη, ταῖς τε ἐκ θεοῦ ποιναῖς ὑποκείσονται, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν οὐσίας τὸ ἀζήμιον τῇ ἁγιωτάτῃ πρεσβυτέρᾳ ἐκκλησίᾳ. ἡ Β'. διαλ. τῆς Β'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκ'. ἤτοι θέμα Β'. τῆς Ζ'. κεφ. τῆς Β'. τίτ. τῆς ε'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Σημείωσαι τὸ πρόσωπον Ἰουστινιάνου νεαρὰν δηλ. τὰ γινόμενα τυποῦμεν παρὰ τῶν πατριαρχῶν χάριν ἀδελφάτων, καὶ λοιπῶν συντρεσίων πρὸς πρόσωπα πλουτοῦντα καὶ παραδυναστεύοντα. καὶ λέγε ταῦτα μὴ εἶναι ἀκύρωσα κατὰ τούτοις πρέπειν, τὰ δὲ πρὸς ἐνδεῖς γινόμενα εἶναι βέβαια.

CAPVT II.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

DE rerum ecclesiasticarum administratione.

ΠΕΡΙ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

Ἀποστόλων κανὼν λη'. μ'. μα'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κδ'. κε'. Κυρίλλου ἐκ τ πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κεφ. ς'. ι'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Πολλὰ μὲν εἴρηται περὶ τ διοικήσεως τ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν τῷ β'. τίτ. τ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἐν διαφόροις διατάξεσι τ νεαρῶν. καὶ ἀναγνωθήσ τ β'. τίτ. τ νεαρῶν, ἔτι μάλιστα τ β'. καὶ τ γ'. αὐτοῦ τίτ. διατ. περιεχούσας πάντα τὰ περὶ ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων καὶ προνομίων.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο β'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶν εἰς βιβλίον ε'. τ βασιλικῶν τίτ. α'. ἀπὸ τοῦ α'. κεφ. μέχρι τοῦ ια'. ἢ ὃ β'. καὶ γ'. δηλ. τοῦ β'. τίτ. τ νεαρῶν, εἰσὶ δὲ νεαραὶ Ἰουστινιάνου ρε'. καὶ ρλα'. ὧν ἡ μὲν κεῖται ἐν βιβλίῳ ε'. τ βασιλικῶν τίτ. β'. ἡ δὲ ἐν βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. γ'. καὶ ἀναγνωθήσ τοὺς τοιούτους τίτλους.

Apostolorum can. XXXVIII. XL. XLI. Concilij Antiocheni canon XXIV. XXV. Cyrilli ex epistola ad Domnum caput II. Theophili ex commonitorio caput VI. X.

TEXTVS.

Multa de rerum ecclesiasticarum administratione dicta sunt in tit. II. lib. I. Cod. & multis nouellarum constitutionibus. Legas verò tit. II. nouellarum, & præsertim II. & III. eius constit. quæ comprehendunt quæcunque ad ecclesiasticas administrationes & priuilegia pertinent.

SCHOLIVM.

Tit. II. lib. I. Cod. positus est in lib. V. Basil. tit. I. à cap. I. vsque ad X I. Const. II. & III. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXX. & CXXXI. quarum altera posita est in lib. Basil. V. tit. II. altera in eodem lib. tit. III. quos titulos legas.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ πραγμάτων, καὶ προσόδων τ αἰειποσιόπων ἐκκλησιῶν. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιε'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κε'. συνόδου ς'. κανὼν λε'.

CAPVT III.

DE rebus & reditibus ecclesiarum, quæ sine Episcopo sunt. Concilij Ancyrani canon XV. Concilij Chalcedonensis canon XXV. Concilij sexti canon XXXV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν. Ἀποστόλων κανὼν λη'. οϛ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιε'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κϛ'. κγ'.

CAPVT IV.

DE alienatione [*rerum*] ecclesiasticarum. Apostolorum canon XXXVIII. LXXIII. Concilij Ancyrani canon XV. Concilij Carthaginensis canon XXII. XXIII.

Concilij Nicæni ſecundi canon XII. Cyrilli ex epiſtola ad Domnum cap. II. Lege quæ annotata ſunt in cap. II. præſentis tit.

CAPVT V.

DE bonis Epiſcoporum & clericorum poſt ordinationem acquiſitis. Concilij Carthaginenſis canon XXXII. Concilij primi & ſecundi in æde ſanctorum Apoſtolorum [*habiti*] canon VII.

TEXTVS.

* *In lib. noſtris* XXXIV.

Conſt.* XXXIII. tit. III. lib. I. Cod. ait: Quæcunque Epiſcopi & clerici & orthodoxi quo tempore in patria poteſtate eſſent acquiſierint: ea tametſi in poteſtate [*adhuc*] degant, propria habent, neque conferunt. Atque facultatem habent, vt [*aut*] viui illa alienent, aut teſtamento extraneis relinquant, vel ad poſteros tranſmittant. Et conſt. XLI. eiuſdem tit. Quæ poſt Epiſcopatum acquiſita ſunt, alienare, aut de illis teſtamentum facere Epiſcopus non poteſt (extrà quàm ſi à parentibus, aut patruis, vel auunculis, aut fratribus ad ipſum peruenerint): ſed ad ipſius eccleſiam pertinent, & poſt eius mortem rationes harum rerum ab œconomis exiguntur. Quæ verò ante Epiſcopatum acqui-

σινώδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιϛ'. Κυρίλλου ἐπιστ. πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β'. διάγνωθι τὰ παρεγγεγραμμένα ἐν τῷ β'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐπισκόπῳ, ἢ κληρικῷ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν λϛ'. συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ζ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η λγ'. διάταξις τοῦ γ'. τιτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι, ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοὶ ὅσοι αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑποεξουσιότητος κτήσωνται, καὶ ὑποεξούσιοι ὄντες ἰδίῳ ἔχουσι, καὶ οὐ συνεισφέρουσιν αὐτά, ἀλλ' ἄλλῳ ἔχουσι καὶ ζῶντες ἐκποιεῖν, καὶ ἐπ' αὐτοῖς εἰς ἐξωτικοὺς διαθήκας, ἢ καταλεῖψαι αὐτὰ παραπέμπειν. Καὶ ἡ μα'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα, ἐκποιεῖν ὁ ἐπίσκοπος οὐ δύναται, ἢ διαθήκας ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ γονέων, ἢ θείων, ἢ ἀδελφῶν, εἰς αὐτὸν καταλῆλυθον. ἀλλὰ τῇ καθ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ διαφέρουσι, καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ τελευτὴν λογισμοὶ τῶν τοιούτων πραγμάτων ὁ οἰκονόμος ἀπαιτεῖται. περὶ δὲ τῆς ἐπισκοπῆς κτη-

δίνται, καὶ ἐκποιοῦσι, & διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς. κ' ἡ μθ'. ὅτι ⓘ ἐπίσκοποι, κ' πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι κουάσι κατρένσε ἔχουσι, κ' διατίθενται νομίμως ἐπ' αὐτῷ, & οὐχ ὑπόκειται ἡ διαθήκη τῇ ἀγνοφικιόσυ. ἡ δὲ γ'. διάτ. τῦ β'. τίτ. τ νεαρῶν φησιν, ὅτι ⓘ ἐπίσκοποι τὰ μ' τ ἐπισκοπεῖν αὐτοῖς κτηθέντα κανικὰ, ἢ αὐτοκίνητα, εἰς ἰδίους συγγενεῖς, ἢ ἄλλους οἱῳδήποτε τρόπῳ οὐ μεταφέρουσιν, ἀλλὰ διαπαντάπασιν αὐτὰ εἰς λύσιν αἰχμαλώτων, καὶ πτωχῶν ἀποτρέφειν, ἢ εἰς συμφέρον τῆς ἰδίας ἐκκλησίας. τὰ δὲ μετὰ τ αὐτῶν τελευτῆσαι ἐκ τούτων περιβάλλοντα, ἢ κατ' αὐτοῦ ἐκκλησία οἰκειοῦσθαι. ἄλλως δὲ ἔχουσιν ἐκποιεῖν ἅπερ περὶ τῆς ἐπισκοπῆς ἐφικότες ἀποδέχθωσι, & ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν εἰς αὐτοὺς περιῆλθε ἀπὸ συγγενῶν, οἷς ἐξ ἀδιαθέτου μέχρι πατρὸς βαθμοῦ, διαδέχεσθαι δεδώκασι. ταῦτα δὲ κρατεῖ & ἐπὶ ὀρφανοτρόφων, & πτωχοτρόφων, & νοσοκόμων, κ' γεροντοκόμων, & ξενοδόχων, & πάντων τῶν ἄλλων διοικητῶν τ σεβασμίων οἴκων, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τ διοικήσεως αὐτῶν κατὰ τ εἰρημένον τρόπον περιελθοῦσιν. ἢ ὃ β'. διάτ. τ α'. τίτ. τ νεαρῶν, ἁπλούστερόν φησιν ὅτι τὰ μετὰ τὴν χειροτονίαν κτηθέντα τοῖς ἐπισκόποις, ταῖς αὐτῶν

sita sunt, & alienat, & de iis testamentum condit. Et constit.* XLIX. Episcopi, clerici, & diaconi quasi castrensia [*peculia*] habent, & iure super illis testantur, neque testamentum de inofficioso [*querela*] est obnoxium. Const. III. tit. II. nouellarum: Quæ post Episcopatum, inquit, [*aut*] mobiles aut se mouentes res acquisitæ sunt, eas Episcopi ad cognatos aliósve nullo modo transferunto: sed ad redemptionem captiuorum, aut pauperum alimoniam, aut in vtilitatem ecclesiæ suæ expendunto. Quæ verò ex his post illorum obitum superfuerint, ipsorum ecclesia vindicato. At quæ ante Episcopatum habuisse comprobati fuerint, aut post Episcopatum à cognatis, quibus ab intestato vsque ad quartum gradum succedere poterant, ad ipsos peruenerint: [*eorum*] alienandorum facultatem habent. Atque hæc [*quidem*] in orphanotrophis etiam obtinent, & ptochotrophis, & nosocomis, & gerontocomis, & xenodochis, & omnibus aliis venerabilium domuum dispensatoribus: in [*rebus videlicet*,] quæ dispensationis suæ tempore prædicto modo ad ipsos peruenerint. Const. II. tit. I. nouellarum, quæ post ordinationem ab Episcopis acquisita sunt, ea ad

* *In lib. nostro* 1.

ecclesias ipsorum pertinere, simpliciùs dicit: Omnes, inquiens, clerici (hoc est, presbyteri, diaconi, lectores, cantores) quas res quomodocunque acquisierint, tametsi sub patria potestate sint, proprias habent, [*eas*] que donare, ac de iis testari [*possunt*:] ita tamen, vt ipsorum filij, aut his non subsistentibus, parentes, legitimam portionem ferant. Constit. III. tit. II. nouellarum ait: Quòd si Episcopus, aut clericus cuiuscunque gradus, aut ecclesiæ diaconissa sine testamento vel legitimis decedat successoribus: horum successio ecclesiæ, in quam ordinati fuerunt, applicatur.

ἐκκλησίας διαφέρει, ἥτις λέγει ὅτι πάντες οἱ κληρικοὶ, τοῦτ' ἔστι πρεσβύτεροι, διάκονοι, ἀναγνῶσται, ψάλται, τὰ ὁπωσοῦν αὐτοῖς κτηθέντα πράγματα, κἂν ὑπεξούσιοι ὦσιν, ἴδια ἔχουσι, καὶ δωροῦνται, καὶ διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς, οὕτω μὴν ὥστε τοῦ αὐτῶν παῖδας, ἢ τούτων οὐκ ὄντων, τοῦ γονεῖς αὐτῶν κομίζεσθαι τὸ νόμιμον μέρος. ἢ ὃ γ'. διατ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς οἱουδήποτε βαθμοῦ, ἢ ἐκκλησίας διακόνισσα τελευτήσῃ ἄνευ διαθήκης, ἢ νομίμων διαδόχων, ἡ τούτων διαδοχὴ προσκυροῦται τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ κεχειροτόνηται.

Scholium.

Const. XXXIII. tit. III. lib. I. Cod. est cap. VIII. tit. III. lib. III. Basil. quod sic habet: Quæcunque presbyter & diaconus sub patria potestate acquisierit, quolibet modo alienato, ac de iis testator: neque illa ab iis qui ipsum in potestate habent, vindicantor, aut cum fratribus eorum-ve filiis conferuntor: sed ipsius liberi, tametsi intestatus decesserit, capiunto. Const. XLI. tit. III. lib. I. Cod, non est posita in Basil. similiter neque constit. XLIX. eiusdem tit. & lib. Const. III. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXI. [*ac*] posita [*est*] in lib. V. tit. III. Cuius sanè nouellæ cap. X. hæc eadem docet quæ in compendio sunt proposita, voce, immobiles, tantummodo adiecta. Dicit enim, neque mobilia, neque immobilia, neque se mouentia, ab Episcopis post Episcopatum acquisita, alienari. At tit. X. nouellarum, vt ex textu constat, mobilium & se mouentium duntaxat meminit. Constit. II. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXIII. posita [*quæ est*] in lib.

Σχολιον.

Η λγ'. δηφ. τῶ γ'. τίτ. τῶ α'. βιβλίου τῶ κώδικος, ἔστι κεφ. ν'. τῶ γ'. τίτ. τῶ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον· Ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὁ διάκονος ὅσα κτήσιται καὶ ἐν ὑπεξουσιότητι ἐκποιείτω, καὶ διατιθέσθω ἐπ' αὐτοῖς, ὡς βούλεται, καὶ μὴ ἐκδικείσθωσαν παρὰ τῶν ἐχόντων αὐτὸν ὑπεξούσιον, ἢ συνεφορείσθω τοῖς ἀδελφοῖς, ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ἀλλ' οἱ παῖδες αὐτὸν λαμβανέτωσαν αὐτὰ κἂν μὴ διαθέμενοι τελευτήσωσι. ἡ μα'. διάτ. τῶ γ'. πίτ. τῶ α'. βιβ. τῶ κώδικος ἔχει ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὡσαύτως καὶ ἡ μθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ πίτ. ε' βιβ. ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. βιβ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. κεφάλαια δ' βιβ. ε'. πίν. γ'. ἧς ἡ νεαρᾶς ὁ ι'. κεφ. αὐτὰ ταῦτα διδάσκει ὅσα καὶ συνεφίσθησαν, πλὴν διαθέμενοι μόνῳ σημαίνει τὰ ἀκίνητα. λέγει γὰρ μήτε κινητὰ, ἢ ἀκίνητα, ἢ αὐτοκίνητα, πρὸς τὰ ὑπὸ ἐπισκόπων μὴ πλειόνων ὑπὸ ἐπισκόπων κτηθέντα ἐκποιεῖσθαι. ὁμοίως πίν. ι'. τῶν νεαρῶν, ὡς πρόκειται ἀπὸ τῶν κεφαλαίων, μόνων κινητῶν καὶ αὐτοκινήτων μέμνηται. ἡ βι'. ἀφήν. τῶν α'. πίν. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. κεφαλαίων ὧν βιβλίῳ

γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. καὶ φησὶ τὸ μ'. αὐτῆς κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγκαίνισθη. ἡ γ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν παρῶν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιανῷ ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. καὶ λέγουσα ἐν τῷ ι'. κεφ. κ' ὁ τέλος ὅσα συνεψίσθησθη εἰς τὸ κείμενον.

III. Basil. tit. I. atque XLII. eius cap. dicit, quæcunque in textu scripta sunt. Const. III. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXI. posita [*quæ est*] in lib. V. Basil. tit. III. ac circa X. cap. in fine dicit, quæcunque in textu compendiosè proposita sunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

ΠΕΡΙ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, καὶ ὅτι οὐκ ὤφειλεν ἀδιάθετος τελευτᾶν. Ἀποστόλων κανὼν μ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κδ'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κβ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιβ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ'. πατ. διάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ε'. κεφ. παρόντος τίτ.

CAPVT VI.

DE propriis Episcopi rebus, & quòd intestatus decedere non debeat. Apostolorum canon XL. Concilij Antiocheni can. XXIV. Concilij Chalcedonensis canon XXII. Concilij Sardicensis canon XII. Concilij Carthaginensis canon XXII. LXXXI. Legas quæ in V. cap. præsentis tit. annotata sunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

ΠΕΡΙ τῶν τὰς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν οὔσας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας μὴ δεῖν κρατῆσαι διοικεῖσθαι συνήθειαν. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κη'. συνόδου ς'. κανὼν λ'. λζ'. λθ'.

CAPVT VII.

VT quæ in barbaris gentibus sunt Dei ecclesiæ, secundùm obtinentem consuetudinem administrentur. Concilij Constantinopolitani canon II. Concilij Chalcedonensis canon XXVIII. Concilij sexti can. XXX. XXXVII. XXXIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

ΠΕΡΙ τοῦ μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν δίδοναι διὰ δωρεᾶς ἢ διαθέσεως αἱρετικῷ, κἂν εἴη συγγενὴς αὐτοῦ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ'. πατ.

CAPVT VIII.

NE Episcopus, neque clericus per donationem aut testamentum [*quicquam*] hæretico det, tametsi ipsius cognatus sit. Concilij Carthag. can. XXII. LXXXI.

TEXTVS.

Nedum ab Episcopis & clericis accipere hæretici prohibentur, verumetiam ab aliis. Dicitur enim lib. I. tit. V. const. X. quòd orthodoxus rem immobilem quæ orthodoxam ecclesiam habeat, nullo modo in hæreticum transferre possit: [*aut*] alioqui [*illam*] confiscari. Rursus const. III. tit. II. nouellarum ait: Si orthodoxus habens possessionem in qua sancta sit ecclesia, [*illam*] alienauerit, vel reliquerit, vel in emphyteusin dederit, vel locauerit, vel quocunque administrationis genere præbuerit aut Iudæo, aut Samaritano, aut Pagano, aut Montanistæ, aut Ariano, aut breuiter alij hæretico: eius oppiduli ecclesia ipsius dominium vindicato. Lib. I. tit. V. const. XVIII. Si hæreticus, vt militiam vel dignitatem consequatur, aut publico munere fungatur, aut doceat, aut causis patrocinetur, orthodoxum [*se*] simulet, & vxorem aut filios hæreticos [*ipsum*] habere constet, eiicitur. Sed etsi lateat, non potest quicquam rerum suarum donare, alioqui-ve alienare in hæreticum. Verùm illas ipsiúsque hæreditatem quæ hæretico defertur, vindicat fiscus. In vniuersum enim qui militiam [*aliquam*] dignitatem-ve obtinent: qui

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Οὐ μόνῳ ἀπὸ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κωλύονται λαμβάνειν οἱ αἱρετικοὶ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἑτέρων. εἴρηται γὰρ βιβ. α'. τίτ. ε'. διατ. ι'. ὅτι οὔτε ὀρθόδοξος δυνατὸν καθ' οἱονδήποτε τρόπον μεταφέρειν εἰς αἱρετικὸν, ἀκίνητον πρᾶγμα, ἔχον ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ἐπεὶ φανερὸν. εἰ μήτοι γ'. διάταξις τῶν β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτι ἐὰν ὀρθόδοξος ἔχων κτῆσιν ἐν ᾗ ἁγία ἐστὶν ἐκκλησία, ἐκποιήσῃ, ἢ καταλίπῃ, ἢ ἐμφυτεύσῃ, ἢ μισθώσῃ, ἢ καθ' οἱανδήποτε διοίκησιν παραχωρήσῃ Ἰουδαίῳ, ἢ σαμαρείτῃ, ἢ ἕλλησι, ἢ μοντανιστῇ, ἢ ἀρειανῷ, ἢ ἁπλῶς ἄλλῳ αἱρετικῷ, ἡ ἐκκλησία τῆς αὐτῆς κώμης τιμᾶται αὐτοῦ διαστολίαν ἐκδικείτω. βιβλίῳ α'. τίτλ. ε'. διάταξ. ιη'. ἐὰν ὁ αἱρετικὸς ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν στρατείας, ἢ ἀξίας, ἢ δημόσιῳ τινὶ λειτουργίᾳ φρόντισμα, ἢ παιδεύσαι, ἢ συνηγορῆσαι, ψευδομαρτυρήσηται τὴν ὀρθόδοξον, καὶ φανερὰ γαμετὴν ἢ παῖδας ἔχων αἱρετικοὺς, ἐκβάλλεται· εἰ δὲ καὶ λάθῃ, οὐ δυνατὸν τὴν αὐτοῦ δωρεῖσθαι, ἢ ἄλλως ἐκποιεῖν αἱρετικῷ, ἀλλὰ ταῦτα, καὶ τὴν αἱρετικῷ καταφερομένην αὐτοῦ κληρονομίαν, ἐκδικεῖ τὸ δημόσιον. κεφάλαιον γὰρ οἱ μεταλάβοντες στρατείας, ἢ ἀξίας, ἢ συνη-

συνηγορείας, ἢ δημοσίας φιλοτιμίας, ἢ συγκροτήσεως, παρὰ μόνων ὀρθοδόξων κληρονομοῦνται, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν εἰς αἱρετικοὺς ὁπωσοῦν ἐρχόμενα τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ. ἡ δὲ αὐτὴ διάτ. φησιν ὅτι ἐὰν τῶν παίδων οἱ μὲν εἰσιν αἱρετικοὶ, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι, μόνοι κληρονομήσουσιν οἱ ὀρθόδοξοι. εἰ δὲ πάντες εἰσὶν αἱρετικοὶ, συγχωρεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομήσουσιν, ἢ μὴ ὄντων ὁ φίσκος διαδέχεται. διάτ. ιθ'. οἱ αἱρετικοὶ τῶν αἱρετικοῦ παῖδες, οὔτε δωρεᾶ, οὔτε κλήρῳ αὐτῷ λαμβάνουσι. διάτ. κβ'. οὔτε ἀπὸ στρατιωτικῆς διαθήκης αἱρετικὸς κληρονομεῖ, ἢ λεγάτον λαμβάνει.

aduocationibus [*vacant* :] qui publico munere, militari - ve magiſtratu [*funguntur* :] ſolos orthodoxos hæredes habent : & quæ ab illis quomodocunque ad hæreticos perueniunt, exigit fiſcus. Rurſus eadem conſt. dicit: Si filiorum alij ſint hæretici, alij orthodoxi : ſoli orthodoxi hæredes ſunt. Quòd ſi omnes ſint hæretici, cognati orthodoxi hæreditatem capiunt. Si verò nulli ſint, ſuccedit fiſcus. Conſtit. XIX. Hæreticus hæretici filius neque donationem, neque hæreditatem patris percipit. Conſt. XXII. Neque ex militis teſtamento hæreticus hæreditatem aut legatum capit.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ι'. διάτ. τῆ ε'. τίτ. τῆ α'. βιβλίου τῆς κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ'. διάτ. τῆ β'. τίτ. τῆ νεαρᾶ, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῆ βασιλικῆ τίτ. γ'. καὶ φησι ὁ γ'. θέμα τῆ ια'. κεφ. τῆ αὐτῆ τίτ. ὅσα εἰς ὁ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ ιη'. διάτ. τῆ ε'. τίτ. τῆ α'. βιβλίου τῆς κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιθ'. οὐδὲ κβ'.

SCHOLIVM.

Conſt. x. tit. v. libri 1. Cod. non eſt poſita in Baſil. Conſt. III. tit. II. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXXI. poſita [*que eſt*] in lib. v. Baſil. tit. III. atque III. thema cap. XI. eiuſdem tit. dicit, quæcunque in textu ſcripta ſunt. Conſt. XVIII. tit. v. lib. 1. God. non eſt poſita in Baſil. neque XIX. neque XXII.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ὧν παῖς αἰτίας ἐξεδιατάξατο πάλιν ριε'. νεαρᾷ φησιν, ὅτι ἐὰν γονεὺς ὀρθόδοξος ὢν αἱρῆται τοὺς ἰδίους παῖδας μὴ ὄντας ὀρθοδόξους, ἄδηλον ἔχει ποιεῖν αὐτοὺς ἀποκληρονόμους. εἰ δὲ τοὐναντίον γονεύς ἐστιν αἱρετικὸς μὴ ἐχέτω ἄδειαν ἄλλους χαρίσασθαι κληρονόμους εἰ μὴ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτῶν παῖδας, ἢ μὴ ὄν-

TEXTVS.

Quæ exhæreditationis cauſas ordinat nouella CXV. ait: Si parens orthodoxus ſentiat filios ſuos non eſſe orthodoxos, ipſos exhæredandi facultatem habet. Quòd ſi è diuerſo parens hæreticus ſit, non alios, quàm orthodoxos filios, aut his non ſubſiſtentibus orthodoxos cognatos,

hæredes ſcribendi facultatem habeto. Sed ſi ex liberis aliqui ſint orthodoxi, aliqui verò non: ſubſtantia ad orthodoxos peruenit: tametſi pater alios [*etiam*] hæredes ſcripſerit. Si verò poſtmodum hæretici fratres orthodoxi fiant, datur ipſis competens portio: non autem etiam præteriti fructus, neque adminiſtrationis rationes exigunt. Interim tamen res [*hereditarias*] orthodoxi alienare non poſſunt. At ſi ad mortem vſque in errore permanſerint, plenum dominium orthodoxi [*eorúmque*] hæredes acquirunt. Planè ſi omnes liberi hæretici ſint, cognati orthodoxi hæredes fiunt. Qui ſi nulli ſint, tum ſi clerici parentes fuerint, eccleſia ciuitatis, in qua domicilium habuerunt, facultates percipit. Sed ſi eccleſiaſtici intra annum illas vindicare neglexerint, capit eas fiſcus. At ſi laïci fuerint, ſiue teſtati ſint ſiue non, facultates fiſcus capit. Eadem obtinent, ſi filius orthodoxus parentes hæreticos [*eſſe*] ſentiat, quando [*videlicet*] ipſe teſtamentum facit, ei-ve ſucceditur. Conſt. de Samaritanis I. quæ II. eſt tit. III. nouellarum, permiſit Samaritanis tum ex donatione atque teſtamento capere, tum donare, & ad liberos ſuos, parentes, cognatos Samaritanos tranſmittere. At de Sa-

των τούτων, συγχωρεῖς ὀρθοδόξοις. εἰ δέ τινες τῶν παίδων εἰσὶν ὀρθόδοξοι, τινὲς δὲ οὐ, ἡ οὐσία εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἔρχεται, κἂν ὁ πατὴρ ἄλλους ἔγραψε κληρονόμους· εἰ δὲ μὴ πάντα οἱ αἱρετικοὶ ἀδελφοί, ὀρθόδοξοι γίνωνται, δίδοται αὐτοῖς τὸ αἱρούμενον αὐτοῖς μέρος, οὐ μὴν οἱ παρελθόντες καιροὶ, οὔτε λόγος ἀπαιτεῖται τῆς διοικήσεως. τέως δὲ τὰ πράγματα οἱ ὀρθόδοξοι ἐκποιεῖν οὐ δύνανται. εἰ μέντοι μέχρι τελευτῆς ἐπιμείνωσι τῇ πλάνῃ, πλήρη τὴν δεσποτείαν κτῶνται οἱ ὀρθόδοξοι, καὶ οἱ κληρονόμοι. εἰ δὲ πάντες οἱ παῖδες αἱρετικοί εἰσι, συγχωρεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν· εἰ δὲ μὴ εἰσιν, τότε εἰ μὲν κληρικοί εἰσιν οἱ γονεῖς, ἡ ἐκκλησία τῆς πόλεως ἐν ᾗ τὴν οἴκησιν εἶχον, λαμβάνει τὰ πράγματα· εἰ δὲ ἐκκλησιαστικοὶ ἀμελήσουσιν ἑαυτῶν ἐνδικῆσαι τὰ πράγματα, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει. εἰ δὲ λαϊκοί εἰσιν, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει, εἴτε διέθεντο, εἴτε μή. Τὰ αὐτὰ κρατεῖ ἐὰν ὁ παῖς ὀρθόδοξος ὢν, αἴσθηται τοὺς γονεῖς αἱρετικούς, ὅταν αὐτὸς ὁ παῖς διαθῆται, ἢ κληρονομεῖται. ἡ α'. περὶ σαμαρειτῶν, δευτέρα οὖσα τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν συνεχώρησε τοῖς σαμαρείταις λαμβάνειν δωρεὰς ἐκ διαθηκῶν, καὶ δίδόναι καὶ διαπέμπειν σαμαρείταις αὐτῶν παισὶ καὶ γονεῦσι, καὶ συγγενέσιν. ἡ μέντοι πε-

λλυταί ωδὲ σαμαρειτῶν, τείτη οὖσα τ̃ γ'. τίτ. τῶ νεαρῶν, φησὶν ὅτι σαμαρεῖται οὐ κληρονομοῦσιν ἐκ διαθήκης, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, οὔτε λαγάτα ἢ δωρεὰς λαμβάνουσιν, ἀλλ' οὔτε διαδόχοις ἔξουσιν ἐξ ἀδιαθέτου σαμαρείτας, ἢ χριστιζομένους μὲν τοὺς ὀρθοδόξοις, οὐχ οὕτω δὲ φρονοῦντας. οὔτε δὲ διατίθεται, ἢ λαγατεύειν, ἢ δωρεῖσθαι, εἰ μὴ τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ πίστει & ἔργοις διώκοντας. τοίνυν δὲ μὴ ὄντων αἱ οὐσίαι μετὰ θάνατον εἰς τ̃ φίσκον ἔρχονται. οἱ δὲ γήδια γεωργοῦντες σαμαρεῖται διώκοντας γεάφιν κληρονόμους διόντας, & κατόντας αὐτοῖς, καὶ λαγατεύειν αὐτοῖς & τοῖς ἐκκλησίοις, κἂν ὦσι σαμαρεῖται. τοίνυν δὲ μὴ ὄντων, ὁ τ̃ χωρίου διαδότης ἐν ᾧ ἐγεώργει ὁ κτησάμενος, τ̃ οὐσίαν λαμβάνει, τ̃ τόπον ἐν τοίνυν τ̃ φίσκου ἐπέχων. ἢ δὲ γ'. διάτ. τ̃ β'. τίτ. τ̃ νεαρῶν λέγει· μηδεὶς αἱρετικὸς μὴ κατὰ μίσθωσιν, ἢ ἐμφύτευσιν, ἢ ἀγοράσαι, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ ἀκίνητα πράγματα λαμβανέτω ἀπὸ ἐκκλησίας, καὶ ἄλλου σεβασμίου τόπου, ἐπεὶ ὁ μὲν αἱρετικὸς τὰ ὑπ' αὐτ̃ δοθέντα ἐπὶ τ̃ τοιαύτῃ αἰτίᾳ ἀπολλύτω, τὸ δὲ πρᾶγμα ἐπανατρεχέτω εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἐδόθη. ὁ δεδωκὼς διοικητὴς εἴργεται τ̃ λοιπ̃ πάσης διοικήσεως, & μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἐνιαυτὸν τ̃ ἁγίας κοινωνίας χωρίζεται. ἢ αὐτὴ δὲ

maritanis vlt. quæ eſt III. tit. III. nouellarum, dicit: Samaritani ex teſtamento aut ab inteſtato hæredes non fiunt, neque legata donationes-ve capiunt: ſed nec Samaritanos, aut qui orthodoxos ſe ſimulant, non ita autem ſentiunt, ab inteſtato ſucceſſores habebunt. Neque [*verò*] teſtamentum faciunt aut legant, aut donant, niſi orthodoxis & fide & operibus: quibus non ſubſiſtentibus, bona poſt mortem ad fiſcum perueniunt. Cæterùm qui Samaritani terras colunt, parentes atque liberos ſuos hæredes ſcribere, atque ipſis & ex tranſuerſo [*cognatis*], tametſi Samaritani ſint, legare poſſunt. Quòd ſi horum nullus ſit, prædij in quo defuncti agricolabatur, dominus ſubſtantiam capit: [*quippe qui*] vicem fiſci in hoc obtineat. Conſt. III. tit. II. nouellarum dicit: Nullus hæreticus per conductionem aut emphyteuſim, aut emptionem, aut alio modo ab eccleſia alio-ve venerabili loco res immobiles capito. Alioqui hæreticus quæ hac de cauſa dedit, amittito: res autem ad locum ex quo data eſt recurrito: diſpenſator autem qui dedit de cætero à diſpenſatione arcetor, & in monaſterium coniicitor, & per annum à ſancta communione ſegregator. Rurſus eadem

conſt. ait: Si quis hæreticorum, quibus connumerantur Neſtoriani, Eutychianiſtæ, & Acephali, ſpeluncam auſit religionis ſuæ exædificare, aut Iudæi nouam ſynagogam exſtruere: hæc eccleſia vindicato. Si [*quis*] verò [*quippiam*] huiuſmodi perſonæ in emphyteuſin dederit, aut locauerit, aut quomodocunque adminiſtrandum conceſſerit: & quidem hæreticum illum [*eſſe*] ſciens id fecerit: omnes reditus quamdiu contractus durat, eccleſia ciuitatis, ſub qua poſſeſſio ſita eſt, vindicat: ſin ignorans, nullum illi damnum obuenit. Hæreticus autem in vtroque caſu & à poſſeſſione abigitur, & [*eius bona*] publicantur.

διάτ. φησιν, ὅτι εἰ τις τῶν αἱρετικῶν, οἷς συναριθμοῦνται νεστοριανοὶ καὶ εὐτυχιανισταί, καὶ ἀκέφαλοι, τολμήσῃ καταγωγὴν τῆς ἰδίας θρησκείας ποιήσασθαι, ἢ ἰουδαῖοι νέαν συναγωγὴν ποιήσασθαι, ἐκδικείσθω αὐτὰ ἡ ἐκκλησία. εἰ δὲ ἐνεφύτευσεν, ἢ ἐμίσθωσεν, ἢ ὁπωσοῦν εἰς διοίκησιν δέδωκε τοιούτῳ τρόπῳ, εἰ μὲν εἰδὼς ὁ διαστὰς αἱρετικὸν αὐτὸν ἐποίησε τοῦτο, πάσας τὰς προσόδους τοῦ χρόνου τοῦ συναλλάγματος, ἡ ἐκκλησία τῆς πόλεως ὑφ' ἣν ἡ κτῆσις διάκειται, ἐκδικεῖ. ἀγνοοῦντι δὲ τῷ διαστάντι οὐδεμία προσγίνεται ζημία. ὁ δὲ αἱρετικὸς ἀφ' ἑκατέρου τρόπου, καὶ τῆς κτήσεως ἀπελαύνεται, καὶ δημεύεται.

SCHOLIVM.

Nouella CXV. Imperatoris Iuſtiniani poſita eſt in cap. XXXVIII. tit. VIII. lib. XXXV. Baſilicorum. Dicit autem eius XIV. cap. hæc ad verbum: Si quis ex memoratis parentibus, quum ipſe orthodoxus ſit, ſentiat filium ſuum aut filios non eſſe catholicæ eccleſiæ, &c. quomodo ſub compendio in textu ſunt propoſita. De Samaritanis conſt. I. quæ eſt II. tit. III. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIX. ſed non eſt poſita in Baſil. neque nouella III. quæ eſt Iuſtiniani CXLIV. Quæras autem cap. LI. tit. I. lib. I. ac legas illud cum reliquis cap. vſque ad finem tit. quæ complectuntur quæcunque in textu compendioſè ſunt propoſita, & [*inſuper*] de hæreticis alia multa atque neceſſaria. Ex his enim integra caſtra (vti conſtat) & regiones Bogomilicas errare, atque in hæreſi ſua mori finimus: vnum verò & vilis conditionis talem hæreticum in regia vrbe commorantem inuenientes, vehementer punimus.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ ριε'. παρὰ τῷ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς κεφ. λη'. τοῦ ν'. τιτ. τ λε'. βιβλίου τ βασιλικῶν. λέγει δὲ ὁ δ'. κεφ. αὐτῆς ταῦτα ῥητῶς· εἴ τις ἐκ τ μνημονευθέντων γονέων ὀρθόδοξος ὑπάρχων αἱροῖτο τ ἴδιον παῖδα ἢ παῖδας μὴ εἶ) τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τἀξῆς, ὡς εἰς κεφάλαιον συνωφελοῦσθαι. ἡ δὲ τ σαμαρειτῶν α'. διάτ. β'. οὖσα τοῦ γ'. τιτ. τ παρ' ἡμῖν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκθ'. οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ γ'. παρὰ οὖσα Ἰουστινιανοῦ ρμδ'. οὐδὲ δὲ να'. κεφ. τοῦ α'. τιτ. τ α'. βιβλίου, καὶ ἀναγνῶθι τοῦτο, καὶ τὰ ἐφ' ἑξῆς κεφ. μέχρι τέλους τοῦ τιτ. περιλαμβάνοντα ὅσα συνωφελοῦσθαι εἰς τὸ κεφάλαιον, καὶ ἕτερα πολλὰ χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα περὶ αἱρετικῶν. ἀπὸ γὰρ τούτων ὡς ἔοικεν ἀκέραια κάστρα τε καὶ χωρία βογομιλικὰ πλανᾶσθαι, καὶ μὴ τῆς ἰδίας ἀποθνήσκειν αἱρέσεως. ἕνα δὲ καὶ τυχόντα τοιοῦτον αἱρετικὸν εὑρίσκοντες ἐν τῇ βασιλευούσῃ πρωτεύουσα, μεγάλως αὐτὸν κολάζομεν.

κή'. ἀφάτ. τῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. ὃ ἐστὶ ια'. κεφ. τῦ αὐτοῦ τίτ. λέγουσα σεσωφισθαι τοῦτο εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἀνάγεσθαι τοῦτο μέχρι τῦ ιβ'. κεφ. τὰ γὰρ ὅλα θέματα τῦ αὐτοῦ ια'. κεφ. περὶ τούτων διδάσκουσι.

Constit. III. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXI. posita [*quæ est*] in lib. Basil. v. tit. III. cuius XI. capvt dicit quæcunque in textu compendiosè proposita sunt. Legas [*autem*] illud vsque ad cap. XII. Nam omnia eiusdem XI. cap. themata istiusmodi docent.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

Περὶ μοναστηρίων, καὶ μοναχῶν.

TITVLVS XI.

De monasteriis, & monachis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ποιήσεως μοναστηρίων, καὶ τῦ μὴ χωρεῖν αὐτὰ ἰδιωτικὰ, καὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων. συνόδου Χαλκηδόνος καινὼν δ'. κδ'. συνόδου ς'. καινὼν μθ'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. καινὼν ιγ'. συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καινὼν α'. καὶ ς'.

CAPVT I.

DE extructione monasteriorum, & ne illa priuati [*iuris*] fiant, & de rebus monachorum. Concilij Chalcedonensis canon IV. XXIV. Concilij sexti canon XLIX. Concilij Nicæni secundi canon XIII. Concilij primi & secundi in æde sanctorum Apostolorum [*habiti*] canon I. & VI.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η ιγ'. διάτ. τῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, ὅτι ὁ βουλόμενος οἰκοδομῆσαι μοναστήριον, πρῶτον διαλεγέσθω τῷ ἐπισκόπῳ τῦ τόπου, ὅπως αὐτὸς ἐλθὼν εὐξάμενος βύλοιτο ποιήσασθαι, καὶ σταυρὸν πήξῃ, καὶ τότε τῦ κτίσματος ἡ ἀρχὴ γίνεται. Καὶ ἡ γ'. διάτ. τῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν, ὅτι ὁ θέλων κτῆσαι μοναστήριον, μὴ ἄλλως ἀρχέσθω τῶν οἰκοδομήματος, εἰ μὴ ὁ τῶν τόπων ἐπίσκοπος βύλοιτο εὐξάσθαι πρῶτον, καὶ τὸν τίμιον πήξῃ σταυρόν. ὁ μὲν γὰρ ἅπαξ νέον κτίζειν,

TEXTVS.

Const. XIII. tit. I. nouellarum ait: Qui monasterium ædificare vult, priùs cum locorum Episcopo agito, quò ille veniens votum faciat, & crucem figat, atque tum [*demum*] ædificij fundamentum iacitor. Et constit. III. tit. II. nouellarum ait: Qui monasterium exstruere vult non aliter ædificationem incipito, nisi locorum Episcopus preces illic profuderit, & pretiosam crucem fixerit. Certè qui semel exstruere,

vel vetus renouare cœpit, consummare cogitur. Legas [*verò*] etiam quæ annotata sunt in cap. I. tit. II. & cap. XIV. tit. III. præsentis operis. Constit. I. tit. II. nouellarum ait: Nemo monasterium, in quo altare erectum, aut sacrum ministerium exhibitum, aut monachalis exercitatio fuerit: [*vel*] vendito, vel permutato, vel donato. Alioqui quod factum fuerit, irritum erit: & qui ceperit, pretiis excidet: qui autem vendiderit, & rei & pretij amissione multabitur: atque illa sanctissimæ eius loci ecclesiæ venerabilibúsque eius loci monasteriis attribuentur. Quamobrem [*ecclesiarum atque monasteriorum dispensatores*] dispiciant, vt quod malè alienatum est, ad monasticæ [*habitationis*] formam reducant. Neque [*verò*] hypotheca in his valeto, sed irrita esto, & monasterium sancto ministerio addicitor. Et const. II. tit. II. nouellarum ait: Monasterium in hoc ne alienator, vt sacrata forma in priuatam conuersationem transformetur. Alioqui Episcopi id monasterium vindicandi, & ad pristinam formam reducendi facultatem habent. Lib. I. tit. III. const. XXXVIII. ait: Qui monasteria sua relinquunt, non recipiunt quas ad illa [*res*] mobiles

ἢ παλαιὸν αἰδωτοῶ, ἀναγκάζεται πλεῖστον. αἰάγνωθι καὶ τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ α'. κεφ. τῆς β'. τίτ. καὶ κεφ. ιδ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ πρόντος συντάγματος. καὶ ἡ α'. διάτ. τῆς β'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, μηδεὶς μοναστήριον πωλείτω, ἢ ἀμειβέτω, ἢ δωρείαθω, ἔνθα θυσιαστήρι@ καθιδρύθη, καὶ ἱερὰ γέγονε λειτουργία, & μοναχικὴ ἄσκησις. ἐπείτοιγε τὸ γεγονὸς ἄκυρ@ ἔστω, καὶ τῶν ζημιῶν ὁ λαβὼν ἐκπεσεῖται, & ὁ πωλήσιον ζημιωθήσεται τῇ τε τῆς τιμήματος ἐκπλώσῃ, & τῇ τῆς ζημίματος ἀπωλείᾳ, τῇ καὶ τὸν ἁγιωτάτη ἐκκλησίᾳ, & τοῖς κατὰ τόπον διαγέσιν μοναστηρίοις τούτων τεθσπεμομένων. ὥστε αὐτὸν τεθροεῖν τῆς τὸ κακῶς ἐκποιηθὲν αὖθις ἐπαναγαγεῖν εἰς μοναχικὸν χῆμα· μήτε ὑποθήκη ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐρρώαθω, ἀλλὰ ἀκυρούαθω, καὶ τὸ μοναστήρι@ τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ τεθσκυρούαθω. καὶ ἡ β'. διάτ. τῆς β'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησιν, ὅτε ἐκποίησις μοναστηρίου μὴ γινέαθω ἐπὶ τῷ τὸ ἱερατικὸν χῆμα εἰς ἰδιωτικὴν διαγωγὴν μεταχημαπίζεαθαι, ἐπεὶ ἄδειαν ἔχουσιν ⓒ ἐπίσκοποι τοιοῦτο μοναστήρι@ ἐκδικεῖν, καὶ εἰς τὸ τεθτέρ@ ἐπαναγαγεῖν χῆμα. βιβλί@ α'. τίτ. γ'. διάτ. λη'. φησὶν ὅτι ⓒ τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπάνοντες, οὐ λαμβάνουσιν ἀπ' αὐτοῖς τεθσήγορ,

χωπὲ, ὁσησδήποτε ποσότητος ὄντε, κἂν μὴ σωέξη τοῦτο ὑπομνήματος ἐπ' αὐτοῖς. τοῦ δὲ τοῦ ἀκινήτου, δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ οὐκ αἱρεῖται τῷ δωρησαμένῳ ἡ ἐνδίκησις αὐτῶν. καὶ ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. βίβλου τοῦ νεαρῶν λέγει, ὅτι εἴ τις μοναστὴς ἀναχωρῆσαι βουληθῇ, τὰ πράγματα ὅσα προσέρχεται, ἰδίκα εἰσήει, τῆς διαθέσεως ἔστω τοῦ μοναστηρίου, καὶ ὅτι δεῖ τὸν θέλοντα μονάσαι διατυποῦν τοῦ τοῦ ἰδίων πραγμάτων. εἰσελθόντα γὰρ αὐτὸν συνακολουθοῦσι, κἂν μὴ τοῦτο ῥητῶς εἴπῃ. εἰ μέντοι παῖδας ἔχων ἔτυχέ τινα πράγματα δωρησάμενος ἢ δωρησαμένη αὐτῷ, ἢ ὁ πατὴρ πρικὸς, ἢ πρὸ γάμου δωρεᾶς, ἐξ ποιεῖ ταῦτα τὸ νόμιμον μέρος τῆς αὐτοῦ προυσίας, μὴ ἐχέτωσαν οἱ παῖδες πρὸς τὰ λοιπὰ μετουσίαν. εἰ δὲ μηδὲν αὐτοῖς, ἢ ἔλαττον τοῦ νομίμου ἐδωρήσατο, κἂν μετὰ τὸ μονάσαι αὐτὸν, ὀφείλεται τοῖς παισὶ τὸ νόμιμον. εἰ δὲ ἀνὴρ ἢ γυνὴ μονάσῃ, τὸν ἀπὸ πληθυσμοῦ κέρδος ὁ ἕτερος κερδαίνει. κἂν ὅλη ἐπὶ μοναχὸς εἰς στρατιάν ἔλθῃ, ἢ ἕτερον βίου χρῆμα, ἡ μὲν οὐσία μένει παρὰ τῷ μοναστηρίῳ, αὐτὸς δὲ τάξεώτης ἐπιχωρίου γίνεται. εἰ δὲ καί τις εἰς ἕτερον μοναστήριον μεταλλάξῃ, ἡ οὐσία αὐτοῦ τῷ πρώτῳ μοναστη-

adduxerunt, cuiuſcunque quantitatis fuerint: tametſi de illis nulla actorum monumenta confecta ſint. In immobilibus autem ius ſeruari oportet, quoniam illi qui dedit, illarum vindicatio non interit. Et conſt. XIII. tit. I. nouellarum dicit: Si quis monachus recedere velit quaſcunque res, quando [*monaſterium*] ingreſſus eſt, habuit, in monaſterij dominium cadent: Et quum monaſterium ingreditur, quemque de rebus ſuis ſtatuere oportet. Ingredientem enim [*illa*] comitantur: tametſi id non expreſſè dixerit. Verùm ſi quum liberos habeat, illis res aliquas quæ legitimam portionem ſubſtantiæ eius conficiant, dotis donationis-ve ante nuptias nomine donauerit: in reliquis illi nullam communicationem habento. Sin nihil ipſis, aut minus legitimâ donauerit: etiam poſtquam ipſe monachus factus fuerit, debetur illis legitima. Planè ſi maritus aut vxor vitam monaſticam ſuſcipiat: alter caſum ex morte lucratur. Et ſi monachus in militiam, aut ad aliam vitæ formam abeat: ſubſtantia eius apud monaſterium remanet, ipſe verò prouincialis cohortalis fit. Sed & ſi quis in aliud monaſterium tranſeat, facultates ipſius ad primum monaſte-

κδ'. Ἴτ. α'. κεφ. α'. Ἐκεῖνα διδάσκων ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ γ'. δέμ. τῆ β'. Ἴτ. τῶ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶ βασιλικῶν ε'. Ἴτ. γ'. λέγει τὸ δ'. κεφάλαιον τῆ αὐτῆ Ἴτλου ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωφελήθησαν. ἡ α'. Δέμ. τῆ β'. Ἴτ. τῶ νεαρῶν, ἔστι κεφ. ι'. τῆ Ἰουστινιανείου ζ'. νεαρᾶς· οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β'. δέμ. τῶ β'. Ἴτ. τῶ νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶ βασιλικῶν ε'. πτ. β'. φησὶν ὁ δι'. τῆ αὐτῆ πτ. κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ λη'. δέμ. τῶ γ'. πτ. τῶ α'. βιβλίου τῆ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. σώζεται ἡ ιγ'. Δέμ. τῶ α'. πτ. τῶν νεαρῶν οὖσα Ἰουστινιάνου ε'. σώζεται ἡ νδ'. Δέμ. τῶ γ'. Ἴτ. τῶ α'. βιβλίου τῶ κώδικος, σώζεται ἡ νδ'.

KEIMENON.

Καὶ ἡ περὶ ῥεπουδίων διαλαμβάνουσα ριζ'. νεαρά φησιν, ὅτι ἐὰν παρὰ τὰς εἰρημένας αὐτῇ αἰτίας γυνὴ πέμψῃ ῥεπούδιον, ἢ μὴ περιῆξ τῷ ἀνδρὶ δίδοται, ἢ χῆ διεστραμμένῳ, ἢ παίδων ἐστέρηται χῆ χρῆσιν. ἡ δὲ γυνὴ διὰ τὸ δικάσαντος παραδίδοται τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως ἐν ᾗ οἰκεῖ, καὶ δι' αὐτοῦ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῆς. εἰ μὲν ἔχῃ παῖδας, τὸ δίμοιρον τῆς οὐσίας αὐτῆς λαμβάνουσι, τὸ δὲ τρίτον τὸ μοναστήριον. εἰ δὲ παῖδας οὐκ ἔχῃ, ἀλλὰ γονεῖς, τὸ δίμοιρον δίδοται τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τὸ τρίτον τοῖς γονεῦσιν, εἰ μὴ ἐπεξουσιάσῃ αὐτῇ ἔχοντες, τῷ ἀλόγῳ ῥεπουδίῳ συνήνεσαν. τότε γὰρ πάντα τῷ μοναστηρίῳ προσχωροῦται, ὥσπερ κὴ ὅτε μὴ παῖδας μήτε γονεῖς ἡ γυνὴ ἔχῃ.

Basil. IV. tit. I. cap. I. atque illa docet quæ in textu scripta sunt. Constit. III. tit. II. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXXI. posita [*quæ est*] in lib. Basil. V. tit. III. Dicit autem IV. eiusdem tit. caput quæcunque in textu compendiosè sunt proposita. Constit. I. tit. II. nouellarum, est cap. X. Iustinianeæ VII. nouellæ. Non est autem positum in Basilic. Const. II. tit. II. nouellarum, est nouella CXX. posita [*quæ est*] in lib. Basil. V. tit. II Dicit autem XV. eiusdem tit. cap. quæcunque in textu scripta sunt. Constit. XXXVIII. tit. III. lib. I. Cod. non est posita in Basil. neque const. XIII. tit. I. nouellarum, quæ est nouella Iustiniani V. neque const. LII. tit. III. lib. I. Cod. neque LIV.

TEXTVS.

Et quæ de repudio tractat nouella CXVII. ait: Si præter causas ab ipsa dictas mulier repudium miserit: dos marito aut in dominium, aut si liberi subsint in vsumfructum datur. Mulier autem per iudicem Episcopo ciuitatis in qua habitat traditur, & per ipsum ad omnem eius vitam in monasterium coniicitur. Atque si quidem liberos habeat, bessem substantiæ eius [*illi*] capiunt, trientem verò monasterium. Sin verò non liberos, sed parentes habeat: bessem monasterio, trientem autem parentibus dato: extrà quàm si qui illam in potestate habent, iniusto repudio assensum præbuerint. Tunc enim omnia monasterio applicantur, quemadmodum etiam quando neque liberos neque parentes mulier habet.

SCHOLIVM.

Nouella Imperatoris Iuſtiniani CXVII. poſita eſt ab initio cap. IX. in VII. tit. lib. XXVIII. Baſil. Hoc autem cap. omiſſum eſt, & non inſertum Baſil. Sed pro hoc in eodem VII. tit. de matrimoniis iuſta de cauſſa diſſoluendis, ac de pœnis quæ citra rationem illa dirimentibus infliguntur, multa ex * CXVII. nouella & XXII. & aliis poſita ſunt cap. Quærasautem VII. tit. totum de ſolutione matrimoniorum tractantem.

* *Mali in Græcis eſt* ιά. III.

TEXTVS.

Et conſt. II. tit. I. nouellarum ait: Quum ſeruus aut aſcriptitius ſecundùm hanc diſtinctionem monachus factus fuerit: res quas in monaſteriumattulerit,capit dominus. Non cohabitant monachi ſimul & monaſtriæ. Alioqui in alia loca transferuntur viri, & res [*communes*] inter ipſos pro eo quantum cuique iuris competit diuiduntur. Si qui ſub conditione matrimonij, aut non ſuſcipiendorum liberorum, legato vel reſtitutione grauatus eſt, aut ſi cui quicquam hac conditione donatum eſt, ad quem-ve [*quicquam*] peruenerit, monachus aut monaſtria fiat, extinguitur reſtitutio. Nam tametſi monaſteriis [*poſtmodum illi*] egrediantur: iſtiuſmodi tamen res cum ipſorum aliis ad monaſteria pertinent. Si tamen ad redemptionem captiuorum, aut exhibitionem pauperum iſtiuſmodi reſtitutio mandata ſit, nullo prædictorum modorum excluditur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ηριζ'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ιουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ θ'. κεφ. εἰς τὸ ζ'. πτ. τοῦ κη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. παρελείφθη, καὶ οὐ κατετρώθη εἰς τὰ βασιλικά. ἐτέθησαν αὐτὴ τούτου ἐν τῷ αὐτῷ ζ'. πτ. χάειν τὸν δούλους λυομένων στωικικοίων, καὶ τὸν ἐπαγγελμένων ποινῶν καὶ τὸν αἰδούλους λυόντων αὐτὰ διάφορα κεφ. ἔκ τε τῆς * ρια'. νεαρᾶς, τοῦ κδ'. καὶ ἑτέρων· καὶ ζητεῖ τὸ ὅλον τοῦτον ζ'. πτ. περὶ λύσεως γάμων διαλαμβάνοντα. * *f.* ριζ.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Καὶ β'. διάτ. τοῦ α'. λέτ. τῆς νεαρῶν, φησὶν ὅτι δούλου ἢ ἐναπογράφου κατὰ τὴν διάταξιν αὐτῆς, μοναζόντων, τὰ πράγματα αὐτῶν πρὸς τὸ μοναστήριον ἤγαγε, λαμβάνει ὁ δεσπότης. οὐ μέντοι δὲ ἅμα μοναχοὶ καὶ μοναστήρια, ἀλλ' οἱ μὲν ἄνδρες εἰς ἑτέρους μεθίστανται τόπους, καὶ διαιροῦνται εἰς αὐτῶν τὰ πράγματα πρὸς τὸ ἀρμόζον αὐτοῖς δίκαιον. ὁ δὲ βεβαρημένος ληγάτῳ, ἢ ἀποκατάστασιν τοῦ αἱρεσιν γάμου, ἢ ἀπαιδίας, ἢ ἐὰν οὔπω δωρηθῇ, ἢ ἔλθῃ τινὶ, καὶ χρήναι μοναχὸν ἢ ἀσκήτρια, ὀφέννυται ἡ ἀποκατάστασις· κἂν γὰρ τῶν μοναστηρίων ἐξέλθωσιν, ὅμως τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν τοῖς μοναστηρίοις διαφέρει. εἰ δὲ ἐπ' αἰναρρύσει αἰχμαλώτων, ἢ ἀποζωῇ πτωχῶν, ἡ τοιαύτη ἀποκατάστασις χρήναι, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων τρόπων ἀποκλείεται.

τῆς εἰσιόντος εἰς τὸ μοναστήριον, εἴπερ οὐκ ἔχει παῖδας, τὰ πράγματα τῷ μοναστηρίῳ διαφέρουσιν. εἰ δὲ παῖδας ἔχει, καὶ οὐ διατύπωσε περὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων πρὶν εἰσελθεῖν, ἄδειαν ἔχει καὶ μὴ πάντα διατυποῦν, καὶ οὐ δύναται τὸ νόμιμον αὐτῶν μέρος μειοῦν. καὶ ἑαυτῷ μὲν φυλάττει παιδὸς ἑνὸς ἀναλογίαν ὀφείλουσαν τῷ μοναστηρίῳ προσνεμηθῆναι. εἰ δὲ πελάτης ἐν τῷ μοναστηρίῳ, πρὶν ποιήσῃ τινὰ διατύπωσιν, τὸ μὲν νόμιμον οἱ παῖδες λαμβάνουσι, τὰ δὲ λοιπὰ, τὸ μοναστήριον. οὐδεὶς τῶν μισητόρων πρόφασιν τῶν ἀραβώνων ζημιοῦται μονάζων. καὶ ὁ γάμος ἐν τῷ λαβεῖν τὸν ἕνα τῶν συνοικούντων τὸ μοναχικὸν σχῆμα λύεται χωρὶς ῥεπουδίου, καὶ δύναται γυνὴ τὴν προῖκα, καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς πράγματα· τῷ δὲ μὴ μονάσαντι, τὸ ἀπὸ πελάτης συμφωνηθὲν κέρδος ἁρμόζει. εἰ δὲ ἅμα ἀμφότεροι διατάξωνται, οὐδεὶς αὐτῶν ἐν τῷ ἑτέρου κερδαίνει, εἰ μὴ ἐκών τις τῷ ἑτέρῳ δωρήσηται.

Eius bona qui monasterium intrat, si liberos non habet, ad monasterium pertinent. Sed si habet, nec de rebus suis priusquam intret statuit: statuendi postmodum facultatem habet. Non potest autem minuere legitimam. Sibi verò vnius filiorum portionem seruat, quæ monasterio applicari debet. Quòd si priusquam dispositionem faciat, in monasterio decedat: legitimam liberi capiunt, residuum verò monasterium. Nullus sponsus occasione arrarum dispendium facit, si vitam monasticam suscipit. [*Porrò*] matrimonium etiam, quum alter [*coniugum*] monachalem habitum sumit, citra repudium dirimitur: & mulier dotem aliásque suas res recipit. Ei autem qui monachus non euaserit, lucrum quod in mortem pactum est competit. Planè si ambo [*mundum*] valere iusserint: neuter ab altero [*quicquam*] lucri sentit: nisi si sponte alter alteri [*aliquid*] donet.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η β'. διατ. τοῦ α'. τίτ. τῶν παρόν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. καὶ ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ιζ'. κεφ. αὐτῆς εἰς τίτ. α'. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ διάγνωθι δ γ'. κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. ἤτοι κεφ. νδ'. τῆς νεαρᾶς καταχωθὲν εἰς δ σχόλιον τοῦ λδ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ πρόντος συντάγματος. ὅτι δὲ μὴ οἰκεῖν ἅμα τοὺς μοναχοὺς καὶ τὰς μοναστρίας, φησὶ δ β'. θέμα τοῦ δ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. ὃν τοῦ νε'. κεφ. τῆς ρκγ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς, ὅσα εἰς

SCHOLIVM.

Constit. II. tit. I. nouellarum, est nouella Iustiniani CXXIII. positáque est ab initio LII. sui cap. in tit. I. lib. IV. Basil. Legas autem cap. III. huius tit. siue nouellæ cap. LIV. quod insertum est scholio XXXII. cap. tit. IX. præsentis operis. Proinde ne monachi & monastriæ simul habitent, dicit thema II. cap. IV. tit. I. lib. IV. Basil. quod est cap. * LV. nouellæ Iustinianeæ CXXIII. quæcunque in textu

* *In lib. nostris* XXXVI.

compendioſè propoſita ſunt. De iis qui ſub conditione matrimonij, aut non ſuſcipiendorum liberorum legato vel reſtitutione grauati ſunt, compendioſè propoſuit Patriarcha circa finem cap. 1. tit. 11. præſentis operis nouellam Iuſtiniani CXXIII. ſiue V. cap. tit. 1. lib. IV. Baſil. quod legas, atque inſuper quæ hîc compendioſè propoſita ſunt, quæ eiuſdem cap. pars ſunt.

TEXTVS.

Quæ de vicariis differit conſtit. CXXXIV. ait: Si mulier adulterij condemnata ſit, competentibus ſubdita pœnis in monaſterium coniicitur. Poteſtatem autem maritus habet, vt illam intra biennium recipiat: neque per ea quæ medio tempore [*facta ſunt*,] matrimonium læditur. Sed ſi [*id*] tempus prætereat, aut non recepta illa [*maritus*] decedat, aſſumit habitum: & ſi quidem liberos habet, octo [*illi*] vncias capiunt, monaſterium autem quatuor, ſin aſcendentes duntaxat, qui ad iſtam inſolentiam opem non tulerint, capiunt [*illi*] vncias quatuor, monaſterium autem octo. Sed ſi opem tulerint, aut omnino nulli neque aſcendentes neque deſcendentes fuerint, monaſterium omnia percipit. [*Interim tamen*] quæ in nuptialibus pactionibus [*comprehenſa ſunt*,] in omnibus caſibus marito ſeruabuntur. Quòd ſi quis de adulterio accuſatus per proditionem iudicis vel aliam cauſam pœnas effugerit, ὃ χείμενον σεωνωφιθησόμ. εἰ δὲ τὴν βεβαρημένων ληγάτων, ἢ ἀποκαταστάσ. τοῦ αἱρεσιγάμου ἢ ἀπαιδίας, σεωνώψιτο ὁ πατειαρχης εἰς τὸ τέλη τῆς α'. κεφ. τῆς β'. διτ. τῆς πρώτος σεωπάγματος τὴν ρκγ'. Ιουστινιάνου νεαρᾶ, ἥτοι ὃ ε'. κεφ. τῆς α'. διτ. τῆς δ'. βιβλίου τῆς βασιλικῆς. ἢ ἀνάγνωθι τῆς τε. σελὶς ἢ ἢ τὸ σόλιδι σεωνωφιθέντα μέρος ὅντα τῆς αὐτῆς κεφ.

KEIMENON.

Η δὲ εἰς ποτηρητῶν διαλεχομένη ρλδ'. νεαρά φησιν, ὅτι ἐὰν γυνὴ ἁλῶ μοιχείᾳ καταδικασθῇ, παῖς σεφοσκούσαις ποιναῖς ὑποβαλλομένη μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἄλλῳ ἔχῃ ὁ ἀνὴρ ἔξω διετίας αὐτὴν ἀναλαβεῖν, μὴ βλαπτομένου τοῦ γάμου ἐκ τῆς ἐν μέσῳ. εἰ δὲ παρέλθῃ ὁ χρόνος, ἢ πλειόνων μὴ ἀναλαβὼν αὐτὴν, τὸ ζῆμια λαμβάνει· καὶ εἰ μὲν ἔχῃ παῖδας λαμβάνοισι τὰς ὀκτὼ οὐσίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς δ'. εἰ δὲ μόνους κατόντας ἔχῃ μὴ συνεργήσαντας τῷ ἀποπήματι, λαμβάνοισι τὰς δ'. ὀγγίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς ὀκτώ· εἰ δὲ συνήργησαν, ἢ μηδ' ὅλως εἰσὶν αἰτιόντες, ἢ κατόντες, λαμβάνει πάντα τὸ μοναστήριον, τῆς ἐν τοῖς σεφικαίοις συμφώνοις ὑπὸ πάντων τῶν δεμάτων τῷ αὐθρὶ φυλαττομένων. ἐὰν δέ τις ὑπὸ μοιχείᾳ κατηγορηθῇς, καὶ χρὴ σεφδοσίου τοῦ δικαστοῦ, ἢ ἐπέρων αἰτίαν, ἀποφύγῃ τὰςποι-

νας, καὶ μὴ ταῦτα ζῶντος ἢ πλειόνων τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, αἰρέσεως αὐτῇ συναναιρεθείσης, ἢ πρὸς γάμῳ αὐτὴν λάβῃ, οὐ τὸ γάμου ἔρρωται, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνὴρ ὡς μοιχὸς ὑπὸ παντὸς ἀρχόντος κολάζεται, ἡ δὲ γυνὴ σωφρονιζομένη καὶ κειρομένη ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς, καὶ τὰ πράγματα, ὡς εἴρηται, διαιροῦνται κινδύνῳ τοῦ κόμητος τῶν πριβάτων, καὶ τῶν κατὰ τόπον ἀρχόντων.

rit, & postmodum [*vel*] viuo vel mortuo adulteræ marito, cum illa turpiter conuersetur, aut in matrimonium ipsam assumpserit, matrimonium nullius est momenti: atque vir quidem vt adulter à quouis magistratu punitur, mulier verò castigata & tonsa in omne vitæ tempus in monasterium coniicitur. [*Vtriusque*] autem res periculo (quomodo dictum est) comitis [*rerum*] priuatarum atque præsidis loci diuiduntur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ διὰ τοποτηρητῶν ρλδ'. παρὰ τῇ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς νέμα β'. τοῦ α'. κεφ. τῷ ζ'. πίτ. τοῦ κη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἀναγνωθῇ ταύτῃ· ἐνταῦθα γὰρ οὐ κατεχρώθη, ὅτι συνωφλίθη ὧδέ τε καὶ εἰς τὸ δ'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. τοῦ πρόπτου συντάγματος. ὡσαύτως συνωφλίθη καὶ ἀριζ. παρά, ἵνα καὶ ἀναγνωθῇ. ταῦτα δὲ τοῦ κατηγορηθέντος ὅτι μοιχείᾳ, καὶ κατ' ἀποδοσίαν τοῦ δικαστοῦ ἀποφυγόντος τὰς ποινάς, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. ἀναγνωθῇ καὶ τῇ λδ'. παρὰ τῷ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου διαγνωστάτῃ οὔσῃ.

SCHOLIVM.

De vicariis Iustinianea CXXXIV. const. posita est in themate II. cap. I. tit. VII. lib. XXVIII. Basil. quod legas. Hîc enim inserta non sunt, quoniam tum hîc, tum in IV. cap. tit. XIII. præsentis operis, in compendio sunt proposita. Ac similiter nouella CXVII. in compendio est proposita: quam etiam legas. Illa verò de adulterij accusato, qui per proditionem iudicis pœnas effugerit, non sunt posita in Basil. Legas [*verò*] etiam nouellam XXXII. Imperatoris Dn. Leonis Philosophi [*cognitu sanè*] maximè necessariam.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ τῶν ἐξ ἑτέρων μοναστηρίων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν π'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν κα'.

CAPVT II.

DE iis qui ex aliis monasteriis præsules aut clerici fiunt. Concilij Carthaginensis canon LXXX. Concilij Nicæni secundi canon XXI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ δούλων μοναζόντων, ἢ τοῦ φαίνεσθαι δι' εὐλάβειαν καταφρονούντων, καὶ μὴ δουλεύοντων τοῖς δεσπόταις. συνόδου

CAPVT III.

DE seruis qui monachi fiunt, & pietatis prætextu dominos contemnunt, neque [*illis*] seruiunt. Conci-

lij Gangrenſis can. III. Concilij ſexti canon LXXXV. Concilij Chalcedonenſis canon IV.

TEXTVS.

Conſt. * XXXVI. tituli tertij libri primi Cod. ait, quòd qui aſcriptitij citra conſenſum dominorum monachi facti ſunt, ita ipſis obnoxij ſunt, tanquam monachi facti non eſſent. Conſtitut. * XXXVII. Serui voluntate dominorum monachi facti, libertatem conſequuntur. Sed ſi relicta vita ſolitaria ad alium [*vitæ*] ſtatum tranſierint, ſeruituti denuò ſubiugantur. Conſtitutio decima tertia tituli primi nouellarum ait: Monaſticæ vitæ * candidati, ſiue liberi ſiue ſerui ſint, [*admiſſionem*] per triennium toleranter expectanto. [*Interea tamen*] tonſura & veſtitu laïcorum vtuntor, ſcripturas diſcunto, conditionem ſuam, & cauſam quare monachi fieri cupiant, ne fortè mala ſit, fatentor, & admonentor. Et ſi triennium expectarint, dignique qui monachi fiant videantur, tunc tondentor, atque ſeruitute liberantor. Si quis verò intra triennium in ſeruitutem quenquam aſſerat, ipſum quòd nonnulla ſurripuiſſet, ad monaſterium accurriſſe dicēs, ne confeſtim illum abſtrahito: ſed priùs & ſeruum ipſum eſſe, & propter

* *In lib. noſtris* XXXVII.

* *In lib. noſtris* XXXVIII.

* *Pro* μεμίνητε, *lege* μεμνηλάντες.

Γαγγρῶν κανὼν γ'. συνόδου ς'. κανὼν πε'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν δ'.

KEIMENON.

Η λς'. διάταξ. τῦ γ'. πτλ. τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ⊙ ἐναπόγραφοι χωρὶς συναινέσεως τῶν δεσποτῶν μοναζόντες, οὕτως αὐτοῖς ὑπέκεινται ὡς μὴ τῦτο γεγονόμενοι. διάταξ. λζ'. δοῦλοι γνώμῃ τῶν δεσποτῶν μονάσαντες ἐλευθεροῦνται· εἰ δὲ τὴν ἄσκησιν καταλιπόντες εἰς ἑτέραν μετέλθωσι κατάστασιν, ἀναδουλοῦνται. ἡ δὲ ιγ'. διάταξ. τῦ α'. τίτλ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ⊙ παραμένοντες ἐν μοναστηρίοις, εἴτε ἐλεύθεροι, εἴτε δοῦλοι τρία τελειόω * προσκαρτερέσαντες, καὶ κουρᾶ τε καὶ ἐσθῆτι χρώμενοι τῶν λαϊκῶν, καὶ τὰς γραφὰς μανθάνοντες, καὶ τὴν τύχην αὐτῶν ὁμολογοῦντες, καὶ τὴν αἰτίαν τῦ θέλειν μονάσαι μήποτε πονηρά ὄντι, καὶ νουθετέσθωσαν καὶ προσκαρτερήσαντι τὸν τελειόω ⊂ ἐὰν ἄξιοι φανῶσι τῦ μονάσαι, τότε χειρέσθωσαν, ⊂ τῆς δουλείας ἐλευθεροῦνται. εἰ δέ τις εἴσω τῆς τελείας αὐτὸν δουλαγωγεῖ, λέγων αὐτὸν ὀφειλόμενόν τινα προσδραμεῖν τῷ μοναστηρίῳ, μὴ προχείρως αὐτὸν ἀφελκέτω, ἀλλὰ διανυέτω πρῶτον ὅτι ⊂ δοῦλός ἐστι, καὶ ὅτι

* *f.* προσκαρτερέσαντα.

κλοπῆ ἢ πλήσμασιν ἀπόπτοις ἀπέδρα, καὶ τότε αὐτὸν λαμβανέτω, μὴ ὢν εἰσὶ εἰς τὸ μοναστήριον εἰσήγαγε· δοκοῦντα δὲ αὐτῷ πίστιν ὡς οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ κακὸν αὐτὸς δράσει. εἰ δὲ μὴ πιστὰ δόξειεν, κἀκεῖνον ἐκ τῆς ἀσκήσεως φυγεῖν σεμνὸς, κἂν μήπω παρῆλθεν ἡ τριετία, μενέτω ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ μετὰ τὸν ζητούμενον ἄξιον φανόμενον προσκαρτερείτω τῇ ἀσκήσει, εἴτε δοῦλον, εἴτε ἐλεύθερον, ὑπὸ οὐδενὸς τὸ λοιπὸν περὶ τούτου πολυπραγμονούμενος, κἂν προημάρτηκώς εἴη. τὰ μέντοι ὡς εἰκὸς κλαπέντα ὁπουδήποτε ὄντα, τῷ πάλαι δεσπόταις ἀποδίδοντας. καὶ ἡ β'. διάταξις τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχοντος φησὶν, ὅτι τῷ βουλομένῳ σχῆμα μοναχικὸν λαβεῖν, εἰ μὲν γινώσκεται, ὡς οὐχ ὑπόκειται τύχῃ, ὁ ἡγούμενος ὅτε νομίσῃ δεδόσθω αὐτῷ τὸ σχῆμα. εἰ δὲ ἀγνοεῖται, ἐπεχέτω. καὶ ἐάν τις εἴσω τριετίας δοκιμάζῃ αὐτὸν δοῦλον, ἢ ἐναπόγραφον, ἢ κολωνὸν, λαμβάνει αὐτὸν μὴ ὢν ὡς εἰκὸς ὀφείλετο πραγμάτων δόσεις αὐτῷ λόγον. μηδενὸς δὲ εἴσω τριετίας ἐνάγοντος, εἴπερ ἄξιον αὐτὸν κρίνει, δεδόσθω αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ οὐκ ὀχλεῖται. τὰ δὲ

furtum vel enormia delicta aufugiſſe, probato: atque tum [*demum*] cum iis, quæ in monaſterium intuliſſe conſtabit, ipſum recipito. [*Prius*] tamen ſe nihil illi propter hoc mali facturum, fidem dato. Sin verò hæc non probentur, & ille ex vita monaſtica honeſtus appareat, quanquam triennium necdum elapſum ſit, maneto in monaſterio. Sanè qui poſt triennium dignus apparuerit, ſiue ſeruus ſiue liber ſit, in monaſtica vita perſeuerato: neque ea de [*cauſa*], etiamſi antea quippiam commiſerit, à quoquam deinceps moleſtia afficitor. Verumtamen quæ furto ſublata eſſe conſtabit, vbicunque fuerint, domino redduntor. Et conſt. II. eiuſdem tit. ait: Si quis monaſticum habitum aſſumere velit, ſi quidem [*ſeruili*] conditioni ipſum non eſſe obnoxium conſtet, præſul quando viſum fuerit, illi habitum dato: ſin ignoretur, differto. Et ſi quis intra triennium probet ipſum [*ſuum*] ſeruum, aſcriptitium, aut colonum [*eſſe*?] data illi fide, [*vnà*] cum rebus quas ſurripuiſſe conſtabit, ipſum recipit. Quòd ſi nullus intra triennium [*illum*] conueniat, [*atque præſul*] dignum ipſum iudicet, habitum illi dato, neque [*ille*] inquietator. Quas autem

res in monaſterium intulit, dominus capit. Eadem conſt. dicit : Epiſcopus abbatem aut archimandritam cuiuſque monaſterij neutiquam ſecundùm monachorum gradum creato : ſed quem omnes monachi, aut qui bonæ exiſtimationis ſunt, elegerint, coram Euangeliis agentes, quòd non per amicitiam aut gratiam ipſum elegerint, ſed [*ideo quòd*] orthodoxum ipſum & honeſtum nouerint, & adminiſtratione dignum : [*quòd item*] monachorum diſciplinam atque monaſterij ſtatum conſeruare poſſit. Eadem etiam in muliebribus monaſteriis atque aſceteriis [*ſeruari debere dicit.*] Eadem quoque dicit eiuſdem tit. conſt. XIII. addens, digni electionem à primo, & ſic deinceps per alios gradatim oportere fieri. Qui enim primi digni videntur, præferuntur inferioribus, vt conſt. XLVI. tit. III. lib. I. [*traditur.*] Eiuſdem autem tit. conſt. XXXIX. ſtatuit, vt Epiſcopi præſules, præſules autem monachos inſpiciant : &, ne duorum monaſteriorum [*vnus*] idem [*que*] præſul ſit.

πράγματα ἅπερ εἰς τὰ μοναστήρια ἤγαγε, λαμβάνει ὁ διάδοχος. ἡ αὐτὴ διάταξίς φησιν, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἀββᾶ, ἢ τὸν ἀρχιμανδρίτην ἑκάστου μοναστηρίου μὴ πάντως κατὰ βαθμὸν προβαλλέσθω, ἀλλ' ὃν ⓐ μοναχοὶ πάντες, ἢ ⓐ οἱ ὑπόλοιποι ἐπιλέξωνται, ἐπὶ τῷ διαγγελίων λέγοντες, ὡς οὐ διὰ φιλίαν, ἢ χάριν αὐτὸν ἐπελέξαντο, ἀλλὰ γινώσκοντες αὐτὸν ὀρθόδοξ ⓦ, καὶ σώφρονα, καὶ τῆς διοικήσεως ἄξι ⓦ, καὶ δυνάμ ⓦ φυλάττειν τὴν ἐπιτήδευσιν τῶν μοναχῶν, καὶ τὴν τοῦ μοναστηρίου κατάστασιν. Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων καὶ ἀσκητηρίων. τὰ αὐτὰ φησὶν ὁ νιγ'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. προστιθεῖσα ὅτι δεῖ τὸν ἐπίλοιπον τοῦ ἀξίου ποιεῖσθαι δόσιν τοῦ πόρου, καὶ οὕτω καθ' βαθμὸν διὰ τῆς ἑξῆς. οἱ γὰρ πρῶτοι ἄξιοι φαινόμενοι προτιμῶνται τῶν μετ' αὐτοὺς, ὡς ἡ μς'. διάτ. τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου. ἡ δὲ λθ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διορίζεται, ὅτι τοὺς μὲν ἡγουμένους ἐπιβλέπειν ⓐ ἐπίσκοποι, τοὺς δὲ μοναχοὺς ⓐ ἡγούμενοι, καὶ δύο μοναστηρίων γίνεται αὐτὸς ἡγούμενος.

SCHOLIVM.

Conſtit. XXXVI. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. neque XXXVII. neque [*item*] conſt. XIII. tit. I. nouellarum, quæ eſt nouella Iuſtin. V. De ſeruis autem, qui clerici vel monachi ſunt, aut ad Epiſcopalem dignitatem procedunt, lege XXXVI. cap. tit. I.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ λς'. ἀφόρ. τοῦ γ'. πτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ λζ'. οὐδὲ ἡ ιγ'. ἀφόρ. τοῦ α'. πτ. τῶν παρῶν, παρὰ ἴσα Ἰουστινιάνου ε'. περὶ ὑ δούλων κληρουμένων, μοναζόντων, ἢ εἰς ἐπισκοπικὴν ἀξίωσιν προβιβαζομένων, ἀνάγνωθι ὃ λς'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ

τῦ πρόπος συντάγματος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. πρὸς ὃ τὸ θ'. ι'. καὶ ια'. τῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τῦ φιλοσόφου νεαραῖ· καὶ τούτων δὲ μνείαν ἐποιησάμεθα εἰς ὃ ρηθὲν λς'. κεφ. ἡ β'. ἀφήτ. τῦ α'. τίτ. τῆ νεαρᾶ, ἔστι νεαρὰ Ιουστινιάνου ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῆ βασιλικῆ τίτ. α'. κεφ. γ'. ἃ ἔχουσι τὰ τῦ τοιούτου κεφ. ὡς εἰς ὃ κείμενον συνωμολογήθη. κατεστρώθη δὲ παρ' ἡμῖν τὸ τοιοῦτον κεφ. ἔξωθεν τῦ λδ'. κεφ. τῦ θ'. τίτ. τῦ πρόπος συντάγματος, ἐν ζητεῖ τὰ περὶ τούτου ἐκλέξει. ἡ αὐτὴ δὲ ρκγ'. νεαρὰ διὰ τῦ β'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῆ βασιλικῆ φησιν ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωμολογήθησαν. περὶ δὲ τὸ τέλος λέγει, ὅτι ταῦτα δὲ πάντα τὰ παρ' ἡμῖν ἀφορισθέντα δέχεται τῦ παρόντος κεφαλαίου τῦ κειμένων κεφαλαίων καὶ ὅτι τῦ γυναικείων μοναστηρίων· περὶ δὲ τούτου, τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐπισκόπου ὑφ' ὃν τὸ μοναστήριον τέτακται τῦ οὕτως ἐκλελεγμένου πᾶσι τρόποις ἡγεμένου παρακαλουμένου. ἡ ιγ'. ἀφήτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῆ νεαρᾶ, ἔστι νεαρὰ Ιουστινιάνου ε'. οὐκ ἐπέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' ὁμοῦ ἡ μς'. ἀφήτ. τῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ὁμοῦ ἡ λθ'. ἀφήτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ.

præſentis operis, quæque in ipſo [*comprehenduntur*], & nouellam Imperatoris Dn. Leonis Philoſophi IX. X XI. Etenim horum etiam in dicto XXXVI. cap. mentionem fecimus. Conſt. II. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani CXXIII. poſita [*quæ eſt*] in lib. IV. Baſil. tit. I. cap. III. & habent quæ in hoc cap. [*continentur*], quemadmodum in textu compendioſè propoſita ſunt. Infertum eſt autem à nobis hoc cap. in ſcholio cap. XXXII. tit. IX. præſentis operis: cuius illic explicationem quæras. Eadem CXXIII. nouella, per ſecundum caput tit. I. lib. IV. Baſil. ait, quæcunque in textu compendioſè propoſita ſunt. Circa finem autem dicit: Atque omnia hæc quæ de præſulum promotione à nobis diſpoſita ſunt, præcipimus item valere in muliebribus monaſteriis. Inſuper hoc etiam, religioſiſſ. Epiſcopo, ſub quo monaſterium conſtitutum eſt, omnibus modis præſulem, qui eo modo electus eſt, promoturo. Conſt. XIII. eiuſdem tit. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani V. Non eſt autem poſita in Baſil. neque conſt. XLVI. tit. III. lib. I. Cod. neque conſt. XXXIX. eiuſdem lib. & tit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ τῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξιέναι τῦ μοναστηρίου, καὶ πράγματα πραττειν, καὶ ὅτι ὑπὸ τῦ ἐπίσκοπον εἰσί. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν γ'. δ'. η'. κγ'. συνόδου ς'. κανὼν μα'. μβ'. μς'. συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῦ ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν β'. δ'.

CAPVT IV.

NE temere monachus monaſterium exeat, & negotia agat, & quòd monachi Epiſcopo ſubſint. Concilij Chalcedonenſis canon III. IV. VIII. XXIII. Concilij ſexti canon XLI. XLII. XLVI. Concilij primi & ſecundi in æde ſanctorum Apoſtolorum [*habiti*] canon II. IV.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η κθ'. διάτ. τῦ γ'. τίτ. τῦ α'. βιβ. τῦ κώδικος, φησὶν ὡς ὁ ἀποκρισιάριοι μόνοι δύνανται τῦ μοναστηρίων ἐξιέναι, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν εἰσιέναι. εἰ δὲ φανῶσι διὰ δόγματων, ἢ συμβου-

TEXTVS.

Conſt. XXIX. tit. III. lib. I. Cod. ait: Soli àpocriſiarij monaſteriis exire & ciuitates ingredi poſſunt. Qui ſi docendo, aut conſulendo

commouere ſimpliciores conſpiciantur, caſtigantur. Et conſt. XXXVIII. eiuſdem tit. Qui monaſteria ſua relinquunt, non recipiunt quas ad illa [*res*] mobiles adduxerunt, cuiuſcunque quantitatis fuerint: quanquam nulla de illis actorum monumenta confecta ſint. In [*rerum*] autem immobilium donationibus ius ſeruari oportet: quoniam illi qui dedit, vindicatio non interit. Dicit verò etiam conſt. II. tit. I. nouellarum: Prouidentiâ Epiſcopi, neque monachi, neque monaſtriæ in ciuitatibus circumerranto: ſed in monaſteriis manentes, per apocriſiarios reſpondento. Quum monachus in aliud monaſterium tranſmigrat, quas res habuit cùm ingrederetur, ad primum monaſterium pertinent. Legas quoque quæ in I. cap. huius tit. & in cap. XXXII. tit. IX. præſentis operis perſcripta ſunt.

λῆς τοῦ ἁπλουστέρους παθάσσοντες, νομίμως σωφρονίζονται. καὶ διάτ. λη'. τῆ αὐτῆ πτ. ὅτι ⓓ τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπάνοντες οὐ λαμβάνοιεν ἅπερ αὐτοῖς προσήγαγον κινητὰ ὁσησδήποτε ποσότητος ὄντα, κἂν μὴ σωιέσῃ προῦξις ὑπομνημάτων ἐπ' αὐτοῖς. ὅτι δὲ ταῖς δωρεαῖς τῶν ἀκινήτων, δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ ὁ μὴ διαιρεῖται τῷ δωρησαμένῳ ἡ ἀνάκτησις. λέγε δὲ καὶ ἡ β'. διάτ. τῆ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι προνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου μήτε μοναχοὶ, μήτε μονάστριαι ἐν ταῖς πόλεσι περιερχέσθωσαν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν ποιείτωσαν ἐν τοῖς μοναστηρίοις μένοντες. μεθισαμένου δὲ μοναχοῦ εἰς μοναστήριον ἕτερον, ἅπερ ἔχει πράγματα ἐν τῷ ἐξιέναι, τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ διαφέρει. ἀνάγνωθι καὶ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ α'. κεφ. τοῦτου τοῦ τίτ. ἐν τῷ λϛ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

Scholium.

Conſtit. XXIX. tit. III. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. neque eiuſdem tit. conſt. XXXVIII. Conſt. II. tit. I. nouellarum, eſt nouella Iuſtinianea CXXIII. poſita [*quæ eſt*] in lib. Baſil. IV. tit. I. ac dicit LXIII. cap. eiuſdem nouellæ, ſiue XI. cap. dicti tit. lib. IV. quæcunque per Patriarcham compendioſè propoſita ſunt.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ κθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐπέβη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ λη'. διάτ. τῆς αὐτῆς πτ. ἡ ὁ β'. διάτ. τοῦ α'. πτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνου ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν πτ. α'. καὶ φησὶ ὃ ξγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ νεαρᾶς, ἥτις ὃ ια'. κεφ. τοῦ ῥηθέντος πτ. τοῦ δ'. βιβλίου, ἅσα συνωμολόγηται τῷ πατριάρχου.

Caput V.

NE monachi matrimonium contrahant, aut cum aliquibus [*mulieribus*]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἢ ποιν ὡς ἀδελφαῖς

σωεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελλομένας παρθενίαν ἑτέροις συνοικεῖν. σύνοδου Ἀγκύρας κανὼν ιθ'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ις'. συνόδου ς'. κανὼν μ'. μδ'. μζ. Βασιλείου κανὼν ιθ'. κ'. ξ'. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν ιδ'. κεφ. τῆς ή'. τίτ. τῆς παρόντος συντάγματος, καὶ ἐν τῷ κθ'. κεφ. τῆς θ'. τίτ.

tanquam ſororibus conuerſentur, & ne virginitatem profeſſæ viris cohabitent. Concilij Ancyrani can. XIX. Concilij Chalcedonenſis canon XVI. Concilij ſexti canon XL. XLIV. XLVII. Baſilij canon XIX. XX. LX. Legas quæ annotata ſunt in cap. XIV. tit. VIII. & cap. XXIX. tit. IX. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΕΡΙ μοναχῶν ποιούντων φρατρίας, καὶ συνωμοσίας. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιή'. συνόδου ς'. κανὼν λδ'. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λζ'. κεφ. τῆς θ'. τίτ. τούτου συντάγματος.

CAPVT VI.

DE monachis qui ſodalitates aut coniurationes faciunt. Concilij Chalcedonenſis canon XVIII. Concilij ſexti canon XXXIV. Lege quæ annotata ſunt in cap. XXXVII. tit. IX. huius operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ συναυλίζεσθαι ἀσκητρίαν γυναικί. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ'. συνόδου ς'. κανὼν οζ'.

CAPVT VII.

NE monachi lauentur cum mulieribus. Concilij Laodiceni canon XXX. Concilij VI. canon LXXVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μδ'. συνόδου ς'. κανὼν μς'. μζ'. μή'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιή'. κ'. κβ'.

CAPVT VIII.

DE cuſtodia ſacratarum virginum. Concilij Carthaginenſis canon XLIV. Concilij ſexti canon XLVI. XLVII. XLVIII. Concilij Nicæni ſecundi can. XVIII. XX. XXII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων. συνόδου ς'. καν. δ'. Βασιλ. καν.

CAPVT IX.

DE vitiatione virginum ſacratarum. Concilij ſexti canon IV. Baſilij canon

XVIII. XX. LX. Lege annotationes XXX. cap. tit. IX. præſentis operis.

μ'. κ'. ξ'. ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς τῆς λ'. κεφ. τῆς θ'. τίτ. τῆς πρώτης συντάγματος.

CAPVT X.

DE ætate earum quæ habitum ſumunt, & cuiuſmodi virgo dicatur. Concilij Carthaginenſis canon CXXII. CXXVI. Concilij ſexti canon XL. XLI. XLIII. XLV. Baſilij canon XVIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΕΡΙ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανουσῶν τὸ σχῆμα, καὶ ποῖα λέγεται παρθένος. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκβ'. ρκς'. συνόδου ε'. κανὼν μ'. μα'. μγ'. με'. Βασιλείου κανὼν ιη'.

CAPVT XI.

DE monachis qui clerici fiunt, aut profanos honores conſequuntur, aut militant. Concilij Nicæni canon XII. Concilij Chalcedonenſis canon VII. Cyrilli ex epiſtola ad Libyæ & Pentapolis Epiſcopos can. II. Lege annotationes cap. XXXII. tit. IX. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ μοναχῶν γινομένων κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων. συνόδου Νικαίας κανὼν ιβ'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ζ'. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ, καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς κανὼν β'. ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς τῆς λβ'. κεφ. τῆς θ'. τίτ. τῆς πρώτης συντάγματος.

CAPVT XII.

DE iis qui monaſtico habitu vtuntur, ac damnant eos qui veſtitu communi vtuntur. Concilij Gangrenſis canon XII.

TEXTVS.

Dicitur lib. I. tit. IV. conſtit. IV. *Mimi, & quæ corpore publicè quæſtum faciunt, habitu ſacratarum virginum ne vtuntor. Et conſt. II. tit. I. nouellarum ait: Nemo laicus, minimè verò

* *Intexitu Codicis legitur: Mimæ, & quæ ludibrio corporis ſui quæſtum faciunt, publicè habitu, &c.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχικῷ, καὶ καταψηφιζομένων τῶν κοινῇ χρωμένων ἐσθῆτι. συνόδου Γάγγρας κανὼν ιϛ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Εἴρηται βιϐ. α'. τίτ. δ'. διατ. δ'. ὅτι οἱ μῖμοι, καὶ αἱ πόρναι ἐπὶ τῷ σώματος δημοσίᾳ ποιούμεναι, τῷ σχήματι τῶν ἱερῶν παρθένων μὴ κεχρήσθωσαν. καὶ ἡ β'. διατ. τῆς α'. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι· μηδεὶς λαϊκὸς, καὶ μάλιστα

ὁ σκηνικοὶ, καὶ αἱ πόρναι, κειρέσθω, ἢ μιμείσθω τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἐπεὶ δὲ σωματικῶς ζημιωρεῖται, δὲ ἀποξείζεται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η δ'. ἀφόρ. τοῦ δ'. πίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν κωδίκος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ ἢ β'. ἀφόρ. τοῦ α'. πίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν. τὸ δὲ ξδ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἤτοι τὸ ιγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ πίτ. φησὶν εἰς πλάτος τὰ συνοφιζόμενα εἰς τὸ πρὸν ις'. κεφ. τοσχοινίζεσθαι διὰ τῶν ὑποκόπων καὶ τῶν ἀρχόντων κολάζεσθαι τοὺς τὸ ἅγιον σχῆμα ἐμπαίζοντας.

scenici & meretrices, habitu monastico vtitor, [*eum*] ve imitator. Alioqui & corporali pœna feritur, & exterminatur.

SCHOLIVM.

Const. IV. tit. IV. lib. I. Cod. non est posita in Basil. Const. II. tit. I. nouellarum, est nouella Iustinianea CXXIII. posita [*quæ est*] in lib. IV. Basil. Eiusdem verò nouellæ cap. * LXIV. siue XIII. cap. eiusdem lib. & tit. dicit ad longum, quæ in præsenti XII. cap. compendiosè proposita sunt: addens, eos qui in sanctum habitum illudunt, per Episcopos & magistratus puniri. * *In libris nostris* XLIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ γυναικὸς φορούσης ἀνδρεῖα. συνόδου Γαγγρας κανὼν δέκατος τρίτος.

CAPVT XIII.

DE muliere virilia [*indumenta*] gestante. Concilij Gangrensis canon XIII. * * *Lege cap.* XXII. *¶. 5. Deuteron. & canonem* LXII. *Concilij* VI. *in Trullo.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ τῶν μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκείρεσθαι διὰ ἄσκησιν. συνόδου Γαγγρας κανὼν ιζ'.

CAPVT XIV.

NE mulieres religionis ergo detondeantur. Concilij Gangrensis canon XVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ τῶν θεοφόρῳ ἀσκήσεως μὴ τεκνοζωφοιοῦντος, ἢ παιζωφοιοῦντος. συνόδου Γαγγρας κανὼν ιε'. ις'.

CAPVT XV.

DE eo qui prætextu religionis liberos aut parentes non alit. Concilij Gangrensis canon XV. XVI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

ΠΟΙΑ πολιτικὰ θεάματα, ἢ κινδυνίας ὁ μοναχοὶ δύνανται μετέναι. συνόδου Χαλκηδόνος καν. γ'. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ γ'. κεφ. τῶν β'. ζητ. τῶν παρόντος συντάγματος.

CAPVT XVI.

CVIVSMODI ciuilia negotia vel procurationes monachi obire possint. Concilij Chalcedonensis can. III. Lege annotationes cap. III. tit. VIII. præsentis operis.

TITVLVS XII.

De hæreticis, Iudæis, & paganis.

CAPVT I.

QVID sit hæresis, quid schisma, quid adulteratum conuenticulum. Basilij canon I.

CAPVT II.

QVID sit hæreticus. Concilij Constantinopolitani canon VI.

TEXTVS.

Const. I. tit. I. lib. I. Cod. ait: Qui sanctam Trinitatem in vna deitate pari potestate præditam non credit: Christianus non dicitur, sed vesanus, hæreticus, & infamis est, ac punitur. Et tit. V. eiusdem lib. const. II. Hæreticus est, ac latis aduersus hæreticos legibus succumbit, qui vel paululum ab orthodoxa declinat fide. Et const. XII. eiusdem tit. Hæreticus est, qui non est orthodoxus. Const. 4. tit. III. nouellarum hæreticos dicit, qui communicare non possunt.

SCHOLIVM.

Constit. I. tit. I. lib. I. Cod. est cap. I. tit. I. lib. I. Basil. quod sic habet, vt in textu compendiosè propositum est. Constit. II. tit. V. eiusdem lib. I. Cod. est thema II. cap. XVIII. tit. I. lib. I.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ αἱρετικῶν, καὶ ἰουδαίων, καὶ ἑλλήνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΙ ἐστὶν αἵρεσις, καὶ τί χύσμα, καὶ τί συναγωγή. Βασιλείου κανὼν α'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΤΙ ἐστὶν αἱρετικός. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ς'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η α'. διατ. τῆς α'. πτ. τῆς α'. βιβ. τῆς κώδικος, φησὶν ὡς ὁ μὴ δοξάζων τὴν ἁγίαν τελάδα ἐν μιᾷ θεότητι ἰσοδυνάμων, οὔτε Χριστιανὸς λέγεται, ἀλλὰ ἄφρων ἐστὶ καὶ αἱρετικός, καὶ ἄτιμος, καὶ ζημιωρεῖται. Καὶ τίτ. ε'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διατ. β'. ὅτι αἱρετικός ἐστι, καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἱρετικῶν ὑποκειται νόμοις ὁ μικρὸν γοῦν ἐκκλίνων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. καὶ διατ. ιϛ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι αἱρετικός ἐστιν ὁ μὴ ὢν ὀρθόδοξος. ἡ δὲ α'. διατ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν αἱρετικοὺς λέγει τοὺς μὴ ὄντας κοινωνικούς.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. διατ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. α'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὡς ἐν τῷ κειμένῳ σεσωφίσθη. ἡ β'. διατ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ θέμα β'. τοῦ ιη'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβ.

τ βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διαλαμβάνον. κ ιϛ'. διατ. τ' αὐτ' βιϐ. κ' τit. τ' κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά· κ α'. ἀφόρτ. τῆ γ'. τit. τῶν νεαρῶν ἐτέθη εἰς κεφ. ν'. τῆ α'. τit. τῆ α'. βιϐλίου τῶν βασιλικῶν νεαρὰ οὖσα Ἰουστινιάνου ρθ'. ἀφαμϐλύουσα ὡς ἐν συνόψει εἰπεῖν, μηδεμίαν στρατείαν, ἢ τ' οἱασοῦν δημοσιακὴν φορτίδα μετιέναι τοὺς αἱρετικούς. λέγω δ' αἱρετικοὺς τοὺς πόλεως τοὺς μὴ μεταλαμϐάνοντας τῶν ἁγιασμάτων ἀπὸ τ ἱερέων μετ' τῆν ἀληθῆ ἐκκλησίαν τ θεοῦ· κ ὅτι τοῖς αἱρετικοῖς γυναιξὶν οὐ δίδονται τὰ δοθέντα νομικὰ τοῖς ὀρθοδόξοις χάριν τ ἔχειν σιωπηρὰς ὑποθήκας κ' τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν πραγμάτων, νικᾶν δ' κ τοὺς πρὸ μνηστείας ὑποθήκας δόντας εἰς ἀνάκτησιν τῶν προικιμαίων πραγμάτων αὐτῶν, καὶ τῶν γαμικῶν κερδῶν.

Basil. quod eadem complectitur. Const. XII. eiusdem lib. & tit. Cod. non est posita in Basil. Const. I. tit. III. nouellarum, posita est in cap. I. tit. I. lib. I. Basil. [*atque*] est nouella Iustiniani CIX. comprehendens (vt in compendio dicam) nullam militiam aut qualemcunque publicam functionem hæreticos obire. Dicit autem hæreticos esse, quicunque in sancta Dei ecclesia per sacerdotes participes non fiunt sacramentorum. Item: Hæreticis mulieribus non dantur priuilegia, quæ data sunt orthodoxis, vt [*videlicet*] vice sufficientis de dotalibus suis rebus nuptialibúsque lucris cautionis, tacitas contra maritorum suorum res habeant hypothecas, atque in hypothecis etiam antiquiores vincant creditores.

KEIMENON.

Ἐν πλάτει δὲ τὰ περὶ τῶν αἱρετικῶν διωρίσατο ἐν τῷ ε'. τit. τ δ' α'. βιϐλίου τ δ' κώδικος, ἐν ᾧ κωλύονται ἔχειν προνόμια, ἢ διδάσκειν, ἢ ποιεῖν κλήρους, ἢ λιταυρεύειν δημοσίᾳ, ἢ ἐν οἴκῳ, ἐπεί γε τοιούτου γινομένου ἡ τάξις τ ἐπάρχου ρ'. λίτρας δίδωσιν, ⓔ δὲ ἐπιχώριοι πεντήκοντα, καὶ ὅτι τὰ σωκτήρια αὐτῶν ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία λαμϐάνει, καὶ ὅτι ⓔ μανιχαῖοι, καὶ ⓔ δοναπσταὶ ἐσχάτως τιμωροῦνται, καὶ δημεύονται, καὶ οὔτε διατίθενται, ἢ ὁπωσοῦν σιωαλλάττοισι, καὶ οὔτε υἱοὶ παίδων μὴ ὄντων ὀρθοδόξων κληρονομοῦνται, καὶ μετὰ θάνατον κατηγοροῦνται, κ ἀκυροῦνται αἱ διαθῆκαι αὐτῶν, καὶ ὅτι τῶν πόλεων ἐκ-

TEXTVS.

Porrò quæ de hæreticis [*dici debeant*,] in tit. V. lib. I. Cod. prolixè relata sunt, vbi priuilegium habere, docere, clericos creare, & publicè vel in ædibus supplicationes facere prohibentur. Alioqui officium præfecti [*pratorio*] centum libras [*auri*]: prouinciales verò [*officiales*] quinquaginta dant: si [*ipsorum permissu*] tale quippiam factum sit. [*Habetur ibidem*], quòd ipsorum congregationis loca orthodoxa ecclesia capiat. Item, quòd Manichæi & Donatistæ vltimo supplicio afficiantur, [*bona ipsorum*] publicentur, testamentum non faciant, nullo modo contrahant, liberos si orthodoxi non sint hæredes non habeant, post mortem accusentur, & ipsorum testamenta irrita sint: quòd [*insuper*] ab vrbibus eiician-

tur: quòd ædes in quibus hæretici consensu domini congregantur, ecclesiis applicentur. Item quòd à curialium aut cohortalium officiis non liberentur. Item, quòd non constructant monasteria, neque militent. Item, quomodo qui aduersus sacrosancta Concilia scribunt, aut [*talia scripta*] habent vel legunt, puniantur. Item, quòd legitimè sepeliantur. Item, quòd honores non consequantur, neque patroni causarum, aut defensores, aut ciuitatum seniores, sed viles & abiecti fiant. Item quomodo liberos orthodoxos alere ac hæredes scribere, ipsisque dotem & donationem propter nuptias dare compellantur. Item, quòd [*ex*] parentibus [*inter se*] contendentibus is præualeat, qui liberos ad orthodoxam fidem adducere vult. Item, quòd liberi orthodoxi, si quid in parentes hæreticos delinquant, puniantur. Item, quòd hæretici non baptizent, neque per se vel interpositas [*personas*] regiones curent aut administrent, neque doceant, neque hæredes fiant, neque intra sacra septa negotientur. Item, quòd in iudicio aduersus orthodoxum testimonium non dicant, nisi si in curiam orthodoxus protrahatur: vt const. II. tit. VIII. nouellarum, quæ

βάλλονται, καὶ ὅπ τῆς ἐκκλησίας προσκυροῦσι ⓓ οἶκοι ἐν οἷς ⓓ αἱρετικοὶ γνώμῃ τῆς δεσποτῶν συνάγονται· καὶ ὅπ τῆς βουλευτικῶν ἢ ταξεωτικῶν λειτουργιῶν οὐκ ἀπολύονται· καὶ ὅτι οὐ ποιοῦσι μοναστήρια, οὔτε στρατεύονται· καὶ πῶς τιμωροῦνται ⓓ κατὰ τῶν ἁγίων συνόδων γράφοντες, ἢ ἔχοντες, ἢ ἀναγινώσκοντες αὐτά· ☪ ὅπ θάπτονται νομίμως· καὶ ὅπ οὐ γίνονται ἀξιωματικοὶ, ἢ συνήγοροι, ἢ ἔκδικοι, ἢ πρεσβύτεροι πόλεως, γίνονται δὲ κοπτελῖνοι· καὶ πῶς ἀναγκάζονται τοὺς παῖδας ὀρθοδόξους ὄντας τρέφειν, καὶ γράφειν κληρονόμους, καὶ δίδναι αὐτοῖς προῖκας, καὶ προγάμους δωρεάς· καὶ ὅπ τῆς γονέων ἀμφισβητούντων ὁπότερός ἐστιν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδοξίᾳ τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν· ☪ ὅπ ⓓ ὀρθόδοξοι παῖδες πλημμελοῦντες εἰς αἱρετικοὺς γονεῖς τιμωροῦνται· καὶ ὅτι οὐ βαπτίζουσιν ⓓ αἱρετικοὶ, οὔτε φροντίζουσι, ἢ διοικοῦσι χώρια δι' ἑαυτῶν ἢ φρενστῶν, οὔτε παιδεύουσιν, οὔτε κληρονομοῦσιν, οὔτε πραγματεύονται ἐντὸς ἱερῶν περιβόλων· καὶ ὅπ ἐν δικαστηρίῳ οὐ καταμαρτυροῦσιν ὀρθοδόξου, εἰ μὴ εἰς βουλευτήριον ⓦ ὀρθοδόξῳ ἔλκοιτο, ὡς διάταξ. β'. τοῦ ἡ'. τίτλ. τῶν νεαρῶν. ἔστι δὲ τὰ

τ̃ ἀριθμοῦ τ̃ ὅλων μϐ'. ἐν ᾗ πλουσιάνας βουλήσεσι καὶ συμβολαίοις, μάρτυροῦσιν. διάγνωσι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τ̃ ι'. λίτ. τοῦ πρόντος σιωτάγματος. Περὶ ᾗ ἰουδαίων διαλαμβάνει ὁ θ'. τίτ. τ̃ α'. βιβλίου τ̃ κώδικος, ἐν ᾧ ⁊ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν λέγει, μὴ μιτανεύεσθαι, μήτε αὐτοὺς ἐν τοῖς σαββάτοις, ἢ ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν σωματικῶς λειτουργεῖν, οὔτε ἐναγομένους, οὔτε παρὰ τ̃ Χριστιανῶν ἐπηρεάζεσθαι, οὔτε γαμοῦσι Χριστιανὰς, ⁊ ὅτι αὐτοὶ τὰ ἴδια ἀγορανομοῦσι, καὶ ὅτι ἐπὶ τ̃ γάμων οὐ φυλάττουσι τ̃ νόμον αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐπὶ μόνοις χρηματικοῖς δίκαις ἰδίους αἱρεῖσθαι δικάστας, ⁊ ὅτι τ̃ στεφανικὸν κανόνα ④ ἐξαρχοι αὐτῶν ἰδιοκτήτως εἰσάγουσι τοῖς λαρκιτίοις, καὶ ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς δεῖ τολμᾶν κτ̃ Χριστιανῶν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Οε'. τίτ. τ̃ α'. βιβ. τ̃ κώδικος ἐπέρχεται ἀπ' ἀρχῆς τ̃ β'. διαί. εἰς τ̃ α'. τίτ. τ̃ α'. βιβ. τ̃ βασιλ. καί φησι ὅτι ιη'. κεφ. αὐτὸ μὴ διδάσκειν τοὺς αἱρετικοὺς, μηδὲ χειροτονίας ποιεῖν. ὅ ιθ'. μὴ λιτανεύειν αἱρετικοὺς, ⁊ ἐκκλησίας τοὺς πρὸ τούτων κατεχομένους τόπους πρὸ τ̃ ἐκκλησιῶν. ὅ κ'. μὴ ἔχειν τοὺς μανιχαίους καὶ τοὺς δοναπίστας τὰ προνόμια τ̃ ἐρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως τιμωρίας. ὅ κα'. ἐκβάλλεσθαι ἀπὸ τ̃ πόλεων τοὺς αἱρετικοὺς, ⁊ ἐκκλησίας πρὸ τ̃ καθολικῆς ἐκκλησίας τὰ καταλειμπρώμενα ὑπωσδήποτε τ̃ πλημεκτῶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένας ἐκκλησίας. ἀπὸ περὶ τ̃ βυλευτικῶν λειτουργιῶν ζ'. διάτ. τ̃ ε'. τίτ. τ̃ α'. βιβ. τ̃ κώδικος ἐκκέπτεται εἰς τὰ βασιλικὰ. ὑδὲ ἀ η'. διάτ. τ̃ αὐτ̃ τίτ. καὶ βιβ. ἀ διεξοδικῶν μὴ γίνεσθαι τοῦτο τ̃ αἱρετικῶν μετὰ

in [*nouellarum*] corpore XLII. est, [*tradit.*] In vltimis autem voluntatibus & contractibus testes sint. Lege quæ annotata sunt in cap. VIII. tit. X. præsentis operis. Cæterùm de Iudæis tit. IX. lib. I. Cod. tractat, in quo dicitur, synagogas ipsorum hospitij immunitatem habere, neque ipsos in sabbatis aut festis suis corporaliter operari, neque in ius vocari, neque à Christianis vexari. [*Item, quòd Iudæi mulieres*] Christianas in matrimonium non accipiant. Item, quòd ipsi rerum suarum pretia statuant. Item, quòd in pecuniariis [*causis*] duntaxat priuatos iudices eligere possint. Item, quòd primates ipsorum suo periculo auri coronarij canonem largitionibus inferant. Item, quòd aduersum Christianos nihil illos audere oporteat.

SCHOLIVM.

Tit. v. lib. I. Cod. positus est ab initio const. II. in tit. I. lib. I. Basil. cuius XVIII. cap. ait: Hæretici ne doceant, neque ordinationes faciant. XIX. Hæretici supplicationes ne faciant: & quæ ab ipsis loca detinentur, ab ecclesiis vindicentur. XX. Manichæi & Donatistæ orthodoxorum priuilegia ne habeant, at verò supremo afficiantur supplicio. XXI. Hæretici de ciuitatibus pellantur, & quæ quocunque modo ecclesiis, quæ [*quidem*] ab illis audacter [*ita*] vocantur, relicta sunt, à Catholica Ecclesia vindicentur. Quæ de curialium officiis differit constit. VII. tit. v. lib. I. Cod. non est posita in Basil. Neque const. VIII. eiusdem tituli & lib. quæ statuit, ne ab hæreticis monasteria con-

ſtituantur, neque ad militiam aſpiretur. [*Interim*] tamen cap. XXIII. tit. 1. lib. 1. Baſil. ait: Apollinariſtæ, qui ſanctis quatuor Conciliis non obediunt, & quicunque contra ſanctum Chalcedonenſe Concilium aut dicere quippiam vel docere, aut ſcripta retinere audent, à præſenti conſtitutione dictis ſubiiciuntur pœnis. Cap. XXIV. ait: Legitimis hæretici traduntor ſepulturis. Eiuſdem [*verò*] cap. thema 11. dicit: Manichæus in loco Romano degere deprehenſus, decollator. Et hæretici honores non conſequuntur, & deinceps [*cætera*] quæ in textu compendiosè ſunt propoſita. Cap. XXV. hæc ſtatuit: Si parentes diuerſæ fidei atque religionis ſint, eius voluntas [*atque deſiderium in ſucceſſione*] prævaleto, qui inter filios orthodoxam fidem ſuſcipit: tametſi pater ſit qui contradicat. Neque verò [*is filiis*] idcirco ſuccenſens, neceſſaria ipſos alimonia aliis-ve neceſſariis ſumptibus priuato: ſed neque vllam aliam [*ſuæ*] in illos iræ cauſam prætexens, data dote propter-ve nuptias donatione, orthodoxis ipſos perſonis in matrimonium coniungito. Vt autem liberi orthodoxi ſi quid in parentes hæreticos peccent, puniantur, non eſt tranſumptum in Baſil. cuius [*profectò*] etiam rei cauſa illorum architecto gratiæ [*debentur*]. Cap. XXVIII. tit. 1. lib. 1. Baſil. ait: Nulli omnino hæretici neque interdicta conuenticula, neque adulterata baptiſmata celebranto: nec vllo modo adorandam communionem attingere audento: nec in quibus locis officinas habent, eorum priuilegiis vtuntor: [*aliaqui*] eorum qui legibus aduerſantur, pœnas metuunto: qui [*verò illis*] ædes ſuas præbet, prædictis pœnis obnoxius eſt. Omnium minimè Montaniſtæ quenquam eorum qui ab ipſis aut Patriarchæ aut communicatores, aut Epiſcopi, aut presbyteri, aut diaconi nuncupantur, Conſtantinopoli habento: atque intra fines eius propter ſubiectas cuique [*rei*] rationes negotiari, laſciuos cœtus impia-ve conuiuia celebrare, & mancipia mercari prohibentor. XXIX. cap. eiuſdem lib. & tit. inſertum eſt ad finem cap. 1. tit. IX. quod legas. Statuit [*autem*] ne hæretici contra orthodoxos teſtimonia, μηδὲ στρατεύεσθαι. Ὁ κγ'. κεφ. τῆ α'. τίτ. τῆ α'. βιβ. τῆ βασιλικῆ φησιν, οἱ ἀπολιναριστὰι μὴ ταῖς ἁγίαις τέσσαρσι συνόδοις πειθόμενοι, καὶ ὅσοι τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἢ λέγειν τι, ἢ διδάσκειν, ἢ συγγράμματα κεκτῆσθαι τολμῶσι, ταῖς εἰρημέναις τῆ παρούσῃ δίκαι. ὑποβαλλέσθωσαν. Ὁ κδ'. κεφ. φησιν, τοῖς νενομισμέναις αἱρετικοὶ παραδιδόσθωσαν ταφαῖς. Ὁ β'. ἡμῶν τοῦ αὐτοῦ κεφ. λέγει, μανιχαῖος ἐν ῥωμαϊκῷ τόπῳ ἁλοὺς ἀποτεμνέσθω, καὶ ὅτι οἱ αἱρετικοὶ οὐ γίνονται ἀξιωματικοὶ, καὶ ἐφ' ἑξῆς ὅσα συνωφέληται εἰς τὸ κείμενον. τὸ κε'. κεφ. δίκαιόν ἐστι τοῦτο, γονέων ὄντων διαφόρων πίστεως ἐντὸς τῆς ὀρθοδοξίας, ἐκείνου μᾶλλον ἡγεῖσθαι κρατεῖν τὸν ὀρθόδοξον ἐν αὐτοῖς διαφερομένου πίστιν, κἂν εἴη πατὴρ ὁ ἀντιλέγων. μὴ ἐπιτρέπειν ὃ ἀναγκαίων τῆς διαγωγῆς αὐτοῖς περιέπειν ὄφης, ἢ τῶν ἄλλων διαγωγίων δαπανημάτων· ἀλλὰ καὶ προῖκα δίδοιτο, ἢ προγάμου δωρεαὶ ὀρθοδόξοις αὐτοῖς συνοικίζεσθαι προσπόποις, μηδεμίαν ἐπιφερομένης ὀργῆς καθ' αὐτῶν προσβαλλόμενος προφάσιν. τὸ δ' ἡμισυ δὲ τοὺς ὀρθοδόξους παῖδας πλημμελοῦντας τοῖς κατ' αἱρετικῶν γονέων, ἐὰν ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικὰ χάριν τοῦτο συνηλθόν, καὶ ὑπὲρ τούτου. τὸ κη'. κεφ. τῆ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τῆ βασιλικῆ φησι, πάντες γνησίως οἱ αἱρετικοὶ μήτε προσευκτήρια, ἢ προσβαπίσματα ποιείσθωσαν, μήτε τὴν προσκυνητὴν ὅλως χριστιανίας τολμάτωσαν ἅπτεσθαι, ἢ τοῖς τῶν ὅρων προσκυνοῦσι, ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἐργαστηρίοις κεχρήσθωσαν, ἐπεὶ τῶν ἐναντιουμένων τοῖς νόμοις ποινὰς ὑφορώμενοι, τὸν χορηγοῦντος τὸν οἶκον τοῖς προσφερομένοις ὑποκειμένου· μοντανιστὰὶ ἐξαιρέτως μηδένα τῶν καλουμένων πρὸ αὐτοῖς πατριαρχῶν, ἢ κοινωνὸν, ἢ ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων ἐντὸς ἐχέτωσαν Κωνσταντινουπόλεως, κωλυέσθωσαν ἢ ἐντὸς πραγματεύεσθαι τῶν ὅρων αὐτῆς, ἢ τὰ ἀσυλῆ συνιστᾶν, ἢ τὰ ἀσεβῆ συμπόσια ποιεῖν, ἢ ἀνδραποδὰ ἐμπορεύεσθαι διὰ τοὺς ὑποκειμένους ἐφ' ἑκάστῳ λογισμούς. τὸ κθ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεκτεφρώθη εἰς τὸ τέλος τοῦ α'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ πρόσθεν συντάγματος· καὶ διαγνῶναι τοῦτο διαζόμενον μὴ μάρτυρα τοῦ ὀρθοδόξου αἱρε-

πκγιέ. Η β'. διάτ. τῦ ή'. πτ. τῦ παρόν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιάνῳ μϚ'. τῦτο δὲ κεφ. αὐτῆς οὐκ ἐπέβη εἰς τὰ βασιλικά. ὁθ'. τίτ. τῦ α'. βιβλίου τῦ κώδικος ἐπέβη εἰς κεφ. λϚ'. τῦ α'. τίτ. τῦ α'. βιβλίου τ βασιλικῶν, καὶ εἰσὶ τὰ συνωμοθέντα παρὰ τῦ παπειαρίου τῦ αὐτῦ τίτ. καὶ βιβλίου κεφ. λϚ'. λγ'. λδ'. λε'. λς'. λζ'. λη'. λθ'. μ'. μα'. μϚ'. μγ'.

monium dicant. Conſtit. II. tit. VIII. nouellarum, eſt nouella Iuſtiniani XLII. Hoc autem eius cap. non eſt poſitum in Baſil. Tit. IX. lib. I. Cod. poſitus eſt in cap. XXXII. tit. I. lib. I. Baſil. Et quæ in compendio à Patriarcha ſunt propoſita, ſunt eiuſdem tit. & lib. cap. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVI. XXXVII. XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. XLII. XLIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ βιβλίων αἱρετικῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξ'. συνόδου ς'. κανὼν ξη'. συνόδου Νικαίας τ β'. κανὼν θ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η γ'. διάτ. τῦ α'. πτ. τῦ α'. βιβλίου τ κώδικός φησιν, τὰ χτ Χρυσίππου Πορφυρίου, & ἄλλων συγγράμματα, καυσάσθωσαν, καὶ τὰ Νεστορίου, καὶ ὅσα μὴ συμφωνεῖ τοῖς ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἐφέσῳ συνόδοις, & Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, ὧν ἐκ ἔστι παρεξιέναι τὴν πίστιν. ⓐ δὲ τὰ λεχθέντα βιβλία ἔχοντες, καὶ διαγινώσκοντες, ἐσχάτως ζημιοῦσθαι. τίτ. δ'. διάτ. ι'. ⓐ μαθηματικοὶ μὴ καίοντες ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τὰς βίβλους αὐτῶν, καὶ τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσιόντες, πάσης ἀποδιώκονται πόλεως, διερχόμενοι δὲ ἐν ταῖς πόλεσι, δεπορτεύονται. τίτ. ε'. διάτ. ς'. τὰ χαρέντα Νεστορίῳ χτ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, οὐκ ἔξεστιν ἔχειν, ἢ διαγινώσκειν, ἢ μεταχαράττειν, ἀλλὰ καίονται, καὶ ἐν τῷ ζητεῖν περὶ πίστεως, οὐ δεῖ αὐτῶν μεμνῆσθαι, οὔτε

CAPVT III.

DE libris hæreticorum. Apoſtolorum can. LX. Concilij ſexti canon LXVIII. Concilij Nicæni ſecundi canon IX.

TEXTVS.

Conſt. III. tit. I. lib. I. Cod. ait: Porphyrij aliorúmque hæreticorum aduerſus Chriſtianos libri comburuntor. [*Sic*] Neſtorij etiam, & quicunque Nicæno, Epheſinóque Conciliis, & Cyrillo [*Epiſcopo*] Alexandrino, quorum fidem excedere non licet, non conſonant. Qui verò dictos libros habent & legunt, vltimo ſupplicio afficiuntur. Tit. IV. conſt. X. Qui mathematici coram Epiſcopis libros ſuos non concremant, neque ad orthodoxam fidem accedunt: omnibus pelluntur ciuitatibus, inuenti deportantur. Tit. V. conſt. VI. Quæ Neſtorius aduerſus Concilium Epheſinum ſcripſit nemini habere, aut deſcribere licet: ſed comburi [*debent.*] Quum autem de fide diſputatur, non eſt illorum mentio facienda: ne-

que [*item*] vllo priuato ſunt ſuſcipienda loco. Qui legem tranſgreditur, [*eius ſubſtantia*] publicatur. Porrò Neſtoriani non Chriſtiani vocantur, ſed * Neſtoriani, quemadmodum Ariani, Porphyriani. Conſt. VIII. Nulli licet contra Chalcedonenſem ſynodum ſcribere, legere, dictare, aut libros habere: alioqui in perpetuum deportatur. Qui [*aliquem illorum*] diſcendi cauſſa adit, fiſco decem libras [*auri*] dat. Qui verò vetita docet: ſupremo afficitur ſupplicio. Ad hæc omnes Eutychetis atque Apollinaris libri concremantor. Quod ſi [*prouinciarum*] moderatores, eorúmque apparitores, & [*ciuitatum*] defenſores non obſeruauerint, in denas libras [*auri*] fiſco multantur. Conſtit. XVI. Qui Manichæorum libros habet, neque in propatulum profert vt concrementur, punitur. Et conſtit. V. tit. I. nouellarum, eos qui Seueri ſcripta habent, nec comburunt, manibus mutilari iubet. Dicit verò etiam lib. X. tit. II. digeſt. IV. Inter hæredes non diuiduntur reperti in hæreditate magici libri, ſed arbitrio iudicis corrumpuntur. Conſt. V. tit. III. nouellarum permittit Iudæis, vt in ſynagogis ſuis Græcè aliiſque linguis pro locorum [*ratione*]

* *In Græcis σμυρναῖοι.*

δὲ αὐτὰ ἐν οἱῳδήποτε ἰδίῳ τόπῳ δέχεσθαι. ὁ δὲ παραβαίνων τὸν νόμον δημεύεται. οὐ λέγονται δὲ οἱ νεστοριανοὶ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ σπιμωνιανοὶ, ὥσπερ οἱ Ἀρειανοὶ, πορφυριανοί. διατ. η'. οὐδενὶ ἔξεστι κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου γράφειν, ἢ διαγινώσκειν, ἢ ὑπαγορεύειν, ἢ ἔχειν συγγράμματα, εἰ δὲ διωκτῶς δεπορτατεύεται. ὁ προσελθὼν ἐπὶ τῷ μαθεῖν δέκα λίτρας δίδοσι τῷ φίσκῳ· ὁ διδάσκων τὰ κεκωλυμένα, ἐσχάτως ζημιοῦται. πάντα δὲ τὰ συγγράμματα Εὐτυχοῦς καὶ Απολιναρίου κατακαίονται. εἰ δὲ ταῦτα παρίδωσιν οἱ ἄρχοντες, ἢ παρεωραται αὐτῶν, ἢ οἱ ἔκδικοι, ἀπὸ δέκα λιτρῶν τῷ φίσκῳ προσζημιῶνται. διατ. ις'. ὁ ἔχων βιβλία μανιχαϊκὰ, καὶ μὴ φανερῶν αὐτὰ ἐπὶ τῷ κατθλιῶσαι, ζημιοῦται. καὶ ἡ ε'. διατ. τοῦ α'. τιτ. τῶν νεαρῶν κελεύει τοὺς ἔχοντας τὰ Σευήρου συγγράμματα, καὶ μὴ καίοντας αὐτὰ, χειροκοπεῖσθαι. λέγει δὲ καὶ βιβλίων ι'. πιτ. ιϛ'. διατ. δ'. ὅτι οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρονόμων τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὑρεθέντα μαγικὰ βιβλία, ἀλλὰ δοκιμασίᾳ τοῦ δικαστοῦ φθείρονται. ἡ δὲ ε'. διατ. τοῦ γ'. τιτ. τῶν νεαρῶν ἐπιτρέπει τοῖς ἰουδαίοις ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ ἑλληνιστὶ καὶ ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις κατὰ τοὺς τόπους

τὰς γραφὰς διαγινώσκειν κζ΄ τ̃ τ̃ ἑβδομήκοντα, καὶ τ̃ Ακύλα προδόσιν· ὁ δὲ τ̃ τοιαύτην κωλύων διάγνωσιν, δημεύεται, & ἐξορίζεται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η γ΄. διάτ. τ̃ α΄. τίτ. τ̃ α΄. βιβ. τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. γ΄. τ̃ α΄. τίτ. τ̃ α΄. βιβ. τ̃ βασιλικ̃ν, καὶ διδάσκει ὅσα εἰς ὀλίγον στενωφιάθησαν. ιδ΄. διάτ. τ̃ δ΄. τίτ. τ̃ α΄. βιβλίου τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. ιζ΄. τ̃ α΄. τίτ. τ̃ α΄. βιβ. τ̃ βασιλικ̃ν, καὶ ἔχει οὕτως ὡς ἐγράφη. ιϛ΄. διάτ. τ̃ ε΄. τίτ. τ̃ α΄. βιβ. τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. κβ΄. τ̃ α΄. τίτ. τ̃ α΄. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν ἔχει ὁμοίως. ιη΄. διάτ. ὅστι κεφ. κγ΄. τ̃ αὐτ̃ καὶ τίτ. τ̃ βασιλικ̃ν, καὶ κατεγρώφη εἰς τὸ β΄. κεφ. ἀναγνωθὲν οὖν τοῦτο, καὶ τὰ ἐπίκεινα αὐτ̃ γεγραμμένα προδήτρεχε ὡς μὴ ἐνεργοῦντα, ἀλλὰ χαλάσθαι ἐκ τ̃ μὴ τεθεῖναι εἰς τὰ βασιλικά. ιθ΄. διάτ. ὅστι θέμα τελευταῖον τοῦ κζ΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβ. καὶ πῶς. καὶ φησὶ· πρὸς τούτοις πάντα τὰ μανιχαίων καυσθήσεσθαι βιβλία, καὶ μηδεὶς αὐτὰ τ̃ οἱασδήποτε προβαλλόμενος πρόφασιν ἐχέτω, ἀρμοδίαν δὲ ἑαυτ̃ ποινὴν διαβούλιος. κ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τ̃ νεαρῶν οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. ὁ β΄. τίτ. τοῦ ι΄. βιβ. τ̃ ἁγ. κεῖται εἰς τίτ. γ΄. τοῦ μβ΄. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν. πλὴν τὸ περὶ τ̃ διακαθάρσεως κείμενον διά. δ΄. τοῦ τριακοστοῦ πῶς. φησὶν ὅτι οὐ διαρρηδὴν τὰ μαγικὰ βιβλία, καθὼς & συνεψιάθη. τὸ β΄. θέμα τ̃ κδ΄. κεφ. τ̃ γ΄. πῶς. τ̃ μβ΄. βιβ. κατεγρώφη εἰς τὸ κε΄. κεφ. τοῦ θ΄. πῶς. τοῦ πρώτου συντάγματος, ὃ καὶ ἀναγνωθὲν. κ΄. διά. τοῦ γ΄. πῶς. τ̃ νεαρῶν, ἔστι παρὰ Ἰουστινιανοῦ ρμς΄. κειμένη ἐν κεφ. νε΄. τοῦ α΄. πῶς. τοῦ α΄. βιβλίου τ̃ βασιλικ̃ν, ὃ καὶ ἀναγνωθέν.

scripturas legant: [*idque*] secundùm Septuaginta & Aquilæ interpretationem. Qui verò hanc lectionem prohibet, publicatis [*bonis*] exterminatur.

SCHOLIVM.

Const. III. tit. I. lib. I. Cod. est cap. III. tituli I. lib. I. Basil. ac docet quæcunque in textu compendiosè sunt proposita. Const. X. tit. IV. lib. I. Cod. est cap. XVII. tit. I. lib. I. Basil. & habet quemadmodum scriptum est. Const. VI. tit. V. lib. I. Cod. est cap. XXII. tit. I. lib. I. Basil. quod ad eumdem modum habet. Constit. VIII. est cap. XXIII. eiusdem libri & tituli Basil. insertúmque est cap. II. Hoc igitur legas, quæque vltra illud scripta sunt transcurras, vt quæ nihil operentur: sed eo quòd in Basil. non sint posita, vacent. Const. XVI. est thema vlt. cap. XXVII. eiusdem lib. & tit. quod ait: Ad hæc omnes Manichæorum libri concremantor. Nullus illos vlla omnino causa prætexta habeto. [*Alioqui*] & ipse competentem pœnam metuito. Constit. V. tit. I. nouellarum, non est posita in Basil. Tit. II. lib. X. Dig. situs est in tit. III. lib. XLII. Basil. Sed quod illius tit. dig. IV. ante Repurgationem positum fuit, ait, quòd magici libri non diuidantur, quemadmodum compendiosè propositum fuit: thema [*verò*] II. cap. XXIV. tit. III. lib. XLII. insertum est cap. XXV. tit. IX. præsentis operis, quod etiam legas. Const. V. tit. III. nouellarum, est nouella Iustiniani CXLVI. posita [*quæ est*] in cap. LV. tit. I. lib. I. Basil. quod itidem legas.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΠΕΡΙ καθαιρέσεως ξοάνων. συνόδου Καρθαγ̃νης κανὼν νδ΄. ϖδ΄.

CAPVT IV.

DE tollendis simulachris. Concilij Carthaginensis can. LVIII. LXXXIV.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η α΄. διάτ. τ̃ ια΄. τίτ. τ̃ α΄. βιβλίου τ̃ κώδικος κελεύει τὰ ἱερὰ

TEXTVS.

Const. I. tit. XI. lib. I. Cod. iubet, vt templa clau-

dantur: quæ non eſt poſita in Baſil.

κλείεσθαι, ἵνα μὴ ἐπίῃ εἰς τὰ βασιλικά.

CAPVT V.

DE Neſtorio, Muſæo, Eutychiano, Porphyrio, Maximo, Celeſtio, & hæreticis qui ab ipſis [*in eccleſiis*] conſtituti ſunt, atque orthodoxis qui iecti ſunt. Concilij Conſtantinopolitani canon IV. Concilij Epheſini canon I. II. III. IV. V. Concilij Sardicenſis canon XX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ Νεσορίου, Μουσαίου, Εὐτυχιανοῦ, Πορφυρίου, Μαξίμου, & Κελεστίνου, & τῶν ὑπ' αὐτῶν καταστάντων αἱρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκβληθέντων. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν δ'. συνόδου Ἐφέσου κανὼν α'. β'. γ'. δ'. ε'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κ'.

CAPVT VI.

OBLATIONEM non eſſe faciendam præſente hæretico. Timothei canon IX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ὀφείλειν διαφορὰν γίνεσθαι πρόντος αἱρετικοῦ. Τιμοθέου κανὼν θ'.

CAPVT VII.

DE clericis hæreticis, qui orthodoxæ eccleſiæ accedunt. Concilij Carthaginenſis canon LVII. LXVIII. Baſilij can. I. Theophili ex commonitorio canon I.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ κληρικῶν αἱρετικῶν τῇ ὀρθοδόξῳ προσιόντων ἐκκλησίᾳ. συνόδου Καρθαγένης, κανὼν ν'ζ'. ξη'. Βασιλείου κανὼν α'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν α'.

CAPVT VIII.

DE Epiſcopis & clericis qui communicant vel preces coniungunt cum hæreticis, aut ipſis [*ſacris*] operari concedunt, aut ipſorum baptiſmum vel ſacrifi-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἱρετικοῖς ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ λαμβανόντων βάπτισμα αὐτῶν, ἢ

ϑυσίαν. Ἀποστόλων κανὼν ι'. μι'. μς'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λγ'. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιε'. κεφ. τ γ'. ἑτ. τ τοῦ παρόντος συντάγματος.

cium ſuſcipiunt. Apoſtolorum canon X. XLV. XLVI. Concilij Antiocheni canon II. Concilij Laodiceni can. XXXIII. Lege quæ annotata ſunt in cap. XV. tit. III. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐλογίας ἐξ αἱρετικῶν, ἢ ἰουδαίων, ἢ εὐχομένων ἐν ἐκκλησίαις, ἢ ἐν μοναστηρίοις αἱρετικῶν, ἢ ἐθνικῶν, ἢ σαββατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς ἰουδαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν, καὶ περὶ ἀγγελιτῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξε'. ο'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν θ'. κθ'. λϛ'. λε'. λζ'. λη'. λθ'. μϛ'. συνόδου ς'. κανὼν ια'.

CAPVT IX.

DE Epiſcopis & clericis qui ab hæreticis vel Iudæis eulogias accipiunt: aut in eccleſiis vel monaſteriis hæreticorum ethnicorumve orant: aut cum Iudæis ſabbata eorum-ve feſta obſeruant: aut ſynagogis templis-ve gentium offerunt: & de Angelitis. Apoſtolorum canon LXV. LXX. Concilij Laod. canon IX. XXIX. XXXII. XXXV. XXXVII. XXXVIII. XXXIX. XLII. Concilij ſexti canon XI.

KEIMENON.

Η α'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ὁ τῇ ὁμαδὶ τ ἰουδαίων πρεσβευόμενος ἐπὶ ἀπατῇ. λέγει δὲ καὶ βιβ. λδ'. τίτ. ε'. διάτ. * ιγ'. ὅτι ὁ πρεσβευόμενος δήμῳ σωματείῳ, ἢ συστήματι ἔρρωται. ὁ ἐναντίῳ δὲ ἀδήμιτον, πλὴν εἰ μὴ τοῖς ἐν αὐτῷ καθ' ἕκαστον πρεσβεύσῃ, τότε γὰρ ἔρρωται· πολλὰ δὲ τοιαῦτα δήματα ἐν ὁ μη'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τ κώδικος. ἢ ὁ θ'. διάτ. τ ια'. τίτ. τ α'. βιβλίου φησὶν ὅτι ἐάν τι δωρηθῇ, ἢ κατα λιφθῇ τόποις ἢ προσώποις ἐπὶ

TEXTVS.

Conſt. I. tit. IX. lib. I. Cod. ait: Quod vniuerſitati Iudæorum legatur, non petitur. Dicit verò etiam lib. XXXIV. tit. V. digeſt. * VIII. Quod licito corpori aut collegio legatur, valet. Contrarium autem eſt in illicito: præterquam ſi in illo ſingulis legetur, tunc enim valet. Multas autem iſtiuſmodi [*iuris*] poſitiones tit. XLVIII. lib. VI. Cod. habet. Conſt. porrò IX. tit. XI. lib. I. ait: Si quid [*quibuſpiam*] locis aut perſonis ad conſtituen-

* *In lib. noſtris* XX.

dum paganorum errorem donatum aut relictum fuerit: ciuitas in qua perſonæ habitant, vel ſub qua loca ſita ſunt, illud percipit, & ad ſimilitudinem ciuilium prouentuum inſumitur.

SCHOLIVM.

Conſt. I. tit. IX. lib. I. Cod. non eſt poſita in Baſil. Digeſt. VIII. tit. V. lib. XXXIV. Dig. eſt cap. XX. tit. XVIII. lib. XLIV. quod dicit quæcunque in textu compendiosè ſunt propoſita. Tit. XLVIII. lib. VI. Cod. poſitus eſt in cap. XXXIV. eiuſdem XVIII. tituli lib. XLIV. quod quæras, atque [*inſuper*] ſequentia cap. Conſt. IX. tit. XI. lib. I. Cod. eſt cap. XIV. tit. I. lib. I. Baſil. quod eadem iubet.

CAPVT X.

DE Epiſcopo, qui ſciens hæreticum ad communionem idoneum [*eſſe*] dicit. Concilij Carthaginenſis canon CXXIV.

CAPVT XI.

NON eundum eſſe ad hæreticorum falſos martyres. Concilij Laodiceni canon XXXIV.

CAPVT XII.

NE hæretici eccleſiam ingrediantur. Concilij Laodiceni canon VI.

CAPVT XIII.

DE matrimonio hæreticorum cum orthodoxis. Concilii Laodiceni ca-

συσταθὲν τῶν ἑλλήνων πλάνης, ἢ πόλις αὐτὸ λαμβάνει, ἐν ᾗ τὰ πρόσωπα οἰκεῖ, ἢ ὑφ' ἣν οἱ τόποι διάκεινται, ἢ διαπανῶνται κατ' ὁμοιότητα τῶν πολιτικῶν προσόδων.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η α'. δίγ. τ. θ'. τίτ. τ. α'. βιβ. τ. κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὅπ', δίγ. τ. ε'. τίτ. τοῦ λδ'. βιβ. τ. δίγ. ἐστὶ κεφ. κ'. τοῦ ιη'. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλίου, λέγον ὅσα εἰς ὃ κείμενον συνωμολόγηται. ὁ μη'. τίτ. τοῦ ς'. βιβ. τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. λδ'. τοῦ αὐτοῦ ιη'. τίτ. τοῦ μδ'. βιβλίου. καὶ ζήτει τοῦτο, καὶ τὰ μετ' αὐτὸ κεφ. ἡ θ'. δίγ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. λδ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τ. βασιλικῶν τὰ αὐτὰ τοῦδε κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΕΡΙ ἐπισκόπου εἰδότος λέγοντος κοινωνικὸν τὸν αἱρετικόν. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ τ. μὴ ἀπέναι πρὸς τοὺς τ. αἱρετικῶν ψευδομάρτυρας. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λδ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ τ. μὴ εἰσιέναι τοὺς αἱρετικοὺς εἰς τ. ἐκκλησίαν. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ς'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ γάμων αἱρετικῶν πρὸς ὀρθοδόξους. συνόδου Λαοδικείας

κανὼν

νὼν ί. λα'. συνόδου Χαλκηδόνος καινὼν ιδ'. συνόδου Καρθαγένης καινὼν κα'. συνόδου ς'. καινὼν οβ'.

KEIMENON.

Ο πολιτικὸς νόμος, εἰ καὶ πάλιτα τὸν γάμον ὁρίζόμενος, φησὶ βιβλίῳ κγ'. τίτ. β'. διατ. α'. ὅτι γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάφεια, καὶ συγκλήρωσις πάσης τῆς ζωῆς, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον ἔδει τοὺς γάμῳ συναπτομένους ὁμοθρήσκους εἶναι· ὅμως οἶδε καὶ δίχα, μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ αἱρετικοῦ γάμον· φησὶ γὰρ βιβλίῳ α'. τῷ κώδικος τίτ. ε'. διατ. ιϛ'. ὅτι ἀμφισβητούντων τῶν γονέων ὁπότερος ἐστὶν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν. καὶ διατ. ιη'. τῷ αὐτῷ τίτ. ὅτι ἐὰν ἕτερος τῶν συνοικούντων ὀρθόδοξος εἴη, καὶ ὁ ἄλλος αἱρετικὸς, δεῖ γίνεσθαι τοὺς παῖδας αὐτῶν ὀρθοδόξους. καὶ βιβλίῳ ε'. τίτ. α'. διατ. ε'. ἐὰν ἡ μνηστὴ παραιτῆται γάμον διὰ τὸ τῆς πίστεως διάφορον, εἰ μὲν προήδει τὴν αἰτίαν ἡ γυνὴ, οἱ γονεῖς αὐτῆς ὑπόκεινται. εἰ δὲ ἠγνόουν, ἢ καὶ μὴ τὸ λαβεῖν τοὺς ἀρραβῶνας ἡ αἰτία συνέβη, τὸ ἁπλοῦν ἀναδίδοται. τὸ αὐτὸ φησὶ καὶ ἐπὶ μνηστῆρος. ἡ δὲ ς'. διατ. τῷ θ'. τίτ. τῷ α'. βιβλίου φησὶν ὅτι Χριστιανὸς λαμβάνων ἰουδαίαν γαμετὴν,

non X. XXXI. Concilij Chalcedonenſis canon XIV. Concilij Carthaginenſis canon XXI. Concilij ſexti canon LXXII.

TEXTVS.

Ciuilis lex tametſi quum exactiſſimè nuptias definit, dicat, lib. XXIII. tit. II. dig. I. Nuptiæ ſunt coniunctio maris & feminæ, conſortium omnis vitæ, diuini & humani iuris communicatio: ſecundùm quam definitionem eos qui matrimonio coniunguntur, eiuſdem eſſe religionis oportet: agnoſcit tamen atque admittit inter orthodoxum atque hæreticum, matrimonium. Dicit namque lib. I. Cod. tit. V. conſt. XII. quòd quum parentes litigant, potior ſit qui liberos ad orthodoxam fidem adducere vult. Et conſt. XVIII. eiuſdem tit. Quòd ſi alter coniugum orthodoxus ſit, & alter hæreticus, liberos illorum orthodoxos fieri oporteat. Et lib. V. tit. I. conſtit. V. Si ſponſa propter religionis diuerſitatem coniugium recuſet, ſi quidem [*eam*] rem illa præſciuit, parentes eius tenentur: ſin ignorauit, aut poſtquam arras cepit, [*ea*] res incidit, ſimplum redditur. [*Quod*] ipſum & in ſponſo [*obtinet.*] Conſt. autem VI. tit. IX. lib. I. Cod. ait: Qui Chriſtianus Iudæam [*in matrimonium*]

accipit, aut qui Iudæus Christianam, adulterij accusatur. Quæras verò hac de [*re*] sanè quàm pulcrum ex canonibus Basilij Magni ad Amphilochium, canonem IX. circa finem.

ἢ Χριστιανὴ ἰουδαίῳ, ἢ μοιχείᾳ κατηγορεῖται.

SCHOLIVM.

Tit. II. lib. XXIII. Dig. positus est in tit. IV. lib. XXVIII. Basil. atque digest. I. dicit de nuptiis ad eundem modum. Const. XII. tit. V. lib. I. Cod. siue cap. XXV. tit. I. lib. I. Basil. insertum est medio scholio cap. II. præsentis tit. Legas [*verò*] etiam LXXII. canonem Concilij sexti in Trullo [*habiti* :] ex quo discas, fidelem cum muliere infideli matrimonij lege non coniungi : tametsi nonnulli ex fine eiusdem canonis, de infidelibus qui post [*initum*] matrimonium crediderunt, docente, in errorem delapsi, diuersum quiddam audacter dixerunt. Verumenimuero quum Hispanos [*esse*] orthodoxos, nostráque omnia amplecti sciam, atque illos filias suas Sarracenis nuptum elocare videam : miror & addubito, quamobrem ab ipsis antistitibus qui diuinorum canonum oracula [*&*] sciunt & legunt, istud non prohibeatur. Quocirca hoc etiam opto, vt consilio & authoritate optimi atque sancti Imperatoris nostri corrigatur. Const. XVIII. tit. V. lib. I. Cod. non est in Basil. Const. verò V. tit. I. lib. V. Cod. est cap. II. tit. II. lib. XXVIII. Basil. Animaduertas autem, illud, propter religionis diuersitatem, non esse additum in Basil. Dicit enim II. istud cap. hæc : Si mulier quæ sui iuris perfectæque ætatis est, vbi arras acceperit, coniugium recuset, in duplum arras reddito. Si verò quum minor sit, veniam ætatis petierit, atque arras ceperit : rursum duplum reddito. Sin minor sit, nec ætatis veniam petiit : ipsa quod cepit, simplum restituito. Quòd si puellæ pater, aut etiam mater arras pro filia ceperit, vel auus pro nepte : [*siquidem*] perfectæ ætatis fuerint, ipsi quoque in duplum tenentor : si modò quum matrimonium procedere possit, [*illud*] recusent. At

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ὁ β'. τίτ. τῆς κγ'. βιβ. τ' δίγ. ἐτέθη εἰς τίτ. Ν'. τῆς κη'. βιβ. τ' βασιλικῶν, καί φησι δ' α'. δίγ. περὶ γάμου ὁμοίως. ἢ ιβ'. δίγ. τ' ε'. τίτ. τῆς α'. βιβ. τῆς χαλκης, ἤτοι δ' κε'. κεφ. τῆς α'. τίτ. τ' α'. βιβ. τ' βασιλ. κατεγράφη εἰς τὰ μέσα τῆς σχολίου τῆς β'. κεφ. τῆς πρώτης τίτ. ἀπάρωθι καὶ ο'. κείται δ' ὁ τοῦ Τρούλλῳ συνόδου, καὶ μάθης ὅτι πιστὸς μὴ ἀπίστου γυναικὸς οὐ συναπτέται νόμῳ γάμου, καίτινες πλανηθέντες ἐκ τῆς τέλους τῆς αὐτῆς κεφάλαιον περὶ ἀπίστων πιστευσάντων μὴ τὸν γάμον διδάσκοντα, ἕτερόν τι πλημμελῶς εἶπον. ἐγὼ δ' εἰδὼς τοὺς ἱσπεριους ὀρθοδόξους, καὶ τὰ ἡμέτερα πάντα δεξαμένους, καὶ ὁρῶν αὐτοὺς τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐγγαμίζοντας τὰς οἰκείας θυγατέρας, θαυμάζω καὶ ἀπορῶ πῶς παρὰ τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν εἰδότων καὶ διαγινωσκόντων καὶ τὰ θεῖα κεφάλαια καὶ τοιαῦτα οὐ κωλύονται. δύναμαι οὖν καὶ τοῦτο ὀρθωθῆναι δι' ὑγρᾶς καὶ αἱμπλήφιας τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος. ἢ ιε'. δίγ. τῆς ε'. τίτ. τῆς α'. βιβ. τῆς χαλκης οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἢ ε'. διάτ. τῆς α'. τίτ. τ' ε'. βιβ. τοῦ χαλκης, ἔστι κεφ. β'. τ' β'. τίτ. τ' κη'. βιβλ. τῶν βασιλικῶν· καὶ παρέχει ὅτι ὃ μὴν ὃ λέγει, διὰ τὸ τ' θρησκείας διάφορον, οὐ προστέθη εἰς τὰ βασιλικά. φησὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον β'. κεφ. ταῦτα, ἐὰν γυνὴ αὐτεξούσιος τελείαν ἄγουσα τὴν ἡλικίαν ἀρραβῶνας δεξαμένη πραγτήσῃ τὸν γάμον, διπλοῦς ἀποδιδότω τοὺς ἀρραβῶνας· εἰ δὲ καὶ ἐλάττων οὖσα συγκώμιλον ἡλικίας ἤτησε, καὶ ἀρραβῶνας ἔλαβε, πάλιν τὸ διπλάσιον ἀποδιδότω. ἐὰν δὲ καὶ ἀφῆλιξ ἐστὶ, καὶ αὐτὴ συγκώμιλον ἡλικίας οὐκ ἤτησε, τὸ ἁπλοῦν αὖθις ὃ ἔλαβεν ἀποκαταστήσει. εἰ δὲ πατὴρ κόρης, ἢ μήτηρ ἀρραβῶνας ἔλαβον ὑπὲρ θυγατρός, ἢ πάππος ὑπὲρ ἐγγόνης τελείας οὔσης ἡλικίας, καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ διπλάσιον κατεχέσθωσαν, εἴπερ δυνάμενοι παρελθεῖν τὸν γάμον πραγτεῖν τὰς ποινάς. εἰ

δὲ καὶ ἀνυπόσατος μέλλῃ ὁ γάμος τίθεσθαι, αὖθις οἱ ἀῤῥαβῶνες ἀναδιδόσθωσαν ἁπλοῖ. εἰ δὲ μὴ διὰ ἀνυπόσατος ὁ γάμος, ἀλλ' ἕνεκεν δὲ αἰτίαν πραγτεῖται, εἰ μὲν ἠδέσθη καὶ πρὸ τῆς μνηστείας τὴν αἰτίαν, ἑαυτοῖς ἐγκαλείτωσαν ἀφ' ᾗ τοιοῦτον ἐμνηστεύσαντο. εἰ δὲ ἠγνόουν ἢ πολλάκις μετὰ τὴν μνηστείαν ἡ αἰτία, σωνέβη τὸ ἁπλοῦν ἀποδιδόσθω. καὶ δὲ αὖτε καὶ ὅτι τῶν μνηστῆρος λέγομεν τὴν μνηστείαν πραγτησαμένου. τὸ δὲ τετραπλασιάζεσθαι τοὺς ἀῤῥαβῶνας ὅτε ἡ μνηστὴ πραγτεῖται γάμον νῦν οὐ κρατεῖ, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς αὐτὸ τοῦτο συμφωνηθῇ. πᾶσα δὲ ἀσφάλεια ἀφ' ἧς διάτ. ταύτην γοῦν ἀνυπόσατος ἔχω. ἢ δὲ ς'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. λγ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι ταὐτά.

si matrimonium consistere nequeat, ipsæ arræ simplæ redduntor. Verùm si quum matrimonium consistere queat, ob iustam [*id*] caussam recusetur: siquidem [*eam*] caussam ante sponsalia sciuerint, sibi imputanto, quòd istiusmodi sponsum delegerint: sin ignorauerint, aut post sponsalia [*huiusmodi*] caussa sæpe inciderit, tunc simplum redditor. Eadem etiam de sponso, si sponsalia recusauerit, dicimus. Planè vti arræ, quando sponsa connubium recusat, quadruplentur, nunc non obtinet: extraquam si specialiter hoc ipsum pacto conuenerit. Porrò nulla extra huius constitutionis definitionem cautio facta subsistere quito. Const. VI. tit. IX. lib. I. Cod. est cap. XXXIII. tit. I. lib. I. Basil. quod eadem dicit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

CAPVT XIV.

ΠΕΡΙ τῶν ἐξ αἱρετικῶν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐπιστραφέντων, καὶ εἰ δυνατὸν τούτους κληροδοθῆναι, καὶ τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται, καὶ ὅτι πρέπως δεῖ τοῖς αἱρετικοῖς χαίρεσθαι διὰ τὸ ἐπιστρέφεσθαι αὐτούς. συνόδου Νικαίας κανὼν η'. ιθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ξη'. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μζ'. νζ'. ξς'. συνόδου ς'. κανὼν ιζ'. Βασιλείου κανὼν α'. μζ'. Θεοφίλου ἐπὶ τῆς πρὸς Ἀφυγγι[ον] ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς. ἡ κατὰ Κυπριανὸν συνόδος πάντα αἱρετικὸν ἐρχόμενον[ον] εἰς ὀρθοδοξίαν ὀφείλειν βαπτίζεσθαι, λέγουσα τὸ τῶν αἱρετικῶν μὴ εἶναι βάπτισμα.

DE hæreticis ad rectam fidem conuersis, & an hi in clerum allegi possint, & quinam illorum baptizentur, quinam verò duntaxat vngantur, & quòd benignè cum hæreticis agi oporteat, vt conuertantur. Concilij Nicæni canon VIII. XIX. Concilij Laodiceni can. LXVIII. Concilij Constantinopolitani canon VII. Concilij Carthaginensis canon XLVII. LVII. LXVI. Concilij sexti canon XCV. Basilij can. I. XLVII. Theophili ex epistola ad Aphyngium Episcopum. Concilium Cypriani [*temporibus habitum*] statuit, vt quicunque hæreticus ad rectam fidem deuenit, baptizetur: hæreticorum [*lotionem*] non esse baptismum dicens.

CAPVT XV.

NE Epiſcopi aut clerici hæreticis [*quippiam*] donent, aut in teſtamentis dent: tametſi ipſorum cognati ſint. Concilij Carthaginenſis canon XXII. LXXXI. Lege quæ annotata ſunt in cap. VIII. tit. X. præſentis operis.

CAPVT XVI.

DE hæreticis pœnitentiam agentibus. Baſilij canon V. Lege quæ in præſentis operis cap. XXXIX. tit. IX. annotata ſunt.

CAPVT XVII.

QVOMODO Epiſcopi quæ ipſis competunt, ſed ab hæreticis detinentur, loca vindicent. Concilij Carthaginenſis canon CXXI. Lege quæ annotata ſunt in X. cap. tit. VIII. præſentis operis.

CAPVT XVIII.

DE iis qui reprobare conantur, quæ Epheſi acta ſunt. Concilij Epheſini canon VI. Lege quæ in cap. III. præſentis tituli ſunt annotata.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ τῦ μήτε ἐπισκόπους, μήτε κληρικοὺς δωρεῖσθαι, ἢ ἐν διαθήκῃ δίδόναι τι αἱρετικοῖς, κἂν ὦσιν αὐτῶν συγγενεῖς. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κϚ'. πα'. ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ ι'. κεφ. τῦ ι'. τίτ. τῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

ΠΕΡΙ αἱρετικῶν μετανοούντων. Βασιλείου κανὼν ε'. ἀνάγνωθι τὰ προγεγραφένα ἐν τῷ λθ'. κεφ. τῦ θ'. τίτ. τῦ παρόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΩΣ ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόπους, προὶ αἱρετικῶν κατεχομένους. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκα'. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραφένα ἐν τῷ ι'. κεφ. τῦ η'. τίτ. τῦ προόντος συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΠΕΡΙ τῶν πειραθέντων ἀθετῆσαι τὰ ἐν Ἐφέσῳ προχθέντα. συνόδου Ἐφέσου κανὼν ς'. ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ γ'. κεφ. τῦ προόντος τίτ.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ λαϊκῶν.

TITVLVS XIII.

De laïcis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ τ̃ ἀποχινεῖσθαι τ̃ λαϊκὸν τ̃ς ἁγίας κοινωνίας ὅτι τρεῖς κυριακὰς ἐν πόλει διάγοντα, καὶ μὴ συνελθόντα τ̃ ἐκκλησίᾳ. συνόδου Σαρδικ̃ς κανὼν ια'. συνόδου ς'. κανὼν π'.

CAPVT I.

VT qui laïcus tribus Dominicis diebus in ciuitate degens, in eccleſiam non conuenerit, à ſancta communione remoueatur. Concilij Sardicenſis canon XI. Concilij ſexti canon LXXX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ λαϊκῶν δευτερογαμούντων, ἢ πολυγαμούντων, καὶ κεκωλυμένων γάμων, καὶ μίξεως. Ἀποστόλων κανὼν ιθ'. μη'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ις'. ιζ'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν β'. γ'. δ'. ζ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν α'. ι'. λα'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ις'. συνόδου ς'. κανὼν ργ'. ρδ'. οϛ'. ξη'. Βασιλείου κανὼν δ'. ιη'. κγ'. κδ'. μα'. ν'. ργ'. ξζ'. ξη'. οε'. ος'. οη'. οθ'. π'. τ̃ αὐτ̃ ἐκ τ̃ πρ̃ς Διόδωρον ἐπιστολ̃ς. Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τ̃ς πρ̃ς Ἀγάθωνα ἐπίσκοπον ἐπιστολ̃ς.

CAPVT II.

DE laïcis iterum ſæpiusve matrimonium contrahentibus, & vetitis nuptiis, ac commiſtione. Apoſtolorum canon XIX. XLVIII. Concilij Ancyrani canon XVI. XVII. Concilij Neocæſarienſis canon II. III. IV. VII. Conc. Laod. can. I. X. XXXI. Concilij Chalcedonenſis canon XVI. Concilij ſexti canon LIII. LIV. LXXII. XCVIII. Baſilij canon IV. XVIII. XXIII. XXIV. XLI. L. LIII. LXVII. LXVIII. LXXV. LXXVI. LXXVIII. LXXIX. LXXX. eiuſdem ex epiſtola ad Diodorum. Theophili ex epiſtola ad Agathonem Epiſcopum.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ο πολιτικὸς νόμ@ οὐ κωλύει τὴν δευτερογαμίαν, ἢ πολυγαμίαν, ἕπωσιν ὑ̃ κερδ̃ν

TEXTVS.

Ciuilis lex iterum ſæpiuſve repetitas non punit nuptias. [*Interim*] tamen pa-

rentibus, qui ſuperſtitibus ex priore coniuge liberis nuptias iterant, lucrorum amiſſionem inducit. De quibus latè tractat tit. IX. lib. V. Cod. & nouella de nuptiis. Ad hæc verò mulier propter commiſtionem ſanguinis, annum lugubrem expectare cogitur: quod in viris locum non habet. Quæ itaque poſt mortem viri ante completum annum nubit, infamis redditur: neque amplius triente ſubſtantiæ ſuæ ſecundo marito donare, aut in teſtamento relinquere poteſt. Quin ipſa etiam ex hæreditate, aut legato, aut mortis cauſa donatione nil conſequitur: ſed hæc eius qui reliquit hæredes capiunt. Et ſi quid ipſi prior maritus reliquerit, capiunt [*illud*] gradatim decem perſonæ, hoc eſt aſcendentes & deſcendentes, & ex tranſuerſo vſque ad ſecundum gradum. Ab inteſtato verò cognatis ipſius ad tertium duntaxat vſque gradum ſuccedit. [*Denique*] etiam omni dignitate, quæque à priore marito [*vel*] occaſione ſponſalium munerum, vel [*ipſius*] morientis voluntate ad illam peruenerint, priuatur. Quòd ſi nullus dictarum decem perſonarum inueniatur, locus [*fit*] fiſco. Neque [*verò*] donatione propter nuptias frui-

ἐπάγλ τοῖς γονεῦσι δευτερογαμοῦσιν ὑπόντων αὐτοῖς παίδων ἐκ τοῦ πρώτου συνοικέσου. πρὶ ὧν ἐν πλάτει διαλαμβάνει ὁ θ'. ὑπλ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ γάμων νεαρά. ἡ δὲ γυνὴ πρὸς τούτοις ἀναγκάζεται μεῖναι τὸν πένθιμον ἐνιαυτὸν διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἔστι. γαμοῦσα τέλειον πρὸ συμπληρώσεως ἐνιαυτοῦ, μὴ θυάτου τοῦ ἀνδρὸς, ἀπωλέσθαι, καὶ οὐ δύναται πλέον τοῦ τρίτου τῆς οὐσίας αὐτῆς δοῦναι τῷ δευτέρῳ ἀνδρὶ, ἢ ἐν διαθήκῃ καταλιπεῖν· καὶ αὐτὴ δὲ οὐδὲν ἔξει ἀπὸ κληρονομίας, ἢ λαχάτου, ἢ μόρτις καῦσα δωρεᾶς· ἀλλὰ ταῦτα λαμβάνουσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ καταλιπόντος· κ᾽ εἴ τι κατέλιπεν αὐτῇ ὁ πρῶτος ἀνὴρ, λαμβάνουσιν κτ᾽ βαθμὸν τὰ δέκα πρόσωπα, ἀνιόντες καὶ κατιόντες, ἕως ἐκ πλαγίου μέχρι β'. βαθμοῦ. ἐξ ἀδελφοῦ δὲ κληρονομεῖ τὴν συγγενῶν αὐτῆς μέχρι γ'. βαθμοῦ μόνου, καὶ πάσης ἀξίας στρεῖπαι, καὶ τὴν ἀπὸ τ̄ πρώτου ἀνδρὸς εἰς αὐτὴν ἐλθόντων προφάσει μνήστρων, ἢ κτ᾽ βούλησιν τοῦ τελευτήσαντος· μηδενὸς δὲ τ̄ εἰρημένων δέκα προσώπων διεκομένων, χώρα τῷ φίσκῳ, οὔτε τ̄ προγάμου δωρεᾶς ἀπο-

λαύῃ εἰ ὃ κὴ κληρονόμος ἐγράφη, κὶ ἓ μερικὸς, τὸ μέρος αὐτῆς ϖρὸς αὐτοῖς συγκληρονόμοις μένει. εἰ ὃ μόνη ἐγράφη, εἰς τοῦτ' ἐξ ἀδιαθέτου ὁ κλῆρος ἔρχεται. ἡ δὲ ἀπιμία λύεται δείσεως ϖρὸς αὐτῆς τῷ βασιλεῖ ϖροσαγομένης, αὐτ' φιλοτιμουμένου τοῦτο. παίδων ὃ αὐτῇ ἐκ τ' ϖρο-τέρου σ:ωοικεσίου ὑπόντων, ἐκ ἄλλως τ' τοιαύτης τύχεται φιλοτιμίας, κὴ τ' ἀλλων ϖοινῶν, κὴ τ' ἀπιμίας ἀπαλλαγήσεται, εἰ μὴ τ' ἴσης αὐτῷ ὑσίας ἐν τῷ δευτερογαμεῖν, τοῖς παισὶ δωρήσεται τὸ ἥμισυ κ' χρῆσιν κὴ δεσποτείαν, ὡς βιβ. ε'. τ' κώδικος τίτ. θ'. διάτ. α'. β'. ἓ ἐν τῇ ϖρὶ γάμων νεαρᾷ. ἔστι ὃ ὅτε ἀκινδύνως κὴ ἀζημίως, ἐν τῷ ἓ ϖενθίμου χρόνῳ γαμεῖ, τοῦτ' ἔστιν ἀϖὸ κελεύσεως βασιλικῆς, ἓ ὅτε ἐν τῷ ϖενθίμῳ χρόνῳ τέκῃ, ὡς βιβ. γ'. τ' διατ. τίτ. β'. διάτ. ι'. ια'. ϖεὶ ὃ ἀϖημίων κὴ κεκωλυμένων γάμων διαλαμβάνϖ ὁ ε'. ἓ ὁ ς'. ἓ ὁ ζ'. τίτ. τ' ε'. βιβλίου τ' κώδικος, κὴ βιβλίῳ κγ'. τίτ. β'. διαῖ. λη'. να'. νε'. ξζ.

tur. Atque si hæres etiam scripta fuerit, si quidem ex parte, eius portio apud cohæredes manet: sin ex asse, ad [*successores*] ab intestato hæreditas abit. Cæterùm infamia aboletur, si ipsa Imperatori preces offerat, illéque istud largiatur. At si ipsi liberi ex priore matrimonio supersint, non aliter ea benignitate potietur, nec aliis pœnis aut infamia liberabitur, quàm si semissem substantiæ suæ, quam quum nuptias iteraret habuit, [*&*] vsus fructus & dominij [*iure*] illis donet: quemadmodum lib. V. Cod. tit. IX. const. I. & II. & nouella de nuptiis [*traditur.*] Interdum tamen citra periculum & damnum intra annum lugubrem nubit: ex Principis videlicet iussu, & quando in lugubri anno peperit: vt lib. III. Dig. tit. II. digest. X. XI. [*docetur.*] De illicitis porrò & interdictis nuptiis tractant tit. V. VI. VII. tit. lib. V. Cod. & lib. XXIII. tit. II. digest. XXXVIII. LI. LV. LXVII.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Οθ'. τίτ. τ' ε'. βιβ. τῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ ὃ ϖερὶ γάμων νεαρά ἐστι τῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ νεαρὰ κδ'. κειμένη ἐν βιβ. τ' βασιλικῶν κη'. τίτ. ιδ'. κεφ. α'. ϖᾶσα κελευομένη ὅσα εἰς τὸ κείμενον σεσωφίσθηται. κὴ ἀνάγνωθι τ' ὅλον τοῦτον ιδ'. τίτ. τῦ κη'. βιβλίου ἀναγκαιότατον ὄντα, κὴ ϖολλὰ διδάσκοντα χρησιμώτατα χαίρειν δευτερογαμούντων ἀνδρῶν, κὴ γυναικῶν. τὸ ι'. κὴ ια'. διάτ. τῦ β'. τίτ. τῦ γ'. βιβλίου τ' διατάξεων, ἐστὶ τῦ κα'. βιβλίου τ' βασιλικῶν τίτ. β'. κεφ. ι'. οὕτω

SCHOLIVM.

Tit. IX. lib. V. Cod. non est positus in Basil. Nouella de nuptiis, est nouella Imperatoris Iustiniani XXII. posita [*quæ est*] in lib. Basil. XXVIII. tit. XIV. cap. I. [*ac*] iubet quæcunque compendiosè sunt proposita. Legas autem totum illum XIV. tit. [*vt qui &*] maximè necessarius sit, & de viris mulieribúsque nuptias iterantibus multa summæ vtilitatis doceat. Digest. X & XI. tit. II. lib. III. Dig. est lib. Basil. XXI. tit. II. cap. X. quod

ita dicit: Ex Principis iussu mulier intra luctus tempus nuptias iterare potest. & cap. XI. thema II. quod circa finem sic habet: Quæ verò in lugubri [*anno*] peperit, statim nubere potest. Tit. V. lib. V. Cod. est lib. Basil. XXVIII. tit. V. cap. XXIII. quod sic habet: Neminem, qui subditione sit Romani nominis duas vxores habere posse, patet: quum & in edicto Prætoris huiusmodi homines infamia notati sint, quam rem competens iudex inultam esse non patietur. Tit. VI. eiusdem lib. V. Cod. est libri Basil. XXVIII. tit. IV. cap. XLI. & eiusdem tit. cap. XLIV. quod est const. VI. hæc ait: Si cui puellæ à tutore vel curatore tutelæ vel curæ ratio reddita sit, eáque vigesimum quintum annum excesserit, atque [*insuper*] constitutus [*annus vtilis*] decurrerit: potest ipsam tutoris vel curatoris filius [*vxorem*] ducere. Sanè si pater puellæ quum decederet, vt illa [*in matrimonium*] tutoris vel curatoris filio iungeretur, postulauit, valet sic quoque matrimonium. Tit. VII. lib. V. Cod. situs est in lib. Basil. XXVIII. tit. V. cap. XXVII. quod caput hæc dicit: Si quis qualemcunque gerens magistratum, puellam inuitam, aut inuitis parentibus qualemcunque vxorem ducere conatus fuerit: pro isto conamine decem librarum auri multam pendito. Quando verò magistratu abierit: ne magistratus priuilegiis [*vti*] tentato. Quod si faciat, illa ciuitate in qua priuilegiis vti voluit, ad biennium eiicitor. Licet autem puellæ, eiúsque patri, quòd magistratus matrimonium perficere voluerit, de hoc contestari. Atque [*ea*] contestatione facta, tum in criminalibus, tum in pecuniariis [*negotiis*] extra ipsius iurisdictionem erunt. Et siquidem [*qui hoc tentat*] præses prouinciæ aut magistratus militaris sit, vicarij: sin vterque, [*& magistratus ordinarius & vicarius*] præfecti prætorio [*iurisdictioni*] subsunto. Digest. XXXVIII. LI. LV. & LXVII. tituli II. libri XXIII. Digest. sunt diuersa capita IV. & V. tituli libri Basil. XXVIII. Positus est enim tit. II. lib. XXIII. Digest. in cap. XIX. tit. IV. lib. XXVIII. Basil. atque cap. XXII. quod est digest. XXXVIII. dicit: Qui in prouincia officium ad-

λέγει, καὶ κέλευσιν βασιλέως δύναται ἡ γυνὴ ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ γαμεῖν. καὶ κεφ. ια'. δήμ. β'. ὅπου τὸ τέλος οὕτως ἔχει, ἡ δὲ τεκοῦσα ἐν τῷ πενθίμῳ παραυτίκα δύναται γαμεῖν. ὁ δ'. πιτ. τοῦ ε'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι βιβ. κη'. τῶν βασιλικῶν πιτ. ε'. κεφ. κγ'. οὕτως ἔχει, σοδόνα ὅσις ὑπὸ τὴν πολιτείαν ὄντι τῆς ῥωμαϊκοῦ ὀνόματος δύο γαμετὰς δύναται ἔχειν φανερόν ἐστιν· ὁ πολλῷ δὲ ἐν ᾧ διατ. τῶν παρόντων οἱ τοιοῦτοι δύο ἀδελφοὶ ἁλισθῶσιν, ὅπερ πρᾶγμα ὁ ἔμπροσθεν δικαστὴς ἀπημφρίτοι εἶναι οὐκ ἀνέξεται. ὁ δ'. πιτ. τοῦ αὐτοῦ ε'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι τοῦ κη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν πιτ. δ'. κεφ. μα'. καὶ φησι τὸ μδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ πιτ. διατ. ὃν δ'. ταῦτα, ἐὰν ἡ ὑπεξουσιάσα παιδάριον, καὶ λόγους λάβῃ τῆς δικαιώσεως, ἐξ ὑπαρχῆς τ' κέ. ἑαυτὸν, καὶ παιδάριον ὁ ὠφελούμενος ἑαυτὸς, δύναται αὐτῷ ὁ τοῦ ὑπεξουσίου υἱὸς ἀγαμεῖν. εἰ δὲ καὶ ὁ πατὴρ τῆς κόρης τελευτῶν τοῦτο ἤτησεν ὥστε συναφθῆναι τῷ κόρῳ τοῦ τοῦ ὑπεξουσίου παιδὶ, καὶ οὕτως ὁ γάμος ἔῤῥωται. ὁ ζ'. πιτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται εἰς βιβλίον κη'. τῶν βασιλικῶν πιτ. ε'. κεφ. κζ'. καὶ φησι τὸ τοιοῦτον κεφ. ταῦτα, ἐὰν τις οἱασδήποτε ἀρχὴν ἀρξάμενος ἀκουσθῇ κόρῳ, ἢ ἀκόντων τῶν γονέων τῷ οἱασδήποτε, δίκαιον χρυσοῦ τοσοῦτον ὑπὲρ αὐτῆς ἐγχειρίσεως διδότω. καὶ ὁπηδήποτε παυόμενος τῆς ἀρχῆς μὴ ὑπερχρείτω τοῖς τῆς ἀρχῆς τοσούτοις. εἰ δὲ ὑπερχρήσῃ χρήσασθαι, ὑπὸ δεκαπέντε ἐκβαλλέσθω τῆς πόλεως ἐκείνης, οὐ ἦν τοῖς τοιούτοις χρήσασθαι ἐβουλήθη. ἔξεστι δὲ καὶ τῇ κόρῃ, καὶ ᾧ ταύτης πατρὶ διαμαρτύρασθαι περὶ τούτου ὅτι ἐβουλήθη ποιήσασθαι τὸν γάμον ὁ ἄρχων. καὶ τῆς διαμαρτυρίας γενομένης ἔξωθεν ἔσονται τῆς ἀρχοντικῆς δικαιοδοσίας ὑπό τε ἐγκλήμασι καὶ χρήμασι· καὶ εἰ μὲν ἄρχων ἐπαρχίας ἢ ἄρχων στρατιωτικὸς ὄντι, μετέστωσαν ὑπὸ τὸν ἄρχοντα· εἰ δὲ ἐκ πετρῶν, ἑστωσαν ὑπὸ τὸν ἔπαρχον τοῦ πραιτωρίου. ὃ λη'. διατ. τὸ να'. καὶ νε'. καὶ τὸ ξζ'. τοῦ β'. διατ. τοῦ κγ'. βιβλίου τῶν διατ. εἰσὶ διάφορα κεφ. τοῦ δ'. καὶ ε'. διατ. τοῦ κη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἐτέθη δὲ ὁ β'. διατ. τοῦ κγ'. βιβλίου τῶν διατάξεων εἰς κεφ. ιθ'. τοῦ δ'. διατ. τοῦ κη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησι τὸ κδ'. κεφ. διάτ. ὃν λη'. ὁ ἐν ἐπαρχίᾳ χλείζων ὀφφί-

ὀφφίκια, οὐ δύναται γαμεῖν τὴν ἐν αὐτῇ γεννηθεῖσαν, ἢ τὴν οἰκίαν ἔχουσαν ἐκφ, μνηστεύεσθαι ἢ οὐ κωλύεται· καὶ ἐὰν ἡ γυνὴ μὴ τὴν ἀπόθεσιν τ ὀφφικίου μὴ θελήσῃ γαμῆσαι, μόνους ἀρραβῶνας ἀποδίδωσι, τὴν ἢ τοιαύτην μνηστευθεῖσαν δύναται λαβεῖν, καὶ οὐ γίνεται ἡ τοιαύτη ἰσοτιμία, ἤτοι ἐξηντομημένη, ἀλλ' ἰσχυρά. ὅτε κέ. κεφ. Ταῦτα, ὅτι τ ἀθεμίτων γάμων οὔτε τοιαῦτ εἶναι τὰ ὁπισθέντα δοκεῖ· καὶ διὰ τοῦτο πᾶν ὅσον ἐκ τ ὁπισθέντων λόγῳ προικὸς ἔλαβεν ὁ δόντα αὐτὴν, ἀφαιρεῖται πρὸ αὐτοῦ καὶ τὰ μάλιστα καρποὺς ἔτυχεν εἰληφώς. ὅ γ'. θέμα τ αὐτ' κέ. κεφ. Ταῦτα, ἐὰν ὁ ὁπίτροπος, ἢ ὁ θυμόμβιος κηδεστὴν ὑποστήσηται τ αὐθρα τ ὁπιτροπευθείσης, ἢ κηδεστομβυομένης, ἢ τ πατέρα αὐτῆς, ἡ θέσις ἄκυρός ἐστιν, οὐ μὴν ὁ γάμος λύεται, ὥσπερ λύεται ἰωίκης τις τ ἴδιον γαμβρὸν ὑποστήσηται. ☞ ὃ μδ'. κεφ. διάτ. ὃν β'. τῶ ς'. τίτ. τ ε'. βιβ. ϛ κώδικος Ταῦτα, ἔχων ὡς αὐτιξούσιον παῖδα, καὶ νύμφιον αὐτῷ αἰθέμιτος μὴ τ τῆς γάμου σύστασιν ἤδη παίδων τεχθέντων ἀπὸ τ νύμφης ὠνομάσθη κηδεστὴν τῇ ἰδίᾳ νύμφῃ· ὁ δ τοῦτ παῖς ὁ τ νύμφης αὐτὸν δ' λαβοῦσα μήποτε ἀσύστατος ὁ γάμος γένηται προφάσει τ τῆς παιδὸς κηδεστορείας, ἐδεήθη βασιλέως, καὶ διετάξατο τ μὴ γάμον ἐρρῶσθαι, πλὴν παύσασθαι τ πατέρα τ κηδεστορείας, καὶ ἄλλον καταστῆσαι λογοθετηθῆναι ὑπ' αὐτ τ πατέρα. ἐπὶ δ διάφορα κεφ. κατεγράψαμεν ἐν ᾧ τέλει τ πρώτου β'. κεφ. γάμων παρανόμων, καὶ ἀθεμίτων γάμων, καὶ ἵνα μὴ ἐκ τούτων φασὶν μὴ λύεσθαι τ ἤδη νομίμως συστάντα γάμον ἐκ τ θυμόμβιου κακοῦ μὴ Ταῦτα, ἵνα δ λύσωσι τ γάμον. ἐρωτῶ περὶ τ παλλάκης ἐρωτηθέντος συνοδικῶς, εἰ μὴ τ κηδεστὴν συστάντα γάμον συμφθαρῇ ὡς μὴ τῆς οἰκείας πιθεγὸς, ἤπερ ὁ πρόσωπον συγγενικὸν τῇ γαμετῇ αὐτ λυθήσεται ὁ γάμος, ἢ οὔ· φάσκω, ἀλλ' ὑποτιμηθήσονται οἱ τὴν αἰμομιξίαν ποιησάμενοι. φησὶ γὰρ ὁ νόμος ἐν βιβλίῳ β'. τίτ. γ'. κεφ. πέ. θέματι ι'. Τὰ ἐξ ἀρχῆς βέβαια ἐκ τῆς ὑποτιμηθέντων οὐκ ἀκυροῦται· εἰ δ' οὐκ ἔφθασε γενέσθαι τελεία ἱεροτελεσία, δηλαδὴ μήτε μνηστεία προηκολούθησε, καὶ μὴ Ταύτην συνέφθαρη ὁ γαμβρὸς τῇ πενθερᾷ, ἢ ἑτέρᾳ συγγενικῷ προσώπῳ τ μνηστῆς αὐτ,

ministrat: inde oriundam, vel ibi domicilium habentem vxorem ducere non potest, non tamen sponsare prohibetur. At si mulier post officij dispositionem nuptias contrahere nolit, arras tantummodo reddit. Verùm antea desponsam, [*in matrimonium*] assumere potest: neque dos caduca fit, sed rata [*manet.*] Cap. xxv. hæc: Quæ in illicitis nuptiis data sunt, dos esse non videntur, atque idcirco quæcunque ex iis quæ ratione dotis data sunt, maritus ceperit: tametsi præcipuè fructus ceperit, ab illo auferuntur. Eiusdem x x v. cap. thema 111. hæc: Si tutor aut curator, dum curam gerit, adoptauerit maritum quondam pupillæ, aut cuius curator est, vel [*etiam*] mariti patrem: adoptio irrita est, non autem perimuntur nuptiæ: quemadmodum fit, quando quis generum suum adoptauerit. Et cap. x l i i. quod est constit. 11. tituli v i. lib. v. Cod. hæc: Emancipatum quidam filium habens, postquam ipsi vxorem duxerat, matrimonio iam inito, atque susceptis liberis, designatus est nurui suæ curator. Ergo huius filius, nurus maritus, ne idcirco matrimonium perimatur metuens, supplicauit Imperatori. Is rescripsit, matrimonium quidem ratum esse, sed patrem à cura desistere [*debere*]: ac substituto alio, ab illo rationes repetere. Enimuerò quoniam de illegitimis nefariisque nuptiis multa [*iam*] capita in fine præsentis 11. cap. posuimus, quorum alia legitimè constitutum matrimonium ex postmodum superueniente malo non dissolui aiunt, alia verò illud dissoluunt: quæro, de quo sæpe in Conciliis quæstio mota est, si quis postquam rectè matrimonium contraxerit, cum socru sua [*alia*] ve qua vxorem suam contingente persona se incestet, soluetur [*ne*] matrimonium, an non? Nequaquam; sed incesti punientur. Dicit namque lex in lib. 11. tit. 111. cap. l x x x v. themate x. Quæ ab initio rata [*fuerunt,*] ex post facto non infirmantur. Verùm si quum nondum solenne sacramentum celebratum fuerit, sed sponsalia duntaxat interuenerint, [*futurus*] maritus cum socru aliáve sponsam suam sanguine contingente persona se polluerit,

mortificabitur matrimonium : [*idque*] propter regulam quæ dicit, si res [*quæpiam*] in [*eum*] statum deueniat, quo in [*statu*] initio consistere nequisset, irrita est: [*tum ideo*] etiam, quòd incestus scienter non permittatur. Atque hæc quidem eorum quæ à Patriarcha compendiosè proposita sunt, interpretandorum caussa scripta sint. Scias verò, quòd hoc præsens secundum caput multa expositione indigeat. Multæ siquidem & diuersæ leges de prohibitis nuptiis latæ sunt. Cæterùm quoniam tractatum de nuptias iterantibus iam explanauimus: discas etiam quæ sæpius matrimonium contrahentes, vetitásque nuptias concernunt. A veteri [*itaque*] lege ternæ agnoscebantur nuptiæ. Postea quam autem temporibus Imperatoris Dn. Leonis Sapientis in ecclesia inter principes sacerdotum schisma factum esset (maior enim pars tertias nuptias non concedebat) eáque diuisio vsque ad [*tempora*] filij eius Imperatoris Dn. Constantini Porphyrogennetæ durasset: euulgata tunc * decisio est, quæ reconciliationis dicitur, quæ tractat, quando tertiæ nuptiæ permittantur, & quando non; quam decisionem interpretationi IV. canonis sancti Basilij insertam lege. Supra tertias autem nuptias haud vnquam alias fieri dixeris. Nam tertiæ etiam nuptiæ à veteribus legibus * πολυγαμία dicebantur. Porrò de vetitis nuptiis lege I. & II. cap. tituli V. libri XXVIII. Diuidunt enim cognationem trifariam, in ascendentes, descendentes, & qui [*contingunt*] ex transuerso. Ex quibus ascendentes quidem sint, parentes, aui, & deinceps: descendentes verò, filij, nepotes, pronepotes, & deinceps: ex transuerso autem fratres, fratris sororisve filij, patrui vel auunculi, patrueles, & deinceps. [*At*] deinde alteram etiam abusiuè cognationem dicunt, quæ ex affinitate siue * συμπαθείας est. Vbi autem hac de [*re*] sermonem habuerunt, atque cuiusque cognationis gradus docuerunt: ascendentium atque descendentium nuptias, etiamsi ex legitimis nuptiis [*nati*] non sint, in infinitum prohibeti asserũt: ex transuerso autem cognatorum coniũctionem ab octauo gradu liberam faciunt, ac similiter affi-

* *Extat tom.* 1. *Iuris Græco-Rom. lib.* 2. *pag.* 10.

* *Id est* nuptiarum multitudo.

* *Id est*, coniunctione socerorum.

ἐμποδιζόσης ὁ γάμος ἀφ' τ̃ ἡμίσεια τ̃ λέγοντα δίμοιρα προσιέναι εἰς ψῆφον ἐξ ἧς τὴν δεκάτην ἐκ ἠδυήσατο συστῆναι, ἄντερόν ἐστι, καὶ ἀφ' ὅ μὴ προσδιορισθῆναι ὡς εἰδικὴ αἱμομιξίαν. καὶ ταῦτα μὲν ἐγράφησαν εἰς ἑρμηνείαν τ̃ συνοφισθέντων παρὰ τ̃ πατριάρχου. γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ πρ̃ὸν β'. κεφ. πολλ̃ς ἐξηγήσεως δεῖται· πολλαὶ γὰρ καὶ διάφοροι νόμιμοι ἐξεδόθησαν χρόνοι γάμων κεκωλυμένων. καὶ ἐπὶ τούτοις τ̃ δευτερογαμούντων ἐδηλώσαμεν ἀνωθεν, μάλιστα καὶ τὰ περὶ τ̃ πολυγαμούντων καὶ κεκωλυμένων γάμων. Ἀπὸ τ̃ παλαιοῦ νόμου τρεῖς γάμοι ἐπιγινώσκοντο. ἐπὶ δὲ ὅπι τ̃ ἡμέρας τ̃ βασιλέως κυρίου Λέοντος τ̃ φιλοσόφου γέγονε χάσμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μέσον τ̃ ἀρχιερέων· οἱ πλείους γὰρ οὐ προσεχώρουν τὴν τριγαμίαν, καὶ ἔφθασεν ἡ διαίρεσις μέχρι καὶ τ̃ υἱοῦ αὐτ̃ τ̃ βασιλέως κυρίου Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου. ἐξεδόθη τότε τόμος ὁ λεγόμενος τ̃ ἑνώσεως, ἀφορισμοὺς πρότερον ὁ τρίτος γάμος προσδιορίζων, καὶ πότε οὔ. καὶ ἀναγνωθῇ τὸν τοιοῦτον τόμον καταστρωθὲν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τ̃ δ'. κανόνος τ̃ ἁγίου Βασιλείου. ἐπέκεινα δὲ τ̃ γ'. γάμου μὴ εἶναι γίνεσθαί ποτε ἕτερον γάμον, ὅτι καὶ ὁ γ'. γάμος παρὰ τοῖς παλαιοῖς νόμοις πολυγαμία ἐλέγετο. περὶ δὲ κεκωλυμένων γάμων ἀναγνωθῇ δ' α'. καὶ β'. κεφάλαιον τ̃ ε'. τίτλου τ̃ κη'. βιβλίου. διαιροῦσι γὰρ τὴν συγγένειαν εἰς πρόσω, εἰς πλαγίους, κατιόντας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου. καὶ ἀνιόντες μὲν εἰσιν οἱ γονεῖς, οἱ πάπποι, καὶ τὰ ἑξ̃ης. κατιόντες οἱ παῖδες, οἱ ἔγγονοι, οἱ δέγγονοι, καὶ ἐφ' ἑξ̃ης. ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ἀδελφοὶ, οἱ ἀνεψιοὶ, οἱ θεῖοι, οἱ ποσῶτοι ἐξάδελφοι, καὶ ἐφεξ̃ης. εἶτα λέγουσι καὶ ἑτέραν κατάχρησιν συγγένειαν τὴν ἐξ ἀγχιστείας, ἤτοι συμπαθείας. καὶ μετὰ δὲ ποιῆσαι τὸν περὶ τούτου λόγον καὶ διδάξαι τοὺς βαθμοὺς τοὺς ἐκάστης συγγενείας ὁρίζονται τ̃ μὲν ἀνιόντων, καὶ κατιόντων τοὺς γάμους εἰς ἀπέραντον κωλύεσθαι, κἂν μὲν ἐξ ἀνόμων ὦσι γάμων. τ̃ δ' ἐκ πλαγίου συγγενοῦς ἀπολύουσι τὴν συναφείαν ἀπὸ τ̃ δ'. βαθμοῦ, ἐπ' ἐξ ἀγχι-

φίας τοὺς γάμους ἐμποδίζουσι μέχρις ς'. βαθμοῦ, καὶ αὐτός. ἐπεὶ δὲ ὅτι τῷ ἡμερῶν τῆς ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου γέγονεν ἀμφιβολία περὶ τοῦ ζ'. βαθμοῦ τῆς ἐξ αἵματος, (οἱ μὲν γὰρ ἔλεγον μὴ δύνασθαι τὸν ἀνεψιὸν ἐξ ἀδελφοῦ παμβασίλισσαν τῷ δισεξαδέλφου αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, ἀφ' ὧν ὅπερ ἁπλῶς ὑπὸ τῶν νόμων τοῖς γάμοις τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ η'. βαθμοῦ· ἕτεροι δὲ ἀντέτιθεντο τὸν ἐκ συγγενείας ς'. βαθμὸν κωλυθῆναι μόνον, καὶ ὀφείλειν τὸν ζ'. εἰ) ἀκώλυτον, ὡς μηδὲ κωλυθέντα) διέγνω ὁ ῥηθεὶς πατριάρχης μετὰ τῆς τότε συνοδικῆς περὶ τούτου ἐρωτήσεως ῥητῶς· ἐπεὶ οὖν ὁ μὲν Βασίλειος ζ. βαθμοῦ τῇ Θεοκτίστῃ κεκώλυκεν, ὁ δὲ νόμος ὅπερ ἐστὶ τοῖς η'. βαθμοῦ τοὺς ἀλλήλους οὔσι τὸν γάμον· ἀπαγορεύει δὲ τοῖς ς'. τοῖς γε μὴν ζ. ὑδαμοῦ φανερόν ἐστι τοιοῦτον γάμον τοὺς μέλλοντας συζεύγνυσθαι, μὴ ὅπερ ἐστὶ, μετὰ δὲ τὸ συζεύγνυσθαι μὴ ἀφανῶς ἁλῶναι, ὅπερ μείοις δὲ κολάσεσιν ὑποβάλλεται. ἐκφέρει οὖν ὁ τοιοῦτον συνοδικὸν ἀπόφασμα μέχρι τῆς ἐφημερείας τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ. πλὴν καὶ ὅπερ ἐστὶ τοῦ ἀπριλλίου μηνὸς τῆς ιδ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςχος'. ἔτους αἰτησαμένης συνοδικῶς τοῦ ἀποιχομένου ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, καὶ εὐφήμου κυρίου Νικολάου τοῦ Ἁγιοθεοδωρήτου μεγάλων ἐστιῶν ψυχικὸν βλάβεν γενέσθαι εἰς ὑμᾶς τοῦτο τὸ ἐνοείδη αὐτὸ κρυφογάμους ζ. βαθμοῦ πεποιημένους ἀφ' οὗ φόβον τῶν ὀπισθίων, ἀφήγησις γέγονε συνοδικὴ ταῦτα διαλαμβάνουσα· ἀφ' ἧς ταῦτα ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος τοῦ γενέσθαι παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου συνοδικῶς οἰκονομίαν ὑπὲρ ὧν ῥητῶς τοῦ τῆς πολιτικοῦ νόμου μὴ κωλυθέντα ἐπὶ τῶν ἐξ αἵματος ζ'. βαθμῷ γάμων, μήτε καθαρῶς ὅπερ ἁπλῶς κεκτιμένους, ἢ ἐπείζουσα, καὶ οἷς ἐφερμηνεύουσα, ἢ σαφηνίζουσα, ἅμα δὲ καὶ τὸ τῶν πολλῶν κακοῦργόν τι καὶ ἀφίερον ἀφαιροῦσα, καὶ οἷς ἐκ ῥίζης αὐτῆς ἀνασπῶσα, ἵνα μὴ καὶ ἔτι ἀθεμιτομίας ἐξανατείλῃ βλαστήματα, καὶ τέκνα μωμητὰ πληθυνθῇ, καὶ ἵνα τοῖς θείοις νόμοις αὐξηθῶσιν

nium nuptias * vsque ad sextum gradum connumerandum impediunt. Verùm postquam temporibus sanctiss. illius Patriarchæ Dn. Alexij, de septimo gradu consanguineorum dubitatio incidit, (negabant enim quidam posse quempiam patrui magni nepotis filiam ducere vxorem, propterea quòd à legibus consanguineorum nuptiæ ab initio octaui gradus permittantur: alij verò opponebant, cognationis sextum gradum prohiberi duntaxat, ac [*proinde*] septimum gradum impedimento vacare debere, vtpote qui prohibitus non sit) * statuit dictus sanctiss. Patriarcha cum synodo tunc coacta hæc ad verbum: Quandoquidem igitur Basilius Theoctisten septimo gradu contingit, & lex octauo gradu se inuicem contingentibus matrimonium permittit, ac verò sexto contingentibus interdicit, septimo autem nequaquam ordinatum est, vt istiusmodi matrimonium priusquam procedat, non permittatur: postquam autem processerit, non diuellatur: sed qui ita coniuncti fuerint, pœnis subiiciantur. Obtinuit itaque synodicum hoc oraculum vsque ad tempora sanctiss. illius Patriarchæ Dn. Lucæ. Tunc autem, siue mense Aprili, indictione XIV. anno [*ab orbe condito*] 6676. vbi quondam sacratiss. Metropolitanus Athenienſis & venerabilis Dn. Nicolaus Hagiotheodoritus, magnam inde animarum iacturam aliquibus, qui in iurisdictione sua pœnarum metu clàm in septimo gradu matrimonium contraxissent, obuenire in Concilio retulissent: factum est synodicum statutum, * quod hæc complectitur: Propter hæc igitur moderatio nostra cum sanctorum fratrum cœtu, factam à sanctiss. illo Patriarcha Dn. Alexio de consanguineorum in septimo gradu matrimonio, à ciuili lege neque expressè prohibito, neque euidenter permisso, synodicam ordinationem corroborans & confirmans, ac veluti interpretans & explanans, simul verò quod multis noxium est & superuacaneum resecans, quasique ab ipsa radice reuellens: vt ne ampliùs illegitima suppullulent germina, neque vituperabiles multiplicentur liberi, neque filiorum à diuinis legibus alienorum

* μέχρι ἑπτοῦ βαθμοῦ ἐξ αἵματος, quæ phrasis familiaris est Iustiniano in nouell. CXLVII.

* Exat hac synodalis sententia tom. 1. Iuris Græco-Rom. lib. 3. pag. 204.

* Extat lib. cit. Iuris Græco-Rom. pag. 217.

inaugeſcat [*numerus* :] iſtius gradus matrimonium non modò quum eius [*contrahendi*] facultas petitur, prohibet : verumetiam ante petitionem contractum diſtrahi iubet : vt ab hodierno die huiuſmodi matrimonium prorſus ceſſet, cenſens : tamen vt iam contracta iſtiuſmodi matrimonia modis omnibus indiuulſa manere debeant. Qui itaque huiuſcemodi matrimonium de cetero contrahere audebunt, non ſolùm propoſito ſibi [*fine*] omnino non fruentur: verùm poſt eius contractus diſtractionem, tanquam præſentis ſynodalis ſtatuti contemptores, quíque cognatum ſanguinem confundunt, excommunicationi etiam ſubiicientur. Qui verò ita [*matrimonium*] contrahentibus aſſenſum præbuerint, auſteritate canonica tentabuntur. Et qui [*tale matrimonium*] conſecrare auſi fuerint, deiectioni [*de ſacerdotio*] ſubiicientur. Edita eſt etiam præterea menſe Maio eiuſdem indictionis potentis atque ſancti noſtri Imperatoris iuſſio, * quæ partim hæc ſtatuit : Quocirca etiam Imperatoria noſtra maieſtas, eandem de ſolutione propoſitæ quæſtionis ſententiam cum ſanctiſſ. domino meo œcumenico Patriarcha & ſancta diuináque ſynodo ſuſtinens, ſynodale hoc ad eandem quæſtionem reſponſum, aut vt quod res eſt dicam, ſtatutum, vti quod ſecundùm diuinos canones ciuiléſque leges editum ſit, in poſterum obtinere [*opertere*] iudicauit, & vt nullo vnquam tempore ſubuertatur ſtatuit. Atque de ſeptimi quidem gradus nuptiis controuerſia hunc in modum concilietur. Cæterùm quoniam matrimonio affinium in ſexto gradu coniunctorum (vt diximus) prohibito, * temporibus ſanctiſſ. illius Patriarchæ Dn. Siſinnij duo patrueles (vti videtur) duas ſorores vxores ducebant : propoſita à Patriarcha deciſio eſt, quæ circa finem hæc complectitur : Moderatio noſtra decreuit, ne iſtiuſmodi matrimonia inter Chriſtianos de reliquo ampliùs locum habeant, neque vllo vnquam tempore contrahantur. Ac ſuadet [*ipſe illam*] in vniuerſum omnibus, & poteſtate ſacroſancti Spiritus in patris dominíque morem ſtatuit, ne de cætero quiſquam omnium, quanquam ex pote-

* *Extat hoc Edictum Imp. Manuelis Comneni tom. 1. Iuris Greco-Romani lib. 2. pag. 165.*

* *Extat hæc deciſio tom. 1. Iuris Greco-Romani lib. 3. pag. 197.*

ἀλλότριον τὸν ἐν τῷ τοιούτου βαθμοῦ γάμων οὐ μόνον ἐρωτώμενον προσβαίνειν κωλύει, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἐρωτήσεως γεγυμνόν ἀφαπᾶσθαι ἀφαιρεῖται, πάντελῶς τῆς τοιούτου γάμου ἀρχὴν καταψηφιζομένη ἀπὸ τῆς σήμερον, τῶν φθασάντων γενέσθαι τοιούτων γάμων μηδὲν πάντων ὀφελόντων ἀδιαλύτων. Ὃ χρὴ ἀπὸ τῆδε οἱ τοιοῦτον γάμων συζῆσαι τολμήσοντες, οὐ μόνον τῆς οἰκείου σκήπτρου οὐδαμῶς ἀπολαύσουσι, ἀλλὰ καὶ μὴν ἀπὸ τῆς τοιούτου συναλλάγματος ἀφαιρέσεως, καὶ ἀφορισμῷ καθυποβληθήσονται, ὡς τῆς πρόντης συνοδικοῦ ὁρισμοῦ καταφρονηταὶ, καὶ ὡς συγγενικὰ συγχέοντες αἵματα, εἴτε τοῖς οὕτω συναλλάττεσθαι συναινέσαντες, ἀνεπείας κανονικῆς πειρᾶσονται, καὶ οἱ ἱερολογῆσαι τολμήσαντες καθαιρέσει ὑποβληθήσονται. γίνεται δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ πρόσταγμα τῆς κρατίστου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως ἀπολυθὲν τῷ τ μαΐου μηνὶ τῆς αὐτῆς ἰνδικτίονος ὁρισζόμενον ὧδε μέρη ταῦτα · τοιγάρτοι καὶ ἡ βασιλεία ἡμῶν τῷ συνοδικῷ τούτῳ ὅπερ τῷ ζητηθέντι ἀπόκριτον ἡ παλαιὰ ἔθεσιν ὁρᾶν ἔστιν, ὡς ἐπομβρίους τοῖς θείοις κανόσι, καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐκτεθεῖσθαι νόμοις ἐπέκρινε καὶ κρατεῖν εἰς ὃ ἐξῆς, καὶ ἀμεταπτώτως ἔχειν εἰς ὃ διηνεκὲς ὁρισθῆναι, τῆς αὐτῆς κεκινουῦσα γνώμης ὅπερ τῇ λύσῃ τοῦ προκειμένου ζητήματος τῷ τε ἁγιωτάτου μου διακόνῳ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, καὶ τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς ζ. γάμου οὕτω διευκρινώθησαν. ἐπεὶ δὲ τῆς γάμου ἀπὸ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ συναμφοῖν κωλυομένου εἰς εἴπομεν ἐπὶ τῆ ἡμεραν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου κυροῦ Σισινίου, ἐλάμβανον ὡς ἔοικε δύο πρῶτοι ἐξάδελφοι δύο ἀδελφάς, ἔξεστιν τόμος τοῦ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου, διαλαμβάνων πρὸς ὃ τέλος τοῦτο · ἡ μετριότης ἡμῶν διωρίσατο μηκέτι τοὺς τοιούτους γάμους χώραν ἐν τοῖς Χριστιανοῖς τοῦ λοιποῦ ἔχειν, μηδὲ τοῦτό τινος μηδέποτε καταφρονηθῆναι. εἰσηγεῖται γὰρ πᾶσι κοινῶς, ἐκ τῆ ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐξουσία πατρικῶς καὶ διακοσμικῶς διορίζεται ὥστε μηδένα τῶν ἀπόντων ἀπόνα τῇ νυῦ καὶ τῶν ὁ ἀδυνα-

ςίας ἢ ἀς καὶ ἀξιοσίας, κἂν πλούτῳ κομᾷ, κἂν τῷ πολλοὶ καὶ τῷ δήμῳ τοιοῦτον γάμον ἐλθεῖν. Εἰ δέ ἀς ἀπὸ τῶ παρόντος τὰ δημοσιώματα ταῦτα δήμιος πρὸς τοῦτο τοιοῦτον ἑαυτὸν ἀπερίληπτα γάμον, καὶ ἐπιδοῦ τέκνα, ἡ ἐκκλησίας τοῦ ἐκκήρυκτος ἔσαι πάσας ἡμέρας τῦ βίου αὐτοῦ, καὶ οὐ πρότερον δεχθήσεται εἰς μετάνοιαν πρὶν ἂν διασπάσῃ τὸν γάμον, κἂν φθάσῃ παῖδας ἀποτεκεῖν. ὁ δὲ τῷ τοιούτῳ βύχλῳ ἐπιδοὺς ἱερεὺς καθαιρέσει τελείᾳ ὑποπεσεῖται. Τούτων οὕτω ἐχόντων, καὶ ἀμφιβολίας γενομένης περὶ τοιούτου συναλλάγματος παρὰ τῷ βασιλικῷ ἡμῶν βήματι, ἀπελύθη διάσημα παρὸν τῦ κρατίστου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως τὸ μηνὶ ἰουνίῳ ἰνδικτίονος δ'. ταῦτα περὶ τὸ τέλος διεξιόν· ὡς δὴ οὖν καὶ ἀμφότερα καλῶς περιφυλαχθῶσι καὶ σεβασθῶσιν, ἥτε μεγαλειότης τῷ βασιλικῷ καὶ ἀρχιερατικῷ διατάγματος, καὶ ἡ τῷ νόμων καὶ τῷ κανόνων ἀκρίβεια, μήτε πάντελῶς δοτέον τῷ τόμῳ τούτῳ τὴν λύσιν, μήτε πάντως ὑπερτατέον αὐτῷ, ἢ αὖθις ὃ ἐσφρῆν, ἀλλὰ τὴν μέσην βασιτέον, ὃ φασι, καὶ βασιλικὴν καὶ ἄμφω σωντηρητέον· τότε περὶ τὸν γραμματέα ἐκεῖνον ἀρχιερέα σέβας καὶ τὴν ὑπομνησθέντας τῦ τόμου αὐτοῦ βασιλεῖς καὶ ὃ μηδένα τοῖς νόμοις ἀπάδον καὶ τοῖς κανόσι παρεκβαίνειν, ὅπερ ὁ τοιοῦτος τόμος ἐδήνεγκε. καὶ γὰρ ὃ ἀπὸ τῦ τοιούτου τόμου ἐδομενόμενον συναλλαγμα ἤδη μὴ συντελεσθὲν καὶ περὶ ἐρωτήσεως μὴ διασπᾶσθαι, ὑπεύθυνοι δὲ τοῖς αὐτὸς εἰς γάμον ἁρμοσθέντας βαρύνεσθαι τῷ νόμῳ καὶ τῇ χρίσει καὶ δεκαμαοίῳ τῦ τόπου ἀρχιερέως ὡς συντηρεῖσθαι τούτοις τὸ συνοικέσιον. Φθάσαν δὲ ποιῆν εἰς ἐρώτησιν μὴ ἐπιδόσθαι χωρὶς τῶν ἀμφοτέρων ὑπευθύνων καὶ ἀπολῶν· δεῖ σέβας ἀνῶθεν εἶρηται μηδὲ αἰδοῦς καὶ * ἀνυπόλως καὶ ἀσαρκίως τοῖς ἐρωτήσασιν ὑπερβέπεσθαι, ἀλλὰ μετὰ ἀπολῆς· μᾶλλον δὲ ἐν ἀνάμνησιν τῦ ῥηθέντος τόμου πρὸς τῆς ἐκκλησίας λαμβάνειν αὐτοὺς, καὶ τῷ ἐν αὐτῷ ἀρχιερέων, ἐν εἰ μὲν τὸ διάσημα τιμᾶν προαιρούμενοι, ἐν τὰ ἐν αὐτῷ διαληπτέ-

* *In MS.* ἀνυπόλως

statibus aliquis sit, quanquam facultatibus ac diuitiis superbiat, quanquam ex multis [*vnus*] & ex plebe sit, ad istiusmodi matrimonium deueniat. Quòd si quis deinceps [*inquit*] hoc statutum floccifaciens, in tale matrimonium se præcipitet, liberosve collocet: hic omnibus diebus vitæ suæ ab ecclesia pelletur: neque priùs ad pœnitentiam recipietur, quàm distraxerit matrimonium, tametsi ex illo liberos susceperit. Quicunque verò sacerdos tali matrimonio preces adhibuerit, plenæ [*è sacerdotio*] ejectioni succumbet. Cùm itaque hoc modo hæc se haberent, atque de istiusmodi contractu apud Imperatorium diuinum tribunal [*quædam*] ambiguitas incidisset: emissa est mense Iunio indictione VIII. ab optimo & sancto nostro Imperatore nouella sanctio, * quæ circa finem hæc narrat: Vt itaque vtrumque, & Imperatoria, Pontificaliúmque ordinationum maiestas, & legum canonúmque cautio rectè conseruetur, atque veneratione afficiatur: neque omnino hæc decisio dissoluenda, neque rursus omnino illi efficacia concedenda est. Sed [*via*] media (quod aiunt) atque regia eundum est, & vtrumque conseruandum, erga decisionis scriptorem illum Patriarcham, ac Imperatores qui istius decisionis mentionem fecerunt, reuerentia nempe, & ne quis legibus canonibúsque dissona præcipiat, quale [*quidam*] hæc decisio [*in medium*] adduxit. Oportet autem ab hac decisione introductum [*matrimonij*] contractum, si iam consummatus sit, etiam eius faciendi faculeas petita non fuerit, non distrahi: sed iudicio atque approbatione loci antistitis ita in matrimonium coniunctis pœnis grauari iisdémque coniugium conseruari. Quòd verò [*istiusmodi matrimonium*] petitur, non sine conuenientibus pœnis & præceptis, cuius causa superiùs [*reuerentia*] dicta est, concedi: neque [*id*] petentibus pro [*ipsorum*] arbitrio, aut promptè, aut citra criminationem, sed adhibita commonefactione permitti, quinimo dictæ decisionis, quæque in ea ordinantur ab ecclesia ipsos suggestionem accipere: & si quidem oraculum [*illud*] venerari constituentes, quæ in illo comprehendun-

* *Extat hæc nouella Manuelis Comneni lib. 2. Iuris Græco-Rom. pag.* 167.

tur, inconcuſſa cuſtodire velint, omnibus modis laudandi ſunt: ſin quod ab illo veritum eſt, peragere malint, permitteretur quidem id illis facere, ſed nonniſi competentibus pœnis ſubactis. Hæc [*autem*] quanquam ſanctiſſ. Patriarchæ Siſinnij deciſio, inſupérque Imperatoria iuſſio conſtituant: ne [*tamen*] omnes conſanguineorum ſexti gradus nuptiales contractus ab his perimi dixeris. * Extat enim iuſſio ſemper celebrandi Imperatoris Dn. Alexij Comneni, ad ſuggeſtionem proedri illius & hetæriarchi Bardæ Zeri, menſe Martio indictione decimâ quintâ edita, & ad illius temporis ſanctiſſ. Patriarcham Dn. Nicolaum, ac ſanctam diuinámque ſynodum miſſa, quæ amitam & ex fratre neptem cum patruo & ex fratre nepote, tametſi ſexti gradus cognationem ex affinitate obtineant, citra impedimentum iungi ſtatuit. * Quam iuſſionem ſynodali commentario, qui in memorati Patriarchæ Dn. Nicolai codice reperitur, inſertam legas. Proinde quoniam apud Imperatorium tribunal ſermo aliquando incidit, an vnus atque idem duorum fratrum neptes in matrimonium ſumere poſſit, quòd videlicet in ſeptimum affinitatis gradum contractus referatur, emiſſa eſt iuſſio potentis atque ſancti noſtri Imperatoris, quæ ne id vnquam fiat ſtatuit: propterea quòd maritus & vxor vnius [*eſſe*] gradus exiſtimentur, & [*matrimonij*] contractus in ſextum affinitatis gradum incurrat. Verùm quia hæc iuſſio in competentem librum relata non eſt, non habeo equidem quod ampliùs ſcribam. Eccleſia interim iſtiuſmodi matrimonium prohibet. Legas verò etiam ſexageſimum ſeptimum canonem ſancti Baſilij, quæque in illius interpretatione ſcripta ſunt. Ad hæc ſcias, quòd quum ante imperium ſemper celebrandi Imperatoris Dn. Alexij Comneni aliter fieri ſponſalia [*ſolerent:*] menſe Iulio indictionis ſeptimæ anni [*ab orbe condito*] 6592. *emiſſa ſit eiuſdem Imperatoris nouella lex, quæ hunc in modum habet: Sponſalium nuptiarúmque terminos veruſta ſuperioriſque ætatis legiſlatio ſuſque deque habuit. Eorum

*Tom. 1. Iuris Græco-Rom. lib. 2. pag. 134.

*Ibidem lib. 3. pag. 215.

*Extat ibidem lib. 2. pag. 126.

να φυλάττῃν ἀπράσκλυτα βούλοιντο, ἐπαινετοί πάντως εἰσίν. εἰ δὲ τὸ πρὸς αὐτὸ κεκωλυμένον ἀφαιρεῖσθαι προαιροῖντο ἐκχωρηθήσονται μὲν τοῦτο ποιεῖν· πλὴν ὅμως τῆς προσηκούσης ἐπιτιμίοις καθυπαχθήσονται. Ταῦτα τοῦ τόμου τοῦ πατριάρχου κυροῦ Σισινίου, πρὸς ᾧ καὶ τοῦ βασιλικοῦ προστάγματος ἀφειζομένων, μὴ εἶπῃς πάντα τὰ ἐξ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ γαμικὰ συναλλάγματα ἐκ τούτων ἁλίσκεσθαι· προστάγμα γάρ ἐστι τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐξενεχθὲν ὑπὲρ ἐκτομήσεως τοῦ πρώτου ἐκείνου Βαρδᾶ καὶ πατριάρχου τοῦ Ξηροῦ κατὰ μῆνα μάρτιον ἰνδικτίονος ιε'. καταπεμφθὲν εἰς τὸ τότε ἁγιώτατον πατριάρχην κυρὸν Νικόλαον, ἐπὶ ἱερᾶς καὶ θείας συνόδου, ἀφειζόμενον ἀκωλύτως συνάπτεσθαι θείῳ καὶ ἀνεψιῷ, θείᾳ καὶ ἀνεψιᾷ, καὶ ἕκτου βαθμοῦ συγγενέσι ἐξ ἀγχιστείας ἔχουσι. καὶ διάγνωθι τὸ τοιοῦτον προστάγμα καταφωνῆν εἰς σημείωμα συνοδικὸν ἀφειζόμενον εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυροῦ Νικολάου. ὅτι δὲ λόγος γέγονέ ποτε πρὸς τῷ βασιλικῷ βήματι περὶ τοῦ εἰ δύναται ὁ αὐτὸς καὶ εἷς δύο ἀδελφὰς λαμβάνειν καὶ λέγειν γάμους, ὡς δῆθεν εἰς ζ'. ἐξ ἀγχιστείας βαθμὸν ἀναγραφέντος τοῦ συναλλάγματος, ἀπελύθη πρόσταγμα τοῦ κρατοῦντος καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, μὴ γίνεσθαί ποτε τοῦτο ἀφειζόμενον, ἀφ' οὗ ἐνὸς βαθμοῦ λογίζεσθαι τὸν ἄνδρα μὲ τῆς γυναικὸς καὶ κατάγειν τὸ συναλλαγμα εἰς ἕκτον βαθμὸν ἐξ ἀγχιστείας. ἐπεὶ δὲ τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα οὐκ ἔφθασε καταφωνηθῆναι εἰς τὰ πρόσφορα σύγγραμματα, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω τι γράψαι πλέον. ἡ δὲ ἐκκλησία κωλύει τὸ τοιοῦτον γάμον. ἀπάγνωθι δὲ τὸ ξζ'. κεφάλαιον τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ τὰ εἰς τὸ ἑρμηνεύειν αὐτὸ γραφέντα. ὅτι τούτοις γίνωσκε ὅτι πρὸ μὲν τῆς βασιλείας τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἄλλως ἐγίνοντο αἱ μνηστεῖαι· καὶ ὁ τὸ ἰούλιον μῆνα τοῦ ζ'. ἰνδικτίονος τοῦ ͵ϛφϛ'. ἔτους ἀπελύθη νεαρὰ νομοθεσία τοῦ αὐτοῦ βασιλέως οὕτως ἔχουσα· ἡ μὲν παλαιὰ καὶ πρεσβυτέρα νομοθεσία πόρρω τὰ μνηστείας καὶ γάμου ὁρίσματα ἔθετο. καὶ μᾶλλον

τούτων δ μέρος ἦν τὰ Φρυγῶν καὶ Μυσῶν ἡ παροιμία ἐγνώκεσι. ἡ δ' ὅτι τῆ μακαρίτου πατριάρχου κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου συνοδικῆ ἀγορᾶ συμπληθεῖσα σπουδαίως, ἢ καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης ἀφ' ἱερᾶς χρυσοβούλλου γραφῆς δ κῦρος διείσπεται, γαμικὰς μὲν διαφορὰς χρεὼν ἀλλήλων εἶς ἓν συνάπτουσα φαίνεται κεφαλήν· ὅπερ ὅτι τῆ γάμων ὁ συνοδικὸς ἐθάρρησε τόμος τοῦτο ὅτι τὰ μνηστείας διαρρήδην αὐτὴ ἀποφαίνεται, δυσὶ ἀδελφοῖς ἐξαδέλφας δύο μὴ ἐφεῖσα μνηστεύεσθαι, καὶ ὁ μὲ πολὺς ἀνδρὸς ἀπεξεπάσας τῷ πρόχειρα παρεμβαλλων καὶ βάπτων ὅλως μὴ ἐξιχνεύοντας εἰς τὸ νοῦν τῆ συνοδικῆς ἀγορεύσεως, ἀσυλλογίστως ἐπλάζετο, ὅτι ποτὲ μνηστεία ἐστί, καὶ ὅπως ἔχει δ ἀσφαλὲς μᾶλλον ἀκριβοῦν μὴ δυνάμενος, καί που τάχα δ τῆς ἰδίας αἰσχύνεσθαι ἀγνοίας καὶ τῆ ἐκκλησιαστικῆς ἐπιγράφετο ἀκριβείας. ἡ δὲ τῆς ἡμετέρας βασιλείας βούλησα ὑπισχνούμενον ὑπιβαλοῦσα τῆ ἀγορᾶ καὶ τῆ συναινοφανείᾳ καλῶς διαρτήσασα ἀρίστως τῆ συμφωνίᾳ ἀφ' τῆ παρούσης νομοθεσίας ἐξεύρηκεν. ὅπῃ γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος τὸν μνηστῆρα ἐν μόνῃ τῆ τῆ συναλλαττόντων ἀεὶ βουλήσει, καὶ πλέον οὐδὲν συναρέσκειν, καὶ συμβολαίου, καὶ μηχανῶν παρεισάγεσθαι. ἡμῖν δ' ἐστὶ θεοῦ πρὸς κοσμιωτέρων πολλῷ καὶ ἱερωτέρων ὑπόδοσιν τὰ τοῦ βίου παρελήλυθεν πράγματα, πάντεθεν οὐχ ὁ γάμος μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μνηστεία ἱερᾶς εὐλογίας ὑπιτελουμένης ἔχει πρὸ ἑαυτῆς· καὶ ὁ κῦρος ὡρισμένος ἀφ' ἑκατέρου διατάγματος τοῦ φιλοσοφωτάτου βασιλέως κυροῦ Λέοντος, ὅτι τῆ παρούσῃ τῶν ξυμβιούντων συναρμογῆ ἄξεσθαι· ἤγουν ὅτι μὲ ἀρρένων, ὁ πέντε καὶ δέκατος τῆς ἡλικίας ἐνιαυτὸς, ὅτι δ' θηλέων ὁ τρισκαιδέκατος, ὃν δέπου χρόνον καὶ πρὸς γαμικὸν συναυλίαν τελείαν ἀποχρώντως ἔχειν ὁ παλαιὸς νόμος ἐπέσκηψε δεῖν, ἔγνω ἀφ' τοῦ παρόντος διατάγματος δ ἡμέτερον κράτος ἀσφαλῶς ἀποφήνασθαι ἐκείνας τὰς κυρίους μνηστείας καὶ ἰσοδυναμούσας τῶν γάμων καὶ τὴν συνοδικῆς ἀκριβείας ἀφέσκειν

autem efficientes causas magis quàm Mysorum & Phrygum [*terminos (vt*] prouerbium [*habet*)] indicauit.* Verùm qui sub felicis memoriæ Patriarcha Dn. Ioanne Xiphilino synodi opera confectus est commentarius, cui etiam perpetuò inter Imperatores celebrandum Dn. Nicephorum Botaniatam per * aureæ bullæ scripturam authoritatem largitum esse compertum est, quæ multùm inter se distabant, in vnum contraxisse cernitur. Qua ratione quod synodica decisio de nuptiis promulgauerat, hoc ille disertis verbis de sponsalibus censet, duobus fratribus duas patrueles sponsare non permittens. Atque promiscua quidem plebs indiscriminatim rem aggrediens, & [*sic*] in synodalis statuti sensum mergere prorsus nequiens, sine ratione quidnam sponsalia essent fingebat, neque quo pacto cautiùs firmarentur exactè constituere valebat. [*Quin*] interdum etiam mentis suæ inconsiderantiam aduersus absolutam Ecclesiæ normam venditabat. Verùm Imperatoriæ nostræ maiestatis pietas scientiùs considerationem [*illam*] auspicata, vbi apparentem contrarietatem rectè diiudicasset, per præsentem legislationem optimam adinuenit consonantiam. Posteaquam enim vetus lex sponsalia in sola contrahentium voluntate constituit, nihilque amplius [*quàm de*] consensu, instrumentis, atque sponsalitiis arris elaborat: nostris autem [*temporibus communis*] vitæ negotia ad longè ornatius magisque sacrum diuina gratia deuenerunt incrementum, atque hinc non nuptiæ solùm, verumetiam sponsalia peragendam sacram benedictionem sibi coniunctam habent: ac [*verò*] certum tempus primæ coniugum coniunctioni per recentiorem sapientissimi Imperatoris Dn. Leonis sanctionem est promulgatum (in maribus nempe, annus ætatis decimusquintus: in feminis, decimus tertius: quod profectò tempus ad perfectam coniugum cohabitationem vetus lex sufficiens esse iussit) necessarium esse potentia nostra iudicauit, vt per præsens oraculum firmiter definiat, propriè illa esse sponsalia & reuera secundùm exactæ synodalis normæ considerationem cum nuptiis

* *Extat ibidem lib. 4. pag. 166.*

* *Extat hæc aurea bulla ibidem lib. 2. pag. 122.*

æquipollere, quæcunque tempus quod Imperatoris Dn. Leonis ſanctio determinauit, integrum ſibi [*coniunctum*] habuerunt, & [*quæ*] ſacra [*inſuper*] benedictio conſequuta eſt: atque in illis ſynodalis deciſionis obſeruationem valere debere. Si namque [*ſponſalia*] contrahentium alteram partem [*aut*] morte fortè alio-ve fortunæ caſu, aut ſententiæ mutatione recedere, ad aliúdque vitæ conſortium transferri contingat: non exiguus [*profectò*] hîc abſurditatis tractus exiſtet, [*ſi*] præambulæ nuptiarum preces in ſponſalibus peractæ, tanquam vanum aliquid [*temere*] que accumulatum, reputentur, & indiſcriminatim ea res intelligatur, quaſi Deus per ſponſalia inter coniungendas perſonas introductus non eſſet. Hoc autem commemoratus celebris Imperator rectè ſequutus, ſancti vniuerſaliſque ſexti Concilij [*eam*] canonem, qui ſponſam, dum ſponſus adhuc in viuis eſt, cum alio in matrimonij conſuetudinem coire vetuit, adulterium [*eam*] rem [*eſſe*] manifeſtè ſtatuens, cum aperta veteris legis contrarietate pulchrè conciliauit. Quoniam [*quæ*] poſt benedictionem ſponſis factam [*intermenit*] ſeparatio, ea [*demum*] ſecundùm eius vocem iuſtorum ſponſaliorum eſt ſolutio. Quòd ſi ſponſalia quædam ſecundùm multorum conſuetudinem congruenter iam contracta fuerint, & inſtrumenta confecta ſint: nondum autem ſtatutum tempus, quo Chriſtianis debita benedictio fieri conſueuit, aduenerit, neque ſolennes ſuper deſponſatos preces per ſacerdotem pronunciatæ fuerint: hæc ſponſalia quantum ad exactam Eccleſiæ diſſertationem [*attinet*], neque eſſe, neque dici iuſta [*poſſunt*], neque verò aduerſus hæc ſynodalis commentarius efficaciam habet: ſed tanquam hominum placita ſimpliciter per ſtipulationes confirmata, authoritatem ferunt, vetúſque legiſlatio in illis firmitatem obtinet. Hoc enim pacto cùm vetuſta lex, quæ antea de ſponſalibus promulgata eſt, integra conſeruabitur: tum ſynodi iudicium ſecundùm hîc [*poſitam*] obſeruationem & intellectum & interpretatum, intactum atque intentatum cuſtodietur. Quandoquidem ve-

ὅσαι κὴ τ̃ χρόνον ὃν ἡ βασιλέως κυρίου Λέοντος θεσμοθεσία ὡρίσατο ἀκέραιον ἔχοι καθ' ἑαυτὰς, & τὴν ἱερὰν εὐλογίαν ἐπακολουθοῦσαν ἐγκρίσεσθαι, & ἐπ' ἐκείνων τὴν τ̃ συνοδικοῦ τόμου κρατεῖν ὀφείλειν παρατήρησιν. εἰ γὰρ κὴ θάτερον ἴσως τ̃ συμβαλλόντων μερῶν θανάτῳ ἢ ἑκουσίᾳ τύχης ἑτέρᾳ ἢ γνώμης μεταβολῇ ἀποδιαστῆναι συμβαίη, κὴ πρὸς ἕτερον βίον συγκλήρωσιν μεταπάξασθαι, οὐκ ὀλίγον ἐνταῦθ' ὃ ἄτοπον ὑπισύρεται τὰς προφασίους τ̃ γάμων δίκας ἐπὶ μνηστείᾳ συμπλεχθείσας, ὡς κὰ τ̃ εἰκῇ & συμφερομένων λογίσασθαι, κὴ διαφόρως ἐκλαβέσθαι τάδε τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ διὰ μέσου τ̃ συναπορρήτων προσώπων ἡ τ̃ μνηστείας εἰσήγετο. Οὕτω γὰρ κὴ ὁ προμνημονευθεὶς ἀοίδιμος βασιλεὺς εὐεπιβόλως ἀκολουθήσας τ̃ τῆς ἁγίας & καθολικῆς ς'. συνόδου κανόνα, ὃς τὴν μνηστευσαμένῳ ἔτι τ̃ μνηστῆρος ἐν ἀνδράσιν ὄντος πρὸς γαμικὴν ὁμιλίαν ἑτέρᾳ συνέρχεσθαι ἀπεκώλυσε, μιχλώδη τὸ πρᾶγμα διορισαμένης, σαφῶς πρὸς τὴν ἐμφαινομένην τῇ παλαιᾷ νομοθεσίᾳ τ̃ παλαιᾶς ἐναντίωσιν νόμου καλῶς συνεβίβασεν· ὅτι κὴ ἡ μὴ τ̃ τοῖς μνηστῆρσι γενομένῃ εὐλογίᾳ διάφασις, τοῦτο ἔστι κὴ τ̃ ἐκείνου φωνὴ μνηστείας ἀνηθοῦς λύσις. εἰ δ' μνηστεῖαί τινες κὴ τ̃ τ̃ πολλῶν συνηθείᾳ ἀκολούθως ἤδη γεγόνασι, κὴ συμβόλαια μὴν ἐξετέθησαν, οὔπω δ' ὁ πακτὸς ἐπέκειτο κρεὼς καθ' ὃν ἡ τοῖς Χριστιανοῖς ὀφειλομένη εὐλογία εἴωθε γίνεσθαι, κὴ οὐδὲ αἱ συνήθεις ἐπὶ τοῖς μνηστευσαμένοις δίκαι διὰ τ̃ ἱερέως ἐξεφωνήθησαν, ταύτας μνηστείας μὴν ἀνηθεῖς ὄσον κὴ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκριβολογίαν, μηδὲ τ̃ εἶ, μηδὲ ὀνομάζεσθαι, μήτε μὴν τ̃ συνοδικὴν σημείωσιν κὴ τούτων ἔχειν τὸ ἐνεργὸν, ὡς ἁπλῶς δ' ἀρεσκείας ἀνθρώπων δι' ἐπερωτήσεως κατασφαλισμένας τὸ ἐνεργὸν ἀποφέρειν, & τ̃ παλαιὰν ἔχειν νομοθεσίαν ἐπὶ τούτων τὸ πάλιον. τούτῳ γὰρ τ̃ τρόπῳ & ὁ προσδυσμὸς φυλαχθήσεται νόμος ἀκέραιος ὡς ἐπὶ τ̃ μνηστῶν τὸ πρόσω ἐξεφωνήθη, κὴ ἡ τ̃ συνόδου διάφανσις ἀνεπηρέαστος καθόλου κὴ ἀνεπιχείρητος συντηρηθήσεται, νοούμενον & ἑρμηνευόμενον κὴ τ̃ αὐτῷ παρατήρησιν. ἐπεὶ δ' οὕτω

οὕτω

εὕτω ταῦτα καὶ μηνεῖαι μὲν δηλητὶς ἐτυπώθησαν, ὅσαι μὴ τὴ ἱερᾶς εὐλογίας καὶ τῆ ὡρισμένου καιρὸν συντελεσθεῖσαι γνωρίζονται· αἱ δὲ καὶ πλεῖω παρεδυτέραν νομοθεσίαν γενόμεναι, ὡς αὐθεντῶν ἀρέσκειαι κατισφαλισμέναι δι' ἐπερωτήσεων δύναμιν ἔχειν ἀφείθησαν. καὶ μόνος ὁ παλαιγλωὴς ὅτι τούτων ἀφεῖθη νέμος κρατεῖν, ὡς ὡρισμένα τὰ κεκωλυμένα ὅτι τὴ ἀποζυγῆσθαι μηνεῖῳ εἰσέρχεσθαι πρόσωπα διετάξατο, διὰ μὲν προσθήκην καὶ νεωτέρου ῥήματι, τὴ Χριστιανοῖς πρεπούσης εὐκοσμίας ἐχόμενον· ἐπεὶ δὲ οὖν καὶ τὴν ἀκριβῆ καὶ πρόσφορα λόγον πρὸς τὴ παλαιᾶς τε καὶ νέας νομοθεσίας ἐφαίνετο, ἀλλ' ὁ μὲν πολὺς ὄχλος τῆ πρεσβυτέρας τῶν νόμων αὐθεντείας ἐχόμενος, μὴ τὸν ἑπταετῆ χρόνον τελεσιουργῶν τὰς μηνεῖας ἀνυποσόλως ἐτύγχανε καὶ ἀδεῶς ὅτι τὰς μηνευομένας εἰσήρχετο ἕκαστος, τῇ συνεχεῖ συνηθείᾳ καὶ τῆ ἐλευθερίᾳ τῆς εἰς ὁμιλίαν συνόδου τὸ τῆς ἔρωτος φλεγμαῖον προσθυμαχόντες. ἡ δὲ ἱερωτέρα μέσις τὴ νεαρᾶς τοῦ βασιλέως ἀκολουθοῦσα διαταγῇ, διαιτολὺ μὲν μηνείας καὶ γάμου ἐτίθετο, τὰς ὅτι τοῖς μνήστροις βύγας προῆτο, καὶ οὕτω τὰς ὅτι τῆ γάμῳ τοῖς συναπτομένοις ἐπαίδουσα, ταῦτα δὲ ἑνωμένως ἅμα καὶ κατ' αὐτὸν ἐτελεῖτο, ἐν μηνεία καὶ γάμος ἑνὶ διαστήματι καταπροβάλλετο ἀκριβείαιου χρόνου τοῦ μεταξὺ συνεμπίπτοντος, διορθουμένη τοῦτο ὡς ἀδιαστόλως γινόμενον ἡ ἡμετέρα βασιλεία, πατρικῇ διαταγῇ τῆς πρότερος χρηστῆ διαπάγματος, τὰ μὲν κατ' τὴ ἐπταετῆ τῆ συμβαλλόντων χρόνον, καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἄγει τὸν ιε'. ἢ ις'. τῆ ἡλικίας σπανίως γινόμενα ὡς ἐν τύπῳ μηνείας συμβόλαια μὴ τάξιν ὅλως μηνείας ἐννόμου καὶ ἀσφαλοῖς ἀποφέρεσθαι, ἀλλ' ὡς ἐπερωτήσεις μόνον ἠσφαλισμένας κρίνεσθαί τε καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τὰ φύσιν τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων, καὶ οὕτως αὐτὰ καθὰ πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι, τοῦ παλαιοῦ νόμου, ὡς ὅτι τῶν μηνειῶν ἐξεφωνήθη τὸ ἐνεργὸν εἰς τὰ κεκωλυμένα ὅτι τὴ ἀποζυγῆσθαι μηνείῳ εἰσέρχεσθαι πρόσωπα, ἔχειν ὀφείλοντος τέλεον, διὰ τὸ περιούσιον τῆ καθὰ Χριστιανοῖς πρεπούσης εὐκο-

rò hæc ad hunc modum [*conſtituta*,] & hæc vera [*eſſe*] ſponſalia deſignata ſunt, quæ cum ſacra benedictione, ſtatutóque tempore peracta eſſe noſcuntur: quæ verò ſecundùm antiquiorem legiſlationem fiunt, [*iis*] velut hominum placita ſtipulationibus conſtabilitæ vim habere, atque [*inſuper*] ſoli priſcæ legi, quæ certas perſonas ad ſeiunctam ſponſam ingredi prohibitas recenſuit, in his valere conceſſum eſt: quiddam cum conuenienti Chriſtianis honeſtate coniunctum, præſenti oraculo nunc etiam addi oportet. Quia enim non ſecundùm exactam conuenientémque rationem veteris nouæque legiſlationis [*decreta*] peragebantur, ſed promiſcuum vulgus antiquiori legum authoritati adhæreſcens, poſt ſeptennale tempus citra dilationem ſponſalia celebrabat, ac pro arbitrio quiſque ad deſponſatas ingrediebatur, continua conſuetudine atque libertate ad colloquia congreſſus amoris flammam accendens: ſacratior autem pars nouellam Imperatoris iuſſionem ſequuta, inter ſponſalia & nuptias diſtinctionem ponebat, primùm preces ſponſalitias, ac deinde matrimoniales coniungendas accinens: atque [*inde etiam*] coniunctim ſimul & eodem [*tempore*] quando interea [*vel*] minimum quiddam incideret, iſthæc perficiebantur, & ſponſalia nuptiæque vno [*eodémque temporis*] ſpacio peragebantur: hoc tanquam ſine diſquiſitione fiat, noſtra pietas corrigens, per præſentem generalem iuſſionem ſancit, [*vt*] qui ad annum contrahentium ſeptimum, & deinceps vſque ad decimumquartum aut duodecimum velut imaginarij ſponſaliorum contractus fiunt, legitimorum firmorúmque ſponſaliorum vicem non obtineant: ſed ſaltem tanquam confirmatæ ſtipulationes habeantur, atque ſecundùm aliorum contractuum naturam operentur. Et ad hunc [*quidem*] modum apud omnes ſubditos noſtros illa obtineant: [*vt tamen interim*] vetus lex, quæ de ſponſalibus promulgata eſt, in perſonas ad ſeiunctam ſponſam ingredi prohibitas, plenam efficaciam habere debeat: [*idque*] quò [*is*] ſtatus quem in Chriſtianorum republica vi-

gere conuenit, augmentum accipiat. Nam tametsi ea res secundùm exactam rationem perfecta sponsalia non sint: attamen quia quod agitur, sponsaliorum propositum habere videtur, atque inde nuptiarum fundamentum iaci incipit: magna profectò ratio est, quamobrem à lege prohibitæ personæ iterum impediantur, [*adeo*] quo nemo impudenter procari præsumat, vt in vxorem assumere audeat, quam vetus lex sponsam alicuius factam, diremptis sponsalibus in alterius manum conuenire non sinebat. Verùntamen vbi [*id*] tempus aduenerit, quod sponsalibus simul & nuptiis conuenire iudicauimus, [(*vbi*] nempe femina duodecimum annum, masculus verò decimumquartum excesserit) tunc in primis sponsalia decantandis sacris precibus, illorúmque solennibus (arra videlicet, gratóque desponsatis osculo) obseruandis perficiantur: atque deinde exiguo longioréve tempore, quomodo contrahentibus visum fuerit, intermisso, citra recusationem legitimæ etiam nuptiæ procedant: non autem multùm [*inter se*] disiunctæ res simul vno die, & [*vt*] sæpe [*fieri solet, vna*] hora effectum sortiantur. Taliter enim ordine in nuptiis procedente, cùm lex vetus, quæ prohibitarum personarum catalogum fecit, illis non permittens ad seiunctam cognatæ personæ sponsam ingredi, obseruabitur: tum sapientissimi Imperatoris nouella iussio decorè in omnibus & valere & in republica obtinere conspicietur: [*quin*] & contrahentes personæ ab intempestiuis & indecoris congressibus coërcitæ, castam vitam ducent, opportuno tempore, quando sponsalia nuptiásque ipsis perfici conueniet, cum sacra inuocatione inuicem congressuræ. Quòd si quis contrà atque præsenti potentiæ nostræ constitutione prohibitum est, sponsalia conficere præsumpserit, neque hæc generaliter & aduersus omnes promulgata, quæ in posterum obtinere debent, ab ipsis calendis ineuntis mensis Iulij, instantis VII. indictionis, anni [*ab orbe condito*] 6591. sequi visus fuerit, & ante legitimum tempus sacrámque benedictionem arras pacisci fuerit ausus, aut etiam in mutuum conspectum

πολιτεύεσθαι κατασάσεως· εἰ γὰρ καὶ μὴ μνηστεία ὄντι τῷ ἀκριβεῖ σύστελλις ὁ γινόμενον, ἀλλ' ὅπερ σκοπὸν ἔχει μνηστείας δοκεῖ ὁ πραττόμενον, καὶ θεμέλιον γάμου προβάλλεσθαι ἀρχέται, πολὺ αὖ εἴη λόγου τὰ κεκωλυμένα τῷ νόμῳ προσώπα, καὶ αὖθις ἔχει τὰ κώλυμα, καὶ μηδένα θαρρεῖν παιδείας αἰσχρῶς, ὡς εἰς γυναῖκα λαμβάνειν ἀποτόλμᾳ, ἵνα ὁ παλαιὸς νόμος μνηστῶν τινος γενομένου οὐκ ἀφῆκεν ἑτέρῳ λυομένων τῶν μνηστείων καὶ γάμου συνέρχεσθαι. ἐκρυθμίου λοιπὸν τοῦ χρόνου ὃν εἰς μνηστείαν ἅμα καὶ γάμον ἀρμόδιον εἶναι γνωσθέντα, ἤγουν τὸ μὲν θηλείας δωδεκαετῆ χρόνον διαπερχούσης, τοῦ ἄρρενος δὲ τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον ὑπερβαίνοντος, τίνικαῦτα τὰ μνηστείαι πρᾶττοιτο μετὰ τὰ ἱερᾶς τῶν εὐχῶν ἐπῳδῆς ἐκτελεσθῆναι, καὶ τὰ συνήθων ταύτῃ πραττομένων, ἤγουν ἀρραβῶνος καὶ τοῦ φιλήσεως τῆς μνηστῆρσι φιλήματος, καὶ οὕτω βραχέως ἢ πλείονος χρόνου διαλειπόντος καθὼς αὐ δόξῃ τοῖς συναλλαττουσιν ἀπραγμόνως καὶ τὰ ἔννομον γάμον προβαίνειν, καὶ μὰ τὸν αὐτὸν συμβαίνειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ πολλάκις καὶ ὥρᾳ πραγμάτων διηρημένων ἐκ πλείονος ἀποτέλεσμα. οὕτω γὰρ τῆς ἀκολουθίας προβαινούσης ἐν γάμοις, ὅτε ὁ παλαιὸς νόμος φυλαχθήσεται ὃς κεκωλυμένων προσώπων ἀπαρίθμησιν ἐποιήσατο, μὴ ἐφιεὶς τούτοις εἰς τὸν ἀπεζευγθῆναι μνηστῆρα τὸν ἐλευθέρου προσώπου εἰσέρχεσθαι, καὶ ὁ νεαρὸς τοῦ φιλοσοφωτάτου δόξει. κοσμίως ἐν ἅπασι δόξῃ κρατεῖν καὶ πολιτευόμενον, καὶ τὰ συμβαλλόντα τῷ ἀώρων ἀωρεπῶν κωλυόμενα συνελεύσεων ἀργοῦσθαι ποιήσονται τὸν αἱρεσιφιλῆ ἐν δέοντι καιρῷ μὲν ἱερᾶς ὑπακλήσεως εἰς δεήσεως συνερχόμενα· ὑπολοίπῳ δὲ ἢ μνηστεία καὶ γάμον αὐτοῖς καταρτίζεσθαι· εἴ τις δὲ τὰ διηγορευμένα τῇ πρόνοιᾳ τοῦ κρατοῦντος ἡμῶν δόγματος μνηστείας τολμήσῃ δόγματος παρεξάγειν, καὶ μὴ τούτοις γνησίως καὶ πόνων ἐκφωνηθείσας, καὶ εἰς ὃ ἔξης ὀφλούσας κρατεῖν φανεῖη ἐπόμενος ἀπ' αὐτῆς τὰ αἰτήματα τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος ἰουλίου μηνὸς τῆς ἐνεστώσης ζ'. ὑπερμήνου τοῦ ,ϛφιζ'. ἔτους, καὶ ἀῤῥαβῶνας περὶ τοῦ νενομισμένου χρόνου, καὶ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας τολμήσῃ παρεξάγεσθαι, ἢ καὶ εἰς θέαν ἀλλήλοις

ἐφ' οἷς τὰ συναλλάσσοντα συνέρχεσθαι πρόσωπα, καὶ ἀδιαφορεῖν ἔχειν ἐν αὐτοῖς, ὁ μὲν συμβολαιογράφος ὁ τὸ ἀῤῥαβωνικὸν συμβόλαιον ἐκπεπληγὼς τῆς ἰδίας στάσεως μεταχωρήσεται, οἱ δὲ τὴν μητρῴαν πρὸς ὥρας κατεργαζόμενοι αἰδημοσύνην καὶ θείαν ἴσως ἑαυτοὺς ἐνοχοποιοῦντες μειώσεται. ὁ μὲν δημόσιον δι' ὧν σκρέπου τῶν οἰκειακῶν ὃ τοῖς συμβολαίοις ἐγκείμενον ἐξ ἐπερωτήσεως πρόσιμον ἐφ' ἑκάστῳ αὐτῶν εἰσπράξεται καθ' ὁλόκληρον διὰ τῆς πράξεως δίκης. πρόσφορον. πιστεύομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν κατὰ τούτων διαναστήσεσθαι, ὅτι παρανόμων κατὰ προαίρεσιν ἀδίκους ὄντας μέσον τῶν νέων εἰσαγαγεῖν σὺν ἐπαρχήσομεν. εἰ μὲν γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος κατήργηται, καὶ μητρῴας τελείας οὐ δύναται κατασχεθῆναι. τί δὲ τῆς νεωτέρας νομοθεσίας εἰς ἔργον ἐξαγαγεῖν οἱ συνομηλήσαντες ἀπαναίνονται, ἢ ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ αἰδήμονες ὄντες ἀλλήλοις κατὰ νόμους προσήκοντας ἑαυτοῖς συγχωρεῖσθαι διὰ τὸν νόμον συμφθείρειν; ἔρωτας ἀσελγεῖς τῶν νέων ψυχαῖς διὰ τὰ αἰσχρὰ κατεργαζόμενοι συναναστροφῆς· ὡσαύτως ἀπολύσῃ καὶ ἑτέρα πρόσταξις τοῦ αὐτοῦ βασιλέως περὶ αὐτῆς νομοθεσίας οὕτω δυνάμεως ἔχουσα· ἴσμεν κατὰ τὸν ἰούλιον μῆνα τῆς ζ' ἰνδικτίονος τοῦ ,ϛφϟδ'. ἔτους νομοθετήσαντες περὶ γάμου τε καὶ μητρῴας ὅσα τῇ τε ῥηθείσῃ νομοθεσίᾳ καὶ τῇ διαφορᾷ πρόσκειται, καὶ τούτων οὐδὲν παρασπᾶσθαι ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπαρεγχείρητα βουλόμεθα καὶ διαλλοίωτα μένειν πάντως, καὶ τὴν τε οὐσίαν τῆς μητρῴας καὶ τοῦ γάμου ὥσπερ εἴρηται γίνεσθαι, τόν τε χρόνον τηρεῖσθαι ἀκμηνοτόμητον, ἐν τοῖς συναρμοζομένοις τὸν μὲν τῶν ιδ'. ἐτῶν εἶναι μείζονα, τὴν δὲ τῶν ιϛ'. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τότε διατετύπωται, εἴτε λυόμεναι πρόσιμον ἔσονται καταβολαῖς αἱ πρωτοτύπως συνισταμέναι μητρῷαι, εἴτε ἐν ἀδιαλύτοις μένουσι δεσμοῖς· καὶ διὰ τοῦτο καὶ περὶ τούτου αὐτὸς ἠρώτησας, δικαίζομεν τὰς πρώτας μητρῴας αἱ κυρίως μητρῷαι τυγχάνουσι ἀμεταχείριστοι μένειν καὶ ἀμεταπαίστους, καὶ ὅλον δίκτυος, ὥστε θεοῦ μέσον τῶν συναπτομένων εἰσαγομένου, καὶ τὴν τοιαύτην συναρμογὴν διὰ τῶν δικῶν ἐκτελεσίας κρατυνόντος, καὶ μηδέποτε ταύτας πρόσιμα διαλύεσθαι δόσιν, ὅτε

contrahentibus perſonis conuenire, atque inter ſe [*omnia*] promiſcua habere permiſerit: tabellio qui arrhabonicum contractum conſcripſerit, à ſua ſtatione remouebitur: qui verò ante tempus ſponſalia confecerint, humanæ diuinæque iræ ſe obnoxios reddiderunt. Fiſcus namque propter præſentis iuſſionis contemptum, per rerum domeſticarum ſecretarium poſitam ex ſtipulatione in inſtrumentis pœnam ab ipſorum ſingulis integram exiget. Credimus verò etiam ipſum Deum aduerſus hos inſurrecturum, quòd inter iuuenes nequitiam palàm [*atque*] deſtinatò introducere non erubuerint. Etenim ſi vetus lex irrita facta eſt, & perfecta ſponſalia confici nequeunt: [*ai*] verò recentioris legislationis præſcriptum ad effectum deducere contrahentes recuſant: quid aliud faciunt, quàm homines ſibi mutuò ſecundùm legem non obſtrictos, contra legem inter ſe corrumpi ſinunt, iuuenum [*que*] animis laſciuos amores per pollutam conuerſationem ingenerant? Similiter alia etiam eiuſdem Imperatoris de eadem legiſlatione edita iuſſio eſt, quæ hanc vim habet: De nuptiis atque ſponſalibus menſe Iulio indictionis VII. anni ab orbe condito 6592. ſtatuiſſe [*nos*] ſcimus, quæ in illa legiſlatione atque relatione comprehenſa ſunt. Atque eorum [*quidem*] nihil labefactari ſuſtinemus, ſed in æternum intentata & immutabilia manere volumus. Vt [*videlicet*] ſponſalia [&] nuptiæ (quemadmodum dictum eſt) coagmententur: vt in [*ſtatuto*] tempore nihil innouetur, & ex conſociandis mas quatuordecim annis maior ſit, femina verò duodecim. Quoniam verò nihil tum ſtatutum eſt, an eo modo inita ſponſalia, ſi [*fortè*] dirimantur, ſoluendæ pœnæ * [*obnexia*] futura, an verò omnino indiſſolubilia manſura ſint, atque ideò etiam ea de [*re nos*] ipſe interrogaſti: ſancimus, vt iſtiuſmodi ſponſalia, quæ propriè [*ac verè*] ſponſalia ſunt, immota, immutabilia, & omnino inſolubilia maneant, (quippe [*quia*] Deus inter conſociandos inducatur, eámque coniunctionem per precum ceremonias communiat) & nunquam illa pœnis dandis ſoluantur: quæ [*pœna*] ne-

* ἔνοχα *aut ſimile quiddam in Græcis omiſſum*

que contractibus deinceps inscribentur: quia non ab illis, sed per Dei inuocationem sponsalia corroborantur, cuiuscemodi [*sponsalia*] omnino etiam insolubilia manebunt [*iisque*] duntaxat de causis soluentur, quibus matrimonia, quibus illa vt viribus æqualia sunt, statutum est. Cognatæ verò personæ in [*contrahendis*] nuptiis vel sponsalibus prout [*iam*] placitum est, impedientur, neque contrà quàm hac constitutione vetitum est, quicquam à quoquam conficet, nisi si quando Imperator quodam dispensationis modo & sponsalia & consecratione [*peragendam*] coniunctionem intra præstitutos annos permiserit. Licitum est enim Imperatoribus, vti aliter quàm secundùm leges dispensent: quemadmodum & sapiens Imperator & vetustiores legislationes dixere. Neque verò ipsi quum tempus abbreuiabunt, priusquam qui coniugentur, eorum masculus quartum decimum, femina verò duodecimum annum excesserit, naturalem congressum permittent. [*Quin &*] parentes, ne quid ante dictum tempus fiat, diligentem curam adhibere debebunt. Alioqui & qui intempestiuum coitum peregerit, & parentes ipsius legibus aduersus stupratores [*latis*] obnoxij erunt. Porrò si quando Imperator sponsaliorum nuptiarumve tempus innouauit, coniungendi ante præfinitum [*ei*] rei tempus morte disiuncti fuerint: impedientur tunc etiam prohibitæ personæ, neque illis ad audendum non audenda bonam occasionem suppeditabit, quod sponsalia nuptiæve ante tempus quod nostris constitutionibus placuit, morte dissoluta sint. Quod enim perfecto sponsaliorum nuptiarumve tempori deest, [*id*] supplens Imperatoris dispensatio perpetuum seruabit prohibitis impedimentum, vt [*illi*] nullo modo vetitum contractum inire [*possint*]. Quare quicunque contractus ex iustis sponsalibus perfectiue nuptiis impediuntur, hi etiam ab illis quæ intra legitimum tempus per dispensationem constituta & naturaliter dissoluta sunt, arcebuntur. Nota præsentem 11. capitis XIII. tituli interpretationem multa vtilia de nuptiis prohibitis & permissis do-

οὐδὲ τοῖς συμβολαίοις τὸ λοιπὸν ἐπιβεβαιώσονται, ὅτι μηδὲ πρὸ αὐτῶν αἱ μνηστῖαι κεκυρώνται, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ θεοῦ ἐπικλήσεως, αἵτινες καὶ * ἄμποτε τὸ παντάπασι μόνοις, μόναις λυόμεναι ταῖς αἰτίαις αἷς καὶ οἱ γάμοι, οἷς ἰσοδυναμοῦσι τὰς αὐτὰς νενομοθέτηται. καὶ τὰ κεκωλυμένα δὲ γαμικὰ πρόσωπα πρὸς γάμον ἢ μνηστείαν κατὰ τὸ δόξαν ἔξω τινὶ κώλυσιν, καὶ παρὰ τὰ διηγορευμένα τῇδε τῇ διατ. ὑπὸ οὐδενὸς ἂν διαπραχθείσεται, εἰ μήπω βασιλεὺς οἰκονομικῷ τινι λόγῳ τινὰ τε μνηστείαν καὶ τινὰ ἐξ ἱεροφαντίας συναρμογὴν ἐντὸς τῶν ὡρισμένων ἐτῶν ἐπιτρέψῃ. βασιλεῦσι γὰρ ἔξεστιν ὑπὲρ τοὺς νόμους οἰκονομεῖν, ὡς καὶ ὁ σοφός τε εἴρηκε βασιλεὺς, καὶ τῶν νομοθετῶν αἱ πρεσβύτεραι. καὶ αὐτοὶ δὲ τὸν χρόνον συντέμνοντες οὐχὶ καὶ τινὶ φυσικῷ ἐφήσουσι συνόδου ἕως τῶν ἁρμοζομένων ὁ μὲν τὸν ιδ'. ἑαυτοῦ, ἡ δὲ τὸν ιϛ'. ὑπερβῇ, τῶν γενέσεων ἐπιμελῆ πεποιημένη φυλακικῶν ὀφλόντων, τῷ μήτι παρὰ τὸ ῥηθέντος παραβῆναι χρόνου· ὡς τότε διαπραξαμένου τινὰ ἄωρον μίξιν, καὶ τῶν γεννητόρων αὐτῷ τοῖς κατὰ τῶν φθορέων νόμοις ὑποκειμένου. καὶ ὅτε δὲ βασιλεὺς μνηστείας ἢ γάμου κοινοποιήσῃ κωλύσει θανάτῳ διαζευχθῆναι οἱ ἁρμοζόμενοι παρὰ τὸ ὡρισμένον τῶν παρόντων χρόνου, ἐξὸν καὶ οὕτω τινὶ κώλυσιν τὰ κωλυόμενα πρόσωπα, καὶ οὐκ ἔστιν τούτοις διάφορον παρὰ τὸ τελμᾶν ἢ ἀπόλυτα, τὸ παρὰ τῶν δικαιωτῶν ταῖς ἡμετέραις διατάξεσι χρόνου τινὶ μνηστείᾳ ἢ γάμου τινὶ λύσιν θανάτου δέξασθαι. τὸ γὰρ ὑπεῖπον τῶν τελείου χρόνου τῆς μνηστείας ἢ τοῦ γάμου ἢ τῆς βασιλέως ἀναπληροῦσα οἰκονομία ἀπράβατον τηρήσει τοῖς κεκωλυμένοις τὸ κώλυσιν, καὶ οὐδαμῶς θήσουσι συναλλαγμα κωλύοντα, ἀλλ' ὅσα ἐξ ἀκριβοῦς μνηστείας ἢ τελείου γάμου κωλύονται συναλλάγματα ταῦτα, καὶ ὑπὸ τὴν ὁπὸς τῶν νενομισμένου χρόνου τινὶ σύστασιν οἰκονομικῶς, καὶ τινὶ λύσιν φυσικῶς διαλυθέντων, ἐπιτρέπουσι. Σημείωσαι τινὶ πρόσθεν ἑρμηνείᾳ τοῦ β'. κεφ. τοῦ ιγ'. τίτ. διδάσκουσαν πολλὰ χρήσιμα περὶ γάμων κεκωλυμένων καὶ ὑπεξαι-

* in MS. ἔλυσι

ρημάτων. Επ σημείωσαι τὴν δυνάμιν τῆς χαρτίνης συνοδικοῦ τόμου ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Αλεξίου, ἐν τελέντος ἐν τῇ προύσῃ ἑρμηνείᾳ. γίνωσκε ὅτι καὶν ὁ τριοῦτος τόμος, καὶ ἡ τοῦτον ὑπογεγραμμένη βασιλικὴ πρόταξις, μετ' ἐμβεβαιώσεως κωλύῃ τὸν ἕξ αἵματος ζ'. βαθμοῦ γάμον. ἀλλὰ καὶ τὴν δ'. ἰνδικτιόνα τοῦ ͵ϛχϛδ'. ἔτους πρόταξις γέγονε τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κυρίου Ισαακίου τοῦ Αγγέλου πατριαρχεύοντος τοῦ Καματηροῦ κυρίου Βασιλείου διορισαμένη μὴ πρηγματίζεσθαι ἐκ τῶν ῥηθέντων πρόξεων τὸν μὴ τὴν ποίησιν αὐτῶν συζύγια γάμου μίσου τῶν πρωτυχισάντων κρατόρων ἤγουν τοῦ Καπακυζηνοῦ κυρίου Ιωάννου, καὶ τῆς αὐταδέλφης τοῦ βασιλέως τῆς κυρίας Εἰρήνης καὶ εἰς ζ'. βαθμὸν ἕξ αἵματος ἐναγόμενον, ἀλλ' ὅσον τὸ εἰς ἀδύνατα καὶ μόνους ἀπορρηθῆναι τὰ πρὸς τῆς συνόδου καὶ τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ διορισθέντα χάριν τοῦ τοιούτου, καὶ ἐδείχθη παρὰ τῆς συνόδου. Επ σημείωσαι ὅτι τὰ ἐν τῷ βασιλικῷ προστάγματι προειρημένα εἰς ἀνάγκην δόθεν τοῦ τόμου τοῦ Σισινίου, ὅτε ἐνεργηθήσεται ἕως ὅτε τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν. εὔχομαι οὖν μηδὲ ἐνεργηθῆναί ποτε ὡς εἰδὼς τὴν αἰτίαν δι' ἣν διωρίσθησαν ἀληθοπρεπῶς οὕτως, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ τελεσφορήσασθαι ἀγαθόν τι. Επ σημείωσαι ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Αλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὅτι κακῶς ἐξεχωρήθη ὁ πλευρὸς κυρίου Μιχαὴλ συζυγίαν τῇ ἀνεψιαδουλίνᾳ κυρίᾳ Αννῃ πρώτῃ οὔσῃ ἐξαδέλφῃ τῆς προμνηστευθείσης αὐτῷ Μαρίας τῆς τοῦ Σερκλίου. καὶ γὰρ νόμῳ θανάτου πρὸς τοῦ γάμου διέζυγη τῆς τοιαύτης μνηστῆς, καὶ οὐδὲ συνεμίγη ταύτῃ, ἀλλ' οὐκ ὤφελεν ἐξαδέλφην αὐτῆς προτίμως λαβεῖν. οὐδὲ γὰρ ἡ συναφεία, ἀλλὰ ἡ τῶν εὐχῶν τελετὴ ποιεῖ τὸν μνηστὸν ὡς γάμον λογίζεσθαι. Εἰ γοῦν λαϊκὸς τοιοῦτόν τι ποιεῖν κεκώλυται, πολλῷ μᾶλλον ἱερωμένος. ὁ τοιοῦτος γὰρ ἐκωλύθη διὰ σημειώματος συνοδικοῦ ὅτε τῆς ἐφημερείας τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Αγχιάλου συνάπτεσθαι νομίμως γυναικὶ συζύγῳ ὅση τῇ ἐξ αἵματος διορισμένων ἐγγόνων κατεγνωσμένη τούτων, καὶ μὴ φθασούσῃ λαβεῖν

centem. Nota præterea vim & authoritatem ſynodalis decreti tempore ſanctiſſimi Patriarchæ Domini Alexij conſcripti & in præſenti interpretatione poſiti. Scias tamen, quòd licèt ſynodalis hæc deciſio, & ipſam confirmans Imperatoria iuſſio, conſanguineorum in ſeptimo gradu matrimonium minanter prohibeat: indictione tamen IV. anno [*aborbe condito*] 6694. cùm Dn. Baſilius Camaterus Patriarcha eſſet, ab Imperatore noſtro ſancto Dn. Iſaacio Angelo iuſſio facta ſit, quæ ſtatuit, ne ex dictis actis matrimonio poſt illa inter longè feliciſſimos Cæſares, Dn. Ioannem Cantacuzenum videlicet, atque germanam Imperatoris ſororem Dn. Irenen contracto, quanquam in ſeptimum conſanguinitatis gradum referatur, præiudicetur: ſed quantum ad illos, & [*quidem*] ſolos, quæ à ſynodo atque Imperatore Dn. Manuele de iſtiuſmodi nuptiis determinata ſunt, inefficacia ſint. Quod etiam à ſynodo approbatum eſt. Nota item, quòd quæ in præſenti Imperatoria iuſſione ad abrogandam Siſinnij deciſionem continentur, interea noſtris temporibus nullam habuerint efficaciam. Atque precor equidem, ne vnquam vllam habeant: quum cauſſam ob quam ſtatuta ſunt, in nuda voluntate ſitam eſſe, ac propterea nihil boni adferre ſciam. Nota etiam ex nouella Imperat. Domini Alexij Comneni quòd malè permiſſum fuit * bellicoſo Dn. Michaeli [*matrimonio*] coniungi cum rariſſimæ formæ Dn. Anna, quæ patruelis erat Mariæ Serblij [*filiæ*] antea illi deſponſæ. Nam tametſi lege mortis ante nuptias ab ea ſponſa ſeparatus eſt, neque cum illa ſe commiſcuit: attamen ipſius patruelem [*vxorem*] ducere non debuit. Neque enim coniunctio, ſed precationum ceremoniæ, vt ſponſalia tanquam nuptiæ reputentur, faciunt. Si igitur laicus tale quippiam facere prohibetur, [*profectò*] conſecratus multò magis. Tali namque temporibus ſanctiſſ. illius Patriarchæ Dn. Michaelis Anchiali per ſynodalem commentarium vetitum eſt legitimè coniungi cum [*ea*] muliere, quæ cognata eius fuerit, quæ obligatoriis ſcriptis duntaxat illi obſtricta fuiſſet, neque ſponſaliorum

* ἐπλευρέτη, *ab inueniendis armis.*

preces cùm ipſo excepiſſet, quòd aut mortua, aut pœnitudine ducta alteri viro coniuncta eſſet: extraquàm ſi eam necdum ſexennem mors arrhabonis inſtar abſtulerit. Viſum eſt enim Concilio in ſexennem mulierem copulæ concupiſcentiam non concipi; verùm hoc in laïcis non obtinebit. Nam qui altari [*deſeruiunt*] ſoli vnius vxoris, eiuſdémque virginis viri nominari, ipſique eiuſdem ſtatus eſſe debent. Porrò quæ [*hac*] nouella de ſponſalibus comprehenduntur, * ex ipſa manifeſta ſunt. Scias verò, quòd in chartophylacij ſepto ſanctiſſ. illius Patriarchæ Dn. Nicolai [*quidam*] commentarius aſſeruatur, qui hæc ad verbum complectitur: Menſis Iulij die IV. indictione XV. quum ſanctiſſ. noſter Dominus & œconomicus Patriarcha Nicolaus in Thomaita præſideret, ac cum ipſo Dei amãtiſſ. Metropolitani ille & ille conſiderent, Dei amantiſſ. Metropolitanus Cyzici Simeon cum noſtra moderatione confidens, dixit quomodo [*quidam*] matricis ſuæ vrbis clericus nomine Ioannes Diabarenus ſponſalia inierat cum quadam Maria Theophili dicta, quæ eſſet ætate ſeptennis: atque intellecto, propter ſponſæ impubertatem præter ius ſponſalia eſſe [*inita*], tunc ab illa receſſerat, ac poſt annos octo legitimè ipſam in matrimonium aſſumpſerat. Atque hæc quũ dixiſſet, quid de clerico [*illo*] faciendum eſſet, diſcere voluit. Audiuit igitur à noſtra moderatione, conſidentiúmque fratrum cœtu, quòd non ſolùm in nuptiali contractu arras dari receptum ſit: verumetiam in [*cæteris*] contractibus omnibus: atque [*id quidem*] non coactè ſed ſpontè. Quemadmodum igitur in aliis cõtractibus non dicimus quod actum eſt, ſi arræ datæ non fuerint eſſe irritum: ita quoque in contractu nuptiali, tametſi arra ſiue ſponſalia non proceſſerint [*quod actum fuerit*,] firmum atque indiuulſum erit. Itaque [*quanquam*] quæ inter clericum & Mariam (vt dictum eſt) ſponſalia proceſſerunt, ſubſiſtere nequeant: habebit [*tamen*] indiſſolubiliter clericus vxorem ipſi per ſolam nuptialem conſecrationem (vt explicatum eſt) coniunctam. De donatione tamen propter nuptias, propter quam ſponſalia etiam fieri conſueuere

* ex ſecundo Imp. Alexij mandato

μνηστίας δίχλω μετ' αὐτὴ, ἢ ὡς θανούσης, ἢ ὡς ἑτέρῳ συναφθείσης ἐκ μεταμέλου αὐδρὶ, εἰ μήπω ταύτλω ἐξαετῆ οὖσαν ὁ θάνατος ἠρράβωνίσατο· ἔδοξε γὰρ τῇ συνόδῳ μὴ ἑξαετοῖς γυναικὸς ἐπιθυμίαν φθορᾶς μὴ συλλαβεῖν, τοῦτο δ' ὅτι λαϊκῶν ἀκριτίας. μόνοι γὰρ οἱ τοῦ βήματος μιᾶς γυναικὸς καὶ τῆς αὐτῆς παρθένου αὐδρες ὀφείλουσι ὀνομάζεσθαι, καὶ αὐδὲ τῆς αὐτῆς εἰς) κατάστασις. Επισημείωσαι ὅτι τὰ μὲ τῇ νεαρᾷ παρεγόμενα χάριν τῆς μνηστίας δῆλα εἰσὶν ἐκ τῆς αὐτῆς Αλεξίου βασιλέως διατάξεως παρεστάξεως. γίνωσκε δ' ὅτι τῷ σκρέτῳ τοῦ χαρτοφυλακίου σημείωμα κατέχρωται τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου κυρίου Νικολάου πατριάρχου, τὰ δ' κατὰ ῥῆμα διῆλθε μβαίνει· μηνὶ ἰουλίῳ ἡμέρᾳ δ'. ἰνδικτιόνος ιε'. παρεστηκότος τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου ἐν οἰκουμενικῷ πατριάρχου Νικολάου ἐν ᾧ Θωμήτη συνεδριαζόντων αὐτῷ μητροπολιτῶν τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος, ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης τοῦ Κυζικηνῶν Συμεὼν συνεδριάζων τῇ ἡμῶν μετριότητι ἔφην, ὡς κληρικὸς τις κατ' αὐτὸν μητροπόλεως Ιωάννης Διαβατηνὸς ὀνομαζόμενος ἐμνηστεύσατο γυναῖκά τινα Μαρίαν τοῦ Θεοφίλου καλουμένου ἡλικίας οὔσαν ἑπταετοῦς· μαθὼν δὲ τὴν μνηστείαν εἶναι παιδάριον διὰ τὴν τῆς ἡλικίας ἀνηβότητα, τότε μὲν ἀπέστη ταύτης, μὴ δὲ χρόνοις ὀκτὼ νομίμως ταύτην πρὸς γάμον ἠγάγετο. καὶ ταῦτα λέγων ἤθελε δὲ παιδεύειν ὅτι δὲ κληροῦχον μαθεῖν. ἤκουσεν οὖν ἀπὸ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ τῆς συνεδριαζούσης ἀδελφότητος, ὡς οὐκ ὅτι μόνον τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος ἀῤῥαβῶνας νενόμισται δίδοσθαι, ἀλλὰ καὶ ὅτι πάντων τῶν συναλλαγμάτων, πλὴν οὐκ ἰωαλησαμένων ἀπ' αὐθαιρέτως. ὥσπερ γὰρ εἶπον ὅτι τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων οὐ λέγομεν ἄκυρον εἶναι τὸ γεγονὸς, μὴ δοθέντων ἀῤῥαβώνων, οὕτω καὶ ὅτι τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος, κἂν ἀῤῥαβὼν ἤτοι μνηστεία γε προβῇ, βέβαιον ἔσται καὶ ἀδιάσειστον. τὰ γὰρ προβάσης μνηστείας ὡς εἴρηται μέσον τοῦ κληρικοῦ καὶ τῆς Μαρίας οὔσης αὐτοπραγίᾳ, ἐστὶ) ὁ κληρικὸς ἔχων ἀδιαστάτως τὴν διὰ μόνης γαμικῆς ἱερολογίας ἁρμοσθεῖσαν αὐτῷ σύζυγον, ὡς δείλαιπται· παρεγάμου δ' δωρεᾶς δι' ἣν καὶ τὴν μνηστείαν νενομίσθηται γίνεσθαι

μέσον τ ὁμοζύγων, ἢ τῶν μερῶν αὐτῶν οὐ πρακταθήσεται, ἀλλ' ὥσπερ εἰ μηδὲ γεγένηντο μνηστεία, μηδὲ γάμου πρηνηλούθησε δωρεά, βέβαιος ὁ γάμος ἔσται ἢ ἀδιάῤῥηκτος.

inter coniuges ipſorúmve partes, non tractabitur: ſed perinde atque ſi ſponſalia non proceſſiſſent, neque ante nuptias donatio ſubſequuta eſſet, firmum erit matrimonium atque indiſruptum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ τῶν ὑποτονουσῶν ὑποθανεῖν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, καὶ γαμουσῶν. σινόδου ς'. κανὼν ιζ'. Βασιλείου κανὼν λα'. λς'. μς'.

CAPVT III.

DE mulieribus, quæ abſentes maritos ſuos obiiſſe ſuſpicantes nubunt. Concilij ſexti canon XCIII. Baſilij canon XXXI. XXXVI. XLVI.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η περὶ ῥεπουδίου διαλεγομένη ριζ'. νεαρὰ, φησὶν ὡς ἐὰν στρατιώτης, ἢ σχολαίου, ἢ φοιδερᾶτος, ἢ ἄλλου τινὸς ἐν ἐκστρατείᾳ διάγῃ ὁσουσδήποτε ἐνιαυτοὺς, περιμενέτω αὐτὸν ἡ αὐτοῦ γαμετὴ, κἂν μὴ γράμματα ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ. εἰ δὲ ἀκούσῃ αὐτὸν τετελευτῆσαι, μὴ γαμείτω, εἰ μὴ πρότερον δι' ἑαυτῆς, ἢ τῶν γονέων αὐτῆς, ἢ ἑτέρου ἀξιοπίστου, τοῦ πρώτου τῆς ἀριθμοῦ καὶ τοῦ χαρτουλαρείου ἐν ᾧ στρατεύεται, καὶ τὸν τελευτῆσαι ἐρωτήσῃ εἰ τῇ ἀληθείᾳ ἐτελεύτησε, κἀκείνοις τῶν ἁγίων εὐαγγελίων περικειμένων ἐν ἐκκλησίᾳ καταθῶνται αὐτὸν τετελευτῆσαι, καὶ τότε πρᾶξιν ἡ γυνὴ λαμβανέτω, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν μενέτω ἐνιαυτὸν, καὶ τότε νομίμως γαμείτω. εἰ δὲ παρὰ ταῦτα τὴν διάταξιν γαμήσῃ, καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ λαβὼν αὐτὴν ὡς

Quæ de repudiis diſſerit nouella CXVII. ait: Si miles ſcholaris, fœderatus, aliuſve [*quiſpiam*] armatus in expeditionibus degat, quotcunque annis [*abfuerit*,] ipſum eius vxor expectato, tametſi nullas ab ipſo literas accipiat. Quòd ſi ipſum deceſſiſſe audierit, ne [*adhuc quidem*] nubito, niſi priùs [*vel*] per ſe, vel per parentes ſuos, aliumve fide dignum primores & chartularios numeri, in quo [*ille*] militare [*ſolet*], & tribunum interrogarit, an reuera mortuus ſit, & illi propoſitis ſacroſanctis Euangeliis ipſum mortuum eſſe in inſtrumento depoſuerint. [*Ea*] autem acta mulier capito, ac dein [*adhuc*] annum expectato, túmque [*denique*] legitimè nubito. Si verò contra hoc præſcriptum nupſerit, & ipſa, & qui ipſam duxit, vt

adulteri, puniuntur. At si qui deposuerunt, mentiti esse probentur, militia priuantur, & decem librarum [*auri*] multam dant [*illi*] quem mortuum esse dixerunt, atque [*is*] si velit, vxorem suam recipiendi facultatem habet. Si scholaris erat, à primoribus scholæ & actuario dicta depositio fiat: sin fœderatus, ab ipsius optione.

SCHOLIVM.

De repudiis CXVII. Imperatoris Iustiniani nouella, est cap. III. tit. VII. lib. XXVIII. Basil & dicit de mulieribus maritos suos milites absentes obiisse suspicantibus, quæcunque in textu compendiosè proposita sunt.

μοιχοὶ ζεμωροῦνται. καὶ δέκα λίτρων ποινὴν διδόασιν ᾧ εἶπον ἀποθανεῖν, ⊂ ἔχῃ ἄδειαν εἰ βούλοιτο πλὴν ἰδίαν ἀναλαβεῖν γαμετήν. εἰ δὲ σχολάρις ἦν, ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς σχολῆς, καὶ τοῦ ἀκτουαρίου ἡ λεχθεῖσα γινέσθω κατάθεσις· εἰ δὲ φοιδερᾶτος, παρὰ τοῦ ὁπλίτου αὐτοῦ.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η περὶ διαζυγίου ριζ. παρὰ τῷ βασιλείῳ Ιουστινιανοῦ, ἔστι κεφ. γ'. τοῦ ζ'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβ. καί φησι περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἐστρατευσῶν τελευτῆσαι τοὺς ἀποδημοῦντας ἄνδρας γραπτὰς αἰτίας, ὅσα συνωμολόγηται εἰς τὸ κείμενον.

CAPVT IV.

DE iis qui diuortium faciunt. Apostolorum canon V. Concilij Gangrensis canon XIV. Concilij Carthaginensis canon CII. Concilij sexti canon LXXXVII. Basilij canon IX. XXXV. XLVIII. LXXVII.

TEXTVS.

De disiunctione matrimoniorum multis locis ciuilis lex differit, maximè autem in lib. XXIV. tit. II. Digest. & lib. Cod. V. tit. XVII. & nouella de nuptiis. Perfectiùs autem nouella CXVII. [*vtque*] expressè causas exponit, ob quas [*aut*] maritus aut vxor repudium mittere possint. Atque [*maritus quidem*] dotem lucratur, eius

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ τῆς διαζυγμάτων. Ἀποστόλων κανὼν ε'. συνόδου Γάγγρας κανὼν ιδ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρβ'. συνόδου ς'. κανὼν πζ'. Βασιλείου κανὼν θ'. λε'. μη'. οζ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ διαζύξεως γάμου ἐν πολλοῖς τόποις ὁ πολιτικὸς διαλέγεται νόμος, καὶ μάλιστα βιβλίῳ κδ'. πτλ. β'. καὶ βιβλίῳ πέμπτον τοῦ κώδικος τίτλ. ιζ'. καὶ ἐν τῇ περὶ γάμων νεαρᾷ φησι. πλειόνων δὲ ρηθέντων νεαρὰ ῥητῶς ἐπιθυμῶν τὰς αἰτίας, καθ' ἃς ὁ ἀνὴρ, ἢ ἡ γυνὴ δύναται ῥεπουδίῳ πέμπειν, ⊂ τὸν μὲν προῖκα κερδαίνειν, τὸν δὲ

διαν-

δεσποτείαν αὐτῆς φυλάξαιεν τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισὶν εἴπερ εἰσίν· ἐὰν συνοικοῦσά τινας ἐπιβουλεύοντας τῇ βασιλείᾳ, & τῷ ἰδίῳ μὴ φανερώσῃ ἀνδρί· ἐὰν αὐτῆς περὶ μοιχείας κατηγορήσῃ, καὶ ἀποδείξῃ· ἐὰν ἐν οἱῳδήποτε τρόπῳ τῇ ζωῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβουλεύσῃ; ἢ τοῦτο ἑτέροις συγγινώσκουσα μὴ φανερώσῃ αὐτῷ· ἐὰν ἐξωτικοῖς ἀνδράσι συμποσιάζῃ, ἢ συλλούηται, μὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρός· ἐὰν μὴ βουλομένου αὐτοῦ ἔξω τοῦ οἴκου μείνῃ, μὴ παρὰ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς, εἰ μὴ αὐτὸς χωρὶς τῶν εἰρημένων αἰτιῶν αὐτὴν ἐξωθήσῃ. ἡ δὲ γυνὴ στέλλει ῥεπούδιον, καὶ τὴν περὶ γάμου δωρεὰν κερδαίνει, τὴν δεσποτείαν φυλάττουσα τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισὶν εἴπερ εἰσίν· ἐὰν δὲ κατὰ τῆς βασιλείας βουλεύσηται, ἢ τοῦτο σιωπῶσα ἑτέροις μὴ φανερώσῃ τῇ βασιλείᾳ δι' ἑαυτῆς ἢ δι' ἑτέρου· ἐὰν ἐν οἱῳδήποτε τρόπῳ τῇ ζωῇ αὐτῆς ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τοῦτο σιωπῶσα ἑτέροις, μὴ φανερώσῃ αὐτῇ, ἢ ἀσυδάσῃ κατὰ νόμους ἐκδικῆσαι· ἐὰν τὴν σωφροσύνην αὐτῆς εἰς τὸ μοιχευθῆναι ἀσυδάσῃ ἐπιβουλεύσῃ· ἐὰν κατηγορήσας αὐτῆς ὁ ἀνὴρ ἐπὶ μοιχείας, μὴ ἀποδείξῃ. ἐπὶ τούτου δὲ οὐ μόνῳ

dominium liberis ex eo matrimonio superstitibus seruaturus, si [*quum mulier*] aliquos Imperatoriæ maiestati insidiari sciret, [*id*] marito suo non manifestauerit: si illam [*maritus*] de adulterio accusauerit, & conuicerit: si quocunque modo vitæ mariti insidias collocauerit, aut aliis id [*agentibus*] conscia illi non manifestauerit: si [*vnà*] cum extraneis viris nolente marito agitet conuiuia, aut cum [*iis se*] lauet: si nolente marito extra ædes maneat, non [*tamen*] apud suos parentes, extra quàm si ipse citra dictas causas ipsam expulerit. Mulier autem mittit repudium, donationémque propter nuptias, eius dominium ex eo matrimonio superstitibus liberis seruatura, lucratur, si contra maiestatem Imperatoriam [*maritus*] consilium captauerit, vel eius aliis conscius, maiestati non manifestauerit: si quolibet modo maritus vxoris vitæ insidias posuerit, aut aliis de hoc consultantibus sciens prudénsque non manifestauerit ipsi, nec secundùm leges vindicare studuerit: si castitati ipsius, vt adulterio polluatur, insidiari tentauerit: si maritus, vbi vxorem de adulterio accusauerit, [*crimen*] non probauerit. His verò de [*causis*] maritus

non ſolùm donatione propter nuptias multatur, verumetiam alterum eius trientem ex aliis ſuis bonis [*amittit*] [*Cùm*] & pœnas ſuſtinet, quas mulier damnata ſuſtentura fuiſſet. Si [*maritus*] alteri in eadem domo eademve ciuitate cohabitet, & ab vxore aut ab alio admonitus non abſtineat: etiam de hac [*cauſſa*] trientem donationis ante nuptias alterum [*vxor*] lucratur, donationem eius matrimonij liberis ſeruatura. Si igitur extra has cauſas maritus repudium miſerit, donationem [*propter nuptias*] eiúſque alterum trientem perdit. Sin mulier citra rationem repudium mittat, dotem perdit, & inſuper per omnem vitam ſuam in monaſterium coniicitur, bonáque eius [*ita*] diuiduntur, vt liberi octo vncias, monaſterium verò quatuor capiat. At ſi liberi non fuerint, parentes autem [*ſint*,] qui repudio non conſenſerint, illi vncias quatuor, monaſterium octo capit. Sin verò conſenſerint, monaſterium vniuerſam ſubſtantiam percipit. Poſſunt autem hæc etiam de viro citra cauſſam repudiante dici, [*idque*] ex nouella CXXVII. quæ pœnas temerariorum repudiorum æquales, & virum ſtatutis in mulierem [*pœnis*]

πλὴ τοῦ γάμου δωρεᾶ ὁ ἀνὴρ ζημιοῦται, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τέτον αὐτῆς ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ οὐσίας, καὶ τὰς ζημιώσεις ὑφίσαται, ἃς ἔμελλεν γυνὴ καταδικαζομένη ὑφίσασθαι· ἐὰν ἑταίρᾳ συνοικῇ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, ἢ τῇ αὐτῇ πόλει, καὶ παρ' αὐτῆς ἢ δι' ἑτέρου νουθετηθεὶς μὴ ἀπέχοιτο, ἐπὶ τούτου δὲ ἕτερον τέτον μέρος τῆς τοῦ γάμου δωρεᾶς κερδαίνειν, καὶ αὐτὴ τὴν δωρεὰν φυλάττουσα τοῖς ἐκ τοῦ γάμου παισίν. ἐὰν οὖν παρὰ ταύτας τὰς αἰτίας ὁ ἀνὴρ στέλλῃ ῥεπούδιον, ἀπόλλει πλὴ δωρεᾶς, καὶ ἄλλο τέτον μέρος οὐσίας. εἰ δὲ γυνὴ στέλλει ἄλογον ῥεπούδιον, ἀπόλλει πλὴ προῖκα, καὶ τοῖς τούτοις μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πᾶσαν πλὴ ζωλὴν αὐτῆς, καὶ τὰ τεκνία αὐτῆς διαιρεῖται· καὶ ἡ μὲν παῖδες λαμβάνουσιν οὐγκίας η'. τὸ δὲ μοναστήριον οὐγκίας δ'. εἰ δὲ οὐκ εἰσὶ παῖδες, ἀλλὰ γονεῖς μὴ συναινέσαντες τῷ ῥεπουδίῳ, αὐτοὶ μὲν λαμβάνουσιν οὐγκίας δ'. τὸ δὲ μοναστήριον η'. εἰ δὲ συνήνεσαν, ὅλην πλὴν οὐσίαν τὸ μοναστήριον λαμβάνει. δυνατὸν δὲ ταῦτα λέγειν καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς ἀλόγως ῥεπουδιαπέμπτου, ἐκ τῆς ρκζ'. νεαρᾶς, λεγούσης ἴσας ἔχειν τὰς ποινὰς τῶν ἀλόγων ῥεπουδίων, καὶ τὸν ἄνδρα ὁμοίως ὑποκεῖσθαι

τοῖς κτ' γενάρχης ὀφειλέτοις.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο β'. τίτ. τῦ κδ'. βιβ. τ δίγ. τ. καίτοι εἰς τ ια'. τίτ. ϛ κη'. βιβ. τ βασιλικῶν, καὶ ὁ ιζ'. τίτ. ϛ ε'. βιβλίου τ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ι'. τ ζ'. τίτ. τῦ κη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἡ ριζ'. Ἰουστινιάνου νεαρὰ ἐτέθη, ἃς πολλάκις εἰπομεν, εἰς βιβλίον κη'. πίτ. ζ'. κεφ. α'. οὕτως ἔχουσα ἐν μέρει, ὡς συνωψίσθη εἰς τὸ κείμενον. ἡ δὲ περὶ γάμων κδ'. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον κη'. τίτ. ιδ'. καὶ τίτ. δ'. τὸ δ ρκζ'. νεαρᾶς κεφ. τὸ περὶ ῥεπουδίου διαλαμβάνον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλ' ἐδόκιμη μᾶλλον τὸ ιγ'. κεφ. τ ρλδ'. νεαρᾶς, ἔστι κεφ. δ'. τῦ ζ'. πίτ. τῦ κη'. βιβλίου, καὶ λέγει ἴσους εἶ) τὰς ποινὰς τ ἀλόγων ῥεπουδίων, καὶ ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι.

KEIMENON.

Αζημίως ἡ λύεται γάμος, ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τριετία μὴ πλὴν ἀρχὴν τῦ γάμου, μὴ δυνηθῇ τῇ γαμετῇ συγγενέσθαι, καὶ διὰ τὸ μονάσαι, καὶ ἐὰν ὁ ἀνὴρ αἰχμάλωτος γένηται, καὶ ἄδηλον ἐπὶ πενταετία μείνῃ, εἰ ζῇ.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ δ'. κεφ. τ κϛ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς ἐν τῷ ζ'. τίτ. ϛ κη'. βιβ. κείμενόν φησι· ταῖς ἡηθείσαις αἰτίαις συνεισάγομεν καὶ ταύτας ὀνομαστὶ προσθήκην, ἐξ ὧν τοὺς γάμους ἔξεστι λύειν ποινῆς ἀζημίου. καὶ αὐτίκα ὁλοφερῆ καὶ ταῖς αἰτίαις, πλὴν τῆς ἀσκήσεως δηλονότι, πλὴν ὅτι τριετία ἀσυναπόστατον ὁμοζωίας, καὶ πλὴν τ αἰχμαλωσίας. πλὴν ἀπὸ μὲν τ δύο αἰτιῶν χωρὶς ποινῆς καὶ δόσεως οἱασδήποτε φησὶ λύεσθαι τὸ συνοικέσιον. ἀπὸ δὲ τῆς μονάσαι θάτερον τῶν ὁμοζύγων φησὶ ταῦτα· πλὴν ἐκεῖνο χρὴ κελεύομεν πρόδηλον εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ πρὸς τὸ κρεῖττον μεθισταμένοις λύεσθαι τὸ συνοικέσιον, καὶ ἀναχωρεῖν, μετὰ ἔτους βραχείας ὑπολελειμμένης ᾧ καταλελειμμένῳ ἀθυμίας. ὅταν γὰρ αὐ συμφωνήσωσιν οἱ συμβαλλόντες ἀπὸ τελευτῆς γίνεσθαι

ex æquo obnoxium esse, dicit.

SCHOLIVM.

Tit. II. lib. XXIV. Dig. est in tit. XI. lib. Basil. XXVIII. Tit. verò XVII. lib. V. Cod. positus est in cap. X. tit. VII. lib. XXVIII. Basil. Iustiniani autem nouella CXVII. posita est (vt sæpius diximus) in lib. XXVIII. tit. VII. cap. I. quæ sic pro parte habet, vt in textu compendiosè propositum est. De nuptiis nouella XXII. posita est in lib. XXVIII. tit. IV. & XIV. Quod [*verò*] nouellæ CXXVII. cap. de repudiis differit, non est positum in Basil. sed magis approbatum est cap. XIII. nouellæ CXXXIV. quod cap. IV. tit. VII. lib. XXVIII. est, ac temerariorum repudiorum in vtraque parte æquales esse pœnas dicit.

TEXTVS.

Cæterum sine damno soluitur matrimonium, si maritus per triennium post initum matrimonium cum vxore coire non potuerit; propter vitam monasticam etiam: & si maritus ab hostibus captus fuerit; ac an viuat, ad quinquennium ignoretur.

SCHOLIVM.

Nouellæ Iustiniani XXII. IV. cap. in tit. VII. lib. XXVIII. positum, ait: Prædictis caussis visum nobis est nominatim & hasce apponere, ex quibus matrimonia dissoluere vel citra pœnam licet: atque continuò caussas etiam adducit, vitæ monasticæ nempe, [*& si qui*] intra triennium coniugem non attingat, & captiuitatis [*caussam denique.*] Veruntamen ex duabus caussis citra pœnam atque qualemcunque dationem coniugium solui ait: quando verò alter coniugum vitam monasticam susceptit, hæc dicit: Nam hoc casu iubemus, vt tam viro quàm mulieri, ad meliora migranti, soluendi matrimonij simul & diuertendi potestas sit: [*priùs tamen*] breui aliquo desertæ parti solatio derelicto. Quicquid enim contrahentes pacti sunt, vt post mortem alterius lucro

ederet, id ab altera obtinere debet pars deserta, siue vir siue mulier existat, propterea quòd & iste (quantum ad coniugem) mori videatur, quum alterum vitæ iter pro altero capessit. Sed & nouella Iustiniani CXXIII. siue VIII. cap. I. tit. lib. Basil. IV. iubet, vt vter coniugum qui in mundo relictus est, à parte quæ tonsa est capiat, quidquid ex morte eius ratione pacti [*conuenti*] ipsi competiturum fuisset. Quod quidem nouella XXII. omnino ad dandam ex aliis caussis pœnam respiciens, paruum etiam solatium nominauit. Siquidem quod ex pacto [*datur*] pœna non reputatur. Atque hæc quidem ad hunc [*se*] modum habent. Quæro autem, quum nouella Imperatoris Dn. Leonis Philosophi * CXVII. ob tonsuram mariti vxori donationem propter nuptias non dari dicat: ac [*verò*] nouella Imperatoris Iustiniani XXII. quæ superiùs scripta sunt statuat, repetetúrne à muliere quippiam nomine donationis propter nuptias à marito tonso [*data*] an non? Quondam non ex pacto, sed ex lege donatio propter nuptias dabatur. Siquid enim mulier dotis nomine dabat, tantundem in communes facultates maritus obiicere cogebatur, vnde etiam ἐπιβολὴν [(*id est, obiectio, oppositio, suppositio, & tanquam contraria obligatio*)] est nominatum. Verùm hoc abrogatum est, atque istiusmodi donationem propter nuptias maritus hodie non dat: sed ex pacto partem aliquam dat, quantam [*videlicet si ipse*] præmoriatur, vxori pacto promiserit. Quòd si nihil se donationis propter nuptias nomine daturum promiserit, neque dare quicquam compelletur. Nouellam igitur Imperatoris Dn. Leonis Philosophi de donatione propter nuptias, quæ ex veteri lege cognita est, atque necessariò datur: Imperatoris autem Iustiniani de lucro quod ex morte secundùm pactum datur, loqui arbitror. Quod ergo ex morte alterius coniugum superstiti dari conuenit, exiget post alterius tonsionem qui in [*communi*] vita relictus est, qualecunque [*tandem*] sit, ac quomodocunque nuncupetur. Atque id contingit [*quidem*] hoc modo, vt si mulier tondeatur, maritus ex morte eius [*sibi*] su-

* *Nõdum ergo habemus plenum nouellarum numerum.*

χέρδος, τοῦτο ἔχειν δεῖ τ' καταλελειμμένον παρὰ θατέρου εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ καθεστήκει, ὁμοίως καὶ οὗτος τὸ γε ὅτι τῷ συνοικήσαντι δοκεῖ τελευτᾶν, ἑτέραν ἀνθ' ἑτέρας βίου πορείαν ἐληλάφως. Ἀλλὰ καὶ ρκγ'. Ἰουστινιανοῦ νεαρὰ, ἥτοι ὃ ἡ. κεφ. τοῦ α'. πίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τῶν Βασιλικῶν προσκεκλύεται τ' ἐκ τῶν κώμης ἀδελφοθέντα ἐκ τῶν ὁμοζύγων λαμβάνειν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ ἀποκαρέντος, εἰ μὴ ἐκ τῆς προτελευτῆς τούτου ἀπὸ συμφώνου ἔμελλε προσφέρουσαι αὐτῷ· ὅπερ καὶ βραχείαν προμυθίαν ἐκάλεσεν ἡ κδ'. νεαρὰ πάντως πρὸς τιὼ ἐκ τῶν ἑτέρων αἰτιῶν δεδομένων ποινὴν ἀποβλέψασα· ὃ γὰρ ἀπὸ συμφώνου οὐδὲ ποινὴ λέγεται. καὶ ταῦτα μὲν ἔχοισιν οὕτω. ἐρωτῶ δὲ τῆς ριζ'. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, λεγούσης δὲ ἀποκάρσεως τοῦ ἀνδρὸς μὴ δίδοσθαι ἐπιβολὴν τῇ γυναικί· καὶ τ' κδ'. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ διορισαμένης τὰ γραφέντα αἰῶνιν, ἀπαιτηθήσεταί τι παρὰ τ' γυναικὸς χάριν ἐπιβολοῦ ἐκ τοῦ ἀποκαρέντος ἀνδρός, ἢ οὔ; ὃ παλαιὸν ὄκι ἀπὸ συμφώνου ἐδίδοτο ὃ ἐπιβολὴν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ νόμου. εἰ μὲν γὰρ ἡ γυνὴ ἐδίδου χάριν προῖκός, τοσοῦτον ἂν ὁ ἀνὴρ ἐπιβάλλειν ποσὸν εἰς τιὼ κοινὼ προεισφορὰν ἠναγκάζετο, ὅθεν καὶ ἐπιβολὴν ὠνομάσθη. τοῦτο δὲ ἀνῄρεθη. καὶ σήμερον τοιοῦτον ἐπιβολὴν ὁ ἀνὴρ οὐ δίδωσιν, ἀλλὰ ἀπὸ συμφώνου δίδωσί τι μέρος ἐὰν συμφωνήσῃ ἐκ προτελευτῆς τῇ γυναικί. εἰ δ' μὴ συμφωνήσῃ δοῦναί τι ὑπὲρ ἐπιβολοῦ, ὄκι ἀναγκασθήσεται δοῦναί τι. νομίζω οὖν ὅτι ἡ μὲν νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου περὶ τοῦ ἐπιβολοῦ φησὶ τ' ἐκ τ' παλαιοῦ νόμου ὑπογινωσκομένου, ἐξ ὧν ἀνάγκης δεδομένου· ἡ δ' τ' βασιλέως Ἰουστινιανοῦ περὶ τ' χέρδους τοῦ ἐκ προτελευτῆς τ' ὃ σύμφωνον δεδομένου. ὃ γοῦν ἐκ προτελευτήσαντος τῶν ὁμοζύγων συμφωνηθὲν δίδοσθαι ποσὸν πρὸς τὸν ὑπομείναντα ἀπαρτισμὸν μ' τ' ἐκ τοῦ ἑτέρου ἀποκαρέντος, ὁ εἰς τὸν βίον προσληφθεὶς οἱῳ αὖ καὶ ἔστι, καὶ ὁπωσαὖ καλεῖται· καὶ συμβαίνῃ τοιούτῳ τρόπῳ ἐὰν ἀποκαρῇ ἡ γυνὴ, ἀπαιτεῖν τὸν ἄνδρα τὸ ἐκ προτελευτῆς ἐκείνης συμφωνηθὲν

δὲ ἡμῶν τῷ πρείοντι ποσὸν, καὶ ὑποβολον καταχρηστικῶς.

perſtiti dari promiſſam quantitatem, tametſi ὑποβολον abuſiuè vocetur, exigat.

KEIMENON.

Τὸ δὲ κατὰ συναίνεσιν τοὺς τὸ συμφωνούμενον λύειν τὸν γάμον, εἴρετο μὲν πρόλαι, ἀνηρέθη δὲ ἐν τῇ εἰρημένῃ ριζ'. νεαρᾷ, αὖθις δὲ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως. καὶ τῷ μὲν ἀπροίκῳ γαμετῇ ὁ ἀνὴρ ἀναλόγως ἐκβάλλων, δίδωσιν αὐτῇ τὸ δίμοιρον τῆς προικὸς αὐτοῦ τῆς καθαρᾶς. εἰ δὲ συμβῇ πλείονας εἶναι παῖδας τῷ πατρὶ, οὐ τὸ τέταρτον, ἀλλὰ παιδὸς ἑνὸς ἀναλογίαν λαμβάνει. οὐ δυνάται δὲ τὸ διδόμενον αὐτῇ ὑπερβαίνειν τὰς ρ'. τοῦ χρυσίου λίτρας. οὐχ ὑποκειται δὲ τούτοις ἡ ἀπροίκος γυνὴ, ἀλόγως τοῦ ἀνδρὸς ἀναχωροῦσα, ὡς ἡ αὐτὴ ριζ'. νεαρά.

Quòd porrò conſenſu coniuges inter ſe matrimonium dirimere [*poſſint*] dictum fuit olim, abrogatum autem eſt per dictam CXVII. nouellam, ſed poſtmodum renouatum ab Imperatore Iuſtino. Planè qui maritus indotatam vxorem citra rationem eiicit, dat illi puræ ſubſtantiæ ſuæ quadrantem. At ſi fortè plures tribus liberi ſint, non quadrantem, ſed vnius liberorum portionem [*illa*] accipit. Non poteſt autem, quod illi datur, centum auri libras excedere Huic [*dationi*] tamen quæ dotem non intulit mulier, ſi citra rationem à marito diuertat, (quomodo eadem CXVII. nouella [*tradit*]) non eſt obnoxia.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ηθ'. δίγε. τῆς ιζ'. τίτ. τῆς ε'. βιβλίου τῆς χώδικος δηλοῖ ὅτι κατὰ συναίνεσιν λύεσθαι τὸν γάμον, ἥτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. ἀλλ' οὐδὲ ὅ τ ριζ'. νεαρᾶς κεφ. ὃ αἱρεθῶ τὰς κατὰ συναίνεσιν λύσεις τοῦ γάμου, ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἐτέθη τὸ ιγ'. κεφ. τ ρλδ'. νεαρᾶς, ὅπερ ἔστι κεφ. δ'. τῆς ζ. τίτ. τ κη'. βιβλίου ἰσοδυναμοῦν τῇ ριζ'. νεαρᾷ. ἡ νομοθεσία τ βασιλέως Ἰουστίνου ὅτι νεαρᾷ Ἰουστινιανοῦ ρμ'. ἥτις οὐδὲ ὅλως ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ᾗ δ τ ἀπροίκου γαμετῆς λαμβάνειν τὸ τ ἀνδρώας οὐσίας ἐκ τοῦ ἀλόγως ἀποδιαπεμψαμένου αὐτὴν, μέρος ὅτι τ ριζ'. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ· πλὴν οὐδὲ τοῦτο ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

SCHOLIVM.

Gonſt. IX. tit. XVII. lib. v. Cod. conſenſu matrimonium ſolui ſtatuit, quæ in Baſil. non eſt. Sed neque [*illud*] CXVII. nouellæ cap. quod conſenſu [*faciendas*] matrimonij diſſolutiones abrogat, in Baſil. poſitum eſt, ſed pro eo poſitum eſt nouellæ CXXXIV. cap. XIII. quod eſt cap. IV. tit. VII. lib. Baſil. XXVIII. quod cum CXVII. nouella idem valet. Conſtitutio verò Iuſtini Imperatoris eſt nouella Iuſtiniani CXL. quæ nullo modo in Baſil. poſita eſt. Quòd autem indotata vxor ex maritalibus bonis, quum ille [*ipſam*] citra rationem repudiat, quadrantem capit, eſt pars nouellæ Imperatoris Iuſtiniani CXVII. ſed neque hæc in Baſil. poſita eſt.

KEIMENON.

Τοσοῦτον ἢ ἀκώλυτός ἐστιν ἡ τ γά-

TEXTVS.

Vſque adeò matrimo-

niorum diſſolutio impediri nequit, vt lib. XLV. tit. I. digeſt. XIX. dicatur: Quòd ſi quis coniugum pœnam ſponderit, ſi culpa ſua diuortium fiat, [*promiſſio*] non valet. Sufficit enim in talibus à lege conſtituta pœna: niſi ſi ſtipulatio tantundem comprehendat: & eiuſdem tit. digeſt. CXXXIV. Non rectè ſtipulor ab aliqua pœnam, ſi mihi non nubat, neque item quæ mihi iam nupta eſt, ab ea pœnam ſtipulari poſſum, ſi diuortium fecerit. Eadem etiam de muliere à marito ſtipulante [*intelligenda ſunt*] & lib. VIII. Cod. tit. * XXXVIII. conſt. II. Inualidè quis paciſcitur, ne ſibi diuortium facere non liceat: & quæ pœna in hac ſtipulatione conſtituta eſt, irrita eſt.

* *In libris noſtris* XXXIX.

μων διάλισις, ὅπ εἴρηται βιβλίῳ μέ. πίτ. α΄. διατ. ιθ΄. ὡς ἐάν τις τ σωνοικούντων ὁμολογήσῃ ποινὴν, ἐκ τῦ παρ' αἰτίαν αὐτ λυθῆναι τὸν γάμον, ἐκ ἔῤῥωται· ἀρκεῖ γὰρ ἡ τῷ νόμῳ ὀφὴ τ τοιούτων ὡρισμένη ποινή, εἰ μὴ ἄρα ⊂ ἡ ἐπερώτησις τοσαύτην περιέχῃ. ⊂ διάτ. ρλδ΄. τῦ αὐτ τίτ. ὅπ οὐ καλῶς ἐπερωτῶ τινα ποινὴν, ἐκ τοῦ μὴ γαμηθῆναί μοι, οὔτε μοὶ ἤδη γαμηθεῖσάν μοι ποινὴν ἐπερωτᾶν δύναμαι, ἐὰν λύσῃ τ γάμον· τὰ αὐτὰ κὴ περὶ γυναικὸς ἐπερωτώσης τ ἄνδρα. κὴ βιβ. ι΄. τ κώδικος τίτ. λη΄. διάτ. β΄. ὅπ ἀνιχύεται τις παχτεύει, μὴ ἔξεῖναι αὐτῷ λῦσαι τ γάμον, ⊂ ἐκ ἔῤῥωται ἡ ὀφὴ τοῦτῳ ἐπερωτηθεῖσα ποινή.

Scholivm.

Dig. XIX. tit. I. lib. Dig. XLV. eſt cap. XVIII. tit. I. lib. XLIII. Baſil. quod ſic habet. Irrita eſt ſtipulatione conſtituta pœna, ſi culpa alterius coniugum diuortium factum fuerit, vt ne priuatorum hominum pactis pœna publica perimatur. Quæras lib. XXIX. tit. V. cap. V. & tit. VI. lib. XLIII. cap. II. & thema III. cap. XCVII. tit. I. lib. XLIII. & thema I. cap. CXXXIV. eiuſdem lib. & tit. & thema II. cap. CXXI. & lib. II. tit. II. cap. CCXLIII. & lib. XXVIII. tit. VII. cap. VII. VIII. IX. Digeſt. CXXXIV. tit. I. lib. XLV. Dig. eſt cap. CXXXIV. tit. I. lib. XLIII. Baſil. quod habet quemadmodum in textu ſcriptum eſt. Chumnus in margine ſcholium adſcripſit, quod paucis [*illud*] cap. interpretatur: & docet, quando de futuro matrimonio conſcriptæ obligationes efficaciam habere debeant, & quando non. Ve-

Σχόλιον.

Τὸ ιθ΄. κεφάλαιον τ α΄. πίτλου τ μέ. βιβλίου τ ὑφηπάξ. ἔστι κεφάλαιον ιπ΄. τῦ α΄. πίτ. τ μγ΄. βιβ. τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον· ἔστι δ' ἀμίγυεος ἡ ἐπερωτωμένη ποινὴ, ἐκ τῦ παρ' αἰτίαν ζυγὸς τῶν συνοικούντων λυθῆναι τ γάμον, ἵνα μὴ ἰδιωτικοῖς πάκτοις ἀναιρῆ ἡ δημόσιος ποινή. ζήτει κὴ βιβ. κθ΄. τίτ. ε΄. κεφ. ε΄. ⊂ πίτ. ς΄. τ μγ΄. βιβ. κεφ. β΄. ⊂ θέμα γ΄. τ ιζ. κεφ. τ α΄. πίτ. τῦ μγ΄. βιβ. κὴ θέμα α΄. τ ρλδ΄. κεφ. τῦ αὐτ βιβ. κὴ πίτ. κὴ θέμα β΄. τῦ ρκα΄. κεφ. κὴ βιβ. β΄. πίτ. β΄. κεφ. σμγ΄. καὶ βιβ. κη΄. πίτ. ζ. κεφ. ζ. η΄. θ΄. Τὸ ρλδ΄. ὑφητ. τῦ α΄. πίτ. τῦ μέ. βιβλίου ὑφηπάξεων, ἔστι κεφ. ρλδ΄. τῦ α΄. τίτ. τῦ μγ΄. βιβ. τ βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς ἐν τῷ κείμενον ἐγράφη. πρεγελλατο δ' ὁ Χοῦμνος ἔξωθεν σχόλιον ἐρμηνευτικὸν τοῦτο τὸ κεφάλαιον, καὶ διδάσκον, πότε τὰ χαίειν μέλλοντος γάμου γινόμενα δεσμωτικὰ ἐγγραφα ὀφείλουσιν ἐνεργεῖν, καὶ πότε ἀνενεργητεῖν· οὐ δὲ

ὃ τοιούτῳ σχολίῳ μὴ προσέχῃς, ἀλλὰ σημείωσαι ἐκ τοῦ τοιούτου κεφαλαίου, ὅτι τὰ περὶ γάμων δεσμωτικὰ ἔγγραφα, εἰ μὲν παρὰ μόνων τῶν μνηστευομένων συναφθῆναι γένωνται, εἰσὶν ἀίσχυρα, ὅσον εἰς τὸ ποινὴν ἐκ πράξεως τούτων ἀπαιτηθῆναι. εἰ δὲ καὶ παρ' ἑτέρων τινῶν, ἔχοιτο τὸ ἰσχυρὸν, καὶ ἐκ τοῦ μὴ γενέσθαι τὸν γάμον ἐξ αἰτίας τινὸς τῶν μνηστευομένων, ἀπαιτῆσθαι τὸ προτιμηθὲν ἐκ τοῦ ἐπερωτηθέντος πρᾶσιν ἀξιοῦν αὐτὸν ποιῆσαι τὸν γάμον. ζήτει καὶ τὸν παλαιὸν τοῦ α'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ κη'. βιβ. καὶ κεφ. ιδ'. ιε'. τοῦ αὐτοῦ βιβ. καὶ τίτ. ἢ δὲ β'. διάτ. τοῦ λη'. τίτ. τοῦ η'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. β'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ μγ'. βιβ. οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. καὶ μὲν τοῦ πολιτικοῦ νόμου οὐ τοιούτοις. γίνωσκε δὲ ὅτι πολλάκις ἐζητήθη καὶ διὰ τοῦτο ὁ δεσμωτικὰ τοιαῦτα περὶ γάμου θέμενος μετά τινος γυναικὸς ἔγγραφα, ἢ καὶ γαμήλια ὅτι μνηστεία ἀσυσάτω, μετὰ τὸ ἀθετῆσαι τὰ δεσμωτικὰ ἔγγραφα, ἢ τὸν ποιήσαντα μνηστείαν, λαβεῖν ἑτέραν γυναῖκα, καὶ εἰς προσβυτέρου τόπον ἀναχθῆναι. σὺ γοῦν εἰπέ, ὡς εἰ μὲν τὸ πρόσωπον τὸ κατεγνωσθὲν τῷ θέλοντι ἱερωθῆναι, μετὰ τὴν ἀθέτησιν τῶν ἐγγράφων ἐπρέσβευε τὸν χρόνον, οὐ προσχωρήσεται ὁ τὰ ἔγγραφα ἐκπλήσσων, ἢ καὶ τὸν ποιήσαντα μνηστείαν, ἑτέρᾳ συναφθῆναι γυναικὶ, καὶ οὕτως ἱερωθῆναι, ὡς ἄγαμος λογιζόμενος διὰ τὴν ὀπιθυμίαν, καὶ ἀφ' οὗ δεκτικὸν ἔρωτος τὴν γυναῖκα. εἰ δὲ ἦπλουν τὸν ἐξ χρόνων ἰδὼ τὸ τοιοῦτον πρόσωπον ὅτε ἡ ἀθέτησις τῶν συμφώνων ἐγένετο, καὶ δυνάμενος καὶ ἑτέρᾳ γυναικὶ ὁ τοιοῦτος συζευχθήσεται, καὶ ἔκτοτε ἱερωθήσεται. καταλύσαιεν δ' ἂν ταῦτα καὶ ἀπὸ τῆς νεαρᾶς νομοθεσίας τοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ τὰ διορισθέντα, δηλοῦντος εἶναι τὰς μνηστείας, ἐννόμους οὔσας, καὶ προσκαλουμένης καὶ τύχῃ λυθῆναι μνηστείας, ὡς μὴ κατὰ τοὺς νενομισμένους χρόνους γαμηθέντα, μὴ ἔχειν ὅπου ἀδείας τὰ κεκωλυμένα συνδικὰ πρόσωπα τῶν δεδεμένων μνηστευθέντων, πρὸς γάμον κοινωνίαν συνάπτειν. καὶ ἀναγνῶθι τοιαύτην νεαρὰν καταγραφεῖσαν εἰς τὸ β'. κεφ. τοῦ πρώτου τίτ. σημειωσαι τὸ προσθὲν ἐρμηνείας χάριν τοῦ ὅτι γάμου ποιοῦ γινομένου ἐγγράφων πρὸ χρόνων· καὶ τὰς ὁ αὐτὸς πρὸ πομπὰς καὶ λέγε κατὰ ταῦτας ἔχειν τὸ ἕτερον τὰ δεσμωτικὰ, καὶ μὴ ἔχειν.

rùm tu illi ſcholio ne auſcultaueris: ſed notes ex hoc cap. quòd matrimoniorum obligatoria inſtrumenta, ſiquidem à ſolis futuris coniugibus confecta fuerint, quantum ad pœnam ob illorum tranſgreſſionem exigendam, inualida ſunt: ſi verò ab aliis quibuſpiam efficaciam habeant, & ſi culpâ vtriuſcunque futurorum coniugum matrimonium perfectum non fuerit, ab eo qui ſe effecturum, vt ille matrimonium ineat, promiſerit, pœna exigatur. Quæras etiam Palæum [*in*] cap. 1. tit. 1. lib. XXVIII. & cap. XIV. & XV. eiuſdem lib. & tit. Conſt. II. tit. XXXVIII. lib. VIII. Cod. eſt cap. II. tit. VI. lib. XLIII. quod habet, vt in textu ſcriptum eſt. Atque in his [*quidem*] ciuilis lex [*vertitur.*] Scias verò quòd ſæpenumero quæſitum ſit, an qui iſtiuſmodi obligatoria de nuptiis inſtrumenta, aut etiam in infirmis ſponſalibus, nuptiales pactiones cum muliere aliqua interpoſuit, poſtquam obligatoria inſtrumenta, vel præter ius [*inita*] ſponſalia reprobarit, aliam vxorem ducere, aut in presbyteri ſtatum euehi poſſit. Tu igitur dic, quòd ſi perſona, quæ ei qui ſacerdos fieri vult, deſponſa eſt, tempore reprobationis inſtrumentorum ſextum annum exceſſerit, non permittetur ei qui inſtrumenta vel à lege non confirmata ſponſalia interpoſuit, vt alteri mulieri coniungatur, aut ſic ſacerdos fiat, tanquam bis matrimonium contraxiſſe reputetur: [*idque*] propter concupiſcentiam, & quòd mulier amoris capax ſit. Si verò quum pacta reprobarentur, perſona illa ſex annis minor fuerit: firmiter talis alteri mulieri coniungatur, aut ex eo tempore ſacerdos fiat. Aſtruas verò hæc etiam ex nouella legiſlatione Imperatoris Dn. Alexij Comneni, quæ legitima ſponſalia inſolubilia eſſe ſtatuit: & iubet, vt ſi ſponſalia, tanquam legitimis temporibus non facta, ſolui contingat, facultatem non habeant cognatæ eorum, qui aduerſantibus legibus in coniugij ſocietatem coniuncti fuerant, prohibitæ perſonæ, vt [*cum illis*] coniungantur. Quam [*quidem*] nouellam cap. II. præſentis tituli inſertam etiam legas.

CAPVT V.

De fornicatione, adulterio, ſtupro & pædicatione. Apoſtolorum canon LXI. Concilij Ancyrani canon VIII. Concilij Neocæſarienſis canon VIII. Concilij ſexti canon LXXXVI. LXXXVII. Baſilij canon VII. XVIII. XXI. XXII. XXV. XXVI. XXX. XXXIV. XXXVII. XXXIX. XLIX. LVIII. LIX. LXII. LXXVII. Gregorij Nyſſeni canon III.

TEXTVS.

De ſtupro, adulterio, atque pædicatione tractat lex in lib. IX. Cod. tit. IX. & lib. XLVIII. titulo V. talia delinquentibus pœnam inducens capitalem. Vbi [*etiam*] dicitur, quòd adulterij accuſatio non ſolùm ob ſtupratam legitimam coniugem, verumetiam de inſtabili atque illegitimo matrimonio, & ſponſalibus, & de concubinatu inſtituatur.

SCHOLIVM.

Tit. IX. lib. IX. Cod. poſitus eſt in cap. XLVII. tit. XXXVII. lib. Baſil. IX. & tit. V. lib. Digeſt. XLVIII. poſitus eſt in cap. III. tit. XXXVII. eiuſdem IX. libri. Cuius tit. diuerſa cap. legas, quæ multa iſtiuſmodi docent, cuiuſmodi compendiosè ſunt propoſita. Verùm quòd adulteri, pædicones, aut ſtupratores capitali ſupplicio afficiantur, non eſt poſitum in Baſil. ſed LXXIII. cap. dicti XXXVII. tit. ait: Adulteri verberati & tonſi naribus mutilantor: qui verò internuncij atque adminiſtri in impio illo ſcelere fuerint, verberati & tonſi in perpe-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς, & ἀρρενοκοιτίας. Ἀποστόλων κανὼν ξα'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν η'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν η'. συνόδου ς'. κανὼν πς'. πζ'. Βασιλείου κανὼν ζ'. ιη'. κα'. χϐ'. κε'. χς'. λ'. λδ'. λζ'. λθ'. μθ'. νη'. νθ'. ξϐ'. οζ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ φθορᾶς, ἢ μοιχείας, & ἀρρενοκοιτίας διαλαμϐάνει ὁ νόμος· βιϐλίῳ θ'. τῆς κώδικος τίτ. θ'. καὶ βιϐλίῳ μη'. τίτ. ε'. κεφαλικῶ ζημιοῦσθαι πλημμελοῦσιν ἐπάγων ζημιοῦσθαι. ἔνθα εἴρηται ὅτι τὸ μοιχικὸν οὐ μόνῳ ἐπὶ φθορᾷ νομίμου γαμετῆς κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀσυστάτου, καὶ ἀθεμίτου γάμου, καὶ μνηστείας, καὶ παλλακισμοῦ.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο θ'. πίτ. τῆς θ'. βιϐ. τῆς κώδικος κεῖται εἰς κεφάλαιον μζ'. τ̃ λζ'. πίτ. τ̃ ξ'. βιϐ. τ̃ βασιλικῶν, καὶ ὁ ε'. πίτ. τῆς μη'. βιϐ. τ̃ δίγ. κεῖται εἰς γ'. κεφ. τ̃ λζ'. πίτ. τῆς αὐτῆς ξ'. βιϐ. & διάφορα κεφάλαια τῆς τοιούτου πίτλου διδάσκοντα ζημιοῦται πολλά, οἷα συνωφελοῦσθαι εἰς τὸ κείμενον. Τὸ μέντοι κεφαλικῶς ζημιοῦσθαι τοὺς μοιχοὺς, ἢ τοὺς ἀρρενοκοίτας, ἢ τοὺς φθορᾶς, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλά φησι τὸ ογ'. κεφάλαιον τῆς ῥηθέντος λζ'. πίτ. οἱ μοιχοὶ τυπτόμενοι καὶ κουρϐόμενοι ῥινοκοπεῖσθωσαν οἱ δὲ μέσοι & ὑπουργοὶ ὡς τοιούτῳ αἰσχήματι χρησάμενοι, τυπτόμενοι καὶ κουρϐόμενοι δεῖ-

διωνεχῶς ὀξοειξέαθωσαν. ἡ ὁ ρλδ'. νεαρὰ τῦ βασιλ. Ιουστινιανοῦ, ἥτοι τὸ ις'. κεφ. αὐτῆς, ὅπερ ἐτέθη εἰς τ ζ'. πτ. ϐ' κη'. βιϐ. φησὶ πρὸς ταῦτα τοιάδε· εἰ περὶ μοιχείας ὁ ἀνὴρ νομίζῃ δύνασθαι τ ἑαυτῦ γαμετὴν ἐλεγχθῆναι, προσήκει τ ἄνδρα πρότερον ἐγκαλέσαι τ γυναῖκα, ἢ ἐπὶ τ μοιχὸν, καὶ εἰ περὶ τ μοιχείας ἔγκλημα φανερῶς ἀποδειχθείη· τότε καὶ ἡμεῖς πεμπομένων, κελεύομεν ἐκείνας ταῖς ποιναῖς ταῖς ἁμαρτανούσαις ἐπάγεσθαι, αἷς οἱ νόμοι ὑποτυποῦσι· καὶ ἐκείνων ταῖς νομίμοις ὑποφερομένων ποιναῖς, οἵτινες μέσοι ἢ ὑπουργοὶ τῷ τοιούτῳ ἀσεβεῖ ἐγκλήματι γεγένασιν. ἐκ τ οὐσίας ὃ τ μοιχοῦ, εἰ ἔχοι γαμετὴν, τ προῖκα καὶ τ περὶ γάμου δωρεὰν αὐτῇ ἀφαιρεῖσθαι, ἢ τινὰ ἀπὸ τ ἡμετέρου νόμου μοῖραν, εἰ προῖκα συμβόλαια μὴ προηκολούθησαν. τ ὃ λοιπὸν αὐτῦ περιουσίαν, εἰ μή εἰσι, διϊόντες ἢ καταίοντες, ἕως τρίτου βαθμοῦ λαμβανέτωσαν αὐτοὶ, καὶ τ ἀπὸ τ ἀξίας καὶ τοὺς βαθμούς. εἰ ὃ μή εἰσι τοιοῦτοί τινες, τῷ δημοσίῳ προσνεμέσθω ταῦτας κελεύομεν· τ ὃ μοιχευθῆσαν γυναῖκα τὰς προσηκούσας ἀποβαλλομένων ποιναῖς, ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθω, καὶ ἐφιέσθω, ὅσα ὁ πατριάρχης συνεώφισεν. ἀναγνωθῇ καὶ τ λϐ'. νεαρὰ τῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τῦ Σοφοῦ διορισθέντα ἡ ὀφείλῃ γίνεσθαι εἰς τοὺς μοιχοὺς, καὶ εἰς τὰς μοιχαλίδας. περὶ ἀθεμίτων φησὶ τὸ οϛ'. κεφάλ. τῦ λζ'. τίτλου τῦ ξ'. βιϐλίου ταῦτα· οἱ ἀμιϐέμικτοι, εἴτε γονεῖς πρὸς τέκνα, εἴτε τέκνα πρὸς γονεῖς, ἢ ἀδελφοὶ πρὸς ἀδελφὰς; ξίφει μαιρείσθωσαν. οἱ ὃ κατ' ἄλλην συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους συμφθείρωμενοι, τουτέστι πατὴρ εἰς γυναῖκα υἱοῦ, ἢ υἱὸς εἰς γυναῖκα πατρὸς, ἢ γαμβρὸς μητρυιᾶς, ἢ πατρυιὸς εἰς πρόγονον, ἢ ἀδελφὸς εἰς γυναῖκα ἀδελφοῦ, ἢ θεῖος εἰς ἀνεψιὰν, ἢ ἀνεψιὸς εἰς θεῖαν, ἢ εἷς δύο ἀδελφὰς, ἢ εἷς μητέρα ξένην καὶ τ αὐτῆς θυγατέρα ἐν εἰδήσει μιγνύμενος, οἱ τοιοῦτοι τυπτόμενοι ῥινοκοπείσθωσαν, αὐτοί τε καὶ αἱ αὐτοὶ συνεφθάρησαν. ὡσαύτως καὶ τὸ οζ'. κεφάλαιον λέγει, οἱ πρὸς γάμων συναπτόμενοι, ἢ ἄλλως κρυπτῶς συμπλεκόμενοι ἐξ ἀδελφοὶ, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν γινόμενοι παῖδες, ξίφει μόνον, ἢ πατὴρ καὶ υἱὸς πρὸς μητέρα καὶ θυγατέρα, ἢ δύο ἀδελφοὶ πρὸς δύο ἀδελφὰς, ἢ δύο ἀδελφοὶ εἰς μή-

tuum exilium mittunto. Nouella autem Imperatoris Iuſtiniani CXXXIV. ſiue eius XII. cap. quod in tit. VII. lib. XXVIII. poſitum eſt, circa initium hæc dicit: Si de adulterio maritus putet ſuam conuinci poſſe vxorem, conuenit, vt maritus priùs contra vxorem, aut etiam adulterum in crimen ſubſcribat. Et ſi quidem adulterij crimen manifeſtè probatum fuerit, tunc tranſmiſſo libello repudij, iubemus, vt illæ pœnæ delinquentibus irrogentur, quas præſcribunt leges: illis quoque legitimas ſuſtinentibus pœnas, qui quidem vel internuncij vel miniſtri tam impio crimini extiterunt. [*Præterea*] de ſubſtantia adulteri, ſi vxorem habeat, dos ei donatióque ante nuptias conſeruetur: aut ſi dotalia inſtrumenta [*non*] interuenerunt portio quæ noſtra defertur lege. Reliquam eius ſubſtantiam deſcendentes aut aſcendentes (ſi qui ſunt) vſque ad tertium gradum, capiant ſecundùm ordines & gradus ſuos. Si nulli huiuſmodi ſuperſint, fiſco hæc addici iubemus. Mulier verò quæ adulterium commiſit, competentibus ſubdita pœnis, in monaſterium coniiciatur: & [*ſic*] deinceps, quæ Patriarcha in compendium contraxit. Legas [*verò*] etiam nouellam Imperatoris Dn. Leonis Philoſophi XXXII. quæ quid adultero & adulteræ fieri debeat, ſtatuit. Proinde de inceſtu cap. LXXVI. tit. XXXVII. lib. LX. hæc dicit: Inceſti, ſiue parentes cum liberis, ſiue liberi cum parentibus, ſiue fratres cum ſororibus, [*ſe commiſceant*] gladio puniuntor. Qui verò in alia cognatione ſe inuicem inceſtarint, puta pater & filij vxor, aut filius & patris vxor ſiue nouerca, aut vitricus & priuigna, aut frater & fratris vxor, aut patruus & ex fratre neptis, aut ex fratre nepos & amita, aut [*extraneus*] & duæ ſorores, aut [*extraneus*] & mater vnà cum filia: hi & mares & feminæ (ſi [*quidem*] ſcientes [*ſeſe*] commiſcuerint) verberati naribus mutilantor. Similiter etiam LXXVII. cap. dicit: Si patrueles horúmve liberi, nec vltra, [*inter ſeſe*], vel pater & filius cum matre & filia, vel duo fratres cum duabus ſororibus, vel duo fratres cum matre & filia, vel ex fratre nepos cum patrui ſui quondam vxore, ſiue pa-

truus cum nepotis ex fratre quondam vxore, matrimonio coniungantur, alioquive carnaliter commercium habeant, ſupra ſeparationem verberantor. [*Et*] cap LXXVIII. ait: Qui cum monachis, diaconiſſis, aut aſcetriis libidinem exercent, tanquam qui eccleſiam ſponſam Chriſti coinquinent, & ipſi & quæ cum ipſis ſe contaminant, naribus mutilantor. Cap. autem LXXIX Qui, inquit, cum concubina filij ſui aut matrimonij prætextu [*ſc.*] commiſcet, aut alioqui clam commercium habet, vnà cum ipſa naribus mutilator: vt tamen priùs à ſe inuicem ſeparentur. Verùm ſi cum filij concubina maritata id perpetret, pœna eodem modo procedito, atque [*illi*] inſuper verberantor. Legas etiam VI. thema cap. X. tit. V. lib. Baſil. XXVIII. quod ait: Qui virginem aut viduam rapuit, hanc neque conſentiente ipſius patre ad delictum condonante, ducere vxorem poteſt. Cæterùm qui de ſancto baptiſmate aliquam ſuſcepit, non poteſt ipſam poſtmodum in matrimonium aſſumere: quippe quæ tanquam ipſius filia facta ſit: neque [*item*] eius matrem aut filiam: quin neque ipſius filius. Quandoquidem nihil aliud perinde paternum affectum iuſtúmque matrimonij impedimentum introducere poteſt, atque hoc vinculum, quo animæ ipſorum mediante Deo coaleſcunt. Lege eiuſdem lib. & tit. cap III. thema II. & III. & cap. XI. & lib. VII. tit VIII. cap. IV. & lib. XLV. tit. II. cap. VI. thema III. & cap. X. thema II. & III & lib. II. tit. III. cap. VIII. & cap. CXCVII.

τέρα ϗ θυγατέρα, ἢ αἰεψιὸς εἰς γεγαμηκυῖαν τοῦ θείου γυναῖκα, εἴτε θεῖος εἰς τὴν γεγαμηκυῖαν τοῦ ἀνεψιοῦ γυναῖκα, παρὸς ὧν χωρισμῷ ϵ τυπτέσθωσαν. ὁ αὐτ. κεφ. φησιν, οἱ τὰς μοναζούσας, ἢ τὰς διακονίσσας, ἢ τὰς ἀσκητρίας σπασιλογαίνοντες, ὡς τὴν νύμφην Χριστοῦ ἐκκλησίαν συμβεβηλοῦντες, ῥινοκοπείσθωσαν, αὐτοί τε ϵ αἱ σὺν αὐτοῖς συνεφθαρμέναι. ὁ αὐτ. κεφ. φησὶν, ὁ τῇ ἰδίᾳ συντέκνῳ ἢ ὀνόματι γάμου μεγυμένος, ἢ ϵ ἄλλως λαθραίως συμπλεκόμενος, ἅμα αὐτῇ ῥινοκοπείσθω, δηλονότι πρώτερον αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων διϊσταμένων. εἰ μήποτε εἰς ὑπόνοιαν συμπτωτικὴν διαφαλοῖτο τοῦτο, ἢ μὴ ποινὴ ὡσαύτως πρεσβαιτέτω, παρὸς τούτοις ὀ ϗ τυπτέσθω. ἀπάγωθι ϗ ὁ ς'. θέμα ιϛ'. κεφ. τ ε'. πτ. τ κη'. βιϐ. τ βασιλ. λέγει· ὁ παρθένον ἢ χήραν ἁρπάσας, ϗ δυνάται ταύτην γαμεῖν, οὐδὲ συναινούντος τοῦ ταύτης πατρὸς ϗ συγχωροῦντος τὸ ἔγκλημα. ὁ μήποτε ἀπὸ τ ἁγίου βαπτίσματός τινα δεξάμενος, ϗ δυνάται αὐτὴν ὕστερον πρὸς γάμον ἀγαγέσθαι, ὡς δῆθεν θυγατέρα αὐτοῦ θρεμμάτων, οὐδὲ τ ταύτης μητέρα ἢ θυγατέρα, ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ὅπῃ οὖν ἄλλο οὕτως δυνάται εἰσάγειν πατρικὸν δίκαιον, καὶ διχόθεν γάμου κώλυσιν, ὡς ὁποιοσδήποτε δεσμὸς, δι' οὗ θεοσμισούμεναι αἱ ψυχαὶ αὐτῶν συνάπτονται. ἀπάγωθι τῆς αὐτοῦ βιϐ. ϗ πτ. κεφ. γ'. θέμα β'. ϗ γ'. καὶ κεφ. ια'. καὶ βιϐ. ζ'. πτ. η'. κεφ. δ'. ϗ βιϐ. με'. πτ. β'. κεφ. ϛ'. θέμα γ'. καὶ κεφ. ι'. θέμα β'. ϗ γ'. ϗ βιϐ. β'. πτ. γ'. κεφ. η'. καὶ κεφ. ρϟζ'.

TEXTVS.

Proinde fornicatio non laudatur quidem à ciuili lege, neque tamen prohibetur. Etenim dicitur lib. XII. tit. V. dig. IV. Quod meretrici datur, non redditur. Quum enim meretrix ſit, non turpe eſt ipſam accipere, tametſi meretricem eſſe turpe ſit. Et lib. XXXIX. tit. V. digeſt * VI. quòd etiam

* *In lib. noſtris* V.

KEIMENON.

Ἡ μήποτε πορνεία οὐκ ἐπαινεῖται μὲν ἀλλὰ τῷ πολιτικῷ νόμῳ· οὐκ ἀπαγορεύεται ὅ. ἀμέλει εἴρηται βιϐ. ιϐ'. τίτ. ε'. διατ. δ'. ὅτι τὸ διδόμενον πόρνῃ, οὐκ ἀποδίδοται· ἐπειδὴ γὰρ ὅτι πόρνη, οὐκ ἔστιν αἰσχρὸν τὸ λαβεῖν αὐτὴν, εἰ καὶ αἰσχρὸν ὅτι τὸ εἶ αὐτὴν πόρνην. καὶ βιϐ. λθ'. πτ. ε'. διάτ. ϛ'. ὅτι ϗ

διὰ ἄσεμνον αἰτίαν γένεται καλῶς δωρεά, οἷον εἰς πόρνην, καὶ ἔρρωται. καὶ βιβλ. μζ'. τίτ. β'. διάτ. λθ'. ὅτι ὁ ἁρπάζων ἢ ἀποκρύπτων ἀλλοτρίαν δούλην πόρνην οὖσαν, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστὴς, οὔτε ὡς κλέπτης ἐνέχεται· οὐ γὰρ κλοπῆς, ἀλλ' ἡδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησε. εἰ γὰρ θυρίδας τις κλάσῃ τῆς πόρνης, καὶ εἰσελθόντες ἕτεροι μὴ ὑπ' αὐτοῦ εἰσαχθέντες, κλέψωσι τὰ σκεύη αὐτῆς, οὐκ ἐνέχεται ὡς κλέπτης.

ob inhoneſtam cauſſam rectè donetur, veluti [*ſi*] meretrici [*quippiam detur*]: atque [*id*] ratum ſit. Et lib. XLVII. tit. II. digeſt. XXXIX. Qui alienam ancillam meretricem rapuit, aut celauit: neque tanquam plagiarius, neque tanquam fur tenetur. Non enim furti, ſed libidinis cauſſa id fecit. Nam ſi quis fores meretricis effregerit, & alij ingreſſi, non [*autem*] ab ipſo inducti, res eius furati fuerint: [*is*] non tenetur tanquam fur.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ δ'. Διγέστ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ ιϛ'. βιβλίου, ἔστι θέμα β'. τοῦ ε'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ κδ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ λέγον. Τὸ ς'. Διγέστ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ λθ'. βιβλίου, ἔστι κεφ. ε'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχει, ὡς εἰς τὸ κείμενον σεσωφίσθη. Τὸ λθ'. Διγέστ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου, ἔστι κεφ. λθ'. τοῦ ιϛ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει ὡς ἐδηλώθη· καλῶς δὲ εἶπεν ὅτι ὁ ἁρπάζων ἀλλοτρίαν δούλην πόρνην οὖσαν, οὐκ ἐνέχεται ὡς ἀνδραποδιστὴς, ἤγουν οὐ μεταλλίζεται, ὡς ἐν τῷ βασιλικῷ κεῖται. ὁ γὰρ ἁρπάζων δούλην μὴ οὖσαν πόρνην, μεταλλίζεται. καὶ ζητεῖ τὸ μή. ὅλον τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου.

SCHOLIVM.

Digeſt. IV. tit. V. lib. XII. eſt thema II. cap. V. tit. II. lib. Baſil. XXIV. quod eadem dicit. Digeſt. VI. tit. V. lib. XXXIX. eſt cap. V. tit. I. lib. Baſil. XLVII. quod habet, vt in textu compendiosè propoſitum eſt. Dig. XXXIX. tituli II. lib. XLVII. eſt cap. XXXIX. tituli XII. lib. LX. Baſil. quod habet, quemadmodum declaratum eſt. Rectè autem dixit, quòd qui alienam ancillam meretricem rapit, non teneatur tanquam plagiarius, ſiue in metallum non condemnetur, vt eſt in Baſil. Nam qui ancillam quæ meretrix non eſt, rapit, in metallum condemnatur, [*cuius rei cauſa*] lib. LX. totum XLVIII. tit. quæras.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Λέγε ὃ ἐ βιβ. λη'. τίτ. η'. ὅτι ὁ πορνοβοσκῶν, οὐ μόνῳ τῇ μητρὶ, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς μητρὸς συγγενῶν κληρονομοῦσι, ἐ ὑπ' αὐτῶν κληρονομοῦνται. ἡ ὃ ἰλλουστρία νομίμους ἔχουσα παῖδας, ἐ πορνοβοσκῶν, οὐδὲν δύναται φθάσαι τοῖς πορνοβοσκοῦσιν ὅτε ζῶσι, οὔτε

TEXTVS.

Dicit verò etiam libri XXXVIII. titulus VIII. quòd vulgò quæſiti non modò matri, ſed etiam cognatis materni generis ſuccedant, & [*ipſis*] ab his ſuccedatur. Illuſtris autem [*mulier*] quæ liberos legitimos, & ſpurios habet, non poteſt ſpuriis, neque inter viuos, neque quum moritur, quicquam

ſuppeditare : quomodo lib. VI. Cod. tit. * LVII. conſt. V. [*tradit.*] Planè vulgò conceptus neque patrem habere dicitur: quemadmodum lib. I. tit. V. dig. XXIII. Porrò concubinatus legitimus eſt, & eas ſine crimine concubinas habere poſſumus, in quas illicita non committuntur: veluti [*ſit*] in concubina patris, vel aui, aut in filia ſororis: vt lib. XXV. tit. VII. & lib. XXIII. tit. II. digeſt. * LV. & lib. XLVIII. tit. V. digeſt.* XI. [*docent.*] In concubinatu autem eſſe poſſunt libertinæ, & ingenuæ obſcuro loco natæ. Qui verò ingenuam [*eandem*] que honeſtam in concubinatu habet, conteſtationem ſuper hoc facere debet: alioquin vxorem ipſam habet, vel ſi hoc reculat, ſtuprum cum ea committit, nam concubinatus nomen à legibus agnoſcitur: vnde lib. VI. Cod. tit. LVII. conſt. V. dicitur, quòd [*mulier*] libera, quæ legitimè cum homine libero in concubinatu eſt, [*liberos*] ex illa conſuetudine natos, cum legitimis liberis hæredes habitura ſit. Breuiter, permulta [*de*] concubinarum liberis, ſiue illegitimis & naturalibus lex in Cod. & nouellis complectitur docens, quinam [*illi*] ſint, & quomodo patri legitimi fieri, & quando ac quantum

* *In lib. noſtris* LVI.

* *In noſtris* LVI.

* *In noſtris* XIII.

πλθτῶσα, ὡς βιβλί῾ῳ ε΄. τῦ κώδικος τίτλ. νζ. διάταξ. ε΄. ὁ δὲ ἀπὸ πορνείας, οὔπω λέγεται ἔχειν πατέρα, ὡς βιβλί῾ῳ α΄. τίτλ. ε΄. διάτ. κγ΄. ὁ μὴν παλλακισμὸς νόμιμός ἐστι, καὶ αὐτὰς ἔχειν δυνάμθα παλλακὰς ἀπὸ ἐγκλήματος, πρὸς ἃς οὐ πλημμελεῖται ἀθέμιτον, οἷ῾ον τὴν παλλακὴν τῦ ἰδίου παιδὸς, ἢ πάππου, ἢ τὴν γυναῖκα τῦ ἰδίας ἀδελφῆς, ὡς βιβλί῾ῳ κέ. τίτ. ζ΄. καὶ βιβλί῾ῳ κγ΄. τίτ. β΄. διάτ. νέ. καὶ βιβλίον μή. τίτ. ε΄. διάτ. ια΄. παλλακεύονται δὲ αἱ ἀπελεύθεραι καὶ διγαμεῖς, ἄσημοι. ὁ γὰρ διγαμῶν καὶ σεμνὴν παλλακευόμε῾ῳ, χρὴ εἰδέναι τοῦτον ἐν μαρτυρίου· ἐπεὶ γαμετὴν αὐτὸν ἔχει, ἢ τῦτο φαυτοῦμε῾ῳ ἀθέμιτον πρὸς αὐτὸν πλημμελεῖν, οὐ μὴν ἐ μοιχεύει. ὅθεν τὸ τῆς παλλακῆς ὄνομα ἔγνωσται τοῖς νόμοις· ὅθεν εἴρηται βιβ. ε΄. τ῀ κώδικος τίτ. νζ. διάτ. ε΄. ὅτι ἡ ἐλευθέρα νομίμως ἐλευθέρῳ παλλακευθεῖσα τὸν ἐν τῆς τοιαύτης συναφείας τεχθέντας ἕξει κληρονόμους μετὰ τῶν νομίμων παιδῶν, ἐ ἁπλῶς εἰπεῖν πολλὰ περὶ τῶν ἀπὸ παλλακῶν τεκνομένων, ἤγουν νόθων, ἐ φυσικῶν. ὁ νόμος ἐν τῷ κώδικι, καὶ ταῖς νεαραῖς διαλαμβάνει, διδάσκων τίνες εἰσὶ, καὶ πῶς δυνάτον γίνεσθαι τῷ πατρὶ γνήσιοι, καὶ πότε, ἐ πόσον

δυνανται λαβειν της πατρῳας πραγματων.

ex paternis bonis percipere possint.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο ιδ'. τιτ. τ λη'. βιβ. τ διατεθεις κεφ. ς'. ὁ β'. τιτ. τ με'. βιβ. τ βασιλ. καί φησι ὁ ζ'. κεφ. τ αὐτ. τιτ. αὕτη ἡ δωρεα τῆς πρώτας κλησεως τοὺς συγγενεῖς, εἰ καὶ ὦ πολιτικῷ ὀνόματι, ὅθεν δὲ οἱ πορνογενεῖς ἀδελφοὶ καὶ πρὸς ἀλλήλους δὲ πρὸς τ μητέρα τ συγγενικὴν βοηθειαν ἔχουσι, καὶ ἡ μήτηρ πρὸς αὐτούς. τοῦτο λέγομεν, καὶ ὅπερ ἐπὶ τ ἐλευθερωθείσης εἰκοῦσα δούλης, δὲ τὸ θ'. κεφ. ἡ τ πορνοβίων κληρονομία οὐκ αἴτησει τοῖς κατ' πατέρα συγγενέσιν. ὁ γὰρ ἔχει πατέρα· τὴν μητρὶ ὁ' αὐτ δὲ τοῖς ὁμομητρίοις ἀδελφοῖς δίδοῖ ἡ συγγενικὴ βοήθεια. δὲ ταῦτα μὲν φασὶν οἱ νόμοι διδάσκοντες διαφορὰν τ πορνικῶς σπειρομένων, δὲ λέγοντες τοὺς ἐκ πορνείας κληρονομεῖν πρὸ τ μητρῴων συγγενῶν πατέρα ὁ ἢ πατρῴους συγγενεῖς μὴ ἐπιγινώσκειν αὐτούς, φησὶ μόνον ὅτι μιᾶς οὐγκίας τ νόθον υἱὸν κληρονομεῖν τ πατέρα. οἱ ὁ περὶ γάμων νόμοι, καὶ οἱ κανόνες ἐπιγινώσκουσι δὲ τ πορνικὴν συγγένειαν, δὲ τοὺς πορνικῶς σπειρομένους συγγενεῖς, ὡς τοὺς ἐννόμους συγγενεῖς τῇ αἱμομιξίᾳ πρασσόντας κολάζουσι. καὶ αἰτίνων τοὺς εἰς τὸ ε'. κεφ. κειμένους κανόνας, καὶ τ ριη'. νεαρὰν δ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ κειμένην ἐν τῷ τέλει δ γ'. τιτ. δ με'. βιβ. τ βασιλ. ἡ ε'. διάτ. δ νζ'. τιτ. δ ς'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. μβ'. δ α'. τιτ. τοῦ με'. βιβ. τ βασιλ. λέγων· εἴ τις ἔνδοξος γυνὴ ἐὰν ἀπὸ τ νομίμων γάμων ἔτεκεν, καὶ ἄλλον πορνοβίῳ ἔσχεν, ᾧ τινι πατὴρ ἄδηλος ἐστί, καὶ ποῖον ὅπον τὰ πραγματα τὰ μητρῷα πρὸς αὐτοὺς ἔρχονται, εἴτε μόνον εἰς τοὺς νομίμους παῖδας, εἴτε δὲ εἰς τοὺς πορνοβίους, ἀμφεβάλλετο. ἀναίζομεν τίνων, ἵνα μήτε ἐκ διαθήκης, μήτε ἐξ ἀδιαθέτου, μήτε ἀπὸ δωρεᾶς ἐν ζωῇ γινομένης, νομίμων παίδων ὑπαρχόντων τι ποτε πλεῖον ἐκ τῶν ἐνδόξων μητέρων εἰς τοὺς πορνοβίους ᾖ. ὅπερ ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἐνδόξων καὶ ἐνδόξοις, αἷς ἐστιν ἡ τ σωφροσύνης παρὰ φυλακὴ ἐξαίρετόν τι χρέος ἐστί, καὶ ὀνομάζεσθαι τοὺς πορνοβίους πάνυ ἄδικον, πάνυ σφοδρὸν, δὲ τ ἡμετέρων καιρῶν ἀνάξιον κρίνομεν, δὲ τοῦτον τ νόμον αὐτῇ τῇ σωφροσύνῃ, ἐν δι' πάντως ὀφείλει

SCHOLIVM.

Tit. VIII. lib. XXXVIII. Digest. positus est in cap. VI. tit. II. lib. XLV. Basil. atque ait eiusdem tit. cap. VII. Hæc bonorum possessio omnes vocat cognatos, licet [*iure*] ciuili non vocentur. Vnde & vulgò quæsiti fratres inter se, & in [*bonis*] matris, cognationis subsidium habent, & mater in illorum [*bonis*]. Eadem quoque de ancilla prægnante manumissa dicimus. Et cap. IX. spurij hæreditas ad cognatos paternæ stirpis non pertinet, nam patrem non habet. Eius autem matri eadémque matre natis fratribus proximitatis subsidium datur. Atque hæc quidem aiunt leges, eorum differentiam qui per fornicationem coniunguntur docentes, ac spuriis succedi à maternæ stirpis cognatis: patrem autem, aut paternæ stirpis cognatos, ipsos non agnoscere: sed ex vna duntaxat vncia illegitimum filium patri hæredem fieri dicentes. Verùm [*quæ*] de nuptiis [*tractant*] leges atque canones, & agnoscunt, ex fornicatione cognationem, & qui ex fornicatione [*inuicem se*] contingunt, cognatos, si incestum committant, tanquam legitimos cognatos puniunt. Quorsum legas in V. cap. positos canones, & nouellam Imperatoris Iustiniani CXVIII. quæ est in fine tit. III. lib. Basil. XLV. Const. V. tit. LVII. lib. VI. Cod. est cap. XLII. tit. I. lib. Basil. XLV. quod dicit: Si qua illustris mulier filium ex iustis nuptiis procreauerit, & alterum spurium habuerit, cui pater incertus sit: quemadmodum res maternæ ad eos perueniant siue tantummodo ad liberos iustos, siue etiam ad spurios, dubitatur. Sancimus itaque, vt neque ex testamento, neque ab intestato, neque ex liberalitate inter viuos habita, iustis liberis existentibus, aliquid penitus ab illustribus matribus ad spurios perueniat: quum in mulieribus ingenuis & illustribus, quibus castitatis obseruatio præcipuum debitum est, nominari spurios, satis iniuriosum, satísque acerbum, & nostris temporibus indignum iudicemus: & hanc legem ipsi pudicitiæ, quam semper colendam

censemus, meritò dedicamus. Sin autem concubina liberæ conditionis constituta, filium aut filiam ex licita consuetudine cum homine libero habita procreauerit, eos etiam cum legitimis liberis ad materna venire bona, quæ illa iure legitimo & in patrimonio suo possidet, nulla inuidia est. Digest. XXIII. tit. V. lib. I. Dig. est cap XIX. tit. I. lib. XLVI. quod ait: Qui ex legitimo matrimonio natus est, patrem sequitur: vulgò quæsitus autem, matrem. Et XXIV. cap. eiusdem lib. & tit. Qui non ex legitimo matrimonio nascitur, matrem sequitur: nisi lex specialis aliud quidpiam statuat. Tit. VII. lib. XXV. Dig. non est positus in Basil. Tit. II. lib. XXIII. Digestorum positus est in lib. Basilicorum XXVIII. tit. IV. Digest. verò LV. eiusdem tit. non est positum in Basil. Tit. V. lib. XLVIII. Dig. est in lib. Basil. LX. tit. XXXVII. Digest. autem XI. non est transcriptum. Verùm ait thema II. cap. I. tit. XXXVII. lib. LX. Qui mulierem honestam & ingenuam in concubinatu habet, neque per contestationem hoc manifestum facit: vel vxorem eam habeat; vel si hoc recusat, stuprum, non etiam adulterium cum ea committit: dum videlicet corpore suo quæstum [*illa*] non fecerit. Const. V. tit. LVII. lib. VI. Cod. non est integra posita, cuius initium est cap. XLIII. tit. I. lib. XLV. Basil. Cap. II. nouellæ Iustiniani XII. & cap XIII. [*nouella*] XVIII. & nouella XIX. & cap. III. LXXVIII. & cap. III. LXXXIX. nouellarum Imperatoris Iustiniani, & alia cap. quæ de iis docent, qui ex legitimis [*postmodum vxoribus, aut*] etiam ex concubinis [*nati*], & ex nothis legitimi filij [*fiunt* :] posita sunt in tit. I. & II. lib. XXXII. Basil. quos legas.

TEXTVS.

Proinde & ancillas nostras in concubinatu habere possumus. Dicitur namque lib. VI. tit. IV. const. IV. quæ [*ancilla*] domini sui legitimam vxorem non habentis,

λητέον χρίνομεν, ἀξίως κατηξιώσθω. εἰ δὲ ἡ παλλακὴ ἐλευθέρας τύχης ὑπαρχοῦσα, υἱὸν ἢ θυγατέρα ἀπὸ γαμετῆς συνηθείας πρὸς ἄνδρα ἐλεύθερον γενομένης ἔτεκε, τούτους καὶ μὴ τῶν νομίμων παίδων εἰς τὰ μητρῷα ἐλθεῖν προσήκατε, ἀλλὰ αὐτὴ νομίμῳ δικαίῳ, καὶ ἐν ἰδίᾳ οὐσίᾳ κέκτηται, οὐδὲν ἔξεστι φθόνος ὄφλ. τὸ κγ'. διάταγμα Φ ε'. πτ. Φ α'. Gιβ. τῶν δίγαπάξ. ἔστι κεφ. ιθ'. τοῦ α'. πτ. τοῦ μς'. Gιβ. λέγει· ὁ μὲν ἐξ ἐννόμου γάμου γεννώμενος ἕπεται τῷ πατρί. ὁ δὲ πορνεύμενος, τῇ μητρί. ᾗ τὸ κδ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ Gιβ. ᾗ πτ. ὁ μὲν ἀπὸ νομίμου γάμου γεννώμενος, τῇ μητρὶ ἕπεται, εἰ μή νόμος ἰδικὸς ἕτερόν τι ὁρίζῃ. * ὁ ζ'. τίτλος τοῦ κέ. Gιβλίου τῶν Δίγαπάξεων, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ Gασιλικά. ὁ Gʹ. τίτλος τοῦ κγ'. Gιβλίου τῶν Δίγαπάξεων ἐτέθη ἐν Gιβλίῳ τῶν Gασιλικῶν κη'. Gτ. δ'. τὸ δὲ νέ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου οὐ κεῖται εἰς τὰ Gασιλικά. ὁέ. τίτλος τοῦ μη'. Gιβλίου τῶν Δίγαπάξεων κεῖται ἐν Gιβλίῳ τῶν Gασιλικῶν ξ'. Gτ. λζ'. τὸ δὲ ια'. διάτ. οὐκ ὀξελήφθη. Φησὶ δὲ τὸ Gʹ. θέμα τοῦ α'. κεφαλαίου Gοῦ λζ'. Gτου τοῦ ξ'. Gιβλίου, ὁ γυναῖκα σεμνὴν καὶ ἐλευθέραν παλλακευόμενος, καὶ μὴ ποιῶν ἐν μαρτυρίῳ τοῦτο κατάδηλον, ἢ γαμετὴν αὐτὸν ἔχει, ἢ τοῦτο πραττόμενος, ἀσελγάνει εἰς αὐτὸν πλημμελῆ, οὐ μὴν καὶ μοιχεύει, δηλονότι ἐν ᾧ πόρρω ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος ἐκ ἐποίησε. ἡ ε'. Δίγαπαξις τοῦ νζ'. πτ. τοῦ ς'. Gιβ. τοῦ κώδικος, οὐκ ἐτέθη ὡς ὁλοκλήρου εἰς τὸ κείμενον, αἴτιον οὖσα ἐν κεφαλαίῳ μϚ'. τοῦ α'. Gτ. τοῦ με'. Gιβ. Φ Gασιλ. τὸ Gʹ. κεφ. Φ ιϚ'. Ιουστινιανείου νεαρᾶς, Ϛ τὸ ιγ'. κεφ. Φ ιπ'. καὶ ἡ ιθ'. νεαρά, Ϛ τὸ γ'. κεφ. Φ οπ'. καὶ τὸ γ'. κεφ. Φ τοθ'. ὅτι τῶν ἐν νομίμων, καὶ τῶν ἐν παλλακῇ, καὶ ὅτι τῶν ἐν νόθων γενομένων γνησίων παίδων, διδάσκοντα, ἐτέθησαν εἰς τὰ α'. καὶ Gʹ. πτ. τοῦ λϚ'. Gιβ. Φ Gασιλικῶν, ᾗ αἰάγνωθι τύπους.

* *Hunc locum valdè corruptum in editione Paris. an. 1620. restituimus ex Codice MS. Eminemiss. Card. Mazarini.*

KEIMENON.

Καὶ δούλας ἢ ἰδίας δυνάμεθα παλλακεύειν. εἴρηται γὰρ βιβλίῳ ε'. τίτ. δ'. διατ. δ'. ὅτι ὁ τῷ δεσπότῃ μέλει πλουτῆς αὐτῷ παλλα-

χευθῆσα, μὴ ἔχοντι γαμετὴν νόμιμον ἁρπάζεται μὲν τῶν παιδῶν αὐτῆς εἰς ἀνῃρέσεως, καὶ λαμβάνει τὸ πεκούλιον, ὅπερ εἶχεν ἐν τῷ πελλακεύειν τὸν δεσπότην, ὡσεὶ τὸν νόμιμον μίσγον· κὴ ἐὰν ἔχωσι κατ' αὐτῆς παρῳωνικὸν δίκαιον οἱ παῖδες, ἢ οἱ κληρονόμοι, ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ τελευτήσαντος. κὴ βιβλίῳ ζ'. τοῦ αὐτοῦ κώδικος τίτ. ιέ'. διατ. γ'. φησὶ, ὅτι ὁ δούλων παλλακὴν μέχρι τελευτῆς ἐσχηκὼς, δυνάται ὡσεὶ ὅπερ ἐθέλει ποιεῖν ἐπ' αὐτῇ, καὶ τοῖς ὡς εἰκὸς ἐξ αὐτῆς τεχθεῖσι, καὶ ἐν τελευταίᾳ βουλήσει καταλιμπάνειν ἄλλῳ, ἢ ῥητῶς τῷ κληρονόμῳ. εἰ δὲ τελευτήσῃ μηδὲν εἰπὼν αἱ ἁρπάζονται εἰς ἐλευθερίαν, καὶ οἱ ὡς εἰκὸς τεχθέντες, παῦται ἐν ᾧ μὴ ἔχεν ὁ τελευτήσας νόμιμον γαμετήν. ὁ γὰρ γεγαμηκὼς, οὔτε ἐλευθέραν, οὔτε δούλων δυνάται παλακεύεσθαι. τὸ μοιχικὸν κινεῖται, κὴ ὡσεὶ φθορᾶς παλλακῆς, ὡς βιβλίον μη'. τίτ. ε'. διατ. ια'. ιγ'. παλλακὴ δέ ἐστιν ἡ νομίμως ζυνὶ συζῶσα, χωρὶς γάμου. ἢ ὃ ἧττον τιμιωτέρα τῶν ἑταίρων λέγεται, ὡς βιβλίον ν'. τίτ. ιε'. διατ. ρμδ'.

vsque ad mortem eius concubina fuerit, [*eam*] cum liberis suis in ingenuitatem rapi, & supra legitimam portionem peculium, quod quum dominus moreretur habebat, capere: neque liberos, aut hæredes, aut cognatos defuncti in illam ius patronatus habere. Et lib. VII. eiusdem Cod. tit. XV. const. III. ait: Qui ancillam ad mortem vsque in concubinatu habet: potest dum viuit, de illa, & qui fortè ex ipsa nati erunt, quod visum fuerit, statuere, & in vltima voluntate nominatim alij hæredi relinquere. Sed si moriens nihil dixerit, in libertatem [*illa*], & qui fortè ex ea nati fuerint, eripiuntur: dummodo [*tamen*] defunctus legitimam vxorem non habuerit. Etenim qui vxorem habet, neque liberam, neque seruam in concubinatu habere potest. Planè adulterij accusatio ob stupratam concubinam etiam instituitur: quomodo lib. XLVIII. tit. V. digest. XII. [*&*] XIII. [*docent*]. Cæterùm concubina est, quæ legitimè, cùm alioqui sine nuptiis, viuit, & quæ minus honesta est, pellex vocatur: vt lib. L. tit. XVI. dig. CXLIV. [*traditur.*]

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ ν'. ἀφθ. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι θέμα ν'. τοῦ κη'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ μθ'. βιβλίου οὕτως ἔχον, ὡς ἐν ὀλίγῳ συνωψίσθη. ἢ γ'. ἀφήγησις τοῦ ιε'. τίτλου τοῦ ζ'. βιβλίου τοῦ κώδι-

SCHOLIVM.

Const. IV. tit. IV. lib. VI. Cod. est thema IV. cap. XXVIII. tit. I. lib. XLIX. quod habet, vt in compendio propositum est. Const. III. tit. XV. lib. VII.

Cod. eſt cap. III. tit. XIX. lib. XLVIII. quod ſic dicit: Si quis vxorem non habens, cum ancilla [*ſua*] conſuetudinem habeat, ac cum illa ad mortem vſque permaneat, neque quicquam de illa in teſtamento ſuo dicat, ſiue liberos ex ea habeat, ſiue non, illa libera euadit. Quum autem liberam illam fieri, ex præſenti cap. audis: liberos eius ſeruituti obnoxios eſſe ne exiſtimes. Nam & ipſi liberi fiunt, quomodo ſuperius cap. XLIX. lib. & præſentis cap. aiunt paratitla. Digeſt. XII. & XIII. tit. V. lib. XLVIII. non ſunt poſita in Baſil. Digeſt. CXLIV. tit. XVI. lib. L. Digeſt. eſt cap. CXLIV. tit. II. lib. II. Baſil. quod ſic habet: Concubina eſt, quæ cum aliquo in domo eius extra legitimas nuptias viuit. Minus autem honeſta, amica appellatur.

χης, ἔστι κεφ. γ'. τῷ ιθ'. τίτ. Ϝ μή. βιβλίου λέγει οὕτως· ἐὰν τις δούλῃ ἔχῃ ἐν τῇ ἰδίᾳ συναφείᾳ μὴ ἔχων γαμετὴν, ᾗ μείνῃ μέχρι αὐτῆς μέχρι τελευτῆς, εἴτε ἔχει παῖδας ἐξ αὐτῆς, εἴτε μή, & μηδὲν εἴπῃ περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ διαθήκῃ, γίνεται καὶ αὕτη ἐλευθέρα ἀκούων ἤδη ἀπὸ τοῦ πρόντος κεφαίου, ὅτι γίνεται καὶ αὕτη ἐλευθέρα, μὴ νομίσῃς ὅτι οἱ παῖδες αὐτῆς δουλείᾳ ὑποκείνται, ἐλευθεροῦνται γὰρ αὐτοὶ, ὡς τὸ αἰωτερον κεφ. τοῦ μθ'. βιβ. φησὶν, ᾗ οἱ τοῦ πρόντος κεφ. παράπαλοι. τὸ ις'. ᾗ ιγ'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ μή'. βιβ. ὁπὲ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὃ ρμδ'. διάτ. τοῦ ις'. τίτ. Ϝ ν'. βιβ. τῶν διαταξεων, ἔστι κεφ. ρμδ'. τοῦ ς'. τίτ. τοῦ ς'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει· παλλακὴ ἔστιν ἡ συζῆσά τινι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ νομίμου χωρὶς γάμου· ἡ ἥτις ἀμεινοτέρα φίλη λέγεται.

CAPVT VI.

SI laïci vxor adulterium paſſa ſit. Concilij Ancyrani can. XX. Concilij Neocæſarienſis canon VIII. Lege quæ annotata ſunt in cap. XXXII. tit. I. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΕΑΝ γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῇ. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κ'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ι'. ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ λβ'. κεφ. Ϝ α'. τίτ. Ϝ τῶν προόντος συντάγματος.

CAPVT VII.

DE ſtupro & nuptiis viduæ, & quæ vidua dicatur. Baſilij canon XVIII. XXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ φθορᾶς, καὶ γάμου χήρας, καὶ τίς λέγεται χήρα. Βασιλείου κανὼν ιη'. κδ'.

CAPVT VIII.

DE iis qui matrimonij cauſſa mulieres rapiunt, aut violant, aut virgines conſtuprant, & de iis qui illis conſcij ſunt. Apoſtolorum canon LXVII. Concilij Ancyrani can. XI. XXV. Concilij Chalcedonenſ. can.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΕΡΙ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἁρπαζόντων, ἢ βιαζομένων, ἢ φθειρόντων παρθένους, & περὶ συνιστόρων αὐτῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξζ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια'. κέ. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κζ.

κζ'. σωόδου ς'. κανὼν ζ'. Βασιλείου κανὼν κϐ'. λ'. λγ'. λη'. νγ'. αἱ ἀγνωϑῆ τὰ ϖϱαγεγϱαμμένα ἐν τῷ λ'. κεφ. τῆ θ'. λίτ. τούτου σωτάγματος.

XXVII. Concilij ſexti canon XCII. Baſilij canon XXII. XXX. XXXIII. XXXVIII. LIII. Legas quæ annotata ſunt in cap. XXX. tit. IX. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ τῶν ϖαϱὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων, ἢ δεσϖοτῶν γαμουσῶν. Βασιλείου κανὼν λη'. μα'. μϐ'.

CAPVT IX.

DE his quæ præter voluntatem parentum aut dominorum nubunt. Baſilij canon XXXVIII. XLI. XLII.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Υπεξουσία, ἢ ὁ ὑπεξούσιος οὐ δύναται νομίμως γαμεῖν μὴ συναινοῦντος τῆ ἔχοντος αὐτὸν ὑπεξουσίους, ὡς βιβλίῳ ε'. τῆ κώδικος τίτ. δ'. ϵ βιβλίον κγ'. λίτ. β'. εἰ μὴ γονῆαν πϱὸ ϑυγατέϱα κε'. ἐναυτῶν ὑποτέϑειτο ζῆξαι. τόϖε γὰϱ ἑαυτῇ ἐλευθέϱῳ ζῆξαι δύναται, ὡς ἡ ϖεϱὶ τῶν ἐν κλήϱῳ ἀχαϱιστῶν ϱιέ. ϖϱαεϱέ.

CAPVT.

Qui quæue in alterius poteſtate ſunt, non poſſunt legitimè matrimonium contrahere, non conſentiente eo qui illo in poteſtate habet: vt lib. V. Cod. tit. IV. & lib. XXIII. tit. II. [*traditur*]: extra quàm ſi [*quis*] filiam vigintiquinque annos natam [*in matrimonium*] elocare differat. Tunc enim [*illa*] liberæ conditionis homini ſeipſam [*matrimonio*] iungere poteſt: quemadmodum quæ de ingratitudine hæredum [*tractat*] nouella CXV. * [*docet*] *Cap. III.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο δὲ δ'. λίτ. τῆ ε'. βιβλίου τῆ κώδικος, ἐπὶϖ εἰς κεφάλαιον κζ'. τοῦ δ'. λίτ. τοῦ κη'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. οὐ κεῖται δὲ ϖϱοῦϑεν κεφάλαιον ἐν ὅλῳ τῷ λίτ. οὗ ἐντὸς ἐγϱάφη. ὅτι δὲ οὐ δύναται ὑπεξούσιος, ἡ ὑπεξουσία νομίμως γαμεῖν, χωϱὶς γνώμης τῶν ἐχόντων ὑπεξουσίους, δῆλόν ἐστιν ἀπὸ κεφ. ϖολλῶν. ὁ ϵ'. λίτ. τοῦ κγ'. βιβλίου τῶν Διγεσέων κεῖται ἐν κεφαλαίῳ α'. τοῦ δ'. λίτ. τοῦ κη'. βιβλίου. καί φησι Ὅ ϵ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ λίτ. οὐ γίνεται γάμος, εἰ μὴ

SCHOLIVM.

Tit. IV. lib. V. Cod. poſitus eſt in cap. XXVII. tit. IV. lib. Baſil. XXVIII. Quale tamen cap. in textu ſcriptum eſt, nullum in toto [*illo*] tit. eſt. Quòd autem qui quæue in poteſtate ſunt, citra conſenſum eius qui eos in poteſtate habet, legitimè matrimonium contrahere non poſſint: [*id verò*] ex multis cap. manifeſtum eſt. Tit. II. lib. XXIII. Dig. eſt in cap. I. tit. IV. lib. XXVIII. atque eiuſdem tit. cap. II. ait: Non conſiſtunt nuptiæ, niſi qui

coniungantur, quíque eos in poteſtate habent, conſentiant. Nouella CXV. eſt in cap. XXXVIII. tit. VIII. lib. XXXV. Baſil. atque XII. eius cap. hæc dicit: Si cui ex prædictis parentibus filiæ neptive ſuæ maritum dare, & ſecundùm vires patrimonij ſui pro ea dotem offerre volenti, illa non conſenſerit, ſed turpem vitam delegerit: ſed ſi filia ad annum ætatis vigeſimum quintum peruenerit, & parentes differant marito eam coniungere, & ex hoc contingat vt in corpus fortè ſuum peccet, hoc ad ingratitudinem imputari filiæ nolumus: quandoquidem non ſua, ſed parentum culpa hoc deliquiſſe dignoſcitur. Atque hæc quidem [*habet*] Baſil. inſerta nouella. Tu verò animaduertas, quòd filia poſt vigeſimum quintum annum ſe præter voluntatem patris ſui liberæ conditionis homini connubij iure iungere poſſit, [*id*] in Baſil. non eſſe aſſumptum ideóque efficaciam non habere. Nota quæ in præſenti IX. cap. de filiabus in poteſtate conſtitutis ſcripta ſunt. Quoniam verò nonnulli dixerunt, filiam quæ poſt vigeſimum quintum annum fornicatur, ſecundùm XII. cap. tit. VIII. lib. XXXV. Baſil. quod hîc etiam inſertum eſt, non poſſe exhæredari: quæ verò nubit, poſſe: quod filiam poſt vigeſimum quintum annum præter voluntatem patris ſui ſe connubij iure viro iungere poſſe, non ſit inſertum Baſil. dico, quòd quum eadem, quæ cauſſas ob quas parentes liberos exhæredare poſſunt enumerat, Iuſtinianea nouella ſtatuat, vt qui filius præter [*conſenſum*] patris cum mimis aut arenariis venatoribus conuerſatur, exhæredetur, debeamus dicere, fornicationem atque nuptias aliàs venia dignandas, aliàs non. Siquidem ſi filia, ſiue ante perfectam ætatem ſiue poſt, matrimonij lege cum viro [*non omnino*] viruperabili coniuncta fuerit: vt non grauem pater ex nuptiis iniuriam accipiat: matrimonium quidem tanquam quod conſiſtere nequeat, ex aditione patris [*ad iudicem*] diſſoluetur, ſed filia non exhæredabitur. Quod ipſum ſanè futurum etiam eſt, ſi ſimili modo fornicata fuerit. At ſiue per nuptias, ſiue per fornicationem [*omnino*] grauem patri iniuriam intulerit, exhæreda-

Hoc ſcholium deeſt in exemplaribus Græcis editis, ſed hîc reposuimus ex Codice MS. Eminentiſſ. Cardinalis Mazarini.

σιωαμένοιτον οἱ σιωαπόλυμοι, καὶ αἱ ἔγγυητες αὐτοῖς ἐπεξουσίους. ἡ ρι. νεαρὰ κεῖται εἰς τὸ ἡ. λιτ. τοῦ λε'. βιβ. τῶν βασιλ. καὶ φησὶ τὸ ιβ'. τούτης κεφ. Ταῦτα· εἰ τινὶ ὧν τῶν εἰρημένων γονέων βουλομένῳ τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἢ ἐγγόνῃ ἀνδρα δοῦναι, καὶ προῖκα κατὰ τὴν δυνάμιν τῆς ἰδίας περιουσίας ἐπὶ αὐτῆς πρόσχῃ ἐκείνη μὴ σιωαγέσθω, ἀλλὰ αἰσχρὸν βίον ἐπιλέξεται. εἰ δὲ μέχρι τοῦ κ'. ἐτιαυτοῦ ἡλικίας ἡ θυγάτηρ γένηται, καὶ οἱ γονεῖς ἐπιθυμῶσι ταύτην ἀνδρὶ συναψαι, καὶ ἴσως ἐκ τούτων συμβαίη εἰς τὸ ἑαυτῆς σῶμα ἁμαρτῆσαι, τοῦτο εἰς ἀγνοιαν τῇ θυγατρὶ λογίζεσθαι οὐ βουλόμεθα. ὅπερ οὐ τῇ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τῇ τῶν γονέων αἰτίᾳ τοῦτο γινώσκεται πλημμεληθέν. καὶ ταῦτα μὲν ἡ ἐν τοῖς βασιλικοῖς κατεγραμμένα νεαρά. σὺ δὲ προσέχες, ὅτι τὸ δυνάσθαι τὴν θυγατέρα μὴ τὸ κε'. χρόνον ἑαυτῇ ἐλευθέρᾳ συζεῦξαι νόμῳ γάμου παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς οὐ προσελήφθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ διὰ τοῦτο σοὶ ἐνεργεῖ. σημείωσαι ἐν τῷ πέμπτῃ θ'. κεφαλαίῳ γραφέντα περὶ ἐπεξουσίων θυγατέρων. ἐπεὶ δέ τινες εἶπον ὅτι πορνεύσασα μὲν ἡ θυγάτηρ μὴ τὸ κε'. ἐνιαυτὸν οὐκ ἀποκληρωθήσεται καὶ τὸ ιβ'. κεφάλαιον τοῦ ἡ. λιτ. τοῦ λε'. βιβ. τ βασιλικῶν, ὅπερ δὲ κατεγράφη ἐπαυδεταγαμηθεῖσα δὲ ἀποκληρωθήσεται, διὰ τὸ μὴ καταγραφῆναι εἰς τὰ βασιλικὰ τὸ δυνάσθαι τὴν θυγατέρα μὴ τὸ κε'. χρόνον ἑαυτῇ συζεῦξαι ἀνδρὶ καὶ νόμον γάμου παρὰ γνώμην τοῦ πατρὸς αὐτῆς, λέγω ὅτι ἐπεὶ ἡ αὐτὴ Ιουστινιάνου νεαρὰ ἡ τῆς αἰτίας ἀπαριθμουμένη δι' ἃς δυνάνται οἱ γονεῖς παῖδας ἀποκηρύξαι, διορίζεται ἀποκηρύττεσθαι τὸν υἱὸν παρὰ τοῦ παιδὸς μὴ μίμων ἢ κιναιγῶν συναναστρεφόμενον, ὀφείλομεν λέγειν καὶ τὴν πόρνην καὶ τὴν γάμου ποτὲ μὴ συγκατάθεσιν ἔχουσαν, ποτὲ δὲ ἀσύγγνωστον. εἰ μὲν γὰρ ἡ θυγάτηρ κατὰ νόμον γάμου συζυγῇ, εἴτε πρὸ τῆς τελείας ἡλικίας αὐτῆς, εἴτε μὴ ταῦτα αὐτῆς ἀνεπιφόρως, ὥστε μὴ πρόφασιν διὰ τοῦ γάμου ὑβρισθῆναι τὸν πατέρα, ὁ μὲν γάμος λυθήσεται ἐκ προσλήψεως τοῦ παιδός, ὡς ἀνυπόστατος· ἡ δὲ θυγάτηρ οὐκ ἀποκληρωθήσεται, ὅπερ δὲ γένηται, καὶ ἐὰν ὁμοίως πορνεύσῃ. εἰ δὲ πρόφασιν ὕβρεως ἐπαγάγῃ τοῦ πατρὸς, εἴτε γημαμένη, εἴτε πορνεύουσα ἀποκληρω-

ἦσται. ὃ αὖθ ὃ ἦν ἦσται ἐ ὅτι γοῦ. τὰ ὃ ἐ πορνείας μὴ ἀκριβίως συζητῆσται. ἄλλη γάρ ἐστιν ἡ πολυχρόνιος, ἡ ἑτέρα ἡ προσκαιρος.

bitur. Idem verò & in filio fiet. De fornicatione autem adhibito diſcrimine quæretur. Alia enim diuturna, alia temporaria eſt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΠΕΡΙ τῶν πορνευουσῶν, ἐ φθειρουσῶν τὰ τεκτόμενα, ἢ ποιουσῶν φθόεια. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κα'. συνόδου ϛ'. κανὼν ξα'. Βασιλείου κανὼν β'. η'. νϛ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Εἴρηται βιβλίῳ μζ'. τίτ. ια'. διατ. δ'. ὅτι ἡ ἁπτὸς ἐκβρώσασα, προσκαίρως ἐξορίζεται. τὸ αὐτὸ καὶ βιβλίῳ μη'. τίτλ. η'. διάταξ. η'. ἐν δὲ λθ'. διατάξει τῇ ιθ'. τίτ. τῇ μη'. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐπὶ χρήμασιν ἐκβρώσασα κεφαλικῶς τιμωρεῖται. ἡ δὲ μετὰ διαζύγιον πρὸς μῖσος τοῦ ἀνδρὸς τοῦτο ποιησάσα, προσκαίρως ἐξορίζεται. καὶ διατ. λη'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ὁ πόμα δεδωκὼς πρὸς ἀμβλωθρίδιον, ἁπλᾶς μὲν ὢν μεταλλίζεται, τίμιος δὲ ἐξορίζεται μετὰ μερικῆς δημεύσεως· ἐφ' ᾧ δὲ τιμωρία ἐπάγεται, ἐάν τις ἀπέθανεν ἐκ τούτου, ταῦτα κἂν χωρὶς δόλου τὸ πόμα δέδωκεν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ δ'. διάγραμμα τοῦ ια'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβ. τῶν διγ. ἔστι κεφ. δ'. τοῦ κβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβ. τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. τὸ ἡ'. ἀφγτ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ μη'. βιβ. οὐκ ἐπι-

CAPVT X.

DE mulieribus fornicantibus, fœtum perimentibus, vel ad necandos fœtus medicamenta conficientibus. Concilij Ancyrani canon XXI. Concilij ſexti canon XCI. Baſilij canon II. VIII. LII.

TEXTVS.

Dicitur lib. XLVII. tit. XI. dig. IV. quòd quæ data opera abortierit, in temporale exilium detur. Idem etiam lib. XLVIII. tit. VIII. dig. VIII. In dig. verò XXXIX. tit. XIX. lib. XLVIII. dicitur, quòd quæ acceptis pecuniis partum abegerit, capite plectatur: quæ verò poſt diuortium odio mariti id fecerit, ad tempus exulare iubeatur. Et dig. XXXVIII. eiuſdem tit. Qui abortionis poculum dederit, ſi vilis ſit, in metallum damnatur: ſi honeſtus, amiſſa parte bonorum relegatur. Si quis verò inde enectus fuerit, ſummum ſupplicium infligitur. [*Atque*] hæc [*etiam*] tametſi citra dolum abortionis medicamentum datum ſit.

SCHOLIVM.

Digeſt. IV. tit. XI. lib. XLVII. Dig. eſt cap. IV. tit. XXII. lib. LX. Baſil. quod dicit, vt ſcriptum eſt. Dig. VIII. tit. VIII. lib. XLVIII. non poſi-

tum eſt in Baſil. Dig. xxxix. tit. ix. lib. xlviii. Dig. eſt cap. xxxix. tit. li. lib. lx. Baſil. ac dicit quæcunque ſcripta ſunt. Dig. xxxviii. eiuſdem lib. & tit. eſt thema vi. cap. xxxviii. tit. li. lib. lx. Baſil. quod, quæ compendiosè propoſita ſunt, narrat.

ὧν εἰς τὰ Βασιλ. τὸ λθ'. διγέτ. τῦ θ'. τίτ. τοῦ μη'. βιβ. τῦ διγετ. ἔστι κεφ. λθ'. τῦ να'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβ. τῦ Βασιλ. καὶ διορίζεται, ὅσα ἐδηλώθησαν εἰς ὃ κείμενον. ὃ ὧν λη'. διγετ. τῦ αὐτοῦ βιβ. ϛ' τίτ. ἔστι θέμα ϛ'. τοῦ λη'. κεφ. τοῦ να'. τίτ. τῦ ξ'. βιβ. τοῦ αὐτοῦ πατειάρχου συνοψισθέντα διεξιόν.

CAPVT XI.

DE iis qui abominantur matrimonium, carnem, & vinum. Apoſtolorum canon LI. Concilij Gangrenſis canon I. II. IV. IX. Baſil. canon XXVIII. LXXXV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΠΕΡΙ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, καὶ κρέα, καὶ οἶνον. Ἀποστόλων κανὼν να'. συνόδου Γαγγρας κανὼν α'. β'. δ'. θ'. Βασιλείου κανὼν κη'. πε'.

CAPVT XII.

DE laïcis ſibi virilia amputantibus. Apoſtolorum canon XXII. XXIV. Concilij Nicæni canon I. Lege quæ annotata ſunt in cap. XIV. tit. I. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων. Ἀποστόλων κανὼν κβ'. κδ'. συνόδου Νικαίας κανὼν α'. ἀπαγορεύει τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τῦ α'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

CAPVT XIII.

DE laïcis qui comedunt idolis immolata, vel carnes in ſanguine, vel ſuffocata, vel à beſtiis capta, vel morticina. Apoſtolorum canon LXIII. Concilij Ancyrani canon III. Concilij Gangrenſis canon II. Concilij ſexti canon LXVII. Gregorij miraculis clari ex epiſtola de comedentibus idolis immolata. Baſilij canon LXXXI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθυτα, ἢ κρέα ἐν αἵματι, ἢ πνικτὰ, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα. Ἀποστόλων κανὼν ξγ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ'. συνόδου Γαγγρας κανὼν β'. συνόδου ϛ'. κανὼν ξζ'. Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς περὶ τῶν τὰ εἰδωλόθυτα φαγόντων. Βασιλείου κανὼν πα'.

CAPVT XIV.

DE laïco Imperatorem contumelia afficiente. Apoſtolorum can. LXXXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ λαοῦ ὑβρίζοντος βασιλέα. Ἀποστόλων κανὼν πδ'.

ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λς'. κεφ. τῆς θ'. τίτ. τῆς παρόντος συντάγματος.

Lege quæ annotata ſunt in cap. XXXVI tit. IX. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας ἀπὸ αἱρετικῶν, ἢ ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συννηστευόντων ἰουδαίοις· καὶ ὅπου δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ δυνατὸν τὴν κυριακήν· καὶ περὶ εὐχομένων ἐν μοναστηρίῳ, ἢ ἐκκλησίαις αἱρετικῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξε'. ο'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν θ'. κθ'. λβ'. λδ'. λζ'. λη'. λθ'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξ'. λη'. λθ'. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιε'. κεφ. τῆς γ'. τίτ. τῆς παρόντος συντάγματος, καὶ δ'. κεφ. τῆς ζ'. τίτ.

CAPVT XV.

DE orthodoxis, qui ab hæreticis aut Iudæis eulogias accipiunt, vel cum illis feſtos dies agunt, vel cum Iudæis ieiunant: & quòd ſabbati die feriandum non ſit, ſed quoad eius fieri poteſt, Dominica: & de iis qui in monaſteriis aut eccleſiis hæreticorum orant. Apoſtolorum can. LXV. LXX. Concilij Laodiceni canon IX. XXIX. XXXII. XXXIV. XXXVII. XXXVIII. XXXIX. Concilij Carthaginenſis canon LX. XXXVIII. XXXIX. Lege quæ annotata ſunt in cap. XV. tit. III. præſentis operis, & cap. IV. tit. VII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ις'.

ΠΕΡΙ λαϊκῶν πειθομένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων, καὶ μαρτυρείων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν η'.

CAPVT XVI.

DE laïcis, qui clericos monaſteriorum, ptochiorum, aut martyriorum ſollicitant, ne ſub poteſtate Epiſcoporum maneant. Concilij Chalcedonenſis canon VIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ λαϊκῶν κεκοινωνημένων τοῖς ἀφορίζομένοις, ἢ ἀποχίζουσι πρεσβυτέροις, καὶ χωρὶς τῆς ἐπι-

CAPVT XVII.

DE laïcis, qui excommunicatis, vel ſchiſma facientibus presbyteris adhærent, & ſine [*conſenſu*] Epi-

ſcoporum ſuorum altaria erigunt. Apoſtolorum canon XXXI. Lege quæ annotata ſunt in cap. XIV. tit. IX. præſentis operis.

σκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνύντων. Ἀποστόλων κανὼν λα'. ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τῆς θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

CAPVT XVIII.

DE periuris, & in cuiuſmodi [*caſibus*] eos qui iurant, non rectè iurare oporteat. Baſilij canon X. XVII. XXIX. LXIV. LXXXII.

TEXTVS.

De periuris dicitur in lib. XII. tit. II. & lib. Cod. IV. tit. I. Atque generalis quidem ſermo vult, ne [*in*] periuria inquiratur. Sunt tamen quædam exceptiones. Dicitur enim lib. XII. tit. II. dig. XXXI. In dubiis [*cauſsis*] ſolet iudex iuſiurandum deferre, & ſic [*deinde*] iudicare. Si igitur eo modo condemnatus, poſt modum [*ſed*] inſtrumenta inueniſſe dicat, iiſque ſolis vti velit, ex integro cauſſam agit. Quòd ſi aduerſarius iuſiurandum deferat, non retractatur controuerſia.

SCHOLIVM.

Tit. II. lib. XII. Dig. qui de iureiurando, ſiue voluntario, hoc eſt delato, ſiue neceſſario, ſiue iudiciali docet, eſt in principio tit. V. lib. XXII. Baſil. & ait IV. thema cap. III. Mulier iurans ſe prægnantem eſſe, mittitur in poſſeſſionem: neque poſt [*preſtitum*] iuſiurandum conuenitur, quaſi calumniæ cauſſa in poſſeſſionem miſſa ſit: neque in poſſeſſione vim patitur. Sed ſi aduerſarius ipſam non prægnantem eſſe iurauerit, non mittitur. Verùm ex huiuſmodi iureiuran-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΠΕΡΙ ἐπιόρκων, καὶ ἐν ποίοις δεῖ τοῦτο ὀμνύοντας μὴ ἐπιορκεῖν. Βασιλείου κανὼν ι'. ιζ'. κθ'. ξδ'. πϛ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ ἐπιόρκων εἴρηται βιϐ. ιϐ'. τίτ. β'. καὶ βιβλίῳ δ'. τῆς κώδικος τίτ. α'. Ὁ μὲν γοῦν λόγος βούλεται μὴ ζητεῖσθαι ἐπιορκίας. εἰσὶ δέ τινες ἐξαιρέσεις. εἴρηται γὰρ βιβλίῳ ιϐ'. τίτ. β'. διατ. λα'. ὅτι ἐν τοῖς ἀμφιϐόλοις εἴωθεν ὁ δικαστὴς ἐπιφέρειν ὅρκον, καὶ οὕτω ψηφίζεσθαι. ἐὰν οὖν ὁ οὕτω καταδικασθεὶς διορθώσεται μὲν πάντα δικαιώματα λέγῃ, καὶ μόνοις αὐτοῖς δηλῷ χρήσεσθαι, δίδωσιν κυρεῖ. εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος αὐτῷ ἐπάγῃ τὸν ὅρκον, ἐκ ἀναψηλαφᾶται ἡ ὑπόθεσις.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ὁ β'. τίτλος τοῦ ιϐ'. βιβλίου τῶν διατάξ. διδάσκων περὶ ὅρκου ὁμοτίου, εἴτε προαιρετικοῦ, τουτέστιν ἐπακτοῦ, εἴτε ἀναγκαίου, εἴτε δικαστικοῦ, κεῖται ἐν τῇ ἕκτῃ τοῦ ε'. τίτλου τοῦ κϐ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ φησὶ ὁ δ'. θέμα τοῦ γ'. κεφαλαίου, καὶ γυνὴ ἡ ὀμνύουσα ἐγκυμονεῖν, πέμπεται εἰς νομίαν, καὶ οὐκ ἀναγκάζεται μὴ τὸν ὅρκον, ὡς καὶ συκοφαντίαν εἰς νομίαν πεμφθεῖσα, καὶ οὐκ ἀνομβώσα βίαν ὑπὸ τῆ νομῆ. εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος ὁμόσῃ μὴ ἐγκυμονεῖν αὐτὴν, οὐ πέμπεται. περὶχριμα δὲ ἀφ' τῶν τοιούτων

ὅρκων ὑ γ̃ς τῇ ζητήσ τ̃ πακεπδ. ὁ γὰρ ἑτέρ ὅρκος, ἀλλ᾽ οὐκ ὠφελῇ, οὔτε βλάπτ̃ται ϗ ὁ α᾽. πτ. τ̃ δ᾽. βιϐ. τ̃ κώδικος, ἔστι κεφ. μγ᾽. τ̃ αὐτ̃ ε᾽. πτλου τ̃ κϐ᾽. βιϐ. τ̃ βασιλ. καὶ φησιν· ἡ δίκη ὅρκου χ᾽ συναίνεσιν ἑκατέρου μέρους, ἢ τ̃ ἀντιδίκου ὑπεφέροντος, ἐπενεχθέντος ϗ πραχθέντος ἢ συγχωρηθέντος τιμηθῆσα, οὐδὲ ᾧ παρεγχήματι τ̃ ἐπιορκίας ἀναζητεῖ δύναται, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς τ̃τ νόμῳ ἐπεξαιρῆται. ὃ λα᾽. δίγεσον τ̃ β᾽. πτ. τ̃ ιϐ᾽. βιϐ. τ̃ διγέστων, ἔστι κεφ. λα᾽. τ̃ αὐτ̃ ε᾽. πτ. τ̃ κϐ᾽. βιϐ. τ̃ βασιλ. καὶ φησιν ὅσα εἰς ὃ κείμενον συνωνίσθησθε.

do non præiudicatur quæstioni de partu. Alterius namque iusiurandum alteri neque prodest, neque obest. Et tit. 1. lib. IV. Cod. est cap. XLIII. eiusdem v. tit. lib. XXII. Basil. & ait: Caussa iureiurando ex consensu vtriusque partis, vel aduersario inferente, præstito, vel remisso, decisa: nec periurij prætextu retractari potest, nisi specialiter hoc lege excipiatur. Digest. xxxi. tit. II. lib. XII. Dig. est cap. xxxi. eiusdem v. tit. lib. xxii. Basil. ac dicit, quæcunque compendiosè proposita sunt.

KEIMENON.

Ἔστι δὲ διρεῖν βιβλί῾ῳ δ᾽ τ̃ κώδικος ῾ιλ. α᾽. διάταξ. ιγ᾽. καὶ ὅρκον ὁμοθέντα ἐξ ἐπαγωγῆς τ̃ ἀντιδίκου διαφηλαφώμ῾ῳ· φησὶ γὰρ ὅτι ἐάν ὁ ληγάτον ἀπαιτῶν, τῆς διαθήκης μὴ φαινομένης, ἐξ ἐπαγωγῆς τ̃ κληρονόμου ὀμόσῃ κεχρεωστῆσθαι καὶ λάβῃ, μετὰ ταῦτα διρεθῇ μὴ κεχρεωστημέν῾ου· μὴ ὀφείλων ὃ τὸ πᾶν λαβεῖν, διὰ τὸν φαλκίδι῾ῳ, διαδίδωσι.

Est tamen lib. IV. Cod. tit. I. const. XIII. inuenire, etiam iusiurandum deferente aduersario præstitum retractari. Ait enim: Si qui legatum exigeret, quum testamentum non appareret, hærede deferente, deberi sibi, iurarit & acceperit: [*ac*] verò postmodum [*inuento testamento*] nihil ei derelictum fuisse: aut derelictum quidem, sed propter Falcidiam non totum capere debuisse, deprehensum fuerit, reddit.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἐπεὶ δὲ ἐμνήσθημεν νόμου διδάσκοντος μὴ διαφηλαφᾶσθαι τὸν δοθέντα ὅρκον, ἔστι ἐμνήσθημεν καὶ ἑτέρου νόμου, ἤτοι τ̃ ῾ιλ. διάτ. τ̃ ε᾽. πτ. τ̃ κϐ᾽. βιϐ. τ̃ διδάσκοντος οὐκ διαφηλαφᾶσθαι τ̃ δοθέντα ὅρκον. διορίζονται γὰρ καθ᾽ ἡμᾶς τ̃ ἁγίου Βασιλείου διαφορῆς κολάζεσθαι μεγάλως τοὺς ἐπιόρκους. ζητητέον πότε διαφηλαφᾶται ὁ δοθεὶς ὅρκος, ὥστε καὶ χωρεῖν ἔχειν τὰς καθ᾽ ἡμᾶς ἐπιτιμίας κ᾽ τ̃ν ἐπιορκούντων, ϗ πότε οὔ. φαμὲν τοίνυν ὡς καθ᾽ ἡμᾶς ὅρκοι τέσσαρές εἰσιν, ὁ βουλευμπάριος, ἤτοι ὁ κ᾽ θέλησιν τ̃ μερῶν ἔξωθεν δικαστηρίου διδόμενος· ὁ πρεσπάριος, ὁ ἐξ ἐπαγωγῆς τ̃ ἐναγόντος ϗ ἀποφάσεως τ̃ δικαστ̃ διδόμενος· ὁ ἰουδικάλιος, ὁ ἀπὸ κρίσεως δικαστικῆς ϗ μὴ θελόντων πολλάκις

SCHOLIVM.

Meminimus superiùs legis, iusiurandum præstitum non retractari docentis. Item & alterius legis meminimus, nempe cap. XXXI. tit. V. lib. XXII. [*similiter*] præstitum iusiurandum non retractari, docentis. At sancti Basilij permulti canones periuros valde puniri statuunt. Quærendum est igitur, quando præstitum iusiurandum retractetur, vt aduersus peierantes canonicæ pœnæ locum habeant: & quando non. Dicimus itaque propriè quadruplex esse iusiurandum: voluntarium [*nempe*], quod videlicet de voluntate partium extra iudicium præstatur: necessarium, quod deferente actore, & ex interloquutione iudicis datur: iudiciale, quod ex sententia iudicis vel inuitis litigatori-

bus controuerſiam decidit: &[*iuſiurãdum*] in litem,quod litigioſæ rei pretium, quando illa dolo contumaciáve rei non datur, in certam quantitatem redigit. Eſt[*tamen*] etiam iuſiurãdum, [*quod*]propter calumniam [*datur.*] Ac voluntarium quidem nunquam retractatur.Neceſſarium verò in vno eóque ſolo caſu retractatur, nẽpe vltimi cap. tit.v.lib.xxii.Baſil.Nam tametſi Gobidas & Stephanus quum interpretantur cap. xxxi. tit. v. lib. xxii. ſolum voluntarium non retractari, neceſſarium autem,& reliqua retractari dicãt: tu tamen illi Dig. aſcriptæ interpretationi ne auſcultes. Etenim xliii. cap. tit.v.lib.xxii.quod eſt conſt.i.tit.i.lib. iv.Cod.ad hunc modum ait:cauſſa iureiurãdo ex conſenſu vtriuſque partis, vel aduerſario inferente,delato& præſtito, vel remiſſo deciſa, nec periurij prætextu retractari poteſt, niſi ſpecialiter hac lege excipiatur: ſuſtulit Gobidæ & Stephani ad Dig.conſcriptam interpretationem. Reliquæ autem iuriſiurandi[*ſpecies*],quemadmodum id memoratum xxxi. cap.ait, nouis inſtrumentis repertis retractantur. Hæc igitur quum ita [*ſeſe*] habeant ,quodcunque iuſiurandum retractari, quòſi qui fortè periuri inueniantur, canonicis pœnis plectantur,ne dixeris.Sed illos ſecundùm legum tenorem, tanquã periuros [*canonicis*] pœnis feriri dicas, qui ex iuriſiurandi retractatione condemnantur. Atque ad hunc [*quidem*] modum canones[*cum legibus*]concilia. Nam neque ſanctus Baſilius in iureiurando quod ex conſenſu datur, de periurio tractat: ſed eos qui iurarint, Deum vindicem habere aſſerit, atque in reliquis [*caſibus*] quæſtionem de periurio inſtituit, & pœnas proponit. [*Caterum hinc*] mihi excipias, quod à nonnullis per puſillanimitatem, non [*autem*] ad delationem aduerſarij, neque ex iudiciaria neceſſitate præſtatur iuſiurandum: puta, quando quis [*ſe aut*] non eſurum carnes, aut Hieroſolyma profecturum, aut aliud boni quippiam facturum iurat, nec id facit: ſimiliter etiam quando quis hoc aut illud malum [*ſe*] facturum cum iureiurando negat, & facit nihilominus. Tunc enim tanquam periurus non puniendus, ſed quomodocunque à loci Epiſcopo [*vetus adhibita medi-*

τ̃ διπαζομένων τ̀ ἀμφιβολίαν τέμνων. καὶ ὁ ἐν-
λίτης, ἤτοι ὁ ἐνδίκος, ὁ πρίασθαι τ̀ τῆς ὀπτηδίκου
πραγμάτος ἀποτίμησιν εἰς ῥητὸν ποσότητα,
ὅτε καὶ δόλον ἢ ἀπειθίαν τῆς ἐναγομένης τὸ τοιοῦ-
τον πρᾶγμα μὴ δίδοται. ἔστι καὶ ὁ περὶ κακουρ-
γίας, ἤτοι ὁ συκοφαντικός. καὶ ὁ μὲν βουλυμπάρ-
γιος οὐδέποτε ἀναφαιρεῖται· ὁ δὲ νεκυπάργιος
ἀναφαιρεῖται ἐπὶ ἑνὸς καὶ μόνου θέματος, ἤτοι
τῆς τελευταίου κεφ. τῆς ε'. τίτ. τῆς κϚ'. βιϐ. κἂν
γὰρ ὁ Κωβίδης καὶ ὁ Στέφανος ἑρμηνεύοντες ϐ
λα'. κεφ. τῆς πέμπτου τίτ. τοῦ κϚ'. βιϐ. φασὶ
μόνον τ̀ βουλυμπάργιον μὴ ἀναφαιρεῖσθαι, τ̀ δὲ
νεκυπάργιον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀναφαιρεῖσθαι·
ἀλλὰ καὶ σὺ τῇ τοιαύτῃ ἑρμηνείᾳ μὴ προσέχῃς
πρὸς τὰ δίγλωσσα γεγραμμένη. ϐ γὰρ μγ'. κεφ.
τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κϚ'. βιϐ. διάταγμα ἐν α'. τοῦ α'. αὐ.
τοῦ δ'. βιϐ. τοῦ καὶ δικος, καὶ λέγει οὕτως· δίκη ὅρ-
κου καὶ συναίρεσιν ἑκατέρου μέρους, ἢ τοῦ δι-
δίκου ὀπτηθέντος, ἐπενεχθέντος καὶ προσα-
χθέντος, ἢ συγχωρηθέντος τιμηθῆσα, ὑδὲ ὧ προ-
χήματι τ̀ ὀπτορκίας ἀναζητεῖται δυνάται, εἰ
μὴ ἀρα ἰδικῶς τοῦτο ὧ νόμῳ ὑπεξαιρῆται· διάφ-
λει τ̀ ἑρμηνείαν τοῦ Κωβίδου καὶ τοῦ Στεφάνου
πρὸς τὰ δίγλωσσα συγγραφέντα. οἱ μὲν τοὶ λοιποὶ
ὅρκοι ἀναφαιροῦνται, καθὼν διειλημμένων
δικαιωμάτ, καθὼς ἴδιόν φησι τὸ διγλωσσον λα'.
κεφ. τούτων γοῦν ὅλως ἐχόντων, μὴ εἶπῃς πρώ-
την ὅρκον ἀναφαιρεῖσθαι, ὥστε τοὺς ἴσως διωρισ-
μένους ἐπιόρκους καλάζεσθαι διὰ κακουργίαν ἐπιτι-
μίων. διὰ εἰπὲ καὶ τ̀ τῶν νόμων παρίλειψιν ἐκείνοις
ὡς ἐπιόρκοις ἀμφιβάλλειν δι' ὀπτιμίων, τοὺς κα-
τακεκριμένους ἀπὸ ἀναφαιρέσεως ὅρκου. ὅλως
συμβίβασον ἴδιος κακούργους, ὅτι καὶ ὁ ἅγιος Βασίλειος
ἐπὶ μὲν τῆς κατ̀ συναίρεσιν διδομένοις ὅρκοις ὑπα-
κούει τὰ τ̀ ἐπιορκίας, διὰ διορίζει ἔχειν τοὺς
ὁμωμοκότας τ̀ θεῖον ἀμφορέα. ἐπὶ δὲ τοῖς λοιποῖς
ζήτησιν ποιεῖται ὀπτορκίας, καὶ ἐπιτίμια δίδωσιν.
ὑπέξελέ μοι τοὺς πρὸ ἡμῶν γινομένους ὅρκους
διὰ μικροψυχίαν, μήτε ἐξ ἐπαγωγῆς ἀντιδίκου,
μήτε ἐξ ἀνάγκης δικαστικῆς, ὡς ὅταν τις ὀμόσῃ
μὴ φαγεῖν κρέα, ἢ εἰς Ἱεροσολύμοις ἀπελθεῖν,
ἢ ἕτερόν τι ποιῆσαι ἀγαθὸν, καὶ μὴ ποιήσῃ τοῦ-
το. ὡσαύτως καὶ ὅταν τις ὀμόσηται πάλιν
ποιῆσαι κακὸν, καὶ ἀθετήσῃ αὐτό. πλημμελοῦντα
γὰρ οὐ καλαθήσεται μᾶλλον ὡς ὀπίορκος, ἄλ-
λως δέ πως παρὰ τοῦ κατ̀ χώραν ὀπισκόπου
ἰατρεύ-

ἰαβλ. ἤστω. Η ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι πλὴν πᾶσιν κεφ. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κδ'. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐδηλώθησαν πρὸ ὀλίγου περὶ τούτου εἰς τὸ προλαβὸν σχόλιον.

KEIMENON.

Ἡ δὲ περὶ τῆς καθαρότητος τῶν ὅρκων τῶν δικῶν διαλαμβάνουσα ρκδ'. νεαρὰ, δίδωσιν ἄδηλόν ἐστιν ὁ δ'. μέντοι διαψηλαφᾶσθαι, ἤγουν ἐλέγχεσθαι τὸ ψεῦδος τοῦ ὀμόσαντος. εἴρηται δὲ καὶ βιβλίῳ ιβ'. τίτ. β'. διατ. ιγ'. ὅτι ὁ ὑπὲ χρήμασι κτλ τοῦ βασιλέως ὀμόσας, καὶ ὑποστὰς τυχὸν, ὅτι οὐ χρεωστεῖ, ἢ χρεωστεῖται, ἢ οὐ δίδωσιν εἴσω προθεσμίας, ῥοπαλίζεται. ἐν δὲ τῷ β'. βιβλίῳ τοῦ κώδικος τίτ. δ'. διατ. μα'. φησὶν, ὅτι ὁ πλείονα τὴν κτλ τοῦ θεοῦ, ἢ τὴν βασιλέως χρονιζούσης ἀναγκης διάλυσιν προβαίνων ἐν τῷ προσπέσαι βασιλεῖ, ἢ ἀρχουσιν, ἢ μὴ ποιεῖν τὰ δόξαντα, ἀπωλεσθαι, καὶ τὴν ἀγωγὴν ἐκπίπτει, καὶ ὧν ἔμελλεν ἐκ τῆς διαλύσεως κερδαίνειν, καὶ δίδωσι πρὸς ὀφειλόμενον ποινὴν, καὶ πάντα λαμβάνουσιν οἱ ἐμμένοντες. καὶ διάτ. μδ'. ὅτι ἐὰν ἀπὸ πλαστῶν δικαιωμάτων πάκτον, ἢ διάλυσις γένηται, καὶ ἔχῃ προσκείμενον ὅρκον, ἀναζέπεται, κἂν χρηματικῶς ἐζητήθη πλαστὸν, εἰ μὴ καὶ ἐπ' αὐτῷ γέγονε διάλυσις.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Η ρκδ'. Ἰουστινιάνου νεαρὰ κεῖται ἐν βιβλίῳ ζ'. τίτ. δ'. κεφ. ς'. καταστρωθεῖσα εἰς πρὸ ἑρμηνείας τοῦ ιε'. κρίνος

cina] curandus erit. Conſt. XIII. tit. I. lib. IV. Cod. eſt cap. vlt. tit. V. lib. XXII. Baſil. atque explicata eſt in præcedenti ſcholio.

TEXTVS.

Item quæ de iudicialis iuriſiurandi puritate tractat nouella CXXIV. retractandi, ſiue iurati mendacium arguendi poteſtatem facit. Quin & lib. XII. tit. II. digeſt. XIII. dicitur: Qui in re pecuniaria [*ſe*] non debere, aut [*ſibi*] deberi per Principem iurauerit, & fortè peierauerit: vel intra certum tempus [*ſe*] daturum, [*nec fecerit*]: fuſtigatur. Et lib. II. Cod. tit. IV. conſt. XLI. Qui maior annis tranſactionem, per Deum aut Principem iurando libera voluntate confectam, Principem vel magiſtratus interpellando, aut quæ placuerint non faciendo, tranſgreditur: infamia notatur, & actione iiſque quæ ex tranſactione lucraturus erat, excidit, atque [*inſuper*] conſtitutam pœnam dat. [*Qui verò in pactis*] perſtiterint, omnia capiunt. Et conſtit. XLII. Si ex falſis inſtrumentis pactum aut tranſactio inita fuerit: quamuis iuſiurandum adhibitum ſit euertitur [*tamen*], etiamſi ciuiliter falſum inueſtigatum ſit: niſi de eo ipſo tranſactio facta fuerit.

SCHOLIVM.

Nouella Iuſtinianea CXXIV. eſt in lib. Baſil. VII. tit. IV. cap. VI. quod inſertum eſt interpretationi can. XV.

Concil. Carthaginenſis quod de iudiciali iuſiurando hinc retractando agens, legas. Digeſt. XIII. tit. II. lib. XII. eſt thema vlt. cap. XIII. tit. V. lib. XXII. quod habet perinde atque ſcriptum eſt. Conſt. XLI. tit. IV. lib. II. Cod. eſt cap. LVIII. tit. II. lib. XI. quod dicit, quæcunque compendiosè propoſita ſunt. Cæterum illud etiam iuſiurandum iudiciale [*eſſe*] dixit. Propterea enim ex reprobatione eius [*vnà*] cum damno infamia etiam conſequitur. Conſt. XLII. eiuſdem lib. & tit. eſt cap. LIX. tit. II. lib. XI. quod perinde habet atque ſcriptum eſt.

TEXTVS.

Et lib. IV. Cod. tit. I. conſt. II. Tametſi per ſalutem Principis calore [*quodam*] quis iuratus peierarit, non punitur, neque maieſtatis crimine tenetur. Et lib. IX. Cod. tit. VIII. conſt. II. [*Se*] ſemper ſeruo ſuo iratum fore iuratus, ſi iram remittat, maieſtatis crimine non tenetur. Dicit verò etiam lib. II. tit. XIV. digeſt. VII. Aduerſus commune ius paciſci aut legare non licet. Et ſi quis de his [*ſe*] non acturum iurarit, non eſt ratum. Planè. De ſcenicis, nouella LI. ait, quòd ſcenicæ, tametſi ſe nunquam à fornicatione deſtituras iurarint, [*ab ea*] recedant, periurij pœnas non veritura. Et in regulæ modum addit, in [*rebus*] turpibus iuſiurandum ſeruari non oportere.

SCHOLIVM.

Conſtit. II. tit. I. lib. IV. Cod. eſt cap. XLIV. tit V. lib. XXII. Baſil. quod ſic habet: Nemo qui per Deum iurat, periclitatur. Satis enim iuſiurandum Deum vltorem habet, ſi per illum præſtitum ſit. Quod ſi [*quis*] per τὸν Καρθαγ. συνόδου. Ἐὰν ἀναγνῷ τις τὸν περὶ ἰουδικαλίου ὅρκου διάταξιν καὶ ἐπιδῷ τὴν διάφορα φωνήν, ὃ ιγ'. διάτ. τοῦ β'. πίτ. τοῦ ιϛ'. βιϐ. τοῦ διάτ. ἔστι θέμα τελευταῖον τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ ε'. πίτ. τοῦ κϛ'. βιϐ. οὕτως ἔχον ὡς εἰς ὃ κείμενον ἐγράφη. ἡ μα'. διάτ. τοῦ δ'. πίτ. τοῦ β'. βιϐ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. νη'. τοῦ β'. πίτ. τοῦ ια'. βιϐ. λέγον ὅσα εἰς ὃ κείμενον ἐγράφησαν. πλὴν καὶ τὸν πιστὸν ὅρκον ἰουδικάλιον εἶπε· διάφορα γὰρ τοῦτο ἐξ αὐθεντίσεως αὐτοῦ σεσημείωται καὶ ἀπιμία ἐπαγγέλουται. ἡ μϐ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιϐ. ἐπίτ. ἔστι κεφ. νθ'. τοῦ β'. πίτ. τοῦ ια'. βιϐ. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη.

KEIMENON.

Καὶ βιβλίῳ δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α'. διάτ. β'. ὅτι εἰ καὶ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως καὶ θερμότητός τις ἐπορκήσῃ, ὀμόσας, οὐ βασανίζεται οὔτε καθοσιώσεως ὑπόκειται. καὶ βιβλίῳ θ'. τοῦ κώδικος τίτ. ιδ'. διάτ. β'. ὅτι ὁ διὰ παντὸς ὀργίζεσθαι τῷ οἰκείῳ δούλῳ ὀμόσας, οὐκ ὑπόκειται καθοσιώσεως παντελῶς τὸν τῆς ὀργῆς. λέγει ἡ βιϐ. β'. τίτ. ιδ'. διάτ. ζ'. ὅτι πρὸ τὰ κοινὰ νόμιμα παίζειν οὐκ ἔξεστι καὶ εἰς τὰ πρὸς τούτοις ὁμόσαι μὴ ἐναγῆναι, οὐκ ἐρρῶσθαι. ἡ δὲ περὶ τῶν σκηνικῶν να'. νεαρὰ φησὶν, ὅτι αἱ σκηνικαὶ κἂν ὀμόσωσιν, ὡς οὐκ ἀποστήσονται τῆς πορνείας, ἀναχωρῆσαι μὴ φοβούμεναι τὸν τῆς * πορνείας ποινὰς, καὶ κανονικῶς * γρ. ὀπῆς προστίθησι, ὅτι ἐπὶ τοῖς αἱρετοῖς οὐ δεῖ τὸν ὅρκον φυλάττειν.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. μδ'. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κϛ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὁ δεῖς καὶ ὁποῦ ὀμόσας, κινδυνεύει· οὐκοῦν γὰρ ὁ ὅρκος ἐκ θεμιτοῦ ὄντος, εἰ μέγας καὶ ὁποῦ. εἰ δὲ καὶ

βασιλέως κατὰ τινα θερμότητα ὤμοσέ τις, συγχωρῆται. ἆρα οὖν ὅτι καίτοι τὸ κεφ. διελόμενοι προέτειναν τὸν κατὰ θερμότητα ὀμόσαντα κατὰ βασιλέως, ἤτοι εἰς ὄνομα βασιλέως μὴ ἐπιορκεῖν καθοσιώσῃ, ἀλλ' ὁ τὰ βασιλικὰ ἐγκλήματα τελείως συγχωρεῖσθαι φησὶν εἶπε, τὸν δὲ μὴ διὰ θερμότητα ἐπιορκήσαντα λέγει ῥοπαλίζεσθαι κτλ. Ὃ τελευταῖον θέμα φησίν. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὕτως ἔχον, ὁ ὅτι χρήματα κατὰ βασιλέως ὀμόσας καὶ ἐπιορκήσας ὅτι οὐ χρεωστῶ, ἢ χρεωστῶν, ἢ ὅτι δίδωσι ἐάν προθεσμίας, ῥοπαλίζεται. τὰ δὲ περὶ τοῦ ἔχειν τὸ θεῖον ὄμμα τὸν ἐπίορκον γράφειν εἰς τὸ ῥηθὲν μδ'. κεφ. ἐρμηνεύθησον κατὰ τὸ ὀπίσθιον γραφὲν πρὸ ἡμῶν μέγα σχόλιον, καὶ εἰπὲ ὅτι τοιοῦτος ὅρκος βουλυμπάειος ἐστίν, ἢ νεκταπάειος· ὁ γὰρ μὴ τοιούτου ὅρκου ἐπιορκήσας μεγάλως καλάζεται. καὶ ζήτει τὰ ἑξῆς. κεφάλαια τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ τὸ τελευταῖον κεφ. τοῦ λη'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ τὸ ν'. κεφ. τοῦ λ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ᾧ ἐρμηνεύθησον καθὼς εἴπομεν καὶ εἰς τὸ ῥηθὲν σχόλιον, ἄλλως καὶ ἄλλως κολάζεσθαι τοὺς διὰ θερμότητα ἐπιορκήσαντας, ᾧ τοὺς μὴ τοιούτους. ἡ ϛ'. διάτ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ιε'. ᾧ λϛ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, οὕτως ἔχον ὡς εἰς κείμενον ἐγράφη. εἰπὲ δὲ καὶ περὶ τούτου ὅτι εἰ μὲν κατὰ θερμότητα ὤμοσεν οὐχ ὑπόκειται, εἰ δὲ μή, ὑπόκειται, ὡς ἄνωθεν εἴρηται. τὸ ζ'. διάτ. τοῦ ιδ'. τίτ. τοῦ ϛ'. βιβλίου τῶν διατ. ἔστι θέμα ιγ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ια'. τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη. εἰπὲ τοίνυν ἀπὸ τοιούτου ὅρκου μηδένα κολάζεσθαι ὡς ἐπίορκον, διὰ τὸ προφανῶς εἶναι τοῦτον παραβαίνομενον καὶ ἀνύπαρκτον, καὶ ὡς μηδὲ ὀμόσαντα λαμβάνειν. ἡ να'. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς τίτ. λη'. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, κωλύουσα πᾶσαν πορνοβοσκίαν. ἐν ᾧ δὲ τέλει τοῦ τίτ. ἔστι κεφ. οὕτως ἔχον, ἡ ὅτι σκηνῆς οὖσα γυνὴ κἂν ὁμόσῃ καὶ ἐγγύας δώσῃ μὴ ἀναχωρεῖν τῆς πορνείας, ἀκινδύνως ἀφίεται, καὶ εἰ ἀπαιτήσῃ τις τὰς τοιαύτας ἐγγύας, ὑπόκειται ᾧ τῇ ἐπιορκίας

Principem quodam calore iurauerit, conniuetur. Animaduerte igitur, quòd tametsi cap. [*illud*] prius haberet, eum qui calore quodam per Principem, siue per Principis nomen iurasset, non teneri maiestatis crimine, neque puniri: Basil. architectus omnino conniueri dixerit. Qui verò non calore [*quodam*] peierarit, [*hunc*] fustigari dicas: [*idque*] secundùm thema vlt. XIII. cap. eiusdem tit. & lib. quod sic habet: Qui in re pecuniaria [*se*] non debere, aut [*sibi*] deberi per Principem iurauerit, & peierauerit, vel intra certum tempus [*se*] daturum, [*nec fecerit*:] fustigatur. Porrò quæ de eo quòd periurus Deum vltorem habeat, in dicto XLIV. cap. scripta sunt: interpretabere secundùm superiùs à nobis scriptum magnum scholium, ac dices, quòd iftiusmodi iusiurandum sit [*aut*] voluntarium, aut necessarium. Nam qui in iusiurando non tali peierat, grauiter punitur. Quorsum quæras LXXXI. canonem Basilij Magni; & cap. vlt. tit. XXXVIII. lib. LX. & cap. IV. tit. XXX. eiusdem lib. ac interpreteris, quemadmodum in dicto scholio diximus, eos qui calore [*quodam*], & qui nullo peierant, alio atque alio puniri modo. Const. II. tit. VIII. lib. IX. Cod. est cap. XV. tit. XXXVI. lib. LX. quod habet, vt in textu scriptum est. Dicas itaque de hoc, quòd si calore [*quodam*] iurauerit, non teneatur: si nullo, teneatur, vt superiùs dictum est. Digest. VII. tit. XIV. lib. II. Digest. est thema XIII. tit. I. lib. XI. Basil. quod sic habet, vt in textu scriptum est. Dicas igitur ob iftiusmodi iusiurandum neminem puniri, vt periurum: propterea quòd id aduersus leges præstitum esse, nec subsistere, manifestum sit: atque tanquam præstitum non esset, reputetur. Nouella Imperatoris Iustiniani LI. quæ omne lenocinium prohibet, posita est in titulo XXVIII. lib. Basil. LX. Est autem in fine tit. cap. quod sic sonat: Quæ est scenica mulier, tametsi [*se*] à fornicatione non recessuram iurarit, datisque fideiussoribus [*cauerit*]: citra periculum desistit. Qui verò iftiusmodi fideiussiones exegerit, periurij crimi-

ne tenetur, & denis pondo auri multatur. Nota igitur cap. [*illud*] quod peierantem mulierem non puniri, ſed eum qui illam propter periurium afflictat, tanquam periurum puniri docet: quod nouum eſt. Item nota, quòd periurium crimen ſit, & [*quidem, vt*] arbitror, peculatus.

CAPVT XIX.

DE iis qui profanæ ſuperſtitionis iuſiurandum iurant. Concilij VI. canon XCIV. Baſil. can. LXXXI.

TEXTVS.

In dig. v. tit. II. lib. XII. dicitur: Rectè tibi defero, vt per ſalutem tuam iures. Omne enim licitum iuſiurandum ex delatione præſtitum, ſeruatur. Item [*illud*] quod quis per propriam religionem iurauerit. At quod iuſiurandum per improbatam religionem iuratum eſt, non ſeruatur.

SCHOLIVM.

Digeſt. v. tit. II. lib. XII. Dig. eſt cap. v. XI. & III. tit. v. lib. XXII. Baſil. quod eadem dicit.

CAPVT XX.

DE apoſtatis, immolatoribus, magis, incantatoribus, mathematicis, diuinatoribus & amuleta appendentibus. Apoſtolorum can. LXII. Concilij Nicæni canon XI. XII. Concilij Ancyrani canon III. IV. V. VI. VIII. IX. XII. XXIV. Concilij Laodiceni canon XXXVI. Concilij Carthagi-

ἐγκλήματι, καὶ παρεσιμώδηται. λίβελλον χρυσοῦ. σημείωσαι οὖν ὅτι κεφ. διδάσκει τὸν μὴ ὀπτορκήσαντα μὴ ἐπιορκίας, τὸν δὲ ἐπιορκοῦντα αὐτὸν ἀφ' ὧν ὀμώμοκε τῆς ἐπιορκίας, ὡς ἐπίορκον ἐπιορκίας· ὅπερ ἐστὶ κλοπή. ἔτι σημείωσαι ὅτι ἔγκλημά ἐστιν ἡ ὀπτορκία, καὶ οἶμαι πάλαι πεκουλάτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ τῶν ὀμνυόντων ὅρκους ἑλληνικούς. συνόδου ἑκτῆς κανὼν ξδ'. Βασιλείου κανὼν πα'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ἐν τῷ ε'. διατάγματι τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιϛ'. βιβλίου φησὶν, ὅτι καλῶς ἐπιφέρω σοὶ κατὰ τὴν σωτηρίας σου ὁμόσαι· πᾶς γὰρ ἔννομος ὅρκος ἐξ ἐπαγωγῆς ὁμοθεὶς φυλάττεται, καὶ ὃν τις κτᾶται τὸν ἰδίων θρησκείων· ὁ δὲ κτᾶται ἀδοκίμου θρησκείας ὁμοθεὶς ὅρκος οὐ φυλάττεται.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ ε'. ἀφόρισμα τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιϛ'. βιβλίου τοῦ ἀφορ. ἔστι κεφάλαιον ε'. ια'. καὶ γ'. τοῦ ε'. τίτ. τοῦ κϛ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τὰ αὐτὰ λέγον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, μαντέων, καὶ φυλακτῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξϛ'. συνόδου Νικαίας κανὼν ια'. ιϛ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ'. δ'. ε'. ϛ'. η'. θ'. ιϛ'. κδ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λϛ'. συνόδου Καρθαγέ-

νης καιρὸν μέ. συνόδου ς'. καιρὸν ξα'. ξέ. Πέτρου Ἀλεξανδρείας καιρὸν α'. β'. γ'. δ'. ε'. ς'. ζ'. η'. θ'. ι'. ια'. ιϐ'. ιγ'. ιδ'. Βασιλείου καιρὸν ζ'. η'. μδ'. ξέ. ξς'. οϐ'. ογ'. πα'. πγ'. Γρηγορείου Νύσσης καιρὸν α'. β'. αἱ ἀγωγὴ τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ κέ. κεφ. τῷ θ'. τίτ. τῷ παρόντος συντάγματος.

nensis canon XLV. Concilij sexti canon LXI. LXV. Petri Alexandrini canon I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV. Basilij canon VII. VIII. XLIV. LXV. LXVI. LXXII. LXXIII. LXXXI. LXXXIII. Gregorij Nysseni can. I. II. Lege quæ annotata sunt in cap. XXV. tit. IX. præsentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ΠΕΡΙ σκηνικῶν, καὶ μίμων, καὶ τῶν ὁμοίων μεταποιούντων. συνόδου Καρθαγένης καιρὸν μέ. ξγ'. συνόδου ς'. καιρὸν να'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η λγ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιϐ. τοῦ κώδικος, καὶ ἡ ρκγ'. καὶ ἡ ρκθ'. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ ε'. βιϐ. καὶ ἡ λϐ'. καὶ ἡ μς'. μεγάλας ποινὰς ἐπιφέρουσι τοῖς πορνοβοσκοῖς, καὶ τοῖς ἀναγκάζουσι δούλας ἢ ἐλευθέρας συνεῖναι μίμοις, ἢ διάζυγις παρίστασθαι, καὶ διδόασιν ἄλλῳ αὐτὰς ἀναχωρεῖν καὶ μὴ παρικῶν ζώννυσθαι, καὶ ἀξιωματικῶν εἰ δυνηθεῖεν, καὶ τῆς ἀτιμίας ἀπαλλάττεσθαι. περὶ δὲ σκηνικῶν, καὶ θεατρείων, καὶ πορνοβοσκῶν ἰδικὰς ὅτιν τίτ. ὁ μα'. τοῦ ια'. βιβλίου τοῦ κώδικος. σκηνὴ δέ ὅτιν, ἔνθα τὰς ἴσταται, ἢ σκηνεῖται σκηνικὰ ἐπιδεικνύμενα πάντα, εἴτε ἐν δημοσίῳ, ἢ ἰδιωτικῷ τόπῳ, ἢ ἄγρῳ, ἔνθα μέντοι ἂν θεσπιν χύδην διὰ θέαν

CAPVT XXI.

DE histrionibus, mimis, & similibus pœnitentiam agentibus. Concilij Carthaginensis canon XLV. LXIII. Concilij sexti can. LI.

TEXTVS.

Constit. XXXIII. tit. IV. lib. I. Cod. & * CXXIII. & CXXIX. tit. IV. lib. V. & XXXII. & XLVI. magnas pœnas irrogant lenonibus, iisque qui ancillas vel liberas cum mimis vel [*in*] theatris conuersari, aut prostare cogunt: & recedendi, dotalibúsque [*instrumentis interuenientibus*] etiam illustribus si possint, nubendi potestatem faciunt. De scenicis verò spectaculis & lenonibus specialis tit. est * XLI. lib. XI. Cod. Porrò scena est, vbi quis consistit, mouetúrque histrionicam artem exhibens, siue in publico priuatóve loco, siue in vico: in quem tamen locum passim homines spectaculi caussa

* *Vide const.* XXIII. *& XXIX. tit. IV. lib. V. Cod. qui autem hîc numeri habentur, falsi sunt.*

* *In libris nostris* XL.

conueniunt. Infames autem ſunt, quicunque quæſtus cauſſa in certamen deſcendunt, & propter præmium in ſcenam prodeunt. Verùm qui ſe ad artem ludicram [*exhibendam*] locat, neque prodit, non notatur. Et qui ſeipſum locat, vt cum beſtiis depugnet: niſi beſtia leo fortè, aliáve quæpiam ſit, quæ manſueta facta eſt. Non item qui ſine mercede cum beſtiis depugnarit: niſi in arena honorarium [*quiddam*] capere ſuſtinuerit. Qui ſe locauit, etiamſi cum beſtiis non depugnet, notatur. Non tamen etiam qui mercedem capit, vt feram quæ regioni nocet extra arenam depugnet. Planè athletarum, & qui in Olympiis oblectantia dicunt, & qui in xyſto decertant, agitatorum item, & qui aquam equis ſpargunt, aliorúmque qui in ſacris certaminibus deſeruiunt, & [*poſtremò*] deſignatorum ars ludicra non eſt, neque ignominioſa. Leno eſt, qui turpem quæſtum ex ſeruis vel liberis facit: ſiue principaliter hoc negotium gerat, ſiue alterius negotiationis prætextu iſtiuſmodi perſonas habeat: vt [*puta, ſi*] caupo vel ſtabularius, vel balneator [*ſit.*] Etiam qui in ſeruitute leno fuit, vbi liber factus eſt, infamia notatur.

• Hæc omnia ſunt in lib. III.

εἰσίασιν. ἄπιμοι δέ εἰσι πάντες ⓐ διὰ πόρ(ω) εἰς ἀγῶνα καπόντες, καὶ ⓐ διὰ φιλοτιμίαν ἐπὶ σκηνῆς φερόντες. ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παγκρατικὴν πάλην, καὶ μὴ ἐπιδεξάμεν(ος), οὐκ ἀπιμοδται. καὶ ὁ ἑαυτὸν μισθώσας εἰς τὸ θηριομαχῆσαι, εἰ μὴ τὸ θηρί(ω) τυχὸν λέων ἦν, ἢ ἄλλο τι, ᾧ ἥμερ(ον) γέγονεν. οὐ μὴν ὁ δοῦλον μισθοῦ θηριομαχήσας, εἰ μὴ λαβεῖν ἐν τῷ κωνωνικῷ φιλοτιμίαν ἠνέσχετο. ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν, κἂν μὴ θηριομαχήσῃ ἀπιμοδται· οὐ μὴν ὁ μισθὸν λαμβάνων ἐπὶ τῷ καταπολεμῆσαι θηρί(ω) ἔξωθεν κωνωνικοῦ τινὸς ἐπιδείκνυσθαι βλάπτ(ω). οὐκ ἔστι δὲ παγκρατικὴ πάλη οὔτε ἀπιμοποιὸς ἡ τῶν ἀθλητῶν, ᾧ τῶν λεγόντων ἐν τοῖς ὀλυμπίοις τὰ ἐνθύμια καὶ τῶν ἐν ξυστῷ ἀγωνιζομένων, καὶ τῶν ἡνιόχων, καὶ τῶν ἄλλως ὑπουργούντων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσι, καὶ τῶν ῥαινόντων ὕδωρ τοῖς ἵπποις, καὶ τῶν βεβαιούντων. προαγωγός ἐστιν ὁ πόρ(ω) αἰσχρὸν ἀπὸ δούλων ἢ ἐλευθέρων ποιούμεν(ος), εἴτε προσωπικῶς τοῦτο πραγματεύεται, εἴτε προκίμασι πραγματείας ἑτέρας ἔχει τοιαῦτα πρόσωπα, ὡς κάπηλ(ος), ἢ πανδοχεύς, ἢ βαλανεύς· καὶ ὁ χρώμενος ἐν δουλείᾳ προαγωγεῖ, ἀπιμοδται μὴ τὸ ἐλευθερωθῆναι. ταῦτα πάντα κεῖται βιβλίῳ γ'.

τίτ. α'. διατ. α'. ℭ τίτ. β'. διατ. δ'. καὶ βιβλ. κγ'. τίτ. β'. διατ. μη'. πορνοβοσκὸς δέ ἐστι, καὶ ὁ πορνεύσασαν τὴν ἰδίαν γαμετὴν μὴ ἀπολύσας, οὐ μὴν ὑποπτεύσας, ὡς βιβ. θ'. τῶν κώδικος τίτ. θ'. διατ. β'.

tit. I. digeſt. I. & tit. II. digeſt. IV. & lib. XXIII. tit. II. digeſt. XLVIII. Leno quoque eſt, qui adulterio pollutam coniugem ſuam non dimittit: non etiam qui [*tantummodo*] ſuſpectam habet: vt lib. IX. Cod. tit. IX. conſt. II.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τοῦ κώδικος, ℭ ὁ δ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβ. τοῦ κώδικος ἐξεληφθησόμενα βιβ. τῶν βασιλ. κη'. τίτ. α'. αἱ δὲ διαταξεις αὐτῶν οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. ὁμοί. τίτ. τοῦ ια'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι τίτ. λζ'. τοῦ μδ'. βιβ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἔχει δὲ α'. αὐτοῦ κεφ. οὕτως· ὀφείλει τελείωθησόμενοι μὲν οἱ ἀγῶνες ἀκωλύτως τοῦ λοιποῦ· μηδεὶς δὲ ἀγωνιζέσθω ἄκων ἐκόντας γὰρ βουλόμεθα δαπάνας. δὲ ἀγνοεῖ ℭ κεφ. β'. καὶ γ'. ὁ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβ. τῶν διαταξεων, ἔστι βιβ. ε'. τῶν βασιλικῶν. ὁ δ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβ. τῶν διατ. ἔστι βιβ. κα'. τῶν βασιλ. τίτ. β'. ὁ β'. τίτ. τοῦ κγ'. βιβ. ἐτέθη εἰς βιβ. κη'. τῶν βασιλ. τίτ. ε'. ὃ δὲ μη'. διατ. τοῦ αὐτοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. φησὶ δὲ τὸ τελευταῖον θέμα τοῦ δ'. κεφ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ κα'. βιβ. σκηνή ἐστιν ἔνθα ζῶα ἵστανται, ℭ ἐφ' ἑξῆς ὅτι εἰς ὃ χείμαρον ἐκβάφησόμενα χαλκᾶν τῶν σκηνικῶν. ὃ δὲ η'. θ'. καὶ ι'. θέματα τοῦ α'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ η'. βιβ. τῶν βασιλ. φησὶ χαλκᾶν τῶν θηλομάχων ὅσα εἰς ὃ χείμαρον συνωφίαθησόμενα. ὃ μὲν οὖν ἀπιμαντοῖον τὸ τέχνιον τῶν ἀθλητῶν, ἔστι κεφ. δ'. τῶν δ'. τίτ. τοῦ κα'. βιβ. τῶν βασιλικῶν, καὶ ὃ προαγωγός ἐστιν ὁ πόρνην τοιοῦτον, ℭ τὰ ἑξῆς εἰσὶ θέματα δ'. ℭ γ'. τοῦ αὐτοῦ κεφ. οὕτω ῥητῶς ἔχοντα ὡς κατεγράφησόμενα εἰς ὃ χείμαρον. ἐρωτήσεις δέ τις ἄρα τί ὁ μὲν μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παγκρατικὸν τέχνιον καὶ μὴ ὑποδεξάμενος οὐκ ἀπιμοῦται, ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς τὸ θηλομαχῆσαι καὶ μὴ θηλομαχήσῃ ἀπιμοῦται. ὅτι μὲν τὸ παγκρατικῆς τέχνης τὸ ἔργον ἐπάγει τὴν ἀπιμίαν, οὐ μὴν ὁ σκοπὸς· καὶ τοῦτο δηλοῦται ἀπὸ τοῦ ἀπιμοῦσθαι καὶ τὸν μὴ ὑπὸ μισθῶ, ἀλλὰ κατὰ φιλοτιμίαν ὑποδεξάμενον παγκρατικὸν τέχνιον. ὑπὸ δὲ τοῦ θηλομαχοῦντος οὐ τὸ ἔργον μισεῖται, ἀλλ' ὁ σκοπός. θηλομαχοῦσι γὰρ καὶ βασιλῆς καὶ στρατιῶται τὴν οἰκείαν γενναιότητα ὑποδεικνύμενοι. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν διὰ μισθὸν καὶ αἰσχροκέρδειαν τοιοῦτοις τισὶν οἰκείοις

SCHOLIVM.

Tit. IV. lib. I. Cod. & tit. IV. lib. V. Cod. tranſſumpti ſunt in lib. Baſil. XXVIII. tit. I. Hæ autem conſt. non ſunt poſitæ in Baſil. Tit. XII. lib. XI. Cod. eſt tit. XXXVII. lib. XLIV. Baſil. cuius I. cap. ita habet. De reliquo certamina liberè peragantur. Nemo inuitus certamina edito; voluntarios enim ſumptus facere volo. Legas etiam cap. II. & III. Tit. I. lib. III. Digeſt. eſt lib. Baſil. VIII. Tit. II. lib. III. Dig. eſt lib. Baſil. XXI. tit. II. Tit. II. lib. XXIII. Dig. poſitus eſt in lib. XXVIII. Baſil. tit. V. Dig. autem eius XLVIII. non eſt poſitũ in Baſil. Sanè thema vlt. cap. II. tit. II. lib. XXI. ait: Porrò ſcena eſt, vbi quis cõſiſtit: & deinceps quæcunque de hiſtrionibus in textu ſcripta ſunt. De iis qui cum beſtiis pugnant, loquitur VIII. IX. & X. thema cap. I. tit. I. lib. Baſil. VIII. quæ in textu compẽdiosè propoſita ſunt. Quòd athletarum ars famoſos non faciat, eſt in cap. IV. tit. II. lib. XXI. Baſil. Et, quòd leno ſit, qui iſtiuſmodi quæſtum, &c. eſt thema II. & III. eiuſdem cap. quæ ita expreſſè habent, quemadmodum [*id*] textui inſertum eſt. Quæret fortaſſe quiſpiam, quapropter qui operam ſuam in artem ludicram locauit, neque [*eam*] exhibuit, non notetur: qui verò vt cum beſtiis depugnaret, ſe locauit, tametſi non pugnarit, famoſus fiat? In arte ludicra ipſum factum, non autem propoſitum, infamiam irrogat. Quod manifeſtum fit ex eo, quòd non [*modò*] qui pro mercede, ſed [*etiam*] gloriæ cauſſa artem ludicram fecerunt, infames reddantur. In eo verò qui cum beſtiis pugnat, non factum, ſed propoſitum odioſum eſt. Nam reges etiam atque milites, generoſitatem ſuam oſtentantes, cum beſtiis depugnant. Ac propterea quidem, qui turpis lucri cauſa vitam ſuam prodi-

dit, tametſi cum beſtiis non pugnarit, famoſus ſit: qui verò rei ludicræ faciendæ cauſſa pecuniam cepit, ſi eam non fecerit, non notatur. Tit. IX. lib. IX. Cod. poſitus eſt in lib. Baſil. LX. tit. XXXVII. cap. XLVIII. Conſt. autem II. omiſſa eſt. Eſt interim ſimile [*quiddam*] in lib. IV. Cod. tit VII. conſt. V. Baſil. verò lib. XXIV. tit. II. cap. XIV. quod ſic habet in initio: Qui vxorem ſuam fornicari ſciens tacet, lenocinium facit.

ζωλώ, κἂν μὴ θηριομαχήσῃ, ἀτιμοῦται. ὁ δὲ λαῶν χρήματα λαβὼν τοῦ ἀποδείξασθαι παγκρατίῳ τέχνῃ, εἰ μὴ ἀποδείξηται αὐτῷ ὅσα ἀτιμοῦται. ὁ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβ. τοῦ κώδικος ἐστὶν ὁ βιβ. ξ'. ᾧ ταυτὸν τίτ. λζ'. κεφ. μη'. ἡ δὲ ϛ'. διάτ. προελέσθαι κεῖται δὲ ὅμοιον ὁ βιβλίῳ δ'. τοῦ κώδικος πτλφ ζ'. λῆμμ. ε'. ᾧ δὲ βασιλικῷ βιβ. κδ'. τίτ. ϛ'. κεφ. ιδ'. οὕτως ἔχοντι κατὰ τὰς ἀρχάς· ὁ εἰδὼς πορνοβοσκεῖν τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, ἢ συνιπῶν πορνοβοσκίᾳ πασῃ.

CAPVT XXII.

DE ſpectaculis, & rebus ludicris. Concilij Carthaginenſis canon XV. LX. LXI. Concilij ſexti canon LI. LII. LXII. LXV. LXXI. XCVI. C.

TEXTVS.

Quomodo ſpectacula peragantur, quomodo in illa ſumptus fiat, & quòd ſpectaculorum impenſas præſes ad murorum refectionem ad tempus deriuare poſſit, dicitur lib. Cod. XI. tit.* XLI. XLII. XLV. & XLVI. Tit. XLIII. tollit ſpectacula gladiatorum.

* *In lib. noſtris* XL. *& ſic deinceps.*

SCHOLIVM.

Tit. XLI. lib. XI. Cod. eſt tit. XXXVII. lib. LIV. Baſil. ac declaratus eſt ſuperiùs. Tit. XLII. eiuſdem lib. eſt in tit. XXXVIII. dicti LIV. lib. Baſil. verùm eius cap. non ſunt poſita in Baſil. Neque [*verò*] tit. XLIV. neque XLV. neque XLVI. Tit. autem XLI. v. priora capita poſita ſunt (vt dictum eſt) in tit. XXXVII. lib. LIV. reliqua in tit. XXXVIII. lib. LX. Baſil. quæ de lenonibus docent: ac iubent, vt qui ſerui turpe aliquid facere coguntur, à regionis Epiſcopo liberentur. Quem tit. totum lege, & [*inſuper*] quæ in eo eſt Iuſtinianea nouella *, quæ meretricij exercitium, & quemcumque lenonem grauiter punit.

* *Inter Iuſtiniani nouellas* XIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

ΠΕΡΙ θεωρίων & παγκρατίων. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιε'. ξ'. ξα'. συνόδου ϛ'. κανὼν να'. ρϐ'. ξϐ'. ξε'. οα'. ϟ'. ρ'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Πῶς τὰ θεάτρα πληροῦται, & πῶς γίνεται ἡ δαπάνη αὐτῶν, καὶ ὅτι δύναται ὁ ἄρχων τὰ θεωρικὰ εἰς καιρὸν ἀφορίζειν εἰς οἰκοδομὴν τειχῶν εἴρηται βιβ. ια'. τοῦ κώδικος λϐ'. μα'. μϐ'. με'. καὶ μϛ'. ὁ δὲ μγ'. ϟ'. αἱρεῖ τὰ θέατρα τοὺς μονομάχους.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Ο μα'. τίτ. τοῦ ια'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι τίτλος λζ'. τοῦ νδ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ ἐδηλώθη τὰ περὶ τούτου ὅπιθεν. ὁ μὲν τίτ. μϐ'. τοῦ αὐτοῦ βιβ. κεῖται εἰς τίτ. λη'. τοῦ ῥηθέντος νδ'. βιβ. τῶν βασιλ. πλὴν τὰ τούτου κεφ. εἰς τὰ βασιλικὰ οὐκ ἐτέθησαν. οὐδὲ ὁ μν'. τίτ. οὐδὲ ὁ με'. οὐδὲ ὁ μϛ'. τοῦ ϗ μα'. τὰ μὲν ε'. κεφ. τὰ μὲν οὖν ἐτέθησαν ὡς εἴρηται εἰς τ' λζ'. τίτ. τοῦ νδ'. βιβ. τὰ δὲ λοιπὰ ἐτέθησαν εἰς τ' λη'. τοῦ ξ'. βιβ. τ' βασιλικῶν, περὶ πορνοβοσκῶν διδάσκοντα, καὶ τὸ δεκαλύβωμα ἐλευθεροῦσθαι ἀφ' οὗ τὸ κατὰ χώραν ἐπισκόπου τοὺς ἀναγκαζομένους δούλους ποιῆσαι τῷ αἰφνίδιον. καὶ ἀνάγνωθι τ' ὅλον τίτλον, & πλὴν ὧν αὐτῷ Ἰουστινιανείου νεαρὰ κολάζουσα μεγάλως τὸ τῆς πορνείας ἐπιτήδευμα, καὶ πάντα πορνοβοσκόν.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ κλεπτῶν, & τυμβωρύχων, καὶ ληστῶν, καὶ ἱεροσύλων. Βασιλείου κανὼν ξα'. ξς'. Γρηγορείου Νύσσης κανὼν ζ'. η'. θ'. διάγνωσι τὰ παραφέροντα ἐν τῷ κζ'. κεφ. τοῦ θ'. λίτ. τοῦ βράπτου στιχαρίου.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ τῶν ληστῶν εἴρηται βιβ. μη'. τίτ. ιθ'. διατ. κη'. ὅτι οἱ τὰς ἐφόδους ποιοῦντες διὰ τὸ πραγδεῦσαι, ἐοίκασι τοῖς λησταῖς, & ἐὰν τοῦτο ποιῶσι μὴ σιδήρου, & πολλάκις, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς, εἰς κεφαλὴν κολάζονται· οἱ δὲ λοιποὶ ἐξορίζονται, ἢ δημοσιεύονται· οἱ δὲ θεοῖς τοῖς φονεύουσι, ἢ θηριομαχοῦσιν ἐν οἷς ἐλήστευσαν τόποις. Θαῦμα δέ φησιν ἡ β'. διατ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβλ. τοῦ κώδικος, ὅτι τοῖς οὖσι δ' φαμιλίας τῶν ληστῶν, & ὑπὸ βασιλικῆς φιλοτιμίας ἢ αὐθεντίας τοῦ φίσκου χωμένοις δούλοις ἀναιρεῖται ἡ ἐλευθερία.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Τὸ κη'. διατ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ μη'. βιβ. τοῦ δίγετ. ἔστι θέμα ι'. τοῦ κη'. κεφ. τοῦ να'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβ. τὰ αὐτὰ λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ β'. διατ. τοῦ ιη'. τίτ. τοῦ ζ'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. γ'. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μη'. βιβ. τῶν βασιλ. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. Περὶ δὲ τῶν φηλεφώντων θήκας τελευτησάντων χάριν τοῦ ἐραπουλῆσαι τὰ ἐν τούτοις, διάγνωσι τοῦ ις'. νεαρᾶ τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος αὐτοῦ σοφοῦ δρειζομένου πρὸς ἅπαξ μὲν εἰς τοῦτο δόντας συγγνώμης τυχεῖν· πρὸς δὲ πολιοῦντας & αὖθις τὸ κακὸν συφενίζεσθαι δι' μαγκλαβίων & κανέγης. οἱο-

CAPVT XXIII.

DE furibus, ſepulcrorum violatoribus, latronibus, & ſacrilegis. Baſilij can. LXI. LXVI. Gregorij Nyſſeni canon VII. VIII. IX. Lege quæ annotata ſunt in cap. XXVII. tit. IX. præſentis operis.

TEXTVS.

De latronibus dicitur lib. XLVIII. tit. XIX. dig. XXVIII. Qui prædandi cauſſa aggreſſuras faciunt, ſimiles ſunt latronibus. Et ſi cum ferro id faciant, & ſæpius, atque in itineribus, capite puniuntur: cæteri * in exilium mittuntur, aut deportantur. Famoſi verò quibus locis latrocinati ſunt, furca figuntur, aut cum beſtiis depugnant. Mirabile [*quiddam*] ait conſtit. II. tit. XVIII. lib. VII. Cod. de latronum familia nempe deſcendentibus, ex largitione Principali, vel authoritate fiſcali ſeruis factis, interimi libertatem.

* *Noſtri lib.* in metallũ dantur, vel in inſulas relegantur.

SCHOLIVM.

Digeſt. XXVIII. tit. XIX. lib. XLVIII. Digeſt. eſt thema X. cap. XX. II. tit. LI. lib. LX. quod eadem dic., quæ in textu ſcripta ſunt. Conſt. II tit. XVIII. lib. VII. Cod. eſt cap. III. tit. IX. lib. XLVIII. Baſil. quod ſic habet, vt in textu compendiosè eſt propoſitum. De iis verò qui mortuorum capſas inueſtigant, vt quæ in illis ſunt prædentur: lege nouellam Imperatoris Dn. Leonis Sapientis XCVI. quæ ſtatuit, vt qui ſemel in hoc deprehenſi fuerint, veniam conſequantur: qui iterum id mali auſi ſint, * dorſi verberatione tonſionéque caſtigentur. Exi-

* *In Græcis eſt* μαγκλαβίων,

ſtimo autem hanc nouellam in ſepulcrorum violatoribus non habere locum. Aliud enim eſt reliquias mortuorum transferre, & aliud furandi animo aliquid eorum quæ inter ipſas ſunt ſubripere: tametſi illud quoque ſepulcrorum violatio abuſiuè dicatur. Legas etiam XXVII. cap. tit. IX. præſentis operis, quod circa finem de ſepulcrorum violatione propriè docet.

que forſaſſe vox eius temporis eſt. Eius origo Latina eſt, Manielauium, Mannalis clana, veteres Aclidem appellebant, quã deſcribit Seruius ad lib. VII. Æneidos.

μὴ δὲ τὰ τῆς τοιαύτης νεαρᾶς μὴ ἔχειν χώρεσιν ἐις τὰς τυμβωρύχους· ἄλλο γάρ ἐστι τὸ μεταθεῖναι λείψανα τεθνεώτων, καὶ ἕτερον τὸ κλεπτικῇ διαθέσει ὑφελέσθαι τι ἐκ τῶν ἐν αὐλαῖς ὄντων, καὶ καταχρηστικῶς καὶ τοῦτο τυμβωρυχία λέγεται. ᾗ διάγνωθι τὸ κζ. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ πρώτου συνταγματος περὶ τὸ τέλος διδάσκον περὶ τῶν κωλύειν τυμβωρυχίας.

CAPVT XXIV.

NE in nuptiis ad inſtrumenta muſica ſaltetur, aut tripudietur. Concilij Laodiceni canon LIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νγ'.

CAPVT XXV.

NE viri cum mulieribus ſe lauent. Concilij Laodiceni canon XXX. Concilij ſexti canon LXXVII. Lege quæ annotata ſunt in cap. XXXI. tit. IX. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ συλλουέσθαι γυναῖξιν ἄνδρας. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ'. συνόδου ς'. κανὼν οζ'. διάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λα'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ πρώτου συντάγματος.

CAPVT XXVI.

DE imbecillos ſubſannante. Apoſtolorum canon LVII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'.

ΠΕΡΙ τοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς. Ἀποστόλων κανὼν νζ'.

CAPVT XXVII.

NE mulieres ad altare introeant, & quòd ſolis ſacri ordinis hominibus in altari communicare liceat. Concilij Laodiceni canon XIX. XLIV. Concilij ſexti canon LXIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκας εἰς θυσιαστήριον, καὶ ὅτι μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεστι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ'. μδ'. συνόδου ς'. κανὼν ξθ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

ΠΕΡΙ τῦ μὴ ποιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νέ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

ΠΕΡΙ κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων. Ἀποστόλων κανὼν μγ'. συνόδου ς'. κανὼν ν'.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Η α'. διάτ. τῦ μγ'. λίτ. τῦ γ'. βιβ. τῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ὁ ἡττηθεὶς εἰς κότῳ ὃν ἀπαιτῖται, καὶ καταβαλὼν ἀναλαμβάνει μὴ διαδόχων ἀπὸ τῦ νικήσαντος, καὶ τῶν κληρονόμων αὐτῦ διηνεκῶς, πέρα τεσσαρακονταετίας· εἰ δὲ μὴ θέλοιεν διαλαχεῖν, ὁ θέλων, καὶ μάλιστα ὁ τῆς πόλεως ἐν ᾗ τῦτο γέγονε πατὴρ, ἢ ἔκδικος ἀπαιτεῖ, καὶ δαπανᾷ εἰς ἔργον τῆς πόλεως. καὶ ἡ χυομένη ἐπὶ κότῳ ἀσφάλεια ἄκυρός ἐστι, καὶ ἀποδίδοται. εἰ δὲ καὶ ἐν χήματι κότου ἡττήθη θερμίοις ἢ ἑτέρᾳ ὕλῃ ὃν ἀπαιτῖται, τῶν ἐπισκόπων ἄδειαν ἐχόντων ταῦτα ζητεῖν, βοηθούντων αὐτοῖς τῶν ἀρχόντων, καὶ πατέρων, καὶ ἐκδίκων. μόνῳ δὲ ᾧ ἔξεστι μονόβολον, καὶ κωπιτὸν κόντακα χωρὶς τῆς πόρπης, καὶ ἀδειχυτλεῖ, καὶ ἀπλικλεῖ αὐθ πέχνης καὶ ἐπινοίας. καὶ

CAPVT XXVIII.

NE ex contributione conuiuia inſtituantur. Concilij Laodiceni can. LV.

CAPVT XXIX.

DE iis qui alea ludunt, aut inebriantur. Apoſtolorum canon XLIII. Concilij ſexti canon L.

TEXTVS.

Conſt. I. tit. XLIII. lib. III. Cod. ait : Qui in cotto victus eſt, non tenetur : & ſi ſoluit, cum ſucceſſoribus à victore eiúſque hæredibus perpetuò, etiam poſt triginta annos recipere [*poteſt. Qui*] ſi recuperare nolint, quicunque, & præcipuè ciuitatis in qua id factum eſt, pater aut defenſor exigit, atque in ciuitatis opera inſumit. Quæ verò in cotto cautio facta eſt, irrita eſt & redditur. Quòd ſi quis etiam cotto in ſpeciem [*repræſentandi*] lupinis aliáve [*qua*] materia victus fuerit, non tenetur. Epiſcopi [*autem*] auxilio præſidum, patrum atque defenſorum in hoc inquirendi facultatem habent. Proinde μονόβολον duntaxat, & κωπιτὸν κόντακα ſine fibula, & ἀδειχυτλεῖ, & ἀπλικλεῖ, ſine dolo atque callidis adinuentionibus ludere eſt licitum. Ac

valde quidem diuites in vnum ſolidum vnaquaque appoſitione ludunt: reliqui verò in multo minus. [*In*] quod autem amplius [*luſum eſt*], non exigitur, & datum redditur. Harum [*autem rerum*] curam habent præſides, atque decem librarum multa incumbit tranſgreſſoribus & tranſgreſſionē permittentibus. Conſt. verò II. eiuſdem tit. ait: Neque ligneis equeſtribus [*quomodo*] vocantur, neque alium [*quemcunque*] aleæ ludum fas eſt ludere: præterquam iis quæ in præcedente conſtitutione permiſſa ſunt. [*Alioquin*] & loca in quibus huiuſmodi equeſtribus luditur, publica fiunt, & data reſtituuntur, aut ſi qui dederunt, recipere nolint, per præfectum & prouinciarum præſides exiguntur, atque ciuitatum operibus applicantur.

ὁ μὲν σφόδρα πλούσιοι νομίσματος ἑνὸς ἐπιθέσει συνήθησιν παίζουσιν· ὁ δὲ λοιποὶ παύρου ἥττονος. τὸ δὲ πλεῖον ἀπαίτησιν οὐκ ἔχει, καὶ διδόμενον ἀποδίδοται. φροντίζουσι τούτων ὁ ἄρχοντες, δίκαι λίτρων ποινῆς ἐπικειμένης τοῖς παραβαίνουσιν, ἢ συγχωροῦσι παραβαίνεσθαι. ἡ δὲ β'. διατ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οὔτε τοῖς καλουμένοις ξυλίνοις ἱππικοῖς, οὔτε ἄλλῃ κυβείᾳ παίζειν ἔξεστι, πλὴν τῶν ἐπιτραπέντων ἐν τῇ προλαβούσῃ διατάξει. εἰσὶ δὲ τόποι καθ' οὓς ἐν τοῖς τοιούτοις ἱππικοῖς παίζουσι, δημόσιοι γίνονται, καὶ τὰ δίδομενα ἀποδίδονται, ἢ μὴ βουλομένων ἀναλαβεῖν τὸν διδόντων, ἀπαιτοῦνται διὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τῶν ἀρχόντων ἐπαρχιῶν, εἰς προσκυροῦνται τοῖς ἔργοις τῶν πόλεων.

Scholivm.

Conſt. I. tit. XLIII. lib. III. Cod. eſt cap. V. tit. VIII. lib. Baſil. LX. quod ſic loquitur: Conſtitutio luſus prohibet: ac quinque exceptis, quaſdam etiam pœnas aduerſus eos qui alea ludunt, conſtituit: præfecto vrbis, prouinciarum præſidibus, & Epiſcopis [*uti hæc*] inquirant, & quicunque de iis contractus initi ſint, euertant, iniungens. Ex permiſſis autem luſibus actionem, eorúmque quæ inde debentur, exactionem dat. [*Ac denique*] aduerſus eos qui conſtitutionem temerari permittunt, decem librarum multam conſtituit. Conſtit. II. tit. XLIII. lib. III. Cod. eſt cap. VI. tit. VIII. lib. Baſil. LX. quod ita ad verbum ait: Conſtitutio ligneorum equeſtrium (quæ vocantur) [*luſio-*

Σχολιον.

Ἡ α'. διατ. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ε'. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγει, ἡ διατ. κωλύει τὰ παίγνια, καὶ ε'. παρεξαιρουμένων δείξῃ καὶ τινὰ ἐπιτίμια κατὰ τῶν κωλυόντων, ἐπιτρέπουσα δὲ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τοῖς ἐπισκόποις ζητεῖν καὶ κωλύειν, εἰ πότε τὰ εἰς αὐτοῖς γινόμενα συναλλάγματα ἀποτρέπειν. δίδωσι δὲ ἀγωγὰς ἐπὶ τῶν ἐπιτετραμμένων παιγνίων, καὶ ἀπαίτησιν τῶν ἐστεφθέντων χρεωκοπηθέντων, δίκας λίτρας δύο ἐπιτίμιον δείξουσα κατὰ τῶν συγχωρούντων παραβῆναι τοὺς διατ. ἡ δὲ διατ. β'. τοῦ μγ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ς'. τοῦ ν'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγει οὕτω ῥητῶς· ἡ διατ. κωλύει τὰ λεγόμενα ξυλικὰ ἱππικὰ

ἀπαγορεύσαι κίνδυνον ἀπὸ τῶν παιζόντων, καὶ δήμευσιν καὶ τὸν οἶκον ἐν οἷς τὰ τοιαῦτα ἐζήτηται παίγνια. δίδοται δὲ καὶ αἴτησις τοῦ ἡττηθέντι καὶ καταβάλλοντι. ἢ ἐὰν μὴ βούληται ἀναλαβεῖν κελεύειν ταῦτα εἰς ἔργα δημόσια τῆς πόλεως δαπανᾶσθαι. ὥστε σημείωσαι ὅτι ἐν τῷ βασιλικῷ οὐκ ἐτέθη ὃ ὑπεβάλετο τὴν περιεργοτέραν τὴν ἀπαίτησιν τοῦ χάριν παιγνίου κωλυομένου δοθέντων. ὡσαύτως οὐδὲ ὃ σκωπτίζειν τοὺς πλουσίους μέρεις ἑνὸς νομίσματος, καὶ ἄλλα πολλά. καὶ ἐπὶ ταῦτα οὕτως ἔχουσιν, ὀφείλεις εἰπεῖν ὅτι καὶ αἱ περὶ τοιούτων παιγνίων ἀγωγαὶ τῇ περιοντοετίᾳ κλείονται, καθὼς καὶ πᾶσα προσωπικὴ ἀγωγή, καὶ ὅτι τοῦ ε. δὲ παιγνίῳ τοῦ ὀπτιβαμιῶνος, ἔξεστι σκωπτίζειν καθὼς τῆς μέρεσι δόξῃ, καὶ οὐ μέρει νομίσματος ἑνὸς κατὰ τὴν παλαιὰν νομοθεσίαν. γίνωσκε δὲ ὅτι μονόβολον λέγεται ὁ δρόμος καὶ τομονόβολον, ὃ πήδημα. καυτηρὸς, κόντακος χωρὶς τῆς πόρπης ὁ ἀκοντισμὸς δηλονότι φόρυης ἤτοι σιδήρου ἀπὸ Κυίντου τινὸς οὕτω κληθείς, περιχυτὴ ἡ πάλη, καὶ

* ἱππικὴ

*ἱππικὸν ὃ ἱπποδρόμιον. περὶ δὲ τοῦ ξυλίνου ἱππικοῦ ποτε γέγονεν ἀμφιβολία τοῦτο τοῦ βασιλικοῦ βήματι. καί τινες μὲν εἶπον εἶναι τοῦτο τὸ σκωπτικὸν τοῦτο τῶν παίδων γυμνάσιον παίγνιον ἔξωθεν τοῦ ἱππικοῦ, αἰτὶ ἵππων χειρωθέντων αὐθεφήτοις εἰς διφρηλασίαν. τινὲς δὲ εἶπον εἶναι τοῦτο ξύλινόν τι κατασκεύασμα ἀφ' ἑκατέρων ἀξονιδίων αἰωρούμενον ἐχουσῶν ἀφ' μέσου ὀπὰς ἀφορούσας. οἱ γὰρ σκωπτίζοντες ὑπὲρ τοῦ τοιούτου παιγνίου βάλοις τέσσαρας ἐπεμβαφῆς δίδωσι τοῖς ἑκατέροις αἰωρούμενοι· ὡς τὸ κατώτερον ἀπολύουσι. καὶ ὁ σεφῆτος ἀπὸ τῶν βαλῶν ἐξερχόμενος ἀφ' τῶν ὀπῶν ἐκ τοῦ τελευταίας ὀπῆς τὴν νικῶσαν δίδωσι τοῦ ἔχοντι αὐτόν. ἔοικεν οὖν καιρὸς τοῦτο τὸ δεύτερον παίγνιον τοῦδε νόμου ἀποβέπεσθαι καὶ κολάζεσθαι, ὡς ἔχον αἰτίαν κρύπτου. περὶ δὲ κυβευόντων κληρικῶν ἀναγνωθὴ καὶ τοῦ νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος φιλοσόφου.

nem] interdicit: periculum aduerſus luſores, atque publicationem aduerſus domos, in quibus huiuſmodi luſus peracti ſunt, depoſcens. Victo autem qui ſoluit, [*id quod dedit*] reſtituitur. Alioqui ſi recuperare nolit, id in eius ciuitatis publica opera expendi iubet. Vnde nota, in Baſil. non eſſe poſitum, quòd eorum quæ ex prohibito luſu data ſunt, exactio triennium excedat. Similiter neque quòd diuites ad vnum vſque ſolidum in ludum conſtituant, multáque alia. Quæ vbi ita ſeſe habent, dicere debes, quòd quæ ex huiuſmodi luſibus actiones [*exiſtunt*,] quemadmodum omnis perſonalis actio, triennio terminentur, atque in quinque conceſſis luſibus deponere in certamen liceat, quemadmodum partibus videatur, non autem ſecundùm veterem legiſlationem vſque ad vnum [*duntaxat*] ſolidum. Scias porrò, quòd μονόβολον dicatur curſus: τομονόβολον, ſaltus: κωπηλὸς κόντακος ſine fibula, iaculatio ſine fibula, ſiue ferro, à quodam Quinto ita nominata: περιχυτὴ lucta: & ἱππικὴ, Circenſes ludi. Cæterùm de equeſtri ligneo aliquando coram Imperatorio tribunali [*quedam*] incidit ambiguitas. Nonnulli enim id eſſe dicebant luſum illum, qui frequenter à pueris extra circum peragitur, quum in aurigatione equorum vice hominibus vtuntur. Alij autem id ligneam quandam eſſe fabricam, quæ per ligneos gradulos multa per medium foramina habentes, protendatur in altum. Qui enim in hoc luſu depoſito pignore certant, quatuor diuerſicolores globulos ſupra gradulos ponentes, [*eos*] per decliue demittunt: & qui globulorum primus per foramina ex vltimo foramine ꝛgreditur, ei qui illum habet, victoriam defert. Videtur igitur mihi quoque alterum hunc ludum à lege auerſabundè vitari & puniri: vtpote qui cotrum confirmet. Porrò de clericis qui alea ludunt, lege LXXXVII. nouellam Imperatoris Dn. Leonis Philoſophi.

CAPVT XXX.

DE obſeſſis dæmone. Apoſtolorum canon LXXIX. Concilij ſexti can. LXVI. LXVII. Timothei canon II. III. XIV. XV.

TEXTVS.

Dicitur lib. V. Cod. tit. LXX. conſt. IV. quòd ſi mulier ſui iuris conſtituta furioſa ſit, ſolus maritus repudium mittere poſſit. Digeſt. verò XXII. tit. III. lib. XXIV. ait: Si alter coniugum furere cœperit, ipſe quidem [*furioſus*] nuntium mittere non poteſt: atque ſi furor, ſiue perpetuus, ſiue per interualla [*accedens*] tolerabilis ſit, neque compos mentis furenti nuntium mittere debet. Si tamen miſerit, in pœnas iniuſti diuortij incidit. Quòd ſi furor intolerabilis ſit, nec vlla reſipiſcentiæ ſpes ſuperſit: propter furoris metum, ac procreandæ ſobolis deſiderium, citra vtriuſque damnum, matrimonium repudio diſſoluere licet. Sanè ſi [*maritus*] matrimonium [*quidem*] non dirimat, ſed furentem [*vxorem*] negligat: compellitur per magiſtratum ſecundum dotis quantitatem alere illam, ac ſanandam curare, nihilque eorum quæ maritum [*præſtare*] conueniat, prætermittere. Sed ſi dotem diſſipet,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Λ'.

ΠΕΡΙ * δαιμονιζομένων. Ἀποστόλων κανὼν οθ'. συνόδου ς'. κανὼν ξς'. ξζ'. Τιμοθέου κανὼν β'. γ'. ιδ'. ιε'.

* Χ.Τ ἐνεργουμένων.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Εἴρηται βιβλίῳ ε'. τῷ κώδικος τίτλ. ο'. διαταξ. δ'. ὅτι ἐὰν γυνὴ μαίνηται αὐτεξουσία οὖσα, μόνος ὁ ἀνὴρ δύναται πέμπειν ῥεπούδιον. ἐν δὲ τῷ κϚ'. διατάγματι τῷ γ'. τίτλ. τῷ κδ'. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐὰν ὁ εἷς τῶν συνοικούντων μανῇ, αὐτὸς μὲν οὐ δύναται στέλλειν διέσιον. εἰ δὲ φορητή ἐστιν ἡ μανία, εἴτε διαλειπής, εἴτε ἐκ διαλειμμάτων, ἐκ ὀφείλει ὁ νήφων τῷ μαινομένῳ στέλλειν διαζύγιον. εἰ δὲ στέλλῃ, ὑποπίπτει τοῖς ἐπιτιμίοις τῆς ἀλόγου διαζεύξεως. εἰ δὲ ἀνύποιστός ἐστιν ἡ μανία, καὶ ἐκ ἔστιν ἐλπὶς ὑγιαν ήψεως, ἔξεστι διὰ τὸν ἐπεδεῖν φόβον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ παιδοποιῆσαι ῥεπουδίῳ λύειν τὸν γάμον, μηδ' ἑτέρου ζημιουμένου· εἰ μέντοι μὴ λύει τὸν γάμον, ἀλλὰ προνοεῖ αὐτῆς, ἀναγκάζεται διὰ τῆς ἄρχοντος τρέφειν αὐτὴν, καὶ φροντίζειν τῆς ὑγείας αὐτῆς, καὶ μηδὲν παραλείπειν τῶν ἀνδρὶ πρεπόντων, πρὸς τὸ ποσὸν τῆς προικός. εἰ δὲ σπαταλᾷ τὴν προῖκα,

μεσεγγυᾶται, ἐφ' ᾧ τὴ γυναῖκα ⸀ τὴ φαμιλίαν αὐτῆς ἀξίαν ἔχειν ἐστὶν ὠφελίαν, φυλαττομένων τῶν ἐξ ἀρχῆς συμφώνων. ἀλλὰ ταῦτα σήμερον οὐ προβαίνει, οὔτε διὰ μανίαν δικαίως λύεται γάμος, τῆς περὶ ῥεπουδίων νεαρᾶς ῥητὰς αἰτίας λεγούσης, καὶ ἐπιβαλλούσης τὸν παρ' αὐτὰς στέλλοντα ῥεπούδιον, τῇ ἀπωλείᾳ τῶν γαμικῶν ⸀ δόσεων, καὶ ἄλλοις ⸀ ἐπιμίοις.

sequestratur [*illa*], quatenus ex ea mulier, eiúsque familia competens habeat solatium: seruandis [*videlicet*] ab initio [*initis dotalibus*] pactis. Verùm hæc hodie non procedunt, neque propter furorem rectè matrimonium soluitur: quum de repudiis nouella CXVII. certas causas recitet, atque præter eas repudium mittentem nuptialium contributionum amissioni, aliísque pœnis subiiciat.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Διέσιόν ἐστι φθόγγος μουσικὸς οὕτω λεγόμενος ⸀ παρὰ φιλοσόφοις καὶ χωρίζων τὰ ⸀ πασῶν ἁρμονίαν, ἐξ οὗ καὶ διέχεια εἴρηται, τὰ νῦν ὁμοζύγων μιᾶς ἁρμονίας τόπον ἐπεχόντων, (ἔσονται γὰρ, φησὶν, εἰς σάρκα μίαν) ἐὰν ἐξ δικαίου λόγου αἰτίας ὁπωσδήποτε διάστασις καὶ χωρισμὸς γένηται μέσον αὐτοῖν, λέγομεν γίνεσθαι διέσιον, ὅπερ ἐπὶ τῶν μνηστήρων χώραν οὐκ ἔχει κυρίως ἀλλὰ διαζύγιον· μήπω γὰρ γενομένου γάμου καὶ συναφείας, κἂν δοκῶσι συναφθῆναι οἱ μνηστῆρες, ἀλλὰ τοῖς σώμασι κεχωρισμένοι εἰσὶν, ὡς τὰ ⸀ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ὄντα ζῷα· πλὴν ἤρεσε τοῖς νομοθέταις διαφόρως καὶ ὅτι τὸ ὁμοζύγων τὸ διαζύγιον λέγεσθαι, ὅπερ ὠνόμασαν ⸀ καὶ λατῖνοι ῥεπούδιον. καὶ ἀνάγνωθι βιβλ. β'. τίτ. β'. κεφ. ρϛ'. ἢ δ'. διγ. τῶ ὁ'. τίτ. τῶ ε'. βιβλίου τῶ κώδικος, ἔστι κεφ. κα'. τῶ ι'. τίτ. τῶ λη'. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγει, ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. τὸ κϛ'. διγ. τῶ γ'. τίτ. ϟ κδ'. βιβλίου τῆ δίγ. ἔστι θέμα θ'. ϟ κϛ'. κεφ. ϟδ η'. τίτ. ϟδ κη'. βιβλίου τῆ βασιλικῆ οὕτως ἔχον, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. πλὴν γίνωσκε ὅτι τὸ τριοστὸν κεφ. ἀνῃρέθη ⸀ ὑπὸ τῆς ριζ'. Ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς κειμένης ⸀ ἐν βιβλίῳ κη'. τ῀ βασιλικῆ τίτ. ζ'. ἐν λεγούσης τὰς αἰτίας δι' ἃς ῥεπούδιον πέμπεται, τῆς δὲ μανίας ὅλως μὴ ὑπομνηστούσης. ἢ μήπω ῥ'. καὶ ρα'. νεαρῶν

Scholivm.

Διέσιον autem est sonus musicus ita à Philosophis nuncupatus, qui omnium [*sonorum*] concentum separat: vnde διέχεια [*id est distantia*] dicitur Quum itaque coniuges vnius concentus vicem obtineant (erunt enim inquit [*sacra scriptura*] in carne vna) si ex iusta causa diuisio & separatio inter illos quomodocunque interueniat: διέσιον fieri dicimus, quod in sponsis propriè locum non habet, sed [*pro eo*] repudium. Nam tametsi [*inter se*] desponsi, matrimonio coniunctioneque nondum initis, coniuncti esse videantur: attamen corporibus sunt separati, quemadmodum quæ sub iugo [*sunt*] animantia. Interim tamen de coniugibus etiam dici διαζύγιον, quod apud Latinos repudium nominatur, legislatoribus placuit. [*Qua de re*] legas lib. II. tit. II. cap. CII. Constit. IV. tit. LXX. lib. V. Cod. est cap. XXI. tit. X. lib. XXXVIII. quod eadem dicit, quæ in textu scripta sunt. Digest. XXII. tit. III. lib. XXIV. Digest. est thema IX. cap. XIII. tit. VIII. lib. Basil. XXVIII. quod habet, quomodo in textu scriptum est. Verumtamen scias, quòd illud caput abrogatum sit à nouella Iustiniani CXVII. quæ in lib. Basil. XXVIII. tit. VII. posita est, & [*quum*] causas ob quas repudia mittuntur recenseat, nullam [*tamen*] omnino furoris mentionem facit. At verò * C. & CI. Im-

* *In nostra editione* CXI. & CXII.

peratoris Dn. Leonis Philosophi nouellæ statuunt, vt vir triennium duret, neque intra illud, postquam vxor furere cœperit coniugium dirimat: mulier autem, nisi quinquennium præterierit, à furente marito non separetur. Legas quoque nouellam Imperatoris Dn. Nicephori Botaniatæ, quæ de furentibus coniugibus eadem differit.

ἐκ τῶν βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ, διορίζοντος τὸν μὲν ἄνδρα χρόνον ὅτι πενταετίαν, καὶ οὐτως ταύτης μὲν διαλύειν τὸν μὴ ὑπομένοντος γυναικὸς αὐτοῦ συζυγίαν, τὸν δὲ γυναῖκα μὴ διαζεύγνυσθαι τοῦ μανέντος αὐτῆς ἀνδρὸς, εἰ μὴ παρέλθοι πενταετία. ἀπάγωσι δὲ τὸν νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυρίου Νικηφόρου Βοτανιάτου περὶ μανέντων ὁμοζύγων διαλεγομένην τὰ αὐτά.

CAPVT XXXI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

DE laïco excommunicato, & ab altero præter voluntatem eius qui excommunicauit recepto. Apostolorum can. XII. XIII. Concilij Antiocheni can. VI.

ΠΕΡΙ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος, καὶ δεχθέντος ἐξ ἑτέρου παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος. Ἀποστόλων κανὼν ιϐ'. καὶ γ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε'.

CAPVT XXXII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ'.

DE iis qui Dominico sabbatiue die ieiunant. Apostolorum canon LXVI. Concilij Gangrensis canon XVIII. Concilij VI. canon LV. LVI.

ΠΕΡΙ τῶν ἐν κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων. Ἀποστόλων κανὼν ξς'. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιη'. συνόδου ς'. κανὼν ιδ'. νς'.

CAPVT XXXIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

DE iis qui docent, domum Dei atque conuentus esse despiciendos. Concilij Gangrensis canon V. XX.

ΠΕΡΙ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις ὑπερφρονήτους. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ε'. κ'.

CAPVT XXXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

DE laïcis, qui acta Concilij Ephesini reprobare conantur. Concilij Ephesini canon VI. Lege quæ annotata sunt in cap. VI. tit. XI. præsentis operis.

ΠΕΡΙ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου. συνόδου Ἐφέσου κανὼν ς'. ἀνάγωσι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ ς'. κεφ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ πρώτου συντάγματος.

ΚΕΦΑ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀκροωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τίνος μὴ συναπερχομένων, ἢ μὴ κοινωνούντων. Ἀποστόλων κανὼν θ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β'.

CAPVT XXXV.

DE iis qui ſcripturas audiunt, & ad finem vſque non manent, aut non communicant. Apoſtolorum canon IX. Concilij Antiocheni canon II.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛϚ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἰδίᾳ συνάξεις ποιούντων. συνόδου Γαγγρας κανὼν ϛ'. συνόδου ϛ'. κανὼν λα'. νθ'. ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ'. κεφ. τοῦ γ'. τόμ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

CAPVT XXXVI.

DE iis qui priuatim cœtus cogunt. Concilij Gangrenſis canon VI. Concilij ſexti canon XXXI. LIX. Lege quæ annotata ſunt in cap. XIV. tit. III. præſentis operis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΖ'.

ΠΕΡΙ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκατακοιμηθῆναι γυναικὶ, καὶ μὴ πράξαντος. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν δ'.

CAPVT XXXVII.

DE eo qui cum muliere concumbere concupiuit, non tamen fecit. Concilij Neocæſarienſis canon IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

ΠΕΡΙ μὴ νηστευόντων τὴν παρασκευὴν, καὶ πέμπτα, καὶ παρασκευήν. Ἀποστόλων κανὼν ξθ'.

CAPVT XXXVIII.

DE iis qui quadrageſimam, quartam feriam & Paraſceuen non ieiunant. Apoſtolorum canon LXIX.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον. Ἀποστόλων κανὼν οϚ'.

CAPVT XXXIX.

DE iis qui ex ſacra æde ceram aut oleum auferunt. Apoſtolorum canon LXXII.

CAPVT XL.

DE laïcis qui excommunicati ſunt. Theophili ex epiſtola ad Menam Epiſcopum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ'.

ΠΕΡΙ λαϊκῶν ἀκοινωνήτων γινομένων. Θεοφίλου ἐκ τῆς πρὸς Μηνᾶν Ἐπισκοπον Ἐπιστολῆς.

CAPVT XLI.

NE laïci doceant. Concilij ſexti canon LXIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ'.

ΠΕΡΙ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκούς. συνόδου ϛ'. κανὼν ξδ'.

TITVLVS XIV.

De omnibus hominibus promiſcuè.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ'.

Περὶ κοινῶν πάντων ἀνθρώπων.

CAPVT I.

DE auaritia. Gregorij Nicæni canon VI.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ πλεονεξίας. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ϛ'.

CAPVT II.

DE iis qui cum brutis animantibus commercium habent. Concilij Ancyrani canon XVI. XVII. Baſilij canon LXIII. Gregorij Nyſſeni canon III.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ἀλλογενομένων. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιϛ'. ιζ'. Βασιλείου κανὼν ξγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ'.

CAPVT III.

DE homicidis & latronibus. Apoſtolorum canon LXV. Concilij Ancyrani canon XXI. XXII. XXIII. XXV. Baſilij canon VII. VIII. XI. XIII. XXXIII. XLIII. LII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ φονέων, καὶ λῃστῶν. Ἀποστόλων κανὼν ξε'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κα'. κϐ'. κγ'. κε'. Βασιλείου κανὼν ζ'. η'. ια'. ιγ'. λγ'. μγ'. νϐ'.

νδ'. νε'. νς'. νζ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν δ'.

LIV. LV. LVI. LVII. Gregorij Nyſſeni canon IV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ τῶν ἐπὶ μοιχείᾳ ἀκοινωνησίας ἔχοντας ὀφείλειν κοινωνεῖν μέλλοντας πλυθῆναι, καὶ τί γίνεται ἐὰν διὰ τοῦτο μεταλαβόντες μὴ ἀποθάνωσι. συνόδου Νικαίας κανὼν ιγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ε'.

CAPVT IV.

VT qui in pœnam excommunicationis inciderunt, morituri communicare debeant, & quid fiat, ſi poſtquam ideo communicarunt, non moriantur. Concilij Nicæni canon XIII. Gregorij Nyſſeni canon V.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ τοῦ ὀνειρωθέντος ἢ ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι, καὶ ποίας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κανὼν γ'. δ'. Τιμοθέου κανὼν ε'. ις'. ιγ'.

CAPVT V.

DE eo cui in ſomnis ſemen fluxerit, & de eo qui ab vxore ſua ſecubat, volens communicare, & quo die propter hoc à mutua mixtione [*coniuges*] debeant abſtinere. Dionyſij ex epiſtola ad Baſilidem canon III. IV. Timothei canon V. XII. XIII.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ς'.

ΠΩΣ γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος. Τιμοθέου κανὼν ιδ'.

CAPVT VI.

QVOMODO oblatio fiat pro eo qui ſeipſum interemit. Timothei canon XIV.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην, καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν. Τιμοθέου κανὼν ιε'.

CAPVT VII.

DE eo qui vxorem dæmone obſeſſam habet, ac propterea aliam ducere vult. Timothei canon XV.

Scholivm.

De præsente cap. sufficienter scripsimus in cap. XXX. tit. XIII. præsentis operis. In cuius scholio compendiosè propositas Imperatoris Dn. Leonis Philosophi nouellas legas, & secundùm eas dæmoniis obsessorum diuortia fieri dicas.

ΣΧΟΛΙΟΝ.

Περὶ τῆ πρόντος κεφ. ἐγχειρήσαμεν ἀρκούντως εἰς τὸ λ'. κεφ. τῆ ιγ'. τίτ. τῆ πρόντος συντάγματος, καὶ αἰσίγνωθι τὰς εἰς τὸ χρήσιμον τῆτο συνοφισθείσας παρὰς τῆ βασιλέως κυρίου Λέοντος τῆ φιλοσόφου, καὶ κατ' ἐκείνας λέγε τὰ τῆ δαιμονιώντων γίνεσθαι διαζύγια.

FINIS.

LECTORI.

QVANDOQVIDEM *paulo serius quàm optassemus, Codicem MS. Nomocanonis Photij nacti fuerimus, Amice Lector, non potuimus omnia, quæ in Græco Editionum Parisiensium textu desiderabantur, suis locis reponere, properantibus nimirum indesinenter suo more Typographi prælis; ideo coacti fuimus hîc ad calcem operis locorum prætermissorum supplementum, & aliquot variantes lectiones subiicere, ex antiquo MS. Codice amplissimæ & instructissimæ Bibliothecæ Eminentissimi & nunquam satis laudati Cardinalis Iulij Mazarini, vt integrum & omnibus numeris absolutum Photij Nomocanonem tandem haberes, eóque posses plenissimè potiri.*

SVPPLEMENTA.

TEXTVS.

Pag. 851. cap. XI. tit. I.

Constit. II. tit. I. nouellarum non permittit ex laicorum [*statu*] confestim [*aliquem*] Episcopum creari: sed [*requiris*] vt priùs clericus fiat, & ad tres menses scripturas & canones discat. Constit. autem I. eiusdem lib. & tit. vult vt non minus sex mensibus clericus priùs aut monachus fuerit.

KEIMENON.

Η β'. διατ. τῆ α'. τίτ. τῆ παρῶν, οὐ συγχωρῆ ἀπὸ λαϊκῆ βίβου ἐπίσκοπον χειροτονῆσθαι. ἀλλὰ πρότερον κληρικόν, καὶ μάθῃ ἐπὶ τρῆς μῆνας τὰς γραφὰς διδασκόμενον καὶ τοὺς κανόνας. ἡ δὲ α'. διατ. τῆ αὐτῆ βιβλίου καὶ τίτ. οὐ βούλεται αὐτὸν ὁσὶ ἧττον ἓξ μῆνας πρεσκληρωθῆναι ἢ πρεσβυτέρου.

TEXTVS.

Pag. 954. cap. I. tit. IX. * *In lib. nostro* XXXIX. *aliàs* L. I.

Constit. * I. eiusdem tit. dicit, quòd clerici rectè in instrumentis fori præscriptioni renuntient. Generaliter enim cuique licet contemnere, quæ pro se [*indulta sunt.*] Et constitutio II. tit. IV. eiusdem lib. quòd si ante finem sententiæ clericus prouocauerit, multam quinquaginta librarum argenti in hoc aduersus alios constitutam, ab ipso fiscus non accipiat, sed pauperibus eroget. Constit. autem VII. eiusdem tit. quòd in pecuniariis duntaxat [*causis*] inter consentientes, non autem etiam inuitos efficaciter Episcopus iudicet. Et constit. VIII. quòd Episcoporum iudicium ratum sit inter eos qui ipsos elegerint, ac simile sit præfectorum sententiis, à quibus prouocare non licet. Et const. XIII.

KEIMENON.

Η δὲ ι'. διατ. τῆ αὐτῆ τίτ. φησὶ, ὅτι οἱ κληρικοὶ καλῶς ἐν συμβολαίῳ ἀπλέγοιστι τῇ τῆ φόρου παραγραφῇ. γνησίως γὰρ ἔξεστιν ἑκάστῳ τὰ ὑπὲρ ἑαυτῆ καταφρονῆσαι. καὶ διατ. β'. τῆ δ'. τίτ. τῆ αὐτῆ βιβλίου, ὅτι ἐὰν πρὸ πενταλείας ψήφου κληρικὸς ἐκκαλέσηται, τὴν ὡρισμένην ἐκ τούτου ποινὴν κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ν'. τῆ ἀργυρίου λήψεται ὁ φίσκος οὐ λαμβάνει παρ' αὐτῆ, ἀλλὰ τοῖς πένησι διανέμεται. ἡ δὲ ζ'. διατ. τῆ αὐτῆ τίτ. ὅτι ὅτι μόνων χρηματικῶν μεταξὺ συναινούντων, οὐ μὴν καὶ ἀκόντων ἰσχυρῶς ἐπίσκοπος δικάζει. καὶ διατ. η'. ὅτι ἡ τῶν ἐπισκόπων ψῆφος ἔρρωται μεταξὺ τῶν ἐπιλεξαμένων αὐτούς. καὶ ἔοικε ταῖς ψήφοις τῶν ὑπάρχων, ἐφ' οἷς ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστι. καὶ διατ. ιγ'.

ὅτι βουλόμενος ὁ ἐναγων, οὐ μόνω καὶ ἄκων, ἐναγῆ ποιῆ τῆ ἐπισκόπω Κωνσταντινουπόλεως τὸν οἰκονόμον, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῆ κληρικοῖς, εἴτε πρὸς αὐτὸν, εἴτε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἔχῃ. καὶ κθ'. ἄρχετ. ὅτι μηδεὶς ἐν πρώτης αἰτιάσθω κληρικὸν παρὰ τῆ πατριάρχη· ἀλλὰ ποιῆ τῆ ἐπισκόπω αὐτῆ. εἰ δὲ πρὸς αὐτὸν ὑποψίαν ἔχῃ, ποιῆ τῆ μητροπολίτη. εἰ ὁ κἀκεῖνος ὑποπτος ἐστι, δεῖ συνδικάζειν αὐτῆ ἐν πρώτου τῆς ὅλης συνόδου, πρεῖς τοὺς τῆ τάξιν τῆ θεσπισίας πρεσβεύοντας· καὶ εἰ* μὴ στέρξῃ τὰ κεκριμένα, τὸν τῆς διοικήσεως πατριάρχην ἐπικαλεῖσθαι, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνου κεκριμένοις, ἐμμένειν, ὡς ἂν ἐξ ἀρχῆς ἐδίκασεν. οὔτε γὰρ ἐκκαλοῦνται οἱ τῆν πατριάρχων ψῆφοι. τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆν τῶν ἐπισκόπων ἐναγόντων. ἔξεστι δὲ ποιῆ τῆ πατριάρχη αἰτεῖσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ γραμμάτων αὐτῆ τὴν ὑποθεσιν ἐπισκόπω ποιήσασθαι. καὶ οὐ πλέον ν'. νεστάριον ὑπὲρ ἀποστολῶν λαμβάνῃ. ὁ παρὰ πατριάρχου ἢ μητροπολίτου πεμπόμενος κληρικὸς, ἢ ἔνθα ἐπίσκοπος ὁ πεμφθεὶς ᾖη, οὐ πλέον τῆν ἐξ νομισμάτων, ἐφ' ὁιαδήποτε αἰτία ἢ ποσότητι. ὁ γὰρ πατριάρχης ἀκροᾶται τὸ ἐκκλητὸν τῆ ἐξ ἐπαρχίης αὐτῆ δικασάντων ἐπισκόπων, ἢ μητροπολιτῶν. ὁ δὲ ταῦτα ποιῶν, διπλοῦν δίδωσι τὸ ὑπὲρ εἰσπραχθὲν· καὶ γίνεται ποιῆ τῆ πατριάρχου ἢ τῆ μητροπολίτου, ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἐπιτίμιον, ἐμβαλλόμενος τὸν ἐκκλησιαστικῶν καταλόγων. ταῦτα μὲν ἔνθα πρὸς ἐκκλησιαστικὸν ὁρᾷ τὸ πρᾶγμα κατέστασιν. εἰ δὲ πολιτικὴ εἴη ἡ ἀμφισβήτησις, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ ἐναγων, ἢ ὁ κατηγορῶν ταῦτα φυλάττειν, ἀλλ' ἀδείας ἔχῃ ποιῆ τοῖς ἄρχουσι κινῆν. ἢ δὲ δ'. ἄρχετ. τὸν αὐτὸν πίν. τὸν πρώτον φησὶ, ὅτι ἐάν τις ἔχῃ δίκην χρηματικὴν ποιὸς κληρικὸν, ἐντυγχανέτω τῆ ἐπισκόπω ὑφ' ὃν τέλῃ ὁ ἐναγόμενος, καὶ ἀγράφως κρινέτω ἀζημίως. καὶ ἐὰν βούλονται τὰ μέ-

* ἐγγραφος ρη, γίνεται ψῆφος * ἄγραφος. Εἰ δὲ κατά τινα πρόφασιν οὐ δύναται τελεῖν τὴν ὑποθεσιν ὁ ἐπίσκοπος, τότε πρὸ τοῖς ἄρχουσιν ἡ δίκη λέγεται φυλαττομένων τοῖς κληρι-

quòd actor volens, at non etiam inuitus, apud Episcopum Constantinopolis lite pulset œconomum, aut alios eius clericos, siue aduersus ipsos, siue aduersus ecclesiam [*actionem*] habeat. Et XXIX. constit. Nemo prima vice apud Patriarcham, sed Episcopum suum, clericum accusato. Si verò suspectum illum habeat, apud Metropolitanum. Qui si quoque suspectus sit, oportet cum illo iudicare loco totius synodi tres secundùm ordinationis ordinem primores, & si iudicatis non acquiescatur, [*illius*] tractus Patriarcham aduocari, atque tanquam ipse ab initio causam cognouisset, eius iudicatis obtemperari. Non enim Patriarcharum sententiæ prouocationem recipiunt. Idem etiam de iis qui Episcopos in ius vocant [*dicendum est.*] Licet autem à Patriarcha petere, vt per literas suas controuersiam Episcopis transmittat, & [*ille*] pro sportulis non plus quàm quatuor siliquas: clericus [*verò*] qui à Patriarcha aut ad Metropolitanum, aut vbi Episcopus delegatus fuerit, mittitur, non plus quàm sex * solidos accipit: [*idque*] cuiusmodicunque causa & [*summæ*] quantitate. Audit etiam Patriarcha prouocationes [*ab*] Episcopis aut Metropolitanis, qui ex ipsius mandato iudicarunt, [*factas*]. Qui verò contra hæc fecerit, quod ampliùs exactum est, [*eius*] duplum dat, hæcque [*illi*] à Patriarcha aut Metropolitano ecclesiastica pœna infligitur, vt extra ecclesiasticos catalogos eiiciatur. [*Atque*] hæc quidem, quando controuersia ecclesiasticum statum concernit. At si ciuilis sit, non cogitur actor aut accusator hæc custodire: sed apud præsides mouendæ [*actionis*] facultatem habet. Const. autem IV. eiusdem tit. nouellarum ait: si quis aduersus clericum actionem pecuniariam habeat, Episcopum sub quo ille censetur, interpellato. Is non interueniente scriptura citra [*vllos*] sumptus iudicato. Et si partes velint, sententia * in literas refertur. Verùm si propter aliquam causã Episcopus controuersiam decidere non possit, tunc seruatis clericis [*suis*] priuilegiis, apud [*similes*] ma-

* *Ponerem hic quoque siliquas, nisi quæ in Græcis nota est, omnino cum solidos significantibus notis conueniret.*

* *Non ἐγγραφος, sed ἐγγραφος lego.*

giſtratus lis inſtituitur. At ſi de criminibus quæratur, & illis quidem ciuilibus, [*ciuiles*] magiſtratus & Byzantij & in prouinciis iudicant: [*ut tamen*] lis poſt conteſtationem duos menſes non tranſcendat. Et ſi clericus pœna dignus [*eſſe*] videatur, priùs per Epiſcopum ſacra dignitate nudatur, ac deinde legis manibus ſubiicitur. Sanè ſi delictum eccleſiaſticum ſit, ſecundùm canones, quos leges etiam ſequuntur, Epiſcopus iudicato, nec cognitioni [*ciuiles*] magiſtratus [*ſe*] immiſcento. Et conſtit. XV. eiuſdem tit. Qui (inquit) aduerſus monachum aliquem, aut conſecratam virginem, aut mulierem monaſterio mancipatam, [*actionem*] habet: ipſorum Epiſcopum accedito. Is verò illum aut illam per præſules apocriſiarios, alioſ-ve [*homines*] probos honeſtè producito, [*cauſam*] que conſiderato. Qui [*ciuilis*] magiſtratus [*huic rei*] ſe immiſcere tentauerit, * non admittitur, & vnà cum cohorte ſua decem libris [*auri*] fiſco [*inferendis*] multatur. Executores verò in cancellos includuntur, & pro merito caſtigantur, atque per Epiſcopos de reliquo executorum officio fungi prohibentur.

* Lego οὐ διαλίχτω

κοῖς τ̃ πραγμάτων. εἰ δ' περὶ ἐγκλημάτων ζητεῖται· εἰ μὲν πολιτικῶν, οἱ ἄρχοντες δικάζουσι ἐν Βυζαντίῳ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις, τῆς δίκης μὴ ὑπερκαθημένης μηνὶ ὑποφαινούσης δύο μείωας. Ἐὰν φανῇ ποινῆς ἄξιος ὁ κληρικός, πρότερον γυμνοῦται διὰ τοῦ ἐπισκόπου τ̃ ἱερατικῆς ἀξίας, καὶ οὕτως ὑπὸ τὰς χεῖρας γίνεται τοῦ νόμου. εἰ δὲ τὸ ἁμάρτημα ἐκκλησιαστικόν ἐστιν, ὁ ἐπίσκοπος κρινέτω καὶ τοῖς κανόσι. οἷς καὶ οἱ νόμοι ἕπονται καὶ μὴ ἐπιχειρησάτωσαν οἱ ἄρχοντες τῇ ζητήσει. καὶ ἡ ιε'. Διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησὶ, ὅτι ὁ ἔχων πρός τινα τῶν ἀσκητῶν ἢ παρθένων ἱερωμένων, ἢ γυναικῶν οὐσῶν ἐν μοναστηρίῳ, τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν προσίτω. ὁ δὲ μὴ συμφώνως αὐτῶν ἢ αὐτὴν ἀγαγέτω διὰ τῶν ἡγουμένων, ἢ τῆς ἀποκρισιαρίσσης, ἢ ἑτέρων ἐπιτηδείων, καὶ σκεπτέτω. ὁ ἄρχων δὲ πειρώμενος παρεμβαλεῖν ἑαυτὸν διαδέχεται· καὶ ζημιοῦται τῷ φίσκῳ δέκα λίτρας, ἅμα τῇ αὐτοῦ ταξάρχῃ. οἱ δὲ ἐκβίβασται κλείονται εἰς τὰ κάγκελλα, καὶ προσκόπτοντες συμφωνίζονται, καὶ διὰ τ̃ ἐπισκόπων κωλύονται τὰ λοιπὰ ἐκβιβάζειν.

VARIÆ LECTIONES.

Pag. 838. *verſus finem*, ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου, Codex Card. Mazarini habet, ἢ τὸ ἐναντίον.

Pag. 909. *lin. vlt.* ἐν τῷ γραφέντι μοι βιβλίῳ ἐναντοφανίου μέσῃ βίβλῳ, legendum ex eodem Codice μεσοβιβλίῳ.

ΦΩΤΙΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠ.

ΕΚ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛΟΝ ΤΟΝ ΑΡΧΟΝΤΑ

Βουλγαρίας ἐπιστολῆς περὶ τῶν ζ. οἰκουμενικῶν συνόδων.

PHOTII

PATRIARCHÆ CONSTANTINOP.

EX EPISTOLA AD MICHAELEM BVLGARIÆ Principem, de ſeptem Conciliis œcumenicis.

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ μὲν οὖν πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἁγία σύνοδος ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν Νικαίᾳ συνεκροτήθη, ἐν ᾗ πεντακόσιοι θεῖοι ἀρχιερεῖς ὁμήγυεις τῷ τῆς ἀληθείας κρίσιν ἐνεχείριζον τὸ, ὧν ἡγεμὼν περιέχοντες Ἀλέξανδρός τε ὁ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον λαχὼν διϊθύνειν μὲν βαθείᾳ μὲν πολιᾷ, περιπλεκομένῳ δὲ φρονήματι σεμνυνόμενος, βίου δὲ λαμπρότητι καὶ ὁσιότητι, γνώμης καὶ πίστεως ἀκριβείᾳ τῷ εἰς τὸ θεῖον παῤῥησίαν πολλῷ οἰκειούμενος, καὶ δὴ καὶ Σίλβεστρος καὶ Ἰούλιος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ὑπισημοί τε καὶ ἐνδόξοτοι προέδροι. αὐτῶν μὲν Βίτωνα καὶ Βικέντιον ἑκάτερος αὐθ' ἑαυτῷ καὶ τὸ οἰκεῖον τῆς ἀρχιεπισκοπίας χρέος τῇ κοινῇ πρᾶξαι συνόδῳ προβαλόμενος, ἀνδράσι ἀρετὴν ἐπιφανέσι, καὶ εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτερίου ἀξίωμα παρελθοῦσι· οἷς καὶ ὁ Κορδούβης ἐπίσκοπος συνετέτακτο, ὃς καὶ θείοις ῥήμασι τὰς διωγμοῖς τὰ κλῆσιν ἐπαληθεύσασθαι ἔδοξεν. Ὅσιος γὰρ ὀνόματι ὁμολογίαν αὐτῷ τὴν ὁμολογίας τῆς εἰδωλολατρείας διετήρησεν. ὁ μὲν τοι Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος αὖθίς τε πρὸ τῶν ἱερῶν τὸ

CONCILIVM PRIMVM.

PRIMVM & œcumenicum ſanctum Concilium, in Nicæa Bithyniæ celebratum eſt. In quo trecentorum decem & octo diuinorum Epiſcoporum congregatio veritatis iudicium ſuſcepit. Quibus præerat & Alexander, qui ſedem Conſtantinopolitanam obtinebat, vir cùm ſenectute, tum prudentia grauis, vitæque ſplendore, ac ſummo pietatis fideique ſtudio, & magna diuinis in rebus loquendi libertate inſignis: & Silueſter & Iulius illuſtres ac celebres Eccleſiæ Romanæ Pontifices. Quorum tamen neuter interfuit: ſed Bitonem & Vicentium nomine ſuo, vterque Pontificatus ſui tempore communi congreſſui adeſſe voluerunt, homines virtute & presbyteri dignitate præſtantes. Cum his coniunctus erat Cordubenſis Epiſcopus, qui in Ethnicorum perſecutionibus nomen ſuum reipſa verum eſſe demonſtrauit. Cùm enim Oſius appellaretur, confeſſionem ſuam ab idolorum cultu puram, integrámque ſeruauit. Præterea Alexander Archiepiſcopus Alexandriæ, ſacris officiis

exornatus, qui ſecum etiam comitem duxit Athanaſium. Diaconorum tunc quidem Athanaſius ordini præerat, haud multò pòſt autem illi ſucceſſit etiam in Archiepiſcopali ſede. Aderat & præclarum Antiochenæ Eccleſiæ decus Euſtathius, qui cùm fidei puritate fulgebat, tum verborum ac ſententiarum modeſtia erat admirabilis. Macarius item Hieroſolymorum Epiſcopus, multis virtutum generibus approbatus, & complures alij gratiis apoſtolicis, & martyrij cruciatibus, illuſtres: inter quos Paphnutius & Spyridon, Iacobus & Maximus, boni admirandíque cœtus boni admirabiléſque ſocij, atque præfecti. In quibus omnibus magnus & admiratione dignus Conſtantinus Romani Imperij moderator excellebat, qui & Concilium congregandum curauerat, & illud præſentia ſua clarius efficiebat. Ex tot igitur ac talibus viris ſacer ille cœtus conſtabat. Coactus autem erat, vt Arium quendam rerum nouarum ſtudioſum, impietatis condemnaret & Apoſtolicam atque Diuinam prædicationem confirmaret. Erat infelix iſte, oriundus ex Alexandria, & in clerum electus illius eccleſiæ ac presbyteri gradum aſcenderat. Primùm aduerſus paſtorem ſuum ſuperbam mentem extulerat, deinde contra communem paſtorem & dominum furorem exercuit ſuum. Filium enim ac Verbum Dei (ô temeraria lingua atque mens) in rerum quæ creatæ factæque ſunt, numerum redigere conabatur: nec illud quod omnibus commune eſt & per ſe cognitum volebat conſiderare, nempe filios omnes eandem eſſentiam habere atque naturam, quam patres habent, ex eóque fieri vt ſi filium creatum diceret, patrem quoque creatum pronuntiaret. Quemadmodum qui patrem eſſentiæ mundi effectricis, atque naturæ cognoſcit eſſe ſempiternæ, eiuſdem quoque filium confitetur. Præterea vbi filij proprietas eſſet, ſi aliam pater, filius aliam haberet eſſentiam? Quid? Nonne gentium error confirmaretur, ſi diuinitas in maiorem minorémque naturam ita diſſecta eſſet, vt illa primo Deo mundíque opifici & ſeniori, hæc autem ſecundo, &

δηλωτέρων κατορθώμασιν. ἦγε δὲ σύναγωνιζομένῳ ἑαυτῷ καὶ Ἀθανάσιον, ὃς τότε μὲν τοῦ τάγματος τῶν διακόνων ἡγεῖτο, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου κατέσχε διάδοχος. καὶ δὴ καὶ ὁ κλεινὸς Εὐστάθιος συμπρέπει τῇ Ἀντιοχέων ἐκκλησίᾳ τὸ ἐγκαλλώπισμα, πίστεως μὲν ἀκραιφνῶν κεκαθάρται, λόγων δὲ καὶ νοημάτων σεμνείᾳ θαυμαζόμενος. μεθ' ὧν καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Μακάριος, πολλαῖς ἰδίαις ἀρεταῖς ἐκβοώμενος, ἄλλοι τε πλεῖστοι ἀποστολικοῖς χαρίσμασι καὶ μαρτυρικοῖς πάθεσι διαφαίνοντες, ὧν Παφνούτιος καὶ Σπυρίδων, Ἰάκωβός τε καὶ Μάξιμος ἀγαθοῦ καὶ θαυμασίου συστήματος ἀγαθοὶ καὶ θαυμάσιοι παρεστάτην ἐγκωμίζοντο. ἐφ' οἷς ἅπασι καὶ ὁ μέγας ἐξάρχει Κωνσταντῖνος τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς διηθύνων τὰ σκῆπτρα διέπρεπεν τήν τε συνῳδὸν ἀθροίζων, καὶ λαμπροτέραν τῇ παρουσίᾳ ἀπεργαζόμενος. ἀλλ' ἐκ τοσούτων μὲν καὶ τοιούτων ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος συνίστατο σύλλογος. Ἀρεΐου τινα νεωτεροποιὸν δυσσεβείας δίκας εἰσπραττόμενοι, καὶ τὸ ἀποστολικὸν καὶ θεῖον κεκρυμμένοι κήρυγμα. ᾧ γὰρ ἔστι ὁ διάλογος ἔλκων μὲν ὁ θεῖος ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας, εἰς κλῆρον δὲ καταλεγεὶς τῆς ἐκεῖσε ἐκκλησίας καὶ εἰς πρεσβυτέρου βαθμὸν ἀμειφθείς, πρότερον μὲν τοῦ ἰδίου ποιμένος ἐπαφήσατο δύσλεκτα φρονήματα, ἐκεῖθεν δὲ τοῦ κοινοῦ ποιμένος καὶ δεσπότου πρέτεινε τῷ ἀπόστολῳ. τὰ γὰρ ἡμῶν καὶ λόγων τοῦ θεοῦ, ὦ τολμηρᾶς ἐκείνης καὶ γλώττης καὶ ἀφροσύνης, εἰς κτίσμα καὶ ποίημα κατεβίβαζεν. οὐδὲ τοῦτο σωφρονεῖν ἐθέλων, κοινὸν ὑπάρχον πᾶσι καὶ αὐδοδίδακτον ὁμολόγημα, ὡς ἅπας υἱὸς τῆς αὐτῆς ἐστι τοῦ γεγεννηκότι καὶ οὐσίας καὶ φύσεως, καὶ ὁ τὸν υἱὸν πατὴρ οὐ κτίσμασι, καὶ τὸν πατέρα κτίσμα προσαγορεύειν. ὥσπερ ὁ τὸ πατέρα δημιουργικῆς οὐσίας καὶ ἀϊδίου φύσεως ὁμολογῶν, τὸ αὐτῆς εἶναι καὶ τὸν υἱὸν συνομολογήσει. πολὺ γὰρ εἴη ἂν τὸ γνήσιον τῆς υἱότητος, ἄλλης μὲν οὐσίας τοῦ πατρὸς, ἑτέρας δὲ τοῦ υἱοῦ χαρακτηρίζοντες; πῶς δὲ οὐ τῆς ἑλληνικῆς πλάνης αἰσχύνη τὸ πολύθεον, εἰς ἐλάττω καὶ μείζω οὐσίαν τεμνομένης τῆς θεότητος, καὶ τὸ μὲν εἰς πρῶτον καὶ δημιουργὸν καὶ πρεσβύτερον θεὸν ἀφορίζομένης, τὸ δὲ εἰς δεύτερον θεὸν διαχρινομένης καὶ ὑπουρ-

ὑποστάσεως, καὶ νεώτερον; Ταῦτα γὰρ ἐκ τῆς Ἀρείου πονηρᾶς σπορᾶς τὰ βλαστήματα. ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὡς χείλη βλάσφημα κατὰ τοῦ πεποιηκότος ὁπλισάμενον τῆς ἱερωσύνης ὁ ἱερὸς ἀπεγύμνωσε σύλλογος, τὴν δὲ δυσσεβεστάτην καὶ θεόμαχον αὐτοῦ αἵρεσιν τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ὁμοούσιον καὶ ὁμοφυῆ καὶ συναΐδιον τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ θεοῦ τῷ γεννήσαντι πατρὶ, καὶ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας καὶ κυριότητος, ὡς οἱ θεῖοι χρησμοὶ, καὶ τῶν ὁσίων γραφέων τὰ κοινὰ δόγματα ἱερολογήσαντες διεπαίωσαν, καλῶς εἰδότες, ὅτι ὥσπερ τὸ εἰς ἓν συγκλεῖσαι πρόσωπον τὴν τριαδικὴν μοναρχίαν καὶ κυριότητα ἰουδαϊκὸν ὄντι καὶ μισόχριστον, οὕτω καὶ τὸ κατατέμνειν εἰς ἀνίσους φύσεις τὴν ὁμοούσιον καὶ ὁμοφυῆ καὶ ἐναΐδιον θεότητα, ἑλληνικὸν ὑπάρχει καὶ πολύθεον. Ἀλλὰ σὺν τούτοις μὲν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ πρώτη.

minister atque iuniori Deo tribueretur? Hæc ex improba Arij semente proficiscuntur. Sed nefariam atque impiam istius, qui maledicam in procreatorem linguam armauerat, sacer ille Pontificum cœtus hæresim patefecit, anathemaréque damnauit declarans eiusdem essentiæ, eiusdémque naturæ & sempiternum filium ac Verbum Dei cum ipsius genitore & eandem habere potestatem, atque idem imperium, quemadmodum diuina oracula & pij sacrique scriptores tradiderunt. Neque enim ignorabant, vt trinam monarchiam & principatum in vna persona concludere Iudaïcum est & odio Christum prosequentium, ita omni essentia, naturáque præstantiorem & singularem Diuinitatem in naturas impares & inæquales dissecare, aliarum gentium esse, quæ deorum multitudinem colunt. Atque ita quidem se habet sanctum & œcumenicum primum Concilium.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος τῶν μὲν ἱερῶν φροντισμάτων τὴν βασιλίδα πόλιν, ἱερὸν ἐδείκνυ φροντιστήριον εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ἄνδρας ἱερεῖς συνελέγετο, ἐξάρχοις ἔχουσα Τιμόθεόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν ἀξιοθαύμαστον τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιον, Κύριλλόν τε τῆς Ἱεροσολύμων, τὰς ἱερὰς θρόνους ἰθύνοντας, καὶ δὴ καὶ Νεκτάριον, ὃς ἀρτὶ τῶν κατηχουμένων ἀγέλης ἀφορισθεὶς, καὶ τῷ λουτρῷ θείῳ τὸν βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος, καθαρὸς ἤδη καὶ καθαρώτατον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα προσκαλεῖται ψήφῳ μὲν κοινῇ τῆς συνόδου, χειροτονίᾳ δὲ τῶν προκαλεσαμένων καὶ ἅμα τε βασιλευούσης ὑπερτάτης, καὶ τῆς συνόδου ἐπιμελήσεν ἔξαρχος, μεθ' ὧν Γρηγόριος, ὅτε τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ Νύσσης ὑπερτάτης, καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐξ ἔργων ἐπώνυμος· εἰς οὐ πολὺ χρόνος καὶ Δάμασος ὁ τῆς Ῥώμης τὰ αὐτὰ κεφαλαιωσάμενος ἐπῳνείσετο σύμφωνος, τοῖς προλαβοῦσι καθησάμενος· ἦν δὲ καὶ ὁ ἱεροφαντικὸς χορὸς Μακεδόνιόν τινα τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἁρπαγμὸν πάλαι ποιησάμενον, ὅπερ ὑπερήφανον, καὶ ζωαρχικὸν, ἐδυσφήμει πνεῦμα, θεότητος ἐδικαίου· ὡς γὰρ Ἄρειος κατὰ τοῦ

CONCILIVM II.

Sanctvm & œcumenicum secundum Concilium centum & quinquaginta Episcoporum, sacrum sibi locum ad disputandum & decernendum in regia ciuitate delegit. Præsides habuit Timotheum, qui Alexandriæ, & admirabilem virum Meletium, qui Antiochiæ, & Cyrillum, qui Hierosolymorum sacras sedes obtinebant. Nectarium præterea, qui nuper ab initiatorum grege separatus, & ablutis diuino lauacro vitæ sordibus, purus iam purissimam sacri principatus dignitatem ex communi Concilij consensu, & electorum suffragiis simul & regiæ ciuitatis Episcopus, & Concilij præses declaratus est. Inter hos fuit & Gregorius Nyssæ quæ in Cappadocia est, Episcopus: & ille qui ex operibus Theologiæ cognomen adeptus est. Quibus haud multò pòst & Damasus Episcopus Romæ eadem confirmans atque idem sentiens accessit. Sacrosanctus hic chorus Macedonium quendam qui Constantinopolis sedem iam surripuerat, quoniam in sanctissimum vitæque principem Spiritum maledicta coniecerat, condemnauit. Vt enim Arius aduersus fi-

lium egerat, ſic Macedonius aduerſus Spiritum ſanctum, vt eius in omnes imperium ac dominatum, in ſeruorum ac miniſtrorum ordine collocaret. Atqui facilè poterat, ſi voluiſſet, infelix ille perſpicere, quemadmodum illi, qui filium inter res collocant procreatas, non minore patrem afficiunt contumelia: ita qui ſanctiſſimum ipſius ſpiritum in earum rerum, quæ procreatæ ſunt, numero conſtituunt, par & ſimile in ipſum, maledictum conferre. Nam ſi ſpiritus creatus eſt, & ille cuius eſt ſpiritus, eſt procreatus. Quòd ſi ſumma iſta impietas, vel auditu eſt intolerabilis, cur non cauit ille miſer, negare ſpiritum eſſe Deum, ne ad hæc impia argumenta neceſſariò deueniret? Quomodo enim ſcrutatur etiam profunda Dei, & ei nihil eſt abſconditum? Quomodo alter eſt paracletus? Quomodo cum patre & filio collocatur? Euntes enim, inquit ipſe filius, docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti. Si vnus ex tribus his in quibus illuminamur, creatus eſt, nec reliqui ab hac ignominia ſunt alieni. Quòd ſi creatus eſt quomodo creat? Quomodo ſanctificat? Quomodo viuificat? Quomodo gratias diuidit? Quomodo eſt Deus? Nihil horum ſtultus ille conſiderans, à principe & vnica atque inſeparabili diuinitate eum abſtrahere ac remouere conatus eſt. Quamobrem merita impietatis ſuæ præmia tulit, cùm & ipſe ſacerdotio fuerit ſpoliatus, & omnes illi, qui impium aduerſus Deum obſtinatè bellum ſuſceperant. Et quemadmodum ille ſanctiſſimum Spiritum ab vna Trinitatis diuinitate ſecludere conabatur, ſic cum à ſacerdotio & fidelium communione tanquam alterum Arium ſanctum œcumenicúmque Concilium excluſit. Sanctiſſimum verò vtræque authorem Spiritum, vt eiuſdem naturæ, atque eiuſdem eſſentiæ & æqualis poteſtatis, atque omnipotentem, ſimul cum patre & filio adorandum, collaudandúmque, & Patrum Theologorúmque doctrina declarauit, penitúſque euulſit, ſi qua ex Ariano ſemine zizania pullularant. Tunc autem imperij habenas regebat magnus & verè magna laude dignus Theodoſius qui

υἱοῦ, οὕτω καὶ αὐτὸς τοῦ πνεύματος καθιστάμενος εἰς δούλους καὶ ὑπηρέτας, καὶ τῆς θεοπρεποῦς καὶ τῆς ὑπερκειμένης αὐτῶν σεμνότητος κυριότητα· καίτοι ῥᾴων ἦν τῷ ἀθλίῳ, εἴπερ ἐβούλετο, σκοπεῖν, ὅτι καθάπερ οἱ τὸν υἱὸν εἰς κτίσμα τάττοντες, τιμὴ ὕβριν οὐδὲν ἧττον τοῦ πατρὸς παρεσκεύασαν, οὕτω καὶ οἱ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ πνεῦμα τοῖς πρώτοις σεμνοποιοῦντες, τιμὴ ἴσην καὶ ὁμοίαν βλασφημίαν ἀφιᾶσι κατ' αὐτοῦ. Εἰ γὰρ τὸ πνεῦμα κτίσμα, κἀκεῖνος οὐ τὸ πνεῦμα μᾶλλον τῶν κτισμάτων. οὐδὲ ἡ κακῶς ἀφόρητος ἡ τῆς ἀθεότητος ταύτης ὑπερβολή, πῶς οὐ σωφρονεῖν ὁ ταλαίπωρος ἔσχε φυγεῖν, δι' οὗ πρὸς τούτοις ἀνάγκη πεσεῖν τοὺς ἀναγκαίους λογισμούς, ἀπεθέσθαι τὸ πνεῦμα εἶναι θεόν. πῶς γὰρ ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ; καὶ οὐδὲν κρύφιον ἀπ' αὐτοῦ; πῶς ὄντι ἄλλος παράκλητος; πῶς συμπέμπεται πατρὶ καὶ υἱῷ; πορευθέντες γάρ, φησὶν αὐτὸς ὁ υἱός, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. εἰ εἷς ἐν τοῖς τρισὶν κτίσμα φωτιζόμεθα, οὐδὲ τὰ λοιπὰ καθαρὰ τοῦ ὕδατος. ἀλλ' εἰ κτίσμα, πῶς κτίζει; πῶς ἁγιάζει; πῶς ζωοποιεῖ; πῶς διαιρεῖ χαρίσματα; πῶς ἔστι θεός; ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἔσχεν ὁ φρενοβλαβὴς ὑπονοῆσαι δεινός, τὴν μοναρχικὴν αὐτοῦ καὶ μιᾶς ἀδιαιρέτου θεότητος ἀφαιρεῖν ἐτόλμα, καὶ ἐπεθρασύνατο. δίδ καὶ τῆς ἀσεβείας ἐπάξια ἔλαβε τὰ ἐπίχειρα, αὐτός τε ἀφαιρεθεὶς τῆς ἱερωσύνης ζημιούμενος, καὶ πάντες ὅσοι τῆς αὐτοῦ θεομαχίας ὑπαίτιοι παρεζήλωσαν, καὶ ὡς ἔσχεν ὑπὲρ τοῦ ἁγίου πνεύματος τῆς τελειοθείου μιᾶς θεότητός τε καὶ κυριότητος ἀλλοτριοῦν ἐφρυάττετο, οὕτως αὐτὸν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος καὶ τῆς ἱερωσύνης, ἔτι τῶν πιστῶν μελῶν, οἷα δεύτερον ἀλλοτριοῦσθαι Ἄρειον. ὃν τὸ ἅγιον καὶ παντοδύναμον, ἅτε δὴ ὁμοφυές τε καὶ ὁμοούσιον, ἰσοδυνές τε καὶ παντοδυνάμου τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ συμπροσκυνεῖσθαι καὶ συνδοξολογεῖσθαι καὶ κατὰ τὰς πατερικὰς καὶ θεολογικὰς φωνὰς διεκήρυξεν, ἐκθειάσαντες τέλεον, καὶ εἴ τι τῆς Ἀρειανῆς κακοσεβείας ζιζάνιον ἐπεφύετο. τότε καὶ τὰς τῆς βασιλείας ἰδίας ὁ μέγας ὡς ἀληθῶς καὶ μεγάλης δόξης ἄξιος παρεζώννυτο Θεοδόσιος πρό-

μαχος ϗ αὐτὸς τ̃ ὀρθοδοξίας γνωρίζόμενος. ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν ἡ ἁγία σύνοδος.

ipse quoque pietatis defensor extitit & propugnator. Atque his quidem & hoc sanctum Concilium concluditur.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ γ̃ ἁγία ϗ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος ἐν μὲν τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἐφέσῳ συνεκροτήθη, εἰς διακοσίους γ̃ ἐπληθύνετο. ἐν οἷς ἡγεμόνες ἐγνωρίζοντο Κύριλλός τε ὁ ἐν παπαῖσι θαυμάσιος, ὃς δι' ἀρετὴν ϗ σοφίας πλοῦτον τῆς Ἀλεξανδρου μεγαλοπόλεως ἰθύνων τ̃ θρόνον, ϗ τῆ Ῥώμης Κελεστίνου ἐπλήρου τὴν καθέδραν ϗ ὃ πρόσωπον, μεθ' ὧν ϗ Μέμνων ὁ τῆς ἐκκλησίας Ἐφεσίων ἐμπιστευθεὶς τὰς οἴακας, ϗ δὴ ϗ ὁ τ̃ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος, οἵ γε σὺν πάσῃ τ̃ τῆς συνόδου πληρώματι τὸν δυσσεβῆ Νεστόριον, ὧν ἠτίᾳ, δίκης ἐξιστορήσοντο. ὃς ἐκ τῆς Ἀντιόχου τῆς πρὸς τ̃ Ὀρόντῃ ὁρμώμενος τὸν τ̃ Κωνσταντινουπόλεως θρόνον οὐκ ἀμαχῶς ἐπεχειρήσατο. ἀλλὰ γὰρ παλαίπωρος ἦν ἐκ τ̃ Διοδώρου ϗ Θεοδώρου θολεραῖς τ̃ ἀσεβείας ἐκπεφύσας ναμάτων, ϗ εἰς φρενῶν μέθην ἐμπεσὼν ἀπηχεῖς ϗ ἐκτόπους φωνὰς ὑπὲρ λύμης τ̃ ποιμνίου πολλῶν ἀκοαῖς ἐναπηρύξατο. Χριστὸν γὰρ τ̃ ἕνα υἱὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν, ὃς δι' ἡμᾶς ϗ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐφ' ἡμῖν παρεμπλοίως κοινωνήσας ϗ αἵματος, ϗ εἰς ἑαυτὸν τὸ ἡμέτερον ὑποσπάσθαι φύραμα, εἷς ἐκ δύο ἐχρημάτισε τ̃ ἑαυτῶν, θεὸς αὐτὸς ὑπάρχων, ϗ ἄνθρωπος, εἷς Χριστὸς, εἷς υἱὸς, ὁ αὐτὸς οὕτω ἐκ πατρὸς ἀμήτωρ, ϗ κάτω ἐκ μητρὸς ἀπάτωρ, ὁ αὐτὸς ϗ οὐκ ἄλλος, ἓν πρόσωπον, μία ὑπόστασις. τὸν τοίνυν τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς δύο τίμνειν ϗ διαιρεῖν ὑποστάσεις ὁ τλάθλιος ἐξῆν οὐ πρεπόντως, τ̃ μὲν φιλὸν ἄνθρωπον ϗ χωρὶς τ̃ προσλαβόντος λόγου κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν ἐπλάττε. τ̃ δὲ θεὸν αὖ μέρος ϗ γυμνὸν τ̃ προσλήμματος· ὥσπερ διδοικὼς ὁ δύσπους, μήπη θεὸς πάθοι, τὸ οἰκεῖον πλάσμα δι' ἄφατον φιλανθρωπίαν εἰς θεραπείαν ϗ ἀνάπλασιν ὑποδυόμενος. οὐδὲ τ̃το σωιδὼν, ὡς οἷς τὴν ἀνθρωπίνην Φύσιν τὴν τ̃ λόγου ἐδίχαζεν ὑποστάσεως,

CONCILIVM III.

EPHESI, quod oppidum est in Asia, sanctum atque œcumenicum Concilium tertium, celebratum est ducentorum Episcoporum. Ex quibus erant præsides, Cyrillus ille celeberrimus inter patres qui propter virtutem sapientiæque diuitias, magnæ ciuitatis Alexandriæ sedem obtinebat, & Cælestini Romani Pontificis implebat sedem, atque personam gerebat, & Memnon cui Ecclesiæ Ephesiorum commissa erant gubernacula, & Iuuenalis Episcopus Hierosolymorum, qui cum vniuerso Concilio nefarium Nestorium, ob ea quæ impiè commiserat, pœnis meritis affecerunt. Hic ex Antiochia quæ apud Orontem est, profectus, Constantinopolis sedem haud sanctè tractauit: sed cùm turbida Diodori & Theodori fluenta exsorbuisset, & in mentis ebrietatem incidisset, absurda & inepta verba ad gregis perniciem in multorum aures effudit. Christum enim filium vnum verum Deum nostrum, qui propter nos & propter nostram salutem carnis & sanguinis, quemadmodum nos, particeps esse voluit, & massam nostram in seipsum suscipiens, vnus ex duobus contrariis declaratus est, Deus idem existens atque homo vnus Christus, vnus filius, idem sursum ex patre sine matre, idem deorsum ex matre sine patre, idem ipse & non alius, vna persona atque vna hypostasis: hunc, inquam, vnum Dominum nostrum Iesum Christum, in duas secare atque diuidere personas, miserrimus ille non veritus, alium quidem nudum hominem, & sine Verbo humanitatem suscipiente, in propriam personam confinxit, alium Deum separatim, & à suscepta nudum humanitate. Metuebat enim homo stultus, ne quid Deus pateretur, si incredibili adductus benignitate, figmentum suum, vt illud curaret atque refingeret induisset. Neque illud animaduertebat, quòd si naturam humanam à Verbi persona separaret,

eam propriis morbis laborantem ac minimè curatam, & ſalutis expertem reliquiſſet. Quid? quod ab his penitus digrediens ne matrem quidem ipſius quantum ad carnem pertinet, ſanctiſſimam Virginem, quæ propriè & verè Deum Verbum carnem indutum peperit, vocandam Dei genitricem cenſebat: ſed quemadmodum diuinitate filium, ſic matrem eius hac Dei genitricis appellatione ſpoliabat. Itaque meritas tantæ dementiæ & maledicæ linguæ pœnas luit. Nam ab illo beatorum Patrum cœtu ſacerdotij ſpoliatus dignitate, vnà cum execranda ſententia ſua anathemati traditus eſt ſempiterno. Declaratum eſt autem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in vna eadémque perſona, vt verè ac piè à patribus traditum eſt, adorandum ac prædicandum: & immaculatam eius, ſempérque virginem matrem, propriè & verè appellandam ſummis cum laudibus Dei genitricem. Quæ enim Deum Verbum, cùm in carne naſci vellet, genuit, iure Dei genitrix vocata, celebratáque eſt. Atque hunc quidem finem & hoc tertium Concilium habuit, cùm Theodoſium iuniorem Romana Reſpublica tranquillis oculis cerneret, paternum & regium imperium à tertia vſque progenie gubernantem.

δι' ἴαπον αὐτὸν τῆ ἀθεράπευτον ἀπεκήρυξε, & τῆ ἰδίας ἐξάρνος σωτηρίας ἐγίνετο· ἀλλὰ γὰρ τοῖς λογισμοῖς ὅλως ἐκ τούτων διαγραφεὶς, οὐδὲ τὴν αὐτοῦ κατὰ σάρκα μητέρα τὴν παναγίαν παρθένον τὴν κυρίως καὶ ἀληθῶς τὸν θεὸν λόγον σεσαρκωμένον τεκοῦσαν, οὐδὲ ταύτην καλῶν θεοτόκον ἐνόμιζετο. ἀλλὰ ὥσπερ τὸν υἱὸν ἀπεστέρῃ τὴν θεότητος, οὕτως ἀλλοτρίου καὶ τὴν γνησιαρθρίαν τῆς θεοτόκου κλήσεως. διὸ τοῦτον ἀξίως ἡ τηλικαύτης ἀπονοίας καὶ τῆς βλασφήμου γλώσσης τῶν μακαρίων πατέρων ἡ σύλλογος πάσης τε τῆς ἱερωσύνης ἐγύμνωσε, καὶ σὺν τῷ οἰκείῳ καὶ βδελυρωτάτῳ φρονήματι τῷ αἰωνίῳ παρέπεμψεν αἰσθήματι, τὴν κυρίων ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑποστάσει παραδεδόσθαι, καὶ ὁσοταρεπῶς προσκυνεῖσθαι καὶ κηρύττεσθαι δογματίσαντες, ἀκολούθως καὶ τὸν παράνομον αὐτοῦ καὶ ἀθεμίτου θεοτόκον παραδεδώκασιν. ἡ γὰρ τὸν θεὸν λόγον σαρκὶ γνησιωτάτῃ καταδεξάμενον τεκοῦσα, θεοτόκος εὐθέως δοξολογεῖται καὶ ὁμολογεῖται ἐξωσίωται. ἀλλ' ὅτι τούτοις μὲν καὶ αὐτὸ τὸ τέλος ἔσχεν, ἐνίκα τὸν Θεοδόσιον ἡ Ρωμαϊκὴ πολιτεία γαλήνοις εὐσεβῆ ὀφθαλμοῖς, τὸν πατρῷον καὶ βασίλειον ἀρχὴν ἐκ τριγονίας διαγοῦντα.

CONCILIVM IV.

SANCTVM & œcumenicum quartum Concilium, quod præſentem atque fauentem habuit Marcianum piiſſimum Imperatorem, orthodoxorum dogmatum auditorium delegit ſibi Chalcedonem inſignem Bithyniæ ciuitatem; ſexcenti & triginta Epiſcopi interfuerunt. Præſides declarati ſunt Anatolius, qui ſacras regiæ ciuitatis leges adminiſtrauit, & Pachaſinus, ac Lucentius Epiſcopali dignitate præſtantes, cum Bonifacio presbytero, qui locum obtinebant Leonis ſanctiſſimi Papæ Romani, cuius gloria magna, magnúſque pietatis ac religionis zelus fuit & ſtudium. Et Maximus Antiochiæ Epiſcopus, & Iuuenalis Epiſcopus Hieroſolymorum. Qui Eutychem illum infelicem, & defenſorem ipſius atque arrogantem Dioſcorum vt impios ad cauſam

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη συνόδος τὸν βασιλεύοντα εὐσεβέστατον Μαρκιανὸν συμπρόοντα καὶ συμπνέοντα ἔχουσα, τὴν ἀληθινὴν μὲν δογμάτων ἀκροατήριον ἀφιέρωσε πρὸ Χαλκηδόνα πόλιν Βιθυνίας οὐσαν ἐπίσημον. ἐν τριακοντα δὲ καὶ ἑξακοσίοις τὸν ἀριθμὸν ἐξετείνετο· ἧς λογάδες ἐχρημάτιζον, Ἀνατόλιός τε ὁ τῆς Βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱεραρχικοὺς θεσμοὺς ἐγκεχειρισμένος, καὶ Λουκέντιος [καὶ Γαβαῖος] ἐπισκοπικῷ διαφέροντες ἀξιώματι, σὺν Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ τὸν τόπον ἐπέχοντες Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης, οὗ κλέος μέγα, καὶ πολὺς ὁ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλος, μεθ' ὧν Μάξιμός τε ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων Ἰουβεναλιος, οἵ ἦσαν Εὐτυχῆ τε τὸν δυσηχῆ καὶ τὸν πρόσταιον ἐκεῖνον αὐτοῦ καὶ ἀλάστορα Διόσκορον τὸν ποτε Ἀλεξανδρείας δυσπε-

ζημάτων εἰσπορίζεσθαι ἀπήτησαν. ὃ γὰρ καὶ οὗτοι τὴν ἐκ διαμέτρου Νεστορίῳ πλάνῃ οἰκειούμενοι εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ ἐξέπεσον ἀθλιότητα. τὸν γὰρ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος γνωριζόμενον, καὶ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ προσκυνούμενον φύσεσιν εἰς μίαν τολμηρῶς καὶ ἀφρόνως ἀνεκίρνων καὶ συνέχεον φύσιν, ἐξ ὧν τὴν τε πατρικῆς οὐσίας ἑτερόφυλον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἑτερόφυλον οὐ συνίεσαν οἱ δείλαιοι συμφοραίνοντες. εἰ γὰρ μία ἡ τοῦ Χριστοῦ φύσις ἢ θεία πάντως, ἢ ἀνθρωπίνη ἔσεται. ἀλλ' εἰ μὲν μόνη θεία, ποῦ ὁ ἀνθρώπινον; εἰ δὲ μόνη ἀνθρωπίνη, πῶς οὐκ ἔξαρνοι τῆς θεότητος; εἰ δ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα (τοῦτο γὰρ ὑπολείπεται, καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῶν νοῦς ἡ φρόνημα) πῶς οὐχ ἑτερόφυλος ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ ἡμῶν ἀναπλασθήσεται; οὐ τί ἂν δυσσεβέστερον ἢ ἀφρονέστερον ἀνθρώπου γένοιτο φάσκειν τὸν θεὸν λόγον καὶ θεὸν, ἐπί τε φθορᾷ τῆς οἰκείας θεότητος, καὶ ὅτε αἱρέσει τὸ προσληφθείσης ἀνθρωπότητος. τοῦτο γὰρ ἕπεται πάντως τῇ μηδ' ἑτέρας φύσεως, ἀλλ' ἑτέρας παρὰ ταῦτα τὸν Χριστὸν εἰπεῖν τολμήσασι. διὸ καὶ τοσαύτης δυσσεβείας οἱ τῷ χριστομάχων τούτων δόγματι εἰσπηδήσαντες ἀξίαν τε δίκην δεδώκασι, ἀφῃρέθησάν τε τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς ἐκκλησίας γεγόνασιν ἀνάθεμα, σὺν ἀπελαθείσης αὐτοῖς καὶ τῆς χριστομάχου αἱρέσεως. ὃ δὴ ὀρθὸν καὶ ἀπρόσκοπτον τῆς ὀρθοδοξίας φρόνημα ἔτι μᾶλλον ταῖς γραφικαῖς μαρτυρίαις ἀνεκηρύχθη, καὶ διελαμψεν, ἕνα τὸν Χριστὸν, ἤτοι μᾶλλον αὐτὸν τὸν ὄντα, καὶ δύο τὰς φύσεις, θεότητά τε καὶ ἀνθρωπότητα ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐθεωρουμένας, τῶν περισσοτελεστάτων ἀρχιερέων σαφῶς θεολογησάντων καὶ παραδιδόντων, ἀδιστάκτως ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὰ σαφῆ. δῆλον ἦν πάντεθεν ὡς δι' ὧν μὲν χωλοῖς αἱ βάσεις ὀρθοῦτο, καὶ τυφλοῖς ὁ παθὼν εἰς ὄμματα βλέψιν ὑπεφύετο, νεκροί τε τῶν πυλῶν ἀνεσῴζοντο τοῦ ἅδου καὶ πρὸς τὸ ζῆν μετεπάλλοντο, αἵ τε δηλαὶ θεοσημίαι, αἷς ῥᾴδιον ἀριθμεῖν, ἐπετελοῦντο, καὶ ἐπεδείκνυντο, τῆς θείας φύσεως ἀναργῶς προδήλου τὸ ἀξίωμα. δι' ὧν ἦν κόποι, καὶ πόνοι, καὶ πεῖναι, καὶ δίψαι, καὶ τὰ τούτοις ὑφίστατο συγγενῆ, καὶ προσπλάσια τῆς ἀνθρωπίνης οὐ-

dicendam in iudicium vocarunt. Nam & iſti, errorem ex diametro contrarium errori Neſtoriano defendentes, in eandem miſeriam inciderunt. Vnum enim Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ex diuinitate, atque humanitate conſtantem & in his duabus naturis adorandum, ad vnam audacter ac ſtultè naturam redigebant, & confundebant. Nec animaduertebant homines infelices, ſe illum & diuina diuerſum eſſentia ab humana alienum natura conſtituere. Nam ſi vna eſt Chriſti natura, aut diuina omnino eſt, aut humana. Si diuina ſola, vbi humanitas? Sin humana tantùm, vbi diuinitas? Sin tertium aliquid præter hæc (id enim videtur reliquum & huc magis vergit eorum ſententia) nonne natura diuerſus Chriſtus & à patre & à nobis conſtituetur? Quo quid magis impium aut ſtultum fingi poteſt, Dei Verbum ac Deum ita hominem factum eſſe dicere, vt & propriæ diuinitatis interitum paſſus ſit, & humanitatis aſſumptæ iacturam fecerit? Hoc enim omnino ſequitur incommodum, ſi neutram Chriſto, ſed diuerſam naturam tribuant. Quamobrem ſententiæ iſtius auctores, Chriſtique oppugnatores, meritas tantæ impietatis pœnas dederunt. Sacerdotio enim ſpoliati, vnà cum hæreſi ſua Chriſti oppugnatrice, ab Eccleſiæ totius communione fuerunt excluſi, anathematéque damnati. Rectus autem & inuictus Eccleſiæ ſenſus, magis adhuc ſcripturarum Patrúmque teſtimoniis confirmatus atque illuſtratus eſt. Vnum eſſe Chriſtum, perſonam eſſe, duáſque naturas, nempe diuinitatem & humanitatem, ſine confuſione diſtractionéque conſideratas, ita beatiſſimis illis Epiſcopis apertè declarantibus, & decernentibus, vt ſine diſſenſione ab omnibus crederetur, & in omnes terrarum fines promulgaretur. Nonne perſpicuè Chriſtus diuinæ naturæ ſuæ dignitatem oſtendit, dum claudis crura corrigeret & confirmaret, cæcis videndi facultatem tribueret, mortuos ab inferorum portis in vitam reuocaret, & alia innumerabilia diuina ſigna perficeret ac demonſtraret? Humanitatem verò, dum laſſitudinem, labores, famem, ſitim, & quæ his ſimilia

ſunt, ſubiret atque perferret? Hæc enim partim Deo, partim homini congruentia, idem Chriſtus verus Deus noſter efficiens, vnam in ſe atque ſingularem perſonam, & duas ac differentes naturas ſine confuſione coniunctas, apertè ſine vlla controuerſia demonſtrauit. Atque hæc quidem in quarto Concilio confecta ſunt.

CONCILIVM V.

SANCTVM & œcumenicum quintum Concilium magnam Conſtantini ciuitatem, ſacrum ſibi templum conſecrauit, centum ſexaginta quinque Epiſcoporum præſentia & concurſu confirmatum, quibus præfuerunt Menas primùm, deinde Eutychius, qui ex ſucceſſione ipſius regiæ ciuitatis Archiepiſcopalis rexerunt clauos, & Vigilius Romæ Epiſcopus, (qui in ciuitate quidem erat, ſed Concilio non aderat: & quamuis ad ſacri cœtus conuentum promptus non eſſet, communem tamen Patrum fidem libello comprobauit) & Apollinarius Alexandriæ, Domnúſque Antiochiæ Archiepiſcopi, & Didymus & Euagrius, Euſtochij Hieroſolymorum Epiſcopi vicem gerentes. Tunc autem & Iuſtinianus optimus Imperator Romanum Imperium obtinebat, & decretis fauebat eccleſiaſticis. Hoc igitur ſanctum œcumenicúmque Concilium, nefaria Neſtorij dogmata iterum pullulantia penitus euulſit cum ipſo ſatore zizaniorum, Theodorúmque ac Diodorum, quorum hic Tarſi erat Epiſcopus, ille autem Mopſueſtiæ: qui cùm Neſtorij priùs hæreſim parturirent, eam denique ſcriptis etiam ediderunt, mentiſque ſuæ tanquam partus quoſdam adulterinos, horrendóſque reliquerunt. Præterea damnarunt & anathemate confuderunt Origenem, & Didymum, & Euagrium veteres fidelium morbos, qui ſanè homines Græcorum fabulas in Dei Eccleſiam inferre conati fuerant. Docuerunt enim iſti, animas ante corpora extitiſſe, & vnam animam in plura ingredi corpora; quæ quidem opinio impia eſt, & execranda, verè ſolis ipſorum animis digna. Æterni quoque ſupplicij

οἰας ἐξαιρεῖσθαι τὸ ἴδιωμα· ὧν τὰ μὲν θεοπρεπῶς ὁ αὐτὸς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν ἐπιτελέσας ἓν διαφαρέτμους μίαν αὐτοῦ καὶ ἐνικὴν τὴν ὑπόστασιν, δύο δὲ καὶ διαφερούσας τὰς φύσεις ἐν ἀσυγχύτῳ ἑνώσει σαφῶς τε καὶ ἀναπορρήτῳ λόγῳ πρέσπει καὶ ὡρίσατο. ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ τὰ τῆς τετάρτης συνόδου.

ΓΕΜΠΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος τέμενος αὐτῇ ἱερὸν ἡ Κωνσταντίνου μεγαλόπολις ἀφιέρωτο, πέντε δὲ καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν θεοφόρων πατέρων παρουσίᾳ τε συνδρομῇ ἐκρατύνετο ὧν ἡγεμὼν τὸ πρόελαμπον Μῆνας μὲν τὴν ἀρχήν, εἶτα καὶ Εὐτύχιος τῆς αὐτῆς βασιλίδος ἐκ διαδοχῆς τοὺς ἀρχιερατικοὺς πηδαλιουχήσαντες οἴακας, καὶ Βιγίλιος τῆς Ῥώμης τὸν ἱερὸν λαχὼν ἐφορεῖον, πρὸν μὲν τῇ πόλει, οὐ πρὸν δὲ τῇ συνόδῳ, ὡς εἰ καὶ μὴ προθύμως εἰς τὸν συνδρομὸν τῶν ἱερῶν ὁμηγύρεως κατέσχε. δηλοῖ δὲ ἔλαττον ὅμως τὸν κοινὸν τῶν πατέρων πίστιν ἐπικύρου λιβέλλῳ· συνῆσαν οἷς Ἀπολιναρείου τε Ἀλεξανδρείας, καὶ Δόμνος ὁ Ἀντιοχείας ὧν ἀρχιερατικῷ ἀξιώματι κεκοσμημένοι· ἔτι δὲ καὶ Δίδυμος, καὶ Εὐάγριος Εὐστοχίου τῶν Ἱεροσολύμων ἀρχιερέως τὸν τόπον ἀναπληροῦντες. τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ κρατῶν τὰ βασιλεῖα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς ἐκαρποῦτο τὰς φροντίδας εὐσεβείᾳ τε τῷ ἐκκλησιαστικῷ συνεφερούσας δόγμασι. αὐτῇ τοιγαροῦν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος Νεστορίου πάλιν τὰ μιαρὰ παραφυόμενα δόγματα εἰς τὸ πρωτελὲς ἐξεθέρισεν ἅμα αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ σπορεῖ τῶν ζιζανίων, λέγω δὴ τῶν Θεοδώρου καὶ Διοδώρου, ὧν ὁ μὲν Ταρσοῦ πόλεως, ὁ δὲ Μοψουεστίας ἐπισκοπήσαντε. οἱ Νεστορίου πρότερον τὸ τοιοῦτον ὠδίνοντες αἵρεσιν, καὶ ἑτέραν ἀπολελοίπασι τῆς νόσου διαφοράν τὰ νόθα καὶ ἐκφυλα κυήματα. ἐπὶ δὲ κατεδίκασαν καὶ ἀνεθεμάτισαν Ὠριγένην, Δίδυμον, Εὐάγριον παλαιὰ τῶν πιστῶν ἀῤῥωστήματα, ἄνδρας τε ἑλληνικὸν μυθολογήσαντας εἰς τὴν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν παρεισενεγκεῖν φιλονεικήσαντας. προυπῆρχόν τε γὰρ οὗτοι ταῖς ψυχαῖς τῶν σωμάτων ἐληρῶδουν, καὶ πολλὰ σώματα τὸν αὐτὸν ἐπεισδύεσθαι, δόγμα μιαρὸν καὶ καταφυσον, καὶ μόνων ὡς ἀληθῶς ἐκείνων τῶν ψυχῶν ἄξιον, καὶ τέλος ἡ τῆς ἀπελθυτήτου

χλησίσεως ἐψηφίζοντο, ἥτις τέλος ἐπιδόσεως πρὸς ἁμαρτίαν πᾶσαν ἐστὶ καὶ ἀπώλειαν, καὶ τοῖς πονηροῖς δαίμοσι τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἐχαρίζοντο, ἐπῳδὰς ἁρμόττειν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἄνωθεν δόξαν, ἐξ ἧς ἐξέπεσον αἰαπλάπητοι. ἔτι γε μὴν καὶ τὰ σώματα τῶν ψυχῶν ἐβούλοντο συναναιρεθῆναι, γυμνὰς γὰρ αὐτὰς τῶν σωμάτων ἀνίστων. οὐκ οἶδ' ὅπῃ καὶ καλοῦντες ἀνάστασιν εἶναι φασὶ πεπτωκότος καὶ πεσόντος ἡ ἀνάστασις, ἀλλ' οὐ τοῦ ἀεὶ ἑστῶτος, ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμένοντος, οἷόν ἐστιν ἡ ψυχή. ἀλλὰ τοῦτο δυσωπηθέντες οἱ ἄθλιοι ἧττον οἷς ἀδικήματα διῆλθον ἐλεγχθῆναι, ἢ δικαίου κριτοῦ κατηγορῆσαι. πῶς γὰρ ἂν ἑαυτῷ ἀδικίαν αὐτὸ καταμαρτυρῆσαι· τὰ μὲν σεσωματωμένα σώματα ταῖς ψυχαῖς ἐν τοῖς καλοῖς ἀρετῆς πόνοις τὴν χρείαν ἐπάθλων ἀποστερῆν αὐτῶν βλασφημοῦντες· τὰ δ' αὖ πάλιν σεσωματωμένα τὴν κοινῆς αἰτίας καὶ πράξεως ἀνεπιτίμητα καταλιμπάνειν, μόνας γὰρ τὰς ψυχὰς χωρὶς τῶν διαπραξαμένων σωμάτων ἢ διπλῷ εἰσπράττειν ζημίαν, ἢ διπλῆς ἀξιοῦν μισθαποδοσίας. ἃ μόνον γὰρ ταύτας τὰς δυσφημίας ὁ ἱερὸς οὗτος τῶν πατέρων χορὸς ἀπεκήρυξεν, ἀλλὰ καὶ πρό γε τούτων ἃ πολλῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ καθεῖλε καὶ ἀνεθεμάτισε Ἀπολλινάριόν τε τὸν Τραπεζούντιον, τὸν Εὐτυχοῦς ὑποθάλποντα φρόνημα, καὶ Σεβῆρον Πέτρον τε τὸν Ἀπαμείας, καὶ Ζωΐραν καὶ πάσαν τὴν πονηρὰν ἐκείνην τε πολυκέφαλον διδασκαλίαν, Ἀγαπητὸν μὲν μάλιστα τὸν Ῥώμης, τὸν διαφανῆ προκαταρξάντος πράξεως, συμψήφων τε καὶ συνεργῶν ἀναφανέντων τῶν θρονωμένων ἀρχιερέων· ὧν ὁ μὲν Ἐφεσίμιος ὁ κλεινός, τοῦ Ἀντιόχου τε ἦν, τὸν Ἱεροσολύμων τε Γέρων ὁ ἱερεὺς ἐπισκοπεύων. τούτοις οὖν ἅπασιν ἐκβαλὼν τὸ θεῖον τῶν ἀρχιερέων σωμα θέσμια ἐκκηρύξαντές τε καὶ ἀποβαλλόμενοι τὰ ἀπλανῆ τε θεῖα τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐκφαντάσματα τε καὶ ἐπικύρωσι δόγματα. καὶ τὰ μὲν τῆς οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου ἐν τούτοις.

ΕΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος ἐν τῇ βασιλίδι τῆς πόλεως, καὶ αὐτὴ τὸ μυστικὸν τῆς ἐκκλησίας θεάματον ὁ ἱερὸν ἐπήγνυτο θέατρον· ἑβδομήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεοφόροις ἀνδράσι τὸν ἀγῶνα ἐπιδυομένη λαμπροῖς νικῶσαν ἐπεδείκνυτο τὴν εὐσέβειαν.

finem fore dixerunt. Hoc autem nihil aliud eſt, niſi homines ad omnia peccata atque interitum adhortari. Præterea dæmonibus priſtinam dignitatem reddiderunt. Reuerſuros enim ad ſublimem illam gloriam fingunt, ex qua deciderunt. Adhæc reſurrectura cum animis corpora negarunt. Nudas enim animas, & corporis expertes, reſurrecturas. Quam autem appellent reſurrectionem non video. Siquidem reſurrectio eſt illius, quod cecidit, aut caſurum eſt, non autem illius, quod ſemper manet, & non corrumpitur, qualis eſt anima. Nec animaduertunt homines miſeri, quantum nugis ſuis in iuſtum iudicem crimen conferant. Summam enim illius iniuſtitiam eſſe teſtantur qui corpora ſimul cum animis in virtutum ſtudiis laborantia præmiorum priuet ſocietate: contráque corporibus, quæ ſimul cum animis peccauerunt, impunitatem concedat, atque ita ſociis corporibus excluſis, animas duplici vel ſupplicio vel præmio afficiat. Non ſolùm autem hæc maledicta, ſed etiam illam quæ paulò antè extiterat hæreſim Anthymo Trapezuntio qui Eutychis opinionem fouebat, & Seuero, Petróque Apameenſi & Zoagra auctoribus, cum reliqua illa ſcelerata atque multiplici ipſorum manu, ſacer hic Patrum chorus ſuſtulit, anathematéque damnauit, huius ſancti operis duce potiſſimùm Agapeto Romæ Pontifice, adiuuantibus & collaborantibus illuſtribus Epiſcopis, inter quos fuit inclitus Antiochiæ Antiſtes Ephrenius, & Petrus Antiſtes Hieroſolymorum. Diuinus igitur ille cœtus Epiſcoporum, his omnibus damnatis atque reiectis vera diuináque Catholicæ atque Apoſtolicæ Eccleſiæ decreta ſanxit & confirmauit. Ac quintum quidem Concilium his continetur.

CONCILIVM VI.

SANCTVM & œcumenicum ſextum Concilium, ſibi quoque ſacrum in vrbium regina arcanorum Eccleſiæ ſpectaculorum theatrum elegit. Centum autem & ſeptuaginta diuinis viris fultum, in certamen ingrediens, pietatem & religionem ſplendidè victricem demonſtrauit.

In hoc qui præſſent iudicati ſunt digni, Georgius regiæ ipſius ciuitatis antiſtes, & Theodorus & Georgius in presbyterij dignitate conſtituti, vnà cum Ioanne Diacono, qui Agathonis ſanctiſſimi Papæ Romani loco, in eorum qui præerant, ordine numerati ſunt. Et magnæ ciuitatis Alexandriæ ſedis locum Petrus Monachus impleuit. Cum quibus & Georgius Monachus ac presbyter, in gradum Pontificiæ ſedis Hieroſolymorum aſcēdit. Hi ſimul cum aliis ſacris, ſanctiſque Patribus, Sergium Pyrrhum, Paulum Conſtantinopolitanos, Honorium Romanum, Cyrúmque Alexandrinum, & Theodorum Pharenſem, qui mutuam mendacij catenam conficiebant: necnon & Macarium Antiochenum ſimul cum Stephano hæreſis diſcipulo, & miſero quodam ſene, qui Polychronius vocabatur, cum ſuperioribus conſentiente, & illorum impietatem defendente, meritò condemnarunt, quoniam in Chriſto vero Deo noſtro, qui duas habet naturas, impiè abſurdéque vnam tantùm eſſe voluntatem, & vnam actionem audebant affirmare. Nec illud, quod ad intelligendum facile ac promptum eſt, animaduertebant homines imperiti non eiuſdem actionis eſſe, claudum auctoritate propria curare, & itineris laborem ſentire: cæcos illuminare, & digitorum opera terram ſputo commiſcere, lutúmque conficere, atque oculis imponere, mortuum ſuſcitare, & ſuper mortuum lacrymari. Itémque non eiuſdem eſſe voluntatis, deprecari, vt mortis calix tranſeat, ipſúmque rurſus gloriam appellare, & quod noluerat, velle. Nec intelligebant ex ipſorum opinione ſequi, duas in Chriſto naturas non eſſe. Omnis enim natura, actionis eſt fons, & diuerſis actionibus diuerſæ reſpondent voluntates. Quare, ſi, vt ipſi falſò opinantur, vna eſt actio atque vna voluntas & natura, nimirum vna eſt ex qua illæ proficiſcuntur. Quòd ſi duæ naturæ ſunt, nondum enim eò progreſſi ſunt, vt hoc negent, cùm in oculis habeant diſperſionem & interitum eorum, qui illius erroris authores fuerunt: quî fieri poterit, vt veraque illarum propriam non effundat actionem ac

ταύτης ἀρχηγοὶ ϛ̀ τῶν ἄλλων παρομοίως ἐκεί-νοντο ἄξιοι, Γεώργιός τε ὁ τῆς βασιλίδος πόλεως ἀρχιερατικὸς θρόνος ὑπῆρχεν ἐγκεχειρισμέ-νος, καὶ Θεόδωρος ϛ̀ Γεώργιος οἱ πρεσβυτέρων ἀξιώματι κατειλεγμένοι, ἅμα δηλαδὴ καὶ Ἰωάν-νης ὁ αὖθις Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης εἰς τὴν τῶν ἐξαρχῶν τάξιν ἠριθμοῦντο, ϛ̀ τὸν τῆς Ἀ-λεξάνδρου μεγαλοπόλεως θρόνον Πέτρος μο-ναχὸς τὸν τόπον ἀνεπλήρου· μεθ' ὧν καὶ Γεώργιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχιε-ρατικοῦ τῶν Ἱεροσολύμων προήχθησαν καθέδρας. οὗτοι δὴ σὺν τοῖς ἄλλοις ἱερεῦσι καὶ ἁγίοις πατράσι Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον Κωνσταντινουπόλεως καθέξαντας, ϛ̀ Ὁνώριον τὸν Ρώμης, Κῦρόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεόδωρον τὸν τοῦ Φαρὰν τὸν δηλαδὴ πλόκον τοῦ ψεύδους σφῶν διερρήξαντας, ὃ μὴ δὴ ϛ̀ Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας ἅμα Στε-φάνῳ τῷ αἱρέσεως μαθητῇ, σὺν γέροντί τινι ἀ-θλίῳ τοὔνομα Πολυχρονίῳ ἐπιπλακέντας αὐ-τοῖς, ϛ̀ τὴν ἐκείνων δυσσεβείας ὑπερμαχεῖν με-λετήσαντας ὑπὸ διχῇ καὶ παδίκλῳ ἐποιήσαντο, ὅτι μίαν θέλησιν ϛ̀ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χρι-στοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ ἐκ δύο πεφυκότος φύσεων, δυσσεβῶς ϛ̀ λέγω φρονήματι, ἐτόλμη-σε ἀποφήνασθαι. μηδὲ τοῦτο λογισμοῖς ἀναλα-βόντες οἱ ἀσυνέτοι ῥᾴδιον ὂν καὶ παντὶ χρέος εἰς κατάληψιν, ὡς οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ἐνεργείας χω-λὸν κατ' ἐξουσίαν ὀρθῶσαι, καὶ κόπους ὁδοιπο-ρείας μετέρχεσθαι, τοὺς δὲ τυφλοὺς ὀμματοῦ-σαι, καὶ γῆν δακτύλων ἔργοις σπέλῳ φυρᾶ-σαι, καὶ πηλὸν ποιῆσαι, καὶ ὀπτασίαν τοῖς ὄμ-μασι, τοὺς δὲ νεκροὺς ἀναστῆσαι, καὶ δακρύειν ὑπὲρ τελευτήσαντι. οὐ μὴν τοὺς τῆς αὐτῆς ἐστι θελή-σεως πρᾶττεῖσθαι τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, καὶ δόξαν αὖθις καλεῖν πάλιν, καὶ βούλεσθαι τὸ ἀ-θέλητον. ἀλλὰ πῶς οὐχὶ συνῆσθοντο δηλονότι τού-των ϛ̀ τὴν φύσεων τὴν διαφορὰν ὁξυρρυθ-μοῦσι. πᾶσα γὰρ φύσις πηγὴ ἐνεργείας, καὶ τὰς διαφόρους ἐνεργείας αἱ φυσικαὶ θελή-σεις συνδιαχέουσι. καὶ εἰ καὶ τὴν ὁμοῦ αὐ-τοῖς πλατεῖαν ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ θέλησις μία, ἡ φύσις πάντως ἐξ ἧς ταῦτα, μία. εἰ δὲ δύο αἱ φύσεις, (οὔπω γὰρ εἰς τοῦτο μανίας ἐ-ξώκειλαν οἱ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες τὴν διαφορὰν τῶν καταρξάντων καὶ ἀπωλείας) πῶς οὐχὶ ἑκατέρα πηγάσῃ τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν καὶ τὴν θέ-

θέλησιν. ἀλλὰ & οὗτοι μὴ τ ἰδίας αἱρέσεως καὶ δυσφήμου δόξης ὕδὲν προτιμήσαντες σὺν αὐτῇ ἐκείνῃ αἰωνίῳ κατεδικάσθησαν ἀναθέματι. δύο γὰρ θελήσεις φυσικὰς, & δύο ἐνεργείας ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν τ θεοφόρων πατέρων ἱερολογήσας ὁ σύλλογος τ ἀποστολικαῖς ἐκκλησίαις τὸ διπλοῦν ὁμολογεῖν & κηρύττειν ὥσπερ τ φύσεων, οὕτω καὶ τ ἐνεργειῶν καὶ θελήσεων ὀρθοδόξως προσδιέλαμψεν. Κωνσταντῖνος γοῦν τηνικαῦτα ὁ ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλείου τ πατρικὸν τ βασιλείας κλῆρον ἐκληρώσατο διωμολογημένος, τά τε ἄλλα συμφωνῶν τῇ συνόδῳ, καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς ἐκκλησίας φρόνημα προσθέμενος. ἀλλ' ἐν τούτῳ μὲν καὶ ἡ ἕκτη.

ΕΒΔΟΜΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ ἁγία & οἰκουμενικὴ ἑβδόμη συνόδος Νικαίαν μὲν τ Βιθυνῶν μητρόπολιν ἔδειξεν, καὶ τ ὀρθοδόξων δογμάτων δικαστήριον πάλαι γενηθὲν, καὶ αὐτὴ τ δυσσεβείας κριτήριον ἔδειξεν, ἐπειδὴ μὲν καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἱερῶν ἀνδρῶν πλήθει πλατυνομένη· ταξιάρχους δὲ καὶ προστάτας τ ἱερᾶς αὐτῶν καὶ μεγάλης φάλαγγος προβαλομένη Ταρσίσιόν τε τ ἐν ἀρχιερεῦσι θεοῦ προβόντιν (θεῖος ἦν καὶ πανάριστος ἀνὴρ, καὶ τ βασιλίδος πόλεως ἴσως ἱεραρχικὰς οἴακας, εἰ προῆς ἀνὴρ, προσαγορεύειν ἄξιος) καὶ δὴ καὶ Πέτρον ἀνδρα πρεσβύτερον, καὶ αὐτὸν καὶ τ ἑπόμενον τῆς ἁγίας Σαββα, οἱ τ ἀποστολικῆς καθέδρας ἐπιλαχόντες τ τόπον, Ἀδριανοῦ τότε ἀρχιερατικὸν κοσμοῦντος ἀξίωμα· ἅμα δὲ τούτοις Ἰωάννην καὶ Θωμᾶν ἄνδρας μοναδικῇ πολιτείᾳ περιωνύμους, καὶ ἱερατικῇ ἅμα περιλάμποντας, καὶ τ ἀπὸ τῆς ἁπάσης διοικήσεως τ ἀποστολικῆς καὶ μεγάλων θρόνων τοποτηρητὰς, καὶ τὸ τ ἀρχιερέων πρωτόμοιρον ἔχοντας, λέγω δὴ Ἀπολιναρείου καὶ Θεοδωρήτου καὶ Ἠλία, ὧν ὁ μὲν Ἀλεξανδρείας, ὁ δὲ Ἀντιοχείας, καὶ ὁ λοιπὸς δὲ Ἱεροσολύμων ἱεροπρεπῶς τε καὶ πανσόφως προῆκτο. Τότε Κωνσταντῖνος & Εἰρήνη ὀρθοδοξίας στέφεσι κοσμούμενοι, & τ αὐτοκρατορα τ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς πορφυρίδα ἐσπείροντο. αὕτη τοιγαροῦν ἡ ἱερὰ καὶ μεγάλη σύνοδος ἀπιφανῆ τε καὶ βάρβαρον αἵρεσιν ὑπὸ δυσσεβῶν καὶ ἀπείρων ἀνδρῶν πεφασγηκυῖαν θεοχρίτῳ καὶ κοινῷ ψηφίσματι καθεῖλε, καὶ τοῖς εἰσηγηταῖς καὶ προμάχοις αὐτῶν ὡς αὐτῇ συνυποβαλοῦσα κρίματι. ὅτοι γὰρ οἱ δείλαιοι

voluntatem? Verùm & isti cùm falsæ opinioni suæ nihil anteponerent, æterno damnati sunt anathemate. Et ille sanctorum Patrum cœtus vt duas in vno Christo naturas, ita duas in eodem naturales voluntates, & duas actiones omnibus Ecclesiis rectè confitendas prædicandásque censuit. Constantinus autem Heraclij nepos, tunc auitam Imperij sortem suscepisse se declarauit, cùm & aliis in rebus faueret Concilio, & rectam Ecclesiæ sententiam comprobaret. Ac sextum quidem Concilium ita se habet.

CONCILIVM VII.

SANCTVM & œcumenicum septimum Concilium Nicæam quidem Bithyniæ Metropolim, quæ & antea rectorum dogmatum iudicium fuerat, ipsam quoque religionis tribunal ostendit. Trecentorum autem & sexaginta septem sacrorum Patrum multitudine dilatatum, sacræ magnæque phalangis suæ ordinum duces ac præsides constituit Tharasium inter Episcopos celeberrimum, (Diuinus hic vir atque optimus erat, ac dignus, vt si quis alius, qui sacra regiæ ciuitatis gubernacula tractaret,) & Petrum religiosissimum protopresbyterum Ecclesiæ Romanæ, & alterum Petrum presbyterum ipsum quoque, & illius mansionis præfectum sancti Sabæ: hi sedis Apostolicæ sortiti sunt locum Adriano tunc Pontificiam dignitatem exercente: & Ioannem ac Thomam monastica viuendi ratione celebres, & sacro honore insignes, & totius Orientis diœceseon Apostolicarum magnarúmque sedium tenentes locum, & vices agentes Episcoporum, nempe Apollinarij, & Theodoriti, & Eliæ, quorum primus Alexandriæ, alter Antiochiæ, tertius Hierosolymorum erat antistes. Tunc Constantinus & Irene rectè de religione sentientes, & pietatis gloria coronati, Imperij Romani purpuram inducbant. Hoc sacrum magnúmque Concilium recèns patefactam & barbaram hæresim, quæ ab impiis & execrandis hominibus parta erat, diuina communique sententia simul cum ipsius authoribus condemnauit. Infelices enim homines isti, verbis

non confitentes ſe Chriſto vero Deo noſtro maledicere, factis omnia in eum maledicta & linguæ petulantiam congeſſerunt. Cúmque illum ſine medio, & ſine aliquo velo contumelia afficere non auderent, per venerandam imaginem, omnem Chriſto inimicæ mentis cupiditatem expleuerunt. Adorandam enim Chriſti imaginem, per quam idolorum error occluditur (proh nefarium ſceleratæ atque impiæ linguæ cogitationiſque ſonum) idolum appellauerunt, & omnibus ipſam ignominiis afficientes, & per plateas ac vias publicas trahentes, & pedibus conculcantes in ignem coniecerunt, ſpectaculum Chriſtianis hominibus miſerandum, & ſola Chriſti hoſtium impietate dignum. Eadem & in reliquas ſacras imagines contulerunt, cùm celeribus pedibus effunderent, diriſque manibus & impuris labris petulantiam exercerent, nec vllam tanti furoris atque dementiæ ſocietatem caperent homines peſſimi ſacras Chriſtianorum notas & effigies non minùs quàm ſi gentium eſſent abominationes, imò verò magis, publicè deteſtabantur. Ex quo bellum grauiſſimum aduerſus Chriſtum, & Sanctos eius commouebatur. Omnibus enim perſpicuum eſt honorem imaginibus habitum ad eos tranſire, quos illæ referunt. Verùm iſti noua Iudæorum Chriſti hoſtium progenies, dum Chriſti atque Sanctorum eius imagines afficiunt contumelia, ea perficiunt, in quibus patres ipſorum defecerunt. Irruunt enim in facinora Iudæorum, ſingularique alacritate patres ſuos ſuperare conantur. Et dum non audent in medio Chriſtianorum labris etiam Chriſtum abnegare, in eundem ipſum Iudaïcum paternúmque zelum deprehenduntur incidere, & adulterinam hanc etiam oſtendunt imitationem, nec vllo conſiſtunt loco, ſed tanquam veneno hæreſis ebrij, huc illuc iactantur & ruunt. Chriſtianos enim ſe eſſe profitentur, & aduerſus Chriſtum debacchantur. Iudæos ſe appellari nolunt, & imagines oppugnantes zelum ipſorum Chriſto inimicum, imitantur & ſuperant. Idololatriæ nomen vitant, & ſe in ipſos Chriſtianos, di-

Χριστὸν τ̃ θεηλάτην θεὸν ἡμῶν βλασφημεῖν οὐχ ὁμολογοῦντες τοῖς ῥήμασι, διὰ τ̃ ἔργων πᾶσαν ἐπήνουν ὕβριν κ̀ βλασφημίαν κ̀ αἰσχύνην, κ̀ αὐτὸν ἐκεῖνον δυσφημεῖν ἀμέσως κ̀ χωρὶς λύπης παραπαίσματος ἠθάρρησαν, διὰ τ̃ σεπτ̃ς εἰκόνος ὃ πᾶν αὐτῶν τ̃ χρισομάχου γνώμης ἐξεπλήρωσε θέλημα. εἴδωλον γὰρ ᾧ τ̃ μιαρ̃ κ̀ ἀθέου γλώσσης κ̀ διανοίας ἀπήχημα, τ̃ προσκυνητὴν εἰκόνα Χριστοῦ, δι' ἧς εἰδώλων πλάνη διώκε) προσηγόρευσάν τε κ̀ ἐβεβήλουν, κ̀ πάσαις αὐτὴν ἀτιμίαις περιέβαλλον διά τε ἀγορ̃ς κ̀ τ̃ λεωφόρων ποσὶ καταπάτων, περιέσυρον, πυρὶ παρέδοσαν, θέαμα Χριστιανοῖς ἐλεεινὸν, κ̀ τ̃ βιωτικ̃ς χριστομαχίας μόνης ἄξιον. τὰ αὐτὰ δ' κ̀ κατ' τ̃ ἄλλων ἱερῶν εἰκόνων κ̀ εἰκονισμάτων ποσὶ βαλερ̃ς ἐπάτησαν, ἅμα χεροί τε παλαμναίαις κ̀ βεβήλοις χείλεσιν ἐπεσκίρτησαν, κ̀ κόρον οὐδένα τ̃ τηλικαύτης μανίας κ̀ ἀσεβείας οὐδαμῶς ἠμάυρωσαν οἱ μιάστορες. ἀλλὰ τ̃ ἑλληνικ̃ βδελυγμάτων οὐδὲν ἔλαττον, εἰ μὴ κ̀ μᾶλλον, τὰ Χριστιανῶν ἱερὰ σύμβολά τε κ̀ ἐκτυπώματα διὰ μίσους ἄγοντες ἐβδελύσσοντο. δι' ὧν αὐτὸς κ̀ ὁ ἄσπονδος πόλεμος κατὰ Χριστοῦ κ̀ τ̃ αὐτοῦ ἁγίων συνεχρωτεῖτο κ̀ ἐκραταιοῦτο. δῆλον γὰρ ἅπασιν ὡς ἡ μὲν τ̃ εἰκονισμάτων ὕβρις τ̃ εἰκονιζομένων, ὥσπερ κ̀ ἡ ἀτιμία εἰς αὐτὰ διαβαίνει τὰ εἰκονίσματα. ἀνὴ ὅτι τὰ νέα τ̃ χρισομάχων Ἰουδαίων ἐκγονήματα δι' ὧν μὲν τ̃ σεπτὸν εἰκόνα Χριστοῦ κ̀ τ̃ αὐτ̃ ἁγίων ἀτιμάζειν, ὃ προγονικὸν ἀνεπλήρωσαν ὑστέρημα, εἰς τὰ τ̃ Ἰουδαίων τολμήματα ἐκφέρονται κ̀ νικᾶν φιλονεικοῦντες τ̃ προβολ̃ τ̃ προθυμίας τοὺς ἐκγόνους· δι' ὧν δ Χριστιανῶν ἐν μέσῳ οὐκ ἔχον τολμῆσαι τ̃ Χριστὸν κ̀ χείλεσιν ἀπαρνήσασθαι, κ̀ αὐτὸ ἐκείνου τ̃ Ἰουδαϊκοῦ κ̀ πατρῴου ζήλου ἐλέγχονται διαπίπτοντες, κ̀ νόθον κ̀ τὸν αὐτῶν διηνεκ̃ τ̃ μίμησιν κ̀ μηδαμοῦ στάσιν ἔχοντες, ἀλλ' ὥσπερ ᾧ κακῷ καρωθέντες τ̃ αἱρέσεως, ὧδε κἀκεῖσε διῤῥιπτοῦντο κ̀ περιφέρονται. Χριστιανοὺς μὲν γὰρ ἑαυτοὺς ὀνομάζοντες τ̃ Χριστοῦ ἐφρυάττοντο, κ̀ τ̃ Ἰουδαίων κλῆσιν ὑ προσιέμενοι ὃ χρισόμαχον αὐτῶν πρεζήλων διὰ τ̃ εἰκονομαχίας κ̀ ὑπερέβαλον, οὐ μόνον ἧ, ἀλλὰ κ̀ ὃ τοὺς ἐν εἰδωλολατρείας ἐκκλίνοντας ὄνομα τοῦδε εἰδωλολατρῶν αἱρετώτερον εἶς τι Χριστιανοὺς αὐτοὺς κ̀

Εἰς τὰ τ Χριστιανῶν θεῖα καὶ ἅγια μυστήρια ἐπεδείξατο· διὸ τούτους μὲν ὅσοι μὴ τ μοιχαλίδος ταύτης καὶ πολυανδρου καὶ συμπεφυρμένης δόξης φυγεῖν ἐθέλησαν τ δυσκλέιαν, ὡς νόθα ἡμῖν καὶ ἐκφυλα τ τ πιστῶν εὐγλωττίας, καὶ ἀγλαΐα καὶ οἰκουμενικὴ συνοδος διακρίνασα δεσμοῖς λύτοις τ ἀναθέματος καθυπέβαλεν. τ δ εἰκόνα Χριστοῦ τ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ τῶν ἀνέκαθεν ἀποστολικῆς τε καὶ πατερικῆς παραδόσεως, καὶ τὰς τ ἱερῶν λογίων ἐκφάνσεις ὅτι χρὴ καὶ σεβασμίστητι τ εἰκονιζομένου προσκυνεῖσθαι καὶ ὑμνεῖσθαι ψήφοις ἁπάσαις ἐπεκύρωσέ τε καὶ ἐπισφραγίσατο τ προσκυνήσεως καὶ ὑμνῆς ἀληθινὴν προσαγορεύσης, καθ' ὃν τρόπον καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς συμβόλοις καὶ τύποις τ καθ' ἡμᾶς ἀληθινὴν λατρείας προσφέρομεν· οὐ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἱστῶμεν καὶ συμπεριλείομεν τ ὑμνῳδὶαν καὶ προσκύνησιν, οὐδὲ εἰς ἑτερόφυλα καὶ διάφορα τέλη χεόμεθα, ἀλλὰ διὰ τ φανερωθείσης, διαφόρου καὶ μεμερισμένης αὐτῶν θεραπείας καὶ προσκυνήσεως ἱεροφορεπῶς τε καὶ ἀδιαιρέτως εἰς τ ἀμέριστον ἐκείνων ἐνοειδῆ τε καὶ ἐνοποιὸν θεότητα διαγόμεθα. οὕτω τὸν ὑμνον φαμὲν προσκυνοῦμεν, ἐν ᾧ ὁ δεσποτικὸν ἐξετυπώθη σῶμα, καὶ ὁ τῆς κόσμου καθάρσιον ἀνέβλυσεν αἷμα, καὶ ἡ τοῦ ξύλου φύσις ταῖς ἐκείνου ῥοαῖς ἀρδόμενα τὸν ἀγήρω ζωὴν ἐβλάστησεν αὐτὶ θανάτου. οὕτω τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ προσκυνοῦμεν, δι' οὗ δαιμόνων ἐλαύνεται σῖφη, καὶ πάθη θεραπεύεται ποικίλα, τ ἅπαξ ἐν ᾧ προτύπῳ χάριτος καὶ δυνάμεως ἐνεργηθείσης, καὶ μέχρις αὐτοῦ τ τύπων μετὰ τ ὁμοίας ἐνεργείας συμπροϊούσης. τούτων τοιγαροῦν ἕκαστον, τιμὴ τε Χριστοῦ εἰκόνα φημὶ καὶ αὐτὸν τὸν σταυρὸν, καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ τὸν τύπον τὸ ἀνάπλεως τῇ σεβασμιότητι καὶ προσκυνητὸς ἐξισοιοῦντες, οὐκ ἐν αὐτοῖς περιγράφομεν καὶ περιειλοῦμεν τ ὑμνῳδὶαν καὶ τὸ σέβας, ἀλλ' εἰς τ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντα πλούτῳ φιλανθρωπίας ἀφάτῳ, καὶ τ ὑπὲρ ἡμῶν ἐπινείδιστον θάνατον ἑκουσίως ὑπενεγκόντα, ταύτην ἀναφέρομεν καὶ ἀπευθύνομεν. οὕτω δὴ καὶ ναοὺς ἁγίων καὶ πάφους καὶ λείψανα πιστῶν βρύοντα ἰάσεσι πιστῶς προσκυνοῦμεν, τὸν αὐτὸ δοξάσαντα Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν μεγαλύνοντες καὶ ὑμνοφημοῦντες. καὶ δὴ καὶ εἴτι

uináque, Christianorum sanctáque mysteria nihilo idololatris leniores præbent. Quamobrem sanctum & œcumenicum Concilium eos, qui adulteræ istius, & multis feminibus commistæ opinionis ignobilitatem fugere noluerunt, tanquam nothos & à fidelium nobilitate alienos, insolubilibus anathematis vinculis constringendos iudicauit. Imaginem autem Christi veri Dei nostri, ex Apostolorum & sanctorum Patrum traditionibus & sanctorum oraculorum testimoniis, ad honorem & venerationem illius quem ipsa refert, adorandam atque colendam suffragiis omnibus censuit & confirmauit. Cùm adorario nimirum atque honor adhibeatur eodem modo quo in aliis sacris notis & formis sanctissimæ latriæ vtimur. Neque enim in illis consistimus, honorémque & adorationem concludimus, neque ad alios diuersos ac varios fines distrahimur: sed per diuersum & singularem ipsorum cultum & adorationem quæ cernitur sacra conuenientique ac minimè diuisa ratione, animos nostros ad indiuisibilem illam singularémque atque vnicam diuinitatem dirigimus. Sic venerabilem crucem adoramus, in qua Domini corpus extensum est, & sanguis ille, quo mundus vniuersus purgatus est, emanauit, & ligni natura illius fluxibus irrigata pro morte vitam perpetuam tulit. Sic crucis signum adoramus, quo dæmonum agmina fugantur & varij curantur morbi: cùm semel in ipso exemplari gratia & virtus exhibita sit, & vsque ad exemplaria similis vis sese diffundat. Hæc igitur singula, nempe Christi imaginem, & ipsam crucem, crucísque notam, cultu adorationéque prosequentes honorem, & adorationem non in ipsis concludimus, sed ad eum dirigimus, qui propter incredibiles diuitias amoris erga nos factus est homo, & mortem pro nobis pertulit contumelioſam. Sic & Sanctorum templa & sepulcra, & reliquias, ex quibus morborum curationes emanant, fideliter adoramus, Christum verum Deum nostrum qui gloria ipsos affecit, collaudantes & celebrantes. Et si quid

his in mysticis & sanctis nostris sacrificiis simile est per munus & gratiam in illis exhibitam præcipuum authorem & principem causam agnoscimus & commendamus. Quapropter & diuinus ac sanctus ille beatorum atque sactorum virorum coetus, non solùm imaginem Christi, quemadmodum diximus, verùm etiam immaculatissimæ sempérque Virginis Mariæ & Dominæ nostræ Dei genitricis, & sacras Sanctorum omnium imagines, pro ratione excellentiæ & sanctitatis exemplarium, colendas & adorandas communium oraculorum decretis constituit & confirmauit. Per ipsas enim ad præsentiam quodam modo atque congressum, animi ducimus intentionem, & per hanc diuina naturámque superante coniunctione copulamur cum illo qui summus est rerum expetendarum. Hæc igitur sapienter diuinéque septimum illud Concilium decreuit atque constituit. Quo quidem facto omnem hæreticam pestem ac turpitudinem à grege ratione prædito depulit, propriúmque decus ac pulchritudinem Ecclesiam recipere ostendit, & tanquam sponsam non in fimbriis aureis, sed intelligibilibus decoratam imaginibus, ad Christi sponsi dextram constitutam, hilaribus & lætis oculis toti fidelium multitudini conspiciendam honorandámque demonstrauit.

Vide Possevinum in Apparatu sacro, verb. Photius Patriarcha Constantinopolitanus.

τύπους καὶ τὰς μυστικὰς καὶ ἁγίας ἡμῶν τελετὰς ὅτι πλεῖστον, ἀφ' ἧς ἐν αὐτοῖς ἐνεργουμένης δωρεᾶς τε καὶ χάριτος, τὸν ἀρχηγόν τε καὶ προστάτην αἴτιον ὑπογινώσκομέν τε καὶ δοξολογοῦμεν διὰ καὶ τῶν μακαρίων ἐκείνων καὶ ἱερῶν ἀνδρῶν τὴν θεοφόρους καὶ ἁγίας πομπὰς, οὐ μόνον τὴν εἰκόνα Χριστοῦ, καθάπερ ἔφημεν, ἀλλά γε δὴ καὶ τῆς παναχράντου καὶ ἀφθόρου Μαρίας καὶ θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τὰς ἱερὰς εἰκόνας καὶ ἀναλαβόντα τὸ πρέπον τύπων ἐπαρχὴς καὶ σεβασμιότητος ἁμαλῶς καὶ προσκυνεῖσθαι κενεῶν διαπορευμάτων ὄρεξις, ἐπεσφράγισέ τε καὶ ἐπεκύρωσε· καὶ δὴ δι' αὐτῶν εἰς ἐνοποιόν τινα καὶ συναγωγὸν ἀναγόμενα θεαρεῖδη, καὶ πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ὀρεκτῶν δι' αὐτῆς ἀξιούμενα θείας, καὶ ἐπαρφυοῦς σωτηρίας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν σοφῶς τε καὶ θαρέσως τελεσαμένη διώκει. πᾶσάν γ' αἱρετικὴν νόσον καὶ πᾶσάν ἀκοσμίαν τ' λογικῆς ἀπελάσασα, τὸν οἰκεῖον κόσμον καὶ τὸ κάλλος τὴν ἐκκλησίαν ἐπομαλαδοῦσάν ἀπέδωξεν· καὶ οἷα δὴ νυμφίῳ σὺν ἐν χρυσοπαστοῖς, ἀλλ' ἐν νοεροῖς ἐξοπλισθεῖσάν ἐπιγνῶναι, ἐν δεξιᾷ τοῦ νυμφίου Χριστοῦ παραστῆσαι λαοῖς καὶ χαίροντι ὀφθαλμοῖς καθορᾶσθαι καὶ ἀναγλαΐζεσθαι πᾶσι τὴν τῶν πιστῶν πληρώσασα πρόσοψιν.

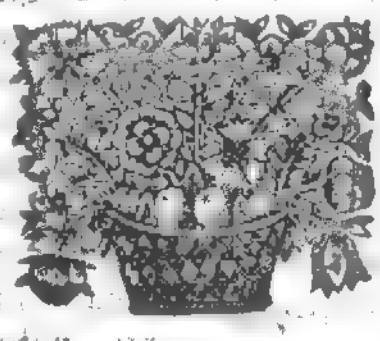

ΝΕΙΛΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
περὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων.

NILI
METROPOLITÆ RHODII
DE SANCTIS ET OECVMENICIS SYNODIS
ENARRATIO SYNOPTICA.

ΟΠΟΙΜΗΝ ὁ καλὸς ὁ γινώσκων τοὺς ἰδίους, καὶ γινωσκόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων, πορευθέντες, εἶπε, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

BOnus Pastor, qui cognoscit suos & cognoscitur à suis, *Profecti*, inquit, *docete omnes gentes, & ego sum vobiscum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi.*

Ἐκ τοῦ ἁγίου Πέτρου.

Ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ βιαστῶς, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ ἑκουσίως, καὶ μὴ ἐπὶ τύποις ἡγούμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ φανέντος τοῦ ἀρχιποιμένος κομιεῖσθε τὸν ἀμάραντον τῆς δόξης στέφανον, ὃν ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Ex 1. Pet. v. 11.

Pastores pascite gregem qui est inter vos lubenter, nonninuiti, nec turpis lucri caussa, sed vt exemplaria gregis, & cùm apparuerit ille pastorum princeps, reportabitis illum immarcescibilem coronam, quam preparauit Deus amantibus sui.

Ἐκ τοῦ ἁγίου Παύλου.

Ἐγὼ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν. Καὶ εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ εἰς ὃ ὑμᾶς κατέστησεν ἐπισκόπους.

Ex Paulo, 1. Cor. xi. xxiii.

Ego accepi à Domino quod & tradidi vobis. Galat. i. viii. *Si quis vobis euangelizet præter id quod euangelizamus vobis, anathema esto.* Actor. xx. xxviii. *Attendite vos ipsos & totum gregem, in quo vos constituit Spiritus sanctus Episcopos.*

ΠΡΩΤΗ.

Ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ συναθροισθεῖσα, ἀπὸ

PRIMA SYNODVS.

SAncta & œcumenica prima Synodus Nicææ congregata trè-

centorum octodecim Patrum piorum, imperante magno Imperatore & Apostolis æquali Constantino aduersus dementem Arium Alexandrinæ ecclesiæ presbyterum. Præerant synodo Siluester Romæ, Alexander Constantinopolis, Alexander Alexandriæ, Eustathius Antiochiæ, & Macarius Hierosolymorum Episcopi. Habita est autem anno 5815. à creatione mundi, Christi 318. A prima Synodo vsque ad secundam sunt anni 54. Nos vt accepimus sic credimus, nempe Dominum nostrum Iesum Christum esse, non creaturam, sed Deum super omnia benedictum, secundùm Apostoli vocem, & consubstantialem Deo Patríque suo ac Spiritui sancto secundùm diuinitatem suam, & quisquis aliter sentit, eum anathematisamus.

τιν'. θεοφόρων πατέρων ὅπὶ τ βασιλείας τῦ μεγάλου βασιλέως ϗ ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου χ τ ἅφεσος Ἀρείου πρεσβυτέρου τ Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας. ἡγοῦντο ὑ τ συνόδου Σίλβεςρος Ρώμης, Ἀλέξανδρος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, ϗ Μακάριος Ἱεροσολύμων. χρόνοι ὑ χ τ ἐγένε. ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ͵ε ἀπὸ Χριςοῦ χ τὸ τιν'. ἀπὸ τ πρώτης συνόδου ἕως τ δευτέρας ἔτη νδ'. ἡμεῖς ὡς παρελάβομεν ϗ πιςεύομεν, ὅτι οὐ κτίσμα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριςὸς, ἀλλ' ὁ ὢν ὑπὲρ πάντα θεὸς εὐλογητὸς χ τ κατὰ τῦ Παύλου φωνὴν ϗ ὁμοούσιος τῷ θεῷ ϗ πατρὶ αὐτῦ, ϗ τῷ ἁγίῳ πνεύματι χ τ κατὰ αὐτῦ θεότητα, κατὰ τὸν μὲν οὕτω φρονοῦντα ἀναθεματίζομεν.

SECVNDA.

SANCTA & œcumenica secunda Synodus Constantinopoli habita est imperante Theodosio Magno, congregata à centum & quinquaginta Episcopis, aduersus Macedonium S. Spiritus hostem Constantinopolis Patriarcham, Sabellium Africanum, & Apollinarem Laodicenum. Præerant Synodo Damasus Romæ Nectarius Constantinopolis, Timotheus Alexandriæ, Cyrillus Hierosolymitanus, Meletius Antiochenus, Gregorius Theologus, Gregorius Nyssæ, & Amphilochius Iconij Episcopi. Erat autem annus mundi 5872. Christi 372. A secunda Synodo ad tertiam sunt anni 41. Nos accepimus & credimus omnibus modis S. Spiritum esse verum Deum, consubstantialem Deo, tum Patri tum Filio, quoniam Dominus Iesus sic dixit, vt baptizemur & credamus in nomen Patris & Filij & Spiritus sancti, quod non dixisset, si creatura esset. Ei igitur, qui non ita sentit, anathema.

ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἁγία ϗ οἰκουμενικὴ δευτέρα συνόδος ἡ ἐν Κωνσταντίνου πόλει γέγονεν ὅπὶ τ βασιλείας Θεοδοσίου τ μεγάλου συγχροτηθεῖσα ὑπὲρ ἑκατὸν πεντήκοντα ὁσιωτάτων χ τ Μακεδονίου τ πνευματομάχου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ϗ Σαβελίου τ Λίβυος, ϗ Ἀπολιναρίου Λαοδικείας. ἡγοῦντο ὑ τ συνόδου Δάμασος Ρώμης, Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Γρηγόριος ὁ θεολόγος, Γρηγόριος Νύσσης, ϗ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου· ὧν ὑ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵εωοβ'. ἀπὸ ὑ Χριςοῦ τοῦ'. ἀπὸ τ δευτέρας ἕως τ τρίτης ἔτη μα'. ἡμεῖς παραλάβομεν ϗ πιςεύομεν, ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πνεῦμα θεός ἐςιν ἀληθινὸς, ὡς ὁμοούσιον τῷ θεῷ ϗ πατρὶ ϗ τῷ υἱῷ, ἐπεὶ ὁ κύριος Ἰησοῦς οὕτως εἶπε, βαπτίζεσθαι ϗ πιςεύειν εἰς ὄνομα πατρὸς ϗ υἱοῦ ϗ ἁγίου πνεύματος, ὅπερ οὐκ ἂν εἶπεν, εἰ κτίσμα ἦν. ᾧ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι ἀνάθεμα.

TERTIA.

SANCTA & œcumenica tertia Synodus Ephesi habita est, imperante Theodosio iuniore, congregata à ducentis sanctis Patribus, aduersus Nestorium Patriarcham Constanti-

ΤΡΙΤΗ.

Ἁγία ϗ οἰκουμενικὴ τρίτη συνόδος ἡ ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν ὅπὶ τ βασιλείας Θεοδοσίου τ μικροῦ συγχροτηθεῖσα ὑπὲρ διακοσίων ἁγίων πατέρων χ τ Νεςορίου πατριάρχου Κων-

ςαντινουπόλεως· ἡγεμὼν δ' αὐτῆς Κελεστῖνος Ρώμης, Κύριλλος Αλεξανδρείας, Ιουβενάλιος Ιεροσολύμων, Μέμνων Εφέσου. ἐτῶν δ' ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ϡιιγ'. ἀπὸ δ' Χριστοῦ υιγ'. ἀπὸ δ' τῆς τρίτης ἕως τῆς τετάρτης ἔτη τριάκοντα. ἡμεῖς παραδεχόμεθα καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος· οὕτω γὰρ ὁ Πέτρος εἶπεν, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ κυρίου περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαινέθη παρὰ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐμαρτυρήθη, ὡς αὐτὴ ἡ γνῶσις ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἀποκαλύφθη. ᾧ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι, ἀνάθεμα.

nopolitanum. Huic præerant Celeſtinus Romæ, Cyrillus Alexandriæ, Iuuenalis Hieroſolymorum, Memnon Epheſi Epiſcopi. Erat annus mundi 5913. Chriſti verò 413. A tertia vſque ad quartam ſunt anni triginta. Nos accepimus & credimus Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum eſſe filium Dei viuentis. Sic enim Petrus dixit interrogatus à Domino de ipſo, & laudatus eſt ab illo qui eſt ipſa veritas, ac teſtimonio confirmatum eſt cognitionem hanc à Deo & Patre reuelatam. Quapropter ei, qui ſic non ſentit, anathema.

ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι γέγονεν ὅτε τοῦ βασιλέως Μαρκιανοῦ, συνεχροτηθεῖσα κατὰ τὸν ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Διοσκόρου πατριάρχου Αλεξανδρείας, καὶ Εὐτυχοῦς ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντινουπόλεως. ἡγεμὼν δ' αὐτῆς Λέων Ρώμης, Ανατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ιουβενάλιος Ιεροσολύμων, Μάξιμος Αντιοχείας. ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ϡϡμγ'. ἀπὸ τετάρτης ἕως τῆς πέμπτης ἔτη ρϛ'. ἡμεῖς παραδεχόμεθα καὶ πιστεύομεν ὅτι αἱ δύο φύσεις αἱ συνελθοῦσαι εἰς μίαν ὑπόστασιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἀσυγχύτως, οὕτω καὶ μεμενήκασι καθ' ἑαυτούς, ἑκατέρας ἐχούσης τὰς ἰδίας ἐνεργείας. ἐδήλωσε γὰρ τοῦτο ὁ κύριος νῦν μὲν λέγων, ὅτι νῦν ἡ ψυχή μου τετάραγται, πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· νῦν δὲ λέγων, ὅτι οὐδεὶς αἴρει τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι καὶ πάλιν λαβεῖν αὐτήν· εἰς μὲν παράστασιν τῆς κτιστῆς καὶ τῆς φύσεως, ἣ ἐξουσίαν ἔχει ἰδιαζόντως τὰ ἐνοῦσα αὐτῇ θεότητος. τοὺς λέγοντας οὖν ὅτι ἐκ μίας φύσιν ἀμφότερα γεγέναται, καὶ μίαν ὅτι τοῦ κυρίου προσβάλλοντας φύσιν τὸ ἀνάθεμα παραπεμπόμεθα.

QVARTA.

Sancta & œcumenica quarta Synodus Chalcedone habita eſt imperante Marciano, congregata à ſexcentis triginta ſanctis Patribus aduerſus Dioſcorum Patriarcham Alexandrinum, & Eutychem Archimandritam Conſtantinopolitanum. Huic præerant Leo Romæ, Anatolius Conſtantinopoli, Iuuenalis Hieroſolymorum, Maximus Antiochiæ Epiſcopi. Erat annus mundi 5943. A quarta vſque ad quintam ſunt anni 102. Nos accepimus & credimus duas naturas, quæ in vnam Domini noſtri hypoſtaſim inconfusè concurrerunt, ſic nunc quoque manere in ſe ipſis, vnaquaque retinente ſuas operationes. Docuit hoc enim Dominus, nunc quidem dicens, *anima mea turbata eſt, Pater libera me ab hac hora*, nunc verò dicens, *Nemo aufert animam meam à me, ſed poteſtatem habeo ponendi & turſus accipiendi eam*; vt turbari quidem ſit creatæ naturæ, poteſtatem autem habere propriè conueniat inhabitanti in ipſa diuinitati. Eos igitur qui dicunt in vnam naturam concurriſſe ambas, ac vnam in Chriſto naturam prædicantes, anathemate percellimus.

ΠΕΜΠΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος ἐγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ βασιλείας Ιουστινιανοῦ, συνεχροτηθεῖσα ὑπὲρ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Ωριγένους τοῦ παραφρονος. ἡγεμὼν δὲ τῆς συνόδου Βιγίλιος πάπας Ρώμης, Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Α-

QVINTA.

Sancta & œcumenica quinta Synodus habita eſt Conſtantinopoli imperante Iuſtiniano, congregata à centum ſexaginta ſanctis Patribus aduerſus inſanientem Origenem. Præerant Synodo Vigilius Papa Romæ, Eutychius Conſtantinopolis, Apolli-

naris Alexandriæ, Domnus Antiochiæ, & Damianus Hierosolymorum. Erat annus mundi 6045. Christi verò 545. A quinta vsque ad sextam sunt anni 102.

πολιτάρχης Ἀλεξανδρείας, Δόμνος Ἀντιοχείας, & Δαμιανὸς Ἱεροσολύμων. ἰῶ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵ϛμε'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη φμε'. ἀπὸ πέμπτης ἕως τ ἕκτης, ἔτη ἑκατὸν δύο.

SEXTA.

SANCTA & œcumenica sexta Synodus habita est imperante Constantino Pogonato, congregata à centum septuaginta sanctis Patribus, cui præerant Agatho Romæ, Georgius Constantinopolis, Petrus Monachus Alexandrini legatus, Theophanes Antiochiæ Episcopi aduersus Honorium Papam Romæ, Cyrum Alexandriæ, Sergium, Pyrrhum, Paulum & Petrum Constantinopolis Episcopos. Erat annus mundi 6179. Christi verò 719. A sexta ad septimam sunt anni nouem & centum.

ΕΚΤΗ.

Ἁγία ϛ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος γέγονεν ὅτε τ βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, συνα θεσθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἁγίων πατέρων, ὧν ἡγεῖτο Ἀγάθων Ῥώμης, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος μοναχὸς ἀποκρισιάριος τ Ἀλεξανδρείας, Θεοφάνης Ἀντιοχείας καὶ Ὀνωρίου πάπα Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε καὶ Πύρρου ϛ Παύλου ϛ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως. ἰῶ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵ϛροθ'. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ψιθ'. ἀπὸ ἕκτης ἕως ἑβδόμης ἔτη ἑκατὸν ἐνέα.

SEPTIMA.

SANCTA & œcumenica septima Synodus Nicææ secundò habita est, imperantibus Constantino & eius matre Irene, congregata à sexcentis sexaginta tribus sanctis Patribus aduersus iconomachos. Præerant huic Adrianus Papa Romæ, Tarasius Constantinopolis, Politianus Alexandriæ, Theodoritus Antiochiæ, Elias Hierosolymorum. Annus erat mundi * Christi verò 724 A septima ad octauam sunt anni centum viginti.

* *Ex annorum mēte & calculo esset annus mundi 6288. sed in hos & suprà notatos annorum numeros non parum irrepsit error.*

* *Anno Christi* DCCLXXX.

ΕΒΔΟΜΗ.

Ἁγία ϛ οἰκουμενικὴ ἑβδόμη σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον γέγονεν ὅτε τ βασιλείας Κωνσταντίνου ϛ Εἰρήνης τ μητρὸς αὐτοῦ συγκροτηθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων ἑξήκοντα τριῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τ εἰκονομάχων. ἡγεῖτο ἧς αὐτὸς Ἀδριανὸς πάπας Ῥώμης, Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως, Πολιτιανὸς Ἀλεξανδρείας, Θεοδώριτος Ἀντιοχείας, Ἠλίας Ἱεροσολύμων. ἰῶ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη . . . . ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη ψκδ'. ἀπὸ ἑβδόμης ἕως ὀγδόης ἔτη ἑκατὸν ὀγδοήκοντα.

OCTAVA.

SANCTA & œcumenica octaua Synodus trecentorum octoginta sanctorum Patrum habita est imperante Basilio Macedone *, in qua Synodo coaluit pax cum Occidentali Ecclesia ac reliquis Patriarchis, manifestè profitentibus Occidentalibus in hæc verba: Nos ita legimus ac credimus vt & vos absque vlla additione symbolum sanctum, vt ita se habens sit verè symbolum veræ fidei. Sed & eos qui addunt aut detrahunt quid anathematizamus. Aderant illic Ioannes Papa Romæ, Photius Constantinopolis, & legati Romanorum Ecclesiæ, Paulus, & Eugenius Episcopi, & Petrus Presbyter ac Cardinalis, aliique

ΟΓΔΟΗ.

Ἁγία ϛ οἰκουμενικὴ αὕτη συνόδος ὀγδόη τ τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἁγίων πατέρων γέγονεν ὅτε τ βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, καθ' ἣν συνόδου γέγονεν εἰρήνη μεταξὺ τ δυτικῆς ἐκκλησίας ϛ τ ἄλλων πατριαρχείων, φανερῶς ὁμολογησάντων τ δυτικῶν, ὅτι οὕτως ἀναγινώσκομεν ϛ πιστεύομεν, ὡς ϛ ὑμεῖς, χωρὶς προσθήκης τινὸς τὸ σύμβολον τὸ ἅγιον ὡς οὕτως ἔχον, ὄντως σύμβολον εἶ τ ἀληθοῦς πίστεως, μήτε ϛ τοῖς προσθέτοις, ἢ ἐλλείποντας ἀναθεματίζομεν· ὄντος τότε τοῦ πάπα Ἰωάννου πάπα Ῥώμης, Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ϛ ἀποκρισιάρων τ Ῥωμαίων ἐκκλησίας, Παύλου ϛ Εὐγενίου ἐπισκόπων, ϛ Πέτρου πρεσβυτέρου ϛ καρδιναλίου, ϛ τ ἄλλων πα-

πατριαρχῶν διὰ τοποτηρητῶν. ὧν συνελθόντων ἐπὶ τῇ κοινῇ ὁμονοίᾳ τῆς ἐκκλησίας, οἱ μὲν τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἐβόησαν, πρέπον ὄντι μὴ ἕτερα καινουργηθῆναι, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν ἀρχαῖον ὅρον, καὶ αὐτὰ πᾶσιν τοῖς οἰκουμενίοις κειμένοις τε καὶ δοξαζόμενον ἀναγνωσθῆναί τε καὶ βεβαιωθῆναι, καὶ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ἀναγνωσθέντος ἀῤῥαβδώτου ὡς ἔχει, καὶ ἁγία συνόδος ἐβόησεν, ἡμεῖς κατὰ τὴν σωτῆρος διδασκαλίαν, καὶ τῶν ἀποστόλων παράδοσιν, ἐπὶ τῇ καὶ τοῖς κανονικοῖς τόποις τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἑπτὰ συνόδων τὸν αὐτὸν ἐκ πατέρων καὶ μέχρι ἡμῶν κατεληλυθότα τῆς ἀκεραιοφρεσύνης τῶν Χριστιανῶν πίστεως ὅρον, καὶ βεβαιοῦμεν καὶ γλώττῃ φέρομέν τε καὶ πᾶσι σαφῶς λαλοῦμεν ἀδιαφορίαν, οὐδὲν ἀφαιροῦντες, οὐδὲ προστιθέντες κατὰ διάνοιαν ἢ λέξιν, οὐδὲν ἀμείβοντες, οὐδὲν παραλλάττοντες. καὶ μετὰ τοῦτο οἵτε τοποτηρηταὶ Ρώμης καὶ ἡ συνόδος ἅπασα ἐβόησεν, ἕτερον ἐκθέσθαι σύμβολον, καὶ ὅρον διανεῦσαι, ἢ προσθήκην ἢ ὑφαίρεσιν ποιῆσαι ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι ἱερῷ καὶ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἀνάθεμα ἔστω. τοῦτο καὶ ἐν τοῖς Ρωμαϊκοῖς κανόσι τοῖς ἐκ τῆς παλαίας καὶ συνόδου τούτης ἐκείσε ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου πάπα Ρώμης πρὸς Φώτιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἡ σὴ ἀδελφότης ἔγνωσται, ὡς ὅτε πρὸς ἡμᾶς ἀπεστέλλετο ὁ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀποσταλεὶς ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸ τὰ ἁγία σύμβολα ἡμᾶς ἐξετάσαι, εὗρεν ἀπράτωτον, καθὼς ἀρχῆθεν παρεδόθη ἡμῖν, ἀμετροδοξίας, καὶ μήτε προστιθείσας τι, ἢ ἀφαιρούσας, ἀκριβῶς εἰδότας, ὡς πάλαι ταῦτα τολμῶσι βαρεῖα καταδίκην αἱμαλοῦσαι ἀπέκειται. καὶ πάλιν οὖν παραδηλοῦμεν τῇ αἰδεσιμότητί σου, ἵνα περὶ τοῦ ἀρθρου τούτου, δι' ὃ σκανδαλα μέσον τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ, ἔχῃ πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι οὐ μόνον λέγομεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς παρόντας θαῤῥήσαντας τῇ ἑαυτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν καὶ μεταποιητὰς τῆς θεολογίας τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, οἳ συνοδικῶς παρέλαβον τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ μετὰ τοῦ Ἰούδα αὐτοὺς τάττομεν, ὅτι καὶ ταυτὸν ἐκείνῳ τετολμήκασι, οὐ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ χυσιακὸν σῶμα, ἀλλὰ τοὺς πιστούς, οἵτινές εἰσι μέρη τοῦ σώματος αὐτοῦ, διαιροῦντές τε, καὶ διατεμνοντες ἀλλήλων.

Patriarchæ per legatos: quibus congregatis pro communi Ecclesiarum concordia, Presbyteri quidem senioris Romæ conclamarunt, decorum est nihil aliud innouari, sed veterem definitionem & toto orbe obtinentem ac celebratam legi & confirmari. Cúmque sanctum symbolum absque adiectione, sicuti se habet, lectum fuisset, sancta Synodus acclamauit, nos secundùm Seruatoris doctrinam & Apostolorum traditionem, ac præterea secundùm canonicos sanctarum & œcumenicarum septem synodorum typos, definitionem sincerissimæ Christianorum fidei antiquitus à patribus ad nos vsque propagatam mente & lingua comprobamus, & omnibus constanter annunciamus, nihil detrahentes, nec adiicientes menti nec verbis, nihil immutantes, nihil adulterantes. Postea legati Romæ & tota synodus acclamauit, si quis edat aliud symbolum, aut hanc definitionem commoueat, vel adiiciat detrahatve quidpiam huic sacro sanctóque symbolo, quomodo lectum est, anathema esto. Hæc etiam in Romanis canonibus actorum huius Synodi comperiuntur ex epistola Ioannis Papæ Romani ad Photium Patriarcham Constantinopolis; Et tua fraternitas nouit quòd cùm ad nos venit, qui nuper ab ea missus est, vt probaret nos super sancto symbolo, inuenit nos illud conseruantes intemeratum prout antiquitus nobis traditum fuerat, neque quidquam adiicientes detrahentésve, cùm probè nouerimus iis qui talia audẽt grauem imminere condemnationem. Rursus igitur significamus reuerentiæ vestræ, vt de hoc articulo ob quem inter ecclesias Dei scandalum exortum est, ita de nobis persuasum habeas quòd non modò dicimus hoc, sed & eos qui primùm ausi sunt sua temeritate hoc facere eos transgressores diuinorum sermonum censemus & interuersores theologiæ Domini Christi, sanctorúmque Patrum, qui synodicè symbolum hoc sanctum acceperunt, eósque cum Iuda collocamus, quòd idem ac ille sint ausi, non dominicum quidem corpus morti tradentes, sed fideles, qui sunt corporis eius membra, lacerantes, & alios ab aliis discerpentes.

NONA.

SANCTA & œcumenica ſynodus non habita eſt imperante beato & celebri Imperatore domino Andronico Palæologo, & Ioanne filio eius, aduerſus Barlaam & Acondynum. Docebant illi modò quidem nullam eſſe diſtinctionem in diuina natura, eſſentia & operatione, ſed eandem eſſe & indiſtinctam; modò verò diſtinctionem quidem aliquam eſſe dicebant, verùm ita vt ſubſtantiam quidem increatam, ſubſtantiales verò eius operationes atque naturales concederent diuerſas eſſe à proprietatibus humanæ naturæ, non tamen increatas ſed creatas. Rurſus diuinum illud lumen quod in monte Thabor effulſit, phantaſma prorſus & creaturam orientem ac intercidentem eſſe dicebant, at neque diuinæ naturæ fulgorem eſſe fatebantur, qui dicitur diuinitas & lux inacceſſa atque ardens. Aduerſus hos igitur ita docentes, congregata eſt hæc ſancta ſynodus coarguens inſanientes illos ac mentientes modis omnibus, reliquóſque hæreticos impietate ſuperantes. Intererant huic Synodo Iſidorus Conſtantinopolis, Lazarus Hieroſolymorum Epiſcopi, tum Alexandrinus ac Antiochenus per legatos, Gregorius Palamas, Philotheus Occinus, & alij monachi multi magnæ virtutis ac prudentiæ, qui etiam hos anathematizauerunt. Accepimus voce, Deus, ſignificari operantem, voce verò diuinitatis operationem. Nihil autem horum trium eſt operatio. Accepimus id quod nullam virtutem aut operationem habet omnino non eſſe; illud, inquam, nec eſt aliquid, nec eius eſt poſitio vel detractio. Quod autem habet, aliud omnino eſt ab eo quod habet.

ENATH.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος ἐνάτη γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μακαρίτου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, καὶ Ἰωάννου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, κατὰ Βαρλαὰμ, καὶ Ἀκινδύνου. ἐδογμάτισαν γὰρ οὗτοι τυφλὴν μὲν θεότητος διάκρισιν τὸ εἶ ἐπὶ τῆς θείας φύσεως, οὐσίας, καὶ ἐνεργείας, ἀλλὰ ταυτὸν τὸ εἶ καὶ διάφορον. τυφλὴν δὲ διάκρισιν μὲν τὸ εἶ ἔλεγον· πλὴν τινὰ μὲν οὐσίᾳ ἄκτιστον, τὰς δὲ αὐτῆς οὐσιώδεις ἐνεργείας καὶ φυσικὰς συγχωρουῦντες ἑτέρας τὸ εἶ), πλὴν οὐκ ἀκτίστους, ἀλλὰ κτιστάς. καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ Θαβαϊκῷ ἐκλάμψαντος θεῖον ἐκφανθέντος φωτὸς, φάσμα ἁπλῶς καὶ κτίσμα, γινόμενον καὶ ἀπογινόμενον, ἀλλὰ οὔτε θείας φύσεως φυσικὴν αἴγλην, καὶ θεότητα καὶ φῶς ἀνάρχητον καὶ ἄκτιστον λεγόμενον. κατὰ τούτων οὖν οὕτω λεγόντων συνήχθη ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη ἐλέγξασα τούτους ἀνοσιουργοὺς καὶ ψευδομένους κατὰ πᾶν εἶδος λόγου, καὶ ἀσεβοῦντας μᾶλλον τοὺς ἄλλων αἱρετικούς. παρῆσαν δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ Ἰσίδωρος Κωνσταντινουπόλεως, Λάζαρος Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας ἀφ' ὑποστηρητῶν, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, καὶ ἕτεροι μοναχοὶ πολλοὶ ἀρεταῖοι καὶ λογάδες, οἳ καὶ αὐτοὶ ἀνεθεμάτισαν. προσεχόμεθα, ὅτι θεὸν ἐνέργειαν δηλοῖ, θεότητος δὲ ἐνέργειαν. οὐδὲν δὲ τῶν περὶ ἐνέργειαν. προσεχόμεθα ὅτι ὃ μὴ δύναμιν ἢ ἐνέργειαν ἔχει, οὔτε ἔστιν, οὔτε τί ἐστιν οὐδὲ ἔστιν αὐτοῦ θέσις ἢ ἀφαίρεσις. ὃ δὲ ἔχει, ἕτερόν ἐστι πάντως οὗ ἔχει.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΞ ΣΥΝΟΔΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ.

DE SEX SYNODIS OECVMENICIS AVCTORIS INCERTI.

A.

ΧΡΗ γινώσκειν ὅτι ς'. Εἰσὶν αἱ ἁγίαι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι. καὶ ἡ μὲν ἁ'. γέγονεν ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ Σιλβέστρου πάπα Ρώμης, καὶ Ἀλεξάνδρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. παρῆσαν δὲ οἱ ἅγιοι πατέρες τριακόσιοι ιη'. συνῆλθον δὲ κατὰ Ἀρείου τοῦ μαινομένου αἱρεσιάρχου, βλασφημοῦντος μὲν τὴν ἁγίαν Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος δὲ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. κτίσμα γὰρ αὐτὸν ἔλεγεν ὁ δυσσεβὴς, καὶ οὐχ ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρί· ὅθεν τοῦτον ὡς ἐχθρὸν τῆς ἀληθείας ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες ἀπεβάλοντο. τὴν δὲ ὀρθοδόξου πίστιν ἐκραταίωσαν, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κηρύξαντες, κτιστὸν δὲ τῶν ἁπάντων, καὶ οὐ κτίσμα, ἀλλὰ θεὸν ἀληθινὸν, καθὼς καὶ τὸ σύμβολον παρέσχε τῆς πίστεως. ὅπερ αὐτοὶ τῇ ἐμπνεύσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληρώσαν.

B.

Ἀπέχει ἡ σύνοδος β'. ἀπὸ τῆς α'. ἔτη ν'.

Ἡ δὲ δευτέρα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν ἁγίων ρν'. πατέρων γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, καὶ Δαμασίου πάπα Ρώμης, καὶ Νεκταρίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεο-

I.

SCIENDVM est esse sex sanctas & œcumenicas Synodos. Et prima quidem habita est Nicææ sub Imperatore nostro Constantino Magno, & Sanctis annumerando, & sub Siluestro Papa Romæ, & Alexandro Patriarcha Constantinopolis. Intererant sancti Patres trecenti octodecim. Congregati sunt autem aduersus Arium dementem, qui fuerat quidem presbyter Ecclesiæ Alexandrinæ: blasphemabat autem aduersus filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum. Creaturam enim illum esse dicebat impius ille, non autem consubstantialem Deo & Patri. Quapropter illum veritatis inimicum, cum suffragatoribus suis anathematizantes eiecerunt. Orthodoxam verò fidem confirmarunt, consubstantialem Patri prædicantes, creatorem omnium, non, inquam, creaturam sed verum Deum, prout & tradit fidei symbolum, quod inspirante Spiritu sancto conscripserunt.

II.

Distat secunda Synodus à prima annis 50.

SECVNDA sancta & œcumenica Synodus sanctorum CL. Patrum habita est Constantinopoli sub Imperatore Theodosio Magno, & Damaso Papa Romæ, & Nectario Patriarcha Constantinopolis, & Gregorio Theo-

logo aduerſus Macedonium illum impium, qui prædatoriè Patriarchalem ſedem inuaſerat, & blaſphemabat aduerſus Spiritum ſanctum. Dicebat enim illum non eſſe Deum, ſed alienum à diuinitate Patris. Quamobrem illum vt pietatis hoſtem cum ſuis ſuffragatoribus anathemate damnarunt. Deum autem verum & Dominum, & viuificantem modis omnibus Sanctum Spiritum pronunciarunt eſſe, conſubſtantialem Patri & Filio prædicantes illum ſubſiſtere, & eiuſdem cum illis diuinitatis ac virtutis eſſe, prout habet fidei ſymbolum, quod ipſi dilucidiùs explicarunt Sancti Spiritus gratia. Præterea Apollinaris quoque Laodiceni blaſphemiam cum ipſo ac ſequacibus eius anathematizarunt, vt qui animatam Domini noſtri carnem inanimem eſſe diceret. Hanc illi confirmarunt habere animam animabus noſtris conſubſtantialem.

λόγου καὶ Μακεδονίου τὸ δυσεβοῦς τὸ λῃςρικῶς μὲν τ πατριαρχικὸν θρόνον ἁρπάσαντος, βλασφημοῦντος δ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἔλεγε γὰρ αὐτὸ μὴ εἶναι θεόν, ἀλλὰ τ θεότητος τῆς πατρὸς ἀλλότριον. ὅθεν τῆτον μὲν ὡς ἐχθρὸν τ δυσεβείας ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες κατέκριναν. θεὸν δ ἀληθινὸν καὶ κύριον καὶ ζωοποιὸν τὸ πανάγιον πνεῦμα ἐτρανῶσαν, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ὑπάρχειν αὐτὸ κηρύξαντες, καὶ τ αὐτοῦ θεότητος καὶ δυνάμεως, καθὼς τὸ σύμβολον παρείληφε τ πίστεως, ὅπερ αὐτοῖ τρανότερον τῇ τῆς ἁγίου πνεύματος ἐξεφάνισαν χάριτι. ἔτι δ καὶ Απολιναρίου τῆς Λαοδικείας τ βλασφημίαν σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς ὁμοια φρονοῦσι ἀναθεματίσαντες, ὡς ἄψυχον τὴν τῆς κυρίου ἡμῶν σάρκα λέγοντος ἔμψυχον εἶναι, τοῦτον ἐβεβαίωσαν, ψυχὴν ἔχουσαν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ὁμοούσιον.

III.

Diſtat tertia ſynodus à ſecunda annis viginti nouem & menſibus tribus.

TERTIA ſancta & œcumenica Synodus habita eſt Epheſi; eſt, inquam, Epheſina prima ſub Imperatore Theodoſio iuniore congregata à ſanctis Patribus ducentis, aduerſus Neſtorium hominis adoratorem & impium, qui fuerat quidem Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſed Chriſtum diuidebat ac diſcerpebat. Dicebat enim illum eſſe ſimpliciter hominem, non autem Deum incarnatum. Quamobrem ſanctam Virginem Mariam, quæ Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum peperit, non Deiparam ſed Chriſtiparam vocabat. Hanc ob cauſſam cum Celeſtino Papa Romæ, & pietatis propugnatore Cyrillo Papa Alexandriæ hæc ſancta ſynodus ſubmouit Neſtorium in blaſphemia ſua permanentem, vt Iudaiſmo fauentem & hominis adoratorem. Demonſtrauit autem propriè ac verè Deiparam dici ſanctam Mariam, ac pronunciauit Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui ex illa ſine ſemine incarnatus eſt, eſſe Dei filium & Deum verum. Nam ſynodus illa, quæ in eadem vrbe Epheſo habita eſt ſub eodem Imperatore Theodoſio iuniore,

Γ.

Απὸ ἡ γ'. συνόδος ἀπὸ τῆς β'. ἔτη κθ'. μῆνας γ'.

Ἡ τετη ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Εφέσῳ, ἡ πρώτη ἐπὶ Θεοδοσίου τῦ βασιλέως τῦ μικροῦ συναθροισθεῖσα σ'. ἁγίων πατέρων ὑπαρχουσα κατὰ Νεςορίου τῦ ἀνθρωπολάτρου καὶ ἀσεβοῦς, πατριάρχου μὲν γνωρίμου Κωνσταντινουπόλεως, τ Χριςὸν δὲ διαιρῶντος καὶ κατατέμνοντος· ψιλὸν μὲν γὰρ ἄνθρωπον εἶναι ἔλεγε, καὶ οὐ θεὸν σεσαρκωμένον. ὅθεν οὐδὲ θεοτόκον, ἀλλὰ χριςοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν τὴν τεκοῦσαν τὸν κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριςὸν ὠνόμαζε. τοῦτον χάριν σὺν Κελεςίνῳ τῷ πάπα Ρώμης, καὶ τῷ προμάχῳ τῆς ἀσεβείας Κυρίλλῳ τῷ πάπα Αλεξανδρείας ἡ ἁγία αὐτὴ σύνοδος ἐμμένοντα τῇ τοιαύτῃ βλασφημίᾳ καθεῖλεν ὡς ἰουδαΐζοντα τὸν ἀνθρωπολάτρην Νεςόριον. κυρίως δὲ καὶ ἀληθῶς θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ἀπέδειξεν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀσπόρως σεσαρκῶσθαι κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριςὸν υἱὸν τῦ θεοῦ, καὶ θεὸν ἀληθινὸν ἀνεκήρυξεν. ἡ γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ Εφέσῳ γενομένη σύνοδος ἐπὶ τῦ αὐτῦ βασιλέως Θεοδοσίου τῦ μικροῦ,

ὡς ληῤῥικὴ ὑπῆρχουσα, καὶ τὰ τῆς κακοφρονος ∆ιοσκόρου καὶ τοῦ μωραιόφρονος Εὐτυχοῦς φρονεῖν ἀληθῶς καὶ τελείως ἐν τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐκβέλητο.

∆.

Ἡ δ'. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ συνοδος γέγονεν ἐν Χαλκηδόνι ὅτε Μαρκιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως, καὶ Λέοντος πάπα Ρώμης, καὶ Ανατολίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ χλ'. πατέρων ὑπῆρχουσα κατὰ ∆ιοσκόρου βλασφήμου πατριάρχου Αλεξανδρείας καὶ Εὐτυχοῦς· ὅτι γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησιν παρεκτοπῶντο φαιδρῶς πομπικῶς, ἐν φαντασίᾳ αὐτὸν λέγοντες φορέσαι τὸ σῶμα, ὅθεν καὶ ἐν μιᾷ φύσει αὐτὸν ἐμυθολόγουν, τῇ θεότητι τὰ πάθη προσνέμοντα. διὰ τοῦτο οὖν ταύτῃ μὴ ἐμμένοντας πλανῇ ἀναθεμάτισαν ἅμα τοῖς ὁμόφροσι αὐτῶν. θεῖον γὰρ ὄντως ὠφελήσαν, τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τὸν κύριον ἡμῶν Ιησοῦν Χριστὸν καὶ θεὸν κηρύξαντες. τῇ γὰρ ἁγίου Λέοντος ὀρθοτόμῳ τῇ πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν ὡς στήλῃ ὀρθοδοξίας ἀπεδέξαντο. καὶ γὰρ γινώσκειν ὅτι οἱ λεγόμενοι Θεοδοσιανοὶ οἱ ἀπὸ Θεοδοσίου τινός, καὶ οἱ Ιακωβῖται οἱ ἀπὸ Ιακώβου τινός, καὶ οἱ Σευηριανοὶ οἱ ἀπὸ Σευήρου τὰ ὅμοια τοῖς γεγραμμένων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς τοῖς βεβήλων αἱρετικῶν, ὡς καὶ αὐτοὶ βέβηλοι τυγχάνοντες φρονοῦσι. διὸ καὶ ἀνθίστανται μὲν ἑτέρων αἱρέσεων τῇ τοιαύτῃ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ δ'. συνόδῳ, ἑαυτοὺς ἀπαλλοτριοῦντες τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας.

E.

Απὸ ἡ ε'. ἀπὸ τῆς δ'. ἔτη ξη'.

Ἡ ε'. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ συνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπὸ Ιουστινιανοῦ τοῦ πάλαι βασιλέως, καὶ Βιγιλίου πάπα Ρώμης, καὶ Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. ὑπῆρχον δὲ ἑκατὸν ἑξήκοντα πέντε ἅγιοι πατέρες. ἥτις ἁγία συνόδος ἐπεκύρωσε μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι συνοδον, καὶ ὡς ὀρθόδοξα αὐτῆς πάντα τὰ σωτήρια ἐκφήνασι δόγματα, καὶ

planè reiecta est à sancta Catholica & Apostolica Ecclesia, vt quæ prædatoria fuerit & quæ comperta sit sentire cum impio Dioscoro & temerario Eutyche.

IV.

QVARTA sancta & œcumenica Synodus habita est Chalcedone sub religiosissimo Imperatore Martiano, & Leone Papa Romæ, & Anatolio Patriarcha Constantinopolis, & 630. Patribus aduersus Dioscorum qui fuerat Alexandriæ Patriarcha, & Eutychem. Illi enim Dei ac Seruatoris nostri Iesu Christi incarnationem propemodum prorsus abolebant dicentes eum carnis phantasma gestasse. Quamobrem eum fabulabantur vnius esse naturæ, quasi diuinitati suæ passiones suas tribuisset. Propterea ergo permanentes in hoc errore anathematizauerunt cum suis sequacibus. Diuinam autem definitionem promulgarunt, prædicantes Dominum nostrum Iesum Christum esse perfectum Deum & perfectum hominem in duabus naturis inconfusè & indiuisibiliter. Epistolam autem Leonis ad sanctissimum Constantinopolis Patriarcham Flauianum tanquam orthodoxæ veritatis columnam pronunciarunt. Oportet autem nosse eos qui dicuntur Theodosiani à Theodosio quodam, & qui Iacobitæ à Iacobo quodam, & qui Seueriani à Seuero dictos esse, qui sentiebant eadem cum iis quæ de profanis hæreticis Dioscoro & Eutyche scripsimus, vt qui & ipsi profani essent: quamobrem cum reliquis hæreticis huic sanctæ & œcumenicæ quartæ Synodo aduersantur, se ipsos abalienantes à sancta Catholica Ecclesia.

V.

Distat quinta Synodus à quarta annis 68.

QVINTA sancta & œcumenica Synodus habita est Constantinopoli sub Iustiniano seniore Imperatore, & Vigilio Papa Romæ, & Eutychio Patriarcha Constantinopolis: interfuerunt centum sexaginta quinque Patres. Quæ Synodus Chalcedonensem confirmauit, & vt orthodoxa retinuit omnia eius salutaria dogmata, &

hæreſes ab illa damnatas anathematizauit. Reiecit quoque & anathematizauit ſancta illa ſynodus imprimis Origenem dementem, & omnia eius impia dogmata ac ſcripta, tum Euagrium & Didymum, vt ſymmyſtas eius, ac ſequaces, & paganorum dogmatibus ſcaturientes. Nam & illa corpora quæ nunc geſtamus dementer dixerunt non excitatum iri à Deo, nec eſſe, & in carne formatum non eſſe Adamum, & finem eſſe ſuppliciorum, ac dæmonum in priorem ſtatum reſtitutionem. Nec ea tantùm, ſed & alia quædam præter hæc, quæ quaſi arcana celabantur, non omnino traducta ſunt in Synodo, etiamſi quidam SS. Patrum ea haberent, nam & antiquiores hac ſancta Synodo fuerunt illi tres hæretici. Vbi verò populum ingentem deceperunt hi peruerſi frutices, tunc & ſancta Synodus illa congregata illos ac ſequaces cum ſuis blaſphemiis anathematizauit. Præterea Mopſueſtiæ Epiſcopum Theodorum Neſtorij præceptorem cum ſuis blaſphemis ſcriptis, vt impurum lolium abiecit, & quæ Theodoritus perperam aduerſus pietatis propugnatorem Cyrillum ac impiè ediderat, & quæcunque aduerſus primam Epheſinam ſanctam Synodum, ac ſinceram fidem noſtram calumniatus fuerat impio Neſtorio gratificans.

ἀὐτῆς αἱρέσεις ἀναθεματίσασα. ἀπεβάλετο ἡ καὶ ἀνεθεμάτισεν ἡ ἁγία συνόδος ὁμοῦ τοῦτον μὲν Θεόδωρον τὸν Μοψουεστίας, καὶ πᾶν τὸ αὐτοῦ ἀσεβὲς δόγματα καὶ συγγράμματα, Εὐάγριόν τε καὶ Δίδυμον, ὡς συμμύστας τούτου καὶ σύμφρονας καὶ ἑλληνικοῖς ἐμφορουμένους δόγμασι. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὰ τὰ σώματα ἃ νῦν περικείμεθα ἀνοήτως εἶπον μὴ ἀνασήσεσθαι ὑπὸ θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ, καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον κατάστασιν. οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πρά ἰσιν ἐν ᾧ κρυπτῷ κατεχόμενα τελείως οὐκ ἐνθριαμβεύθησαν ἐν τῇ συνόδῳ, εἰ καί τινες τῶν ἁγίων πατέρων εἶχον αὐτά. Καὶ γὰρ προηγέσθησαν τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου οἱ τῆς ὑπῆρχον αὐτοὶ αἱρετικοί. ὁπλοίνα γὰρ πολλοὶ λαὸν τὰ τοιαῦτα ποτὲ ἐξαπάτησαν βλασφήματα, τοιναῦτα καὶ αὐτὴ ἡ ἁγία σύνοδος συναθροισθεῖσα τούτους τε καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῖς, καὶ τὰς αὐτῶν βλασφημίας ἀνεθεμάτισεν. ἔτι γὰρ καὶ τὸν Μοψουεστίας Θεόδωρον τὸν Νεστορίου διδάσκαλον συνὼν τοῖς αὐτοῦ βλασφήμοις συντάγμασι ὡς μυσαρὸν ἐκείνῳ ζιζάνιον, καὶ ὃν Θεοδωρήτου τὰ κακῶς γεγονότα κατὰ τὴν εὐσεβείας προμάχου Κυρίλλου, καὶ δυσπεβῶς ἐκτεθέντα συγγράμματα, καὶ ὅσα κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας α΄. συνόδου, καὶ τὴν ὀρθῆς ἡμῶν καθηγορᾷ πίστεως Νεστορίῳ τῷ δυσπεβεῖ χαριζόμενος.

VI.

Diſtat ſexta Synodus à quinta annis 163.

SEXTA ſancta & œcumenica Synodus habita eſt Conſtantinopoli ſub Conſtantino patre Iuſtiniani, & ſub Agathone Papa Romæ, & Georgio Patriarcha Conſtantinopolitano. Adfuerunt CLXX. ſancti Patres. Congregati ſunt autem aduerſus eos, qui innouauerunt hæreſin in ſancta catholica Eccleſia, aduerſus Theodorum inquam Epiſcopum Pharanitanum, Honorium Romanum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Petrum & Paulũ Conſtantinopolitanos Epiſcopos. Præterea aduerſus eos, qui hæreticorum ſuprà memoratorum hæreſin in ipſa ſancta Synodo renouarant, puta, aduerſus Macarium, qui dicebatur Alexandrinus Præſul, & Stephanum eius diſcipulum ac ſocios.

ς΄.

Ἀπὸ ἡ ς΄. ἀπὸ τ΄ ε΄. ἔτη ρξγ΄.

Ἡ ς΄. ἁγία οἰκουμενικὴ συνόδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅτε Κωνσταντίνου βασιλέως παῖς Ἰουστινιανοῦ, καὶ ὅτε Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης, καὶ Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. ὑπῆρχον δὲ ρο΄. ἅγιοι πατέρες. συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ τῶν καινοτομησάντων αἵρεσιν ἐν τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ· λέγω δὲ Θεοδώρου τοῦ Φαρὰν ὀπισκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, καὶ Πύρρου, Πέτρου, καὶ Παύλου Κωνσταντινουπόλεως ὀπισκόπων. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀναθεματισθέντων τὴν αἵρεσιν τούτων τῶν προειρημένων αἱρετικῶν ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, καὶ τοῦ Μακαρίου τοῦ ὀνομαζόμενου Ἀντιοχείας πατρέδρου, καὶ Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐκείνων.

οὗτοι γὰρ οἱ προειρημένοι αἱρετικοὶ, Θεόδωρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ μιαιφόνοι δυσεβεῖς ἀπεφήναντο εἶπεῖν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν συνδεσμεῖν τὴν ὀρθοδόξου πίστεως λῦσαι θελήσαντες. τούτου χάριν καὶ ἁγία αὕτη καὶ οἰκουμενικὴ ἔκτη συνοδος τοὺς προειρημένους αἱρετικοὺς, ὡς θρασύχοις ἀνεθημάτισε, καὶ πάντα αὐτῶν τὰ βλάσφημα δόγματα, καὶ πάντας τοὺς τὰ αὐτὰ τούτων φρονοῦντας, καὶ φρονήσειν μέλλοντας, καὶ ἀμετανοήτους διαμένοντας. σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸ νηπιόφρονα γέροντα τοὺς νεκροὺς ἐγείρειν ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ τῆς αἱρέσεως μεγαλορρημονήσαντα ἀδείας τε τυχόντα, καὶ ἐν τῷ μὴ ἐγεῖραι μείζονος τοῦ βλασφημίαν τοιαύτης αἱρέσεως θριαμβεύσαντα. τῆς ὀρθοδόξου δὲ τὰ δόγματα σαφέστερον ἡ τοιαύτη ἁγία συνόδος ἐκφανίσασα, δύο θελήματα φυσικὰ ἤγουν θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐβεβαίωσεν ἔχειν μὴ τοῦ σῶσαι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅτι ἐν διαιρέσει προσώπων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὸ μηδεμίαν φύσιν τοῦ ὅτι Χριστοῦ, τοῦτ' ἔστι τοῦ δύο, διῃρῆσθαι ἢ διῃρῆσθαι. οἱ γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν φύσεων ἀναιροῦντες ἰδιώματα, ἐνεργείας τε καὶ θελήματα, καὶ αὐτὰς φύσεις συναναιροῦσιν, ὧνπερ εἰσὶν ἰδιώματα. ὁμοῦ πάντες.

Nam illi quos diximus hæretici Theodorus eiúſque ſocij dementes ac impij auſi ſunt dicere, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum vnam tantùm voluntatem & vnam operationem habere, volentes poſt incarnationem ſoluere vinculum orthodoxæ fidei. Quamobrem hæc ſancta & œcumenica ſexta Synodus memoratos illos hæreticos anathematizauit, & omnia illorum blaſphema dogmata, & omnes qui cum illis ſentiunt, ac porrò ſentient, ſi permaneant in ſua peruicacia. Cum illis etiam damnauit Polychronium puerilem ſenem, qui magnificè gloriatus fuerat ſe per huius hæreſeos errorem mortuos excitaturum, impunitatem conſequutum, & eo ipſo quòd non excitauit maiore triumpho extollentem huius hæreſis blaſphemiam. Orthodoxæ verò fidei dogmata clariùs ſancta illa Synodus explicans, duas voluntates naturales ſiue volitiones & duas naturales operationes eſſe in Domino noſtro Ieſu Chriſto poſt incarnationem confirmauit. Non quòd diuidantur perſonæ, (abſit) ſed quòd harum duarum in Chriſto naturarum nulla ſit voluntatis aut operationis expers. Qui enim has naturarum proprietates tollunt, operationes ſcilicet & voluntates, etiam naturas ipſas, quarum ſunt proprietates, ſimul tollunt.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΕΝ ΕΠΙΤΟΜΗ

ΑΠΑΣΑΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

γενομένας ὀρθοδόξους καὶ αἱρετικὰς συνόδους, μέχρι τῆς ὀγδόης, τῆς ἐπὶ τοῦ ΦΩΤΙΟΥ, καὶ τοῦ πάπα ΙΩΑΝΝΟΥ ἑνώσεως.

LIBELLVS SYNODICVS,

OMNES SYNODOS, TAM ORTHODOXAS,

QVAM HÆRETICAS, BREVI COMPENDIO CONTINENS:

Quæ ab Apoſtolorum inde tempore, vſque ad octauam, ſuper vnione PHOTII, & IOANNIS Papæ inſtitutam, ſunt celebratæ.

Anteannos DCC. amplius ſcriptus, ſed primùm Græcè editus & Latina veſte donatus à Ioanne Pappo. Argentorati 1601.

I. HIEROSOLYMITANA, APOSTOLORVM.

ANNO CHRIST. 49.

SYNODVS diuina & ſancta, Hieroſolymis à diuinitus edoctis ſanctiſque Apoſtolis, & myſteriorum præfectis presbyteris, aliiſque, qui cum ipſis erant, fratribus celebrata: contra eos, qui fidem ſuſceperant, Phariſæos: qui & circumciſionem, in carne quæ fiebat, retinere, & legales conſuetudines, poſt receptam quoque à fidelibus eam, quæ in ſpiritu & veritate fit, adorationem & cultum, obſeruare: atque ita Gratiæ & Legi, tanquam duobus dominis ſeruire conabantur. Quod quidem is ipſe, qui maxima illa ſupra mentis noſtræ captum nobis confert munera, & à legis maledicto nos redemit, Chriſtus Deus noſter prohibuit.

Poſt Apoſtolorum autem Synodum, Simon Magus exurrexit & Cerinthus, quos Apoſtolorum refutarunt principes: Simonem quidem, Petrus: Cerinthum verò is, qui

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ, συναθροισθεῖσα ἐν Ἱεροσολύμοις, ὑπὸ τῶν θεοδιδάκτων ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ μυσταγωγῶν πρεσβυτέρων, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς ἀδελφῶν· κατὰ τῶν βαπτισθέντων πιστῶν Φαρισαίων, κρατυνάντων τὲ ἐν Χριστῷ περιτομὴν, καὶ τηρεῖν τὰ νόμιμα ἔθη μὴ ὃ εἰσδέξασθαι καθάπαξ τοῖς πιστοῖς, τῷ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνοῦσιν καὶ λατρεύειν, καὶ χάριτι καὶ νόμῳ δουλεύειν, οἱονεὶ δυσὶ κυρίοις· ὅπερ ἀπεῖπεν ὁ τῶν ὅλων νομοθέτης ἀγαθῶν πρόνοος, καὶ τῆς κατάρας τοῦ νόμου ἐξαγορασάμενος ἡμᾶς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Μετὰ γοῦν τὴν τῶν Ἀποστόλων σύνοδον, ἐξανέστη Σίμων ὁ μάγος, καὶ Κήρινθος, οὓς ἀπεκήρυξαν οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων, τὸν μὲν Σίμωνα, Πέτρος, τὸν δὲ Κήρινθον, ὁ τῆς Θεο-

Θεολογίας ἐπώνυμος Ιωάννης. Μετὰ τούτους ἐξανέστη Οὐαλεντῖνος, Σεκουῶδος, Μαρκίων, Βασιλείδης, Σατορνῖνος, Καρποκράτης, Αἰβίων, Ερμογένης, Αλέξανδρος ὁ Χαλκεὺς, καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς.

Theologus cognominatur, Ioannes. Post istos Valentinus exurrexit, Secundus, Marcion, Basilides, Saturninus, Carpocrates, Æbion, Hermogenes, Alexander Ærarius, eorúmque complices. ANNO CHRIST.

II. LVGDVNENSIS, IRENÆI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, δύο καὶ δέκα ἐπισκόπων, συναθροισθεῖσα ἐν Λουγδούνῳ μητροπόλει τῆς Γαλλίας, παρὰ τὸν Ροδανὸν ποταμὸν, ὑπὸ Εἰρηναίου ἱερομάρτυρος, ἐπισκόπου τῆς αὐτῆς πόλεως, κατὰ τῶν ἀναγεγραμμένων αἱρετικῶν.

SYNODVS diuina & sancta prouincialis, duodecim Episcoporum, collecta Lugduni metropoli Galliæ, ad Rhodanum flumen, ab Irenæo sancto Martyre, eiusdémque vrbis Episcopo: contra præscriptos Hæreticos.

III. ROMANA, TELESPHORI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ρώμῃ, δυοκαίδεκα ἐπισκόπων, ὑπὸ Τελεσφόρου ἱερομάρτυρος, καὶ τῆς αὐτῆς πάπα συναθροισθεῖσα κατὰ Θεοδότου σκυτέως τοῦ Βυζαντίου, τοῦ αὐτῶν μαθητοῦ· ὃς εἰς ἄκρον σοφίας ἐλήλακώς, καὶ ἐν τῷ διωγμῷ ἐπιβύσας, καὶ ἐξαρνησάμενος τὸν Χριστὸν, ἐφάτων ὑπὸ τῶν πιστῶν ὀνειδιζόμενος, καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην, εἶπεῖν ἐτόλμησεν ὁ δυσσεβὴς, Ἐγὼ Θεὸν οὐκ ἠρνησάμην, ἀλλὰ ἄνθρωπον ψιλόν.

SYNODVS sancta & diuina prouincialis, Romæ, duodecim Episcoporum, à Telesphoro sancto Martyre, eiusdémque vrbis Papa, collecta contra Theodotum Coriarium Byzantium, discipulum illorum: qui cùm sapientia plurimùm præstaret, sed in persecutione sacrificasset, Christúmque negasset: atque id à fidelibus ipsi exprobraretur, neque ipse hoc probrum ferret, dicere ausus fuit impius ille: Ego Deum non negaui, sed nudum hominem. 146.

IV. ROMANA, ANICETI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ρώμῃ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου Ανικήτου, τοῦ τῆς αὐτῆς πάπα, καὶ Πολυκάρπου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σμύρνης, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δέκα· κατὰ τῶν Ιουδαϊκῶς τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς σελήνης ἑορταζόντων θεῖον πάσχα, καὶ ἑτέροις ἔθεσι καὶ τύποις τοῦτο ἐκτελούντων. ὁρίσασα δὲ μᾶλλον φεικτὸν καὶ σωτήριον πάθος τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, τὴν ἁγίαν ἀναστάσιμον μυστικῶς ἐκτελεῖν· πάντῃ δὲ ζωαρχικὴν αἴρεσιν, αὐτῇ τῇ ἀφειδόξῳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ ἐκπομπὰς ἔχειν ἄγειν.

SYNODVS diuina & sancta prouincialis, Romæ congregata à beatissimo Aniceto, eiusdem vrbis Papa, & Polycarpo sancto Martyre Smyrnæ Episcopo, aliísque Episcopis decem: contra eos, qui Iudaico more Luna decima quarta diuinum celebrabant Pascha, aliísque ritibus & typis id ipsum perficiebant. Hæc igitur Synodus definiuit tremendam & salutarem Domini nostri Iesu Christi & Dei passionem in sancta Parasceue mysticè celebrandam, Resurrectionem autem vitæ auctricem, ipsa celebri & magna Dominica omni modo esse peragendam. 170.

V. HIERAPOLITANA, APOLINARII.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ιεραπόλει τῆς Ασίας, συναθροισθεῖσα κατὰ Απολιναρίου, τοῦ τῆς αὐτῆς ὁσιωτάτου

SYNODVS diuina & sancta prouincialis, Hierapoli Asiæ celebrata ab Apolinario sanctissimo huius

ANNO CHRIST. Episcopo, aliisque viginti sex Episcopis: quæ abdicauit & extirpauit Montanum & Maximillam Pseudoprophetas: qui blasphemè, vtpote à dæmone obsessi, sicut idem pater dicit, vitàm commutarunt. Cum iisdem verò & Theodotum Coriarium (eadem Synodus) condemnauit.

ὑπισκόπου, καὶ ἑτέρων εἰκοσιἕξ ὑπισκόπων, ἀποκηρύξασά τε καὶ ἐκκόψασα Μοντανὸν καὶ Μαξιμίλλαν, τοὺς ψευδοπροφήτας· οἱ καὶ βλασφήμως, ἅτοι δαιμονισθέντες, καθὼς φησὶν ὁ αὐτὸς πατὴρ, τὸν βίον μετήλλαξαν. σὺν αὐτοῖς δὲ, κατέκρινε καὶ Θεόδοτον τὸν σκυτέα.

VI. ACHILLANA, SOTÆ.

SYNODVS diuina & sacra particularis, congregata à sanctissimo Achillarum Episcopo Sota, aliisque duodecim Episcopis: quæ refutatum Theodotum Coriarium abdicauit: Montanum item cum Maximilla, qui octingentos septuaginta octo Æonas docebat, séque ipsum pro Spiritu sancto venditabat.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ μεγίστη, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ἀχιλλᾶ, Σωτᾶ, καὶ ἑτέρων δυοκαίδεκα ὑπισκόπων· ἥτις ἐλέγξασα ἀπεκήρυξε τὸν σκυτέα Θεόδοτον, καὶ Μοντανὸν, σὺν Μαξιμίλλῃ, ὀκτακοσίους καὶ ἑβδομήκοντα ὀκτὼ αἰῶνας δογματίζοντα, καὶ πνεῦμα ἅγιον ἑαυτὸν εἶναι ὑπιφημίζοντα.

VII. GALLICANA, CONFESSORVM.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis in Gallia, congregata à Confessoribus: quæ Montanum & Maximillam abdicauit: cuius decretum ad eos, qui in Asia erant, fideles dimanauit.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Γαλλίᾳ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τῶν ὁμολογητῶν, ἀποκηρύξασα Μοντανὸν καὶ Μαξιμίλλαν, ἧς ὁ ὅρος καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ πιστοὺς διέβη.

VIII. EPHESINA, POLYCRATIS.

198. SYNODVS simplex, neque exquisita, particularis, Ephesi metropoli Asiæ congregata à Polycrate sanctissimo eiusdem Episcopo: quæ dignum censet & constituit, vt omnes Luna decima quarta Iudæorum ritu mysticum Pascha peragant: tanquam hoc ipsa iam inde à principio accepisset, à sanctis Apostolis, Timotheo & Philippo confirmatum. Victor autem Romanorum Ecclesiæ sanctissimus Papa excommunicationem mittit Polycrati, qui huic præfuerat Synodo: neque hoc solùm, sed synodicè etiam ea, quæ ad hoc festum pertinebant, persequitur: & cum ipso Synodi in plurimis prouinciis & partibus terræ congregatæ, idem vnanimiter statuunt. Hæc verò Commodo imperante euenerunt.

ΣΥΝΟΔΟΣ ἀφελὴς, ἀνεξέτα-στος, μεγίστη, ἐν Ἐφέσῳ μητροπόλει τῆς Ἀσίας, συναθροισθεῖσα ὑπὸ Πολυκράτους, τοῦ ὁσιωτάτου αὐτῆς ὑπισκόπου, ἀξιοῦσα καὶ ὀρίζουσα ἀπάντως, ὥστε τὸ τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς σελήνης, Ἰουδαϊκωτέρως ἄγειν τὸ μυστικὸν πάσχα, ὡς τοῦτο αὐτόθεν παραλαβοῦσα, βεβαιούμενον καὶ ὑπὸ Τιμοθέου καὶ Φιλίππου τῶν Ἀποστόλων. Βίκτωρ οὖν ὁ τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἀγιώτατος πάπας, ἀκοινωνησίαν τῇ Πολυκράτει ταύτης ἀποστέλλει. οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ συνοδικῶς τὰ περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς διεξέρχεται· καὶ σὺν αὐτῷ ὁ πλείστας ἐπαρχίας ἐν μέρεσι τῆς γῆς συνόδοι συγκροτοῦσαι, καὶ συμφώνως ὁρίζουσι. Ταῦτα δὲ Κομμόδου βασιλεύοντος, γέγονεν.

IX. ROMANA, VICTORIS.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ ἐν Ρώμῃ συνελθοῦσα ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου αὐτῆς πάπα Βίκτωρος, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκαπεσσάρων· ἀπαγορεύουσα Ἰουδαϊκῶς τελεῖν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τὸ σελήνης τὸ θεῖον καὶ μυστικὸν πάσχα· ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ μεγάλῃ καὶ ζωοδοτικῇ κυριακῇ.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis Romæ collecta à beatissimo eiusdem Episcopo Victore, & aliis Episcopis quatuordecim: quæ vetat Iudaïcè celebrari Luna decima quarta sanctum & mysticum Pascha: sed in sola magna & vitæ præstatrice Dominica. 198.

X. HIEROSOLYMITANA, NARCISSI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνελθοῦσα ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τοῦ Ναρκίσσου, τῆς ταύτης πεισμάκαιος ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων· περὶ τοῦ μυστικοῦ πάσχα, ὁρίσασα κατὰ τὸν ἁγιωτάτου Ἀνίκητου καὶ Βίκτωρος.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis, collecta Hierosolymis à terbeato illius Archiepiscopo Narcisso, & aliis Episcopis quatuordecim: super mystico Pascha, secundùm sanctissimum Anicetum & Victorem pronuncians. 198.

XI. CÆSARIENSIS PALÆSTINA, THEOPHILI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνελθοῦσα ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, Πυργοστράτωνος, ὑπὸ Θεοφίλου τοῦ αὐτῆς ἁγιωτάτου ἐπισκόπου, καὶ ἑτέρων δυοκαίδεκα, ὑπὲρ τοῦ ἁγίου πάσχα ὁρίσασα ὡσαύτως.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis, collecta Cæsareæ Palæstinæ, siue Pyrgostratonis, à Theophilo sanctissimo eiusdem Episcopo, aliisque duodecim: quæ de sancto Pascha idem constituit. 198.

XII. LVGDVNENSIS, IRENÆI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνελθοῦσα ἐν Λουγδούνῳ τῆς Γαλλίας, ὑπὸ Εἰρηναίου τοῦ ταύτης ἁγιωτάτου ἐπισκόπου, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ τριῶν ἐπισκόπων· ὁρίσασα ὡσαύτως περὶ τοῦ θείου καὶ μυστικοῦ πάσχα ὁμοίως.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis, collecta Lugduni Galliæ, ab Irenæo sanctissimo ibidem Episcopo, aliisque tredecim Episcopis: quæ similiter de diuino mystico Pascha constituit. 198.

XIII. CORINTHIACA, BACCHYLIDIS.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνελθοῦσα ἐν Κορίνθῳ ὑπὸ Βακχυλίδου, τοῦ ταύτης ὁσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ ὀκτὼ ἐπισκόπων· ὁρίσασα περὶ τοῦ μακαρίου πάσχα ὡσαύτως.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis, collecta Corinthi à Bacchylide eiusdem sanctissimo Archiepiscopo, aliisque octodecim Episcopis: quæ idem de beato Paschate constituit. 198.

XIV. ASIATICA, PLASMÆ.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνελθοῦσα ἐν Ἀσίᾳ, ὑπὸ Πλασμᾶ τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ ἑτέρων δεκατεσσάρων ἐπισκόπων· περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα ὁρίσασα ὁμοίως.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis, collecta in Asia à Plasma sanctissimo, aliisque quatuordecim Episcopis: quæ similiter de sancto Pascha constituit. 198.

XV. OSROENA.

ANNO CHRIST. 198.

SYNODVS diuina & ſacra prouincialis in Oſroëne, cui Edaſa & Adiabenorum regio ſubiacet, collecta ab Epiſcopis octodecim, quorum præſes memoriæ proditus non eſt: de ſancto Paſcha idem ſtatuens, Commodo imperante.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ὀσροήνῃ, ὑφ' ἣν καὶ ἡ Ἔδεσσα καὶ ἡ Ἀδιαβηνῶν γῆ, σὺν ἁγιοθείσα ὑπὸ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐπισκόπων, ὧν ὁ πρόεδρος μνήμης οὐ δεδήλωται, περὶ τῆς θείου πάσχα ὡσαύτως ὁρίσασα, Κομμόδου βασιλεύοντος.

XVI. MESOPOTAMICA.

198.

SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, ab octodecim Epiſcopis collecta in Meſopotamia, Commodo imperante: quæ de ſancto Paſcha ſimiliter conſtituit: cuius præſidem, Hiſtoricorum nemo manifeſtauit.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ὑπὸ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐπισκόπων συνα θροισθεῖσα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ἐπὶ Κομμόδου τοῦ βασιλέως, περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα ὁμοίως ὁρίσασα τῆς τοῦ προκαθεζομένου, οὐδεὶς τοῦ ἱστορικῶν ἐδήλωσεν.

XVII. BOSTRENA, ORIGENIS.

229.

SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, collecta à doctiſſimo Origene in Boſtra Arabiæ, quam Ieſaias olim Botron nominauit, cognominem Boſoræ matri diuini Iobi: ad emendationem ſacriſophiſtæ Berilli eiuſdem vrbis Epiſcopi, qui in Theodoti Coriarij ſenſum prolapſus fuerat, & ad orthodoxam rurſus fidem Origenis cohortatione recurrerat.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα θροισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς Ὠριγένους, ἐν Βόστρᾳ τῆς Ἀραβίας, ἣν ποτε Ἡσαΐας πάλαι Βοτρὰν ὠνόμασεν, ἐπώνυμον οὖσαν Βοσόρας, τῆς μητρὸς τοῦ θεσπεσίου Ἰώβ, ἐπὶ διορθώσει τοῦ ἱεροσοφιστοῦ Βηρύλλου, τοῦ τῆς αὐτῆς πόλεως ἐπισκόπου, εἰς ὃ τοῦ σωτῆρος Θεοδότου φρόνημα παρεμπεσόντος, καὶ αὖθις πάλιν ἀρομένου εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, παῖς πραγμάτων Ὠριγένους.

XVIII. ARABICA, EIVSDEM.

249.

SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, in Arabia collecta ab Origene, aliiſque quatuordecim Epiſcopis pro correctione fidelium ex quadam peſtilente hæreſi, quæ affirmabat vnà cum ipſis corporibus animas interire, eaſdémque rurſus cum corporibus reſurgere arbitrabantur: Origenis autem, qui præſidebat, cohortatione, errorem depoſuerunt.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀραβίᾳ συνα θροισθεῖσα ὑπὸ Ὠριγένους, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων, ἐπὶ τῇ τῶν πιστῶν διορθώσει, ἔκ τινος λοιμώδους αἱρέσεως, ἀναφαινούσης συμφθείρεσθαι τοῖς ψυχαῖς τοῖς σώμασι, καὶ πάλιν συναίρεσθαι οἰηθέντων, τῇ πραγμάτῃ δὲ τοῦ Ὠριγένους προκαθεζομένου, τὴν πλάνην ἀπεθέντων.

XIX. ROMANA, VICTORIS.

198.

SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, collecta Romæ ſub Victore ſanctiſſimo Papa, aliiſque quatuordecim Epiſcopis: quæ Theodotum, Æbionem & Artemonem abdicauit, qui non minùs, quàm Iudæi, fide. Hi enim duces fuerunt Pauli Samoſateni & Neſtorij.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συνα θροισθεῖσα ἐν Ῥώμῃ, ἐπὶ Βίκτωρος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα, καὶ ἑτέρων ἐπισκόπων δεκατεσσάρων, ἀποκηρύξασα Θεόδοτον, Αἰβίωνα, καὶ Ἀρτέμωνα, οἳ οὐχ ἧττον Ἰουδαίων τῇ πίστει. οὗτοι γὰρ ἀρχηγοὶ γεγόνασι Παύλου τοῦ σαμοσατέως καὶ Νεστορίου.

XX. ROMANA ALIA, EIVSDEM.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ρώμῃ, ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου πάπα Βίκτωρος, ἀποκηρύξασα Σαβέλλιον καὶ Νόητον, τοὺς ὑπὲρ τῆς τελεσυποστάτου θεότητος, συναλοιφὴν καὶ συναίρεσιν ὑποστάσεων παρεδύοντας, καὶ Οὐαλεντῖνον, τὸν σεσὺ πολλοῖς ἀτοπήμασι, καὶ οὐράνιον δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ δογματίζοντα.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis, collecta Romæ à beatissimo Papa Victore: quæ Sabellium & Noëtum abdicauit, qui de diuinitate in tribus personis subsistente, contractionem & commixtionem personarum diuulgabant: Valentinum item, qui præter cæteras ineptias, corpus etiam Christi cæleste asserebat. 249.

XXI. ROMANA, CORNELII.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, πατέρων μακαρίων, ἐν Ρώμῃ συναθροισθεῖσα, ὑπὸ Κορνηλίου τοῦ μακαριωτάτου πάπα, καὶ ἑτέρων δέκα καὶ ὀκτὼ ἐπισκόπων, ἀποκηρύξασα Νοβατον, παλάδα τὴν μετάνοιαν βουλομένων.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis Patrum beatorum Romæ congregata à Cornelio beatissimo Papa, aliisque octodecim Episcopis: quæ Nouatum, laqueum illum pœnitentiam agere volentium, abdicauit. 252.

XXII. CARTHAGINENSIS, CYPRIANI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Καρθαγένῃ τῇ νεαπόλει τῆς Ἀφρικῆς καλουμένῃ, συναθροισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ, ἡγουμένου αὐτῆς ἐπισκόπου, καὶ ἑτέρων ὀγδοήκοντα τεσσάρων ἐπισκόπων, ἀποκηρύξασα Νοβατον, ὡς τὴν μετάνοιαν τοῖς πταίουσι κλείοντα.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis, Carthagine, noua Africæ ciuitate dicta, collecta à sacro martyre Cypriano, qui eius erat Episcopus, aliisque octoginta quatuor Episcopis: quæ Nouatum, vtpote pœnitentiam lapsis negantem, abdicauit. 254.

XXIII. ANTIOCHENA, DEMETRII.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀντιοχείᾳ συναθροισθεῖσα, ὑπὸ Δημητριανοῦ τοῦ ταύτης ἁγιωτάτου ἐπισκόπου, καθελοῦσα Νοβατον, ὡς ὑπὲρ φιλαμάρτημονα.

SYNODVS diuina & sacra prouincialis Antiochiæ collecta à Demetrio, eiusdem sanctissimo Episcopo: quæ Nouatum deposuit, tanquam qui peccatoribus patrocinaretur. 255.

XXIV. ALEXANDRINA, DIONYSII.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὁμολογητοῦ Διονυσίου, τῆς ταύτης ἀρχιερέως, ἀποκηρύξασα τὸν Σαβέλλιον τὸν ἀντίθεον.

SYNODVS diuina & sancta particularis, Alexandriæ collecta à confessore Dionysio, eiusdem Archiepiscopo: quæ Sabellium diuinitatis inimicum abdicauit. 258.

XXV. ALEXANDRINA ALIA, EIVSDEM.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὑπὸ τοῦ προφημένου Διονυσίου, καταδικάσασα καὶ ἀποκηρύξασα

SYNODVS diuina & sancta prouincialis, collecta Alexandriæ ab eodem Dionysio: quæ damnauit, & post 263.

ANNO CHRIST. mortem abdicauit Nepotianum Epiſcopum Ægypti & Cerinthum : tanquam aſſeuerantes, eóque errori plurimos alios inuoluentes, in terrena Hieruſalem Chriſti eſſe regnum, & millenarium annorum docentes : & præterea boum ſacrificia & ouium mactationes tanquam legitimas exigentes.

κηρύξασα μὴ θάνατον, Νεποτιανὸν ἐπίσκοπον Αἰγύπτου, καὶ Κήρινθον · ὡς ἀφελεβαμουμένους, καὶ πλῆθα ἐξαπατῶντας, ἐν τῇ ἐπιγείῳ Ιερουσαλὴμ τὸν Χριστοῦ εἶναι τὴν βασιλείαν, καὶ τὴν χιλιετηρίδα δογματίζοντας · πρὸς τούτοις βουθυσίας καὶ μηλοσφαγίας νομοθετοῦντας.

XXVI. ROMANA, STEPHANI.

268. SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, Romæ collecta à Stephano ſancto martyre & Papa : quæ eos, qui in Africana Synodo ſine ratione conceſſerant eos rebaptiſari, qui ex quacunque hæreſi ad Catholicam accederent Eccleſiam, abdicauit.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία ἁγία ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ρώμῃ συναθροισθεῖσα ὑπὸ Στεφάνου τοῦ ἱερομάρτυρος πάπα · ἀποκηρύξασα τοὺς ἐν τῇ Αφρικῇ συνόδῳ ἀβλογόγως ἐπιτρεχθέντας ἀναβαπτίζειν τοὺς ἐκ πάσης αἱρέσεως προσερχομένους τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ.

XXVII. ANTIOCHENA, HELENI.

274. SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, Antiochiæ collecta : (cuius præſes erat Helenus, Tarſi Epiſcopus: Theodorus, Mopſueſtiæ : miraculorum effector Gregorius, Cæſareæ Ponti : Anatolius Laodiceæ, hieroſophus, cuius de Paſchate canones circumferuntur : & Malchion Antiochiæ, ſanctiſſimus) quæ depoſuit & abdicauit Paulum Samoſatenum, qui nihil aliud, quàm Annas & Caiaphas, de Chriſto docuit.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Αντιοχείᾳ συναθροισθεῖσα, ἧς ἔξαρχος ἦν Ελενὸς, ὁ Ταρσοῦ ἐπίσκοπος, Θεόδωρος, ὁ Μοψουεστίας, ὁ θαυματουργὸς Γρηγόριος, Καισαρείας Πόντου, Ανατόλιος Λαοδικείας, ὁ ἱεροσοφος, οὗπινος οἱ περὶ τοῦ πάσχα κανόνες ἐκφέρονται, & Μαλχίων, Αντιοχείας ὁ ἱερώτατος · καθελοῦσα καὶ ἀποκηρύξασα Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, μηδὲν ἄλλο ὄντα Αννα & Καϊάφα περὶ Χριστὸν φρονοῦντα.

XXVIII. MESOPOTAMICA, ARCHELAI.

277. SYNODVS diuina & ſacra particularis, collecta in Meſopotamia ab Archelao Carcharorum Epiſcopo, & Diodoro ſacerdote, contra Manem infernalem, & Diodoriadem presbyterum : quæ multis modis confutatos hoſce abdicauit.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ μερικὴ συναθροισθεῖσα ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, ὑπὸ Αρχελάου ἐπισκόπου Καρχάρων, καὶ Διοδώρου ἱερέως, κατὰ Μάνητος τοῦ ἐρεβώδους, & Διοδωριάδου πρεσβυτέρου · ἅτις πολυτρόπως τούτους ἐλέγξασα ἀπεκήρυξε.

XXIX. ROMANA, MILTIADIS.

313. SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, collecta Romæ à Miltiade ſanctiſſimo Papa, & Marco ſanctiſſimo, & Cæciliano Carthaginis Epiſcopo, ſuper vnione Epiſcoporum. Hanc igitur, vt & Arelatenſem, Conſtantinus Magnus Imperator colligi præcepit, cùm ab Occidentalibus ad Orientalia loca, nunquam reuerſurus diſceſſiſſet, non viſo Silueſtro Epi-

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, συναθροισθεῖσα ἐν Ρώμῃ, ὑπὸ Μιλτιάδου τοῦ ἁγιωτάτου πάπα, καὶ Μάρκου τοῦ ὁσιωτάτου, καὶ Κικιλιανοῦ ἐπισκόπου Καρθαγένης, ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῶν ἐπισκόπων. Ταύτην τοίνυν, & τὴν ἐν Αρελάτῳ, προστάξας συγχροτηθῆναι ὁ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, ἀπῆρας ἀπὸ τῆς ἑσπερίων ἐπὶ τὰ ἕῳα χωρία, ἀμεταστρεπτὶ ἅπασι · μὴ πεδιακὼς Σίλβεστρον ἐπι-

σκοπον ἐν τῷ θρόνῳ Ρώμης, ἀλλ' ὅτι Μιλτιάδου ἀναχωρήσας, ὅθεν ἀληθέστερόν ἐστι λέγειν, μὴ βεβαπτίσθαι αὐτὸν ἐν Ρώμῃ, ἀλλ' ἐν Νικομηδείᾳ.

scopo in throno Romæ. Sub Miltiade enim receſſit: vnde verius eſt, vt teneamus, non baptiſatum ipſum eſſe Romæ, ſed Nicomediæ. ANNO CHRIST.

XXX. ARELATENSIS, CHRESTI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, ἐν Ἀρελάτῃ, ἐπὶ Χρηστοῦ συναθροισθεῖσα τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Συρακουσίων τῆς Σικελίας, καὶ τοῦ προφημίου Κικιλιανοῦ ἐπισκόπου, ὅτι τὴν ἕνωσιν τῶν ἐπισκόπων.

SYNODVS diuina & ſacra prouincialis, à Chreſto ſanctiſſimo Syracuſiorum Siciliæ, & prænominato Cæciliano, Epiſcopis congregata, pro vnione Epiſcoporum. 314

XXXI. ANCYRANA, MARCELLI.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία, καὶ ἱερὰ τοπικὴ, δύο καὶ δέκα ἐπισκόπων, συναθροισθεῖσα ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας, ἧς ἐξῆρχε Μάρκελλος τῆς αὐτῆς ἐπισκοπῆς, καὶ Ἀγρικόλαος Καισαρείας Καππαδοκίας· κανονικῶς τυπώσασα τὴν διόρθωσιν τῶν ἐν τῷ διωγμῷ πεπτωκότων.

SYNODVS diuina & ſacra prouincialis duodecim Epiſcoporum, collecta Ancyræ Galatiæ: cui præfuit Marcellus ibidem Epiſcopus, & Agricola, Cæſareæ Cappadociæ: quæ canonicam præſcripſit emendationem eorum, qui in perſecutione cecidiſſent. 316.

XXXII. CÆSARIENSIS PONTICA, VITALII.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερὰ τοπικὴ, εἴκοσι καὶ τριῶν ἐπισκόπων, ὧν ἦρχε Βιτάλιος, συναθροισθεῖσα ἐν Καισαρείᾳ τῆς Πόντου, περὶ τῶν ἐν τῷ διωγμῷ ἐπιθυσάντων, ἢ ἁρπασαμένων, ἢ εἰδωλοθύτων γευσαμένων· ἢ καὶ πρὸς τὴν διαφορὰν τῆς παραβάσεως, εὐλόγως καὶ τὴν διόρθωσιν κανονικῶς διετύπωσεν.

SYNODVS diuina & ſancta prouincialis, viginti trium Epiſcoporum, quorum præſes fuit Vitalius, collecta Cæſareæ Ponti: de iis, qui in perſecutione ſacrificaſſent, aut abiuraſſent, aut idolothyta guſtaſſent: quæ etiam ſecundùm differentiam tranſgreſſionis, rationabilem emendationem canonicè præſcripſit. 316.

Πατρικίου Ἀραρσίου τῆς μακαρίας, ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ, τοῦ ἐπιλεγομένου Ὠκεανοῦ.

Patricij Ararſij ſancti, ex oratione ipſius, quæ Oceanus cognominatur.

ΜΕΛΙΤΙΟΝ τοίνυν ἐπίσκοπον Θηβαΐδος, ἐν τῷ διωγμῷ θύσαντα, καὶ ἐπὶ μυρίοις ἑτέροις φονικήμασιν ἐγκλήμασιν, ὁ μακαριώτατος Πέτρος Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος, πρὶν τὸν τοῦ μάρτυρίου στέφανον ἀναδήσασθαι, καθεῖλε, καὶ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐξέωσε· καὶ Ἄρειον διάκονον, ὡς ἕτερόν τι προσβάλλοντα ἐπὶ τοῦ θεοῦ λόγου, καὶ ὃ, ἐξ οὐκ ὄντων, καὶ ὃ, ἦν ποτὲ, ὅτε οὐκ ἦν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς, διακονεῖν καθάπαξ κεκώλυκε. Πέτρου δὲ ἐν κυρίῳ τελευτήσαντος, Ἀχιλλᾶς διεδέξατο, καὶ Ἄρειον τῇ αἱρέσει καὶ φιλαρχίᾳ κεκτυμέ-

MELETIVM igitur Epiſcopum Thebaidos, qui in perſecutione ſacrificauerat, & infiniterum aliorum criminum reus fuerat deprehenſus, ſanctiſſimus Alexandriæ Epiſcopus Petrus, ante acceptam martyrij coronam depoſuerat, Chriſtique Eccleſia eiecerat: itémque Arium Diaconum, tanquam qui diuerſam ſubſtantiam de DEO *Verbo, atque etiam iſta, Ex non entibus, &, Erat aliquando, cùm non eſſet filius* DEI *& Patris aſſereret, Diaconi munere fungi omninò prohibuerat. Petro autem in Domino defuncto, Achillas ſucceſſit: qui Arium, ipſa hareſi & dominandi cupiditate vi-*

ANNO CHRIST.

ctum, & Meletij auſis nefariè cooperantem, deceptus presbyterum conſtituit, & Schola Alexandrina præfecit. Achilla verò non ita multò pòſt ſanctè defuncto, ille Apoſtolicorum dogmatum propugnator Alexander ſucceſſit. Arius igitur, quòd Alexandro prælatus non eſſet, magis iam dominandi cupiditate inſoleſcere, & abſtractis ab Eccleſia, Euzoio Diacono, Æithale & aliis quibuſdam, contra Eccleſiam & Alexandrum, conuenticula cœpit cogere: Heteroüſi doctrinam confirmare conatus. Beatiſſimus autem Alexander, cùm multis antè admonitionibus vſus eſſet, ad illud tandem Apoſtolicum præceptum ſine conſtitutionem deuenit, qua habet hæreticum hominem poſt vnam & alteram admonitionem vitari: cùm quidem videret illos Scripturarum teſtimoniis omninò deſtitui.

νον, & τοῖς Μελιτίου τολμήμασιν ἀνυπεύθυνος συμπαράπεμπτα, διλεαδεῖς χλεστονς προσβύτερον, καὶ τῆς ἐν Αλεξανδρείᾳ διδασκαλείου προείσηται. Αχιλλεῖ δ' οὐ μετὰ πολὺ ὁσίως τελευτήσαντι, ὁ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων ὑπερμαχος Αλέξανδρος διαδέχεται. Αρειος γοῦν, ὡς μὴ προκριθεὶς Αλεξάνδρου, μειζόνως τῇ φιλαρχίᾳ ἀλαζονεύεται, καὶ ἀποσπάσας τῆς ἐκκλησίας Εὐζώϊον τὸν διάκονον, Αἰθαλεῖ, καὶ ἑτέροις τισὶ, κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ Αλεξάνδρου, φρενιτιάζειν ἀπήρξατο, κενοτομῶν αἱρετικῶς τὸ ἑτεροούσιον. ὁ δὲ μακαριώτατος Αλέξανδρος πολλαῖς νουθεσίαις χρησάμενος, ὅτι τῷ ἀποστολικῷ διατάξει ἔρχεται τῷ λέγοντι, αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ· ἰδὼν σκαιόν καὶ διόλου διεστραμμένον.

XXXIII. ALEXANDRINA, ALEXANDRI.

317. SYNODVS diuina & ſancta, ſed particularis, (ſi ita dicendus eſt eorum, qui nuper & facilè reperiebantur Epiſcoporum conuentus), quæ Alexandriæ à beato Alexandro collecta abdicauit & anathemati ſubiecit, tanquam in infidelitate perſeuerantes, & putredinem ſiue vlcus Eccleſiæ afferentes, Arium, Euzoium, Achillam, Aeithalem, Lucium, Sarmatium, Iulium, Menam, Arium alium, & Helladium: ipſorúmque depoſitionem vbique emiſit: cui ſubſcripſerunt Epiſcopi Libyæ, & Pentapolis, Syriæ & Lyciæ, Cappadociæ & Aſiæ, atque etiam Alexander Conſtantinopolis. Quæ verò acciderant, ea Arius ad Euſebium Nicomediæ & alterum Palæſtinæ, huic & conſentientem & cognominem perſcribit: qui cùm in impietate idem ſentirent, contra Alexandrum & Chriſti Eccleſiam, multa vi & verſutia aciem inſtruunt: vnde Chriſti amans Imperator Conſtantinus Synodum congregari præcepit.

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερά, μερικὴ δέ, ὡς φέρε εἰπεῖν ὅτι, τῶν προσφάτως διεσκεμμένων καὶ προχείρως ὑποσκόπων συνέλευσις· ἥτις συγκληθεῖσα ἐν Αλεξανδρείᾳ ὑπὸ Αλεξάνδρου μακαρίου, ἀπεκήρυξε καὶ ἀνεθεμάτισε καθυπέβαλεν, ὡς ἐμμένοντας τῇ ἀπιστίᾳ, καὶ σπίλον τῇ ἐκκλησίᾳ προσαγομένους, Αρειον, Εὐζώϊον, Αχιλλᾶν, Αἰθαλῆν, Λούκιον, Σαρμάτιον, Ιούλιον, Μηνᾶν, Αρειον ἕτερον, καὶ Ελλάδιον· ἐπὶ τούτοις καθαίρεσιν πρυτανικὴν ἐξεπέφηνεν. Εἰς οὓς ὑπογράφουσιν ὑπίσχυνται Λιβύης, καὶ Πενταπόλεως, Συρίας, καὶ Λυκίας, Καππαδοκίας, καὶ Ασίας, καὶ Αλέξανδρος ὁ Κωνσταντινουπόλεως. γράφει δὲ Αρειος τὰ συμβαίνοντα πρὸς τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, καὶ τὸν ἐκείνου παλαιστίνης ὁμόφρονα καὶ συνώνυμον· οἱ ὁμογνώμονες τῇ ἀσεβείᾳ, κατὰ Αλεξάνδρου, καὶ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας δυνάμει καὶ κακουργίᾳ πολλῇ πολεμοῦσιν. ὅθεν ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς Κωνσταντῖνος συγκροτηθῆναι παρέζῃ τὴν σύνοδον.

XXXIV. SYNODVS NICÆNA, OECVMENICA PRIMA: CCCXVIII. PATRVM.

325. SYNODVS diuina & ſacra, Oecumenica prima, trecentorum & octodecim diuinorum Patrum, colle-

ΣΥΝΟΔΟΣ θεία καὶ ἱερά, οἰκουμενικὴ πρώτη, τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων, σύνοδος θεσπισθεῖσα ἐν τῇ

τῇ Νικαέων μητροπόλει, τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας· ἧς ἐξῆρχον τοτὲ καθεζόμενοι, Βίτων καὶ Βικέντιος πρεσβύτεροι, τὸν τόπον ἐπέχοντες Σιλβέστρου τοῦ πάπα Ρώμης, καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ιουλίου· Αλέξανδρος, Αλεξανδρείας· Μακάριος, Ιεροσολύμων· Εὐστάθιος, Αντιοχείας· ἐν τοῦ τόπου Μητροφάνους Κωνσταντινουπόλεως, Αλέξανδρος πρεσβύτερος· Οσιος ὁ Κορδούβης ἐπίσκοπος· καὶ Κωνσταντῖνος, ὁ ἐν Χριστιανοῖς βασιλεῦσιν ἀπόστολος. Ἡτις ἁγία σύνοδος ὁμοούσιον ὑπὲρ τῆς ἁγίας τριάδος ἁρμόσασα, καὶ θεῖον καὶ μυστικὸν πάσχα ἑορτασμὸν, ὥρισατο κατὰ πάσης αἱρέσεως θεουργὸν τῆς πίστεως μάθημα· Αρείου, Σαβελλίου, Φωτινοῦ, Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, Μανέντος, Οὐαλεντίνου, Μαρκίωνος, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. Αποκηρύττει δὲ καὶ τὸν τῆς Θηβαΐδος Μελίτιον, μετὰ τῶν χειροτονιῶν αὐτοῦ· καὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον. Τὰς διαθήκους βίβλους καὶ ἀποκρύφους, τοιῷδε τρόπῳ καταδήλους ποιήσασα. Εν γὰρ τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ, κάτω τραπέζῃ τῇ θείᾳ πάντες αὐτὰς ἀναθέμενοι προσηύξατο· ὡς ἀνευρεθεῖεν τοῖς θεοπνεύστοις ἐπόμενοι, τὸν κύριον ἐξαιτησάμενοι, καὶ τοὺς κιβδήλους, ὃ καὶ γέγονεν, ἐκφυγεῖν.

ACTA Niceæ, metropoli Bithyniæ prouinciæ: cui præfuerunt & præfederunt Vito & Vincentius presbyteri, locum tenentes Siluestri Papæ Romani, eiúsque successoris Iulij: Alexander, Alexandriæ: Macarius, Hierosolymorum: Eustathius, Antiochiæ: vice Metrophanis Constantinopolitani, Alexander presbyter: Hosius, Cordubæ Episcopus: & Constantinus inter Christianos Imperatores Apostolus. Quæ sancta Synodus vnitatem essentiæ diuinæ, siue τὸ ὁμοούσιον sanctæ Trinitati accommodans, & sanctum atque mysticum Pascha definiens, contra omnem hæresim, diuinam fidei disciplinam exposuit: Arij videlicet, Sabellij, Photini, Pauli Samosateni, Manetis, Valentini, Marcionis, & eorum qui cum ipsis sentiunt. Abdicauit eadem Meletium Thebaïdis Episcopum, vnà cum ordinationibus ipsius: & Nicomediæ Eusebium. Sacros etiam libros & apocryphos, hoc modo manifestos fecit. In domo enim Dei, inferiore loco iuxta diuinam mensam omnibus collocatis, Dominum inuocans orauit: vt qui diuinitus inspirati essent, superiùs: qui autem adulterini, inferiùs (quod & factum est) inuenirentur. ANNO CHRIST.

XXXV. CÆSARIENSIS PALÆSTINA, ARIANOR.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ δὲ τοῦ πάπα Αλεξανδρείας μετὰ πεντάμηνον χρόνον τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ Νικαίας, πρὸς κύριον ἀποδημήσαντος, Αθανάσιος τὴν προεδρίαν ἀξίως ἐδέξατο. Οἱ δὲ προρρηθέντες κακόδοξοι μεμαθηκότες, μεγάλως ἐπάχησαν· πεῖρᾳ τὸν ἄνδρα γνώσκοντες, καὶ ὡς φόνιον τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦτον ἀναδιδάξαντες, ἐν Καισαρείᾳ Παλαιστίνης σύνοδον κατ' αὐτοῦ ἐθέλουσι πρωτεύειν. Αθανασίου γὰρ ἐκεῖσε μὴ παραγενομένου, καὶ τὸν αὐτῆς ἐπίσκοπον προδήλως αὐτοῦ ἐν πάλαι καὶ τῇ ἀληθείᾳ ξενιτεύσαντος δυσμενέστατον, ἡ μανικὴ ἄπρακτος διελύετο σύνοδος.

ALEXANDRO verò Papa Alexandriæ quinto pòst mense, quàm Nicæa domum reuersus esset, ad Dominum digresso, Athanasius præsulatum meritò accepit. Quos autem priùs nominauimus falsæ doctrinæ assertores, cùm hoc resciuissent, vehementer perturbati sunt: quòd iam antè, qualis hic vir esset, ipso vsu didicissent: eúmque tanquam homicidam, Christi amanti Imp. Constantino detulerunt: & vt Synodus contra ipsum Cæsareæ Palæstinæ instituerentur, incitarunt. Cùm autem Athanasius, vt qui Episcopum illius loci iam olim, & sibi & veritati expertus esset infensissimum, ibi non compareret: furiosa hæc, re infecta, dissoluta est Synodus. 334.

ANNO CHRIST.

XXXVI. TYRIA, EORVNDEM.

335. VNDE impij hi deteriora moliuntur, & pij Imperatoris animum accendunt contra ſtrenuum illum Athanaſium: & vt ſynodicè in Tyro iudicetur, mandatum impetrant. Euſebius autem Nicomedienſis blandis ſermonibus Imperatore decepto, & ſub prætextu viſendarum à beata Helena ad gloriam IESV CHRISTI veri Dei noſtri Hieroſolymis extructarum Eccleſiarum (quæ multa ſpectatu habebant digniſſima, quarúmque magnitudines Græci hiſtoriis tradiderunt) vehiculo aſcenſo, & numero plurimorum Epiſcoporum, primariorúmque Senatorij ordinis ad ſe attracto, Tyrum tenuit, Athanaſio eiectionem & depoſitionem molitus: Synodúmque calumniis refertam contra diuinum ſymbolum & beatum Athanaſium ibi coëgit: ſcortum iſtens, à quo innocens accuſaretur. Cùm autem Athanaſius ſubornationem hanc, per Timotheum presbyterum manifeſtiſſimè redarguiſſet: ad exciſionem manus Arſenij Meletianorum diaconi ſunt conuerſi. Sed licèt hac etiam in re calumniatores ipſos eſſe beatus Athanaſius oſtenderit, vtraque Arſenij manu demonſtrata: non tamen pudorem eis incuſſit, vt à rabioſo propoſito deſiſterent: ſed ab ipſis anathemate notatus, & tanquam maleficus eſt eiectus: Arius verò & Euzoius in communionem ſunt recepti. Athanaſius autem iſta aduerſus ſe deſignari animaduertens, fugâ arreptâ, Conſtantinopolim ad Chriſti-amantem Imperatorem ſe ſe confert: & ſycophantias ipſorum exponit.

ΟΘΕΝ καὶ μᾶλλον οἱ ἀσεβεῖς κακουργοῦσι, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως ἀνάπτουσι, καὶ τὸν πολύαθλον Ἀθανάσιον· συνοδικῶς ἐν Τύρῳ κριθῆναι παρασκευάζοντι ἀφικέσθαι. Εὐσέβιος δὲ ὁ Νικομηδείας, ταῖς πειθανολογίαις βουκολήσας τὸν εὐσεβέστατον, ὡς ἐν πάσῃ θείᾳ τῇ τῆς μακαρίας Ἑλένης πρὸς δόξαν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν οἰκοδομηθεισῶν ἐκκλησιῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ, (πρεσχουσῶν πολλῶν θεαμάτων, ὧν τὰ μεγέθη ἑλλήνων παῖδες ἱστορίαις παραδεδώκασιν) ὀχήμασι ἐπιβαὰς, καὶ ἀριθμὸν πλείστων ἐπισκόπων, καὶ συγκλητικῶν λογάδων ἐπισυρόμενος, τοῦ Τύρου κατέλαβεν, Ἀθανασίῳ πραγματευόμενος τοῦ ἐκβολεῖ καὶ καθαιρέσει· καὶ συνόδου συκοφαντίας μιάμενον, καὶ τοῦ θείου συμβόλου, καὶ Ἀθανασίου τοῦ μάκαρος, ἐν αὐτῇ συνεχρίστησε· πόρνην παρεσπαμένος τοῦ ἀθῴου κατήγορον. Ἀθανασίου δὲ τοῦ συνοδικοῦ διὰ Τιμοθέου πρεσβυτέρου καθολικῶς διελέγξαντος· ὅτι τοῦ ἐκκοπέντος τῆς χειρὸς Ἀρσενίου τοῦ Μελιτιανῶν διακόνου * * * πλὴν καὶ ἐν τούτῳ συκοφαντίας αὐτοῖς παρασήσας ὁ μακάριος Ἀθανάσιος, διὰ τῶν δύο χειρῶν Ἀρσενίου τῆς ἐπιδείξεως· ὅτε ἐδυσώπησαν αὐτοὺς λαφῦσαι τῷ λυσσώδει φρονήματος· ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν αἱαθημαπίξεται, ἡ ὡς κακοῦργος ἐκβάλλεται· Ἄρειος δὲ καὶ Εὐζώϊος εἰς κοινωνίαν εἰσδέχονται. Ἀθανάσιος μὲν τοι τὰ καθ' αὑτὸν θεασάμενος, φυγὰς ἐν Κωνσταντίνου πόλει πρὸς τὸν φιλόχριστον βασιλέα καταλύεται· τὰ δ' συκοφαντίας αὐτῶν ἐξηγούμενος.

XXXVII. MAREOTICA, EORVNDEM.

335. QVI verò cum Euſebio erant, ad inſpicienda Hieroſolyma, & ad Encænia ſeſe conuertunt: Nicææ autem Theognium, & Perinthi Theodorum, Narciſſum & Marin, vnà cum ſocietate idem ſentiente, contra pium Athanaſium in Mareotidem emittunt: quæ à vicina palude, Maria dicta, nomen habet. Eſt enim hic

ΟΙ δὲ περὶ τὸν Εὐσέβιον, ὅτι τοῦ θείου τῶν Ἱεροσολύμων χωρεωῦντες, καὶ τὰ ἐγκαίνια· τῆ Νικαίας Θεόγνιον, καὶ τὸν Περίνθου Θεόδωρον, Ναρκισσον καὶ Μαρῖν Χαλκηδόνος, μετ' συμμορείας ὁμόφρονος, κατὰ τοῦ θεόφρονος Ἀθανασίου ἐν τῇ Μαρεώτῃ ἐξέπεμψαν· ἣν λίμνη ἐκ τοῦ πλησιοχώρου λίμνης, καλουμένης Μαρίας, πρόσκτηται τὸ ἐπώνυμον. Ἐστὶ γὰρ ἀκρο-

λούθως οὗτος· Αἴγυπτος, Θηβαΐς ἡ ἄνω & κάτω, Μαρεώτης, Αὔγασις, Μαρμαρική, Λιβύη, Πεντάπολις, Ἀφρική, Βαρβαρία, Βοιωτία, Γάδηρα, Ὠκεανός. Θεόγνιος μέν νυν ἐν τῇ Μαρεώτῃ μετὰ τοῦ συνεδρίου τῆς ἀσεβείας ἡγούμενος, Ἰσχυρίωνα τὸν αὐθαιρέτως Μαρεώτου ἐπίσκοπον, κατήγορον τοῦ θεοφόρου Ἀθανασίου, ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς συνόδῳ προεχείρισατο, κατ' αὐτοῦ μὴ πρότερος διαβάλλων τὰ ἐγκλήματα βέβαια.

tractus: Ægyptus, Thebais superior & inferior, Mareotis, Augasis, Marmarica, Libya, Pentapolis, Africa, Barbaria, Bœotia, Gadira, Oceanus. Theognius igitur in Mareotide, vnà cum conuenticulo illo impio consistens, Ischyrionem à semetipso electum Mareotidis Episcopum, accusatorem diuini Athanasij, in illa Synodo constituit: contra absentem obiecta crimina, tanquam certa recipiens. ANNO CHRIST.

XXXVIII. ANTIOCHENA, EORVNDEM.

Οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ ὁ Νικομηδείας Εὐσέβιος, ἀπελθὼν μὲν τὴν ἁγίαν, καὶ τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐγκαίνια, ὅτε τὴν Ἀντιόχου παρεγένετο, καὶ συνόδου κατὰ τοῦ ἁγίου συμβόλου, καὶ Εὐσταθίου συνέστησε τοῦ μακαρίου· πλέξας συκοφαντικοὺς αὐτῷ μοιχείας· δι' ὧν καθαίρεσιν ἐψηφίσατο· καὶ ἐν τῇ βασιλέως κατακρίσει ἕξεως ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ προεσκεύασε. Μόνον τῆς ἑταιρικῆς γυναίου ἔχοντος ἐν ἀγκάλαις τὸ βρέφος, καὶ Εὐσταθίου ἐπομωμόσου, τοὺς ὅρκους λήθη καλύψαι οὐκ ἴσχυσε. Τούτου γὰρ τῇ μακροπαθεῖ κλινοπετείᾳ ἐκπεσόντος, κλῆρος καὶ λαὸς ἐξαγορεύοντος ἤκουον, ὡς παρὰ τοῦ αἱρετικοῦ χρυσίου καὶ τῆς μακαρίου Εὐσταθίου ποσότητα ἔλαβε· ὅτι τὴν ὅρκων φάσκοντος μὴ ἁμαρτεῖν, ὡς ἔοικε, τοῦ ὀνόματος· Εὐσταθίου κίβδηλος τοῦ χαλκείου, τοῦ ὑπ. δηλονότι βρέφους καθάπαξ οὐκ ἀρχοντος.

NEQVE hoc solum: sed & Nicomediensis Eusebius post spectata Hierosolyma & Encænia ibi celebrata, Antiochiam se se confert, & Synodum contra diuinum symbolum & beatum Eustathium instituit: Sabellianismum ipsi obiiciens, & adulterium: propter quæ depositionem illi decernit, & ab Imperatore condemnationem exilij in Illyrico præparat. Veruntamen meretricia illa muliercula, quæ in vlnis infantem habuerat, & Eustathij eum esse deierauerat, iuramenta obliuione inuoluere non potuit. Cùm enim in longissimam cubationem ex morbo incidisset: clerus & populus confitentem audiuerunt, quantam ab hæreticis contra beatum Eustathium auri summam accepisset: de iuramento autem affirmantem, se non aberrasse à nomine, cùm Eustathij Ærarij omninò fuerit infans demonstratus. 341.

XXXIX. CONSTANTINOPOLITANA, EVSEBIANORVM.

Οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Νικομηδείας Εὐσέβιον, καὶ οἱ ἐν τῇ Μαρεώτῃ, ἐλθόντες εἰς Βυζάντιον, εὗρον τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον, Κωνσταντῖνον τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα αἰτούμενον, ὅπως τῇ ἐν Τύρῳ συνοφαντίᾳ χρονικῷ μὲν ἔτει ὅπως τοῖς ἀφαλήτοις ἐπεξέλθοιεν· καὶ πρὸς ἃς ἑαυτῶν φωλεοὺς καταπλήξαντες οἱ ἀνήμεροι θῆρες κατέδυσαν. Εὐσέβιος δὲ αἰσχύνης ἔρημος ἐπαναστὰς τῷ κατ' αὐτὸν ὁμωνύμῳ θεοφόρῳ ἐπισκόπῳ, τέσσαρας συκοφάντας παρέστησεν· οἱ περὶ στατιωμπίου, καὶ τὴν λοιπῶν ἄρχοντες τῆς λοιδορίας ἐπῴδουν, τὸν βασιλέα συνοδικῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει τε καὶ τὸν ἀοίδιμον πείσαντες Α-

EVSEBIVS igitur Nicomediensis, & qui in Mareote conuenerant, Byzantium cùm venissent, sanctum Athanasium inuenerunt: qui à piissimo Imperatore canonicam vindictam institui peteret in delatores suos, propter calumniam illam in Tyro: quamobrem ad sua lustra immites illæ bestiæ metu perculsæ descenderunt: Eusebius autem impudenter insurgens contra cognominem sibi Episcopum, quatuor calumniatores exhibuit: qui de procuratione annonæ & reliquis, iureiurando calumnias confirmantes, Imperatori persuaserunt, vt quæ contra celebrem A- 341.

ANNO CHRIST. Athanaſium afferebantur, Conſtantinopoli ſynodicè examinarentur. Quod & factum eſt: confeſſu Hæreticorum, omnem contra ſacrum ſymbolum mouente lapidem, & Athanaſium innocentem Treuiros Galliæ exilio condemnante. Sanctum etiam Cimaten & Euphraten Antaradi, Euprepium Adrianopolis, & Lucium confeſſorem, qui in vinculis mortuus eſt, & Marcellum Ancyræ, tanquam homini-cultorem, deponente.

θανάσιον ἐξεπαθλῶσαι. Ὁ καὶ λέγουσιν, συνεδρίου αἱρετικῶν κατὰ τοῦ ἁγίου συμβόλου πάντα λίθον κινούντων, καὶ Ἀθανάσιον τὸν ἀθῷον, εἰς Τρεβέρων τῆς Γαλλίας ἐξορίσαντος καταχρίνοντος, καὶ τὸν ὅσιον Κύματον, καὶ Εὐφράτην Ἀντιοχείας, Εὐπρέπιον Ἀδριανουπόλεως, καὶ Λούκιον τὸν ὁμολογητὴν, ὃς τελευτᾷ ἐν τοῖς δεσμοῖς, & Μαρκέλλου τὸν Ἀγκύρας, ὡς ἀνθρωπολάτρου, καταγνόντος.

XL. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTII.

341. CONSTANTINVS igitur Chriſtianus Imperator, poſteaquàm exilio Athanaſium multaſſet, Nicomediam veniens, cùm in ægritudinem incidiſſet, baptiſatus eſt: & cùm iam ad Dominum peregrinaturus eſſet, teſtamento facto, reuocari ab exilio diuinum Athanaſium iuſſit: & Conſtantinum quidem & Conſtantem filios ſuos, Orientalium Romanorum, Roma relicta, imperium retinere: Conſtantium autem ab Antiochia Romam ſimiliter proficiſci. Sed teſtamento ab Euſtathio presbytero & curatore; qui Arianis occultè fauebat, corrupto: Conſtantius Imperator Orientis renunciatur: & cùm fratres ipſius orthodoxi eſſent, ſolus ipſe in Arianorum ſenſum prolapſus eſt. Confeſtim enim, qui cum Euſebio Nicomedienſi faciebant, ipſum contra ſanctiſſimum Paulum accedunt, cum multis calumniis, & hoc deferentes, Sine tuo, Imperator, decreto, Alexandro mortuo, in ſolium Conſtantinopolis ſeipſum collocauit. Ille autem confeſſum Hæreticorum Conſtantinopoli, contra diuinum ſymbolum congregari præcipiens, Paulum confeſſorem ex Eccleſia eiici, eiúſque loco pridem Beryti, tunc autem Nicomediæ Epiſcopum Euſebium introduci iuſſit.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ μὲν οὖν, ὁ ἐν Χριστιανοῖς βασιλεύς, ἀποστείλας ἐκ τῆς ἐξορίας, τὸν θεῖον Ἀθανάσιον παρεγγυησάμενος, ἐλθὼν ὅτε Νικομήδειαν, ἠσθένησε βαρέως· καὶ μέλλων ἐκδημεῖν πρὸς τὸν κύριον, διαθήκας ἀνακληθῆναι τὸν ἐξορίας τὸν θεσπέσιον διετύπωσεν Ἀθανάσιον· Κωνσταντῖνον καὶ Κώνσταντα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τῶν ἑῴων Ῥωμαίων, ἐκ Ῥώμης ἀπαίροντας, τὴν βασιλείαν διατελεῖσθαι· καὶ Κωνστάντιον ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰς Ῥώμην, ὁμοίως αὐτοκρατορεύεσθαι. Ἀλλὰ τὴν διαθήκης φαλσευθείσης ὑπὸ Εὐσταθίου τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἐπιτρόπου κεχρυμμένου Ἀρειανοῖς χρηματίζοντος· Κωνστάντιος βασιλεὺς τὴν ἑῴαν διακρατεῖται· καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ὀρθοδοξούντων, μόνος εἰς τὸ Ἀρειανὸν κατολίσθησι φρόνημα. Εὐθὺς γὰρ οἱ περὶ τὴν Νικομηδείας Εὐσέβιον, αἰτιῶνται καὶ τὸν μακαριώτατον Παῦλον προσέρχονται· σὺν πολλαῖς διαβολαῖς καὶ τοῦτο φέροντες, ὡς δίχα τῆς σῆς, βασιλεῦ, διαγνώσεως, Ἀλεξάνδρου τελευτήσαντος, εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως ἑαυτὸν ἐγκαθίδρυσεν. Ὃν σὺν αἱρετικῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθῆναι καὶ τὸν θεῖον σύμβολον διαπεφωνῆσθαι, Παῦλον τὸν ὁμολογητὴν ἐκβληθῆναι τῆς ἐκκλησίας ἐκέλευσε· καὶ ἀντεισαχθῆναι πρὸς αὐτοῦ Βηρυτοῦ, Νικομηδείας Εὐσέβιον.

XLI. ANTIOCHENA, ARIANORVM.

345. SYNODVS hæretica Antiochiæ Syriæ, nonaginta ſeptem Epiſcoporum: qui verbo quidem & prætextu propter initiationem Eccleſiæ Con-

ΣΥΝΟΔΟΣ αἱρετικὴ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας, τῶν συνελθόντων καὶ ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἐπισκόπων συνελθόντων· λόγῳ μὲν καὶ προφάσει τῶν ἐγκαινίων τῆς Κωνσταν-

παντὸς ἐκκλησίας, ἐνὸς ἑκάστου τῶν ἁγιωτάτων· σκοπῷ ὃ καὶ τοῦ ὁμολογήματι τῷ θείου συμβόλου, καὶ τῷ Ἀθανασίου τοῦ μεγαλοφρονος· ἦσαν δὲ ἡγούμενος Νικομηδίας Εὐσέβιος, καὶ Παλαιστίνης Ἀκάκιος, καὶ Καισαρείας Καππαδοκίας Διάνιος, Ἀστέριον ἔχων τὸν Καππαδόκιον φιλόσοφον. Οἱ καὶ ὅλον μεταποιήσαντες σύμβολον, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Γρηγόριον ἐξαπέστειλαν, ὅστις ὁπλίτας τοὺς μακαρίους Ἀθανάσιον ἐξεδίωξεν· καὶ αὐτὸς λυμήνεσθαι τῇ ἐκκλησίᾳ κατέσπευσεν. Οἱ μὲν οὖν περὶ Εὐσέβιον Ἀρειανοὶ, ἐν συνόδου κρατοῦντες, καὶ ὄντες ἐν αὐτῇ καὶ ὀρθόδοξοι, τὸ θεῖον πάσχα κατὰ τὴν ἁγίαν ἐν Νικαίᾳ ὁρίζουσι συνόδον· καὶ τοὺς ἐμφερομένους ἤδη κανόνας ἐξέθεντο.

stantinianæ, quæ inter ſpectacula præcipuum obtinebat locum: ſcopo autem & reipſa contra diuinum ſymbolum, & generoſa mente præditum Athanaſium conuenerant. Ei præfuerunt Nicomediæ Epiſcopus Euſebius, & Palæſtinæ Acacius, Cæſariæ Cappadociæ Dianius, Aſterium habens Cappadocem Philoſophum. Qui & ſacrum commutantes ſymbolum, Alexandriam Gregorium emiſerunt, qui cum quatuor millibus armatorum beatum Athanaſium perſecutus eſt, & ipſe corrumpere Eccleſiam feſtinauit. Qui igitur cum Euſebio erant Ariani, cùm in Synodo ſuperiores eſſent, quanquam ei Orthodoxi quoque intereſſent, diuinum Paſcha ſecundùm Nicænam Synodum definiuerunt, & canones, qui iam circumferuntur, expoſuerunt. ANNO CHRIST.

XLII. ANTIOCHENA ALIA EORVNDEM.

ΠΑΥΛΟΝ τοίνυν ἐν Ρώμῃ, καὶ Ἀθανάσιον ὁ μακάριος πάπας Ἰούλιος, ἐκ Κώνστας ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς θεασάμενοι *_* καὶ οἰκείοις θρόνοις ἀποδιδόασι. διόπερ οἱ ἑτερόδοξοι, ἐκ αὖθις ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τοῦ θείου συμβόλου συναθροίσαντες σύνοδον, Παῦλον ἐκ Ἀθανάσιον ἀπεκήρυξαν· κατασκάμψαι πλέξαι Ἰουλίου, ὡς μὴ καλῶς αὐτοῖς ἀντικανονίσαντος.

PAVLVM igitur & Athanaſium, beatus Papa Iulius, & Conſtans piiſſimus Imperator, Romæ cùm vidiſſent, ſua eis ſolia reddiderunt. Quapropter qui diuerſum ſentiebant, rurſus Antiochiæ contra diuinum ſymbolum congregantes Synodum, Paulum & Athanaſium depoſuerunt: multis etiam Iulium inceſſentes, quòd non bene contra ipſos canones conſtituiſſet. 346.

XLIII. ANTIOCHENA RVRSVS ALIA EORVNDEM.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΣ μὲν οὖν καὶ Ἰουλίου διὰ τὸ ἅγιον σύμβολον τοῖς αὐτῶν συμμαχοῦσιν συνίσχυον, ἡ ἀληθὴς σωτήριος πίστις ηὐξάνετο. Ὅθεν καὶ φάλαγξ αἱρετικὴ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τοῦ θείου συμβόλου συρρέουσα, Φωτεινὸν καὶ Σαβέλλιον, καὶ Μαρκέλλου Ἀγκύρας, ἀνεθεμάτισε· καὶ Εἰς Ρώμην ὅρου ἐκτιθεμένη τῆς πίστεως ἀπέστειλεν. ἃν οἱ ἑσπέριοι καὶ Ἰούλιος οὐ προσήκαντο.

CONSTANTE ergo & Iulio propter ſanctum ſymbolum auxilia ſua cum illius (ſymboli) profeſſoribus coniungentibus, vera & ſalutaris fides augebatur. Vnde & phalanx Hæreticorum rurſus Antiochiæ contra diuinum ſymbolum confluens, Photinum, & Sabellium, & Marcellum Ancyræ anathemate notauit, & Romam definitionem exponens fidei ablegauit: quam tamen Occidentales & Iulius non admiſerunt.

XLIV. SARDICENSIS, ORTHODOXA.

ΚΩΝΣΤΑΣ δὲ ὁ θεότατος, Κωνσταντίου τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ θεασάμενος διεστόφεγγα, καὶ τοῖς Ἀρειανοῖς χαριζόμενον, δηλονοτὶ συνόδου ἁγίαν, ἐν Σαρδῇ τῇ μητρο-

CONSTANS verò diuiniſſimus, cùm fratrem Conſtantium Euripi inſtar mutabilem eſſe, & Arianis gratificari animaduerteret: Synodum ſanctam Sardicam indicit: metropo- 347.

ANNO CHRIST. lin Illyriorum & Dacorum: vt Pauli & Athanasij causam examinarent. In ea conuenerunt Româ, ex Hispaniis, Gallia, Italia, Campania, Africa, Sardinia, Dardania, Macedonia, Thessalia, Pæonia, Mysia, Achaia, Epiro, Thracia, Europa, Asia, Caria, Bithynia, Hellesponto, Phrygia, Pisidia, Cappadocia, Ponto Euxino, Cilicia, Phrygia altera, Pamphylia, Lydia, Insulis Cycladibus, Ægypto, Thebaïde, Libya, Galatia, Palæstina, Arabia, septuaginta sex primores Episcopi: quibus præerant Hosius Cordubæ Episcopus, Abramiæus, & Protogenes Sardicæ Archiepiscopus. Hæc sanam illustrans doctrinam, Paulum & Athanasium recepit, perpetuáque depositione notauit Gregorium Alexandriæ, Quintilianum Gazæ, & Ancyræ Basilium: decernens ne quis eis communicaret, neve à quoquam fideli Episcopi nominarentur, tanquam qui tyrannicè sedes suas occupassent: Theodorum verò Heracleæ, & Palæstinæ Acacium, Stephanum Antiochiæ, & Syngidoni Isaacium, Menophantem Ephesi, & Mydæ Valentem abdicauit solùm, & Ciliciæ Georgium: quos post mortem abiecit, cùm comperisset, eos pridem ab Alexandro Constantinopolis condemnatos fuisse.

lin Illyriorum & Dacorum: vt Pauli & Athanasij causam examinarent. In ea conuenerunt Româ, ex Hispaniis, Gallia, Italia, Campania, Africa, Sardinia, Dardania, Macedonia, Thessalia, Pæonia, Mysia, Achaia, Epiro, Thracia, Europa, Asia, Caria, Bithynia, Hellesponto, Phrygia, Pisidia, Cappadocia, Ponto Euxino, Cilicia, Phrygia altera, Pamphylia, Lydia, Insulis Cycladibus, Ægypto, Thebaïde, Libya, Galatia, Palæstina, Arabia, septuaginta sex primores Episcopi: quibus præerant Hosius Cordubæ Episcopus, Abramiæus, & Protogenes Sardicæ Archiepiscopus. Hæc sanam illustrans doctrinam, Paulum & Athanasium recepit, perpetuáque depositione notauit Gregorium Alexandriæ, Quintilianum Gazæ, & Ancyræ Basilium: decernens ne quis eis communicaret, neve à quoquam fideli Episcopi nominarentur, tanquam qui tyrannicè sedes suas occupassent: Theodorum verò Heracleæ, & Palæstinæ Acacium, Stephanum Antiochiæ, & Syngidoni Isaacium, Menophantem Ephesi, & Mydæ Valentem abdicauit solùm, & Ciliciæ Georgium: quos post mortem abiecit, cùm comperisset, eos pridem ab Alexandro Constantinopolis condemnatos fuisse.

πόλ. τῶν Ἰλλυρικῶν καὶ Δακῶν ἐξετάσαι τὰ κατὰ Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον. Εἰς ἣν συνῆλθον ἀπό τε Ῥώμης, καὶ τῆς Σπανίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, Καμπανίας, Ἀφρικῆς, Σαρδινίας, Δαρδανίας, Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Παιονίας, Μυσίας, Ἀχαΐας, Ἠπείρου, Θράκης, Εὐρώπης, Ἀσίας, Καρίας, Βιθυνίας, Ἑλλησπόντου, Φρυγίας, Πισιδίας, Καππαδοκίας, Εὐξείνου Πόντου, Κιλικίας, Φρυγίας ἄλλης, Παμφυλίας, Λυδίας, νήσων Κυκλάδων, Αἰγύπτου, Θηβαΐδος, Λιβύης, Γαλατίας, Παλαιστίνης, Ἀραβίας, ο΄. καὶ ς΄. λογάδες ἐπίσκοποι. ὧν ἐξῆρχον, Ὅσιος Κορδούβης ἐπίσκοπος, Ἀβραμιαῖος, καὶ Πρωτογένης ὁ Σαρδικῆς ἀρχιεπίσκοπος. Ἣ ὑγιὲς παιώσασα μάθημα, προσεδέξατο Παῦλον & Ἀθανάσιον· εἰς πάντα τὸν καθαιρεσιν Γρηγορίου τῆς Ἀλεξανδρείας ἀποκηρύξασα, Κυιντιλιανοῦ Γάζης, & τῆς Ἀγκύρας Βασίλειον· μηκέτι κοινωνεῖν αὐτοῖς, & ἐπισκόπους οὐκ ὀνομάζεσθαι τοὺς πάντως πρὸ κρίσεως, ὡς τυραννικῶς τοὺς θρόνους κατειληφότων. Θεόδωρον δὲ τῆς Ἡρακλείας, & Παλαιστίνης Ἀκάκιον, Στέφανον Ἀντιοχείας, & τῆς Συγκλιδόνος Ἰσαάκιον, Μηνόφαντα Ἐφέσου, & τῆς Μύδας Οὐάλεντα, ἀποκήρυξε μόνον, καὶ τῆς Κιλικίας Γεώργιον, οὓς ζῶντας μὲν θάνατον ἀπεβάλετο, μετὰ τὸ Κωνσταντινουπόλεως Ἀλεξάνδρου κατακρίναντας ὃ πρὶν ἐξηχθύσατο.

XLV. PHILIPPOPOLITANA, ARIANOR.

347. ARIANI igitur propter Paulum & Athanasium scissione facta, conuenticulum aliud Philippopoli Episcoporum sexaginta fecerunt: & infami definitione exposita, Paulum & Athanasium abdicarunt.

Οἱ μὲν οὖν Ἀρειανοὶ διὰ τὸν Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον ἀποχίσαντες, σύλλογόν τινα ἐν Φιλιππουπόλει ἐπισκόπων ἐξήνεγκαν ἑπτήκοντα· & δύσφημον ὅρον ἐκθέμενοι, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον ἀπεκήρυξαν.

XLVI. CORDVBENSIS, HOSII.

347. QVAPROPTER Cordubæ Episcopus sanctissimus Osius Synodum diuinam & sanctam Episcoporum sua in ciuitate conuocans, diuinitus expositam illustrauit doctrinam, condemnans eosdem, quos Sardicensis abdicauerat Synodus, & quos ea absoluerat, recipiens.

ΔΙΟΠΕΡ Κορδούβης ἐπίσκοπος ὁ πανόσιος συνόδου θείας & ἱερᾶς ἐπισκόπων ἐν τῇ οἰκείᾳ πόλει συγκαλέσας, & θεουργὸν ἐκθέσιν μαθήματος· κατακρίνας οὓς ἡ Σαρδικὴ ἀπεκήρυξε σύνοδος· & οὓς πάλιν ἐδέξατο, προσδεξάμενος.

XLVII. ANTIOCHENA, ARIANORVM.

ΑΛΛΑ καὶ ὁ θεοσεβέστατος Κώνστας, εἰς Ἀντιόχειαν ἐκ Ῥώμης τοὺς Κωνστάντιον τὸν ἴδιον ἀδελφὸν, ἐκκλησίῳ Γ Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον, ἐξαπέστελε δύο ἀθεσιμωτάτους ἐπισκόπους, καλουμένους Εὐφράτᾶν καὶ Βικέντιον, μεθ' ὧν καὶ τὸν Φιλόχριστον στρατηγέτην, ὀνομαζόμενον Σαλῖνον. Στέφανος δὲ ὁ ἄθλιος, ὁ Ἀντιοχείας ἐπίσκοπος, αἱρετικῶν συνέδριον συναφθείσας μεσὸν ποιησάμενος, χαμαιτύπτην τινὰ τῶν νεανίου, νυκτὸς τοὺς θείους ἐπισκόπους Ῥωμαίων εἰσήγαγε, ὅσαν Σάλινος ῥαδιουργηθὲν ὑπὸ Στεφάνου διήλεγξε. διὸ ἡ συναχθεῖσα συνοδος καθεῖλε Στέφανον Ἀρειανὸν, Λεόντιον αἱρετικώτατον, ἐκτομίαν αὐχοῦντα. Ὃς τὸν ΚΑΙ συνδισμὸν ὑπὲ τῆς τοῦ υἱοῦ δοξολογίας ἄνας πήξας ἐκτεμνόμενος, καὶ τὸν ΔΙΑ ἄλλους ποιῆσαι, ἑτέρους τὸν ΕΝ τῷ πνεύματι προσαρμόζοντας· σιγῇ δὲ τέλος τῆς δοξολογίας ἐπλήρου, μόνον ἐκφωνοῦν, Εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

VERVM & piissimus Constans, Paulum & Athanasium defendens, reuerendissimos duos Episcopos, Euphraten & Vincentium nominatos, & cum illis Christi-amantem ducem Salinum Româ Antiochiam ad fratrem Constantium misit. Stephanus verò impius Antiochiæ Episcopus hæreticorum consessum calumniis plenum efficiens, scortum per quendam iuuenem noctu ad venerandos Episcopos Romanorum introduxit, id quod Salinus à Stephano astu procuratum fuisse redarguit. Quapropter quæ conuocata fuerat Synodus, Stephanum Arianum depositum, eiúsque in locum Leontium substituit, qui sua se manu castrauerat. Is cùm animaduertisset, quosdam in doxologia Filij, pro coniunctione ET, præpositionem PER ponere: alios verò præpositionem aliam IN, Spiritui Sancto accommodare: silentio finem doxologiæ compleuit: tantummodo pronuncians, In sæcula sæculorum. 347.

XLVIII. HIEROSOLYMITANA, ORTHODOXA.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ οὖν τοῦ Φιλοχρίστου διὰ Σαλίνου Κωνσταντίῳ πόλεμον ἀπειλήσαντος, εἰ Παύλῳ καὶ Ἀθανασίῳ τοὺς ἰδίους θρόνους ἀποδοῦναι διαφωνοῖτο, συνόδος ἁγία καὶ ἱεροπρεπὴς ἐν Ἱεροσολύμοις ἠθροίζετο· Μάξιμον τὸν ὁμολογητὴν καὶ Μακάριον ἐκ τῆς πάλαι διωγμοῦ, ἀγκύλιν καὶ ὀφθαλμὸν, καὶ τὸν δεξιὸν μηρὸν ἀφῃρημένον, ἔξαρχον τῆς ἁγίας πόλεως ἐπισκοπὴν ἔχουσα· ἣ τὸ σωτηριῶδες μάθημα βεβαιώσασα, Παῦλον καὶ Ἀθανάσιον προσεδέξατο.

CVM igitur Constantinus Christi-amans per Salinum Constantio bellum minatus esset, si Paulo & Athanasio suos thronos reddere differret: Synodus diuina & sancta prouincialis Hierosolymis congregabatur, Maximum confessorem & Macarium, qui superiore persecutione, axillam & oculum, & femur dextrum amisisset, sanctæ ciuitatis Archiepiscopum præsidem habens: quæ salutarem doctrinam confirmans, Paulum & Athanasium suscepit. 350.

XLIX. HIEROSOLYMITANA, ARIANOR.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ γοῦν καὶ Παύλου τιμίως παρελομένων πρὸς τὰ ἴδια πρόσωπα· ἡ ἀσεβείας οἱ προήμενοι συνόδου ἐν Ἱεροσολύμοις αἱρετικὴν συνεκρότησαν· καὶ τὸν μὲν ὁμολογητὴν ἀπεβάλοντο Μάξιμον· τὸν δὲ κατηχητὴν ὡς Ἀρειανὸν ἐκλεγτόμενοι Κύριλλον. ὃν ἡ ὑπὸ Δαμάσου

ATHANASIO igitur & Paulo honorificè ad sua ouilia proficiscentibus, impietatis antesignani Synodum Hierosolymis hæreticam coëgerunt, & confessorem quidem Maximum abiecerunt: catecheten autem Cyrillum, tanquam Arianum elegerunt: quem tamen sub Damaso 350.

ANNO CHRIST. Romæ, & ſub Nectario Conſtantinopoli celebratæ Synodi multis efferunt laudibus: & Acacius Cæſareæ Philippi, Euſebij Pamphili diſcipulus & ſucceſſor, propter primatum, ſede hac exegit.

ἐν Ρώμῃ, καὶ ἡ ὅτε Νεκταρίου ἐν Κωνσταντινουπόλει, πολλοῖς ἐπαίνοις ἐξαίρουσι σιωόδοι. καὶ Ἀκάκιος ὁ Καισαρείας τ Φιλίππου, Εὐσεβίου τῦ Παμφίλου φοιτητὴς καὶ διάδοχος, χάριν πρωτείων τῦ θρόνου τούτου ἐξήγαγεν.

L. SYRMIENSIS, ARIANORVM.

351. CVM autem Magnentius ſeditionem mouiſſet, & beatum Conſtantem percuſſiſſet: ea re cognita Conſtantius Gallum quidem fratrem Iuliani apoſtatæ, Cæſarem deſignatum Orientis curam iuſſit gerere: ipſe autem maximo cum exercitu per Europam peragrauit, hoſtes ſubigens, & Eccleſiis turbas inferens haud paruas. Vnde & Synodum mandat hæreticam in Syrmio congregari, prætextu quidem Photini Epiſcopi illius loci, qui Hominicultor eſſet & inſipiens: reuera autem contra diuinum ſymbolum & Athanaſium generoſa mente præditum. Ea definitionem fidei expoſuit impiam, quæ vetarat, naturam aut ſubſtantiam de Deo prædicari. Definitionem illam aiunt, ſub Iuliano apoſtata, à Marco Arethuſio compoſitam eſſe, qui ab Arethuſiis multa perpeſſus ſit propter Dominum ſub Iuliano apoſtata. Ita carnes beatas ſimul & miſeras Theologus dixit Gregorius.

ΑΝΤΑΡΑΝΤΟΣ δὲ Μαγνεντίου, καὶ τὸν μακάριον Κώνσταντα παπάξαντος· μεμαθηκὼς ὁ Κωνστάντιος, Γάλλον μὲν τὸν ἀδελφὸν Ἰουλιανοῦ τῦ βδελύκτου ἀναγορεύσας Καίσαρα, τῆς ἑῴων ἐπέλασιν φροντίζειν· αὐτὸς δὲ μετὰ μείζονος δυνάμεως δι' Εὐρώπης ἐχώρησε· τοὺς πολεμίους χειρούμενος, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις κλόνον παρασφέρων οὐ μέτριον. ὅθεν καὶ κελεύει συνοδον αἱρετικὴν ἐν Συρμίῳ ἀθροίζεσθαι· προφάσει μὲν Φωτεινοῦ τῦ ἐπισκόπου αὐτῆς, ὃς τὸν ἀνθρωπολάτρην καὶ ἄφρονα· ἀληθείᾳ δὲ, καὶ τῦ θείου συμβόλου, καὶ Ἀθανασίου τῦ μεγαλοφρονος, ἥτις ὀρθὴν πίστεως ἐξέθετο λόγον· φύσιν, ἢ οὐσίαν ἐπὶ θεοῦ λέγειν ἀπαγορεύοντα· ὅπερ φασὶν ἐπὶ βδελύκτου Ἰουλιανοῦ, Μάρκον ἐκλέσθαι τὸν Ἀρεθούσιον, βδελυκτῶν Ἀρεθουσίων πολλὰ παθόντα ὑπὲρ τοῦ κυρίου ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τῦ βδελύκτου. Οὕτω φησὶ, μακαρίας ὁμοῦ καὶ ἀθλίας, ὁ Θεολόγος ἔφη Γρηγόριος.

LI. MEDIOLANENSIS, ORTHODOXA.

359. POST hanc ergo Synodum, Conſtantius Mediolani, ciuitate Italiæ, alia indicta, Occidentales congregauit. Quæ quidem ſancta diuinitus inſpirata Synodus, cùm nec Imperatorem vereretur, nec Arianam phalangem curaret, diuinum euertere ſymbolum, & Tyri procuratam Athanaſij depoſitionem confirmare recuſauit. Propterea principes eius Synodi exilio Conſtantius mulctauit: Apoſtolicarum doctrinarum præconem, Papam Romæ Liberium, multis aduerſus Imperatorem argumentis tunc vſum, Galliarum item metropolitas, Paulum & Dionyſium, Italiæ metropolitam beatum Euſebium, & Luciferum Sardiniæ inſulæ Archiepiſcopum.

ΜΕΤΑ γοῦν τὴν σιώοδον ταύτην, Κωνστάντιος ἐν Μεδιολάνῳ πόλει τῆς Ἰταλίας, ἑτέραν ἀθροίσας ἀκατάξαριθμος, τοὺς ἑσπερίους συνήθροισεν. Ἥτις ἁγία μὲν ἐπνεύσθη σιώοδος, μὴ φοβηθεὶσα τὸν βασιλέως, & τῆς Ἀρειανικῆς οὐ φροντίσασα φάλαγγος, ἀναιρεῖσθαι θεῖον σύμβολον, καὶ τὴν ἐν Τύρῳ κυρωθεῖσαν Ἀθανασίου καθαίρεσιν ἀπηρνήσατο. Διὸ τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῆς ἐξορίᾳ Κωνστάντιος κατεδίκασε, τὸν τῶν Ἀποστόλων διδαχῶν κήρυκα, τὸν Ρώμης πάπαν Λιβέριον πρὸς αὐτοκράτορα πολλοῖς ἐλέγχοις τιμωρήσασθαι χρησάμενον, τοὺς Γαλλίων μητροπολίτας Παῦλον καὶ Διονύσιον, τὸν Ἰταλίας μητροπολίτην Εὐσέβιον τ μακάριον, & Λουκίφερον Σαρδινίας τ νήσου ἀρχιεπίσκοπον.

LII.

LII. ARIMINENSIS.

ΤΟΥΤΩΝ ἐξελαθέντων, ἐνδελεχισμῷ τῶν ὀρθοδόξων, Κωνσάντιος ἐν Ἀριμίνῳ συνόδου ἁγίων ἐπισκόπων ἑκατὸν Δυτικῶν ἀθροισθῆναι συγκροτηθῆναι προσέταξε· καὶ τοῖς περὶ Εὐδόξιον Γερμανικίας, βραχυτελῶς Ἀρριφέρνας. Ἥτις θεία καὶ ἱερὰ σύνοδος, τὸ θεῖον κυρώσασα σύμβολον, ἀνεθεμάτισεν Ἄριον καὶ τοὺς ἐκείνου συνίστορας. ὅπερ οἱ ἑτερόδοξοι, Εὐσέβιος καὶ Οὐρσάκιος, Δημόφιλος καὶ Γρηγόριος οὐ προσήκαντο. Διὰ τοῦτό γε τῆς συνόδου ἀπεκηρύχθησαν· ὕστερον μέντοι γε μετανοήσαντες, Οὐάλλων τε καὶ Οὐρσάκιον, καθὼς Ἀθανασίου συκοφάντας δεινοὺς χαρακτίσαντες, ὡς ἐπισκόπους ἐδέξαντο. Καί τινες τοῦτον, ἐπὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ, διὰ τοὺς ἀνευρεθέντας αἱρετικοὺς ἐν αὐτῇ, κακῶς διασύρουσιν.

HIs in exilium exactis crebris permotus Orthodoxorum precibus Conſtantius, Arimini Synodum ſanctorum Epiſcoporum Occidentalium ducentorum congregari præcepit, atque eos etiam, qui cum Eudoxio Germaniciæ, idem cum Ario compendiosè ſentiebant. Quæ diuina & ſancta Synodus diuinum confirmans ſymbolum, anathemate notauit Arium, eiúſque complices, quod qui diuerſum ſentiebant, Euſebius & Vrſacius, Demophilus & Gregorius, non admiſerunt: ſed propterea à Synodo abdicati ſunt: poſtea tamen cùm ſincerè pœnitentiam egiſſent, Valentem & Vrſacium, quanquam Athanaſij calumniatores diri habiti fuiſſent, vt Epiſcopos receperunt. Quidam tamen iſthanc, vt & Nicænam, propter Hæreticos in illis repertos valde inſectantur. 359.

ΟΙ γοῦν περὶ Εὐδόξιον τῆς ἀσεβείας ὑπερμαχοι δόκιμοι, Εὐσεβίου συναρωγῇ πείθουσι τὸν Κωνσάντιον, ἐν Νίκῃ τῆς Θρᾴκης κατὰ τοῦ θείου συμβόλου, συνόδου αἱρετικῆς συστῆσαθαι φάλαγγος, εἰς ἄπαν ἐξαίροντα τὸ ὁμοούσιον, πίστεως ὅρον ἐκθέμενοι, εἰς ὃν οἱ μὲν δέει, οἱ δὲ φενακισμῷ, τὴν ὀρθοδόξων ὑπέγραψαν. Ὧν οἱ συνθέσθαι μὴ βουληθέντες, εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς οἰκουμένης ἐξόριστοι διεπέμφθησαν.

EVDOXIANI igitur impietatis propugnatores præcipui, Euſebij auxilio, Conſtantio perſuadent, vt in Nicæa Thraciæ contra diuinum ſymbolum, hæreticæ phalangis ſynodum conſtitueret, fidei definitione expoſita, quæ ſubſtantiale omnino tolleret: cui Orthodoxorum aliqui metu, alij fraude decepti ſubſcripſerunt. Quibus qui aſſentiri nollent, in extremas orbis partes exulatum mittebantur. 359.

LIII. NICÆNA THRACIÆ, HÆRETICA.

LIV. NICÆNA BITHYNIÆ, ARIANORVM.

ΤΟΝ ὅρον τοίνυν τοῦτον τῶν ἑσπερίων πατέρων καθυποβαλλόντων τοῖς προπετοῦσιν ἀναθέμασιν, μαθόντες οἱ ἑτερόδοξοι, συναρπάσαντες τὸν Κωνσάντιον, ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας συνεκρότησαν σύνοδον, τὸ θεῖον ἐράσασθαι σύμβολον. Ἀλλὰ καὶ πρὶν τῆς βλασφημίας ἀναρξαντο, Θεὸς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων καταστάσας τὴν πόλιν, συντετριμμένους αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἐξέβαλεν.

DEFINITIONEM igitur iſtam cùm Occidentales Patres meritis anathematiſmis ſubiicerent: ea re cognita qui diuerſum ſentiebant, ſimul arrepto Conſtantio, Nicææ Bithynicæ Synodum congregarunt, vt diuinum execrarentur ſymbolum: ſed priuſquam hanc inchoarent blaſphemiam, Deus trecentorum & octodecim patrum concutiens vrbem, contritos illos inde eiecit. 359.

ANNO CHRIST.

LV. SELEVCIENSIS, ARIANORVM.

359. HAc igitur vibice affecti & diſperſi diuerſa ſentientes efficiunt, vt Conſtantius in Seleucia Iſauriæ Synodum conuocet: definitionem exponentes de Occidentalibus Orthodoxis, multis eos anathematiſmis ferientem: in qua catecheten Cyrillum Hieroſolymorum Archiepiſcopum, à diuino Siluano Seleuciæ Philippi, * Acacius Eudoxium Syriæ Antiochiam tranſlatum ſecum aſſumens, Conſtantinopolim ad Conſtantinum profectus eſt.

ΜΕΜΩΛΩΓΙΣΜΕΝΟΙ χωὶ ἀφωπερέντες οἱ ἑτερόδοξοι, τὸν Κωνςάντιον ἐν Σελευκείᾳ τ᾽ Ισαυρίας ποιῆσαι ςυνόδου· ὅρον ἐκθέμενοι, περὶ τ᾽ ἑσπερίων ὀρθοδόξων, πολλοῖς βάλλόμενον ἀναθέμασιν. ἐν ᾗ τὸν κατηχητὴν Κύριλλον Ιεροσολύμων ἀρχιεπίσκοπον, καὶ τὸν ἅγιον Σιλουανῷ Σελευκείας Φιλίππου. * Ακάκιος Εὐδόξιον μεταλάβετα εἰς Συρίας τὴν Αντιόχειαν μεθ᾽ ἑαυτῆς παρασκεύάμενος, ἐν Κωνσταντινουπόλει ὥρμησε πρὸς Κωνσταντῖνον.

LVI. CONSTANTINOPOLITANA, ARIAN.

359. IMPERATOR autem iſto quaſi binario pietatis deceptus, Byzantij hæreticam congregauit Synodum, omni ſtudio oppugnaturam diuinum ſymbolum. Hinc verò non mediocris inter diuerſa-ſentientes, & Orthodoxos ſecuta eſt diſſenſio. Beatæ enim memoriæ Euſtathius Antiochenus ex impio tomo quem proferebat, qui diſſimile dicebat eſſe *Id ex quo*, *Ei per quod*, impium Euſebium & Aëtium coarguit. Tandem Synodus hæc Macedonium depoſuit: non quòd filiũ Dei creaturam diceret, ſed quòd in Spiritum tantummodo Sanctum impingeret, eúmque omnino à Deitate alienum eſſe affirmaret. Introduxit eadem Synodus in Byzantinum epiſcopatum, ſceleratiſſimum illum Eudoxium, qui ex Germanicia Antiochiam venerat: cùm quidem iam mortuus eſſet impius ille Euſebius, & confeſſor Paulus ad Dominum emigraſſet. Præterea anathemate notauit diaconum quoque Alexandrinum Aëtium, ducem Eunomij, & præceptorem Theophronij.

Ο δὲ βασιλεὺς τῇ δυάδι τῆς δισεβείας φεναχιζόμενος, ἐν Βυζαντίῳ αἱρετικὴν ςυνεκρότησε ςυνόδον, πολλῇ δυνάμει κατασκάψαι τὸ ἅγιον σύμβολον κατεγωνίσασθαι. Καὶ οὐκ ἦ τυχοῦσα ςάσις ἐνθένδε μεταξὺ τῶν ἑτεροδόξων καὶ ὀρθοδόξων ἀκολούθησεν. Ο γὰρ μακαρίτης Εὐςάθιος Αντιοχείας, ἐκ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἐκτεθέντος ἀσεβοῦς τόμου, ἀνόμοιον λέγοντος Ὃ ἐξ οὗ, τῷ Δι᾽ οὗ, τὸν ἄθεον Εὐσέβιον ἐλήλεγξε καὶ Αέτιον. Τέλος καθῄρεσε, μὴ ὡς λέγοντα κτίσμα τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, Μακεδόνιον· ἀλλ᾽ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα μόνον παρεκρούοντα, καὶ ἀλλότριον αὐτὸ φάσκοντα εἶ) πάντελῶς τ᾽ θεότητος. ἀντεισάγει εἰς Βυζάντιον τὸν ἐκ Γερμανικίας κατελθόντα εἰς Αντιόχειαν, Εὐδόξιον τὸν παμμιαρὸν, ἤδη τοῦ δυσεβοῦς Εὐσεβίου τὸν βίον τελέσαντος, καὶ τοῦ ὁμολογητοῦ Παύλου πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος. πρὸς τούτοις ἀπελαύνει καὶ τὸν Διάκονον Αλεξανδρείας Αέτιον, τὸν διδάσκαλον Εὐνομίου καὶ Θεοφρονίου διδάσκαλον.

LVII. ANTIOCHENA, SVB CONSTANTIO.

361. POST hæc verò cùm Conſtantius comperiſſet, à Perſis Itzibium obſideri, Antiochiam properauit. Sed Saporio iam retrogreſſo, ipſum Homouſion furioſè ſemel euellens & Heterouſium confirmans, Synodum congregauit. Cùm autem thronus Antiochiæ viduatus eſſet,

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα μαθὼν ὁ Κωνςάντιος περὶ Πέρσας πολιορκεῖν τὸν Ιτζίβιον, ὅπερ Αντιοχείας ὥρμησε· καὶ Σαβωρίου ἀναχωρήσαντος, αὐθις εἰς ἅπαν ἕξαρας τὸ ὁμοούσιον Φρυαπόλιος, καὶ τὸ ἑτεροούσιον κηρύξας, ςυνόδον ςυνεκρότησε. Καὶ τοῦ θρόνου Αντιοχείας χηρεύοντος,

Αρειανοίτε καὶ ὀρθόδοξοι, Σεβαστίας Αρμενίας ἀρχιεπίσκοπον Μελέτιον ἀπεχειροτόνησαν. Ο δὲ βασιλεὺς πρὸ ἐρωτήσεως τοῦ, Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, παρὰ τῶν ἐπισκόπων ἰδιοσυχάτως ἐξαιτησαμένων, πλείστων δυσεβῶν παρεστηκότων· Μελέτιος ὀρθοδόξως ἐκθέμενος, μεγαλοφώνως ὁμοούσιον πρὸ αἰῶνος τριάδα ἐκήρυξε. Καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου ὀ στόμα τούτου φιμώσαντος, ἐκεῖνος διὰ τῶν δακτύλων, ὃ θεουργὸν ἐκήρυξε μάθημα. Οπερ οἱ κακόδοξοι θεασάμενοι, Σαβελλιανὸν αὐτὸν πλέξαντες, ἐξορίᾳ παρέπεμψαν· καὶ τὸν σὺν Αρείῳ ἀναθεματισθέντα Εὐδόξιον ἀπεχειρίσαντο· ὑφ' οὗ καὶ νοσήσας Κωνσάντιος βαπτισθεὶς, τὸν βίον κατέλιπεν.

Ariani pariter & orthodoxi Meletium Sebastiæ Armeniæ Archiepiscopum elegerunt. Imperatore verò explicationem dicti huius, Dominus ἔκτισε me initium viarum suarum, ab Episcopis seorsim flagitante, & plurimis ad eum impiis confluentibus, Meletius orthodoxè id exposuit, magnáque voce sacram Trinitatem consubstantialem prædicauit. Cúmque archidiaconus os ei obturasset, per digitos tamen diuinam illam doctrinam prædicauit. Quod cùm qui malè sentiebant, vidissent, Sabellismi eum accusarum in exilium egerunt: & Eudoxium cum Ario olim anathemate percussum ei substituerunt, à quo etiam Constantius ægrotans, baptisatus, vitam reliquit. ANNO CHRIST.

LVIII. ALEXANDRINA, ATHANASII.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ πάντων Ρωμαίων Ιουλιανὸς ὁ παραβάτης νομίσας, τοὺς ὑπὸ Κωνσαντίου ἐξορισθέντας ἐπισκόπους, προφάσει συμπαθείας ἀνεκαλέσατο. Αθανάσιος οὖν ὁ μακάριος ὑπ' Αλεξανδρείαν συναθροίσας τοὺς ἀφορίστους ἐπισκόπους ἐν τῷ ἀλύσεων, συνοδικῶς τὰ ὑπ' Νικαίᾳ δογματισθέντα ἐκύρωσε, & Αρειανὴν ἀνεθεμάτισεν ἀθεότητα. Επισκόπους δ' τοὺς μέχρι τότε τῇ πλάνῃ ἐμμείναντας, μετανοοῦντας εἰς χειροτονίαν δεξάμενος, ἱερουργεῖν διετέλεσεν.

IVLIANVS igitur Apostata Imperator factus, eos qui sub Constantio in exilium acti fuerant, Episcopos, prætextu quodam compassionis reuocauit. Athanasius ergo beatus conuocatis Alexandriam, è vinculis iam dimissis Episcopis, synodicè ea, quæ Niceæ decreta fuerant, confirmauit, & Arianam impietatem anathemate notauit. Episcopos verò, qui eousque in errore perseuerauerant, sed iam resipiscebant, ad communionem receptos, sacris operari iussit. 361.

LIX. ANTIOCHENA, MELETII.

ΟΜΟΙΩΣ δὲ καὶ Μελέτιος ὁ ἀοίδιμος, ἀναλαβὼν Εὐσέβιον καὶ Λουκίφερον, ὑπ' Αντιοχείᾳ τοῖς Εὐσταθιανοῖς Παυλῖνον χειροτονήσαντα, καὶ πολλὰς καινοτομίας παραδιδόντα τοῦ ὑπ' αὐτὸν διδασκομένῳ ποιμνίῳ, & αὐτὸς θρόνον τ' ἑαυτῷ καταλαμβάνει, τὸν Αντιόχου. Εν ᾗ τοὺς ὑπὸ Συρίας καὶ Φοινίκης ἀρχιερεῖς συλλεξάμενος, τὰ ὑπ' Νικαίᾳ συνοδικῶς ἐκύρωσεν.

SIMILITER verò & celeberrimus Meletius, assumpto Eusebio & Luciferro, qui Antiochiæ Eustathianis Paulinum Episcopum legerat, multáque noua instituta ouili, quod docebat, tradiderat: suum & ipse thronum recepit, Antiochiam. Vbi Syriæ & Phœnices Episcopis congregatis, Nicæna decreta synodicè confirmauit. 361.

LX. ALEXANDRINA, ATHANASII.

ΕΤΙ γε μὴν καὶ ὁ πολύαθλος Αθανάσιος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς ὑπ' Αλεξανδρείᾳ παραλεσάμενος, ἀναθεματίζει συνοδικῶς τὸν αἱρεσιάρχην Απολινάριον·

PRÆTEREA verò & victoriosus ille Athanasius, conuocatis Alexandriam sibi subiectis Episcopis, amentem Apolinarium synodicè ana- 362.

ANNO CHRIST. themate notauit: & carnem Christi Domini nostri, animatam, intelligentem, rationalem, secundùm veteres Patres piè pronunciauit: quo ipso tempore Iulianus Apostata in Persida periit.

χὴ τὴν σάρκα Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἔμψυχον, νοεράν, λογικήν, κατὰ τοὺς παλαιοὺς πατέρας, διαβεβαίως ἀνεκήρυξε. καθ' ὃν χρόνον καὶ Ἰουλιανὸς ὁ ἀποστάτης ἐν Περσίδι ἀπέθανε.

LXI. ALEXANDRINA ALIA, EIVSDEM.

363. PIISSIMVS autem Imperator Iouianus, missa Alexandriam ad Athanasium legatione, immutabilem veræ orthodoxiæ definitionem quæsiuit. Is igitur delectos Ægypti, Thebaïdos, & Libyæ Episcopos congregans, definitionem Synodicam, gratia & veritate plenam Iouiano Christi-amanti misit: qui non multò pòst ex terrena regia ad cælestem transiuit.

Ὁ δὲ θεοπρεπὴς Ἰοβιανὸς ὁ εὐσεβέστατος, ἀποστείλας εἰς Ἀλεξάνδρειαν Ἀθανασίῳ, τὸν ἀπαράλλακτον ὅρον τῆς ἀληθοῦς ὀρθοδοξίας ἐζήτησεν. ὃς συναγαγὼν τοὺς λαοὺς τῶν ὑπηκόων Αἰγύπτου, Θηβαΐδος, καὶ Λιβύης, ὅρον συνοδικὸν πλήρη ἀληθείας καὶ χάριτος, Ἰοβιανῷ τῷ φιλοχρίστῳ ἀπέστειλεν, οὐ μετὰ πολὺ ἐκ τῶν ὑπηκόων πρὸς τὰ οὐράνια μετελθόντι βασίλεια.

LXII. MEDIOLANENSIS, AMBROSII.

364. CVM autem Valentinianus Imperator fratrem Valentem Cæsarem Romanorum renunciasset, & Romam contendisset: Mediolani Synodus congregata fuit, vt Eudoxius, qui illic Arianus & Pneumatomachus fuerat Episcopus, etiam post mortem, debito anathemati subiiceretur, & rectè sentiens alius pastor throno illi præficeretur. Arianis autem seditionem propterea mouentibus, Ambrosius, qui vrbi præfectus esset, sedandi tumultus causa superuenit. Quem cùm eorum, qui aliter sentiunt, turba aspexisset, & fidelium clamorem repulisset, Episcopum eum renunciauit. Quin & diuina conueniens Synodus, ipso inspectante Imperatore eum comprehendens, sacro baptismate initiauit. Electo autem iam eo huiusmodi hymnum Deo Imperator coram omnibus cecinit: Gratia tibi Domine omnipotens & Seruator noster, quòd cui ego viro corpora, tu animas commiseris, meúmque de eo iudicium iustum esse declaraueris.

Ὅτε δὲ Οὐαλεντινιανὸς τὸν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ Οὐάλεντα, βασιλέα τῶν Ῥωμαίων ἀναγορεύσας, καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην ἀπαίρων, ἐν Μεδιολάνῳ συναθροίζεται σύνοδος· ὅπως Εὐδόξιον τὸν ἐκεῖσε γενόμενον ἐπίσκοπον Ἀρειανὸν καὶ Πνευματομάχον ὑπάρχοντα, καὶ μετὰ θάνατον ἀναθέματι καὶ ὑποβάλλῃ τῷ ὀρθοτόμῳ· πόφεγγα ἡ ποιμήνα τῶν λαῶν ἐγκαθιδρύσῃ. Ἀρειανῶν ποιαιρούντων ὅτι τούτοις ταραζόντων, Ἀμβρόσιος κατέλαβεν ὁ τῆς πόλεως ἔπαρχος διὰ τὴν ἀταξίαν τὴν θόρυβον. Ὃ ἡ ἀθέσιμα τὰ ἑτεροδόξων αὐτὸν θεασάμενον, καὶ τῶν πιστῶν τὴν χραυγὴν ἀποσιόμενον, ἐπίσκοπον ἀνηγόρευσεν. ὃν ἡ συνοδεύσα θεία σύνοδος ἐπ' ὄψει τοῦ βασιλέως καταφθάσα, ἐμύησε τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι, καὶ χρεοπωλήσας αὐτῷ, τοιοῦτον ὕμνον ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ πάντων ἐπ' ὄψιν ἀνεπέμψατο· Χάρις σοὶ δίκαιον παντοκράτωρ, καὶ σῶτερ ἡμέτερε· ὅτι τῷ δὲ τῷ ἀνδρὶ ἐγὼ μὲν τὰ σώματα, σὺ δὲ τὰς ψυχὰς ἐνεχείρισας, καὶ τὰς ἐμὰς ψήφους δικαίας ἀπέφηνας.

LXIII. TYANENSIS, ORTHODOXA.

365. CONFESTIM igitur, qui veritatem liberè profitebantur à Valentiniano petiuerunt, vt Tyanis orthodoxa Synodus congregaretur, quæ Nicææ decreta confirmaret. In ea

Αὐτίκα γοῦν οἱ τῆς ἀληθείας παῤῥησιασταὶ, τοῦς Οὐαλεντινιανὸν ἐποιήσαντο δέησιν, ἐν Τυάνοις ἀθεσιάδωμ ὀρθόδοξον σύνοδον· ὡς αὖ τὰ ἐν Νικαίᾳ συναθεσιάσῃ κυρώ-

σήν. ἐν ᾗ Γρηγόριος Ναζιανζοῦ ὁ τοῦ θεολόγου πατὴρ, καὶ ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας ὑπῆρχεν Εὐσέβιος, ὁ Μελιτινῆς Ὀρτήσιος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ σὺν θείου ζήλου ἀνάμεσοι. Ὁ πάπας τότε Ρώμης Λιβέριος τοῖς αὐτοῖς ὀρθοδοξίας τύπον ἀπέστειλε, καὶ χαρᾶς μείζης ἐνέπλησεν. Οὐάλης δὲ ὑπὸ Εὐδοξίου ἐν ᾧ βαπτίζεσθαι ὅρκοις τὸν Ἀρειανισμὸν κρατυνάμενος, τοὺς συνελθόντας ἐκεῖσε ἀπέλυσεν.

Gregorius Nazianzenus, Theologi pater, Eusebius Cæsareæ Cappadociæ, Ortreius Melitenæ, Episcopi, aliique multi diuino zelo pleni, fuerunt. Liberius autem Romanus Papa orthodoxiæ typum ad eos misit, maximóque eos impleuit gaudio: Valens autem, qui cùm ab Eudoxio baptisaretur, iuramento confirmasset, se Arianismum defensurum, eos qui ibi conuenerant, dimisit. Anno Christi

LXIV. CÆSARIENSIS CAPPADOCIÆ, BASILII.

ΜΕΤΑ τοῦτο τοῦ Εὐσεβίου τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας τελευτήσαντος, ὁ μέγας Βασίλειος ὑπὸ πάντων εἰς τὸν θρόνον ἐφίζεται. Καὶ τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχείᾳ διατριβοντας προσκαλεσάμενος, τόν τε Σαμοσατέα Εὐσέβιον, καὶ τὸν Σαρδέων Λουκίφερον, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ὀρθόδοξον συνόδου, ἀρχιερέα ἐκεῖνος αἱρεῖται· καὶ ἀναθεματίζει Διάνιον τὸν αὐτῆς πρὸ Εὐσεβίου ἐπίσκοπον, Ἀστέριον, Εὐνόμιον, καὶ Θεοφρόνιον, τοὺς Καππαδόκας.

POST hæc Eusebio Cæsareæ Cappadociæ mortuo, magnus ille Basilius ab omnibus throni illius suffragia accipit: & conuocatis iis, qui in montanis degebant, Samosatense etiam Eusebio, & Sardensi Luciferto, & quæ cum illis erat orthodoxa Synodo, Episcopus ab illis creatur: & Dianium, qui Cæsareæ ante Eusebium Episcopus fuerat, Asterium item, Eunomium & Theophronium Cappadocas anathemati subiicit. 365.

LXV. ROMANA, DAMASI.

ΛΙΒΕΡΙΟΥ τοίνυν πάπα Ρώμης τελευτήσαντος τῷ μακαρίᾳ, Δάμασος ἀξιοπρεπῶς προχείζεται· ὁ πάντα λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τῶν Ἀποστολικῶν δογμάτων αἱρούμενος. Ὃς αὐτίκα συνόδου συνεστήσατο πατέρων συνηθροισε· καὶ ἀναθεματίσας Αὐξέντιον, θεῖον ἐπέδωσε μάθημα· ὅρου δὲ εὐσεβείας ἐκδήμιος, ὃν πρὸς Ἰλλυριοὺς ἀπέστειλεν.

LIBERIO autem beato Romæ Papa mortuo, Damasus meritò eligitur, qui quidem Apostolicis pro dogmatibus omnia & dicere & facere studebat. Is confestim Synodum nonaginta Patrum congregauit, & anathemate in Auxentium pronunciato diuinam illustrauit doctrinam: definitione pietatis edita quam ad Illyricos misit. 368.

LXVI. ROMANA, EIVSDEM SECVNDA.

ΑΛΛΑ καὶ δεύτερον ὁ αὐτὸς πάπας Ρώμης κατὰ τοῦ ὁμοιουσίου καὶ Αὐξεντίου συνεκρότησε πανσύλλεκτον σύνοδον.

SED & alteram diuinitus collectam Synodum idem sanctissimus pro Homoüsio contra Auxentium congregauit. 369.

LXVII. LAMPSACENA.

ΟΜΟΙΩΣ δὲ καὶ οἱ παρὰ δύσεως ἐξ ἑῴας τὸ ὁμοούσιον, Οὐαλεντινιανῷ παραγενόμενοι σύνοδον ἐν Λαμψάκῳ αἰτοῦνται, κυρῶσαι τὰ ἐν Νικαίᾳ, καὶ

SIMILITER verò, & qui ab Oriente missi fuerant ad defendendum Homoüsion, cùm ad Valentinianum venissent, Synodum Lampsacum indicendam postularunt, qua Nicæna decreta confirmarentur, & 367.

ANNO CHRIST. Hyperius Heracleæ Perinthi exauthoraretur Cùm igitur conuenissent, & menses duos ibi finiissent, irrita manere decernunt, quæ Eudoxius, & Acacius Constantinopoli egissent: eam verò, quæ Seleuciæ edita fuisset fidem imprudenter confirmant Quod vbi cognouit Valens, omnia acta abolcuit, Episcopos omnes exilio multauit, & Ecclesias Eudoxio tradidit.

ἀποκηρύξαι τὸν Ἡρακλείας Περίνθου Ὑπέριον. συνελθόντες οὖν καὶ μείνας δύο ἐκβάσι τελέσαντες, ἄκυρα μένειν τὰ ὑπὸ Κωνσταντινουπόλει πεπραγμένα Εὐδοξίῳ καὶ Ἀκακίῳ ψηφίζονται· ἃ δὲ ὑπὸ Σελευκείᾳ πίστιν κρατεῖν ἀφρόνως ἐπικρίνουσιν. Ὅθεν Οὐάλης πυθόμενος, τὰ μεγιστόπολιν πόλιν συνέχει, τοὺς ἐπισκόπους ὅλους ἐξορίᾳ διωξάμενος, καὶ τὰς ἐκκλησίας τῷ Εὐδοξίῳ παρέδωκεν.

LXVIII. PVZENSIS, AETIANORVM.

368. QVI autem in Phrygia erant Aëtiani, Synodo in Puza vico collecta, cum Iudæis celebrandum esse Pascha decreuerunt. Quod decretum cùm Sabbatius apprehendisset, multos Byzantiorum in societatem erroris abripuit: à quo Sabbatiani hodieque dicuntur.

ΚΑΙ οἱ ὑπὸ Φρυγίᾳ δὲ Αετιανοὶ, συνόδου ὑπὸ Πούζῃ τῇ κώμῃ ποιησάμενοι, ὥστε μετὰ Ἰουδαίων ἐπιτελεῖν τὸ πάσχα, ἔκρινον ἐπιτίθενται. ὃν κρατιώας Σαββάτιος, πολλοὺς τῶν Βυζαντίων συναίρεται, ἀφ' οὗ Σαββατιανοὶ μέχρι καὶ σήμερον λέγονται.

LXIX. ILLYRICANA, ORTHODOXA.

368. VALENTINIANVS igitur Magnus, ex præcipuis orthodoxæ fidei propugnatoribus diuinam & sanctam in Illyrico fieri iubet Synodum. Quæ Nicænam quidem fidem pulchrè confirmauit, Polychronium autem, Telemachum, Faustum, Asclepiadem, Cleopatrum & Amantium anathemate notauit: suúmque tomum Arianis in Asia, Caria & Phrygia Episcopis misit: vt & Christi-amans Imperator suum similiter Edictum.

ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΣ γοῦν ὁ μέγας τοῖς ὀρθοδόξοις τῆς πίστεως προπεπόμενος κρατεῖ τὸ τῶν Ἰλλυρικῶν θεῖον θεάσασθαι καὶ πανσέβη συνόδου. Ἣτις τὸ μὲν Νικαία πίστιν καλῶς ἐβεβαίωσεν, ἀναθεματίσασα Πολυχρόνιον, Τηλέμαχον, Φαῦστον, Ἀσκληπιάδην, Κλεόπατρον, καὶ Ἀμάντιον· ἑαυτῆς δὲ τόμον τὸν Ἀσίᾳ, Καρίᾳ, Φρυγίᾳ, ἐπισκόποις Ἀρειανοῖς διεπέμψατο· καὶ ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς ὡσαύτως ἐξ ἴσου ὃ Ἔδικτον.

LXX. ROMANA DAMASI TERTIA.

375. SANCTO igitur Athanasio è terra in cælum profecto, Petrus, qui plurimorum ei sudorum socius fuerat, per suffragia throni illius successor efficitur. Quem, qui adulterinæ sententiæ adhærebant, Alexandriâ per Græcam manum occupatâ eiiciunt, in eiúsque locum, lupum illum Lucium introducunt. Petrus verò Romam contendit: eóque recepto, Papa Damasus Romæ diuinam & sanctam Synodum conuocauit: quæ amentem illum Apolinarium, Stephanúmque eius discipulum, & latronem Lucium anathemate notauit.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ τοῦ πανσέβου μετελθόντος γῆθεν πρὸς τὰ οὐράνια, Πέτρος ὁ πολλὰ συνιδρώσας αὐτῷ, ψήφοις ἐκείνου τοῦ θρόνου διάδοχος γίνεται. ὃν οἱ τῆς κιβδήλου δόξας ἐχόμενοι, τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατασχόντες, ἑλληνικῇ χειρὶ ἐξελαύνουσι· τὸν λύκον Λούκιον ἀντεισάξαντες. Πέτρος δὲ τὴν Ῥώμην κατέλαβε· καὶ πάπας Δάμασος αὐτὸν προσλαβόμενος, ἐν Ῥώμῃ συνόδου θείαν καὶ ἱερὰν συνεκρότησεν· ἣ τὸν ἄφρονα Ἀπολινάριον, Στέφανόν τε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἀνεθεμάτισε, καὶ τὸν Φόνιον Λούκιον.

LXXI. GANGRENSIS, DIO PRÆSIDE.

ANNO CHRIST.

ΤΩΝ μαθητῶν τῦ τῦ Εὐσταθίου Ἀρμενίας τὸν οἰκεῖον λύμην ἐξεμέντων εἰς πλείονας · Δαδὼν γὰρ τῦ Μασσαλιανῶν μετεῖχε φρονήματος παλίμβουλος · ἐν ταῖς γνώμαις ὑπαρχόντες ἀμφιπάλλοντο, καθὼς ὁ διδάσκαλος, Θεὸν τ' ποιήσαντα ἄρρεν καὶ θῆλυ, ἐκ τῆς κατηγορείας τῦ γάμου διαβαλλοντες · ἡ δὲ Γάγγρα ἁγία συναθροισθεῖσα συνόδος, φέρουσα Δίον τὸν πρύτανιν αὐτῆς προεκαθήμενον · ἥτις ὑφηλοτέρους ἐξενέγκασα, πρὸς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν Ἀρμενίᾳ ἐξέπεμψεν.

CVM autem Eustathij Armeniæ Episcopi discipuli virus suum in plures dispergerent, (Dadoæ enim, qui Massalianorum erat hæreseos, opinioni veteratores hi astipulabantur, & cùm sententiis in vtramque partem variarent, vt & præceptor ipsorum : Deum, qui masculum & feminam fecit, ipso damnato coniugio, calumniabantur :) sancta Gangræ congregata Synodus, Dium illum præstantissimum præsidem habuit, & definitionem à Deo inspiratam proferens, ad fratres in Armenia emisit. 375.

LXXII. ROMANA, DAMASI QVARTA.

ΟΥΑΛΗΣ μὲν ἐν Θρᾴκῃ Γότθοις συμβαλών, ὑπ' αὐτῶν εἰς Χαλκίδα, πυρίκαυστος ἐν ἀχυρῶνι γενόμενος, πρὸς τὸ αἰώνιον πῦρ ἐξεδήμησε · καὶ Γρατιανὸς Οὐαλεντίνου τελευτήσαντος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τῦ πατρὸς αὐτῦ, ἑσπερίων καὶ τῶν ἑῴων αὐτοκράτωρ γενόμενος, τοὺς ἐν ἐξορίᾳ διατελοῦντας ἐπισκόπους ἀνεκαλέσατο. Καθ' ὃν χρόνον καὶ ὁ μακάριος Δάμασος, ἐν Ρώμῃ ἁγίαν συγκαλεσάμενος σύνοδον, κατὰ Ἀρειανῶν καὶ Πνευματομάχων, καὶ ἄλλων πλείστων αἱρετικῶν · ὅρον τε πίστεως κεφαλαίων ἐκθέμενος, ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς τὸν Παυλῖνον ἀπέστειλεν, ἐν θείᾳ οἰκονομίᾳ πρυτανεύσας τὰ μέγιστα διανύσας, πρεσβυτικῶν γὰρ τελευτὰ πόλεις ἔπεισεν ὁμοούσιον.

VALENS autem cùm in Thracia aduersus Gotthos pugnasset, in Chalcide ab ipsis igne absumptus in quodam palearum receptaculo, ad æternum ignem migrauit. Valentino etiam in Christo Deo nostro defuncto, Gratianus filius, & Occidentis & Orientis Imperator factus, pios Episcopos ab exilio reuocauit. Quo tempore beatus etiam Damasus sacram Romæ conuocauit Synodum, aduersus Arianos, Pneumatomachos & alios plurimos hæreticos : expositámque definitionem diuinorum capitum, Thessalonicam ad Paulinum misit, quæ ex diuina dispensatione vbique maxima perfecit, & Trinitatem homoüsion adorandam esse omnibus persuasit. 375.

LXXIII. ANTIOCHENA, MELETII.

ΑΛΛΑ καὶ Μελέτιος, ἀνακληθεὶς ὁ ἀοίδιμος, ἐν τῷ οἰκείῳ θρόνῳ Ἀντιοχείας, θείαν καὶ ἱερὰν συνεκρότησε σύνοδον · ἣ δὴ ποιοῦσα κυρώσασα σύμβολον, καὶ ἀναθεματίσασα Μαρκελλον, Φωτεινόν, καὶ Ἀπολιναρίειον, ὅρον θεῖον πρὸς Δάμασον, καὶ τοὺς ἱεράρχας τῆς ἑσπέρας ἀπέστειλε.

SED & Meletius, qui ἀοίδιμος, id est, celebris cognominatur, suo in throno Antiochiæ diuinam & sacram conuocauit Synodum : quæ diuinum confirmans symbolum, & Marcellum, Photinum ac Apolinarium anathemate notans, diuinam ad Damasum & Episcopos Occidentis misit expositionem. 378.

ANNO CHRIST.

LXXIV. AQVILEGIENSIS, AMBROSII.

381. CVM igitur Gratianus caſtris aduerſus Gorthos metatis, Theodoſium ſororis maritum exercitui præfeciſſet, quieuerunt hoſtes, & dux militiæ cum triumpho ad Imperatorem rediit. Quapropter Gratianus, vt digno eum honore remuneraretur, patrui ſui imperium ipſum iuſſit adminiſtrare, quod Conſtantius & Valens Arianis gratificantes corruperant: eúmque Orientis Imperatorem deſignauit. Mandauit etiam Damaſo Papæ, vt Aquilegiæ Synodum inſtitueret, cui præfuerunt Ambroſius Mediolani, ac Aſcholius Theſſalonicæ: quæ ſancta Synodus tomum exhortationis plenum confecit, tanquam œcumenica eſſet Synodus: eúmque ad Theodoſium piiſſimum Imperatorem, per fide dignos homines miſit. Romani enim, & qui Galliam Hiſpanicam, item Spanogalliam, Italiam, Campaniam, Dalmatiam, Calabriam, Sardiniam, Achaïam incolebant, & quicunque Occidentales Gratiani imperio ſuberant, ab hæretica illa lue erant immunes.

ΓΡΑΤΙΑΝΟΥ τοίνυν κατὰ Γότθων στρατοπεδεύσαντος, καὶ Θεοδόσιον τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν αὐτῷ στρατηγὸν ἀναδείξαντος· ἐλθόντων οἱ πολέμιοι, καὶ δεησομένους τοὺς κρατοῦντας ὁ στρατηγὸς ἐπόμψει. Διὸ Γρατιανὸς ἀμοιβῇ πρεπούσῃ ἀμείψας τὸν μέγαν Θεοδόσιον, τῷ οἰκείου αὐτοῦ πατραδέλφου τὴν ἡγεμονίαν διέπειν ἐκέλευσεν· ὡσαύτως Κωνστάντιος καὶ Οὐάλης, Ἀρειανοῖς χαριζόμενοι ἐλυμήναντο· ἐς βασιλέα τὴν ἑῴων Ῥωμαίων προεχείρισατο. Δαμάσῳ προστάξας τῷ πάπᾳ ἐν Ἀκυλείᾳ συνήσασθαι σύνοδον· ἧς ἐξῆρχον ὁ Μεδιολάνου Ἀμβρόσιος, καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Ἀσχόλιος. Ἡ δὴ ἁγία σύνοδος ἐκθεμένη τόμον παραινέσεως γέμοντα, ὡς δὴ οἰκουμενικὴ οὖσα σύνοδος, πρὸς Θεοδόσιον τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, σὺν ἀξιοπίστοις ἀνδράσιν ἀπέστελε. Ῥωμαίων γὰρ καὶ οἱ τὴν Ἰσπανικὴν Γαλλίας, τὴν αἱρετικῆς λύμης ὑπῆρχον ἀμόλυντοι· Σπανογαλλίας, Ἰταλίας, Καμπανίας, Δαλματίας, Σαρδινίας, Ἀχαΐας, καὶ ὅσοι τὸ Ἑσπερίων τῇ Γρατιανοῦ βασιλείᾳ ὑπέκειντο.

LXXV. CONSTANTINOPOLITANA, OECVMENICA SECVNDA.

381. CVM igitur Theodoſius, verè in Dei cultu magnus, regiam Conſtantinopolitanam accepiſſet, & Agelius quidem Arianis, Gregorius autem Theologus orthodoxis Byzantij præeſſet: ſecunda Oecumenica centum quinquaginta diuinorum Patrum congregata eſt Synodus: cui præfuerunt & præſederunt, Timotheus Alexandriæ, Cyrillus Hieroſolymorum, qui iam à Siluano, & aliis triginta ſex cum ipſo ſentientibus Pneumatomachis ſe ſeiunxerat, & Chriſti-amans Imperator Theodoſius. Hæc ſancta Synodus, Euſebium & Theognium Bithynios, Patrophilum & Aëtium Palæſtinos, Paulinum, & Gregorium Phœnices, Theodorum, & Georgium Cilices, Narciſſum, & Athanaſium, Menophantum Epheſi, & Theodorum Perinthi, Marcellum Ancyræ, & Apolinarium:

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ δὲ, τῷ ἀληθῶς ἐν θεοσεβείᾳ μεγάλου τὴν βασιλίδα καταλαβόντος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀγελίου μὲν Ἀρειανῶν, καὶ Γρηγορίου τοῦ θεολόγου τῶν ὀρθοδόξων ἐν Βυζαντίῳ ἀρχόντων, ἡ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοφόρων πατέρων, οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος συνήθροισε. ἧς ἐξῆρχον προεδρεύοντες, ὁ Ἀλεξανδρείας Τιμόθεος, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, ἤδη ἀποστάσας Σιλβανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Πνευματομάχων, ἕξτε δὲ πεντήκοντα· καὶ ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς Θεοδόσιος. Ἡ δὴ ἁγία σύνοδος, Βιθυνοῖς, Εὐσέβιον δὲ Θεόγνιον· Παλαιστίνοις Πατρόφιλον δὲ Ἀέτιον, ἀπεκήρυξε Παλαιστινούς· Παυλῖνον τε δὲ Γρηγόριον, Φοίνικας· Θεόδωρον καὶ Γεώργιον, Κίλικας· Ναρκισσον καὶ Ἀθανάσιον· Μηνοφάντου Ἐφέσου, καὶ Γ φρίνθου Θεόδωρον, Μαρκέλλου Ἀγκύρας, καὶ Ἀπολιναρίου· Μαξι-

Μαξιμίνε, καὶ τὴν αὐτοῦ χλευτοτάτην ἀζωλίαν καθελοῦσα. Καθ' ὃν χρόνον καὶ τὸν ἐν ἁγίοις Σαμοσατέα Εὐσέβιον, Γρατιανὸς ὁ Θρᾳκικῆς ἐξορίας ἀφείμενος, τοῖς ἴδιοις ποίμνιον ἐξαπέστελε· ἐς τοῖς τὴν πόλεως ἐσερχόμενον, ἄνωθεν γυνὴ καρήνῳ ἀρθεῖσα ἐθανάτωσεν.

Maximum item depoſuit: electionem eius planè irritam decernens. Quo tempore ſanctum etiam Samoſatenſem Euſebium Gratianus Thracico exilio liberans, ad proprium ouile remiſit: quem tamen ad portam vrbis accedentem mulier Ariana deſuper deiecta olla interfecit. ANNO CHRIST.

LXXVI. ROMANA, DAMASI QVINTA.

ΑΛΛ' οὔπω τὸ αἱρετικῆς φλογὸς εἰς ἅπαν ἀποσβεσθείσης, Γρατιανοῦ τοῦ εὐσεβοῦς ἀναιρεθέντος, καὶ τῶν κακοδόξων ἐν τῇ Γραικίᾳ βαπτιζόντων· Δάμασος ὁ πανίερος ἐν Ρώμῃ συνόδου συγκροτήσας, ὅρον θεῖον ἐξέθετο· ὃν καὶ τοῖς τὴν ἀθροιζομένην ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίαν συνόδου ἀπέστελεν.

NONDVM tamen planè extincta hæretica flamma, Gratiano pio ſublato, & iis, qui malè ſentiebant, in Græcia tumultuantibus: Damaſus ſanctiſſimus collectâ Romæ Synodo diuinum decretum edidit, & ad eam quæ Conſtantinopoli cogebatur Synodus, emiſit. 382.

LXXVII. CONSTANTINOPOLITANA, NECTARII.

ΟΝΠΕΡ οἱ τούτῳ δεξάμενοι ἔξαρχοι, ὁ Βυζαντίου Νεκτάριος, καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος, μετὰ τῶν συμπρόντων, συνοδικῶς ἀναθέματι καθυπέβαλον τοὺς ὑπομένοντας Ἀρειανούς, Παυλιανούς, Ἀπολιναριστάς, Μαρκελλιανούς, καὶ Φωτεινιανούς· καὶ ὅρον ἐκθέμενοι πανσεβάσμιον, ἅμα ἐχειροθέτησαν τοῖς τὸν μακάριον ἐξαπέστελλον Δάμασον.

QVOD & qui illi præerant, Nectarius Byzantij, & Alexandriæ Theophilus, vnà cum cæteris qui præſentes aderant, receperunt: & Synodicè anathemati ſubiecerunt eos, qui Ariani permanerent, Paulianos item, Apolinariſtas, Marcellianos & Photinianos: & decreto edito perquàm pio, vnà cum Epiſcopis ad beatum Damaſum id miſerunt. 390.

LXXVIII. CARTHAGINENSIS, AVRELII.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ γοῦν καὶ Νεκταρίου μεταρμοσθέντων πρὸς τὰ οὐράνια· τῷ μὲν τοῦ βασιλείου ὁ υἱὸς Ἀρκάδιος διεδέξατο· Γρατιανοῦ δὲ, ὁ ἀδελφὸς Ἀρκαδίου Ὁνόριος. Ἐν οἷς χρόνοις ἡ Καρθαγένη συνοδος τοπικὴ καὶ ἱερὰ συναθροίζεται, πατέρων ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ συνέλθουσα φέρουσα· κατὰ εἰδώλων Δοναστῶν, καὶ ἄλλης ἑκάστης αἱρέσεως, καὶ τῶν ἐν τόποις ἐκείνοις ἀτόπως σφαλμάτων, τὰς προφάσεις ποιήσασα. Ἧς ἦρχε Αὐρήλιος ὁ Καρθαγένης ἐπίσκοπος. Καὶ κανόνας ἱεροὺς ἐκθεμένη θείους, ἕως χρόνων τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου διήρκεσαν.

THEODOSIO igitur & Nectario ad cæleſtia tranſlatis: in illius quidem imperium filius Arcadius ſucceſſit, vt in Gratiani Honorius, Arcadij frater. Quo tempore Carthagine Synodus prouincialis & ſacra congregata fuit, Patrum centum viginti & ſeptem conuentum præ ſe ferens, quæ contra idololatras Donatiſtas, & aliam quamcunque hæreſin, & alia illorum locorum errata, actiones inſtituit: cui præfuit Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus. Canones ſacri & diuini, quos illa edidit, ad Theodoſij vſque minoris tempora obtinuerunt. 397.

ANNO CHRIST.

LXXIX. CONSTANTINOPOLITANA, CONTRA IOANNEM CHRYSOSTOMVM.

403. NECTARII autem Archiepiſcopalem thronum, diuina voluntate ſortitus eſt presbyter Antiochiæ Syriæ, Ioannes magnus ille Chryſoſtomus: contra quem calumniæ ab iis, qui haud parum poterant, eique inuidebant, nec vulgares exortæ, prauo conuenticulo triginta & trium Epiſcoporum occaſionem dederunt: à quibus & exilio multatus eſt.

ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης τὸν θεῖον θείᾳ νεύματι ἐκληρώσατο πρεσβύτερος Ἀντιοχείας Συρίας, Ἰωάννης ὁ μέγας Χρυσόστομος· καθ' οὗ δι' ὀλίγου μὲν τῶν κεκτημένων οὐκ ἦκεν ἃ φθονούντων, οὐκ αἱ τυχοῦσαι θλίψεις, συνέδριον πονηρὸν τριάκοντα καὶ τριῶν ἐπισκόπων συνέστησαν, καὶ ἀπόδικον ἐξορίας κατέκρινάν.

LXXX. CONSTANTINOPOLITANA ALIA, PRO CHRYSOSTOMO.

VERVM haud ita multò pòſt, regiam Conſtantinopolin Synodus alia veritatis patrona ſexaginta Patrum conueniens, beatum Chryſoſtomum, per fraudem deiectum, ſuo throno reſtituit. Cùm autem iterum per iniuriam expulſus, & à Comanico exilio in cælum remeaſſet, Arſenius ei ſucceſſit: huic, Atticus: & huic, Siſinnius.

ΑΛΛ' οὐ μετὰ πολύ, τὴν βασιλίδα Κωνσταντινούπολιν τῆς ἀληθείας πρόμαχος ἑξήκοντα ἐπισκόπων κατέλαβε συνόδος· καὶ τὸν ἅγιον συνοφαντηθέντα Χρυσόστομον, τῷ αὐτοῦ θρόνῳ ἀποκατέστησε. Καὶ πάλιν ἀδικηθέντα, καὶ ὑπὸ τῆς Κομανικῆς ἐξορίας ἀναδραμόντα πρὸς τὸ οὐράνια, Ἀρσάκιος διαδέχεται· Ἀττικὸς, Σισίνιος· καὶ τοῦτον, Σισίνιος.

LXXXI. ALEXANDRINA, CYRILLI.

425. SISINNIO autem infanus ille Neſtorius ab Antiochia ſucceſſit: qui ſermonem veritatis corrupit, cùm non ſuſtineret, vt beata Virgo θεοτόκος: id eſt Deipara diceretur: neque concederet, vt hypoſtatica Chriſti Seruatoris omnium vnio prædicaretur. Contra eum Cyrillus ille magnus depugnans, ſynodum diuinam & ſacram Alexandriæ congregauit: quæ decretum capitum duodecim edidit, Neſtoriòque tranſmiſit. Sed hoc ille auerſatus, adulterinæ ſeſe opinioni adiunxit, & Eccleſiæ compagem turbauit.

ΚΑΙ Νεσόριος ἐξ Ἀντιοχείας ὁ φρενοβλαβὴς πρεσβύτερος, διαδέχεται τὸν Σισίνιον. Ὃς τὴν ἀληθείας τὸν λόγον παρέβυσε, θεοτόκον λέγειν τὴν παρθένον μὴ παραιτούμενος· ἐν τῇ κατ' ὑπόστασιν ἕνωσιν τὸν σωτῆρος τῶν ὅλων Χριστοῦ δοξάζειν οὐκ ἀνεχόμενος. Καθ' ὃν Κύριλλος ὁ μέγας ἀγωνιζόμενος συνόδου θείαν ἐν ἱερᾷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνήγειρεν. Ἧς ὅρον κεφαλαίων δύο καὶ δέκα ἐκύρωσεν, ᾧ Νεσορίῳ ἀπέστειλεν. ὅπως μᾶλλον ἀποστόμωμα τῇ κιβδήλῳ ἑαυτὸν δόξῃ παραστήσῃ, τὸ ἐκκλησίας περιττὸν σύστημα.

LXXXII. EPHESINA, OECVMENICA III. CONTRA NESTORIVM.

430. QVOD animaduertens Theodoſius minor Imperator: Epheſi beatorum Patrum ducentorum tertiam œcumenicam Synodum congregari iuſſit: cui Cyrillus præfuit, Apo-

ΟΠΕΡ θεωρῶν βασιλεὺς ὁ μικρὸς Θεοδόσιος, ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων μακαρίων πατέρων, τρίτην οἰκουμενικὴν σύνοδον συγκροτηθῆναι ἐκέλευσεν· Ἧς ἦρχε Κύριλλος ὁ τῶν

Ἀποστόλων σωπήτης. Ἰωάννης ὖν ὁ Ἀντιοχείας Συρίας, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, Νεστορίῳ χαριζόμενοι. Ἡ δὲ ἁγία σύνοδος χρονοτριβοῦσα, καὶ λιμοῦ ἡμερῶν κατάβρωμα, τέλος Νεστόριον ἀπεκήρυξεν· ἀναθέματι καθυποβαλοῦσα τῷ πρέποντι· θεοτόκον δὲ ἁγίαν παρθένον Μαρίαν κηρύξασα, καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ πάντων, καὶ θεοῦ ἡμῶν.

Iorum astipulator. Ioannes autem Antiochiæ Syriæ, & qui cum eo erant, Nestorio gratificabantur. Sancta autem Synodus, cùm multum absumpsisset temporis, & à pestilentia ipsa absumeretur, tandem Nestorium deposuit, conuenienti eum anathemati subiiciens: Deiparam verò beatam Virginem prædicans, & hypostaticam vnionem Seruatoris omnium & Dei nostri Christi. ANNO CHRISTI

LXXXIII. ANTIOCHENA, IOANNIS.

ΙΩΑΝΝΗΣ μὲν οὖν μετὰ ταῦτα, καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, οὐ μετρίως πρὸς τὴν ἁγίαν συνάδοντες σύνοδον, εἰς Ἀντιόχειαν συνέδραμον ἅπαντες· καὶ θείαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενοι σύνοδον, ἀπεκήρυξαν τὸν Νεστόριον· καὶ δύο φύσεις ὑπὲρ Χριστοῦ ἀσυγχύτους, ἀδιαιρέτους, ἀσυμφόρως παραδόντες, τὸν ὅρον αὐτῶν πρὸς τὸν μέγαν Κύριλλον ἐξαπέστειλαν. Οὗ δεξάμενος, Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, ἀνεβόησε.

IOANNES igitur posthæc, & qui ab ipso erant, non mediocri aduersus sanctam Synodum concitata seditione, Antiochiam concurrerunt omnes, & diuina & sancta instituta Synodo Nestorium deposuerunt: & duas in Christo incommixtas, indiuisasque naturas diuinè docentes, decretum suum ad magnum Cyrillum miserunt. Quod ille amplexus, Lætentur cæli, & exultet terra, exclamauit. 430.

LXXXIV. CONSTANTINOPOLITANA, PROCLI.

ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ τοίνυν καθαιρεθέντος, Μαξιμῖνος ὁ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ἐμβιβάζεται· καὶ τὸν Γερόντιος Ἀμφιδέξιος, θεῖόν τε καὶ ἱερὸν ὁ Κωνσταντινουπόλεως συνήθροισε σύνοδον· καὶ ὅσοις τοὐναντίον ἐφρόνουν τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, καθυπέβαλεν ἀναθέματι.

NESTORIO igitur deposito, Maximinus in thronum Constantinopolitanum intruditur. Cui succedens Proclus, diuinam & sanctam Constantinopoli congregauit Synodum: & omnes, qui sacræ Dei Ecclesiæ sese opponerent, anathemati subiecit. 438.

LXXXV. ANTIOCHENA, IOANNIS.

ΠΡΟΣ τούτοις ἐξ Ἀρμενίας δύο τινὲς μοναχοὶ, τοῦ βασιλέως κατέλαβον· ἀπαγγέλλοντες, ὡς Θεοδώρου βιβλία τῆς Μοψουεστίας, βλασφημιῶν ὄντα μεστά, οἱ ἐν τῇ ἀνατολῇ σεμνύουσιν, ὑπὲρ Νεστορίου κατέχοντες. Διὸ Πρόκλος Ἰωάννῃ τῷ Ἀντιοχείας, καὶ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος γράφουσι κατὰ Θεοδώρου τοῦ μακαρίου συνοδικῶς ἀποφήνασθαι. Ὁ δὲ συνέδριον ἀσφαλὲς ποιησάμενος, ἀνεξετάστως μηδένα μῶμον ἔχειν τὰ Θεοδώρου βιβλία, Θεοδοσίῳ καὶ Πρόκλῳ ἀντέγραψεν.

AD hæc pij quidam ex Armenia monachi Constantinopolin appulerunt, qui referebant, Theodori Mopsuesteni libros blasphemiarum plenos, ab Orientalibus, qui Nestorium defenderent, in pretio magno haberi. Quapropter Proclus, & Imp. Theodosius ad Ioannem Antiochiæ scribunt, vt Synodo conuocata, contra impium Theodorum definiat. Is verò synedrio frequente congregato, sine vlla inquisitione libros Theodori nihil reprehendendum habere, Theodosio & Proclo rescripsit. 438.

ANNO CHRIST.

LXXXVI. CONSTANTINOPOLITANA, FLAVIANI.

448. CYRILLO igitur & Proclo ad immortalem gloriam translatis: illi quidem Dioscorus, huic autem Flauianus beatus successit. Qui à sanctissimo Eusebio Dorylei Archiepiscopo interpellatus: diuinam & sacram Constantinopoli conuocauit Synodum: quæ Eutychis archimandritæ Constantinopolitani causam cognouit, eúmque ab Ecclesia segregauit.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ τοίνυν τῦ Πρόκλου πρὸς τὴν ἀγήρω μετελθόντων λαμπρότητα Διόσκορος τὸν μὲν, τὸν δὲ Φλαβιανὸς ὁ μακάριος διαδέχεται. ὃς παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου Εὐσεβίου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Δορυλαίου προσκληθείς, θείῳ καὶ ἱερῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεκρότησε σύνοδον, περὶ τὸν τοῦ Εὐτυχοῦς ἐξεταζούσης, τοῦ Βυζαντίου ἀρχιμανδρίτου ὑπαρχοντος· καὶ τοῦτον τῆς ἐκκλησίας ἐχώρησεν.

LXXXVII. EPHESINA, DIOSCORI.

449. CVM autem Eutyches Senatores, & maximè Chrysaphium, qui Tzerupus cognominabatur & Præpositus, & per eum, vt qui plurimum poterat, ipsum adeò Theodosium Imperatorem adulationibus corrupisset: prædatoria Ephesi coacta fuit Synodus: cui Dioscorus Alexandriæ Papa præfuit. In eius medio Eutyches stans, Valentinum & Manem sine simulatione anathemate notauit: ideóque recipiendum eum esse decretum est. Flauianus verò inclytus Constantinopoli Episcopus abdicatus, calcibus occiditur: Eusebius Dorilæi, Christi causa in exilium ablegatur.

ΕΥΤΥΧΟΥΣ γε τοὺς συγκλητικοὺς, καὶ μάλιστα τὸν Χρυσάφιον, τὸν Τζερούπον ὀνομαζόμενον, Πραιπόσιτον χρηματίζοντα, καὶ δι' αὐτοῦ, ὡς μεγάλα ἰσχύοντος, Θεοδόσιον τὸν βασιλέα ἰωπαίαις ὑποκολούσαντος, ληστρικὴ ἐν Ἐφέσῳ συναθροίζεται σύνοδος. Ἧς ἦρχεν Ἀλεξανδρείας ὁ πάπας Διόσκορος. Ἐν ᾗ Εὐτυχὴς μέσους ἁγιάσας, Οὐαλεντῖνον καὶ Μάνην ἀνεθεμάτισεν ἀσεβεστάτους· κρίνεις ἀναπόδεκτος. Φλαβιανὸς δὲ Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἀοίδιμος καθαιρεθεὶς, λακτίσμασι ἀποκτείνεται, καὶ ὁ τοῦ Δορυλαίου Εὐσέβιος ὑπὲρ Χριστοῦ ἐξορίζεται.

LXXXVIII. ROMANA, LEONIS.

449. LEO igitur Magnus Ecclesiæ Romanorum Papa, cùm quæ à Dioscoro gesta essent perceperisset, aduersus ipsum insurgit, & Synodum diuinam & sanctam constituens, anathemati eum cum Eutyche subiecit: & Clero, ac Senatui & populo Constantinopolitano, tesseram excommunicationis publicè editam transmisit.

ΛΕΩΝ οὖν πάπας ὁ μέγας τῆς τῶν Ρωμαίων ἐκκλησίας, τὰ ὑπὸ Διοσκόρου μαθὼν γενόμενα, κατ' αὐτοῦ διαγίνεται· καὶ σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν συγκροτήσας, ἀναθέματι αὐτὸν σὺν Εὐτυχεῖ καθυπέβαλε· κλήρῳ τε, καὶ ἀξιωματικῷ, καὶ λαῷ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, τύπον ἀκοινωνησίας ἐκδίδωσιν, ἐξαπίφλεν.

LXXXIX. ROMANA ALIA, EIVSDEM.

449. IDEM præterea Leo, Apostolicorum dogmatum propugnator, diuina & sacra Romæ conuocata Synodo, admonitiones scriptas Imperatori Marciano transmisit: cùm Imperator Theodosius minor res terrenas iam reliquisset: & vt conuocata Synodo Flauiani causa cognosceretur, postulauit.

ΕΤΙ γε μὴν Λέων ὁ τῶν ἀποστολικῶν δογμάτων ὑπέρμαχος, θείαν καὶ ἱερὰν ἐν Ρώμῃ συγκαλεσάμενος σύνοδον, πραγέσι ἐπιστολαῖς τῷ βασιλεῖ Μαρκιανῷ διεπέμψατο· ἐπεὶ βασιλεὺς ὁ μικρὸς Θεοδόσιος τὰ ὑπήγεια καταλέλοιπε· συνοδικῶς τὰ περὶ Φλαβιανοῦ ἐξεταθῆναι πρεσβεύομενος.

XC. CHALCEDONENSIS, OECVMENICA QVARTA.

ΑΛΛΑ ϗ Πουλχερία ἡ θεοσεβὴς Αὐγούστη διεγείρειν τ σωόδου οὐ κατέλυσε σωόδον οἰκουμενικὴν τετάρτην ἐν Χαλκηδόνι, τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα θεοφόρων πατέρων ἀθροίσασθαι. Ητις ἁγία σωόδος καθελοῦσα Εὐτυχῆ ϗ Διόσκορον, τὰς δύο φύσεις Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀδιαιρέτως ϗ ἀσυγχύτως ἐπέφωσέ τε, ϗ ἀπεκήρυξεν.

SED & Pulcheria pia Auguſta vrgere & congregare Synodum œcumenicam quartam Chalcedone ſexcentorum & triginta diuinorum Patrum non eſt cunctata. Quæ quidem ſancta Synodus, Eutyche ac Dioſcoro abdicatis, duas Ieſu Chriſti Dei noſtri naturas indiuisè & incommixtè declarauit & prædicauit. 451.

XCI. ALEXANDRINA, TIMOTHEI ÆLVRI.

ΑΝΑΤΟΛΙΟΥ μὲν τοῦ Βυζαντίων ἀρχιερέως καταρξαντος, ϗ Απολιναρίου τὸν Διοσκόρου θρόνον κατέχοντος, καὶ πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος· Πρωτέριος ὁ μακάριος ἀρχιερεὺς Αλεξανδρείας ἐχρημάτισε. Καὶ Τιμόθεος μοναχὸς, προσαγορευόμενος Αἴλουρος, διεγείρας Αλεξανδρέων τὸ φιλοσύγχυτον, ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ προεπόιησεν ἀναιρεθῆναι Πρωτέριον· ϗ αὐτὸς Αλεξανδρείας τοῦ θρόνου δραξάμενος, συνέδριον συνεκρότησεν ἀθεώτατον, ϗ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἀπεδοκίμασε σωόδον.

CVM igitur Anatolius Byzantiorum eſſet ſummus ſacerdos, & Apolinarius qui Dioſcori thronum obtinuerat, ad Dominum emigraſſet, beatus Proterius Alexandriæ Epiſcopus eſt factus. Timotheus autem monachus, qui Ælurus cognominabatur, commotis Alexandrinis, ad confuſiones promptis, in Baptiſterio abdicandum curauit Proterium: ipſéque ſolio Alexandriæ occupato, impiiſſimum corrogauit ſynedrium, & Chalcedonenſem Synodum anathemate notauit. 451.

XCII. THESSALONICENSIS, EVDOXII.

ΟΠΕΡ Λέων, ὁ φιλόχριστος βασιλεὺς μετὰ Μαρκιανὸν πολυτίμητον μακαρίτην, θεῖόν τε ϗ ἱερὸν ὁρίσθη τὴν Θεσσαλονίκην σωόδον ἀθροισθῆναι ὑπὸ Εὐδόξιου τοῦ αὐτῆς ἐπισκόπου ἐθέσπισεν· ἣ Εὐτυχῆ ϗ Διόσκορον ἀπεκήρυξε, ϗ Τιμόθεον· ϗ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ἐκύρωσε σωόδον.

QVOD cùm Leo Imperator Chriſti-amans, qui Marciano mortuo ſucceſſerat, percepiſſet, diuinam & ſanctam Theſſalonicæ ab Eudoxio, vrbis illius Epiſcopo, Synodum congregari iuſſit: quæ Eutychem, Dioſcorum, & Timotheum anathemate notauit: ſacram verò Chalcedonenſem Synodum confirmauit. 453.

XCIII. CONSTANTINOPOLITANA, ANATOLII.

ΩΣΑΥΤΩΣ ϗ Ανατόλιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως θεόπνευστον προσκαλεσάμενος σωόδον, Εὐτυχῆ, ϗ Διόσκορον, ϗ Τιμόθεον, τὸν ἐπιλεγόμενον Αἴλουρον, ἀπεκήρυξε· ϗ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σωόδον ἐκύρωσεν.

SIMILITER & Anatolius, Conſtantinopoli diuinitus inſpirata conuocata Synodo, Eutychem, Dioſcorum & Timotheum, cui Ælurocognomen erat, anathemate notauit: & Chalcedonenſem Synodum confirmauit. 455.

ANNO CHRIST.

XCIV. ROMANA, LEONIS.

458. SED & Leo Romæ Papa, Apoſtolis-æquandus, Eutychem & Dioſcorum vnà cum Timotheo, Synodo conuocata, anathemati ſubiecit: ſanctámque Chalcedonenſem confirmauit Synodum.

ΑΛΛΑ καὶ Λέων πάπας Ρώμης ὁ ἰσαπόστολος, Εὐτυχῆ τε καὶ Διόσκορον σὺν Τιμοθέῳ, συνοδικῶς καθυπέβαλεν ἀναθέματι· ἐπύρωσε τε τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον.

XCV. ROMANA, SIMPLICII.

465. SIMILITER & Simplicius, qui Leoni Romæ ſucceſſerat, diuina & ſancta conſtituta Synodo, Eutychem, Dioſcorum & Timotheum anathemate notauit: & ſanctam Chalcedonenſem Synodum confirmauit.

ΟΜΟΙΩΣ πάπας καὶ Σιμπλίκιος, Λέοντα Ρώμης διαδεξάμενος, θείαν τε ἱερὰν σύνοδον συγκροτήσας, Εὐτυχῆ καὶ Διόσκορον ἀνεθεμάτισε, τε Τιμόθεον· καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἐπύρωσε.

XCVI. ANTIOCHENA, LEONIS IMP.

465. CVM autem Imperator Leo generum ſuum Zenonem, Ariadnes filiæ maritum, in Syriam ablegaſſet: monachus quidam monaſterij Peruigilatorum eum comitatus eſt: qui cùm ad ſolium vrbis oculos adieciſſet, Zenoni perſuaſit, vt ipſum adiuuaret: & mercede conductis quibuſdam de Apolinarij factione, ſolium Antiochiæ inuaſit, & impia congregata Synodo, ipſe impius additionem illam hymni triſagij, Qui crucifixus es pro nobis, innouauit. Quod cùm comperiſſet Leo Magnus & piiſſimus Imperator, in exilium agi ipſum præcepit: verùm ipſe præuertens, in monaſterium Peruigilatorum confugit.

ΤΟΥ βασιλέως δὲ Λέοντος γαμβρὸν αὐτῆς Ζήνωνα, τὸν ἐπὶ θυγατρὶ Ἀριάδνῃ οἰκείᾳ, ἐναρτία Συρίας ἐξαποστείλαντος, μοναχός τις μονῆς τῆς Ἀκοιμήτων ἐπακολούθησεν· ὃς τῷ θρόνῳ ἐπαναφθαλμιάσας τῆς πόλεως, πείθει τὸν Ζήνωνα συνεργεῖν αὐτῷ· καὶ τῆς λαοῦ Ἀπολιναρίου ὑπαχθὼς μιαιφονίᾳ, τὸν θρόνον Ἀντιοχείας καθῄρπασε· καὶ μιαρὰν ποιησάμενος σύνοδον, προσθήκην τῷ τρισαγίῳ, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, ἐκφωνεῖ ὁ μιαρός. Ὃν μαθὼν αὐτοκράτωρ Λέων, ὁ μέγας καὶ ἁγιώτατος, ἐξορισθῆναι αὐτὸν διετάξατο· ὃς προφθάσας εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἀκοιμήτων κατέφυγεν.

XCVII. ALEXANDRINA, TIMOTHEI ÆLVRI.

482. CVM autem Zeno Leoni vtrique & magno & paruo, in imperio ſucceſſiſſet, Baſiliſcus & Harmatius id inuadentes eum expulerunt: & cùm propoſuiſſent Synodum Chalcedonenſem planè euertere, generali decreto Timotheum, cui Æluro cognomen erat, ex Cherſone euocarunt: qui cùm Alexandriam veniſſet, & Timotheo Salofaciolio amoto, ſolium inuaſiſſet, impia congregata Synodo multis anathematiſmis ſanctam Chalcedonenſem Synodum ſubiecit. Hæc autem facta ſunt, cùm Anatolius & Gennadius Byzantij Epiſcopi viuendi finem iam feciſſent, & Acacius ſolio potiretur.

ΖΗΝΩΝΑ πάππον τῆς βασιλείδης τοῦ μεγάλου καὶ μικροῦ διαδεξάμενον Λέοντος, Βασιλίσκος καὶ Ἁρμάτιος, αὐτῆς ἀπαίροντες, ἐξελαύνουσιν· καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι συνόδου πανστρατιᾷ ἐξορισάμενοι, τύπῳ ἑνικῷ Τιμόθεον ἐκ Χερσῶνος ἀνεκαλέσαντο. ὅστις Αἴλουρος καταλαβὼν Ἀλεξάνδρειαν, Τιμόθεον τὸν Σαλοφακιόλιον μεταστήσας, καὶ τοῦ θρόνου ἁρπάσας, ἄθεον ποιησάμενος σύνοδον, πολλοῖς ἀναθέμασι τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν κατέβαλε σύνοδον. Ταῦτα δὲ Ἀνατολίου καὶ Γεννάδιου ἱεραρχῶν τῶν Βυζαντίου ἀπαυστάντων, χρόνῳ τῷ βίου, καὶ Ἀκακίου κρατοῦντος ἐγένετο.

XCVIII. CYRENSIS, IOANNIS.

ΙΩΑΝΝΗΣ δὲ Κύρου ἐπίσκοπος ὁ μακάριος, τὸν Κναφέα Πέτρον, καὶ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁρῶν ἀθέως πολιτευόμενον, καὶ Βασιλίσκου τὸ κράτος ἐχόμενον πρὸς ἀσθένειαν, ζωοδόχον ἅγίαν καὶ ἱερὰν ἐν τῇ πόλει αὐτῶν συνεκρότησε· καὶ τὸν Κναφέα Πέτρον ἀνεθεμάτισε.

IOANNES verò Cyri Episcopus beatus, cùm Petrum Fullonem iterùm Antiochiæ videret impiè administrantem Ecclesiam, & Basiliſci potentiâ suam fulcientem infirmitatem: diuinam & sanctam sua in vrbe congregauit Synodum, & Petrum Fullonem anathemate notauit. 482.

XCIX. ANTIOCHENA, ZENONIS IMP.

ΚΑΙ Βασιλίσκου Ζήνων τὸν τύραννον χειρωσάμενος, ἐν Ἀντιοχείᾳ ζωοδόχον ἁγίαν συνάθροισιν συγκροτῆσαι προσέταξεν· ἣ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι ζωοδόχον κυρώσασα, τὸν Κναφέα Πέτρον ἐξορίᾳ καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλεν· αὐτὸν δὲ ἀντὶ προχειρισαμένη Στέφανον τὸν μακάριον· ὃν πάλιν πρὸς Χριστὸν ἐκδημήσαντα, Στέφανος ἕτερος διεδέξατο.

ZENON autem tyranno Basiliſco capto, Antiochiæ sanctam Synodum congregari iussit: quæ sanctam Chalcedonensem Synodum confirmauit, Petrum Fullonem exilio & anathemati subiecit, eique beatum Stephanum substituit: cui mox ad Christum emigranti, Stephanus alius succeſſit. 483.

C. LAODICENSIS, PRO STEPHANO ANTIOCHENO.

ΟΙ μὲν τοῦ Πέτρου σπουδαῖοι, ὡς Νεστοριανὸν αὐτὸν διασύροντες, πείθουσι τὸν αὐτοκράτορα Ζήνωνα, θέσθαι καὶ ἱερὰν ἐν Λαοδικείᾳ συνάθροισιν ζωοδόχον. Ἣτις κατηγορηθέντα ὑπὸ τῶν ἀθέων διεβλῆσαι τὸν Στέφανον, τῷ θρόνῳ Ἀντιοχείας ἀποκατέστησεν. Οἱ δὲ τῆς κιβδήλου δόξης θεραπευταὶ χρόνου μικροῦ ἀναμείναντες, θυμῷ ἐν φθόνου μέγιστῳ πυρούμενοι, συρμῷ τὸν ἱερομάρτυρα Στέφανον ἀποκτείναντες, εἰς τὸν παῤῥέοντα Ὀρόντην ποταμὸν κατεπόντισαν.

QVI verò Petri studioſi erant, tanquam Nestorianum illum (Stephanum) insimulabant: & Imperatori Zenoni persuadebant, vt diuinam & sanctam Laodiceæ Synodum cogeret. Quæ cùm falsò accusatum ab impiis Stephanum comperisset, solio eum Antiochiæ restituit. Qui verò falsum dogma profitebantur, non longo tempore interposito, irâ maximâ ex inuidia accensi, beatum martyrem Stephanum arundinibus acutis instar hastarum, confixum interemerunt, & in profluentem Orontem fluuium demerserunt. 483.

CI. ALEXANDRINA, PETRI MONGI.

ΤΙΜΟΘΕΟΥ γὰρ τοῦ Αἰλούρου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς ἄδλιον χωρήσαντος, τὸν Μογγὸν Πέτρον οἱ φιλοσύγχυτοι διάδοχον τοῦ θρόνου κατέστησαν. Κληρικοὶ δὲ καὶ μοναχοὶ, οἱ ἀληθείας ὑπέρμαχοι, αὐτὸν ἐξώσαντες, τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν Ταβεννησιώτην καθίδρυσαν. Ὅτε δὲ Ζήνων, ὡς παρὰ γνώμην αὐτοῦ μετατεθέντα ἐξέωσε, καὶ τὸν δυσσεβῆ Μογγὸν, δοὺς ὁ Ἑνωτικὸν αὖθις, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐξαπέστειλεν· ὃς αἱρετικῇ συνόδῳ συμβαλὼν σύνοδον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν αἰσθη-

POST EA QVAM verò Timotheus Ælurus Alexandriæ ad infernum migrauit: qui confusionis cupidi erant, Petrum Mongum successorem solij constituerunt. Clerici autem & Monachi veritatis propugnatores, ipso ejecto, beatum Ioannem Tabeusioten consecrarunt. Quem Zenon, vtpote præter suam voluntatem electum expulit, & impium Mongum, dato ei suo Henotico, Alexandriam remisit: qui hæreticâ conuocatâ Synodo, Chalcedonensem sanctam Synodum 480.

ANNO CHRIST. anathemate notauit, Acacium Constantinopolitanum adiutorem habens.

μάτισε ζωόδον· τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ακάκιον ἔχων συμπαράκτορα.

CII. ROMANA, FELICIS III.

484. CONSTANTINOPOLITANI autem, & qui per totum Orientem erant orthodoxi, Felici Papæ Romano hæc significantes perfecerunt, vt diuinam ille & sanctam Synodum conuocaret: quæ Petrum Mongum & Acacium anathemate notauit, & sanctam Chalcedonensem Synodum confirmauit.

ΑΛΛ' οἱ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς πάσης ἑῴας ὀρθόδοξοι, Φίλικι τῷ πάπᾳ Ρώμης ταῦτα δηλοσαφήσαντες, δηλῶ καὶ ἱερὰν προσκλῆσαι ποιήσασθαι σύνοδον· ἣ τὸν Μογγὸν Πέτρον ἀνεθεμάτισε, καὶ Ακάκιον, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἀνεκύρωσε.

CIII. ALEXANDRINA ALIA, PETRI MONGI.

489. ZENON igitur Imperator, Illo & Leontio captis, aduersus Episcopos Orientis se conuertit, & Claudione Antiocheno in exilium acto in Oasin, Petrum Fullonem denuò restituit: qui hæretica conuocata Synodo, sacram Chalcedonensem Synodum anathemate notauit, & multis cum sceleribus Xenaiam Hierapolis Episcopum designauit: genere Persam, baptismi expertem, conditionis seruilis fugitiuum, & hæreseos Christianos accusantis ducem acerrimum. Primus enim omnium Christi Dei nostri, tum sanctissimæ matris, & omnium Sanctorum venerandas imagines ex Ecclesia eiecit.

ΖΗΝΩΝ τοίνυν ὁ βασιλεύς, χλωσσοπώλους Ιλλουν τε καὶ Λεόντιον, καὶ τὴν ἐπαπολῆς ὀπτικὴν ἐχώρησε· καὶ Αντιοχείας τὸν Κλαυδίωνα ἐξορίσας εἰς Οάσιν, τὸν Κναφέα Πέτρον πάλιν ἀπεκατέστησεν, ὃς αἱρετικὴν συγκροτήσας σύνοδον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον, καὶ σὺν πολλοῖς ἀτοπήμασιν Ιεραπόλεως χλοστοῦ Ξεναίαν ὀπίσκοπον· τὸν ἐξ ἑῴας Πέρσην, ἀβάπτιστον, καὶ ἐκ δουλικῆς τύχης δραπέτην ὑφόμενον, καὶ τῆς Χειστιανοκατηγορικῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτην ἀφέντες. Πρῶτον γὰρ πάντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τῆς παναγίου μητρὸς, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τὰς σεβασμίας εἰκόνας, τῆς ἐκκλησίας ἐξέβαλεν.

CIV. ALEXANDRINA, PROXIMÆ OPPOSITA.

BEATVS igitur Felix Romæ veteris Episcopus, cùm ab orthodoxis Orientis Episcopis, Petri impietatem cognouisset, per Quintinianum Arculianorum Episcopum, diuinam & sanctam conuocans Synodum, Fullonem deponendum curauit.

Ο γοῦν μακάριος Φίλιξ ὁ πρεσβύτερος Ρώμης ὀπίσκοπος, μαθὼν παρὰ τῶν ὀρθοδόξων τῆς ἐπαπολῆς ἱερέων τὸν Γνάφεως δυσσέβειαν, δηλοῖ Κυντινιανοῦ ὀπισκόπου ἐξαχουλιανῶν, θείαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος σύνοδον, γραφῶν καθαίρεσιν τοῦ Κναφέως πρεσβύσιν.

CV. ROMANA ALIA, FELICIS III.

486. QVIN & ipse Felix Romæ diuina & sancta conuocata Synodo, depositionis libellum Fulloni misit.

ΑΛΛΑ καὶ αὐτὸς Φίλιξ ὁ Ρώμης θείαν καὶ ἱερὰν συγκλεσάμενος σύνοδον, Γνάφῳ καθαίρεσιν τοῦ Κναφέως ἀπέστειλεν.

CVI.

CVI. CONSTANTINOPOLITANA, EVPHEMII.

ANNO CHRIST.

Τῶι θανάτῳ δὲ Ἀκακίου καὶ Φραγείτα τοῦ χωρήσαντος, Εὐφήμιος ὁ πανοσιώτατος ὅπὶ τὸν θρόνον ἀνάγεται Κωνσταντινουπόλεως· ὅστις θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον συγκαλέσας, τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐβεβαίωσε, καὶ τὰ συνοδικὰ αὐτῆς τῷ πάπᾳ ἀπέστειλεν. Ὅνπερ Φίλιξ καὶ οἱ Ἑσπέριοι ἀρχιεπίσκοποι, ὡς μὲν ὀρθόδοξον ἄνδρα ἐδέξαντο, οὐ μὴν δὲ καὶ ὡς ἐπίσκοπον· διὸ δὴ τὸν μὲν Ἀκακίου ἀπὸ Φίλικος ἀναθεματισθέντος ἀπὸ τῶν ἱερῶν διπτύχων τὸ ὄνομα.

ACACIO autem, & qui ei succesſerat Phrarita morte ſublatis, Euphemius ſanctiſſimus in ſolium Conſtantinopolitanum inducitur: qui diuinam & ſanctam conuocans Synodum, Chalcedonenſem Synodum confirmauit, & acta Synodi Papæ tranſmiſit: quem Felix & Occidentales Archiepiſcopi, vt orthodoxum quidem virum receperunt: non tamen vt Epiſcopum: propterea quòd Acacij à Felice anathemate notati nomen è ſacris tabulis non deleuiſſet. 518.

CVII. CONSTANTINOPOLITANA, CONTRA EVPHEMIVM.

ΖΗΝΩΝΟΣ μὲν οὖν τελευτήσαντος, Ἀριάδνην τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν διεδέξατο Ἀναστάσιος· καὶ σύνοδον αἱρετικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκαλέσας, πολλὴν τὴν ἀλήθειαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, μυρίαις συκοφαντίαις ὑποβαλών, Ἀρμενίας ἐπέκεινα ἐξώρισεν τὸν Εὐφήμιον· καὶ τὸν θρόνον ἀντικατέστησε τὸν ὁσιώτατον Μακεδόνιον, ὅστις ἁπλῇ συνόδῳ, τὰ μὲν Χαλκηδόνι δογματισθέντα ἐγγράφως ἐκύρωσε· τὸ Ἑνωτικὸν δὲ Ζήνωνος φόβῳ Ἀναστασίου παρε-σιώπησεν.

ZENONE igitur mortuo, & Ariadnen vxorem ipſius, & imperium ſuſcepit Anaſtaſius: & Synodo hæreticâ Conſtantinopoli congregatâ, propter ſanctam Chalcedonenſem Synodum, infinitis calumniis obruit, & vltra Armeniam in exilium egit Euphemium: & ſolio denuò reſtituit beatiſſimum Macedonium: qui ſimplici conuocatâ Synodo, decreta quidem Chalcedonenſia ſcripto confirmauit: Henoticum verò Zenonis, metu Anaſtaſij ſilentio præteriit. 518.

CVIII. SIDONIA, CONTRA CHALCEDONENSEM.

ΤΟΥ Κναφέως τοίνυν Πέτρου ἀποβληθέντος, Παλλάδιος τὸν θρόνον Ἀντιοχείας παρέλαβε· καὶ ἐκείνου τελευτήσαντος, Φλαβιανὸς δὲ Ἑνωτικὸν ἐδέξατο Ζήνωνος· καὶ τὰς ἁγίας τρεῖς οἰκουμενικὰς συνόδους κυρώσας ἐγγράφως, τὴν ἐν Χαλκηδόνι παρεσιώπησε, τῷ βασιλέως χαρίζεσθαι. Καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ Ἀναστάσιος δὲ Εὐτροπίου τριβούνου, Φλαβιανῷ, καὶ τῷ Ἱεροσολύμων Ἠλίᾳ ἐν Σιδῶνι συνόδου συναθροῖσαι παρεκελεύσατο, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ὑποβαλεῖν ἀναθέμασιν. Ἀλλὰ ταύτην Ἠλίας διέλυσεν ἀνοήκτου· δι' ὃν αἰτίαν τοῖς πατριάρχαις μεγάλως ὠργίζετο.

PETRO igitur Fullone reiecto, Palladius ſolium Antiochiæ ſuſcepit: eóque defuncto Flauianus, Zenonis Henoticum recepit: & cùm tres ſanctas œcumenicas Synodos ſcripto probaſſet, Chalcedonenſem ſilentio præteriit, Imperatori gratificatus. Imperator autem Anaſtaſius per Eutropium tribunum, Flauiano, & Eliæ Hieroſolymitano mandauit, vt Sidonem Synodum conuocarent, & anathematiſmis ſacram Chalcedonenſem Synodum ſubiicerent. Verùm hanc Elias re infecta dimiſit: quapropter Patriarchis vehementer Imperator ſuccenſuit. 520.

ANNO CHRIST.

CIX. ANTIOCHENA, EVTYCHIANORVM.

521. CVM autem Flauianus Antiochiã reuertiſſet, Monachi quidam apoſtatæ, & Eutychiani delirij ſectatores Synodum prædatoriam conuocantes, Flauianum eiecerunt, & in exilium pepulerunt, eíque Seuerum ſubſtituerunt. Hic igitur, qui Acephalus deinde dictus fuit, cum ducentis Apoſtatis monachis, ex Eleutheropoli Conſtantinopolin contendit, & multa contra Macedonium fremens, dato etiam Anaſtaſio iuramento, nulla conſcientiæ ratione habita, quòd nunquam contra ſanctam Chalcedonenſem Synodum moturus aliquid eſſet: & iuramentum conculcauit, & cum nefanda Synodo illam anathemate notauit.

ΦΛΑΒΙΑΝΟΥ δ' καταλαβόντος τὴν Ἀντιόχειαν, μοναχοί τινες ἀποχίται, καὶ τῶν Εὐτυχοῦς λοίδορος οὐ μέτριοι, σύνοδον λῃστρικὴν ποιησάμενοι, Φλαβιανὸν ἐξεδίωξαν βουκολήσαντες, καὶ Σεβῆρον ἀντεκατέστησαν. Οὗτος δ' ὢν, σὺν ἑβδομήκοντα ἀποχίταις μοναχοῖς, ὁ Ἀκέφαλος, ἀπάρας ἐξ Ἐλευθεροπόλεως τῇ βασιλίδι παρεγένετο, καὶ Μακεδονίου πολλὰ φρυαξάμενος· καὶ Ἀναστασίῳ δοὺς ὅρκον ὁ ἀσυνείδητος, ὡς οὐδέποτε καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου κινήσει· καὶ τοὺς ὅρκους ἐπάτησε, καὶ μιαρᾶς συνόδου ταύτην ἀνεθεμάτισεν.

CX. CONSTANTINOPOLITANA, TIMOTHEI.

536. ANASTASIVS igitur Imperator Macedonium Conſtantinopolitanum innumeris circumuentum criminationibus, ſolióque exturbatum, Gangras in exilium exegit: nec multò pòſt etiam ipſum, & qui ante eum fuerat, Euphemium, quòd ad Gotthos confugiſſent, & ſeipſos inuiſiſſent, Patriarchas gladio puniuit. Hæreticum autem Timotheum, qui Colon & Litrobulus cognominabatur, Eccleſiæ reddidit, tanquam eiuſdem ſecum ſententiæ, & conſiliis ſuis obtemperantem. Is impiiſſimâ congregatâ Synodo, contra ſanctam Chalcedonenſem Synodum calcitrauit: & Seuero aſſentiens, vnà cum eo acta Synodi Hieroſolymam miſit. Quibus non receptis, ad iram accendit Anaſtaſium: quapropter & Eliam ſanctæ ciuitatis Epiſcopum in Euilam exulatum miſit: Ioannem verò ſolio reſtituit, & acta Synodica Seueri & Timothei eò tranſmiſit.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ τοίνυν ὁ βασιλεὺς Μακεδόνιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως πολλαῖς μυρίοις ἐγκλήμασιν, τῆς θρόνου ἐξώσας εἰς Γάγγρας ἐξώρισεν· καὶ οὐ μετὰ πολὺ αὐτόν τε ἀποστίλας, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Εὐφήμιον, χάριν τῆς καταδρομῆς τῶν Γότθων, ὡς ἐωρακότας ἀλλήλους τοὺς πατριάρχας, ξίφει ἐτιμωρήσατο· αἱρετικὸν γε Τιμόθεον, Κόλωνα καὶ Λιτροβουλον τὸν ἐπιλεγόμενον, τῇ ἐκκλησίᾳ πρέπειν ἔδοκεν, ὡς ὁμόφρονα, καὶ τοῖς αὐτοῦ πεπαρρησιασμένα βουλεύμασιν. Ὃς τὴν ἀθεωτάτην ποιησάμενος συνόδον, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου ἠλάκτισε· καὶ συμφωνήσας Σεβήρῳ, ὁμοῦ τὰ συνοδικὰ αὐτῶν ἐκπέμπουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὧν μὴ δεξάντων, πρὸς ὀργὴν ὄξηψε τὸν Ἀναστάσιον· ὅθεν τὴν ἁγίας πόλεως τὴν Ἠλίαν, ἐν τῷ Εὐλᾷ πρεσβεύσειεν· Ἰωάννην δὲ τὸν θρόνῳ ἀποκατέστησε, καὶ τὰ συνοδικὰ Σεβήρου καὶ Τιμοθέου ἐκεῖ ἀφεπέμπετο.

CXI. HIEROSOLYMITANA, THEODOSII ET SABÆ.

536. THEODOSIVS verò & Sabas orthodoxorum propugnatores, miniméque errantes ſtellæ defertæ ducum & monachorum fidei, peculiari collecta congregatione, eos qui Synodica illa acta attulerant, è ſacris

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ δὲ καὶ Σάβας τῶν ὀρθοδόξων ὑπέρμαχοι, καὶ τῆς ἐρήμου τῶν ἡσυχιῶν καὶ μοναχῶν οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες τῆς πίστεως, ὃ μοναδικὸν σύνταγμα ἀθροίσαντες σύστημα, ἐκ τῶν συνοδικῶν κομισθέντων τῶν

ἐλίωι τόπων ἐξήλασαν. Ὅσῳ μεθὼν Ἀναστάσιος, Θεοδόσιον καὶ Σάβαν ἐξορισθῆναι προσέταξεν. Οἱ δὲ προκαταλαβόντες τὴν ἔρημον, ἁγίαν καὶ ἱερὰν μοναχῶν λογάδων συνεκρότησαν σύνοδον· καὶ τέσσαρας ἀφθάρτου πίστεως πλήρεις ὀρθοδοξίας συνάξαντες, δύο τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ ἐπέμψαντο, μίαν τοῖς ἄρχουσι, καὶ Ἰωάννῃ ἄλλην, τῷ ἀφθόνῳ Ἡλίᾳ τῷ Θεοκήρυκος. Καθ' ὃν χρόνον ὁ τοῦ Βυζαντίου Τιμόθεος ἐτελεύτησε, καὶ Μηνᾶς τὸν θρόνον παρέλαβεν.

locis eiecerunt. Quod cùm comperisset Anastasius, Theodosium & Saban in exilium deportari præcepit. Hi verò præoccupato deserto, diuinam & sanctam monasticorum ordinum collegerunt Synodum, & quatuor attestationibus doctrinæ orthodoxæ plenis collectis, duas quidem Imperatori Anastasio miserunt, vnam principibus, & quartam Ioanni, qui Eliæ Dei-præconi successerat. Quo ipso tempore Timotheus Byzantinus obiit, & Menas solium accepit. ANNO CHRISTI

CXII. CONSTANTINOPOLITANA.

ΑΛΛΑ καὶ Ὁρμίσδας, ἀφιδιξάμενος Φίλικα, ὁ πάπας Ῥώμης, Βιταλιανὸν καὶ Εὐόδιον σὺν ἑτέροις ἀφικνοῖς ἐπισκόποις, εἰς Βυζάντιον ἐξαπέστελε, Τιμοθέου ἔτι βιοῦντος ἡδέως. Ἣντινα ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀθέσμιος, πολυχρονίως κακῶς αἰκισάμενοι, ἄπρακτον ἀπέπεμψαντο.

HORMISDAS verò Papa Romanus, qui Felici successerat, Vitalianum & Euodium cum aliis ducentis Episcopis Byzantium ablegauit, Timotheo adhuc suauiter viuente. Quam diuinam & sanctam Synodum Imperator Anastasius, & impius Timotheus, multo tempore malè excruciantes, re infecta dimiserunt. 519.

CXIII. THESSALONICENSIS.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ γοῦν ἐν τῷ κοιτῶνι ὀργῇ Θεοῦ τὴν μιαρὰν ψυχὴν ἀγρίᾳ πληγῇ ἀποῤῥήξαντος, καὶ Ἰουστίνου τοῦ θεοσεβοῦς βασιλεύσαντος· Ὁρμίσδας ὁ μακάριος πάπας Ῥώμης, πλείστους ἐπισκόπους εἰς Θεσσαλονίκην ἀπέστελλεν, ὡς αὖ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον βεβαιώσειεν. Ἣντινα ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον νύκτωρ οἱ φονώδεις ἐπελθόντες κακόδοξοι, τὴν οἰκείαν αἰῶλον, ἔνθα συνήθροιστο, καὶ τοὺς ἁγίους ἡμιαύστους ἐκβαλόντες ἀπήλασαν.

CVM igitur Anastasius in lecto impiam animam fulgure ab irato Deo immisso efflasset, eique Iustinus pius in Imperio successisset: beatus Hormisdas Papa Romanus, plurimos Episcopos Thessalonicam misit, vt sacram Chalcedonensem Synodum confirmarent. Quam diuinam & sanctam Synodum, qui malè sentiebant, noctu crudeliter incensa domo, vbi erant congregati, dissiparunt: & sanctos illos viros semiustulatos abegerunt.

CXIV. CONSTANTINOPOLITANA, HORMISDÆ.

ΟΡΜΙΣΔΑΣ οὖν αὖθις τὴν Κωνσταντινουπόλεως ἁγίαν καὶ ἱερὰν ἐξαπέστελλε σύνοδον, καὶ τὰ ἐν Χαλκηδόνι δόγματα θέντα ἐκύρωσε· καὶ περὶ δύο φύσεων * δοξάσας μακαρίου Κυρίλλου προεκθέμενος, τὸν νοητὸν ταῦτα, τὸ βασιλικὸν νόμισμα, ᾧ ἐνεύοντο διπλοῖς χαρακτῆρι ὁ Χριστὸς, διεσάφησε. Καὶ Ὁρμίσδα πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἀγαπητὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ διεδέξατο.

HORMISDAS igitur iterùm diuinam & sanctam Synodum Constantinopolin misit, & decreta Chalcedonensia confirmauit: & doctrinam de duabus naturis, beati Cyrilli proponens, rationalem illum staterem, imperatorium numisma, cui duplici charactere Christus impressus erat, declarauit. Hormisda autem ad Dominum demigrante, Agapetus solium eius excepit. 536.

ANNO CHRIST.

CXV. CONSTANTINOPOLITANA, AGAPETI.

536. IVSTINO autem mortuo, Iustinianus nepos ipsius sceptra Imperatoria suscepit. Cùm verò & Menas terrena isthæc reliquisset, Anthimus Trapezuntis Episcopus, Byzantinæ Ecclesiæ solium nactus est: & cùm Gotthi Romam, eique vicina loca deprædaturi essent, Agapetus beatus illius Papa, vrbem regiam accessit, diuina & sancta instituta Synodo: in qua Anthimum Const. Episcopum, qui in Manichæismi suspicionem venerat, & ne iudicio sistere sese cogeretur, seipsum absconderat, in hunc vsque diem anathemati subiecit: solium verò Ecclesiæ Byzantinæ, Eutychius monachus sortitus est.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ ὃ τελευτήσαντος, Ἰουστινιανὸς ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ τὸ σκῆπτρον τῆς βασιλείας παρέλαβε. Μηνᾶ δὲ τοῦ προεστῶτος καταλείψαντος, Ἄνθιμος ὁ Τραπεζοῦντος ἐπίσκοπος, τὸν Βυζαντίου ἐκκλησίας θρόνον ἐκτήσατο· τῶν δὲ Γότθων τὴν Ῥώμην, καὶ τὰ πλησίον αὐτῆς μηνύντων λήζεσθαι, Ἀγαπητὸς ὁ τῆς μακαρίας πάπας, τὴν βασιλίδα κατέλαβε· καὶ σύνοδον ἁγίαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος, Ἄνθιμον τὸν τῆσδε ἐπίσκοπον, Μανιχαίου λατόμα ὑποπτεύοντα, καὶ λάθρα φυγεδευτήσαντα, καὶ ἑαυτὸν ἀδηλοποιήσαντα, ἕως τῆς σήμερον ἀναθέματι καθυπέβαλε· καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου, Εὐτύχιος μοναχὸς ἐκληρώσατο.

CXVI. SYRIACA, EVPHRÆMII.

537. QVO ipso tempore Origenica dogmata apud quosdam Palæstinæ monachos obtinebant: contra quos magnus Euphræmius Antiochiæ Syriæ Archiepiscopus, diuina & sancta Synodo instituta, propugnatores ipsorum anathemate condemnauit.

ΕΝ ᾧ χρόνῳ τὰ ὠριγενιακὰ δόγματα ὑπό τινων τῶν Παλαιστίνης μοναχῶν ἐκρατύνετο· κατ' ὧν ὁ μέγας Εὐφραίμιος, Ἀντιοχείας Συρίας ἀρχιεπίσκοπος ἁγίαν συνόδον καὶ ἱερὰν συγκροτήσας, ἀναθέματι τοὺς συνηγορήσαντας αὐτοῖς κατεδίκασε.

CXVII. MOPSVESTENA.

538. CVM igitur Nestorio impio quidam adhærerent, Theodori nefarij scriptis seducti, eámque sententiam clanculùm defenderent: zelo succensi multi Præsules, Synodi celebrandæ causa Mopsuestiam venerunt: & conuocato Clero & magistratibus, ad intemerata Euangelia iuramentum exegerunt, vtrùm Theodori, qui ipsorum fuisset impius Episcopus, nomen in sacras tabulas esset relatum: & cùm respondissent, Ita, nec istud negassent: sancta Synodus hæc in scriptis Vigilio sanctissimo Papæ Romano transmisit. Hic enim beato Agapeto successerat.

ΝΕΣΤΟΡΙΩι τινὶ τῶν δυσεβῶν οἱ προσκείμενοι ἀπὸ τῶν Θεοδώρου τοῦ μιαροῦ συγγραμμάτων λαθραίοτερον τῆς γνώμης αὐτοῦ εἶχοντο. Διὸ ζήλῳ πυρούμενοι πλῆθοι ἱερέων, συνοδικῶς κατέλαβον Μοψουεστίαν· οἱ τὸν κλῆρον & πολιτευομένους αὐτῆς συναθροίσαντες, ὅτι τῶν ἁγράφων διαθηκῶν ἐξώρκισαν, εἰ Θεοδώρου τοῦ αὐτῶν γεγονότος ἀσεβοῦς ἐπισκόπου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς πρὸ αὐτῶν διπτύχοις ἐτέτακτο. Εἰπόντων δὲ Ναί, & μὴ ἀρνησαμένων τὸ πρᾶγμα· ἡ ἁγία σύνοδος ταῦτα ἐγγράφως Βιγιλίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ Ῥώμης ἀπέστειλεν. ἔτυχε γὰρ τοῦ Ἀγαπητοῦ ἀπολειφθέντος τοῦ μακαρίου.

CXVIII. CONSTANTINOPOLITANA QVINTA, OECVMENICA.

ANNO CHRIST. 550.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ὁ βασιλεὺς, χωρῶν ὁ φιλόχριστος τ καινοδόξων πολλὴν ἀναῤῥιπιζομένην σκοτόμιγναν, συνόδου ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπεσθαι ἐκέλευσε Κωνσταντινουπόλει χροτηθῆναι ἐθάρρυνεν. ἧσαν δ' ἐξῆρχον οἱ πατριάρχαι προκαθεζόμενοι· Εὐτύχιος, Κωνσταντινουπόλεως· καὶ Ἀλεξανδρείας, ὁ μέγας Ἀπολινάριος· Δόμνος, Ἀντιοχείας· καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ὁ φιλόχριστος. Βιγίλιος δ' Ῥώμης πρὼν οὐ συνήδρυσε· διὰ δὲ μὴ συνόδου, ἀλλὰ χάριν τ ἐπιδρομῆς Γότθων, καταλαβεῖν τὸ Βυζάντιον. ἥτις θεία τε ἱερὰ σύνοδος τὰ εἰρημένα δόγματα, τε τὰ Θεοδώρου Μοψουεστίας συγγράμματα, καὶ τὰ Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα, κατὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τὰ μάκαρος, ἀναθέματι καθυπέβαλε πρέποντι.

IVSTINIANVS verò Imperator Christi-amans, cùm videret malè sentientium caliginem vehementer exsuscitari, Synodum sanctam & œcumenicam quintam Constantinopoli congregari præcepit: cui præfuerunt Patriarchæ præsidentes, Eutychius Constantinopolitanus, magnus Apolinarius Alexandrinus, Domnus Antiochenus, & Christi-amans Imperator Iustinianus. Vigilij autem Romani locum-tenens præsens non vnà consedit: propterea quòd non Synodi, sed incursionis Gotthorum causa, Byzantium appulisset. Quæ quidem diuina & sancta Synodus, Origenica dogmata, & Theodori Mopsuesteni, vt & Theodoreti & Ibæ aduersus beatum Cyrillum Alexandrinum scripta, decenti anathemati subiecit.

CXIX. CONSTANTINOPOLITANA, HÆRETICA.

ΑΛΛ' ὦ τῆς διάβολου· ποῖός τε οἷα καθ' ἑκάστην καθ' ἡμῶν τὴν αὐθεφάτων ὑπηλείφετο· μὴ γὰρ χρόνοις τισὶν Ἰουλιανοῦ τ Ἁλικαρνασέως οἱ αἱρεσιάζοντες τῆς αἱρέσεως, Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ὑποσυρεύσαντες πείθουσιν, ἄῤῥευστόν τε πάντελῶς ἄφθαρτον εἶναι τὸ σῶμα τ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τ Θεοῦ ἀληθεύοντος. διὸ ἐπὶ αἱρετικὴν σύνοδον ποιησάμενος, μὴ πειθόμενον αὐτοῖς Εὐτύχιον τὸν ἀοίδιμον, εἰς Ἀμάσειαν καταχρίνει ἐξόριστον· καὶ Ἰωάννην Ἀντιοχέα σχολαστικὸν, τῷ θρόνῳ τ Βυζαντίων ἐκκλησίας ἐπικαθίζησι, τῇ ἀσεβείᾳ συνηδόμενον.

SED ô insidias Diaboli: ad quæ & quanta quotidie contra nos homines insurgit? Post aliquantum enim temporis ij, qui Iuliani Halicarnassæi hæresin tuebantur, Imperatori seducto persuadent, è cælo & omnino corruptionis expers esse corpus Domini & Dei nostri IesuChristi. Conuocata igitur hæretica Synodo, celebrem illum Eutychium, qui ipsis non assentiebatur, in Amasiam exulatum ablegat: & Ioannem Antiochenum scholasticum, qui impietati illi astipulabatur, in solium Ecclesiæ Byzantinæ collocat. 550.

CXX. ANTIOCHENA, ANASTASII MAGNI.

ΔΟΜΝΟΥ τοίνυν ἐν Ἀντιοχείᾳ τελευτήσαντος, Ἀναστάσιος ὁ μέγας ἐν τῷ θρόνῳ διάγεται· Ἀπολιναρίου τ θεοσόφου Ἀλεξανδρείας δεξιὸς παραστάτης γενόμενος. Οσις θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ποιησάμενος, τοὺς ἀθετήσαντας τῇ ἁγίᾳ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ, ἀναθέματι καθυπέβαλεν.

DOMNO etiam Antiochiæ mortuo, Anastasius magnus in id solium euehitur: qui Apolinarij Alexandrini diuina sapientia præditi fidelis adiutor fuit. Is diuina & sancta Synodo instituta, eos qui sacræ Chalcedonensi Synodo resisterent, anathemati subiecit. 555.

ANNO CHRIST.

CXXI. CONSTANTINOPOLITANA, SERGII.

556. POST Iustiniani verò mortem, Iustinus pius imperauit: qui Ioanne scholastico vita functo, beatum Eutychium ab exilio reuocauit, restituto ei solio. Cùm autem is quoque ad Dominum migrasset, Ioannem Nesteuten summo Byzantij in Christo Iesu sacerdotio fungi iussit. Iustini autem imperium Tiberius excepit: & huius Mauricius: Mauricij verò Phocas ille hominum osor. Ioannis autem Nesteutæ solio Cyriacus potitus est: & huius, Thomas: iterúmque huius, Sergius Monotheletes. Derepente autem Heraclius ab Occidente profectus, Phoca occiso, Imperium arripuit: & bello contra Persas diuinitus suscepto, Phasidem fluuium in potestatem redegit. Vbi quidam Acephalorum quæstionem de voluntatibus & operationibus ei suggessit. Quam quidem quæstionem cùm is cum Cyro Phasidis Episcopo communicasset, & vterque dubitaret: Sergio Constantinopolitano isthæc renunciarunt. Ille verò hæretico instituto synedrio, & acta Menæ particulatim considerans, vnam voluntatem & operationem in Christo Deo & seruatore nostro esse, Imperatori Heraclio rescripsit.

ΜΕΤΑ γοῦν τ̀ Ἰουστινιάνου ἀποβίωσιν, Ἰουστῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσε· & Ἰωάννου τοῦ σχολαστικοῦ τὸν βίον τελειώσαντος, Εὐτύχιον τὸν μακάριον τῆς ἐξορίας ἀνεκαλέσατο, τὸν θρόνον αὐτοῦ ἀποδοὺς αὐτῷ. Καὶ τοῦτο κράτος ἐπιτραπέντος, Ἰωάννην τὸν Νηστευτὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἱερατεύεσθαι τῆς Βυζαντίου ἐκέλευσεν. Ἰουστίνου δ̀ τὴν βασιλείαν Τιβέριος διεδέξατο· & Μαυρίκιος, τούτου· καὶ Μαυρικίου Φωκᾶς ὁ μισόθεος. Καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ τ̀ θρόνου Κυριακὸς διεδέξατο· ἢ Θωμᾶς, ἐκείνου· & τούτου, Μονοθελήτης ὁ Σέργιος. Ἐξαίφνης δ̀ Ἡράκλιος ἀναλαβὼν ἐκ τῆς δύσεως, Φωκᾶν ἀνελὼν, τὴν βασιλείαν παρέλαβε· ἢ τὸν ὑπ̀ Περσῶν ἡττῆσθαι δορύμισος πόλεμον, ποταμὸν τὸν Φᾶσιν κατέλαβεν. ἐν ᾧ τῶν Ἀκεφάλων περὶ θελημάτων ἢ ἐνεργειῶν τὰς αὐτῷ πέμψαντας ἐρωτήσεις ἔσχεν. Ἡντινα πεῖσιν Κύρῳ τῷ Φάσιδος ἐπισκόπῳ ἀναστρεφόμενος, ἄμφω διαπορήσαντε, τῷ Κωνσταντινουπόλεως Σεργίῳ τὰ περὶ τούτου ἐγράψατο. Ὅσις αἱρετικὴν ποιήσας συνέδριον, & τὰ συνοδικὰ Μηνᾶ μονομερῶς ἐπισκοπήσας, μίαν θέλησιν & ἐνέργειαν ὅτι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ & σωτῆρος ἡμῶν ἔφη, τῷ βασιλεῖ Ἡρακλείῳ ἀντέγραψεν.

CXXII. CONSTANTINOPOLITANA ALIA, EIVSDEM.

586. HERACLIO verò Constantinopolim reuerso, Sergius hæretica instituta Synodo, vnam voluntatem & operationem in Christo Iesu Deo nostro impiè docuit.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ δ̀ τὴν βασιλίδα καταλαβόντος Κωνσταντινουπόλεως, Σέργιος αἱρετικὴν συνεπάγων σύνοδον· μίαν θέλησιν & ἐνέργειαν ὅτι Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν δυοτικῶς ἐδογμάτισεν.

CXXIII. ALEXANDRINA, CYRI.

588. VERVM & Cyrus, Alexandriæ solium adeptus, ex Phasidis nefanda instituta Synodo nouem capitula Sergio misit, quibus vna voluntas & operatio in Christo Iesu Deo nostro exponebatur.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ Κῦρος τὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας καταλαβὼν, ἐκ Φάσιδος μιαρὰν ποιησάμενος σύνοδον, ἐννέα κεφάλαια τῷ Σεργίῳ ἀπέστειλε· μίαν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ὅτι Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐκθέμενος.

CXXIV. HIEROSOLYMITANA, SOPHRONII: ORTHOD.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ δὲ ὁ μελίγλωσσος τῆς ἀληθείας πολέμαρχος, ἀρχιερεὺς Ιεροσολύμων γενόμενος, θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ποιησάμενος· δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας πρασώσας, ἀπέστειλεν Ονορίῳ τῷ πάπᾳ Ρώμης, καὶ Σεργίῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ συνοδικὰ αὐτῆς.

SOPHRONIVS autem, mellitus veritatis propugnator, qui cùm Hierosolymorum summus esset Sacerdos, diuina & sancta conuocata Synodo, duas voluntates & operationes declarauit: actáque sua Synodica Honorio Papæ Romano, & Sergio Constantinopolitano misit. 595.

CXXV. CONSTANTINOPOLITANA, PYRRHI: HÆRET.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ οὖν Σεργίου, Πύρρος ὁ τῆς χιβδήλου δόξης, τὸν θρόνον παρέλαβε· καὶ σύνοδον αἱρετικὴν συνεπλήρωσε, τὰ δογματισθέντα ὑπὸ Σεργίου, καὶ τοῦ Φάσιδος Κύρου ἐκράτυνεν.

SERGIO verò mortuo, Pyrrhus, qui & ipse falsæ illi opinioni erat addictus, solio potitus est: & Synodo hæretica instituta, ea quæ à Sergio & Cyro Phasiano decreta fuerant, corroborauit. 596.

CXXVI. CONSTANTINOPOLITANA, COLYBI: ORTHOD.

ΑΛΛΑ Κολυβὸς ὁ τῆς Βυζαντίου θεόπνους ἐπίσκοπος, ἀθεΐσας πνευματομάχητον σύνοδον, τὰ δογματισθέντα Σεργίῳ καὶ Πύρρῳ καὶ Κύρῳ, τῷ παρόντι καθυπέβαλεν ἀναθέματι· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐκήρυξεν.

SED Colybus à-Deo-inspiratus Byzantij Episcopus, collecta à-spiritu-mota Synodo, ea quæ Sergius, & Pyrrhus & Cyrus decreuerant, decenti subiecit anathemati: & duas voluntates operationésque Seruatoris Christi prædicauit. 597.

CXXVII. NVMIDICA, STEPHANI: ORTHOD.

ΟΜΟΙΩΣ δὲ καὶ ὁ Νουμιδίας τῆς Αφρικῆς ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Στέφανος, ἁγίᾳ συγκαλεσάμενος σύνοδον, Σέργιον, Πύρρον, καὶ Κῦρον ἀνεθεμάτισε· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἐδογμάτισεν.

SIMILITER autem & Stephanus, Numidiæ Africæ sanctissimus Episcopus, sacrâ conuocatâ Synodo, Sergium, Pyrrhum & Cyrum anathemate notauit: & duas voluntates ac operationes Seruatoris nostri & Dei Iesu Christi docuit. 598.

CXXVIII. MAVRITANICA, REPARATI: ORTHOD.

ΩΣΑΥΤΩΣ Ρεπάρατος Μαυριτανίας ἐπίσκοπος ὁσιώτατος, σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος, Σέργιον, Κῦρον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισεν· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ καὶ Θεοῦ ἀνεκήρυξεν.

EODEM modo & Reparatus sanctissimus Mauritaniæ Episcopus, diuinâ & sanctâ institutâ Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notauit: & duas voluntates ac operationes Seruatoris nostri & Dei Iesu Christi prædicauit. 633.

CXXIX. CARTHAGINENSIS, VICTORIS: ORTHOD.

ΒΙΚΤΩΡ δὲ ὁ Καρθαγένης ἐπίσκοπος ἀξιάγαστος, ἐξ ἴσου ἁγίαν συγκαλεσάμενος σύνοδον· Σέργιον, Κῦρον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισεν· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας

VICTOR verò Carthaginis admiratione dignus Episcopus, pariter sacrâ cõuocatâ Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notauit: duásque voluntates & operatio- 636.

ANNO CHRIST. nes in Christo Seruatore nostro declarauit.

ὅτι Χριστοῦ τὸ σωτήριος ἡμῶν διεπράνωσεν.

CXXX. ROMANA, IOANNIS: ORTHOD.

638. PRÆTEREA & Ioannes Papa Romanus ter-beatus, qui Honorio Monotheletæ successerat, diuinâ & sanctâ institutâ Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notauit: duásque voluntates & operationes Domini & Dei nostri Iesu Christi prædicauit: & ad Dauidem atque Heraclium, Heraclij filios, typum piæ doctrinæ postea transmisit.

ΠΡΟΣ τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ πάπας Ῥώμης, ἀφαδεξάμενος γὰρ ἐκ τὸν Μονοθελήτου Ὁνόριον ὁ πεισμανέστερος· θείᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ τοιησάμενος, Σέργιον, Κύρον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισε· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, ἀνεκήρυξε, καὶ πρὸς Δαβὶδ καὶ Ἡράκλειον, υἱοὺς Ἡρακλείου, τύπον εὐσεβείας ἀπέστειλεν ὕστερον.

CXXXI. ROMANA, THEODORI: ORTHOD.

642. CVM autem Heraclius morti vicinus iam esset, Pyrrho qui heterodoxus erat, seriò mandauit, vt Martinam vxorem suam, & filios à primogenito Constantio affligi ne paterentur: data ei & gratia ipsorum & pecunia sanè multa in recompensationem. Quam ob causam Byzantini mota aduersus Pyrrhum seditione, solio eum exturbarunt, & in Africam exulatum abire compulerunt: ac Petrum monotheleten in Pyrrhi solium euexerunt: cui Paulus eiusdem sectæ successit. Pyrrho autem in Africam delato contra eum insurrexerunt: Maximus, qui inter Monachos venerabilis erat, quíque illic erant sacri-antistites diuina-præditi-sapientia. Ipse verò Romam profectus, tanquam Presbyter, libellum orthodoxæ-confessionis obtulit: sed Rauennæ postea, instar canis, ad proprium reuersus est vomitum. Quod cùm beatus Theodorus, qui sancto Ioanni successerat, intellexisset: vniuersâ Ecclesiâ conuocatâ, & sepulcro Apostolorum principis Petri occupato, diuino etiam calice postulato, ex tremendo & viuifico sanguine Christi, atramento affundens, propria manu depositionem eius, & eorum, qui cum ipso communicarent, exarauit. Pyrrho autem Byzantium reuerso, cùm Paulus blasphemâ linguâ, vitam cum morte commutasset, generosuli & audaculi heterodoxi, Pyrrhum denuò in solium per vim intrudunt.

ΜΕΛΛΩΝ τούνυν τελευτᾶν ὁ Ἡράκλιος, κατέχρινεν εἶναι Πύρρον τὸν ἑτεροδόξον, ὡς αὐτῷ αὐτοῦ γαμετῇ Μαρτίνᾳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ὑπὸ Κωνσταντίου τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ αὐτοῦ κακωθῆναι μὴ συγχωρήσαι· δοὺς αὐτῷ χάριν αὐτῶν καὶ χρήματα πάμπολλα, εἰς ἀντίληψιν. δι' ὃν αἰτίαν οἱ τῆς πόλεως Βυζάντιοι Πύρρῳ καταστασιάσαντες, τοῦ θρόνου ἐξέωσαν, καὶ τοῖς τῶν Ἀφρικῶν θυμᾶσθαι φυγάδα κατεναγκασαν· καὶ Πέτρον, ὡς μονοθελήτην, Πύρρου τοῦ θρόνῳ ἀντικατέστησαν· καὶ τοῦτον Παῦλος, τῆς αὐτῆς θρησκείας ὤν, διεδέξατο. τῶν Ἀφρικῶν ὁ Πύρρος κατέλαβε, καθ' οὗ ἐξανέστησαν, Μάξιμος ὁ ἐν μοναχοῖς αἰδέσιμος, καὶ οἱ ἐκεῖσε ὄντες ἱεράρχαι θεόσεφοι. Αὐτὸς δὲ τῶν Ῥωμῶν καταλαβών, ὡς πρεσβύτερος, λίβελλον ὀρθοδοξίας ἐπέδωκεν· ὃς ὁ Ραβέννης θυόμενος, ὅτι τὸ ἴδιον, ὡς κύων, ἐπανέστρεψεν ἔμετον. Ὅθεν μαθὼν πάπας ὁ μακαρίτης Θεόδωρος· ὢν γὰρ τὸ ὅσιον Ἰωάννου δεξάμενος· ὃ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας προσκαλεσάμενος, ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Χριστοῦ Πέτρου καταλαβών, αἰτήσας θεῖον ποτήριον, ἐκ τοῦ φοικτοῦ ζωοδότου αἵματος Χριστοῦ ὑπεξάξας ᾧ μέλανι, οἰκεία χειρὶ τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ αὐτῷ κοινωνούντων ἐποίησε. Πύρρου δὲ τὸν Βυζάντιον καταλαβόντος, καὶ Παύλου βλασφήμῳ γλώσσῃ τὸν βίον τελέσαντος, οἱ γενάδαι καὶ πολεμικοὶ ἑτερόδοξοι, Πύρρον πάλιν ὡς θρόνῳ αἰσχύναζοισιν.

CXXXII.

CXXXII. ROMANA, MARTINI: ORTHOD.

ΑΛΛΑ καὶ Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος πάπας Ρώμης ἀμφιξάμβωνος Θεόδωρον, τῷ διδύμῳ τῆς θεοφόρου τοῦ ζήλῳ Μαξίμου ἀναφλεχθέντος, καὶ θείαν ἐπ' ἐκκλησίαν συγκαλεσάμενος σύνοδον· Σέργιον, Κύρον, Πέτρον καὶ Παῦλον, ἐπὶ Πύρρου ἀνεθεμάτισεν· ὅρον κεφαλαιώδη ἐκθέμενος, ἐν ᾧ ἐπὶ δύο θελήσεις ἐπ' ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἐβεβαίωσε. Διὸ Κωνσταντῖνος αὐτὸν βασιλεὺς, ὁ υἱὸς Ἡρακλείου, ὁ ἐπικληθεὶς Πωγωνάτος, ἀρπάσας πρὸς ὀλίγον Βυζάντιον μετὰ πολλὰς ὕβρεις, ἐν Χερσῶνι ἐξώρισεν. Ἐπὶ μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ὕστερον συλλαβόντες Μάξιμον, γλωσσοτομήσαντες τοῖς Καυκασίοις ἐξεώρισαν ὄρεσιν.

SED & Martinus sanctissimus Papa Romanus, qui Theodoro successerat, eodem, quo diuinus Maximus, zelo succensus, diuinam & sanctam conuocauit Synodum, in qua Sergium, Cyrum, Petrum & Paulum, & Pyrrhum anathemate notauit: summariâ definitione expositâ, in qua & duas voluntates ac operationes Christi Dei & Seruatoris nostri corroborauit. Quapropter Constantinus Imperator Heraclij F. qui Pogonati cognomen habuit, multis cum iniuriis Byzantium abstractum, Chersone iussit exulare. Quin & generosum illum Maximum postea comprehensum, excta ei lingua, Caucasiis ipsum montibus inclusit. 652.

CXXXIII. ROMANA, AGATHONIS: ORTHOD.

ΑΓΑΘΩΝ δὲ ὁ πρόλβιος πάπας Ρώμης, τὸν Σέργιον Μαρτίνου ἀμφιξάμβωνος, ἁγίαν συνήθροισε σύνοδον· καὶ Σέργιον, Κύρον, Πέτρον, Παῦλον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισε· καὶ παιώσας δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅρον πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, πατέρα δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου ἐξέπεμψε.

AGATHON verò beatissimus Papa Romanus, qui Martino in solio successerat, sanctam congregauit Synodum: & Sergium, Cyrum, Petrum, Paulum & Pyrrhum anathemate notauit: & duabus in Christo Iesu Deo nostro declaratis voluntatibus & operationibus, definitionem fidei ad Leonem Imperatorem, Constantini Pogonati filium, & Iustiniani Rinothmeti patrem emisit. 680.

CXXXIV. SYNODVS VI. OECVMENICA CONSTANTINOP. IMPERANTE LEONE IMPERATORE, FILIO Constantini Pogonati: Patrum diuinorum.

ΟΝΠΕΡ ὁ φιλόχριστος αὐτοκράτωρ Λέων ἀμφιξάμβωνος, ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθῆναι προστάξε σύνοδον. Ἧς ἐξῆρχον πρεσβεύοντες, τοποτηροῦντες τὸν πάπα Ρώμης Ἀγάθωνος, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης διάκονος· καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Γεώργιος, Πέτρου ἀμφιξάμβωνος· Θεοφάνης, Ἀντιοχείας τῆς Συρίας ἀρχιεπίσκοπος· καὶ Ἀλεξανδρέων τοποτηρητὴς, Πέτρος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, διὰ τὸ χηρεύειν πατριαρχῶν τὰς ἐν τῇ Ἀγαρηνῶν ὑπεξουσίᾳ, αὐτὴν καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα· καὶ Θεοδώρου, τοῦ Φαρὰν ὑπισχύπου· Ὁνορίου, Ρώμης· Κύρου, Α-

QVAM cùm Christi-amans Imperator Leo accepisset, sacram & œcumenicam sextam Constantinopoli Synodum iussit congregari, cui præfuerunt præsidentes, locum tenentes Papæ Romani Agathonis, Theodorus & Georgius Presbyteri, & Ioannes Diaconus: Constantinopolitanus item Patriarcha Georgius, qui Petro successerat: Theophanes, Antiochiæ Syriæ Archiepiscopus: Alexandrinæ Ecclesiæ locum tenens, Petrus monachus & presbyter: propterea quòd Patriarchis viduatæ essent ob Agarenorum potentiam, & ipsa & Hierosolyma: contra Theodorum, Pharanum: Honorium, Romanum: Cyrum, A- 681.

ANNO CHRIST. anathemate notauit, Acacium Conſtantinopolitanum adiutorem habens.

μάτισε Διώσορον· τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ακάκιον ἔχων συμπροέκτορα.

CII. ROMANA, FELICIS III.

484. CONSTANTINOPOLITANI autem, & qui per totum Orientem erant orthodoxi, Felici Papæ Romano hæc ſignificantes perfecerunt, vt diuinam ille & ſanctam Synodum conuocaret: quæ Petrum Mongum & Acacium anathemate notauit, & ſanctam Chalcedonenſem Synodum confirmauit.

ΑΛΛ' οἱ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς πάσης ἑῴας ὀρθόδοξοι, Φίληκι τῷ πάπᾳ Ρώμης ταῦτα ἀμφοτέροις φράσαντες, θεῖόν τε καὶ ἱερὸν πρεσβύσασθαι ποιήσασθαι σύνοδον· ἣ τὸν Μογγὸν Πέτρον ἀνεθεμάτισε, καὶ Ακάκιον, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἀνεκύρωσε.

CIII. ALEXANDRINA ALIA, PETRI MONGI.

489. ZENON igitur Imperator, Illo & Leontio captis, aduerſus Epiſcopos Orientis ſe conuertit, & Claudione Antiocheno in exilium acto in Oaſin, Petrum Fullonem denuò reſtituit: qui hæretica conuocata Synodo, ſacram Chalcedonenſem Synodum anathemate notauit, & multis cum ſceleribus Xenaiam Hierapolis Epiſcopum deſignauit: genere Perſam, baptiſmi expertem, conditionis ſeruilis fugitiuum, & hæreſeos Chriſtianos accuſantis ducem acerrimum. Primus enim omnium Chriſti Dei noſtri, tum ſanctiſſimæ matris, & omnium Sanctorum venerandas imagines ex Eccleſia eiecit.

ΖΗΝΩΝ τοίνυν ὁ Βασιλεύς, χειροτονήσας Ιλλουν τε καὶ Λεόντιον, τὸν τῆς ἀνατολῆς ἐπισκόπων ἐχώρησε· καὶ Αντιοχείας τὸν Κλαυδίωνα ἐξορίσας εἰς Οάσιν, τὸν Κναφέα Πέτρον πάλιν ἀπεκατέστησεν, ὃς αἱρετικὴν συναγαγὼν συνοδον, τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἀνεθεμάτισε σύνοδον, καὶ σὺν πολλοῖς ἀτοπήμασιν Ιεραπόλεως χειροτονεῖ Ξεναίαν ἐπίσκοπον· τὸν γνῆ Πέρσην, ἀβάπτιστον, καὶ τὸν δουλικῆς τύχης δραπέτην γνήσιον, καὶ τῆς Χειστιανοκατηγορικῆς αἱρέσεως ἀρχηγέτην ἐξέφυγεν. Πρῶτον γὰρ πάντων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τὸν πανάγνου μητέρος, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τὰς σεβασμίας εἰκόνας, τῆς ἐκκλησίας ἐξέβαλεν.

CIV. ALEXANDRINA, PROXIMÆ OPPOSITA.

BEATVS igitur Felix Romæ veteris Epiſcopus, cùm ab orthodoxis Orientis Epiſcopis, Petri impietatem cognouiſſet, per Quintinianum Arculianorum Epiſcopum, diuinam & ſanctam conuocans Synodum, Fullonem deponendum curauit.

Ο γοῦν μακάριος Φίληξ ὁ πρεσβυτέρας Ρώμης ἐπίσκοπος, μαθὼν παρὰ τῶν ὀρθοδόξων τῶν ἀνατολῶν ἱεραρχῶν τὸν Γνάφεως δυσσέβειαν, ἥτις Κυριακοῦ ἐπισκόπου ἐκκλησιάσαν, θείαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος σύνοδον, γραφῆναι καθαίρεσιν τοῦ Κναφέως πρεσβύσαν.

CV. ROMANA ALIA, FELICIS III.

486. QVIN & ipſe Felix Romæ diuina & ſancta conuocata Synodo, depoſitionis libellum Fulloni miſit.

ΑΛΛΑ καὶ αὐτὸς Φίληξ ὁ Ρώμης θείαν καὶ ἱερὰν συναγαγὼν σύνοδον, Γνάφῳ καθαίρεσιν τοῦ Κναφέως ἀπέστειλεν.

CVI.

CVI. CONSTANTINOPOLITANA, EVPHEMII.

ANNO CHRIST.

Τῶι θανάτῳ δὲ Ἀκακίου καὶ Φραγείτα προεγχωρήσαντος, Εὐφήμιος ὁ πρωτόθρονος ὅπως τὸν θρόνον ἀναλάβηται Κωνσταντινουπόλεως· ὅσις θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον συγκαλέσας ἁγίων, τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐβεβαίωσε, καὶ πρὸς αὐτὴν τὰς πράξεις ἀπέστειλεν. Ὅτε γὰρ Φίλιξ καὶ οἱ Ἑσπέριοι ἀρχιεπίσκοποι, τὸν μὲν ὀρθόδοξον ἄνδρα ἐδέξαντο, οὐ μὴν δὲ καὶ ὡς ἐπίσκοπον· διὸ τὸ μὴ ἐξαλεῖφαι τῶν ἱερῶν διπτύχων τὸ ὑπὸ Φίλικος ἀναθεματισθέντος Ἀκακίου ὄνομα.

ACACIO autem, & qui ei ſucceſſerat Phrarita morte ſublatis, Euphemius ſanctiſſimus in ſolium Conſtantinopolitanum inducitur: qui diuinam & ſanctam conuocans Synodum, Chalcedonenſem Synodum confirmauit, & acta Synodi Papæ tranſmiſit: quem Felix & Occidentales Archiepiſcopi, vt orthodoxum quidem virum receperunt: non tamen vt Epiſcopum: propterea quòd Acacij à Felice anathemate notati nomen è ſacris tabulis non deleuiſſet. 518.

CVII. CONSTANTINOPOLITANA, CONTRA EVPHEMIVM.

ΖΗΝΩΝΟΣ γοῦν τελευτήσαντος, Ἀριάδνην τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν διεδέξατο Ἀναστάσιος· καὶ σύνοδον αἱρετικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συναθροίσας, πολλὴ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, μυρίαις συκοφαντίαις ὑποβαλών, Ἀρμενίας ἐπέκεινα ἐξώρισεν τὸν Εὐφήμιον· καὶ τῷ θρόνῳ ἀπεκατέστησε τὸν ὁσιώτατον Μακεδόνιον, Ὅστις ἀφελῶν ποιησάμενος σύνοδον, τὰ ἐν Χαλκηδόνι δογματισθέντα ἐγγράφως ἐκύρωσε· τὸ Ἑνωτικὸν δὲ Ζήνωνος φόβῳ Ἀναστασίου παρεσιώπησεν.

ZENONE igitur mortuo, & Ariadnen vxorem ipſius, & imperium ſuſcepit Anaſtaſius: & Synodo hæreticâ Conſtantinopoli congregatâ, propter ſanctam Chalcedonenſem Synodum, infinitis calumniis obruit, & vltra Armeniam in exilium egit Euphemium: & ſolio denuò reſtituit beatiſſimum Macedonium: qui ſimplici conuocatâ Synodo, decreta quidem Chalcedonenſia ſcripto confirmauit: Henoticum verò Zenonis, metu Anaſtaſij ſilentio præteriit. 518.

CVIII. SIDONIA, CONTRA CHALCEDONENSEM.

ΤΟΥ Κναφέως τοίνυν Πέτρου ἀποβληθέντος, Παλλάδιος τὸν θρόνον Ἀντιοχείας παρέλαβε· καὶ ἐκείνου τελευτήσαντος, Φλαβιανὸς ὁ Ἑνωτικὸν ἐδέξατο Ζήνωνος· καὶ τὰς ἁγίας τρεῖς οἰκουμενικὰς συνόδους κυρώσας ἐγγράφως, τὴν ἐν Χαλκηδόνι παρεσιώπησε, τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος. Καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ Ἀναστάσιος δι' Εὐτροπίου τριβούνου, Φλαβιανῷ, καὶ τῷ Ἱεροσολύμων Ἡλίᾳ τὸν Σιδῶνι συνόδου συναθροῖσαι παρεκελεύσατο, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἀναθεματίσαι αἱρέσεσιν. Ἀλλὰ ταύτην Ἡλίας διέλυσεν ἄπρακτον· δι' ἣν αἰτίαν τοῖς πατριάρχαις μεγάλως ὠργίζετο.

PETRO igitur Fullone reiecto, Palladius ſolium Antiochiæ ſuſcepit: eóque defuncto Flauianus, Zenonis Henoticum recepit: & cùm tres ſanctas œcumenicas Synodos ſcripto probaſſet, Chalcedonenſem ſilentio præteriit, Imperatori gratificatus. Imperator autem Anaſtaſius per Eutropium tribunum, Flauiano, & Eliæ Hieroſolymitano mandauit, vt Sidonem Synodum conuocarent, & anathematiſmis ſacram Chalcedonenſem Synodum ſubiicerent. Verùm hanc Elias re infecta dimiſit: quapropter Patriarchis vehementer Imperator ſuccenſuit. 520.

ANNO CHRIST.

CIX. ANTIOCHENA, EVTYCHIANORVM.

521. CVM autem Flauianus Antiochiã reuertiſſet, Monachi quidam apoſtatæ, & Eutychiani delirij ſectatores Synodum prædatoriam conuocantes, Flauianum eiecerunt, & in exilium pepulerunt, eíque Seuerum ſubſtituerunt. Hic igitur, qui Acephalus deinde dictus fuit, cum ducentis Apoſtatis monachis, ex Eleutheropoli Conſtantinopolin contendit, & multa contra Macedonium fremens, dato etiam Anaſtaſio iuramento, nulla conſcientiæ ratione habita, quòd nunquam contra ſanctam Chalcedonenſem Synodum moturus aliquid eſſet: & iuramentum conculcauit, & cum nefanda Synodo illam anathemate notauit.

ΦΛΑΒΙΑΝΟΥ ἢ καταλαβόντος τὸν Ἀντιόχειαν, μοναχοί τινες ἀποστάσαι, καὶ τῶν Εὐτυχοῦς λοίδορος οὐ μέτριοι, σύνοδον ληστρικὴν ποιησάμενοι, Φλαβιανὸν ἐξεδίωξαν βουλόμενοι, καὶ Σεβῆρον ἀντεισάγειν. Οὗτος οὖν, σὺν ἑβδομήκοντα ἀποστάσης μοναχοῖς, ὁ Ἀκέφαλος, ἀπάρας ἐξ Ἐλευθεροπόλεως τῇ βασιλίδι παρεγένετο, καὶ Μακεδονίου πολλὰ φρυαξάμενος· καὶ Ἀναστασίῳ δοὺς ὅρκον ὁ ἀσεβέστατος, ὡς οὐδὲν ποτὲ καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου κινήσαι· καὶ τοὺς ὅρκους ἐπάτησε, καὶ μιαρᾶς συνόδου ταύτην ἀνεθεμάτισεν.

CX. CONSTANTINOPOLITANA, TIMOTHEI.

536. ANASTASIVS igitur Imperator Macedonium Conſtantinopolitanum innumeris circumuentum criminationibus, ſolióque exturbatum, Gangras in exilium exegit: nec multò pòſt etiam ipſum, & qui ante eum fuerat, Euphemium, quòd ad Gothos confugiſſent, & ſeipſos inuiſiſſent, Patriarchas gladio puniuit. Hæreticum autem Timotheum, qui Colon & Litrobulus cognominabatur, Eccleſiæ reddidit, tanquam eiuſdem ſecum ſententiæ, & conſiliis ſuis obtemperantem. Is impiiſſimâ congregatâ Synodo, contra ſanctam Chalcedonenſem Synodum calcitrauit: & Seuero aſſentiens, vnà cum eo acta Synodi Hieroſolymam miſit. Quibus non receptis, ad iram accendit Anaſtaſium: quapropter & Eliam ſanctæ ciuitatis Epiſcopum in Euilam exulatum miſit: Ioannem verò ſolio reſtituit, & acta Synodica Seueri & Timothei eò tranſmiſit.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ τοίνυν ὁ βασιλεὺς Μακεδόνιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως πολλαῖς μυρίοις ἐγκλήμασιν, τῷ θρόνου ἀξιώσας ἐκ Γάγγρας ἐξώρισεν· καὶ οὐ μετὰ πολὺ αὐτόν τε ἀποστείλας, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Εὐφήμιον, χάριν τῆς καταδρομῆς τῶν Γότθων, ὡς ἐφεμένους ἀλλήλοις τοὺς πατριάρχας, ξίφει ἐτιμωρήσατο· αἱρετικὸν γε Τιμόθεον, Κόλωνα καὶ Λιτροβοῦλον τὸν ὑπολεγόμενον, τῇ ἐκκλησίᾳ πάλιν ἔδωκεν, ὡς ὁμόφρονα, καὶ τοῖς αὐτοῦ πεπαρρησιασμένα βουλεύμασιν. Ὃς τὴν ἀθεωτάτην ποιησάμενος ζυνόδον, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου ἠλάκτισε· καὶ συμφωνήσας Σεβήρῳ, ὁμοῦ τὰ συνοδικὰ αὐτῶν ἐπέμψατο εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὧν μὴ δεξαμένων, τοὺς ὀργῇ ἔξηλε τὸν Ἀναστάσιον· δίχα τε ἁγίας πόλεως τὸν Ἡλίαν, τὸν τῆς Εὐφλῆς προεδρεύοντα· Ἰωάννην δὲ τοῦ θρόνου ἀποκατέστησε, καὶ τὰ συνοδικὰ Σεβήρου τε Τιμοθέου ἐκ δευτέρου ἐπέμψατο.

CXI. HIEROSOLYMITANA, THEODOSII ET SABÆ.

536. THEODOSIVS verò & Sabas orthodoxorum propugnatores, miniméque errantes ſtellæ deſertæ ducum & monachorum fidei, peculiari collecta congregatione, eos qui Synodica illa acta attulerant, è ſacris

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ δὲ καὶ Σάβας τῶν ὀρθοδόξων ὑπέρμαχοι, καὶ τῆς ἐρήμου τῶν ἡσυχιῶν καὶ μοναχῶν οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες τῆς πίστεως, ὃ μοναδικὸν σύνταγμα θεῖσθαι τὰ συνοδικὰ κομίσαντας τῶν

τὴν ἰδίων τόπων ἐξήλασεν. Οὗ δὴ μέθην Ἀναστάσιος, Θεοδόσιον καὶ Σάβαν ἐξορισθῆναι παρῄτησεν. Οἱ δὲ παρειληφότες τὴν ἔρημον, ἁγίαν καὶ ἱερὰν μοναστῶν λογάδων συνεκρότησαν σύνοδον· καὶ πατέρας ἀφθάρτευκτας πλήρεις ὀρθοδοξίας συνάξαντες, δύο μὲν βασιλεῖ Ἀναστασίῳ ἐκπέμπουσι, μίαν τοῖς ἀρχηγοῖς, καὶ Ἰωάννῃ ἄλλην, τῷ διαδόχῳ Ἠλίᾳ τοῦ Θεοκήρυκος. Καθ' ὃν χρόνον ὁ τοῦ Βυζαντίου Τιμόθεος ἐτελεύτησε, καὶ Μηνᾶς τὸν θρόνον παρέλαβεν.

locis eiecerunt. Quod cùm comperisset Anastasius, Theodosium & Saban in exilium deportari præcepit. Hi verò præoccupato deserto, diuinam & sanctam monasticorum ordinum collegerunt Synodum, & quatuor attestationibus doctrinæ orthodoxæ plenis collectis, duas quidem Imperatori Anastasio miserunt, vnam principibus, & quartam Ioanni, qui Eliæ Dei-præconi successerat. Quo ipso tempore Timotheus Byzantinus obiit, & Menas solium accepit. ANNO CHRISTI

CXII. CONSTANTINOPOLITANA.

Ἀλλὰ καὶ Ὁρμίσδας, διαδεξάμενος Φίλικα, ὁ πάπας Ῥώμης, Βιτελιανὸν καὶ Εὐόδιον σὺν ἑτέροις διακοσίοις ἐπισκόποις, εἰς Βυζάντιον ἐξαπέστελε, Τιμοθέου ἔτι βιοῦντος ἐπιεικῶς. Ἣντινα ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ὁ βασιλεὺς Ἀναστάσιος, καὶ Τιμόθεος ὁ λύσσης, πολυχρονίως κακῶς αἰτιασάμενοι, ἀπράκτους ἀπεπέμψαντο.

HORMISDAS verò Papa Romanus, qui Felici successerat, Vitalianum & Euodium cum aliis ducentis Episcopis Byzantium ablegauit, Timotheo adhuc suauiter viuente. Quam diuinam & sanctam Synodum Imperator Anastasius, & impius Timotheus, multo tempore malè excruciantes, re infecta dimiserunt. 519.

CXIII. THESSALONICENSIS.

Ἀναστασίου δὲ τοῦ κατὰ τῶν ἀκοινωνήτων ὀργὴ Θεοῦ τὴν μιαρὰν ψυχὴν αἴφνης ἀπορρήξαντος, καὶ Ἰουστίνου τοῦ εὐσεβοῦς βασιλεύσαντος· Ὁρμίσδας ὁ μακάριος πάπας Ῥώμης, πλείστους ἐπισκόπους εἰς Θεσσαλονίκην ἀπέστειλεν, ὡς αὖ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον βεβαιώσειεν. Ἣντινα ἁγίαν καὶ ἱερὰν σύνοδον νύκτωρ οἱ φονώδεις ἐπελθόντες κακόδοξοι, τὴν οἰκείαν αὐτῶν, ἔνθα συνήθροιστο, καὶ τοὺς ἁγίους ἡμικαύστους ἐκβαλόντες ἀπήλασαν.

CVM igitur Anastasius in lecto impiam animam fulgure ab irato Deo immisso efflasset, eique Iustinus pius in Imperio successisset: beatus Hormisdas Papa Romanus, plurimos Episcopos Thessalonicam misit, vt sacram Chalcedonensem Synodum confirmarent. Quam diuinam & sanctam Synodum, qui malè sentiebant, noctu crudeliter incensa domo, vbi erant congregati, dissiparunt: & sanctos illos viros semiustulatos abegerunt.

CXIV. CONSTANTINOPOLITANA, HORMISDÆ.

Ὁρμίσδας οὖν αὖθις ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγίαν καὶ ἱερὰν ἐξαπέστελε σύνοδον, καὶ τὰ ἐν Χαλκηδόνι δόγματα ἐκύρωσε· καὶ τὰ περὶ δύο φύσεων * δόξαν μακαρίου Κυρίλλου προεκθέμενος, τὸν κανόνα φανῆναι, ὃ βασιλικὸν νόμισμα, ᾧ ἐσεσήμαντο διπλοῖς χαρακτῆρι ὁ Χριστὸς, διεσάφησε. Καὶ Ὁρμίσδα πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἀγαπητὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ διεδέξατο.

HORMISDAS igitur iterùm diuinam & sanctam Synodum Constantinopolin misit, & decreta Chalcedonensia confirmauit: & doctrinam de duabus naturis, beati Cyrilli proponens, rationalem illum staterem, imperatorium numisma, cui duplici charactere Christus impressus erat, declarauit. Hormisda autem ad Dominum demigrante, Agapetus solium eius excepit. 536.

ANNO CHRIST.

CXV. CONSTANTINOPOLITANA, AGAPETI.

536. IVSTINO autem mortuo, Iustinianus nepos ipsius sceptra Imperatoria suscepit. Cùm verò & Menas terrena isthæc reliquisset, Anthimus Trapezuntis Episcopus, Byzantinæ Ecclesiæ solium nactus est: & cùm Gotthi Romam, eíque vicina loca deprædaturi essent, Agapetus beatus illius Papa, vrbem regiam accessit, diuina & sancta instituta Synodo: in qua Anthimum Const. Episcopum, qui in Manichæismi suspicionem venerat, & ne iudicio sistere sese cogeretur, seipsum absconderat, in hunc vsque diem anathemati subiecit: solium verò Ecclesiæ Byzantinæ, Eutychius monachus sortitus est.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ ᾗ πελθυτήσαντος, Ἰουστινιανὸς ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας παρέλαβε. Μηνᾶ δὲ τὰ τραπεζουντος καταλείψαντος, Ἀνθιμὸς ὁ Τραπεζοῦντος ἐπίσκοπος, τὸν Βυζαντίου ἐκκλησίας τὸν θρόνον ἐκτήσατο· καὶ τῶν Γότθων τὴν Ῥώμην, καὶ τὰ πλησίον αὐτῆς μελόντων λαμβάνειν, Ἀγαπητὸς ὁ ταύτης μακάριος πάπας, τὴν βασιλίδα κατέλαβε· καὶ σύνοδον ἁγίαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος, Ἀνθιμον τὸν ταύτης ἐπίσκοπον, Μανιχαίου λατόμον ὑπονοούσαν, καὶ λάθρα φυγοδικήσαντα, καὶ ἑαυτὸν ἀδηλοποιήσαντα, ἕως τὸ σήμερον ἀναθέματι καθυπέβαλε· καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐκκλησίας τῆς Βυζαντίου, Εὐτύχιος μοναχὸς ἐκληρώσατο.

CXVI. SYRIACA, EVPHRÆMII.

537. QVO ipso tempore Origenica dogmata apud quosdam Palæstinæ monachos obtinebant: contra quos magnus Euphræmius Antiochiæ Syriæ Archiepiscopus, diuina & sancta Synodo institutâ, propugnatores ipsorum anathemate condemnauit.

ΕΝ ᾧ καιρῷ τὰ ὠριγενικὰ δόγματα ὑπό τινων τῶν Παλαιστίνης μοναχῶν ἐκρατύνετο· κατ' ὧν ὁ μέγας Εὐφραίμιος, Ἀντιοχείας Συρίας ἀρχιεπίσκοπος ἁγίαν συνόδον καὶ ἱερὰν συγκροτήσας, ἀναθέματι τοὺς προασπιστὰς αὐτῶν κατεδίκασε.

CXVII. MOPSVESTENA.

538. CVM igitur Nestorio impio quidam adhærerent, Theodori nefarij scriptis seducti, eámque sententiam clanculùm defenderent: zelo succensi multi Præsules, Synodi celebrandæ causa Mopsuestiam venerunt: & conuocato Clero & magistratibus, ad intemerata Euangelia iramentum exegerunt, vtrùm Theodori, qui ipsorum fuisset impius Episcopus, nomen in sacras tabulas esset relatum: & cùm respondissent, Ita, nec istud negassent: sancta Synodus hæc in scriptis Vigilio sanctissimo Papæ Romano transmisit. Hic enim beato Agapeto successerat.

ΝΕΣΤΟΡΙΩι πίνων τῷ δυσεβεῖ οἱ προσκείμενοι ἀφ' ὧν Θεοδώρου τοῦ μιαροῦ συγγραμμάτων λαθραίοτερον τῆς γνώμης ἀντείχοντο. Διὸ ζήλῳ πυρούμενοι πλῆθοι ἱεραρχῶν, συνοδικῶς κατέλαβον Μοψουεστίαν· οἱ τὸν κλῆρον δὲ πολιτευομένους αὐτῆς συναθροίσαντες, ὑπὲρ τῶν ἀγράφων διαγγελίων ἐξώρκισαν, εἰ Θεοδώρου τὸ αὐτῶν μεγίστου ἀσεβοῦς ὑπερεύχου τὸ ὄνομα ἐν τοῖς πρὸ αὐτῶν διπτύχοις ἀνέπεκται. Εἰπόντων δὲ Ναί, καὶ μὴ ἀρνησαμένων τὸ πρᾶγμα· ἡ ἁγία συνοδος ταῦτα ἐγγράφως βιγιλίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ πάπᾳ Ῥώμης ἀπέστειλεν. Ἦν γὰρ τῷ Ἀγαπητῷ διαδεξάμενος τὸν μακάριον.

CXVIII. CONSTANTINOPOLITANA QVINTA, OECVMENICA.

ANNO CHRIST.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ὁ βασιλεὺς, θεωρῶν ὁ φιλόχριστος τὴν κακοδόξων πολλὴν ἀναῤῥιπιζομένην σκοτόμαιναν, συνόδου ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς πέμπτης εἰς Κωνσταντινούπολιν χρηματίσαι ἐκέλευσεν. ἧσαν δὲ ἐξηρχον οἱ πατριάρχαι συνεδριάζόμενοι· Εὐτύχιος, Κωνσταντινουπόλεως· καὶ Ἀλεξανδρείας, ὁ μέγας Ἀπολινάριος· Δόμνος, Ἀντιοχείας· καὶ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς, ὁ φιλόχριστος. Βιγίλιος δὲ Ῥώμης πρὼν οὐ συνήδρευσε· διὰ δὲ μὴ συνόδου, ἀλλὰ χάριν τῆς ἐπιδρομῆς Γότθων, καταλαβεῖν τὸ Βυζάντιον. ἥτις θεία τε ἱερὰ σύνοδος τὰ εὐαγῆ δόγματα, καὶ τὰ Θεοδώρου Μοψουεστίας συγγράμματα, καὶ τὰ Θεοδωρήτου καὶ Ἴβα, κατὰ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τοῦ μάκαρος, ἀναθέματι καθυπέβαλε πρέποντι.

IVSTINIANVS verò Imperator Christi-amans, cùm videret malè sentientium caliginem vehementer exsuscitari, Synodum sanctam & œcumenicam quintam Constantinopoli congregari præcepit: cui præfuerunt Patriarchæ præsidentes, Eutychius Constantinopolitanus, magnus Apolinarius Alexandrinus, Domnus Antiochenus, & Christi-amans Imperator Iustinianus. Vigilij autem Romani locum-tenens præsens non vnà consedit: propterea quòd non Synodi, sed incursionis Gotthorum causa, Byzantium appulisset. Quæ quidem diuina & sancta Synodus, Origenica dogmata, & Theodori Mopsuesteni, vt & Theodoreti & Ibæ aduersus beatum Cyrillum Alexandrinum scripta, decenti anathemati subiecit. 550.

CXIX. CONSTANTINOPOLITANA, HÆRETICA.

ΑΛΛ' ὦ τῶν ἐπέδρων τοῦ διαβόλου· ποῖός ἀ ἐ οἷα καθ' ἑκάστην καθ' ἡμῶν τῶν αἱρετικῶν ἐπιγέγονεν· μετ' ὀλίγον χρόνους γὰρ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἁλικαρνασσέως οἱ ἀντεχόμενοι τῆς αἱρέσεως, Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ὑποψευσάμενοι πεῖσαι, ἐξ οὐρανοῦ ἐ πάντελῶς ἄφθαρτον εἶ) τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐ Θεοῦ διαβεβαιούμενοι. διὸ ἵνα αὐτὸν αἱρετικὴν σύνοδον ποιησάμενος, μὴ πεισθόμενον αὐτοῖς Εὐτύχιον τὸν ἀοίδιμον, εἰς Ἀμάσειαν καταχρίνῃ ἐξόριστον· καὶ Ἰωάννην Ἀντιοχέα σχολαστικὸν, τῷ θρόνῳ τῆς Βυζαντίων ἐκκλησίας αὐτικαθίζησι, τῇ ἀσεβείᾳ συνηδόμενον.

SED ô insidias Diaboli: ad quæ & quanta quotidie contra nos homines insurgit? Post aliquantum enim temporis ij, qui Iuliani Halicarnassæi hæresin tuebantur, Imperatori seducto persuadent, è cælo & omnino corruptionis expers esse corpus Domini & Dei nostri IesuChristi. Conuocata igitur hæretica Synodo, celebrem illum Eutychium, qui ipsis non assentiebatur, in Amasiam exulatum ablegat: & Ioannem Antiochenum scholasticum, qui impietati illi astipulabatur, in solium Ecclesiæ Byzantinæ collocat. 550.

CXX. ANTIOCHENA, ANASTASII MAGNI.

ΔΟΜΝΟΥ τοίνυν ἐν Ἀντιοχείᾳ τελευτήσαντος, Ἀναστάσιος ὁ μέγας ἐν τῷ θρόνῳ διάγεται· Ἀπολιναρίου τοῦ θεοσόφου Ἀλεξανδρείας δεξιὸς συνεργάτης γενόμενος. Οστις θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ποιησάμενος, τοὺς ἀθετησαμένους τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ ἀναθέματι καθυπέβαλεν.

DOMNO etiam Antiochiæ mortuo, Anastasius magnus in id solium euehitur: qui Apolinarij Alexandrini diuina sapientia præditi fidelis adiutor fuit. Is diuina & sancta Synodo instituta, eos qui sacræ Chalcedonensi Synodo resisterent, anathemati subiecit. 555.

ANNO CHRIST.

CXXI. CONSTANTINOPOLITANA, SERGII.

556. POST Iuſtiniani verò mortem, Iuſtinus pius imperauit: qui Ioanne ſcholaſtico vita functo, beatum Eutychium ab exilio reuocauit, reſtituto ei ſolio. Cùm autem is quoque ad Dominum migraſſet, Ioannem Neſteuten ſummo Byzantij in Chriſto Ieſu ſacerdotio fungi iuſſit. Iuſtini autem imperium Tiberius excepit: & huius Mauricius: Mauricij verò Phocas ille hominum oſor. Ioannis autem Neſteutæ ſolio Cyriacus potitus eſt: & huius, Thomas: iterúmque huius, Sergius Monotheletes. Derepente autem Heraclius ab Occidente profectus, Phoca occiſo, Imperium arripuit: & bello contra Perſas diuinitus ſuſcepto, Phaſidem fluuium in poteſtatem redegit. Vbi quidam Acephalorum quæſtionem de voluntatibus & operationibus ei ſuggeſſit. Quam quidem quæſtionem cùm is cum Cyro Phaſidis Epiſcopo communicaſſet, & vterque dubitaret: Sergio Conſtantinopolitano iſthæc renunciarunt. Ille verò hæretico inſtituto ſynedrio, & acta Menæ particulatim conſiderans, vnam voluntatem & operationem in Chriſto Deo & ſeruatore noſtro eſſe, Imperatori Heraclio reſcripſit.

ΜΕΤΑ γοῦν τ̀ Ἰουστινιάνου ἀποβίωσιν, Ἰουστῖνος ὁ υἱὸς διεδέξατο· & Ἰωάννου τοῦ σχολαστικοῦ τὸν βίον τελέσαντος, Εὐτύχιον τὸν μακάριον τῆς ἐξορίας ἀνεκαλέσατο, τὸν θρόνον αὐτῷ ἀποδοὺς αὖτις. Καὶ τοῦτο κύριον ἐποιήσατο, Ἰωάννῃ τῷ Νηστευτῇ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀρχιερατεύσαι τῆς Βυζαντίου ἐπιτάξας. Ἰουστίνου δ' τὴν βασιλείαν Τιβέριος διεδέξατο· & Μαυρίκιος, τοῦτον· καὶ Μαυρικίου Φωκᾶς ὁ μιαιφόνος τύραννος. Καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ τ̀ θρόνον Κυριακὸς διεδέξατο· καὶ Θωμᾶς, ἐκείνου· & τούτου, Μονοθελήτης ὁ Σέργιος. Ἐξαίφνης δ' Ἡράκλιος ἀναλαβὼν ἐκ τῆς δύσεως, Φωκᾶν ἀνελὼν, τὴν βασιλείαν παρέλαβε· καὶ τὸν κατ' Περσῶν θεόθεν ἀρασάμενος πόλεμον, ποταμὸν τὸν Φᾶσιν κατέλαβεν. ἐν ᾧ τῶν Ἀκεφάλων τινὲς ἀνθρωπίνων καὶ ἐνεργείας τὰς αὐτοῦ πεῖσαι παρεσκεύασαν. Ἡ τινα πεῖσαι Κύρῳ τῷ Φάσιδος ἐπισκόπῳ ἀνακοινωσάμενος, ἄμφω ἀπορήσαντες, τῷ Κωνσταντινουπόλεως Σεργίῳ τὰ περὶ τούτου ἐγράψατο. Οἷς αἱρετικὸν ποιήσας συνέδριον, & τὰ συνοδικὰ Μενᾶ μονομερῶς ἐπισκεψάμενος, μίαν θέλησιν & ἐνέργειαν ὅτι Χριστὸς τοῦ Θεοῦ & σωτῆρος ἡμῶν ἦν, τῷ βασιλεῖ Ἡρακλείῳ ἀντέγραψεν.

CXXII. CONSTANTINOPOLITANA ALIA, EIVSDEM.

586. HERACLIO verò Conſtantinopolim reuerſo, Sergius hæretica inſtituta Synodo, vnam voluntatem & operationem in Chriſto Ieſu Deo noſtro impiè docuit.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ δ' τὴν βασιλίδα καταλαβόντος Κωνσταντινουπόλεως, Σέργιος αἱρετικὴν συνεσκευάσατο σύνοδον· μίαν θέλησιν & ἐνέργειαν ὅτι Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν δυσεβῶς ἐδογμάτισεν.

CXXIII. ALEXANDRINA, CYRI.

588. VERVM & Cyrus, Alexandriæ ſolium adeptus, ex Phaſide nefanda inſtituta Synodo nouem capitula Sergio miſit, quibus vna voluntas & operatio in Chriſto Ieſu Deo noſtro exponebatur.

ΑΛΛΑ μὴν καὶ Κῦρος τὸν θρόνον Ἀλεξανδρείας καταλαβών, ἐκ Φάσιδος μιαρᾶς ποιησάμενος σύνοδον, ἐννέα κεφάλαια τῷ Σεργίῳ ἀπέστειλε· μίαν θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ὅτι Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐκήρυττεν.

CXXIV. HIEROSOLYMITANA, SOPHRONII: ORTHOD.

ANNO CHRIST.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ δὲ ὁ μελίγλωσσος τῆς ἀληθείας πρόμαχος, ἀρχιερεὺς Ιεροσολύμων γνώριμος, θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ποιησάμενος· δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας πεφώνακε, ἀπέστειλε Ονορίῳ τῷ πάπᾳ Ρώμης, καὶ Σεργίῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ συνοδικὰ αὐτῆς.

SOPHRONIVS autem, mellitus veritatis propugnator, qui cùm Hierosolymorum summus esset Sacerdos, diuina & sancta conuocata Synodo, duas voluntates & operationes declarauit: actáque sua Synodica Honorio Papæ Romano, & Sergio Constantinopolitano misit. 595.

CXXV. CONSTANTINOPOLITANA, PYRRHI: HÆRET.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ οὖν Σεργίου, Πύρρος ὁ τῆς κιβδήλου δόξης, τὸν θρόνον παρέλαβε· καὶ σύνοδον αἱρετικὴν συγκαλέσας, τὰ δογματισθέντα ὑπὸ Σεργίου, καὶ τοῦ Φάσιδος Κύρου ἐκύρωσεν.

SERGIO verò mortuo, Pyrrhus, qui & ipse falsæ illi opinioni erat addictus, solio potitus est: & Synodo hæretica instituta, ea quæ à Sergio & Cyro Phasiano decreta fuerant, corroborauit. 596.

CXXVI. CONSTANTINOPOLITANA, COLYBI: ORTHOD.

ΑΛΛΑ Κολυβὰς ὁ τοῦ Βυζαντίου θεόπνους ἐπίσκοπος, ἀθρόας πνευματοκίνητον σύνοδον, τὰ δογματισθέντα Σεργίῳ καὶ Πύρρῳ καὶ Κύρῳ, τῷ πρέποντι καθυπέβαλεν ἀναθέματι· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐκήρυξεν.

SED Colybus à-Deo-inspiratus Byzantij Episcopus, collecta à-spiritu-mota Synodo, ea quæ Sergius, & Pyrrhus & Cyrus decreuerant, decenti subiecit anathemati: & duas voluntates operationésque Seruatoris Christi prædicauit. 597.

CXXVII. NVMIDICA, STEPHANI: ORTHOD.

ΟΜΟΙΩΣ καὶ ὁ Νουμιδείας τῆς Αφρικῆς ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Στέφανος, ἁγίᾳ συγκαλεσάμενος σύνοδον, Σέργιον, Πύρρον, καὶ Κῦρον ἀνεθεμάτισε· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἐδογμάτισεν.

SIMILITER autem & Stephanus, Numidiæ Africæ sanctissimus Episcopus, sacrâ conuocatâ Synodo, Sergium, Pyrrhum & Cyrum anathemate notauit: & duas voluntates ac operationes Seruatoris nostri & Dei Iesu Christi docuit. 598.

CXXVIII. MAVRITANICA, REPARATI: ORTHOD.

ΩΣΑΥΤΩΣ Ρεπάρατος Μαυρετανίας ἐπίσκοπος ὁσιώτατος, συνόδου θείου καὶ ἱερᾶς ποιησάμενος, Σέργιον, Κῦρον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισεν· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ καὶ Θεοῦ ἀνεκήρυξεν.

EODEM modo & Reparatus sanctissimus Mauritaniæ Episcopus, diuinâ & sanctâ institutâ Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notauit: & duas voluntates ac operationes Seruatoris nostri & Dei Iesu Christi prædicauit. 633.

CXXIX. CARTHAGINENSIS, VICTORIS: ORTHOD.

ΒΙΚΤΩΡ δὲ ὁ Καρθαγένης ἐπίσκοπος ἀξιάγαστος, ὁμοῦ ἅπασαν συγκαλεσάμενος σύνοδον· Σέργιον, Κῦρον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισεν· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας

VICTOR verò Carthaginis admiratione dignus Episcopus, pariter sacrâ cõuocatâ Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notauit: duásque voluntates & operatio- 636.

ANNO CHRIST. nes in Christo Seruatore nostro declarauit.

ὅτι Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν διετράνωσεν.

CXXX. ROMANA, IOANNIS: ORTHOD.

638. PRÆTEREA & Ioannes Papa Romanus ter-beatus, qui Honorio Monotheletæ successerat, diuinâ & sanctâ institutâ Synodo, Sergium, Cyrum & Pyrrhum anathemate notauit: duásque voluntates & operationes Domini & Dei nostri Iesu Christi prædicauit: & ad Dauidem atque Heraclium, Heraclij filios, typum piæ doctrinæ postea transmisit.

ΠΡΟΣ τούτοις καὶ Ἰωάννης ὁ πάπας Ρώμης, ἀγαθὸς ἀληθῶς ὢν τὸν Μονοθελήτην Ὀνόριον ὁ τεσσαρακόσιος θεόμενος καὶ ἱερὰν σύνοδον ποιησάμενος, Σέργιον, Κῦρον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισε· καὶ δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, ἀνεκήρυξε, καὶ τοῖς Δαβὶδ καὶ Ἡρακλείῳ, υἱοῖς Ἡρακλείου, τύπον εὐσεβείας ἀπέστειλεν ὕστερον.

CXXXI. ROMANA, THEODORI: ORTHOD.

642. CVM autem Heraclius morti vicinus iam esset, Pyrrho qui heterodoxus erat, seriò mandauit, vt Martinam vxorem suam, & filios à primogenito Constantio affligi ne paterentur: data ei & gratia ipsorum & pecunia sanè multa in recompensationem. Quam ob causam Byzantini mota aduersus Pyrrhum seditione, solio eum exturbarunt, & in Africam exulatum abire compulerunt: ac Petrum monotheleten in Pyrrhi solium euexerunt: cui Paulus eiusdem sectæ successit. Pyrrho autem in Africam delato contra eum insurrexerunt: Maximus, qui inter Monachos venerabilis erat, quíque illic erant sacri-antistites diuina-præditi-sapientia. Ipse verò Romam profectus, tanquam Presbyter, libellum orthodoxæ-confessionis obtulit: sed Rauennæ postea, instar canis, ad proprium reuersus est vomitum. Quod cùm beatus Theodorus, qui sancto Ioanni successerat, intellexisset: vniuersâ Ecclesiâ conuocatâ, & sepulcro Apostolorum principis Petri occupato, diuino etiam calice postulato, ex tremendo & viuifico sanguine Christi, atramento affundens, propria manu depositionem eius, & eorum, qui cum ipso communicarent, exarauit. Pyrrho autem Byzantium reuerso, cùm Paulus blasphemâ linguâ, vitam cum morte commutasset, generosuli & audaculi heterodoxi, Pyrrhum denuò in solium per vim intrudunt.

ΜΕΛΛΩΝ τοίνυν τελευτᾶν ὁ Ἡράκλειος, κατέκρινεν εἶναι Πύρρον τὸν ἑτερόδοξον, ὡς αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν Μαρτίναν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ὑπὸ Κωνσταντίου τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ αὐτοῦ κακωθῆναι μὴ συγχωρήσαι· δοὺς αὐτῷ χάριν αὐτῶν καὶ χρήματα πάμπολλα, εἰς ἀντίληψιν. δι' ὃν αἰτίαν οἱ τῆς πόλεως Βυζάντιοι Πύρρῳ καταστασιάσαντες, τοῦ θρόνου ἐξέωσαν, καὶ τοῖς τοῦ Ἀφρικοῦ θηριάδαι φυγάδα κατεναύγασαν· καὶ Παῦλος, ὡς μονοθελήτης, Πύρρου τοῦ θρόνῳ ἀντικατέστησαν· καὶ τοῦτον Παῦλος, τῆς αὐτῆς θρησκείας ὤν, διεδέξατο. τοῦ Ἀφρικοῦ ὁ Πύρρος κατέλαβε, καθ' οὗ ἐξανέστησαν, Μάξιμος ὁ ἐν μοναχοῖς αἰδέσιμος, καὶ οἱ ἐκεῖσε ὄντες ἱεράρχαι θεόσοφοι. Αὐτὸς δὲ τοῦ Ρώμης κατέλαβεν, ὡς πρεσβύτερος, λίβελλον ὀρθοδοξίας ἐπέδωκεν· ὃς ἐν Ραβέννῃ γενόμενος, ὅπερ τὸ ἴδιον, ὡς κύων, ἐπεμέστρεψεν ἔμετον. Ὅθεν μαθὼν πάπας ὁ μακαρίτης Θεόδωρος· ὃν καὶ τὸ ὅσιον Ἰωάννου δεξάμενος· ὃ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας πρεσκαλεσάμενος, ἐκ τῆς πάφου τοῦ χρυσαφίου τῶν Ἀποστόλων Χριστοῦ Θεοῦ καταλαβών, αἰτήσας θεῖον ποτήριον, ἐκ τοῦ φοίνικος ἐκ ζωοδότου αἵματος Χριστοῦ ὀπισάξας ὃ μέλαν, οἰκεῖα χειρὶ τὰ καθαίρεσιν αὐτοῦ, καὶ τῶν αὐτοῦ κοινωνούντων ἐποίησε. Πύρρου δὲ Βυζάντιον καταλαβόντος, καὶ Παύλου βλασφήμῳ γλώσσῃ τὸν βίον τελέσαντος, οἱ θηριάδαι καὶ τολμηροὶ ἑτερόδοξοι, Πύρρον πάλιν ὡς θρόνῳ ἀναβιβάζουσιν.

CXXXII.

ANNO CHRIST.

CXXXII. ROMANA, MARTINI: ORTHOD.

ΑΛΛΑ καὶ Μαρτῖνος ὁ ἁγιώτατος πάπας Ρώμης ἀμφιξάλωτος Θεόδωρον, τῷ διδύμῳ τῆς θεοφόρου τῷ ζήλῳ Μαξίμου διαφλεχθέντος, καὶ θείαν ἐν ἱερῷ συγκαλεσάμενος σύνοδον· Σέργιον, Κύρον, Πέτρον καὶ Παῦλον, ἐν Πύρρον ἀνεθεμάτισεν· ὅρον κεφαλαιώδη ἐκθέμενος, ἐν ᾧ ἐν ταῖς δύο θελήσεις ἐν ἐνεργείαις τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἐβεβαίωσε. Διὸ Κωνσταντῖνος αὐτὸν βασιλεὺς, ὁ υἱὸς Ἡρακλείου, ὁ ἐπιλεγόμενος Πωγωνάτος, ἀρπάσας ἐκ τοῦ Βυζαντίου μετὰ πολλῆς ὕβρεως, ἐν Χερσῶνι ἐξώρισεν. Ἐπὶ μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ὕστερον συλλαβόμενος Μάξιμον, γλωσσοτομήσας τοῖς Καυκασίοις ἐξεώρισεν ὄρεσιν.

SED & Martinus sanctissimus Papa Romanus, qui Theodoro successerat, eodem, quo diuinus Maximus, zelo succensus, diuinam & sanctam conuocauit Synodum, in qua Sergium, Cyrum, Petrum & Paulum, & Pyrrhum anathemate notauit: summariâ definitione expositâ, in qua & duas voluntates ac operationes Christi Dei & Seruatoris nostri corroborauit. Quapropter Constantinus Imperator Heraclij F. qui Pogonati cognomen habuit, multis cum iniuriis Byzantium abstractum, Chersone iussit exulare. Quin & generosum illum Maximum postea comprehensum, excecta ei lingua, Caucasiis ipsum montibus inclusit. 652.

CXXXIII. ROMANA, AGATHONIS: ORTHOD.

ΑΓΑΘΩΝ δὲ ὁ πανόλβιος πάπας Ρώμης, τὸν ἅγιον Μαρτῖνου ἀμφιξάλωτος, ἁγίαν συνήθροισε σύνοδον· καὶ Σέργιον, Κύρον, Πέτρον, Παῦλον, καὶ Πύρρον ἀνεθεμάτισε· καὶ παραστὰς τὰς δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅρον πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, πατέρα δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου ἐξέπεμψε.

AGATHON verò beatissimus Papa Romanus, qui Martino in solio successerat, sanctam congregauit Synodum: & Sergium, Cyrum, Petrum, Paulum & Pyrrhum anathemate notauit: & duabus in Christo Iesu Deo nostro declaratis voluntatibus & operationibus, definitionem fidei ad Leonem Imperatorem, Constantini Pogonati filium, & Iustiniani Rinothmeti patrem emisit. 680.

CXXXIV. SYNODVS VI. OECVMENICA CONSTANTINOP. IMPERANTE LEONE IMPERATORE, FILIO Constantini Pogonati: Patrum diuinorum.

ΟΝΠΕΡ ὁ φιλόχριστος αὐτοκράτωρ Λέων διαδεξάμενος, ἁγίαν καὶ οἰκουμενικὴν ἕκτην ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθεῖσαν προσέταξε σύνοδον. Ἧς ἐξῆρχον προκαθεζόμενοι, τοποτηροῦντες τὸν πάπα Ρώμης Ἀγάθωνος, Θεόδωρος καὶ Γεώργιος πρεσβύτεροι, καὶ Ἰωάννης διάκονος· καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Γεώργιος, Πέτρῳ διαδεξάμενος· Θεοφάνης, Ἀντιοχείας τῆς Συρίας ἀρχιεπίσκοπος· καὶ Ἀλεξανδρέων τοποτηρητὴς, Πέτρος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος, διὰ τὸ χηρεύειν πατριαρχῶν τὸν ἐν τοῖς Ἀγαρηνῶν ἐπικρατείας, αὐτοῦ καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα· κατὰ Θεοδώρου, τὸν Φαρὰν ἐπισκόπου· Ὁνορίου, Ρώμης· Κύρου, Α-

QVAM cùm Christi-amans Imperator Leo accepisset, sacram & œcumenicam sextam Constantinopoli Synodum iussit congregari, cui præfuerunt præsidentes, locum tenentes Papæ Romani Agathonis, Theodorus & Georgius Presbyteri, & Ioannes Diaconus: Constantinopolitanus item Patriarcha Georgius, qui Petro successerat: Theophanes, Antiochiæ Syriæ Archiepiscopus: Alexandrinæ Ecclesiæ locum tenens, Petrus monachus & presbyter: propterea quòd Patriarchis viduatæ essent ob Agarenorum potentiam, & ipsa & Hierosolyma: contra Theodorum, Pharanum: Honorium, Romanum: Cyrum, A- 681.

ANNO CHRIST. lexandrinum : Sergium , Pyrrhum , Paulum & Petrum , qui Conſtantinopolitani præſules fuerant : Theodorum item Ægyptium, Macarium cognominatum Antiochenum, Stephanum diſcipulum eius , & Polychronium ſenem delirum : quos depoſitos anathemate notauit. Definitionem autem fidei diuinam ſecundùm Occidentales Synodos expoſuit , qua duæ naturæ , duæ voluntates & operationes vnius Chriſti Ieſu , Dei & Seruatoris noſtri annunciantur. Georgio autem ſanctiſſimo ad Dominum profecto , Theodorus reuerendiſſimus ſucceſſit : & huic Secretarius Paulus omni-honore dignus, eíque verè ſanctus-& beatus Callinicus.

λεξανδρείας· Σεργίου, Πύῤῥου, Παύλου, & Πέτρου, τοῦ τέτε τῶν γνωμένων τῆς Κωνσταντινουπόλεως· Θεοδώρου Αἰγύπτου, Μακαρίου τοῦ ὀνομαζόμενου Ἀντιοχείας, Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ Πολυχρονίου τοῦ νηπιόφρονος γέροντος· οὓς καθελοῦσα ἀνεθεμάτισεν. Ὅρον γὰρ θεῖον κατὰ τὰς ἑσπερίους συνόδους ἐξέθετο, δύο φύσεις, δύο θελήσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν κηρύττοντα. Γεωργίου γὰρ τοῦ τέτε κυρίου ἐκδημήσαντος τῷ παμμάκαρος, Θεόδωρος αὐτὸν διεδέξατο ὁ πανσέβαστος· κἀκεῖνον ὁ ἀπὸ σπορήτοις Παῦλος ὁ πάντιμος· καὶ αὐτὸν ἱερομάκαρ ὄντως Καλλίνικος.

CXXXV. CONSTANTINOPOLITANA, IVSTINIANI.

686. IVSTINIANVS igitur, cùm Imperium paternum iniiſſet, diuinam & ſanctam Conſtantinopoli Patrum diuinorum ducentorum & quadraginta congregauit Synodum : quæ omiſſos in quinta & ſexta ſynodo canones edidit : & ab omni Græca atque Iudaica , quin & hæretica traditione
696. Eccleſias purgauit. Cùm autem Leontius Imperium inuaſiſſet, & Iuſtinianum abſciſſis naribus Cherſonem relegaſſet: Artemius, qui & Anaſtaſius
699. dicitur , Leontio ſucceſſit : ipſéque
706. Iuſtinianus Imperio recuperato, ſummum ſacerdotem Callinicum oculis priuauit , & in monaſterium Choræ exulatum miſit : & Cyrum , qui in Amaſtride inſula incluſus fuerat , & recuperationem Imperij ei prædixerat , Byzantij Patriarcham in Callinici locum efferens conſtituit.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ τοίνυν βασίλεια τὰ πατρῷα δεξάμενος, θεῖόν τε ἱερὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑξακοσίων τεσσαράκοντα θεοφόρων πατέρων συνήγαγε σύνοδον· ἣ τοὺς παραλειφθέντας τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ καὶ ἕκτῃ συνόδῳ κανόνας ἐξέθετο· καὶ πάσης Ἑλληνικῆς τε καὶ Ἰουδαϊκῆς, ἀλλά γε καὶ τῆς αἱρετικῆς παραδόσεως, τὰς ἐκκλησίας ἐκάθηρε. Λεοντίου γὰρ τὴν βασιλείαν ἀπηλαυνόου, καὶ ῥινότμητον Ἰουστινιανὸν ἐν Χερσῶνι περιοικοῦντος, Ἀρτέμιος, ὁ καὶ Ἀνασάσιος, τὴν Λεόντιου διεδέξατο· καὶ Ἰουστινιανὸς πάλιν τὴν βασιλείαν παρέλαβε· καὶ τὸν ἀρχιεράρχην Καλλίνικον ἀπόμματον ποιήσας, τῷ σημείῳ τῆς Χώρας παρέπεμψε· καὶ Κῦρον, τὸν Ἀμάστριδος τῆς νήσου ἔγκλειστον γεγενόμενον, καὶ τὴν ἑτέρας βασιλείας τὴν κατοχλοῦσαν αὐτῷ διαγγελισάμενον, τὸν Βυζαντίου πατριάρχην ἀντὶ Καλλινίκου ὁ θεῖος ἔρως ἀπεκατέστησεν.

CXXXVI. CONSTANTINOPOLITANA, PHILIPPICI.

912. PHILIPPICVS autem, qui & Bardanes, Cherſone profectus, cùm vnà cum claſſe regiam occupaſſet, & Iuſtinianum in Damatrye gladiis occidiſſet, Conſtantinopoli ſynedrium nefandum congregans , Monotheli-tarum impietatem renouauit , & Archiepiſcopum Cyrum eiecit, & monaſterio , quod Chora dicebatur , eum incluſit , ínque eius locum Ioannem elegit.

ΑΛΛΑ Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνης, ἀπὸ Χερσῶνος ἅμα ᾧ στόλῳ παραγενόμενος τὰ βασίλεια, καὶ Ἰουστινιανὸν ἐν τῷ Δαματρύι ἀποκτείνας τοῖς ξίφεσιν, ἐν Κωνσταντινουπόλει συνέδριον μιαρὸν ποιησάμενος, τὴν Μονοθελητῶν ἀσεβείαν τὸ ἀσεβὲς ἀνεκαίνισε· καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κῦρον ἐξέωσεν, ἐν τῇ μονῇ τῆς Χώρας ποιήσας αὐτὸν ἔγκλειστον· καὶ ἀντ' αὐτοῦ Ἰωάννην ἐχειροτόνησε.

CXXXVII. CONSTANTINOPOLITANA, GERMANI.

ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΥ ὑ τοῦ Ἀψιμάρου ἀναιρεθέντος, Γερμανὸς ὁ πανόσιος Κυζίκου ἐπίσκοπος τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως ἀναπέπται· ϗ Θεοδοσίου τοῦ ἀπὸ Δυτικῶν ἐπιθεμένου τῇ βασιλείᾳ, ϗ τ' Ἀψιμάρου διώκοντος, Γερμανὸς ὁ μακάριος συνόδου ἑκατὸν ἀρχιερέων θείᾳ ϗ ἱερᾷ ποιησάμενος, Σέργιον, Κῦρον, Πύρρον, Πέτρον, Παῦλον, ϗ Ἰωάννην ἀνεθεμάτισε, ϗ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν δύο φύσεις ϗ θελήσεις ϗ ἐνεργείας ἐπεφώνησε.

PHILIPPICO autem per Apsimarum sublato, Germanus perbeatus Cyzici Episcopus, solio Constantinopolitano imponitur. Cùm autem Theodosius ab Occidente, Imperio insidiaretur, & Apsimarum persequeretur: beatus Germanus diuinâ & sanctâ centum Archipræsulum institutâ Synodo: Sergium, Cyrum, Pyrrhum, Petrum, Paulum & Ioannem anathemate notauit, & Christi Iesu veri Dei nostri duas voluntates & operationes declarauit.

Anno Christi 714. 715. Eod.

CXXXVIII. CONSTANTINOPOLITANA, LEONIS ISAVRI.

ΛΕΩΝ τοίνυν, ὁ ϗ Κόνων ἐπιλεγόμενος, ὁ γένος Ἰσαυρος, τῇ τ βασιλείᾳ Θεοδοσίου διαδεξάμενος, ϗ τῇ πλάνῃ Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Νακωλείας, ϗ Βίσηρ πατρικίου Σαρακηνόφρονος, τῶν αἱρεσιαρχῶν χειραγώγησας, μιαρὰν ἐν τῷ παλατίῳ ϗ τῶν ἁγίων εἰκόνων ποιησάμενος σύνοδον· Γερμανὸν τ μακάριον τῆ αὐτοῦ ἰδιάγνωσεν ἐκφωνῆσαι καταίνεξιν. Ὁ ὑ τοῦ Θεοῦ ἱερέαρχης τὸ ὠμοφόριον ἐξήρη τοῦ συνεδρίου ἀποδυσάμενος· ὅπνιγα μὲν ὁ θηριώνυμος τύραννος, ἐν ᾧ οἴκῳ αὐτοῦ ἀπέκειτο. μετ' μικρὸν ὑ ἐν ᾧ σημείῳ τ Χώρας, σὺν τῷ ἀρχιδιακόνῳ αὐτοῦ Ἀνθίμῳ, ἀγχόνῃ αὐτὸν ἐθανάτωσεν. Ἀναστάσιον ὑ τ αὐτῶν, ἐν θρόνῳ αἱμοβιβάσας, τὰ ὑστερήματα Ἑλλήνων ϗ Ἰουδαίων, ἐν τῇ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ θηριωδῶς ἀνεπλήρωσεν.

LEO igitur, qui & Conon dicebatur, Isaurus genere, cùm Theodosio in Imperio successisset, & errore Constantini Nacoliensis Episcopi, & Biser Patritij Saracenica sapientis, hæresiarcharum esset pollutus, nefandam in Palatio contra sacras imagines instituit Synodum, & beatum Germanum, vt earum demolitionem publicè renunciaret, coëgit. Sacet autem Dei antistes, exuto humerali, è synedrio discessit: quem efferus tyrannus domi suæ conclusit: nec multò pòst in monasterio Choræ, vnà cum archidiacono Anthimo, laqueo suffocauit. Anastasium verò Deo-inimicum solio intrudens, ea quæ Græcis & Iudæis in Christi Ecclesia persequenda defuerunt, truculenter impleuit.

717. 729. Eod.

CXXXIX. ROMANA, GREGORII.

ΟΠΕΡ μαθὼν ὁ θεόληπτος πάπας Ρώμης Γρηγόριος, θείᾳ ϗ ἱερᾷ συνοδικῷ σινόδῳ· τοὺς εἰκονομάχους ἀναθέμασι καθυπέβαλεν· ἐλέγχοις πολλοῖς ϗ σφοδροῖς πρὸς τ βασιλέα χρησάμενος Λέοντα.

QVOD cùm diuinus Papa Romæ Gregorius resciuisset: diuinâ & sanctâ conuocatâ Synodo, imaginum oppugnatores generosè anathemati subiecit: multis & vehementibus ad Imperatorem Leonem vsus argumentis.

730.

CXL. HIEROSOL. THEODORI.

ΟΜΟΙΩΣ τε ϗ Θεόδωρος, ὁ τῶν Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος, ἀθροίσας θεοσύλλεκτον σύνοδον· ταῖς ἁγίαις ς'. οἰκουμενικαῖς συνόδοις, ἀριθμῷ ϗ διηγήσει ἐκήρυξε· τ' ἀναφυσσομένην τῶν ἀνομοπάτων αἵρεσιν ἀναθέμασι καθυπέβαλεν.

SIMILITER & Theodorus, Hierosolymitanus Episcopus, congregatâ à Deo collectâ Synodo, sacras sex œcumenicas Synodos, numero & tabulis prædicauit: recèns autem natam Sanctorum-combustricem hæresin anathemati subiecit.

730.

ANNO CHRIST. CXLI. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTINI.

741. LEONI igitur mortuo, Conſtantinus filius in Imperio ſucceſſit: & ipſis Græcis atque Iudæis deteriùs Eccleſiam Chriſti eſt perſecutus.
753. Conſpiratione enim inita cum Conſtantino Anaſtaſij ſucceſſore, & vaniſſimis Epiſcopis, impiam inſtituit Synodum: in qua Chriſti, omniúmque Sanctorum imagines idola nominauit, interceſſiones negauit, & diuinitus honoratas reliquias igni tradidit. Conſtantinus enim iſte Pamphiliæ fuerat Epiſcopus: & propter turpia quædam facta ab eiuſdem religionis ſociis depoſitione multatus. Cùm autem variè ſeſe verſaret, demum in amicitiam Imperatoris penetrauit,
766. eiúſque compater eſt factus. Nihilominus tamen blaſphemiarum ſuarum meritam conſecutus eſt mercedem, à compatre ſuo publicè in loco venationibus deſtinato capite truncatus. Solium verò eius Nicetas conſecutus eſt: & huius Paulus Cyprius Salaminius.

ΛΕΟΝΤΟΣ οὖν τελευτήσαντος, Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ γνησιώτατος τῆς βασιλείας διεδέξατο, Ἑλλήνων τε Ἰουδαίων χεῖρον τὴν Χριστοῦ ἐκκλησίαν ἐδίωξεν. Συγκροτηθείσης γὰρ Κωνσταντίνῳ διαδόχῳ Ἀναστασίου, σὺν τοῖς ἀποστατικοῖς τοῖς ματαιόφροσιν, ἄθεον ἐποιήσατο συνόδιον· ἐν ᾗ Χριστοῦ καὶ ἁπάντων τῶν ἁγίων τὰς σεβασμίας εἰκόνας ἀπεκάλεσεν εἴδωλα· τὰς πρεσβείας ἀπήσατο, καὶ τὰ θεοτίμητα πυρὶ παρέδωκε λείψανα. Ὁ γὰρ Κωνσταντῖνος οὗτος τῆς Παμφυλίας γενόμενος ἐπίσκοπος, καὶ διά τινας αἰσχροπραγμοσύνας ὑπό τῶν ὁμοθρήσκων αὐτοῦ, εἰς τελετὴν τῆς καθαίρεσιν *. Σχολάζων δὲ πολυτρόπως ἐφιλιώθη τῷ αὐθεντοῦντι, καὶ συμπενθερὸς αὐτοῦ ἐχρημάτισε τοῦ τῆς Βυζαντίου ἀρχιεπισκόπου. Ὁμοῦ οὖν βλασφημιῶν αὐτοῦ, ἄξιον μισθὸν ἀπεπάλαιεν· ὑπὸ τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ κεφαλοτομηθεὶς φανερῶς εἰς τὸ κυνήγιον· καὶ Νικήτας τὸ δεῖνον αὐτοῦ διεδέξατο, κἀκείνου Παῦλος ὁ Κύπριος Σαλαμινιὸς ἐπληρώσατο.

CXLII. CONSTANTINOPOLITANA, CONSTANTINI ET EIRENES.

775. CONSTANTINO verò in Imperio filius Leo Chazarenus ſucceſſit: eiúſque Imperium Conſtantinus iterùm filius cum matre Eirene ſortitus eſt: qui diuinam & ſanctam in templo ſanctorum & celeberrimorum Apoſtolorum Synodum inſtituentes, vſque ad quartam horam conſidentes, anathemate notare imaginum oppugnatores feſtinarunt: quod tamen vt fieret, Scholarij non permiſerunt.
780.
786.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ πίνυν τῆς βασιλείας, Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ ἐκ Χάζαρος διεδέξατο· καὶ τῆς βασιλείας Λέοντος, Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ Εἰρήνης τῆς οἰκείας μητρὸς ἐκληρώσατο· οἳ θείαν καὶ ἱερὰν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων συνόδον ποιησάμενοι, μέχρις ὥρας τετάρτης καθήμενοι, ἀναθεματίσαι εἰκονομάχους κατέσπευδον. ὅπερ γενέσθαι οὐ συνεχώρησαν οἱ σχολεῖοι.

CXLIII. SYNODVS SEPTIMA OECVMENICA: NICÆÆ BITHYNORVM.

787. CHRISTI igitur amantes & diuiniſſimi Imperatores, exilio Scholarios caſtigantes: ſanctam œcumenicam ſeptimam Synodum Nicææ, quæ ad Bithynorum præfecturam ſpectat, congregari præceperunt: cui præfuerunt præſidentes, ſanctus Taraſius Conſtantinopolitanus, qui

Οἱ γοῦν φιλόχριστοι βασιλῆς καὶ θεόπται, ἐξορίᾳ τοὺς σχολαρίους παιδεύσαντες, ἁγίαν οἰκουμενικὴν ἑβδόμην συγκροτηθῆναι σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας ἐθέσπισαν· ἧς ἐξῆρχον προκαθήμενοι, Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἐν ἁγίοις Ταράσιος, τῆς

Κύριον Παῦλον ἁγιοδιξάμενος· Πέτρος ὁ Γεώργ. πρεσβύτερος, Ἁδριανοῦ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ρώμης τὸν τόπον ἐπέχοντες, Ἰωάννης καὶ Θωμᾶς μοναχοὶ καὶ πρεσβύτεροι, τοποτηρηταὶ πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως. Ἣτις ἁγία σύνοδος τοὺς κατὰ τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας λυττήσαντας ἀναθέματι καθυπέβαλε· καὶ ὅρου ἐκτεθέντος ὀρθοδόξου, τὰς εἰκόνας τοῖς ἱεροῖς τοίχοις τὸ ἀνέκαθεν δόξαν αὐτῶν ἀνεβίβασεν.

Paulo Cyprio ſucceſſerat, Petrus, & Petrus presbyteri, Adriani ſanctiſſimi Papæ Romani locum tenentes, Ioannes & Thomas monachi & presbyteri, Patriarcharum, Alexandrini, Antiocheni, Hieroſolymitani diœceſeos Orientalis locum tenentes. Hæc ſancta Synodus eos, qui contra Dei Eccleſias latrauerant, anathemati ſubiecit: & definitione orthodoxa expoſita, ſacras imagines ad priſtinam exiſtimationem reuocauit. ANNO CHRIST.

CXLIV. CONSTANTINOPOLITANA, NICEPHORI.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ τοῦ Φιλοχείσου, Εἰρήνης τῆς βασιλείας Ἁγιοδιξαμένου τῆς θεοσεβοφρονος, ἀνθυπάτου Τούρκος στρατηγὸς καὶ πατρίκιος, Εἰρήνης δηθεν τὴν βασιλίδος ἀνθυποδυόμενος ἐφάνη τῷ αὐτοκράτορι. Ἀλλὰ χωρὶς αἵματος θεὸς τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ διεσκέδασεν, Ἰωσὴφ πρεσβυτέρου καὶ οἰκονόμου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως μεσιτεύσαντος. δι' ἣν αἰτίαν ὁ τελευταῖος Νικηφόρος πατριάρχης Ταρασίου τοῦ ἐν ἁγίοις Ἁγιοδιξάμενος, θείαν καὶ ἱερὰν μετὰ τοῦτο σύνοδον συναγαγὼν τῆς βασιλέως ἐν Βυζαντίῳ συνῃθείας· καὶ οἰκονομικῶς τὸν Ἰωσὴφ ἐδίξατο εἰς πρεσβύτερον ὑπὸ Ταρασίου πατριάρχου καταλειφθέντα, χάριν μετριοξυΐας Κωνσταντίνου υἱοῦ Εἰρήνης τῆς αὐτοκράτορος. ὅθεν ἀφελὼν τὸν Χριστοῦ ἐκκλησίας λύσας ἁπαρράγκτους πάλιν ἐνώθημεν. Τελευτήσαντος οὖν ἐν πολέμῳ Βουλγαρίων Νικηφόρου, τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Σταυράκιος διεδέξατο.

CVM autem Christi-amantissimus Nicephorus, Eirenæ piissimæ in Imperio ſucceſſiſſet: Turcus dux & patricius, qui Eirenen Imperatricem ambiret, Imperatori ſe manifestò oppoſuit: ſed abſque ſanguine Deus impetum eius confregit, Ioſepho presbytero & œconomo magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ medium ſeſe interponente. Quam ob cauſam beatiſſimus Nicephorus, qui ſancto Taraſio ſucceſſerat, diuinam & ſanctam particularem Synodum de conſenſu Imperatoris Byzantij congregauit: & per diſpenſationem, Ioſephum, quem defunctus Taraſius, propter conciliatas inceſtas nuptias Conſtantini Imp. filij Eirenes depoſuerat, in presbyterum recepit: vnde quidam, qui à Christi Eccleſia per ſimplicitatem abrupti fuerant, rurſus ſunt vniti. Mortuo verò in bello Bulgariorum Nicephoro, filius eius Stauratius in Imperio ſucceſſit. 802. 805. 811.

CXLV. CONSTANTINOPOLITANA, THEODORI STVDITÆ.

ΟΝ Μιχαὴλ ὁ Ραγγαβέ, ἐκείνου ἐπ' ἀδελφῇ Γεωκοπίᾳ * προσοικληρώσατο, καὶ Λέων, στεφθεὶς ὑπὸ Νικηφόρου πατριάρχου· ὅπερ τούτου ἕνεκα καὶ ὁ ὁμολογητὴς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης· * ἐπθμαρμελὰς, ὁ Συραρμέλιος, ἐκράτησε τὰ βασίλεια· Ἰουδαϊκῆς τε καὶ Μανιχαϊκῆς θρησκείας ὑπάρχων χρηστήριον. Τῆς ἐξουσίας γὰρ αἰτίως ἁπιλαβόμενος, μιαρᾶς καὶ ἄθεον χειροτονητηρίου ἐν τῇ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ἐποιήσατο σύνοδον· καὶ

QVEM quidem Michaël Rangabe, ſororis eius Procopiæ maritus, ſibi aſciuit: & Leo, coronatus à Nicephoro Patriarcha. Eo imperante erat confeſſor Theodorus Studites. * cui Syrarmelio nomen erat, imperium arripuit: & Iudaicæ ac Manichaicæ ſuperſtitioni receptum præbuit. Imperio enim iniuſtè arrepto, profanam & impiam, Chriſtianorumque-accuſatricem in magna Chriſti Eccleſia Conſtantinopoli congregauit Synodum: depoſitóque ſancto Eod. 813. 814.

ANNO CHRIST. Nicephoro, & exilij cauſa in monaſterium ſuum relegato, Theodotum in ipſius locum ſurrogauit, qui Caſſiteras & Flauianus cognominabatur: ſacriſque imaginibus euerſis, adoratores earum anathemati ſubiecit: & proſcriptionibus, exiliis, fame, carceribus, variiſque mortis generibus eos abſumſit, pedibus trahens & ceruices calcans impius.

Νικηφόρου τ᾽ ἐν ἁγίοις καθηλεῖν, πρεσβείσας ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτοῦ, Θεόδοτον ἀντεγκλητόπιστον, Κασσιτηρᾶν ἐπίκλην Φλαβιανὸν ὀπιλεγόμενον· ἐκ τοῦ ἁγίας εἰκόνας καθαιρεθέντος, τοὺς προσκυνητὰς αὐτῶν ἀναθέματι καθυπέβαλεν· δημεύσεσι, ἐξορίαις, λιμῷ, φυλακαῖς, καὶ πολυτρόποις ἰδίαις θανάτου, ὁ ἄθεος κατανάλωσεν· ἐπὶ ποδῶν σύρων, καὶ τραχήλους ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν πατούμενος.

CXLVI. CONSTANTINOPOLITANA, IN BLACHERNIS.

820. CVM autem Leo, quem Canem potiùs quis verè nominarit, canis inſtar, gladio interemtus mortis viciniæ commigraſſet, & Theodotus ad infernum conceſſiſſet: illi quidem in Imperio Michaël Balbus, huic autem in ſolio Antonius monachus, monaſterij Metropolitarum præfectus ſucceſſit: cùm quidem priùs Pergæ Pamphyliæ Epiſcopus factus,
829. locóque motus fuiſſet. Theophilus autem Michaëlis filius, Imperium adeptus, mortuo Antonio, Ioannem, qui pelui inſpecta diuinare ſoleret, ſolio præfecit, & maximam aduerſus pios perſecutionem commouit: ac impiam in Blachernis Synodum congregans, adoratores ſacrarum imaginum anathemati ſubiecit.

ΞΙΦΕΙ δὲ κυνοξύστου τοῦ ἀληθῶς κυνολέοντος τῷ θανάτῳ προσομιλήσαντος, καὶ Θεοδότου πρὸς ᾅδου χωρήσαντος· Μιχαὴλ ὁ παῦλος, τῶν μὲν τῆς βασιλείας τῷ δὲ τῶν θείων, Ἀντώνιος μοναχὸς μονῆς τῆς Μητροπολιτῶν ἡγούμενος, διεδέξατο· Γέργης τῆς Παμφυλίας προχειρισθεὶς καθηρημένος ἐπίσκοπος. Καὶ Θεόφιλος υἱὸς Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ ἡγούμενος, τελευτήσαντος Ἀντωνίου, τὸν λεκανομαντεῖον προέδρου Ἰωάννην προχειρισάμενος, μειζόνως τοῖς δίκαιοις τὸν διωγμὸν ἀνερρίπισε· καὶ ἄθεον ἐν Βλαχέρναις καταστήσας συνέδριον, τοῖς προσκυνηταῖς τῶν σεβασμίων εἰκόνων ἀνάθεμα ποιεῖ.

CXLVII. CONSTANTINOPOLITANA, IN CANICLEO.

842. CVM igitur Theophilus vitam blaſphemè finiiſſet, Michaël filius eius vnà cum matre Theodora Imperium ſuſcepit. Qui zelo Dei inflammati eos, qui in exiliis erant, ſanctos Patres reuocarunt: & Synodo diuinâ
846. ac ſacrâ locali in Canicleo conuocatâ, Ioannem quidem impuriſſimum throno deiecerunt, ſanctum verò Methodium, Conſtantinopolitanum Patriarcham conſtituerunt: ſanctáſque ſeptem œcumenicas Synodos approbantes, ſacras imagines ad eam venerationem, quæ eis olim debebatur, reduxerunt.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ πίνειν τὸν βίον βλασφήμως πεπαυκότος, Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ σὺν τῇ οἰκείᾳ μητρὶ Θεοδώρᾳ, τὴν βασιλείαν παρέλαβον. Οἱ ζήλῳ Θεοῦ πυρακτούμενοι, τοὺς ἐν ἐξορίαις ὑπάρχοντας ὁσίους πατέρας ἀνεκαλέσαντο· καὶ συνόδου ἁγίας καὶ ἱερᾶς τοπικῆς ἐν τοῖς Κανικλείου ποιησάμενοι, Ἰωάννην μὲν τὸν μιαρώτατον θρόνου ἐξήλασαν· Μεθόδιον δὲ τὸν ἅγιον, Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην προεχείρισαντο. καὶ τὰς ἁγίας οἰκουμενικὰς ἑπτὰ συνόδους ἀποδεξάμενοι, τὰς ἁγίας εἰκόνας ὅπερ ὀφείλουσαν σέβας αὐταῖς, πάλιν ἀνεκαλέσαντο.

CXLVIII. CONSTANTINOPOLITANA, IN PALATIO.

850. METHODIO autem ſanctiſſimo ad Dominum profecto, I-

ΜΕΘΟΔΙΟΥ δὲ τοῦ παμμακαρίου πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ι-

γνάπος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος ὑπὸ Μιχαὴλ καὶ Νικηφόρου γεγενῶς, τῶν Φιλοχρίστων αὐτοκρατόρων, καθοσιωθῶς ὅπως τὸν θρόνον ἀναβιβάζεται· καθ' οὗ Φιλαρχίας κενοδοξία, ὑπόκωφοί τινες καὶ μανίζοντες καὶ φιλόμυθοι, οὐ μετρίως χρόνῳ μακρῷ ἐταράχθησαν. Οἱ δὲ Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως λαβόμενοι τοῦ κενοφρονεῖν, ἐξελαθῆναι τοῦ θρόνου ἐχρῶντο χεὶ τὸν πατριάρχην Ἰγνάτιον πρεσβεύσασθαι, εἰς Τερεβίνθῳ τῇ νήσῳ αὐτὸν ἐξορίσαντες· εἰς καὶ παλατίῳ συνόδου ἀφελῆ ποιησάμενοι, τὸν ταμιοσυνητὴν Φώτιον καθεῖλοντο· * πολλὰ μὲν ἀκουσθέντες λόγῳ πραότητος καὶς Ἰγνάτιον πρεσβευσάμενοι.

gnatius, qui monachus & presbyter sub Michaële & Nicephoro Christiamantibus Imperatoribus fuerat, legitimè in thronum eleuatur. Aduersus quem dominandi studio & ambitione, Episcopi quidam & Monachi elati, haud mediocriter longo tempore sunt tumultuati: quin & Michaelis Imperatoris leuitate abusi, Imperatoria manu deiiciendum de throno Patriarcham Ignatium curarunt, in Terebintho insula, loco exilij ei constituto. In Palatio etiam Synodo vili coactâ, Photium, qui primus à secretis fuerat, surrogarunt. ANNO CHRIST. 861.

CXLIX. CONSTANTINOPOLITANA, IN BLACHERNIS.

ΦΩΤΙΟΣ οὖν καὶ παρὰ θείους καὶ ἱεροὺς κανόνας τὸν θρόνου ὑπελαβόμενος, οὐκ ἐσυχίασεν, * οἷα περ ὠλίγησεν. Ἀλλ' εἰς θυμὸν κινήσας τὸν αὐτοκράτορα, μυρία δεινὰ * ἐξορίζει καὶς τὴν νήσον Μιτυλήνην τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον. Καὶ συναθροίσας πονηρευομένων ἐν Βλαχέρναις συνέδριον· καθαιρεῖ μὲν πρόντα τὸν ἀδικούμενον, καὶ τοὺς ἀπρονοήτοις καθυποβαλεῖν ταῖς πονηραῖς αὐτοῦ νεύμασι, καὶ τῆς κοινωνίας αὐτίχα θαι, πάσης κακουργίας ἐργάσατο κατηγόρια· καθιερέας ἔνθα, καὶ ὡς ἠβούλετο.

PHOTIVS igitur, cùm præter diuinos & sanctos Canones, thronum conscendisset, non quieti operam dedit: * sed Imperatore ad iram concitato, infinitis malis Ignatium affecit, tandémque in insulam Mitylenem, innocentem relegauit: & malignantium conuenticulo in Blachernis congregato, ipsum præsentem iniustè deposuit: eósque etiam, qui prauis ipsius nutibus subscribere, éique communicare detrectabant, infinitis malis affecit: in exilium agens, quò & quomodo vellet.

CL. CONSTANTINOPOLITANA, IN TEMPLO APOSTOLORVM.

ΕΤΙΓΕ μὴν καὶ καὶς τὸν Ῥώμης πάπαν τὸν μακαρίτην ἐξαπέστελε Νικόλαον· ἐκουσίως πραγματεύμενον ἀφ' ἡλικίας λιπαρεῖν καὶ ἀσθενείᾳ σώματος, Φώτιος διεδίδασκε τὸν Ἰγνάτιον· καὶ καὶς ἀποβολὴν τελείαν τῆς τῶν Εἰκονομάχων αἱρέσεως, τοποτηρητὰς πεμφθῆναι αὐτοῦ, μεγάλως ἐκέτευσεν· Ἰγνατίῳ δόλῳ καταμηχανώμενος τὴν κατάκρισιν. Ῥοδοάλδου δὲ καὶ Ζαχαρίου Ῥωμαίων ἐπισκόπου τοποτηρητῶν καταλαβόντων Κωνσταντινούπολιν· Φώτιος ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων Χριστοῦ, ἀθετούντων συνόδου ποιησάμενος, ἀγώνιμον καὶς αὐτὴν γενέσθαι τὴν ἱερόρ-

PRÆTEREA verò & ad Romanum Papam, bonæ memoriæ Nicolaum Photius misit: cùm quidem ostenderet, Ignatium propter ingrauescentem ætatem & corporis infirmitatem vltrò abdicasse: & ad deiectionem absolutam hæresεως Eiconomachorum, locum-tenentes ab illo mitti plurimùm rogauit: Ignatio interim fraudulentè condemnationem machinans. Posteaquam verò Rodoaldus & Zacharias Romani Episcopi locum-tenentes Constantinopolin appulissent: Photius in templo sanctorum & clarissimorum Apostolorum Christi, Synodo eorum, qui Ignatium deposuerant, conuocatâ, adduci ad eam sacrorum- 868.

ANNO CHRIST. antiſtitem Ignatium curauit: & ſeptuaginta duobus è plebis fæce falſis teſtibus productis: iiſque qui laïci eſſent, minas promiſſionibus innectendo perſuaſis, vt per omnipotentiam Dei iurarent, Ignatium, qui annos vndecim, menſes quatuor, dies viginti, thronum Patriarchæ occupaſſet, electum nunquam fuiſſe: recitata etiam conuentui reciſa cuiuſdam canonis improbatæ authoritatis particula, quæ ſic habet: Si quis Epiſcopus mundanorum Principum vſus opera, per eos Eccleſiam obtinuerit, deponatur: diſſimulato interim eo, quod in canone proximè ſequitur: propter iſtam ſolam cauſam, depoſitionem ei decreuit.

χὼ Ἰγνάτιον πρεσβύσαι· ἑβδομήκοντα καὶ δύο ἀγελέους παρασπάμενος ψευδομάρτυρας· πείθων αὐτοὺς λαϊκοὺς ὄντας, ἀπειλαῖς πρεπείρων ταῖς ἐκκοχέουσιν, ὅπὶ πάσης θείας ὁμόσαι δυνάμεως, μὴ ἐψηφίσθαι, χρόνους ἔνδεκα, μῆνας τέσσαρας, καὶ ἡμέρας ἕξοντι, ἐπ τοῦ θρόνου τῦ πατριάρχου ἁρπαμένται Ἰγνάτιον· ἐπθυμαγοὺς τῇ συνελθούσῃ ἀποσταπκῆς αὐθεντίας ἀποτομίαν, ἔχουσάν οὕτως· Εἴ τις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐκκλησιαστικὴν ἐκκλησίαν ἐλάμετο, καθαιρείσθω· ἀποσωπήσας τὸ χρόνος ὃ ἐπαγόμενον, ἐφ' ᾧτο μόνον αὐτὸ ἀποφηνάμενος τὴν καθαίρεσιν.

CLI. ROMANA, NICOLAI.

QVOD cùm ſanctus Papa Nicolaus percepiſſet: neque enim latere poterat orbem tantum maleficium publicè commiſſum: in locumtenentes ſuos accuratâ inquiſitione factâ, cùm ex propria eorum confeſſione reperiſſet, munera ipſos accepiſſe, perpetuæ depoſitioni Rodoaldum & Zachariam ſubiecit: diuináque & ſacrâ congregatâ Synodo, Photium, vt adulterum & inuaſorem anathemate notauit, quæque ab eo & ſub eo acta eſſent, minimè recipienda eſſe definiuit: quin & omnibus, qui eicommunicarent, Michaëli ipſi Imperatori, ſubditis, Principibus, & reliquis ſanctis Patriarchis, depoſitionem denunciauit.

ΟΠΕΡ μαθὼν ὁ ἐν ἁγίοις πάπας Νικόλαος· οὐ γὰρ ἦν ἐκὸς λαθεῖν τὴν οἰκουμένην, ἔργον κακίας ἐἰς μέσον γεγόμενον· τοὺς οἰκείους παρατηρῆσαι ἀκριβῶς ἀμαχρίνας, κ ἀπὸ τῶν σομάτων αὐτῶν δωροληπτίας εὑρόμενος, καθαιρέσει διηνεκεῖ Ροδάλδον καὶ Ζαχαρίαν ὑπέβαλεν· καὶ δὴ καὶ ἱερᾶν συνόδον ποιησάμενος, Φώτιον ὡς μοιχὸν ἀναθεματίζει καὶ ἀποδόκιμον εἰς αὐθν καὶ ὑπ' αὐτῦ παραχθέντα ὁρισάμενος μηδὲν ἀποδέχεσθαι, καὶ ἀφορισμὸν τοῖς αὐτῦ κοινωνοῦσι Μιχαὴλ ἀποφηνάμενος αὐθεκάστοις, ἀρχομένοις καὶ ἄρχουσι, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁσίοις πατριάρχαις δίπεμψε.

Enumerat finis propter vetuſtatem. Ἐξίπλωται ὧδε τέλος ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος.

CLII. CONSTANTINOPOLITANA IV. OCTAVA OECVMENICA.

872. SYNODVS œcumenica octaua, Conſtantinopoli celebrata, anno tertio piiſſimorum Imperatorum, Baſilij & Conſtantini: in qua præſentibus Donato & Stephano Epiſcopis, & Marino diacono, locum tenentibus Adriani Archiepiſcopi ſenioris Romæ, in locum priſtinæ dignitatis reſtitutus eſt Ignatius: éſtque iudicatum, Photium nefaria occupatione ſolium Patriarchæ tenuiſſe, & reſtituendum eſſe Ignatium. Tum & execratione damnatus Photius: & hoc decretum factum eſt, Conſecrationes & promotiones Epiſcoporum, Clericorum electione ac decreto, & Epiſcoporum collegio fieri debere, hæc ſancta & vniuerſalis Synodus definiuit & ſtatuit: atque iure promulgauit, neminem laïcorum Principum vel potentum, ſemet inſerere debere electioni vel promotioni Patriarchæ, vel Metropolitani, aut cuiuſlibet Epiſcopi.

CLIII.

CLIII. CONSTANTINOPOLITANA: QVAM IPSAM ALIQVI OCTAVAM OECVMENICAM NOMINANT.

ANNO CHRIST.

IGNATIO circa annum Domini DCCCLXXVII. mortuo, Photius consentiente Ioanne IX. Papa Romano, qui VIII. aliàs solet nominari, in solium Patriarchale reductus est à Basilio Imperatore. Habita inde Synodus est Episcoporum Constantinopoli: in qua de vnione cum Ioanne his verbis, quæ apud Balsamonem reperiuntur, est actum. Statuit sancta & vniuersalis Synodus, vt si qui ex Italiæ clericis, vel laïcis, vel Episcopis, in Asia vel Europa, vel Libya versantes, sub vinculo, vel depositione, vel anathematizatione, apud sanctissimum Papam Ioannem fuerunt, vt ij quoque sint eiusmodi etiam apud Photium sanctissimum Patriarcham Constantinopolitanum in eadem pœnæ definitione: id est, vel depositi, vel anathematizati, vel segregati: & quos Photius quidem sanctissimus noster Patriarcha, clericos vel laïcos, vel Episcopalis vel sacerdotalis ordinis in quacunque parochia, segregationi, vel depositioni, vel anathematizationi subiecerit, sanctissimus quoque Papa Ioannes, & sancta Dei Romanorum Ecclesia, eosdem in eodem pœnæ iudicio habeat: priuilegiis, quæ adsunt sanctissimæ Romanorum Ecclesiæ sedi, & eius antistiti, nihil penitus innouatis, nec nunc, nec in posterum. 877.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΤΟΥ ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟΥ

ΒΑΛΣΑΜΩΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΗ.

THEODORI BALSAMONIS

DIACONI

ECCLESIASTICARVM CONSTITVTIONVM

COLLECTIO,

QVÆ IAM PRIDEM A IOAN. LEVNCLAVIO
ſub PARATITLORVM nomine Latinè edita eſt
an. M. D. XCIII.

NVNC VERO GRÆCE PRIMVM IN LVCEM
prodit, ex duobus antiquis Codicibus MSS. inter ſe collatis,

Vnà cum eiuſdem Leunclauij verſione, & duobus
NOTATORVM *libris.*

CAROLVS ANNIBAL FABROTVS I. C.
hanc tralationem cum Græcis codicibus contulit,
emendauit, & NOTAS adiecit.

Hunc librum MS. habebat P. Faber, vt ſcribit Cuiacius ad *l. 5. Cod. de iur. fiſci.* & Franciſcus Pithœus, citat in Gloſſis ad Iulianum Anteceſſorem in v. *Decani.*

Theodori meminit Euſtathius Anteceſſor, περὶ χρονικῶν καὶ σημάτων cap. penult.

Hæc Paratitla citat Theodorus Balſamon ad Nomocan. Photij tit. 9. c. 2. in fine, vt conſtat ex Paratitlis ad tit. 5. in fine.

Hunc etiam habebat MS. Nicolaus Claudius de Peireſc Senator Aquiſextienſis, quem nunc habet Carol. Annibal Fabrotus I. C. è cuius Bibliotheca nunc prodit.

Exſtant in Vaticana Cod. 856. & Palatin. Cod. 226. Græcè ſimillima Paratitla.

Archiepiſcopus Tholoſanus Carolus de Monchal habebat MS. Codicem Gr. ſimillimum. Cuius apographum habet Iuſtellus.

Ianus à Coſta citat eundem Cod. ad Summaria Decret. præfatione.

IOANNIS LEVNCLAVII DE PRISCO PARATITLORVM, ET HACTENVS IGNOTO NOBIS VSV, déque recta diſcendi iuris, & expedita ratione PROLOGVS,

AD MARQVARDVM FREHERVM,

Conſiliarium Septemuiri Palatini, I. C. nobilem, ac primæ ſibi ſinceriores inter amicos ceræ.

ABSOLVTOS *à me iamdudum libros hoſce Paratitlorum, & complures quidem ante annos, vt ipſe menſibus aſtiuis ſuperioribus vidiſti,* MARQVARDE FREHERE, *V. C. nunc te tandem impellente, duplicis fructus cauſa, quem iuris hinc ſtudioſi capient, in lucem extrudo. Primùm enim multæ Codicis Iuſtinianei leges hinc reſtituuntur, quæ noſtris in libris haud exſtant: multa loca iuris noſtri vitioſa, corruptaque mendis lectiones, in priſtinam hinc integritatem reponi poſſunt. Antonius quidem Auguſtinus, doctiſsimus omnium Epiſcoporum, qui noſtro vixere ſæculo, Paratitlorum exemplar habuiſſe videtur, vnde non pauca nobis depromſit, quæ ſuis Antonius Contius locis in iure noſtro repoſuit. Non tamen vel Auguſtinus, vel Contius, reſtituerunt hinc omnia; ſed aliis quaſi ſpicilegia poſt ſe non infructuoſa reliquere, quemadmodum è noſtris hiſce liquidò parebit. Et Contius quidem, ſiue ſecutus A. Auguſtinum, ſiue more ſuo, negligentiùs pleraque vertit; quæ me cauſa compulit, interpretationem vt nouam inſtituerem. Iacobus autem Cuiacius, tuus in iure ciuili doctor, hæc Paratitla viderit, nec ne, ſanè dubito. Quippe ſecutus eſt diuerſam in Paratitlis exponendis rationem, de qua tibi, & aliis maiorum gentium Iureconſultis, integrum equidem iudicium permitto. Nam oratione perpetua ſuis in Paratitlis explicuit, quæ pertinere ſingulos ad Pandectarum titulos putauit: quum longè alium apud priſcos vſum Paratitlorum fuiſſe, de Iuſtiniani Auguſti verbis, accuratè conſideratis, intelligatur. Vetat enim, ne quis commentarios in editum ab ſe ius ſcribat, tamquam æquo longiores, & per quos ad priſtinam librorum iuris immenſitatem ne redeatur, periculum ſit. In Græcam verò linguam transfundi ſua non prohibet, modò fiat interpretatio κατὰ πόδα, quæ legum ſcilicet ipſarum veſtigiis inhæreat. Deinde permittit, vt titulis ſecundùm Paratitlorum vſum aliquid adſcribatur. Hæc igitur de modo iuris explicandi poſteriore, per Paratitla, mens Iuſtiniani fuit; vt liceat quemuis ad titulum Pandectarum adnotare, quæ aliis in titulis ac locis illum ad titulum pertinentia reperiantur. Hic priſcus ſcilicet, germanúſque Paratitlorum eſt vſus. At verò quid his ſimile traditum noſtris à Paratitlorum hoc ævo ſcripturibus? Nimirum titulo quouis contenta, ſtrictiùs hi, prolixiùs illi complectuntur: nec verum tamen ſcopum, qui Paratitlorum auctoribus priſcis erat propoſitus, adtingunt. Id à me veriſsimè dici, quiuis è Paratitlis hiſce noſtris manifeſtò perſpicit. Ergo vix quiſquam, opinor, inficiabitur; aliquod à nobis hac Paratitlorum publicatione pretium operæ fieri. Sed vſus eorum plenior & illuſtrior adparebit, ſi magni cuiuſdam viri, qui notus adoleſcenti mi-*

hi fuit, in tractando iure ciuili iudicium sequamur. Is erat Ægidius Mamerius Limpurgicus, tribunalis Cæsarei Spirensis adsessor; qui nobis cupidè λαβυεπθῶδες illud ad penetralia iuris ciuilis iter ingredientibus, hoc quodam modo comiter, vt Ennÿ verbis vtar, monstrare viam solebat. Dicam verò totidem propè verbis, quot illum vsum memini; extraquam si quid occurrat, quod innouatum sit in iis, quæ triginta nunc, & amplius, ab annis ipse protulit: natis interea quibusdam libris, vt fit, nouis; quos ipse tum nondum viderat.

Itaque principio, de Mamerÿ nostri consilio, Pandectarum & Codicis tituli omnes in tabella depingendi; eáque sic collocanda, vt semper, aut quàm sæpissime, ob oculos versetur. In hoc alphabeti ordo minimè seruetur, sed ea prorsus serie, qua in Pandectarum libris exarata sunt singula, non aliter depingi debent, ac Institutionum tituli post ipsas Institutiones collocati reperiuntur. Sic enim fiet, vt absque multo labore quis addiscat, quid vnoquoque Pandectarum libro contineatur. Hoc vbi factum, danda opera, vt summatim cognoscatur, quid in vnoquoque titulo tractetur. Id aliquando vel ipsæ inscriptiones indicant, & in titulorum primis ferè capitibus, quas leges vocant, explicatur. Non improbabat ipse, si quis hac in re Sebastiani Brandi opera vteretur, qui parvo libello summatim Pandectarum titulos omnes complexus, exposuit. Sed cauendum monebat, ne quis oblinisceretur, ab huiusmodi riuulis ad fontes accurrendum. Ab illo verò tempore tam Vesembeci, quàm Cuiacÿ Paratitla prodierunt. His vti fortasse præstaret, si non de plerorumque iudicio labor illius ob prolixitatem Paratitlorum ab vsu alienam; huius, ob quæsitam quasi quandam obscuritatem, tironibus iuris parum prodesse crederetur. Consimile quid de titulis Codicis existimandum. Ad eos Mamerius explicationem Christophori Hegendorfini posse putabat adhiberi, qua Spigelij Lexico solet adiungi. De Codicis œconomia Vesembeciana, quæ secundùm illa lucem accepit, libera quorumuis per me quidem iudicia sunto. Mamerius verò haud dubitare solebat, eum, qui hactenus ab se præscripta fecisset; oblata quæstione quapiam, aut specie facti, statim & librum, & titulum, velut in promptu habiturum, quo illa materia tractaretur. Id operæ pretium non leue ducebat. Omnibus autem titulis ad hunc modum cognitis, ipsa leges accuratiùs euoluenda: quódque ad illum, qui perlectus est, titulum maximè pertinuerit, ad marginem collocandum. verbi gratia, qualis actio: ciuilis, an prætoria: quamdiu competat, & quibus: ad heredes transeat, nec ne: quid eamdem in actionem veniat: bonæ fidei sit, an stricti iuris. Et ad summam, classes Oldendorpianas in his imitari nos posse iudicabat. Exempli caussa; In titulo, de rei vindicatione, *si quis scire velit, contra quos illa detur actio, & cui detur: titulus ipse perlegendus, & quicumque reperitur, cui actio illa, tamquam actori, datur; eius nomen ad dextrum libri spatium collocandum, verbo saltim vnico:* Domino, Emtori, Qui vsu ceperit. *Eorum verò nomina, contra quos datur, ad sinistrum spatium ponenda, in hunc modum:* Contra possessorem, furem, raptorem. *Quòd si talis sit liber, vt ab vtraque parte marginis commodè nomina signari nequeant: actorum nomina rubro colore depingenda, reorum nigro; idque ab vno tantùm latere. Faciundum & in heredibus idem, quibus actio competit. Rubro nimirum colore pingenda duntaxat vnica dictio,* Heredes. *Sin* contra heredes, *colore nigro eadem dictio scribenda. Sin heredibus non datur, ad marginem notandum:* Heredibus non datur. *Si lex occurrat intricatior, asteriſco notanda; nec ad eam, tamquam ad scopulum aliquem, hærendum; quod ipsum tempus iudicium sit confirmaturum.*

Vbi titulus aliquis in hunc modum perlectus, & singula, quæ ipsius sunt tituli propria, notata fuerint: iterum titulus idem perlegendus, cùm vt memoria confirmetur, tum etiam vt aliud quiddam huiusmodi peragatur.

Conficiendus è chartis liber, in quo tituli omnes Pandectarum & Codicis (si quidem in Pandectis titulus aliquis non exstet, qui tamen in Codice reperiatur) ordine scribantur. Singulis titulis vnum alterumve folium relinquendum. Is liber hoc modo locos communes suppeditabit. Siquando, ceu dictum, titulus aliquis perlectus est; non iam respiciendum amplius, quid eum ad titulum propriè pertineat, quando id iam antè notatum; sed si quid à Iureconsultis † obiter in eo titulo permissum, quod alium ad titulum referri debeat, id considerandum diligenter. Ac facile dubio procul erit, cognitis perspectisque titulis omnibus, vt explicatum antea, videre, quò potissimum id referri debeat. Exempli gratia; Si perlegatur ab aliquo titulus primus libri X. Digestorum, Finium scilicet regundorum: ad legem primam notandam in margine, Actio in perso-

† Hæc illa verè Paratitla sunt, de quibus agimus.

nam. *Ad legem ſecundam*, Ad prædia ruſtica pertinet. *Item*, Iudicis officium. *quod quidem & Inſtitutionum titulo*, de iudicis officio, *libro IV. faciendum. Ad legem quartam, in principio, notandum in margine*, Quid in hoc iudicium veniat. *Idem ad finem vſque faciendum. Perlecto ad eum modum titulo, rurſus idem euoluendus, ac indagandum, an quid aliud ſit, quod aliò referri debeat. Statim in lege quarta, §. poſt litem, adſerit Paulus*, dolum & culpam poſt litem conteſtatam in iudicium venire. *Item*, Et fructus. id quod non heic tantùm, ſed in omnibus actionibus locum habet. *Quid igitur heic agendum? an loci communes faciundi varij & infiniti? Nequaquam. Loci plures non requirendi, quàm in corpore iuris ſint tituli. Oſtendit igitur indicata ſuperiùs tabula, titulum eſſe libro Codicis tertio*, De litis conteſtatione. *Idem ille titulus in libro chartaceo reperitur, de quo itidem dictum. In eum ergo notandum*, Culpa, dolus, fructus, poſt litis conteſtationem in iudicium veniunt. l. 4. in princ. D. fin. regund. *Sed quia ſæpenumero de fructibus habetur quæſtio, non locus ſingularis eſt deſignandus, ſed inſpiciunda tabula. In ea ſe Codicis titulus offert*, De fructibus & litium expenſis. *Et intellectum iam antè ſummatim, illum titulum de fructibus perceptis agere. Quærendus igitur idem titulus in libro chartaceo, quódque Paulus de fructibus elegantiſſimè diſſerit, breuiter deſcribendum. Idem faciundum conſimili modo, per omnes Pandectarum & Codicis libros.*

Quando igitur de fructibus incidit quæſtio, Codex euoluendus, & quod in eo titulo proprium erit, ad marginem ſignatum dicto citiùs inuenietur. Deinde liber confectus ex chartis explicandus. Is oſtendet, quid per vniuerſum corpus iuris ſcriptum ſit ea de materia. Nec loci, quod ſæpe dictum, communes heic conficiundi; ſed ipſi dumtaxat inſpiciundi tituli, & quid in vnoquoque titulo † ex aliis titulis adiectum.

† En rurſum, quid Paratitla.

Item, ait eadem lex quarta: Si deiecti, aut exarati ſint termini, id crimen eſſe. An illud ad fines regundos tantùm pertinet? Neutiquam. Ipſi tituli, ſunt optimi loci. Quonam igitur illud referendum? Conſulenda tabula, vel ſi præſtare poſſit hoc aliquis, reuocandum ad memoriam. Offert ſe titulus Digeſtorum, de termino moto. *Idem titulus & in chartis reperitur. Ad eum ergo ſcribendum*, Si termini exarentur, aut amoueantur, crimen committitur. l. 4. D. fin. regund.

Ex lege ſeptima notandum ad titulum, qui & in Pandectis, & in chartaceo libro reperitur, De receptis arbitris: Etiam in modo, id eſt, menſura agrorum conſtituenda, arbitros rectè dari. l. 7. D. fin. regund.

Lex decima miſtum quiddam oſtendit, vbi quis ſimul & actor, & reus cenſetur. Id ad titulum, de actionibus, notandum. Nam is titulus diuiſionem actionum, & eorum, qui agunt, tractat. Notandum autem hoc modo: In vna eadémque cauſa quem & actorem, & reum eſſe. *Idem & in l. 2. ſeq. tit. Familiæ erciſcundæ dicitur.*

Caput illud Solonis vltimum, quod de ædificiis tractat, quò propriè ſit referendum, oſtendit titulus Codicis, De ædificiis priuatis, *vbi modi ædificandi recenſentur. Ad hæc erunt etiam ſimilia referenda. Poſtremum hoc obſeruandum; Si quando locus aliquis inueniatur, qui alium ad titulum propriè pertineat; eum non tantùm in chartis indicatis deſcribendum, ſed etiam ipſum textum integrum in Pandectis aliquo ſingulari colore ſubducendum: vt ſi contingat aliquando Pandectas iterum legere, ſeque loci offerant iidem, ſtatim ſciatur, ſuam in claſſem atque ordinem iam digeſtos. Id laboris ſublenandi cauſſa faciundum, ac præterea fructus hic indidem manat, vt ſi poſtea quid inueniatur, quod ſubnotatum non ſit, & aliò pertineat: ſtatim ea de re certiores reddamur, quódque deeſt, impleamus.*

Ex his iam quiuis perſpicit, quæ Mamerÿ mens, quod conſilium fuerit, qui cum Paratitlorum ratione conſenſus. Propria titulorum diſcerni vult ab aliis modo quodam quaſi alienis; & hæc ipſa ſuos maximè proprios ad titulos referri: qua quidem ratione paratitla fiunt, vt ex hiſce noſtris vides. Et quod heic in ſola rerum ſacrarum materia præſtitum, idem in aliis quoque iuris noſtri materiis imitari commodè licebit. Hæc & rectiſſima, & maximè compendiaria via, hoc Theſeio filo in legum labyrintho, hac cynoſura Paratitlorum in Iuris oceano licebit vti, iúſque noſtrum vniuerſum feliciſſimè tum complecti, tum intelligere; tam gloſſis ineptis, quàm commentariis illis immenſis, penitus excluſis. Hanc viam qui non tenent, hoc filum, hanc cynoſuram qui non ſequuntur; vel in ipſo ſtatim nauigationis initio de portu deſperant, vel ad operas mercenarias, ſanctiſſima ſapientia iuris indignas, deflectunt; ac profeſſionis huius maieſtatem fædè

contaminant, & vniuerſo generi mortalium exoſam reddunt. Abuſus quidem vterque, tam oceanina commentariorum vaſtitatis, quàm mercenariæ profanationis, tantopere nunc excreuit; vt nouum quemdam Iuſtinianum, ad diſciplinæ iuris, & iudiciorum reformationem, noſtrum hoc ſæculum requirere videatur. Hoc iamdudum mundus vniuerſus clamitat, & barbaram Turcorum gentem beatam prædicat, quæ ſine fori ſtrepitu, déque ſimplici & plano, quod dici ſolet, ſuis ius reddat, & excluſis dilationum quibuſuis effugiis, exſecutionem mox adhibeat: licèt illis ne Iuſtinianeus quidem Codex in lingua ſua deſit, quod ipſi tam αὐτόχθονες regionum illarum, quàm αὐτόχθονες rerum noſtris ignotarum hominibus, idoneè teſtari poſſumus; quantumuis diuerſum aliquid Vigelio, & aliis, ex opinione vulgari temerè perſuaſum ſit. Et hæc quidem de vero Paratitlorum & ſalubberrimo vſu. De Notatorum verò libris noſtris parciùs, aut nihil potiùs dicam; quòd eius vſus per ſe cuiuis manifeſtus ſit.

Ad te verò, MARQVARDE PRÆSTANTISSIME, *mittendum hunc laborem meum, & cum aliis per te communicandum cenſui; quòd & patrono ei opus eſſet idoneo, per quem in hac iudiciorum effreni libidine defenderetur; & cui rectiùs offerri poſſet, quàm tibi, neminem vſquam reperirem. Inſolens quippe Paratitlorum ratio huius eſt ſæculi hominibus, ac propter nouitatem reprehenſorum inſquioribus expoſita cenſuris: & in Notatis pleraque recepta vulgò lectionis immutantur, quæ prima fronte criticorum animos offendi ſolere non ignoras. Itaque tum remedium apud te nobis ad calumniatorum morſus expromptum, qui iuris es vniuerſi, tam publici, quàm priuati, peritiſſimus; tum iiſdem certa ſpes in eodem, fiduciáque repoſita, non ingratum fore tibi conſilium dedicationis hoc noſtrum, qui horum auctori more nouo quodam es amiciſſimus: Nam quum oculi duces in amore primi nobis eſſe ſoleant, tu Leunclauium tuum priùs cœpiſti diligere, quàm vidiſſes: nullo quidem ipſius in te merito, ſed occulto conſpirantium inter ſe naturarum ductu ad eum amorem impulſus, quem deinceps, vbi conſpexiſſet alter alterum, è non obſcuris indiciis reabſe ſingularem expertus ſum. Viciſſim & ipſe, credo, ſatis animaduertiſti, quàm ille fuerit à mea quoque parte mutuus. Nimirum ortus ab initio tam raro, támque feliciter coaleſcens inter nos animorum conſenſus, adeò firmas hactenus in ſolo virtutis, quod vnicum eius eſt fundamentum, radices egit: vt incrementa cottidie maiora capiat, etiam inter abſentes, & perpetuum duraturus ſit. Hoc inſcriptis nomini tuo Paratitlorum Notatorúmque libris hiſce teſtatum equidem apud omnes volui, tu peruenuſte vultus in mei monogrammum idyllio tuo iam antè declaraſti; cuius illa quàm aureola? quàm niuei ſigna pectoris?*

Plurima quando tui lepidos erit inter amicos,
Non niſi ſed meritis mentio digna tuis:
Tunc poſſim vt veluti præſentem ſiſtere nobis,
Dicere &: Heic ille eſt, optimus ille virûm.
Te poſſim & caræ crebrò monſtrare puellæ,
Dicere &: Hic primus noſter amicus erat.
Iuro tuos oculos, mea lux, mihi numinis inſtar,
Et fuit, & ſemper primus amicus erit.

Vale, ac Georgio Remo, V. C. propinquo tuo, ſalutem ex me plurimam dicito.

ΝΟΜΟΣ

NOMOΣ
IOYΣTINIANOY BAΣIΛEΩΣ.
ΑΡΧΗ ΤΟΥ Α'. ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΟΣ.

LEGES IVSTINIANI IMP.
INITIVM LIBRI PRIMI CODICIS.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τ̃ ἁγιωτάτου τριάδος, καὶ περὶ πίστεως καθολικῆς, ἤτοι ὀρθοδόξου.

TITVLVS I.

De ſumma Trinitate, & fide catholica, ſiue orthodoxa.

ΠΕΡΙ ὀρθοδόξου πίστεως α'. ε'. ζ'. η'.

Περὶ τ̃ δημοσίᾳ δογματιζόντων. Ν'.

Ὅτι πρῶτος τ̃ ἱερέων ἐστὶν ὁ Ρώμης. ζ'.

Περὶ αἱρετικῶν, καὶ τίς ἐστιν αἱρετικός. α'. β'. γ'. ε'. ς'.

Περὶ ἀπηγορευμένων βιβλίων. γ'.

Περὶ ἀκύρων βασιλικῶν τύπων. κ'.

DE orthodoxa fide. Conſtit. I. V. VI. VII. VIII.

De his, qui dogmata publicè tractant. IV.

Quòd Romanus Epiſcopus inter Epiſcopos primus ſit. VII.

De hæreticis, & quis ſit hæreticus. I. II. III. V. VII.

De libris prohibitis. III.

De ſanctionibus Imperatoriis, quæ robur nullum habent. II.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τ̃ ἁγιωτάτων.

TITVLVS II.

De ſacroſanctis.

ΠΕΡΙ τ̃ καταλιμπανομένων, ἢ δωρουμένων διαγίοι προσώποις τε καὶ πράγμασι. α'. ιγ'. ιε'. ιθ'. κβ'. κε'.

Περὶ τ̃ πωλούντων λείψανα τ̃ ἁγίων, ἢ θαπτόντων ἐν ἐκκλησίᾳ. γ'.

Περὶ τ̃ δικαίων τ̃ ἐκκλησίας, καὶ τ̃ παραβαλανίων. Δ'. θ'.

DE iis, quæ relinquuntur, aut donantur venerabilibus perſonis & rebus. I. XIII. XV. XIX. XXII. XXIII. XXVI.

De vendentibus Sanctorum reliquias, aut ſepelientibus in eccleſia. II. III.

De decanis eccleſiæ, & parabolanis. IV. IX.

De prædiis eccleſiaſticis, quæ aliquid pendunt. V. VII. VIII. XI.
De dubiis eccleſiaſticis, quæ emergunt in Illyrico. VI.
De Conſtantinopolitano Epiſcopo. VI. XIV.
De diuinis domibus. VII.
De excuſationibus nauium, vel releuandis nauibus. X.
De ſanctionibus & mandatis Imperatoriis, quæ rata non ſunt. X. XII. XVI. XX.
De priuilegiis eccleſiaſticis. XII. XVII.
De alienationibus, & locationibus immobilium, & colonorum. XIV. XVII. XXIV.
De mobilibus, & vaſis ſacris. XVII. XXI.
De funeribus defunctorum. XVIII.
Ne militares annonæ transferantur ad eccleſias. XX.
De Chartulario eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. XXV.
De ratiociniis & œconomis. XXV.
De centum annorum ſpatio, competente aduerſus ciuitatem, vel eccleſiam. XXIII.

TITVLVS III.

De Epiſcopis & clericis.

DE priuilegiis clericorum & monachorum. I. II. VI. XXXII. LI.
Qualia pendant clerici. III.
Qui clerici vel ſolitarij fieri nequeant. IV.
De iis, qui per matrimonium quaſdam ſibi copulant perſonas prohibitas. V. LIII.
De nuptiis prohibitis, & natis ex his liberis, & cum quibus habitare poſſint Epiſcopi & clerici. XIX. XLI.
De teſtimoniis Epiſcoporum & clericorum. VII. VIII.
De diaconiſſarum ætate. IX.
De irruentibus in eccleſias. X.
De adparitoribus & decurionibus, qui

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

ΠΕΡΙ προσκομίων κληρικῶν καὶ μοναχῶν. α'. β'. δ'. λϛ'. να'.
Ποῖα συμπλοκὴν οἱ κληρικοί. χ'.
Τίνες οὐ δυνανται κληροῦσθαι, ἢ μοναζειν. δ'.
Περὶ τῶν ἀφ' ὧν γάμων ἁρμόζοντων. ε'. νη'.
Περὶ γάμων κεκαλυμμένων, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν παιδίων· ὧν παίας δυνανται συμοικεῖν ἐπίσκοποι καὶ κληρικοί. ιθ'. μδ'.
Περὶ μαρτυρίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν. ζ. η'.
Περὶ ἡλικίας τῶν κληρομένων. θ'.
Περὶ τῶ ἐπίόντων τὰς ἐκκλησίας. ι'.
Περὶ τῶν ταξιωτῶν καὶ βουλευτῶν γινο-

μένων ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν, ἢ μοναχῶν. δ'. ιϛ'. κ'. κα'. κϛ'. να'.

Περὶ γεωργῶν καὶ δούλων κληρουμένων ἢ μοναζόντων. ια'. ιϛ'. κ'. λϛ'. λϛ'.

Περὶ τῶν παραβαινόντων τὰ τῆς ἐκκλησίας νομίμια. ιγ'. κϐ'. λϐ'. λδ'.

Οτι κρατοῦσιν οἱ νόμοι ὡς οἱ κανόνες μδ'.

Περὶ τῶν καθῃρημένων ἐπισκόπων. ιδ'. κγ'.

Περὶ τῶν ἐν οἴκῳ συναγωγείων. ιϛ'.

Περὶ ἀκύρων βασιλικῶν τύπων. ιϛ'. λϛ'.

Περὶ τῶν παραβολανῶν. ιζ'. ιη'.

Οτι οἱ κληρικοὶ οὐ προΐστοισι δημοσίας ἢ βασιλικῆς χρείας. κ'. νδ'.

Πῶς λειτουργεῖ ὁ βουλευτὴς ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς, ἢ ἐλεύθερος ὤν. κα'.

Περὶ δικῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ἢ μοναχῶν. κϐ'. κε'. λϐ'. λϛ'. ν'.

Περὶ ἀποδημίας ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, ἢ μοναχῶν. κϐ'. μϐ'.

Περὶ τῶν πτωχοῖς, ἢ ἄλλως ἁγίοις καταλιμπανομένων. κδ'. κη'. με'. μη'.

Οτι καλὸν κληρικοῖς ὀμνύειν. κε'.

Πῶς ἀφήσει μοναστήρια. μγ'.

Γοῦ δεῖ σωθῆναι ἢ λείψανα ἐπισκόπου. κϛ'.

Περὶ τῶν τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπανόντων. λη'.

Ποῖοι μοναχοὶ ἀφ' χρείαν ἐξέρχονται, καὶ πῶς ἀφήσει. κθ'.

Περὶ ἡγουμένων, καὶ ὑπὸ τίνα ἔσοι τὰ μοναστήρια λθ'. μϛ'.

Περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων καὶ τῶν διὰ δόσεως χρημάτων ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν, ἢ ὀφφίκια λαμβανόντων λ'. μα'. μζ'. μη'.

Περὶ ὀρφανοτρόφων, καὶ ἄλλων διοικητῶν εὐαγῶν τόπων. λα'. λδ'. μα'.

Περὶ οἰκονόμου, καὶ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος αὐτὸν ποιῇ. λϐ'. μα'.

fiunt Epiſcopi, vel clerici, vel monachi. IV. XII. XX. XXVII. LII.

De agricolis & ſeruis, qui clerici vel monachi fiunt. XI. XVI. XX. XXXVI. XXXVII.

De violantibus Eccleſiæ priuilegia. XIII. XXII. XXXII. XXXIV.

Quòd canones perinde valeant, atque leges. XLIV.

De Epiſcopis depoſitis. XIV. XXIII.

De conuenticulis, quæ domi celebrantur. XV.

De ſanctionibus Imperatoriis, quæ irritæ ſunt. XVI. XXXV.

De parabolanis. XVII. XVIII.

Clericos non facere, quæ ad vſum fiſci vel curiæ pertinent. XXI. LI.

Quomodo munera præſtet decurio, vel Epiſcopus, vel clericus, vel illuſtris. XXI.

De litibus Epiſcoporum, & clericorum, & monachorum. XXII. XLII.

De abſentia Epiſcoporum, & clericorum aut monachorum. XXII. XLII.

De his, quæ pauperibus, aut alioqui piè relinquuntur. XXIV. XXVIII. XLV. XLVIII.

Quòd clericis prohibitum ſit iurare. XXV.

Quomodo vitam agant monaſtriæ. XLIII.

Quonam crux aut reliquiæ transferri debeant. XXVI.

De his qui monaſteria ſua relinquunt. XXXVIII.

Quinam monachi propter neceſſitatem egrediantur, & quomodo degant. XXIX.

De abbatibus, & quibus ſubiecta ſint monaſteria. XXXIX. XLVI.

De ordinatione Epiſcoporum, & de iis qui per largitionem facti ſunt Epiſcopi, vel clerici, vel accipiunt officia. XXX. XLI. XLVI. LII.

De orphanotrophis, & aliis adminiſtratoribus venerabilium locorum. XXXI. XXXIV. XLI.

De œconomo, & quòd Epiſcopus eum conſtituat. XXXII. XLI.

De his quæ adquiruntur Episcopis, & clericis, & administratoribus venerabilium locorum. XXIII. XLI. XLIX.

Quamlibet ciuitatem suum habere Episcopum, nec posse ius alterius, alterum intercipere. XXXV.

Quòd nemo cogatur offerre fructus clericis. XXXVIII.

De iis, qui ob hanc causam aliquos segregant, vel anathemate damnant, vel non baptisant. eadem constitut. XXXVIII

De testamentorum insinuatione. XL.

Quod ipsimet clerici psallere debeant, & cultum exhibere Deo. XLI. LI.

Quomodo transigendum sit de annali legato. XLV. LV.

Quòd non licitum cuique sit, ea negligere, quæ pro ipso faciunt. L.

De clerico, vel exclerico, vel monacho militante, vel ad dignitatem prouecto. LII

Si quis ex casu non exstantium liberorum grauatus fideicommisso, aut substitutione, monachum sese fecerit, aut clericum. LII.

Si alteruter ex coniugibus, aut sponsis, solitariæ se vitæ dederit. LII. LIV.

Quòd parentes impedire liberos nequeant, quo minus clerici vel monachi fiant. LIV.

De Christiano, qui seruit hæretico, vel pagano, vel Iudæo. LIV.

Περὶ τῶν κτωμένων ἐπισκόποις ἢ κληρικοῖς, ἢ διοικηταῖς διαγῶν τόπων. λγ'. μα'. μθ'.

Οτι ἑκάστη πόλις ἔχει ἐπίσκοπον, καὶ οὐ δύναται ἕτερος ἑτέρου δίκαιον ἀφαιρεῖσθαι. λε'.

Οτι οὐ δεῖ καρποφορεῖσθαι ἐξ ἀνάγκης. λη'.

Περὶ τῶν * οἰκεῖ ἀφοριζόντων, ἢ ἀναθε- * ἴσ. ἀλλ᾽ μαπιζόντων, ἢ μὴ βαπτιζόντων. λη'.

Περὶ ἐμφανείας διαθηκῶν. μ'.

Οτι δεῖ τοὺς κληρικοὺς δι' ἑαυτῶν ψάλλειν καὶ λειτουργεῖν. μα'. να'.

Πῶς δεῖ διαλύεσθαι ὅτι ἀναλίσκω λεγάτῳ. μα'. ν'.

Οτι οὐκ ἔξεστιν ἑκάστῳ τῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀδιαφορεῖν. ν'.

Περὶ κληρικοῦ, ἢ ἀπὸ κληρικῶν, ἢ μοναχοῦ στρατευομένου, ἢ ἀξιωματικοῦ γινομένου. να'.

Εἰὰν ὁ ἐξ ἀπαιδίας βαρηθεὶς ἀπαγαπωμένος, ἢ μονάσῃ, ἢ κληρωθῇ. νβ'.

Εἰὰν ὁ ἐξ τῶν συνοικούντων μητέρων μονάσῃ. νβ'. νδ'.

Οτι οὐ δύνανται οἱ γονεῖς κωλύειν τοὺς παῖδας κληθῆναι ἢ μονάζειν. νε'.

Περὶ Χριστιανοῦ δουλεύοντος αἱρετικῷ, ἢ ἕλλησι, ἢ ἰουδαίῳ. νε'.

TITVLVS IV.

De Episcopali audientia.

De vectigalibus. I.

De litibus. VII. XIII. XXIX.

De primatibus officij ferro necandis. VI.

De sententiis Episcopalibus. VI. VIII.

De adpellationibus. II. VII. VIII. XXIX.

Ne mimæ, vel scorta, habitu sacro vtantur. IV.

Quòd archigerontes, & administratores

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ ἐπισκοπῆς.

ΠΕΡΙ τελῶν. α'.

Περὶ δικῶν. ζ'. ιγ'. κθ'.

Περὶ τῶ ἀποκτιννύντος σιδήρῳ.

Περὶ ψήφων. ζ'. ν'.

Περὶ ἐκκλήτων. β'. ς'. ν'. κθ'.

Περὶ τοῦ μὴ κατέχεσθαι μίμους ἢ πόρνας ἱερῷ σχήματι. δ'.

Οτι Χριστιανοὺς δεῖ τοὺς ἀρχιγέροντας,

κ) τοὺς δημοσίους τῶν ἐργαστηρίων. ε'.

Ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπὶ ἁμαρτίᾳ ἀπαγομένους ἀποσπᾶν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν ἐκκαλεῖσθαι. ς'.

Πῶς ἐμβάλλονται οἱ ὑπ' ἐξαιρετῶν, καὶ πῶς ἀπολύονται. θ'. κϛ'. κγ'.

Περὶ αἱρετικῶν, καὶ βιβλίων ἀπαγορευμένων. ι'.

Περὶ τῶν ἐπιστρεφόντων αἰχμαλώτων. ια'.

Περὶ σιτωνῶν, καὶ πόρων, καὶ παραγωγῶν. ιϛ'. ιδ'. λγ'.

Τίνων κωλύονται οἱ μὴ ὄντες ὀρθόδοξοι. ε'. ιε'. ιθ'. κ'.

Εἰ ὁ εἷς τῶν μητέρων, ἢ τῶν συγγενικῶν αἱρετικός ἐστι. Περὶ τῶν ἐξ αὐτῶν γεννωμένων. ις'.

Περὶ σιτώνου, καὶ ἐκδίκου, καὶ γραμματέως, καὶ πατρὸς πόλεως. ια'. ιζ'. ιθ'. κε'. κς'. λ'. λδ'.

Πῶς οἱ γραμματικοὶ χορηγοῦνται καὶ ἀπαλλάττονται. ιη'.

Περὶ σωματοφυλάκων. ιε'.

Περὶ γραμματικῶν. κ'.

Περὶ ἐκκοπῆς χρόνου, καὶ διαργυρίας. κα'. λα'.

Περὶ ἐκπεμπομένων βρεφῶν. κδ'.

Περὶ κύβων, καὶ παικτῶν, καὶ κυνηγεσίων. κε'. λδ'.

Περὶ λογισμῶν πολιτικῶν, καὶ ἔργων, καὶ τόπων, καὶ ἐκδόσεων, καὶ νομῶν ὑδάτων. κς'.

Περὶ τῶν εἰς ἐπαρχίας πεμπομένων διὰ δίκην, ἢ ἐμφάσεων. κς'.

Περὶ τῶν ἐξ ὑπαρχίας ἀγομένων πότε ἀξιοῦνται, ἢ ἐγγύας διδόασιν. κς'.

Περὶ διαγραφῶν. κς'.

Περὶ ποινῆς κεκριμένων. κς'. λ'.

Πῶς γαμοῦσιν οἱ παῖδες τῶν μαινομένων, καὶ τῶν παραφρονούντων. κη'.

Περὶ καταβολῆς καὶ ἀναβάσεως τῶν ἐμφυτευμένων. λϛ'.

ergaſtotarum debeant eſſe Chriſtiani. V.

Quòd ij qui ad ſupplicium abducuntur, abſtrahendi vel eripiendi non ſint. Poſſe tamen ipſorum nomine adpellari. VI.

Quomodo captiui coniiciantur in carceres, & quomodo curandi ſint. IX. XXII. XXIII.

De hæreticis, & libris vetitis. X.

De captiuis, qui poſtliminio reuertuntur. XI.

De mulieribus ſcenicis, & de ſcortis, & lenonibus. XII. XIV. XXIII.

A quibus officiis arceantur, qui non ſunt orthodoxi. V. XV. XIX. XX.

Si alteruter coniugum, vel ſponſorum, ſit hæreticus. & de his, qui ex eis naſcuntur. XVI.

De aduocato, & comparatore frumenti, & defenſore, & duumviro, & patre ciuitatis. XV. XVII. XIX. XXV. XXVI. XXX. XXXIV.

Quomodo militibus annonæ præbeantur. XVIII.

De aduocatis. XV.

De militantibus. XX.

De interruptione temporis, & exceptione pecuniæ non numeratæ. XXI. XXXII.

De infantibus, qui exponuntur. XXIV.

De aleis, & ſpectaculis, & harenis ſiue venationibus. XXV. XXXIV.

De ratiociniis municipalibus, & operibus, & locis, & locationibus, & à quarum poſſeſſionibus. XXVI.

De his, qui mittuntur in prouincias, propter adminiſtrationem, vel alicuius rei publicationem. XXVI.

De prouincialibus, qui conueniuntur: quando cautionem iuratoriam, vel fideiuſſores præſtent. XXVI.

De actionibus. XXVI.

De creatione curatorum. XXVII. XXX.

Quomodo liberi furioſorum & dementium matrimonia contrahant. XXVIII.

De dilatione, ac emphyteumatis amiſſione. XXXII.

TITVLVS V.

De Hæreticis.

QVIS *ſit hæreticus.* II. V. XII. XVIII.

Quorum non ſint participes hæretici, & pagani, & Iudæi, & Samaritæ. I. IV. V. VIII. XII. XVIII. XX. XXII.

Quòd hæretici non debeant docere. II. VIII.

De Epiſcopis, & clericis, & conuenticulis, & litaniis, & baptiſſationibus, & communione hæreticorum. II. III. V. VIII. XIV. XVII. XVIII. XX.

De ſeruis hæreticorum. IV.

Quòd etiam poſt mortem Manichæus accuſetur. IV.

Quòd vltimo ſupplicio Manichæus plectatur. V. XI. XII.

De ſanctionibus Imperatoriis, quæ legibus repugnant. V.

De Neſtorianis, & libris eorum. VI.

De hæreticis, qui ſunt in curiis, vel militia, vel collegiis. VII. XII.

De Dioſcoro, & Eutyche, & ſcriptis eorum. VIII.

Quas ferant pœnas, qui contra ſynodum Chalcedonenſem ſcribunt, aut ſcripta legunt, aut dictant. VIII.

De eo, quòd hæretici more conſueto non ſepeliantur. IX.

De libris hæreticorum, qui ſunt orthodoxi, vel ad Eccleſiam orthodoxam adducuntur. XII. XIII. XV. XVIII. XIX.

Quomodo ſuccedant, vel ſucceſſores habeant, vel alienent hæretici. IV. XIII. XV. XVII. XVIII. XIX. XXII.

De his, qui hæreticos non indicant: & de libris eorum. XVI.

Quæ pœnæ ſint illorum, qui Montaniſtis præſunt. XX.

Quinam hæretici, & quando teſtes ſint. XXI.

Quòd hæreticus ne quidem ex militari teſtamento hereditatem, vel legatum accipiat. XXII.

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ αἱρετικῶν.

Τί ἐστιν αἱρετικός. β'. ε'. ιϛ'. ιη'.

Τίνων οἱ αἱρετικοὶ, καὶ οἱ Ἕλληνες, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ σαμάρειται οὐ μετέχουσιν. α'. δ'. ε'. η'. ιϛ'. ιη'. κ'. κϛ'.

Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν τοὺς αἱρετικούς. β'. ζ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κλήρου, καὶ συναξαρείων, καὶ λιτῶν, καὶ βαπτισμάτων, καὶ κοινωνίας αἱρετικῶν. β'. γ'. ε'. η'. ιδ'. ιζ'. ιη'. κ'.

Περὶ τῶν δούλων τῶν αἱρετικῶν. δ'.

Ὅτι καὶ μετὰ θάνατον ὁ μανιχαῖος κατηγορεῖται. δ'.

Ὅτι ἐχθρὸς ὁ μανιχαῖος βασιλεῖ. ε'. ια'. ιϛ'.

Περὶ παλαιόμενα βασιλικῶν τύπων. ε'.

Περὶ νεοφωτίστων, καὶ τῶν βιβλίων αὐτῶν. ϛ'.

Περὶ τῶν ὄντων ἐν βουλαῖς, ἢ στρατείαις, ἢ σωματείοις αἱρετικῶν. ζ'. ιϛ'.

Περὶ Διοσκόρου, καὶ Εὐτυχοῦς, καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν. η'.

Τί ὐφίστανται οἱ καὶ τὴν συνόδου Χαλκηδόνος γράφοντες ἢ ἀναγινώσκοντες, ἢ ὑπαγορεύοντες, ἢ ἔχοντες. η'.

Περὶ τοῦ μὴ καὶ τῶν νενομισμένων θάπτεσθαι τοὺς αἱρετικούς. θ'.

Περὶ τῶν παίδων τῶν αἱρετιζόντων, ὄντων ὀρθοδόξων, ἢ προσαγορευομένων. ιϛ'. ιγ'. ιε'. ιη'. ιθ'.

Πῶς κληρονομοῦσιν, ἢ κληρονομοῦνται, ἢ ἐκπίπτουσιν οἱ αἱρετικοί. δ'. ιγ'. ιε'. ιζ'. ιη'. ιθ'. κϛ'.

Περὶ τῶν μὴ καταμηνυόντων τοὺς μανιχαίους, καὶ περὶ βιβλίων αὐτῶν. ιϛ'.

Τί ὐφίστανται οἱ προσιάμενοι montanistas. κ'.

Ποῖοι αἱρετικοὶ, καὶ πότε μάρτυρες ἐσοι. κα'.

Ὅτι οὔτε ἀπὸ στρατιωτικῆς διαθήκης αἱρετικὸς κληρονομεῖ, ἢ λαμβάνει λαμβάνει. κϛ'.

ΤΙΤΛΟΣ ς'.

Μὴ τὸ ἅγιον.

ΠΕΡΙ τῶν δὶς ὃ αὐτὸ βαπτιζόντων. α'.
Περὶ αἱρετικῶν βαπτιζόντων, ἢ τῶν μεταβαπτιζομένων. β'. γ'.
Εἰ καὶ οἱ αἱρετικοὶ τοὺς δούλους αὐτῶν βαπτίσωσιν, ἢ κωλύσωσι τὴν ὀρθοδοξίαν προσελθεῖν. γ'.

TITVLVS VI.

Ne ſanctum baptiſma iteretur.

DE his, qui bis eumdem baptiſſant. I.
De hæreticis baptiſſantibus, & baptiſſatis. II. III.
Si hæretici ſervos ſuos baptiſſarint, aut prohibuerint, quo minus ad orthodoxam fidem accederent. III.

ΤΙΤΛΟΣ ζ'.

Περὶ ἀποστατῶν.

ΠΕΡΙ τοῦ γινομένου ἀπὸ Χριστιανῶν Ἰουδαίου. α'. β'.
Περὶ τοῦ γινομένου Ἕλληνος, καὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων. β'. δ'.
Ὅτι οἱ τοιοῦτοι οὐ διατίθενται, καὶ ὅτι μετὰ θάνατον κατηγορῶνται. α'.
Περὶ τῶν γινομένων αἱρετικῶν ἐξ ὀρθοδόξων. γ'.
Περὶ τοῦ μεταγαγόντος δοῦλον εἰς ἀλλοτρίαν θρησκείαν. α'.
Περὶ κληρικοῦ, ἢ μοναχοῦ φρονοῦντος τὰ Εὐτυχοῦς, ἢ Ἀπολιναρίου. ς'.

TITVLVS VII.

De apoſtatis.

DE eo, qui ex Chriſtiano ſit Iudeus. I. II.
De eo, qui paganus ſit: déque rebus ipſius. II. IV.
Quòd qui tales ſunt, teſtamenta non condant; & poſt mortem accuſentur. II.
De his, qui ex orthodoxis fiunt hæretici. III.
De eo, qui ſervum, aut ingenuum, ad nefandam ſuperſtitionem traduxerit. V.
De clerico, vel monacho, qui Eutychis, vel Apollinaris dogmata ſectatur. VI.

ΤΙΤΛΟΣ η'.

Μηδενὶ ἐξεῖναι.

ΟΤΙ οὐ δεῖ ποιεῖν ἐν τῷ ἐδάφει τιμιον σταυρόν.

TITVLVS VIII.

Nemini licere ſignum.

TRADIT, *humi venerandam crucem fieri non debere.*

ΤΙΤΛΟΣ θ'.

Περὶ Ἰουδαίων.

ΠΕΡΙ τῶν ἐγκαταλιμπανομένων τοῖς Ἰουδαίοις. α'.
Περὶ λειτουργιῶν καὶ ἑορτῶν. β'. ε'. ιγ'. ιζ'.
Περὶ ἀμφιτημένων. α'. ς'. ια'. ιδ'. ις'. ιη'.
Περὶ συναγωγῶν. γ'. ιδ'. ιη'.
Περὶ βουλευτῶν Ἰουδαίων. ε'. ι'.
Ὅτι οὐ γαμοῦσιν ἀλλήλοις Χριστιανοὶ καὶ Ἰουδαῖοι. ς'.

TITVLVS IX.

De Iudæis.

DE his, quæ Iudæis relinquuntur. I.
De muneribus & feſtis eorum. II. V. XIII. XVII.
De Iudæorum delictis. III. VI. XI. XIV. XVI. XVIII.
De ſynagogis eorum. IV. XIV. XVIII.
De Iudæis curialibus. V. X.
Quòd inter ſe Chriſtiani & Iudæi matrimonia non contrahant. VI.

De matrimoniis eorum. VI. VII.
De litibus eorum. VIII. XIII. XV.
Quòd ipſi rerum in foro ſuo precia ſtatuant. IX.
De his, qui cælum colunt. I. XII.
Non debere Iudæis iniurias inferri. XIV.
De canone coronario. XVII.
A quibus Iudæi prohibeantur. XVIII.

TITVLVS X.

Ne Chriſtianum mancipium.

SI Iudæus habeat mancipium, quod non eſt Iudæus: aut ſi mancipium Chriſtianum habeat, qui non eſt Chriſtianus.

TITVLVS XI.

De Paganis.

DE ſacerdotibus. I. V. VII.
De ſacrificiis. I. III. IV. VII. VIII. IX.
De diuinationibus. II.
De ſanctionibus Imperatoriis, ad euerſionem publicorum operum ſpectantibus. III.
De ſpectaculis. IV.
De loco, in quo aliquid abſurdi peragitur. VIII.
Non debere Chriſtianos iniurias inferre vel Iudæis, vel paganis. VI.
Publicè paganos accuſari. VII. VIII.
De his, quæ relinquuntur, aut donantur ad fulciendum paganiſmum. IX.
De paganis, qui non baptizantur: aut baptizantur quidem, ſed interim paganizant, aut ſuos non baptizant. X.

TITVLVS XII.

De his qui ad eccleſias confugiunt.

SI Iudæus velit baptizari fugiendi criminis aut debiti cauſa. I.

Περὶ γάμων. ϛ'. ζ'.
Περὶ δικῶν. ι'. ιγ'. ιε'.
Οτι αὐτοὶ αἱρεσιαρχήσουσι τῶν ἰδίων. θ'.

ΤΙΤΛΟΣ Ι'.

Μὴ Χριστιανόν.

ΕΑΝ Ιουδαῖος ἔχῃ δούλην μὴ ὄν Ιουδαῖος, ἢ μὴ ὢν Χριστιανὸς ἔχῃ Χριστιανόν.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

Περὶ ἑλλήνων.

ΠΕΡΙ ἱερέων. α'. ε'. ζ'.
Περὶ θυσιῶν. α'. γ'. δ'. ζ'. ι'. θ'.
Περὶ μάντεων. β'.
Περὶ τύπων βασιλικῶν ὅτι καθαιρέσει δημοσίων ἔργων. γ'.
Περὶ θεωριῶν. δ'.
Περὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ τι πραχθῆναι ἄτοπον. η'.
Οτι οὐ δεῖ Χριστιανοὺς ἐπηρεάζειν Ιουδαίοις ἢ ἕλλησιν. ϛ'.
Οτι πουζλίκιος οἱ ἕλληνες κατηγορηθῆναι. ζ. η'.
Περὶ τῶν ἐγκαταλιμπανομένων ἢ δωρουμένων ὅτι οὐσίας ἑλληνισμοῦ. θ'.
Περὶ τῶν μὴ βαπτιζομένων ἑλλήνων, ἢ βαπτιζομένων μὲν, ἑλληνιζόντων δὲ, ἢ τοὺς ἰδίους μὴ βαπτιζόντων. θ'.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ τούτων ζυνὲς εἰς τὰς ἐκκλησίας καταφύγοισιν.

ΕΑΝ Ιουδαῖος θέλῃ βαπτισθῆναι ἀφ' ὧν φυγεῖν χρέος, ἢ ἔγκλημα. α'.

Περὶ

Περὶ τοῦ μὴ ἀποσπᾶσθαι τοὺς καταφυγόντας. β'. γ'.
Εαν ἔχωσιν ὅπλα οἱ καταφύγοντες. γ'. δ'.
Ποῦ καὶ πῶς δεῖ τοὺς καταφυγόντας διαγίνεσθαι. γ'. ς'.
Περὶ τῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἐκβοώντων. ε'. ζ. η'.
Περὶ τῶν ἐν πόλεσι ταραττόντων. ε'.

Πῶς ἐπομνύουσι, καὶ ἀπολογοῦνται οἱ καταφύγοντες. ς'.
Περὶ δούλων, καὶ ἀπελευθέρων, καὶ γεωργῶν καταφυγόντων. δ'. ς'.
Ὅτι δεῖ τοὺς καταφύγοντας, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν ζητεῖσθαι. ς'. η'.

Ne abstrahantur confugientes ad ecclesias. II. III.
Si habeant arma, qui confugiunt. III. IV.
Vbi, & quomodo degere confugæ debeant. III. VI.
De his, qui in ecclesiis exclamant. V. VII. VIII.
De his, qui in ciuitatibus seditiones mouent. V.
Quomodo commoneantur & respondeant confugæ. VI.
De seruis, & libertis, & agricolis confugientibus ad ecclesias. IV. VI.
Quòd confugas, & causas eorum oporteat explorari. VI. VIII.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ τῶν ἐν ἐκκλησίαις ἐλευθερουμένων.

Πῶς ἐλευθεροῦται ἐν ἐκκλησίᾳ. α'. β'.
Οἷα οἱοισδήποτε ῥήμασιν ἐλευθερίαν εἰ καταλίποι κληρικὸς, δίκαια αἰτοῦσι. β'.

Δίκαια, ὀρθὰ, ἰσχυρά.

TITVLVS XIII.

De his, qui in ecclesiis manumittuntur.

QVOMODO *quis in ecclesia manumittat.* I. II.
Quòd quibuscumque verbis libertatem clericus in testamento reliquerit, directa libertas competat. II.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΙΡΗΜΕΝΩΝ
ΕΝ ΤΩι ΚΩΔΙΚΙ, ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΔΙΓΕΣΤΟΙΣ,
ΚΑΙ ΝΕΑΡΑΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΣΙΝ,
Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, καὶ μοναχῶν, καὶ πραγμάτων ἱερῶν, ἔτι δὲ καὶ Ἰουδαίων καὶ αἱρετικῶν.

COLLECTIO EXPOSITORVM
in Codice, & Digeſtis, & Nouellis conſtitutionibus,
DE EPISCOPIS, ET CLERICIS, & monachis, & rebus ſacris, atque etiam de Iudais & hereticis.

LIBER PRIMVS.

Ἐκ τοῦ πρώτου βιβ. τοῦ κώδικος.

EX LIBRO I. CODICIS.

TITVLVS PRIMVS.

De ſumma Trinitate, & fide Catholica: & vt nemo de ea publicè contendere audeat.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ τῆς ἁγιωτάτης Τριάδος, καὶ τῆς καθολικῆς πίστεως· καὶ ὡς οὐδένα τολμᾶν ὡς καὶ αὐτῆς ἀμφισβητεῖν.

L. i. C. hoc tit. cum ſeq.

I. QVI ſacroſanctam Trinitatem, in vna Deitate, paris poteſtatis, haud glorificat: ne Chriſtianus quidem dicitur: ſed veſanus, hæreticus, & infamis eſt, & punitur.

Ἑρμηνεία α'. Οἱ μὴ δοξάζοντες τὴν ἁγίαν τριάδα, ἐν μιᾷ θεότητι ἰσοδυνάμῳ, οὔτε Χριστιανὸς λέγεται, ἀλλ' ἄφρων ἐστὶ, καὶ αἱρετικὸς καὶ ἄτιμος, καὶ ζημιοῦται.

II. Hæretici congregationes nullas habeant, nec ſacrificia vel myſteria peragant, tametſi per ſubreptionem reſcriptum impetrauerint: Fides patrum, qui Nicææ conuenerunt, auctoritatem duntaxat habeat: ac ſiquidem hæretici congregationes intra oppida habere audeant, oppidis expelluntur.

β'. Οἱ αἱρετικοὶ μὴ συναγέσθωσαν, μήτε θυσιαστήρια τελείτωσαν, ἢ μυστήρια, καὶ * κἂν ὑπ' σιωαρπαγὴν ἀνύποπτον προέσωνται· μόνη ὀρθοχρηματιζέτω ἡ τῶν ἐν Νικαίᾳ πίστις· καὶ πολιτῶται οἱ αἱρετικοὶ συναγωγὰς ἐντὸς πόλεως ἔχειν, ἐκβάλλωνται τῶν πόλεων. * χ. ἐὰν ἡ

III. Porphyrij, & aliorum aduerſus Chriſtianos ſcripta, itémque Neſtorij, atque adeò quæcumque cum Nicæna & Epheſina ſynodis non conſentiunt, à quarum fide deflectere non licet, exuruntur. Qui verò libros indicatos habent & legunt, vltimo ſupplicio adficiuntur: &

Hæc conſtitutio deeſt in vulgatis libris Codicis. Continetur tamen reſcriſis.

γ'. Τὰ κατὰ τῶν Χριστιανῶν Πορφυρίου καὶ ἄλλων συγγράμματα καιέσθωσαν, καὶ τὰ Νεστορίου, καὶ ὅσα μὴ συμφωνεῖ πᾶσι τοῖς ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἐφέσῳ συνόδοις, ὧν ὀρθὴ ἔξεστι προαιρεῖσθαι τὴν πίστιν. οἱ δὲ τὰ εἰρημένα βιβλία ἔχοντες καὶ ἀναγινώσκοντες, ἐσχάτως ζημιούσθωσαν. Οἱ δὲ

Νεστοριανοὶ ὀπίσκοποι μὲν καὶ κληρικοὶ, τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἐκβάλλονται· λαϊκοὶ δὲ ἀναθεματίζονται, τῶν ὀρθοδόξων * αὐτοῖς ἀκινδύνως δημοσιεύόντων. ἔχει δὲ ἡ διάταξις οὕτως.

* χ. ἀυτοὶ

Αὐτοκράτορες Θεοδόσιος καὶ * Οὐαλεντινιανὸς Αὔγουστοι, Ορμίσδᾳ ἐπάρχῳ πραιτωρίων.

* χ. Οὐαλεντιανὸς

ΘΕΣΠΙΖΟΜΕΝ πάντα ὅσα ὁ Πορφύριος ὑπὸ τῆς αὐθαιρεσίας ἐλαυνόμενος, ἢ ἕτερός τις τῶν τοῖς βεβήλοις τῆς Χριστιανῶν θρησκείας συντάγματα πρὸς οἱουδήποτε διεισκέμματα, πυρὶ παραδίδοσθαι· πάντα γὰρ τὰ κινοῦντα τὴν θεὸν εἰς ὀργὴν συγγράμματα, καὶ ψυχὰς ἀδικοῦντα, οὐδὲ εἰς ἀκοὰς αὐδενῶν ἐλθεῖν βουλόμεθα.

Ἔτι δὲ διαπίζομεν τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἀσεβοῦς Νεστορίου πίστεως, ἢ τῇ ἀθεμίτῳ αὐτοῦ διδασκαλίᾳ ἀκολουθοῦντας, εἰ μὲν ὀπίσκοποι εἶεν, ἢ κληρικοὶ, τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν ἐκβάλλεσθαι· εἰ δὲ λαϊκοὶ, ἀναθεματίζεσθαι. ἐξουσίαν ἐχόντων τῶν βουλομένων ὀρθοδόξων τῶν ἑπομένων τῇ ἀστεβεῖ ἡμῶν νομοθεσίᾳ, δίκαι φόβου καὶ βλάβης δημοσιεύειν αὐτοὺς καὶ ἐλέγχειν. ὅπερ εἰ ἦλθεν εἰς τὰς ἀσεβοῦς ἡμῶν ἀκοὰς, ὡς ἂν τῆς διδασκαλίας συνέγραφον καὶ ἐξέθεντο ἀμφιβόλους, καὶ οὐκ ἀκριβῶς συμφώνους τῇ ἁγιωτάτῃ ὀρθοδόξῳ πίστει τῶν τε ἁγίας συνόδου τῶν συνελθόντων ἐν Νικαίᾳ καὶ ἐν Ἐφέσῳ ἁγίων πατέρων, καὶ Κυρίλλου τοῦ τῶν ἀσεβοῦς μνήμης, τοῦ γενομένου τῆς μεγάλης Αλεξανδρείας πόλεως ὀπισκόπου. κελεύομεν τὰ μὲν γενόμενα τοιαῦτα συγγράμματα, ἢ πρὸ τούτου, ἢ καὶ νῦν ἐμπιπράσθαι· καὶ ἀφερέσθαι τὰ Νεστορίου· καὶ τελείᾳ ἀφανισμῷ παραδίδοσθαι, ὥστε μηδὲ εἰς ἀναγνωσίν τινος ἐλθεῖν. τὰ τοιαῦτα συγγράμματα, ὅπου βιβλία ἔχειν καὶ ἀναγινώσκειν αἱρούμενον, τὴν ἐσχάτην ζημίαν ὑφορωμένων· ἢ δὲ λοιπὸν, μηδενὶ ἔξεστιν παρὰ τὴν ἁγιωτάτην πίστιν, καθάπερ εἰρήκαμεν, τῶν τε Νικαίᾳ καὶ ἐν Ἐφέσῳ λέγειν τι ἢ διδάσκειν.

Emperors Theodosius and * Valentinianus Augusti, to Hormisdas Praetorian Prefect.

* Valentinianus

WE SANCTION, that whatever Porphyrius, driven by the madness of his own temerity, or any other of the profane, has written against the religion of the Christians, or has composed for the subversion of any one whatever, be committed to the flames. For we will that all writings which provoke the anger of God, and violate souls, shall not even come to the ears of men.

Moreover we command, that those who follow the impious faith of the sacrilegious Nestorius, or his abominable doctrine, if they be Bishops or clerics, be expelled from the holy churches: if laymen, be anathematized. Power being given to all the orthodox who follow our pious law, to denounce them with impunity, and to convict them. And if it shall come to the ears of our religious piety, that they have composed and published any writings, which are ambiguous, and not accurately agreeing with the perfect orthodox faith of the holy synod which met at Nicæa and at Ephesus, of the holy fathers, and of Cyril of blessed memory, who was Bishop of the great city of Alexandria: we command that such writings, whether they have been published before, or now, be burned, and delivered to the most complete destruction, and that the writings of Nestorius be taken away, so that no one may read them. And those who choose to have and read such writings, we suspect of the last crime: and we will that no one shall dare, contrary to the most holy faith, and what we have declared of the holy synod which met at Nicæa and at Ephesus, to say or teach anything.

Δ'. Ὁ δημοσίᾳ πρόπους πλήθους διαπίζων περὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη, καθαιρεῖται· εἰ δὲ ὑπὸ στρατείαν, ἀποζώννυται. οἱ δὲ λοιποὶ, βλάβεσι μὲν * [ὄντες, τῆς βασιλίδος πόλεως ἐκβάλλονται], πρὸς δὲ δικαστὴν σωφρονιζόμενοι. δοῦλοι δὲ σφοδρῶς ἐπιστρέφονται.

* Desunt in MS. Fab.

IV. Whoever publicly, in the presence of a multitude, treats of the Christian faith, if he be a clergyman, is deposed: if he be in the army, he is ungirded: the rest, if they be free, are expelled from the Imperatorial city, to be corrected by the judge: but if they be slaves, they are severely punished.

V. Expoſitio fidei orthodoxæ, atque exſecratio Neſtorij & Eutychis, tum quòd ij, qui cum eis ſentiunt, hæretici ſint, & caſtigentur.

VI. Similis orthodoxæ fidei expoſitio, & Eutychis atque Apolinarij exſecratio.

VII. Similis eſt præcedenti recipiens ſancta quatuor Concilia, & anathematiſmos ac ſegregationes ab eis promulgatas confirmans. Inter cætera dicit primum eſſe inter omnes ſacerdotes Papam Romanum.

Epiſtola Papæ ad Iuſtinianum, continens ea quæ ab eo ſcripta ſunt de fide orthodoxa, quæ huic Epiſtolæ ſubiiciuntur.

De orthodoxa fide.

Et ita ſe habet.

Hæc conſtitutio deeſt in vulgatis lib. Centum poſuit. Nos correctiorem damus.

IMPERATOR IVSTINIANVS Auguſtus. Quum recta & reprehenſionis expers fides, quam prædicat ſanctiſſima Dei Catholica & Apoſtolica Eccleſia, nullo modo nouationem admittat: nos ſanctorum Apoſtolorum, & eorum, qui poſt eos in ſanctis Dei Eccleſiis ſpectabiles fuere, dogmata ſequentes; rectè nos facturos exiſtimauimus, ſi cunctis manifeſtum faceremus, quo pacto de ſpe, quæ in nobis eſt, adfecti ſimus; inſiſtentes veſtigiis traditionis & confeſſionis ſanctæ Dei Catholicæ atque Apoſtolicæ Eccleſiæ. Quippe credentes in Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, vnam eſſentiam in tribus perſonis adoramus, vnam deitatem, vnam poteſtatem, trinitatem vnius eſſentiæ. In extremis autem diebus confitemur vnigenitum Dei filium, Deum de Deo, ante ſæcula & ſine tempore genitum ex patre, patri coæternum, eum ipſum, ex quo omnia, & per quem omnia, degreſſum è cælis, incarnatum eſſe de Spiritu ſancto, & ſancta, glorioſa, perpetuáque Virgine Maria, & hominem eſſe factum, crucémque pertuliſſe, ſepultum eſſe, reſurrexiſſe die tertio: vnius & eiuſdem miracula cruciatúſque, quos ſponte in carne ſuſtinuit, agnoſcentes. Non enim alium Deum Sermonem, & alium Chriſtum nouimus: ſed vnum

ε'. Ἔκθεσις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ἀναθεματισμὸς Εὐτυχοῦς, καὶ Νεστορίου, καὶ ὅτι οἱ φρονοῦντες τὰ αὐτὰ, αἱρετικοί εἰσι, καὶ ἀποφηνίζονται.

ς'. Ὁμοία ἔκθεσις τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ ἀναθεματισμὸς Εὐτυχοῦς καὶ Ἀπολιναρίου.

ζ. Ὁμοία τῆς πρὸ αὐτῆς, ἀποδεχομένη τὰς ἁγίας συνόδους, καὶ βεβαιοῦσα τοὺς πρὸ αὐτῶν ἀναθεματισμοὺς καὶ ἀφορισμούς. Φησὶ δέ, ὅτι πρῶτός ἐστι πάντων τῶν ἱερέων ὁ Πάπας Ῥώμης.

Ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα πρὸς Ἰουστινιανόν, ἀποδεχομένη τὰ πρὸ αὐτοῦ περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως γραφέντα, ἃ τῇ ἐπιστολῇ ὑποτέτακται.

Περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

Καὶ ἔχει ῥητὸν οὕτως.

ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ Ἰουστινιανὸς αὔγουστος. Τῆς ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου πίστεως, ἣν πρὸ παντὸς κηρύττει ἡ ἁγιωτάτη τοῦ θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, κατ' οὐδένα τρόπον καινισμὸν δεξαμένης, ἀκολουθοῦντες ἡμεῖς τοῖς τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῶν μετ' ἐκείνους διδασκάλων τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν διδάγμασι, δίκαιον ἡγησάμεθα ἅπασι ποιῆσαι φανερόν, ὅπως ἔχομεν περὶ τῆς εἰς ἡμᾶς ἐλπίδος, ἀκολουθοῦντες τῇ παραδόσει καὶ ὁμολογίᾳ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. πιστεύοντες γὰρ εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, μίαν οὐσίαν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι προσκυνοῦμεν· μίαν θεότητα, μίαν δύναμιν, τελείαν ὁμοούσιον. ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ὁμολογοῦμεν τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ, τὸν ἐκ θεοῦ θεόν, τὸν πρὸ αἰώνων καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, τὸν συναΐδιον τῷ πατρί, τὸν δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ δι' οὓς τὰ πάντα κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, σεσαρκωμένον ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας ἐνδόξου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἐνανθρωπήσαντα. σταυρόν τε ὑπομεῖναι, ταφῆναί τε καὶ ἀναστῆναι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ· ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ τε θαύματα καὶ τὰ πάθη, ἅπερ ἑκουσίως ὑπέμεινε σαρκί, γινώσκοντες. οὐ γὰρ ἄλλον τὸν θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν ὑπειλήφαμεν· ἀλλ' ἕνα

καὶ τ' αὐτὸν ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κ' τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κ' τὴν ἀνθρωπότητα. ἔμεινε γὰρ ἡ τριὰς, καὶ σαρκωθέντος τοῦ ἑνὸς τῆς τριάδος θεοῦ λόγου· οὔτε γὰρ τετάρτου προσώπου προσθήκην ὑπεδέχετο ἡ ἁγία τριάς. τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων, ἀναθεματίζομεν πᾶσαν αἵρεσιν, ἐξαιρέτως δὲ Νεστόριον τὸν ἀνθρωπολάτρην, τ' διαιροῦντα τὸν ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν ἡμῶν, καὶ μὴ ὁμολογοῦντα κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν τὴν ἁγίαν καὶ ἔνδοξον ἀεὶ παρθένον Μαρίαν θεοτόκον. ἀλλὰ ἄλλον μὲν τὸν ἐκ τοῦ θεοῦ πατρὸς τ' λόγον λέγοντα, ἄλλον δ' τ' ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου Μαρίας, χάριτι δὲ καὶ οἰκειώσει τὴν πρὸς τὸν θεὸν λόγον, θεὸν αὐτὸν γεγενῆσθαι. οὐ μὴν δὲ, ἀλλὰ καὶ Εὐτυχῆ τὸν φρενοβλαβῆ, τὸν φαντασίαν εἰσάγοντα, ἀρνουμένου τε τὴν ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας ἀληθινὴν σάρκωσιν, τουτέστι τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, καὶ μὴ ὁμολογοῦντα κατὰ πάντα τὸν ὁμοούσιον ἡμῖν τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. τὸν αὐτὸν δὲ τοῦτον, καὶ Ἀπολιναρίου τὸν ψυχοφθόρον, τὸν δόκιμον λέγοντα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν ἡμῶν· καὶ σύγχυσιν ἤτοι φυρμὸν εἰσάγοντα τῇ ἀναθρωπήσει τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ πάντας τοὺς τὰ αὐτὰ φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας. εἰ γάρ τινες μετὰ ταῦτα καὶ ἡμῶν προσαγορεύσουσι, καὶ τὴν κατὰ τόπον θεοφιλεστάτων ἡμῶν ἐπισκόπων πληροφορίαν, εὑρεθῶσι τοῦ λοιποῦ γνώμης ὑγιαίνοντες ὄντες, μὴ προσδοκήσωσι συγγνώμης ἀξιωθῆναι. κελεύομεν γὰρ τοὺς τοιούτους ὁμολογουμένους αἱρετικοὺς τῷ προσήκοντι ὑποβάλλεσθαι σωφρονισμῷ.

Ὁμοίως ἔχει καὶ τὸ ῥηθὲν οὕτως.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, Κωνσταντινουπολίταις.

ΤΟΝ σωτῆρα τ' διαπάντων τοῦτον Ἰησοῦν Χριστὸν, τ' ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν θερα-

& eumdem, consubstantialem patri secundùm diuinitatem, & eumdem nobis consubstantialem secundùm humanitatem. Quippe Trinitas manſit Trinitas, etiam post incarnatum Deum Sermonem, qui vnus est ex Trinitate. Non enim adiectionem quartæ personæ sancta Trinitas admittit. Quæ quum ita se habeant, anathemate damnamus omnem sectam, & præcipuè Nestorium adoratorem hominis, diuidentem vnum illum Dominum nostrum Iesum Christum, Dei filium, Deúmque nostrum, nec confitentem propriè ac secundùm veritatem, quòd sancta, glorioſa, perpetua Virgo Maria sit Deipara: sed tradentem, quòd alius sit ille natus ex Deo patre Deus Sermo, & alius ille natus ex sancta perpetuáque Virgine Maria, qui per gratiam & necessitudinem cum Deo Sermone, factus sit Deus. Neque verò dumtaxat hunc, sed etiam mente captum illum Eutychem, qui adparentiam introducit, & veram illam incarnationem ex sancta perpetua Virgine Maria Deipara infitiatur, hoc est, ipsam salutem nostram; neque confitetur, eumdem per omnia patri consubstantialem secundùm diuinitatem, & nobis consubstantialem secundùm humanitatem. Eodem modo & Apollinarem animæ exterminatorem, qui tradit Dominum nostrum Iesum Christum, Dei filium, ac Deum nostrum, mente carere; confusionémque siue commistionem introducit in vnigeniti filij Dei inhumanatione. Vniuersos denique, qui horum opiniones sequuti sunt, vel sequuntur. Quippe si qui post hanc nostram præmonitionem, & religiosissimorum singulis in locis Episcoporum nostrorum adfirmationem, reperti deinceps fuerint esse contrariæ sententiæ: non exspectent futurum, vt veniam impetrent. Iubemus enim tales, veluti confessos hæreticos, animaduersioni competenti subiici.

Et similiter se habet quod dictum est hoc modo.

Idem Imp. Constantinopolitanis.

SERVATOREM ac Dominum huius vniuersi Iesum Christum, verum Deum nostrum colentes per

omnia, ſtudioſè damus operam, quantum eius humana mens adſequi poteſt, vt demiſſionem eius imitemur. Quíſmque nonnullos inuenerimus, qui morbo ac furore impiorum Neſtorij & Eutychis, hoſtium Dei, & ſanctæ Catholicæ atque Apoſtolicæ Eccleſiæ, detinentur; inficiantes ſe ſanctam illam, glorioſam, perpetuam Virginem Mariam, propriè ac ſecundùm veritatem dicere Deiparam; id operam dedimus, vt hi rectam Chriſtianorum fidem edocerentur. Alij quum incurabiles ſint, errorem ſuum tegentes circumeunt, vti quidem accepimus, ſimpliciorum animos conturbantes & offendentes, ac proferentes ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ contraria. Quamobrem neceſſarium duximus, tam hæreticorum mendacia diſſipare, quàm vniuerſis explanare, quomodo ſentiat ſancta Dei, & Catholica, atque Apoſtolica Eccleſia, & eiuſdem ſanctiſſimi ſacerdotes prædicent. Quorum veſtigia nos etiam ſequentes, manifeſtamus ea, quæ de ſpe, quæ in nobis eſt, ſentimus: non fidem innouantes, (abſit hoc) ſed coarguentes illorum inſaniam, qui eadem cum impiis iſtis hæreticis ſentiunt: quod quidem & in primordiis imperij noſtri quum faceremus, ſatis omnibus animum noſtrum declarauimus. Quippe credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, & in vnum Dominum Ieſum Chriſtum, Filium Dei, & in Spiritum ſanctum, vnam eſſentiam in tribus perſonis adorantes, vnam deitatem, vnam poteſtatem, trinitatem vnius eſſentiæ. In extremis autem diebus confitemur Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vnigenitum Dei filium, Deum verum ex Deo vero, ante ſæcula & ſine tempore genitum ex patre, patri coæternum, eum ipſum, ex quo omnia, & per quem omnia, degreſſum è cælis, incarnatum eſſe de Spiritu ſancto, & ſancta, glorioſa, perpetuáque Virgine Maria, & hominem eſſe factum, crucémque pro nobis pertuliſſe ſub Pontio Pilato, ſepultum eſſe, reſurrexiſſe die tertio: vnius & eiuſdem miracula & cruciatus, quos ſponte in carne ſuſtinuit, adgnoſcentes. Non enim alium Deum Ser-

πάντες ἀφ' ἑνὸς πάντων ἀπουδαίζομεν, ὅσον ἐνδέχεται νοῦν καταλαμβάνειν αὐθεντικὸν, μιμεῖσθαι τὴν αὐτοῦ συγκατάβασιν. καὶ ἐλέγχοντες ἡμᾶς τῇ ποσοτικῇ κεκτημένους τὴν ἀοιδὸν, Νεστορίου καὶ Εὐτυχοῦς τὴν ἐχθρὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἀγνοουμένους τὴν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν θεοτόκον εἰπεῖν κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπιτυγχάνομεν τούτοις τὸ ὀρθὸν τῆς Χριστιανῶν διδαχθῆναι πίστιν. οἱ δὲ, ἀπαίτως ἔχοντες, παρέρχονται καθὰ μεμαθήκαμεν· ταῖς τῶν ἀπλουστέρων ψυχαῖς ἐκταράσσοντές τε καὶ σκανδαλίζοντες, καὶ ἐναντία τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας λέγοντες. ἀναγκαῖον πάντων ἐνομίσαμεν, κατάδηλον μὲν ποιῆσαι τὴν τῆς αἱρετικῆς ψευδολογίας, ἀσφαλίσασθαι δὲ πᾶσιν ὅπως τε δέχηται ἡ ἁγία τοῦ θεοῦ ἀποστολικὴ καὶ καθολικὴ ἐκκλησία, κηρύττουσι δὲ οἱ ταύτης ὁσιώτατοι ἱερεῖς, οἷς καὶ ἡμεῖς ἑπόμενοι, φανερὰ καθιστῶμεν τὰ περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος. οὐ κρυπτόντες πίστιν, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ἐλέγχοντες τὴν μανίαν τῶν φρονούντων τὰ τῆς ἀοιδοῦ αἱρετικά· ὅπερ ἤδη καὶ ἐν προοιμίοις τῆς ἡμετέρας βασιλείας προέξαντες, πᾶσι κατάδηλον ἐποιήσαμεν. πιστεύομεν γὰρ εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, καὶ εἰς ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς ἅγιον πνεῦμα, μίαν οὐσίαν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι προσκυνοῦντες, μίαν θεότητα, μίαν δύναμιν, τριάδα ὁμοούσιον. ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν, ὁμολογοῦμεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν μονογενῆ τοῦ υἱὸν τοῦ θεοῦ, τὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ θεὸν ἀληθινὸν, τὸν πρὸ αἰώνων καὶ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα, τὸν συναΐδιον τῷ πατρὶ, τὸν δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, καταλθόντα ἐπὶ τὴν οἰκουμένην, σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδόξου ἀειπαρθένου Μαρίας· καὶ ἐναυθρωπήσαντα, σταυρόν τε ὑπομείναντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ταφῆναί τε καὶ ἀναστῆναι τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ἐκ καὶ τοῦ αὐτοῦ τὰ τε πάθη καὶ τὰ θαύματα ἄχρι ἐνέμεινεν ἑκουσίως ἐν σαρκὶ, γινώσκοντες. οὐ γὰρ ἄλλον τὸν θεὸν λό-

γαν, ⁊ ἄλλον τ̃ Χριστὸν ὁπιςάμεθα· ἀλλ' ἕνα καὶ τ̃ αὐτὸν, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατ̃ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τ̃ αὐτὸν κατ̃ τὴν ἀνθρωπότητα. ὡς γὰρ ὅλος ἐν θεότητι τέλειος, οὕτως ὁ αὐτὸς καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος. τ̃ γὰρ καθ' ἑκάτερον ἕνωσιν δεχόμεθα καὶ ὁμολογοῦμεν. ἔμεινε γὰρ τριὰς ἡ τριὰς, ⁊ σαρκωθέντος τοῦ ἑνὸς τ̃ τριάδος θεοῦ λόγου. οὐ γὰρ τετάρτου προσώπου προσθήκην ὑπεδέχετο ἡ ἁγία τριάς. τούτων τοίνυν οὕτως ἐχόντων, ἀναθεματίζομεν πᾶσαν αἵρεσιν· ἐξαιρέτως δὲ Νεστόριον τ̃ ἀνθρωπολάτρην, καὶ τοὺς τὰ αὐτῷ φρονήσαντάς τε καὶ φρονοῦντας, τοὺς διαιροῦντας τ̃ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τ̃ υἱὸν τοῦ θεοῦ ⁊ θεὸν ἡμῶν, ⁊ μὴ ὁμολογοῦντας κυρίως καὶ κατ̃ ἀλήθειαν τ̃ ἁγίαν ἔνδοξον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν θεοτόκον, τουτέστι μητέρα θεοῦ. ἀλλὰ δύο υἱοὺς λέγοντας, ἄλλον μὲν τ̃ ἐκ τοῦ πατρὸς θεὸν λόγον, ἄλλον δὲ, τ̃ ἐκ τ̃ ἁγίας ἀειπαρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας· χάριτι δὲ καὶ φύσει ⁊ εἰκειώσει τῇ πρὸς τ̃ θεὸν λόγον καὶ θεὸν αὐτὸν γεγενῆσθαι. ⁊ ἀγνοουμένους ⁊ μὴ ὁμολογοῦντας τ̃ διακονίαν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸν τ̃ υἱὸν τοῦ θεοῦ ⁊ θεὸν ἡμῶν, τ̃ σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα ⁊ σταυρωθέντα, ἕνα ἐν τ̃ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ τριάδι. οὐδὲ γὰρ μόνος ἐστὶν ὁ συμπροσκυνούμενος καὶ συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ ⁊ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ἀναθεματίζομεν δὲ καὶ Εὐτυχέα τὸν φρενοβλαβῆ, καὶ τοὺς τὰ αὐτῷ φρονοῦντάς τε καὶ φρονήσαντας, τοὺς φαντασίαν εἰσαγαγόντας, ἀγνοουμένους τε τὴν ἐν τ̃ ἁγίᾳ ἀειπαρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας ἀληθινὴν ἔνσαρκον τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, καὶ μὴ ὁμολογοῦντας αὐτὸν * γνήσιον ἐ- *Deeſt in MS. Fab.*
μούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατ̃ τὴν ἀνθρωπότητα. τὸν αὐτὸν δ̃ τρόπον καὶ Ἀπολιναρίου τὸν ψυχοφθόρον, καὶ τοὺς τὰ αὐτῷ φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας. τοὺς δύο λέγοντας τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν ἡμῶν, καὶ σύγχυσιν ἤτοι φύρμὸν εἰσαγαγόντας τῇ ἐνανθρωπήσει μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ πάντας, τοὺς τὰ αὐτῶν φρονήσαντάς τε ἢ φρονοῦντας.

monem, & alium Chriſtum nouimus: ſed vnum & eumdem, conſubſtantialem patri ſecundùm diuinitatẽ, & eundem nobis conſubſtantialẽ ſecundùm humanitatem. Quippe ſicut in diuinitate perfectus eſt, ita perfectus idẽ eſt & in humanitate. Nam perſonalem vnionem recipimus & confitemur. Quippe Trinitas manſit Trinitas, etiam poſt incarnatum Deum Sermonem, qui vnus eſt ex Trinitate. Non enim adiectionem quartæ perſonæ ſancta Trinitas admittit. Quæ quum ita ſe habeant, anathemate damnamus omnem ſectam, & præcipuè Neſtorium adoratorem hominis, & opiniones eius ſequutos vel ſequentes, qui diuidunt vnum illum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, Dei filium, Deúmque noſtrum, nec propriè ac ſecundùm veritatem confitentur, quòd ſancta, glorioſa, perpetua Virgo Maria ſit Deipara, id eſt, Dei mater: ſed duos filios tradunt, alium natum illum ex patre Deum Sermonem, & alium natum illum ex ſancta, perpetua Virgine, Deipara Maria: qui per gratiam, & adfectionem, & neceſſitudinem cum Deo Sermone, factus ſit Deus: quíque negant, nec confitentur Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, filium Dei, Deúmque noſtrum, incarnatum, & hominem factum, & crucifixum, eſſe vnum in illa ſancta & conſubſtantiali Trinitate. Nam hic ſolus eſt, qui vnà cum patre ac Spiritu ſancto adoratur & glorificatur. Anathemate damnamus & mente captum illum Eutychem, & opiniones eius ſequutos ac ſequentes, qui adparentiam introducunt, & veram illam natiuitatem Domini ac ſeruatoris noſtri I. C. ex illa ſancta Virgine Deipara Maria, hoc eſt, ipſam ſalutem noſtram, infitiantur; neque confitentur, eum per omnia patri conſubſtãtialem ſecundùm diuinitatem, & nobis conſubſtantialẽ ſecundùm humanitatem Eodem modo & Apollinarem animæ exterminatorem, & opiniones ipſius ſequutos vel ſequentes, qui tradunt Dominum noſtrum I. C. Dei filium, ac Deum noſtrum, mente carere; confuſionémque ſiue commiſtionem introducunt in vnigeniti filij Dei inhumanatione. Vniuerſos denique, qui horum opiniones ſequuti ſunt, vel ſequuntur.

Dat. Id. Mart. D. Iuſt. PP. A. III. Coſ.

Idem perſcriptum Epheſiis, idem Cæſarienſibus, idem Cyzicenis, idem Amidenis, Trapezuntiis, Hieroſolymitanis, Apamenſibus, Iuſtinopolitanis, † Antiochenis, Sebaſtenis, Tarſenſibus, Ancyranis.

† *Quorum vrbs Neapolis dicebatur, vt habetur in Græco.*

Τὸ αὐτὸ Ἐφεσίοις. ὃ αὐτὸ Καισαριεῦσι. ὃ αὐτὸ Κυζικηνοῖς· ὃ αὐτὸ Ἀμιδηνοῖς, Τραπεζουντίοις, Ἱεροσολυμίταις, Ἀπαμεῦσιν, Ἰουστινοπολίταις, Θεουπολίταις, Σεβαστηνοῖς, Ταρσεῦσιν, Ἀγκυραηνοῖς.

Idem Imp. Epiphanio, ſanctiſſimo ac beatiſſimo Archiepiſcopo vrbis huius Regiæ, & vniuerſali Patriarchæ.

Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς Ἐπιφανίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

Exſtat apud A. Contium, ſed abſque interpretatione Latina, & mutilato textu.

SCIRE volentes ſanctitatem tuam omnia, quæ ad ſtatum eccleſiaſticum ſpectant, neceſſarium duximus, his ad eam ſacris apicibus vti, ac per eos ipſi manifeſta facere, quæ mota ſunt; licèt ei perſpecta eſſe perſuaſi ſimus. Quippe repertis quibuſdam alienis à ſancta Catholica & Apoſtolica Eccleſia, qui errorem impiorum, Neſtorij & Eutychis, ſequuntur, eorúmque blaſphemiis vtuntur: ſacrum edictum propoſuimus, quod ad tuæ quoque ſanctitatis noticiam peruenit, quo hæreticorum inſaniam refutauimus, nulla re prorſus immutata; nec quidquam immutantes, aut prætermitentes, quod ad ſtatum eccleſiaſticum ſpectet, qui adiuuante Deo hactenus obtinuit, ſicut & tua nouit beatitudo; ſed per omnia ſtatum vnionis ſanctiſſimarum eccleſiarum erga ſanctiſſimum Romæ veteris Papam & Patriarcham cuſtodientes, ad quem his etiam † ſimilia perſcripſimus. Nec enim patimur, vt aliquid eorum, quæ ad ſtatum eccleſiaſticum pertinent, non etiam ad ipſius beatitudinem referatur: quum ea ſit caput omnium ſanctiſſimorum Dei ſacerdotum; & quotieſcumque his in partibus hæretici fuerunt enati, per ſententiam, rectúmque iudicium illius venerabilis ſedis aboliti ſint. Nimirum ex præſentibus ſacris apicibus noſtris, tua ſanctitas à nobis propoſita cognoſcet; vt ij, qui malè intelligere, vel interpretari, rectè à nobis in edicto prodita conantur: ex præſentibus ſacris apicibus noſtris refutentur Pauci quidam infideles, & alieni à ſancta Dei Catholica & Apoſtolica Eccleſia, Iudaicè contradicere auſi ſunt iis, quæ ab omnibus ſacerdotibus rectè tenentur, probantur, & prædicantur: negantes Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vnigenitum illum Dei fi-

† *Inſerta ſcilicet epiſtola. Interclaras. C. h. e.*

ΓΙΝΩΣΚΕΙΝ βουλόμενοι τὴν σὴν ἁγιωσύνην πάντα τὰ εἰς ἐκκλησιαστικὸν ὁρῶντα κατάστασιν, ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα ταύταις χρῆσθαι πρὸς αὐτὴν χειρόσι τῆς θείας συλλαβαῖς, καὶ δι' αὐτῶν δῆλα αὐτῇ καταστῆσαι τὰ κεκινημένα, ἃ καὶ αὐτὴν εἰδέναι πεπείσμεθα. Λέγοντες γάρ τινας ἀνοσίους τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, τῇ τοῦ αἱρεσιάρχου Νεστορίου καὶ Εὐτυχέως ἀκολουθοῦντας πλάνῃ, καὶ τούτων βλασφημίαις κεχρημένους, θεῖον προσεδήκαμεν ἔδικτον, ὅπερ καὶ ἡ σὴ γνώσεται ἁγιωσύνη· δι' οὗ τῶν *Νεστοριανῶν αἱρετικῶν μανίαν ἠλέγξαμεν· οὐδὲν παντελῶς ἀλλάξαντες, ἢ ἀφελόντες, ἢ προσθέντες τῷ μένειν οὕτω κατεστῶσης ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, καθὰ καὶ ἡ σὴ γνώσεται μακαριότης. ἀνὰ δὲ πάντων φυλάττοντες τὴν καθ' ἅπασαν τὴν ἑνώσεως τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ πρὸς τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ πατριάρχην· ὃν καὶ τὰ ὅμοια τούτοις γράφομεν· οὔτε γὰρ ἀνεχόμεθά τι τῶν εἰς ἐκκλησιαστικὸν ὁρώντων καταστάσιν, μὴ καὶ τῇ αὐτοῦ ἀναφέρεσθαι μακαριότητι, ὡς κεφαλὴ οὔσῃ πάντων τῶν ὁσιωτάτων τοῦ θεοῦ ἱερέων· καὶ ὅπου ὁσάκις ἂν τούτοις τοῖς μέρεσιν αἱρετικοὶ ἀνεφύησαν, τῇ γνώμῃ καὶ τῇ ὀρθῇ κρίσει ἐκείνου τοῦ σεβασμίου θρόνου κατηργήθησαν. ἐκ γὰρ τῶν προσοῦν θείων συλλαβῶν μαθήσεται ἡ σὴ ἁγιωσύνη τὰ πρὸ ἡμῶν τεθειμένα· ἐφ' ᾧ τοὺς ὑπεναντίως πονηρῶς νοοῦν, ἢ ἑρμηνεύειν τὰ πρὸ ἡμῶν ὀρθῶς ἐν ᾧ ἐδίκτῳ λεγόμενα, ἐκ τῶν προσόντων θείων ἡμῖν ἐλέγχεσθαι συλλαβῶν. ὀλίγοι τινὲς ἄπιστοι καὶ ἀνόσιοι τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ἀντειπεῖν ἰουδαϊκῶς ἐτόλμησαν πρὸς τὰ πρὸ πάντων τῶν ἱερέων ὀρθῶς κεκηρυγμένα καὶ δοξασθέντα καὶ κηρυχθέντα· ἀρνούμενοι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν μονο-

* *Deeſt in MS. Fab.*

γενῆ

ϛμῆ υἱὸν τῦ θεοῦ κ) θεὸν ἡμῶν· τὸν σφκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, & τῆς ἁγίας κ) ἐνδόξου ἀειπαρθένου κ) θεοτόκου Μαρίας, κ) ἐναν θρωπήσαντα κ) σταυρωθέντα· ἕνα τῆς τῆς ἁγίας κ) ὁμοουσίου τριάδος, συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον τῷ πατρὶ & τῷ ἁγίῳ πνεύματι· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κ) τῆ θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κ) κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· παθητὸν σφκὶ τὸν αὐτὸν, ἀπαθῆ τῇ θεότητι. πραγτούμενον ϗ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τῦ θεοῦ, κ) θεὸν ἡμῶν ὁμολογεῖν ἕνα τῆς τῆς ἁγίας κ) ὁμοουσίου τριάδος, δῆλοί εἰσι & ψέγονται τῇ τῦ αἱρετικοῦ Νεστορίου ἀκολουθοῦντες πονηρᾷ διδασκαλίᾳ, κ) χάριν αὐτὸν λέγοντες υἱὸν τῦ θεοῦ, κ) ἄλλον τὸν θεὸν λόγον, & ἄλλον τὸν Χριστὸν λέγοντες· οὓς ἀναθεματίζομεν, & τὰ αὐτῶν δόγματα, κ) τοὺς τὰ αὐτῶν φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, ὡς ἀλλοτρίους ὄντας τῆς ἁγίας τῦ θεοῦ καθολικῆς κ) ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. πάντες γὰρ οἱ ἱερεῖς τῆ ἁγίας καθολικῆς κ) ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ οἱ ἀγαθεύεσθαι τὴν ἁγίων μοναστηρίων ἀρχιμανδρίται ἀκολουθοῦντες τῇ τῶν ἁγίων πατέρων παραδόσει, κ) μηδὲν πάντως ἀλλάξαντες, ἢ ἀλλάττοντες τὸ μέχρι νῦν καθὰ εἵρηται ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, συμφώνως ὁμολογοῦσι & δοξάζουσι, κηρύττοντες τὸν δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν μονογενῆ υἱὸν τῦ θεοῦ & θεὸν ἡμῶν, τὸν πρὸ αἰώνων κ) ἀχρόνως ἐκ τῦ πατρὸς γεννηθέντα, & ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν, & σφκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, & τῆς ἁγίας ἐνδόξου ἀειπαρθένου κ) θεοτόκου Μαρίας· & ἐναν θρωπήσαντα & σταυρωθέντα, ἕνα τῆς τῆς ἁγίας κ) ὁμοουσίου τριάδος· ὁμοούσιον γὰρ αὐτὸν ἴσμεν τῷ πατρὶ κ) τῇ θεότητα, κ) ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· παθητὸν σφκὶ τὸν αὐτὸν, ἀπαθῆ θεότητι. ὡς γὰρ ἔστιν ἐν θεότητι τέλειος, οὕτως ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι τέλειος. τὴν γὰρ καθ' ἡμᾶς ἕνωσιν δεχόμεθα κ) ὁμολογοῦμεν. ἐπειδὴ τοίνυν ὁ μονογενὴς υἱὸς κ) λόγος τῦ θεοῦ, ὁ πρὸ αἰώνων κ) ἀχρόνως ἐκ πατρὸς γεννηθεὶς, ὁ αὐτὸς κ) ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κατελθὼν ἐκ τῶν οὐρανῶν, & σφκωθεὶς ἐκ πνεύματος ἁγίου, κ) τῆς ἁγίας ἐν-

lium, Deúmque noſtrum, qui de Spiritu S. & ſancta, glorioſa, perpetua Virgine, Deiparáque Maria eſt incarnatus, & homo factus, & crucifixus, eſſe vnum ex illa ſancta & conſubſtantiali Trinitate, qui vnà cum Patre ac Spiritu S. adoratur & glorificatur, cõſubſtantialis patri ſecundùm diuinitatem, & conſubſtantialis nobis ſecundùm humanitatem, carnis ratione cruciatibus obnoxius, & idem diuinitatis ratione nullis cruciatibus obnoxius. Dum autem fateri recuſant Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vnigenitum illum Dei filium, Deúmque noſtrum, eſſe vnum ex illa ſancta & conſubſtantiali Trinitate: palam redarguuntur illius impij Neſtorij prauam doctrinam ſequi, dum ſecundùm gratiam dicunt eũ Dei filium, atque alium eſſe Deum ſermonem, alium Chriſtum tradũt. Quos ſanè, cum ipſorum dogmatis, & iis, qui opiniones eorum ſequuti ſunt, vel ſequuntur, anathemate damnamus, velut alienos à ſancta Dei Catholica & Apoſtolica Eccleſia. Omnes enim ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ ſacerdotes, & reuerendiſſimi ſanctorũ monaſteriorum archimandritæ, ſanctorum Patrum traditionem ſequentes, quum nihil penitus immutarint, vel immutent in eo ſtatu eccleſiaſtico, qui hactenus (vti dictum eſt) durat: vno conſenſu confitentur, atque glorificant, prædicantes Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, vnigenitũ Dei filium, Deúmque noſtrum, ante ſæcula & ſine tempore de patre natum, extremiſque diebus degreſſum è cælis, & incarnatum de Spiritu S. & ſancta, glorioſa, perpetua Virgine, ac Deipara Maria, & hominem factum, & crucifixum, vnum eſſe de ſancta & conſubſtantiali Trinitate. Quippe nouimus eum conſubſtantialem patri ratione diuinitatis, & eumdem nobis conſubſtantialem ratione humanitatis: cruciatibus obnoxium ratione carnis, & nullis cruciatibus obnoxium ratione diuinitatis. Nam vti perfectus eſt in diuinitate, ſic idem perfectus eſt in humanitate. Quippe perſonalem vnionem recipimus & confitemur. Et quoniam vnigenitus ille filius ac ſermo Dei, ante ſæcula & ſine tempore de patre natus, idémque diebus extremis de cælis degreſſus, & incarnatus de Spiritu ſancto, & ſancta, glorioſa,

Deipara Maria, & homo factus, ipſe videlicet Dominus noſter Ieſus Chriſtus, propriè ac verè Deus eſt : ideo ſanctam quoque, glorioſam, perpetuam Virginem Mariam, propriè ac verè matrem Dei dicimus : non quaſi Deus ille ſermo principium ex ea ſumſerit, ſed quòd extremis diebus de cælis degreſſus ſit, & ex ipſa incarnatus, & natus, & homo factus, quem confitemur, vti dictum eſt, patri conſubſtantialem eſſe ſecundùm diuinitatem, & eumdem nobis conſubſtantialem eſſe, ſecundùm humanitatem : eiuſdem miracula & cruciatus, quos in carne ſponte ſuſtinuit, adgnoſcentes. Hæc ergo ſunt, quibus per ſacrum illud edictum noſtrum expoſitis, hæreticos confutauimus : cui ſacro edicto etiam omnes heic inuenti ſanctiſſimi Epiſcopi, & reuerendiſſimi archimandritæ, vnà cum ſanctitate tua ſubſcripſerunt, per omnia ſequentes ſancta quatuor Concilia, & ea, quæ à quolibet illorum ſancita ſunt : hoc eſt, à Concilio Nicæno Patrum CCCXVIII. & à celebrato in hac vrbe Imperatoria Patrum CL. & ab Epheſino primo, & à Chalcedonenſi : quum vniuerſis conſtet, nos omnibus, qui nobiſcum ſunt, ſanctæ atque Apoſtolicæ Eccleſiæ fidelibus traditam fidei definitionem, hoc eſt, ſacroſanctum documentum ſiue ſymbolum, retinere atque cuſtodire, ſanctis à Patribus illis CCCXVIII. expoſitum, quod etiam congregati hac in vrbe Imperatoria CL. ſancti Patres explanatione adhibitâ declararunt; non quòd aliquid ei deeſſet, ſed ea de cauſſa, quòd veritatis hoſtes partim Spiritus ſancti diuinitatemreprobare conati eſſent, partim veram Dei ſermonis incarnationem ex ſancta, perpetua Virgine, Deipara Maria negaſſent. Iccirco ſcripturæ teſtimoniis ſacroſanctum hoc documentum indicati CL. ſancti Patres explanatione adhibita declararunt. Idem & omnes aliæ ſanctæ ſynodi, videlicet Epheſina prima, & Chalcedonenſis, eamdem fidem ſequutæ, receperunt & conſeruarunt : ac ſanctam illam, glorioſam, perpetuam Virginem Mariam, Deiparam prædicarunt, & anathemate damnarunt, qui eam non confiterentur eſſe Deiparam. Conſimiliter & illos anathemati ſubiecerunt, qui

δόξου καὶ θεοτόκου Μαρίας, καὶ ἀναθεματίσαντες· τουτέστιν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, κυρίως καὶ ἀληθείᾳ θεός ἐστι. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἁγίαν καὶ ἔνδοξον ἀειπάρθενον Μαρίαν κυρίως καὶ ἀληθῶς μητέρα τοῦ θεοῦ λέγομεν· οὐχ ὡς τοῦ θεοῦ λόγου τινὸ ἀρχὴν ἐξ αὐτῆς λαβόντος, ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν κατελθόντος ἐκ τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντος καὶ τεχθέντος, καὶ ἀναθεματισθέντος, ὁμολογοῦμεν, κατὰ ἁγίους πατέρας, ὁμοούσιον τὸν πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν τὸν αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, τοῦ αὐτοῦ δὲ τὰ θαύματα καὶ τὰ πάθη, ἃ ἑκουσίως ὑπέμεινε σαρκὶ γινώσκοντες. Ταῦτα πάντα ἐστὶν, ἃ ἁγίων πατέρων ἡμῶν ἐξηγησάμενοι ἐλέγξαμεν· ᾧ καὶ θείῳ ἡμῶν ἐξηγητῇ συνῳδὰ καὶ τοῖς αἱρετικοῖς ἐλέγξαντι· ᾧ καὶ θείῳ ἐξηγητῇ καὶ πάντες οἱ αἱρεθέντες ἐπίσκοποι καὶ ἡγούμενοι ἐπίσκοποι, καὶ ἀναθεματίσαντες ἐχθρὸν ἅμα τῇ σῇ ἁγιωσύνῃ καθυπέγραψαν, ἀκολουθοῦντες ἅπασι πάντων τῶν ἁγίων τέτρασι συνόδοις, καὶ τοῖς περὶ ἑκάστης αὐτῶν διατυπωθεῖσι, τουτέστι, τήν τε ἐν Νικαίᾳ τῶν τιη'. καὶ τὴν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ πόλει τῶν ρν'. καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ τῶν πρώτων, καὶ τῆς Χαλκηδόνος· ἅπασι πᾶσι καθηκόντως, ὅτι τὸν πᾶσι τοῖς ἅμα ἡμῖν τοῖς πιστοῖς τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας καθοδηγοῦντα ὅρον τῆς πίστεως, τουτέστι τὸ ἅγιον μάθημα, ἥτοι σύμβολον κρατοῦμέν τε καὶ φυλάττομεν, τὸ παρὰ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων ἐκτεθέν· ὅσῳ καὶ οἱ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ πόλει ρν'. ἅγιοι πατέρες σαφηνίσαντες ἐπαίωσαν· οὐχ ὡς ἐλλιπῶς ἔχοντος αὐτό, ἀλλ' ἐπειδήπερ οἱ τῆς ἀληθείας ἐχθροὶ, οἱ μὲν ἀθετεῖν ἐπιχείρησαν τὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος θεότητα, οἱ δὲ τὸν ἐκ τῆς ἁγίας ἀειπαρθένου Μαρίας ἀληθινὸν σάρκωσιν τοῦ θεοῦ λόγου ἠρνήσαντο. Διὰ τοῦτο γραφικῆς μαρτυρίαις ὃ αὖθις ἅγιον μάθημα οἱ εἰρημένοι ἅγιοι ρν'. πατέρες θεὸν σαφηνίσαντες ἐβεβαίωσαν. τοῦτο καὶ αἱ δύο πᾶσαν ἁγίαν συνόδοι, τουτέστιν ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη, καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι, τὴν αὐτὴν πίστιν ἀκολουθήσασαι, ἐδέξαντο καὶ ἐφύλαξαν, καὶ τὸν ἁγίαν ἔνδοξον ἀειπαρθένον Μαρίαν θεοτόκον ἐκήρυξαν, καὶ τοὺς μὴ ὁμολογοῦντας αὐτὸν θεοτόκον, ἀνεθεμάτισαν. ὁμοίως δὲ ἀνεθεμάτισαν καὶ τοὺς

ἕτερον σύμβολον ἢ ἅγιον μάθημα παραδιδόντας, παρὰ δὲ τοῦτο μόνον τῶν τριακοσίων ἁγίων πατέρων ἐκτεθὲν, σαφήνισθέν τε καὶ παρασημανθὲν παρὰ τῶν ἐν ταύτῃ τῇ βασιλευούσῃ πόλει τῶν ρκ'. ἁγίων πατέρων. Καὶ ἡ μὲν ἐν Ἐφέσῳ πρώτη, τοῦτε ἀσεβῆ Νεστόριον καὶ τὰ * αὐτοῦ δόγματα καθεῖλέν τε καὶ ἀνεθεμάτισε, καὶ τοὺς τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, καὶ τοὺς συναγέσθαντας αὐτῷ ἢ συναγοντας ἀνεθεμάτισεν. ἡ δὲ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία συνοδος καθῃρέ τε καὶ ἐξέβαλε τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ ἀνεθεμάτισε, καὶ τὸν ἀσεβῆ Εὐτυχέα, καὶ τὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ τοὺς τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, καὶ τοὺς συναγέσθαντας ἢ συναγοντας, καὶ πάντας δὲ τοὺς αἱρετικοὺς, καὶ τὰ αὐτῶν δόγματα, καὶ τοὺς τὰ αὐτῶν φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας ἀνεθεμάτισε. ὁμοίως δὲ ἀνεθεμάτισε καὶ Νεστόριον καὶ τὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ τοὺς τὰ αὐτοῦ φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας, καὶ τοὺς συναγέσθαντας αὐτῷ ἢ συναγοντας. ἡ αὐτὴ δὲ καὶ Χαλκηδόνι ἁγία συνοδος, καὶ τιμᾷ τὸν μεγάλου Πρόκλου τοὺς Ἀρμενίους γραφέσθαι ὑπατολιῷ καθὰ τὸν χριῶναι λέγειν τὸν διασώσαντα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν ἡμῶν, ἕνα τῆς ἁγίας τριάδος, λέγειν τῆς οἰκείας διαφορᾶς ἐδίξατό τε καὶ ἐβεβαίωσεν. Εἰ γὰρ τὰς εἰρημένας δὲ ἁγίας συνόδους παρεξέλθοιμεν, ἢ τὰ παρ' αὐτῶν ὁρισθέντα, διδόμεν ἄδειαν τοῖς καθαιρεθεῖσι παρ' αὐτῶν αἱρετικοῖς, καὶ τοῖς αὐτῶν δόγμασι, τιμᾷ ἑαυτῶν λοιμῷ πάλιν εἰς τὰς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐπεισφυῆναι· ὅπερ οὐκ ἐπιδέχεται παραχωρῆσαί ποτε, μὴ γένοιτο. ὅπου αἱ εἰρημέναι τέσσαρες ἅγιαι συνόδοι ὁρᾷ τὰ οἰκεῖα δόγματα τοῖς αἱρετικοῖς, καὶ τὰ τούτων δόγματα ἐξέβαλον· καὶ εἴ τις περὶ μόνου τῶν εἰρημένων συνόδων ἀμφιβάλλοι, παρέδηλός ἐστιν ἐκεῖνα φρονῶν τὰ δόγματα, τὰ παρ' αὐτῶν ἐκβληθέντα τε καὶ ἀναθεματισθέντα. μηδεὶς τοίνυν ὑμᾶς παραξάτω * ἐλπίδα μεταίαν καταπνέων, ὅτι ἡμεῖς ἐναντίον τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων ἐπράξαμεν, ἢ πράξομεν, ἢ πραχθῆναι παρέσεσι συγχωρήσομεν, ἢ φθαρῆναι τὰ τῶν ἁγίων αὐτῶν πα-

aliud ſymbolum ſacrúmve documentum traderent, præter id, quod à ſanctis CCCXVIII. Patribus expoſitum, explanatum declaratúmque fuit à CL. ſanctis Patribus, qui hac in vrbe Imperatoria conuenerunt. Et prima quidem Epheſina ſynodus impium illum Neſtorium, eiúſque dogmata abrogauit & anathemate damnauit: eodémque damnauit & illos anathemate, qui eius opiniones vel ſequuti eſſent, vel ſequerentur; quive cum eo conſenſiſſent, aut conſentirent. Sanctum verò Chalcedonenſe Concilium abrogauit, & ſanctis Dei eccleſiis eiecit, atque anathemate damnauit, tum impium illum Eutychem, eiúſque dogmata, tum eius opiniones ſequutos, vel ſequentes, & qui cum eo vel conſenſiſſent, vel conſentirent: atque omnes etiam hæreticos, eorúmque dogmata cum iis, qui opiniones ipſorum amplexi eſſent, vel amplecterentur; quive cum eis conſenſiſſent, aut conſentirent, anathemate percuſſit. Conſimiliter & Neſtorium anathemati ſubiecit, eiúſque dogmata; cum iis, qui opiniones ipſius amplexi eſſent, vel amplecterentur; quive cum eo conſenſiſſent, aut conſentirent. Eadem ſacra Chalcedonenſis ſynodus etiam magni illius Procli epiſtolam ad Armenios ſcriptam, qua tractatur, dici debere, quòd Dominus noſter Ieſus Chriſtus, filius ille Dei, Deúſque noſter, vnus ſit ex ſancta Trinitate, per relationem ſuam recepit & confirmauit. Nimirum ſi extra quatuor indicatas ſanctas ſynodos, vel ab eis ſancita, deflectimus: licentiam hæreticis, quos illæ deſtruxerunt, & dogmatibus eorum concedimus, peſtem ſuam ſanctis Dei eccleſiis oſtentandi. Quod abſit, vt vnquam fieri liceat. Quandoquidem indicatæ quatuor ſynodi decretis ſuis tam ipſos hæreticos, quàm eorum dogmata expulerunt: ac ſi quis de vno dictorum ſacrorum Conciliorum dubitet, is manifeſtò ſe prodit amplecti ea dogmata, quæ ab illis reiecta ſunt, & anathemate damnata. Nemo igitur incaſſum nos turbet, ſpe vana ſubnixus, quaſi nos aliquid aduerſus indicatas quatuor ſynodos admiſerimus, vel admiſſuri ſimus, vel conceſſuri, vt admittatur; vel toleraturi, vt earumdem ſanctarum quatuor ſyno-

* ſic. αὐτῶν

* ſic. ἐλπίδ

dorum religiosa memoria de indicatis ecclesiæ codicibus tollatur. Vniuersos enim ab eis depositos, & anathemate damnatos, vnà cum depositorum dogmatibus, & iis, qui opiniones ipsorum amplexi sunt, vel amplectuntur, anathemati deuouemus. Quamobrem oret pro nobis, & republica nostra, beatitudo tua: de instituto nostro, & studio erga fidem inculpatam, exponens & satisfaciens vniuersis. Dat. VII. Kal. April. CP. Dn. IVSTINIAN. PP. A. III. Cos.

VIII. Edictum, nomine Iustiniani.*** Glorioſiſſimo ..... Iustiniano PP. Aug.

TITVLI I. PARATITLA.

L. 15. C. de epiſc. & cler.

LIBRI I. tit. III. constitutio XV. cuius principium, *Conuenticula*. In priuatis ædibus nemo profana conuenticula celebret.

L. 23. C. eod.

Libri I. tit. III. constit. XXIII. cuius initium, *Quoniam*. Eutyches, & ab eo sceleratè dicta, reiiciuntur: Flauianus autem, qui testimonio synodi Chalcedonensis ornatus est, veluti rectè credens, laudatur. Exstat in actis synodi Chalcedonensis.

Non exstat in vulgatis. Contint habet.

Lib. I. tit. III. constit. XXIX. cuius principium, οἱ ἐν τοῖς μοναστηρίοις. Ne quidem apocrisiarius monasterij, quamcumque in vrbem venerit, de fide disceptet.

L. 8. C. de haret. & Manich.

Lib. I. tit. V. constit. VIII. cuius initium, *Quicumque*. Nicænam fidem quilibet amplectitor. Eutychis & Apollinaris opiniones nemo sequitor. Iidem neque peculiaria conuenticula instituant, neque publicè vel clàm de hæresi sua disceptent.

Non exstat, extra epitomen Contij.

Lib. I. tit. V. constit. XII. cuius initium, *Hæreticos*. Quum liberos alteruter parentum vult orthodoxos efficere, rata sit eius sententia.

† L. 3. C. de feriis. & mirum sanè, Theodosiana legi Constantinianas posponi.

Lib. III. tit. XII. constit. † II. cuius initium, *Omnes*. Omnia tribunalia, & vrbana plebs, die Dominico ferias agant: solis autem agricolis liceat, vt operis suis intenti sint.

† In C. h. t. lux ost 6.

Lib. III. tit. XII. constit. † V. cuius initium, *Quadraginta*. Nulla cognitio criminalis in ieiuniorum quadragesima exerceatur.

† Ibid. l. 7.

Lib. III. tit. XII. constit. † VI. cuius

σάρων ὁσίαν μνήμην ἐν τ εἰρηνεύων ἡ ἐκκλησίας διπλύχων διεξώμεθα. πολίτας γὰρ τοὺς παρ' αὐτὸν καθαιρεθέντας ἐ αἱρεσιαρχήσαντας, ἐ τὰ τ καθαιρεθέντων δόγματα, ἐ τοὺς τὰ αὐτῶν φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας ἀναθεματίζομεν. ὅθεν δύναιτο ἡμῖν τε ἐ τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ ἡ μακαριότης σε, πολίτας τε τὸ ἡμετέρου σκοπὸν, ἐ τ περὶ τ ἀμώμητον πίστιν εὐσυνδήτως, διδάσκουσά τε ἁ πληροφορεῖσα. Datum VII. Kal. Apr. CP. Dn. Iustin. PP. A. III. Cos.

Τὸ δ' αὐτὸ, ἁ ὄνομα Ιουστινιάνου.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΒΙΒΛΙΟΝ α'. τίτλος γ'. Διάταξις ιε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Conuenticula. ἐν συναγωγαῖς. ἐν οἰκίαις ἰδιωτικαῖς, μηδεὶς βέβηλα λείτω συναύξεις καινάς*.

* πως in Cod. Iust.

Βιβ. α'. τίτλος γ'. Διάτ. κγ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quoniam. Εὐτυχὴς καὶ τὰ παρ' αὐτὸν μωρὰς εἰρηνεύων ἐκβαλλέσθω. Φλαβιανὸς δ' μαρτυρούμενος ἐν τ συνόδου Χαλκηδόνος, ὀρθῶς πιστεύειν ἐπαινείσθω.

Βιβ. α'. τίτλος γ'. Διάταξις κθ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Οἱ ἐν τοῖς μοναστηρίοις * [τοὺς πίστεως, μηδὲ ἀποκρισιάριος τοῦ] μοναστηρίου καθ' οἱαδήποτε πόλιν γινόμενος ἀμφισβητείτω.

* Desunt in MS. Fab.

Βιβ. α'. τίτλος ε'. Διάταξις η'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quicumque. Ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ, ὁστισδήποτε. Κατ' αὐτὴν πᾶς πιστευέτω. Εὐτυχοῦς δ Ἀπολιναρίου μηδεὶς φρονείτω. οἱ γὰρ τοιοῦτοι μήτε τὰ ἰδιοσυνάξεις ποιείτωσαν, μήτε δημοσίᾳ ἢ λάθρα τοὺς τ τοιαύτης αἱρέσεως ἀμφισβητείτωσαν.

Βιβ. α'. Τίτ. ε'. Διάτ. ιϛ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Hæreticos. τοὺς αἱρετικούς. ἴνα τοὺς παῖδας ἐξ τῶν γονέων ὀρθοδόξους βούλεται ποιῆν, κρατείτω ἡ τούτου γνώμη.

Βιβ. γ'. τίτ. ιϛ'. Διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnes. πάντες. πάντα δικαστήρια, δ τε τ πόλεως πλῆθος ἐν χυριακῇ ἀργείτωσαν. μόνοις δ τοῖς γεωργοῖς τ οἰκείαις ἐργασίαις προσκαρτερῆν ἐξέστω.

Βιβ. γ'. Τίτ. ιϛ'. Διάτ. ε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quadraginta. Μηδεμία διάγνωσις ἐγκλημάτων γυμνάζεσθω ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τ νηστῶν.

Βιβ. γ'. Τίτλος ιϛ'. Διάταξις ς'. ἧς ἡ

ἀρχὴ, Omnes. Ταῖς ιε'. ἡμέραις τ̃ πασχαλίας, καὶ τ̃ τ̃ Χριστοῦ γενέθλ, καὶ τ̃ ἐπιφανείᾳ, & ἑκάστῃ κυριακῇ, καὶ ἐν τῇ τ̃ Ἀποστόλων μνήμῃ, & ταῖς δικαστηρίοις, καὶ αἷς ἄλλαις, & αἷς τ̃ ἰδιωτικ̃ χρεῶν εἰσπράξεις, ἀναπαύσθω.

initium, *Omnes.* Quindecim diebus paſchalibus, & die natali Chriſti, & Epiphaniis, & quolibet die Dominico, & in Apoſtolorum commemoratione, tam tribunalia, cum ſpectaculis, quàm annonariæ compulſiones, cum priuatorum debitorum exactionibus, quieſcant.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τ̃ ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ πραγμάτων αὐτῶν & προνομίων.

Ἐρμογενιανὸς ἐν τῇ α'. Ἐξέστι τῷ βουλομένῳ καὶ ἐπαλιμπόνῳ ἐν τελευταίᾳ βουλῇ τ̃ ἁγίαις ἐκκλησίαις. Βεβαίας γὰρ εἶναι δεῖ τὰς τ̃ τελευτώντων βουλήσεις.

β'. Οὐ δεῖ θάπτειν ἐν ἐκκλησίαις Ἀποστόλων ἢ μαρτύρων.

γ'. Οὐ δεῖ πωλεῖν οὐδὲ ἀγοράζειν τοὺς ἁγίους μάρτυρας.

δ'. Μὴ ἐλαττέρωα τ̃ * ρν'. δεκανοὺς ἡ ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἐχέτω.

ε'. Αἱ κτήσεις τ̃ ἐκκλησιῶν τ̃ πόλεων, οὐχ ὑπόκεινται ῥυπαραῖς λειτουργίαις, ἢ ἐξαορδιναρίαις, ἢ ὑποπλασμοῖς, ἢ μεταχειμιδαῖς. μόνον δὲ τ̃ κτήσεα συντελοῦσι, καὶ ταῖς ἀναγκαίαις ὑπηρεσίαις σεμνοπρεπῶς. ἐν τούτοις γὰρ ἀδελφότητος, sacrilegio ὑποκειμένου, & διηνεκεῖ ἐξορίᾳ ἀδιαπεμπομένου.

ς'. Τὰς ἀμφιβολίας ἀμφισβητήσεις ἐν ὅλῳ τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ δεῖ κρίνεσθαι παρὰ γνώμην τ̃ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις ἔχει τὰ προνόμια τ̃ ἀρχαίας Ρώμης.

ζ'. Εἰς κατασκευὴν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, οἱ θεῖοι οἶκοι καὶ αἱ ἐκκλησίαι διαγράφονται. οὐ γὰρ ἔστι τοῦτο ῥυπαρὰ λειτουργία.

η'. Τὰς ἰδίας καπιτατίωνας ἡ Θεσσαλονίκης ἐκκλησία κυρίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας ὀνόματι αὐτ̃.

θ'. Οἱ δεκανοὶ, ἤγουν οἱ κολλεγιᾶται, μὴ πληροῦντες τὸ λειτούργημα, λειτουργιῶν ἑτέρων οὐκ ἀπολύονται, τυχὸν ἀργυραρίων καὶ τραπεζητῶν. διδόασι δὲ δοκιμαζομένους ὑπὸ τ̃ πρώτου ὑποκατάστατους.

ι'. Πλοῖα ὑπὲρ διχιλίους μοδίους δεχόμενα, οὐκ ἐξουσιατεύεται περὶ τ̃ ἐμβολῆς, καὶ τ̃ μεταχειμιδ̃ τ̃ δημοσίων εἰδῶν, οὔτε ἀπὸ προνομίου, ἢ προσώπου, ἢ ἀξίας, ἢ ἐκκλησίας, κἂν

TITVLVS II.

De ſacroſanctis eccleſiis, & rebus, & priuilegiis earum.

I. CVILIBET in ſuprema voluntate ſacroſanctis eccleſiis relinquere licet. Quippe ratas oportet eſſe morientium voluntates. *l.1.C. h.t. cum ſeq.*

II. In eccleſiis Apoſtolorum vel martyrum ſepelire non licet.

III. Non diſtrahendi ſunt, vel emendi ſancti martyres.

IV. Non vltra nongentos quinquaginta decanos habeat eccleſia Conſtantinopolitana.

V. Vrbanarum eccleſiarum prædia ſordidis muneribus ſubiecta non ſunt, vel extraordinariis, vel indictionibus, vel tranſuectionibus: ſed canonem dumtaxat conferunt, & coëmtiones neceſſarias adgnoſcunt. Qui contrauenerit, ſacrilegij reus fit, & in perpetuum deportatur.

VI. Dubia, quæ in toto Illyrico emergunt, decidenda non ſunt præter ſententiam Archiepiſcopi Conſtantinopolis, quæ priuilegia Romæ veteris habet.

VII. Ad inſtructionem itinerum atque pontium, etiam diuinæ domus & eccleſiæ deſcribuntur. Non enim hoc ſordidum munus eſt.

VIII. A propria capitatione Theſſalonicenſis eccleſia ſubleuatur, non etiam aliæ, ipſius nomine.

IX. Decani ſiue collegiati, non implentes hoc munus, ab aliis muneribus non abſoluuntur, puta argentariorum & numulariorum: dant autem ſubrogatos, à primate adprobatos.

X. Nauis, quæ vltra duo millia modiorum capit, non excuſatur ante embolam & tranſuectionem publicarum ſpecierum, neque priuilegio perſonæ, neque dignitatis, aut eccleſiæ; licèt

* Cod. Inſt. πδ'.

diuinam iuſſionem habeat, vel pragmaticam ſanctionem. Nam quæ quolibet in negotio contra ius vel vtilitatem publicam proferuntur, minimè ſeruantur. Si quid autem in fraudem iſtius legis adtentatum fuerit, nauis ipſa publicatur.

XI. Omnes obligati ſunt, etiam ipſa prædia eccleſiarum, ad præſtandas angarias, & plauſtra, tranſeuntibus ad expeditiones imperatoribus.

XII. Eccleſiarum priuilegia firma ſunto. Pragmaticæ ſanctiones, quæ canonibus aduerſantur, irritæ reddũtur. Præſtentur ad alendos pauperes eccleſiis diuerſæ ſpecies, quæ de publico eis adſignatæ ſunt.

XIII. In teſtamento robur ſuum obtinente, vel in codicillo, vel non ſcripta voluntate, licet viduis & diaconiſſis, & ſacris virginibus, & ſolitudinariis, aliiſque ſacris feminis, aliquid relinquere vel eccleſiæ, vel clero, vel monachio, vel pauperibus, per inſtitutionem, & ſubſtitutionem, & legata, & fideicommiſſa, tam ſpecialia, quàm per vniuerſitatem.

XIV. Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ immobilia ſtudiosè coli, & diuidi debent; & nec ipſa, nec coloni, nec ruſtica mancipia, nec peculia eorum, nec † panes ciuiles vllo modo ad quamcumque perſonam alienantur, ne quidem omnibus clericis cum Archiepiſcopo & œconomo conſentientibus. Nam qui ea conſequutus eſt, tam precia, quàm ſi quid aliud cuicumque perſonæ dedit, amittit; atque hæc ipſi addicuntur eccleſiæ. Reddit etiam rem ipſam cum perceptis medio tempore fructibus, & penſionibus ædificiorum, & acceſſionibus, quaſi ſi diſtracta non fuiſſet. Nam quæ contra leges fiunt, pro infectis habentur. Et quia conſenſu alienationi adhibito, rem fieri permiſit œconomus; œconomi officio excidit, & vnà cum heredibus ſuis eccleſiæ damnum præſtat: ac tabellio citra reſtitutionem exſilio plectitur: ipſéque magiſtratus, vel quis alius, huiuſmodi geſta corroborans, dignitatem cum facultatibus amittit. Ac vſumfructum eccleſiaſticæ rei poteſt aliquis ad certum tempus, vel ad diem vitæ ſuæ, interueniente ſcriptura, certíſque pactis, ita conſequi: vt rem, quæ tantumdem ha-

† *Qui alioquin annona dicuntur. Vocat & Zoſimus panes in hiſtoria ſua, iſímque Iulianus anteceſſor, Nouella* 7 11.

ἔχῃ θείαν κέλευσιν, ἢ καὶ πραγματικήν. τὰ γὰρ ἐφ' οἱασδήποτε πράγματι ἐναντίον τῷ νόμου, ἢ τῆς κοινῆς χρησιμότητος προσφερόμενα, * [οὐ] φυλάττεται. εἰ δέ τι πρὸς ὑπεναφορὰν τοῦ νόμου ὑπεχρήσθη, ὃ λοιπὸν δημεύεται. * *Deeſt in MS. Fab.*

ιε'. Πάντες καὶ αἱ τῶν ἐκκλησιῶν κτήσεις ὑπόκεινται δουῶν ἀγγαρίας καὶ ἁμάξας ἐπὶ ταῖς βασιλικαῖς ὁπὴ τὰ ἐξαίφνης πρόοδος.

ις'. Τὰ πραγθέντα τῶν ἐκκλησιῶν ἔρωσθαι βέβαια· οἱ δὲ τοῖς χρόνοις ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ, ἀκυρούσθωσαν καὶ χορηγείσθωσαν εἰς ἀποζημίωσιν τῶν πεπονθότων αἱ ἐκκλησίαι, πρὸς τοῦ δημοσίου αὐτοῖς ἀφορισθέντα διάφορα εἴδη.

ιη'. Ἐν ἐρρωμένῃ διαθήκῃ, ἢ κωδικίλλῳ, ἢ ἀγράφῳ βουλήσει, ἔξεστι ταῖς χήραις καὶ ταῖς διακονίσσαις, καὶ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις, καὶ ταῖς μοναχαῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις ἱερωμέναις καὶ πολυμοιρούσαις ἐν ἐκκλησίᾳ, ἢ κλήρῳ, ἢ μοναχῷ, ἢ πτωχοῖς ἐν συγκόσῳ καὶ ὑποκειμένῳ, καὶ λιμάτοις, καὶ φιλανθρωπίοις ἰδίοις καὶ καθ' ὁμάδα.

ιθ'. Τὰ τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀκίνητα, ὑπιμελεῖσθαι καὶ διαιρεῖσθαι δεῖ. καὶ αὐτὰ δὲ καὶ οἱ γεωργοὶ, καὶ τὰ ἀγροικικὰ ἀνδράποδα, καὶ τὰ πεκούλια αὐτῶν, καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄρτοι, κατ' οὐδένα τρόπον εἰς οἱονδήποτε πρόσωπον ἐκποιοῦνται· οὔτε πρώτων τῶν κληρικῶν συναινούντων τῷ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ τῷ οἰκονόμῳ. ἐπεὶ ὁ λαβὼν ἀπόλλῃ καὶ ταῦτας, καὶ εἴτι δέδωκεν ἕτερον οἱῳδήποτε προσώπῳ, καὶ προσυφαιρεῖται τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ ἀποδίδωσι τὸ πρᾶγμα μετὰ τῶν ἐν μέσῳ καρπῶν καὶ οἰκοδομῶν καὶ ἐπαυξημάτων, ὡς δὴ μὴ ἐπράθη. Τὰ γὰρ πραθέντα αὐτὶ μὴ γεγενημένων εἰσί. Καὶ ὁ τῇ ἐκκλησίᾳ συναινέσας οἰκονόμος, ἢ συγχωρήσας γνέσθαι, ἐκπίπτει τῆς οἰκονομίας, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ποιεῖ μετὰ κληρικῶν τὸ ἀζήμιον. Καὶ ὁ συμβολαιογράφος αἰτιοκαταστάτως ὀφείλεται. καὶ ὁ ἄρχων, ἢ ἄλλος σωιζῶν τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα, τῆς ἀξίας καὶ τῆς οὐσίας ἀπόλλῃ. οὐ χρήσιμος ὑπάρχει σου, φοβητὸν δὲ ἵνα δυνάται λαβεῖν ἐγγράφως ἐκκλησιαστικοῦ πράγματος ἐπὶ ῥητὸν χρόνον, ἢ μέχρι τῆς οἰκείας ζωῆς ὑπὸ τοῖς δοχθεῖσι συμφώνοις, καὶ ἐφ' ᾧ πρᾶγμα τοιαύτην ἔχειν

παρόδου, τῇ ἐκκλησίᾳ καταλιπεῖν, μὴ τῶν γεωργῶν εἰς διαφθορά.

ιε'. Εἰ τις δωρήσηται πρᾶγμα κινητὸν, ἢ ἀκίνητον, ἢ δίκαιον εἰς πρόσωπον μάρτυρος, ἢ προφήτου, ἢ ἀγγέλου, ὡς αὐτῷ μέλλων δίκτηριον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν δωρεὰν ἐμφανίσῃ, ἐφ' ὧν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀναγκάζεται τὸ ἔργον, κἂν μὴ ἀρξῇ, πληρωσαι μετὰ κληρονόμων, καὶ πληρωθέντι, δοθῆναι τὰ τῆς δωρεᾶς. Τὸ αὐτὸ ὅτι ξενοδοχείων, καὶ νοσοκομείων, καὶ πτωχείων, ἀδείας οὔσης τοῖς ἐπισκόποις καὶ οἰκονόμοις ἐπάγειν αὐτοῖς. τούτων δὲ πληρουμένων, ἡ βεβαίωσις γίνεται καὶ δόξαντα τοῖς φιλοτιμησαμένοις, καὶ τοὺς ἐπιτελοῦντας ὅρους.

ις'. Τὰ νομίσματα ἐν τῇ καὶ Ζηνωνιανῇ, καὶ τὰ περὶ βασιλικὰ κελεύσματα, περὶ ἱερέων, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἡ διάταξις ἀκυροῦσα, τὰ πρόσθεν ἀναιρεῖσθαι, καὶ φησι τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν τὸν ἄλλων τιμὴν πρόεδρίαν.

ιζ'. Τὰ πρόνομια τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὴν διοικουμένων καὶ χορηγουμένων διάγων * οἴκων, Φυλακτέα θεσπίζομεν· αἱ δὲ ἄλλαι ἐκκλησίαι καὶ τὰ μοναστήρια, καὶ πτωχεῖα, καὶ ξενοδοχεῖα, καὶ ὀρφανοτροφεῖα τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ τῆς παροικίδος αὐτῆς, καὶ τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς, ὅτου ἢ τῶν πρὸ αὐτοῦ χειροτονουμένων μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐξ ἐκείνων χειροτονουμένων ἀκίνητον ἢ πολιτικὴν οὐσίαν οὐκ ἐκποιοῦσιν· εἰ μὴ ἐπωφελὴς εἴη ἡ πρᾶσις, ἢ ἡ ὑποθήκη, ἢ ἡ ἀντάλλαγὴ, ἢ διηνεκὴς ἐμφύτευσις. τουτέστιν, ὅτε τὸ τίμημα τοῦ πωλουμένου, ἢ τὸ δανισθὲν ὅτε ὑποθήκῃ μέλλῃ χωρεῖν εἰς λύτρωσιν χρέους, ἢ δαπάνης ἢ χρείας ἑτέρας ἀναγκαίας ὑπεκειμένου τῷ διάγειν οἴκῳ, ἢ ἐφ' ᾧ ἕτερον ἀναγκαιότερον κτήσασθαι πρᾶγμα, ἢ εἰς καταπείγουσαν τοῦ διαγεῖν οἴκου ἀνάπλασιν, καὶ ἀντάλλαγὴ ποιοῦσιν ὅτε ἀναγκαιοτέρῳ πράγματι, καὶ πρόσοδον οὐκ ἐλάττονα τοῦ διδομένου ἔχοντι, καὶ ἐμφυτεύσῃς, μὴ μειουμένης τῆς προσόδου, ἢ παντελῶς ἀπορρώτος τοῦ πράγματος. Τὰ γὰρ

* κ. οἴκων, f. p. οἰκιῶν

beat reditus, vnà cum colonis, in dominium eccleſiæ relinquat.

XV. Si quis rem mobilem, vel immobilem, vel ius aliquod donauerit in perſonam martyris, vel prophetæ, vel angeli, tamquam illi oratorium ædificaturus, eámque donationem inſinuauerit apud eos, quibus inſinuari neceſſe eſt: cogitur hoc opus, licèt inchoatum non fuerit, vnà cum ſuis heredibus, perficere; ac perfecto, ea dare, quæ donatione continentur. Idem & in peregrinorum, & ægrotantium, & mendicorum vſui deſtinatis ædificiis obtinet: Epiſcopis & œconomis facultatem habentibus eos conueniendi. Verùm ſi hæc impleantur, fit adminiſtratio de illorum ſententia, qui hac liberalitate ſunt vſi, & ſecundùm leges ab iis datas. *Deeſt in vulgatis. Continet hunc reſtitutis.*

XVI. Ea, quæ acciderant † in perduellione aduerſus Zenonem, præter ſuperiorum temporum auguſtas ſanctiones, de ſacerdotibus, & eccleſiaſtico ſtatu, abrogans hæc conſtitutio; priſtina renouat, & Epiſcopum Conſtantinopolitanum habere præſidendi ius ante alios tradit. † *Hinc manifeſtò conſtat, ſolius Zenonis hanc eſſe conſtitutionem, oppreſſo Baſiliſco reſtituti.*

XVII. Priuilegia maioris eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, ac venerabilium domorum, quæ ſub ea adminiſtrantur & ſuſtentantur, cuſtodiantur. Ceteræ verò eccleſiæ, & monaſteria, & ptochia, & xenodochia, & orphanotrophia eiuſdem vrbis, & continentium eius, quæque ſubdita ſunt ordinationi Archiepiſcopi eius, vel Metropolitanorum, qui ab hoc ordinantur, & eorum, qui ordinantur à Metropolitanis, rem aliquam ſoli, vel annonam ciuilem, non alienant; niſi ſit vtilis ea venditio, vel hypotheca, vel permutatio, vel emphyteuſis perpetua: hoc eſt, quum pretium rei venditæ, vel mutuum ſub hypotheca ſumtum, ceſſurum eſt ad diſſolutionem æris alieni, quod ex ſucceſſione, vel alio quopiam vſu neceſſario venerabili domo incumbit, vel ad comparandam aliam rem magis neceſſariam, vel ad vrgentem domus venerabilis inſtaurationem: itidémque ſi permutatio fiat cum re magis neceſſaria, quæque reditum eo, quod datur, non minorem habeat: & ſi emphyteuſes conſtituantur, abſque deminutione reditus, aut quum omnino res ipſa ſterilis eſt. Nam *Abeſt à vulgatis. Continet habet, ſed corruptam, & malè verſam.*

quæ ob ſterilitatem damnoſa ſunt, donare atque aliis concedere poſſunt. Quod autem agitur, non aliter valet, niſi cauſarum indicatarum vna in monumento expreſſa fuerit, Byzantij quidem, apud magiſtrum cenſus; in prouinciis verò, apud defenſores, propoſitis ſacris ſcripturis: & in negotiis eccleſiarum, œconomis & clericis, qui ad vrbem ſunt, præſentibus; in monaſteriorum negotiis, Abbates & ceteri monachi adeſſe debent; in prochiorum, adminiſtrator, eiúſque miniſtri, & ipſi pauperes; in xenonum, adminiſtrator, & vniuerſi, qui adminiſtrationi reperiuntur inſeruientes, ac ſimiliter in negotiis orphanotrophiorum: ita vt ratum ſit, quod pluribus placet, etiam Epiſcopo illorum locorum, quibus in locis res fieri conſueuit, adſentiente: nec poſſit magiſter cenſus, aut defenſor, excuſare ſe; quo minus venerabilem domum, in qua eiuſmodi negotium contrahitur, indemnem ſuſcipiat: adeóquo hi eam defendant. Etenim ex tranſgreſſione obnoxij ſunt pœnæ xx. librarum auri. Ac ſecundùm hæc, inſtrumenta conficiuntur, mentionem facientia cauſarum, & monumentorum confectionis, & nominis eorum, qui adfuerunt, & apud quem confecta ſint. Si verò ex indicatis aliquid neglectum fuerit, creditor quidem, & emtor, rem ipſam amittit, & creditum, & precia: qui autem accepit nomine permutationis, tam id, quod dedit, quàm quod accepit, amittit: qui rem emphyteuſeos nomine ſuam ad vitam, vel donationem, vel ceſſionem prohibitam, accepit; tum id, quod accepit, tum quantitatem alteram, quanti eſt id, quod datum fuit, reſtituit. Habent autem locum, quæ dicta ſunt, tam in iis quæ eccleſiaſtica; quàm quæ † religioſa futura ſunt. Quòd ſi res mobiles exſtent, ſacris vaſis exceptis, eæque ſufficiant ad cauſas indicatas: ceſſat neceſſariorum immobilium, atque panum tam alienatio, quàm hypotheca.

† *Hæreſ. religioſis locis addicenda.*

Deeſt in vulgatis. Codicis hinc ſumpſit.

XVIII. Adſignat hæc conſtitutio maiori eccleſiæ Conſtantinopolis LXX librarum auri reditum, in hunc finem, vt funera citra impenſam Conſtantinopoli curentur, ad nouos vſque muros, & in Blachernis. Nam † Sycæ,

† *Conſule*

ἀφ' τῶν ἀποίων ὀφείλημα δωρεῖσθαι καὶ ἐκχωρεῖν δύναται. Ὃ δὲ γινόμενον οὐκ ἄλλως ἰσχύει, εἰ μὴ μία τῶν εἰρημένων αἰτιῶν ἐν ὑπομνήματι φανερωθῇ. ἐν μὲν Βυζαντίῳ παρὰ τῷ μαγιστροκλίτου· ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τοῖς ἐκδίκοις, παρεπιδημούντων τῶν ἁγίων γραφῶν. καὶ ὅπου μὲν τῶν ἐκκλησιῶν, πρόντων τῶν οἰκονόμων τῶν ἐκδημούντων κληρικῶν. ὅπου δὲ τῶν μοναστηρίων, δεῖ παρεῖναι τοὺς ἡγουμένους καὶ ἄλλους μοναχούς· ὅπου δὲ τῶν πτωχείων, τὸν διοικητὴν· καὶ τῶν ἐπιτρόπων, καὶ τῶν πτωχῶν· ὅπου δὲ τῶν ξενώνων, τὸν διοικητὴν καὶ πάντων τῶν διακονούντων ἐπιτρόπων τῆς διοικήσεως. καὶ ὁμοίως ὅπου * τῶν ὀρφανοτρόφων, ὥστε κρατεῖν τὸ τοῖς πλείοσιν ἀρέσκον· συναινούντος καὶ τοῦ ἐπισκόπου τῶν τόπων, ἐν οἷς τοῦτο συνήθως ἐπιτελεῖσθαι. μὴ δυναμένου τοῦ μαγιστροκλίτου ἢ τοῦ ἐκδίκου παρεῖναι καταλαμβάνειν τὸν σεβάσμιον οἶκον, ἐν ᾧ ἡ τοιαύτη συνίσταται πραγματεία, καὶ ἐκδικούντων αὐτῶν. ἐπέκειται γὰρ ἐκ παραβάσεως, ποινὴ χρυσίου λιτρῶν ἑξήκοντα καὶ μετὰ ταῦτα γίνεται συμβόλαια μεμνημένα τῶν αἰτιῶν, καὶ τῶν ἐπιτιμημάτων πραγμάτων, καὶ τῆς μεταγραφείας τῶν παραλημφθέντων, καὶ παρ' ᾧ συνέστη. Εἰ δὲ τῶν εἰρημένων παρόφθη, ὁ μὲν δόντος καὶ ὁ ἀληφθεὶς ἐκπίπτει τοῦ πράγματος καὶ τῆς χρέους, καὶ τὸ ἡμιῶν. ὁ γὰρ λαβὼν εἰς διπλασιασμόν, ἐκοῦσαν ἔδωκε, καὶ οὗσαν ἔλαβεν, * ἐκπίπτει. * *al.* ἐμπίπτει ὁ γὰρ εἰς ἐμφύτευσιν ἢ τὴν ἰδίαν ζωὴν λαβὼν πρᾶγμα ἢ δωρεὰν, ἢ ἐκχώρησιν ἀπηγορευμένην, ἀναδίδωσιν ὅσον ἔλαβε, καὶ ποσότητα ἑτέραν, ἧς ἄξιόν ἐστι τὸ δοθέν. χώραν γὰρ ἔχει τὰ εἰρημένα καὶ ὅπου τοῖς μέλλουσι γίνεσθαι ἐκκλησιαστικοῖς, καὶ τοῖς ἐσομένοις δικαίοις· ἐπὶ δὲ κινητῶν, ἐξαιρεῖται τῶν ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀρκούντων εἰς τὰς εἰρημένας αἰτίας. ἀρκεῖ δὲ καὶ κινήτων καὶ τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἄρτων ἡ ἐκποίησις καὶ ἡ ἐναπόθηκη.

ιη'. Ἡ αὐτὸ πάλιν ἀφορίζει τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως ἑβδομήκοντα λίτρων χρυσίου παρέσοδον, εἰς ὃ τὰς κηδείας ἀδαπάνους ἐν Κωνσταντινουπόλει γίνεσθαι, καὶ μέχρι † τέων τειχῶν καὶ Βλαχέρναις. αἱ γὰρ Συκαὶ μέρος

μέρος ἐλσὶ τ πόλεως· ὀείλ‹ ›ς χ τῶν πραγ-
ματόντων ποίνιω αἰὰ ν'. χρισίου λιτρῶν.

ιθ'. Αἱ γονόμεναι μέχρι Φ'. νομισμάτων
ἀνεμφάνιστοι δωρεαὶ εἰς πόλιν, ἢ ἐκκλησίαν,
ἢ ξενοδοχεῖον, ἢ νοσοκομεῖον, ἢ ὀρφανοτρόφον,
ἢ πτωχεῖον, ἢ εἰς αὐτοὺς τοὺς πτωχοὺς ἐῤῥέθησαν.
αἱ ἢ λοιπαὶ κἂν εἰς ἄλλας δόσεις γίνωνται
πρόφασις, χρήζουσιν ἐμφανείας. καὶ αἱ λεχθεῖσαι
μέχρι τὰ Φ'. νομίσματα οὖσαι, ἀξηρημένων
τῶν βασιλικῶν δωρεῶν.

κ'. Οὔτε κ τῆιον τύπον, οὔτε κ πρόσ-
ταξιν τῶν ἀρχόντων, ἔξεστι μεταγεν στρατιωτικὰς
σιτήσεις εἰς διαγεῖς οἴκους ἢ κληρικούς.

κα'. Ὁ μὴ δι' ἀναῤῥησιν αἰχμαλώτων
ἀγοράζων ἱερὰ σκεύη ἢ ἀπλώματα, ἢ λαμ-
βάνων εἰς ὑποθήκην ἐκέχυται, καὶ τῶν
ὠνῶν καὶ τῶν χρεῶν ἐκπίπτει. καὶ αὐτὰ ἐκ-
δικοῦνται ἀφ' τῶν ὑπεχόντων καὶ οἰκονόμων
καὶ σκευοφυλάκων, εἰ καὶ ἐχαράξησαν· ἐκ
αἱ ὑμᾶ αὐτῶν ἀπαιτοῦνται, εἰ μὴ φαίνονται,
ἀφ' condictionem vel in factum.

κβ'. Τὰ εἰς διαγεῖς οἴκους ἀπὸ βουλευτικῆς
φιλοτιμίας ἐρχόμενα οὐ χ ὑποκεινται τῇ τ ἐν
χέρδει λευκοπέπλων ἀφαιρέσει.

κγ'. Ἐὰν δωρηθῇ ἢ * κληρονομίᾳ, ἢ λαγά-
τῳ, ἢ φιδικομισσον διαγεῖ τόπῳ, ἢ καταλ-
φθῇ ἢ πόλῃ, ἢ εἰς ἀναῤῥησιν αἰχμαλώτων κί-
νητον, ἢ ἀκίνητον, ἢ πρ' αὐτῶν ἀγορασθῇ,
ἁρμόζουσι * [πρεσωπικῶς χ εἰς πρᾶγμα ἀ-
γωγαὶ] φρουναλίαι & in rem ὑποθηκέ-
ειαι χ μόνῃ τῇ τ ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ἐκβάλλον-
ται παραγραφῇ. ἔστ γὰ ὁ χρόνος τ ζωῆς ὅτι
τῦ μακροβίου ἀνθρώπου.

κδ'. Ἡ Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησία πα-
σῶν τ ἀλλων ὅτι κεφαλή· ἢ πρόνοικῳ δικαίῳ γε-
νομένη ἔκδοσις, ἀκυρός ὅτιν ὅτι τ ἐκκλησια-
στικῶν, ὡς μήτε ᾧ νόμῳ γινωσκομένη. ἐὰν ἔμ-
παρακτος ἄρχων Κωνσταντινουπόλεως δι' ἑαυτ, ἢ
μέσου προσώπου παρὰ τ μεγάλης ἐκκλησίας
ἀκίνητον ἐκλάβῃ, ὃ πραχθὲν ἀκυρον, χ δίδωσι
τῇ ἐκκλησίᾳ τ ἀφαιρεθέντων τ παράλιος· ὁμοίως
ἐ ὁ οἰκονόμος. εἰ ἢ ἐ καθ' ἕτερον τρόπον πίσῃ, ἢ
ἀναλῶσαι πρεσελθεῖν εἰς αὐτὸν ἐκκλησιαστικὸν
πρᾶγμα, ἐ ὃ πραχθὲν ἀκυρον, ἐ ὃ δοθὲν ὑ-
φ' τούτου εἰς πρόσωπον τ ἐκκλησίας, ἀπο-
δίδοται αὐτῇ· χ παρὰ τοῖς εἰρημένοις, ὑπόκειται

pars vrbis sunt. Aduersus transgressores, quinquaginta librarum auri pœnam in singulos statuit.

XIX. Donationes actis non insinuatæ, quæ ad quingentos vsque nummos fiunt in ciuitatem, vel ecclesiam, vel xenodochium, vel nosocomium, vel orphanotrophium, vel ptochium, vel in ipsos pauperes, ratæ sunt. Reliquæ, licèt in alias pias actiones fiant, indigent insinuatione; atque etiam hæ quas diximus, si nummos D. excedant: exceptis donationibus imperialibus.

XX. Neque per sacram formam, neque de mandato præsidum, militares annonas ad religiosas domos, vel ad clericos transferre licet. *Hanc Cōstantius hinc reposuit.*

XXI. Qui non ex caussa redemptionis captiuorum sacra vasa, vel vestes emit, vel in hypothecam, vel pignus accipit: tam pretiis, quàm credito excidit. Res ipsæ vindicantur ab Episcopis, & œconomis, & vasorum custodibus, tametsi conflatæ sint; earúmque pretia, si non exstent, per condictionem, vel in factum actionem, exiguntur.

XXII. Quæ ad religiosas domus ex curiali liberalitate perueniunt, lucratiuorum inscriptioni non subiacent.

XXIII. Si quid loco religioso, vel ciuitati, vel ad redemptionem captiuorum, mobile vel immobile, donatum fuerit: vel si hereditas aut legatum, aut fideicommissum his relictum, vel quid ab eis emptum fuerit: actiones personales, & in rem, & hypothecariæ competunt, & sola præscriptione centum annorum excluduntur: hoc enim tempus est vitæ longioris.

XXIV. Ecclesia Constantinopolitana caput est aliarum omnium. Quæ iure colonario fit locatio, in rebus ecclesiasticis irrita est, vti quam ne lex quidem adgnoscat. Si magistratus aliquis in actu Constantinopoli constitutus, per se ipsum, vel per subiectam personam, à maiori ecclesia rem soli conduxerit: quod actum fuerit, irritum est, & ecclesiæ dat æstimationem ipsius rei. Similiter & œconomus. Quòd si alio quoque modo persuaserit, aut coëgerit, vt ad ipsum res ecclesiastica peruenirent: tum quod actum fuerit, irritum est: tum quod eo nomine datum alicui personæ pertinenti ad ecclesiam, restituitur eidem: actam ipse præter indicata, pœnæ x x. *Contius hinc reposuit, sed malè vertit.*

* f. κληρονομίᾳ, ἢ λαγάτῳ

* Desunt in MS. Fab.

librarum auri obnoxius eſt, quàm qui rem conceſſit: itémque is, qui aliquid accepit hoc nomine, vt contractus interueniente ipſius operâ conficeretur, duplum dat eius, quod ipſi datum fuit. Atque hæc omnia eccleſiæ addicuntur. Vltra xx. annos res ſoli ab eccleſia non conducitur. Eccleſiaſtica prædia locupletibus dumtaxat in emphyteuſin concedenda ſunt, propter reſtitutionem prioris ſtatus, nec vltra perſonam eius qui emphyteuſin accipit, ac duorum deinceps heredum: nec releuandum amplius ſexta illius canonis parte, qui tempore locationis ſeruabatur. Quòd ſi damno rem ſequenti tempore quis adfecerit, expellitur, ac damnum præſtat. Si œconomi culpa interuenerit, vel ſi locauerit iis, qui ſoluendo non ſunt: ipſe damnum adgnoſcit.

ποιῆ ἔτη ἔχοσι χρυσίου λιτρῶν αὐτός. καὶ ὃ πρᾶγμα δοὺς, καὶ λαβὼν ὅπερ ὃ πρᾶγμα διαχειρίσας γνέσθαι ὃ συναλλαγμα, ὃ δοθὲν αὐτῷ διπλοῦν δίδωσι, καὶ πάντα προσυφιῶται τῇ ἐκκλησίᾳ. Περαιτέρω τῶν ἔτη ἔχοσι ἐτῶν, ἀκίνητον τῇ ἐκκλησίᾳ οὐ μισθοῦται. μόνοις δὲ πόροις δεῖ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐμφυτεύειν, διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὕλης, καὶ μὴ περαιτέρω αὐτὸ τῷ ἐμφυτευομένου, καὶ δύο ἐξῆς κληρονόμων· καὶ μὴ κουφίζειν πλέον τῆς ἕκτου μέρους τοῦ ζημιωθέντος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐκδόσεως. Εἰ δὲ βλάπτει τὸ πρᾶγμα, ἐπισταμένου τοῦ χρόνου, ἐξιέσθαι, καὶ τὴν ζημίαν ἀποτίνειν. Εἰ δὲ ῥᾳθυμήσῃ ὁ οἰκονόμος, ἢ ἀπόροις ἐκδῷ, ὑπεύθυνος ἔσται τῷ βλάβῃ.

Contius hinc ſumſit, ſed mere ſuo tranſtulit.

XXV. Chartularij maioris eccleſiæ ne per ſubiectam quidem perſonam rem ſoli, quæ ipſius eſt, per conductionem, vel emphyteuſin, vel alium modum accipere poſſunt. Chartularij libello præeunte fiunt, qui Patriarchæ & œconomi ſubſcriptionem habeat: ac ſi quem eorum vel clepere, vel aliis aliquid tradere, vel alioqui non idoneum eſſe paruerit: Patriarchæ & œconomis licet, vt eum de catalogo chartulariorum ſummoueant. Fiunt autem ad ſcrinium Orientis, chartularij XV: ad diœceſeos Aſianæ, XVI: ad Ponti XV: ad pẽnſionum, XV: ad Thraciæ, VIII: ad Antiochi, VI: ad Calopodij, VI: ad expenſarum, X: ad legatorum, IX: & ratione † conſuetudinum accipiunt pro inſtrumentis emphyteuticis, quinquageſimas: pro locatoriis, & reliquis contractibus, centeſimam: Quòd ſi quis vltra numerum indicatum factus fuerit chartularius, loco mouetur, & eccleſiæ dat libras XV. quíque fecit eum chartularium, libras XX. Oeconomi de ſententia Patriarchæ cum accurato ſcrutinio computent impenſam, quam emphyteutæ, conductores, & adminiſtratores faciunt: quolibet œconomo de iis inquirente, quæ ad commiſſam ſibi adminiſtrationem pertinent; reliquis, ex ſcripto Patriarchæ iuſſu, qui verbum hoc, RELEGI, ratiocinatis ſubſcribit. Quidquid abſque huiuſmodi obſeruatione computatur, œconomi

† *i. e. ſportularum.*

κε'. Οἱ χαρτουλάριοι τῆς ἐκκλησίας τῆς μεγάλης, οὔτε διὰ μέσου προσώπου δύνανται λαβεῖν ἀκίνητον αὐτῆς ἢ μίσθωσιν ἢ ἐμφύτευσιν, ἢ ἕτερον τρόπον. γίνονται οἱ χαρτουλάριοι, ἡγουμένου λιβέλλου καὶ φέροντος ὑπογραφὴν τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ οἰκονόμου. καὶ ἐάν τις αὐτῶν φανῇ κλέπτων, ἢ ἀποδιδοὺς, ἢ ἄλλως * αἰτιάσθαι, ἔξεστι τῷ πατριάρχῃ, καὶ τοῖς οἰκονόμοις ἐκβάλλειν αὐτὸν τοῦ καταλόγου. γίνονται δὲ εἰς σκεύιον τῆς ἁγιοπολίτης χαρτουλάριοι ιε'. εἰς δὲ Ἀσιανῆς ις'. εἰς δὲ Πόντου ιε'. εἰς δὲ ἐοίκιον ιε'. εἰς δὲ Θράκης ι'. εἰς δὲ Ἀντιόχου ς'. εἰς τὸ τῶν Καλλιποδίου, ς'. εἰς δὲ τῶν ἀναλωμάτος, ι'. εἰς δὲ τῶν λογάδων, θ'. καὶ λαμβάνουσι συνηθῶς ὅπερ μὲν τοῖς ἐμφυτευτικοῖς συμβολαίοις, πεντηκοστάς· ἐπὶ δὲ τοῖς μισθωτικοῖς καὶ τοῖς λοιποῖς συναλλάγμασιν, ἑκατοστήν. Εἰ δὲ ὑπάρ τῶν εἰρημένων ἀριθμὸν γένηται χαρτουλάριος, ἐκπίπτει, καὶ δίδωσι τῇ ἐκκλησίᾳ ιε'. λίτρας, καὶ ὁ ποιήσας αὐτὸν κ'. μὴ ζητήσεως ἀκριβοῦς οἱ οἰκονόμοι λογιζέσθωσαν γνώμῃ τοῦ πατριάρχου τὴν γινομένην δαπάνην τοῖς ἐμφυτευτὰς, ἢ μισθωτοῖς, ἢ δημοσιῶνας, ἑκάστου μὲν οἰκονόμου ζητοῦντος τὰ † * ὑφ' ἑαυτῶν διοικήσεως. τὴν δὲ λοιπὴν καὶ πρόσταξιν ἄφορ τοῦ πατριάρχου τοῖς λογισμοῖς ὑπογράφοντος αἰτίαν· καὶ ὃ χωρὶς τοιαύτης παρατηρήσεως λογιζόμενον, οὐκοῦν ■ οἰκονόμοι

* ἤτοι. αἰτιᾶσθαι

† *i. e. ſportularum.*

* *In Cod. Inſt.* ἄχρι φορ

διδάσι. τ̃ ὴ λογιζομένης δαπάνης, καὶ τ̃ εἰσκομιζομένων χρημάτων, λαμβάνουσιν οἱ χαρτουλάριοι ἑκατοστάς· ὁ δὲ πλέον λαμβάνων, καὶ τ̃ ὑπουργίας τ̃ χαρτουλαρείου, καὶ τ̃ ἱερατικῆς ἀξίας ἐκπίπτει παραχρῆμα. δεῖ τοὺς οἰκονόμους καθ' ἑκάστους μῆνας, ἢ τὸ μάκιστον ἀνὰ δύο, λόγον ποιεῖν τοῖς τοῦ ξενῶνος, ἐπεὶ κινδυνεύουσιν.

κς'. Ἐάν τις γράψῃ κληρονόμον τ̃ διακονίαν Χριστὸν, μὴ προσθεὶς εὐκτηρίου προσηγορίαν, ἡ ἐκκλησία τ̃ τόπου καθ' ὃν ἐκεῖνος ὁ τελευτήσας, δοκεῖ γεγράφθαι. Τὸ αὐτὸ ὅτι λαγάτου καὶ φιδεικομίσσου, καὶ προχωρεῖ εἰς ἀποδεκτὸν πενήτων. εἰ δέ τινι τ̃ ἁγίων ἀγγέλων ἢ μαρτύρων καταλίποι, μὴ μνημονεύσας οἴκου, εἰ μέν ἐστιν ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει, ἢ ἐν τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς τοιοῦτος οἶκος, αὐτὸς λαμβάνει. εἰ δὲ μή ἐστιν, ὁ ἐν τῇ μητροπόλει λαμβάνει. εἰ δὲ μήτε ἐκεῖ τοιοῦτός ἐστιν οἶκος, αἱ καὶ τόπον ἐκκλησίας λαμβάνουσιν αὐτὸς, τ̃ λοιπῶν οἴκων παραχωρησάντων αὐτῷ, εἰ μὴ δηλοῖ ὁ τελευτήσας ἕτερον ἐνθυμηθεὶς, καὶ ἕτερον εἰπών. τότε γὰρ τὸ ἀληθὲς καὶ ὃ ἐγράφη μᾶλλον κρατεῖ. εἰ δὲ τόπον εἴπῃ μόνον, ἀμφιβάλλουσι δὲ πολλοὶ τ̃ αὐτῷ ὀνόματος ἐν τῇ πόλει, ἢ τῇ περιοικίδι· εἰ μὲ πρός τινα τούτων εἶχε μείζονα προσπάθειαν, ἢ συνεχῶς ἐκεῖσε ἐφοίτα, αὐτῷ δοκεῖ καταλελεῖφθαι· τοιούτου δὲ τινος μὴ διεσκεμμένου, ὁ μᾶλλον ἐκ τ̃ τοιούτων οἴκων ἐνδεὴς, λαμβάνει δὲ καταλειφθέν.

de suo præstant. Eius autem impensæ, quæ computatur, & pecuniarum, quæ inferuntur, chartularij centesimas accipiunt. Qui verò plus capit, & officio chartularij, & dignitate sacerdotali confestim excidit. Debent œconomi singulis mensibus, aut ad summum pro binis rationes arcariis reddere. Nam alioqui periculum incurrunt.

XXVI. Si quis heredem scripserit Dominum Christum, oratorij nomine non adiecto: eius loci ecclesia, quo in loco degebat defunctus, heres scripta videtur. Idem in legato & fidecommisso locum habet, & ad pauperes alendos confertur. Sin quid alicui sanctorum Angelorum, aut Martyrum reliquerit, nulla domus mentione facta: siquidem eiusmodi domus est in illa ciuitate, vel eius territorio, relictum accipit: sin autem, domus in Metropoli constituta capit. Quod si ne istic quidem eiusmodi domus est, ipsius loci ecclesiæ rem consequuntur, quibus ceteræ domus cedunt: extra quàm si probatum fuerit, defunctum aliud habuisse in animo, & aliud dixisse. Tunc enim ipsa rei veritas potior est eo, quod scriptum fuit. Sin certum locum expresserit, & in ciuitate, vel eius continentibus, plures eiusdem nominis domus inuentæ fuerint: siquidem ad aliquam harum maiorem adfectionem habebat, aut frequenter illuc itabat, illi ipsi relicta fuisse res videtur. At si nulla talis reperiatur, ea domus inter has relictum accipit, quæ magis est indiga.

Continet integram repositit, sed vitiosam & parum binæ versam.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

TITVLI II. PARATITLA.

ΒΙΒ. α'. πτ. α'. Διγ'τ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nullus. Οὐδεὶς. μόνοις τοῖς τὴν ὀρθόδοξον ὁμοῦ πίστιν ὁπωσοῦν αἱ ἐκκλησίαι παραδίδοσθαι.

Bιβ. α'. πτ. γ'. Διγ'τ. ι'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si quis. Ἐάν τις. Ὁ ἔφοδον οἱασδήποτε τοιάσδε παραχρήσας ποιῆσαι τῷ τ̃ ἐκκλησίας τόπῳ, κεφαλικῶς ζημιοῦται.

Bιβ. α'. πτ. γ'. Διγ'τ. ιγ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si ecclesiæ. ἐάν τι ἡ ἐκκλησία. Ὁ κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν παραφθείρων προνόμια, priuilegia, πεντε λίτρας χρυσίου προστιμᾶται.

Bιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. κ'. ἧς ἡ ἀρχὴ. Si quis. Ἀδιαθέτου τελευτήσαντος τ̃ κληρικοῦ, ἢ τ̃ μοναχοῦ, ἢ διακονίσσης, ἢ μοναστρίας.

TITVLI II. PARATITLA.

Libri I. tit. I. constit. II. cuius initium, *Nullus*. Solis orthodoxam fidem colentibus Episcopis ecclesiæ traduntur. *L. 2. C. de Sum. Trin. in fin.*

Lib. I. tit. III. constit. X. cuius initium, *Si quis*. Qui vel impressionem, vel quamcumque iniuriam ecclesiæ loco inferre conatus fuerit, capitali supplicio punitur. *L. 10. C. de Epis. & cler.*

Lib. I. tit. III. constit. XIII. cuius initium, *Si ecclesia*. Qui ecclesiarum priuilegia violat, quinque librarum auri multam præstat. *L. 13. ibidt.*

Lib. I. tit. III. constit. XX. cuius initium, *Si quis*. Vbi clericus, vel monachus, vel diaconissa, vel solitaria, *L. 20. eod.*

nullo condito teſtamento deceſſerit, nec eius hereditatem adierit eccleſia, vel monaſterium, propterea quòd eſſet adſcriptitius, aut libertus, aut curialis: ſi quas habet aduerſus eum actiones eccleſia, vel monaſterium, aduerſus heredes experietur.

L. 22. cod. in medio. Lib. I. tit. III. conſtit. XXII. cuius initium, *Si qua*. Priuilegia per antiquas conſtitutiones eccleſiis conceſſa, rata ſint.

L. 26. cod. in medio. Lib. I. tit. III. conſtit. XXVI. cuius initium, *Decernimus*. Nec publicum aliquod ædificium, nec quod ad oblectamentum ciuitatis deſtinatum ſit, à monachis aut clericis furripitor, vt ſit eccleſia.

L. 32. §. priuilegiis. cod. Lib. I. tit. III. conſtit. XXXII. cuius initium, *Omnes*. Omnia priuilegia, quæ per antiquas conſtitutiones eccleſiis conceſſa ſunt, rata ſunto.

L. 34. cod. Lib. I. tit. III. conſtit. XXXIV. cuius initium, *Omnia*. Priuilegia præſtita eccleſiis, aut hominibus, aut rebus eccleſiarum, firma ſunto.

Græca eſt conſtitutio, quam Conſul integrâ poſuit. Lib. I. tit. III. conſtit. XLIV. cuius initium, Τῶν ἱερῶν κανόνων. Presbyter, aut diaconus, in matrimonio verſari non poſſunt. Quamobrem ſi quis hoc fecerit, & vxori ſuæ res aliquas dederit, vel inter viuos donatione, vel in teſtamento: eccleſia, cui ſubeſt, eas ipſas ſibi vindicat.

L. 53. C. eod. Lib. I. tit. III. conſtit. LIII. cuius initium, *Raptores*. Res eius, qui diaconiſſam, aut virginem rapuit; eccleſia, cui ſubeſt, pleno dominio conſequitor.

L. 3. C. de Epiſc. and. Lib. I. tit. IV. conſtit. III. cuius initium, *Nemo*. Differit hæc conſtitutio, & exponit, qualibus à criminibus feſtum dierum Paſchalium liberet.

L. 1. C. de hæret. Lib. I. tit. V. conſtit. I. cuius initium, *Priuilegia*. Hæretici eccleſiis indulta priuilegia ſibi non vindicent. Nam ſolis orthodoxis ea conceduntur.

L. 8. eod. Lib. I. tit. V. conſt. VIII. cuius initium, *Quicunque*. Eutychianiſtarum ſiue Apollinariſtarum monaſteria, eccleſiæ territorio addicentur.

L. 10. eod. Lib. I. tit. V. conſt. X cuius initium, *Si quis*. Nemo prædium orthodoxorum, in quo eſt orthodoxorum eccleſia, vel oratorium, in teſtamento, vel donatione, vel in ſuprema voluntate, ἢ μὴ κληρονομηθέντος ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἢ τοῦ μοναστηρίου, διὰ τὸ εἶ) αὐτὸν ἐναπόγραφον ἢ ἀπελεύθερον, ἢ βουλευτικὸν εἶναι ἢ κατ' αὐτὸν ἀγωγάς, ἡ ἐκκλησία, ἢ μοναστήριον κινεῖσθαι καὶ τῶν τούτου κληρονόμων.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. κδ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Εἴ τινα Si qua. φορώμια τὰ τῶν ἐκκλησίαις ἐκ παλαιῶν διαπάξεων πεφιλοτιμημένα, κρατείτω.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. κς'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Decernimus. Ὑπὸ μοναχῶν ἢ κληρικῶν μήτε δημόσιον οἰκοδόμημα, μήτε τοῦς τέρψιν πόλεως ἀφωρισμένον εἰς ἐκκλησίαν ὑφαρπαζέσθω.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. λβ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnes. Πάντα τὰ φιβιλέγια, ἅπερ ταῖς ἐκκλησίαις ἐκ παλαιῶν διαπάξεων πεφιλοτίμηται, ταῦτα κρατείτω.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. λδ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnia. Τὰ δεδομένα φιβιλέγια ταῖς ἐκκλησίαις, ἢ τοῖς ἀνθρώποις, ἢ πράγματα τῶν ἐκκλησιῶν, βέβαια ἔστωσαν.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. μδ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Τῶν ἱερῶν κανόνων. ὁ πρεσβύτερος ἢ ὁ διάκονος γαμοῦσι παρασυμβαίνει. ὅθεν ἐάν τις τοιοῦτόν τι ποιήσῃ, καὶ δόξῃ τῇ ἑαυτοῦ γαμετῇ τινα πράγματα διατρεπῶς, ἢ ἐκ διαθήκης, ἢ ἐκκλησία ἐφ' ᾧ τέλει, ταῦτα διεκδικεῖ.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. νγ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, ἁρπαγες. Raptores. Τὰ τῆς ἁρπασθέντος διακόνισσαν ἢ παρθένον πράγματα, ἡ ἐκκλησία ὑφ' ἧς ἐστὶ τέλει, καὶ τελείῳ δεσποτείαν λαμβάνει.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. γ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nemo. Ἡ διάταξις διαλαμβάνει καὶ λέγει, περὶ ἐγκλημάτων ἐλευθεροῖ ἢ ἑορτὴ τῶν παλαίων ἡμερῶν.

Βιβ. α'. τίτ. ε'. διάτ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, φορώμια. Priuilegia. Οἱ αἱρετικοὶ μὴ ἐνδικαίτωσαν τὰ δεδομένα τῇ ἐκκλησίαις φορώμια. μόνοις γὰρ ταῦτα τοῖς ὀρθοδόξοις ὑπηρέπεται.

Βιβ. α'. τίτλος ε'. διάταξις η'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quicumque. τὰ τῶν Εὐτυχιανιστῶν, ἤτοι Ἀπολιναριστῶν μοναστήρια τῇ τῆς οἰκείας ἐκκλησίᾳ προσκυρωθήσονται.

Βιβ. α'. τίτ. ε'. διάτ. ι'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si quis. Μηδεὶς τῶν ὀρθοδόξων κτῆμα, ἐν ᾧ ἔστιν ὀρθοδόξων ἐκκλησία, ἢ εὐκτήριον, ἐν διαθήκῃ ἢ δωρεᾷ, ἢ ἐν τελευταίᾳ βουλῇ

ἢ ἀλλῳ ᾧτινι ἐκποιείτω, ἢ διδότω αἱρετικῷ.

Βιϐ. α'. τίτ. θ'. διάτ. ιϐ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Cælicolarum. Οἱ τόποι οἱ εἰς τὰς συνόδους ἀφωρισμένοι τῷ οἰϐόντων τὸν οὐρανὸν, ταῖς ἐκκλησίαις προσκυρούσθωσαν.

Βιϐ. α'. τίτ. θ'. διάτ. ιδ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Hac valitura. Νέου καταστραθεῖσα συναγωγὴ Ἰουδαίων, ἢ Σαμαρειτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ προσκυρούσθω.

Βιϐ. α'. τίτ. ια'. διάτ. ε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnia loca. Οἱ ἐν Καρθαγένῃ ἱερατικοὶ τόποι, οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως ταῖς ἐκκλησίαις δωρηθέντες, ἀναφαιρέτως μενέτωσαν παρ' αὐταῖς.

Βιϐ. α'. τίτ. ιϐ'. διάτ. ε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Denuntiamus. Μηδεὶς ἐν ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις, ἢ ἐν ἄλλοις προσκυνητοῖς, ἐν οἷς αἱ εὐχαὶ ὑποτελοῦνται, ἐκβοήσας κεχρήσθω, ἢ σαίσιν κινείτω, ἐφάπλων ἐστὶν ὑφορώμενος ζημιῶδη.

Βιϐ. α'. τίτ. ιγ'. διάτ. δ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Iámdudũ. Ὁ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐλευθερωθεὶς, ἐπὶ τοῦ δήμου καὶ ἐπισκόπου βεβαίαν κατὰ τὴν ἐλευθερίαν.

Βιϐ. α'. τίτ. ιγ'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Qui religiosa. Ὅταν ἐν ἐκκλησίᾳ τις, πρόντος τοῦ ἐπισκόπου, ἐλευθερωθῇ, οὕτως γινέσθω ἐλεύθερος, ὡς πάντων τῶν νενομισμένων ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ γινομένων.

Βιϐ. γ'. τίτ. ιϐ'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnes. Οἱ δικασταὶ, καὶ ὁ τῆς πόλεως πλῆθος, καὶ τὰ συστήματα τῶν τεχνῶν, πάσης τῆς πανηγυρικῆς ἀργείτωσαν. γεωργοῖς δὲ ἐξέστω ταῖς οἰκείαις ἐργασίαις προσαρτᾶσθαι,

Βιϐ. γ'. τίτ. ιϐ'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quadraginta. Ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν μηδεμία ἀφόρητος ἐγκλημάτων προβαινέτω.

Βιϐ. γ'. τίτ. ιϐ'. διάτ. ς'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnes. Ταῖς ιε'. τῶν πασχαλίων ἡμέραις, καὶ τῇ Χριστοῦ γενέσει, καὶ τῇ θεοφανείᾳ, καὶ ἑκάστης ἑβδομάδος κυριακῇ, καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν παθῶν τῶν Ἀποστόλων, ἀργείτωσαν* καὶ τὰ δικαστήρια, καὶ αἱ τῶν δυνατῶν ἀπαιτήσεις, καὶ αἱ τῶν ἰδιωτικῶν χρεῶν εἰσπράξεις.

* ie. σίαι

Βιϐ. δ'. τίτ. ξγ'. διάτ. ε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Cessante. Οἱ δεκανοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀτελείαν ἔχουσιν. οὐ γίνονται δὲ πρωτέρω τῶν φν'.

Βιϐ. ς'. τίτ. μή. διάτ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Incertus. Ἐν τῷ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ φησὶν ἡ διά-

vel alio modo alienet, aut det hæretico.

Lib. I. tit. IX. conſtit. XII. cuius initium, *Cælicolarum*. Loca cælicolarum conuentibus adſignata, eccleſiis addicuntor. *L. 12. C. de Iud. & cælic.*

Lib. I. tit. IX. conſtit. XVIII. cuius initium, *Hac valitura*. Exſtructa Iudæorum vel Samaritanorum noua ſynagoga, eccleſiæ addicitor. *L. vlt. §. Quiſquis. eod.*

Lib. I. tit. XI. conſtit. V. cuius initium, *Omnia loca*. Sacra Carthagine loca, eccleſiis ab ipſo Imperatore donata, maneant eis inademta. *L. 5. C. de pag. & ſacr.*

Lib. I. tit. XII. conſtit. V. cuius initium, *Denuntiamus*. Nemo ſanctiſſimis in eccleſiis, vel in aliis venerabilibus locis, in quibus vota concipiuntur, conclamationibus vtitor, vel ſeditionem moueto; vltimum inde ſupplicium formidans. *L. 5. C. de his, qui ad eccl.*

Lib. I. tit. XIII. conſtit. † IV. cuius initium, *Iamdudum*. Qui manumiſſus eſt in eccleſia, coram plebe ac Epiſcopis, libertatem certam conſequitur. *† Hac in noſtris libris eſt l. 1. C. de his, qui in eccl. manu.*

Lib. I. tit. XIII. conſtit. II. cuius initium, *Qui religioſa*. Quum in eccleſia quis, Epiſcopo præſente, manumiſſus fuerit: ita liber fiat, atque ſi omnia in manumiſſione ſolemnia ſeruata fuiſſent. *L. vlt. eod.*

Lib. III. tit. XII. conſtit. † II. cuius initium, *Omnes*. Die Dominico iudices omnes, & ciuitatum plebes, & artium cunctarum collegia, quieſcant: agricolis verò liceat, vt operis ſuis intenti ſint. *† In noſtris libris eſt l. 3. C. de feriis. ſed ſupra quoque lex ſecunda eſt emiſſa.*

Lib. III. tit. XII. conſtit. V. cuius initium, *Quadraginta*. In ieiuniorum quadrageſima, nulla cognitio criminalis locum habeat. *L. 6. eod.*

Lib. III. tit. XII. conſtit. VI. cuius initium, *Omnes*. Quindecim diebus paſchalibus, & die natali Chriſti, & Theophaniis, & cuiuſlibet ſeptimanæ Dominica, & in memoria paſſionis Apoſtolorum, ſpectacula ceſſent, & tribunalia, itémque præſtationis annonarum compulſiones, & priuatorum debitorum exactiones. *L. 7. eod.*

Lib. IV. tit. LXIII. conſtit. V. cuius initium, *Ceſſante*. Decani maioris eccleſiæ Conſtantinopolitanæ habent immunitatem: ſed non fiunt vltra nongentos quinquaginta. *L. 1. C. de commerc. & merc.*

Lib. VI. tit. XLVIII. conſtit. I. cuius initium, *Incertus*. Cap. VIII. ait con-

Non extat in codice l. 10. C. de bon. auctor. iud. poſſ. l. 11. C. de annon. & trib. lib. x.

ſtitutio poſſe quem Eccleſiæ legatum vel hereditatem relinquere.

Lib. VII. tit. LXXII. conſtit. X. cuius initium, *Cùm apud.* Quum res debitoris creditores diſtrahunt, ſi pretium ſolutum amplius eſſe fuerit inuentum, quàm ea ſumma ſit, quæ ipſis debetur: id, quod ſupereſt, in archiuis eccleſiæ deponunto, vt quondam debitori ſeruetur.

Lib. X. tit. XVI. conſtit. XI. cuius initium, *Illud.* Formæ publicorum tributorum, quæ apud Achiuos, atque etiam Macedonas exſtat, inſiſtendum eſt. Et quamuis hæc Macedonum † eccleſia, remiſſionem [tributorum] eſt conſequuta; propterea tamen aliena tributa ſub nomine ſuo ſubleuare non debet.

† *Id eſt Theſſalonicenſis.*

L. 4. C. de priuil. dñ Aug. lib. XI.

Libri XI. tit. LXXV. conſtit. IV. cuius initium, *Abſit.* Etiam eccleſia inſtructionis itinerum, & pontium reparationis onus adgnoſcat.

L. 17. C. de erog. milit. annon. lib. XII.

Lib. XII. tit. XXXVII. conſtit. XVII. cuius initium, *Quum ſæpe.* Si deputati fuerint milites eccleſiæ cuipiam, ex alio loco tranſlati; & annonarum præſtatio in eo loco damnum det fiſco: quæ ipſos arceſſiuit eccleſia, damnum agnoſcet.

L. 21. C. de euict. publ. lib. XII.

Lib. XII. tit. L. conſtit. XX. cuius initium, *Nullus.* Ne ſanctiſſimæ quidem eccleſiæ tempore expeditionis ab angariis vel parangariis excuſationem habeant.

Legito etiam publicatam poſt Codicem conſtitutionem inter nouellas ordine ſeptimam, cuius initium & inſcriptio, Lex de non alienandis vel permutandis rebus eccleſiaſticis, & quæ ſequuntur. Item † XLIV. cuius inſcriptio eſt, De rerum eccleſiaſticarum immobilium alienatione ac ſolutione. Item † LII. cuius inſcriptio eſt: Vt conſtitutio quæ natos ex adſcripticio & ingenua, vult eſſe liberos, intelligatur, & quæ ſequuntur. Quippe reperies in illa quidem prima generaliter eſſe prohibitam omnem alienationem rerum eccleſiaſticarum: emphyteuſin verò dumtaxat eſſe permiſſam, ad duas vſque perſonas; eius videlicet, qui emphyteuſin accipit, & alterius, qui huius eſt heres. In quadrageſima verò quarta, quod quum debita fiſcalia vel priuata eccleſiis incumbunt, decreto interueniente res immobils alie-

† *Edicto Contii facto XLVI.*

† *Contius LIV. facit.*

παξις, ὅτι δυνατὰ ἡ ς λητάτον ἐκκλησίαις καταλιμπάνειν καὶ κληρονομεῖν.

Bιϐ. ζ'. τίτ. οϐ'. ἀρχ. ι'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Cùm apud. Ηνίκα οἱ δανεισταὶ τὰ πράγματα τῦ χρεώστου πιπράσκοιεν. εὑρεθῇ ἢ πλέον ὃ καταβληθὲν τίμημα, τὸ * κεχρεωστημένης ποσότητος, ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐκκλησίας ὃ περιττὸν ἀποτιθέσθωσαν, ὅπως τῷ φυλάττεσθαι * τῦτο τῷ παλαιῷ χρεώστῃ. * χ. πότε

Bιϐ. ι', τίτ. ϛ'. διάτ. ιδ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Illud. Τῷ τύπῳ τῆ δημοσίων εἰσφορῶν τῷ ὑπὸ τῷ ἀρχαίῳ, ἐπιγραμμὶ ϗ τῆ Μακεδόνων, ϗ τῆ ἄλλων ἐπαρχιῶν, μὴ κεχρεώσθω ἡ ἁγιωτάτη Θεσσαλονίκης ἐκκλησία. οὐ γὰρ ὅπως αὕτη συγχωρῆται, ἀλλὰ τῦτο ὀφείλῃ ἀλλότρια τελέσματα τῷ οἰκείῳ καυφίζειν ὀνόματι.

Bιϐ. ια'. τίτ. οε'. διάτ. δ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Absit. Καὶ ἡ ἐκκλησία ὃ τῆ ὁδοιρωσίας, ϗ ὃ τῆ διαβάσεως τῆ γεφύρας, ὑπηγανακτέτω βάρος.

Bιϐ. ιϐ'. τίτ. λζ'. διάτ. ξ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quum ſæpe. Εἰ ἀφορισθῶσιν στρατιῶται ἐκκλησίας τινὶ ἐξ ἑτέρου τόπου μετενεχθέντες, ϗ ὃ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῖς δυνάτων ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ, διατρίβειν τοῖς δημοσίοις ἢ ὑπηκολουθημένη τούτοις ἐκκλησία τὸ ἀναγκαῖον ὑπηρετῆται.

Bιϐ. ιϐ'. τίτ. ν'. ἀρχ. κ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nullus. Μὴ ἢ αἱ ἁγιώταται ἐκκλησίαι ἐν χειρῷ ἐξπεδίτου τῆ ἀγγαρείων, ἢ τῶν παραγγαρείων ἐξκουσατέωσαν ἐχέτωσαν.

Ανάγνωθι ϗ τὴν μετὰ τὰς νεαρὰς ζ'. διάταξιν, ἧς ἡ ὑπογραφὴ, νόμος περὶ τῦ μὴ ἐκποιεῖσθαι, ἢ ἀμπελλάττεσθαι τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. ϗ τὰ ἑξῆς. Καὶ τὴν μδ'. ἧς ἡ ὑπογραφὴ, περὶ τῦ ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων πραγμάτων ἐκποιήσεως ϗ καταβολῆς. ϗ τὴν νϐ'. ἧς ἡ ὑπογραφὴ, ὡς τὴν διάταξιν τὴν βυλομένην τοὺς ἐξ ἀπογράφου ϗ ἐλευθερίας πεφυκότας ἐλευθέρους εἶναι νοεῖν, ϗ τὰ ἑξῆς. βέβηκε γὰρ, ὡς μὲν τῇ ἑβδόμῃ γνώμῃ κεκωλυμένων πᾶσιν ἐκποίησιν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, ἐμφύτευσιν δὲ μόνην ὑπεσταλμένην, ϗ αὐτὴν ἄχρι δύο προσώπων, αὐτῆ τε τῆ λαμβάνοντος, ϗ τῆ αὐτῆ κληρονόμου. ἐν δὲ τῇ μϐ'. ὡς ἰδίοις κτήμασι δημοσίοις, ἢ ἰδιωτικὰ ὑπάρχειν τὰς ἐκκλησίας νομιζομένου δεκτέου τοῦ προστάγματος δεῖν τὰ ἀκίνητα πράγματα

ἐκποιῆν. ὃ ἐν τῇ ιθ'. ὃ πρ' ϛ'. κεφαλαίῳ δύνασαι σκοπεῖν περὶ τῶν τοὺς δικτηρίους οἴκους, ἀμείβεσθαι πρὸς ἑαυτοὺς ἀκινήτων, δικρίτου προτέρου παραπομφὴν ἐπ' αὐτοῖς. ὑπεξαιρεῖται δὲ ἐν ταύτῃ τῇ διατάξει, ὁ τῇ μδ'. τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πάντα ἱερὸν τόπον σκυτελεωθέντα εἰς αὐτήν.

nare possint. In LII. denique capite secundo, inuenies agi de eo, quod oratoria permutationes inter se rerum immobilium facere possint, modò de his decretum priùs interponatur. Excipit autem & in hac constitutione, & in XLIV. maiorem ecclesiam Constantinopolitanam, & omnem locum sacrum, sub ea positum.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, καὶ ὀρφανοτρόφων, καὶ βρεφοτρόφων, καὶ ξενοδόχων, καὶ πτωχείων, καὶ ἀσκητηρίων, καὶ μοναχῶν, καὶ προνομίων αὐτῶν, καὶ καστρησίου πεκουλίου, καὶ ἀγοραζομένων αἰχμαλώτων, καὶ περὶ γάμων κληρικῶν κεκωλυμένων, καὶ ἐπιτραμμένων.

Ἑρμ- *ἢ, καπῶς
νεία α'. Οἱ κληρικοὶ καὶ τὰ ἀνδράποδα αὐτῶν οὐκ ὑποκεινται* κατὰς ἐισφορᾶις, ἢ μετάτοις.

β'. Οἱ κληρικοὶ ῥυπαραῖς οὐκ ὑποκεινται λῃτουργίαις, οὔτε ταῖς τῶν προγμάτων δόσεσιν. ὅπερ τὰ κτήματα αὐτῶν εἰς ἀποχρῶσαν χορηγῶν πτωχῶν. οὔτε ἐξτραορδιναείοις, οὔτε παγγαλαείαις· οὔτε αἱ οὐσίαι αὐτῶν, οὔτε γαμεταὶ ἢ παῖδες αὐτῶν, ἢ γυναῖκες αὐτῶν.

γ'. Οἱ κληρικοὶ τὰ δημόσια τῶν ἀγρῶν αὐτῶν, καὶ τὰς μεταποιμιδὰς ἐπιγινώσκουσιν.

δ'. Ἐὰν οἱ ταξεῶται ἢ οἱ καθολικιανοὶ, καταλιπόντες τὴν ὑπουργίαν τῆς δρόμου καὶ τῆς πριμικηρίου, χρεωστήσαντες τῷ δημοσίῳ γίνωνται κληρικοὶ, ἀποδίδονται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ· εἰ δὲ τῶν ἀρχόντων διὰ τὴν κατηλόσεως τὴν τάξεως φανῶσι μὴ ὑποκείμενοι λογισμοῖς ἢ λῃτουργίαις, καὶ εἰσὶν δοκίμου ζωῆς, μεταφέρονται ἀπὸ ζημίας τῶν ἰδίων· εἰ δὲ λείψανα γίνωνται, δύσμοιρος τῶν οὐσιῶν αὐτῶν ἀπολαμβάνουσι τοῖς παισὶν· ἢ παίδων οὐκ ὑπόντων, τοῖς συγγενέσιν· ἢ ἐν ἀπουσίᾳ τούτων, τοῖς ταξεώταις· καὶ τὸ γ'. ἀπολαμβάνουσιν.

ε'. Ἐάν τις ἁρπάσῃ, ἢ μόνον πειρασθῇ λα-

TITVLVS III.

De Episcopis & clericis, & orphanotrophis, & brephotrophis, & xenodochis, & ptochotrophis, & ascetriis, & monachis, & priuilegiis eorum, & castrensi peculio, & redimendis captiuis, & de nuptiis clericorum vetitis seu permissis.

I. Clerici, & eorum mancipia, nouis collationibus, aut metatis subiecti non sunt. *L. 2. C. de Episc. & cleric. cum sequentib.*

II. Clerici müneribus sordidis non sunt subiecti, neque negotiatorum præstationibus: quando ea, quæ ipsi adquirunt, alendis pauperibus cedunt. Nec item muneribus extraordinariis, nec parangariis, tam facultates eorum, quàm coniuges aut liberi, vel eorumdem vxores subiacent.

III. Clerici fiscalia prædiorum suorum, & transuectiones adgnoscunt.

IV. Si † officiales, vel catholiciani, relicto ministerio cursus & primipili, contractis erga fiscum debitis, clerici facti fuerint: conditioni suæ restituuntur. Si verò apud magistratum, per depositionem ipsius officij constiterit, eos non esse ratiociniis vel ministeriis obnoxios, atque ipsi vitæ probabilis sint: absque dispendio facultatum suarum transferuntur. Quòd si clam facti fuerint clerici, duas partes facultatum suarum concedunt liberis, aut liberis nullis exstantibus, propinquis: aut in horum defectu, sociis officialibus: ac tertiam partem sibi retinent. † *b. e. adi paritores.*

V. Si quis rapuerit, vel dumtaxat

vxorem ducere virginem ſacram adtentauerit: capitali ſupplicio punitur.

VI. Presbyteri, & diaconi, & exorciſtæ, & lectores, & oſtiarij, perſonalibus etiam muneribus eximuntur.

VII. Epiſcopus teſtimonium non dicit.

VIII. Presbyteri ſine tormentis teſtimonium dicunt, ita tamen, vt ipſi litigatores eos actione falſi conuenire poſſint. Ceteri verò clerici ſecundùm iuris ordinem teſtimonium dicunt.

IX. Quæ annum ſexageſimum non exceſſit, non fit diaconiſſa.

X. Si qui in eccleſia irruerint in Epiſcopum, vel clericos, aut flagitioſum aliquid eo in loco, vel in † liturgia commiſerint: ab omnibus publicè accuſantur, & capitali ſupplicio adficiuntur; licèt Epiſcopus ad facinus admiſſum conniueat. Si verò ij, qui irruunt, Officium ciuile numero ſuperant: præſes per publicas literas milites arceſſat.

† cultu diuino.

XI. In eccleſiis prædiorum & vicorum, pro illorum magnitudine, de numero ipſorummet, non aliunde, clerici fiunt; ita quidem, vt propriam capitationem, & onus fiſcale conferant.

XII. Qui verſatur in curia, ſi poſt interdictum fiat clericus: præſidis opera curiæ reſtituitur.

XIII. Qui per vim, aut ſimulationem, eccleſiarum priuilegia violat: quinque librarum auri multam ſoluit.

XIV. Qui epiſcopatu per arbitrium Epiſcoporum deiectus fuerit, ſi quid egerit tumultuosè, ac eumdem epiſcopatum inuadere voluerit: procul ab vrbe centum millibus eiicitur, nec Imperatorem adeundi poteſtatem habet, vel impetrandi reſcriptum: ſed etiam ſi quod impetrauerit, non accipit; & qui auxilium ei tulerint, indignationem incurrunt.

XV. Si prohibita clericorum conuenticula priuatis in ædibus, de ſententia dominorum habeantur: domus ipſæ proſcribuntur.

XVI. Adſcriptitius inuito domino non fit clericus, atque etiam in prædio ſub hac lege clericus fit, vt per ipſum dominum capitationem præſtet, ac per ſubrogatum rus colat: ea immunitate ipſi rata manente, quæ certas

ἐξηγαμιτὼ * [πρθένον ἱερεὶν, ἀποκεφαλίζεται.] * *Deſunt in MS. Fab.*

ς'. Πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, καὶ ἐξορκισταὶ, καὶ ἀναγνῶσται, καὶ ὀστιάριοι, καὶ τῶν προσωπαλίων λειτουργιῶν ἐξαιροῦνται.

ζ. Ἐπίσκοποι οὐ μαρτυροῦσι.

η'. Οἱ πρεσβύτεροι χωρὶς βασάνων μαρτυροῦσι, δυναμένων τῶν δικαζομένων ἐναγεῖν αὐτοῖς ἐπὶ πλαστοῦ. οἱ δὲ λοιποὶ κληρικοὶ κατὰ τὸν τοῦ νόμου τάξιν μαρτυροῦσιν.

θ'. Ἡ μὴ ὑποβᾶσα τὸν ἑξηκοστὸν ἐνιαυτὸν, οὐ γίνεται διάκονισσα.

ι'. Ἐὰν τινες ἐκκλησίαν ἢ ἐπισκόπου, ἢ κληρικῶν, ἢ ἀτοπόν τι πράξωσιν ἐν τῷ τόπῳ ἢ τῇ λειτουργίᾳ, παρὰ πάντων δημοσίως κατηγορεῖσθαι, καὶ κεφαλικῶς ἐγκαλεῖσθαι· κἂν ὁ ἐπίσκοπος προΐδῃ τὸ γεγονός. εἰ δὲ ὑποβαίνοιεν οἱ ἐπελθόντες τὸν πολιτικὸν διάταξιν, διὰ δημοσίων γραμμάτων ὁ ἄρχων γραπτὰς παρεσκάλεται.

ια'. Ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν χωρῶν, καὶ τῶν κωμῶν, πρὸς τὸ μέγεθος ἐξ αὐτῶν καὶ οὐχ ἑτέρωθεν οἱ κληρικοὶ γίνονται, ὥστε συντελεῖν τὸ ἰδίῳ καπιτάριον καὶ τὸ δημόσιον.

ιβ'. Ὁ πολιτευόμενος μετὰ παρρησίαν δημόσιος κληρικὸς, ἀποδίδεται τῇ βουλῇ διὰ τοῦ ἄρχοντος.

ιγ'. Ὁ κατὰ βίαν ἀπὸ παρασπίσεων παρεμβαίνων τὰ τῶν ἐκκλησιῶν πρόσωπα, πέντε λίτρας παρσιμᾶται.

ιδ'. Ὁ τὰ δοκιμασίαν ἐπισκόπων, ἐκλεγεὶς ἐπίσκοπος, ἐὰν μὲν ποιῇ παραχώδες, καὶ θέλῃ ἐπιβιῶναι τῇ αὐτῇ ἐπισκοπῇ, πόρρω τῆς πόλεως ρ'. μιλίοις ἐκβάλλεται, καὶ οὐκ ἔχει ἄδειαν πρεσβεύειν βασιλέα, ἢ λαμβάνειν ἀντιγραφὴν· ἂν δὲ καὶ λάθῃ, οὐκ ἀπολαύει, καὶ οἱ βοηθήσαντες αὐτῷ ἀγανακτοῦνται.

ιε'. Ἐὰν ἀπαγορευθῇ συναξάρια κληρικῶν ἐν ἰδιωτικαῖς οἰκίαις γίνεσθαι, γνώμῃ τῶν δεσποτῶν, δημεύονται αἱ οἰκίαι.

ις'. Ἐὰν ἀπόγραφος ἄκοντος τοῦ δεσπότου οὐ κληροῦται, καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τῷ χωρίῳ ὅτι τούτῳ τῷ ὅρῳ γίνεται, ἐφ' ᾧ ἀφὲ τοῦ δεσπότου τὴν καπιτατίονα συντελεῖν, καὶ δι' ὑποκαπετάτου γεωργεῖν. ἐρρωμένης τῆς ἀλειτουργησίας, ἢ τῆς δίκης κατε-

καπιτατίονης, συγχωρῆ τ ἐκκλησίας. καὶ αἰτηθεὶς ἐναντιουμένη τῇ διατάξει οὐκ ἐρρώσθη.

ιζ. Οὐκ ἔχουσιν οἱ κληρικοὶ πρόσοδον εἰς τὰς δημοσίας παραξεις, ἢ τὰς ἁρμοζούσας ταῖς βουλαῖς. οὔτε οἱ λεγόμενοι παραβαλανοι, ἔχουσι χώραν ποτὲ τοῖς δημοσίαις*, ἢ βουλευτηρίοις, οὔτε ποτὲ τοῖς ἄρχουσιν, εἰ μὴ ὑπὲρ ἰδίας ἢ τ κοινότητος αὐτῶν. εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα ποιήσῃ, ἐκβάλλεται τῆς συνήματος διηνεκῶς, καὶ ἀρμοδίως κολάζεται.

* f. δίοις

ιη. Παραβαλάνοι γίνονται, καὶ κατ' ἀξιωματίαν τ ὀπτικοῦ Ἀλεξανδρείας· μὴ ὄντες ἀξιωματικοὶ καὶ βουλευταὶ, ὀφείλοντες ὀπτιμελᾶσθαι τῶν λελωβημένων, καὶ ταῖς κελεύσεσι τοῦ πάπα πειθαρχεῖν.

ιθ. Οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ μόναις συνοικείτωσαν μητράσιν αὐτῶν, καὶ θυγατράσιν, καὶ ἀδελφαῖς, καὶ ταῖς ποτὲ τούτου γαμηθείσαις αὐτοῖς.

κ. Εἰ μὲν πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ διακόνισσα, ἢ ὑποδιάκονος, ἢ κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, ἢ μοναστρια τελευτήσῃ ἀδιάθετος, μὴ ἔχων αὐτοῦ τοὺς ἢ κατιόντας, ἢ συγγενεῖς, ἢ γυναῖκα, ἢ κατ' αὐτὸν ἐκκλησία ἢ τὸ μοναστήριον αὐτὸν διαδέχεται. τ ὃ τοιοῦτον, ἐναπόγραφον ὄντα, ὁ διαδεχόμενος· ἢ ἀπελεύθερον, ὁ πάτρων· ἢ βουλευτὴν, ἢ βουλὴ διαδέχεται. σωζομένων τοῖς ἐκκλησίαις, καὶ τ μοναστηρίων τ ἀγωγῶν, αἷς εἶχον καὶ τ τελευτησάντων πρόσφατος διοικήσεως.

κα. Οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ διάκονοι, καὶ οἱ ἰλλούστριοι, δύνανται δι' ὑποκαταστάτων, κινδύνῳ τῶν οὐσιῶν αὐτῶν, τὰς βουλευτικὰς ποιεῖν λειτουργίας.

κβ. Ὁ κατ' συκοφαντίαν ὅτι ποτὲ ἐγκαλῶν παρὰ πρόσφορα δικαστῇ αἰτιώμενος ἐπίσκοπον, λ. δίδωσι λίτρας. καὶ βεβαιοῖ ἢ διάταξις τὰ ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα· κληρικὸς ἢ μοναχὸς δύνων εἰς Κωνσταντινούπολιν διὰ θρησκείαν ἢ πρᾶγμα τῆς ἐκκλησίας, ἄνευ γραμμάτων τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, οὐ νομίζεται κληρικὸς ἢ μοναχός.

κγ. Η διάταξις ἐκβάλλει Εὐτυχέα, καὶ δέχεται τὴν μνήμην Φλαβιάνου.

κδ. Ἐρρώσθαι τ ψυχῆς πλουσίοις καταλιμπανόμενον, καὶ οὐκ ἀκυροῦται τῷ λόγῳ τῶν ἀδήλων, ἢ βεβαίῳ.

κε. Οἱ κληρικοὶ Κωνσταντινουπόλεως

capitationes ecclesiis relaxat. Et huic constitutioni si quod rescriptum aduersetur, non valet.

XVII. Clerici non habent aditum ad actiones publicas, vel quæ ad curias pertinent: nec qui parabolani vocantur, potestatem habent accedendi ad spectacula publica, vel ad curias, nec ad præsides: nisi litis propriæ causa, vel quæ ad ipsorum † communitatem spectet. Si quis præter hæc fecerit, in perpetuum ex ipso collegio eiicitur, & supplicio competenti adficitur.

† h. e. corpus. vel collegium.

XVIII. Parabolani ex Episcopi Alexandrini arbitrio fiunt, qui non sunt in dignitate constituti, vel curiales: & confectorum morbis curam gerere debent, eiúsque Papæ iussis obsequi.

Vbigne scribitur, parabalani.

XIX. Sacerdotes & clerici matribus dumtaxat suis, & filiabus, & sororibus, & antea secum matrimonio copulatis cohabitent.

XX. Si presbyter, vel diaconus, vel diaconissa, vel subdiaconus, vel clericus, vel monachus, vel monastria, nullo condito testamento decesserit, nec habeat adscendentes, aut descendentes, aut propinquos, aut vxorem: ecclesia sua, vel monasterium ei succedit. Eidem, si sit adscriptitius, dominus; si libertus, patronus; si curialis, curia succedit: ita vt ecclesiis & monasteriis actiones, quas aduersus defunctos ratione negotiorum gestorum habebant, reseruentur.

XXI. Episcopi, & presbyteri, & diaconi, & illustres, per substitutos, periculo facultatum suarum, obire munera curialia possunt.

XXII. Qui per calumniam, exhibitionis causa, apud iudicem competentem accusat Episcopum; dat auri triginta libras. Confirmat etiam hæc constitutio priuilegia ecclesiastica. Item si clericus aut monachus Constantinopolim adierit religionis causa, vel ob aliquod negotium ecclesiæ, sine litteris Episcopi sui: non putatur esse clericus aut monachus.

XXIII. Eutychem reiicit hæc constitutio, & Flauiani memoriam recipit.

XXIV. Ratum est, quod pauperibus relinquitur; nec incertarum personarum ratione infirmatur.

XXV. Clerici Constantinopolitani,

quum actores apud Patriarcham eos conuenire nolunt, apud ſolos præfectos prætorio litigant, ſiue ſint actores, ſiue rei, tam de ſuis, quàm eccleſiaſticis negotiis: & ciuiliter, & criminaliter. Et clerici quidem œconomum, vel defenſorem eccleſiæ, non alium, fideiuſſorem præbent, vſque ad L. libras auri. Quam ſummam ſi lis excedat, pro reſidua quantitate cautionem, nullo interueniente iuramento, præſtant. Nam & leges, & canones clericum vetant iurare. Quum œconomus conuenitur, nullum dat fideiuſſorem. Ac tam ipſe, quàm ceteri clerici, duos numos pro commonitione, ac procuratoris inſtitutione dant, & reliquas etiam litis expenſas parciùs erogant.

XXVI. Nullus in locum publicum, vel publicis deputatum ſpectaculis, crucem vel martyrum reliquias inferat: ſed in eccleſias, ex Epiſcoporum arbitrio.

XXVII. Qui militiam, vel officium, vel munus aliquod impleuit, rectè ſit clericus, cuicumque conditioni ſubiectus ſit: actionibus quæ aduerſus ipſum, & facultates ipſius competunt, reſeruandis. Excipiuntur primipilares, qui perpetuò obligantur.

XXVIII. Quod in redemptionem captiuorum relinquitur, ratione incertorum non fit irritum. Ac ſi quidem teſtator expreſſit eum, qui negotio ſubſeruire debet: is ipſe relictum exigit, & pro conſcientia ſua quod ordinatum eſt, implet. Sin perſonam non expreſſit, Epiſcopus ciuitatis originalis teſtatori, donationem relictam accipit, & apud præſidem actis interuenientibus quantitatem datarum ſibi pecuniarum manifeſtat, itémque anno exacto tam redemptorum numerum, quàm ab ſe data pretia. Quòd ſi teſtator natione barbarus erat, ac de ipſius ciuitate dubitatur: Epiſcopus eius loci, quo in loco diem obiit, accipit pecunias, & quod ordinatum fuit, implet. Si cui de legato relicto conſtat, rectè facit, ſi præſidi & Epiſcopo rem indicat, nec propterea delator eſt.

Continuo plenissimum dedit.

XXIX. Apocriſiarij dumtaxat è monaſteriis prodire poſſunt, & ciuitates ingredi. Verùm ſi conſtiterit eos per dogmata, vel aliquo conſilio

τῶν αἱρετῶν μὴ βουλομένων αὐτοῖς ἐναγεῖν παρὰ τὸν πατριάρχην, ἀλλὰ τοῖς ὑπάρχοις μόνοις δικάζονται, ἐναγόντες καὶ ἐναγόμενοι ὑπὲρ ἰδιωτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν, χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς. καὶ οἱ μὲν κληρικοὶ τὸν οἰκονόμον, ἢ τὸν ἐκκλησιέκδικον παρέχεσιν ἐγγυητήν, καὶ οὐκ ἕτερον, ἕως ν'. λίτρας. καὶ ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὸ πρᾶγμα, ὁμολογίαν δύόμοτον ὅτι ὑπερβαίνοντι ποσῷ ποιοῦσι. καὶ οἱ νόμοι γὰρ, καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὀμνύειν. ὁ δὲ οἰκονόμος ἐναγόμενος οὐ δίδωσιν ἐγγυητήν. καὶ αὐτὸς ὤν, καὶ οἱ κληρικοὶ, δύο νομίσματα ὑπὲρ ὑπομνήσεως καὶ παρεδρεύσεως παρεχέτωσαν διδόασι· τὰ δὲ λοιπὰ τῆς δίκης ἀναλώματα φειδωλότερον ποιοῦσιν.

κθ'. Μηδεὶς εἰς δημόσιον τόπον, ἢ δημοσίοις ἀφωρισμένον ἄθλοις, σταυρὸν ἢ λείψανον μαρτύρων εἰσαγέτω· ἀλλ' ἐν ταῖς ἐκκλησίαις γνώμῃ τοῦ ἐπισκόπου.

λ'. Ὁ πληρώσας στρατείαν, ἢ ὀφφίκιον ἢ λειτουργίαν, καλῶς γίνεται κληρικὸς, οἱᾳδήποτε τύχῃ ὑποκείμενος· σωζομένων τῶν κατ' αὐτὸν, καὶ τῶν αὐτοῦ προσμάτων ἀγαγῶν. ἐξαιροῦνται οἱ πριμιπιλάριοι, διὰ συνεχῶς γὰρ ὑποκεινται.

λα'. Τὸ καταλιμπανόμενον εἰς ἀφορισμὸν αἰχμαλώτων, οὐκ ἀκυροῦται τῷ λόγῳ τῶν ἀγνοούντων. καὶ εἰ μὲν εἶπεν ὁ τεθνηκὼς τὸν ὀφείλοντα ἀπολυτρῶσαι τῷ προσήματι, αὐτὸς ἀπαιτεῖ, καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν συνείδησιν, πληροῖ τὴν ἀφορισμόν. εἰ δὲ μὴ εἶπε τὸ πρόσωπον ὁ τοῦ ὀρφανοτρόφου τοῦ ἀθληθέντος, ὁ ἐπίσκοπος λαμβάνων τὸ καταλειφθὲν φανερὸν ὅτι πρόξενος δώσει τῷ ἄρχοντι συνιστάμενος τὸ ποσὸν τῶν δοθέντων αὐτῷ χρημάτων, ἐκ μετ' ἐκείνου, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπρυσθέντων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν δοθέντων. εἰ δὲ βάρβαρος ἦν ὁ ἀθληθέντος, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀμφιβάλλεται, ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου καθ' ὃν ἐτελεύτησε, λαμβάνῃ τὰ χρήματα, καὶ πληροῖ τὸ ἀφορισθέν· ὁ δὲ μηνύσων τὸ καταλειφθὲν, καλῶς ποιεῖ λέγων τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ οὐκ ἔστι δήλατωρ.

λβ'. Μόνοι οἱ ἀποκρισιάριοι τῶν μοναστηρίων ἐξιέναι δύνανται, καὶ εἰς τὰς πόλεις εἰσιέναι. εἰ δὲ φανεῖεν διὰ δογμάτων ἢ συμβουλῆς τοῖς

ἁπλουστέρους παρέλαυνοντες, νομίμως σωφρονίζονται.

λ'. Ὁ ὅτι δόσει γενόμενος ἐπίσκοπος, καὶ ὁ λαμβάνων ὅτι τοῦ χειροτονῆσαι αὐτὸν ἢ ἐπιλέξασθαι, καθαιρῆται, & διηνεκῶς ἀτιμάζηται.

λα'. Οἱ Κωνσταντινουπόλεως ὀρφανοτρόφοι τάξιν ἐπέχουσιν ἐπιτρόπων, καὶ κουρατόρων, χωρὶς ἐγγυῶν ἔντε ταῖς δίκαις, ἔντε τοῖς ἄλλοις· καὶ ὅτι παρουσιακείων, ἢ ἐν ὑποτιμήμασιν, οὐσιῶσθαι μὲν, παρὰ τοῦ μαγίστρου τῶν κλίνων, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, παρὰ τοῖς ἄρχουσιν, ἢ τοῖς ἐκδίκοις παραλαμβάνουσι τὰ πράγματα τῶν ὀρφανῶν, καὶ φυλάττουσιν, ἢ διαπιπράσκουσιν ὡς εὐφάρτα· ἢ διὰ χρέος, ἢ δι' ἄλλην εὔλογον αἰτίαν. οὐχ ὑποκεινται δὲ κουρατωρικοῖς ἢ ἐπιτροπικοῖς λογισμοῖς.

λβ'. Οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ, καὶ οἱ μοναχοὶ οὐ γίνονται διέξιμοι, ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐναγονται. διεισκύμενοι δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ μόνοις τοῖς ὑπάρχοις ἐναγονται, ἵνα καὶ τιμὴ αὐτῶν φυλάττηται, καὶ σεμνοπρεπεῖς λαμβάνουσιν. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ὑπὲρ τῶν ἰδίων πραγμάτων ἐναγόμενοι, μόνοις τοῖς ἐκκλησιεκδίκοις ἢ τοῖς οἰκονόμοις δίδασιν ἐγγύην. παρὰ δὲ τοῖς ὑπάρχοις χρηματικῶς ἐναγόμενοι, ἢ ἄλλοις ἐγγυῶνται, ἢ ὁμολογίας ἐνυποθήκους ποιοῦσιν. ὑπὲρ δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, μόνος ὁ οἰκονόμος ἐνάγεται, οὗ χρὴ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι· καὶ δίδωσι τὸν ἐκκλησιεκδικον ἐγγυητήν. καὶ ἐν μὲν τοῖς ἥττοσι δικαστηρίοις ὑπὲρ ὑπομνήσεως δίδασιν οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ τοῖς ἐκβιβασταῖς οὐ πλέον τοῦ ἑνὸς νομίσματος. ἐν δὲ δι' ἐκβιβαστοῦ τῶν ὑπαρχόντων ἀπὸ ψήφου αὐτῶν ὑπομνησθῶσιν ἐν ἐπαρχίαις, οὐ πλέον δύο νομισμάτων δίδασιν ὑπὲρ παρουσιῶν. ἐν δὲ νόμισμα ἓν δίδωσιν ὁ ἔξωπικὸς κληρικὸς ὑπὲρ παρουσιῶν ἐφ' ὁσῃδήποτε ποσότητι ἐναγόμενος. ὁ ἐκβιβαστὴς οἱουδήποτε κληρικὸν ὑβρίζων ἢ σκύλλων, ἀποζώννυται, & ἐσχάτως τιμωρεῖται. βέβαια δὲ εἶσι τὰ τῶν θειοτάτων οἴκων προνόμια· καὶ οὔτε αὐτοὶ, οὔτε οἱ διοικηταὶ αὐτῶν, ἢ οἱ ἁπλουστέρους perturbare, ſecundùm leges caſtigantur.

XXX. Tam qui largitione interueniente fit Epiſcopus, quàm qui pecuniam accipit, vteum ordinet, vel eligat, deponitur, & infamiâ perpetuâ notatur.

XXXI. Orphanotrophi Conſtantinopolis vicem obtinent tutorum & curatorum, abſque fideiuſſionibus, tam in litibus, quàm aliis cauſſis: & tabulariis præſentibus, aut interuenientibus actis, heic quidem apud magiſtrum cenſuum; in prouinciis autem, apud præſides, aut defenſores, accipiunt res pupillorum, & cuſtodiunt; aut æſtimatione facta diſtrahunt, quòd facilè corrumpantur; aut etiam ratione fœnoris, aut ob aliam iuſtam cauſſam. Non ſunt autem curatoriis aut tutelaribus ratiociniis obnoxij.

XXXII. Epiſcopi, & clerici, & monachi, non propelluntur aliò; ſed apud præſides prouinciarum ſuarum conueniuntur. At ſi Conſtantinopoli reperiantur, apud ſolos præfectos prætorio in ius vocantur, vbi & honor eorum ſaluus eſt, & aduocatos accipiunt. Quum in prouinciis ſuas ob cauſas conueniuntur, dumtaxat eccleſiæ defenſores, vel œconomos dant fideiuſſores. At quum apud præfectos prætorio ciuiliter conueniuntur, vel alios dant fideiuſſores, vel cautiones ſub facultatum ſuarum obligationibus præſtant. Eccleſiaſticarum cauſarum nomine ſolus œconomus conuenitur, quem ab Epiſcopo conſtitui oportet: atque is eccleſiæ defenſorem dat fideiuſſorem. Et in minoribus quidem iudiciis Epiſcopi & clerici pro commonitione non ampliùs, quàm vnum numiſma dant exſequutoribus. At ſi per exſequutorem præfectorum prætorio, de horum ſententia, commoniti fuerint in prouinciis: non ampliùs quàm duos numos ſportularum nomine dant: heic verò, clericus extraneus dat vnum numum ſportularum nomine, quantamcumque ob ſummam conueniatur. Exſequutor, qui quemcumque clericum adficit contumeliâ, vel impulſione moleſtat, cingulum amittit, & vltimo ſupplicio punitur. Firma verò venerabilium domorum priuilegia ſunt, & nec ipſæ, nec earum adminiſtratores, vel Epi-

ſcopi, vel clerici, vel monachi, qui orthodoxi ſunt, extraordinariis ſordidiſve muneribus ſunt obligati. Quod ſi conſtiterit, quoſdam eos iniuſtè conuenire: dant eis, ex ipſorum priuilegio, omnes litis occaſione prouenientes expenſas.

XXXIII. Epiſcopi & clerici orthodoxi, quidquid in clericatu adquiſiuerint, licèt adhuc filiifamilias ſint, ſibi vindicant, nec conferunt: ſed poteſtatem habent, vt id tum viui alienent, tum ad extraneos, & deſcendentes, condito teſtamento, tranſmittant.

XXXIV. Hæc conſtitutio confirmat imperatoria, & præſidalia, & à conſuetudine profecta priuilegia venerabilium domorum, & perſonarum, quæ ſub orphanotrophio Conſtantinopolitano ſunt: eidémque concedit omnia priuilegia, quæcumque nunc habet, vel eſt habitura maior eccleſia Conſtantinopolitana.

Hanc Conſtitutionem hunc ſumſit.

XXXV. Quælibet ciuitas ſuum habeat Epiſcopum. Ac tametſi quis per diuinum reſcriptum auſus fuerit, alicui ciuitati ſuum Epiſcopum, vel ciuitatis continentia, vel quod aliud ius auferre: facultatibus ſuis ſpoliatur, & infamiâ notatur. Excipitur autem Tomenſium Scythiæ ciuitas. Nam eius Epiſcopus ceterarum quoque curam gerit. Præterea Leontopolis Iſauriæ ſubeſt Epiſcopo Iſauropolitano.

XXXVI. Adſcripticij, qui ſine conſenſu dominorum clerici fiunt, vel ſolitariam vitam amplectuntur, perinde ſunt eis obligati, atque ſi nihil tale actum eſſet. Seruus autem, ne de domini quidem ſententia clero accenſetur, niſi priùs manumiſſus fuerit. Omnes verò tum Epiſcopi, tum clerici, atque monachi, apud præſides reſpondent, ac ſiquidem accuſentur, ad tribunal veniunt, non iudex ad ipſos.

XXXVII. Serui, qui volentibus dominis ſolitariam vitam amplexi ſunt, efficiuntur liberi. Sin illa exercitatione relicta, ſeſe aliam ad conditionem contulerint: ad ſeruitutem denuo reuocantur.

Continet hinc ad verbum ſumſit.

XXXVIII. Qui monaſteria ſua relinquunt, res mobiles, quas adtulerunt ad ea, non recipiunt, cuiuſcumque ſint quantitatis, etiamſi de his monumen-

ὀχποι, ἢ κληεικοὶ, ἢ μοναχοὶ ὀρθόδοξοι λϕτουργίαις ἐξτραορδιναείαις ἢ ῥυπαρϕῖς ὑπόκειντϕι. Εἰ δὲ ϕανεῖσιν αὐτῖς τινες ἀδίκως ἐναγοντες, δίδασιν αὐτῖς πάσας τὰς κατὰ τοῦϕασιν αὐτῶν ἐκ τοῦ νομίου τῆ δίκης τοῦσγινομίνας αὐτῖς δαπάνας.

λγ'. Οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληεικοὶ, ὅσῳ ἂν ὦσι τῷ κλήρῳ κτήσωντϕι, καὶ ἐξουσίοι ὄντες, ἴδιον ἔχοισι, καὶ οὐ συνϕσφέροισιν αὐτά. Ἀλλὰ ἄδϕα ἔχοισι καὶ ζῶντες ἐκποιῆν καὶ ἀϕιπόσθαι εἰς ἐξωτικὰς ἐπ' αὐτῖς, ἢ κατιοῦσιν αὐτὰ παραπέμπειν.

λδ'. Η ἀϕήταξις βεβαιοῖ τὰ βασιλικὰ καὶ ἀρχικὰ, καὶ τὰ ἐκ συνωθείας τοῦνόμια τῷ διαγῶν οἴκων, καὶ τῷ τοῦσώπων τῷ ὄντων ἐπὶ ὀρϕανοτρόϕου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὅσα νῦν ἔχῃ ἢ ἐξῇ τοῦνόμια ἡ μεγάλη ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως.

λε'. Ἐκάστη πόλις ἴδιον ἐπίσκοπον ἐχέτω. καὶ κἂν ἀϕ' θείας αὐτηγραϕῆς πλημμήσοις ἀφελέσθαι πόλιν τὸ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ τῆς τοῦοικίδος αὐτῆς, ἢ χιρὸς ἄλλου δικαίου, γυμνοῦσθαι τῷ ὄντων, καὶ ἀπομοῦσθαι· ἐξήρηται γὰ ἡ Τομέων Σκυθόπολις. ἡ γὰ ἐπίσκοπος αὐτῆς καὶ τῷ λοιπῶν τοῦνοϕ. καὶ ἡ Λεοντόπολις Ισαυείας ἐπὶ τὸ ἐπίσκοπόν ἐστιν Ισαυοπόλεως.

λϛ'. Οἱ ἀναπόγραϕοι χοεὶς τῷ δεσποτῶν, κληεούμινοι ἢ μοναζοντες, οὕτως αὐτῖς ὑποκειντϕι, ὡς μὴ τῦτο γνώμινοι. δοῦλος γὰ οὔτε κατ' γνώμιν δεσπότου κληεῦσθαι, εἰ μὴ τοῦτον ἐλευθερωθῇ. πολῖται γὰ οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληεικοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ τοῖς ἄρχοισιν ἀποκρίνονται, ἐπ' αὐτοὶ αἰτιώμινοι ἔρχονται εἰς τὸ δικαστήριον, οὐ μὴν ὁ δικαστὴς τοῦς αὐτούς.

λζ'. Οἱ δοῦλοι γνώμῃ τῷ δεσποτῶν μοναζόμινοι, ἐλευθεροῦσθαι. * οἱ γὰ καταλιπόντες τὴν ἄσκησιν, εἰς ἑτέραν μετέλθωσι κατάστασιν, ἀναδουλοῦσθαι.

* ἴσ. ὁ γὰ

λη'. Οἱ τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπάνοντες, οὐ λαμβάνουσιν ἃ τοῦσήνεγκαν αὐτῖς κινητὰ ὁπησδήποτε ποσότητος ὄντα· κἂν μὴ

σεως ἐκ προσωπείων ἐπ' αὐτῆς. Ἐπὶ δὲ τῶν δωρεῶν τῶν ἀκινήτων, δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι. ἐπεὶ οὐκ ἀναιρεῖται τῷ δωρησαμένῳ ἡ ἀνάκλησις. οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν ἢ κατηγορίαν, ἢ ἀγγαρίας διδόναι, ἢ ἄλλως ἐπηρεάζειν, ἢ ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν, ἢ μὴ δίδοναι κοινωνίαν, ἢ διὰ ταῦτα μὴ βαπτίζειν, κἂν ἔθος τοιοῦτον ἐκφύσηται. ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτῃ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι δέκα λίτρας. Ταῦτα δὲ κρατεῖ ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς τόποις τοῖς ὑπὸ τὸν πατριάρχου χειροτονουμένοις, μητροπόλεσιν ἀνήκουσιν, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις.

λθ'. Τὰ μοναστήρια τελοῦσιν ὑπὸ τοὺς ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν. καὶ τοὺς μὲν ἡγουμένους ἐπιβλέπουσιν οἱ ἐπίσκοποι· τοὺς δὲ μοναχοὺς, οἱ ἡγούμενοι. οὐ γίνεται δὲ ἡγούμενος δύο μοναστηρίων.

μ'. Οὐκ ἄρχοντες Κωνσταντινουπόλεως, οὐκ ἐκκλησιέκδικοι, ἀλλὰ μόνος ὁ μαγιστροκωλῶνος ἐμφανίζῃ τὰς τελευταίας βουλήσεις, τῷ παραβαίνοντος ὑποκειμένου ποινῇ ν'. λιτρῶν.

μα'. Τὰ ψηφίσματα τῶν ἐπισκόπων, παρὰ τῶν ἐποικούντων τὴν πόλιν ἐπὶ τρισὶ γίνεσθαι προσώποις ὀρθοδόξου καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ μὴ ἔχουσι παῖδας ἢ ἐκγόνους.

μβ'. Τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα ἐκποιεῖν ἐπίσκοπος οὐ δύναται, ἢ διαθήκην ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ ἀπὸ γονέων ἢ θείων, ἢ ἀδελφῶν εἰς αὐτὸν περιῆλθεν. ἀλλὰ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ διαφέρουσι, καὶ μετὰ τὴν ἑαυτοῦ τελευτὴν, λογισμοὺς τῶν τοιούτων πραγμάτων ὁ οἰκονόμος ἀπαιτεῖται. τὰ δὲ πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς κτηθέντα ἐκποιοῦσι καὶ διαθήκην ἐπ' αὐτοῖς. ὁ οἰκονόμος κατ' ἐξέτασιν γίνεται, καὶ κατ' ἐνιαυτὸν διαθήκης λόγον τῆς ἑαυτοῦ διοικήσεως τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀποδίδωσιν εἴπερ φανῇ βλάψας ἢ κερδήσας. εἰ δὲ τελευτήσοι πρὸ τῶν λογισμῶν, ὑπόκειται τούτοις ὁ κληρονόμος αὐτοῦ. Τὰ περιττώματα πρὸς τῶν διαφερόντων τοῖς ἐπισκόποις, κρατεῖ ὁ ἐπὶ διοικη-

torum gesta confecta non sint. At verò in rerum soli donationibus ea seruanda sunt, quæ legibus sunt recepta. Quippe non perimitur ei, qui donauit, harum euictio. Non debent Episcopi vel clerici quosquã ad fructus offerendos, vel præstandas angarias cogere, vel alio modo adficere iniuria, vel segregare, vel anathemati deuouere, vel communionem denegare, vel ob hæc non baptizare, licèt eiusmodi consuetudo inualuerit. Transgressor ab ecclesia summouetur, & ab eius administratione; simúlque libras decem soluit. Hæc verò valent in vrbe dumtaxat Imperatoria, & illius territorio, & iis locis, quæ ad Metropolitanos, quotquot ordinantur à Patriarcha, vel illos ad Episcopos pertinent, qui ab hisce Metropolitanis constituuntur.

XXXIX. Monasteria subsunt Episcopis territoriorum suorum. Et Abbatum quidem inspectores, sunt Episcopi: monachorum verò Abbates. Nec quisquam fit Abbas duorum monasteriorum. *Hæc quoque Paratitlorum libro debentur.*

XL. Non magistratus Constantinopolitani, non ecclesiarum defensores, sed dumtaxat magister census supremas voluntates insinuat: violatore legis quinquaginta librarum pœnâ multando.

XLI. Decreta in Episcoporum electione fiunt ab iis, qui ciuitatem incolunt, pro tribus personis, orthodoxis, & honestæ vitæ, nec vllos habentibus liberos aut nepotes. *Hactenus, & sequentes vsque ad 48. Græcè tantùm extant apud Contium, & hæc epitomata.*

XLII. Quæ post initum episcopatum adquisita sunt, Episcopus alienare non potest, vel de iisdem testari; nisi quæ à parentibus, aut patruis & auunculis, aut fratribus ad eum peruenerint: sed ad ecclesiam ipsius pertinent, ac post ipsius obitum rationes de rebus eiusmodi ab œconomo exiguntur. Quæ verò ante episcopatum habuerunt, & alienant, & testamenta de iisdem condunt. Œconomus exploratione interueniente constituitur, & quotannis administrationis suæ rationes apud Episcopum deponit, & si quid eum damni dedisse, vel esse lucratum constiterit, restituit. Quòd si defunctus ante rationes redditas fuerit, heres eius reddendis iis est obligatus. Quæ dicta sunt de pertinentibus ad Episcopos, locum etiam habent in ad-

miniſtratoribus xenonum, noſocomiorum, ptochiorum, orphanotrophiorum, brephotrophiorum. Quæ poſt neceſſarias expenſas ſuperant, ad emendos reditus conferuntur. Quilibet horum vniuerſæ adminiſtrationis ſuæ rationes ſucceſſori ſuo reddit. Si per largitionem quiſpiam factus fuerit Epiſcopus, aut chorepiſcopus, aut viſitator, aut clericus, aut œconomus, aut eccleſiæ defenſor, aut xenodochus, aut noſocomus, aut ptochotrophus, aut qui præfectus mendicis dicitur: tam ipſe, quàm qui accipit pecuniam, à ſacerdotio, & adminiſtrator à curatione ſua remouetur. Clerici, qui per ſeipſos non pſallunt odas nocturnas, matutinas, & veſpertinas, & citra reprehenſionem cultum diuinum non implent, à clericatu ſummouentur, & in eos inquiritur ab Epiſcopis, & duobus primis preſbyteris, & vicario, & cuiuſuis eccleſiæ defenſore. Vnuſquiſque, qui ſcit horum aliquid violari, rem deferre poteſt.

XLIII. Epiſcopus in quocumque negotio, citra iuſſionem Imperatoriam, Conſtantinopolim ne proficiſcitor; ſed apocriſiarios mittito. Qui ſecus facit, indignationem incurrit, & ſegregatur.

XLIV. Non cohabitent vnà monachi & monaſtriæ, ſed habeant monaſtriæ ſenem vnum, ab Epiſcopo deputatum apocriſiarium; & ad participationem ſacræ communionis vnus preſbyter, & vnus diaconus eis dandi ſunt, qui honeſtæ vitæ ſint, nec cum eis conuerſentur aut cohabitent. Qui verò in hæc non inquirit, nec ea corrigit, Epiſcopus; epiſcopatus amittendi periculum incurrit.

XLV. Si preſbyter, aut diaconus, aut ſubdiaconus, matrimonium contraxerit; & pœnæ canonum eſt obnoxius, qui non minùs, quàm leges, valent; & ſacerdotium amittit. Quinetiam liberi, velut ex inceſtis & nefariis nuptiis procreati, neque ſpurij ſunt, neque per ſucceſſionem, aut donationem, aut mutuum fictitium, aut aliam obligationem, quidquam à patribus vel ipſi, vel eorum matres accipiunt: ſed eiuſmodi res ſibi eccleſia ipſorum vindicat.

XLVI. Si quiſpiam fecerit diſpoſitionem, per inſtitutionem, aut lega-

τῶν, καὶ ξενώνων, νοσοκομείων, πτωχείων, ὀρφανοτροφείων, βρεφοτροφείων. τὰ μὲν πλεῖα αἰαγκαίαν δαπάνην ἀποτίθεντα, εἰς ἀναθέσεως προσόδου προσχωρεῖ. ἐκάστου τούτων ὁ τῆς διοικήσεως, λογοθετεῖται παρὰ τοῦ μετ' αὐτόν. Εἰ δὲ ὁτὲ δόσει λάβηται ὁ ἐπίσκοπος, ἢ χωρεπίσκοπος, ἢ ἀποστολικὸς, ἢ κληρικὸς, ἢ οἰκονόμος, ἢ ἐκκλησιέκδικος, ἢ ξενοδόχος, ἢ νοσοκόμος, ἢ πτωχοτρόφος, ἢ ὀρφανοτρόφος, ἢ ὁτὲ πτωχείας, καὶ αὐτὸς ὁ λαμβάνων ἐκπιπτέτω τῆς ἱερωσύνης, καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ φροντίσματος. οἱ κληρικοὶ δ' ἑαυτῶν μὴ ψάλλοντες τὰ νυκτερινὰ καὶ ὀρθρινὰ, καὶ τὰ ἑσπερινὰ, καὶ ἀμέμπτως μὴ λειτουργοῦντες, ἐκβάλλονται τοῦ κλήρου, καὶ καταζητοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ δύο πρεσβυτέρων, καὶ τοῦ ἐξάρχου, καὶ τοῦ ἐκείσε ἐκκλησίας ἐκδίκου. ἕκαστος τούτων γινώσκων ἢ τούτων παραβαινόμενον δύναται προσαγγέλλειν.

μγ'. Ἐπίσκοπος ἐφ' οἱῳδήποτε πράγματι, * παραπέμπειν βασιλικῶν ὁ Κωνσταντινουπόλει μὴ γινέσθω, ἀλλ' ἀποκρισιαρίους στελλέτω. Εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα ποιεῖ, ἀγανακτείτω καὶ ἀφορίζεται. * ἴσ. παραπέμπειν

μδ'. Μὴ συνδιαιτάσθω ἀλλήλοις μοναχοὶ καὶ μονάστρια, ἀλλ' ἐκτάσσωσθω αἱ μονάστριαι ἕνα γέροντα, παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ἀφορισμένον ἀποκρισιάριον, καὶ εἰς μετάδοσιν τῆς ἁγίας κοινωνίας, ἕνα πρεσβύτερον, καὶ ἕνα διάκονον * δίδοσθαι χρὴ σεμνοῦ βίου, μὴ συνδιαιτωμένους ἢ συνοικοῦντας αὐταῖς. ὁ δὲ μὴ ταῦτα κατεχόντων καὶ ἐπανορθοῦν ἐπίσκοπος, κινδυνεύει τὸν ἐπισκοπεῖν. * ἴσ. δίδοσθαι

με'. Ἐὰν πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος γαμήσῃ, ἐπόκεινται μὲν τοῖς κανόσιν, εἰ μὴ ἅπερ οὐκ ἔστιν * τὸν νόμον ἰσχύοντι. καὶ τῆς ἱερωσύνης ὑπ' ἐκπίπτει· καὶ οἱ παῖδες ὑπ' ἐκ ἐκτέτων, καὶ νεφαρίων γάμων τεχθέντες, νόθοι εἰσί. καὶ οὔτε διαδοχὴ, ἢ δωρεὰ, ἢ ἐγκαπισμένον δάνειον, ἢ ἑτέραν ἐποχὴν λαμβάνοισί τι παρὰ τῶν πατέρων, ἢ αἱ μητέρες αὐτῶν. ἀλλὰ ταῦτα λαμβάνει ἡ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησία. * In Cod. Inſt. τὸν νόμον

μς'. Ἐὰν τις δι' ὑστεροῦ ποιήσοιτο διατύπωσιν ἐν ἐσχάτῃ, ἢ * λήξαντι, * χ. λαχόντι

ἢ φιδηκόμισσον μόρτις καῦσα δωρεὰ, ἀνάγκιν ἔχῃ ὁ κελευσθεὶς ὑφὸ τῦ ἐπισκόπου, κἂν ἐκωλύθη ὑπὸ τῦ διαθεμένου ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀκνηρία ἐπιτρέπη ποιῆσαι, πληρωῖ αὐτὴν εἴσω τριετίας· εἰ δὲ ξενῶνα, εἴσω ἐνιαυτῦ. δυνατὸν γὰρ καὶ οἶκον εἰς ἀνάκλισιν ἀρρώστων μισθώσασθαι, ἕως οὗ τὸ ἔργον πληρωθῇ. εἰ δέ τινες ἅπαξ δόσεις ἢ παραχεῖν ἐκελεύσθησαν, ἀναγκάζονται δοῦναι τὸ διάφορον τῦ ἐμφανισθέντος ὑφὸ τῦ διαθεμένου, καὶ τῦ κληρονομήσαντος, ἢ τὸ προσῆκον καταδίξασθαι. τῦ δὲ τοιούτου χρόνου παρερχομένου, ἀπαιτεῖται τὸ καταλειφθὲν ὁ ἐπίσκοπος, μετὰ καρπῶν καὶ αὐξήσεων, ἀπὸ τῦ χρόνου τῦ διαθεμένου τελευτῆς· καὶ ποιεῖται τὰς οἰκοδομὰς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ξενώνων, καὶ γηροκομείων, ἢ ὀρφανοτροφείων, ἢ νοσοκομείων, ἢ πτωχείων, ἢ τῶν αἰχμαλώτων ἀπολυτρώσεως, καὶ προσκτίζεται τοὺς διοικητὰς αὐτῶν, εἰ γε μὴ ῥητῶς ὁ τελευτήσας εἶπε τὸν ὀφείλοντα διοικεῖν. εἰ δὲ καὶ ὠνόμασεν, ἄδηλον ὁ ἐπίσκοπος ἔχῃ, κακῶς αὐτὸν διαγινόμενον ἀποκινῆσαι, καὶ ποιῆσαι ἄλλον. εἰ δὲ ὁ κελευσθεὶς καὶ ὀχληθεὶς ὑπὸ τῦ ἐπισκόπου ἀρχικὴν ὄχλησιν διαμείνῃ, διπλοῦν δίδωσι τὸ καταλειφθέν. ῥᾳθυμοῦντος δὲ τῦ ἐπισκόπου, ἀναγκάζῃ πληρωθῆναι τὸ διατυπωθὲν ὁ μητροπολίτης, ἢ ὁ τῆς διοικήσεως ἐκείνης ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶς ὁ βουλόμενος τῶν πολιτῶν κινῆσαι τὸ ἐγκλημα. εἰ δὲ μὴ πλὴν ἰδίων τελευτῶν οἱ κληρονόμοι ἐκελεύσθησαν ποιῆσαι, ὁ προσδιορισθεὶς χρόνος μὴ πρὸ τῆς ἀποβιώσεως αὐτῶν ἀριθμεῖται. οἱ δ' ἄρχοντες ἀναγκάζουσι ταῦτα πληρωθῆναι. * ἐδαφάλιον λεγατευθὲν ἢ δωρηθὲν τόποις θεραπείοις, ἢ κλήρῳ, ἢ μοναχοῖς, ἢ μοναστηρίοις, ἢ πτωχοῖς, ἢ ἁπλῶς θεραπείοις, ἢ σώμασιν ἀπηρτισμένοις συγήμασιν, οὐκ ἔξεστιν ἐπ' αὐτῷ διαλύεσθαι, εἰ μὴ δοθῇ πρόσοδος ἄθραυστος, μὴ βεβαρημένη δημοσίοις, καὶ προσθήκην οὐχ ἧττον τῆς τετάρτου τῆς καθαρᾶς προσόδου μέρος ἔχουσα, μηδέποτε ἐκποιηθησομένη. δεῖ δὲ καὶ συνθήκας καὶ διαλύσεις ἐγγράφους ὑπὲ τούτου γίνεσθαι, καὶ ὑπὲ πραξεως ἐμφανίζεσθαι. εἰ δὲ πρὸ

tum, aut fideicommiſſum, aut mortis cauſa donationem: is qui rem curare iuſſus eſt, cogitur per Epiſcopum, etiamſi hoc prohibitum Epiſcopo ſit per teſtatorem, prouidere; vt, ſiquidem iniuncta fuerit ei eccleſiæ exſtructio, intra triennium eam abſoluat: ſi verò xenon, intra ſpatium anni. Sanè poteſt etiam domus aliqua conduci, ad componendos in lectis ægros; donec ipſum opificium impletum fuerit. Quòd ſi quæ ſemel ad pias cauſas dare iuſſi fuerint, ea præſtare confeſtim coguntur, vbi primùm publicatum teſtamentum, & ipſi hereditatem atque legatum fuerint adepti. Quod tempus vbi præterierit, relictum Epiſcopus exigit, vnà cum fructibus & acceſſionibus, inde vſque à tempore mortis eius, qui teſtamentum condidit; & ſtructuras eccleſiarum, xenonum, gerontocomiorum, vel orphanotrophiorum, vel noſocomiorum, vel ptochiorum perficit; aut captiuorum redemptionem, aliáſve pias actiones procurat: & adminiſtratores horum inſtituit, ſi defunctus eum, qui adminiſtrare debeat, diſertis verbis non expreſſit. Sin eum nominauit, poteſtatem habet Epiſcopus, vt malè ſe gerentem remouear, & alium inſtituat. Sin aliquis iuſſus ac moleſtatus ab Epiſcopo, præſidum interpellationem exſpectauerit: rei teſtamento relictæ duplum præſtat. Quòd ſi Epiſcopi negligentia interueniat, Metropolitanus impleri, quod teſtamento diſpoſitum eſt, cogit; vel eius diœceſeos Archiepiſcopus. Atque adeò ciuium quilibet ex lege conditicia habet. Si verò heredes poſt obitum ſuum, hoc ædificium ſtruere iuſſi fuerint: tempus indicatum ab eorum obitu numeratur, & ipſi præſides opus abſoluunt. Si quod legatum annale relictum fuerit, aut donatum venerabilibus locis, aut clero, aut mònachis, aut monaſtriis, aut pauperibus, & ſimpliciter religioſis, vel non prohibitis corporibus: de eo tranſigere non licet, niſi datus fuerit opimus reditus, nec fiſcalibus oneratus, cum adpendice, non minus quarta parte puri reditus habente; qui denique numquam alienari poſſit. Atque hæc tum pacta, tum tranſactiones, hoc nomine per ſcripturam fieri debent, & apud acta inſinuari. Si quid ſecus

* f. ἃ

factum fuerit, aurum ſolutum amittit is, qui tranſegit; & ipſam rem locus religioſus vindicat, retinens interim obligatas ſibi res teſtatoris, tam legatorum reſpectu, quàm fructuum, & redituum, & omnis acceſſionis legitimæ. Nec præſcriptio longi temporis opponitur huic actioni, quum quotannis naſcatur.

XLVII. Abbas per electionem, habita exercitationis & adminiſtrationis ratione, à reliquis monachis, vel à pluribus, propoſitis euangeliis, Epiſcopi adprobatione interueniente, inſtituitur. Idem fit in † præfecta monaſtriarum ſiue aſcetriarum. Ceterum ſi primi ad præfecturæ munus idonei reperiantur, potiores ſunt illis, qui eos ſequuntur.

† *b. e. abbatiſſa.*

XLVIII. Si quis vxorem & liberos habens, fit Epiſcopus: non ampliùs ipſe in Epiſcoporum erit numero, & qui eum ordinauerit, Epiſcopatum amittit.

XLIX. Rectè ac vtiliter captiuos quis heredes ſcribit, ac hereditatem Epiſcopus & œconomus ciuitatis, in qua domicilium habuit, accipit; & in captiuorum redemptionem expendunt, vel ipſarum rerum pretia, vel immobilium reditus, nihil retinentes iure Falcidiæ. Iidem nomine debitorum & agunt, & conueniuntur. Pauperes etiam rectè quis ſcribit heredes: ac ſi diſtinctè non adiecerit, quoſnam intelligat, eiuſdem ciuitatis xenodochus illas res accipit, & ex ipſarum diſtractione reditum comparat. Sin plures in ciuitate ſunt xenones, magis inops haſce res accipit, diſcutiente cauſam Epiſcopo, & ſubditis ei clericis. Quòd ſi nullum ciuitas xenonem habet, per Epiſcopum vel œconomum res diſtribuuntur in pauperes, vel alioquin egenos, nulla Falcidiæ ratione habita. Sin ad manifeſtum, non incertum eccleſiæ nomen, vel religioſæ domus, reſpiciendo reliquit: ea ipſa legatum accipit, interueniente Falcidia.

L. Epiſcopi, & presbyteri, & diaconi, peculium quaſi caſtrenſe habent, ac de hoc legitimè teſtantur: nec ipſorum teſtamentum inofficioſi querelæ ſubiacet.

LI. Etiam clerici rectè in inſtrumentis fori præſcriptioni renuntiant.

Τῶν κληρικῶν, ἐκπίπτει τῆς δοθείσης χρυσίου ὁ λῃστευσάμενος, καὶ ἐκδικεῖ τὸ πρᾶγμα ὁ ἁγιώτατος τόπος, ἔχων ἐπιθήκην τὰ πράγματα τῆς καταλείψαντος, καὶ ὅτι καρποῖς καὶ προσόδοις, ἐπὶ πάσῃ νομίμῳ ἐπαυξήσῃ· ἐπὶ οὐκ ἀντίκειται τῇ ἀγωγῇ χρονία παραγραφή, κατ' ἰδιαυτὸν γὰρ πίπτεται.

μζ'. Ὁ κεκριμένος κατ' ἐκλογὴν ὅτι ἀσκήσῃ καὶ διοικήσῃ τὰ λοιπὰ ἢ τὸν πλείονα, ὅτι τῶν διαγελίων γίνεται δοκιμασία τοῦ ἁγιωτάτου. Τὸ αὐτὸ καὶ ὅτι κεκριμένης μοναστριῶν, ἤτοι ἀσκητριῶν. εἰ δὲ πρῶτοι ἰσθμοὶ πρὸς τὴν κεκριμένην διεισκήμενοι, προτιμῶνται τῶν μετ' αὐτούς.

μη'. Εἰ δὲ μὴ ἔχων γαμετὴν, ἢ * παῖδας ἁγιώτατος γένηται, ἐκ αὐτὸς, καὶ ὁ χειροτονήσας αὐτὸν ἐκπίπτει.

* *Cod. Inſt. ſic habet, γαμετὴν, ἢ παλλάκην, ἢ φυσικὸν*

μθ'. Ἐρρωμένως δὲ γενέσθαι πρὸς αἰχμαλώτους κληρονόμους, καὶ λαμβάνειν τὴν κληρονομίαν ὁ ἁγιώτατος, καὶ ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως ἐὰν ἢ ὃ δυνατόν εἶχε. καὶ δαπανᾶσιν εἰς ἀπάρτισιν τῶν αἰχμαλώτων, ἢ τὰς ἰδίας τῶν πραγμάτων, ἢ τὰς προσόδους τῶν ἀκινήτων, μὴ παραχρωμένων φαλκιδίᾳ. καὶ ἀναλίσκει, καὶ ἀναλογεῖται ὅπερ τοῖς χρέεσι. καὶ τοὺς πτωχοὺς δὲ καλῶς γράφει κληρονόμους· καὶ ἐὰν μὴ προσδιορίσῃ πίστους, ὁ ξενοδόχος τῆς αὐτῆς πόλεως λαμβάνει τὰ αὐτὰ πράγματα, καὶ οὐ τῆς διαπορήσεως αὐτῶν ἀξιοχρέως πρόσοδον. εἰ δὲ πολλοὶ ξενῶνες εἰσὶν ἐν τῇ πόλει, μᾶλλον ὁ ἀπορώτερος αὐτὰ λαμβάνει, τὰ περὶ τούτου δοκιμάζοντος τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ κληρικόν. εἰ δὲ μὴ ἔχει ξενῶνα ἡ πόλις, διανέμονται τὰ πράγματα διὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἢ τοῦ οἰκονόμου εἰς τοὺς πτωχούς, ἢ ἄλλως ὡδεῖς, μὴ παραχρωμένου φαλκιδίου. εἰ δὲ πρόδηλον ἢ ἄδηλον ὄνομα ἐκκλησίας, ἢ διαγεῖς οἶκον ἀπὸν κατέλιπεν, αὐτὸς μόνος λαμβάνει, μὴ ὑφιστάμενος φαλκίδιον.

ν'. Οἱ ἁγιώτατοι, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ διάκονοι peculium caſtrenſe ἔχουσι, καὶ διαπλάττονται νομίμως ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐκ ὑποκεῖται ἡ διαθήκη δυσφορίσει.

να'. Καὶ οἱ κληρικοὶ καλῶς ἐν συμβολαίοις ἀπολέγουσι τὴν τοῦ φόρου παραγραφήν.

ἡμι-

ἡμικῶς γὰρ ἔξεστιν ἑκάστῳ τῶν ἑαυτῷ καταφρονῆν.

νϐ'. Οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ οἱ διάκονοι, καὶ οἱ ὑποδιάκονοι, καὶ οἱ μοναχοὶ, κἂν μὴ ἔχωσι χειροτονίαν, ἀλλὰ τουργησίαν ἔχουσι πάσης ἐπιτροπῆς καὶ κουρατόρος. καὶ σχολάζοντες μόνοι εἰς τὰς ἐκκλησίας, καὶ τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, καὶ μὴ ἀμελοῦντες τῆς θείας λειτουργίας.

νγ'. Ὁ βουλευτὴς καὶ ὁ ταξεώτης, ἐὰν ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος γένηται, ἐκπίπτῃ, κἂν ἐν τῷ περὶ τούτου κλήρῳ· καὶ ἀνόμωος ἰδιώτης, ἀποδίδοται τῇ οἰκείᾳ λειτουργίᾳ. Εἰ δὲ ἀπὸ ἀνήβου ἡλικίας ἐμόναστε, καὶ διέμεινε, γένηται πρεσβύτερος, καὶ ἐπίσκοπος καὶ ἀρχιμανδρίτης, καὶ λειτουργίας ἀπαλλάσσεται· τῷ μὲν βουλευτοῦ δὶ δόντος τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς οὐσίας αὐτοῦ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δημοσίῳ· τῷ δὲ ταξεώτου, τῷ δημοσίῳ μόνῳ. ὁ δὲ ἀνόμωος χειροτονηθεὶς, καθαιρεῖται. Εἰ δὲ ὡς ἐκλεικὸς, ἢ ἀόπλως στρατεύηται, ἢ καθαιρεθεὶς μετέλθῃ στρατείαν, βουλευτὴς ἀναχθήσεται τῆς ἰδίας πόλεως, ἢ ἑτέρας, μέχρι μιᾶς ἐπαρχίας, ἐὰν ἡ πόλις αὐτοῦ πολλοὺς ἔχῃ βουλευτάς. Εἰ δὲ λανθάνῃ, ἐπιλαμβάνονται οἱ βουλευταὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, καὶ ὃ μὲν ἥμισυ ἐκ προικὸς, οὔσης, ἢ ὑπομονῆς λαμβάνουσι· ὃ δὲ ἥμισυ τῇ πατρίδι τῶν ὑπαρχόντων εἰσομίζεται. ὃ αὐτὸ καὶ ὅτε μοναχῶν. ὅπως οὖν στρατευομένου, ἢ ἀξίαν λαβόντος, ἢ τὸν ἐν δικαστηρίοις βίον μεταδιώκοντος. ἐὰν τις βαρηθῇ ἀποκαταστάσει, ἢ ὑποκαταστάσει ἐξ ἀπαιδίας, ἐν βουλῇ γαμῆσαι ἀφώκισεν, μόνα ἔχων τὰ πράγματα, καὶ διαθῆται αὐτὰ πίστεων, ἢ καταλιμπάνῃ ὡς θέλῃ, δύνεται μόνοι. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν παιδοποιΐας καταλειφθῇ αὐτῇς, ἔχουσιν αὐτὰ καὶ μὴ παιδοποιοῦντες. ὃ αὐτὸ καὶ ὅτε παρθενευούσας, καὶ ὅτε τοῖς γαμεῖν βουλομένοις κληρικοῖς. ἐὰν ὁ εἷς τῶν συνοικούντων μοναύσῃ, πέμπει ῥεπούδιον ὁ ἄλλος, καὶ χώραν τοῖς ἀπὸ τελευτῆς συμφώνοις· καὶ ὃ ἐντεῦθεν κέρδος φυλάττεται, ὡς εἰκὸς, ἐν τῷ αὐτοῦ γάμου παισὶν, εἰ καὶ ὃ κερδηθὲν

Quippe generaliter cuiuis licet, vt ea, quæ pro ſe faciunt, negligat.

LII. Epiſcopi, presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, & monachi licèt ordinationem nullam habeant, immunes ſunt omni tutela & curatione: eâ tamen lege, ſi eccleſiis & monaſteriis ſuis vacent, nec diuinum cultum negligant.

LIII. Curialis & adparitor ſi factus fuerit Epiſcopus, aut presbyter, loco mouetur; licèt antea clericus eſſet: & factus priuatus, muneri ſuo reſtituitur. Sin ab impuberi ætate ſolitarius fuit, ac in eo perſeuerauit: & presbyter fit, & Epiſcopus, & archimandrita, & à munere ſuo liberatur: ita quidem, vt curialis quartam patrimonij ſui partem det curiæ, ac fiſco: adparitor verò, tantumdem fiſco dumtaxat. Qui autem præter leges ordinatus fuerit, deponitur. Si quis, quum clericus ſit, vel armatæ militiæ ſe dederit, vel à clericatu remotus, militauerit: extemplo fit curialis ciuitatis ſuæ, vel alicuius alterius, ad vnam vſque prouinciam, ſiquidem ipſius patria multos habeat decuriones. Sin latitat, facultates eius decuriones adprehendunt, earúmque ſemiſſem ipſi accipiunt, in reditu, vel exiſtente, vel comparando: altera ſemiſſis menſæ præfectorum prætorio infertur. Idem etiam in monacho locum habet, ſi quomodocunque militauerit, aut dignitatem adeptus ſit, aut in iudiciis verſetur. Si quis grauatus fuerit fideicommiſſo, vel ſubſtitutione, ex cauſa non exſtantium liberorum, ac propter exercitationem monaſticam matrimonium contrahere non voluerit: manet in eodem ſtatu, ac res ipſas retinet, eáſque ſuperſtes expendit, vel teſtamento relinquit, pro lubitu ſuo, pias tamen ad cauſas. Quòd ſi etiam ſub conditione procreandorum liberorum eis aliqua legata fuerint, retinent ea, tametſi nullos procreant liberos. Idem obtinet etiam in feminis virginitatem profitentibus, & in clericis, qui matrimonium contrahere prohibentur. Si coniugum alteruter ſolitariæ vitæ ſe dederit, alter repudium ei mittit, & locus eſt pactis in caſum mortis, ac lucrum inde proueniens reſeruatur communibus ex eodem matrimonio liberis, ſi quidem ea perſona, quæ lu-

ctum illud acceperit, ad ſecundas nuptias non acceſſerit, & ipſa mulier annum vnum innupta maneat.

LIV. Licet parentibus, & fratribus & curatoribus virginum ac diaconiſſarum, quíque præſunt choris Deo vacantibus, vt earum raptores, & illos, qui tempore inuaſionis auxilium eis præbent, in ipſo facinore interficiant. Sin effugiunt, perquirunt eos, Conſtantinopoli quidem, præfecti prætorio, & præfectus vrbi: in prouinciis autem, magiſtratus vniuerſi, tam ciuiles, quàm militares: & probatione ſequuta, nulla fori præſcriptione vtentes extremo ſupplicio adficiunt, ac bona raptoris, & eius, qui (ſicuti dictum eſt) auxilium illi præbuit, accipit ipſum monaſterium, vel aſceterium; ita tamen, vt ea, cui vis illata fuit, ex iis ibidem alatur. Sin violata dumtaxat eſt diaconiſſa, non aſcetria, vel monaſtria: proprietatem illorum bonorum eccleſia ipſius accipit; ipſa verò, † ſuffragium. Qui autem aliter eis auxilium præbuerint, vel miniſtri fuerint, vel conſcij, vel ſuſceptores, vel opem quamcumque tulerint: vltimo dumtaxat ſupplicio ſubiacent. Eſt autem locus his, quæ dicta ſunt, etiamſi mulierum indicatarum aliqua volens peccauerit.

† *h.e. alimenta, id eſt vſumfr.*

LV. Si quis ex ſponſis ſolitariam vitam elegerit, arræ ſimplæ reſtituuntur, nec quidquam præter has amittitur. Et in iis, qui matrimonium contraxerunt, caſus poſt mortem locum inueniunt. Non licet parentibus impedire liberos, qui vitam ſolitariam amplecti, vel clerici fieri volunt; nec illa ſola de cauſſa poteſtatem habent exheredandi: ſed ſi teſtamentum condiderint, tres vncias eis relinquere coguntur: ſin nihil omnino diſpoſuerint, locus eſt ſucceſſioni ab inteſtato. Quòd ſi eccleſias ipſi, vel monaſteria reliquerint, ac mundani facti fuerint: omnia ipſorum iura pertinent ad monaſterium, vel ad eccleſiam. Si Chriſtianus Iudæo, vel hæretico, vel pagano ſeruierit: libertatem adipiſcitur. Sed & ſi quis necdum Chriſtianus, ad orthodoxam fidem accedat; licèt poſtea dominus etiam fidem Chriſtianam amplexus fuerit: nihil pro eius pretio conſequitur: violatore legis non ſolùm multæ pecuniariæ, verum-

πρόσωπον μὴ ἔλθῃ πρὸς ἕτερον γάμον. καὶ μένῃ ἡ γυνὴ μὴ γαμουμένη ἑτέρῳ ἐνιαυτὸν ἕνα.

νδ'. Τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τοῖς κηδεμόσι τῶν πρὸ ἡλίκων καὶ ἀφηνιαστῶν, καὶ τῶν αἰχμαλώτων τοῦ ἰδίου χαρακτῆρος, ἔξεστι τοὺς ἁρπαγὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐν χειρῶν τῆς ἐφόδου βοηθοῦντας αὐτοῖς, ἐπ' αὐτοφώρου *φονεύειν. Εἰ δὲ ἀφυγγεῖεν, ἀναζητοῦσιν αὐτοὺς, ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν οἱ ὕπαρχοι καὶ ὁ ἔπαρχος· ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις πάντες οἱ ἄρχοντες πολιτικοί τε καὶ στρατιωτικοὶ, καὶ μετὰ ἀποδεξιν μὲν χρωμένους φόβου παραγραφῆς, ἀμφοτέρων ἐχάτων, ἐκ τῶν ἐσχάτων τοῦ ἁρπαγος, καὶ τοῦ (ὡς εἴρηται) βοηθήσαντος αὐτῷ, λαμβάνον τὸ μοναστήριον ἢ τὸ ἀσκητήριον, ἐφ' ᾧ ἐκ τοῦ βιάσασθαι ἐξ αὐτοῦ ἐκθρέψαι πρέφεσθαι. Εἰ δὲ μόνον ἁρπαγὴ ἔστιν ἡ βιαθεῖσα, καὶ οὐκ ἀσκήτρια ἢ μοναστρία, τοῦ μὲν δεσποτείαν ἢ κατ' αὐτοῦ ἐκκλησία λαμβάνει, αὕτη δὲ τοῦ ἀποφυγόντος. οἱ δὲ ἄλλως αὐτοῖς βοηθήσαντες, ἢ συνεργήσαντες, ἢ συνεξάραντες, ἢ συνδιαθέσεως οἱασδήποτε συνεφαπτόμενοι, μόνῃ τῇ ἐσχάτῃ ζημίᾳ ὑποκείνται. χώρα δὲ τοῖς ἐρημένοις, κἂν ἐκδοσά ἐστι τῶν ἐρημένων γυναικῶν ἁμάρτῃ.

* *f.* ἀποφωνοῦσιν

νε'. Ἐὰν τις τῶν *μητέρων μονάσῃ, οἱ ἀδελφοὶ ἀβλαβεῖς ἀπλοῖ ἀποδίδονται, καὶ οὐδὲν ζημιοῦσθαι. ὅτι δὲ γαμησάντων, οἱ ἀπὸ τελευτῆς κάτοι χώρα λαμβάνουσιν. Οὐκ ἔξεστι τοῖς γονεῦσι βουλομένους τοὺς παῖδας μονάσαι ἢ κληρωθῆναι κωλύειν· οὔτε ἀφ' τοῦτο μόνον ἐξεραδατεύειν. ἀλλ' εἰ μὲν τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἀφωτιώσωσιν, ἀναγκαίως ἔχουσι τῆς οὐσίας αὐτοῖς ἐᾶν· εἰ δὲ μὴ ἀφωτιώσωσι, χώρα τοῖς ἐξ ἀδιαθέτου. εἰ δέ τις ἐκκλησίας ἢ τὰ μοναστήρια καταλίπωσι, καὶ κοσμικοὶ γένωνται, πάντα τὰ δίκαια αὐτῶν τῶν μοναστηρίων καὶ τῆς ἐκκλησίας διαφέρει ἐὰν Χριστιανὸς δουλεύσῃ Ἰουδαίῳ ἢ αἱρετικῷ, ἢ ἕλλησι, ἐλευθεροῦται. καὶ ὁ μὲν ὢν μὴ Χριστιανὸς, προσέχων δὲ τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, κἂν ὕστερον ὁ δεσπότης χριστιανίσῃ, οὐδὲν ὑπὲρ ἡμῶν λαμβάνει, τῶν πραξάντος ὅ μόνον ποινῇ χρηματικῇ, ἀλλὰ

ϗ ἐχάτῃ ὑμοφείᾳ ὑποκειμένου.

ιϛ'. Τοῖς νομοθετηθεῖσιν ἐν τῷ τελευταίῳ κεφαλαίῳ τ* [πανταχοῦ πέμπτης] δῳρεάσεως τ πρώτου τίτλου φερομένην ἡ προδοσα δῳάταξις, ὥστε ὑπὲρ δῳαλύσεως ἢ φορέσεως τῶν διωνεκοῦς καταλιμπανομένου, * ὑπὲρ αἰνάλια καλοῦσιν οἱ νόμοι, παρὰ τ δυνάμιν αὐτῆς δοθήσεται, ϗ διαγνῶ φερομένα τόπῳ, ὑποκεῖσθαι τῷ δόντι, τ συμβάλλοντα αὐτῷ, ϗ οἴκοθεν αὐτῷ δίδοναι κληρονόμου αὐτοῦ.

* Deeſt in MS. Fab.

* f. ὑπὲρ ἀναλίας

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΒΙΒ. α'. τίτλος α'. δῳάταξις γ'. ἧς ἡ ἀρχή, Θεσπίζομεν. Ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς, νεστοριανὸς ὑπάρχων, τ ἐκκλησίας ἐκβάλλεται.

Βιϐ. α'. τίτ. α'. δῳάταξις δ'. ἧς ἡ ἀρχή, Nemo. κληρικὸς δημοσίᾳ περὶ πίστεως ζήτησιν ποιούμενος, τ ἱερωσύνης ἐκπιπτέτω.

Βιϐ. α'. τίτ. β'. δῳάτ. ϛ'. ἧς ἡ ἀρχή, Omni. ϗ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ οἱ παλαιοὶ κανόνες τῶν ἐκκλησιῶν κρατεῖτωσαν. ὥστε ἐάν τι ἐκκλησιαστικὸν αἰτιῶνται, τέμνεσθαι γνώμῃ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, συνόδου γινομένης.

Βιϐ. α'. τίτ. β'. δῳάτ. ιϐ'. ἧς ἡ ἀρχή, Priuilegia. Οπ τὰ προερχόμενα ἐκ τοῦ δημοσίου ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις λόγῳ πτωχῶν, ἀδιαίκτως ϗ ἀμειώτως αὐταῖς καταβάλλεσθαι χρή, ἐν οἱοισδήποτε εἴδεσιν ὄντα.

Βιϐ. α'. τίτ. β'. δῳάταξις ιγ'. ἧς ἡ ἀρχή, Generaliter. Γυνὴ ἀφιερωμένη θεῷ, ἢ ϗ χήρα, δύναται ἐκκλησίᾳ, ἢ μοναστηρίῳ, ἢ κλήρῳ, ἢ πτωχοῖς, ἐν διαθήκῃ, ἐν κοδικίλλοις πᾶν ὅσον βούλεται καταλιμπάνειν.

Βιϐ. α'. τίτ. β'. δῳάταξις ιδ'. ἧς ἡ ἀρχή, Iubemus. Ο οἰκονόμος ἐκποιεῖν ἀκίνητον τ ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως πρᾶγμα, ἢ πολιτικοὺς δούλους, ἢ γεωργούς, ἐκπίπτῃ τ οἰκονομίας.

Βιϐ. α'. τίτλος β'. δῳάτ. ιε'. ἧς ἡ ἀρχή. . . . Εἴ τις νοσοκομεῖον, ἢ πτωχεῖον, ἢ ξενοδοχεῖον δωρεᾶς τρόπῳ κτίζειν ἐπηγγείλατο, τοῦτο πληρωθῆναι προνοίᾳ τοῦ κτίσαντος τὴν πόλιν ἐπισκόπου ϗ οἰκονόμων.

Βιϐλίον α'. Τίτλος β'. δῳάταξις ιϛ'. ἧς ἡ

etiam vltimo ſupplicio ſubiacente.

LVI. Iis, quæ ſancita ſunt in extremo capite conſtitutionis XLV, tituli præſentis, adiicit hæc conſtitutio; vt quæ nomine tranſactionis aut venditionis rei, quæ perpetuò relinquitur, cuiuſmodi leges annalia vocant, præter vim dictæ conſtitutionis data ſunt, religioſæ domui addicantur; & vt ei, qui dedit, obligatus is ſit, qui cum ipſo contraxit; & heredes contrahentis alteri de ſuo, quæ data ſunt præſtent.

Hæc verò lex eſt 55. *non* 56. *h. t. Contÿ errorem in notis noſtris indicamus.*

PARATITLA TITVLI III.

LIBRI I. tit. I. conſtit. III. cuius initium, *Sancimus*. Epiſcopus vel clericus, qui Neſtorianus eſt, ex eccleſia eiicitur.

L. 3. C. de ſum. Trinit.

Lib. I. tit. I. conſtit. IV. cuius initium, *Nemo*. Clericus, qui publicè de fide diſceptationem inſtituit, à ſacerdotio remouetor.

L. 4. eod.

Lib. I. tit. II. conſtit. VI. cuius initium, *Omni*. Etiam in Illyrico priſci canones eccleſiaſtici ſeruantor: vt quum eccleſiaſticum aliquod dubium emerſerit, fide Archiepiſcopi Conſtantinopolitani, ſynodo conueniente, decidatur.

L. 6. C. de ſacr. eccleſ.

Lib. I. tit. II. conſtit. XII. cuius initium, *Priuilegia*. Quæ ex publico perueniunt ad ſanctiſſimas eccleſias ratione pauperum, ſine dubitatione ac imminutione debent eis præſtari, quibuſcumque tandem in ſpeciebus ſint.

L. 12. C. eod. cum ſeq.

Lib. I. tit. II. conſtit. XIII. cuius initium, *Generali lege*. Mulier Deo conſecrata, & vidua, poteſt eccleſiæ, vel monaſterio, vel clero, vel pauperibus, in teſtamento, vel in codicillo, quidquid omnino vult, relinquere.

Lib. I. tit. II. conſtit. XIV. cuius initium, *Iubemus*. Oeconomus, qui rem immobilem eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, vel annonas ciuiles, vel colonos alienat, ab œconomi officio remouetur.

Lib. I. tit. II. conſtit. XV. cuius initium . . . . Si quis noſocomium, vel ptochium, vel xenodochium, modo donationis, exſtructurum ſe promiſerit: rem implere cogitur, Epiſcoporum qualibet in ciuitate, atque œconomorum interueniente prouidentia.

Lib. I. tit. II. conſtit. XVI. cuius

initium, *Decernimus*. Vult hæc conſtitutio, vt clericorum & monachorum priuilegia firma maneant.

Aliam huius conſtitutionis epitomen ſuprà titulo 11. poſuit.

Lib. 1. tit. 11. conſtit. XVII. cuius initium, *Sancimus*. Hæc conſtitutio ſtatuit de alienatione, & permutatione, & hypotheca, & emphyteuſi, & donatione rerum pertinentium ad ſanctas Conſtantinopolis eccleſias, & ad martyria, & monaſteria, & xenodochia, & prochia, & orphanotrophia eius, & ad Epiſcopos, qui ordinationem ab ea conſequuntur; & ad eos, qui à Metropolitanis ciuitatum ipſius ac regionum ordinantur. Quapropter illam legito, ad verbum declarantem, ac plenè ſancientem, quando, & quomodo, & quibus ex cauſis, & quibus cum literis, & quo pacto, & apud quos fiant alienationes, vel emphyteuſes rerum ad eadem loca pertinentium. Nam ex ea cognoſces etiam, de quibus hæc ſanciat rebus. Neque te lateat, quòd in emphyteuſi eadem valere iubeat in rebus ad maiorem eccleſiam Conſtantinopolitanam pertinentibus, quæ ſtatuit & de rebus ad alia indicata loca pertinentibus. Excipit autem ab hac lege conſtitutio, † anathemata ſacra. Et ex ipſius verbis nota, quòd ſola dicat non alienanda ſacra donaria.

† *h. e. donaria, vel vaſa ſacra.*

Lib. 1. tit. 11. conſtit. XVIII. cuius initium, ἡ μεγάλη. Eccleſia maior Conſtantinopolitana pro iis gratuitò ſepeliendis, qui moriuntur, LXX. libras auri ex auguſtali liberalitate accepit.

Lib. 1. tit. 11. conſtit. XIX. cuius initium, *Illud*. Qui donationem vſque ad quingentos numos in xenodochium, vel noſocomium, vel orphanotrophium, vel in ipſos pauperes facit, actorum monumentis non indiget.

Lib. 1. tit. IV. conſtit. II. cuius initium, *Si clericus*. Si clericus ante ſententiam definitiuam adpellauerit, L. libris argenti multatur: quæ pauperibus per fideliſſimum quemdam diſtribuentur.

L. 4. C. de Epiſc. aud. cum ſeqq.

Lib. 1. tit. IV. conſtit. IV. cuius initium, *Mimæ*. Quæ ſcortatione ſimplici peccat, nequaquam habitu perpetuæ virginis aut diaconiſſæ vtitor.

Lib. 1. tit. IV. conſtit. VI. cuius initium, *Addictos*. Nullus clericus, vel monachus, vel qui ſynodita vocatur, condemnatum rapiat vel detineat.

Ἀρχή, Decern. ἡ διάτ. Βούλεται πὰ τ̃ κληεικ῀ν ϗ τ̃ μοναχ῀ν προνόμια βέβαια μένειν.

Βιϐ. α'. πτ. β'. διάτ. ιζ'. ἧς ἡ ἀρχή, Θεσπίζομεν. νομοθετεῖ ἡ διάταξις περὶ ἐκποιήσεως, ϗ ἀνταλλαγ῀ς, ϗ ὑποθήκης, ϗ ἐμφυτεύσεως, ϗ δωρεᾶς πραγμάτων διαφερόντων τ̃ς ἁγίας ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ϗ μαρτυρείοις, ϗ μοναστηρίοις, ϗ ξενοδοχείοις, ϗ πτωχείοις, ϗ ὀρφανοτροφείοις αὐτ̃ς· ϗὶ τ῀ν δεχομένων ἐξ αὐτ̃ς χειροτονίαν ἐπισκόπων, πόλεώς τε ϗλιμάτων, ϗ τ̃ν δεχομένων τὰς παρὰ τ῀ν μητροπολιτ῀ν χειροτονίας. ἀνάγνωθι οὖν αὐτὰ, ἀπὸ τ̃ ῥητ῀ς σαφηνίζουσαν, ϗ ἀνελλιπ῀ς διαγορεύουσαν, πότε ϗὶ πῶς, ϗ ἐκ ποίας αἰτίας, ϗ ὅτι ποίοις γράμμασι, ϗ ἵνα ἔφορον, ϗ παρὰ ποίοις γίνονται ἐκποιήσεις ἢ ἐμφυτεύσεις τ̃ διαφερόντων πραγμάτων τοῖς αὐτοῖς τόποις. μαθήσῃ γὰρ ἐξ αὐτ̃ς ϗ περὶ ποίων ταῦτα νομοθετεῖ πραγμάτων. μὴ λάθῃ δέ σε ὅτι περὶ τ῀ς ἐμφυτεύσεως τὰ αὐτὰ χρατεῖν παρακελεύεται, ϗ ὅτι τ̃ διαφερόντων πραγμάτων τ῀ μεγάλ῀ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως, ἂν μὲν ἐνομοθέτησε τοῖς μνημονευθεῖσιν εἰς πὰ τοῖς ἄλλοις τόποις προσήκοντα θαύματα. ὑπεξαιρε῀ δὲ τ῀ οἰκείας νομοθεσίας ἡ διάταξις τὰ ἱερὰ ἀναθήματα, σημαίνουσα δὲ ἐκ τ̃ ῥημάτων αὐτ̃ς, ὅτι κυρίως μόνα κελεύει τὰ ἱερὰ ἀναθήματα.

Βιϐ. α'. κεφ. β'. διάτ. ιγ'. ἧς ἡ ἀρχή. Ὁ ἡ μεγάλη ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ὑπὲρ τ῀ προίκα θάπτειν τοὺς τελευτῶντας, ἑβδομήκοντα λίτρας χρυσίου ἐκ βασιλικ῀ς φιλοτιμίας εἴληφεν.

Βιϐ. α'. πτ. β'. διάτ. ιθ'. ἧς ἡ ἀρχή, Illud. Ὁ δωρεὰν μέχρι φ'. νομισματίων εἰς ξενοδοχεῖον, ἢ νοσοκομεῖον, ἢ ὀρφανοτροφεῖον, ἢ εἰς αὐτοὺς τοὺς πτωχοὺς ποιούμενος, ὑπομνημάτων οὐ χρήζει.

Βιϐ. α'. πτ. δ'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχή, Si clericus. Ἐὰν κληεικὸς περὶ τ῀ τέλους τ῀ ἀποφάσεως ἐκκαλέσηται ν'. λίτρας ἀργυρίου ζημιούσθω· αὗται δὲ τοῖς πένησι διὰ χειρὸς πιστ῀ς διαμεμερισθήσονται.

Βιϐ. α'. πτ. δ'. διάτ. δ'. ἧς ἡ ἀρχή, μιμαί. ἡ ἁπλῶς πορνεύουσα μηδαμῶς κληρούσθω χήματι ἀφιερώμενον ἢ διακονίσης.

Βιϐ. α'. πτ. δ'. διάτ. ϛ'. ἧς ἡ ἀρχή, Addictos. Μηδεὶς κληεικὸς, ἢ μοναχὸς, ἢ καλούμενος συνοδίτης, ἁρπαζέτω, ἢ * κατεχέτω τ῀ καπάχριτον.

* χ. κατὰ χώνευσιν

εἰ δ' ὑπὲρ τὰ διηγορευμένα τ κεφαλαίων ἁρπάσωσιν, ἀξίως ζημιοῦσθωσαν ὑπὸ τ ἄρχοντος. εἰ δ' ἐν πολλῇ ἴδῃ τ χεῖρα τ κληρικῶν ὁ ἄρχων, & κρείττονα τ ἑαυτῆ δυνάμεως, ἀναφερέσθω τῷ βασιλεῖ περὶ αὐτ, ὅπως αὐτοῖς ἡ δίκαια ἐπιτίμια ἐπαχθῇ ζημιοῦσθαι. μέμψεως δ' οὐκ ἔστιν ἐκτὸς ὁ τ τόπων ἐπίσκοπος, ἐν οἷς τοῦτο ἁμαρτηθῇ παρὰ τ κληρικῶν ἢ τ μοναχῶν. πρέπει γὰρ τὰ τούτων πλημμελήματα παρ' αὐτοῦ δεῖ σωφρονίζεσθαι, διότι δ' πλημμελήματα τ μέμψιν αὐτῷ φέρει.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. θ'. ἧς ἡ ἀρχή, Iudices. Χρὴ τ ὀπίσκοπον προνοεῖν τῶν ἐν φυλακῇ ὄντων, & εἰ προσημελουμένους αὐτοὺς ἴδῃ, διδασκέτω τ τ ἐπαρχίας ἄρχοντα.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. ι'. ἧς ἡ ἀρχή, Mathematicos. Οἱ μαθηματικοὶ τοῖς ὀπισκόποις τὰ βιβλία τ οἰκείας πλάνης προσδιδότωσαν, ἵνα ἐπ' ὄψεσιν ἐκείνων καυθῇ, & οὕτως ἐκ τούτου γνώσονται Χριστιανοί.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. ιβ'. ἧς ἡ ἀρχή, Silenones. Εἰ τις τέκνου ἢ ἀνδραπόδου ἴδιον πορνοβοσκίαν, ἔξεστι ταῖς οὕτως ἀναγκασθείσαις προϊέναι τὸν ὀπισκόπου, & οὕτως ἀπαλλάττεσθαι τ τοιαύτης ἀθλίας ἀνάγκης.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. ιγ'. ἧς ἡ ἀρχή, Decernimus. Ο δίκην ἔχων πρὸς κληρικὸν, ἄκων οὐκ ἀναγκάζεται πρὸς τὸν ὀπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως δικάζεσθαι.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. ιδ'. ἧς ἡ ἀρχή, Θεσπίζομεν. Ἐπεὶ ὁ στρατιώτης διαβάλλει περὶ καλλονῆς τ προσφερομένων αὐτῷ εἰς λόγον ἀνωνῶν εἰδῶν, χρὴ τ ἐπισκοπον προνοεῖν ὑποδέχεσθαι, & μὴ συγχωρεῖν αὐτοῖς διαβέβλησθαι ὑπὸ τ στρατιωτικῶν.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. ιθ'. ἧς ἡ ἀρχή, Iubemus. Ψήφῳ τοῦ ὀπισκόπου & τῶν κληρικῶν ὁ ἔκδικος προβαλλέσθω.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. κα'. ἧς ἡ ἀρχή, Si præsens. Ἐπεὶ χώραν ἔχει ἡ προσγραφὴ τ ἀναργυείας, & μὴ πάρεστιν ὁ ἄρχων, δύναταί τις προσερχόμενος τῷ ὀπισκόπῳ, τοῦτον διακόπτειν.

Bιβ. α'. τιτ. δ'. διατ. κβ'. ἧς ἡ ἀρχή, Οὐδένα. Οἱ θεοφιλέστατοι κατὰ τόπον ὀπίσκοποι μίαν ἑκάστης ἑβδομάδος ἡμέραν ἢ τ τετράδα, ἢ τὴν προσευχὴν, τὰς φυλακὰς διερευνάτωσαν.

Βιβλίον α'. τίτλος δ'. διάταξις κγ'. ἧς ἡ

Sin præter sancita, damnatum rapuerint: à præside pro dignitate puniuntor. Quòd si magnam clericorum manum, & copiis suis superiorem præses viderit: ad Imperatorem de ipsis referat, vt conueniens eis pœna irrogetur. Nec eorum locorum Episcopus expers est culpæ, quibus in locis à clericis aut monachis peccatum fuerit. Nam ab ipso castigari debent horum omnia delicta, quandoquidem ipsi, quum admittuntur, reprehensionem adferunt.

Lib. 1. tit. IV. constit. IX. cuius initium, *Iudices*. Debet Episcopus eorum curam gerere, qui sunt in custodia: & siquidem eos negligi viderit, præsidem prouinciæ de hoc moneat.

Lib. 1. tit. IV. constit. X. cuius initium, *Mathematicos*. Tradant mathematici libros erroris sui Episcopis, vt in oculis eorum concrementur, atque ipsi hoc modo Christiani fiant.

Lib. 1. tit. IV. constit. XII. cuius initium, *Si lenones*. Si quis filia, vel mancipio suo, ad lenocinium fuerit abusus: licet eis, quæ ita coactæ prostituuntur, Episcopum adire, atque hoc modo ab eiusmodi misera necessitate liberari.

Lib. 1. tit. IV. constit. XIII. cuius initium, *Decernimus*. Qui litem habet aduersus clericum, inuitus haud cogitur, vt apud Episcopum Constantinopolitanum litiget.

Lib. 1. tit. IV. constit. XVIII. cuius initium, θεσπίζομεν. Quum miles queritur de bonitate specierum, quæ ipsi annonarum ratione præbentur; Episcopus curam eorum gerere debet, qui tributa conferunt; neque permittere, vt à militibus vexentur.

Deest in editis. Contius aliam epitomen posuit.

Lib. 1. tit. IV. constit. XIX. cuius initium, *Iubemus*. Episcopi & clericorum suffragio defensor constituitor.

Lib. 1. tit. IV. constit. XXI. cuius initium, *Si præsens*. Quum locum habet exceptio non numeratæ pecuniæ, nec præses adest: potest aliquis accedendo ad Episcopum, tempus interrumpere.

Lib. 1. tit. IV. constit. XXII. cuius initium, Οὐδένα. Religiosissimi quouis in loco Episcopi, vno septimanæ cuiuslibet die, vel feria quarta, vel in parasceue, custodias perscrutantor.

Lib. 1. tit. IV. constit. XXIII. cuius

Deeſt in editis. Contius habet. ſed hæc emiſſum ab eo legis caput exponitur.

initium, Μονηχούς. Si quis in carcerem priuatum coniectus fuerit, religioſiſſimorum Epiſcoporum curâ extemplo è cuſtodia dimittitor. Nota, quum hoc negotium ſegniter procedit, Epiſcopum rem ipſam deferre debere ad eum, qui pro tempore præpoſitus fuerit rebus ſacris priuatis. Quippe ni fecerint, inquit, non modò circa ſolum patrimonium; verumetiam circa ſalutem ipſam periculum incurrent.

L. 2. C. de hæretic. & Manic. cum ſeq.

Lib. 1. tit. v. conſtit. 11. cuius initium, *Omnes*. Hæreticorum Epiſcopi nullam fidem, quam non habent, doceant.

Lib. 1. tit. v. conſtit. VIII. cuius initium, *Quicumque*. Epiſcopi, qui Eutychis & Apollinaris dogmata ſectantur, neque diaconum, neque presbyterum, neque (ſimpliciter loquendo) vllam ordinationem inſtituant.

pari vltima l. 12. C. eod.

Lib. 1. tit. v. conſtit. XVIII. cuius initium, τοὺς αἱρετικούς. Vt aduerſus hæreticos promulgata ſeruentur, Epiſcopis curæ eſto.

L. 1. C. ne ſanct. baptiſ.

Lib. 1. tit. VI. conſtit. 1. cuius initium, *Antiſtitem*. Epiſcopus, qui iam baptizatum rebaptizare fuerit auſus; ordinatione ſua excidat. Hoc enim cum præceptis Apoſtolicis pugnat.

L. vlt. C. de apoſtat.

Lib. 1. tit. VII. conſtit. VI. cuius initium, *Eos qui*. Clerici vel monachi orthodoxæ religionis, ſi ad Apollinaris vel Eutychis dogmata tranſierint; acerbè puniuntur, & in exſilium extra ſolum Romanum pelluntur.

Lib. 1. tit. IX. conſtit. XVIII. cuius initium, *Hac victura*. Epiſcopus ciuitatis non dedignetur apud defenſores ciuitatum litigare. Nam hoc illi ius habent, vt de controuerſiis Epiſcoporum cognoſcere poſſint. Nota, hoc colligi † ex diſtinctione contraria.

† Nimirum hoc modo. Iudæus non poteſt fieri defenſor, ne iudex ſit Epiſcoporum. Ergo alius defenſor iudicare poteſt Epiſcopos.

Lib. 1. tit. XI. conſtit. IX. cuius initium, περιαίρομεν. * Epiſcopi paganorum impietatem reſecare debent, & de his præſidi prouinciæ indicare.

** Hæc legis particula non legitur apud Contium.*

Lib. 1. tit. XII. conſtit. III. cuius initium, *Pateant*. Armatos confugas neceſſe eſt arma deponere, ſi non obtemperauerint, neque ceſſerint exhortationi Epiſcopi, & clericorum, & promiſſæ ſecuritati, cum præſtatione iuriſiurandi: ne ſic quidem eos inconſulto Epiſcopo licet abſtrahere.

L. 6. §. Quòd autem cod.

Lib. 1. tit. XII. conſtit. VI. cuius initium, Ἐπὶ τῆς ἐμβολῆς ἐν ἰδιωτικῇ φυλακῇ, προνοίᾳ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἀφιέσθω τοῦ κρίματος ἡ φυλακή. σημείωσαι ὅτι ῥαθυμουμένου τούτου τοῦ πράγματος, δεῖ τὸν ἐπίσκοπον διαφέρειν ὃ καὶ κατὰ καιρὸν τοῖς θείοις προσέταται. τοῦτο γάρ, φησι, μὴ ποιήσαντες, οὐ τοῦ μόνου τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν σωτηρίαν αὐτὴν ὑποστήσονται κίνδυνον.

Βιβ. α'. πτ. ε'. Διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχή, Omnes. Οἱ ἐπίσκοποι τῶν αἱρετικῶν μηδεμίαν πίστιν, ἣν οὐκ ἔχουσι, εἰκαζέσθωσαν.

Βιβ. α'. πτ. ε'. Διάτ. ι'. ἧς ἡ ἀρχή, Quicumque. Οἱ ἐπίσκοποι οἱ τὰ Εὐτυχοῦς καὶ Ἀπολιναρίου φρονοῦντες, μηδὲ διάκονον, μηδὲ πρεσβύτερον, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, μηδεμίαν χειροτονίαν ποιείτωσαν.

Βιβ. α'. πτ. ε'. Διάτ. ιϛ'. ἧς ἡ ἀρχή, τοὺς αἱρετικούς. ὅπως καὶ τὰ κατὰ τῶν αἱρετικῶν νομοθετηθέντα φυλάττειν, προστείτωσαν οἱ ἐπίσκοποι.

Βιβ. α'. πτ. ς'. διάτ. α'. ἧς ἡ ἀρχή, Antiſtitem. Ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἤδη βαπτισθέντα δεύτερα βαπτίσαι τολμήσας, ἀποχειροτονείσθω. τοῦτο γὰρ τοῖς ἀποστολικοῖς μάχεται προστάγμασιν.

Βιβ. α'. πτ. ζ'. διάτ. ς'. ἧς ἡ ἀρχή, Eos qui. Οἱ τὸν ὀρθοδόξου θρησκείας κλῆρον, ἢ μοναχοί, ἐὰν εἰς τὸ Ἀπολιναρίου, ἢ Εὐτυχοῦς μεταθῶνται δόγματα, πικρῶς ἀμυνέσθωσαν, καὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους ἐξορίζονται.

Βιβ. α'. πτ. θ'. Διάτ. ιη'. ἧς ἡ ἀρχή, Hac victura. Ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος μὴ ἀπαξιούτω καὶ πρὸς τοὺς ἐκδίκους δικάζεσθαι. ἔχουσι γὰρ δίκαιον τοῦτο δικάζειν καὶ τοὺς ἐπισκόπους. σημειωσαι ἐξ αὐτοῦ.

Βιβ. α'. πτ. ια'. διάτ. θ'. ἧς ἡ ἀρχή, Περιαιρομεν. χρὴ τὴν τῶν ἑλλήνων ἀσεβῆ θρησκείαν ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, καὶ μηνύειν ταῦτα τῷ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντι.

Βιβ. α'. πτ. ιϛ'. διάτ. γ'. ἧς ἡ ἀρχή, Pateant. Ἀνεῳχθήσθω. τοὺς ὁπλίτας καταφυγὰς ἀποθέσθαι τὰ ὅπλα μὴ πεισθέντας, μήτε εἴξαντας τῇ παραινέσει τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν κλήρων, καὶ τῇ ἐπαγγελθείσῃ ἀσφαλείᾳ, μεθ' ὅρκου δόσεως. οὐδὲ οὕτως ἄνευ τοῦ ἐπισκόπου γνώμης ἔξεστιν ἀποσπᾶσαι.

Βιβλίον α'. πίναξ ιϛ'. διάταξις ς'. ἧς ἡ ἀρ-

χή, Præſenti. Ο ἐπισκοπούμενος κληρικὸς ἔχῃ τινὰ πράγματα τῆς παρεφθαρμένης, λόγον διδότω τῆς οἰκείας σωφρονίσεως τῷ ἐπισκόπῳ.

Βιβ.α.τίτ.ιγ'.διάτ.α'.ἧς ἡ ἀρχὴ, Iamdudum. Οἱ ἐπίσκοποι ἐν πάσῃ μαρτύρων ὑπογραφέτωσαν ἐν τοῖς συμβολαίοις τῆς ἐν ἐκκλησίαις ἐλευθερουμένων.

Βιβ.α'.τίτ.ιγ'.διάτ.β'.ἧς ἡ ἀρχὴ, Qui religioſa. Ο κληρικὸς, κἂν ἐν ἐκκλησίᾳ, κἂν ἐν διαθήκῃ δι' οἱωνδήποτε ῥημάτων ἐλευθερώσῃ τὸν οἰκέτην, πολίτην ῥωμαίων τοῦτον ἀποτελῇ, directam ἐλευθερίαν τούτῳ χαρίζεται, ζώντης ἀφιεμένους, ἐξ οὗπερ δημοσιεύθησαν αἱ διαθῆκαι. ἡ παρέτη ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον φησὶν, ὅτι καὶ οἱ ἐπίσκοποι δύνανται ἐν ἐκκλησίᾳ ἐλευθεροῦν, καὶ ἐν διαθήκαις ἐλευθερίαν καταλιμπάνειν.

Βιβ.α'.τίτ.κε'.διάτ.ι'.ἧς ἡ ἀρχὴ, Defenſores. Ο ἔκδικος, συναινοῦντος τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν κληρικῶν, ἐκ ψηφισμάτων αὐτῶν, προβαινέτω. ἡ ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτ. διάτ. ζητεῖ ὃ προτέρου ὑπὸ πράξεως ὑπομνήματων, πρόντος τοῦ τῆς πόλεως ἐπισκόπου, μὲθ' ὅρκου δόσεως αὐτὸν καταπίπτειν, ὅτι τῆς Χριστιανῶν ὑπόκειται θρησκείας.

Βιβ Β'.τίτ.γ'.διάτ.κθ'.ἧς ἡ ἀρχὴ, Si quis. Ο διὰ ἱερωσύνην δυνάμενος ἔχειν φόρον παρεγγραφὴν, ἐὰν ἐγγράφως ταύτης ἀποπέσῃται, οὐ δύναται ἐκ μεταμέλειας χεῖρα λαβεῖν αὐτῆς.

Βιβ.Β'.τίτ.ιε'.διάτ.Β'.ἧς ἡ ἀρχὴ, Ne quis. *ſ. τίτλους Ο κληρικὸς ὑποβαλὼν, βασιλικὰ βῆλα * ἢ τίτλος τολμήσας δοῦναι παρεφόρου δικαστοῦ, δημευθεὶς καὶ δεπορτευτεὶς, καὶ αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας στερίσκεται.

Βιβ γ'.τίτ.Β'.διάτ.·.·.ἧς ἡ ἀρχὴ, ἀπαγορεύομεν. ἐὰν ὁ ἐκδίκασις διαφερέτω τὸν ὑπομνησθέντα περὶ τοῦ ἐγκτητοῦ παρεδρου, φάσκων αὐτὸ ἄπορον, παρουσίᾳ καὶ κρίσει τοῦ ἐπισκόπου τοῦτον διχάζω.

Βιβ.γ'.τίτ.μγ'.διάτ.α'.ἧς ἡ ἀρχὴ, ἢ τῶν κύβων. τῶν τοῦ κόπου παρρησίαν δύνανται οἱ ἐπίσκοποι αἰτεῖν, καὶ κωλύειν γίνεσθαι.

Βιβ δ'.τίτ.λ'.διάτ.ιδ'.ἧς ἡ ἀρχὴ, In contractibus. Ο διά τινα δυσχέρειαν μὴ δυνάμενος διὰ τὸν ἄρχοντος τοῦ τόπου, ἢ τοῦ ἐκδίκου ποιῆσθαι τὴν περὶ τῆς ἀναγνείας δημοσίευσιν, ἔδειξεν ἐχέτω τοῦ παρεῖναι τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ δι'

tium, *Præſenti*. Clericus, quem ſuſpicio eſt habere res eius, qui ad eccleſiam confugit, Epiſcopo rationem conſcientiæ ſuæ reddat.

Lib. I. tit. XIII. conſt. I. cuius initium, *Iamdudum*. Epiſcopi vice teſtium ſubſcribant inſtrumentis eorum, qui in eccleſiis manumittuntur. *L. 1. C. de his qui in ecc. manumit.*

Lib. I. tit. XIII. conſtit. II. cuius initium, *Qui religioſa*. Clericus ſiue in eccleſia, ſiue in teſtamento, quibuſcumque verbis ſeruum manumiſerit: ciuem Romanum efficit, ac directam libertatem ei tribuit, quæ competit ex die publicatorum teſtamentorum. Et eiuſdem tituli prima conſtitutio tradit, etiam Epiſcopos in eccleſia poſſe manumittere, ac in teſtamentis libertatem relinquere.

Lib. I. tit. LV. conſtit. VIII. cuius initium, *Defenſores*. Etiam [ciuitatis] defenſor conſenſu Epiſcopi, & clericorum, iiſdémque decretum facientibus, conſtituitur. Eiuſdem verò tituli conſtitutio † XI, requirit, vt priùs defenſor apud acta monumentorum, præſente ciuitatis Epiſcopo, cum præſtatione iuriſiurandi deponat, quòd religioni Chriſtianorum addictus ſit. *L. 8. C. de defenſ. ciuit.* † *Deeſt in edit. nec Contius habet. Vide notata.*

Lib. II. tit. III. conſtit. XXIX. cuius initium, *Si quis*. Qui propter ſacerdotium habere fori præſcriptionem poteſt, ſi per ſcripturam ei renuntiauerit: ex pœnitentia nequit eadem vti. *L. 29. C. de pact.*

Lib. II. tit. XV. conſtit. II. cuius initium, *Ne quis*. Clericus, qui regia vela, vel titulos immittere fuerit auſus, abſque iuſſione iudicis competentis: publicatione bonorum multatus, & deportatus, etiam ipſa libertate priuatur. *L. 2. C. vt nemo priuat. titul.*

Lib. III. tit. II. conſtit. ·.·. cuius initium, ἀπαγορεύομεν. Si exſequutor citatum vexet ob conſtituendum fideiuſſorem, quem dicat eſſe perſonam, quæ ſoluendo non ſit: prouidentia & iudicio Epiſcopi eum accipiat. *Pertinet hæc particula ad l. 2. C. de ſpectatis, quæ non exſtat.*

Lib. III. tit. XLIII. conſtit. I. cuius initium, ἢ τῶν κύβων. In aleæ luſum inquirere poſſunt Epiſcopi, & prohibere ne fiat. *Particula l. 1. C. de aleat. quæ non exſtat.*

Lib. IV. tit. XXX. conſtit. XIV. cuius initium, *In contractibus*. Qui propter difficultatem quamdam nequit per locorum præſidem, vel per defenſorem, facere denuntiationem exceptionis non numeratæ pecuniæ: per licentiam habeat adeundi Epiſcopum, & per *L. 14. C. de non num. pec. §. in omni vero.*

ipſum Epiſcopum hanc manifeſtandi creditori.

L. 25. C. de nupt.

Lib. v. tit. IV. conſtit. XXV. cuius initium, *Si furioſi*. Quando furioſi filia nuptias eſt contractura, inquirere debet Epiſcopus de illius exiſtimatione, qui eam ducturus eſt.

Epitome l. vlt. C. eod. ſed aliud eſt initium legis, quam Contius poſuit ibidem.

Lib. v. tit. IV. conſtit. XXIX. cuius initium μίσης. Scenica mulier, quæ liberati vult, & à præſide impeditur; Epiſcopum adire poteſt, vt eius prouidentiâ ad vitam honeſtam ac pudicam ſe conferat.

l. 7. §. vlt. C. de curat. fur.

Lib. v. tit. LXX. conſtit. VII. cuius initium, *Quum*. Curatores iudicio & arbitratu Epiſcoporum conſtituuntor.

L. 13. C. de eſſam.

Lib. VI. tit. XXIII. conſtit. XXIII. cuius initium, *Conſulta*. Ignominioſum eſt clericis, ſi præ ſe ferant, ſcire ſe cauſidicorum diſciplinam. Ideóque defenſores eccleſiarum, ne quidem, ſi eis inſinuentur, ad ſe recipiant voluntates vltimas; quas apud Magiſtrum cenſuum inſinuari oportet: violatore L. librarum auri multam metuente.

Hic titulus cum legib. ſuis non exſtat.

Lib VI. tit. XLVIII. conſtit. I. cuius initium, *Certus*. Eius octauo capite dicit conſtitutio, quòd poſſit aliquis legatum, vel hereditatem, eccleſiæ relinquere.

L. 29. C. de appell.

Lib. VII. tit. LXII. conſtit. XXIX. cuius initium, *Addictos*. Non debent à clericis, vel monachis, vel qui ſynoditæ vocantur, abſtrahi & detineri, qui ſemel criminis rei facti ſunt, ac pro qualitate delicti ſententiæ traditi.

† *Litera latina legi nõ poſſunt in meo libro. Ceterum ipſa conſtitutio in hoc quidem tit. C. de ſideratur.*

Lib. VII. tit. LXV. conſt. IV. cuius initium, † τοὺς συνωδίτας. Clerici ante ſententiam adpellantes, multantur à præſide L. libris argenti. Verùm hæc non fiſcus accipiet, ſed pauperibus & egenis fideliter erogabuntur.

Pars L. 6. C. de cuſt. reor. lib. 9. adl. 2. C. de priuat. carcer.

Lib. IX. tit. IV. conſtit. VI. cuius initium, Οὐδένα. Religioſiſſimi quouis in loco Epiſcopi vno cuiuſlibet ſeptimanæ die, vel feria quarta, vel in paraſceue, cuſtodias perſcrutantor.

Lib. IX. tit. V. conſtit. II. cuius initium, ἰδιωτικάς. Si quis in carcerem priuatum coniectus fuerit, religioſiſſimorum Epiſcoporum curâ extemplo è cuſtodia dimittitor. Notandum, quum hoc negotium ſegniter procedit, Epiſcopum rem ipſam deferre debere ad eum qui pro tempore præpoſitus fuerit.

αὐτὴ ταύτην ποιῆν φανερὰν τῷ λεγομένῳ χρεώστῃ.

Βιϐ. ε'. τίτ. δ'. διάτ. κε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si furioſi. Ηὐξατο ἡ τὸ μαινομένου μνηστῇ γάμῳ προσομιλῆν, χρὴ τὸν ἐπίσκοπον πρὸ τοῦ ἐπιτελέσαι τὸν γάμον αὐτὴν αἰτήσασθαι, αἰσθέσθαι.

Βιϐ. ε'. τίτ. δ'. διάτ. κθ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Παύσης. Ἡ σκηνικὴ αἰσχίονα βουλομένη, καὶ παρὰ τοῦ ἄρχοντος κωλυομένη, δύνασθαι παρατίθεσθαι τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα παραινέσῃ αὐτὴν ὅπως τὸ σεμνὸν καὶ σώφρονα βίον μετέλθῃ.

Βιϐ. ε'. τίτ. ὁ'. διάτ. ζ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quum. Οἱ κουράτορες κρίσει καὶ διαιμοσίᾳ τοῦ ἐπισκόπου παραβαλλέσθωσαν.

Βιϐ. ϛ'. τίτ. κγ'. διάτ. κγ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Conſulta. Ἐπονείδιστόν ἐστι κληρικοῖς προσποιεῖσθαι τὴν τῶν δικολόγων ἐπιστήμην εἰδέναι· διά τοι τοῦτο, μηδὲ ἐμφανιζομένας οἱ ἐκκλησιέκδικοι δηλοῦσθαι τελευταίας βουλήσεις, αἷς δεῖ παρὰ τῷ μαγίστρῳ τῶν κλινῶν ἐμφανίζεσθαι, πεντήκοντα χρυσίου λίτρας ὑφορώμενοι ζημίαν.

Βιϐ. ϛ'. τίτ. μη'. διαλ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Certus. Ἐν ᾧ ὁλόκληρον κεφαλαίῳ φησὶν ἡ διάταξις, ὅτι δύναταί τις λεγάτον ἐκκλησίαν καταλιμπάνειν, ἢ χωρίον κληρονομίαν.

Βιϐ. ζ'. τίτ. ξϐ'. διάτ. κθ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Addictos. Οὐ δεῖ παρά τινος κληρικῶν ἢ μοναχῶν, ἢ τῶν καλουμένων συνοδιτῶν ἀποσπᾶσθαι καὶ κατέχεσθαι τοὺς ἅπαξ ὑποπεσόντας ἐγκλήματι, καὶ τῆς τοιᾶσδε ἀμφιλήμψεως ἀποφάσεως παραδοθέντας.

Βιϐ. ζ'. τίτ. ξε'. διάτ. δ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, τοὺς συνῳδίτας. Οἱ κληρικοὶ περὶ ἀποφάσεως ἐγκαλούμενοι, πρόστιμα παρὰ τοῦ ἄρχοντος ν'. λίτρας ἀργυρίου. Τοῦτο δὲ λημψεται οὐχ ὁ φίσκος, ἀλλὰ τοῖς πένησι καὶ τοῖς ξενιτεύουσι πιστῶς τοῦτο διαβήσεται.

Βιϐ. θ'. τίτ. δ'. διάτ. ϛ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Οὐδένα. Ὁ θεοφιλέστατος καὶ τόπον ἐπίσκοπος μιᾶς ἑκάστης ἑβδομάδος ἡμέραν, ἢ τετράδα, ἢ παρασκευὴν, τὰς φυλακὰς διερευνάτω.

Βιϐ. θ'. τίτ. ε'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, ἰδιωτικάς. Εἰ δέ τις ἐμβληθῇ εἰς ἰδιωτικὴν φυλακὴν, προνοίᾳ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἀφελέσθω παραχρῆμα τῆς φυλακῆς. σημειωτέον ὅτι ῥαθυμουμένου τοῦ πράγματος, δεῖ τὸν ἐπίσκοπον διαφέρειν τῷ καιρῷ προτε-

τῶν

φῶπ τ̃ θείων πριβάτων· τῦτο γδ, φησὶ, μὴ ποιήσαντες, οὐ πλὴ περὶ μόνιν πλὴ οὐσίαν, ἀλλὰ τ̃ περὶ πλὴ σωτηρίαν αὐτλὼ ἐπισπάσονται κίνδυνον.

Bιβ.θ'.πτ.λε'.διατ.δ'.ῆς ἡ ἀρχὴ, Atrocem. σκαιὰ ὕβριν. ἁμαρτάνει ὁ τ̃ ἱερέα ὃ χῆμα τ̃ ἱερωσύνης ὑπιφερόμινον ὕβρισας.

Bιβ.θ'.πτ.μζ'.διατ.κς'.ῆς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. Οἱ κ τ̃ τόπον ὑπίσχοντι φυγπίζισθαι πρὸς φυλαχθῆναι ἐν τοῖς ὀφιλομένοις διηνικῶς, ἢ ὅπι ἂν χρόνον ῥηθὲν, τὰ πρὸς τεταγμένα τῆ διατάξι.

Bιβ.ί'.πτ.θ'.διατ.ι.ῆς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. σημείωσαι ὅτι ὁ βουλευτὴς κ ὁ ταξεώτης δύνανται χρέαθαι κληρικοὶ, κὰν δημοσία χρεωστῶσιν. ἑτέρως δ λέγω, ὅτι τολμηρὸς κα ῥιψοκινδύνως ἔρρωται ἢ ὅπι τοῦτοις χρεωστία.

Bιβ.ί'.τίτ.κζ'.διατ.β'.ῆς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν σιτωνίου. δοκιμασία τ̃ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τ̃ πόλεως, κὰ τ̃ ἐν τοῖς κτήτορσι πρωτευόντων, ἐν τ κ χρεῶν τάξεως ὁ σιτώνης πρὸς χρείαν, ἤγουν μέλλων ἐν τ τάξι καταλέγεσθαι, ἢ πληρῶν, ἢ πληρώσας.

Bιβ.ί'.πτ.κζ'.διατ.δ'.ῆς ἡ ἀρχὴ, ἦλθεν. προσοίᾳ ὑπισκόπου οἱ κ χῶραν ταξεῶται τ̃ σιτωνίας μετέρχονται.

Bιβ.ί'.πτλος λϑ'.διατ.κς'.ῆς ἡ ἀρχὴ, Quidam. Εἰ βουλευταὶ τὰς λῃτουργίας τ̃ πόλεων καταλιπόντες, ἑαυτοὺς εἰς μοναστήριον ἐμβάλωσι, τ πραγμάτων ἐκπίπτετω, ἢ πάντα ἀποδιδόσθωσαν τοῖς βουλευτηρίοις.

Bιβ.ιά'.πτ.μέ'.διατ.ε'.ῆς ἡ ἀρχὴ, Nemo. Οἱ δ αἰσχρᾶς προτεθεῖσες εἰς πορνείαν, τοῖς ἐπισκόποις τ̃ τόπων προσίτω, κ ταύτης ἀπαλλαγήσονται. ὅμοιον κ ἡ ἐφεξῆς λέγουσα, κ ὅτι κληρικὸς κ μοναχὸς διώκεται τ αἰκείας ταύτης πρόφασιν τοὺς προφαλεῖς διενδικεῖν.

Bιβ.ιά'.πτ.μά'.διατ.ς'.ῆς ἡ ἀρχὴ, Lenones. ἡ ὑπεξούσια παῖς ἢ ἑαυτῆς παῖς ἢ δεσπότ ἐπὶ πορνείᾳ προτεθεῖσα, δύναται προσφυγεῖν ἐπὶ ἐπισκόπου, κ ἀπαλλάττεται τ τοιαύτης αἰκίας. τὰ αὐτὰ κ ἡ ἑβδόμη διάταξις τ αὐτ πτλου φησίν. ἀναγκαῖον οὖν αὐτλὼ.

Bιβ.ιά'.πτ.οέ'.διατ.δ'.ῆς ἡ ἀρχὴ, Absit. ἡ τ γαφυρῶν ἐπιμέλεια, κ ὁδοιρωσία οὐ συναριθμεῖται τοῖς ῥυπαροῖς λῃτουργήμασι. διὸ κὰ

rit sacris rebus priuatis. Quippe ni fecerint, inquit, non modò circa solum patrimonium; verùm etiam circa salutem ipsam periculum incurrent. *L. 4. C. de iniur.*

Lib. IX. tit. XXXV const. IV. cuius init. *Atrocem.* Peccat qui sacerdotem veste sacerdotali indutum iniuria affecerit.

Lib. IX. tit. XLVII. constit. XXVI. cuius initium, θεσπίζομεν. Episcopi cuiusuis loci curent, vt in iis, qui vel in perpetuum, vel ad certum tempus relegantur, hac constitutione præcepta seruentur. *Particula l. vlt. C. de pœn.*

Lib. X. tit. IX. constit. I. cuius initium, θεσπίζομεν. Nota, quòd curialis & officialis fieri possint clerici, licèt fisci debitores sint. Et aliâ quoque ratione nota, quòd non sine temeritate ac periculo fiat ac rata sit in eorum personis facta ordinatio. *Lex, quæ deest in tit. C. de senat. aduers. fiscum.*

Lib. X. tit. XXVII. constit. II. cuius initium, θεσπίζομεν σιτώνην. Arbitratu religiosissimi ciuitatis Episcopi, & Primatum inter possessores, ex ipsius regionis officio creatur frumenti comparator, siue is, qui ad officium est allegendus, vel qui munus hoc implet, aut impleuit. *Debet esse l. 2. C. vt nem. liceat in emt. spector. Contra tertiã fecit.*

Lib. X. tit. XXVII. constit. IV. cuius initium, ἦλθεν. Interueniente cura Episcopi, officiales regionis frumenti comparatores conueniunt. *Debet esse l. 4. C. eod. quæ in omnibus desideratur.*

Lib. X. tit. XXXI. constit. XXVI. cuius init. *Quidam.* Si decuriones relictis ciuitatum muneribus, in monasteria sese coniecerint: facultatibus suis spoliantor, vel curiis denuò redduntor. *L. 26. Cod. de decurion.*

Lib. XI. tit. XL. constit. V. cuius initium, *Nemo.* Qui per coactionem prostituti sunt ad fornicationem, Episcopos locorum adeant, & sic ea liberabuntur. Simile quid tradit ordine sequens constitutio, quum ait, posse clericum atque monachum ab eadem turpi professione prostitutos vindicare. *Videtur esse l. 6. & 7. C. de spectac. sed non quadrat initium, & lex qua hoc statim subiicitur.*

Lib. XI. tit. XLI. constit. VI. cuius initium, *Lenones.* Quæ in potestate est, à patre vel domino suo ad fornicationem prostituta, Episcopum adire potest, & ab eiusmodi coactione liberari. Eadem quoque lex VII tituli eiusdem, generaliter tradit. quapropter illam legito. *Hæc verò lex est sexta, C. de spectac.*

Lib. XI. tit. LXXV. constit. IV. cuius initium, *Absit.* Curatio pontium, & itinerum instructio non connumeratur inter munera sordida. Quapropter *L. 4. C. de priuil. dom. augus.*

& ſanctiſſimæ eccleſiæ coguntur hæc præſtare.

L. 19. Græca. C. de erog. milit. annon.

Lib. XII. tit. XXXVII. conſtit. XIX. cuius initium, θεσπίζομεν. Miles arbitraru defenſoris, quum præſes prouinciæ non adeſt, & religioſi locorum Epiſcopi, ſpeciem accipiat à collatore.

Nou. 2. C. publ. Iatic.

Lib. XII. tit. LXIII. conſtit. II. cuius initium, θεσπίζομεν. Qui quædam nuntiando inſinuauerit in prouincia, ſi ampliùs VI numis à prouinciis velit exigere: per Epiſcopi prouidentiã depellitor.

Legito quoque nouellam quintam poſt Codicem editam, cuius eſt inſcriptio; De monaſteriis, & monachis, & abbatibus. Item VI, cuius hæc eſt inſcriptio; Lex, quæ tradit, quomodo ſint ordinandi Epiſcopi, & presbyteri, & diaconi, & cetera. Item XXII, cuius inſcriptio eſt; De ſecundas nuptias celebrantibus. Item † LXXV. cuius inſcriptio eſt; Hæc conſtitutio priorem conſtitutionem interpretatur, quæ eſt de ingredientibus in monaſterium, & cetera. Item * LXXIII, cuius inſcriptio eſt; Apud quos oporteat litigare monachos & aſcetrias. Item † LXXX, cuius inſcriptio eſt; Conſtitutio, quæ per dignitates & epiſcopatum à patria poteſtate liberat.

† *In antenticis eſt* LXXVI, *inter Conſtit.*

* *In editis* LXXIX.

† *In editis* LXXXI.

Nam inuenies in quinta quidem nouella, quomodo ſtruenda ſint monaſteria; & quali diæta, qui ſolitariam vitam ſuſcipiunt, vti debeant; & intra quot annos habitum monachicum ſumere: & quali pœnæ ſubiiciatur, qui vitam ſolitariam reliquerit.

In ſexta verò, quonam ordinari modo debeant Epiſcopi, & presbyteri, & diaconi, & diaconiſſæ: quæve ſtatutæ ſint pœnæ tam aduerſus violatores huius conſtitutionis, quàm qui præter ſanctiones eius ordinantur.

In vigeſima ſecunda, ne quiſquam ex iis matrimonium contrahat, qui ſub ordinatione ſunt, à ſubdiacono ſurſum numerando. Quòd ſi lector, aut cantor matrimonium contraxerit; ampliùs ad diaconatum, & maiores ſacerdotij gradus progredi nequeunt. Conſimiliter quiſquis vxorem non ducit virginem, ordinationem ſubdiaconi, vel diaconi, vel presbyteri conſequi non poteſt.

In LXXVI, quòd omnes ingredientes monaſterium, qui liberos habent, ſiue vir, ſiue mulier ſit, pro ſe teſtari αἱ ἁγιώταται ἐκκλησίαι. Ταῦτα τοῖς δυναγκάζοντας.

Βιϐ. ιϐ'. πτ. λζ'. διάτ. ιθ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. ὁ στρατιώτης δοκιμασίας τῆς ἐκδίκου, ἐν ᾧ μὴ πάρεστιν ὁ τῆς ἐπαρχίας ἄρχων, ὑπὸ τῶν φιλοις τῶν τόπων ὑπισκόπου λαμϐανέτω ὃ εἴδος παρὰ τῆς συντελεσοῦ.

Βιϐ. ιϐ'. πτ. ξγ'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. ὁ μηνύσων τινὰ ἐμφασίσας ἐν ἐπαρχίᾳ, ὑπὲρ πλέον ἓξ νομισμάτων βουλόμενος διαγράψαι παρὰ ἐπαρχίας, παρουσία τῆς ὑπισκόπου ἀπωθείσθω.

Ἀνάγνωθι ὑπὲρ τὴν ε'. διάταξιν, ἧς ἡ ὑπιγραφὴ, περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν, καὶ ἡγουμένων. Καὶ τὴν ς'. ἧς ἡ ὑπιγραφὴ, περὶ ὧν πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς ὑπισκόπους καὶ πρεσϐυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ τὴν κϐ'. ἧς ἡ ὑπιγραφὴ, περὶ τῶν δευτερογαμούντων· καὶ τὴν οε'. ἧς ἡ ὑπιγραφὴ· ἡ διάταξις ἐρμηνεύει τὴν πρώτην διάταξιν τὴν περὶ τῶν εἰσιόντων εἰς μοναστήριον, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ τὴν ογ'. ἧς ἡ ὑπιγραφὴ· ἡ διάταξις παύει δικάζεσθαι μοναχοὺς καὶ ἀσκητρίας. Καὶ τὴν ϖ'. ἧς ἡ ὑπιγραφὴ· ἡ διάταξις ἀπὸ τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὑπισκοπῆς ἐλευθερόσα τὴν ἐξουσίας.

Εὑρήσεις γὰρ ἐν μὲν τῇ ε'. πῶς δεῖ κτίζεσθαι τὰ μοναστήρια, καὶ ποίαν διαιτὴν χρὴ τοὺς μόνον βίον διαγουμένους ἔχειν, καὶ ἕως πόσου χρόνου χρὴ αὐτοὺς ὃ μοναχικὸν σχῆμα λαμϐάνειν, καὶ ποία ζημία ὑποϐάλλεται ὁ τὸν μόνον βίον καταλιπών.

Ἐν δὲ τῇ ς'. πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς ὑπισκόπους, καὶ τοὺς πρεσϐυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ διακονίσσας· καὶ ποῖα ὑπερθέματα ὥρισεν κατὰ τῶν παραϐαινόντων τὴν διάταξιν, καὶ κατὰ τῶν ὑπ' αὐτῆς χειροτονουμένων.

Ἐν δὲ τῇ κϐ'. ὡς μηδένα γαμεῖν τὴν ἀπὸ ὑποδιακόνου χειροτονίαν ὄντων ἀπὸ ὑποδιακόνου καὶ ἄνω. εἰ δὲ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης γαμήσοι, οὐκέτι δύνατα προκόπτειν εἰς διακονίαν, καὶ πρὸς τὰ μείζω τῆς ἱερωσύνης ὁμοίως δὲ πᾶς μὴ ἔχων γυναῖκα ἐκ παρθενίας, οὐ δύνατα χειροτονίας ἀξιωθῆναι ὑποδιακόνου, ἢ διακόνου, ἢ πρεσϐυτέρου.

Ἐν δὲ τῇ οε'. ὡς δεῖ πάντα εἰς μοναστήρια εἰσιόντα ἔχοντα παῖδας, εἴτε ἀνὴρ ὄντι, εἴτε γυνὴ, διαπλάσθαι τὰ καθ'

ἑαυτούς. ἐρμηνεύεται δὲ τὸ ἔκτον διάταξιν τῶν πρόντος διατάγματος.

Εν τῇ ογ'. ὡς πάντες οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μοναστριαι παρὰ τὰς ἰδίας χώρας ὑπισκόπῳ δικάζονται, οὐ μὴν παρὰ τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντας.

Εν τῇ πε'. ὡς πᾶς ὁ ὑπίσκοπος ἀξιωθεὶς ἐλευθεροῦται, καὶ βουλευτικῆς τύχης καὶ ὑπεξουσιότητος.

debeant. Interpretatur etiam conſtitutionem ſextam præſentis operis.

In LXXVIII, quòd omnes monachi & monaſtriæ apud Epiſcopum loci litigent, non apud præſides prouinciæ.

In LXXX, quòd quicumque præfectoriam vel epiſcopatus dignitatem conſequutus eſt, tam à conditione curiali, quàm poteſtate patria liberetur.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ ἐπισκοπικῆς ἀκροάσεως, καὶ διαφόρων κεφαλαίων δικηόντων πρὸς δικαιοδοσίαν καὶ φροντίδα, καὶ αἰδῶ ἱερατικήν.

Ερμηνεία α'. Εἰ καὶ ταῖς ἰδίοις οἴκοις διαφέρουσιν οἱ πραγματευταὶ, δίδασι τὰ πραγματευτικὰ τέλη.

β'. Ἐὰν πρὸ τελείας ψήφου κληρικὸς ἐκκαλέσηται τὸ ὡρισμένον τοῦτο ποινὴν καὶ τὸ δηλωθὲν τῆς τ' λίτρας τοῦ ἀργυρίου ὁ φίσκος οὐ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ· ἀλλὰ τοῖς πένησι διανέμεται.

γ'. Εν ταῖς ἡμέραις τῶν πασχαλίων ὀδεὶς ἐγκλείεται ἢ δεσμεῖται πλὴν μοιχοῦ, συγγενίκεσον πλημμελοῦντος, ἢ ἁρπαγὸς παρθένων, καὶ τυμβωρύχου, καὶ λῃστοῦ, καὶ βαλανεφάκτου, καὶ φονέως, καὶ παρανομίου, καὶ τυφλωτοῦ· πολλοστὲ γὰρ οὗτοι πολῖται ἀπολαμβάνουσιν. ἅπαξ γὰρ μόνον οἱ λοιποὶ συγγινώσκονται.

δ'. Οἱ μῖμοι καὶ αἱ πόρναι ἐκ τοῦ σώματος δημόσιον πόρον ποιούμεναι, τῷ σχήματι τῶν ἱερῶν παρθένων μὴ κεχρήσθωσαν.

ε'. Οἱ ἀρχιγέροντες καὶ οἱ διοικηταὶ τῶν ἐργασιωτῶν, Χεισιδιοὶ γίνονται.

ς'. Εξεστι τοῖς κληρικοῖς, καὶ μοναχοῖς, καὶ τοῖς λεγομένοις συνοδίταις, ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων καταδικασθέντων ἐμπροθέσμως ἐκκαλεῖσθαι, οὐ μὴν ἀποσπᾶν αὐτοὺς ἀπαγομένους. ἐπεὶ προσιμῶν οἱ ἄρχοντες διακοσίας λίτρας, καὶ οἱ πρῶτοι τῆς τάξεως κεφαλικῶς ἀμφοτέρων· εἰ μὴ παραχρῆμα τοῖς τοιούτοις ὑπεξέλθωσιν· εἰ δὲ αὐθήσαν οἱ κληρικοὶ, ἢ οἱ μοναχοὶ, ἀναφέρουσι πρὸς βασιλέα οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ ἐπίσκοποι ἀπαιτοῦσιν

TITVLVS IV.

De Epiſcopali audientia, & diuerſis capitulis, quæ pertinent ad iuriſdictionem, curámque, & reuerentiam pontificalem.

I. ETIAMSI negotiatores ad† diuinam domum pertinent, negotiatoria tributa præſtant. † *h. e. angustam.*

II. Si clericus ante ſententiam definitiuam adpellauerit, ſtatutam ob hoc pœnam in alios, quinquaginta librarum argenti, ab eo fiſcus non accipit; ſed in pauperes erogatur.

III. Diebus paſchalibus nemo in carcere, vel in vinculis tenetur; excepto adultero, & ſtuprum inceſtúmve committente, & raptore virginum, & violatore ſepulcrorum, & venefico, & adulteratore monetæ, & homicida, & parricida, & perduelle. Nam omnes hi ſemper ſuas accipiunt pœnas, quum ceteris ſemel dumtaxat ignoſcatur.

IV. Mimæ, ac meretrices, quæ corpore ſuo publicè quæſtum faciunt, habitu ſacrarum virginum non vtuntor.

V. Archigerontes, & ergaſiotarum diœcetæ fiunt, qui Chriſtiani ſunt.

VI. Licet clericis, & monachis, & iis, qui ſynoditæ vocantur, vt pro condemnatis criminaliter, intra certum tempus adpellent: non autem, vt eos abſtrahant & abducant. Quippe præſides multam 1 librarum præſtant, & primates officij capitaliter puniuntur, ſi confeſtim eos perſequuti non fuerint. Sin clerici atque monachi ſemet eis opponunt: rem præſides ad Imperatorem referunt, & Epiſcopi repre-

henſione non carent, ſi monachos talia perpetrantes non fuerint perſequuti.

VII. In cauſis dumtaxat pecuniariis, inter conſentientes, non inuitos, rectè cognoſcit Epiſcopus.

VIII. Epiſcoporum ſententia rata eſt inter eos, qui Epiſcopos iudices elegerunt; & ſimilis eſt ſententiis præfectorum prætorio, à quibus adpellare non licet. Mandantur autem exſequutioni per adparitores præſidum.

IX. Eos, qui ſunt in cuſtodia, præſes die Dominico producens, interroget; num quid inhumani à cuſtodibus perpetiantur: & egenis adſignet alimenta per commentarienſes, ac præcipiat eos, quibus hoc opus erit, tutò lauari. Quæ ſi negligantur, præſes XX. libris multatur, ac tantumdem præſtat ipſum officium: decurionum ordine tres libras ſoluente. Rem ipſam curat Epiſcopus, & præſidem admonet.

X. Mathematici libros ſuos præſentibus Epiſcopis non concremantes, nec ad fidem orthodoxam accedentes, ex omnibus ciuitatibus expelluntur. Sin autem in ciuitatibus reperti fuerint, ſuperſtitionem ſuam publicantes; deportantur.

XI. Prouideant Chriſtiani, ne à quoquam detineantur, vel iniuriis aut damnis adficiantur captiui Romani, qui reuertuntur.

XII. Si perductor ancillas ſuas, vel filias, peccare coëgerit: ad Epiſcopos accedentes, ea miſeria liberantur.

XIII. Actor volens, non inuitus, apud Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum agit aduerſus œconomum, & reliquos eius clericos, ſiue contra ipſos, ſiue contra eccleſiam habeat actionem.

Continet aliam epitomen poſuit ex lib. Anton. Auguſtini.

XIV. Ne ſcenicis quidem liceat, vt ancillam, vel ingenuam, ad ſcortationem perducant, aut proſtituant. Quippe omnino ancilla vindicatur in libertatem abſque vlla iactura, ſi ad præſides aut Epiſcopos accedat: quibus etiam erit curæ, ne permittant ancillam, vel ingenuam mulierem, inuitam verſari cum mimis, aut choris, aliúdve ſpectaculum in theatris exhibere.

XV. Si quis non orthodoxus, factus fuerit aduocatus apud præfectos prætorio: centum libris ipſum offi-

ἔξωθεν φόβου μὴ ἐπιξιόντες τὰ τοιαῦτα πλημμελοῦσι μοναχοῖς.

ζ'. Ἐπὶ μόνων χρηματικῶν, μεταξὺ συναινούντων, οὐ μὴν ἀκόντων, ἐμφερῶς δικάζει ὁ ἐπίσκοπος.

η'. Ἡ τῶν ἐπισκόπων ψῆφος ἔρρωται μεταξὺ τῶν ἐπιλεξαμένων αὐτούς. καὶ ἔοικε ταῖς τῶν ὑπάρχων ψήφοις ἀφ' ὧν ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστιν. ἐκδικάζονται δὲ ἀφ' ἅπαξ τῶν δεχθέντων.

θ'. Τοὺς φυλακιτικοὺς ὁ ἄρχων κατὰ χειμερινὸν ἐξάγων ἐρωτάτω μήτι παρὰ τῶν φυλάκων ἀπρεπὲς πεπόνθασιν· καὶ ὁπόσα ἐνδεῖται τοῖς ἐσθίουσι παρὰ τοῦ κομμερκιείου. καὶ κελευέτω τοὺς χρείαν ἔχοντας ἀσφαλῶς λούεσθαι. προρωμαίων δὲ τύπτων, ὁ ἄρχων πεντήκοντα εἴκοσι λίτρας. καὶ τοσούτους ἡ τάξις καὶ ἡ βουλὴ γ'. ὁ δὲ ἐπίσκοπος παρὼν καὶ ὑπομιμνήσκεται τὸν ἄρχοντα.

ι'. Οἱ μαθηματικοὶ, μὴ κρίνοντες, ὅτι τῶν ἐπισκόπων βίβλους αὐτῶν, καὶ μὴ παρόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, πάσης ἀποθοιῶται πόλεως· εἰ δέ τις ἐν πόλει εὑρεθῶσι τὰ τῆς ἰδίας θρησκείας δημοσιεύοντες, ἐκπορπατεύονται.

ια'. Παρακείτωσαν οἱ Χριστιανοὶ μηδενὸς κρατεῖσθαι ἢ ὑβρίζεσθαι, ἢ ζημιοῦσθαι τοὺς ὑποστρέφοντας αἰχμαλώτους Ρωμαίους.

ιβ'. Εἰ παραγαγὼν δικαίαν δούλας ἰδίας, ἢ θυγατέρας ἁμαρτάνειν, προσπεσοῦσαι τοῖς ἐπισκόποις, τῆς ἐντεῦθεν ἀθλιώσεως ἀπολύονται.

ιγ'. Βουλόμενος ὁ ἐνάγων, οὐ μὴν ἄκων, ἐνάγειν πρὸ τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐξουσίαν ἔχει, καὶ τοῖς δήμοις αὐτοῦ καλεῖσθαι, εἴτε παρὸν αὐτοῦ, εἴτε παρὸν τοῦ ἐκκλησίου ἔχῃ.

ιδ'. Μήτε τοῖς σκηνικοῖς ἔξεστω δούλην ἢ ἐλευθέραν εἰς πορνείαν προάγειν, ἢ προίκα. ἐπεὶ ἡ δούλη ζημιοῦσθαι πάντως ἀζημίως τοῖς ἄρχουσιν ἢ τοῖς ἐπισκόποις προσιοῦσα. οἷς ἔσται μέλει μὴ συγχωρεῖν ἀκουσθῆναι δούλην, ἢ ἐλευθέραν σκηνῆναι μίμοις ἢ χοροῖς, ἢ ἄλλως ἐν τοῖς θεάτροις ἐκτελεῖν.

ιε'. Εἰ δὲ τις μὴ ὢν ὀρθόδοξος, γένηται συνήγορος τῶν ὑπάρχων, ἢ ὀπτίκιον ἑτέρου δικαστηρίου, ἢ μᾶλλον τάξις τῶν ὑπάρχων ρ'.

λίτρας τρεσίμᾶτας. ὁ δ' ἠμέλησε καὶ συμπροπέμψας πολεμίους, ἐκβάλλεται τῆς καταλόγου· καὶ δημεύεται διηνεκῶς ἐξορίζεται· ὁ δὲ ἔπαρχος ἀρχῶν εἰς τὸ ἥμισυ τῆς οὐσίας δημευόμενος, ἐπὶ πενταετίαν ἐξορίζεται.

ις'. Εἰ τῷ νόμῳ μὴ κεκώλυται ὁ γάμος, ἀλλ' ἡ μνηστὴ διὰ τὴν διάφορον θρησκείαν αὐτῶν πρᾶγμα ἔσχεν· εἰ μὲν εἴδησαν τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτῆς πρὶν ἢ λάβῃ τοὺς ἀῤῥαβῶνας, ἑαυτοῖς μεμφέσθωσαν. εἰ δὲ ἠγνόουν, ἢ μὴ τοὺς ἀῤῥαβῶνας ἡ αἰτία γένηται, ἁπλοῦς αὐτοὺς ἀναδιδώσι. τὰ αὐτὰ δὲ ἐπὶ μνήστρας, εἰς τὸ ἀναλαβεῖν ἢ ἀπολέσαι τοὺς ἀῤῥαβῶνας.

ιζ'. Ἐπιλογῇ τοῦ ἐπισκόπου ἐκ τῶν προϊόντων οἰκητόρων γίνεται ὁ σιτώνης, ἀπὸ τῶν στρατευομένων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τάξει, ἢ τῶν πληρωσάντων, ἢ τῶν μελλόντων στρατεύεσθαι· καὶ ὁ ἀναδεικνὺς λ'. λίτρας τρεσίμᾶτας.

ιη'. Οἱ ὑφεστῶτες ἐν τῇ φυλακῇ, προσαρτερηκότες * στρατὰς, ἐν τοῖς στρατοῖς αὐτῶν ὃ προσφερόμενον εἶδος ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει ἢ τῇ χώρᾳ αὐτῆς γεωργουμένων, δεχέσθωσαν ὑπὲρ τῶν ἀνωνισθέντων δοκιμασίᾳ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος, ἢ τοῦ ἐκδίκου ἐξ ἀπολείψεως τοῦ ἄρχοντος· καὶ οὐκ ἀναγκάζεται ὁ συντελεστὴς ἀπαργυρισμὸν διδόναι.

ιθ'. Οἱ ἔκδικοι κατὰ ψήφισμα τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν ἀξιωματικῶν κλειρικῶν καὶ κτητόρων καὶ βουλευτῶν γίνονται, πρεσβυτέρων ὁμωνύμων ἐν ὑπομνήμασιν, ὀρθοδόξοις αὐτοὺς εἶναι), τῶν τοῦτο γινωσκόντων· ἢ ἡ πρᾶξις πρόνοιᾳ τοῦ ἐπισκόπου συνίσταται.

κ'. Οὐδεὶς στρατεύεται, εἰ μὴ ἐν ὑπομνήμασι μαρτυρηθῇ ὅτι πέπεισται, ὅτι τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, Χριστιανὸς ὀρθόδοξος. συνίσταται δὲ τῆς πράξεως, πρὸς τὸν ἄρχοντα, ἔνθα μέλλει στρατεύεσθαι, δύο νομισμάτων ὑπὲρ αὐτοῦ διδομένων. εἰ δὲ τοῦτο παραμεληθῇ, δίδωσιν ὁ ἄρχων πεντήκοντα λίτρας, καὶ ἡ τάξις αὐτοῦ, κ'. καὶ ὁ στρατευόμενος, δέκα, καὶ ἐκβάλλεται. καὶ οἱ ψευδομαρτυρήσαντες σωματικῶς ζημιοῦνται. αἱ ποιναὶ τοῖς παραβάταις ἐπάγονται κινδύνῳ τοῦ κόμητος.

cium multatur. Qui verò fieri aduocatus, & patrocinium præstare fuerit ausus: ab aduocatorum numero remouetur, & bonis per proscriptionem amissis, in perpetuum relegatur: regionis autem præses, dimidia patrimonij parte multatus, exsilio quinquennij punitur.

XVI. Si non prohibitum lege sit matrimonium, sed sponsa propter diuersitatem religionis sponsum recusset: siquidem id nouerant ipsius parentes priùs, quàm arras accepisset: duplas restituit. Sin deinceps intercessit hæc causa, restituit simplas. Idem in sponso quoque obtinet, ad recipiendas vel perdendas arras.

XVII. Delectu Episcopi & primatum inter possessores, fit comparator frumenti, ex illis, qui militant in eius regionis officio: siue munus suum impleuerint, siue adhuc militaturi sint. Hoc qui transgreditur, L. libris multatur. *Continet hanc sum-mam, cum seq. sequentem bene coniunctam ab A. Augusto.*

XVIII. Milites, qui præpositi sunt, & intenti agendis excubiis, in † sedetis suis; species, quæ ipsis offeruntur ex iis, quæ per agrorum culturam in ciuitate, vel in eius territorio proueniunt, annonarum suarum nomine accipiant, arbitratu Episcopi & præsidis, aut defensoris, si præses absit. Nec collator adærationem præstare cogitur. † *Stationibus.*

XIX. Defensores per Episcoporum, & clericorum, & in dignitate constitutorum, & possessorum, & curialium decreta constituuntur: priùs illis qui eos cognoscunt, in actis monumentorum, esse ipsos orthodoxos; iurantibus. Actus ipse, in Episcopi præsentia celebratur.

XX. Nullus ad vllam militiam admittitur, nisi per tres in actis monumentorum, propositis sacrosanctis euangeliis, ei testimonium perhibitum fuerit, quòd sit Christianus orthodoxus: qui quidem actus apud eius loci præsidem celebratur, vbi militaturus est: duobus solidis eius nomine soluendis. Quod si neglectum fuerit, præses L. libras soluit, & officium eius XX, & qui militiam consequutus est, X. simúlque loco mouetur. Qui falsum dixere testimonium, pœnâ corporali adficiuntur: atque ipsæ multæ, periculo comitis rerum priuatarum, priuatis inferuntur. *Anton. Aug. hinc sumsit, sed frigidè ver-tit.*

ἢ ἐξισωτὰς ὅτι παῖς ἐξεπέσοι τῶν δημοσίων λογισμῶν. ἀλλ' εἰ μὴ θεῖον τύπον ἐκ σιωαρπαγῆς ὑπιφέρωνται, ἄδηλον ὁ ἐπίσκοπος ἔχει παραδέχεσθαι αὐτὸν, καὶ μείνυφι τὰ βασίλεια· εἰ δὲ παράξεις ἢ κομμονιτώρια, ἢ ψήφους ἀρχικὰς ἔχει, πάντελῶς αὐτὰ οἱ ὑπίσκοποι καὶ οἱ ἄρχοντες . . . . . σιωπῶν ἢ ὁ ὑπίσκοπος ἀγαρακτεῖται.

Ὁ ἐμφαίζων ἐν ἐπαρχίᾳ θείοις τύποις, ἢ διαπάξῃς, ἢ παραγωγὰς ἀρχόντων, ἢ ἐκπάτων, ἢ καθιδρύσεις ἀνδριάντων, ἐὰν πλέον ἓξ νομισμάτων ἀξ ὅλης λάβῃ τῆς ἐπαρχίας, ὃ τετραπλοῦν τῆς παρεπομένης ἀποδίδωσιν, ἄδηλον ἔχοντος τοῦ ὑπισκόπου τοῦτο κωλύειν, καὶ ποινῆς δέκα χρυσίου λιτρῶν ὑπιπειλούσης τῷ ἄρχοντι, καὶ τῇ τάξει, καὶ τῷ ὑπισκόπῳ· εἰ μὴ τὴν ἐκφρασεξίδα κωλύσωσιν.

Οὐ δεῖ παραδέχεσθαι τὸν μὴ τύπου παρὰ τῶν ἀρχόντων τελλόμενον ὅτι καθαιρέσῃ ὅλῃ, ἢ καθαιρέσῃ οἰκοδομημάτων, ἢ τοιούτων ἄλλων· ἢ καὶ μὴ κωλύσῃ ὁ ὑπίσκοπος, τῇ αὐτῇ ἐπισχέσει ποινῇ.

Δεῖ τὸν ὑπίσκοπον καὶ τὸν πατέρα προνοεῖν τοῦ μὴ πᾶσί τινες ἀλόγως κατέχεσθαι τοὺς πολιτικοὺς τόπους, μηδὲ τούτους ἐκδίδοσθαι χωρὶς θείου τύπου· καὶ ἀναζητεῖν τοὺς ἐκ θείου τύπου νομὰς ὑδάτων ἔχοντας· ὥστε μὴ τὸν μὴ ἔθειον, τὸν δὲ πλέον ἔχειν τοῦ προσήκοντος.

Εἰ μὴ ἀκίνητον ἔχουσιν οὐσίαν οἱ ἐν ἐπαρχίαις ἐπομνηθέντες ἐξωμοσίας, καταπιστεύονται. Εἰ δὲ μή, πρὸς τὴν ἐπόθησιν ἐγγυητὴν δίδοσι μέχρι τῆς ἴσης κεφαλαίου ποσότητος. Εἰ δὲ περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῶν ἐγγυητῶν ἀμφιβάλλεται, δοκιμάζονται παρὰ τοῦ ὑπισκόπου καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ ἐκδίκου εἰς ταὐτὸ συνιόντων· καὶ ὁ καλεὶς αὐτὸν λαμβάνῃ ὑπὲρ τῆς ἐξωμοσίας ἢ τῶν ἐγγυητῶν. Εἰ δὲ ἐξ ἰδικῆς τοῦ βασιλέως κελεύσεως, ἢ παραξέως ἄρχοντος, ὑπηρετεῖν ὃ παράσχοι ὁ παράκτωρ ἄγειν ἐκδύῃ μὴ καταπιστευόμενον, τοῦτο ποιεῖ ἀζημίως, κἀνταῦθα τῶν αὐτῶν ὑπιτιμίων κειμένων κατὰ τοῦ ὑπι-

vel peræquatores, ad discutiendas rationes publicas, mittant: sed si qui sacram formulam subreptitiam adferunt, Episcopi potestatem eius accipiendæ habent, & ad Imperatoriam maiestatem referendi. Ceteroqui eiusmodi mandata, vel commonitoria, vel decreta præsidalia ne prorsus admittantur, efficiant Episcopi. Quòd si rem silentio præterit Episcopus, indignationem incurrit.

Qui sacras in prouincia formulas, vel constitutiones, vel præsidum consulúmve perductiones, vel statuarum erectiones insinuat; si ampliùs sex solidis acceperit ex vniuersa prouincia, quadruplum eius, quod hanc quantitatem superat, restituit: habente huius rei prohibendæ potestatem Episcopo, & pœna decem auri librarum incumbente præsidi, atque officio, & ipsi Episcopo, si summæ maioris exactionem non prohibuerint.

Non admittendus est, qui cum formula mittitur à præsidibus ad expurgationem aquæductuum, vel demolitionem ædificiorum, aliorúmve talium, vel imaginum causâ. Qui hoc non prohibet Episcopus, eidem obnoxius est pœnæ.

Debet Episcopus, & municipij pater prouidere, ne loca municipij iure nullo ab aliquibus possideantur, neve sine formula sacra locentur: & eos perquirere, qui ex formula sacra possessiones aquarum habent; ne minus hic, ille plus, quàm par sit, habeat.

Si habent patrimonium in aliqua re soli constitutum, qui commoniti sunt in prouinciis: iuratoria cautione præstita, fidei suæ committuntur. Sin autem, pro ipsius causæ modo dant fideiussorem, vsque ad summam, quæ nunc est in vsu Quòd si num fideiussores soluendo sint, ambigitur: ab Episcopo, & municipij patre, & defensore, in vnum conuenientibus, explorantur: nec qui missus est exactor, quidquam nomine iuratoriæ cautionis, aut satisdationum accipit. Sin ex speciali iussu Principis, aut mandato maximi magistratus, imperatum exactori fuerit; vt ipsam personam abducat, nec eam fideiussioni committat; hoc ipsum, absque iactura tamen ipsius, faciat: habentibus heic quoque locum pœnis iisdem aduersus Episco-

pum atque præſidem, ſi legem hanc violari permiſerint; aut quum aliquid delinquitur, confeſtim id Principi non indicauerint. Et oportet eos non ampliùs ſibi retinere, quàm conſtiturum ſit dari nomine ſportularum: neque per coactionem aliqua fieri debet exactio, præter indicatos ſuperiùs ſex ſolidos, in conſtitutionum publicatione, cauſiſque ceteris; & quæ in publico vtiles, & eos municipij vſus, qui probentur vniuerſis, expenduntur. Seruabit etiam Epiſcopus ea, quæ ſancita ſunt de ademptione armorum, & adæratione metatorum.

XXVII. Si pater furioſo curatorem in teſtamento reliquerit, is abſque ſatiſdatione ſit curator. Si nullum reliquit, adgnatus eius, qui ex lege vocatur, curationem accipit. Sin adgnatus nullus exſtet, aut non idoneus inueniatur: alius arbitratu præſidis conſtituitur. Ac ſiquidem patrimonium ſufficiens habet, non ſatiſdat: ſin autem, pro modo facultatum ſuarum fideiuſſorem præſtat. Et vtroque caſu tam iuramento, quàm actis interuenientibus, euangelia tangens, in præſentia præſidis, & Epiſcopi, & trium primatum deponit; omnino ſe res furioſi ad vtilitatem eius geſturum. Facit etiam publicum inuentarium, atque ita res accipit, & adminiſtrat eas arbitratu ſuo; manentibus interim ſub hypotheca rebus ipſius, ad ſimilitudinem Epiſcopi, & curatoris pupilli.

XXVIII. Furioſorum, & mente captorum liberi, matrimonium contrahere poſſunt; tam dote, quàm donatione ante nuptias à curatoribus eorum præſtanda: ſic tamen, vt heic quidem, æſtimatione præfecti vrbi; in prouinciis verò, ipſorum præſidum & Epiſcoporum; tam opinio perſonarum, quàm rerum præſtandarum ſumma ſpectetur. Et fiunt hæc abſque ſumptu, præſentibus curatoribus, & inſignioribus furioſi dementiſque cognatis.

Dedit integram A. Auguſt. cum interpretatione vitioſa.

XXIX. Nullus ab initio clericum accuſet apud Patriarcham, ſed apud Epiſcopum ipſius: quem ſi ſuſpectum habet, agat apud Metropolitanum. Sin & ille ſuſpectus eſt, vnà cum ipſo iudices eſſe debent ex totius ſynodi perſona tres, qui ordinationis ſeriè priores ſint. Quorum ſententiis ſi non

σκόπου καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης, εἰ παραβαθεῖσαι συγχωρήσαιεν· ἢ παραβαινομένου ζητεῖς, μὴ πλεῖον μείνωσιν τῇ βασιλείᾳ· δεῖ γὰρ αὐτοὺς φυλάττειν μηδὲν πλέον τῆς διατεταγμένου δίδοσθαι σπουδῆς. ἐξ ἀναγκης οὐ δεῖ γίνεσθαι ἀφαίρεσιν, πλὴν τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἓξ νομισμάτων, ὑπεροψίας διατάξεων καὶ λοιπῶν αἰτιῶν, καὶ τῶν εἰς κοινωφελῆς πολιτικὰς χρείας καὶ πᾶσιν ἀρεσκούσας. παρὰ φυλάττειν δὲ ὁ ἐπισκόπος τὰ νομοθετηθέντα περὶ κωλύσεως ἀφοπλισμοῦ, καὶ ἀπαγορεύσεως μετάτων.

κζ'. Εἰ μὲν ὁ πατὴρ ἐάσῃ κατ' ἀφαίρεσιν τῶν μαινομένῳ κυρεύοντα, γίνεται χρεὼν ἐγκύων· εἰ δὲ μὴ κατέλιπεν ὁ ἐκ τοῦ νόμου καλούμενος συγγενὴς αὐτῷ, γίνεται. ἢ συγγενοῦς μὴ ὄντος, ἢ ἀπόντος διεισκεμένου, καὶ ἕτερος κατὰ δοκιμασίαν τῆς ἀρχόντος γίνεται· καὶ εἰ μὲν ἔχῃ ἀξιόχρεον οὐσίαν, οὐ δίδωσιν ἐγκύας· εἰ δὲ μή, δίδωσι παρὰ τοῦ ἐγχωρίου. ἐφ' ἑκατέρου δὲ πράγματος ἐνωμότως ὑπὲρ παρέξεως καταπίπτει, τῶν βιαγγελίων ἁπτόμενος πρόνοιαν τῆς ἀρχόντος καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ πείσειν παρέξειν τεύξονται, ὑπὲρ συμφέροντι τοῦ μαινομένου πάντα ποιῆν. ποιεῖ δὲ καὶ δημόσιον ἰμβεντάριον, καὶ οὕτως λαμβάνει τὰ πράγματα, καὶ διοικεῖ αὐτὰ παρὰ τὴν ἰδίαν δοκιμασίαν, καὶ ὑπόκειται τὰ πράγματα αὐτοῦ, καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ κουράτορος τοῦ νέου.

κη'. Οἱ παῖδες τῶν μαινομένων καὶ τῶν παραφρονούντων δύνανται γαμεῖν, παρεικὸς παρεγάμου δωρεᾶς ἐπιδιδομένης παρὰ τῶν κουρατόρων αὐτῶν, κατ' δοκιμασίαν σκοπουμένην μὲ τοῦ τῆς πόλεως ἐπάρχου, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, τῶν ἐπάρχοντων, καὶ τῶν ἐπισκόπων, τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν προσώπων καὶ τῶν ποσοῦ τῶν ἐπιδιδομένων σκεπτομένου. ἔστω δὲ γνῶς γαμεῖν δυνάμενος, παρόντων καὶ τῶν κηδεμόνων καὶ τῶν ἐπισήμων συγγενῶν τοῦ μαινομένου καὶ τοῦ παραφρονοῦς.

κθ'. Μηδεὶς ἐν παρόντι αἰτιάσθω κληρικὸν παρὰ τῷ πατριάρχῃ, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ. εἰ δὲ παρὰ αὐτῷ ἐπιτρέπεται ἔχειν, παρὰ τῷ μητροπολίτῃ· εἰ δὲ κἀκεῖνος ὑποπτίας ἔστι, δεῖ σὺν δικάζειν αὐτῷ ἐκ προσώπου τῆς ὅλης συνόδου τρεῖς, τοὺς κατὰ τὴν τάξιν τῆς χειροτονίας προτεύοντας. καὶ εἰ μὴ τρεῖς

τισι

τὰ κεκριμένα, τ̃ τ̃ διοικήσεως πατριάρχλω ἐπικαλεῖσθαι, καὶ τοῖς πρ̃ αὐτοῦ κριθεῖσιν ἐμμένειν, ὡσπερεὶ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἐδιάιτησεν. οὔτε γὰρ ἐπικαλεῖσθαι αἱ τ̃ πατριαρχῶν ψῆφοι. ὃ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τ̃ τοῖς ἐπισκόποις συμβάντων. ἔξεστι δ' ἐπὶ τὴν πατριάρχην αἰτιᾶσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ τινὸς ἐπισκόπου ἐπιστεῖλαι ἐπισκόπῳ ἐπὶ ἐγκλήσει· καὶ οὐδὲν πλέον δ'. κεφάλαιον ἐπὶ συκοφάντου λαμβάνῃ ὁ παρὰ τοῦ πατριάρχου ἢ μητροπολίτου πεμπόμενος κλητικός· ἢ εἴπερ ἐπίσκοπος ὁ πεμφθεὶς εἴη, οὐ πλέον τῆς ἓξ νομισμάτων ἐφ' ὁιαδήποτε αἰτίᾳ ἢ ποσότητι. ὁ δὲ πατριάρχης ἀκροᾶται τ̃ ἐγκλήτου, τῆς κατ' ἐπιτροπὴν αὐτοῦ δικαιῶν ἐπισκόπων ἢ μητροπολιτῶν. ὁ παρὰ ταῦτα ποιῶν, διπλοῦν δίδωσι τὸ ὑφαιρεθέν, καὶ γίνεται παρὰ τοῦ πατριάρχου ἢ τοῦ μητροπολίτου ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἐπίπληξιν, ἐμβαλλόμενος τ̃ ἐκκλησιαστικῆς καταλόγων. ταῦτα μὲν, εἴπερ πρὸς ἐκκλησιαστικὸν ὁρᾶν κατάστασιν. εἰ δὲ πολιτικὴ εἴη ἡ ἀμφισβήτησις, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ ἐναγὼν ἢ ὁ κατηγορῶν ταῦτα φυλάττειν, ἀλλὰ ἄδεια ἔχει πρὸς τοῖς ἄρχουσι κινεῖν.

λ'. Πᾶσα κηδεμονία τ̃ οὐσίας οὕσης ἀξίας φ'. νομισμάτων, οὐ πρὸς ὃν ἄρχοντι γίνεται, ἀλλὰ πρὸς τὸν τ̃ πόλεως ἐκδίκῳ ἢ στρατηγῷ· καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς τὸν ἰουδικάριον, ἅμα τῷ ἐπισκόπῳ ἢ δημοσίοις προσώποις, εἶτα τούτων ἡ πόλις ὑποθήκην ἐγγύητὸν δεδομένου πρὸς τὸ μεῖζον τ̃ οὐσίας, δοκιμασίᾳ τ̃ εἰρημένων προσώπων, καὶ τ̃ ἀλλων τ̃ εἰωθότων ὑπὲ τ̃ κηδεμονίας παρεῖσθαι, καὶ δύο νομισμάτων δεδομένων. τ̃ τ̃ χρεωστήσαντος ὑπερπεσόντος δεῖ μεῖζον κέρδος, ἢ πλέον λαμβάνοντος, ἅπαν ἀναδιδόντος πενταπλοῦν, ἐκ τ̃ φερνίσματος ἐκπίπτοντος. ἔνθα δὲ κηδεμονίαν οὐκ ἔδικος πρόνοια τ̃ ἐπισκόπου ποιεῖ, δεῖ τὰ παραπόμπα ἐν τῷ τ̃ ἐκκλησίας ἀρχείῳ ἀποτίθεσθαι. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ πρὸς μόνου τοῦ παρόντος αἱ κηδεμονίαι γίνονται.

λα'. Ἐὰν ὁ κατέχων παῖδα διαφέρηται ἀπεῖναι, ἢ infans ὄντι, ἢ μαίνεται, ἐκ οὐ κηδεμονεύεται, ἔξεστι μοι ἐμπροθέσμως ἄρχοντι περὶ τούτου παρεῖναι, ἢ λίβελλον ἐπιδοῦναι, καὶ ὁ χρόνος ἐκκόπτεται· εἰ δὲ μὴ δυνατὸν ἄρχοντι προσελθεῖν, δεῖ με πρὸς τ̃ ἐπίσκοπον εἰσιόντα

contentus sit, diœcesis suæ Patriarcham imploret, ac pronuntiatis ab illo adquiescat, quasi si ab initio ius ille dixisset. Nam à Patriarcharum sententiis non adpellatur. Idem & in iis locum habet, qui Episcopos conueniunt. Licet autem in eum finem apud Patriarcham conqueri, vt is per litteras suas causam ad Episcopum remittat: nec ampliùs † quatuor siliquis nomine sportularum accipit clericus, qui à Patriarcha vel Metropolitano mittitur: vel si, qui accusatus est, Episcopus sit; non ampliùs sex solidis, in quacumque causa vel summa. De adpellatione Patriarcha cognoscit, & iudices per ipsius commissionem sunt Episcopi, vel Metropolitani. Qui præter hæc agit, duplum restituit eius, quod vltra modum exegit; & à Patriarcha vel Metropolitano ecclesiasticæ pœnæ subiicitur, & à catalogis ecclesiasticis remouetur. Et hæc quidem, si ad ecclesiasticum statum causa spectet. Sin disceptatio ciuilis sit, non cogitur actor hæc seruare, sed apud præsides conueniendi facultatem habet.

† *sexta solidi parte mentionem facit ipsa constitutio.*

XXX. Omnis curatio; si patrimonium ad quingentos vsque solidos se porrigat, non apud præsidem constituitur: sed apud defensorem ciuitatis, vel duumvirum, & Alexandriæ apud Iuridicum, præsente Episcopo, vel personis publicis, si earum in ciuitate copia sit: fideiussore pro modo patrimonij præstando, dictarum personarum arbitratu: atque ceteris, quæ creandis curatoribus fieri solent, obseruandis; ac duobus aureis soluendis: eo, qui creationem maioris lucri causa differt, vel amplius accipit, id omne triplum restituente, & munus curationis amittente. Ceterum vbi curatorem defensor Episcopo præsente dat, gesta in archiuo ecclesiæ reponenda sunt. Constantinopoli quidem apud prætorem dumtaxat curatores creantur.

Huius mentio fit Instit. de Attil. tut. §. nos autem. Contius habet.

XXXI. Si is, qui detinet rem ad me pertinentem, absens est, vel in magistratu constitutus, vel infans, vel furiosus, nec tutorem aut curatorem habet: licitum mihi est, vt intra constitutum tempus hoc nomine præsidem adeam, vel libellum porrigam, & tempus interrumpitur. Quòd si præsidem accedere nequeo, conuento Episcopo

per ſcripturam animi mei ſententiam manifeſtare debeo.

Antec. Angust. hinc ſumſit. vertit malè.

XXXII. Quum dominus in recipienda emphyteutica re moram interponit, emphyteuta poteſtatem habet eius ſignandæ, ac Conſtantinopoli quidem ſub triennij finem adteſtationis faciendæ apud præfectos prætorio, vel præfectum vrbi, vel iudicem ei, qui emphyteuſin recipere recuſat, competentem; vel apud Patriarcham denique, ſi dominus emphyteuticæ rei potens ſit: in prouinciis autem, apud præſidem; vel abſente præſide, apud defenſorem vel Epiſcopum eius ciuitatis, in qua recuſans degit: atque horum alterutrius teſtimonium accipiendi. Quòd ſi ne ita quidem receperit ille rem emphyteuticam, ſanè nec contractus emphyteuticus ſoluitur, & emphyteuta ſequentis etiam temporis penſionem lucratur: donec ipſe dominus adteſtationem miſerit, qua eam exigit. Tunc enim illam ab adteſtatione facta, non ratione præteriti temporis, accipiet: exactóque triennio poſt factam adteſtationem, ſi contumax emphyteuta ſit; eum expellere poteſt.

Contins integram edidit ex Ant. Aug.

XXXIII. Qui ancillam, vel ingenuam, inuitam in ſcenam, orcheſtrámve trahit, vel prohibet hac illam profeſſione liberari, vel à fideiuſſoribus eius aurum exigit: à præſide ac Epiſcopo proſcribitur, & ciuitate pellitur. Quòd ſi præſes ipſe eſt, qui vim adhibet; ab Epiſcopo prohibetur: vel rem Imperatori Epiſcopus indicat. Fideiuſſores abſque iactura ſeruantur. Et eiuſmodi mulieres legitimè nubunt etiam in dignitate conſtitutis, ac ſine reſcripto Principis: dotalibus tamen inſtrumentis interuenientibus. Eadem locum habent etiam in filiabus ſcenicarum.

XXXIV. Epiſcopus aut clericus, qui aleâ ludit, vel ſocietatem cum alea ludentibus habet, vel qui aliis adſidet, theatri venationiſve ſpectator; à miniſterio ſacro ſegregatur, & annonis ſuis priuatur. Simul ei tempus ad pœnitentiam conſtituitur, intra quod tempus ſi dignè viſus fuerit egiſſe pœnitentiam: humanitatem pontificiam impetrat. Quòd ſi eo tempore exacto, perſeuerauerit; prorſus à clero ſubmouetur, & vnà cum patrimonio ſuo fit curialis eius municipij, cuius erat cleri-

*[ἐγγράφως] τὴν γνώμην μου φανερῶσαι. * *Deeſt in MS. Fab.*

λϚ'. Ἀναβαλλομένου τὸ δικαστὴν δίξασθαι τὸ ἐμφύτευμα, ἄδηλον ὁ ἐμφυτευτὴς ἔχει σφραγίζειν αὐτό· καὶ ἐν μὲν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῇ πράτῃ τ τελετίας ἐκμαρτύρεσθαι τοῦτο πρὰ τοῖς ὑπαρχοις, ἢ τῷ ἐπάρχῳ, ἢ πρὰ τῷ τοποτηρητῇ τ πραιτουμένου ἄρχοντι, ἢ παρὰ τῷ πατριάρχῃ, τοῦ δικαστοῦ δυνάστου ὄντος. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, παρὰ τῷ ἄρχοντι· ἢ μὴ ἐνδημοῦντος αὐτοῦ, παρὰ τῷ ἐκδίκῳ ἢ τῷ ὑπατικῷ τῆς πόλεως, καθ' ὃν ὅτιν ὁ παραιτούμενος, καὶ τὴν τοῦ ἑνὸς αὐτῶν τοποτεθεῖσαν μαρτυρίαν. καὶ εἰ μὴ ὑπ' οὐτοις δίξηται, οὔτε τὸ ἐμφύτευμα λύεται, καὶ κερδαίνῃ τὸ τέλος ὁ ἐμφυτευτὴς καὶ τὴν ἐξῆς χρόνου, ἕως δὴ ὁ δικαστὴς στείλῃ ἐκμαρτυρίαν ἀπαιτῶν. ἐξ ἐκείνου γὰρ, οὐ μὴν ὑπὲρ τοῦ τοποτεθέντος χρόνου λήψεται· καὶ ἐπὶ τετάρτῳ μὲν τὴν μαρτυρίαν ἀναμισθοῦται τ ἐμφυτευτὴν ἔξεσθαι δικάσαι.

λγ'. Ὁ δούλην ἢ ἐλευθέραν ἄκουσαν εἰς σκηνὴν ἢ ὀρχήστραν καθέλκων, ἢ ἀπαλλαγὴν κωλύων, ἢ τοῖς ἐγγυηταῖς αὐτῆς ἀπαιτῶν χρυσίον, δημεύεται δι' τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ ἐπισκόπου, ἐκ τ πόλεως ἐξωθεῖται. εἰ δὲ ὁ ἄρχων ὑπὸ βιαζόμενος, κωλύεται παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ μηνύῃ τῷ βασιλεῖ ὁ ἐπίσκοπος. Φυλάττονται δὲ οἱ ἐγγυηταὶ ἀζήμιοι. αἱ δὲ τοιαῦται γυναῖκες δηλονότι οὖσαι, νομίμως γαμοῦνται, καὶ ἀξιωματικοῖς γάμοις εἰς βασιλικῆς ἀπιγραφῆς, μετὰ μόνου τοῦ ἐνεγκεῖν. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ θυγατέρων σκηνικῶν.

λδ'. Ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς κυβεύων ἢ συνουσῶν τοῖς κυβεύουσιν, ἢ παρακαθήμενος, ἢ θεᾶσθαι ἢ κυνηγίου θεμένων, ἀφορίζεται τῆς ἁγίας λειτουργίας, καὶ τῆς σιτήσεως αὐτοῦ στέρεται, καὶ ὀφείλεται αὐτῷ χρόνος εἰς μετάνοιαν. καὶ ἐὰν ἐν ὅσῳ τοῦ χρόνου ἀξίως φανῇ μετανοήσας, ἱερατικῆς ἀξιοῦται φιλανθρωπίας. εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸν χρόνον ὑπομείνῃ, τελέως ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ γίνεται βουλευτὴς μετ' τ αὐτοῦ οὐσίας, τ πόλεως ἧς ἦν κληρι-

χὸς, ἢ τ πόλεως ἐκείνης ὅτι ἐχούσης βουλευτήριον· γίνεται εἰς τὸν χρήζουσαν ἐκ τ πλησιαζουσῶν· εἰ δ οὐσίαν ὅτι ἔχῃ, γίνεται ταξεώτης. παραφυλάττουσι δὲ ταῦτα οἱ πατριάρχαι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἐκκλησιέκδικοι, καὶ οἱ ἐπαρχικῆς διοικήσεως ὕπαρχοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ ἔκδικοι ταῦτα τοῖς ἱερεῦσι παραγγέλλουσι. δεῖ δὲ ταῦτα μετὰ τῆς ἀκριβοῦς ὅλης τῆς διαγελίων ζητεῖσθαι, καὶ τοὺς συκοφάντας ἀγαγκάζεσθαι. ἔχει δὲ διαφόρους ποινὰς κατὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ τ τάξεων, καὶ τ ἐκδίκων, εἰ ταῦτα μαθόντες, μὴ παραγγείλωσι τοῖς παραφόροις ἱερεῦσιν.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

Bιβ. α'. τιτ. β'. διάτ. ς'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omni. Καὶ ὡ δ ἰλλυρικῷ οἱ παλαιοὶ κανόνες τ ἐκκλησιῶν κρατείτωσαν. ὥστε ἴδιόν τι ἐκκλησιαστικὸν ἢ ἀναφύῃ, τιμηθέντος γνώμῃ τ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως συνόδου γινομένης.

Bιβ. α'. τιτ. β'. διάτ. ιε'. ἧς ἡ ἀρχὴ. . . ὁ νοσοκομεῖον, ἢ πτωχεῖον, ἢ ξενοδοχεῖον κτίζειν ἐπαγγειλάμενος, προνοίᾳ τ κατὰ χώραν ἐπισκόπου οἰκοδομεῖν ταῦτα ἀναγκασθήσεται.

Bιβ. α'. τιτ. γ'. διάτ. ζ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Pars actorum. Οὐδὲ κατὰ ἡμιλίαν, οὐδὲ κατὰ νόμον ἀπαιτεῖται μαρτυρίαν ὁ ἐπίσκοπος· ὅθεν μὴ μαρτυρείτω.

Bιβ. α'. τιτ. γ'. διάτ. ι'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si quis. Τοῦ ἐπισκόπου ἀδιαθέτου τελευτῶντος, ἡ ἐκκλησία τ τούτου κληρονομεῖν καταφέρεται.

Bιβ. α'. τιτ. γ'. διάτ. ια'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Ad similitudinem. Ο βουλευτὴς ἐπίσκοπος γενόμενος, δύναται διὰ τ ὑποκαταστάτου κινδύνῳ τ ἰδίας καταστάσεως, τὰς ἐπιφορτισμένας παρ' αὐτῷ λειτουργίας ἐκπληροῦν τῇ πατρίδι.

Bιβ. α'. τιτ. γ'. διάτ. κβ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si qua. Ο συκοφαντήσας ἐπίσκοπον, πεντήκοντα λίτρας χρυσίου τῷ δημοσίῳ καταθήσει.

Καὶ αἱ πολλαὶ διαταξεις τ αὐτοῦ τίτλου τῷ παρόντι τίτλῳ ἁρμόζουσι, περὶ ἐπισκόπων διαλαμβάνουσαι.

cus: aut si municipium illud ordinem decurionum nullum habeat, curialis fit municipij vicini, quod eiusmodi persona indiget. Si patrimonium nullum habet, fit adparitor. Obseruant autem hæc Patriarchæ, & Episcopi, & ecclesiæ defensores, & præfecti prætoriis cuiusque diœceseos: ceterique præsides, ac defensores, hæc ipsis sacerdotibus nuntiabunt. Et inquirendum de talibus, accuratis explorationibus interuenientibus, ipsis etiam propositis euangeliis, ac indignationi calumniatores subiiciendi. Habet etiam constitutio diuersas pœnas aduersus præsides, & officia, & defensores; si quum hæc intelligent, Episcopis competentibus non nuntiarint.

TITVLI IV. PARATITLA.

Libri i. tit. ii. const. vi. cuius initium, *Omni*. Etiam in Illyrico antiqui canones ecclesiastici rati sunto: ita quidem, vt quum ecclesiasticum aliquod dubium emerserit, arbitrio Constantinopolitani Episcopi, synodo coacta, decidatur.

Lib. i. tit. ii. constit. xv. cuius initium . . . Qui nosocomium, vel ptochium, vel xenodochium se structurum promisit: interueniente cura Episcopi regionis illius hæc ædificare cogetur.

Lib. i. tit. iii. constit. vii. cuius initium, *Pars alterum*. Nec honore, nec lege ab Episcopo exigitur, vt testimonium dicat. Ideóque testimonio dicendo non adhibetur. *L. 7. C. de Ep. & cler. cum seq.*

Lib. i. tit. iii. constit. xx. cuius initium, *Si quis*. Quum Episcopus nullo testamento condito decedit, hereditatem eius adit ecclesia.

Lib. i. tit. iii. constit. xxi. cuius initium, *Ad similitudinem*. Decurio factus Episcopus, potest per substitutum, periculo facultatum suarum; præstare functiones, quas patriæ debet.

Lib. i. tit. iii. constit. xxii. cuius initium, *Si qua*. Qui calumniatus est Episcopum, fisco auri triginta libras infert.

Præterea complures per eumdem iii. titulum constitutiones, ad hunc præsentem titulum quadrant; quum de Episcopis tractent.

& ſanctiſſimæ eccleſiæ coguntur hæc præſtare.

L. 19. Grace. C. de erog. milit. annon. Lib. XII. tit. XXXVII. conſtit. XIX. cuius initium, θεσπίζομεν. Miles arbitratu defenſoris, quum præſes prouinciæ non adeſt, & religioſi locorum Epiſcopi, ſpeciem accipiat à collatore.

Part. 2. C. publ. Iatic. Lib. XII. tit. LXIII. conſtit. II. cuius initium, θεσπίζομεν. Qui quædam nuntiando inſinuauerit in prouincia, ſi ampliùs VI numis à prouinciis velit exigere: per Epiſcopi prouidentiã depellitor.

Legito quoque nouellam quintam poſt Codicem editam, cuius eſt inſcriptio; De monaſteriis, & monachis, & abbatibus. Item VI, cuius hæc eſt inſcriptio; Lex, quæ tradit, quomodo ſint ordinandi Epiſcopi, & presbyteri, & diaconi, & cetera. Item XXII, cuius inſcriptio eſt; De ſecundas nuptias celebrantibus. Item † LXXV. cuius inſcriptio eſt; Hæc conſtitutio priorem conſtitutionem interpretatur, quæ eſt de ingredientibus in monaſterium, & cetera. Item * LXXIII, cuius inſcriptio eſt; Apud quos oporteat litigare monachos & aſcetrias. Item † LXXX, cuius inſcriptio eſt; Conſtitutio, quæ per dignitates & epiſcopatum à patria poteſtate liberat.

† *In antenticis eſt* LXXVI, *inxta Conſtit.*

* *In editis* LXXII.

† *In editis* LXXXI.

Nam inuenies in quinta quidem nouella, quomodo ſtruenda ſint monaſteria; & quali diæta, qui ſolitariam vitam ſuſcipiunt, vti debeant; & intra quot annos habitum monachicum ſumere: & quali pœnæ ſubiiciatur, qui vitam ſolitariam reliquerit.

In ſexta verò, quonam ordinari modo debeant Epiſcopi, & presbyteri, & diaconi, & diaconiſſæ: quæve ſtatutæ ſint pœnæ tam aduerſus violatores huius conſtitutionis, quàm qui præter ſanctiones eius ordinantur.

In vigeſima ſecunda, ne quiſquam ex iis matrimonium contrahat, qui ſub ordinatione ſunt, à ſubdiacono ſurſum numerando. Quòd ſi lector, aut cantor matrimonium contraxerit; ampliùs ad diaconatum, & maiores ſacerdotij gradus progredi nequeunt. Conſimiliter quiſquis vxorem non ducit virginem, ordinationem ſubdiaconi, vel diaconi, vel presbyteri conſequi non poteſt.

In LXXVI, quòd omnes ingredientes monaſterium, qui liberos habent, ſiue vir, ſiue mulier ſit, pro ſe teſtari

αἱ ἀγιώταται ἐκκλησίαι ταῦτα ποιεῖν ἀναγκάζονται.

Βιβ. ιϛ'. τίτ. λζ'. διάτ. ιθ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. ὁ γραπιώτης δεκιμοίαν τοῦ ἐκδίκου, ἐν ᾧ μὴ πάρεστιν ὁ τῆς ἐπαρχίας ἄρχων, καὶ τοῦ θεοφιλοῦς τῶν τόπων ἐπισκόπου λαμβανέτω τὸ εἶδος παρὰ τοῦ σιωτελεστοῦ.

Βιβ. ιϛ'. τίτ. ξγ'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. ὁ μιμοῖτο ἵνα ἐμφανίσας ἐν ἐπαρχίᾳ, καὶ πλέον ἓξ νομισμάτων βουλόμενος διαχρᾶσθαι τοῦ ἐπαρχίας, προνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου ἀποκρίνεσθω.

Ἀνάγνωθι καὶ τὸ ε'. διάταξιν, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ, περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν, καὶ ἡγουμένων. καὶ τὸ ς'. ἧς ἡ ἐπιγραφὴ, περὶ οὗ πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ πατρικίους. καὶ τὸ κβ'. ἧς ἡ ἐπιγραφὴ, περὶ τῶν δευτερογαμούντων· καὶ τὸ οε'. ἧς ἡ ἐπιγραφὴ· ἡ διάταξις ἑρμηνευτὴ τοῦ πρώτου διατάξεως τοῦ περὶ τῶν εἰσιόντων εἰς μοναστήριον, καὶ πατρικίους. καὶ τὸ οη'. ἧς ἡ ἐπιγραφὴ· ἡ διάταξις παρεῖσησι δικάζεσθαι μοναχοὺς καὶ ἀσκητρίας. Καὶ τὸ ϖ'. ἧς ἡ ἐπιγραφὴ· ἡ διάταξις ἡ τῶν ἀξιωμάτων καὶ ἐπισκοπῆς ἐλευθεροῦσα τῆς ὑποτεξοτείας.

Εὑρήσεις γὰρ ἐν μὲν τῇ ε'. πῶς δεῖ κτίζεσθαι τὰ μοναστήρια, καὶ ποίαν διαγωγὴν τοὺς μοναχοὺς βίον διαφερόντως ἔχειν, καὶ ἐντὸς πόσου χρόνου χρὴ αὐτοὺς τὸ μοναχικὸν σχῆμα λαμβάνειν, καὶ ποίας ζημίας ὑποβάλλεται ὁ τὴν μονήρη βίον καταλιπών.

Ἐν δὲ τῇ ϛ'. πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ διακονίσσας· καὶ ποῖα ἐπιτίμια ὥρισται κατὰ τῶν παραβαινόντων τὴν διάταξιν, καὶ κατὰ τὸν ὅσον αὐτῆς χειροτονουμένων.

Ἐν δὲ τῇ κβ'. ὡς μηδένα γαμεῖν τὴν ἀπὸ ὑποδιακόνου χειροτονίαν ὄντων ἀπὸ ὑποδιακόνου καὶ ἄνω. εἰ δὲ ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης γαμήσοι, οὐκέτι δύναται προκόπτειν εἰς διακονίαν, καὶ πρὸς τὰ μείζω τῆς ἱερωσύνης ὁμοίως δὲ πᾶς μὴ ἔχων γυναῖκα ἐκ παρθενίας, οὐ δύναται χειροτονίας ἀξιωθῆναι ὑποδιακόνου, ἢ διακόνου, ἢ πρεσβυτέρου.

Ἐν δὲ τῇ οε'. ὡς δεῖ πάντα εἰς μοναστήρια εἰσιόντα ἔχοντα παῖδας, εἴτε ἀνήρ ἐστιν, εἴτε γυνὴ, διαπάλαιται τὰ καθ'

ἑαυτούς. ἑρμηνεύεται δὲ τὸ ἕκτον διάταξιν τοῦ πρόντος στιχαρίου.

Εν τῇ ογ'. ὡς πάντες οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μοναστριαι πρὸς τὸν τῆς χώρας ὑπισκόπου δικάζονται, οὐ μὴν πρὸς τοὺς τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντας.

Εν τῇ πε'. ὡς πᾶς ὁ ὑπίσκοπος ἀξιωθεὶς ἐλευθεροῦται, καὶ βουλευτικῆς τύχης καὶ ὑπεξουσιότητος.

debeant. Interpretatur etiam constitutionem sextam præsentis operis.

In LXXVIII, quòd omnes monachi & monastriæ apud Episcopum loci litigent, non apud præsides prouinciæ.

In LXXX, quòd quicumque præfectoriam vel episcopatus dignitatem consequutus est, tam à conditione curiali, quàm potestate patria liberetur.

ΤΙΤΛΟΣ Δ'.

Περὶ ἐπισκοπικῆς ἀκροάσεως, καὶ διαφόρων κεφαλαίων δυνηκόντων πρὸς δικαιοδοσίαν καὶ φροντίδα, καὶ αἰδῶ ἱερατικήν.

Ερμηνεία α'. ΕΙ καὶ πρὸς ἰδίῳ οἴκῳ διαφέρονται οἱ πραγματευταὶ, δίδασι τὰ πραγματευτικὰ τέλη.

Β'. Εἰ δὲ πρὸ τελείας ψήφου κλητικὸς ἐκκαλέσηται τὸν ὠφελουμένην τούτου ποιῶ καὶ τὰ δύο τῆς λ'. λίτρας τοῦ ἀργυρίου ὁ Φίσκος οὐ λαμβάνει παρ' αὐτῆς· ἀλλὰ τοῖς πένησι δίδονται.

γ'. Εν ταῖς ἡμέραις τῶν παχαλίων ὑδεὶς ἐγκλείεται ἢ δεσμεῖται πλὴν μοιχοῦ, συστρεπτοῦ πλημμελητοῦ, ἢ ἁρπαγὸς παίδων, καὶ τυμβωρύχου, καὶ γήτος, καὶ παραγραπτοῦ, καὶ φονέως, καὶ παρρικτόνου, καὶ τυφάνου· πάντοτε γὰρ οὗτοι πάντες ἀπολαμβάνουσιν. ἅπαξ δὲ μόνον οἱ λοιποὶ συγγινώσκονται.

δ'. Οἱ μῖμοι καὶ αἱ πόρναι ἐπὶ τῷ σώματος δημόσιον πόρνην ποιούμεναι, τῷ σχήματι τῶν ἱερῶν παρθένων μὴ κεχρήσθωσαν.

ε'. Οἱ ἀρχιγέροντες καὶ οἱ διοικηταὶ τῶν ἐργασιωτῶν, Χεισιάνοι γίνονται.

ς'. Εξεστι τοῖς κληρικοῖς, καὶ μοναχοῖς, καὶ τοῖς λεγομένοις συνοδίταις, ὑπὲρ τῶν ἐγκληματικῶς καταδικασθέντων ἐμπροθέσμως ἐκκαλέσασθαι, οὐ μὴν ἀποσπᾶν αὐτοὺς ἀπαγομένους. ἐπὶ προσιμῶν) οἱ ἄρχοντες διάκοντα λίτρας, καὶ οἱ πρῶτοι τῆς τάξεως κεφαλικῶς ζημιοῦσθαι). εἰ μὴ παραχρῆμα τοῖς τοιούτοις ὑπεξέλθωσιν· εἰ δὲ ἀνθίστανται) οἱ κληρικοὶ, ἢ οἱ μοναχοὶ, διαφέρονται τῷ βασιλεῖ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ ὑπίσκοποι ὅτι εἰσὶν

TITVLVS IV.

De Episcopali audientia, & diuersis capitulis, quæ pertinent ad iurisdictionem, curámque, & reuerentiam pontificalem.

I. ETIAMSI negotiatores ad† diuinam domum pertinent, negotiatoria tributa præstant. † *b. e. ausustam.*

II. Si clericus ante sententiam definitiuam adpellauerit, statutam ob hoc pœnam in alios, quinquaginta librarum argenti, ab eo fiscus non accipit; sed in pauperes erogatur.

III. Diebus paschalibus nemo in carcere, vel in vinculis tenetur; excepto adultero, & stuprum incestúmve committente, & raptore virginum, & violatore sepulcrorum, & venefico, & adulteratore monetæ, & homicida, & parricida, & perduelle. Nam omnes hi semper suas accipiunt pœnas, quum ceteris semel dumtaxat ignoscatur.

IV. Mimæ, ac meretrices, quæ corpore suo publicè quæstum faciunt, habitu sacrarum virginum non vtuntor.

V. Archigerontes, & ergasiotarum diœcetæ fiunt, qui Christiani sunt.

VI. Licet clericis, & monachis, & iis, qui synoditæ vocantur, vt pro condemnatis criminaliter, intra certum tempus adpellent: non autem, vt eos abstrahant & abducant. Quippe præsides multam L librarum præstant, & primates officij capitaliter puniuntur, si confestim eos persequuti non fuerint. Sin clerici atque monachi semet eis opponunt: rem præsides ad Imperatorem referunt, & Episcopi repre-

henſione non carent, ſi monachos talia perpetrantes non fuerint perſequuti.

VII. In cauſis dumtaxat pecuniariis, inter conſentientes, non inuitos, rectè cognoſcit Epiſcopus.

VIII. Epiſcoporum ſententia rata eſt inter eos, qui Epiſcopos iudices elegerunt; & ſimilis eſt ſententiis præfectorum prætorio, à quibus adpellare non licet. Mandantur autem exſequutioni per adparitores præſidum.

IX. Eos, qui ſunt in cuſtodia, præſes die Dominico producens, interroget; num quid inhumani à cuſtodibus perpetiantur: & egenis adſignet alimenta per commentarienſes, ac præcipiat eos, quibus hoc opus erit, tutò lauari. Quæ ſi negligantur, præſes XX. libris multatur, ac tantumdem præſtat ipſum officium: decurionum ordine tres libras ſoluente. Rem ipſam curat Epiſcopus, & præſidem admonet.

X. Mathematici libros ſuos præſentibus Epiſcopis non concremantes, nec ad fidem orthodoxam accedentes, ex omnibus ciuitatibus expelluntur. Sin autem in ciuitatibus reperti fuerint, ſuperſtitionem ſuam publicantes; deportantur.

XI. Prouideant Chriſtiani, ne à quoquam detineantur, vel iniuriis aut damnis adficiantur captiui Romani, qui reuertuntur.

XII. Si perductor ancillas ſuas, vel filias, peccare coëgerit: ad Epiſcopos accedentes, ea miſeria liberantur.

XIII. Actor volens, non inuitus, apud Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum agit aduerſus œconomum, & reliquos eius clericos, ſiue contra ipſos, ſiue contra eccleſiam habeat actionem.

Continuo aliam epitomen poſuit ex lib. Anton. Auguſtini.

XIV. Ne ſcenicis quidem liceat, vt ancillam, vel ingenuam, ad ſcortationem perducant, aut proſtituant. Quippe omnino ancilla vindicatur in libertatem abſque vlla iactura, ſi ad præſides aut Epiſcopos accedat: quibus etiam erit curæ, ne permittant ancillam, vel ingenuam mulierem, inuitam verſari cum mimis, aut choris, aliúdve ſpectaculum in theatris exhibere.

XV. Si quis non orthodoxus, factus fuerit aduocatus apud præfectos prætorio: centum libris ipſum offi-

ἔξωθεν φόβου μὴ ἐπιξιόντες τὰ τοιαῦτα πλημμελοῦσι μοναχοῖς.

ζ. Ἐπὶ μόνων χρηματικῶν, μεταξὺ συναινούντων, οὐ μὴν ἀκόντων, ἐγκρατῶς διακρίνει ἐπίσκοπος.

η'. Ἡ τῶν ἐπισκόπων ψῆφος ἔρρωται μεταξὺ τῶν ἐπιλεξαμένων αὐτούς. καὶ ἔοικε ταῖς τῶν ὑπάρχων ψήφοις ἀφ' ὧν ἐπικαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστιν. ἐκβιβάζονται δὲ ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν ἀρχόντων.

θ'. Τοὺς φυλακιτῶν ὁ ἄρχων καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐξάγων ἐρωτάτω μήτι παρά τῶν φυλάκων ἀπρεπές τι ὑφίστανται· καὶ ὀφειλέτω ἔφοδον τοῖς ἐνδεέσι ποιεῖσθαι τοῦ κοιμητηρίου. καὶ καθιέτω τοὺς χρείαν ἔχοντας ἀσφαλῶς λούεσθαι. προρωμαίων δὲ τούτων, ὁ ἄρχων παρεσιμᾶται εἴκοσι λίτρας. ἐν τοσούτοις ἡ τάξις καὶ ἡ βουλὴ γ'. ὁ δὲ ἐπίσκοπος παρὼν καὶ ὑπομιμνήσκεται τὸν ἄρχοντα.

ι'. Οἱ μαθηματικοὶ, μὴ κρίνοντες, ὅτε τῶν ἐπισκόπων τὰς βίβλους αὐτῶν, καὶ μὴ παρασιόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, πάσης ἀποθοιῶται πόλεως· εἰ δ' ἐν πόλει εὑρεθῶσι τὰ τῆς ἰδίας θρησκείας δημοσιεύοντες, ἐκπορπατεύονται.

ια'. Παρεσιτωσάν οἱ Χερσιανοὶ παντὸς μηδενὸς κρατεῖσθαι ἢ ὑβρίζεσθαι, ἢ ζημιοῦσθαι τοὺς ὑποστρέφοντας αἰχμαλώτους Ρωμαίους.

ιβ'. Ἐὰν προαγωγὸς ἀναγκάσῃ δούλας ἰδίας, ἢ θυγατέρας ἀμπτώσαι, προσιόσας τοῖς ἐπισκόποις, τῆς ἐντεῦθεν ἀθλιώσεως ἀπολύονται.

ιγ'. Βουλόμενος ὁ ἐνάγων, οὐ μὴν ἄκων, ἐνάγει πρὸ τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπ' οἰκονόμῳ, ἢ τοῖς ἀνδράσι αὐτοῦ κληρικοῖς, εἴτε παρ' αὐτοῖς, εἴτε παρὰ τῷ ἐκκλησίᾳ ἕνι.

ιδ'. Μήτε τοῖς σκηνικοῖς ἔξεστω δούλην ἢ ἐλευθέραν εἰς πορνείαν προάγειν, ἢ φορίζειν. ἐπεὶ ἡ δούλη ἐλευθεροῦται πρώτως ἀζημίως τοῖς ἄρχουσιν ἢ τοῖς ἐπισκόποις προσιοῦσα. οἷς ἔσται μέλει μὴ συγχωρεῖν ἄκουσάν δούλην, ἢ ἐλευθέραν συνεῖναι μίμοις ἢ χοροῖς, ἢ ἄλλως ἐν τοῖς θεάτροις ἐκτελεῖν.

ιε'. Ἐάν τις μὴ ὢν ὀρθόδοξος, γένηται συνήγορος τῶν ὑπαρχων, ἢ ἐπιτρεπίου ἑτέρου δικαστηρίου, ἢ μὴν τάξις τῶν ὑπαρχων ρ'.

λίτρας τρεσιμᾶτας. ὁ δὲ ψευσθεὶς καὶ συμπορήσας τολμήσας, ἐκβάλλεται τῆς καταλόγου· καὶ δημευόμενος διηνεκῶς ἐξορίζεται· ὁ δὲ ὑπαρχείου ἄρχων εἰς ὃ ἥμισυ τῆς οὐσίας δημευόμενος, ἐπὶ πενταετίαν ἐξορίζεται.

ις'. Εἰ τῷ νόμῳ μὴ κεκώλυται ὁ γάμος, ἀλλ' ἡ μνηστὴ δι' ἕτερον δι' ἑτέραν θρησκείαν αὐτὸν πρᾶσιν· εἰ μὲν εἰδησάν τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτῆς πρὶν ἢ λαβεῖν τοὺς ἀρραβῶνας, ἑαυτοῖς μεμφέσθωσαν. εἰ δὲ ἠγνόουν, ἢ μὴ τοὺς ἀρραβῶνας ἡ αἰτία λέγει, ἁπλοῦς αὐτοῖς ἀναδίδωσι. τὰ αὐτὰ δὲ ὅτι μνήστορος, εἰς τὸ ἀναλαβεῖν ἢ ἀπολέσαι τοὺς ἀρραβῶνας.

ιζ'. Ἐπιλογὴ τοῦ ὑπισκόπου ἐκ τῶν προϊόντων οἰκητόρων γίνεται ὁ στιτώρης, ἀπὸ τῶν στρατευομένων ἐν τῇ ὑπαρχίᾳ τάξει, ἢ τῶν πληρωσάντων, ἢ τῶν μελλόντων στρατεύεσθαι· καὶ ὁ ἀποδιδόντων λ'. λίτρας τρεσιμᾶτας.

ιη'. Οἱ ὑφεστῶτες ἐν τῇ Φυλακῇ, τροσκαρτεροῦντες * στράτας, ἐν τοῖς σιδήτοις αὐτῶν ὃ τροσφερόμενον εἶδος ἔκ τε ἐν τῇ πόλει ἢ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς γεωργουμένων, δεχέσθωσαν ὑπὲρ τῶν ἀνηκόντων αὐτῶν δοκιμασίᾳ τοῦ ὑπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος, ἢ τοῦ ἐκδίκου ἐξ ἀπολείψεως τοῦ ἄρχοντος· καὶ οὐκ ἀναγκάζεται ὁ σιτοτελεστὴς ἀπροχεισμὸν διδόναι.

ιθ'. Οἱ ἔκδικοι κατὰ ψήφισμα τῶν ὑπισκόπων, καὶ τῶν ἀξιωματικῶν κλειτῶν καὶ κτητόρων καὶ βουλευτῶν γίνονται, τροτέρων ὁμογνώστων ἐν ὑπομνήμασιν, ὀρθοδόξους αὐτοὺς εἶναι, τῶν τοῦτο γινωσκόντων· ἢ ἐν τροέδρᾳ τοῦ ὑπισκόπου σωίζεται.

κ'. Οὐδεὶς στρατεύεται, εἰ μὴ ἐν ὑπομνήμασι μάρτυρηθῇ ὅτι πειθὼν, ὅτι τῶν ἁγίων διαγελίων, Χριστιανὸς ὀρθόδοξος. σωισταμένης τῆς τροέδρου, τῷ τοῦ ἄρχοντι, ἔνθα μέλλῃ στρατεύεσθαι, δύο νομισμάτων ὑπὲρ αὐτῆς διδομένων. Εἰ δὲ τοῦτο τροσμεληθῇ, δίδωσιν ὁ ἄρχων πεντήκοντα λίτρας, καὶ ἡ τάξις αὐτοῦ, κ'. καὶ ὁ στρατευόμενος, δέκα, καὶ ἐκβάλλεται. καὶ οἱ ψευδομάρτυρήσαντες σωματικῶς ὑπομενοῦσι. αἱ ποιναὶ τοῖς τροβάτοις ἐπάγονται κινδύνῳ τοῦ κέντρου.

cium multatur. Qui verò fieri aduocatus, & patrocinium præstare fueri-ausus: ab aduocatorum numero remouetur, & bonis per proscriptionem amissis, in perpetuum relegatur: regionis autem præses, dimidia patrimonij parte multatus, exsilio quinquennij punitur.

XVI. Si non prohibitum lege sit matrimonium, sed sponsa propter diuersitatem religionis sponsum recusset: siquidem id nouerant ipsius parentes priùs, quàm arras accepisset: duplas restituit. Sin deinceps intercessit hæc causa, restituit simplas. Idem in sponso quoque obtinet, ad recipiendas vel perdendas arras.

XVII. Delectu Episcopi & primatum inter possessores, fit comparator frumenti, ex illis, qui militant in eius regionis officio: siue munus suum impleuerint, siue adhuc militaturi sint. Hoc qui transgreditur, L. libris multatur. *Contius hinc sumsit, cum seq. sed non bene vertit ab A. Angust.*

XVIII. Milites, qui præpositi sunt, & intenti agendis excubiis, in † sedetis suis; species, quæ ipsis offeruntur ex iis, quæ per agrorum culturam in ciuitate, vel in eius territorio proueniunt, annonarum suarum nomine accipiant, arbitratu Episcopi & præsidis, aut defensoris, si præses absit. Nec collator adærationem præstare cogitur. † *stationibus.*

XIX. Defensores per Episcoporum, & clericorum, & in dignitate constitutorum, & possessorum, & curialium decreta constituuntur: priùs illis qui eos cognoscunt, in actis monumentorum, esse ipsos orthodoxos; iurantibus. Actus ipse, in Episcopi præsentia celebratur.

XX. Nullus ad vllam militiam admittitur, nisi per tres in actis monumentorum, propositis sacrosanctis euangeliis, ei testimonium perhibitum fuerit, quòd sit Christianus orthodoxus: qui quidem actus apud eius loci præsidem celebratur, vbi militaturus est: duobus solidis eius nomine soluendis. Quod si neglectum fuerit, præses L. libras soluit, & officium eius XX, & qui militiam consequutus est, X. simúlque loco mouetur. Qui falsum dixere testimonium, pœnâ corporali adficiuntur: atque ipsæ multæ, periculo comitis rerum priuatarum, priuatis inferuntur. *Anton. Aug. hinc sumsit, sed frigidè vertit.*

ἢ ἀξιοῦται ὅτι τοῖς ἀξεπάστοις τῶν δημοσίων λογισμῶν. ἀλλ' εἰ μὲν ἱερὸν τύπον ἐκ σιωαρπαγῆς ὑπιφέρωνται, ἄδηλον ὁ ἐπίσκοπος ἔχει παραδέχεσθαι αὐτὸν, καὶ μεμνῆσθαι τὰ βασιλέα· εἰ δὲ παράταξις ἢ κομμονιτώρια, ἢ ψήφους ἀρχικὰς ἔχει, πομπελῶς αὐτὰ οἱ ὑπίσκοποι καὶ οἱ ἄρχοντες . . . . . σιωπῶν ζημιοῦται ὁ ὑπίσκοπος ἀναπαχτεῖται.

Ὁ ἐμφανίζων ἐν ἐπαρχίᾳ ἱεροὺς τύπους, ἢ διαπάξεις, ἢ παραγωγὰς ἀρχόντων, ἢ ἐσπάτων, ἢ καθιδρύσεις ἀνδριάντων, ἐὰν πλέον ἓξ νομισμάτων ἀπὸ ὅλης λάβῃ τῆς ἐπαρχίας, ὃ τετραπλοῦν τοῦ παρεσπόδου ἀποδίδωσιν, ἄδηλον ἔχοντος τοῦ ὑπισκόπου τοῦτο κωλύειν, καὶ ποινῆς δέκα χρυσίου λιτρῶν ὑπικειμένης τῷ ἄρχοντι, καὶ τῇ πάξει, καὶ τῷ ὑπισκόπῳ· εἰ μὴ πλὴν ὑπερβαξίαν κωλύσωσιν.

Οὐ δεῖ παραδέχεσθαι τὸν μὴ τύπου παρὰ τῶν ἀρχόντων στελλόμενον ὅτι καθαιρέσεως ὀλίγου, ἢ καθαιρέσεως οἰκοδομημάτων, ἢ τοιούτων ἄλλων· ἢ καὶ μὴ κωλύων ὁ ὑπίσκοπος, τῇ αὐτῇ ὑποκείται ποινῇ.

Δεῖ τὸν ὑπίσκοπον καὶ τὸν πατέρα παρεῖναι τῷ μὴ δεῖν ἄνωθεν ἀλόγως κατέχεσθαι τοὺς πολιτικοὺς τόπους, μηδὲ τούτους ἀποδίδοσθαι χωρὶς ἱεροῦ τύπου· καὶ ἀναζητεῖν τοὺς ἀπὸ ἱεροῦ τύπου νομὰς ὑδάτων ἐχοντας· ὡς μὴ τὸν μὲν ἧττον, τὸν δὲ πλέον ἔχειν τῷ παρεσπόντος.

Εἰ μὲν ἀκίνητον ἔχουσιν οὐσίαν οἱ ἐν ἐπαρχίαις ὑποτιμαθέντες ἐξωμοσίας, καταπιστεύονται. Εἰ δ' μὴ, παρὰ τοῦ ὑποδήσιν ἐγγυητοῦ δίδοσι μέχρι τῆς ἥδη χρεωστούσης ποσότητος. Εἰ δὲ περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῶν ἐγγυητῶν ἀμφιβάλλεται, δοκιμάζονται παρὰ τοῦ ὑπισκόπου καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ ἐκδίκου εἰς ταὐτὸ συνιόντων· καὶ ὁ ταλεὶς σὺν λαμπρᾷ ὑπὲρ τῆς ἐξωμοσίας ἢ τῶν ἐγγυητῶν. Εἰ δὲ ἐξ ἰδικῆς τοῦ βασιλέως κελεύσεως, ἢ παραξέως ἄρχοντος, ὑπηρετήσῃ δὲ παρόντι ὁ παρακτωρ ἄγειν ἐκεῖνον μὴ καταπιστευόμενον, τοῦτο ποιῆσαι ἀζημίως, κἀνταῦθα τῶν αὐτῶν ὑπημίων χρεωστούντων καὶ τοῦ ὑπι-

vel peræquatores, ad diſcutiendas rationes publicas, mittant: ſed ſi qui ſacram formulam ſubreptitiam adferunt, Epiſcopi poteſtatem eius accipiendæ habent, & ad Imperatoriam maieſtatem referendi. Ceteroqui eiuſmodi mandata, vel commonitoria, vel decreta præſidalia ne prorſus admittantur, efficiant Epiſcopi. Quòd ſi rem ſilentio præterit Epiſcopus, indignationem incurrit.

Qui ſacras in prouincia formulas, vel conſtitutiones, vel præſidum conſulúmve perductiones, vel ſtatuarum erectiones inſinuat; ſi ampliùs ſex ſolidis acceperit ex vniuerſa prouincia, quadruplum eius, quod hanc quantitatem ſuperat, reſtituit: habente huius rei prohibendæ poteſtatem Epiſcopo, & pœna decem auri librarum incumbente præſidi, atque officio, & ipſi Epiſcopo, ſi ſummæ maioris exactionem non prohibuerint.

Non admittendus eſt, qui cum formula mittitur à præſidibus ad expurgationem aquæductuum, vel demolitionem ædificiorum, aliorúmve talium, vel imaginum causâ. Qui hoc non prohibet Epiſcopus, eidem obnoxius eſt pœnæ.

Debet Epiſcopus, & municipij pater prouidere, ne loca municipij iure nullo ab aliquibus poſſideantur, neve ſine formula ſacra locentur: & eos perquirere, qui ex formula ſacra poſſeſſiones aquarum habent; ne minus hic, ille plus, quàm par ſit, habeat.

Si habent patrimonium in aliqua re ſoli conſtitutum, qui commoniti ſunt in prouinciis: iuratoria cautione præſtita, fidei ſuæ committuntur. Sin autem, pro ipſius cauſæ modo dant fideiuſſorem, vſque ad ſummam, quæ nunc eſt in vſu Quòd ſi num fideiuſſores ſoluendo ſint, ambigitur: ab Epiſcopo, & municipij patre, & defenſore, in vnum conuenientibus, explorantur: nec qui miſſus eſt exactor, quidquam nomine iuratoriæ cautionis, aut ſatiſdationum accipit. Sin ex ſpeciali iuſſu Principis, aut mandato maximi magiſtratus, imperatum exactori fuerit; vt ipſam perſonam abducat, nec eam fideiuſſioni committat; hoc ipſum, abſque iactura tamen ipſius, faciat: habentibus heic quoque locum pœnis iiſdem aduerſus Epiſco-

pum atque præſidem, ſi legem hanc violari permiſerint; aut quum aliquid delinquitur, confeſtim id Principi non indicauerint. Et oportet eos non ampliùs ſibi retinere, quàm conſtitutum ſit dari nomine ſportularum: neque per coactionem aliqua fieri debet exactio, præter indicatos ſuperiùs ſex ſolidos, in conſtitutionum publicatione, cauſiſque ceteris; & quæ in publico vtiles, & eos municipij vſus, qui probentur vniuerſis, expenduntur. Seruabit etiam Epiſcopus ea, quæ ſancita ſunt de ademptione armorum, & adæratione metatorum.

XXVII. Si pater furioſo curatorem in teſtamento reliquerit, is abſque ſatisdatione ſit curator. Si nullum reliquit, adgnatus eius, qui ex lege vocatur, curationem accipit. Sin adgnatus nullus exſtet, aut non idoneus inueniatur: alius arbitratu præſidis conſtituitur. Ac ſiquidem patrimonium ſufficiens habet, non ſatisdat: ſin autem, pro modo facultatum ſuarum fideiuſſorem præſtat. Et vtroque caſu tam iuramento, quàm actis interuenientibus, euangelia tangens, in præſentia præſidis, & Epiſcopi, & trium primatum deponit; omnino ſe res furioſi ad vtilitatem eius geſturum. Facit etiam publicum inuentarium, atque ita res accipit, & adminiſtrat eas arbitratu ſuo; manentibus interim ſub hypotheca rebus ipſius, ad ſimilitudinem Epiſcopi, & curatoris pupilli.

XXVIII. Furioſorum, & mente captorum liberi, matrimonium contrahere poſſunt; tam dote, quàm donatione ante nuptias à curatoribus eorum præſtanda: ſic tamen, vt heic quidem, æſtimatione præfecti vrbi; in prouinciis verò, ipſorum præſidum & Epiſcoporum; tam opinio perſonarum, quàm rerum præſtandarum ſumma ſpectetur. Et fiunt hæc abſque ſumptu, præſentibus curatoribus, & inſignioribus furioſi dementiſque cognatis.

Dedit integram A. Auguſt. cum interpretatione vitioſa.

XXIX. Nullus ab initio clericum accuſet apud Patriarcham, ſed apud Epiſcopum ipſius: quem ſi ſuſpectum habet, agat apud Metropolitanum. Sin & ille ſuſpectus eſt, vnà cum ipſo iudices eſſe debent ex totius ſynodi perſona tres, qui ordinationis ſerie priores ſint. Quorum ſententiis ſi non

σκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος, εἰ παραλαθεῖαι συγχωρήσαιεν· ἢ παραλαμβάνοιτο λύσις, μὴ δεῖπον μεμυήσωσι τῇ βασιλείᾳ· δεῖ δ' αὐτοὺς φυλάττειν μηδὲν πλέον τοῦ διατεταγμένου δίδοσθαι σπόρτουλα. ἐξ ἀνάγκης οὐ δεῖ γίνεσθαι ἀφαίρεσιν, πλὴν τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἐξ νομισμάτων, ἐπιφανείας διατάξεών καὶ λοιπῶν αἰτιῶν, καὶ τῶν εἰς κοινωφελῆς παλιτικὰς χρείας καὶ πάσαν ἀναγκαίους. παραφυλάξει δ' ὁ ἐπίσκοπος τὰ νομοθετηθέντα περὶ καλύσεως ἀφοπλισμοῦ, καὶ ἀπαγορευσμοῦ μετάτων.

κζ'. Εἰ μὲν ὁ πατὴρ ἐάσῃ καὶ διαθήκας τοῦ μαινομένου κουράτορα, γίνεται χρεὶς ἐγγύης· εἰ δὲ μὴ καταλίπει ὁ ἐκ τοῦ νόμου καλούμενος συγγενὴς αὐτοῦ, γίνεται. ἢ συγγενοῖς μὴ ὄντος, ἢ ἀνεπαρκοῦς διαπεμένου, καὶ ἕτερος κατὰ δοκιμασίαν τοῦ ἄρχοντος γίνεται· καὶ εἰ μὲν ἔχει ἀξιόχρεον οὐσίαν, οὐ δίδωσιν ἐγγύας· εἰ δὲ μή, δίδωσι παρὰ ὃ ἐγγυητοῦ. ἐφ' ἑκατέρου δὲ πράγματος ἀναμέτως ὅτι παρέξεως κατατίθεται, τῶν διαγελίων ἀπτόμενος πρόσωπα τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τελῶν παρεστηκότων, ὅτι συμφέρῃ τοῦ μαινομένου πάντα ποιεῖν. ποιεῖ δὲ καὶ δημόσιον ἰμβεντὸν, καὶ αὐτὸς λαμβάνει τὰ παρόντα, καὶ διοικεῖ αὐτὰ παρὰ τὴν ἰδίαν δοκιμασίαν, καὶ ὑπόκεινται δὲ παρόντα αὐτῷ, καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ κουράτορος τοῦ νέου.

κη'. Οἱ παῖδες τῶν μαινομένων καὶ τῶν παραφερνούντων δύνανται γαμεῖν, παρικὸς παρὰ γάμου δωρεᾶς ἐπιδιδομένης παρὰ τῶν κουρατόρων αὐτῶν, καὶ δοκιμασίαν ἐκείνων μὲ τῆς τῆς πόλεως ἐπάρχου, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, τῶν ἐπεχόντων, καὶ τῶν ἐπισκόπων, τῆς ὑπολήψεως τῶν προσώπων καὶ τῶν ποσῶν τῶν ἐπιδεδομένων σκοπουμένου. ἐὰν δὲ γένωνται διαπόμπαι, παρόντων καὶ τῶν κηδεμόνων καὶ τῶν ἐπισκόπων συγγενῶν τοῦ μαινομένου καὶ τοῦ παραφέροντος.

κθ'. Μηδεὶς ἐν παρέσται αἰτιάσθω κληρικὸν παρὰ τὸν πατριάρχην, ἀλλὰ παρὰ τὸν ἐπισκόπου αὐτοῦ. εἰ δὲ παρὰ αὐτὸν ὑποπίπτει ἔχει, παρὰ δὲ μητροπολίτην· εἰ δὲ κἀκεῖνος ὑποπτίας ἔστι, δεῖ σὺν δικάζειν αὐτῷ ἐκ προσώπου τῆς ὅλης συνόδου πρὸς, τοὺς κατὰ τὴν τάξιν τῆς χειροτονίας πρεσβυτέρους. καὶ εἰ μὴ σφᾶς

τὰ

τὰ κεχρημάτα, τ' τ δ[ι]οικήσεως πατριάρχλυ ὑπικαλεῖσθαι, καὶ τοῖς πρ' αὐτὸ κρινομένοις ἐμμένειν, ὡσπερεὶ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἐδιοίκησεν. οὔτε γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν πατριαρχῶν ψῆφοι. ὁ αὐτὸς καὶ ἐπὶ τοῖς ὑπισχνουμένοις ἐπαγόντων. ἔξεστι δὲ καὶ τὸν πατριάρχην αἰτιᾶσθαι, ἐφ' ᾧ διὰ γραμμάτων αὐτοῦ τὸν ἐπίσκοπον ὑπισχνεῖσθαι· καὶ οὐδὲν πλέον δ'. χρυσίων ἐπὶ συκοφαντίαν λαμβάνῃ ὁ παρὰ τοῦ πατριάρχου ἢ μητροπόλιτου πεμπόμενος κληρικός· ἢ ἔνθα ἐπίσκοπος ὁ πεμφθεὶς εἴη, οὐ πλέον τῶν ἓξ νομισμάτων ἐφ' οἱασδήποτε αἰτίᾳ ἢ ποσότητι. ὁ δὲ πατριάρχης ἀκροᾶται τ ἐκκλήτου, τῶν κατ' ὑπεξαιρεσιν αὐτοῦ δικαζῶν ὑπισχνουμένων ἢ μητροπολιτῶν. ὁ παρὰ ταῦτα ποιῶν, διπλοῦν δίδωσι τὸ ὑποφερόμενον, καὶ γίνεται παρὰ τοῦ πατριάρχου ἢ τοῦ μητροπολίτου ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ὑπαίμιον, ἐμβαλλόμενος τῇ ἐκκλησιαστικῇ καταλόγῳ. ταῦτα μὲν, ἔνθα πρὸς ἐκκλησιαστικὸν ὁρῶν κατάστασιν. ἐὰν δὲ πολιτικὴ εἴη ἡ ἀμφισβήτησις, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ ἐνάγων ἢ ὁ κατηγορῶν ταῦτα φυλάττειν, ἀλλὰ ἄδειαν ἔχει πρὸς τοὺς ἄρχοντας χωρεῖν.

λ'. Πᾶσα κηδεμονία τ οὐσίας οὕτως ἄγει φ'. νομισμάτων, οὐ πρὸς ᾧ ἄρχοντι γίνεται, ἀλλὰ πρὸς ᾧ τ πόλεως ἐκδίκῳ ἢ στρατηγῷ· καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς ᾧ ἰουρεδίκῳ, ἅμα ᾧ ὑπισχνῆται ἢ δημοσίοις προσώποις, εἶτα τούτων ἡ πόλις ὑποθήκην ἐγγυητὴν διδομένου πρὸς τὸ μέσον τ οὐσίας, δοκιμασίᾳ τ εἰρημένων προσώπων, καὶ τ ἀλλων τ εἰωθότων ὑπὲρ τ κηδεμονίας προϊόντων, καὶ δύο νομισμάτων διδομένων. τ τ χρεωστοῦντι ὑποτεθειμένου ἀφ' μεῖζον κέρδος, ἢ πλέον λαμβάνοντος, ἄπαν ἀναδιδόντος τριπλοῦν, καὶ τ φορτίσματος ἐκπίπτοντος. ἔνθα δὲ κηδεμονίαν ὁ ἔκδικος προῖσα τοῦ ὑπισχνουμένου ποιῇ, δεῖ τὰ γραπτόμενα ἐν τῷ τ ἐκκλησίας ἀρχείῳ ἀποτίθεσθαι. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ πρὸ μόνου τοῦ πραίτωρος αἱ κηδεμονίαι γίνονται.

λα'. Εἰ δέ τις κατέχων πρᾶγμα ἀφορέσει μοι ἀπεστιν, ἢ infans ἐστιν, ἢ μαίνεται, καὶ οὐ κηδεμονεύεται, ἔξεστί μοι ἐμπροθέσμως ἄρχοντι προσελθεῖν τούτου χάριν, ἢ λίβελλον ὑποδοῦναι, καὶ ὁ χρόνος ἐκκόπτεται· εἰ δὲ μὴ δύναται ἄρχοντι προσελθεῖν, δεῖ με πρὸς τ ὑπίσχνον εἰσιόντα

contentus sit, diœcesis suæ Patriarcham imploret, ac pronuntiatis ab illo adquiescat, quasi si ab initio ius ille dixisset. Nam à Patriarcharum sententiis non adpellatur. Idem & in iis locum habet, qui Episcopos conueniunt. Licet autem in eum finem apud Patriarcham conqueri, vt is per litteras suas causam ad Episcopum remittat: nec amplius † quatuor siliquis nomine sportularum accipit clericus, qui à Patriarcha vel Metropolitano mittitur: vel si, qui accusatus est, Episcopus sit; non amplius sex solidis, in quacumque causa vel summa. De adpellatione Patriarcha cognoscit, & iudices per ipsius commissionem sunt Episcopi, vel Metropolitani. Qui præter hæc agit, duplum restituit eius, quod vltra modum exegit; & à Patriarcha vel Metropolitano ecclesiasticæ pœnæ subiicitur, & à catalogis ecclesiasticis remouetur. Et hæc quidem, si ad ecclesiasticum statum causa spectet. Sin disceptatio ciuilis sit, non cogitur actor hæc seruare, sed apud præsides conueniendi facultatem habet.

† *sexta solidi pars mentionem facit ipsa constitutio.*

XXX. Omnis curatio; si patrimonium ad quingentos vsque solidos se porrigat, non apud præsidem constituitur: sed apud defensorem ciuitatis, vel duumvirum, & Alexandriæ apud Iuridicum, præsente Episcopo, vel personis publicis, si earum in ciuitate copia sit: fideiussore pro modo patrimonij præstando, dictarum personarum arbitratu: atque ceteris, quæ creandis curatoribus fieri solent, obseruandis; ac duobus aureis soluendis: eo, qui creationem maioris lucri causa differt, vel amplius accipit, id omne triplum restituente, & munus curationis amittente. Ceterum vbi curatorem defensor Episcopo præsente dat, gesta in archiuo ecclesiæ reponenda sunt. Constantinopoli quidem apud prætorem dumtaxat curatores creantur.

Huius mentio fit Instit. de Attil. tut. §. nos autem. Constitutio habet.

XXXI. Si is, qui detinet rem ad me pertinentem, absens est, vel in magistratu constitutus, vel infans, vel furiosus, nec tutorem aut curatorem habet: licitum mihi est, vt intra constitutum tempus hoc nomine præsidem adeam, vel libellum porrigam, & tempus interrumpitur. Quòd si præsidem accedere nequeo, conuento Episcopo

per ſcripturam animi mei ſententiam manifeſtare debeo.

Auton. Auguſt. hinc ſumſit. vertis mali.

XXXII. Quum dominus in recipienda emphyteutica re moram interponit, emphyteuta poteſtatem habet eius ſignandæ, ac Conſtantinopoli quidem ſub triennij finem adteſtationis faciendæ apud præfectos prætorio, vel præfectum vrbi, vel iudicem ei, qui emphyteuſin recipere recuſat, competentem; vel apud Patriarcham denique, ſi dominus emphyteuticæ rei potens ſit: in prouinciis autem, apud præſidem; vel abſente præſide, apud defenſorem vel Epiſcopum eius ciuitatis, in qua recuſans degit: atque horum alterutrius teſtimonium accipiendi. Quòd ſi ne ita quidem receperit ille rem emphyteuticam, ſanè nec contractus emphyteuticus ſoluitur, & emphyteuta ſequentis etiam temporis penſionem lucratur: donec ipſe dominus adteſtationem miſerit, qua eam exigit. Tunc enim illam ab adteſtatione facta, non ratione præteriti temporis, accipiet: exactóque triennio poſt factam adteſtationem, ſi contumax emphyteuta ſit; eum expellere poteſt.

Contius integram edidit ex Aut. Aug.

XXXIII. Qui ancillam, vel ingenuam, inuitam in ſcenam, orcheſtrámve trahit, vel prohibet hac illam profeſſione liberari, vel à fideiuſſoribus eius aurum exigit: à præſide ac Epiſcopo proſcribitur, & ciuitate pellitur. Quòd ſi præſes ipſe eſt, qui vim adhibet; ab Epiſcopo prohibetur: vel rem Imperatori Epiſcopus indicat. Fideiuſſores abſque iactura ſeruantur. Et eiuſmodi mulieres legitimè nubunt etiam in dignitate conſtitutis, ac ſine reſcripto Principis: dotalibus tamen inſtrumentis interuenientibus. Eadem locum habent etiam in filiabus ſcenicarum.

XXXIV. Epiſcopus aut clericus, qui aleâ ludit, vel ſocietatem cum alea ludentibus habet, vel qui aliis adſidet, theatri venationiſve ſpectator; à miniſterio ſacro ſegregatur, & annonis ſuis priuatur. Simul ei tempus ad pœnitentiam conſtituitur, intra quod tempus ſi dignè viſus fuerit egiſſe pœnitentiam: humanitatem pontificiam impetrat. Quòd ſi eo tempore exacto, perſeuerauerit; prorſus à clero ſubmouetur, & vnà cum patrimonio ſuo fit curialis eius municipij, cuius erat clerico.

* [ἐγγράφως] τὴν γνώμην μου φανερῶσαι. * *Deeſt in MS. Fab.*

λϚ'. Ἀναβαλλομένου τὸ δεσπότου δέξασθαι τὸ ἐμφύτευμα, ἄδειαν ὁ ἐμφυτευτὴς ἔχει σφραγίζειν αὐτό· καὶ ἐν μὲν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῷ σφραγὶ τῆς τελετῆς ἐκμαρτύρεσθαι τοῦτο πρὸ τοῖς ἐπάρχοις, ἢ τῷ ἐπάρχῳ, ἢ πρὸ τῷ τοποτηρητῇ τῆς πραιτουμένου ἄρχοντι, ἢ παρὰ τῷ πατριάρχῃ, τοῦ δεσπότου δυναίσου ὄντος. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, παρὰ τῷ ἄρχοντι· ἢ μὴ ἐνδημοῦντος αὐτοῦ, παρὰ τῷ ἐκδίκῳ ἢ τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως, καθ' ἣν ἔστιν ὁ παραιτούμενος, καὶ πρὸ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν τοποτηρεῖσθαι μαρτυρίαν. καὶ εἰ μὲν ὃ οὕτως δέξηται, οὔτε τὸ ἐμφύτευμα λύεται, καὶ κερδαίνει τὸ τέλος ὁ ἐμφυτευτὴς καὶ τὸν ἑξῆς χρόνον, ἕως ἂν ὁ δεσπότης στείλῃ διαμαρτυρίαν ἀπαιτῶν. ἐξ ἐκείνου γὰρ, οὐ μόνον ὑπὲρ τοῦ παρελθόντος χρόνου λήψεται· καὶ ἐπὶ τελετῇ μὲν τῇ μαρτυρίᾳ ἀγνωμονοῦντα τὸν ἐμφυτευτὴν ἔξεσθαι δεῖ αὐτά.

λγ'. Ὁ δούλῳ ἢ ἐλευθέρᾳ ἀκουσθὲν εἰς σκηνὴν ἢ ὀρχήστραν καθέλκων, ἢ ἀπαλλαγὴν κωλύων, ἢ τοὺς ἐγγυητὰς αὐτῆς ἀπαιτῶν χρυσίον, δημεύεται δι' αὐτοῦ τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῆς πόλεως ἐξωθεῖται. εἰ δὲ ὁ ἄρχων ἔστιν ὁ βιαζόμενος, κωλύεται παρὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ μηνύει τῷ βασιλεῖ ὁ ἐπίσκοπος. φυλάττονται δὲ οἱ ἐγγυηταὶ ἀζήμιοι. αἱ δὲ τοιαῦται γυναῖκες διγάμους οὔσας, νομίμους γαμοῦσι, καὶ ἀξιωματικοῖς χωρὶς βασιλικῆς αὐτογραφῆς, μετὰ λύσιν προϊκός. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ θυγατέρων σκηνικῶν.

λδ'. Ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς κυβείαν ἢ κοινωνοῦν τοῖς κυβεύουσιν, ἢ παρακαθήμενος, ἢ θεᾶσθαι ἢ κυνηγίαν θεωρῶν, ἀφορίζεται τῆς ἁγίας λειτουργίας, καὶ τῆς συνόδου αὐτοῦ στέρεται, καὶ ὁρίζεται αὐτῷ χρόνος εἰς μετάνοιαν. καὶ ἐὰν ἐν τούτῳ τοῦ χρόνου ἀξίως φανῇ μετανοήσας, ἱερατικῆς ἀξιοῦται φιλανθρωπίας. εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸν χρόνον ὑπομείνῃ, τελέως ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ γίνεται βουλευτὴς μετὰ τῆς αὐτοῦ οὐσίας, τῆς πόλεως ἧς ἦν κληρι-

χὴς, ἢ τ πόλεως ἐκείνης ὄσι ἐχούσης βουλευτήριον· γίνεται εἰς τὸ χρήζουσθαι ὑπ τ πλησιαζουσῶν· εἰ δ οὐσίαν ὄσι ἔχει, γίνεται ταξεώτης. παραφυλάττουσι δὲ ταῦτα οἱ πατριάρχαι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἐκκλησιέκδικοι, καὶ οἱ ἐκείσης διοικήσεως ὕπαρχοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ ἔκδικοι ταῦτα τοῖς ἱερεῦσι προσαγγέλλοντες. δεῖ δὲ ταῦτα μετὰ τῆς ἀκριβείας ὑπὲρ τῶν διαγελίων ζητεῖσθαι, καὶ τοῖς συκοφάνταις ἀγανακτεῖσθαι. ἔχει δὲ διαφόρους ποινὰς κατὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ τ τάξεων, καὶ τ ἐκδίκων, εἰ ταῦτα μαθόντες, μὴ προσαγγείλωσι τοῖς προσφόροις ἱερεῦσιν.

Omnia quæ ad Patriarchas, Metropolitanos, Archiepiscopos, Episcopos, Ecclesiæ defensores, Præfectos prætoriis, Vicarios, Comites, Duces, Præsides, Magistros militum, Tribunos, Numerarios, Curiales, Decuriones, Plebeios, Agricolas, Colonos, Inquilinos, Servos, Libertos, Latinos Iunianos, Peregrinos, Hæreticos, Samaritas, Iudæos, Gentiles, Apostatas, Iudices, Officiales, Militares, Rusticos, Milites, Pedites, Equites, Barbaros, Scholares, Notarios, Agentes in rebus, Cohortales, Stratores, Cursores, Mansionarios, Stabularios, Veredarios, Curiosos, Stationarios, Tabellarios, Susceptores, Arcarios, Actuarios, Exactores, Mensores, Frumentarios, Horrearios, Susceptores, Dispensatores, Primicerios, Defensores, Tribunos, Notarios, Ostiarios, Cancellarios, Castrenses, Ministeriales, Patrimoniales, Procuratores, Actores, Conductores, Saltuarios, Vilicos, Pastores

L. 17. C. de hæreticis.

Lib. I. tit. V. conſtit. XVII. cuius initium, τῆς ἁγίας. Vt quæ aduerſus Samaritas ſtatuta ſunt, cuſtodiantur: prouideant Epiſcopi.

Lib. I. tit. VI. conſtit. I. cuius initium, *Antiſtes*. Epiſcopus eum, qui iam baptizatus eſt, ſi rebaptizare fuerit auſus: ordine ſuo remouetur. Hoc enim præceptis Apoſtolicis repugnat.

L. 3. C. de his qui ad eccleſ.

Lib. I. tit. XII. conſtit. III. cuius initium, αἰτώχθωσαν. Armati confugæ arma deponere debent. Si non paruerint, neque ceſſerint promiſſæ ab Epiſcopo & clericis ſecuritati, cum iuriſiurandi præſtatione: ne ſic quidem eos abſque ſententia Epiſcopi licet abripere.

L. 1. C. de his qui in eccl. man.

Lib. I. tit. XIII. conſt. I. cuius initium, *Iamdudum*. Epiſcopi teſtium vice ſubſcribant in inſtrumentis eorum, qui manumittuntur in eccleſia.

Lib. I. tit. LV. conſtit. VIII. cuius initium, *Defenſores*. Ciuitatis defenſor, adſentiente Epiſcopo, conſtituitor.

† Supra, ἀπαγορεύομεν legitur. & pertinent hæc ad l. 2. C. de ſpect. quæ non exſtat. Ad l. 1. C. de aleat.

Lib. III. tit. II. conſtit. II. cuius initium, † παραγορεύομεν. Si exſequutor citatum vexet dandi fideiuſſoris cauſa, quem dicat eſſe perſonam, quæ ſoluendo non ſit: prouidentia & iudicio Epiſcopi eum accipiat.

Lib. III. tit. XLIII. conſtit. I. cuius initium, ἡ τῶν κύβων. In aleæ luſum inquirere poſſunt Epiſcopi, & prohibere, ne fiat.

L. 14. C. de non num. pec. §. in omni verò.

Lib. IV. tit. XXX. conſtit. XIV. cuius initium, *In contractibus*. Qui propter difficultatem quamdam nequit per locorum præſidem, vel per defenſorem facere denuntiationem exceptionis non numeratæ pecuniæ, licentiam habeat adeundi Epiſcopum, & per eum hanc manifeſtam faciundi creditori.

L. vlt. C. de nupt.

Lib. V. tit. IV. conſtit. XXIX. cuius initium, πάσῃ. Scenica mulier, quæ liberari vult, & à præſide impeditur; Epiſcopum adire poteſt, vt eius prouidentia ad vitam honeſtam ac pudicam ſe conferat.

L. 7. § vlt. C. de curat. fur.

Lib. V. tit. LXX. conſtit. VII. cuius initium, *Quum*. Curatores Epiſcoporum iudicio & diſcuſſione conſtituuntor.

L. 2. C. de annali except.

Lib. VII. tit. XL. conſtit. II. cuius initium, *Vt perfectius*. Poteſt aliquis,

Βιϐ. α'. πτ. ε'. διάτ. ιζ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, τ' ἁγίας. ὅπως δὴ τὰ καὶ τ' σαμαρίτων νομοθετηθέντα φυλαχθῇ, προνοείτωσαν οἱ ἐπίσκοποι.

Βιϐ. α'. πτ. ς'. διάτ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Antiſtes. Ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἤδη βαπτισθέντα αἱρετίσαι τολμήσας ἀποχειροτονείσθω. τοῦτο γὰρ τοῖς ἀποστολικοῖς μάχεται παραγγέλμασιν.

Βιϐ. α'. πτ. ιϐ'. διάτ. γ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, ἀμειώθωσαν. Τοὺς ἐν ὅπλοις προσφυγὰς ἀποθέσθαι τὰ ὅπλα μὴ πεισθέντας, μήτε εἰρήνης τῆς παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ἐκ τ' κλειστῶν ἐπαγγελθείσης ἀσφαλείας, μήθ' ὅρκου δόσεως, οὐδὲ οὕτως ἀνθ' τοῦ ἐπισκόπου γνώμης ἔξεστιν ἀποσπᾶσθαι.

Βιϐ. α'. πτ. ιγ'. διάτ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Iamdudum. Οἱ ἐπίσκοποι ἐν τάξει μαρτύρων ὑπογραφέτωσαν ἐν τοῖς συμβολαίοις τ' ἐν ἐκκλησίᾳ ἐλευθερουμένων.

Βιϐ. α'. πτ. ι'. ἀφορ. ᾱ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Defenſores. Ὁ ἔκδικος σταναιρούσθω τοῦ ἐπισκόπου παραλλέσθω.

Βιϐ. γ'. πτ. ιϐ'. ἀφορ. ᾱ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, παραγορεύομεν. Εἰ μὴ ὁ ἐκδιδασκὴς ἀφαιρεῖται τ' ὑπομνηθέντα περὶ τοῦ ἐγγύου, πρόσωπον φάσκων αὐτὸ ἄπορον, προνοίᾳ δ' χρίσει τοῦ ἐπισκόπου τοῦτο διχάζω.

Βιϐ. γ'. πτ. μγ'. ἀφορ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, ἡ τ' κύβων. Τῶν δ' κόπου παρηγόρων δύνανται οἱ ἐπίσκοποι διαζητεῖν, δ' κωλύειν γίνεσθαι.

Βιϐ. δ'. πτ. λ'. ἀφορ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, In contractibus. Ὁ ἀφ' ἑνὸς δυσχέρειαν μὴ δυνάμενος ἀφ' τοῦ ἄρχοντος τῶν τόπων, ἡ τοῦ ἐκδίκου ποιεῖσθαι τὴν περὶ τ' ἀναγνείας ἀφαίρεσιν, ἐξέστω τοῦ προσιέναι τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀφ' τούτου ταύτην ποιεῖν φανερὰν τῷ χρεώστῃ, τῇ δόσει, ἢ οἵμῃ τῷ πράττει.

Βιϐ. ε'. πτ. δ'. ἀφορ. κθ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, πάσῃ. Ἡ σκηνικὴ ἐλευθεῦσαι βουλομένη, καὶ παρὰ τοῦ ἄρχοντος κωλυομένη, δύναται προσιέναι τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα προνοίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ τ' σεμνὸν καὶ σώφρονα βίον μετέλθῃ.

Βιϐ. ε'. πτ. ο'. διάτ. ζ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Cum. Οἱ κουράτορες ἐν χρίσει καὶ δοκιμασίᾳ τῶν ἐπισκόπων προσαλλέσθωσαν.

Βιϐ. ζ'. τίτλος μ'. ἀφήκεις β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Perfectius. Δύναταί τις προσιὼν

τῷ ἐπισκόπῳ, τὸ πέρυσι κατ' αὐτὸν χρόνον ἀφαιρεθέν.

Βιβ. ἡ'. τίτ. ε'. διάτ. γ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Sancimus. Τὸ ἐκτεθὲν βρέφος μὴ καταδουλούσθω τῇ φροντίδι τοῦ ἐπισκόπου.

Βιβ. θ'. τίτ. δ'. διάτ. ς'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Οὐδένα. οἱ θεοφιλέστατοι τῶν τόπων ἐπίσκοποι μιᾷ ἑκάστης ἑβδομάδος ἡμέρᾳ, τουτέστι δ'. ἢ τῇ ς'. τὰς φυλακὰς διερευνάτωσαν.

Βιβ. θ'. τίτ. ε'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, ἰδιωτικάς. ἐάν τις βληθῇ εἰς ἰδιωτικὴν φυλακὴν προνοίᾳ τῆς θεοφιλοῦς ἐπισκόπων, ἀφιέσθω παραχρῆμα ἐκ φυλακῆς. σημείωσαι ὅτι ῥᾳθυμουμένου τοῦ πράγματος τούτου, δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἀναφέρειν τῷ κατὰ καιρὸν τῶν θείων πραγμάτων· τοῦτο γὰρ, φησὶ, μὴ ποιήσαντες, οὐ τὸν περὶ μόνου οὐσίαν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν σωτηρίαν αὐτῶν,* ὑποκείσεται κινδύνου.

*f. ἐκείνου ἐστὶν

Βιβ. ιϛ'. τίτ. ξγ'. διάτ. β'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. Ὁ μείωσιν ἵνα ἐμφανίσας τῇ ἐπαρχίᾳ, καὶ πλέον ἓξ νομισμάτων βουλόμενος ἀφαιρεθῆναι τῆς ἐπαρχίας, προνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου ἀπωθείσθω.

Ἀναγνωθῇ τῷ μετὰ τὰς νεαρὰς πλεῖ ς'. διάταξιν, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ· νόμος περὶ τοῦ πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ τὸ οε'. ἀνεπίγραφον μέν οὐσιν, ἀναγκαίαν δὲ φιλανθρωπον. καὶ τὸ ρδ'. ἧς ἡ ἐπιγραφὴ, Διάταξις περὶ τίσι δικάζειν δεῖ μοναχοὺς καὶ ἀσκητείας. καὶ τὸ π'. ἧς ἡ ἐπιγραφὴ· ἡ διὰ τὸ ἀξίωμα πικρὸν καὶ τὸ ἐπισκοπῆς ἐλευθεροῦσα τὸ ὑποξυσιότητος. Εὑρήσεις γὰρ ἐν μὲν τῇ ς'. πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, καὶ ποῖα ἐπιτίμια ὥρισται κατὰ τῶν παραβαινόντων τὸ διάταξιν, καὶ παρὰ τὸ ἔθος αὐτῆς κεχειροτονημένων.

Ἐν δὲ τῇ ρκδ'. ὡς τὸν ἄρχοντα μὴ βουλόμενον ὑπακοῦσαι τοῦ προστάξαι ποιησαμένου πρὸς αὐτὸν, κατηναγκάζεσθαι ἐκ τοῦ ἐπισκόπου ἀκροάσασθαι τῆς ὑποθέσεως· καὶ ὡς εἰ δίκαιος ὑπάρχει αἰτία, συνακροάσασθαι τῷ ἄρχοντι τὸν ἐπίσκοπον· καὶ εἰ ἀδίκως τινὰ κατεδίκασεν ὁ ἄρχων, καὶ τοῦτο σκοπῆσαι τὸν ἐπίσκοπον· καὶ εἰ συνοίδει, κατακρίναι τὸν ἄρχοντα· εἰ μηδεὶς προσέρχεσθω βασιλεῖ, μὴ ἐπιφε-

adito Episcopo, curtens aduersus se tempus interrumpere.

Lib. VIII. tit. LII. constit. III. cuius initium, *Sancimus*. Episcopus prouideat, ne infans expositus in seruitutem redigatur. *L. 3. C. de inf. expos.*

Lib. IX. tit. IV. constit. VI. cuius initium, Οὐδένα. Religiosissimi quouis in loco Episcopi vno cuiuslibet septimanæ die, vel feria quarta, vel in parasceue, custodias perscrutantor. *Adl. 6. C. de cust. reor.*

Lib. IX. tit. V. constit. II. cuius initium, Ἰδιωτικάς. Si quis in carcerem priuatum coniectus fuerit, religiosissimorum Episcoporum cura extemplo è custodia dimittitor. Nota, quum hoc negotium negligenter agitur, Episcopum rem ipsam deferre debere ad eum, qui pro tempore præpositus fuerit sacris rebus priuatis. Quippe ni hoc fecerint, inquit, non modò circa solum patrimonium, verumetiam circa salutem ipsam periculum incurrent. *Adl. 2. C. de privat. carc. quæ non exstat.*

Lib. XII. tit. LXIII. constit. II. cuius initium, Θεσπίζομεν. Qui quædam nuntiando insinuauerit in prouincia, si ampliùs sex solidis à † prouinciis velit exigere: per Episcopi prouidentiam depellitor. † Rectiùs, ἐπαρχιῶν, *prouincialibus.*

Legito quoque nouellam VI post Codicem editam, cuius inscriptio est; Lex, quæ tradit, quomodo sint ordinandi Episcopi, & cetera. Item, LXXV. quæ inscriptione quidem caret, sed necessaria est, & humana. Item † CIV. cuius inscriptio est; Constitutio, apud quos oporteat litigare monachos, & ascetas. Item, CXXXI, cuius inscriptio est; Constitutio, quæ per dignitates & episcopatum à patria potestate liberat. Inuenies enim in sexta quidem, quonam ordinari modo Episcopos oporteat: & quæ constitutæ pœnæ sint aduersus violantes hanc constitutionem, & eos, qui præter ipsius sanctionem ordinantur. † *In libris editis est constit.* LXXIX.

In vigesima verò prima † nouella sancitur, vt præses, qui audire non vult eum, qui ad ipsum accessit, ab Episcopo causam audire cogatur: atque vti, si iusta subsit causa, cum præside causam cognoscat Episcopus: & si quem præses iniustè condemnauerit; hoc ipsum quoque inspiciat Episcopus: ac si facti conscius sit, præsidem condemnet. Nec Imperatorem quisquam adeat, qui non ad- † *In libris editis* LXXXVI.

fert literas ab eiuſdem ciuitatis Epiſcopo. Nam pœnas eaſdem perferet, quas præſes paſſurus erat, ſi acceſſione admiſſa, cauſam neglexerit, & non cognouerit. Rurſus tradit eadem conſtitutio, vt magiſteriano non concedat Epiſcopus licentiam exigendi maiores ſportulas ea quantitate, quæ hac in conſtitutione definita eſt.

In nouella verò LXXVII ſtatuitur, omnes monachos, & omnes monaſtrias apud Epiſcopum regionis litigare debere, ſi quam aduerſus aliquem litem habeant.

In LXXX verò nouella traditur, vt quicumque dignitatem Epiſcopi ſit conſequutus, liber ſit à conditione curiali, & poteſtate patria.

TITVLVS V.

De hæreticis, & Manichais, & Samaritis.

L. 1. C. de hæret. cum ſeq.

I. QVÆ per cauſam religionis indulta ſunt priuilegia; non habent hæretici: ſed muneribus ſubiecti ſunt.

II. Hæretici non doceant vel inſinuent infidelitatem ſuam, nec clericos faciant. Hæreticus autem eſt, & legibus aduerſus hæreticos latis obnoxius; qui vel paulum ab orthodoxa fide declinat.

III. Orthodoxa eccleſia conuenticulis hæreticorum deſtinata loca conſequitur, licèt in priuatis ſint ædibus. Nec litanias faciunt noctu, vel interdiu. Si quid eiuſmodi publicè factum fuerit, vel in domo priuata; officium præfecti prætorio, quod rem fieri permittit, centum libris; at officium prouinciale, libris L multatur.

IV. Crimen aduerſus Manichæos & Donatiſtas publicum eſt, & ad diuini numinis iniuriam fertur. Nec commune quid ex moribus, aut legibus habent: & proſcribuntur, & omni liberalitate ſucceſſionéque priuantur: nec aliquid donant, nec vendunt, nec emunt, nec quocumque modo contrahunt: & poſt mortem, tamquam in crimine læſæ maieſtatis, accuſantur: omniſque ſuprema voluntas eorum fit irrita, nec heredes eorum filij

ἐθίμως χράμματα τ ἐπισκόπου τ αὐτ πόλεως. ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὑφέξ ζημείας, ἃς ὁ ἄρχων ἔμελλε πάσχειν, εἰ προσέλθοιν δικάμενος, καταφρόνησι, ⋐ οὐκ ἠκροάσατο τ ἐντολέως. πάλιν ἡ αὐτὴ διάταξίς φησιν ὥςε τ ἐπίσκοπον μὴ συγχωρεῖν μαγιστριανῷ σπουρτούλα μισθοδοσίαν πλέον τ ὡρισμένης ποσότητος ἐν τῇ διατάξει.

Ἐν δὲ τῇ ογ'. ὡς πάντες οἱ μοναχοὶ ⋐ πᾶσαι αἱ μοναστρίαι πρὸς τὸν τ τόπων ἐπισκόπων δικάζονται, δίκιλον ἔχουσαι τοῦς ζητα.

Ἐν δὲ τῇ ω'. ὡς πᾶς ὁς ἐπισκοπῆς ἀξιωθεὶς ἐλευθεροῦται, ⋐ βουλευτικῆς τύχης, καὶ ἐπεξουσιότητος.

TITVLVS V.

De hæreticis, & Manichais, & Samaritis.

I. QVÆ per cauſam religionis indulta ſunt priuilegia; non habent hæretici: ſed muneribus ſubiecti ſunt.

II. Hæretici non doceant vel inſinuent infidelitatem ſuam, nec clericos faciant. Hæreticus autem eſt, & legibus aduerſus hæreticos latis obnoxius; qui vel paulum ab orthodoxa fide declinat.

III. Orthodoxa eccleſia conuenticulis hæreticorum deſtinata loca conſequitur, licèt in priuatis ſint ædibus. Nec litanias faciunt noctu, vel interdiu. Si quid eiuſmodi publicè factum fuerit, vel in domo priuata; officium præfecti prætorio, quod rem fieri permittit, centum libris; at officium prouinciale, libris L multatur.

IV. Crimen aduerſus Manichæos & Donatiſtas publicum eſt, & ad diuini numinis iniuriam fertur. Nec commune quid ex moribus, aut legibus habent: & proſcribuntur, & omni liberalitate ſucceſſionéque priuantur: nec aliquid donant, nec vendunt, nec emunt, nec quocumque modo contrahunt: & poſt mortem, tamquam in crimine læſæ maieſtatis, accuſantur: omniſque ſuprema voluntas eorum fit irrita, nec heredes eorum filij

---

ΤΙΤΛΟΣ Ε'.

Περὶ αἱρετικῶν, ⋐ Μανιχαίων, ⋐ Σαμαρειτῶν.

Ἐρμη- ΤΑ προφάσει τ θρησκείας φι- νεία α'. λειτμηθέντα προνόμια οὐκ ἔχουσιν οἱ αἱρετικοὶ, ἀλλὰ ταῖς λειτουργίαις ὑπόκεινται.

β'. Οἱ αἱρετικοὶ μὴ διδασκέτωσαν μηδὲ ἐμφαμιζέτωσαν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, μήτε ποιείτωσαν κληρικούς. αἱρετικὸς δέ ἐστι, ⋐ τοῖς κατ τὴν αἱρετικὴν ὑπόκειται νόμοις, ὁ μικρὸν γοῦν ἐκκλίνων τ ὀρθοδόξου πίστεως.

γ'. Η ὀρθόδοξος ἐκκλησία τὰ τ αἱρετικῶν συναγωγεῖα λαμβάνῃ, κἂν ἐν ἰδιωτικοῖς οἴκοις ὦσιν. οὐ λιτανεύουσι γὰρ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν. εἰ δέ τι τοιοῦτο δημοσίᾳ, ἢ ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ γένηται, ἡ μὲν τάξις τ ὑπάρχου συγχωρήσασα, ρ'. λίτρας· αἱ δ' ἐπαρχεῖοι, ρ'. προσιμῶνται.

δ'. Πούλχηρίαν ἐστὶ, ⋐ τοῖς μανιχαίοις ⋐ δοναπισταῖς ἔγκλημα· καὶ ὅσον εἰς ὕβριν τοῦ θείου φέρεται. καὶ οὐκ ἔχουσί τι κοινὸν πρὸς τὰ ἔθη ἢ τοὺς νόμους, καὶ δημεύονται, καὶ πάσης εὐεργεσίας καὶ ἐλευθερίας καὶ δωρεᾶς, οὔτε δωρεῶνται, οὔτε πωλοῦσιν, οὔτε ἀγοράζουσιν, οὔτε ἐπιπροσθεῖ συναλλάσσουσι· ⋐ μὴ θανάτου, ὡς ἐπὶ τῆς καθοσιώσεως κατεγνωσμένοις· καὶ πᾶσα τελευταία βούλησις αὐτῶν ἀκυροῦται, καὶ οὔτε κληρονομοῦσιν αὐτῶν οἱ

παῖδες, ἐὰν μὴ τῆς φαυλότητος αὐτῶν ἀναχωρήσωσι. ὑμοφρωῦται δὲ καὶ οἱ κρύπτοντες αὐτοὺς ἐν οἰδήσει. ἀνάδυγοι δὲ γίνονται οἱ δοῦλοι αὐτῶν μετιόντες εἰς τὴν καθολικὴν πίστιν.

ε'. Οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ μακεδονιάνοι πνευματομάχοι, καὶ ἀπολιναριασταὶ, καὶ γαναταῖοι, ἤγουν σαββατιανοὶ, εὐνομιάνοι, παπιανισταὶ, μοντανισταὶ, ἤγουν φρισκιλλιανισταὶ, φρύγες ἤγουν πεπουζῖται, μαρκιωνισταὶ, βορβοριανοὶ, μεσσαλιανοὶ, δυτυχῖται, ἤγουν ἐνθουσιασταὶ, δονατισταὶ, ἀνδριανοὶ, ὑδροπαραστάται, ἀσκοδρουγοὶ, βατραχῖται, παυλιανοὶ, μαρκελλιάνοι, ὀφῖται, ἐγκρατῖται, ἀποτακτῖται, ἐρημῖται, σακκοφόροι, καὶ οἱ πάντων χείρεις μανιχαῖοι, οὐ δυνάμενα σωάγεσθαι ἢ βύκεσθαι. οἱ δὲ μανιχαῖοι, τῶν πόλεων ἐκβάλλονται, καὶ ἐσχάτως ὑμοφρωῦται. κύρια δὲ ἔστι πάντα τὰ κατὰ τὴν αἱρετικὴν νομοθετηθέντα περὶ τῶν διαφυλαττομένων, ἢ τῶν καταλιμπανομένων αὐτοῖς χρατῶν, καὶ περὶ τῶν συναγωγείων αὐτῶν, ὥστε εἰς ἐκκλησίας τοὺς οἴκους λαμβάνειν, ἐν οἷς γνώμῃ ἢ ἀποκαρποποιήσῃ τῶν διατεταγμένων συνῆλθον. εἰ δὲ οἱ προκυρήτορες ἀγνοούντων αὐτῶν τοῦτο πεπράχασιν, ἀζήμιοι μένοντες ἐκβάλλονται δέκα λίτρας, ἢ ἑξοείζονται. δοῦλοι δὲ μαστίζονται, ἢ μεταλλίζονται, καὶ οὐ συνέρχονται δημοσίᾳ, ἢ κτίζουσι συναγωγεῖα, οὔτε δὲ ποιοῦσιν εἰς περιγραφὴν τοῦ νόμου, πάσης πολιτικῆς καὶ χρατικῆς βοηθείας ἐστερημένοι. καὶ τῶν βουλευτῶν ταῦτα φυλαττόντων ὑπὸ ποινῆς κ'. λίτρων. καὶ οὔτε * παρανόμου ἰδικὸν παρανόμως αὐτοῖς πεποιῆσθαι ἐρρέθη. ἰσχύει δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτῶν νομοθετηθέντα εἰς ποινὴν, καὶ κώλυσιν χρατῶν.

* παρανόμου

ς'. Οἱ νεστοριανοὶ, σιμωνιάνοι λέγονται. καὶ οὐκ ἔξεστι τὰ κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ συνόδου αὐτοῖς γραφέντα ἔχειν ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ μεταγράφειν, ἀλλὰ κωλύονται. καὶ ἐν ᾧ ζητεῖν περὶ πίστεως δεῖ αὐτῶν μεμνῆσθαι, οὔτε δεῖ αὐτοῖς ἐν οἱῳδήποτε ἰδίῳ τόπῳ δέχεσθαι. ὁ δὲ παραβὰς τὸν νόμον, ἀζημίως ἀπαλλάττεται. ἃ λέγομεν δὲ οἱ νεστοριανοὶ Χριστιανοί.

ζ. Οἱ ἐν βουλαῖς, ἢ γραπταῖς, ἢ σωματείοις ὄντες αἱρετικοὶ, καὶ χρηματικῶς καὶ σωματικῶς λειτουργοῦσιν.

sunt, nisi à prauitate ipsorum recesserint. Puniuntur & illi, qui scientes & prudentes eos occultant. Serui verò ipsorum extra culpam sunt, si ad fidem catholicam transierint.

V. Ariani, & Macedoniani Pneumatomachi, & Apollinaristæ; Nauatiani, siue Sabbatiani; Eunomiani, Papianistæ, Montanistæ, siue Priscillianistæ; Phryges, siue Pepuzitæ; Marcionistæ, Borboliani, Messaliani, Euchitæ, vel Enthusiastæ; Donatistæ, Andriani, Hydroparastatæ, Ascodrugi, Batracitæ, Pauliani, Marcelliani, Ophitæ, Encratitæ, Apotactitæ, Eremitæ, Saccophori, & omnium pessimi Manichæi, habere conuenticula nequeunt: & Manichæi de ciuitatibus quoque pelluntur, vltimóque supplicio adficiuntur. Sunt etiam rata omnia, quæ aduersus hæreticos sancita sunt, de iis, quæ donantur ipsis, aut in testamento relinquuntur, & de militiis ipsorum, & de conuenticulis: vt ecclesiæ domos accipiant, in quibus de sententia dominorum, vel iisdem dissimulantibus conuenerint. Quòd si procuratores hoc dominis ignorantibus admiserint, siquidem ingenui sint, decem librarum multam præstant, aut relegantur: sin serui, flagris cæduntur, & in metallum damnantur. Non etiam publicè conueniunt, vel ædificant conuenticulis destinata loca, nec quidquam faciunt ad circumscriptionem legis, omni ciuili & militari auxilio destituti, decurionibus etiam hæc seruantibus sub pœna viginti librarum: nec speciale priuilegium, aduersus leges ab ipsis impetratum, valet. Rata sunt etiam, quæ promulgata sunt aduersus eos, circa pœnam, & militiæ prohibitionem.

VI. Nestoriani vocantur Simoniani, nec licet ea, quæ ab ipsis aduersus Ephesinam synodum scripta sunt, habere, vel legere, vel describere; sed comburuntur. Quum etiam de fide quæritur, nulla ipsorum est faciunda mentio. Nec in quocumque loco suo quisquam eos excipere debet. Qui legem violarit bonorum publicatione punitur. Iidem Nestoriani non appellantur Christiani.

VII. Qui sunt in curiis, vel militiis, vel collegiis hæretici: tam pecuniariis, quàm personalibus obligati sunt muneribus.

VIII. Qui Eutychis & Dioſcori doctrinam ſequuntur, ſimiles ſunt Apollinariſtis, & pœnis iiſdem ſubiacent, ſi non ſequantur ſacroſancta quatuor Concilia: nec licet eis Epiſcopos aut clericos creare. Nam & is, qui hoc facit, & qui fit, exſilio punitur, & bonorum publicatione. Non etiam conſtruunt eccleſias aut monaſteria, vel religionis cauſâ conueniunt. Quippe domum illam, vel prædium, vbi conuenerint, accipit ipſa eccleſia: modò probatum fuerit apud præſidem, eos illuc volente domino conueniſſe. Sin præter voluntatem domini, vel is, qui penſiones domus exigit, vel adminiſtrator prædij, vel alius quiſpiam ſuſceperit eos ad paraſynaxim, vel in monaſterium: vilis quidem conditionis exiſtens, publicè fuſtibus cæditur: honeſtior verò, decem librarum multam fiſco præſtat. Non etiam militant Eutychiani, ac ſiquidem militiæ fuerint adſcripti, exautorantur, & palatij communione priuantur. Non etiam vel in alia, vel in qua nati ſunt ciuitate, vel vico, verſantur. Qui Conſtantinopoli nati ſunt, ex omni metropolitana ciuitate pelluntur. Nemini licet aduerſus Chalcedonenſe Concilium aliquid ſcribere, vel legere, vel dictare, vel aliorum habere ſcripta: perpetuâ namque deportatione damnantur. Item, qui ad eos acceſſerit diſcendi cauſa, decem libras fiſco ſoluit: & qui prohibita docet, vltimo ſupplicio coërcetur. Omnia verò ſcripta Eutychis & Apollinaris concremantor. Quòd ſi præſides hæc neglexerint, vel eorum officia, vel defenſores: decem librarum multam fiſco præſtant.

Hæc lex in editis deſideratur.

IX. Hæretici more conſueto non ſepeliuntur.

X. Ne quidem orthodoxus aliquis vllo modo transferre poteſt in hæreticum rem aliquam ſoli, quæ orthodoxam contineat eccleſiam. Fiſco namque vindicatur.

Hanc l. Contius hinc reſtituit, cum ſeq. Sednon omnino recte.

XI. Vbicumque Manichæi repetiantur, capitis ſupplicio puniuntur.

XII. Vndique Manichæi pelluntur, & capitis ſupplicio puniuntur. Reliqui verò hæretici, (& hæreticus eſt, quiſquis non eſt orthodoxus) & pagani, & Iudæi, & Samaritæ, prohibentur gerere magiſtratum, &

ιγ'. Οἱ τὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου φρονοῦντες, ὅμοιοι τοῖς Απολιναριςαῖς εἰσι, καὶ τοῖς αὐτοῖς ὑποκεινται, μὴ ἀκολουθοῦντες ταῖς ἁγίαις τέσσαροι συνόδοις· καὶ οὐκ ἔξεσιν αὐτοῖς ἐπισκόπους ἢ κληρικοὺς χειροτονεῖσθαι. ἐπεὶ καὶ ὁ ποιῶν καὶ ὁ γινόμενος ἐξορίζεται καὶ δημεύεται. οὔτε ποιοῦσιν ἐκκλησίας, ἢ μοναςήρια, ἢ συνάγονται ἐπὶ θρησκείᾳ· ἐπεὶ τ' οἶκον, ἢ τινὶ κτῆσιν, ἔνθα συνῆλθον, ἢ ἐκκλησία λαμβάνῃ, ἐὰν δ' συνελθεῖν αὐτοὺς γνώμῃ τοῦ δεσπότου δόξῃ τοῦδε τοῦ ἄρχοντι· εἰ δ' τοῦδε γνώμῃ τοῦ δεσπότου ἐνοικολόγος ἢ δίοικητὴς τοῦ χωρίου, ἢ ἕτερος ὑποδέξατο ὅπῃ τοῦδε συνάξῃ, ἢ ἐν μοναςηρίῳ, ἀτελὴς μὲν ὢν, δημοσίᾳ ῥαβδίζεται· σεμνὸς δ', ι'. λίτρας τοῦ φίσκου. οὔτε στρατεύονται, καὶ ἐὰν στρατευθῶσιν, ἀποστρατεύονται, καὶ οὔτε τοῖς συνοδοῖ τοῦ παλατίου, οὔτε ἄλλῃ πόλει, οὔτε ἐν ᾗ ἐγνήσθησαν ἢ ἐγχωρίῳ δίφθοισον. οἱ δ' γνησθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει, πάσης ἀπελαύνονται μητροπόλεως. Οὐδενὶ ἔξεσι κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου γράφειν, ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ ὑπαγορεύειν, ἢ ἔχειν συγγράμματα, ἐπεὶ διωνεκῶς ἐξορίζεται. καὶ ὁ παραβαλὼν ὅπῃ ὃ μαθεῖν, δέκα λίτρας δίδωσι τοῦ φίσκου. καὶ ὁ διδάσκων τὰ κεκωλυμένα, ἑκάτον ζημιοῦται. πάντα δ' τὰ συγγράμματα τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ Απολιναρίου κατέσθωσαν. Εἰ δὲ μὴ δίδωσι ταῦτα οἱ ἄρχοντες, καὶ αἱ τάξεις αὐτῶν, ἢ οἱ ἔκδικοι, ἀπὸ δέκα λιτρῶν τοῦ φίσκου παραγινώσκονται.

θ'. Οἱ αἱρετικοὶ κατὰ τὸ νενομισμένον οὐ θάπτονται.

ι'. Οὔτε ὀρθόδοξος δύναται καθ' οἱονδήποτε τρόπον μεταφέρειν εἰς αἱρετικὸν ἀκίνητον πρᾶγμα, ἔχων ἐκκλησίαν ὀρθόδοξον, ἐπεὶ φίσκου ἐστί.

ια'. Οπουδήποτε οἱ μανιχαῖοι διελεγχόμενοι κεφαλικῶς ζημιοῦνται.

ιβ'. Οἱ μὲν μανιχαῖοι πάντοθεν ἐλαύνονται, & κεφαλικῶς ζημιοῦνται. οἱ δ' λοιποὶ αἱρετικοί· αἱρετικὸς δέ ἐστι πᾶς μὴ ὀρθόδοξος· καὶ οἱ ἕλληνες, & οἱ ἰουδαῖοι, & οἱ σαμαρεῖται, κωλύονται ἀρχὴν, καὶ ἀξίας

ἀξίας ἔχειν, ἢ διηγορεύειν, ἢ ἐκδικεῖν, ἢ πόλεως πατέρες γίνεσθαι· ἵνα μὴ ἐξῶσιν ἄλλῳ ἐπηρεάζειν ἢ δικάζειν Χριστιανοῖς ἢ ἐπισκόποις, ἢ στρατεύεσθαι, πλὴν τῶν ἐκ γήρους χορταλίνων. οὕτοι γὰρ μόνοις τὰ μόνα βαρὴ ὑπομένοντες, μὴ προκόπτοντες δέ, μήτε τοῖς ὀρθοδόξοις ἐκδικάζοντες ὅτι δημοσίας ἢ ἰδιωτικῆς αἰτίας. ὁ δὲ πειραθείς τι τούτων ἐγχειρήσας, πρὸς ἀπρόκτῳ τῇ ἐγχειρήσει, δίδωσιν ἐλίκας λίτρας. καὶ οἱ τῆς δημοσίας αὐδοὺς ἀπογραφῆς ἐπιτάττοντες, ἐλίκας· καὶ οἱ ἄρχοντες ν'. καὶ πᾶσαν τοῖς ταβελλίοις ἐλοκομίζονται. ἐξήρηνται οἱ γότθοι, οἵ γίνονται φοιδερατοι, καὶ ἄλλως πρὸς ὃ δικαιοῖ τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν. τα.

Ἀμφισβητούντων τῶν γονέων, ὁπότερος ἐστὶν ὁ μᾶλλον τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν. αἱρετικοὶ πατέρες μηδὲν ἔχοντες νόμιμον ἔγκλημα τοῖς ὀρθοδόξοις παισὶν, ἀναγκάζονται πρὸς τὰς οὐσίας αὐτῶν τροφὰς χορηγεῖν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα, καὶ συναπτὸν ὀρθοδόξοις, καὶ δίδοναι προῖκας, καὶ προγαμιαίας δωρεὰς, προνοίᾳ τῶν ἐχόντων καὶ τῶν ὑποκόπων.

ιγ'. Οἱ ὀρθόδοξοι παῖδες τῶν αἱρετικῶν μὴ ἀμυρτάνοντες κατ' αὐτῶν ἀμείωτον λαμβάνουσι τὸ ἐξ ἀδιαθέτου αὐτοῖς ἀρμόζον· καὶ ἡ πρὸ τούτου γινομένη τελευταία βούλησις ἀκυροῦται, φυλαττομένων τῶν ἐλευθεριῶν, εἰ μὴ κατά τινα νόμον κωλύονται. εἰ δὲ καὶ πλημμελήσουσιν εἰς τοὺς γονεῖς, κατηγορεῖται καὶ ἐμφορεῖται. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἀμυρτάνοντες τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας αὐτῶν κατὰ διαθήκας. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ ἰουδαίων καὶ σαμαρειτῶν.

ιδ'. Οἱ αἱρετικοὶ συναξάρια ποιεῖν οὐ δύνανται, ἢ πρωτοστασίας, ἢ συνόδους, ἢ χειροτονίας, ἢ βαπτίσματα, ἢ ἐξαρχίας ἔχειν ἢ πατρείας, ἢ ἐκδικίας ἐγκρίνεσθαι, ἢ φορτίζειν, ἢ διοικεῖν χωρία δι' ἑαυτῶν ἢ διὰ πρεσβύτου προσώπου, ἢ τι τῶν ἀπηγορευμένων προσώπων ποιεῖν. ὁ δὲ παραβαίνων, ἑκάστου κινδυνεύει.

habere dignitates, aut fieri patroni causarum, aut defensores, aut patres ciuitatum; ne potestatem habeant iniuriis adficiendi, vel iudicandi Christianos, aut Episcopos; vel etiam militandi, extraquam si genere † cohortalini sint. Manent enim hi milites, onera quidem sustinentes; verùm ad maiora non prouehuntur, nec orthodoxis dantur exsequutores in publicis priuatisve causis. Qui verò tentauerit aliquid horum fieri, præterquam quòd ipse conatus effectum nullum habiturus est, XX. libras soluit; & qui publicis eos descriptionibus inserunt, libras XX; & præsides, libras L; quæ quidem omnes rebus priuatis inferuntur. Excipiuntur Gotthi, qui fœderati fiunt, & prout Imperatoriæ maiestati visum fuerit, alios honores consequuntur.

† hoc est, vilis conditionis milites.

Quum parentes inter se dissident, plus valeat is, qui liberos ad orthodoxam fidem vult adducere. Parentes hæretici, quum nullam habent legitimam causam accusandi liberos orthodoxos, coguntur eis pro modo patrimonij sui suppeditare alimenta, cum necessariis rebus ceteris, & cum orthodoxis eosdem matrimonio copulare, dotésque cum donationibus ante nuptias præstare, præsidum & Episcoporum interueniente cura.

Hanc l. huius partem posteriorem malè Contius ad l. seq. retulit.

XIII. Orthodoxi hæreticorum liberi, si non peccauerint aduersus eos, absque deminutione capiunt id, quod eis ab intestato competit: & quæ præter hæc facta fuerit suprema voluntas, irrita redditur: saluis tamen libertatibus, nisi quo iure prohibeantur. Si verò commiserint aliquid aduersus parentes, & accusantur, & puniuntur. Sed tamen etiam quum in eos peccauerint, ipsorum patrimonij quadrantem ex testamentis conditis habent. Eadem locum habent etiam in Iudæis & Samaritis.

Hoc verum est inuitum l. 13. C. h. tit.

XIV. Hæretici conuenticula celebrare, vel parasynaxes, vel concilia, vel ordinationes, vel baptismata nequeunt; aut primates habere, vel officia patrum, aut defensorum consequi; vel curare, seu administrare villas per seipsos, aut per subiectam personam; vel quid ipsis prohibitum facere. Qui legem violat, in periculo capitis est constitutus.

Contius hinc sumsit, sed vitiosè reddidit.

Similem epitomen habet Contin.

XV. Manichæis orthodoxi liberi dumtaxat ab inteſtato ſuccedunt. quibus non exſtantibus, res eorum fiſcus vindicat; ſiue teſtati ſint, ſiue legauerint, ſiue donauerint.

ιε'. Οἱ μανιχαῖοι οὐδὲ μόνων ὀρθοδόξων παίδων, ἐξ ἀδιαθέτου ἀφαιροῦνται. μὴ ὄντων ἢ τούτων, ὁ φίσκος τὰ τεθνηκότα διεκδικεῖ, εἴτε διέθητο, εἴτε ἐληλάτευσθαι, εἴτε ἐδωρήσατο.

Contius hinc ſumſit.

XVI. Qui à Manichæis deficiens, factus eſt orthodoxus, ſi quæ illius erroris ſunt, facere deprehenſus fuerit, aut nudè cum Manichæis conuerſari, vel colloqui, nec confeſtim eos legitimo iudici tradiderit, vltimo ſupplicio adficitur. Item qui ſunt in dignitatibus & militiis conſtituti, ſtudioſè tales inter ſe perquirant ac tradant. Quippe cùm Manichæus, qui comprehenditur, ait ſe notum aliquibus eſſe: pœna illi competente adficiuntur, velut iiſdem peccatis obnoxij, licèt eiuſmodi non eſſent. Nam eadem videntur admittere, qui quum peccantem norint, tamen eum non faciunt manifeſtum. Qui libros habet Manichaicos, nec eos manifeſtat vt comburantur; punitur.

ις'. Ὁ ἀπὸ μανιχαίων ἁλόμενος ὀρθόδοξος, ἐὰν διαφθῇ τὰ τῆς πλάνης ποιῶν, ἢ ψιλῶς συνδιάγων, ἢ ὁμιλῶν μανιχαίοις, καὶ μὴ παραχρῆμα διδοὺς αὐτοὺς νομίμῳ δικαστῇ, ἐφάπτεται· ὁ δὲ ἐν ἀξίαις καὶ στρατείαις ὤν, διαπυνθανέσθω τοὺς τοιούτους ὄντας ἀναζητείτωσαν, καὶ παραδιδότωσαν. ἐπεὶ συλλαμβανόμενος ὁ μανιχαῖος, ἐάν τινι γινώσκεσθαι παρ' ἄλλων, ἁρμοδίως ἐμφερῶται, ὡς τὰ αὐτὰ ἁμαρτάνοντες, κἂν μὴ ἴσασι ποιοῦσι. τὰ αὐτὰ γὰρ ἁμαρτάνειν δοκοῦσιν, οἱ γινώσκοντες μὲν τὸν ἁμαρτάνοντα, μὴ ποιοῦντες δὲ τοῦτον κατάδηλον. Ὁ ἔχων βιβλία μανιχαϊκὰ, καὶ μὴ φέρων ὅπως τοῦτο κατάδηλα, ἐμφέρεται.

Contius hinc mutatus eſt.

XVII. Synagogæ Samaritarum abolentur, & alias ſi facere conati fuerint, puniuntur. Nec habere ſucceſſores poſſunt ex teſtamento, vel ab inteſtato, præter orthodoxos; nec donationes faciunt alióve modo quid alienant in eos, qui non ſunt orthodoxi: ſed vindicat ea fiſcus, cura Epiſcoporum & præſidum interueniente.

ιζ'. Αἱ τῶν σαμαρειτῶν συναγωγαὶ καθαιρεθῶσαι, εἰ ἐάν ἄλλας ὑπεξαιρήσωσι ποιῆσαι, ἐμφερῶνται. οὐ δύνανται ἢ ἀφαιρεῖσθαι ἔχειν ἐκ διαθήκης, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, πλὴν ὀρθοδόξων. οὔτε δωρεῖσθαι, ἢ ἄλλως ἐκποιεῖσθαι τοῖς μὴ οὖσιν ὀρθοδόξοις. ἀλλὰ ὁ φίσκος αὐτὰ ἐνδικεῖ προνοίᾳ τῶν ὑπεισκύπτων καὶ τῶν ἀρχόντων.

Contius hinc accepit.

XVIII. Quæ de Samaritis promulgata ſunt, ad ſynagogas & ſucceſſiones eorum ſpectantia; rata ſunt etiam in Montaniſtis, & Aſcodrugis, & Ophitis. Quippe ſoli orthodoxi hereditates eorum adeunt ex teſtamento, vel ab inteſtato; & legata capiunt. Reliqui autem hæretici, hoc eſt, non orthodoxi, & pagani, & Samaritæ, non militant, neque dignitates adipiſcuntur, neque curam publicam ſuſcipiunt, neque profeſſores fiunt, neque cauſis patrocinantur. Quòd ſi quis, vt horum aliquid impetret, orthodoxum ſe ſimulauerit, eúmque conſtiterit habere vxorem aut liberos hæreticos, nec ipſos ad religionem orthodoxam adduxerit; pellitur. Quòd ſi latuerit, nequit ex rebus ſuis quidquam donare, vel alio modo transferre ad hæreticum: ſed tam hæc, quàm hereditatem hæreticam, quæ ad ipſum deuoluitur, fiſcus ſibi vindicat. In vniuerſum enim, qui participes fuere mili-

ιη'. Τὰ περὶ τῶν σαμαρειτῶν νομοθετηθέντα, ὅτι τῆς συναγωγαῖς καὶ ταῖς διαδοχαῖς, κεῖται, ἔ ὅτι τοῖς μοντανιζούσαις ἔ τοῖς ἀσκοδρούγοις ἢ ὀφίταις. μόνοι γὰρ ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν αὐτοὺς ἐκ διαθήκης ἔ ἐξ ἀδιαθέτου, ἔ ληγάτα λαμβάνουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ αἱρετικοὶ, τουτέστιν οἱ μὴ ὀρθόδοξοι, καὶ οἱ ἕλληνες, ἢ οἱ σαμάρειται, οὐ στρατεύονται, οὔτε ἀξιωματικοὶ γίνονται, οὔτε δημόσιον μετέρχονται φρόντισμα, οὔτε παραδύουσιν, οὔτε συνηγοροῦσιν. εἰ δέ τις ἐπὶ τῷ τυχεῖν τινος τούτων, προσποιήσαιτο τὸ ὀρθόδοξον, ἢ μὴ φθάσῃ ἔχων γυναῖκα, ἢ παῖδας αἱρετικούς, ἢ μὴ προσαγάγῃ αὐτοὺς τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ἐκβάλλεται. εἰ δὲ ἢ λάθοι, οὐ δύναται τῶν αὐτοῦ διαφθεῖραι, ἢ ἄλλως ἐκποιῆσαι αἱρετικῷ. ἀλλὰ ταῦτα, ἔ τῷ αἱρετικῷ καταφερόμενα· αὐτῷ κληρονομίαν ἐνδικεῖ τὸ δημόσιον. καθόλου γὰρ οἱ μεταλαγχάνοντες στρα-

πίας ἢ ἀξίας, ἢ σωηγορείας, ἢ δημοσίας φιλοτιμίας, ἢ συγχροτήσεως, τοῖς δὲ μόνων ὀρθοδόξων κληρονομεῖσθαι, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ὁπωσοῦν εἰς αἱρετικὴν ἐρχόμενα, τὸ δημόσιον ἐκδικεῖ. ἐὰν ἕτερος τῶν συνοικούντων ὀρθόδοξος, ἢ δ ἄλλος αἱρετικός, δεῖ γὰρ αὐτοὺς τοὺς παῖδας αὐτῶν ὀρθοδόξους· εἰ δ' οἱ μὲν ὀρθόδοξοι γένωνται, οἱ δὲ μείνωσιν αἱρετικοὶ, μόνοι κληρονομήσουσιν ἑκατέρου γονέως οἱ ὀρθόδοξοι. εἰ δ' πάντες εἰσὶν αἱρετικοὶ, συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομήσουσιν· ἢ μὴ ὄντων αὐτῶν, ὁ φίσκος. ἔχει δὲ διαφορὰς ποινὰς κατὰ τῶν ῥαθυμούντων, καὶ μὴ ἐξιόντων, ἢ μὴ ἐξιόντων ἀρχόντων δικαίων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὑπισχνουμένων. οἵ τινες καὶ περὶ τῶν ῥαθυμούντων ἀρχόντων αἰτιῶνται τὸν βασιλέα· αἱ δὲ ποιναὶ τῷ φίσκῳ ἁρμόζουσιν.

ιθ'. Ἐὰν ἑκάτερος γονεὺς αἱρετικὸς εἴη, μόνοις τοῖς ὀρθοδόξοις παισὶν, οὐ μὴν τοῖς αἱρετικοῖς δωρεῖται, καὶ παρ' αὐτῶν διαδέχεται. πάντων δὲ αἱρετικῶν ὄντων, ὀρθόδοξοι συγγενεῖς κληρονομήσουσι· τούτων δὲ μὴ ὄντων, ὁ φίσκος. ὡσαύτως δὲ καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν οἱ αἱρετικοὶ ἀναγκάζονται τοῖς ὀρθοδόξοις παισὶν παρέχειν, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν χορηγεῖν, καὶ δίδοναι προῖκας, καὶ προγαμιαίας καταγράφειν δωρεάς.

κ'. Οἱ αἱρετικοὶ κοινωνοῦντες, ἢ συναξεις ἢ βάπτισμα ποιοῦντες, ζημιοῦνται, ὡς οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες, καὶ οἱ τοῖς οἴκοις αὐτοῖς ὅπερ τούτῳ παρέχοντες, τοῖς ἤδη νομοθετηθεῖσιν ὑποκεῖνται). μόνοι δὲ οἱ ὀρθόδοξοι ἐν τόποις τῶν ἱερῶν προσκόλλων ἔχοντες ἐργαστήρια, κέρδεσιν παρανομίοις. οὐ μὴν οἱ αἱρετικοὶ, οὔτε εἴσω τῶν ἱερῶν προσκόλλων πραγματεύονται, διὰ τὸ μὴ τῶν θείων ἀκροᾶσθαι μυστηρίων. οἱ δὲ μεταλλικοὶ οὔτε συνδιαιτῶνται τοῖς ἐξ αὐτῶν γινομένοις ὀρθοδόξοις· καὶ οἱ λεγόμενοι ἐξ αὐτῶν ἐπίσκοποι ἢ κληρικοὶ, ἐξωθοῦνται Κωνσταντινουπόλεως. κωλύονται ἐμπορεύεσθαι δώδεκα πόλεις, καὶ οὐ χορηγοῦνται οἱ πενόμενοι αὐτῶν τὰ λεγόμενα ἀξιωματικὰ ἐκ τῶν δικαστηρίων ἢ τῶν ἐκκλησιῶν. καὶ ὁ νέμων αὐτοῖς ἄλογον προσασίαν, δέκα λίτρας προσιμᾶται· καὶ δέκα οἱ ἄρχοντες, ἐξ ἀμελείας. καὶ ὁ κόμης τῶν προσόντων, καὶ ἡ τάξις αὐτῶν.

κα'. Ἰουδαῖος ἢ αἱρετικὸς ἐν δίκῃ οὐ

tiæ, vel dignitatis, vel aduocationis, vel publicæ liberalitatis, vel sustentationis; orthodoxos dumtaxat heredes habent, & quæ ab ipsis ad hæreticum quocumque modo perueniunt, fiscus sibi vindicat. Si coniugum alter orthodoxus sit, alter hæreticus: eorum liberi orthodoxi fieri debent. Quòd si partim orthodoxi facti sint, partim hæretici manserint: soli sunt heredes vtriusque parentis orthodoxi. Sin veniuersi sunt hæretici, orthodoxi adgnati, vel cognati succedunt: aut iis non exstantibus, fiscus. Continet etiam diuersas pœnas contra negligentes, & non persequentes, aut indicantes præsides, & officia, tam ciuilia, quàm militaria, & Episcopos: qui quidem de negligentibus præsidibus ad Imperatorem deferunt. Multæ autem fisco competunt.

XIX. Si parens vterque sit hæreticus, solis orthodoxis liberis, non hæreticis, donationes cedunt, & ab iisdem hereditas ipsorum aditur. Quum autem omnes hæretici sunt, adgnati vel cognati orthodoxi succedunt; aut illis non exstantibus, fiscus. Itidem pro modo facultatum suarum hæretici liberos orthodoxos alere coguntur, & cotidianas eis expensas præbere, dare dotes, & ante nuptias donationes perscribere.

XX. Hæretici communicantes, aut synaxes, aut baptismata celebrantes, tamquam legum violatores puniuntur: & qui domos suas ad hoc eis præbent, iam constitutis subiacent. Orthodoxi dumtaxat intra sepra sacra tabernas habentes, priuilegiis fruuntur, non etiam hæretici; qui nec intra septa sacra negotiantur, idque propterea, ne audiant diuina mysteria. Montanistæ cum iis, qui ex eorum numero fiunt orthodoxi, non commorantur: & qui ex eis dicuntur Episcopi vel clerici, Constantinopoli pelluntur. †Mancipia mercari prohibentur, & iis, qui egeni sunt inter ipsos, non suppeditantur à tribunalibus vel ab ecclesiis solatia, quæ in dignitate constitutorum, & ecclesiastica dicuntur. Et qui patrocinium eis citra rationem præstat, decem librarum multam soluit, & ipsi præsides ob negligentiam libras decem, itémque comes rerum priuatarum, & horum officium.

Contius hinc sumsit, & frigidè vertit.

† *scilicet Christiana l. 54. §. hoc ita C. de episc. & cl.*

XXI. Iudæus, vel hæreticus, testi-

monium aduerſus orthodoxum in lite non dicit. Ipſi tamen aduerſus ſe inuicem teſtimonia perhibent, exceptis Manichæis, & Borboritis, & Paganis, & Samaritis, & qui ſimiles ipſis ſunt, Montaniſtis; & Taſcodrogis, & Ophitis. Nam his omne teſtimonium, & omnis legitimus actus eſt interdictus. Alij verò hæretici & in teſtamentis, vltimiſque voluntatibus, & in inſtrumentis, ſine diſtinctione teſtes ſunt, ob maiorem in probationibus facilitatem.

XXII. Ne quidem ex militari teſtamento hæreticus vel hereditatem, vel legatum accipit.

κατὰ μάρτυρας ὀρθοδόξου. κατ' ἀλλήλων δὲ μαρτυροῦσιν, ἐξηρημένων μανιχαίων, καὶ βορβοριτῶν, καὶ ἑλλήνων, καὶ σαμαρέων, καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς μοντανιστῶν· καὶ τασκοδρυγων καὶ ὀφιτῶν. τούτοις γὰρ καὶ πᾶσα μαρτυρία, καὶ πᾶσα νόμιμος ἀπηγόρευται πρᾶξις. Οἱ δ' ἄλλοι αἱρετικοὶ ἐν διαθήκαις καὶ τελευταίαις βουλήσεσι, καὶ συμβολαίοις ἀδιαλείπτως μαρτυροῦσι διὰ τὴν διχέρειαν τῆς ἀποδείξεως.

TITVLI V. PARATITLA. ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

L. 1. C. de ſum. Trinit. cum ſeq.

LIBRI I. tit. I. conſtit. I. cuius initium, *Cunctos*. Hæretici omnes infames ſunt.

Lib. I. tit. I. conſtit. II. cuius initium, *Nullus*. Nullus deputatus eſt locus hæreticis, ad faciundas in eo congregationes. Dicit etiam hæc conſtitutio; hæreticos eſſe infames. Et quicumque non ſequatur orthodoxam Nicænorum Patrum fidem, hæreticum eſſe.

Lib. I. tit. I. conſtit. V. cuius initium, τῆς ὀρθῆς. Hæc conſtitutio tradit orthodoxæ fidei definitionem, quam qui tranſgrediuntur, tamquam hæretici confeſſi legum ſupplicia perpetiuntur. Eadem ſtatuit eiuſdem tituli ſeptima quoque conſtitutio, cuius initium, γνώσεσθε.

L. 23. §. præterea quum C. de ep. & cler.

Lib. I. tit. III. conſtit. XXXII. cuius initium, *Omnes*. Exſequutor orthodoxus erit. In vniuerſum non fas eſt, vt hæreticus militet.

L. 54. §. his ita C. eod.

Lib. I. tit. III. conſtit. LIV. cuius initium, *Deo nobis*. In III. capite dicit conſtitutio, neminem hæreticum poſſe Chriſtianum mancipium habere.

Part I. 1. C. de ſum. Trinit.

Lib. I. tit. I. conſtit. III. cuius initium, θεωρίζομεν. Epiſcopi & clerici, qui Neſtoriani ſunt, ab eccleſiis eiiciuntur.

L. 5. C. de Epiſ. and.

Lib. I. tit. IV. conſtit. V. cuius initium, *Archigerontes*. Nullus hæreticus Alexandriæ fiat archigeron, vel collegij; vel ergaſiotarum adminiſtrator: ſed omnino ſit Chriſtianus, in-

ΒΙΒ. α'. τίτ. α'. διάταξις α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Cunctos. Οἱ αἱρετικοὶ πάντες ἄτιμοί εἰσιν.

Βιβ. α'. τίτ. . . διάτ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nullus. Οὐδὲις ἀφώρισται τόπος πρὸς τὸ συναγωγὰς ἐκεῖσε ποιεῖν. καὶ φησιν ἡ διάταξις, ὅτι οἱ αἱρετικοὶ ἄτιμοί εἰσιν. πᾶς δ' ὁ μὴ τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τῶν ἐν Νικαίᾳ ἁγιωτάτων, αἱρετικός ἐστιν.

Βιβ. α'. τίτ. α'. διατ. ε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, τῆς ὀρθῆς. ἡ διάταξις ὅλον ἐκτίθεται τὸ ὀρθοδόξου πίστεως· ὃν οἱ παραβαίνοντες, ὡς αἱρετικὴν ὁμολογούμενοι, καὶ τούτων ὑπέχουσι τὰ ἐπιτίμια. καὶ αὐτὰ φησι καὶ ἡ ἑβδόμη διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου, ἧς ἡ ἀρχὴ, γνώσεσθε.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. λβ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnes. Ο ἐκβιβαζὴς ὀρθόδοξος ἔστω. καθόλου γὰρ αἱρετικοῦ θέμις στρατεύεσθαι.

Βιβ. α'. τίτ. γ'. διάτ. νδ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Deo nobis. Ἐν τῷ γ'. κεφαλαίῳ φησὶν ἡ διάταξις, ὅτι οὐδεὶς αἱρετικὸς δύναται Χριστιανὸν ἀνδράποδον ἔχειν.

Βιβ. α'. τίτ. α'. διάτ. γ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, θεωρίζομεν. Οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ, Νεστοριανοὶ ὄντες, τῶν ἐκκλησιῶν ἐκβάλλονται.

Βιβ. α'. τίτ. δ'. διάτ. ε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, ἀρχιγέροντες. Μηδεὶς αἱρετικὸς ἀρχιγέρων, ἢ διοικητὴς σωματείου, ἢ τῶν ἐργασιωτῶν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γινέσθω. ἀλλὰ πάντως Χριστιανὸς πρὸ-

νοίας τῆς αὐγουσταλίου, καὶ τῆς παιδοτριβικῆς αὐτοῦ τάξεως.

Βιβ. α'. τίτ. δ'. διάτ. ιε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nemo. Μηδεὶς ἁπλῶς τοῦ ἐπάρχου τοῦ πραιτωρείου, μηδὲ παρ' ἄλλῳ οἱῳδήποτε ἀρχοντι δικηγορείτωσαν οἱ αἱρετικοί.

Βιβ. α'. τίτ. δ'. διάτ. ις'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si legibus. Ὁ τὸ εἰδὸς αἱρετικῷ προσώπου μνηστεύηται, ἐὰν βούληται λῦσαι τὰ μνηστήρια, διπλοῦς ἀναδιδώτω τοὺς ἀρῤῥαβῶνας. Εἰ δὲ ἠγνόει, συγχωρείσθω.

Βιβ. α'. τίτ. ς'. διάτ. γ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nulli. Ὁ αἱρετικὸς ἀναβαπτίσαι τινὰ πειραθείς, ἀξοείᾳ διωνεκεῖ ὑποβάλλεται, καὶ οὐ δυνατὸν ὁ ἄρχων τινὰ τῶν κατ' αὐτὸν ὠφελημένων ἡμιωρίου σμικρωθῆναι.

Βιβ. α'. τίτ. ζ'. διάτ. ς'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Eos. Κληρικοὶ καὶ μοναχοὶ ἀπὸ ὀρθοδόξων Εὐτυχιανισταὶ, ἢ Ἀπολιναριστὰὶ γενόμενοι, ἔξω τῆς ῥωμαϊκῆς ἀναπέμπονται πολιτείας, καὶ ὡς αἱρετικοὶ, ταῖς τῶν αἱρετικῶν ὑποκεῖσθαι ἀναγκαίας.

Βιβ. α'. τίτ. θ'. διάτ. ιϛ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Cælicolarum. Οἱ κελικόλαι ἐὰν μὴ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μεταδιώξωσιν, ὡς αἱρετικοὶ ἀναφέρονται.

Βιβ. β'. τίτ. ς'. διάτ. ἡ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nemo. Μηδεὶς ἀλλόφυλος τῆς τῶν Χριστιανῶν θρησκείας τυγχάνων εἰς δικολόγους χωρείτω, ἵνα τὸ θεσμοθεσίας ὑφορώμενος ἐκπλαγῇ τε τῷ ὀφφικίου καὶ δήμευσιν διωνεκῆ, καὶ perpetuam ἀξοείαν.

Βιβ. ε'. τίτ. α'. διάτ. ε'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Mulier. Δυνατὸν καὶ ἡ μνηστὴ τὸν αἱρετικὸν μνηστευσαμένη, διὰ τὸ εἶναι αἱρετικὸν, ἀπομνηστεύσασθαι. μόνους γὰρ ἀναδιδόναι οἷς ἔλαβεν ἀρῤῥαβῶνας. Τὸ αὐτὸ ἔστι καὶ Χριστιανὸς μὲν εἶναι ὁ μνήστωρ, μὴ ὀρθόδοξος δὲ ἡ μνηστή.

Βιβλίον ι'. τίτλος λϛ'. διάτ. δ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Omnes. Ὅσοι βουλευτικῇ ὑποκεινται τύχῃ, καὶ οἱασδήποτε τύχης ὦσιν αἱρέσεως ἢ θρησκείας ὄντες, εἰς τὸ πληροῦν τὰ λειτουργήματα κατέχονται.

Ἀναγνωθὲν δὲ καὶ τῇ μετὰ ταῦτα νεαρᾷ ν'. διατάξει, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ· περὶ τοῦ μὴ ἐλευθεροῦσθαι βουλευτικῆς τύχης Ἰουδαίους, καὶ τὰ ἑξῆς. Εὑρήσεις γὰρ ἐν αὐτῇ ὡς οὐδεὶς αἱρετικὸς ἀπολύεται βουλευτικῆς τύχης· καὶ ὡς οὐ δυνατὸν ὅτοι μὴ τοῦ

torueniente cura præfecti Augustalis, & parentis illius officij.

Lib. I. tit. IV. constit. XV. cuius initium, *Nemo*. Nec apud præfectum prætorio, nec apud alium quemcumque præsidem, aduocatorum officio funguntor hæretici.

Lib. I. tit. IV. constit. XVI. cuius initium, *Si legibus*. Qui sciens hæreticam sibi personam desponder, si sponsalia soluere velit; arras duplas restituit. Sin autem ignorabat, veniam meretur.

Lib. I. tit. VI. constit. III. cuius initium, *Nulli*. Hæreticus, qui aliquem rebaptizare tentauerit, exsilio perpetuo subiicitur: nec potest præses statutam in illum pœnam remittere. *L. 3. C. ne sanct. bapt.*

Lib. I. tit. VII. constit. VI. cuius initium, *Eos*. Clerici & monachi, qui ab orthodoxis deficientes, Eutychianistæ facti fuerint: extra Romanam rempublicam pelluntor, & tamquam hæretici pœnis hæreticorum subiiciuntor. *L. vlt. C. de apost.*

Lib. I. tit. IX. constit. XII. cuius initium, *Cælicolarum*. Cælicolæ, nisi fidem orthodoxam sectati fuerint, tamquam hæretici puniuntur. *L. 12. C. de Iudæis & cæl.*

Lib. II. tit. VI. constit. VIII. cuius initium, *Nemo*. Nemo, qui à religione Christianorum est alienus, inter aduocatos refertor: ex violatione legis amissionem officij formidaturus, & bonorum publicationem, & exsilium perpetuum. *L. vlt. C. de postul.*

Lib. V. tit. I. constit. V. cuius initium, *Mulier*. Potest sponsa, quæ cum hæretico sponsalia contraxit, propterea quòd ille sit hæreticus, sponsalibus renuntiare. Quippe dumtaxat arras, quas accepit, restituit. Idem locum habet, si sponsus quidem Christianus sit, sponsa verò non orthodoxa. *L. 5. C. de spons.*

Lib. X. tit. XXXI. constit. XLIX. cuius initium, *Omnes*. Quicumque curiali conditioni sunt obnoxij, cuiuscumque sectæ vel religionis existant, ad implenda munera tenentur. *L. 49. C. de decur. lib. X.*

Legito quoque nouellam post Codicem editam L. cuius initium est, *Ne liberentur à curiali conditione Iudei*, & cetera. Nam in ea reperies, nullum hæreticum à curiali conditione liberari, nec ipsos testimonium pos- *In editione Contij est XLV.*

se dicere, nisi quum de aliquo fiscus dubitat, quasi qui curialis sit, & è collegiis, aut numero curialium aufugiat.

τορῆν ἰωίκα ὃ δημόσιον ἀμφιβάλλῃ τοιῆς ἕνα, ὡς οὐ βουλευτὴν ὄντα, καὶ φύγοντα τὴν τῶν βουλευτῶν πολιτευομένων.

TITVLVS VI.

Ne sanctum baptisma iteretur: hoc est, ne rebaptizatio fiat.

ΤΙΤΛΟΣ ς'.

Περὶ τοῦ μὴ τὸ ἅγιον βάπτισμα δευτεροῦσθαι, τουτέστι μὴ γίνεσθαι ἀναβαπτισμόν.

Ad tit. C. Ne sanct. bapt.

I. EPISCOPVS, qui secundò baptizat eumdem, loco mouetur.

II. Qui rebaptizat orthodoxum, vnà cum ipso adficitur vltimo supplicio, siquidem illius erat ætatis, quæ criminis esset capax.

III. Non permittitur hæreticis, vt orthodoxum hominem ingenuum, vel seruum, ad baptisma suum perducant: nec vti seruis suis, nec dum ipsorum fidei coniunctis, prohibeant, ne ad religionem orthodoxam accedant. Qui fecerit, vel in se fieri passus fuerit, vel non detulerit: ingenuus quidem exsilio plectitur, & libris auri decem multatur: nec vterque donandi, vel testandi facultatem habet. Præses verò, qui non vindicauerit, aut in exsequendo modicus fuerit: iisdem pœnis est obnoxius.

Hic titulus paratitla non habet.

Ερμηνεία α'. ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ δεύτερον τὸν αὐτὸν βαπτίζων, καθαιρεῖται.

β'. Ο ἀναβαπτίζων ὀρθόδοξον, σὺν αὐτῷ ἐσχάτῳ τιμωρεῖται, εἴγε ἡλικίας ἦν δεκτικὸς ἐγκλήματος.

γ'. Οὐκ ἐᾷ τοῖς αἱρετικοῖς, ὀρθόδοξον δοῦλον ἢ ὕλην τῷ ἰδίῳ προσάγειν βαπτίσματι. οὔτε τοὺς ἰδίους δούλους μὴ πω ἑνωθέντας τῇ πίστει αὐτῶν, κωλύειν προσιέναι τῇ ὀρθοδοξίᾳ. Ο ὃ τοῦτο ποιήσας, ἢ παθεῖν ἀναγόμενος, ἐλεύθερος ὤν, καὶ μειώσεως ὑποκείσεται, καὶ δέκα λίτρας ζημιοῦται, καὶ τρίτον αὐτὸν δωρεῖσθαι ἢ διαθέσθαι. ὁ δὲ ἄρχων μὴ ἐπιξιώσῃ, ἢ μετριώτερον, τοῖς αὐτοῖς ὑποκείται.

Οὗτος ὁ τίτλος οὐκ ἔχει παραλείπομενα.

TITVLVS VII.

De apostatis.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ'.

Περὶ ἀποστατῶν.

Ad tit. C. de apost.

I. QVI à Christianis deficiens, fit Iudæus: publicatione bonorum punitur.

II. Qui ait defunctum propterea testari non potuisse, quòd à Christianis deficiendo, Iudæus aut paganus factus fuerit: intra constitutum actioni inofficiosi quinquennium agit.

III. Qui ex orthodoxo factus fuerit hæreticus, non versatur in hominum consortio, nec testis est, nec testamentum condit, nec hereditates adit, nec pœnitentiæ locum habet, vti sit in aliis delictis.

IV. Christianus, qui à religione defecit, & sacrificauit, vel alteri mandauit, vt sacrificaret; à quouis accu-

Ερμηνεία α'. Ο ἀπὸ Χριστιανῶν γινόμενος Ιουδαῖος, δημεύεται.

β'. Ο λέγων τὸν τελευτήσαντα μὴ δύνασθαι διαθέσθαι διὰ τὸ ἀπὸ Χριστιανῶν Ιουδαῖον ἢ ἕλληνα γενέσθαι, ἐντὸς τῆς ὡρισμένης τῇ de inofficioso πενταετίας ἀνάγει.

γ'. Ο ἐξ ὀρθοδόξου γινόμενος αἱρετικὸς οὐ συναναστρέφεται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐ μάρτυρά, οὔτε διαθήκην, οὔτε κληρονομεῖ, καὶ οὐκ ἔχει μετανοίαν, ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις ἁμαρτήμασιν.

δ'. Ο Χριστιανὸς ἀποστὰς εἰς θύσας, ἢ ἑτέρῳ θύσαι ἐπιλαβόμενος, καὶ πάντως κατηγο-

ρῆται, μὴ ἀπημιώσης χρονίας τῆς γραφῆς· ϗ οὔτε δωρῆται ἐξ οὗ ἀπίστη, οὐδὲ ἐν χήμασι τοῦ ἀδιαθέτου τὸν νόμον, οὔτε ἀφαιρεῖται· ἀλλ' ἐξ ἀδιαθέτου πέμπα τοῖς Χριστιανοῖς αὐτοῦ συγγενέσιν ἀρμόζῃ, οἷς ϗ μὴ θάνατον ἀφίεται κατηγορῆν, εἰ ϗ μὴ γένοιτο ϗ ζῶντος τοῦ μιαροῦ τοιαύτη παρῆξις, ϗ διαλέπονται αἱ δωρεαὶ ϗ αἱ διαθῆκαι αὐτῶν, ϗ τοῖς ἀπὸ νόμου καλουμένοις ἁρμόζουσιν.

ε'. Ὁ δοῦλον, ἢ διλῆν Χριστιανὸν ἄγοντα, ἢ δι' συμβουλῆς μεταγαγεῖς ἀθέμιτον θρησκείαν, κεφαλικῶς ζημιῶται, ϗ δημεύεται.

ς'. Ὁ ὀρθόδοξος κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, θρησκεύων τὰ Εὐτυχοῦς ἢ Ἀπολιναρίου, ἀκόλουθεῖται τοῖς κατ' αἱρετικῶν νόμοις, ϗ τῆ ῥωμαϊκῆς ἐξωθεῖται πολιτείας, κατὰ τὰ περὶ μανιχαίων νομοθετηθέντα.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΒΙΒ. α'. τίτ. θ'. δίγτ. ιη'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Hac victura. Ὁ σαμαρείτης ἢ Ἰουδαῖος τῆ τῶν Χριστιανῶν πίστεως ἀποστῆσαί τινα πειραθεὶς, ϗ δημεύσῃ ὑποβάλλεται, ϗ τιμωρίᾳ θανατικῇ ἀποτίνυται.

Βιβ. α'. τίτ. ιβ'. δίγτ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Iudæi. Ἰουδαῖος ἀφ' ὧ τὸ πεῖραν ἔγκλημα, ἢ χρέος ἀποστρῆσαι, βουληθεὶς γένεσθαι Χριστιανὸς, μὴ ἄλλως ἔσται δεκτὸς, εἰ μὴ τὸ ἔγκλημα τὸ ἐπαχθὲν αὐτῷ, ἢ τὸ χρέος διαλύσῃ.

ΤΙΤΛΟΣ Η'.

Περὶ τοῦ μηδενὶ ἐξεῖναι τὸ σημεῖον τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ ἐδάφει, ἢ ἐν λίθῳ, ἢ μαρμάρῳ γλύφειν ἢ γράφειν.

Ερμηνεία α'. ΒΑΡΥΤΑΤΑ ζημιῶται ὁ ἐν ἐδάφους ἢ λίθου χαμαὶ κειμένου γλύφων ἢ γράφων τὸ ἡμῶν σωτῆρος, ϗ καθαιρῆται τὸ γενόμενον.

Οὗτος ὁ τίτλος οὐκ ἔχει παράτιτλα.

satur, nec exceptio longi temporis opponitur: ac neque donationes facit, ex quo defecit à fide; nec ſpecie venditionis legem circumſcribit, nec teſtamentum condit: ſed ab inteſtato Chriſtianis eius propinquis omnia competunt, licèt aduerſus profanum hunc hominem viuum nulla litis conteſtatio facta ſit. Eorumdem donationes & teſtamenta reſcinduntur, & iis competunt, qui ex lege vocantur.

V. Qui ſeruum Chriſtianum, vel ingenuum, ſiue inuitum, ſiue ſuaſione adhibita, traducit ad religionem nefandam; ſupplicio capitis, & bonorum publicatione plectitur.

VI. Orthodoxus clericus aut monachus, qui Eutychis vel Apollinaris ſuperſtitionem ſequitur; legibus aduerſus hæreticos latis ſubiacet, & ex Imperio Romano pellitur, ſecundùm ea, quæ de Manichæis promulgata ſunt.

TITVLI VII. PARATITLA.

LIB. I. tit. IX. conſtit. XVIII. cuius initium, *Hac victura.* Samarita vel Iudæus, qui à religione Chriſtiana quoſdam abducere tentauerit; & bonorum publicationi ſubiicitur, & capite plectitur. *L. vlt. C. de Iud. & cæl.*

Lib. I. tit. XII. conſtit. I. cuius initium, *Iudæi.* Iudæus, qui circumſcribendi criminis, aut interuertendi debiti cauſa, Chriſtianus fieri voluerit: non aliter admittendus erit, niſi quod ei crimen infertur, diluerit, aut æs alienum diſſoluerit. *L. I. C. de his qui ad eccl.*

TITVLVS VIII.

Nemini licere ſignum ſaluatoris Chriſti humi, vel in lapide, vel in marmore ſculpere, vel pingere.

GRAVISSIME punitur, qui in ſolo, vel in lapide humi ſito, venerandam crucem ſculpit, aut pingit: & quod factum fuerit, tollitur. *Ad tit. C. Nem. lic.*

Hic titulus paratitla non habet.

TITVLVS IX.

De Judæis, & calicolis.

Adde C. de Iud.

I. QVOD Iudæorum vniuerſitati legatur, non petitur.

Hanc epitomen Contius hinc ſumſit.

II. In feſtis ſuis Iudæi munera corporalia non obeunt.

III. Iudæi, qui ex ſuis aliquem Chriſtianiſantem ſaxis petunt, vel in eum furioſius aliquid deſignant; cum facti participibus concremantur.

IV. In Iudæorum ſynagogis metata facere propterea non oportet, quòd eæ ſint loca religioni deputata.

V. A muneribus curialibus Iudæi non liberantur.

VI. Tam Chriſtianus, qui Iudæam vxorem accipit; quàm Chriſtiana, quæ Iudæo nubit; adulterij publicè accuſantur.

VII. Iudæi legem ſuam in matrimoniis non ſeruant, nec plurib⁹ ſimul vxoribus copulantur.

VIII. Iudæi ſecundùm leges apud præſides agunt & conueniuntur, tam in iis, quæ ad forum, quàm quæ ad ſuperſtitionem ipſorum, ac legem pertinent. Licet autem eis in pecuniariis dumtaxat cauſis eligere iudices Iudæos, quorum ſententias ipſi præſides exſequuntur, veluti ſententias datorum ab ſe iudicum.

IX. Iudæi rerum in foro ſuo pretia ſtatuunt, & ſi quis alius apud ipſos hoc facit, punitur. Quippe iuſtum eſt, cuique ſua committi.

X. Iudæi decuriones, curiis ſuis reſtituuntur.

Hinc corrigenda l. 11. C. h. t.

XI. Iudæi formam crucis in Amanis ſpecie non comburant. Nam alioquin etiam permiſſam ſibi religionem amittunt.

XII. Qui cælum colunt, promulgatis aduerſus hæreticos legibus ſubiacent: & deputata conuenticulis eorum loca ſibi vindicat eccleſia. Nam quod à Chriſtiana fide abducit, eidem contrarium eſt.

XIII. Iudæi ſabbato, ceteriſque feſtis ſuis, nihil faciant; neque propter aliquam fiſcalem priuatamve cauſam conueniantur, aut Chriſtianos ipſi conueniant.

XIV. Iudæi non adficiendi ſunt

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ Ἰουδαίων, καὶ τῶν θρησκευόντων τῷ οὐρανῷ.

Ερμη- ΤΟ τῇ ὁμάδι τῶν Ἰουδαίων λητεία α'. πευόμενον οὐκ ἀπαιτεῖται.

Β'. Ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν οἱ Ἰουδαῖοι σωματικὰς οὐ λειτουργήσουσιν.

γ'. Οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ἐξ αὐτῶν χριστιανίζοντα λιθάζοντες, ἢ τι μανικῶδες εἰς αὐτὸν ποιοῦντες, κρίνονται, καὶ οἱ μεταχόντες αὐτοῖς.

Δ'. Ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων οὐ δεῖ ποιεῖν μετάπτα, διὰ ὃ εἰς αὐτὰς τόπους θρησκείας.

ε'. Οἱ Ἰουδαῖοι βουλευτικῶν λειτουργιῶν οὐκ ἀπολύονται.

ς'. Χριστιανὸς λαμβάνων Ἰουδαίαν γαμετὴν, ἢ Χριστιανὴ Ἰουδαῖος, πουβλίκως ἢ μοιχείᾳ κατηγορεῖται.

ζ. Οἱ Ἰουδαῖοι τὸν νόμον αὐτῶν ἐν τοῖς γάμοις οὐ φυλάττουσιν, οὔτε πολλαῖς ἅμα συνάπτονται.

η'. Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἀρχείοις ἐναγεῖοι ἐξ ἐναγοῦσι, περί τε φόρου καὶ θρησκείας καὶ τοῦ νόμου. ἔξεστι δὲ αὐτοῖς ὅπερ μόνοις χρηματικοῖς αἱρεθῆναι δικαστὰς Ἰουδαίους· ἐξ ἐκβαλέσθαι τὰς ψήφους αὐτῶν οἱ ἄρχοντες, ὡς τὰς τῶν παρ' αὐτῶν δοθέντων δικαστῶν.

θ'. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀληρονομοῦσι τὰ ἴδια, καὶ ἄλλως παρ' αὐτοῖς τοῦτο ποιοῦν, ζημιοῦται. δίκαιον γάρ ἐστιν ἕκαστον ἐπιτρέπεσθαι τὰ ἴδια.

ι'. Οἱ βουλευταὶ Ἰουδαῖοι τὰς βουλὰς αὐτῶν ἀποδίδονται.

ια'. Οἱ Ἰουδαῖοι μὴ ἐν σχήματι τοῦ Ἁμὰν τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ κρεμάτωσαν. ἐπεὶ ἐξ ὑπερβαλλούσης αὐτοῖς θρησκείας φερόμενοι.

ιβ'. Οἱ τὸν οὐρανὸν θρησκεύοντες, τοῖς καὶ τὸν αἱρετικὸν ὑπόκεινται νόμοις, ἐξ τὰ συναγωγεῖα αὐτῶν ἡ ἐκκλησία λαμβάνει. ὃ γὰρ ἀπάγει τῆς Χριστιανικῆς πίστεως, ἐναντίον αὐτῆς ἐστιν.

ιγ'. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐξ ταῖς ἄλλαις αὐτῶν ἑορταῖς μηδὲν ποιείτωσαν, μήτε διὰ δημοσίαν, ἢ ἰδιωτικὴν αἰτίαν συνάγεσθωσαν, ἢ Χριστιανοὺς συναγέτωσαν.

ιδ'. Οὐ δεῖ τοὺς Ἰουδαίους ἐπηρεά-

ζειν,

ζῆν, ἢ ταῖς συναγωγαῖς, ἢ τοῖς οἴκοις αὐτῶν βλάπτεσθαι. εἰ γὰρ πλημμελήσωσιν, ἢ ἐπεξέλθωσις γένηται ὑπὸ τῶν ἀρχόντων. δεῖ γὰρ καὶ αὐτοὺς μηδὲν κατὰ τῆς θρησκείας τῶν Χριστιανῶν ποιεῖν.

ιε'. Τὰς μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων ἀμφισβητήσεις οὐχ οἱ γέροντες αὐτῶν, ἀλλ' οἱ ἄρχοντες τιμήσουσιν.

ις'. Οἱ Ἰουδαῖοι Χριστιανὸν οὐκ ἐπιτήμιον τις, ἢ ἐκτιμῶν ἐπιτελούμενοι, δημεύονται, καὶ διηνεκῶς ἐξορίζονται.

ιζ'. Οἱ τῶν Ἰουδαίων ἔξαρχοι τὸν τεφιλικὸν κανόνα κατ' ἐνιαυτὸν ἰσοχρονίως ταῖς λαμπρίσιν ἐπισημίζουσιν.

ιη'. Οὔτε ἀπὸ βασιλικῆς κελεύσεως Ἰουδαῖος μετέρχεται διοίκησιν, ἢ ἀξιωματικὸς γίνεται, ἢ ἔκδικος, ἵνα μὴ ἐξῇ αὐτῷ ὀρθοδόξοις δικάζειν ὑπισχνῆται, ἢ πατὴρ πόλεως· ταῖς δὲ πάλαι ἀπειλούσας αὐτοῖς συναγωγὰς ὀρθοῦσιν. εἰ δὲ νέας ποιήσωσιν, ἢ ἐκκλησία λήψεται αὐτάς, καὶ ὁ ἀρξάμενος ποιεῖν, ν'. λίτρας ζημιοῦται. ὁ δὲ τὰ μὲν ὄντα τῆς αὐτῶν θρησκείας ἑαυτῷ διδασκαλίαν μετάγων εἰς αὐτοὺς, δημεύεται, καὶ κεφαλικῶς ζημιοῦται.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΓΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΒΙΒ. α'. τίτ. ε'. διάτ. ιβ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, τοὺς αἱρετικούς. Οὔτε τυχεῖν ἀξιώματος Ἰουδαῖος δύναται, οὔτε ἀρχὴν παρέχειν, οὔτε στρατείαν παρελθεῖν, οὔτε συνηγορίαν ἐγκαταλέγεσθαι. ὑποκείται δὲ τῇ τύχῃ τῶν χορηγιῶν, καὶ τοῖς ἐντεῦθεν βαρέσιν. ὁ δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὸς ἀπούδασας γίνεσθαι, καὶ τούτων ἐκπίπτει, καὶ ποινῇ ζημιοῦται λ'. χρυσίου λίτρας. θατέρου δὲ τῶν γονέων βουλομένου τὸν παῖδα γίνεσθαι Χριστιανὸν, ἡ τούτου γνώμη κρατεῖ. διὸ δὲ αὐτὸν καὶ τρέφειν τὸν παῖδα, καὶ τὰ πρὸς ἀναγκαίαν δαπάνην χορηγεῖν, προῖκά τε ὑπὲρ θυγατέρος ἐπιδιδόναι, καὶ πρὸ γάμου δωρεὰς ὑπὲρ τῆς γυναικὸς καὶ τιμὴν τῆς οὐσίας. Εἰ τὰ ἄλλα διαπρέποντος τοῦτο μόνον ἐγκαλεῖν ἔχοι διὰ τὸ μέγα Χριστιανὸς.

Βιβλίον α'. τίτ. ε'. διάταξις α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Quoniam. Σημείωσαι ὅτι τῇ τῶν αἱρετικῶν προσηγορίᾳ ὁ Ἰουδαῖος οὐ περιέχεται.

iniuriis, aut synagogæ, vel domus eorum lædendæ. Nam si quid admiserint, per præsides pœnæ fit exsequutio. Ipsi quoque nihil aduersus religionem Christianam facere debent.

XV. Quæ inter Christianos & Iudæos lites existunt, non horum seniores, sed præsides ipsi decidunt.

XVI. Iudæi Christianum circumcidentes, vel mandantes, vt circumcidatur; publicatione bonorum, & exsilio perpetuo plectuntur.

XVII. Iudæorum primates canonem coronarium quotannis periculo suo sacris largitionibus inferunt.

XVIII. Iudæus ne quidem interueniente Imperatoria iussione suscipit aliquam administrationem, vel inter constitutos in dignitate refertur, vel defensor fit, ne licentiam habeat in causis orthodoxorum, aut Episcoporum, pronuntiandi; vel ciuitatis fit pater. Synagogas suas ruinam minantes erigunt. Quas nouas fecerint, ecclesia consequetur: & qui fabricæ fecerit initium, librarum L. damnum feret. Qui verò quempiam non existentem religionis ipsorum, doctrinâ diuersâ traducit ad ipsos; publicatione bonorum, & capitis supplicio plectitur.

TITVLI IX. PARATITLA.

LIBRI I. tit. V. const. XII. cuius initium, τοὺς αἱρετικούς. Iudæus neque dignitatem adipisci potest, nec magistratum gerere, nec aliquod in militia imperium habere, nec inter aduocatos referri. Subiectus est autem conditioni cohortalinorum, & prouenientibus hinc oneribus. Qui verò ad indicata studuerit adspirare, tam iis excidit, quàm † centum librarum auri pœnâ plectitur. Quum autem alteruter parentum fieri vult filium Christianum, voluntas eius est rata. Iudæus filium alere debet, & quæ requiruntur ad necessariam expensam, ei suppeditare, filiabus dotes constituere, pro filiis donationes ante nuptias, pro modo patrimonij, facere: si, dum in ceteris à filio rectè colitur, hoc solum habeat, quod reprehendat; illum scilicet factum esse Christianum.

Aliàs 12. C. de hæret. & Man. epitome, sanè non minus plena, quàm quæ superiùs posita leguntur.

† *Suprà, x 2.*

Lib. I. tit. V. const. XXI. cuius initium, *Quoniam*. Nota, Iudæum hæretici adpellatione non contineri.

An hæreticorum adpellatione Iudæi contineantur.

Poſtquam enim prohibuit hæc conſtitutio, ne teſtis in iudicio ſit hæreticus: adiicit, Nec Iudæus teſtimonium dicat. Quo fit, vt quum ſeparatim horum mentionem conſtitutio fecerit; Iudæos hæreticorum adpellatione comprehendi nolit. Hoc nota, veluti de quo valde quæritur.

L. 1. C. de apoſtat. Lib. 1. tit. VII. conſtit. 1. cuius initium, *Si quis.* Qui à Chriſtianis deficiens, Iudæus factus fuerit, & criminis huius conuictus, publicationi facultatum ſubiicitur.

L. 6. C. de pag. & ſacrif. Lib. 1. tit. XI. conſtit. VI. cuius initium, *Chriſtianis.* Chriſtiani religionis auctoritate non abutuntor, nec Iudæis quietè degentibus, neque turbulentum quidquam molientibus, vim inferant.

L. 1. C. de his qui ad eccl. Lib. 1. tit. XII. conſtit. 1. cuius initium, *Iudæi.* Iudæus, qui circumſcribendi criminis, aut interuertendi debiti cauſa, Chriſtianus fieri voluerit: non aliter admittendus erit, niſi quod ei crimen infertur, diluerit: aut æs alienum diſſoluerit.

TITVLVS X.

Ne Chriſtianum mancipium hæreticus, vel Iudæus, vel paganus habeat, vel poſſideat, vel circumcidat.

Ad tit. C. Ne Chriſt. mancip. I. IVDÆVS Chriſtianum mancipium, vel alterius ſectæ, vel nationis, quocumque modo ne habeto. Sin habet, & circumcidit: ipſum quidem mancipium libertatem conſequitur, Iudæus verò capitis ſupplicio punitur.

Epitome l. 2. quæ intégra non exſtat. II. Paganus, & Iudæus, & Samarita, & quicumque non eſt orthodoxus, habere Chriſtianum mancipium nequit. Nam & ipſum mancipium in libertatem vindicatur, & qui mancipium comparauit, libras XXX Priuatis largitionibus ſoluit.

TITVLI X. PARATITLA.

L. 14. 5. his ita diſpoſitis. C. de cler. & epiſc. LIB. 1. tit. III. conſtit. LIV. cuius initium, *Deo nobis.* Nullus Iudæus, aut paganus, aut hæreticus, mancipium Chriſtianum habeat. Si

καλύσασα γὰρ ἡ διάταξις αἱρετικὸν ἐν δικαστηρίῳ μάρτυρα, παρῄτηται, μήτε ἰουδαῖος μαρτυρείτω. ὥστε οὖν, δι' ὧν κεχωρισμένως τὴν ὀνομασίαν τούτων ἡ διάταξις ἐποιήσατο, οὐ βούλεται αὐτοὺς τῇ τῶν αἱρετικῶν παραπομπείᾳ συμπεριλαμβάνεσθαι.

Βιβ. α'. πτ. ζ'. διατ. α'. ἧς ἡ ἀρχή, Si quis. Ὁ ἀπὸ Χριστιανῶν ἰουδαῖος γενόμενος, καὶ ἐλεγχθεὶς, δημεύσει παραβάλλεται.

Βιβ. α'. πτ. ια'. διατ. ς'. ἧς ἡ ἀρχή, Chriſtianis. Οἱ Χριστιανοὶ μὴ ἀποκαχεκάθωσθαι τῇ δυναστείᾳ τῆς θρησκείας, καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἡσυχάζοντας, καὶ οὐδὲν θορυβώδες ποιοῦντας βιαζέσθωσαν.

Βιβ. α'. πτ. ιβ'. διατ. α'. ἧς ἡ ἀρχή, Iudæi. Ἰουδαῖος ἀφ' ὃ περιγράψας ἔγκλημα, ἢ χρέος ἀποστερῆσαι βουληθεὶς, καὶ Χριστιανὸς γενέσθαι, μὴ ἄλλως ἔστω δεκτὸς, εἰ μὴ τὸ ἔγκλημα τὸ ἐπαχθὲν αὐτῷ, ἢ τὸ χρέος ἐκτίλυσῃ.

TITΛOΣ I'.

Περὶ τοῦ Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἔχειν αἱρετικὸν, ἢ ἰουδαῖον, ἢ ἕλληνα, ἢ νέμεσθαι, ἢ περιτέμνειν.

Ερμηνεία α'. ΙΟΥΔΑΙΟΣ Χριστιανὸν ἀνδράποδον ἢ ἄλλης αἱρέσεως, ἢ ἔθνους, καθ' οἱονδήποτε τρόπον μὴ ἐχέτω. Εἰ δὲ ἔχει καὶ περιτέμνει αὐτὸ, ὃ μὲν ἀνδράποδον ἐλευθεροῦται, αὐτὸς δὲ κεφαλικῶς ζημιοῦται.

β'. Ἕλλην, καὶ ἰουδαῖος, καὶ σαμαρείτης, καὶ πᾶς μὴ ὢν ὀρθόδοξος, οὐ δύναται Χριστιανὸν ἀνδράποδον ἔχειν· ἐπὶ καὶ αὐτὸ ἐλευθεροῦται, καὶ ὁ κτησάμενος δίδωσι τοῖς πρίασι λ'. λίτρας.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΒΙΒ. α'. πτ. γ'. διατ. νδ'. ἧς ἡ ἀρχή, Deo nobis. Μηδεὶς ἰουδαῖος, ἢ ἕλλην ἢ αἱρετικὸς ἀνδράποδον ἐχέτω Χριστιανόν· εἰ

ὃ τοιοῦτο εὑρεθῇ, εὐθέως ὁ δοῦλος εἰς ἐλευθερίαν ἁρπαζέσθω.

Βιϐ. α'. τίτ. ζ'. διάτ. ε'. ἧς ἡ ἀρχή, Eum. Ὁ δοῦλον βιαζόμενος, ἢ πείθων ἀπὸ Χριστιανῶν εἰς ἄθεμιτον αἵρεσιν μετελθεῖν, ἀποτιμάσθω.

Βιϐ. α'. τίτ. θ'. διάτ. ιϛ'. ἧς ἡ ἀρχή, Iudæi. Δήμευσιν καὶ διωνεκῆ τοῖς ἰουδαίοις ἐξορίαν ἐπάγομεν, τοῖς ἐλεγχομένοις ὡς Χριστιανὸν ἐξελέσθαι, ἢ τοῦτο ἄλλῳ ἐπιτάξαι.

tale quid deprehenſum fuerit, confeſtim ſeruus in libertatem abripiatur.

Lib. I. tit. VII. conſtit. V cuius initium, *Eum*. Qui ſeruum adhibita vi, vel perſuaſione, traduxerit à Chriſtianiſmo ad nefandam ſectam: publicato patrimonio, capite plectatur. *L. 5. C. de apoſtat.*

Lib. I. tit. IX. conſtit. XVI. cuius initium, *Iudæi*. Bonorum publicationem, & exſilium perpetuum Iudæis inferimus, qui Chriſtianum circumcidiſſe conuicti fuerint; vel alteri, vt id faceret, mandauerint. *L. 12. C. de Iud. & cælic.*

ΤΙΤΛΟΣ ΙΑ'.

De paganis ſacrificiis, & templis.

Ερμηνεία α'. Τὰ ἱερὰ κλείεσθω, καὶ μηδεὶς θυέτω. Εἰ δέ τις ἁμάρτοιμι τοῦτο, ἀποκεφαλίζεται, καὶ δημεύεται καὶ μὴ ἐπεξελθὼν ὁ ἄρχων, ὁμοίως ζημιοῦται.

β'. Μηδεὶς διὰ σωλαγχνοσκοπίας μαντευέσθω, πικρῶς γὰρ ζημιοῦται, ὁ τῶν ἐνεστώτων ἢ τῶν μελλόντων τῶν θεῶν τὸ κεκαλυμμένον ζητῶν πεῖν ἀλήθειαν.

γ'. Αἱ θυσίαι κεκώλυνται· καὶ ὁ κόσμος τῶν δημοσίων ἔργων μὴ καθαιρείσθω. Εἰ δέ τις αὐτίγραφον ἢ νόμον προσφέρηται τῇ τούτων καθαιρέσει, ἀφαιρεῖται πᾶν αὐτῷ, καὶ βασιλεῖ δι' αἰφέρεται.

δ'. Ἀνθ' θυσιῶν καὶ θρησκείας ἀπηγορευμένης ἐπιτελείσθωσαν τοῖς τῆ ἀρχαιότητα αἱ δημῶδες ἡμέραι, καὶ τὰ τοῖς ἰλαρείαν τοῦ δήμου συμπόσια.

ε'. Οἱ ἐν Καρθαγένῃ ἱερατικοὶ τόποι ὧν ἡμῖν οἶκον διαφερέτωσαν, πλὴν τῶν ἐξ αὐτῶν ἀπὸ βασιλέων δωρηθέντων προσώποις ἢ ἐκκλησίαις.

ϛ'. Εἰ οἱ Χριστιανοὶ βιάσωνται ἢ ἁρπάσωσι τὰ προσήκοντα τοῖς ἡσυχάζουσιν ἕλλησί τε καὶ ἰουδαίοις, ὃ ἁρπαγῇ ἀποδιδόασι διπλοῦν, καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ αἱ τάξις, καὶ οἱ πολιτευόμενοι μὴ ἐκδικήσαντες, μηδὲ συγχωρήσαντες ταῦτα πλημμελημάτων πρὸς τοῦ δήμου, ὁμοίας ζημιοῦνται.

ζ'. Μηδεὶς δι' εἰκὼ εἰς ναὸν εἰδωλικὸν εἰσιέτω, μηδὲ ἀγάλματα τὰ ξόα-

TITVLVS XI.

De paganis ſacrificiis, & templis.

I. TEMPLA clauduntor, nec quiſquam ſacrificato. Si quis hoc perpetrauerit, capite plectitur, & facultates publicatas amittit. Pœnâ ſimili rector aut præſes adficitur, qui exſequutionem non fecerit. *L. 1. C. hæretic. cum ſeq.*

II. Nemo per extiſpicinam diuinationes inſtituat. Nam acerbè punitur, qui præſentium vel futurorum veritatem contra vetitum inquirit.

III. Sacrificia prohibita ſunt, at publicorum operum ornatus ne tollitor. Quòd ſi quis reſcriptum, aut legem, ad horum euerſionem profert: id ipſum ei eripitur, & ad Imperatorem refertur.

IV. Abſque ſacrificiis, & ſuperſtitione prohibita, iuxta conſuetudinem antiquam, ſpectacula publica, quæque fiunt ad hilaritatem populi conuiuia perficiantur.

V. Loca ſacra, quæ Carthagine ſunt, ad Auguſtam domum pertinento: exceptis iis, quæ ab Imperatoribus vel alicui perſonæ, vel eccleſiis ſunt donata.

VI. Si Chriſtiani vim adtulerint, aut rapuerint ea, quæ pertinent ad quietè degentes paganos ac Iudæos: quod rapuere, duplum reſtituunt; & præſides, & officia, & decuriones, ſi non vindicauerint, ſed hæc à populo deſignari permiſerint, pœna ſimili adficiuntur.

VII. Nemo voti cauſa templum ingreditor, nec ſimulachra honore ad-

ficito, nec templa ſertis redimito, nec ignem aris iniicito, vel thus adoleto, non libationes facito, vel hoſtias immolato. Nam publicatione bonorum, capitiſque ſupplicio punitur; quum quidem publica ſit huius criminis accuſatio. Præſes verò, qui poſt legitimam accuſationem, & probationem, facinus non vindicauerit; quinquaginta libras, ſicut & officium libras totidem, fiſco ſoluit.

VIII. Si pagani prohibitum quid fecerint, publicè accuſantur: & ſi quid in alieno loco, ſciente domino, perpetrauerint: tam locus ipſe, quàm reliquum patrimonium eius proſcribitur; & ipſe dignitatem, vel militiam amittit. Sin priuatus eſt, pœna corporali adficitur, & in opus metalli perpetuò relegatur.

Epitome, quam Contius ex hoc loco ſumſit. ſed hæc correctior eſt.

IX. Si quid donatum fuerit, aut relictum locis, aut perſonis, vel ad ſulciendum errorem paganum: id ea ciuitas accipiet, in qua illæ perſonæ habitant, vel ſub qua ſita ſunt ipſa loca: rebus ipſis expendendis ad ſimilitudinem redituum municipalium. Impietates verò paganorum, præſides ipſi puniunt; & quæ poteſtatem eorum excedunt, ad Imperatorem referunt.

Habet hanc quoque Contius ex hoc libro, malè verſam.

X. Qui poſt ſanctum baptiſma in errore paganorum manent, vltimo ſupplicio puniuntur: qui verò necdum baptizati ſunt, tam ſeipſos, quàm liberos, atque coniuges, cum omnibus ſuis, ad ſacroſanctas eccleſias adducant. Ac liberi quidem, qui minoris ætatis ſunt, abſque dilatione baptizantur: adulti verò priùs ſcripturas ſecundùm canones docentur. Si verò propterea quòd militiam vel dignitatem adepti ſint, vel quòd facultates habeant, ſpecie tenus ipſi baptizantur; at liberos, vxoréſve ſuas, aut domeſticos & neceſſitudine ſibi iunctos, in errore reliquerint: publicatione bonorum damnantur, & pro merito puniuntur, nec republica fruuntur. Quòd ſi planè baptizati non fuerint nullius in republica beneficij participes ſunt, neque dominium patrimonij mobilis aut immobilis habent, ſed fiſcus ea ſibi vindicat; & præterea pœnis competentibus plectuntur, ac relegantur. Quòd ſi conſtiterit eos ſacrificare, vel ſimulachra colere: ſicut Manichæi puniuntur. Ceterum pagani cuiuſcumque diſciplinæ profeſſores eſſe nequeunt, nec anno-

να, μηδὲ στεφανούτω τοὺς ναοὺς, μηδὲ πῦρ τοῖς βωμοῖς βαλλέτω, ἢ λίβανον θυσιαζέτω, μηδὲ σπενδέτω ἢ θυσιαζέτω. ἐπὶ δημεύεται, καὶ κεφαλικῶς καλείζεται, πουβλίκως οὔσης ἡ κατηγορίας. ὁ δὲ ἄρχων μὴ νόμιμον κατηγορίαν καὶ ἀπόδειξιν μὴ ἐπιζιών, ν'. λίτρας δίδωσι τῷ φίσκῳ, καὶ ἡ τάξις πεντήκοντα.

ν'. Ἐὰν οἱ ἕλληνες ἀπηγορευμένον τι ποιήσωσι, πουβλίκως κατηγορούσθω. καὶ ἐὰν ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ πλημμελήσωσιν, εἰδότος τοῦ δεσπότου, καὶ ὁ τόπος καὶ ἡ λοιπὴ οὐσία δημεύεται, καὶ στέρεται στρατείας ἢ ἀξίας. ἰδιώτης δὲ ὤν, σωματικῶς ζημιοῦται, καὶ διὰ παντὸς εἰς ἔργον μετάλλου ἐξορίζεται.

θ'. Ἐὰν τι δωρηθῇ, ἢ καταλειφθῇ τόποις ἢ προσώποις, ἢ ὅτι συγκοσμῇ τὰς τῶν ἑλλήνων πλατείας, ἢ πόλις αὐτὸ λήψεται ἐν ᾗ τὰ πρόσωπα οἰκεῖ, ἢ ὑφ' ἣν οἱ τόποι ἀφώρισται, καὶ δαπανῶνται καθ' ὁμοιότητα τῶν πολιτικῶν* προσώπων. τὰ δὲ τῶν ἑλλήνων ἀσεβήματα ζημιούσθωσαν οἱ ἄρχοντες, καὶ τὰ ὑπαγόμενα αὐτοῖς διαφέρουσι τοῦ βασιλέως.

* αστικῶν in alio Cod.

ι'. Οἱ μὲν ὃ ἅγιον βάπτισμα τῇ πλάνῃ τῶν ἑλλήνων ὑπομένοντες, ἐσχάτως ζημιούσθωσαν. οἱ δὲ μήπω βαπτισθέντες, ἑαυτοὺς καὶ παῖδας, καὶ γαμετὰς, καὶ πάντας τοὺς αὐτῶν προσαγέτωσαν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις. καὶ τὰ μὲν αὐτῶν τέκνα μικρὰ ὄντα χωρὶς διαβολῆς βαπτίζονται, οἱ δὲ τέλειοι, προτιθέσθωσαν τὰς γραφὰς καὶ τοὺς κανόνας διδάσκονται. Εἰ δὲ ἅμα τὸ τυχεῖν στρατείας ἢ ἀξίας, ἢ οὐσίαν ἔχειν, ζημιοῦσθαι βαπτίσασθαι, καὶ τοὺς παῖδας, ἢ τὰς γαμετὰς αὐτῶν, ἢ τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν ὅτι τῆς πλάνης ἐάσωσι, καὶ τοὺς αὐτοῖς προσήκοντας, δημεύονται, καὶ δεσμῶν ζημιοῦσθαι, καὶ τῆς πολιτείας οὐ μετέχουσιν· Εἰ δὲ μὴ βαπτισθῶσιν, οὐ μετέχουσι τινος τῆς πολιτείας, οὔτε κυριεύουσιν οὐσίας κινητῆς, ἢ ἀκινήτου· ἀλλὰ τὸ δημόσιον αὐτὰ ἐκδικεῖ· καὶ ἀρμοδίως ζημιοῦσθαι, καὶ ἐξορίζονται. Εἰ δὲ φανεῖεν θυσιάζοντες, ἢ εἰδωλολατροῦντες, ὡς μανιχαῖοι ζημιοῦσθαι. οὐ παιδεύουσι δὲ ἕλληνες οἱανδήποτε παιδείαν, οὔτε δημο-

οἱας ἀπολαύοισι σιτήσεως, οὔτε ἐχ θεῖον τύπον.

Οὗπερ ὁ τίτλος παράπτωμα οὐκ ἔχει.

na † publica, ne quidem sanctione sacra interueniente, fruuntur. † idest, solario.

Hic titulus paratitla non habet.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΒ'.

Περὶ τῶν ἐν ἐκκλησίαις καταφυγόντων, καὶ ἐκβοήσεων ἐκεῖσε κεκραγμένων.

Ερμηνεία α'. ΙΟΥΔΑΙΟΣ ἀφ' οὗ φυγεῖν ἔγκλημα, ἢ χρέος, θέλων χρεοστάσιον, μὴ προσδεχέσθω, πρὶν ἂν ἀθῷος φανῇ, καὶ τὸ χρέος καταβάλῃ.

β'. Ὁ τοὺς καταφυγόντας τῶν ἐκκλησίων ἀπαγαγών, τῶν ἐν maiestatis ὑπόκειται.

γ'. Οὐ δεῖ τοὺς καταφυγόντας ἔχειν σιδήρεα ὅπλα, οὐ μὴν ἐντὸς τοῦ ναοῦ εἰσιέναι ἢ καθεύδειν· ἀσφαλῶς γὰρ διάγουσιν ἐντὸς τῶν περάτων θυρῶν, ἐν αὐλαῖς, καὶ στοαῖς, καὶ λουτροῖς, καὶ κήποις. εἰ δὲ καὶ τῶν ἐκκλησιῶν παραπέντες, καὶ ὅρκον ἐπὶ τῇ ἀσφαλείᾳ λαβόντες, μὴ ἀποθῶνται τὰ ὅπλα, ἀνόπλων ἀπαγάγωσιν. τοῦτο δὲ ποιεῖν οὐκ ἔξεστι καὶ τῶν κελεύσει τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν ἐκδίκων.

δ'. Εἰ δοῦλος ἔνοπλος καταφύγῃ ναῷ, καὶ ἀποδοθῇ τῷ δεσπότῃ, ἢ ὅς οὐ πέπρακται· εἰ δὲ τοῖς ὅπλοις θαρρῶν ἀμύνεσθαι, συγχωρεῖται ὁ δεσπότης, μεθ' οἵας ἂν νομίσῃ δυνάμεως αὐτὸν ἀπαγαγεῖν· καὶ ἐὰν ἀμυνόμενος ἀποθάνῃ, ἀθῷός ἐστιν ὁ δεσπότης.

ε'. Οὐκ ἔξεστιν ἐν ἐκκλησίαις ἐκβοήσει κεκραγέναι, ἢ θορυβεῖν, οὔτε μὴν πλήθους ἐν πόλεσι ταράττειν. ὁ γὰρ ἀδικούμενος αὐτὰ τοῦτο ποιεῖν, προσίτω τοῖς ἄρχουσιν. ὁ δὲ τοῦ νόμου ποιῶν, ἢ κινῶν τάσιν, ἐσχάτως ζημιοῦται.

ς'. Ὁ τοὺς προσφυγόντας ὑπὸ χεῖρα ἀπαγάγων, κεφαλικῶς ζημιοῦται. οὐ δεῖ δὲ αὐτοὺς στερεῖσθαι τροφῆς, ἢ ἐνδύματος, ἢ ἀνοχῆς. καὶ εἰ μὲν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ φαίνοιντο, τῶν ἐκεῖ φυλαττομένων τοῖς τόποις, ἐπομιμνήσκονται ψήφου τοῦ προσφόρου δικαστοῦ, καὶ δίδασι τὸ νομιζόμενον αὐτοῖς ἀπόκριμα. εἰ δὲ λάθραιοίσιν ἐν τοῖς ὅροις, ἀναζητοῦνται διὰ τοῦ οἰκονόμου, ἢ τοῦ ἐκδίκου, ἢ τοῦ ἐπιτρεπομένου τοῦ τοῦ ἐπισκόπου. καὶ ἁλισκόμενοι, δικαίως ἐπομι-

TITVLVS XII.

De his qui ad ecclesias confugiunt, & clamoribus ibi vtuntur.

I. IVDÆVS, qui fugiendi criminis, aut debiti causâ, Christianisare vule; non susciptatur priùs, quàm eum culpæ expertem esse constiterit, & debitum soluerit. *C. hostis.*

II. Qui abstrahit confugientes ad ecclesias, maiestatis crimine tenetur.

III. Confugas arma quæcumque habere non oportet, nec intra templum cibum somnumve capere. Nam turò degunt intra primas ianuas in areis, & porticibus, & balneis, & hortulis. Quòd si à clericis admoniti, accepto quoque securitatis causa iuramento, arma non deposuerint: per armatos abstrahentur, hoc autem non licet facere sine iussu Episcoporum, & defensorum. *Epitome legis, quam Contius integram posuit ex Cod. Theodos.*

IV. Si seruus armatus ad templum confugerit, vel domino tradatur, vel illi, à quo aufugit. Si fretus armis, resistit: domino permittitur, vt eum, quibus id faciundum putarit viribus, abstrahat. Ac siquidem in resistendo fuerit interemptus, noxæ dominus expers est.

V. Non licet in ecclesiis conclamationibus vti, vel tumultuari, nec cum multitudine seditionem in ciuitate mouere. Nam is, cui fit iniuria, potiùs quàm vt hæc faciat, præsides adeat. Qui contra legem hãc agit, vel seditionem mouet: vltimo supplicio punitur.

VI. Qui confugas abstrahere conatur, supplicio capitali adficitur. Nec alimentis, aut veste, quieteve priuandi sunt. Ac siquidem in ipsa conspiciantur ecclesia, seruata locis ipsis reuerentia per iudicis competentis sententiam commonentur, & responsum dant, quod ipsis dandum videtur. Si latitant in ecclesiæ finibus, per œconomum, vel defensorem, vel eum, cui res ab Episcopo commissa fuerit, perquiruntur: & quum inueniuntur, decenter com-

monentur; & poteſtatem habent vel per ſeipſos, vel per inſtructos procuratores, in competenti iudicio reſpondendi. Si dilationem interponunt, legitimè per edicta citantur, ac ſiquidem res immobiles habent, earum ſiue traditio, ſiue diſtractio fit, pro quantitate debiti, tam priuati, quàm publici. Quòd ſi extra eccleſiam res mobiles occultatas habent, per exſequutores perquiruntur, & ex eis fit ſatisfactio. Sin res eorum in ipſa occultantur eccleſia, per œconomum & defenſorem inquiruntur. Quòd ſi ſola de aliquo eſt ſuſpicio, iuſſu Epiſcopi ſui iuſiurandum præſtat. Eadem etiam in fideiuſſoribus, mandatoribus, & rebus eorum, & familiaribus, & ſociis, & omnino in iis, qui eaſdem ob cauſas obnoxij ſunt, ac vnà cum ipſis ad eccleſias confugiunt, obſeruantur: vti ſcilicet ex rebus eorum, debita ſoluantur. Si verò ſerui, vel adſcripticij, vel coloni, vel liberti, cum rebus, aut abſque rebus, ad eccleſias confugerint: confeſtim traduntur, & pro modo delicti, próque ratione diſciplinæ eccleſiaſticæ, caſtigantur: ne ij, quorum ſunt, ex ipſorum abſentia damnum capiant; nec ipſi ad eccleſiæ detrimentum, ex ſumptu pauperum alantur. Debent autem & œconomus & defenſor in eos, qui ad eccleſias confugiunt, & in cauſas eorum inquirere; atque præſides, vel illos, ad quos perſonæ cauſæque pertinent, inſtruere; vt æquitati conuenientia fiant. Ceterum hæc conſtitutio Conſtantinopoli locum non habet. Nam quæ illa in vrbe accidunt, Imperator arbitratu ſuo diſponit.

Hæc, & proximè ſequens epitoma, tantùm hoc exſtant: leges integræ perierunt. Centius motu ſuo reddit.

VII. Qui actionem vel negotium aduerſus aliquem habet, non turbet eccleſias per ſeipſum, vel per alium; ſed præſides adeat. Quod ſi ei, propter admiſſa quædam, opus ipſo ſit Imperatore: Archiepiſcopi opera ipſum inſtruat. Qui ſecus facit, caſtigatur.

VIII. Qui procedente, in aliquo feſto, maiorem ad eccleſiam Imperatore, conclamationibus vtitur: & ipſam cauſam amittit, & per præfectum vrbi pellitur, atque caſtigatur. Qui verò propter aliquam perſonam potentem, ad eccleſiam confugit; Imperatoriam maieſtatem tam Patriarchæ, quàm eccleſiæ defenſorum operâ inſtruat.

μηνύονται, καὶ ἄδειαν ἔχουσιν ἢ δι' ἑαυτῶν, ἢ δι' ἐντολέων, instructon, ἐν ᾧ τοποτηρήσει δικαστηρίῳ ἀποκρίνασθαι. Εἰ δὲ ἐκδημήσειαν νομίμως edictis καλοῦνται· καὶ εἰ μὲν ἔχοιεν ἀκίνητα, ἀποδίδονται, ἢ παρέχονται, πρὸς τὸ ποσὸν τῶν χρέους ἰδιωτικοῦ τε καὶ δημοσίου. Εἰ δὲ καὶ ἔχωσιν ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας κινητὰ κεκρυμμένα, ζητοῦνται διὰ τῶν ἐκδίκων, καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ ἰσχυὸν γίνεται. Εἰ δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κρύπτονται τὰ αὐτῶν, ζητοῦνται διὰ τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ ἐκδίκου. Εἰ δὲ πίστωσίς ἐστι μόνη ὑπόνοια, κελεύσει τοῦ ἐπισκόπου αὐτὸ ὀμνύει. Ταῦτα καὶ ἐπὶ ἐκδυντῶν, καὶ μανδατόρων, καὶ πραγμάτων αὐτῶν, καὶ οἰκετῶν καὶ μισθωτῶν, καὶ ὅλως τῶν ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς ἐκεχωμένων φυλάττονται τῶν σὺν αὐτοῖς προσφυγόντων. ὥστε καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀποδοθῆναι τὸ χρέος. Εἰ δὲ δοῦλοι, ἢ ἐναπόγραφοι, ἢ κολωνοὶ, ἢ ἀπελεύθεροι, μὴ πραγμάτων ἢ χωρὶς προσφύγωσιν, ἀποδίδονται τὸ χρῆμα, ἢ σωφρονίζόμενοι πρὸς τὸ ἁμάρτημα καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν· ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἔχοντας αὐτοὺς ἐκ τῆς αὐτῶν ἀποροσίας βλάπτεσθαι, μήτε αὐτοὺς ὑπὸ βλάβη τῆς ἐκκλησίας ἐκ τῆς δαπάνης τῶν πτωχῶν ἀποτρέφεσθαι. δεῖ δὲ τὸν οἰκονόμον καὶ τὸν ἔκδικον διαζητεῖν τοὺς προσφύγοντας, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν, καὶ διδάσκειν τοὺς ἄρχοντας, ἢ οἷς ἀνήκουσιν· ὥστε τὰ τοῦ δικαίου συμβαίνοντα γίνεσθαι. ἡ διάταξις οὐκ ἔχει χώραν ἐν Κωνσταντινουπόλει· τὰ γὰρ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντα, ὡς ἂν ἐθέλοι ὁ βασιλεὺς διατίθησιν.

ζ. Ὁ ἔχων ἀγωγὴν ἢ πρᾶγμα πρός τινα, μὴ θορυβείτω τὰς ἐκκλησίας δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου· ἀλλὰ προσίτω τοῖς ἄρχουσιν. Εἰ δὲ τῶν βασιλέως ἐπί τινι πράγμασι χρείᾳ, διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτοῖς διδασκέτω. ὁ δὲ πρὸ ταῦτα ποιῶν σωφρονίζεται.

η'. Ὁ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν ἑορτῇ προσιόντος, ἐκβοήσεσι χρώμενος, ἐκπίπτει τοῦ πράγματος, καὶ διὰ τοῦ ἐπάρχου ἐκβαλλόμενος, σωφρονίζεται. ὁ δὲ διὰ δυνατὸν πρόσωπον τῇ ἐκκλησίᾳ προσφεύγων, διδασκέτω τὸν βασιλέα διὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ τῶν ἐκκλησιεκδίκων.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΒΙΒ. α'. τιτ. γ'. διάτ. κ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Si qua. Τὰ ὑπὲ τοῖς προσφυγίοις εἰς τὰς ἐκκλησίας, βέβαια ἔστω προνόμια.

Βιϐ. α'. τιτ. μθ'. διάτ. α'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Nemo. Ὁ ἄρχων μὴ διαδοχὰς ὀφείλῃ ν'. ἡμέρας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ποιῇ, μὴ κρυβόμενος ἐντὸς τῶν σεπτῶν ὅρων.

Βιϐ. ι'. τιτ. ιθ'. διάτ. ι'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Θεσπίζομεν. ἐπὶ τῶν προσφυγόντων ταξεωτῶν ἢ πολιτευομένων, ὅπως δεῖ αὐτοὺς ἀπαιτεῖσθαι τὰς δημοσίους εἰσφορὰς, φησὶν ἡ διάταξις, μηδενὶ ἐπιβαλλούσης μηδένα καταβάλλειν ἐπ' αὐτοὺς τὰς συντελείας, εἰ μὴ δημοσιώσωσιν. ὅτι γὰρ τοὺς προσφυγόντας ἢ ἄλλως κρύπτοντας ἑαυτοὺς, ὁλοσχερῶς βούλεται μήτε τῶν συντελεστῶν ἐπ' αὐτοὺς καταβολήν.

TITVLI XII. PARATITLA.

LIBRI I. tit. III. constit. XXII. cuius initium, *Si qua*. Quæ nomine confugientium ad ecclesias concessa sunt priuilegia, firma sunto. *L. 22. C. de episc. & cler. in medio.*

Lib. I. tit. XLIX. constit. I. cuius initium, *Nemo*. Præses, postquam ei successum est, quinquaginta dies in prouincia sic debet exigere: vt intra terminos religiosos non occultetur. *L. vn. C. vt omn. iudic. tam ciuil. quàm milit.*

Lib. X. tit. XIX. constit. † X. cuius initium, θεσπίζομεν. De confugientibus ad ecclesias adparitoribus, vel curialibus, differit hæc constitutio, quomodo sint ab eis exigenda tributa publica: præcipiens, ne quisquam collationes super eos soluat, nisi hoc ipsum publicauerint. Nam super illos, qui ad ecclesias confugiunt, vel alio quo modo semet occultant, nullam fieri vult à collatoribus solutionem. † *al.* XII. *Lex ponenda in fine tit. De exac. trib. C. lib.* X. *vbi desit in omnibus.*

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ'.

Περὶ τῶν ἐν ἐκκλησίαις ἐλευθερουμένων.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ α'. ΚΑΛΩΣ ὡς τὸν ἴδιον δοῦλον ἐν καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἱερέων παρόντων ἐλευθεροῖ, καὶ διὰ μνήμην τῶν γεγενημένων, οἱαδήποτε γραφὴ γίνεται, φέρουσα τὸν ὑπισχνούμενον* ἐκπομπεύσαι. καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ὑπίσχνοι ὡς δοῦλοι δίδασιν ἢ καταλιμπάνουσιν ἐλευθερίας, ὅτε μόνοι δηλωθῆναι τὴν γνώμην αὐτῶν. * *f.* ἐκπομπεύσαι

Β'. Ὁ ἐν ἐκκλησίᾳ τοῦ ὑπισχνουμένου καὶ τοῦ λαοῦ πάντος παρόντος ἐλευθερούμενος, ῥωμαῖος γίνεται· ὁ δὲ κλητικὸς, καὶ ἐν τελευταίᾳ βουλήσῃ ἢ ῥήμασιν οἱοισδήποτε ὑπηρέτῃ ἐλευθερίαν δοθῆναι, directam, ἀρμόσαι ποιεῖ ἐξ αὐτῆς τὴν ἡμέρας δημοσιωθῆναι τῇ βουλήσει.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΒΙΒ. α'. τιτ. γ'. διάτ. νδ'. ἧς ἡ ἀρχὴ, Deo nobis. Ὁ δοῦλος ἕλλην, ἢ ἰουδαίῳ, ἢ σαμαρείτῃ, ἢ αἱρετικῷ δουλεύων, εἰ καὶ μήπω ἐστὶ Χριστιανὸς, βούλεται δὲ νῦν γενέσθαι, ἅμα τῷ

TITVLVS XIII.

De his, qui in ecclesiis manumittuntur.

I. RECTE quis seruum suum in ecclesia catholica, populo & sacerdotibus præsentibus, manumittit: & propter memoriam, vice actorum, qualiscumque sit scriptura, quæ ab Episcopis subsignatur: Ipsi etiam Episcopi, prout volunt, dant vel relinquunt libertates: modò tamen eorum voluntas manifesta fiat. *C. h. t.*

II. Qui in ecclesia, Episcopo & vniuerso populo præsente, manumittitur; fit ciuis Romanus. Clericus autem, si vel in extrema voluntate dederit, vel quibuscumque verbis dari libertatem præceperit; facit, vt directa libertas ex ipso die publicati testamenti competat.

TITVLI XIII. PARATITLA.

LIB. I. tit. III. constit. LIV. cuius initium, *Deo nobis*. Seruus, qui pagano, vel Iudæo, vel Samaritæ, vel hæretico seruit: tametsi nec-dum Christianus est, nunc autem Christianus fieri vult: statim atque *L. 54. C. de episc. & cleric. §. vlt.*

† *baptiſmi ſcilicet. L. 1. §. vlt. C. commun. de manumiſ.*

† ſigillum acceperit, in libertatem eripitur; nec poteſt ipſum dominus eius in ſeruitutem reducere, licèt etiam is poſtea Chriſtianus factus fuerit.

Lib. VII. tit. XV. conſtit. 1. cuius initium, *Sancimus.* * Capite ſecundo tradit hæc conſtitutio, poſſe filium mandato patris ſeruos ſuos in eccleſia manumittere.

* *κεφάλαια ſiue capita Graci vocant, quos noſtri dicunt paragraphos.*

σφεγγιαθῶσι, εἰς ἐλευθερίαν ἀφιέναι, μὴ δυναμένου τοῦ διαστήσαι αὐτοὺς τοῦτον ἀναδουλῶσαι, εἰ καὶ αὐτὸς μετὰ ταῦτα Χριστιανὸς γένηται.

Βιβ. α'. πιτ. ιε'. διατ. α'. ἧς ἡ ἀρχή, Sancimus. Ἐν δὲ δευτέρῳ κεφαλαίῳ φησὶν ἡ διάταξις, ὅτι δύναται ὁ υἱὸς κατὰ μανδάτον τοῦ πατρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας ἐν ἐκκλησίᾳ ἐλευθερῶσαι.

LIBER SECVNDVS.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΣΠΟΡΑΔΗΝ ΕΝ ΤΟΙΣ διγέστοις καὶ ἰνστιτούτοις κειμένων περὶ ἱερῶν τόπων τε καὶ πραγμάτων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς γινομένων τε καὶ πλημμελουμένων· καὶ περὶ ἱερέων, ἔτι δὲ καὶ ἰουδαίων καὶ θυσιῶν, καὶ τῶν ἀπαγόντων τινὰς πρὸς ἀπηγορευμένην θρησκείαν· καὶ περὶ ἀποζῴων παίδων, γερόντων, καὶ ἀσθενῶν.

COLLECTIO SPARSIM EXPOSITORVM IN Digeſtis, & ſanctionibus Principum, & introductoriis legibus, ſiue Inſtitutis: de rebus, déque locis ſacris, & de his, quæ in eis facta ſunt, & quæ in eis committuntur: & de ſacerdotibus, & ſacrificiis, & Iudæis: & de his, qui aliquos ad prohibitam religionem abducunt: & de puerorum, ſenum, ac infirmorum alimentis.

D. de diuiſ. rer.

De rebus & locis ſacris, & de his, quæ in eis facta ſunt, & quæ in eis committuntur.

Περὶ ἱερῶν τόπων τε καὶ πραγμάτων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς γινομένων τε καὶ πλημμελουμένων.

* *ſic adpellant Graci, quas nos legerdicimus.*

DIGESTORVM lib. I. tit. VIII.* digeſtum primum Gaij. Res ſacræ diuini iuris ſunt, nec in vllius ſunt dominio. Sacra verò res eſt, quæ publicè eſt conſecrata. Nam priuatæ res, non ſunt ſacræ, ſed profanæ. Quòd ſi corruerit ædificium, locus ſacer manet, vt tradit Marciani digeſtum ſextum. Ceterum ſacræ res dedicantur & in ciuitate, & in agris. Locus autem publicus abſque iuſſu Imperatoris non fit ſacer, vt eſt in Marciani & Vlpiani digeſto VIII. & IX. Sacra verò res inæſtimabilis eſt, vt ait Pomponius digeſto † X.

† *in noſtris libris exſtat in fine l. 9. D. de offic. proc. l. 7.*

Lib. I. tit. XVI. digeſto VII. Ædes ſacras proconſul inſpiciat, & curet eas expoliri.

ΒΙΒ. α'. πιτ. η'. δίγεστον α'. Γαΐου. Τὰ σάκρα θείου δικαίου εἰσί, καὶ ὑπ' οὐδενὸς διακάτοχα. σάκρον δέ ἐστι πρᾶγμα ὅ τι δημοσίᾳ ἀφιέρωται. τὰ γὰρ ἰδιωτικὰ οὐκ εἰσὶ σάκρα, ἀλλὰ βέβηλα· εἰ δὲ καταπέσοι τὸ οἰκοδόμημα, μένει σάκρος ὁ τόπος, ὡς Μαρκιανὸς δίγεστ. ς'. καθιερωῦνται δὲ τὰ σάκρα καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν χωρίοις. δημόσιος δὲ τόπος οὐδὲ κέλευσιν βασιλέως οὐ γίνεται σάκρος, ὡς Μαρκιανὸς καὶ Οὐλπιανοῦ δίγεστον η'. καὶ θ'. τὸ δὲ σάκρον ἀδιατίμητόν ἐστιν, ὡς ὁ Πομπώνιος δίγεστ. ι'.

Βιβλίον α'. τίτλος ις'. δίγ. ζ'. ὁ ἀνθύπατος ἐπιβλεπέτω τὰ ἱερὰ, καὶ διασκευαζέσθω αὐτὰ φιλοκάλως.

Τίτλος

Τίτλος ιη'. δίγ. ιγ'. ὁ ἀρχῶν ζητείτω τοὺς ἱεροσύλους.

Βιϐ. β'. πίτ. ιδ'. δίγες. ξ'. **Pomponius.** Οὐ καλῶς ὡς παικτεύῃ μὴ καθιερῶν τ̃ ἴδιον τόπον.

Βιϐ. ϛ'. πίτ. α'. δίγ. κγ'. **Pauli.** Τὰ σάκρα ἐκδικεῖν ὡς ἡμέτερα οὐ δυνάμθα.

Βιϐ. η'. πίτ. α'. δίγ. ιδ'. **Pauli.** Τόπου πρεσπλειμθίου, καὶ τοι ἐμποδίζεται. δουλεία γὰρ δέχ τοιούτου τόπου οὐ συνίσταται.

Βιϐ. ι'. πίτ. β'. δίγ. δ'. Οὐλπιανοῦ. Τὰ κληρονομιαῖα διαιτώματα, μετ' ἐπιγραφῆς δέξεως, ἢ κτ' ψῆφον ἢ συναίνεσιν τῶν κληρονόμων, ἐν ναῷ ἀποτίθενται.

Βιϐ. ια'. πίτ. δ'. δίγ. α'. Οὐλπιανοῦ. Τοὺς φυγάδας δούλους συλλαμϐανομθίους, ἀσφαλῶς δεῖ φυλάττεσθαι, καὶ ἐν ναῷ προγράφεσθαι τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ τίνων ἑαυτοὺς λέγουσι, καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν, τυχὸν εἰ ἢ οὐτειλὰς ἔχουσιν.

Βιϐ. ια'. πίτ. ζ'. δίγ. λϛ'. **Pomponius.** Τὰ σάκρα γινόμθα ὑπὸ τοὺς πολεμίους, παύονται εἶναι τοιαῦτα· ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος δουλωθεὶς ἀπολυθέντα καὶ τ̃ συμφορᾶς, ἀναλαμϐάνουσι τὴν προτέραν κατάστασιν διὰ τ̃ ἐπιγραφῆς.

Βιϐ. ιϐ'. δίγ. ε'. **Vlpianus.** Πᾶς ἐπωμοτὸς ὅρκος ἐξ ἐπαγωγῆς ὀμνύμθος φυλάττεται, καὶ ὅτ' ἂν ὁμόσῃ κτ' τ̃ ἰδίας θρησκείας.

Δίγεσον λγ'. **Vlpianus.** ὁ κτ' τ̃ ἑαυτ̃ σωτηρίας ὀμνὺς, δοκεῖ μὲν ὀμνύειν κτ' τ̃ θεοῦ. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἐπινεχθῇ, ἀνώμοτον ὄμνυσιν. ὅλος δὲ ὁ τίτλος περὶ ὅρκων διαλαμϐάνει.

Βιϐ. ιϛ'. τίτλος γ'. δίγεσον α'. Οὐλπιανός. Ἐὰν φιλονεικῶσί τινες περὶ τ̃ κλήρου τ̃ τελευτήσαντος, καὶ μὴ ἀσφαλίζηταί τις αὐτῶν τ̃ ἔχοντα διπόσιτον, οὐκ ἀναγκάζεται ὁ διποσιτάριος ἀναδέχεσθαι, ἀλλ' ἀποτίθεται τὸ πρᾶγμα ἐν ναῷ, ἕως οὗ περὶ τ̃ κληρονομίας κριθῇ.

Δίγεσον ϛ'. **Pauli.** Τὸ παρακατακείμενον μεσίτῃ **sequestro**, ἐξ αἰτίου αἰτίας κτ' δοκιμασίαν τ̃ δικαστοῦ ἐν ναῷ ἀποτίθεται.

Βιϐ. ιϛ'. τίτλος β'. δίγεσον ξγ'. **Pomponius.** Ἐὰν ἀνιερωθῇ τὸ κοινὸν πρᾶγμα, λύεται ἡ ἐπ' αὐτῷ κοινωνία.

Tit. XVIII. digesto XIII. Præses sacrilegos conquirat. *D. de offic. præs. l. 13. in prin.*

Lib. II. tit. XIV. digesto LX. Pomponius. Non rectè quis paciscitur, ne locum suum dedicet. *D. de pactis. l. 61.*

Lib. VI. tit. I. digestum XXIII. Pauli. Quæ sacra sunt, vindicare tamquam nostra non possumus. *D. de rei vindic. l. 23. §. 1.*

Lib. VIII. tit. I. digestum XIV. Pauli. Quum locus sacer interponitur, etiam iter impeditur. Nam seruitus per eiusmodi locum non consistit. *D. de seruitut. l. 14.*

Lib. X. tit. II. digestum IV. Vlpiani. Tabulæ testamenti, cum eorum distinctione, quæ in textu exponitur, vel decretum, vel consensum heredum, in templo reponuntur. *D. famil. ercis. l. 4.*

Lib. XI. tit. IV. digestum I. Vlpiani. Seruos fugitiuos, qui adprehenduntur, tutò custodiri oportet, ac in templo; eorúmque adscribi nomina, & quorum esse se dicant; itémque notas eorum, puta, si cicatrices habeant. *D. de fugit. l. 1.*

Lib. XI. tit. VII. digesto XXXVI. Pomponius. Loca sacra, quum in hostium potestatem veniunt, desinunt esse talia: sicut homo liber, in seruitutem redactus. Liberata verò ab hac calamitate, statum pristinum per ius postliminij recipiunt. *D. de relig. & sumt. fun. l. 36.*

Lib. XII. tit. II. digesto V. Vlpianus. Omne licitum iusiurandum, quod delatum præstatur, seruari debet: licèt aliquis per superstitionem suam iurauerit. *L. 5. D. de iureiur.*

Digesto XXXIII. Vlpianus. Qui per salutem suam iurauit, per Deum quidem iurare videtur: sed si iusiurandum ita non sit ei delatum, denuo iurat. Ceterum totus iste titulus de iuramentis tractat.

Lib. XVI. tit. III. digesto I. Vlpianus. Si quidam de hereditate defuncti contendant, nec eorum aliquis illi caueat, qui apud se rem depositam habet: non cogitur depositarius, vt conueniri se patiatur: sed rem in templo deponit, donec de hereditate iudicatum fuerit. *D. depositi. l. 1. §. Apud Iulianum. 25.*

Digestum V. Pauli. Quod depositum est apud sequestrum; ex iusta causa, iudicis arbitratu, in templo deponitur.

Lib. XVII. tit. II. digesto LXIII. Pomponius. Si res communis consecrata fuerit, soluitur eius nomine contracta societas. *D. pro socio. l. 63. in fine.*

D. de contrab. emt. l. 4. & 6.

Lib. XVIII. tit. I. digeſtum V. Pauli. Conſtat emptio rei ſacræ, ſi emptor ignoret eſſe rem ſacram. Sin autem nouit, non conſtat, vt ait Pomponius.

Digeſto VI. Qui per ignorationem, rem ſacram, quaſi priuatam, emit: licèt emptio non conſtet, tamen actionem ex empto aduerſus venditorem habet: vt conſequatur id, quod eius intererat, ne deciperet. Sic ait Modeſtinus digeſto LXII.

Eodem titulo, digeſtum XXII. Vlpianus. Non eſt ſuperuacuum, ita paciſci: SI QVID SACRVM SIT, EIVS NIHIL VENISSE. Nam hoc ad exigua loca pertinet. Quippe ſi deprehenſum fuerit, omnino ſacrum eſſe: non valet emptio. Sed & quod ſolutum eſt, reperit emptor. Ceterum non computantur in modum fundi venditi loca ſacra fundo coniuncta, niſi apertè ſit hoc indicatum, quemadmodum Paulus ait digeſto LI.

Dig. LXXIII. Papian. Etiamſi locus ſacer dirutus ſit, non ſit profanus, neque venditur.

D. de edil. edict. l. 17 §. Apud Labeonem.

Lib. XXI. tit. I. digeſto XVII Seruis confugere ad aſyli loca licet, ac poſtulare, vt emantur.

D. de donat. int. vir. & ux. l. 5. §. proinde. L. 60. §. 1. cum duab. ſeq. eod.

Lib. XXIV. tit. I. digeſto V. Vlpianus. Rectè dono rem aliquam vxori meæ, vt offerat eam Deo: vel locum aliquem, vt in eo templum faciat. Et locus ille ſit ſacer.

Lib. XXIV. tit. I. digeſto LXI. Gaius. Rectè quid donatur coniugi, repudii cauſa. Nam ſæpe propter ſacerdotium expedit matrimonium diſſolui bona gratia.

D. de curat. furi. l. 12.

Lib. XXVII. tit. X. digeſto XII. Marcianus. Curator furioſi non poteſt rem furioſi dedicare.

D. de legat. 1. l. 39. in fine.

Lib. XXX digeſto. XXXIX. Qui ſacra legat, furere videtur: nec vel æſtimatio eorum præſtatur. Quippe omnino non diſtrahuntur.

D. de legat. 2. l. 77. §. donationis. 16.

Lib. XXXI. digeſto LXXVIII. * themate XXVII. Papianus. Si per epiſtolam filio meo prædia donauero, non vſus in ea verbis fideicommiſſi, atque illam epiſtolam in æde ſacra depoſuero, & in hanc ſententiam ſacerdoti ſcripſero: INSTRVMENTVM VOLVNTATIS MEÆ, POST MORTEM MEAM, FILIO MEO TRAD. VOLO: & poſtea moriar nullo teſtamento condito, pluribus heredibus exſtanti-

* themata Graci paragraphos vocant.

Βιϐ. ιη'. τίτλος α'. δίγεστον ε'. Pauli. Τοῦ σάκρου πράγματος ἀγορασία συνίσταται, ἐὰν ἀγνοῇ ὁ ἀγοραστὴς σάκρον αὐτὸ εἶναι. Εἰ δὲ γινώσκῃ, οὐ συνίσταται, ὡς ὁ Πομπόνιος.

Δίγεστον ς'. ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ σάκρον ὡς ἴδιον πρίαμενος ἀγοράζει, εἰ καὶ μὴ συνίσταται ἡ πρᾶσις, ὅμως ἔχει κατὰ τοῦ πράτου τὴν ἐξέμπλου, εἰς ὅσον αὐτὸ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι, ὡς ὁ Modeſtin. δίγεστῳ ξϚ'.

Βιϐ. τὸ αὐτὸ, καὶ τίτλος, δίγεστον κϚ'. Vlpianus. Οὐκ ἔστι περιττὸν συμφωνῆσαι, ὡς ἐάν τι ἦν σάκρον, μηδὲν αὐτοῦ πιπρᾶσθαι. τοῦτο γὰρ πρὸς μικρὰ δύναται τόπους· εἰ γὰρ εὑρέθη ὅλως σάκρος, οὐκ ἐρρώσθη ἡ πρᾶσις, ἀλλὰ καὶ τὸ δοθὲν ἐπιπιτεύει ὁ ἀγοραστής. οὐ λογίζονται δὲ εἰς τὸ μέσον τοῦ πράτου ἀγροῦ οἱ συνημμένοι αὐτῷ σάκρῳ τόποι, εἰ μὴ τοῦτο ῥητῶς ἔδοξεν, ὡς Παῦλος δίγ. να'.

Δίγ. οϚ'. Παπιάνος. ϗ πεσόντος τοῦ σάκρου, ὁ τόπος οὐ γίνεται βέβηλος· ὅθεν οὐδὲ πωλεῖται.

Βιϐ. κα'. τίτ. α'. δίγ. ιζ'. ἔξεστι τοῖς δούλοις πρὸς φυγὴν αὐτῶν τόποις, καὶ ἀξιοῦν πρᾶσιν.

Βιϐ. κδ'. τίτ. α'. δίγ. ε'. Οὐλπ. καλῶς δωρεῖται τῇ γαμετῇ μου πρᾶγμα, ἐφ' ᾧ προσάγῃ αὐτὸ τῷ θεῷ, ἢ τόπον, ἐφ' ᾧ ποιῆσαι ναὸν ἐν αὐτῷ, ϗ γίνεται ὁ τόπος ἱερός.

Βιϐ. κδ'. τίτ. α'. δίγ. ξα'. Gaius. Καλῶς ἃ δωρεῖται τῷ συνοίκῳ repudij cauſa. πολλάκις γὰρ δι' ἱερωσύνην συμφέρει τὸν γάμον λυθῆναι bona gratia.

Βιϐ. κζ'. τίτ. ιδ'. δίγ. ιϐ'. Marcianus. Ὁ τὸν μαινομένου κουράτωρ οὐ δύναται πρᾶγμα αὐτοῦ καθιερῶσαι.

Βιϐ. λ'. δίγ. λθ'. ὁ σάκρα λεγατεύων, μαίνεσθαι δοκεῖ, ϗ οὔτε ὁ τίμημα αὐτῶν δίδοται· ὅθεν οὐδὲ ὅλως πιπράσκονται.

Βιϐ. λα'. δίγ. οη'. Παπιάνου. θέμα κζ'. Ἐὰν δι' ἐπιστολῆς δωρήσωμαι τῷ υἱῷ μου κτῆμα, μὴ χρησάμενος τοῖς αὐτῆς ῥήμασι fideicommiſſi, ϗ τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἱερῷ παραθῶμαι, ϗ χαίρω τοῦ ἱεροῦ οὕτως· ὁ instrumentum τῆς βουλήσεώς μου θέλω μετὰ τὴν τελευτήν μου δοθῆναι τῷ υἱῷ μου· ϗ ἀποθάνω ἀδιάθετος ὅτι πολλοῖς κληρο-

νόμισις, λαμβάνῃ ὁ παῖς τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ κτήματα.

Βιβ. λγ'. πτ. α'. δίγ. κς'. Σκαιόλας. Ἐὰν ληγατεύσω τοῖς ἱεροφύλαξιν ι'. νομίσματα δοθῆναι τῷ χωρῷ τῆς ἑορτῆς αὐτῶν τῷ ἱερῷ, δοκῶ διαπαντὸς τὰ δέκα νομίσματα ἐτήσια καταλιπεῖν.

Βιβ. λδ'. πτ. α'. δίγ. ιζ. Σκαιόλας. Ἐὰν ἀφορίσας δούλους μου εἰς τὸν φυλακεῖον τὸν πρὸ ἐμοῦ κτισθέντος ἱεροῦ, ληγατεύσω αὐτοῖς **menstrua cibaria, & annua vestiaria**· λαμβάνουσιν ἀπὸ τῆς τελευτῆς μου, μέχρις οὗ πληρωθῇ ὁ ναός. δοῦλοι δὲ μένουσι τοῦ κληρονόμου, οὓς ὁ τεστάτωρ εἰς τὸν φυλακεῖον ἀφιέρωσε τὸν πρὸ αὐτοῦ κτισθέντος ἱεροῦ, εἰ μὴ αὐτοὺς ἠλευθέρωσεν· ὡς βιβ. μ'. τίτλος ιβ'. δίγεστον λε'. Παπινιανός.

Βιβ. λδ'. πτ. β'. δίγ. λζ'. Scævola. Ἐὰν εἴπω γλυφθῆναι σανιδεῖς ἀπὸ ρ'. λίβρων, καὶ ἀναπεθῆναι ἐν τῷ δὲ τῷ ἱερῷ. πάντες δὲ οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ἄργυροί εἰσι καὶ χαλκοῖ εἰσιν, ἀργυροῦς ὁ κληρονόμος ἀναγκάζεται ποιῆσαι.

Βιβ. λε'. πτ. β'. δίγ. α'. Pauli. Καὶ ἐπὶ τοῖς ληγατευομένοις τῷ θεῷ, χώρα τῷ Φαλκιδίῳ.

Βιβ. λθ'. πτ. β'. δίγ. α'. Οὐλπιανοῦ. ἡ περὶ τῆς καινοτομίας ἀπαγγελία χώραν ἔχει, ἵνα μή τι γίνηται κατὰ τὸν νόμον ἐν ἱερῷ τόπῳ.

Τίτ. γ'. δίγ. α'. Οὐλπιανοῦ. χώρα τῇ **aquæ pluuiæ arcendæ** κατὰ τοῦ τρέψαντος τὸ ὕδωρ, καὶ βλάψαντος τὸν ἀλλότριον ἀγρόν, κἂν ἐν ἱερῷ τόπῳ ἄκτηται ὕδωρ.

Δίγ. ιζ'. Paulus. σάκρου τόπου παρεμπεσόντος, δουλεία οὐ συνίσταται.

Βιβ. μ'. πτ. ζ'. δίγ. ν'. Paulus. Ἐὰν ὁ κληρονόμος **Reipublicæ causa** ἄπεισιν, ἢ περιμένῃ αὐτὸν ὁ σταυλίβερ· ἢ ἀποτίθηται τὰ νομίμως ἐσφερόμενα εἰς ναόν, καὶ οὕτως ἐλευθεροῦται.

Βιβ. μα'. πτ. β'. δίγ. λα'. Paulus. Παυόμεθα νέμεσθαι, ὃ τόπου γινομένου σάκρου, κἂν μὴ ὡς πιστόν, ἀλλ' ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχωμεν.

Τίτλος γ'. δίγ. θ'. Gaius. Τὰ σάκρα εἰς χρῆσιν οὐ λαμβάνεται.

Βιβ. μγ'. πτ. α'. δίγ. α'. Οὐλπιανοῦ. καὶ περὶ σάκρων κινοῦνται ἐντέτακται, ὥστε μηδὲν γενέσθαι κατὰ τὸν ἱερὸν τόπον, ἢ ὥστε τὸ γεγονὸς

bus: filius ea prædia, quorum in epistola mentio fit, accipit.

Lib. XXXIII. tit. I. digesto XXVI. Scævola. Si legauero hierophylacibus [hoc est, ædituis] x. solidos, qui soluantur tempore festiuitatis eorum: eos decem solidos annuos templo videor in perpetuum relinquere. *D. de annu. leg. l. 20.*

Lib. XXXIV. tit. I. digesto XVII. Scævola. Si deputatis seruis meis ad custodiam templi, quod à me exstruitur, legauero menstrua cibaria, & annua vestiaria: accipiunt ea, à tempore mortis meæ; donec templum exstructum fuerit. Manent autem serui heredis, quos testator ad custodiam exstructi ab se templi consecrauit, nisi eos manumisit: quemadmodum libro * XL. titulo XII. digesto XXXV. Papinianus ait. *D. de assignat. vel cib. leg. l. 17.* * *D. de liberali causa l. 35.*

Lib. XXXIV. tit. II. digesto XXXVII. Scævola. Si dixero in testamento, fieri debere crucem ex libris centum, ac illa in æde sacra reponi; omnes autem cruces in illo templo argenteæ sint, & æreæ: argenteas heres facere cogitur. *D. de auro, arg. mundo. l. 38. §. Scio.*

Lib. XXXV. tit. II. digesto I. Paulus. Etiam in iis, quæ Deo legantur, locus est legi Falcidiæ. *D. ad l. Falcid. l. 1. §. 2.*

Lib. XXXIX. tit. II. digesto I. Vlpianus. Operis noui nuntiatio locum habet, ne quid fiat contra legem in loco sacro. *D. de op. noua nunt. l. 1. §. Nuntiamus 11.*

Tit. III. digesto I. Vlpianus. Locus est actioni aquæ pluuiæ arcendæ aduersus eum, qui aquam auertit, & agro alieno nocuit: licèt aqua in loco sacro oriatur. *D. de aqua, & aqua pl. l. 1. §. item 13.*

Digestum XVII. Paulus. Quum locus sacer interponitur, seruitus non consistit. *l. 17. §. 3. eod.*

Lib. XL. tit. VII. digestum IV. Paulus. Si heres absit reipublicæ causa, vel exspectat eum statuliber, vel pecuniam rite consignatam in templo deponit, & statim fit liber. *D. de statulib. l. 4.*

Lib. XLI. tit. II. digesto XXX. Paulus. Possidere desinimus locum, qui fit sacer: licèt eum non vt talem, sed vt priuatum, teneamus. *D. de adquir. vel amitt. poss. l. 30. § possessionem.*

Tit. III. digesto IX. Gaius. Res sacræ non recipiunt vsucapionem. *D. de vsurp. & vsucap. l. 9.*

Lib. XLIII. tit. I. digesto I. Vlpianus. Etiam de sacris interdicta competunt. Veluti, ne quid fiat iuxta locum sacrum: vel, vt quod factum est, *D. de interd. l. 1. & 2.*

reſtituatur : quemadmodum Paulus ait digeſto 11.

D. de tab. exhib. l. 3. & 5.

Tit. v. digeſto 111. Conuenitur interdicto de tabulis exhibendis etiam æduituus, qui teſtamenti tabulas cuſtodiæ cauſa ſuſcepit.

Digeſtum v. Iabolenus. Si ex ipſis teſtamenti tabulis naſcatur de hereditate controuerſia, vel ſi ad publicam quæſtionem pertinet : interdictum de tabulis exhibendis mihi non competit, ſed interim in templo deponuntur.

D. ne quid in loc. ſacr. l. 1.

Tit. VI. digeſto I. Vlpianus. Non licet aliquid in loco ſacro facere, vel in eum immittere, quod ei deformitatem, non ornamentum adfert. Ceterum hoc interdictum ad ſacraria non pertinet. Cuſtodia verò templorum mandatur iis, qui ſacris ædibus ſunt præpoſiti.

D. ne quid in loco publ. l. 2. §. ſi quis nemine. 11.

Tit. VIII. digeſto 11. Vlpianus. Non licet iuxta locum ſacrum ædificare, ſed & quod ædificatum eſt, diruitur.

D. de litigioſ. l. 3.

Lib. XLIV. tit. VI. digeſtum 111. Gaius. Non licet rem litigioſam Deo dedicare. Et qui hoc fecerit, duplum aduerſario ſuo præſtat ob eam cauſam, quòd illa potentiori ſit aduerſario tradita, quàm eſſet ipſe.

D. de oblig. & act. l. 1. §. 3.

Tit. VII. digeſtum I. Gaius. Inutiliter quis ſtipulatur de loco religioſo.

D. de verb. oblig. l. 26. & 27.

Lib. XLV. tit. I. digeſtum XXVI. Vlpianus. Inutiliter quis promittit, facturum ſe ſacrilegium : nec competit inde actio.

D eod. l. 38. in fine.

Digeſtum XXXVIII. Vlpianus. Rectè ſtipulor, ædem te ſacram ædificaturum : & facta huius operis cauſa locatio valet.

d. l. l. 83. §. ſacram. 3. cum ſeq.

Digeſtum LXXXIII. Paulus. Fieri nequit, vt rem quis ſacram ſtipuletur, quamuis priuata fieri poſſit. Nam & quum locum priuatum ſtipulatus fuero, atque acciderit, vt is abſque dolo meo dedicaretur; rurſúmque contigerit, vt aliqua lege fieret locus priuatus: equidem non teneor.

Idem digeſtum. Non poſſum ſtipulari locum ſacrum ſub hac conditione, QVVM PRIVATVS FACTVS FVERIT. Nam ea ſtipulari poſſumus, quæcumque tempore ſtipulationis, & vſus & dominij noſtri eſſe poſſunt.

L. 91. in princ. eod.

Digeſtum XCI. Paulus. Si res, quæ venit in ſtipulationem, in rerum natura quidem eſt, verùm dari non poſſit, ὑποκατάστασιν, ὡς Παῦλος δηλέτω α'.

Τίτλος ε'. δίγ. γ'. περὶ τοῦ de tabulis exhibendis, καὶ πεοικόεος λαβεῖν ὅπερ παραφυλακῆ διαθήκων.

Δίγεσον ε'. Iabolenus. Εαὰν ἐξ αὐτῆς τῆς διαθήκης διαφύηται φιλονεικία περὶ κληρονομίας, εἰ μὴ ἥκει πρὸς δημόσιον ζήτησιν, οὐκ ἀρμόζει. τὸ de tabulis exhibendis, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐν ναῷ παρατίθεται.

Τίτλος ς'. δίγ. α'. Οὐλπιάν. Οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἢ λαμβάνειν ἱερῷ τόπῳ, ὅπως ἀμορφίαν καὶ οὐ κόσμον αὐτῷ φέρῃ. Οὐκ ἥκει δὲ τὸ ἀπαγορευθὲν πρὸς τὰ σακραρία. ἢ δὲ φυλακὴ τῶν ἱερῶν, τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ὑπηρέταις.

Τίτλος η'. δίγεσον β'. Οὐλπιάν. Οὐκ ἔξεστι κατὰ τόπου ἱεροῦ οἰκίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ κτισθὲν καταλύεται.

Βιβ. μδ'. Τίτλος ς'. δίγ. γ'. Gaius. Οὐκ ἔξεστι τὸ litigioſon τῷ θεῷ καθιερωθῆν. καὶ ὁ τοῦτο ποιήσας δίδωσι τὸ διπλοῦν τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ὑφ' ὧν δυνατωτέρῳ αὐτὸς ἀντιδίκῳ παρεδόθη.

Τίτλος ζ'. δίγεσον α'. Gaius. ἀχρήστως ἐπερωτᾶται εἰς τόπον θρησκεύσιμον.

Βιβ. με'. Τίτλος α'. δίγ. κς'. Οὐλπιανὸς. διὰ ψευδοῦς ὁμολογεῖ εἰς ἱεροσυλίαν, καὶ οὐκ ἀρμόζει ἐκ τούτου ἀγωγή.

Δίγεσον λη'. Οὐλπιανὸς. κακῶς ἐπερωτῶν κτίσαι σάκεον. καὶ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ γὰρ ἔργῳ μίσθωσις ἔρρωται.

Δίγεσον πγ'. Paulus. Οὐ δυνατὸν σάκεον ἐπερωτᾶν, κἂν εἰ δυνατὸν γένεσθαι ἰδιωτικὸς. εἰ γὰρ ἰδιωτικὸν ἐπερωτηθῇ τόπον, καὶ συμβῇ αὐτὸν χωρὶς δόλου μου καθιερωθῆναι, ἐλευθεροῦμαι· καὶ εἰ συμβῇ ἐκ νόμου πάλιν γένεσθαι ἰδιωτικὸν τὸν τόπον, οὐκ ἐνέχομαι.

Δίγεσον τὸ αὐτὸ. οὐ δυνάμεθα σάκεον ἐπερωτᾶν· ἐπὶ αἱρέσει γὰρ ὅταν ἰδιωτικὸν γένηται· ἐκεῖνα γὰρ ἐπερωτᾶν δυνάμεθα, ὅσα κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐρωτήσεως τῆς χρήσεως, καὶ τῆς διαστάσεως ἡμῶν εἰ δυνατά.

Δίγεσον ζα'. Pauli. Εἰς ὃ ἐπερωτηθὲν πρᾶγμα διὰ νόμου φύσει, οὐ δυνατὸν ἢ δο-

ἦναι δῆλόν ὅτι τυχὸν αὐτὸ ἠνέῳξε σάκρον. εἰ μὲν οὖν κατὰ τὸν ἐπερωτήσεως, ἢ μὴ τούτου τοῦ ἐπερωτηθέντος ἰδίου, καὶ οὕτως γέγονε σάκρον, ἐνέχεται. ὥσπερ καὶ ὁ δι' ἑτέρου πωλήσαντος, αὐτὸ γέγονε σάκρον. Εἰ δὲ τοῦ πράγματος ὄντος δημοσίου, συμβῇ δι' ἑτέρου σάκρον αὐτὸ ἠνέῳξε, οὐκ ἐνέχεται ὁ ἐπερωτηθείς, εἰ μὴ μὴ ποιήσαντα αὐτὸν moram γένηται τὸ πρᾶγμα σάκρον.

Δίγεστον ρλζ'. Venuleius. Οὐκ ἰσχυρῶς ἐπερωτᾷ τὸν αἵρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένων. οἷον, δίδως ἐμοὶ τὸν πωλήσῃ τὸ σάκρον, εἰ καὶ δυνατὸν ἐστὶν ὕστερον ἐναλλαγῆναι τὸ δίκαιον αὐτοῦ.

Βιβ. μζ'. τίτ. κβ'. δίγ. β'. Οὐλπιανός. Οἱ σὺν ὅπλοις καταλάβοντες τόπον ἱερὸν, ἐνόχους ποιεῖ. κινδυνεύουσι γὰρ κατ' αὐτῶν ὁ δὲ μαγεστάτης· ὡς βιβλίον μή'. τίτλος δ'. δίγεστον α'. Οὐλπιανοῦ τοῦ αὐτοῦ. ὁ δὲ μαγεστάτης ὅμοιός ἐστι τῷ περὶ ἱερουλίας.

Βιβ. μή'. τίτ. ιγ'. δίγ. α'. Οὐλπιανός. O de peculatu κινδυνεύει καὶ τὸν ὑφελομένου ἀπὸ τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἢ τρέψαντος εἰς ἰδίας χρείας, ἢ πανουργήσαντος καὶ δόλῳ πρᾶξαί τι τούτων.

Δίγεστον δ'. Μαρκιανός. οἱ ἱερόσυλοι πρὸς τὸ ποιὸν τοῦ ἁμαρτήματος ζημιοῦνται.

Δίγ. ε'. Μαρκιάνος, Ὃ ἐκ ἱεροῦ χρήματα ἰδιωτικὰ ὑφελέσθαι, οὐκ ἔστιν ἱερόσυλια, καὶ χάριν τοῦ furti. ἐν ᾧ ιε'. δίγ. τοῦ ιθ'. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μή'. βιβλίου λέγεται τὸν τόπον διαφεύγειν τὸν κλέπτειν ἀπὸ τοῦ ἱερόσυλου.

Βιβ. μή'. τίτ. ιγ'. δίγ. ζ'. Οὐλπιανός. ἡ τοῦ ἱερόσυλου ποινὴ ἀπὸ τὴν ποιότητος τοῦ προσώπου, καὶ τοῦ ἁμαρτήματος, καὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τὴν ἡλικίας, καὶ τὴν φύσεως, ἢ βαρυτέρα ἢ ἐλαφροτέρα ἐπιφέρεται. Τινὲς γὰρ θηρίοις παραδίδονται, τινὲς φουρκίζονται. μεμετρημένη δὲ ποινή ἐστι τὸ θηρίοις παραδοθῆναι τὸν νυκτερινὸν ἱερόσυλον. τὸν ἡμερινὸν δὲ μέτριόν τι ἱερόσυλήσαντα μεταλλίξεσθαι. τὸν δὲ ἔλαττον, ἀπορραπτεύεσθαι, διὰ τοιαύτης ἔξοδος παραπέμπεσθαι.

Δίγεστον θ'. crimen ἀπεκουλάτους μὴ πενταετίας τοῦ ἁμαρτῆσαι, οὐ κινᾶται.

Δίγεστον ια'. Pauli. Οἱ ἱερόσυλοι κεφαλικῶς κολάζονται. ἱερόσυλοι δέ εἰσιν, οἱ τοὺς δημοσίους ναοὺς κλέπτοντες. οἱ δὲ τὰ ἰδιωτικὰ σάκρα, καὶ τοὺς μικροὺς ναοὺς

test; puta, quòd sacra facta sit: siquidem tempore stipulationis, vel postea, stipulantis erat; atque ita facta est sacra; tenetur. Quemadmodum & quum per alium, postquam ipse vendidit, facta est sacra. Sin autem, quum res alterius sit, acciderit eam per alium fieri sacram: non tenetur is, qui stipulatus est; nisi res facta sit sacra, posteaquam solutioni moram ipse interposuit.

Digestum CXXXVII. Venuleius. Inutiliter stipulor sub conditione, quæ lege prohibita est. Verbi gratia, DABIS, SI REM SACRAM QVIS VENDIDERIT: licèt fieri possit, vt ius eius postea mutetur. *L. 137. §. quum quis: 6. eod.*

Lib. XLVII. tit. XXII. digestum II. Vlpianus. Qui cum armis occupauerint locum sacrum, pœnæ sunt obnoxij. Nam agitur in eos ex lege de crimine maiestatis: sicut & libro XLVIII. tit. IV. digesto I. Vlpianus ait: * Lex de crimine maiestatis, similis est legi de crimine sacrilegij. *D. de collegg. & corp. l. 2.* ** D. ad l. Iul. maiest: l. 1.*

Lib. XLVIII. tit. XIII. digesto I. Vlpianus. Ex lege de peculatu agitur in eum, qui abstulit ex pecuniis sacris, vel eas in rem suam vertit, vel dolo malo fecit, vt horum aliquid fieret. *D. ad l. Iul. pecul.*

Digestum IV. Marcianus. Sacrilegi pro qualitate delicti extra ordinem puniuntur.

Digestum V. Marcianus. Ex æde sacra pecunias priuatas furripere, non est sacrilegium: & locus est actioni furti. At verò digesto XVI. tit. XIX. eiusdem XLVIII. libri dicitur; * discernere furem à sacrilego. *D. depœnis: l. 16. §. Lecti.*

Digestum VI. Vlpianus. Sacrilego pœna pro qualitate personarum, & delicti, & temporis, & ætatis, & sexus, aut grauior, aut leuior infertur. Nam aliqui dantur ad bestias, aliqui suspenduntur in furca. Moderata verò pœna est, bestiis tradi sacrilegum nocturnum: diurnum verò, qui modicum aliquod sacrilegium committat, in metallum damnari: vel si loci sit honestioris, deportari. *L. 6. in princ. ad l. Iul. pecul.*

Digestum VII. Venuleius. Crimen peculatus post quinquennium, ex quo admissum fuit, non * accusatur. ** obiicitur.*

Digestum IX. Paulus. Sacrilegi capitaliter puniuntur. Sunt autem sacrilegi, qui publica templa compilant. At qui priuata sacra, vel parua tem-

pla incuſtodita compilant; minùs quidem quàm ſacrilegi; ſed ampliùs, quàm fures, puniuntur.

Extraneus, qui ſuffuratur res ſacras, tenetur lege de peculatu. Nam is, cui credita eſt eorum cuſtodia, licèt aliquid ex eis auferat, hac lege non tenetur.

Digeſto x. Marcianus. Deportatur, qui hominem in arcam immiſerit, eúmque depoſuerit in templo: ſi quidem is egreſſus ex arca, res quaſdam de templo clepſerit.

Digeſto xiv. Papinianus. Iudicium peculatus etiam aduerſus heredes competit. Nam in eo de pecuniis ablatis eſt quæſtio.

C. de polli. citat. l. 2. Lib. l. tit. xii. digeſto 11. Si quis rem vouerit, obligatur ipſe, non res. Quum autem ſoluta res fuerit, ipſa quidem ſacra non efficitur; ſed liberatur is, qui promiſit. Ceterum tali voto tenentur patres familiarum, pubere; non etiam ij, qui adhuc in poteſtate ſunt, abſque patrum vel dominorum auctoritate. Quòd ſi quis decimam partem bonorum ſuorum vouerit, donec eam ſeparauerit, in ipſius eſſe patrimonio non deſinit. Sin priùs deceſſerit, quàm ſeparationem fecerit: heredes eius tenentur. Quippe tranſit ad heredes voti obligatio.

D. de verb. ſignif. l. 17. Tit. xvi. digeſto xvii. Vlpianus. Sacra non referuntur inter publica. Traditur autem in eo textu, quænam ſint publica.

† h. e. libro inſtitutionum. Ex † Inſtitutione prima, titulo primo. Iuriſprudentia, eſt diuinarum atque humanarum rerum notitia.

Inſtit. de inſt. & iur. in princip. Lib. ii. tit. i. Sacræ res ſunt, quæ rite, ac per ſacerdotem Deo conſecratæ ſunt: veluti templa, & vaſa ſacra, quæ nec diſtrahuntur, nec obligantur, niſi ex cauſa redemptionis captiuorum. Ac templo diruto, locus ipſe manet ſacer. Nec ſacrum eſt, quod auctoritate ſua quaſi ſacrum quis fecit.

Inſtit. de rer. diuiſ. §. ſacra 6. & ſit. §. Theſauros. 32. Inſtit. de vſucap. §. 1. ſed aliquã do. Eodem titulo. Qui fortuito caſu theſaurum inuenerit in loco ſacro, dominium eius conſequitur.

Tit. vi. Res ſacræ non vſucapiuntur.

** In editis, xx. Inſtit. de inutil. ſtipul. in principio.* Inſtitutione iii. tit. * xix. Nullius eſt momenti, ſi quis res ſacras ſtipuletur.

In editis, xxiv. §. Loca ſacra 8. Tit. xxiii. Nemo ſciens emit rem ſacram. Si verò deceptus emerit ve-

ἀφυλάκτους ὄντας κλέπτοντες, ἧττον μὲν τῶν ἱεροσύλων, πλέον δὲ τῶν κλεπτῶν ἁμαρτάνουσι.

Ὁ ἐξωτικὸς ὑποκλέπτων τὰ ἱερὰ, ὑπόκειται ὡς δεπεκουλάτους, ὡς περὶ ἐρημώσεως. Ὁ γὰρ πεπιστευμένος τὰ αὐτῶν φυλακὴν, κἂν ὠφέληταί τι ἐξ αὐτῶν, οὐχ ὑπόκειται τούτῳ τῷ νόμῳ.

Δίγ. ιϛ'. Μαρκιανός. δεπορτατεύεται ὁ ἐμβαλὼν δοῦλον εἰς χιβωτίον, καὶ καθιέμενος αὐτὸν εἰς ναόν. ἐὰν ἔκφορος ἐξιὼν τῆς χιβωτοῦ, κλέψῃ τινὰ τῶν ἱερῶν.

Δίγεστον ιϛ'. Παπιάνου. Τὸ δεπεκουλάτους καὶ κατὰ κληρονόμων ἀφίησι. περὶ γὰρ χρημάτων ἀφαιρεθέντων ἐστὶν αὐτῷ ἡ ζήτησις.

Βιϐ. ε'. Τίτ. ιϐ'. Δίγεστον β'. Οὐλπιανοῦ. Ἐὰν τις πρᾶγμα καρποφορήσῃ, γίνεται αὐτὸς ἔνοχος, οὐ μὴν τὸ πρᾶγμα. ὅτε δὲ καταλυθῇ τὸ πρᾶγμα, αὐτὸς μὲν ἱερὸν * γίνεται. ἐλευθεροῦται δὲ ὁ ἐπαγγειλάμενος. περὶ δὲ τοιαύτης ἐπαγγελίας, ἐνέχονται αὐτεξούσιοι ἔφηβοι, οὐ μὴν καὶ αὐτεξούσιοι, πρὸς γνώμην τῶν πατέρων καὶ δεσποτῶν. εἰ δέ τις τὸ δέκατον μέρος τῶν αὐτοῦ καρποφορησάντων πραγμάτων, ἕως ἂν αὐτὸ χωρίσῃ, οὐ παύεται εἰς τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. Εἰ δὲ τελευτήσῃ μὴ χωρίσας, ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ. διαβαίνει γὰρ εἰς κληρονόμους ἡ τῆς καρποφορίας ἐνοχή.

Τίτ. ιϛ'. Δίγ. ιϛ. Οὐλπιανοῦ. τὰ σάκρα οὐκ εἰσὶ πούβλικα. λέγω δὲ τῶν ῥητῶν ποῖα εἰσὶ τὰ πούβλικα.

Inſtitutione α'. τίτ. α'. σοφία νόμων ἐστὶν ἡ γνῶσις τῶν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Βιϐ. β'. Τίτ. α'. σάκρα ἐστὶ, τὰ ὀρθῶς καὶ ἁγνῶς τῇ ἱερείᾳ τῷ θεῷ ἀφιερωμένα. ὡς οἱ ναοὶ καὶ τὰ σκεύη, ἅτινα οὔτε πιπράσκεται, οὔτε ὑποτίθεται, εἰ μὴ δι' ἀναγκαίων αἰχμαλώτων. καὶ τοῦ ναοῦ δὲ καταπεσόντος, μένει ὁ τόπος ἱερός. οὐκ ἔστι δὲ σάκρος, ὃν τις κατ' οἰκείαν αὐθεντίαν ὡς σάκρον ποιήσῃ.

Τίτ. τῆς αὐτῆς. ὁ δὲ τύχῃ θησαυρὸν εὑρὼν ἐν σάκρῳ τόπῳ, δικαιοῦται αὐτοῦ.

Τίτλος ς'. τὰ σάκρα οὐκ οὐσυκαπιτεύεται.

Inſtitut. γ'. τίτλος ιϑ'. οὐκ ἰσχύουσι τὰ σάκρα τις ἐπιτρωπᾶται.

Τίτλος κγ'. Οὐδεὶς ἐν ἰδίῳ ἀγρῷ σάκρον· εἰ δὲ ἀπατηθεὶς ἠγόρασεν,

ὡς ἰδιωτικὴν, καὶ τὸ ἐξέμπλον ὅτι ὃ ἀμφέρει ποιῆ.

Τίτ. κς'. Οὐκ ἐρρωμένος, ἐντέλλομαί σοι ἱερσυλῆσαι. κἂν γὰρ ἐντεῦθέν τινα ζημίωσίν σε, οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἔχεις κατ' ἐμοῦ.

Τίτ. κζ. ἔστιν ὅτε καὶ πλείω ἐνδεῖται δίδομεν οὐ ῥεπιπτεύεται. ὡς ὅτι τῶν λαγατευομένων διαγέσει οἴκοις, σκηπῷ θρησκείας ἢ εὐσεβείας.

Institutione δ'. Τίτ. ις'. Ἐαὶ ὁ κελευθεὶς καθαρεῖν διαγέσι τόπους λαγάτου ἢ φιδικόμισον, ὑφρῆται, καὶ εἰς δίκλω κληθῇ, διπλοῦν τὸ καταλειφθὲν δίδωσιν.

Τίτλος ιε'. περιβλητέον ἐντέρδικτον ἀρμόζει, ἵνα μηδεὶς ἐν σάκρῳ κτίσῃ.

Τίτλος ις'. Τὸ λαγατευόμενον διαγέσι τόποις, ἐξ θρησκείας διπλασιάζεται.

Τίτλος ιη'. ὁ διπικυλάτους ἀρμόζει καὶ τῶν ἱερσύλων.

Περὶ ἱερέων.

Βιβ. β'. Τίτ. δ'. δίγ. β'. Οὐλπ. Οὐ χρὴ κελεῦσαι εἰς δίκλω ἱερία ἐν ὅσῳ ἱερατεύῃ, οὔτε τοὺς μὴ δυναμένους ἀμφὶ τὸ τόπου θρησκείας ἐξ αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι.

Βιβ. γ'. Τίτ. γ'. δίγ. ιη'. Μοδέστ. Εὔλογός ἐστιν αἰτία ἡ τῆς μὴ παραιτήσεως ἀλλαγῶν τὸ παρακυρώτερα, τὸν θεὸν αὐτὸν ἱερέα.

Βιβ. δ'. Τίτ. η'. δίγ. λη'. Pauli. Ἐαὶ ἱερεὺς γένηται ὁ κομπρομισσάριος, οὐκ ἀναγκάζεται ψηφίζεσθαι. περὶ ὧν μὴ τὸν ἱερωσύνην γένηται κομπρομισσάριος, ἀναγκάζεται.

Βιβ. ε'. Τίτ. γ'. δίγ. ι'. Παπιανός. Ἐὰν ὁ πεταπωρεῖπαι μνημεῖον αὐτὸν θεῖναι, καὶ μὲν ἀκριβῶς, οὐκ ἔστιν ἀγωγὴ καὶ τῶν κληρονόμων εἰς ὃ ποιῆσαι. ὅμως μέντοι ἀμφὶ τὸ βασιλέως, καὶ τῶν ἱερέων ἀναγκάζεται πειθαρχῆσαι τῷ τελευτήσαντι.

Βιβ. ια'. Τίτ. ζ'. δίγ. ξ'. Γαΐου. Ἐὰν τῷ κέλευσιν βασιλέως ἢ ἱερέως ἐκβαλὼν τὸν ἐξ ἄλλου εἰς τόπον θεμφέροντά μοι πρόσηκε, ἢ τὰ τεθέντα ἐκεῖ, συνέχομαι τῇ ἐνιουριάρουμ.

Τίτ. ιη'. δίγ. ε'. Οὐλπιανοῦ. Οἱ πάφοι κελεύσει τῶν ἱερέων ἀναστοιοῦνται.

Βιβ. κδ'. Τίτλος α'. δίγεστα ξα'. Hermo-

luti rem priuatam, agit ex empto ad id, quod eius interest.

Tit. XXVI. Non valet, si tibi mando, vt sacrilegium committas. Licèt enim damnum aliquod inde acceperis, actionem aduersus me nullam habes. *Instit. Mandat. §. 3 illudque.*

Tit. XXVII. Est & vbi per errorem solutum indebitum, non repetitur: sicut in iis, quæ legantur venerabilibus domibus, religionis aut pietatis intuitu. *Instit. De oblig. quæ quasi. §. vlt.*

Institutione IV. tit. VI. Si is, qui iussus est præstare venerabilibus locis legatum, aut fideicommissum moram interposuerit, & in ius vocatus fuerit: id, quod relictum est, duplum soluit. *de allian. §. item missa. 20. & §. omnes autem. 22. in fine.*

Tit. XV. Prohibitorium interdictum etiam tunc competit, ne quis in loco sacro ædificet.

Tit. XVI. Quod locis venerabilibus legatur, ex inficiatione fit duplum. *De interdict. §. Summa.*

Tit. XVIII. Lex de peculatu competit aduersus sacrilegos. *De pœnis. Et aduersus. D. publicis. indic. §. Item lex Iulia peculatus.*

De sacerdotibus.

LIB. II. tit. IV. digesto II. Vlpianus. In ius vocare sacerdotem non oportet, dum sacerdotale munus obit: nec eos, qui propter loci religionem, ex eo se mouere nequeunt. *D. de in ius vocando. l. 2.*

Lib. III. tit. III. digesto XVIII. Modestinus. Causa iusta est, cur etiam post litis contestationem mutetur procurator; quòd factus sit sacerdos. *D. de procur. & defens. 18.*

Lib. IV. tit. VIII. digesto XXXII. Paulus. Si sacerdos factus fuerit iudex compromissarius, non cogitur sententiam dicere. De iis verò, quorum causa post depositum sacerdotium factus est iudex compromissarius, ferre sententiam cogitur. *D. de recept. qui arbitr. l. 32. §. Sacerdotio. 3.*

Lib. V. tit. III. digesto L. Papianus. Si testator sibi monumentum fieri iusserit, subtili quidem iure nulla competit aduersus heredes actio, vt id faciant: sed tamen per Imperatorem & sacerdotes coguntur, vt obsequium defuncto præstent. *D. de hered. petit. l. 50.*

Lib. XI. tit. VII. digestum VII. Gaij. Si princeps aut sacerdos mihi non permiserit, vt ab alio illatum in locum qui ad me pertinet, aut ossa ibidem sepulta eiiciam: iniuriarum actione teneor. *D. de religios. & sumt. fun. l. 8. in prin.*

Tit. VIII. digesto V. Vlpianus. Sepulcra iussu pontificum interueniente reficiuntur. *D. de mort. inf. l. vlt.*

Lib. XXIV. tit. I. digesto LXI. Her- *D. de donat.*

mogenianus. Diuortio ſeparatus, fieri ſacerdos poteſt.

D. de donat.int.vir. & vx. l.60.

D. delegat. 2. l.77. §. donationis.16.

Lib. XXXI. digeſto LXXVIII. themate XXVII. Papianus. Si per epiſtolam filio meo prædia donauero, non vſus inea verbis fideicommiſſi, atque illamepiſtolam in æde ſacra depoſuero, & in hanc ſententiam ſacerdoti ſcripſero: INSTRVMENTVM VOLVNTATIS MEÆ, POST MORTEM MEAM, FILIO MEO TRADI VOLO: & poſtea moriar, nullo teſtamento condito, pluribus heredibus exſtantibus: filius ea prædia, quorum in epiſtola mentio fit, accipit.

D. de ann. legat. l. 20.

Lib. XXXIII. tit. I. digeſto XXVI. Scæuola. Si legauero hierophylacibus [hoc eſt, ædituis] x ſolidos, qui ſoluantur tempore feſtiuitatis eorum: eos x ſolidos annuos templo videor in perpetuum relinquere.

D. de tabul. exhib. l. 3. & 5.

Lib. XLIII. tit. V. digeſto III. Vlpianus. Ædituus, qui teſtamenti tabulas cuſtodiæ causâ ſuſcepit, interdicto de tabulis exhibendis conuenitur.

D. ne quid in loco ſacr. l. 1.

Tit. VI. digeſto I. Vlpianus. Cuſtodia templorum mandatur iis, qui ſacris ædibus ſunt præpoſiti.

D. de vacat. & excuſ. mun. l. 13. in princip.

Lib. L. tit. V. digeſto XIII. Vlpianus. Qui omnino iudicis officio fungi non poteſt, excuſatur; veluti qui ſacerdos factus eſt.

Inſtit. de Atoil tut. §. vlt.

Inſtitutione I. tit. XX. In prouinciis Epiſcopi quoque cum defenſoribus dant tutores, vbi patrimonium quingentos ſolidos non excedit.

De Judæis.

D. de excuſ. l. 15. §. 5. ἄλλη δέ.

LIB. XXVII. tit. I. digeſtum XVII. Modeſtinus. Iudæi quoque tutores ſunt eorum, qui non ſunt Iudæi, & reliqua munera præſtant: iis exceptis, quæ religionem ipſorum polluunt.

D. ad l. Corn. de ſicar. l. 11.

Lib. XLVIII. tit. VIII. digeſtum XI. Mod. Iudæis filios ſuos circumcidere permittitur. Quòd ſi alium circumciderint, puniuntur vt caſtrantes.

D. de decur. l. 3. §. vlt.

Lib. I. tit. II. digeſtum III. Vlpianus. Iudæi honores, qui religionem ipſorum non lædunt, neceſſariò gerere coguntur.

genianus. Ἀφαιρεθῆναι δύναται ἡγεῖσθαι ἱερέα.

Βιβ. λα'. δίγ. ον'. **Papiani.** Θέμ. κζ. Ἐὰν ὑπὸ ἐπιστολὴν δωρήσωμαι τῷ υἱῷ μου κτῆμα, καὶ χρησάμενος ἐν αὐτῇ ῥήμασι τοῖς πιστεύμασι, καὶ καταθῶμαι τὴν ἐπιστολὴν ἐν ἱερῷ, καὶ χαίρω τῷ ἱερεῖ οὕτως· Ὁ instrumentum τῆς βουλῆς μου μετὰ τελευταίαν μου θέλω δοθῆναι τῷ υἱῷ μου, καὶ ἀποθάνω ἀδιάθετος ὅτι πολλοῖς κληρονόμοις. λαμβάνει ὁ παῖς τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ κτήματα.

Βιβ. λγ'. τίτ. α'. δίγεστον κ'. **Scæuola.** Ἐὰν λιπαπεύσω τοῖς ἱεροφύλαξι νομίσματα δέδοσθαι τῷ καιρῷ τῆς ἑορτῆς αὐτῶν τῷ ἱερῷ· δοκῶ διηνεκῶς τὰ δέκα νομίσματα ἐτήσια καταλιπεῖν.

Βιβ. μέ. τίτ. ε'. δίγ. γ'. **Vlpian.** ὁ νεωκόρος λαβὼν ὅτι τῷ φυλακείῳ ἀφῄρηται, ἀναγέται τῷ de tabulis exhibendis.

Τίτλος ς'. δίγεστον α'. Οὐλπιανὸς. Ἡ φυλακὴ τῶν ἱερῶν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῶν ἐπιτέτραπται.

Βιβλίον ν'. τίτλος ε'. δίγεστον ιγ'. Οὐλπιανὸς. Ὁ πρωτεύων δικάσαι μὴ δυνάμενος excuſatur, ὡς ἡγούμενος ἱερεύς.

Inſtitutione α'. τίτ. κε'. Οἱ τῶν ἐπαρχίας καὶ οἱ ἐπίσκοποι σὺν τοῖς ἐκδίκοις ἐπιτρόπους δίδασιν, ἕως μὲν ἐστὶν οὐσία ἐπὶ τὰ φ'. νομίσματα.

Περὶ Ἰουδαίων.

ΒΙΒΛΙΟΝ κζ. τίτ. α'. δίγεστον ιζ. Mod. Καὶ Ἰουδαῖοι τὸ μὴ Ἰουδαίων ἐπιτρέπουσι, καὶ τὰ λοιπὰ λειτουργοῦσι, χωρὶς τῶν χαινόντων τὴν θρησκείαν αὐτῶν.

Βιβλίον μη'. τίτ. η'. δίγεστον ια'. Mod. Τοῖς Ἰουδαίοις ἀφίεται τὰ ἴδια τέκνα περιτέμνειν. Εἰ δὲ περιτέμνουσιν ἕτερον, ὡς οἱ βιάζοντες ἡμιευνούχους.

Βιβ. ν'. τίτ. β'. δίγεστον. γ'. Οὐλπιάνου. Οἱ Ἰουδαῖοι τὰς μὲν βλασφούσας τὴν θρησκείαν αὐτῶν ἡμᾶς ἐξ ἀνάγκης ποιοῦσιν.

Περὶ

Περὶ θυσιῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ φαρμάκων, καὶ τῶν βλαξεπόντων τινὰς εἰς ἀπηγορευμένας θρησκείας.

ΒΙΒΛΙΟΝ θ'. πίτ. β'. δίγ. ζ. Οὐλπιάν. Ὁ φάρμακον δοὺς ἰατρείας δούλῃ δεδωκὼς, ἔνοχός ἐστιν in factum, ὡς αἴτιος θανάτου παρασχών, καὶ σφαλερῶς δοὺς φάρμακον, ὡς ὁ Γάϊος δίγεστῳ η'.

Δίγ. θ'. Οὐλπ. Ἰατρεῖνα. εἰ μὲν τῇ δούλῃ δῶ φάρμακον, ἵνα ὑγιάσασα τελευτήσῃ, χώραν τῇ ἐμφάσει δυμ. Εἰ δὲ χερσὶν οἰκείαις ἰατρεῖνα τὸ φάρμακον ἐπιβάλλει, ὁ ἀκυίλιος ἀρμόζει, ὡς ὅτε ἀλείψασα* φάρμακον, ἢ ἐμβαλοῦσα εἰς στόματος ἢ κλυσμοῦ βίᾳ ἢ* συμβούλου.

* ἴσ. φαρμάκῳ
* In alio MS. συμβουλῆς

Βιβλίον ι'. πίτλος β'. δίγεστον δ'. οὐ διαφωνοῦσι μεταξὺ κληρονόμων τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ, εὑρεθέντα κακὰ φάρμακα, ἢ μαγικὰ βιβλία, ἢ καὶ τὰ ὅμοια, ἀλλ' ὀφφικίῳ τοῦ δικαστοῦ φθείρονται.

Βιβ. ι'. πίτ. α'. δίγ. λε'. Γαΐου. Τὰ κακὰ φάρμακα οὐ παραδίδεται. εἰ μέντοι δεχόμενα* δημόσιον χρησιμεύσῃ, ὡς ὅλη ἡ ἀνηθόδου, παραδίδεται.

* ἴσ. διὰ μῆξιν

Περὶ φονέως.

ΒΙΒΛΙΟΝ μη'. πίτλος η'. δίγεστον β'. Οὐλπιαν. τοῦ de sicariis κατέχεται ὁ ἀφ' ὧν φονεύσας ἄνθρωπον ποιεῖ φάρμακον, ἢ παρασκεύασεν, ἢ ἔχων. Εἰσὶ δὲ φάρμακα ὑγιάσαι ἐμποιοῦντα, καὶ τὰ λεγόμενα φίλτρα. Εἰ δέ τις μὴ κακῷ λογισμῷ δοὺς γυναικὶ συλλήπτικὸν, καὶ τελευτήσασαν λαβοῦσα, ἐξορίζεται· καὶ ὁ πυρεθρεπώλης ταραχῆς δοὺς ἵνα κώνειον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπην, ἢ βουβρώστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας, εἰς δίγεστον τέλος. ἀνάγνωθι καὶ α'. δίγεστον τοῦ αὐτοῦ πίτλου.

Τίτλου τοῦ αὐτοῦ δίγεστον ιγ'. Mod. Ὁ ποιεῖ ἢ ἔχων ἀπηγορευμένας θυσίας, τοῦ de sicariis ἔνοχός ἐστιν.

Τίτλος ιθ'. δίγεστον λ'. Ὁ ποιεῖ ἢ

De ſacrificiis, & aſtrologis, & diuinatoribus, & veneficiis, & auertentibus aliquos ad religionem prohibitam.

LIB. IX. tit. II. digeſto VII. Vlpianus. Qui ſeruo venenum pro medicamento dedit, Aquiliâ tenetur, veluti qui cauſam mortis præſtiterit & temere venenum porrexerit, vt loquitur Gaius digeſto VIII. *D. adl. Aquil. l. 7 §. ſed ſi quis.*

Digeſto IX. Vlpianus. Siquidem ancillæ pharmacum dedero, quo illa ſumpto mortua fuerit: locus eſt in factum actioni. Si verò pharmacum manibus ſuis ſuppoſuit obſtetrix, Aquilia competit: veluti ſi quis vnxerit aliquem veneno, vel infuderit per os, aut per cluſterem, idque vi, vel ſuaſu.

Lib. X. tit. II. digeſto IV. Vlpianus. Non diuiduntur inter heredes inuenta in hereditate mala pharmaca, vel libri magici, vel ſimilia: ſed iudicis officio corrumpuntur. *D. famil. erciſc. l. 4. §. 1. Mala.*

Lib. XVIII. tit. I. digeſto XXXV. Gaius. Venena mala non venduntur. Si tamen accipientia miſturam, vtilia fuerint, vt in antidotis; diſtrahuntur. *D. de contrah. emt. l. 35. §. Venenati.*

De homicida.

LIB. XLVIII. tit. VIII. digeſtum II. Vlpianus. Lege de ſicariis tenetur, qui necandi hominis cauſâ venenum conficit, aut vendit, aut habet. Sunt autem quædam pharmaca, quæ ſanitati conducunt, item quæ adpellantur amatoria. Quòd ſi quis non malo animo dederit mulieri medicamentum ad conceptionem vtile, atque illa ſumpto medicamento deceſſerit, relegatur. Pigmentarius etiam, qui temerè dederit alicui cicutam, vel ſalamandram, vel aconitum, vel pityocampen, vel bubroſtim, vel mandragoram, vel cantharidas; pœnâ legis tenetur, vt digeſto III. dicitur. Legito etiam digeſtum eiuſdem tituli primum. *D. ad l. Corn. de ſic. l. 3. in princip.*

Eiuſdem tituli digeſtum XIII. Modeſtinus. Lege de ſicariis tenetur, qui ſacrificia vetita facit aut habet.

Tit. XIX. digeſto XXX. Modeſtinus.

D. de pœnis. l. 30. Qui aliquid facit, quo ſimpliciores in religione erga numen vexentur: relegatur.

Tit. eiuſdem digeſto XXXVIII. Paulus. Qui poculum dederit amatorium, vel abortionis, licèt abſque dolo; ſiquidem vilis eſt conditionis, in metallum damnatur: ſin honorato loco natus, parte bonorum publicatâ relegatur. Vltimum verò ſupplicium infertur, ſi quis ex eo mortuus fuerit.

D. de iniur. l. 17. in princip. Lib. XLVII. tit. X. digeſtum XV. Vlpianus. Qui aliquem medicamento deſipientem effecerit, iniuriarum tenetur.

§. 9. Eodem digeſto. Si aſtrologus, vel qui aliam quamdam diuinationem veteram profitetur, interrogatus; aliquem furem dixerit, qui non eſt: iniuriarum quidem non tenetur, ſed conſtitutionum pœnis eſt obnoxius.

De puerorum, ſenum, & infirmorum alimentis.

D. de legat. primo. l. ciuitatib. 112. in princip. Lib. XXX. digeſto CXXIV. Paulus. Ad honorem ciuitatum pertinet, quod in alimenta infirmorum, puerorum, aut ſenum legatur.

D. de uſu, uſufr. & red. l. 33. §. Codicillis. Lib. XXXIII. tit. II. digeſtum XXXIII. Scævola. Ita dixi: SENES ET INFIRMOS LIBERTOS MEOS, IN LOCIS, IN QVIBVS NVNC SVNT, HABERE GEROCOMIVM VOLO. Dicere videor, vt ad eum modum degant, ad quem modum me viuo degebant.

ποιεῖς ὃ ἀφαιρέσας τοὺς ἀπλουστέρους εἰς τὸ περὶ τὸ θεῖον θρησκείαν, ἐξοείζεται.

Δίγεσον λα'. **Paulus.** Ο διδοὺς τὸ πῶμα ποιεῖς φίλτρου ἢ ἀμβλωθρίδιον, καὶν χωρὶς δόλου· ἀτελὴς μὲν ὢν, μεταλλίζεται· εἰ μὲν ὁ ἐξοείζεται μὴ μειρὴς δημεύσεως. ἐὰν δὲ ὁ ἐμφεὶς ἀπόληται, ἐκ τούτου ἀπόθανε.

Βιβ. μζ'. πτ. ι'. Νόμ. ιε'. Οὐλπιάν. Ο παραφρονῆσαί τινα φαρμάκῳ ποιήσας, ὑπέχει τῇ **iniuriarum.**

Δηλέσου τῷ αὐτ. ἐὰν ἀστρολόγος, ἢ ἄλλου τινὰ ἀπηρθρωμένην μαντείαν μετιὼν, ἐρωτηθεὶς εἶπῃ κλέπτην τὸν μὴ ὄντα, τῇ μὲν **iniuriarum** οὐκ ὑπέχει, ὑποκείται δὲ ταῖς διατάξεσιν.

Περὶ ἀποζωφῆς παίδων, γερόντων, καὶ ἀδένων.

ΒΙΒΛΙΟΝ λ'. Νόμου ρκδ'. Paulus. Εἰς ὠμὰ τὴν πόλεων ὅσι τὸ λογατευόμενον εἰς ἀποζωφὰ ἀδένων, παίδων, ἢ γερόντων.

Βιβ. λγ'. πτ. β'. Νόμ. λγ'. Σκαιόλα. Οὕτως εἶπον· τοὺς γέροντας καὶ ἀδενεῖς μου ἀπελθόντας ἐν τοῖς τόποις οἷς εἰσὶ, θέλω μεταχειρίσθαι. δεκτὸν λέγειν οὕτως αὐτοὺς διατῆναι, ὡς ἐν ζωῇ μου διῆγον.

LIBER TERTIVS.

ΚΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ νεαρῶν διατάξεων.

EX EDITIS POST CODICEM NOVELLIS CONSTITVTIONIBVS.

TITVLVS I.

De Epiſcopis, & clericis, & monachis, & monaſtriis.

1. LEX, *quomodo ſint ordinandi Epiſcopi, & preſbyteri, & diaconi; tam mares, quàm feminæ.*

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ μοναχῶν, καὶ μοναστηρίων.

α'. ΝΟΜΟΣ περὶ τοῦ πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, ἄρρενάς τε καὶ θηλείας.

β'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

II. *De Episcopis, & clericis.*

γ'. Ὡς οἱ ἐπιτηδείως τοὺς ἀρχοντας ἀκούειν τῶν τὰ πρέποντος δικαίων, συναναλαύνεσθαι τοῖς ἐπισκόποις τοῦτο πράττειν, καὶ τὰ ἑξῆς.

III. *Vt quum accedentis ad se iura præsides audire differunt, ab Episcopis compellantur, vt id faciant, & quæ deinceps sequuntur.*

δ'. Περὶ τοῦ τοὺς κληρικοὺς τοῖς ἐπισκόποις ὑποκρίνεσθαι.

IV. *Vt clerici apud Episcopos respondeant.*

ε'. Περὶ καθαιρέσεως Ανθίμου, καὶ Σεβήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωορᾶ.

V. *De Anthimi, & Seueri, & Petri, & Zoorae depositione.*

ς'. Περὶ τοῦ ἐν ἰδιωτικοῖς οἴκοις ἱερὰ μυσταγωγίαν μὴ γίνεσθαι.

VI. *Ne in priuatis domibus res sacra mysteriorum peragatur.*

ζ. Περὶ τοῦ μηδένα κτίζειν δικτύειον οἶκον, χωρὶς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τὰ ἑξῆς.

VII. *Ne quisquam ædificet oratoriam domum absque voluntate Episcopi. & quæ deinceps.*

η'. Ὡς οἱ περὶ τὸ Viminacium γινομένας τοῦ Ρωμαίους πόλεις, τοῦ ἰδίου ἀρχιεπισκόπου εἰσὶ, μὴ μὲν τοῦ τῆς Θεσσαλονίκης.

VIII. *Vt quæ circa Viminacium sub Romanis sunt ciuitates, sub speciali sint Archiepiscopo; non sub Thessalonicensi.*

θ'. Περὶ τοῦ ὡρισμένου εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν.

IX. *Quòd definitus sit numerus clericorum maioris ecclesiæ, atque reliquarum ecclesiarum.*

ι'. Περὶ τοῦ κληρικοὺς ἐξ ἑτέρας ἐκκλησίας μετατίθεσθαι εἰς ἑτέραν, εἰς τὸν τῶν λειπόντων καὶ τοσούτων ἀριθμόν.

X. *Vt clerici ex alia ecclesia in aliam transferantur, in deficientium statutum numerum.*

ια'. Ὡς τὰ κελεύσματα ἐμφατικὰ ὄντα τῶν κληρικῶν, καὶ τὰ ἑξῆς.

XI. *Vt quæ insinuatiua vocantur in clericis, & quæ deinceps sequuntur.*

ιβ'. Ἔνθα τινὲς ἀφίστανται κληρικοὶ, ἕτεροι ὑπ' αὐτῶν καθίστανται, καὶ τὰ ἑξῆς.

XII. *Vbi clerici quidam abscedunt, alios autem suo loco substituunt, & quæ deinceps.*

ιγ'. Περὶ μοναστηρίων, καὶ μοναχῶν, καὶ τὰ ἑξῆς.

XIII. *De monasteriis, & monachis, & quæ deinceps.*

ιδ'. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ βιοῦν μοναχούς.

XIV. *Quomodo viuere monachos oporteat.*

ιε'. Διάταξις, ἐν ᾧ τίσι δικάζεσθαι μοναχοὺς, ἢ ἀσκητείας.

XV. *Constitutio, apud quosnam litigare monachi vel ascetriæ debeant.*

ις'. Ἡ ἀφόρισις ἑρμηνεύει τὴν προτέραν ἀφόρισιν, τὴν περὶ τῶν εἰσιόντων εἰς μοναστήρια, καὶ τὰ ἑξῆς.

XVI. *Hæc constitutio priorem interpretatur constitutionem, de his, qui ingrediuntur in monasteria, & quæ deinceps.*

ιζ'. Περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν· καὶ περὶ συνόδων, καὶ προσφορᾶς.

XVII. *De ordinatione Episcoporum, & clericorum: & de synodis, & oblatione.*

TITVLVS II.

De rebus & titulis eccleſiaſticis.

I. *VT res eccleſiaſticæ non alienentur, aut permutentur, & quæ deinceps.*
II. *De diuerſis capitulis eccleſiaſticis.*
III. *De titulis eccleſiaſticis.*
IV. *Vt eccleſia Romana centum annorum præſcriptionem habeat.*
V. *Conſtitutio, quæ centum annorum præſcriptionem abrogat in ædibus oratoriis.*
VI. *De eccleſiis conſtitutis in Aphrica.*
VII. *Vt eccleſia ſanctæ reſurrectionis, & quæ deinceps.*
VIII. *De rerum eccleſiaſticarum alienatione ac ſolutione.*
IX. *Vt in poſterum rerum eccleſiaſticarum permutationes non fortuitò fiant erga religioſiſſimum Imperatorem. & quæ deinceps.*
X. *Vt qui agros, aut domos, aut vineas eccleſiæ Myſiæ relinquunt ad redemptionem captiuorum, vel ad alimenta pauperum. & quæ deinceps.*
XI. *De officinis eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. & quæ deinceps.*
XII. *Hæc conſtitutio ſumptus ordinat, qui in decedentium funeribus fieri debent.*

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

α'. ΠΕΡΙ τοῦ μὴ ἐκποιεῖσθαι ἢ ἀλλάττεσθαι τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, & τὰ ἑξῆς.
β'. Περὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν κεφαλαίων.
γ'. Περὶ ἐκκλησιαστικῶν τίτλων.
δ'. Ὡς τῇ ἐκκλησίᾳ Ῥώμης ἔχει τὴν τῶν ἑκατὸν ἐτῶν προγραφήν.
ε'. Διάταξις αἱρουμένη τὴν τῶν ρ'. ἐτῶν προγραφὴν ὑπὲρ τῶν εὐκτηρίων οἴκων.
ϛ'. Περὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ ἐκκλησιῶν.
ζ. Περὶ τοῦ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, καὶ τὰ ἑξῆς.
η'. Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐκποιήσεως τε καὶ καταβολῆς.
θ'. Ὡς τὸ λοιπὸν ἀμείνους ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, μὴ ὡς ἔτυχεν γίνεσθαι πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, καὶ τὰ ἑξῆς.
ι'. Περὶ τῶν τὰ χήδια ἢ οἴκους, ἢ ἀμπελῶνας καταλιμπανομένους τῇ ἐκκλησίᾳ Μυσίας εἰς ἀπάρτισιν αἰχμαλώτων, ἢ εἰς ἀποδοχὴν πτωχῶν. καὶ τὰ ἑξῆς.
ια'. Περὶ τῶν ἐργαστηρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας. & τὰ ἑξῆς.
ιβ'. Ἡ διάταξις περὶ τοῦ ὀφείλουσαι χήδεσθαι περὶ τῶν τελευτώντων χηδείας.

TITVLVS III.

De hæreticis, & Iudæis, & Samaritis.

I. *DE hæreticis, & eorum vxoribus.*
II. *De Samaritis.*
III. *De Samaritis, quæ conſtitutionem ante hanc latam abrogat.*
IV. *Edictum de hæreticis.*
V. *Vt licitum ſit Hebræis, ſiquidem*

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

Περὶ αἱρετικῶν, καὶ Ἰουδαίων, καὶ Σαμαρειτῶν.

α'. ΠΕΡΙ αἱρετικῶν καὶ γαμετῶν αὐτῶν.
β'. Περὶ Σαμαρειτῶν.
γ'. Περὶ Σαμαρειτῶν διαφερούσα τῇ πρὸ ταύτης.
δ'. Ἔδικτον περὶ αἱρετικῶν.
ε'. Ὡς καὶ Ἰουδαίοις εἰ τοῖς βουλομένοις Ἑβραίοις

ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν ἢ τῇ ἑλληνίδος φωνῆς, ἢ τῇ Ἰταλικῆς, ἢ καὶ ἢ τῇ τῶν ἄλλων γλώττης συμμεταλαμβανομένης τοῖς τόποις, ἀναγινώσκειν τὰς ἱερὰς γραφάς. καὶ τὰ ἑξῆς.

velint, in ſynagogis ſuis vel Græca, vel Itala, vel aliorum populorum lingua, cum locis ipſis mutanda, legere ſcripturas ſacras. & vt expellantur è quouis loco, qui iudicium, vel reſurrectionem negant, aut angelos non eſſe Dei creaturam dicunt.

ΤΙΤΛΟΣ Α'.

Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ μοναχῶν, καὶ μοναστηρίων.

α'. ΝΟΜΟΣ περὶ τοῦ πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, ἄρρενάς τε καὶ θηλείας.

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Ἐπιφανίῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως.

ΜΕΓΙΣΤΑ ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα θεοῦ δοθέντα. ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι ἐπίσκοπος, ἐπὶ καλῇ μαρτυρείσθω ὑπολήψει, καὶ μὴ ἔστω βουλευτὴς ἢ ταξεώτης, εἰ μὴ ἐκ νέας μοναδικῆς ἡλικίας ἐλευθερωθῇ τῆς βουλῆς, τέταρτον μέρος τῆς ἰδίας ὑποστάσεως τῷ βουλευτηρίῳ ἀποδόμενος. μὴ ἀγάμου ᾖ λαϊκὸς εἰς ἐπίσκοπον ἀναγέσθω, μηδὲ παλλακὴ συνοικείτω, ἢ παῖδας ἐχέτω, ἢ γαμετὴν συζώσαν· ἀλλ' ἢ παρθένος ἔστω ἡ γαμετὴ, ἐκ παρθενίας μεθ' ἑαυτοῦ συζήσασα. μὴ γινέσθω δὲ ὅτι δόσις, ἵνα μὴ καὶ ὃ δέδωκεν ἀπολέσῃ, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦτο μεθαρμοσθείσῃ, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐκπέσῃ. μὴ ἔστω ἄπειρος δογμάτων. γινέσθω δὲ ἐκ μοναχῶν, ἢ ἐκ κλήρου ἐκ ἐλαττόνων μηνῶν ἓξ καταλεγείς, ὁμολογῶν τοὺς ἱεροὺς φυλάξειν κανόνας. ὁ γὰρ ἀνάπαλιν ποιῶν ἢ χειροτονούμενος ἢ χειροτονῶν, τῆς ἱερωσύνης ἐκπίπτει.

Ἐὰν ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς ᾖ αἰτίᾳ ὑπὸ χειροτονίας, καὶ τὰ δοθέντα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀποκαλείσθω, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐκβαλέσθω. εἰ δὲ λαϊκός ἐστιν ὁ λαβών, διπλοῦν τὸ λῆμμα ἀποδώσει τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐξορίας διηνεκοῦς ὑποβαλέσθω, ἐκπίπτων ἐκ τῆς

TITVLVS I.

De Epiſcopis, & clericis, & monachis, & monaſtriis.

I. EX, quomodo ſint ordinandi Epiſcopi, & preſbyteri, & diaconi; tam mares, quàm feminæ. *In editis libris hæc conſtitutio ſexta eſt.*

Imperator Iuſtinianus Epiphanio Archiepiſcopo Conſtantinopolitano.

MAXIMA ſunt dona, quæ à Deo conceſſa ſunt hominibus. Qui ordinandus eſt Epiſcopus, exiſtimationis bonæ teſtimonium habeat, nec ſit curialis, aut adparitor; niſi à prima ætate vitam ſolitariam amplexus, à curia liberatus ſit, quarta parte patrimonij ſui curiæ præſtita. Ceterùm laicus non ſtatim ad epiſcopatum traducitor, nec cum concubina Epiſcopus cohabitato, vel liberos habeto, vel vxorem ſecum degentem: ſed virgo ſit ea coniux, quæ olim à virginitate cum eo vixerit. Per largitionem ne creator, quo nec id, quod dedit, eccleſiæ adplicatum amittat; & ipſo pontificatu priuetur. Ne dogmatum imperitus eſto. Monachorum è numero deligitor, vel qui non minùs ſex menſibus clericatui fuerit adſcriptus; & qui ſpondeat, ſacros ſe canones ſeruaturum. Nam qui præter hæc vel ordinatur, vel ordinat; pontificatum amittit. *Hoc initium eſt conſtitutionis.*

Si quid Epiſcopus, aut clericus, ordinationis nomine acceperit; & data reſtituet eccleſiæ, & à ſacerdotio remouetur. Sin laicus eſt, qui accepit: duplum eius, quod accepit, eccleſiæ ſoluet; & exſilio perpetuo damnabitur, eum quoque magiſtratum amit-

tens, quem fortè gerebat: nec qui dedit Episcopus, illam quoque dignitatem sacerdotalem vindicare sibi poterit, quam priùs habebat.

Qui Episcopum ordinat, audiente vniuerso populo compellet eum, qui ordinandus est; quòd quum norit eum habere, ac seruare omnia prædicta; manus eidem imponat.

Quicumque vult, accuset eum, qui ordinandus est Episcopus: vt instituta quæstione, si probatum fuerit, eum veritatem dicere; ordinatio inhibeatur. Sin eum culpæ constiterit expertem esse, qui ordinandus est; vel si accusator deseruerit accusationem: fiat ordinatio. Sed tamen accusator ipse perpetuæ excommunicationis pœnæ subiicietur. Quòd si negligatur examen accusationis, tam is, qui ordinauit, quàm qui ordinatus est, sacerdotio priuatur.

Vide Not. Bab. ibid.

Absque litteris Principis nullus Episcopus vltra annum absit ab ecclesia sua. Sin hoc fecerit, & canonicè citatus à Patriarcha suo, vel Metropolitano fuerit, ac non comparuerit: ab episcopatu remouetor, & alius ordinator.

Nullus Episcopus absque commendatitiis litteris Archiepiscopi sui, vel Metropolitani, Constantinopolim adeat. Qui verò sic adierit, primùm accedere debet ad sanctissimum Archiepiscopum Constantinopolitanum, vel ad diœceseis eius apocrisiarios: quibuscum negotium communicetur, ac si quidem opus erit, per eos, vel per ecclesiæ maioris referendarios, Imperatori significetur.

Clericum, qui ordinatur, oportet expertem esse reprehensionis, & litterarum peritum, nec ex adparitoribus, aut curialibus, nisi secundùm ordinem priùs positum. Nec eum, qui secundas contraxerit nuptias, vel qui cum concubina contubernium habuerit, aut qui vxorem habeat, quæ à virginitate cum ipso copulata non fuerit. Eumdem oportet ordinari gratis, absque omni largitione: & audiente populo vniuerso accipere præcepta canonica, perinde ac de iis est traditum, qui ad episcopatum peruenerunt.

Neminem, qui sit illiteratus, clero adscribi oportet.

Presbyter, aut diaconus, aut subdiaconus, qui post ordinationem in

ἔχῃ τυχὸν ἀρχῆς· τῆς διδασκάλου ἐπισκόπου μηδὲ λῶ εἴχετω τοσοῦτον ἱερατικῶ ἀξίας ἐπιδικεῖν δικαιώματος.

Ὁ χειροτονῶν ἐπίσκοπον, εἰς ἐπήκοον πάντὸς τοῦ λαοῦ παρακαλείτω τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι, ὡς μαθὼν αὐτὸν πάντα ἔχειν τε καὶ φυλάττειν τὰ παρηγγελμένα, ἐπιτίθησιν τὴν τῶν χειροτονίαν.

Ὁ βουλόμενος, κατηγορείτω τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου· ἵνα ζητήσεως γενομένης, εἰ δέοι εἶναι ἀληθεύων, ἐπισχεθῇ ἡ χειροτονία. εἰ δὲ ἀδίκημα φανείη ὁ μέλλων χειροτονεῖσθαι, ἢ ὁ κατήγορος ἐκλίπῃ † χειροτονίαν, ἢ μὴ χειροτονία γένηται. αὐτὸς μέντοι ἐπιμίᾳ διηνεκεῖ ἀκοινωνησίας ὑποβληθήσεται. προσωμόσῃ δ' ὁ ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ ἀξιούσης, ὁ χειροτονήσας, καὶ ὁ χειροτονηθείς, τὴν ἱερωσύνης ἐκπίπτειν, χωρὶς θείων γραμμάτων.

* *Ita.* χειροτονίαν

Μηδεὶς ἐπίσκοπος ὑπερβαινέτω τὰ ἴδια ἀπολιμπανέσθω ἐκκλησίας. εἰ δὲ τοῦτο πράξει, καὶ κληθεὶς κανονικῶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατριάρχου ἢ μητροπολίτου μὴ ὑπακούσῃ, ἐκβαλλέσθω τὴν ἐπισκοπῆς, καὶ ἕτερος χειροτονείσθω.

Μηδεὶς ἐπίσκοπος χωρὶς συστατικῶν γραμμάτων τοῦ ἰδίου ἀρχιεπισκόπου ἢ μητροπολίτου, ἀπιέτω εἰς Κωνσταντινούπολιν· τὸν οὕτως ἀπιόντα χρὴ πρῶτον προσαγορεύειν πρὸς τὸν ἀληθινὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, ἢ τοὺς ἀποκρισιαρίους τοῦ κατ' αὐτὸν διοικήσεως, κἀκείνοις κοινοῦσθαι τὸ πρᾶγμα· καὶ εἰ δέοιτο, δι' αὐτῶν, ἢ διὰ μεφερενδαρείων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τοῖς βασιλεῦσι μηνύεσθαι.

Χρὴ τὸν χειροτονούμενον κληρικὸν, ἀμεμπτον καὶ γραμμάτων ἔμπειρον εἶναι, καὶ μήτε ἐκ παρεσπόρων ἢ βουλευτῶν, εἰ μὴ κατὰ τὸν πρότερον οἰκεῖσθαι διάταξιν· μήτε δεύτερον γάμον, ἢ παλλακὴν συνοικήσαντα, ἢ γυναῖκα ἔχοντα μὴ ἐκ παρθενίας αὐτῷ συναφθεῖσαν· χειροτονεῖσθαι αὐτὸν παρὰ χωρὶς πάσης δώσεως· καὶ τὰ κανονικὰ δίκαια παραγγέλματα εἰς ἐπήκοον πάντος τοῦ λαοῦ, παραπλησίως τοῖς εἰς ἐπισκοπὴν παραγινομένοις.

Ὅτι τοῖς ἀγραμμάτοις εἰς κληρικὸν παραλέγεται.

Πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος μετὰ τὴν χειροτονίαν γά-

μοις προσομιλῶν, ἢ παλλακὴν ἐπεισάγων φανερῶς ἢ ἐγκαπτομένως, τ̃ ἱερωσύνης ἐκπιπτέτω, ἰδιώτης ἔστω.

Ἀναγνώστης δὲ τετράγαμος, μὴ προκοπτέτω εἰς βαθμὸν ἱερωσύνης. ἀπύδων δ' ἂν γένηται, πεπαύσθω τ̃ κλήρου. τρίγαμον δ' κωλύεται.

Ἡ χειροτονηθεῖσα διάκονισσα, παρθένος ἔστω, ἢ ἑνὶ γ' μόνῳ πρόσθεν συνοικήσασα ἀνδρὶ, συνέζυγος ὖσα τ̃ ν', ἐναντίων· πλὴν εἰ μὴ ἐν μοναστηρίῳ χειροτονῆται. διέσθω δ' κ' αὐτὴ τὰ κανονικὰ παραγγέλματα, καθ' ὁμοιότητα τ̃ χειροτονουμένων κλειρικ̃ν, κ' μηδενὶ ἐξωτικῷ συνοικείτω, ἀλλὰ μόναις τοῖς γονεῦσι, κ' τέκνοις, κ' ἀδελφοῖς, κ' θείοις. εἰ δ' ἑτέρῳ χωρεῖς τούτων συνοικεῖ, * αὐτ̃ τοῦτο μηδὲ προσαγέσθω εἰς χειροτονίαν. ἀλλὰ κὰν χειροτονηθεῖσα ἐκπιπτέτω, ὑποβαλλομένων αὐτ̃ τε κὰ * τ̃ συνοικήσαντι αὐτ̃ τ̃ πρόντι νόμῳ, & τ̃ς κ' τ̃ν φθορέων διηρθρωμένας ποινάς. Εἰ δ' μ' τινὶ χειροτονίᾳ γαμήσῃ, ἢ ἕτερον μετέλθῃ βίον, ἔνοχός ἐστι θανάτου, κὰ τὰ πράγματα αὐτ̃ τ̃ ἐκκλησίᾳ, ἢ τ̃ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐχειροτονήθη, προσκυρωθήσονται· τ̃ φθείραντος ἢ γαμήσαντος αὐτὴν δι' ξίφους ἀμυνομένου, κὰ δημεύσει καθυποβαλλομένου.

Πᾶς κληρικὸς, εἰ κὰ ἐν τοῖς ἀναγνώσεσι τέτακται, τ̃ ἱερ̃ς ἀφιστάμενος ὑπηρεσίας, ἢ ἕτερον μεταδιώκων βίον, ἄπορος μὲν ὢν ἔσται ταξεώτης. Εἰ δ' ἄπορος εἴη, βουλευτὴς γενήσεται πρὸς τὸν τ̃ ὑποστάσεως ἀποῖον.

Τὸν ἀριθμὸν τ̃ν ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ λειτουργούντων κλειρικ̃ν ἢ ποσότης τ̃ς προσόδου, κὰ κρατήσασα διαίτης συνήθεια. τ̃ν παραβαινόντων τὴν διάταξιν ὁ βουλόμενος κατηγορείτω.

Οἱ ἑκάστης διοικήσεως πατριάρχαι κ' μητροπολῖται, κ' ἐπίσκοποι κ' κληρικοὶ, μὴ φυλάττοντες τὸν παρόντα νόμον, τ̃ς ἱερωσύνης ἐκπιπτόντωσαν. οἱ δ' ἄρχοντες μὴ * ὀμνύοντες τὰς κατ' αὐτὸν παραβάσεις, ε'. χρυσίου λίτρας καταθήσουσι δημοσίᾳ. ἐγράφη καλανδῶν ἀπριλλίων ὑπὸ Βελισαρίου κ' Εὐτροπίου.

matrimonio degit, aut concubinam superinducit, apertè vel simulatè, sacerdotium amittens, priuatus esto.

Lector, qui secundas contrahit nuptias, ad gradum sacerdotij ne prouehitor. Si verò operam dederit, vt prouehatur: à clericatu remouetor. Tertium matrimonium eidem prohibetur.

Quæ ordinatur diaconissa, virgo sit, aut olim in vnius solius viri contubernio vixerit; & propè abfit ab annis quinquaginta: extraquam si ad monasterium ordinetur. Accipiat autem & ipsa præcepta canonica, ad similitudinem clericorum, qui ordinantur; nec in vllius extranei contubernio sit, sed dumtaxat in contubernio parentum, & liberorum, & fratrum, & patruorum ac auunculorum. Sin apud alium quempiam extra hos habitat, hac ipsa de causa non perueniat ad ordinationem. Quinetiam si ordinata fuerit, remouetor; tam ipsa, quàm qui cohabitauit ei, lege præsenti, atque iis pœnis, quæ aduersus stupratores sancitæ sunt, damnandis. Quòd si post ordinationem matrimonium contraxerit, vel ad aliam vitam transierit: rea mortis erit, & facultates eius illi ecclesiæ, vel illi monasterio, in quod ordinata fuerit, addicentur: eo, qui stupro ipsam polluerit, aut vxorem duxerit, gladio pariter, & bonorum publicatione puniendo.

Omnis clericus, licèt in ordine lectorum sit, à ministerio sacro deficiens, aut aliam vitam persequens, siquidem inops est, adparitor erit: sin locuples, curialis fiet, pro facultatum patrimonij sui modo.

Numerum clericorum, qui qualibet in ecclesia cultui diuino seruiunt, eam reditus quantitas, quàm quæ inualuit consuetudo, determinat. Violantes hanc constitutionem quilibet accusato.

Cuiuslibet diœcesis Patriarchæ, ac Metropolitani, & Episcopi, & clerici, qui legem hanc non custodiunt, à sacerdotio remouentur. Præsides autem qui violationes eiusdem non indicant, pœnam quinque librarum auri soluent. Dat. XVII. Kalendas Aprileis, Belisario & Eutropio coss.

* ἴσ. δὲ

* ἴσ. τῶ συνοικήσαντι

* ἴσ. μὴ ὀμνύοντες

CXXVII. *In editis libris eſt conſtitutio* CXXIII.

II. De Epiſcopis & clericis.

Idem Imperator Petro Præfecto Prætorio.

†*Hæ prima verba ſunt conſtitutionis.*

† DE adminiſtratione, ac priuilegiis, aliiſque diuerſis capitulis, & quæ deinceps.

Præſens conſtitutio, quum tempore poſterior ſit, renouat omnia capita conſtitutionis ante hanc latæ. Sancit autem, vt quum vſus poſtulat Epiſcopum ordinari ab Epiſcopis; clerus & primates illius ciuitatis de tribus perſonis, clericis ac monachis, & cum eis (ſiquidem ita velint) laicis quoque, propoſitis ſacris euangeliis decreta faciant, quibus in decretis dicant, ſe illos ſcire canonibus conformes, & quod neque cum vxore vel concubina ſint eodem in contubernio, neque liberos habeant. Quòd ſi quam priùs habuerint vxorem, à virginitate cum illa cohabitaſſe.

Curialis, vel adparitor, Epiſcopus non fiat; niſi priùs xv. annis ſolitariam vitam egerit. Si præter hæc factus fuerit Epiſcopus, conditioni ſuæ reſtituitor.

Epiſcopus minor annis triginta ne ordinator.

Laicus, niſi per tres menſes clero fuerit adſcriptus, ad Epiſcopatum non producitor.

Curialis, qui vitam ſolitariam xv. annis egerit, Epiſcopus ordinator, & à conditione ſua liberator: ſic tamen, vt ſemiſſem cum quarta patrimonij ſui parte curiæ ac fiſco præbeat.

Si intra ſex menſes decreta de Epiſcopis facta non fuerint, competens Patriarcha vel Metropolitanus, animæ ſuæ periculo, quem vult, ordinato.

Si copiam trium perſonarum non habent, qui decreta faciunt: vnum, vel duos, pro ipſius loci abundantia, decernere poſſunt.

Qui præter hæc ordinatur, excidit ordinatione. Qui verò ipſum ordinat, ad vnius anni ſpatium à ſacro miniſterio ſeparatur, facultatibus eius eccleſiæ adplicandis.

Accuſatus Epiſcopus ordinandus, ante diſcuſſionem cauſæ ne ordinator. Accuſator, ſi victus fuerit, aut trimeſtri ſpatio deſeruerit accuſationem,

β'. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

Ο αὐτὸς βασιλεὺς, Πέτρῳ ἐπάρχῳ πραιτωρίων.

ΠΕΡΙ ἡσυχάσεως, καὶ σεμνομίων, καὶ ἄλλων διαφόρων κεφαλαίων.

Η πρόσφατος διάταξις μεταγενεστέρα οὖσα, πάντα κανίζει τὰ κεφάλαια τὰ πρὸ αὐτῆς διατάξεως. διατυποῖ οὖν, ἵνα χρεία γένηται τῷ ἐπισκόπων χειροτονῆσαι, ὁ κλῆρος καὶ οἱ σεμνεύοντες τῆς πόλεως εἰπεῖν, ὅτι τοιοῦτοις κληρικοῖς καὶ μοναχοῖς, σὺν αὐτοῖς οὖν εἰ βούλονται καὶ λαϊκοῖς, προτιθέντων τὰ ἁγία εὐαγγέλια, ψηφίσματα ποιῶσι· λέγοντες ἐν αὐτοῖς, ὡς κανονικοὺς αὐτοὺς ἴσασι, καὶ οὔτε γυναικὶ, οὔτε παλλακῇ συζῶσιν, οὐ παῖδας ἔχουσιν. ἀλλ' εἰ καί τις γέγονεν αὐτοῖς γαμετὴ πρότερον, ὡς ἐκ παρθενίας ταύτῃ συνῴκησαν.

Βουλευτὴς ἢ ταξεώτης μὴ γινέσθω ἐπίσκοπος, μὴ σεμνέτερον ιε'. ἔτη μονάσας. ἀλλ' εἰ πρὸ τούτων γένηται, τῇ ἰδίᾳ ἀποδιδόσθω τύχῃ.

Ηβῶν τ' τριάκοντα ἐτῶν μὴ χειροτονείσθω ἐπίσκοπος.

Ο λαϊκὸς εἰ μὴ ἐξ ἑνὸς κατὰ λεγῇ ἐν κλήρῳ, μὴ σεμνούσθω εἰς ἐπίσκοπον.

Ο βουλευτὴς ὅτι δεκαπέντε ἔτη μονάσας, χειροτονείσθω ἐπίσκοπος, καὶ τ' τύχης ἐλευθερούσθω, ἓν ἥμισυ τέταρτον μέρος τ' ἰδίας ὑπαρξάσεως παρέχων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δημοσίῳ.

Εαὶ ἐντὸς ἓξ μηνῶν μὴ γένωνται τὰ τῶν ἐπισκόπων ψηφίσματα, ὁ ἀρχιερεὺς πατριάρχης, ἢ μητροπολίτης ὃν βούλεται χειροτονείτω κινδυνεύων τ' ἰδίας ψυχῆς.

Οτι εἰ μὴ δύναιντο τ' τριῶν σεμνῶν οἱ ψηφίσματα ποιοῦντες, δύνανται ἕνα ἢ δύο σεμνοὺς πρὸ τῶν τόπων δι' ἀνάγκην ψηφίσασθαι.

Ο παρὰ ταῦτα χειροτονούμενος, ἐκπίπτει τ' χειροτονίας. ὁ δὲ χειροτονῶν ὅτι ἑαυτὸν χωρίζεται τ' λειτουργίας, τῇ ἐκκλησίᾳ σεσυκοφαντημένῃ τ' αὐτ' οὐσίας.

Κατηγορηθεὶς ὁμοίως χειροτονείσθω, πρὸ ἀπαντήσεως μὴ χειροτονείσθω. ὁ δὲ κατήγορος ἡττηθεὶς, ἢ ὅτι ῥᾳθυμῶν ἀπολιπὼν τ' κατηγορίαν, ἐξο-

ἐξορίζεται. ὁ χειροτονῶν τὸν ἐπισκόπου ἐκ παραβάσεως τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ὑποβαλλόμενος.

Πᾶς ἐπίσκοπος δωρεὰν χειροτονείσθω, τοῦ διδόντος, ἢ λαμβάνοντος, ἢ μεσάζοντος τὴν ἱερωσύνης ἐκπίπτοντος, πρὸς τῷ καὶ τὸ δοθὲν τῇ ἐκκλησίᾳ προσκυροῦσθαι. εἰ μὲν λαϊκός ἐστιν ὁ λαβών, διπλοῦν τὸ δοθὲν ἀποδίδωσι τῇ ἐκκλησίᾳ. ἀσφάλειαν δὲ περὶ τούτου λαβών, καὶ ταύτην ἀποδίδωσι, ἕως ὅσου περιέχει ποσότητα.

Ἀνάγνωθι τὸν ιζ'. τοῦ πρώτου τίτλου διάταξιν μεταθεσίαν οὖσαν, καὶ καινίζει τὰ περὶ τῆς χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων.

Οἱ πατριάρχαι Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Θεουπόλεως, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων, τεταγμένα ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ συνηθείας καὶ συνηθείων πρεχέτωσαν, μὴ ὑπερβαίνοντες τὰς ν'. τοῦ χρυσίου λίτρας. οἱ δὲ παρ' αὐτῶν ἢ παρά τινος συνόδου χειροτονούμενοι μητροπολῖται, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ παρὰ τῶν μητροπολιτῶν εἰς ἐπισκοπὴν προαγόμενοι, εἰ μὴ ἐλάττονα διάκοντα χρυσίου λίτρας προσόδου ἡ ἐκκλησία ἔχει, εἰς ἣν μέλλουσι χειροτονεῖσθαι, ἑκατὸν νομίσματα ὑπὲρ συνηθείας πρεχέτωσαν τῷ χειροτονοῦντι, τοῖς δὲ κληρικοῖς αὐτοῦ καὶ νοταρίοις νομίσματα τριακόσια. εἰ δὲ ἐλάττονα μὲν τῶν δέκα λίτρας τοῦ χρυσίου, οὐ μὴν τῶν δὲ τῶν πέντε ἡ ἐτησία πρόσοδος τῆς ἐκκλησίας, πρεχέτωσαν τῷ μὲν χειροτονοῦντι πεντήκοντα νομίσματα, τοῖς δὲ ἀμφ' αὐτόν. οἱ δὲ ἐλάττονες δὲ πέντε λίτρας, οὐκ ἐλάττονος δὲ τριῶν τῆς ἐτησίας προσόδου ὄσης, δεκαοκτὼ νομίσματα ὁ χειροτονῶν λαμβανέτω, καὶ εἰ περὶ αὐτὸν εἰκοσιτέσσαρα. εἰ δὲ λείπει τῶν τριῶν λιτρῶν ἡ ἐκκλησιαστικὴ πρόσοδος, οὐκ ἐλάττους δὲ τῶν δύο, πρεχέτω τῷ μὲν χειροτονοῦντι νομίσματα ς'. τοῖς δὲ ἀμφ' αὐτὸν νομίσματα ιβ'. ἐπ' ἐλάττονι δὲ προσόδῳ τῶν δύο λιτρῶν, μηδὲν καθόλου πρεχέτω. εἰ δέ τις πλέον λάβοι τοῦ ὡρισμένου, τριπλοῦν τὸ δοθὲν ἀποδώσει τῇ ἐκκλησίᾳ. δύνανται δὲ οἱ μέλλοντες χειροτονεῖσθαι καὶ πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ μὴ τὴν χειροτονίαν ἴδια προφέρειν πρά-

relegatur: Episcopo, qui ordinat, ex violatione legis iisdem pœnis subiiciendo.

Omnis Episcopus gratìs ordinator: eo, qui dat, vel accipit, vel interuenit, sacerdotium amittente; præterquam quòd etiam id, quod datum fuerit, ecclesiæ adplicabitur. Quòd si laïcus est, qui accepit, duplum eius, quod datum fuerit, ecclesiæ restituet. Qui verò cautionem hoc nomine acceperit, & ipsam restituet, & summam soluet, quantam illa continet.

Legito †xvii. præsentis tituli constitutionem, quæ quum tempore posterior sit, renouat tradita de Episcoporum ordinatione.

† hoc est, vide timam huic tituli primo, infra: quæ in libris nouellarum ist CXXXVII.

Patriarchæ, Romanus, & Constantinopolitanus, & 'Alexandrinus, & *Theopolitanus, & Hierosolymorum Archiepiscopus, ab initio constituta tam cathedraticorum, quàm consuetudinum nomine præstanto; viginti tamen vt auri libras non transscendant. Qui verò ab ipsis, vel ab aliqua synodo ordinantur Metropolitani, ac similiter & qui à Metropolitanis ad Episcopatum prouehuntur, si non minorem triginta libris auri reditum habet ecclesia, quam ad ecclesiam ordinandi sunt: centum solidos ordinanti nomine cathedratici soluunto, clericis & notariis eiusdem trecentos. Si verò minorem quidem triginta libris auri, sed decem libris tamen non inferiorem reditum annuum habet ecclesia: centum solidos dat ordinanti, clericis & notariis eius ducentos. Quòd si minor decem libris auri, non minor autem quinque libris annuus est reditus ecclesiæ: quinquaginta solidos ordinanti soluunto, septuaginta verò solidos iis, qui sub eo sunt. Si minor quinque libris, at non minor tribus est ecclesiæ reditus annuus: XVIII. solidos accipito, qui ordinat, & qui circa ipsum sunt, XXIV. Quòd si reditus ecclesiæ minor est tribus libris, at non minor duabus: ordinanti det solidos †sex, iis autem, qui sub eo sunt, *XII. De reditu verò minore duabus auri libris, nihil omnino præstanto. Si quis autem plus acceperit, quàm statutum sit: triplum eius, quod datum est, ecclesiæ soluet. Ceterum potest is, qui ordinandus est, tam ante initum Episcopatum, quàm post ordinationem, illi

* b. e. Antiochenus.

† Iuliano XII.

* Idē XVI. recte.

ecclesiæ, ad quam ordinandus est, facultates suas offerre.

Omnis episcopatus à potestate patria, & adscriptitia seruilique conditione liberat.

Episcopus aut monachus ad cognatorum curam non vocetur. Cæteri autem clerici, si velint, eorum curam suscipiant, intra quatuor mensis suã voluntatem magistratui declarantes. Ad extraneorũ autẽ curam ne compellantur.

Episcopus, aut monachus, aut clericus, non fiat exceptor, vel administrator rerum fiscalium, vel conductor vectigalium, alienorúmve prædiorum, aut curator ædium, aut procurator litis, aut pro causis eiusmodi fideiussor: quemcumque tamdem sacerdotij gradum habeat. Quippe licebit eis dumtaxat rerum sacerdotalium habere curam, iuxta constitutionem huius textus.

Possunt ecclesiæ sacrosanctæ, ceteræque venerabiles domus, inter se, ac suis clericis locare, atque emphyteusses dare, absque suis administratoribus, & chartulariis, & cognatis, & propinquis. Qui aduersus hæc facit Episcopus, bonis suis excedit, quæ adplicantur ecclesiæ. Clericus autem eam pœnã dabit Ecclesiæ, quam Episcopus statuerit. Qui verò vel exceptiones, vel administrationes rerum fiscalium, aut priuatarum, clericis cuiuscumq; gradus, aut monachis commiserint, aut pro talibus causis eos fideiussores acceperint: nec venerabiles domus cõuenire, nec ipsos clericos vel monachos, vel eorum facultates possunt: atque etiam damnum, quod accidit fisco, de suo restituent.

Episcopus ne producitor ad dicendum testimonium, sed propositis sacrosanctis euangeliis, personis publicis præsentibus, quæ nouit, testator.

Nemo propter causam pecuniariam vel criminalem absque diuino iussu Episcopum producat, aut sistat: præside, qui iam dicta facit, præter amissionem cinguli, tormentis & exsilio tradendo.

Episcopus aut clericus absque iussione sacra, vel absque permissu illius, qui iurisdictionem in eos habet, peregrè ne proficiscitor: nec proficiscens, vltra spatium anni reditum differto. Nam ex ecclesia sua nullas expensas accipiet. Quòd si canonicè citetur, nec intra statutum tempus redierit: alius ordinator. Quum Constantinopolim

γματα τῇ ἐκκλησίᾳ, εἰς ἃ μὴ χλευστὰς ἔσῃ.

Πᾶσα ἐπισκοπὴ ἐξεξουσιότητος, καὶ ἐναπογράφου καὶ δουλικῆς ἀπαλλάττει τύχης.

Ἐπίσκοπος ἢ μοναχὸς μὴ προσκαλείσθω πρὸς κηδεμονίαν. οἱ δὲ λοιποὶ κληρικοὶ, εἰ βούλονται, τὰς τῶν συγγενῶν κατεδεχέσθωσαν, πεντάρων μηνῶν, τὴν οἰκείαν ὃ ἄρχων φανεροῦντες γνώμην· τοὺς δὲ ἐξωτικὰς μὴ ἐχέσθωσαν.

Μηδεὶς ἐπίσκοπος, ἢ μοναχὸς, ἢ κληρικὸς, σκληπίωρ, ἢ δημοσίων ἐργολήπτης, ἢ μισθωτὴς τελῶν, ἢ ἀλλοτρίων κτήσεων, ἢ κουράτωρ οἴκου, ἢ ἐπιτρόπης δίκης, ἢ ἐγγυητὴς ὑπὲρ τῶν τοιούτων * ἐγγυᾶν γνώσθω, οἱονδήποτε ἔχῃ βαθμὸν ἱερωσύνης· μόνοις γὰρ ἐξέσται αὐτοῖς ἱερατικῶν φροντίζειν πραγμάτων καὶ τὴν διάταξιν τῶν ῥητῶν. * ἐν. αἰτῶν

Δεύτερον) αἱ ἁγίαι ἐκκλησίαι, καὶ οἱ λοιποὶ θεῖοι οἶκοι, δημόσιοι καὶ τοῖς ἰδίοις κληρικοῖς μισθώσαι, καὶ ἐμφυτεύσεις ἐκδίδοναι χωρὶς τῶν διοικητῶν καὶ χαρτουλαρίων, καὶ συγγενῶν αὐτῶν, ἢ ἀγχιστέων. ὃ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἐπίσκοπος, τὴν ἰδίαν ἐκπίπτει οὐσίας, ταύτης κληρουμένης τῇ ἐκκλησίᾳ. ὁ δὲ κληρικὸς ποινὴν δώσει τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣν ὁ ἐπίσκοπος ὁρίσει. οἱ δὲ ἐκλήψεις ἢ διοικητὰς δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν καταπιστεύσαντες κληρικοῖς οἱουδήποτε βαθμοῦ, ἢ μοναχοῖς, ἢ ὑπὲρ τῶν τοιούτων αὐτοὺς αἰτῶν δεξάμενοι ἐγγυητὰς, τοὺς τοιούτους ἀγῶνας οὐκ ἔσονται, τοὺς δὲ οἰκείους ἢ μοναχοὺς, ἢ τὰς οὐσίας αὐτῶν διώξουσι, ἀλλὰ καὶ τῶν μισθίων τῷ δημοσίῳ βλάβην οἴκοθεν ἀποκαταστήσουσιν.

Μὴ προαγέσθω ἐπίσκοπος εἰς μαρτυρίαν· ἀλλὰ προτεθειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ὑπὸ ἐπισκόπου, δημοσίων προσώπων παρόντων, μαρτυρείτω ἃ οἶδε πεπραγμένα.

Χρηματικῆς ἢ ἐγκληματικῆς χάριν αἰτίας, μηδεὶς ἐπίσκοπος χωρὶς θείας κελεύσεως ἀγέτω, ἢ προαγέσθω ποιείτω. ἄρχοντος δὲ ταῦτα τὰ εἰρημένα προστάττοντος, τοῦ μὲν ἐκπίπτοντος τοῦ ζώνης, βασάνοις καὶ ἐξορίᾳ παραδιδομένου.

Μὴ ἀποδημείτω ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς χωρὶς θείας κελεύσεως, ἢ ἐπιτροπῆς δὲ ἔχοντος τὴν κατ' αὐτὸν διακονοδοσίαν. μήτε δὲ ἀποδημῶν πλέον ἐνιαυτὸν ὑπερτιθέσθω τὴν ἐπάνοδον. ἐπεὶ οὐ λήψεται δαπάνας ἐκ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ. εἰ δὲ κανονικῶς καλούμενος μὴ ἐπανέλθοι εἴσω τῆς ὡρισμένης χρόνου, ἕτερος χειροτονείσθω. ἀνιὼν δὲ

ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὰ εἰρημένα, διὰ τοῦ τοῦτο πατριάρχου μεμνήσθω βασιλεύς. ἔχει δὲ ὅδε περὶ τούτων ῥητὸν οὕτως· Ἀπαγορεύομεν δὲ τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις τὰς οἰκείας καταλιμπάνειν ἐκκλησίας. καὶ μετ' ἄλλα· οὕτω μέντοι, ἵνα μηδὲ ἐκείνοις τοῖς ἐπισκόποις οἵτινες ὑπὸ τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ πατριάρχην εἰς ἐᾶν ἐξῇ ἄνευ ἐπιτροπῆς αὐτοῦ ἢ ἡμετέρας κελεύσεως, εἰς τὴν βασιλίδα πόλιν ἐλθεῖν. εἰ δὲ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπαρχιῶτης ὁποιουδήποτε τόπου ἀποδημήσῃ, μὴ πλέον ἑνιαυτοῦ τὴν ἰδίαν καταλιμπανέτω ἐκκλησίαν. οἱ δὲ ἐπισκόπους οἱ καὶ τὴν βασιλίδα πόλιν, ὡς εἴρηται, καταλαμβάνοντας, ὁποιαδήποτε εἶεν διοικήσεως, πρὸ πάντων ἐπιέναι πρὸς τὸν μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οὕτως δι' αὐτοῦ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἐπιέναι γαληνότητα.

Οἱ πατριάρχαι καὶ οἱ μητροπολῖται ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ κοινὰς ποιείτωσαν συνόδους, ἐν αἷς κατ' ἀμφήλικον καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν διακρίνοντες αἰτίας, καὶ τὰ ἀναγκαῖα κανονικὰ διατιθέντες κεφάλαια.

Κληρικὸς μὴ ταυλιζέτω, μηδὲ κοινωνείτω τῷ ταυλίζοντι, ἢ θεωρεῖτω τὸν αὐτόν, μήτε δὲ ἄλλως παραλλέτω. ἐπεὶ τριῶν εἰς μοναστήριον ἐπὶ τριετίαν ἐμβάλλεται.

Ἐπίσκοπος ἐξ ἀνάγκης μὴ ἀπολυέτω ἴδιον κληρικόν.

Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἀκοινώνητον ποιείτω τινὰ πρὸ τῆς ἐξεταθείσης τὴν αἰτίαν τοῦ τοιοῦδε καὶ κανόνας βουλομένου, τοσοῦτον τὸν αὐτὸν ἔχειν ποινήν· ἢ μείζονος ἐπισκόπου τὴν δεθέντα λύοντος, καὶ τὸν ἐπίσκοπον τῇ ποινῇ καθυποβάλλοντος, ἐφ' ὅσον συνείδει χρόνον.

Ἐπίσκοπος μηδένα τυπτέτω, μηδὲ ἐπιβαινέτω τῆς ἐξέπεσε πόλεως. εἰ γὰρ πειραθείη ὑποξελθεῖν τοῦ τόπου εἰς ὃν οἰκεῖν κατεκρίθη, εἰς ἕτερος ἐπαρχίας ἐμβάλλεται μοναστηρίου.

Οἱ κληρικοὶ γραμμάτων ἔστωσαν ἐπιστήμονες· παλλακὴν ἢ φυσικοὺς παῖδας μὴ ἐχέτωσαν· μήτε δὲ ἐχόντες χειροτονείσθωσαν. νομίμῳ γαμετῇ ἢ παρθενίας συζυγίᾳ συνοικείτωσαν.

Ἡγούμενον πεντήκοντα ἐτῶν μὴ χειροτονείσθω πρεσβύτερος, μήτε διάκονος ἐλάττων

venerit secundùm ea, quæ dicta sunt, per Constantinopolitanum Patriarcham Imperatori indicator. Ceterum verba textus de his sunt huiusmodi; Interdicimus autem religiosissimis Episcopis, ne suas ecclesias relinquant. Et post alia verba; ita tamen, vt ne illis quidem Episcopis, qui sub beatissimo Constantinopolis Archiepiscopo & Patriarcha sunt, liceat absque permissu ipsius, vel absque iussu nostro, Imperatoriam vrbem adire. Quòd si hoc etiam modo cuiuscumque loci Episcopus peregrè profectus fuerit, non amplius vno anno suam relinquat ecclesiam. Et debent Episcopi, qui ad vrbem Imperatoriam, ceu dictum est, adpulerunt, cuiuscumque sint diœcesis, ante omnia beatissimum Archiepiscopum Constantinopolitanum adire, atque ita per eum ad nostram serenitatem accedere.

Patriarchæ ac Metropolitani semel aut bis in anno publicas synodos instituunto, in quibus suas inter se, subiectorúmque sibi Episcoporum & clericorum causas diiudicent, & emergentia capitula canonica disponant.

Clericus tabulâ ne ludito, nec consortium habeto cum eo, qui tabulâ ludit, nec ludentem spectato, nec ad spectacula venito. Quippe si faciat, ad triennium in monasterium immittitur.

Episcopus per coactionem clericum suum ne dimittito.

Episcopus, aut presbyter, qui aliquem priùs excommunicat, quàm examinata causa sit, quæ secundùm canones hoc fieri vult: eamdem pœnam incurret, Episcopo maiore ligatum soluente, atque ipsum Episcopum illi pœnæ subiiciente, tantum ad temporis spatium, quantum ei visum fuerit.

Episcopus neminem percutito, nec per vim eam ciuitatem, qua eiectus est, inuadito. Quippe si conatus fuerit ex eo se loco proripere, quo vt in loco degat, condemnatus est: in alterius prouinciæ monasterium redigitur.

Clerici litterarum periti sunto. Concubinam, aut liberos naturales ne habento: nec, si habuerint, ordinantor. Cum vxore legitima, inde vsque à virginitate cum eis copulata, contubernium habento.

Presbyter non ordinator, qui minor est annis triginta: nec diaconus, qui

minor annis viginti quinque : nec lector, qui annum decimum octauum non fuerit ingressus: nec diaconissa, quæ annos quadraginta non exegerit, ordinator. Sit autem virgo, vel quæ à virginitate fuerit in mariti contubernio.

Si quis clericum, qui ordinatur, accusare vult: valeat etiam in illo, quod à nobis de Episcopo tractatum est.

Cælebs ordinandus diaconus, aut subdiaconus, spondeat se mansurum exlibem: nec potest Episcopus ei permittere, matrimonium vt contrahat, nisi Episcopatum velit amittere.

Presbyter, aut diaconus, qui matrimonium contrahit; curiæ cum patrimonio suo traditor. Lector autem, qui secundùm ea, quæ præcepta sunt, matrimonium non contrahit, aut secundas adit nuptias; vlteriùs ne prouehitor.

Curialis, aut officialis, posthac ne fiat clericus; tam ipsa curia, quàm officio vindicante illum, qui clericus factus fuerit: extraquam si quindecim annis solitariam vitam egerit. Qui talis fuerit, & ex monacho factus sit clericus; matrimonium non contrahito, nec ad gradum sacerdotij peruenito qui nuptias non prohibeat.

Qui ex clerico factus fuerit laïcus, curiæ traditor.

Curialis, qui ante latam hanc constitutionem in clerum fuerit allectus; per substitutos munera pecuniaria præstato, liberatus à muneribus corporalibus.

Qui clericorum in numerum refertur, non ampliùs, quàm vnius anni diaria, nomine consuetudinum præbeto.

Qui religiosam curam susscipit, gratìs hoc facito: & qui dat aliquid, vel accipit, vel interuenit; sacerdotium amittito, præterquam quòd id, quod datum fuerit, religioso loco sit adplicandum. Sin laïcus est, qui accepit, aut mediator fuit: duplum eius, quod datum est, exigetur à curatoribus eiusdem religiosæ domus. Sed habent tamen licentiam ij, qui prædictas curas gerunt, vt priùs, quàm eis hæ iniungantur, iisdem religiosis domibus offerant, si quid voluerint, pro animæ suæ salute.

Seruus sciente, nec contradicente

των εἰκοσιπέντε· μήτε διάκονος, μὴ ὀπτὼ τῶ ὀγδόου ἔτους· μήτε διακόνισσα ἡ μὴ πεντήκοντα γεγονυῖα μή. εὐσταθοῦς χειροτονείσθω. ἔστω δὲ παρθένος, ἢ ἐκ παρθενίας ἀνδρὶ συνοικήσασα.

Εἴ τις χειροτονουμένου κληρικοῦ κατηγορεῖν βούλεται, ὃ καὶ τῶ ἐπισκόπων καὶ ἐπ' αὐτῶ κατείτω πρακτέον.

Ο ἄγαμος μέλλων χειροτονεῖσθαι διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος, ὁμολογείτω μέλλειν ἄγαμος, μὴ δυναμένου τῶ ἐπισκόπου ἐπιτρέπειν αὐτῶ γαμεῖν, εἰ μὴ ἄρα βούλεται τὴν ἐπισκοπὴν ἐκπεσεῖν.

Πρεσβύτερος ἢ διάκονος γαμῶν, τῆ βουλῆ μετὰ τῆς οὐσίας παραδιδόσθω. διακόνισσα δὲ μὴ κτησαμένη ἐπιτηδεία γαμῶν, ἢ δευτέροις ὁμιλοῦν γάμοις, μὴ προκοπτέτω.

Μηκέτι βουλευτὴς ἢ ταξεώτης κληρούσθω, τῆς βουλῆς καὶ τῆς τάξεως ἐκπεσόντα τὸν κληρωθέντα· πλὴν εἰ μὴ ιε'. ἔτη μονάσας ἔτυχεν. ὁ δὲ φιλόπτωχος καὶ ἀπὸ μοναχῶν ἡγούμενος κληρικὸς μὴ γαμείτω, μηδὲ εἰς βαθμὸν μέτειναν ἱερωσύνης μὴ κωλύοντα τοὺς γάμους.

Ο ἀπὸ κληρικοῦ ἡγούμενος λαϊκὸς, ἐπιδιδόσθω τῆ βουλῆ.

Βουλευτὴς περὶ τῆς ἀφιερώσεως εἰς κλῆρον κελεύεται, δι' ὑποκαταστάτων λειτουργείτω τὰ χρηματικὰ, τῶν σωματικῶν ἀπηλλαγμένος.

Ο εἰς κλῆρον καταπεμπόμενος, μὴ πλέον τῶν ἀρκούντων τῆς ἑνὸς ἑαυτοῦ συντηρίας πορίζεται.

Ο διαγὲς μετιὼν φροντίσματα, παρεγκλητέτω τοῦτο παραπλέτω· τῆ διδόντι δὲ ἢ λαμβάνοντι, ἢ μεσάζοντος τῆς ἱερωσύνης ἐκπίπτοντος παρὰ δὲ καὶ δ δοθὲν τῶ διαγεῖ τόπω παρακουρωθῆναι. εἰ δὲ λαϊκός ἐστιν ὁ λαβὼν, ἢ μεσίτης ἡγούμενος, τὸ διπλοῦν διπλοῦ ἀπαιτηθήσεται ὑπὸ τῶν προνοητῶν τοῦ αὐτῶ διαγοῦς οἴκου. ἄδεια δ' ἔχουσιν οἱ τὰ εἰρημένα μετιόντες φροντίσματα περὶ τοῦ ταῦτα αὐτοῖς ἐγχειρισθῆναι, παραφέρειν τοῖς αὐτοῖς διαγέσιν οἴκοις, εἴ τι ἂν βουληθῶσιν ὑπὲρ σωτηρίας τῆς ἰδίας ψυχῆς.

Δοῦλος, εἰδότος καὶ οὐκ ἀντιλέγοντος

ὃ διακονῆς εἰς κλῆρον καταλεγείς, ἢ διὰ χειροτονίαν. εἰ μὲν ἄγνοος ὁ δεσπότης, δύναται ἐντὸς ἐνιαυτοῦ πᾶσαν ἀνελαγωγῆσαι. μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν, ἐξεστι· πλὴν εἰ μὴ ἕτερον μετέλθοι βίον. ὁ δὲ ἐναπόγραφος ἐν αὐτῷ γενόμενος διακονῆς ἐν τῷ ἰδίῳ χωρίῳ δύναται κληρικὸς, ἐκόντος τοῦ γεωργοῦ.

domino inter clericos relatus, manumittitur. Sin dominus ignorat, poteſt eum intra ſpatium anni retrahere in ſeruitutem. Poſt annum verò, non ampliùs, extraquam ſi ad aliam vitam tranſierit. Adſcriptitius autem, etiam præter voluntatem domini ſuo in prædio clericus fieri poteſt.

Ὁ κτίζων οἰκίαν θεοφιλῆ οἴκῳ, ἐκλεγέσθω τοὺς ἐν αὐτῷ λειτουργεῖν ὀφείλοντας, ὡς τὸν ἐπίσκοπον χειροτονῆσαι αὐτούς, εἴπερ εἰσὶν ἄξιοι· εἰ δὲ μήγε, τοὺς κρείττονας ἐκλεξάσθω.

Qui religioſam domum ædificat, deligat eos, qui cultum ſacrum in ea peragere debent, vti ſcilicet Epiſcopus eos ordinet, ſi digni ſunt. Sin autem, meliores eligat.

Οἱ κληρικοὶ μέχρι ψαλτῶν καὶ ἀναγνωστῶν, πρὸς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς λοιποῖς ἱεραῖς προσκαρτερείτωσαν διακονίαις καὶ ὑπηρεσίαις, ἔχοντες, εἰ καὶ ὑπεξούσιοί εἰσιν, ἐν χωρισμῷ πεκούλιόν τε ἐκτεθειμένον, καὶ δυνάμενα εἰς αὐτὰ διαφέρεσθαι· φυλάττοντες τοῖς ἀνιοῦσι καὶ κατιοῦσι τὸ νόμιμον μέρος. σημεῖον, ὅτι μέχρι ψαλτῶν ἀνόμασεν ἡ διάταξις.

Clerici, ad ipſos vſque cantores, & eccleſiis, & ſacris miniſteriis ſtudioſè ſint intenti, caſtrenſe peculium ſiue res ab ſe adquiſitas habentes, licèt in alterius poteſtate ſint, ac teſtari de iis poſſint, ſeruando tam adſcendentibus, quàm deſcendentibus legitimam partem. Nota quòd cõſtitutio clericorum, vſque ad cantores, mentionem fecerit.

Πρεσβύτερος ἢ διάκονος ψευδομαρτυρήσας, ἐπὶ τριετίαν χειρίζέσθω τὴν λειτουργίας, καὶ μοναστήριον οἰκείτω. εἰ δὲ ἐπὶ ἐγκληματικῇ αἰτίᾳ ψευδομαρτυρήσῃ, γυμνούσθω τοῦ κλήρου, καὶ νομίμως ζημιούσθω, ὃν τρόπον καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ ἐν πάσῃ αἰτίᾳ ψευδομαρτυρήσαντες.

Presbyter, aut diaconus, qui falſum teſtimonium dixit, ad triennium à miniſterio ſacro ſeparator, & monaſterium inhabitato. Quòd ſi falſum teſtimonium dixerit in cauſa criminali, clericatu ſpoliator, & ſecundùm leges punitor, ſicut & reliqui clerici, qui quauis in cauſa falſi teſtes fuerint.

Τὰς κατὰ τῶν κληρικῶν χρηματικὰς ὑποθέσεις κρινέτω ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ ἄρχων ἐκδικαζέτω τὰ κριθέντα, εἴγε συνήνεσαν καὶ οἱ δικαζόμενοι. εἰ δὲ θάτερος αὐτῶν εἴπῃ δέκα ἡμερῶν ἀπόντων, ἐξεταζέτω τὴν ψῆφον ὁ ἄρχων. καὶ ἢ * κυροῦτου αὐτοῦ ὀρθῶς ἔχουσαν, πάσης λοιπὸν χολαζούσης ἐκκλήτου ἢ ὃ δοκοῦν ἀποφαινέσθω, ἐκκλήτου ἀναπεμφθείσης τῆς αὐτῆς ψήφου.

De litibus aduerſus clericos pecuniariis cognoſcat Epiſcopus, & iudicata præſes exſequatur, ſiquidem litigantes in hoc correſponderint. Sin alteruter eorum intra decem dies contradixerit, ſententiam præſes examinet, ac ſi rectè concepta ſit, eam ratificet, omni deinceps adpellatione ceſſante; vel quod ſibi videtur, pronuntiet: quo caſu ab eius ſententia reſtat adpellatio.

* ἤγουν

Ἐπίσκοπος ἐκ βασιλικῆς ἢ ἀρχικῆς κελεύσεως ἀκροώμενος ὑποθέσεως, ὃν παραπέμψῃ αὐτῷ ὁ δικαστὴς τῇ ἐπιδοθείσῃ ἔκκλητον διαφερέτω.

Epiſcopus, qui iuſſu Imperatorio vel præſidali cauſam adit; adpellationem ſubſequutam ad eum referat, qui cauſam ad ipſum tranſmiſit.

Εἰ κληρικὸς κατὰ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου ἐκκλησιαστικῶς καλήσῃ, καθαιρείσθω μὲν ἑαυτοῦ, καὶ ὃν προσφόρῳ δίκαις κατὰ δίδοσθω πρὸς ζημίαν. εἰ δὲ ὁ ἄρχων ἐξετάσῃ τὸ ἔγκλημα, ἔνοχον αὐτὸν βλέποντα, πεμπέτω τοῦ ἐπισκόπου τὰ πεπραγμένα, ἐφ' ᾧ καθελῃ αὐτὸν, καὶ κατὰ δοῦναι πρὸς ζημίαν. ἀκολέγιος δὲ τοῦ ἐπισκόπου. ἀναφερέτω σὺν αὐτῷ βασιλεῖ τὰ πεπραγμένα, καὶ τὰ περὶ τούτων ἀναμενέτω κέλευσιν. ὁ δὲ κληρικὸς μέχρι τοῦ νομικοῦ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἀσφάλειαν.

Si clericus apud Epiſcopum ſuum criminaliter accuſetur, poſt criminis probationem deponitor, & iudici competenti ad pœnas traditor. Si præſes crimen examinat, & clericum reum deprehendit; acta mittat Epiſcopo, vt is eum deponat, & ad pœnam tradat. Epiſcopo contradicente, vnà cum ipſo ad Imperatorem acta referat, eiúſque iuſſionem de ipſis exſpectet. Interea clericus ſub legitima cautela ſit.

Si Episcopus recuſet aut differat cognitionem pecuniariæ litis, aduersus clericum ſuum motæ: præſes eam audiat, præſtante cautionem clerico ſub facultatum ſuarum obligatione, citra iuſiurandum. Sin eccleſiaſtica lis ei intentatur, ſolus Episcopus in illa iudex eſto.

Quum Episcopi lites aduersus ſe inuicem mouent, apud Metropolitanum ſuum experiantur, vnà cum illo duobus Episcopis è Concilio cauſas audientibus. Quòd ſi horum alteruter non adſentiatur illorum iudicio, Patriarcha competens ſententiam examinabit, nullam veritus adpellationem.

Quòd ſi Metropolitanus ſit, qui conuenitur: apud Patriarcham ſuum iudicator. Idem tractatus ſeruator etiam in clerico, qui ſuum conuenit Episcopum, aut Metropolitanum. Ceterùm omnes indicatæ perſonæ, ſiue apud Episcopos ſuos, aut Metropolitanos, aut Patriarchas litigant, ſiue etiam apud alios quoſdam; nec fideiuſſionem, vel iuratoriam cautionem litis nomine præſtant, ſed ſolam ſecuritatem ſub bonorum obligatione.

Ab omni clerico, qui religioſorum locorum adminiſtrator eſt, exiguntor ea, quæcumque conſtiterit eum debere, quum rationes ab ipſo redduntur: ac ſolutione factâ, ſi dicat iniuſtè rationes exactas à ſe per Episcopum ſuum, Episcopum maiorem imploret: his ipſis locum habentibus etiam in heredibus eius.

Clericus præter voluntatem Episcopi ſui peregrè ne proficiſcitor, prædictas pœnas veritus, quas aduerſus Episcopos hæc conſtitutio ſtatuit.

Omnis Episcopus, qui Byzantij reperitur, apud ſolos præfectos prætorio, vel diuinos iudices conuenitor, de quo primùm facta eſt litis conteſtatio in patria. Vbi enim litis conteſtatio facta eſt, ibi finis etiam litis exercetur.

Apocriſiarius eorum nomine, qui miſerunt ipſum, ne conuenitor. Si verò mandatis acceptis aliquem conuenit, reconuentio locum habeto. Similiter & illorum nomine conuenitor, quæ dum apocriſiarij munere fungitur, contraxit. Eadem in Episcopis quoque locum habent, qui propter ordinationem, aut legationem aliquam, Conſtantinopolim venerint:

Ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος πραγτεύηται ἢ ὑπαγορεύηται δικάσαι τῇ κτ' τῶν οἰκείου κλήρικοῦ κινουμένῃ χρηματικῇ ὑποθέσει, ὁ ἄρχων ταύτης ἀκροάσθω, ἀνυπόθηκον ὁμολογίαν ὅρκου χωρὶς ἀπαιτήσαντος τοῦ κληρικοῦ. Εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὴ αἰτία ζήτησις ἐπάγηται, μόνος ὁ ἐπίσκοπος ταύτην κρινέτω.

Ἐπίσκοποί τινας κατ' ἀλλήλων * κινοῦντων αἰτίας, παρὰ τῷ ἰδίῳ δικαζέσθωσαν μητροπολίτῃ, συναγομένων δύο ἐπισκόπων τῶν συνόδου. Ἀκατέργου δὲ μὴ συνιόντος τῇ τούτων κρίσει, ὁ ἀρχιεπίσκοπος πατριάρχης ἀξιόπιστος τὴν ψῆφον, μὴ δεδιὼς ἔκκλητον.

Μητροπολίτης δὲ ἀναγόμενος, παρὰ τῷ ἰδίῳ κρινέσθω πατριάρχῃ. ὁ αὐτὸς δὲ φυλαττέσθω πρακτόρος καὶ ἐπὶ κληρικοῦ, τῷ ἰδίῳ ἀναγέντος ἐπισκόπῳ ἢ μητροπολίτῃ. τὰ δὲ εἰρημένα ἀπόντα προσώπατα, εἴτε παρὰ τοῖς ἰδίοις ἐπισκόποις, ἢ μητροπολίταις, ἢ πατριάρχαις δικάζονται, εἴτε πρὸ ἑτέρων ἰσὶν. οὔτε δὲ ἐγκύλιον, οὔτε ἐξωμοσίαν ὑπὲρ τῆς δίκης παρέχοισιν, ἀλλὰ μόνον ὑποθήκην cautiona.

Πᾶς κληρικὸς διαγῶν τόπων ἡγούμενος ὢν, ἀπαιτείσθω ὅσα αὐτὸν λογοθετούμενος φαίνῃ χρεωστῶν, καὶ μὴ καταβολὴν, εἰ λέγοι ἀδίκως βιάζεσθαι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, τὸν μείζονα ἐπίσκοπον ἐπικαλείσθω· τούτων ἐχόντων χώραν καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν κληρονόμων.

Ὁ κληρικὸς παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου μὴ ἀποδημείτω, τὰς παρῃρημένας ποινὰς βιλαβούμενος, ἃς κατὰ τῶν ἐπισκόπων ἐπήγαγεν ἡ διάταξις.

Πᾶς δὲ ἐπίσκοπος διεσκόμενος εἰς Βυζαντίῳ, παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις ἢ τοῖς θείοις δικασταῖς ἀναγέσθω, εἰ ᾧ χώρᾳ παρεκπαρξις εἰς τῇ πατρίδι· ὅπου γὰρ ἡ παρεκπαρξις, κἀκεῖ χρὴ τὴν δίκην γυμνάζεσθαι.

Ὁ ἀποκρισιάριος μὴ ἀναγέσθω ὑπὲρ τῶν ἀποσταλέντων αὐτόν. Εἰ δὲ καὶ συντόλας ἀναγκαῖον ἴοι, αὐτεναγέσθω. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὲρ ὧν συνήλλαξε τοῖς ἀποκρίσει ἀφικνοῦν. Ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἐπισκόπων κρατεῖ, ἀφ' χειροτονίας, ἢ πρεσβείᾳ ἀπελθόντων εἰς Κωνσταντινούπολιν,

πῶν χρονίων ἀποχραφῶν ἐν τ αὐτῶν ἀπολήψεως μὴ βλαπτομένων.

Ο κληρικὸς καὶ ὁ μοναχὸς, καὶ δι' ἑαυτῶν καὶ δι' ἐπιτρόπων ἐναγέτωσαν. μοναστρια δὲ μὴ ἀφελκέσθω τοῦ μοναστηρίου, ἀλλὰ δι' ἐπιτρόπου ἐναγέσθω. τοῦ ἀποβαίνοντος δικαστοῦ, τῆς ζώνης γυμνουμένου. τοῦ δὲ ἐκβιβαστοῦ,* πρὸς τοῖς εἰρημένοις βασανιζομένου καὶ ἐξοριζομένου. ἄλλως ἔχοντος τοῦ ἐπισκόπου μόνου βασιλέα περὶ τούτου.

* In alio MS. meo

Κληρικὸς αἰτιαθεὶς, τέσσαρα κεράτια λόγῳ σπυρτούλων παρεχέτω. Εἰ δὲ ἐν ἐπαρχίαις καὶ θείῳ κέλευσιν, ἢ πατριαρχικῷ, ἢ ἄρχοντος ἀποσταλῇ, καλῇ πρὸς αὐτὸν ἐκβιβαστὴς, χρύσινον α'. πολλοὶ δὲ ὑπὲρ μιᾶς αἰτίας ὑπομνησθέντων, ἓν σπύρτουλον ὑπὲρ πάντων διδόαδω. Ἐπίσκοπος δὲ αἰτιαθεὶς, ὑπὲρ ἰδίας αἰτίας διδότω σπύρτουλα. μηδαμῶς δὲ ἐναγέσθω ὑπὲρ τ ἰδίας ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁ οἰκονόμος αὐτ. τὰ λαμβάνοντα σπύρτουλα, ὑπὲρ ὃ δέοντος ποσὸν, διπλοῦν ἀναδιδότω ὃ ληφθέν, καὶ ἧς εἶχεν ἀξίας ἐκπιπτέτω.

Ο κληρικὸς συνοικείτω μόνῃ μητρὶ καὶ θυγατρὶ, καὶ ἀδελφαῖς, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς αἰσχραὶ φθορούσαις ὑποψίαις. ὁ δ' ἄλλῃ συνοικῶν, εἰ μὴ ἀποσῇ πορτραπεὶς, ἢ ἐλεγχθῇ ταύτῃ συμφθαρεὶς, τῇ βουλῇ παραδιδόσθω. ὁ δὲ ἐπίσκοπος μηδεμιᾷ συνοικείτω γυναικί.

Η διακόνισσα μὴ συνοικείτω ἀνδρὶ ὑποψίαν ἐσαγοντι πονηράν. ἀπειθοῦσα δ' πρὸς τοῦτο, μοναστήριον οἰκείτω ἀδιαιρέτως, μεριζομένη μὲ τῶν τέκνων in capita τὰ οἰκεῖα πράγματα, ἐφ' ᾧ αὐτὴ ἐκ τ οἰκείου μέρους ἀποτρέφεσθαι ἐν τῷ μοναστηρίῳ. ἄπαις δὲ οὖσα, ὑπὸ τ ἐκκλησίας ἢ τοῦ μοναστηρίου κληρονομήσεται.

Ο ἐν λειτουργίᾳ ἢ λιτῇ ὑβρίζων ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν, μὲ βασάνοις ἐξορισθήτω. αὐτὸν δὲ τ λειτουργήσαντα, ἢ τὴν λιτὴν κωλύσαντα, κεφαλικῶς ζημιούσθω.

Μηδεὶς τῶν λαϊκῶν χωρὶς ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ λιτανευέτω. δεῖ δὲ τοὺς σταυροὺς τῶν λιτῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀποτίθεσθαι.

præscriptionibus longi temporis, ex ipsorum absentia, nullo modo lædendis.

Clericus, & monachus, tam in sua persona, quàm per procuratores, absque iniuriis conueniuntor. Monastria verò ne abstrahitor è monasterio, sed per procuratorem conuenitor: iudice, qui hoc transgreditur, cingulo spoliando; exsequutore verò, præter indicata, tormentis etiam subiiciendo, & relegando: Episcopo licentiam habente, vt de hac re significet Imperatori.

Clericus accusatus, quatuor siliquas ratione sportularum præbeto. Si verò in prouinciis iussu Imperatorio, vel patriarchali, vel permissu præsidis exsequutor ad eos missus fuerit, solidum vnum præstent. Quòd si plures vnius causæ nomine commoniti fuerint, vnæ dumtaxat omnium nomine præbentor sportulæ. Episcopus accusatus litis suæ causâ nullas det sportulas. Idem nullo modo conuenitor ecclesiæ suæ nomine, sed ipsius œconomus. Qui verò sportulas accipit vltra statutam quantitatem, duplum eius, quod accepit, restituit; & dignitatem, quam habebat, amittit.

Clericus in contubernio dumtaxat habeat matrem, & filiam, & sorores, & alias à turpi suspicione remotas. Qui verò cum alia cohabitat, nisi cohortatione interueniente desitierit, aut si stupri consuetudinem habuisse cum ea conuictus fuerit; curiæ traditor. Episcopus omnino nullam in contubernio mulierem habeto.

Diaconissa non degat in contubernio viri malam præbentis suspicionem. In quo si non obtemperet, perpetuò vitam exigat in monasterio, facultates suas cum liberis partiens in capita quò scilicet ipsa de sua parte in monasterio habeat alimenta. Sin liberorum sit expers, ecclesia & monasterium hereditatem eius accipiet.

Qui Episcopum, vel clericum, in ministerio sacro, vel litania, contumeliis adficit; post adhibita tormenta, relegator. Qui verò ipsum ministerium sacrum, aut litaniam impediuerit; capitali supplicio plectitor.

Nemo laïcorum absque Episcopo & clericis litanias peragat. Et cruces litaniarum in ecclesiis reponendæ sunt.

Qui futurus eſt abbas monaſterij, monachorum ſuffragiis eligitor; non omnino primus gradu, ſed vitæ bonitate præſtans.

Si conditionem eius, qui monaſticam vitam amplexurus eſt, abbas ignoret: habitum ei non impertiatur ante triennium. Poſt triennium verò, tametſi ſeruus eſt, tametſi colonus, tametſi adſcriptitius, habitum ei concedat. Quippe liber erit, iis domino reſtitutis rebus, quas in monaſterium adtulit. Sin ero factus fuerit, aut vitam mundanam elegerit: conditioni priori reſtituitur.

Omnes, qui degunt in cœnobio, ſeparatim in vna vel altera domo cubanto: exceptis infirmis, & † ſeorſum viuentibus.

† qui Græcis ſunt anachoreta.

Monachi & monaſtriæ non degant inter ſe promiſcuè, ſed aboleantur monaſteria duplicia: viris inde ſeparatis, & in alia loca redactis.

Monaſtriæ ſibi apocriſiarium deligant, qui & tondeatur, & ordinetur ab Epiſcopo; ſiquidem eum & honeſtum, & idoneum eſſe conſtiterit.

Extinguitur omnis ſubſtitutio, & omne fideicommiſſum, ſub conditione nuptiarum, aut liberorum procreationis factum, tam in perſona maſcula, quàm femina, ſiue ſpectet dotem, ſiue donationem directam, ſiue hereditatem; quum ij, qui præſtandis hiſce grauati ſunt, vel ad clericatum, vel ad ſolitariam vitam ſeſe conferunt, & vſque ad mortem in his perſeuerant. Extraquam ſi contingat, vt eiuſmodi bona cedere iubeantur ad redemptionem captiuorum, aut alimenta pauperum. Nam ipſis ea non expendentibus aut relinquentibus ad pias cauſas, huiuſmodi ſubſtitutiones aut fideicommiſſa non extinguuntur. Excipe monachos & monaſtrias. Nam quod huiuſmodi perſonas adtinet, tales facultates, cum ceteris earum rebus, ad ipſarum monaſteria pertinent; licèt ipſæ monaſteria ſua reliquerint.

Res monachi, ſiquidem liberis caret, ad monaſterium pertinent: ſin liberos habet, poteſt & ante initam vitam ſolitariam, & dum in monaſterio degit, patrimonium ſuum in liberos ſuos diuidere: modò partem vnius ex liberis ſibi, hoc eſt, monaſterio ſeruet. Sin nullo teſtamento condito moritur, ſuccedit ei monaſterium, libe-

Ο μέλλων ἡγεῖσθαι μοναστηρίου, ψηφιζέσθω ὑπὸ τῶν μοναχῶν, μὴ πάντων ὁ πρῶτος τῷ βαθμῷ, ἀλλ' ὁ χρηστὸς τῷ βίῳ.

Εἰ ἀγνοεῖ τὸν τύχοντα τῶν μέλλοντος μοναζειν ὁ ἡγούμενος, πρὸ τριετίας μὴ διδότω αὐτῷ σχῆμα. μὴ ἐν τῇ τριετίᾳ καὶ δοῦλος ᾖ, καὶ κολωνὸς, καὶ ἐναπόγραφος, πρεχέτω. ἔσται γὰρ ἐλεύθερος ἀποδιδοὺς πᾶν διασωθὲν ὅσα εἰσήγαγεν εἰς τὸ μοναστήριον πράγματα. εἰ δὲ πλανήτης γένηται, ἢ κοσμικὸν ἕλητα βίον, τῇ πρώτῃ ἀποδίδοται τύχῃ.

Πάντες οἱ ἐν κοινοβίῳ διάγοντες, ἐν ἑνὶ οἴκῳ, ἢ δύο κεχωρισμένοι καθευδέτωσαν. χωρὶς ἀσθενῶν καὶ διακεκριμένων.

Μοναχοὶ καὶ μοναστρίαι κοινὰς μὴ διατιθέσθωσαν. ἀλλὰ αἱρείσθωσαν τὰ διπλᾶ μοναστήρια, τοὺς ἀνδρας ἐκ τούτων χωριζομένους, καὶ ἐν ἑτέροις ἐμβαλλομένους.

Αἱ μοναστρίαι ἐπιλεγέσθωσαν ἑαυτῇσιν ἀποκρισιάριον, κειρόμενον καὶ χειροτονούμενον ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, εἰ σεμνὸς καὶ δόκιμος ἀποδειχθῇ.

Σβέννυται πᾶσα ὑποκατάστασις καὶ ἀποκατάστασις ὑπὸ αἵρεσιν γάμου ἢ παιδοποιΐας γενομένη, ἔκ τε ἄρρενος καὶ θήλεως προσώπου, ἔκ τε προικὸς καὶ δωρεᾶς καὶ κλήρου, ἐκ τούτων βεβαρημένων, ἢ εἰς κλῆρον, ἢ εἰς μοναστήριον καταταγέντων, καὶ μέχρι τελευτῆς τούτοις ἐναπομενόντων, πλὴν εἰ μή εἰς αἰχμαλώτων λύτρωσιν, ἢ πτωχῶν ἀποθρέψιν κελευσθῇ προχωρῆσαι τὰ τοιαῦτα πράγματα. εἰ δὲ μέχρι τελευτῆς τὰ ἐρημώσαι βεβαρημένοι τῇ ὑποκατάστασῃ ἢ ἀποκατάστασῃ ἔχοντες πράγματα, μὴ διαπρήσωσιν ἢ καταλείψωσιν εἰς διαθήκης αἰτίας, ἃ σβέννυται αἱ τοιαῦται ὑποκατάστασις ἢ ἀποκατάστασις. ὠφέλεια τοῖς μοναχοῖς καὶ ταῖς μοναστρίαις. ἐπεὶ γὰρ τούτων διδόασι τὰ τοιαῦτα πράγματα τοῖς αὐτῶν μοναστηρίοις μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν πραγμάτων· εἰ δὲ ἔτυχον ἅτοι ἀπολιπόντες τὰ οἰκεῖα μοναστήρια.

Τὰ δὲ μοναχῶν πράγματα, εἰ ἄπαις ᾖ, πρὸς μοναστηρίῳ διαφερέτω. εἰ δὲ παῖδας ἔχει, διδόσθω δὲ καὶ πρὸ τοῦ μονάσαι, ἐν ᾧ μοναστηρίῳ ὤν, διελέσθω τοῖς παισὶ τὰ οἰκεῖα ὑπάρχοντα, ἑνὸς παιδὸς μέρος ἑαυτῷ ἢ τῷ μοναστηρίῳ φυλάττων. ἀδιάθετος δὲ τελευτῶν, ὑπὸ τοῦ μοναστηρίου κληρονομεῖται, τῶν παί-

πατέρων τὰ ἐξ ἀδιαθέτου λαμβανόντων.

Ὁ μονάσας, ἀζημίως λύει τὴν πρὸς αὐτὸν συνᾶσθαι μνηστείαν. Εἰ δὲ γαμήσας μονάσῃ, τῷ ἀπὸ τελευτῆς ὑποκείσεται χρόνῳ. ἀμφοτέρων δὲ μοναζόντων, ἀζημίως λέλυται ὁ γάμος.

ris ab inteſtato legitimam partem capientibus.

Qui ad vitam ſolitariam ſeſe contulit, abſque damno ſponſalia ſecum contracta ſoluit. Si verò contractis iam nuptiis, ad vitam ſolitariam tranſierit; obligatus eſt præſtandis iis, quæ ad caſum mortis pertinent. Si ambo vitam monaſticam fuerint amplexi, matrimonium ſine pœna ſoluitur.

Ἀναιρεῖσθω τοῖς ἀνιοῦσι καὶ καταιοῦσιν ὁ τῆς ἀχαριστίας λόγος ὑπὲρ τῶν αἰτίων τῶν πρὸ τῆς μονάσεως παρακολουθησάντων. μηδεὶς δὲ αὐτῶ ἀφελέσθω ὃ μονάσαν πρόσωπον.

Ingratitudinis ratio nullum nec in adſcendentibus, nec deſcendentibus, locum habeat ob eas cauſas, quæ ante tranſitum ad vitam monaſticam interceſſerunt. Nec quiſquam eorum perſonam, quæ vitam ſolitariam eſt amplexa, abſtrahat è monaſterio.

Ὁ ἀπὸ μοναστηρίου εἰς ἕτερον μετελθὼν, τῷ πρώτῳ τὰ οἰκεῖα παρακατάξει προσπορωθείσας.

Qui ex vno tranſiit ad aliud monaſterium, facit vt bona ſua priori adplicentur.

Οἱ μοναχοὶ διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων τὰ οἰκεῖα πραγματεύσθωσαν.

Monachi per apocriſiarios negotia ſua peragunto.

Ὁ ἀπὸ μοναχοῦ γενόμενος κοσμικὸς, μετ' ὧν ἐπικτήσατο εἰς ἕτερον ἐμβαλλέσθω μοναστήριον. Εἰ δὲ πάλιν γένηται κοσμικὸς, τῇ τάξει παραδιδόσθω.

Qui ex monacho factus eſt mundanus, vnà cum rebus iis, quas adquiſiuit, in aliud monaſterium mittitor. Quòd ſi denuo mundanus factus fuerit, curiæ traditor.

Εἴ τις ἁρπάσῃ, ἢ ὑποκλέψῃ ἀσκητείαν ἢ παρθένιον, ἢ μονάστριαν, ἢ ἄλλην οἱανοῦν γυναῖκα βίλαβῆ βίον καὶ σχῆμα ἔχουσαν, κεφαλικῶς μὲν τῶν μετασχόντων τῆς ἐγκλήματος ζημιούσθω· τὰ δὲ πράγματα αὐτῶν προσκυρούσθω τῷ βιαζεῖ οἴκῳ ἢ τόπῳ, ἐν ᾧ ἡ γυνὴ ᾤκει, προνοίᾳ τῶν δεχόντων, καὶ τῶν κατὰ τόπον ὑποκόπων τε καὶ οἰκονόμων, τῆς γυναικὸς ἅμα τοῖς οἰκείοις πράγμασιν εἰς ἀσφαλέστερον μοναστήριον ἐμβαλλομένης. Εἰ δὲ ἡ τοιαύτη γυνὴ διάκονισσα ἦν, καὶ παίδων μήτηρ, ὃ νόμιμον μέρος τῶν αὐτῆς πραγμάτων δίδοσθω τοῖς παισί. τὰ δὲ ἑλληνικὰ πράγματα, εἰ μὴ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἐκδικήσωσιν οἱ σεπτοὶ οἶκοι, ὁ φίσκος ἀπαιτήσει.

Nullus mundanus, aut ſcenicus, religioſum imitetur habitum, aut eidem illudat: ſciens ſe, ſiquidem id faciat, & tormentis ſubiiciendum, & exſilio puniendum. Dat. menſe Maio. Imperij Iuſtiniani anno xx, poſt conſulatum Baſilij v.

Μηδεὶς σκηνικὸς ἢ κοσμικὸς βίλαβεῖς μιμείσθω σχῆμα, ἢ ἐμπαίζετω, εἰδὼς ὡς ἢ βασανίζεται καὶ ζημιοῦται τοῦτο ποιῶν. ἐγράφη μηνὶ μαΐῳ, βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τὸ κ'. μετὰ τὴν ὑπατείαν Βελισαρίου.

In noſtris conſtitutio LXXXVI.

III. Vt quum accedentis ad ſe iura præſides audire differunt, ab Epiſcopis compellantur, vt id faciant. & quæ deinceps ſequuntur.

Idem Imp.... Ex quo nos Deus, & cetera.

CXLIV. QVI ciuiliter aut criminaliter ab aliquo læſus eſt, ſi adito præſide reſponſum non tulerit: accedat Epiſcopum, vt is ad præſidem mittens, vel ipſemet eum conueniens, efficiat; vt interpellator impetrato iure ſuo diſcedat. Quippe ſi præſes Epiſcopum non audiat, indignationem Imperatoriam incurret: vbi qui ius & æquum non impetrauit, hoc ipſum Imperatori, ſumptis ſecum Epiſcopi litteris, oſtendet. abſque quibus ſi moleſtus Imperatori fuerit, eaſdem pœnas ſuſtinebit, quas præſes laturus erat, ſi conuinceretur illi ius & æquum non ſeruaſſe, qui ad eum acceſſerat.

Si quis in lite præſidem ſuſpectum habuerit, Epiſcopum illi iudicem adiungat; qui vnà cum præſide cauſâ cognitâ, vel ſcriptam ei, vel non ſcriptam deciſionem ex æquo & bono imponat.

Cui præſes ipſe facturus eſt iniuriam, iudicem habeat Epiſcopum. Si verò præſes ab Epiſcopo iudicatis non ſteterit, & Imperator cognouerit Epiſcopum rectè iudicaſſe, pœnis vltimis ſubiicietur.

Curet Epiſcopus, vt exſequutores, vel adparitores, ſportulas ampliores aut ſalaria pro exſequutione non ſumant, quàm legibus ſtatutum ſit.

In ciuitatibus, vbi præſto non ſunt præſides, à defenſoribus lites audiantur. Si verò ſuſpecti ſunt, vnà cum ipſis Epiſcopi iudicent, ſine perſonarum acceptatione ſemet in omnibus prædictis perpetuò gerentes.

Epiſcopos, aut clericos, aut monachos, abſque literis commendatitiis illius, qui iuriſdictionem in eos habet, Conſtantinopolim venire non oportet. Quippe ſi hoc fecerint, de ſacerdotio periclitantur.

Poteſt Epiſcopus ex negligentia

γ'. Ὡστε ὑπερπαρημώους τοὺς ἄρχοντας ἀκούειν τῶν τῶ προσιόντος δικαίων, σωνελαυνέσθαι ὑπὸ τῶ ἐπισκόπων τῶτο ποιεῖν, ἢ τὰ ἑξῆς.

Ο αὐτὸς βασιλεύς, ἐξ οὗπερ ἡμᾶς ὁ θεός.

ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΣ ἢ ἐγκληματικῶς ἀδικηθεὶς ὑπό τινος, εἰ προσελθὼν τῶ ἄρχοντι, μὴ πάθῃ ἀπόκρισιν, προσίτω τῶ ἐπισκόπω, ἵνα σὺν ἄλλων ἢ παραγινόμενος πρὸς αὐτὸν παρακαλέσῃ τὸν προσελθόντα μὴ τῶ δικαίου ἀποστερῆσαι. τῶ γὰρ ἐπισκόπου παρακούων ὁ ἄρχων, ὑπὸ βασιλικὴν ἀγανάκτησιν ἥξεται, τῶ μὴ τυχόντος δικαίου, τῶτο αὐτῶ βασιλέα διδάσκοντος μὴ γράμματων τῶ ἐπισκόπου. εἰ δὲ χωρὶς τούτων προσκλήσῃ τῶ βασιλῆ, τὰς αὐτὰς ὑφέξῃ ποινὰς, ἃς ἔμελλεν ὁ ἄρχων ὑφέξεσθαι ὑπομένων, ὡς μὴ φυλάξας τῶ προσελθόντι τὸ δίκαιον.

Εἴτις ὁ δίκην ὑποστῆναι τῶ ἄρχοντα, σωνδικαζέσθω τῶ ἐπισκόπων, ὃς ἅμα τῶ ἄρχοντι δικαζέτω τῶ ἐπίσκοπον, ὃς ἂν ἢ ἄγραφον αὐτῇ μὴ τῶ δικαίου ἐπιθήσοντα.

Ο πρὸς αὐτῶ τῶ ἄρχοντος μέλλων αὐτοδικαίως, δικαζέτω ἐχέτω τῶ ἐπίσκοπον. εἰ δὲ τοῖς κεκτημένοις ὑπ' αὐτῶ μὴ τυγχάνῃ ὁ ἄρχων, γνῷ δὲ ὁ βασιλεὺς ὀρθῶς τῶ ἐπίσκοπον διδιηκάναι, τοῖς ἐφόροις ὑποβληθήσεται τῆς ἀμφείας, ὁ ἄρχων δηλαδή.

Γρηγορείτω ὁ ἐπίσκοπος τοῖς ἐκδίκοις ἢ ταξεώτας πλείονα σπουδοῦλα ἢ ὑποδοσίμα μὴ ὧρα τῶ νενομισμένου λαμβάνειν.

Ἐν τοῖς πόλεσιν, ὃ αἷς μὴ ὑπάρχουσιν οἱ ἄρχοντες, ἐκδικάζεσθω τῶ δικῶν οἱ ἔκδικοι. Εἰ δὲ ὑποποὶ εἶσι, σωνδικαζέσθωσαν αὐτοῖς οἱ ἐπίσκοποι, ἀπροσωπολήπτως ὑπὲ πᾶσι τοῖς εἰρημένοις ἀφορισμένοι.

Οὐ χρὴ ἐπίσκοπους ἢ κληρικοὺς, ἢ μοναχοὺς δίχα γραμμάτων συστατικῶν τῶ ἔχοντος τὴν κατ' αὐτῶν δικαιοδοσίαν, ἀπιέναι τὸ Κωνσταντινουπόλεως. τῶτο γὰρ ποιήσαντες, κινδυνεύουσιν περὶ τῆς ἱερωσύνης κινδυνεύουσιν.

Δύναται ὁ ἐπίσκοπος ἐκ ῥαθυμίας

τῦ ἄρχοντος, καταμωνύειν τῶν ἐκδίκων, τῶν πλείονα τῦ νενομισμένου σπουδάζειν μεθοδεύοντων. ἐγράφη βασιλείᾳ Ἰουστινιανοῦ.

præsidis delinquentes exsequutores deferre, qui maiores, quàm legibus constitutum sit, sportulas exigunt.

Dat..... Imperij Iustiniani anno ....

δ'. Περὶ τῶν τοὺς κληρικοὺς τῶν ἐπισκόποις ἀποκρίνεσθαι.

IV. Vt clerici apud Episcopos respondeant. CXXV. in nostris aut LXXXIII.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννῃ ἐπάρχῳ.
* Γέγραφε νόμους.

Idem Imp. Ioanni Præfecto prætorio.
Postquam multas leges sacras scripsimus. & quæ sequuntur.

* *Incipit non. plenius ingressis exemplaribus nostris.*

ΤΑΣ χρηματικὰς δίκας οἱ κληρικοὶ πρὸς τοὺς ἰδίους ἐπισκόπους ἐκδικείσθωσαν. τούτων δὲ μὴ δυναμένων αὐτὰς τερμα, οἱ ἄρχοντες ἐξεταζέτωσαν, * [καὶ σπουδαίως τερμάτωσαν], φυλάττοντες τοῖς κληρικοῖς τὰ προσόντα προνόμια.

* *Desunt in MS. Fab.*

CLERICI lites pecuniarias apud Episcopos suos suscipiant, qui si nequeant eas decidere; præsides examen instituant, & via compendiaria decidant; ita tamen, vt clericis, quæ habent priuilegia, seruent.

Οἱ κληρικοὶ ἐπὶ τοῖς πολιτικοῖς ἁμαρτήμασιν ἐκκαλείσθωσαν τοὺς ἄρχοντι τῆς ἐπαρχίας. ἀναγκάζων ἔχοντος τῦ ἐπισκόπου καθελεῖν τὸν τύπον δίφρου τοῦ τῦ ἄρχοντος νομιζόμενον.

In delictis ciuilibus clerici prouinciarum præsidibus subiecti sunto, & Episcopus eum, quem præses reum putat, loco mouere cogitur.

Ὡς εἴσω δύο μηνῶν ἐξεταζέσθω, καὶ τέλος λαβέτω ἡ κατὰ τοὺς κληρικοὺς ἔγκλημα.

Intra duos menses examinetur, & finem accipiat accusatio, contra clericos instituta.

Εἰ δὲ ἐκκλησιαστικῷ ἁμαρτήματι ἐκπέσοι ὁ κληρικός, τῦτο ὁ ἐπίσκοπος καθ' ἑαυτὸν κρινέτω, μὴ δυναμένου τῦ ἄρχοντος πρόσοδον ἐκεῖς τῦτο ἔχειν.

Sin clericus in ecclesiasticum delictum inciderit, de hoc seorsum iudicet Episcopus, nec præses ad cognitionem eius aditum habere potest.

ε'. Περὶ καθαιρέσεως Ἀνθίμου, καὶ Σεβήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωορᾶ.

V. De Anthimi, & Seueri, & Petri, & Zoorae depositione. In nostris const. XXII.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννῃ ἐπάρχῳ πραιτωρίων. πρόγμα ὄν * ἀῤῥησμον τῇ βασιλείᾳ.

Idem Imp. † *Menae Archiepiscopo & Patriarchae. Rem non insolitam Imperio. & cetera.*

† In vno exemplari nostro paratitlorum, *Ioanni præfecto prætorio.*

* *In alio MS. ἀσύμφωνον.*

ΑΝΑΘΕΜΑΤΙΖΟΥΣΑ τοὺς προγεγραμμένους ἡ διάταξις καλεῖ τοὺς αἱρετικοὺς μήτε διδάσκειν τὰ οἰκεῖα δόγματα, μήτε βαπτίσματα ποιεῖν, ἢ κοινωνίαν διδόναι, ἀπελαύνουσα τύπους, καὶ τοὺς προσδεχομένους αὐτοὺς ἀμφοτεμίζει. τοὺς δὲ οἴκους καὶ τὰς κτήσεις, ἐν οἷς λειτουργοῦσιν, ἢ ἐξ ὧν ἀποτρέφονται, ὀρθοδόξοις ἐκκλησίαις προσκυροῖ. θεσπίζουσα, τὰ Σεβήρου συγγράμματα πυρὶ παραδίδοσθαι, καὶ τοὺς μεταγράφοντας αὐτὰ τῆς δεξιᾶς στερεῖσθαι χεῖρας.

HÆc constitutio damnans anathemate superiùs scriptos, iubet, vt hæretici nec dogmata sua doceant, nec baptismata seorsum instituant, aut communionem impertiantur; simul eos expellit, & receptatores ipsorum punit. Domos autem, atque prædia, in quibus cultum suum obeunt, vel ex quibus habent alimenta, ecclesiis orthodoxis addicit: sanciens etiam, vt igni scripta Seueri tradantur, & qui ea transscribunt, manum dextram amittant.

In noſtris LVIII.

VI. Ne in priuatis domibus res ſacra myſteriorum peragatur.

Idem Imp. eidem. Et priſcis interdictum legibus eſt. & cetera.

IN domo priuata ſacrum miniſterium non fiat, nec quid aliud, quod ad ſtatum ſacerdotalem ſpectat: niſi rogatus antea locorum Epiſcopus, degentibus in ea regione clericis permiſerit, vt hoc faciant. Si aduerſus hæc factum fuerit, domus ipſa fiſco vindicatur, & dominus eius indignationem Imperatoriam incurret. Præſides verò, ſiquidem hoc ſcientes non correxerint, pœnam quinquaginta librarum auri ſoluent: parem & officio multam ſuſtinente.

In noſtris conſtitutio LXVII.

VII. Ne quiſquam ædificet oratoriam domum, abſque voluntate Epiſcopi. & cetera.

Idem Imp. Menæ Epiſcopo Conſtantinopolitano. Licèt ea, quæ ad ſanctiſſimas eccleſias pertinent. & quæ ſequuntur.

VENERABILEM domum antiquam inſtauret ex Epiſcopi voluntate, qui vult. At nouam exſtruere non aliter cuiquam permiſſum eſto, niſi priùs volente, probante Epiſcopo, deputauerit expenſas, quæ fieri debent ad domus venerabilis cultum, & accenſionem luminum, & eorum annonas, qui ſacrum in ea miniſterium ſunt obituri: quarum rerum nomine donationem erga venerabilem domum ſpecialiter faciet.

Legito conſtitutionem ſecundam præſentis tituli, & conſtitutionem tertiam deinceps ſequentis. Videbis enim, quo pacto ſtatuant eædem conſtitutiones, tempore poſteriores, de iis, quæ hoc præſenti capite continentur.

Oportet Epiſcopos ſedulò ſuis eccleſiis intentos eſſe, nec ab illis abeſſe magnum ad temporis interuallum: ſcientes, omnino futurum, vt nec impenſæ ſuppeditentur eis ab adminiſtratoribus eccleſiæ ſuæ; atque pœnis etiam ſubiiciantur, quæ de his ſtatutæ ſunt.

ς'. Περὶ τοῦ ἐν ἰδιωτικοῖς οἴκοις ἱερὰν μυσταγωγίαν μὴ γίνεσθαι.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, τῷ αὐτῷ· καὶ τοῖς πάλαι ἀφορίζεται νόμοις.

ΕΙΣ ἰδιωτικὸν οἶκον ἱερὰ μυσταγωγία μὴ γινέσθω, ἢ ἕτερόν τι τοιοῦτο ἱερατικὸν βλέπον κατάστασιν. Εἰ μὴ πρότερον αἰτηθεὶς ὁ τοῦ τόπου ἐπίσκοπος ἐπιτρέψῃ τοῖς ἐνοικοῦσι κληρικοῖς τοῦτο πρᾶξαι. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο γένηται, ὁ μὲν οἶκος δημεύεται, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ τοῦ τιμίου βασιλικοῦ ἀγανάκτησιν ἕξει. ν'. χρυσοῦ λίτρας πεντήκοντα τιμίῳ· τιμῇ ὁμοίως καὶ τῆς τάξεως ὑφεσμένης ζημίαν.

ζ. Περὶ τοῦ μηδένα κτίζειν ἰδιωτικὸν οἶκον χωρὶς ἐπισκόπου.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Μηνᾷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῖς ἑξῆς. πρὸς τὴν ἀγιωτάτην ἐκκλησίαν.

ΠΑΛΑΙΟΝ σεπτὸν οἶκον ὁ βουλόμενος διαπονεῖσθαι μὴ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου. κρεῖττον γὰρ κτίζειν μὴ ἄλλως συγχωρεῖσθαι, εἰ μὴ πρότερον γνώμη καὶ δοκιμασίᾳ τοῦ ἐπισκόπου ἀφορίσῃ τοὺς ἐφιλονείκους γίνεσθαι διαπονίας πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ λυχνοκηΐαν τοῦ σεπτοῦ οἴκου, καὶ τοὺς ἐπὶτούς τὴν μελλόντων ἐν αὐτῷ λειτουργεῖν δωρεάν, ἰδικῶς πρὸς τούτων εἰς τὸν σεβάσμιον ἐκπληρώμενος οἶκον.

Ἀνάγνωθι διάταξιν β'. τοῦ ὑποκειμένου τίτλου, καὶ διάταξιν γ'. τοῦ ἑξῆς, ὅτι πῶς διατυποῦσιν αἱ αὐταὶ διατάξεις μεταγενέστεραι οὖσαι τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

Χρὴ τοὺς ἐπισκόπους τῆς οἰκείας προσκαρτερεῖν ἐκκλησίας, καὶ μὴ πολὺν χρόνον τούτων ἀπολιμπάνεσθαι. Εἰδότας, ὡς οὔτε διαπονίαι χορηγηθήσονται αὐτοῖς ἐκ τῶν διοικητῶν τῆς κατ' αὐτὸν ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ποιναῖς ὑποβληθήσονται τοῖς περὶ τούτων διηγουμένοις.

Ἀνάγνωθι β'. διάταξιν τοῦδε τοῦ πτλου, περὶ τοῦ πρώτου κεφαλαίου, τὸ ἐν τῷ ῥητῷ ρκζ.

Τὰ ἀκίνητα πράγματα τῶν ἐν ταῖς μητροπόλεσιν ἐκκλησιῶν μὴ ἄλλως ἐκποιείσθω, εἰ μὴ πρώτου τοῦ μητροπολίτου, καὶ ἄλλων δύο ἐπισκόπων τῆς αὐτῆς παροικίας δέκρετον ἐπ' αὐτοῖς πραχθῇ.

Ἀνάγνωθι διάταξιν β'. τοῦ ἑξῆς τίτλου, μεταλλεστέραν οὔσαν τοῦ ἐν τῷ ῥητῷ ρκζ. περὶ ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

Ἐγράφη χαλκηδόνος μοίας, βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ ιβ'. ὑπατεύοντος Ἰωάννου.

Legito constitutionem huius tituli secundam, de præsenti capite, quæ est in textu constitutionis † CXXVII.

Res immobiles ecclesiarum, quæ sunt in Metropolibus, non aliter alienentur; nisi præsente Metropolitano, & aliis duobus Episcopis eiusdem viciniæ, deputatis à synodo, vti res ipsis præsentibus agatur.

Legito constitutionem secundam tituli proximè sequentis, quæ tempore posterior est ea, quæ exstat in textu constitutionis † CXXVII, de alienatione rerum ecclesiasticarum.

Dat. Kalend. Maiis. Imperij Iustiniani anno XII. Ioanne COS.

† in nostris CXXIII.

† in nostris CXXIII.

η'. Ὡσεπὰς περὶ τὸ Viminacium γινομένας ὑπὸ ῥωμαίους πόλεις, ὑπὸ ἰδικῶν ἀρχιεποκόπων εἶ, μὴ μέντοι ὑπὸ τὸν Θεσσαλονίκης.

VIII. Vt quæ circa Viminacium Romanis subiiciuntur ciuitates, sub speciali sint Archiepiscopo; non sub Thessalonicensi.

In nostris constitutio XI. quæ Græcè non exstat.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Κασταλλίωνι ἐπισκόπῳ Ἰουστινιανῆς α'. Multis & variis modis.

Idem Imp. Castellioni Episcopo primæ Iustinianæ. Multis & variis modis, &c.

ΤΩΝ περὶ τὸ Viminacium πόλεων, καὶ οἱ ἐπίσκοποι πάντες ὑπὸ τὴν ἀρχιεπίσκοπον ἔστωσαν τῆς Ἰουστινιάνης. ὅπου καὶ ἡ ἐπαρχιότης ἡ περὶ Παιονίαν ἐκεῖσε μετέστη. Ἐγράφη μέντοι μηνὶ, ὑπατείᾳ Βελισαρίου.

OMNES Episcopi ciuitatum, quæ sunt circa Viminacium, subsint Archiepiscopo primæ Iustinianæ, quandoquidem & præfectura Panoniæ illuc est translata.

Dat. mense Maio. Belisario COS.

θ'. Νόμος περὶ τοῦ ὡρισμένου εἶ τὴν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν τῆς ἁγίας μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν.

IX. Lex, qua statuitur, vt definitus sit numerus clericorum sanctæ maioris ecclesiæ, atque reliquarum ecclesiarum.

In nostris constitutio XII.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, Ἐπιφανίῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως· ἤδη μὲν κοινῷ τινι καὶ ἰδικῷ νόμῳ.

Idem Imp. Epiphanio Archiepiscopo Constantinopolitano. Iam quidem communi & speciali lege, &c.

Ἡ διάταξις τοπικὴ οὖσα πάντῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὀφειλόντων λειτουργεῖν κληρικῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὴν σεπτοῖς οἴκοις. κωλύουσα τοὺς λοιποὺς ἀδίαφον χειροτονεῖσθαι, καὶ συμφρούμενον ἀπὸ ἐκκλησίας εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν μεταφέρεσθαι.

Ἐγράφη περὶ ιθ'. καλανδῶν ἀπριλίων, ὑπατείᾳ Βελισαρίου.

HÆC constitutio, quæ localis est, ordinat eorum clericorum numerum, qui cultui sacro in ecclesia maiore Constantinopolitana, & in venerabilibus sub ea domibus, inseruire debent: prohibens in posterum ordinari aliquem absque diariis, & per patrocinium ab ecclesia in aliam ecclesiam transferri.

Dat. a. d. XIX. Kal. Ap. Belisario cos.

In noſtris conſtit. XVI.

X. *Vt clerici ex alia eccleſia in aliam transferantur, in deficientium ſtatutum numerum.*

† al. Anthemio.

Idem Imp. † *Anthimo Epiſcopo Conſtantinopolitano. Legem nuper ſcripſimus, & cetera.*

LOCALIS eſt hæc quoque conſtitutio, quæ iubet, vt in locum eorum clericorum, qui deficiunt in venerabili clero maioris eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, non introducatur paganus, nec ſuper numerum, ex aliis eccleſiis: donec ad expreſſum ab initio ſtatutum redigatur numerus eorum, qui qualibet in eccleſia ſacrum miniſterium obeunt. Ceterum eiiciens eos, qui de paganis in aliorum locum introducti ſunt; caſtigat œconomos per exactionem ſuppeditatorum illis diariorum.

Dat. Id. Aug. Beliſario cos.

In noſtris conſt. LVII.

XI. *Vt quæ inſinuatiua vocantur in clericis, & cetera.*

Idem Imp. Menæ Epiſcopo Conſtantinopolitano. A multis aditi. & quæ ſequuntur.

AB iis, qui ordinantur in eccleſia maiore Conſtantinopolitana, conſuetudines exiguntor. Aliarum verò eccleſiarum clerici ab iis, qui ad eas ordinantur, ſi conſuetudines exigant: ſacerdotium amittant, ſuccedentibus ad gradus ipſorum iis ipſis, à quibus exactæ conſuetudines fuerint.

Dat. a. d. III. Non Nouembreis. Imperij Iuſtiniani anno XI. poſt conſulatum Beliſarij III. indictione I.

In noſtris conſt. LVII.

XII. *Vbi clerici quidam abſcedunt, alios autem ſuo loco ſubſtituunt. & cetera.*

Idem Imp. eidem. Multi ſæpe clerici, &c.

PRIMVM conſtitutionis huius caput generale eſt. Iubet enim, vt clerici qui ſubrogati ſunt in locum

ι'. Περὶ τῦ κληρικοὺς ἐξ ἑτέρας ἐκκλησίας μεταπίθεσθαι εἰς ἑτέραν, εἰς * τὸ τῶν ἐλλιφόντων κ᾽ κατεστῶτων ἀριθμόν.

* ἴσ. ἀντὶ τῦ τῶν ἐλλιφόντων κατεστῶτων ἀριθμόν.

Ο αὐτὸς Βασιλεὺς, Ἀνθίμῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως. νόμον ἔναγχος ἐγράψαμεν.

ΤΟΠΙΚΗ κ᾽ αὕτη ἡ διάταξις, κελεύουσα ἀντὶ τῶν ἐλλιφόντων κληρικῶν ἐν τῷ διαφέροντι κλήρῳ τῦ μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, μὴ εἰσφέρεσθαι παγανόν, ἀλλὰ κ᾽ συναριθμεῖσθαι ἐκ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν· ἕως ἂν εἰς ὃ ῥηθὲν ἐξ ἀρχῆς κατάστασιν τεθείη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ λειτουργούντων· ἐκβάλλουσα ἤ τις ἀπὸ παγανῶν εἰσπεπραχθέντας, σωφρονίζῃ τοὺς οἰκονόμους τῇ ἀναπαράξει τῶν χορηγηθέντων αὐτοῖς διφθερίων.

Ἐγράφη ἐν Ἴδου Αὐγούστου, ὑπατείᾳ Βελισαρίου.

ια'. Ὡστε τὸ καλούμενα ἐμφανιστικὰ ὑπὲ τῶν κληρικῶν, κ᾽ τὰ ἑξῆς.

Ο αὐτὸς Βασιλεὺς, Μηνᾷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως. τῶν δὲ πολλῶν τοιούτων ἀδίκως δεχόμενοι.

ΜΟΝΟΙ οἱ χειροτονούμενοι ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως, ἀπαιτείσθωσαν συνηθείας· οἱ δ᾽ τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν κληρικοὶ ἀπαιτοῦντες συνηθείας τοὺς ἐν αὐταῖς χειροτονουμένους, ἱερωσύνης ἐκπιπτέτωσαν, τῶν ἀπαιτηθέντων τοὺς αὐτῶν * ὑπεισιόντας βαθμούς.

* In alio MS. ἐκπιπτόντων.

Ἐγράφη τοῖς γ'. πρὸ τῶν νοεμβρείων, βασιλείᾳ Ἰουστινιάνου ϛ ια'. μ᾽ τὴν ὑπατείαν Βελισαρίου ϛ γ'. ἰνδικτίωνι α'.

ιβ'. Ἔνθα τινὲς ἀφίστανται κληρικοὶ, ἕτεροι δ᾽ αὐτ᾽ αὐτῶν ἀντικαθίστανται. κ᾽ τὰ ἑξῆς.

Ο αὐτὸς Βασιλεὺς, τῷ αὐτῷ· πολλοὶ πολλάκις κληρικοί.

ΤΟ α'. κεφάλαιον τῆς διατάξεως γενικόν ἐστι. κελεύει γὰρ τοὺς ἀντεισαχθέντας κληρικοὺς εἰς τὸν τῶν ἐξιὼ

τῶν ἀναχωρησάντων, τὰς ἐκείνων χομίζεσθαι σιτήσεις, ἐκείνων λοιπὸν μὴ προσδεχομένων. Τὸ β'. κεφάλαιον, τοπικόν· προσαγορεύει γὰρ τοὺς ὑπισχνουμένους Κωνσταντινουπόλεως, καὶ δοκιμασίαν ποιεῖσθαι τὰς χειροτονίας τῶν ὑπ' αὐτοὺς κληρικῶν, μὴ ὑπερεφορμένους τὰς αἰτήσεσι τῶν προσαγόντων αὐτοὺς· εἰ καὶ αὐτοὶ χορηγίαν ποιοῦνται τῆς δαπάνης τῶν αὐτῶν διατρόφων οἴκων, εἰς οὓς αὐτοὺς ἀξιοῦσι χειροτονηθῆναι.

Ἐγράφη βασιλείᾳ Ἰουστινιανοῦ τὸ ια'. μετὰ τὴν ὑπατείαν Βελισαρίου.

ιγ'. Περὶ μοναστηρίων καὶ μοναχῶν. καὶ τὰ ἑξῆς.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, Ἐπιφανίῳ ὑπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως. ὁ περὶ ἀσκητῶν μοναχικῆς.

ΜΗΔΕΙΣ ὑποδομείσθω κτίζειν μοναστήριον, εἰ μὴ πρότερον δίχης πηγασαμένης ἀπὸ τοῦ ὑπισκόπου παγῇ ἐν τῷ τόπῳ ὁ τίμιος σταυρός.

Μηδεὶς λαμβανέτω σχῆμα μοναχικὸν, εἰ μὴ πρότερον τριετίαν ἐν μοναστηρίῳ καρτερήσῃ, καὶ περὶ τὴν ἄσκησιν ἐνδελεχήσας σπουδήν. ὁ δὲ οὕτως μοναζας, εἰ καὶ δοῦλός ἐστιν, ἐλεύθερος μὴ γενέσθω. ὁ ἀποσχὼν περὶ καταστάσεως ζήτησιν, εἰ δὲ εἰς ἕτερον μετέλθοι βίον, καταδουλούσθω. ἔξεστι δὲ τῷ δεσπότῃ λόγον ἀπαιτίας προέχοντι περὶ τελετῆς, τὸν ἴδιον ἐνδικεῖν δοῦλον, μεθ' ὧν ὑφείλετο καὶ εἰσήνεγκεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ πραγμάτων. εἰ δὲ μηδὲν αὐτῶν διελεγχθῇ πλάσμα, δείκνυται δὲ σεμνὸς, καὶ περὶ τὴν ἄσκησιν σπουδαῖος ὁ οἰκέτης, οὐ δύναται αὐτὸν οὐδὲ περὶ τὴν τελετῆς λαμβάνειν. τὰ μέντοι πράγματα, ἃ φαίνεται ἐν τῷ μοναστηρίῳ εἰσηνεγκὼν, εἰσπραξάτω. εἰ δὲ ἀπολίποι ὃ μοναστήριον ἐν ᾧ αὐτὸς ὁ μοναζας οἰκέτης, ἔξεστι τῷ δεσπότῃ ἕλκειν αὐτὸν εἰς δουλείαν.

Χρὴ τοὺς μοναχοὺς ἐν κοινοβίῳ διαπᾶσθαι, χωρὶς τῶν ἀναχωρητῶν καὶ ἡσυχαστῶν.

Τὰ πράγματα τοῦ εἰς ἕτερον βίον μεταβάντος μοναχοῦ τῷ κατ' αὐτὸν δήμοσιοι μοναστηρίῳ.

aliorum, qui ſucceſſerunt, ipſorum annonas accipiant; nec illos deinceps admittendos. Alterum caput eſt locale. Nam denuntiat Epiſcopis Conſtantinopolitanis, vt examine interueniente clericorum ſibi ſubiectorum ordinationes faciant, nullam habentes rationem petitionum illorum, qui eos producunt: licèt ipſi ſumptum eiſdem venerabilibus domibus ſuppeditent, ad quas illos ordinari cupiunt.

Dat. Imperij Iuſtiniani anno XI. poſt conſulatum Belisarij III.

XIII. *De monaſteriis, & monachis, & quæ ſequuntur.* *In noſtris conſtit. V.*

Idem Imp. Epiphanio Epiſcopo Conſtantinopolitano. Vita, quæ in exercitatione ſolitaria conſumitur, &c.

NEMO exſtruere monaſterium incipiat, niſi priùs precibus conceptis ab Epiſcopo defixa fuerit in eo loco crux venerabilis.

Habitum ſolitarium nemo ſumat niſi priùs triennium in monaſterio perſeuerauerit, & in exercitatione ſtudium intentum probauerit. Qui verò vitam ſolitariam ita fuerit amplexus, tametſi ſeruus eſt, poſt triennium ſit liber. Qui ſtatus quæſtionem ſuſtinuit, ſi ad alteram vitam tranſierit, in ſeruitutem retrahitur. Licet autem domino, cauenti de non lædendo ſeruo, ante triennium vindicare ſeruum ſuum cum rebus iis, quas abſtulit, & in monaſterium inuexit. Si verò nullius eum delicti coarguit, & ſi conſtet eum honeſtum eſſe, ac ſedulum in exercitatione: non poteſt eiuſmodi ſeruum ne quidem ante triennium recipere. Verumtamen eas res, quas ipſum conſtat in monaſterium inuexiſſe; dominus exiget. Sin autem ſeruus ille, qui vitam monaſticam amplexus eſt, monaſterium reliquerit: licitum eſt domino, vt eum in ſeruitutem trahat.

Debent in † cœnobio monachi degere, iis exceptis, qui à ſeceſſu & quiete vocantur anachoretæ & heſychaſtæ. † *commune loco*

Reſeius monachi, qui ad aliam vitam tranſierit, ad monaſterium ipſius pertinebunt.

Qui ſolitariam vitam amplexurus eſt, priùs de rebus ſuis teſtetur: ſciens futurum, vt res eius ad monaſterium vnà cum ipſo perueniant, monaſterij dominio vindicandæ.

Qui vitam ſolitariam eſt amplexurus, liberis ſuis det, quod eis ex † lege debetur, vel eam partem priùs ſuppleat: vxori verò, dotem; & quæ illi ex caſu mortis competunt.

† Falcidia ſcilicet.

Nota ex hac conſtitutione, quòd tam dos, quàm ante nuptias donatio, computentur in quantitatem partis legitimæ.

Monachus ſi militauerit, res ſuas amittens; fit adparitor.

Nemo ſuſcipiat eum, qui de monaſterio in aliud monaſterium tranſit. Nam ſubſtantia ipſius ad monaſterium prius pertinebit.

Qui ex monacho factus fuerit clericus, vxorem non ducat, nec ſcortetur. Etenim alioqui priuatam ad vitam redigetur, nec vlli militiæ ſemet dedere poterit.

Abbatem non ſimpliciter gradus, ſed vitæ bonitas conſtituit.

Quæcumque de monachis & clericis maribus dicta ſunt, eadem & in feminis locum habent.

Dat. a. d. Kal. April. Beliſario cos.

Ὁ μὴ ὢν μονάζων, πρότερον διατιθέσθω τὰ οἰκεῖα, εἰδὼς, ὡς συνεκπεμφθήσονται τῷ μοναστηρίῳ τὰ πράγματα, καὶ τοῦτου γενήσονται διαποτείας.

Ὁ μὴ ὢν μονάζων, τοῖς μὲν παισὶ δότω ἐκ νόμου ἐπιφαλλόμενον δίδοτο, ἢ προσθήκην πληρούτω μέρους, τῇδε τῇ γαμετῇ τὰ πρέποντα, καὶ τὰ ἐπὶ κέρδει τῆς τελευτῆς ἁρμόζοντα.

Σημείωσαι ἐκ τῆς διατάξεως, ὅτι καὶ ἡ προῖξ, καὶ ἡ πρὸ τοῦ γάμου δωρεὰ, συμπληφίζεται εἰς τὸ ποσὸν τῆς νομίμου μέρους.

Μοναχὸς εἰ στρατευθήσεται, τῶν οἰκείων ἐκπίπτων, ταξεώτης γίνεται.

Μηδὲις διαλυέσθω τὸν ἀπὸ μοναστηρίου εἰς μοναστήριον ἕτερον μεταβαίνοντα· ἡ γὰρ τούτου ὑπόστασις τῷ πρότερῳ διαμενεῖ μοναστηρίῳ.

Ὁ ἀπὸ μοναχῶν γενόμενος κληρικὸς, μὴ γαμείτω, ἢ πορνευέτω. ἐπεὶ τοιγε ἰδιώτης ἔσται μὴ δυνάμενος στρατείᾳ προσκαλεῖν.

Τὸν ἡγούμενον οὐχ ἁπλῶς ὁ βαθμὸς, ἀλλ' ὁ χρηστὸς προσήκει βίος.

Ὅσα περὶ μοναχῶν καὶ κληρικῶν εἴρηται ἀρρένων, ταῦτα καὶ ἐπὶ θηλέων κρατεῖ.

Ἐγράφη πρὸ καλανδῶν ἀπριλλίων, ὑπατείᾳ Βελισαρείου.

In noſtris conſtitutio CXXXIII.

XIV. *Quomodo viuere monachos oporteat.*

Idem Imp. Menæ Epiſcopo Conſtantinopolitano. Vita ſolitaria. &c. cetera.

HÆc conſtitutio confirmans poſitam ante ſe conſtitutionem in hoc opere, magis accuratam pro monachis viuendi rationem & obſeruationem adiungit. Prohibet etiam, ne ſepulcra virorum in monaſteriis muliebribus fiant, neve mulieres in monaſteriis virilibus ſepeliantur: quorum vtrumque peccatis occaſionem præbere dicit. Nec item ob aliam quampiam cauſam in monaſteriis virilibus conſpici feminam permittit, aut viros in muliebria monaſteria venire.

Nota regulam, quòd monachi cognatione careant, ſi qui vitam cæleſtem æmulantur.

Dat. Non. Maiis. Imperij Iuſtiniani anno XIII. Apione cos.

ιδ'. Περὶ τοῦ πῶς βιοῦν μοναχούς.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, Μηνᾷ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως· ὁ μονήρης βίος.

Ἡ διάταξις προσθῆναι τοῦ περὶ αὐτῆς κειμένου ἐν τῷδε τῷ συντάγματι, ἀκριβεστέρων τοῖς μοναχοῖς προσίθησι διαγωγήν τε καὶ προφυλακήν. κωλύει γὰρ καὶ τάφους ἀνδρῶν εἰς γυναικῶν πλησθῆναι μοναστήρια, καὶ γυναικῶν ἐν ἀνδρείοις θάπτεσθαι, ἑκάτερον ἁμαρτημάτων πρόφασιν εἰς λέγουσα. οὔτε γὰρ ἄλλης ἕνεκεν αἰτίας ἐν ἀνδρικοῖς μοναστηρίοις ὁρᾶσθαι γυναῖκα συγχωρεῖ, ἢ ἄνδρας εἰς γυναικῶν προβαλλόμενοι μοναστήρια.

Σημείωσαι κανόνα, ὅτι συγγενεῖα μοναχοῖς οὐκ ἔστι, τοῖς γε τὸν οὐρανοῖς ζηλώσασι βίον.

Ἐγράφη δ'. νώνων μαΐων, βασιλείᾳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ ιγ'. ὑπατείᾳ Ἀπίωνος.

ιδ'.

ιε'. Η διάταξις ὧν πρὸ πάντων δεῖ δικάζεσθαι μοναχοὺς ἢ μοναστρίας.

Ο αὐτὸς Βασιλεὺς, τῷ αὐτῷ· τὸ αὐτὸ μεθόντες.

Η ἀφέλκουσα τὸ τῶν ἀρχόντων ἀκροάσεως τὰς τῶν μοναζόντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ μὴν καὶ ἱερωμένων πρόσωπα, καθυπέβαλεν τοῖς κατὰ τόπον ὑποκειμένοις ἐξετάζειν ταῦτας, καὶ τέμνειν σωτήμους, καὶ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἱεροῖς κανόσι· τοῖς μὲν ἀρχόντων, εἰ ταῦτα μὴ φυλάξοιεν, τῆς ἀρχῆς ἐκπιπτόντων, καὶ ἑ. χρυσίου λίτρας ποινὴν τῷ δημοσίῳ καταβαλλόντων. τοῖς δὲ χαριζομένων ἐκδίκων ἕνα τῶν ἐρημιῶν ὑπομένειν, εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐγκλείστρα ἐμβαλλομένων, καὶ ὑπὸ τοῦ ὑποκειμένου σωφρονιζομένων.

Ἐγράφη εἴδοις μαΐαις, Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ ὑπατείᾳ Ἀπίωνος.

ις'. Η διάταξις ἐρημιῶν ὧν πρότερον διάταξιν τῶν περὶ τῶν εἰσιόντων εἰς μοναστήρια· καὶ τὰ ἑξῆς.

Ο αὐτὸς Βασιλεὺς, Ἰωάννῃ ἐπάρχῳ πραιτωρίων. πρόσταγμα τοιοῦτον εἰς ἡμᾶς.

THN βουλομένων διάταξιν τὰ τῶν ἀποτασσομένων προστάγματα, οἷς ἐμόναζον * προσκυνοῦσθαι μοναστηρίοις, καλυφθῆναι πᾶσαν διάταξις, εἰς τὰ πρὸ αὐτῆς μὴ ἐκτείνεσθαι φάσκοντα, τοῖς πρώτοις νόμοις τῶν τούτων ἀποδιδόντων τιμήν.

* ἴσ. προσκυνοῦσθαι

Ἐγράφη εἴδοις ὀκτωβρίου, Βασιλείας Ἰουστινιανοῦ ὑπατείᾳ Ἰωαννίου.

ιζ. Περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ περὶ συνόδων, καὶ προσκομιδῆς.

Ο αὐτὸς Βασιλεὺς, Πέτρῳ μαγίστρῳ. Εἰς τοὺς πολιτικοὺς νόμους.

ΧΡΗ ψηφίσματα τῶν χειροτονουμένων ἐπισκόπων, ὑπὸ τοῦ κλήρου, καὶ τῶν πρώτων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι γίνεσθαι· προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ἐπὶ τριῶν προσώπων· καὶ

XV. Constitutio, apud quosnam litigare monachi vel monastriæ debeant.

Idem Imp. eidem. Quum rem didicerimus, &c.

HÆc constitutio monasticam vitam agentium, tam virorum, quàm feminarum, atque etiam virginum consecratarum causas eximens ab audientia præsidum; mandat constitutis in quolibet loco Episcopis, vt eas examinent, & viâ compendiariâ secundùm leges ac sacros canones decidant: præsidibus, si hæc non obseruauerint, magistratuum suum amicrentibus, ac decem librarum auri pœnam fisco soluentibus: exsequutoribus autem, qui vel vnam ex personis indicatis ausi fuerint commonere, coniiciendis in claustrum ecclesiasticum, & ab Episcopo castigandis. *In nostris* LXXIX.

Dat. eid. Maiis, Imperij Iustiniani anno XIII. Apione cos.

XVI. Hæc constitutio priorem interpretatur constitutionem, de his, qui ingrediuntur in monasteria. & cetera.

Idem Imp. Ioanni P. P. Res eiusmodi ad nos. & quæ sequuntur.

CONSTITVTIONEM illam, quæ vult, vt res eorum, qui mundo renuntiant, addicantur iis monasteriis, in quibus solitariæ vitæ se dederunt; iubet hæc constitutio non extendi ad ea, quæ ante ipsam facta fuerunt: decisionem eorum legibus prioribus adtribuens. *In nostris* LXXVI.

Dat. eid. Octobr. Imperij Iustiniani anno XII. Ioanne cos.

XVII. De ordinatione Episcoporum, & de synodis, & oblatione.

Idem Imp. Petro magistro officiorum. Si leges ciuiles. & cetera.

OPORTET de iis, qui ordinantur Episcopi, decretum à clero & ciuitatum primatibus fieri, propositis sanctis euangeliis, in tres personas: & *In nostris* CXXVII.

quemlibet de iis iurare, quòd non per largitionem, vel promiſſionem, vel amorem, vel gratiam, vel aliam quamcumque affectionem; ſed quòd ſcirent hos ſuffragiis decretos, eſſe rectæ fidei, & honeſtæ vitæ, & annis triginta maiores, iccirco eos delegerint: item, quòd ſciant eos nec vxorem, nec liberos habere, legitimos aut naturales; vel concubinam habuiſſe, vel habere. Quinetiam ſi quis eorum priùs vxorẽ habuerit, quòd eam habuerit ſolam, & quæ à virginitate ſua in eius contubernio fuerit. Debent etiã decretis adiicere, quòd neque curialem aut adparitorem ex iis, quibus ſuffragia tribuuntur, aliquem eſſe nouerint: extraquam ſi in monaſterio non minùs xv annis lege ſolitaria curialis aut adparitor vitam reprehenſionis expertẽ egerit: vt ex tribus hiſce perſonis, quibus ſuffragia ſic tribuuntur, Epiſcopus ordinetur, idque per electionem & iudicium ordinantis Epiſcopi. Deber item ab illo, qui ordinandus eſt, exigi libellus per eum, qui ordinaturus eſt, quo de ipſius in doctrina integritate caueatur. Enuntiet etiam ſacroſanctam oblationem, quæ fit in communione ſacra; & precationem, quæ in ſacroſancto baptiſmate concipi ſolet, cum precationibus ceteris. Ipſe præterea, qui ordinatur, iuret; quòd neque per ſe, neque per aliam perſonam dederit aliquid, vel promiſerit, vel deinceps daturus ſit ordinanti Epiſcopo, vel iis, qui ordinationis decreta de ipſo fecerunt. Quæ ſi non ſeruentur, tam is qui ordinatur, quàm qui ordinat, Epiſcopatu ſpoliatur. Quum accuſatus fuerit, qui ordinandus eſt Epiſcopus, vel presbyter, vel diaconus, aliúſve clericus, aut abbas: tunc is, qui ordinationem vel creationem perficiet, præſente actore, ac litem perſequente accuſationem examinet. Quòd ſi iudicium actor deſerit, etiam ita diſquiſitionem accuſationis accuratiſſimam inſtituat intra tres menſes: ac ſiquidem reum inueniat illum, qui ordinandus eſt, ſiue ſecundùm canones ſiue ſecundùm leges ciuiles ordinationem differat. Accuſator autem ſi non probauerit, vel aufugerit; ſiquidem clericus eſt, gradu ſuo deiicitor: ſin laicus, caſtigationem competentem ſuſtineto. Quæ ſi non ſeruentur, conſimiliter tam is, qui ordinat; quàm qui ordinatus eſt, expelli-

ἕκαστον ὁμνύναι κατ' αὐτοῦ, ὅτι οὐ δι' ἐδόσεως, ἢ ὑποσχέσεως, ἢ φιλίας, ἢ χάριτος, ἢ ἄλλου οἱασδήποτε προσπάθειας· ἀλλ' εἰδότας τοὺς ψηφισθέντας ὀρθῆς πίστεως καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ τριακοστὸν ἔτος ὄντας, τούτους ἐπιλέξασθαι. καὶ ὡς οὔτε γαμετὴν, οὔτε παῖδας ἴσασιν αὐτοῖς ἐννόμους ἢ φυσικοὺς, ἢ παλλακὴν ἐγκειμένην ἢ ἔχειν. ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν τις αὐτῶν γαμετὴν ἔσχεν, ὡς μόνην ταύτην, καὶ ἐκ παρθενίας αὐτῷ συνοικήσασαν. προσεῖναι δὲ τοῖς ψηφισθεῖσιν, ὡς οὔτε πολιτευόμενον, ἢ ταξεώτην τινὰ τῶν ψηφιζομένων εἰς μονάσειν· πλὴν εἰ μὴ ἐν μοναστηρίῳ οὔτε ἔλαττον ἢ δεκαπέντε ἐτῶν ἐν μοναδικῷ νόμῳ ὁ πολιτευόμενος ἢ ταξεώτης βίον ἀδιάβλητον ἐξετέλεσεν. ἵνα ἐκ τῶν οὕτως ψηφιζομένων πρὸ τριῶν προσώπων ὁ ἐπίσκοπος χειροτονῆται, τῇ ἐπιλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονοῦντος. χρὴ δὲ τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι λίβελλον ἀπαιτεῖσθαι παρὰ τοῦ μέλλοντος αὐτὸν χειροτονεῖν, τὸ αὐτὸ πεισούμενος πλεονεξίαν. ἀπαγγέλλειν δὲ καὶ τὸ ἅγιόν τε τοῦ ἁγίου βαπτίσματος προσόδου διὰ χειρὸς, καὶ τὰς λοιπὰς προσευχάς. ὁμνύειν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν χειροτονούμενον, ὡς * οὔτε δι' ἑτέρου προσώπου δίδωκέν, ἢ δώσει, ἢ μὴ δῶσι, ἢ τῶν χειροτονησάντων αὐτὸν, ἢ τοῖς τὰ ψηφίσματα εἰς αὐτὸν πεποιημένοις τὴν χειροτονίαν. τούτων δὲ μὴ φυλαττομένων, καὶ τὸν χειροτονούμενον, καὶ τὸν χειροτονοῦντα τὸν ἐπίσκοπον ἐκβάλλεσθαι. κατηγορηθέντος δὲ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου, ἢ ἄλλου κληρικοῦ, ἢ ἡγουμένου, ὁ μέλλων τὴν χειροτονίαν ἢ τὸν προβαλλόμενον ποιεῖσθαι, παρόντος τοῦ κατηγόρου, καὶ ἐπιζητοῦντος, ἐξεταζέτω τὴν κατηγορίαν. εἰ δὲ ἀπολιμπάνοιτο, ποιείσθω καὶ οὕτως ζήτησιν ἀκριβεστάτην τῆς κατηγορίας εἴσω μηνῶν δύο· καὶ δύνασθαι αἴτιον τὸν μέλλοντα χειροτονεῖσθαι, εἴτε κατὰ τοὺς κανόνας, εἴτε κατὰ τοὺς πολιτικοὺς τύπους, ὑπερθέσθω τὴν χειροτονίαν. ὁ δὲ κατήγορος μὴ συσκιάζων ἢ ἀποφυγών, εἰ μὲν κληρικός ἐστιν, ἐξωθείσθω τοῦ οἰκείου βαθμοῦ· εἰ δὲ λαϊκὸς, τὴν προσήκουσαν σωφρονισμοῦ ὑπομενέτω. τούτων δὲ μὴ τοὺς φυλαττομένων, ὡσαύτως ὁ χειροτονῶν, καὶ ὁ χειροτονηθεὶς ἐκβαλλέ-

* ἰσ. οὔτε δι' αὐτοῦ,

τῶ. τὰ δὲ εἰρημένα καὶ ὅπῃ περιβολῆς ἡγουμένων κρατεῖ.

Χρὴ δὲ συνόδου γίνεσθαι τῶν ἐπισκόπων κατὰ * ἐκτὸν μῆνα ἑκάστου ἔτους, καὶ συνιέναι τοὺς μητροπολιτικὴν ἔχοντας δίκαιον, παρὰ τῷ προσφόρῳ πατριάρχῃ. τοὺς δὲ ἐπισκόπους παρὰ τοῖς οἰκείοις μητροπολίταις· ἐφ' ᾧ πρὸ αὐτῶν διαζητεῖσθαι τάς τε κανονικὰς αἰτίας, καὶ ὅσα τινὲς αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν κληρικῶν, καὶ τῶν μοναχῶν, καὶ τῶν ἡγουμένων καταλέγουσιν, ὡς παρὰ τοὺς θείους κανόνας ἃ διαγραπτομένων, κατὰ τὴν τάξιν τῆς οἰκείας διοικήσεως. τούτων φυλαττομένων, οὐ μόνον πρὸ αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων.

Ὅτι χρὴ τοὺς προσκομίζοντας, ἢ τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ποιουμένους, ἐκφωνεῖν τὰς εὐχὰς καὶ τὴν προσκομιδήν. ὅπερ τοῦτο καὶ Παύλῳ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων, καὶ τοῖς ἁγίοις διαταττόμενα πατράσι. τοὺς δὲ μὴ τοῦτο ποιουμένους ἱερεῖς ὑπευθύνους εἶναι τῇ κρίσει τοῦ μεγάλου θεοῦ, καὶ μὴ ἐκφεύγειν κίνησιν βασιλικήν.

Δατ. καλενδ. Απρ. Κωνσταντ. βασιλείᾳ Ἰουστινιανοῦ λθ'. μετὰ τὸν ὑπατείαν...

tor. Ceterum quæ dicta ſunt, etiam in abbatis creatione locum habent.

Synodum Epiſcoporum haberi oportet Octobri menſe quotannis, & conuenire illos, qui ius Metropoliticum habent, apud competentem Patriarcham; Epiſcopos verò, apud ſuos Metropolitanos: vt apud eos perquiratur de cauſis canonicis, & de iis, quæcumque nonnulli ex ipſis Epiſcopis, & clericis, & monachis, & abbatibus in medium proferunt, veluti quæ præter diuinos canones admittantur, ſecundùm ordinem iuriſdictionis ſuæ. Quæ quidem ita ſeruabuntur, non ipſorum dumtaxat Epiſcoporum cura; verumetiam magiſtratuum ciuilium.

Debent illi, qui oblationem faciunt, vel precationem ſacroſancti baptiſmatis concipiunt, clara voce preces ipſas & oblationem pronuntiare. Nam hoc & à Paulo principe Apoſtolorum, & à ſanctis patribus præcipitur. Sacerdotes verò, qui hoc non faciunt, obnoxios eſſe dicit hæc conſtitutio magni Dei iudicio, nec vigorem Imperatorium effugere.

Dat. x. Kal. April. Conſtantinopoli, Imperatoris Iuſtiniani anno xxxix. poſt conſulatum Baſilij xxiv.

ΤΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ ΤΟΥ ΤΙΤ. Α'.

TITVLI I. PARATITLA.

ΤΙΤΛΟΥ β'. Διάταξις γ'. Πρῶτός ἐστιν ἱεραρχῶν θρόνος ὁ Ρώμης, δεύτερος ὁ Κωνσταντινουπόλεως.

Ο ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς ἐν ταῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχίαις, τὸν τόπον ἐπέχει τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου Ρώμης, καὶ τὸν ὅμοιον τῆς ἱεραρχῶν βαθμὸν * τοῦ ἐπισκόπου Καρθαγένης τῆς Ἀφρικῆς.

Χρὴ τοὺς ἐπισκόπους τοὺς ἔχοντας μητροπολιτικὸν δίκαιον, ἀπολαύειν τούτου διηνεκῶς.

Χρὴ τοὺς ἐπισκόπους ἐποπτεύειν τὰς διοικήσεις τῶν ἐν τισιν εὐαγέσιν οἴκοις καταστάντων προεστώτων τοὺς αὐτῆς εὐαγοῦς οἴκους οἰκοδομησάντων.

Διατυποῖ ἡ διάταξις τί χρὴ ποιεῖν τὸν ἐπίσκοπον περὶ τὴν εἰς διαδοσιν πτωχῶν, ἢ ἀναλύσιν τῶν αἰχμαλώτων, ἀπροσώπως τε καὶ ἀνωνύμως καταλελειμμένων.

Τὰς τῶν διαδόχων καὶ διαδόχων

Tit. 11. huius tertiæ partis, conſtitutio 111. Prima ſacerdotij ſedes eſt Romana, ſecunda Conſtantinopolitana. *Ex nouella* cxxxi.

Archiepiſcopus primæ Iuſtinianæ in ſubiectis ſibi prouinciis locum obtinet Apoſtolicæ ſedis Romanæ, & ſimilem habet ſacerdotij gradum Epiſcopus Carthaginis in Africa.

Oportet Epiſcopos, qui ius Metropoliticum habent, eodem perpetuò frui.

Epiſcopi debent adminiſtrationes eorum inſpicere, qui prouiſores in quibuſdam venerabilibus domibus conſtituti ſunt ab iis, qui eaſdem venerabiles domos exſtruxerunt.

Statuit eadem conſtitutio, quid Epiſcopus facere debeat de iis, quæ pauperibus diſtribuenda, vel ad redemptionem captiuorum, abſque perſonarum ac nominum expreſſione relicta ſunt.

In Epiſcoporum, & reliquarum ſa-

cerdotalium perſonarum, ſine ſucceſſoribus, & ſine tabulis decedentium facultatibus, ipſorum eccleſiæ ſunt heredes.

Ex nouella LV.

Eiuſdem tituli conſtitutio IX. Oportet œconomos eccleſiarum impune vindicare res immobiles venerabilium domorum, quæ ad Imperatoriam maieſtatem titulo permutationis peruenerunt; ſi ad aliam perſonam tranſlatæ fuerint. Notabis autem, quòd contrarium † dicat conſtitutio LIV, tempore poſterior.

† *ſicut & nouell.* CXIX. *cap. penult.*

Tit. IV. conſtitutio I. quæ in textu eſt CXVIII. Oportet Epiſcopos, vnà cum poſſeſſoribus, iniuſtitias præſidum ad Imperatorem referre.

* *Nouella* CXXXIV. *c.* 3. *Hi verò numeri vitioſi ſunt, nec quid ſibi velint, liquet.*

† Oportet Epiſcopos quæſtiones canonicas vnà cum prouinciarum præſidibus examinare.

† *Nouella* XVII. *c.* II. *Nouella* LXXXIII.

Legito conſtitutionem IV, præſentis tituli. Prohibet enim, ne præſes audientiæ canonicæ ſemet ingerat. Et eſt in textu conſtitutio LXXXII.

Nouella CXXXIV.

Conſtitutio XXII. eſt in textu CL. Epiſcopum permittere non oportet vt aliquis in vllo ſit loco violentiæ cohibitor, aut latronum perſequutor.

Item, non debet Epiſcopus permittere præſidibus ciuilibus, aut militaribus, aut eorum officiis, vt prohibeant fieri teſtamenta, vel ea publicari, vel nuptias contrahi, vel inſtrumenta donationum nuptialium confici, vel defunctos ſepulturæ mandari, vel ad aliud quidpiam procedi, quod legibus non ſit interdictum.

Item, non debere monaſtriam ſuis ex locis abſtrahi.

Iubet eadem conſtitutio, debere mulieres adulteras, quæ caſtigandæ ſunt, in monaſterium immitti: ſanciens, quid de ipſarum ſubſtantia fieri debeat; ſiue liberos aut parentes habeant, ſiue non habeant.

Nouel. XV. *cap. vltimo.*

Tit. eiuſdem conſtitutio XXIV. quæ eſt in textu XV. Per decretum Epiſcopi & poſſeſſorum, propoſitis ſanctis euangeliis, defenſores ciuitatum conſtituuntor.

Tit. X. conſtitutio II. quæ eſt in textu XXII. Qui propter exercitationem ſolitariam matrimonium ſuum ſoluit, ex mortis caſu tenetur.

Nouel. LI.

Tit. XII. conſtit. II. quæ in textu eſt XLVIII. quòd Epiſcopus curare debeat, ne prohibeantur ſcenicæ mu-

ὑπισκόπων, & λοιπῶν ἱερατικῶν προσώπων τὰ οἰκεῖα οὐσίας, αἵτινες αὐτοῖς ἐκκλησίαι ἀφιδρύονται.

Τίτλου τῆς αὐτῆς διάταξις θ'. Δεῖ τοὺς οἰκονόμους τῶν ἐκκλησιῶν ἀδεῶς ἐκδικεῖν τὰ προελθόντα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν διαγῶν οἴκων ἀκίνητα πράγματα, & ἀμείψεως * ζήτησιν, ἐὰν * *ἰσ.* ζήτησις πρὸς ἕτερα μετέλθωσι πρόσωπον. Σημείωσαι ὅτι ὁ ἑαυτὸν φησὶν ἡ διάταξις τοῦ τίτλου μεταλλικώτερα οὖσα.

Τίτλου δ'. Διάταξις α'. ἔστιν ὅτε τῷ ῥητῷ ῥη'. χρὴ τοὺς ὑπισκόπους ἅμα τοῖς κτήτορσι τὰς ἀδικίας τῶν ἀρχόντων τῷ βασιλεῖ προσαναφέρειν.

Χρὴ τοὺς ὑπισκόπους τὰς κανονικὰς ζητήσεις ἅμα τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν ἐξετάζειν.

Ἀναγνωστέον δ'. Διάταξιν τοῦ πρώτου τίτλου, κωλύει γὰρ τὸν ἄρχοντα εἰς κανονικὴν ἀκρόασιν προβαλλειν ἑαυτόν. ἔστι δὲ ὅτε τῷ ῥητῷ πρό'.

Διάταξις κβ'. ἔστιν ὅτε τῷ ῥητῷ ρν'. οὐ χρὴ τὸν ὑπισκοπον συγχωρεῖν βιοκωλυτικὴν, ἢ λησταδικὴν χειροτονίαν ὅτε τύπῳ

Οπου οὐ δεῖ τὸν ὑπισκοπον συγχωρεῖν τοῖς ἄρχουσι τοῖς πολιτικοῖς ἢ στρατιωτικοῖς, ἢ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν κωλύειν διαθήκας γίνεσθαι, ἢ ἐμφανείας αὐτῶν, ἢ γάμους, ἢ γαμικὰς δωρεάς, ἢ τοὺς τελευτήσαντας ταφῆς ἀξιωθῆναι, ἢ ἐλθεῖν * ἢ ἕτερόν τι τοῖς νόμοις ὄχι ἀπαγορευόμενον. * *ἰσ.* ἃς

Οπου δεῖ μοναστρίαν τῶν ἰδίων ἀφέλκεσθαι τόπων.

Παραχελεύεται ἡ διάταξις τὰς μοιχευθείσας γυναῖκας σωφρονιζομένας εἰς μοναστήριον ἐμβάλλεσθαι· διατυποῦσα τὰ περὶ τῆς ἐπουσίας αὐτῶν, εἴτε παῖδας, εἴτε γονεῖς ἔχουσιν, εἴτε χρὴ μή.

Τίτλῳ τῷ αὐτῷ, διάτ. κδ'. ἐστὶν ὅτε τῷ ῥητῷ ιε'. κτ' ψήφισμα τοῦ ὑπισκόπου καὶ τῶν κτητόρων, προχειριζόντων τὰ ἁγίων διαγελίων, οἱ ἔκδικοι τῆς πόλεως προχειρίζεσθωσαν.

Τίτλου ι'. διάταξις β'. ἐστὶν ὅτε τῷ ῥητῷ κβ'. ὁ δι' ἄσκησιν λύων τὸν ἴδιον γάμον, τῷ ἀπὸ τελευτῆς ὑποκείται κάσῳ.

Τίτλου ιβ'. διάτ. β'. ἔστιν ὅτε τῷ ῥητῷ μη'. ὅτι χρὴ τὸν ὑπισκοπον προνοεῖν τοῦ μὴ κωλύεσθαι

* ἀπαλλά- τὰς οἰκιακὰς βουλομένας τ οἰκιῶν * ἀ- πλώω παλλάτ ϑεσθαι.

Τίτλου ιη'. Διάταξις ι'. κεῖται ἐν τῷ ῥητῷ νά'. ὅτι χρὴ τοὺς ἐπισκόπους φυλάττειν τὰ περὶ τῶν διοικουμένων.

lieres, siquidem ita velint, à scena discedere.

Tit. XVIII. constitutio VIII. quæ in textu posita est LI. quòd obseruare debeant Episcopi sancita de iis, qui castrantur. *Nouella* CXLII.

ΤΙΤΛΟΣ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

α'. Νόμος, περὶ τοῦ μὴ ἐκποιεῖσθαι ἢ ἀπαλλάττεσθαι τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα· καὶ τὰ ἑξῆς.

Ο αὐτὸς βασιλεύς, Ἐπιφανίῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως.

TITVLVS II.

DE REBVS ET TITVLIS ECCLESIASTICIS.

I. Lex de eo lata, vt res ecclesiastica non alienentur, aut permutentur. & quæ deinceps.

Idem Imp. Epiphanio Archiepiscopo Constantinopolitano. *Nouella* VII.

ΠΑΝΤΑ χρεὼν τὰ νόμιμα τ προύσης αἰσχροφαλαούσης, καὶ καινίζη διατάξεως, μεταγνεγκέσθω οὖσα. αὕτη ἐστὶν ἡ ιζ. τ δευτέρου τίτλου τοῦ πρώτου βιβλίου τοῦ κώδικος Ἀναστασίου διάταξιν ἀναιροῦσα, καὶ ἀποδεχομένη τὴν Λέοντος διάταξιν ιδ'. οὖσαν τοῦ αὐτοῦ τίτλου, καὶ ταῖς προειλημμέναις αὐτῇ ποιναῖς ὑποβάλλουσα τοὺς παρὰ τὴν διαγόρευσιν τοῦ δ'. τοῦ βουλομένου ἐκποιῆσαι ἐγχειρεῖν τὰ ἀκίνητα τῆς ἐκκλησίας, ἢ ἑτέρων εὐαγῶν οἴκων, ἢ μοναστηρίων, ἢ συστημάτων· ἢ μικρὰν ποιῆται νομοθεσίαν περὶ τῆς ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ καὶ τόπῳ διαφερόντων ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἱερατικῶν πραγμάτων, οἷς συναριθμεῖ καὶ τὰς πολιτικὰς οἰκήσεις, κατ' οὐδένα τρόπον ἐκποιηθῆναι, ἢ διὰ παντὸς ἐμφυτεύεσθαι, ἢ κατ' ἰδικὸν ὑποθήκην πρέχεσθαι, ἢ εἰς ἀλλαγὴν δίδοσθαι, πλὴν μόνῳ βασιλεῖ δι' ἀναγκαίαν χρείαν.

Γινέσθω, φησὶν, ἀκινήτων ἱερῶν πραγμάτων πρόσκαιρος ἐμφύτευσις μέχρι τ ζωῆς τοῦ ἐμφυτευσαμένου, καὶ παίδων αὐτοῦ καὶ ἐκγόνων, ἀλλὰ μὴν καὶ γαμετῆς καὶ ἀνδρὸς, εἰ ῥητῶς τοῦτο συνεφώνησαν, τῆς ἕκτης μοίρας κουφιζομένης τῆς ἀρχαίας πρόσοδου.

OMNIA propemodum iura præsentis instituti ad vnam quasi summam reuocat, & ad regulam dirigit hæc constitutio, ceu tempore posterior existens. Siquidem Anastasij constitutionem XVII. in titulo II. primi libri Codicis, abolens; & Leonis constitutionem XIV. eiusdem tituli recipiens; & pœnis, quæ in ea continentur, subiiciens illos, qui contra sanctionem alienare tentant res immobiles ecclesiarum, vel aliarum venerabilium domorum, vel monasteriorum, vel collegiorum: legem quoque generalem promulgat de sitis in qualibet prouincia, & quibusuis locis, ecclesiarum & sacerdotum rebus, inter quas & ciuiles annonas numerat: vti scilicet eæ nullo modo alienentur, vel in emphyteusin perpetuam dentur, vel hypothecæ specialis titulo præbeantur, vel permutationis nomine concedantur: Imperatore dumtaxat excepto, quum necessarius vsus id postulat. *L. 7. C. de sacros. eccl. qui integra non exstant.*

Rerum, inquit, immobilium ad sacerdotes pertinentium emphyteusis temporaria fiat, vsque ad vitam eius, qui emphyteusin accepit, & liberorum ipsius, & nepotum, atque etiam vxoris & mariti, siquidem ita expressè conuenerint: sexta pristini reditus parte releuanda.

Ecclesiarum, ac venerabilium domorum suburbana, non pro quantitate reditus in emphyteusin conceduntor: sed eorum æstimatione facta, quantus potest cogi reditus ex suburbani pretio, in annos viginti distributus; tantum reditum annuum pacisscatur is, qui emphyteusin acceptarus est: ac partem vigesimam factæ suburbani æstimationis spondeat emphyteuta se annui reditus nomine præstaturum.

Contumacia non soluentis emphyteuticum canonem, si ad biennium sese porrigat; contractum emphyteuticum soluit. Actionem præterea de emponematum petitione, adimit emphyteutæ constitutio: subiiciens & ipsum, & res ipsius, & heredes, si prædium deterius factum fuerit, prisci status restitutioni.

Quum semiruta quædam ad collegia sacra pertinent, vel ipsis locis emphyteuticis inhærent: qui architecti munere in iis locis fungitur, propositis sacris euangeliis, & præsentibus religiosarum domuum administratoribus, & quinque presbyteris, & duobus diaconis, siquidem sacra domus illa tam multos habet, quid pro eis pendendum sit, statuit: ita vt qui emphyteusin accipit, ad ædificationem materiis vtatur, quæ in iisdem semirutis reperiuntur. Ceterum continuari personis iisdem sacerdotalium rerum immobilium emphyteuses, hæc constitutio non permittit.

Qui vtendi fruendi causâ rem ecclesiasticam accipit, locuples esto; & aliam rem similem religiosæ domui donato: ita vt vtraque post mortem eius, ratione proprietatis ad venerabilem domum redeat.

Qui ecclesiasticam rem immobilem ausus fuerit emere, tam pretium, quàm ipsam rem amittit, etiam medij temporis fructus restituens: œconomis & administratoribus, qui vendidere, pœnis constitutionis Leonianæ subiiciendis.

Qui titulo donationis accepit, præterquam quòd re donata non fruetur; etiam alteram illi similem præstabit.

Qui titulo permutationis adquisiuit, tam quod accepit, restituet; quàm quod dedit, amittet.

Qui specialis hypothecæ titulo acce-

Τὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ σεπτῶν οἴκων προάστια*, μὴ παρισόδων, ἀλλὰ ἀξιμήσεως* ἐν. ἐμφυτ. τούτων γινομένης, ὅσου σεναίγη δύνασθαι τούτῳ παρίσοδον, ἢ ἀποτίμησιν τῷ παρατείου, εἰς εἴκοσι ἔτη διαιρουμένη. τοσαύτην ὁ μέλλων αὖθις ἐμφυτεύσασθαι ἐπιρωτάσθω παρίσοδον ἐτησίαν, ὃ κ'. μέρος τῆς γινομένης ἀξιμήσεως τῷ παρατείου καθομολογείτω ὁ ἐμφυτευτὴς εἰς ἐτησίαν πρόσοδον.

Ἀγνωμοσύνη τῷ ἐμφυτευτικοῦ κανόνος δι' διετίας ἐκτεινομένη λύει τὴν ἐμφύτευσιν, καὶ περὶ τῶν ἐμπονημάτων ἀπαίτησιν αἴρει τῷ ἐμφυτευτῇ, ὑποβάλλουσα αὐτὸν καὶ τὰ αὐτοῦ πράγματα, καὶ κληρονόμους αὐτοῦ, εἰ χεῖρον γένηται τὸ πρᾶγμα, τῇ ἀποκαταστάσει τῆς παλαιᾶς ὄψεως.

Ἐρείπια ἱερατικῶν προσπόντων συστήμασιν, ἢ τόποις ἐμφυτευομένων, ὁ ἐπὶ τούτων ἐν τοῖς τόποις ἀρχιτέκτων, προκειμένων τῶν ἁγίων βιαγγελίων, & παρόντων τῶν διοικητῶν τῶν θειοτάτων οἴκων, καὶ πέντε πρεσβυτέρων, καὶ β'. διακόνων, εἰ γὰρ δύναται ὁ οἶκος τοσούτων, ὥστε τὰ λαμβάνοντα τὴν ἐμφύτευσιν κελεύεσθαι πρὸς οἰκοδομὴν ταῖς διευκρινημέναις ὕλαις ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐρείποις, τοῖς αὐτοῖς ὀπίσω ἀνοικοδομεῖν πρόσωπα τὰ τῶν* κειμένων ἱερατικῶν πραγμάτων ἐμφυτεύσεις, οὐ συγχωρεῖ ἡ διάταξις. [ἐν. ἀκινήτων]

Ὁ οὐσιοφόρητον ἱερατικὸν λαμβάνων πρᾶγμα, δύνασθω ἔστω, καὶ ἕτερον ὅμοιον πρᾶγμα δωρείσθω τῷ διαγεῖ οἴκῳ· ὥστε ἐπέρχεσθαι μὴ τὴν αὐτὴν τελευτὴν καὶ διαστρέφειν ἐπιμελεῖσθαι εἰς τὸ σεπτὸν οἶκον.

Ὁ τολμήσας ἀκίνητον ἱερατικὴν πρᾶγμα ἀγοράσαι, τῶν ὠνημάτων καὶ τὸ πράγματος ἀποστερεῖται, ἀναδίδοὺς καὶ τοὺς καρποὺς τοῦ μέσου χρόνου. τῶν πεπορισμένων οἰκονόμων τε & διοικητῶν ταῖς κοιναῖς ὑποβαλλομένων τῆς ἀξιώσεως Λέοντος.

Ὁ καὶ δωρεὰν λαβών, πρὸς ὃ μὴ ἀπολαῦσαι τοῦ δωρηθέντος, καὶ ἕτερον παρόμοιον ἀποδῶσαι.

Ὁ κατ' ἀλλαγὴν κτησάμενος, καὶ ὃ ἔλαβεν ἀναδῶσαι, καὶ τοῦ δοθέντος ἐκπεσεῖται.

Ὁ εἰς ἰδικὸν ὑποθήκην λαβών,

τῶ χρέοις καὶ ἡ ὑποθήκη ἐκπίπτῃ.

Οἱ δὲ λοιποὶ πάντες αἱ προσφόρους ἀγωγὰς κατὰ τῶν συναλλαξάντων αὐτοῖς οἰκονόμων καὶ διοικητῶν δύνανται κινεῖν, καὶ τὸ ἀζήμιον ἑαυτοῖς περιποιεῖν.

Οὐ κωλύεται ὁ διαγὴς οἶκος ἐπὶ γνησίῃ ὑποθήκῃ δανείζεσθαι.

Ο διηνεκῶς ἐμφυτευσάμενος, ἐκπίπτων τῆς πράγματος, μόνῃ τῇ χρυσῷ τῆς ἐμφυτεύσεως διηνεκῶς ὑποκείμενος.

Ο ταβελλίων τοῖς ἐρημένοις ὑπουργήσας συναλλάγμασιν, ἀδρυλίᾳ ζημιοῦται, μηδὲ ἐκ δείων τύπων προσδοκῶν ἐπάνοδον.

Οἱ ἄρχοντες τοιαῦτα ὑπαγορευέτωσαν ἢ πραττέτωσαν πρὸς αὐτοῖς διεχόμενοι συμβόλαια, ἀρχῆς τε καὶ ἐξουσίας ἐκπίπτουσι, καὶ δημεύσει καθυποβάλλονται.

Τὰ ἱερὰ σκεύη ἐπὶ μόνῃ ἀναῤῥύσει αἰχμαλώτων ἐκποιείσθω· τῶν παραβαινόντων ταῖς ποιναῖς ὑποβαλλομένων τὴν Λέοντος διατάξεως.

Τὰ ἐκ τῆς διατάξεως κεκωλυμένα οὐδὲ διὰ πραγματικοῦ τύπου δύνανται τις κατορθῶσαι, τῶν ὑπαγορεύοντος Quæstoros, καὶ τῶν προσκεχρημένων δεχόντων ποινὴν αὐτήν. χρεῖόν λιβρῶν ἀπαιτουμένων, τῶν ὑπουργησάντος ταβελλίωνος ταῖς ποιναῖς ὑποβαλλομένου τῆς διατάξεως Λέοντος. τῶν τε ἐπισκόπων καὶ διοικητῶν καὶ οἰκονόμων, εἰ τὸν τοιοῦτον δέξονται τύπον, καὶ τῶν ἱερωσυνίου κινδυνευόντων.

Οἱ διοικηταὶ καὶ οἰκονόμοι τῶν διαγῶν οἴκων τε καὶ συστημάτων, ἄκοντες μισθώσεις ἢ ἐμφυτεύσεις τῶν ἱερῶν καὶ ἀκινήτων πραγμάτων μὴ ποιείσθωσαν, μηδὲ θεῖος ἂν περὶ τούτου πεισθείη τύπος.

Μὴ ἐκποιείσθω μοναστήριον, ἐν ᾧ θυσιαστήριόν ἐστιν, ἢ λειτουργία γέγονεν, ἐφ' ᾧ εἰς ἰδιωτικὸν μεταπλάσαι. ἐπεὶ τοι καὶ ὁ ἀγοράσας ἐκπίπτει τῶν χρημάτων, καὶ ἐκκλησίας τῷ ἀρχαίῳ σχήματι ἀποδιδούσης τὸ ἐκποιηθὲν μοναστήριον, ἀζημίως ὑποθήκης.

Ἀποφυκτῶν μηδὲ κατ' δωρεὰν λαμβανέτω διαγὴς οἶκος. εἰ δ' ἔλαβεν, ἀζημίως ἀφιστάσθω, μὴ ἀναδιδοὺς τὰ ὡς εἰκὸς ἀντ' τούτου αὐτῷ δεδομένα. κινδυνεύσει γὰρ οἱ δεδωκότες τὰς προσφόρους ἀγωγὰς κατὰ τῶν συναλλαξάντων

pit, tã credito, quàm hypotheca excidet.

Ceterum omnes hi, qui prædicti sunt, actiones competentes aduersus œconomos & administratores, qui cum eis contraxerunt, mouere possunt; & indemnitati suæ consulere.

Venerabilis domus sub hypotheca generali mutuum sumere non prohibetur.

Qui emphyteusim accepit in perpetuum, ipsam rem amittit; & canoni emphyteuseos subiectus in perpetuum manet.

Tabellio, qui ad contractus indicatos operam suam locauit, exsilio perpetuo multatur: ne quidem ex sacris sanctionibus reditum sperans.

Præsides, qui eiusmodi apud se instrumenta dictari, vel actis inferi patiuntur; tam magistratum, quàm dignitatem amittunt, & bonorum publicationi subiiciuntur.

Vasa sacra dumtaxat ad captiuorum redemptionem alienantor: legis violatoribus pœnis Leonianæ constitutionis subiiciendis.

Quæ hac constitut. prohibita sunt, ne quidem per sanctionem pragmaticã aliquis facere potest: Quæstore sanctionem dictante, atque præsidibus qui eam recipiunt, pœnã 1. lib. soluentibus; & tabellione, qui operam suam accommodauerit; constitut. Leonianæ pœnis subiiciendo: Episcopis autem, & administratoribus, & œconomis, si sanctionem eiusmodi receperint, amittendi sacerdotij periculum incurrentibus.

Administratores & œconomi venerabilium domorum & collegiorum, inuiti locationes aut emphyteuses ecclesiasticarum rerum immobilium non faciant; ne quidem si de his alicui sacra sanctio concessa fuerit.

Monasterium ne alienator, in quo est altare, vel in quo sacrum ministerium factum est; vt in formam priuatam redigatur. Nam alioquin & is, qui comparauit, pretium datum amittit, ipsa ecclesia formæ pristinæ monasterium alienatum restituente; & hypotheca cessat.

Prædium sterile ne quidem per donationem accipiat religiosa domus. Sin acceperit, absque damno relinquat; non redditis iis, quæ (ceu consentaneum est) pro eo sunt ipsi data. Nam qui dedere, competentes actiones mouent aduersus curatores & ad-

miniſtratores, qui cum ipſis contraxerunt.

Non modò pontificibus, verumetiam ciuilibus & militaribus magiſtratibus conſtitutionis huius obſeruatio commiſſa eſt, quolibet habente poteſtatem violatores eius accuſandi.

Nota regulam, quòd ea, quæ in commune, & religioſè, & ad omnium vtilitatem ſunt promulgata, potiùs valere debeant, quàm quæ ſtudio quorumdam ad publicarum legum corruptelam facta ſunt; ac præterea, quòd ipſa conſtitutio curioſè non inquirat in ea, quæ ſpecialiter ei propoſita non ſunt; & quòd illa nullo modo innouet.

Dat. a. d. XVII. Kalendas Maias poſt conſulatum Beliſarij, anno 11.

II. De diuerſis capitulis eccleſiaſticis.

Nouella CXX.

Idem Imp. Petro P. P. Quum plures & diuerſæ leges. & cetera.

NEMO eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, vel tam Conſtantinopoli, quàm in eius territorio ſitarum venerabilium domorum, vel xenonum (exceptis venerabilibus monaſteriis) rem immobilem, aut ciuilem annonam, aut ruſticum mancipium diſtrahat, aut doner, aut quocumque modo alienet: ſolâ permutatione ad domum auguſtalem permiſſâ; prohibitis iis, quæ iura colonaria vocantur.

Emphyteuſis ab eadem ſanctiſſima eccleſia, & ſubiectis ei venerabilibus domibus dumtaxat in perſonam accipientis, & alios deinceps duos eius ſucceſſores fiat: ſextâ canonis ſubſiſtentis parte releuandâ.

Si verò ſuburbanum eſt, quod in emphyteuſin datur, & reditum habet: ſub præſtatione ſolidi canonis, aut etiam cum acceſſione locator. Sin reditus nullus eſt, earumdem venerabilium domorum adminiſtratores ſub certa quantitate, ſi velint, concedant.

Quum id, quod in emphyteuſin datur, per modum aliquem ad perſonam Imperatoris, vel ad aliquam ciuitatem, vel ad fiſcum, vel ad curiam, vel ad aliam domum religioſam peruenit, licitum iis eſto, qui conceſſerunt in

τῶν προικτῶν καὶ δῳκισμένων.

Οὐ μόνον τῆς ἱερᾶς, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀρχόντων ἢ τὸ διαφυλάττειν δέδοται τῆς διατάξεως, πᾶσι δυναμένου τοῦ βουλομένου αὐτῶν κατηγορεῖν.

Σημείωσαι καιρόν, ὅτι τὰ χωρὶς καὶ εἰσαγῆ, ἐν ὅτι τῶν πολιτῶν ὠφελείας νομοθετήματα μᾶλλον κρατεῖν χρὴ· εἰ γὰρ τὰ κατάλληλα ἀπουδῶ ὅτι τὸ διαφθορᾷ τῶν καινῶν ῥωμαϊκὰ νόμων, ἐν ὅτι τὰ ἰδικῶς προκείμενα αὐτῇ οὐ πεπραγάζηται ἡ διάταξις, οὐδὲ κατὰ ἕνα χωρίζ ἔχειν.

Ἐγράφη περὶ ιζ. καλανδῶν μαΐων, ὑπατείᾳ Βελισαρίου τὸ ιβ'.

β'. Περὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν κεφαλαίων.

Ο αὐτὸς βασιλεὺς, Πέτρῳ ἐπάρχῳ πραιτωρείων. πολλῶν καὶ διαφόρων νόμων.

ΜΗΔΕΙΣ τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἢ τῶν ἐν αὐτῇ καὶ τῇ αὐτῆς ἐποικίᾳ ἱδρυμένων σεβασμίων οἴκων ἢ ξενώνων, ἐξηρημένων τῶν βιαίων μοναστηρίων, πρᾶγμα ἀκίνητον, ἢ πολιτικὸν αὐτῶν, ἢ γεωργικὸν ἀνδράποδον πιπρασκέτω ἢ δωρείσθω, ἢ ὁπωσοῦν ἐκποιείσθω, μόνης τῆς ἀντιπαλλαγῆς πρὸς βασιλικὸν οἶκον γινομένης, κεκωλυμένων τῶν λεγομένων παροικικῶν.

Ἐμφύτευσις πᾶσα τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐπ' αὐτῇ σεβασμίων οἴκων γινέσθω, μόνον εἰς ὃ πρόσωπον τῶν λαμβανόντων, καὶ δύο ἐφεξῆς αὐτῷ διαδόχων, τῆς ἕκτης μοίρας κουφιζομένης τῶν ὑφεστώτων κανόνος.

Εἰ δὲ προαστεῖον ὂν τὸ εἰς ἐμφύτευσιν παρεχόμενον, πρόσοδον ἔχον ὅτι ἀλυσιτελῆ τῷ κτήτορι· ἢ καὶ μὴ προσοῦσαν ἐπιδίδοσθω. μὴ οὔσης δὲ προσόδου, οἱ διοικηταὶ τῶν αὐτῶν σεβασμίων οἴκων ὅτι ῥητῇ ποσότητι, εἰ βούλονται, ἐκδιδότωσαν.

Τῶν δὲ εἰς ἐμφύτευσιν δοθέντων κατὰ ἕνα τρόπον εἰς βασιλικὸν πρόσωπον, ἢ εἰς πόλιν, ἢ εἰς τέμενος, ἢ εἰς βουλευτήριον, ἢ ἑτέραν διαγῆ οἶκον ἀφιερωμένον, ἐξέστω τοῖς δεδωκόσιν αὐτὸ εἰς ἐμφυ-

ἐμφύτευσιν, ἢ προσιέσθαι ἐπ' αὐτοῖς τὴν ἐμφύτευσιν, ἢ ἀναιρεῖσθαι αὐτήν.

Τὰ δὲ ἐρείπια ἃ μὴ δύνασται ἀνοικοδομῆσαι, παρεχέτωσαν τοῖς βουλομένοις εἰς διηνεκῆ ἐμφύτευσιν ὑπὲρ τρίτα μέρη τῶν τετρομένων, ἃ ἔτι ἐστὶν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς οἰκήμασι συνηγεν· ἐξ ἀρχῆς μέντοι τῷ συναλλάγματος. Εἰ δὲ βούλεται ὁ ἐμφυτευτὴς, μὴ ὃ κτίσας, ἐκλαθέσθαι τὸν ἐμφυτευτικὸν κανόνα, ἥμισυ μέρος τῶν μὴ ὃ κτίσας ἀναλισκομένων οἰκίων, παρεχέτω λόγῳ ἐμφυτεύσεως, χρώμενος πρὸς οἰκοδομὴν, ἀκίνητον πρᾶγμα, τῶν αὐτῶν εὐαγῶν οἴκων τοῖς εὐρισκομένοις ἐν αὐτοῖς ὕλαις.

Ὁ εἰς χεῖρα λαμβάνων ἀκίνητον πρᾶγμα τῶν αὐτῶν εὐαγῶν οἴκων, παρ' αὐτὰ δότω αὐτοῖς εἰς ἀσφαλείαν πρᾶγμα ἰσοίας προσόδου τε καὶ συμπελείας, ἐφ' ᾧ μὴ τὴν αὐτὴν πλουτεῖν, ἢ τὸν ὀφειλόμενον χρόνον μὴ ὑπερβαίνοντα τὸ τρίτου ζωῆς, ἐν ᾧ δοθὲν αὐτῷ πεπλήρωται εἰς τὸν εὐαγέστατον οἶκον.

Αἱ μισθώσεις τῶν εἰρημένων σεπτῶν οἴκων μὴ ὑπερβαινέτωσαν πεντακονταετίαν.

Εἰ δεῖται χρημάτων εἰς τῶν εὐαγῶν οἴκων εἰς δημοσίαν ἢ εἰς ἰδίαν χρείαν, δότω ἀκίνητον πρᾶγμα εἰς ἰδικὸν ἐνέχυρον, ἵνα ὁ δανιστὴς πληρούμενος ἐξ αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον, ἐν τῷ ἀπὸ τετάρτου ἑκατοστῆς τόκοις ἀναδώσῃ τὸ ἐνέχυρον.

Αἱ ἐμφυτεύσεις, καὶ αἱ ὑπὲρ πενταετίαν μισθώσεις, μηδὲ γνώμῃ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἢ τῶν προεστώτων τῶν εὐαγῶν οἴκων, μὴ προβαινέτωσαν. δεῖ γὰρ ὀμνύειν τοὺς οἰκονόμους καὶ χαρτουλαρίους, οὓς ὁσάκις ἂν ἐγγράφῃ ἔχειν τὸ συναλλάγματα. τούτων δὲ μὴ ὄντων, τοὺς προεστῶτας τῶν εὐαγῶν οἴκων, προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, ποιεῖσθαι τὸ συναλλάγμα, τοῦ αὐτοῦ ἐγγραφομένου ἐν τοῖς προϊοῦσι συμβολαίοις.

Μηδεὶς τῶν πραικτευτῶν ἢ διοικούντων τὰ πράγματα τῶν σεπτῶν οἴκων, ἢ συγγενὴς αὐτῶν, ἢ ἀγχιστὴς, ἐμφυτεύσῃ ἢ ὑποθήκας τῶν αὐτῶν σεπτῶν οἴκων λαμβανέτω δι' ἑαυτοῦ ἢ παρεμβύτου προσώπου. ἐπίτριτα γὰρ τοῦ λαμβάνοντος, καὶ τῶν οἰκονόμων,

emphyteuſin, vti vel ipſis rem relinquant, vel emphyteuſin reſcindant.

Semiruta, quæ religioſæ domus ædificare non poſſunt, in perpetuam emphyteuſin concedant recipere volentibus, ſub præſtatione tertiæ penſionum partis, quæ integris adhuc ædificiis, de iiſdem colligebantur; eáque pars tertia ſtatim ab initio contractus cedat. Sin mauult emphyteuta poſtquam ædificauerit ipſe, ſtatui nomine canonis emphyteutici partem dimidiam penſionum, quæ poſt abſolutum ædificium colliguntur: ſanè hoc ipſum emphyteuſeos nomine ſoluat, & vtatur ad ædificium illis materiis, quæ in ſemirutis reperiuntur.

Qui rem immobilem venerabilium domorum vtendam fruendam accipit, ſtatim det eis iure proprietatis rem conſimilis reditus & collationis: vt poſt eius mortem, vel poſt definitum tempus, quod tamen eius vitam non excedit, etiam ipſa res data perueniat ad domum religioſam.

Locationes ab indicatis religioſis domibus factæ, ſpatium annorum triginta non excedant.

Si cui domui religioſæ pecuniis opus eſt, ad fiſcalem, vel aliam neceſſitatem: det rem aliquam immobilem in ſpeciale pignus, vt quum ex ea creditori ſatisfactum fuerit tam nomine ſortis, quàm vſuræ, parte centeſimæ quarta definitæ, pignus ille reſtituat.

Emphyteuſes, & locationes, quæ vltra quinquennij ſpatium extenduntur, abſque voluntate Archiepiſcopi; vel eorum, qui religioſis domibus præſunt, non procedant. Nam iurare tam œconomos, quàm chartularios oportet, nullam ineſſe contractui circumſcriptionem. Quòd ſi nulli ſint chartularij, contractus, ab iis, qui religioſis domibus præſunt, ſacris ſanctis euangeliis propoſitis fiat: hoc ipſo inſtrumentis, quæ ſuper eo conficiuntur, inſcribendo.

Nullus actor, aut adminiſtrator rerum, quæ ad venerabiles domos pertinent, nec eorum cognatus, aut propinquus, emphyteuſes vel hypothecas earumdem venerabilium domorum accipiat per ſeipſum, aut per ſubiectam perſonam. Nam alioqui tam ipſius accipientis, quàm œconomorum

& chartulariorum facultates, ipſæ domus venerabiles ſibi vindicant.

In rebus immobilibus ſitarum in prouinciis eccleſiarum, ac venerabilium piarúmque domuum, & conſtitutorum tam in vrbe Conſtantinopolitana, quàm vbique monaſteriorum, locum habet emphyteuſis perpetua: ſic tamen, vt obtineant in ea cuncta ſuperiùs dicta de emphyteutibus, quæ ab eccleſiis vrbis Imperatoriæ conceduntur. Lege caput ſecundum huius conſtitutionis.

Si qua dictarum eccleſiarum, aut venerabilium domorum pecuniis indiget ad ſolutionem tributorum fiſcalium, aut expeditionem æris alieni; neque res mobiles habet, ex quibus diſſolui debitum poſſit: res immobilis in ſpeciale pignus creditori detur, vt eidem ex ea tam ſortis, quàm vſurarum nomine, ad quartam vſque centeſimæ partem, ſatisfiat. Quod ſi pignus eiuſmodi non ſufficit ad diſſoluendum æs alienum, apud geſta monumentorum, quæ ſine impenſa conficientur apud competentes Patriarchas, & Metropolitanos, & Epiſcopos iuſiurandum præſtent venerabilium domorum adminiſtratores, quòd non ſit alius modus æris alieni diſſoluendi; & quantitatem eorum, quæ debentur, patefaciant: atque ita procedatur ad venditionem immobilis rei, proſcriptionibus ad viginti dies expoſitis, quæ cohortentur emere volentes; vt qui plus ſoluit, ceteris ſit potior. Quibus ita ſuccedentibus, venditio fiat; & emptor pretium creditori numeret, atque hoc expreſſè, iureiurando interueniente, ſyngraphæ emptionis inſcribitur; quódque nihil ad detrimentum vel circumſcriptionem venerabilis domus factum ſit. Quòd ſi nullus emptor inuentus fuerit, prædictâ proſcriptione factâ: pro ſoluto rem pleno iure dominij creditor accipiat, decimâ parte accuratæ rei æſtimationis adiiciendâ. Verùm ſiue diſtractio rei fiat, ſiue creditor pro ſoluto rem accipiat, adminiſtratores venerabilis domus, & eorum pars maior, qui cultui ſacro in ea deſeruiunt, adſenſum contractui præbeant Et quod alienatur, non ex creditoris electione detur; ſed habitâ ratione prædiorum fertilitatis, & ſterilitatis.

κὴ χαρτουλαρείων τῆς οὐσίας οἱ σεπτοὶ ἐκδικοῦσιν οἶκοι.

Ἐπὶ τοῖς ἀκινήτοις πράγμασι τῶν ἐνδόξων ἀφωσιωμένων ἐκκλησιῶν, κὴ σεπτῶν διοικούντων οἴκων, ἔν τε τῇ τῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἔν τε πάσῃ τῇ χοδὶ ἱδρυμένων μοναστηρίων, τοιαύτη διαιρεχὴς ἐμφύτευσις, κρατούντων ἐπ' αὐτῇ πάντων τῶν ἱερωμένων ὅπερ ταῖς ἐμφυτεύσεσι ταῖς ἐν τῇ ἐκκλησιῶν τῆς βασιλευούσης πόλεως ἐκδιδομέναις. αἰάγνωθι κεφάλαιον β'. τῆσδε τῆς διατάξεως.

Εαὶ μία τῶν ἱερωμένων ἐκκλησιῶν, ἢ σεπτῶν οἴκων δεῖται χρημάτων εἰς καταβολὴν δημοσίων, ἢ λύειν τοκους, κὴ μὴ ἔχῃ κινητὰ τοιαῦτα, ἀφ' ὧν δυνατὸν λυθῆναι τὸ ὄφλημα, δίδοται ἀκίνητον τοιοῦτον εἰς ἐνεχυρασμὸν τῷ δανείσῃ, ἵνα ἐξ αὐτοῦ τὸ χρέος, ἔν τοις ἀπὸ τετάρτου ἑκατοστῆς πληρωθῇ τόκοις. Εἰ δ' πρόσοδον ἐνέχοι μὴ ὅσην ἱκανὸν ὑπάρχειν τὸ χρέος, τρισσῶς ἀζημίως συνισταμένης τῆδε τοῖς τοιούτοις παρεμφάσεις τε, κὴ μὴ ξυμβολίσεις, κὴ ὑπισχνήσεις, ὁμωνύμως οἱ τῶν διαφόρων οἴκων διοικηταὶ, ὡς οὐκ ἔστιν ἕτερος τρόπος ἀφανίσαι τὸ χρέος· κὴ φανερούσθωσαν τὴν ποσότητα τῶν ὀφλημάτων, κὴ οὕτως τοιοῦσθαι τὴν πρᾶσιν ἀκινήτου πράγματος, δημοσίων τοιγραμμάτων ὑπὲρ κ'. ἡμέρας τοιπτημένων, κὴ τοιτετραπόντων τοὺς ἀγοράζειν βουλομένους, ἵνα ὁ πλέον πρέχων τοιτιμηθῇ. τούτων δ' προϊόντων, γενέσθω ἡ πρᾶσις, κὴ τὸ τίμημα ὁ ἀγοραστὴς καταβαλέτω τῷ δανείσῃ, κὴ τῷ τὸ ῥητῶς εἰσγράφου μὲν ἤρκου ἐν τῇ ὠνεακῇ συγγραφῇ, κὴ ὡς σόδὲν τοιεῖς βλάβοι ἡ ἀπιγραφὴ γένοιτο τῷ ὠναγοῦς οἴκου. Εἰ δὲ μὴ εὑρεθῇ ὁ ἀγοραστὴς μηδ' τὸ ἱερωμένου πρόσωπον, ὁ δανείσας pro ſoluto τὸ πρᾶγμα λαμβανέτω τελείαν δεκατεσσαρακοστὴν μέρος προσθήκης τῇ ἀκριβεῖ τοῦ πράγματος ἀφαιρέσει. Εἴτε δ' πρᾶσις γένηται, Εἴτε ὁ δανείσας pro ſoluto τὸ πρᾶγμα λαμβάνῃ, οἱ διοικηταὶ τοῦ ὠναγοῦς οἴκου, κὴ τὸ πλέον μέρος τῶν ἐν αὐτῷ λειτουργούντων, συναινεσάτωσαν τοῖς γινομένοις. τὸ δ' ὑπισχνούμενον, μηκετ' ὑπολογίζου τῷ δανείσαντι διδόσθω, ἀλλὰ τοιεῖς ἀναλογίαν τοῦ εὐπόρου κὴ ἀπόρου κτήσεως.

Τοῖς δεδωφσμένοις ἢ ὕστερον δωφξομένοις μὴ δήμως ἡ ἐκκλησία ἢ εὐαγὴς οἶκος καταλογιζέσθω τὰ χρήματα, εἰ μὴ πρότερον δηλώσουσις χρείας τ ἐκκλησιῶν ἢ τῶν σεπτῶν οἴκων προχωρησάντων. δηλοῖ ὁ δωφσὴς περὶ τ τοιούτων ἀποδείξεων καὶ τ συναλλαξάντων καὶ κληρονόμων αὐτῶν τὰς προσφόρους κινείτω ἀγωγὰς, μὴ ἔχων ἄδειαν καὶ τ εὐαγῶν οἴκων χορῆν.

Eis, qui mutuati ſunt, aut deinceps mutuo ſument, non aliter eccleſia, vel religioſa domus acceptas ferat pecunias: niſi priùs probatum fuerit, eas ad eccleſiarum aut venerabilium domorum vſus expenſas. Creditor autem, ante probationes haſce, competentes inſtituat actiones aduerſus eos, qui contraxerunt, & aduerſus eorumdem heredes: at contra venerabiles domos vt agat, licitum ei non eſto.

Γοιεῖτωσαν ἀζημίως πρὸς ἀλλήλους συναλλαγὰς εὐαγεῖς οἶκοι μὴ σεσαφέστερος τὸ πλείονος μέρους τ ὑπ * αὐτῶ λειτουργούντων.

Religioſæ domus inter ſe permutationes faciant, cum maioris partis illorum, qui cultui ſacro in eis deſeruiunt, conſenſu.

* In MS. Inſt. αὐτοῖς

Τὰ ὑπὸ βασιλέως εἰς εὐαγῆ πρεσελθόντα τόπον, ἢ πρεσελθησόμενα, μὴ πιπρασκέσθω, ἢ ὑποτιθέσθω, ἢ συναλλαττέσθω, ἢ ἄλλως ἐκποιείσθω, μηδὲ εἰ πρὸς ἀλλήλους εὐαγεῖς οἶκοι τοιοῦτό τι πράξωσιν, ἐρρώσθω.

Quæ ad aliquem religioſum locum ab Imperatore peruenerunt, aut peruentura ſunt, non diſtrahuntor, aut obligantor, aut permutantor, aut alio modo quopiam alienantor. Nec ſi talo quid inter ſe religioſæ domus ipſæ fecerint, ratum eſto.

Εαὶ * ὲν μοναστηρίῳ εἰς ἰδιωτικὸν κατάστασιν ἐκποιηθῇ, τῷ ἀρχαίῳ σχήματι δίδε τ ἐκκλησίας ἀποδιδόσθω.

* Ita. ἐν μοναστηρίου

Si alienatum fuerit monaſterium ad ſtatum priuatum, per eccleſiam formæ priſtinæ reſtituitor.

Τὰς ὠφελείας ἢ ὑποβλαβείας κτήσεις τ εὐαγῶν οἴκων προκειμένων ὑπομνημάτων, ἐκποιείτωσαν οἱ τούτων διοικηταὶ, μόνης ἐξηρημένης τ ἁγίας ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Inutilia damnoſáque prædia religioſarum domuum, ſub geſtis monumentorum adminiſtratores earum alienanto: Sancta Conſtantinopolitana eccleſia dumtaxat excepta.

Οἱ οἰκονόμοι, καὶ οἱ διοικηταὶ, καὶ οἱ χαρτουλάριοι τ σεπτῶν οἴκων, καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ ἀγχιστεῖς, καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἀγοράζοντες ἢ μεταχειρίζομενοι πράγματα τ αὐτῶν εὐαγῶν οἴκων ἀκίνητα, δι' ἑαυτῶν ἢ διὰ προσώπων, ταῖς ἐμπεσοῦσι ῥηθείσαις περὶ αὐτῶν ὑποβάλλονται ποιναῖς.

Oeconomi, & adminiſtratores, & chartularij venerabilium domorum, & eorum cognati, & adfines, qui quocumque modo emunt aut tractant rem immobilem earumdem venerabilium domorum, vel per ſeipſos, vel per ſubiectas perſonas; pœnis ſubiiciuntur, quæ ſuperiùs de ipſis expoſitæ ſunt.

Ο μισθωτὴς καὶ ὁ ἐμφυτευτὴς τ εὐαγῶν οἴκων, ὅτι διετίαν ἀγνωμονῶν ὁ ἐτήσιον πάκτον, ἢ καὶ χεῖρον ποιῶν τὸ πρᾶγμα, ἐκβαλλέσθω τ ἐμφυτεύσεως· μὴ δυνάμενος περὶ ἐμπονημάτων κινῆν, ἢ ἀπαιτείσθω τ ἐμφυτευτικὸν κανόνα, καὶ τὸ διαφέρον, εἰ τοῦτο νομισθῇ συμφέρον τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ.

Emphyteuta conductórque rei pertinentis ad religioſas domos, ſi per biennium contumax ſit in annui † pacti præſtatione, vel rem ipſam deteriorem reddat, ab emphyteuſi remouetor; nec poteſtatem habeat agendi emponematum nomine: vel ab eo canon emphyteuticus exigitor, * cum eo, quod intereſt; ſiquidem hoc conducere venerabili loco viſum fuerit.

† πάκτον pro canone.

* Hoc in ipſa nouella non eſt poſitum.

Η ἐκκλησία Ιεροσολύμων, οὗ ἔχει ἐν τῇ αὐτῇ πόλει πιπρασκέτω οἰκους, εἰς ἃ. ἔτη τῷ διδομένῳ ἐτησίου φορολογίου.

Eccleſia Hieroſolymitana quas habet in ipſa ciuitate domos, pretio vendat æquante penſiones annuas, quæ annis quinquaginta ex eis colliguntur.

Η ἐκκλησία Οδύσσου, καὶ Τομέως δύναται ἀκίνητα πράγματα ἐπὶ ἀπαρρύσῃ αἰχμαλώτων ἐκποιεῖν· πλὴν εἰ μὴ ἰδικῶς ἀπηγορεύθη αὐτοῖς ἡ ἐκποίησις.

Eccleſia Odeſſi, & Tomenſis, res immobiles ad redemptionem captiuorum alienare poſſunt: niſi ſi ſpecialiter interdicta ſit eis alienatio.

Αἱ πρεσελθοῦσαι εἰς εὐαγῆ οἴκους

Poſſeſſiones ſteriles, quæ ad religio-

ſas domos peruenerunt, ſic reſtituuntor iis, qui eas dederunt ; vt etiam ab iiſdem venerabilium domorum indemnitati conſulatur : ac præterea ſi quod aurum fortè datum eis fuerit , iis non reſtituatur , qui dedere.

Venerabilis domus ad comparandum poſſeſſionem ſterilem , vel fertilem, ne cogitor.

† Hoc quoque colligitur, in nonnulla diſertè non poſitum.

† Nota ex ipſa diſtinctione , quòd omnes alij cogantur.

Qui rem eccleſiaſticam vtendi fruendi cauſâ vult accipere , deciſionem ſuperiùs de hoc expoſitam capitulo quarto, ſequatur.

Religioſa cimelia dumtaxat ad captiuorum redemptionem alienantor. Quòd ſi eis abundent eccleſiæ , vel non conflata alteri religioſæ domui , vel conflata cuilibet venduntor, pretio ad expeditionem æris alieni conuertendo.

Qui præter indicata contrahit , religioſæ domui rem ipſam cum fructibus intermedij temporis reſtituat : pretio , quod ſolutum eſt , & eo , quod remunerationis , aut permutationis , aut alterius cuiuſcumque cauſæ nomine datum fuerit , omnino non reſtituendo.

Qui præter legem hanc contraxerit emphyteuſim , rem ipſam reſtituat, emphyteutici canonis præſtatione nihilominus perpetuò grauatus.

Qui titulo donationis acceperit , duplum eius , quod accepit , reddat ; vnà cum medij temporis fructibus.

Creditor ipſam rem obligatam , vnà cum credito , amittit.

Qui præter legem inſtrumentum compoſuerit , exſilio perpetuo damnatur.

Quæ deinceps tentata fuerint , præſens conſtitutio ſimiliter reſcindit : in antehac facta curioſè non inquirens.

Dat eid. Iuniis , Imperij Iuſtiniani anno XVIII. poſt conſulatum Baſilij, III.

III. De titulis eccleſiaſticis.

Nouella CXXXI.

Idem Imp. ..... De canonibus eccleſiaſticis. & cetera.

DEFINITIONES à quatuor Conciliis, Nicæno, Conſtantinopolitano, Epheſino, & Chalcedo-

ἀπορρήτου κτήσεως, ἀναδιδόσθωσαν τοῖς δεδωκόσιν αὐτάς. τῆς ἀζημίου περὶ αὐτῶν τοῖς τούτοις γινομένου τοῖς εὐαγέσιν οἴκοις, πρὸς τὸ δ' δοθὲν αὐτοῖς εἰς εἰκὸς ὑπὲρ τούτου χρήσιμον, μὴ ἀναδιδομένων τοῖς δεδωκόσιν.

Μὴ ἀναγκαζέσθω σεπτὸς οἶκος ἄπορον ἢ εὔπορον ἀπόρως κτῆσιν.

Σημείωσαι δὲ καὶ τὴν διαφοράν, ὅτι οἱ * ἄπτωτες ἀναγκάζονται. * In Inſt. MS. ἅπαντες

Ὁ βουλόμενος εἰς χρῆσιν λαβεῖν ἱερατικὸν ἀκίνητον πρᾶγμα, τῇ προφερομένῃ περὶ τούτου κεφαλαίῳ δ'. ἐπόμενος διαιρέσει.

Τὰ σεπτὰ κειμήλια ὅτι μόνη ἀναῤῥύσεως αἰχμαλώτων ἀποτίθεσθωσαν. εἰ δέ τι ὑπὸ αὐτῶν ἀφιερεύθη, ἢ ἀχρήστου ἑτέρῳ σεπτῷ οἴκῳ, ἢ χρησιμεύοντος, τῷ βουλομένῳ πιπρασκέσθω, τὴν ὑμῶν προαιρέσεως εἰς εὐλύτωσιν χρεῶν.

Ὁ δὲ τὰ εἰρημένα συναλλάττων, ἀναδιδότω τῷ σεπτῷ οἴκῳ τὸ πρᾶγμα μετὰ τῶν καρπῶν τοῦ μέσου χρόνου, τοῦ δόντος ὑμήματος, ἢ ἀντιδώρου, καὶ τοῦ εἰς ἀγαλμὰ, ἢ ὑπὲρ ἄλλης αἰτίας δοθέντος, μὴ ἀναδιδομένου πάντελῶς.

Ὁ δὲ τὸν νόμον ἐμφυτευσάμενος δοθήτω τὸ πρᾶγμα, τῷ ἐμφυτευτικῷ μόνων διανυκτῶν βεβαρημένος χρόνῳ.

Ὁ κτησάμενος λαβὼν, διπλάσιον τὸ λαφθὲν ἀποδώσει μετὰ τῶν τοῦ μέσου καρπῶν.

Ὁ δωρεὰν ἐπιπλέον τῆς ὑποθήκης τοῦ χρέους.

Ὁ συνθέμενος παρὰ τὸν νόμον συμβόλαιον, διανυκτῶν ἐξοχλείσθω.

Τὰς δὲ τοιούτοις ὁμοίως ἀναιρεῖ ἡ διάταξις, ἃ παρόντα τὰ περὶ αὐτῆς μὴ ἀποτερμαζόμενα φάσκα.

Ἐγράφη εἰδοῖς Ἰουνίαις, βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ ιη'. μετὰ τὴν ὑπατείαν βασιλ. τοῦ γ'.

γ'. Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πτλων.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων.

Οἱ ὑπὸ τῶν τεσσάρων συνόδων, τῶν ἐν Νικαίᾳ & Κωνσταντινουπόλει, ἐν Ἐφέσῳ, καὶ ἐν

Χαλκηδόνι πήξητε ὅρον, νόμων τάξιν ἐχέτωσαν, καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν, ὡς αἱ θεόπνευστοι γραφαί.

Πρῶτος ἱερωσύνης θρόνος, ὁ Ρώμης. δεύτερος ὁ Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς τὸν τόπον ἐπέχει ἐν ταῖς ὑπ' αὐτὸν ἐπαρχίαις τῆς ἀποστολικοῦ θρόνου Ρώμης, χειροτονῶν τοὺς ὁπὸ-

* *Deeſt in* σκόπους πόλεων Δακίας * [μεδιτερρανέας, καὶ *MS. Fab.* Δακίας] Ριπησίας, Περβόλεως, καὶ Δαρδανίας, καὶ Μυσίας τῆς δευτέρας, καὶ Πανονίας.

Φυλαττέσθω δὲ θρόνῳ Ἀφρικῆς ὃ ἀρχιερατικὸν δίκαιον, καὶ ὃ δοθὲν αὐτῇ προνόμιον.

Οσοι τὴν ὑποκόπτων μητροπολιτικὸν ἔχουσι δίκαιον, ἀπολαυέτωσαν αὐτοῦ διηνεκῶς.

Φυλαττέσθωσαν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ σεπτοῖς οἴκοις τὰ οἰκεῖα προνόμια, καὶ τὰ διαφόρως αὐτοῖς ὑπὸ βασιλέων φιλοτιμηθέντα.

Πᾶσης ῥυπαρᾶς λειτουργίας, ἐκτραορδιναρίας διαγραφῆς, καὶ λευκοπράτων βαρῶν ἔστωσαν ἀτελεῖς αἱ ἐκκλησίαι, μόναις ὑποκειμέναις ὁδοῤῥωσίαις καὶ γεφυροποιίαις.

Ἀντὶ πάσης χρονίας παραγραφῆς, μόνη τῶν μ'. ἐνιαυτῶν ἀντικείσθω παραγραφὴ τοῖς θείοις οἴκοις.

Ὁ βουλόμενος κτίζειν σεπτὸν οἶκον, ἢ τὸν σαθρωθέντα ἐποικοδομεῖν, ἑαυτὸν καὶ τὸν ἴδιον κληρονόμον ὑποβαλλέτω τῇ πληρώσει τοῦ ἔργου, πρότερον πεπρυμένου τοῦ θυμίου φανερὸν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, ἐν τῷ μέλλοντι κτίζεσθαι οἴκῳ.

Ὁ ἐν ἰδίῳ οἴκῳ ἢ προαυλίῳ ἢ κτήματι παραστασιάζειν ποιῶν, ἐκπιπτέτω τοῦτου διακατείας, καὶ ὁ τοπίου ἐκκλησίας τοῦτο λαμβανούσης. εἰ δὲ ἕτερος, ἢ ἐκλήπτωρ, ἢ ἐμφυτευτὴς, ἢ μισθωτὴς παραστήσῃ, καὶ διακάτου μὴ γινώσκοντος, ἐκβαλλέσθω τῆς ἐπαρχίας, καὶ αὐτὸ πραγμάτων τῇ ἐκκλησίᾳ προσκυρούντων.

Τὸ καλούμενον λεγάτον Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, ἡ ἐκκλησία ἐκδικείτω τὸν τόπων, ἐν οἷς ὁ βιώτης τὸν οἶκον ἔχων. καὶ δίχα τῶν ἁγίων ὀνόματι καλυσθὲν λεγάτον, πολλῶν ὄντων διαγῶν οἴκων τῆς αὐτῆς προσηγορίας, τῷ πενεστέρῳ δίδοσθω τὸ λεγάτον. εἰ δὲ μηδεὶς ἔστιν διαγὴς οἶκος τῆς αὐτῆς προσηγορίας ἐν ὅλῃ τῇ πόλει, ἢ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς, ἢ τῇ ἐπαρχίᾳ, ἡ ἐκκλησία τοῦ τόπου ἐκδικεῖ τὸ λεγάτον· τῷ αὐτῷ καὶ ὅτι κληρονομίας καὶ φίσκου κρατεῖ.

nensi constitutæ, legum vicem obtinento: earúmque dogmata tamquam inspiratæ diuinitus scripturæ coluntor.

Prima sacerdotij sedes, est Romana; secunda Constantinopolitana.

Archiepiscopus primæ Iustinianæ vicem obtinet in subiectis sibi prouinciis, Apostolicæ sedis Romanæ; & ordinat Episcopos ciuitatum Daciæ mediterraneæ, & Daciæ Ripensis: Præualis, Dardaniæ, Mysiæ superioris, & Pannoniæ.

Seruator Africanæ sedi ius Pontificatus, & datum ei priuilegium.

Quotquot Episcopi Metropoliticum ius habent, eodem perpetuò fruuntur.

Ecclesiis, & religiosis domibus, tam priuilegia sua, quàm quæ ipsis variè concessa sunt Imperatorum liberalitate, seruantor.

Ecclesiæ ab omni munere sordido, & extraordinario, & ab exactione, atque onere lucratiuorum, immunes sunto: dumtaxat itinerum pontiúmque structuris obnoxiæ.

Cuiusuis præscriptionis longi temporis loco, sola quadraginta annorum exceptio religiosis domibus opponatur.

Qui venerabilem domum ædificare vult, aut vetustate labascentem instaurare: tam seipsum, quàm heredem suum ad operis perfectionem obligat; venerabili cruce priùs ab Episcopo in domo defigendâ, quæ debet exstrui.

Qui sua in domo, vel suburbano, vel fundo, conuenticula secreta peragit; proprietatem eius amittit, ecclesiâ loci rem accipiente. Si verò tutor, aut exceptor, aut emphyteuta, conductorve, coëgerit huiusmodi conuenticula domino ignorante, prouinciâ expellitor, & ecclesiæ facultates eius addicuntor.

Legatum Christo Deo nostro relictum, ipsorum locorum ecclesia sibi vindicet, quibus in locis domicilium defunctus habuit. Sin alicui sanctorum nominatim legatum relictum fuerit, quum multæ sint religiosæ domus eius appellationis, pauperiori detur legatum. Si autem nulla sit domus sacra eiusdem appellationis in tota ciuitate, vel eius territorio, vel in prouincia: locorum illorum ecclesia legatum sibi vindicat: idem in hereditate obtinet. * Est etiam fisco potior ecclesia.

* *Hoc in ipsa nouella non exprimitur.*

Hæres iuſſus ædificare, ſiquidem domum oratoriam; opus hoc intra quinquennium abſoluat; ſin vel noſocomium, vel aliam conſimilem domum exſtruere iuſſus, ædificium intra ſpatium anni non abſoluerit; interea temporis emere cogitur, aut conducere domum: atque ita, quod ei piè mandatum eſt, ad finem perducere. Ceterum eos, qui curare domos eaſdem religioſas, iuxta voluntatem teſtatoris debent, heres eligat; poteſtatem habente locorum illorum Epiſcopo, adminiſtrationem eorum inſpiciendi; ac ſiquidem non idoneos repererit, alios eorum loco ſubſtituendi.

Quæ pauperibus diſtribuenda, vel ad redimendos captiuos relicta ſunt; iuxta teſtatoris voluntatem adminiſtrantor. Vbi verò teſtator non apertè præcepit, quales pauperes alere de teſtamento relictis velit: cum omni diſcretione, quæ mandata ſunt, implentor. Sin is, qui iuſſus eſt facere, ſemel & bis per publicas perſonas admonitus ab Epiſcopo, differat effectum dare, quod iuſſus eſt: ipſe quidem lucrum omne, quod ad eum à teſtatore peruenerit, amittit: eorum verò locorum Epiſcopus, prædictum lucrum aliis cum rebus accipiens, voluntatem eius implebit: habente poteſtatem Metropolitano, & alio quouis, eiuſmodi quæſtionem Epiſcopo mouendi: vt omnino piè decretis à defuncto ſatisfiat.

Quæ religioſis domibus, aut eccleſiis, aut collegiis, relicta ſunt legata; ſex intra menſes à publicatione tabularum teſtamenti ſoluuntor. Id ſi factum non fuerit, is qui grauatus eſt iis præſtandis, etiam præterea fructus, & vſuras eorum, cum acceſſionibus, ſoluet.

Quod relictum eſt religioſis domibus, aut collegiis, legatum annuum; nullo modo alienator: extraquam ſi loca perſonæque grauatæ longo diſtent interuallo. Tunc enim poſſunt venerabiles domus eiuſmodi legata permutare vicinis in locis, cum acceſſione quartæ partis relictæ annuæ quantitatis,: aut eamdem rem legatam vendere pro annuo pretio, quod annis xxxv. numeratur.

Epiſcopi & adminiſtratores venerabilium domorum & collegiorum,

Ο κληρονόμος προσταχθὶς οἰκοδομῆσαι, ἐὰν μὲν δύκτήριον οἴκῳ, εἴσω πενταετίας πληρούτω τὸ ἔργον. εἰ δὲ νοσοκομεῖον, ἢ ἄλλο τοιοῦτον πλησίον, μὴ εἴσω ἐνιαυτοῦ τελειώσῃ τὴν οἰκοδομιὰν, ἀναγκάζεται ἐν τῷ μεταξὺ οἶκον ἀγοράσαι ἢ μισθώσασθαι, ἐν ᾧ διοικῶς προστάξει καρπὸν δοῦναι. τοὺς δὲ ὀφείλοντας προσοφὴν τῶν αὐτῶν διαγῶν οἴκων, καὶ τὴν τῶν τόπων ἐπιμέλειαν ἐπιτρεπέσθω ὁ κληρονόμος, ἄλλας ἔχοντος τοῦ ἐπισκόπου τῶν τόπων ἐπιμέλειαν τῶν αὐτῶν διοίκησιν, καὶ ἐὰν * ἐπιτηδείους μὲν, ἄλλους ἀντικαθιστᾷ. * ſic. μὴ

Τὰ εἰς διάδοσιν πενήτων, ἢ ἀπαλλάγησιν αἰχμαλώτων καταλειφθέντα, καὶ ὑπὸ τοῦ διαθεμένου διοικείσθωσαν βουλῇ. ἐν ᾧ δὲ ὁ * [τε- * Deeſt in σάτωρ] μὴ ῥητῶς ἐπέσκηψε ποίοις πένησι MS. Fab. βούλεται τὰ καταλειφθέντα μεταδοθῆναι, μετὰ πάσης διακρίσεως πληρούτω τὰ διατεταγμένα. εἰ δὲ κελεύσεις ταῦτα διαπραξαι, ἅπαξ καὶ δὶς ὑπομνησθεὶς παρὰ τοῦ ἐπισκόπου διὰ δημοσίων προσώπων, ὑπερθήσεται τὸ προσταχθὲν εἰς ἔργον ἀγαγεῖν· αὐτὸς μὲν πάντως κέρδους ἀπελθόντος εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς περιστάσεως. ὁ δὲ τῶν τόπων ἐπίσκοπος τὸ εἰρημένον κέρδος μετὰ καὶ τῶν ἄλλων λαμβάνων πραγμάτων, τὴν ἐκείνου πληρούσῃ βουλήν· ἄλλας ἔχοντος τῆς μητροπόλεως, καὶ πάντως ἑτέρου, τὴν τοιαύτην ἐπαγαγεῖν τοῦ ἐπισκόπου ζήτησιν, ἐφ' ᾧ πάντως πληρωθεῖσαι τὰ διοικῶς δόξαντα τῷ τελευτήσαντι εἰς ἔργον ἀχθῶσι.

Τὰ διαγείοις οἴκοις, ἢ ἐκκλησίαις, ἢ συνήμασι καταλειφθέντα λαγάτα εἴσω μηνῶν ἓξ ἐμφανείας τῆς διαθήκης καταβαλλέσθω. εἰ δὲ μήγε, ὁ τούτοις βεβαρημένος καρποὺς καὶ τόκους αὐτῶν καὶ ἐπαυξήματα προσοφείσει.

Τὸ καταλειφθὲν διαγείοις οἴκοις ἢ συνήμασιν ἀνάλιον λαγάτον μηδενὶ * προσώπῳ ἐπ- * In MS. ποιείσθω· πλὴν εἰ μὴ οἱ τόποι καὶ τὰ βεβα- Inſt. ὃ πρ. ρημένα πρόσωπα μακρὰν διεστήκασι. τότε γὰρ δύνανται οἱ σεπτοὶ οἶκοι ἀπαλλάττειν τὰ τοιαῦτα λαγάτα εἰς πλησιάζοντας τόπους, μετὰ προσθήκης τοῦ δ'. μέρους τῆς καταλειφθείσης ἐτησίας ποσότητος, ἢ εἰσέπι τῆς ἐτησίας καταβολῆς ἐκποιεῖν τὸ προῦπαρχον λαγάτον.

Οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ διοικηταὶ τῶν διαγῶν οἴκων τε, καὶ συνημάτων, τὰ

πρὸ τῶν διοικήσεων ἢ τῆς ἐπισκοπῆς κτηθέντα, καὶ ὅσα ἐν ταῖς διοικήσεσι καὶ ἐπισκοπαῖς ὄντες ἐκ τελευτῆς διεδέξαντο, τῷ μέχρι* βαθμοῦ συγγενῶν, οἷς βούλονται παρεχέτωσαν. Τὰ δὲ χωρὶς τούτων κτηθέντα, εἴτε ἐκ διαδοχῆς συγγενῶν, ἢ καθ' ἕτερον τρόπον, αἱ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίαι διαδεχέσθωσαν. δύνανται δὲ εἰς αἰχμαλώτων λύτρωσιν, καὶ πτωχῶν τροφάς, καὶ εἰς ἄλλας θείσεβεῖς αἰτίας ταῦτα δαπανᾶν, τούτων κεκτημένων καὶ ὑπὸ νοσοκόμων, καὶ ὀρφανοτρόφων, καὶ λοιπῶν διοικητῶν καὶ διαγῶν οἴκων.

* Ie. δ'.

Τὰς τῶν ἀδιαδόχων καὶ ἀδιαθέτων ἐπισκόπων ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν ἱερωμένων περιουσίας αἱ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίαι κληρονομείτωσαν.

Μηδεὶς διαγὴς οἶκος ἐκδιδότω αἱρετικῷ ἀκίνητον κτῆσιν, τὰς διωρισμένας τῷ νόμῳ ποινὰς μὴ τῷ ἐμβάλλοντι ὑποτιθέμενος. λέγω δέ, ὅτι ὁ μὲν αἱρετικὸς εἴτι δέδωκεν ἀπόλλυσιν. ὁ δὲ ἐκδούς, πάσης ἀποκινῆται διοικήσεως, καὶ εἰς μοναστήριον ἐμβάλλεται, καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἁγίας κοινωνίας χωρίζεται. τὸ δὲ πρᾶγμα τῷ διαγεῖ οἴκῳ ἀποκαθίσαται.

Τὸ ἐκποιηθὲν ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου χωρίον Ἰουδαίῳ, ἢ Σαμαρείτῃ, ἢ Μοντανιστῇ, ἢ ἄλλῳ αἱρετικῷ, * ἐκδιδότω εἰς * [ἰδίαν] δεσποτείαν ἢ ἐν αὐτῷ διαχειμένη ὀρθόδοξος ἐκκλησία.

* Ie. ἐκδικείτω
* Deest in MS. Fab.

Τοὺς κατασκευασθέντας ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν ναοὺς, καὶ τὰς ὑπὸ Ἰουδαίων οἰκοδομηθείσας συναγωγὰς καινὰς, αἱ ἐντόπιοι ἐκκλησίαι διεκδικείτωσαν.

Ὁ δὲ εἰδὼς ἐκδοὺς αἱρετικῷ ἰδίαν κτῆσιν, ἐκπεσέτω τῆς κατασκευῆς, ἡ ἐκκλησίας ταύτης διεκδικούσης, καὶ τοῦ αἱρετικοῦ ἐκβαλλομένου τῆς κτήσεως, καὶ δημεύσει καθυποβαλλομένου. εἰ δὲ ἀγνοῶν τοῦτο ἐποίησεν, ἀζήμιος ἔστω.

Οἱ ὀρφανοτρόφοι ἐπὶ τοῖς ὀρφανικοῖς πράγμασι τάξιν ὑπὲρ τρόπων καὶ χειρογράφων ἐχέτωσαν, μὴ ἀπαιτούμενοι ἐγγύας ἢ λογισμοῖς ὑποκείμενοι. ἐμβατικὸν δὲ τῶν ὀρφανικῶν ποιείτωσαν πραγμάτων, καὶ τὰς ἁρμοζούσας ἐκείνοις συναγωγὰς γυμνασέτωσαν καὶ τῶν ὑπαλλήλων.

Τὸ ὀρφανοτρόφιον Κωνσταντινουπ. καὶ ὁ ξενὼν τῆς

ante administrationes, aut episcopatum adquisita, cum iis, quæ durantibus administrationibus & episcopatu, ex cognatorum vltimis voluntatibus ad quartum vsque gradum acceperunt; concedant iis, quibus volunt. Quæ verò extra hæc adquisita fuerint, siue ex cognatorum successione, vel alio aliquo modo: in iis ipsorum ecclesiæ succedent. Possunt autem hæc in redemptionem captiuorum, & alimenta pauperum, aliásque pias causas expendere: iisdem locum habentibus etiam in nosocomis, & orphanotrophis, & aliis religiosarum domuum administratoribus.

Qui non habent heredes, aut absque condito testamento decedunt Episcopi, & clerici, & reliqui sacerdotes; in eorum facultatibus ipsorum ecclesiæ succedant.

Nulla religiosa domus hæretico possessionem immobilem locet, atque in hoc statutas à lege pœnas, vnà cum conductore metuat. Hoc dicere vult constitutio, hæreticum, si quid dederit, amittere; locantem verò, ab omni administratione remoueri, & in monasterium mitti, & ad anni spatium à sacrosancta communione segregari; rem ipsam denique domui religiosæ restitui.

Alienatum ab orthodoxo fundum Iudæo, vel Samaritæ, vel Montanistæ, vel alteri hæretico, vindicet in proprietatem suam orthodoxa ecclesia, quæ in illo fundo sita est.

Templa ab hæreticis exstructa, nouásque synagogas à Iudæis ædificatas, ipsorum locorum ecclesiæ sibi vindicent.

Qui sciens hæretico prædium suum locauerit, reditus amittat; vindicante hos ecclesiâ, & hæretico ex ipso prædio pellendo, ac bonorum publicationi subiiciendo. Sin fecit ignorans, indemnis esto.

In rebus pupillaribus orphanotrophi tutorum curatorúmque vicem gerunto, nullis fideiussionibus aut rationibus ab eis exigendis. Inuentarium verò rerum pupillarium faciant, & competentes ipsis actiones exerceant aduersus eos, qui pupillis obligati sunt.

Orphanotrophium Constantinopolitanum, vnà cum xenone Sampso-

nis, & omnes xenones, religioſæque domus, eis ſubiectæ, priuilegiis eccleſiæ Conſtantinopolitanæ maioris vtuntor fruuntor.

Dat. a. d. XVIII. Kal. April. Imperij Iuſtiniani anno XVIII. conſulatu Baſilij, IV.

IV. Vt eccleſia Romana centum annorum præſcriptionem habeat.

Nouella XI. *Idem Imp. Ioanni Epiſcopo Romano. Vt legum originem. & cetera.*

HÆc conſtitutio localis eſt, nihil ampliùs ſtatuens quàm quod inſcriptione continetur.

Dat. menſe Maio, Beliſario cos.

V. Conſtitutio, quæ centum annorum præſcriptionem abrogat in ædibus oratoriis.

Nouella CXI. *Idem Imp. Eliæ P. P. Illyrici. Quod medicamenta. & cetera.*

ABROGANS hæc conſtitutio priuilegium eccleſiarum & religioſarum domuum, quod annorum centum præſcriptionem eis opponi vult: hortatur, vt eius loco ſuccedat annorum quadraginta exceptio, quâ ſolâ tam eccleſiarum, quàm religioſarum domuum actiones elidantur.

Nota, quòd etiam ſtatuta de iis, quæ ciuitatibus debentur, & quæ ad redemptionem captiuorum relicta ſunt, (quibus ſimiliter hoc centum annorum præſcriptionis priuilegium dedit conſtitutio relata in libro primo Codicis, ſub titulo ſecundo, quæ numero eſt vigeſima tertia) præſens conſtitutio non prorſus aboleuerit.

L. vt inter. C. de ſa. ecc. eccleſ.

Dat. Kal. Iun. Imperij Iuſtiniani anno XV. Baſilio cos.

VI. De eccleſiis conſtitutis in Africa.

Nouella XXXVII. *Idem Imp. Solomoni Præfecto Prætorio Africæ. Venerabilem. & cetera.*

Hæc conſtitutio non extat. Hic APHRORVM eccleſiæ cimelia, veſtéſque ſacras, ipſis per Arria-

Σαμψών, & πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν ὄντες ξενῶνες καὶ σεπτοὶ οἶκοι, χαιρέτωσαν τοῖς παρ-νομίοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐγράφη πρὸ ιϛ'. καλανδῶν ἀπριλλίων βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ τε', ὑπάτου Βασιλ. τὸ δ'.

δ'. Ὡστε τὴν ἐκκλησίαν Ῥώμης ἔχειν τὴν ρ'. ἐνιαυτῶν παραγραφήν.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωάννῃ ἐπισκόπῳ Ῥώμης. Vt legum originem.

ΤΟΠΙΚΗ ἡ διάταξις μηδὲν πλέον τῆς παραγραφῆς νομοθετοῦσα.

Ἐγράφη μηνὶ μαΐῳ, ὑπατείᾳ Βελισαρίου.

ε'. Ἡ διάταξις ἀναιροῦσα τὴν τῶν ρ'. ἐνιαυτῶν παραγραφὴν ἐπὶ τῶν εὐκτηρίων οἴκων.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἡλίᾳ ἐπάρχῳ τῆς Ἰλλυρικοῦ. quod medicamenta.

ΑΝΑΙΡΟΥΣΑ ἡ διάταξις τὸ προνόμιον τῶν ἐκκλησιῶν καὶ διαγῶν οἴκων, ὃ βουλόμενον τὴν τεσσαρακονταετίας παραγραφὴν ἀντιτείνειν αὐτοῖς, παρελθόντας ἀντὶ ταύτης τὴν τῆς παραχρηστικείας εἰκοστὴν παραγραφὴν· καὶ μὴν αὐτὴν ταύτην τῶν ἐκκλησιῶν καὶ διαγῶν οἴκων ἐκβάλλεσθαι ἀναγκαίως.

Σημείωσαι ὅτι ὑπὸ τοῖς χειροτονηθεῖσι ταῖς πόλεσι, καὶ τοῖς εἰς ἀνάρρησιν αἰχμαλώτων καταλιφθεῖσιν, ἐφ' οἷς δέδωκεν ὁμοίως ὁ προνόμιον τῆς παραγραφῆς τῆς ἑκατονταετίας, διάταξις αὐτωγράφη ἐν ᾧ πρώτῳ βιβλίῳ τοῦ κώδικος ὑπὸ τὸν β'. τῷ β'. βιβλίου. τοῦ οὐσθ τὸν ἀριθμὸν κγ'. ὅθεν δῆλον πάντελῶς ἡ πρόσθεσις.

Ἐγράφη καλανδῶν Ἰουνίων βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ ιε'. ὑπατείᾳ Βασιλείου.

ϛ'. Περὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ ἐκκλησιῶν.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Σολομῶνι ἐπάρχῳ πραιτωρίου Ἀφρικῆς. Venerabilem.

ΑΙ ἐκκλησίαι τῶν Ἀφρων ἐκδικείτω. σὺν τοῖς *ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ τὴν Ἀρμωσ- *In MS. Inſt. ταῖς ἀφαι-

ἀφαιρεῖται κειμήλια, ἢ ἱερὰ ἐδάφη, μὴ ἐκβαλλόμενα χρονίᾳ παραγραφῇ, ἀλλὰ καὶ τῶν κτήσεων ὀλονοπ * σωτελοῦντα δημόσια.

Αἱρετικὸς μὴ βαπτιζέτω, μηδὲ πολιτευέσθω, ἢ ὀφφίκιον μετιέτω.

Ὁ ἀναβαπτιζεὶς πάσης ἀπεχέσθω στρατείας.

Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἐχέτω, μήτε κατηχούμενον περιτεμνέτω.

Μηδεὶς τόπος παραφυγὴς τοῖς αἱρετικοῖς ἔστω.

Τὰ δεδομένα παρθήκια τῇ ἐκκλησίᾳ Καρθαγένης φυλαττέσθω ἀκίνητα, μηδενὸς θαρρούντος ἐξέλκειν τινὰ τῶν αὐτῆς ὅρων, πλὴν εἰ μὴ φονεύς ἐστιν ὁ παραφυγών, ἢ πορθήνων ἁρπαξ, ἢ τοῖς Χριστιανοῖς ἐβιάσατο.

Τὰ καρποφορηθέντα ταῖς ἐκκλησίαις Ἀφρικῆς, μηδεὶς ἀφαιρείσθω.

Ἐγράφη καλανδῶν αὐγούστου, ὑπατείᾳ Βελισαρίου.

* *In MS. Inst. σωτηρίου*

ζ. Περὶ τῶν πρὸ ἐκκλησίας τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, καὶ τῶν ἑξῆς.

Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς, Πέτρῳ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων. ἤδη μὲν καὶ περὶ τῆς κωλύσεως.

Ἡ ἐκκλησία τῶν ἁγίων τόπων δίδωσι καὶ ἐν τῇ πόλει διαφερούσας αὐτῇ οἰκίας ἐκποιῆσαι πεντήκοντα ἔτη τὸν ἀναγραφόμενον ἐτησίου φερόμενον, ὑπὲρ τῆς ἐκποιήσεως δεχέτω καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν αὐτῆς πόλεως παραπολλύων, καὶ τῶν χιμμάτων παραχωρούντων εἰς ὁπόλεισιν τῶν δεδομένων αὐτῇ χρεμάτων εἰς ἀγορασίαν προσόδων, καὶ εἰς ἑτέρας κτήσεις.

Ἐγράφη πρὸ ιε'. καλανδῶν ἰουνίων, μετὰ τὸν ὑπατείαν Βελισαρίου.

Pendentia epitomata leguntur.

η'. Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐκποιήσεώς τε καὶ καταβολῆς.

Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς Ἰωάννῃ ἐπάρχῳ πραιτωρίων. καὶ ὃ περὶ τοὺς νόμους ἀπόδειγμα.

Ἡ διάταξις τοῦ β'. ἀπ. τῶνδε τῶν διαγμάτων μεταλαμβανέσθω * [αὐτῇ]

* *Deest in MS. Fab.*

nos ablatas, vindicanto, longi temporis præscriptione non repellendæ: modo fiscalia, quæ prædiorum nomine scilicet debentur, conferant.

Hæreticus ne baptisato, nec esto decurio, vel officium gerito.

Iterum baptisatus, ab omni militia abstineto.

Iudæus Christianum mancipium non habeto, nec catechumenum circumcidito.

Hæretici locum nullum, in quo preces concipiant, habento.

Priuilegia concessa Carthaginis ecclesiæ, illibata custodiuntor, nemine quemquam extrahere de finibus eius audente: præterquam si homicida sit, qui ad eam confugit, aut raptor virginum; aut si vim Christianis adtulerit.

Nemo Africanis ecclesiis auferat, quæ ipsis oblata sunt.

Dat. Kalendis Augustis. Belisario cos.

VII. Vt ecclesia sanctæ resurrectionis, & quæ deinceps.

Idem Imp. Petro Episcopo Hierosolymitano. Iam quidem ea, quæ de prohibitione. & cetera. *Nouella XL.*

Ecclesia locorum sacrorum, domos in vrbe pertinentes ad ipsam, pro pensionis annuæ pretio, quod annis quinquaginta colligitur, alienare potest: modò de alienatione decretum Archiepiscopi ciuitatis eiusdem interueniat, & ipsa pretia conferantur ad solutionem ereditarum ei pecuniarum, ad comparandos reditus, aliásque possessiones.

Dat. a. d. xv. Kalendas Iunias post consulatum Belisarij.

VIII. De rerum ecclesiasticarum alienatione ac solutione.

Idem Imp. Ioanni P. P. Et studium circa leges. & cetera. *Nouella XLVI.*

Constitvtio † prima tituli secundi hoc in opere, quæ hac tem- † *Superiùs posita, ex Nouella VII.*

pore posterior est, plenè ac recentissima forma de alienatione rerum ecclesiasticarum immobilium deponit. Præsens autem constitutio, quæ tempore prior est, & suis temporibus robur habebat; præcipit, vt quum ecclesiæ nullas res mobiles habent, quibus æs alienum ab se contractum dissolui possit; res immobilis creditori, pro ratione crediti, detur. Sin de fiscali debito quæritur, & ecclesia bonis mobilibus caret: tum verò clericis eius vnà cum Episcopo conuenientibus apud Metropolitanum suum, causa debiti præsentis examinetur, & sacrosancta proponantur in medium euangelia: quúmque decretum factum erit, & sententia præsidis publicata, qua permittitur alienatio; res soli distrahatur, ita tamen, vt pretia fisco soluantur: atque vbi nomine solutionis apocha publica facta erit apud acta monumentorum, cum eorum depositione, qui hæc peregerunt; emptores rem ipsam accipiant, & in iura fisci succedant, & ab eo cautionem habeant. Ceterum excipit à legislatione sua hæc constitutio maiorem ecclesiam Constantinopolitanam, & religiosas eius domos, quarum ipsa curam gerit, & quæ sub ea sunt monasteria, & ipsius denique continentia.

Dat. a. d. XIV. Kalendas Septembreis, consulatu Belisarij.

IX. Vt in posterum permutationes rerum ecclesiasticarum non fortuitò fiant erga religiosissimum Imperatorem. & quæ deinceps.

Nouella LV. *Idem Imp. Menæ Episcopo Constantinopolitano. De quibus scripsit. & cetera.*

RES immobiles, quæ à religiosis domibus ad Imperatorem peruenerunt titulo permutationis, si ad aliam personam translatæ fuerint: à cuiusque temporis œconomis vindicantor.

Deficit numerus non iniquus. Legito titulum IX libri quarti, & eiusdem constitutionis X, quæ tempore posterior est, caput X.

τυγχάνουσα, πλείως ἢ χαιροτρεπίστερον τὰ ὧδε τ ἐκποιήσεως τ ἐκκλησιαστικῶν ἀκινήτων πραγμάτων διατάπται. ἡ δὲ πρόσθεν διάταξις μεγαλωτέρα οὖσα, καὶ πρὸς τοῖς οἰκείοις κατάσθαι χρέοις, δύναιτο μὴ ὄντων κινητῶν πραγμάτων τῆς ἐκκλησίας, ἀφ' ὧν δυνατὸν ἔστιν ἀπολυθῆναι τὰ ἐπιφλέγματα παρ' αὐτῶν, δίδοσθαι ἀκίνητον πρᾶγμα ἐφ' ᾧτε δημοσίῃ πρὸς ἀναλογίαν τῶ χρέους. Εἰ δὲ δημόσιον προσκεῖται ὄφλημα, καὶ κινητῆς ἀπορῇ πρὸς οὐσίας ἡ ἐκκλησία, τότε καθάπαξ συνιόντων τ αὐτῆς κληρικῶν ἅμα τῷ ὁσιωτάτῳ πρὸς τ ἴδιον μακαριότητι ὀξετάζεσθαι τὰ περὶ τ προσκειμένου χρέους, τ ἁγίων προτεθέντων εὐαγγελίων, καὶ διχρόου προβληθέντος, καὶ ψήφου προενεχθείσης· ὅτε δ' ἂν ἀργύρου, ὑπερβαίνοντος τ ἐκποίητον, ἡνίκα ἀκινήτου πράγματος πρᾶσιν· οὕτως μόνοις ἐφ' ᾧ τὰ ἀμείμματα ἐπὶ τὸ δημόσιον καταβληθῆναι, καὶ τὰς ἀπὸ τ καταβολῆς δημοσίας ἀποδείξεις προτεθείσης ἐν ὑπομνήμασι μετὰ καθαρότητος τῶν ταῦτα πεποιηκότων λαβεῖν τὰς ἀπογραφάς, καὶ ἐπανελθεῖν τὰ τῶ δημοσίου δίκαια, καὶ τ ὠνεῖσθαι ἔχειν ἀσφάλειαν. ἐξαιρεῖ δ' ἡ τ οἰκείας νομοθεσίας ἡ διάταξις τὴν τε μεγάλην ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς βιαγεῖς αὐτῆς οἴκους, ὧν αὐτὴ προνοίαν ποιεῖται, & τὰ ὑπ' αὐτὴν μοναστήρια, καὶ τὴν ταύτης περιοικίδα.

* [Ἐγράφη πρὸς ιδ'. καλανδῶν σεπτεμβρίων, μετὰ τ ὑπατείαν Βελισαρίου.] * Desunt in MS. Fab.

θ'. Ὡσε τῶ λοιπὸν ἀμείμματα ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων μὴ ὡς ἐτυχε γίνεσθαι πρὸς τ θεοσεβέστατον βασιλέα. καὶ τὰ ἑξῆς.

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς, Μηνᾶ ὁσιωτάτῳ Κωνσταντινουπόλεως. περὶ ὧν νόμον ἐγράψαμεν.

ΤΑ προελθόντα εἰς τὴν βασιλείαν ἐξ βιαγῶν οἴκων ἀκίνητα πράγματα, καὶ ἀμείμματος ἔσται ποιεῖσθαι πρὸς ἕτερον μετέλθωσι πρόσωπον, ἐπὶ τῶ καὶ χαιρὸν οἰκονόμων ἐκδικεῖσθαι.

Ἀναγνωσθὲν τ θ'. τίτλου τ δ'. βιβλίου τ αὐτῆς * διαθήκης πράξεως μεγαλωτέρας οὔσης κεφ. ι'. * ἐν. μεταλλαξάσης

Χωρὶς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως αἱ λοιπαὶ διαγωγὴν οἶκοι ποιείτωσαν πρὸς ἀλλήλους διηνεκεῖς ἐμφυτεύσεις ἀκινήτων πραγμάτων. ἐφ' ᾧ μέντοι μὴ πρόσωπον ἐπὶ ἕτερον πρόσωπον.

Ἀναγνῶθι τίτλου β'. τῆς δὲ τῶν διατάξεων β'. μεταχειρίσεως οὔσης, κεφάλαιον ς'. καὶ ζ'.

Ἐγράφη καλανδῶν νοεμβρίων βασιλεύοντος Ἰουστινιανοῦ μετὰ τὴν ὑπατείαν Βελισαρίου τὸ γ'.

Excepta maiore Constantinopolitana ecclesia ceterae domus religiosae perpetuas inter se rerum immobilium emphyteuses contrahant: vti tamen ad aliam personam eae non perueniant. *Nouella* CXX.

Legito titulo secundo huius operis, constitutionis †secundae, quae temporis posterior est, caput III. & VII. †*paulo antè posita, ex nouella* CXX.

Dat.... Kal. Nouembreis, Iustiniani ..... post consulatum Belisarij, III.

ι'. Περὶ τῶν τὰ χήδια, οἴκοις, ἢ ἀμπελῶνας καταλιμπανομένοις τῇ ἐκκλησίᾳ Μυσίας εἰς ἀπάρτισιν αἰχμαλώτων, ἢ εἰς ἀποζῳφλεὶ πτωχῶν, καὶ τὰ ἑξῆς.

X. *Vt qui agros, aut domos, aut vineas, ecclesiae Mysiae relinquunt ad redemptionem captiuorum, vel ad alimenta pauperum. & quae deinceps.*

Ὁ αὐτὸς βασιλεύς. Scimus antè promulgasse.

Idem Imp..... Scimus antea promulgasse. & cetera. *Nouella* LXV.

ΤΟΠΙΚΗ ἡ διάταξις τότε ἐπιτρέπουσα καὶ τὴν αὐτῆς προσδιορισμὸν ἐκποιεῖσθαι τὰ εἰς ἀπάρτισιν αἰχμαλώτων, ἢ ἀποζῳφλεὶ πτωχῶν καταλειπόμενα τῇ ἐκκλησίᾳ Μυσίας, ἰδίᾳ μακρὰν ἀπόκειται, καὶ τοῦτο ἰδικῶς ὁ καταλιπὼν διετάξατο.

Ἐγράφη καλανδῶν ἀπριλλίων, βασιλεύοντος Ἰουστινιανοῦ τὸ ια'. ὑπατείᾳ Ἀπίωνος.

LOCALIS est haec constitutio, tunc permittens secundùm determinationem ipsius alienari, quae ad redemptionem captiuorum, vel ad alimenta pauperum, ecclesiae Mysiae relinquuntur, quum ea longè dissita sunt: atque ita specialiter ordinauit is, qui reliquit.

Dat. a. d. Kalendas Aprileis, Imperij Iustinani anno XIII. Apione cos.

ια'. Περὶ τῶν ἐργαστηρίων Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὰ ἑξῆς.

XI. *De officinis ecclesiae Constantinopolitanae. & quae deinceps.*

Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Λογγίνῳ ἐπάρχῳ πόλεως. ὅπως μηδὲν τῶν ἡμετέρῳ κράτει.

Idem Imp. Longino praefecto vrbi. Quoniam maiestas nostra curam gerit. & cetera. *Nouella* XLIII.

ΧΙΛΙΟΙΣ ἑκατὸν ἐργαστηρίοις τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀτέλειαν λειτουργιῶν φιλοτιμεῖται ἡ διάταξις ὑπὲρ ἐκκομιδῆς τῶν τελευτώντων. κελεύει δὲ ἐκ τούτων ἑκατοντάδας μὲν σώματα λειτουργεῖν, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς ἀπάρτισιν, μὴ συγχωροῦσα ἕτερον ἐργαστήριον προφάσει τούτου ἐξουσιατεύεσθαι.

Ἐγράφη καλανδῶν Ἰουλίου μετὰ τὴν ὑπατείαν Βελισαρίου.

MILLE centum officinis Constantinopolitanae maioris ecclesiae largitur à muneribus praestandis immunitatem haec constitutio, pro illorum exportatione, qui ex hac vita decedunt. Iubet autem octingentas ex his munera corporalia subire, reliquas adaerationem praestare: non permittens, vt alia quaepiam officina hoc praetextu excusationem habeat.

Dat. Kal. Iuliis post consulatum Belisarij,

XII. Hæc constitutio sumptus ordinat, qui in funeribus decedentium fieri debent.

Idem Imp. Ioanni P. P. Quodlibet bonum opus. & cetera.

Nouella LIX.

CONSTITVTIO localis est, ad Constantinopolim spectans; quæ determinat summam expensarum, quæ fieri debent iis exportandis, qui Constantinopoli decedunt.

Dat. III. Non. Nouemb. Imperij Iustiniani anno XI. post consulatum Belisarij, II.

TITVLI II. PARATITLA.

Nouella VI. cap. I. §. & hanc non pecuniis.

TITVLI I. constitutione I. Pecuniæ, quæ ordinationis nomine dantur, ecclesiis secundùm sanctionem constitutionis addicuntor.

Dicta nouella cap. VI.

Res stupratæ, vel nuptæ diaconissæ, vel ad aliam vitam, aut ecclesiam transeuntis, ipsius ecclesia aut monasterium per successionem consequetur.

Nouella CXXIII. cap. II. in fine cum seq.

Constitutione II. Quòd ecclesiis addici debeant ea, quæ ordinationis nomine præter sanctionem constitutionis dantur.

Res Episcopi, qui locationes aut emphyteuses rerum ecclesiasticarum immobilium commisit administratoribus, aut chartulariis sacrosanctæ ecclesiæ suæ, vel eorum cognatis, aut adfinibus; ecclesiæ debent addici.

Quæ nomine creationis ad religiosi muneris curam dantur, vindicet ea religiosa domus, quæ rerum ipsarum proprietatem habet, iuxta sanctionem constitutionis.

Quòd exigi debeant ab ecclesiasticarum rerum administratoribus, quæcumque debitorum nomine flagitat ab eis Episcopus: eadem conuentione ad ipsos heredes transeunte.

Res diaconissæ, quæ in contubernio viri est, finistram suspicionem præbentis; post factam denuntiationem, ecclesiis addici iuxta formam constitutionis debent.

Quando res, quæ sub conditione nuptiarum, aut liberorum procreationis, relictæ sunt clericis aut monachis, adplicari debeant ecclesiis, iuxta constitutionis huius formam.

ιϛ'. Η διάταξις περὶ τὰς δαπανὰς τὰς ὀφειλούσας γίνεσθαι ἐπὶ τὰς τῶν τελευτώντων κηδείας.

Ο αὐτὸς βασιλεὺς Ἰωαννῃ ἐπάρχῳ πραιτωρείων. ἔκδοσιν τῶν ἀγαθῶν.

ΤΟΠΙΚΗ Κωνσταντινουπόλεως ἡ διάταξις ὀφείλουσα ὅ ποσὸν τῶν ὀφλόντων γίνεσθαι δαπανημάτων εἰς τὰς ἐκκομιδὰς τῶν ἐν αὐτῇ τελευτώντων.

Ἐγράφη γ'. νωνῶν νοεμβρίων, βασιλεύοντος Ἰουστιν. ὅ ιϛ'. μετὰ τὸν ὑπατείαν Βηλισαρίου. ὅ γ'.

ΚΑΙ ΟΣΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ.

ΤΙΤ. α'. διάτ. α'. χρήματα ὁπόσα χλεστονία διδόμενα, ἢ ἐπαγγελλόμενα ταῖς ἐκκλησίαις προσκυρούσθω κατὰ τὸν τύπον τῆς διατάξεως.

Τὰ πράγματα τῆς φθαρείσης, ἢ γαμηθείσης διακόνου, ἢ εἰς ἕτερον μεταβαλούσης βίον, ἢ ἐκκλησία ἢ ὅ κατ' αὐτὴν διαδέξεται μοναστήριον.

Διάτ. β'. ὅτι χρὴ ταῖς ἐκκλησίαις προσκυροῦσθαι τὰ ὑπὲρ χλεστονίας παρὰ τὸν τύπον τῆς διατάξεως διδόμενα.

Τὰ τοῦ ἐπισκόπου πράγματα τῷ μισθώσαντι ἢ ἐμφυτεύσαντι ἀκινήτων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατασταθέντος, διοικηταῖς ἢ χαρτουλαρίοις τῶν κατ' αὐτὸν ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, ἢ συγγενέσιν αὐτοῦ, ἢ ἀγχιστεῦσι, τῇ ἐκκλησίᾳ προσκυρωθήσονται.

Τὰ ὑπὲρ προσοδολῆς διαγωγῆς φερνίσματος διδόμενα, ὁ τύπου διασώζων διαγωγῆς ἐκδικείτω οἶκος, * μετὰ τὸν τύπον τῆς διατάξεως. * ἰσ. κατὰ

Ὅτι χρὴ τοὺς διοικήσοντας τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, ἀπαιτεῖσθαι ὅσα δῶ αὐτοῖς λογοθετῶν ὁ ὀφείλων δίδυνῃ, τῆς ἀπαιτήσεως γίνεσθαι εἰς κληρονόμους διαβαινούσης.

Χρὴ τὰ πράγματα τῆς διακονίσσης τῷ ἀνδρὶ συνοικούσης ὑποψίαν εἰσάγειν πονηρὰν, μετὰ τὴν διαγγελίαν, τῇ ἐκκλησίᾳ προσκυροῦσθαι κατὰ τὸν τύπον τῆς διατάξεως.

*[Πότε τὰ πράγματα τὰ ὑπὲρ αἱρέσεως γάμου ἢ παιδοποιίας καταλειφθέντα κληρικοῖς ἢ μοναχοῖς, τῇ ἐκκλησίᾳ προσκυροῦται, φησὶν ἡ διάταξις.] * *Desunt in MS. Fab.*

Τὰ πράγματα τῶν ἀποτασσομένων μοναστρίαν ἢ διακόνισσαν, ἢ ἄλλως θεσπεσίαν γυναῖκα, τοῖς κατ' αὐτὰς θεσπεσίοις οἴκοις προσνεμέσθωσαν.

Res eorum, qui monaſtriam, vel diaconiſſam, vel aliam religioſam mulierem rapuerunt; ipſarum mulierum religioſis domibus addicuntur.

Τίτ. τοῦ αὐτοῦ, διάταξις ζ'. ὅτι οὐδεὶς δύναται δίκαιον οἶκον κτίζειν, εἰ μὴ γνώμῃ τοῦ ὁσιωτάτου τοῦ περὶ τὴν ὁσιομέλειαν καὶ λυχνοκαΐαν αὐτοῦ, καὶ ὁπόσης τῶν μελλόντων ἐν αὐτῷ λειτουργεῖν καὶ τὴν ἰδικὴν δωρεὰν ἀφορίσῃ.

Eodem titulo, conſtit. VII. Quòd nemo domum oratoriam ædificare poſſit, niſi de ſententia Epiſcopi, per donationem ſpecialem deputauerit ea, quæ ad curationem ædis, & luminum accenſionem, & annonas eorum, qui cultum in ea ſacrum exhibituri ſunt, ſpectant. *Nouella* LXVII.

Διάταξις ιγ'. Τὰ πράγματα τῶν εἰς ἕτερον βίον μετελθόντων μοναχῶν, ὃ κατ' αὐτοὺς ἐκδικήσῃ μοναστήριον.

Conſtitut. XIII. Res eorum monachorum, qui ad aliam vitam tranſeunt, ad ipſorum monaſterium pertinebunt. *Nouella* VI

Χρὴ τὸν μοναζῆν προαιρούμενον διαθέσθαι τὰ οἰκεῖα, ἐπεὶ οὐκ ἔσται τούτων κύριος, ἀλλὰ τὸ μοναστήριον.

Debet is, qui ſolitariam vitam eſt amplexurus, priùs de rebus ſuis teſtari. Nam deinceps eas in poteſtate ſua non habebit, ſed monaſterium.

Τὰ τοῦ μοναχοῦ πράγματα τῷ εἰς ἕτερον κοινόβιον μεταχωρήσαντος, τῷ πρώτῳ δηλονότι μοναστηρίῳ.

Res monachi, qui ad aliud cœnobium ſeſe contulit, ad monaſterium prius pertinebunt.

Τίτ. γ'. διάτ. γ'. ὅτι χρὴ ταῖς ἐκκλησίαις προσνεμέσθαι τὰς οἰκίας, ἐν οἷς καθομιλοῦσιν οἱ αἱρετικοί.

Conſtitutio III. tituli II. cap. XIII. Quòd eccleſiis addici domus eæ debeant, in quibus hæretici conuenticula ſeorſum inſtituunt. *Nouella* CXXXI.

Τίτ. ιδ'. διάτ. κβ'. ὅτι τὰ τῆς μοιχευθείσης γυναικὸς πράγματα, εἴτε παῖδας, ἢ γονὰς ἔχῃ, εἴτε καὶ μή, κατὰ τὸν τύπον τῆς διατάξεως ἐκδικήσῃ τὸ μοναστήριον ἐν ᾧ ἐμβάλλεται. αἰνίττεται ὅλον τὸ περὶ τούτου κεφάλαιον. διαλαμβάνει γὰρ καὶ τὸ περὶ τῶν χωρὶς αἰτίας ῥεπουδίου, διαλυόντων τὰς γάμους ταῖς ὁμοίας κατ' αὐτῶν ἐπάγων ποινάς.

IV. conſtit. XXII. Quòd res mulieris adulterio pollutæ, ſiue liberos, ſiue parentes habeat, ſiue non habeat; iuxta ſanctionem conſtitutionis id monaſterium vindicabit, in quod immittitur. Lege totum de hoc caput. Diſſerit enim de iis etiam, qui abſque repudij cauſa diſſoluunt matrimonia; ſimiles eis pœnas inferens. *Nouella* CXXXIV. *cap.* X.

Τίτλος ζ'. Διάταξις ζ'. Τὰ τῶν αἰχμαλώτων πράγματα, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἀναῤῥυσθεῖεν παίδων, ἢ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησία ὑπὸ ἐμβατήριον.

VII. conſtit. VII. Res captiuorum, ſi ſuis à liberis redempti non fuerint; ipſorum eccleſia ſub inuentario conſequitur. *Nouella* CXV. *capi* III.

Τὰ πράγματα τοῦ ἅπαξ κληρικὸν ἐνδυσαμένου, εἰ μήτε εἰς συγγενεῖς ὀρθοδόξους διαβῆναι, μήτε κοινωνικοὺς τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομεῖν ἔχοι αὐτόν, μέχρι ἐνιαυτοῦ τοῦ αὐτοῦ τελευτῆς ἡ ἐκκλησία ἐκδικεῖ, μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν δὲ ὁ φίσκος.

Res eius, qui habitum clerici ſumpſit, ſi neque liberos, aut cognatos orthodoxos, neque communionis fidei participes habet, qui ei ab inteſtato ſuccedant: vſque ad anni ſpatium poſt eius mortem eccleſia vindicat; poſt annum verò, fiſcus.

Τίτ. ι'. διατ. θ'. Τὰ πράγματα τῆς χωρὶς εὐλόγου αἰτίας ῥεπουδιατευσάσης τὸν ἄνδρα, τὸ ὑπ' ὄψιν ἐμβάλλεται μοναστήριον δηλονότι, κατὰ τὸν τύπον τῆς διατάξεως.

Tit. X. conſtit IX. Res eius mulieris, quæ abſque iuſta cauſa repudium marito miſit, per ſucceſſionem id monaſterium adibit, in quod redigitur, iuxta conſtitutionis ſanctionem. *Nouella* CXVII. *cap.* XIII.

Τίτλος ιβ'. Διατ. α'. χωρὶς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, δύνανται οἱ σεπτοὶ οἶκοι, διακρίτου προσταττομένου, ἄλλας ἀκινήτων πραγμάτων ὑπὲρ κοινῆς συμφέρουσι πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι.

Tituli II. hoc libro, conſtit. VIII. Excepta maiore Conſtantinopolitana eccleſia, poſſunt domus venerabiles, interueniente decreto, rerum immobilium alienationem ad vtilitatem publicam inſtituere. *Nouella* XLVI.

TITVLVS III.

DE HÆRETICIS, ET IVDÆIS, ET SAMARITIS.

I. De Hæreticis, & eorum vxoribus.

Nouella CIX.

Idem Imp. Ioanni conſeruatori prouinciarum. Vnicum nobis auxilium eſſe in omni reipublicæ atque imperij noſtri loco. & cetera.

QVI non communicat cum eccleſiis, in quibus Epiſcopi ſingulorum locorum conueniunt, hæreticus eſt, legibus aduerſus hæreticos latis obnoxius.

Nota, quòd ij, qui cum Seuero ſentiunt, & dogmata Dioſcori amplectuntur, Acephali vocentur.

Vxores hæreticorum, quæ & ipſæ ſunt hæreticæ, priuilegio dotis, aut alio, non fruentur. Si verò poſtquam reſipuerint, ad Eccleſiæ communionem acceſſerint, & vſque ad finem permanſerint: eorumdem priuilegiorum fructu potiantur.

Data v. Non. Maias. Imperij Iuſtiniani anno xv. conſulatu Baſilij.

II. De Samaritis.

Nouella CXXIX.

Idem Imp. Areobindo P. P. Nullum adeò magnum alicuius ſubditi noſtri. & cetera.

HÆc conſtitutio permittit Samaritis facultatem teſtandi, & ab inteſtato ſuccedendi cognatis ſuis, & legata relinquendi, & donandi, & manumittendi, alióſque tales contractus impunè peragendi.

Quum Samarita quiſpiam nullo condito teſtamento decedit, relictis liberis, aut cognatis, tam Chriſtianis, quàm Samaritis, qui eiuſdem gradus & ordinis ſunt: is qui rectam fidem colit, ei heres eſto, potioris Samaritâ conditionis. Sin propior ſit orthodoxo, ratione gradus vel ordinis, Samarita: Chriſtiano præfertur.

ΤΙΤΛΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΚΑΙ ΣΑΜΑΡΕΙΤΩΝ.

α'. Περὶ αἱρετικῶν καὶ γαμετῶν αὐτῶν.

Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς Βάσῳ ὑποστρατήγῳ τῆς ἐπάρχου. μίαν ἡμῖν εἶ[*] [βοήθειαν] ὅτι πάντων τῶν τῆς ἡμετέρας πολιτείας τε καὶ βασιλείας τόπων. * Deeſt in MS. Fab.

Οἱ μὴ κοινωνοῦντες ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν αἷς οἱ ἐπίσκοποι συνέρχονται ὀρθόδοξοι, αἱρετικός ἐστιν, ὑποκείμενος τοῖς κατὰ τῶν αἱρετικῶν νόμοις.

Σημείωσαι ὅτι οἱ τὰ Σεβήρου φρονοῦντες, ἢ τὰ Διοσκόρου δεχόμενοι δόγματα, ἀκέφαλοι καλοῦνται.

Αἱ γυναῖκες τῶν αἱρετικῶν, αἱρετικαὶ οὖσαι, οὐ χρήσονται τῷ τῶν γαμικὸς ἢ ἑτέρῳ τῶν γονέων· πλὴν εἰ μὴ μεταμεληθεῖσαι γένωνται κοινωνικαὶ, καὶ ὀρθοτομήσωσι μέχρι τέλους.

* [Ἐγράφη ε'. νοεμβρίων, βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ὑπατεία Βελισαρίου.] * Deſunt in MS. Fab.

β'. Περὶ Σαμαρειτῶν.

Ὁ αὐτὸς Βασιλεὺς Ἀδδαίῳ ἐπάρχῳ πραιτωρείων. οὐδὲν οὕτω μέγα τῶν κατηκόων ἡμῖν ὡς τῶν ἡμετέρων.

Ἡ διάταξις ὀρθοδόξοις Σαμαρείταις διαπλεῖσθαι, καὶ ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομεῖσθαι καὶ λαγατεύειν, καὶ δωρεῖσθαι, καὶ ἐλευθερίαν διδόναι, καὶ πάντα κατὰ νόμους πράττειν τὰ συναλλάγματα.

Σαμαρείτου ἀδιαθέτου τελευτήσαντος ὑπὲρ παισὶν ἢ συγγενέσιν, Χριστιανοῖς τε καὶ Σαμαρείταις, τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, καὶ τῆς αὐτῆς τάξεως, ὁ Χριστιανὸς αὐτοῦ παῖς ἢ συγγενὴς διαδεχέσθω αὐτόν, προτιμώμενος τοῦ Σαμαρείτου παιδὸς ἢ συγγενοῦς. Εἰ δὲ προσχέσεώς ἐστι κατὰ τὸν βαθμὸν ἢ τὴν τάξιν ὁ Σαμαρείτης, προτιμάσθω τοῦ Χριστιανοῦ.

Ιαθι ὁ ἀποκλήρους Σαμαρείτης μὴ ζῶντα Χειστιανὸς ὁμόλογος ὃ οἰκεῖον ἀπολαμβάνῃ μέρος τῆς τῆ Χειστιανοῦ συγκληρονόμου, ποὺ ἐν μέσῳ ζημιουμένου καρπεῖ.

Οἱ Σαμαρῖται εἰς τοὺς ἀνιόντας καὶ κατιόντας αὐτῶν Σαμαρείτας ὄντας ὡς βούλονται διαθέσθωσαν. εἰ δὲ σὺν αὐτοῖς Χειστιανοὶ τῆ αὐτῆ συγκλήσει βαθμοῦ, εἰς μόνον ὃ τέταρτον μέρος τοὺς Σαμαρείτας γραφέτωσαν κληρονόμους. Εἰς δὲ τὸ λοιπὸν τοὺς Χειστιανοὺς δυναμένων αὐτῶν, εἰ τύχοι τὸ προφῆσαι ὃ μέρος, τὴν δεινοπραγίαν κατὰ τῆς ἐκείνων διαθήκης, τῶν εἰρημένων ἐν τῇ πρώτῃ διαιρέσει τῶν μετανοούντων Σαμαρειτῶν, καὶ ἐνταῦθα κεκτημένων.

Καὶ σημείωσαι ὅτι δύνανται οἱ Σαμαρῖται ἐκ τῆ ἡμίσους τρίτου μέρους ἐκ διαθήκης ἀρμόζοντος, τοῖς Χειστιανοῖς αὐτῶν διαδόχοις legata καὶ πρόσοδα Χειστιανοῖς καταλιμπάνειν. Οὐδὲν λοιπὸν τῆ δημοσίου ἐκ τῆς αὐτῶν ἐκδικουμένης οὐσίας, οἷα δὴ τῆς πρώτης διατάξεως, καὶ εἰς τὰ προλαβόντα φάκτα τὴν οἰκείαν ἀναιρούσης νομοθεσίαν.

Ἐγράφη τῷ ιϛ'. καλανδῶν Ἰουλίων, Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ὃ κέ. μετὰ τὴν ὑπατείαν Βελισαρίου.

γ'. Περὶ τῶν Σαμαρειτῶν.

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Διομήδει ἐπάρχῳ πραιτωρίων. τὴν αἱρετὴν τῶν Σαμαρειτῶν αἵρεσιν, καὶ τὸ παράλογον τούτων μανίαν.

Ἡ διάταξις ἀναιρεῖ τὸ β'. τοῦδε τοῦ τίτλου διάταξιν, καὶ παραπελεύεται τῆ λοιπὸν Σαμαρείτας μὴ κληρονομεῖν ἐκ διαθήκης ἢ τούτων χωρεῖς, μηδὲ πρεσβείαν λαμ-
* Ἰο. Ἴσπυ βάσθω, ἢ καὶ δωρεᾶς * ἔσπουδημιζέσθω παράγραφα. Ἀλλὰ μηδὲ καὶ τὴν ἐξ ἀδιαθέτου κλῆσιν διαδόχους ἐχέτω Σαμαρείτας, ἢ ὅλως αἱρετικούς, μηδὲ σχηματιζομένους τὴν ὀρθὴν τῶν Χειστιανῶν προσδέχεσθαι πίστιν· πῶς γὰρ ἀληθείας οὐ χοῦτω φρονοῦσας. μηδὲ μὴν διαθήκας εἰς αὐτοὺς γράφειν, ἢ λήγατα καταλιμπάνειν, ἢ δωρεᾶσθαι, πλὴν εἰ μὴ ὀρθόδοξοι εἶεν καὶ πίστει καὶ ἔργοις οἱ τὰ τοιαῦτα λαμβάνοντες. εἰ γὰρ μηδὲις

Scias autem, Samaritam, qui excluditur à successione, si postea Christianus orthodoxus factus fuerit: partem suam capere cum aliis, qui ab initio erant orthodoxi.

Samaritæ suos adscendentes, & descendentes, qui Samaritæ sunt, pro arbitrio suo scribunt heredes. Si verò cum eis & Christiani eiusdem gradus ad successionem vocantur, non vlteriùs Samaritas scribant heredes, quàm ex duabus facultatum suarum vnciis. Possunt autem & adscendentes, & descendentes orthodoxi, querelam de inofficioso aduersus eorum testamenti tabulas instituere: iis, quæ sancita sunt in priori constitutione de his, qui resipiscunt, vti scilicet pares sint ab initio Christianis, hîc quoque locum habentibus.

Nota, quòd Samaritæ orthodoxis heredibus relictâ parte tertiâ, quæ ipsis ex testamento competit, etiam legata Christianis dare possunt: nullam postea facultatem habente fisco, quidquam ex ipsorum patrimonio accipiendi: quum præsens ista constitutio legem ante hanc promulgatam aboleat.

Dat..... Imperij Iustiniani anno xxv. post consulatum Basilij ...

III. De Samaritis, qua constitutionem ante hanc latam abrogat.

Imp. Iustin. Diomedi P. P. Impiam Samaritarum hæresim, & absurdam vesaniam. & cetera. Novella CXLIV.

HÆc constitutio secundam huius tituli constitutionem abolet, ac præcipit, vt Samaritæ nullam hereditatem adeant ex testamento, vel ab intestato, neque legata capiant, vllamve rem titulo donationis consequantur. Præterea nec ab intestato vocentur ad eorum successionem Samaritæ, vel omnino hæretici; ne quidem si præ se ferant rectam se Christianorum fidem amplecti; quum reapse non ita sentiant. Nec item illos in testamento heredes instituant, vel legata relinquant, vel donent; extraquàm si tam fide, quàm factis orthodoxi sint, qui ea sunt accepturi. Quippe si nullus

talis exstet, eorum patrimonia ad sacratissimum fiscum debere post mortem eorum pertinere, statuit.

Ceterum eximit à legislatione sua colentes Samaritarum religionem agricolas, vt eis agros, qui ab ipsis excoluntur, commendet. His enim concedit, modò tamen agros ipsos colant, tam heredes, quàm legatarios instituere suos adscendentes, & descendentes, & cognatos ex transuerso, tametsi Samaritæ sint. Quòd si nullus horum inueniatur, eius prædij dominum, in quo defunctus agricolæ munus exercebat, ab ipso relicta ferre vult permissione quadam, & fisci vicem in his eum obtinere: veluti qui tributa fiscalia pro eo præstet. Prohibet etiam, ne Samaritæ militent, aut aduocati sint, aut adsessores, aut omnino ciuilem aliquam curam obeant. Qui verò priùs Samaritæ, in errore suo perseuerare volunt, dum sabbata seruant, aut alia quædam agunt, de quibus coarguuntur simulatè sacrosanctum baptismum accepisse: proscribi, & exsilio perpetuo damnari iubet, iisdem pœnis & illos plectens, qui aduersus rectam Christianorum fidem impium eis patrocinium præstant. Præterea vult, vt ad baptismum currentes non facilè admittantur: sed vt ij, qui omnino bonæ doctrinæ sensum aliquem habent, annis duobus erudiantur; atque ita baptisentur. Admodum verò iuuenes, & doctrinam ipsam non intelligentes, etiam absque hac obseruatione sacrosanctum baptismum consequantur. Non permittit autem Samaritano Christianum seruum habere: sed hunc statim rapit ad libertatem. Si verò Samaritanus vult fieri Christianus, statim & huic libertas datur.

τούτων εἴη, ὡς ἱερωτάτῳ ταμείῳ τῆς τούτων περιουσίας μὴ τελευτῶντι προσήκειν ὥρισε κελεύσας.

Ἐξαιρεῖται δὲ τῆς οἰκείας νομοθεσίας τοὺς τὰ Σαμαρειτῶν νεοσυλλόγητα γεωργεῖς, προσῳκειῶσθαι δὲ τοῖς οὖσιν ἢ περὶ αὐτῶν γεωργουμένων χωρίων, συγχωρῶν τούτοις γεωργοῦσι μόνοις τὰ χθόνια καὶ καρπεύεσθαι. Ἐὰν δὲ ληξάντων, καὶ χρόφῃ τοῖς αὐτῶν ἐνιόντας ἐκ ποίας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου συγγενεῖς, καὶ οὐ Σαμαρεῖται εἶεν, μηδενὸς δ' ὄντων τῶν εἰσοικιζομένων τὸ κύριον δ' ἔχειν τὸν ὑπὲρ γεωργοῦντα τελοῦντα, ἃ περὶ ἐκείνου καταλέγεται χωρίζεσθαι τὰ αἰτήματα ἐπιδεῖται, καὶ τὴν δημοσίαν ἔχειν ἐπὶ τούτοις ἐξουσίαν, οἷα δὴ καὶ τοῖς ἐνυποδίοις φόροις ὑπὲρ ἐκείνου πληρωτὴν κωλύειν δὲ καὶ Σαμαρείτας γραπτεύειν, στρατηγεῖν, πωεδρεύειν, ἢ ὅλως πολιτικήν τινα μεταχειρίζεσθαι φροντίδα. Τοῖς δὲ ἀπὸ Σαμαρειτῶν ἐπιμελείας τῆς παρεστώσης πλείονα, καὶ σαββατίζουσι φυλάττοντας, ἢ καὶ ἄλλα τινὰ παρατηροῦντας ἃ διελέγχεται πάντες ἐν ὑποκρίσει λαβόντες τὸ ἅγιον βάπτισμα, δημεύεσθαι καὶ διηνεκῶς ἐξορίζεσθαι κελεύει, τοῖς αὐταῖς ὑποβαλλόμενα ποιναῖς, καὶ τοῖς ἀσεβῆ προστασίαν καὶ τὴν ὀρθὴν τῶν Χριστιανῶν πίστεως τούτοις ἀποτειμῶντας. Πρὸς τούτοις δὲ μὴ προχείρως αὐτοὺς δέχεσθαι ἐπὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα· ἀλλά τινας μὴ χρὴ τὴν διδασκαλίας αἰῶνος ὁμοῦ δυοῖν ἐπὶ δίεπαν κατηχεῖσθαι, καὶ οὕτως βαπτίζεσθαι τοὺς νέους πάνυ, ἐὰν τὴν διδασκαλίας καὶ πίστεως, ἐὰν χρείαν τὴν ἐμπειρίαν ταύτης ἀξιοῦσθαι τῶν ἁγίων βαπτισμάτων. Σαμαρείτῃ δὲ Χριστιανὸν οἰκέτην ἔχειν μὴ συγχωρεῖ, ἀλλ' εὐθέως τοῦτον εἰς ἐλευθερίαν ἀφιέναι· εἰ δὲ Σαμαρείτης οἰκέτης ἑλόμενος Χριστιανὸς, εὐθέως ἐπὶ τούτῳ ἐλευθερίαν χαρίζεται.

IV. Edictum de hæreticis.

Nouella CXXXII.

Imp. Iustinianus Constantinopolitanis. Primum ac maximum esse.

PROHIBET hæc constitutio, ne conuenticula seorsum habeant hæretici, ac præcipit, vt ex domus, vbi quid eiusmodi delinquitur, ecclesiis addicantur: atque vti tam ij, qui conuenticulorum auctores sunt quàm qui ad eos conueniunt, ipsarum constitutionum pœnis subiiciantur.

Dat. IV. Nonas Aprileis, Imperij

δ'. Ἡδικτον περὶ αἱρετικῶν.

Αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς, Κωνσταντινουπολίτας. προοίμιον καὶ μέγιστον ἀγαθόν.

ΠΡΟΑΓΟΡΕΥΕΙ τοῖς αἱρετικοῖς τὸ ἤδικτον, μὴ ποιεῖν συστάσεις. καὶ κελεύει τοὺς οἴκους ἐν οἷς συνέρχονται, ταῖς ἐκκλησίαις προσκεῖσθαι, καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς αἱρετικοὺς τὰς νομιζομένας κατὰ ἀλλήλων ποινάς.

Ἐγράφη δ'. νωνῶν ἀπριλλίων, βασιλείας

λείας Ιουστινιανοῦ ϛ ιπ'. μ' τὴν ὑπατείαν Βασιλείου ϛ α'.

Iuſtiniani anno XVIII. poſt conſulatum Baſilij primo.

* In MS. Inſt. Βασιλειου

ε'. Ὡστε ἄδειαν εἶ τοῖς βουλομένοις ἑβραίοις ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, διὰ τ ἑλληνικῆς φωνῆς, ἢ τ ἰταλικῆς, ἢ διὰ τ τ ἄλλων γλώττης *συμμεταβαλλομένοις τοῖς τόποις, ἀναγινώσκειν τὰς ἱερὰς γραφάς· ὥστε νοεῖν τοὺς συνερχομένους τ ἀκρόασιν κ' τ τ ἑβδομήκοντα, κ τ Ἀκύλου ἔκδοσιν, κ ὥστε τ ἐκ ἑβραίοις λεγομένην δευτέρωσιν, ὡς μὴ ταῖς ἱεραῖς ἐκκλημμένην βίβλοις, κωλυθῆναι τελείως. κ ὥστε τοὺς μὴ λέγοντας κρίσιν κ ἀνάστασιν, παντὸς ἀπελαύνεσθαι τόπου. ἅμα δ κ τοὺς μὴ ὁμολογοῦντας κτίσμα εἶ θεοῦ τοὺς ἀγγέλους.

V. *Vt licitum ſit Hebræis, ſi quidem velint, in ſynagogis ſuis vel Græca, vel Fiala, vel aliorum populorum lingua, cum locis ipſis mutanda, legere ſcripturas ſacras: vt qui conueniunt intelligant lectionem ſecundùm Septuaginta & Aquilæ editionem, & ita ut omnino prohibita ſit ea quæ ab Hebræis *ſecundaria lex dicitur, vt quæ ſacris non ſit comprehenſa libris. Et vt expellantur è quouis loco, qui iudicium vel reſurrectionem negant, aut angelos non eſſe Dei creaturam dicunt.*

* traditiones Patrum intelligit quæ in משנה hoc eſt in textu Talmudis continentur.

Ὁ αὐτὸς Βασιλεύς, Ἀρεοχίνδᾳ ἐπ χω ὑπατικῶν. ἐχέτω μὲν ἑβραίους τὴν ἱερὰν βίβλων ἀκούοντας.

Idem Imp. Areobindo P. P. Debebant quidem Hebræi libros ſacros audientes. & cetera.

Novellæ CXLVI.

ΟΥΔΕΝ πλέον τ ὑπογραφῆς δηλοῖ ἡ ἀφόρισις, πλὴν ὅτι τοὺς κωλύοντας ἀρχιφερεκίτας ἢ πρεσβυτέρους, ἑλληνίδι φωνῇ, ἢ ταῖς ἄλλαις γλώτταις περὶ τὴν ἑβραϊκὴν ἀναγνῶσιν τ τῶν γραφῶν ἀναμνῆσαι, σωφρονισμῷ καὶ δημεύσει, καὶ ἐξορίᾳ καθυποβάλλει. τοὺς μέντοι μὴ λέγοντας κρίσιν ἢ ἀνάστασιν, ἢ τοὺς ἀγγέλους κτίσματα εἶ θεοῦ, ταῖς πασῶν ἐσχάταις ζημίαις ὑποπίπτειν.

HÆc conſtitutio nihil ampliùs tradit, quàm quod inſcriptione continetur: niſi quòd archipherecitas, aut ſeniores, qui Græca lingua, vel linguis aliis, præter Hebraicam, fieri ſcripturarum lectionem nolunt, caſtigationi bonorum publicationis, & exſilij, & pœnæ corporalis ſubiicit. Eos autem, qui nullum eſſe dicunt iudicium, vel reſurrectionem, vel angelos negant eſſe Dei creata; omnium extremis ſuppliciis addicit.

Datum ϛ'. Φεβρουαρίου, Βασιλείας Ιουστινιανοῦ ἔτους κϛ'. μ' τὴν ὑπατείαν Βασιλείου ϛ ιϛ'.

Dat. eid. Februariis. Imperij Iuſtiniani anno XXVI. poſt conſulatum Baſilij XII.

TITVLI III. PARATITLA.

ΤΑ ΠΑΡΑΤΙΤΛΑ ΤΟΥ ΤΙΤ.

Supra ex Nouella XXII.

TIT. I. conſtit. V Hæc conſtitutio præcipit, vt hæretici nec dogmata ſua tradant, nec baptiſmata ſeorſum inſtituant, nec praua conuenticula: domos eas, in quibus cultum ſuum obeunt, orthodoxis eccleſiis addicens.

ΤΙΤ. α'. Διάταξις ε'. διαλαμβάνει ἡ Διάταξις Ἀνθιμίῳ καὶ Σελήνῃ, Γεωργίῳ καὶ Ζωσιμᾶ, ὡς αἱρετικοὶ, κελεύουσα μήτε τὰ οἰκεῖα διδάσκειν δόγματα, μήτε βαπτίσματα ποιεῖν, ἢ βαπτισυνάξεις, τοὺς οἴκους ἐν οἷς τοῦτο πλημμελῆται, ταῖς ἐκκλησίαις ἀποφαίνουσα.

Ex nouella XVIII.

Conſtit. VI. Si abſque voluntate Epiſcopi, priuata in domo ſynaxis habita fuerit; non aliter, atque ſi domus eiuſmodi foret in hæretici dominio, publicatur.

Διάτ. ς'. ἐὰν χωρὶς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ γένηται συνάξεις, ὡς ὑπὸ αἱρετικοῦ διεπομένους, δημεύεται ὁ τοιοῦτος οἶκος.

Ex nouella CXXXI.

Tit. II. conſtit. III. Qui ſua in domo, vel ſuburbano, vel prædio, praua conuenticula celebrat; ipſarum rerum proprietatem amittit, eius loci eccleſia ſibi eiuſmodi loca vindicante.

Τίτ. β'. Διάτ. γ'. ὁ ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, ἢ προαστείῳ, ἢ κτήματι βαπτισυνάξεις ποιῶν, ἐκπίπτει τῆς τούτου διακατοχίας, ἡ ἐνταῦθα ἐκκλησία πρὸς τοιούτους διεκδικήσασα τόπους.

Nulla religioſa domus hæretico poſſeſſionem in re ſoli conſtitutam locet, ſtatutas lege pœnas vnà cum conductore verita.

Μηδεὶς βιαίως οἶκος ἐκδιδόσθω αἱρετικῷ ἀκίνητον κτῆσιν, τοῖς ὑπὸ νόμου διωρισμένας ποινὰς μὴ τοῦ ἐκδόντος ὑποστελλόμενος.

Prædium ab orthodoxis alienatum vel Iudæo, vel Samaritæ, vel Montaniſtæ, vel alij cuipiam hæretico, vindicet in proprietatem ſuam orthodoxa eccleſia, illo ipſo in agro ſita.

Τὸ ἐκποιηθὲν ὑπὸ ὀρθοδόξου χωρίον, ἢ Ἰουδαίῳ ἢ Σαμαρείτῃ, ἢ Μοντανιστῇ, ἢ ἄλλῳ αἱρετικῷ, ἐκδικείσθω εἰς ἰδίαν διακατοχὴν ἡ ἐν αὐτῷ τῷ χωρίῳ ἀφωρισμένη ὀρθόδοξος ἐκκλησία.

Exſtructa ab hæreticis templa, & nouas à Iudæis ædificatas ſynagogas, ipſorum locorum eccleſiæ ſibi vindicanto.

Τοὺς κτισθέντας ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν ναοὺς, καὶ τὰς ὑπὸ Ἰουδαίων οἰκοδομηθείσας νέας συναγωγὰς, αἱ ἐντόπιοι ἐκκλησίαι ἐκδικείτωσαν.

Qui prædium ſuum hæretico ſciens locauerit, reditibus priuetur; iis ipſis ab eccleſia vindicandis, & hæretico è prædio depellendo, bonorúmque publicationi ſubiiciendo.

Ὁ ἐν εἰδὼς δοὺς αἱρετικῷ ἰδίαν κτῆσιν, ἐκπιπτέτω τῶν προσόδων, ἃ ἐκκλησίας ταύτας διεκδικούσης, καὶ τοῦ αἱρετικοῦ ἐκβαλλομένου τῆς κτήσεως, καὶ δημευομένου καθυποβαλλομένου.

Conſtitut. VI. Hæreticus ne baptiſato, nec eſto decurio, nec officium aliquod gerito.

Ex nouella XXXVII.

Διάταξις ς'. αἱρετικὸς μὴ βαπτιζέτω, μηδὲ πολιτευέσθω, μηδὲ ὀφφίκιον μετιέτω.

Qui iterum baptiſatus eſt, abſtineat à militia.

Ὁ ἀναβαπτισθεὶς ἀπεχέτω στρατείας.

Iudæus Chriſtianum mancipium non habeto, nec catechumenum circumcidito.

Ὁ Ἰουδαῖος Χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἐχέτω, μηδὲ κατηχούμενον περιτεμνέτω.

Nullus eſto locus hæreticis ad precandum.

Μηδεὶς τόπος τοῖς αἱρετικοῖς εἰς εὐχὴν ἔστω.

Nouella XVII. cap. I.

Tit. IV. conſtit. III. Quæ aduerſus hæreticos mouentur, præſes examinet ad vtilitatem fiſci, & alij nemini permittat horum inquiſitionem, niſi conceſſum hoc ei fuerit iuſſione diuina.

Τίτ. δ'. Διάταξις γ'. τὰ περὶ θρησκευτικῆς κινούμενα ὁ ἄρχων ἐξεταζέτω πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου, καὶ μηδενὶ ἑτέρῳ συγχωρείτω ταῦτα ζητεῖν, εἰ μήτοιγε ἐκ θείας κελεύσεως ἐπιτέραπται.

Nouella XV.

Conſtitut. XXIV. Quòd defenſores orthodoxi eſſe debeant.

Διάταξις κδ'. ὅτι χρὴ τοὺς ἐκδίκους ὀρθοδόξους εἶναι.

Nouella CXV.

Tit. VII. conſtitut. VII. Quòd filij

Τίτ. ζ. Διάτ. ζ'. τὸ εἶναι αἱρετικοὺς παῖ-

δας, εἰς ἕτερον αἵρεσίας εἰσαγέσθω τοῖς γονεῦσι.

Ὁ αἱρετικὸς γονεὺς, κἂν θέλῃ, κἂν μὴ θέλῃ, ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων παίδων ἢ συγγενῶν κληρονομεῖται.

Τὰ τοῦ αἱρετικοῦ πράγματα τοῦ μὴ ἔχοντος παῖδας ἢ συγγενεῖς ὀρθοδόξους, δημεύεται. εἰ δὲ χῆμα κληρικοῦ οὕτως ἔχει, ἡ ἐκκλησία ταῦτα ἐντὸς ἐτῶν ἐκδικήσει· μετὰ δὲ τὸν ἐτῶν, ὁ φίσκος, βεβαίων φυλαττομένων τῶν κατὰ τῶν αἱρετικῶν κειμένων νόμων.

Τίτλος η'. διάτ. κ'. τοὺς ἐν βουλευτικῆς τύχης ὄντας Ἰουδαίους, ἢ Σαμαρείτας, ἢ αἱρετικούς, ταῖς σωματικαῖς καὶ χρηματικαῖς ἐπιβολαῖς λειτουργίας ἡ διάταξις, μηδαμῶς αὐτοῖς προνομίου μεταδιδοῦσα.

*Ἰν. αἱρετικὰ

Τίτ. θ'. Διάτ. ι'. * αἱρετικὸς οὐ χρήσεται τῇ βοηθείᾳ τῆς διατάξεως, τὰ δὲ αὐτῆς ἀγραπτα καὶ κεγραπτικὰ διατυπούσης.

ΤΕΛΟΣ.

sint hæretici, inter cauſas ingratitudinis à parentibus referri poteſt.

Hæreticus pater, velit aut nolit, orthodoxos tamen liberos, aut propinquos, heredes habet.

Res hæretici, qui nullos habet liberos, aut cognatos orthodoxos, publicantur. Sin habitum clerici gerit, eccleſia vindicabit eas intra ſpatium anni; poſt annum, fiſcus: iis firmiter obſeruandis legibus, quæ aduerſus hæreticos latæ ſunt.

Tit. VIII. conſtit. II. Iudæos, aut Samaritas, aut hæreticos, qui curialis ſunt conditionis; corporalibus hæc conſtitutio muneribus ſubiicit, nequaquam priuilegium eis indulgens. *Nouella* XLV.

Tit. IX. conſtitut. X. Hæretica mulier non vtetur beneficio conſtitutionis, quæ ipſius iura ſucceſſoria ſancit. *Nouella* CXVIII. *cap.* VI. *& præced.*

FINIS.

Νόμος βεβαίων τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ τοῖς θεοφιλεστάτοις κληρικοῖς καὶ μοναζούσι, περὶ τῶν προβεβασιλευκότων αὐτοῖς δεδωρημένα προνόμια, καὶ τὸν ἐπάγεσθαι χρηματικῶς ἢ ἐγκληματικῶς· προσθὶς ὁμοῦ καινῆς, ὥστε μηδεμίαν παρόδον κατ' αὐτῶν ἔχειν πολιτικοὺς ἢ στρατιωτικοὺς ἄρχοντας.

HERACLII AVGVSTI lex, confirmans ſanctiſſimis Epiſcopis, & religioſiſſimis clericis, atque ſolitariam vitam agentibus, à prioribus Auguſtis conceſſa priuilegia: quomodo ſcilicet conueniendi ſint tam ciuiliter, quàm criminaliter: adiiciens de nouo, vt nullum aduerſus eos aditum ciuiles aut militares magiſtratus habeant.

ΕΝ ὀνόματι τοῦ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, Ἡράκλιος, καὶ Ἡράκλιος νέος Κωνσταντῖνος, πιστοὶ ἐν Χριστῷ βασιλῆς, Σεργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ ταύτης τῆς εὐδαίμονος πόλεως, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

Οὐχ ἁλουργὶς, οὐκ αὐτεξούσια σκῆπτρα ὅ τε βασιλείας κοσμεῖν τοσοῦτον ὑπέρκειται κράτος, ὡς πρᾶξις βιοτικὴ, τὸ ἔπαινον οἰκοθεν ἔχουσα. ἐκείνα μὲν γὰρ τοῖς κεκτημένοις προσπίπτοντα, μειοτέροις μόνοις αὐτοὺς ἀποφαίνουσιν. αὕτη δὲ τοῖς οἰκείοις ἀγαθοῖς, κοινῷ συμφέρεται τῷ ὠφελεῖσθαι. ἔνθεν ὁρμηθέντες

IN nomine Domini Ieſu Chriſti, Dei noſtri. HERACLIVS, & HERACLIVS NOVVS CONSTANTINVS, fideles in Chriſto Imperatores, SERGIO ſanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſcopo felicis huius vrbis, & vniuerſali Patriarchæ.

Non purpura, non liberæ poteſtatis ſceptra, tantopere potentiam ornare poſſunt Imperij; quantum actio pia: quæ ex ſemetipſa laudem habet. Nam illa quidem, quum rerum potientibus offeruntur, dumtaxat eos honoratiores efficiunt: hæc verò bonis ſuis, vtilitati publicæ conſulit. Hinc impulſi

ad honorem ſitarum vbique ſanctiſſimarum orbis eccleſiarum, & ſacerdotum, vel alio quo modo veſtitorum habitu religioſo, ad legem præſentem reſpeximus; vt eam inſtar cardinis & fundamenti piæ noſtræ legiſlationis faciamus, quaſique primitias quaſdam domino ac ſeruatori huius vniuerſi Deo offeramus. Nam plurimi ex iis, qui ſunt in religioſo huius noſtræ diuinitus cuſtoditæ auguſtæque vrbis clero, & qui religioſis in monaſteriis ſemet exercent, ac præterea diuerſarum ciuitatum ſanctiſſimi præſides, religioſique clerici, & monachi, qui peregrè in eam veniunt, nobis aditis expoſuerunt; quoſdam piis noſtris legibus contemptis, vel quòd ipſos reuera ſibi obnoxios habeant, vel quòd abſque vlla ratione litium redemptores eſſe conentur, tam ciuilia, quàm militaria tribunalia facili momento impulſos adire, atque efficere, vt magnis eum contumeliis in cuſtodias ducantur & collocentur, eáſque pœnas ſuſtineant, quas irrogare viſum illis ſit; vel vbi de iis paulo humaniùs cogitare libitum fuerit, ſatiſdationes ab eis, nomine iudicij non deferendi, exigere; plurimiſque damnis eos adficere: illis interim, apud quos rei peraguntur, lucri gratiâ, vel adfectionis erga eos, qui iniuriam ipſis inferre nituntur, ius & æquum prodentibus. Quæ quidem exponentes, rogabant; vti quæ in hunc modum aduerſus ipſos delinquerentur, conuenientem ex animi noſtri ſententia correctionem inuenirent. Nos igitur hac etiam in parte decentem beatitudini tuæ honorem tribuentes, & ad animum reuocantes eam reuerentiam, quæ ipſis iure debetur ab omnibus: iis quæ olim de ipſis promulgata ſunt, partim in eodem ſtatu relictis, partim adhibito examine noſtro ad eum modum commodè reformatis, vt rectè comparata ſint; ſancimus, vt qui recenſentur inter clericos cuſtoditæ diuinitus & auguſtæ vrbis noſtræ, quíque ſolitariam in ea vitam amplexi ſunt, nihilóque minus & qui peregrè veniunt in eam ſanctiſſimi præſides, ac religioſi clerici, atque monachi prouinciarum & ciuitatum, quarum diœceſes ſub pontificalem beatitudinis tuæ ſedem pertinent, quum ciuiliter à quocumque conueniuntur, apud ſolam beatitudi-

τοὺς ἡμεῖν τῆν ἁπάντων γῆς ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ τῆν ἱερέων, ἢ ἄλλως τῶν βιλαβεῖς σχεδιαζόντων χῆμα, τοὺς τ' πρόσθε συνωφθαλμῶν ἤδη νόμον, βασιλεύσατε, καὶ ὡς αὐτὸς φαίη, δημόσιόν ἐστι τ' ἡμετέρας διοσβοῦς τῆτο νομοθεσίας ποιήσασθαι, καὶ οἷόν ἀπαρχῆς προσαγαγεῖν τῷ δεσπότῃ καὶ σωτῆρι τῆν ὅλων θεῷ. πλέοι γὰρ τῆν ὑπὲρ τοῦ θεοφιλοῦς κλήρου ταύτης ἡμῖν θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, καὶ τῆν διαγέσει μοναστηρίοις πλεῖ ἄσκησιν ποιουμένων, ἔτι τε καὶ διαφόρων πόλεων ὁσιώτατοι προέδροι, βιλαβεῖς τε κλησικοὶ καὶ μοναχοὶ, κατ' αὐτλεῖ ἐδημοσιῶτες, προσελθόντες ἐδεήθησαν ἡμᾶς, ἵνα τῆν ἡμετέρων διοσβοῦν καταλιγαρήσωμεν νόμων, μὴ τοὺς αὐτλεῖ ὑποδεεστέρους ἀδεῖς ἔχοντας τ' δικάζειν, ἢ θεολόγους ἐργολαβεῖν πειρωμένους, πολιτικοῖς προσχήμασι, ἢ καὶ στρατιωτικοῖς ἑτεροκλήτοις δικαστηρίοις, προσεπιβάλλειν τε μὲν ὅσον ἀγωγίμους τ' ὑβρεως φορυβεῖς ἀποτίθεσθαι, καὶ τοῖς αὐτοῖς δεκτικοὺς ἴσως ἐπιτέχθ' ποινᾶς, ἢ ὅτι φιλονεικότερα τοῖς αὐτοῖς ἀμφισβητοῦσι προεδρίας, ἐκδικοδοσίαν εἰσπράττοντας, καὶ πλείσας ζημίας αὐτοῖς προσεπάγοντας, τῆν πρὸ' οἷς ὁ βίος καθίστησι κέρδους χάριν ἢ προσκαιρίας τ' ἐγχειρούντων αὐτοῖς ἐπηρεάζειν, προσιεμένων δ' ἴσως. καὶ ταῦτα διδάσκοντες, ἐδέοντο τ' καθ' αὐτῶν οὕτως πλημμελουμένων, τ' προσπαύσης καὶ παρεισαθῆναι ἡμᾶς τοιαῦτ' διορθώσεως. ἡμεῖς οὖν ὃ πρέπον καὶ ταύτῃ τῇ σῇ μακαριότητι λέγειν ἀποκρινάμενοι, λογισάμενοί τε τοῖς ὑπὸ τῶν ἐκείνων δίκης ὀφειλομένοις αὐδεῖ, καὶ τῆν ὑπ' αὐτοῖς πάλαι νενομοθετημένων, τὰ μὲν ὅλα τούτου καταλιπόντες, τὰ δ' ἐπὶ τοῖς τὸ καλῶς ἔχειν ἡμῖν δεδοκιμασμένα μεταρυθμίσαντες θεσπίζομεν, τοὺς μὲν ὑπὸ τῷ κλήρῳ καταλεγομένους, τ' θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος ἡμῶν πόλεως, ὑπὸ τοῖς ὑπ' αὐτῆ τ' μητέρα βίον διαδεδεγμένους. ἤτοι δὲ σύνδρῳ καὶ τοῖς κατ' αὐτλεῖ ἐδημοσιῶτες ἀνωτάτοις προέδροις, ἔτι γοῦν βιλαβεῖς κλησικοῖς τε καὶ μοναχοῖς τῆν ἐπαρχίαν καὶ πόλεων, ὧν αἱ δίοικήσεις ὑπὸ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν τῆς σῆς μακαριότητος τελοῦσι θρόνον, χρημασικῶς πρὸ' οὐσιοσοῦν τῆν πάντων ὑφισταμένους κτήσεις, καθ' ὑπὸ μὴν τῇ

σῇ μακαριότητι, καὶ τοῖς ὑπὲ τούτων πρὸ αὐτῆς ὁσιωτάτοις τὰς ἀπολογίας ποιεῖσθαι, καθ' ὧν ἔκκλητος προσκαλοῦσθαι πρὸς τὸν σὸν ἁγιώτατον μακαριότητα, μήτε τοὺς ὑπὸ σοῦ τοῖς αὐτοῖς ἔχειν οἰομένους, πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν δικαστήριον ἕλκειν, μήτε μὴν τοὺς τοιαύτας δοχὰς ὑφεστῶτας, εἴ τινας τοιούτους τύχοι παραγγελίας διχομηνιῶν ἀρχιερεῖς αὐτοῖς, τούτου γε χάριν πρὸς ἑαυτοὺς ἀγαγεῖν, τοῖς ἐνθένδε νόμοις διωρισμένων, ἐπί τε τῆς δικαστικῆς ἀσφαλείας, ἐπί τε τοῦ μέρους τῆς συμφυλετῶν αὐτοῖς φυλακτομένων ἀρχόντων. εἰ δέ τινες ἑτέρας ὁσιότητος ὁσιώτατοι πατέδρου, ἢ θυγατέρες κληρικοὶ, ἢ μοναδικὸν μεταδιώκοντες βίον, καὶ τῆς ἡμῶν αἰθριγλήτου πολυδαίμονα πόλιν, πρὸ ὑποστοιῶ τῆς πάντων χρημματικῆς ἐπανοχῆς ἀγαγεῖν· διατίθεμαι καὶ τούτοις εἶναι βούλεσθαι, τοῦτο μὲν τῇ σῇ μακαριότητι τὸ ὅμοιον ἀποκρίνεσθαι ἔθος, καὶ μηκέτι λοιπὸν· τοῦτο γὰρ τῆς παρούσης ἐπανορθούμεθα νομοθεσίας· παρὰ τοῖς ἐνδοξοτάτοις, ἄκοντας ἀπολογεῖσθαι τὸ ἀνατολικὸν ἱερὸν πραιτώριον ἐπάρχους. εἰ δὲ ὡς εἰκὸς παρὰ τὴν σὴν μακαριότητος ἀκροάσιν ἥκοιεν καταφύγοιεν, τότε καὶ τοῦτο δὴ τὸ πάλαι νενομοθετημένον παρὰ τοῖς ἐνδοξοτάτοις τὸ ἀνατολικὸν ἱερὸν πραιτώριον ὑπάρχοις, ἢ πρὸ ὃ δὴ ἄν ἑτέρῳ κελεύσωμεν ὑπάγειν, καὶ τοὺς ἀπολογίας τοῖς ἐγκλήμασι ποιεῖσθαι, φυλακτέον δηλαδὴ καὶ τοῦτο τὸ τε τοῦ δικαίου ἀσφαλείας, ἐπί τε τῇ συμμετρίᾳ τῆς συμφυλετῶν οἱ παλαιοὶ διεῖλοντο νόμοι. τοῖς μὲν τοι διεχομένοις ἐκκλησιαστικῆς ἀπεκρίσεσι, καὶ τοῖς περὶ τὴν προσήκουσαν ἐκκλησίας ἢ πόλεως, ἢ τοῦ κλήρου διακονίαν καὶ τοῦτον ἡμῶν ἀφιγμένοις τὴν θεοφύλακτον πόλιν, ἀκριβοῦμεν τὰ πάλαι περὶ αὐτῶν νενομοθετημένα φυλακτέον. ἐφ' ὧν καὶ τῶν ἡμετέρων ἐναγωγαὶ ὑφίστανται τοὺς τοιούτους οἱ ἡμέτεροι διεῖλοντο νόμοι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς τὴν διαγνώσεως τοῦ πρόσω ἐκτείνομεν νόμου. οἱ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν ὁσιώτατοι πατέδρου, πρὸς δὲ καὶ οἱ καθ' αὐτὰς ἐν κλήρῳ καθιδρυμένοι, καὶ οἱ τὴν ἄσκησιν ἐν αὐταῖς μετιόντες, καὶ ἐκεῖσε διάγοντες πρὸ ἐκείνους, ἐπὶ τὴν δικαιοδοσίαν καθήσθαι, τὰς δίκας ἐπὶ τῶν χρηματικῶν ὑφέξουσι δίκας· τὸ ὁμοίας καὶ ἐπ' αὐτοῖς φυλακτέον πρὸς τηρήσεως, ἐπί τε

nem tuam, & ad hoc ab ea deputatos, causas dicant: ac siquidem appellatio sequatur, ad tuam recurret ea beatitudinem; non audentibus iis, qui eos sibi putant obnoxios, ad ciuile vel militare tribunal ipsos trahere; nec illis, qui magistratus huiusmodi gerunt, si qui forte denuntiationes eiusmodi accipiant: tantum sibi fiduciæ sumentibus, vt eos hoc nomine ad se perducant: inuiolabiliter eisdem seruandis, quæ piis legibus nostris tam de iudiciariis cautionibus, quàm de sportularum modo statuta sunt. Si verò quidam alterius diœcesis sanctissimi præsides, aut religiosi clerici, aut vitæ solitariæ sectatores, ad hanc felicissimam vrbem nostram profecti, à quouis omnium ciuiliter conueniantur: sancimus, vt hi quoque, siquidem ita velint, apud solam beatitudinem tuam consimili modo respondeant, nec ampliùs in posterum (hoc enim in prisca legislatione corrigimus) apud gloriosissimos sacris orientalibus prætoriis præfectos inuiti causas suas agant. Si verò, quemadmodum eos facere par est, ad tuæ beatitudinis audientiam minimè confugerint: tunc secundùm id, quod legibus olim statutum fuit, apud gloriosissimos sacris orientalibus prætorii præfectos, aut apud quem alium nos iussserimus, compareant; & aduersùs accusatores sese defendant: seruandis scilicet his etiam, quæ de litium cautionibus, & de modo sportularum leges antiquæ definiunt. Iis sanè, † qui responsionibus ecclesiasticis insertiunt, & qui ecclesiæ, vel ciuitatis nomine, vel propter ordinationem præsulis, ad hanc diuinitus custoditam vrbem nostram cum legationis munere veniunt; citra innouationem seruamus, quæ olim de ipsis sancita sunt. In quibus autem casibus hos quoque conueniri posse, leges nostræ definiunt: ad eos præsentis etiam legis beneficium extendimus. Sanctissimi verò prouinciarum præsules, & eorum præterea clerici, quique religiosam in eis exercitationem obeunt, atque ibidem in prouinciis degunt, apud eos, sub quorum iurisdictione constituti sunt, in litibus pecuniariis causas agent: consimili & in ipsis obseruatione retinenda, tam

† hoc est apostrisariis.

nomine quantitatis ſportularum, quàm in iudiciariarum cautionum modo: adpellatione de iis, quæ in iudicio pronuntiabuntur, ſiquidem Epiſcopus ſententiam tulerit, apud illum exercenda, qui Metropolitanam eius prouinciæ ſedem obtinet: ſi verò Metropolitanus ſit, qui iudicis officio functus eſt; apud ſanctiſſimum eius diœceſis Patriarcham. extraquàm ſi quis iuſſione noſtra litis audientiam acceperit. Nam ſi tale quid inciderit, leges de hoc latas robur habere volumus. Omnino autem magiſtratum ciuilem vel militarem ad Epiſcopum litem tranſmittere, vel eius iudicium retractare, vel exſequutioni dare, nec in hac felici vrbe noſtra, nec in alio quo loco traditæ nobis cælitus reipublicæ volumus, quum indecorum hoc arbitremur; adeóque priſcam in hac etiam parte legem emendamus. Quæ iudicata fuerint, ſiquidem partes ipſæ ſtatutis adquieuerint, prouidentia illius, qui ſententiam fert, exſequutioni tradentur: ſin adpellatio quædam ſequuta fuerit, illius cura, qui ſecundam fert ſententiam: iis haud dubiè, quæ legibus noſtris ſancita ſunt de laïcis, qui à clericis conueniuntur, ſuum robur habentibus. Hoc autem eſt, debere actorem ſequi forum rei. Si verò ad crimina tendant, quæ hîc alicui ſacratarum perſonarum intentantur: ſiue tuæ, ſiue alterius ſint diœceſis, apud beatitudinem tuam dumtaxat, & apud illos, qui ab ea deputantur, examen horum procedere debere ſancimus, & quum aduerſus tales inſtituta accuſatio manifeſta facta fuerit, vel ipſiſmet ſæpius ea confitentibus, quorum nomine accuſantur, vel legitimè conuictis: deciſio ſecundùm ſacros canones iis inferatur, quæ probantur admiſſa, prout rectè beatitudini tuæ decidi debere videbitur. Quòd ſi putauerit eum, qui iudicatur, eſſe dignum acriori exſequutione: tunc eiuſmodi hominem à beatitudine tua nudari iubemus eo, quem gerit, habitu, ac magiſtratibus ciuilibus tradi, ſtatutas legibus noſtris pœnas laturum: conſimilibus etiam in prouinciis circa quæſtiones criminales obſeruandis, vt quilibet ſuperiùs indicatorum, ſi accuſetur, apud illum reus peragatur, ſub quo fortè conſtitutus eſt; & pro iis, quæ

τῆ τ̃ ἀποστόλων ποσότητι, ὅπου τε ὁ ἔσχατος τ̃ δικαστικ̃ ἀσφαλῶς, τ̃ κ τ̃ κριθησομένων ἐφέσεως, εἰ μὴ ὅπου ὁ ὑφιστάμενος εἴη, παρ' ὃν τ̃ μητροπολιτικὴν ἐπ' ἐκείνης τ̃ ἐπαρχίας ἐπέχοντι θρόνον γυμνάζομεν· εἰ δ' μητροπολίτης ὁ δικάσας ἔσοιτο, παρ' ὃν ἀκωλύτως παρίαρχη τ̃ αὐτ̃ διοικήσεως. πλὴν εἰ μή κ θ' ἡμετέραν κέλευσιν εἰς τ̃ ὑποθέσεως πρόληψιν ἀκρόασιν λύχοι. τινὰ γάρ ἴσως προεμπίπτοντος, τοὺς ἐπὶ τούτων κρίνειν βουλόμεθα νόμους· ἄρχοντα δ' ὅλως πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν ὁπωσοῦν δικίου παρεμπέμπειν, ἢ τ̃ αὐτ̃ κρίσιν ἀναπλάττειν, ἢ ἐκβιάσασθαι παραδίδοναι· μηδὲ κ τ' αὐτὴν ἡμῖν τ̃ πολυθρυλήτου πόλιν, μηδὲ κ θ' ἕτερόν τινα τόπον τ̃ αὐτοῦ ἡμῖν παραδεδομένης πολιτείας βουλόμεθα, ἀφορπὰς τοῦτο ἡγησάμενοι, κ τ̃ παλαιὸν κ περὶ τοῦτο μέρος ἐπανορθοῦμεν νόμον. τούτων κρινομένων ἐκβιάσασθαι, εἰ μὲν τὰ μέρη τοῖς διατυπωμένοις ἐμπτυχάσωσι, προνοίᾳ τ̃ κρίνοντος ἐπαγομένων. εἰ δέ τις ἔφεσις παρακολουθήσει, φερομένη τ̃ δευτέραν ἐκ φέροντος ψῆφον, προδήλως τ̃ τοῖς ἡμετέροις διηγορευμένων νόμοις, ἐπὶ τοῖς ἐναγομένοις παρὰ κληρικῶν ὑφισταμένοις λαϊκῆς, τ̃ ἰδίαν ἐχόντων ἰσχύν. ὃ δέ ἐστι τὸ χρῆναι τ̃ ἄκοπα τ̃ ῥέοντα μεταδιώκειν φόρον. εἰ δ' παρὰ τοῖς ἐγκλήμασι φέροιτο τὰ ἐγκαλούμενα ἐπαγόμενά τινι τ̃ ἱερωμένων προσώπων, κἂν τ̃ σῆς, κἂν ἑτέρας εἴη διοικήσεως, παρὰ τὴ σὴ μακαριότητι κ μόνῃ, κ τοῖς παρ' αὐτ̃ ὁρισθεῖσι, τ̃ τούτων ἐξέτασιν προσήκειν νομίζομεν, κ τ̃ κ τ̃ τοιούτων προσηκούσης καθηλορίας φανερᾶς γινομένης, ἢ συνομολογούντων πολλάκις ἐκείνων τὰ ἐφ' οἷς καλημερῶ), ἢ νομίμως διηλεγχομένων, τ̃ κατὰ ἔχθραν φαινομένην τὴ σὴ μακαριότητι, τοῖς ἡμῶν πᾶσι δόκιμοις κ τοῖς θείοις κανόσι ἐπάγειν τιμήν. εἰ δέ γε νομίσοι σφοδροτέρας ἐπιξιοῦσθαι ἄξιον καθηράναι τ̃ κρινόμενον, τηνικαῦτα τ̃ τοιοῦτον παρὰ τ̃ σῆς μακαριότητος ὑ προικείμενα καλυόμενα γυμνῶσαι σήματος, κ τοῖς πολιτικοῖς ἄρχουσι παραδιδόναι τοῖς ἡμετέροις διωρισμένας νόμοις ζημίας ὑποστήσεσθαι, τ̃ ὁμοίως κ ἐν τ̃ ἐπαρχίαις ἐπὶ τ̃ ἐγκλημάτικῶς φυλαττομένων ζητήσεσιν. ὥστε τ̃ προδηλουμένων ἕκαστον ἐπὶ τ̃ κατηγορίαν γινόμενον, παρ' ἐκείνῳ τοῖς δ' ἔθνεσι ὑπέχειν, ὑφ' οὗ αὐτὸν ἐπάγεσθαι συμβαίνῃ, κ τ̃ ἐπὶ

τοῖς αὐτῶν πεπλημμελεῖσθαι φαινομένοις ἐπεξέλθοιεν καὶ τὸ προσαφερόμενον ὑφίστασθαι βάρος τῆς προοιμίων ἀποθέσεως, τὴν ἤδη ὡς εἴπεν ἐν πολιτικοῖς ἢ στρατιωτικοῖς δικαστηρίοις ἐν γράμμασι δεξαμένων, ἐν τοῦτῳ τε καὶ κατ' χώραν καὶ ὁσιωτάτων προέδρων, ἢ θεοφιλεστάτων κληρικῶν τε καὶ μοναχῶν, ἢ ἄλλως πως ἱερωμένων προσώπων, ἐν ὅσοις τοῖς τόποις ἀγορεύονται, δηλαδὴ τῆς ἐν τῆς ἐφέσου, τοῖς οἰομένοις ἠδικῆσθαι ἀφ' ἧς ἂν ἤνεγκον ψηφισαμένων ἐκ ἀναιρουμένης βοηθείας. τὸ γὰρ πρόσφατα θείου ἡμῶν νόμου ex Kalendis Aprilis τῆς ἐνεστώσης secundæ ἰνδικτιόνος, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀπαύστως καὶ διηνεκῆ χρόνον, κελεύομεν κρατεῖν· τὴν ἑτέρως πεφιλοτιμημένων προνομίων, τῇ τε καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ταῖς λοιπαῖς, καὶ τοῖς ὁσιωτάτοις αὐτῶν προέδροις, κληρικοῖς τε καὶ μοναχοῖς, καὶ ἑτέρως πως ἱερωμένοις προσώποις τὰ ἰδίαν ἐχόντων ἰσχύν. Τὰ τοίνυν παρασταθέντα ἡμῖν, καὶ ἀφ' οὗδε τοῦ θείου ἡμῶν θεσπίσματος νόμου ἡ σὴ μακαριότης, καὶ οἱ μετ' αὐτὴν τὸν κατ' αὐτὴν προεστηκότες θρόνου, καὶ οἱ τὴν πόλεων ὁσιώτατοι πρόεδροι, καὶ οἱ ταῖς πολιτικαῖς καὶ στρατιωτικαῖς ὑφεστῶτες ἀρχαῖς, καὶ οἱ τούτοις ὑπηρετεῖν πεπαμένοι, ἔργῳ καὶ πρᾶξει δοῦναι, καὶ φυλάξαι ἀπαραβάτως· τὸ δὲ πρὸς ἡμῶν νομοθετηθέντα πρᾶξαι, ἢ παραδιδοῦναι συγχωρεῖσθαι, εἰ μὲν τῶν ἱερέων τις εἴη, κίνδυνον ἡμῶν ὑφορωμένου δίκης· * ἢ πολιτικὸν, ἢ στρατιωτικὸν ἄρχοντα ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν συμβαίνει πρὸς τῇ τῆς ἀρχῆς ἀποβολῇ, καὶ πρὸς viginti librarum auri ὑποκειμένου· εἴτε τῶν τὰν ὑπουργίαν πεμόντων καθήκει τὰς εἰς σῶμα ὑποκειμένους ποινάς. Diuinitas te seruet in multos annos, sanctissime, & beatissime Pater. Ὃ θεῖον σε φυλάξῃ ὅτι πολλοὺς χρόνους, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ. ἐγράφη καλανδῶν ἀπριλλίων ιϐ'. βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ δισεβεστάτου ἔτους ιθ'. καὶ Ἡρακλείου τοῦ νέου Κωνσταντίνου ἔτους ιζ'.

deliquisse videtur, iuxta modum priùs relatum animaduersionem sustineat: iis causis, quæ iam (ceu vero est simile) tam apud ciuilia quàm militaria tribunalia inscriptis inchoatæ sunt, tam hîc, quàm in cetera regione, contra sanctissimos præsules, aut religiosos clericos, & monachos, aut alias sacratas personas, ibidem finiendis: appellationis beneficio scilicet iis, qui se læsos putant per eas sententias, quæ illic ferentur, non adimendo. Quippe sacram hanc legem nostram ex Kalendis Aprilib. instantis secundæ indictionis, & in omne deinceps tempus perpetuò valere iubemus: priuilegiis alioqui per liberalitatem conceſſis tam sanctissimæ apud nos ecclesiæ, quàm reliquis, itémque sanctissimis earum præsidibus, & clericis, & monachis, & alio quo modo sacratis personis, suum robur obtinentibus. Quæ igitur ad animum nobis acciderunt, & per hanc sacram legem nostram generalem exponuntur, tam beatitudo tua, quàm qui post eam ipsius sedi sunt præfuturi, cum sanctissimis ciuitatum præsulibus, & iis, qui ciuilibus & militaribus magistratibus sunt præpositi, & qui quocumque modo sunt ordinati, vt ipsis inseruiant, effectui ac fini tradere, atque obseruare studeant: eo, qui à nobis sancita violat, aut violari permittit, siquidem sacerdos sit, iustum vigorem nostrum metuente: si verò ciuilem vel militarem fortè magistratum gerat, præter magistratus amissionem, etiam viginti librarum auri pœnam laturo: si denique illorum è numero sit, qui eisdem inseruiunt, corporales pœnas subituro. Diuinitas te seruet per multos annos, sanctissime ac beatissime Pater. Dat. XII. Kalend. April. Imperij Heraclij piissimi anno XIX. & Heraclij noui Constantini anno XVII.

* Ie. ἃ

Quòd determinatus esse debeat numerus clericorum sanctißimæ maioris ecclesiæ Constantinopolitanæ, & sanctæ Deiparæ, quæ in Blachernis colitur; itémque illorum, qui in officiis tam prædictæ maiori ecclesiæ, quàm sanctißimo Patriarchæ inseruiunt.

Περὶ τῦ ὡρισμένου εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν τ ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, κ τῆς ἁγίας θεοτόκου τ ἐν Βλαχέρναις τιμωμένης· ἔτι μὲν κ τῶν ἐν τοῖς ὀφφικίοις ὑπηρετουμένων τῇ τε εἰρημένῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, κ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ.

IN nomine Domini Iesu Christi Dei nostri. Imp. Cæsar FLAVIVS HERACLIVS, fidelis in Christo, mansuetissimus, maximus, benefactor, pacificus, Alamanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, Erulicus, Gepedicus, pius, felix, gloriosus, victor, triumphator, perpetuò venerabilis Augustus, SERGIO sanctissimo & beatissimo Archiepiscopo felicis huius vrbis, & vniuersali Patriarchæ.

Quum aliis rebus consentaneum & congruentem ordinem adhibere, perquàm vtile quiddam est, ac laudabile; quando id, quod modo caret, numquam non perturbat, & permiscet, atque dissoluit ea, quæ rectè adfecta esse, ac robur suum obtinere debebant, ad fœdam illa confusionem deducendo: tum inprimis hoc in statu sacerdotali seruandum, quem in honestate ac ordine bono consistentem, atque ab initio à diuina inuentum prouidentia, exorbitare à statu suo non modò damnosum est, verumetiam valde absurdum. Quapropter non abs re nunc quoque à beatitudine tua discussa, quæ rectè coniectando congruum ordinem, atque res ipsas est adsequuta, & ad inculpatæ fidei nostræ splendorem tendit, meritò probamus. Nam & illi, qui omnia sapienter, & valde bona condidit, certo quodam modo res in ortum producere placuit: nihil vti cuiquam earum deesset, nec ipsæ res accessionem aliam admitterent. Quippe retulit beatitudo tua nobis eos, qui numero clericorum sanctissimæ maioris eccle-

ΕΝ ὀνόματι τῦ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῦ θεοῦ ἡμῶν, αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἡράκλειος πιστὸς ἐν Χριστῷ, ἡμερώτατος, μέγιστος, εὐεργέτης, Εἰρηνικός, Ἀλαμανικός, Γοτθικός, Φραγγικός, [* Γερμανικός, Ἀντικός, Ἀλανικός, Οὐανδαλικός, Ἀφρικανός,] Ἐρυλικός, Γηπεδικός, εὐσεβής, εὐτυχής, ἔνδοξος, * [νικητὴς.] θριαμβευτής, ἀφθαρτος Αὔγουστος, Σεργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ κ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ ταύτης τ εὐδαίμονος πόλεως, κ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

* *Desunt in MS. Fab.*

* *Deest in MS. Fab.*

Καὶ τοῖς ἄλλοις κατάλληλον κ ἁρμοδίως ἐπάγεσθαι τάξιν, χρήσιμόν τε κ ἐπαινούμενον, οἷα τ ἀμετείας ὑπιθολούσης ἀεὶ κ τὰ καλῶς εἶναί τε κ κρατεῖν ὀφείλοντα, παρατρέπουσά τε κ διαλυούσης, εἰς ἀπρεπῆ τε φερούσης σύγχυσιν, κ διαφερόντως τ ἱερατικὸν κατάστασιν, ἣν ὅτι σεμνότητι κ εὐταξίᾳ συνεστῶσάν τε κ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ θείας ἐξευρημένην προνοίας ἔξω τ καθιστῶντες εὖ οὐκ ἀσύμφορον μόνον, ἀλλὰ κ σφόδρα παράλογον. ὅπερ ὠφελότως κ τὰ νῦν δοκιμασθέντα παρά τ σῆς μακαριότητος, ὀρθῶς τε κ ἀκολούθως τάξεως ἐφαπτομένης, κ τῷ πρέποντι αὐτῶν, κ σχεδόν που πρὸς τὸ σαφὲς τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἡμῶν φερομένης, οὐκ ἀπὸ σκοπου προσιέμεθα. ἐπεὶ κ γὰρ ὁ πάντα σοφῶς κ καλὰ λίαν κατασκευάσας, κ μέτρα τινὰ τοῖς ὄντα παραγαγεῖν ἐβούλησεν· ὡς μηδὲν δεῖν τούτοις, μηδὲ προσθήκῃ ἑτέρου ὑποδέχεσθαι. ἐδόκησε γὰρ ἡμῖν τοὺς ἐν ᾧ κλήρῳ τ κατ' αὐτὸν ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας

διά-

ἀναφερομένους ὁρᾶν τας εἰς πολλὴν ἔκλειψιν ἀμετρίαν τῶν τῆς ἁγιωτάτης πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν διαφόροις βαθμοῖς θεοφιλῶν κληρικῶν ἀριθμόν· ὥστε τῶν μὲν πρεσβυτέρων τὰς συνεδρίους στενοχωρεῖσθαι καθέδρας· ὥστε πολλάκις τινὰς καὶ πλείονας τῶν ἱερατεύειν ἐθελησάντων, ἀπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν ἐξωθουμένους ἐντρέπεσθαι ἀπιέναι. ἔστι δὲ τῶν ἁγιωτάτων διακόνων ὁμοίως τοῖς πλείοσιν οὐκ ἀρκεῖν. εἶπε δὲ καὶ λογιζόμενος τὰ γράμματα τῆς αὐτοῦ ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ὁπόσοις ἐπιδόσεσιν ἐπικαλλούσας προσφερόμενα, μυρίας μὲν διὰ τὴν ὥρας ἑκάστης διοικῆσαι χορηγίαν, ἑτέρας δὲ πάλιν ἐξ ἀπρακτήτων συνθηκῶν καὶ διαθηκῶν, ἄλλων τε καὶ διαφόρων αἰτιῶν προϊούσας, τὰ γράμματα αὐτοῖς, καὶ γραμμάτων χωρὶς δεῖσθαι τῆς μακαριότητος, ταύτην ὀφείλειν τὴν ἄδειαν. αὐτήν τε τοῖς τε γράμμασι τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας διεξόδου οὐ μεῖζον τούτου συνεισφέρειν βοήθειαν, εὐπρεπῆ τε μείζονα καὶ εὐταξίαν τῷ κλήρῳ προσγίνεσθαι, τὴν καλῶς ἔχειν αὐτὴν δέξασθαι διατύπωσιν ποιήσασθαι· εὔτε τῶν Ἰουστινιανοῦ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως νόμων ἐκ χρόνων μακρῶν διὰ τὴν ἐναντίας τῶν γραμμάτων συνήθειαν ἀχρήστως ἔχειν· εὔτε ὅ ποσὸν τῶν νῦν ὄντων θεοφιλῶν εἰς τὸ ἑπόμενον χρόνον μεταδιώκουσθαι. τέως μὲν γὰρ διατυπώσειν τοὺς ἐν ἑκάστῳ τάγματι τελοῦντας, καὶ τὴν ἁγιωτάτην μεγάλην ἐκκλησίαν, ὁπόσους αὐτοῖς ἐπιβεβήκει μέλλει, ἐφ' ἧς ἐκ παρόντος νῦν τῶν προσώπων ποσότητος, μηδενὸς αὐτοῖς ὡς ἔτυχεν ἑτέρου προσπλεκομένου, ἕως ἂν προσκαθέζοντος τοῦ χρόνου τὸν μὲν καταλόγον τῶν θεοφιλῶν πρεσβυτέρων εἰς π'. τῶν δὲ διακόνων ἀρρένων μ' εἰς ρ'. θηλέων δὲ διακονισσῶν εἰς μ'. καὶ τῶν ὑποδιακόνων εἰς ο'. καὶ τῶν ἀναγνωστῶν εἰς ρξ'. ψαλτῶν δὲ εἰς κε'. καὶ πυλωρῶν εἰς οε'. ἐξ οἱασοῦν αἰτιῶν συμβαίη προφάσεως. μηδενὸς ἑτέρου πλὴν τοῦ ἐν ἑκάστῳ τάγματι λεγομένου πεμπτικείου τοῦ μὴ τὸ τεταγμένον βιαίως μείζονος ἀξιουμένου, τούτοις ἐγκαταλεγομένου, περὶ ὧν τὸ ῥηθὲν ἐλλείψει μέζονα δικαίως ἂν εἰκὸς ἔστιν ἐλαττούμενον. τηνικαῦτα γὰρ ἀκωλύτως αὐτοῖς αἰτιασάμενος ποσὸν, ὅσον τὸ

siæ suæ continentur, quòd videant ad immensitatem quamdam tendere tam venerabilium presbyterorum, quàm aliorum in diuersis gradibus religiosorum clericorum numerum, adeò quidem, vt communes presbyterorum sedes ad eas redigantur angustias, vt sæpenumero non pauci quidam, dum sacerdotale munus implere volunt, ab aliis priùs eò delatis excluſi, cum pudore discedant; & consimili modo, venerabilium quoque diaconorum statio compluribus non sufficiat: eosdémque præterea secum perpendentes, quo pacto res eiusdem sanctissimæ ecclesiæ nimiis grauatæ sint expensis, quæ licèt innumeræ sunt, propter erogationem piam, quæ singulis fit horis; tamen accedunt & aliæ, propter irrecusabilia pacta quædam, & testamenta, & alias diuersas causas: hos ergo tam scriptis oblatis, quàm absque scriptis beatitudinem tuam obsecrasse, hanc vti licentiam coërceret. Tuam verò beatitudinem, quæ deprehenderet hoc ipsum non mediocre subsidium sanctissimæ ecclesiæ rebus adferre, maiorémque decori & ordinis obseruantiam in clero efficere, dispositionem instituisse, quæ ipsi rectè comparata videretur; nec Iustiniani religiosæ memoriæ Principis legi, quæ certis à temporibus ob contrarium rerum vsum in desuetudinem abiit, nec religiosarum personarum numero, qui nunc est, in posterum inhærendo. Dumtaxat enim disposuisse, vt qui quolibet in ordine sunt in sanctissima maiori ecclesia, quotcumque tandem sint, in præsenti personarum summa maneant, nullo eis temere adiungendo, donec progressu temporis catalogum religiosorum presbyterorum ad LXXX, diaconorum marium ad CL, feminarum verò diaconissarum ad XL, subdiaconorum ad LXX, lectorum ad CLX, cantorum ad XXV, ostiariorum ad LXXV; quacumque de causa redigi contigerit: alio nullo, exceptis in ordine quolibet primiceriis, quos vocant, qui post constitutum triennium ad maiora prouehuntur, inter hos priùs referendo, quàm numerus indicatus defecerit, velut eum deminui consentaneum est. Tunc enim absque impedimento totidem substituendos, quot ceteris ad-

Nouella III.

diti numerum, cuius facta mentio eſt, expleant: nullo præterea prorſus iis vllo modo adiiciendo. Niſi fortè quiſpiam propter incrementum inſigne, quod eiuſdem ſanctiſſimæ eccleſiæ rebus accedit ex iis bonis, quæ ipſe tribuit eccleſiæ per donationes, aut teſtamenti tabulas, adhibitâ ſacrorum canonum obſeruatione receptus in aliquem ex prædictis ordinibus fuerit; vel vt hoc alteri perſonæ contingat, effecerit. Nam ſi tale quid antecedat, fieri poſſe tam propter pium hoc inſtitutum, quàm ipſius commodi magnitudinem, vt numerus ille definitus adaugeatur. Quo ita comparato, & perſonarum numero adhuc abundante; ſiquidem eiuſmodi cauſa quæpiam interueniat; non videri neceſſarium, vt adiectio impediatur. Præterea quum etiam ſuperordines, quos vocant, ad multitudinem inordinatam excreuerint; viſum fuiſſe beatitudini tuæ, nec illud incorrectum relinqui debere: præſertim quæ ſciret, non minùs in hoc communem venerabilium clericorum, quàm beatitudinis tuæ ſententiam concurrere. Ideóque ſtatuiſſe, vt perſonis eorumdem ſuperordinum in præſenti numero manentibus, alius eis nemo ex vlla cauſa, vel inuentione adiungatur; ſed quum temporis dumtaxat progreſſu acciderit, vt qui quolibet in ordine ſunt rectam numeri ſui menſuram amiſerint. Hoc verò tantumdem eſt, ac ſi dicatur, quoties religioſi ſyncelli ad numerum duorum redacti ſint, cancellarij ad duodecim, defenſores ad decem, referendarij ad duodecim, notarij ad XII, vaſorum cuſtodes preſbyteri ad IV, diaconi ad VI. lectores ad II. omnibus modis ipſos in eadem ſumma debere perſiſtere, nullo eis quocumque pacto adiiciendo: quum planè ſit manifeſtum, ſi numerus hic in ſuprà dictis ſuperioribus ordinibus, ceu fieri ſolet, deficiat; dumtaxat eas perſonas citra impedimentum ſubſtituendas, quæ cuiuſlibet deficientis locum impleant. Præterea de Blachernarum quoque venerabili æde inuiolatæ dominæ noſtræ Deiparæ, perpetuæque Virginis Mariæ, conſimiliter viſum tibi fuiſſe, vt paria ſtatueres:

μνημονεύθη μέζον διάπλεφ προσγίνεσθαι, καὶ τοῦτο πλέον ὀφθὲν, ὀφθεὶς καθ' οἱονδήποτε τρόπον προσγενόμενον. Εἰ μή που τις δι' ὑπερβάλλουσαν αὔξησιν τοῖς προγεγραμμένοις τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, δι' ὧν αὐτῇ προσμένῃ προγραμμάτων ἐκ δωρεᾶς ἡ διαθήκης, μὴ τῆς τῶν ἱερῶν κανόνων παρατηρήσεως ἕνεκα τῶν προδιαλαμβανομένων συναριθμηθῇ καταλόγων, ἢ ἐφ' ἑτέρῳ προσώπῳ τοῦτο γένεσθαι παραπλήσιον. τούτου γὰρ προϊόντος διά τε τὴν βιοτικὴν πρόθεσιν, καὶ ὃ τῆς ὠφελείας μέγεθος ἐφικτὸν εἶ) ὃ τεταγμένον πλεονάζεσθαι μέζον. καὶ τούτου ὂν οὕτως ἔχοντος, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν προσώπων ἔτι πλεονάζοντος, εἴ τις τοιαύτη γένοιτο πρόφασις, τὴν προθυμίαν διατηρεῖν, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγήσασθαι. καὶ τῶν λεγομένων ὑπ' ὀπισταγμάτων τὸν εἰς ὄγδοον χαρησσόμενον πλῆθος, δεῖν ἡγήσασθαι, καὶ τοῦτο μηδαμῶς καταλιπεῖν ἀδιόρθωτον, τὴν κοινὴν τῶν διλαβῶν κλεικλὴν γνώμην οὐχ ἧττον τῆς σῆς μακαριότητος εἰς τοῦτο συνπρέχουσαν ὑπισχνουμένην. ὅθεν καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ὑπισταγμάτων προσώπων, ἐφ' οὗπερ εἶσιν ἀριθμοῦ γεγόνασιν, ἕτερον μὴν αὐτοῖς ἐξ ὁπωσοῦν ἀφορμῆς ἢ ὑπονοίας παρεγγίνεσθαι διατυποῦσαν. τῷ χρόνου ὃ προϊόντος, ἐπιδὴ συμβαίη τοῖς ἐν ἑκάστῃ τάξει τὴν δὴ ἔχουσαν ἀποβαλεῖν συμμετρίαν. τοιοῦτον ὃ φαίνεται, τοὺς μὲν θεοφιλεῖς συγκέλλους εἰς δύο τὸν ἀριθμὸν παρεῖσθαι, καγκελλαρίους δὲ εἰς ιβ'. ἐκδίκους ὃ εἰς δέκα, ῥεφερενδαρίους εἰς ιβ'. νοταρίους ὃ εἰς μ'. σκευοφύλακας ὃ πρεσβυτέρους μὲν δ'. διακόνους ὃ ἓξ, ἀναγνώσας ὃ δύο, ἕκαστος ἅπασιν ὅτι τὸν αὐτῆς ποσότητος διατελεῖν, μηδενὸς αὐτοῖς καθ' οἱονδήποτε προσγινομένου τρόπου, προδήλου ὡς τούτου χάριν ὃ εἰκὸς ἐν τοῖς τοιούτοις πάσμασιν ἐκλείποντος τὸν μέζονα, τὰ πρὸς μέλλον ἑκάστου τούτων ἀναπληρωσιν ἀκωλύτως αἰτεισαμένοις παρόντα. καὶ περὶ τῆς ἐν Βλαχέρναις ὃ σεβασμίου οἴκου τοῦ ἁγιωτάτου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὁμοίως συνιδεῖν, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ τὰ παραπλήσια διατυπῶσαι·

ὥςτε τοῖς νῦν οὖσι καὶ τὸν ἐφημέριον ἔνδοξον οἶκον τῇ κλησικῇ τάγμασι μηδεμίαν ἐπισάγεσθαι προσθήκην. τῶν δὲ πρεσβυτέρων εἰς ιβ'. καὶ διακόνων ἀρρένων μὲν εἰς ιδ'. θηλέων δὲ διακονισσῶν εἰς ς'. ὑποδιακόνων εἰς η'. ἀναγνωστῶν εἰς κ'. ψαλτῶν εἰς δ'. πυλωρῶν εἰς ς'. τῷ χρόνῳ συμπληρουμένων, ἐν ἐκείνῳ λοιπὸν τῷ μέτρῳ μηδέν τε καὶ διαπελᾶν ἐνδέοντος δὲ καὶ τούτου καθ' οἱαδήποτε προφάσιν, μόνης καὶ ἐκείνους ὑπερεκπεμπούσης διὰ τὸ μεῖζον ὄφελος τῆ ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἐπαυξήσεως, πλημμελῶς τῇ προσθήκῃ γίνεσθαι. ἤτοι τε ἡμᾶς ἡ σὴ μακαριότης ἱερῷ προσγραπτῷ τύπῳ τὰ οὕτω κελεύσας τε καὶ θεοφιλῶς δοκιμασθέντα πρὸς αὐτῆς βέβαια καταστῆναι. ὅπερ πόσῳ προσῆκόν ἐστι, τοὺς τοιαῦτα θεμένους, οὐ ζήλῳ θείῳ, τῷ δὲ πλείονος ὀρεχθέντας ἐπιδόσεως, καὶ πλόκων ἐκτενεῖων ὄντων τῇ τοιαύτῃ βασιλίδι πόλει τὰ ἱερὰ καταστήσασθαι ἀξιοῦντας, μόνου κέρδους ἀφορμὴν καὶ προφάσιν, τὴν εἰς τὸ θεῖον λειτουργεῖν καὶ ὑπηρετεῖν ποιουμένους σπουδάζεσθαι. διασείομεν τὰ κελεύσεώς τε ἐκ θεοφιλοῦς προστετὸ τὸ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν πίστεως προφάσεις, καὶ τὴν δύναμιν τῆ τῆς μακαριότητα τῆς σῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας δοκιμασθέντα τε καὶ ψηφισθέντα, τὸ βέβαιον καὶ ἀρραγὲς ὅπῃ πρὸς τὰς τοῦ ἑφεξῆς χρόνους καὶ ἐκ τῶν παρόντων θείων ἡμῶν συλλαβῶν ἔχειν. ἐπὶν αὖ τοὺς μὲν πρεσβυτέρους εἰς π'. διακόνους δὲ εἰς ρι'. θηλέων δὲ διακονισσῶν εἰς μ'. ὑποδιακόνους εἰς ο'. ἀναγνώστας εἰς ρξ'. ψάλτας εἰς κε'. πυλωροὺς δὲ εἰς οε'. προσῆκεν τὴν ἀριθμὸν πλὴν μόνων τῶν καθ' ἡμέραν τοῦ ἱεροῦ πεμμικτείων, μηδένα τούτοις μηδαμῶς μηδὲ ἐπιτάττεσθαι, μηδὲ χορηγίαν γίνεσθαι χρεὼν μεγάλης λιτῆς αἰτήσεως, ἐκ διαθήκης ἢ δωρεᾶς ἔστω καταναλίσκουσης προῆκεν. ἐπὶ καὶ ἔστω πρὸς τὸ χρήσιμον τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ὁρᾶν. τοὺς δέ γε ἐν διαφόροις ὀφφικίοις, ἢ τοὺς τῆς λεγομένοις ὑπάγμασι τελοῦντας, διασείομεν πρὸς τὰ πρὸ τῆς ὑποθήκης μακαριότητος, τέως ἀφ' ὧν νῦν εἰσι μένειν ἀριθμῷ. ἐπειδὴ συμβαίη χωρίζεσθαι, τοὺς μὲν σύγκελλους εἰς β'. καγκελλαρίους δὲ εἰς ιβ'. νοταρίους εἰς μ'. σκευοφύλα-

nimirum vt iis clericorum ordinibus, qui nunc sunt in prædicta gloriosa domo, nulla fiat accessio. Verùm vbi numerus presbyterorum ad XII, diaconorum marium ad XVIII, diaconissarum feminarum ad VI, subdiaconorum ad VIII, lectorum ad XX, cantorum ad IV, ostiariorum ad VI, temporis decursu redactus fuerit: vt in eo deinceps numero maneant ac persistant: qui si quacumque occasione defecerit, posse clericorum incrementum fieri: sola his etiam accessione permissa, commodi maioris causa, quam habet sanctissima maior ecclesia. Quæ quidem ita præclarè ac religiosè ab se discussa, vt sacrâ sanctione pragmaticâ confirmaremus; à nobis beatitudo tua petiit. Quum ergo manifestum sit eos, qui hæc venantur, non zelo diuino, sed auaritia impulsos, ad talia prosilire; quúmque plura sint in hac augusta vrbe oratoria, studio negotiandi sacris ex rebus ductos, id vnum eniti, vt cultum numinis, sacrúmque ministerium, in quæstus occasionem atque materiam conuertant: sancimus, vt quæ præclarè atque vtiliter ad rectæ fidei nostræ splendorem, & ornamentum spectantis ad beatitudinem tuam sanctissimæ maioris ecclesiæ, discussa sunt, atque decreta; firmitatem inuiolabilem ad omnia deinceps tempora, etiam ex hisce diuinis apicibus nostris habeant. Ac prius quidem, quàm presbyteri ad LXXX, diaconi ad CL, mulieres diaconissæ ad XL, subdiaconi ad LXX, lectores ad CLX, cantores ad XXV, ostiarij ad LXXV. numerum redigantur, exceptis dumtaxat cuiusque temporis primiceriis, nullus inter hos vllo modo referatur; nec vlla fiat ordinatio, sine magna quadam compensatione ex testamentis, aut donationibus, quæ id fieri necessariò cogat. Nam illud etiam ad emolumentum eiusdem sanctissimæ ecclesiæ spectat. Eos autem, qui diuersis in officiis, aut in ordinibus superioribus, quos vocant, sunt constituti; debere sancimus secundùm illa, quæ à beatitudine tua statuta sunt, in præsenti manere numero. Postquam verò contigerit, vt syncelli redigantur ad II, cancellarij ad XII, notarij ad † XL, vasorum custodes ad presbyte- † XII.

ros IV, ad diaconos VI, ad lectores II; in hoc numero maneant, nullo prorsus eis priùs adiiciendo, quàm numerus ipse, veluti fieri solet, defecerit; & accessionis, quæ defectum suppleat, indiguerit. Tunc enim licebit, vt aliquis in locum deficientis substituatur. Consimiliter & illos, qui in venerabili templo sanctæ glorioſæque dominæ nostræ Deiparæ, perpetuæque virginis Mariæ, quod situm est in Blachernis: sacrum ministerij cultum obeunt, secundùm ea, quæ rectè à tua beatitudine definita sunt, oportebit in præsenti numero manere, nec vllum prorsus vltra hunc admittere priùs, quàm presbyteros ad XII, diaconos mares ad XVIII, diaconissas mulieres ad VI, subdiaconos ad VIII, lectores ad XX, cantores ad IV, ostiarios ad VII, redigi contigerit. In quolibet autem ordine si, quemadmodum fieri consentaneum est, numerus iste deficiat: dumtaxat id oportet adiici, quod deficit. Quippe si hæc ita peragantur, & obseruentur, nec per fraudem allectos, aut vulgares, qui lucri causa dumtaxat hæc expetunt, veluti dictum est, sacris insilire contingent, & ad pietatem donata sibi adeò temerè ac passim vindicare: nec in diuino ministerio deminutio quædam accidet, omnibus ordini rectè comparato restitutis: & conueniens denique sacro sanctissimæ ecclesiæ cultui status reddetur. Quæ igitur ad animum nobis acciderunt, & per sacram hanc pragmaticam sanctionem exponuntur; tam beatitudo tua, quàm qui post te præfuturi sunt eidem pontificali sedi, ac præterea venerabilis ille clerus tuus, effectui ac fini tradere, atque obseruare studeant. Diuinitas te seruet per multos annos, sancte ac beatissime Pater. Dat. Kalendis Maiis, Constantinopoli, indictione XV.

κας, εἰς μὲ πρεσβυτέρους δ', εἰς δ' διακόνους ς'. διακονίσσας δύο, ἐπὶ τοῦτο διωρισμένη τῦ λαοῦ, μηδενὸς αὐτοῖς παρεισπεμπομένου καθάπαξ, πρὶν αὖ τὸ τοῦτο καθαρῶς εἰκὸς ἔστιν ἐλλείπειν τὸ μέτρον, καὶ τῆς αὐξησομένης διαθήκης. τότε γὰρ ἔξεστιν τὸ ἐλλεῖπον αἰτεῖσθαι. ὥσπερ οὖν καὶ τοὺς ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ τῆς ἁγίας ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας * τῦ * ἴσ. τῷ ἐν Βλαχέρναις τὴν θείαν πλεονῶσας λειτουργίαν, καὶ τὰ πρὸς τῆς σῆς καλῶς θειοδίνητα μακαριότητος, δεῖσθαι μὴν ἐφ' ἧς καὶ θεσπεσία ποιότητος, μηδένα ὑπὲρ ταύτην πρωτεύειν ἐπεισάγεσθαι, πρὶν τοὺς ἐκεῖ πρεσβυτέρους εἰς ις'. τὲ διακόνους ἄρρενας μὲ εἰς ιδ'. θηλείας δ' διακονίσσας εἰς ς'. ὑποδιακόνους εἰς η'. ἀναγνώστας εἰς ιε'. ψάλτας εἰς δ'. πυλωροὺς δ' εἰς ς'. συμβαίνειν θέλειν. ἐφ' ἑκάστῳ δ' τούτων καθάπερ εἰκὸς ἔστιν ἐλλείποντος τῦ μέτρου, μόνον προσίεσθαι τὸ ἐλλεῖπον. τοὺς γὰρ αὐτοὺς προεπολιώνων τε καὶ φυλακτολιώνων, οὐδὲ πρεσβυτέρους ἢ τοὺς τυχόντας μόνον χειροθετουμένους, ὡς εἴρηται, συμβαίνειν τοῖς ἱεροῖς ὑπηρετεῖν, τὰ τε πρὸς διάκλεισιν ἀνατιμᾶσθαι, μᾶλλον οὕτως καὶ χιόνδην ἑαυτοῖς ἀφιπταίειν, οὐδὲ ἐλαττώσεις τε εἰς τὴν θείαν ὑπουργίαν ἡμῶν ἐπιτηδείων τε πρὸς τὸ ἔχουσθαι ἀποκαθισταμένων τάξιν, τῆς τε ἁγίας ἐκκλησίας τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ ἡ προσήκουσα κατάστασις ἀποδίδοσθαι. τὰ τοίνυν προσήκοντα ἡμῖν καὶ ἐξ αὐτῦ τοῦδε τοῦ θείου πραγματικοῦ διαλύμματος τύπου, ἡ σὴ μακαριότης, καὶ μετ' αὐτὴν ἱερατικοὶ θρόνοι προσποιοῦνται, ὅ, τε σύμπας τοῦ κλήρους ἔργῳ τε πᾶσαι πληροῦσθαι καὶ φυλάττεσθαι σπουδάτωσαν. Diuinitas te seruet in multis annis, sancte & beatissime Pater. ὁ θεῖός σε φυλάττοι ὅτι πλείοις χρόνοις, ἁγιώτατε καὶ μακαριώτατε πάτερ. Datum καλανδαις μαΐαις Κωνσταντινουπόλεως ιδ. ιε'.

Ο αὐτὸς βασιλεὺς, Σεργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλ. καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

ΚΑΙ τὰ καλῶς τοῖς αἰδεσίμοις πολλάκις ὀπτανόμενα δοκοῦντα, ἀξιοῦσί πως ἡμᾶς ὑπομνηθῆναι τοῦ ἀλλοιοτέραν μεταγενέσθαι τῶν ἁγιοσυλλόγων τάξιν. ὁποῖόν δή τι καὶ νῦν συμβαῖνον ἐπὶ τὸν παρόντα ἡμᾶς ἰδεῖν προέτρεψε κέλευσιν. τῷ γὰρ ἐν τῷ κλήρῳ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τῆς ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει τελουμένων, εὐαγέστατα τὰ αὐτῆς οὐ μετρίως βαρεῖσθαι πράγματα, πολλῶν παρενοχλούντων τῇ ὑμῶν ἁγιωσύνῃ, ἅτε διαφόρους πρόσωπα καταπλέξαι ἐν αὐτῷ τῷ κλήρῳ, καὶ ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἴκοις τῆς πανάγνου μητρὸς τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ, τῶν ἐν Βλαχέρναις καὶ τοῖς Οὐρβικίου προσαγορευομένοις. ὡς ἐντεῦθεν πλῆθος ἐκπαιδεύειν τὸν ὀπτανομένων ἀνδρῶν διαφόρων ποιότητα. εἶτα ὑπομένων καὶ ἵνα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων ἕτερος ἐγχειρίζηται, ἐξ ὧν ἐκ ὀλίγη τοῖς τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας προσγράφοιτο ὠφέλεια προσπλέκετο. καὶ τοῦτο προσπόμενον ἀξιωτέρων διορθώσεως τυχεῖν, ἔγνωμεν δρᾶσαι τῇ τε ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ, καὶ τοῖς ἐν τῷ Ἐρημίου κλήρου τελοῦσιν· ὥστε ῥητῶν προσώπων ἀριθμῷ περιῆσαι τὴν ῥηθέντων εὐαγῶν οἴκων τοὺς κληρικοὺς, καὶ τοὺς τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς λειτουργίας ὀφφίκια μετιέναι. ἑτέρου μηδενὸς δυναμένου, μήτε ὑπὸ τοῖς εἰρημένοις καταπλέκεσθαι κληρικοῖς, ἢ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν προσηκόντων φροντισμάτων, πρὶν ἂν οἰκείων τῶν ἐν αὐτοῖς τεταγμένων διορθωσάντων, εἰς τὸ εὐδόξαντα πᾶσιν ὑμῖν ἀριθμὸν, τοὺς κληρικοὺς τῶν εἰρημένων εὐαγῶν οἴκων ἢ τὰ ἐκκλησίας φροντίσματα προσῆκον. τῶν γὰρ τοίνυν δοξάντων ἡμῖν εἰς τὰς ὑμετέρας ἤδη τεινόντων ἀκοὰς, καὶ αἰτήσεως προσαχθείσης ἡμῖν, ὥστε δι' ἡμετέρου προστάγματος τύπου τὰ καλῶς πρὸ ὑμῶν δόξαντα βεβαιωθῆναι, εἰκότως ἡμεῖς τὰ λειτουργοῦντα τῇ αὐτῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ μεριμνῶντες ἀεὶ,

*ἴσ. ἡμῶν

*ἴσ. ὑμετέρας

Idem Imperator SERGIO *sanctißimo, & beatißimo Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, & vniuerſali Patriarchæ.*

ETIAM ea, quæ rectè ab hominibus plerumque videntur excogitata, caſus quidam fortè ſuperuenientes officium, ad alium vt ordinem tranſeant. Cuiuſmodi quiddam quum nunc quoque contigerit, impulit nos, vt ad præſentem iuſſionem reſpicoremus. Nam quum ij, qui continentur clero ſanctæ Dei maioris eccleſiæ, quæ eſt in hac vrbe auguſta, res ſuas non modicè grauari perſpexerint, compluribus ſanctitatem veſtram moleſtantibus, vt diuerſas perſonas adſcribat clero, & oratoriis ſanctiſſimæ matris domini & ſeruatoris noſtri Ieſu Chriſti, qui Deus eſt, tam in Blachernis, quàm in iis, quæ Vrbicij appellantur, ita quidem, vt inde diariorum quantitas, quæ illis datur, magnopere excreuerit; ac ſecundùm hæc etiam perentibus, vt aliis officia quædam eccleſiaſtica tradantur, de quibus non exigua eiuſdem ſanctiſſimæ eccleſiæ rebus vtilitas accedere ſolet; & hoc ergo quum pariter corrigi poſtulauerint: tam ſanctitati veſtræ, quàm conſtitutis ſub indicato clero gratificandum cenſuimus, vti ſcilicet ad certarum perſonarum numerum clerici dictarum religioſarum domuum, atque ij, qui eccleſiaſtici ſacri miniſterij officia gerunt, redigerentur; neque poſſet alius quiſquam inter prædictos clericos referri, vel eccleſiaſticas ſubire curas priùs, quàm aliquibus ex eorum ordine deficientibus; ad ſtatutum à nobis omnibus numerum vel clerici dictarum religioſarum domuum, vel eccleſiæ curationes deueniſſent. Hæc ergo ſic à nobis conſtituta, poſtquam ad aures veſtras peruenissent, vóſque preces veſtras nobis obtuliſſetis, vti per ſanctionem noſtram pragmaticam adeò præclarè à nobis examinata confirmarentur: non abs re nos eorum, quæ eidem ſanctiſſimæ maiori eccleſiæ Dei conducerent, perpetuò curam gerentes, & de

iisdem apud animum cogitantes; id quod à vobis postulabatur, effectum dedimus, indicatâ sanctione pragmaticâ sanctissimæ ecclesiæ nostræ concessâ, per quam vobis potestatem fecimus, vt qui manifesta commoda ecclesiæ rebus adfert, vel per donationem, vel per aliquod pactum, vel per vltimam voluntatem, vel aliâ quâdam ratione, ita vt illa commoda beneficium, quod ipsi conceditur, superent: etiam priùs, quàm indicati clerici, vel ecclesiasticorum officiorum administratores, ad statutum numerum redigantur, citra vllum impedimentum finem sibi propositum adsequatur, sacrorum scilicet canonum ordine seruando: siue is ipse, qui hoc facit, alicui prædicto clero voluerit accensferi, vel ecclesiasticum officium consequi; siue alteri personæ locum eiusmodi impetrare decreuerit. Hæc igitur quum indicata sanctio contineat, retulit ad nos in præsentia sanctitas vestra, cupere quidem personas diuersas in aliquem clerum ex suprà dictis recipi, vel ecclesiasticum aliquod officium consequi, aut etiam alteri tale quidpiam impetrare: sed interim vereri, ne qui postea conentur eis negotia facessere, quærendo scilicet, quidnam ad ecclesiasticarum rerum vtilitatem fecerint, per quod voti sui compotes facti sint; quum eiusmodi probatio post alicuius temporis decursum eis difficilis accidat: alios autem ne velle quidem sciri, quæ cum ipsis, & cum ecclesiæ parte agantur. quo fiat, vt plerique semet abstineant ab iis præstandis, quæ ad vtilitatem rerum ecclesiæ spectant. Quamobrem ne per hanc occasionem id, quod nuper ad ecclesiæ commodum excogitatum fuit, damni causam ei præbeat: nos, qui supra ceteros omnes magis adgnoscimus, sanctitatem tuam solicitam esse de iis, quæ sanctissimæ ecclesiæ conducunt, eáque procurare; fiduciam ei præstamus, vt indicatæ priùs sanctionis nullâ ratione habitâ, etiam absque significata per eam obseruatione administret ea, quæ ad dicta duo capitula spectant; respiciendo, quemadmodum solet, ad ipsum Deum, qui tum aliarum omnium religiosarum domuum inspector est, tum inprimis sanctæ Dei maioris

ϰ᾽ δεδιωσούμθοι, τ̃ ὑμετέρων ἔργων τοῦδε δώκαμθεν αἴτησιν, τ̃ εἰρημένων πραγματικ̃ τύπων τ̃ καθ᾽ ὑμᾶς ἁγιωτάτ̃ ἐκκλησίᾳ φιλοτιμησαμένοις, ἄδειαν ὑμῖν δι᾽ αὐτ̃ δεδωκότες, ὥστε τ̃ ὠφελείᾳ πρὸς τ̃ ἐκκλησίας πρόσωπα πράγμασιν, ἢ δι᾽ δωρεᾶς, ἢ δι᾽ συνθήκ̃, ἢ δι᾽ τελευταίας βουλ̃ς, ἢ ἑτέρας ὁτινοίας, πλὴ διδομένου αὐτοῖ χάριν ὑπερβαίνουσι. ϰ πρὶν τοὺς εἰρημένους κλησικοὺς εἰς τ̃ συνδόξασαν ἀριθμὸν πρόσωπα, ἢ τοὺς τ̃ ἐκκλησιαστικ̃ ὀφφικίων διοικητάς, ἀκωλύτως τ̃ ἰδίου σκοπ̃ γίνεσθαι σκοπόν, τ̃ τ̃ ἱερ̃ διατάξει χρόνων φυλαττομένης τάξεως. Εἴτε αὐτὸς ὁ τ̃ τόπων προϊστὰς βουληθείη, ἢ ἐν ἑνὶ τ̃ προλεγομένων κλησικ̃ τάγμασιν, ἢ ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον πιστεῦσαι, Εἴτε ἑτέρῳ συνιδεῖν ταύτην προσώπου πρόσκρισιν πλὴ τάξιν. ταῦτα δέ σοι τῆς λεχθέντος πραγματικ̃ πρόσεχοντες τύπου, ἀνήγαγεν ἡμῖν ὅτι τ̃ πρόσωπος ἢ ὑμ̃ ἁγιωσύνη, διάφορα μὲν βουληθέντα πρόσωπα τ̃ εἰρημένων ἀξιωθέντων κλήρων, ἢ ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον ὑπολαβέσθαι, ἢ κἀ ἑτέρῳ τινὶ φιλοτίμ πρόσκρισιν· δεδιέναι δ᾽ μήπως ὕστερον πραγμάτων τινὲς αὐτῶν περιθῶσιν ὑπόζητοι μὲν προέξαντες ὑπὲρ τ̃ τ̃ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὠφελείᾳ, τ̃ οἰκείου σκοπὸν ἀπληρωσθῆ, δυσχερεῖς οὔσης αὐτοῖς μ᾽ χρόνου παδρομὴν τ̃ τοιούτης ἀποδείξεως, σπάνις ἢ ἄλλη γινώσκεσθαι πρὸς αὐτοὺς, ϰ ὃ μέρος τ̃ ἐκκλησίας πρόπεμψαν· ὡς ἐντεῦθεν ἀναζήλεσθαί τινας ἐκεῖνα πράττειν, ἃ πρὸ εἰς λειτελῆθαι τ̃ αὐτῆς πραγμάτων ἐρᾷ. ὥστε διὰ μὲν δι᾽ τὴν προφάσιν ταύτην τὴν πρότερον εἰς ὠφέλειαν αὐτῆς ὑπενηνεγμένην βλάβης αἴτιον αὐτῇ κατασῶαι. γινώσκοντες ἡμεῖς πάντων πλέον τὴν ἁγιωσύνην τ̃ σὴν, πὰ τ̃ ἁγιωτάτ̃ ἐκκλησίᾳ λειτελοῦσαν μεριμνᾶν τε ϰ προνοεῖν, fiduciam ei præstamus, τὸν εἰρημένον μεθοδικὸν τύπον διαφυλαττούμενον, ϰὶ χωρὶς τῆς δι᾽ αὐτ̃ δηλουμένης παρατηρήσεως, τὰ ὑπὲρ τῶν εἰρημένων δύο κεφαλαίοις δηλονότι, ἀποβλεπούσης καθὰ συνήθης ἐστὶν αὐτῇ, πρὸς αὐτὸν τὸν θεὸν τῶν πάντων μᾶλλον τ̃ μεγάλων οἴκων ἐφορον, ϰατ᾽ ἐξαίρετον δὲ τ̃ ἐν τ̃ βασιλίδι ταύτ̃

πόλ ἁγίας τῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἐξ ἧς ἀνένδοτοι καὶ τηλικαῦται σπουδαὶ περὶ τὰς θείας εὐχὰς καὶ ἱερὰς λειτουργίας. θαρροῦμεν γὰρ ὅτι καὶ μόνη καθ' ἑαυτὴν ὑμῶν ἁγιωσύνη τὰ ἀναφερόμενα αὐτῇ κεφάλαια ἕκαστον βασανίζουσα, εἰκότα ἔχει καὶ περὶ τοῦ ἐπικειμένου ἐπιτήδειον βουλεύσασθαί τε καὶ πρᾶξαι, ὅσα δυνατὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι προσπορίσαι ὠφέλειαν, εἴτε περιποιῆσαι, εἴτε καὶ λαμπρύνειν ὀφείλουσαν τοὺς πολλούς. ἐδόθη τῇ ὀγδόῃ καλανδῶν μαΐων ἐν Κωνσταντινουπόλει, βασιλείᾳ τῦ θειοτέρων καὶ αἰωνίων Αὐγούστων, Ἡρακλείου ἔτους θ'. καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν αὐτῦ ἔτος η'. Ἡρακλείου τῦ νέου Κωνσταντίνου τῦ υἱοῦ αὐτῦ, ἔτους ιζ. ἰνδικτ. ζ.

ecclesiæ, quæ in hac est augusta vrbe, & à qua citra intermissionem, ac tantæ circa pias actiones suppeditationes procedunt. Confidimus enim quòd sola per se sanctitas vestra, si, quæ referuntur ad eam, capita singula examinet; etiam in proposita causa sit ea captura consilia, atque illa factura, quæ rebus ecclesiasticis vel manifestam, vel quæ abdita vulgo esse debet, vtilitatem adferre possunt. LEGI. DAT. VIII. Kalendas Maias. CP. Dominorum nostrorum piissimorum, perp. Augg. HERACLII anno XIX. & HERACLII NOVI CONSTANTINI, filij ipsius, anno XVII.

Περὶ τῦ μὴ ἐξεῖναί τινα χῆμα περιβεβλημένῳ ἱερατικὸν οἱουδήποτε βαθμοῦ ἢ τάγματος ὄντα, ἐξ ἑτέρας πόλεως ἢ κώμης ἢ ἑτέρου τοῦ σεμνοτέρου τόπου τῇ βασιλίδι ταύτῃ παραγινόμενον πόλει, ἐν τινι τῶν αὐτῆς ἐκκλησιῶν, ἢ τῶν οἰκείας αὐτῆς, χωρὶς δοκιμασίας καὶ * ἐπιτάγματος τῦ ἀποστολικοῦ ταύτης διέποντος θρόνου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καταπέμπεσθαι, εἴτε ἐν τῶν θείων οἴκων, εἴτε ἐν τῷ διαγωγῷ ὀρφανοτροφείου, ἢ ξενώνων, ἢ μοναστηρίων, ἢ ἑτέρου τινὸς τοιούτου οἴκου· μήτε μὴν ἐν δυσὶν ἐκκλησίαις κληρικὸν καθ' οἱονδήποτε καταπέμπεσθαι τρόπον.

*MS. Inst. ἐπιτάγματος

Quòd non fas sit, vt aliquis habitu sacerdotali amictus, cuiuscumque sit gradus aut ordinis, quum ex alia ciuitate, vel vico, vel prorsus ex alio loco, in hanc augustam vrbem venit, in aliquam ex vrbanis ecclesiis, vel quæ in eius territorio sunt, absque discussione ac mandato gubernantis hanc Apostolicam sedem vniuersalis Patriarchæ immittatur; aut rogas diariorum accipiat, siue ex aliqua domo augusta, siue venerabili orphanotrophio, siue xenonibus, aut monasteriis, aut ex alia quadam eiusmodi domo: nec item, vti clericus quocunque modo duabus in ecclesiis ordinetur.

ΕΝ ὀνόματι τῦ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τῦ θεοῦ ἡμῶν. Αὐτοκράτορες, Καίσαρες Φλάβιοι, Ἡράκλειος, καὶ Ἡράκλειος υἱὸς, Κωνσταντῖνος, πιστοὶ ἐν Χριστῷ, Αὐγοῦστοι· Σεργίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ εἰκείῳ πατρί.

Τῶν κοινῶν ἁπάντων βουλομένων τε καὶ κατα-

IN nomine Domini nostri Iesu Christi. Imperatores Cæsares Flauij HERACLIVS & HERACLIVS NOVVS CONSTANTINVS, fideles Augusti in Christo, SERGIO sanctissimo & beatissimo vniuersali Patriarchæ, patri suo.

Quum studio nobis sit, vt vniuer-

ſum commune decus, & ſtatus felicis reipublicæ noſtræ, pro dignitate magnitudinis ſuæ conſeruetur; & inprimis conuenire, arbitremur vt etiam ſtatus ſanctiſſ. eccleſiarum felicis huius vrbis, & eorum, qui diuinum in eis cultum procurant, omnino reprehenſionis ſit expers; nec cuiquam conari liceat, vt diuinis & ſacris rebus illudat; vel vt ea perturbentur & confundantur, quæ omnium maximè veneranda ſunt; vel ignominia diuinum miniſterium adficiatur, multis (ceu conſentaneum eſt) ex orbe vniuerſo, qui ſoli ſubiectus eſt, in auguſtam hanc vrbem venientibus, tamquam ad communem omnium patriam, in qua tanta ſanctiſſimarum eccleſiarum, & oratoriorum, & præterea religioſorum monaſteriorum eſt multitudo, quibus tua beatitudo præeſt: non committendum putamus, quo minus auguſtam huic etiam rei, noſtrámque adeò prouidentiam impertiamur, qui ſciamus cùm alios maiores noſtros, tum Iuſtinianum diuæ memoriæ, maximè latis de ſtatu eccleſiaſtico legibus munitum, non obiter, ſed ſupra ceteros hæc tractaſſe curioſiùs, & conuenienter emendaſſe. Quum igitur acceperimus, complures ex diuerſis prouinciis, & vicis, vel emporiis, omnino quidem ignotos, at religioſo veſtitos habitu, nec prorſus clericos, velut eos eſſe conueniebat, nec ordinationem ab aliquo ſacerdote, cui liceat impertiri, conſequutos: nonnullos verò conſequutos hanc quidem, ſed pœnarum canonicarum nomine locis iis electos, in quibus degunt, vel etiam nullâ dimiſſoriâ (quam vocant) epiſtolâ munitos, huc tandem proficiſci, ac fingendo ſe cuiuſcumque ſacerdotalis ordinis aut gradus eſſe, pecuniis interuenientibus, aut patrociniis, aut ambitus aliis quibuſdam artibus, præter leges & ſacros canones, viâ ſurreptitiâ peruenire ad clerum, vel ordinem, vel gradum, vel miniſterium, vel aliud quiddam eorum, quę ipſis non conueniunt; & quamcumque in eccleſiam, vel oratorium glorioſæ huius vrbis, aut territorij eius, abſque ſententia & permiſſu tuæ beatitudinis immitti; quódque peſſimũ eſt, etiam diatiorum rogas, quas vocant, aut ſportulas accipere, ſiue ex venerabili orphanotrophio,

ςαιν τῆς ϐλβδαίμονος ἡμῶν πολιτείας, ἀξίως τῆ ταύτης μεγέθους τηρεῖσθαί τε καὶ ἀφορίζεσθαι ἀφ' ἁπάσης ποιούμενοι διαφερόντως ὃ καὶ τιμὴ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν τῆς ϐλβδαίμονος ταύτης πόλεως, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς τιμῆ θείᾳ ἐκπληρούντων λειτουργίαν, ἀμεμπτον εἴη) πάντα χρῆναι τρέπειν ἡγούμεθα, μηδενί τε τὰ θεῖα καὶ ἱερὰ παίζειν ἐγχειρῆν ἔξεναι, καὶ παραχωρεῖ καὶ σύγχυσιν γίνεσθαι τὰ πάντων σεμνότερα, ἢ τιμῆ θείαν ὑπηρεσίαν ὑβρίζεσθαι· πολλοὺς, οἷα εἰκὸς, ἐκ πάσης τῆ ὑφ' ἥλιον κατ' αὐτὴν χωρούσης εἰς εἰς καινὴν ἁπάντων πατρίδα τὴν βασιλίδα πόλιν, ἐν ᾗ τοσούτων ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν τε ϐ ὑκτηρίων οἴκων, καὶ τοσούτων ϐιαγῶν μοναστηρίων ἐστὶ πλῆθος, ὧν οὐ τοσοῦτος μακαριότης, ὡς ἀνεκτὸν ἡγούμεθα παρεῖδεῖν βασιλικῆς τε καὶ ἡμετέρας καὶ τοῦτο τοσαύτας ἀξιοῦσαν, εἰδότες καὶ τοὺς ἄλλους ἡμῶν προγόνους, καὶ Ἰουστινιανὸν τὴν τῆς θείας λήξεως μάλιστα τῆς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατασφαλισμένον νομοθεσίας οὐ πέφυκέ τε καὶ πλέον τῶν ἄλλων ὡς εἰπεῖν τὰ περὶ τούτων πολυπραγμονήσαντα, καὶ προσκόντως ἐπανορθωσάμενον. ἐπεὶ τοίνυν μεμαθήκαμεν, πολλοὺς ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν τε ϐ κωμῶν, ἢ ἐμπορείων, ἀγνοημένους μὲν καθάπαξ, εὐλαϐεῖς ὃ χῆμα προσεϐεϐληκότας, καὶ μηδὲ, ὡς εἰκὸς, κληρικοὺς ὄντας ὅλως, μηδὲ μὴν χειροτονίας ἀπὸ ἱερέως ἱερέως * οἷς ἔξεστι τετυχηκότας, οἵους τυχόντας * ἰε. ἢ μὴ, ἀλλ' ὅτι ἔστι χθονικοῖς ϐαπτιστηρίοις ἐκδιωχθέντας ἐκ τῶν τόπων ἐν οἷς εἰσιν, ἢ ϐ τῶν λεγομένων ἀπολυτικῶν μὴ τυχόντας, εἶτα ἐπαύλεις φοιτῶντας, συμπλαττομένους ὅτι οἱουδήποτε ϐαθμοῦ ἱερατικοῦ ἢ ϐαθμοῦ εἰ), καὶ χειρῶσιν ἢ πρεσϐείαις, ἢ ἔστιν ἑτέραις ἀρτιθρομϐίς ὑφαπάζειν, ϖρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς θείους κανόνας, κλῆρον ἢ ϐαθμὸν, ἢ ὑπουργίαν, ἢ ἄλλο τῶν οὐ πρεπόντων αὐτοῖς, καταπέμπεσθαι ὃ αὐτοὺς ἐν οἵᾳ δήποτε ἐκκλησίᾳ ἢ εὐκτηρίῳ ταύτης τῆ ἐνδόξου πόλεως, ἢ τῆ παροικίας αὐτῆς, νοῶμεν χρεὼν καὶ ὅπῃ ὄντας τῆς σῆς μακαριότητος. καὶ ὃ δὴ χρέιττον, καὶ τὰς λεγομένας τῶν ἀφείων κομίζεσθαι ῥόγας, εἴτε ἀφαιρουμένας, εἴτε ἐν τῷ εὐαγεῖ ὀρφανοτροφείου,

ἢ τ εὐαγῶν ξενώνων, ἢ εὐαγοῦς μοναστηρίου, ἢ
* ἐν. τόπου ἐκ τῆς θείας ἡμῶν οἴκου, ἢ ἑτέρου * προσώπου
οἱουδήποτος, ἢ ἀπ' ἄλλης οἱασουοῦν ἀφορμῆς. ὅπερ
οὐ μόνον εἰς ὕβριν καὶ καταφρόνησιν τῆς θείας
φέρεται λειτουργίας καὶ μυσταγωγίας, ἀλλὰ
καὶ εἰς τ πατριαρχικὸν θρόνον τ σῆς μακαριότη-
τος, ὑφ' ὃν τελοῦσι πάντες οἱ εὐαγεῖς τόποι τ
βασιλίδος ταύτης τ πόλεως, καὶ τ αὐτ ἐνορείας.
καὶ τούτων ἕνεκεν, ὅπερ παντελῶς ἔξω τ ἱερατι-
κῆς ὄντι κανόνων, πειρᾶσθαί τινας ἐν ἁγιω-
τάταις ἐκκλησίαις ἀφορίσεις ἑαυτοὺς εἰσάγειν, ἢ καὶ πολλάκις
ὑπὸ τ ἐν Χαλκηδόνι ὁσιωτάτων προέδρων,
ἐνίοτε μὲν καὶ ἐν ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις,
ἐν αἷς ἡ μακαριότης τ τ θείων ὀπτάσιαι
ποιεῖται, καὶ ἐν ἑτέραις, ἢ τινὰ τῶν ἐνδοξο-
τάτων τῆς θείας οἴκων κυροῦσθαι, ἢ τινας
ἑτέρας βασιλικοὺς ἢ εὐαγεῖς οἴκους τεμένη,
εἰς δύο καὶ ἡμίσεις ἐκκλησίας, καὶ ὃ πρᾶγμα συγ-
χύσεως εἶναι μεστόν. εἶτα πολλάκις μεταπίπ-
τειν δεῖ οὗπερ ἐξ ἀρχῆς ἀπεκληρώθησάν τό-
που, δέον αὐτοὺς ἐν ᾧ τυγχάνει ἕκαστος ἱερωμέ-
νος ἐκκλησίᾳ προσκαρτερεῖν, καὶ κατὰ τ θείαν
ἐκπλήρωσιν λειτουργίαν. ὡς μὴ τούτου ὄντι
πολὺ λυμαίνεσθαι τ ἐκκλησιαστικὴν διατάξε-
σιν καὶ πάσαν, δεῖν ἡγούμενοι τ προσηκούσης
ἀξιωθῆναι προνοίας εἰς ἡμᾶς μάλιστα φιλο-
νθρωπίαν τ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τ ἀληθινοῦ
θεοῦ ἡμῶν, οὗ ἕνος ἐπώνυμος ἡ βασιλεία
ἐστὶν ἡμῶν ὅτι πολιτεία· ὃν ἱλεούμεθα πάντως, τ τοιού-
τοις μᾶλλον χρῆσθαι βοηθοῖς εἰς κατόρθωσιν πόλεως,
βελτιωτέραν ἡμῖν ἔσεσθαι, καὶ μείζονα τ οἰκείας
ἐφαπλῶσαι σωτηρίαν τε καὶ βοήθειαν τοῖς πράγ-
μασι τ βασιλείου ἡμῶν πολιτείας. διαπέμ-
πομεν μηδένα ἐξ ἑτέρας πόλεως ἢ κώμης ἢ ἐμ-
πορείου, ἢ ἑτέρου τόπου ὁπωσδήποτε καὶ τ ταύτην
τ βασιλίδα πόλιν, ἱερατικὸν περιβεβλημένον
σχῆμα οἱουδήποτε βαθμοῦ ἢ τάγματος ὑπο-
φυλαττόμενον τυγχάνῃ ἐν οἱασδήποτε ἐκ-
κλησίᾳ, ἢ δικτηρίῳ τ ἐνδόξου ταύτης πόλεως
ἢ τ αὐτῆς ἐνορείας, τῷ λοιπὸν χωρὶς γνώμης
τε καὶ ὑπογράμματος τοῦ κατ' καιρὸν προεστῶτος
τ θείου τούτου τῆς πατριαρχικοῦ
θρόνου, ἐν οἱῳδήποτε δικτηρίῳ οἴκῳ, ἢ ἐκκλη-
σίᾳ καταπαύεσθαι, ἢ διατρίβειν ἀξιοῦσθαι, εἴτε ἐκ
τῆς θείων οἴκων, ἢ ἐκ τοῦ βιαίως ὀρφανοτρο-
φείου, ἢ τ ξενώνων, ἢ βιαίως μοναστη-
ρίου, ἢ ἐξ ἑτέρου οἱουδήποτος, ἢ ἀπὸ ταυτὸν

aut venerabilibus xenonibus, aut aliquo venerabili monasterio, aut ex augusta domo aliqua nostra, vel ex alio denique quocumque loco, vel alia quauis administratione; quod non solum tendit ad iniuriam contemptúmque diuini cultus, & mysteriorum administrationis; verumetiam Patriarchalis throni beatitudinis tuæ, sub qua constituta sunt omnia huius augustæ vrbis, & territorij eius loca: quinetiam præter hæc, quod prorsus à canonibus sacris est alienum, conari quosdam in diuersas ecclesias semet ingerere; dum sæpenumero vel sub Chalcedonensi sanctissimo præsule, nonnumquam in sanctissimis ecclesiis, in quibus tua beatitudo diaria distribuit, & in aliis, vel etiam sub glorioſissimis diuinarum domuum curatoribus, aut sub aliis quibusdam Imperatoriis, aut religiosis domibus, puta duabus aut tribus ecclesiis, constituti sunt: (quæ quidem res plena confusionis est:) deinde sæpius eosdem ex eo loco, quem ad locum ab initio deputati erant, in alium transferri; quum quilibet eorum deberet in ea perseuerare ecclesia, in qua sacerdotij munus accepit, & ibidem diuini cultus ministerium peragere. Hæc ergo, ne diutiùs clam habita, statum ecclesiasticum peruertant, conuenienti prouidentia curandum rati, præsertim quum maximè pertineant ad honorem seruatoris nostri Iesu Christi, veri Dei nostri, à quo felix respublica nostra cognomen accepit, quémque putamus omnino nobis, si huiusmodi ordo ad optimam faciem redigatur; placabiliorem futurum; & maius auxilium atque opem felicis reipublicæ nostræ rebus adlaturum: sancimus, vt nemo ex alia ciuitate, vel vico, vel emporio, vel alio loco veniens in hanc vrbem augustam, sacerdotali vestitus habitu, cuiuscumque se gradus aut ordinis esse perhibeat in ecclesia vel oratorio quocumque, posthac absque sententia & mandato illius, qui pro tempore Patriarchali felicis huius vrbis sedi præest, in quamcumque domum oratoriam, vel in ecclesiam glorioſæ huius vrbis, aut territorij eius, recipiatur; vel diaria consequatur siue diuinis ex ædibus, siue ex venerabili orphanotrophio, aut venerabilibus xenonibus, aut aliquo venerabili monasterio, aut quouis alio loco, vel alia tali

adminiſtratione: ſed vti vel beatitudinem tuam adeat, vel cuiuſque temporis beatiſſimum Patriarcham. Is verò perſonæ qualitatem examinet, atque ita, ſiquidem ei videatur, hominem admittat. Præterea, ne quiſquam felicis huius vrbis, aut ipſius territorij clericus, cuiuſcumque ſit ordinis, aut gradus, in eccleſiam, vel in aliud oratorium, à præſenti traducatur aut transferatur, abſque iuſſu beatitudinis tuæ: nec etiam duabus in eccleſiis, vel oratoriis, quocumque modo conſtituatus ſit Eum verò, qui vel recipere, vel ordinare, vel transferre, vel immittere ſine ſententia & permiſſione tuæ beatitudinis, aut etiam ab eccleſia in aliam eccleſiam traducere, vel in duabus eccleſiis eumdem ordinare ſuſtinuerit; quinque librarum auri pœnâ plectendum ſtatuimus, præterquam quòd irritum erit, & omnino roboris expers id, quod ab eo factum fuerit: atque illum quoque, qui operam dare conatus fuerit, vt recipiatur, vel ordinetur, vel ab eccleſia in eccleſiam transferatur, vel duabus in eccleſiis conſtituatur, non ſolùm conatu ſuo fruſtrari debere, verumetiam ad triennium remoueri ab ipſo miniſterio, & ſpoliari diariis conſuetis ab eccleſia ſua dari: canonicis præterea pœnis ſubiiciendum; hæc ipſa explorante beatitudine tua. Quinetiam illos, qui eſſe talis hominis in miniſterio ſacro ſocij voluerint, vel eum recipere, qui præter voluntatem tuæ beatitudinis immittitur, conſimiliter iis multandos pœnis, quas beatitudo tua decreuerit: cuſtodientibus in perpetuum, quæ nobis ad animum acciderunt, & per hanc diuinam pragmaticam ſanctionem exponuntur, tam beatitudine tua, quàm iis, qui poſt eam felicis huius vrbis Patriarchalem thronum conſequentur, itémque glorioſiſſimis viris, auguſtarum domuum noſtrarum præpoſitis, & eo, qui pro tempore præpoſitus fuerit venerabili glorioſæ vrbis huius orphanotrophio Zotici, & venerabili xenoni Sampſonico, & aliis domibus, electiones eiuſmodi facientibus: quæ à nobis ad bonum ſanctiſſimarum eccleſiarum ordinem ſancita ſunt, tua ipſis beatitudine ſignificante.

FINIS.

διοικήσεως. μηδὲ γένεσθαι τὸ τοιοῦτον ἢ παρὰ τὸ σὸν μακαριότητα, ἢ παρὰ τὸν κτ' καιρὸν μακαριωτάτου πατριάρχη. ἐκεῖνον δὲ ἐξετάζειν τὰ περὶ τὸ ποιότητος τὸ προσώπου, καὶ οὕτως εἰ συμβάλλει, καταπέμπειν αὐτὸν· μήτε ἐν ἐκκλησίαν τινὰ πρὸς ἱδιότητα ταύτης τὸ θεοσεβεστάτης πόλεως, ἢ τὸ ἐνορίας αὐτὸ οἱασδήποτε πάγματος ὄντα ἢ βαθμοῦ, εἰς ἐκκλησίαν, ἢ εὐκτήριον τόπον ἕτερον ἀπὸ τὸ πρώτου μεταφέρειν ἢ μεταπάλτειν ὑπάρχοντας, χωρὶς τὸ σῆς μακαριότητος· μηδὲ μὴν ἐν δύο ἐκκλησίαις ἢ εὐκτηρίοις οἴκοις καθ' οἱονδήποτε ἕνα τινὰ χρόνον. τὸν δὲ παραβαίνοντα δέκα μὲν ἢ καταπάλλειν ἢ μεταφέρειν ἢ καταπίμπειν δύο γρόμμας καὶ ὑπεξούσης τὸ σῆς μακαριότητος, ἢ ἐκ ἀπὸ ἐκκλησίας εἰς ἐκκλησίαν μεταφέρειν, ἢ καὶ ἐν δύο ἐκκλησίαις τὸν αὐτὸν καταπάλτειν, πέντε χρυσίου λίτρας ποινὴ ὑποκεῖσθαι, πρὸς τὸ καὶ ἄκυρον εἶναι τοῦτο, ἐκ πολυποίως δύνασθαι τὸ πρὸ αὐτοῦ γενόμενον· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν ἐγχειρήσαντα διαλῦσαι ἢ καταπαλῶσαι, ἢ ἀπὸ ἐκκλησίας εἰς ἐκκλησίαν μεταστῆσαι, ἢ ἐν δύο ἐκκλησίαις τεθῆναι, μὴ μόνον ἐκπίπτειν τὸ οἰκείας ἐγχειρήσεως, μηδὲ καὶ τὸ λειτουργίας αὐτῆς ἔξω καθίσαι τὸν τοιοῦτον ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτούς, καὶ τὰ εἰθισμένων δίδοσθαι παρὰ τὸν κατ' αὐτὸν ἐκκλησίας διακόνων, καὶ πρόσθεν κανονικοῖς ὀφείλοντα ἐπιτιμίοις ὑποβάλλεσθαι, δοκιμαζούσης ταῦτα τὸ σῆς μακαριότητος, καὶ αὐτοῦ ἢ σὺν δοκιμάσῃ μακαριότης, παραφυλαττόντων διηνεκῶς τὰ παρόντα ἡμῖν, καὶ δι' ἃ τῆς δι' ὑ θείου δηλουμένα πραγματικοῦ τύπου τὸ σῆς μακαριότητος, καὶ τὰ μετ' αὐτὸν τὸν τὸ εὐδαίμονος ταύτης πόλεως πατριαρχικὸν παραμενόντων θρόνον, καὶ τὰ παρεστώτων τῶν θείων ἡμῶν οἴκων, ἐνδοξοτάτων ἀνδρῶν, τῆς τε καθ' ἡμᾶς παρεστῶτος τῆς καὶ τὸ ἔνδοξον πόλιν καὶ Ζωτικὸν εὐαγοῦς ὀρφανοτροφείου, καὶ τῆς καὶ Σαμψὼν εὐαγοῦς ξενῶνος, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τὰς τοιαύτας παρεδρείας ποιουμένων· φανερὰ τούτοις τὰ πρὸ ἡμῶν ἐπ' εὐταξίᾳ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν θεσπισθέντα, καθιστώσης τὸ σῆς μακαριότητος.

ΤΕΛΟΣ.

CAROLI ANNIBALIS FABROTI IC.
NOTÆ
AD
THEODORI BALSAMONIS
CONSTITVTIONVM ECCLESIASTICARVM COLLECTIONEM.

THEODORVM Balſamonem huius Collectionis auctorem eſſe docent nos libri calamo exarati; imò & ipſe Balſamon ſe huius libri parentem prodit ad Nomocanonem Photij tit. 9. cap. 2. ad finem, vt conſtat ex Paratitlis ad tit. 5. in fine. Nam qui primus eam in Latinum conuertit, eius auctorem ignorauit, fortè quòd mutilum Codicem nactus eſſet. Sed & Franciſcus Pithœus v. c. in Gloſſario ad Iulianum Antecceſſ. in voce *Decani* citat hæc Paratitla nullo nomine addito. Iacob. Cuiac. conſultiſſimus laudat etiam alicubi auctorem Paratitli: vt videantur omnes in codices incidiſſe, qui nullum nomen præfetrent; quod tandem inuentum eſt in perantiquo & optimo Cod MS. Nicolai Peireſcij Senatoris Aquiſextienſis τῶ μακρείτου, qui initio ſic inſcribitur: Θεοδώρου Διακόνου τῆς ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας νομοφύλακος καὶ χαρτοφύλακος καὶ πρώτου τῆς Βλαχερνῶν τοῦ Βαλσαμῶνος, τοῦ ἐκ χρόνους πατριάρχου Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας. *Theodori Diaconi ſanctiſſimæ Dei magnæ eccleſiæ nomophylacis & chartophylacis, ex primo Blachernorum Balſamonis, poſt aliquot verò annos Patriarchæ Theopolis magnæ Antiochiæ.*

COLLECTIONEM] Non rectè Ioannes Leunclauius hunc librum inſcripſit *Paratitla*. Imò paratitla partem operis vniuerſi conſtituunt. Idem tamen quid Paratitlorum nomine Iuſtinianus intellexerit, percepit in Prologo ad hanc Collectionem: & poſt eum vv. cc. Ioannes à Coſta, & Iulius Pacius: vt iure quis miretur prudentiſſimum virum Iacobum Cuiacium in aliam ſententiam iuiſſe, maximè cùm ex fragmento Matthæi monachi (is eſt Matthæus Blaſtares) de Iuſtiniani ſententia ſatis perſpicuè conſtaret. Quod vt rectiùs intelligatur, conſule ſis hæc Paratitla ad vnum vel alterum titulum, & ex his cognoſces, per indicem, id eſt, ſummatim, & κεφαλαιωδῶς in eis referri, quæ ſuis quæque titulis δεῖ φέρεσθαι, & vti ferè ab auctoribus concepta ſunt, leguntur. Et conſtat igitur Græcos iuris interpretes aliter accepiſſe verba hæc Iuſtiniani, de conceptione Digeſtorum: *Sufficiat per indices tantummodo, & titulorum ſubtilitatem, quæ παράτιτλα nuncupantur: quædam admonitoria eius facere.* Et de confirmat. Digeſtorum: *Si qui forſitan, per titulorum ſubtilitatem admotare maluerint, & ea, quæ* Paratitla *nuncupantur componere.* Ipſi enim Paratitla vocant quæcumque ex cæteris titulis ad quemque titulum reuocari poſſunt. Quod quidem Iuſtiniano placuiſſe videtur, vt ſtudioſi omnia, quæ ad eumdem iuris articulum pertinent tanquam in vno conſpectu haberent. Denique Paratitla ſunt acceſſiones & ſupplementa ex aliis titulis deſumpta, ita dicta vocabulo ἐπιπαραφέρω, quaſi extra titulum, quod confirmant Græci lib. 60. Baſ. tit. 16. c. 2. vt parapherna dicuntur, quæ extra dotem ad virum deferuntur. Ait autem Iuſtinianus *per titulorum ſubtilitatem*, id eſt, λεπτότητα. Commentarios ſcilicet fieri vetat, probátque tantùm explicationes compendio factas. B. Cyprianus teſtimon. aduerſ. Iud. lib. 1. præf. *Sed & legentibus breuitas eiuſmodi plurimum prodeſt, dum non intellectum legentis, & ſenſum liber longior ſpargit, ſed ſubtiliore compendio id, quod legitur tenax memoria cuſtodit.*

AD TIT. I. LIB. I.

DE SVMMA TRINITATE] Trinitatis appellatio vetuſtior videri poteſt, quàm creditum viris eruditis, qui ſcribunt eam primùm receptam in 1. ſynodo Alexandrina, id eſt, anno Chriſti CCCXXV. Ego moueor Iuſtini martyris ſcriptoris longè antiquioris auctoritate in lib. de expoſitione fidei, cuius verba hæc ſunt: μετὰ γὰρ τὸν περὶ τούτου

ἡ τριὰς ἐν μονάδι γνωρίζεται. *Vnitas namque in Trinitate intelligitur, & Trinitas in vnitate noscitur.* Verùm de libri huius auctore dubitari audio. Apertiùs, inquiunt, & distinctiùs differit de Trinitate, quàm scriptoribus eius ævi solemne est. Atqui Lucianus, qui eodem ferè tempore vixit, non minùs apertè & distinctè significat, quæ tunc fides esset Christianorum, cùm in dialogo, qui inscribitur φιλοπατρὶς, ἢ διωκόμενος, more suo religionem eorum irridet his omnino verbis: Καὶ τίνα ἐπομόσωμαί σε; Τὸν ὑψιμέδοντα θεὸν, μέγαν, ἄμβροτον, οὐράνιον, υἱὸν πατρὸς, πνεῦμα ἐκ πατρὸς ἐκπορευόμενον, ἓν ἐκ τριῶν, καὶ ἐξ ἑνὸς τρία. *Quemnam igitur tibi iurabo, Deum altè regnantem, magnum, immortalem, cælestem, filium patris, Spiritum ex patre procedentem, vnum ex tribus, & ex vno tria.* Nollem interpretem Clementis Alexandrini Stromatum 4. abusum Trinitatis verbo in his vertendis: ὃς θεμέλιος ἡ ἁγία τριὰς, πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη. Et ita mallem reddere: *cuius fundamentum est sancta triga, fides, spes, charitas.*

Et fide Catholica] Fides Catholica dicitur, quòd sit vbique diffusa, vt ait Optatus 2. de Schismat. Donat. καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης ἕως πέρατος τῆς γῆς διεσπαρμένη: *Per vniuersum orbem vsque ad fines terræ dissemināta*, vt Irenæus lib. 1. aduersus hæres. c. 2. & iisdem ferè verbis Cyrill. Hierosolym. Catech. 18. καθολικὴ δὲ ἐπεκλήθη, διὰ τὸ κατὰ πίστιν εἶναι τῆς οἰκουμένης, ἀπὸ πέρατος γῆς ἕως πέρατος. *Catholica igitur vocatur, quia per vniuersum sit orbem terrarum diffusa à finibus terræ vsque ad extrema.* Propterea quòd eius cultus per omnes pene mundi terminos emanauit, Catholica vel vniuersalis vocatur, Boëtius Seuerin. de sancta Trinit. lib. 1. vide S. Augustin. de vera relig. cap. 6. & eiusdem Epist. 170.

Qvi sacrosanctam Trinitatem] Hæc epitome totidem verbis exstat apud Photium Nomocan. tit. 12. c. 2. quæ autem habetur tit. 1. c. 1. est ex Basilicῶν lib. 1. tit. 1. c. 1. *In vna deitate.* Iustinianus in l. 5. C. eod. σεβόμεθα μίαν θεότητα, μίαν δύναμιν. *Adoramus vnam deitatem, vnam potestatem.* S. Ioannes in epist. 1. c. 5. vers. 7. ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατὴρ, ὁ λόγος, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἓν εἰσι. *Quoniam tres sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres vnum sunt.* Non clam me est, versum hunc deesse in plerisque Codd. quà Græcis, quà Latinis: sed neque versio Syriaca, & Arabica illum agnoscunt; rectius tamen est genuinum esse, maximè quòd veterum Codd auctoritate careat. Testimonia de filij deitate, & de Trinitate, quia Deus est, & de Spiritu sancto, quia Deus est, collegit Fulgentius aduersus Pintam lib. 3. cap. 7. 8. & 9. Epigramma Græcum Anthol. lib. 4. c. 28. in fine, πιστεύων καθαρῶς ὡς θεὸς ὁ λόγος. *Credens sincerè quod verbum Deus est.* Lucifer Caralitan. 1. pro sancto Athanasio. *Quid aliud confitetur fides Catholica Ecclesia, nisi quia & Trinitas sit perfecta, & vna sit Dealitas Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Dealitas vt in conflictu Arnobij & Serapionis de Deo trino & vno. & in exemplo fidei Sirmio ab Orientalibus contra Photinum conscriptæ: quæ apud sanctum Irenæum de Synod. aduers. Arrianos: *Si quis vnicum Filium Dei crucifixum audiens, dealitatem eius*, &c. D. Augustin. lib. 1. de doctrina Christiana cap. 5. *Non enim facilè nomen quod tanta excellentia conueniat, potest inueniri, nisi quod melius ita dicitur: Trinitas hæc, vnus Deus, ex qua omnia, per quem omnia, in quo omnia. Ita Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, & singulus quisque horum Deus, & simul omnes vnus Deus, & singulus quisque horum plena substantia, & simul omnes vna substantia. Pater nec Filius est, nec Spiritus sanctus; Filius nec Pater est, nec Spiritus sanctus; Spiritus sanctus nec Pater est, nec Filius: sed Pater tantùm Pater, & Filius tantùm Filius, & Spiritus sanctus tantùm Spiritus sanctus:* Idem Augustin. de Fide ad Petrum cap. 1. *Trinitas vera non esset, si vna eadémque persona diceretur Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: si enim sicut est Patris, & Filij, & Spiritus sancti vna substantia, sic esset vna persona, nihil omnino esset, in quo veraciter Trinitas diceretur.* Quæ verba exscripsit Fulgentius Ruspens. Episcopus in lib. de fide ad Petrum Diacon. cap. 1. Idem Augustin. in sermone 191. de tempore. *Atque vt confutantes Arrium vnam eandemque dicimus Trinitatis substantiam esse, & vnum in tribus personis fatemur Deum*, &c. & sermone 14. supplementi operum parte altera. *Vna est in Trinitate substantia deitatis, vna virtus, vna potestas, vna maiestas, vnum nomen diuinitatis.* Isidor. Pelusiot. lib. 1. epist. 247. Μία γάρ ἐστιν ἡ θεότης, τρεῖς δὲ αἱ ὑποστάσεις. *Vna enim est Deitas, tres autem hypostases.*

Paris potestate] Trinitatis diuinitas in personis distinguitur, & gloriæ æternitate ac maiestate sociatur. Testimonia de æqualitate Patris & Filij collegit Fulgentius d. lib. 3. Saluianus de Prouident. D. v. de Arrianis: *Nos eos iniuriam diuinæ generationi facere certi sumus, quòd minorem Patre Filium dicant: illi nos iniuriosos Patri existimant, quia æquales esse credamus.* Idem Fulgentius in lib. singulari ad Donatum c. 6. *Æqualis est Filius Patri, & minor est Filius Patre: æqualis vera diuinitate, minor verò humanitate.* Eius loci varias interpretationes vide apud S. Basil. Epist. 141. Photium ep. 176. & Nicetam Manuelis Comneni lib. 7. Amphilochius in vita S. Basil. Μία θεότης, ἑνὸς οὐσία, ἑνὸς δυνάμεως, ἑνὸς ὑπερουσίου. *Vna Deitas eiusdem essentiæ, eiusdem virtutis, eiusdem substantiæ ac naturæ.* Vide complura loca quæ notaui ad Paratit. Cuiac. lib. 1. Cod. tit. 1. quæ heic exscribere nolui.

Haud glorificat] Haud credit.

Ne Christianvs qvidem] Impp. in l. 1. C. eod. *Christianorum Catholicorum nomen inbemus amplecti.* Basilica: τὸ δὲ Χριστιανῶν καθολικὸν ὄνομα κελεύομεν ἔνδυσθαι. *Christianorum Catholicum nomen inbemus amplecti.* Legendum

καθολικῶν: *Catholicorum.* Et Chriſtiani igitur quidam ſunt, qui catholici non ſunt, quales ſunt hæretici. B. Auguſtin. in Pſalmum LXVII. *Egerunt legibus publicis, ad iudices venerunt, dixerunt ſe catholicos, vt poſſent excludere hæreticos. Quare te dicis catholicum, vt excludatur hæreticus, & non potiùs es catholicus, ne ſis excluſus hæreticus.* Idem epiſtola 167. *Quia eſſe catholici non incipiunt, niſi hæretici eſſe deſtiterint.* Balſamon d. legem ſic accepit quaſi hæretici Chriſtiani non ſint. Certè Arriani & Neſtoriani non dicuntur eſſe Chriſtiani in l. 6. *Cod. de hæretic.* quæ ex veteribus libris ſic emendanda eſt: *Damnato portentoſæ ſuperſtitionis auctore Neſtorio, nota congrui nominis eius inuratur gregalibus, ne Chriſtianorum appellatione abutantur: ſed quemadmodum Arriani lege diuæ memoriæ Conſtantini ob ſimilitudinem impietatis Porphyriani à Porphyrio nuncupantur, ſic vbique participes nefaria ſecta Neſtorij, Simoniani vocentur.* Quam emendationem confirmat Iulius Pollux Chriſtianus ſcriptor in Chronico nondum in lucem edito, his verbis: Καὶ Ἄρειον καὶ τοὺς ὁμοίους ἀποκηρύττων, καὶ φορτίδιον Πορφυριανοὺς αὐτοὺς ὀνομάζειν, καὶ ὧν ἐκεῖνοι συγγράφουσι πυρὶ παραδίδωσι. *Arrium & ſimiles expellens, ſtatuénſque vt & ipſi Porphyriani appellentur, & vt ſcripta eorum exurantur.* Imò ex veterum Patrum ſententia hæretici omnes Chriſtianorum appellatione non cenſentur. Tertullianus de præſcriptionib. aduerſ. hæreticos cap. 37. *Si enim hæretici ſunt, Chriſtiani eſſe non poſſunt.* Lactantius 4. cap. vlt. *Cùm enim Phryges, aut Nouatiani, aut Valentiniani, aut Marcionitæ, aut Anthropiani, ſeu quilibet alij nominantur, Chriſtiani eſſe deſierunt, qui Chriſti nomine amiſſo, humana & externa vocabula induerunt. Sola igitur Eccleſia Catholica eſt, quæ veterum cultum retinet, &c.* Hormiſda P. ad Cæſarium Arelatenſem: *Habent per vniuerſum mundum à Catholicis infixa æterna damnationis ſtigmata, quos orthodoxi non ſolùm fecerunt communionis expertes, verùm etiam eos Chriſtianorum ſpolianere vocabulo.* Vide Cyprianum de vnitate eccl. Hieronymum Dialog. contra Luciferianum. & infr. tit. 5. ad l. 6. D. Hieronym. in Apolog. 3. aduerſ. Ruffinum. *Quid loquar de hæreticis, qui licèt foris ſint, tamen ſe nominant Chriſtianos.* D. Auguſtin. ſermone 1. eorum quos Sirmondus edidit. *Sunt quidam qui Chriſtiani vocantur, & non ſunt, quos partim digeſſit* (an deiecit) *Eccleſia tanquam ſtercora, vt ſunt omnes hæreſes.* Auctor libelli de lapſis ad Nouatianum. *Qui enim aliquando Chriſtiani, nunc Nouatiani, iam non Chriſtiani.* S. Hilarius in libro ad Conſtantium A. ſub initium: *Chriſtianus ſum, non Arrianus.* Lucifer Caralitanus lib. 1. pro S. Athanaſio de Arrian. *Dicat denique ſe non eſſe Chriſtianum, fateatur ſe Arrianum.* & paulo pòſt: *Odit Athanaſium, quod Chriſtianus ſit, quod eſſe noluerit Arrij, vt tu dicis diſcipulus.* S. Athanaſius in orat. 11. contra Arrianos: εἰ πάντως καλοῦνται Χριστιανοὶ καὶ εἰς ἔλεγχον. *quibus* (Arrianos) *Chriſtianos appellant largiter errant:* (aut certè) Χριστιανοὶ ψευδῶς λεγόμενοι, *falsò Chriſtiani dicti.* Cyrill. Hier. cat. 6.

SED VESANVS] Hæretici dementes & veſani dicuntur l. 7. C. eod. vt in l. 3. eod. Porphyrius ἀπὸ τῆς ἰδίας μανίας ἐλαυνόμενος, *proprio exagitatus furore:* Et Iuſtinianus Eutychem vocat φρενοβλαβῆ *meme captum.* l. 5. inf. & Saracenorum παράλογον μανίαν, *abſurdum furorem*, Nouell. 144.

MYSTERIA] Rectè igitur in l. 2. Cod. eod. libri veteres, inter quos, vet. C. Brodæi & Menagij, Græci & Cod. Theodoſ. habent: *Nullus hæreticis myſteriorum locus.* Pro quo perperam antea legebatur *miniſteriorum.* Veterum codicum ſcripturam confirmant Baſilica, quæ ita vertunt: Μηδεὶς τοῖς αἱρετικοῖς ἐξῇ μυστηρίων τόπος ἀντέχειν. Denique ſic legitur apud Hincmarum R. de prædeſtinat. cap. 37. veterum etiam librorum, & Baſilicorum ope leue mendum in eadem lege licebit emendare: Nam vbi legitur: *& ſuis apertis criminibus denotentur*, libri manuſcripti ſic habent: *& ſuis apertiis crim. denot.* Baſilica, καὶ τοῖς ἰδίοις φανεροῖς ἐγκλήμασι σημειοῦσθαι. *Ad l. 2.*

EXVRVNTVR] Similiter Arrij Porphyrij, & aliorum hæreticorum libri lege Conſtantiniana comburuntur, quæ extat apud Socratem Hiſtor. Eccleſiaſt. lib 1. cap. 6 Huius conſtitutionis etiam meminit Euagrius lib. 1. cap. 12. Nicephor. Callixt. lib. 14. cap. 36. & Iul. Poll. loco ſup. citato. Per contrarium Principum edictis feralibus Chriſtianorum ſcripta igne conſumpta; quod de B. Dionyſij Areopagitæ libris proditum eſt in Synaxario Græcorum. Diocletianus & Maximianus apud pariatorem iuris Moſaici & Romani tit. 15. de Manichæis eorúmque ſcriptis (Chriſtianos ſine dubio eis infenſiſſimi Principes tollere & eorum ſcripta ignibus corrumpere cogitabant) *Iubemus namque auctores quidem ac principes vnà cum abominandis ſcripturis eorum ſeuerioris pœnæ ſubiici, ita vt flammeis ignibus exurantur.* Eius ſeueritatis meminit Arnobius 4. aduerſ. Gentes: *Nam noſtra quidem ſcripta cur ignibus meruerint dari?* Queruntur Optatus, & locis aliquantulis Auguſtinus. Protagoræ Athenienſis profanè de Diuinitate diſputantis libri in concione combuſti ſunt, Minuc. in Octauio. *Ad l. 3.*

ABSQVE PERICVLO CALVMNIÆ] Nec enim punientur, tametſi non potuerint crimen & accuſationem perficere.

ABSQVE METV] Calumniæ.

ET DAMNO] Sine ſumptu, vt apud Iuſtinianum *Inſt. quib. alienare licet, vel non, Sine omni damno.* ἄτερ πάσης ζημίας, Theoph.

Lex eſt Marciani quæ integra extat Concilij Calchedonenſis parte 3. c. 3. vnde maluit exſcribere Facundus Hermianenſis lib. 12. cap. 2. quàm ex Iuſtiniani Cod. in quo epitomata legitur. *Marcianus quoque Imperator*, ait, *poſt ſacerdotum ſententiam aliquid tractare impium duxit atque ſacrilegum, nec cuiquam ſemel iudicata retèque diſpoſita reuoluere, & de his* *Ad l. 4.*

publicè disputare permisit, qui suo edicto omnibus discussionem eorum quæ Calchedone iudicata sunt negans: vere ait, impius & sacrilegus est, qui post tot sacerdotum sententiam opinioni suæ aliquid tractandum reliquit. Extrema quippe dementia est, in medio & perspicuo die commentitium lumen inquirere. Quisquis enim post veritatem repertam aliquid viterius discutit, mendacium quærit. Nemo itaque vel clericus, vel militans, & alterius cuiuslibet conditionis, de fide Christiana, publicè congregatis populis & audientibus, tractare præsumat in posterum, ex hoc (perperam apud Facundum legitur, in posterum, & hoc rum.) *tumultus & perfidiæ occasionem requirens. Nam iniuriam facit iudicio religiosissimæ synodi, si quis semel iudicata ac rectè disposita renoluere & publicè disputare contendit.* Et infrà, *postquam diuersas pro transgressorum conditione statuit pœnas: Vniuersa ergo, inquit, quæ à sancta Synodo Calchedonense statuta sunt custodiri debeant, nihil posthæc dubitari. Hoc itaque nostræ commenitii tranquillitatis edicto abstinere profanis vocibus, & viteriùs desinite de diuinis disputare, quod nefas est, quia non solùm diuino iudicio peccatum hoc prout credimus punietur, verùm etiam legum & iudicum auctoritate coërcebitur.* B Chrysostomus apud auctorem Catenæ in Ioannem cap. 20. τοῦτο γάρ ἐστι πίστις, τὸ τὰ μὴ ὁρώμενα λέγειν. ἔστι γὰρ πίστις, &c Heb. 11.

QVI PVBLICE TRACTAT] Balsamon ad canonem 64. Syn. VI. in Trullo: ἐν τῷ δ'. τῶν κεφ. τῷ α'. τίτ. τῷ α'. φύλ βασ. φησὶ Μανδὴς ὁ κληρικὸς, ὁ μοναχὸς, φραπευόμενος, ὁ ἄλλος ὁποσδήποτε πολλὰ ταράττει δημόσια περὶ τῆς πίστεως διαλεγόμενος. Vox μοναχὸς non extat in Basilicis, nec in Cod. Iustiniani.

DEPONITVR] Consortio clericorum remouetur, regradatur, ordine mouetur. nam curiosa disputatio de diuinis damnatur. Vide Indicem in Saluianum in verbo *curiosa*. & de rebus sacris non disputandum. Vide Lipsium aduersus Dialogistam.

SIN MILITAT] In l. 4. Nemo clericus, vel militans. Sic libri veteres, & Facundus. & Cod. Brodæi & Menagij.

CINGVLO SPOLIATVR] exauctoratur. Cæsarius p. 657. tom. 1.

Ad l. 6. QVIPPE SICVT IN DIVINITATE] Facundus ita vertit: *Nam sicut est in deitate perfectus, ita idem in humanitate perfectus est.*

Ad l. 7. IDEM IMP. EPIPH.] Facundus Episcop. lib. 2. huius constitutionis meminit, & ita vertit: *Scire volentes suam sanctitatem omnia quæ ad Ecclesiasticum statum respiciunt.*

AD QVEM HIS ETIAM SIMILIA] Quæ inseruntur epistolæ Ioan. Papæ, siue Archiepiscopi Rom. ad Imp. Iustinian. quam temerè quidam Codice Iustiniano eiicere conati sunt: extat enim & in libris veteribus & in Basilicis. eiúsque meminit Liberatus Breuiarij cap. 20. Epistolæ autem Iustiniani ad Ioannem PP. præter alios Hermannus Contractus in Chronico: *Romæ*, inquit, *Ioannes sec. qui & Mercurius, Papa* LVIII. *sedit annis* 2. *mens.* 4. *ad hunc Iustinianus A. de fide sua literas & donaria S. Petro transmisit.* Anastas. Bibliothec. in Ioanne II. *Ipsis diebus obtulit Christianissimus Imperator Iustinianus Augustus beato Petro Apostolo scyphum aureum*, &c.

EADEM SACRA CHALCED] Idem Facund. *Eadem verò sancta Calchedonensis synodus, & magni Procli ad Armenios scriptam epistolam, de eo quòd oportet dicere dominum Iesum Christum filium Dei, & Deum nostrum, vnum sanctæ Trinitatis, per suam relationem suscepit & confirmauit. Si enim prædictas sanctas quatuor Synodos egrediamur, aut ab his disposita, damus facultatem hæreticis, qui depositi ab eis sunt, & eorum dogmatibus suam pestilentiam iterum in sanctas Dei Ecclesias ostentare.*

CODICIBVS TOLLATVR] Sexta Synodus collat. 11. *Sanctas quatuor Synodos maiestas ipsius* (de Iustiniano) *sacris diptychis inseri & publicari fecit.* v. Euagr. lib. 4. c. 11.

VIII. EDICTVM] Hæc non sunt in Cod. Peirescian.

AD TIT. I. PAR. LIB. I.

IN EA VERO] Hæc non sunt in MS.

FLAVIANVS] Sic leg in *l.* 23. *C. de Episc. & cler.* ex fide vet. Codic. vide infrà tit. 3.

EXSTAT IN ACT.] Act. 3.

NE QVIDEM APOCRISARIVS MON.] ὃς τὸ πραγματικὸν φορεῖ τοῦ μοναστηρίου. v. ad l. 29. eod

DIE DOMINICO] Ex constit. Constantini, de qua Sozomen lib. 1. c 8. & Hist. Trip. lib. 1. c. 10. Placet quoque Leoni vt abstineatur ab omni concertatione forensi, l. vlt. eod. meminit Theodor. lector.

SOLIS AVTEM AGRICOLIS] *Ne occasione momenti pereat commoditas cælestis provisione concessa*, vt est in *l.* 3. *C. de fer.* Auctores Basilicon ita efferunt: ἐπειδὴ ἔστιν ἀναγκαῖον κωλύειν τὴν ἐν τῇ κύριον ἀπολαύειν ἐλευθερίας, lib. 7. tit. 17. cap. 19. Scimus enim necessitati religionem cedere, vt scribit Seruius ad illud Virgil. 1. Georg.

Quippe etiam festis quædam exercere diebus
Fas & iura sinunt.

Quo loci idem Seruius docet, quænam diebus festis sine piaculo fieri possint. Hoc tamen abrogauit Leo Philos. Nou. LIV. Sed & propter inopiam aut quam aliam necessitatem etiam die Dominico operari concessum esse scribit Balsamo ad can. Concilij Laodic.

NVLLA COGNITIO] Festis diebus abstinebant suppliciis. Sueton. de Tiberij sæuitia: *Nullus à pœna hominum cessauit dies: ne religiosus quidem ac sacer.* Tib. cap. 61.

IN IEIVNIORVM QVADRAG.] Excipitur quæstio latronum, & maximè Isaurorum, l. 10. C. eod. Isauros Scholiastes Harmenop. epitom. lib. 1. tit. 4. §. 9. in Regio codice interpretatur, τὸν ἀρπαγας, τὸν φονεῖς

ἢ τὸν χρυσεῖον. Quæ leguntur etiam in gloſſis Baſilic χρυσεῖον, ſunt piratæ, qui & κουρσεῖον, hinc κουρσεύειν, pro prædari. Conſtantin. Tactic. p. vlt. κουρσεύουσι γὰρ πλὴν Συρίας, ἢ κρατοῦσι αἰχμαλωσίαν ἢ φοβοῦσι πολλήν. Theophanes in Heraclio: κουρσεύων ἢ φονεύων. & κούρσον apud eumdem Conſtant. tribus locis, Cedren. & Theoph & κούρσευμα. Aſtrampſycus ὁ τῷ Πυθαγορείῳ καθεστηκὼς αἰχμαλωσίας ἢ κουρσεύματα. de Iſauris v. ad gloſſ. Baſilicōn.

QVINDECIM DIEB. PASCHAL.] Vide infrà tit. 4. cap. 3. in Cod. Iuſtin. hæc adduntur: *Noſtris etiam diebus, qui vel lucis auſpicia, vel ortus imperij protulerunt.* Baſ. ἢ ἡ ἡμέρα ἡ γενεθλιακὴ τῶν βασιλέων, ἢ καθ' ἣν αὐτοκράτωρ βασιλεύς, & ex his Michael iudex τοῦ Ἀθαλιώτου in opuſculo quod ſubiicitur Theodoro Hermopol. in R MS. Balſamon ad Phot. Nomocan. tit. 7. c. 4. Νατάλια δέ εἰσι τὰ τῶν βασιλέων γενέθλια, ἢ ἡ τούτων ἀναγόρευσις. V. C. Iſaac. Caſaub ait in MS. C. legi, ἀναρρήσεως Liber Palatinus & Regius nihil mutant. Dies natalitius Principis, aut delati imperij inter dies feriatos computabatur. Manuel autem Comnenus eos inter dies. ἡμιφέστους & iuridicos retulit Nouella de feriis. τὰς μέντοι διὰ γένεσιν βασιλικὴν ἢ ἀναγόρευσιν ἑορτάζουσας τῇ ἡμέρᾳ ἢ τοὺς τῇ ἡμιφέστοις ἐγκειμένους βασιλεῖα μου.

CVM SPECTACVLIS] Etiamſi dies natalis Principis inciderit in diem Dominicum ſpectacula differebantur. Photius d. cap. 4.

AD TIT. II. LIB. I.

Ad l. 2. SACROS. ECCLESIIS] Pro his Conſtantini: ſanctiſſimo, catholico, venerabilique Concilio, id eſt, collegio Chriſtianorum Iſidor. Peluſ. 11. Epiſt. 146. τὸ ἁγιώτατον τοῦ ἁγίου τὸ ἐξ ὀρθῆς πίστεως ἢ πολιτείας ἀρίστης συγκεκροτημένον ἐκκλησίᾳ. *Sanctorum conventus ex recta fide, atque optima viuendi ratione collectus, eccleſia eſt.* B. Ambroſ. offic. lib. 3. c. 9. *In ſupremo vitæ fine poſitos ſuum habere iudicium, vt liberè teſtentur quod ſentiunt, qui poſtea non ſunt emendaturi.* ſic etiam Baſilica lib. 5. tit. 1. τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ. Vide ad l. 1. infrà tit. 9.

RATAS OPORTET ESSE] Quintilian. decl. 308. *Et in more ciuitatis, in legibus poſitum eſt, vt quotiens fieri potuerit, defunctorum teſtamento ſtetur. Idque non mediocri ratione: neque enim aliud videtur ſolatium mortis, quàm voluntas vltra mortem.*

Ad l. 2. IN ECCLESIIS APOSTOLORVM VEL MARTYRVM] Baſilica: μαθὲν ἐν ἐκκλησίᾳ Græci ſic interpretantur, vt corpora mortuorum in eccleſia nullatenus ſepeliantur, propter honorem numini diuino debitum. Alij vt humari prohibeantur in ſede & baſilica martyrum, ſiue in eccleſiis dumtaxat in quibus martyrum corpora conduntur. Theodorus Hermopolites: ἀπαγορεύει τὸ περὶ τοὺς νεκροὺς ἀνατρέπειν ἢ ἀνατρέπειν τὸ διατεθὲν νεκροὺς ἐν τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, διὰ τὸν περὶ τὸ θεῖον τιμὴν. ὡς ἢ ὁ Θεόδωρος φησὶν, ἐν ἐκείναις τῇ ἐκκλησίαις καλύπτεται διατεθῆναι νεκροὺς ἐν οἷς σώμασι μαρτύρων ἀπόκειται. Verius eſt licitum non fuiſſe tam in eccleſiis quàm in Apoſtolorum & martyrum baſilicis corpora ſepulturæ tradere: Concilij bracarenſis I. can. 36. idque ſecundùm maiorum inſtituta vt eſt in can. 6. Concil. Nannetenſis. Sepeliebantur igitur in atrio, aut in porticu, aut in exedris eccleſiæ, vel cœmeterijs Optatus lib. 6. *Quid referam etiam illam impietatem de veſtra coniuratione venientem, quia ad hoc baſilicas inuadere voluiſtis, vt vobis ſolis cimiteria vindicetis, non permittentes ſepeliri corpora Catholica, vt terreatis vinos, male tractatis & mortuos, negantes funeribus locum.* Concilia Anglic. p. 451. *Decernimus etiam vt nemo quempiam in eccleſia ſepeliat &c.* & p. 590. *Nemo in eccleſia ſepeliatur.*

VEL MARTYRVM] In martyriis, l. 13. & 16. *Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* Martyria vocabantur eccleſiæ honori aliquorum martyrum dedicatæ. Walafridus Strabo de reb. eccleſ. c. 6. *Martyria vocabantur eccleſiæ quæ in honorem aliquorum martyrum fiebant.* B. Chryſoſtom. hom. 39. in Acta Apoſt. πότε γὰρ οὐκ ἐν μαρτυρίου ἀπῆναι βουλόμεθα. Theophan. πάντων ἢ τῶν ἐπιτιθεμένων τοῖς μαρτυρίοις ἢ ἁγίας Εὐφημίας ἢ τοῦ συγκλήτου.

SEPELIRE] Rectiùs igitur in quibuſdam veteribus & G. Theod. legitur, *humandis corporibus*, quàm *humanis*. Sic Baſilica.

SANCTI MARTYRES] λείψανα ἁγίων, Baſil. & Conſtant. Harm. 3. 3. §. 46. Sanctorum reliquiæ. Hæc in commercio non ſunt, ἀλλ' εἰσὶν ἀθέμιτα. *Ad l. 3.*

DECANOS] Queis humandorum corporum cura, Nou. XLIII. *Ad l. 4.*

SORDIDIS MVNERIBVS] Theodorus Hermopolit. μὴ γινέσθω τῶν κληρικῶν ἀφ' ὑπουργοὺς ἢ κομμερκίου, ἢ δημοσίων ἀγώνων μαστιγοφόρους. *Ne fiant piſtores, capſarij, vel certaminum publicorum maſtigophori.* Vide quæ dixi ad Parat. Cuiacij ibid. *Ad l. 5.*

INDICTIONIBVS] & ſuperindictionibus l. 5. Cod. eod. indictiones ſunt annonæ vel penſitationes anniuerſariæ, ἐπικλαμοί, Balſam. Gloſſæ: ἐπικλάω, indicere. B. Auguſtinus in Pſalm. 49. *Quod vectigal nobis indicit, quoniam voluit eſſe rex noſter, & voluit nos eſſe prouinciam ſuam? audiamus indictiones eius, non trepidet pauper ſub indictione Dei.* Inde cœperunt anni per indictiones numerari, quas vocant ἐπινεμήσεις, vt ſcribit Cuiacius ad tit. de *indictionibus*. lib. 10. C. Gl. lat. gr. indictus, ἐπινέμησις. S. Maximus in Computo eccleſiaſtico c. 33. Iſaacus monachus in Comp. cap. 1. ἴνδικτος ἤτοι ἡ ἰνδικτιὼν ἢ ἐπινέμησις λέγεται. Gregorius Tauriminitanus homiliam ſcripſit εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου, ἤτοι τῆς νέου ἔτους. Superindictiones, quæ præſtantur ἐπὶ τῇ κανόνι, & ſupra conſuetudinariam functionem augmenti nomine.

VEL TRANSVECTIONIBVS] Translationibus d. l. 5. de his tranſlationibus vide l. 1. C. *de collat. donat.* lib. 10. & l. 3. infrà tit. 3.

SED CANONEM] Canonicam illationem d. l. 5. non quamlibet, ſed quam aduentitiæ,

neceſſitatis ſarcina repentina popoſcerit, vt eſt in l. 5. nec igitur citra neceſſitatem canonem inferunt. Balſamon,& Hermopolites qui tradunt *μόνον διδόναι τὸν δημοσίους κανόνας*, abeunt à ſententia conſtitutionis. Canon eſt tributum. Antiochus monachus in Pandecte homil. 105. *ὥσπερ ὁ γεωργὸς ἐὰν μὴ δῷ πλέον ἢ κελεύει ὁ κανὼν ἀυτῷ ὡς φυλακὴν ἐμβάλλεται, ἢ κεφαλῆται ἢ δέσμιος.* S. Athanaſ. Apol. 2. *ὡς ἡμῖν κανὼν τοῖς Αἰγυπτίοις ἐπιβάλλεται.* Sozomen. lib. 2. c. 21. de re eadem, *ὡς φόρον ἐπιτάξαι Αἰγυπτίοις.* Hinc canonicarij, de quibus vide Gloſſarium noſtrum ad Iulian. anteceſſorem.

COEMPTIONES NECESSARIAS] Coëmptio ſiue *πωλητὴ* citra neceſſitatem iuſſionémque Principis poſſeſſoribus non indicitur l. 2. C. *vt nemini lic. in compt. ſpecieb. ſe excuſ.* à quo onere nec diuinæ domus excuſantur, l. 1. eod. Nou. Tiberij de diuinis domib. nec prædia eccleſiarum. Hæc videtur huius loci eſſe ſententia.

ET IN PERPET. DEP.] exilio perpetuæ deportationis vratur d. l. 5. ſic etiam legitur in optimo Brodæi codice.

Ad l. 6. DVBIA] Si de re quapiam canonica, ſeu, de re quæ ad diuinas regulas pertinet dubitatio inciderit in Illyrico, conuentui ſacerdotali & Illyricæ diœceſeos Synodo reſeruat Theodoſius. Ita tamen vt ea de re ad Epiſcopum nouæ Romæ referatur, quæ Romæ veteris priuilegiis fruitur. De ſententia legis mihi conuenit cum viro longè doctiſſimo Petro de Marca Archiepiſcopo Tholoſano Illuſtriſſimo de Concordia ſacerdotij lib. 4. c. 2. & de Primatu Lugdunenſi §. 40. p. 106. & ſeq. De legis emendatione videamus. In Codice Theodoſiano ſic habetur : *præcipimus. Tum ſi quid dubietatis emerſerit.* In Iuſtiniano ſic legitur: *Vt ſi quid dubietatis emerſerit* &c. vt in Cod. Menagij. Quæ vera lectio eſt, & confirmatur verbis Balſamonis in Parat. ad tit. 3. *den iving* &c. Itaque poſt diuiſum Illyricum in Occidentale & Orientale à Theodoſio ſeniore, cùm dubietas quædam emerſiſſet circa quæſtiones canonicas,& quæreretur ad quem earum diſcuſſio pertineret,conſtituit Theodoſius Iunior in d. l. non eſſe quidquam innouandum circa decidendas quæſtiones canonicas, ſed vetuſtatem & canones priſtinos eccleſiaſticos etiam per omne Illyricum Orientale ſeruandos eſſe, vt ſcilicet quæſtiones ancipites in Synodo Illyricana examinentur: ita tamen vt ea de re certior fiat antiſtes nouæ Romæ, vt nimirum idem ius habeat nouæ Romæ antiſtes, ac Romæ veteris, ad quem dubiæ cauſæ referri ſolitæ. Auitus Viennenſis Epiſtola 36. *Et quia ſcitis ſynodalium legum eſſe, vt in rebus quæ ad Eccleſiæ ſtatum pertinent, ſi quid fueris dubitationis exortum, ad Romana Eccleſiæ maximum ſacerdotem quaſi ad caput noſtrum membra ſequentia recurramus.* Vide quæ notauimus ad Parat. Cod. tit. 2. lib. 1. circa finem. Baſilicorum auctores ſic acceperunt vt dubiæ quæſtiones canonicæ ad Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum referantur ab ipſo eiúſque ſynodo definiendæ. in Baſilicis deeſt vox *κανονικῶν*. v. Balſamon. ad Nomocan. Photij tit. 1. c. 5. & tit. 8. c. 1. & tit. 9. c. 1. & Parat tit. 4. infrà in princ. Huc pertinere videtur quod extat in Synopſi Leonis & Conſtantini tit. 3. §. 9.

QVÆ PRIVILEGIA ROMÆ] Theophanes de Theodoſio : *Ἔδοτο δὲ καὶ κανόνας, ἐν οἷς περὶ τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα νίκας Ῥώμης ἀνέκραμεν.* Hiſt. Miſc. adde Synod. Calchedon. can. 28. Syn. Conſtant. in Trullo c. 36. Theod. Balſamon. reſponſ. iur. Græcorum p. 443.

ITINERVM ATQVE PONTIVM] Vide l. *pen. C. de primil. dom. Aug. l. 6. C. Th. de itin. mun.* Nou. cxxxi. c. 5. Capitul. Car. M. lib. 6. c. 107. *Ad l. 7.*

Theſſalonicenſi eccleſiæ remittitur capitatio l. *id ab vnaquaque* 12. *C. de annon. & tribut.* Non etiam agrorum cenſus. S. Ambroſius contra Auxentium : *Agri eccleſiæ ſoluant tributum.* ſic legem 8. Cui. interpretatur Par. Cod. eod. Balſamon, vt ipſa quidem Theſſalonica eccleſia releuetur onere capitationis, non etiam aliæ eius nomine. Capiratio eſt cenſus capitis, *ὁ φόρος, τῦ σώματος, φόρος κεφαλικὸς. κεφαλάτιον.* Hero *ἀπὸ κεφαλῆς*, *ἔστι δὲ ὁ φόρος ὁ μὲν χρυσὸς δύο δὲ δίδραχμα ἃ καλεῖται ἐπικεφάλαια, καὶ δὲ ῥωμαϊκῶ διάλεκτον κεφάτον* (ſic MS. lege, *κεφάτιον*) *κάμνει δὲ τὸν κεφαλὴν κελεύει.* Vide Matthæi cap. 17. 24. Tertull. Apol. c. 13. *Hominum capita ſtipendio cenſa.* Et ad Nation. c. 1. vid. Senecam de Benef. 8. 7. Theophanes : *κεφαλικὸν ἀυτῦ τῦ βασιλέως.* *Ad l. 8.*

DECANI] Decani ſunt funerum elatores, lecticarij, viſpelliones, libitinarij, copiatæ, de quibus vide Gloſſarium noſtrum ad Iulian. antec. *Ad l. 9.*

Naues Eccleſiæ ampliores duorum millium modiorum non excuſantur à publicarum ſpecierum tranſuectione, ſiue embola. l. vlt. *C. de nau. non excuſ. ἐμβολὰς* Nou. CLXIII. c. 2. & edicto Iuſtin. 13. c. 4. *Ad l. 10.*

NAM QVÆ] Reſcripta iuri contraria vel vtilitati publicæ non valent, l. *vlt. C. ſi cont. ius.*

OMNES] Præter milites. Ioannes Sareſber. Policrat. lib. 6. c. 10. *Reſtè verò militaris priuilegia multa ſunt conceſſa, quæ de iure antiquo latiùs patent. Nam & liberiores ſunt, & pluribus immunitatibus gaudent, ab angariis & parangariis, & ſordidis muneribus alieni.*

ANGARIAS] Eccleſiarum poſſeſſiones ab angariis & parangariis immunes non ſunt Principe expeditionem bellicam ſuſcipiente. De angariis & parangariis vide Cuiac. ad tit. C. *de curſ. publ. lib.* 12. *Ad l. 11.*

PLAVSTRA] Plauſtra ſeparat ab angariis.

QVÆ CANONIBVS] Photius Nomoc. 1. c. 2. *ἃ τοῖς κανόσι ἐναντιόθεσιν ἀναγκαιοῦσι τίνες ἀνεγνώσθησαν.* Syn. Chalcedon. act. 4. *Ad l. 12.*

ROBVR SVVM OBT.] in l. 13. C. eod. quod tamen alia omni iuris ratione munitum ſit. ſic vet. Brod. *Ad l. 13.*

SOLI-

SOLITVDINARIIS] Balſ. μοναφίοις. Theophan. in Conſtantino : ἐχρίσατο αὐτὸν τὸ ἡγούμενον μοναφίων. Menolog. M. Aug. d. 11: Καὶ αἱ μοναίριαι ἠγαλλιάσαντο ἀπολαβοῦσαι τὸν ποθούμενον ἐπίσκοπον χαφέν. μοναίρια, monacha, ſolitariæ vitæ dedita, l. 20. C. *de Epiſc. & cler.* μοναφία, Balſ. vide ibid.

VEL CLERO] Balſ., κλειρικῷ, ἢ μοναχῷ. *Vel clero, vel monacho*, d. l. 13. Sic libri veter. Leunclauij Cod. μοναχείῳ monachio, vt in quibuſd. MSS. d. l. 13 eſt autem μοναχῖον, ſiue μοναχικὸν, Nicænæ II. Syn. act. 1. monachicum collegium, vt ibi interpretatur Anaſtaſ Biblioth prior lectio ſincerior eſt, & confirmatur Nou. Marciani.

Adl. 14. NEC PANES CIVILES] οἱ πολιτικοὶ ἄρτοι Annonæ ciuiles l 14 C eod. πολιτικὴ σίτησις, Nou. VII. c. 1. ciuilis annona, veteri Interpreti, panes ciuiles Iuliano Antec.

NAM QVÆ CONTRA LEGES] Balſ. τὰ παρὰ τοὺς νόμους φυχθέντα ὑπὸ ἰσχυρῶν τῶν μετὰ τὸν ἀρχιὸν ἡγουμένου.

AT VSVMFRVCTVM] Prædia Eccleſiaſtica certa lege modóque in precariam dantur.

Adl. 15. Huius conſtitutionis epitomen edidit Cui. Obſeru. 12. c. 28. ex lib 5. Baſil. tit. 1. c. 7. vide aliam Epitom. inf. Parat. tit 3.

SECVNDVM LEGES] Et conditiones quæ inſtrumento continentur, puta Il quis dixerit, dono S. Petro aut Theodoro martyri prædium illud meum, vel domum illam, vt exſtruatur Eccleſia eorum nomini dedicata. Valet eiuſmodi ſcriptura licèt μονομερῶς facta ſit, & ex ea donatione ſeu pollicitatione vtiliter agi poterit. Theodor. Hermopolites ad d. l. 15. καὶ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ὅτι καὶ τὰν ἐντυγχανόντων παρ' αὐτῶν ὄφελος τοῖς δυρεαστικοῖς, καὶ τοῖς διασίζουσι τυχὸν τὸ οὕτως ἔχειν· δυρεοῦμαι τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις Πέτρῳ, ἢ τοῖς ἁγίοις μάρτυσι Θεοδώρῳ τὸ κτῆμα μου τὸ δεῖνα, ἢ τὸν οἶκον μου τὸν δεῖνα, ἐφ' ᾧ κτισθῆναι ἐκκλησίαν αὐτῶν ἐπωνυμίαν, καὶ γένεσθαι τὰ καὶ τά. ἐν ἴσῳ ἄντικρυς τὸ ἐγχαρέν ὡς τάχα μεμονομέρως, καὶ μὴ ὄντος μέσου δύο μαρτύρων, διὰ κυρῶσαι τὴν ἐξ αὐτῶν ἀγωγὴν οἱ ὀπίσσω καὶ οἱ εἰκοτόμοι.

SECVNDVM LEGES] Niſi ſi quid legibus aut canonibus interdictum, præceperit: ἐκ ἐφέσου αὐτῷ κωλύσεώς τινος ἢ παρανόμου διατάξεως. Balſam. ad canonem 1. Synodi Conſtantin.

Adl. 16. IN PERDVELLIONE] Τυφανίδι, Balſ. vt apud Theophil. §. *Per contrarium inſt. de hered. qual. & diff. &* §. 1. *de publ. iudic.* Theophanes in Mauricio : ὁ δὲ τύραννος Ἀλέξανδρος τὸν σωστικὸν αὐτὸν σωτῆρα. σωστικὸς ibi eſt eiuſdem criminis reus. αὐτόμης enim idem quod Τύφανος. Gloſſ Gr Lat αὐτόμης, rebellio, perduellio. Theodorus Metochita hiſt. Rom. lib. ſingul. ἐφ' οἷς ἀνεκάλουν αὐτὸν αὐτόμην, de Chriſto Saluatore noſtro quem Iudæi ἀνέκραγον vt perduellionis reum in crucem egerunt. Theophylactus in Iohann. cap. 18. Ammonius apud auctorem Catenæ in Iohan. λύει τὴν ἀγωγὴν Πιλάτου, νοῶν ὅτι οὐκ ἐστὶν αὐτόμης, διὰ βασιλεὺς οὐρανοῦ καὶ γῆς. V. Heſych. in αὐτόμης. & αὐτομία perduellionis crimen. Idem Theoph. in Phoca : ἤκουε γὰρ μελετωμένου ἐπὶ τῇ Ἀσείᾳ καὶ Φωκᾷ αὐτομίαν.

ADVERSVS ZENONEM] De Baſiliſco tyranno, quem Zeno fame necauit, Procop. 3. Vand. Nicephor. Michaël Glycas, alij. v. Cui. Obſer. 3. 19.

PRÆSIDENDI IVS] ἔχει δὲ δίκην τὴν προεδρείαν, Photius Nomoc. tit. 1. c. 5. & tit. 8. c. 1. vide leg. 24. ius reſidendi ante alios, l. 16: C. eod. In manuſcriptis quibuſdam, ius ſedendi legitur. in meo, reſid. Sed gloſſa interlin. proſedendi inquit. v l 14. tit. 3. abutitur hac lege Photius d. c. 5. Vt Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ primatum adſtruat: hoc enim ſic accipiendum eſt, vt vni cedat Archiepiſcopo Romano, & in creatione Epiſcoporum protoſedeat.

QVI AB HOC ORDINANTVR] Metropolitani ordinantur ab Archiep. Conſtantinopolitano, Nou. VII. c. 1 Concil Chalced. can. 28. Epiſcopi à Metropolitis, vt heic. adde can. 12. Concil. Laod. & can. 6. Nic. Syn. *Adl. 17.*

MAGISTRVM CENSVS] Μαγιστρικόν. Sic MS. vnica voce Gloſſæ Baſil. μαγιστρικιανοὶ, ἔχοντες ἐξ αὐτοκράτορος. Baſil. in l. 32. C. *de donat.* παρὰ τὸ μαγίστρου ἔχειν. vt *l.* 31. *infrà de Epiſcop.* alij μαγιστρικιανοὶ ſcribunt, vel μιστρικιανοὶ, quibus μίστρις vel μιστρὸς pro magiſtro. Theophanes: Ἰλλος ὁ μίστρος. Codin. in origin. Conſtantinop. διὰ Σεκρετικίου μαγίστρου. MS. μιστρου. Baſil. ad *l.* 7. §. 1. *D. de inſtitor.* μιστρὸς τῆς ἰδίου πλοίου. Sic legend. vt in Synopſi MS. non μαγίστρος, vt in Baſil. MS. Apud magiſtrum cenſus edebantur profeſſiones, & inſtrumenta publicabantur.

NAM SYCÆ] Codinus in συκελατεῖς : Ἀμφισβητοῦσι δὲ τὸν ἱερέως ἐκ τῶν λειτουργίας συνεῖναι φασὶν μὴ, ἀλλὰ τὸν ἐπονυμίαν ἐκ τῆς συκοφόρου δένδρου ἐλήφατο. *Adl. 18.*

NON INSINVATÆ] Iſtæ donationes etiam citra actorum confectionem conualeſcant Sic editio Haloandri, Duareni, & vet. exemplar Brodæi in l. 19. C. eod. ἀνεμφανίστως, Photio Nomoc tit. 2. c. 1. Sic legitur in v. Cod. viri perilluſtris Nicolai Peireſcij Senat. Aquenſ. τὸ μαρτύριον. vt apud Theoph. ἀνεμφανίστως δωρεὰ, §. 2. *de donat.* peſſimè vt & alia pleraque, prima editio, ἀπεμφανίστως. Gloſſ. Græco. Lat. ἐμφανίζω, allego, intimo. ἐμφάνεια, intimatio. Excerpta è vet. gloſſ. inſinuatio, ἡ ἐνέφανσις. Gl. Latinogr. intimare, ἐμφανίσαι, φανερῶσαι. *Adl. 19.*

XENODOCHIVM] Xenodochia ſunt domus Dei in cap. 55. extr. de appell. *Hoſtels-Dieu*, in quibus aduenæ inopes hoſpitio excipiuntur, in Epiſtolis Iuliani Imperatoris. D. Auguſtin. in Ioannem Tractatu 97. *Xenodochia & monaſteria poſtea ſunt appellata nouis nominibus, res tamen ipſa & ante nomina ſua erant, & religionis veritate firmantur.* Hinc ξενοδοχεῖα, id eſt, οἴκοις κοινοῖς δεκτικοῖς τῶν ξένων προσδεομένων. Ioannes Cantacuz. Hiſt:

lib. 4. c. 30. inf. de his S. Basil. in Epistola 371. ad Heliam : τίνα ȝ ἀδικοῦμεν πανδοχεῖα τοῖς ξένοις οἰκοδομοῦντες τοῖς ὑπὲρ πέρδον ἐπιφοιτῶσι. *Quid peccamus diuersoria peregrinis extruentes qui huc forte aduenerint.* Ea Iulianus extrui iubet, vt ibi inopes sine discrimine excipiantur, in Epist. 49. ad Arsacium. De quo Theophanes in Chronographia : πρὸς ȝ χριστιανῶν ἐυποιΐας ὁ ἀνὴρ ὢν ἀλλόφυλος μιμούμενος ξένοις τε ȝ πτωχοῖς τὰ πρὸς τὴν χρείαν χορηγεῖσθαι ἐκέλευσεν, ἀντὶ τῶν ἀναγκαίων : *Christianam & beneficentiam imitatus ille nefarius & prauaricator, peregrinis & egenis res necessarias edixit suppeditari.*

VEL NOSOCOMIVM] D. Hieronymus in Epitaphio Fabiolæ : *In pecuniam congregatam vsibus pauperum preparauit : & prima omnium νοσοκομεῖον instituit, in quo agrotantes colligeret de plateis, & consumpta languoribus atque inedia miserorum membra foueret.* Hinc νοσοκομεῖον, Dorotheus doctrina 4. Nicetas Choniates in Isaacio Angelo. μετῴκισε ȝ ἐς νοσοκομεῖον, ȝ τὰς βασιλικὰς δόμους. *Regias ades in nosocomium mutauit.*

VEL ORPHANOTROPHIVM] ὀρφανοτροφεῖον, Balsamon ad Canon. 7. Synod. Calchedonens. Orphanotrophia sunt loca in quibus iuniores parentibus, atque substantiis destituti educantur. Hinc orphanotrophi quorum munus erat orphanos eiusmodi alere, atque educare. Theophanes. ὁ ȝ μέγας Κωνσταντῖνος σιτομέτριον τοῖς ἐκκλησίαις κȝ πόλει ἐχορήγησε ἐκ διαφόρων δημοσίων χώρας, ȝ ὀρφανῶν, ȝ ξένοις, πένησί τε ȝ τοῖς κλερικοῖς. *Magnus autem Constantinus frumenti demensum, quod viduis, orphanis, peregrinis, pauperibus, & clericis perpetuo esset alimento, Ecclesiis per vrbes largius est.*

VEL PTOCHIVM] Ex hoc loco constat in d. l. 19. verba illa, vel in gerontocomium, vel in curotrophium, vel in brephotrophium, rectè abesse à lib. veterib. vt nec in Brodæi manuscripto comparent.

RELIQVÆ] Si donationes intra aureos quingentos consistant, non exigitur insinuatio. Si eam quantitatem superent, in eo quod superfluum est, si non insinuata sit, inutilis est, in residuo vtilis, vt heic Theodorus Hermop. interpretatur, ex l. 34. §. 1. C. *De donat.*

DONATIMPERIALIBVS] ὥσπερ γὰρ ὁ βασιλεὺς πάντων ἐστίν, οὕτω κȝ αἱ παρ' αὐτοῦ γινόμεναι δωρεαὶ πασῶν τῶν ἄλλων δωρεῶν ἐστὶ βέλτιστα. Idem Theodor.

Ad l. 20. NEQVE PER SAC. FORM.] Aliam epitomen ex libris basilic. edidit Cui. obs. lib. 12 c. 28. in qua rectè emendandum censuit, ὁ ἀρχῶν πραγμάτων, vt constat ex hac Epit. Balsamonis.

Ad l. 21. QVI NON EX CAVSA REDEMPTIONIS] V. Bas to 1. p. 168. Gregorius M. epist. 10. 48. *Et sacrorum canonum & legalia statuta permittunt ministeria Ecclesiæ pro captiuorum esse redemptione vendenda.* Rauennius in vita S. Hilarij Arelatensis : *Fecit vt sacra ministeria* (sic legendum puto pro mysteria) *captiuis solatia potiùs, quàm ecclesiis ornamenta præstarent.* D. Ambros. offic. 2. c. 28. *Nos aliquando in inuidiam incidimus, qui confregerimus vasa mystica vt captiuos redimeremus.* & paulo pòst : *Ornatus Sacramentorum, redemptio captiuorum est.* & cap. eod. *Sanè si in sua.* Adde eundem 2. contra relat. Symm. Guillelmus Neubrigensis de rebus Anglicis lib. 4. c. 38. *Et quoniam ea* (de vasis sacris loquitur) *in redemptionem quorumlibet fidelium captiuorum expendi non tantùm concessit, verum etiam monuit venranda patrum discretio :* multo fortius eadem captiui principis redemptioni debere proficere iudicatum est. Itaque per omnem regni Anglici latitudinem traduntur calices sacri exactoribus regis, vel indulgenter, id est paulo infra pondus redimuntur. Vide quæ dixi ad Iustiniani Inst. tit. *de rer. diuis.*

VESTES] ἐπιδύματα, Balsam.

VEL PIGNVS] Ordo Romanus de diuin. offic. *Sacra vasa & vestimenta sacerdotalia nolite in vadium dare negotiatori aut tabernario.* Capitul. Caroli M. lib. 1. c. 94. *De sacris vasis Ecclesiæ, quæ in pignus à nonnullis in quibusdam locis dari comperimus, inhibitum est, ne deinceps à quoquam fieri præsumatur, nisi solummodo necessitate redimendorum captiuorum compellente.* Huius constitutionis ratio adfertur in l. 21. C. eod. *Cùm non absurdum est animas hominum quibuscunque causis vel vestimentis præferri.* Sic legitur in manuscr. Brod quanquam non malè vulgò, *vasis.* Theophili scholiastes, ἐπειδὴ σκεύη ἦν ἀψύχων πράγματα. vt apud Zonar. 2. Ann. εἰ γάρ τι ἄψυχον ἐμψύχου λογικῆς φύσεως βέλτιον; Liban. in loco communi contra homicidam : ἄνθρωπος ȝ οὐ θεῶν κτῆμα πολὺ πολύτιμον ἦν φιλῶν. B. Chrysostomus in epistol. Pauli ad Roman. homil. 26.

AB OECONOMIS] Oeconomus τὰ ἐκκλησιαστικὰ σκεύη χρείᾳ κȝ ὀνόματι. Concil. Toletan. IV. cap. 48. eos quos œconomos Græci appellant, hoc est qui vice Episcoporum res Ecclesiasticas tractant, &c. Res autem alienatæ vindicantur ab œconomo, quoniam ad eum pertinet reparatio Basilicarum atque constructio, actiones ecclesiæ in iudiciis vel in proferendo vel in respondendo, vt est in epistola S. Isidori ad Leudefredum Cordubensem Episc. l. 14. in fi. h. t.

EARVMQVE PRETIA] Vide ad d. l. 21. emend. Cui.

Ad l. 12. EX CVRIALI LIBERALITATE] Sic legitur in manusc. Brod. in quibusdam, *curialis.* minus rectè.

Τὸ λουκρηπώσιον, vt Nou. CXXXI. c. 5. vide tit. *Cod de imponenda lucrat. descript. lib.* 10. & Balsamon. ad Phot. tit. 2. c. 10. 58.

Ad l. 23. Ecclesiæ agenti sola obstat annorum quadraginta præscriptio, Nou. CXXXI. c. 6. abrogata centum annorum præscriptione, quam introduxerat in Oriente, l. 23. C eod in Occidente Nou. IX. antiquato etiam canone 120. Concil. Carthag. Balsam. ad d. can. Sola igitur quadra-

genaria præſcriptione eccleſia ſi agat repellitur. Sin autem cum eccleſia agatur, ſeruantur tempora legibus ſtatuta, Nou. cxi. c. 1. id eſt, Eccleſia cùm conuenitur, tuetur ſe tricenaria præſcriptione. Vide Conſtant. Harmenop. lib. 1. tit. 3. §. 52. & ibi ſcholion, quod quidem abeſt à duob. codicibus Regiæ Bibliothecæ, & eſt Theodori Hermopolitæ ad d. Nou. cxi. Scholiaſtes autem Harmenopuli quiſquis eſt, cum mendis ſuis, quod mireris, Theodorum exſcripſit: nam in Regio quoque manuſcripto legitur, ἐν ἐκβάλλεται περιγραφῇ διετίας, ἢ ἐνιαυ. & paulò pòſt, τὸ ἐντὸς τῆς διετίας· ἀλλ' τῆς ἀναφωνίας, cùm priore loco legendum ſit, διετοῦς, poſteriore autem, διετίας. Eccleſia autem quæ aduerſus eccleſiam agit tricenaria præſcriptione ſecundùm canones ſummouetur, vt ſcribit idem Theodorus, qui & annali, biennali, & triennali præſcriptioni Nouellâ cxi. Iuſtiniani non eſſe derogatum tradit. Cuius Nou. vetus Interpres poſt tot retroeditiones ad fidem Græci contextus ita emendandus eſt: ſed tam annali & triennali præſcriptione, quàm aliis &c. De his quæ relinquuntur in redemptionem captiuorum, déque his quæ ciuitatibus debentur, vide infrà lib. 3. tit. 5.

CENTVM ANNORVM] Qui finis vitæ longiſſimus eſt l. 56. D. *de vſufr.* l. 8. D. *de vſu & vſufr. leg.* ſiue vt hoc ait Balſ. τοῦτ' ὁ χρόνος τῆς ζωῆς ὃν τῷ μακρείου ἀνθρώπου, (hæc verba deerant in editione Leunclauij) ex his Nouellæ ix. cùm hoc tempus vitæ longæui hominis plerumque finis eſſe dignoſcatur. Artemidorus 2. 75. ᾧ ἡμᾶς ὁ ἐκατονταέτης ἔτι) ἐ πάλιστα τὸ τῆς ζωῆς χρόνον. Iuſtinianus ait, plerumque: nam pleroſque vitam vlteriùs produxiſſe proditum eſt in τὸ μακρείου libris Luciani & Phlegontis. Diodor. Sic. l. ἐγὼ τῶν δυσχερεστάτων μόνων ὄντων ἐπ' ἐνιαυτῶν, ἐν ὀλίγοις καὶ ἐκατονταέτη ζῆν. Vide Egeſippum apud Euſeb. Hiſt. Eccleſ. 3. c. 32. B. Chryſoſtom. homil. de S. Ioanne Apoſtolo, Georgium Phranz. Chron. lib. 3. c. 1. De hac præſcriptione Innocentius III. in Epiſt. ad Nicolaum Tuſculanenſem Epiſcopum: *non enim videmus quo iure ſe valeant tueri, cùm nec conceſſionem poſſint oſtendere à Sede Apoſtolica ſibi factam, nec centenariam contra Romanam Eccleſiam præſcriptionem probare.*

Ad l. 24. CAPVT EST ALIARVM OMNIVM] Orientis ſcilicet. Auitus Viennenſis epiſtola ad Gundobadum Regem: *Perſuadetur Epiſcopo* (Conſtantinopolitano) *negligenti, nec vſque ſic dollo, vt tanta vrbis, perindeque totius Orientis Patriarcham decet.* Hoc tribuitur Romano Epiſcopo vt omnium eccleſiarum caput ſit. Concilium Chalcedon. act. 1. τῷ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς μείζονος Ῥώμης τύπου τῆς ὑπερέχοντος ἐπὶ ἁπάντων. Anacletus epiſt. 3. Hæc verò Apoſtolica Sedes cardo & caput omnium eccleſiarum à Domino, & non ab alio eſt conſtituta. Concilium Aquileienſe in epiſtola ad Gratianum Imp. *Totius orbis Romani caput Romanam Eccleſiam.* v. Hincmarum de prædeſt. p. 407. v. Indicem. Idem Auitus in Epiſtola 27. Symmachum Papam vrbis vniuerſalis Eccleſiæ præſulem vocat. Theodoretus Cyrenſis epiſt. 116. de ſede Romana: ἔχει γὰρ ἡ πανάγιος ἐκείνου θρόνος ἐπὶ πάντα τὸν οἰκουμενικὸν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀγημοσυνῶν διὰ πολλά. *Habet enim ſanctiſſima illa ſedes Eccleſiarum, quæ in toto orbe ſunt principatum & apicem primatus, à ſolis ortu vſque ad occaſum.* Vt eſt in epiſtola Pelagij 1. ad Sapaudum: adde Nouel. cxxxi. cap. 11. Ratramnus Corbeienſis monachus contra Græcorum oppoſita lib. 2. cap. 2. *Nec enim conuincere poteſtis maiorem Conſtantinopolitanæ ciuitatis auctoritatem, quàm ciuitatis Romanæ, quæ caput eſt omnium Chriſti eccleſiarum, quod maiorum tam veſtrorum, quàm noſtrorum teſtimonio comprobatur.* Fulgentius Ruſpenſis in libro de Incarnatione & gratia Ieſu Chriſti cap. 11. Eccleſiam Romanam mundi cacumen vocat. Et quod dicitur in l. 24. h. t. Conſtantinopolitanam Eccleſiam omnium aliarum eſſe caput, ſic accipiendum eſt, vt Patriarcha Conſtantinopolitanus totius Orientis ſit caput, vt ex Auito iam dictum eſt, *ſalno tamen per omnia priuilegio ſanctæ & Apoſtolicæ primæ in toto orbe terrarum Romanæ ſedis*, vt loquitur Hincmarus Remenſis de diuortio Loth. & Teth. Reſp. vlt. Sic in cap. 2. *ext. de ſumma Trinit.* Romana Eccleſia dicitur mater & magiſtra omnium eccleſiarum.

QVÆ IVRE COLONARIO] κατοικικῷ δικαίῳ, Balſ. Sic etiam vocat Iuſtin. Nou. vii. præfat. Prædia Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ iure, titulo κατοικικῷ, ſiue libellario nomine dari non poſſunt. Quid ſit libellarius contractus vel libellaria, docet Cui. ad lib. 1. de Feud. tit. 2.

IN ACTV] ἐμπραγματ. περὶ διαφόλιν eorum magiſtratuum quibus conceduntur dignitates ſine adminiſtratione, quietæ dignitates, otioſa cingula.

CHARTVLARII] Vide Gloſſar. noſtrum ad Iulian. Antecceſſ. *Ad l. 25.*

AD PENSIONVM] In manuſcripto Leuncl. & D. Peireſcij legitur, ἀπὸ τὸ ἐπάνω. Cuiacius emendandum putat, ἀπὸ τὸ Αἰγύπτου, vt ſit perfecta enumeratio diœceſum Orientis, obſ. 12. 28.

CONSVETVDINVM] συνηθείων. συνήθεια pro ſalario. Gloſſæ latinog. Salarium, ὀψώνιον, μισθὸς, συνήθεια, ἀλλαγικόν. Concil. Chalc. p. 381. & 383. a. Leo Tact. cap. 19. num. 18. μηδένα ἐπὶ ὑπὲρ αὐτοῖς φαπιῶν αἰτεῖν, ἢ τὸ ἐπιτρωῦ δοῦναι παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, ἢ παῖ λειτουργίας συνηθείας.

LOCVM EXPRESSERIT] Negatio igitur delenda in conſtitutione integra C. eod. ibi: μὴ τὸν μὴ δεῖνα τόπον, vt etiam conſtat ex his verbis quæ præcedunt, nulla domus mentione facta. *Ad l. 28.*

AD TITVLI II. PARATITLA.

CONSTITVTIO X.] Vide Sareſb. Pol. lib. 5. c. 5.

PRESBYTER AVT DIACONVS] Presbyteri, diaconi, & ſubdiaconi matrimonium contrahere non poſſunt, alioquin ab of-

ficio remouentur cap. 1. & 2. *extr. qui cler. vel vouentes.* Concil. Aurelianen. II. c. 8. propter votum continentiæ : quia tam diacono quàm ſubdiacono cùm primùm ad clerum adſciſcuntur, carnem ſuam in æternum obſignant. Et ex Iuniorum Pontificum conſtitutionibus coniugatus non aſſumitur ad ſacerdotium, diaconatum, aut ſubdiaconatum, niſi conuerſio promiſſa ſit, *C. aſſumi & ſeq. diſtinct.* 18. *c. vlt. diſt.* 31. D. Hieronym. in epiſt. 50. ad Pammachium: *Epiſcopi, presbyteri, diaconi aut virgines eliguntur, aut vidui, aut certè poſt ſacerdotium in æternum pudici.* Vide P. Damianum epiſt. 3. lib. 4. & epiſt. 13. lib. 5. In minoribus autem ordinibus conſtitutis, puta lectoribus, cantoribus, oſtiariis, exorciſtis, & acolythis licet matrimonium contrahere, can. 25. Apoſtol. can. 6. Synodi in Trullo coactæ, Nou. v. cap. 8. & XXII. cap. 42.

DIERVM PASCHALIVM] Leo Magnus ſerm. 2. de quadrageſima. Vide append. Cod. Theodoſ. p. 17. & ſeq.

HÆRETICO] Nam nec hæreticus eiuſmodi prædium comparare poteſt. Theophil. ad §. 2. *Inſt. de inutil. ſtipul.*

CARTHAGINE LOCA] Conſtitutio miſſa eſt ad populum Carthaginenſem.

IAMDVDVM] vna eſt ex tribus Conſtantini conſtitutionibus. Nicephor. lib. 7. c. 16.

AC EPISCOPIS] τὸ μάρτυρι τοῖς ἱερεῦσιν, Sozomenus 1. c. 19. addit Conſtantinus in l. 1. Cod. *de his qui in Eccl. manumit. & ſeq.* Ab Epiſcopis quoque & clericis manumiſſos iuſtam libertatem conſequi; quorum fauore Iuſtinianus quoque pleraque ſingularia conſtituerat, vt ſcribit Balſamon ad can. 85. Synodi Carthag. quo iure cùm Italia dudum vteretur, placuit Africanis Patribus Auguſtini ſuggeſtio, qua ſuadebatur vt idem ius à Principe poſtularetur, vt conſtat ex canon. 64. & 82. Eccleſ. Afric.

DIE DOMINICO] Vide ſup. Parat. tit. 1.

QVADRAGINTA] Vide ſup. eod. Parat.

LIB. III. TIT. XII. CONST. VI. THEOPHANIIS] In l. 7. *C. de fer.* Brodæi codex, Epiphaniarum, quidam Epiphaniorum, vt C. Menagij, alij Theophaniorum. Balſ. τὰ Θεοφάνια neutraliter, vt Theophaniorum legiſſe videatur. Hoc feſtum Latini etiam veteres Epiphaniam vocabant, Amm. Marcellin. 21. v. Greg. Naz. or. 38. init.

LIB. IV. TIT. LXIII. CONST. V.] οἱ λογιακοὶ, collegiati, l. 5. *C. de commerc. habent immunitatem* : Nou. XLIII. c. 1.

NONGENTOS] Mutatus numerus ex l. 4. *C. de ſacroſ. eccleſ.*

LIB. VI. T. XLVIII. CONSTIT. I. QVIS INITIVM, INCERTIS] Hoc paratitulo hæc editio auctior eſt.

QVOD SVPEREST] Creditor actione pigneratitia tenetur ad ſuperfluum reddendum, *l. elegantèr* 24. §. *ſi vendiderit, D. de pignerat. act. l. in fraudem* 45. §. *ſi plus, D. de ſer. fiſc. l. vlt. C. de diſtr. pign. l. vlt. C. ſi vend. pign. agat.*

LIB. X. T. XVI. CONST. XI.] XII. eſt poſt reſtitutam à Cui. legem 1. C. eod.

APVD ACHIVOS] Rectè igitur in vett. pro, *ſed* Hi, legitur, *Achini.* Cæterum corruptum heic erat exemplar Leuncl. Nos ope codicis Peireſciani conſtitutionem hanc caſtiorem edimus : mendosè tamen in eo ſcriptum erat, ὁπὸ τῷ ἀρχαίῳ, pro, ὁπὸ τῶν Ἀχαιῶν. Ne quid autem deeſſet, verſionem & heic noſtram exhibuimus. Forma & diſpoſitione publicorum tributorum, quæ apud Achiuos, Macedonas, & alias prouincias obſeruatur, ſacroſancta Theſſalonicenſis Eccleſia non vtatur : non enim quia ipſa ei remiſſa eſt, ideo aliena tributa ſub nomine ſuo ſubleuare debet.

REMISSIONEM] Eccleſiæ Theſſalonicenſi remittitur capitatio.

ALIENA TRIBVTA] l. 8. C. *de ſacroſ. Eccleſ.*

ITINERVM] Vide ſup. ad tit. 2. conſt. 7.

NE ANNONARVM] Videan in Gr. legatur ἢ an μὴ. & l. 17. &c. ibi : *ne per eorum*, &c.

AB ANGARIIS] Vide ſup. tit. 2. conſt. 11.

OMNEM ALIENATIONEM] Alienationis nomine continetur venditio, donatio, permutatio, emphyteuſis perpetua. d. Nou. VII. c. 1. ſed ex Nouel. CXX. cap. 1. non prohibetur emphyteuſis perpetua, niſi maiori Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ.

AD DVAS VSQVE PERSONAS] Vid. d. Nouell.

FISCALIA] Nouel. XLVI. c. 1.

DECRETO] Præſidis.

MAIOREM ECCLESIAM] Prohibetur quoque maiori Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ permutatio prædiorum d. Nou. LIV. c. 2. in fin. & d. Nouell. XLVI. c. 3.

AD TIT. III. LIB. I.

ORPHANOTROPHIS] ἐν ὀρφανοτρόφοις, rectiùs igitur leges apud Iuſtin. orphanotrophis : eſt enim hic tit. præſertim de perſonis. nec aliter legitur in antiquo Brodæi & Menagij Cod.

CLERICI] Sanctus Baſilius in Epiſtola 279. & 304. poſtulat à cenſitore, vt monachi ſecundùm conſtitutionem in eorum gratiam editam, tributorum ſolutione liberentur. *Ad l. 1.*

AVT METATIS] Sic in Baſil. μήτε μετάτου διδόντος. Neque hoſpites ſuſcipieris l. 1. C. eod. Sexta Synod. Conſt. act. XI. ὁ ἐπὶ μετάτου : vet. int. in vno mitato. Synod. Nic. II. act. 4. ex ſermone quodam S. Athanaſij : ἐπζήτουν μετάτον μείζονα. Anaſtaſius vertit : manſionem maiorem. Gloſſæ MS. Metatores, manſionum præparatores. Auctor libri de hæreſibus, lib. 1. *Definitiones eius à metatoribus Antichriſti adinuentæ.* Oroſius lib. 7. c. 2. *Cæſar metator Imperij potiùs quàm Imperator.* Vide ad c. 4. tit. 9.

MVNERIBVS SORDIDIS] Vt puta, *Ad l. 1.*

ne fiant capſarij, vel piſtores, quo exemplo vtuntur Græci lib. 54. in hunc locum in l. 1. Cod. *De excuſat. muner.* & l. 9. Et tractantes de immunitate Eccleſiarum lib. 5. Cuiac. ad l. 1 *de capſar.* vide Cuiac. obſ. 5. 8.

CONIVGES] Coniugia clericorum, l. 2. C. eod. coniugia pro coniugibus, vt matrimonia.

Add 3. FISCALIA] Τὰ δημόσια, Balſ. Baſil. autem σωτηλέας. Gloſſæ Baſil. φισκάλια, Abdias, aut quiſquis eſt, Apoſtolicæ hiſtoriæ lib. 5. *Dum ſolunnt fiſcalia.* δημόσια. Gloſſæ Gr. Lat. σωτήλεα, τὸ ὑπότιγμα, tributum, σωτηλιστὴς, tributarius.

TRANSVECTIONES] μετακομιδὰς, Balſ. Gloſſæ: μετακομιδὴ, euectio, tranſuectio. in l. 3. C. eod. tranſlationes. Quid ſit tranſlatio, & tranſuectio, vide Cui. ad tit. 28. & 48. Cod. lib. 10.

Add. 4. OFFICIALES] πεξιῶται, Balſamo. Macarius Homil. 15. οἱ διάκονοι τῆς ἀρχῆς καὶ οἱ πεξιῶται. Gloſſæ: πεξιώτης, *apparitor officialis.* Vide Gloſſar. noſtrum ad Iulian. Antec. Officiales rationales l. 4. C. eod. vt rationale officium in l. 6. C. de *ſuperind.* Catholiciani ſunt officiales procuratores Cæſaris, qui catholicus & rationalis dicitur, Baſilica ad l. vlt. D. *De interrog. in iu. fac. & ad l. 3. C. ſi aduerſ. fiſc.* S. Athanaſius, & Nicephorus Calliſtus: Gloſſæ veteres: καθολικὸς rationalis, Ælius Capitolinus in Gord. Quidam rationalis ſibi vltra procurationem omnia vindicans. à Catholico Catholiciani, à rationali rationales dicti.

RELICTO MINISTERIO] Officiales igitur rationales publicum curſum exhibebant in prouinciis. v. ad Gloſſas Baſilic. in v. κουεσώρες, déque primipilo ibidem in πριμοπίλ.

CONTRACTIS ERGA FISCVM] Interuerſa ratione fiſcali, l. 4. C. eod. vt apud Tacit. Hiſt. 2. 8 95. 4. *Nauies millies ſeſtertium paucissimis menſibus interiiſſe creditur.* & Annal. lib. 16. cap. 10. 2. *Interuerſis patroni rebus.* Petron. *Si interuertiſſent pecuniam veſtram*, vt in l. vlt. D. *de fugitiu.*

DVAS PARTES] Verba d. legis 4. vti exſtant in antiquis exemplaribus hæc ſunt. *Quòd ſi clandeſtinis artibus putauerint inrependum, duas concedant liberis, aut ſi proles defuerit, propinquis ex propria ſubſtantia (alij, propria ſubſtantia) portiones, tertia ſibimet retenta. Sin verò propinquorum neceſſitudo defuerit, gemina portiones officiis, in quibus militant, relinquantur, portione tertia tantummodo retenta.* Alij, *relicta.* Subſcriptio autem ita reſtituenda eſt: Dat. Kal. Sept. Tauro & Floro Coſſ.

Add 5. ATTENTAVERIT] Petron. *Acceſſi tentaturus an pateretur iniuriam.* Idem attentare quod tentare. vet onomaſt. attento, πειρῶ. v. Cod. LL. ant. p. 403.

VXOREM DVCERE] De atrocitate huius ſceleris Auitus Viennenſis epiſt. 49. *Vos conijcite qualiter cæleſtis inſtitia caſtitas moneatur, ſi ſponſam Chriſto deuotam, & in ſanctis altaris thalamo benedictione dotatam, vt nihil amplius dicam vel petulanter aſpexeris.* &c. Vide ibid. Notas v. c. & doctiſſimi Iac. Sirmondi.

CAPITALI SVPPLICIO PVNITVR] Continuator Theophanis in Michaële Amorienſi: ἀφορμὴν τῷ παθόντι τῆς ἀκαιρείου, ἧς περὶ ἑαυτὸν ἄκουσεν ἀπηγάγετο. πάντες οὖν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μιχαὴλ συνῆσαν, τὸ τῆς ῥᾳθυμίας διαλύσαι. ὁ δὲ καλὸς τοῦ φρατροῦ οὐ σύντομος φονεύσαι ἐχρῶτο τῷ ἀλιτήριον, τῷ μὴ τὸ τετολμηκότος ἐνεγκεῖν ἀποτίσειν καὶ τῷ τῆς τόλμης ἀμείψασθαι. In atrocioribus enim eadem ſeueritate voluntas ſceleris, quâ effectus punitur. Donatus in Andriam act. 1. ſc. 5. *Non perficere, ſed conari velle aliquid ad ſcelus, effectus eſt,* &c. Auctor libri contra hæreſim Prædeſtinat. *Fit per arbitrium ſuum ſine facto reus. Voluntas enim perfecta pro facti opere à iuſto iudice reputatur: & impleſſe dicitur omnia qui quod potuit fecit.*

Raptori interdicitur matrimonio raptæ. Cap. Caroli M. lib. 1. c. 104. Capit. Caroli Calui p. 60 Qui ſanctimonialis. Imò tam raptor quàm rapta capite plectitur, ſi poſtea rapta raptori nupſerit. Synod. Turonica II. c. 21. *Statuimus vt nullus ſacratam Deo virginem,* &c. p. 218. col. 2. in fin. Tom. 2. Concil. parte 2. Edictum Theoderici § 17. *Raptorem.* Vide formulas ſolemnes editas cum Cod. LL. Antiq. formula 81. Hodie iure Pontificio conſiſtit matrimonium, ſi rapta cum qua connubium eſt poſtea conſenſerit. *Cap. vlt. extr. de raptorib.* Vide Capit. Car. M. p. 28 51. 181. & Capit. Car. Calui p. 60. Zonaram ad Can. 12. 4. Synod. Chalced. Vide Tom. 1. Concil. Gall. p. 337. Druſium in Sulpic. Seuer. p. 76. Sozomen. VI. 3. Nicephorum X. 39.

DIACONI] Et ſubdiaconi l. 6. C. h. t. *Add. 6.*

EXORCISTÆ] Exorciſtæ prætermiſſi ſunt in Baſilicis repetitæ prælectionis, auctore Balſ. ad Phot. v. Wonuer. ad Minut. p. 155. de Exorciſtis vide quæ dixi ad Parat. Cuiac. h. tit.

OSTIARII] Dele ex d. l. 6. vocem, *acolythos*, quæ nec exſtat in tribus codicibus Balſ. nec in Baſilic. nec in lib. vett.

Plenius Harmenop. hanc legem ita extulit. *Epiſcopi nec volentes, nec inuiti ad teſtimonium dicendum in ius vocari poſſunt, ſed ad eos domum mittitur.* Pſellus ad titulum 16. Synopſ. Attaliotæ: ἐφικτέος οὐ μαρτυρῶν εἰσὶ ἀκαν, οὔθ' ἑκὼν πως. Sic veſtales: ex quibus intelligimus quæ ſit horum verborum ſententia in l. 7. C. eod. *Nec honore, nec legibus Epiſcopus ad teſtimonium flagitetur.* Dele ibi verbum, *dicendum*, quod deeſt in vett. exempl. Vide quæ dixi ad Cuiac. Paratit. h. tit. *Add. 7.*

SINE TORMENTIS] χωρὶς βασάνων, non torquentur. *Add. 8.*

In l. 9 C. eod. perperam legitur in quibuſdam codicib. veteribus, etiam in optimo Brodæi, & Menagij, *quinquaginta*, vt conſtat ex illis verbis, *Secundùm præceptum Apoſtoli:* Hoc eſt, Pauli 1. ad Timoth. cap. 5. verſ. 9. *Add. 9.*

Theophanes : Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς νόμον ἐγεγράφει γυναῖκα εἰς διακονίαν μὴ προσλαμβάνειν, ἢ μὴ ὑπερβῇ τὸ ξ'. ἵνα τῷ ἀπόστολος. Sic etiam legit Photius Nomocan. tit. 1. c. 28. Tertullianus develandis virginibus cap. 9. ad quam ſedem præter annos LX. non tantùm vniuiræ, id eſt, nuptæ aliquando eliguntur. Verùm ex Nou. VI. c. 6. exigitur tantùm ætas annorum L. κατὰ τοὺς θείους κανόνας, ſecundùm ſacros canones: ex Nou. autem CXXIII. c. 13. XL. vt Chalcedon. Conc. can. 15. & VI. in Trullo c. 14. Concil. Wormac. can. 45. Diaconiſſam non ordinandam ante annum XL. & hoc ius ſequuntur conditores Baſilicôn, qui hãc legem libris ſuis non inſeruerunt: & Euſtath. de legitimis temporib. cap. de quadraginta annis. v. infrà lib. 3. tit. 1. De diaconiſſis quidam accipiunt illa D. Pauli ad Tit. c. 2. verſ. 3. *Anus ſimiliter in habitu ſancto.* Theophylactus ibidem : ταὶς δὲ τὸ ὠὸ ἐκκλησίᾳ διακόνους φησί. Alij de ætate hoc potiùs ſumendum putant. v. inf. lib 3. tit. 1.

Adl. 10. Hæc lex exſtat in Regiſtro Greg. lib. 11. & Capit. Car. M. 6. 113. Ioann. Sareſber. Policrat. lib. 5. c. 5. & in Appendice Cod. Theod. num. 14. ſi quis conferre velit.

In Episcopvm] In l. 10. C. eod. ſacerdotibus & miniſtris Sacerdotum nomen propriè tribuitur Epiſcopis, Codex cann. Eccl. Afric. *Alexandrinum & Antiochenum venerabiles ſacerdotes.* D. Hieron. aduerſ. Luciferianos c. 4. *Eccleſiæ ſalus in ſummi ſacerdotis dignitate pendet.* D. Auguſtin. in quæſt. 101. Tertullian. de baptiſmo C. 17. *ſummus ſacerdos*, qui eſt Epiſcopus: & ferè vbi id exſtabat in manuſcriptis, correctores immutarunt, & notius Epiſcopi nomen repoſuerunt, quod in Gregorio Turonenſi cum veterib. collato & aliis obſeruaui. Sed communicatur etiam preſbyteris : vnde τοῖς διακόνοις Epiſcopi, primi ordinis ſacerdotes dicti, preſbyteri ſecundi. D. Hieronym. in Hieremiam lib. 3. c. 13. *Sacerdotes quoque ipſi ſecundus in Eccleſiaſtico honore gradus.* ὁμοίως γὰρ καὶ αὐτοὶ ἱερεῖς εἰσι, καὶ διδασκαλίαν εἰκὸς πεπιστεύθαι. *Nam & ipſi ſimiliter ſunt ſacerdotes, & docendi munus ſibi creditum habent.* Oecumenius in 1. ad Timot. c. 3. v. 8. Facundus Hermianenſ. lib. 12. c. 3. *Quia ſacrificare præſumpſit, quod licitum eſt ſingulo cuique etiam ſecundi ordinis ſacerdoti.* Leo I. in ſerm. 10. de laude charitatis. *Non enim ſummos tantùm antiſtites, aut ſecundi ordinis ſacerdotes.* Hincmar. Remenſ. opuſcul. 15. c. 4. *Hos* LXXII. *figuram preſbyterorum, id eſt, ſecundi ordinis ſacerdotum geſſiſſe ſciendum eſt.* Et opuſculo 48. c. 20. *De preſbyteris, videlicet ſecundi ordinis viris non dimittenda ſunt.* Secundi ſacerdotes in conſtit. Theodoſij & Valentin. append. Cod. Theod. num. 20. Poſſid. de vita Auguſt. c. 4. *Quia locus preſbyterij, licèt ipſe maiore dignus eſſet, appropinquaret tamen Epiſcopatui.*

Vel clericos] Miniſtri in d. l. 10. & l. 27. & 33. h. tit.

In litvrgia] *In ipſo cultu locove.* Sic vet. in d. l. 10. Sareſberienſis & alij. Codex Brodæi & Menagij, *In ipſo cultu loco.* in Appendice : vel *Ipſi cultui locóque.*

Connivrat] In d. l. 10. *Iniuria propria vltionem non depoſcat, cui* (ſacerdotij, append.) *ſanctitas ignoſcendi gloriam derelinquit.* Vide Nicephorum Gregoram lib. 9 Hiſt. vbi de Eſaia Patriarcha. v. Sulpit. Seuer. p. 494. Tantam &c. edit. 8. & Proſperum Aquitanicum 2. de vita Cont. c. 5.

Officivm civile] Ciuilem apparitionem. Apparitio pro apparitore in d. l. 10.

Prædiorvm] Poſſeſſionum, in l. 11. *Adl. 11.* C. eod. poſſeſſio igitur pro prædio ruſtico, vt in l. 38. D. *De minor.* Symm. 10. 41. Gloſſæ : κτῆμα, prædium, fundus, poſſeſſio. in prædiis & vicis Eccleſiæ conſtitutæ l. 10. §. de *hæretic.* Theophil. §. 2. *Inſtit. de inutilib. ſtipulat.*

Et onvs fiscale] Capitationis onus ac ſarcinam, d. l 11.

Qvi versatvr in cvria] βουλευτὴς, curialis, decurio. Curiales clerici non ordinantur, Nou. VI. cap. 4. & Nou. CXXIII. c. 15. v. S. Ambroſ. 5. epiſt. 31. Can. *præterea diſtinct.* 21. Ioann. Sareſber. Policrat. lib. 7. c. 20. *Adl. 12.*

Post interdictvm] Nec ſtatim conuentione præmiſſa priſtinæ condicioni reddatur. l. 12. C. eod. v. Geſta purgationis Cæciliani p. 32.

Præsidis opera] Vigore & ſolertia iudicantium, d. l. 12.

Qvi per vim] Ad huius l. interpreta- *Adl. 13.* tionem vide lib. 60. Baſilic. tit. 54. c. 21. non tamen videtur vim facere qui temerè priuilegia Eccleſiaſtica lædit, quíque eorum, in necem eccleſiæ, rationem non habet, eáve contemnit. Sed neque vim adfert, qui ea diſſimulatione negligit. Sic in l. 17. C. eod. Si quis hæc violauerit, id eſt, ſi quis aduerſus ea fecerit.

Avt simvlationem] Lege in Gr. ἢ παρασκευάσειεν.

Integram hanc legem exhibet appendix Co- *Ad l. 14.* dicis Theodoſiani.

Per arbitrivm] κατ' ἀκριβείαν ἐπισκόπων ἀκόλουθίας. Phot. Nomoc. tit. 9. cap. 10. Baſilica, ἀπὸ παιδὸν, lib. 3. tit. 1. c. 1. reſidentibus Epiſcopis, l. 14. C. eod. Ruffinus Aquilei. Hiſt. Eccleſ. lib. 10. c. 1. *Ibique Arium trecentis decem & octo Epiſcopis reſidentibus adeſſe iubet.* Concil. Tolet. IV. c. 3. *Epiſcopi ſecundùm ordinationis ſuæ tempora reſideant.*

Episcopatvm] ἐπισκοπὴν, Balſ. & Baſil. ſacerdotium, d. l. 14. vt ſacerdotes pro Epiſcopis, ſuprà c. 10.

Ab vrbe] Balſamon ad can. 28. Apoſtol. ἀπὸ ἑκατὸν μιλίων τῆς Χριστιανῶν πόλεως εἶχεν, ex Baſilic. d. c. 1.

Centvm millibvs] Centeſimo miliario, centeſimo lapide. Occumenius in acta c. 1. Μίλιον ἐν, ἀπὸ σταδίου ὁδὸς, ὃς ἐστιν Πετρήνης. S. Athanaſius in Metaphraſi MS. p. 76. verſ. 20. ὅτι ἀπεστάλησαν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας σταδίους ἔχουσι τὸ πελάγιον, ὡς εἶπεν ὁ εὐαγγελιστὴς, ὅσον εἰσὶ μίλια τέσσαρα πρὸς ὀλίγον. Locus corruptus in ſcripto codice, ſcribe : σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ

πεπίστευκα, ὡς εἶπεν ὁ Ευ. (Ioann. c. 6. v. 19.) ὅσῳ δὲ μᾶλλον πίστεως πρὸ ὀλίγου. Nam vt ait Suidas, ἐπὶ ἡμῶν φάδια σημαίνει μᾶλλον. Hero: τὸ μᾶλλον ἔχει φάδια. ζ. ς'. B. Chryſoſt. hom. 61. in Ioan. εἰ δ' ἀπὸ δεκαπέντε φαδίων ἕως ἑνὸς ἡ βασιλεία, ὅσῳ δὲ μᾶλλον δύο.

NEC IMPERATOREM] v. Concilij Antiocheni can. 11.

Ad l. 15. CONVENTICVLA] In l. 15. C. eod. *conuenticulam illicitam* &c. & mox: *nonam ac tumultuoſam conuenticulam*, ſic vet. exempl. Brodæi: ſic etiam legitur in l. 5. infrà *de his qui ad eccl. conf.* conuenticula eſt συναγωγή. Conuenticulum plerumque in malo ponitur. Gloſſæ: conuenticulum perditorum. δόχιον ἢ καταγώγιον ἀπολλυμένων. Interdum pro loco in quem conuenitur. Caſſiodor. Tripartitæ lib. 8. in fi. vt rurſum ſint Chriſtiani & conuenticula in quibus orare conſueuerint, l. 8. §. 3. *conuenticula*. l. 6. *Donatiſtarum conuenticula* in ſententia Marcellini poſt collationem Carthag. cum Donatiſt. D. Cyprianus de vnitate Eccl. *Et cùm hereſes & ſchiſmata poſtmodum nata ſint, dum conuenticula ſibi diuerſa conſtituunt*, &c. S. Ambroſ. de dignit. ſacerd. cap. 4. *Hæreticis & ſchiſmaticis, qui extra ſanctam Eccleſiam Catholicam conuenticula ſibi profana præſicium*. D. Auguſtin. in epiſt. 56. *Circuli atque conuenticula Donatiſtarum, vel Maximianenſium*. Circuli vt in l. 8. §. 5. hoc tit. τὰ συνέδρια ἤτοι αἱρετικῶν, μᾶλλον συνάγματα. Cyrillus Hieroſolymit. Catech. 8. Epiphanius Panarij lib. 11. τοὺς ἀυτῶν ἐκκλησίας, ὅπου φοιτῶσι, καὶ σύλλογα, ὅπου ἔνιοι τοὺς ἤτοι αἱρετικῶν συνελθόντας.

PRIVATIS IN ÆDIBVS] Huc pertinet l. 5. C. Theod. de *his qui ad eccleſ.* & eſt de conuenticulis Ioannitarum, vt tunc dicebantur fautores Ioannis Chryſoſtomi. Vide Hiſt. Tripart. lib. 10. cap. 17.

Ad l. 16. ADSCRIPTITIVS] Cenſibus annotatus l. 16. C. eod. cenſib. obnoxius, adſcriptus cenſibus, ὁ ἀπογεγραμμένος τῇ χῇ πάγοις, vt Græci exponunt, ἐναπογράφος. Gloſſæ: ἐναπογράφος, adſcriptitius. Hic quaſi ſeruus eſt, & ideo inuito domino non poterat in clerum adſciſci. Gelaſius PP. in can. *generalis diſtinct.* 54.

IN PRÆDIO] in eo vico in quo noſcitur manſitare, d. l. 16.

Ad l. 17. AD IPSORVM COMMVNITATEM] In communes totius corporis cauſas. ſic vet. exemp. Brodæi, in l. 17. C eod.

EX IPSO COLLEGIO EIICITVR] Breuibus parabolanis eximatur, d. l. 17. id eſt, matriculâ parabolanorum. Id enim heic ſignificat breue, aliàs breuis ſeu breue, aut breuiculum pro indice & inuentario, ſcheda & libello breui ponitur. Lupus epiſt. 80. *Breues etiam quos de facultate monaſterij veſtri mittere debuiſtis*. Concilium Sueſſionenſe II. cap. 7. Theſaurum ac veſtimenta ſeu libros diligenter imbreuient, & breues nobis reportent. Imbreuient etiam quid vniuſquiſque eccleſiarum Prælatus, quando prælationem eccleſiæ ſuſcepit, ibi inuenerit. Quæ totidem verbis extant in Concilio apud S. Macram cap. 4. B. Hieron. epiſt. ad Florentium: *vt eos libros, quos me non habere brevis ſubditus edocebit*, librarij manu in *charta ſcribi iubeas*. pro quo Græci recentiores βρέβιον dicunt. S. Athanaſius Apol. 2. πεπλανῆσθαι τὸ βρέβιον φησι. Vide ad Gloſſas Baſilicõn.

PARABOLANI] Qui ad curanda debilium ægra corpora deputantur, l. 18. C. eod. Concilium Calchedon. act. 1. εἰσήεσαν δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν σφενδόνης μὴ ὄντος, ἢ ἐσπασμένοι οἱ μονάζοντες μὴ βαστάζοντες, ἢ παραβολανοὶ ἢ πᾶσα ἄλλη πλῆθος. vet. Interp. *Irruebant enim in eccleſiam milites cum armis. Inſtabant monachi qui cum Barſuma, & parabolani, & multitudo alia grandis*. Fortè legendum, *parabolani*, & παραβολάριοι, ſic dicti vt ait ſummus Nouellarum interpres, quaſi temerarij, quid qui ægrotis adſunt in periculis ſæpe non paruis verſentur, frequenti ægrotorum contactu: eadem nimirum forma rationéque qua beſtiarij parabolarij ſunt, & Socrati παράβολοι, id eſt, audaces. Hinc παράβολον πολεμεῖν Polyb. dixit 8. παράβολον πόλεμον alij. De ſignificatione huius verbi vide Scaligeri epiſt. 60. & Hug. Grot. in epiſt. ad Philippenſes cap. 2. v. Niceph. Call. 14. c. 3. *Ad l. 18.*

IN DIGNITATE CONSTITVTI] Honorati, d. l. 18. Honorati enim ſunt qui ciuilem aut militarem honorem ſeu dignitatem gerunt, quiue ea functi ſunt. Vide tit. *De honoratorum vehiculis. & l. 19. Cod. de Epiſcopali audient. Les gens de qualité*. Vetus inſcriptio. HONORATI ET DECVRIONES ET NVMERVS MILITVM CALIGATORVM. Et in Leonis epiſtolis, in conſtit. Honorij & Theodoſij ad Agricolam præfectum Galliarum: *Honoratos vel curiales*.

EIVSQVE PAPÆ IVSSIS OBSEQVI] ita vt hi reuerentiſſimi ſacerdotis præceptis ac diſpoſitionibus obſecundent, d. l. 18. Papæ, ideſt, Epiſcopi: quo nihil frequentius tam in Latinorum, quàm Græcorum Patrum ſcriptis. S. Baſilius epiſt. 325. ὁ μακαριώτατος πάπας Δαμάσος. Vide Gloſſar. noſtrum ad Iuliani Nouellas. Hinc πάπων ἀξίωμα, vel πάπα ἀξία, Georgio Pachymeræ, & παπεῖον, Balſam. ad can. 1. Concil. Nicæn.

Ad l. 19. Mulierum conſortium alienum eſt à vita & honeſtate clericorum. Sanctus Baſilius in conſtitutionib. monaſticis cap. 3. χρὴ δὲ πάσῃ φεύγειν συνουσίας γυναικῶν ὁμιλίας, ἢ συντυχίας οἷς τὰ μάλιστα φεύγει, εἰ μήπε ἀναγκαίου ἕνεκεν τοῦ συντυχεῖν βιάζοιτο: *Fugienda nobis in primis cum mulieribus congreſſiones, colloquiaque: niſi cùm graniſſima nos aliqua ad eas neceſſitas impellat*. Sulpitius Seuerus, Dialogo 2. cap. cap. 7. *Martinus quem nulla vnquam fœmina contigiſſet*.

Et ideo Principalibus conſtitutionibus. & ſynodalibus decretis cauetur, vt clerici mulierum extranearum ἢ συνοικήτων, conſortio abſtineant. l. 19. *Cod. de Epiſc. & cler.* & can. 3. Concil. Nicæn. Cuiuſmodi conſtitutio repetita eſt in Synodo Toletana IV. can. 42. *Cum clericis*, inquit, *extranea fœmina nullatenus habitet; id enim & conſtitutio antiquorum Patrum decreuit*. & can. 4. *Quidam*, inquit, *cleri-*

ci legitimum non habentes coniugium extranearum mulierum interdictis consortia appetunt. Denique Iustinianus eam Nicænæ Synodi definitionem confirmat in Nou. CXXIII. cap. 29. *Presbyteris*, inquit, *& diaconis, & subdiaconis & omnibus in clero conscriptis interdicimus secundùm vim sanctorum canonum mulierem aliquam in domo sua extraneam habere.* & Nou. CXXVII. c. 1. ipsum Nicæni conuentus canonem citat. Eiusmodi autem mulieres συνείσακτοι dicuntur in d. can. 3. id est, extraneæ veteri Interpreti, & Rufino Aquileiensi lib. 1. Histor. Eccles. cap. 6. Alij malunt subintroductas, vel intromissas vel adscititias interpretari, *in can. nullus, & can. interdixit* 32. *distinct.* Et in Aquisgranensis Concilij can. 39. Arelat. II. c. 4. Erant autem συνείσακτοι mulieres neque vxores, neque concubinæ, sed tertij cuiusdam generis mulieres, quas secum clerici non sobolis nec libidinis gratia, sed pietatis studio, aut certè pietatis obtentu fouebant, vt scribit D. Chrysostomus in sermone contra eos, qui habent mulieres συνεισάκτους. *Sunt enim quidam*, inquit, *qui puellas innuptas absque nuptiis & concubitu ducentes domi perpetuò collocant, & ad supremam senectam vsque inclusas tenent, non quarendorum liberorum gratia, neque enim aiunt se illis misceri, neque libidinis causa, siquidem illas dicunt se incorruptas inuiolatásque seruare.*

Excipiuntur tamen d can. 3 Concilij Nicæni mater, filia, soror, aut amita, & denique eæ personæ quæ omnem suspicionem effugiunt. quod etiam confirmat Iustinian. in d. Nou. CXXIII. c. 29. *In his enim nihil seui criminis existimari fœdus naturale permittit.* L. 19. C. eod. lege, *sceni.* Honor. & Theodos. in constit. relata in collat. Carthag. 1. *Scæua Donatistarum interpretatio.* Excipitur etiam ea, quæ ante sacerdotium vxor fuit. Vide Breuiationem Canonum Fulgentij Ferrandi c. 122. Georgium Alexandrinum in vita B. Chrysostomi.

Verùm quia clerici & sacerdotes eiusmodi mulieres συνεισάκτους, quarum consuetudine delectabantur, sorores, aut matres, aut filias appellabant, & propudia sua sub his pietatis nominibus obtegebant, quod B. Hieronym. indicat in libro ad Rusticum monach. de viuendi forma, & lib. de vitando suspecto contub. & Ancyran. Concilij can. 18. Theodosius in d. l. *enim qui*, 19. constituit ne quis sacerdos aut clericus tales domi sorores habeat: & generaliter, ne extraneas, neve vllas omnino mulieres præter matrem, filiam germanam, & eam quæ vxor ante sacerdotium fuerit.

Obseruandum est quod dicitur in l. 19. vxorem retineri posse, quod etiam permittitur Concilij Nicæni can. 4. ex his qui ex lingua Arabica in Latinum sermonem conuersi sunt, & Synodi Arelatensis II. can. 3. *Si quis clericus*, inquit, *à gradu diaconatus in solatio suæ mulierem, præter auiam, matrem, sororem, filiam, neptem, vel conuersam secum vxorem habere præsumpserit, à communicatione alienus habeatur. Par quoque & mulierem, si se separare noluerit, pœna percellat.*

Qui iam vxores habebant, si ad Episcopatus apicem ascendissent, vel ad presbyterij honorem, officium mariti non exercebant, sed ab vxoribus abstinebant. Gregorius Turonensis Histor. lib. 1. cap. 44. *Apud Aruernos post Syremonium Episcopum prædicatoremque, primus Episcopus Vrbicus fuit, ex senatoribus conuersus, vxorem habens, quæ iuxta consuetudinem Ecclesiasticam remota à consortio sacerdotis religiosè viuebat: vacabant enim ambo orationi, eleemosynis, atque operibus bonis.* Ex veteri igitur Ecclesiæ more non miscebantur vxoribus. Can. *tenere* 4. & Can. *lex continentiæ* 10. *distinct.* 31. Et ratio hæc adfertur in d. can. 4. quia ministerij quotidiani necessitatibus occupantur. In cap. 2. eod. *in quinta compilatione.* Quum eos cogitare oporteat, quomodo eis placere valeant & seruire. In cap. 3. h. tit. cùm simul voluptatibus, ac diuinis & ecclesiasticis obsequiis vacare non valeant. Eodem recidit Alexandri III. in cap. 2. eod. in antiqua Decretali Collect. 1. ne is qui beneficium & vxorem retinet, duplici cura distrahatur, vxoris & ecclesiæ.

MONASTRIA] μοναχία. Ad l. 13. suprà *de sacros. eccles.* *Ad l. 20.*

AVT VXOREM] lege igitur, vt in Brodæi cod. vel vxor exstiterit in l. 20. C. eod. alij perperam, nec vxor.

ILLVSTRES] ἰλλούστριοι. Victor Vticensis lib. 3. de persec. Afr. Reg Hunnerici constitutionem profert, in qua hæc habentur: Vt illustres singillatim auri pondo quinquagena darent, spectabiles auri pondo quadragena, Senatores auri pondo tricena. Vide Glossas Basil. & infrà Parat. ad tit. 4. *Ad l. 20.*

DAT AVRI XXX. LIB] Publicis calculis inferendas, l. 22. C. eod. id est, fisco, τῷ δημοσίῳ, Basilica lib. 3. tit. 1. cap. 2. *Ad l. 22.*

CONSTANTINOPOLIM] Synopsis Bas. lib. 60. tit. 1. τὸ κομιτάτον καταλαμβάνει. *Qui veneris ad comitatum Principis*, vt in l. *filius-f.* 43. *D. de testam. milit. & l. etsi* 7. *C. de malefic. & mat.* Constantius A. epist. ad S. Athanas. extat autem in eiusdem apolog. 2. & Socrat. Hist. Eccles. 2. c. 23. & Niceph. Callisti Hist Eccl. lib. 9. c. 21. Εὐλαβούμενοι ὅπως ἀμείψωσι τὸ τῆς μόνης κομιτάτου. Concilium Chalcedonense act. 10. ἀπεχώρησε τὸ κομιτάτον πᾶν ἀφ' ἡμῶν. Fortunatus lib. 3. de vita S. Martini: *Tum pia causa sacrum ad comitatum compulit ire.* v. Sulpitij Seu. dial. 3. *Interea Martinus.* vide libr. 3. Nou. VI. & ad Nou. CXXIII. glossas Basilic.

SINE LITERIS] Basilica: χάρμαν τῆς ὁπισθόνυ. Synops. συλλαβὼν ἐκ τῆς τῶ οἰκείου ὁπισθόνυ. Cuiusmodi epitome exstat etiam apud Balsamon. ad can. 41. Syn. Laod. vbi corruptè legitur, συλλαβὼν αὐτὸ, pro συλλαβών. Quæ leuis mutatio effecit, vt pessimè Gentianus Heruetus interpretaretur. verte igitur, *absque literis.*

NON PVTATVR] Clericus vel monachus qui absque literis Episcopi sui, quibus continetur profectionis necessitas & licentia, veneris

venerit in ſacrum comitatum, clericus vel monachus non habetur. *διὰ ξίου ἐωνὸν τὸ χριστιανὸν μοναχὸν.* Nou. XXCVI. c. 8.

Add. 23. FLAVIANI] Lege igitur *Flauianus*, & *Flauiani* in l 23. C. cod. quod præter veterum librorum auctoritatem, & Balſamonem hoc loco confirmat Phot. Nomoc. tit. 9. c. 9. exſtat autem hæc lex integra in act. 3. Concil. Chalcedon. de Flauiano v. Nicephor. Calliſt. lib. 14. c. 47.

Add. 24. NEC INCERTARVM] Incertis enim perſonis antea relinqui non poterat. Quod autem pauperibus relinquitur iure ſingulari ſubnixum eſt. adde leg. 28. inf.

Add. 25. APVD PATRIARCHAM] Archiepiſcopum, l. 25. C. cod.

IVRARE] Clerici Conſtantinopolitani nullo modo iurant: imò Epiſcopis, preſbyteris, clericis, omnibus monachis, & ſanctimonialibus iurare non permittitur, lib. 2. legis Longobardorum, & cap 1. *Extra, de iuram. calum.* v. Balſam. ad Nomoc. t. 9. c 27. to. 3. Concil. Gall. p. 42. additio Cap. Lud. Imp. t. 43. c. 1. 2. q. 5.

DVOS NVMMOS] Duos ſolidos, d.l. 25.

PARCIVS] Vt litis ſumptus vel expenſæ à clericis pauciores humaniorésque præſtentur, d.l. 25. quidam codd. parciores. Brodæi, vt ed

Add. 26. DEPVTATVM SPECTACVLIS] Populi voluptatibus & oblectamentis, l. 26. C. cod. vt Symmachi epiſt. 49. lib 2. & paſſim. Quid cauſam dederit huic conſtitut. docet Scholiaſtes Baſilic. lib. 1. tit. 1. cap. 10.

RELIQVIAS] Synod. VII. c. 7. Balſamon ibid Paulinus Nolan. epiſt. 11. Heraclij Nou. Iur. Græcorom. p. 75.

Add. 27. QVI MILITIAM] Milites ordinari non poſſunt. Conc. Gall. t. 1. p. 40. & ſeq. v. Gregor. 2. ep. c. 103.

PRIMIPILARES] Πειμπλάριοι. Suid. *πριμπλάριος, ὁ τὸ μεῖζον ἄξιωμα τῶν στρατιωτῶν ἔχων παρὰ ῥωμαίοις.* Gloſſæ Baſil. *πριμπλάριος, πρῶτος τῆς ἀκροπόλεως, πρωτεύων τῆς δορυφόρου.* Papias: Primipilarius, vexillifer, qui primum pilum, id eſt, ſignum portat. Spartian. in Peſcennio Nig. *A primipilario poſſet occidi.*

Add. 28. PRO SVA CONSCIENTIA] Brodæi Cod pro ſua ſcientia.

Add. 29. Integrior conſtitutio exſtat in libris Baſil. lib. 1. tit. 1 cap. 9. Monachis exeundi licentia denegatur. Concilium Chalcedon. c. 4. *τὸ ἰδίαν μοναστήρια μὴ καταλιμπάνειν.* v.

APOCRISIARII] Ἀποκρισιάριοι. Ferrandus Diaconus epiſtola ad Anatolium: Eutychetis apocriſiario. *ἀποκρισιαρίῳ τοῦ Εὐτυχοῦς*, Concilij Chalcedonenſ. act. 1. ἐπιτρόπου, ſeu procurator in eod. Concilio. v. Gloſſar. noſtrum ad Iulian. Antecceſſ.

Add. 30. TAM QVI LARGITIONE] Lex lata aduerſus eos qui ſacerdotium pretij venalitate mercantur. Simonia enim nullum atrocius crimen eſt cap. *Sicut* 6. hoc tit. & dicitur capitale crimen in can. *Qui ſtudet* 1. *quæſt.* 1. Simoniacus eſt Chriſti carnifex, χριστόκτονος, Iſidor. Peluſiot. Epiſtolar. 1. 315. ad Leontium Epiſcopum. Et ideo publicum crimen eſt, omnéſque ad eius accuſationem admittuntur, ſicut in crimine læſæ maieſtatis, etiam infamia notati & rei criminum. l. *ſi quemquam* 31. §. *vlt. C. de Epiſc. & Cler. cap. tanta eſt* 7. *can. licet* 31. h. tit. Iuo Carnotenſ. in epiſt. 27. ad Eudonem: *Præterea ſecundùm conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ aliter agitur contra Simoniacam & Neophytorum hæreſim, quàm aduerſus cætera crimina; nam cùm in aliis accuſationibus accuſatorum & teſtium innocentia quæratur, ad inſimulationem talium etiam infames perſonæ admittuntur.* Hoc crimine ſeſe impiant, qui pro ſpiritualibus aliquid largiuntur, vel accipiunt ante ordinationem, vel in ipſa ordinatione, vel poſt ordinationem: accipere enim eſt quandocumque accipere, *ὁπωδήποτε χρόνῳ*, vt ait Tarraſius Epiſc. Conſtantinopolit. in Epiſt. ad Adrianum PP. & refertur in *Can.* 21. 1. *quæſt.* 1. Hoc enim eſt ſub pretio redigere gratiam, quæ vendi non poteſt, vt eſt in *Can. ſi quis Epiſcopus d. quæſt.* 1. Neque enim pretio vlla res Dei conſtat, vt eleganter ait Tertullian Apolog. cap. 39.

Ordinationes igitur quæ interueniente pretio, precibus, vel obſequio fiunt, damnantur, *Can. ordinationes d. quæſt.* 1.

Quàm acriter autem SS. Patres inuehant in ſimoniacos ſatis conſtat. D. Hieronymus in Matth. cap. 12. D. Auguſtinus in ſermone 37. ad fratres in Eremo. S. Gregorius PP. in Epiſtola 50. lib. 4. ad Virgil. Epiſcop. Arelat. Adde Iſidori Peluſiot. Epiſt. 276. lib. 5. Wibertus Archidiaconus in vita ſancti Leonis Papæ lib. 2. c. 4. Vide Hincmari Remenſis epiſtolam canonicam ad cler. & plebem Eccleſ. Laudunenſis Tom. 2. Concilior. Gall. Vide & Synod. Chalced. c. 2. Caſſiodor. 9. Balſamon. ad Concilia p. 540. & ſeq. Ordinandi iurabant ſe non ſimoniacè ordinatos. Vide Concil. Toletan. II. c. 9. Capitula Caroli Calui p. 55. 192. 364. & ſeq. Capit. Car. M. p. 20. & 332. vide ad Nouellam CXXIII.

Eſt & pœna excommunicationis in Simoniacos, eorúmque procuratores & mediatores, & à ſummo Pontifice abſolui poſſunt, *d. cap. 2. in Extranag.* Hincmarus Remenſ. in cap. 51. Et qui pecuniâ dignitatis Eccleſiaſticæ compotes facti fuerint, deponuntur, & conſortio fidelium pelluntur. Can. Apoſtol.

Apud Iudæos tamen venalem fuiſſe Pontificatum ſcribit Chryſoſtom. ſerm. 48 tom. 5.

Integram legem profert Ioannes Sareſberienſis Policratici libro 7. cap. 20. quem olim contuli cum vetere libro D. Peireſcij, neque lectorem heic varietate lectionum fraudabo. Nam pro his, *Nuda electionis conſcientia*, Sareſberienſis in membranis habet, *n. e. ſcientia.* Atque ita etiam legitur in ſcripto codice Ioann. Brodæi. Paulò pòſt, vbi legitur, *Auri ſacra fames in penetralia proſerpat?* Sareſber. & Cod. B. meliùs, *a. ſ. f. penetralia veneranda proſerpit.* Interim nemo non videt, illud eſſe ex Virgilij 3. Æn. Mox, *Itaque caſtus*

& humilis. Sarefb. & B. Cod. *Ita caſtus & hum.* Sequitur, *non pretio nec precibus.* Sequere lectionem quæ in membranis, *non pretio, ſed precibus.* Reſpexit illud Horatij: *Nunc prece, nunc pretio*, epiſtola 2. libri 2. Poſtremò obſerua illa, *Vt quos par facinus coinquinat, & æquat, vtroſque ſimilis pœna comitetur*, eſſe ex illis Lucani 5. verſu 290. *Facinus quos inquinat, æquat.* Caſſiodorus 12. 2 B. Cyprian. epiſt. 68. *& dum iunguntur in culpa, ſic nec in pœna ſeparantur.* Guntherus Ligurini 8. *Conſenſu culpæ meruit conſortia pœnæ.* Orontius Hexaem. *Par ſententia damnat, quos par culpa tenet.*

Ad l. 31. TABVLARIIS PRÆSENTIBVS] Publicis perſonis, id eſt tabulariis, l. 31. C. eod. ſic in § 3. *Inſt. de adopt.* publicæ perſonæ, id eſt, tabulario.

APVD MAGISTRVM CENSVVM] Παρὰ τῷ μαγίστρῳ τῶν λογίων. apud magiſtrum cenſus, d. l. 31. vide ſuprà ad l. 17. *De ſacroſ. Eccleſ.*

Ad l. 32. EPISCOPI] Orthodoxæ fidei ſacerdotes, l. 32. C. eod. vide ſuprà ad l. 14.

NON PROPELLVNTVR ALIO] Ex nullius penitus maioris minoriſve ſententia iudicis commonitoria ad extranea iudicia pertrahantur, d. l. 32. in duobus veteribus codicibus deeſt vox *Commonitoria.*

PRÆFECTOS PRÆTORIO] Theodorus Lector: Λέων ἐνομοθέτησεν τοὺς κληρικοὺς παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ φροντιστήριον μόνῳ ἀπονέμεσθαι. Hunc locum obſeruauit præſtantiſſimus Cuiacius ad Nou. LXXIX. cur enim ſuum cuique non reddamus? Aliter quàm hodie plerique facere ſolent, qui non probabili more ſcripta Cuiacij in rem ſuam vertunt: quod certè aliud non eſt, quàm alienâ doctrinâ cenſeri velle.

ADVOCATOS ACCIPIVNT] Quos oratores vocat d. l. 32.

ECCLESIÆ DEFENSORES] ἐκκλησιέκδικος, Balſamon, vt Iuſtiniani Nou. LVI. c. 1. & edicto 13. cap. 10. Concilium Conſtantinopolitanum ſub Menna act. 2. Ἰωάννης ὁ εὐσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἐκκλησιέκδικος καὶ ἀγωνάρχης μεγάλης ἐκκλησίας εἶπεν. Aliàs diuiſim dicuntur ἔκδικος ἐκκλησίας. Synod. Nic II. act 4. Concil. Chalced. act. 1. Conc. Conſtantinop. ſub Men. act. 1. Florentin. ſeſſ. 25. Hormiſda epiſtola 36. *Paulinum Eccleſiæ Romanæ defenſorem cum ſcriptis præſentibus deſtinare curauimus.* Auctor libri de hæreſibus hær. 88. *Paulinus diaconus defenſor & procurator Eccleſiæ Mediolanenſis.* De horum munere vide can. 75. Eccleſiæ Africanæ.

VEL ALIOS. DANT FIDEIVSSORES] ἢ ἄλλους ἐγγυᾶται. Sic Leunclauij codex, Peireſcianus ἄλλοις. reſcribe, ἀλλήλους, vt conſtat ex d. l. 32. §. *In hac autem*, ibi aut vicariis fideiuſſionibus.

VEL CAVTIONES] ἢ ὁμολογίαις ἐγκειμένοις πίστεσιν. Vera igitur lectio eſt quam exhibet Brodæi codex, *Aut cautioni & profeſſioni propriæ, ac facultatum ſuarum obligationibus committantur.*

OECONOMVS] Diſpenſator pauperum, id eſt, œconomus eccleſiæ, d. l. 32. Gloſſæ vet. οἰκονόμος, diſpenſator, œconomus. Oeconomus enim poſt ſufficientia præbita clericorum quod ſuperat erogat pauperibus, Nou. 111. cap. 3. De officio œconomi S Iſidorus epiſtola ad Leudefredum Epiſc. Cordubenſem: *Ad œconomum pertinet reparatio baſilicarum atque conſtructio: actiones eccleſiæ in iudiciis vel in proferendo vel in reſpondendo. tribuis quoque accepta & rationes eorum, quæ inferuntur. Cura & agrorum, & cultura vinearum, cauſa poſſeſſionum & ſeruitiorum, ſtipendia clericorum, viduarum & deuotarum pauperum, diſpenſatio veſtimenti, & victus domeſticorum clericorum, ſeruitiorum quoque & artificum. quæ omnia cum iuſſu & arbitrio Epiſcopi ab eo implentur.* Concilium Toletanum IV. cap. 48. *Eos quos œconomos Graci appellant, hoc eſt, qui vice Epiſcoporum res eccleſiaſticas tractant*, &c.

PRO COMMONITIONE] Ind. l. 32. in prouincia degentes eos commonuerit. Sic quidam libri. Brodæi Cod. *eos monuerit.* Vide Gloſſarium noſtrum ad Iulianum Anteceſſorem, admonitio.

Ad l. 33. EPISCOPI] Hodie verò Epiſcopatus ſoluit patriam poteſtatem, Nou. LXXXI. cap. vlt. & 123. c. 4.

NEC CONSERVNT] Ad exemplum filiorumfamilias militum: nam caſtrenſe peculium eorum patre mortuo cum fratribus commune non eſt. In l. 33. C. eod. verba illa, *Nunquam ad diuiſionem veniant.* non ſunt in vet. Cod. Brodæi. & paulo pòſt ſic habetur in duob. MSS. *Cenè his præcedant.*

Ad l. 34. PRÆSIDALIA] ἀφιερώματα. priuilegia à iudiciariis diſpoſitionibus præſtita, l. 34. C. eod.

ET PERSONARVM] Leunclauius ex hoc loco putat Græcos in d. l. 34. *Cæteris hominibus*, vt habetur in quibuſdam. Videtur tamen rectiùs legi, *atque cæteris domibus* propter dictionem *cæteris*: & quia paulo pòſt legitur, *domus etiam aliæſque res ſuperiùs nominatas.*

ORPHANOTROPHIO] Sic vet. Cod. in d. l. 34. Omnino autem mihi probatur eorum emendatio, qui pro *œconomi*, ſubſtituunt, *Niconis* in d. l. 34. quod & ſequentia ſuadent, & veterum librorum auctoritate confirmatur. Poſtremò non puto prætereundum, in d l. *pro his, perpetuò potiri*, in vet. Brodæi codice, legi, *perpotiri.* an perpotiri dictum vt perfrui? an verò quòd ſcriptum eſſet, per. potiri, factum eſt, perpotiri? iudicent eruditi.

Ad l. 35. QVÆLIBET] Eadem Epitome exſtat apud Phot. Nomoc. tit. 8. cap. 1. confer & Baſilica lib. 3. tit. 1. cap. 3.

SVVM HABEAT EPISCOPVM] B. Cyprianus epiſt. 72. Pridem per omnes prouincias & per vrbes ſingulas ordinati ſunt Epiſcopi.

VEL CIVITATIS CONTINENTIA] ἢ ἐπαρχίδος. Conc. Aur. I. c. 19.

TOMENSIVM SCYTHIÆ CIVITAS] Totius Scythiæ vnicus erat Tomorum

Episcopus : Sozomenus 6. 20. εἰσὶν ἢ ἐν ταῖς ἐσπερίοις ἐπαρχίαις κεφαλὴ τῆς πατρὸς ἕδρας ἡ τῶν ἐκκλησίας ὀνομαζομένη. Notitia quinque Patriarchatuum quæ in Bibliotheca Reg. Montis Regalis (*Archiepiscopus*) *qui habet sub se quendam Episcopum Græcum, qui est in monte Sinai. Ibi sunt & alia ciuitates, quæ non habent proprios Episcopos, scilicet Ascalonia quæ sub Episcopo de Bethleem.* Alexij Comneni Nou. iuris Græcorum lib. 2.

ADSCRIPTITII] v. Nou. CXXIII. c. 17. Zon. & Balsamon. ad c. 81. Ap. v. etiam Balsamon. ad Phot. p. 37. can. Eccl. vn. p. 109. circa fi. & suprà ad l. 16. *Ad l. 36.*

SERVVS AVTEM] Anastasius de vitis PP. in Bonifacio. *Hic constituit &c. nec seruum clericum fieri, nec obnoxium curiæ, vel cuiuslibet rei.* Aimoinus lib. 5. cap. 10. *Considerans etiam piissimus Imperator* (Hludouicus) *non debere Christi ministros obnoxios esse humanæ seruituti, sed & multorum anxietatem abuti ministerio ecclesiastico ad proprium quæstum, statuit vt quicumque ex seruili conditione conciliante scientia & morum probitate ad ministerium ascisceuentur altaris, primùm manumittantur à propriis dominis vel priuatis vel ecclesiasticis, & tunc demum gradibus initientur altaris.* Vide can. admittuntur distinct. 54. Caroli M. cap. 1. 82. v. Fabri Agonist. p. 570.

AC SIQVIDEM] v. Nou. CXXIII. c. 8.

MONVMENTORVM GESTA] Græci ad l. 34. *C. de donat.* lib. 47. Basilic. tit. 1. ἔφημεν ἢ ἐν βιβ. α'. διατ. ὅτι ἢ αἱ παρὰ μοναχῶν ἐκποιηθεῖσαι ἢ χωρὶς ἐκφάσεως εἰς μοναστήρια δωρεαὶ τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ ὑπὲρ εἰκόνων τὸ θ'. νομίσματα. *Dicitur & lib. 1. tit. 3. constit. 38. donationes monasterio factas à monacho etiam sine monumentis validas esse, licèt* 11 *sol. superent.* Cap. Car. M. p. 93. b. 119. v. Bochellum p. 1041. & 1062. Cap. Calui p. 187. *Ad l. 38.*

MONASTERIA SVBSVNT] Concil. Chalced. c. 4. & ibi Zonaras & Balsamon. Cap. Caroli Calui p. 187. Cap. Car. M. p. 167. b. & 203. in fin. Concilium Aurelianens. I. c. 11. *Abbates pro humilitate religionis in Episcoporum potestate consistant.* Melius quàm in Excerptionibus Egberti Arch. Eborac. cap. 62. Nisi fortè speciali priuilegio subnixa sint, vt monasterium Vindocinense, de quo Goffridus Vindocinensis epist. 17. lib. 2. & Westmonasterienſe, in Concil. Anglicanis p. 633. anno Christi 1066. & p. 534. 310 & 228. Itaque Abbates ante consecrationem suam Episcopis subiectionis obedientiæque professionem edebant, cuius formula extat in notis Iacobi Sirmondi ad epist. 7. lib. 2. Goffridi Vindoc. & in notis Ioannis Picardi ad epist. 42. S. Bernardi. Fuere tamen qui subiectionem & obedientiam detrectarent nullo etiam priuilegio muniti : qua de re conqueritur S. Bernardus de Consideral. lib. 3. c. 4 & epist. 42. ad Henricum Senonensem Archiepiscopum. Imò Abbati cuidam Hibernienſi etiam Episcopos subiectos fuisse refert Beda lib. 3. *Ad l. 39.*

de gest. c. 3. vt est in Concil. Anglicanis anno Christi 603. p. 118.

ABBATVM] ἡγουμένους maiores monasterij.

INSPECTORES] Speculatores, obseruatores.

ABBAS DVORVM MONASTERIORVM] Ex c. 15. Concil. VII. nemo potest clericus in duabus Ecclesiis conscribi : ergo multo magis dicendum est, non posse quem duobus monasteriis præesse, nisi plura monasteria pro vno habeantur, vt scribit Balsamon ad Nomocan. Photij tit. 1. c. 20.

NEC VLLOS HABENTIBVS LIBEROS] Episcopus eligi non poterat, qui non esset illiberis, ἀτέκνους, Nouella Iustiniani CXXIII. c. 1. Idem cauetur Nouell. VI. c. 1. quam abrogauit Leo Nou. 11. quæ magis obtinuit etiam in Gallia : & procedente tempore ius illud in Ecclesia in desuetudinem abiit. Sidonius Apollinar. epist. 4. ep. 12. *Nuper ego filiúsque communis Terentinæ Hecyræ sales ruminabamus.* Et in epist. 16. lib. 5. ad Papianillam vxorem : *Rescia te salutat, cura communis.* Gregor. Turonens. Hist. lib. 5. *Perdidimus dulces & charos nobis infantulos.* Et lib. 10. c. vlt. *Baudinus ex Referendario Chlotarij Regis ordinatur Episcopus habens filium.* Vide l. 47. & annotata lib. 3. ad d. Nou. VI. *Ad l. 41.*

AD ECCLESIAM IPSIVS PERTINENT] Præsumuntur parta ex rebus ecclesiæ. Vide Zonaram ad can. 35. Concil. Carthag.

EPISCOPVS IN QVOCVMQVE] v. Nou. VI. c. 2. *Ad l. 42.*

QVI NON MINVS] Canones legum habent vigorem. Iustinianus Nou. VI. c. 1. ἢ τοῖς παρὰ ὑμῶν βιβλιοθήκαις, ἢ ὑμῖν αὐτοῖς ἐφάπτεται, δεῖν τοὺς ἱεροὺς κανόνας αὐτὰ νόμου κρατεῖν. *Ad l. 44.*

COGITVR PER EPISCOPVM] Similiter Episcopus heredem compellit vt monumentum faciat secundùm voluntatem defuncti, tametsi stricta ratione heres facere non cogeretur. Sic Græci interpretantur: quod de Pontificali auctoritate dicitur in l. *hereditas* 50. *D. heredit. perit.* lib. 42. Basilic. tit. 1. *Ad l. 45.*

SIN ALIQVIS IVSSVS] ἐπιχλεσθέντες, admoniti & conuenti. vide §. *sed furti* 25. *Instit. de action.*

ABBAS PER ELECTIONEM] Abbas eligi debet : electio enim quæ per sortes fit, prohibetur l. 46. C. eod. *Ad l. 46.*

IN PRÆFECTA MONASTRIARVM] ὁπόταν ἡγουμένου τῶν ἐναγῶν μοναστηρίων, d. l. 46.

IDONEI REPERIANTVR] Alioquin eligi quoque poterit minor natu. v. Constit. Apost. lib. 2. c. 1. Vide epistolam S. Ignatij ad Magnesios, inter eas quæ interpolatæ dicuntur. Balsamon ad c. 80. Apostol. ἢ ὁ μέγας ἢ Παῦλος οὐ πάντων ἀπαγορεύει, ἀλλὰ τὸν νέον φυτευόμενον. *Iam verò & magnus Paulus non iuuenem prohibet*, id est, νέον fieri Episcopum, sed recèns plantatum, quod vocat νεόφυτον.

SI QVIS VXOREM] Qui vxorem aut liberos habet, Episcopus creari non potest, Nou. VI. c. 1. §. 3. nisi maritus esse desinat, vt ait B. Hieron. aduers. Vigilantium. v. ad d. Nou. & l. 39. suprà : aut certè vxoribus absti-

nebant Episcopi & superioris gradus clerici exemplo B. Petri, qui vt est in canonibus Ælfrici ad Vulfinum Episcopum, quamprimum factus est discipulus Christi, qui castitatis exemplum præbuit, vxorem dereliquit, & mundana omnia. Ne autem in periculum vocaretur castitas Deo promissa (nam Genebaudum Episcopum illecebris deceptum vxoris liberos ex ea procreasse scribit Flodoardus lib. 1 Hist. Remens. cap. 14. & vide omnino Gregorium Turonensem de gloria Confessorum cap. 78.) postea constitutum est, vt non aliter Episcopus crearetur, quàm si vxor vitam solitariam amplecteretur. Eáque de re extat Isaaci Angeli constitutio apud Leuncl. lib. 8 Resp. matrim. Sic Ioannes Glycis cùm factus esset Patriarcha Constantinopolitanus, vxorem eius statim monasticum habitum induisse scribit Nicephorus Gregoras Histor. Rom. l. 7. Concilium Arelat. sup. vide Balsamonem in Synodum VI. in Trullo can. 48. Concilium Arelat. II. sub Siricio c. 2. assumi aliquem ad sacerdotium non posse in vinculo coniugij constitutum, nisi fuerit promissa conuersio. Vide Gregorium Nazianzenum orat. 40.

Ad l. 51. LICET ORDINATIONEM] Licèt non sint clerici, l. 51. C. eod. v. Balsamonem Nom. tit. 1. c. 31. & Zonaram ad can. 8. 4. Syn. Chalced. B. Hieron. ad Heliodorum mon. *Sed de hoc gradu pulsus prouocabis ad clericos.* Vita S. Pachomij interprete Dionysio Exiguo c. 24. *Cogitatio feralis ambitus si in mentes irrepserit monachorum vt vel primi cupiant esse, vel clerici, nisi citò suggestionis huius ardorem de suo corde pepulerint, illico perdent continentiam multis laboribus adquisitam.* Clerici tamen fieri possunt. v. Bals. ad can. 77. VI. Syn in Trullo: ex monachis fieri possunt Episcopi, Nou. 81. cap. 1. §. 7. vide ibidem.

AB OMNI TVTELA] Ex Nou. CXXIII. c. 5. Episcopi & monachi tutores fieri non possunt: clerici volentes vnam legitimam tutelam suscipiunt. V. can. 3. Concilij Chalced. & ibi Zonar. & Balsam. Clerici tamen non prohibentur esse testamentorum executores Nou. Leonis LXVIII.

SI ECCLESIIS SVIS VACENT] Iustinianus in l. 51. *qui apud sacrosanctas ecclesias vel monasteria permanent, non diuagantes.* In quibusdam Codd. & MS. Brodæi, legitur, *denagantes.* De his B. Augustinus lib. singul. de opere monachor. *Tam multos hypocritas sub habitu monachorum vsquequaque disperst, circumeuntes prouincias nusquam missos, nusquam fixos, nusquam stantes, nusquam sedentes.* v. Synod. Chalced. c. 4. Cæterum d. l. 51. perperam Leoni tribuitur à Gratiano 16. qu. 1. c. generaliter.

Ad l. 52. CVRIALIS ET ADPARITOR] v. Innoc. I. ep. 4. & distinct. 51. & c. aliquantos eod. d. Breuiar. Cann. Crisconij nu. 219.

MVNERI SVO RESTITVITVR] Curiæ vel cohorti: vt infrà, munere suo liberatur, id est, curia, vel officio. Ad curiam retrahitur.

QVARTAM] Dodrantem ex Nou. CXXIII. ex qua monachus post annos XV. curia liberatur, atque ita Episcopus creari potest.

SI QVIS GRAVATVS FVERIT FIDEICOMM.] Vide d. Nou. CXXIII. c. 17.

SI CONIVGVM ALTERVTER] Iure ciuili vni ex coniugibus etiam inuito altero religionis gratia licet diuertere, & diuortium eiusmodi dicitur fieri bona gratia, id est, citra culpam alterutrius & communi consensu. Et diuortium illud legum pœnis solutum est, *l. 52. C. de Episc. & Cl.* Nouell XXII. *c. 5. Nou.* CXVII. *c. 12.* Quod tamen ius Ecclesia non probauit; matrimonium enim sola morte dirimitur. Asterius in Homilia, in qua disserit, an liceat homini dimittere vxorem suam quacumque ex causa: *πάντων ὅσι γάμος διέστω μόνη ἡ μοιχείᾳ διαλύσασα: Hoc persuasum habete, exceptis morte ac adulterio, nulla ex causa matrimonium dirimi.* Et ei qui semel coniugalem vitam elegit, temere consilium mutare non licet, nisi religionis assumpserit habitum: Dei enim causa præcipua est, & meritò auditur qui à coniugali consortio ad cultiorem & Deo magis acceptam vitam transire velle dicitur. Alterius tamen coniugis voluntatem priùs explorandam esse decet tit. *De conuersione coniugatorum.* D. Augustin. in epist. 45. *Nam & vouenda talia non sunt à coniugatis, nisi ex consensu & voluntate communi.* Videndus Hincmarus de diuortio Lothar. & Tetbergæ. in resp. ad interrog. 23. & D. Augustin. epist. 70. & Paulinus Nolanus in epist. 50. ad Celantiam. Cantacuzenus lib. 4. cap. 42.

Ad l. 53. Raptores sanctimonialium ac diaconissarum impunè occiduntur à parentibus, fratrib. vel tutoribus seu curatoribus earum.

IPSA VERO SVFFRAGIVM] *συνφέρον.* & in ora libri Leunclauij exponitur, *ἀπογραφή.* Glossæ Basilic. *συνφέρον, ἀπογραφή.* lege, *ἀπογραφή.* Iustinian. in l. 53. *C. eod.* vsumfructum consequatur.

Ad l. 54. CASVS POST MORTEM] Lucrum consequatur ab eo qui solitariam vitam elegit, quod debuit legitimè vel ex pacto in casum mortis exigere, l. 54. *C. eod.*

AD PARATITLA TIT. III.

LIB. I. TIT. XI. CONST. VI.] Vide suprà ad tit. 2. nu. 6.

FIDE ARCHIEP. CP.] Græci videntur legisse, *sententia.* Græci vertunt, *γνώμῃ*, sententia, arbitrio.

CONSTITVTIO XVII. in fine ANATHEMATA SACRA] Integra constitutio sup. tit. 2. *Ἱερὰ σκεύη.* sacra vasa.

LIB. I. TIT. IV. CONST. IV. QVÆ SCORTATIONE. Vide tit. 4. const. 4.

LIB. I. TIT. IV. CONST. II.] v. d. t. 4. infrà.

LIB. III. TIT. II.] Est constitutio 4. quam restituit Cuiac. ex Basilicis lib. 12. Obs. cap. 22.

LIB. III. TIT. XLIII. CONST. I.] Integra conſtitutio incipiebat ab his verbis, vt etiam conſtat ex veteri eius interpretatione, *Alearum vſus*, &c.

LIB. V. T. IV. CONST. XXV. QVANDO FVRIOSI FILIA] Liberi cuiuſcunque ſexus l. 25. *C. de nupt.* & l. *tam dementis* 28. *C. de Epiſc. aud.*

LIB. VI. T. XLVIII. CONSTIT. I.] Addidi numerum ex MS. Cod.

LIB. VII. T. LXII. CONST. XXIX.] Lex 29. *C. de appellat.* ait, nulli licere. Lex autem 6. C. *de Epiſcop. aud.* ait, nulli clericorum vel monachorum, &c. vt heic.

LIB. VII. T. LXV. CONST. IX.] In ſcripto cod. videtur legi Latinis litteris, *abſtinendum*: quo modo incipit l. 4. C. *quor. appell. non recip.* in qua tamen non continetur quod heic refertur ex conſtit. 4. de verbo ἐφοδεύω, vide Gloſſ. ad Cedr.

LIB. IX. T. IV. CONST. VI] Feria 4. vel in paraſceue: Id eſt, die Mercurij & Veneris.

LIB. IX. TIT. V. CONST. II.] Pars legis 2. C. *de priuat. carcer. inhib.* coniungenda cum epitome Cuiac. quam edidit in Par. C. d. t. ex lib. 60. Baſil. tit. 55. veſtigium priuati carceris ſæculo Iuſtiniani exſtat apud Gregor. II. epiſt. 94.

LIB. IX. T. XLVII. CONST. XXVI.] Portio legis *vlt. C de pœn.* ex qua diſcimus non eſſe integram conſtitutionem quæ legitur lib. 60. Baſ. t. 5. c. vlt.

LIB. X. T. IX. CONST. X.] Sic in Gr. videtamen legem *Si quis* 12. *C. de Epiſc. & cler.* & Nou. VI. c. 4. Nou CXXIII. c. 15. & infrà ex lib. 10. tit. 31 conſt. 26.

LIB. X. T. XXVII. CONST. II.] Epitome legis 3. *C. Vt nem. hic. in coempt. ſpec.* quam edidit Cui. ex Baſil Nota autem ſententiam magis conſtitutionis, quàm verba illic proponi, vt conſtat ex verbo διαπίζομαι.

SIVE IS QVI &c.] corrigenda eſt verſio, hoc modo: *Id eſt, qui ad officium eſt allegendus*, &c hoc ſenſu, vt qui ad fironiam promouendus eſt, vel ad officium deligi debeat, vel iam munus hoc impleat, aut impleuerit. Denique vt ſit ex cohortalibus. ἢ τοι, αἰτὶ τὸ, ἢ, vt aliàs. v. Scholiaſt. Theophili *ad* §. 8. *de iure nat. & ad tit. de re diuiſ. in princ.* in d. l. 3. ſic habetur: τῶν ἐξ ὑπηρεσίας στρατευομένων, ἢ τῶν ἀπολελυμένων τὸν τάξιν, *Ex officialibus militantibus, vel qui iam militarint, eámque curam ſuſtinuerint.* In Græco legendum, μετειληφότων. v. tit. 4. l. 17.

AD TIT. IV. LIB. I.

AVDIENTIA] Seuerus Sulpitius Hiſt. ſac. 2. *Aliis Epiſcopis audientiam reſeruare.* v. Leonis M. epiſt. 91.

Ad l. 1. ETIAMSI] Non videntur interpretes intellexiſſe legem 1. C. h. t. cuius hanc putant eſſe ſententiam, Epiſcopos curare debere, vt negotiatores iuſto pretio merces diſtrahant. Ego dicebam, ad curam Epiſcoporum pertinere, ne negotiatores, qui ad diuinam domum pertinent, obtentu domus Auguſtæ in populi perniciem modum excedant in comparandis mercibus: quo fortè cariùs vendant, quæ viliùs emerint nisi enim eiuſmodi hominum licentia cohibeatur, non modicum exinde ad pauperes damnum peruenire, prærepta eis mercandi facultate. Ex diuerſo, ſi mercatores qui ad ſacram domum pertinent, modum mercandi ſeruauerint, pauperibus non erit ea res fraudi, quibus emendi copia non auferetur. Verùm ne quid diſſimulem, videor heic Tribonianiſmum odorari: Cùm enim Valentinianus & Valens reſcripſiſſent, Epiſcopos, qui rebus venalibus præerant, *l. munerum* 18. *verſ. Irenarchæ, D. de muner. & hon.* curare debere, ne *negotiatores diuinæ domus, ſeu principis mercandi modum excederent*, Tribonianus id retulit ad Epiſcopos & ſacros antiſtites, quos videtur appellare Chriſtianos Epiſcopos. quibus verus cultus eſt, adiuuare pauperes. & poſitos in neceſſitate, quo nomine cura hæc ad Chriſtianos Epiſcopos magis pertinet, quàm ad paganos Epiſcopos. Itaque non eſſet eiicienda vox Epiſcopi in d. l. 1. tametſi abſit à veteri Cod. Iuliani Brodæi, in quo etiam d. l. 1. & ſeq. inſeruntur tit. ſuperiori. Græci tamen in libris ſuis eundem legum ordinem inuenerunt, nec auctor ſum vt receptus immutetur. Poſtremò videamus an Græci d. l. 1. perceperint, quod idem in ea caueri putent quod in l. 1. *C. de commerc. & merc.* vt ſcilicet negotiatores etiam qui ad domum Principis pertinent, aurum negotiatorum præſtent idque ſuadere videtur d. l. 1. de *comm.* cuius pars eſt lex 1. c. h. t. ſed eam interpretationem non patiuntur verba conſtitutionis, vt à Triboniano transformata ſunt: & omnino neceſſe eſt Græcos vetuſtiores codices habuiſſe, quorum interpretatio verbis Tribon. nullo modo conuenit.

DIEBVS PASCHALIBVS] Paſchali tempore rei carcere liberantur. Leo Mag. in Epiſt. & Balſamon in Nomoc. Photij tit. 9. cap. 25. Monachi Eutychis hæretici in libello ſupplici ad pſeudoſynod Epheſinam in actis Concilij Chalced. Pagani quoque feſtis diebus abſtinebant ſuppliciis. v. Caſaub. ad Suetonium, & Meurſij Græciam feriatam in epiſtolam 14. inter Socraticas. *Ad l. 3.*

EXCEPTO ADVLTERO] Genialis thori, ac lecti alieni inuaſore, ad differentiam adulteri monetæ. de quo infrà. v. Chryſ to. 1. p. 95. 256. & Not. & in Ioann. p. 812. & ſeq. in pr. Hermogen. p. 37. Senecæ controu p. 363. comment.

VIRGINVM] Vox virginis deeſt in quibuſdam: eam autem agnoſcunt Græci, & Brodæi codex.

VIOLATORE SEPVLCHRORVM] Nouella Leonis XCVI, eos qui arcas defunctorum perſcrutantur, vt quæ in iis ſunt expilent, verberari iubet, ſi iterum deprehenſi

sint post veniam semel impetratam. Verba Leonis: μεχρὶ τῶν κζ΄ τούτου ἐν τοιχῶν ὀειδίστου κουφάς. Theodorus Balsamon ad tit. 13. Nomocanon. c. 23. in referenda d. Nou. vtitur his verbis: ἢ καὶ σωφρονίζεσθω διὰ μαγκλαβίων ἢ κουφῶν. Ex quibus intelligimus, μαγκλάβια esse flagra, verbera. Vide Glossaria nostra ad Cedrenum & Nicetam edit. Regiæ. Sed non putat idem Theodorus d. Nou. Leonis pertinere ad sepulchrorum violatores: aliud enim, inquit, est, reliquias defunctorum transferre, & aliud furandi animo quid eorum quæ inter ipsas sunt, contrectare, tametsi & hoc quoque impropriè dicatur sepulchrorum violatio. Vide lib. 60. Basil. t. 23. ad leg. 3. §. 4. D.

ET VENEFICO] Prætermisit Balsamo sacrilegum, ἱερόσυλον, non ad Photij Nomocan. tit. 9. c. 25. & maleficum, γόητα, non Phot. ibid.

ADVLTERATORE MONETÆ] Qui Græcis παραχαράκτης. adulter, violatórque monetæ, l. 3. C. eod.

PERDVELLE] καὶ βασιλέως ὁ πλάσας μαχαιροποιόν, Balsam. ad Nom. t. 9. c. 25. lege, πολιτείας, vt apud Th. de *pub. iud.* qui contra Imp. vel Remp. aliquid molitus est. Perduellis, πάρανομος. Vide Teophil. lib. 3. tit. 1. & lib. 4. tit. vlt. Photium Nomocan. tit. 7. c. 1. reus perduellionis l. 3. C. eod.

OMNES HI] His omnibus Principis indulgentia non prodest: cæteri leuiorum criminum rei liberantur, nisi sæpius deliquerint. Eleganter in d. l. 3. *Nec in eos liberalitatis augustæ referatur humanitas, qui impunitatem veteris admissi non emendationi potius, quàm consuetudini deputauerint.* v. Not. ad Cod.

Ad l. 4. PVBLICE QVÆSTVM FACIVNT] Græci videntur legisse, corporis sui quæstum faciunt publicè, habitu, &c. Sic Photius Nomocanonis tit. 11. cap. 12. οἱ περὶ τὰ τῆ σώματι δημοσίᾳ πωλούμενοι: *Quæstum ex corpore publicè facientes.* Quæstuariæ mulieres prohibentur vti habitu earum virginum quæ Deo dedicatæ sunt, Nou. CXXIII. cap. vlt.

Ad l. 5. ERGASIOTARVM] De lectione huius loci mira est inter interpretes concertatio. mihi constat, rectè legi in veteribus, *Ergasiotarum*, vt heic ἐργατῶν. Ergasiotæ siue ergasiotani, sunt artifices & operarij, quorum certum erat corpus & collegium. Dicam tamen quod legi in libro Cod. editionis Niuellianæ, quíque Iacobi Cuiacij fuisse dicebatur, his omnino verbis: *Ego planè credo legendum, ex Christianorum numero deligantur, & esse vetustissimum errorem.* quæ verba ipsius esse Cuiacij non dubito, quoniam ab eodem in Paratitl. Cod. ita scriptum inuenio: *De quibus nisi vetus error insideret, & Theodosiano & Iustiniano Codici, legeremus, vt ex Christianorum numero deligantur.* Vide tamen eundem Cuiac. Obseru lib. 13. c. 3. & infrà tit. 5 Paratitla. v. Fradini edit.

Ad l. 6. QVI SYNODITÆ VOCANTVR] Socrates Hist. Eccles. 4. c. 23.

L. LIBRARVM] Græca, περὶ τῶν λιβρῶν. & in l. 6. C. eod.

PRÆFECTORVM PRÆTORIO] A sententia Episcopi non appellatur. Hæc lex dirigitur ad præfectum prætorio, à cuius sententiis etiam appellare non licet, l. 19. & 30. C. *de appellat.* *Ad l. 8.*

PER ADPARITORES PRÆSIDVM] Per publicum officium, in Appendice Cod. Theod. num. 18. quam conferre cum l. 8. C. eod. operæ pretium erit. Episcopus igitur suæ sententiæ non habet executionem, sicut nec iudices delegati, *L. à Diuo Pio* 15. *D. de re iudic.*

NVMQVID INHVMANI] Ne his humanitas clausis per corruptos carcerum custodes negetur, in l. 9. C. eod. Græci sic accipiunt, quasi legeretur, *num his.* humanitatem quidam interpretantur victualem exhibitionem, seu cibum potúmque humanitati sufficientem, vt Cassiod. var. 7. 33. Ego Græcis assentior humanitatem heic accipientibus, αἰτῆ ἢ φιλανθρωπίας. Vide lib. 6. Basil. tit. 3. num. 17. v. Gothofr. ad Liban. p. 20. *Ad l. 9.*

COMMENTARIENSES] Carcerum custodes. Menologium Græcum mense Ian. ὑπομνῆται τοῦ ἁγίου μάρτυρος καὶ ἀρχιφυλακίτου Δασκάλου. Gesta S. Marcelli, Surij to. 1. *Eductum de carcere:* erat enim commentariensis, &c. vide ad Glossas Basilic.

MATHEMATICI] Theodorus Balsamon ad Photij Nomocan. tit. 12. cap. 3. οἱ μαθηματικοὶ μὴ ἀφιστᾶσι τὰ ἑαυτῶν συγγράμματα τοῖς βίβλοις αὐτῶν, καὶ τῇ ὀρθοδόξῳ ἀφομοιοῦσι, πάσης ἀποδιώκονται πόλεως, ἐξοστρίζονται δὲ καὶ τῆς πόλεως, ἀποτρεπόμενοι. *Qui mathematici coram Episcopis libros suos non conuremant, neque ad orthodoxam fidem accedunt, omnibus pelluntur ciuitatibus; inuenti deportantur.* Idem dicit ad titulum 9. cap. 25. p. 119. *Ad l. 10.*

SVPERSTITIONEM] Τὰ ἢ ἰδίας δυσσεβείας ἀποκρύπτει, Photius Nom. tit. 9. c. 25. quæ interpretantur verba hæc legis 10. C. h. t. *Vel secreta erroris sui & professionis insinuauerint.*

SI QVIS NON ORTHODOXVS] Alij quàm Christiani, aduocati non recipiuntur. Iudæis vel paganis causas agendi vel militandi licentiam denegamus, in constit. Theod. & Valentin. num. 6. in Append. Cod. Theod. *Ad l. 15.*

MATRIMONIVM] Speratæ nuptiæ in l. 16. id est, sponsalia, l *si puella* 6 *D. de sponsalib.* legibus inter orthodoxum & hæreticum nuptiæ permissæ sunt, vt scribit Photius Nomocan. tit. 12. c. 13. Quid autem sacris canonibus ea de re cautum sit, vide in Concilio Laodic. & Chalced. IV. Iure autem miratur Balsamon ad d. t. 12. quòd Episcoporum negligentiâ apud Hispanos parentes orthodoxi filias suas Sarracenis nuptum collocent. *Ad l. 16.*

PROPTER DIVERSITATEM] Hæc non sunt in Basilicis auctore Balsamone d. c. 13.

DELECTV] Vide suprà Parat. ad tit. 3. in fine. Corrige & heic versionem hoc modo: *vel qui munus hoc impleuerint, vel qui militaturi sint.* *Ad l. 17.*

L. LIBRIS MVLT.] Man. Peireſc. habet λ'.

Ad l. 18. MILITES, QVI PRÆPOSITI SVNT] Milites qui in ſtatiuis ſunt. de ſedetis dixi ad Theoph. de *milit. teſtam.*

ANNONARVM] ἀννώνων. Vide Gloſſarium ad Cedrenum.

Ad l. 19. IN DIGNIT. CONSTIT.] Honoratorum, l. 19. C. cod. vide quæ dixi ſuprà ad l. 18. *Cod. de Epiſcop. & clar.*

Ad l. 20. NVLLVS AD VLLAM MILITIAM] Alij quàm Chriſtiani militare non poſſunt Theodoſius & Valentin. in Appendice C. Theodoſiani num. 6. *Paganis cauſas agendi, vel militandi licentiam denegamus.* Vide ad l. 12. tit. 5.

Ad l. 26. ABSQVE DAMNO] Abſque vllo ſumptu, vt apud Iuſtin. *Quib. alien. lic* §. 2. Sine omni damno, δίχα πάσης δαπάνης, Th. ſine vllo ſumptu. χωρὶς ζημίας πάσης, ſine omni damno, in integra conſt. C. h. t. confer legem 28. infrà cum l. 28. C. eod.

DISCVSSORES] Rectè heic, & in integra conſtit. διακουσταὶ ἢ λογοθέται. τὸ δ', eſt ἐξηλωδότας. diſcuſſorem enim Græci λογοθέτην vocant. Vide tit. C. *de diſcuſſor.* & ibi Cui.

SACRAM FORMVLAM] ἱερὸν τύπον, *ſacram formam, typum.*

COMMONITORIA] Κομμονιτόρια. Sic etiam ſcribitur in conſtit. integra. Gloſſæ iuris: κομμονιτόριον, ἐπιστολὴ ἀπαγγελτικὴ μετὰ προστάξεως: epiſtola miſſa cum præcepto, iuſſione. Dicam ibid.

CONSVLVMVE PERDVCTIONES] προπομπὰς ἀρχόντων. Contius vertit, *Conſulum proceſſiones.*

MVNICIPII PATER] Pater ciuitatis, qui ſimpliciter heic πατὴρ dicitur, vt in l. integra.

NOMINE SPORTVLARVM] σπορτουλῶν. Vtitur Iuſtin. infra l. 29. Idem Nou. XXCII. c. 7. ὑπὲρ τῶν σπορτούλων. Baſilica interpretantur, ὑπὲρ τῶν συνηθείας. *In ſportulis ſeu conſuetudinibus.* Vtitur etiam Theophilus in §. *tripli, de action.* Vbi agitur de ſalariis quæ dantur litium executoribus conuentionis nomine. Vtitur & Concilium Chalcedon. act. 10. λαμβάνειν δωρεὰς ἢ ὑπὲρ σπορτούλων. Vide Gloſſas Baſilic.

DE ADEMPTIONE ARMORVM] Non rectè quidam interpretantur, de rapinarum prohibitione. ἀφοπλισταὶ enim dicuntur, qui priuatis hominibus arma habere non concedunt, Iuliano Anteceſſori Nou. XV. c. vlt.

ADÆRATIONE METATORVM] Adæratio metatorum eſt illatio pecuniæ vice metatorum.

Ad l. 28. FVRIOSORVM] In Baſilicis additur, nec patris conſenſum exſpectant, lib. 28. tit. 1. c. 19.

ABSQVE SVMPTV] Rectè, vt l. 26. ſuprà.

Ad l. 29. NVLLVS. EX TOTIVS SYNODI PERSONA] ἐκ προσώπου ὅλης συνόδου. Delegati à Synodo. Collatio S. Maximi cum Theodoſio Epiſcopo Cæſareæ: *Ex perſona Petri Conſtantinopolitani præſulis miſſus.* Item: *mittemus ad eum ex perſona noſtra patricios duos.* Vide quæ diximus ad Theophilum *tit. de ſuſpect. tut.*

QVI ORDINATIONIS SERIE PRIORES SVNT] Gregor. M. 7. epiſt. 114.

A PATRIARCHARVM SENTENTIIS] Si appelletur à ſententia Iudicis delegati à Patriarcha, tunc αὐτοκέφαλος θρόνος, id eſt *Patriarchica ſedes* appellationem dirimat. Photius Nomoc. tit. 9. c. 6. vide Balſamon. ad can. 21. ſyn. Antioch.

VEL PERSONIS PVBLICIS] Ex hoc loco conſtat in §. *Nos autem, Inſtit. de Atril. tut.* legendum, *vel aliis publicis perſonis*, vt etiam obſeruauit Cui. in Notis poſt. ad d. §. *Ad l. 30.*

SI IS QVI] *Vel in magiſtratu conſtituunt.* Hæc non ſunt in Peireſcij codice. Auctores autem Baſilicon non videntur percepiſſe hæc verba legis, *vel in ſumma poteſtate conſtituto:* ſic enim acceperunt, quaſi in potentioris perſonæ poteſtate conſtitutus ſit aduerſarius: ſic enim malo vertere hæc illorum verba, ὁ ὑπὸ δυνατοῦ κατεπειγόμενος πεποιῆται, Baſil. lib. 7. tit. 4. c. 3. quàm veram Iuſtiniani mentem ſequi, & à Græcorum mente aberrare. Cæterum lubet heic per occaſionem totam legem 31. emendare ad fidem veteris codicis, quo ſæpe vſus ſum beneficio v. cl. Iuliani Brodæi. *Sancimus ſi quando*, &c. *& deſiderat.* Mox: *proponere: non ei licentia ſit abſ. ſuo adu.* &c. *auctoritate ſua vſurpare: ſed licentia ei detur, adire præſidem, vel libellum porr.* & mox: *interruptionem temporis facere.* *Ad l. 31.*

QVVM DOMINVS IN RECIP. EMPHYTEVTICA RE] ἐμφύτευμα eſt vectigal ſeu canon emphyteuticus. Hęc lex integrior exſtat lib. 20. Baſilic. tit. 2. c. 4. *Ad l. 32.*

VEL APVD PATRIARCHAM SI DOMINVS EMPHYTEVTICÆ REI POTENS SIT] Hæc non ſunt in Baſilicis.

QVI ALEA LVDIT] Vide infrà lib. 3. tit. 1. *Ad l. 34.*

AD TIT. IV. PARATITLA.

LIB. I. TIT. III. CONST. XXI.] Lex XXI. Cod. *De Epiſc. & cl.* non loquitur de decurione qui factus ſit Epiſcopus, ſed ait eos, qui ex decurionibus etiam honorario titulo illuſtrem dignitatem conſecuti ſunt, per ſubrogatos decurionum munus ſubire periculo ſuo ad ſimilitudinem Epiſcoporum.

LIB. I. TIT. V. CONST. XVII.] Hæc igitur conſtitutio Græcè edita eſt, & falluntur qui ſcribunt, initium eius fuiſſe, ſanctæ.

LIB. V. TIT. IV. CONST. XXIX.] In MS. Peir. πάσης.

LIB. IX. TIT. IV. CONST. VI.] Epiſcopi loci die ſaltem Mercurij aut Veneris cuſtodias viſitare debent. Vide Appendicem Cod. Theodoſ. num. 13.

LIB. IX. TIT. V. CONST. II.] κόμης τῶν ἰδίων πραιτώρων, *Eſt comes rerum priuatarum.*

LIB. XII. TIT. LXIII. CONST. II.] Huius conſtitutionis epitomen edidit Cuiacius.

IN LXXX. VERO] Epiſcopatus patria po-

teſtate & curia liberat, Nou. LXXXI. c.vlt. & Nou. CXXIII. cap. 4.

AD TIT. V.

Ad l. 2. IN FIDELITATEM SVAM.] Fidem, quam non habent, l. 2. C. eod. perfidiam. B. Hieronymus contra Rufinum: *Iſta machina hæreticorum ſunt, vt conuicti de perfidia, ad maledicta ſe conferant.* Facundus Hermian. lib. 2. *Nullus ignotus proceſſit hæreticus, nulla noſtris eſt temporibus nata perfidia.* Lucifer Caralitanus pro S. Athan. *Si Apoſtolicam euangelicámque anathematizantes fidem, Arrianam ſuſceperitis perfidiam.* Vigilius in diſputat. inter Sab. Fot. Arr. & Athan. Sabellij eſt perfidia refutata. Iuſtinian. in l. 1. *C. de offic. pref. prat. Af.* rebaptizando ad ſuam perfidiam transferebant. v. Sozom. 5. 2. Socr. 5. 2. Suid. in Gratiano.

NEC CLERICOS FACIANT] Gratianus in l. 2. C. eod. & miniſtros create qui non ſunt. Baſilica: μηδὲ ὑπηρέτας χειροτονεῖν αὐτοὶ μὴ κληρικοτονουμένους: qui ipſi miniſtri non ſunt.

HÆRETICVS AVTEM EST] Hæreticus eſt, qui in quibuſdam deerrat à fide orthodoxa, ſiue vt ait Zon. ἐν τισι σφαλλόμενος ἢ διαφερόμενος τοῖς ὀρθοδόξοις, ad can. 14. Concil. Chalc. & nomen trahit à peruicaci & pertinaci ſpiritu. Denique hæreticum facit pertinax offenſionis defenſio. Facundus lib. 10. obſtinatio, lib. 11. in fi. *Obſtinata defenſio falſitatis* lib. 12. Idem contra Mocianum: *Hæreticum non humanæ infirmitatis ignorantia, ſed peruicacia facit.* Animus obſtinatior l. 2. *C. de ſumma Trin.* Tertullian. de præſcript. hæreticorum à Græca voce deducit. *Hæreſis*, inquit, *dicta Græca voce ex interpretatione electionis, qua quis ſine ad inſtituendas, ſine ad ſuſcipiendas eas vtitur.* Anaſtaſius Bibliothecar. in epiſt. ad Ioann. diaconem: *Cum hæreticus non ex erroris tantum deceptione, quantum ex electione non recta & contentioſa pertinacia generetur.* Igitur hæreſim accipe prauam, eámque obſtinatam & obfirmatam: hæretici enim præfractè tuentur opinionem quam elegerunt ex ſuo arbitrio & humana præſumptione. Hinc philoſophorum ſectæ αἱρέσεις dictæ, quia ſibi ex arbitrio proprio δόγματά τινα deligunt. Gloſſæ Latino-Gr. *ſecta*, αἵρεσις, φιλοσόφου δόγμα, ἄγμα. Græcolat. δόγμα, *ſecta*. Varro: *ſecta quos Menippi hæreſis nutricatur.*

NEC LITANIAS FACIANT] Libri veteres in l. 4. C. eod. *ad letaniam faciendam.* Baſilica lib. 1. tit. 1. c. 22. λιτὴν ποιεῖν. B. Chryſoſtomus homilia antequam iret in exilium: αὔριον εἰς λιτανείαν ἐξελεύσομαι μεθ' ὑμῶν: *cras vobiſcum ibo ad ſupplicationes.* Anaſtaſ. de vit. PP. p. 82. & 130. edit. Reg. Baſilius epiſt. 63. Concilium Moguntin. ſub Leone III. cap. 32. Allatius de Græcor. temp. Zonar. p. 537. 543. in fine, & Concilia Galliæ.

PVBLICE FACTVM FVERIT] Codex Brodæi: vel in publicis, vel in priuatis ædibus.

Ad l. 4. CRIMEN ADVERSVS MANICHÆOS] Manichæi extra ſolum Romanum pulſi. Conſtitutione Valentiniani & Marciani, quæ extat in Concil. Chalcedon. parte 3. de his vide Theophan. p. 146. & 413. Nuſquam in Romanum locum conueniendi facultatem habeant, l. 5. h. tit. Hæreticorum bona fiſci viribus addicta. Vide eumdem Theoph. p. 153. & Cedrenum p. 106. & 107. v. Conc. Chalc. parte 3. c. 12. Petr. Sicul.

PROSCRIBVNTVR] ἀναθέματι, publicantur.

ET OMNI LIBERALITATE] Meminit Victor de perſecut. Vandal. lib. 3. conſtitutionis aduerſus hæreticos latæ, qua ſimilis pœna continetur his verbis. *In populos quoque præfati Imperatores ſimiliter ſæuientes, quod eis nec donandi libertas, nec teſtandi, aut capiendi, vel ab aliis derelictum penitus ſubiaceret, non fideicommiſſi nomine, non legati, non donationibus, aut relictione, qua mortis cauſa appellatur, vel quolibet codicello, aliiſve forſitan ſcripturis.* Fiſco tamen præferuntur aſcendentes & deſcendentes & venientes ex latere cognati, exque his deſcendentes vſque ad ſecundum gradum: ita tamen vt proximior gradu præferatur: tunc autem bona eis concedimus, ſi non & ipſi pari conſcientia polluuntur, quæ ſunt in Baſilicis lib. 1. t. 1. c. 23. & in C. Theodoſ.

FIT IRRITA] Si modò & cognati eorum Manichæi erunt: alioquin rata erit, d. c. 23. qua de re vide Cuiacium Obſeru. l. 12. c. 30.

NISI A PRAVITATE] Liberi admittuntur, ſi à paterna prauitate receſſerint: pœnitentibus enim venia datur l. 4. C. eod. l. 41. C. Theod. eod. Flaccus Alcuinus confeſſionis fidei parte 4. cap. 9. *Nemo eſt hæreticus, niſi contentione fiat hæreticus. Aſt qui reprehendi non erubeſcit, neque corrigi dedignatur, nequaquam dici poteſt hæreticus.*

POST MORTEM ACCVSANTVR] Sicut apoſtatæ, *l. 2. Cod. de apoſtatis.* Facundus Hermian. lib. 10. *Dicunt probare ſe poſſe neſcio quos hæreticos poſt mortem fuiſſe damnatos.* Concil. Oecumen. V. act. 5. c. 28. tit. 1. lib. 1. Baſil. V. VI. Syn. act. 13. Rigordus de geſtis Philippi Auguſti, de Amalrico: *etiam poſt mortem fuit excommunicatus & condemnatus, & à cœmeterio ſacro deiectus, & oſſa & cinis eius per ſterquilinia ſunt diſperſa.* Adde auctorem Chronici Altiſſiodorenſis pag. 105. verſ. Ioannis Vicleſi oſſa poſt obitum eius publicè cremata ſunt. Barlaamus & Acyndinus monachi poſt mortem excommunicati, vt ſcribit Ioan. Cantac. l. 4. c. 23. v. c. 2. de ſumma Trin. extra. Iuſtinianus in edicto de fide: Quantum ad inſipientiam dicentium non oportere anathematizari poſt mortem eos qui in ſua impietate mortui ſunt: oportebat nec eos qui iniuſtè condemnati ſunt patres, poſt mortem reuocari, quale contigit in Ioanne ſanctæ recordationis Epiſcopo Conſtantinopolitanæ ciuitatis, ab vniuerſali Eccleſia poſt mortem

reuocato:

reuocato : & in Flauiano ſanctæ memoriæ & ipſo Epiſcopo Conſtantinopolitanæ ciuitatis, iniuſtè quidem in vita condemnato, iuſtè autem poſt mortem reuocato, tam à ſanctæ memoriæ Papa Leone, quàm à ſancta Chalcedonenſi ſynodo. Ex hoc autem contingit ſecundùm illorum verba, hæreticos quidem ſanctis Patribus connumerari, vtputa liberatos debitâ eis condemnatione: ſanctos autem Patres iniuſtè condemnatos hæreticis coniungi, vt puta non ſolutâ contra eos factâ iniquâ damnatione. Agitur autem heic de Manichæis, qui ad imam vſque ſcelerum nequitiam peruenerant, vt eſt in lib. 5. C. h. t.

NAVATIANI] Ναυάτοι Græci vocant, Latini Nouatum: itaque ſcribe, Nouatiani, ſeu Sabbatiani, Eunomiani, Papianiſtæ, Montaniſtæ ſiue Priſcillianiſtæ, Phryges vel Pep. Marcion. Borboriani, Meſſaliani, Eutychitæ ſiue Enth. Audiani, Hydr. Aſcodrugi, Barrac. Pauliani, Marcell. O. &c.

PNEVMATOMACHI] Perperam in quibuſdam editionibus Codicis, additur virgula poſt hanc dictionem. Facundus lib. 8. *Macedoniani, qui & Pneumatomachi.* V. Theodoret. hær. fab. l. 4. c. 5. S. Hieron. de hæreſibus.

NAVATIANI] Nou. vt in vett. lib. C. Iuſtin. à Nouato.

MESSALIANI, EVCHYTÆ] Puto & heic abundare virgulam. Facundus d. lib. 8. *Maſſalianos quos & Euchitas dicimus.* Vide B. Auguſtinum de hæreſib. c. 57. vbi Meſſaliani vocantur, & Theodor. d. l. 4. c. 11.

ASCODRVGI] Sic Baſilic. lib. 1. t. 1. c. 31. & l. 18. h. t. Apud Theodoretum hæret. fab. lib. 1. Lemma capitis 10. ita legend. videtur: *οἱ ἀπὸ ἀσκοδρουγίων ἢ ἀσκοδρουγιτῶν κληθέντες.* Vnde autem dicantur Taſcodrougitæ tradit Græcus Int. ad d. l. pen. lib. 21. Baſil. tit. 1. c. 44. Taſcodrugi, l. pen. h. t. in l. 5. C. eod. Taſcodrogitæ, & apud Balſamon. ad Photij Nomoc. tit. 9. c. 2. ταϊκοδρουγίται, ex fide vett. Codicum. In Agilæi tamen codice legebatur, ἀσκοδρουγίται v. Epiphan.

PAVLIANI] De his Auguſtin. de hær. c. 44.

HABERE CONVENTICVLA NEQVEVNT] Verte: non poſſunt conuenire, aut orare, vt in l. 5. C. eod. nuſquam in Romanum locum conueniendi orandique habeant facultatem: ſic legerunt Græci Baſil. lib. 1. tit. 1. c. 23. *μηδέποτε ἐν χωρίοις ἰδίοις ἢ οἴκοις ἢ συνάξεσι ἢ περιόδοις ἐνοχόρους ἐχέτωσαν: nuſquam in Romano ſolo conueniendi, aut orandi facultatem habeant.* In libro Cuiacij emendatum erat, *veniendi orandique*, ſic enim ſuadent verba quæ præcedunt, *in Romanum locum.* Sed verior eſt quorumdam Codicum lectio, *in Romano ſolo conu.* vt legerunt Græci. Item MSS. omnes, etiam Iul. Brodæi, habent, *orandique.*

VLTIMOQVE SVPPLICIO ADFICIVNTVR] L. 11. & 12. & infrà. Ergo hæretici ſupplicio afficiendi ſunt. De quo tamen heic anquirendum eſt. Equidem non ignoro quid B. Auguſtinus ſenſerit epiſt. 48. & 50. quas vide. Sub Alexio Comneno Baſilius quidam hæreſiarcha combuſtus eſt, Zonaras tomo 3. Lactantius: *Si ſanguine, ſi tormentis, ſi malo religionem defendere velis, iam non defenderur illa, ſed polluetur atque violabitur.*

DE CONVENTICVLIS] In l. 5. C. eod. In hæreticorum conuenticula, quæ ipſi audacter eccleſias nuncupare conantur. B. Auguſt. ep. 56. *Sed circuli atque conuenticula Donatiſtarum vel Maximianenſium* &c. De circulis in l. 8. C. eod. conuocandi cœtus, vel circulos contrahendi. S. Cyprianus de vnit. eccleſiarum: *Ex cùm hæreſes & ſchiſmata poſtmodum nata ſint, dum conuenticula ſibi diuerſa conſtituunt.*

DE SENTENTIA DOMINORVM] Can. 93. Eccl. Afric. Simul etiam petendum vt illam legem, quæ à religioſæ memoriæ eorum patre Theodoſio de auri libris decem in ordinatores, vel ordinatos hæreticos, ſeu etiam in poſſeſſores, vbi eorum congregatio deprehenditur, promulgata eſt, deinceps confirmari præcipiant. De eadem conſtitutione vide B. Auguſtini d. ep. 50. & 3. contra Creſcon. c. 47. & Poſſidonium in vita Auguſtini c. 12.

NEC SPECIALE PRIVILEGIVM] Socrat. Hiſt. 1. cap. 6. Conc. Chalced. p. 362. b. 363. d. 371. col. 1. Conc. Eph. 3. p. c. 45. V. Syn. p. 554. vide V. Syn. p. 630. Conc. Epheſ. p. 469. & ſeq. d.

NESTORIANI VOCANTVR SIMONIANI] *Ad l. 6.* Ex hoc igitur loco, Balſamone, Photio Nomoc. tit. 12. c. 2. & libris veteribus, emendanda eſt l. 6. C. eod. hoc modo: *Damnato portentoſa ſuperſtitionis auctore Neſtorio, nota congrui nominis eius inuratur gregalibus, ne Chriſtianorum appellatione abutantur: ſed quemadmodum Ariani lege diuæ memoriæ Conſtantini ob ſimilitudinem impietatis, Porphyriani à Porphyrio nuncupantur: ſic vbique participes nefariæ ſectæ Neſtorij, Simoniani vocentur.* Iulius Pollux in Chronico: *ἢ τὸν ὁμοίως ἀπωμόσαντα ἢ μεγάλου, Παφνούτιος αὐτὸν ὠνόμαζεν, ἢ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀναγορευθέντα τινὲς παφλαγόνα. τὸν δ' ἐκ Χίου ἢ μὲ τινὲς παφλαγόνα, διαφέρῳ ζημιοῦσθαι.*

DE FIDE QVÆRITVR] In religionis diſputatione, l. 6. C. eod.

EOS EXCIPERE] Conuenticulam præbeat d. l. 6. ſic vett. C.

NESTORIANI NON APPELLANTVR CHRISTIANI] Lucifer Caralitanus lib. 1. pro S. Athanaſio de Arianis: *Dicas denique ſe non eſſe Chriſtianum*, fateatur ſe Arianum. Et paulo pòſt: *Odis Athanaſium, quòd Chriſtianus ſit, quòd eſſe noluerit Arij, vt tu dicis, diſcipulus.* Idem de Regibus apoſtatis lib. 1. *Quò poſſint deinceps non eſſe Chriſtiani, quod nos ſumus, ſed, quod vos eſtis, Ariani.* Idem ſcribit in libro de non conueniendo cum hæreticis. S. Athanaſius orat. 2. contra Arian. *οἱ τοίνυν κολούσεις χριστιανοὺς πάλιν ἢ λίαν πλανῶνται: Qui hos (Arianos) Chriſtianos appellant, largiter errant.* Leo M. ep. 73. *Non ſolùm ad ſacerdotij honorem admitti nequeant, (hæretici) ſed ab ipſo Chriſtiano nomine mereantur abſcindi.* S. Hilarius in lib. ad Conſtantium A. *Chriſtianus ſum, non Arianus.*

B. Augustinus ait esse falsos Christianos, de doctrina Christiana lib. 2. c. 35. Vide suprà ad l. 1. tit. 1. & infrà Parat. tit. 5. libri 1. tit. 4. const. 5. quam confer cum l. 5. C. *de Epiſc. aud.* Vide & Nouellæ CIX. præfat.

TAM PECVNIARIIS] Facultatum muneribus, in l. 7. C. eod. l. 8.

QVIPPE DOMVM ILLAM VEL PRÆDIVM] Vide suprà ad l. 5. & sententiam Marcellini post collationem Carthag. 3. Acta Conc. Chalced. v. Conc. Constantin. sub Menna p. 714. to. 2. Conc. & ad p. eamd. p. 715. a.

AD PARASYNAXIM] v. infrà ad l. 14.

MILITIÆ FVERINT ADSCRIPTI] v. infr. ad l. 12.

Ad l. 9. HÆRETICI] Hæreticis solemnia sepulturæ non negantur. Cuiac. in Parat. Cod. eod. In Leunclauij Codice legebatur, οὐ διανοητοὺς. Quasi hæretici sine vllo funeris solemni sepeliri debeant, vel etiam sepultura priuari. Malè, vt constat ex lib. 1. Basil. tit. 1. c. 26. vbi humanitatis ratione permittitur hæreticorum sepultura. Vide tamen cap. 2. de hæret. in 6. Goffridus Vindocinensis lib. 3. epist. 38. *Auctoritate sanctorum Canonum firmiter tenemus, & nullatenus dubitamus, quia quibus viuis non communicauimus, nec mortuis communicare debemus.* Balsamon tamen in Photij Nomoc. tit. 12. c. 2. inquit, *Hæretici legitimis ne tradantur sepulturis.*

NE QVIDEM ORTHODOXVS] Hæreticus prædium, in quo orthodoxæ fidei ecclesia constituta est, comparare non potest: Theophilus ad §. 2. *Institut. de inutilib. stipulat.*

Ad l. 11. AVT PATRES CIVITATVM] Vide tit. 9. c. 18.

IVDICANDI CHRISTIANOS AVT EPISCOPOS, VEL ETIAM MILITANDI] Huius legis, quæ Iustini est, meminit Iustinianus Nouellæ CIX. præf.

COHORTALINI SINT] Nulla his præter cohortalinam in prouinciis & castrensem indulgenda militia. *l. hæreticorum.* 65. C. Theod. eod. Cohortalini sunt gregarij & viliores milites. v. Cui. ad lib. 10. Cod. tit. 23. l. 3. & eiusd. prælectiones ad tit. 61. lib. 6. C. & Parat. C.

EXCIPIVNTVR GOTTHI] Qui Ariani erant. B. Augustin. epist. 50. Theophanes de Gotthis, Hypogotthis, Gipedibus & Vandalis: πάντες ὑπὸ τὴν Ἀρειανὴν ἀσέβειαν τεταγμένοι.

FOEDERATI] de Gotthis fœderatis Malchus in excerptis de legationibus p. 94. edit. Regiæ: ἀφίκοντο ἄλλοι ἐκ Θρᾴκης οἱ ὑπατικοὶ Γότθοι, οὕς δὴ ἐξ ἀρχῆς οἱ Ῥωμαῖοι ἠλεοῦν. *Venerunt è Thracia legati Gothorum, qui fœdus cum Romanis contraxerant, quos Romani fœderatos vocant.* De fœderatis vide Glossarium nostrum ad Cedrenum.

PLVS VALEAT IS] κἂν ἕτερος πατὴρ ἀντιλέγῃ, *quamuis pater sit qui contradicit*, vt ait Theodorus Hermopolites.

PARENTES HÆRETICI] Photius 12. 2. ἐξ ὧν ἀναγκάζονται τὸν παῖδας ὀρθοδόξους ὄντας πείθειν, ἐξ ἧττον τοὺς γονέας ἀκοινωνήτους, ἐξ δίδοσι ἀνιτῖ προῖκα, ἐξ παγκάκως διῶκε. *Et quomodo cogunt filios qui sunt orthodoxi, alere, & heredes scribere, & dare eis dotem & donationem propter nuptias.* Et ibi Balsamon.

QVVM NVLLAM] Si queratur tantùm quòd factus sit Christianus. Vide Parat. ad tit. 9.

ACCVSANTVR ET PVNIVNTVR] *Ad l. 13.* Auctores Basilicon expunxerunt hæc verba: quo nomine Theodorus Balsamon eis gratias agit, ἐξ χάρις τῷ τῶτε σωτῆρι, ad Photij Nomocanonem tit. 12. c. 2. in fine. Imò non sine flagitio videntur hoc fecisse: licèt enim parentes hæretici sint, non tamen violandum est pietatis officium. Dicis impium esse, pater tamen est: εἰ γὰρ ἐξ ἧττον νόμων ἀθέτης ἐστὶ, ἐξ ἀσεβὴς, ἀλλὰ πατὴρ ὅμως ἐστί: *Licèt enim legum contemptor & impius sit, tamen pater est*, vt ait Iustinianus Nou. XII. c. 2.

QVADRANTEM] Melior est eorum conditio, quàm exheredatorum, quibus nihil relinquitur. Sic adrogator impuberis iubetur quartam partem bonorum suorum ei relinquere, si eum exheredauerit, §. 3. *Instit. de adopt.*

PARASYNAXES] Hæreticorum con- *Ad l. 14.* uenticula ecclesiæ non sunt, sed quasi ecclesiæ, l. 5. C. eod. vel potiùs latibula & speluncæ. Epiphanius Panarij lib. 2. τὰ ἀυτῶν συναγωγὰς ἤτοι φωλεοὺς ἐξ σπήλαια· οὕτω γὰρ ἄντικρυ τὰ ὄντα αἱρετικῶν συνόδους: *Ipsorum ecclesias seu latibula & speluncas: sic enim meritò appellauerim hæreticorum conuenticula.* Existimantur esse ecclesiæ, sed non sunt. Optatus Mileuitanus lib. 1. *Interea dixisti, apud hæreticos dotes Ecclesia esse non posse, & rectè dixisti: scimus enim hæreticorum ecclesias singularum, prælatas, nullis legalibus sacramentis, & sine iure honesti matrimonij esse. quas non necessarias recusat Christus, qui est sponsus vnius Ecclesiæ, sicut in Canticis Canticorum ipse testatur. qui cùm vnam laudat, cæteras damnat: quia præter vnam, quæ est vera Catholica, cætera apud hæreticos putantur esse, sed non sunt.* Item synaxes non sunt, sed parasynaxes, l. 8. C. eodem, adulteræ collectæ, vt loquitur Interp. Nouellæ CXXXII. Theophanes de Theodosio: Εὐνόμιον μὲ ἐξώρισεν ὡς μοιχαγωγὸς πιστῶν ἐξ λαοὺς ἀπατῶντα: *Eunomium in exilium egit adulterinos conuentus facientem & populos decipientem.* Non baptismata, sed parabaptismata d. Nou. CXXXII. adulterina baptismata. eadémque ratione παραβαπτίσεις dicuntur Arriano Dissert. Epict. 2. cap. 9.

AVT PRIMATES HABERE] ἢ ἐξάρχους ἔχειν.

VEL OFFICIA PATRVM] Hæretici nec patres ciuitatum, nec defensores fieri possunt. Hæc est huius loci sententia. De patre ciuitatis vide infrà tit. 9. cap. vlt.

MANICHÆIS] Vide ad l. 4. suprà eod. *Ad l. 15.*

QVI LIBROS HABET] Hæc deerant *Ad l. 16.* in Leunclauij codice.

SYNAGOGÆ SAMARITARVM] Hanc *Ad l. 17.*

legem videtur intelligere Procopius in arcana, & Cyrillus Scythopolitanus, quem citat Nicolaus Alemannus ibid. in Notis. Procopius ait, Samaritarum liberos & cognatos nihil ex teſtamentis parentum vel cognatorum capere poſſe: quod tacitè ſignificatur in l. Iuſtin. ex qua Samaritæ non alios habent heredes teſtamentarios aut legitimos, quàm orthodoxos. Id tamen quod ſcribit Cyrillus, Samaritas à Rep. gerenda ſummoueri, magis pertinet ad l. 12. & 18. h. t. qua Samaritæ prohibentur gerere magiſtratus & habere dignitates. Cæterum hanc legem abrogauit Iuſtinianus Nouella CXXIX. in qua ſingula d. legis capita recenſentur. Iuſtinus verò poſtea d. Nouellam Iuſtiniani ſuſtulit Nou. CXLIV. quæ exſtat Paratitl. lib. 3. c. 3.

Ad l. 18. SVSTENTATIONIS] Gloſſæ Græco-Lat. συντηρῶ, ſuſtento. συντήρησις, ſuſtentatio

Ad l. 19. SOLIS ORTHODOXIS] Vide Zonaram ad can. 25. Concilij Carthaginienſis.

Ad l. 20. EPISCOPI VEL CLERICI] Adde ex Baſilicis, Hegumeni & exarchi lib. 1. tit. 1. cap. 30.

SOLATIA] ἐξωμαντά. Salaria quæ dantur his qui in dignitate conſtituti ſunt, ſine axiomaticis Anaſtaſius Bibliothecarius in hiſtoria Eccleſiaſtica: *Tribus quidem comitibus, duobus verò axiomaticis.* Photius Nomocanon. tit. 8. cap. 7.

ET QVI PATROCINIVM] προστάτας. Gloſſæ Gr. Lat. προστάτης, patrocinium.

Ad l. 21. IVDÆVS] Iuſtinian. in l. pen. C. eod. vel his etiam qui Iudaicam ſuperſtitionem colunt, id eſt, Neſtorianis, Græci Baſil. lib. 21. t. 1. c. 44. imò Iudæis, vt mox in d. l. pen. Inter ſe autem hæreticis, vel Iudæis.

VEL HÆRETICVS] Iudæus igitur hæretici appellatione non continetur, vt notat Balſamon ad tit. 9. Parat & ſeparantur etiam in epigraphe tit. 10. v. Cann Eccl. Afric. p. 120.

ADVERSVS ORTHODOXVM] Photius in Nomocanone lib. 9. cap. 2.

IPSI TAMEN] Iuſtinianus in d. l. pen. Inter ſe autem hæreticis vel Iudæis, vbi litigandum exiſtimauerint, concedimus fœdus permiſtum, & dignos litigatoribus etiam teſtes introduci. Fœdus permiſtum, Baſilica vertunt, αἶσχος ὁμιλικὸν, lib. 1. t. 1. c. 31. αἶσχος eſt dedecus, opprobrium. Paulus in l. 47. *de ritu nupt* quæ ſe in tantum fœdus deduxit. Gloſſarium Arabicolatinum: feditas vel fedus, ſine diphthongo. Ait, & dignos litigatoribus, &c. vt in Nouella XLV. cap. 1. ἀξίων πρὸς ἀλλήλους ὄντων ἢ τῶν διαξομένων ἢ τῶν μαρτυρούντων. *Dignis inuicem exiſtentibus & litigantibus, & teſtimonium perhibentibus.*

OB MAIOREM IN PROBATIONIBVS] Propter vtilitatem neceſſarij vſus d. l. pen. διὰ τὴν λυσιτέλειαν τῆς ἀναγκαίου πραγματος, *Propter vtilitatem rei neceſſariæ.* Baſil. d. c. 31. τῆ πλείονος χάριν ἀποδείξεως, *Quo plenior ſit probationum facultas.* Baſil. d. c. 44. Aliam autem huius conſtitutionis epitomen vide apud Balſamonem Nomoc. tit. 9. c. 1. & Phot. tit. 12. c. 2.

LEGATVM ACCIPIT] Samaritano vtiliter legatum non relinquitur. Græci ad *l. 2. D. de probat.*

AD PARATITLA TIT. V.

LIB. I. TIT. III. CONST. XXXII.] Quod heic dicitur de executore orthodoxo, non puto exſtare in d. conſt. 32. niſi ita voluerint interpretari verba §. *Præterea, ne dum executoris pertinax & anara proteruitas*, &c. in verſione autem lege, *In vniuerſum enim*, &c.

LIB. I. T. IV. CONST. V.] Vide ad d. conſtit. 5.

VEL COLLEGII VEL ERGASIOT.] Lege, vel collegij erg.

INTERVENIENTE CVRA PRÆF.] Ad quem d. l. 6. ſcripta eſt. perperam enim in quibuſdam legitur *Gennadio P. V.* pro *præfecto Auguſtali.*

LIB. X. T. XXXI. CONST. XLIX.] Ibi, *Cuiuſcumque ſectæ*, vt in l. curiales 7. C. eod ſuperſtitionis, vt in l. omnes 49. C. *de decurionib.*

AD TIT. VI. LIB. I.

EPISCOPVS QVI SECVNDO BAPTIZAT] Conſtantinus Harmenopulus in Epitome Canonum (in compendium retulit Canon. Apoſtolicum 46. aliàs 47.) ait eum qui rebaptizat baptizatum deponendum eſſe, & loquitur Canon de Epiſcopo vel preſbytero, qui rebaptizat: ὁ κατ' ἀλήθειαν ἔχοντα βαπτισμὰ, *Qui verum baptiſma habet.* Tertullianus de pudicitia c. 16. *Denuo abtui non licet.* Et de baptiſmo cap. 15. *Semel lauacrum minus, ſemel delicta diluuntur, quia ea iterari non oportet.* D. Auguſtin. epiſt. 203. *Rebaptizare catholicum, immaniſſimum ſcelus eſt.* Auitus Viennenſis, in Fragment. ex libris contra Arianos. *Vnum baptiſma non iteramus.* Hugo à ſancto Victore 2. de ſacramentis partis 15. cap. 13. *Vt qui ſemel ſacramentum baptiſmi percepiſſe cognoſcitur, nulla ratione illud iteratò accipiat, ſiue in Eccleſia, ſiue extra Eccleſiam, hoc eſt, ſiue ab hæretico fuerit baptizatus.* Et ſi dubitetur an ſit baptizatus, denuo baptizari poteſt. Can. 84. Synodi VI. in Trullo: his tamen verbis præmiſſis: *Non te rebaptizo, ſed ſi nondum baptizatus es, baptizo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti.* Capitula Caroli M. lib. 6. c. 181. Concilium Arelatenſe I. c. 8. de Afris, quòd propria lege ſua vtuntur, & rebaptizabant, placuit, vt ſi ad Eccleſiam aliquis de hac hæreſi venerit, interrogent eum ſymbolum, & ſi peruiderint eum in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto eſſe baptizatum, manus tantùm ei imponantur. Quòd ſi interrogatus ſymbolum, non reſponderit, in Trinitate baptizetur.

Ergo baptizati ab hæreticis qui in Trinitate non baptizabant, rebaptizabantur. Vi-

de Cap. Car. M. lib. 7. c. 319.

Add. 1. LOCO MOVETVR] τοῦ ἱερατεύειν. ἢ ἱερωσύνης ἐκβάλλεται, sacerdotio eiicitur, Basilic. lib. 3. tit. 1. c. 7.

Add. 3. VT ORTHODOXVM ETC.] Liber Peir. ὀρθοδόξου δοῦλον: orthodoxi seruum. rectiùs in cod. Leuncl. legebatur, ὀρθόδοξον.

NEC VTERQVE] In l. 3. C. eod. vtrique deneganda licentia. Sic liber Brodæi. emendationem confirmant Basilica lib. 1. tit. 1. cap. 33. & libro 60. tit. 54. c. 22.

AD TIT. VII. LIB. I.

Add. 2. APOSTATAS Auitus Vienn. ab ſtandi firmitate deciduos vocat epiſtola 4. id eſt, qui à fide deſciuerunt. exheredes fidei, Cyprianus epiſtola 31. Conſtitutionis hæc eſt ſententia. Qui religionem deſeruit atque violauit, poſt mortem intra quinquennium accuſari poteſt, déque eius teſtamento queri, quaſi nec facere potuerit: Euſtarbius de temporum interuallis c. de quinquennio: ὁ ἀποστὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ θρησκείας ἕλλην ἢ ἰουδαῖος, καὶ μετὰ θάνατον κατηγορεῖται ἐπὶς πέντε χρόνοις τοῦτο πάσχων: *Qui Eccleſiam deſeruit, & factus eſt paganus aut Iudæus, etiam poſt mortem accuſatur intra quinquennium continuum.* Vide libr. 60. Baſil. tit. 54. cap. 24. & ſcholia ibi: ἐὰν λέγηταί τις ἀπὸ χριστιανῶν εἶ): &c. *Si quis dicatur fidem Chriſtianam deſeruiſſe*, &c.

Add. 3. FACTVS EVERIT HÆRETICVS] Græci confundunt hæreticos cum apoſtatis: quem errorem hauſerunt ex his verbis legis 3. C. eod. *hæretica ſuperſtitione*, quæ perperam ei legi inſerta fuiſſe Cuiacius exiſtimat in Paratitl. Cod. eundémque errorem ſecutus eſt Photius Nomocan. tit. 9. c. 39.

NEC TESTAMENTVM CONDIT] Africani Patres in Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ c. 93. *Petendum etiam vt illam legem, quæ à religioſa memoria eorum patre Theodoſio de auri libris decem in ordinatores, vel ordinatos hæreticos, ſeu etiam in poſſeſſores, vbi eorum congregatio deprehenditur, promulgata eſt, ita deinceps confirmari præcipiant.*

NEC POENITENTIAE] Apoſtatarum crimen pœnitentiâ non aboletur, cùm tamen hæreticos, etiam Manichæos inſigniores hæreticos, pœnitentia ab omni noxa liberet, l. *licet* 41. *C. Theod. de hæret.* Africani Patres in d. c. 93. Sed hæc poſterior pars non eſt in Baſilicis, vt obſeruat Balſamo ad Photij Nomocan. tit. 9. cap. 25. inhumanum enim viſum eſt crimen omne pœnitentiâ non aboleri. Samaritis pœnitentibus venia datur, Nouell. CXXIX. cap. 3. ſicut & cæteris hæreticis l. 4. §. *Sed nec filios, hoc tit.* Sed nec illud quod dicitur, apoſtatas à conſortio omnium ſegregari, Baſilica agnoſcunt.

Add. 4. A QVOVIS ACCVSATVR] Codex Brodæi in l. 4. C. eod. vox continuæ accuſationis inceſſet.

NEC SPECIE VENDITIONIS] Baſilica: μήτε διὰ πράσεως ἀνειτικῶς δὲ ἀπάτῃ τῷ νόμου φέρεται: *neque venditionis imaginaria in fraudem legis fertur.*

AD TIT. VII. PARATITLA.

LIB. I. T. IX. HAC VICTVRA.] Non hæc valitura, vt in quibuſdam edit. in Appendice Cod. Theod. n. 14. *Præſentis legis æternitate cunctis obſeruandum conſtituimus.* & nu. 15. *Placiturn omnibus legis æternitate ſancimus.*

SAMARITA VEL IVDÆVS] Neminem Iudæum. Sic legitur in C. Brod. in *l. vlt. C. de Iud.* Nouella Theodoſij: neminem Iudæum, neminem Samaritanum, d. l. vlt. non meminit Samaritarum, vt videantur Græci quædam addidiſſe ex codice Theodoſ.

AD TIT. VIII. LIB. I.

VENERANDAM CRVCEM] Signum Saluatoris Chriſti in l. vn. C. eod. Baſilica, τὸ ἅγιον σταυρὸν, *ſanctam crucem*, vt in *l.* 18. C. Th. *de iud.* & l. 11. C. Inſt. eod. Græci in l. 38. §. 2. *D. de auro arg. leg.* ſignum Dei, verterunt σταυρὸν, præter mentem I. C^i^ infrà lib. 2. tit. 1. Quod autem ait Minutius in Octauio, *Cruces nec colimus, nec optamus.* Hoc quoque inhibetur can. 73. Synodi habitæ in Trullo, ὡς ἂν μὴ χριστιανῶν τινας τῷ διαβόλου τρόπαιον ἐμβῇ, vt ait ibidem Balſamo: *ne ab incedentibus conculcetur noſtrum aduerſus diabolum trophæum.* Gregor. Turon. Hiſtor. lib. 5. c. 19. de Tiberio Imper. *Deambulans per palatium vidit in pauimento domus tabulam marmoream, in qua crux dominica erat ſculpta, & ait: Cruce tua, Domine, frontem noſtram munimus & pectora, & ecce crucem ſub pedibus conculcamus. Et dicto citiùs iuſſit eam auferri* &c. Aimoinus monachus de geſtis Francorum lib. 3. c. 9. in Keneti R. Scotorum legibus religioſis hæc legitur: *Sepulchrum omne ſacrum habete: idque crucis ſigno adornate. Quod ne pede aliquando conculces, cauete.*

AD TIT. IX. LIB. I.

QVOD IVDÆORVM] Chriſtianorum collegio vtiliter relinquitur, quia ſpecialiter hoc ei indultum eſt l. 1. ſupra *de ſacroſ. Eccleſ.* non Iudæorum collegio, quia ſpeciali priuilegio ſubnixum non eſt l. 8. C. *de hered. inſtit.* *Add. 1.*

VEL IN EVM] *Præcipimus, vt ſi quiſpiam Iudæorum, reſeratis ianuam vita perpetua, ſanctis ſe cultibus mancipauerit, & Chriſtianus eſſe delegerit, ne quid à Iudæis inquietudinis vel moleſtiæ patiatur. Quòd ſi ex Iudæo Chriſtianum factum aliquis Iudæorum iniuria putauerit eſſe pulſandum, volumus iſtius contumelia machinatorem pro criminis qualitate commiſſi, pœnis vltricibus ſubiugari.* Honor. & Theod. conſt. 5. in appendice Cod. Theod. vide l. 5. C. Th. *de iud.* *Add. 3.*

CONCREMANTVR] Flammis deden-

dus eſt. Sic legitur in vet. C. l. 2. C. eod.

Ad l. 4. METATA FACERE] *μετάτα*, vt ſuprà tit. 3. cap. 1. Concilium Conſtantinopolitanum ſub Menna act. 2. *νομίζοντες ἢ ἐν τῷ μετάτῳ αὐτῶν, ἐν ᾧ πάλαι κατέμενον, διείπεσθαι αὐτούς* Gregorius Turon. Hiſt. 5. 18. *Recedente verò Rege ad metatum ſuum.* Flodoard. Hiſt. Rem. lib. 4. c. 10. *Explorantéſque quomodo à metatu ſuo ad regis colloquium ſtipatoribus vallatus proficiſci ſoleret.* *μετάτον* ſeu metatum eſt hoſpitium quod militibus præbetur à prouincialibus. vide ſuprà ad l. 1. tit. 3. legem 4. C. eod. obiter emendemus: In ſynagoga *(ἐν τῇ συναγωγῇ*, Baſil. lib. 1. t. 1. c. 34.) Iud. l. velut hoſpitij merito inr. m. i. em. quos pr. dom. non religionum loca (ſic Brod. Cod.) habitationum merito con. art. hoſpitij merito, *ξενίας λόγῳ*, Baſil. non rel. *οὐ θρησκείων*, habitationum merito, *οἰκήσεως λόγῳ*.

Ad l. 6. NEC PLVRIBVS VXORIBVS] Iudæi eodem tempore plures habebant vxores, Ioſephus Antiq. 17. c. 1. Iuſtinus Martyr ad Tryphonem iud. B. Chryſoſtomus in 1. ad Timoth. c. 3. hom. 10. Theodoretus ibidem. Hodie Iudæi plures ſimul vxores habere prohibentur.

Ad l. 8. AGVNT ET CONVENIVNTVR] In l. C. eod. *omnéſque Romanis legibus conferant & excipiant actiones.* Quidam codices habent, *inferant.* Brodæi, *conferant.*

APVD PRÆSIDES] Iudæi ſolebant apud certum iudicem conueniri, ſed eius conſuetudinis ratio habita non eſt, quòd aliquando contradicto iudicio confirmata non eſſet, vt ſcribit Balſamon ad Photij Nomoc. tit. 1. c. 3. litigant igitur apud quemcumque iudicem.

TAM IN IIS, QVÆ AD FORVM QVAM QVÆ AD SVP.] Sic legitur in l. 8. C. h. t. In codice autem Theodoſ. quæ non tam ad ſuperſtitionem. Quam lectionem probat Fornerius ad Caſſiod. var. 2. 27. Ait, ſuperſtitionem, vt l. *pen. C. de hæret.* & Quintil. Lectionem codicis Iuſtiniani confirmant Baſil. lib. 1. t. 1. c. 37. & Balſamo.

Ad l. 9. IVDÆI] Alia huius conſtitutionis epitome exſtat in Baſilicis lib. 1. tit. 1. cap. 38. *οὐδὲν ἀλλοτρίους ἔρωτας χαρίζου τοῖς Ἰουδαίοις.* Quis ſit Ephorus docet Gloſſarium illuſtriſſimi viri Petri Seguierij Fr. Cancellarij, his verbis: *ἔφορον καλοῦσιν οἱ τὰ τῆς πόλεως ὠνια ἐπιμετροῦντα.* Qui res venales inſpiciunt, eiſque pretia ſtatuunt. Vult præterea conſtitutio, neminem exterum religionis Iudæorum diſcuſſorem aut moderatorem fieri poſſe, ſicut nec exterus Ephorus fieri poteſt. Moderator eſt peræquator. Vide Cuiac. ad tit. C. *de collat. ar. l. vlt. & de cenſibus.* Munus igitur Ephori diuerſum à diſcuſſoris, & moderatoris munere.

Ad l. 11. IN AMANIS SPECIE] Cuiac. obſ. lib. 22. c. 30. monuerat nihil mutaſſe Tribonianum in l. 11. C. eod. ſed ſcripſiſſe omnino vt erat in Cod. Theodoſiano, Iudæos quodam feſtiuitatis ſuæ ſolemni Aman. Imò non aliter legi in lib. Auredani teſtantur viri docti, quibus accedit auctoritas Balſamonis.

Ad l. 12. QVI COELVM COLVNT] Gloſſæ Græcolat. *ὁ σέβων ἢ οὐρανὸν*, cœlicola. An cœlicolæ dicti, quia Iudæi cœlum adorabant, qua de re vide Diodori Siculi excerpta lib. 40. Origenem contra Celſum lib. 5. Iuuenalis ſat. 14.

Nil præter nubes & cœli numen adorant:

Vide Salmaſium de Coma pag. 668. Sic enim legi malo quàm *lumen.* De nubibus quas colere dicebantur Iudæi, præter Iuuenalis interpretes vide Tertullian. Apolog. c. 24. & ibi viri cl. & doctiſſimi Nicolai Rigaltij obſeruationes, & virum etiam cl. & eruditiſſimum Gerardum Ioannem Voſſium de origine & progreſſu idololatriæ lib. 3. c. 12. in fine. Sic etiam Perſæ cœlum colebant, *ἢ οὐρανὸν ἡγούμενοι Δία: cœlum Iouem eſſe exiſtimantes.* De cœlicolis vide Ioſephum Scaligerum de emendatione temporum p. 22. Prolegom. in Cyrin p. 85. & contra Serrarium Elenchi cap. vlt. & Minerual Serrarij contra Scaliger. & Druſ. lib. 5. c. vlt.

Ad l. 13. IVDÆI ETC. CONVENIANTVR] Itaque rectè in l. 13. C. eod. libri vett. habent, ex parte conueniri, vt in Baſilicis, *μεδενὶ τρόπῳ*, lib. 1. tit. 1. cap. 39. Syneſij epiſt. 4. *Erat tum dies quam Iudæi Paraſceuen vocant, cuius noctem cum ſequenti die computant, qua die nullâ manum licet operi admouere, ſed eam ſanctiſſimè venerantes ab omni labore feriantur.* *ἡμέρα μὲν οὖν ἦν, ἣν τινα ἄγουσιν οἱ Ἰουδαῖοι παρασκευὴν* &c. Ioſephus 16. 10. *Ἔγραψε δὲ ἐν Συλλαίῳ τῷ στρατηγῷ ἵνα μὴ ἐξῇ μηδενὶ ἀναγκάζειν Ἰουδαίους ἐγγυᾶν ἐμπλεύσαντας. Syllano etiam magiſtratui ſcripſit ne Iudæi ſabbatis cogantur ad præſtanda vadimonia.* Ioſeph. 14. 11. de Iudæis: *ὡς διοικοῦσι τὸ ἔθνος ἐν δήμῳ κείμενοι, ἐν συμβολαίων ὁμιλοῦσιν ἐν συναγωγαῖς αὐτῶν πολιτείας ἄρχειν αὐτοτελοῦς. Habet etiam proprium magiſtratum qui ſua gentis res adminiſtret & controuerſias ex iure dirimat, & contractus atque pacta rata habeat, non aliter quàm ſit in abſoluta republica.*

Ad l. 14. NAM SI QVID ADMISERINT ETC.] His verbis continetur interpretatio horum verborum, cùm alioquin &c. Ne quiſquam ſibi ipſi permittere valeat vltionem.

Ad l. 15. LITES EXISTVNT] *ἀμφισβήτησις.* Baſilica, *φιλονικία ἢ δίκη: contentio, & lis.* in l. 15. C. eod. *contenſio.* Sed libri veteres habent, *intentio.* Sic apud Anaſtaſium Bibliothecarium vbi editi habent, *contentio*, ſemper in Cod. Thuani legitur, *intentio*, vt in Bonifacio II. *ordinatur ſub contentione*, MS. præfert, *ſub intentione.*

NON HORVM SENIORES] *οἱ γέροντες.* Baſilica, *οἱ φιλοδίκαιοι.* Ergo ſenſores Iudæorum lites etiam & controuerſias dirimebant. Vide Bertramum de Rep. Hebræorum, & ibi annotat. Conſtantini l'Empereur pag. 396.

Ad l. 17. IVDÆORVM PRIMATES] *ἔξαρχοι.*

CANONEM CORONARIVM] Aurum coronarium quod olim Iudæi quotannis conferebant Patriarchis Hieroſolymitanis, Imperatores procedente tempore ſibi vindicarunt. vide Cuiac. ad tit. Cod. *de auro coron. lib.* 10. & de emendatione atque interpretatione legis 17. C. eod. vide Samuelis Petiti obſeruat. lib.

3. c. 3. p. 187. & viri cl. doctiſſimique de libertat. Eccl. Gallic. diſſertat. lib. 1. c. 3. p. 26. De Patriarchis etiam Iudæorum vide Ioſephi Scaligeri canones Iſagogicos p. 297.

Ad l. 18. CIVITATIS FIT PATER] Monuit Cuiac. obſerv. lib. 12. cap. 30. in l. vlt. C. eod. legendum, nec patris honorem, auctoribus libris Baſilic. lib. 1. tit. 1. c. 43. In l. 2. C. vt nemini lic. in coempt. ſpec. *τοῦτο δὲ παραφυλάττουσιν οἱ πατέρες τῆς πόλεως: illud autem obſervant & patres ciuitatum.* Quarum autem rerum curam haberent patres ciuitatum, qui & curatores Reip. dicebantur, docet Cui. ad Nou. LXXXV. & d. c. 30.

RVINAM MINANTES] Veteres ſynagogas reparare Iudæis conceditur, nouas extruere non licet. B. Ambroſius epiſt. 29. & 30. Theodericus in reſcripto ad Iudæos Genuenſes, apud Caſſiodorum variar. 2. 27. v. c. 3. & 7. *ext. de Iud.*

PVBLICATIONE BONORVM] Sic etiam Photius interpretatur illa verba legis vlt. C. eod. *Cernat bona ſua proſcripta, mox pœna ſanguinis deſtinandus.* Nomoc. tit. 9. c. 25.

ET CAPITIS] Hæc non eſſe in Baſilicis teſtatur Balſamon ad d. c. 25. & verum eſt, vt conſtat ex lib. 1. tit. 1. cap. 43. ſunt tamen in ſexageſimo tit. 54. c. 31. Cæterum falluntur qui inter legem Iudæorum 17. & l. vlt. C. eod. aliam interſerunt ex Baſilicis & Nomocanone: eſt enim tantùm pars d. l. vlt.

AD TITVLI IX. PARATITLA.

LIB. 1. TIT. V. CONST. XII.] Ibi *centum librarum*, MS. Peir. habet λ'. triginta. v. d. conſt. 12.

AD TIT. X. LIB. I.

Ad l. 2. IVDÆVS CHRISTIANVM] Ex lege Conſtantini Iudæus ſeruum Chriſtianum poſſidere non poteſt. Euſebius 4. de vita eius. Sed ſtatim liber fit, vide l. 1. C. Th. & Append. Cod. Th. num. 4. fiſco vindicatur ex Conſtantij & Conſtantis conſtitutione. Cedren. *Κωνστάντιος δὲ ὁ Κώνστας ἐνομοθέτησαν, Ἰουδαῖον μὲν ἀνδρόδουλον ἐπὶ ἀφαιρέσει αὐτὸν ἐκ τῆς δημοσίου λόγου· εἰ δὲ ὁ ἐξαγοράσας παλαιὸς δοῦλος, εἶτα πρωτεῖδιος, ὁ τῶν τοιούτου δημεύεσθαι οὐσίαν. Conſtantinus & Conſtans legem tulerunt, ne quis Iudæus ſeruum emeret, emptum publicari inſerunt. Si quis circumcidere ſeruum auſus eſſet, gladio feriri, & bona eius publicari.* Sozomenus lib. 3. c. 17. Anaſtaſius Biblioth. in Hiſtor. Eccl. *Conſtantius autem & Conſtans leges ediderè Iudæum non emere ſeruum, alioquin auferri eum, & publicis rationibus tradi.* Paulus Diaconus lib. 11. Hiſt. miſcell. idem dicit. Conſtat enim ex Cod. Th. vetitam olim fuiſſe Iudæis emptionem ſeruorum Chriſtianorum, & donationis causâ factam traditionem. Et Iuſtinianus omnem adquirendorum ſeruorum cauſam Iudæis ademit l. 5. Cod. Th. *de contrab. emption.* Nouell. CXLIV. Gregor. epiſt. 3. cap. 21. Flodoard. p. 105. *Vt Chriſtiani Iudæis vel Gentilibus non vendantur.* Agobard. de inſol. Iud. Porro ſi & circumcidere ſeruum Chriſtianum auſus fuerit, gladio puniri talia præſumentem. Quod ius in Gallia receptum eſt. Capitularia Carol. M. lib. 6. cap. 318. & lib. 7. cap. 209. quæ ſunt Aniani ad l. 1. Cod. Theod. eod. ne occaſione dominij ſectam venerandæ religionis immutent l. 64. Cod. Th. eod. Append. Cod. Th. num. 6.

VEL ALTERIVS SECTÆ] *αἱρέσεως.* Baſilica, *vel alterius religionis*, *ἄλλης θρησκείας*, lib. 60. tit. 54. c. 32.

QVOCVMQVE MODO NE HABETO] Nec comparare debebit, nec largitatis, vel alio quocunque titulo conſequatur. L. 1. Cod. eod. quæ in veteribus Codd. tribuitur Conſtantino, ſubſcriptio hoc modo eſſe debet: *Imperator Conſtantinus A. ad Enagrium.* Et in fine eius l. 1. *Idib. Aug. CP. Conſtantino A. VIII. & Conſtantio Caſ. VI. COSS.* Alius Codex habet, *D. Kalend. Decemb. CP. Conſtantio A. VIII. & Conſt. III.* Concilium Toletan. IV. can. 65.

LIBERTATEM CONSEQVITVR] Si ſeruus rem geſtam detulerit, pro præmio accuſationis liber efficitur, Baſilica libro 60. tit. 54. cap. 32. Alioquin fiſco vindicatur, l. 2. Cod Theod. eod.

PAGANVS] Carolus M. in Synodo apud Othlonum Fuld.

SAMARITA] Seruus Chriſtianus quem Samarita emerit, ſtatim liber fit, ex Iuſtini Nouella conſtitutione cap. 2. quæ inter Nouellas Iuſtiniani eſt CXLIV.

ET QVICVMQVE NON EST ORTHODOXVS] Hæreticus: hæreticus enim eſt quiſquis non eſt orthodoxus, l. 12. *de hæret.* Itaque hæreticis etiam interdictum eſt ne ſeruos Chriſtianos habeant, l. *Deo nobis*, 54. *Cod. de Epiſc. & cl.* Græci ad l. 9. §. vlt. *D. de donat.* *ὅσα μὴ δύναται γενέσθαι τῆς δωρεᾶς πρὸς, ταῦτα οὐ δύναται αὐτῷ δωρηθῆναι· ὡς χριστιανὸν μὴ ἐπάνδρα αἰχμαλωτεῦσαι.* *Quæ alicuius fieri non poſſunt, ea donari ei non poſſunt: vt mancipium Chriſtianum hæretico*, ex l. 2. h. tit. Seruus continuò liber fit, & emptor triginta auri libris multatur, Baſilica d. tit. 54. cap. vlt. Non modò autem Chriſtianum mancipium habere & circumcidere Iudæus prohibetur, ſed & Catechumenum, Baſilica lib. 1. tit. 1. cap. 47. ex l. 2. h. tit.

AD TIT. XI. LIB. I.

Ad l. 1. TEMPLA CLAVDVNTVR] Conſtantinus M. ſacrificia paganorum ſuſtulerat, & eorum fana, delubra, templa claudi iuſſerat, imò etiam dirui, & Eccleſias ædificari. Oroſius Hiſtor. lib. 7. c. 28. in fin. *Statuit citra vllam hominum cædem, paganorum templa claudi.* Nicephor. lib. 8. c. 18. 25. Gregorius Magnus de conſecrandis Gentilium templis decretum condidit. Et ante Gregorium, Conſtantinum M. templa Gentilium Chriſto

addixiſſe ſcribit Cedrenus his verbis : *χάριν δὲ ἐχ πρώτου νόμου, τὸν περὶ εἰδώλων ναοὺς ἀποδίδοσθαι τοῖς τοῦ Χριστοῦ ἀφιερωθῆναι ναοῖς. Tulit etiam leges. Prima vt fana ſimulacris conſecrata, Chriſto dedicatis templis addicerentur.* Idem ſcribit Theophanes de eodem Conſtantino M. his verbis : *οὗτος πρὸς τὰ νόμιμα ἐχρημάτισε πρῶτον τοὺς εἰδώλων ναοὺς ἀποδίδοσθαι τοῖς τοῦ Χριστοῦ ἀφιερωθῆναι. συντιμᾶται δὲ αὐτῷ ἐν Καίσαρσι ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Hic ad leges addidit, Criſpo eius filio vnà cum eo ſanciente primùm idolorum templa viris Chriſto conſecratis addicenda.* Et ex eodem Theophane Anaſtaſius in Hiſtoria Eccleſ. *Iſte*, inquit, *primam legem ſcripſit, idolorum templa his tradi, quæ Chriſto ſunt deputata.* Caſſiodorus tamen in Chronico ſcribit, edicto Conſtantini Gentilium templa ſubuerſa eſſe. quæ Senator exſcripſit ex Hieronymi Chronico. Iulius Pollux in Chronico. cuius Scholiaſtes addit, tria templa eum diruiſſe Conſtantinopoli, Solis, Dianæ, & Veneris. Iuſtinianum etiam hæreticorum quaſi eccleſias Chriſtianis addixiſſe ſcribunt Cedrenus & Theophanes. Sed vt ſcriptores qui dirui, & qui claudi tantùm iuſſiſſe dicunt, hoc modo in concordiam adduci poſſint, vt nimirum quædam claudi, & quædam euerti iuſſerit. Certè non omnia ſtatim euerſa ſatis conſtat ex l. 1. C. eod. in qua Conſtantius ſancit in omnibus locis atque vrbibus vniuerſis claudi potiùs templa, & acceſſu vetito omnibus licentiam delinquendi perditis abnegari. Perditis, Minut. in Octauio, *Perditis ſceleratiſque tribuit alearia.* Item : *confluxerant perditi, facinoroſi*, &c. Vide quæ olim diximus ad l. 3. C. Th. eod. Cæterum hæc l. non eſt in Baſilic. vt Photius etiam monet Nomoc. tit. 12. c. 4. Quòd Baſilij & Leonis temporibus pauci pagani ſupereſſent. Vide quæ dixi ad Parat. Cuiac. h. tit.

QVI EXECVTIONEM NON FECERIT] Qui perſequi & vindicare neglexerit.

Ad l. 2. NEMO PER EXTISPICINAM] Inſpectione iecoris, extorúmque l. 2. C. eod. *ὡς ἐφορᾶν τὸ ἧπαρ καὶ τὰ σπλάγχνα τῆς θυομένου ζώου διὰ τὸ ἐπαγγέλλεσθαι τὰ μέλλοντα : Vt inſpiciat iecur & exta victimæ ad futura denuntianda.* Petronius Arbiter : *Recluſo pectore extraxit fortiſſimum iecur, & inde mihi futura prædixit.* Auctor incertus apud Suidam : *ἔλεγόν τότε καλλιερεῖν νομίζειν, ὅταν δημόσιόν τινι ζῶντες εἰσῶν ἐπιτυχόν σπλάγχνον ἐν τῷ ἥπατι τὸ ἱερεῖον.* exſtant toridem ferè verbis apud auctorem magni Etymologici in v. *καλλίερμα.* de extis Virgil. 4. Æneid.

——ſpirantia conſulit exta.

Zeno Veronenſis Epiſc. ſerm. de Iona : *Rapti iecoris ſpirantes conſuluns fibras.*

CONSVLIT ILLE DEOS SPIRANTIBVS EXTIS] In Cod Iuſtiniano additur : *Vel, quod eſt deterius, futura ſub execrabili conſultatione cognoſcat.* Quænam illa eſt execrabilis conſultatio? An quia recluſis hominum pectoribus exta conſulerent ? ſic videtur. ſcribit enim Porphyrius de abſtinendo ab animatis, lib. 2 p. 54 edit. Florentinæ, meliùs futura prænoſci in extis hominum : *ὀνομάζεται δὲ μᾶλλον, ὡς φασι, τῶν τύπου σπλάγχνων τὰ μέλλοντα· ἐν πολλοῖς γὰρ καὶ τῆς βαρβάρου διὰ ἀνθρώπων σπλαγχνόντα.* Hac immani & execrabili conſultatione Iulianus vtebatur, vt ſcribit Cedrenus p. 301. & 308. edit. R.

NAM ACERBE PVNITVR] Baſilica lib. 1. tit. 1. cap. 12. *ἐπίκειται αὐτῷ πρόνοια θανάτου* : *imminet ei pœna funis.* Idem ſcribit Balſamon ad Photij Nomoc. tit. 9. cap. 25.

SACRIFICIA PROHIBITA] Ex hoc loco conſtat in l. 3. C. eod. ſupereſſe vocem, templorum, quæ nec in Baſil. lib. 1. t. 1. c. 13. exſtat, nec in vet. C. Brod. *Ad l. 3.*

ORNATVS] Simulacra, ſtatuæ, quæ ciuitatibus ornamento ſunt. v. Firmic. de errore profan. rel.

AD HORVM EVERSIONEM] Rectè igitur in d. l. 3. legitur in vet. *Qui ea conantur euertere :* Baſilica, *καταλύειν*, quod eſt, *diruere, deſtruere.* In eadem l. meliùs Brod. C. quàm alij : *Ac ne ſibi aliqua auſit.*

SPECTACVLA PVBLICA] Voluptates, l. 4. C. eod. ludi. Vide quæ diximus ad l. 3. C. Th. eod. Trebellius Pollio in Gallienis : *Et quæ voluptates parata ſunt, & qualis eras erit ſcena, quales Circenſes.* *Ad l. 4.*

AD HILARITATEM POPVLI] *πρὸς ἱλαρίαν, letitiam* in d. l. 4. non licentiam, vt in quibuſdam manuſc. in qua etiam legendum eſt, *exhiberi*, &, *iniri* etiam, ex vett. De feſtis conuiuiis vide quæ dixi ad l. 17. C. Th. eod. Quod autem dicitur in d. l. 4. quando exigunt publica vota, Baſilica ſic interpretantur, *ὅπου τοῦτο γενέσθαι ἡ τῆς δημοσίου βοτῶν ἱλαρότης ὀνίζητῆ : Si quando hoc fieri publicorum veterum hilaritas poſtulet.* Græcobarbara dictio eſt quæ exſtat in can. 61. Concilij in Trullo.

LOCA SACRA] Loca quæ ſacris error veterum deputauit, l. 5. C. eod. id eſt, loca ſacris Gentilium deputata. *Ad l. 5.*

AD AVGVSTAM DOMVM] Noſtræ rei volumus ſociari. Sic vett. & Baſil. *τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν οὐσίᾳ βουλόμεθα συνάπτεσθαι : Priuatæ rei noſtræ volumus ſociari.* In Cod. tamen Theod. l. 20. eod. ex qua d. l. 5. ſumpta eſt, & in Brod. codice legitur, *iubemus*, quod mutandum non eſt. Proſper Aquitan. de promiſſ. Dei parte 3.

VEL ECCLESIIS] In d. l. 5. legendum eſt, voluimus pertinere, vt in Baſil. *προσυλᾶσθαι*. & in l. 20. C. Th. eod. vt ſuprà, voluit peruenire.

AD QVIETE DEO] Securos, l. 6. C. eod. *ἡσυχάζοντας*, Baſil. v. Caſſiod. Chron. *Ad l. 6.*

DVPLVM RESTITVVNT] In C. Th. in triplum & quadruplum. Tribonianus immutauit, quaſi rapina Iudæis aut Græcis facta, dupli tantùm pœnâ coërcenda ſit. tripli autem aut quadrupli ſi aliis.

DECVRIONES] *πολιτευόμενοι*. Baſilica, *πρωτεύοντες τῆς πόλεως*.

PRINCIPALES CIVITATVM] Lib. 1. tit. 1. c. 16. Gloſſæ Gr. Lat. *πρωτεύων*,

principalis. Principales ſunt decurionum primi, de quibus Cuiacius ad tit. C. de decurion. l. 33.

A POPVLO DESIGNARI] *παῖσι παμμιαθίαις παρὰ τῦ δήμου* : à populo admitti, perpetrari.

Ad l. 7. NEMO VOTI CAVSA] *δι' εὐχήν.* in l. 7. C. eod. nemo venerantis adorantiſque animo. ſic libri vet. Brod. Baſilica d. t. 1. c. 17. *μηδεὶς ἐν διαθέσει ἁγίᾳ ψυχῆς παραπεμπέτω ἢ εὐχομένου* : *Nemo venerantis erantiſque propoſito & animo* : vt in l. 5. ſuprà *de haret. conueniendi eundique habeant facultatem.* Sic adorare apud Tertullian. de Orat. cap. 1. orare eſt. Idem de Pudicitia c. 2. *Et tu ne adoraueris pro populo.* Videntur tamen Impp. in d l. 7. *ἐν δὲ δεῖν* diciſſe. Gloſſæ Gr. Lat. *παράκλησις, adoratio, adoneratio.* Item, *παρακλῶ, adoro, venero.* In l. 10. C. Th. eod. *Templum adoraturus intrauerit.* Eſt autem propriè adorare, manum ori admouere. v. Minut. in Octauio.

NEC TEMPLA SERTIS REDIMITO] In l. 7. C. eod. *Templorum poſtes.* Theodoſius in l. *nullus* 12. C. Th. eod. *nullas ſerta ſuſpendat.* Vide quæ ibi dixi. adde Theodoret. de Græc. affect. curandis ſerm. 7. *Καὶ στεμμάτων ἐν τοῖς τῶν ἢ τοῖν θεῶν κατεκόμπασεν* : *Serta quibus templum adornabat.*

NEC IGNEM ARIS INIICITO] In l. 7. C. eod. profanos aris accendi ignes. MS. Brod. profanis.

TVS ADOLETO] Virgil. Ecl. 8.

Verbenaſque adole pingues & maſcula tura.

Seruius, *incende.* Idem Virg. Georg. 4.

---Panchaïs adoleſcunt ignibus ara.

Seru. id eſt, thure. adoleſcunt autem pro incenduntur.

NON LIBATIONES FACITO] Pateris vina libari, d. l. 7. Theodoretus d. lib. 7. de ture & vino : *ἐν λιβανωτῷ θυσιάζουσι, ἐν οἴνῳ σπένδουσι* : *Et thus adolebant, & vinum libabant.* Virgil. 7. Æn. *Nunc pateras libate Ioui.*

PVBLICA ACCVSATIO] Apud publicum iudicem accuſetur, d. l. 7. licita cunctis accuſatione ad exemplum maieſtatis, *l. nullus* 12. C. Th. eod. vide l. 8. C eod.

Ad l. 8. TAM LOCVS IPSE] Vide d. leg. 12. & l. 10. C. *de hæretic.*

Ad l. 9. AD SIMILITVDINEM REDITVVM] Rectiùs in Cod. Leunclauij legebatur, *πολιτικῶν θεσμῶν*, quàm in MS. Peir. *θεσμόν*, & in Contiano, *βασιλικῶν θεσμῶν.*

IMPIETATES VERO PAG.] Vide Baſil. lib. 1. t. 1. c. 19.

QVI MINORIS ÆTATIS SVNT] Ergo baptiſmus in adultam ætatem differendus non eſt, ne ſi moriantur *ἀβάπτιστοι*, non baptizati, vitæ cœleſtis expertes ſint. Scio quid de infantium baptiſmo ſcripſerint viri docti : inter quos Egbertus Archiepiſcopus Eborac. num. 41. in Excerptionib. ait: *Placuit de infantibus quoties non inueniuntur certiſſimi teſtes, qui eos baptizatos eſſe teſtentur, neque ipſi ſunt per ætatem idonei de traditis ſibi ſacramentis reſpondere, abſque vllo ſcrupulo hos eſſe baptizandos, ne iſta trepidatio eos faciat ſacramentorum purgatione priuari.* Idem traditur de omnibus, de quibus dubium eſt an baptizati fuerint, cap. 2. h. tit. Ordo Romanus de offic. diuinis: *Illud autem de paruulis prouidendum eſt, ne poſtquam baptizati fuerint, vllum cibum accipiant, neque lactentur ſine ſumma neceſſitate, antequam communicent ſacramento corporis Chriſti.* Ioannes Hieroſolymitan. ex Homilia in Pſalm. 14. *Adducit quiſpiam infantem adhuc vbera ſugentem, vt baptizetur, & ſtatim ſacerdos exigit ab infirma ætate pacta conuenta, & aſſenſionis, & minoris ætate fideiuſſorem accipit ſuſceptorem, & interrogat : Renuntiat Satanæ,* &c.

SECVNDVM CANONES] Vide Photij Nomoc. tit. 2. c. 4.

DISCIPLINÆ PROFESSORES] Sic Iulianus edicto præcepit ne quis Chriſtianus docendorum liberalium ſtudiorum profeſſor eſſet, vt ſcribit Oroſius lib. 7. c. 30. Vide quæ notaui ad l. 7. C. Th. eod.

NEC ANNONA PVBLICA] In l. 19. C. Th. annonæ templorum ad milites transferuntur.

AD TIT. XII. LIB. I.

AD immunitatem Eccleſiarum pertinet, vt fontes qui ad eas confugerint inde abduci non poſſint, ſed loci reuerentiâ & interceſſione defendantur, can. 6. 87. diſtinct. Concil. Arelatenſ. I. can. 1. & 2. & Concil. Aurelian. IV. can. 21. Herardus Archiepiſc. num. 129. *De reis ad eccleſias, vel ad earum atria confugientibus, vt inde non abſtrahantur.* Si qui autem confugas auellere tentauerint, non ſolùm aduerſus homines iniquiſſimi, ſed & aduerſus Deos impiiſſimi erunt. Sic etiam ex Principum conſtitutionibus eccleſiæ præſtant confugis ſecuritatem, ſiue aram ſalutis, aram miſericordiæ l. 3. *C. de his qui ad Eccleſ. conf.* cuiuſmodi ara fuit etiam Athenis, vt ſcribit Theoph. *ad § ius ciuile, de iur. nat.* Quod tamen non pertinet ad reos maiorum criminum, cap. 6. *de imm. Eccleſiar.* neque ad eos, qui triſtem ſententiam paſſuri ſunt, vt eſt in Capitulari Carol. M. his verbis: *Vt homicida & cæteri qui mori legibus debent, ſi ad eccleſiam confugerint, non excuſentur, neque eis ibidem victus detur.* De homicidis vide Exodi cap. 21. & Nou. XVII. cap. 7. & Nou. CXVII. cap. vlt. Vide Concil Anglic. p. 620. epiſt. B. Auguſtini 187. ad Bonifac. c. 6. extr. de immun. Eccl. c. reum 17. q. 4.

Ad l. 1. FVGIENDI CRIMINIS] In l. 1. C eod. vt euitare poſſint crimina, id eſt, accuſationes, *ἐγκλήσεις*, Baſil lib. 1. tit. 1. c. 44.

AVT DEBITI CAVSA] In d. l. 1. pondera debitorum. Baſ. *τὰ βάρη τῆς χρεῶν. Onus aris alieni.* Creditoribus obnoxij, vel rei criminum ad eccleſiam confugiebant, vel etiam ad Eccleſiam Catholicam tranſibant. De his in Conciliis Africanis. Vel denique ſe in clerico-

Horum conſortium allegi poſtulabant. B. Auguſtinus in Breuiculo collationis diei 3. c. 12. *Quidam etiam in eadem epiſtola facinoroſi arguebantur, & fiſci debitores, qui occaſione perſecutionis, vel carere vellent oneroſa multis debitis vita, vel purgare ſe putarent, & quaſi abluere facinora ſua*, &c.

Ad l. 2. QVI ABSTRAHIT] Eccleſiæ ſecuritatem præbent confugis, ita vt inde auelli non poſſint: qui autem abducunt, in crimen maieſtatis incidunt, & quodammodo Deos violare dicebantur: οὐ μόνον ἐκ θεὸν ἀλλὰ καὶ αὐτοκράτορας. In l. 2. C. eod. vetus codex habet, *fideli denuo præceptione.* in regiſtro Gregorij lib. 10. ep. 54.

Ad l. 3. Zonaras ad can. 97. Synodi VI. in Trullo.

CIBVM, SOMNVMVE CAPERE] Veſci vel cubare d. l. 3.

INTRA PRIMAS IANVAS] Vide l. 3. ibi, & poſt loca p. C. eod. coniuncta Baſil. interp. lib. 5. t. 1. c. 11. in pr.

SECVRITATIS CAVSA IVRAMENTO] Hæc ſunt in Græca conſtitutione, non in Latina, l. 3. C. eod. & ita quoque accepit Photius Nomocan. tit. 9. c. 27. vbi in editione priore corruptè legitur p. 94. οἱ χρῶ pro κακῶς ἀν. Adde autem Ægylæi interpretationi poſt verbum, *coguntur*, clerici enim ſunt. Vigilius Papa in epiſtola encyclica ad Orientales p. 226.

Ad l. 4. SI SERVVS] Iuſtinianus in aurea bulla maiori Eccleſiæ conceſſa: δοῦλος μάτην τῇ ἐκκλησίᾳ προσφύγοι, ἀξίως παιδευόμενος, καὶ τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ χωρίς: *Seruus qui temere ad eccleſiam confugerit, pro dignitate caſtigetur, & domino ſuo reſtituatur.*

NOXÆ DOMINVS EXPERS EST] In l. 3. C. eod. nulla erit eius noxa, nec conflandi criminis relinquetur occaſio. Sic legitur in Brodæi codice. Baſilica: κἂν μαχόμενος παιδίσκου, καὶ θάνατος ὁ ἐπαθὼν ἔστω δεσπότης: *Et ſi in pugna interimatur, inſons eſto dominus, qui eum vi adortus eſt.* lib. 5. tit. 1. c. 13.

Ad l. 6. QVIETEVE PRIVANDI SVNT] ἢ ἡσυχίας ἢ ὕπνου κωλύεσθαι: *Aut quiete aut ſomno prohibendi.* Baſ.

IN IPSA CONSPICIANTVR ECCLESIA] Hinc defendi poteſt lectio d. l. 6. ibi, *Appareant in Eccleſia publicè:* quamquam in quibuſdam libris hæc abſint: vel enim apparent in Eccleſia publicè, vel in finibus Eccleſiaſticis latitant, vt mox ſubiicitur.

IVSSV EPISCOPI SVI IVSIVRANDVM PRÆSTAT] Ex his intelliges, verba illa d. l. 6 §. 1. *De ſua etiam conſcientia ſatisfacere auctoritate venerabilis antiſtitis iubeatur.*

EADEM ETIAM IN FIDEIVSSORIBVS] In d. l. 6. ſic legendum eſt ex vet. cod. *In fideiuſſorum vel mand. ſeu rer. ad eos pert. vel fam. & ſoc. vel participum, & omnimodo in hiſdem cauſis obn. perſ.* &c.

VTI SCILICET EX REBVS EORVM] Ex hoc loco corrigenda eſt l. 6. §. 1. eod. ibi, *Vt eorum quoque bonis publica debita.* &c. & legendum, *vt ex eorum.* Sic in Baſilicis d. tit. 1. c. 14. ἐκ τῶν τούτου ὑπαρχόντων, *ex eorum bonis.*

SI VERO SERVI] In d. l. 6. additur, *Conquaſſatis rebus certis atque ſubtractis*, &c. Baſilica d. c. 14. ἀποσυλήσας τινὰ τῶν πεπραμένων τῷ δεσπότου, ἢ διαφθείρας: *Subtractis quibuſdam rebus domini, aut corruptis.*

CONFESTIM TRADVNTVR] Additur in d. l. 6. *Ad locum ſtatumque proprium reuertantur, rebus quas ſecum habuerint, reformandis: diutius enim eos intra Eccleſias non conuenit commorari.* Sic legitur in Brodæi codice. Baſilica: εἰς τὸν τόπον διεσκεμένον καὶ ὁρισθέντα ἀναστρέφεσθω: *Ad locum ſtatutum & proprium reuertantur*, vt ita videantur legiſſe in d. l. 6. in qua tamen nihil mutandum eſt. ad ſtatum enim proprium reuerti dicuntur ſerui, coloni, adſcriptitij, familiares ſiue liberti, de quibus antea actum eſt.

VT ÆQVITATI] Sic legendum in d. l. 6. *Adl. 7.* Cum hac epitoma confer caput 15. d. tit. 1.

CAVSAM AMITTIT] Licèt bonam cauſam habere videatur, Baſilica d. tit. 1. cap. 16. *Ad l. 8.*

PATRIARCHÆ] διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, *per Archiepiſcopum.* Baſil. c. eod.

AD TIT. XII. PARATITLA.

LIB. X. T. XIX. CONST. X.] In libro Peireſc. legitur, διατ. ιβ'. conſtit. 8.

AD TIT. XIII. LIB. I.

DE hac manumiſſione Africani Patres in cod. can. Eccleſ. Afric. canone 64. Balſamo in Synodo Carthaginenſi can. 67. & 85. Concilium Anglicanum Berghamſtedæ can. 9. *Si quis ſeruum ſuum ad altare manumiſerit, liber eſto, & habilis ſit ad gaudendum hereditate & Wirgildo, & fas ſit ei vbi volet ſine limite verſari.* Manumiſſionis autem formula hæc exſtat apud Iuonem Carnot. ſexta parte c. 131.

PROVT VOLVNT] Id eſt, ἐγγράφως καὶ ἀγράφως, *in ſcriptis & ſine ſcriptis.* Baſilic. lib. 48. tit. 14. cap. 2. dummodo conſtet de manumiſſoris voluntate.

AD LIBRI II. TITVLVM DE REBVS, &c.

DIGEST. LIB. I. T. VIII. VT EST IN MARCIANI DIG. VIII.] In libris noſtris Marcianus in l. 8. *D. de rer. diuiſ.* non agit de rebus ſacris.

SACRA VERO RES] Res Deo dedicata non recipit æſtimationem, Græci ad l. 9. D. eod. Baſ. lib. 46. tit. 3. c. 7.

LIB. I. T. XVI. EXPOLIRI] φιλοσκαλεῖσθαι, *refici.*

LIB. X. PER DECRETVM] κατ' ψῆφον. per ſuffragium, l. 5. D. eod.

LIB. II. AC IN TEMPLO] ἢ ἐν ναῷ περιχέ-

φεῖσαι : & in æde adſcribi eorum nomina. itaque in l. 1. D. *de fugit.* legendum videtur, *vel in æde proponas.* Baſilica lib. 60. tit. 7. c. 1. in fine, ἢ προχάφεσαι ταῦτα ἐν ναῷ ἢ τόπῳ δημοσίῳ : mallem, προσχάφεσαι, vt heic : *Et eas adſcribere in templo, vel loco publico.*

ITEMQVE NOTAS EORVM] Baſ. loco citato : ἢ οὓς σημείων τυχὸν, εἰ οὐλὰς ἔχειεν. Cuiac. *Et notis fortè, ſi cicatrices habeant.* Puto ita diſtinguendum : *σημείων, τυχὸν εἰ οὐ. & notis, fortè ſi c. h.* notæ autem fugitiuorum proponebantur, puta, nigro colore, criſpis capillis. Vide Galenum de dignoſc. pulſib. lib. 1.

DESINVNT ESSE TALIA] Cicero in Verrem: *Sacra Syracuſarum victoria profana fecerat.* Item : *Has tabulas M. Marcellus cùm omnia illa victoria ſua profana feciſſet, tamen religione impeditus non attigit.*

LIB. XII. PER SVPERSTITIONEM] Sic etiam Balſ. ad can. 94. Syn. VI. in Trullo, & in ſcholiis ad tit. 13. Nomoc. c. 19. Hoc autem intellige cùm improbata religio non eſt, vt puta Manichæorum, aut Donatiſtarum, aut quæ alia prohibita in republica religio, Græci ad l. 5. D. *de iureiur.* Baſilic. lib. 22. tit. 5.

DIG. XXXIII. DENVO IVRAT] Vt ſcilicet delatum eſt iuſiurandum, Græci ad d. l. 33.

LIB. XVI. CONTENDANT] Vtroque dicente, ſe defuncti heredem eſſe ex aſſe, & vnus offerat cautionem de depoſitario defendendo aduerſus alterum, depoſitum ei reſtitui debet. Si nullus offerat cautionem, neutri reddenda res eſt, ſed interim dum de hereditate diſceptabitur, in æde aliqua res deponi debet.

DIGESTVM V. PAVLI] Vlpiani. Sed in auctorum nominibus frequenter errant Græci.

APVD SEQVESTRVM] Si velit ſequeſter officium quod ſuſcepit deponere.

LIB. XVII. SOLVITVR] Res enim condicionem mutauit.

LIB. XVIII. SIN AVTEM NOVIT] Alienatio non eſt, ſi ſcias eius rei alienationem prohibitam eſſe. Lege igitur in l. 6. *de contr. empt. Nec cuiuſcumque rei, ſi ſcias, alienationem eſſe.* Ei qui ſciens emit non ſubuenitur : ipſe enim ſe circumuenit.

DIG. VI. LICET EMPTIO NON CONSTET] Secundùm plurium ſententiam, rei ſacræ emptio intelligitur, ſi ab ignorante ematur, non vt res alienetur, ſed vt ex empto agat, vt conſequatur quod eius interfuit non decipi, *l. 4. & 6. l. 62. §. 1. & l. 70. D. de contr. empt.* Sic ea res explicanda eſt.

EODEM TITVLO DIGEST. XXII.] Vtilis pactio eſt ſi res modica ſit, quia loci modici emptio valet, & accedit emptioni maioris partis : niſi nominatim venditioni hæc lex dicta ſit, id eſt exceptus ſit locus ſacer vel religioſus. Nulla autem emptio eſt, ſi res quæ venit, omnino ſacra vel religioſa ſit, l. 22. & 24.

NON COMPVTANTVR IN MODVM FVNDI] Fac venditorem fundi ſui modum dixiſſe, puta decem iugerum eſſe, loca ſacra vel religioſa non cedent in modum fundi : niſi ſi id actum ſit vt cederent, l. 51. *D. de cont. empt. & l. 7. §. 1. D. de peric. & comm. rei vend.*

LIB. XXI. T. I. DIG. XVII.] Se venales poſtulant qui veniunt in locum certum, vbi venales producuntur.

LIB. XXIV. T. I. DIG. V. VLP.] In l. 5. §. *Proinde, D. de donat. int. vir. & vxor.* perperam additur *vt*, quod abeſt à Pand. Florent. Hoc ait IC. valere donationem ſi maritus vxori rem donauerit vt eam Deo offerret, vel locum in quo opus publicum quod promiſerat facere, dedicaret, vel ædem publicam. fortaſſe non malè legeretur, in quo opus publicum, quod promiſerat, faceret, vel ædem publicam dedicaret.

LIB. XXIV. T. I. DIG. LXI. BONA GRATIA] Sine querela, & iuſta cauſa.

PROPTER SACERDOTIVM] Vide lib. 2. tit. 2. ex lib. 24. t. 1. dig. 61.

LIB. XXXI. ETC. NVLLO TESTAMENTO] Sic etiam legitur infrà tit. 2. Cuiacius in recitat. ad l. 77. §. *Donationis, de leg.* 2. legit, *pluribus heredibus inſtitutis.*

LIB. XXXIII. T. I. ETC. FESTIVITATIS EORVM] *Tempore nundinarum,* l. 20. §. 1. D. *de an. legat.* Gloſſæ Lat. Gr. nundinarum, ἑορτῶν, πανηγύρεων.

LIB. XXXIV. T. I. ETC. AD CVSTODIAM TEMPLI] V. vett. inſc. de ſeruis ad cuſtodiam temp.

LIB. XXXIV. T. II. CRVCEM] Signum Dei in *l. Titia* 38. §. 2. *D. de auro arg.* Gloſſæ, ζώδιον, ſignum.

LIB. XXXV. T. II. ETC. LOCVS EST LEGI F.] Rectè igitur in Florentinis : vel etiam ea quæ Deo relinquuntur, lex Falcidia pertinet, l. 1. §. 2. *D. ad leg. Falc.* quam lectionem ſequitur Photius, & Theodor. Balſamo Nomocan. tit. 2. c. 1. Quidam tamen interpretes Græci putant d. l. 1. abrogatam eſſe Nouella Iuſtiniani CXXXI. c. 12. ſecundùm quam, vt putant, non deducitur Falcidia ex legatis piis. quos refellit Balſamo d. c. 1. quem ſequitur Cuiac. ad dictam Nouellam.

DIG. XVII. PAVLVS. QVVM LOCVS] Vide ſuprà ex lib. 8. tit. 1. dig. 14.

LIB. XL. T. VII. DIG. IV. RITE CONSIGN.] Τὰ νομίσματα ἐσφραγισμένα. In Gloſſis Baſilic. legitur, τὰ νομίσματα, *aureos conſignatos*, quod probo. In Leunclauij codice fortaſſe legebatur, τὰ χρήματα νομίσματα ἐσφραγ.

TIT. V. DIG. III. ÆDITVVS] Apud Veſtales teſtamenta deponi ſolita. Sueton. Aug. c. 101. Tacit. Ann. 1. Plutarch. in Anton. Dio.

TIT. VI. DIG. I. VLP.] Legendum : ἐὰν ἐξετάσῃ τινὰς ἐν τῷ ἱερῷ τόπῳ, ἢ ἐμβάλλειν εἰς αὐτὸν ὄφιν.

TIT. VIII. DIG. II. DIRVITVR] IC. in l. 2. D. *ne quid in loco pub.* factum reſtituere iubemur. id eſt, diruere, vt heic, & Photij Nomoc. tit. 2. c. 1.

LIB. XLIV. T. VI. DIG. III. DEDICARE] Phot. Nomoc. tit. c. 1.

DIG. XXXVIII. ET FACTA] IC. in l. 38. in fi. D. de verb. oblig. *Aliquin nec ex locato*

dicere possumus. Videndus omnino Balsamo Nom. d. t. 2. c. 1. vbi dilucidè id interpretatur.

DIG. LXXXIII. STIPVLATVS PVERO] Promisero.

ABSQVE DOLO MEO] Sine facto meo l. 83. § *sacrum, D. de verb. obligat.* Sic in § *Si res legata, Instit. de leg.* quod ait Iustin. sine facto, Theop. interpretatur, δίχα δόλου, absque dolo.

QVÆCVMQVE TEMPORE] Duplex ratio adfertur à IC. in d. l. 83. quia stipulatio eiusmodi præsentis temporis obligationem recipere non potest: nam ea tantùm rectè stipulamur quæ subtici vtibus dominóque nostro statim possunt. Cuiusmodi non sunt res sacræ. Nec conualescet stipulatio, si res sacra profana esse cœperit: Nam secundùm præsentis temporis ius æstimari debet stipulatio, l. 137. §. *cum quis*, eod. Secunda hæc est: quia ea dumtaxat quæ natura sui possibilia sunt, deducuntur in obligationem. Impossibilis autem videtur esse hæc conditio in libero homine & re sacra.

DIGESTVM XCI. QVVM RES ALTERIVS] Si rem alienam quis promiserit.

QVI STIPVLATVS EST] Promissor eo nomine non tenetur, quia nihil fecit: nisi interim dum moratur solutionem, res sacra facta sit.

LIB. XLVII. TIT. XXII.] Iurisconsultus in l. 2 D. *de colleg.* Quisquis illicitum collegium vsurpauerit, eâ pœnâ tenetur, quâ tenentur qui hominibus armatis loca publica vel templa occupasse iudicati sunt. Bas. ὁ παράνομον πεῖσιν συνηγμα, *qui illegitimum collegium fecit.* Vsurpare in malo positum. Vide Rittershusium ad Saluian. p. 54.

LEX DE CRIM. MAIEST.] Vide Græcos ad l. 1. *D. ad leg. Iul. Mai.* lib. 60. Basil. tit. 36.

DIGESTVM V. MARCIANVS. NON EST SACRILEGIVM] De quo non conueniebat inter rhetores. Atrox scilicet crimen est aperire loca sacra, & quæ in eis sunt furto auferre, licèt sacra non sint: nec enim priuatorum deposita in tuto erunt: siue, vt aiunt Sopater & Marcellinus in Hermogenem, διττον τὸ τὰ ἱερὰ ἐπιτοιχεῖν, ἢ τὰ ἐν αὐτοῖς κλέπτειν, κἂν μὴ ἱερὰ τυγχάνῃ. οὔτε γὰρ τὰ ἀσφαλῶς ἐξουσιν οἱ ὑπ' ἰδιωτῶν παρακατθήκας. pag. 217. Idem Sopater in diuisione quæstionum pag. 330. ἀπορούντες οἱ ἄνθρωποι τί ἢ δέχονται, μίαν εὗρον ταύτην κατασκευὴν τὸ τοῖς θεοῖς παρατίθεσθαι τὰ χρήματα, τὸ τοῖς ἱεροῖς ὡς φυλακεῖον χρῆσθαι τῷ χρημάτων. ὅθεν καθὼς οὔτοι ἢ τῶν θεῶν αὐτοὺς ἐν περίργῳ δέμενοι, ἀφείλετο τὰ χρήματα: *Cùm dubitarent homines quid agendum esset, hoc vnum inuenerunt effugium vt pecunias diis commendarent, & vt ad custodiam pecuniarum locis sacris vterentur. Vnde hic delitescens, deque diis parum sollicitus, nec locum reuerituus, aut inspectores deos, pecunias contrectauit.* V. Syrianum in Hermogenem p. 205. Quintilianus declam. 252. *Eadem pecunia sublata ex priuato furtum erit: ex sacrario, templóque sacrilegium.* Idem scilicet sentit ac Claudius Saturninus in l. aut facta 16. §. 3. *de pœn.* locum facere vt idem vel furtum, vel sacrilegium sit. Atqui Diui Seuerus & Antoninus rescripserunt, furti actionem non sacrilegij esse Theodorus Balsamo hoc dissidium ita componit ad Photij Nomocan. tit. 2. c. 2. in fine. ὁ μὲν ἰδιωτικὰ χρήματα κλέπτων, κἂν ἐξ ἱεροῦ τόπου, κλέπτης ἐστίν. ὁ δὲ τὰ ἀναπεμφθέντα τῷ θεῷ κλέπτων κἂν ἐξ ἰδιωτικοῦ τόπου κλέψῃ, ὡς ἱεροσυλος εἰσέρχεται. πλὴν εἰσί τινα ἱερὰ μὴ ἀνατεθειμένα τῷ θεῷ, ὡς τὰ ἰδιωτῶν ἡμῶν διαφέροντα εἰκονίσματα, καὶ λοιπὰ μύρια τοιαῦτα, ἃ μονασταῖς ἀνατίθεται. καὶ τοῦτο λέγει τὸ ις'. κεφ. τοῦ ιβ'. τίτ. τὸν τόπον ποιεῖν τῶν κλοπῶν, ἢ τῶν ἱεροσυλιῶν. οὕτω γὰρ ἱεροσυλός ἐστιν ὁ κλέψας τὸ μὴ δεδομένον καθιερωθέν. *Qui priuatas quidem res suffuratur, tametsi ex loco sacro furetur, fur est: qui autem Deo dedicata furatur, tametsi ex loco priuato suffuratus sit, sacrilegij tenetur. Sed sunt quædam res sacræ, Deo non dedicatæ, vt imagines, quæ ad nos priuatim pertinent, & cætera quæ nondum sunt templis vel monasteriis dedicata, & ea ratione dicit 16. caput tit. 19. locum facere furtum vel sacrilegium. Non enim sacrilegus est, qui rem nondum consecratam furatur.*

DIGESTVM VI. VLPIAN. DAMNANTVR AD BESTIAS] Θηρίοις παραδίδονται, *dantur ad bestias*, vt in *l. circumcidere* 11. *D. ad leg. Corn. de sicar.* Omisit pœnam viuicomburij, cuius meminit IC. in l. 5. D. *ad leg. Iul. peculat.* Saluianus 7. de Prouid. *Sacrilegus suis criminibus concremetur.* Tertullian. ad Scapulam circa finem: *Pro Deo viuo cremamur, quòd nec sacrilegi, nec hostes publici, verùm nec tot maiestatis rei pati solent.*

ALIQVI SVSPENDVNTVR IN FVRCA] φουρκίζονται, *Cruci suffiguntur.* Vide Glossarium nostrum ad Anastasij Hist. Ecclesiasticam in hoc verbo.

INCVSTODITA CÓMPILANT] κλέπτουσι. Ædiculas incustoditas temptauerunt, l. 9. eod Libro 2. tit. 1. Institut. *vasa sacra*, Iustinianus: donaria: id est, ἱερὰ ἀναθήματα.

TIT. XXVI. VT SACRILEGIVM] Ex lege 22. §. *qui eadem D. Mand.* nec enim hæc sunt in Instit. Theoph.

AD TIT. DE SACERDOTIBVS.

SACERDOTEM] IC. Pontificem dum sacra facit: id enim non tantùm honori personarum, sed & maiestati Dei indulgetur, cuius sacris vacare sacerdotes oportet, vt est in *l. non distinguemus* 32. §. 3. *D. de recept. qui arb.*

EX EO SE MOVERE] Discedere ab eo fine religione non possunt: Quosdam enim exilia vno loco tenent, quosdam sacerdotia, vt ait Seneca de Tranquillitate. Græci ad l. 2. *D. de in ius voc.* id quod de pagana superstitione Iurisconsultus dixerat, ad μοναστηλιῶν φιλοσοφίαν transtulere. Theodorus Hermopolites in Regio codice: οὔτε τοὺς μὴ δυναμένους διὰ τὸν τῆς θρησκείας ἐξ αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι, ἤγουν τοὺς ἐγκλείστους μοναχοὺς ἢ τοὺς παραμονατείους: *Nec eos qui propter loci religionem inde secedere non possunt, id est, inclusos monachos, vel mansionarios.* Leo Grammaticus: κυδαλιὰν γὰρ ἦν τότε ἡ ἐκκλησία ἔχουσα παραμονάτειον ὀνόματι Νικόλαον. Perperam in Regio codice legitur, παρὰ μοναστηρίου. *Tunc enim Catholica erat Ecclesia habens*

Mansionarium cognomento Nicolaum. Mansionarius à manendo dictus videtur, quòd in ecclesia permaneret officio suo peragendo. De quo B. Gregorius dialogorum lib. 1. cap. 5. De inclusis seu recluſis vide Glossarium nostrum ad Cedrenum in v. ἐγκλείστους. Scholiastes Synopseos Basilicon lib. 7. tit. 8. ad d. l. 2. ἐπεὶ οὖν εἰσὶ οἱ τόποι ἐν οἷς ἑαυτοὺς ἀποκλείουσι οἱ ἐγκλείστοι καλοῦνται: *Quales sunt loci quibus se includunt qui dicuntur stelitæ seu columnarij.* Theodorus Studita Catechesi 38. Stilita in primis, &c. καλῶς ἐκεῖνος. Ergo audiendi non sunt qui legunt in d. l. 2. *inde semoueri non possunt.*

Lib. IV. tit. VIII. dig. XXXII. Si sacerdos] Si arbiter sacerdos factus fuerit non cogitur sententiam dicere. Basilica lib. 7. tit. 2. c. 32. §. 3. Ἐὰν ἱερεὺς ὁ αἰρετὸς γένηται ὁ αἰρετὸς δικαστὴς &c. *Si arbiter, sacerdos aut Episcopus factus sit.*

Post depositvm sacerdotivm] μετὰ τὴν ἱερωσύνην. Sic etiam Basilica d. §. 3. iurisconsultus: cæterum si postea suscepit, iste quoque omnimodo sententiam ferre debet: sacerdos nimirum qui arbitrium recepit, cogi potest vt sententiam dicat. Is autem qui ante sacerdotium arbitrium recepit, sacerdotio postea obueniente cogendus non est, officio quod suscepit perfungi. Dele igitur verbum, *depositum*, quod huius loci sententiam corrumpit.

Lib. V. tit. III. svbtile qvidem ivre] κατὰ μὲν ἀκρίβειαν, stricto iure: hoc enim mandatum nullam obligationem parit, l. *Quintus Mucius* 7. *D. de ann. legat.*

Et sacerdotes] Scholiastes Basilic. lib. 42. tit. 1. c. 50. p. 639. per Episcopum, ex l. 45. C. *de Episc. & cl.*

Lib. xxiv. t. i. dig. lxi. Divortio] Melius in libro Peirescij, *bona gratia διαλύσεως: bona gratia separatus.* Vide leg. 60. §. 1. D. *de diuor.*

AD TIT. DE IVDÆIS.

Lib. xxvii. tit. i. dig. Religionem.] δεισιδαιμονίαν, l. 15. D. *de excus.* vel superstitionem, nam δεισιδαιμονία vtrumque significat. Glossæ: δεισιδαιμονία, superstitium, religio, ritus, & alibi superstitio dicitur. Tacitus Hist. 2. c. 4. de Iud. *Ob ingenium mentis & pernicaciam superstitionis.* Vide tit. 9. lib. 1. c. 8. & infrà h. t.

Lib. xlviii. t. viii. Filios svos circvmcidere] De Iudæorum circumcisione Michael Ephesius in lib. 1. de partibus animalium: ἔστι δὲ ἀκροποσθία τὸ περιττὸν δέρμα τὸ βάλανον τοῦ αἰδοίου, ὃ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν ἄλλοις τισὶ τεμνόμενον περιτομὴ, ἀκροποσθία. *Est autem præputium pellis quæ ambit glandem pudendi virilis quam præcidunt Iudæi & Ægyptij: eámque incisionem vocant circumcisionem.* ἀκροποσθίαν dicit, quæ in veteri & nouo fœdere ἀκροβυστία dicitur. Glossæ, ἀκροβυστία, præputium. Tacitus Hist. 5. c. 5. Circumcidere genitalia instituêre, vt diuersitate noscantur. Eandémque rationem circumcisionis adfert Rabbi Moses Maimonides More Neuochim parte 3, cap. 49. v. Tertullianum aduersus Iudæos cap. 3. Theodoret. Quæst. in Genes. q. 68. Arrianum Epict.

Puniuntvr vt castrantes] Basilica: κεφαλικῇ τιμωρίᾳ ζημιοῦνται: *capite puniuntur & publicantur.* Lex Wisigothorum lib. 12. tit. 3. §. 4. (v.) *Illi verò qui carnis circumcisiones in Iudæis vel Christianis exercere præsumpserint: quisquis hoc aut intulit alteri, aut fieri ab altero permiserit sibi, ceterorum more amputatione plectetur.*

Lib. I. t. II. honores necessario] Diui Seuerus & Antoninus eos qui Iudaïcam superstitionem sequuntur, non solùm honores gerere permiserunt, sed necessitatem quoque eorum gerendorum imposuerunt: nisi eorum superstitionem læderent, l. 3. §. 2. D. *de decurion.* Sunt qui putent his verbis Christianos intelligi, quorum religionem & pietatem pagani superstitionem vocabant. Sueton. Neronis, c. 16. *Christiani genus hominum superstitionis nouæ & maleficæ.* Tacitus Ann. 15. *Repressáque in præsens exitiabilis superstitio.* Minut. Felix in Octauio: *Ita vero* (Christianorum) *vana & demens superstitio sceleribus gloriatur.* Sed verius est heic & in l. 15. D. *de excusat.* eos intelligi qui religione Iudæi sunt. Christianorum enim nomen adeò illis temporibus exosum erat, vt ad ciuilia munera non putem vocatos. Certè in illo Suetonij loco, *Iudæos impulsore Christo assiduè tumultuantes Roma expulit*, Tiberij cap. 25. Christianos omnino intelligendos constat. v. Phot. bibl. p. 367.

AD TIT. DE SACRIFICIIS, &c.

Aqvilia] Non Aquilia, sed in factum actione tenetur, l. 7. §. *Sed si quis D. ad leg. Aq.* id est, vtili Aquilia.

Et temere venenvm] Qui perperam & incautè pro medicamento sanitatem corroborante, id dedit quod eam corrumperet, vtili Aquilia tenetur.

Venenvm porr.] Medicamentum perperam datum, venenum esse videtur, Græci lib. 60. Basil. tit. 3. cap. 8.

Dig. ix. Vlp. idqve vi] Vt in l. 1. §. *occiserum, D. de senatusc. Silan.* Si venenum per vim infusum sit.

Lib. x. t. ii. Non dividvntvr] Balsamo. ad Nomocanon. Photij tit. 9. c. 25. scribit, in Digestis quidem scriptum esse, ea non diuidi, sed rectiùs in Basilicis, diuidi: hæc enim in dominio fuisse, sed iudicis officio comburi, ne cui noceatur: κάεσθαι αὐτὰ διὰ τὸ μὴ πᾶσιν ἐν πάσῃ βασιλείᾳ. Idémque tit. 12. c. 3. scribit, legem 4. *D. fam. erc.* referri à Photio vti erat ante Basilica repetitæ prælectionis, πρὸ τῆς αὐτῶν διορθώσεως. Itaque Balsamo heic secutus est Digesta.

Corrvmpvntvr] φθείρονται, cor-

rumpenda ſunt, l. 4. §. 1. *D. famil. erciſc.* quo loco Hiſpanus quidam qui comburenda legit, à Græcis refellitur. Balſamo d. c. 25. ὀφείλει δὲ τὸ δικαστὴ παραχρῆμα τὰ τοιαῦτα φθεῖραι, *Officium eſt iudicis ea ſtatim corrumpere*, ex lib. Baſilic. 42. tit. 3. cap. 4. quamquam ex ſententia legis, corrumpi eſt, comburi. Itaque idem Balſamo ait, καίεσθαι δεῖν comburi. adde Paulum 5. ſentent. tit. 23.

VENENA MALA] Venenum in vtramque partem dicitur: nam & medicamenta venena ſunt, vt ait Gaius in l. 236. *de verb. ſign.* B. Auguſtinus de Ciu. D. lib. 18. c. 18. Seruius ad illud Georg. 2. *Ille malum virus:* bene, inquit, ad diſcretionem epitheton addidit: nam virus & bonum & malum eſt, ſicut venenum: nam idem eſt. Venit autem à Græco: nam illi φάρμακον medium habent, id eſt, bonum & malum. Vide Etymologicum magnum in v. φάρμακον. Vnde adiectione alterius diſtinctio fit, vt in l. 9. § 1. D. *ad leg. Aq.* d. l. 35. l. 7. D. *de lege Pomp. de parric.* & l. 3. §. 1. D. *ad leg. Cornel. de ſicar.* & in lege quam interpretatur Cicero in Cluentiana, *Qui venenum malum fecit, fecerit.* Solinus cap. 44. *Veneni mali poculo animam expulit.* Vulgò tamen veneni appellatione magis intelligimus quod mortis cauſa datur. Gloſſæ: venenum, θανάσιμον φάρμακον: *mortiferum medicamentum.* Vide Quintiliani declamat. 246. *Medicamentum quoque anceps verbum eſt.* Itaque mala medicamenta dicunt IC. in l. 4. §. 1. D. *famil. erc.* l. 3. D. *ad leg. Corn. de ſic.* & §. 5. *Inſt. de publ. iud.* Magis tamen obtinuiſſe videtur vt medicamenta dicantur quæ iuuant, non quæ nocent, d. l. 236. & abuſiuè Varro apud Κατωνᾶν referente Nonio Marcello in medicamentum: quærit ibidem ab Annibale cur biberit medicamentum: id eſt, venenum.

LIB. X. T. II. NON VENDVNTVR] Veneni mali non contrahitur emptio, emptio nulla eſt.

VT IN ANTIDOTIS] Antidotus vt legitur Flor. in l. 35. §. 2. D. *de contr. empt.* & A. Gellij lib. 17. c. 16. vt Græcè ἀντίδοτος, vel antidotum, contra venenum, ex pluribus conficitur, vt Mithridaticum antidotum quod ex rebus 54 componi ſcribit Plin. lib. 29. c. 1. licèt autem venena miſceantur, ſalubre tamen medicamentum eſt, & venenum veneno ſoluitur. Antidoti igitur emptio contrahitur, & aliorum quæ mixta aliis materiis naturam nocendi deponunt. de his accipiendus Homeri verſus relatus in d. l. 236. φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα ἦν: *venena multa quidem bona mixta.*

LIB. XLVIII. ETC. QVÆDAM PHARMACA] Ea ſunt non mala venena.

HABET] Theophraſtus 9. Hiſtoriæ plant.

AMATORIA] Galenus lib. 10. de ſimplic. medic. fac. non multo poſt initium. Xenophon ἀπομνημ. 2. ἔστι δὲ ἃ καὶ φίλτρα ὧδε αἱ ὀπτέμβουσαι καλοῦσι καὶ ἃ βούλονται χρῶνται, φιλοῦσιν ἵνα φιλῶνται. Cicero pro Cluentio. Epiphan. lib. 1. to. 3. Synodus Reaticia. c. 25. Dæmones philtrorum auctores. v. Porphyr. p. 205. & Theodoret. de Græc. paſſ. 3. p. 47. De pœna eorum qui amatorium poculum dant, vide l. 38. §. 5. D. *de pœn.* & diſſertationem noſtram 6. vide & Canones datos ſub Egdaro Anglorum R. can. 41. pag. 467. Conciliorum Angliæ.

AD CONCEPTIONEM] συλλημπτικὸν. Gloſſæ: συλλαμβάνω, ἐπὶ γυναικὸς, concipio.

PIGMENTARIVS] Scribonius Largus c. 22. Pigmentarij inſtitores. Scholaſtes Baſilic. lib. 60. tit. 39. c. 3. §. 3. μαθητικοῦ (ſic ſcribitur & in Gloſſis Iuris) εἶναι, εἰ τινὲς εἰσὶν ἀφορισμοὶ ἐπὶ τῷ τοὺς βοτάνας συλλέγειν: qui deſtinati ſunt colligendis herbis.

CICVTAM]---*Homini quæ eſt acre venenum.* Lucretius. Gloſſæ: cicuta, κώνειον, φάρμακον, ἐν τοῖς βουκολικοῖς, ἢ β. χοιρεῖον. errat Gloſſographus, aut quod verius eſt, exſcriptor: & omnino ita legendum eſt: Cicuta, κώνειον, φάρμακον. Cicuta. . . . . ἐν τοῖς βουκολικοῖς, (ecl. 2. & 5.) ἢ β. χοιρεῖον.

SALAMANDRAM, PITYOCAMPEN] Galenus lib. 11. de ſimplic. medic. fac. circa finem.

BVBROSTIM] βουβρώστιν. Baſilica, βούβρωστιν. Sic etiam legitur Florentiæ, v. Nicandri Ther. & ſchol. p. 44 edit. Guil. Morelij. Plinio & aliis, bupreſtis. Scribonius Largus c. 190. *Bupreſtis facit tumorem, ſtomachique infinitum dolorem, & inflat totum corpus in ſpeciem hydropici.*

MANDRAGORAM] Meminit Nicander in Theriacis.

VEL CANTHARIDAS] IC. in d. l. 3. *& id quod luſtramenti cauſa, dederint cantharidas.* Hoc explicat Caſaubonus ad Theophraſti Char. Sed verior eſt interpretatio Cuiac. Obſeru. lib. 15. c. 27. vide tamen an ibi legendum ſit, *& bi qui luſt.* His autem quæ annotauit adde quæ ſequuntur. Galenus de theriaca ad Piſonem: καυθεὶς μόνη μὴ διδόμενον ἢ κόπτει ἑλκωθῆ, ἢ πολίμον ἀυτὸς ἂν τὸ φάρμακον, ἢ αἱματῇ τῇ ἰσχυρᾷ δυνάμει ἢ ἀδύνατον παύσαι. Scribonius Largus c. 189. *Cantharides potæ ſtomachi dolorem morſuſque excitant, præcipuè veſicæ. quamobrem qui biberunt eas, difficulter urinam & cum ſanguine reddunt, exulcerata ſcilicet veſica.*

TIT. XIX. DIG. XXX. VENIENTVR] Hæc lex non eſt in Baſilicis.

TIT. EIVSDEM DIG. XXXVIII. AMATORIVM] Amoris poculum. Gloſſæ: φίλτρα, amatorium. πόμα ἐρωτικὸν φίλτρα, Baſil. vide ſuprà ad Dig. 2.

VEL ABORTIONIS] ἀμβλωτικὸν. Balſamon heic, & Baſilica. Athenagoras in legatione pro Chriſtianis, abortiuum. ἀμβλωτικὸν φάρμακον, Iul. Pollux lib. 2. c. 2. & lib. 4. c. vlt. Synodus VI. in Trullo c. 95. medicamentum quo conceptum excutitur. Si plura deſideras vide Ioannis Henrici Meibomij eruditiſſimi viri Commentarium in iuſiurandum Hippocratis pag. 133. & ſeqq. Politic. l. 8. Amm. Marcell. p. 57.

LICET ABSQVE DOLO] Quia mali exempli res eſt, l. *ſiquis* 38. *D. de pœn.* vt in l. 3. §. 1. D. *ad leg. Cornel. de ſicar.* malo exemplo medicamentum ad conceptionem dedit.

SI QVIDEM VILIS] ἰσοτελής. humilior.

SI HONORATO LOCO] τίμιος. Honeſtior. vetuſtè honeſtum pro diuite poni notat Aſconius in Ver. 3. Arnobius 7. aduerſ. G. *Si ex duobus facientibus res ſacras, honeſtus vnus & locuples, alter anguſto lare.*

MORTVVS FVERIT] Ariſtoteles magnor. moral. 1. c. 17. φασὶ ποτέ τινα γυναῖκα φίλτρων τινὶ δοῦναι πεῖν. εἶτα ἀποθανεῖν ἀπὸ τοῦ φίλτρου : *aiunt mulierem quidam amatorium dediſſe, qui ex eo deceſſerit.*

LIB. XLVII. T. X. DIG. XV. DESIPIENTEM EFF.] Vt puta ſi quis amoris poculum dederit, quo mentem alicuius alienauerit. *Philtra nocent animis, vimque furoris habent,* vide d. exercitationem 6. tenetur & lege de veneficis, Græci ad hanc legem.

VEL QVI ALIAM] Græci videntur legiſſe, *vel qui aliam quam.*

AD TIT. DE PVERORVM &c.

LIB. XXX. INFIRMORVM] puta puerorum aut ſeniorum.

LIB. XXXIII. HAB. IN LOCIS GEROCOMIVM] In locis ſeneſcere patiamini.

AD LIB. III. TIT. I.

EXISTIMATIONIS BONÆ] ὀφὶ χρηστῆ μαρτυρίαν ἰσοτελῆ, *teſtimonium vitæ honeſtioris habeat.* vt in l. 2. *C. de his qui ven. æt. imp.* Teſtimonium vitæ honeſtioris edoceant. Baſilica ibid. ἰσοτελῆ ἀγαθὴν μαρτυρίαν. ἰσότελες exponitur in Gloſſis, opinio, exiſtimatio. Eáque ἀγαθὴ vel χρηστὴ paſſim in Baſilicis dicitur de viris integræ opinionis, vel exiſtimationis. Iuſtinianus Nou. VI. cap. 1. ὁ σεμνός τε καὶ ἀμώμητος καὶ πανταχόθεν ἀνεπίληπτος ὤν, καὶ ἐν ἀγαθῇ μαρτυρίᾳ τε καὶ ἐπαίνῳ κείμενος. *Si venerabilis & inculpatus, & vndique irreprehenſibilis ſit, & à bonis teſtimonium habeat, & ſacerdotem decens.* σεμνὸς, vt Nou. CXXIII. c. 1. καὶ σεμνοῦ τοῦ βίου. Iulianus & vetus interpres, *honeſtæ eſſe vitæ.* In Gloſſis autem σεμνὸς exponitur *venerabilis, caſtus.* Sic vetus interpres Pauli ad Titum c. 2. verſ. 2. σεμνὰς *pudicum* interpretatur. Gloſſæ σεμνότης *pudicitia.* Iuſtinianus autem hæc ſumpſit ex epiſt. Pauli ad Timoth. 1. c. 3. 2. & ad Titum c. 1. 7. B. Hieronym. ſic eas exponit adu. Iouinianum.

CÆTERVM LAICVS NON STATIM] Iure ciuili per gradus honores geruntur; & maiorem magiſtratum quis gerere non poteſt, niſi priùs minorem ſuſceperit, l. *qua vtiliter* 45. *D. de neg. geſt. & l. honor.* 14. §. *gerendorum* 4. *D. de minor. & honor.* In ſacris etiam Eleuſiniis priùs myſta fiebat, quàm epopta inſtitueretur, id eſt, priuſquam admitteretur ad inſpectionem arcanorum, & annus interponebatur tentamenti cauſa. Similiter ad maiores Eccleſiæ dignitates quis non promouetur, niſi minoribus priùs functus ſit. Itaque laicus repentè & mediis neglectis non eligitur Epiſcopus, ſed κατὰ βαθμοὺς διεξιὼν, vt de Dionyſio Areopagita ſcribit Simeo Metaphraſtes M. Octob. Quod & Sardic. Concilij can. 10. cautum eſt. B. Cyprian. 52. ad Antonianum de Cornelio P. *Non ipſe ad Epiſcopatum peruenit, ſed per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus Dominum ſæpe promerens, ad ſacerdotij ſublime faſtigium cunctis religionis gradibus aſcendit.* B. Hieronymus in Epitaphio Nepotiani: *Fit clericus & per ſolitos gradus presbyter ordinatur.* Eleganter S. Gregor. Nazianz. orat. 1. εἰς μόλιν. & fusè in oratione 20. Idémque in laudem Anaſtaſij: ἐξ ἱερέως τοῦ ἐπὶ βαθμοῖς ἀκολουθίαν διεξιὼν, ἵνα τὸ ἐν μέσῳ πωτήμενον, τοῦ τῆς λαοῦ ἀφειδίας πετάσσῃ. *Cunctiſque Eccleſiaſticorum graduum muneribus deinceps perfunctus, vt quæ media ſunt reſecem, populo præficitur.* Zoſim. epiſt. 9. B. Chryſoſt. de ſacerdotio. Fulbertus p. 47. P. Chryſologus p. 412. Anaſt. de vitis PP. Synod. VIII. CP ſub Hadriano II. c. 5. 3. tom. Concil. p. 1. ſect. 2. p 673 2. collat. Concil. Barcinon. c. 3. 2. tom. Conc 2. p. 303. 1. collat. can. 10. Concil. Sardic. & Synod. Conſt. c. 17. Vigilius Papa epiſt. 4. Fulgentius Ferrand. in Breuiatione canonum §. 2. *Vt quicumque laicus ad Epiſcopatum eligitur priùs annum in miniſterio per omnes gradus tranſeat, ex Concilio Suffetulenſi.*

Itaque Goffridus Abbas Goffrido Carnotenſi Epiſcopo obiicit quòd ante ſacros ordines Epiſcopus electus ſit, epiſt. 27. l. 2. Idémque exprobrat Raynaldo Andegauenſi epiſt 11 lib. 3. *Omnes poſtmodum*, inquit, *ordines ſed ſine ordine, quia in octo diebus, & non certis temporibus, accepiſtis propter Epiſcopatus ambitionem.* Nec ſincerius apud Græcos priſci Patrum canones obſeruati: Georgius Acropolites: Manuel Arſenius p. 423. b. Sed hæc non ita ſemper rigidè obſeruata: Nam ex diaconis etiam aſſumebantur Epiſcopi. Leo Magn. in Epiſtolis.

Itaque Nicolaus I. in epiſt. 6 grauiter conqueritur quòd Photius D. Ambroſij & Nectarij exemplo (de quibus Sozomen. 7. 8. Socrat. 4.) ex laico &c. & ſummus Pontifex apud Krantz. lib. 7. Hiſtor. Brem. *Vidimus*, inquit, *electum veſtrum, placet perſona, placet ſcientia, placet eloquentia: placent etiam, quantum nouimus, mores. Verùm modus electionis diſplicet, præſertim quia eſt infra ſacros ordines, non dico ſubdiaconatum, ſed acolythorum electus.* Sic Demetrius ſtatim myſta fieri & epoptes voluit, & tamquam res inſolita & noua notata; vt ſcribit Plutarchus in Demetrio & Philochorus apud Harpocrationem. Ex hac nouella non ordinatur Epiſcopus ex monachis vel clericis, niſi ſex menſibus inter clericos conſtiterit. Ex Nouella autem CXXIII. c. 1. §. vlt. laicus etiam ad Epiſcopatum electus or-

dinatur tantùm poſt tres menſes à cooptatione in clerum.

Interdum tamen ex cauſa & diſpenſatione ſummi Pontificis gradatim non aſcenditur. Auctor Hiſtor. PP. Rom. qui in Gallia ſederunt, in Clemente VI. *Facta autem huiuſmodi ordinatione, religioſus effectus eſt, & habitum Prædicatorum aſſumpſit: dictus verò Papa demum ipſo inſtante & procurante Ioanne Rege Francia memorato iam ſuo ſucceſſore effecto, fecit Patriarcham Alexandrinum, & Eccleſiam Remenſem ſibi perpetuò commendauit, & cauſa ipſum honorandi magis, ne fortè à premiſſis in poſterum poſſet reſilire, in propria nocte Natalis Domini ipſum ad omnes ſacros ordines vno contextu ordinauit.*

CVM CONCVBINA] Balſamo p. 961. Robertus monachus cœnobij S. Mariani apud Altiſſiodorum in Chronico Altiſſiodorenſi: *Vxorum quoque & concubinarum contubernia preſbyteris, diaconibus, ſubdiaconibus ibi* (in Concilio Remis indicto) *ſunt penitus interdicta.*

VEL LIBEROS HABETO, VEL VXOREM] Qui vxorem habebat initio naſcentis Eccleſiæ ad Epiſcopatum vocati poterat: cum vxore tamen veluti cum ſorore verſabatur Apoſtolorum exemplo, de quibus Clemens Alexandrinus Stromate 3. Noti ſunt verſus Venantij Fortunati de Placidina Leontij Epiſcopi Burdigalenſis vxore.

Cogor amore etiam Placidinæ pauca referre,
Quæ tibi tunc coniunx, eſt modò chara ſoror.

Quæ erat arcana germanitas, vt loquitur Paulinus epiſt. 2. ad Victricium. Et cùm inhiberentur conſortia extranearum mulierum, excipiebatur tamen quæ vxor ante ſacerdotium fuerat, *l. eum qui, 19. Cod. de Epiſc. & cler.* De continentibus Epiphanius in compendio veritatis Eccleſiæ. Sed tandem placuit vt nonniſi cœlebs Epiſcopus crearetur & orbus, Nouel. VI. c. 1. Nou. CXXXVII. c. 2. quæ quidem abrogata eſt quod ad liberos attinet, & ideo relata non eſt in Baſilicis propter Nouellam 11. Leonis, vt ſcribit Balſamo ad canonem 48. ſextæ ſynodi.

VXOREM SECVM DEGENTEM] Ex ſententia Balſamonis qui vxorem ſuperſtitem & conniuentem habet, Epiſcopus creari non poteſt, ſed tantùm qui ætatem caſtè egit, vel certè qui quondam vxorem virginem duxerit. Certum eſt enim Petrum Apoſtolorum principem vxorem habuiſſe. De Paulo non conuenit: vxorem enim habuiſſe tradit Clemens Alexandrinus Stromatum 3. alij contrà putant. Theodorus Cyrenſis ex epiſtola Pauli ad Corinthios cap. 7. verſ. 8. ibi: *Si ſic permanſerint, ſicut & ego.* ἰδιξε πάλιν, inquit, ἑαυτὸν ἐκ τῶν ἀγάμων ὄντα συμμετρίας: *oſtendit rurſus ſe eſſe ex ordine eorum, qui vxores non duxerunt.* Hugo tamen Grotius in annotationib. ad d. Epiſtolam ſcribit, ex eodem loco non improbabiliter colligi, Paulo fuiſſe vxorem, ſed cùm hæc ſcriberentur, mortuam. Vide hac de re diſſerentem Iacobum Vſſerium Archiepiſcopum Armacanum in Epiſtolas Ignatij prolegomenon cap. 17. Sed ſiue Paulus vxorem habuerit, ſiue non, ſatis eſt, Petro vxorem fuiſſe, vt dicatur, coniugatum etiam primæ ſedis Epiſcopum conſtitutum fuiſſe. Licèt autem Petrus vxorem habuerit, maritum tamen eſſe deſiiſſe conſtat: Nam vt eſt in canonibus Ælfrici ad Wlphinum Epiſcopum, quamprimum factus eſt diſcipulus Chriſti, qui caſtitatis exemplum præbuit, vxorem dereliquit, & mundana omnia. Petri ad exemplum totus clericorum ordo compoſitus eſt. Coniugatus igitur Epiſcopus creari quidem potuit, vt Clemens conſtitutionum lib. 2. c. 2. *Inquirendum* ait, *an honeſtam vxorem habeat, vel habuerit, ſed non aliter quàm ſi caſtitati perpetuæ ſe adſtringeret.* B. Hieronym. epiſtola 50. ad Pammachium, & 1. contra Iouinian. Concil. Arelat. II. vide *Can. Epiſcopus & ſeq. diſtinct.* 31. Paulin. epiſt. ad Aprum Epiſcop. epiſt 3. Concilium Carthaginenſe II. c. 2. *Omnibus placet vt Epiſcopi, preſbyteri, & diaconi, vel qui ſacramenta contrectant, pudicitiæ cuſtodes, etiam ab vxoribus ſe abſtineant.* Ab omnibus dictum eſt: Placet vt in omnibus & ab omnibus pudicitia cuſtodiatur qui altario deſeruiunt. Concilium Arelat. II. Gregor Nazianzen. orat. 19. coniugati enim non ſunt ordinandi, d. Conc. Arelat. II. c. 2. Agathenſe can. 16. Araufic. c. 22. Tolet. II. Quod etiam ſtatutum eſt can. 12. ſynod. VI. in Trullo, ad quem vide Zonaram, & ad can. 30. & 48. vide Balſamon. in ſynod. VI. in Trullo can. 48. & ad can. 5. Apoſtolor. & Zonaram p. 169. Itaque cùm Ioanni Cantacuzeno obiicerent Epiſcopi Ioannem quendam ad Patriarchatum euehi non poſſe, quòd coniugem & liberos haberet, reſpondit ipſe obicem hunc tolli poſſe ſi Ioannes vxoris conſuetudine non vteretur, & cætera ſit idoneus, lib. 2. Hiſtoriæ cap 21. τοῦτο κώλυμα καθαιρεῖ ἀποσκευάμενον. Sic Ioannes Glycys cùm vxorem & liberos habens Patriarcha Conſtantinopolitanus eſſet, vxor eius ſtatim habitum monaſticum induit, vt ſcribit Nicephor. Gregor. Hiſtor. 7. Vide Gregorium Turonenſem lib. 1. cap. 44. De coniugio preſbyterorum vide Gregor. Nazianz. epiſt. 40. & 95. in addit. de Theoſeb. De vxoribus clericor. Concilium Turonicum I. Concil Matiſcon. c. 11. Agathenſe c. 9. & manebat lex coniugalis, Conc. Toletanum III c. 5. Vide quæ dixi ad l. 47. ſup. de Epiſc. & cl. Auctor conſtit. Apoſtol. lib. 2. c. 2. qualis eſſe debeat Epiſcopus, ſi vxorem honeſtam habeat, vel habuerit, vide etiam Leonis M. decreta p. 406.

SED VIRGO SIT EA CONIVX] Locus leuiter corruptus in Græcis, grauiorem in errorem compulit. Sic igitur reſtituendus eſt, ἀλλ' ἢ π. ἐ. ἢ γαμετὴ ὢν παρθένος π. ἐ. *Sed aut ipſe virgo ſit, aut vxor quæ priùs ei nupſerat, virgo fuerit.* Vide Nouell. Iuſtin. c. 1. §. 3. Innocentius epiſt. 2. ad Victricium Rotomagenſem cap. 4. *Mulierem clericus non ducat vxorem, quia ſcriptum eſt: ſacerdos vxorem vir-*

ginem accipiat, non viduam, nec eiectam mulierem, id eſt, iam virum expertam.

PER LARGITIONEM] Vide dicta ad *l. 30. ſup. de Epiſc. & cler.*

QVO NE ID] Vide Nouellam VI. c. 1. §. 9. & Nou. CXXIII. c. 1. §. 1.

NE DOGMATVM IMPERITVS ESTO] Sozomenus lib. 4. cap. 23. ſcribit Neonem epiſcopatu exauctoratum, quòd nonnullos ſacrarum litterarum legúmque Eccleſiæ ignaros, & vitam inconſideratè diſſolutéque inſtituentes, Epiſcopos deſignaſſet.

MONACHORVM E NVMERO] Ioannes Caſſianus collat. 11. c. 2. *Qui raptus de Anacheretarum cœtu, & Epiſcopus Panephiſi oppido datus, tanta diſtrictione omni ano ſuo propoſitum ſolitudinis cuſtodiuit, vt nihil de pretiritæ humilitatis tenore laxauerit, aut de adiecto ſibi honore blandiùs ſit.* Marcellinus Comes in Chronico: *Seuerus Entychetis perfidiæ Anaſtaſio Cæſare volente, ſedem Flauiani antiſtitis ex monacho occupauit.* Epiphanius in Comp. ver. Eccl. p. 9. Seuerus Sulpitius de vita ſancti Martini.

Monachi tamen Epiſcopi non fiunt ſine licentia. Vide Notas Sirmondi ad Cap. Car. Caluip. 54. vide tamen indicem, & ſynodum VIII. ſub Adriano c. 16. Patriarcha ex Monacho, vide Nicephor. Gregoram p. 116. in fin. & 117. in medio, Chronic Conſtantinopol. p. 400. in fin. & 413 Crantzium Hiſtor. Bremenſ. Eccleſ. lib. 8. cap. 9.

NON MINVS SEX MENSIBVS] Hoc mutatur Nouella CXXIII. c. 1. § 2. ſufficiunt enim tres menſes.

ORDINATIONIS NOMINE ACCEPERIT] Vide Nouell. Iſaaci Comneni apud Balſamonem ad Nomoc. Photij tit 1. cap. 24.

QVICVNQVE VVLT] Vetus Eccleſiæ mos in ordinandis Epiſcopis, vt plebe præſente detegerentur malorum crimina, vel bonorum merita prædicarentur: cuius moris teſtis eſt præter alios Zonaras ad can. 1 Apoſtolorum. Itaque licebat cuilibet ordinandum accuſare.

PERPETVÆ EXCOMMVNICATIONIS] Photius Nomocanonis tit. 1. cap. 8. ſcribit hoc ſatis nouum eſſe vt accuſator Epiſcopi, ſi non impleuerit accuſationem, perpetuæ excommunicationi ſubdatur: & ideo id non ſtare in libris Baſilic. ſicut nec illud quod cauetur in Nouella CXXIII. cap. 2. accuſatori prouincia in qua lares poſuit interdici: humaniùs autem agi Nouellâ CXXXVII. c. 3. clericum enim qui litem deſtituit, de gradu ſuo deiici, laicum autem competenti pœnæ ſubiici.

* *Hic locus reſtitutus eſt lib. 3. tit. 1.*

* SACRIS LITTERIS EXCEPTIS] Hunc locum non intellexit interpres, qui ſic erat vertendus: *Abſque litteris Principis nullus Epiſcopus*, &c. ab illis igitur verbis incipiendum eſt nouum thema. Iuſtinianus dixerat κ' κέλευσιν βασιλικήν. *Iuſſu Principis.* Epitome Canonum Adriani Pontificis ex Concilio Sardicenſi: *Vt Epiſcopi ad comitatum non vadant, niſi ab Imperatore vocati, aut neceſſitatibus oppreſſorum ſubuenturi.* Vide Nouell. CXXIII.

NVLLVS EPISCOPVS VLTRA ANNVM] Criſconius in Breuiario Canonico c. 160. *Quòd non liceat Epiſcopo à ſua Eccleſia plus tribus hebdomadibus abeſſe. Concilio Sardic. tit.* 21.

ABSQVE COMMENDATITIIS LITTERIS] Ex commendatitiis, ſeu commendatoriis probatur proficiſcendi licentia. De his vide Conſtantinum Harmenopulum in Epitome canneſect. 1. & ad can. Apoſtol. ſect. 2. tit. 3. Balſamon. in can. 11. Synod. Chalced. Theophanes: μ' ὁ χαμμάτιος συμπλῶν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπέλυσεν: *cum litteris commendatitiis in Alexandriam dimiſit.* S. Baſilius epiſt. 11. Iulius Pollux in Chronico: Ἰουλιανὸς τὸν δῆμον ἐπιπλῶν διέφθειρε τὰ χριστιανῶν ἐυνοίας μιμεῖσθαι καθυπεκρίνατο. διὸ ξένοις τε πτωχοῖς χορηγεῖσθαι σιτηρέσια, τε τὰς ἐυσεβικὰς ὑποτελεῖς ἐπιτάξεις χρήσθαι, τε τὰς λιτὰς ἐυσεβείας ἴσχειν γνώμας. ἀλλὰ ἡ τοῦτο ἡ ὑποτελὴς, ἣν σχεῖν Ἀρσάκιον τὸν ἀρχιερέα τῶν ἐν Γαλατίᾳ ἑλλήνων ἐπέστειλεν. *Iulianus cum populum decipere exiſtimaret, Chriſtianorum laudandas actiones imitari ſimulabat. Itaque res ad victum neceſſarias xenonibus & prochiis erogari præcepit, & commendatorias litteras ſcribi, & alia pietatis officia peragi voluit: quod oſtendit epiſtola quam ad Arſacium paganorum in Galatia Patriarcham miſit.* Capit. Caroli M. Aquiſgranenſe Concil. cap. 3. Item in eodem Concilio, nec non & in Antiocheno can. 20. *Vt fugitiui clerici & peregrini à nullo recipiantur, nec ordinentur ſine commendatitiis litteris, & ſui Epiſcopi vel abbatis licentia.*

Litteræ commendatitiæ dicuntur, quia eos qui migrant, commendant Epiſcopis, non ſuis. Paulinus Nolanus in epiſtola 21. ad Amandum Epiſcopum: *Marium portitorem huius epiſtolæ commendatum ſpecialiter vnanimitati tuæ, vt ſicut rogauimus ſanctum Epiſcopum & patrem noſtrum, ita ordinetur à vobis* Ebroinus Bituricenſis in Formata ad Magnonem Senonenſem Archiepiſcopum: *Has litteras commendatitias more Eccleſiaſtico factas, ad ſanctitatem veſtram miſimus, vt ſcire valeat Deo digna charitas veſtra, eum nec fuga lapſum, nec ſua malitia à nobis electum, ſed noſtra voluntate deſtinatum.*

Hæ litteræ etiam dicuntur dimiſſoriæ. Synodus Trullana ἀπολυτικὰς vocat; Gloſſæ Græcolatinæ ἀπολυτικὰ, id eſt, *dimiſſoria.* Clerici enim qui in alia diœceſi manſuri erant, abſoluebantur & dimittebantur ab Epiſcopo proprio, vt in Formata Wolfeonis Conſtantienſis Epiſcopi ad Bernaltum Argentarienſem: *Commendatum ergo eum cura veſtra ſuſcipite, & noſtris ex partibus abſolutum in veſtrarum ouium numero cuſtodite.* Dicebantur & canonicæ, vt in Formata Hincmari Remenſis ad Æneam Pariſienſem, & in Formata Ratbodi Treuirenſis Epiſcopi ad Rotbertum Epiſcopum Metenſem. Denique Formatæ dictæ paſſim in Conciliis, quoniam in illis τύπος ſeu forma ſigni Epiſcopalis impreſſa erat. Vigilius Papa in epiſtola ad Epiſcopos Galliæ: *Illud pari auctoritate mandamus, ne quiſquam ſine prædicti fratris*

trīs & coepiſcopi noſtri formata tua fraternitatis ad longinquiora loca audeat proficiſci. Et in epiſtola ad Aurelianum Epiſc. Arelatenſem: *Ne quis ſine formata tua fraternitatis ad longinquiora loca audeat proficiſci, ſed vt conſuetudinem illam debeant cuſtodire, quam conſtat ſemper noſtræ ſedis habuiſſe vicarium, & à vobis formatam poſtulent, ſi cauſarum ſuarum neceſſitate compulſi ad longiora itinera deſtinare diſponunt.* Vide B. Auguſtin. epiſt. 163. & eruditiſſimum Sirmondum ad Sidonium.

Dimiſſoriæ propriè pertinent ad eos, qui in aliam parœciam ſiue diœceſim tranſibant, vt in ea perpetuò manerent, vt in d. formata Wolfeonis, & in formata Hedilonis ad Rodulphum Laudunenſem. Et hoc modo Epiſcopus commendatum per dimiſſoriam adquirit, vt Ioannis VIII. epiſt. 138. ad Vulgarium monach. Commendatitiæ verò pertinent ad eos, qui ad tempus migrabant; puta ſi priuati alicuius vel publici negotij cauſâ abfuturi eſſent, vel ad comitatum irent, id eſt, vbi Princeps degeret, *à la Cour.*

ARCHIEPISCOPI SVI] Epiſcopus ſine litteris Metropolitani Metropolitanus ſine litteris Archiepiſcopi ad comitatum venire prohibetur. Balſamo heic ἀρχιεπισκοπικὴν πατριαρχίαν. Nou. VI. c. 2 & 3. *regionis Patriarcham* vertit Iulian. Nou. VI. num. 25. 26. Vetus Interpres, *regionis aut diœceſeos Patriarcham* Fulgentius in Breuiat Cann cap. 46. Zoſimus PP. in epiſt. 5. ad Epiſcopos Galliæ.

CONSTANTINOPOLIM] In ſacrum comitatum. B. Ambroſius de obitu Valentiniani: *Iuſſit eum ad comitatum venire.* Ammian. lib 14. *Ad comitatum Imp. vinctum perduceret.* Geſta de nomine Acacij: *vt ad comitatum vicibus clerici dirigantur.* Iuſtinian. d. Nou. VI. c. 3. πρὸς τὴν βασιλέως: vet Interpres, *ad imperium.* Anaſtaſius Bibliothec. de vit. PP. Ne ignoti ſine commendatitiis. Vide Alexandri III. epiſt. 19. 1. coll. in fine. vide Capit. Car. M. p. 8. & 90. 223. 252. b. Cod. LL. Antiq. p. 668. Tom. 3. Concil. p. 611. vide quæ diximus ad tit. 3. lib. 1. cap. 22.

DIOECESIS APOCRISARIOS] Epiſcopi per apocriſarios ſuos, vel referendarios magnæ Eccleſiæ cauſas propter quas in comitatum venerunt exponunt, & reſponſum impetrant. Vide Gloſſaria noſtra ad Cedrenum & Nicetam, & Photij Bibliothecam p. 166.

REFERENDARIOS] Gloſſæ Iuris. ῥεφερενδάριος ὁ τὰς ἀποκρίσεις κομίζων. *Referendarius qui reſponſa fert.* Item ῥεφερενδάριος, ὁ τὰ ῥηθέντα ἀφ' ἑτέρου ἀπὸ στόματος: *qui dicta ab aliquo refert.* Erant autem non in eccleſia modò, ſed & in palatio.

EXPERTEM ESSE REPREHENSIONIS] Clerici & Epiſcopi debent eſſe irreprehenſibiles, vt præſcribit D. Paulus in epiſt. ad Timoth. cap. 3. v. 2. *Quia irreprehenſibiles eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis*, vt eſt in can. 2. Concil. Aruernenſ. ἐπὶ τὸ ἀψεγὲς σωτῆρα δεῖ εἶναι, ὃν πρὸς τῶν πάντας ἐρῶντας σωτηρίας, καὶ ὁδηγεῖσθαι. *Illum enim qui aliis præeſt, veluti ſtellam eſſe oportet ad omnes in ipſum intuentes illuminandum & dirigendum*, vt ait Theophylactus in D. Pauli epiſtolam. Et vita clericorum innoxia & inculpata eſſe debet. Et illi vitæ integri, ſceleriſque puri. Verùm hoc ita intelligendum eſt, vt Epiſcopus aut clericus non ſit ἀναμάρτητος & impeccabilis, ſed irreprehenſibilis quantum humanæ naturæ fragilitas patitur. S. Hieronymus lib. 1. contra Pelagianos. *Vult certè Deus tales eſſe Epiſcopos, ſiue preſbyteros, quales vas electionis docet. Primum quod dixit irreprehenſibilis, aut nullus aut rarus: quis enim qui non quaſi in pulchro corpore, aut naeuum, aut verrucam habeat?*

LITTERARVM PERITVM] γραμμάτων ἔμπειρον. Balſamo, γραμμάτων παιδείας ὁπωσοῦν. Iuſtinianus Nouell. VI. cap. 4. *qui litteras ſciat.* Iulianus *litteratum* vertit. Per contrarium ἀγράμματος inliteratus, & litteratum expers exponitur in Gloſſis Græco-latinis, *qui ſi ſçache lire.* Adde Nouellam CXXIII. tit. ſeq. Concilium Romanum ſub Eugenio II. c. 4. Vide diſtinct. 38. can. 5. *in laïcis* ex Leonis epiſt. 23. cap. 7. *extr. de elect.* Conſtit. Apoſtol. lib. 2. c. 1. & lib. 8. cap. 1. Carolus M. apud Sangallenſem lib. 1. cap. 3. quoſdam hortatur, vt ſtrenuè litteris incumbant: *Et dabo vobis*, inquit, *epiſcopia & monaſteria parmagnifica.* Stephanus Tornacenſis in epiſt. 185. *Vir eſt, quem & morum grauitas, & litterarum peritia, & honeſtas commendabilem reddunt.* Wilelmus Malmesburienſis 1. de geſt. Pontificum Anglor. Atque adeò litterarum peritia Præſulibus ſemper neceſſaria fuit, vt ſola imperitia, abdicandi ſacri magiſtratus iuſta cauſa eſſe potuerit. Anſelmus in epiſtola ad Vrbanum Summum PP. Narrat tamen Albert. Crantzius Hiſtoriæ Bremenſ. Eccleſ. lib. 8. cap. 53. ad Archiepiſcopatum admiſſum Henricum ex Comitibus de Anholt, qui vix primas litteras attigerat. Inſcientiæ etiam monſtrum ad Patriarchalem ſedem euectum ſcribit Nicephor. Gregoras. Τὸ πατριαρχικὸν διαδέχεται θρόνον Νίφων τῆς Κυζίκου μητροπολίτης, τῷ βασιλικῷ θελήματι τῇ αἱρέσει ἑξόντως, ᾧ μετεπέμπτων αὐτὸν ἐκ Κυζίκου πρὸς τὴν τῆς πατριαρχίας ἀξίωσιν. ὡδὶ δ' ἐγὼ τοῦτο μὲν ἀδικῶ τῆς ἐξω παιδείας, οὐχ ὡς τὰ πολλὰ ἢ ἐν τῇ διανοίᾳ, ὡς μηδ' ὁπωσοῦν χρεὼ τὴν τῶν γραμμάτων στοιχείων γνῶσιν οἰδώς. *Nipho Syzici Metropolitanus Pontificibus Imperatoris voluntati obſecutis ad Patriarchatum accerſitur. Erat autem ille vir Græcarum litterarum planè rudis, ſacrarum etiam ferè, vt qui ſua manu nec elementa litterarum ſciret pingere.*

NEC EX APPARITORIBVS] Ex τεξιωτῶν, ἀ βουλευτῶν, ex cohorte, vel curia: nec ſit officialis aut curialis conditionis, Iulianus Anteceſſor.

QVI SECVNDAS CONTRAXERIT NVPTIAS] Digami à ſacerdotio arcentur. D. Hieronymus lib. 1. aduerſ. Iouinianum: *Quàm ſancta ſit digamia hinc oſtenditur, quòd digamus in clerum eligi non poteſt.* D. Auguſtin. de bono coniugali: *Sacramentum nuptiarum ſic ad vnum maritum & vnam vxorem redactum eſt, vt diſpenſatorem eccleſiæ non liceat ordi-*

nari, niſi vnius vxoris virum. S Epiphanius hæreſ. 59. Tertullianus in libro de exhortatione caſtitatis: *Preſbyter eſſe non alius poteſt quàm laicus ſemel fuerit maritus.* S. Leo in epiſtola 87. ad Epiſc. Cæſarienſis Mauritaniæ: *Nequaquam ad diaconi gradum, vel ad preſbyterij honorem, vel ad Epiſcopatus culmen aſcendat, ſi aut ipſum non vnius vxoris virum, aut vxorem eius non vnius viri fuiſſe clarnerit.* Vide Hieronymi epiſtolam 83. ad Oceanum, & epiſtolam ad Titum cap. 6. Theodoretus in 1. ad Timoth. cap. 3. S. Ambroſ. in cap. 3. Paulinæ 1. ad Timoth. Digami enim arcentur à ſacris ordinibus propter defectum ſacramenti, cap. *Debitum extra eod.* Quia qui carnem ſuam diuidunt, non ſignificant vnitatem Chriſti cum vnica & immaculata ſponſa Eccleſia. can. *Acutius diſtinct.* 26.

ORDINARI GRATIS] Vide Ærodium rèrum iudicat. p. 444. & Caſſiodor. 9. 15. & ſeq.

PRESBYTER AVT DIACONVS] In ordinationibus clericis, vt loquitur Cyprianus, id etiam ſeruari debet, vt ſint *ἀνέγκλητοι*, ſeu inculpati. Fulbertus epiſt. 61. Obſeruanda ſententia Apoſtoli dicentis, oportere non ſolum Epiſcopum, ſed preſbyterum quoque & diaconum ſine crimine eſſe.

QVI POST ORDINATIONEM IN MATRIMONIO DEGIT] Preſbyter, diaconus, & ſubdiaconus, ſi matrimonium contrahat, cadit clericatu, *cap. 1. & 2. extr. qui cler. vel. vouent. matrim. contrah. poſſunt.* Concilium Aurelianenſe II. c. 8. propter votum continentiæ: tam enim diaconi quàm ſubdiaconi cùm primùm in clerum adſciſcuntur carnem ſuam in æternum obſignant: Hugo à ſancto Victore de ſacrament. lib. 1. cap. 30. *Ordo impedit coniugium faciendum, & dirimit contractum, quia votum continentiæ ſacris ordinibus eſt adnexum, vt licèt verbis non fiat, nihilominus tamen in ipſa ſuſceptione factum intelligatur.* Concilij tamen Ancyrani can. 10. diaconis in Eccleſia Orientali nuptias contrahere permiſſum fuit, ſi ea lege ordinati eſſent ab Epiſcopo vt eis liceret matrimonio iungi, nec deponebantur, ſi poſtea vxorem ducerent. Verùm ex can. 6. Concil. VI. in Trullo, preſbyteri, diaconi, ſubdiaconi poſt ordinationem quidem nuptias iure non contrahunt, ſed vtuntur matrimonio contracto, excepto tempore contrectationis ſacrorum myſteriorum: *κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν ἁγίων μυστηρίων μεταχειρίσεως*, ex ſententia Zonaræ ad can. 4. Concil. Carthaginenſis.

PRIVATVS ESTO] *ἰδιώτης ἔστω.* Iuſtinianus Nouella VI. cap. 5. *ἰδιώτης ἔστω καὶ λαϊκὸς.* Iulianus Anteceſſor, *Sit priuatus & laicus.*

LECTOR QVI SECVNDAS CONTR. NVPTIAS] Lector nuptias contrahere non prohibetur, can. 25. Apoſtolorum, cóque iure vtuntur Græci *Cap. cùm olim 6. extra de cler. coniugat.* Sed ſi ſecundas contraxerit, ad ſacerdotij honorem prouehi non poteſt.

DIACONISSA VIRGO SIT AVT OLIM ETC.] Diaconiſſa vninira eligebatur, non renupta, quo verbo vtitur Concilium Epaonenſe c. 2. Paulus ad Timoth. 1. c. 5. verſ. 9. Tertullianus ad vxorem lib. 1. cap. 7. *Diſciplina Eccleſiæ & præſcriptio Apoſtoli viduam adlegi in ordinem niſi vniniram non concedit.* & de virginibus veland. cap. 9. ad quam Epiphanius *οἱ πάντως χηρὰς. φασι. αὐτὰς δὲ μονογάμους οὔσας.*

VIRGO SIT] Non virgines, ſed viduæ primis Eccleſiæ cunabulis eligebantur, quæ ſcilicet poſt matrimonium vnum interceptum exinde ſexui renuntiabant, ceu loquitur Tertullianus de exhort. caſtitatis cap. 1. Clemens autem ordinem vidnarum inſtituiſſe fertur, vt eſt in fine lib. 6. Recognitionum, quaſi pro monſtro eſſet vt virgo in cenſum viduarum referretur, quas ætatis ratio frigidioris ad Eccleſiæ miniſterium admitti ſuadebat, non iuniores, *ὡς ἤδη ἀκμαζούσῃ τῇ ὀργάζεσθαι καὶ βίῳ διακονεῖν, οὐ τῇ πόνους διαμένειν καὶ τὸ ἀκμῆς τὸ σκιρτήματα. Quòd quæ adhuc ætate vigeant, laboribus ſuis victum ſibi poſſint quærere: quas etiam oportet ætatis adultæ laſciuiam laboribus edomare*, vt ſcribit Theodoretus ad d. epiſtolam Pauli ad Timoth. Procedente autem tempore virgines quoque adſcitæ. Epiphanius hæreſi 79. *ἀπαράβατοι οὖσαι ſemper virgines.* Qui locus reuocat mihi in mentem Epiſtolam S. Ignatij ad Smyrnenſes in fine, quam viri docti interpolatam credunt: *ἀσπάζομαι*, inquit, *τὸν οἶκον τῶν ἀδελφῶν μου σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, καὶ ἀσπαζόμενος καὶ τὰς χήρας.* Vetus verſio; *Saluto domos fratrum meorum cum vxoribus & filiis, ſed & virgines & viduas.* & meritò quidem: Nam Ignatiano ſæculo virgines non adlegebantur, ſed viduæ. Atqui genuina etiam vt creditur, Ignatij epiſtola virginum quoque meminit his verbis: *καὶ τὰς παρθένους τὰς λεγομένας χήρας.* Verſio vetus: *Et virgines vocatas viduas.* De virginibus quod ait, non ſapit Ignatij ſæculum, ſi pro diaconiſſis accipias. Cætera ferri poſſunt hoc ſenſu, vt vir ſanctus ſalutet vocatas viduas, id eſt, non omnes, ſed quæ adlectæ eſſent in ordinem, & in viduatu collocatæ, vt loquitur Tertullianus de virginib. veland. Itaque niſi obſtaret veterum codicum auctoritas, ſic legi vellem in dicta epiſtola, *καὶ τίνους καὶ τὰς λεγομένας χήρας*, expuncta voce *παρθένους*. Diaconiſſarum miniſterium continetur Nou. VI. c. 6. & can. 12. ſynodi Carthag. IV. & hoc ſignificat Epiphanius d. loco. ſi modò *λουτρὸν* ibi accipias pro baptiſmo. Diaconiſſæ igitur adhibebantur cùm mulieris catechumenæ ſacro lauacro tingerentur. Idem Epiphan. *οὐκ πάντως χρὴ λέγειν διακονίσσας χειροθετεῖσθαι εἰς ὑπηρεσίαν γυναικῶν μόνον διὰ τὴν σωμάτων, οὐ χρείαν παρεχομένων λουτροῦ ἕνεκεν, ἢ ὁσιότητος σωμάτων. Diaconiſſæ inſtituuntur ad miniſterium mulierum duntaxat honeſtatis cauſa, ſi neceſſe fuerit lauacri ſeu baptiſmatis gratia, aut inſpectionis corporum.* Caue enim à veteri illius loci interpretatione (*balnei gratia*). Ait *διὰ τὴν σωμάτων*, ſcholiaſtes Harmenopuli in Epitome Canonum, *διὰ τὸ εὐσχήμονες, propter decorum.* Hoc etiam nominatim ſcribitur conſtitutionum Apoſtolicar. lib. 3. cap. 15.

γυναικὸς χρίζομεν διακόνου, ἡ σπάνιον μὲν ἐπὶ τῷ φωτίζεσθαι γυναῖκας. ὁ διάκονος χρίει μὲν μόνον τὸ μέτωπον αὐτῶν τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ· ἡ μετ' αὐτὸν ἡ διάκονος ἀπολύει αὐτάς: *Muliere diaconissa indigemus, & primùm quidem cùm baptizantur mulieres. Diaconus vnget tantùm frontem ipsarum oleo sancto, & post ipsum diaconissa vnget eas* (vertunt, *absterget eas.*) Idémque confirmat Hieronymus in epistolam Pauli ad Romanos cap. 16. *In Orientalibus*, inquit, *diaconissæ mulieres in suo sexu ministrare videntur in baptismo siue in ministerio verbi*, quod Sedulius presbyter transcripsit in explanatione eiusdem epistolæ. Sed & auctor vitæ S. Pelagiæ cap. 8. testatur diaconissas mulieribus baptizandis ministerium præbuisse. Videamus obiter an diaconissæ inter laïcas censerentur: & in ea quidem sententia sunt viri docti, quibus erroris fundus est canon 19. Concilij Nicæni, ibi: ἐν τοῖς λαϊκοῖς αὐτὰς ἐγκρίνεσθαι, *Inter laïcos recenseri.* Vellem obseruassent eiusdem canonis verba illa ἀναγνώστας ἢ ᾠδούς, &c. sic enim habetur in omnibus ferè codicibus. alij verò legunt, ἐν τῷ κανόνι ἔχει. Itaque varia quoque circumfertur versio. Dionysij Exigui sic habent: *Qui sub regula versantur.* Isidori autem Mercatoris, *qui in eodem clero inueniuntur.* Prior scriptura verior est, eámque sequuntur Theodorus Balsamo, & Ioannes Zonar. De sententia canonis videamus. Certè nec ipse Zonaras, nec quidam recentiores videntur eum percepisse. Hoc igitur constitutum est in d. Canone, vt diaconissæ, quæ ab hæresi Paulianorum ad Ecclesiam redierint, rebaptizentur, & iis quæ in eodem habitu esse noscuntur, quòd nimirum non habeant manuum impositionem, adeò vt omnino inter laïcos deputentur, manus imponantur anno 40. (hoc enim tempus constitutum fuit ordinationi earum, aut vt ait Balsamo, πρὸς τὴν χειροτονίαν διακονίαν, *manuum impositionem merebantur*) si inueniantur idoneæ, alioquin manus non imponantur. Cuiusmodi interpretatio Balsamoni quoque suboluit, non etiam Zonaræ, vt dixi, qui scribit, diaconissas quæ non infitiantur se in supradictam hæresim prolapsas, inter laïcos adnumerari, ad d. canonem in fine. Vide Episcopum Aurelianensem ad Optatum p. 240. in quosdam Canones, & sanctum Basilium in epistola Canon. ad Amphiloch. cap. 24. & Concil. Epaon. c. 21.

AB ANNIS L.] Ætatis diaconissarum legitimæ non fuit constans definitio. Ne minor annis 60. vidua eligeretur Paulus præcepit ad Titum priore cap. 5. Annum 50. circiter statuit Iustinianus Nouell. VI. c. 6. Patribus Chalcedonensibus annum 40. sufficere visum est, canone 15. Concil. Chalced. c. 15. & c. 14. Concil. VI. in Trullo. Rationem discriminis & iuris varij reddit Zonaras ad d. can. 15. vt Paulus. Vide ad l. 9. *sup. de Episc. & cl.* & Hieronymum ad Saluinam de viduitate seru.

EXTRA QVAM SI AD MONASTERIVM] Minor enim annis quinquaginta exigente necessitate ordinari potest: sed ei alibi degere non licebit, quàm in asceterio sanctimonialium.

NEC IN VLLIVS EXTRANEI CONTVBERNIO SIT] Diaconissis extraneorum consortio interdicitur. Iulianus Antecessor Nou. VI. cap. 29. Nulla autem facultas Diaconissis tributa est, habere quosdam secum veluti fratres, siue cognatos, vel quos dicere solent agapitos, vel dilectos. Vide Capitula Caroli M. p. 7. b. & 107. & 117. Capitula Caroli Calui p. 415. vide Concil. Carth. I. c. 3. & 4. Turonens. III. Toletan. II. c. 3. Arausic. c. 16. Turon. II. c. 12. 17. Paris. lib. 1. c. 46. Trosleian. c. 9. Aurel. III. c. 4. Hispal. II. c. 11. Foroiul. c. 12. Tarrac. c. 1. Trull. c. 5. Turon. II. c. 21. Paris. c. 5. Matisc. c. 12. Meldens. c. 67. Concil. Trosleian. c. 8. Concil. Aquisgran. c. 118. Aquisgran. II. sub Ludouico parte 3. Concil. Turon. sub Carolo c. 31. Maguntin. c. 19. Remense c. 17. Capitula Car. M. p. 155. Clemens epist. 2. ad Iacobum fratrem Domini: *Nemo tamen clericorum cum extranea habitet femina, nisi proxima aut soror fuerit.*

MATRIMONIVM CONTRAXERIT] Vide Cap. Carol. M. & Cod. LL. antiquat. p. 633.

GLADIO PARITER] Vide ad l. 5. sup. *de Episc. & cler.*

AD TIT. DE EPISCOPIS & Clericis.

PETRO PRÆFECTO PRÆTORIO] Non rectè in edit. *magistro officiorum, magistro diuinorum officiorum.*

ORDINARI] χειροτονεῖσθαι, *creari*, vt rectè Iulianus Nouella CXV. c. 1. meliùs quàm vetus Interpres, quem Leunclauius secutus est. Idémque Iulianus in fine c. 1. χειροτονῶσι, rectè vertit *consecrare.* χειροτονία igitur & pro electione, & pro ordinatione seu consecratione ponitur. Glossæ: χειροτονία, *creatio, procreatio, creatura.* Procreatio igitur idem quod creatio. Innocentius I. in Decretis: *Non sine permissu conscientiáque tua sinas Episcopos procreari.* Vide Glossarium nostrum ad Anastasij Historiam Ecclesiasticam in χειροτονία.

AB EPISCOPIS] Hæc non sunt in Græcis, nec in Nouella Iustin. CXXIII. cap. 1. & omnino abesse debent: nec enim solis Episcopis electio permissa est. Qui hæc de suo addidit fortasse respexit ad synodum Nicænam, qua cauetur vt Episcopi ab Episcopis eligantur, can. 4. & can. 3. Nicænæ secundæ. quod equidem de consecratione & manuum impositione admiserim: de electione non item: de qua heic agitur.

CLERVS ET PRIMATES CIVITATIS] Episcopus à clero & primoribus ciuitatis eligitur. Primores ciuitatis οἱ πρωτεύοντες τῆς πόλεως, Balsamon οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως. Iustiniano Nou. CXXIII. cap. 1. & Bals. ad Photij Nomocan. 1. c. 23. sunt qui οἱ ἐκ τάξεως, Gregorio Nys-

ſeno in vita Gregorij Thaumat. *οἱ ἐν τέλει καὶ ἀξιώματι*, Theodoreto Hiſtor. Eccleſiaſt. lib. 4. cap. 17. *οἱ λαμπρότατοι καὶ οἱ λογιώτατοι*, honorati, nobiles ciuitatis, Liberatus Diaconus in Breuiario cap. 14. laïci nobiles ac ciues, Hincmarus ad Hedenulphum Laudunenſis Eccleſiæ Epiſcopum; imò ab omni populo vetuſtiſſimis temporibus deligebatur Epiſcopus. Clemens aut certè ſcriptor perantiquus conſtitutionum Apoſtolicar. lib. 8. cap. 2. Primus igitur B. Cyprianus epiſt. 68. ad clerum & plebes in Hiſpania conſiſtentes: coram omni ſyn. p. 131. lin. 3. B. Hieronymus in Ionam cap. 3. de Cypriano: *Ad probationem bonorum operum, arbitror ſolum hoc ſatis eſſe, quòd iudicio Dei & plebis fauore ad officium ſacerdotij, & Epiſcopatus gradum adhuc neophytus, & vt putatur nouellus, electus eſt*; & in epiſtolam ad Galatas. Leo epiſtola 82. in editione Niuelliana, (al. 84.) ad Anaſtaſium Theſſalonicenſ. *Cùm de ſummi ſacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem cleri plebiſque conſenſus concorditer poſtularint.* Et epiſtola 87. (al. 89.) *Expectarentur certè vota ciuium, teſtimonia populorum, quæreretur honoratorum arbitrium, electio clericorum.* Stephanus Tornacenſis epiſt. 173. *Concurrunt in electione illa quatuor quæ à Leone d. dicta ſunt, vota ciuium, teſtimonia populorum, honoratorum arbitrium, electio clericorum.* Intelligit epiſtolam 87. al. 89. Leonis. Sulpitius Seuerus lib. de vita B. Martini cap. 9. Hincmarus epiſtola ad clerum & plebem Tornacenſem: *Clerum plebémque eiuſdem Eccleſiæ publicè admonere feſtines, vt remoto primato ſtudio, vno eodémque conſenſu talem ſibi præficiendum expetant & eligant ſacerdotem.* Gregorius Turonenſis lib. . . . *Cúmque populus S. Quintianum, qui de Rutено electus fuerat, elegiſſet.* Et lib. 5. . . . *Fauente populo epiſcopatus gratiam adipiſcitur.* Lib. 10. *Gregorium diaconum plebs omnis elegit.* Concilium Remenſe: *Ne quis ſine electione cleri & populi ad regimen Eccleſiaſticum proueheretur.*

Meritò autem populi conſenſus expectabatur, quia qui præponendus eſt omnibus ab omnibus eligi debet, vt eſt in Concilio Aurelianenſi; ſiue vt eſt in decreto cleri Laudunenſis de Hedenulpho electo Epiſcopo, quia cui debet ab omnibus obediri, vtique debet & ab omnibus eligi: ne ciuitas non optatum Epiſcopum aut contemnat aut oderit, & fiat minùs religioſa ciuitas quàm conuenit, cui non licuit habere quem voluit. Denique omnium intereſt, electum potiùs habere quàm quemlibet.

Multa tamen ſunt quæ his quæ diximus refragari videntur: ſunt enim qui putent adhibitum fuiſſe conſenſum populi ad comprobandam electionem iam factam à clero. Imò populi & cleri electio fuit. B. Cyprianus d. epiſt. 68. *Quando ipſa* (de plebe loquitur) *maximè habeat poteſtatem, vel eligendi, vel indignos refutandi.* Nec aliter Concilij Nicæni can. 5. accepit interpres Arabs, apud quem ſic habetur: *Et ſi populo placebit eligatur.* De electione Epiſcopi vide P. Bleſenſem epiſt. 15. Nazianzen. orat. 21. Capitula Car. M. p. 18. coram populo ſtatuebantur Epiſcopi, ibid. p. 209. Syneſium epiſt. 67. Alexandri III. epiſt. 23. vide etiam Duual de electo Epiſcopo per plebem p. 386. 389. vſque ad p. 395. Vide Anaſtaſ. Bibliothecar. in Leone III. in Valentiniano, & Sergio II.

Sunt qui putent electionis ius ademptum populo, & allegendum ad Epiſcopem, ab Epiſcopis eligi debere, can. 3. Nicænæ VII. Synodi, can. 13. Concilij Laodiceni. In quorum ſententiam ire non poſſum: verius enim eſt ius & facultatem eligendi penes populum remanſiſſe. Quoniam autem diſcordante inter ſe plebe, ad ſeditionem plerumque ventum erat, ideo à Patribus Laodicenis, electio plebi adempta, can. 12. ὅτι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ἐπιτηδεῖν, vt ait Zonaras ad d. Canonem. De plebe ob ſtudia priuata ad ſeditiones prorumpente vide Gregorium Nazianz. orat. 19. Euagrium lib. 2. c. 15. Theodor. Lectorem, Sozomenum lib. 6. Hiſtor. Eccleſiaſt. c. 23. & 24. Socratem 6. c. 10. Anaſtaſium Bibliothecar. in Conone & in Sergio II. Gregor. Turonenſ. Hiſtor. lib. 2. c. 13. Sidonium Apollinar. lib. 4. epiſt. vlt. De plebis electione conqueritur Gregor. Nazianz. d. epiſt. 19. & alibi.

Nemo neſcit per initia electionem Pontificis Romani, & reliquorum Epiſcoporum fuiſſe penes clerum, populum, & Principes; quanquam quod de populo dicitur, quidam ſic accipiendum putant, vt conſenſus populi adhibitus tantùm fuerit ad comprobandam electionem iam factam à clericis. Vide can. *ſi quis* 28. 16. *quæſt.* 1. & Gloſſ. ad verbum: *vel populi, & can. ſic vinc* 26. *eod. cauſa, & quæſt.* Hildebertus Cenomanenſis Epiſc. in epiſt. 12. *Nam de electione quid loquar, in qua populo minimè licet clerum præcedere, ſed aſſenſu proſequi eligentem.* Alij contendunt Epiſcoporum electionem penes populum fuiſſe, *can. ſacrorum* 63. *diſtinct. cap. querelam, extr. de elect.* Verùm ſiue populus vnà cum clericis Epiſcopos elegerit, quod variis auctorum locis comprobari poſſet, ſiue electionem iam factam adprobarit, tantùm conſtat, præſente ſaltem, vel atteſtante populo, quod ſine conſenſu non procedit, Epiſcopos eligi ſolitos. D. Hieronymus *in can. licet* 8. *quæſt.* 1.

Verùm procedente tempore, deſiit adhiberi populi conſenſus in electionibus cap. 2. extr. Iuſtinianus plebem non excludit, ſed primates ciuitatis admittit. *τοὺς ἐγκρίτους τῆς πόλεως*, Nou. cxxiii. Quod ad Principes attinet, ius populi ad eos tranſlatum videtur. Hugo Grotius in lib. de imper. ſummarum poteſtatum circa ſacra cap. 11. num. 20. vſque ad num. 25. & Franciſc. Florens ad tit. Decretal. *de electione.*

DE TRIBVS PERSONIS] Duo aut tres præſentati Metropolit. Concil. Barcin. II. c. 3.

DECRETA FACIANT] In tres perſonas ſuffragia ſua conferant.

EPISCOPVS MINOR ANNIS XXX.] Veteri Hebræorum lege non eligebantur in ſacerdotium, niſi qui impleuiſſent annum 30. Hieronymo teſte in epiſtola 62. ad Theophilum, & in procemio ad Ezechiel. Sacerdotibus etiam Chriſtianis ætas quidem annorum 35. præſtituta à Iuſtiniano in Nou. CXXIII. c. 1. At ex Nou. CXXXVII. cap. 2. ſatis eſt expleuiſſe annum 30. vt & *Concilij Agathenſis can.* 17. & ex eo *can. Epiſcopus diſt.* 77. *Concilij Lateranenſ. can.* 3. Hæc viri perfecti ætas eſt, d. can. 17. & legis Wiſigothorum lib. 10. tit. 2. c. 3. D. Gregor. Nazianz. in oratione 40. ὡς τελείαν ἁρετῆς, καὶ τὸ διδόναι καιρὸν πᾶσιν ἐχούσης τῆς ἡλικίας. *Quia hæc ætas perfectum virtutis argumentum decendique maturitatem habet.* Theophylactus in Lucam cap. 3. αὕτη ἡλικία ὁλοτελὴς ἦν· *ætas illa perfectiſſima eſt.* Et in Ioannem cap. 1. ἀνὴρ ὃν λέγεται ὁ κύριος· τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας τέλειον· τεσσαρακοντούτης γὰρ ἐβαπτίσατο. *Virum autem dicitur Dominus. fortaſſis propter ætatem perfectam: quoniam 30. annorum erat cum baptizaretur.* Hildebertus Cenomanenſis Epiſcopus epiſtola 12. S. Hieronymus contra Ioannitanum lib. 1. *Propterea inter duodecim Apoſtolos vnus eligitur, vt capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio. Sed cur non Ioannes electus eſt virgo? ætati delatum, quia Petrus ſenior erat, ne adhuc adoleſcens, & pene puer progreſſe ætatis hominibus præferretur.* Gregorius VII. epiſt. 5. ad Epiſcopos Britanniæ, non admittit iuuenem quendam præclarum genere & honeſtis moribus, ad Epiſcopatus onus portandum. Scribit tamen D. Chryſoſtomus non tam ætatis rationem habendam, quàm virtutis & pietatis, in epiſtolam Pauli ad Timoth. & D. Chryſoſtomus apud Georgium Alexandr. in excerptis Photianis. Idem ſcribit Albertus Crantzius Hiſtor. Bremenſis lib. 9. cap. 47. & Hincmarus in vita S. Remigij ait, cum anno 22. Archiepiſcopum electum fuiſſe. Denique vt cætera exempla omittam, Eleutherius propter eximiam virtutem vigeſimum annum agens Epiſcopus Illyrici ordinatus eſt, vt ſcribit Nicephor. Calliſt. lib. 3. Hiſtor. Eccleſiaſt.

LAICVS NISI PER TRES MENSES] Hoc ius ſequuntur Leo & Conſtantinus in conſtitutione relata in ... Synodus Aruernenſis II. c. 9. & Aurelianenſis V. c. ..... annum præſtituit. In Fulgentij quoque Ferrandi Breuiatione Canonum refertur ex Concilio Sufetulenſi, vt quicumque laicus ad Epiſcopatum eligitur, priùs annum in miniſterio Eccleſiaſtico per omnes gradus tranſeat. Refert etiam Criſconius in Breuiario Canonico c. 164. ex Decretis Papæ Cæleſtini tit. 21. quòd non conueniat contemptis clericis Eccleſiarum, de laicis Epiſcopum ordinari. Nouella tamen ſexta c. 1. verſ. *prius autem*, ſex menſes præſtituti fuerant.

ACCVSATVS EPISCOPVS] Hoc de electi nondum tamen ordinati Epiſcopi accuſatione agitur. Vide Balſamonem ad Photij Nomocan. tit. 9. cap. 1. in med.

ISDEM POENIS SVBICIENDO] Qui ordinare feſtinauit, anno vno miniſterio ſacro abſtinet, & res eius eccleſiæ addicuntur cuius Epiſcopus eſt.

GRATIS ORDINATOR] Tertullianus Apolog. c. 39. Caſſiodor. 9. 15. & ſeq.

PATRIARCHÆ ROMANVS] Quinque numero ſunt Patriarchæ in Eccleſiæ corpore, quod ab iis adminiſtratur, ad exemplum quinque corporis humani ſenſuum, vt ſcribit Petrus Antiochenus in epiſtola ad Dominicum Gradenſem, quæ habetur in Cod. MS. Biblioth. Regiæ, vt refert eruditiſſimus Petrus de Marca Archiepiſcopus Tholozanus Illuſtriſſimus, in diſſertatione de Primatu Lugdunenſi.

THEOPOLITANVS] Hoc eſt Antiochenus. Iulianus Anteceſſor.

HIEROSOLYMORVM ARCHIEPISCOPVS] Semper vltimo loco ponitur Patriarcha Hieroſolymitanus, vt Concilij Florentini ſeſſione 25. τῆ Κωνσταντινουπόλεως δευτέρα ἐστὶ μὲν τῆ Ῥώμης, εἶτα τῆ Ἀλεξανδρείας, τῆ Ἀντιοχείας μὲν τέτοι, εἶτα τῆ Ἱεροσολύμων.

CATHEDRATICORVM] Enthroniaſtica ſiue cathedratica intra modum legitimum non improbantur. Eſt autem ἐνθρονιαστικὸν, quod pro ordinatione Epiſcopi datur ordinanti, vel clericis, vel notariis eccleſiaſticis. Vide Nouellam Iſaaci Comneni: vide Balſamonem in Nomoc. Photij tit. 1. c. 34. In mandato tamen quod Metropolitano dari ſolebat, præcipitur vt ſportulæ illæ non ordinanti, ſed pauperibus erogentur.

QVI A METROPOLITANIS] Vide Seruinum 1. vol. p. 59.

DET SOLIDOS SEX] Sic legitur in Peireſcij Cod. in Nouella verò Iuſtiniani c. 3. κεφ. 16. & κεφ. 5. & ita in quibuſdam libris Iuliani, vt notatur in varijs. Omittitur autem hæc quod colligitur ex d. Nou. in preſbyterum, Archidiaconum, πρεσβύτερον καὶ ἀρχιδιάκονον, & Archidiaconum, πρώτου καὶ διακόνων, in Eccleſia pecuniæ diſtributionem habuiſſe, Arnulphus Lexouienſis de P. Pictauienſi Archid. Fulbertus epiſt. 34. & 79. Iſidorus epiſt. ad Leudefredum Epiſcopum de officio Archidiaconi. Peruulgatum eſt quod de B. Laurentio primo Archidiacono ſcribit Prudentius, cui hæc ſubnectam ex P. Chryſologi ſermone 135. *Quoniam erat Archidiaconus, apud illum eſſe vtique credebantur opes eccleſiæ.* Auguſtin. in ſermone 38. de diuerſ. *Theſauros eccleſiæ ſuſcipiens Chriſtianis pauperibus erogaſti.* Sulpit. Seuer. in dialogo 2. de virt. S. Martini.

OMNIS EPISCOP. A POTEST. PATR.] Vide ſup. ad l. 33. *de Epiſc. & cler.*

EXCEPTOR] Epiſcopus exceptor ſeu ſuſceptor tributorum fieri non poteſt, nec conductor vectigalium. Concilium Calched. c. 3. Ferrandus Diaconus in Breuiar. c. 125. Carthagin. c. 16.

FIDEIVSSOR] Vide Clementem conſtit. lib. 2. c. 6. & Chaſſan. ad tit. *de fideiuſſ. extr.*

EPISCOPVS NE PRODVCITOR AD TESTIM.] Vide ad l. 7. *ſup. de Epiſc. & cler.*

AVT CLERICVS] Theodor. Balſamo heic ex Baſilicis inſeruit vocem *clericus* : Nouella enim Iuſtiniani VI. cap. 3. loquitur tantùm de Epiſcopo, vt ipſemet teſtatur ad Nomocan. Photij tit. 8. c. 2.

SPATIVM ANNI] Vide Balſam. loco citato.

TABVLA NE LVDITO] πλίζειν dicunt Græci recentiores, id eſt, tabulis ludere, Nouella CXXIII. cap. 10. Heſychius πλεῖσαι, πλίσαι. Iſaacus Porphyrogenit. in Charactere Palamedis. Meurſius p. 690. Hinc πλιστήρ. Suidas: πέλλαι ὄτομα παιδιᾶς. Vide Gloſſarium noſtrum ad Cedren. & Nicetam. Concilium Albienſe nuper editum cum variis Galliæ Conciliis cap. 15. *Statuimus inſuper aliquos canones innouando, ne clerici in ſacris ordinibus conſtituti & qui beneficiis Eccleſiaſticis ſuſtentantur, ad aleas & taxillos non ludant.* Quod vetitum antea fuerat can. 41. & can. 50. Synodi in Trullo coactæ. De alea multa Ioann. Sarisb. Policrat. lib. 1. cap. 5. vide tractatum de Aleatoribus inter opera Cypriano adſcripta, & Concilium Trident. ſeſſ. 22. c. 1. & Concil. Eliberini can. 79. vbi dicitur, *Si quis alea, id eſt, tabula, luſerit, abſtinetur.* Epiſcopis etiam interdicitur aleæ luſus can. 42. Apoſtol. in Epitom. 55. canon. tit. 3. ſect 2.

EPISCOPVS AVT PRESBYTER] Patriarchæ Nicol. V. ad d. Nou.

ANNIS TRIGINTA] Sic legitur in d. Nou. cap. 13. & perperam vetus Interpres habet *triginta quinque*, qua de re dixi ad Theophilum tit. *de iur. nat.* vid. Iulian. Anteceſſor, qui refertur in can. 2. diſt. 78. Synodus in Trullo c. 14. Agathenſis c. 17. Nam Dominus noſter trigeſimo ætatis ſuæ anno baptizatus eſt, & ſic cœpit docere. Can. 11. Concilij Neocæſarienſis. Gregorius Nazianzenus orat. 39. Theophylact. in Lucam cap. 3. & in Ioannem cap. 1. Nouella CXXXVII. c. 2. anni 30. requiruntur in presbytero ordinando. Ex Decretis Nicolai hoc refertur : *Sacri canones ſanxerunt, vt ſubdiaconus non ordinetur ante* 14. *annum, nec diaconus ante* 25. *nec presbyter ante* 30.

CVRIALIS] Innocentius in canone *deſignata diſtinct.* 51.

AD TIT. VT QVVM &c.

AVT MONACHOS, ABSQVE LITTERIS COMMENDATITIIS] Vide ſuprà tit. 1.

EXECVVTORES] Μαγιστιανὸς, ἢ ὑπηρετικὸς, Nouella LXXXVI. cap. vlt. Μαγιστιανὸν Iulianus Anteceſſor *agentem in rebus* interpretatur. Gloſſæ Lat. Gr. *agens in rebus* Μαγιστιανός. Theophanes & Synod. Nicæna II. Vide ad Gloſſas Baſilicor.

AD TIT. VT CLERICI APVD &c.

LOCO MOVERI COGITVR] Ordine. Si ciuile ſeu commune ſit clerici crimen, cauſa apud præſidem prouinciæ intra duos menſes finietur, & nonniſi de regradato ſupplicium ſumetur : ſi verò eccleſiaſticum ſit, diſceptabitur apud Epiſcopum. Crimen commune eſt veluti homicidium. Eccleſiaſticum veluti ἱερωσύλια, ἢ ὅτι δόσει χρημάτων χειροτονία, ἢ ἀφιερωτικοῦ δικαίου πρὸς πλεονεξίαν ἐν ἀλλοτρίᾳ ἐπαρχίᾳ χωρὶς γνώμης τοῦ ἰδίου ἀφιερώσαντος, Zonar. ad can. 6. Synodi Conſtantinopolit. Oecumenicæ II.

AD TIT. DE ANTHIMI &c.

PETRI ET ZOORÆ] Quos condemnauit V. Synodus Conſtantinopolitana.

AD TIT. DE MONASTERIIS &c.

HESYCHASTÆ] D. Baſilius p. 734. Ioannes Moſchopulus c. 52. ἡσυχαστήρια, Concilium Florentinum p. 723. a. & in conſtitutione relata à Balſamone ad can. 12. Synodi VII.

AD TIT. DE ORDINATIONE &c.

INTRA TRES MENSES] Balſamo ad Nomocan. Photij tit. 1. c. 8. ſcribit ſingulare eſſe, vt abſente accuſatore eius qui ad Epiſcopatum electus eſt, nec accuſationem implente, intra tres menſes rem definiat is qui Epiſcopum ordinaturus eſt. *ἰδιαίτερον δὲ διὰ τὸ χρῆσιμον τῆς χειροτονίας.*

QVOTANNIS] Vide Canon. Eccleſ. vniuerſ. p. 65. huius editionis, in fine.

AD TITVLI I. PARATITLA.

PRIMA SACERDOTII] Vide Zonar. ad canon 3. Synodi Conſtantinop. I. & ad c. 8. Concil. Chalced.

AD TIT. DE DIVERSIS &c.

PACTI PRÆSTATIONE] Pactum pro canone vt obſeruat Cuiac. ad Nou. CXX.

AD TIT. DE TITVLIS &c.

AD QVARTVM GRADVM] Ex *l.* 41. *ſup. de Epiſc. & cler.* Epiſcopi, ſi quæ poſt electionem adquiſierint, in alium transferre non poſſunt, niſi ſi quæ eis obuenerint à parentibus, fratribus aut patruis. Ex Nouella verò CXXXI. c. 13. de his liberè ſtatuere conceditur quæ ad eos peruenerunt iure cognationis vſque ad quartum gradum, cætera ſeruantur Eccleſiæ.

AD TIT. VT ECCLESIA, &c.

CENTVM ANNORVM PRÆSCRIPTIONEM] Cauſam huius centenariæ præ-

ſcriptionis exponit Suidas in Priſco Emiſſeno ex Procopij *arcan.* p. 123.

AD TIT. CONSTITVTIO &c.

QVÆ CIVITATIBVS] Vide Cuiac. obſ. 5. cap. 5. & de diuerſ. tempor. præſcript. cap. penult.

AD TIT. DE ECCLESIIS &c.

DE ECCLESIIS] Eſt epitome Nou. Iuſtin. XXXVII. & quidem plenior eâ, quam Haloander edidit: adde Photij Nomoc. tit. 4. c. 13. & ibi Balſamonem.

AD TIT. DE HÆRETICIS &c.

ACEPHALI] Facundus Epiſcop. lib. 1. *Tanquam ſine capite remanentes, acephali vocantur à Græcis, quos ſignificantiùs nos Semieutychianos poſſumus appellare.* Idem lib. 4. ſcribit.

AD TIT. VT LICITVM &c.

ARCHIPHERECITAS] De his vide Nicolaum Serarium in Rabbino priore contra Scaligerum cap. 17.

AD TIT. QVOD DETERM. &c.

DE BLACHERNARVM] Liuius de Blachernarum æde. Codinus in Parecurlais ex Chronico Conſtantinopolitano, εἰσῆλθεν οὖν διὰ τῆς γυναικὸς ἐκεῖ εἰς τὸ ὠ Βλαχέρναις οἰκάσιον.

FINIS.

IO. LEVNCLAVII
NOTATORVM LIBER I.

QVO COMPLVRES LEGES ET LOCA IVRIS CIVILIS ex Paratitlis hiſce reſtituuntur & illuſtrantur.

AD LIBROS CODICIS.

I. SEQVEMVR ordinem, quem Paratitlorum auctor, quiſquis ille tandem fuit, dubio quidem procul antiquus, in libris hiſce ſeruauit. Igitur qdum initio legis 2. C. de ſum. Trinit. legitur, *Nullus hereticis miniſteriorum locus:* auctoritate libri Paratitlorum reponenda vox *myſteriorum*, pro *miniſteriorum*. Nam verba Græca ſunt, μυστήρια μὴ τελείτωσαν. Confirmat hanc lectionem Codex Theodoſianus, in tit. de hæret. 16. 5. Quod autem hac ipſa conſtitutione deinceps obſcuriuſculè dicitur, *Suis apertis criminibus denotentur:* Græci noſtri ſuccinctè ac perſpicuè reddentes, ἄτιμοι ἔστωσαν, inquiunt, hoc eſt, *infames ſunto.*

II. Ad l. 5. C eod. notauimus ſuprà, nos eam poſt Contium correctiorem dare. Præſtemus heic reipſa, quod iſtic verbis pollicebamur. Igitur pro τοὺς μετ' ἐκείνους διατελέσαντας ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις, reſtitue διατριβήσαντας, & interpretare non cum Contio, *Qui poſt eos in ſanctis Dei eccleſiis conuerſati ſunt:* ſed, *Qui ſpectabiles fuerunt.* Paulo pòſt, pro παραδόντες, repone παραδόντι. & mox poſt κληρικῶν, adde ἢ ἀποτελικῶν. rurſum pro τὸν ἐν τῇ Θεοῦ ὁδόν, repone, τὸν ἐν τῷ Θεοῦ δρόμον. Item pro ἑκατόνους ἀνάθεμα ἔστω, legunt Paratitla, ἀνάθεμα ἐν ἔστω. & poſtea pro, τοιοῦτοι τῶν ἁμαρτόντων ἢ σωτηρίαν, μὴ ὁμολογοῦντα, lege τῶν ἁμαρτόντων σωτηρίαν, ἢ μὴ ὁμολ. Item ſub finem, τῆς κατ' τόπον ἡμῶν θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου, repone θεοφιλεστάτου ἡμῶν ἐπισκόπου, vocibus tranſpoſitis.

III. L. 6. eod. ſub initium, poſt ἑαυτὸν τῆς ἁγίας κληρικῶν, adde καὶ ἀποτελικῶν. In medio, pro τὸ τοῦ θυμάτα, lege τοῦ θυμάτα ἢ τὰ πάθη. paulo pòſt, pro τέταρτον ἀφίσωσιν, repone τεταρτοῦ ἀφισώσου ἀφιδίκει. Sub finem, pro ἐυτύχωμι, lege ἐυτυχέα. mox pro τῶν ἐν τῆς ἁγίας πατρίδου ἢ θεοτόκου ἀλαθινὴν χάριτι, lege πατρίδου ἢ θεοτόκου Μαρίας ἀληθινὴν χάριτι. mox, poſt τῶ ἰδίου καὶ τοπήρες, adde ἡμῶν. rurſum, pro τὰ ἀυτὰ φρονήσωσιν, ſcriptum in noſtris τὰ ἀυτοῦ φρονήσωσι.

IV. Legem 7. C. eod. Contius quidem Græcam repoſuit; ſed valde corruptam, & abſque interpretatione Latina, quam nos dedimus, heic etiam Græcæ lectionis emendationem

adiecturi. Non procul igitur ab initio locus est mutilus, vbi legitur, ἐφ' ᾧ τὸν ὀπηχεγωῦτας πατρῶς τοῖς ἐφιλαδέλφοις τὰ παρ' ἡμῶν ὀφθῶς ἐν τῷ ἰδίκτῳ λεχθέντα συλλαβῶν. Ex quibus sanè sensus colligi nullus potest. Liber Paratitlorum noster ita restituit: ἐφ' ᾧ τὸν ὀπηχεγωῦτας πατρῶς τοῖν ἡ ἐφιλαδέλφοις τὰ παρ' ἡμῶν ὀφθῶς ἐν τῷ ἰδίκτῳ λεχθέντα, ἐν τ παρεγωῦν δέον ἡμῶν συλλαβῶν ἐλέγχεται. quibus additis, sententia plana est, quam nos expressimus. Non multò pòst alia quasi lacuna quædam est, in his verbis: ἢ τὸν τὰ αὐτῶν φερόντωντας ἢ φερωῦντας, ὡς ἀλλοτρίους ὄντας τ ἁγίας τῆ θεοῦ καθολικῆς ἢ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. ἢ οἱ εὐλαβέσθωσαν, & cetera. Liber Paratitlorum eam sic explet: ἢ τὸν τὰ αὐτὰ φερόντωντας ἢ φερωῦντας, ὡς ἀλλοτρίους ὄντας τ ἁγίας τῆ θεοῦ καθολικῆς ἢ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας. πάντες γὰρ οἱ ἱερεῖς τ ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας, ἢ οἱ εὐλαβέσθωσαν. & cetera. Nec multò pòst, illis verbis, Ἰησοῦ Χριστὸν τ μονογενῆ υἱὸν, adde τῆ θεοῦ, ἢ θεὸν ἡμῶν, τ περὶ αὐτῶν, & cetera. Item ad illa verba, διὰ τοῦτο ἢ πᾶν ἁγίαν ἀσεπτεῖσθαι, interlice, ἁγίαν ἔνδοξον ἀσεπτεῖσθαι. Rursus vbi legitur, ἢ τ ἐν Χαλκηδόνι, δῆλον πᾶσι τοῖς ἅπασι ἡμῖν πιστοῖς τ ἁγίας, ita locus restituendus est: δῆλον πᾶσι καθιστῶντας, ὅτι τ πᾶσι τοῖς ἅπασι ἡμῖν. Item post illa verba, χαφικῶς μαρτυρίαις τὸ αὐτὸ, adde ἄγιοι. Rursus post hæc verba, ἢ τὸν τὰ αὐτῶν φερόντωντας ἢ φερωῦντας, adde, ἢ τὸν συναρέσαντας αὐτοῖς ἢ συμφερωῦντας, ἀνεθεμάτισαν. Rursus in hisce verbis sub finem legis, ἐπεξέρχομαι, ἢ περιέρχομαι, ἢ περιβλώσκω περὶ τῶν συγχωρέσωμεν, abundat περὶ τῶν. Ceterum facere non possum, quin de Iustiniani edicto, quod insertum est legi, *Inter claras*, h. tit. saltim hoc addam: mihi quidem videri, hoc ipsum de Græco, rudi sanè Minerua, quod aiunt, esse versum; non sic à Iustiniano scriptum. Vero simile fuerit, inserta Codici fuisse Græca edicti verba, quæ exstant in constitutione præcedenti, & quæ alius quispiam postea sit interpretatus. Item, quod in edicto legitur de Pontifice Romano, quòd caput sit omnium sanctarum ecclesiarum, id in Græco sic exprimitur, vt pro *ecclesiarum* Iustinianus scripserit, ἱερέων, hoc est, *sacerdotum*. Item non multò pòst in hisce verbis, *Videntur Nestorij malam sequi doctrinam, secundum gratiam dicentis vnum filium Dei, & alium dicentis Dei verbum*: bis pro *dicentis*, reponendum, *dicentes*.

V. Quod in l. 1. C. de sacros. eccl. obscurè dicitur de relictis sanctissimo Catholico, venerabilique Concilio; liber Paratitlorum noster declarans, pro *Concilio* τῶν ἁγίων ἐκκλησίων inquit. Libuit hoc adnotare, quia dubitasse de hoc aliquos glossarum auctores video. Simile quiddam est in l. 3. C. eod. vbi dicitur, neminem debere *martyres distrahere*. Nam explicans hoc ipsum index libri primi Paratitlor. *distrahere martyres* interpretatur πωλεῖν λείψανα ἁγίων. Sunt autem λείψανα, si verbum verbo reddas, *reliquiæ*. Verùm liber LX. Basilicorum τὰ λείψανα τῶν τιμωρηθέντων interpretatur *cadauera punitorum*, vt est in libris Digestorum. Quartam verò legem C. eod. tit. liber Paratitlorum facit eandem cum l. 5. C. de commerc. & mercat.

In inscriptione l. 14. C. eod. pro Armasio reponendum nomen Harmatij, cuius in Zenone Aug. mentionem Glycas & Constantinus Manasses faciunt, itémque l. 16. infrà de sacros. eccl. vbi tamen Armatio pro Harmatio legitur. In eadem lege ciuiles annonas interpretantur Græci πολιτικὸς ἄρτους, panes ciuiles. Sic etiam Zosimus noster in historia sua loquitur. Non multò pòst, in eadem lege quum dicitur, *Sed ea etiam prædia diuidere quidem, colere*, & cetera: restituemus ex auctoritate Paratitlorum, *Nec ea etiam prædia dimidere quidem, sed colere, augere*, & cetera. VI.

Lex 16. C. eod. hanc habere debet inscriptionem, *Idem Augustus Sebastiano P. P.* quum in libris nostris vulgo legatur, *Idem Augusti*. Neque dubium est, auctorem legis esse Zenonem. Quippe quod in textu dicitur, *Quæ contra hæc tempore tyrannidis innouata sunt*, apertè sic interpretantur Paratitla nostra, τὰ γενόμενα ἐν τῇ κτ' Ζήνωνος τυραννίδι. Et intelliguntur hæc de Basilisci perduellione, quam Glycas & alij narrant, non de Odoacris tyrannide. VII.

Legem 17. C. h. t. Contius ex hoc nostro Paratitlorum libro reposuit. Nostra interpretatio accuratior est, quàm Contiana. In Græcis hæc notabis emendanda, ἢ τὰ ναὸ τ χειροτονίαν τὰ ὀπισθόπου αὐτῆς, ὅπως ἢ ὀφῇ παρ' αὐτῆ χειροτονουμένων. In hisce verbis, pro ὀπισθόπου, scribe ἀρχιεπισκόπου, & vocabulum ὅπως prorsus dele. paulo pòst ἐπιφελὴς τῶν πεζῶν, lege ἐν ἢ πεζῶν. Item pro ὀπτιμένης scribe ὀπτιμένου, quia refertur ad vocem χρόνος, quæ præcessit. Item pro ἐκ πόνδου πεζῶν scribe κτησάμενον. Rursum pro ἢ αἰτιολογιὰ scribe ἢ ἐαὶ αἰτιολογιά. Item pro ἐγχωρῶν διώκειν, scribe ἐκχωρῶν διώκειν. Item pro Μαξίμῳ κλώσῳ scribe κλώσου. Malas distinctiones, & Grammatica quædam vitia lector eruditus per se tollet. Ceterum ponam hoc loco aliam quoque constitutionis huius epitomen, sumtam ex tituli tertij, huius primi libri, Paratitlis: & ponam Græcè, quum suo loco Latinam dederim. Notandum tamen priùs, initium legis fuisse διατάζομεν. vnde colligitur, editam fuisse Græcè. Verba epitomes huius alterius hæc sunt: VIII.

Νομοθετῶ ἡ διάταξις θεὸν ἀκτοιήσειν, ἢ αὐτελλαχῶν, ἢ ἐσοδίκην, ἢ ἐμφυτεύσεως, ἢ δωρεῶν θεσγμάτων διαφερόντων τῶν ἁγίων ἐκκλησίων Κωνσταντινουπόλεως, ἢ μαρτυρείων, ἢ μοναστηρίων, ἢ ξενοδοχείων, ἢ πτωχείων, ἢ ὀφανοτροφείων αὐτῶν, ἢ θῆλ διχομήνων ἐξ αὐτῶν χειροτονίαν ἀποκόπτων, ἢ θῆλ διχομήνων τὰ παρ' θῆλ αὐτῶν μηδέπω λιτῶν χειροτονίας πολιτῶν τε ἢ κλιμάκων. Ἀπάγωσιν οὖν αὐτὰ, ἀπὸ τῶ χωρῶν σαφηνίζουσιν ἢ αἰτιολογοῦσιν διαχορδόνουσιν, πότε, ἢ πῶς, ἢ κτ' ποίας αἰτίας, ἢ ἐπὶ ποίοις χρήμασι, ἢ τίνα ἔχον, ἢ περὶ τῶν γένοντα ἐκκλήσεως, ἡ ἐμφυτεύσεως θῆλ διαφερόντων θεσγμάτων τοῖς αὐτοῖς τόποις. μαθόντες γὰρ ἐξ αὐτῶν, ἢ θεὸν πᾶσι τοῦτα νομοθετῶ θεσγμάτων· μὴ λάθῃ δέ σε, ὅτι ὁπὸ τ ἐμφυτεύσεως τὰ αὐτὰ πρα-

κρατῶν παρεκλάβετο ἢ ὅπι τ διαφερόντων ἀφεγμάτων τῆ μεγάλη ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως, ἅπερ ἐνομοθέτησεν εἰς τὰ τῶν ἁγίων μνημονεύεσθαι τόπους ἀφορίζοντα ἀφέγματα. ὑφελομένη ἢ τὴν ὠνίας νομοθεσίας ἡ διάταξις τὸ ἱερὰ ἀναθήματα. σημείωσαι ἢ ἐν τ ῥητῶν αὐτῶν, ὅτι ἀκριβέστατα μόνα κελεῖ, τὰ ἱερὰ ἀναθήματα. Quæ quidem vltima verba notanda veniunt, propter ea, quæ τὰ ἀναθήματα ex integra conſtitutione Contius obiter refert.

x x. In epitoma legis 18. quæ ſequitur, poſt illa verba, ἡ διαταξις ἀφορίζει, adiice, ἐν βασιλικῆς φιλοτιμίας. & paulò pòſt, pro λίτρας ſcribe λιτρῶν. Meliùs etiam diſtingue ſequentia, videlicet hoc modo, ἐν Κωνσταντινουπόλει γινάδι, ἢ μάζης τ νέου πιτζῶν, ἢ ἐν βλαχέρναις. Sycæ quæ pars vrbis ſint, Zoſimus noſter oſtendit.

x. In l. 25. C. h. t. ſtatim ab initio pro διώσεως ſcribe διώσεσι. Deinde pro his verbis, εἰς τὸ Ἀσιανῆς ις'. ſcribe vt in Paratitlis, εἰς τὸ τ Ἀσιανῆς διοικήσεως, ις'. Et Aſianæ diœceſeos mentio fit etiam in l. 10. Cod. de numerar. lib. xii. mox pro εἰς τὸ ἐκείνου, ſcribe εἰς τὸ τ ἐκείνου. intelligit enim ſcrinium penſionum pro vſu ædium, ſicut paulò pòſt, aliud ſcrinium vocatur τὸ τ αἰκλωμάτος, & aliud τὸ τ λαχάνου. Contius hallucinatur in interpretando. paulo pòſt pro κ' ἀφεκλεῖ ἄχαφον, ſcribe ἀφέκλειε ἔγγαφον. Item in fine pro λογοποιεῖν habent Paratitla λογοποιεῖσθαι, & diſtinguunt rectè, non vt Contius, ſed vti priùs A. Auguſtinus fecerat.

x i. In l. vlt C. h. t. hæc verba, ἀλλ' ὃ πάλιν διαζήτησις κ' ἄπρον ὑποθήκης τ ὄντων ἐπιτυχεῖν, omnino ſunt includenda notis parentheſeos. & paulo pòſt, pro εἰ μὴ τ διατοῦ, ſcribendum εἰ μὲ τ διατοῦ. Item hæc verba, ἀπὸ τῶ κρατοῦντος, ἢ ἢ λάχανον ἢ φιλοκόμματα καταλοφεῖον. Item pro ἀπεφοβῶ, ἀποξηφῶ. Item poſt illa verba, ἢ τ ἐνοχίας τοιοῦτος εἶναι, τιμιγαῦτα.·.· deeſt aliquid ſenſus erit integer, ſi ſcribatur τιμιγαῦτα σκοπεῖν δεῖ τὸν κ' τῶ μηδεπώλην ἐκλαμβάνειν εἶναι. Item pro ἀπείρῳ δικεῖν τῶ κλήρου, ſcribe τῶ κληρονομίαν. Item quod ſequitur διλογέν, diuide, ac lege δίλογον ἔπ: & pro ἅπαντες οἱ κόπτοι, ſcribe ἅπαντες οἱ λοιποί.

x ii. Initium l. 4. C. de Epiſc. & cler. ita video redditum in Paratit. ἐκεῖ οἱ πρέσβεις ἢ οἱ καδεκλιανοί. de quo colligo, ſic eos in Latinis libris ſcriptum reperiſſe: *Officiales, aut rationales*, &c. Lex, quæ ſequitur, Iouiniani eſſe nequit; ſi verum eſt, latam fuiſſe Gratiano A. iii. (pro quo ſcribendum, iv.) & Merobande Coss. Nam id temporis Valens, & Gratianus, & Valentinianus iunior, rerum potiebantur.

x iii. Ad l. 9. C. h. t. rectè notat Contius, pro, *emenſis quinquaginta annis*, legendum, *ſexaginta*: idque ex auctoritate Pauli Apoſtoli, 1. ad Timoth. 5. itémque Codicis Theodoſiani, & Photij. Ego tantùm hoc addo, tam in libris Baſilicorum, quàm heic in Paratitlis eumdem numerum exprimi, verbis hiſce, ἃ μὴ ἐκβέβληται τ ἔτους ἐν ταῦτ. quorum omnium auctoritatem eam eſſe puto, vt obiici nequeat exceptio.

L. 16. C. h. t. ſub finem, in hiſce verbis, *Ea* xiv. *ſcilicet immunitate indulta, qua certa capitationis venerandis eccleſiis relaxantur*: videtur hærere vitium quoddam ſcripturæ. quod magis fatebimur, ſi verba Græca Paratitlorum cum his conferamus. Ea ſunt huiuſmodi, ἐξαιρέσις τῆς ἐλαττουργείας, ἃ τοῖς ἁγίαις καπιτατίονας συγχωρεῖ τοῖς ἐκκλησίαις. Et quis dicere velit, immunitatem relaxare? Legendum igitur, *Qua certa capitationes venerandis eccleſiis relaxantur*. Obiter addam, capitationes in Baſilicis ad l. 9. C. de act. empt. & vend. reddi πωτιλείας, id eſt, collationes tributas in capita.

In fine l. 25. C. h. t. legúntur hæc verba, *Vt* xv. *litis ſumptus vel expenſæ à clericis pauciores humaniorèſque præſtentur*. Ea ſic Græci reddiderunt, περὶ τὰ λοιπὰ ἃ δίκης διατιμήματα φειδωλότερον ἐκείνων. Ergo pro *pauciores*, legendum *parciores*. Et in l. 28. C. cod. ſub initium, alij legunt, & *pro ſua conſcientia* votum adimpleat teſtatoris: alij, *pro ſua ſcientia*. Mihi ſatis eſt indicaſſe, Græcos vocem conſcientiæ ſuis in libris reperiſſe, quum vertant, κ' τὴν ἑαυτοῦ συνείδησιν. In epigraphe l. 30. C. cod. pro *Armaſio* reponendus ex Glycæ libro *Harmatio*, vti ſuprà quoque monuimus.

Diſputatur in l. 31. §. in hac autem inclyta. C. h. t. de verbis hiſce ſub §. finem poſitis, *Aut cautioni & profeſſioni propriæ, aut facultatum ſuarum obligationibus committantur*. Azo vult cautionem & profeſſionem accipi, quæ cum iureiurando fiat. Sed hoc fieri non poſſe, conſtat ex l. 15. §. penult. h. tit. vbi clericis interdicitur, ne iurent. Ego quum Græcorum verba reſpicio, ἢ ἄλλοις ἐγγυήσεσι, quæ reſpondent Latinis hiſce præcedentibus, *Aut vicariis fideiuſſionibus contradantur*, ἢ ὁμολογίαις ἐνεπιδήμοις ποιεῖσθαι, quæ ſuperiùs citatis reſpondent: deprehendo ſic legendum, *Aut cautioni & profeſſioni propriæ, ſub facultatum ſuarum obligationibus committantur*. qua lectione reſtituta, ſuperior diſputatio nullum ampliùs locum habet.

In eiuſdem legis §. 3. exſequutoribus. Græci xvii. pro, *In ipſa conuentione*, legerunt, *In ipſa commonitione*. Vertunt enim, ἐν ταῖς συνομιλίαις: ſicut etiam loquuntur in fine l. 25. ſuprà h. t. Et paulò pòſt, vbi legitur, *Verùm ſi apparitor tua magnitudinis, &c. in prouincia degentes eos commonuerit*: (vel vt alij, *conuenire moneri*) legerunt itidem, *commonuerit*. εἰ ἢ δι' ἐκείνου τῆς σῆς ἀρχῆς ὑπομνησθῶσι, inquiunt: hoc eſt, ſi per exſequutorem præfectorum prætorio commoniti fuerint. Et notą, Græcos tradere, quòd vnum numiſma, ſiue ſolidus vnus à clericis pro commonitione detur; quum noſtri Latini libri ſemiſſis dumtaxat mentionem faciant. Item in §. Priuilegiis. vbi legitur, *ſacerdotes aut clericos*, & cet. *extraordinariis muneribus* non prægrauari: Græci legerunt, *extraordinariis aut ſordidis muneribus*. ἐξαιρεθείσαις ἢ ἀνωμαλῶς λειτουργίαις.

In principio legis 34. C. h. t. hæc verba le- xviii.

guntur, *Atque ceteris omnibus, ac etiam rebus iuris eorum*: quæ Græci quum ſic exprimant, ἃ πᾶς αὐθρώπος, ἃ πραγμαθα αὐτῶν, equidem eos legiſſe non dubito, *Atque ceteris hominibus, ac etiam rebus iuris eorum*. Sic *homines diuinæ domus* dicuntur in tit. C. Vbi cauſ. fiſc. Imitati ſunt formulam hanc poſteriores quoque Principes noſtri in priuilegiis. vt Lotharius Imp. in eccleſiæ Patauinæ diplomate: *Cum omnibus rebus & hominibus ad eam ſpectantibus*. Habet hoc lib. v. amicus meus Sigonius in regno Ital.

XIX. Epitomen l. ſeq. Græcam ex hoc noſtro libro ſumptam Contius poſuit. Nos breuiorem addamus, ex Indice primi libri Paratitlorum. Διαγραφὴ ἢ διάκρισις, ὅτι ἑκάστη πόλις ἔχει ἐπίσκοπον, καὶ οὐ δύναται ἑτέρα ἑτέρου δίκαια ἀφαιρεῖσθαι. Sancit hæc conſtitutio, vt ciuitas quælibet ſuum habeat Epiſcopum; quódque non poſſit alter ius alteri ſuum adimere.

XX. In l. 44. quæ Græca eſt, C. eod. leguntur verſus finem huiuſmodi verba, καὶ διαδοχὴς γενέσθαι ἀκριβεῖς, οὔτε δωρεαὶ καμβιάτων παρ' αὐτῶν δυναμένους. Hæc pleniùs exprimuntur in Paratitlis, hoc modo: οὔτε δωρεαὶ INTER VIVOS, ἢ ἐν διαθήκῃ καμβιάτων παρ' αὐτῶν δυναμένους. Et in margine libri voces iſtæ Latinæ Græcis redditæ ſunt, μεταξὺ ζώντων δωρεαί. Et l. 46. ſeq. in fine quum legitur, ὅτι δεῖ ἐνλαβεστάτους μοναχοὺς ἢ παρθένους, δεῖ ἡγουμένους ἐναγῶν μοναστηρίων, habent Paratitla noſtra δεῖ ἡγουμένους ἐναγῶν μοναχῶν ἢ τοὺς ἀσκητάς, hoc eſt, quæ religioſis monaſtriis vel aſcetriis præſunt. quod ad perſonas, non ad monaſteria ſpectat.

XXI. Verba l. 48. C. h. t. in fine legis, *Sin autem in perſonam certam, venerabilemve certam domum reſpexerit*: ita ſunt à Græcis reddita: εἰ δὲ ἐπὶ ἄδηλον, τὰ ἄδηλον ὄνομα ἐκκλησίας, ἢ ἐναγοῦς οἴκου ἐπιδῇ, hoc eſt, *Si verò in manifeſtum, non incertum nomen eccleſiæ, vel venerabilis domus reſpexerit*. Vnde colligi videtur, reſtituendum in libris noſtris locum, mutata voce *perſona*, in vocem *eccleſia*, hoc modo: Sin autem *in eccleſiam* certam, venerabilémve certam domum reſpexerit.

XXII. In media l. 53. C. h. t. quum dicitur, *Vt ex his rebus & ipſa ſolatium habeat, dum vixit, ſufficiens*: Græci vocem *ſolatium* non interpretantur, ſed aliam pro ea Latinam pónunt, συφράγιον, *ſuffragium*, fortaſſe repertam in libris ſuis. Eamdem in margine interpretantur ἀποθηκαῖα, alimenta. rectè.

XXIII. *Explosa ſanctio Constantini lex.* Lex 54. C. h. t. citatur vbique in Paratit. ea, quæ incipit: *Deo nobis auxilium præbente*. Quare Contius non rectè 54. finxit, *Vt non liceat parentibus impedire, quo minus liberi eorum volentes monachi aut clerici fiant*. & cetera. Nam ea non eſt conſtitutio, ſed argumentum ſecundæ partis legis ſequentis, ſiue paragraphi, *Hoc etiam cognitum*. Vbi Paratitlorum liber ad verbum habet à Contio Latinè poſita: ἐὰν ἔχει τοῖς γονεῦσι βουλομένοις τοὺς παῖδας μονάσαι, ἢ κληρικοὺς, κωλύειν· οὐκ διὰ τοῦτο μόνον ἔχειν ἄδειαν τὸ † ἀποκληρονόμους εἶναι. ἐὰν δὲ μὴ τὰ πρὸ ἑαυτοῦ διανεμήσειεν, ἀδύνατον ἔχειν τοῖς οὐσίας αὐτῶν ἐᾶν. εἰ μὲν διανεμήσειεν, χάριν τοῦ ἐξ ἀδελφίνου, εἰ δὲ τὰ ἐκκλησίας ἢ τὰ μοναστήρια πρεσβεύσειεν, ἢ τοιαῦτα γένοιτο, πάντα τὰ δίκαια αὐτῶν τοῦ μοναστηρίου ἢ τῇ ἐκκλησίᾳ διαφέρει. Libuit enim Græca quoque referre, vt ipſa res manifeſtior eſſet. Ceterum in §. ſeq. His ita diſpoſitis, poſt Iudæos & Paganos, Samaritas inſerit Paratitlorum liber, ante hæreticos: & ſociari eccleſiæ, interpretatur σφραγίζωσι, hoc eſt, obſignari, videlicet per baptiſmum.

† τ. ἀποκληρονόμους εἶναι.

XXIV. Quàm ineptè legem 1. C. de Epiſc. aud. cuius verba ſunt: *Negotiatores ſi qui ad domum noſtram pertinent, ne modum mercandi videantur excedere; Chriſtiani, quibus verus cultus eſt, adiuuare pauperes & poſitos in neceſſitate, prouideant Epiſcopi*: hanc ergo quàm friuolè gloſſatores noſtri, atque ipſe Baldus, ad alienum ſenſum torqueant: expendendum tibi relinquo, lector ingenioſe. Græci quidem, auctores Paratitlorum, prorſus aliò ſpectare legem volunt. vt quum in Indice libri primi vno verbo tradunt, eam tractare περὶ τελῶν, de vectigalibus: quum alij ſomnient agi de modo ſeruando in pretiis mercium, & panis, & aliarum rerum ad victum neceſſariarum: ſint etiam, qui extédant ad redemptos ab hoſtibus Chriſtianos, pro quibus quum parum ſolutum ſit, plus deinceps exigatur. Græci paucis vertunt, καὶ ἢ τῷ δήμῳ διαφέρουσιν οἱ φραγματικοὶ, διὰ τὰ φραγματικὰ τέλη: adeóque ſimpliciter hanc mentem legis adferunt, vt negotiatores, qui ad domum auguſtam, ſiue Principis pertinent, negotiatoria tributa perinde ſoluant, atque alij: ne modum mercandi videantur excedere, videlicet tanquam immunes à tributis: quæ quidem immunitas eis ſi concederetur, omnia emolumenta ipſi ad ſe raperent, aliis interim prægrauatis. Quod vti caueatur, à Chriſtianis vult prouideri. Negat autem Contius in his verbis, *Chriſtiani prouideant Epiſcopi*; vocem hanc vltimam in manuſcriptis vllis reperiri; ſed ſubaudiri tamen putat, vt infrà l. 11. h. tit. Ego verò Græcos aio nec illam heic agnoſcere, nec ibi; ſicuti ne quidem in l. vlr. C. de poſtlimin. reuerſ. inuenitur, vnde dicta lex 11. excerpta breuiter eſt. Ceterum conferri cum hac lege poterit etiam l. 4. infrà de exact. tribut. libro x. Nam ibi quoque vult Imperator, vt actores, & ceteri rei priuatæ Principis, tributa ſoluant: *ne prouinciales*, inquit, *immunitas* (ſic enim legendum, pro *immanitas*) *rei priuatæ noſtræ fatiget*: hoc eſt, ne dum auguſtæ domus homines à tributis ſoluendis immunes ſunt, alij tanto magis onerentur. Habes, Lector, apertam legis ſententiam, à Græcis noſtris indicatam: adeóque legem ipſam nouâ quâdam interpretatione reſtitutam.

XXV. Oſtendamus vſum Paratitlorum noſtrorum etiam in alterius legis tam reſtitutione, quàm explicatione. Quæritur in l. 5. C. h. t. quinam ſint dicti *archigerontes*, tum qui *diœceta ſint ergaſiotanorum*. Accurſij quidem, & aliorum veterum explosa ſunt ſomnia potiùs, quàm declarationes, & ſententiæ. Nos ipſa Paratitlorum, legem interpretantium, verba

paulo accuratiùs inſpiciamus;& germanum legis ſenſum habebimus. *Mudus αἱρετικὸς ἀρχιγέτων, ἢ δικαιωτὴς κωμαρτίου, ἢ ἀπὸ ἐργαστηρίων ἢ ἀλεξανδρείᾳ γενέσθω, ἀλλὰ πιστὸς χριστιανὸς, φροντίσας τῆς Αὐγουσταλίου, ἢ τὸ παραπᾶν αὐτῷ πάντως*: hoc eſt; *Nullus hæreticus Alexandriæ ſiat archigeron, vel collegij, vel ergaſiotarum adminiſtrator: ſed omnino ſit Chriſtianus, intercedente cura præfecti Auguſtalis, & parentis illi officij.* Primùm hinc manifeſtum eſt, non *ergoſiatas*, nec *ergaſiotanos*, nec etiam *ergaſticos*, ſcribendum; ſed *ergaſiotas*, vti bis in Paratitlis legitur, quorum auctoritati plus hac in parte defero, quàm nudis coniecturis Alciati, Contij, Hotomani, magnorum ceteroqui virorum. Deinde, quum lex peculiariter ad vrbem Alexandrinam ſpectet, ac Præfecti Auguſtalis, eiúſque officij curæ mandet exſequutionem: nullum habebit Alciati ſententia locum, qui putauit archigerontes, quaſi ſeniorum principes, ſummoſve ſenes, illos eſſe, qui procurant negotia aulæ principalis, quíque annonam, & cetera emunt: ſed eſſe nomen hoc paret eorum, qui Alexãdriæ corporatorum collegiis præerant, ſicut eos deinde vocant Græci *δικαιωτὰς κωμαρτίου*, adminiſtratores alicuius collegij, puta fabrorum, vel aliorum operariorum in publicis & aliis Principum ædificiis. Nam hos dici ergaſiotas, facilè Hotomano noſtro aſſentior. Collegiis ergo, ſine corporatis vrbis Alexandrinæ præeſſe nemo poterat, qui non eſſet Chriſtianus: nec vlteriùs, ad aulæ negotiorum procuratores, ſe porrigit conſtitutio.

XXVI. In l. 6. h. t Græci noſtri bis *ſynoditas* ſcribunt, vt etiam in Latinis libris legitur, quamquam alij notarint, in Codice Theodoſiano legi *canobitas*. Ceterum poſt illa legis verba, *Pervim atque vſurpationem vindicare liceat, ac tenere*: ſequuntur in Græcis hæc, quæ libri Codicis noſtri non habent: *ἀ δ' ἂν παρὰ τὰ διαγεγραμμένα ἢ παράκριτον εὑρεθῶσιν, ἀξίως πυνθάνεσθαι ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος*: hoc eſt; *Sin præter ſancita, damnatum rapuerint: à præſide, pro dignitate, puniuntur.* Num autem hæc in ipſa lege ſic ſcripta Græci reperierint, mihi quidem non liquet.

XXVII. Qui deſiderat aliam epitomen l. 14. C. h. t. præter eam, quam Contius poſuit: accipiat hanc ex Parat. ſuperiùs à nobis † verſam. *μήτε τῶν αἰωνίων ἐξέστω δούλου ἢ ἀπελεύθερον εἰς πορείαν στρατιώτου προάγειν. εἰ δὲ δοῦλος ἀπελεύθερος τοῦτο ποιήσει ἀζήμιος, τῆς ἀρχείας ἢ τῆς ὑποπόλεως στερηθῶσι. εἰ δέ τις τολμᾷ, μὴ ἐξὸν ἐστὶν αὐτῷ δούλου ἢ ἀπελεύθερον ποιεῖσθαι μάρτυρα, ἢ χρηστὸς, ἢ δίκην ὀφλὼν ἐν τῷ διαδίκῳ ἐστὶν τιμᾶσθαι.*

† *in ipſo titulo quarto.*

XXVIII. Lex 16. h. t. pars eſt l. 5. inf. de ſponſ. ad quam libet hoc notare, quod in Indice libri 1. Paratitlorum deprehendo. Tradit enim, hac lege tractari, quid fieri debeat, *ἐὰν ὁ εἷς τῶν συνοίκων, ἢ τῶν μετόχων αἱρετικὸς ᾖ, ἢ ἐξ αὐτῶν πεπιθῶν*: hoc eſt: *ſi alteruter coniugum, aut ſponſorum, ſit hæreticus: & de iis, qui ex ipſis naſcuntur.* Equidem & heic, & in d. l. 5. C. de ſponſ. agi video de ſponſorum contract. reſciendis: ſed verbum nullum de coniugibus, nec de iis, qui ex diſſimilibus in religione coniugibus naſcuntur. Quapropter vnde Græcis in mentem venerit, huiuſmodi quædam ad hanc legem referre: ampliùs conſiderandum cenſeo. Ceterum, quum in hac lege dicitur: *Sibi debeant imputare*: Græci hoc interpretando, reddunt aliquando liberiùs, *δικαίως αἰ ἀδίδοσαν τὰς ἀρραβῶνας*, id eſt, *arras duplas reſtituunt.* Nam hauſerunt hoc ex principio d. l. 5. infrà de ſponſ.

Epitomen legis 17. h. t. ſumpſit ex hoc libro doctiſſimus alioquin, & bene meritus antiſtes, A. Auguſtinus. Sed vide quæſo, quàm diſſimiles hæ ſint paucorum verborum interpretationes: illius quidem hæc; XXIX.

Electione Epiſcopi, & primorum ciuium, Sitona fiant ex militaribus ordinibus, aut ex veteranis, aut ex tyronibus, ſine militaturis. Qui id tranſgreſſus fuerit, XXX. libris mulctetur.

Noſtra verò, talis;

Delectu Epiſcopi, & primatum inter poſſeſſores, ſit comparator frumenti, ex illis, qui militant in eius regionis officio: ſiue munus ſuum impleuerint, ſiue adhuc militaturi ſint. Hoc qui tranſgreditur, L. libris multatur.

Idem faciat lector eruditus in ſequenti XVIII. & in aliis hinc ſumptis legibus. *Quinquaginta libras* repoſui, pro *triginta*; quia ſic in meo libro ſcriptum reperi. Quod Auguſtinus legit in legis ſequentis epitomes initio, *αἱ ὑφιστῶτες*, equidem rectius putem, *αἱ ὑφιστῶτες*, vt meus liber habet. Eiuſdem l. 18. principium fuiſſe tradunt Paratitla noſtra, *διαζώσθω*. de quo colligitur, editam fuiſſe Græcè. Nam Græcarum legum initia ſemper Græcè, Latinarum Latinè citantur. Et inuenitur eiuſdem alia quædam in hiſce libris epitome, verbis his expreſſa: *Λοίπὸν ὁ φανότατος διοικήτης θεὶ μέλοντες τῆς παρεχομένης αὐτῷ ἐκ λόγου αὐτόνομον εἰδῶν, χρὴ ἐπὶ τοσοῦτον φροντίζειν τῆς ἐπιτηδείου, ἢ μὴ συγχωρεῖν αὐτὸν διαφθείρεσθαι παρὰ τῶν φρουρῶν*: hoc eſt; *Quum miles queritur de bonitate ſpecierum, quæ ipſi annonarum ratione præbentur; Epiſcopus curam eorum gerere debet, qui tributa conferunt: neque permittere, vt à militibus vexentur.* Videnda etiam, quæ infrà ad l. 19. C. de erog. milit. ann. lib. XII. notauimus.

XXX. Lex 23. C. h. t. ſicut eſt ab Antonio Auguſtino reſtituta, non eſt integra. Paratitla quidem indicant, eam incipere à voce *ἰδιωτικὰ*, à qua incipit etiam Auguſtiniana: verùm exſtant epitomæ pleniores duæ, vna bis in Paratitlis, altera libro LX. Baſilicorum, ad l. 2. infrà de priuat. carcerib. quæ quidem lex eadem fuit cum poſita hoc ipſo titulo: ſicuti liquidiſſimè paret ex libris hiſce Paratitlorum. Nos epitomen Baſilicorum ad l. 2. infrà de priuat. carc. relaturi, quum ad LX. Baſilic. librum, qui tractat de criminalibus, ſpectet; heic è Paratitlis petitam recitabimus. *Εάν τις ἐμβληθῇ εἰς ἰδιωτικὴν φυλακὴν, φροντίσει τῆς διοφιλεστάτου ἐπισκόπου ἀφιέσθω παρὰ χεῖρα τοῦ φυλακοῦ. Σημείωσαι, ὅτι μεδυμουσθέντων τινὰ πράγματος, δεῖ τὸν ἐπίτροπον ἀναφέρειν τῷ κρατοῦντι περὶ τῶν τῆς δίκης ἀριθμόν. τοῦτο γάρ, φησι, μὴ ποιοῦντες, οὐ τὸν δεῖ μέλλοντα εὐθύνας, ἀλλὰ καὶ τὸν δεῖ τὸν ἐπιτρέποντα κίνδυνον.* hoc eſt, *Si quis in carcerem priuatum coniectus fue-*

rit, religioſiſſimorum Epiſcoporum curâ extemplo è cuſtodia dimittitur. Nota, quam hoc negotium ſegniter procedit, Epiſcopum rem ipſam deferre debere ad eum, qui pro tempore præpoſitus fuerit ſacris rebus primatis. Quippe ni † *fecerint, inquit, non modò circa ſolum patrimonium; verumetiam circa ſalutem ipſam periculum incurrent.* Quorum ſanè poſteriorum, lex ab A. Auguſtino repoſita, ne verbulo quidem mentionem facit.

† Hoc de præſidibus intelligitur, vt adparebit infrà ex epitome l. 2. de primat. cart.

XXXI. In l. 5. C. de hæretic. & Manich. nomina pleraque ſunt hæreticorum, aliter in editis libris noſtris ſcripta, quàm in manu exaratis Paratitlorum. Nam pro Borboritis, inuenio βορξολιανοὶ: pro Audianis, αὐδιανοὶ: pro Taſcodrogitis, ἀποδρύγιται: pro Paulinianis, παυλιανοὶ: pro Encratiſtis, ἐγκρατιτικοὶ: pro Carpocratitis, ἀντικρατικοὶ: ac rectè quidem, quum in Theodoſiano Codice propiùs ad noſtram accedente ſcriptura dicantur Apotacitæ: quibus adduntur ἐφημῖται, quorum nomen in Codice noſtro non exſtat. Ceterum in his verbis, *Nuſquam in Romanum locum conueniendi morandique habeant facultatem:* ex Cod. Theodoſ. rectè pro *morandi*, reſtituitur *orandi:* ſicut etiam poſtea repetitum fuit in Nouella XXXVII. verbis hiſce: μηδεὶς τόπος τοῖς αἱρετικοῖς ἵνα προσευχῆς. *Hæreticis ad orandum nullus locus conceſſus eſto.* Quod autem in l. ſeq. legitur, *Sic vbique participes nefariæ ſectæ Neſtorij, Neſtoriani vocentur*: id Paratitla ſic exprimunt, οὕτω πανταχοῦ, παυλιανοὶ λέγονται. de quo colligitur ſcribendum, *Participes nefariæ ſectæ Neſtorij, Simoniani vocentur.* quod confirmari ſequentibus legis verbis hiſce videtur; *Vt enim ſceleris ſunt in deſerendo Deum imitati, eius vocabulum iure eſſe videantur ſortiti.* Intelligitur enim Dei deſertor, Simon ille Magus.

XXXII. Legis 9. h. t. breuiſſimam epitomen hanc Contius ex Nomocanone ſe reſtituere dicit: οἱ αἱρετικοὶ κατὰ τὸ νενομισμένον θάπτονται. *Hæretici legitimo modo*, (vel cognito & conſueto legibus modo. ſic enim interpretatur) *vt ceteri ſepeliuntur.* Exſtat quidem hæc etiam heic noſtris in Paratitlis, ſed adiectâ negatione, quæ diuerſam omnino ſententiam efficit: οἱ αἱρετικοὶ κατὰ τὸ νενομισμένον οὐ θάπτονται. *Hæretici more recepto non ſepeliuntur.* Quæ lectio quam ob cauſam vera ſit, & germana, facilè quiuis intelligit: habendum ſcilicet inter orthodoxos & hæreticos diſcrimen, etiam in ſepulturis. Confirmatur eadem lectio de verbis etiam Indicis libri primi Paratitlorum, quum ait, hac lege ſtatui, περὶ τοῦ μὴ κατὰ τὸ νενομισμένον θάπτεσθαι τοὺς αἱρετικούς: hoc eſt; *ne more conſueto ſepeliantur hæretici.*

XXXIII. Legis 12. h. t. initium fuiſſe tradunt Paratitla, τῶν αἱρετικῶν. de quo colligitur, Græcè ſcriptam fuiſſe. Poſitam à Contio epitomen habes heic ad verbum in Paratitlis. Hoc obiter addendum, ad illa verba epitomes, πάλιν δὲ ἐν ἄλλοις κεφαλαίοις, adſcriptum eſſe in margine declarationis causâ, τουτέστιν, ἐκτὸς ὀρθοδόξων. Et pro eo, quod ſequitur, μὴ παρεκπίπτοντες ἦ, in noſtris legi, μὴ παρεκπίπτοντες. Vide, quàm in leui mutatione, non leue momentum. Contius vertit, *Hi enim manent onera quidem ſuſtinentes, non offendentes autem.* Et offendendi verbum accipit in ſignificatione lædendi, quum παρεκπίπτειν ſit pedibus, aut alia parte corporis ad aliquid offendere, quæ ſignificatio prorſus huc non quadrat. Vnius in verbo παρεκπίπτειν excluſio litteræ, planam & veram efficit ſententiam; cohortalinos ſcilicet, qui ſint hæretici, manere quidem milites; ſed qui & onera ſuſtineant, nec tamen ad maiores militiæ gradus prouehantur. Idem Cont. omittit hæc epitomes huius ſub finem verba, quæ in Paratitlis noſtris leguntur: ἀμφισβητοῦντων τῶν γονέων, ὁποτερουοῦν ἐστι, ὁ τέκνων τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν: hoc eſt; *Quum parentes inter ſe diſſident, plus valeat is, qui liberos ad orthodoxam fidem vult adducere.* Præterea inſcitè hæc verba refert ad initium legis 13. αἱρετικοὶ πατέρες, & cet. vſque poſt illa, προῖκα τῆς ἀρχόντων καὶ τῆς ὑποκείσης. Atqui noſtris in Paratitlis hæc ad legem præcedentem, ac rectè quidem, referuntur: quod vel ex Theodori Hermopolitæ fragmento colligere Contius poterat, cuius verba cur adferret, cauſam nullam habebat; quando nihil continent, quod epitome noſtra non complectatur. Vt autem hæc à nobis rectè dici, quilibet agnoſcat: ponam hoc loco alteram legis huius epitomen, ex tituli IX. Paratitlis petitam, quæ hactenus indicata legis omnia capita complectitur. Eius hæc verba ſunt: Οὔτε τυχεῖν ἀξιώματος ἰουδαῖος ὢν δύναται, (ceterorum mentionem non facit, quòd titulus iſte nonus de Iudæis peculiariter agat) οὔτε ἀρχεῖον ἄρασθαι, οὔτε φατρίαν παραγγέλλειν, οὔτε συναγέσεις ἐγκαταλέγεσθαι. κατάκειται δὲ τῇ τύχῃ τῆς κοχλιάτου, ἢ τοῖς ὑστεροῦσι βαρεῖα. ὁ δὲ τῆς ἀρχαιρεσίου ὀστὸς πόδου πυκάζουσα, ἢ τοῦτον ἐκπέμπει, ἢ πικρᾷ ζημιοῦται ἕκαστον χρυσίου λίτραις. δευτέρου δὲ τῆς γονέων βουλομένου τὸ παιδὶ χριστιανὸν, ὁ τούτου γονέων κρατεῖ. δεῖ δὲ αὐτὸν ἢ τρέφειν τὸ παιδὶ, ἢ τὰς περὶ ἀνηκούσας δαπάνας χορηγεῖν, σεσιτεῖσθαί τε τῷ δυναμένῳ ὁπόσα δύναι, ἢ περὶ γάμου δώρας τῷ ἰδίῳ, κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς οὐσίας. ὁ δὲ τὰ ἄλλα διαπεπτωκέναι, τοῦτο μόνον ἐγκαλεῖσθαι ἔχοι, διατί γάμου χρείαν: hoc eſt, *Iudæus neque dignitatem adipiſci poteſt, nec magiſtratum gerere, nec aliquod in militia imperium habere, nec inter aduocatos referri. Subiectus eſt autem condicioni cohortalinorum, & prouenientibus hinc oneribus. Qui verò ad indicata ſtuduerit aſpirare, tam iis excidit, quàm XX. librarum auri pœna plectitur. Quum autem alterutrum parentum fieri vult filium Chriſtianum, voluntas eius eſt rata. Iudæus filium alere debet, & quæ requiruntur ad neceſſariam expenſam, ei ſuppeditare; filiabus dotes conſtituere; pro filiis, donationes ante nuptias, pro modo patrimonij, facere: ſi, dum in ceteris à filio rectè colitur, hoc ſolum habeat, quod reprehendat; illum ſcilicet factum eſſe Chriſtianum.* Quæ omnia quum epitomæ ſuperiori reſpondeant: reſtat, vt concludamus, epitomen legis 13. quæ ſequitur, ab illis verbis incipere: Οἱ ὀρθοδόξων παῖδες τῶν αἱρετικῶν μὴ ἀμαρτάνοντες, &c cet. Cui ſententiæ proban-

dæ, præter rationes expoſitas, etiam libri Paratitlorum auctoritas ſufficit.

xxxiv. Legis 14. h. t. epitomen Contius hinc ſumpſit. Sub finem, pro ἢ διὰ περιδίτων πρεσβύτων, ἢ τι ἄλλ' ἀπογραφομένων ποιεῖν, in noſtris legitur, ἢ διὰ περιδίτου πρεσβύτου, ἢ τι ἄλλ' ἀπογραφόμενον αὐτοῖς ποιῶν. Ceterum quos in verſione Contius *exarchos*, retenta voce Græca, dixit: ego *primates* appellaui, motus auctoritate Paratitlorum, quæ in l. 17. infrà h. t. ἔξαρχοι interpretantur, quos Impp. Latinè *primates* vocauerant. Et quod ſubiicitur, ἢ πατρείας, ἢ ἐκδικίας ἐγχειρίζειν, Contius reddit ſanè quàm ſecorditer, *Paternitates ſeu abbatias, aut defenſiones inſtituere*: quum legis ſententia ſit; hæreticos non debere patrum in ciuitatibus, aut defenſorum officia conſequi.

xxxv. Legis 15. h. t. poſuit epitomen Contius ex noſtra Baſilicorum ecloga, quam integriorem deinde libro ſequenti dabimus. Heic eamdem ſubiiciemus iis verbis, quibus in Paratitlis exponitur. Οἱ μανιχαῖοι μόνοι ἐξοδόξων πατέρων ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομοῦσι, μὴ ὄντων ἢ τούτων, ὁ φίσκος τὰ πράγματα αὐτῶν διεκδικεῖ, ἐὰν διάθηται, ἐὰν ἐλευθερώσωσι, ἐὰν ἀφιερώσωσι: id eſt; *Manichæis orthodoxi liberi dumtaxat ab inteſtato ſuccedunt. quibus non exſtantibus, res eorum fiſcus vindicat; ſiue teſtati ſint, ſiue legauerint, ſiue donationes fecerint.*

xxxvi. Epitome l. 18. h. t. ſumpta fuit ex libro Paratitlorum. Hoc tamen omiſſum, quod tradunt initium legis fuiſſe, ὁ ἀρίας. quæ quidem initia legum libenter heic recito, vt ipſæ leges, ſi fortè reperiantur, vel hoc indicio poſſint agnoſci. Ceterum ſtatim ab initio, in his verbis, ἢ ὅσοι τοῖς μονταισταῖς, ἢ τοῖς ἀπολλιναρίοις, ἢ τοῖς διαδόχοις, ἢ ἑφίταις, inducenda ſunt prorſus hæc, ἢ τοῖς διαδόχοις. Ac paulo pòſt, vbi dicitur, τουτέστιν εἰ μὴ ὀρθόδοξοι, ἢ οἱ ἄλλωσε, adde de manuſcriptis, ἢ οἱ παμφρόνες. Rurſus in his verbis, κατασεσημένων αὐτῶν κληρονόμων, repone κατασεσημένων αὐτῶν κληρ. Item in fine, ἐξ' ὧν ῥαδιομωῶνται ἢ μὴ ἐξόντων, lege ἐξόντων. Quod ait conſtitutio de hæreticis, οὔτε παιδεύειν, Contius vertit, *Neque docent.* non malè id quidem. ſed legis ſententia eſt, hæreticos non fieri profeſſores, vt leges noſtræ loquuntur Illud alterum generaliùs accipi poſſet, quum profeſſores reſtrictiùs, in Baſilicis etiam, παιδευταὶ dicantur; & inter eos referantur, qui annonas de publico accipiunt. Quod deinde ſequitur συγχωρήσεως vocabulum, Contius *applauſum* reddidit: ego *ſuſtentationem* dixi, ſequutus auctoritatem veteris & boni gloſſarij, quod συγχωρεῖν *ſuſtentare*, συγχώρησιν *ſuſtentationem* interpretatur.

xxxvii. In legis 20. h. t. petita de Paratitlis epitome, ſub finem hæc verba leguntur in editione Contij, ἢ οἱ ἐξεταζόμενοι ἢ πινύσιοι αὐτῶν τὰ λεγόμενα ἀξιωματικὰ, ἢ ὅτι δημόσιον ἢ ὅτι ἐκκλησιῶν. quæ Contius reddens, ἀξιωματικὰ, dixit honoraria, ex iudiciis vel eccleſiis. Equidem ſcio Græcos appellaſſe ἀξιωματικοὺς, quos lex 19. ſup. de Epiſc. aud. & l. 3. inf. de offic. diuerſ. iudic. dixerunt honoratos, id eſt, conſtitutos in dignitate. Sed ἀξιωματικὰ nuſquam recordor dici honoraria. Ne te ſuſpenſum teneam, lector, ita locum & reſtituas, & me auctore legas: ἢ οἱ ἐξεταζόμενοι ἢ πινύσιοι αὐτῶν τὰ λεγόμενα ἀξιωματικὰ ἢ ἐκκλησιαστικά. nam vltima vox iſtæc in Paratitlis exſtat. cum quibus ſi conferas, quod ſequitur, ἐκ τοῦ δημοσίου ἢ τοῦ ἐκκλησιῶν, deprehendes eam mentem eſſe legiſlatoris noſtri, vt hæreticos aut Montaniſtas non ſolùm capaces ciuilium & eccleſiaſticorum munerum vel dignitatum eſſe nolit; verumetiam diariorum, ſiue annonarum; ſiue ſolatiorum, quæ à tribunalibus, aut ab eccleſiis erogantur. Et quod ſequitur, ἐξόν αὐτοῖς λόγον παρέχειν, itidem malè Contius, *Qui tribuit eis irrationabilem præfecturam*: Quum hiſce verbis intelligatur, *qui patrocinium eis citra rationem præſtat.*

Inſigne mendum latet in legis 11. C. de Iud. & Cælic. verbis hiſce primis: *Iudæos quoſdam feſtiuitatis ſuæ ſolemnia ad pœnæ quondam recordationem incendere, & ſanctæ crucis adſimulatam ſpeciem in contemptum Chriſtianæ fidei ſacrilega mente exurere prouinciarum rectores prohibeant.* Quid enim eſt, *incendere ſolemnia feſtiuitatis Iudaicæ?* quid item, *hoc ipſum ad pœnæ quondam recordationem facere?* Nimirum ſoluendo huic ænigmati, alio fuerit opus Oedipo. Gloſſa quidem hoc loco per ſolemnia dicit intelligi coronam ſpineam, & crucem. Sed quonam modo ſunt hæc Iudaïcæ feſtiuitatis ſolemnia? Si Codicem Theodoſianum conſulas, in cuius lib. 16. tit. 8. hæc ipſa lex eſt numero decima octaua: cetera quidem reperies eadem, tantummodo pro *ſolemnia*, ſcriptum videbis, *Solem Aman.* Et quis diuinaturus eſt, quidnam ſit, *Iudæos feſtiuitatis ſuæ Solem Amam incendere?* Ne longiori mora tibi ſim moleſtus, amice lector; vide quæſo, quàm feliciter hoc ænigma, monſtri ſimile, Paratitlorum noſtrorum liber expediat. Sic igitur hæc interpretatur: ἢ ἰουδαῖοι μὴ ἐν σχήματι τοῦ Ἁμᾶν, τοῦ τύπου τοῦ σταυροῦ κατέχοντες: hoc eſt, *Iudæi formam crucis in Amanis ſpecie non comburant.* Amanis, Iudæorum hoſtis, hiſtoria nota eſt ex ſacræ hiſtoriæ libri, qui Eſther inſcribitur, capitibus aliquot primis. Nam ſeptimo tandem narratur, eum iuſſu Aſſueri Perſarum regis in crucem, quam Mardocheo priùs ipſe parauerat, actum fuiſſe. De his intelligi legis huius argumentum, ſcopúſque poteſt. Quippe Iudæi temporibus illis eccleſiæ primitiuæ, certis feſtiuitatibus ſuis hanc Amanis hiſtoriam ita repræſentare ſolebant; vt Amanis ſimulacrum populis ſpectantibus in crucem agerent, ac deinde concremarent: præ ſe quidem ferentes, id fieri ad recordationem pœnæ publici quondam hoſtis ſui; ſed interim occultâ malignitatis & odij fraude, Chriſto Deo noſtro, velut alteri hoſti gentis ſuæ, eiúſque cruci, ac fidei populóque Chriſtiano, qui in adfixum cruci crederet, illudentes. Habes iam, lector, ſententiam conſtitutionis, quæ tale quid ampliùs in contemptum Chriſtianæ religionis fieri prohibet. Reſtat, vt ipſis etiam xxxviii.

verbis legis remedium afferamus. Id factâ minimâ litterarum mutatione, ac vocis *Aman* ex Græcis adiectione, quam imperiti librarij prorsus in Iustinianeo codice omiserunt, quum eam in Codice Theodosiano alij minùs rudes retinuissent, nullo negotio nobis succedet. Itaque sic legendum censeo: *Iudæos quodam festinitatis suæ solemni, Aman ad pœnæ quondam recordationem incendere, & sanctæ crucis adsimulatam speciem in contemptum Christianæ fidei nostræ sacrilega mente exurere prouinciarum rectores prohibeant.* Quibus iam verbis nihil apertius.

XXXIX. *Altera lex fictitia Contij explosa.*

Errorem Contij, qui de secundo capite legis 54. C. de Episc. & cler. nouam quamdam legem finxit imprudens, suprà demonstraui. Nunc consimilis eumdem erroris hoc etiam loco redarguam. Quippe fingit in hoc quoque titulo nouam legem 18. ex Basilicis & Nomocanone, cuius hæc verba facit: *Iudæum, qui cum, qui Iudaica religionis non esset, contraria doctrinæ ad suam religionem traducere præsumpserit; bonorum proscriptione damnetur, miserumque in modum puniatur.* Ea verò, pars sunt legis sequentis, adeóque hæc vltima verba legis eius interpretantur: *Cernat præterea bona sua proscripta, mox pœnæ sanguinis destinandus, qui fidem alterius expugnarit peruersa doctrina.* Non opus erat alia demonstratione, sed maioris euidentiæ causâ dumtaxat id addam: Paratitla nostra Contianam legem illam commenticiam non agnoscere, nec tribus in locis aliam recitare legem 18. hoc titulo, quàm quæ vltima est: adeóque verbis illis à Contio Latinè citatis, partem eius extremam interpretari, quæ Græcè sonant in hunc modum: *ὁ Ἰουδαῖος μή, τὸν μὴ ὄντα τῆς ἀυτῶν θρησκείας ἰδιωτικὴν διδασκαλίαν μετάγων εἰς ἀυτούς, δημόσιον, καὶ κακουργικῶς τιμωρῆται.* Nullum discrimen vides, nisi quod miserum in modum puniri Iudæum dixit ille, quum pœnam capitalem vertere debuerit. Hoc obiter adiiciam, me vltima verba d. l. ita citasse, vt omnino legenda sunt. Nam in nostris est, *Quasi qui fidem alterius*, &c. voce, *Quasi*, superflua; quam nec Theodosij nouellarum liber agnoscit. Et rectè scripsi, *Qui fidem alterius expugnarit*, pro *expugnauit*, vt nostri habent.

XL. Accedamus nunc ad ipsam legem 18. C. h. t. in qua primum occurrit legis initium, quod in editis est, *Hac valitura in omne æuum lege.* Ter citatur in Paratitlis, & tamen vbique Latinis litteris scribitur, *Hac victura.* Notatum etiam bis in margine, *ἀπὸ τῆς νίκης*, quo significare quispiam voluit, verbum hoc, *victura*, deduci à victoria, vel à vincendo. Quod equidem profectum arbitror ab aliquo semiperito linguæ Latinæ Græculo, qui putaret hanc mentem Principis esse, Legem hanc suam victricem futuram in omne æuum: cùm quiuis intelligat, victuram in omne æuum legem, sic ab Imperatore dici; vt eiusdem vocis ambiguo significatu poëta canit,

Victurus genium debet habere liber.

Cum Paratitlis in hoc consentit etiam liber nouellarum Theodosij. Deinde quum statim ab initio dicitur, *Neminem Iudæorum:* addunt Paratitla nostra, *& Samaritarum.* idque bis ita repetitum inuenio. Quod autem paulo pòst sequitur, *Nec defensoris ciuitatis fungi saltem officio, nec patriæ honorem arripere concedimus:* Græci sic reddunt, *οὐ γίνεται ἰκδικος, ἢ πατρὸς πόλεως*: hoc est; *non fit neque defensor, neque pater ciuitatis.* ex quibus verbis colligi fortasse non ineptè possit, legisse Græcos, *Nec patris honorem arripere*; quod mutatum fuerit ab imperitis librariis in honorem patriæ, qui putarent absurdum videri, Iudæos non posse fieri patres; & ignorarent, quinam patres ciuitatum Romanis temporibus dicti fuerint. Ceterum hic ille locus est, ex quo Græci colligunt in tituli tertij Paratitlis, Episcopos non dedignari debere iudices, ciuitatum defensores: adeóque defensores ciuitatum ius cognoscendi de causis Episcoporum habere. Dicunt autem hoc colligi *ἐκ ἀναλογίας*, in hunc videlicet modum. Iudæus non potest fieri defensor, ne iudex sit Christianorum, atque ipsorum adeò Episcoporum. Ergo quiuis alius defensor iudex Episcoporum esse potest. Quod eo libentiùs, tametsi per se notatu dignum, heic repetere volui: quia perit legentibus argumentationis huius argutia, nisi corrupta quædam in textu legis vocula, de Græca lectione restituatur. Ea sic habet: *ἰουδαῖος οὐ γίνεται ἰκδικος, ἵνα μὴ τῶν ἄλλων ἐξουσίαν ἢ ὁποιανοῦν ἔχωσιν*: hoc est; *Iudæus non fit defensor, ne licentiam habeat in causis orthodoxorum aut Episcoporum pronuntiandi.* Mutemus igitur vnicum illud ΝΗΕ, & pro eo ΝΕ scribamus, vt Græco *ἵνα μὴ* respondeat, & apertam verámque legis sententiam habebimus, à qua vis argumentationis superioris dependet. Nam vide quàm hæc verba plana sint: *Nec Iudæum defensoris ciuitatis fungi saltem officio, nec patris honorem arripere concedimus:* † *ne adquisiti fibi officij auctoritate muniti, aduersus Christianos, & ipsos plerumque sacræ religionis antistites, veluti insultantes fidei nostræ, iudicandi vel pronuntiandi quamlibet habeant potestatem.*

† *antehàc in editis.* Nec adquisiti, &c.

XLI. In epitome l. 2. C. ne Christian. mancip. vbi Contius statim ab initio scripsit, *ἢ σκηπτεῖται, ἢ ἄλλος αἱρετικὸς, τοῦτος μὴ ὢν ἐκδικος*, Paratitla nostra paucioribus, *ἢ σκηπτόμενος, ὁ τῆς μὴ ὢν ὀρθοδόξου*, inquiunt. deinde à verbis illis, *ἢ ἀπὸ χριστιανὸν ἐλευθερώσας*, prorsus abest illud *χριστιανόν*. Denique *ἢ ὁ κτησάμενος*, non est, vti Contius interpretatur, qui possidet: sed qui comparauit.

XLII. Non temerè quid in scriptura, longi temporis quasi præscriptione munita, loco mouendum arbitror. Quid tamen quisque manuscriptis in libris antiquis inueniat, equidem exponi posse cum bona gratia cuiusuis, arbitror. Eiusmodi quiddam hoc loco nobis in titulo Codicis, DE PAGANIS, ET SACRIFICIIS, ET TEMPLIS, accidit. Non enim negamus, ita bonis in libris hunc titulum scriptum reperiri, & ipsa verba tituli cum rebus in eo tractatis conuenire: sed animo dum-

taxat indicandæ ſcripturæ veteris, quam reperimus in hiſce Paratitlis; dicimus, ita Græcos Latinis hunc ſcripſiſſe litteris, DE PAGANIS SACRIFICIIS ET TEMPLIS. Vt pagana ſacrificia intelligantur, quemadmodum heic in l. 8. pagana ſuperſtitio dicitur. Græcis autem hoc verbis huiuſmodi exprimitur: περὶ ἑλληνικῶν θυσιῶν καὶ ἱερῶν. Ac verum ſanè ſi fateri volumus, pars maior huius tituli conſtitutionum in eo potiſſimum laborat; vt, quando res orbis ad Principes Chriſtianos, harum legum auctores, peruenisſent: clauſis ex eo tempore deaſtrorum templis, ſacrificia pagana, cum diuinatricis extiſpicinæ fœdiſque ceteris impietatibus, abolerentur.

XLIII. Quum quis in l. 6. h. t. ſub finem, attentè legit hæc verba: *Rectores etiam prouinciarum, & officia, & principales cognoſcant*, &c. deprehendit neſcio quid vitij latere in voce *Principales*; cui quidam mederi volentes, ſcripſerunt; *Et officia principalia cognoſcant.* Sed hoc quoque videtur aliquid inſolens habere. A Græcis etiam legis exſequutio non duobus, ſed tribus ordinibus committitur. Ij ſunt, οἱ ἄρχοντες, præſides, αἱ τάξεις, officia præſidum, non officia principalia, καὶ οἱ πολιτευόμενοι. Qua ſanè poſtrema voce quum Græco Latinóque more, non principales accipiantur, ſed municipales: facilè in hanc ſententiam venio, debere vocabulum hoc ſuo reſtitui loco; próque, *Principales cognoſcant*, legendum, *Municipales cognoſcant.* Ibidem quod paulo antè Contius adfert è Cod. Theodoſiano, pro hiſce verbis, *Conuicti in duplum, quæ rapuerint, reſtituere compellentur*; legi, *Conuenti in triplum & quadruplum, quæ rap.* & cetera: lectioni Græcorum non reſpondet, qui quum vertant, τὰ ἁρπαγὴν ἀποδιδόναι διπλοῦν, tantummodo dupli reſtitutionem agnoſcunt.

XLIV. Epitomen l. 9. h. t. Contius ad verbum è Paratitlis ſumpſit, verùm oſcitanter alicubi verſatus eſt in reddendis Latinè Græcis. verbi gratia, quod in principio dicitur, ὑπὲρ συστάσεως τῆς περὶ ἑλληνων πλάνης, vertit ille, *Datum ad conſtructionem paganici erroris.* Et in margine notat aliam hanc interpretationem, *Datum collegio paganici erroris:* quaſi collegium Græcis dicatur σύστασις, non σύστημα. Nimirum intelligitur id, quod datum eſt ad fulciendum errorem paganum. Deinde quum dicitur, huiuſmodi donata capere ciuitatem vel municipium illorum locorum: mox ſequitur, καὶ διατυποῦται καθ' ὁμοιότητα τῆς βασιλικῆς προσόδου, quod Contius, *Et expenduntur ad ſimilitudinem Imperialium reddituum.* Abſurdum eſt dicere, municipiis adquiſita expendi ad ſimilitudinem reddituum Principalium. Itaque rectè Paratitla noſtra, καθ' ὁμοιότητα τῆς πολιτικῆς προσόδου, inquiunt, hoc eſt, *ad ſimilitudinem aliorum reddituum municipalium.* Alio denique Paratitlorum loco dici notabis, initium legis huius integræ fuiſſe, προσκαθημένου. de quo colligitur, editam fuiſſe Græcè. Ibidem hæc alia legis huius particula, quæ in epitome præcedenti omiſſa eſt, legitur: καὶ τῶν τῆς ἑλληνικῆς ἀσε-

βείας ἀνακόπτειν τὸν ὑπηκόους, καὶ μηνύειν ταῦτα τῇ τῆς ἐπαρχείας ἀρχῇ: h. e. Epiſcopi paganorum impietatem reſecare debent, & indicare talia præſidi prouinciæ. Sequentis legis epitomen, ex Paratitlis ſumptam, quàm friuolè, vel ſuo potiùs more reddiderit Contius, ſi ſcire deſideras: confer interpretationem illius cum noſtra, quam ſuo loco ſuprà dedimus.

Titulus primi libri Codicis duodecimus, XLV. hanc in editis libris Latinis habet inſcriptionem, DE HIS, QVI AD ECCLESIAM CONFVGIVNT, VEL IBI EXCLAMANT. Hactenus poſita verba reperiri fatetur Contius in manuſcriptis, & pro germanis agnoſcit. Quæ verò ſequuntur, ET NE QVIS AB ECCLESIA EXTRAHATVR: abeſſe teſtatur ab omnibus manuſcriptis exemplaribus. Equidem vt verum fatear, libenter illa crediderim ſuppoſititia, & ab aliis adiecta; quum noſter etiam Paratitlorum liber, cui non abs re multùm tribuimus, ea ſilentio prætereat. Nec dubium eſt, ex integrioribus iuris Romani monumentis Græcos anteceſſores hauſiſſe ſuas interpretationes; quum ad eam barbariem Græcia redacta non fuerit, in quam Roma noſtra cum reliquis Latini nominis regionibus, aliquot ſuperioribus præcipitata ſæculis, omni veræ doctrinæ luce caruit. Vt autem & illud addam, quod fortaſſe non negligendum, inſcriptio tituli huius noſtris in Paratitlis etiam ab illa diſcrepat, in qua tam editi, quàm manuſcripti conſentiunt. Nam Latinis quidem litteris in hunc modum expreſſa legitur, DE HIS QVI AD ECCLESIAS CONFVGIVNT, ET CLAMORIBVS IBI VTVNTVR. Græcè verò, ſic; περὶ τῶν ἐκκλησίας προσφεύγοντων, καὶ ἐκβοήσεων ἐκεῖσε χρημάτων. Quæ ſanè verba Latinis omnino reſpondent, & fortaſſis antiquam inſcriptionem tituli continent.

Parui quidam eſſe momenti videtur, ſed XLVI. notandum tamen: ne quid de ſtudio noſtro remittamus. In fine legis 6. C. h. t. leguntur hæc verba: *Deinde iudices, vel eos, ad quos cauſa & perſonæ pertinent, inſtantiùs inſtruant, & æquitati conuenientia diligentiùs exſequantur.* Rectiùs leges, ſi *vt æquitati*, pro ET repoſueris, ex auctoritate Paratitlorum, quæ VT per ὥστε reddunt, ὥστε τὰ τῷ δικαίῳ συμβαίνοντα ζητεῖσθαι. Quibus ex verbis etiam Contio reſpondendum, qui vitioſam manuſcriptorum lectionem adnotauit, *Et æquitati conuenientiam diligentiùs exſequantur.* rectiùs enim Græci, τὰ τῷ δικαίῳ συμβαίνοντα, hoc eſt, *conuenientia.*

Similitudinem inter ſe quandam habent, XLVII. l. 19. ſup. de Epiſc. aud. & l. 8. inf. de defenſ. ciuit. Verùm in hoc differunt, quòd hæc lata fuit ab Honorio & Theodoſio AA. illa verò Anaſtaſium A. habuit auctorem, & vti tempore poſterior eſt, ita quædam accuratiùs etiam ſancit. Vtriuſque mentionem hoc loco propterea facere volui, quòd in Paratitlis tertij tituli, primo loco citetur l. 8. ex primi libri Codicis titulo IV. (qui in editis eſt LIV.) & mox ſubiiciatur eiuſdem

tituli lex vndecima, quum in editis vltima lex eius tituli decima numeretur, & vndecima non exstet. Indicant autem verba legis, in Paratitlis citata, quæ mox subiiciemus, vndecimam legem tituli de defens. ciuit. eamdem esse cum illa, quæ suprà in tit. de Episc. aud. decima-nona recensetur: ad vtramque relata titulum, quia pariter & Episcoporum ac clericorum, & defensorum mentionem continet, ac de vtrisque statuit. Adeóque multis in locis eædem leges à Iustiniano, propter indicatam causam diuersi respectus, ad diuersos titulos relatæ fuerunt: cuius rei rationem quum librarij rudiores ignorarent, pleraſque priùs descriptas auctoritate propria deinceps in libris & titulis posterioribus omiserunt. Huius rei complura tibi, Lector, in iis, quæ sequentur, exempla notabimus. Nam equidem in ea sum opinione, si Iustiniani Codicem integrum habere velimus; omnia prorsus in eo sic esse relinquenda, quemadmodum ipsius auctoritate digesta fuerint. In hoc quidem loco dumtaxat Anastasianæ legis partem ponemus, in Paratitlis ita recitatam: quum nemini dubium esse debeat, integram ab Iustiniano in Codicem fuisse relatam. Sic igitur Paratitla nostra, *ἀ διάταξις ἀπ. ζητεῖ περίεργον ὁπὸ περέξεως ὑπομνημάτων, περίεργος ἦν τῆς πόλεως ὑπηρέτου, μηδ' ὅρκου ὄντος ἢ ἐκδίκου καταστάντος, ὅτι τῆς τῶ χριστιανῶν ὑπαίχει θρησκείας*: hoc est, *Constitutio* XI. (priùs titulum LV. posuerat, vt antea diximus) *requirit, vt priùs defensor apud gesta monumentorum, præsente ciuitatis Episcopo, cum præstatione iurisiurandi deponat, quòd religioni Christianorum addictus sit.* Plura non sunt ex hac constitutione hoc loco in Paratitlis citata, quia titulus tertius dumtaxat de Episcopis & clericis agit. Si qui verò deinceps libros iuris nostri volent integros edere, legem hanc Anastasianam in fine tituli de defens. ciuit. repetant: vt ibi sit vndecima, quemadmodum hoc numero citatur in Paratitlis, non aliter, atque factum videmus in l. Si quis in conscribendo instrumento. C. de Episc. & cler. quæ lib. 2. titulo de pactis repetitur. Ac rectè quidem. nam ex eo quoque titulo citatur in Paratitlis nostris, & numeratur ibi lex 29. sicut in titulo de Episc. & cler. 50 Rursus aliud exemplum habes in l. 15. C. de Episc. aud. quæ totidem verbis repetitur in titulo, de postulando. l. 8. & ex vtroque titulo citatur in Paratitlis nostris.

XLVIII. Lex secunda C. de sport. non exstat. Eius epitomen, vel particulam quandam potiùs, recitat liber hic Paratitlorum, quam in editione sua postrema Contius ad verbum Græcè posuit, ac malè (tametsi pauca verba sint) vertit. hæc enim vera sententia verborum est: *Si exsequutor commonitum vexet ob constituendum fideiussorem, quem dicat esse personam, quæ soluendo non sit: prouidentia & iudicio Episcopi eum accipiat.* Pæne oblitus eram eius, quod alioqui non abs re indicare soleo. Tradunt Paratitla nostra, quæ ceteroqui legum Latinè scriptarum principia semper Latinè citant, huius legis initium fuisse, *ἀπαρχόμενος*. Fuit igitur edita Græcè, neque mirum, eam periisse; librariis nostris Græcas litteras auorum memoria prorsus ignorantibus.

Bis animaduerti nostris in Paratitlis ita citari leges tituli C. de feriis, vt quæ nostris in libris est secunda, prorsus eo loco non ponatur. Et mirum sanè, legem Theodosianam duabus Constantinianis præponi, contra seriem temporum: immo etiam aliis Valentiniani, Valentis, & Gratiani; qui omnes in Imperio Theodosium præcesserunt. Paratitla certè l. omnes iudices. h. t. vbique citant, velut ordine secundam, & l. quadraginta, faciunt ordine quintam, quæ nobis est sexta; legem Omnes dies, duobus in locis faciunt sextam, quæ nobis est septima. Videndum igitur, an quæ notatur in hoc titulo deesse l. 9. (licèt illam putauerit A. Augustinus eandem fuisse cum l. 3. sup. de Episc. aud.) sit hæc ipsa lex Theodosiana, quæ malè suo mota, in alienum irrepserit locum. Hoc quoque nostris ex Paratitlis notandum putaui, legis Omnes diès. h. t. istæc verba, *Sacros quoque Pascha dies, qui septeno numero vel præcedunt, vel sequuntur*: sic à Græcis nostris esse reddita, vt feriis Paschalibus dies 15. attribuantur. His enim verbis hunc locum interpretati sunt; *πὶ ιε'. μεγάλαις ἡμέραις ἀργίσουσι αἱ δέα. Quindecim diebus Paschalibus cessent spectacula.* Sanè si quis obiter Latina legis verba legit, de quatuordecim dumtaxat diebus agi putat. Græci verò præter hos partim præcedentes, partim sequentes, ipsum quoque Paschæ diem computant. Addendum & hoc, de Basilicorum ecloga me deprehendisse, legem 3. C. de Episc. aud. repetitam quidem hoc titulo fuisse: sed ita, vt inter x. & x i. leges poneretur. Quod facere nonnihil videtur ad id, quod paulo antè de l. 9. h. t. dicebamus. Antonij quidem Augustini opinio hac ratione locum non habebit.

XLIX. Lex 1. C. de aleat. non exstat. Contius ex Nomocanone fragmenta, vel potiùs epitomas quasdam restituit. Græcè scriptam fuisse, colligitur ex Paratitlis nostris, quæ legis initium tale recitant: *ἀ περὶ κύβων.* de quo licet intelligere, vetustam esse legis interpretationem, quæ ipsa quoque sic incipit: Alearum vsus antiqua res est. quamquam ego putem legendum, *Alearum lusus.* vt in Græcis, *πλὴ τῦ κύβου παιγνίων.* Adeóque principium legis etiam hac voce puto explendum, *ἀ περὶ κύβων παιγνία.* Ceterum ea dumtaxat in Paratitlis particula legis huius attingitur, quæ in vetusta translatione Latina verbis hisce legitur: *Episcopis locorum hoc prouidentibus, & præsidum auxilio vtentibus.* Græca sunt huiusmodi, *πλὴ τῦ κύβου παιγνίων διώκουσι οἱ ἐπίσκοποι ἀναζητῆν, ἢ κωλύειν γίνεσθαι*: hoc est, *in alea lusum inquirere possunt Episcopi, & prohibere, ne fiat.* Obiter heic addo, fragmentum illud, quod hoc titulo Contius in extremo posuit, & ipsemet ad alearum lusum non pertinere fatetur (initium quidem eius est, *Qui pragmaticum adfert præceptum*, & cet.) spectare ad l. 26. sup. de Episc. aud. quæ sequitur post constitutionem de aleæ lusu 25.

eod.

eod. tit. Quamobrem hoc loco prorsus inducendum.

L I. Si Paratitlorum auctori fidem habere volumus, lex 4. C. de sacrosanct. eccl. erit eadem cum l. 5. C. de commerc. & mercat. Citat enim ex libri IV. Codicis titulo LXIII. legem, cuius initium, Cessante. Legis verò sententiam verbis hisce complectitur, οἱ δεκανοὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀτέλειαν ἔχειν οὐ γίνονται ὑπὲρ πεντακοσίους πεντήκοντα: hoc est; *Decani maioris Ecclesiæ Constantinopolitanæ habent immunitatem. Non fiunt autem vltra nongentos quinquaginta.* Totidem propè verbis allegatam priùs l. 4. de sacrosanct. eccl. exposuit. ἡ ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως οὐκ ἔχουσα πεντακοσίους ἑξήκοντα δεκανούς. Ex quibus primùm colligitur, in Codice pro, *quingentorum sexaginta trium collegiatorum*; legi debere, *nongentorum quinquaginta collegiatorum.* Deinde *collegiatos & corporatos* in hac lege dici, quos illa *decanos* vocauerit. Auctores quidem sunt legis vtriusque Honorius & Theodosius AA. sed scriptæ sunt ad diuersos. In fine legis habet vltima Contij editio, *Comparatorum* pro *Corporatorum.*

L II. Legis 29. C. de nupt. hanc epitomen Paratitlorum liber recitat, ἡ σκηνικὴ αὐτεξούσιος βουλομένη, ἢ μὴ ἐκ τοῦ ἀρχοντος κωλυομένη, δύναται συνοικεῖν τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα σεμνείᾳ ἑαυτῆς ὁσίᾳ τῷ ἐπισκόπῳ, ἵνα σεμνείᾳ ἑαυτῆς ὁσίᾳ καὶ σώφρονι βίον μετάλῃ: hoc est; *Scenica mulier, quæ liberari vult, & à præside impeditur; Episcopum adire potest, vt eius prouidentiâ ad vitam honestam ac pudicam se conferat.* Quibus ex verbis apparet, hanc legem non illi valde fuisse dissimilem, quæ superiùs in tit. de Episc. aud. trigesima tertia recensetur. Eáque causa mouit A. Augustinum, & A. Contium, vt tit. de nuptiis dictam l. 33. C. de Episc. aud. cuius initium, Sciat [illegible], verbis prorsus iisdem repeterent. Sed ego verum si fateri debeo, non parum hac in parte hæreo. Nam liber Paratitlorum aît, initium legis huius in tit. de nupt. fuisse, Πάσῃ. quod cum initio l. 33. de Episc. aud. non conuenit. Hoc sanè colligitur, editam fuisse Græcè, quum principium Græcè citetur. Deinde quædam apparet esse diuersitas inter ea, quæ legis huius 29. de nupt. & quæ l. 33. de Episc. aud. epitomæ continent. Mihi quidem hoc in loco tituli de nuptiis collocanda videtur epitome, de Paratitlis eruta, donec tandem aliquis germanam legem inueniat, quæ iuxta Paratitlorum indicationem incipiat à vocabulo Πάσῃ.

L III. In lib. VI. Codicis titulus XLVIII. nuda dumtaxat habet inscriptionis verba, DE INCERTIS PERSONIS, sicut etiam in ecloga nostra Basilicorum tantummodo nudus exstat titulus, περὶ ἀγνώστων προσώπων. Contius in eo quod ex Photio & Balsamone tradit, vnam fuisse dumtaxat hoc titulo constitutionem, sanè fallitur. Nam duæ diuersæ constitutiones in Paratitlis nostris citantur, & Latinis quidem initiis; vnde constat editas lingua Latina. quæ res facit, vt mihi sanè mirum sit, eas periisse: quum rarùs leges hac lingua scriptas interiisse videamus, frequentiùs Græcas; ob superiorum temporum barbariem, quibus Græcæ litteræ ignorabantur. Libet autem hoc loco duo illa legis vtriusque fragmenta de Paratitlis adscribere. Legem primam tradunt initium habuisse, *Si quando.* eáque verba in margine per ὁπόταν, vt solent, interpretantur. Deinde proferunt hæc ex ipsa lege, ἵνα εἰ δυνήσῃ τὰ πράγματα τῷ χρεώστου παρέχουσιν, ἐὰν ᾖ πλέον τὸ καταλειφθὲν τίμημα τῆς καχεκτισμένης αὐτοῦ ποσότητος, ἐν τῇ ἀρχείῳ τῆς ἐκκλησίας τὸ περισσὸν ἀποτίθεσθαι ὑπὲρ τοῦ φυλάττεσθαι τοῦτο τῷ πάλαι χρεώστῃ: hoc est; *Quum res debitoris creditores distrahunt, si pretium solutum amplius esse fuerit inuentum, quàm ea summa sit, quæ ipsis debetur: id quod superest, in archivis ecclesiæ deponunto, vt quondam debitori seruetur.* Alterum fragmentum citatur ex lege incerti quidem numeri, sed cuius initium fuerit, *Certum*; vox in margine reddita per Græcam βέβαιον. Verba sunt huiusmodi, ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ φασὶν οἱ νομικοὶ, ὅτι δύναταί τις λιπεῖν ἐκκλησίᾳ † ..... κληρονομίαν, ἤγουν κληρονομίαν. *Constitutio*, inquit, *eodem capite tradit, posse quem vel legatum, vel hereditatem ecclesiæ ..... relinquere.* Arbitror autem legis fragmentum id velle dicere, nimirum posse aliquem vel legare quiddam, vel relinquere bona sua vniuersa ecclesiæ incertæ. quo de agitur in l. vlt. Cod. de sacrosanct. Eccles. † αὐτῷ

L IV. Lex *Addictos*, vt bis est in Codice posita, primò quidem in titulo de Episc. aud. deinde lib. 7. tit. de appellat. ita citatur etiam ex vtroque titulo in libris hisce Paratitlorum. Vnum hoc à nostris editis video discrepare, quod libri Latini titulo de appell. generaliter legunt, *Addictos supplicio, & pro criminum immanitate damnatos, nulli per vim atque vsurpationem vindicare liceat.* Græci verò post *nulli*, specialiter clericos & monachos exprimunt, his verbis: οὐ δεῖ παρὰ τῶν κληρικῶν, ἢ μοναχῶν, ἢ τῶν καλουμένων συνοδιτῶν, & cet. Quare si Græcis habenda fides est, non solùm in l. 6. de Episc. aud. verumetiam heic expressè legendum: *Nulli clericorum, vel monachorum, eorum etiam, quos synoditas vocant, per vim atque vsurpationem.* & quæ sequuntur.

L V. Ex libri VII. Codicis titulo LXV. citatur in Paratitlis nostris lex IX. quum libri nostri non plures eo titulo, quàm octo leges habeant. Sententiam legis hac epitome Paratitla complectuntur, οἱ κληρικοὶ περὶ ἀποφάσεως ἐκκαλούμενοι, σφετερίζεται τις παρὰ τὸ ἄρχοντος ἔγκ. λητον ἀργύριον. τοῦτο δὲ κλάπτει οὐχ ὁ φίσκος, ἀλλὰ τοῖς πένησι καὶ ἀπόροις πρὸς [τοῦτο] ῥοκυδίζεται: hoc est; *Clerici ante sententiam appellantes, multantur à præside L. libris argenti. Verùm hac non fiscus accipiet, sed in pauperes & egenos fideliter erogabuntur.* Facilè quiuis animaduertit, huiusmodi legem ab hoc titulo non alienam esse; quum is agat de illis, quorum appellationes non recipiuntur, & in l. 7. similiter ante sententiæ tempus, vt heic à clericis, ita nec à discussoribus & rationalibus ap-

pellari posse statuat. Ceterum cur à librariis hoc loco fuerit omissa, causam hanc arbitror, quòd superiùs etiam posita fuerit in principio tituli, de Episcop. aud. vbi numero secunda est. Tantùm hoc diuersitatis deprehendo, quòd lex in titulo de Episcop. aud. posita, his à verbis incipiat, *Si clericus*: quæ verò citatur heic in Paratitlis ex tit. C. Quorum appell. non recip. aliud habuit principium, expressum id quidem in Paratitlis per Latinas litteras, sed quæ corruptæ sunt, nec in libro meo legi commodè possunt. In margine per hæc sunt reddita, τὸν αναδότας. Fortasse nos expediret hoc loco Codex Theodosianus, in cuius lib. XI. tit. XXXVI. notatur à quibusdam esse lex XX. qua de nunc agimus. sed illum hoc tempore, quo ista notabam, ad manum non habebam.

LVI. Suprà notauimus ad l. 23. de Episc. aud. particulam quandam eius, expositam nostris in Paratitlis, quæ non exstat in epitome, quam dedit A. Augustinus. Heic tantùm moneo, Paratitla nostra repetere particulam eandem ad l. 2. C. de priuat. carcer. & exprimere legis huius initium: ἰδιωτικάς. Quæ duo me mouent, vt credam omnino legem vtroque loco positam, verbis iisdem perscriptam fuisse. Dabimus autem & aliam d. 2. l. epitomen libro Notatorum secundo, sumptam ex Basilicorum ecloga nostra.

LVII. Contius ex interpretatione libri LX. Basilicorum, quam nobis Cuiacius dedit, argumentum legis vltimæ Cod. de pœnis, loco suo reposuit. Nos ea cum lectore communicabimus, quæ Paratitlorum liber suppeditat. Primùm ex eo colligitur id, quod alij quoque fatentur, editam fuisse linguâ Græcâ. quippe commemorant eius initium, διατίζομεν. Deinde particulam quandam legis hisce verbis recitant: ὁ κῦ τινων ἐπισκοποι φεσπίζουσιν παρφυλαχθῆναι ἐπὶ τοῖς ἀφορίζομένοις διωτικῶς, ἢ ἐπί τινα χρόνον ἐσται, τὰ φερόμενα τῇ διατάξει: hoc est; *Episcopi tuinsuis locis curent, vt in iis, qui vel in perpetuum, vel ad certum tempus relegantur, hac constitutione præcepta seruentur.* Eam particulam heic describere propterea volui, quòd epitoma Contij non contineatur vlla eius mentio.

LVIII. In titulo nono libri decimi Codicis, de sentent. aduers. fisc. lat. retract. nos vltra legem vnam nostris in libris non legimus. Paratitla verò etiam legis secundæ mentionem faciunt, cuius initium fuisse tradunt, διατίζομεν. de quo Græcam fuisse, quiuis intelligit. Deinde pauca quædam adnotant ex ea, verbis hisce: Σημείωσαι, ὅτι βουλευτὴς ἢ ὁ ταξιώτης δικάσται μίσθου κλητεύει, καὶ δημοσίῳ χρεωφειλέτης. ὁ τύφος ἢ λέγω σημείωσαι ἢ τοῦτο, ἵνα τελωνῆς ἢ ἐπιτρόπους μίσθου ἢ ἐφέσται ὁ ἐπὶ τούτοις χειροτονία; hoc est; *Nota, quòd curialis, & officialis, fieri possint clerici, licèt fisci debitores sint. Et alia rursus hoc etiam ratione notabis, quòd temerè ac periculosè fiat, & rata sit, in eorum personis facta ordinatio.* Exstat Græca lex in titulo C. de Episc. & cler. numero 51. quæ ipsa quoque incipit à verbo διατίζομεν. & in principio quædam de curialibus & apparitoribus, clero non adscribendis, statuit: sed omnino diuersa sunt à sententia nunc expositæ particulæ legis 2. C. de sentent. aduers. fisc.

Legis 11. Cod. de annon. & tribut. pars vltima complectitur l. 8. sup. de sacros. eccles. In vtraque lege quum dicitur, *Ecclesia Thessalonicensi propria tantummodo capitationis modum sublenandum, nec extraneorum grauamine tributorum rempublicam, ecclesiastici nominis abusione, ladendam*: semper existimaui, aliquid in hisce posterioribus verbis hærere vitij. Quæ opinio confirmata fuit, ex quo Paratitlorum hæc verba diligentiùs expendi, quibus illa redduntur, ἐπὶ ᾗ αὕτη συνεχώρησε, διὰ τοῦτο ἐν ἐρήμοις δημόσιοις τελέσματι τὸ ἀναλῶ χωρίζειν ὁπόσων: hoc est; *quandoquidem hæc Thessalonicensis ecclesia remissionem tributorum est consequuta, non iccirco tamen aliena tributa sub nomine suo sublenare debet.* Vt paucis, quid mihi ad animum acciderit, indicem; arbitror ita legendum, *Nec in extraneorum grauamine tributorum rempublicam, ecclesiastici nominis abusione, ladendam.* Paulo antè, quum legitur in hac l. 11 de annon. & tribut. *Sed & hi, qui protestati sunt*: reponito ex auctoritate Paratitlorum, *Sed & Achiui, qui protestati sunt.* Priùs enim Macedonum fit mentio, deinde subiiciuntur Achiui. Paratitla nonnihil ordine inuerso, ὁπὶ τῆς ἀχαΐας, inquiunt; ἔπηγε μὲν ἢ τῆς μακεδόνων. Videtur & Accursius Achiui legisse.

Lex 9. quæ Græca est, C. de exact. tribut. lib. X. in eo titulo numeratur vltima. Nostra verò Paratitla faciunt etiam legis 12. mentionem eodem titulo. nisi fortè corrupta scriptura est, vt vel decima, vel vndecima scribi debeat. Eius initium fuisse recitant, διατίζομεν. de quo intelligitur, editam Græcè. Deinde cuiusdam instar argumenti, vel epitomes, hæc verba ponunt, περὶ τῶν φερομένων παξιωτῶν ἢ πολιτευομένων, ὅπως δεῖ αὐτοὺς ἀπαιτεῖσθαι παὶ δημοσίους φόρους, φησὶν ἡ διάταξις παραλαμβάνει, μηδένα πατατάλλειν ἐπ' αὐτοὺς παὶ παντελείας, εἰ μὴ δημοσίωσιν. ὁπὶ γὰρ τοὺς φερομένους, ἢ ἄλλως κρύπτοντας ἑαυτοὺς, οὐδεμίαν βούλεται γίνεσθαι παρὰ τῶν ἀπαιτούντων ἐπ' αὐτοὺς πατάλυσιν: hoc est; *De confugientibus ad ecclesias officialibus aut curialibus differit hac constitutio, quomodo sint ab eis exigenda tributa sine reditus publici: præcipiens, ne quisquam collationes superipsos soluat, nisi hoc ipsum publicauerint. Nam super eos, qui ad ecclesias confugiunt, vel alio quo modo semet occultant, nullam fieri vult à collatoribus solutionem.* Satis manifestum est, omnino ad titulum hunc pertinere, quæ ex hoc argumento colligimus hac lege fuisse sancita. Sanè, verum si dicere debeo, sum ipse quidem in ea sententia, vt legem hanc isto titulo putem esse vndecimam, de præcedente hanc decima dicturus libro Notatorum secundo, ex Basilicorum ecloga nostra.

Epitomen longiusculam legis 3. (sic enim Contius numerat) C. vt nemini liceat in emt. spec. habes in vltima editione Contia-

na. Si brenior placet, licet hanc ſumas ex Paratitlis noſtris, δικαιοσίᾳ τῦ διοφιλεςάτου τῆς πόλεως ἐπισκόπου, ἐγγὺς ἐν τοῖς κτήτορσι παρεπιδήμου, ἐν τῆς χ' χώρας τάξεως ὁ σιτώνης παρεχρείζετο, ἄρχων ὁ μέλλων ἐν τῇ τάξει καταλήγειν, ἢ πλειῶν, ἢ πλειόνων: hoc eſt, *Arbitratu religioſiſſimi ciuitatis Epiſcopi, & primatum inter poſſeſſores, ex ipſius regionis officio creatur frumenti comparator, ſiue is, qui ad officium eſt allegendus, vel qui munus hoc implet, aut implenit.* Hoc quidem certè de Paratitlis notandum, legem editam fuiſſe linguâ Græcâ. Nam citatur initium hoc, διαιζομεν, σιτώνιον. Deinde, quod nec Contius, nec alius quiſquam notarit, quod equidem ſciam, legem hanc eandem eſſe debere cum l. 17. ſup. de Epiſc. aud. cuius epitome ab ea, quam modò heic poſuimus, non diſſentit. Tum etiam quòd Contius eam fecerit hoc titulo tertiam, quum Paratitla ſecundam numerent. Obiter addam hoc quoque, verba ſcilicet iſtæc in huius inſcriptione tituli, *Et de munere ſitocomia*, ſic emendanda, vt legatur; *Et de munere ſitona*, id eſt, frumenti comparatoris. Hoc enim malo, quàm *Sitonici*, vel *Sitonia*, quæ Cuiacio placuerunt.

LXII. Eodem hoc titulo tres tantùm leges habet editio Contiana, quum Paratitla noſtra quartam addant. Eius initium fuiſſe tradunt, ἄλλως. argumentum ſanè manifeſtum, quòd edita Græcè fuerit. Deinde breuiſſimam paucis verbis epitomen ſubiiciunt, quæ fortaſſe dumtaxat aliqua legis eius eſt particula. παρεισῆ τῦ ἐπισκόπου οἱ χ' χώρας τάξεων σιτῶναι μετέχοντες: hoc eſt; *Interueniente cura Epiſcopi, officiales regionis frumenti comparatores conueniunt.* Cuiuſmodi legem hoc titulo fuiſſe poſitam, haud difficulter crediderim. Si tamen libro Paratitlorum habenda fides, & reponenda loco ſecundo, quam Contius tertiam fecit: ſupereſt, illam tertio collocandam loco, quæ Contio ſecunda eſt; ſuccedente quarto loco, quam modò epitomatam ex Paratitlis reſtituimus.

LXIII. In libro XI. Codicis, titulo LXXIV. (vt noſtri numerant. Paratitla faciunt LXXV.) lex eſt quarta, cuius aliqua pars recitatur ſuprà in l. 7. C. de ſacroſ. Eccleſ. Faciunt & Paratitla in vtroque loco mentionem vtriuſque. Sed in hoc ab editis noſtris diſſentiunt, quòd in Latinis hoc tit. de priuileg. dom. aug. in fine legis ita legatur: *Domos etiam diuinas tam laudabili titulo libenter adſcribimus.* Paratitla verò etiam περὶ ἀγιωτάτων ἐκκλησιῶν mentionem faciunt, vt heic quoque ſcilicet legi debeat: *Domos etiam diuinas, & venerabiles eccleſias, tam laudabili titulo libenter adſcribimus.* Scio, quid obiici pro defenſione receptæ lectionis poſſit, agi videlicet heic dumtaxat de priuilegiis domus auguſtæ: ſed indicare debui, quod in Paratitlis inueni. Et hanc ſi valere rationem oportet, cur ſuprà d. l. domos etiam Principis commemorat, quum ibi tantummodo de eccleſiis agatur?

LXIV. Pars l. 19. C. de erog. milit. ann. lib. XII. recitatur in Paratitlis, ita quidem, vt is titulus bis numeretur XXXVII. quem noſtri faciunt XXXVIII. Sententia verò eſt huiuſmodi; *Militem arbitratu defenſoris ciuitatis, quum præſes prouincia non adeſt, & religioſi locorum Epiſcopi, debere ſpecies à collatoribus accipere.* Contij poſtrema editio tam plenam habet epitomen, vt integra propè conſtitutio eſſe videatur. Verùm ex Paratitlis conſtat, eius conſtitutionis initium fuiſſe, διαιζομεν. Præterea deprehendimus ex iiſdem, hanc ipſam legem eandem eſſe cum lege 18. ſup. de Epiſc. aud. quod à nemine hactenus indicatum, vel obſeruatum video, de quo mihi quidem conſtet.

Quod aiebam modò, libri XII. Cod. titulum XXXVIII. vt in noſtris editis eſt, in Paratitlis numerari XXXVII: id deinceps in aliis etiam continuari video. Nam qui nobis eſt 21. de curſ. publ. &c. idem Paratitlis eſt quinquageſimus. Eius rei quam rationem reddam, nullam equidem video. Silentio tamen prætereundam non putaui. Præterea quum Paratitla citant l. Nullus. 21. in editis, h. t. eandem numerant vigeſimam. LXV.

In vltimo titulo C. publ. lætic. lib. XII. Contius legis ſecundæ prolixam ponit & plenam epitomen, quam pertinere dicit ad initium integræ legis 26. ſup. de Epiſc. aud. ab ipſo reſtitutæ. Paratitla noſtra dictæ l. 2. public. lætic. breuiorem huiuſmodi dant epitomen, ὁ μείζονα παῤ ἐμφανίσας ἐν ἐπαρχίᾳ, ἐγ πλέον ἓξ NN βουλόμενος διαγράψαι τὰς ἐπαρχίας, παρεισῆ τῦ ἐπισκόπου ἀποδέδω: hoc eſt; *Qui quædam nuntiando publicauerit in prouincia, ſi amplius ſex ſolidis à prouinciis velit exigere; per Epiſcopi prouidentiam depelliter.* Nam quæ de præſidibus, & officio dicuntur, velut aliena ab inſtituto ſuo, relinquunt. Hoc addendum, citari legis integræ principium in Paratitlis, διαιζομεν. Illa verò Contiana conſtitutio, poſita in tit. de Epiſc. aud. prorſus aliud habet initium, videlicet huiuſmodi: Περὶ τῶ καθ' ἕκαστον ἔτος. Et tamen hanc ipſam eſſe puto, quam Paratitlorum liber intelligat: quum videamus in Codicem relatas pleraſque leges εἰδ παρεισῆ. Quod ſi hac etiam in lege factum, recipſis prioribus hoc ei datum fuit initium: Θεωιζομεν, πὸς τοὺς τὰς σιτώνας, &c cetera. quæ verba deinceps in conſtitutione ſequuntur. LXVI.

AD ALIQVOT LOCA Digeſtorum.

VNo quaſi manipulo conſtringemus heic ea, quæ nonnullis citatis ſecundo Paratitlorum libro, Pandectarum legibus aliquam adferre lucem poſſe putabimus. Quum in l. 18. D. de procur. dicitur de mutando poſt litem conteſtatam procuratore, *religionis etiam beneficium heic totum habere*; Græci hoc declarantes, τὸ ἱερᾶσθαι αὐτὸν ἱερέα, inquiunt, hoc eſt, *quod ipſe procurator factus ſit ſacerdos.* In principio l. 8. ad l. Aquil. Si medicamento vſus fuerit *perperam*: vltimum hoc Græci vertunt περιττῶς, hoc eſt, temerè: ſicut in l. 3. §. LXVII.

j. D. ad l. Cornel. de ſicar. Si cui temerè cicutam dederit φαρμακῶς δοὺς τινὶ κώνειον. Similiter & Baſilicorum auctores in l. 24. D. de reb. dub. Quum in teſtamento ambiguè, aut etiam *perperam* ſcriptum eſt, φαρμακῶς vertunt, hoc eſt, inconſideratè: non tamen contra leges. Legis ſeq. initio, D. ad l. Aquil. poſt illa, videatur occidiſſe: addunt Græci, ἢ ἀκονίτου ἀφαίρει. Ibidem quod in Pandectis Florent. criſtere, Græci διὰ κλυστῆρος, cluſtere. Obſcuriuſculè dicitur in l. 4. D. famil. erciſc. *Venena venire in iudicium.* ideóque gloſſator addit, *venire corrumpenda.* Græci pro his ſimpliciter, οὐ διαιρεῖται μεταξὺ κληρονόμων: *inter heredes venena non diuiduntur.* Et poſt hæc, *Protinus corrumpenda ſunt*: addunt, *officio iudicis.* Sic ibidem paulo pòſt, *Iubere manere apud maioris partis heredem*, de iudicis interpoſito decreto intelligunt: *In ade deponere*, de conſenſu heredum. In l. 38. § Seia. de auro arg. mundo. hæc verba, *Fieri volo inbeóque ſignum Dei ex libris centum*: Græci tam heic, quàm alibi de induſtria ſic reddunt, vt *ſignum Dei*, crucem interpretentur: non quòd Hugonis errore decepti, Sceuolam fuiſſe Chriſtianum putarent; ſed quòd in iure Chriſtiano vel minimum paganæ ſuperſtitionis veſtigium exſtare nollent. In l. 1. §. Ad eos, qui omiſſa. D. ad l. Falcid. in hiſce verbis, *Ad municipium quoque legata, vel etiam ea, qua Deo relinquuntur, lex Falcidia pertinet:* hærere quidam mendum opinati ſunt. ideóque pro, *vel etiam ea*; repoſuerunt, *non etiam ea.* Refutatum hoc rectè ab aliis ex omnium librorum manuſcriptorum conſenſu. Ego ſaltim hoc addam, in Paratitlorum quoque libro ſic eſſe ſcriptum, vt illa negatio nequeat admitti. Sic enim reddunt, ἢ ὅτι τοῖς λεγατευομένοις τῷ θεῷ, χάριν τῷ φαλκιδίῳ: hoc eſt; *in iis etiam legatis, quæ Deo relinquuntur, Falcidiæ locus eſt.* In ecloga Baſilicorum titulus D. *Ne quid in loco publ. vel itin. fiat*, cum præcedenti, *De locis & itin. public.* omnino cohæret. Verùm vt in libris noſtris Latinis, ſic etiam in Paratitlis hic poſterior à priori diuiditur. In verbis interdicti l. 2. D. interdict. & l. 2. § Si quis nemine. Ne quid in loco publ. Græci aliquid in loco ſacro facere, ἢ τόπου ἱεροῦ dicunt, hoc eſt, *aduerſus locum ſacrum*, velut *in locum ſacrum* ſuis in libris legerint. Item quum noſtri Iuriſconſulti dicunt, *Sed & factum reſtituitur*: illi, τὸ ἀπαδὴν κατασκάπτειν: hoc eſt; *quod ſtructum fuerit, deſtruitur.* In l. vlt. D. de litigioſ. ratio redditur, quamobrem is, qui rem litigioſam Deo dedicat, dupli pœnâ teneatur. *Ne liceat*, inquit Iuriſconſultus, *eo modo duriorem aduerſarij conditionem facere.* Iam quo modo durior aduerſarij conditio fiat, Paratitla noſtra verbis hiſce declarant, ὅτι τὸ πρᾶγμα λιτηρὸν διωκομένῳ αὐτὸ ἀπάδικῳ παρέδῃ: hoc eſt; *quia res litigioſa potentiori, quàm ille prior eſſet, aduerſario eſt tradita*, nimirum Deo, vel religioni, cuius cauſa potior eſt. In l. 83. § Sacram. D. de verb. oblig. quod dicitur, *Si ſine fallo eius res ſacra eſſe cœperit*; Græci reddunt, χωρὶς δόλου αὐτοῦ, *ſine dolo eius.* An eos ſcriptum reperiſſe dicamus, *Si ſine fraude eius?* vix puto. potiùs ſcholion gloſſámve crediderim. Et eodem paragrapho, Quæ ſubiici vſibus dominióque noſtro poſſunt *ſtatim*; declarant, κατ' αὐτὸν τὸν ἐπερωτήσεως, *ipſo ſtipulationis tempore.* Item in l. 137. §. Quum quis ſub hac conditione. Vbi dicitur, *Nec ad rem pertinet, quod ius mutari poteſt*: Græci videntur paulo aliter legiſſe, quum vertant, εἰ καὶ δύναται ἄλλον ὄντα ἐναλλαγῆναι τὸ δίκαιον αὐτοῦ, adeóque paret ex his verbis, eos legiſſe, *Quod ius eius mutari poteſt.* Hoc equidem inde profectum putem, quia *ius* & *eius* ſimillimæ ſibi ſint voces, & quòd librarius alteram, ſimilitudine deceptus, omiſerit. In l. 15. D. de iniuriis § ſi quis aſtrologus. vbi ſtatim ſubiicitur, *Vel qui aliquam illicitam diuinationem polliceretur*: Græci legerunt, *Vel qui aliam aliquam illicitam* ἢ ἄλλῃ τινὰ ἀπαγορευμένην μαντείαν τινῶν: vt inter illicitas artes diuinandi, aſtrologia quoque comprehendatur. Quum in legis 2. D. de colleg. & corp. hiſce verbis, *Quiſquis illicitum collegium vſurpauerit, eâ pœnâ tenetur, quâ tenentur, qui hominibus armatis templa occupant*; in his ergo, quum nulla fiat expreſſa pœnæ mentio, Paratitla noſtra planiùs rem explicantia, κινδυνεύει κατ' αὐτὸν ὁ Maieſtatis, inquiunt, hoc eſt, *agitur in eos ex lege de crimine maieſtatis.* rurſúmque ſubiiciunt initium l. 1. inf. ad l. Iul. maieſt. ὁ de Maieſtatis ὅμοιός ἐστι τῷ περὶ ἱεροσυλίας: id eſt, *Lex de crimine maieſtatis, ſimilis eſt legi de crimine ſacrilegij.* Quum in principio legis 6. Ad l. Iul. pecul. dicitur, *Sacrilegij pœnam* debebit proconſul ſtatuere; Græci reddunt *pœnam ſacrilegi*, hoc eſt, τιμὴν ἱεροσύλου. Ibidem mox conditionem rei, explicant τὸ ἁμαρτήματος ποιότητα, qualitatem delicti. Hactenus hæc ad Pandectas.

Attingam ex Inſtitutionibus dumtaxat duo. Libro 2. tit. 1. de rer. diuiſ. §. Sacræ res ſunt, ſtatim poſt hæc verba ſubiicitur, res ſacras eſſe, quæ ritè per pontifices Deo conſecratæ ſint. Monet Contius, exiſtimare quoſdam, rectiùs pro *conſecratæ*, legi potuiſſe, *dedicatæ.* Ego verò ſtatuo, Græcos etiam legiſſe, *conſecratæ*; quum vertant ἀνατεθειμένα. Quippe deprehendi paſſim in hac ſecunda parte Paratitlorum, conſecrata quidem reddi à Græcis ἀνατιθέμενα: dedicata verò, καθιερούμενα. Quæ donariorum vox ſequitur, à Græcis redditur, τὰ σκεύη, *vaſa ſacra.* Sic & in conſtitutione 17. C. de ſacroſ. eccleſ. quæ Paratitlorum liber ex verbis integræ legis vocat ἱερὰ ἀναθήματα, *ſacra donaria*: epitomæ quaſi declarantes, ἱερὰ σκεύη nuncupant. Lib. Inſtit. 3. tit. de mandato, §. Illud quoque, quum dicitur, *Veluti ſi Titius de furto*, &c cet. mander tibi: Paratitlorum liber etiam τῶν ἱεροσυλιῶν mentionem facit, perinde ac ſi eorum auctores legerint: *Veluti ſi Titius de furto, aut de ſacrilegio, aut de damno faciendo*, & cetera.

LXVIII

AD NOVELLAS IVSTINIANI constitutiones.

LXIX. PRINCIPIVM Nouellæ tertiæ ſic in editis legitur: ἤδη μέ τοι τῷ ἐν ἡγεμονικῷ νόμῳ. quod vetus interpres reddidit, *Dudum quidem communi & generali lege.* Νόμος ἡγεμονικὸς non eſt lex generalis iccirco non abs re quis dixerit, interpretem legiſſe, κοινῷ τε ἐν ἡγεμονικῷ νόμῳ: quæ lectio defendi fortaſſe poſſit. verùm arbitror equidem, rectiùs in Paratitlis noſtris ſcribi, *κοινῷ τε ἐν ἰδικῷ νόμῳ, tam communi, quàm ſpeciali lege.*

LXX. Nouellæ v. inſcriptionem Paratitlorum liber eam ſequitur, quæ eſt in Græco: Sextæ verò hanc facit, Νόμος περὶ τοῦ πῶς δεῖ χειροτονεῖσθαι, &c cet. In eadem ſub finem primi capitis, vbi dicitur, *ſi accuſationis examen negligatur, tam ordinantem, quàm ordinatum à ſacerdotio remoueri:* addunt exceptionem Paratitla, χωρὶς θείων γραμμάτων, qua ſignificant, id locum non habere, ſi ſacræ Principis literæ interueniant. Dubitari tamen poteſt, an hoc in ipſa Nouella fuerit expreſſum.

LXXI. Ad eiuſdem ſextæ Nouellæ finem Contius ex manuſcriptis Latinis quædam adiicit, quæ in editæ Nouellæ Græcæ fine deſiderantur, atque hinc liquere notat, editionem Græcam nondum eſſe perfectam; quod verum eſſe, fateri ſanè cogimur. In Paratitlis noſtris hoc ipſum fragmentum verbis paucis expreſſum legitur: οἱ δὲ ἀρχόντες μὴ φυλάττοντες τοὺς κατὰ τὸν νόμον παραδόσεις, ἤτοι χειρὸς λύσεως κατάθεσιν ποιείτωσαν: hoc eſt; *Præſides autem*, (de Patriarcharum, & Metropolitanorum, & Epiſcoporum, & clericorum pœna iam dictum) *qui violationes legis non indicant, pœnam quinque librarum auri ſoluent.* Etiam in ſubſcriptione diſcrimen eſt, quum in Paratitlis legatur: ἐγράφη τῇ ιζ. τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς, ὑπατείᾳ Βελισαρίου τὸ β΄. Editi, & Iulianus anteceſſor, Beliſarium ſolum conſulem agnoſcunt anno imperij Iuſtiniani nono, quo lex hæc edita fuit. Alij hoc anno Iuſtinianum & Beliſarium in conſulatu coniungunt, Eutropij nullam mentionem faciunt.

LXXII. Nouellæ VII. inſcriptio eſt in Paratitlis, Νόμος περὶ τοῦ μὴ ἐκποιεῖσθαι, &c. Sub finem primi Nouellæ capitis, vbi dicitur, *non eſſe fas alienare* πολιτικὸν σῖτον, *annonam ciuilem:* Iulianus *panes ciuiles* interpretatus eſt, vt & Paratitla πολιτικοὺς ἄρτους, ad l. 14. in princ. C. de ſacroſ. eccleſ. Capite tertio, paragrapho, Quia verò Leonis, pro, τὸ ἐκποιεῖσθαι, ſcribunt Paratitla τὸ ἐκτίθεσθαι μοῖραν. Subſcriptio denique in Paratitlis hæc eſt, ἐγράφη περὶ ιζ. τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς, ὑπατείας Βελισαρίου τὸ β΄. hoc eſt; *a. d.* XVII. *Kal. Maias, poſt conſulatum Beliſarij anno* II. Editi ſcribunt latam ipſo conſulatu Beliſarij. ſed rectius eſt, quod in Paratitlis traditur. Nam dicunt eadem, hanc Nouellam μεταγενεστέραν, ſiue poſteriorem tempore, Nouella XLVI. quam Iulianus vult ipſo Beliſarij conſulatu promulgatam.

Conſtitutio IX. præter hanc inſcriptionem, LXXIII.
ὅτι πρὸ ἐκκλησίας Ῥώμης ἔχειν πρὸ ϛ΄. ἐπισκόπων ἀνεγκλήτως, (pro quo legendum ex MS. παρεγκλήτως) nihil habet Græcè redditum. Nam Latinâ linguâ ſicut edita fuit, ita etiam exſtat. Et neglectam à Græcis arbitror, partim ob eas cauſas, quas in hac epitome Paratitla noſtra breuiſſimis indicant, Τοπικὴ ἡ διάταξις, μᾶλλον δὲ ἐπιχωρίων νομοθετημάτων, quòd ſcilicet localis ſit conſtitutio, nec quidquam præter id ſtatuat, quod inſcriptione continetur: partim etiam, quia per aliam conſtitutionem fuit abrogata, vel (vt Iulianus loquitur) innouata. Paratitla noſtra Nouellæ principium more ſuo Latinè citant, *Vt legum originem.* quod indicio eſt, câ linguâ (ceu diximus) fuiſſe promulgatam.

Nec item de conſtitutione XI. quidquam LXXIV.
exſtat hodie Græcè, præter hanc inſcriptionem, ὅτι τοὺς ὄντας τῶν Βιμινακίων χωρίων καὶ ῥωμαίους (legendum, γεωμόρους καὶ ῥωμαίους) πόλεως, καὶ ἰδικὸν ἀρχιεπίσκοπον ἔχει, μὴ μέλλῃ καὶ ὁ Θεσσαλονίκης. *Vt quæ circa Viminacium ſub Romanorum poteſtatem veniunt † ciuitates, ſub ſpeciali ſint Archiepiſcopo; non ſub Theſſalonicenſi.* Editam fuiſſe linguâ Latinâ, iam antè monuit A. Auguſt. ac rectè quidem. nam Paratitla Latinè citant hæc ex initio Nouellæ verba: *Multis & variis modis.* Nos epitomen Græcam ex Paratitlis adiiciamus. ac primùm hæc in eis eſt inſcriptio: Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Καστελλίῳ ἐπισκόπῳ Ἰουστινιανῆς. de qua corrigenda inſcriptio Latina, próque *Caſtellano*, reponendum, *Caſtellioni.* Deinde ſequitur initium Latinæ conſtitutionis, *Multis & variis modis.* Τῶν ὄντων τῶν Βιμινακίων πόλεων οἱ ἐπίσκοποι πάντες ὑπὸ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν ἔστωσαν τὴν νῦν Ἰουστιανῆς· ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐπαρχία ἡ περὶ Παιονίαν, ἐκεῖσε μετῆκεν. ἐγράφη μηνὶ μαΐῳ, ὑπατείᾳ Βελισαρίου. *Omnes Epiſcopi ciuitatum, quæ ſunt circa Viminacium, ſubſint Archiepiſcopo primæ Iuſtinianæ: quandoquidem & præfectura Pannoniæ illuc eſt tranſlata. Dat. menſe Maio. Beliſario* Cos. Cum hac epitoma bene quadrat ea, quam Iulianus dedit: qui quidem oſtendit, γεωμόρους ὑπὸ ῥωμαίους πόλεις, rectè noſtris in Paratitlis legi; quum ipſe ſua in epitoma dicat, *Ciuitates quas noſter imperator ſubiunxit.* Subſcriptio quoque noſtra, cum Iuliani ſcriptura conſentit; quum in vulgatis illa, *Dat.* XX. *Beliſario* Cos. non reſpondeat rationi temporum, vtcumque tandem quis eam, per ſe mutilam, interpretetur.

† *in verſione Latina, eccleſiæ, non ciuit.*

In conſtitutionis XVI. inſcriptione mentio LXXV.
fit Anthemij Patriarchæ, qui omnino fuit *Anthimus*, non *Anthemius*, & quidem ille ipſe, qui Nouella XLII. rectè vocatur Anthimus, ὁ τῆς Βυζαντίων Ἀνθίμου τοῦ Σεβήρου. Libet autem hoc loco de veteri libro manuſcripto recitare Patriarcharum nomina, qui Iuſtiniano imperante vixerunt; vt aliquam lucem quibuſdam legibus & nouellis adferamus, atque de annorum ratione appareat, quando pleræque vel leges, vel nouellæ conſtitutiones fuerint editæ. Iuſtinianum triginta & no-

uem annis imperio potitum conſtat. Interea patriarchatus munere perfuncti fuerunt hi: Επιφάνιος πρεσβύτερος Κωνσταντινουπόλεως, ὁ σύγκελλος, ἔτη ις'. μῆνας γ'. *Epiphanius antea presbyter Conſtantinopolitanus, & ſyncellus, prafuit annis* XVI. *menſib.* III. Ανθιμος Τραπεζουντος ἐπίσκοπος πρότερον, εἶτα Κωνσταντινουπόλεως, μῆνας δ'. οὗτος καθηρέθη ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου τοῦ Σεβήρου συνιδιάσαντος συνόδου. *Anthimus, qui priùs Trapezuntis erat Epiſcopus, deinde Conſtantinopolitanus, prafuit menſibus* IV. *Depoſitus fuit à ſynodo, que contra Severum coacta fuit.* Hic ille ſcilicet Anthimus eſt, quem corruptè nominari Anthemium diximus. Sequitur, Μηνᾶς πρεσβύτερος Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ξενοδόχος τοῦ Σαμψών, ἔτη ις'. μῆνας ς'. *Menas presbyter Conſtantinopolitanus, & xenodochus Sampſonicus, prafuit annis* XVI. *menſib.* VI. Huius in Nouellis & Codice frequentiſſima mentio. Quartus Patriarcha ſub Iuſtiniano fuit Εὐτύχιος πρεσβύτερος καὶ μοναχὸς τοῦ ἐν Αμασείᾳ μοναστηρίου, ἔτη ις'. μῆνας ι'. οὗτος ἐξελήλυθε ὑπὸ Ιουστινιανοῦ τοῦ λ'. ἔτους τῆς αὐτοῦ βασιλείας: hoc eſt; *Eutychius presbyter & monachus Amaſiani monaſterij, prafuit annis* XII. *menſib.* V. *à Iuſtiniano ejectus, anno imperij eius* XXX. Succeſſit huic Ιωάννης πρεσβύτερος Αντιοχείας, ὁ ἀπὸ σχολαστικῶν, ἔτη ις'. μῆνας ς'. οὗτος ἐπὶ Ιουστίνου, καὶ ἐπὶ Τιβερίου. Quibus verbis ſignificatur, *Ioannem presbyterum Antiochenum, ex ordine ſcholaſticorum*, hoc eſt, *aduocatorum, prafuiſſe* XII. *annis, menſib.* VI. *& attigiſſe Iuſtini minoris & Tiberij AA. tempora.* Habes, amice lector, Patriarcharum ſub Iuſtiniano ſeriem. Ceterum quod in ipſa conſtitutione XVI. dicitur, μὴ ἔτερον ἐνδοὺς ἐξωθεν ἐπινοηθέν, Paratitla noſtra per hæc verba declarant, μὴ αἰτιᾶσθαί τινα: quæ tibi relinquimus expendenda. Subſcriptio, quæ in fine legitur, *Idib. Aug.* cum Paratitlis conſentit; quum altera in Græco ab hac diuerſa ſit.

LXXVI. Nouella conſtitutio XXXVII. περὶ τοῦ τὸν Αφρικῆς ἐκκλησιῶν, integra non exſtat. Latinè promulgatam, colligitur ex initio, *Venerabilem*; quod Latinis litteris etiam in Paratitlis expreſſum eſt. In editione Contij poſtrema, breuis eſt epitome. Paratitla noſtra quum Græcam pleniorem habeant, etiam inſcriptione addita, quæ hactenus deſideratur: heic eam adſcribendam duximus, vt inſtituto noſtro ſatisfaciamus.

ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Σολόμωνι ὑπάρχῳ πραιτωρίων Αφρικῆς. *Venerabilem.*

Αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Αφρων ἐκδικήσουσι τὰ παρ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν Αρειανῶν ἁρπαγέντα κειμήλια καὶ ἱερὰ σκεύη, μὴ ἐκβαλλόμεναι χρονίᾳ παραγραφῇ, τὰ ὑπὲρ τῶν κτήσεων δηλονότι συνιστάσας δημόσια.

αἱρετικὸς μὴ βαπτιζέτω, μηδὲ πολιτευέσθω, ἢ ὁρκίσθω μετέτω.

ὁ αἱρετικὸς πᾶσης ἐπιχώρου στρατείας.

Ιουδαῖος χριστιανὸν οἰκέτην μὴ ἐχέτω, μήτε παραχρώμενον ἐκτιμείσθω.

μηδεὶς τόπος τοῖς αἱρετικοῖς ἔστω φυγαδευτήριος.

τὰ δεδομένα φυγάδια τῇ ἐκκλησίᾳ Καρθαγένης, φυλαττέσθωσαν ἀκινητοποιηθέντα, μηδενὸς διαρρηθέντος ἐξελέσθαι τινὰ τῶν αὐτῆς ὅρων. πλὴν εἰ μή φονεὺς ἐστὶ ὁ φεύγων, ἢ παρθένου ἁρπαξ, ἢ τὸν χριστιανὸν ἐξελόμενος.

τὰ καταφερόμενα τῶν ἐκκλησιῶν Αφρικῆς, μηδεὶς ἀφαιρείσθω.

ἐξέστω τῷ κληρικῷ ἀναβαίνειν, ἀνατείνῃ βελισαρίου.

Idem Imp. Solomoni prafecto prætorium Africæ. Venerabilem.

Afrorum eccleſiæ cimelia, veſtéſque ſacras, ipſis per Arianos ablatas, vindicanto; longi temporis præſcriptione non repellenda: modò fiſcalia, quæ prædiorum nomine ſcilicet debentur, conferant.

Hæreticus ne baptiſato, nec eſto decurio, vel officium gerito.

Iterum baptiſatus ab omni militia abſtineto.

Iudæus Chriſtianum mancipium non habeto, nec catechumenum circumcidito.

Hæretici locum nullum, in quo preces concipiant, habento.

Priuilegia conceſſa eccleſiæ Carthaginienſi, inlibata cuſtodiuntor, nemine quemquam extrahere de finibus eius audente: præterquam ſi homicida ſit, qui ad eam confugit, aut raptor virginum, aut ſi vim Chriſtianis attulerit.

Nemo Africanis eccleſiis auferat, quæ ipſis oblata ſunt.

Dat. Kalendis Auguſtis. Beliſario C III S.

Hæc epitome ad integram conſtitutionem quàm proximè accedit, tam inſcriptione, quàm ſubſcriptione, cum aliis quibuſdam ex ipſa Nouella ſic reſtitutis; vt æquiore iam animo iacturam illius integræ ferre poſſe videamur.

In titulo Nouellæ XLIII. pro περὶ τοῦ ἐγκτησίου Κωνσταντινουπόλεως, ὅσιι. & cet. lege, περὶ τοῦ ἐγκτησίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας, ὅσιι. In fine nouellæ XLV. legitur, τότε ἡμῖν γνώσεσθαι νόμον, *legem noſtram cognoſcens*, pro quo vetus interpres reddidit, *noſtram cognoſcens mentem.* Ergo ſuo in libro reperit, τότε ἡμῖν γνώσεσθαι γνώμην. Nouellæ autem XLVI. ſubſcriptio, quæ in editis exſtat huiuſmodi, *Dat. XIV. Kal. Septemb. Conſtantinop. poſt conſulatum Beliſ. V. C. anno* II. ſic mutanda ex Iuliano & Paratitlis, *Beliſario V. C. conſ.* Hanc enim tradunt ante Nouellam VII. promulgatam, quæ fuit edita anno II. poſt conſulatum Beliſarij, planè permutatis inter ſe ſubſcriptionibus. LXXVII.

Subſcriptio Nouellæ LVI. in libris editis eſt huiuſmodi: *Dat. III. Kal. Nouemb. Conſtantinop. imper. Dn. Iuſtiniani A. anno* XI. *poſt Beliſarij V. C. conſulatum anno* II. In Paratitlis autem noſtris ab hac diuerſa, ἐκράθη ἐν τοῖς νόμοις τοιμβείων, βασιλεύοντος Ιουστινιανοῦ τὸ ια'. μῆνι τοῦ αὐτοῦ Βελισαρείου τὸ γ'. ἰνδικτιῶνος α'. hoc eſt, *Dat. a. d. III. Non. Novembr. imperij Iuſtiniani anno* XI. *poſt conſulatum Beliſarij anno* III. *indictione* I. Quam ſanè ſubſcriptionem veram deprehendet, qui eam ad temporum rationem examinabit. LXXVIII.

Nouella LVIII. miſſa ſcribitur ad Ioannem P. P. ſi Græcis editionibus fidem habere voluimus: ad Menam verò Patriarcham, ſi No- LXXIX.

nellarum Interpreti antiquo credemus. Vtrumque locum habere potest, quia τῆς ὑπερεχῆς mentionem facit ipsa Nouella, quæ vox ad Præfectum prætorio propriè pertinet: deinde sub finem Nouellæ significatur, ipsum Imperatorem misisse hanc etiam Patriarchæ, vt is eam quoque curaret exsequutioni tradi.

LXXX. Constitutio LXV. cuius est titulus, περὶ τῶν τὸ χρέος, ἢ ὄικους, ἢ ἀμπελῶνας καταλιμπανόντων (corruptè legitur in editis, ἢ ἀμπέλους, & postea καταλιμπανόμενα) τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, & cet. non exstat Græcè nostris in Nouellis editis. Epitomen Latinam ex libro Iuliani Contius reposuit. Ego, quid exstet in libro Paratitlorum, notare duntaxat instituì. Primùm periit nomen eius, ad quem missa fuit Nouella. Initium tamen litteris Latinis expressum legitur, *Scimus antea promulgasse.* Sequitur epitome Græca;

Τοιχὰ ἡ διάταξις, τότε ἐπιτρέπουσι καὶ τὸν αὐτῆς κεχρεωστημένον ἀποτείσαι τὸ εἰς αἰχμαλώτων, ἢ ἀποζημίωσιν πόλεων καταλιμπανόμενα τῇ ἐκκλησίᾳ Μυσίας, λοιπὰ μακρὰν ἀπόκεινται, ἐξ οὗτο ἰδιῶται ὁ καταλιπὼν διετάξατο.

ἐξέφρα περὶ καλανδῶν ἀπριλλίων, βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ ιγ'. ὑπατείας Ἀπίωνος.

Quæ Haloander adiecit in fine constitutionis, ea nec apud Iulianum, nec in Paratitlis nostris exstant Subscriptionem corruptam legimus in editione Contij. Nostra temporum rationi respondet, nec multùm ab ea discrepat, quam Franciscus Pithœus noster, V. C. in Iuliano suo restituit. Epitomes hæc interpretatio est:

Localis est hæc constitutio, tunc permittens secundum determinationem ipsius alienari, quæ ad redemptionem captivorum, vel ad alimenta pauperum, ecclesiæ Mysiæ relinquuntur: quum ea longè dissita sint, & quum ita specialiter ordinauit is, qui reliquit.

Dat. a. d. Kal. April. Imperij Iustiniani anno XIII. *Apione* cos.

LXXXI. Septuagesimæ nonæ constitutionis inscriptio est, διατάξις, περὶ τοῦ διαζῆσθαι μοναχοὺς ἐν ἐπαυλεσι. In eius capite tertio quod legitur, καθιχάσθωσαν ἐν τοῖς καλουμένοις δεκανικοῖς, & vetus Interpres reddidit, *Retrudantur in locis, quæ decanica* (sic enim scribendum, pro *decaneta*) *nuncupantur*: hoc ergo Paratitlorum liber declarans, hisce verbis expositi: εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐγκλείσθω ἐμβαλλέσθωσαν, quod iam per se planum est. Ibidem & subscriptio vitiosa est in editis, *Dat.* VI. *eid. Martij. Imper. Dn. Iustiniani PP. A. anno* XV. *Arione V. C. conf.* quæ quidem in Paratitlis rectiùs ita legitur, ἐχέφρα εἴδοις μαΐαις, βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τὸ ιγ'. ὑπατείᾳ Ἀπίωνος. *Dat. eid. Maiis. Imper. Iustiniani anno* XIII. *Apione conf.* Nimirum nec Apius hic fuit, nec Ario; sed Apio semper in Paratitlis vocatur, eiúsque consulatus in annum Iustiniani XIII. non XV. incidit.

LXXXII. Inscriptio Nouellæ CIX. in editis Græcis eiusmodi est: περὶ αἱρετικῶν τῶν πρὸς γυναῖκας: in Latinis, *De privilegiis datis hæreticis mulieribus non præstandis*: in Paratitlis denique nostris, περὶ αἱρετικῶν καὶ γαμετῶν αὐτῶν, *De hæreticis & eorum uxoribus.* Et tam in Græcis, quàm Latinis missa legitur ad Ioannem P. P. vbi nostra Paratitla scribunt, Ἰωάννῃ τῷ τῆς ὑπερεχῆς, *Ioanni confirmatori prouinciarum.* quod equidem rectum puto. Deinde in constitutionis principio quid tandem esse dicemus, *In omni nostra republica & imperij vita?* Si de Paratitlorum auctoritate vocem vnicam βίῳ mutes in τόπῳ, sententiam veram restitueris. Dicit enim Imperator, se credere, spem collocatam in Deum, esse vnicum subsidium suum in omni reipublicæ atque imperij loco. In subscriptione pro, II. Kal. Maij, habent Paratitla, τῇ δ'. πρὸ τοῦ μαΐου. a. d. v. Nonas Maias. Illud maioris est momenti, quod in editis annus Iustiniani XIV. legitur: in Paratitlis, XV. ac rectè quidem. nam ad eum Basilij consulatus refertur.

In veteri Nouellæ CXI. editione Latina notatur, fuisse missam ad Theodotum P. P. Orientis: in editione verò Græca prorsus id omissum est. Paratitla tamen nostra faciunt inscriptionem huiusmodi: ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἡλίᾳ ὑπάρχῳ τῷ Ἰλλυρικοῦ. *Idem Imp. Eliæ P.P. Illyrici.* Et omnino arbitror, hunc illum ipsum esse P.P. Illyrici, ad quem etiam missa fuerit constitutio CLIII. vbi tamen in vulgatis pro Ἡλίᾳ legitur Μιλιᾷ. Hæc quidem constitutio, de qua hoc loco agimus, Latinè publicata fuit, sicut & initium hoc, *Quòd medicamenta*, Latinis verbis Paratitla citant. LXXXIII.

Nouellæ CXX. titulus est in Paratitlis, περὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν κεφαλαίων. Capite autem primo, §. de competentibus, ob distinctionem non bonam locus est tam in Græcis, quàm Latinis vitiosus, atque ipso etiam in Iuliano. Sic enim distingui legique debet: κελεύομεν, ἃ μὲν τὰ τοιαῦτα περιστατικὰ περιόδου ἔχει, qua distinctione facta, sequitur: ἐπὶ ὁλοκλήρῳ τῷ χρόνῳ παρὰ τῶν διοικούντων τοὺς αὐτοὺς εὐαγεῖς τόπους, εἰς ἐμφύτευσιν παῖται, &c. τῷ λαμβάνοντι, ἢ δυσὶ δὲ διαδόχοις δίδοσθαι: hoc est, *Iubemus, vt siquidem eiusmodi suburbana reditum habent; sub præstatione solidi canonis à religiosorum locorum administratoribus in emphyteusin concedantur illi, qui emphyteusin accipit, & aliis duabus ipsius successoribus.* Quibus in verbis etiam notabis, pro ἢ δυσὶ δὲ διαδόχοις repositum, ἢ δυσὶ δὲ διαδόχοις, sicut & Iulianus loquitur, *In persona ipsius, qui accepit, & in aliis duabus heredibus.* Apud eundem sic distinguendum, vt istæc verba, *in solito reditu*; non ad præcedentia, sed ad sequentia referantur, & pro *solito* reponatur *solido*; sicut in Græco ὁπὶ ὁλοκλήρῳ χρόνῳ δίδοσθαι, quod Iuliano est, *in solido reditu præstari.* Capite X. quæ ἱερὰ σκέπη vocat constitutio, Paratitla declarant per σκέπας καμιλλια. Et in eiusdem capitis fine, pro ἢ ἡμίσους παροικίου, legunt ἢ ἡμίσους τοῦ βουλομένου παροικίου. Item XI. capite τὸ πάκτον explicant ἐμφυτευτικὸν χρόνον. *Pactionem emphyteuticam* dixit Iulianus. In subscriptione pro, VII. *id. Maij*, legitur in Paratitlis εἰδοῖς ἰουλίαις, *eidibus Iuliis.* Deinde prorsus anni LXXXIV.

Iustiniani Imp. non exprimuntur, ideóque rectè nostris in Paratitlis: βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ ιη'. μ᾽ τῆν ὑπατείαν τοῦ Βασιλείου τοῦ γ'. h. e. *imperij Iustiniani anno* XVIII. *post consulatum Basilij, tertio.* quod & cum Iuliano, & cum temporum ratione consentit.

LXXXV. Qui Nouellæ CXXIII. titulus est in editis, cum Paratitla referunt ad Nouellam CXX. id quod modò indicabimus: & huius CXXIII. titulum faciunt, περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, sanè consentaneum ei, quem vetus Interpres Nouellarum posuit. Sed quem ille nominat in ipsa inscriptione, *Petrum magistrum sacrorum officiorum*: tam veteres manuscripti Latini, quàm Paratitla vocant ὕπαρχον τοῦ πραιτωρίου, *Præfectum prætorio.* In ipso constitutionis initio, quum XXXV. annorum mentio fit, quibus minor esse non debeat Episcopus ordinandus: Paratitla dumtaxat annorum XXX. verbis hisce meminerunt, οὐχ ἥττων τριάκοντα ἐτῶν τυγχ. Paulo pòst in §. Si verò, vt euenit, &c. ista verba, ἐκεῖνος ᾧ ἀμφίζει χειροτονῆται ὁ ἐπίσκοπος, sic declarat Paratitlorum liber, vt intelligatur ὁ ἀμφίζων παρεσπόμενος, ἢ ὁ ἀναδεχόμενος. In fine capitis II. lege apud Interpretem veterem, non *oblationem*, sed *obligationem*, ἐνοχὴν in Græco. Ibidem, quam *professionem* dixit Interpres, ὁμολογίαν è Græco vertens, Paratitla exponunt ἀσφάλειαν, *cautionem* siue assecurationem, vt vulgò loquuntur. Sub finem capitis III. quum statuitur, vt ecclesia postlidente reditum non minorem duabus auri libris, enthroniastici nomine solidi XII. reliquarum consuetudinum causâ solidi VI. præstentur: si proportionis haberi ad præcedentia debet ratio, reponendi posteriore loco solidi XVI. quemadmodum & Iulianus fecit. Capite VI. sub finem, pro ἢ θεσπίζει ὁσίου ἐπισκόπου μενόντων, ex Paratitlis scribe καταπονουμένης. Principio capitis XIII. statuitur, ne presbyter fiat, qui minor est annis XXXV. sic vetus interpretatio. Paratitla cum Græco textu XXX. dumtaxat annorum mentionem faciunt. Ad caput XIX. scholij vice ponunt, Σημείωσαι, ὅτι τὸ φραπωτικὸν ἐφόδιον ἡ ὁ ἀπὸ ξύλου κλειστὸς τὸ κτώμενα ἀπὸ τῆς κλήρου ἀυτῷ ξυλοῦσιος διαφέρει: hoc est; *Nota, quod instar peculij castrensis etiam filius familias, qui clericus est, quecunque ex clericatu adquirit, in sua potestate possideat.* In fine capitis XXII. post μηδενὸς ἐλάττω, pro ἢ ὁμολογίαν legitur in Paratitlis, ἢ ἐξομοσίαν ὑπὲρ τῶν δίκης ἀπαιτεῖσθαι, & statim adiicitur, quod in Nouellis deest, ἀλλὰ μόνον ἐνυπόθηκον ἀσφάλειαν. Eorum verborum sententia est, ab Episcopis nullam fideiussionem aut iuratoriam cautionem exigendam, sed dumtaxat hypothecariam, sub patrimonij scilicet obligatione, de quo liberum lectori iudicium relinquo.

LXXXVI. Post eiusdem nouellæ constitutionis caput XXIII. & ante XXIV. caput hæc inserunt Paratitla nostra, Κληρικὸς παρὰ γνώμην τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου μὴ ἀποδημείτω, τὰς προσηκούσας ποινὰς ὑπομένων, καὶ τῆς ἐπισκόπου ἐπιτάξεως ἀμοιρος: hoc est; *Clericus absque sui Episcopi voluntate peregrè non proficiscitor, predictas penas metuens, quas ipsis Episcopis* (scilicet idem hoc facientibus) *irroganit hæc constitutio.* Videndum, an hæc particula exstet alicubi in Nouellis integris manuscriptis. quippe nec Iulianus vllam eius mentionem fecit, hoc quidem in loco.

LXXXVII. In eiusdem Nouellæ capite XXXIII. transcribitur in Græcis editionibus totum I. caput Nouellæ V. sed omittuntur hæc in Paratitlis, quæ à materia capitis XXXII. statim ad comprehensa capite XXXIV. transeunt. In fine capitis XXXV. vbi de monacho dicitur, ἢ εἰ ἢ πόλιν ἢ ἐν ἀγροῖς ἀναστρέφεται, hoc ipsum Paratitla duobus verbis declarantia, εἰ πλανήτης γένηται, inquiunt: *si factus fuerit erro.* Initio capitis sequentis, vt vna in domo habitent monachi, præcipitur: ἐν ἑνὶ οἴκῳ πάντας οἰκεῖν. Paratitla verò legunt, ἐν ἑνὶ οἴκῳ ἢ δύο πάντας οἰκεῖν, *vt in vna domo, vel in duabus, omnes habitent.*

LXXXVIII. Eiusdem Nouellæ CXXIII. subscriptio nostris in libris editis imperfecta est, & vitiosa. Nam ita legitur: *Dat. Kal. Maij Constantinop. Iustinian. PP. Aug.... Basilio V. C. conss.* Paratitla verò sic habent: ἐδόθη μηνὶ μαΐῳ βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ κ'. μ᾽ τὴν ὑπατείαν Βασιλείου, ε'. hoc est; *Dat. mensâ Maio. imperij Iustiniani anno* XX. *post consulatum Basilij, quinto.* Qua cum notatione temporum, Iuliani quoque scriptura consentit.

LXXXIX. Constitutionis CXXIX. in editione Græci textus inscriptio deest, quam huiusmodi Paratitlorum liber suppeditat: ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Ἀφρικίνῳ ἐπάρχῳ πραιτωρίου, quod vetus Interpres Latinus non omisit. In subscriptione mentio fit anni Iustiniani XXV. rectè id quidem, consentientibus in hoc tam Græcis, quàm Latinis editionibus, & ipsis præterea Paratitlis nostris. sed quæ sequuntur, mutila sunt; quum dicitur edita Nouella consulatu Basilij. quæ causa Contium mouit, vt pro XXV. anno Iustiniani, reponendum putaret XV. in quem Basilij consulatus incidit. Sed retinere priorem numerum debuit, & de vocum sequentium restitutione cogitare, quæ facillima est, si cum Paratitlis legamus: βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ κε'. μ᾽ τὴν ὑπατείαν Βασιλείου, ι'. hoc est; *imperij Iustiniani anno* XXV. *post consulatum Basilij,* X. Nam ea subscriptio temporum supputationi accuratè respondet.

XC. In constitutione CXXXI. capite tertio, mentio fit Episcoporum Daciæ mediterraneæ, & Ripensis & πεδανίας, pro quo legitur in Paratitlis πραιτάλιας, quæ Prætualis est, non *Primalis*, vt vetus habet Interpres. Iulianus *Prætalitanam* appellat. Deinde quod initio capitis quarti sequitur, tam in textu Græco, quàm interpretatione veteri Latina corruptum est, Τὸ δίκαιον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἅτερ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανῆς Καρχηδόνος τῆς Ἀφρικῆς διοικήσεως Δακίας, ἐξ οὗπερ ὁ θεὸς τοῦτο ἡμῖν ἀποκατέστησε, συλλειτουργὸν καλοῦμεν, quod vetus Interpres ita reddidit: *Ius pontificis quod Episcopo Iustiniane Carthaginis Africane ciuitatis dedimus, ex que Deus hanc nobis restituit, seruari iubemus.* Græca primùm sic emendanda, τὸ δίκαιον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ἅτερ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανῆς Δακίας, καὶ τῆς Καρχηδόνος τῆς Ἀφρικῆς διοικήσεως, ἐξ οὗπερ ὁ θεὸς τοῦτο ἡμῖν ἀπο-

ἀποστόλου, φυλάττουσα καλῶς, quorum hæc ſententia eſt, Imperatoris menti reſpondens: *Ius Pontificatus, quod Epiſcopo Iuſtinianæ dedimus, etiam Carthaginenſi in Africa dioeceſi, poſtquam nobis hanc Deus reſtituit, ſeruari iubemus.* Vult nimirum eadem habere iura Carthaginenſem pontificem in ſibi ſubiecta dioeceſi, quæ Archiepiſcopo Iuſtinianæ primæ in ſubiectas ſibi dioeceſes tam hac in Nouella, capite proximè præcedenti, quàm in Nouella XI. ſuperiùs Imperator tribuerit.

XCI. Quod in eiuſdem Nouellæ capite XV. de xenone Sampſonico verbis hiſce dicitur, ἐν τῷ ξενῶνι τῷ καλουμένῳ τῆς ἁγίας μητρὸς Σαμψών, apud Interpretem veterem ſic verſum legitur, *Xenodochio quod vocatur ſancta Maria Sanſo.* quæ verba corrupta ſunt, quum Interpres ſcripſerit, *Sanctæ memoriæ Sampſonis.* Eius xenonis frequens in Codice ac Nouellis mentio. Cedrinus etiam originem expoſuit. Quod ſtatim ſubiicitur, ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν διαφοράν πραγματείαις, vocem διαφοράν corruptam habet: pro qua reponendum διάταξιν, vt in Baſilicis, & aliis manuſcriptis legitur, veteri etiam Interprete aſſentiente, qui *gubernationem*, non *iuriſdictionem* vertit. Poſtremò quod ſubſcriptionem attinet, ea quoque vitioſa eſt, quum nec annos Iuſtiniani exprimat, & Baſilij tamen conſulatum ponat. Nos huic rei de Paratitlis remedium afferamus. Eorum hæc verba ſunt, ἐγράφη περὶ τῶν. καλανδῶν ἀπριλλίων, βασιλείας Ἰουστιανοῦ τὸ ιγ'. μετὰ τὴν ὕπατείαν Βασιλείου, τὸ δ'. hoc eſt; *Dat. a. d.* XVIII. *Kalend. April. imperij Iuſtiniani anno* XVIII. *poſt conſulatum Baſilij, quarto.*

XCII. Titulus Nouellæ CXXXII. haud dubiè Græca in editione corruptè legitur, Εἴκοσι περὶ πίστεως. Non enim heic de fide tractatur. itaque rectè Paratitla noſtra, εἴκοσι περὶ αἱρετικῶν. cum quibus etiam titulus veteris interpretationis conſentit, ſi rectè reſtituatur. Nam pro, *De interdictis collegiis hæreticorum*: legendum, *Edictum de collectis hæreticorum.* Deinde reſtituenda & inſcriptio, quæ in Græcis deſideratur: Αὐτοκράτωρ Ἰουστιανὸς Καισαρεὺς Κωνσταντινουπολίτης. & in Latinâ itidem huius interpretatione veteri, pro, *Epiſcopo Conſtantinopolitano*, reponendum, *Populo Conſtantinopolitano.* Nam ad populum, non ad Epiſcopum promulgata fuit conſtitutio. Subſcriptio prorſus in Paratitlis deeſt. itaque vulgatam ex eis corrigere non poſſumus.

XCIII. Conſtitutio CXXXIII. in Græca quidem inſcriptione miſſa legitur ad Ioannem Archiepiſcopum Conſtantinopolis, quod omnino vitioſum eſſe conſtat ex iis, quæ paulo antè de quinque Patriarchis diximus, qui Iuſtiniano imperante præfuerunt. Inter eos vltimus recenſetur Ioannes, & additur, eum ſub finem vitæ Iuſtiniani ſubſtitutum fuiſſe in locum Eutychij depoſiti; adeóque temporibus etiam Iuſtini & Tiberij AA. eccleſiam adminiſtraſſe. Præſens verò conſtitutio lata fuit anno imperij Iuſtiniani XIII. Apione Conſ. ſicut ex Paratitlis paulo pòſt ſignificabimus, à quo tempore Iuſtinianus adhuc XXVI. annis imperio potitus fuit. Ergo cum Paratitlis hoc modo mutanda inſcriptio, Μηνὶ τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ. quam inſcriptionem ſequutus eſt vetus etiam Interpres. Idem vbique vertit, *Beatitudo tua:* quum in Græca legatur partim ὑμῶν ἁγιότης, partim ὑμῶν ἐξουσία, qui tituli Præfectis prætorio tribuebantur. Vnde colligitur, eandem Nouellam & Patriarchæ primùm, & ceteris deinde magiſtratibus inſinuatam fuiſſe. cuiuſmodi quiddam ſuprà quoque notauimus ad Nouellam CXI.

Subſcriptionem hanc tam Græcæ, quàm Latinæ habent editiones ad finem huius CXXXIII. conſtitutionis. *Dat.* XVII. *Kalend. April. Conſtantinop. Ariene V. C. conſ.* Quilibet animaduertit, eam pariter & mancam, & vitioſam eſſe. Dabimus ergo germanam & integram noſtris ex Paratitlis, ſicut in non paucis hactenus idem præſtitimus. ἐγράφη (inquiunt) τῇ πρὸ τριῶν μαΐου βασιλείας Ἰουστιανοῦ τοῦ ιγ'. ὑπατείᾳ Ἀπίωνος. hoc eſt; *Dat. Non. Maii. imperij Iuſtiniani anno* XIII. *Apione conſ.* Ceterum boni conſulat hoc loco lector quoddam noſtrum ὕστερον πρότερον. Nam propemodum oblitus eram dicere, veterem Nouellarum Interpretem ſuis in libris eundem conſtitutionis huius titulum inueniſſe, qui noſtris eſt in Paratitlis hic, περὶ τῶν τοῖς ἁγίοις βίοιν τοὺς μοναχούς. ſic enim reddidit: *Quomodo oporteat monachos viuere.*

XCIV. Titulus hic Nouellæ CXXXVII. περὶ χειροτονίας ἐπισκόπων καὶ κλερικῶν, cuiuſmodi tam in Græca, quàm Latina editione exſtat, non eſt integer; idcóque de Paratitlis noſtris hæc addantur, καὶ περὶ συνόδων, καὶ προσφορῶν: hoc eſt; *Et de Conciliis, ac oblatione.* Nam hæc quoque duo in ea tractantur capita. Videtur autem omnium vltima, quod temporis rationem attinet, eſſe conſtitutio Iuſtiniani; quia XXXIX. imperij eius anno lata fuit. Quod ſanè de ſubſcriptione huius, quæ in hactenus editis Græcis ac Latinis exſtat, nequaquam colligi potuit. Itaque Paratitlis hanc quoque ſubſcriptionem reſtitutam debemus, partim Latinis, partim Græcis verbis expreſſam hoc modo: *Dat. X. Kalendas April. Conſtantinop.* βασιλείας Ἰουστιανοῦ τοῦ λθ'. μετὰ τὴν ὑπατείαν Βασιλείου, κτλ.

XCVI. Ponam hoc loco ex Nouella CXLIV. principium primi capitis, ſic emendatum, vt omnino legi debet, ἐν διὰ τοῦτο διαπεφοίτηκα μὲν κληρονομεῖν αὐτοὺς ἐκ διαθηκῶν, ἃ τούτων χρεὼν, μηδὲ προσβάσεις λαμβάνειν, ἃ τῇ δικαίᾳ τρόπον κομίζουσι (antea legebatur ἐκποιεῖσθαι) πεφύκασι. δεῖ δὲ μηδὲ τῷ ἐξ ἀδιαθέτου κλῆρον ἔχειν διαδόχους παμφόρους, (antea κλῆρον ἀδιαδόχους παμφορίτας) ἢ ὅλως αἱρετικοὺς, μηδὲ σχηματιζομένους τὸ ὀρθὸν σέβας Χριστιανῶν φρονεῖν πίστει, τῇ δὲ ἀληθείας εὐχ οὕτω φρονοῦσιν, ἃ περὶ πάντας ταῦτα (antea ταῦτα) συμβαίνοντα. μηδὲ μὴν διαθήκας αὐτοὺς χρῆναι, ἃ λοιπὰ καταλιμπάνειν, ἃ δικαίως, πλὴν εἰ μὴ ὀρθοδόξου εἶεν καὶ πίστεως, καὶ ἔργοις,* οἱ ταῦτα λαμβάνουσι. εἰ γὰρ μηδεὶς τούτων εἴη, &c. cet. Quorum verborum hæc eſt ſententia: *Et propterea ſancimus, vt ipſi nec ex teſtamentis, nec*

* οἱ ταῦτα *deſunt hactenus in editis.*

ab inteſtato ſuccedant : neque legata capiant, aut vllam rem donationis titulo conſequantur. Nec item ab inteſtato ſucceſſores Samaritas habeant, aut vllos omnino hæreticos, ne quidem ſi rectam Chriſtianorum fidem amplecti ſe ſimulent, quum reapſe non ita ſentiant, aut ei conſentanea faciant. Non etiam teſtamenti tabulas conſcribant, aut legata relinquant, aut donationes inſtituant; niſi qui ea ſunt acceptori, tam ipſa fide, quàm factis orthodoxi ſint. Nonnihil hic me torſit locus antè, quàm eius emendationem hanc de Paratitlis noſtris eruerem.

XCVII. In medio propemodum ſecundi capitis eiuſdem Nouellæ, pro φανῆν ὁπὶ τὼ σφετίραν, lege φανῆναι. Paulo pòſt; τὰ διειλίγχοντα αὐτὸν ἐκεκρίσθαι, lege ἐξ ἐκοκείσθαι. Rurſus vbi dicitur, φαιδρὸν δὲ τὸν μὲ μὴ χρισῆς διδασκαλίας ὄλους αἰδυνομένους, lege τὸν μὲ χρισῆς διδασκαλίας ὅλως αἰδυνομένους. Item poſtea, τὸν δ νέους ορθόδοξα καὶ διδασκαλίας οὐ πωίνται, repone καὶ τὰ τῆς διδασκαλίας, &c cet. mox pro αἱπάζεσθαι, ſcribe αἱπάζεται.

Conſtitutionis CXLVI. inſcriptio eſt in libris Græcis editis περὶ ἐξαίρων. Sed pleniorem votus Interpres dedit, quam quia propemodum eandem eſſe video cum illa, quam liber Paratitlorum recitat: libet eam hoc loco deſcribere: ὅτι ἄδειαν ἔχῃ τοῖς βουλομένοις ἐξαίρων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν διὰ τῆς ἑλληνίδος φωνῆς, ἢ τῆς Ἰταλῆς, ἢ ἄλλης διὰ τῆς παρ' ἑκάστοις γλώττης, συμμεταβαλλομένους τοῖς τόποις, ἀναγινώσκειν τὰ ἱερὰ γράμματα. ἢ ὅτι ἐπιλαμβάνεσθαι τόπου παντὸς τὸν αἰτουμένου τὴν κρίσιν ἢ ἀθέσιον, ἢ λέγοντας κτίσμα θεοῦ μὴ ὑπάρχειν τοὺς ἀγγέλους. Adiiciam & Latinè redditam, quum paulum ab illa veteri diſcrepet : *Vt licitum ſit Hebræis, ſiquidem velint, in ſynagogis ſuis vel Græca, vel Itala, vel aliorum populorum lingua, cum locis ipſis mutanda, legere ſcripturas ſacras: & vt expellantur è quouis loco, qui iudicium vel reſurrectionem negant, aut angelos non eſſe Dei creaturam dicunt.* Et hactenus quidem hæc è Paratitlis reſtituta ſunto.

XCVIII.

IO. LEVNCLAVII
NOTATORVM LIBER II.

QVO COMPLVRES LEGES ET LOCA IVRIS CIVILIS ex Baſilicorum, & aliis Græcorum de iure libris, reſtituuntur & illuſtrantur.

ANNVS hic nonus eſt, quum Græcè Latinéque Baſilicorum Synopſin noſtram publicaturi, breues eidem notas adiungeremus; quibus loca non pauca iuris ciuilis indicabamus, quæ vel lucis aliquid ex interpretatione Græcorum conſequerentur, vel corrupta ſanari, vel mutilata redintegrari poſſent. Eum laborem quum Iuriſconſultis hac ætate primi nominis, Cuiacio, Baſilio Amerbachio, Pithœis fratribus, Hotomano, Fornerio, ceteris, in quibus ſunt auctores editionis Vignonianæ, qui ius ciuile nuper nobis dederunt, haud diſplicuiſſe videam: libet hoc tempore, quo nonnihil otij nanctus ſum ab aliis momenti maioris occupationibus, quæ me hactenus aliquot annis ab huiuſmodi litterariis lucubrationibus auocarunt, eam ipſam commentationem interpolare; ſeruato tamen notarum modo, mutatis pleriſque mutandis, reciſis recidendis, additis addendis; vt eo maior hinc fructus ad legum ſtudioſos redeat, quorum commodis libenter hanc opellam tribuendam, inſtituto priſtino, putauimus.

Monitum verò te volo, lector, me iterum anno, poſtquam hæc quoque ſcripſiſſem, nono perlegiſſe notas haſce, typographo tradendas. Ibi quum Marquardus Freherus, Conſiliarius Palatinus, amicus inter primos ſemper habendus, mihi ſignificaſſet, à Cuiacio nonnulla Synopſeos meæ reprehenſa: diligenter inſpectis iis locis, omnia priùs à meipſo correcta reperi, quæ ille notaſſet. Id qui verum eſſe teſtetur, magis idoneum tibi neminem ipſo Frehero poſſum producere, cui propterea laborem hunc inſpiciundum exhibui. Sanè quum licere ſibi Cuiacius voluerit, vt ſua pleraque retractaret; quin aliis idem ius ſit, dubitari non debet. Hominis quidem inconſtantiam mirari ſubiit, qui verbis honorificis iudicium de opere meo ſuum perſcribi ad me voluerit ab auditore ſuo, Zacharia Geizcofiero, magni viro ingenij, & rerum vſus, nunc Ferdinandi Archiducis Auſtrij Conſiliario: nec tamen imperare ſuo tantùm potuerit animo, quo minus ex eodem ore calidum & frigidum, quod dicitur; hoc eſt, quo minus antea commendatum, vice verſa non ſine ſupercilio quodam inſectaretur ac pungeret. Nam quod etiam defendit illum, qui ante me Synopſin temerè conatus erat interpretari; quo profectum fuerit ab animi morbo, non lubet dicere. Cur enim Græca publicantur, ſi non

exprimi bonâ fide debent ea, quibus illi ius Latinè ſcriptum obſcurius, verbis planioribus illuſtrare voluerunt? Huc equidem reſpiciens βοιδρομα αἰσχυνλιω reddi debere ſcribebam verbis aliis, quàm bonorum poſſeſſionem vnde cognati, quò lucem illa Latina de Græcis accipiant. Hinc ἐφορικὰ τῶ δρόμου, dicendos aiebam, *curatores publici curſus*; vnde iam intelligitur, quos noſtri vocarint curioſos in curſu publico. Sic vendere ἐν πόλῃ negabam à Freigio rectè redditum, *Vendere in auerſione*. Quid heic Cuiacius? reprehenſum temerè vult eum, qui vendere ἐν πόλῃ, dixerat *vendere auerſione*. At quàm diſſimilia ſunt, *vendere in auerſione*, & *vendere auerſione*? Quis non videt, quodnam à Cuiacio crimen heic committatur? Et quid Græca mihi prodeſt interpretatio, ſi ἐν πόλῃ Latinè reddere nolim, vt ſonat, quo tamen declaratio ſenſus latentis in auerſionis obſcuriore vocabulo continetur? Poſſem in Cuiacij quoque libris illis obſeruationum & emendationum perinde nævos indicare non paucos, atque factum ab aliis: ſed vlteriùs prouchi nolim, ne cum laruis, quod dici ſolet.

AD LIBROS DIGESTORVM.

I. SVB finem l. 5. D. de iuſt. & iu. poſt recitationem eorum, quæ de iure gentium ſunt introducta; tandem Iuriſconſultus ait, eas obligationes excipiendas, quæ à iure ciuili veniant. Hoc loco Græci ſubiiciunt, ὅτι ἡ ἀγωγὴ, ἡ μετατιθεῖσα τὸ παλαιὸν χρέος εἰς κεφάλαιον, ἢ ἡ ἐπὶ ἐμφυτεύσει: id eſt, *qualis eſt actio, quæ antiquum debitum in nouum transfert, & emphyteutici contractus actio.* Ea verba non eſt quòd quiſpiam exiſtimet à Græcis reperta Latinis in codicibus, ſed haud dubiè declarationis cauſâ ſunt adiecta: qualia complura reperiet, qui diligentiùs hæc pellegere voluerit. Eódem pertinet, quod paulo pòſt in l. 7. D. eod. generaliùs quodam modo dictum, Græci reſtrictiùs expoſuerunt. Nam quum Papinianus ait, *eſſe ius ciuile, quod ex legibus veniat*: eleganter Græci, quod latiore quàdam accipi ſignificatione poterat, adiectâ voce vnicâ non ita largè intelligendum monuerunt. Leges enim heic interpretantur τῶν δωδεκάδελτων, hoc eſt, *leges* XII. *tabularum*. quod ſanè concinnum eſt, & videri non abs re poſſet alicui, poſt eas voces, *Quod ex legibus*, Latinis etiam in libris vetuſtis adiectum fuiſſe, XII. *tabularum*; vel ſaltem, XII. vt tabularum vox ſubintelligeretur: niſi diligentiùs hæc rimanti planum eſſet, familiare Græcis Interpretibus hoc fuiſſe, vt inter vertendum obſcuriuſcula nonnumquam declararent, artarent latiora, priora de poſterioribus Principum conſtitutionibus in ipſo quem vocant, verborum contextu corrigerent: quorum omnium exempla ſuis locis indicabimus, & obſeruare plura poterit, qui volet. Notarunt & Latini gloſſatores, iuris appellatione nonnunquam intelligi leges XII. tabularum. gl. in l. 6. d. t. de iuſt. & iu. §. Hoc igitur ius.

Monſtrabimus infrà, de Baſilicorum libro VI. tit. VI. in Nouella conſtitutione Iuſtiniani LXXX. pro *Quæſtore*, reponendum *Quæſtorem*. Nam Græci ἐξδικοῦντα interpretantur. Videat lector, an etiam in l. 2. §. Deinde quum ærarium. 12. D. de orig. iur. pro *Quæſtorib. parricidij*, ſint reponendi *quæſtores parricidij*. II.

In l. 34. D. de legib. noſtrorum Interpretum variæ ſunt explicationes vltimorum legis verborum, vbi dicitur; *An etiam contradicto aliquando iudicio conſuetudo firmata ſit.* Dicunt enim, negantem particulam *non* deſiderari. quâ adiectâ, plana ſententia ſit, videlicet vt ita legatur: *An etiam non contradicto aliquando iudicio conſuetudo firmata ſit*, i. e. quaſi nemo contradixerit. Hanc lectionem de manuſcriptis libris probare debuerant. Florentinum quidem exemplar repugnat. & ſi quis paulo attentiùs verba Iuriſconſulti reſpexerit, facilè videbit, eam ſcripturam locum habere non poſſe. Quo autem modo ſe torqueant, ſi abſque negatione verba retineantur, mitto prolixiùs dicere. Id quidem conſtat, eos has voces, *iudicio contradicto*, coniungere. Si Græcos ſequamur, per immutationem vnius litteræ ſententiam verborum perſpicuam habebimus. Nam quum illi ſic verterint, τότε κεχρήμεθα τῇ συνηθείᾳ, ὅτε ἀμφισβητουμένου ἐν διαιτήσει ἐβεβαιώθη: hoc eſt; *tunc vtimur conſuetudine, quum aliquando in dubium vocata, iudicio firmata fuit:* ſatis intelligitur, in vetuſtis eos libris, quibus vſi fuerunt, ſcriptum reperiſſe; *An etiam contradicta aliquando iudicio conſuetudo firmata ſit.* Quâ lectione probatâ, locum habebit interpretatio gloſſæ prior, quæ iudicium vult accipi pro ſententia iudicis. Itaque planiſſima verborum ſeries erit, quum de conſuetudine quis confidere videtur, explorandum eſſe, an etiam contradicta aliquando conſuetudo, firmata iudicio ſit. Atque hanc lectionem ſequuntur & iuris canonici Græcorum Interpretes. vt Ioannes Epiſcopus Citri, cuius reſponſum primum legem hanc citat, libro Reſponſorum primo, qui exſtat libro iuris canonici Græcorum quinto, quemadmodum in eius editione noſtra parebit. III.

Quo loco Græci reſcriptum diui Pij ad Ælium Marcianum recitant, quod exſtat l. 2. §. dominorum. D. de his qui ſui vel al. hiſce verbis ſub finem reſcripti poſitis, *Veniri iube*; ſubiiciunt alia complura, quæ libri Digeſtorum non habent. vt ſunt iſta, ἀφὲ ἡ τῶν ἀρχόντων πολὺ αἰσίως πεῖσαι, ὥστε μὴ δὲ πρὸν συνωνεῖσθαι αἰσίτιον ἢ μὴ τῶν ἐκπέμπειν αὐτοὺς κακοποιεῖν, ἢ ἐπὶ διορυχῇ εἶναι συμφωνεῖσθαι, ἢ ἐπὶ τοῦ οἴκου ἐπὶ χειρὶ βαρυπόνου ἐχόντων τοὺς αἴτους: hoc eſt; *Quin & bona conditione vendant, ne per quaſdam excogitatas aſtu conditiones, etiam poſt alienationem factam ſeruos ladant; vel paciſcendo, vt in vinculis detineantur; vel vt in loco degant, qui aëra peſtilentiſſimum & grauiſſimum habeat.* In his verbis quod primo loco dicitur, *Bona conditione ven-* IV.

dant; id Græci ſumptum ex §. 2. Inſtitut. eod. verbis Digeſtorum inſeruerunt. Cetera declarationis cauſâ fortaſſis adiecta ſunt, quæ & Theophilus in d. t. & §. Inſtitut. quam propè verbis iiſdem poſuerit; ex Baſilicorum libris, vt alia quoque non pauca, decerpſiſſe videtur.

V. Quod quidam legis vltimæ §. vltimum Senatores, D. de ſenator. verbis Vlpiani temerè putarunt adſutum à Tribuniano; fortaſſe probabili coniectura non carnerunt. Sanè quod in Baſilicis poſt hæc verba, *Et hi ſoli ſententiam in Senatu dicere poſſunt*; ſubiicitur, ᾗ ὅτι οἱ τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσι ἐφέλκοντι συνέρχεσθαι. item, οἱ ἔπαρχοι πρασινίζουσιν ὅλοι, ᾗ μετ' αὐτῶν οἱ συγκλητικοί: hoc eſt, *In Hippodromis conuenire debent. Præfectorum vrbi prima ſit ante vniuerſos ſedes, poſt eos ſenatorum.* Hoc igitur attentiùs conſideranti certum eſt argumentum, verba etiam hæc præcedentia, ὅτι οἱ ἀπὸ πατρικίων ἕως ἰλλουστρίων, εἰσὶ συγκλητικοὶ, *A patriciis vſque ad illuſtres, ſenatores ſunt*; ex eodem fonte petita, de quo ſequentia manarint. Hoc enim verum eſſe, quiuis perſpicit ex illis particulis, ὅτι, & ᾗ ὅτι. Nos quidem antea de fonte dubitabamus. Nunc certi ſumus, hæc pertinere ad Nouellam Iuſtiniani LXII. quæ integra periit, epitomâ dumtaxat operâ Iuliani Antecceſſoris conſeruatâ. Quidam eius initium fuiſſe tradunt, *Antiquis temporibus*: alij, *Ante de his ipſis*. A. Auguſtinus in libro Florentino ſcriptum reperiſſe teſtatur, ANTILIDISSIMIS TEMPORIBVS. id equidem legendum aio, ANTIQVISSIMIS TEMPORIBVS. Vide iam ordine ſingula in Baſilicis poſita. deprehendes ad verbum ex hac Nouella ſumpta. Quod autem ex Baſilicis repeto, ἐν τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσι, pro ἐν τῷ ἱππικῷ ἀγῶνι, ſicut in editione mea prima legitur ex manuſcriptis: hoc epitomæ Haloandrinæ debetur, cuius verba ſunt; *Agat Senatus conuentus in Hippodromis*. Circenſia quidem non ſunt ἱππικοὶ ἀγῶνες, ſed ἱππικὸς ἀγών.

VI. In l. 7. de offic. præſid. *detrectantem* noſtri interpretantur inobedientem, Græci ἀντιδιάφορον, differentem, vel refectioni moram interponentem. Quod ſequitur; *Competenti remedio deformitati auxilium ferat*; intelligi poſſe de ædificiorum deformitate videtur: ſed Græci plenè vertunt, *Deformitati vrbis*; adiiciendo vocem, τῆς πόλεως. Sic ruinis vrbs deformari dicitur in l. vlt. inf. ne quid in loco publ.

VII. Diligenter ibidem l. 14. verba Græcorum Interpretum intuenti, videtur hic locus, quo dicitur, *Si verò (vt plerumque adſolet) internallis quibuſdam ſenſu ſæuiore non fortè eo momento ſcelus admiſerit, (nec morbo eius danda eſt venia) diligenter explorabis*: hic ergo locus ſic potiùs ſcribendus videtur; *Si verò, vt plerumque adſolet, internallis quibuſdam ſenſu ſæuiore, num fortè eo momento ſcelus admiſerit, nec morbo eius danda ſit venia, diligenter explorabis.* Sic enim Græci reddiderunt, μή πως ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀσθενείας ἐφόνευσεν, *num inducias morbi tempore occiderit*. quo ſcilicet caſu ſimulatio dementiæ interueniret. Ita planus ſenſus eſt, nec ineptam Accurſij parentheſin ampliùs requiremus.

In l. 7. D. de iurisd. rectè legitur in Florent. editione, *dari quingentorum aureorum iudicium in eum, qui iuriſdictionis perpetuæ cauſa propoſitum aliquod edictum corruperit.* Hunc enim numerum ſeptimus etiam Baſilicorum liber, tit. 3. cap. 7. exprimit, non aureorum quinquaginta. Quod ibidem ſequitur, *eſſe iudicium hoc populare*: Græci pro iudicio populari, δημοτικοῦ ἀγῶνος mentionem faciunt, h. e. *actionis perpetuæ*, ſicut interdictum perpetuum in l. 2. §. hoc interdictum. D. Ne quid in loc. publ. Solent autem alioqui populärem actionem reddere δημοτελῆ ἀγωγήν, vt in l. 42. inf. de procurat. Vbi tamen noſtra ſynopſis habet hactenus ὅτι δημοσίων ἀγωγῶν, pro δημοτῶν. vitiosè. nam δημόσιαι ἀγωγαὶ ſunt, quæ fiſco competunt. Ceterum in l. 3. §. hæc pœna. D. Quod quiſqu. iuris. poſt illa verba, *Non ſolùm eo poſtulante, qui ab eo læſus eſt; ſed omni, qui quandoque experitur*: addunt Græci, ᾗ κεχρημένου τῇ παραγραφῇ, hoc eſt, *& qui exceptione vtitur.* rectè id quidem, ſed pro ſcholio dumtaxat habendum. VIII.

Poſt illa verba l. 2. D. de in ius vocando, quibus dicitur, nec eos in ius vocari oportere, *qui propter loci religionem inde ſe mouere non poſſunt*: Græci ſcholion huiuſmodi ponunt, ἐπεῖνοι εἰσὶν οἱ τόποι, οὓς παρ' ἡμῖν ἀκαλήφους οἱ λεγόμενοι † στυλῖται. h. e. *Qualia ſunt illa loca, quibus ſe, qui Columnarij dicuntur, includunt.* Hoc alienum eſt à pagana religione, nec ab Vlpiano profectum; ſed ſumptum de moribus & zelo quorumdam in eccleſiis primitiuis, qui auctore Symeone, hac de cauſa dicto Stylite ſiue Columnario, continuos dies & noctes, ſeptimanas totas & menſes, immo complures annos, exercendæ pietatis erga Deum cauſâ, in columnis erecti ſtetiſſe perhibentur. Teſtes citari complures poſſent. Nos alibi Glycam noſtrum adduximus, cuius hic locus eſt: *Marciano imperante Symeon ille magnus columnam conſcendit. Is longo tempore nihil omnino cum hominibus habuit commercij; propterea, quòd eiuſmodi rem nouam primus oſtendiſſet. Atenim ſic comparatum eſt in rebus humanis, vt multi ſint reprehenſores.* Idem non multo pòſt: *Leone*, inquit, *imperante magnus ille Danielus columnam in Anapla conſcendit.* Addidimus etiam Nazianzeni verſus, ex ipſius poëmate εἰς παπυροφορούντας, ὑποφορουμένους, ᾗ ὑπερτείνας: quos heic repetere non lubet, quum eius operibus editis hoc poëma nos adiunxerimus ex manuſcriptis noſtris. † στυλῖται

Lege 4. dicto tit. infantes in ius vocari negatur. eos interpretantur Græci *ſeptennes*, ἑπταετεῖς, vt etiam in l. 1. §. item adquirimus. D. de adquir. vel amitt. poſſ. & alibi ſæpiſſimè. Notaui tamen eoſdem in l. 12. D. ad L. Cornel. de ſicar. infantem expoſuiſſe † μὴ ὄντα ἑπταετῆ, hoc eſt, *eum qui nondum ſeptennis ſit.* Ibidem l. 19. quod dicitur, *Si ex publico conſpiciatur*; Græci vertunt, ἐκ τῆς ἐμφάσεως, *ex* X.

foro. Lege vlt. denique, quum dicitur, *libertum à præfecto vrbi quasi inofficiosum castigari*: pœnæ genus à Græcis clariùs exprimitur, quum μαστίζεται inquiunt, hoc est, *flagris ceditur*.

XI. Legis 6. in fin. D. de eden. verba sunt, *Nec iterum postulanti edi prætor iubet, nisi ex causa*. Postremum Græci plenius exponunt, εἰ μὴ τῆς αἰτίας διαγνωσθείσης, hoc est, *nisi causa cognita*. Iidem in l. 1. D. de pactis. in fin. quum dicitur, conuentionum pleraſque in aliud nomen transire: *nomen aliud* exponunt, *nomen speciale*, ἰδικόν. Notandum & in l. 7. §. Quinimmo. h. t. *Ex continenti*, Græcis esse, ἐκ ἀρχῆς, *in principio*.

XII. Non equidem auctor sum, vt receptæ lectiones temerè mutentur. si tamen vti coniecturis licet, videntur in l. 11. D. de his qui notant. infam. pro eo quod ibi dicitur, *Propter turbationem sanguinis*; Græci suis in libris reperisse, *Propter turbationem seminis*. Nam γονῆς vocabulum repoſuerunt, quod semen est, non sanguis. Idem & Matthæus Monachus in libro Matrimonialium, qui iuris canonici Græcorum, à nobis edendi, octauus est, sequitur. Eadem lege post damnatos perduellionis, Græci desertores quoque, siue proditores (προδότας ipsi dicunt) commemorant, quam vocem hoc loco Latini codices desiderant.

XIII. In l. 42. in princ. D. de procur. legimus eum, qui de via publica agit, & priuato damno ex prohibitione afficitur, quasi priuatæ actionis dare posse procuratorem. Heic ego dissimulare non possum, pro, *De via publica*; Græcos legisse, *De vi publica*, περὶ βίας δημοσίας. quanquam non ignorem, pro lectione recepta facere l. 45. §. qui ita. D. h. tit. & l. 6. inf. ne quid in loco publ. Itidem in l. 6. §. 3. D. quod cuiusq. vniuers. pro hisce verbis, Et *iudicati actio* ei ex edicto non datur; Græci legisse videntur, *Iudicati cautio*. Sic enim reddiderunt: οὐ δίδοται αὐτῷ ἐγγυοδοσία, εἰ μὴ ἐναγωγὰ ἰδίαν ᾖ. *Non datur ei cautio, nisi in rem suam agat*. Equidem non instituì de his prolixè disserere. Non enim inficior, fieri potuisse, vt ipsi quoque vitiosis vterentur exemplaribus, veluti quum in l. 12. vt ficui. D. de verb. signif. pro, *Ex populari causa*; repoſuerunt, *Ex pupillari causa*; ἀπὸ ἐφηβικῆς ἀγωγῆς. Et earumdem vocum permutatio facta est in l. 52. §. in fin. D. de recept. arb. qui arbitr. recep. vbi quum nostri legunt, *Idem dicendum est in populari actione*; Græci verterunt, περὶ ἐφηβικῆς ἀγωγῆς, *de pupillari actione*.

XIV. In l. 1. in princ. d. t. Quod cuiusque vniuers. nom. quum in omnibus ita legatur; *Neque societas, neque collegium, neque huiusmodi corpus passim omnibus habere conceditur*: gloſsarum auctores illi veteres pro *societas*, reponunt *societatem*. Contius, vt Latinitas (sic ipse loquitur) constet, legendum putat, *haberi*. Mihi satis erit, indicasse Græcorum interpretationem, qui κοινὴν ἐπιμιξίαν vertunt, hoc est, *facere vel instituere societates*. Statim enim paret, scribendum; *Neque societates, neque collegium*, & cet.

In l. heres viri. 33. D. de negot. gest. post illa verba, *Compilata hereditatis postulare non debet*; hæc Græci subiiciunt, εἰ καὶ μὴ πλὴν τῆς αἰδοίας πολὺ πλεῖον κτήσεται, ἀλλ' οὖν καὶ ἔπι τῆς αἰδοίας πλεῖόν τι κτήσεται: id est; *tametsi post viri mortem habeat in sua potestate, quæ viro superstiti habebat*. Ea verba pro scholio potiùs esse ducenda puto, quàm in ipsum (quem vocant) textum referenda. cuiusmodi scholia licèt in textu quoque Græcorum non exiguo numero reperire. XV.

In l. 5. D. quod met. caus. Labeo metum definiens, non quemlibet timorem hac voce vult accipi; *sed maioris malitatis*. Insolens vox est *malitas*. ideo gloſsatores superiorum ætatum pro *malitatis* repoſuerunt, *maioris mali*. Recentiores aliqui legendum *calamitatis* suspicati sunt. Vtroſque genuinam lectionem corrumpere, vel Græcis testibus probari potest, qui malitatem interpretantur κακοήθειαν. Quæ vox nec malum significat, nec calamitatem; sed *malignitatem*, (quam Græci nostri verterunt per eandem vocem κακοήθειαν in l. 22. C. de iur. delib.) siue malitiam, siue maliuolentiam, vt est in veteri gloſsario. Et opponitur huic à Græcis τὸ χρηστοήθες, quod benignitatis significationem habet. vt in l. 192. de reg. iur. εἰ τοῖς ἀμφιβόλοις τὸ χρηστοήθες δεχόμεθα: *In ambiguis, quod benignius est, admittimus*. Pro malitia verò malitatem vsurpatam, veluti scelestitatem pro scelere, in l. 3. D. de bon. eor. qui ante sentent. rectè Contius monet. Et à voce, Malus, est deducta malitas: vt à bono, bonitas. XVI.

In l. 14. §. 11. in fin. D. eod. quum Iurisconsultus ait; *Sed & si non culpa ab eo, quo cum agitur, aberit: si tamen peritura res non fuit, si metum non adhibuisset, tenebitur reus*: putant aliqui, negante particulâ omissâ, sic legendum, *Sed & si culpa ab eo, quo cum agitur, aberit*: & cet. Quæ lectio qualis qualis tandem existimetur, certè nec Florentini exemplaris auctoritatem à se habet, quæ non abs re plurimi facienda est; nec veterum gloſsatorum, nec interpretum denique Græcorum. Gloſsarum quidem auctores, quos dixi, negationem retinent; & verbum *Aberit*, ad rem ipsam referunt, non ad vocem *Culpa*; pro quo verbo nonnullis etiam in libris reperiri notant, *Obierit*, quod propiùs ad Græcorum sententiam accedit, qui verterunt, ἀπόλεσεν τὸ πρᾶγμα. Consentiunt enim prorsus cum his, & ita locum interpretantur: εἰ δὲ καὶ μὴ κατ' ἀμέλειαν τοῦ ἐναγομένου ἀπόλεσεν τὸ πρᾶγμα: hoc est; *Sed & si non culpa eius, qui conuenitur, res perierit*, & cet. de quo licet intelligere, *Non culpa ab eo aberit*, dictum esse pro, *Non culpa eius*; id est, sine culpa eius, quo cum agitur. Atque hoc eo magis indicandum hoc loco putant, quòd sæpissimè negantium vocularum vel adiectio, vel detractio, mirum quantum perplexitatis gignat. Idque deinceps etiam nonnullis ex locis à nobis notatis, parebit. XVII.

In l. 13. §. Item. D. de dol. mal. quod dicitur, *ne in pupillum detur actio de dolo, nisi forte* XVIII.

conueniatur nomine hereditario; Græci ſimpliciter, *niſi conueniatur vt heres*, inquiunt; ὡς κληρονόμον. Et quod ſequitur, *Si proximus pubertati eſt*: illi explicatiùs, ὅτε πλησιάσει τῇ ἡλ. ἔτει, aiunt: hoc eſt; *quum* XIII. *annos impleuerit.*

XIX. Tituli VIII. lib. IV. Dig. hæc inſcriptio eſt, *De Receptis, qui arbitrium receperunt, vt ſententiam dicant.* Notandus eſt varius error Contij, qui *de receptis*, interpretatur de acceptationibus arbitri, déque conſenſu & quaſi pactis iudicandi: ac ſi recepta Iuſtinianus, non receptos intelligeret, quum quidem ſequatur, *Qui arbitrium receperunt.* Eum errorem cumulat, dum explicatis hoc modo *Receptis*, ab iiſdem Compromiſſa diſtinguit; vti quæ ſtipulationes ſint inter litigatores, vltro citro interpoſitæ. Refutandis his ſomniis Græcorum ſola tranſlatio ſufficit, qui περὶ αἱρετῶν δικαστῶν reddiderunt, hoc eſt, ad verbum, *de iudicibus electis*, vel *de receptis arbitris*, vti quidam libri veteres habent. Item alibi vertunt διαιτώμενος, qui ſimpliciter ſunt arbitri. Et compromiſſum iidem l. 1. h. t. interpretantur αἱρετὸν δικαστήριον, quum aiunt, τὸ αἱρετὸν δικαστήριον ἔοικε φανερῷ δικαστηρίῳ, *Iudicium arbitrarium ſimilitudinem habet iudicij competentis.* Id Paulus Latinè dixit; *Compromiſſum ad ſimilitudinem iudiciorum redigitur.* Item l. 41. iudicem compromiſſarium vertunt αἱρετὸν δικαστὴν, vt etiam in l. 50. *ſumptum ex compromiſſo arbitrum.*

XX. L. 32. §. 1. D. eod. quod dicitur, *Si mulier alieno nomine compromittat, non erit pecunia compromiſſa, propter interceſſionem*: Græci dilucidiùs & latiùs interpretantur, his verbis: ἐὰν γυνὴ ἀλλοτρίου ὀνόματος, ἤτοι οὐκ ἐπ' ἐμοὶ διαφέρουσα αὐτῇ προσώπου, αἱρετὸν δικαστὴν ἔλαβεν, ἐπιφανῆ ποιήσῃ, καὶ ἔρρωται τὸ αἱρετὸν δικαστήριον, οὐδὲ βεβαιοῦται ἡ ποινή. quorum hæc ſententia eſt: *Si mulier alieno nomine, ſiue pro non pertinente ad ipſam perſona, iudicem compromiſſarium acceperit, pœnam ſtipulata: compromiſſum non valet, nec pœna rata eſt.* Ex hiſce verbis arbitror intelligi, quum à Græcis dicitur, *pœnam ſtipulata*; item, *pœna rata non eſt:* non eos legiſſe, *Pecunia non erit compromiſſa*, quemadmodum eſt in editione vltima Contij, quæ de Florentina fideliſſimè repræſentata dicitur: ſed, *Non erit pœna compromiſſa*, quæ lectio compluribus in editionibus reperitur, & gloſſæ reſpondet, addenti ad vocem Pœna; *Vel aliquid loco pœnæ.* Quod autem iidem Græci (adiicitor ſanè hoc loco περιττότερον illud) ad l. 20. h. t. in fine ſubiiciunt de arbitro, ἀφανίζεται γὰρ πάντως εἶναι) δικαστὴς: hoc eſt: *Lata enim ſententia, iudex eſſe deſinit*, ſcholij vicem obtinere arbitror.

XXI. In principio l. 15. D. de iudic. ſunt qui legendum exiſtiment, *Filiusfamilias iudex ſi litem ſuam faciat.* Ea lectio quum noſtris exemplaribus repugnet, ne quidem à Græcis admittitur; qui vertunt ἀκρίτου πατρὸς πονηρὰν κρίσιν, *Filius familias iniquam ſententiam ferens.* ſic enim declarant illud *litem ſuam facere*, quemadmodum & noſtri. Eiuſdem tituli l. 21. dicitur, Dandum diem cum competenti cautela ad ſoluendam pecuniam. Heic Græci addunt, ὃν μὴ παρέμενον δίδωσι. quòd ſcilicet poſt menſes quatuor ſoluat. Id adiectum vt dari dies certus ſiue conſtiturus intelligatur.

L. 67. in princ. D. eod. quum Vlpianus de ſeruo loquitur, qui ſe redemptum dicit ſuis nummis: Græci quidem hoc *idiis nummis* reddunt, ſed ſcholion adiiciunt, ἀπὸ τοῦ ἰδίου πεκουλίου: hoc eſt; *nummis ex peculio ſuo.* Leuiuſculum videri poteſt, quod ead. l. ſub fin. pro, *Fideicommiſſam libertatem*; illi *Fideicommiſſariam* reddiderunt. Denique l. 77. eod. verba, *In priuatis negotiis*, ita declarantur ab iiſdem, vt in ipſo textu ſignificetur, accipienda ἐπὶ χρηματικῶν δικαστηρίων, de iudiciis ciuilibus, ſiue cauſis pecuniariis. quod Accurſius quoque verbis iiſdem expoſuit. XXII.

Vbi l. 20. §. licet autem. D. de heredit. petit. noſtri habent, *Si bonorum poſſeſſores ſe exiſtiment, vel alios ſucceſſores iuſtos:* Græcorum ea ſcriptura eſt, vt legerint, *Si bonos poſſeſſores ſe exiſtiment, vel alios ſucceſſores iuſtos.* Quæ lectio non videtur temerè reiicienda. Ferè conſimile quoddam exemplum eſt in l. 2. §. ſi quarta. D. famil. erciſc. Vbi ἀγαθὸν νομεὺν, *poſſeſſor bonus*, habent Græci: noſtri verò, *bonorum poſſeſſor*, quod illi alteri præferendum videtur. Eodem antea dicto titulo, l. 22. in princ. pro eo, quod noſtri legunt, *Quod eandem rem emerit:* Græci habent ἀπεμπολήσας, id eſt, *redemerit.* Hoc propterea notare volui, quòd Latinis etiam nonnullis in exemplaribus ea ſcriptura reperiatur. XXIII.

In l. 11. §. partus ancillæ. in fin. D. de publ. in rem act. pro eo, quod editi libri habent, *Si modò eo tempore, quo experiar, furtivam matrem ignorem:* quidam exiſtimauit reponendum, *Quo & pariat.* Hoc alij non admittunt, quum argumentis aliis adducti, tum l. 4. D. pro ſuo. Ego momentum aliquod horum ſententiæ, opinor, attulero; ſi Græcos etiam, *experiar*, legiſſe ſignificem. Vertunt enim, ἐν τῷ κινεῖν. XXIV.

In l. 17. §. 3. ſi quid. D. de vſufr. tam Florentinum, quàm exemplaria cetera, fuſionum vocem habent in hiſce verbis: *Solent & fiſco fuſiones præſtare.* A. Contius notat, in manuſcriptis quibuſdam reperiri ſcriptum *Functiones*, pro *Fuſiones.* Equidem fateor aliter, atque olim ſentiebam, lectionem vſitatam probari poſſe. Nam *fuſiones* gloſſarium vetus exponit non ſolùm ἁλισμούς, quod ſignificatum huc non pertinet; ſed etiam συντελείας, & εἰσφορὰς δημοσίων, *collationes ac fiſcalium illationes*, quo modo vocabulum heic eſt poſitum. Græci quidem noſtri δημόσια τέλη vertunt, quæ ſunt tributa fiſcalia. Eiuſdem tituli l. 67. quum dicitur, Cui legatus ſit vſusfructus, cum etiam inuito herede vendere extraneo poſſe: Græci legunt, *Etiam inuito domino vel herede*, καὶ τοῦ δεσπότου ἢ κληρονόμου. XXV.

L. 1. in princ. D. de vſufr. adcreſ. verbum *Amittere* bis poſitum, dupliciter interpretantur Græci. Nam primò quum dicuntur, *An altero repudiante vel amittente vſumfructum*, &c cet. Heic pro *Amittente*, vertunt μὴ χρῆσθαι. XXVI.

Sequenti deinde §. Idem ait. amiſſum vſumfructum interpretantur ἀπωλόμενον. Ex hac tranſlationis diuerſitate colligo, poſteriori loco ſcriptum eos reperiſſe, *amiſſum*: priori autem, non *amittente*, ſed *omittente*. Conſimile quiddam de hiſce verbis inter ſe commutatis lubet hoc loco ſubiicere. In l. 119. D. de reg. iur. dicitur, *Non alienat, qui dumtaxat omittit poſſeſſionem*. Hoc Græci reddiderunt, ὁ ἀποβαλόμενος, *qui amittit*. Igitur ita ſcriptum in libris ſuis reperterunt. Si legas cum noſtris, *omittit*: eandem habebis ſententiam, quæ eſt in l. 28. D. de verb. ſignif. vbi Paulus ait: *Qui occaſione adquirendi non vtitur, non intelligitur alienare: veluti qui hereditatem omittit*. Heic Græci verbo ἀπωμόσαι vtuntur, quod eſt omittere ac repudiare: vimque habet eandem cum eo, quod hoc loco vſurpatur, videlicet μὴ χρῆσθαι. Nam qui non vtitur, omittit & repudiat.

XXVII. In l. 12 §. 1. D. de vſu & habit. tradit Vlpianus ex ſententia Neruæ: cum, cui vſus datus ſit, neque foliis, neque oleo, neque frumento, neque frugibus vſurum. Variæ ſunt heic de foliis partim opiniones, partim emendationes. Omitto, quæ ſcripſere veteres, ne longum faciam. Connanus *foliis* mutat in *doliis*, Cuiacius in *oleis*. Fornerius lectionem & Florentini codidis, & aliorum retinens, oſtendit hæc de foliis dici, ex quibus maximi pretij vnguenta fiebant. Ego, quandam vt quaſi ſymbolam dem, facere non poſſum, quin Græcos inditem foliorum vocabulum retinuiſſe. nam φύλλων meminere. de ſententia liberum cuique iudicium eſto. Quamquam cur à Fornerio, præſtantis eruditionis viro, & amico meo, diſſentire velim; cauſam equidem nullam habeam. Pro eodem facit lex recentior, quam in libro MS. reperire memini, latam à Leone & Conſtantino, his verbis: ἐὰν φύλλα συκαμίνου κλέψῃ τις, ἢ φάρμακα ποιήσῃ, δηλονότι πούτα ποιήσῃ, ἢ δῴσῃ. εἰ δὲ ἢ ἐκ πεπτλοῦς ἀπολειφθῇ τὸ δένδρον, πυφλούσθω ζημιούμενος: hoc eſt; *Si folia caprifici quis furatus fuerit, & inde medicamenta confecerit: alterum tantum foliorum congerat, & pro ablatis reddat. Sin arbor ipſa prorſus perdita fuerit, excecator.*

XXVIII. In l. 19. D. de ſeruitut. quum dicitur, *Si aquam alicui debere ducere non expediret:* item, *Quadam debere habere poſſumus:* quidam hoc verbum, *debere*, ante *ducere* & *habere* poſitum, inducendum putant; aliis diuerſum ſentientibus. Equidem vt id, quod promiſi, præſtem: diſſimulare non debeo, apud Græcos ea non exſtare. Quæ autem lex in vulgatis ibidem eſt 21. *Si intercedat*, & cet. eam A. Auguſtinus oſtendit eſſe debere primam tituli ſequentis, in quo Græci cum eo conſentiunt. In eadem lege quum dicitur ſecundum lectionem Florentinam, *Sed immittendi, protegendi, prohibendi:* huius vltimi verbi loco reperitur in vulgatis editionibus, *proiiciendi.* rectè, meâ quidem ſententiâ. Nam Græci quoque ſic legerunt, quum vertant, τοῦ ἐξωσθῆναι ποιεῖν. Et conſunguntur eadem verba in fine legis ſequentis, *Proiiciendi protegendive.* vbi ſimiliter Græci, τοῦ ποιεῖσθαι σκλαφίον ἢ φυτείαν. de quibus vocibus à nobis alio forſaſſe loco dicendum.

In l. penult. D. de ſeruitut. vrban. prædior. qui paries communis dicitur, cum præſtantiſſimus ille Cuiacius oſtendit eſſe dicendum parietem cæcum; voce nimirum *communis* vitiatâ, quemadmodum ex Harmenopulo docet. In hoc illi Baſilicorum etiam auctores aſſentiuntur, qui τυφλὸν τοῖχον ἀνοῖξαι ſcripſere, quod eſt, *parietem cæcum aperire*. Vix tamen adduci poſſum, vt credam, pro cæco pariete, communem ab imperitis fuiſſe repoſitum libratiis; ſed vocem aliam quandam inſolentem ab eis cum hac commutatam puto, quæ ſignificati quidem eiuſdem, aliquanto tamen ſimilior ei foret. Nam ſic arbitror in Pandectis fuiſſe ſcriptum: *Aperto pariete inlumini: nullo iure feneſtras immiſiſſe reſpondi.* Nimirum hæc vox, illi alteri, *communi*, litteris propior eſt, quam & apud Apuleium lib. 3. legimus: *Seruato noctis*, inquit, *inlumine tempore.* Idem in VI. *inluminas Proſerpinæ nuptias* appellauit. Nec quemquam moueat, quod *inlumini* Paulus dixit, Apuleius *inlumine*. Quippe hoc frequens eſt. ſic *inanimem* & *inanimum* dicimus. Et huic conſimilis prorſus eſt vox, *inlunis*; & *inlunam* tamen *caliginem* vocauit idem Apuleius. XXIX.

In l. ſi ſeruus. 27. §. 5. D. ad l. Aquil. *fornicarius ſeruus* in Pandectis Florentinis ſcribitur, pro quo veteres gloſſatores ſubſtituunt *fornacarium*. Idem Budæus facit, & piſtrinarium vel piſtorem interpretatur. Græci φουρνάριον habent. Quæ vox ſi reponenda non erit, quod tamen equidem planè faciundum puto; ſaltem indicat, rectiùs legi *fornacarium*, quàm *fornicarium*. Et vocem φοῦρνος in vſu Græcis fuiſſe, paret etiam de Glycæ noſtri verbis; qui Patriarcham quemdam narrat, Imperatori ſuo minitantem, dicere ſolitum: *Ego te φοῦρνο condidi, ego te deſtruam.* XXX.

Eiuſdem l. §. 9. dicitur, *Si lolium aut aënam in ſegetem alienam iniecerit*, & cet. Equidem non neſcio, cur rectè vox auenæ retineatur. Sed tamen quum Græci ἄχνην hoc loco reddant, quibus ex auctoritate gloſſarij veteris propriè auena eſt βρόμη, & ἔρη; (ſic enim diſtinguendum βρόμη ἐρὴ, quod ibi corruptè legitur) videri fortaſſis alicui poſſit, eos *verbenam* in libris ſuis reperiſſe, quam Plinius exponit gramen, quod propriè Græcis eſt ἄχνη. Et verbenam Grammatici velut herbenam dici volunt. vt omnino lex intelligat eum, qui malas & noxias herbas in ſegetem alienam iniecerit. Libet autem hoc loco id etiam attingere, quod in l. 15. §. 1. D. locati, corruptum videtur. Ait Iuriſconſultus ea vitia, quæ ex ipſa re oriantur, damno coloni eſſe. Subiicit exempla: *veluti ſi vinum coacueris, ſi raucis aut herbis ſegetes corrupta ſint.* Prolixè de raucis diſputatur. Quidam *ruſcis* reponunt, Alciatus *erucis*. Quum ad Græcos reſpicio, qui ἄχνην vertunt, in eam ſententiam venio; vt pro *raucis*, reſtituendam *runcis* exiſtimem, quæ vetus vox eſt, & her- XXXI.

bam noxiam significat. Vnde *runcandi & eruncandi* verbum, rei rusticæ scriptoribus notissimum. Certè quæ de raucis, hoc est, vermibus quibusdam terrestribus, arborum radices lædentibus, traduntur; parum huc, meo quidem iudicio, quadrant.

XXXII. In eiusdem l. §. 14. pro, *Et si malum plus iusto enauerit*, Græci μοῦλαν scribunt, vt antea dictum de muliere, quam illi δούλαν exponunt, id est, ancillam, & de equa. Ibidem §. 19. mentio fit margaritarum extricatarum. Sic enim libri omnes, quos equidem viderim, habent. Id quomodo parum dextrè Budæus, Accursius, & alij etiam halucinantes, declarare conentur; repetere non lubet. Tantùm hoc dicam, vocem *extricatas* corruptam videri. hoc mihi Græcorum versionem inruenti diligentiùs, ad animum accidit. Habent enim ἀκρίνου, eámque ipsam vocem heic reponendam censeo, vt legatur: *Si quum marius vxori margaritas atretas dedisset, eáque inuito vel inscio viro perforasset, vt pertusis in linea vteretur*, & cet. Erunt autem per *atretas* accipiendæ, non perforatæ. Et cur postea perforandi verbo vteretur? cur pertusas diceret? nisi respectu primæ formæ, qua necdum erant vel perforatæ, vel pertusæ? Præcedenti certè paragrapho *diatretis* calicis mentio fit, quæ itidem vox Græca est, eiusdem originis, & heic Græcè retinetur. Vnde *diatretarij* quoque dicuntur, quorum mentio fit in l. 1. de excus. artif. Nec magni facio, quæ contradicendi studio Cuiacius protulit, in nonnullis sua quoque retractare solitus. Paulo pòst in fine legis pro *tectore* Budæus *victorem* reposuit. Hoc alij notant. & rectè quidem. Nam & Græci *tectori* legerunt, quum κονιατῇ verterint. Et tectores sunt, qui tectoria faciunt, ac in d. l. 1. C. de excus. artif. *albini* quoque vocantur. Sequenti l. 29. §. si nauis. dubio procul non *fernaculum*, non *verriculum*, non *gubernaculum*, non *lenunculum*, non *renunculum*; sed *ferraculum* legemus, Græcis auctoribus, qui σιδηρᾶν vertunt.

XXXIII. In his legis 31. d. t. verbis, *Quum periculum euitari non possit*, Græci *periculum* interpretantur θάνατον, hoc est, *mortem*. In lege verò 14. sub fin. D. de nox. act. locus omnino mutilus est, & in omnibus quidem exemplaribus, quæ mihi videre contigit. Verba sunt hæc: *Sed & si statuliber sit, & ante dedicionem exstiterit conditio, per fideicommissum libertas fuerit antè præstita, vel existente conditione legati dominium fuerit translatum; arbitrio iudicis absolui eum oportet.* Heic nemo non videt, ante illa verba, *Per fideicommissum*, & cet. quiddam desiderari. eáque de causa fuere qui legendum putarent, *Vel per fideicommissum*. Verùm ne id quidem acuto lectori satisfacit. Ego quum Græcos consulerem, deprehendi eos legisse: *Quasi si per fideicommissum libertas fuerit antè præstita*. Nam illi particulam hanc ὡσεὶ habent, ideóque suis in libris Latinis *quasi si* reperisse videntur: quo amisso prius, nunc in locum suum repositio, restituitur id quod Vlpianum scripsisse non dubito. Quod autem l. 21. §. si negauit. 4. D. eod. dicitur, *An iudicium declare sine noxæ deditione velit*: Græci planiùs explicantes, εἰσάγειν εἰς τὸ διαφέρον interpretantur, hoc est, *an agere velit in id, quod interest.*

In l. 13. D. fin. regund. lex Solonis Græca XXXIV. recitatur, quàm in actione finium regundorum obseruari Iurisconsultus ait. Ea lex quum multo sit emendatiùs atque integriùs exposita in Basilicorum ecloga nostra, quàm in vllis exemplaribus exstet: libet integram heic subiicere, notatis ad marginem diuersis lectionibus, & iis, quæ desiderantur in editis hactenus libris, per hasce notas [ ] inclusis.

Ἐὰν τις αμπελῶνα πρὸς ἀγρὸν ἑτέρου χωρίον ὀρύσσῃ, ἢ ὁρύγματα † παρεδάφιον. ἐὰν τειχάριον, * πόδα ἀπολείπειν. ἐὰν ξύλινον, δύο πόδας. ἐὰν δὲ σίτινον, ἢ βόθρον ὀρύσσῃ, ὅσον τὸ βάθος † ἔχει, τοσοῦτον ἀπολείπειν. [ἐὰν φρέαρ, εἰ μέντοι φρέαρ, ὁ σκευάσας ἔστω γείτονος, ἐὰν τῷ ἐγγὺς ὄρυγμα βλάπτηται, ἐὰν τοσοῦτον, ὅσον τὸ βάθος, ὀφείλει ἀπωθεῖν. εἰ δέ τις ἐν ἀγρῷ βουλοίατο κτίσαι, τόπου βουλῇ ἀπὸ τῶν ἀγρευόντων ἀπέχειν.] ...., ὀρύγματα ἐπαλείας ἢ, ἢ συκῆν, ἐντὸς πόδας ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ * φυτεύειν. τὰ δὲ ἄλλα δένδρα, πέντε πόδας: hoc est; *Si quis sepem ad alienum prædium fodiens duxerit, terminum ne excedat: si murum, pedis intervallum relinquat: si villam, pedes duos. Si sepulcrum aut scrobem foderit, quanta profunditas eius erit, tantumdem spatij relinquat:* [*si puteum, modò puteo, quem vicinus prior habebat, per idem hoc opus damnum non detur, ad tantumdem spatij, quanta profunditas fuerit, recedere debet. Sin quis in fundo ædificare velit, à fundo vicini ad arcus vsque iactum absit.*]....: *ingerum. oleam & ficum* IX. *pedes ab alieno seras. arbores ceteras ad pedes* V. Quod autem in hisce verbis notaui, quiddam ante vocem ἐρυμαὶ deesse: id quum exemplar nostrum non habeat, alijs publici commodi causâ perquirendum ex integrioribus libris relinquimus. persuasi quidem sumus, iuris ciuilis studiosos vel ob hanc vnam tam insignem quasi lacunam complanatam, nobis aliquam gratiam habituros. Quum denique postremam huic opusculo manum adhiberem, & aliquot exemplaria Synopseos ex illustri bibliotheca Palatina septemuirali, sereniſſimi Principis Palatini Friderici IV. beneficio, cum his conferenda mihi concederentur: inueni, collatis omnibus, integriorem paulo in nonnullis legem Soloniam huiusmodi, cuius ne varias quidem lectiones, in iis repertas codicibus, omittendas duxi.

† παρεδάφιον
* ἀπολείπειν πηχῶν πόδα
† τὸ βάθος ἀυτῆ, τοσοῦτον ἀπολείπειν
* φυτεύειν

Ἐὰν τις δι μισθὸν ὁδὸν † γλιὼ πρὸς χωρίον ὀρύσσῃ † ιγ & ιδ'.
τειχίον ὀρύσσῃ, ἢ ὀρύγματα μὴ παρεδαφίσῃ. ἐὰν * τεῖχος, ἀπολείπειν πόδα ἕνα. ἐὰν ὕπαιμα, πόδας ἓξ. ἐὰν πάφρον ἢ βόθρον ὀρύσσῃ, ὅσον τὸ βάθος † ἔχει, τοσοῦτον ἀπολείπειν. ἐὰν φρέαρ, ἢ μέντοι φρέαρ σκευάσας † ἔστω τοῦ γείτονος, ᾧ ἐν τῷ * τόπῳ ἔχῃ βλάπτεται, ὅσον ὅσον τὸ βάθος, ὀφείλει ἀπωθεῖν. εἰ δέ τις ἐν ἀγρῷ † βούλοιτο κτίσαι, τόπου βουλῇ ἀπὸ τῶν ἀγρευόντων ἀπέχειν, ἢ ἐρυμάν. ἀλλᾶν ἢ συκῆν ἐντὸς πόδας ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ φυτεύειν· τὰ δὲ ἄλλα δένδρα, πέντε πόδας.

* πηχῶν
† βούλοιτο

In his

In his autem vitiosa iudico illa prima, *δυμοσίαν ἐδὲ ὑπὲρ γλὼ πατρὸς χρεῖων ἀφίστειν*, pro quibus repono partim ex editis Latinis, partim coniecturâ meâ, *αἱματαὶ ἢ φεσγμὸν πρὸ χρείῳ ἀφίστειν*. Et *ἢ φεσγμὸν* è scholio videtur irrepsisse. Totam verò legem ex his omnibus ita restituo.

*Εἰ τις αἱματαὶ πρὸ ἀφίστειν χρείῳ ὀρύσσῃ, ἢ ὄρυγμα πορεύσεται. ἐὰν τεῖχος, ἀπολειπέτω πόδα ἕνα. ἐὰν αὐλακα, πόδας ἕξ. ἐὰν δ' * πάρος ἢ βόθρον ὀρύσσῃ, ὅσον τὸ βάθος ᾖ, τοσοῦτον ἀπολειπέτω. ἐὰν ὀρύσσῃ, εἰ μὲν πλέον ὀρύσσῃ τοῦ γείτονος, ᾧ ἐστι τὸ γέιτον ὄρυγμα βλαπτέτω. ὅσῳ δ' ἂν τὸ βάθος, ὀφείλει ἀπέχειν. εἰ δέ τις ἐν ἀγρῷ βούλοιτο κτίσαι, τόχου βούλῃ ἀπὸ τοῦ ἀλλοτρίου ἀπέχειν, ἢ ὄρυγμα. ἐλαίαν δὲ ἢ συκῆν, ὀκτὼ πόδας ἀπὸ τοῦ ἀφίστειου φυτευέτω· τὰ δὲ ἄλλα δένδρα, πέντε πόδας*: hoc est, *Si quis sepem ad alienum praedium fodiens duxerit, terminum ne excedito. Si murum, pedis unius spatium relinquito. Si villam, pedes sex. Si † sepulcrum aut scrobem foderit, quanta profunditas eius erit, tantum spatij relinquito. Si puteum modò vicini putens istic antea non erat, eique per novum opus damnum non datur, tantum ad spatium, quanta profunditas erit, recedere debet. Sin aedificare quis in fundo velit, ad iactum arcus à fundo vicini abesto, vel ad ingerum. Oleam & ficum novem pedes ab alieno serat, arbores alias ad quinque pedes.*

* πάρεστι

† Fossam, si legas πάρεστι.

xxxv. In l. 2. §. 1. D. famil. erciscund. dicitur, *Si quarta ad aliquem adrogatum deferatur.* Heic Graeci τὸ τέταρτον τῆς οὐσίας vertunt, hoc est, *tertiam bonorum partem*, ac si reperissent scriptum, *Si quadrans ad aliquem adrogatum deferatur.* Ego tamen non ignoro quartam deferri tam ex auctoritate legis huius, quàm l. 22. sup. de adopt. & l. Papinianus §. si quis impubes. D. de inoffic. test & aliis plerisque, L. 20. §. 1. D. eod. quum dicitur, *Sed & si in rem patris vertit*; Graeci voce δωτὸς adiectâ, sic legunt: *Sed & si mutuum in rem patris vertit.* quod explicandi causâ factum.

xxxvi. Ad legis 7. §. 2. D. religios. & sumpt. fun. hæc verba, *Utilem actionem in factum proconsul dat*; quale scholion in ecloga Graeci nostri adiiciant, examinent eruditi. Nolumus enim nos modum notatorum excedere. Verba quidem in eo leguntur huiusmodi: οὐτίλιος ἀμίζα, τουτέστι, συνεχὴς ἀγωγὴ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ κυουμένου. quorum hæc est sententia *Competit actio utilis, id est, actio continua, quæ intra annum instituitur.* In eiusdem tituli l. 14. §. impensæ legimus, *Idemque & si quid ad corpus custodiendum, vel etiam commendandum factum sit.* Heic alij putant, reponi debere, *condendum*, pro *commendandum*: alij *commundandum*. Ego lectionem vsitatam minimè mutandam arbitror, præsertim Graecis me confirmantibus in hac opinione, quorum hæc in versione verba sunt: ἢ τὸ δεῖ τὸ παραθέσθαι αὐτὸ, id est, *ad depositionem eius.* Nam commendare, est deponere. l. 186. D. de verb. signif. vide & l. 40. inf. h. t. Eiusdem tituli l. 37. in princ. aliena mentio vocis est *vectigalia*, quum Macer ait: *Et si qua vectigalia sunt*, vel *sarcophagi*, *& vectura.* Graeci τὰ ἔνδυτα vertunt, quod indicio est, recte notatum in glossa, quosdam libros habere pro *vectigalia*, vocem *vestiaria*: quæ quidem hoc loco germana est.

In principio legis 30. D. de iureiur. quum dicitur de actione, quæ inficiando crescit; vltimum hoc verbum explicatius Graeci reddunt, *διπλασιάζεται*, hoc est, *duplatur.* Idem occurret inf. ad l. 7. D. de solut. & liberation. xxxvii.

Eiusdem tituli l. 34. §. 3. leguntur ista verba, *Hoc iusiurandum de calumnia neque patrono, neque parentibus remittitur.* His omnino contraria traduntur à Graecis: *οὐκ ἐᾶ ὄμνυειν πατρὶ ἢ πάτρωνι*, inquiunt: id est, *non præstat hoc iusiurandum pater aut patronus.* Itaque rectissimè legerunt, *neque patrono, neque parentibus remittitur.* pro qua lectione facit l. 16. sup. h. t. & l. 7. inf. de obseq. par. & l. 8. §. iubetur. sup. qui satisdare. & l. 13. §. si alieno. inf. de dam. inf.

In l. 41. D. de pecul dicitur, *nec servum quidquam debere posse, nec servo posse deberi.* Heic prioribus verbis Graeci *κατὰ νόμον* inserunt, ac si suis in libris legissent, *Nec servus quidquam debere iure potest.* Animaduertunt autem, qui manuscriptos libros tractarunt, propter similitudinem extremarum litterarum verbi præcedentis cum voce, quæ sequitur, haud esse difficile creditu, ab Vlpiano ita scriptum fuisse. In lege verò 2. D. de in rem ver. Iabolenus ait; *Qui nummis acceptum servum manumisit, agi cum eo de in rem verso non potest.* Sic in editione Florentina legitur. Alij notant legendum, *Qui nummis acceptis.* Hanc Graeci lectionem approbant, qui vertunt, *ὁ λαβὼν χρήματα.* Ibidem pro his verbis, *agi cum eo de in rem verso non potest*; notatur ad marginem eclogæ Basilicorum, etiam legi, *κατὰ τὸ πεκουλίου ἀγωγή*: hoc est; *agi cum eo de peculio non potest.* quod fortasse verius scholioli loco positum fuit. xxxviii.

In l. 52. §. idem respondit. D. pro soc. notat Accursius pro *cum certis usuris*, legi etiam *cum centesimis.* Eam lectionem sunt qui probent idoneam, ex l. 4. C. de ædific. priuat. Sed Graeci nostri simpliciter *μὲ τόκων*, *cum usuris*, verterunt. In fine legis 9. D. de contrah. empt. Harmenopulus *embamma* exponit *ὄξος ἐκβαφὸν*, *acetum fallicium.* Basilicorum synopsis embammatis vel intincti voce retentâ, subiicit; *πηχὺν, ἐμφάκων σταφυλῶν*: id est, *puta intinctum ex vuis acerbis.* hoc appositè dicitur de illo embammate, quod Italis est *agresta.* Ceterum quod contra reliquorum exemplarium auctoritatem Florentinus codex habet in l. 46. in fin. D. h. t. *Nisi specialiter quibusdam hoc consensum est*: in eo Graeci cum aliis potiùs libris consentiunt, qui *concessum est*, habent; quum verbo *ἐπιτέτακται* vtantur. xxxix.

In l. 9. §. Celsus etiam D. locat. dicitur, Si quis vitulos pascendos, vel sarciendum quid, poliendumve conduxit, culpam præstare debere. Hoc loco *poliendi* verbum ad agros Contius auctore A. Augustino torquet; oblitus verbi *sarciendi*, quod proximè præcessit. Et quis agros sarcire dixerit? Iidem lo- xl.

gem 52. D. pro socio, citant confirmandæ sententiæ suæ causâ. Sed Græci nostri rectiùs hæc ad κναφέας siue fullones referunt, sicut & Glossarium vetus κνάπτειν interpretatur *polire*, & viciſſim *polienda* reddit Græcè λειαντρίδια, κναπτία. sic enim lego, non κνάπτρα. Iunge l. 13. §. si fullo. inf. h. t. vbi perinde atque heic etiam, sarcinator (ῥάπτην appellant ipſi) cum fullone coniungitur. itémque l. 25. §. vlt. eod. item l. 82. in princ. D. de furt. vbi expreſſè dicitur; Fullo & sarcinator, qui polienda vel sarcienda veſtimenta accepit. In eiuſdem tituli l. 11. §. vlt. legitur, *Deinde seruus igne illato se occidit.* Ita ſcriptum eſt in libro Florentino. Sed rectiùs alij pro, *se occidit*; reſtituunt, *succendit.* quod quidem & à Græcis hoc loco traductum, qui καυθῆναι ſunt interpretati.

XLI. In l. 15. §. Seruius. h. t. dicitur ex ſententia Seruij, dominum colono vim omnem, cui reſiſti non poſſit, præſtare debere. Mox adiiciuntur & exempla. *vt puta fluminum, graculorum, sturnorum.* Hoc loco Græci ante vocem *graculorum*, aliam inſerunt, quæ noſtris à libris abeſt, videlicet *gruum.* Sunt enim hæc interpretationis ipſorum verba ἢ γερανῶν, ἢ κολοιῶν, ἢ ψαρῶν. quaſi legerint, *Vt puta fluminum, gruum, graculorum, sturnorum.* Arbitror autem non ſine librorum, quibus vſi fuerunt, auctoritate hoc eos feciſſe. De vocabulo *raucis*, quod paulo pòſt ſequitur, ſuprà dictum à nobis eſt, in *rancis* commutandum videri.

XLII. Eiuſdem tituli lex 25. §. 5. de vi maiore in hæc verba diſſerit; *Vis maior, quam Graci δεοῦ βίαν appellant, non debet conductori damnoſa eſſe.* Non equidem dubito Græcam vocem corruptam eſſe de multo elegantiori, quam ecloga Baſilicorum nobis conſeruauit. Nam pro δεοῦ βίαν in ea legimus συμφορὰν. de qua voce prolixius heic nihil adferam. facere tamen non poſſum, quin locum ſcriptoris venuſtiſſimi, Zoſimi videlicet Comitis & exadvocato fiſci, de libro hiſtoriæ ſecundo proferam; qui locus egregiè, quid maior vis ſit, quidve συμφορὰ, declarabit. Zoſimus autem hic ante paucos annos operâ noſtrâ primùm in lucem Latinè prodiit, † edendus etiam Græcè, quâ linguâ purè loquitur, ſi me Deus opt. max. aliquandiu adhuc ſuperſtitem eſſe volet. Eius in libro 11. de Manio Valerio Tarentino longa narratio eſt, indicantis inter cetera, Valerium hunc ante domum ſuam habuiſſe lucum ex arboribus maximè proceris: quibus fulmine tactis, & exuſtis, quidnam arbores iſtæ vi fulminis abſumptæ portenderent, ambiguerit. Quumque morbo liberi eius corriperentur, commemorat eum haruſpices adiiſſe. qui quum ex ignis delapſi modo coniecciſſent, Deûm hanc iram, ſiue vim maiorem, vt Caius noſter & Plinius loquuntur, eſſe: non abs re cæſis hoſtiis, numen ab eo fuiſſe placatum. Hæc poſtrema verba ſic Græcè perſcripta ſunt: ἐφ' ᾧ διὰ τὸ χόλον τοῦ θεοῦ πρὸς τοὺς πλησίον, ὅτι θεῶν ὀργὴ μείζων, τιμωρεῖσθαι· εἰκότως δὲ ἀνθρώπων τὸ θεῖον ἐξιλεοῦται. Diuidit tantùm vocem Zoſimus, quæ compoſita retinetur ab auctoribus Baſilicorum, vti dubio procul ab eis in veruſtis Pandectarum exemplaribus inuenta fuerat.

† *Deinceps editus anno 1589. inter auctores tomi quarti Historiæ Romanæ Francofurti apud Wechelianos.*

In l. 12. D. Qui potior. in pign. paragraphus ille, qui habet initium, *Papinianus*; cum præcedentibus, in Florentino exemplari coniungitur, & ad l. 12. refertur. At in libris vulgò editis hæc lex 13. recenſetur, ab hoc initio, *Si prior creditor.* Cum his Græci conſentientes, legem hanc peculiarem faciunt, & à præcedenti diuidunt. In eiuſdem tituli l. vlt. §. vlt. ſcio lectionem hanc defendi ac tolerari poſſe, quæ Florentinæ cum ceteris editionibus communis eſt: *Negotiatori marmorum creditor ſub pignore lapidum, quorum pretia venditores ex pecunia creditoris acceperant, numeranit.* Sed videtur accommodatius eſſe, germanúmque adeò Scæuolæ verbum, quod Græcos interpretatos video. Nam pro *numeranit*, reddiderunt illi verbum ἐμίσθωσεν, de quo colligere licet, eos hoc mòdo ſcriptum ſuis in libris inueniſſe: *Negotiatori marmorum creditor ſub pignore lapidum, quorum pretia venditores ex pecunia creditoris acceperant, mutuanit.* Vtrum tamen ex his verbum retineatur, eadem eſt ſententia; nec ſuper hoc equidem contendere cum quoquam velim. Similis corruptela verbi *mutuandi* reperitur in iis, quæ ad finem Latinæ Nouellæ CXXXVIII. in vltima Contij editione ſunt adiecta cum aſteriſco, qui ſcripturæ vitium notat. Ea ſunt huiuſmodi: *Similis conſtitutioni huic Græca ſubſequitur, quæ iubet in his tantùm, quæ ciuitates * muniantur, locum non habere.* Nam pro *muniantur*, omnino reponendum, *mutuantur.* XLIII.

In l. 14. §. ſi quis αἰτιάσηται. D. de ædilic. edic. Græci vocabulum iſtud Græcum, quod Latinis in libris eſt, non retinuerunt; ſed pro eo χειρόλιθας repoſuerunt. eſt autem hoc ſanè aptius huic loco, quàm illud alterum. nam ſtrumas ſignificat, & ſcrophulas quæ verè ſunt inueterati faucium tumores, qui ampliùs diſcuti nequeunt, vt ipſe Iuriſconſultus loquitur. XLIV.

In l. 40. D. eod. verba ſunt ædilium: *Ne quis canem, verrem, [vel minorem aprum,] lupum,* &c cet. In his verbis, quæ tamen in omnibus libris exſtant, incluſa notis hiſce [ ] quidam abundare tradunt, argumento tit. Inſtitut. Si quadrupes. Aduerſus hos Græcorum quoque producenda eſt auctoritas, qui vtrumque verterunt. Nam verrem χοῖρον interpretantur, aprum verò minorem, σύαγρον. XLV.

Verba ſunt legis 48. §. vlt. D. h. t. *Simplariarum venditionum cauſa ne ſit redhibitio, in vſu eſt.* Simplaria venditio redditur à Græcis ἁπλῆ πράσις. Quænam ea ſit, variè quæſitum eſt. Budæus tradit, ſimplarias eſſe, pro quibus venditor neceſſe non habeat emptori de dupla repromittere. quo de agitur in l. 37. inf. de euict. Aliorum aliæ ſententiæ ſunt. Ne lectorem diutiùs ſuſpenſum teneam, in Baſilicis noſtris hoc loco notabile ſcholion adiectum eſt, quo ſignificatur, ſimplarias venditiones eſſe, quæ neque laudem, neque XLVI.

vituperium habeant sunt enim hæc verba: *οὐδὲ τῦ μὴτε ἄριστον, μήτε φαῦλον ἐχοντῶν σφόδρα λέγει.* exempli gratia; sicut homine generaliter legato, nec legatarius optimum seruum accipere potest, nec heres dare pessimum; l. 37. in princ. D. de legat. 1. sic vendito mancipio vel iumento, quod nec optimum est, nec pessimum, redhibitio locum non habebit. Elegans profectò Græcorum hæc interpretatio est, sicut Azonis & aliorum somnia ridicula; quum simplarias venditiones de rebus incorporeis, item de rebus vilibus, item de vitali alimento carentibus accipiunt.

XLVII. Quum in fine l. 58. h. t. dicitur, si & alia indicia prioris fugæ non deficiunt, etiam serui *responso* credendum esse: heic responsum Græci reddunt *ἐμβασανον τῆ δούλου ζήτησιν, quæstionem serui, qua fit per tormenta.* Videntur autem hoc petiisse de verbis l. 7. inf. de probat. & præsumpt. vbi pro *responso*, serui *quæstioni* credendum esse dicitur, & Græci verbis eisdem hoc interpretantur, *τῆ ἐμβασάνῳ αὐτῶν ζητήσει.* In lege verò vlt. §. vlt. h. t. quum dicitur, quicumque nouiciorum ex venalicio sit emptus, si alicui ministerio præponatur, veteranum fieri: *venalicium* nostri glossatores interpretantur locum, vbi nouicia mancipia vendantur. Idem faciunt & lexicorum Iuris auctores plerique. Græci rectiùs *πρὸς σωματοπωλεῖον* vertunt. Vnde satis intelligitur, venalicium & venaliciarium eumdem esse, videlicet mangonem. Suetonius: *Venalicij quum Brundisij gregem venalium nani educerent.*

XLVIII. In l. 11 D. de euict. hæc verba sunt: *Paulus respondit, futuros casus euictionis post contractam emptionem ad venditorem non pertinere.* Tolerabilis hæc lectio est. sed aliam Græci sequuti sunt. Nam *πραγεῖς αἰτίας* interpretantur. ideóque pro *futuros*, legerunt *formitos casus.* Sic ab eis *τὰ πραγεῖ* dicuntur fatales casus & damna, quum legem 2. D. de pericul. & comm. rei vendit. interpretantur. Item libro Basilicorum LVIII. tit. XII. *οὐ μὴν πραγέως* vertunt, vbi Iurisconsultus in l. 8. C. de oper. publ. dixerat, *exceptis casibus fortuitis.*

XLIX. In l. 69. §. vlt. D. eod. hisce verbis, *Si quis in venditione statuliberum perfusoriè dixerit;* Budæus pro *perfusoriè*, bis reponit *perfunctoriè*: Glossatores verò vocem ipsam retinentes, sic exponunt: vt dicere *perfusoriè*, sit dicere, *ambiguè.* Græci reddiderunt *ἀπλῶς*, simpliciter. In sequenti autem lege quod dicitur, *Ergo & si minor esse cœpit, damnum empteris erit;* glossæ sic exponunt, *si minor esse cœpit, scilicet rei æstimatio.* rectè id quidem, quod ad sensum: sed quemuis arbitror videre, quàm à Pauli sit alienum elegantia, dicere; *Si res minor esse cœpit:* quum de æstimatione loqui vellet. Ego cum Græcis, qui reddiderunt, *ἐὰν ἔλαττον γένηται*, reponamus; *Si minoris esse cœpit.* Et pertinet hoc ad id emendandi genus, quum præcedentium vocum vltimæ litteræ similitudinem cum initiis sequentium quãdam habent.

L. In l. 3. D. de vsur. quod *legitimum tempus* Papinianus vocauit, Græci de suo quasi declarantes, *τετράμηνον* definiunt, id est, *quadrimestre spatium.* Consimile quiddam & suprà notauimus. Sic & in l. 4. D. de testib. quum Paulus ait, lege Iuliâ caueri, ne inuito denuntietur, vt *testimonium litis* dicat aduersus socerum, generum, & alios quosdam: Græci pleniùs vertunt, *vt testimonium litis criminalis* dicat aduersus socerum, & ceteros. hæc enim ipsorum verba sunt *ἐπ' ἐγκλήματικοῦ δικαστηρίου.* atque hanc ergo sententiam veram esse puto, tametsi à glossarum auctoribus improbetur. Ibidem l. 16. hæc vltima verba, *A iudicibus competenter puniuntur*; ita vertunt, ac si scriptum reperissent, *A iudicibus competentibus puniuntur*, *ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ἀρχόντων τιμωρεῖται.* nam alioqui vertere debuerant, *ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἁρμοδίως τιμωρεῖται.*

LI. In l. 12. in princ. D. de rit. nupt. dicitur: *Inter me & sponsam patris mei, nuptiæ contrahi non possunt; quamquam nouerca mea non propriè dicatur. Sed & per contrarium, sponsa mea patri meo nubere non poterit, quamuis nurus non propriè dicatur.* Hæc verba Græci tam heic in Basilicis, quàm in Institut. §. si vxor. tit. de nupt. ita mutarunt, Leone puto & Constantino AA. auctoribus: vt apud eos vbique legatur, *Patris vel fratris mei sponsam ducere non possum, quamuis vxores eorum facta non sint. Nam illa mihi est vice nouerca, hæc fratria.* Atque hoc adeò constanter retinuerunt, vt ea verba sic immutata quum alibi reperiantur hinc citata, tum etiam in vtroque decreto synodali Ioannis Xiphilini, quæ libro III. Iuris Canonici Græcorum, in epitomen redacti, quod propemodum edetur, posuimus.

LII. Matthæus Monachus, cuius tractatum de quæstionibus Matrimonialibus libro Iuris Canonici Græcorum octauo posuimus, post hæc verba l. 62. §. Mulier. D. h. t. *Mulier liberto viri ac patroni sui malâ ratione coniungitur;* subiicit, *μετὰ θάνατον δικαίως post ipsius patroni mortem.* Et rationem hanc addit: *δῆλον γὰρ ἀσεβείας, ὅτι ἐν ζωῇ τοῦ ἀνδρὸς καὶ πατρὸς μοιχᾶται ἐκεῖνος:* hoc est; *Præbet enim suspicionem quòd etiam adhuc superstite patrono eam per adulterium cognouerit.* Ibidem §. seq. quum dicitur, non posse tutorem puellam (alij *pupillam* ex l. 66. h. t. legunt) suam ante constitutum tempus ætatis eius vxorem ducere; tempus hoc constitutum Græci etiam in textu, spatio *κε'. ἐτῶν*, hoc est, annorum XXV. definiunt.

LIII. Idem Matthæus Monachus hæc verba l. 66. h. t. *Non est matrimonium si tutor vel curator pupillam suam intra vicesimum & sextum annum, non desponsam à patre, nec testamento destinatam, ducat vxorem:* aliter interpretatur, mutato scilicet annorum XXVI. numero. Pro iis enim posuit, *ἐντὸς τῶν πεντεκαιεικοσιν χρόνου, intra annum tricesimum:* quòd fortassis hæc ita de Principum posteriorum constitutionibus etiam in Basilicis mutata fuerint. Nec eo contentus, etiam hanc declarationem adiecit: *ἐνιαυτὸν γὰρ χρόνου τὸν ἐπιλοιπόντα, ἢ τριακοστὸν τὸν ἐπιλοιπόντα, ἢ τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ πεντεκαιδ*

χρόνου ἀντὶ τοῦ ἀνηχθῆναι ἐπὶ τὸν λύτην, quibus verbis significare vult, *annos* XXV. *computari ad implendam ætatem adultam, & annos esse quatuor restitutionis in integrum; ita vt initio anni tricesimi statim obligatio tutoris aut curatoris perimatur.* Quæ sanè de Basilicorum iure petita fuisse, non est quòd dubitemus.

LIV. Eius, quod antè diximus, Græcos ad l. 14. de ædilic. edic. pro *ἀγοράσας* aliud Græcum vocabulum *χειρίσας* in Basilicorum libros retulisse; nunc simile prorsus exemplum hoc loco proferemus. In l. 9. §. dotis autem. D. de iure dot. Græca vox est *παράφερνα*, quam Basilicorum auctoribus in Græca translatione retinere non libuit. Nam eius loco posuerunt *ἐξώπροικα*, quasi dicas *extradotalia*: voce Iustinianeis, & sequentibus temporibus vsitatiore, quâ Iustinianus ipse in l. 29. C. de iure dot. intelligi tradit res extra dotem constitutas.

LV. In l. 4. D. de fun. dot. vbi mentio fit prædij dotalis, Græci ad hæc verba, *De dotali prædio*; adiiciunt, *inæstimato*. rectè. quamquam in contextum hoc recipi debere, vix putem. Iidem l. 1. D. de diuort. & repud. quum matrimonium dicitur dirimi diuortio, morte, captiuitate, vel aliâ contingente seruitute vtrius eorum: hæc verba subiiciunt, *οὐ μὴν ἀπὸ φενακισμοῦ*, id est, *non etiam deportatione*. Rursus in l. 12. D. de impens. in res dotal. fact. quum Paulus ait, non debere arbitrum curare modicas impensas: Græci *ἀναγκαίας* adiiciunt, hoc est, *necessarias*. Sic quum in l. 5. §. non tantum. D. de agnosc. & alend. lib. dicitur, à iudice cogi patrem, vt non tantùm alimenta, verumetiam cetera quoque onera præbeat: post vocem *onera*, Græci adiiciunt, *ἐδέσματα καὶ ἄμπυκα*, *vestem & habitationem*, prorsus vt in veteribus glossis est. Hæc omnia non abs re pro scholiis habebimus.

LVI. Post vltima verba in rescripto Marci Aug. quod d. l. 5. §. si mater. D. de agnosc. & alen. lib. legitur, videlicet, *Etiamsi à patre suo educeretur*; Græci subiiciunt, *ἀπὸ μηδεμιᾶς βλάβης ἐσομένης τῇ γυναικὶ ἀπὸ τῆς διαζυγίου*: hoc est; *quasi nullum detrimentum ad mulierem peruenirent ex diuortio*. Quæ verba significant, Antoniam Montanam à marito diuertisse, próque filia, quam facto diuortio aluerat, à patre aliquid, alimentorum nomine, petiisse. Respondet autem Imperator, has impensas à iudicibus æstimandas: ac tametsi ab ipso patre fuisset educata filia, matrem tamen cogi ad ea præstanda, quæ maternus affectus exigat. Nam alioqui res eam speciem haberet, ac si nullum onus alendis communibus liberis ad matrem facto diuortio peruenireret.

LVII. Rectè doctissimus Cuiacius noster quod in l. 8. D. de tutel. scribitur, *in fraudem debitorum*: ita mutandum docuit, vt pro voce *debitorum*, reponatur vox *creditorum*. Sic enim Græci quoque legerunt, qui *δανειστῶν* vertunt. Lege 17. in princip. D. de testam. tutel. in his verbis, Prætor etiam ceteris obtulit hanc conditionem; Græci pro *conditionem*, legisse videntur *optionem*. quippe vertunt *ὁμολογίαν*. Ne quidem in l. 2. D. Qui pet. tut. vel curat. Græcis nostris Græcam Modestini vocem *κολάζοντα ἐπιφερῶς*, hoc est, *seuerè*, sua in translatione retinere lubuit. nam pro ea *σφοδρῶς* posuerunt, quod est *vehementer*. Hoc iam tertium mutationis huiusmodi exemplum esto. In lege verò 5. §. Iulianus. D. de admin. & peric. tutor. omnino Græca vox *aneclogistos*, vti scripta reperitur in libro Florentino, corrupta est. Nam in Basilicis Græci vocabulum verius habent, nimirum *ἀλογιστήτων*, id est, *immunes à rationibus reddendis*. Sunt qui *alogistas* legant, quod ipsum quoque vitiosum est.

LVIII. In l. 7. §. Si deponi. D. eod. quum Iurisconsultus ait, præstandas vsuras pupillares; Græci hoc declarantes, adiiciunt; *τοκίσει τὰς τόκους ἀπὸ τόκου ἑκατοστῆς*, hoc est, *trientes*. Ibidem l. 43. §. Qui quum esset. in his verbis; *Curator quum officium suum egressus, sponte se obligauerit*; itidem Græci vocem *sponte* dilucidiùs explicantes, *αὐτοπρόσωπος* reddunt, hoc est, *principaliter*, siue nomine suo, tamquam debitor principalis, vt vulgò loquimur.

LIX. In principio legis 57. D. h. t. leguntur in Pandectis Florentinis hæc verba: *Quum tutores idem circa priores debitores propter eumdem casum* (scilicet incendij, quo exusta erant chirographa) *fecissent, id omisissent circa debitores pupillorum*. Quibus in verbis aliquibus est suspecta vox *priores*, pro qua creditores *proprios* reponunt. eámque lectionem alioqui rectam videri, Contius existimat, si de manu scriptis probari posset. Ego Græcorum auctoritate fretus *priores* debitores scribendum aio. Quamquam enim hanc ipsam vocem non retinent, tamen quum debitores *πατρῴους* siue paternos dicunt; omnino lectionem hanc confirmant. Intelligunt enim debitores paternos, respectu eorum, qui pupillis debebant. Quo fit, vt rectè priores debitores dicantur, qui patri debuerant; sicut & posteriores, qui pupillis.

LX. In l. 6. in princ. D. qui testamen. fac. poss. dicitur, quamuis pater filio, qui eius est in potestate, permittat, vt testamentum faciat; nihilo tamen magis illum iure testari posse. Hoc loco Græci adiiciunt, eum testari non posse *ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς*, vt à castrensi peculio hæc separent. Ibidem l. 8. §. 1. quum dicitur, bona illius, cui aqua & igni est interdictum, quæ tunc habuit, quum damnaretur, publicari: habet exemplum lector illius, quod antè monuimus, nimirum Græcis esse familiare, vt priora de posterioribus Principum constitutionibus in ipso textu corrigant. Quippe quum hic locus per Nouellam CXXXIV. §. vt autem. correctus sit: Græci simpliciter hoc eam emendationem textui verbis hisce inserunt: *δίδοται κατοίκων ἢ ἀϊόντων, ἢ δημεύεται*: hoc est; *dantur eius bona descendentibus siue liberis, aut ascendentibus siue parentibus, vel publicantur*. Eodem loco dicitur, eos, qui ad ferrum (hoc est, ad gladium, vt Græci per *ξίφος* interpre-

rantur) aut ad beſtias, aut in metallum damnantur, libertatem perdere. Heic facere non poſſum, quin Græcorum oſcitantiam in vertenda voce libertatis indicem. Nam quum dicere iuriſconſultus velit, his maximam capitis deminutionem accidere, quum ſimul & ciuitatem, & libertatem amittant, ac ſerui pœnæ efficiantur: non παῤῥησίαν interpretari *libertatem* debebant, ſed ἐλευθερίαν. Verùm ita comparatum eſt in rebus humanis, vt nihil in terris abſolutum ſit omnibus, quod aiunt, numeris.

LXI. In l. 23. D. h. t. ſeptem teſtium fit mentio. Baſilicorum auctores vertunt ἑπτὰ ἢ πέντε, *ſeptem aut quinque*. Pertinet hoc ad illud, quod à me dictum eſt, ſolere Græcos ius prius per poſterius in ipſo quoque Pandectarum textu corrigere. Nam in l. 21. §. vlt. C. de teſt. Impp. Theodoſius & Valentinianus quinque teſtium mentionem faciunt. In lege verò 7. D. de liber. & poſtum. ita legiſſe videntur Græci, atque ſi ſcriptum in eorum libris fuerit; *Etſi vino patre decedat*. Non enim particulam ἂν, ſed κἂν poſuerunt.

LXII. Quod in l. 48. §. interdum. D. de hered. inſt. his verbis legitur: *Seruum adulterij accuſatum*, &c. id alius in libris Accurſius ita ſcriptum reperiri tradit, vt pro *accuſatum*, reponatur *maculatum*. pro qua lectione citat & legum quædam teſtimonia. Verùm ſi Græcis fidem habere volumus, vocem *accuſatum* retinebimus; quum ij κατηγορούμενον verterint. At in l. 59. §. quum quis. D. eod. ſunt qui negationem in his verbis tollendam exiſtiment, *Quum quis ex inſtitutis, qui non cum aliquo coniunctim inſtitutus ſit*, & cet. Sed ea retinetur et iam à Græcis, qui ſic interpretantur, ὅταν μὴ πρὸς ἄλλῳ συνημμένῳ. & additur, τινὲς δὲ τῷ συνημμένῳ προσθέασι. quæ verba cum iis conueniunt, quæ heic in gloſſa traduntur. Eiuſdem tituli l. 71. quidam volunt in his verbis, *Ex ea parte Mauius heres eſto*, voculam *parte* ſuperuacaneam eſſe. Horum opinionem Græci confirmant, qui ἐκ τούτου verterunt, nec adiecerunt μέρους.

LXIII. In l. 14. §. Ex his verbis. D. de vulg. & pupill. ſubſtit. quum dicitur, portionem non adeuntis deferri ſcriptis heredibus: Accurſius *non adeuntis*; interpretatur *repudiantis*: Græci verò, τῶν ἀπορουμένων, hoc eſt, *deficientis*. quod ſanè latius eſt, quàm illud alterum. In l. 34. §. Militia. D. de teſtamen. milit. ad hæc verba, *nec tamen circa militem*, adiiciunt Græci, ἐν φρουρᾷ μένων. prorſus vt gloſſatores noſtri, *circa eum, qui adhuc militat*. Sæpenumero reperiuntur apud Græcos huiuſmodi gloſſæ, à noſtris ad verbum expreſſæ, quaſi ſi à Græcis petitæ fuerint. In l. 11. §. interdum. D. de adquir. vel omitt. hered. quum dicitur, *Viputa ſi re non hereditaria quaſi heres exſtitit*: Græci negantem particulam omittunt, quam & Bartolus alicubi non agnoſcere hoc loco videtur. Dixi ſuprà, non parum in hiſce particulis vel detractis, vel adiectis, momenti poſitum eſſe.

In l. 1. §. hoc autem ſenatuſconſultum. D. de SC. Silan. mentionem Sexti iuriſconſulti facit Vlpianus. Sic enim noſtri Latini libri habent omnes. Sed Græci ſcripſerunt, ὁ Σέξτος, *Sextus*. Vtra lectio verior ſit, eruditis diſceptandum relinquo. Scio quidem, in l. 2. ſup. de orig. iur. aliquot Sextos recenſeri, veluti Sextum Ælium Pætum, Sextos Papirios, Sextum Pompeium. Sed vix arbitror, horum aliquem ſimpliciter Sextum ab Vlpiano vocatum. Quæ fortaſſe ratio Græcorum lectioni fauet. ſed iterum aio, me quidem quod attinet, haud liquere. LXIV.

In l. 11. D. de legat. 1. diuerſitas quædam eſt ſcripturæ, quum pro *extero* quidam legant, *ex toto*; alij, *ex Trebelliano*; alij, *ex teſtamento*; alij, *extraneo*. Græci horum alterutrum ſuis in libris inuenerunt, videlicet *extero*, vel *extraneo*. nam ἐξωτικῷ verterunt, quod vtrique reſpondet. LXV.

In his verbis legis 16. in princ. D. eod. *Si duobus res coniunctim legata ſit, quamuis alter in rerum natura non fuerit; alteri ſolam partem deberi, puto verum eſſe*: Græci μόνον τὸ ἥμισυ habent, atque ſi legiſſent, Alteri *ſolam dimidiam partem* deberi. potiùs tamen exiſtimo, declarationis hoc causâ ab eis adiici. Et referri videtur hoc ad l. 164. D. de verb. ſignif. vbi dicitur; Si non fuerit adiecta portio, dimidiam partem deberi. LXVI.

Eiuſdem tituli l. 34. §. ſi duobus. hæc verba ſunt. *Vnciarum heredem vndecim partes in fundo habiturum, coheredem vnciam*. Mirè ſe torquent gloſſatores his explicandis, ſiue legendum ſit *vnciarum heredem vndecim*, ſiue *vnciarium heredem*. Ego locum mutilum eſſe aio, & de Græcis rectè reſtitui exiſtimo. Vnciarium quidem heic nullum heredem agnoſcimus. Cur enim plurium heres vnciarum, magis heres vnciarius dicatur, quàm heres vnius vnciæ? Vnâ voce *vndecim* repetitâ, locus integer eſt, hoc modo: *Vnciarum heredem vndecim, vndecim partes in fundo habiturum; coheredem vnciam*. Error inde fuit ortus, quòd librarij parum prudentes aut eruditi, putarent alterum *vndecim* otioſum eſſe. Græcorum hæc verba ſunt: ὁ δὲ τοῦ ιά. οὐγγίας κληρονομῶν, ιά. οὐγγίας ἴσχει τὸ λαχόντος· ὁ δὲ ἕτερος, μίαν. quibus ex verbis apertè quinis perſpicit, ita locum reſtituendum, vt dixi; & præterea videri, Græcos in extremis legiſſe: *Coheredem vnam*, non *vnciam*. LXVII.

In l. 40. D. eod. minimè debet in his verbis abeſſe negatio; *Cui ius poſſidendi non eſt*. ſi Græcis quidem credimus. Nam illi ſic verterunt, οὗ τινος τοῦ κτῆσιν οὐκ ἔχει, οὗτε διόλου ἐστὶ νεμηθῆναι. Ibid. l. 75. §. ſi mihi. in fin. *actiones præſtare*, Græci exponunt ἐκχωρεῖν, h. e. cedere. In definitione legati, l. 116. h. t. rectè monent alij ex Harmenopulo, *delibationem* hereditatis dicendam, h. e. ἀπὸ κληρονομίας μείωσιν, non *deliberationem*. Sic enim Baſilicorum auctores verterunt, quos Harmenopulus & alij ſequuti ſunt. LXVIII.

In hiſce verbis l. 34. §. Lucia Titia. D. de LXIX.

legat. 2. *Niſi euidenter apparuerit, omittendi fideicommiſſi cauſa hoc eum feciſſe:* ſunt qui *omittendi* putent mutandum in *amittendi*. ſed horum ſententiæ Græci aduerſantur. Vertunt enim, ὅτι ὡς ἀποπεπλεῦκὼς ἐποίησε τοῦτο. Et verbum ἀποπλεῖν omnino ſignificat renuntiare, vel repudiare, vel omittere. De permutationibus autem horum verborum, *omittere*, ac *amittere*, ſuprà quoque dictum eſt.

LXX. In l. 65. §. Quadrigæ. D. h. t. verba ſunt Papiniani: *Quadriga legatum equo poſtea mortuo, perire quidam ita credunt; ſi equus ille deceſſit, qui demonſtrabit quadrigam.* Sic enim in editione Florentina legitur, fortaſſe pro *demonſtrauit*, more veteri. *Demonſtrabat* legunt alij. Et gloſſarum auctores ad hoc verbum adiiciunt, *Quia erat magiſter quadrigæ.* Item, *Immo demonſtrabat, quia erat de ſubſtantia quadrigæ facta à teſtatore.* De quibus necdum intelligi arbitror, quid ſignificetur per equum, qui demonſtrabat quadrigam. Rectiùs hoc vno verbo tibi declarabunt Græci, ſcilicet intelligi τὸν πρωτεύοντα τῶν ἄλλων ἵππων, hoc eſt, *equum inter ceteros quatuor optimum*: quo mortuo legatum extinguitur. Et nota ſequentium quoque verborum planiſſimam interpretationem: *Sed ſi medio tempore deminuta ſuppleatur, ad legatarium pertinebit.* Sic enim hoc Græci, ἐὰν δὲ ὁ διαθέμενος ἀναπλήσῃ τὸ ἐλλεῖπον: hoc eſt; *ſi teſtator ſuperſtes, quadrigam ſupplenerit*, vt medium tempus, intelligatur de vita teſtatoris.

LXXI. In l. 62. D. de legat. 3. quum verbis hiſce dicitur, *Quia mulierum appellatione etiam mula continentur:* Græci pro *mulorum*, ponunt βοεδόνων, qui burdones ſunt in l. 49. ſup. h. tit. Ceterum quod Contius ex Baronis auctoritate in titulo, *De dote prælegata*, malè tradit Haloandrum in editione ſua ſcripſiſſe, *De dote relegata:* fortaſſe reuocari adhuc in diſputationem poſſet. Nam & Græci reddiderunt, περὶ προικὸς ἀπολογηθείσης: hoc eſt; *de dote relegata.* Et haud dubiè nec veterum illi auctoritate librorum, nec ratione caruerunt. quo de prolixiùs agendi non hic locus eſt, ne noſtro ab inſtituto diſcedamus.

LXXII. In l. 3. § ſi vinum. D. de trit. vin. vel ol. legat. dicitur, *Vino legato vaſa quoque legata videri. Non quia pars vini ſint vaſa, quemadmodum emblemata argenti, ſcyphorum fortè, vel ſpeculi.* Hæc poſtrema ſic Græci verterunt. ὅσπερ τὰ ἐμβλήματα τῆς ἀργυρίου σκεύης, ἢ τὰ κύτλα τοῦ οἴνου. quibus in verbis ſi vnicam vocem corruptam reſtituas, legendo κύτλα τοῦ οἴνου, pro κύτλα, non dubium eſt, inſigne mendum ex Latinis codicibus noſtris tolli. Nam omnino legi debet, *vel ſpecula domus*: hoc eſt; vel quemadmodum ſpecula pars ſunt domus. Et arbitror ſpecula eſſe, quæ & *ſpecularia* quum alibi dicuntur, tum in l. quæſitum. §. ſi domus. inf. de inſtruct. & inſtrum. legat. Vbi negat Iuriſconſultus, inſtrumento domus legato, deberi ſpecularia & vela, quæ voluptatis cauſâ in domo ſunt, frigoris fortè per æſtatem, vel vmbræ arceſſendæ cauſâ. Sed acutè, vt ſolet, doctiſſimus Cuiacius aduerſus Vlpianum diſputat, propterea quòd mox ſubiiciatur, vela tamen cilicia deberi, quæ ideo parantur, ne domus vento aut pluuiâ laboret; videri & ſpecularia deberi, quæ in eumdem vſum parantur. Hoc eo magis locum habebit, quum ex hac reſtitutione dictæ l. 3. §. ſi vinum. D. h. t. quam ex Baſilicis eruimus, pareat; ſpecula ſiue ſpecularia partem domus eſſe.

LXXIII. In l. 3. D. de ſupellect. legat. variæ ſunt appellationes ſupellectilis, & quædam etiam vitioſæ ac deprauatæ. Velut eſt vox *trapezophora*, quæ poſt menſas ponitur. Scribendum enim, *trapezophori*: quod nomen in Baſilicis exſtat, cum hac declaratione, οἱ τοὺς τραπέζας ἔχοντες, vt intelligantur columellæ ſiue pedes, qui menſas impoſitas ſuſtinent. Nam trapezophora ſignificationem aliam habent; videlicet τραπέζιον, ἐφ' οὗ τὰ ἀκροτήματα τίθενται: hoc eſt; *menſarium, in quibus vaſa potoria collocantur*, vt Pollux ſcripſit. Gloſſarium vetus τραπεζοφόρα, *caliclaria* reddit, quaſi calicularia; quòd in eis calices, ſiue caliculi, hoc eſt, potoria vaſa reponantur. Sequuntur *delphica*, pro quibus ex Baſilicis reſtituendi *delphines*. *Imperia* Græci περικεφάλαια ſiue puluinos interpretantur. ſunt qui pro his *impilia* reponant, quorum mentio fit in l. 25. inf. de auro, argen. mun. *Aquiminalia* leguntur in Florentina editione, in ceteris *aquiminaria*; quæ Græci χερνιβόξια reddunt. hanc vocem vetus gloſſarium ſignificare dicit *aquimanilia*, quemadmodum & heic ſcribendum in Pandectis, minimè dubito. Quæ *candelabra* noſtri, ea Græci λυχνιαῖα, *candelaria*, vno in loco ſcribunt. Item quum dicitur, Si *armamentorum* gratiâ parata ſint; Græci legerunt *armorum* gratiâ, quum verterint ὅπλων. Vaſa *murrina* in l. 5. & *murrea* in l. 11. h. t. eadem eſſe, de Græcorum interpretatione colligitur, qui vtrobique reddiderunt μύρινα.

LXXIV. Titulus ſecundus libri Digeſtorum XXXIV. aliter apud Græcos legitur, quàm noſtris in libris. Nam illi poſt *mundo*, vocem *ornamentis* omittunt, & videtur ſanè poſterius illud adiectum, velut ſcholion, quo declararetur, quid mundus eſſet. Itidem Græci nec illas voces, *veſte vel veſtimentis*, habent.

LXXV. Eodem titulo, l. 19. §. Idem Celſus. mentio fit *iunctura argentea*, quam Græci μυλῶν κόσμον interpretantur, hoc eſt, *ornatum mularum*: vt intelligatur iunctura mulorum argentea. Somnians heic noſter Accurſius; *In iunctura*, inquit; *quia cum argento iniungebatur aurum aurum, vel aliq; materia.* Ibidem ſigilla Græci ζῴδια reddunt, quæ ſigna ſunt. vt ea ζῴδια, quæ Zodiaco nomen dederunt. In lege verò 32. D. eod. de *pediculis argenteis* dicitur, quę forraſſe *pendicula* ſunt aut *pendicla*, ceu ſcribitur in veteri gloſſario, quod etiam ἀμπόδια, & ἀμπόδια interpretatur. quamquam alio loco, ſicut heic, etiam ibi *pedicula* ſcribantur, eadem tamen cum interpretatione.

LXXVI. Tres hi Pandectarum in libro XXXIV. tituli, *De his quæ pœnæ cauſa relinquuntur, De regula Catoniana, De his quæ pro non ſcriptis habentur:*

auctor eclogæ Basilicorum ad titulum præcedentem *De rebus dubiis* refert, nec peculiares heic titulos agnoscit. Rectè, an sequius, equidem dicere non habeo. In l. 41. D. de condic. & demonstr. dicitur, legata sub conditione relicta interea, dum conditio exstiterit, delegari non posse. Græci verbum *delegari* per μεταφέρειν exponunt, de quo & ipsa sententia intelligitur, & non *legari*, sed *delegari*, legendum esse, perspicitur. Quod autem in l. 39. D. ad L. Falcidiam, his verbis, *Propter indicium prodita mortis*, Græci adiiciunt τῦ δεσπότου, hoc est, *prodita mortis domini*; videtur vt scholion, non ἑρμηνεύειν tamen, declarationis causâ esse adiectum.

LXXVII. Vitiosam illorum esse lectionem, qui l. 1. §. Non solum. D. vt legat. seu fideicom. hanc scripturam sequuntur, *Planè si quis omissa stipulatione litem de legato contestatus est, probandum est nec cessare debere stipulationem*; iampridem alij quoque monuerunt. Equidem meo vti promisso satisfaciam, Græcorum auctoritatem producam: qui quum verterint, ἀρχὴ ἐπιβάλλει, legerunt omnino sine negatione, *Cessare debere stipulationem.*

LXXVIII. In l. 3. §. sed si sub. D. de bonor. possess. cont. tab. quum dicitur, *Si sub conditione scriptus sit*; Græci vertunt, ὑπὸ αἴρεσιν καταστάσεως, quæ causalis est, siue causaria conditio. Ad ipsa verò hæc verba glossæ in nostris mentionem conditionis potestatiuæ, itémque casualis faciunt. Præterea exprimitur à Græcis, hæc de filio dici emancipato.

LXXIX. In eiusdem tituli l. 17. negationem in hisce verbis, *Bonorum possessionem contra tabulas non potest filius eius habere*; Græci omittunt. Sed apparet, eos Marcelli potiùs sententiam sequi, quæ statim subiicitur. Titulum verò, *De aucis collatione*, Græci cum præcedente, *De collatione bonorum*, coniungunt. At verò in l. 3. §. si mater. D. de Carbon. edict. quum Iurisconsultus ait, *Ex matrimonio editus*; Græci adiiciunt, γαμίου γάμου, id est, *ex matrimonio legitimo*. Iidem in eiusdem legis §. vlt. quum dicitur, *Oportebit hunc, qui se filium dicit*; hoc ipsum declarantes interpretantur τὸν φροντίζοντα τῦ παιδὸς, hoc est, eum qui curam impuberis filij gerat, hoc facere debere.

LXXX. In l. vn. D. de bonor. possess. ex testam. milit. bis repetitur vox, *in hostisolo*. Notant quidam, in altis manu exaratis legi, *in hostili loco*. Ea lectio cum Græcorum interpretatione conuenit, qui verterunt, ἐν πολεμικῷ τόπῳ.

LXXXI. In l. 1. §. rectè autem Prætor. D. Si tabul. testam. nul. exstab. quod dicitur, vt sicuti contra tabulas ipsis defert, ita & ab intestato ipsos vocet: Græci sic vertunt, ὡς διαθήκης κατ' αὐτῶν. atque si legissent; *Vt sicuti secundùm & contra tabulas ipsis defert*, & cet. Titulum verò, *Vnde cognati*, Basilicorum ecloga cum proximè præcedenti, *vnde legitimi*, coniungit.

LXXXII. In principio legis 3. D. de suis & legit. heredib. hæc verba, *Intestato liberto mortuo, primum suis deferri hereditatem, verum est: si hi non fuerint, tunc patrono:* Græci aliter interpretati sunt, insertis quibusdam. Sunt enim hæc illorum verba: *Liberto mortuo, primùm descendentes siue liberi vocantur; & post eos, ipsius liberti parentes siue ascendentes; itémque fratres, qui liberi sunt: qui si nulli fuerint, patroni.* Hæc ad ea loca pertinent, in quibus dixi iura vetera siue priora, per posteriora corrigi. Nam hæc emendatio petita fuit ex l. vlt. C. de bon. libert. & in. patron. quæ quidem in Codice non exstat integra. Legitur autem hoc, quod indicauimus, ibidem cap 8. eorum fragmentorum legis huius, quæ Contius in editione sua postrema collegit & ordine posuit.

LXXXIII. Eiusdem legis §. seq. quod dicitur, *Qui si necem domini detexit*, aliter à Græcis redditur: perinde scilicet, ac si scriptum repertissent, *Quod si necem domini detexit*. Parum hoc abest à lectione aliorum, *Quid si necem domini detexit*. Paulo pòst, eodem loco, non dubitem ope Græcorum tolli vitiosam lectionem posse. Nam quum dicitur, *Quod si non addidit, efficietur quidem ciuis Romanus; sed erit eius libertus*, & cet. Hoc Græci sic vertunt; εἰ μὴ προσγραφὴ τις: hoc est; *Quod si non additus alicui fuerit.* Ergo sine vllo dubio legerunt, *Quod si non addixit.* videlicet Prætor. Quæ lectio vera est, & ex præcedentibus quoque probatur, vbi dicitur; Siquidem adsignauit Prætor. Etenim adsignare & addicere, significationis eiusdem sunt.

LXXXIV. In principio legis 1. D. de oper. no. nuntiat. non est quod dubitem, Florentinæ lectioni præferendam eam, quæ in editis vulgò libris retinetur. In Florentina est, *Hoc edicto promittitur:* in aliis, *permittitur*, ac rectè quidem. nam ita Græci quoque legerunt, κωλύειν ἔξειναι, id est, *hoc edicto permittitur inhibere.* Ibidem sequenti §. in his verbis; *Et erit transeundum ad interdictum, Quod vi aut clam factum erit, vt restituatur:* postrema istæc, *vt restituatur*, non absque causa Græci prorsus omiserunt.

LXXXV. Torquent se nostri glossatores in his verbis legis 1. in princ. D. de publican. & vectig. tum restituendis, tum exponendis: *Quod publicanus eius publicani nomine vi ademerit.* Aiunt enim, quosdam libros habere, *seu publicani nomine:* quosdam, *eiusve familiæ publicani.* Neutrum admitti potest. Græci nostri verterunt hæc verba, *eius publicani nomine*, in hunc modum: ὀνόματι τῦ τέλους, id est, *vectigalis nomine.* Quæ verba quum attentiùs considero, in eam sententiam venio; vt existimem, illos pro, *eius publicani nomine*, reperisse scriptum, *Iuris publici nomine.* Vel si iuris vocabulum longius à similitudine vocis Eius recedit, saltem legisse videntur, *eius publici nomine:* vt publicum heic simpliciter significet vectigal, quemadmodum paulo pòst in definitione publicanorum: *Publicani sunt, qui publico fruuntur.* & in l. 34. D. ex quib. caus. maior. & in l. 33. D. pro soc. *publicorum conductiones.*

LXXXVI. In l. 8. D. eod. sic legitur in Florentino archetypo: *Sed si vnus ex pluribus heredibus rem*

munem causâ vectigalis subripiat. Monstrosam hanc vocem sunt etiam qui hoc loco retinendam putent, & exponant. Sed cur non aliorum lectionem potiùs sequamur, qui *rem communem* habent, causam nullam video: præsertim quum Græci quoque verterint κοινὰ πράγματα, res communes.

LXXXVII. In l. 9. §. 5. D. eod quum dicitur, *Quod illicitè publicè privatimque exactum est*; Græci largiùs interpretantur, *Quod illicitè à persona publica vel privata exactum est.* Rectiùs sanè, quàm Glossatores nostri, qui exponunt *publicè*. hoc est, à publicano, qui auctoritate publicâ vtitur: vel *publicè*. puta rapiendo; *privatim*, surripiendo. quæ lector intelligit, quàm futilia sint. Ibidem paulo pòst de vi extorto, pœnæ tripli fit mentio, pro qua τὸ βιαίου pœnam quadrupli substituunt. Ea num planè iure veteri statuta fuerit, an aliquo recentiori; equidem affirmare nequeo.

LXXXVIII. Ibidem in §. Earum rerum. pro eo verbo; quod libri nostri habent, *alius exercere non prohibetur*; Græci videntur inuenisse suis in libris, *alius exigere non prohibetur.* quod sanè meo iudicio elegans est, & aptum huic loco verbum. Et Græcum ἀπαιτεῖν aliter interpretari nequeas. In l. 10. in princ. D. eod. pro *Curatori*, puto scribendum *Procuratori.* Nam Græci vocabulum καθολικὸς heic posuerunt, quod & rationalem, & procuratorem (vt ita dixerim) generalem significat. Curatorem verò φροντιστὴν interpretantur, vt φροντισταὶ δημοσίων, item φροντισταὶ δρόμου, qui curatores publici sunt, & curatores cursus. Non libet heic iuris complura citare loca. quippe non ignoro, curatoris quoque vocem defendi hoc loco posse.

LXXXIX. In l. 3. §. Si quis seruum. D. de statulib. hæc verba sunt, *Sed nec si aliis subripuerit nummos.* In iis verbis, si Græcis Interpretibus credere volemus, mendum latet. Nam illi reddiderunt, εἰ μὴ δι' ἄλλου ἔκλεψεν: hoc est; *licèt heres per alium subripuit nummos.* Ergo nemo non videt, illos in suis libris inuenisse scriptum: *Sed nec si alius subripuerit nummos.* In proximè sequenti l. 4. §. vlt. sic omnes distinguunt & legunt: *Item Cassius ait, ei qui seruire iussus est anno, illud tempus, quo in fuga sit, vel in controuersia, pro libertate non procedere.* Græci sic verterunt: εἰ φύγῃ μεταξύ, ἢ διαφέρηται εἰς ἐλευθερίαν, & cet. hoc est, *si interea fugerit, vel in controuersia sit, veluti liber.* Ergo, *pro libertate*, non ad *procedere* referri debet. sed cum præcedentibus iungendum, vt ita distinguatur: *Vel in controuersia pro libertate, [tempus illud] non procedere.* Distinctio certè variata, nonnihil in sententia quoque diuersitatis efficit.

XC. Qui in principio legis 29. D. eod pro his verbis, *Et ideo in publicis quoque iudiciis*; reponendum censent, *Sed non in publicis quoque iudiciis:* à Græcis quoque dissident, qui hæc ita vertunt; ἢ ὅτι τοῖς ἄλλοις ἐγκλήμασι τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις δοκεῖ ὑπάρχειν. Itidem qui *orcinum libertum* scribunt quum alibi, tùm in l. 5. D. qui sine manumiss. pro *Orcino*, à Græcis refutantur, apud quos ἀπολελυμένος ὄρκινος legitur.

Quum in princ l. 2. D. de re iudicata, & de effect. sentent. dicitur, *Qui pro tribunali cognoscit, non semper tempus iudicati seruat*; Græci more suo iudicati tempus exprimunt clariùs, & spatio quadrimestri definiunt: vt etiam in seq. l. 4. § si quis condemnatus, *legitimum tempus*, mensium quatuor interpretantur; item *dies constitutos*, τεταμένον. inf. h. t. l. 7. item in l. 6. §. 2. inf. de confessis. *Confesso tempus datur ad restitutionem*: ἔχει δὲ τεταμένον. item in l. 1. inf. iudicat. solui. *tempus reo principali indultum*, δὲ τεταμένον. Quæ quidem omnia pertinent ad id, quod diximus, Græcos ex iure posteriori nonnunquam vetus supplere. Nam quod hunc locum attinet, hæc temporis quadrimestris expressio sumpta est ex l. 2. & 3. C. de vsu. rei iudic. Ex aliis itidem alia petita. XCI.

In l. 2. D. de concessione bonor. quod dicitur, *In personalibus actionibus qui postea*, & cet. id apud Græcos ita scriptum exstat, vt vocabulum *actionibus*, quasi superuacaneum, relictum sit. Ibidem l. 4. dicitur, *Eum qui bonis cessit, ne quidem ab aliis, quibus debet, posse inquietari.* Hæc verba postrema noster Accursius exponens, intelligi dicit creditores absentes, quorum timore bonis cesserit. At Græci nostri solidiùs hæc interpretantur, non solùm scilicet ab illis creditoribus cum non conueniri, propter quos bonorum cessione sit vsus: verumetiam generaliter à nullo creditore post cessionem molestari. In l. 10. §. per hanc actionem D. quæ in fraud. credit. hisce verbis, *Scilicet vt sumptus facti deducantur*; à Græcis adiectum quiddam est. habent enim ἀναγκαῖα δαπανήματα: *Sumptus necessarij facti deducantur.* XCII.

In l. 1. §. est autem generale. D. ne vis fiat ei. nec Florentinus codex cum ceteris exemplaribus conuenit, & omnes à Græcis dissident. In Florentino sic legitur: *Sed siue rei seruandæ causa, siue legatorum, aut veneris nomine in possessionem missi fuerint: habent ex hoc edicto in factum actionem, siue doli, siue aliter prohibuerint.* Contius subaudiendum putat, *doli vim*, vel aliud vocabulum. Crediderim potiùs dolos numero multitudinis poni, vt dicatur, *siue doli prohibuerint.* sed tamen illud *aliter*, quod sequitur, vix hoc videtur admittere. Vulgati libri sic legunt hæc postrema, *Sine dominus, siue alter prohibuerint.* Denique Græci aliam sequuti lectionem, pro *doli* vertunt δόλῳ, & loco verbi *prohibuerint*, passiuum κωλυθῶσι substituunt. vt hæc illorum scilicet fuerit lectio: *siue dolo, siue aliter prohibiti fuerint.* Hanc ego tantam diuersitatem indicare volui, suo cuique iudicio relicto. quamquam si Græcorum lectionem ceteris præferendam non putabimus, non tamen etiam dicere possimus, temere reiiciendam. XCIII.

Dixi de permutatione verborum ἀφορμᾶν & κωλύειν. addamus aliud exemplum de eodem verbo prohibendi. In l. 1. §. hoc interdictum. D. Quod vi aut clam. sic in Floren- XCIV.

Florentino exemplari legitur; *Eum quoque vi facere, qui quum sciret se prohibere, per vim melius est, ne prohiberi possit.* Heic Græci *prohibere* vertunt κωλυθῆναι, hoc est, *prohiberi*. rectè. nam ita scriptum ab Vlpiano fuit. Quod quum aliarum editionum auctores perspicerent, ac *prohibere* non probarent: reposuerunt, *Quum sciret se prohibendum.*

XCV. In l. 2. D. de via publ. dicitur, *Viam publicam populum non vtendo amittere posse.* Sic enim in Florentino codice legebatur. quamquam alius adiectâ negatione, *amittere non posse*, scripserat. Ego saltem hoc indicabo, negationem à Græcorum etiam interpretatione abesse. rectè ne, an sequiùs, inquirat qui volet. nobis heic non licet esse prolixis. In his autem verbis legis 1. §. Quod ait prætor. D. de cloac. *Hæc stipulatio non committitur, si paratus sit restaurare:* Græci pro *restaurare*, ponunt verbum ἀποκαθιστᾶν, quod propriè est *restituere*; ac si hoc ipsum verbum Latinis in exemplaribus suis reperissent. Vtrumque tamen locum habet.

XCVI. In principio legis 20. D. quod vi aut clam. Florentinus codex habet, *vi facit*: alij, *vim facit*. Græci βίαν ποιεῖ vertunt, tam heic, quàm antea in l. 11. D. de vi & vi armata. Quapropter alicui fortasse videri possent legisse, *vim facit*: sed ego deprehendi, solere Græcos accusandi casu vti, ac βίαν ποιεῖν dicere, sicut & δόλον ποιεῖν, quum Latini, *dolo facere*, non dolum. In l. 2. in princ. D. de except. legitur in archetypo Florentino in exceptionis definitione, *Quæ opponi actioni cuiusque rei solet ad eludendum id, quod in inventionem deductum est.* Putant aliqui pro *eludendum*, scribi posse *elidendum*. Ego rectiùs vulgatas editiones habere arbitror, *ad excludendum*. Nam Græci quoque vocabulo ἀποκλεισμὸν heic vtuntur, quod est excludere.

XCVII. Non absre ad titulum: *Quarum rerum actio non datur*, vulgati codices adiiciunt hæc verba: *Et de exceptione iurisiurandi*. Nam & Græci ea in ipso titulo ponunt; *Vt est exceptio iurisiurandi, & inutilium stipulationum.* Cetcrum d. t. l. 1. in princ. nostri codices habent, *Iusiurandum vicem rei iudicatæ obtinet*. Græci verò sic interpretati sunt, vt legisse videantur: *Iusiurandum vim rei iudicatæ obtinet*. Nam δύναμιν vertunt. Et animaduerti equidem, alterum illud vocabulum, nimirum *vicem*, ab eis reddi πάθος.

XCVIII. In l. 17. D. de obligat. & action. quum dicitur, *Ex causa lucrativa*: Græci adiiciunt, ἢ ἀπὸ λογάτου ἢ δωρεᾶς, *velut ex legato, vel donatione*. declarationis id factum causâ. Eiusdem tituli l. 52. in fin. dicitur, *Sed & rerum solo pleraque consistunt.* Id Græci sic reddiderunt, vt aut cogitandum sit, eos *plerumque* legisse: aut *pleraque* non vt nomen accipiendum, sed velut aduerbium, ceu grammatici loquuntur. Vertunt enim, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Nec illud inusitatum.

XCIX. In l. 1. D. de solut. & liberat. ad hæc verba; *Id est in id debitum* [constituat creditor solutum,] *quod non est in controuersia:* notat Contius, Græcos ita locum hunc legere: *Id est, non in id debitum, quod est in controuersia.* Et negationem putat, vt ipse loquitur, præposterari. Allucinatur in vtroque. Nam hæc Græcorum verba sunt. οὕτω μέντοι, ἵνα μὴ εἰς ἀπαιτησίμου, ἃ ἀφ' ὧν δεῖ ἐγγύας αὐτῷ παρασχεῖν, ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ ἀμίσου, ἐφ' ᾧ ἀμίσου: hoc est; *Ita quidem, vt creditor solutum constituat non in id, quod non est in controuersia, vel quod ipsi à debitore fideiussionis nomine debetur, vel sub diei conditione, quum dies nondum venerit.* quibus ex verbis liquidò patet, bis ponendam secundùm Græcos negationem, vt ita planè legatur: *Id est, non in id debitum, quod non est in controuersia.* Quæ sententia vera est, quum statim l. 3. h. t. subiiciat Vlpianus, debere creditorem semper in duriorem causam sibi solutum accepto ferre. Durior autem illius est causa, quod est in controuersia, quàm quod in controuersia non est. Glossarum auctores ita legendum viderunt, tametsi aliter in textu legis scriptum esset. Sic enim exponunt: *Id est, non debet constituere solutum pro eo, quod non est in controuersia; sed pro eo, quod est in controuersia.*

Ibidem l. 5. in princ. *nomina similia* Græci interpretantur ἴσα, *paria*. Pro, *sub satisdatione videtur*; legerunt, *debetur*. Causam puram interpretantur, ἃ χωρὶς ἐγγύης, quæ fideiussorem non habet. Item l. 7. quum dicitur; *Si ex causa, quæ infitiatione crescit*: amplius illi, τὸ αὐξόμενον διπλοῦν, *quæ crescit in duplum*. Idem factum ab eis in l. 4. C. de condict. indeb. Elegans est hoc quoque scholium, quum ad verba legis 30. h. t. *Si debitor offerret pecuniam, quæ peteretur, creditor nollet accipere; prætor ei denegat actiones:* Græci subiiciunt, τὰς ἐπιγενομένας δικαίου, ἤγουν πραγματικὰς, hoc est; *tam pignoraticias actiones, quàm personalem.* C.

Monuimus suprà, rectè Cuiacium in l. 8. D. de tutel. pro, *in fraudem debitorum*; reposuisse, *in fraudem creditorum*. Sic enim ibi Græci legerunt. Consimile exemplum heic rursus afferam. In l. 99. D. h. t. dicitur, *Debitorem* non esse cogendum in aliam formam nummos accipere, si ex ea re damnum aliquid passurus sit. Heic itidem in Basilicis rectè Græci δανειστὴν reponunt. vt legendum cum eis sit, *Creditorem non esse cogendum*. & cet. C I.

Quum in l. 21. §. Certè. D. de furt. dicitur, *Quemadmodum si ex pluribus rebus monentibus in horreo reclusis vnam tuleris*: videri fortassis alicui posset, intuenti Græcorum lectionem, qui res mouentes κινητὰ reddunt, eos legisse, *si ex pluribus rebus mobilibus*. atque hoc eo magis, quòd in horreis frumenta quidem, & vina condi dicantur, atque etiam merces pretiosæ res custodiri; sed non τὰ ἀκίνητα, siue res sese mouentes. Verùm obstat lex 93. D. de verb. signific. quâ traditur, mouentium & mobilium appellatione idem significari; nisi pareat, expresè intelligi animalia; quæ quòd ipsa se moueant, mouentia vocentur. In §. seq. quum de re maioris ponderis aperta dicitur; Græci βούγυλον interpretantur.

quod vocabulum sanè insolens est. In veteri glossario legitur ἐμβούλουκλον, & exponitur Latinè, *inburuclum*. transpositis litteris tam in Græco, quàm Latino, fortasse scribendum; *inbulucrum*, pro inuolucro.

CIII. Legis 40. D. eod. hæc verba sunt: *Qui iumenta sibi commodata longiùs duxerit, alienave re inuito domino vsus sit, furtum facit.* Non dubium est, rectè dici, eum qui aliena re inuito domino sit vsus, furtum facere: sed hoc nihil ad præcedentia verba de iumentis. Ideo satis intelligitur, vitium quoddam hoc latere: quod videamus, an ope Basilicorum sanari possit. Sic ergo Græci hæc posteriora verba reddunt: ὃ ἐφ' ἑτέρῳ πεποίηκεν. Legerunt igitur in suis libris, *aliamve ad rem inuito domino vsus sit.* Vnde iam sententia sanè perspicua colligitur, & iis consentanea, quæ in l. 5. §. quin immo. D. commod. dicuntur his verbis: *Quin immo & qui alias* (hoc est, aliter. nam ἄλλως Græci vertunt: hoc est, alio modo) *re commodata vtitur, non solùm commodati, verùm furti quoque tenetur.* Et apud A. Gellium (siue is Agellius est, vt plerisque placet) lib. VII. cap. XV. legimus in eamdem sententiam: *Si quod vtendum quis acceperit, ad aliam rem, atque accepit, vsus est; furtiſa obligauit.*

CIV. In l. 3. §. quod si quis. D. arbor. furt. cæsar. dicitur: *Ideo ea quoque arbor esse videtur, cuius radices desinent viuere, quamuis adhuc terra contineatur.* Hæc, si Græcis fidem habere volumus, negatio deest. Sic enim reddiderunt; διὰ τοῦτο καὶ δένδρον εἶναι, οὗπερ αἱ ῥίζαι ἐξηράνθησαν, κἂν ἐστηκὸς ᾖ: hoc est; *Nec arbor est, cuius radices exaruerunt, quamuis adhuc stet.* Nimirum hoc vltimis in paragrapho præcedenti verbis Pomponij respondet, quibus ait; arborem nullam propriè dici, quæ radicem non conceperit: vti scilicet intelligatur, ne illam quidem vocandam arborem, quæ viuis radicibus destituta sit. Legerunt ergo Græci, *Ideo ea quoque arbor esse non videtur.*

CV. Ad legem vlt. D. de iniur. quum dicitur, homines liberos, qui non sint humilis conditionis, iniuriarum causâ vel exsilio temporali, vel interdictione certæ rei coërceri: adiiciunt hoc scholium Græci: ἐὰν χρηματικὴν ποινὴν πείθοιτο, μέχρι τοῦ μ' χρυσίνων, πρὸς τῷ δικαίῳ τὸ πρωτεῖον πεμπέτω ἢ πενήντα ἢ ὕβρεως: hoc est; *aut etiam mulctam pecuniariam præstant, vsque ad* CL. *solidos, taxandam à iudice pro ipsius iniuriæ qualitate.* Quod esse de iure posteriori petitum, nullo negotio intelligitur.

CVI. Quum in principio l. 1. D. de colleg. & corpor. edicitur, *ne præsides patiantur esse collegia sodalicia:* Græci declarationis causâ adiiciunt, hæc intelligi collegia paganorum in oppidis & vicis; quia mox sequitur de collegiis militum in castris non habēdis. Quod autem postea statim subiicitur, *non prohiberi, quo minus homines coëant religionis causâ:* verbis hisce reddiderunt, χάριν εὐχῆς, *precationis causa.* in quo Marciani verba Christianam ad religionem interpretando accommodant, vt etiam alibi sæpe faciunt.

Legis 3. D. de public. iudic. verba sunt. *Publica accusatio, reo vel rea anté defunctis, permittitur.* Scio non abs re quosdam accipere *permitti*, pro *remitti*. nam eius verbi ἀδιάφορος est σημασία. Glossarum auctores & *permittitur* legi dicunt, & *perimitur*. Hanc posteriorem lectionem Græci nostri confirmant quum verterint, ἀναιρεῖται. CVII.

In l. 38. §. Imperator. in fin. dicitur; *humilem, qui vxorem in adulterio deprehensam occidisse se non negat, in opus perpetuum tradi.* Satis ex ipsa legis sententia quiuis intelligit, Imperatorem hoc casu velle mitigari acerbitatem vltimi supplicij, respectu iusti doloris. Quænam verò hæc mitigatio pœnæ fuerit, si tradatur in opus perpetuum? Ergo mitius fortasse supplicium videri possit, quod hoc loco Græci exprimunt, quum pro *perpetuum*, reddunt, δημόσιον. vt omnino legerint, *in opus publicum eum tradi.* quemadmodum & Marcianus loquitur in l. 18. §. 1. D. de iur. fisci. CVIII.

Quum traditur in l. 10. §. vlt. D. Ad L. Iul. de vi publ. *Damnato de vi publica, aqua & igni interdici:* Græci morem suum seruando, quo ius vetus ex recentiori corrigere solent, pœnam hoc aliam statuunt, nimirum ἐπ' εἰς μέταλλον δήλωσιν ἐξορίας: hoc est; *perpetuam in metallum relegationem.* Et constat sanè vel ex l. 3. inf. ad l. Iul. pecul. in locum interdictionis aquæ & ignis, hodie deportationem successisse. CIX.

Post l. 15. D. ad L. Cornel. de sicar. Basilica tamquam legem peculiarem, hæc ponunt: ὁ ἀποκτείνας τινὰ φονέα, ὡς φονεὺς κρίνεται. *Mandator cædis, pro homicida habetur.* Addunt & alia, quæ libri Pandectarum non habent. Ea lector in ecloges nostræ titulo, *de cædibus ex quacunque causa factis*, & cet. inueniet: & in libro LX. Basilicorum integro, quem Cuiacius publicauit. CX.

In tit. D. ad l. Iul. pecul. hanc τὸ βασιλικὸν tradunt legem, reponendam (si Græcos sequi volemus) inter legem 10. & 11. cuius verba non exstant in Pandectis editis. ὁ εἰς βασιλικὸν οἶκον εἰσέρχεται τυπτῶν, ἢ ἐν ᾧ εἰσῆλθεν ἢ ἀφαιρούμενος, πωλούμενος ὁ ἐξ ἕξεως τοῦ βασιλείου ἢ τῶν ἄλλων τινῶν ἀφαιρέσεως, τυπτόμενος ἢ κονδέμενος ἐφέλλεται: hoc est; *Qui sacrarium ingressus, interdiu vel noctu, sacrorum aliquid inde auferat, excæcatur: qui verò extra sacrarium è templo reliquo auferat, verberatus & tonsus exsilio mulctatur.* Ex pœnæ quidem modo licet deprehendere, vix hæc à veteribus Iurisconsultis profecta, sed recentioribus tribuenda Principibus; quæ nihilominus in Basilicorum libros relata fuerint, vt postremum hoc ius, quoad eius fieri posset, integrum posteritati daretur. CXI.

Sunt etiam titulo XXXVII. libri LX. Basilicorum, quo titulus Pandectarum, Ad L. Iul. de adulr. exponitur, aliquot insertæ leges recentiorum Principum, ex quarum numero sunt in ecloga nostra l. 67. de adulteri pœna; & 68. de muliere cum seruo suo coëunte; & l. 69. περὶ αἱμάτων; & 70. de pœna in- CXII.

ceſtus; & 71. de ſtupris monacharum, aſcetriarum, & diaconiſſarum; itémque 72. de his, qui commatres ſuas ſtuprant; & 73. de pœnis ſtupri virginibus oblati, quò 74. & 75. quoque pertinent; & 76. de pœnis maritorum ſcortantium; & 77. denique lex, de illorum pœna, qui iumenta ineunt. Has leges quum ex aliis indiciis, tum ex ipſo pœnarum modo, facilè deprehenditur; à Chriſtianis, & quidem poſterioribus latas Imperatoribus. Nobis eas heic deſcribere non lubuit, quum in edito ecloges libro exſtent: quamquam fortaſſe non inſcitè fecerint, ſi qui ius ciuile deinceps ſunt publicaturi, ſuis eas titulis & locis, Baſilicorum exemplo, inſeruerint. Idem fieri poterit de iis etiam, quæ paulo antè notabamus exſtare in titulo ecloges, *De cadibus ex quacunque cauſa factis*, & de ceteris.

CXIII. Variè ſe torquent iuris interpretes in explicando paragrapho, In cauſa. 14. l. 1. D. de quæſtionibus. Eius hæc verba ſunt: *In cauſa tributorum, in quibus eſſe reipublicæ nemos nemini dubium eſt, periculi quoque ratio, quod ſeruo fraudis conſcio capitalem pœnam denuntiat, eiuſdem profeſſionem exſtruat.* pro quo poſtremo verbo, reponere gloſſarum auctores, & alij quidam videntur, *inſtruat*. Multiplices heic quorumdam errores indicare prolixiùs haud lubet. Non enim huius id loci fuerit. Saltem Græcorum interpretatione oculis ſubiectâ, veram ſententiam eruemus; & ipſum locum à lectione, ſi poterimus, vitioſa repurgare conabimur. Sic igitur illi vertunt: ζητησις εσται περι δημοσιων τιμηματων, η και δουλοι βασανιζονται· επειδη και παιδοποιε τη πρ' ημ δημοσιου αδικηματι, εις κεφαλικω τιμωρουνται: hoc eſt; *Quæſtio ſit de publicis tributis, etiam ſerui torquentur: quoniam & fraudis fiſco factæ conſcij, capite puniuntur.* Hæc tam manifeſta ſunt, vt declarationis vlterioris haud egeant. Vnum igitur illud reſtat, vt in ipſo textu Pandectarum dicamus pro verbis hiſce; *eiuſdem profeſſionem exſtruat*; videri nobis reponendum, *eiuſdem profeſſionem extrudat*. Et profeſſionem accipiemus, de ipſius ſerui profeſſione in cauſa tributorum; aliter ſcilicet, atque gloſſarum auctores, quorum verba leguntur, *profeſſionem* exponentium, *manifeſtationem ſeruorum delatorum*. ex ſomniantium voces ſunt.

CXIV. In principio l. 17. D. eod. traditur, *non tantum queri ſeruos aduerſus dominum in quæſtione ſtupri*. declarationis gratiâ Interpretes Græci adiiciunt, φθορεως παρθενου η χηρας, vt ſciatur intelligi ſtuprum tam virgini, quàm viduæ oblatum. In lege ſequenti, §. Cogniturum. quum dicitur, *Præſidem oportere ante diem palam facere, cuſtodias ſe auditurum*: gloſſæ dubitant, ſitne hoc intelligendum, Ante diem vnum; an verò; Ante diem illum, quo allegationes debent audiri. Græci noſtri ſimpliciter reddunt, προ μιας ημερας, hoc eſt, *die vno ante diem ipſum*. ſic enim ſæpe Græci etiam in Nouellarum ſubſcriptionibus loquuntur, προ μιας καλανδων μαιων, hoc eſt, *die vno ante diem Kalendarum Maij*. quod Latini dicunt, *pridie*. Quod ſequitur, *Cuſtodias ſe auditurum*; reddunt, μελλει ζητεισθαι γινεσθαι, *futurum vt habeatur quæſtio*. Item illud, *Vt propterea & differantur & proferantur cuſtodia*; Græci planiùs, ωστε τοτε και αναβαλλεσθαι η ζητησις, *differtur & prorogatur quæſtio*: cuius ideo quoque mentionem feci, quia Contius hæc, *& proferantur*, aſteriſcis incluſit; quaſi temere in textum irrepſiſſent. Ea non eſt mens gloſſæ hoc loco, ſed innuit, quibuſdam in libris ſimpliciter ſcriptum reperiri; *& differantur & proferantur*. vt neceſſe ſit ſubaudiri vocem, *cuſtodia*. Verum in aliis exemplaribus eam ipſo in textu poſitam inueniri.

CXV. Hæc verba ſunt legis 4. D. de pœnis: *Alioquin in tempus quidem relegato perpetuum exſilium, in perpetuum relegato inſula relegationis, in inſulam relegato deportationis, in inſulam deportato pœna capitis irrogatur*. Ea verba quum, vti verſa ſunt à Græcis, diligenter intueor, animaduertere videor, eſſe quædam in eis ſuperflua. Sic enim hæc concinniùs Græci: αλλ' η προσκαιρος μεν ειρησεται· αλλ' ισοβιος, ισοβιου· αλλ' η ισοβιου, θανασιμου· αλλ' η θανασιμου, κεφαλικω τιμωρειται: hoc eſt; *Pro temporaria quidem relegatione, perpetuam ſuſtinent: pro perpetua relegatione, deportationem in inſulam: pro deportatione in inſulam, capitalem pœnam*. Ergo exploſis his verbis, [*relegationis, in inſulam relegato*] ſic locus hic concinniùs reſtituetur: *Alioquin in tempus quidem relegato, perpetuum exſilium; in perpetuum relegato, inſula deportationis; in inſulam deportato, pœna capitis irrogatur*. Et quid aliud eſt obſecro perpetuum exſilium, quàm in inſulam relegatio? itaque gradus vnus bis ponitur. Conferat lector cum his ea, quæ de pœnarum gradibus hoc ipſo titulo, l. 28. §. in exſulibus, prodita ſunt: & deprehendet non abs re hunc locum apud me pro ſuſpecto haberi. Eiuſdem tituli d. l. 28. §. incendiarij, pro, *aliquo lenius*; Græci legerunt, *aliquanto leuius*, ηλαττωσεται.

CXVI. In l. 37. D. eod. Baſilicorum auctores *Dardanarios* exponunt, τους τη ευδοξια ονησουλαριους: hoc eſt; *eos qui annona, vel vbertati annonæ inſidiantur*. Lexicon vetus σιτωναλους interpretatur, qui ſunt caupones frumenti.

CXVII. In l. vlt. §. Sic autem. D. de bonis eorum. quæri dicitur, an is. qui ſibi manus intulit, & non perpetrauit, debeat puniri, quaſi de ſe ſententiam detulit. Heic apparet primùm, Græcos legiſſe, *& non impetrauit*. reddunt enim, η μη επιτυχων. quod verbum propriè eſt, *impetrare*. Neque tamen alterum illud, *perpetrauit*, idoneo ſenſu caret. Deinde non eſt quod dubitem pro, *Quaſi de ſe ſententiam detulit*; reponere, *ſententiam tetulit*. Sic enim veteres loquebantur. Et malim etiam, *Quaſi qui de ſe ſententiam tetulit*.

CXVIII. In titulo Digeſtorum, de interdict. & relegat. defuerunt hactenus leges decem, numerandæ poſt nonam. Has in editione ſua Cõtius ex Latino Baſilicorum libro LX. Cuiacij, ſuo loco repoſuit. Sed quia Græca non viderat, vi-

tium quoddam typographicum in l. 15. §. Deportatus. in ſuam quoque transfudit editionem. Verba ſunt hæc: *Deportatus à præſide ſine principe, & heres exiſtere, & legata ex teſtamento capere poteſt.* Nimirum ſcribere debuit, *Deportatus à præſide* SINE *principe.* quia Græcè legitur, χωρὶς ἡγεμόνος. alioquin hæc aduerſarentur legi 5. ſup. h. t. & legi prox. ſequenti, & l. 6. §. 5. D. de iniuſt. rup.

CXIX. In principio legis 4. D. de appellat. & relat. ita noſtri codices habent: *Ab exſequutore ſententiæ appellare non licet.* Scio non malam hanc eſſe lectionem, ſed pro inſtituto tamen meo diuerſitatem ſcripturæ, quam Græci ſequuntur, indicabo. Sic igitur illi vertunt: κἀ ἀφ' οὗ τὸ ἐκδικάσαν ἐν τέλει ἐκκαλεῖσθαι. Legerunt igitur aliter, hoc videlicet modo: *Ab exſequutoris ſententia appellare non licet.*

CXX. Quod in l. 8. h. t. dicitur eum, qui prouocans illi conuicietur, à quo appellat, oportere plecti: magis perſpicuè Baſilicorum auctores explicant, dum vertunt, eum oportere πτίσθαι, hoc eſt, *verberibus cædi.* ſicut de fuſtibus cæſo loquitur l. 18. §. 1. h. t. In l. verò 1. §. 1. D. de iure fiſci, Florentinus codex habet, *Vel domum reſtructam eſſe:* pro quo reſtituunt alij, *deſtructam.* rectè. nam & Græci verbum καταλύειν poſuerunt.

CXXI. Vbi in l. 6. in princ. D. eod. mentio fit vſurarum fiſcalium: adiiciunt Græci noſtri: αἱ τῶν δημοσίων τόκοι ἡμιολιαστιαῖοι εἰσίν: hoc eſt; *vſuræ fiſcales ſunt ſemiſſes centeſimæ.* rectè. nam hoc patet ex l. 17. §. Si debitores. ſup. de vſur. Ibidem l. 18. §. 1. quum de iis dicitur, qui dati ſunt in metallum, quòd deferre prohibeantur: Græci ampliùs vertunt: εἰς μέταλλον, ἢ εἰς ἔργον μετάλλου: *in metallum, vel in opus metalli.* quæ ſanè duo diuerſa eſſe conſtat multis ex locis; quum in metallum damnati, grauioribus; qui in opus metalli, leuioribus vinculis conſtringantur.

CXXII. In principio legis 21. D. de captiu. & poſtlimin. quoddam eſt apud Græcos ſcholium, quo verba ceteroquin obſcura declarantur. Agitur ibi de ingenua ab hoſtibus redempta, quæ poſtea cum liberis manumiſſa ſit. Negat Vlpianus, ignorantiam mariti, eiuſdémque patris, manumiſſorum ſtatui officere: & exinde intelligi oportere, ex quo de ea ſuſcipere liberos optauerit, remiſſum matri pignoris vinculum. Ad hæc poſtrema Græci adiiciunt: οὐ χωρεῖσθαι αὐτῷ τὸ δυνατὸν ἐν ἀφέσει τῆς ἐνεχύρου πίστεως. quibus ſignificare volunt, matri pignoris vinculum remitti, hoc ſcilicet eſſe; quòd ei ſeruitus ipſa definiti quinquennij remittatur. Et reſpicere videntur ad l. vlt. C. de poſtlim. reuerſ. & ex ea, tamquam iure poſteriori, more ſuo lucem huic loco afferre voluiſſe.

CXXIII. Quod in l. 2. §. pœnæ. D. de re milit. numeratur inter pœnas militum, *caſtigatio:* dictum eſt generaliùs, à Græcis autem reſtrictiùs explicatum, quum aiunt, milites μαστίζεσθαι, quod eſt *flagris cædi.* Conſimili ratione traditur in l. 2. §. Quem ita ſenio. D. de vacat. & excuſat. mun. *debilitatem corporis* eorum munerum excuſationem præſtare, quæ tantùm corpore implenda ſint. Heic ne quæuis in genere debilitas corporis prætexi poſſit, reſtrictiùs debilitatem interpretantur ἀμφοτεραμιὸν, hoc eſt, *mutilationem corporis.*

CXXIV. Titulum XLV. libri L. Digeſtorum noſtri faciunt, *De proxeniticis;* aut, *de Proxenetis.* Prius, eſt in titulorum libri Florentini catalogo; poſterius, in ipſo titulo. Rectiùs hunc ego nobis à Græcis conſeruatum arbitror, quorum libri titulum hunc præferunt: περὶ προξενητῶν, καὶ προξενητικῶν; *De Proxenetis, & proxeneticis.* Proxenetæ, perſonæ ſunt, quæ interueniunt: proxenetica, quæ perſonis hiſce dantur. Ceterum l. 2. eiuſdem tituli, quum dicitur; *Idem dico & ſi aliquid philanthropi nomine acceperit:* Græca mihi *philanthropi* vox neſcio quî viſa fuit antehac inſolens. Cur enim in Græca tranſlatione, Græci homines, vocem Græcam non retinuerunt? Nimirum illi ſic vertunt: οὐδὲ λαμβάνων τι ὑπὲρ μεσιτείας, ὑπόκειται: id eſt; *Nec ſi quid interuentionis nomine acceperit, obligatur.* Verùm poſteaquam diligentiùs euoluere lubuit gloſſatium vetus illud, cui multa tum Latinæ, tum Græcæ litteræ debent: inueni *Salialium*, & *Salarium*, non modò exponi ἁλόγιον, παροχὴ, συνάθροισις, ἀλεκτρὸν: verumetiam φιλάνθρωπον. quo factum, vt inſolens antea vox, minùs iam mihi peregrina, nec ab hoc loco Digeſtorum aliena videatur.

CXXV. In l. 4. D. de verb. ſignif. dicitur, *Nomine appellatione rem ſignificari.* Primùm heic notandum, ex Græcis confirmari lectionem hanc libri Florentini, quum vulgò editi habeant, *Pecunia appellatione.* vertunt enim nomen, γραμματεῖον: hoc eſt; *cautionem vel chirographum.* Deinde *rem* Gloſſatores noſtri exponunt, rem omnem, quæ ſit, vel eſſe poſſit in patrimonio. Græci rectiùs, τὸ χρεωστούμενον πρᾶγμα, *rem debitam.*

CXXVI. In l. 5. D. eod. pro, *Quæ etiam ea*; Græci legerunt, *Quia etiam ea.* nam per ἐπειδὴ reddidêrunt. In l. 12. eod. pro, *Ex populari cauſa*; Græcos legiſſe, *Ex pupillari cauſa*; ſicut & in l. 31. §. 6. D. de recept. qui arbitr. ſuprà quoque notatum à nobis eſt.

CXXVII. In l. 30. eod. legunt alij πλατὺν, alij πλατὸν, alij πλατεῖαν. Alciatus πλατεῖαν. Rectiſſimè Baſilica noſtra πλάτον habent, ſcripturâ proximè ad Florentinam veterem accedente. Nam Græcum figma veteres ita pingere ſolebant, vt litteram C Latinam planè repræſentaret. Quod ſequitur, *Nonalem eſſe terram præciſa*, vt eſt in Florentinò: pro eo ſcribitur in aliis, *proſciſſa.* malè. nam & Græci ἀρτιμανῆ vertunt.

CXXVIII. Licet, opinor, cuiuis in hoc genere commentationis exponere, quæ ad animum ei accidunt; ſine præiudicio receptæ ſcripturæ. Quum in l. 35. h. t. dicitur, *Si ſtatim iudicij accepti tempore res ei reddita fuiſſet:* Græci, *Tempore iudicij accepti*; vertunt, ἐν καιρῷ ἀφορμῆς ἔσης, quod eſt quidem, *tempore conteſtationis litis:* ſed videntur interpretari non illud, *accepti iudicij*; ſed vel *capti iudicij*, vel *occepti.* Nam λαμβάνεσθαι non eſt accipere, ſed occipere,

vel incipere, vel inchoare. Et litis contestatio rectè dicitur περιληψις δίκης, litis occeptio vel inchoatio, quia verè per eam inchoantur iudicia. l. 1. C. de lit. contest. amplius. 15. C. rem. rat. hab. Facit huc etiam, quod accipere iudicium, non modò de reo dicitur, vt apertè in l. 34. D. de iudic. & l. §. 2. Qui satisd. cogant. verumetiam referri ad actorem videtur, vt heic. Et considera quæso lector exempla, quæ hoc loco tibi ob oculos ponam. videbis alicubi Græcos accipiendi verbum non reperisse. In l. 30. D. de iudic. ait Iurisconsultus: *Vbi acceptum est semel iudicium, ibi & finem accipere debet.* Quis non perspicit heic debere vocem *finis* alicui respondere voci, quæ præcesserit? Græci sanè rectè, ὅπου ἡ περιληψις, ἐκεῖ καὶ τὸ τέλος. *vbi inchoatio, ibi & finis.* Vix ergo dubitem, eos legisse; *Vbi cœptum* (vel *occeptum*) *est semel iudicium, ibi & finem accipere debet.* Prorsus vt in l. 49. D. eod. dicitur, res siue lis cœpta. Sic in l. 18. in princ. D. de iur. fisc. dicitur, in metallum datos posse etiam post damnationem exsequi *causas, quas ante damnationem cœperunt.* Heic etiam Græci causas προεγκεχειρισμένας reddunt, hoc est, *inchoatas.* Rursus in l. 2. C. de plus petit. quum dicitur, *ante litem inchoatam:* Græci vertunt πρὸ τῆς περιληψεως. & in l. 2. C. de iuram. propt. calum. *lites inchoatas*, ἐγκεχειρισμένας. Quibus omnibus in locis Græca Latinis accuratè respondent. Cur igitur negemus, eos & in l. 35. de verb. signific. forsitan legisse, *Iudicij cœpti* (vel *occepti*) *tempore.* & in l. 30. D. de iudic. *Vbi cœptum* (vel *occeptum*) *est semel iudicium, ibi & finem accipere debet*; & in l. 164. D. de reg. iur. *Pœnalia iudicia semel cœpta*, vel *occepta*: quum vbique ponatur à Græcis verbum προεγκεχειρίσθαι, & περιληψις, quæ incipiendi & inchoandi significationem habent? Non inficior equidem, rectè dici, *iudicium accipere*: sed ex iis, quæ dixi, colligo; videri quibusdam in locis alterum verbum illud Græcos reperisse. præsertim quum in his nusquam eos vertisse videam δίκαν λαβεῖν, quod esset, *litem accipere* sicut capere λαβεῖν, accipere δέχεσθαι interpretantur, in l. 71. inf. h. t.

CXXIX. Ead. l. 71. Florentinus liber habet *Accipere, & si quis non accepit, vt habeat.* Græci verò legerunt: *Accipere, & si quis non sic accepit, vt habeat.* κἂν οὐχ οὕτως τις δέξηται, ἵνα ἔχῃ. Ibidem ad illa verba, *His rebus rectè præstari:* subiiciunt verbum ὁμολόγησαι, *spopondit, aut promisit.*

CXXX. In l. 77. in princ. D. eod. sic nostri: *Frugem pro reditu appellari*, Græci verbum ἀξιοῦσιν adiecerunt, *Frugem pro reditu appellari placuit.* Et quod sequitur, *Non solum* * *quod* * *frumentis, aut leguminibus: verùm & * quod * ex vino, siluis caduis, capitur:* ita vertunt, οὐ μόνον * (scilicet καρπὸν) ἀπὸ πυρῶν, ἢ ὀσπρίων, ἀλλὰ καὶ * ἀπὸ οἴνου, ἢ ὅλων τιμωμένων. Constat autem, asteriscis inclusa non inueniri in archetypo. Videntur igitur hoc modo legisse, *Frugem pro reditu appellari placuit, non solum ex frumentis, aut leguminibus: verùm & ex vino, siluis caduis, cretifodinis, lapidicinis.* Vt omnino verbum *capitur*, tanquam irreptitium excludatur. Et videtur sanè adiectum, vt illi Quod, bis antea inscitè posito responderet.

Initium legis 83. D. eod. in editione Flo- CXXXI.
rentina est, *tantum quisque pecunia relinquit.* Apud Græcos χρῆν præcedit, sicut & manuscripti quidam habent, *propemodum tantum.* Ibidem quod nostri dicunt, *Centies aureorum habere:* Græci ἑκατοντάκις ἑκατὸν χρυσοῦς ἔχειν interpretantur. In l. 104. quæ Græca est, hæc verba; ἢ ἐφ' ὅτῳ πατρικὰ ἢ ὑπὲρ τοῦ ἡμίσους ἐντεῦθεν: ceteroqui cum Basilicon scriptura conueniunt, nisi quòd postrema sic scribuntur, ἢ ἐπὶ τοῦ ἡμίσους.

In hostium definitione, l. 118. h. t. nostri CXXXII.
legunt: Qui nobis, aut quibus nos *publicè* bellum decreuimus. Græci, non δημοσίᾳ: quod esset publicè; sed δημοσίου πολέμου interpretantur: vt eorum lectio fuerit, *Quibus nos publicum bellum decreuimus.* In principio autem legis 123. h. t. quis non videt, in his aliquid desiderari, vel ea (vt ita dixerim) hiulca videri? Quod est nobis necessarium scire, & codicilli ita confirmati testamento fuerint, & cetera. Græcorum hæc verba sunt: ὅσα αἱ γραφαὶ ὦσιν ἡμῖν εἰδέναι, ἢ ὅταν κωδίκελλοι οὕτω βεβαιωθῶσιν ἐν διαθήκῃ. Ergo distinctione siue στιγμῇ τελείᾳ post verbum *scire* posita, & inchoata deinde noua periodo, cum adiectione particulæ, quæ in Græcis exstat, in Latinis omnibus editionibus desideratur: locum hoc modo habebimus integrum. *Verbum* ERIT *interdum etiam præteritum, nec solum futurum tempus demonstrat: quod est nobis necessarium scire. Et cùm codicilli ita confirmati testamento fuerint,* QVOD IN CODICILLIS SCRIPTVM ERIT, *vtrumne futuri temporis demonstratio fiat, an etiam præteriti, si ante scriptos codicillos quis relinquat? quod quidem,* & cet.

Legis 164. h. t. paragraphum secundum, CXXXIII.
his paucis verbis Græci explicant: ὁ λέγων μέρος, καὶ μὴ προσθείς, ποῖον τὸ ἥμισυ δηλοῖ: h. e. *Qui partem dicit, nec adiicit, qualem: dimidium significat.* Ex his verbis intelligitur, nomen *partitionis* hoc loco non ita conuenire, quamquam in codice Florentino reperiatur; vt illud in editionibus vulgatis, *portionis* nomen: quippe μέρος portio quidem est, sed non partitio.

Legis 201. D. eod. hæc verba sunt: *Iusta in-* CXXXIV.
terpretatione recipiendum est, vt appellatione filij, sicuti filiumfamilias contineri sæpe respondimus; ita & nepos videatur comprehendi. Ea sic Græci, τῇ τοῦ υἱοῦ καὶ τῇ τοῦ υἱωνοῦ προσηγορίᾳ καὶ ὁ υἱωνὸς περιέχεται. De quibus colligere licet, eos ita legisse: *Vt appellatione filij, sicuti filiumfamilias*, & cet. non autem, *filiumfamilias.* prorsus vt & in 220. in princ. D. h. t. vertunt: τῇ τοῦ παιδὸς προσηγορίᾳ καὶ τὴν τοῦ υἱωνοῦ, ἐκρατει καὶ ὑπήκουεν, καὶ παίτοι ἐξ αὐτοῦ ὄντα. Vbi nostris Latinis in libris illa verba, καὶ τῇ τοῦ υἱωνοῦ, hoc est, *& filiorumfamilias*, planè desiderantur. Quòd si magis lubeat alteram lectionem retinere, referetur ad l. 116. sup. hoc tit. La-

beoníſque ſententiam contra Proculum confirmabit.

CXXXV. Hæc poſtrema verba legis vlt. d. t. *Et tota reſtitutio, iuris eſt interpretatio*; ſic Græci reddiderunt: πᾶσα γὰρ ἀποκατάστασις οὐ μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου ἐστίν· hoc eſt, *Omnis enim reſtitutio non ſolùm corporis* (id eſt, rei) *ſed & iuris eſt*. Hæc ego verba quum accuratiùs conſidero, vel abundare Latinis in exemplaribus vocem vltimam, videlicet *interpretatio*, ſuſpicor; quam ne Græci quidem reddiderunt: vel ita legendum, *Et tota reſtitutio, iuris eſt præſtatio*. Iudicium penes eruditiores eſto. nam nihil temerè mutandum ex coniecturis arbitror.

CXXXVI. In definitione regulæ, quæ traditur in l. 1. D. de reg. iur. inter alia dicitur eſſe, de ſententia Sabini, *quaſi quædam cauſæ coniectio*. Rectè quidam hoc interpretantur, alterâ lectione reiectâ, quæ pro *coniectio*, reponit *coniunctio*. Græci συνδρομὴν verterunt, non (vt equidem arbitror) ad alteram hanc lectionem reſpicientes; ſed potiùs ad coniectionis vocabulum, quod συνδρομὴν interpretantur, quaſi dicas colligationem rei, vel in breue coactionem, vel conſtrictionem cauſæ. rectè ſanè. Legis autem 3. h. t. ſimpliciſſimam lectionem eſſe arbitror, ſi Græcorum auctoritatem ſequi volemus; *Eius eſt nolle, qui poteſt velle*. Nam his illa reſpondent, ὁ δυνάμενος θέλειν, δύναται καὶ μὴ θέλειν: *Qui poteſt velle, poteſt & nolle*. Quæ ſanè lectio Græcorum, Haloandrum excuſat. Et probari rectè videtur ex l. 4. D. de adqu. vel omitt. hered. cuius verba ſunt; *Nolle adire hereditatem non videtur, qui non poteſt adire* Sequitur enim hinc, eum qui hereditatem adire poſſit, etiam repudiare poſſe, quod eſt, nolle adire. prorſus vt nolle poſſit is, qui & velle poteſt: ſicut è diuerſo ſimpliciter nolle non videtur, in cuius poteſtate non eſt velle. Sanè quibuſdam in locis nonnulli de hiſce negationibus acriter litigant, vbi Græcos aliter ſenſiſſe deprehendo. velut in l. 79. ſup. de verb. ſignific. quum dicitur; *Viles impenſas eſſe, qua meliorem dotem faciant, non deteriorem eſſe non ſinant*. Heic tradunt illam priorem negationem à quibuſdam non rectè omitti: quod tamen à Græcis fieri video, quorum verba ſunt, οὐ μὴν συγχωροῦντες ἂν τὸν χείρω: hoc eſt; *non etiam ſinentes eam eſſe deteriorem*. ſicut idem οὐ μὴν in fine legis eiuſdem ſimiliter ponunt, vbi dicitur, *Non etiam fructum augent*.

CXXXVII. Legis 23. in fin. D. h. t. verba ſunt, *Animalium verò caſus, mortes, quaque ſine culpa accidunt*, & cet. Heic quum poſt πτῶσις, qui ſunt fortuiti caſus, ſequatur in ipſorum interpretatione, ἢ ὁ χωλὸς μαθημάτων διδάσκαλος: legiſſe videntur, *mortes qua* (non, quæque) *ſine culpa accidunt*. Itidem in princ. l. 27. quum dicitur; *nec ex prætorio, nec ex ſollemni iure*, (quod perinde eſt, ac ſi diceretur, Nec in prætorio, nec in ſolemni iure,) *priuatorum conuentione quidquam immutandum eſt; quamuis obligationum cauſa pactione poſſint immutari*: & cet. Græci vocem κατ' αἰτίας ſic inſerunt, ac ſi legiſſent; *Quamuis obligationum cauſa pactione poſſint initio immutari*. rectè, nam ita ſtatim etiam ſequitur, actionum modum priuatorum pactionibus non infirmari; niſi tunc, QVVM INCHOATVR actio, inter eos conuenit. Et ſunt ſanè verbi *poſſint* litteræ poſtremæ, atque priores illius, quod ſequitur, eiuſmodi; hanc vt vocem *initio* propemodum forment, omiſſam poſtea negligentibus à librariis, veluti ſuperfluam.

In l. 33. h. t. poſtrema iſtæc verba ſunt, CXXXVIII. *Durior cauſa eſt petitoris*. quæ quum Græci vertant, χείρων ἐστὶν ἡ τοῦ ἐναγομένου αἰτία, legiſſe videntur pro *durior*, *deterior*; cui reſpondet Græcum illud χείρων. *Sic deterior conditio* l. 86. & prorſus vt heic, *deterior cauſa*, l. 87. inf. h. t. In l. verò 44. rectè notatur his verbis, *ſeries in heredem damus*, ſubintelligi actionem. Nam hoc Græcorum quoque more fit. vt in ſequenti l. 47. ἐπὶ δὲ τῶν κατ' ἄλλου (ſcilicet συμβολαίων) ἀμφίζῃ ἡ αὐτὴ ἄλλου. ſubauditur enim ἀγωγή.

In l. 78. D. h. t. quum noſtri legunt, *Non* CXXXIX. *quid habeat actor*, Baſilicorum libri vertunt, τί οὐκ ἔχει ὁ ἐνάγων, additâ negatione: ac ſi reperiſſent in ſuis exemplaribus, *non quid non habeat actor*. Lege 110. in fin. ſic in Florentina & aliis quibuſdam editionibus legitur: *mulieribus tunc ſuccurrendum eſt, quum defendantur*. Poſtremum hoc alij mutant in *defraudentur*. Sed Florentina cum Græcis conſentit, qui vertunt ἐὰν τὸ διαδικάζωνται, ſed rectiùs fortè, *Quum defendantur*.

In l. 119. h. t. Græcos non legiſſe, *Qui dum-* CXL. *taxat omittit poſſeſſionem*, ſed *amittit*; (nam ea vis eſt verbi ἀποβάλλειν) ſuprà notauimus. Sed hoc loco lubet indicare, videri legendum omnino cum Græcis; *non alienat, qui dumtaxat amittit poſſeſſionem*. atque illa verba ſic etiam reponenda in l. 4. §. 1. D. de alienat. iudic mutan. cauſ. facta. Nam hoc ipſum amittere poſſeſſionem, nihil eſt aliud; quàm poſſidere deſinere ſine dolo malo: ſicut in d. l. 4. princ. Iuriſconſultus ipſe loquitur.

In l. 128. §. 2. noſtri codices Latini lectio- CXLI. nem hanc ſequuntur; *Qui in vniuerſum ius ſuccedunt, heredis loco habentur*. Græci verò quum ita reddiderint; ὁ εἰς ὁλόκληρον διαδεξάμενος, αὐτὸ κληρονόμου ἐστίν. videntur omiſſâ voce *ius*, hoc modo legiſſe: *Qui in vniuerſum ſuccedunt*.

Paragraphus ſiue thematium poſterius le- CXLII. gis 134. h. t. ſic noſtris in libris legitur: *nemo ex ſuo delicto meliorem ſuam conditionem facere poteſt*. Græci verò his verbis interpretantur: οὐδεὶς ἐκ τῆς ἰδίου δόλου πρείττονα ποιεῖ τὴν ἰδίαν αἵρεσιν. Nemo non videt, aliam ſequutos lectionem, qui pro *delicto*, ſubſtituerint *dolo*. Nam delictum ſemper alias interpretantur ἁμάρτημα. Pro Baſilicorum lectione facit l. verum. 63. §. tempus. D. pro ſoc. vbi totidem propè verbis idem Vlpianus ait: *Nec enim æquum eſt, dolum ſuum quemquam velenare*. Et citantur vtraque de libris iiſdem Vlpiani ad Edictum.

CXLIII. Legis 161. in princ. h. t. (ſequor autem Florentini exemplaris auctoritatem in ſerie legum) hæc verba ſunt : *In iure ciuili receptum eſt, quoties per eum, cuius intereſt conditionem non impleri, fiat quo minus impleatur ; perinde haberi, ac ſi impleta conditio fuiſſet.* Ab initio libri huius ſecundi Notatorum monui, non pauca Iuriſconſultorum in libris reperiri, in quibus negantium vocularum vel adiectio, vel detractio, magnam perplexitatem efficiat. Id hoc in loco videre eſt. Nam particula negans, ante verbum *impleri*, prorſus à Baſilicis abeſt. Et vide quæſo, an non ea lectio conſentanea videatur verbis legis 157. §. ſemper. ſup. h. t. vbi dicitur ; *Semper qui dolo fecit, quo minus haberet, pro eo habendus eſt, ac ſi haberet.* Immo, quod certius eſt argumentum, quum in l. 24. D. de condic. & demonſtrat. hæc ipſa verba repetita ſint ; (incertum, permutatis Iuliani & Vlpiani nominibus, an ex alia quadam obſcura cauſa) tamen eo loco in maiore numero bonorum exemplarium, atque etiam in Florentino, negatio non exſtat. itaque concludo, non hanc abs re noſtris ab auctoribus ἐξ βασιλικῶν heic etiam omiſſam.

CXLIV. Legem 162. h. t. cuius verba ſunt, *Quæ propter neceſſitatem recepta ſunt, non debent in argumentum trahi :* ſic Græci vertunt, τὰ διὰ ἀνάγκην παρὰ τὸν τοῦ νόμου λόγον δεχθέντα, οὐκ εἰλκυσθαι εἰς παράδειγμα. De quibus animaduertere licet, eos poſt *neceſſitatem*, inſerere παρὰ τὸν τοῦ νόμου, quod eſt, Contra rationem iuris. hæc enim Latina verba ſic reddiderunt in l. 141. ſup. h. t. Num autem ſuis in libris ea reperierint hoc etiam in loco, an huc ex indicata l. 141. ſcholij vice tranſtulerint ; equidem certò definire nequeo.

CXLV. Principium legis 163. h. t. ſic legitur in editione Florentina : *Cuius eſt donandi, eidem & vendendi & concedendi ius eſt.* Id ipſum Græci verbis hiſce vertunt, ὁ ἔχων ἐξουσίαν. vt omnino ſcilicet eos legiſſe conſtet, Cui ius eſt donandi: voce nimirum *cuius*, ex *cui ius* contractâ.

CXLVI. Quum legis 168. paragraphum primum verbis hiſce Græci ſint interpretati, ἐν τοῖς ἀσαφέσι τὸ φιλάνθρωπον ἑρμηνεύομεν, hoc eſt, *in obſcuris quod benignius eſt interpretamur :* aliter, quàm nos, legiſſe videntur. Quúmque conſtet, in editionibus vulgatis non *rapienda*, ſed *capienda* legi ; & verbo ἑρμηνεύειν Græci ſint vſi : fortaſſe dixerit aliquis, eos reperiſſe ſcriptum, *capienda interpretatio eſt*. niſi fortè longiùs hoc ab alterius vocis ſcriptura recedit. In §. quidem ſequenti ſimiliter dixit, *interpretationem capere :* vbi tamen hoc fieri tradit ex affectione cuiuſque, non ex eo, quod eſt benignius. ne quis ſcilicet exiſtimet, hiſce verbis ſecundam legis partem eſſe redditam.

CXLVII. Equidem vix dubito, quum verba legis 180. h. t. quæ ſunt huiuſmodi, *Quod iuſſu alterius ſoluitur, pro eo eſt, quaſi ipſi ſolutum eſſet ;* Græci ſic verterint, ἐγὼ δικῶ λαμβάνειν, ἐὰν τῷ πελάτου μου ἐτέρῳ δοθῇ : vel ſic eos ſcriptum inueniſſe, *quod iuſſu alteri ſoluitur :* vel, *quod iuſſu alterius alteri ſoluitur*, &c. Et habes exempla quum alibi, tum in l. 1. §. ſi iuſſerim. D. de adquir. vel amitt. poſſeſſ. & in l. 9. in princ. D. de condict. cauſ. dat. argumento à contrario ſenſu ducto : *Si iuſſu mulieris ſponſo eius numerauí, nuptiis ſequutis ipſi numeraſſe videor.*

CXLVIII. Quum verba legis 184. h. t., ſicut in noſtris libris leguntur, cum iis confero, quæ Græci reddiderunt: video quamdam aliam lectionem illos eſſe ſequutos. Noſtri, *Vani timoris iuſta excuſatio non eſt*, inquiunt. Illi, ὁ ἀλογος καὶ μάταιος φόβος οὐ συμβάλλεται. Verbum συμβάλλεσθαι Græci, & noſtri præſertim Baſilicorum auctores, ita vſurpant ; vt Latini verbum *prodeſſe*. Itaque ſenſus erit iſtorum verborum: *vanus & abſurdus* (id eſt, nullâ ſubnixus ratione) *timor nihil prodeſt*, vel pro nihilo ducitur. At quantum eſt diſcrimen inter *excuſari*, & *non prodeſſe*, vel *pro nihilo duci?* Quippe quod pro nihilo ducitur, nec prodeſt, id nullius quidem æſtimatur ; ſed non continuò etiam excuſatur. Quamobrem vt, quid ego ſentiam, breuiter indicem : puto corruptam ſcripturam eſſe, ac more veteri permutatis inter ſe litteris X & S, quas hodie Gallica quoque lingua, ſicut & Hiſpanica, citra diſcrimen in plurimis vocabulis inter ſe permutat, ſcriptum vetuſtis in libris fuiſſe, *vani timoris iuſta eximatio non eſt*. ego quidem certè ſæpiſſime verbum *eximandi*, pro *eſtimandi*, manuſcriptis in libris reperi. Poſtea verò librarios ſcriptores arbitror *eximatio* mutaſſe in *excuſatio*. Confirmat hanc opinionem meam l. 13. D. de re iudic. vbi eadem verba repetuntur, ſed ita perſcripta, ſicut ego ſcribenda diuinauram : *neque enim vani timoris vlla eſtimatio eſt.* Auctor & illius legis, & huius, citatur Celſus. hoc tantùm diſcriminis eſt, quod in d. l. 13. d. t. mentio fit libri VI. Digeſtorum Celſi, de quo exſcripta verba ſint : heic ſeptimi. ſed talem errorem, præſertim in librorum numeris exprimendis, à librariis committi, non inſolens eſt.

AD LIBROS CODICIS Iuſtinianei.

CXLIX. LEx 4. Cod. de ſumma Trinitate ponitur illa quidem à Græcis in ecloga Baſilicorum, ſicut à Tribuniano, & aliis epitomata fuit : ſed quum nos integram conſtitutionem Græcam, in vetuſto libro deſcriptam, inuenerimus ; gratam rem ſtudioſis antiquitatis nos facturos exiſtimauimus, ſi eam hoc loco tam Græcè, quàm Latinè, ex interpretatione noſtra, ſubiiceremus.

Οἱ βασιλεῖς ΦΛΑΒΙΟΣ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΣ, καὶ ΦΛΑΒΙΟΣ ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ, αἰώνιοι αὐγουστοι, τοῖς πολίταις ἡμῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μέλει ποτὲ τὸ διὰ μεγίστης εὐτυχῶς ὑπαρχειν ἡμῖν τὴν πανδῶν ἀποδόσεως, ἣν ἡ θεὸς τῷ νόμου τῆδε ὁρθοδόξου χριστιανῶν εὐσεβείας μεγίστην μέλει δίρητται τὸ τῆς ὑπερόχου πλάνης ἰάσασθαι, ἣν τῆδε δίκαιον διε-

φησοῦσι διάνοια περὶ μὲν αὐτελάβετο πωλάδων ἢ ἐμέτερον. ὃν διαφέρον γὸ ἐπιχῶν ἐυλαβεῖς ἢ τὸν ἐν Χαλκηδόνι πόλει ὀπίσκοπον συνῳδάζοντα ἢ ἡμετέρου θεσπίσματος, ἢ δι' ἧσου σαφῶς ὁπὸ τῇ θρησκείᾳ τί δεῖ παφυλάττειν ἐδίδαξαν. ὁ βίβλος τοίνυν ἔστι τῷ λαοῦ ψελαζίτω. ἢ γὸ ἀλαδῶν ἀσεβὲς ἢ ἱερόσυλος, ὃς μὴ ποσίτων ὀπεκόπτων ἀπόφασιν, τῇ οἰκείᾳ
» τὶ ποτὶ γνώμῃ κεκελιμένος περὶ ἴδρυσιν. ἐπεὶφ ἐκέ
» τῆς διλογίᾳ πεφρίκας ὦν, τὸ μισούσης τῆς ἡμέρας φῶς
» σεσφισμένος ζητεῖν, ὁ γὰρ ἐν μὴ τῷ ὄρεσι τῆς ἀλη-
» θείας διεφθαρμένος πεφυτεύμ, ψεῦδος ζητεῖ.

Multis quidem clarus, & spectatus, nunc in tenebras abiisse videris, dum fidei Christianæ pietas dubia, quæ certa, & explorata est, & de fide Christianorum disputare, & disputationem concitare, ac de ea quæ sancta synodus Chalcedonensis de fide Christianorum definiuit, in dubium vocare conaris. Quod enim in lege hujusce contemptores pœna deerit, quum non tantùm fidei rectè explicatæ aduersando semet opponant: verumetiam per hujusmodi contentionem Judæis ac paganis venerandæ mysteria prodant & euulgent. Itaque si clericus erit, qui publicè rixari de religione fuerit ausus, numero clericorum expungitor: sin ornamenta militiæ habuerit, cingulo spoliator: ceteri criminis hujus rei de urbe hac imperatoria pellantur, pro vigore judiciario conuenientibus etiam pœnis subiiciendi. Nam eo ipso, quod publicè quidam disputant atque rixantur manifestum est; hæreticorum furori occasiones, & quasi flammarum fomites suppeditari. Quapropter vniuersa, quæ à sacra Chalcedonensi synodo definita sunt, de nullo deinceps dubitantes, obseruare debent. Itaque hoc nostræ serenitatis edicto commoniti, vocibus impiis vti, & vlteriùs de diuino numine perquirere, quod nefas est, desinite: quando non diuino judicio tantùm, vti nos quidem persuasi sumus, hujusmodi peccatum puniretur: sed etiam legum ac judicum auctoritate castigabitur. Dat. a. d. VII. eid. Febr. CP.

Heic incipiunt verba l. 4. C. h. t.

* heic d. l. verba desinunt.

† ἴσησιν

Epitomen legis 16. C. de sacrof. eccles. A. Augustinus ex libro Paratitlorum reposuit. Eius aliam breuem & elegantem epitomen suppeditat ecloga nostra Basilicorum, verbis hisce: ὁ συνταξάμενος διηγησιὸν ὁπὶ τῇ ἐυκτήσεων ἁπάντων, ἢ ξενῶνα, ἢ νοσοκομεῖον, ἀποστελλόμενα παρὰ θεσπεσίων ἢ οἰκονόμων τὰ ὑπ' αὐτῶν. δημοσίᾳ μέντοι ἢ τὸ δικαιῶν αὐτῷ: hoc est; *Ab eo, qui donationis instrumentum confecit, exstruendi oratorij, vel xenonis, vel nosocomij nomine, promissa per Episcopos & œconomos exigantur, nihilo tamen minus arbitratu suo res administret.* CL I.

Manifestum mendum est in l. 19. C. h. t. quod tamen è nullis hactenus editis libris, quos mihi videre contigerit, sublatum video. Nam quum ibi dicitur, *Ista donationes etiam circa alterum confectiones conualescant*: nemo non videt, priora cum his conferens, parum idoneam ex his sententiam elici. Quapropter Græcos sequentes, vnicâ voce mutatâ locum restituerimus. Nam illi verterunt, μὴ χείρονα τοῦ πρώτου ὑπομνήματος. Ergo legemus, *ista donationes etiam citra* (non, circa) *alterum confectiones conualescant.* CL II.

Epitomen legis 20. d. t. Contius in editione Lugdunensi postrema breuem posuit. In ecloga Basilicorum nostra paulo plenior hæc exstat: Μηδὲ ἀπὸ δείου τόπου, ἢ ἀρχόντων προσώπων, φανερὰ ὄντος τοῦ ἐυκτηρίου ὄντος, ἢ ἀλλοτρίᾳ, ἢ ἐξ

ἢ μοναστήρια μεταχθῆναι· ἃ ἐλλιπόντων ὄντων τοῖς ἀριθμοῖς σημαίνει, hoc est; *neque ex sanctione diuina, vel præsidum iussu, annona militaris ad oratoria, vel ad clericos, vel ad monasteria transferetur, tamquam deficientibus personis in ipsis numeris.*

CLIII. In l. 22. C. de Episc. & cleric. vltimæ partis hæc verba: *Sciuri, quòd si citra hanc fiduciam accesserint, sibimet imputabunt, quod non clerici vel monachi esse putabuntur*: Græci sic interpretantur, ἢ μὴ τοιζήδην ὅλως κληρικὸς ἢ μοναχὸς, ὁ συλλαβῶν ἀκτὸς τῆς ἁγίου ὀπισκόπου τὸ κομπάσιον καπηλεύσῃ. Ergo citra fiduciam accedere, Græcis est συλλαβῶν ἀκτὸς, hoc est, *absque syllabis Episcopi.* quod per scholion hoc rursus ita declaratur, vt συλλαβαὶ intelligantur γράμματα, siue litteræ. quod frequens est. vt l. 7. quæ Græca est, in princ. C. de sum. Trinit. Et vetus glossarium vocem *adfatus* exponit συλλαβαὶ, γράμματα. vt *adfatus sacri*, pro litteris siue rescriptis Principis in l. 6. C. de diuers. rescrip. Itidem notatur in ecloges margine τὸ κομπάσιον significare τὴν πόλιν, hoc est, vrbem imperatoriam, vel aulam, & prætorium Imperatoris, quæ plerumque ad vrbem erant. Sic vsurpatur in l. vlt. C. de temp. & reparat. Item l. vnic. C. Quando imp. inter pupill. Item l. vlt. C. de dignit. lib. XII. Sic & Gratianus vtitur 25. q. 8. quo ausu. & seq.

CLIV. Protuli paulo antè in lucem l. 4. C. de sum. Trinit. quemadmodum ea lata fuit à Marciano A. id est, integram, & talem, qualis ante confectionem Codicis Iustinianei fuit. Idem iubet hoc loco præstare in restitutione totius legis 23. C. de Episc. & cler. Nam & illam ego constitutionem integram manuscriptis in libris reperi, quæ quidem huiusmodi est.

† Ἄρτιον Φλαβίου Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Φλαβίου Μαρκιανοῦ.

Οἱ αὐτοὶ † βασιλεῖς Παλλαδίῳ τῷ μεγαλοφυεστάτῳ ὑπάρχῳ τῆς φρουτωρίων, Οὐαλεντινιανῷ ὑπάρχῳ τῶν ἰλλυρικοῦ, Ταπιανῷ ὑπάρχῳ πόλεως, Βιγιλαντίῳ μαγίστρῳ τῶν θείων ἀφορίων καὶ ὑπάτοις διαφέρτοις.

Περὶ τοῦ ἀναιρεθῆναι τὰ κατὰ τὸν τῆς ὁσίας μνήμης Φλαβιανοῦ τοῦ ἁγίου, ὀπισκόπου τῆς βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ βεβαιωθῆναι τὰ μετὰ ταῦτα κατ' αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου τυπωθέντα.

» Οὐδέποτε δόξα τῇ θνητῇ τῶν ἐνδόξων ἀπόλλυται, οὐδὲ συναπθνήσκουσι τοῖς τελευτῶσιν αἱ ἀρεταί. μᾶλλον δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀπώλεια αὔξεται τῇ τελευτῇ· ἐπειδὴ ἅπας ὁ κατὰ τὸν τελευτήσαντα ἐκπεσὼν μίσος φθόνῳ. ἐντεῦθεν μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ ὑπάτου τὰ περὶ αὐτοῦ ἐξεταζόμενα· ἐντεῦθεν ἡμῖν περὶ ἀρίστων ἀνδρῶν μετὰ μείζονος ὀπιμελείας † σεβασμίστερος. ἐντεῦθεν ἀνδρῶν αἱ ψυχαὶ πολλάκις παὶ ἐν κλεινῷ ἦλθον τελευτῇ· συναμιλλώμενα γὰρ ἑαυτοῖς μόνοις ἐκ τὸ διωκικὸς ἀποδύεται, ὧν ἅτε ζωὴ καὶ ὁ θάνατος σπουδή. τοῦτο καὶ ἐπὶ † τοῦ ὄντος οὕτως ἔχειν, ἅτε θεία καὶ ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐπιδείκνυται κρίσις, ὁπόταν γὰρ φθόνου ψευδῆ νέφη τὸ ἀληθὲς τῶν ἁγίων συνιδεῖσαι συκοφαντίας ὁ τῆς ἁγίας καὶ σεβασμιωτῆς μνήμης Φλαβιανοῦ, ὁ τοῦτο τῆς ἐνδόξου πόλεως ἐπίσκοπος, τῆς ἐκκλησιαστικῆς λυθῆναι ἐκλυθεὶς, καὶ ὁπόταν κατὰ τὸ ἀληθὲς ἐκ λυθῆναι ἐπέρας τῆς ὀπισθοπῆς πλεονεκτεῖν ἐχρῆναι, ἢ τῇ πλὴν πίστει, λυθῆναι παραλύσθαι, φυλάττειν. (τοῦτο γὰρ μόνῳ ἄξιόν τυγχάνει ὁ ἐπίσκοπος) ἅμως τὸ τούτου λείψανον ἡ βασιλικωτάτη αὐτῆ πόλις ἐξέπεμψεν ἢ ἀπέλαβεν, ὡς μαρτυρικώτερον αὐτὸν τοῦτον τῶν ζώντων ὀφθῆναι. ὅστε ἡ τελευτὴ ἐκείνου τῷ χαλεπῷ κομιδῇ ποτὲ δοκοῦσα ἐπὶ ἐσχάτῳ γηρᾶσαι, διὰ ἣν ἐκείνῳ ἡ ἀθανασία εὐφημίας ἐπεκραγματεύσατο. ἢ διὰ τούτων ἐπηκολούθησεν ἐκείνῳ, ὅσῳ τοῖς αὐτοῦ χρόνοις ὁ θεὸς ἐδοξάσατο, ὅστε σεβασμιωτέρων συνόδων ἀριθμόν τινα ἐν ὀπισθόπου συνελθεῖν ἐς ἡ Χαλκηδονίων, ἅπερ ἐν ὅσῳ τὰς ἡ πίστις ὀπιμελῶς ἐζητεῖ διὰ ἀνδρείας † μαρκελλιανοῦ Λέοντος ἡ ἀνίας ἡ δόξας Ῥώμης ὀπισκόπου, ἢ τῆς θρασείας κυρεῖ τὸ θεμέλιε, Φλαβιανῷ τὸ βραβεῖον τῆς παρρησίας ἔδον, ἢ ἐνδόξου περίοδος τελευτῆς.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ ἡ σεβασμιωτὸς μνήμης Φλαβιανὸς τῇ τοσαύτῃ κακόμοτε μαρτυρίᾳ, ὥστε Εὐτυχῆ ἡ πάσης πίστεως μὴ † μυσαρῶν αὐτῷ ῥημάτων κατεδικασθῶσι περὶ πάντων ἐν σώματι, ἀπαλειφθῆναι τὰ διατάξεως ἐκείνης, ἥτις καθ' ἡ αἵρεσιν ἦδη μυσαρῶν μὴ πεδεῖται † ὑφαπαλλοτρίῳ τῷ ἡ ἁγίας μνήμης Φλαβιανοῦ κατ' αὐτὸν πεδεῖται γνώσεται, ἢ καθόλου χαλάζῃ τὰ δι' ἀδίκους πίστεως αἴρεσιν ἐγκρίνα, ὅτι ἀδίκως ἀπόφασις μὲν βλαπτέτω μὲν Εὐσέβιον, μὲν Θεοδώρητον, τοὺς διοφιλεστάτους ὀπισκόπους, οὓς ὁ ὅσος ὁ αὐτὸς θεὸς ἔχει. ἐπειδήπερ οὐ δύναται ἐκ διατάξεως ὀπίσωσις κατεκείσθαι, οὓς ὑπὸ τῇ φυλακῇ τῇ ἡ πίστως συνοδικὴ ὄχλος ἐκόμισεν. ἐκκλησιάσεις τοιγαροῦν ἡ νομοθεσίας ἐκείνης, κατεχέτω βίου ἢ ἀξίας ἡ ἑαυτῆ Φλαβιανὸς, ἅπερ ἠξίωται, ἡ αἰώνιον ἔπαινον ἡ εὐσεβείας ἡ θεὶ τῇ πίστει τοῖς λοιποῖς ἐσόμενον παράδειγμα. ἡ ἐπὶ λαμπρὸς τοιγαροῦν ἢ μεγαλοφυὲς ἀνδρείας ἐκείνου ἡ σωτηρίᾳ τοῦτοι νόμοι, σεσιδήτω * ἀκδίκου, ὡς ἡ ἁπάντων πολίου γνῶσιν * ἐδίκτου, ἐλθεῖν. ἐδόθη σεβ μαΐ τόπου ἰουλίου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπατείᾳ Σφωρακίου τῷ λαμπροτάτου, ἢ ἡ Ἀνατολιομιδίου.

Iidem Impp. † Palladio magnificentissimo P.P. Valentiniano P.P. Illyrici, Tatiano P. V. Vincomalo magistro sacrorum officiorum, & Consuli designato.

† *videlicet Fl. Valentinianus, & Fl. Marcianus.*

De rescindendis iis, quæ statuta fuerant aduersus religiosæ memoriæ Flauianum, virum sanctum, vrbis imperatoriæ Constantinopolis Episcopum; deque confirmandis illis, quæ postea pro ipso per sanctam synodum decreta sunt.

» NVMQVAM *inclutorum gloria morte extinguitur, nec cum iis, qui vitæ finem faciunt, virtutes quoque commoriuntur: sed potiùs bonorum existimatio morte crescit, quandoquidem* » *omnis aduersus ita functos euanescit inuidia.* » *Hinc tanto studio, tantisque cum laudibus, præclara maiorum facta depræcantur. Hinc memoria præstantissimorum à nobis maxima cum* » † *benevolentia colitur. Hinc optimorum virorum animi sæpenumero gloriosos obitus adpetiuerunt.* » *Nam in confesso est, illos solos in perpetuum mori, quorum vita pariter & mors silentio iacet obruta. Id etiam in causa præsenti sic comparatum esse, diuino simul & humano iudicio patet. Etenim quum falsa grauatus inuidia, per structam impudenter calumniam, sanctæ venerandæque memoriæ Flauianus, huius almæ vrbis Episcopus, pontificatu deiectus esset; (quamuis reuera non posset aliter Episcopatum verius plenisque retinere, quàm fidem eam seruando, quam accepisset. is enim solus esse meretur Episcopus.) reli-*

† al. *veneratione*

quies tamen eius vrbi istæ regiæ sic expetitæ & receptæ, vt omnibus vitis beatior exstiterit; & vt illud ei mortis genus, quod graue fuit habitum, ex voto credi posse accidisse, dum ve prædicationem illam immortalem sibi comparauit. Atque hæc illud etiam comitatum fuit, quod Deus eximiis eius honoribus concessit, vt veneranda synodus Episcoporum propè innumerabilium Chalcedonem conueniret: quæ dum de fidei rebus diligenter inquirit, auctoritate beatissimi Leonis, æternam adepta gloriam Romæ Episcopi, dúmque fundamenta religionis confirmat; Flaniano tam vita transacta, quàm obitus glorioſi palmam tribuit.

Heic incipiunt verba legis 23. C. d. tit.

Quoniam ergo venerandæ recordationis Flavianus tanto fuit testimonio decoratus, vt Eutyches, qui contrà senserat, cum sceleratis dictis suis ab omnibus vno fit ore damnatus: abolebitur illa constitutio, quæ per obreptionem, operâ sceleratorum post obitum sanctæ recordationis Flaviani, aduersus eum lata cognoscitur; & in vniuersum cessent, quæ originem ex iniuria traxerunt. Nec iniqua sententia quidquam vel Eusebio, vel Theodoreto, religiosissimis Episcopis noceat; quos idem statutum continet. Quia per constitutionem Episcopi condemnari nequeunt, quos ob fidei conseruationem synodale decretum ornauit. Itaque lege illâ reiectâ, Flauianus vitæ glorieque suæ, quam meritus est, perpetuâ laude fruatur; exemplum singularis in fide constantiæ ceteris futurus. Magnifica verò & illustris auctoritas tua salutarem hanc legem, propositis edictis, ad omnium notitiam peruenire faciet. Dat. pridie nonas Iulias CP. *Spheratio V. C. & quinquiens Cons.*

CLV. Habet iam lector integram constitutionem hanc, in lucem reuocatam. Vt autem ex ea fructum aliquem capiamus, primùm hinc plana inscriptio legis in Codice restituitor, hoc modo: *Impp.* VALENTINIANVS & MARCIANVS *AA. Palladio P. P. Valentiano P. P. Illyrici, Tatiano P. V. Vincomalo magistro sacrorum officiorum, & consuli designato.* Deinde corrupta *Fabiani* vox emendator, pro quo reponendus *Flauianus*. Is Constantinopolis fuit Episcopus Eutychianæ sectæ strenuus oppugnator & veritatis defensor. Nam quum Eutyches vel eodem, vel affini prorsus errore, quem modò propugnant theologi quidam, longiùs extollendæ humanæ in Christo naturæ studio prouectus, eam cum diuina confunderet, ac in diuinam (sublatis, vel inter se permistis vtriusque naturæ proprietatibus) planè post vnionem conuersam diceret: fuere nonnulli viri sancti, qui huic abhorrenti à doctrina veritatis sectæ semet opponerent, præsertim hic Flauianus & Theodoretus, cuius hodieque præclara quædam scripta leguntur. Hanc ob causam Theodosius minor A. alteram Ephesi synodum indixit, in qua iudices armatis militibus sepți, abominabilem Eutychis opinionem operâ potissimum Dioscori Alexandrini Episcopi, sæui hominis, confirmarunt: Flauiano rectè sentienti, ex consessu electo, calces impegerunt; eâ quidem vi, vt triduo pòst extinguerentur; Theodoreto, & Eusebio, munus inspectionis ecclesiarum ademerunt; sic egerunt omnia denique, vt huic synodo nomen à latrociniis inderetur. Nec eo contenti, Eudociæ Augustæ operâ Theodosio, ceteroqui bono Principi, persuadent: vt promulgato edicto, Flauiani iam extincti causam, cum Eusebio Theodoretóque superstitibus, damnaret. Huius edicti Theodosiani mentio fit in extrema constitutione Marciani, modò expositâ; quâ quidem & abrogatur. Ex eadem & in fine, quod deerat mensis nomen, adiici potest. Scribendum enim, *Pridie nonas Iulias*. Itidem nomen *Asperatij* tam heic, quàm in fastis consularibus, mutandum in nomen *Spheratij*; quemadmodum & apud Theodoretum id, quodam in proœmio librorum eius, scriptum legere memini. Denique lector consideret obiter, quo modo tractauerit veterum Principum constitutiones Tribunianus ille noster; recisis interdum necessariis, & quibusdam de suo vicissim adiectis. vt quum heic scripsit; *Abolebitur Eutychetis damnosa memoria.* quod integra constitutio non habet. Itidem in fine l. 4. sup. de sum. Trinit. post clericos & milites, ceteros in genere dicit Imperator & vrbe pellendos, & competenter puniendos. At heic Tribunianus liberos homines vrbe vult exigi, pœnisque competentibus subiugari: seruos autem seueriſſimis animaduersionibus plecti.

CLVI. Equidem Michaëlis Proconsulis, (ἐπάνοδος enim vocatur) Attaliatæ, compendium vel epitomen iuris habeo, quod se iussu Michaëlis Ducæ Imperatoris, anno imperij eiusdem tertio, collegisse præfatur. In eo compendio verba quædam ante legem 30. C. de Episc. & cleric. reperta, prioribus in notis meis posui; quòd existimarem ea fortasse legis alicuius, quæ integra periisset, esse breuem epitomen. Sed quum libros Græcorum legem eiusmodi nusquam hoc loco desiderare videam, & epitomes ipsa sententia contineatur in capite xi. Nouellæ CXXIII. nonnullis etiam pleniùs expositis: libenter heic significare lectoribus volui, me verbum illud vetus, ὁ δικτήσων φερτάδιν, ἀν ἀμαυίτον, verum agnoscere. Decepit autem hoc, quod è Nouellis petita Græci non immiscere constitutionibus Codicis, sed vltimo post eas loco ponere soleant.

CLVII. In l. 31. C. de Episc. & cleric. pro, *Magistrum census*, Græci tam Basilicorum, quàm Paratitlorum auctores, legunt *censuum*, τῶν κλίσεων. neque dumtaxat vno id occurrit loco, sed pluribus. Ibidem post illa verba, *vt precia eorum, quæ exinde colliguntur, ab eisdem personis custodiantur*: hæc subiiciunt, *Vel alias res pro eis emant.* ἢ ἄλλα πρόγματα ἀντ' ἐκείνων ἀγοράζειν, subauditur τὸν ὑποταγέντας φυλάζουσι. Denique dictæ legis hæc verba, *vt minimè ratiociniis tutelaribus seu curationibus obnoxij sint*: haud dubiè rectiùs apud Græcos leguntur, qui tam in Basilicis, quàm libro Paratitlorum verterunt, ὁμολογικῆς ἢ κουρατωρικῆς

λογισμῶν. quibus ex verbis colligere licet, eos ita legisse: *Vt minimè ratiociniis tutelaribus seu curatoriis obnoxij sint.*

CLVIII. Epitome legis 12. C. de hæretic. hæc ab aliis traditur: ὁπουδήποτε οἱ μανιχαῖοι διατρίβωσι, καφαλικῶς τιμωρεῖται. hoc est; *Manichæi vbicunque locorum inueniantur, capite puniuntur.* At ecloga siue synopsis nostra paulo concinniorem habet, his verbis: ὁ μανιχαῖος εἰ ῥωμαϊκῷ τόπῳ διάγων ὀφθείς, ἀποτεμνέσθω. id est; *Manichæo, qui conspectus fuerit in loco Romano degere, caput amputetur.* Restrictiùs scilicet heic & loca prohibita Manichæis, & supplicij genus, indicantur. Quid enim hæc ad Manichæos in Persia degentes, extra solum & iurisdictionem Romanam? Ea certè regio numquam Romani iuris verè fuit, aut in potestate populi Rom. mansit: & plurimos semper Manichæos habuit, vti multis in locis historiæ, præsertim posteriores Græcorum hominum, Cedrini, Zonaræ, Glycæ, atque aliorum, testantur.

CLIX. Epitomen legis 15. C. eod. suprà posuimus, libro primo Notatorum, ex Paratitlis nostris. In ecloga Basilicorum hæc exstat: οἱ μανιχαῖοι παῖδας μὴ ἔχοντες ἐγγενεῖς, ἐπ' αὐτοὺς ἡ μόνους ἢ ἀδελφοὺς παραπεμπέσθωσαν. μαθοῦσι δὲ ἐπιτρ, &c cet. Sic enim recitatur ab aliis. Sed vitium scripturæ manifestum est in verbo παραπεμπέσθωσαν, pro quo scribendum παραμενέτωσαν. Deinde nemo non aliquid decesse animaduertit. nostrum quidem exemplum hac in parte nobis succurrit, in quo scriptum est, παραμενέτωσαν τοῖς οἴκοις: hoc est; *facultates siue patrimonium transmittant.*

CLX. Quum in l. 7 C. de precib. Imp. offer. dicitur, rescripta contra ius elicita debere à iudicibus refutari, nisi fortè sit aliquid, quod non lædat alium, & prosit petenti, *vel crimen supplicantibus indulgeat*: quæri video, quomodo postremum hoc sit accipiendum, quod aiunt Imperatores, de crimine supplicantibus indulgendo. Nam aliqui pœnam criminis, alij aliud intelligunt. Ego Græcos alia verba reddidisse deprehendo, quum ita vertant: ἢ καὶ ἐγκλήματος χαρίζηται παραχώρησιν. hoc est; *vel sine crimine concedat indulgentiam.* Verùm an eorum in libris scriptum fuerit, *vel citra crimen supplicantibus indulgeat*: an alia fuerit lectio, dicere non possum. Ipsa quidem Græcæ lectionis sententia quò spectet, quum non obscurum sit; explicari pluribus à nobis hoc sanè loco non debet.

CLXI. Post legem 5. C. de offic. præf. præt. Orien. notatur in manuscriptis quibusdam libris, Græcam quamdam constitutionem deesse. Eius ego antehac arbitrabar epitomen verbis contineri, quæ in Basilicorum ecloga leguntur huiusmodi: ἡ ἐπαρχικὴ παραδιδόσθω ἕδρα, ἢ μετ' αὐτὸν ἡ συγκλητική: h. e. *Præfectorum prima sit ante vniuersos sedes, & post eos senatorum.* Ac speciem ea quidem opinio quamdam habere mihi tum videbatur. Sed quum ex illo tempore diligentiùs intuens verba Nouellæ LXII. cuius epitomen à Iuliano antecessore traditam legimus, hæc ipsa ibidem repererim: *vrbicaria præfectura omnibus aliis præsideat dignitatibus*, & quæ sequuntur: libenter heic quoque sententiam mutarim, ne quis temerè me rixari dicat. Id vnum adhuc me mouet, quod indicato loco Basilicorum ecloga περὶ ἐπάρχων siue de Præfectis in genere loquitur: quum in Nouella Iustinianea Præfecturæ nominatim vrbicariæ mentio fiat.

CLXII. Addatur heic etiam alia quædam animaduersio, quæ ad hunc locum propriè pertinet. De Præfecto vrbi peculiaris est in ecloga titulus, quo continetur etiam lex 3. C. de offic. præf. vrb. Ea verò lex eminentiam Præfecto vrbi suprà cunctas alias potestates vrbanas tribuit, perinde ac Nouella quoque iam exposita facit. Quidnam inde colligi pro indicatis paulo antè possit, per se quilibet intelligit. Heic certè τὰ βασιλικὰ, non vt istic nudè τῶν ἐπαρχόντων, sed ἐπαρχότητα τῆς πόλεως appellant: quod ideo quoque notandum venit; quia prima dictæ l. 3. verba hæc, *præfectura vrbis cunctis*, &c. Contius exemplarium quorumdam auctoritate sic mutanda putauit; vt, *præfectus vrbis cunctis*, &c. contra Græcorum, atque receptam scripturam, legatur. Sed quod subiicit, pro *antecellat dignitatibus*; in aliis repetiri, *antecellat potestatibus*; in eo cum Græcis consentire propiùs videtur, qui ἀρχὰς reddiderit, quæ potestates potiùs sunt, quàm dignitates.

CLXIII. Antonius Augustinus, doctissimus antistes, cum aliis fatetur, in tit. C. de adsess. inter l. 12. & 13. vti nostris in exemplaribus numerantur, ponendam legem Zenonianam, cuius mentio fit in Nouella 1 x. Et quidem illius ex dicta Nouella quoddam velut argumentum colligit. Sed elegantior est eiusdem legis epitome, quæ nostra in synopsi Basilicorum exstat huiusmodi: Μηδέποτε χωρὶς τ ἀρχόντων οἱ σύμπαντες δικαστικοὶ, τὸ ἑαυτῶν πρόσωπα ὑπέμενε. hoc est; *Nunquam sine iudicibus siue magistratibus consiliarij vel adsessores, eorum nomina ponentes, ius dicant.* Eam certè legem non dubium est huc pertinere, quum in Basilicis lex alia verbis hisce subiiciatur, quæ in Codice decima & tertia est.

CLXIV. In l. 19. C. de transact. quum dicitur, *decisionem litis extorsisse probetur*: Græci vocem διάδικος adiiciunt, ac si legendum sit: *Decisionem litis aduersarius extorsisse probetur.* Paulo pòst intra constitutum tempus, more suo declarant expressiùs aliis ex locis iuris nostri, ἐνιαυτῷ δηλ, intra biennium.

CLXV. In l. 41. C. eod. legimus, *qui nomina nostra placitis inferentes*, & cet. Frequens hic error est librariorum, *nomina* pro *numina* scribentium. Nam Græci hæc ita vertunt, εἰσπέμ τῶν ἡμετέρων διατάξεων τὸν αὐθέντην ἐνσφίγγοντες. *Qui numen nostrum pactis inserentes.* Et singulari numero sunt vsi, respicientes ad vnum auctorem legis Arcadium: (nam data Constantinopoli legitur. de quo constat, ab Arca-

dio latam, licèt ex more nomen Honorij esset additum) nostri numero plurium, ad inscriptionem directis oculis.

CLXVI. In l. 5. C. de postul. non *tertiæ partis*, vt in nonnullis est, sed *certæ* cum Græcis legendum, qui vertêre ἑκατοστῆς τῆς δίκης μοίρας. Addamus & hoc obiter, tam subscriptionem legis septimæ, quàm octauæ, C. de aduoc. diuers. iudic. vitiatam esse. Nam vtraque data fuisse scribitur, *Iustiniano & Opilione* CONSS. Hoc cum Fastis consularibus pugnat, qui Fl. Opilionem non Iustiniano, sed ipsi Iustino Aug. in eius secundo consulatu adiungunt. Itaque scribendum vtroque loco pro Iustiniano, *Iustino A.* II. *& Opilione* CONSS.

CLXVII. In l. 6. C. de procurat. quod dicitur, reum criminis ante purgationem non posse suscipere *defensionem causæ* : Græci reddunt, δίκης ἀγορείας, *defensionem causæ aliena*. Iidem in l. 1. C. ne lic. potent. quum statuitur, vt in potentiores patrocinia suscipientes, seuerâ sententiâ prouinciarum rectores vindicent: liberiùs & expressiùs hoc interpretati sunt his verbis: ὁ δεχόμενος εἰς προστασίαν τινὰ, κἂν σύγκλητικὸς ᾖ τυγχάνῃ, ἐξὸν ἦν διατυπωμένων τιμωρεῖσθαι : hoc est; *lex eum, qui aliquem in patrocinium accipit, tametsi senator sit, extra ordinem punit.* Titulo seq. De his qui potent. nom. afficere ἀτιμίᾳ; id est *infamia*. Quid ibidem sit, afficere plumbo, declarant eleganter hisce verbis : τῆς τιμωρίας τὸ εἶδος, ἵνα μολίβδῳ συμπεχόμενος ἀποφορήσῃ, τουτέστι πλουμβατικήν, ἤ πλουμβατικόμενος, δηλωτικῶς εἰς τὸ μέταλλον ἐκπέμπεται. *Pœna species est*, inquiunt, *vt quis vndique plumbo constrictus, hoc est, boias gestans; siue plumbatus, in metallum perpetuò deportetur.*

CLXVIII. In l. 7. Cod. de his quæ vi metusve caus. quum dicitur, *vel cuiuscunque alterius contractus obligationis confectum instrumentum*; Græci monstrant deesse particulam διαζευκτικὴν, quum verterint, συναλλάγματος ἢ ἐνοχῆς. Ergo harum alterutram lectionem habuerunt: siue, *contractus vel obligationis* : siue, *contractus aut obligationis*.

CLXIX. In l. 6. C. de dol. mal. dicitur, *Dolum ex indiciis perspicuis probari conuenit*. Heic Græci legerunt, *ex insidiis perspicuis* : ἀπὸ ἐπιβουλῶν. quod sanè congruit cum l. 8. C. de rescind. vend. Adiiciunt autem Græci, οὐ δεῖ γὰρ ἀπὸ ψιλῆς ὑποψίας ἐπιζητεῖσθαι τινὰ περὶ δόλου, id est; *nec enim ex quacunque nuda suspicione actionem de dolo definiri oportet.* Itidem in l. 3. C. si min. se maior. non legendum est, *ex instrumentorum probatione* : sed, *ex instrumentorum prolatione*. sic enim Græci, συμβολαίων παρὰ τοῦ φέρειν. nam φέρειν non est probari, sed adferri, vel proferri.

CLXX. Legem 11. Cod. de iudic. ex synopsi Basilicorum quidam ante nos protulit, sed corruptam. Sic autem repurgetur : πάντες οἱ ἄρχοντες ἢ ὁ θεῖος δικαστὴς συντόμως περὶ δίκης † τιμῶσιν. * καί τε τῇ διαζευκτικῇ συλλαβῇ τῷ σχετικῷ δικαίῳ δικαίᾳ σχετικῇ † μηδὲ ἀναγκαίαν αἰτίαν ἐπιτιθέναι, * σχετικὸν τῷ βασιλεῖ, τὸν ἐναίσιμον ἀναμφίβολον βλέπουσι. Neque rectè Contius hæc interpretatus est his verbis : *Nec aliquis litigatorum frequenter competentem iudicem adiens, non necessariam dilationem obtineat. adeat autem ille Principem*, & cetera. Nam ita vertere debuit : *Omnes magistratus & sacri iudices compendiariâ viâ lites decidant, & si quis litigantium sæpius adito iudice competenti, nullam ob necessariam causam diuturnis dilationibus vexatus fueris : Principem accedas, & eius opem exspectes.*

† τιμώντων
* καί τε
† μὴ δὲ
* σχετικὸν

Legis Zenonianæ, de præcipientibus diem solutioni constituto, mentio fit in l. 2. Cod. de plus petit. Item in §. sed hæc quidem. Institut. de actionib. & §. hodie autem. de except. eod. Ea lex esse debebat prima d. t. Cod. de plus petit. quæ quum eo loco non exstet, libet hanc eius epitomen ex Basilicis nostris restituere : πᾶς ὁ ἐναγόμενος, καὶ ἀρσὴν καὶ γυνὴ, ἐπὶ τῇ ὁριζομένῃ προθεσμίᾳ ἢ χρεῶν ἐνάγοντες, καὶ κατὰ τοῦτο ἐναγόμενοι βλάπτοντες, ἄλλον τοσοῦτον ὀφειλόμενον χρόνον, μηδένα τούτων ἐκ τοῦ μέσου λαμβάνοντες, ὅσον αὐτοὶ προθέσθαι τὴν προθεσμίαν ἐπιχείρουσι, καὶ χρόνου δὲ παρατείχοντος μὴ ἄλλως ἐναγόντων, εἰ μὴ τὰ δικαιώματα τῆς φορᾶς εἰσόδου, τὰ ἐπὶ τῆς μεθοδείας συμβαίνοντα, τῷ ἀπόντι κατακάλλωσιν. hoc est ; *Omnes qui agunt tam viri, quàm femina, si ante definitum debitis diem petierint, & hoc ipso damnum reo dederint : alterum tantum temporis exspectent, vsuras interea nullas accipientes, quanto ipsi præfinitum tempus anticipare conati sunt. Quòd si etiam tempus hoc præterlabatur, aliter litem non instituant, nisi sumptus prima additionis, in litem factos, aduersario refuderint.* CLXXI.

In l. 1. C. vbi in rem act. exerc. deb. non legerunt Græci, *nec enim iurisdictionis forma* : sed, *nec etiam iurisdictionis forma*, &c cet. Quódque tandem exprimitur, *formam iurisdictionis non debere immutari* : explicant, τὸ δικαίωμα ἐκβιβάζειν. quod est, differri iudicium non debere. In lege verò 26. C. de inoffic. testam. pro tribus vnciis, πεντούγκιον vel quatuor vncias posuerunt. CLXXII.

Quum in l. 2. C. de seruitut. dicitur, *Quòd si ante id spatium eius vsus tibi interdictus est*, &c cet. Græci temporis hoc spatium triennio definiunt, quum vertant, ὅπ τριετῆ χρόνον. Sic etiam in l. vlt. inf. fin. regund. *non longi temporis præscriptionem* exponunt τριετίας ἢ μακρᾶς : & consimili quadam ratione verba legis 4. inf. de condict. indeb de iis, *quæ per inficiationem in lite crescunt* : ipsi τὰ διπλασιαζόμενα explicant, hoc est, *quæ per inficiationem duplantur*. Suprà quoque monui, frequens hoc Græcis esse. Iidem hæc verba, quæ sunt in princ. l. 9. inf. de condict. ob caus. dat. *Indebitum solutum sciens, non rectè repetit* : ita verterunt, ac si legissent, *indebitum qui soluit sciens*. his enim illa Græca respondent, ὁ εἰδὼς ἀπλῶν. CLXXIII.

Post legem 11. C. de test. hanc in eclogâ nostra Basilicorum legem Græci proximam faciunt, quæ hactenus in editis desideratur. ὁ τὰ ψευδῆ μαρτυρήσας, φέρειν μὲν ὀφείλει, δύνεται δὲ ἢ οὐ πλουσιώτερος ὑπάρχειν. ἢ οὐ αὐτῷ ἢ τῷ κτησῷ τῆς CLXXIV.

μαρτυρίας ὑποτυθεὶς ψεύδεται, βασάνοις ὑποκείσεται. εἰ δὲ βουλευθείη ὁ ἐπὶ τῇ ψευδεῖ μαρτυρίας καταδικασθεὶς, πολιτικῶν κατέστη τῷ μαρτυρήσαντι, λήψεται παρ' αὐτοῦ τῶν ἐπιτιμίων, ἃ τοῖς τὰ ἀπὸ τῆδε τίμια ἀσεβήσασι πρόκειται. ὁ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορεύσει δίκην ψευσιμάρτυς ἐλεγχθείη, ἐφ' ὧν ἐστι τὸ διαζήτησις ἢ εἰς πᾶσαν τὴν ὑποθηκαρίαν ἐνεῖναι, καθ' οὗ ἐμαρτύρησεν, δίκην καταδικάζειν αὐτὸν, ἃ εἰς ἔλαττον, ἢ δι' ἃ μαρτυρίας αὐτὸν ὑποβάλλει, πενταπλάσια πάντων ἅπερ ἂν τετιμωρημένων οἷς τὸ ψευδομαρτυρεῖν ἐστιν. id est; *Qui falsa testatus fuerit, primum quidem de periurio, deinde falsi crimine conuenitur. Quod si eum in ipso testimonij tempore mentiri suspicio sit, tormentis subiicitur. Sin is, qui ex falso testimonio damnatus est, similiter agere contra testem voluerit: quidquid damni fecit, ab eo recipiet; ac praterea falsus ille testis definitam legibus pœnam sustinebit. Quod si etiam in ipsa lite principali commissus mendacij fuerit, officium iudicis esto, vt eum vel in totam litem, qua illi mota est, contra quem testimonium dixit, vel in minus condemnet, vel etiam panis subiiciat; seruandis omnibus, quæ iam statuta sunt de his, qui falsum testimonium perhibent.*

CLXXV. Sequens lex C. d. t. Zenoniana est, cuius aliquam partem Contius ex libello protulit, qui μικρὸν κῶδιξ, vt ipse tradit, inscribitur. Ea pars in nostra quoque citatur ecloga. Sed notabile scholion est ad illa verba, ὅσοι σύνται ὀνόματα, quibus indicatur, σύνται intelligi ἐκ συγγενείας, *propinquitatis vel natalium.* Vnde scopus totius constitutionis perspicitur. Addit autem nostra Basilicorum synopsis & aliud caput, quod istic non exstat, verbis hisce: ὑπόκειται δὲ ἄλλος κεφάλαιον ἡ διάταξις τοιοῦτον. ἐάν τε ἐν ἐγγράφοις ἢ ἐν συμβολαίῳ μεσεμαρτυρήσῃ, ἀκύρως ἐχέτω πᾶν ἔγγραφον, ἢ δίκαι ὀφείλουσι τῷ μεσεμαρτυρήσαντι, μαρτυρῆσαι καὶ ἕτερον φέρον ἐπιχάφησιν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ποιήσειε, βλάπτεται ὁ δικαίως ἐκ τῆς ἀπὸ μαρτυρίας. hoc est; *Subiicit & aliud tale caput hæc constitutio. Si quis in actis & instrumento testimonium perhibuerit, ei necesse sit omnibus modis, etiam lite de negotio mota testimonium dicere, quamuis præscriptione fori vtatur. Quippe ni hoc dicamus, damno adficitur is, qui eius testimonio indiguerit.* Ceterum quam dicto titulo Contius legem 14. fecit, in eius legis fine mendum est, quod propterea libuit indicare, quia præbuit Interpreti occasionem hallucinandi. Sic enim in editis: πᾶσι δὲ καὶ ἐπὶ τούτοις διαλαλιαῖς ἢ καὶ παραγωγαῖς ἀζημίως εἶναι τοῖς μάρτυσι. Id in hunc modum Interpres; *Omnibus autem testibus sine damno & impendio suo vult fallas de his interloquutiones & productiones procedere.* Tolle mendum, πᾶσι pro πᾶν scribendo, & hanc veram loci sententiam habebis: *Omnes verò de his interloquutiones & productiones sine damno testium vult fieri debere.*

CLXXVI. Prolixam sanè legem, quæ debet esse numero decimasexta, C. de fide instrum. ex synopsi nostra perito, de libro Basilicorum XXII. titulo 1. capite LXXIII. Non possunt quidem certè referri hæc ad Nouellæ XVIII. caput VIII. & IX. quæ capita libro sequenti Basilicorum ponuntur, & ab his diuersa statuunt. Facit & in fine mentionem legis, Comparationes, C. eod. quam περὶ διατάξεως vocat, vt Iustinianeam? Hoc enim nomine non potest a[illegible] si verò nihil, cap. 7 Nouellæ 73. vbi tamen [illegible] mile quiddam de comparatione litterarum traditur. Etenim id non est noua constitutio, sed exigua constitutionis particula.

Aliam legem non paulo etiam prolixiorem, CLXXVII. quæ ad eumdem titulum Codicis pertinet, in ecloga nostra reperies pagina 97. Eam ego legem collocandam puto inter XVIII. & XIX. sicuti libri editi leges hasce numerant: idque de Basilicis colligi posse arbitror.

In fine legis vlt. C. ad SC. Velleian. Græci legisse videntur, Omni auctoritate Velleiani senatusconsulti *in hoc casu* cessante. Vertunt enim ἐπὶ τούτου, quam vocem Græci pro casu ponere solent. nostri hoc loco habent, *in hac causa.* Sic in l. 1. §. Illud quoque. C. comm. de manumiss. *in præsenti casu*, legitur: vbi tamen quidam reponunt, *in præsenti causa.* CLXXVIII.

In iis verbis legis 4. C. de compensat. *Quo ad concurrentes quantitates*: notant aliqui, pro *concurrentes*, legi quibusdam in libris, *Quoad concurrent quantitates.* Sed pro recepta lectione faciunt Græci, qui συγκρούσας vertunt, idque declarant per ἀντιζύγους: hoc est; *quantitates per exæquationem sibi respondentes, siue pares.* CLXXIX.

In tit. C. de vsuris lex deest, quæ debet esse numero XXIX. Eam nostra synopsis exponit hisce verbis: εἰ μικρὸν ἢ κῶδιξ χρέους καταβαλόμενος τόκου, τῷ διπλοῦν συμπληροῦσθαι· κἂν μὴ ἡ διάταξις οὕτω κατελάβοντο. id est; *Vsura minutim & per intervalla soluta, cum duplo compensantur: etiamsi non vniuersæ simul soluta fuerint.* Et per duplum intellige τὸ διπλοῦν τοῦ χρέους, duplum ipsius debiti. Si tamen aliquis hæc ad Nouell. 138. referre malit, inani rixa non aduersabor. CLXXX.

Ibidem & vltima sine XXX. lex videtur desiderari, cuius hæc est sententia: ἡ παροῦσα διάταξις δηλοῖ, ὅτι μέχρι καταβαλλόμενοι τόκοι, τὸ διπλοῦν τοῦ χρέους οὐχ ὑπερβαίνουσιν. ὅτι ἐξαίρετα ἦν τὸ χιλιοστὸν ἐν τῇ ξ'. παρὰ ὃ ἐστι τὸν τῶν πολιτικῶν χρημάτων. id est: *Præsens constitutio declarat, vsuras particulatim solutas, duplum debiti sortis non excedere. Verùm excipitur id, quod positum est in* CLX *Nouella, de vsuris pecuniæ municipalis.* Qui aliud heic sentit, licet id, per me quidem, vt faciat. CLXXXI.

Post mentionem vini & olei non exportandi ad barbaros, l. 1. C. Quæ res export. non deb. *liquaminis* etiam nomen in genere subiicit, quod γάρον in specie Græci reddiderunt. de quo licèt alius erit dicendi locus, tamen hoc alioqui notum arbitror indicandum: videri, liquaminis esse speciem ex pisce, vel quo pisces condiantur. Græci eius hoc loco meminerunt, & Basilicorum lib. 44. tit. 12. ex lege 3. D. de penu legat. Hinc & ὀξύγαρον factum, quod in glossario veteri exponitur *acetarium.* CLXXXII.

Legis 16. C. de rescinden. vendit. hæc verba sunt: *Nec sub nomine subhastationis publica locus fraudibus relinquatur, vt possessionibus viliore precio distractis, plus exactor ex gratia, quàm debitor ex precio consequatur.* Heic pri- CLXXXIII.

tium quoddam typographicum in l. 15. §. Deportatus. in ſuam quoque transfudit editionem. Verba ſunt hæc: *Deportatus à præſide ſiue principe, & heres exiſtere, & legata ex teſtamento capere poteſt.* Nimirum ſcribere debuit, *Deportatus à præſide* SINE *principe*, quia Græcè legitur, χωρὶς βασιλέως. alioquin hæc aduerſarentur legi 5. ſup. h. t. & legi prox. ſequenti, & l. 6. §. 5. D. de iniuſt. rup.

CXIX. In principio legis 4. D. de appellat. & relat. ita noſtri codices habent: *Ab exſequutore ſententiæ appellare non licet.* Scio non malam hanc eſſe lectionem, ſed pro inſtituto tamen meo diuerſitatem ſcripturæ, quam Græci ſequuntur, indicabo. Sic igitur illi vertunt: κὰν ἐ φιλάνθρωπου τὸ ὀνόματος ᾖ τὴν ἔξεσιν ἐκληλύθοτα. Legerunt igitur aliter, hoc videlicet modo: *Ab exſequutoris ſententia appellare non licet.*

CXX. Quod in l. 8. h. t. dicitur eum, qui prouocans illi conuicietur, à quo appellat, oportere plecti: magis perſpicuè Baſilicorum auctores explicant, dum vertunt, eum oportere τυπτεῖσθαι, hoc eſt, *verberibus cædi.* ſicut de fuſtibus cæſo loquitur l. 18. §. 1. h. t. In l. verò 1. §. 1. D. de iure fiſci, Florentinus codex habet, *Vel domum reſtructam eſſe:* pro quo reſtituunt alij, *deſtructam.* rectè. nam & Græci verbum καταλύειν poſuerunt.

CXXI. Vbi in l. 6. in princ. D. eod. mentio fit vſurarum fiſcalium: adiiciunt Græci noſtri: οἱ τῶ δημοσίου τόκοι ἡμιτεταρτημόριὸν εἰσι: hoc eſt; *vſuræ fiſcales ſunt ſemiſſes centeſimæ.* rectè. nam hoc patet ex l. 17. §. Si debitores. ſup. de vſur. Ibidem l. 18. §. 1. quum de iis dicitur, qui dati ſunt in metallum, quòd deferre prohibeantur: Græci ampliùs vertunt: εἰς μέταλλον, ἢ εἰς ἔργον μετάλλου: *in metallum, vel in opus metalli.* quæ ſanè duo diuerſa eſſe conſtat multis ex locis; quum in metallum damnati, grauioribus; qui in opus metalli, leuioribus vinculis conſtringantur.

CXXII. In principio legis 21. D. de captiu. & poſtlimin. quoddam eſt apud Græcos ſcholium, quo verba ceteroquin obſcura declarantur. Agitur ibi de ingenua ab hoſtibus redempta, quæ poſtea cum liberis manumiſſa ſit. Negat Vlpianus, ignorantiam mariti, eiuſdémque patris, manumiſſorum ſtatui officere: & exinde intelligi oportere, ex quo de ea ſuſcipere liberos optauerit, remiſſum matri pignoris vinculum. Ad hæc poſtrema Græci adiiciunt: συγχωρεῖσθαι ἀυτὸν τ δικαίωμα ἐ ἀναμένειν μητέρας. quibus ſignificare volunt, matri pignoris vinculum remitti, hoc ſcilicet eſſe; quòd ei ſeruitus ipſa definiti quinquennij remittatur. Et reſpicere videntur ad l. vlt. C. de poſtlim. reuerſ. & ex ea, tamquam iure poſteriori, more ſuo lucem huic loco afferre voluiſſe.

CXXIII. Quod in l. 2. § pœnæ. D. de re milit. numeratur inter pœnas militum, *caſtigatio:* dictum eſt generaliùs, à Græcis autem reſtrictiùs explicatum, quum aiunt, milites μαστίζεσθαι, quod eſt *flagris cædi.* Conſimili ratione traditur in l. 2. §. Quem ita ſenio. D. de vacat. & excuſat. mun. *debilitatem corporis* eorum munerum excuſationem præſtare, quæ tantùm corpore implenda ſint. Heic ne quæuis in genere debilitas corporis prætexi poſſit, reſtrictiùs debilitatem interpretantur ἀκρωτηριασμὸν, hoc eſt, *mutilationem corporis.*

CXXIV. Titulum XIV. libri 1. Digeſtorum noſtri faciunt, *De proxenitieis;* aut, *de Proxenetis.* Prius, eſt in titulorum libri Florentini catalogo; poſterius, in ipſo titulo. Rectiùs hunc ego nobis à Græcis conſeruarum arbitror, quorum libri titulum hunc præferunt: περὶ προξενητῶν, ἢ προξενητικῶν; *De Proxenetis, & proxeneticis.* Proxenetæ, perſonæ ſunt, quæ interueniunt: proxenetica, quæ perſonis hiſce dantur. Ceterum l. 2. eiuſdem tituli, quum dicitur; *Idem dico & ſi aliquid philanthropi nomine acceperit:* Græca mihi *philanthropi* vox neſcio quî viſa fuit antehac inſolens. Cur enim in Græca tranſlatione, Græci homines, vocem Græcam non retinuerunt? Nimirum illi ſic vertunt: οὐτε καμβάιον τι ὑπὲρ μισθοῦ, ὑπάρχοντα: id eſt; *Nec ſi quid interuentionis nomine acceperit, obligatur.* Verùm poſtcaquam diligentiùs euoluere lubuit gloſſarium vetus illud, cui multa tum Latinæ, tum Græcæ litteræ debent: inueni *Salialium*, & *Salarium*, non modò exponi ἁλόγιον, παροχὴ, σωϊδάριον, ἀλατικὸν: verumetiam φιλάνθρωπον. quo factum, vt inſolens antea vox, minùs iam mihi peregrina, nec ab hoc loco Digeſtorum aliena videatur.

CXXV. In l. 4. D. de verb. ſignif. dicitur, *Nominis appellatione rem ſignificari.* Primùm heic notandum, ex Græcis confirmari lectionem hanc libri Florentini, quum vulgò editi habeant, *Pecuniæ appellatione.* vertunt enim nomen, χαμματεῖον: hoc eſt; *cautionem vel chirographum.* Deinde *rem* Gloſſatores noſtri exponunt, rem omnem, quæ ſit, vel eſſe poſſit in patrimonio. Græci rectiùs, τὸ καχεκτημένον πρᾶγμα, *rem debitam.*

CXXVI. In l. 5. D. eod. pro, *Quæ etiam ea*; Græci legerunt, *Quia etiam ea.* nam per ἐπειδὴ reddiderunt. In l. 12. eod. pro, *Ex populari cauſa*; Græcos legiſſe, *Ex pupillari cauſa*; ſicut & in l. 32. §. 6. D. de recept. qui arbitr. ſuprà quoque notatum à nobis eſt.

CXXVII. In l. 30. eod. legunt alij πλατεῖαν, alij πλατὺν, alij πλατεῖ. Alciatus πλατεῖ. Rectiſſimè Baſilica noſtra *viam* habent, ſcripturâ proximè ad Florentinam veterem accedente. Nam Græcum figma veteres ita pingere ſolebant, vt litteram C Latinam planè repræſentaret. Quod ſequitur, *Noualem eſſe terram præciſa*, vt eſt in Florentinò: pro eo ſcribitur in aliis, *proſciſſa.* malè. nam & Græci περιτμηθῆναι vertunt.

CXXVIII. Licet, opinor, cuiuis in hoc genere commentationis exponere, quæ ad animum ei accidunt; ſine præiudicio receptæ ſcripturæ. Quum in l. 35. h. t. dicitur, *Si ſtatim iudicij accepti tempore res ei reddita fuiſſet:* Græci, *Tempore iudicij accepti*; vertunt, ἐν χρόνῳ ἐπεγκλήσεως, quod eſt quidem, *tempore conteſtationis litis:* ſed videntur interpretari non illud, *accepti iudicij*; ſed vel *capti iudicij*, vel *occepti.* Nam λαμβάνεσθαι non eſt accipere, ſed occipere,

vel incipere, vel inchoare. Et litis conteſtatio rectè dicitur ἀρχὴ πραξεως δικης, litis occeptio vel inchoatio, quia verè per eam inchoantur iudicia. l. 1. C. de lit. conteſt. ampliùs. 15. C. rem. rat. hab. Facit huc etiam, quod accipere iudicium, non modò de reo dicitur, vt apertè in l. 34. D. de iudic. & l. §. 2. Qui ſatisd. cogant. verumetiam referri ad actorem videtur, vt heic. Et conſidera quæſo lector exempla, quæ hoc loco tibi ob oculos ponam. videbis alicubi Græcos accipiendi verbum non reperiſſe. In l. 30. D. de iudic. ait Iuriſconſultus: *Vbi acceptum eſt ſemel iudicium, ibi & finem accipere debet.* Quis non perſpicit heic debere vocem *finis* alicui reſpondere voci, quæ præceſſerit? Græci ſanè rectè, ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς πραξεως, ἐκεῖ καὶ τὸ τέλος. *vbi inchoatio, ibi & finis.* Vix ergo dubitem, eos legiſſe; *Vbi cœptum* (vel *acceptum*) *eſt ſemel iudicium, ibi & finem accipere debet.* Prorſus vt in l. 49. D. eod. dicitur, res ſiue lis cœpta. Sic in l. 18. in princ. D. de iur. fiſc. dicitur, in metallum datos poſſe etiam poſt damnationem exſequi *cauſas, quas ante damnationem cœperunt.* Heic etiam Græci cauſas ἀρχὰς λαβούσας reddunt, hoc eſt, *inchoatas.* Rurſus in l. 2. C. de plus petit. quum dicitur, *ante litem inchoatam*: Græci vertunt πρὸ τῆς ἀρχομένης. & in l. 2. C. de iuram. propt. calum. *lites inchoatas*, ἀρχθείσας. Quibus omnibus in locis Græca Latinis accuratè reſpondent. Cur igitur negemus, eos & in l. 35. de verb. ſignific. forſitan legiſſe, *Iudicij cœpti* (vel *accepti*) *tempore.* & in l. 30. D. de iudic. *Vbi cœptum* (vel *acceptum*) *eſt ſemel iudicium, ibi & finem accipere debet*; & in l. 164. D. de reg. iur. *Pœnalia iudicia ſemel cœpta*, vel *accepta*: quum vbique ponatur à Græcis verbum ἄρχεσθαι, & ἀρχὴ πραξεως, quæ incipiendi & inchoandi ſignificationem habent? Non inficior equidem, rectè dici, *iudicium accipere*: ſed ex iis, quæ dixi, colligo; videri quibuſdam in locis alterum verbum illud Græcos reperiſſe. præſertim quum in his nuſquam eos vertiſſe videam δίκην λαβεῖν, quod eſſet, *litem accipere.* ſicut capere λαβεῖν, accipere δέχεσθαι interpretantur, in l. 71. inf. h. t.

CXXIX. Ead. l. 71. Florentinus liber habet *Accipere, & ſi quis non accepit, vt habeat.* Græci verò legerunt: *Accipere, & ſi quis non ſic accepit, vt habeat.* καν οὑχ οὕτως τις ἐδέξατο, ἵνα ἔχῃ. Ibidem ad illa verba, *His rebus rectè præſtari:* ſubiiciunt verbum ὡμολόγηται, *ſpopondit, aut promiſit.*

CXXX. In l. 77. in princ. D. eod. ſic noſtri: *Frugem pro reditu appellari*, Græci verbum προσεῖναι adiecerunt, *Frugem pro reditu appellari placuit.* Et quod ſequitur, *Non ſolum* quod* frumentis, aut leguminibus: verùm & * quod * ex vino, ſiluis caduis, capitur:* ita vertunt, οὐ μόνον ἀπὸ (ſcilicet κριθῶν) ἀπὸ πυρῶν, ἢ ὀσπρίων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ οἴνου, ἢ ὑλῶν τεμνομένων. Conſtat autem, aſteriſcis incluſa non inueniri in archetypo. Videntur igitur hoc modo legiſſe, *Frugem pro reditu appellari placuit, non ſolum ex frumentis, aut leguminibus: verùm & ex vino, ſiluis caduis, cretifodinis, lapidicinis.* Vt omnino verbum *capitur*, tanquam irreptitium excludatur. Et videtur ſanè adiectum, vt illi Quod, bis antea inſcitè poſito reſponderet.

Initium legis 88. D. eod. in editione Florentina eſt, *tantum quiſque pecunia relinquit.* Apud Græcos χρὴ præcedit, ſicut & manuſcripti quidam habent, *propemodum tantum.* Ibidem quod noſtri dicunt, *Centies aureorum habere:* Græci ἑκατοντάκις ἑκατὸν χρυσοῦς ἔχειν interpretantur. In l. 104. quæ Græca eſt, hæc verba; ἀ δὲ τίνων στοιχεῖα ἢ ἐπὶ τῶν ἰσχύοντα ἐπιτίθεται: cetereoqui cum Baſilicon ſcriptura conueniunt, niſi quòd poſtrema ſic ſcribuntur, ἢ εἰς τὸν ὁμοίους. CXXXI.

In hoſtium definitione, l. 118. h. t. noſtri legunt: Qui nobis, aut quibus nos *publicè* bellum decreuimus. Græci, non δημοσίᾳ: quod eſſet publicè; ſed δημόσιον πολεμεῖν interpretantur: vt eorum lectio fuerit, *Quibus nos publicum bellum decreuimus.* In principio autem legis 123. h. t. quis non videt, in his aliquid deſiderari, vel ea (vt ita dixerim) hiulca videri? Quod eſt nobis neceſſarium ſcire, & codicilli ita confirmati teſtamento fuerint, & cetera. Græcorum hæc verba ſunt: ἐστὶ δὲ ἀναγκαῖον ἴδειν ἡμῖν εἰδότας, ἢ ὅταν κωδίκελλοι οὕτω βεβαιωθῶσιν ὡς διαθήκη. Ergo diſtinctione ſiue ſtigmate poſt verbum *ſcire* poſita, & inchoata deinde noua periodo, cum adiectione particulæ, quæ in Græcis exſtat, in Latinis omnibus editionibus deſideratur: locum hoc modo habebimus integrum. *Verbum* ERIT *interdum etiam præteritum, nec ſolum futurum tempus demonſtrat: quod eſt nobis neceſſarium ſcire. Et cùm codicilli ita confirmati teſtamento fuerint,* QVOD IN CODICILLIS SCRIPTVM ERIT, *vtrumne futuri temporis demonſtratio ſit, an etiam præteriti, ſi ante ſcriptos codicillos quis relinquat? quod quidem,* & cet. CXXXII.

Legis 164. h. t. paragraphum ſecundum, his paucis verbis Græci explicant: ὁ λέγων μέρος, καὶ μὴ προσθείς, ποῖον τὸ ἥμισυ δηλοῖ; h. e. *Qui partem dicit, nec adiicit, qualem: dimidium ſignificat.* Ex his verbis intelligitur, nomen *partitionis* hoc loco non ita conuenire, quamquam in codice Florentino reperiatur; vt illud in editionibus vulgatis, *portionis* nomen: quippe μέρος portio quidem eſt, ſed non partitio. CXXXIII.

Legis 201. D. eod. hæc verba ſunt: *Iuſta interpretatione recipiendum eſt, vt appellatione filij, ſicuti filiifamilias contineri ſæpe reſpondimus; ita & nepos videatur comprehendi.* Ea ſic Græci, τῇ τοῦ υἱοῦ καὶ τῇ τοῦ ἐκγόνου προσηγορίᾳ καὶ ὁ ἔκγονος περιέχεται. De quibus colligere licet, eos ita legiſſe: *Vt appellatione filij, ſicuti filiumfamilias*, & cet. non autem, *filiumfamilias*, prorſus vt & in 220. in princ. D. h. t. vertunt: τῇ τοῦ παιδὸς προσηγορίᾳ καὶ τῇ τοῦ ἐκγόνου, ἐκγονοι καὶ ἀπόκγονοι, καὶ παῖδες ἐξ αὐτῶν δηλοῦνται. Vbi noſtris Latinis in libris illa verba, καὶ τῇ τοῦ ἐκγόνου, hoc eſt, *& filiorumfamilias*, planè deſiderantur. Quòd ſi magis lubeat alteram lectionem retinere, referetur ad l. 116. ſup. hoc tit. La- CXXXIV.

beoníſque ſententiam contra Proculum confirmabit.

CXXXV. Hæc poſtrema verba legis vlt. d. t. *Et tota reſtitutio, iuris eſt interpretatio*; ſic Græci reddiderunt: πᾶσα γὰρ ἀποκατάστασις οὐ μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου ἐστίν· hoc eſt, *Omnis enim reſtitutio non ſolùm corporis* (id eſt, rei) *ſed & iuris eſt*. Hæc ego verba quum accuratiùs conſidero, vel abundare Latinis in exemplaribus vocem vltimam, videlicet *interpretatio*, ſuſpicor; quam ne Græci quidem reddiderunt: vel ita legendum, *Et tota reſtitutio, iuris eſt præſtatio*. Iudicium penes eruditiores eſto. nam nihil temerè mutandum ex coniecturis arbitror.

CXXXVI. In definitione regulæ, quæ traditur in l. 1. D. de reg. iur. inter alia dicitur eſſe, de ſententia Sabini, *quaſi quædam cauſæ coniectio*. Rectè quidam hoc interpretantur, alterâ lectione reiectâ, quæ pro *coniectio*, reponit *coniunctio*. Græci συνδρομον verterunt, non (vt equidem arbitror) ad alteram hanc lectionem reſpicientes; ſed potiùs ad coniectionis vocabulum, quod συνδρομον interpretantur, quaſi dicas colligationem rei, vel in breue coactionem, vel conſtrictionem cauſæ. rectè ſanè. Legis autem 3. h. t. ſimpliciſſimam lectionem eſſe arbitror, ſi Græcorum auctoritatem ſequi volemus; *Eius eſt nolle, qui poteſt velle*. Nam his illa reſpondent, ὁ δυνάμενος θέλειν, δύναται καὶ μὴ θέλειν: *Qui poteſt velle, poteſt & nolle*. Quæ ſanè lectio Græcorum, Haloandrum excuſat. Et probari rectè videtur ex l. 4. D. de adqu vel omitt. hered. cuius verba ſunt; *Nolle adire hereditatem non videtur, qui non poteſt adire*. Sequitur enim hinc, cum qui hereditatem adire poſſit, etiam repudiare poſſe, quod eſt, nolle adire. prorſus vt nolle poſſit is, qui & velle poteſt: ſicut è diuerſo ſimpliciter nolle non videtur, in cuius poteſtate non eſt velle. Sanè quibuſdam in locis nonnulli de hiſce negationibus acriter litigant, vbi Græcos aliter ſenſiſſe deprehendo. velut in l. 79. ſup. de verb. ſignific. quum dicitur; *Vtiles impenſas eſſe, quæ meliorem dotem faciant, non deteriorem eſſe non ſinant*. Heic tradunt illam priorem negationem à quibuſdam non rectè omitti: quod tamen à Græcis fieri video, quorum verba ſunt, οὐ μὴν αὐξουσίνας ἂν) ἀντὶ τοῦ χείρω: hoc eſt; *non etiam ſinentes eam eſſe deteriorem*. ſicut idem οὐ μὴν in fine legis eiuſdem ſimiliter ponunt, vbi dicitur, *Non etiam fructum augent*.

CXXXVII. Legis 23. in fin. D. h. t. verba ſunt, *Animalium verò caſus, mortes, quæque ſine culpa accidunt*, & cet. Heic quum poſt τελεῖα, qui ſunt fortuiti caſus, ſequatur in ipſorum interpretatione, ἢ τὰ χωρὶς βλάβης θνήσκοντα: legiſſe videntur, *mortesque* (non, quæque) *ſine culpa accidunt*. Itidem in princ. l. 27. quum dicitur; *nec ex prætorio, nec ex ſollemni iure*, (quod perinde eſt, ac ſi diceretur, Nec in prætorio, nec in ſolemni iure,) *priuatorum conuentione quidquam immutandum eſt; quamuis obligationum cauſa pactione poſſint immutari*: & cet. Græci vocem κατ' αἰτίας ſic inſerunt, ac ſi legiſſent; *Quamuis obligationum cauſa pactione poſſint initio immutari*. rectè, nam ita ſtatim etiam ſequitur, actionum modum priuatorum pactionibus non infirmari; niſi tunc, QVVM INCHOATVR actio, inter eos conuenit. Et ſunt ſanè verbi *poſſint* litteræ poſtremæ, atque priores illius, quod ſequitur, eiuſmodi; hanc vt vocem *initio* propemodum forment, omiſſam poſtea negligentibus à librariis, veluti ſuperfluam.

In l. 33. h. t. poſtrema iſtæc verba ſunt, CXXXVIII. *Durior cauſa eſt petitoris*. quæ quum Græci vertant, χείρων ἐστὶν ἡ τοῦ ἐναγομένου αἴτησις, legiſſe videntur pro *durior*, *deterior*; cui reſpondet Græcum illud χείρων. *Sic deterior conditio* l. 86. & prorſus vt heic, *deterior cauſa*, l. 87. inf. h. t. In l. verò 44. rectè notatur his verbis, *toties in heredem damus*, ſubintelligi actionem. Nam hoc Græcorum quoque more fit. vt in ſequenti l. 47. ὁπόσ' ἂν τῷ κυρίῳ δόλῳ (ſcilicet συμβουλῇς) ἀφώλεια ἢ ἀπὸ δόλου. ſubauditur enim ἐγένετο.

In l. 78. D. h. t. quum noſtri legunt, *Non* CXXXIX. *quid habeat actor*, Baſilicorum libri vertunt, τί οὐκ ἔχει ὁ ἐνάγων, additâ negatione: ac ſi reperiſſent in ſuis exemplaribus, *non quid non habeat actor*. Lege 110. in fin. ſic in Florentina & aliis quibuſdam editionibus legitur: *mulierib. tunc ſuccurrendum eſt, quum defendantur*. Poſtremum hoc alij mutant in *defraudentur*. Sed Florentina cum Græcis conſentit, qui vertunt ἐὰν τὸ διενδυκλιῶσι, ſed rectiùs fortè, *Quum defenduntur*.

In l. 119. h. t. Græcos non legiſſe, *Qui dum-* CXL. *taxat amittit poſſeſſionem*, ſed *amittit*; (nam ea vis eſt verbi ἀποβάλλειν) ſuprà notauimus. Sed hoc loco lubet indicare, videri legendum omnino cum Græcis; *non alienat, qui dumtaxat amittit poſſeſſionem*. atque illa verba ſic etiam reponenda in l. 4. §. 1. D. de alienat. iudic. mutan. cauſ. facta. Nam hoc ipſum amittere poſſeſſionem, nihil eſt aliud; quàm poſſidere deſinere ſine dolo malo: ſicut in d. l. 4. princ. Iuriſconſultus ipſe loquitur.

In l. 128. §. 2. noſtri codices Latini lectio- CXLI. nem hanc ſequuntur; *Qui in vniuerſum ius ſuccedunt, heredis loco habentur*. Græci verò quum ita reddiderint; ὁ εἰς ὁλόκληρον διαδεξάμενος, αὐτὸ κληρονόμου ἐστίν. videntur omiſſâ voce *ius*, hoc modo legiſſe: *Qui in vniuerſum ſuccedunt*.

Paragraphus ſiue thematium poſterius le- CXLII. gis 134. h. t. ſic noſtris in libris legitur: *nemo ex ſuo delicto meliorem ſuam conditionem facere poteſt*. Græci verò his verbis interpretantur: οὐδεὶς ἐκ τοῦ ἰδίου δόλου χείρονα ποιεῖ τὴν ἰδίαν αἵρεσιν. Nemo non videt, aliam ſequutos lectionem, qui pro *delicto*, ſubſtituerint *dolo*. Nam delictum ſemper alias interpretantur ἁμάρτημα. Pro Baſilicorum lectione facit l. verum. 63. §. tempus. D. pro ſoc. vbi totidem propè verbis idem Vlpianus ait: *Nec enim æquum eſt, dolum ſuum quemquam relevare*. Et citantur vtraque de libris iiſdem Vlpiani ad Edictum.

CXLIII. Legis 161. in princ. h. t. (ſequor autem Florentini exemplaris auctoritatem in ſerie legum) hæc verba ſunt : *In iure ciuili receptum eſt, quoties per eum, cuius intereſt conditionem non impleri, fiat quo minus impleatur ; perinde haberi ac ſi impleta conditio fuiſſet.* Ab initio libri huius ſecundi Notatorum monui, non pauca Iuriſconſultorum in libris reperiri, in quibus negantium vocalium vel adiectio, vel detractio, magnam perplexitatem efficiat. Id hoc in loco videre eſt. Nam particula negans, ante verbum *impleri*, prorſus à Baſilicis abeſt. Et vide quæſo, an non ea lectio conſentanea videatur verbis legis 157. §. ſemper. ſup. h. t. vbi dicitur ; *Semper qui dolo fecit, quo minus haberet, pro eo habendus eſt, ac ſi haberet.* Immo, quod certius eſt argumentum, quum in l. 24. D. de condic. & demonſtrat. hæc ipſa verba reperita ſint ; (incertum, permutatis Iuliani & Vlpiani nominibus, an ex alia quadam obſcura cauſa) tamen eo loco in maiore numero bonorum exemplarium, atque etiam in Florentino, negatio non exſtat. itaque concludo, non hanc abs re noſtris ab auctoribus τὸ βασιλικὸν heic etiam omiſſam.

CXLIV. Legem 162. h. t. cuius verba ſunt, *Quæ propter neceſſitatem recepta ſunt, non debent in argumentum trahi :* ſic Græci vertunt, *τὰ διὰ ἀνάγκην παρὰ τοὺς τοῦ νόμου λόγους λαμβάνεται, οὐχ ἁλώσεται εἰς παράδειγμα.* De quibus animaduertere licet, eos poſt *neceſſitatem*, inſerere *παρὰ τοὺς τοῦ νόμου*, quod eſt, Contra rationem iuris. hæc enim Latina verba ſic reddiderunt in l. 141. ſup. h. t. Num autem ſuis in libris ea repererint hoc etiam in loco, an huc ex indicata l. 141. ſcholij vice tranſtulerint ; equidem certò definire nequeo.

CXLV. Principium legis 163. h. t. ſic legitur in editione Florentina : *Cuius eſt donandi, eidem & vendendi & concedendi ius eſt.* Id ipſum Græci verbis hiſce vertunt, *ὁ ἔχων ἐξουσίαν.* vt omnino ſcilicet eos legiſſe conſtet, Cui ius eſt donandi : voce nimirum *cuius*, ex *cui ius* contractâ.

CXLVI. Quum legis 168. paragraphum primum verbis hiſce Græci ſint interpretati, *ἐν τοῖς ἀσαφέσι τὸ φιλάγαθον ἑρμηνεύομεν*, hoc eſt, *in obſcuris quod benignius eſt interpretamur :* aliter, quàm nos, legiſſe videntur. Quúmque conſtet, in editionibus vulgatis non *rapienda*, ſed *capienda* legi ; & verbo *ἑρμηνεύειν* Græci ſint vſi : fortaſſe dixerit aliquis, eos reperiſſe ſcriptum, *capienda interpretatio eſt*. niſi fortè longiùs hoc ab alterius vocis ſcriptura recedit. In §. quidem ſequenti ſimiliter dixit, *interpretationem capere :* vbi tamen hoc fieri tradit ex affectione cuiuſque, non ex eo, quod eſt benignius. ne quis ſcilicet exiſtimet, hiſce verbis ſecundam legis partem eſſe redditam.

CXLVII. Equidem vix dubito, quum verba legis 180. h. t. quæ ſunt huiuſmodi, *Quod iuſſu alterius ſoluitur, pro eo eſt, quaſi ipſi ſolutum eſſet ;* Græci ſic verterint, *ἐγὼ δι' ἄλλου λαμβάνειν, ὅσον τι πάλαι μου ὀφείλει* ; vel ſic eos ſcriptum inueniſſe, *quod iuſſu alteri ſoluitur :* vel, *quod iuſſu alterius alteri ſoluitur*, &c. Et habes exempla quum alibi, tum in l. 1. §. ſi iuſſerim. D. de adquir. vel amitt. poſſeſſ. & in l. 9. in princ. D. de condict. cauſ. dat. argumento à contrario ſenſu ducto : *Si iuſſu mulieris ſponſo eius numeraui, nuptiis ſequutis ipſi numeraſſe videor.*

CXLVIII. Quum verba legis 184. h. t. ſicut in noſtris libris leguntur, cum iis confero, quæ Græci reddiderunt : video quamdam aliam lectionem illos eſſe ſequutos. Noſtri, *Vani timoris iuſta excuſatio non eſt*, inquiunt. Illi, *ὁ λόγος ἐν μάτην φόβος οὐ συμβάλλεται.* Verbum *συμβάλλεσθαι* Græci, & noſtri præſertim Baſilicorum auctores, ita vſurpant ; vt Latini verbum *prodeſſe*. Itaque ſenſus erit iſtorum verborum : *vanus & abſurdus* (id eſt, nullâ ſubnixus ratione) *timor nihil prodeſt*, vel pro nihilo ducitur. At quantum eſt diſcrimen inter *excuſari*, & *non prodeſſe*, vel *pro nihilo duci?* Quippe quod pro nihilo ducitur, nec prodeſt, id nullius quidem æſtimatur ; ſed non continuò etiam excuſatur. Quamobrem vt, quid ego ſentiam, breuiter indicem : puto corruptam ſcripturam eſſe, ac more veteri permutatis inter ſe litteris X & S, quas hodie Gallica quoque lingua, ſicut & Hiſpanica, citra diſcrimen in plurimis vocabulis inter ſe permutat, ſcriptum vetuſtis in libris fuiſſe, *vani timoris iuſta extimatio non eſt*. ego quidem certè ſæpiſſime verbum *extimandi*, pro *æſtimandi*, manuſcriptis in libris reperi. Poſtea verò librarios ſcriptores arbitror *extimatio* mutaſſe in *excuſatio*. Confirmat hanc opinionem meam l. 13. D. de re iudic. vbi eadem verba reperiuntur, ſed ita perſcripta, ſicut ego ſcribenda diuinaueram : *neque enim vani timoris vlla æſtimatio eſt.* Auctor & illius legis, & huius, citatur Celſus. hoc tantùm diſcriminis eſt, quod in d. l. 13. d. t. mentio ſit libri VI. Digeſtorum Celſi, de quo exſcripta verba ſint : heic ſeptimi. ſed talem errorem, præſertim in librorum numeris exprimendis, à librariis committi, non inſolens eſt.

AD LIBROS CODICIS Iuſtinianei.

CXLIX. LEX 4. Cod. de ſumma Trinitate ponitur illa quidem à Græcis in ecloga Baſilicorum, ſicut à Tribuniano, & aliis epitomata fuit : ſed quum nos integram conſtitutionem Græcam, in vetuſto libro deſcriptam, inuenerimus ; gratam rem ſtudioſis antiquitatis nos facturos exiſtimauimus, ſi eam hoc loco tam Græcè, quàm Latinè, ex interpretatione noſtra, ſubiiceremus.

Οἱ βασιλεῖς ΦΛΑΒΙΟΣ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΣ, καὶ ΦΛΑΒΙΟΣ ΜΑΡΚΙΑΝΟΣ, Αὐγούστοι, τοῖς πολίταις ἡμῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μέλει ποτὲ τὸ διὰ μεγίστης εὐχῆς ὑπαρχὸν ἡμῖν ἐκ παντὸς ἀποβλέπειν, καὶ ἀεὶ τοῦ νόμου τῆς ἐνδόξου χριστιανῶν εὐσεβοῦς φιλοτιμίας μᾶλλον ἐρρῶσθαι τὰ τῆς ὀρθοδόξου πλάνης ἰάματα, καὶ τῆς δόμων ἡμῶν διε-

φωρᾶσι διάτασιν περὶ μίαν αὐτολήθειαν συνιόντων καὶ ὁμόνοιαν. ὃν διαφέρει γὰρ ἐπιχειρῆσαι ἐνταῦθα τὴν ἐν Χαλκηδόνι πόλιν ὑπάρχουσαν συνοδικῶς ἅπαντα ἀμετάτευκτον παράγμασιν, καὶ δι' ὅλου σαφῶς ὑπὸ τῇ ἀγχινοίᾳ τῆ θείᾳ πεφυλάχθαι ἐδίδαξεν. ὁ βίβλος τοίνυν ἔστω τῷ λοιπῷ φανερός. καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀσυζήτητος καὶ ἀτεράστιος, ὡς μὴ ποσὶν ὑπαιτίοις ὑπόφασιν, τῇ αὐτίκα τὸ παντὶ χρόνῳ καταλιμπανόμενος πρὸς ἔριδας ἐφέλκεσθαι. ἐπεὶ δ' ἐμέ τις διλογόπι παρατάσσει ὄζει, τὸ μισόνικος τῆς ἀληθείας φῶς ὑπὸ σκοτισμοῦ ζητεῖν, ὁ γάρ τι μὴ τῶν θείων τῆς ἀληθείας διεξοδεύμενος παραπίπτω, ψεύδος ζητεῖ.

Μαθὼν οὖν κλεικὸς, ἃ φαντυάζομαι, ἤγωμαι ὑπόχρεως αἰρίσεως αἰσθάνεσθαι, ὑπὲρ τῆς ἐν χριστιανοῖς πίστεως δημοσίᾳ, συναγορεύων ὄχλων καὶ ἀκροωμένων, ὡς τὸ ἐξῆς διαλέξεις ποιεῖσθαι τολμᾶτε, παρεχὰς ὑπὸ τούτῳ καὶ συνοδείας ἀσφαλοῦς ὑπηκόων. τῇ λείπει γὰρ ὕβρει ποιεῖ τῆς ἁγίας συνόδου, ὅστις ἂν τὰ ἄπαξ κειδύντα καὶ ὀρθῶς τυπωθέντα πάλιν ἀνακαλίσει ὑπὸ διαλέξεως, καὶ δημοσίᾳ φιλονεικήσει, ὑπότε τὰ νῦν περὶ τῆς ἐν χριστιανοῖς πίστεως ὁρισθέντα, καὶ τοὺς ἐν τισί. ὑπὸ Νικαίᾳ διδασκαλίας, καὶ ἐν ἐφ. ὑπὸ τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει, τυπωθέντα γνώσεται, οὐδὲ γὰρ ἐλλείψει πρόφασις κατὰ φρονοῦντων τῷ νόμῳ. ὑπεύθυνος οὐ μόνον κατὰ τῆς πίστεως τῆς εὖ διατεθέντος ἁμαρτίαν χωρεῖν, δηλ καὶ ἰουδαίους † καὶ ἕλληνας † εἰσπρᾶξαι διὰ τῆς τοιᾶσδε φιλονεικίας τὸ σπᾶν πρὸς θεοῦ μυσέρια. οὕτω δὲ μὴ ὃν κλεικὸς, ὁ περὶ θρησκείας δημοσίᾳ φιλονεικεῖν τολμῶν, ἀποκινδυνεύσει τῷ κεφαλαίῳ τῶν κλεικῶν· ἃ δ' φαντάζομαι, τῶν ζητῶν ἀφαιρεθήσεται· καὶ οἱ λοιποὶ δ' ἐνοχεῖ τῷ ἐγκλήματι τούτῳ τῆς βασιλίδος ἁπάσης ἐλαθησόμενοι πόλεως, κατὰ τὸν θεῖ διηκρίβωκότων καὶ τοῖς αἱμοζόνοις ἀνακλαθησόμενοι πρωείαις. διπλοῦν γὰρ, ὑπεύθυνον τῇ μανίᾳ τῶν θεῖ αἱρετικῶν τοῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ἐκκλησίοις παρέχεσθαι, ἀνόσιον τινὲς δημοσίᾳ διαλέγονται καὶ ἐρίζουσιν. ἅπαντες τοίνυν τὰ παρὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἐκτεθέντα παραφυλάττειν ἐφείλουσι, τῷ λοιπῷ μηδὲν ἀμφισέλλοντες. διὰ τοῦτο παραγορεύομεν ὑπομηνύοντες τῷ τῆς γαλωκόπτου ἡμῶν διατάγματος, θεῖ δυσεβῶν φωνῶν ἀπολέξαι, καὶ τῷ περὶ τὸ θεῖον παραπίπτω ζητεῖν, ὅπερ ἀθέμιτον. ὑποδύπερ οὐ μόνον ἐν θείᾳ κρίσει, καθάπερ πεπόμφθη, τὸ ἁμάρτημα τὸ τοιοῦτον πρωεχθήσεται, ἀλλὰ γὰρ καὶ τῇ θεῖ νόμῳ καὶ τῷ θεῖ διαζόντων ἀκριβείᾳ ὑποβεβλήσεται. ἐδόθη παρὰ ἐπὶ ἀθῶν φιλεγγυεῖσθαι τὸ Κωνσταντινουπόλεως.

Impp. Fl. Valentinianvs & Fl. Marcianvs, perp. AA. ciuibus noſtris vrbis Conſtantinopolitanæ.

VIX *tandem aliquando proſperè ceſſit, quod ſummopere nobis in votis ac ſtudio fuit; vt orta de orthodoxorum Chriſtianorum lege controuerſia prorſus exterminaretur: vix errori culpabili remedia ſunt reperta, & diſſentiens populorum animus ad vnam congregationem concordiámque rediit. De diuerſis enim prouinciis, mandatu noſtro, Chalcedone religioſi Epiſcopi conuenerunt, & perſpicuè definiendo tradiderunt, quid in religione ſit obſeruandum. Quapropter in poſterum profana rixa ceſſet. Impius enim, ſacrilegúſque reapſe fuerit, qui poſt tot Epiſcoporum ſententiam, ſuo quid animo perſcrutandum relinquere velit. Extrema nimirum eſt inſaniæ, commentitiam in ipſo meridie lucem quærere. Nam qui poſt reperiam veritatem aliquid vlterius inueſtigat, mendacium quærit.*

Igitur nemo clericus, vel militaris, vel alterius cuiuſlibet conditionis, de Chriſtianorum fide, turbis publicè collectis & auſcultantibus, in poſterum diſputationes inſtituere conetur; vtex hoc tumultus, & peruerſæ doctrinæ occaſiones capiat. Nam ſacra ſanctæ ſynodi iudicio facit iniuriam, qui ſemel iudicata, rectéque conſtituta, rurſum reuoluere diſputando, publicéque tractare contenderit: quum ea, quæ nunc de fide Chriſtianorum definita ſunt, tam iuxta CCCXVIII. *Nicææ, quàm* CL. *Patrum in vrbe hac imperatrice collectorum, doctrinæ eſſe ſancita conſtet. Nec enim in legis huiuſce contemptores pœna deerit, quum non tantùm fidei rectè explicatæ aduerſando ſenſui opponant: verumetiam per huiuſmodi contentionem Iudæis ac paganis venerandamyſteria prodant & euulgent. Itaque ſi clericus erit, qui publicè rixari de religione fuerit auſus, numero clericorum expungitor: ſin ornamenta militiæ habuerit, cingulo ſpoliator: ceteri criminis huius rei de vrbe hac imperatoria pellantur, pro vigore iudiciario conuenientibus etiam pœnis ſubiiciendi.* * *Nam eo ipſo, quod publicè quidam diſputant atque rixantur manifeſtum eſt; hæreticorum furori occaſiones, & quaſi flammarum fomites ſuppeditari. Quapropter vniuerſa, quæ à ſacra Chalcedonenſi ſynodo definita ſunt, de nullo deinceps dubitantes, obſeruare debent. Itaque hoc noſtra ſerenitatis edicto commoniti, vecibus impiis vti, & vlteriùs de diuino numine perquirere, quod nefas eſt, deſinite: quando non diuino indicio tantùm, vti nos quidem perſuaſi ſumus, huiuſmodi peccatum punietur: ſed etiam legum ac iudicum auctoritate caſtigabitur. Dat. 4. d.* VII. *eid. Febr.* CP.

* *hæc d. l. verba deſpiciunt.*

Hæc inſcribunt verba l. 4. C. d. t.

Epitomen legis 16. C. de ſacroſ. eccleſ. A. Auguſtinus ex libro Paratitlorum repoſuit. Eius aliam breuem & elegantem epitomen ſuppeditat ecloga noſtra Baſilicorum, verbis hiſce: ὁ συνιέμενος διηγητικὸν ὅτι τῇ ἐκκλησίᾳ εἶναι κτῆσιν, ἢ ξενῶνα, ἢ γοσοκομεῖον, ἀπαιτεῖσθαι παρὰ τῆς ὁποιασοῦν καὶ εἰσενέγκαι τὰ ὑπογεγραμμένα. δεκαπέντε μέντοι καὶ τὸ δεκάτῳ αὐτῷ: hoc eſt; *Ab eo, qui donationis inſtrumentum confecit, exſtruendi oratorij, vel xenonis, vel noſocomij nomine, promiſſa per Epiſcopos & œconomos exigantur, nihilo tamen minus arbitratu ſuo res adminiſtret.* CL.

Manifeſtum mendum eſt in l. 19. C. h. t. quod tamen è nullis hactenus editis libris, quos mihi videre contigerit, ſublatum video. Nam quum ibi dicitur, *Iſta donationes etiam circa alterum confectiones conualeſcant:* nemo non videt, priora cum his conferens, parum idoneam ex his ſententiam elici. Quapropter Græcos ſequentes, vnicâ voce mutatâ locum reſtituerimus. Nam illi verterunt, μὴ χείρονα τοῦ πρώτου ὑπομνήματος. Ergo legemus, *iſte donationes etiam citra* (non, circa) *alterum confectiones conualeſcant.* CLI.

Epitomen legis 10. d. t. Contius in editione Lugdunenſi poſtrema breuem poſuit. In ecloga Baſilicorum noſtra paulo plenior hæc exſtat: Μαθὼν ἀπὸ θείου τύπου, ἃ ἀρχόντων ὑποτάξεως, φανερὰ πᾶσιν ὑπάρχειν εἶναι, ἢ κλεικοὺς, ἃ CLII.

ἢ

ἢ μετατίθεια μεταχίδα· ὡς ἰλλεπίντων δίδειν τοῖς ἀειθαλοῖς σωμασίοις. hoc eſt; *neque ex ſanctione diuina, vel præſidum iuſſu, annona miliaris ad oratoria, vel ad clericos, vel ad monaſteria transferetur, tamquam deficientibus perſonis in ipſis numeris.*

CLIII. In l. 22. C. de Epiſc. & cleric. vltimæ partis hæc verba: *Sciuri, quòd ſi citra hanc fiduciam acceſſerint, ſibimet impetrabunt, quod non clerici vel monachi eſſe putabuntur:* Græci ſic interpretantur, ἢ μὰ τομίζεσθαι ἅλως κληρικὸς ἢ μοναχὸς, ἐ συλλαβῶν ἀυτὸς τῦ οἰκείου ἐπισκόπου τὸ κομπάτον κρατιλαφόν. Ergo citra fiduciam accedere, Græcis eſt συλλαβῶν ἀυτὸς, hoc eſt, *abſque ſyllabis Epiſcopi.* quod per ſcholion hoc rurſus ita declaratur, vt συλλαβαὶ intelligantur γράμματα, ſiue litteræ. quod frequens eſt. vt l. 7. quæ Græca eſt, in princ. C. de ſum. Trinit. Et vetus gloſſarium vocem *adfatus* exponit συλλαβαὶ, γράμματα. vt *adfatus ſacri*, pro litteris ſiue reſcriptis Principis in l. 6. C. de diuerſ. reſcrip. Itidem notatur in ecloges margine τὸ κομπάτον ſignificare τὴν πόλιν, hoc eſt, vrbem imperatoriam, vel aulam, & prætorium Imperatoris, quæ plerumque ad vrbem erant. Sic vſurpatur in l. vlt. C. de temp. & reparat. Item l. vnic. C. Quando imp. inter pupill. Item l. vlt. C. de dignit. lib. XII. Sic & Gratianus vtitur 23. q. 8. quo auſu. & ſeq.

CLIV. Protuli paulo antè in lucem l. 4. C. de ſum. Trinit. quemadmodum ea lata fuit à Marciano A. id eſt, integram, & talem, qualis ante confectionem Codicis Iuſtinianei fuit. Idem lubet hoc loco præſtare in reſtitutione totius legis 23. C. de Epiſc. & cler. Nam & illam ego conſtitutionem integram manuſcriptis in libris reperi, quæ quidem huiuſmodi eſt.

† ἤγουν Φλαβίου Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Φλαβίου Μαρκιανοῦ.

Οἱ ἀυτὶ † βασιλεῖς Παλλαδίῳ τῷ μεγαλοφρεπεστάτῳ ἐπάρχῳ τῦ πραιτωρείου, Οὐαλεντιανῷ ἐπάρχῳ τῦ ἰλλυρικοῦ, Ταπιανῷ ἐπάρχῳ πόλεως, Βίγιλιο μάλῳ μαγίστρῳ τ̄ θείων ὀφφικίων ἢ ὑπάτοις διατγάτῳ.

Περὶ τῦ ἀναιρεθλῶν τὰ κ̄ τὰ τῆς ὁσίας μνήμης Φλαβιανοῦ τῦ ἁγίου, ἐπισκόπου τ̄ βασιλδούσης Κωνσταντινουπόλεως, ἢ βεβαιωθλῶν τὰ μ̄ ταῦτα ὑπ̄ ἀυτῦ ὑπὲρ τῆς ἁγίας συνόδου τυπωθέντα.

» Οὐδένι δόξα τῷ θνατῷ τ̄ ἐνδόξων ἀπόλλῡ, οὐδὲ συναποθνήσκουσι τοῖς τελευτῶσιν αἱ ἀρεταί. μᾶλλον ἢ τ̄ ἀγαθῶν ἀνάμνησις αὔξεται τῇ τελευτῇ· ἐπειδήπ̄ ἅπας ὁ κ̄ τὴν τελευτήσαντα ἐπαινῶν μέτριος φαίν̄. ἐστὶν ὅτε μ̄ τοσαύτης αἰτίας ἢ ἐπαίνου τὰ τῆ θεογόνου εὐφημίᾳ κατορθώματα· ἐστὶν ὅτε καὶ τῆ ἀρίστων ἀνδρῶν μνήμη μετὰ μείζονος ἐπιμελείας † σεβασμίους. ἐστὶν ὅτε τῆ ἀρίστων ἀνδρῶν αἱ ψυχαὶ πολλάκις τὰς ἐναλείας ὕλης τῆ τελευτῆ· συναμαλάττουσι τὸ ἐκείνους μόνοις ἐς τὸ διαπαντὸς ἀποθνήσκειν, ὧν ἅτε ζωὴ ἢ ὁ θάνατος ἐπόμπευε. τοῦτο ἢ ἐπὶ τ̄ παρόντος οὕτως ἔχειν, ἅτε θεία ἢ ἀνθρώπων ὁμοδόξως κρίσις. ὁπότε γὰρ φθόνῳ ψευδῆ κατὰ τ̄ ἀναιδίαν συκοφαντίας ἐπάγεται ἢ τῆς ἁγίας ἢ σεβασμωτάτης μνήμης Φλαβιανοῦ, ὁ ταύτης τῆς ἐνδόξου πόλεως ἐπίσκοπος, τῆς ἀρχιερωσύνης ἰῷ ἐκλελυθὼς, ἢ ὁπότε κ̄ τὸ ἀληθὲς ἐπ̄ ἰῷ ἑτέρῳ τῆς ὁμοεθνοῦς πολιούχου ἐγκλῆσαι, ἢ τῇ πόλῃ τύχοι, ἰῷ παραλύφθαι, φυλάξαι. (εἰκὸς γὰρ μόνῳ ἀξίωται τ̄ πολιοῦχον ὁμόσπονδον) ἕως τὸ τούτου λείψανον ἡ βασιλευούσης αὐτὴ πόλις ἐξέτασιν ἢ ἀπόλαβεν, ὡς μαρτυρήσειεν αὐτὸν πιστὸν τ̄ ζῶντα ὀφθῆναι. ὥστε † τιλευτῶν ἐκεῖνον τὸν χαλκεῖον τομωδίαν πιστεύσαι δι' ἐυχῆς μεγάλης, δι' ἧς ἐκεῖνον τ̄ ἀξιώματος ἐυφημίαν ἐπεσεμνύνατο. ἢ δι' τούτου ἐπικαλεῖσθαι ἐκεῖνο, ὅπερ τοῖς αὐτὸ χέρσιν ὁ θεὸς ἐδωρήσατο, ὥστε σεσεικωτῶν σωμάτων ἀναριθμήτων χαλκῦν ἐπεκέκτητο σωτηρίαν ἐκ τ̄ Χαλκηδονίων, ἅπερ ἐν ὅσῳ τάχ̄ τ̄ πίστι ἐπιμελῶς ἐζητεῖ διὰ τ̄ αὐθεντίας τ̄ μακαριωτάτου Λέοντος τ̄ τ̄ αὐτίας τ̄ δόξαν Ρώμης ἐπεκέκτητο, ἢ τῆς θρασείας κυρεῖ τὰ θεμέλια, Φλαβιανῷ τὸ βασιλεῖον τῦτο παρεχώρησεν Εἶον, ἢ τ̄ ἐνδόξου περιέχεια τιλευτῆς.

Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ τ̄ σεβασμωτῆς μνήμης Φλαβιανὸς τῇ τοσαύτῃ κακόηθείᾳ μαρτυρεῖται, ὥστε Εὐτυχῆ τ̄ πάλαι πάντα πεφρονηκότα μ̄ τ̄ μυσαρῶν αὐτῦ ῥημάτων κατακεκλῦσθαι παρὰ πάντων ἐν τόμοις, ἀπαλειφέσθω τὰ διατάξεως ἐκείνης, ἅπερ κατ' † ἀρκαλίαν τ̄ μυσαρῶν μ̄ τιλευτῶν τὸν τ̄ ἁγίας μνήμης Φλαβιανοῦ κατ' αὐτῦ τεθῆναι γνώσεται, ἢ καθόλου χαλάζητο τὰ ἐξ ἀδίκου κλίσεως τῶν ἀρχῶν ἐκμόντα, ὅτι ἀδίκως ἀπέφανεν μηδὲν βλαπῆναι μηδὲ Εὐσέβιον, μηδὲ Θεοδώρητον, τοὺς διοφιλεστάτους ἐπισκόπους, οὓς ὁ ἅγιος ὁ αὐτὸς ἀφείκει. ἐπειδήπ̄ οὐ δυνάμενα ἐκ διατάξεως ἐπίσκοποι κατακρίνεσθαι, οὔτε ἐπὶ τῇ φυλακῇ τῇ τ̄ πίστεως συνοδικὴ ψῆφος ἐκόμισεν. ἀκλαυδίους τοίνυν ὁ τ̄ νομοθεσίας ἐκείνης, κατηχήτ̄ βίου ἢ τ̄ δόξης τ̄ ἑαυτῦ Φλαβιανὸς, ὅπως ἀξίωται, τ̄ αἰώνιον ἐπαίνου τ̄ εὐσεβείας τ̄ εἰς τὴν πίστιν τοῖς λοιποῖς ἐκείνῳ ὑποδείγματα. ὑ ὑπ̄λαμπρες τοίνυν ἢ μεγαλοφυὲς ἀυθεντία σου τ̄ συγκλητικὴν τοῦτον νόμον, σεσημάντω * ἐδίκτῳ, ὡς τ̄ ἀπάντων τούτοις χρῶσι γνῶσι ἐλθεῖν. ἐδόθη σοὶ μὲν τέταρτον ἰουλίων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὑπατείᾳ Σφωρακίου τῦ λαμπροτάτου, ἢ τ̄ ἀναθασιμίου.

* ἐδίκτου,

Iidem Impp. † Palladio magnificentiſſimo P.P. Valentiniano P.P. Illyrici, Tatiano P. V. Vincomalo magiſtro ſacrorum officiorum, & Conſuli deſignato.

† *videlicet Fl. Valentinianus, & Fl. Marcianus.*

De reſcindendis iis, quæ ſtatuta fuerant aduerſus religioſæ memoriæ Flauianum, virum ſanctum, vrbis imperatoriæ Conſtantinopolis Epiſcopum; deque confirmandis illis, quæ poſtea pro ipſo per ſanctam ſynodum decreta ſunt.

» NVMQVAM *inclytorum gloria morte extinguitur, nec cum iis, qui viuendi finem faciunt, virtutes quoque commoriuntur: ſed potiùs bonorum exiſtimatio morte creſcit, quandoquidem* » *omnis aduerſus ita ſanctos euaneſcit inuidia.* » *Hinc tanto ſtudio, tantiſque cum laudibus, præclara maiorum facta deprædicantur. Hinc memoria præſtantiſſimorum à nobis maxima cum* » † *beneuolentia colitur. Hinc optimorum virorum animi ſæpenumero glorioſos obitus adpetierunt.* » *Nam in confeſſo eſt, illos ſolos in perpetuum mori, quorum vita pariter & mors ſilentio iacet obruta. Id etiam in cauſa præſenti ſic comparatum eſſe, diuino ſimul & humano iudicio pareat. Etenim quum falſa grauatus inuidia, per ſtructam impudenter calumniam, ſanctæ venerandæque memoriæ Flauianus, huius almæ vrbis Epiſcopus, pontificatu deiectus eſſet; (quamuis reuera non poſſet aliter Epiſcopatum veriùs pleniúſque retinere, quàm fidem eam ſeruando, quam accepiſſet. is enim ſolus eſſe meretur Epiſcopus.) reli-*

† al. veneratione

quias tamen eius vrbs istas regia sic expetiit & recepit, vt omnibus vinis bonior exstiterit: & vt illud ei mortis genus, quod graue fuit habitum, ex voto credi possit accidisse, dum eo predicationem illam immortalem sibi comparauit. Atque hac illud etiam comitatum fuit, quod Deus eximiis eius honoribus concessit, vt veneranda synodus Episcoporum propè innumerabilium Chalcedonem conueniret: que dum de fidei rebus diligenter inquirit, auctoritate beatissimi Leonis, aternam adepta gloriam Romæ Episcopi, dúmque fundamenta religionis confirmat; Flaniano tam vita transacta, quàm obitus glorioso palmam tribuit.

Heic incipiunt verba legis 23. C. de ſſſ.

Quoniam ergo venerandæ recordationis Flavianus tanto fuit testimonio decoratus, vt Eutyches, qui contrà senserat, cum sceleratis dictis suis ab omnibus vno ore damnatus: abolebitur illa constitutio, qua per obreptionem, operâ sceleratorum post obitum sanctæ recordationis Flaviani, aduersus eum lata cognoscitur; & in vniuersum cessent, que originem ex iniuria traxerunt. Nec iniqua sententia quidquam vel Eusebio, vel Theodoreto, religiosissimis Episcopis noceat; quos idem statutum continet. Quia per constitutionem Episcopi condemnari nequeunt, quos ob fidei confirmationem synodale decretum ornauit. Itaque lege illâ reiectâ, Flavianus vita glorieque sue, quam meritus est, perpetuâ laude fruatur; exemplum singularis in fide constantiæ ceteris futurus. Magnifica verò & illustris auctoritas tua salutarem hanc legem, propositis edictis, ad omnium notitiam peruenire faciet. Data pridie nonas Iulias CP. *Sphoracio V. C. & quinquiatus fuerit*, CONSS.

CLV. Habet iam lector integram constitutionem hanc, in lucem reuocatam. Vt autem ex ea fructum aliquem capiamus, primùm hinc plena inscriptio legis in Codice restituitor, hoc modo: *Impp.* VALENTINIANVS & MARCIANVS *AA. Palladio P.P. Valentiano P.P. Illyrici, Tatiano P.V. Vincomalo magistro sacrorum officiorum, & consuli designato.* Deinde corrupta *Fabiani* vox emendator, pro quo reponendus *Flauianus*. Is Constantinopolis fuit Episcopus Eutychianæ sectæ strenuus oppugnator & veritatis defensor. Nam quum Eutyches vel eodem, vel affini prorsus errore, quem modò propugnant theologi quidam, longiùs extollendæ humanæ in Christo naturæ studio prouectus, eam cum diuina confunderet, ac in diuinam (sublatis, vel inter se permistis vtriusque naturæ proprietatibus, planè post vnionem conuersam diceret: fuere nonnulli viri sancti, qui huic abhorrenti à doctrina veritatis sectæ semet opponerent, præsertim hic Flauianus & Theodoretus, cuius hodieque præclara quædam scripta leguntur. Hanc ob causam Theodosius minor A. alteram Ephesi synodum indixit, in qua iudices armatis militibus sepsi, abominabilem Eutychis opinionem operâ potissimum Dioscori Alexandrini Episcopi, sæui hominis, confirmarunt: Flaniano rectè sentienti, ex confessu electo, calces impegerunt; eâ quidem vi, vt triduo pòst extinguerentur; Theodoreto, & Eusebio, munus inspectionis ecclesiarum ademerunt; sic egerunt omnia denique, vt huic synodo nomen à latrociniis inderetur. Nec eo contenti, Eudociæ Augustæ operâ Theodosio, ceterequi bono Principi, persuadent: vt promulgato edicto, Flauiani iam extincti causam, cum Eusebio Theodoretóque superstitibus, damnaret. Huius edicti Theodosiani mentio fit in extrema constitutione Marciani, modò expositâ; quâ quidem & abrogatur. Ex eadem & in fine, quod deerat mensis nomen, adiici potest. Scribendum enim, *Pridie nonas Iulias*. Itidem nomen *Asparij* tam heic, quàm in fastis consularibus, mutandum in nomen *Sphoracij*; quemadmodum & apud Theodoretum id, quodam in proœmio librorum eius, scriptum legere memini. Denique lector consideret obiter, quo modo tractauerit veterum Principum constitutiones Tribunianus ille noster; recisis interdum necessariis, & quibusdam de suo vicissim adiectis. vt quum heic scripsit; *Abolebitur Eutychis damnosa memoria.* quod integra constitutio non habet. Itidem in fine l. 4. sup. de sum. Trinit. post clericos & milites, ceteros in genere dicit Imperator & vrbe pellendos, & competenter puniendos. At heic Tribunianus liberos homines vrbe vult exigi, pœnisque competentibus subiugari: seruos autem seueriſſimis animaduersionibus plecti.

CLVI Equidem Michaëlis Proconsulis, (ὁ Δούκας enim vocatur) Attaliatæ, compendium vel epitomen iuris habeo, quod se iussu Michaëlis Ducæ Imperatoris, anno imperij eiusdem tertio, collegisse præfatur. In eo compendio verba quædam ante legem 30. C. de Episc. & cleric. reperta, prioribus in notis meis posui; quòd existimarem ea fortasse legis alicuius, quæ integra periisset, esse breuem epitomen. Sed quum libros Græcorum legem eiusmodi nusquam hoc loco desiderare videam, & epitomes ipsa sententia contineatur in capite XI. Nouellæ CXXIII. nonnullis etiam pleniùs expositis: libenter heic significare lectoribus volui, me verbum illud vetus, τὸ δυσήκοον φεύγοντα, ὁτι ἀμαυροῖ, verum agnoscere. Decepit autem hoc, quod è Nouellis petita Græci non immiscere constitutionibus Codicis, sed vltimo post eas loco ponere soleant.

CLVII In l. 31. C. de Episc. & cleric. pro, *Magistrum census*, Græci tam Basilicorum, quàm Paratitlorum auctores, legunt *censuum*, τῶν κήνσων. neque dumtaxat vno id occurrit loco, sed pluribus. Ibidem post illa verba, *vt precia earum, que exinde colliguntur, ab eisdem personis custodiantur*: hæc subiiciunt, *Vel aliis res pro eis emant.* ἢ ἕτερα πράγματα ἀντ' ἐκείνων ἀγοράζειν, subauditur τὸν ἐφορεύοντας διανέμοντα. Denique dictæ legis hæc verba, *vt minimè ratiociniis tutelaribus seu curationibus obnoxij sint*: haud dubiè rectiùs apud Græcos leguntur, qui tam in Basilicis, quàm libro Paratitlorum verterunt, ὑπόδικοι ἢ λογισμοῖς

λογίσωνται, quibus ex verbis colligere licet, eos ita legisse: *Vt minimè ratiociniis tutelaribus seu curatoriis obnoxij sint.*

CLVIII. Epitome legis 11. C. de hæretic. hæc ab aliis traditur: σπουδάσατε οἱ μανιχαῖοι ἀνευρεθῆναι, κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι. hoc est; *Manichæi vbicumque locorum inueniantur, capite puniantur.* At ecloga siue synopsis nostra paulo concinniorem habet, his verbis: ὁ μανιχαῖος ἐν ῥωμαϊκῷ τόπῳ διάγων ὀφθεὶς, ἀποτεμνέσθω. id est; *Manichæo, qui conspectus fuerit in loco Romano degere, caput amputetur.* Restrictiùs scilicet heic & loca prohibita Manichæis, & supplicij genus, indicantur. Quid enim hæc ad Manichæos in Persia degentes, extra solum & iurisdictionem Romanam? Ea certè regio numquam Romani iuris verè fuit, aut in potestate populi Rom. mansit: & plurimos semper Manichæos habuit, vti multis in locis historiæ, præsertim posteriores Græcorum hominum, Cedrini, Zonaræ, Glycæ, atque aliorum, testantur.

CLIX. Epitomen legis 15. C. eod. suprà posuimus, libro primo Notatorum, ex Paratitlis nostris. In ecloga Basilicorum hæc exstat: οἱ μανιχαῖοι παῖδας μὴ ἔχοντες ἐγκλήρους, ἐπ' αὐτοὺς ἡ μήτηρ ἢ ἀδελφὸν παραπεμπέσθωσαν. μαθεῖν δὲ ἐτέρῳ, &c cet. Sic enim recitatur ab aliis. Sed vitium scripturæ manifestum est in verbo παραπεμπέσθωσαν, pro quo scribendum παραπεμπόντων. Deinde nemo non aliquid deesse animaduertit. nostrum quidem exemplum hæc in parte nobis succurrit, in quo scriptum est, παραπεμπόντων τὴν οὐσίαν: hoc est; *facultates siue patrimonium transmittant.*

CLX. Quum in l. 7 C de precib. Imp. offer. dicitur, rescripta contra ius elicita debere à iudicibus refutari, nisi fortè sit aliquid, quod non lædat alium, & prosit petenti, *vel crimen supplicantibus indulgeat*: quæri video, quomodo postremum hoc sit accipiendum, quod aiunt Imperatores, de crimine supplicantibus indulgendo. Nam aliqui pœnam criminis, alij aliud intelligunt. Ego Græcos alia verba reddidisse deprehendo, quum ita vertant: ἢ αὐτὸ ἐγκλήματος χαρίζηται παράληψιν. hoc est; *vel sine crimine concedat indulgentiam.* Verùm an eorum in libris scriptum fuerit, *vel citra crimen supplicantibus indulgeat*: an alia fuerit lectio, dicere non possum. Ipsa quidem Græcæ lectionis sententia quò spectet, quum non obscurum sit; explicari pluribus à nobis hoc sanè loco non debet.

CLXI. Post legem 5. C. de offic. præf præt. Orien. notatur in manuscriptis quibusdam libris, Græcam quamdam constitutionem deesse. Eius ego antehac arbitrabar epitomen verbis contineri, quæ in Basilicorum ecloga leguntur huiusmodi: οἱ ἔπαρχοι πανταχοῦ ἔμπροσθεν εἶναι, ἢ μετ' αὐτοὺς οἱ συγκλητικοί: h. e. *Præfectorum prima sit ante vniuersos sedes, & post eos senatorum.* Ac speciem ea quidem opinio quamdam habere mihi tum videbatur. Sed quum ex illo tempore diligentiùs intuens verba Nouellæ LXII. cuius epitomen à Iuliano antecessore traditam legimus, hæc ipsa ibidem repererim: *vrbicaria præfectura omnibus aliis præsideat dignitatibus*, & quæ sequuntur: libenter heic quoque sententiam mutarim, ne quis temerè me rixari dicat. Id vnum adhuc me mouet, quod indicato loco Basilicorum ecloga περὶ ἐπάρχων siue de Præfectis in genere loquitur: quum in Nouella Iustinianea Præfecturæ nominatim vrbicariæ mentio fiat.

CLXII. Addatur heic etiam alia quædam animaduersio, quæ ad hunc locum proprièe pertinet. De Præfecto vrbi peculiaris est in ecloga titulus, quo continetur etiam lex 3. C. de offic. præf. vrb. Ea verò lex eminentiam Præfecto vrbi suprà cunctas alias potestates vrbanas tribuit, perinde ac Nouella quoque iam exposita facit. Quidnam inde colligi pro indicatis paulo antè possit, per se quilibet intelligit. Heic certè τὰ βασιλικὰ, non vt istic nudè τῶν ἐπαρχόντων, sed ἐπαρχόντων τῆς πόλεως appellant: quod ideo quoque notandum venit, quia prima dictæ l. 3. verba hæc, *præfectura vrbis cunctis*, &c. Contius exemplarium quorumdam auctoritate sic mutanda putauit; vt, *præfectus vrbis cunctis*, &c. contra Græcorum, atque receptam scripturam, legatur. Sed quod subiicit, pro *antecellat dignitatibus*; in aliis reperiri, *antecellat potestatibus*; in eo cum Græcis consentire propiùs videtur, qui ἀρχὰς reddidere, quæ potestates potiùs sunt, quàm dignitates.

CLXIII. Antonius Augustinus, doctissimus antistes, cum aliis fatetur, in tit. C. de adsess. inter l. 12. & 13. vti nostris in exemplaribus numerantur, ponendam legem Zenonianam, cuius mentio fit in Nouella LX. Et quidem illius ex dicta Nouella quoddam velut argumentum colligit. Sed elegantior est eiusdem legis epitome, quæ nostra in synopsi Basilicorum exstat huiusmodi: Μηδέποτε χωρὶς τῶν ἀρχόντων οἱ σύμβουλοι διαγινέσθων, τὸ δοκοῦν πρότερον ὑπάρχοντες. hoc est; *Nunquam sine iudicibus siue magistratibus consiliarij vel adsessores, eorum nomina ponentes, ius dicant.* Eam certè legem non dubium est huc pertinere, quum in Basilicis lex alia verbis hisce subiiciatur, quæ in Codice decima & tertia est.

CLXIV. In l. 19. C. de transact. quum dicitur, *decisionem litis extorsisse probetur*: Græci vocem ἀνάπαλιν adiiciunt, ac si legendum sit: *Decisionem litis aduersarius extorsisse probetur.* Paulo pòst intra constitutum tempus, more suo declarant expressiùs aliis ex locis iuris nostri, ἐντὸς ἐνιαυτοῦ δύο, intra biennium.

CLXV. In l. 41. C. eod. legimus, *qui nomina nostra placitis inferentes*. & cet. Frequens hic error est librariorum, *nomina* pro *numina* scribentium. Nam Græci hæc ita vertunt, οἱ τὸ ἡμέτερον θεῖον πρὸς αὐθάδειαν ἐπιφέροντες. *Qui numen nostrum pactis inferentes.* Et singulari numero sunt vsi, respicientes ad vnum auctorem legis Arcadium: (nam data Constantinopoli legitur. de quo constat, ab Arca-

dio latam, licèt ex more nomen Honorij esset additum) nostri numero plurium, ad inscriptionem directis oculis.

CLXVI. In l. 5. C. de postul. non *tertia partis*, vt in nonnullis est, sed *certa* cum Græcis legendum, qui vertêre φανερᾶς τῆς δίκης μοίρας. Addamus & hoc obiter, tam subscriptionem legis septimæ, quàm octauæ, C. de aduoc. diuers. iudic. vitiatam esse. Nam vtraque data fuisse scribitur, *Iustiniano & Opilione* CONSS. Hoc cum Fastis consularibus pugnat, qui Fl. Opilionem non Iustiniano, sed ipsi Iustino Aug. in eius secundo consulatu adiungunt. Itaque scribendum vtroque loco pro Iustiniano, *Iustino A.* II. *& Opilione* CONSS.

CLXVII. In l. 6. C. de procurat. quod dicitur, reum criminis ante purgationem non posse suscipere *defensionem causæ* : Græci reddunt, δίκης ἀφορισίας, *defensionem causæ alienæ*. Iidem in l. 1. C. ne lic. potent. quum statuitur, vt in potentiores patrocinia suscipientes, seuerâ sententiâ prouinciarum rectores vindicent : liberiùs & expressiùs hoc interpretati sunt his verbis : ὁ δικάζων εἰς προστασίαν τινὰ, κἂν σύγκλητικὸς ὢν, ἐξω τῆς διατεταγμένης τιμωρίας : hoc est ; *lex eum, qui aliquem in patrocinium accipit, tametsi senator sit, extra ordinem punit.* Titulo seq. De his qui potent. nom. afficere ἀτιμίᾳ ; id est *infamia*. Quid ibidem sit, afficere plumbo, declarant eleganter hisce verbis : τῆς τιμωρίας τὸ εἶδος, ἵνα μολίβδῳ τινὰ περιχέαντες ἀποφορτίζωμεν, τουτέστι κλαυσιφεῶν, ἢ πλουμβοπεζόμενος, δηλονότι εἰς τὸ μεταλλον ἀποπεμπόμενον. *Pœna species est*, inquiunt, *vt quis vndique plumbo constrictus, hoc est, boias gestans ; siue plumbatus, in metallum perpetuò deportetur.*

CLXVIII. In l. 7. Cod. de his quæ vi metusve caus. quum dicitur, *vel cuiuscumque alterius contractus obligationis confectum instrumentum* ; Græci monstrant deesse particulam διαζευκτικὴν, quum verterint, συναλλάγματος ἢ ἐνοχῆς. Ergo harum alterutram lectionem habuerunt : siue, *contractus vel obligationis* : siue, *contractus aut obligationis*.

CLXIX. In l. 6. C. de dol. mal. dicitur, *Dolum ex indiciis perspicuis probari conuenit.* Heic Græci legerunt, *ex insidiis perspicuis* : ἀπὸ ἐπιβουλῶν. quod sanè congruit cum l. 8. C. de rescind. vend. Adiiciunt autem Græci, οὐ δεῖ γὰρ ἀπὸ ψιλῆς ὑποψίας ἀφορίζεσθαι τινὰ περὶ δόλου, id est ; *nec enim ex quacumque nuda suspicione actionem de dolo definiri oportet.* Itidem in l. 3. C. si min. se maior. non legendum est, *ex instrumentorum probatione* : sed, *ex instrumentorum prolatione.* sic enim Græci, συμβολαίων παρὰ σοῦ φερομένων. nam φέρεσθαι non est probari, sed adferri, vel proferri.

CLXX. Legem 12. Cod. de iudic. ex synopsi Basilicorum quidam ante nos protulit, sed corruptam. Sic autem repurgetur : πάντες οἱ ἀφορῶντες ἢ οἱ ὅσοι δικαστὴν σωτῆρας τοὺς δίκας † τιμωμένους. * καί τε τῇ διαζευκτικῇ συλλάβῃ τῇ μεταφόρῳ δικαστῇ παρειλῆφθαι † μὴ δὲ αἰσχρόν αἰτίαν λαβόντα, * περιόντα τῇ βασιλεῖ, τὴν ἐπιβλαβῆ αἰσθάνεσθαι βλάβην. Neque rectè Contius hæc interpretatus est his verbis : *Nec aliquis litigatorum frequenter competentem iudicem adiens, non necessariam dilationem obtineat. adeat autem ille Principem*, & cetera. Nam ita vertere debuit : *Omnes magistratus & sacri iudices compendiariâ viâ lites decidant, & si quis litigantium sæpius adito iudice competenti, nullam ob necessariam causam diuturnis dilationibus vexatus fuerit : Principem accedat, & eius opem exspectet.*

† πιμωτεσθαι !
* κἄν τις
† μὴ δὲ
* περιόντα

Legis Zenonianæ, de præcipientibus diem solutioni constitutum, mentio fit in l. 1. Cod. de plus petit. Item in §. sed hæc quidem. Institut. de actionib. & §. hodie autem. de excepr. eod. Ea lex esse debebat prima d. t. Cod. de plus petit. quæ quum eo loco non extet, libet hanc eius epitomen ex Basilicis nostris restituere : πᾶς ὁ ἐναγόμενος, καὶ ἀρρὴν καὶ γυνὴ, πρὸ τῆς ὡρισμένης προθεσμίας ἀφ' ἧς χρεὼν ἐκάγεται, καὶ κατὰ τοῦτο ἐναγόμενον βλάπτοντες, ἄλλον τοσοῦτον ἀφειμένου χρόνου, μηδένα τούτων ἐν τῷ μέσῳ λαμβάνοντες, ὅσον ἀυτοὶ προθέσθαι τὴν προθεσμίαν ἐπιχείρουσι, καὶ χρόνου δὲ παρατείνοντος μὴ ἄλλως ἐκαγέτωσαν, εἰ μὴ τὰ δικαιώματα τῆς ἀρχῆς εἰσάδου, τὰ ὑπὲρ τῆς μεθεδρίας συμβαίνοντα, τῷ ἀπαιτοῦντι καταβάλλωσι. hoc est ; *Omnes qui agunt tam viri, quàm femina, si ante definitum debitis diem petierint, & hoc ipso damnum reo dederint : alterum tantum temporis exspectent, vsuras interea nullas accipientes, quanto ipsi præfinitum tempus anticipare conati sunt. Quòd si etiam tempus hoc præterlabatur, aliter litem non instituant, nisi sumptus prima aditionis, in litem factos, aduersario refuderint.*

CLXXI. In l. 1. C. vbi in rem act. exerc. deb. non legerunt Græci, *nec enim iurisdictionis forma* : sed, *nec etiam iurisdictionis forma*, &c cet. Quódque tandem exprimitur, *formam iurisdictionis non debere immutari* : explicant, τὸ δικαστήριον ἀναβάλλεσθαι. quod est, differri iudicium non debere. In lege verò 26. C. de inoffic. testam. pro tribus vnciis, πεντούγκιον vel quatuor vncias posuerunt.

CLXXII. Quum in l. 2. C. de seruitut. dicitur, *Quòd si ante id spatium eius vsu tibi interdictus est*, &c cet. Græci temporis hoc spatium triennio definiunt, quum vertant, ὅτι πρὸ τριῶν χρόνων. Sic etiam in l. vlt. inf. fin. regund. *non longi temporis præscriptionem* exponunt τριετίας ἢ δεκαετίας : & consimili quadam ratione verba legis 4. inf. de condict. indeb. de iis, *quæ per inficiationem in lite crescunt* : ipsi τὰ διπλασιαζόμενα explicant, hoc est, *quæ per inficiationem duplantur*. Suprà quoque monui, frequens hoc Græcis esse. Iidem hæc verba, quæ sunt in princ. l. 9. inf. de condict. ob caus. dat. *Indebitum solutum sciens, non rectè repetit* : ita verterunt, ac si legissent, *indebitum qui solvit sciens*. his enim illa Græca respondent, ὁ εἰδὼς τὸ μὴ ὀφειλόμενον πληρῶσαι.

CLXXIII.

Post legem 11. C. de test. hanc in eclo- CLXXIV.
ga nostra Basilicorum legem Græci proximam faciunt, quæ hactenus in editis desideratur. ὁ τὸ ψευδῆ μαρτυρίαν, φεύγων δὲ ἐπορκίαν, διώκεται ὃ δὲ οὐ πλειόνων ἐνέχεται. ὃ δὲ αὐτῷ ὃ τῷ κειρῶ τῆς

μαρτυρίας ψευδορκεῖν ψευδόμενον, βασάνοις ὑποβάλλεται. εἰ δὲ βουληθείη ὁ ἐπὶ τῷ ψευδεῖ μαρτυρίας καταδικασθεὶς, πολιτικῶς κινῆσαι κατὰ τοῦ μαρτυρήσαντος, λήψεται παρ' αὐτοῦ πάσαν ἣν ὑπέχομεν, ἀφ' ἧς ἡμῖν ἀπὸ τοῦ νόμου διεγράψαμεν τιμωρίαν ὑφέξουσι. ὁ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ ἀφορτοποιΐᾳ δίκῃ ψευσάμενος ἐλεγχθείη, ἐφ' ὅσον ἂν ὁ ἀγὼν τοῦ δικάζοντος ᾖ εἰς πᾶσαν τὴν ἀμφισβητουμένην οὐσίαν, καθ' οὗ ἐμαρτύρησε, δίκην καταδικάζει αὐτόν, ἢ εἰς ἔλαττον. ἐὰν δὲ τιμωρίας αὐτὸν ὑποβάλλῃ, συλλαμβανόμενον πάντων τῶν ἤδη γενομένων ἕνεκα τοῦ ψευδομαρτυρεῖν. id est; *Qui falsa testatus fuerit, primùm quidem de periurio, deinde falsi crimine conuenitur. Quod si eum in ipso testimonij tempore mentiri suspicio sit, tormentis subiicitur. Sin is, qui ex falso testimonio damnatus est, ciuiliter agere contra testem voluerit: quidquid damni fecit, ab eo recipiet; ac præterea falsus ille testis definitam legibus pœnam sustinebit. Quod si etiam in ipsa lite principali commissus mendacij fuerit, officium iudicis esto, vt eum vel in totam litem, quæ illi mota est, contra quem testimonium dixit, vel in minus condemnet, vel etiam pœnis subiiciat; seruandis omnibus, quæ iam statuta sunt de his, qui falsum testimonium perhibent.*

CLXXV. Sequens lex C. d. t. Zenoniana est, cuius aliquam partem Contius ex libello protulit, qui μικρὸν κ' σπιχεῖον, vt ipse tradit, inscribitur. Ea pars in nostra quoque citatur ecloga. Sed notabile scholion est ad illa verba, ὅσοι σύνεισιν ὁπόσοι, quibus indicatur, σύνεισιν intelligi ἐκ συγγενείας, *propinquitatis vel natalium.* Vnde scopus totius constitutionis perspicitur. Addit autem nostra Basilicorum synopsis & aliud caput, quod istic non extat, verbis hisce: ὁπόταν δέ τις ἕτερον κεφάλαιον ἐκ διατάξεως τοιοῦτον, ἐάν τις ἐν ὑπομνήμασι καὶ ἐν συμβολαίῳ μεσομαρτυρήσῃ, ἀναγκαῖον ἐκεῖνα πάντα ἔχειν, καὶ δίκας ὑπὲρ τοῦ πράγματος κινουμένης, μαρτυρῆσαι καὶ ἕτερον φάσκοντα. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσειε, βλάπτεται ὁ δικάζων ἐκ τοῦ μαρτυρεῖν. hoc est; *Subiicit & aliud tale caput hæc constitutio. Si quis in actis & instrumento testimonium perhibuerit, ei necesse sit omnibus modis, etiam lite de negotio mota testimonium dicere, quamuis præscriptione fori vtatur. Quippe ni hoc dicamus, damno adficitur is, qui eius testimonio indiguerit.* Ceterum quam dicto titulo Contius legem 14. fecit, in eius legis fine mendum est, quod propterea libuit indicare, quia præbuit Interpreti occasionem hallucinandi. Sic enim in editis: πᾶσι δὲ τοῖς ἐπὶ τούτοις διαλαλιαῖς ἢ ταῖς προσαγωγαῖς εἶναι τοῖς μάρτυσι. Id in hunc modum Interpres; *Omnibus autem testibus sine damno & impendio suo vult factas de his interloquutiones & productiones procedere.* Tolle mendum, τοῖς pro πᾶσι scribendo, & hanc veram loci sententiam habebis: *Omnes verò de his interloquutiones & productiones sine damno testium vult fieri debere.*

CLXXVI. Prolixam sanè legem, quæ debet esse numero decimasexta, C. de fide instrum. ex synopsi nostra petito, de libro Basilicorum XXII. titulo I. capite LXXIII. Non possunt quidem certè referri hæc ad Nouellæ XVIII. caput VIII. & IX. quæ capita libro sequenti Basilicorum ponuntur, & ab his diuersa statuunt. Facit & in fine mentionem legis, Comparationes, C. eod. quam παρὰ διάταξιν vocat, vt Iustinianeam. Hoc enim nomine non potest accipi §. si verò nihil, cap. 7 Nouellæ 73. vbi tamen simile quiddam de comparatione litterarum traditur. Etenim id non est noua constitutio, sed exigua constitutionis particula.

Aliam legem non paulo etiam prolixiorem, CLXXVII.
quæ ad eundem titulum Codicis pertinet, in ecloga nostra reperies pagina 97. Eam ego legem collocandam puto inter XVIII. & XIX. sicuti libri editi leges hasce numerant: idque de Basilicis colligi posse arbitror.

In fine legis vlt. C. ad SC. Velleian. Græci legisse videntur, Omni auctoritate Velleiani senatusconsulti *in hoccasu* cessante. Vertunt enim ἐνταῦθα, quam vocem Græci pro casu ponere solent. nostri hoc loco habent, *in hac causa.* Sic in l. 1. §. Illud quoque. C. comm. de manumiss. *in præsenti casu*, legitur: vbi tamen quidam reponunt, *in præsenti causa.* CLXXVIII.

In his verbis legis 4. C. de compensat. *Quo ad concurrentes quantitates*: notant aliqui, pro *concurrentes*, legi quibusdam in libris, *Quoad concurrent quantitates.* Sed pro recepta lectione faciunt Græci, qui συγκρούσας vertunt, idque declarant per ἀντιζύγους: hoc est; *quantitates per exæquationem sibi respondentes, siue pares.* CLXXIX.

In tit. C. de vsuris lex deest, quæ debet esse numero XXIX. Eam nostra synopsis exponit hisce verbis: εἰ κ' μικρὸν ἢ κ' χρόνον καταλλάσσωσι τόκοι, τῷ διπλῷ συμψηφίζονται· κἂν μὴ ᾖ διπλοῦς ὁ ἐπικαλούμενος. id est; *Vsuræ minutim & per interualla solutæ, cum duplo compensantur: etiamsi non vniuersæ simul solutæ fuerint.* Et per duplum intellige τὸ διπλοῦν τῷ χρέει, duplum ipsius debiti. Si tamen aliquis hæc ad Nouell. 138. referre malit, inani rixa non aduersabor. CLXXX.

Ibidem & vltima siue XXX. lex videtur desiderari, cuius hæc est sententia: ἡ παροῦσα διάταξις δηλοῖ, ὅτι κ' μέχρι καταλλάσσωσι τόκοι, τὸ διπλοῦν τῷ χρέει οὐκ ἐπικαίνουσιν. ὑπεξαίρεται δὲ τὸ καλούμενον ἐν τῇ ξ'. παρὰ φύσιν τῶν τόκων τῶν πολιτικῶν χρημάτων. id est: *Præsens constitutio declarat, vsuras particulatim solutas, duplum debitæ sortis non excedere. Verùm excipitur id, quod positum est in* CLX *Nouella, de vsuris pecuniæ municipalis.* Qui aliud heic sentit, licet id, per me quidem, vt faciat. CLXXXI.

Post mentionem vini & olei non exportandi ad barbaros, l. 1. C. Quæ res export. non deb. *liquaminis* etiam nomen in genere subiicit, quod γάρον in specie Græci reddiderunt. de quo licèt alius erit dicendi locus, tamen hoc alioqui notum arbitror indicandum: videri, liquaminis esse speciem ex pisce, vel quo pisces condiantur. Græci eius hoc loco meminerunt, & Basilicorum lib. 44. tit. 12. ex lege 3. D. de penu legat. Hinc & ὀξύγαρον factum, quod in glossario veteri exponitur *acetarium.* CLXXXII.

Legis 16. C. de rescinden. vendit. hæc verba sunt: *Nec sub nomine subhastationis publicæ locus fraudibus relinquatur, vt possessionibus viliore precio distractis, plus exactor ex gratia, quàm debitor ex precio consequatur.* Heic pri- CLXXXIII.

mùm leuiuſculum eſt, quod pro, *vt poſſeſſionibus*; Græci reponunt, *& poſſeſſionibus*. Maius hoc, quod pro *exactor*, ipſorum auctoritate legendum, *emptor*. Vertunt enim, ὁ ἀγοράσας. Puto autem hoc vitium irrepſiſſe de ſcholio quodam, adiecto vocis, *ex gratia*, declarandæ cauſâ: ſic nimirum, vt ſuprà vocabulum, *ex gratia*; ſcriptum fuerit, *exactoris*. quod librarius in textum referendum ratus, pro *emptore* ſubſtituerit. Id ita eſſe, per ſequentia declaratur, quum dicitur: *Etenim periniquum eſt, vt alienis bonis ſub gratioſa auctione diſtractis, parum accedat publico nomini, quum totum pereat debitori.* Nam vbi publicus exactor emptori fauet, tam fiſco detrahitur, quod minus ex diſtractis redigatur; quàm debitori ſua pereunt. Idem error & in argumentum legis irrepſit, quod Baldo adſcribitur. nam quum in eo legatur, *publicum exactorem debere res vendere gratioſè, nec in ſubhaſtationibus fraudem committere*: ſi verum hoc legis argumentum eſſe debet, ita mutandum erit, vt ſcribatur; *Publicus exactor non debet res vendere gratioſè.*

CLXXXIV. In lege 1. C. de peric & commod. rei vend. ſi Græcis Interpretibus fidem habere volumus, mendum latet. Nam quod ibi dicitur: *Et ita, ſi ei denuntiatum eſt, vt cauſa agenda adeſſet, & non abſente emptore contra eum pronunciatum eſt*: ſic Græci vertunt: εἰ μὲν οὖν παρήγγειλεν αὐτῷ ὁ ἀγοράσας ἐλθεῖν εἰς δικαστήριον, εἰ μὴ ἀπόντος αὐτοῦ ὁ κρατῶν ἐνίκησεν. id eſt; *Et quidem ita, ſi ei* (venditori ſcilicet) *denuntiauit emptor, vt agenda cauſa intereſſet, ac non ipſo abſente pronuntiatum eſt.* Quod aiunt, *ipſo abſente*, dubio procul ad venditorem referunt. ideóque puto Latinis in exemplaribus noſtris omnino pro, *abſente emptore*, reponendum, *abſente auctore.*

CLXXXV. In ecloga Baſilicorum noſtra poſt legem 4. C. vectigal. no. inſtit. non poſ. recitatur alia lex eiuſdem tituli, quæ in Codice non exſtat. Eius hæc epitomatæ verba ſunt: τῶν χρεωστούντων δημόσια, πάντα τὰ ὑπάρχοντα ὑποθηκαί εἰσιν. hoc eſt; *Illorum qui publica ſine fiſcalia debent, omnia bona ſunt obligata.*

CLXXXVI. In exaratis manu libris antiquis notatur, poſt legem 32. C. de locat. & conduc. deeſſe legem Græcam. At in ecloga noſtra lex vltima tituli huius recitatur, quæ in libris editis non exſtat. Verba ſunt Baſilicorum huiuſmodi: ἑκατέρῳ ἡ διατύπωσις ἐπιτρέπει, καὶ τῷ μισθώσαντι, καὶ τῷ μισθωσαμένῳ, ἐξεῖναι αὐτοῖς ἐκάστῳ τοῦ λοιποῦ ἢ μισθοῦν, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπαρχίαις· καὶ μηδὲ δίδοναί τι πρόστιμον ἐὰν μὴ ἐν ἀρχῇ, ἢ συναλλάγματος ἐπιτέλεσιν ἰδιῶται τῷ τοιούτῳ συμφώνῳ, ὃ ἀχάριστον ἀποῖτο. id eſt; *Hæc conſtitutio permittit vtrique, tam locatori, quàm conductori, vt liceat intra annum conductionem ſoluere, tam in Italia, quàm in omnibus prouinciis; ac ne pœnam quidem, velut ex tranſgreſſione, præſtare: niſi contractus initio ſpecialiter hanc legem repudiarint, aut citra ſcripturam ei renuntiarint.* Poteſt autem fieri, vt vel noſtri, vel Græci legem tranſpoſuerint.

CLXXXVII Vndecumque tandem hoc ſumptum ſit, (quippe mihi locus ſanè nullus ſuccurrit) tamen Græci poſt illa verba legis 2. C. de ſponſalib. *Si is, qui puellam ſuis nuptiis pactus eſt, intra biennium exſequi nuptias, in eadem prouincia degens, ſuperſederit*: hæc vlteriùs adiiciunt, *Sin extra, triennium.* Videntur certè quodam ex iure poſteriori hoc voluiſſe legi expoſitæ inſerere.

Vltima lex C. d. t. de ſponſalib. apud nos CLXXVIII. deſideratur, & quidem eo loco vidit Accurſius quoque legem aliquam deeſſe, dum in rubrica vocabulum *proxenetica* declarans, ſubiicit; *de hoc in nigro nihil reperiri.* Sunt autem pleniora, quæ exſtant in ſynopſi noſtra, quàm quæ apud Harmenopulum, & rurſum noſtris integriora, quæ Cuiacius obſeruationum libro XI. capite XIX. tradidit.

In lege 1. ſub fin. C. de donat. ante nupt. CLXXXIX. *Nihil actum eſt donatione*, legitur. Græci vertunt, ἀνδέποτε ἐγένετο δώρεα. de quo colligi poteſt, eos in libris ſuis inueniſſe, *Nihil auctum eſt donatione.* Quas autem perſonas legi 16. C. de nupt. iidem inſerant, quære in titulo ſynopſis Baſilicorum noſtræ, *De prohibitis nuptiis.* Eaſdem & auctores iuris canonici Græcorum, vt Matthæus Moſachus, & alij, hoc loco recenſent. & videntur hæc ex poſteriotis alicuius Imperatoris conſtitutione manaſſe.

In l. 2. C. ne fideiuſſ. vel mandat. dot. dent, CXC. duplex mendum eſt, in vno vocabulo commiſſum. Nam pro his verbis, *vel à marito, vel a patre eius*; legendum, *vel à parte eius.* & rurſum paulo pòſt, *Suámque dotem patri mariti credendam exiſtimauit*; legendum, *parti mariti.* Sic enim Græci, qui vtrobique μέρος interpretantur.

Corrupta nonnihil eſt lex 4. C. de ſeru. fugit. CXCI. Eam quo modo Græci reddiderint, vbi oſtendero; deinde meam emendationis rationem ſubiiciam. Sic igitur illi: ὁ δὲ φυγὰς ἐστὶν ἐλεύθερος, ἀπὸ δίδωσιν αὐτὸν μὴ ὑπὲρ ὁμοίου αὐτῷ, ὃ ἐστὶ νομίσματα. εἰ δὲ ἐπέδεξατο αὐτὸν μὴ ἄλλων δύο ἢ τριῶν ὠνητῶν, ἀποδότω αὐτὸν, ἢ ἄλλους δύο ἢ τρεῖς δούλους, ἅπερ ἐστὶ ξ. νομίσματα. Quib. ex verbis equidem colligo, pro *vel viginti ſolidis reddat*; legendum, *vel viginti ſolidos reddat*: quamquam prior quoque lectio locum habere poteſt. Sed poſtea neceſſariò pro hiſce verbis, *Si verò ſecundo vel tertio eum ſuſceperit*: aut reponendum, *ſi verò cum ſecundo vel tertio eum ſuſceperit*: aut, *ſi vero ſecundo vel tertio comitatum ſuſceperit.* quorum prius interpretationi Græcæ quàm proximè reſpondet.

In l. 18. D de furt. & ſer. corrup. quum dicitur, *Præter pœnam olim ſtatutam*: Græci hoc declarantes, iſtæc verba ſubiiciunt: τουτέστιν, ἵνα τὸ δημόσιον τοῦτο πρόστιμον, ὅσον τὸ ἐπάνω. quibus ſignificatur, olim ſtatuta pœna contineri, vt qui ex naufragio vel incendio ceperit, etiam fiſco tantumdem præſtet, quantum actori. quod ſanè non inelegans eſſe videtur. CXCII.

Lex 4. C. de bon. libert. in libris editis hactenus deſideratur. Eius aliquot capita variis ex locis A. Contius collegit, in quibus hoc etiam capiti tertio inſertum legitur: ὁ καλῶς ἀλλᾶξαι σκεύη, ἢ διὰ τοιούτων κλοπιμαίων σκεύη- CXCIII.

γράφων Π. *παιγνιὰν, ἢ δυὸ τῶν ὧδε ἢ ἑαυτῷ ἐλάττονα, ἐλαττογεῖται.* ὁ δὲ Π. *καλῶς, οὐ δυνάτου δυοῖν τῶν ἢ ἐλαττοῦσθαι, ἢ μὲν δοῦλος μένει, ἢ πάντα ἀφαιρεμένων αὐτῷ.* quorum verborum hæc eſt ſecundùm Contium ſententia: *Qui res alienas furatus eſt, & ex earum diſtractione decem (puta) redegit, eáque dedit pro ſua libertate, liber fit. Qui verò decem furatus eſt, non poteſt ipſa dare, & liber fieri: ſed ſervus manet, etiam iiſdem decem ei ablatis.* Quibus in verbis Π. *παιγνιὰν*, itémque ὁ Π. *καλῶς*, legere debebat, *παίγνια τὰ παιγνιὰν*, & ὁ *παίγνιά τε καλῶς*. atque ita vertere; *Qui res alienas furatus eſt, & ex eiuſmodi furtivis rebus nummos ſuæ pecuniæ redegit, eóſque nummos dedit pro ſua libertate, liber fit. Qui verò nummos furatus eſt, non poteſt eos dare, & liber fieri: ſed manet ſervus, ita quidem, vt ei nummi quoque adimantur.* Vnde non leuis error Contij apparet, ex Græcarum litterarum ignoratione profectus.

cxciv. Particulas quaſdam conſtitutionis quartæ C. de bon. libertor. tibi ſuppeditat ecloga noſtra Baſilicorum paginâ 425. & 426. Nam ea lex, vti diximus, alioqui periit. Recitat ibidem ex Harmenopulo Contius hæc verba: ὁ *ἀφορισμὸς, ἐλαττογεῖται.* quæ quidem ad caput 4. dictæ legis Iuſtinianeæ, quæ amiſſa eſt, refert. Atqui pertinent hæc ad l. 2. D. qui ſine manumiſſ. Itidem quæ ad caput 6. ibidem retulit, ſumpta ſunt ex lege 6. & 7. C. qui milit. poſſ. Hæc ita prorſus eſſe, de Baſilicis paret.

cxcv. In l. 3. C. de obſeq. patron. præſt. quum dicitur, *Etiam qui pactione data à dominis manumittuntur, merito iure omne eis obſequium debent:* priora verba Græci reddiderunt, *παρέχοντες χάριτας.* Quapropter legiſſe videntur, *Qui pecuniâ datâ à dominis manumittuntur.* Et ſimile quiddam, ipſa quod attinet verba, dici videtur in l. qui nummis. D. de in rem verſo.

cxcvi. In lege 2. C. de libert. & eor. liber. non dubium eſt hærere mendum, in his verbis: *Si manumiſſus ingratus circa patronum ſuum exſtiterit, & quâdam iactantiâ vel contumaciâ cervicem aduerſus eum erexerit, aut levis offenſæ contraxerit culpam*, & cet. Nam & gloſſatores veteres mirè ſe torquent, vt lectionem vſitatam defendant. Ego Græcos ſequendos arbitror, qui pro *levis offenſæ*, repoſuerunt *δικαίας*, hoc eſt, *iuſtæ offenſæ*. Scribendum verò putem, ex illorum auctoritate; *Cervicem aduerſus eum erexerit, & haut levis offenſæ contraxerit culpam.* quam reſtitutionem probaturos eruditos ſpero. ſimilitudo quidem inter & voculam, ac *haut*, (ita pro *haud*, priſcis erat in more ſcribere) præbuit occaſionem calligraphis alterius omittendæ. Correctio quidem hæc accommodatior eſt, quàm illa noſtra prior, *aut non levis offenſæ.*

cxcvii. In l. 9. C. qui teſtam. fac. poſſ. dicitur, teſtamentum hominis, qui in ipſo actu teſtamenti aduerſâ valetudine tentus ſit, pro nihilo eſſe. Heic Græci pro verbis hiſce, *in ipſo actu teſtamenti*; legiſſe videntur, *in ipſo actu teſtandi.* Sic enim vertunt, *ἐν αὐτῷ τῷ διατίθεσθαι.*

Monuimus aliquoties, ſolere Græcos ex legibus poſterioribus in ipſo contextu quædam vel corrigere vel mutare. Huius eorum moris heic exempla ſubiiciuntur. Sub initium legis 8. hac conſultiſſima. C. d. t. mentio fit ſeptem teſtium. Græci addunt ἢ πέντε, *ſeptem vel quinque.* Rurſus in l. 27. C. de teſtam. trium fit teſtium mentio. Græci verò ponunt ἑπτὰ ἢ πέντε, *ſeptem vel quinque.* Itidem in l. 2. C. de inſtit. & ſubſtit. mentio fit conſobrini, ſiue filij ſororis. Heic Græci longè remotiorem gradum ponunt in Baſilicis. Vertunt enim πατραδέλφου, quum conſobrini ſint ἀδέλφου, quos ſequuntur δισεξάδελφοι, ac deinde πατραδέλφοι. Vnde diuerſitas hæc? niſi quod de conſtitutionibus Principum poſteriorum, & de ſynodorum decretis; quotquot auctoritate Principum vim legum obtinuerunt, hæc eis ita mutare libuit? cxcviii.

In l. 22. §. Quum igitur hereditas. C. de iu. deliber. ſi Græcos ſequi volumus, in hiſce verbis, *ſimilique modo ſi non timbante animo*, & cet. voculam negantem veluti ſupernaccaneam expungemus. Non enim ante *metuente* Dario vllam poſuere negationem. Ibidem paulo pòſt pro, *nec alio circuitu exſpectando*, legemus *ſpectando.* Vertunt enim, *σκοπουμένου.* cxcix.

In tit. C. ſi quis aliq. teſtari prohib. lex 4. vel vltima deſideratur, ſic de Baſilicis reſtituenda: *ἐάν τις κωλύσῃ τὸν διαθέσθαι, ἢ ἀρξάμενον αὐτὸν διατίθεσθαι κωλύσῃ παρεῖναι ἢ διαθέμενον, ἐπίσχηται μὲν ἢ τῆς ζημιώσεως ἀφεθήσεται ἢ κωλύσας· ἢ εἰ τῇ ἄλλο ἐκκριτέον, δημεύεται ἢ αὐτὸς ἐξελήλυθε.* h. e. *Si quis aliquem teſtari prohibuerit, vel quum teſtari cœpiſſet, teſtamentum prohibuerit perficere: tenetur quidem & læſo, ex cauſa prohibitionis; ſi quid autem ſuperfuerit, fiſco adplicatur; & ipſe relegatur.* Tollendum obiter etiam leue ſcripturæ vitium ex l. 3. d. t. quod tamen in vtramque Contianam editionem, tam Pariſinam, quàm Lugdunenſem, irrepſit. Non enim ſcribendum, *pronocare martiali ſermone*, ſed, *maritali ſermone.* quod & cum gloſſa ibidem conuenit. cc.

In l. 4. §. Melius itaque. C. de verb. & rer. ſignif. putauit Alciatus, pro vocabulo Græco παραδιάζευξις, quod ibi reperitur, ponendum *παράφασις.* Refutant hoc alij de ſcriptura librorum veterum. Mihi ſatis eſto, ſcripturam vſitatam confirmare per Græcorum lectionem, qui verterunt, *μᾶλλον ἢ παραδιάζευξις.* cci.

In princ. l. 1. C. Si omiſſ. fit cauſ. teſtam. pro *legatorum*, Græci ponunt, *in fraudem legatariorum.* Iidem in princ. l. 2. C. de fideicom. in his verbis, *ſi inutiliter fideicommiſſum relictum ſit*, pro fideicommiſſo ponunt λεγατον. atque idem hoc faciunt etiam in l. 22. C. eod. In lege verò 30. d. t. hæc verba, Non tantùm filium heredem inſtituens, *ſed etiam filiam, vel ab initio nepotem, vel neptem*, &c. ſic tranſponunt, vt rectè (meo quidem iudicio) legant: *Sed etiam filiam ab initio, vel nepotem, vel neptem*, &c. ccii.

In fine legis 5. C. ad SC. Orfit. pro, *nulla dubitatio eſt*; Græci legunt *nulla inuidia eſt.* ccIII.

nam φθόνῳ vertunt. Iidem hæc verba legis 3. C. de bon. matern. *Et præmium delatæ emancipationis quum volet accipiet:* ita exprimunt, τὸ ἥμισυ μέρος τῆς προσοικονομήσεως αὐτῷ ἐξ αὐτῶν βεβαιοῦται πορίζεται. hoc est; *dimidiam partem adquisitæ sibi per eos substantiæ retinet.*

CCIV. In l. 6. C. de bon. quæ liberis in potest. Græci hæc verba, *Sed ab aliis quibuscumque causis quæ ex liberalitate fortunæ, vel laboribus suis ad eum perueniant, eas suis parentibus*, & cetera. sic interpretati sunt, vt *ea suis parentibus*, legendum sit. & quonam illud τοῦτα referendum, facilè perspicitur: quum *eas* necesse sit respondere *causis*, sensu loci peruerso.

CCV. In l. vnic. C. de SC. Claudiano toll. quum his Græci verbis vtantur, ἐκλελειπτὴν εἶναι. haud dubiè intelligitur, eos non legisse, *in adscripticio adferendum est*; sed, *in adscripticio verendum est*. Confer legem vltimam C. de agric. & cens. Nam istic eadem verba repetuntur, sed ita, vti Græcos scripsisse dixi.

CCVI. Rursus exempla duo proferam, vbi videntur ex posterioribus emendasse Græci iura priora. In l. vn. C. de vsucap. transform. dicitur, *vt si quis alienam rem mobilem, per continuum triennium detinuerit.* Heic Græci διὰ πενταετίας scribunt, id est, *per quadriennium.* Itidem in l. 34. C. de donat. non procul à principio, *trecentorum* solidorum fit mentio. Heic Græci *quingentos* reponunt.

CCVII. In l. 3. C. in quib. caus. cess. long. temp. præscr. postquam hæc Græci verba exposuerunt, *quum neque familiæ erciscundæ iudicium, neque communi dividundo actio excludatur longi temporis præscriptione*: subiiciunt statim, τῇ τεσσαρακονταετοῦς μόνη ἀποκλείονται: hoc est; *triginta dumtaxat annorum spatio excluduntur*: quod quidem ex aliis huc relatum est legibus.

CCVIII. In l. 3. C. de præscript. XXX. vel XL. annor. quum dicitur, *vinendi vlterius non habeant facultatem*: (loquitur autem lex de actionibus) rectissimè notatur à quibusdam, pro *vinendi* nonnullis in libris scriptum esse *monendi*. Nam ita Græci quoque reddiderunt, τὸ ζωπῖν φασὶ τίνα μὴ ἐχόντων εὐχέρειαν. Nec Cuiacio succensemus, qui *vinendi* verbum defendit per aliam Basilicorum lectionem, τὸ ζῆν φασὶ τίνα, quam suis in libris reperit. Varietas ipsa lectionum & vtilitatem adfert, & voluptatem.

CCIX. In l. vlt. C. eod. pro his verbis, Vel alios quoscumque casus, (*quum sortes humanæ multa sint*) qui nec dici, & cet. Græci legerunt hoc modo: Vel alios quoscumque casus, (*quum sortis humanæ multi sint*) qui nec dici, & cet. Subauditur autem his verbis, *multi sint*, videlicet casus. sicut & apud Græcos, ἐπὶ τῶν αἰσχυντηρῶν κλήρων πολλαί εἰσι, scilicet θέσεις, quod præcessit. Ibidem paulo antè pro verbo *perducebant*, Græci reperere scriptum, *producebant*: quum per προσάγειν interpretati sint. Rursum post superiùs citata verba sequitur: *meritò quidem sine remedio antè lugebant.* Legendum ex auctoritate Græcorum: *meritò quidem, sine remedio autem lugebant.* Sic enim illi, ἀξίως μέν, πλὴν χωρὶς ἐπαγωγίας ἐπιδύσεως.

CCX. In l. 1. §. ad hæc. C. de annal. except. Ital. quum dicitur, iubemus omnes *personales actiones*, & cet. Græcos aliam lectionem sequutos constat, qui reddiderint προσωπικὰς ἀγωγὰς, quæ sunt *actiones temporales.*

CCXI. In l. 2. §. Quod si ita contigerit. C. de temp. & reparat. hæc verba: *Tunc intra trium aliorum mensium spatium à nostro numine reparationem peti præcipimus: qua petita nec aduersarium*, & cet. hæc ergo sic Græci verterunt, atque si scriptum in eorum libris fuerit; *Reparationem peti præcipimus: qua petita, nec aduersarium*, & cet. Nam hæc Græca, τῆς δοθείσης αὐτῷ ἐπανορθώσεως: id est; *qua illi reparatione concessa*; planè non quadrant ad illud, *qua petita*: sed potiùs ad hoc alterum, quod indicauimus.

CCXII. Hæc vltima verba legis 13. sine vlt. C. de ædific. priuat. *Ceteris videlicet omnibus, quæ non per Zenonianam legem innouata sunt, sed veteribus legibus comprehensa, in sua firmitate manentibus*: in Basilicis expressiùs in hunc modum Græci declarauerunt: πλὴν τῶν ἀπὸ ψήφου τῶν βασιλέως. ἐκείνη γὰρ ἐν μόνῃ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῖς ταύτης ἀνατολικοῖς χωρίοις. id est; *Excepto maris prospectu. Nam is Constantinopoli dumtaxat, & in eius continentibus locum habet.*

CCXIII. In principio legis 3. C. de temp. & reparat. quum Iustinianus ait, *Nemo arbitretur in posterum licentiam futuram consultationibus vitra statuti temporis viuendi spatia*: vix dubito, pro *viuendi*, restituendum *vtendi*; licèt alterum illud haud improbem. At in l. 11. in fin. C. de oper. publ. pro *Thermarum substitutioni*, quid reponendum sit; necdum peruidere possum. Vox quidem *substitutionis* suspecta redditur ex interpretatione Græcorum, qui ἐπανόρθωσιν reddiderunt. Fortasse *substructionis* legendum quis diceret, quæ vox fabricam & ἐποικοδόμησιν siue refectionem significat. Rectissimè verò tandem nobis hunc scrupulum Cuiacius eximit, dum pro ἐπανόρθωσιν legendum ὑγκρούσεως ostendit, ac *substitutioni* mutandum in *subustioni*, ex Cod. Theodosiano.

CCXIV. In l. 7. C. quæ res pign oblig. qui dicitur *interuessor*, à Græcis ἐκδικαίαρχος redditur. Constat autem, ἐκδικαίαρχους esse personas publicas, sicut & aliarum heic personarum publicarum fit mentio, puta præfecti pagi, vel vici, & decurionis: quibus cur infertus sit creditor, priuata scilicet persona, non video; tametsi quid adferri pro sententia receptæ lectionis in medium possit, non ignorem.

CCXV. Verba sunt legis 4. Cod. de inutilib. stipul. *Ex eo instrumento nullam vos habere actionem, in quo contra bonos mores de successione futura interposita fuit stipulatio, manifestum est.* Hæc ita Græci reddiderunt, vt pro *successione futura*, legisse videantur; *successione mutua.* Nam id significatum est vocis ἀλληλεγγυομένης. Sin ita quis neget eos Latinis in libris scriptum reperisse, saltem fateatur necesse est, ipsos successionem futuram accepisse de mutua successione.

CCXVI. Posuimus libro Notatorum primo epitomen legis 2. Cod. de priuat. carcer. inhib. quæ

quæ hactenus in editis desideratur. Nunc aliam heic afferamus è libro LX. Basilicorum, cuius hæc verba sunt: *ὁ διαπέξις κακόν, μὴ γένοιτο ἰδιωτικὰς φυλακάς. τὸν δὲ τοῦτο ποιήσαντα ὑπονοεῖσθαι δεῖ ἐπιτιμᾶν, καὶ διδόναι τὸ τῇ δημοσίᾳ φερούσῃ τοιαύτας αἰτίαις, ὅπως δίκαιον ἂν γένοιτο ὁ ἐγκαλούμενος τὸ τῆς γνώμης παρ' αὐτῶν φυλαχθῆναι· ἐπεὶ καὶ ἂν ἄκων τύχοι ἄξιος.* καὶ πάλιν δὲ καὶ *ὁ δίκαιος ὁ αἰτιασάμενος αὐτοῖς τὸ ἐγκαλούμενον, παρεῖναι τὸν ἐπιτιμίου καὶ τὸν ἄρχοντος. εἰ δὲ μαθυμήσει ὁ ἄρχων, ὑπόκειται κίνδυνος καὶ αὐτοῦ τοῦ οὐσίας, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποινῶν.* Ea verba non opus est heic vt interpretemur, quum exstent in Latino Basilicorum LX. libro Cuiacij.

ccxvii. In hisce verbis exponendis l. 10. C. ad leg. Iul. de adult. *Et par delictum est accusatoris, prævaricatoris, & defugientis veritatis inquisitionem*: aliam sequuti sunt lectionem Græci, quorum hæc verba sunt: *καὶ ἴσον ἐγκλημα τῷ συνειδότι, τοῦτ' ἔστι συνδιαπράττει, καὶ τῷ φεύγοντος τὴν ἀλήθειας ζήτησιν τὰ ἴσα*: i. e. *Et par crimen accusatoris, & eius qui causam prodidit, & fugientis veritatis inquisitionem, non est.* Ergo non dubium est, eos ita locum hunc scriptum reperisse: *Et par delictum non est accusatoris, prævaricatoris, & defugientis veritatis inquisitionem.* Nimirum abest à nostris libris negatio, quam tamen & Cuiacius in interpretatione retinuit: licèt existimem vulgatam defendi posse, quum ex aliis, tum ex l. 34. D. de iur. fis.

ccxviii. De legibus aliquot Principum posteriorum, post Codicem Iustinianeum latis, & expositis in libro LX Basilicorum, titulo ad leg. Iul. de adul. quod meum sit iudicium; dixi suprà huius II. Notatorum libri capite CXII. atque illa ipsa in sententia nunc etiam adquiesco.

ccxix. Non sine causa quis existimet in l. vnic. C. de rapt. virg. §. Et si quidem. post istæc verba, *Nec sit facultas rapta virgini, vel vidua, vel cuilibet mulieri raptorem suum sibi maritum exposcere*; Græcos hæc non temere subiecisse, *μηδὲ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς τοῦτο αὐτὴ κελεύειν*: hoc est; *Nec parentibus eius hoc ipsi mandare.* nam in nostris hoc non exprimitur.

ccxx. Simile quiddam occurrit in l. 10. C. ad leg. Fab. de plag. nam post legis verba, quibus dicitur, *comparantem ab eo, qui abduxit plagio mancipia, si delicti socius non probetur, nullo crimine teneri*: Græci adiiciunt, *τῷ δὲ περὶ δόλου ἀγωγῇ ἐνέχεσθαι*: id est, *dolo tamen actione conueniri.*

ccxxi. Plagij pœna lege vlt. C. d. t. statuitur hæc in iure nostro, vt posteaquam super crimine claruerit; seruus quidem, vel libertate donatus, bestiis subiiciatur: ingenuus autem gladio consumatur. Diuersa verò, ac longè quidem mitior à Græcis exprimitur supplicij ratio, verbis hisce: *καὶ ὁ μὲν δοῦλος ὤν, κατακριθείς, τιμωρεῖσθω καὶ κουρὰν ὑπομενέτω· εἰ δὲ ἐλεύθερος ὤν, χειροκοπείσθω μόνον*: id est; *Si quidem seruus est, aut libertus, verberato ac tonso manus abscinditor: sin liber, manus ei duntaxat amputator.* Quid de hac diuersitate dicam aliud, non habeo: nisi quod mitigatam legis antiquæ pœnam duriorem constitutione quâdam recentiori putem; quam deinde Basilicorum auctores sequuti sint.

Iidem auctores Basilicorum hanc legis 2. C. de crim. sacrileg. sententiam faciunt: *ὁ τὸν φεύγοντα εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ ἀποσπάσας, τυπτόμενος καὶ κουρεύόμενος ἐξελεύσεται.* id est; *Qui confugientem ad sacram ecclesiam abstraxerit auctoritate sua, verberatus & tonsus deportatur.* Confer l. 2. C. de his qui ad eccles. Quæ autem secunda est hoc titulo, de crim. sacril. eam Græci tertiam faciunt. ccxxii.

In l. 3. C. de quæst. dicitur, *interrogandos seruos alienos.* Heic statim addunt Græci, *καὶ τοὺς ἰδίους, seruos scilicet proprios mulieris*: vt illis scilicet etiam interrogatis, tandem loco tertio mulier ipsa quoque torqueatur. ccxxiii.

Epitomen legis vlt. C. de bon. proscript. Contius ex Eustathij antecessoris libro *περὶ χρονικῶν διαστημάτων* descripsit. Sed hæc integrior est, ex Basilicis: *ἐάν τις εἰς ὀπὴ πεφυκὼς ἀλιγχθεὶς δήμιον ἀφαιρεῖν, οἱ μὲ ἔχοντες αὐτὸ φεύγωσι, καὶ διέχοντες τὴν βασιλίδα πόλιν, ἔσω δύο μηνῶν ὀφείλουσι αὐτὸ προσαγγέλλειν. οἱ δὲ μὴ διέχοντες τὴν βασιλίδα πόλιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, εἴσω ὀκτὼ μηνῶν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ποιήσουσι, μετὰ τοῦ φεύγοντος τὸ τετραπλάσιον παρέξουσι*: hoc est; *Si quis vt perduellionis conuictus, bonorum publicationem passus fuerit: ij, qui res eius habent, & in vrbe imperatoria degunt, intra duos menses eas nuntiare debent: qui verò non degunt in vrbe imperatoria, sed in prouinciis; intra menses octo. Si verò id non fecerint, vnà cum rebus ipsis quadruplum præstant.* ccxxiv.

In l. 2. C. de his qui ex publ. rat. non est quod dubitem Græcorum lectionem nostrâ integriorem esse. Nostri sic habent: *Quod si quis aurum ex nostro ærario priuatis commodis profuturum occultè, aut cautionis, aut sponsionis fide acceperit*, & cetera. Græci verò, *λαθραίως, ἢ κατὰρᾶς, ἢ ἐγγράφως, ἢ μετ' ἐγγύων*. Ergo sic restituenda nostra: *Palam aut occultè, aut cautione*, & cet. ccxxv.

Tituli XX. C. lib. X. verba sunt in inscriptione, *de superexactionibus.* sic enim legitur in editionibus nostris. Græci verò quum interpretentur *περὶ ὑπερπεπραγμένων*, haud dubiè suis in libris scriptum inuenerunt, *De superexactoribus.* quod eo probabilius videtur, quoniam tituli quoque præcedentis inscriptio est, *De exactoribus tributorum*: non, *de exactionibus*: & ipsimet Græci declarationis causâ subiiciunt, *τουτέστι περὶ τῶν ὑπερπεπραγότων.* ccxxvi.

Legem Græcam, quæ numero secunda est, C. vt nem. lic. in empt. qui volet repurgatam à mendis, tam in Græco textu, quàm in versione, non paucis; quærat editionis nostræ paginam 472. Hoc adiicere tantùm volui. Quæ verba in editis antea sic incipiunt, *Μυθὶς ποτὶ χρεὶς μεγάλως ἀέκυνις*, ea verba, meâ quidem opinione, legis tertiæ principium esse. Sed *μυθὶς ποτὶ* mutandum in *μαθὼν ποτὶ*: vel necessariò pro *μαθὶς ποτὶ χρεὶς μεγάλως ἀέκυνις ὀπταπλίδω τοῖς κτήνεσι πωνὴ*, legendum *μαθὼν ποτὶ*: vel denique pro *ὀπταπλίδω* reponendum *ὀπταπλίτω*, & *πωνὴ* pro *πωνεῖ*. Verùm quod primo loco posui, concinnius est. ccxxvii.

CCXXVIII. Prima verba legis 2. C. de murilegul. hæc ſunt in Latinis editionibus noſtris: *Baphij & gynecij, per quos & priuata noſtra ſubſtantia*, &c cet. Rectè verò iudicant, quibus corrupta videntur. Quippe noſtris in Baſilicis leguntur βαφεῖς ἢ γυναικειάριοι. Vnde colligitur, reſtituendum: *Raphei & gynaciarij.*

CCXXIX. De duobus alterum mihi lector dabit. vel legem hanc, quam τὸ βασιλικὸν noſtra in ecloga faciunt octauam, C. de murilegulis, deeſſe noſtris in editionibus: (verba ſunt eiuſmodi: ὁ ἐπιτρυβήσων γυναῖκα ἀφωσιδιῶσαν τῷ γυναικείῳ, λίτρας δύο. hoc eſt; *Qui ſollicitauerit mulierem deputatam gynæcio, duas libras ſoluit*) vel ſi contendat, eſſe hæc verba legis 9. C. d. t. neceſſe eſt fateatur, pro voce *naniculam*, quæ Latinis in libris eſt, omnino reponendum Græcis auctoribus, *mulierculam*. Aut ſi longiùs hoc recedit à ſcriptura vocis prioris, reponamus *ancillam*, vel *ancillulam*. quo facto, ſenſus legis non inelegans ſemet offerre videtur. Sed cur minor ſit corruptionis vel ſollicitationis, aut vſurpationis (vti lex ipſa loquitur) pœna, quæ binarum heic librarum ſtatuitur; quàm cælationis, quæ ternis libris in l. 6. ſup. h. t. plectitur?

CCXXX. In l. 2. Cod. de canone frument. vrb. Rom. pro *hordei*, legerunt Interpretes Græci ἐλαίου, id eſt, *olei*. Nimirum *ordei* legebatur in aliquo codice, ſine adſpiratione; vocabulo ex *olei* voce corrupto. Manifeſtum verò mendum eſt in l. vn. C. non licere habitat. metrocom. in hiſce verbis: *Sed ſi quis ex biſdem vicariis*. nam quum Græci verterint, ἀλλὰ τοῖς ἐξ αὐτῆς κώμης, omnino reponendum, *ex biſdem vicanis*, vel vt alij ſcribere malunt, *vicaneis*. Iidem Græci in l. 6. C. de cenſ. & cenſit. pro *bonorum iactura*, legendum monent, *bonorum*. Vertunt enim, τὴν ἀξίαν εὐπορίας. quæ ſanè diuerſæ pœnæ ſunt, & huic loco poſterior magis eſt accommodata.

CCXXXI. Facere non poſſum, quin tot locis expoſitis, qui noſtris in exemplaribus ex interpretatione Græcorum emendari poſſunt; viciſſim oſtendam, Græcos etiam libris alicubi vitioſæ ſcripturæ non expertibus vſos eſſe. Ponam autem exemplum vnum & alterum, ceteris diligentiæ lectoris relictis. In l. 1. C. de agric. & cenſit. hæc prima verba ſunt: *Numquam ſationibus vel colligendis frugibus inſiſtentes agricolæ ad extraordinaria onera trahantur*. Heic vocem *ſationibus* Græci per λογισμοὺς interpretantur. Ergo mendoſam ſequuti ſunt ſcripturam Latinam, legendo *rationibus*, pro *ſationibus*. Iidem vbi verba Prætoris in l. 1. D. de vent. inſpic. interpretantur, *milites* reddiderunt, vbi noſtri libri Latini *comites* habent: qui Græcis ſunt ἀκόλουθοι in l. 1. § qui puero. D. de extraord. crim. quam legem interpretantur libro LX. tit. XXII. Ac videntur ſanè Græci lectionem in d. l. 1. de vent. inſpic. minus probam ſequuti. Nam comites ſiue pediſequos matribusfamilias, & pueris quoque ſolitos adhiberi. de d. l. §. qui puero, aliiſque pluribus locis conſtat.

Poſt legem 17. C. de agric. & cenſit. notatur in exemplaribus noſtris, conſtitutionem Græcam deſiderari. Eius conſtitutionis hæc à nobis epitome reſtituitur: τοὺς γεωργοῦντας μὴ ἐπιβαρεῖσθαι ἐπὶ πλέον, ἢ τὰ τούτων παλαιὰ τοῖς δεσπόταις αὐτῶν. εἰ δὲ χρόνῳ τὰ γεωργικὰ μεζονα γένοιτο ἐπιδόσεως μὴ τῶν ἐργασμάτων αὐτῶν, ἢ οὕτω δὲ αὐξηθείη ἢ τῶν γῆν γεωργῶν, ἢ τὸ τέλος παρέχειν. τοῦτο δὲ ἢ τοῖς δεσπόταις ἢ τοῖς γεωργοῖς λυσιτελεῖ. *Agricolarum*, inquit, *alij ſunt adſcripticij, quorum ad dominos peculia pertinent: alij triginta annorum ſpatio coloni ſiunt liberi, cum rebus ſuis. Atque hi eam terram colere, quàm tributum præſtare coguntur. Hoc autem & dominis, & ipſis agricolis expedit.* Ceterùm lex iſta non eo reponi loco debet, qui Latinis in libris notatur; ſed ante l. litibus. C. eod. Quippe lex Colonos. eod. Theodoſij & Valentiniani eſt, qui Principes Anaſtaſium in imperio præceſſerunt. Et legem hanc, quam reſtituere nitimur, Anaſtaſianam eſſe; paret ex verbis Iuſtiniani, quæ in l. 22. C. eod. leguntur huiuſmodi: *Quum autem Anaſtaſiana lex homines, qui per 30. annos colonaria deſcripti ſunt conditione, voluerit liberos quidem permanere, non autem habere facultatem terrâ derelictâ in alia loca migrare*, & cet.

CCXXXII.

CCXXXIII. In verbis inſcriptionis tituli XXX. C. lib. XI. Græci pro fundis *limitrophis*, potiùs limitotrophos agnoſcunt. itémque poſtea ſequentibus in verbis non, *limitaneis vel caſtellorum*: ſed, *limicaneis vel caſtellianis*, expreſsè ſcribunt.

CCXXXIV. In l. vlt. C. de fund. rei priuat. quum dicitur, *Si quis ad comparationem rei dominicæ dempto canone accedat, cum pretia perdere perpetuò*: Græci ſtatim ſubiiciunt, καὶ τὸ χωρίον ἀποστεροῦται quo ſignificatur, *ipſum etiam prædium huic adimi*. cuius in libris editis nulla mentio. Sic & illud elegans ſcholion eſt ad finem legis 8. C. de dignitatib. καλῶς εἶπεν ὁ βασιλεὺς, συναριθμεῖσθαι τοῖς συγκλητικοῖς, ἐπειδὴ καὶ ὑπατικὴν αἰτίαν. hoc eſt; *rectè dixiſſe Imperatorem, ſe inter ſenatores connumerari: quoniam & conſulatum genere ſuſtineat*. Item ad legem ſequentem, quâ traditur, *libertorum filios adipiſci clariſſimam dignitatem non prohiberi*: non abs re ſubiiciunt, *ipſos dumtaxat libertos arceri*.

CCXXXV. Cenſet doctiſſimus Cuiacius in l. 6. C. qui milit. poſſ. in his verbis, *licere dominis adire competentem iudicem, & ſuam ignorantiam eo, quod contrarium minimè probatur, oſtendere*: pro *ignorantiam*, legendum *innocentiam*. Non equidem valde repugno. ſed Græci lectionem vſitatam retinuerunt. vertunt enim ἄγνοιαν, *ignorantiam*. quæ lectio ſuas etiam rationes habet.

CCXXXVI. In quibuſdam titulis eclogæ noſtræ Baſilicorum ſit legum mentio, quæ nec exſtant in Codice, nec in hac ſynopſi ad verbum ponuntur, vel integræ, vel epitomatæ. verbi gratiâ; quod in titulo VII. libri Baſilicorum LVII. recitatur his verbis: *De his qui in bello moriuntur, quódque defuncti militis filius natu maior ſtatim in locum patris ſui ſuccedat, & eaſdem*

annonas accipiat, vsque ad biarchi gradum: hoc igitur argumentum est l. 3. C. de fil. officiat. quod & Contius ibidem posuit. Simile quiddam videre est in præcedente titulo IV. Nam quod ibi dicitur, *coniugem liberósque defuncti ab erogatore, quidquid ei debeatur ad mortem vsque, consequi*: argumentum legis est, ad titulum Codicis de erogatione militaris annonæ referendæ, quæ non extat. Ponatur autem hæc epitoma d. l. vltimo inter ceteras eius tituli loco, donec aliunde clariùs appareat, quinam verus sit eius locus.

CCXXXVII. L. 2. in princ. C. de exseq. & exact. dicitur, *Quicunque ex palatio nostro cuiuslibet tituli ad prouincias commeauerit*, & cet. Heic Græci verterunt, εἰς ἀπόσπασμα τίτλου. de quo fortè quis coniecerit, eos legisse; *cuiuslibet tituli nomine*. quibus in verbis quæ tituli significatio sit, notius est, quàm vt indicare libeat. Aut si non ita reperere scriptum, saltem indicare voluerunt; hanc verborum esse sententiam, vt ad, *cuiuslibet tituli*; subaudiatur, *gratia*.

CCXXXVIII In vlt. tit. libri XII. Cod. Publ. lætic. & cet. vix dubium mihi quidem est, deesse legem vnam. Eius hæc sive verba, sive sensus, in Basilicorum ecloga nostra ponuntur: οἱ τὰ διατάγματα τελοῦντες τῆς μελλούσης ἀρχῆς πολιτικῆς ἢ στρατιωτικῆς ἀρχῆς, κ. μέτρους χρυσοῦς ιε. ἐὰν ἐπιχρίσῃ κομιζέσθωσαν. ἐὰν δὲ πλείονα λάβωσι, τὸ τετραπλάσιον ἀποτινέτωσαν, μὴ δυνάμενοι πρὸς ἀπολογίαν προενεγκεῖν, ὡς παρ' ἑκόντων τοῦτο ἐλήφασιν. hoc est; *Qui perferunt eorum mandata, qui ciuilem militaremve magistratum gesturi sunt, aureos dumtaxat ex prouincia quindecim accipiant. quod si plus acceperint, quadruplum reddant: nec ad excusationem proferre poterunt, se quid amplius ab ipsis lubentibus accepisse*. Arbitror autem hanc equidem esse legem 2. C. d. t. quum prima seorsum exstet in titulo Basilicorum περὶ συγχωρητικῶν: inter quam, & postremam, quæ d. t. C. adiicitur à Contio, caput vnum relinquitur. Si diuersum quis tueri velit, opponam ei saltem ipsum discrimen summæ, quam vtraque lex à prouincialibus exigi permittit. & appareret hinc sanè, posteriorem esse tertiam illam Contianam, quum minorem exigendorum summam definiat; & plura quoque præterea complectatur.

AD ALIQVOT NOVELLARVM Iustiniani loca.

CCXXXIX. REPVRGABIMVS obiter etiam Nouellas Iustinianeas à mendis quibusdam, idque dumtaxat præstabimus ex Basilicorum ecloga nostra, quemadmodum in huius editione, facturos, aliquando nos promisimus. Igitur in Nouellæ II. cap. 5. initio, pro ἐγκατάγειν εἰς τὰ δικαστήρια, scribendum κατάγειν: sicut & veterem constat Interpretem legisse, qui vertit, *deducere ad iudicia*. Idem paulo antè meo iudicio rectè verterat ἀμυδρῶς, *obscure*. sed incuriâ librariorum malè pro *obscurè*, irrepsit *acerbè*. Rursus ibidem περὶ κοινῶν ἀποκει-

σάμενον βούλεται, corruptè legitur; pro quo alij reponunt ἀποκεισαμένου. sed Basilica verbum integrius restituunt, legendo; περὶ κοινοῦ ἀποκεισάμενον βούλεται.

In Nouellæ XXII. capite 20. § Soluto igitur. CCXL. Haloander inseruit nonnulla, quæ reperiuntur & in Nouella CXXVII. Ea Contius putauit huc perperam fuisse relata. sed fortassis hoc factum ab ipso temerè. Nam & Basilicorum auctoritas Haloandrum defendit. ac locum lector ipse quærat libro XXVIII. tit. XII. cap. 1. non enim huc eum transferre describendo libuit.

In eiusdem Nouellæ cap. 40. in princ. statuitur de muliere liberorum suorum tutelam administrante. Heic recepti Nouellarum libri mentionem iurisiurandi faciunt, à muliere præstiti, de non transeundo secundas ad nuptias. Sunt enim hæc verba: διομοσάμην μὴ πρὸς δεύτερον ἐρχέσθαι γάμον. nec multo pòst repetitur, παραβεβήκασι τὸν ὅρκον. vtrobique Basilicorum libri iurisiurandi loco, repromissionem siue sponsionem ponunt: haud scio, num ea de causâ; quod Imperatores sequuti putauerint hoc casu iurisiurandi rigorem nonnihil mitigandum. Pro διομοσάμην quidem certè, repositum in Basilicis legitur, διαγγειλάμην: & pro τὸν ὅρκον, itidem τὴν ἐπαγγελίαν. CCXLI.

In Nouella XLIX. cap. 1. pro ἐν τέτλῳ ὀπτεμβρίου, παρεπιδήμου τοῦ μηνὸς ἐν ᾗ ἡμέρᾳ, legitur in Basilicis, ἐν τέτῳ τοῦ ὀπτεμβρίου, παρεπιδήμου τοῦ μηνὸς ἐν ᾗ ἡμέρᾳ. quam lectionem confirmat & verus Interpres, dum reddit, *tertio loco*. nec dubium est, παρεπιδήμου quoque rectiùs scribi, quàm παρεπιδήμου: quum pariter & ad mensem, & ad diem referatur. CCXLII.

In eadem Nouella, cap. 2. in princ. non exigua quædam quasi lacuna est, omissis multis verbis, quæ in Basilicis leguntur, & continent sententiam non leuis momenti. Nam post hæc verba: ἐπειδὴ γὰρ ἤδη γεγράφαμεν νόμον, βουλόμεθα δὲ ἰδιοχείρων μηδεμίαν γίνεσθαι συγγραφήν, sequuntur hæc in Basilicis, εἰ μὴ αὐτὰ τὰ μαρτύρια ὑπογράφοι ἴδιον τὸ χειρόγραφον, ἢ ἀυτοὶ οἱ μάρτυρες συνομολογήσωσιν, ὅτι ὑπέγραψαν, ἢ ἀρνούμενοι φανῶσι τὸ ἴδιον χειρὸς ἀπὸ συγκρίσεως τοῦ ἰδίου χαρακτῆρος ἁλισχόντες· ἀλλ' ἐκ μόνου τοῦ ἀγράφου, & cet. Quorum verborum hæc est sententia: *Quando enim iam legem scripsimus, qua vult, vti de scriptura propria manus nulla fiat comparatio; nisi fortè hæc ipsa chirographa trium testium subscriptiones habeant, atque ipsi testes confiteantur, se subscripsisse; vel si negent, de manu sua ex litterarum suarum comparatione conuicti fuerint: sed dumtaxat ex documentis publicè celebratis*, &c. Hanc additionem ego notatu dignam putaui.

Laudo consilium A. Contij, qui Nouellarum interpretationem veterem, siue illa Bergantionem Pisanum, siue alium auctorem habuit, omnino publicandam putauit. Nam multis in locis ea plenior est, & integrior, quàm Græcæ vel Haloandri, vel Scrimgeri nostri sint editiones. Sed vellem diligentiùs eam Græco textu adhibito recensuisset, ac plurima CCXLIII. CCXLIV.

ſcripturæ menda ſuſtuliſſet. Equidem lubenter id præſtarem, ſi tantum mihi meis à negotiis eſſet otij. Et fieri non incommodè poſſe, prolatis heic locis aliquibus oſtendamus. Dixi paulo antè de principio capitis 5. Nouell. 11. vbi legitur: *Illud quoque dudum acerbè quidem.* heic ego vix dubito, non *acerbè* ſcriptum ab Interprete fuiſſe, ſed *obſcurè*: quod reſpondet Græco, ἀμυδρῶς. Sic etiam dicto cap. 2. Nouel XLIX pro *eximentes litteras*, ſcribendum *examinantes*: & paulo pòſt pro, *modis omnibus prohibendo*; reponendum *prabendo*. Nam prius illud Græco αἰτιᾶται, hoc poſterius voci δίδωσιν reſpondet. Rurſus in Nouel. LXIII. cap. 1. in princ. pro, *ſèd ſi hoc egerit pro veritate*: legendum, *ſèd ſi hoc egnerit.* quia Græci ἐὰν τοῦτο δείξῃ. Item Nouel. LXXIII. cap. 2. in princ. pro, *noluerit hoc in publico confiteri*; ſcribendum, *confiteri*: ſicut in Græco, μὴ βούληται τοῦτο ἐπ' ἀγορᾶς ὁμολογῆσαι. Item Nou. XXC. cap. 7. in princ. pro, *in quocumque collegio*; reſtituendum, *in quocumque negotio.* ἐν ὁτῳδήποτε πράγματι. Item in titulo nouel. XXCVIII. pro *adminiſtratione panum*, ſcribendum *ſubminiſtratione*: quæ eſt ἀρτων χορηγία. Item Nouellæ CXIII. cap. 1. pro *diſpoſitionem*, repone *depoſitionem*; quæ κατάθεσις eſt. Ibidem in his verbis, *per proprium noſtrum iudicium diſponere & dicere*: ſcribendum *decidere*, pro *dicere*: quum in Græco ſit verbum τίμωσθαι. Item in fine cap. 3. Nouel. CXXVIII. in his verbis, Si de hoc interpellatus non *indicauerit*: reponendum, *vindicauerit.* hoc enim Græcis eſt ἐκδικεῖν. Item Nouel. CXXXIV. cap 9. ſub finem, in his verbis, per quas poteſt *publicè* & liberè cuſtodiri; reſtituendum *pudicè*, pro *publicè*: quod eſt σωφρόνως. Adduci denique alia quoque poſſent exempla. ſed hæc arbitror ſufficere noſtri quidem inſtituti reſpectu, quod alium minùs occupatum proſequi vellem.

CCXLV. In Nouel. LIII. cap. 3. §. Sancimus igitur. hæc verba leguntur, δίκας μόνον ἡμίσειαν ἔχειν τὸν ὑπομένοντα δίκην σεσωφρισμένην, ἀλλὰ διπλᾶς ἀσφαλείας. In iis primùm μόνον mutandum in μόνον, deinde διπλᾶς ἀσφαλείας in διπλᾶς ἀσφαλείας. ſicut vetus Interpres reddidit, & *ſolummodo*, & *duplices inducias.* Paulo pòſt in his verbis, πολλάκις δὲ καὶ ἑκατὸν ὀνομάτων τῷ φιλοχρήματον διακωλύῃ: mutandum in Græco διακωλύῃ in διακωλύῃ, & in Latina verſione, *contra eum*; in, *contra rem*: qui Græcis eſt φιλόχρηματος. quamquam vetus Interpres ſcopum verborum Iuſtiniani non attigit. Nam eorum hæc eſt ſententia: *Sæpenumero autem nonnihil erga rem familiariter adfecto.* pro quo malè vetus Interpres, *diſpenſante.* Baſilicorum auctoritate reſtituta lectio vera eſt.

CCXLVI. In principio Nouellæ LXIII. hæc ſcripturæ notanda diuerſitas. pro ἤδη οἴκων οἰκοδομὰς, noſtri ſcribunt οἰκοδομᾶς: & pro ἀλλ' ἄλλων, ἀλλ' ἄλλας: & pro ἐπάκτου, ἐπιπήξαι: & paulo pòſt, pro οἰκοδομεῖν, οἰκοδομοῦσι: item ante ἐπιδεῖ, ponenda coniunctio καί. Item in Nou. LXIV. cap. 1. §. Sed æſtimator. ante ὥσπερ ἐκπυρεῖ, ponendum ex Baſilicis, διαζῶσθαι. vt integer locus ſit, ἢ διαζῶσθαι, ὥσπερ ἐκπυρεῖ, & cetera.

In Nouel. LXXIII. cap. 7. in princ. pro τῷ πλειόνων CCXLVII. ſcribitur in Baſilicis τῷ πλειόνων, ſicut etiam ſequitur ἐκ τῶν ἐλαττόνων. In Nouella verò LXXVII cap. 1. §. Et quoniam quidam. in fin. pro τοιούτου ἡμῖν νομοθέτου, legitur in manuſcriptis νομοθέτου: neque multo pòſt itidem pro μετὰ τοιοῦτον ἡμῖν τὸν νομοθέτην, ſimiliter reponitur in iiſdem, μετὰ τοιοῦτον ἡμῖν τὸν νομοθέτου, ὁμοίως. Item ſub finem, pro ἢ ἐὰν τις τὸ ὁ ἐκδέξεται, ibidem eſt, ἐὰν τις ᾖ ὁ ἐκδέξ.

Diximus ſuprà, veram inſcriptionem eſſe CCXLVIII. Nou. VIII. *De Quæſtore*, non *De Quæſtore*. Nam κοιαίστωρ expreſsè ſcribitur in Baſilicis, adiectâ vocis eiuſdem interpretatione, qua ſignificatur, Quæſitorem Latinis dici, qui Græcis ſit ἐξάρτυτος. de quo id etiam ſequitur, vt in ipſa Nouella cap. 1. pro ἐξάρτυτος ſcribamus ἐξάρτυμα, ſicut & in Latina veteri verſione mutandum *ereunadas* in *ereunetas.*

Eiuſdem Nouellæ cap. 3. in princ. pro δικαιώματος CCXLIX. ἐκ τῆς ἐπιρρίας, lege ἐκ τῆς ἐπιρρίας: item paulo pòſt, hæc verba, ἐνοχλήσωσιν τῷ ἀφορμῶντι τὸ δίκαιον ἀπὸ τῶν τῆς γεωργῶν κτήσεως, ſic emendabis, vt ſcribas: ἐνοχλήσωσιν τὸ ἀφορμῶντος τὸ δίκαιον ἀπὸ τῶν τῆς γεωργῶν κτήσεως. ac rurſus initio cap. 5. pro ἀφοκατακτικῶν ἐφαπτείων, repone ἀφοκοπικῶν. Nec multo pòſt τοῦτο τοιοῦτοτρόπῳ ſcribitur in editis, quum in Baſilicis legatur τοιοῦτῳ: ſicut & τοιοῦτον, pro τοιοῦτον, bis in Nouella LXXVII. ſcribi, modò notabamus.

In principio cap. 1. Nouel. XCII. hæc notanda CCL. veniunt. Primùm iſta verba, τοιοῦτον ἐμοὶ τῆς παιδὸς φυλάξαι τὸν δὲ τὸ τόκου μέρος, ἔσον ἐμοὶ φέρειν δικαίως, &c. ſic in Baſilicis ſcripta leguntur, τοιοῦτον ἐμοὶ τὴν παῖδα φυλάξαι, ὅσον ἐμοὶ τὸ ἐκ τοῦ τόκου μέρος, φέρειν πρὸς δικ. & cet. Deinde pro οὐδὲν ἐν ταῖς διφθέραις ἐγκαλέσουσι, ibidem eſt ἐν ταῖς διφθέραις. nec multo pòſt, ἀυξομένου τούτου τοῦ μέρους, in Baſilicis eſt ἀυξομένου τούτου τοῦ μέρους, cui reſpondet interpretatio vetus, quæ μέρος quantitatem reddidit.

In Nouella XCIX. cap 1. pro hiſce verbis, ἢ ἐκ CCLI. ἐκείνου ἐκείνου, Græci legunt ἐκ ἐκείνου ἐκείνου ἐκείνου. Item in Nouel. CXV. cap. 3. §. 5. pro ἀπὸ τῆς ζωῆς τῶν γονέων, ſcribe ἀπὸ τῆς ζωῆς τῶν ἰδίων γονέων: ſicut & vetus Interpres reddidit, *vel vita parentum ſuorum.* Et nota poſt illum primum paragraphum, ἀπὸ τῶν ἰδίων γονέων χάριτος ἐπιλάβου, ſemper deinceps in Baſilicis ſequentes paragraphos incipere, non ab ἀ, ſed ab ἄ. Quod autem in fine §. 9. dicitur, καὶ τοὺς ἄλλους νόμους τοὺς περὶ τούτου καιρίους τὰ τοιαῦτα σεσήμανται φραγέλλους: id Græci ſic declarant, vt intelligi dicant ἐπιμωλῶσθαι τὸν κωλύσαντα, id eſt, *eum infamiâ notari, qui prohibuerit.*

Vidi Nouellæ iam indicatæ exemplum, in CCLII. quo huius ipſius 3. capitis §. 14. pro πρὸ ἑπτὰ πάσχα πασῶν, ſcriptum erat ἑπτὰ σαββάτων, quod arbitror Imperatores poſteriores, ipſoſque Baſilicorum auctores ita voluiſſe ſcribi; vt ſeptem generalium Conciliorum auctoritas conſtaret. Atque hæc ipſa ſeptem Concilia ſic ibidem numerantur, vt in ipſo Nouellæ textu verbis iam dictis ſubiiciatur: πλὴν τῶν Νικαίων ἁγίων, πλὴν τῶν Κωνσταντινουπόλεως ἁγίων, πλὴν

ἐν Ἐφέσῳ πρώτῃ, τῇ ἐν Χαλκηδόνι, ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει δευτέρᾳ, ὡσαύτως καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τρίτῃ, καὶ τῇ ἐν Νικαίᾳ δευτέρᾳ. vt horum hæc ſententia ſit: *Et ſancta ſeptem Concilia, Nicænum primum, Conſtantinopolitanum primum, Epheſinum primum, Chalcedonenſe, Conſtantinopolitanum ſecundum, itidemque Conſtantinopolitanum tertium, & Nicenum ſecundum.* Quæ quidem Concilia celebrata fuerunt; primum, imperante Conſtantino Magno: alterum, Theodoſio maiore: tertium Theodoſio minore: quartum, Marciano: quintum, Iuſtiniano Magno: ſextum, Iuſtiniano naribus mutilato: ſeptimum, Conſtantino & Irena AA.

CCLIII. Idem exemplar dicto eiuſdem Nouellæ capite, poſt enumeratos Neſtorianos, & Acephalos, hæc verba ſubiicit, continentia quorumdam aliorum hæreticorum mentionem, qui poſt tempora Iuſtiniani extiterunt: ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν ἰακωβίτων, καὶ μονοθελήτων, καὶ ὑπερομαχούς, καὶ ὅσα ἄλλα αἱρέσεις εἰσὶ, παρὰ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἀποκηρυττομένας, καὶ ταύτας φυλάττειν πρὸς ἐπιτάττομεν, τὰ αὐτὰ δὲ τούτοις ἅπαντας ἀκριβεῖν τοὺς φυλάττεσθαι. hoc eſt. *Similiter & circa Iacobitas, ac Monotheletas, & Iconomachos, & quæcumque ſunt alia ſectæ, quas Eccleſia generalis abrogauit, & ſi qui deprehenſi fuerint his eſſe obnoxij; eadem in vniuerſis citra violationem eſſe obſeruanda.* Quæ verba, ſicut dixi, non à Iuſtiniano ſic fuere perſcripta: ſed Iuſtinianeæ Nouellæ de poſteriorum Imperatorum voluntate inſerta.

CCLIV. Inſcriptio Nouellæ cxvi. Græcis in editionibus eſt, περὶ στρατιωτῶν, de militibus. Verùm Interpres ille Nouellarum vetus hanc prolixiorem habet, inſtar alicuius periochæ: *Vt neque miles, neque fœderatus obſeruetur domui priuatæ, aut poſſeſſioni alicuius.* Eam ego repertam arbitror ab Interprete, vetuſto in libro; quamquam reddita paulo ſit impolitiùs, vt ea ferebant tempora. Noſtra quidem in ecloga Baſilicorum, hæc eiuſdem Nouellæ traditur inſcriptio, ad Latinam illam quamproximè accedens: περὶ τοῦ μὴ τινα στρατιώτην ἢ φυλάσσοντα ἐν τινι ἰδιωτικῇ χρείᾳ ἀπερχόμενον: hoc eſt; *vt nullus miles, aut fœderatus, priuatis vſibus occupetur.* Vnde veteris etiam Interpretis verba corrigi poterunt.

CCLV. In Nouel. cxvii. cap. 5. in princ. legitur in editis, εἴ τις ἀνδρόγυνον γυναῖκα κατ' ἀκρίτους μόνον λάβοι, *ſi quis inopem mulierem affectionis cauſa duxerit acceperit.* Hæc libri Baſilicorum ſcribunt, εἴ τις ἀνεφίλητον ἢ ἄπορον γυναῖκα, &c cet. quam ego ſcripturam iccirco magis germanam puto, quia vetus etiam Interpres vertit, *Si quis indotatam vxorem*, &c cet. Ibidem cap. 9. §. Si quis in ſua domo, Græcè legitur, ἐὰν ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ. ſed ecloga Baſilicorum habet, ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ. quam lectionem vetus etiam ſequutus eſt Interpres.

CCLVI. In fine capitis 9. d. Nouel. cxvii. poſt hæc vltima verba, καὶ τῶν δημοσίων κτημάτων: in Baſilicis non pauca ſubiiciuntur, tamquam ad hoc ipſum caput pertinentia. Verba quidem huiuſmodi ſunt: ἀκόλουθον δὲ παραφυλακτέον, ὡς εἴπερ ἐνταῦθα ὁ αὐτὸς τὸ διαζύγιον πέμψαι, καὶ ἀνεδώκατο ἡ γυνὴ ὡς δῆθεν ἐμπεσόντες εἰρηθῶσι κἀκεῖ ἔσεσθαι αὐτῶν, καὶ εἰς πενταετίαν ὅλως μὴ δύνασθαι ἐλθεῖν καλεῖσθαι σωματικῶν, καὶ μὴ τῆς πενταετίας ὁ γάμος ὢν ἴσως αἰδέσιμος, οὐδὲ γόμιμος γάμος κληθήσεται· ἀμέλει πᾶς ὁ βουλόμενος σκοπείτω, καὶ καταχαριζέσθω τῷ γενομένῳ, ὡς παρὰ τὸν νόμον τολμηθέντος. εἰ δ' ἡ εὐλόγως ἡ γυνὴ τὸ διαζύγιον στείλασα, καὶ κρατήσασα τῆς ἀγάπης, κερδανέτω μὲν τὰ κέρδη, τὰ ἐμπεσόντα εἰρημένα, ἐρυθριάτω δ' πρὶν ἐνιαυτὸν ἐξέλθειν, εἰς δύτησιν ἑαυτῇ γάμου. ὅπερ οὐ παραφυλακτέον ἡμῖν ἐπ' αἰδοῦς· τὸ γὰρ εὐλόγως κεκρατηκέναι τῆς τοιούτου κερδῶν, ὅπουγε καὶ τὸ μὴ κεκρατηκέναι καὶ παραχρῆμα γαμεῖν ἐξεῖναι. ἐπὶ μαθημάτων δὲ περὶ τῶν τῆς γονῆς σύζυγον ἄλογός ἐστιν ὑπόνοια, ὅπερ ἐπὶ τῆς γυναικῶν τῶν περὶ ἑαυτῶν πωλοῦσαι εἰκότως ἀπιστοῦμεν. καὶ τοιοῦτον ἐστὶ τὸ τῆς καλύπτρας ἐνταῦθα, ὃν κἂν εἰ ἀγαθῷ χάριτι διαλυθῶσι συμβαίη ἢ γάμοι, μηδὲ καὶ οὕτως εἰς ἐνιαυτὸν ἡ κλῆσις ἐπὶ δυτὶ αν γάμων τοῖς γαμεῖν ἐπιτίθεται. Eorum hæc eſt ſententia: *Illud autem obſeruandum eſt, vt ſiquidem iuſtè vir repudium miſerit, ac mulier rea fuerit ex iis cauſis quæ antea ſunt à nobis indicata, tota quinquennio ſecundas ad nuptias accedere prohibeatur, nec ante quinquennium contracta nuptiæ culpa careant, neque legitimum matrimonium appellentur: ſed quiuis ſanè, qui volet, accedat; & quod agitur, accuſet; veluti contra ius attentatum. Quod ſi iuſtè mulier quoque repudium miſerit, & victrix in litibus exſtiterit: lucra quidem priùs indicata conſequatur, ſed erubeſcat antè, quàm exierit annus, ſecundas ad nuptias conuolare: quod in viro nobis non eſt obſeruandum, qui iuſtè obtinuit eiuſmodi lucra; quandoquidem & illi, qui non obtinuit, confeſtim matrimonium contrahere licet; quum hoc nulla circa confuſionem * ſubolis ſuſpicio probabilis ſit, quod in fœminis haud abs re coniugium ante anni exitum prohibet.* Occurrit hoc loco nobis conſimile quiddam illi, quod paulo antè, cap. 240. notabamus ex Nouella xxii. cap. 20. vbi quædam inſeruit Haloander, quæ reperiuntur etiam in Nouella cxxvii. Atque vt ibi pro Haloandro facit aduerſus Contium auctoritas Baſilicorum, ita lubet eodem heic etiam vti clupeo aduerſus eos, qui nobis obiicient, conforme quiddam his, quæ modò ſunt expoſita, propemodum totidem verbis in Nouellæ xxii capite 15. ſub finem, & 16. ſub initium, tradi: nimirum ſequi nos Baſilicorum exemplar, & non abſimile vero videri, res eaſdem nonnumquam duabus aut pluribus in Nouellis repeti. Quo ſi contentioſus aliquis ſibi ſatisfactum non putat, ſaltem hoc commodi capiemus ex hac collatione loci Baſilicorum cum verbis editæ Nouellæ xxii. vt in fine capitis 15. d. Nouel. pro καὶ τὸ περὶ τῆς πενταετίας γάμου μὴ αἰδέσιμον εἶναι γάμον, μηδὲ πᾶς (φησὶν) ὁ βουλόμενος, &c cet. legamus, καὶ τὸ περὶ τῆς πενταετίας γάμου μὴ αἰδέσιμον εἶναι), μηδὲ πᾶς (φησὶν) ὁ βουλόμενος, &c cet. Deinde ſub initium 16. capitis περὶ δύτησιν φωτὸς, mutemus in εἰς δύτησιν φωτὸς γάμου. Hæc itidem verba, οὐ παραφυλακτέον ἡμῖν ἐπ' αἰδοῦς. τὸ γὰρ εὐλόγως κεκρατηκέναι τῆς τοιούτου κερδῶν: reſtituamus hoc modo, οὐ παραφυλακτέον ἡμῖν ἐπ' αἰδοῦς, τῷ εὐλόγως κεκρατηκέναι τῆς τοιούτ. κερδ. Item pro εὐλόγως δὲ ἡ γυνὴ

* in Græco γονῆς, ſeminis.

τικα, ſcribamus ἄλλοις ἔτι ἑτέροις. Rurſum pro ἢ τοσοῦτόν ἐστι τὰ τῆς κωλύσεως ἐπιτίμια, reponamus τοσοῦτόν ἐστι τὸ τῆς κωλύσεως ἐπιτίμιον.

CCLVII. In eadem Nouella, cap. 11. in medio, valde confuſè poſita leguntur in editis hæc verba, ἢ μεθ' ὃ ταῦτα σχεῖν, τὰ ὑπομνήματα ἀναλαβοῦσα ἡ γυνὴ ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ μαρτυρίᾳ ἐκλάβῃ· ἢ μὴ ταῦτα καλῶς ἔχειν μόνον αὐτῇ, & cet. Baſilicorum eclo-ga nonnullis inductis, aliis aliâ collocatis ſerie, ſcripturam nobis huiuſmodi præbet: ἢ μεθ' ὃ λάβῃ ταῦτα τὰ ὑπομνήματα ἡ γυνὴ ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ μαρτυρίᾳ, καλῶς ἔχειν μόνον αὐτῇ ἐνὸς ἐνιαυτοῦ διάστημα. id eſt; *ac poſtquam haec monumenta pro teſtimonio ſuo mulier acceperit, vnius anni ſpatium exſpectet.*

CCLVIII. In Nouella CXVIII. cap. 2. in princ. notat Contius, quòd in Haloandri Græca Latináque Nouellarum editione, peruerſè fuerint additi poſt hæc verba, *ſolis exceptis fratribus*, etiam fratrum filij. quos ait primùm hoc caſu vocari cœpiſſe per Nouellam CXXVII. Ego aliud quod dicam, non habeo: niſi ſequutum Haloandrum auctoritatem Baſilicorum, in quibus poſt fratres ſubiiciuntur ἢ οἱ ἀδελφιποῦσται. Num verò in authentica Iuſtiniani hac Nouella ſic illud perſcriptum fuerit, an huc aliunde tranſlatum: de hoc nolim equidem prolixè contendere. Saltim addam, ad illa Nouellæ verba, ἐξαιρουμένων μόνων ἀδελφῶν ἐξ ἑκατέρου γένους συναπτομένων τῇ παλαιότητι, ſcholion à Græcis adiici, οἱ λεγόμενοι ἀμφιθαλεῖς ἀδελφοί. Ii Latinis dicuntur germani, & patrimi. Et ipſa vox reperitur apud Zoſimum noſtrum lib. 11. in Sibyllino carmine de ludis ſæcularibus. quamquam aliis *patrimi* credantur appellari, quorum ſuperſtites ſint patres. Sic in principio cap. 3. hac Nouell. iidem Græci ad hæc verba, ὅσοι δὲ ἐνὸς γένους συνάπτονται τῇ παλαιότητι, notant: οἱ λεγόμενοι ἑτεροθαλεῖς. qui Latinis ſunt fratres vterini, & conſanguinei.

CCLIX. Nouella CXX cap. 3. quædam ſcripturæ vitia ſic ex Græcis emendanda ſunt; pro παρ' ἑαυτῇ τὴν ἑαυτῆς οἴκοι, reponendum παρὰ τὴν ἑαυτῆς ἑαυτῆς. & mox pro ἑαυτοῦ ſcribendum ἑαυτοῦ; itémque ἀφεθήσονται rectè mutabitur in ἀφεθήσεται, hoc ipſo relato ad ἑαυτοῦ, quod præceſſit. quamquam ſi quis retinere ſcripturam vſitatam velit, non incommodè poſſit id facere; quò ἀφεθήσονται reſpondeat voci μεθέσεως.

CCLX. Cap. 5. d. Nouel §. Oeconomis. 1. in princip. in hiſce verbis, τῶν ἢ οἰκονόμων, ἢ ἐφορευτόντων, ἢ τῶν τῆς λοιπῆς ἑαυτῆς οἴκων διοικητῶν, inſerendum quiddam hoc modo: ἢ τῶν τῆς οἰκουμένης ὅλων λοιπῶν ἑαυτῆς, & cet. Paulo pòſt cap. 6. §. Licentiam. 1. ſub princip. pro μὴ μόνον σχέσεως ἐμφύτευσιν ἡμῖν δοῦναι, reponendum ἐμφύτευσιν ποιεῖσθαι, quo cum vetus etiam conſentit Interpres, qui reddidit, Emphyteuſin facere.

CCLXI. Eiuſdem 6. cap. §. In venerabilibus. 2. hæc verba, εἰς ἰδίαν εὐτυχῆσαι δόσιν ἑκάστου σχῆμα τῇ διαθέσει, ἵνα τῶν τοῦτον χαρτῶν ἀναλεγόμενος, & cet. leguntur in Baſilicis integriùs, hoc modo: Δίδωσι ἑκάστου σχῆμα τῇ διαθέσει, ἵνα γένηται τὸ αὐτὸ σχῆμα, ἢ τῶν τοῦτον χαρτῶν ἀναλεγόμενος, & cet. quam ego lectionem alteri præfero. Ceterum §. Propterea enim. ſub fin. pro εἴκοσιν ἡμέρας, qui ſunt viginti dies, legitur in Baſilicis, ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας, qui ſunt dies octo. numerus omnino impar.

CCLXII. Rurſus in eiuſd. Nouel. d. cap. §. Si verò ſecundum, in fin. pro, ἢ τοῦτον σχεδόν, ἢ δημοσίων, ἢ τῶν λοιπῶν κατασίτων, reponendum ex manuſcriptis, ἐὰν ἢ τοῦτον σχεδόν, ἢ δημοσίων, ἢ τῶν λοιπῶν κατασίτων διαπιμπώσων. quam lectionem confirmat & Iuliani anteceſſoris interpretatio, cuius hæc verba ſunt: *Æſtimari oportet ex reditu ſuo, & publicarum tributionum functione, & reliqua ſtatu.* De quibus intelligitur, verbum διαπιμπάναι, quod æſtimandi ſignificationem habet, omnino ab editis libris haud rectè abeſſe. Quod ſi mauult Paratitlorum libri ſcripturam ſequi lector, adnotemus eam quoque, non valde diſſimilem modò expoſitæ. Nam in illo ſic locus iſte ſcriptus legitur; ἐὰν ἢ τοῦτον σχεδόν, ἢ δημοσίων, ἢ τῆς λοιπῆς κατασίτων, ἢ διαπιμπώσης ἀναφέρῃς. quæ lectio non (vt dixi) longè recedit ab indicata, & planè cum interpretatione Iuliani conſentit.

CCLXIII. In Nouel. CXXIII. cap. 16. pro τῶν μερισμῶν, quibuſdam in libris legitur, τῶν μερισμῶν, in aliis verò, τῶν μεριδίων. quam lectionem & Baſilicorum ſynopſis confirmat, & equidem vel propterea veram puto, quòd voce *portionis* hoc in loco ſit vſus Interpres vetus, quæ μερισμῷ reſpondet.

CCLXIV. Quæ traduntur in d. Nouel. CXXIII. cap. 17. de ſeruo, & adſcriptitio, quonam modo ſcilicet in clericos ordinari poſſint: etiam ἐπὶ δούλου φατριοποίου intelligi debere Baſilicorum tradunt auctores. quod an verbis huius Nouellæ fuerit expreſſum, an huc ex aliis Nouellis tranſlatum, an Iuſtiniani more pluries repetitum: aliis inquirendum, diſpiciendúmque, relinquo.

CCLXV. Verba quædam ſunt in iure ciuili, quæ quòd ius ipſum à Romanis profectum fuerit, tam Imperatores alij, quàm Iuſtinianus in Nouellis Latinè retinuerunt: ne quid aduerſus Imperij Romani dignitatem committerent, cuius ſe principes eſſe meminerant. Veriſimile tamen eſt, additas fuiſſe Græcas horum interpretationes; vt Byzantinis, & aliis prouincialibus, eâ ratione conſuleretur, litteras Latinas paulatim obliuioni tradentibus. Quas equidem, quum paſſim Baſilicorum in libris adhuc ſuperare videam, notandas vno putaui loco; non omnes quidem, ſed aliquas: vt aliis occaſionem præbeam, plura ſtudioſorum in gratiam colligendi, quando vel ipſa Græcæ Latinæque linguæ collatio magnam rebus lucem adfert. Igitur in Nouella prima, cap. 2. §. Si verò non fecerit. vocem *impetratæ* Baſilicorum auctores exprimunt κατηχεφλώ. In Nouel. XII. cap. 1. in princ. ἐγκτῆσιν γῆσιν iidem reddunt ἐκτίμητον: πρακτὸν verò, πραγματευτὸν δημόσιον, κατάκτητον. Idem fecit Matthæus Monachus in commentario quæſtionum ma-

trimonialium, qui liber eſt octauus Iuris canonici Græcorum noſtri, propediem publicandi. In Nouel. xxxix. τοῦτεστι reddunt μοιχείαν. In Nouel. lxxi. cap. 1. τῶν iniuriarum, exponunt ἢ τῶν ὕβρεων. In xxc. cap. 6. in princ. vocem ἀπροσκλήτων declarant per ἀκουσίων. Idem in Nouel. cxii. cap. 2. & cxxiv. cap. 3. In Nouel. lxxxi. cap. 1. in princ. ἐφεστηκότα τῷ τάγματι interpretantur ἐμκαθίσαι, hoc eſt, *in ipſo gradu vel dignitate conſtitutos.* In Nouel. xc. cap. 3. μάρτυρας χωρίτας vertunt παροικιανοὺς. Nouel. xci. cap. 1. τῶν in rem, exponunt τῶν ὑπὲρ τοῦ πράγματος. In Nouel. c. cap. 2. in princip. ἡμιόδιον reddunt διαζύγιον. Idem in Nouel. cxvii. cap. 8. & cap. 9. ibidem bis. In Nouel. cxii. cap. 3. ὕδατα vocant ποτοκάμματα. In Nouel. cxv. cap. 4. ἴγκλημα πολίτικον, reddunt δημόσιον. Ibidem κωμήτας & ἀστώτας, vnâ voce ciuiles. Vbi etiam pro περὶ τῶν ἐξπεδίτων χαρτομήνων κλασμάτων, ſcribitur κελευμάτων κλασμάτων. In Nouella cxvii. cap. 4. pro μάχης ἰλλουστρίου, reponunt μάχης ἀπελείου, de quibus alius erit aliquando, ſicut & de ceteris ὀφφικίων ἢ ἀξιωμάτων appellationibus, dicendi locus. In eadem Nouella, cap. 11. in principio, verba iſtæc, περὶ τῶν ἐν ἐξπεδίτῳ ὄντων, interpretantur ἐν τάξει ὄντων. vt τάξιδιον Græcis ſonet expeditionem, quemadmodum τάξιδιον δουλείαν, ſeruitus eſt expeditionum, in Nouella Romani Minoris. Errauit in eius vocis ſignificato Xylander, amicus meus, qui τάξιδιον putauit apud Cedrenum dici locum, vbi vectigalium aut penſionum rationes ducerentur. In Nouella cxviii. cap. 3. in fin. quum dicitur, ὅσα in capita ἐκ παλαιῶν νόμων, Basilicorum auctores repoſuerunt, ὅσα κεφαλικὰ, ἤτοι ἀγγαρικὰς, ἐκ παλαιῶν νόμων. Ibidem cap. 4. paulo diſtinctiùs, quàm in Nouella cxv. cap. 4. fecerunt, vt modò diximus ἀδηφάγους interpretantur τοὺς ἐξ αἰχμαλωσίας, itidémque κεχρεώστους reddunt, τοὺς ἐκ δημοσίας. In Nouella cxviii. cap. 10. πελιζέα exponunt κυβέα. In Nouel. cxxvi. τῶν βενεφικίων Græcè dicunt ἐυεργεσιῶν. In Nouel. cxxviii. cap. 8. quum dicitur, ἐκ τῶν τοῦ ἱερέως, ἐκ ἱερωσύνου ἢ ἐκείνου διοικομένου, Basilicorum auctores pro his reponunt, ἐκ τῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκ ἀμφοτέρων. In eadem Nouel. cap. 15. ſub fin. κόμητα τῶν θείων λαμπρῶν, ipſi vocant κόμητα τῶν θείων δικαιωμάτων. vbi paulo pòſt etiam pro ἵνα ἐκ τῶν δίκα βάρους, ſcribunt ἵνα κατὰ τῶν, & cet. In Nouella cxxx. cap. 1. ſub fin. ἐπέχειν ἐπόμενα, reddunt ἐπιδημῶν ἐπόμενα. quod pertinet ad explicationem tituli Codicis, *De metatis & epidemeticis.* Denique plura congerere poſſem, niſi vererer exiſtimaturus lectorem, alieno loco tractationem hanc ſuſcipi; quæ potiùs ad commentarium de verborum iuris ſignificatione pertinet.

CCLXVI. In Nouella cxviii. cap. 3. in princ. legitur, vt habent editi libri, σημαντέον τῶν τῆς χρυσοτέλους πλοίων. quam lectionem ſequutus eſt Iulianus anteceſſor, quum verterit; *Per quas ſignificentur non ſolùm quantitatem pecuniarum.* Alij verò legunt, τῶν τῆς τοιαυτῆς πολιτείας. quos ſequutus eſt Interpres ille vetus, qui *ſolidorum quantitatem* reddidit. quamquam apud eum vitiosè *qualitatem* legatur, pro *quantitatem.* Et quia mentionem Iuliani fecimus, libet ex eius epitoma Nouel. huius in hoc ipſo loco mendum tollere. Nam pro eo, quod in editione Pithœi, quæ vltima eſt, hoc ipſo 3. capitis principio legitur; *exactores tributorum plenarias vel ſecuritates ſine apochas penſitantibus faciant:* reponendum, *plenarias vel particulares ſecuritates*, & cet. Sic enim hoc in textu Græco, ἀμεταμελήτους μοιχοὺς ἢ κληρωτείας, &c.

Eodem capite d. Nouel. cxxviii. leguntur in editis hæc verba: οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἰούγων, ἤτοι τῶν οὐιλίων, ἤγουν κεντηνείων, & cet. Heic quid ſibi vox οὐιλίων velit, equidem dicere non habeo. Vetus quidem Interpres his in conuerſione verbis eſt vſus: *Nec non & iugorum, ſive villarum, ſive centuriarum.* quamquam in manuſcriptis quibuſdam pro *villarum*, reperitur *viliarum.* In Baſilicis autem locus hoc modo ſcriptus eſt: οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ζευγῶν, ἤτοι ἰουλίων, ἤτοι σαὶ κεντηνείων. quæ lectio confirmatur etiam Paratitlorum auctoritate, ac Iuliani anteceſſoris, cuius hæc verba ſunt: *Sed & numerum iugerorum, vel iuliarum, vel centuriarum.* Quorum omnium conſenſus facit, vt *ἰουλίων* ſcriptura, pro germana debeat agnoſci. quid autem vox ea ſignificet, aliis diſpiciendum relinquo. ſunt qui modos, quibus antiqui rura metiebantur, intelligi velint. CCLXVII.

Nouella cxxxi. cap. 1. in princ. rurſus mentionem facit ſanctorum quatuor Conciliorum. Libri verò Baſilicorum hoc etiam in loco ſeptem agnoſcunt Concilia, ſcribendo τῶν ἁγίων ἑπτὰ συνόδων, pro τῶν ἁγίων τεσσάρων συνόδων. cuius ſcripturæ cauſam aperuimus ſuprà, ad Nouel. cxv. cap. 3. §. 14. Si quis de prædictis parentibus. CCLXVIII.

Eiuſdem Nouellæ cap. 11. ſub initium legitur, διὰ τίνος χρὴ γίνεσθαι τὴν ἀνάῤῥησιν. Sed integriùs Baſilicorum, & alij libri manuſcripti, διὰ τίνος χρὴ γίνεσθαι τὸ αἰχμαλώτου τὴν ἀνάῤῥησιν. Ibidem paulo antè, rectè ſcribitur in editis, πένου τίνου πίνει, cuius loci pauperibus: quum alij malè, πάρ πτένα πίνει legant: quam tamen ſcripturam vetus etiam ſequutus eſt Interpres, dum vertit; *quomodo pauperibus hoc reliquit.* CCLXIX.

In eiuſdem Nouellæ cap. 15. ſub fin. pro, ἐν τοῖς τοῦ τῆς αὐτῆς διοικήσεως εὐκτηρίοις, reponendum ex auctoritate Baſilicorum τοῦ τῆς αὐτῆς διοικήσεως. Non enim iuriſdictionem, quæ διοικήσεις eſt, habebat xenon ille Sampſonicus: ſed adminiſtrationem quorumdam aliorum oratoriorum, & venerabilium locorum. qua cum lectione facit & Paratitlorum liber, & vetus Interpres, qui gubernationem reddidit. CCLXX.

Nouel. cxxxiii. cap. 1. in princ. hæc verba, μηδὲ τὸ κελεύσθαι κάλλιον ἂν κρίνῃ τὸ μοναστήριον, ἐπὶ ᾧ πρὸν ἢ δύο χωρίδια ἀνενεχθῆς κρίνει ἡ ἀσφάλεια τῆς ἡσυχίας διαζῆν βίον, rectiùs hoc modo leguntur in Baſilicis: μηδὲ τὸ κελεύσθαι κάλλιον ἂν κρίνῃ τὸ μοναστήριον, ἐπὶ πρὸν ἢ δύο χωρίδια ἀνενεχθῆς CCLXXI.

κ' τ' τ' ἐν πλοίᾳ τι ἢ ἁπλῶς διαζῆν βίον. Eodem cap. §. Certum eſt. pro τὰ περὶ Σκύθου ζητούμενα, reponendum ex Baſilicis τὰ περὶ Σκύθου ζηλούμενα.

CCLXXII. Nouel. CXXXIV. cap. 9. in his verbis, ἀνυποζώνιτας αὐτοῖς ἐπὶ τῶν προειρημένων αἰχμῶν, pro illo poſtremo αἰχμῶν, reponendum ex manuſcriptis αἰτίαις. Ibidem cap. 11. §. Vno verò volente. pro τῶν ἑνὸς ἢ βουλομένου, ſcribitur apud Matthæum Monachum, τῶν δ' ἑνὸς προαιρουμένου βουλομένου, & cet.

CCLXXIII. Eadem Nouel. cap. vlt. in fine dicitur, εἰ ἢ δίκαι προσῆκε τοῖς τοιούτοις προσώποις παρέχεσθαι, πλὴν ἀπὸ τῆς ἡμετέρων νόμων ἐπιδόσεως μοῖραν ἐν τοῖς ἄλλοις οὐσίας τῇ καταλειφθείσῃ παιδὶ ἀκριβοῦν. Heic elegans eſt in Baſilicis ſcholion huiuſmodi, quo exponitur, quænam illa ſit ἐπιδόσεως μοῖρα, verbis hiſce: παιδίῳ, πλὴν τετάρτου μοῖραν ἔχει παιδὸς γ'. διὰ δ' γυναῖκα, ἢ λέγοντα· τοῖς ἀνδράσι γυναιξὶ τὸ δ'. δίδωμι τοῖς τῇ αἱρέσει θεσμοῖς. εἰ δὲ πλείονες εἶεν οἱ παῖδες, ἐπὶ ἢ αὐτὴ παιδὸς μοῖραν λαμβάνει, πλὴν μὴ ὑπερβαίνουσαν ἢ λίτρας χιλίας πεντήκοντα. Eorum hæc eſt ſententia, *Per definitam legibus portionem intelligi quartam partem, ad tres uſque liberos: idque propter regulam, quæ traditur; Inopibus mulierculis dari quartam partem ſubſtantiæ ipſius viri. Sin plures liberi fuerint, etiam ipſam unius ex liberis partem accipere, quæ tamen quantitate ſine ſumma ſua centum auri libras non excedat.* Arbitror autem hoc reſpicere ad Nouel. CXVII. cap. 5. Quia verò legem.

Ex Nouella CXXXVIII. probatur, leges duas vltimas in titulo Codicis, de vſuris, hactenus deſideratas, & à nobis reſtitutas, à Iuſtiniano quidem latas; ſed ampliorem in Nouella CXXXVIII. declarationem ſubſecutam fuiſſe, quæ tamen ipſa quoque intercidit. Reſtituit autem illius epitomen, à Iuliano anteceſſore factam, præſtantiſſimi vir ingenij, & doctrinæ ſummæ pontifex Ant. Auguſtinus. In ea epitome quum ab initio dicitur, *manifeſtiſſima noſtri numinis eſt conſtitutio*: intelligitur iſta, quam diximus eſſe debere legem vltimam, C. de vſur. nec ante me proditam à quoquam arbitror. Vide Synopſin noſtram libro 13. tit. 3. cap. 72. Rurſus in extrema Nouellæ huius epitome dicitur; *Similis conſtitutioni huic Græcæ ſubſequitur*; & cet. Eam verò notant auctores noſtri Baſilicorum eſſe Nouellam CLX. ſicuti ſanè verum eſt. Verbum autem in epitome dicta, ſub finem, corruptum eſt; *quæ ciuitates muniantur*. Pro eo lector, me monitore, reponat, *muniantur*. In Nouella denique CXL. cap. 2. quod legitur, τῆς ταύτῃ διωρισμένου στιλλομένου διαζυγίου, in Baſilicis aliter ſcribitur, hoc modo: τῆς ταύτῃ διωρισμένης στιλλομένης διαζυγίου. quæ vera eſt ſcriptura. CCLXXIV.

Habes, amice lector, quæ tecum hoc tempore, tuum ad vſum, communicare volui; quòd edendis iis ex promiſſo me putarem obligatum. Te verò bonam in partem & accipere omnia, & interpretari, æquum eſt.

FINIS.

PARISIIS, Ex Typographia EDMVNDI MARTINI, viâ Iacobæâ, ſub Sole aureo, anno Domini CIↃIↃCLX.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

H 10 B 78a

Digitized by Google

Digitized by Google